T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

17. YÜZYIL HALK OSMANLICASI: BOZKIRÎ'NİN ZEMMÜ'L-FENÂ'SININ METİN VE DİL ÖZELLİKLERİ

Kamile BENTLİ
2520160284

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Fikret TURAN

İSTANBUL – 2022

ÖZ

17. YÜZYIL HALK OSMANLICASI: BOZKIRÎ'NİN ZEMMÜ'L-FENÂ'SININ METİN VE DİL ÖZELLİKLERİ

KAMİLE BENTLİ

Osmanlı Türkçesinin XVI. yüzyılda başlayıp XIX. yüzyılın ortalarına kadar devam eden dönemine "Klasik Devir Osmanlı Türkçesi" denir. XVI. ve XVII. yüzyıllar Eski Anadolu Türkçesi ile Yenileşme Devri Osmanlı Türkçesi (XIX-XX. yüzyıllar) arasında bir geçiş dönemidir. Osmanlı Türkçesi bu dönemde bir taraftan geniş kitlelerin okuyup anladığı sade ve anlaşılır bir seviyede ilerlerken bir taraftan da yüksek zümrenin anlayabileceği ağır ve sanatlı bir yazı dili olarak iki koldan gelişme göstermiştir.

Bu çalışma, XVII. yüzyıla ait bir mevize örneği olan *Zemmü'l-Fenâ*'nın dört nüshası üzerine yapılmış karşılaştırmalı metin ve dil incelemesidir. Çalışma; *Giriş, Dil İncelemesi, Metin, Sözlük* ve *Tıpkıbasım* bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş kısmında Osmanlı Türkçesinin Klasik Devir Osmanlı Türkçesi hakkında kısaca bilgi verilmiş, *Zemmü'l-Fenâ* hakkında genel bilgiler, eserin yazarı, konusu, nüshaları, üslubu ele alınmıştır. *İnceleme* bölümünde metnin imla özellikleri, ses bilgisi, şekil bilgisi, kelime grupları ve cümleleri incelenmiştir. *Metin* bölümünde *Zemmü'l-Fenâ*'nın dört nüshası üzerinde edisyon kritik çalışması yapılmıştır. *Sözlük* bölümünde ise metinde geçen kelimelerin anlamları verilmiş, bu kelimeler için ikişer örnek beyit belirtilmiştir. Eserin tıpkıbasımı da çalışmaya eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zemmü'l-Fenâ, mevize, vaaz, XVII. yüzyıl halk Osmanlıcası, söz varlığı

ABSTRACT

17th CENTURY OTTOMAN LANGUAGE AMONG SOCIETY: TEXT AND LANGUAGE PROPERTIES OF BOZKIRÎ'S ZEMMÜ'L-FENÂ

KAMİLE BENTLİ

The period starting from the second half of 15th Century and continueing until the middle of 19th century is defined as Classical Ottoman Turkish Period. The XVII. century is a transition period from Old Anatolian Turkish to Reform Era Ottoman Turkish (from the XIX to the XX. century). During this period, Ottoman Turkish progressed at a simple and understandable level that large masses could read and understand, on the other hand, it developed in two ways as a heavy and artistic written language that could be understood by its higher class.

This study is a comparative textual analysis on the four copies of *Zemmü'l-Fenâ*, which is a versified work of 17th century mevize (sermon). The study, consist of Introduction, Language Analysis, Text, Dictionary and Facsimile chapters.

In the introduction, there is a brief information about the Classical Era Ottoman Turkish of Ottoman Turkish and general information about *Zemmü'l-Fenâ*, such as, the author, subject, copies and style of the work. In the analysis part, the spelling properties, phonetic, morphology, word groups and sentences of the text were examined. In the text section, critical edition study was made of on the four copies of *Zemmü'l-Fenâ* as mentioned above. In the dictionary section, the meanings of the words in the text are given and two sample couplets are given for each of these words. Facsimile of the original work is also added to the study.

Keywords: Zemmü'l-Fenâ, mevize, vaaz, 17th Century Ottoman Turkish, vocabulary

ÖN SÖZ

Zemmü'l-Fenâ, XVII. yüzyıla ait manzum bir mevize örneğidir. Mevize, Arapça "vaaz" kelimesinden gelmekte olup çoğulu "mevâiz"dir. Sözlüklerde genel olarak Kur'an ve hadis ışığında insanlara dinî bilgilerin aktarıldığı, dinî öğütlerin verildiği sohbet şeklinde tanımlanır. *Zemmü'l-Fenâ*'nın kelime anlamı *"geçici ve kötü olanı eleştirmek"*'tir. Eserde, İslam dininin esasları ayet ve hadisler doğrultusunda halka anlatılmaya çalışılmıştır. Namaz kılmanın önemi, zekât vermenin ehemmiyeti, gıybetin zararları, iyilik yapmanın faydaları ve karşılığında cennet nimetlerinin güzellikleri, kötülük yapmanın zararları, ceza olarak cehennem azabanın büyüklüğü ve şiddeti gibi birçok konu anlatılmıştır. Konular peygamber kıssalarından, evliyaların menkıbevi olaylarından ve çeşitli rivayetlerden de örnekler verilerek etraflıca işlenmiştir. Zemm-i Dünyā-ya Beyān, Der-beyān-ı ʿAdemü'l-Fuḳarāʾ, Der-beyān-ı Feżāʾil-i Ṣadaḳa, Der-feżāʾil-i Şehr-i Şaʿbān, Der-beyān-ı Şefāʾü'l-müʾmin-i Ramażān ve Der-beyān-ı Ḥadīṯ-i ʿÖmer eserde yer alan başlıklardan bazılarıdır.

XVII. yüzyıl Halk Osmanlıcası: Bozkırî'nin Zemmü'l-Fenâ'sının Metin ve Dil Özellikleri başlıklı çalışma *Giriş, Dil İncelemesi, Metin, Sözlük* ve *Tıpkıbasım* bölümlerinden oluşmaktadır.

Çalışmanın *Giriş* bölümünde XVII. yüzyıl Türk dili ve edebiyatı hakkında genel bilgilere yer verilmiştir. *Zemmü'l-Fenâ* ve yazarı hakkında ulaşılan bilgiler aktarılmış, eserin konusu ve nüshaları başta olmak üzere eserle ilgili pek çok noktaya değinilmiştir.

Dil İncelemesi bölümünde eserin gramer özellikleri Muharrem Ergin'in *Üniversiteler İçin Türk Dili* kitabındaki metot esas alınarak değerlendirilmiştir. Bölüm *İmla Özellikleri, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Kelime Grupları* ve *Cümle Bilgisi* olmak üzere beşt alt başlıktan oluşmaktadır. *İmla Özellikleri* kısmında, ünlü ve ünsüz

seslerin yazılışı üzerinde durulmuştur. *Ses Bilgisi* bölümünde, ses olayları ve ses uyumları gösterilmiştir. *Şekil Bilgisi* alt başlığında kelime türleri ile yapım ve çekim ekleri sınıflandırılmış, metinden örnekler verilmiştir. *Kelime Grupları* ve *Cümle Bilgisi* kısmında ise kelime gruplarının ve cümlelerin özellikleri ve yapısı ile ilgili kısaca bilgi verildikten sonra metinden örnekler verilmiştir.

Metin bölümünde *Zemmü'l-Fenâ*'nın tespit edip ulaşabildiğimiz nüshalarından belirlediğimiz Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 3470, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 8630, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 1065 ve İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu 34 Ae Manzum 867 künye numaralarıyla kayıtlı dört nüsha üzerine edisyon kritik yapılmıştır.

Sözlük bölümünde eserde geçen kelimelerin metin içinde kullanıldıkları anlamları verilmiştir. Eğer kelime metin içerisinde birden fazla anlamı ile kullanıldıysa sözlük bölümünde 1., 2. şeklinde maddelendirilmiştir. Arapça ve Farsça tamlamalar madde başlarının altında iç madde olarak belirtilmiştir. Sözlük oluşturulurken alıntı kelimelerin hangi dilden oldukları gösterilmiştir. Sözlük bölümünde her madde için ikişer beyit örnek verilmiştir.

Sonuç bölümünde, elde edilen farklara, ayırt edici özelliklere ve çeşitli değerlendirmelere yer verilmiştir.

Eser üzerinde çalışma yapmak ve metnin karşılaştırmasını yapmak isteyenler için çalışmanın sonuna yazmaların *Tıpkıbasımı* eklenmiştir.

Tez çalışmamı titizlikle takip eden, her aşamasında yardımlarını esirgemeyen, teşvikleriyle güç bulduğum, ilmî ve insani yönleriyle tanımaktan onur duyduğum danışman hocam Prof. Dr. Fikret TURAN Beyefendi'ye, Tez İzleme Komisyonunda yer alan değerli hocalarım Prof. Dr. Abid Nazar MAHDUM ve Doç. Dr. Aylin KOÇ GİANNOPOULOS'a, eseri çalışmamızı tavsiye eden Prof. Dr. Mahmut KAPLAN Beyfendi'ye, Arapça kısımların Türkçeye çevrilmesinde yardımlarını esirgemeyen Faik HASAR'a, desteklerini her zaman yüreğimde hissettiğim BENTLİ ve HASAR

ailelerine, maddi ve manevi yardımını daima hissettiğim hayat arkadaşım Abdulhamit BENTLİ'ye, bu uzun ve meşakketli yolu bitirmemi sabırla bekleyen kızım Ayşe Beyza ve oğlum Asım Eymen'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Zemmü'l-Fenâ'nın nüshalarına kolaylıkla ulaşmamı sağlayan Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığına, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine, Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğüne ve doktora eğitimi süresince beni maddi olarak destekleyen Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuna (TÜBİTAK) çok teşekkür ederim.

İstanbul, 2022

Kamile BENTLİ

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **ii**

ABSTRACT ..... **ii**

ÖN SÖZ ..... **iv**

KISALTMALAR ve İŞARETLER LİSTESİ ..... **xvii**

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ ..... **xix**

RESİMLER LİSTESİ ..... **xxi**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **xxiii**

GİRİŞ **1**

Klasik Devir Osmanlı Türkçesi 2

ZEMMÜ'L-FENÂ 5

Eserin Yazarı 7

Zemmü'l-Fenâ'nın Konusu 8

Zemmü'l-Fenâ'nın Nüshaları 13

Dil ve Anlatım Özelikleri 55

BİRİNCİ BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

1.1. İMLA ÖZELLİKLERİ 61

1.1.1. Ünlülerin Yazılışı 61

1.1.1.1. "a" Ünlüsü 61

1.1.1.2. "e" Ünlüsü 62

1.1.1.3. "ı, i" Ünlüleri 62

1.1.1.4. "o, ö" Ünlüleri 63

1.1.1.5. "u, ü" Ünlüleri 63

1.1.1.6. Kapalı e (é) 64

1.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı 64

1.1.2.1. “ç” Ünsüzünün Yazılışı 64
1.1.2.2. “k” ve “g” Ünsüzlerinin Yazılışı 65
1.1.2.3. “ñ” Ünsüzünün Yazılışı 65
1.1.2.4. “p” Ünsüzünün Yazılışı 66
1.1.2.5. “s” Ünsüzünün Yazılışı 66
1.1.2.6. “ţ, d” Ünsüzlerin Yazılışı 67
1.2. SES BİLGİSİ 68
1.2.1. Ünlüler 68
1.2.1.1. Ünlü Değişmeleri 68
1.2.1.1.1. i / e Değişmesi 69
1.2.1.2. Ünlü Uyumu 70
1.2.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu 70
1.2.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu 72
1.2.1.2.2.1. Kök ve Gövdede Uyumsuzluk 73
1.2.1.2.2.2. Eklerde Uyumsuzluk 74
1.2.1.2.2.2.1. Yuvarlak Ünlü Taşıyan Ekler 74
1.2.1.2.2.2.2. Düz Ünlü Taşıyan Ekler 81
1.2.1.3. Ünlü Türemesi 83
1.2.1.4. Ünlü Düşmesi 83
1.2.1.5. Birleşme 85
1.2.2. Ünsüzler 85
1.2.2.1.Ünsüz Değişmeleri 85
1.2.2.1.1. b > p Değişmesi 85
1.2.2.1.2. b > v Değişmesi 86
1.2.2.1.3. d > y Değişmesi 87
1.2.2.1.4. t > d Değişmesi 87
1.2.2.1.5. k > g Değişmesi 88
1.2.2.1.6. ķ > ḫ Değişmesi 89

1.2.2.1.7. g > v Değişmesi 90
1.2.2.1.8. ñ > n Değişmesi 90
1.2.2.2. Ünsüz Düşmesi 91
1.2.2.2.1. b ve l Düşmesi 91
1.2.2.2.2. g, ġ Düşmesi 91
1.2.2.2.3. v Düşmesi 92
1.2.2.3. Ünsüz Türemesi 92
1.2.2.3.1. y Türemesi 92
1.2.2.3.2. n Türemesi 93
1.2.2.3.3. v Türemesi 94
1.2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi 94
1.2.2.5. Ünsüz Benzeşmesi 94
1.2.2.6. Hece Düşmesi 96
1.3.1. İSİM 97
1.3.1.1. Çokluk Eki 97
1.3.1.2. İyelik Ekleri 98
1.3.1.3. Hâl Ekleri 99
1.3.1.4. İsimlerde Soru Eki ve Edatı 104
1.3.1.5. Sayı İsimleri 105
1.3.1.6. İsim Yapım Ekleri 106
1.3.1.6.1. İsimden İsim Yapma Ekleri 106
1.3.1.6.2. Fiilden İsim Yapma Ekleri 110
1.2.3. SIFAT 112
1.3.2.1. Niteleme Sıfatları 112
1.3.2.2. Belirtme Sıfatları 112
1.3.2.2.1. İşaret Sıfatları 113
1.3.2.2.2. Sayı Sıfatları 113
1.3.2.2.3. Soru Sıfatları 114

1.3.2.2.4. Belirsizlik Sıfatları 114
1.2.4. ZARFLAR 115
1.3.3.1. Yer Zarfları 115
1.3.3.2. Zaman Zarfları 115
1.3.3.3. Hâl Zarfları 116
1.3.3.4. Azlık-Çokluk Zarfları 116
1.2.5. ZAMİRLER 117
1.3.4.1. Şahıs Zamirleri 117
1.3.4.2. Dönüşlülük Zamirleri 118
1.2.5.3. İşaret Zamirleri 119
1.2.5.4. Soru Zamirleri 120
1.3.4.5. Belirsizlik Zamirleri 121
1.3.4.6. Bağlama Zamirleri 122
1.3.5. FİİL 123
1.3.5.1. Fiil Yapım Ekleri 123
1.3.5.1.1. İsimden Fiil Yapım Ekleri 123
1.3.5.1.2. Fiilden Fiil Yapım Ekleri 124
1.3.5.2. Fiil Çekimi 126
1.3.5.2.1. Şahıs Ekleri 126
1.3.5.2.1.1. Zamir Menşeli Şahıs Ekleri 126
1.3.5.2.1.2. İyelik Menşeli Şahıs Ekleri 128
1.3.5.2.1.3. Emir Şahıs Ekleri 128
1.3.5.2.2. Şekil ve Zaman Ekleri 130
1.3.5.2.2.1. Bildirme Kipleri 130
1.3.5.2.2.1.1. Geniş Zaman Ekleri 130
1.3.5.2.2.1.2. Şimdiki Zaman Eki 131
1.3.5.2.2.1.3. Görülen Geçmiş Zaman Eki 132
1.3.5.2.2.1.4. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki 132

1.3.5.2.2.1.5. Gelecek Zaman Eki 133
1.3.5.2.2.2. Tasarlama Kipleri 134
1.3.5.2.2.2.1. Emir Ekleri 134
1.3.5.2.2.2.2. Şart Eki 134
1.3.5.2.2.2.3. İstek Eki 135
1.3.5.2.2.2.4. Gereklilik Eki 136
1.3.5.3. Ek Fiil-Bildirme Ekleri 136
1.3.5.4. Fiillerde Soru Eki ve Edatı 140
1.3.5.5. Birleşik Fiiller 140
1.3.5.5.1. İsimle Birleşik Fiil Yapan Yardımcı Fiiller 141
1.3.5.5.2. Zarf-Fiil ile Birleşik Fiil Yapan Tasvirî Fiiller 142
1.3.5.6. Sıfat-fiiller (Partisipler) 143
1.3.5.7.Zarf-fiillller (Gerundiumlar) 145
1.3.6. EDATLAR 148
1.3.6.1. Ünlem Edatları 149
1.3.6.2. Bağlama Edatları 150
1.3.6.3. Son Çekim Edatları 152
1.4. KELİME GRUPLARI 153
1.4.1. Tekrarlar 154
1.4.1.1. Aynen Tekrarlar 154
1.4.1.2. Eş Manalı Tekrarlar 155
1.4.1.3. Zıt Manalı Tekrarlar 155
1.4.1.4. İlaveli Tekrarlar 156
1.4.2. Bağlama Grubu 156
1.4.2.1. "u, ü, vu, vü" ile Kurulan Bağlama Grubu 157
1.4.2.2. "ve" ile Kurulan Bağlama Grubu 157
1.4.2.3. "ile" ile Kurulan Bağlama Grubu 158
1.4.2.4. "daḫı" ile Kurulan Bağlama Grubu 158

1.4.2.5. "yāḫūd", “veyā" ile Kurulan Bağlama Grubu 159
1.4.2.6. "né … né …" ile Kurulan Bağlama Grubu 159
1.4.2.7. "hem" ile Kurulan Bağlama Grubu 159
1.4.2.8. "hem … hem …" ile Kurulan Bağlama Grubu 160
1.4.2.9. "ya" ile Kurulan Bağlama Grubu 160
1.4.2.10. "ya ... ya ..." ile Kurulan Bağlama Grubu 160
1.4.2.11. "ya …yāḫūd …" ile Kurulan Bağlama Grubu 160
1.4.2.12. "ki … ki … / kim ... kim ... / kimi … kimi … / kimin … kimin … ile Kurulan Bağlama Grubu 161
1.4.2.13. "biri ... biri ...” ile Kurulan Bağlama Grubu 161
1.4.3. Sıfat Tamlaması 162
1.4.3.1. Sıfat Unsuru ve İsim Unsuru Tek Kelimeden Oluşan Sıfat Tamlamaları 162
1.4.3.1.1. Farsça Sıfat Tamlaması 163
1.4.3.2. Sıfat Unsuru veya İsim Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları 163
1.4.3.2.1. Sıfat Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları 163
1.4.3.2.1.1. Sıfat Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlaması 163
1.4.3.2.1.2. Sıfat Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlaması 163
1.4.3.2.1.3. Sıfat Unsuru Sayı Grubu Olan Sıfat Tamlaması 164
1.4.3.2.1.4. Sıfat Unsuru Birleşik İsim Olan Sıfat Tamlaması 164
1.4.3.2.1.5. Sıfat Unsuru Partisip Grubu Olan Sıfat Tamlaması 164
1.4.3.2.2. İsim Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları 165
1.4.3.2.2.1. İsim Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlaması 165
1.4.3.2.2.2. İsim Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlaması 165
1.4.3.2.2.3. İsim Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlaması 165
1.4.3.2.2.4. İsim Unsuru Farsça Tamlama Olan Sıfat Tamlaması 166
1.4.3.2.2.5. İsim Unsuru Arapça Tamlama Olan Sıfat Tamlaması 166

1.4.4. İyelik Grubu ve İsim Tamlaması 166
1.4.4.1. İyelik Grubu 166
1.4.4.2. İsim Tamlaması 168
1.4.4.2.1. Belirtili İsim Tamlaması 168
1.4.4.2.1.1. Arapça Belirtili İsim Tamlaması 169
1.4.4.2.2. Belirtisiz İsim Tamlaması 169
1.4.4.2.2.1. Farsça Belirtisiz İsim Tamlaması 170
1.4.4.2.2.2. Arapça Belirtisiz İsim Tamlaması 170
1.4.4.2.3. Zincirleme İsim Tamlaması 171
1.4.4.2.4. Unsurlarından Biri veya İkisi Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları 171
1.4.4.2.4.1. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan İsim Tamlaması 171
1.4.4.2.4.2. Tamlayanı Bağlama Grubu Olan İsim Tamlaması 172
1.4.4.2.4.3. Tamlayanı Aitlik Grubu Olan İsim Tamlaması 172
1.4.4.2.4.4. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubu Olan İsim Tamlaması 172
1.4.4.2.4.5. Tamlayanı Tekrar Grubu Olan İsim Tamlaması 173
1.4.4.2.4.6. Tamlayanı Farsça Tamlama Olan İsim Tamlaması 173
1.4.4.2.4.7. Tamlayanı Arapça Tamlama Olan İsim Tamlaması 173
1.4.4.2.4.8. Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan İsim Tamlaması 173
1.4.4.2.4.9. Tamlananı Sıfat-Fiil Grubu Olan İsim Tamlaması 174
1.4.4.2.3.10. Tamlananı Farsça Tamlama Olan İsim Tamlaması 174
1.4.4.2.3.11. Tamlayanı da Tamlananı da Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları 174
1.4.5. Aitlik Grubu 175
1.4.6. Birleşik İsim Grubu 176
1.4.7. Birleşik Fiil Grubu 177
1.4.7.1. İsimle Birleşik Fiil Yapan Yardımcı Fiiller 177
1.4.7.1.1. Yardımcı Fiili "ét-" Olan Birleşik Fiil Grubu 177

1.4.7.1.2. Yardımcı Fiili "ol-" Olan Birleşik Fiil Grubu 178
1.4.7.1.3. Yardımcı Fiili "éyle-" Olan Birleşik Fiil Grubu 178
1.4.7.1.4. Yardımcı Fiili "kıl-" Olan Birleşik Fiil Grubu 179
1.4.7.1.5. Yardımcı Fiili "tut-" Olan Birleşik Fiil Grubu 179
1.4.7.2. Fiille Birleşik Fiil Yapan Yardımcı Fiiller 180
1.4.7.2.1. İktidarlık (Yeterlik) Bildiren Birleşik Fiil Grubu 180
1.4.7.2.2. Tezlik Bildiren Birleşik Fiil Grubu 180
1.4.7.2.2. Süreklilik Bildiren Birleşik Fiil Grubu 181
1.4.8. Ünvan Grubu 182
1.4.9. Ünlem Grubu 183
1.4.10. Sayı Grubu 184
1.4.11. Edat Grubu 185
1.4.11.1. "ile" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 185
1.4.11.2. "içün" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 185
1.4.11.3. "gibi" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 186
1.4.11.4. "ḳadar, deñlü" Edatları ile Kurulan Edat Grubu 186
1.4.11.5. "içre" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 187
1.4.11.6. "üzre, üzere" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 187
1.4.11.7. "dek, degin" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 187
1.4.11.8. "göre" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 188
1.4.11.9. "ṣoñra" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 188
1.4.11.10. "déyü" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 189
1.4.11.11. "ġayrı" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 189
1.4.11.12. "daḫı" Edatı ile Kurulan Edat Grubu 189
1.4.11.13. Diğer Edatlarla Kurulan Edat Grupları 190
1.4.12. İsnat Grubu 191
1.4.13.1. Genitif Grubu 192
1.4.13.2. Datif Grubu 192

1.4.13.3. Lokatif Grubu 193
1.4.13.4. Ablatif Grubu 193
1.4.14. İsim-fiil Grubu 194
1.4.15. Partisip Grubu (Sıfat-fiil Grubu) 195
1.4.15.1. "-an / -en" ile Kurulan Partisip Grubu 195
1.4.15.2. "-dıḳ / -dik / -duḳ / -dük" ile Kurulan Partisip Grubu 195
1.4.15.3. "-acaḳ / -ecek" ile Kurulan Partisip Grubu 196
1.4.16. Gerundium Grubu (Zarf-fiil Grubu) 196
1.4.16.1. "-ıp / -ip / -up / -üp / -uban / -üben" ile Kurulan Gerundium Grubu 196
1.4.16.2. "-ınca / -ince / -unca / -ünce" ile Kurulan Gerundium Grubu 197
1.4.16.3. "-ken" ile Kurulan Gerundium Grubu 197
1.4.16.4. "-dıḳça / -dikçe / -duḳça / -dükçe" ile Kurulan Gerundium Grubu 198
1.4.16.5. "-madan / -meden" ile Kurulan Gerundium Grubu 198
1.4.16.6. "-araḳ / -erek" ile Kurulan Gerundium Grubu 199
1.4.16.7. "-ı / -i / -u / -ü" ile Kurulan Gerundium Grubu 199
1.4.16.8. "-ıcaḳ / -icek" ile Kurulan Gerundium Grubu 199
1.4.17. Kısaltma Grupları 200
1.4.18. Akkuzatif Grubu 200
1.5. CÜMLE BİLGİSİ 201
1.5.1. Yüklemin Türüne Göre Cümleler 201
1.5.1.1. Fiil Cümlesi 201
1.5.1.2. İsim Cümlesi 202
1.5.2. Yüklemin Yerine Göre Cümleler 202
1.5.2.1. Kurallı Cümle 202
1.5.2.2. Devrik Cümle 203
1.5.3. Anlamına Göre Cümleler 203

1.5.3.1. Olumlu Cümle 203
1.5.3.2. Olumsuz Cümle 203
1.5.3.3. Soru Cümlesi 204
1.5.3.4. Ünlem Cümlesi 204
1.5.4. Yapısına Göre Cümleler 205
1.5.4.1. Basit Cümle 205
1.5.4.2. Sıralı Cümle 206
1.5.4.2.1. Bağımlı Sıralı Cümle 206
1.5.4.2.2. Bağımsız Sıralı Cümle 206
1.5.4.3. Bağlı Cümle 207
1.5.4.4. Birleşik Cümleler 208
1.5.4.4.1. Şartlı Birleşik Cümle 208
1.5.4.4.2. ki'li Birleşik Cümle 209
1.5.4.4.3. İç İçe Birleşik Cümle 209

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

2.1. Metnin Kurulmasında Dikkat Edilen Hususlar 211
2.2. ẒEMMÜ'L-FENĀ 219

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK

3.1. Sözlüğün Kurulmasında Dikkat Edilen Hususlar 892
3.2. SÖZLÜK 898

SONUÇ 1749

KAYNAKÇA 1756

ÖZGEÇMİŞ 1770

TIPKIBASIM 1771

KISALTMALAR ve İŞARETLER LİSTESİ

Ar.	: Arapça
Ar.+Far.	: Arapça + Farsça
a.g.e.	: Adı geçen eser
Ar.+T.	: Arapça + Türkçe
a. mlf.	: Adı geçen müellif
bknz.	: Bakınız
bs.	: Baskı
C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
Far.	: Farsça
Far.+Ar.	: Farsça + Arapça
Far.+T.	: Farsça + Türkçe
h.	: Hicri
hzl.	: Hazırlayan
Hz.	: Hazreti
krş.	: Karşılaştır
Moğ.	: Moğolca
Osm. T.	: Osmanlı Türkçesi
Rum.	: Rumca
Soğ.	: Soğdca
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
terc.	: Tercüme eden
TDAY	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDED	: Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi

TDK Yay. : Türk Dil Kurumu Yayınları

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

TDVY : Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları

T.+Far. : Türkçe + Farsça

vb. : Ve benzeri

v.d. : Ve diğerleri

vs. : Vesaire

Yay. : Yayınları

Yun. : Yunanca

[…] : Metinde okunamayan kısımları belirtir.

[xx] : Metinde tamamlanan kısımları gösterir.

> : Kelimenin önceki şeklini gösterir.

< : Kelimenin sonraki şeklini gösterir.

/ : Edisyon kritikte farkları birbirinden ayırır.

// : Edisyon kritikte mısraları birbirinden ayırır.

~ : Benzer şekilleri gösterir

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ء	ʾ
أ	a, ā
ا	a, e
ب	b, p
پ	p
ت	t
ث	ṣ
ج	c, ç
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẕ
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ż, ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʿ
غ	ġ

ف	f
ق	ķ
ك	k, g, ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	v, u, ü, ū, o, ö
ه	h, a, e
ي	y, ı, i, ī

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. 06 Mil Yz A 3470 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 17
Resim 2. 06 Mil Yz A 3470 arşiv numaralı nüshanın son sayfası. 18
Resim 3. 06 Mil Yz A 3387 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 19
Resim 4. 06 Mil Yz A 3387 arşiv numaralı nüshanın son sayfası. 20
Resim 5. 06 Mil Yz A 8630 arşiv numaralı nüshanın fihrist sayfası. 21
Resim 6. 06 Mil Yz A 8630 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 21
Resim 7. 06 Mil Yz A 8630 arşiv numaralı nüshanın son sayfası 22
Resim 8. AEmnz867 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası 23
Resim 9. AEmnz867 arşiv numaralı nüshanın son sayfası 23
Resim 10. 42 Kon 5260 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 25
Resim 11. 42 Kon 5260 arşiv numaralı nüshanın son sayfası. 26
Resim 12. 32 Şarkî 104 arşiv numaralı nüshanın fihrist bölümü. 27
Resim 13. 32 Şarkî 104 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 28
Resim 14. 32 Şarkî 104 arşiv numaralı nüshanın son sayfası. 28
Resim 15. BY 7499 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 29
Resim 16. BY 7499 arşiv numaralı nüshanın son sayfası. 30
Resim 17. BY 7884 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 31
Resim 18. BY 7884 arşiv numaralı nüshanın son sayfası. 32
Resim 19. SUİF 210-2 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 33
Resim 20. SUİF 210-2 arşiv numaralı nüshanın son sayfası. 33
Resim 21. Yz. A 453 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 35
Resim 22. Yz. A 453 arşiv numaralı nüshanın son sayfası. 35
Resim 23. S.H.M.H.K. Yaz. 272 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 37
Resim 24. S.H.M.H.K. Yaz. 272 arşiv numaralı nüshanın son sayfası. 38
Resim 25. S.H.M.H.K. Yaz. 273 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası. 39
Resim 26. S.H.M.H.K. Yaz. 273 arşiv numaralı nüshanın son sayfası. 40

RESİM 27. 06 MİL YZ A 8426 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN SON SAYFASI. 41
RESİM 28. 06 MİL YZ A 8426 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN SON SAYFASI. 42
RESİM 29. 06 MİL YZ A 7063 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN İLK SAYFASI. 43
RESİM 30. 06 MİL YZ A 7063 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN SON SAYFASI. 44
RESİM 31. 06 MİL YZ A 6292 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN İLK SAYFASI. 45
RESİM 32. 06 MİL YZ A 6292 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN SON SAYFASI. 46
RESİM 33. 06 MİL YZ A 1065 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN İLK SAYFASI. 47
RESİM 34. 06 MİL YZ A 1065 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN SON SAYFASI. 48
RESİM 35. YAZMABAĞIŞLAR 2630 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN İLK SAYFASI..... 49
RESİM 36. YAZMABAĞIŞLAR 2630 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN SON SAYFASI. 50
RESİM 37. YAZMABAĞIŞLAR 6916 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN İLK SAYFASI..... 51
RESİM 38. YAZMABAĞIŞLAR 6916 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN SON SAYFASI. 51
RESİM 39. İÜ K. M 088062 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN İLK SAYFASI 53
RESİM 40. İÜ K. M 088062 ARŞİV NUMARALI NÜSHANIN SON SAYFASI 54

TABLOLAR LİSTESİ

TABLO 1. KÖKLERİNE GÖRE KELİME SAYISI GRAFİĞİ 1754

GİRİŞ

Türk dili, Doğu Türkçesi ve Batı Türkçesi olarak iki koldan gelişerek yüzyıllar boyunca farklı coğrafyalarda, farklı kültürlerde binlerce eser ortaya koymuş gelişmiş bir dildir.

Batı Türkçesi XI. yüzyıl ile XXI. yüzyıl arasında Azerbaycan, Irak ve Suriye, Anadolu, Kıbrıs, Ege adaları, Balkanlar, Kırım Hanlığı ve Kuzey Afrika'da kullanılan bir dildir. Başta sadece konuşma dili olan Oğuz ağzı, XIII. yüzyılda Anadolu ve Azerbaycan'da yazı dili olarak da kullanılmaya başlanmıştır. Bu yazı dili; XV. yüzyıl sonlarına kadar Azerbaycan, Anadolu, Irak, Suriye ve Balkanlarda tek yazı dili olarak kullanılmıştır. Araştırmacılar bu döneme farklı isimler vermiştir. Bu isimler Eski Osmanlıca[1], Eski Türkiye Türkçesi[2], Eski Oğuz Türkçesi[3] ve en çok kullanılanı Eski Anadolu Türkçesi[4]'dir.[5]

Eski Anadolu Türkçesi dönemi; Anadolu Selçukluları, Beylikler devri ve Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemine rastlamaktadır. Anadolu Selçukluları döneminde din, devlet, ilim ve edebiyat dili Arapça ve Farsça, halkın konuşma dili Türkçedir. Halk için Türkçe eserler yazılsa da bunların sayısı çok değildir. Beylikler

---

[1] Saadet Çağatay, "Eski Osmanlıca Üzerine Bazı Notlar", **Türk Lehçeleri Üzerine Denemeler**, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1978, s. 297-312.

[2] Faruk K. Timurtaş, **Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük**, İstanbul, Kapı Yay., 2012; Hayati Develi, "Eski Türkiye Türkçesi Ağızlarının Sınıflandırılmasında Morfolojik Esaslar", **Türkbilig**, S. 2002/4, s. 117-124; a.mlf., "Eski Türkiye Türkçesi Ağızlarının Sınıflandırılması", **Turkish Studies**, Volume 3/3 Spring 2008; s. 212-230.

[3] Ahmet B. Ercilasun, **Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi,** Ankara, Akçağ Yay., 2004.

[4] Zeynep Korkmaz, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar**, C. I-II, Ankara, TDK Yay., 2005; Hatice Şahin, **Eski Anadolu Türkçesi**, Ankara, Akçağ Yay., 2018; Gürer Gülsevin, Erdoğan Boz, **Eski Anadolu Türkçesi**, Ankara, Gazi Kitabevi, 2013; Gürer Gülsevin, **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler,** Ankara,TDK Yay., 2011; Mustafa Özkan, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2013; Kazım Köktekin, **Eski Anadolu Türkçesi,** Erzurum, Fenomen Yay., 2008; Muhammet Yelten, **Eski Anadolu Türkçesi ve Örnek Metinler**, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yay., 2009; Vahit Türk, Şaban Doğan, Yasin Şerifoğlu, **Eski Anadolu Türkçe Dersleri**, İstanbul, Kesit Yay., 2011; Mehmet Kanar, **Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü**, Ankara, Say Yay., 2018; Aziz Merhan, Funda Şan, **Eski Anadolu Türkçesi Notlar ve Metinler,** Ankara, BilgeSu Yay., 2016.

[5] Ercilasun, **a.g.e**, s.432.

dönemi, bu açıdan daha verimlidir. Halkın Türkçeden başka dil bilmemesi Türkçe eserlerin yazılmasına, Farsça ve Arapça eserlerin Türkçeye çevrilmesine vesile olmuştur. XV. yüzyılın ortalarına doğru imparatorluğun sınırlarının genişlemesi ve siyasi birliğin oluşmasıyla yazı dili birliği sağlanmıştır. Bu yüzyılda devlet dili olan Türkçe, bilim ve sanat dili olma özelliğini kazanmış, olgun edebî ürünlerini vermeye başlamıştır.[6]

XVI. yüzyıl ile XX. yüzyıl arasında Osmanlı İmparatorluğu sahasında kullanılan yazı diline ise "Osmanlı Türkçesi" veya "Osmanlıca" denir. Osmanlı Türkçesi dönemi, kendi içinde Başlangıç Devri Osmanlı Türkçesi (XV - XVI. yüzyıllar), Klasik Devir Osmanlı Türkçesi (XVI - XIX. yüzyıllar) ve Yenileşme Devri Osmanlı Türkçesi (XIX - XX. yüzyıllar) olmak üzere üç başlıkta değerlendirilir.

Türk dilinin bu şekilde dönemlere ayrılıp isimlendirilmesinin, farklı lehçe ve ağızlara sahip olmasının en temel sebebi, beş yüzyıllık tarihî geçmişi ve yayıldığı geniş çoğrafyalar ile karşılaştığı farklı kültürlerdir.

Çalışmaya konu olan *Zemmü'l-Fenâ'nın* XVII. yüzyıla ait bir eser olması sebebiyle Klasik Devir Osmanlı Türkçesi döneminin XVI ve XVII. yüzyıllarına aşağıda kısaca değinilecektir.

Klasik Devir Osmanlı Türkçesi

XVI. yüzyıl; Oğuz Türklerinin, Türk tarihinde en ihtişamlı devirlerini yaşadıkları yüzyıldır. Türk milletinin tarihe altın harflerle yazdırdığı en büyük ve devamlı eserlerden biri Osmanlı İmparatorluğu'dur. Bu ilerleme sadece siyasi ve askerî alanda değil, edebî anlamda da yükselişine devam etmiş; dil, kültür ve sanat

[6] Mustafa Özkan, "Osmanlı Türkçesi", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C. 33, İstanbul, 2007, s. 483, 484.

bakımından imparatorluk tarihindeki en üst seviyesine ulaşmıştır. Fikir ve sanat hayatı, Osmanlının siyasi ve askerî yükselişine paralel olarak gelişme göstermiştir.[7]

XVII. yüzyıla gelindiğinde içtimai ve idari hayat gerilediği hâlde, Osmanlı İmparatorluğu topraklarında kültür, sanat ve edebiyat hayatı alıştığı yükselişe devam etmiştir. Bunun ana sebebi, sanat ve edebiyat alanında geçen yüzyıllarda atılan temellerin ve ulaşılan seviyenin sağlamlığıdır.[8]

Klasik Devir Osmanlı Türkçesi dediğimiz bu dönemde, Türkçe ilim ve sanat dili olarak Arapça ve Farsça ile rekabet edebilecek duruma gelmiştir. Türkçe, konuşma dili dışında yazı dili alanında iki seviyede ilerleme kaydetmiştir. Birincisi; yararı ön planda tutan, dili daha çok bir araç olarak kullanan yazı dilidir. Söz varlığı zengin sayılan bu dil, geniş kitlelere hitap etmiştir. Birinci seviye yazı dilinin gelişmesinde Arapça ve Farsçayı iyi bilen ulemanın yanı sıra okuma yazma faaliyetlerine katılan orta seviyede eğitim almış kişiler sayesinde de olmuştur. Tetimme medreselerinde, Sahn-ı Seman medreselerinde eğitim alan bu kişiler sayesinde okur yazar oranının arttığı bu dönemde imlanın değişmesi, halk söyleyişlerinin yazılı kültüre yansıması kaçınılmaz bir sonuç olmuştur. Halk Osmanlıcası diyebileceğimiz bu birinci seviye yazı dili halkın konuşma diline yakındır.[9] Bu dönemde halk için yazılan menakıbnameler, mevizeler, dinî tarihler, kırk ve yüz hadisler, melhameler gibi eserlerin dili oldukça sadedir. Bâkî[10], Fuzûlî[11],

---

[7] Nihad Sami Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi I**, İstanbul, MEB Yay., 2004, s. 557.

[8] Nihad Sami Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi II**, İstanbul, MEB Yay., 2004, s. 649.

[9] Fikret Turan, "Şeyhülislam Ebussuûd'un İmlâ Kuralları: Onaltıncı Yüzyılda Osmanlı İmlâsında Yerlileşme Eğilimleri ve Bir Tepki", **İlmî Araştırmalar,** S. 9, 2000, s. 221-238.

[10] Bâkî'nin *Divân*'ı, Muhyiddin Ahmed b. İbrâhim'in *Meşârî'u'l-eşvâḳ ilā Meṣârî'i'l-'uşşâḳ* adlı Arapça eserinin tercümesi olan *Fezâilü'l-cihâd*'ı, Şehâbeddin Ahmed b. Hatîb el-Kastallânî'nin *el-Mevâhibü'l-ledünniyye bi'l-minaḥi'l-Muḥammediyye* adlı siyer kitabının tercümesi olan *Meâlimü'l-yakîn fî Sîreti Seyyidi'l-mürselîn* ve Kutbüddin Muhammed b. Ahmed el-Mekkî'nin *el-İ'lâm fî Aḥvââli Beledi'llâhi'l-ḥarâm* adlı eserin tercümesi olan *Fezâil-i Mekke* dönemin eserlerindendir.

[11] Türkçenin yanı sıra Arapça ve Farsça eserler de veren Fuzûlî, şiirin gereksiz kelimelerden kurtulup sade hâle gelmesinde önemli bir yere sahiptir. Fuzûlî'nin Türkçe eserleri şunlardır: *Divân, Leylâ vü Mecnûn, Beng ü Bâde*, Molla Cami'nin *Ḥadîṯ-i Erba'în* adlı eserin tercümesi olan *Hadîs-i Erbaîn Tercümesi, Hadîkatü's-suadâ ve Mektuplar.*

Hayâlî[12], Zâtî[13], Evliyâ Çelebi[14], Kâtib Çelebi[15] gibi yazar ve şairler, bazı eserlerini daha sade ve anlaşılır yazmışlardır. İkinci seviye yazı dilinde ise daha çok, sanat amaçlı bir anlayış ile eserler verilmiştir. Bu seviye yazı dili, artık bilginin ve düşüncenin aktarıldığı bir araç olmaktan çıkıp doğrudan doğruya bir amaç hâline gelmiştir. Bu yazı, dili zengin söz varlığına sahip olup Arapça ve Farsçadan çok sayıda kelime yanında dil kalıpları ve kurallarını da almıştır. Türkçeye alınan kelimeler; ekler, tamlamalar, terkipler Türkçenin doğal yapısını bozma durumuna getirmiştir. Normal yazı dilinden uzaklaşılarak bambaşka bir inşâ dili ortaya çıkmıştır. Yüksek Osmanlıca da[16] denilen bu inşâ dilin hedef kitlesi, bilgi seviyesi yüksek zümreler olmuştur. Veysî[17], Nergisî[18], Âlî Mustafa Efendi[19], Naîmâ[20] gibi müelliflerin eserleri dilin bu seviyesine örnek gösterilebilir.[21]

---

[12] Hayâlî Bey'in tek eseri olan *Divân*'ının tenkitli neşri 1945 yılında Ali Nihat Tarlan tarafından hazırlanmıştır.

[13] Gündelik hayatın gelenek ve göreneklerini, ibadetlerini, sosyal ortamını eserlerinde vermeye çalışan Zâtî, eserlerinde sade ve yalın bir dil kullanmış, atasözleri ve deyimlere de yer vermiştir. Eserleri şunlardır: *Divân, Şem' ü Pervâne, Letâif, Edirne Şehrengizi.*

[14] Evliyâ Çelebi kırk yılı aşan bir sürede Osmanlı topraklarını ve komşu memleketleri gezerek on ciltten oluşan *Seyahatnâme* adlı eserini ortaya koymuştur. *Seyahatnâme*'de şehirlerle ilgili fiziki bilgilerin dışında, memleketlerin anlatımları ve millî kültürlere ait bilgiler, tarihi olayların yanı sıra Türkçe dışında birçok dilden kelime, cümle, şiir, dua, şarkı gibi örnekler vermesi açısından da önemli bir eserdir.

[15] Kâtib Çelebi'nin en fazla önem verdiği alanlar tarih ve coğrafya olsa da matematik, biyografi, haritacılık, astronomi, dinî ilimler ve sosyoloji alanlarında olmak üzere yirmi bir eser kaleme almıştır. *Fezleketü't- tevârîh, Fezleke, Tuhfetü'l-kibâr fî Esfâri'l-bihâr, Kanunnâme, Târîh-i Frengî Tercümesi, Târîh-i Kostantîniyye ve Kayâsire, İrşâdü'l-hıyârâ ilâ Târîhi'l-Yûnân ve'r-Rûm Ve'n-nasârâ, Cihânnümâ, Keşfü'z-zunûn, Dürer-i Müntesire ve Gurer-i Münteşire* eserlerinden bazılarıdır.

[16] Fikret Turan, "Osmanlı Elit Dilini Manzum Sözlükle Öğretmek: Lügat-i Ẓurefâ ve Yüksek Osmanlıca ile Halk Türkçesi Ayrımına Dair Verdiği Bilgiler", **Türkiyat Mecmuası**, C. 28/1, 2018, s. 197-212.

[17] Ününü şiirlerinden çok nesrine borçlu olan Veysî; kullandığı Arapça, Farsça kelimeler, tamlamalar ve kaidlerle birlikte, anlatmak istediğini dolaylı yoldan söylemeyi, uzun cümleler kurmayı tercih ettiği için güçlükle anlaşılabilmektedir. *Dürretü't-tâc fî Sîreti Sâhibi'l-mi'râc, Hâbnâme, Münşeât, Divân, Düstûrü'l-amel* eserlerinden bazılarıdır.

[18] Sinân Paşa ile başlayan süslü nesri zirveye taşıyan Nergisî'nin eserleri şunlardır: *Hamse, Münşeât, el-Vasfü'l-kâmil fî Ahvâli Vezîri'l-âdil.*

[19] Tarihçi ve şair olarak bilinen Âlî Mustafa Efendi farklı farklı konularda altmışa yakın eser vermiştir. *Türkçe Divânlar, Mihr ü Mâh, Tuhfetü'l-uşşâk, Mihr ü Vefâ, Enîsü'l-kulûb, Riyâzü's-sâlikîn, Ravzatü'l-letâif, Sadef-i Sad-güher, Gül-i Sad-berk, Kırk Hadis Tercümeleri* eserlerinden bazılarıdır.

Osmanlı Türkçesiyle sadece edebî eserler değil, sosyal hayatın her alanına ait tarih, iktisat, dinî ilimler, astronomi, tıp, hukuk, matematik üzerine binlerce eser yazılmıştır. Dönemler değerlendirilirken yazarlar ve eserleri için sade veya ağır bir dil kullanmıştır genellemesi yapmak doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Unutulmamalıdır ki dili kullanma biçimi yazardan yazara ve eserden esere farklılık göstermektedir. Yazarlar eserlerini oluştururken hedefledikleri okuyucu kitlesinin seviyesine göre eserin dil ve üslubunu belirlemektedirler.

Bu bağlamda *Zemmü'l-Fenâ,* XVII. yüzyılda, halkı İslam dininin esasları hakkında bilgilendirmek için halk Osmanlıcası ile yazılmış didaktik bir eserdir. Dinî konular; ayetler, hadisler, peygamber hayatları ve kıssalarıyla desteklenerek manzum olarak anlatılmıştır. Bu açıdan eserin dilini birinci seviye yazı dili dediğimiz, nispeten sade dilli eserler içerisinde değerlendirmek doğru olacaktır. *Zemmü'l-Fenâ* ve yazarı hakkında aşağıda ayrıntılı bilgilere yer verilecektir.

ZEMMÜ'L-FENÂ

"Mevize", Arapça "vaaz" kelimesinden gelmekte olup çoğulu "mevâiz"dir. *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*'nde "Öğüt verici, sevap, günah ve ahiret konularıyla ilgili, dinleyenler üzerinde etki uyandırıcı konuşma, bu yolda söylenen söz, verilen öğüt."[22], *Arapça-Türkçe Sözlük*'te ise "Vaaz, dini öğüt; öğüt, ibret dersi."[23] şeklinde tanımlanır.

Vaaz kelimesi Kur'an-ı Kerim'de görülmemekle birlikte birçok ayette mevize ve vaaz kökünden fiiller geçmektedir. Kur'an ve hadis bağlamında işlenen vaaz

[20] Tarihe ilk vakanüvis olarak geçen Naîmâ'nın asıl ismi *Ravzatü'l-Hüseyn fî Hulâsati Ahbâri'l-hâfikayn* olan fakat *Târih-i Naîmâ* olarak bilinen eseri Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde çok okunan eserler arasındadır.

[21] Mustafa Özkan, "Osmanlı Türkçesi", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C. 33, İstanbul, 2007, s. 484.

[22] Mertol Tulum, **Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü,** İstanbul, Kapı Yay., 2013, s. 631.

[23] Serdar Mutçalı, **Arapça-Türkçe Sözlük,** İstanbul, Dağarcık Yay., 2015, s. 995.

konusu ilmü'l-mevâiz, ilmü'l-mevize, ilmü'l-izat ve'z-zikr, ilmü'z-zikr ve't-tezkîr, ilmü't-tezkîr, ilmü'l-vaaz gibi isimlerle zamanla ilmî bir disiplin hâlini almıştır.[24]

Edebî bir terim olarak mevize, "Dinî muhtevalı meseleleri anlatmak için konular tespit edilerek bunlara uygun ayet, hadis, menkıbe ve vaaz örneklerinin verildiği eser."[25] şeklinde tanımlanır.

Türk edebiyatında öğüt ve dinî bilgi vermek için yazılmış nasihatname, pendname, siyer, hilye, mevlit, kırk hadis, hadis-i erbain ve yüz hadis gibi türlerde pek çok eser verilmiştir. Bu eserler; çoğunlukla halkı dinî ve ahlaki yönden olgunlaştırmak, bilinçlendirmek, toplum hayatını düzenlemek maksadıyla yazılmıştır.

Ünlü vaizler ve din adamları tarafından yazılan mevizeler edebî bakımdan fazla bir değer taşımazken kabiliyetli şair ve alimler tarafından yazılmış, önemli mevize örnekleri vardır. Bu eserler sadece manzum veya sadece mensur olabileceği gibi birçok alanda görüldüğü üzere manzum ve mensur bölümler hâlinde karışık da olabilir. Bu eserler aydın zümreden ziyade halka hitap ettiği için sade, anlaşılır ve yalın anlatımı esas alırlar.[26]

Arap edebiyatı için Takrizî Akiyüddin Ahmed'in *Kitâbü'l-Mevâ'iz*'ni[27], Türk edebiyatı için Gazzâlî'nin XII. yüzyılda kaleme aldığı *İhyâ'ü Ulûmi'd-dîn'i*[28], XII. yüzyıl sonu ile XIII. yüzyıl başlarında Anadolu'da manzum mensur karışık olarak yazılan *Behcetü'l-hadâik fî Mev'izeti'l-halâik*'ı[29], manzum Mesnevî tercümesiyle tanınan XVII. yüzyıl şairi Nahifi'nin *Mev'izatü'n-nüfûs*'u[30] ve Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yaşamış, Arapça ve Farsçayı çok iyi bilen Gümülcineli Ahmed

[24] Hasan Cirit, "Vaaz", **TDV İslâm Ansiklopedisi,** C.42, İstanbul, 2012, s. 406.
[25] **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi,** C. 6, İstanbul, Dergâh Yay., 1986, s. 299.
[26] İskender Pala, **Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü,** İstanbul, Kapı Yay., 2004, s. 311.
[27] Pala, **a.g.e.,** s. 311.
[28] Mustafa Çağrıcı, "İhyâ'ü Ulûmi'd-dîn", **TDV İslâm Ansiklopedisi,** C. 22, İstanbul, 2000, s. 10-13.
[29] Mustafa Erkan, "Behcetü'l-hadâik", **TDV İslâm Ansiklopedisi,** C. 5, İstanbul, 1992, s. 346-348.
[30] Pala, **a.g.e.,** s. 311.

Âsım Efendi'nin sonradan isimlendirildiği düşünülen *Huzûr-ı Hümâyûnda Takrîr Olunan Ramazan Mev'izeleri*'ni[31] örnek verebiliriz.

İnsanı düşündürmek, bilgilendirmek ve ona doğruyu, güzeli göstermek için kaleme alınan eserlere "didaktik eserler" denir. Didaktik eserler; edebiyat terimi olarak daha çok dinî, ahlaki, felsefi, sosyal, edebî ve estetik gibi alanlarda bilgi vermek amacıyla yazılan manzum veya mensur eserlerdir. Eskiler; didaktik eserleri "tâlimî veya hikemî" eserler olarak adlandırır.[32] Hikemî tarz eserlere Türk edebiyatının ilk yazılı kaynaklarından itibaren rastlansa da bunların edebiyatımızda akım olarak varlığı, XVII. yüzyılın ikinci yarısına rastlamaktadır.[33]

Tez çalışmasına konu olan Ali bin Müslihiddîn Bozkırî'nin *Zemmü'l-Fenâ* adlı eseri XVII. yüzyıla ait manzum, didaktik bir mevize örneğidir.

Eserin Yazarı

XVII. yüzyıl şairlerinden olan Ali bin Müslihiddîn Bozkırî'nin hayatı hakkında bilgi bulabildiğimiz tek kaynak Bursalı Mehmed Tâhir'in *Osmanlı Müellifleri* adlı eseridir. Eserde yazar hakkında şu bilgilere yer verilmiştir:

> "Muhammediye tarzında ve (Zemmü'l-Fenā) isminde bir manzumenin nāzımı olup (Konya) vilayeti muzāfātından (Bozkır)lı olduğunu:
>
> Bizim mevlūdimiz Bozkır ḳażāsında Serisdandur
> Ki Müslihiddīn oğlu Ali'dir ismimiz ihvān
>
> beyitiyle bildiriyor. Eser-i mezkūrenin:
>
> Senā ve hamd u lāyuḥsā sana ey Ḥālık u Feyyāż
> Ki yoḳdur sana heç emsāl ki sensin Ḳāhir ü Feyyāż

[31] Nihat Engin, "Ahmed Âsım Efendi, Gümülcineli", **TDV İslâm Ansiklopedisi,** C. 2, İstanbul, 1989, s. 44-45.
[32] Arslan Tekin, **Edebiyatımızda İsimler ve Terimler**, İstanbul, Ötüken Yay., 1999, s. 190.
[33] Mine Mengi, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi-Metinler**, Ankara, Akçayğ Yay., 2004, s. 183.

Tarīh-i vefātıyla medfinine dest-res olunamadı. Manzūmenin matbūʿ bir nüshası (Yıldız) kütüphanesinde vardır."[34]

Müellifin adı Ali, babasının adı Müslihiddîn'dir, doğum tarihi bilinmemektedir. Konya'nın Bozkır[35] kazasında doğmuştur. Ölüm tarihi ve mezarının yeri hakkında da bir bilgi yoktur. Yazarın bilinen iki eseri vardır. Bunlardan ilki Arapça olarak kaleme aldığı ve aruz hakkında bilgi verdiği risalesi *Risâletü İleli'l-'Es'âriz*'dir[36], diğeri ise birçok nüshası bulunan XVII. yüzyıla ait *Zemmü'l-Fenâ*[37] adlı eseridir.

Zemmü'l-Fenâ'nın Konusu

Zemmü'l-Fenâ, mevize türünde yazılmış didaktik bir eserdir. Mevize; nasihat, öğüt, sevap günah ve ahiret konularıyla ilgili, dinleyenler üzerinde etki uyandırıcı vaaz, konuşma, sohbet demektir. *Zemmü'l-Fenâ* ifadesi Arapça bir tamlamadır ve Türkiye Türkçesinde "geçici olanı yerme" anlamına gelir. Müellif; esrin türünü, ismini, eseri nasıl yazdığını ve okuyana ne gibi faydaları olacağını "*Der-beyân-ı Dibâcetü'l-kitâb ve Sebeb-i Te'lîfe ve Taṣnîfe"* başlığı altında açıklamıştır.

Ki bundan ṣoñra bilsünler bu bir mevʿiẓdür iḫvāna
Ḫudā feyż etdigi mikdār beyān édem bunı iḫvān

[34] Bursalı Mehmed Tāhir, **Osmanlı Müellifleri, C. II,** Ankara, Bizim Büro, 1915, s. 318-319.
[35] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Hamit Şafakcı, "Tarihi Süreçte Bir Yerleşim Yerinin İsimleri: Konya-Bozkır Örneği", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,** Güz 2013, S. 28, C. 6, s. 340-347.
[36] **Eserin Künyesi:** Ankara Millî Kütüphane, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 618/2.
[37] Selami Turan, Ahmet Akgül, "XVII. Asrın Âlim ve Şairlerinden Ali Bin Müslihi'd-dîn Bozkırî ve Zemmü'l-Fenâ Adlı Eseri", **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** 2008/2, S. 8, s 59-67; Ömer Bülbül, "Zemmü'l-Fenâ'da Geçen Olumsuzluk İfadeleri ve Bunların Anlambilim Bakımından İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2015.

(Bundan sonra herkes bilsin bu mevize türünde bir eserdir ve Allah'ın izin verdiği kadarıyla kardeşlerime açıklamaya çalışacağım.)

……..

Ki muʿteber kitāblardan bunı aḫẕ éyledim biliñ
Né deñlü var ise muḫriḳ eḥādīṯ éyledim īḳān
((Bu eseri) dönemin itibar gören kitaplarından ve önemli hadislerinden faydalanarak meydana getirdim.)

……

Ki vérdim mübtedī olan kişiniñ eline cevher
Eger ḳadrini bilürse olur elbetde fi'l-cinān
(Din eğitimine yeni başlayanların eline kıymetli bir eser verdim, eğer kıymetini bilirse cennete ulaşırlar.)

……

Bunuñla ʿāmil olursa érer elbetde bir ẕevḳe
Ulu kimse olur ṣoñra ṣafālarda éder Raḥmān
((İnsan) eserde yazanlara uygun ibadet ederse Allah'ın izniyle huzurlu ve mutlu olur.)

Bunuñ içindeki biliñ fenāyı ẕem éder cümle
Anuñ-çun buña ad vérdim ki **Ẕemmü'l-fenā** iḫvān
(Bunun içindeki bilgiler geçici ve kötü olanı eleştirir. Onun için kardeşim, adını Zemmü'l-fenâ koydum.)

Yukarıdaki beyitlerden de anlaşılacağı gibi müellif, eserini mevize türünde kaleme almış; dönemin güvenilir, itibar edilen eserlerinden ve hadislerinden faydalanarak yazdığını söylemiştir. Eserin konusunu ise "*Bunuñ içindeki biliñ fenāyı ẕem éder cümle*" mısrasıyla "geçici ve kötü olanı yermek, eleştirmek" olduğunu ifade etmiştir. Eseri okuyup yazılanları hayatına geçiren kişilerin ise iki dünyada da mutlu olacağını söylemiştir.

Zemmü'l-Fenâ; İslam'ın temel konularını, insan ve sosyal hayata dair getirdiği emir ve yasaklarını konu edinmiştir. Bu açıdan bakıldığında *Zemmü'l-Fenâ*'yı manzum bir temel fıkıh veya ilmihal kitabı gibi düşünebiliriz. Müellif, konularını başlıklar ile birbirinden ayırmıştır. Başlıklar konu ile ilgili ayet, hadis olabileceği gibi bazen de konu, başlık olarak yazılmıştır. Konular işlenirken peygamberlerin hayatlarından, menkıbelerden, kıssalardan, tarihî kişilerden ve olaylardan faydalanılmış ve örnekler verilmiştir.

Dünyaya nazaran ahiretin güzelliklerini, dinin emir ve yasaklarını ayet ve hadisler ışığında vaaz ve nasihat biçiminde anlatan *Zemmü'l-Fenâ*'nın konu başlıkları şöyledir:

Fihrest-i Kitāb-ı Ẕemmü'l-Fenā[38] (Zemmü'l-Fenâ Kitabının Fihristi)

Dibācetü'l-kitāb ve sebeb-i te'life beyān "Kitabın girişi ve yazılış sebebi ile ilgili açıklama"; Ġaflete ṭalana beyān "Gaflete düşenler hakkında açıklama"; Cemʿü'l-māl beyān "Mal toplama ile ilgili açıklama"; Ḫıżır-ı ʿām-ı sā'ile taṣadduḳu "Ḫızır'ın halka sadaka vermesi"; Ẕemm-i dünyāyı beyān "Dünyayı yerme ile ilgili açıklama"; Ṭālib-i aḫret olanlar " Ahireti isteyenler"; Der-beyān-ı metāʿ-ı dünyā "Dünya malı ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı ḥubb-ı māl "Mal sevgisi hakkında açıklama"; Der-beyān-ı ʿaẕāb-ı cehennem "Cehennem azabı ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı ʿademü'l-fuḳarāʾ "Fakirliğin yok olması hakkında açıklama"; Der-beyān-ı ḥārişi'd-dünyā "Dünya hırsı ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı feżā'il-i ṣadaḳa "Sadakanın faziletleri ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı feżā'ilü'ṣ-ṣadaḳate "Sadakanın faziletleri hakkında açıklama"; Der-beyān-ı feżā'ilü'r-receb "Recebin

[38] *Zemmü'l-Fenâ*'nın tespit edebildiğimiz nüshaları arasında iki nüshasında fihrist bölümü vardır. Bunlardan biri Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, **32 Kon 4843** arşiv numaralı yazma; diğeri Ankara Millî Kütüphane, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, **06 Mil Yz A 8630** arşiv numaralı yazmadır. Burada karşılaştırmalı metni oluştururken değerlendirmeye aldığımız Ankara Millî Kütüphane, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, **06 Mil Yz A 8630** (**M₃**) arşiv numaralı nüshanın fihristini vermeyi uygun gördük.

faziletleri ile ilgili açıklama"; Receb-i şerīfde ṣā'im olanlar "Recep ayında oruçlu olanlar"; Hadīṯ-i ʿAbdullāh ibni Mesʿūd "Abdullāh ibni Mesūd'un aktardığı hadis"; Der-beyān-ı feżā'ilü'r-receb "Receb'in faziletleri ile ilgili açıklama"; Der feżā'il-i şehr-i şaʿbān " Şaban ayının faziletleri hakkında"; Der-beyān-ı feżā'il-i leyletü'l-berāt "Berat gecesinin faziletleri ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı feżā'il-i şehr-i ramażān "Ramazan ayının faziletleri hakkında açıklama"; Ḥadīṯ-i feżā'il-i ramażān "Ramazan faziletleri ile ilgili hadis"; Der-beyān-ı ḫamset-i ḫaṣlet-i fī şehr-i ramażān "Ramazan ayının içindeki beş güzel huy ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı şifā'ü'l-mü'min-i ramażān "Ramazanın müminlere şifası hakkında açıklama"; Der-beyān-ı feżāʿil-i leyletü'l-ḳadr "Kadir gecesinin faziletleri ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı feżā'ilü's-sirāc "Kandilin faziletleri ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı iʿṭā'-i vaḳf "Bağış yapma ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı ʿAlī ibni Ebi Ṭālib "Ebu Talib'in oğlu Ali hakkında açıklama"; Der-beyān-ı ṣadaḳatü'l-fuḳarā' "Fakirlere sadaka verme ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı feżā'ilü'l-ʿīd "Bayramın faziletleri hakkında açıklama"; Der-beyān-ı feżā'ilü'l-cennet "Cennetin faziletleri ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı tārikü'ṣ-ṣalāt "Namaz kılmayanlar hakkında açıklama"; Der-beyān-ı żāyiʿü'ṣ-ṣalāt "Namazı doğru kılmayanlarla ilgili açıklama"; Der-beyān-ı ḥadīṯ-i ʿÖmer "Hz. Ömer'in aktardığı hadisin açıklaması"; Der-beyān-ı feżā'ilü'l-cemāʿat "Cemaatin faziletleri hakkında açıklama"; Der-beyān-ı feżā'ilü'ṣ-ṣalāt "Namazın faziletleri ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı feżā'ilü'l-mescid "Mescidin faziletleri hakkında açıklama"; Feżā'ilü'l-eẕān "Ezanın faziletleri"; Der-beyān-ı saʿādet-i ebediyye "Sonsuz mutluluk ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı hüsnü'l-ḫulḳ "Güzel ahlak hakkında açıklama"; Der-beyān-ı aḫlāḳ-ı ẕemīme "Kötü ahlak ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı feżā'ilü'd-din "Dinin faziletleri hakkında açıklama"; Der-beyān-ı feżā'ilü'l-ʿilm "İlmin faziletleri ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı faẓīletü'l-ḳurʾān "Kurʾan'ın faziletleri ile ilgili açıklama"; Der-beyān-ı farżā-i besmele "Besmelenin gerekleri hakkında açıklama"; Ḥadīṯ-i bismillāh "Allah'ın adıyla başlama hakkındaki hadis"; Der-beyān-ı feżā'il-i nehār "Gündüz vaktinin faziletleri ile ilgili

açıklama”; Der-beyān-ı faẕīletü’l-ẕikr “Zikrin faziletleri hakkında açıklama”; Ḥikāye-i bismillāh “Besmelenin hikâyesi”; Besmele-i şerīfiñ feżā’ili “Besmele-i şerīfin faziletleri”; Der-beyān-ı faẕīletü’l-ḳur’ān “Kur’an’ın faziletleri hakkında açıklama”; Der-beyān-ı şefā‘atü’l-ḳur’ān “Kur’an’ın şefaati ile ilgili açıklama”; Faẕīlet-i şefā‘atü-‘l-ḳur’ān “Kur’an’ın şefaatinin faziletleri”; Feżā’ilü’l-‘ilm-i ‘ale’l-evlād ve ehl-i beyt “Aile ve evlatların ilminin faziletleri”; Der-beyān-ı ‘ilmü’t-tevḥīd “Tevhit ilmi hakkında açıklama”; Der-beyān-ı ḥikāyetü’l-‘ilm “İlmin hikâyesi ile ilgili açıklama”; Feżā’ilü’l-mevt “Ölümün faziletleri”; Der-beyān-ı mevtü’l-insān “İnsanın ölümü hakkında açıklama”; Der-beyān-ı mevtü’l-‘iṣyān “İsyan edenlerin ölümü ile ilgili açıklama”; Der-beyān-ı ‘aẕābü’l-ḳabr “Kabir azabı hakkında açıklama”; Der-beyān-ı feżā’ilü’l-ḳabr “Kabrin faziletleri ile ilgili açıklama”; Der-beyān-ı ehl-i taḳvā “Allah korkusuyla dinin yasakladığı şeylerden kaçınanlar hakkında açıklama”; Der-beyān-ı ervāḥu’r-rūḥ “Ruhlar hakkında açıklama”; Der-beyān-ı şefā‘atü’l-īmān “İmanın şefaati ile ilgili açıklama”; Beyān-ı ṣu‘ūdu’l-melā’ike “Meleklerin dereceleri ile ilgili açıklama”; Der-beyān-ı şefā‘atü’l-a‘māl “Amellerin şefaati hakkında açıklama”; Ṣalātü’l-meyyit “Cenaze namazı”; Der-beyān-ı ṣāḥib-i ḥummā “Humma hastası hakkında açıklama”; Der-beyān-ı mevtü’l-evlād “Evladın ölümü ile ilgili açıklama”; Mevtü’l-evlādü’ş-şükr “Evladın ölümüne şükür hakkında ”; Beyān-ı ṣāliḥa ḫātūn “İyi huylu hanımlar ile ilgili açıklama”; Ṣāliḥa ḫātūnuñ ‘ıyāline ḫıdmeti “İyi huylu hanımın ailesine hizmeti”; ‘Ademü’l-itā‘atü’l-zevci “Eşine itaatin yokluğu”; Ġassālü’ṣ-ṣevbü’l-‘ıyāli “Ailesinin kıyafetlerini yıkamak”; Der-beyān-ı iḥsānü’l-cārr ve’l-hürmet “Komşuya ihsan ve hürmet hakkında açıklama”; Beyān-ı maġrūru’l-māl “Malın gurur vermesi ile ilgili açıklama”; Der-beyān-ı iḥsānü’l-cārr “Komşuya ihsan hakkında açıklama”; Der-beyānü’l-ġıybet ü żān “Zan ve gıybet ile ilgili açıklama”; Beyān-ı nemmāmü’l-ḫulḳ “Dedikoducu fıtrat hakkında açıklama”; Beyān-ı istihzā’ü’l-ḫulḳ “Alaycı fıtrat hakkında açıklama”; Beyān-ı ḫalḳı masḫara édenler “Halkı maskara edenler ile ilgili açıklama”; Beyān-ı cerhü’l-lisān “Söz ile incitme hakkında açıklama”; Beyān-ı aḫlāḳu’l-laġviyyet “Boş

konuşanlar hakkında açıklama"; Faḳīr-i sābir-i beyān "Fakirliğe sabreden ile ilgili açıklama"; Beyān-ı ṭaʿāmu't-tenāvül "Yiyecek ihsanında bulunma hakkında açıklama"; Beyān-ı ʿāşıḳ-ı cemālullāh "Allah'ın cemaline aşık olanlar ile ilgili açıklama"; Beyān-ı berrü'l-vālideyn "Anne, babaya itaat hakkında açıklama"; Beyān-ı şefāʿat-i Resūl "Peygamberin şefaati hakkında açıklama"; Beyān-ı melek-i Ṣalṣā'il "Salsā'il meleğin ile ilgili açıklama"; Beyān-ı ġāfil-i ẕikrullāh "Allah'ı zikretmede gafillik edenler hakkında açıklama"; Beyān-ı emr-i bi'l-maʿrūf "Emr-i bi'l-maʿrûf hakkında açıklama"; Beyān-ı ʿışḳullāh "Allah aşkı ile ilgili açıklama"; Beyān-ı muhibb-i dünyā "Dünya sevgisi hakkında açıklama"; Der-beyān-ı nefḫu'r-rūḥ-ı evvel "İlk ruhun üflenmesi ile ilgili açıklama"; Beyān-ı nefḫu'r-rūḥ-ı s̱ānī "İkinci ruhun üflenmesi ile ilgili açıklama"; Beyān-ı aḥvāl-i ḳıyāmet "Kıyamet hâlleri ile ilgili açıklama"; El-şeḳāk-ı gökler "Göklerin yarılması"; Aḥvāl-i ḳıyāmetiñ ʿaẕābı "Kıyamet azabının hâlleri"; Beyān-ı ṣābir-i belā olanlar "Belaya sabredenler hakkında açıklama"; Aḥvāl-i cehennemiñ ʿaẕābı "Cehennem azabının hâlleri"; Erbaʿ eşḫāṣıñ cehennemde vāveylāsı "Dört kişinin cehennemde vaveylası"; Beyān-ı aḥvāl-i cennet "Cennet hâlleri ile ilgili açıklama"; Mü'miniñ cennetde aḥvāli "Müminin cennetteki hâlleri"; Mü'miniñ cennetde ferḥi "Müminin cennetteki huzuru"; Cemālullāh "Allah'ın cemali".

Fihristte belirtilen başlıklar eser içindeki başlıklar değildir. Buradaki başlıklar belirtilen sayfalarda işlenen konu içerikleridir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi konu başlıkları çoğunlukla ayet veya hadislerden oluşmaktadır.

Zemmü'l-Fenâ'nın Nüshaları

Zemmü'l-Fenâ'nın tespit edebildiğimiz 22 nüshası vardır. Bu da eserimizin ne kadar çok okunduğu hakkında bize ipuçları vermektedir. Katalog taramaları sonucu 22 nüsha tespit edilmiştir. Tespit edilen nüshalardan bir tanesi Kahire, Mısır

Millî Kütüphanesi Türkçe Yazmalarında görünmektedir. Araştırmalar sonucu Mısır Millî Kütüphanesi Türkçe Yazmalarında böyle bir esere rastlanmamıştır. Türkiye'nin farklı kütüphanelerinde bulunan 21 nüshadan iki tanesinin ise *Zemmü'l-Fenâ* ismi ile kaydedilmiş farklı eserler olduğu tespit edilmiştir.

Zemmü'l-Fenâ'nın karşılaştırmalı metni oluşturulurken 19 nüshadan dört nüsha değerlendirilmiştir. Dört nüshanın belirlenmesinde bazı kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Nüshanın tam olması, beyit sayısı, eksik veya fazla beyitlerin olması, istinsah tarihi, başlıkların olup olmaması, ortak hatalar, … gibi.

Bu kriterler ışığında karşılaştırmalı metni oluştururken kullandığımız dört nüsha ve özellikleri şöyledir:

Nüshalar arasında istinsah tarihi en eski olan iki nüsha bulunmaktadır. Bunlardan biri Millî Kütüphane Yazma Eserler Kataloğunda bulunan 06 Mil Yz A 3470 numaralı *Zemmü'l-Fenâ* ile Konya Yazma Eserler Kataloğunda bulunan Suif 210-2 numaralı *Zemmü'l-Fenâ*'dır. Bu iki nüsha 1179 (1765) yılında istinsah edilmiştir. 06 Mil Yz A 3470 numaralı nüsha 3838 beyit, Suif 210-2 numaralı nüsha 2948 beyittir. Suif 210-2 numaralı nüsha sondan 17 varak kadar eksik olduğu ve başlık kısımları olmadığı için 06 Mil Yz A 3470 numaralı nüsha ana nüsha $\mathbf{M_1}$ olarak kabul edilmiştir.

$\mathbf{M_2}$ nüshasının belirlenmesinde ilk önce istinsah tarihi değerlendirilmiştir. Bu bakımdan bakıldığında Millî Kütüphane Yazma Eserler Kataloğunda bulunan 06 Mil Yz A 8426 numaralı nüsha 1224 (1809) yılında istinsah edilmiştir. Nüsha tamdır ve başlıklar zaman zaman der-kenarda zaman zaman metin içinde verilmiştir. Beyit sayısı 3810'dur. Bir sonraki nüsha Sadberk Hanım Müzesi, Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmalarında bulunan S.H.M.H.K. Yaz. 273 numaralı nüshadır. Nüsha 1237 (1821) tarihinde istinsah edilmiştir. 3860 beyit olan nüsha baştan bir sayfa eksiktir ve başlıklar bulunmamaktadır. Bir diğer nüsha Millî Kütüphane Yazma Eserler Kataloğunda bulunan 06 Mil Yz A 3387 numaralı nüshadır. İstinsah tarihi 1237 (1821)'dir. Bu nüsha tespit ettiğimiz nüshalar arasında 4067 beyit sayısı ile en

fazla beyit sayısına sahip nüshadır. Eser tamamlandıktan sonra Hz. Fatıma'nın vefatı ve Hz. İsmail'in kurban edilmesinin anlatıldığı beyitler bulunmaktadır. Bu açıdan benzer diğer bir nüsha ise Millî Kütüphane Yazma Eserler Kataloğunda bulunan 06 Mil Yz A 1065 numaralı nüshadır. İstinsah tarihi bilinmeyen nüsha 3960 beyit olup sondan eksiktir ve başlıklar bulunmamaktadır. Tam olması, beyit sayısının fazla olması ve sonda yer alan bölüm sebebiyle Millî Kütüphane Yazma Eserler Kataloğunda bulunan 06 Mil Yz A 3387 numaralı nüsha **M₂** nüshası olarak kabul edilmiştir.

Millî Kütüphane Yazma Eserler Kataloğunda bulunan 06 Mil Yz A 8630 numaralı nüsha 1289 (1872) tarihinde istinsah edilmiştir. Belirlediğimiz nüshalar arasında en geç tarihli nüsha bu nüshadır. Nüsha 3975 beyittir. Bu nüshada diğer üç nüshada bulunmayan birçok farklı beyit bulunmaktadır. Bu nüshanın bir diğer özelliği ise fihristinin bulunmasıdır. Fihrist ihtiva eden bir diğer nüsha Isparta Şarkî Karaağaç İlçe Halk Kütüphanesinde bulunan 32 Şarkî 104 numaralı *Zemmü'l-Fenâ*'dır. Sondan yedi, sekiz varak eksik olan nüshanın istinsah tarihi bilinmemektedir. Bu sebepten 06 Mil Yz A 8630 numaralı nüsha **M₃** nüshası olarak belirlenmiştir.

A nüshası olarak belirdiğimiz nüsha İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Koleksiyonunda bulunan 34 Ae Manzum 867 numaralı *Zemm-i Fenâ* adlı nüshadır. 1256 (1841) tarihinde istinsah edilmiş olan nüsha 3836 beyittir. Diğer nüshalar içinde istinsah tarihi bilinen, tam olan ve beyit sayısı fazla olan nüsha bu nüshadır. Bu nedenle 34 Ae Manzum 867 numaralı *Zemm-i Fenâ,* **A** nüshası olarak kabul edilmiştir.

Aşağıda ilk olarak *Zemmü'l-Fenâ*'nın karşılaştırmalı metnini oluştururken kullandığımız dört nüshayı tanıtacağız. Daha sonra diğer nüshalar hakkında bilgi vereceğiz.

Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 3470 (M_1)

1179 (M. 1765) yılında istinsah edilen nüsha Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda bulunmaktadır. 215x145-170x110 mm boyutlarında olan nüsha 150 yaprak, 13 satırdır. Abadi kağıt üzerine harekeli nesih ile yazılmıştır.

Nüsha harap hâlde, siyah meşin bir cilt içerisindedir. Söz başları, duracaklar ve cetveller kırmızı, yapraklar rutubet lekelidir. Eserde 119a-119b numaralı varak eksiktir. Nüshanın iç kısımda birleşme yerlerine yakın kelimelerin bazıları okunamamakta ve nüshanın varakları birkaç yerde yanlış birleştirilmiştir.

Başlangıç: Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Saña ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥāliḳ'i Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir'i Feyyāż

Bitiş: Ketebehü'l-faḳīr ʿAlī bin Emīr şānı medīne-i Ḥavīrān'dan Ḳaşıḳāralı olupdur Lev'de sākin maḥalle-i Halenci
Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhü'l-melikü'l-vehhāb
ġaferallāhu Teʿālā ve li-valideyye ve li-üstādi ve li-kātibe
ve li-ḳāriʾe ve li-sāmiʿa ecmaʿīn ṣıdḳla iḫlāṣla benden aña olsun duʿā kendi lüṭfundan
ḫuddāmını éylesün ʿilmi saña bu kitābıñ kātibini ḫayırla her kim aña ve bunı yazan ḥaḳīriñ
rūḥına bir fātiḥa
Tārīḫ sene 1179

Resim 1. 06 Mil Yz A 3470 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

Resim 2. 06 Mil Yz A 3470 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 3387 (M_2)

Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda bulunan nüsha 1237 (M. 1821) tarihinde istinsah edilmiştir. 139 yaprak, 15 satır olan nüsha 220x155-160x110 mm boyutlarındadır. Yazı türü harekeli nesih olan nüshanın kağıt türü ise harf filigranlıdır.

Sırtı kopuk, şirazesi dağınık, şemseli, zencirekli, kahverengi meşin ciltlidir. Cetveller ve söz başları kırmızıdır.

Başlangıç: Bismillāhirraḥmanirraḥīm ve bihi nesteʿīn yā müʿīn

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥālıḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur saña héç emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż

Bitiş: Okuyañı diñleyeni yazanı
Yarlıġagıl sen ṭamudan yā Ġanī bi-ʿavnillāhü'l-vehhāb
Temmetü'l-kitāb
Kātib-i faḳīr ʿOṣmān
Bi-ḳarye-i Çataloba
Sene 1237

Resim 3. 06 Mil Yz A 3387 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.
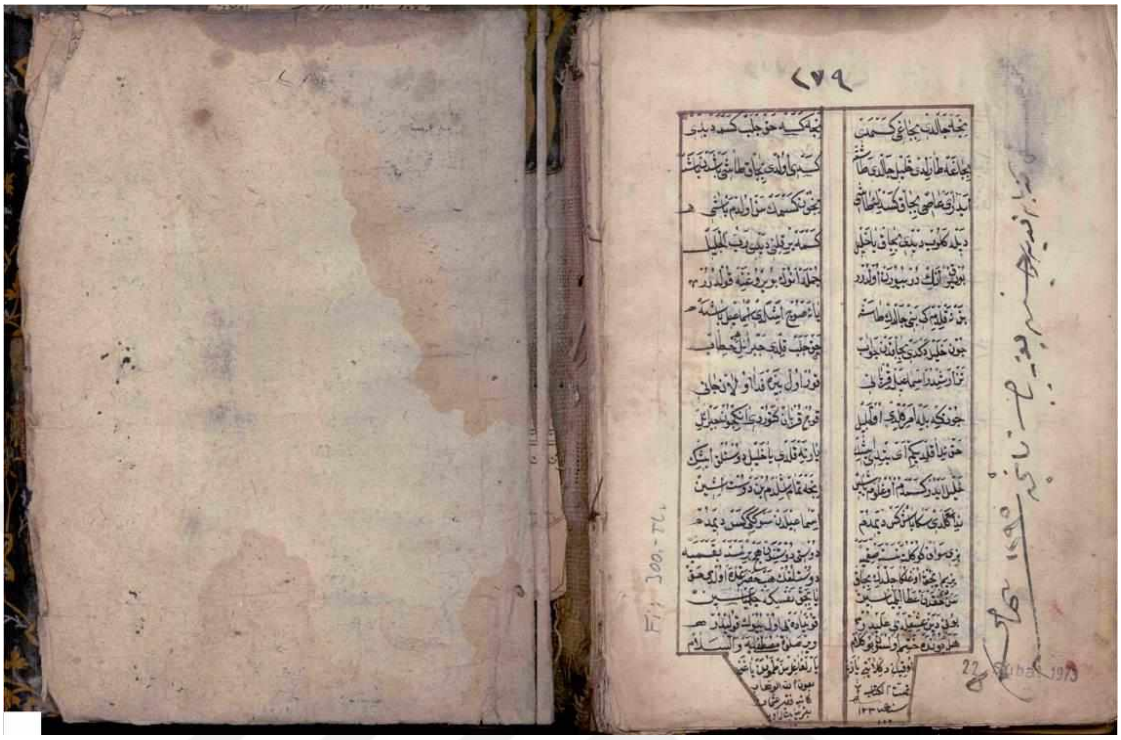
Resim 4. 06 Mil Yz A 3387 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 8630 (M_3)

Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda bulunan nüsha 1289 (M. 1872) tarihinde istinsah edilmiştir. I+131 yaprak ve 15 satır olan nüsha 240x175-187x117 mm boyutlarındadır. Yazı türü harekeli nesih olan nüshanın kağıt türü ise kartal ve isim filigranlıdır.

Yeşil pandizot bir cilt içinde olan yazmanın başında (1ab-1a) esere ait bir fihrist bulunmaktadır. Cetveller kırmızı, söz başları siyahtır.

Başlangıç: Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥālıḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensiñ Vāḥid ü Feyyāż

Bitiş: Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa ve ṣemānīn

ve mi’eteyn ve elf hicretü’n-nebiyyi ṣallāllāhu ʿaleyhi ve sellem

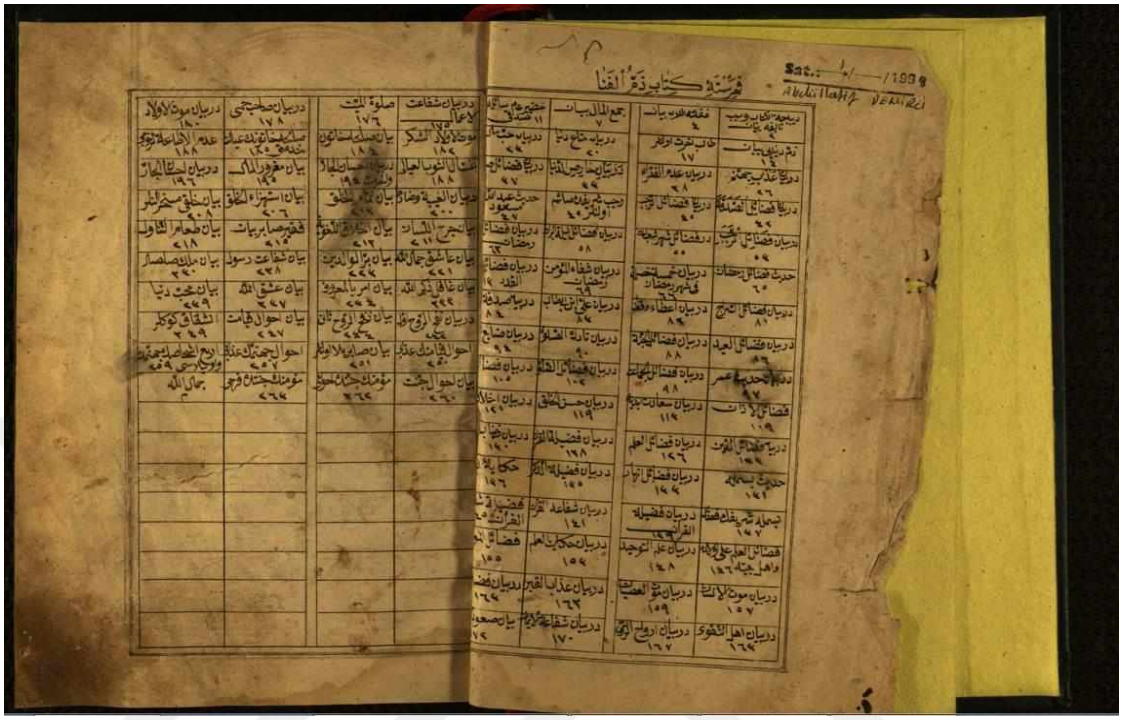

Resim 5. 06 Mil Yz A 8630 arşiv numaralı nüshanın fihrist sayfası.

Resim 6. 06 Mil Yz A 8630 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

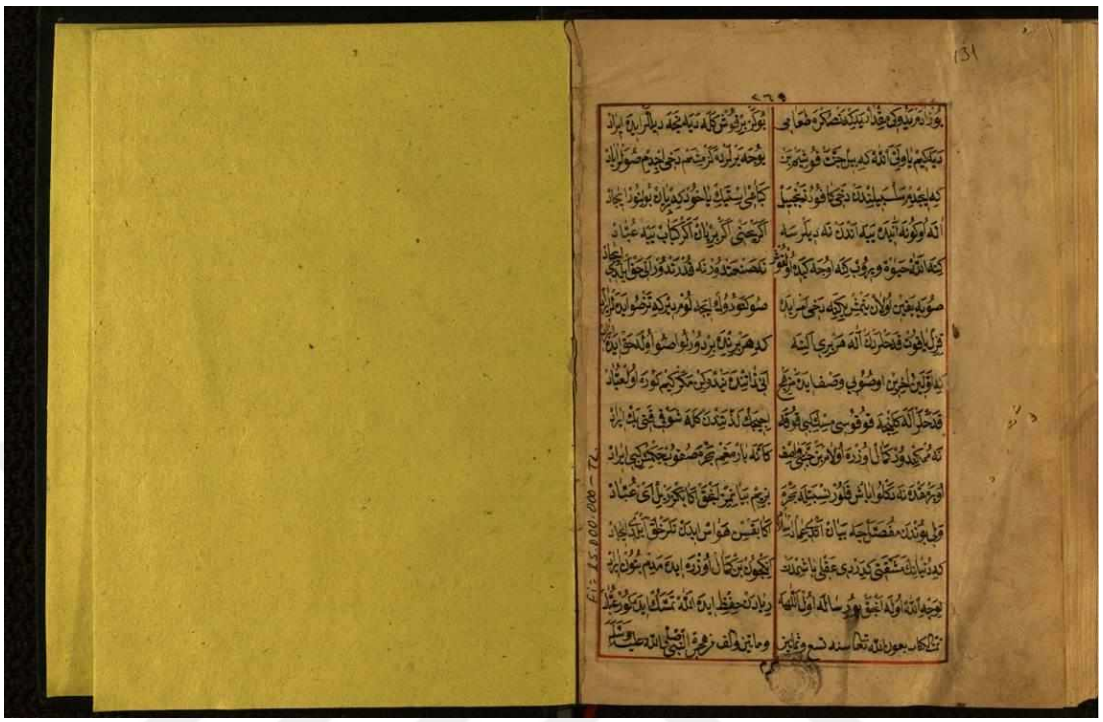

Resim 7. 06 Mil Yz A 8630 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Ali Emiri Koleksiyonu, AEmnz867 (A)

İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonunda AEmnz867 arşiv numarasıyla kayıtlı olan *Zemm-i Fenâ* 1256 (M. 1840) yılında istinsah edilmiştir. Nesih yazı türü ile yazılan ve harekeli olan eser 15 satırdır. Nüshanın cetvelleri kırmızı, sırtı meşin, yüzü ebru kağıt kaplı, miklepli ve şirazelidir. Söz başları varsa kırmızı yazılmıştır, eğer söz başı yazılmamışsa bir satır boş bırakılmıştır.

Başlangıç: **Haẕa Kitāb-ı Ẕemm-i Fenā**

Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥālıḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż

Bitiş: Sene 1256

Resim 8. AEmnz867 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

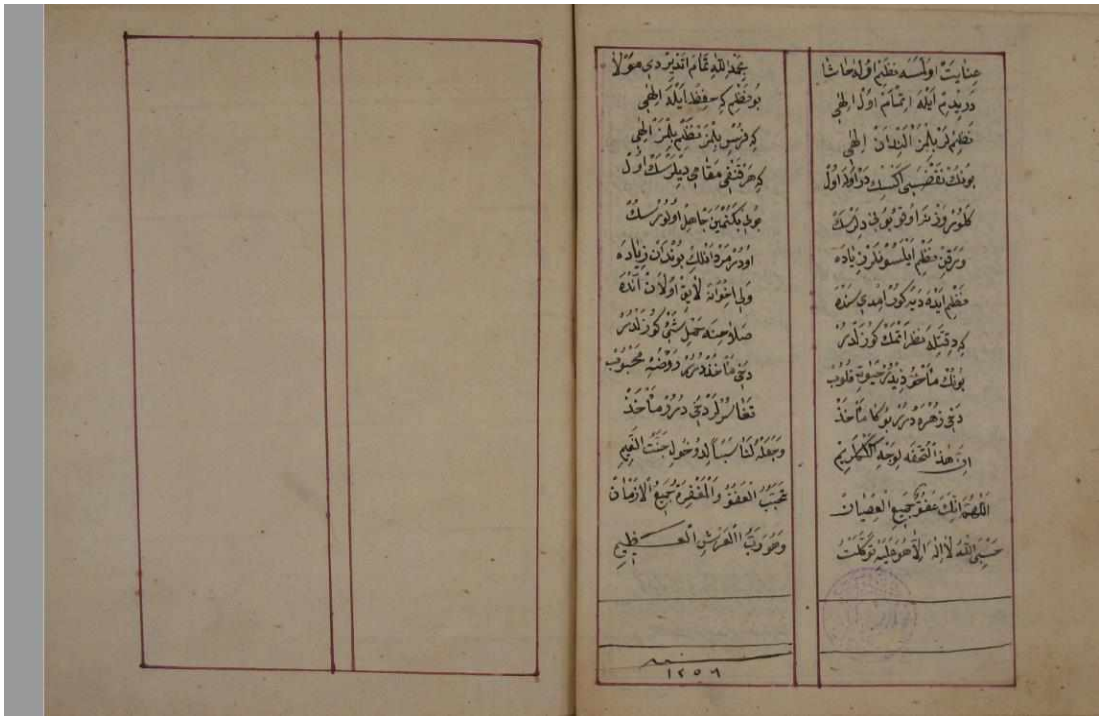

Resim 9. AEmnz867 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, 42 Kon 5260

Konya İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonunda bulunan *Zemmü'l-Fenâ* adlı nüshanın müstensihi Urganlızāde Molla Mehmed, istinsah tarihi 1270 (M. 1854)'tir. 128 yaprak 15 satır olan eserin boyutları 245x160-210x125 mm'dir. Nüsha, harekeli nesih ile yazılmıştır. Nüsha, kırmızı mavi bez kaplı, mıklepli, mukavva cilttir.

Başlangıç: Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥālıḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Vāḥid ü Feyyāż

Bitiş: Temme haẕa'l-kitāb

Bunı yazdım yādigar olmaḳ içün
Oḳuyup hem diñleyene bir duʿā ḳılmaḳ içün

Bunı yazdım bir muḫālif rüzgār
Ben gidersem ḳala ḫaṭṭım yādigār

Sene-i tāriḫ fi 9 Safer 1270

Kitabü'l-faḳīrü'l-ḥaḳīr Urġānlıẕāde Molla Mehmed ġaferallāhu lehüm ve setere ʿuyūbuhüm fī-belde-i Denizli
Temme haẕā'l-kitāb bi-ʿavnillāhi'l-melikü'l-vehhāb fī şehri ṣaferü'l-mużafferü'l-evvelin min yevmi tisʿa fī vaḳtu'ẕ-ẕuhr sene sebʿīn ve mi'eteyn ve elf
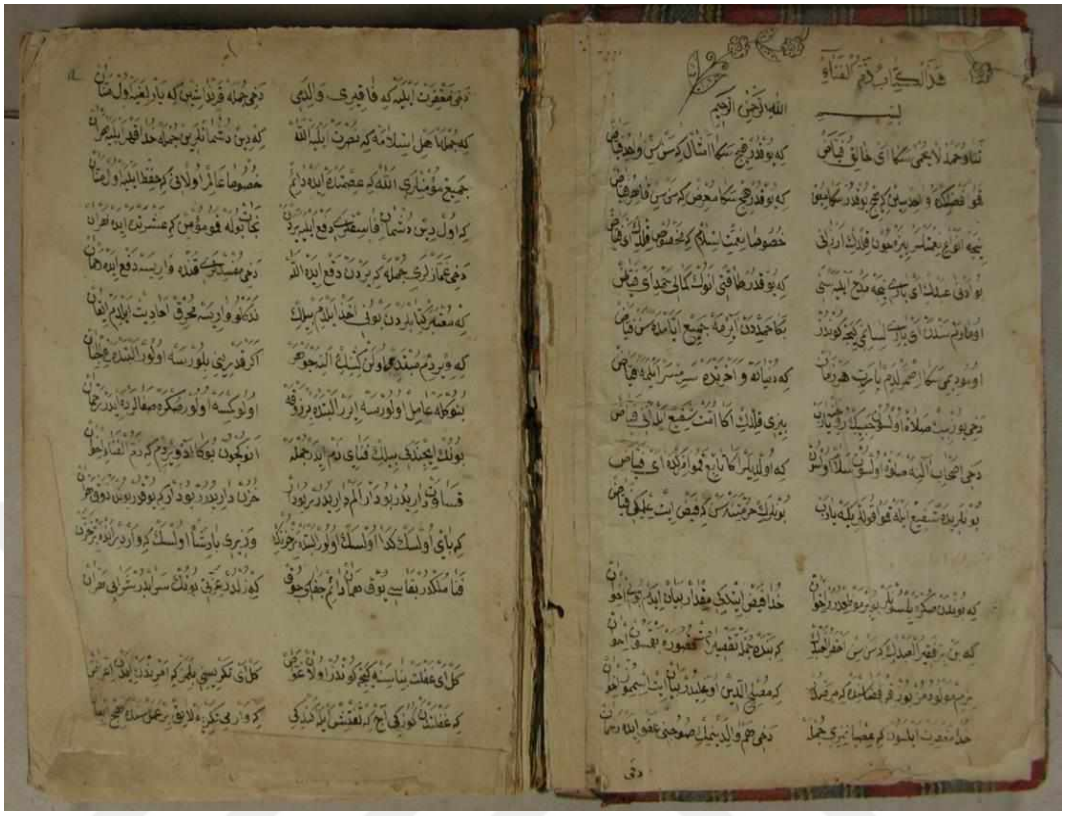
Resim 10. 42 Kon 5260 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

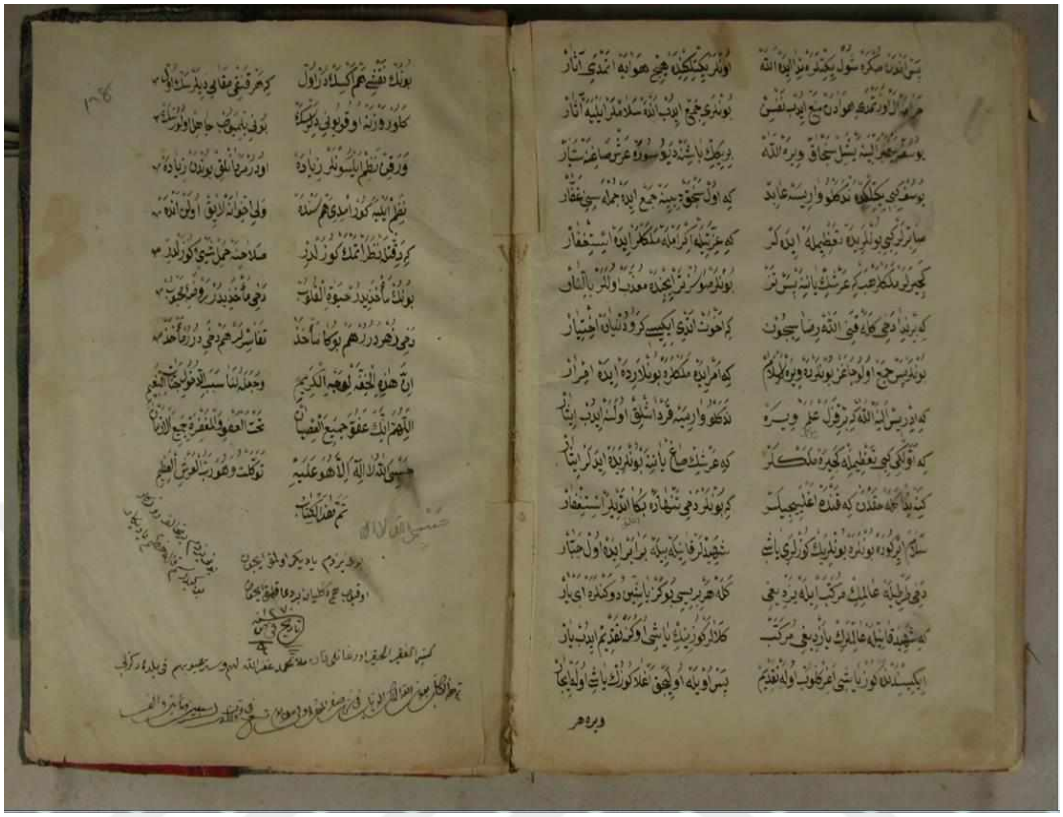

Resim 11. 42 Kon 5260 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, 32 Şarkî 104

Zemmü'l-Gınâ ismiyle kaydedilen nüsha, 103 varak olup 17 satırdır. 245x170-195x120 mm boyutlarında olan eser, abadi kağıt üzerine nesih yazı ile yazılmıştır. Sırtı yıpranmış kahverengi meşin, ebru kağıt kaplı, mukavva bir cilt içerisindedir. Üstü yıpranmış nüshanın başında fihrist yer almaktadır. Söz başları kırmızıdır. Nüsha, sondan eksiktir.

Başlangıç: Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ṣenā ü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥāliḳ'i Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Vāḥid'i Feyyāż

Bitiş: Tekebbürlük édenler ḳopa ḳaṭrandan libās géymiş

Ki çalġıcı ḳopa çalġısı ki boynunda ola iḥşār

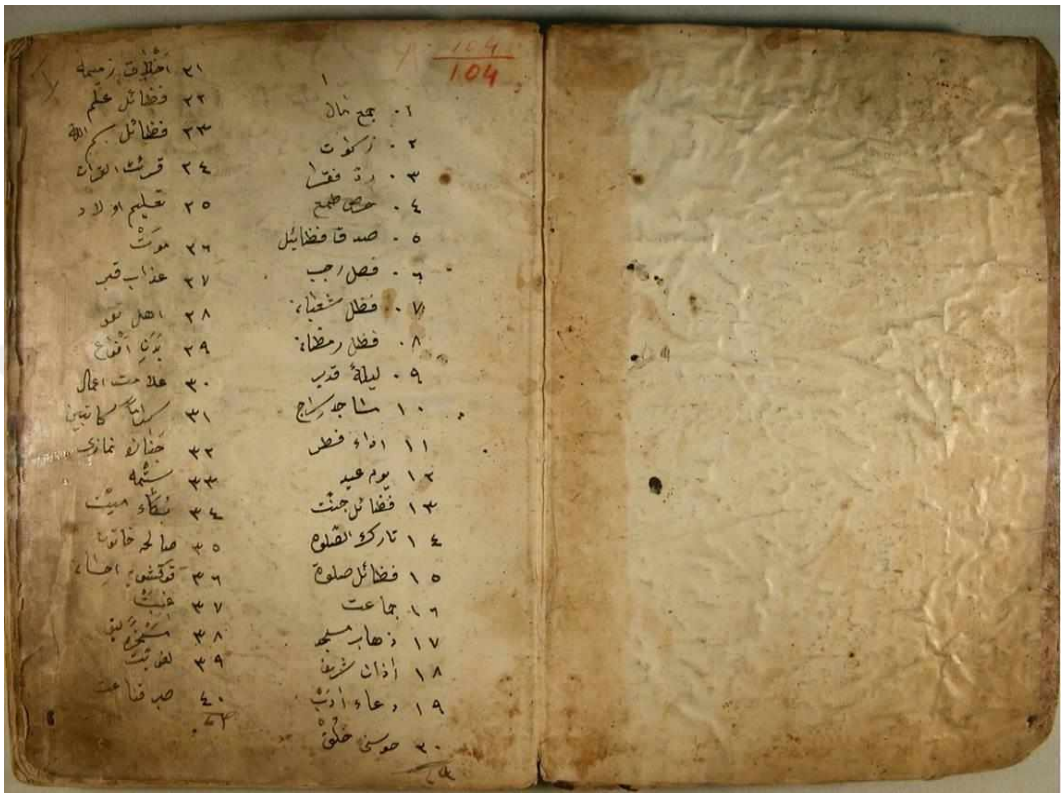

Resim 12. 32 Şarkî 104 arşiv numaralı nüshanın fihrist bölümü.

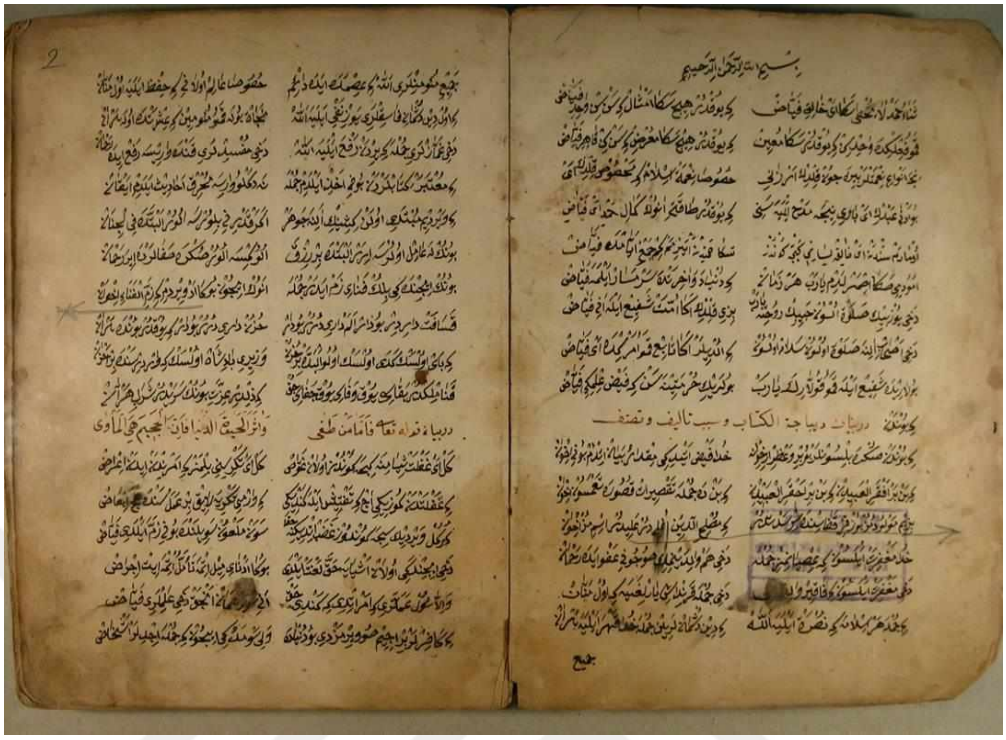

Resim 13. 32 Şarkî 104 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

Resim 14. 32 Şarkî 104 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, BY 7499

1263 (M. 1846) tarihinde istinsah edilen eser 225x170-162x137 mm. boyutlarında olup 126 varak 13 satırdır. Harekeli nesih ile yazılmıştır. Müstensihi İmam Osman Efendi b. Hüseyin'dir.

Başlangıç: İsmü'l-kitāb Ẕemmü'l-Fenā allāhümme yessir lenā el-itmām

Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ṣenāʾ ve ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Vāḥid ü Feyyāż

Bitiş: Temmetü'l-kitāb biʿavnillāhi'l-melikü'l-vehhāb ilā āḫirihi
Ḳariyye-i Dere İmām ʿOṣmān Efendi ibni Ḥüseyin
Oḳuyup yazana duʿā
Sene 6 Rebīü'l-āhir 1263

Resim 15. BY 7499 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

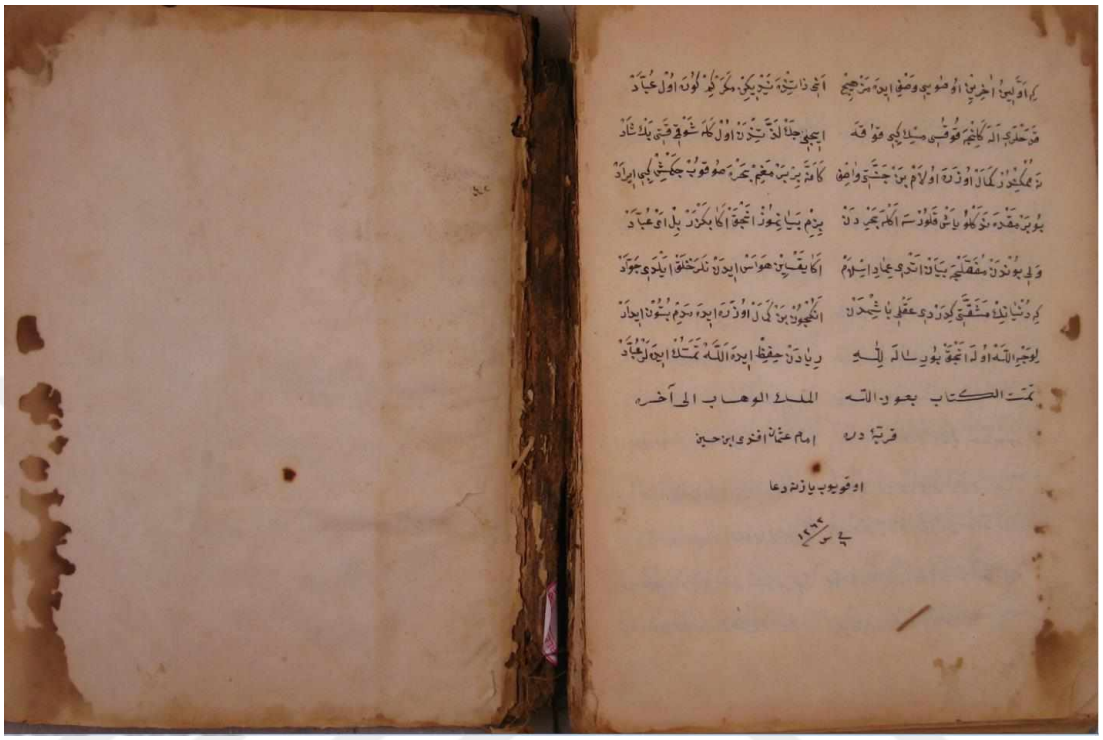

Resim 16. BY 7499 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, BY 7884

1277 (M. 1860) tarihinde istinsah edilen eser 235x170-190x170 mm. boyutlarındadır. 114 varak olan nüsha 17 satırdır. Harekeli olan nüshanın başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Başlangıç: Haẕā Kitāb-ı Ẕemmü'l-Fenā
Vaḳf
Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ṣenā' ü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensiñ Vāḥid ü Feyyāż

Bitiş: Temmetü'l-kitāb bi'avnillāhi'l-melikü'l-vehhāb
Sene 1277 Sene 1277

Resim 17. BY 7884 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

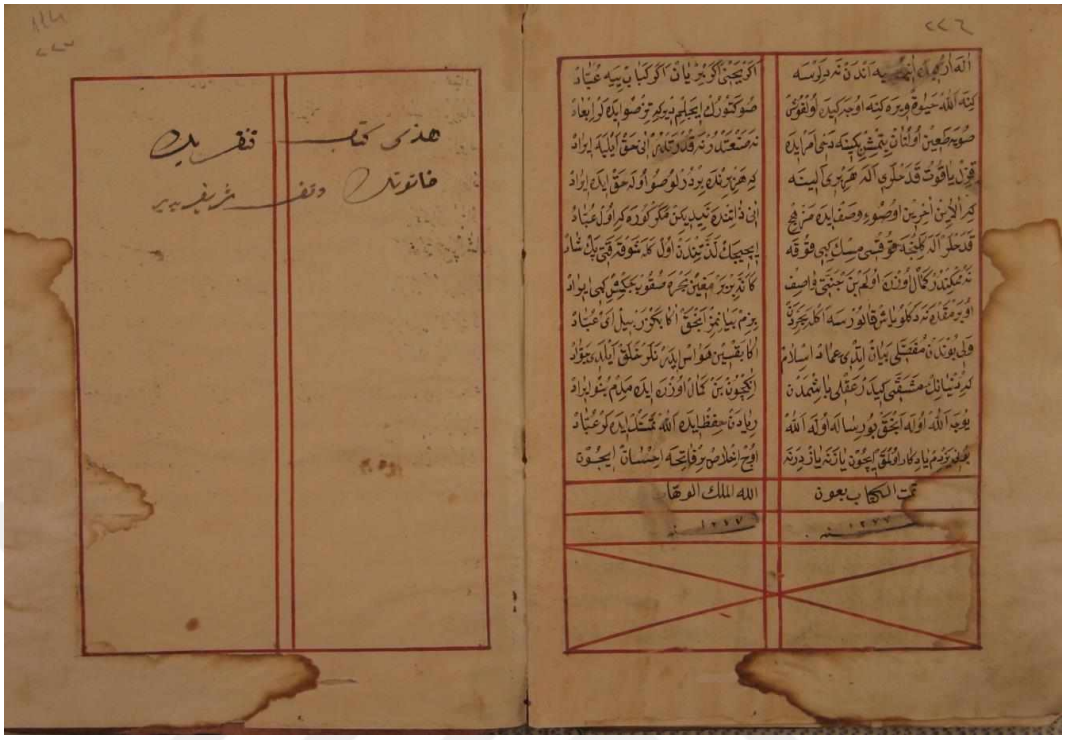

Resim 18. BY 7884 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, SUİF 210-2

Ahmed oğlu İsmail tarafından 1179 (M. 1765) tarihinde istinsah edilen eser 219x160-160x97 mm. boyutlarındadır. 88 (98b-186b) yaprak olan eser 17 satırdan oluşmaktadır. Harekeli olan nüsha, sondan 20 varak kadar eksiktir. 187a'da iç içe 6 daireden oluşan bir şekil mevcuttur. İç dairelerde bazı harfler vardır, en dış daire içinde Ayete'l-Kürsî yazılmıştır.

Başlangıç: Bismillahirraḥmanirraḥīm ve bihi nesta'īn

Ṣenā' vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Vāḥid ü Feyyāż

Bitiş: Temmeti'l-manẓūmetü bi'avnillāhi Te'ālā
Tāriḥ sene 1179

Resim 19. SUİF 210-2 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

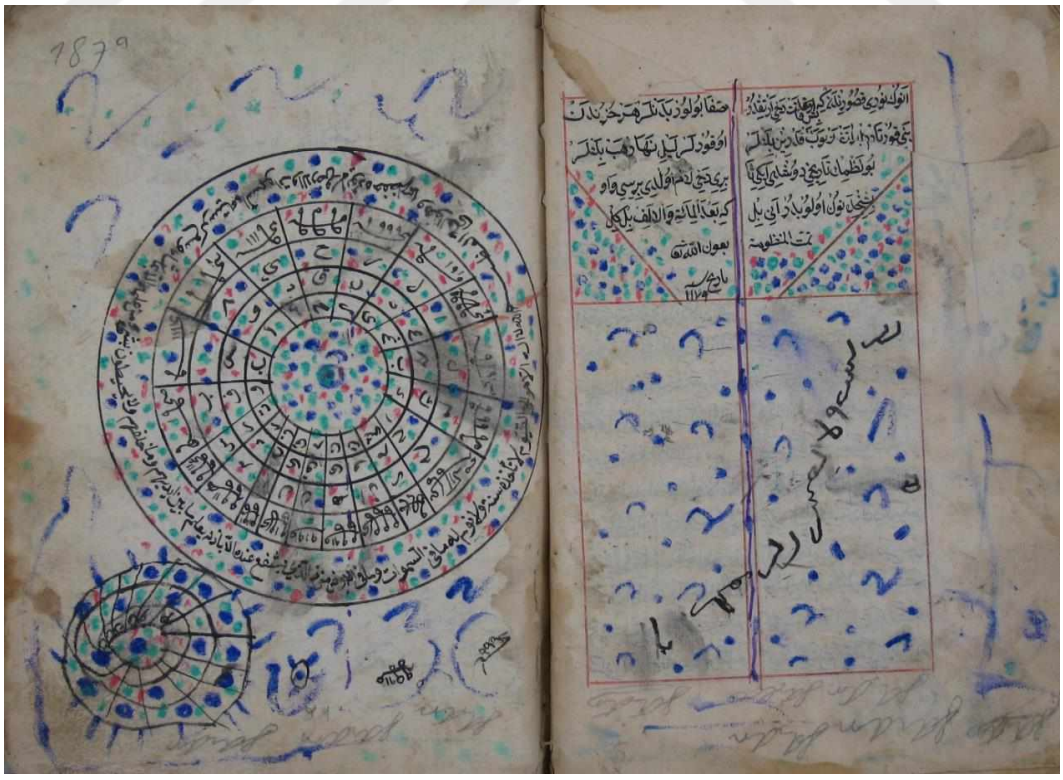

Resim 20. SUİF 210-2 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Türk Dil Kurumu Kütüphanesi, Yz. A 453

Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Koleksiyonu'nda bulunan nüsha 97 yaprak olup satır sayısı değişkendir. Boyutları 180x140-110x80 mm olan nüshanın yazı türü nesih, kağıt türü nohudîdir. Müstensihi Mehmed b. Osman Efendi, istinsah tarihi 1254 (M. 1838)'tür.

Konu başları ve ayetler kırmızıdır. Sırtı ve sertabı siyah meşin, kapaklar mavi-sarı kağıt kaplı, mıklepli mukavva bir cilt içerisindedir.

Nüshanın ilk sayfası eksiktir. Tahminimizce bir başkası tarafından yandaki boşluğa dua kısmı atlanarak sebeb-i telif kısmının eksik beyitleri yazılmıştır.

Başlangıç: […] maġfiret éylesün daḫı vālidelerimi
Daḫı cümle ḳarındaş ki yarlıġaya ol Mennān

Bitiş: El-kitāb 1254 bi-ʿavnillahi'l-melikü'l- vehhāb

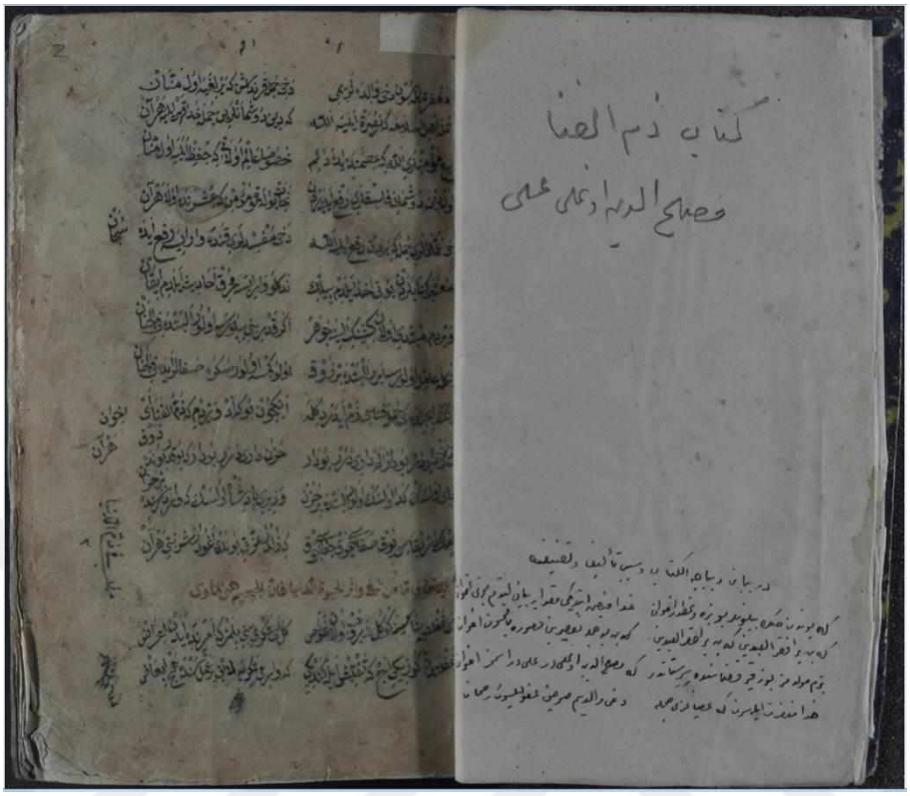

Resim 21. Yz. A 453 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

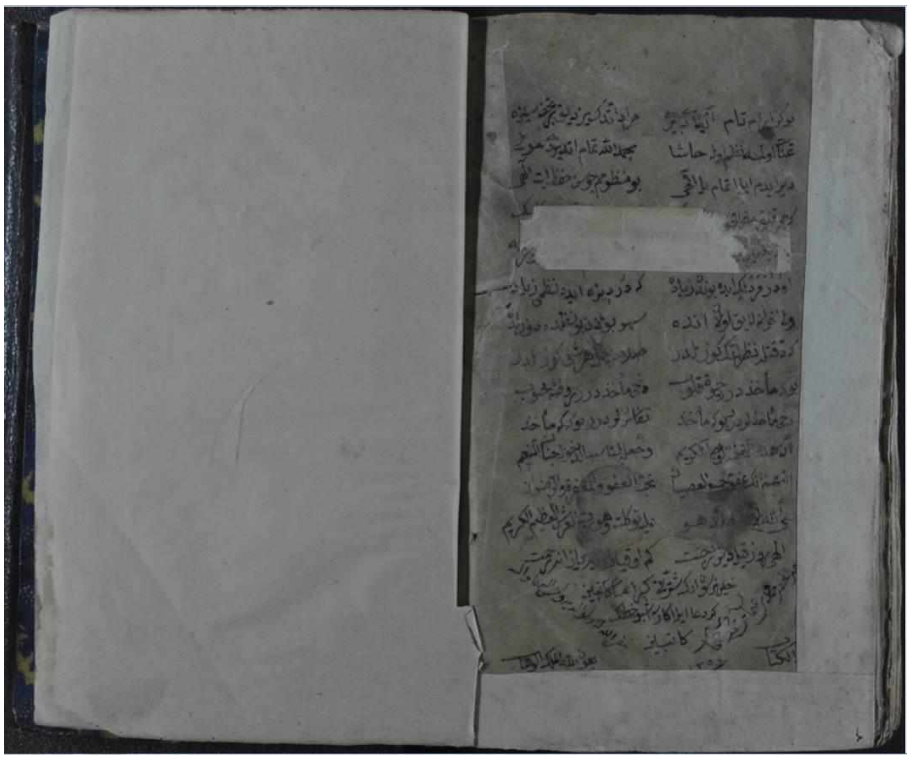

Resim 22. Yz. A 453 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

İstanbul Hüseyin Kocabaş Kitaplığı, S.H.M.H.K. Yaz. 272

Sadberk Hanım Müzesi Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmalar kısmında bulunan nüshanın müstensihi Hasan ibni Hüseyin, istinsah tarihi 1257'dir (M. 1841). Nüshanın boyutları 260x180-185x125 mm'dir. 108 yaprak, 17 satır olan nüshanın konu başları kırmızı, yazı türü harekeli nesihtir.

Başlangıç: Kitāb-ı Ẕemmü'l-fenā' yā Fettāh yā Keşşāf ve bihi nestaʿīn
Vaḳf Vaḳf Vaḳf Vaḳf
Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ḥamd u ṣenā lā-yuḥṣā saña éy Ḥāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāli ki sensin Vāḥid ü Feyyāż

Bitiş: Temmetü'l-kitāb-ı fī Ẕemmü'l-fenā Ṣiristadlı
Raḥmetullāhi ʿaleyhhi ḳad feraġ fī haẕa'l-kitāb

Min yed-i Hasan ibni Hüseyin
El-ḳāżā-i Poyracıḳ fī hücret-i Çiftlik

Ġaferallāhu lehü veli vālideyhi
ʿAleyhim ecmaīn

tārīḫ sene 1257

Fenādur maʿbūd işbu cihānıñ
Duʿādır maḳṣūdı bunı yazanın

Oḳu éy ḳarındaşım etme taḳṣīr
Kime ḳaldı saña ḳala bu zaman

Tamam oldu kitābıñ intihāsı
Gerekdir kātibe üç altun bahāsı

Necb-i ʿālī kitāb oldu mübārek éyle yā Rab
Ṣafalarla oḳudup cefā gösterme yā Rab

Bunı yazdırmakdan murād duʿādır
Duʿādır ki ḳamu derde devādur

Hem kim oḳursa
Ḫayırla yād éylesün kitābıñ ṣāhibin

Bunı yazdım bī-vefādır rüzgār
Ben ölürsem ḳala ḫaṭṭım yādigār

Oḳuyanı diñleyeni yazanı yazdıranı
Raḥmetiñle yarlıġaġıl yā Ġanī

Resim 23. S.H.M.H.K. Yaz. 272 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

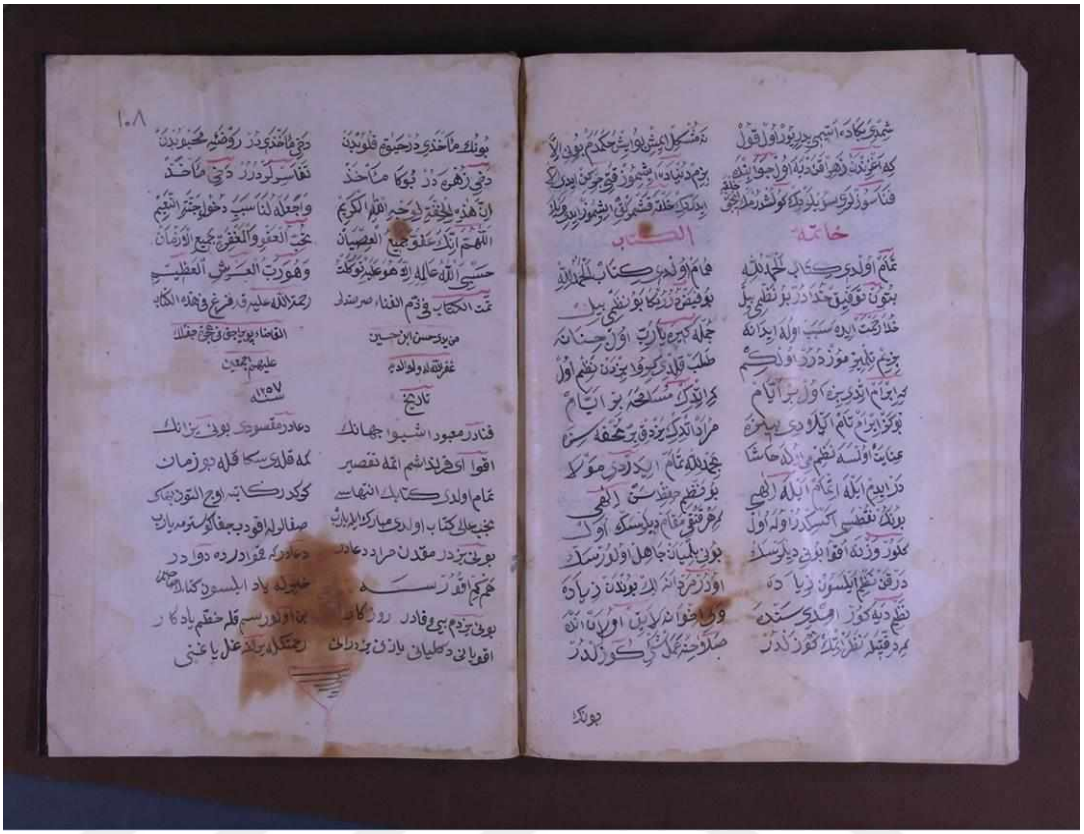

Resim 24. S.H.M.H.K. Yaz. 272 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

İstanbul Hüseyin Kocabaş Kitaplığı, S.H.M.H.K. Yaz. 273

Sadberk Hanım Müzesi Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmalar kısmında bulunan nüshanın istinsah tarihi 1238'dir (M. 1822). 120 yaprak olup satır sayısı sayfalara göre değişkenlik göstermektedir. Boyutları 215x155-155x90 mm olan harekeli nüshanın yazı türü nesihtir. Nüsha baştan bir sayfa eksiktir.

Başlangıç: Ki cümle ehl-i İslām'a ki nuṣret éyleye Allāh
Ki dīn düşmanların cümle Ḫudā ḳahır éyleye her ān

Bitiş: Temmetü'l-kitāb bi-'avnillāhü'l-melikü'l-vehhāb allāhümmeġfir lenā veli vālidenā
Ve'l-cemī' mü'minīn ve mü'mināt bi-ḥürmetike yā erhāme'r-rāḥimīn
Bi-ḳażā-yı Buḳlan ḳarye-i […]

Sene 1238

Resim 25. S.H.M.H.K. Yaz. 273 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

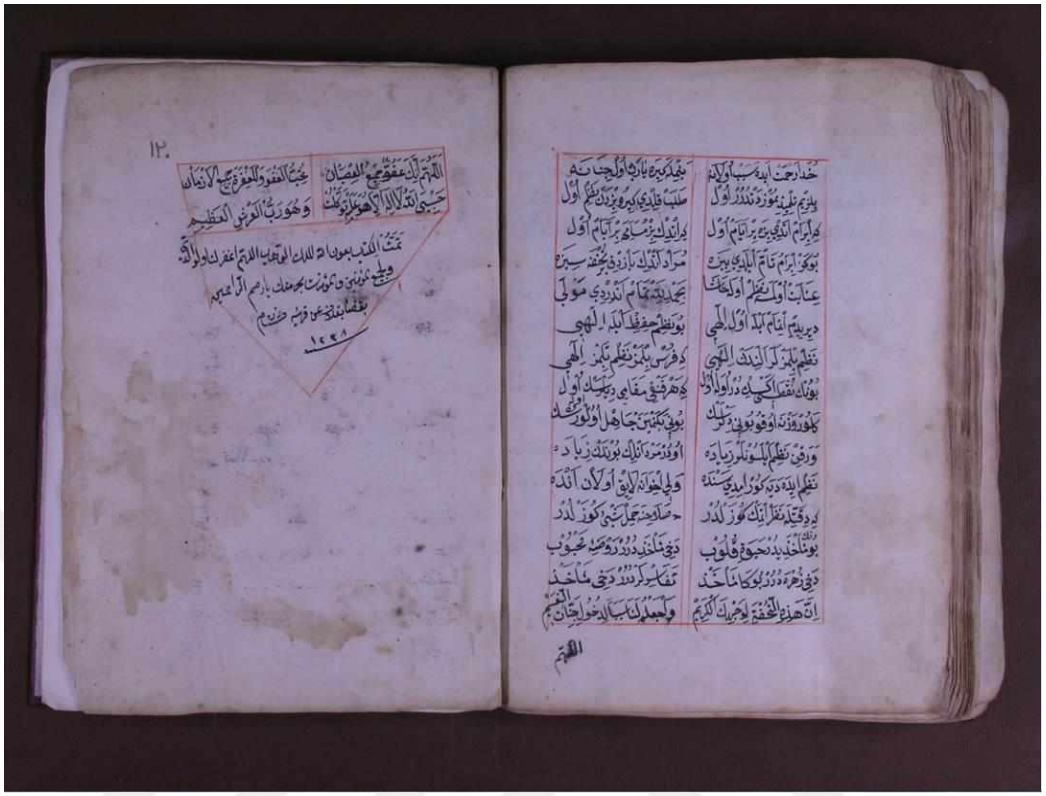

Resim 26. S.H.M.H.K. Yaz. 273 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 8426

Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda bulunan nüsha 1224 (M. 1809) tarihinde Ḥâfız Abdülhalim b. Ömer tarafından istinsah edilmiştir. 91 yaprak olan nüshanın satır sayısı sayfalara göre değişmektedir. Nüsha 200x160-170x130 mm boyutlarındadır. Harekeli olan nüshanın yazı türü nesih, kağıt türü abadidir.

Başlangıç: Haẕā'l-Kitāb-ı Ẕemm-i Fenā

Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ṣenā' ü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Vāḥid ü Feyyāż

Bitiş: Ketebü'l-faḳīri'l-ḥaḳīr Ḥāfıẓ ʿAbdulhalīm bin ʿÖmer ġaferallāhu le hümā velivāliden hümā ve ahsenü ilā hüma
ve ileyye ve haẕihi'l-naẓmü'l-şerīf bi-tamām fī evsaṭ-ı muḥarremü'l-ḥarām fi yevmü'l-isneyn fi vaḳt-ı
żuḥvetü'l-kübrā fī ḳaṣaba-i Argıthanı sene erbaʿ ve ʿışrīn ve mi'eteyn ve elf

Tārīḫ sene 1224

Bunı yazdım yādigār olmaḳ içün
Oḳuyanlar bir duʿā ḳılmaḳ içün

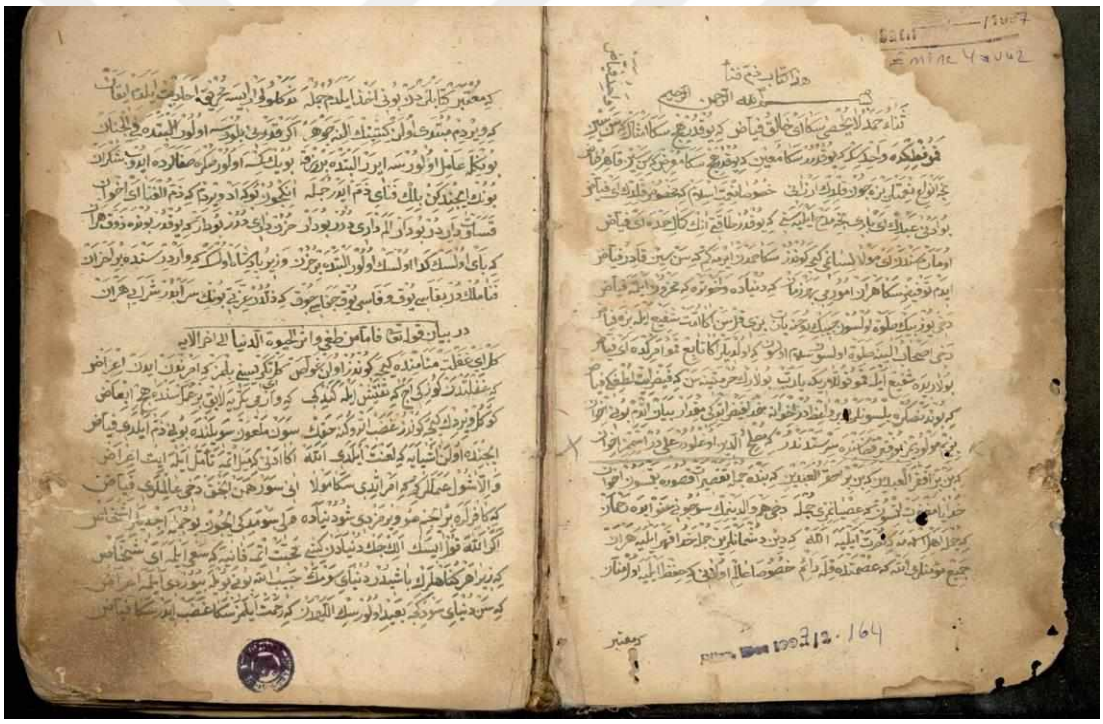

Resim 27. 06 Mil Yz A 8426 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

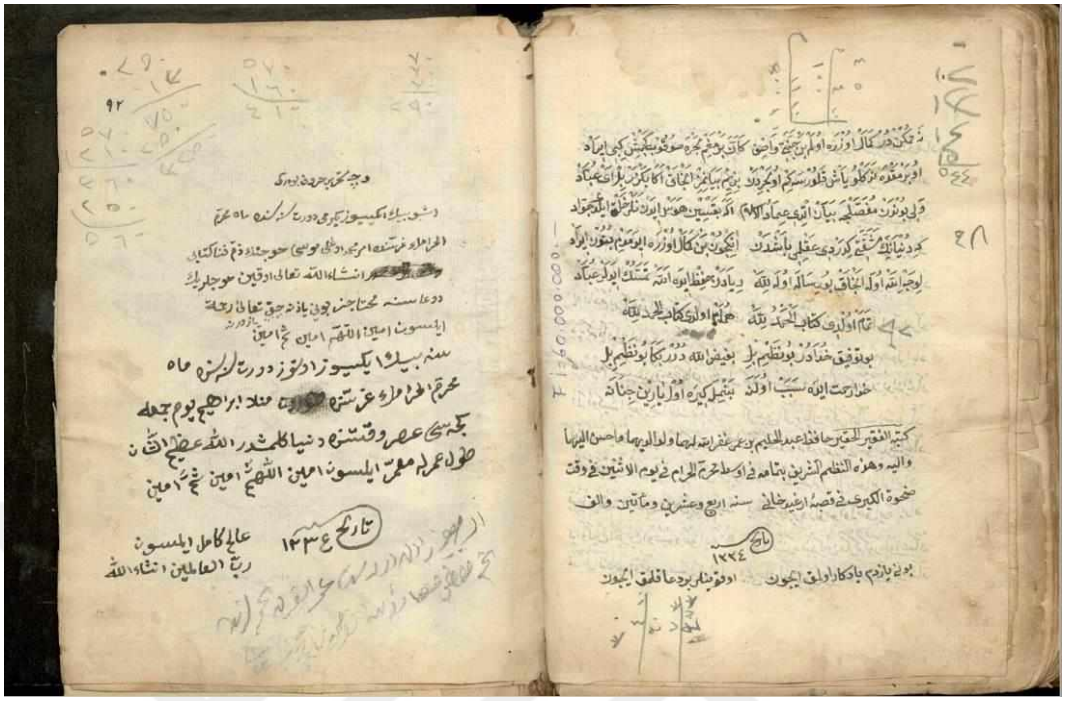

Resim 28. 06 Mil Yz A 8426 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 7063

Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda bulunan nüsha 128 yaprak ve 15 satırdır. 170x235-180x120 mm boyutlarındadır. Harekeli olan nüshanın yazı türü nesih, kağıt türü ise harf filigranlıdır. Kahve meşin kaplı, miklebli, şirazesizdir.

Başlangıç: Kitāb-ı Ẕemmü'l-fenā

Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Saña ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur saña héç emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż

Bitiş: Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi'l-melikü'l-vehhāb

Okuyanı yazanı yarlıġaġıl yā Ġanī ve hem yazdıranı Muḥammed'iñ şefāʿatinden maḥrūm étme yā Velī ḳabir ʿaẕābı gösterme ṣırāṭı hem

mīzānı ki imānla müşerref ḳıl ki mü’minler ile bile cennetiñe idḫāl éyle yā Rabbi

Yazdırana yazana fātiḥa
İḥsān édem ben ḳuluna

Resim 29. 06 Mil Yz A 7063 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

Resim 30. 06 Mil Yz A 7063 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 6292

Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda bulunan nüsha 1260 (M. 1845) tarihinde istinsah edilmiştir. 135 yaprak ve 15 satır olan nüsha, 245x180-191x122 mm boyutlarındadır ve harekelidir. Yazı türü nesih olan nüsha harf filigranlıdır.

Şirazesi dağılmak üzere, sırtı yeşil kağıt kaplı siyah pandizot bez kaplı mukavva bir cilt içerisindedir. Cetvelleri kırmızıdır, yaprakları rutubet lekelidir.

Başlangıç: Haẕā Kitāb-ı Ẕemmü'l-fenā

Bismillāhirraḥmanirraḥīm
Yā Fettāḥ u yā Keşşāf u yā Rezzāḳ ve bihi nesteʿīn

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḥāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Vāḥid ü Feyyāż

Bitiş: Temmetü'l-kitāb bi-ʿavni'l-meliki'r-raʾūf

Ketebe’l-faḳīru’l-ḥaḳīru’l-ʿabdi’ż-żaʿīf

[…]
Muḥammedü’l-kemālī ġaferallāh ẕünūb hümā

Be-cāmiʿ eski yeñi sene
Sittūn ve miʾeteyn elf fī şehr-i rebīʿü’l-evvel
yevm-i vāḥid
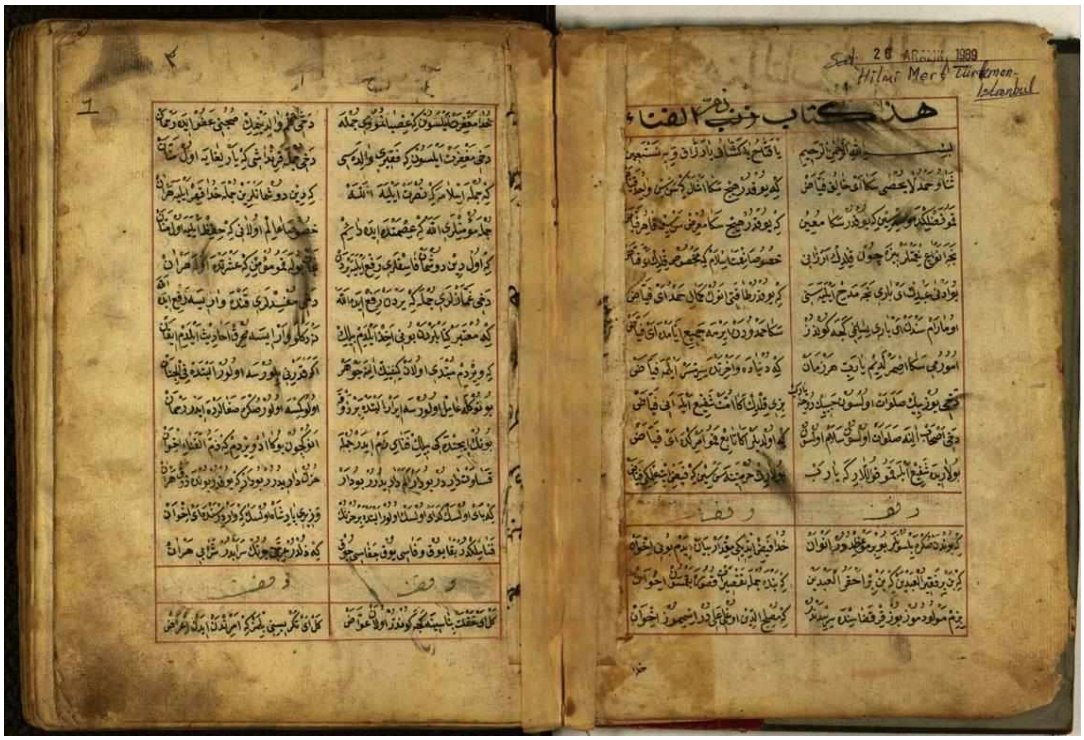
Resim 31. 06 Mil Yz A 6292 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

Resim 32. 06 Mil Yz A 6292 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 1065

138 yaprak, 15 satır olan nüsha Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda yer almaktadır. Boyutları 195x140-145x100 mm olan nüshanın kağıt türü saykalı sarı kağıt, yazı türü ise harekeli nesihtir.

Şemsesi Osmanlı baskılı, kırmızı pandizot bez kaplı mukavva bir cilt içindedir. Cilt esere ait olmayıp sonradan eklenmiştir. Şirazesi dağınık, cetveller kırmızı, kir lekelidir. Nüsha eksiktir.

Başlangıç: Haẕā Kitāb-ı Zemmīl-i Fenā

Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña ey Ḥāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur saña héç emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż

Bitiş: Téz érişdir İsmā'īl'e ḳurbānı

Ḳor ol bize fidā olan cānı

Resim 33. 06 Mil Yz A 1065 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

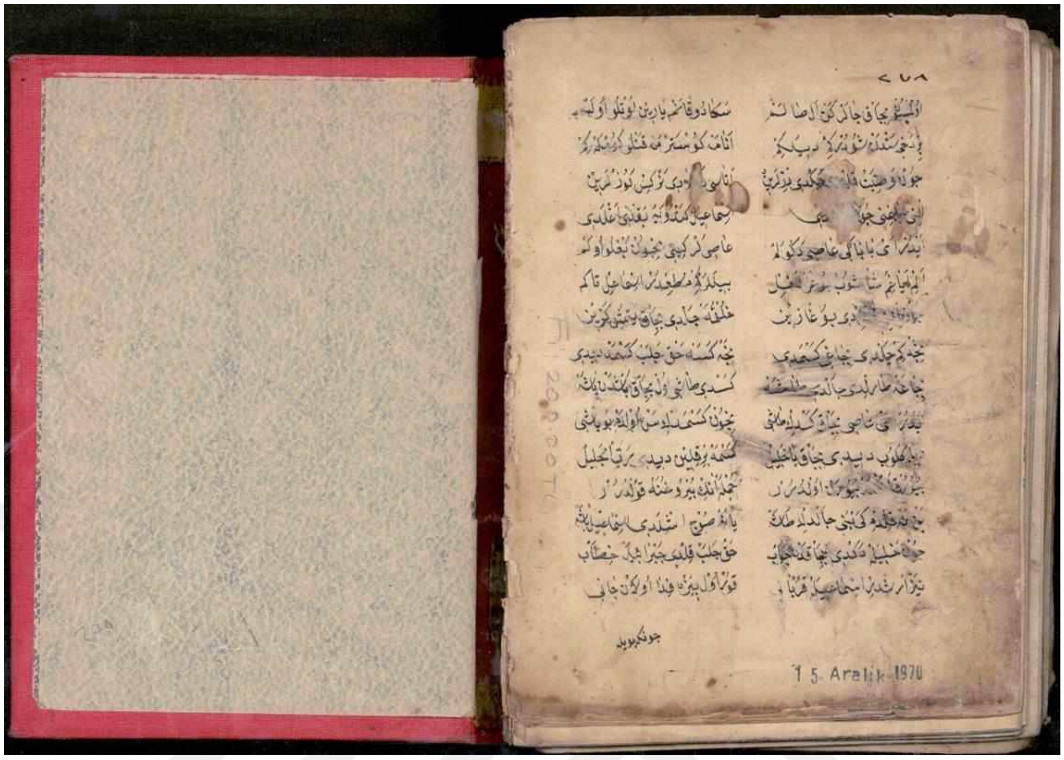

Resim 34. 06 Mil Yz A 1065 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Yazma Bağışlar 2630

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Yazma Bağışlar Bölümünde yer alan nüsha 1250 (M. 1835) yılında istinsah edilmiştir. 124 yaprak 19 satır olan nüshanın boyutları 320x270-bbxbb mm'dir. Nüshanın yazı türü nesihtir. Harekeli olan nüshanın başlıkları kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

Başlangıç: Kitāb-ı Zemmü'l-fen*â*i yā Fettāḥ hā Keşşāfi ve bihi neste'īnü

Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ḥamd u ṣenā lā-yuḥṣā saña ey Ḥāliḳ'ı Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Vaḥid'i Feyyāż

Bitiş: Temmetü'l-kitāb-ı fī Ẕemmü'l-fenā-i Ṣirṣadlı raḥmetullāhü'l-hādī

Ḳad feraġa fī haẕihi'l-kitāb min yed-i Hasan ibni Hüseyin
El-ḳāḍā-i Poyracıḳ fī sākīn Çiftlik ġaferallāhu lehü velivālideyye ve'l-üstāde ve'l-aḳrabā'him ecmaʿīn
Sene-i ḫamsīn mi'eteyn elf
1250

Fenādır maʿbūd işbu ciḥānıñ
Duʿādır maḳṣūd bunı yazanıñ

Oḳu éy ḳardaşım étme taḳṣīr
Kime ḳaldı saña ḳala bu zamān

Resim 35. Yazma Bağışlar 2630 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

Resim 36. Yazma Bağışlar 2630 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Yazma Bağışlar 6916

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Yazma Bağışlar Bölümünde yer alan nüsha, 275 yapraktır. 13 satır ile başlayan nüsha 41. varaktan sonra 15 satır olarak devam etmektedir. Harekeli olan nüshanın boyutları 218x157-172x112 mm'dir. Yazı türü nesihtir.

Başlangıç: Bismillāhirraḥmanirraḥīm

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña ey Ḥāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż

Bitiş: İnne haẕihi'l-tuḥfetü li-vechike'l-kerīm
Vāc'alhu lenā sebeben li-duḫūl-i cenneti'n-na'īm

Allāhümme inneke 'afüvvün cemī'ü'l-'işyān

Resim 37. Yazma Bağışlar 6916 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

Resim 38. Yazma Bağışlar 6916 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

NEK88062, NEK88063, NEK88064

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde bulunan üç matbu nüsha NEK88062, NEK88063, NEK88064 yer numaraları ile kayıtlıdırlar. 191 sayfa 21 satır olan nüshanın boyutları 23x15'tir.

Başlangıç: Haẕā Kitāb-ı Ẕenbü'l-fenâ
Bismillāhirraḥmanirraḥīm
Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Vāḥid ü Feyyāż

Bitiş: İşbu Ẕenbü'l-fenā Sulṭān Beyāzīd Kütübhāne taḥtında Rıżā Efendi'niñ başmaḥānesinde Ḫarputlu El-ḥācı ʿOṣmān Aġa'nın maʿrifet-i ʿācizānesile ṭabʿı temṣīl olunmışdur.
El-faḳīr Ḫūrşīd El-ḥāşiʿīn Harputī

Resim 39. İÜ K. M 088062 arşiv numaralı nüshanın ilk sayfası.

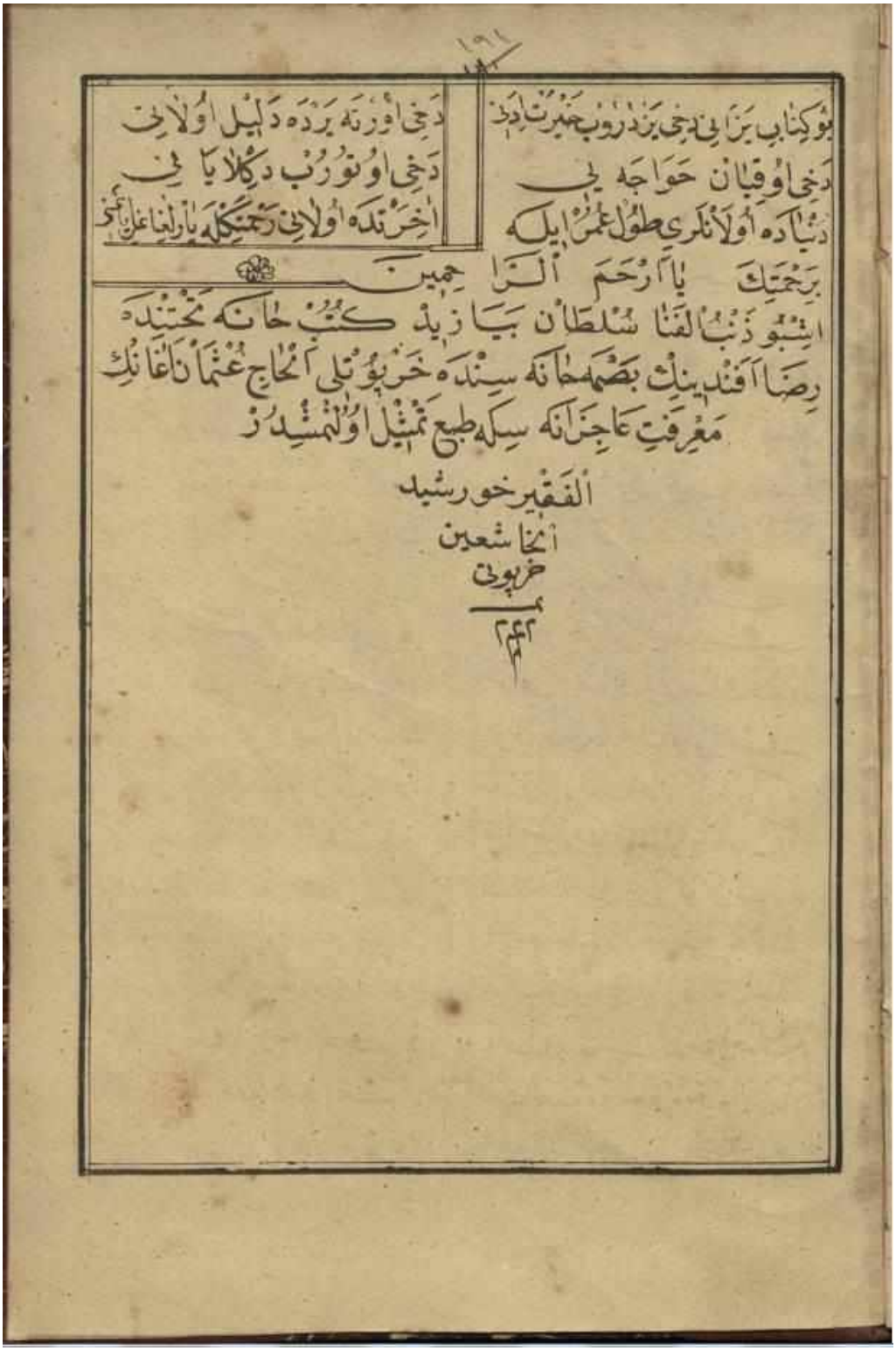

Resim 40. İÜ K. M 088062 arşiv numaralı nüshanın son sayfası.

Dil ve Anlatım Özelikleri

Zemmü'l-Fenâ, XVII. yüzyıl Osmanlı Türkçesiyle yazılmış manzum bir eserdir. Eser 1. beyitten başlayarak 3922. beyit dahil aruz vezninin "*mefāīlün mefāīlün mefāīlün mefāīlün*" kalıbıyla yazılmıştır. Bu kısmın her bölümünde "aa ba ca da …" gazel-kaside kafiye düzeni kullanılmıştır. Sadece redifle kafiye düzeni olan kısımlar da bulunmaktadır. Az da olsa kafiye düzenine uymayan beyitler bulunmaktadır. Bazen (ح) ile hemze (ء) ve ayın (ع) bazen de (ص) ile (ض) kafiyelenmiştir.

Zemmü'l-Fenâ'nın "giriş bölümü" olarak düşünebileceğimiz ilk on beyit, besmele ile başlar, Allah'a hamd u senâlar, şükürler edilir, daha sonra Hz. Muhammet ve ashâb-ı kirâmın övgüsüne yer verilir.

M₁1b		***Bismillahirraḥmanirraḥīm***
M₂1b, M₃1b, A1b	*1*	*Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż* *Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż*
	2	*Ḳamu fī liñde vāḥidsin ki yoḳdur héç saña muʿīn* *Ki yoḳdur héç saña muʿriż ki sensin Ḳāhir u Feyyāż*
	3	*Néce envāʿ-i nī metler bize çün ḳıldıñ erzānī* *Ḫuṣūṣā nī met-i İslām ki maḫṣūṣ ḳıldıñ éy Feyyāż*
	4	*Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī lisānımız géce gündüz* *Saña ḥamdden ayırma ki cemīʿ eyyāmda sen Feyyāż*
	5	*Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī néce medḥ éyleye seni* *Ki yoḳdur ṭāḳati anuñ kemāl-i ḥamde éy Feyyāż*
	6	*Umaram senden éy Bārī lisānımı géce gündüz* *Saña şükürden ayırma cemīʿ eyyāmda sen Feyyāż*
	7	*Umūrımı saña ışmarladım yā Rabbi her zamān* *Ki dünyāda ve āḫiretde maḥzūn éyleme Feyyāż*
	8	*Daḫı yüz biñ ṣalāt olsun ḥabībiñ rūḥına yā Rabb* *Bizi ḳıldıñ aña ümmet şefīʿ éyle anı Feyyāż*

	9	*Daḫı aṣḥāb u āline ṣalāt olsun selām olsun* *Ki oldılar añа tābiʿ ḳamu emriñde éy Feyyāż*
	10	*Buları da şefīʿ éyle ḳamu ḳullarıña yā Rabb* *Bularıñ ḥürmetine sen ki feyż étʿilmiñi Feyyāż*

Daha sonra on beş beyitlik "sebeb-i telîf" kısmı gelir. Bu kısımda müellif kendi hakkında, eserin türü ve ismi hakkında bilgi verir, ayrıca eseri yazma biçimi, sebebi ve okuyacak olanlara faydalarından da bahseder.

Der-beyān-ı dibācetü'l-kitāb ve sebeb-i teʾlīfe ve taṣnīfe

(Kitabın giriş ve yazılış sebebi hakkında açıklama)

$M_2$2a	*11*	*Ki bundan ṣoñra bilsünler bu bir mevʿiẓdür iḫvāna* *Ḫudā feyż étdigi miḳdār beyān édem bunı iḫvān*
A2a	*12*	*Ki ben bir efḳaru'l-ʿabdin ki ben bir aḥḳaru'l-ʿabdin* *Ki bende cümle taḳṣīrāt ḳuṣūra baḳmasun iḫvān*
$M_1$2a	*13*	*Bizim mevlūdümüz Bozḳır ḳażāsında Serisdan'dur* *Ki Muṣliḥi'd-din oġludurʿAlī'dir ismimiz iḫvān*
$M_3$2a	*14*	*Ḫudā maġfiret éylesün kiʿiṣyānımızı cümle* *Daḫı hem vālideynimiñ ṣuçunıʿafv éde Raḥmān*
	15	*Daḫı maġfiret éylesün ki faḳīri validāyı* *Daḫı cümle ḳarındaşın ki yarlıġaya ol Mennān*
	16	*Ki cümle ehl-i İslāma ki nuṣret éyleye Allāh* *Ki dīn düşmānların cümle Ḫudā ḳahr éyleye her ān*
	17	*Cemīʿ müʾminleri Allāh kiʿiṣmetde éde dāʾim* *Ḫuṣūṣāʿālim olanı ki ḥıfẓ éyleye ol Mennān*
	18	*Ki dīn düşmānı fāsıḳları yérden refʿéde Allāh* *Necāt bula ḳamu müʾmin kiʿiṣretde ola her ān*
	19	*Daḫı ġammāzları cümle ki yérden refʿéde Allāh* *Daḫı müfsidleri ḳanda var ise refʿéde Raḥmān*
	20	*Ki muʿteber kitāblardan bunı aḫẓ éyledim biliñ* *Né deñlü var ise muḥriḳ eḥādīṣ éyledim īḳān*

	21	*Ki vérdim mübtedī olan kişiniñ eline cevher* *Eger ḳadrini bilürse olur elbetde fī'l-cinān*
	22	*Bunuñla ʿāmil olursa érer elbetde bir ẕevḳe* *Ulu kimse olur ṣoñra ṣefālarda éder Raḥmān*
	23	*Bunuñ içindeki biliñ fenāyı ẕem éder cümle* *Anuñ-çün buña ad vérdim ki Ẕemmü'l-fenā iḫvān*
	24	*Ḳasāvet dārıdır bu dār elem dārı-durur bu dār* *Ḥüzün dārı-durur bu dār ki yoḳdur bunda ẕevḳ her ān*
	25	*Ki bay olsañ gedā olsañ olur elbetde bir ḫüznüñ* *Vezīri pādişāh olsañ ki vardır sende bir aḫzān*
$M_1$2b, $M_2$2b	*26*	*Fenā milkdür beḳāsı yoḳ vefāsı yoḳ cefāsı çoḳ* *Ki ẕüldür ʿizzeti bunuñ serābdur şarabı her ān*

27. beyitten itibaren müellif, konularını işlemeye başlar. Genellikle konu başlıkları ayet veya hadislerden seçilmiştir. Başlıktan sonraki ilk beyitler hem başlığı açıklar mahiyette hem de konunun özeti gibidir. Örneğin, ilk konu "gaflete dalma" ile alakalıdır. Başlıkta **Naziât Sūresi'**nin **37, 38 ve 39.** ayetlerine yer verilmiştir. Başlık ve ilk beyit şöyledir:

Der-beyān-ı ḳavlehü Teʿālā "Fe emmā men ṭaġġā ve āṯera'l-ḥayāte'd-dünyā fe inne'l-caḥīme hiye'l-meʾvā"

(Azana ve dünya hayatını ahirete tercih edene, şüphesiz cehennem tek barınaktır.)

27	Gel éy ġaflet niyāmına géce gündüz olan ġavvāṣ Gel éy Tañrı'sını bilmez ki emrinden éde iʿrāż

Müellif, 35. beyite kadar konuyu açıklamaya çalışır. Bunu yaparken Hz. Muhammet'in sözlerine yer verir. Daha sonra konunun daha iyi anlaşılabilmesi için Hz. İsa'dan (37-44. beyitler arası) ve İbni Abbâs'tan (45-57. beyitler arası) kıssa anlatır ve dünyayı gereğinden fazla seven kişinin akıbetinin iyi olmadığını,

cehennem azaplarının onu beklediğini ifade eder. En son beyitte kendisi için Allah'a dua eder ve yeni konuya geçer.

…….

35 *Ki her günāhlarıñ başı-durur dünyāyı pek sévmek*
Ḥabībullāh bunı böyle buyurdı éyleme ī rāż

36 *Ki sen dünyāyı sévdikçe ba'īd olursun Allāh'dan*
Ki raḥmet éylemez saña ġażab éyler saña Feyyāż

37 *Rivāyetdür ki 'Īsā'dan gezerken nā-gehān bir gün*
Ki bir yigide uġradı ḳatı aġlardı gör eşḫāṣ

…….

44 *Yarın yevm-i ḳıyāmetde 'aẕāb édem aña bilsün*
Çıḳardı beni ḳalbinden fenāya meyl éder ib'āż

45 *Rivāyetde gelüpdür kim buyurdı İbni 'Abbās bil*
Yarın yevm-i ḳıyāmetde gele dünyā göre eşḫāṣ

…….

56 *Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından ki bir nādī nidā éde*
Bunı sévenleri cümle ki sürüñ āteşe ifāż

57 *Ki gördüñ mi bu dünyāyı néler éde ḥabībine*
Ki dostuna néler éde 'aẕāblara éde ifāż

…….

61 *Né deñlü enbiyā geldiyse sévmedi bunı aṣlā*
Cihād étdi bular her ān iṭā'atde olup ḫaṣṣāṣ

62 *İlāhī bu ża'īf ḳuluñ ma'īşetde ża'īfdür pek*
Anı ṣāliḥ fuḳarālar gürūhından ḳıl éy Feyyāż

Konular bu ve buna benzer şekilde işlenmiştir. *Zemmü'l-Fenâ*'da bazı konular önemine binaen iki veya üç defa tekrarlanmıştır. Bunun sebeplerinden biri müellifin halka İslam dininin temel konularını doğru ve güzel bir şekilde kavratmak,

öğretmek istemesi olabilir; diğeri ise metnin bir alimin farklı zamanlardaki vaazlarının manzum şekilde kaleme alınmış olması ihtimalidir.

3923. beyite kadar, değerlendirdiğimiz dört nüshada kelime veya ek farkları olsa da konular aynı paralelde gitmektedir. 3923-3927. beyitler arasındaki satırlarda **M$_1$** nüshasının müstensih kaydı bulunmaktadır.

3928-3943. beyitler arasında **M$_1$** ve **M$_3$'**te olmayan hatime kısmı başlar. Bu bölümün vezin kalıbı *mefāīlün mefāīlün feīlün,* kafiye düzeni mesnevi kafiye "aa bb cc dd" düzenidir. Bu bölümde kitabın tamam olduğu yazar, yazmasına sebep olana, okuyana dualar eder. 3944-3946. beyitler arası Tevbe Sūresi'nin bir kısmıdır. 3947. beyit **A** nüshasının istinsah kaydı, 3948. beyit ise **M$_3$** nüshasının istinsah kaydıdır.

3949-4158. beyitler arası sadece **M$_2$** nüshasında bulunmaktadır. Bölüm *fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün* kalıbı ile başlayıp arada *fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün* ile devam edip sonra tekrar *fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün* vezin kalıbı ile bitmiştir. "aa ba ca da" gazel-kaside kafiye düzeniyle yazılmıştır. Bu kısımda iki farklı konu işlenmiştir. 3949-4068. beyitler arası Hz. Fatıma'nın vefatını beklemesi, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin ile vedalaşması, vefatı, Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in üzüntülü hâlleri, defin işlemleri, Hz. Muhammet'in Hz. Fatıma'yı karşılaması anlatılmıştır. 4069-4154. beyitler arası ise Hz. İbrahim'in Hz. İsmail'i kurban etmek için annesinden alması ve baba ile oğul arasında yaşananlar anlatılmıştır. 4155-4158. satırlarda **M$_2$** nüshasının müstensih kaydı bulunmaktadır.

Eserin başından hatime kısmına kadar "sohbet, vaaz" havası korunmuştur. Müellif, bazen karşı tarafa konu ile ilgili cevabını beklemediği sorular yöneltir bazen de "anla, bak, dinle, gör, …" gibi ifadelerle okuyanın dikkatini konuya çekmeye çalışır. Müellif, eserini halka dinî bilgileri öğretmek, onları dünya ve ahirette saadete eriştirmek maksadıyla yazmıştır. Aktardığı bilgilerin akılda rahat kalabilmesi için eserini manzum, sade ve anlaşılır bir yazı dili ile yazmıştır.

Osmanlı Türkçesinin ilk dönemleri Eski Anadolu Türkçesiyle, son dönemleri Türkiye Türkçesiyle benzerlik göstermektedir. Bu benzerlik hem kelime hem de

ekler için söylenebilir. Metinde de bazı kelime ve ekler Eski Anadolu Türkçesindeki gibi bazıları ise değişerek, gelişerek Türkiye Türkçesindeki gibi kullanılmıştır. Buna ek olarak müstensihler yaşadıkları bölgenin kelime ve ağız özelliklerini metne yansıtmışlardır. *Zemmü'l-Fenâ*'da XVII. yüzyıl halk Osmanlıcasının özelliklerini görmek mümkündür.[39]

Eserin hatime kısmının dil özellikleri Eski Anadolu Türkçesi dönemi kelime ve eklerine benzemektedir.

[39] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Dil İncelemesi Bölümü

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİL İNCELEMESİ[1]

1.1. İMLA ÖZELLİKLERİ

1.1.1. Ünlülerin Yazılışı

Zemmü'l-Fenâ'nın karşılaştırmalı metnini oluştururken ele aldığımız dört nüsha, okunaklı ve harekeli nesih ile yazılmıştır. Değerlendirdiğimiz nüshalarda eski Türk yazı geleneği ile Arap-Fars yazı geleneğini birlikte görmekteyiz. Bu sebeple değerlendirdiğimiz nüshalarda sıklıkla imla düzensizliği görülür.

Metinlerimizde ünlülerin yazımında hareke ve genellikle harekeyle birlikte imla harfleri denilen elif (ا), vav (و), ye (ي) kullanılmıştır. İmla harflerinin kullanışında belirli bir kural olmadığı için her müstensih kendine göre bir düzen oluşturmuştur. Aynı varak içinde hatta aynı beyit içerisinde yer alan kelimenin iki türlü (**قَمُو – قَمُوا, اُلْسُون - اُولْسُونْ**) veya eklerin iki türlü (**اُلُوبْدُورُرْ - اُولْدُرُرْ**) yazılması buna örnek verilebilir.

1.1.1.1. "a" Ünlüsü

[1] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998; Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri,** Ankara, TDK Yay., 2011; Jean Deny, **Türk Dil Bilgisi**, Ankara, TDK Yay. 1995., Günay Karaağaç, **Türkçenin Dil Bilgisi**, Ankara, Akçağ Yay., 2016; Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi,** Ankara, TDK Yay., 2009; a. mlf., **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, TDK Yay., 2007; Ahmet Topaloğlu, **Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Ötüken Yay., 1989; Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, **Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2006; Nurettin Demir, Emine Yılmaz, **Türk Dili El Kitabı**, Ankara, Grafiker Yay., 2014; Ömer Demircan, **Türkçenin Söz Dizimi**, İstanbul, Der Yay., 2001.

Nüshalarda **“a”** ünlüsü ön ses durumunda üstünlü elif (ا) ve üstünlü ve asarlı elif (اٰ); iç ses durumunda üstün (ً), üstün (ً) ve elif (ا) bazen de asar (ٰ) ve elif (ا) ile; son ses durumunda ise üstün (ً) ve elif (ا) veya üstün (ً) ve he (ه) ile yazılmıştır.

Ön Seslerde: **اَنِی** anı 8, **اَجْ** aç 28; **اُجِڤْدِی** acıḳdı 89; **اَرَادَنْ** aradan 190; **اَلْمَازْسَه** almazsa 331.

İç Seslerde: **يَارْلِغَيَه** yarlıġaya 15; **وَارايسَه** var ise 20; **يٰارِينْ** yarın 44; **يَزِبْدُرْ** yazıpdur 75; **يَقِينْ** yakın 95.

Son Seslerde: **اَيِرْمَه** ayırma 4; **رَفْع اِيدَه** refʿéde 19; **سَكَا** saña 36; **اُوتُورَه** otura 3755; جِيقَه çıḳa 3857.

1.1.1.2. “e” Ünlüsü

Metinlerde **“e”** ünlüsü ön ses durumunda üstünlü elif (اَ); iç ses durumunda üstün (ً), üstün (ً) ve elif (ا), üstün (ً) ve he (ه); son ses durumunda ise üstün (ً), üstün (ً) ve he (ه) ile yazılmıştır.

Ön Seslerde: **اَيْلَدِمْ** éyledim 20; **اَلِينَه** eline 21; **اَكْمَكْ** ekmek 87; **اَكَرْ** eger 179.

İç Seslerde: **كَنْدِی** kendi 31, **گَزَرْكَنْ** gezerken 37; **گَلُوبْدُرْ** gelüpdür 83; **ايده لر** édeler 350.

Son Seslerde: **دَكِيزْلَرَه** deñizlere 73; **كِشِيَه** kişiye 84; **نِجَه** néce 171; **گُوكَه** göge 877.

1.1.1.3. “ı, i” Ünlüleri

Nüshalarda **“ı ve i”** ünlüleri ön ses durumunda esreli elif (اِ) ve esreli elif (ا) ve ye (ي); iç ses durumunda esre (ِ) veya esre (ِ) ve ye (ي) ile; son ses durumunda ise esre (ِ) ve ye (ي) ile yazılmıştır.

Ön Seslerde: **اِيچِنْدَكِى** içindeki 22; **اِسْتَرْسَكْ** isterseñ 68; **اِيكِى** iki 112; **اِنْجِى** inci 203; **اِسِيجَقْ** ısıcaḳ 2438.

İç Seslerde: **بٰاتِرْسَكْ** batırsañ 74; **كِنَه** gine 95; **يُرِيدِيلَرْ** yüridiler 10; **بِلْكِلْ** bilgil 233; **اِيدَرْدِكْ** éderdiñ 2463.

Son Seslerde: **اِيتْدِى** étdi 98; **صوي** ṣuyı 103; **اِمْدِي** imdi 150; **يُوزِى** yüzi 611; **اَلْتُونِي** altunı 1437.

1.1.1.4. “o, ö” Ünlüleri

“o, ö” ünlüleri nüshalarda genellikle ön ses durumunda ötreli elif (**اُ**), ötreli elif (اُ) ve vav (**و**); iç ses durumunda ötre (ُ), ötre (ُ) ve vav (**و**) ile gösterilmektedir.

Ön Seslerde: **اُلْسُونْ** olsun 9; **اُولْدُورُبْ** öldürüp 52; **اُوغْلِى** oġlı 655; **اُوتُورِى** ötüri 170; **اُوتُورْسَه** otursa 1095.

İç Seslerde: **قُونَانْ** ḳonan 60; **يُوقْ** yoḳ 193; **قُودِيلَرْ** ḳodılar 203; **كُوكْجَكْ** gökçek 612; **دُورْت** dört 1101.

1.1.1.5. “u, ü” Ünlüleri

“u, ü” ünlüleri metinlerde genellikle ön ses durumunda ötreli elif (اُ), ötreli elif (اُ) ve vav (**و**); iç ses durumunda ötre (**ُ**), ötre (ُ) ve vav (**و**); son ses durumunda ise ötre (ُ) ve vav (**و**) ile bazen de ötre (ُ), vav (و) ve elif (**ا**) ile gösterilmektedir.

Ön Seslerde: **اُوزَاقْلِغِي** uzaḳlıġı 135; **اُوزَرِينَه** üzerine 164; **اُويْقُودَنْ** uyḳudan 1380; **اُوجُنْجِسِى** üçüncüsi 1418; **اُويْدِي** uydı 1757.

İç Seslerde: **قُوطُوجَه** ḳuṭuca 554; **خَيِرْلِيدُرْ** ḫayırlıdur 911; **بُولُكْ** bölük 1097; **كُتُولُكْدَنْ** kötülükden 1752.

Son Seslerde: **قَمُو** ḳamu10; **اُولُو** ulu 95; **دَيُوا** déyü 100; **كَرُوا** gérü 302; **يُوكْلُو** yüklü 2732.

1.1.1.6. Kapalı e (é)

Metinde **kapalı e (é)** ünlüsü ön seste ve ilk hecede görülmektedir. Ön ses durumunda üstünlü elif (اَ); esreli elif (اِ) ve esreli elif (اِ) artı ye (ي) ile karşılanmaktadır. İlk hecede ise üstün (ً) veya üstün (ً) artı ye (ي); esre (ٍ) veya esre (ٍ) artı ye (ي) ile karşılanmaktadır. (Ayrıntılı bilgi için bknz: **1.2.1.1.1. i/e Değişimi**)

Ön Seslerde: **اَيْلَمَه** éyleme 7; **اَشِتْ** éşit 83; **اَنْدِي** éndi 275; **اِيدُوبْ** édüp 333; **اِلَتْدِي** életdi 611.

İlk Hecede: **وَيرْدِيكْ** vérdiñ 29; **دِيرْ** dér 39; **بَشِنْجِسِى** béşincisi 319; **يِيرَه** yére 342; **سَوْدِيكْ** sevdigiñ 380.

1.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı

Türkçenin **p, ç, g, ñ** ünsüzlerini karşılayan özel işaretler Arap alfabesinde bulunmadığından **p** için (ب), **ç** için (ج), **g** için (ك) ve **ñ** için (ك) harfleri kullanılmıştır. Bazen de **ç** için (چ), **p** için (پ) işaretleri kullanılmıştır. Ünsüzlerin yazılışında da ünlülerde olduğu gibi eski Türk yazı geleneği ile Arap-Fars yazı geleneği devam etmektedir. [2]

1.1.2.1. “ç” Ünsüzünün Yazılışı

[2] Mustafa Özkan, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, s. 94.

Nüshalarda ön, iç ve son ses durumunda olan **“ç”** harfini göstermek için cim (ج) harfi kullanılmıştır.

صُوجُونِى şuçunı 14; **جُوقْ** çoḳ 26; **أُجْ** aç 28; **هَجْ** héç 77; **اَغَاجْ** aġaç 122; **جَكْمَه** çekme 220; **جِيقَه** çıḳa 504; **اِيجِنَه** içine 748; **جَلَبْ** Çalap 4140.

1.1.2.2. “k” ve “g” Ünsüzlerinin Yazılışı

Nüshalarda ön, iç ve son ses durumunda tonsuz **“k”** ile tonlu **“g”** harfini karşılamak için kef (ك) harfi kullanılmıştır. Metinlerde kef (ك) harfinin tonsuz **“k”** mi yoksa tonlu **“g”** mi okunacağı kelimenin diğer ünlü ve ünsüzlerinden veya anlamdan hareketle belirlenmektedir.

كِيجَه géce 207; **كَلْدِى** geldi 334; **كَنْدِى** kendi 353; **كَلْلَرِي** kelleri 410; **كُوپَه** küpe 501; **كُوكْجَكْ** gökçek 612; **كُوزَلْلِكْلَرِى** güzellikleri 1468; **اَكِيلِرِينْ** egilirin 1591; **كَتْدِيكْ** gétdiñ 2013; **اَيْلَكِلْ** éylegil 2399; **كُوچُكْ** küççük 2709.

1.1.2.3. “ñ” Ünsüzünün Yazılışı

Ön sesde bulunmayan “**damak ñ**’si[3] iç ve son seslerde görülür. Genellikle kef (ك) harfi ile yazılan “**damak ñ**”sini göstermek için üç noktalı kef (ڭ) ve nun kef (نك) harfleri de kullanılmaktadır. Metni kurarken değerlendirdiğimiz nüshalarda “**damak ñ**”si için kef (ك) harfi kullanılmıştır. Sadece M_1 nüshasında “Tañrı” kelimesinin yazımında üç noktalı kef (ڭ) kullanılmıştır.

[3] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Saadet Çağatay, “Türkçede ñ-ġ Sesine Dair”, **TDAY-Belleten**, 1954, s. 15-30.

دَكِزْ deñiz 73,122, 249; بِيكْ biñ 183, 779, 1023; اَكْلَه añla 169, 264, 714; دِكْلَه diñle 108, 228, 977; اُوكْ öñ 377, 453, 556; كُوكُل gönül 1667, 2546, 3493; تَكْرِ Tañrı 65, 303, 1035, 3793.

1.1.2.4. “p” Ünsüzünün Yazılışı

Türkçe kelimelerde ön ses durumunda kullanılmayan **p** (پ) ünsüzü, iç ve son seslerde kullanılmaktadır. Bugün **p** (پ) ile yazılan kelimelerin çoğu eski yazı geleneğinde **b** (ب) ünsüzü ile yazılmaktaydı.

Metni oluştururken değerlendirdiğimiz nüshalar arasında **p** ünsüzünü M_1 nüshası **b** (ب) ile gösterdiği örnekler bulunsa da çoğunlukla **p** (پ) ile göstermiştir. Diğer nüshalarda ise çoğunlukla **p** ünsüzü **b** (ب) ünsüzü ile imla edilmiştir.

“-p, -ıp, -ip, -up, -üp zarf fiil” eklerinin yazımı dört nüshada da karakteristik yazı biçimini korumuş ve **b** (ب) ünsüzü ile yazılmıştır.

Kelime başında, içinde veya sonunda **p** (پ) ünsüzünü karşılamak için ister **p** (پ) ister **b** (ب) ünsüzü kullanılsın biz metinde bu sesleri **p** ünsüzü ile belirttik.

بَرْمَاغِنِى parmaġını 74; پَكْ pek 125; طَاپَرْلَرْ ṭaparlar 179; يَاپَارْ yapar 222; طُولْدُورُوبْ ṭoldurup 421; كُوپَه küpe 501; قَبَالِى ḳapadı 504; قَپَه دى ḳapalı 505; پَارْجَه pārça 532; صِقُوبْ ṣıḳup 804; يَاپِشَالَرْ yapışalar 1286; پَادِشَاهْ pādişāh 1295; طُبُوغِنَه ṭopuġına 1582; جِبْلَاقْدُرْ çıplaḳdur 1704; قُوبَنَه ḳopana 2120; اِبْلِكْ iplik 2768; طُبْرَاغِينْ ṭopraġın 3141.

1.1.2.5. “s” Ünsüzünün Yazılışı

Metni kurarken ele aldığımız nüshalarda Arapça ve Farsçadan Türkçeye geçmiş olan kelimelerde **“s”** ünsüzü çoğunlukla aslına uygun şekilde yazılmıştır.

Türkçe kelimelerin yazımında ise kalın sıradan ünlülerle sad (**ص**) harfi, ince sıradan ünlülerle sin (**س**) harfi kullanılmıştır.

صُوجُونِى şuçunı 152; **صُوصاٰمَزْ** şuşamaz 1299; **سُوكَرْلَرْسَه** sögerlerse 1749; **صُوكْرَه** şoñra 1505; **صُورْسَلَرْ** şorsalar 1817; **سَوْمَيَه** sévmeye 2181; **صُوقَه** şoḳa 3641; **صُوُقْ** şovuḳ 3714; **صَايِسِزْ** şayısız 3732.

Birkaç kalın sıradan kelimenin yazımında sin (**س**) harfi kullanılmıştır.

سنجاق sancaḳ 3741; **سندرمه** sundurma 3888.

1.1.2.6. "ṭ, d" Ünsüzlerin Yazılışı

Eski Türkçede kelimelerin ön sesindeki sabit **"ṭ-"** ünsüzü, Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde **"ṭ-"** ünsüzünün korunması veya **"d-"** ünsüzüne dönüşmesi bakımından karışık bir durum göstermektedir. **"ṭ- > d-"** değişimi dönemden döneme ve eserden esere bazı farklılıklar gösterse de daha çok ince sıradan kelimelerde gerçekleşmiştir. Kalın sıradan kelimelerde **"ṭ-"** ünsüzünü koruma eğilimi daha fazladır.[4]

Değerlendirdiğimiz nüshalarda da çoğunlukla kalın sıradan ünlülerle **"ṭ-"**, ince sıradan ünlülerle **"d-"** ünsüzü kullanılmaktadır. Bazı kalın ünlülü kelimelerin hem **"ṭ-"**li hem de **"d-"**li şekilleri bir arada kullanılmıştır.

Metni kurarken değerlendirdiğimiz nüshalardan birinde kelimenin günümüzdeki şekli mevcut ise biz metne bu şeklini, fakat dört nüshada da kelime eski şekliyle kullanılmışsa biz de kelimeyi eski şekliyle çalışmaya aldık.

[4] Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi**, Ankara, TDK Yay., 2013, s. 93.

طَاغْدَنْ ṭaġdan 96; طَوَارْ ṭavar 97; طَبَارْلَرْ ṭaparlar 179; طَاوُولَه ṭavula 311; طُوغُرْدِى ṭoġurdı 414; طُولْدُرْدِى ṭoldurdı 414; طُويُرْمَزْ ṭoyurmaz 467; طُبُوزْيِلَه ṭopuz-ile 803; طُبْرَاقْ ṭopraḳ 1239; طُقْسَانْ ṭoḳsan 1482; طُوبْ طُولُوا ṭopṭolu 2492.

دُودَاغِيلَه dudaġ-ile 472; دُويْمَزْدِى doymazdı 476; دَالْدِكْ daldıñ 1537; دُولُنْجَه dolunca 1720; دُرُونْ duruñ 1188; دُوسْ دُوغْرِى dosdoġrı 2410; دُويْمَزْ duymaz 2472; دُوىْ duy 2811; دُولُو dolu 3358; دُوقِنَه dokına 3699.

1.2. SES BİLGİSİ

1.2.1. Ünlüler

Türkçenin "a, e, ı, i, o, ö, u, ü" olmak üzere sekiz ana ünlüsü vardır. Bu sekiz ünlünün yanında bazı araştırmacılar dokuzuncu ünlü olarak bir "kapalı e (é)" ünlüsünün olduğunu kabul etmektedirler. Biz bu çalışmamızda kapalı e (é) ünlüsünü kabul ettik.

1.2.1.1. Ünlü Değişmeleri

Türkçenin gelişme alanları incelendiğinde kelime köklerinde veya eklerinde olan ünlülerin çeşitli sebeplerle değiştiği görülmüştür. Tarihi süreç dikkatle incelendiğinde değişimin tüm ünlüler arasında gerçekleştiğini görmek mümkündür. Bu değişimin sebepleri tam olarak açıklanabilmiş değildir.[5]

[5] Musa Duman, "Klasik Osmanlı Türkçesinde i/e Meselesine Dair", Makaleler Eski Türkiye Türkçesinden Osmanlı Türkçesine, İstanbul, Kesit Yay., 2008, s. 41.

1.2.1.1.1. i / e Değişmesi

Türkçenin tarihi devirlerinden beri görülen ünlü değişimleri arasında en dikkat çekeni i / e değişmesi olmuştur. Bunun sebebi Türkçede çok yönlü bir **"i > e, e > i, i > é, e > é, é > e"** değişmelerin olması olabilir.[6] Bu çok yönlü değişmenin sonucu bazı araştırmacılar **kapalı e (é)** ile birlikte dokuz asli ünlünün varlığını kabul eder. Fakat bu değişimin metinlerde net olmadığını düşünen ve **kapalı e (é)**'ye çalışmalarında yer vermeyen araştırmacılar da mevcuttur.[7]

Metni oluştururken değerlendirdiğimiz nüshalar hem kendi içlerine hem de birbirleri arasında **"i / e"** değişimi açısından farklılık göstermektedir. Örneğin; **كَجَه** M_1; **كِيجَه** M_2; **كَجَه** M_3; **كَجَه** A "géce"; **اِيتْ** M_1; **اَيتْ** M_2; **اِيتْ** M_3; **اَتْ** A "ét-"; **اِيشِتْ** M_1; **اَشِتْ**

---

[6] Mustafa Özkan, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, s. 99.

[7] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Ligeti Lajos, "Türkçede Uzun Vokaller", Çev.: Tayyip Gökbilgin, **Türkiyat Mecmuası**, VII-VIII, 1940-1942, s. 82-94.; Talat Tekin, **Ana Türkçede Aslî Uzun Ünlüler**, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yay., 1975; Emine C. Yılmaz, "Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü", **Türk Dilleri Araştırmaları**, Ankara, 1991, s. 151-165; Orhan Yavuz, "Türkçe'de "Kapalı e", **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, S.6, 1991, s. 271-306; Timur Kocaoğlu, "Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı é / i Meselesi" **Türk Kültürü**, S.483-484, Ankara, 2003, s. 266-281; a.mlf.; "Ali Şir Nevayî'nin Türkçe Ünlü Sesler Üzerindeki Açıklamaları (Kapalı É/İ Meselesi)", **Ali Şir Nevâyî'nin 560. Doğum, 500.Ölüm Yıl Dönümlerini Anma Toplantısı Bildirileri (24-25 Eylül 2001)**, Ankara, TDK Yay., 2004, s. 57-66; Reşit Rahmeti Arat, "Türkçe Metinlerde e/i Meselesi", **Makaleler**, C. I, Ankara, 1987, s. 334-341; Ahmet Cevat Emre, "Türkçede Bulanık e (é) Fonemi", **TDAY-Belleten**, 1946, s. 487-497; Mecdut Mansuroğlu, **Sultan Veled'in Türkçe Manzumeleri**, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yay., 1958, s. 7; Mertol Tulum, **Sinan Paşa Tazarrunâme**, İstanbul, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2014; Zeynep Korkmaz, "Eski Anadolu Türkçesinde Aslî Ünlü (Vokal) Uzunlukları", **Türk Dili Üzerine Araştırmalar,** Ankara, TDK Yay., 2005, C.1, s. 443-474; a.mlf.; **Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi**, Ankara, TDK Yay., 2013, s. 91; Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 105-106, 151; Melek Çubukcu, "Uygur Harfli Bahtiyarname'de "Kapalı e" Yazımını Tarihi ve Çağdaş Türk Lehçeleriyle Karşılaştırılması", **4. Uluslararası Gap Sosyal Bilimler Kongresi 29 Kasım - 1 Aralık 2019 Şanlıurfa, Türkiye: Kongre Tam Metin Kitabı,** İksad Yayınevi, 2019, s. 273-293; Bilal Yücel, "Nehcü'l-Ferâdis'te Uzun-Kapalı E (é) Ünlüsünün Yazımı", **38. ICANAS (10-15.09.2007, Ankara)-Bildiriler, Dil Bilimi, Dil Bilgisi ve Dil Eğitimi,** IV. C., Ankara, AKDTYK Yay., 2011, s. 2009-2018; Elza Semedli, "Türk Lehçelerindeki Bir Ses: Kapalı é", **Journal of Azerbaijani Studies,** V10-12/ N.1- 2, 2007-2009, s. 522-532; Mehmet Dursun Erdem, Münteha Gül, "Kapalı E (é) Sesinin Anadolu Ağızları Açısından Eski Anadolu Türkçesindeki Durumu", **Karadeniz Araştırmaları**, S. 11(Güz), 2006, s. 111-148.

M_2; اَشِيتْ M_3; اَشِتْ A “éşit-” gibi. Bu sebeple metni kurarken imla birliği açısından **kapalı e (é)’**yi göstermeyi tercih ettik.

éy “ey” 1, gétür “getir” 218, sévdigiñ “sevdigin” 305, yédi “yedi” 517, géydire “giydire” 926, ériñ “erin, erkek” 1261, gérü “geri, tekrar, yeniden” 1551, vérdi “verdi” 1726, étdiler “etdiler” 1832, yétmiş “yetmiş” 2314, éllerin “ellerin, yabancıların” 2801, éltseñ “iltsen, ulaştırsan” 3272.

Bu ikili söyleyiş Arapça-Farsça kökenli kelimelerde de görülmektedir.[8]
héç < hīç 588, 2238; téz < tīz 141, 1162.

1.2.1.2. Ünlü Uyumu

1.2.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Kalınlık-incelik uyumu Türkçenin tüm devirlerinde varlığını korumuş bir uyumdur.[9] Kalınlık-incelik uyumu bir kelimede kalın ünlüleri **“a, ı, o, u”** kalın ünlüler **“a, ı, o, u”**, ince ünlüleri **“e, i, ö,ü”** ince ünlülerin **“e, i, ö,ü”** takip etmesidir. Bu düzen kelimeye getirelecek eklerde de böyledir. Kalın ünlülü kelimelere kalın, ince ünlülü kelimelere ince sıradan ekler getirilir. Türkçede birkaç kelime ve ek (anne, inan-, hangi, -yor, -ki, -ken) bu uyumun dışında kalmaktadır.[10]

---

[8] Bilal Yücel, “Nehcü’l-Ferâdis’teki Arapça-Farsça Kökenli Kelimelerde ‘Kapalı E’ Üzerine” **Belleten,** C.65, S.1, 2017, s. 7-26.

[9] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Mecdut Mansuroğlu, “Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu” **TDAY-Belleten**, 1959, s. 81-93; Musa Duman, “Eski Türkiye Türkçesi Dönemine Ait Bazı Metinlerdeki Dil Uyumuna Aykırı Örnekler Üzerine”, **Makaleler Eski Türkiye Türkçesinden Osmanlı Türkçesine**, İstanbul, Kesit Yay., 2008, s. 11-20; Musa Duman, “Klâsik Osmanlı Türkçesi Döneminde Dil Uyumuna Aykırı Örnekler Üzerine”, **Makaleler, Eski Türkiye Türkçesinden Osmanlı Türkçesine**, İstanbul, Kesit Yay., 2008, s. 75-79.

[10] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s.139-140.

Kalınlık-incelik uyumu metinde birkaç örnek dışında tamdır. Metni kurarken değerlendirdiğimiz nüshalarda uyuma girmeyen eklerin uyuma girdiği örneklerin yanında, uyuma girebilen eklerinde bazen uyuma aykırı şekilde kullanıldığı tespit edilmiştir.

329: …. / yoldaki: yoldaḳı **M_2;** yoldaġı **M_1, A** / …

344: dünyādakini: dünyādaġını **M_1, A;** dünyādaḳını **M_2** / …

654: ayındaki: ayındaġı **M_1, M_2, A** / …

1186: … / ṣoluñdaki ṣoluñdaġı **M_1;** ṣolıñdaki **M_2, M_3** / …

1248: bundaki: bundaġı **M_1, M_3, A** / …

1667: boynuñdaki: boynuñdaġı **M_1, A;** boynıñdaġı **M_2** / …

1669: boyunları: boyundaġı **M_2** / …

2353: … / ḳaribce cān: cānuñ **M_3;** ḳaribcıḳ **A** // …

2748: ... / ev Ḥaḳ: ocaḳ **M_2;** evcıḳ **A** / …

2927: … / acıḳdıḳ: acıḳdik **M_2** // …

3085: … / çorbacıḳ: çorbacuḳ **M_1;** çorbacik **M_3** // …

1813: … / cahillik: cahillıḳ **M_1, A;** cāhillik **M_3** / …

2040: … / avcılıḳ: avcılik **M_2** // …

3842: … // ḳaşmerlik: ḳaşmarlıḳ **M_2;** ḳaşmerlıḳ **A** / …

3399: ḳarañlıḳda: ḳaranlıḳda **M_3;** ḳaralikde **A** / …

Nüshaların dördünde de uyuma girmeyen "-ki" ekinin uyuma girdiği birkaç örnek vardır.

başımdaġı 409; vaḳitdaġı 1223; aydaġı 1247.

Biz burada uyumsuz örnekleri verceğiz.

inan 192, 270, 279, 655, 694; inandım 2870.

édiyorursıñ 70; gédiyorur 260; éltiyorur 539; geliyorur 1504, 3859; gédeyorur 2212; édiyorur 2562, 2705; gédiyorurdı 2875.

ayındaki 654; aydaki 937; andaki 1153; arasındaki 1410; ibtidāsındaki 2633;

uyurken 207; otururken 524, 593, 794, 2653; çıḳarken 631; yatarken 1082; oḳunurken 1631; çıḳarken 2339; ṭururken 3692; çalarken 4133.

faḳīrlıḳdan 206; faḳīrlıḳ 436; baḫīllıḳ 3098.

1.2.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumu bir kelimedeki ünlülerin düzlük ve yuvarlaklık bakımından uyumudur. Düzlük-yuvarlaklık uyumu iki şekilde yapılır. Birincisi düz ünlüleri **"a, e, ı, i"** düz ünlüler **"a, e, ı, i",** ikincisi ise yuvarlak ünlüleri **"o, ö, u, ü"** düz geniş **"a, e"** veya dar yuvarlak **"u, ü"** ünlülerin takip etmesidir.[11]

Düzlük-yuvarlaklık[12] uyumunun geçmişi kalınlık-incelik uyumu gibi eski dönemlere dayanmaz. Eski Türkçe döneminde şekillenmeye başlayan bu uyum Eski Anadolu Türkçesi döneminde beklenen gelişmeyi gösterememiştir. Hatta Eski Anadolu Türkçesi döneminde temayül yuvarlaklaşma yönündedir. Yuvarlaklaşma sebeplerinin bir kısmı açıklansa da henüz bir sebebe bağlanmayan yuvarlaklaşmalar da vardır. Düzlük-yuvarlaklık uyumunu köklerde uyumsuzluk ve eklerde uyumsuzluk olmak üzere iki ana başlık altında incelenecektir.

---

[11] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 140-141

[12] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Hayati Develi, **Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar**, Ankara, TDK Yay., 1995; Muhammet Yelten, "Hibetullah b. İbrahim'in Saatnâmesi ve Eserde Dudak Uyumunun Durumu", **TDED**, C. XXVIII, İstanbul, 1999, s. 585-593; Yavuz Kartallıoğlu, **Klâsik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16., 17. ve 18. Yüzyıllar)**, Ankara, TDK Yay., 2011; a. mlf., "Osmanlı Türkçesinde Ekler Dudak Uyumuna Göre Nasıl Okunmalı", **Turkish Studies**, Vol. 3/6 Fall 2008, s. 458-481; Mertol Tulum, "17. ve 18. Yüzyıllarda İstanbul Türkçesi: Sesler ve Uyumlar Üzerine Bir Değerlendirme", **Türkler**, C. 11, Ankara, 2002, s. 489-508; Aziz Gökçe, "Eski Anadolu Türkçesinden Osmanlı Türkçesine Dudak Uyumu ve Ünsüz Uyumu", **Turkish Studies**, Vol. 4/3 Spring 2009, s. 991-1012; Hülya Sarvan, "Türk Dilinde Yuvarlaklaşma Olayı ve Dudak Uyumu", **Türkbilig**, 2018, S. 35, s. 89-96.

1.2.1.2.2.1. Kök ve Gövdede Uyumsuzluk

Metni kurarken değerlendirdiğimiz dört nüshada kelime seçimi yapılırken mümkün olduğunca kelimenin uyumlu hâli seçilmeye dikkat edilmiştir. Fakat bunun mümkün olmadığı durumlarda kelimenin uyumsuz şekline yer verilmiştir.

Metinde geçen uyumsuz kelime köklerinden örnekler şunlardır.

ḳamu “bütün, hep” 9, 241, 1524; içün “için” 33, 159, 1245; aġu “zehir” 115.
éyü “iyi” 341, 1344, 2040; azu diş “azı diş” 1051; ṣaġu “ağıt” 2645; degül 4137; yavuz “kötü, fena” 2351; gérü “geri, tekrar” 469,1657, 2351; ḳarşu “karşı” 850, 1963, 2009; ṭamu “cehennem” 1065, 2384; ḳayḳu “kaygı” 4122.
yapu 2888; ṣavur- “saçmak” 3589; ḳavuş- 2424, 2522, 3698; ṭavul “davul “311, 1108; avuç 2054; tavuḳ 2875, 2881; içerü “içeri” 1545, 1548; yatsu “yatsı” 4022; dosdoġrı “dosdoğru” 2410, 2643; ṭoġrı “doğru” 2916, 3153, … vb.

Bazı kelimelerin düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmiş şekilleri ile uyumsuz şekilleri metinde birlikte kullanılmıştır.

ḳapu “kapı” 246, 563, 2722 ~ ḳapı 2462.
altun “altın” 108, 210 ~ altın 3846.
incü “inci” 205, 211, 218 ~ inci 203, 204, 2101454.
artuḳ “fazla, ziyade” 654, 934 ~ artıḳ 3221, 3309.
berü “beri” 1619, 3859 ~ beri 718, 3428.
kendü “kendi” 3684, 3968 ~ kendi 211, 670, 1085, 1445.
yuḳaru “yukarı” 1990, 2220, 3541 ~ yuḳarı 1536.

1.2.1.2.2.2. Eklerde Uyumsuzluk

Metin oluşturulurken değerlendirilen dört nüshada düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan çok sayıda ek bulunmaktadır. Bu uyumsuzluğun bir sebebi bazı dudak ünsüzlerinin yanlarındaki ünlüyü yuvarlaklaştırmaları, bir diğer sebebi ise eklerin ilk şekillerini sürdürme eğilimidir.

Eklerde uyumsuzluk konusu, yuvarlak ünlülü ekler ve düz ünlülü ekler olarak iki alt başlıkta incelenecektir.

1.2.1.2.2.2.1. Yuvarlak Ünlü Taşıyan Ekler

Zarf fiil eki -ıp / -ip / -up / -üp: Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlak ünlülü kullanılarak uyum dışında kalan ekin Türkiye Türkçesi döneminde düz ünlülü **"-ıp / -ip"** şekilleri de kullanılmaya başlanmıştır. Metinde genellikle yuvarlak şekli kullanılsa da düz ünlülü şekilleri de kullanılmıştır.

édüp 52, 63, 164, 737, 1312, 3373; démeyüp 70; ḳaḳup 80, 1332; bilüp 121; yéyüp 189, 2433, 3298; alup 140, 494, 2703, 2905; éyleyüp 305, 995, 1598, 3427; çevirüp 459; ṣıḳup 804; çıḳup 805, 2925; géçüp 816; kesüp 917; ḳılupdur 948, 1064, 2143; 1365; varup 1065, 1083; yatup 1331, 3464; artup 1616; ṭalup 1810; ṣıġınup 1885; yazup 1928; açup 1949, 2475; pişirüp 2294; yıġılup 2343; içüp 2433; çeküp çeküp 2786, 3834; girüp 2903; begenmeyüp 3037, 3064, 3099; yalvarup 3395; déyüp 3494; ṣanup 3579, 3817; birikdirüp 3590; arayup 3616; diküp 3690; bulanup 3760; incinüp 3829; yarılup 3880; ağlamayup 3967; ériyüp 3987; ṣarardup 4058.

“-up / -üp” zarf fiil ekinin genişlemiş biçimi olan **“-uban / -üben”** şekilleri de metinde yer almaktadır.

varuban 206; édüben 3968, 4018, 4063; éyleyüben 3987, 3994; déyüben 4021, 4055; éltüben 4081; baḳuban 4131.

Metinde zarf fiil ekinin düz ünlü **“-ıp / -ip”** örnekleri de şöyledir:

véripdür 1112, 1352; sévip 457, 739, 1449; vérip 598; édipdi 859; birikip 1809; évip 2206; ḳızıp 3818.

Sıfat fiil eki -dıḳ / -dik / -duḳ / -dük: Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü kullanılan sıfat fiil eki Türkiye Türkçesinde düz ünlülü şekliyle de kullanılmıştır. Metninde birkaç örnekte ekin düz ünlülü şekli düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymamıştır.

öldigi 276, 663, 1261; süpürdigi 472; gördigi 728; oldığı 2001, 3290.

Fiilden Fiil (ettirgenlik) Yapma Ekileri -dır / -dir / -dur / -dür; **-ır / -ir / -ur / -ür**; **-ġur / -gür:** Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü kullanılan fiilden fiil yapma ekileri **-dur / -dür; -ur / -ür; -ġur / - gür** Türkiye Türkçesinde düz ünlülü şekliyle de kullanılmıştır. Metninde her iki şekilde de kullanılmıştır.

Aşağıda düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan örnekler verilmiştir.

içüreler 694; bitüre 3584; érgüre 2229, 2449, 3717; géydürdi 4086.

Emir Eki -sın / -sin / -sun / -sün / -sunlar / -sünler: Türkiye Türkçesinde düz ünlülü şekliyle de kullanılan emir eki, Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü olarak kullanılıştır. Metinde her iki şekilde de kullanılmıştır.

Düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmeyen örnekler şöyledir:

bilsünler 11; baḳmasun 12; bilsün 44; gelsün 52, 2422, 3778; ḳalsun 118; étsün 167, 587; alsunla 216; étmesün 389, 1165; éylesün 390, 3230; vérsün 401, 419, 2523; ḳalmasun 1552, 1798; olursın 1814; varsunlar 2300; alsun 2696; çıḳmasun 2738; gelmesün 2849; olmasun 3200, 3214, 4133; bilsünler 3214; sürünmesün 3867.

Bildirme Eki[13]**: -dır / -dir / -dur / -dür / -durur** Eski Anadolu Türkçesi döneminde daha çok **"-durur"** şeklinde kullanılan bildirme eki **"tur"** yardımcı fiilinin geniş zaman şeklinden ortaya çıkmıştır. Bildirme eki Eski Anadolu Türkçesi döneminde **-dur / -dür** şeklinde ekleşmiş biçimiyle kullanılsa da çoğunlukla **"-durur"** şeklinde kullanılmıştır. Ekin ünlüsü daima yuvarlak ünlülü kullanılmıştır. Bu sebeple düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan eklerdendir.

Türkiye Türkçesi dönemine gelindiğinde ise ek, hem ekleşmiş hem de düz ünlülü şekilleri kullanılmaya başlanmıştır. Metinde her iki şekli de kullanılmıştır.

Metinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan örnekler şunlardır:

yazıpdur 75, 1414; ḳanıdur 91, 2026; ʿaẕābdur 172; 262; yanındadur 259; az-durur 60,269, 279; vardur 304, 471871; aġniyālardur 291,354, 3782; aḥsendür 863; vérecekdür 1034.

[13] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Murat Küçük, "Tarihî Türk Lehçelerinden Türkiye Türkçesine *-DIr/-DUr* (<TURUR) Eki ve İşlevleri", **Türkbilig**, 2010/19, s.59- 75.

İyelik Ekleri: Teklik 1. ve 2. şahıs ile çokluk 1. şahıs iyelik eklerinin yardımcı ünlüleri Eski Türkçe döneminde eklendikleri kelimenin ünlülerine göre her iki şekilde de kullanılırken, Eski Anadolu Türkçesi döneminde sadece yuvarlak ünlülü kullanılmıştır.

Türkiye Türkçesi döneminde ise Eski Türkçe döneminde olduğu gibi eklendiği kelimenin ünlüsüne göre hem düz hem de yuvarlak ünlülü olarak kullanılmaktadır.

İyelik ekleri, metinde her iki şekilde de kullanılmasına rağmen uyuma aykırı örnekler de mevcuttur. Metinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan örnekler şöyledir:

> bildigiñüzdür 49; ḫaḳḳımuzı 451; ikimüz 723; orucuñız 1225; ceddimüz 2056; atamuz 2542; gövdelerimüz 2550; ʿaẕābımuz 3020, 3830; ʿömrimüz 3216; nüfūsımuz 3461; cānımuz 3964; sulṭānımuz 3964; ṣaçıñuzı 4003; dilegüm 4017; yüregimüze 4038; benüm 4088; benüm ile 4102; elümi 4132; gömlegüm 4134.

İlgi Hâli Eki (Genitif) -ıñ / -iñ / -nıñ / -niñ / -uñ / -üñ / -nuñ / -nüñ: Eski Türkçe döneminde eklendiği kelimenin ünlüsüne göre her iki şekilde de kullanılabilen ilgi hâl eki, Eski Anadolu Türk6çesi döneminde ise sadece yuvarlak ünlülü kullanılmıştır.

Türkiye Türkçesi döneminde ilgi hâl eki hem düz hem de yuvarlak ünlülü olarak kullanılabilmektedir.

Çalışmada her iki şekilde kullanılsa da uyuma aykırı örnekler de mevcuttur. Metinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan örnekler şunlardır:

> Tañrı'nuñ rıżāsı 588; ḳulumıñ ḳabri 2532; senüñ namāzıñ 2605; cennet ehlinüñ çoġı 2837; cehennem ehlinüñ çoġı 2837; başıña senüñ 3017; elinden

ʿAlī’nüñ 4066; Tañrı’nuñ buyruġı 4106; İsmāʿīl’üñ yüzine 4107; dostuñ emri 4117.

İsimden İsim Yapma Eki +lı / +li / +lu / +lü; +sız / +siz / +suz / +süz: Eski Türkçe “**+lıġ / +lig / +luġ / +lüg”** şeklinde hem düz hem yuvarlak ünlülü kullanılan isimdem isim yapma eki; Eski Anadolu Türkçesi döneminde ise ekin bünyesindeki “g-ġ” ünsüzün düşmesi sonucu ekin düz ünlüleri yuvarlaklaşmış ve daima yuvarlak ünlülü “**+lu / +lü”** şekli kullanılmıştır.

İsimden isim yapma eki ve olumsuz şekli, Türkiye Türkçesi döneminde “**+lı / +li / +lu / +lü; +sız / +siz / +suz / +süz”** şekillerinde kullanılmıştır. Metinde her iki şekli de kullanılan ekin uyuma girmeyen örnekleri de mevcuttur.

Çalışmada düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan örnekler şunlardır:

adlu 665; boylı 742; ṭatludur 931, 1298, 3287, 1298, 3287; ḫayırludır 1063; ḳıymetlü 286; ṭatlu 1297; ṭatluyu 1847; gizlü 1894, 1896, 2602; gizlüce 3235; ḳanlu 4028, 4134; yaşlu 4036; baġlu 4137; teḫāṣumsız 53; meşaḳḳatsüz 1431.

Fiilden İsim Yapma Eki -ġın / -gin / -ḳın / -kin; -ġun / -gün / -ḳun / -kün: Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak ünlülü kullanılan ek metinde düz ünlüyle de kullanılmıştır.

azġunlıḳ 1811.

Fiilden İsim Yapma Eki -k / -ıḳ / -ik / -uḳ / -ük: Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak ünlülü kullanılan ek metinde düz ünlüyle de kullanılmıştır.

artuḳdur 654; ayruḳ-durur 4122.

Görülen Geçmiş Zaman Eki: Eski Türkçe döneminde düz ünlülü kullanılan görülen geçmiş zaman eki, Eski Anadolu Türkçesi döneminde sadece 3. şahısları düz ünlülü kullanılmıştır.

Türkiye Türkçesi döneminde hem düz hem de yuvarlak ünlüyle kullanılan ek, metinde de düzensiz şekilde kullanılmıştır.

Metinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan örnekler şunlardır:

Teklik 1. Şahıs Görülen Geçmiş Zaman Eki -dım / -dim / -dum / -düm: işlemedüm 2393; étdüm 2608; oldım 3984; éyledüm 4013; ışmarladum 4015; bağışladum 4073; éyledüm 4150; démedüm 4151.

Teklik 2. Şahıs Görülen Geçmiş Zaman Eki -dıñ / -diñ / -duñ / -düñ: unutdıñ 3271.

Teklik 3. Şahıs Görülen Geçmiş Zaman Eki -dı / -di / -du / -dü: öldi 120; götürdi 131; gördi 140, 245, 599; buyurdı 932, 2714; ṣordı 990; oldı 1040, 1101; buldı 1662; ṭoldı 1802; uyudı 1904, 3340; ḳondı 2733; oturdı 3080.

Çokluk 1. Şahıs Görülen Geçmiş Zaman Eki -dıḳ / -dik / -duḳ / -dük: bilürdük 2510.

Çokluk 2. Şahıs Görülen Geçmiş Zaman Eki -dıñız / -diñiz / -duñuz / -düñüz: oldıñız 53; ṭutduñız 1264; oldıñuz 3846.

Çokluk 3. Şahıs Görülen Geçmiş Zaman Eki -dılar / -diler / -dular / -düler: gördiler 112; ṭutdılar 993; götürdiler 1083; uydılar 1328, 1757; unutdılar 2697; buyurdılar 1513; bozdılar 1624; ḳodılar 1656; uyudılar 1713.

Çokluk Birinci Şahıs Eki (Emir ve Şartta) -vuz / -vüz: Metinde tek bir yerde geçen "**-vuz / -vüz**" eki "**biz**" zamirinden türemiştir. "**b > v**" değişimi ve "**v**"nin tesiriyle ekin ünlüsü yuvarlak olarak kullanılmıştır.

olavuz 819.

Çokluk Birinci Şahıs eki -ız / -iz / -uz / -üz: "biz" şahıs zamirinin ekleşmesiyle meydana gelen ekin ünlüsü Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır. Türkiye Türkçesi döneminde her iki şekilde de kullanılan ek, metinde de iki şekilde kullanılmıştır.

ḳaluruz 3766

Çokluk Birinci Şahis Emir Eki -alım / -elim / -alum / -elüm: Eski Anadolu Türkçesi döneminde sadece yuvarlak ünlülü kullanıldığı için uyum dışında kalan ek, Türkiye Türkçesi döneminde hem düz ünlülü hem de yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır.

Metinde her iki şekilde de kullanılmasına rağmen uyum dışında kalan örnekler mevcuttur.

gédelüm 84; édelüm 118, 397, 1069; boġazlayalum 118; alalum 118,3076; ḳoyalum 218; yéyelüm 557; olalum 594; éşidelüm 676, 3076; isteyelüm 1712; ḳoçalum 2222; görelüm 2501; bilelüm 3543; içelüm 3914.

Çokluk İkinci Şahıs Emir Eki -ıñ / -iñ / -ñız / -ñiz / -uñ / -üñ / -ñuz / -ñüz: Eski Anadolu Türkçesi döneminde sadece yuvarlak ünlülü kullanıldığı için uyum dışında kalan ekin düz ünlülü şekilleri Türkiye Türkçesi döneminde kullanılmıştır.

Buna rağmen çalışmada uyum dışında kalan birkaç örnek mevcuttur.

oluñız 51; aluñ 1547, bilüñ 3288.

Geniş Zaman Eki -r / -ar / -er / -ır / -ir / -ur / -ür: Eski Türkçe döneminde geniş zaman eki olarak **"-r / -ar / -er / -ır / -ir / -ur / -ür"** kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi döneminde de bu şekillerin tümü kullanılmıştır.

Metinde, geniş zaman eki hem düz hem yuvarlak ünlülü kullanılmasına rağmen uyum dışı kullanımlar mevcuttur.

Metinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan örnekler şunlardır:

ḳalur 74, 190, 308, 343, 1408, 3003; alur 312, 835, 1387; bilürsiñ 425; bilür 463; açılur 852; gelür 934; yalvarurlar 981; alurlar 1214; çekilür 1289; egilürler 1323; éydür 4103.

1.2.1.2.2.2.2. Düz Ünlü Taşıyan Ekler

Bu bölümde ele alacağımız ekler, Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi döneminde sadece düz-dar ünlü taşıyan eklerdir. Türkiye Türkçesi döneminde ise bu eklerin yuvarlak ünlüleri de kullanılmıştır.

Çalışmada yer alan uyumsuz örnekler şöyledir:

Yükleme Hâli Eki +ı / +i: gözi 417, 2571; sözi 812, 2553; yüzi 143, 611; ḳulı 360; bunı 364; maḫlūḳı 416; ʿömri 596, 2646; ṣoñucı 877; ölümi 2561.

İyelik Eki +ı / +i / +sı / +si: üçüncüsi 693; ḳapusı 712; ḳoḳusı 969, 2980; dördüncüsi 985; günidür 1268; resūlidür 1113; ḳuyusı 1557; dostıdur 2493; ḳoñşusı 2898, 3245; aġusı 3985; buyruġıdur 4106.

Soru Eki ve Edatı: -mı / -mi: olur mı 165, 1251; çoḳ mı 273; and içmedim mi 497; alı vérdi mi 564; bulunur mı 1868; olmuş mı 2232; duyduñ mı 2810; unutduñ mı 3270.

İsimden İsim Yapma Eki +cı / +ci: ṣoyucı 2608; ṣucı 3712.

İsimden İsim Yapma Eki +lıḳ / +lik: ḳovculıġı 3011.

İsimden İsim Yapma Eki +ncı / +nci: üçüncide 236; dördüncisi 316.

Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki -mış / -miş: 1316; buyurmışdur 300, 699; örtmiş 525; olmış 796; oḳumış 2597; ṭutmış 2786.

Görülen Geçmiş Zaman eki -dı / -di: buyurdı 932, 2527; ḳoydı 87, 555; ḳondıla 95; oturdı 111; gördi 207, 4009; ṣoydıla 335; ḳurtuldı 510; ögütdi 555; ṭutdılar 993, 1328; oldı 1047, 3987; oḳutdı 1191; götürdiler 2270; ḳodı 2490; öldi 2707, 2812; söyündürdi 2902; oturdı 3080; unutdıñ 3271; uyudı 3339; durdı 3990; dökdi 3987, 4028; düşdi 3988; ḳoḳdı 4023; öpdiler 4044.

Gelecek Zaman Eki -ısar / -iser: olısar 3533, 3535, 3536; gelisersiñ 3989; ṭarayısar, sürmeliser 4003; yuyısar, siliser 4004.

Teklik 2. Şahıs Emir Eki -ġıl / -gil[14]: oḳuġıl 1259; ṭutġıl 2278, 2779, 4017, 4093; olġıl 2615; ḳoġıl 4076, 4123; ṭurġıl 4076; yuġıl 4076, 4093.

Teklik 2. Şahıs Eki -sın / -sin: édiyorursın 70; bulursın 81; bilürsin 425, 772, 3060.

Çokluk 2. Şahıs Eki -sız / -siz: unudursız 298; olursız 1493, 2565; görürsiz 2960; belürsiz 3695.

[14] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Ahmet Caferoğlu, "Türkçemizdeki -ġıl ve -gil Emir Eki", **TDAY-Belleten**, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1971, s.1-10.

Zarf-fiil Ekileri -ıcaḳ / -icek ve -ınca / -ince: göricek 1750, 1777, 2212, 2341; olıcaḳ 1506, 2933, 3372, 3519, 3753.

vurınca 803, 2389.

1.2.1.3. Ünlü Türemesi

Bazı ses özelliklerinden dolayı kelimelerin ön, iç ve son seslerine ünlü getirilmesi şeklinde tanımlayabileceğimiz ünlü türemesi Türkçenin önemli ses hadiselerindendir.

Ünlü türemesinin temelinde söyleyiş kolaylığı olmasından dolayı hem Türkçe kelimelerde hem de Türkçeye girmiş yabancı kökenli kelimerde uygulanan bir ses hadisesidir. Daha çok Arapçadan Türkçeye geçmiş, sonunda çift ünsüz olan kelimelerde ünlü türemesi olur.

biribirine 1399, 2492, 3192; sekisen 2188.

şükür 206, 640, 2551; ḥüküm 572, 3629; ʿaḳıl 618; ẕikir 817, 1010; ṣabır 916, 2928; vaḳitde 970; 2441; ʿömürleri 1085; ʿilim 1858, 2226; ġusül 2802; ʿöẕür 2844; ʿaḳıllar 3284; ʿaḳılsız 3530; …vb.

1.2.1.4. Ünlü Düşmesi

Ünlü düşmesi, çeşitli ses olayları sonucu kelimenin içindeki ünlünün düşmesi şeklinde tanımlanır. Türkçe kelimelerde orta hece vurgusuz olduğu için kelime ve eklerde orta hece ünlüsünün düşmesi daha yaygındır.[15] Kelimeye ünlü ile başlayan

[15] Faruk K. Timurtaş, "Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri", **Türkiyat Mecmuası**, İstanbul,1976, s. 339.

bir ek geldiğinde orta hece ünlüsü düşer. Eserde bununla ilgili örnekler şu şekilde yer alır:

ḳarnı "ḳarın+ı" 382, 3646; göñlüñ "göñül+üñ" 408, 1667; üzre "üzere" 455, 1341; uyḳu "uyuḳu" 794, 2939; éylik "éyilik" 1752, 2767; oġlı "oġul+ı" 481, 609; aġzın "aġız+ı+n" 505, 1360; beñzi "beñiz+i" 796; boynuñdaki "boyun+uñ+daki" 1667; burnun "burun+u+n" 1907; gögsü "gögüs+ü" 3630, 4090; buyruḳ "buyuruḳ" 4144.

Metinde "ile, içün edatları ve i- yardımcı fiili" başka bir kelime ile birleştikleri zaman vurgusuz orta heceleri düşer.

çalıla "çalı+ile" 134; mālıñla "malıñ+ile" 172; anuñla "anuñ+ile" 532; ṣavmıñla "ṣavmıñ+ile" 811; ḥaḳḳı-çün "ḥaḳḳı+içün" 104; ʿibādet-çün "ʿibādet+içün" 123; benim-çün "benim+içün" 167; ʿilmi-çün "ʿilmi+içün" 1200; rıżāsı-çün "rıżāsı+içün" 1424; vérirseñ "vérir+iseñ" 551; oḳumazlardı "oḳumazlar+idi" 1036; ḳılardıñız "ḳılar+idiñiz" 1167; varmış-durur "var+imiş-durur" 2558; pişirirseñ "pişirir+iseñ" 3225; dérseñ "dér+iseñ" 3288; geliyorurmış "geliyorur+imiş" 3862;

İki kelimenin birleşmesinden meydana gelen "şimdi ve şol" kelimelerinde ön ses düşmesi vardır.[16]

şimdi "uş+imdi" 179, 679, 1154, 2062. şol "uş+ol" 31, 438, 1762, 2335.

[16] Vahit Türk, "Türkçede Ön Seste Ünlü Düşmesi (Aphaeresis-Aphesis) Örnekleri", **TDAY-Belleten**, 2001/I-II, s. 223-233.

1.2.1.5. Birleşme

Birleşme, ünlü ile biten bir kelimeye ünlü ile başlayan bir ek veya kelimenin gelmesi sonucu ünlülerden birinin düşmesi ile iki kelimenin birleşme (liyazon) hadisesidir. Birleşme devamlı veya geçici olabilir. Birleşme devamlı olursa bunun sonucunda kalıplaşmış sözler meydana gelir.[17] Metindeki örnekleri şöyledir:

néçün "né+içün" 38, 239, 526
n'éyle- "né+éyle-" 170
n'ét- "né+ét-" 2815, 3965
n'ol- "né+ol-" 875, 1049, 3131
néc'ét- "néce+étdi" 564, 747
néc'ol- "néce+ol-" 1085, 1648
nesne "né+ise+né" 1346, 3484
kendözini "kendi+özi" 3991
böyle "bu+éyle" 35, 382, 888
öyle "ol+ile" 1581, 1925, 2131

1.2.2. Ünsüzler

1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

1.2.2.1.1. b > p Değişmesi

[17] Faruk K. Timurtaş, "Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri", **Türkiyat Mecmuası**, İstanbul, 1976, s. 340.

Eski Türkçe **b'**li olan kelimelerin bazıları Eski Anadolu Türkçesinde de **b'**li yazılmaya devam edilmiştir. Türkiye Türkçesine gelindiğinde ise birçoğu **p'**ye dönmüştür.

Metni oluştururken değerlendirdiğimiz nüshalarda aynı kelime hem nüshalar arasında hem de kendi içinde hem **b'**li hem de **p'**li yazılmıştır. Metin oluşturulurken **p'**li kullanım tercih edilmiştir.

parmağı 73; parmaḳ 2402; pişirüp 2294; pişenden 2305; pişirseñiz 2867.

1.2.2.1.2. b > v Değişmesi

Eski Türkçe döneminde ön, iç ve son ses durumundaki **b'**ler Eski Anadolu Türkçesinin ilk dönemlerinde **v** olmuştur. Metindeki örnekleri şöyledir:

var 19; var-idi 200 varsa 1544; var-ise 1643 < "bar"

ṭavar 96, 97 < "ṭabar"

vérdiñ 29; vérdi 1585; vérmezdi 2848 < "bir-"

eve 136; evler 244; evlerine 1136 < "eb"

ṣu 33; ṣuya 103; ṣudan 538 < "ṣub"

sévindir 125, sévinesin 224; sévine 2440 < "sébin-"

yavuz 2351 < "yabız"

Metinde tek bir örneği olan 1. çokluk şahıs zamiri **-vuz /-vüz**, biz zamirinin ekleşmiş hâlidir.

olavuz 819.

1.2.2.1.3. d > y Değişmesi

Eski Türkçe döneminde **d'**li olan kelimeler Eski Anadolu Türkçesi döneminde **y'**e dönmüştür. Metindeki örnekleri şu şekildedir.

ayırma 4; ayıram 233; ayıramaya 2370 < "adır-"
géyer 173; géydire 926; géyecegez 2140 < "ked-"
ḳoysalar 77; ḳoyacaḳdır 1034; ḳoyduñuz 2551 < "ḳod-"
éyü 341, 1344, 2040 < "edgü"
ḳuyuya 1347; ḳuyusı 1354; ḳuyu 1360 < "ḳuduġ"
ayruḳ-durur 4122 < "adruḳ"

1.2.2.1.4. t > d Değişmesi

Eski Türkçe döneminde kelimeler ister kalın sıradan ister ince sıradan olsun hep **t'**li şekilde yazılırdı. Eski Türkçenin sonunda başlayan **t->d-** değişimi, Eski Anadolu Türkçesi döneminde devam etmekle beraber düzenli bir değişimden söz etmek mümkün değildir. Bu düzensizlik yüzyıldan yüzyıla ve eserden esere değişmektedir. Kelime başındaki **t->d-** değişimi, ince sıradan kelimelerde **d'**ye dönerken, kalın sıradan kelimelerde **d'**ye dönenler olsa da çoğunlukla **t'**lerin korunduğu görülmektedir.[18]

Metindeki **d'**li örnekler şöyledir:

[18] Mustafa Özkan, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, s. 106-107.

depeler 2887, 3575; deveyi 406, 1507; dökerler 1345; dürlü 1795, 2194; diñle 1597, 2606; daḫı 1617, 3301; demir 2357; diler 50, 2559; ditrer 3475; dönmüş 796, 2006.

Metinde **t'**li örnekler şunlardır:

ṭaldı 94; ṭaġdan 96; ṭava 97; ṭaş 100; ṭaparlar 179; ṭoḳunsa 223; ṭolu 235; ṭavula 311; ṭavanlara 317; ṭoġurdı 407; ṭatludur 931; ṭar 1004; ṭalarlar 1338; ṭoḳsan 1478; ṭopuġına 1582; ṭamarları 1587; ṭamudan 1605; ṭam 1719; ṭalup 1810; ṭaġılsalar 2087; ṭoḳuz 2639; ṭul 2898; ṭamla 3381; ṭaġlayu 4007.

Metinde hem **d'**li hem de **t'**li şekillerin birlikte kullanıldığı örnekler de mevcuttur.

dutula 343; duta 375; dutar 573 ~ ṭutdı 610; ṭutdılar 993; ṭutsañ 1211.
dudaḳları 471; dudaḳlarını 477 ~ ṭudaḳ 3692.
dükenmez 1313; dükenir 3283 ~ tükeninceydek 1178.
doymazdı 476; doyuranlardur 3714 ~ ṭoysun 114; ṭoymaya 1394.
doldurur 949; dolduruñ 1189 ~ ṭoldurdı 414; ṭoldurur 478.
duralar 1262; durursuñ 2401 ~ ṭur 1657; ṭuruñ 2573; ṭuruyorur 3557.

1.2.2.1.5. k > g Değişmesi

Eski Türkçe döneminde kelime başındaki **k'**ler Eski Anadolu Türkçesi döneminde **g'**ye dönmüştür. Fakat bu değişime uymayıp **k'**li kalan örnekler de mevcuttur.

Metinde **g'**ye dönen örnekler şunlardır:

gelüpdür 45; göçer 60; gétdi 111; getüreyim 331; gerek 466; girdi 497; gökden 784; güneş 1031; gösterir 1316; gördüñ 1422; gemi 1562; geyik 2020; géydire 2128; gülmediñ 2447; gününe 2534; göñül 2546; gövdelerimüz 2550; gözüñi 2563; gündüz 3369.

Metinde **g'**ye dönüşmeyip **k'**lerin korunduğu örnekler şöyledir:

kimse 22, 398; kesdiler 119; kendiye 670, 1445; kişi 1462, 2381; körpe 4017.

1.2.2.1.6. ḳ > ḫ Değişmesi

Birçok Türk lehçesinde varlığını koruyan ḫ (ẖ) sesi Türkiye Türkçesinde bulunmaz. Bundan dolayı kelime başındaki **ḳ'**lerin korunduğunu görmekteyiz.

ḳanda 19, ḳandan 718; ḳanı 811; ḳaçan 1634.

Başta ḫ (ẖ) sesinin görüldüğü kelimeler Türkiye Türkçesine daha çok Arapça veya Farsçadan girmiştir. Bununla birlikte "hani, hangi vb." kelimelerde **ḳ>ḫ>h** değişimi görülür.

ḫaber 199; Ḫudā 339; ḫurma 944; ḫoşnūd 1009; ḫuddām 1118; ḫaṣlet 1869; ḫalḳ 2159; Ḫidmet 2219; ḫiṭāb 2584; ḫūrīler 3466; ḫāṣ 3718.

ķ > ḫ değişimi iç ve son seslerde de görülmektedir. Fakat bu değişim mutlak değildir, bu sebeple metinlerde her iki şeklinde kullanıldığı görülmektedir.[19]

Metindeki örnekleri şunlardır:

daḫı "daķı" 709; 1598; yoḫsa "yoķsa" 1364; aḫşam "aķşam" 1464, 1887, 4019; yoḫsulluķ "yoķsulluķ" 3374; ķoḫuların "ķoķu" 2513; ķoḫularla 2747.

"ıraķ" kelimesi kafiye gereği üç şekilde de kullanılmıştır.

ıraķ 369, 707 ~ ırāḫ 2314, 2331 ~ ıraġ 1527

1.2.2.1.7. g > v Değişmesi

Birkaç kelimede görülen **g > v** değişiminin metindeki örnekleri şunlardır:

ṣovuduġu "ṣoġu-" 454; ṣovuķdur "ṣoguķ" 931; güvegi "gügegi"3723.

1.2.2.1.8. ñ > n Değişmesi

Günümüzde bazı ağızlarda kullanılmaya devam eden **ñ**, yazı dilinde kullanılmamaktadır. Metinlerimizde **ñ > n** değişimi daha çok şahıs, iyelik, ilgi ve emir eklerinde görülse de eklerin her iki şekli de kullanılmıştır.

ʿişyānın 657; éylesen 676; çadırların ķapusun 681; olsun 402; 2425, 3989; ırmaķlarıñ ṣuyun 1393; burnun anuñ 1907; mīzānın 3420; gelsin 3491; gelin 3760.

[19] Faruk K. Timurtaş, "Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri", **Türkiyat Mecmuası**, İstanbul, 1976, s. 342.

Metinde bünyesinde **ñ** barındıran kelime köklerinde böyle bir değişim söz konusu değildir, **ñ'**ler korunmuştur.

Deñiz, öñ, ḳoñşu, … vb.

1.2.2.2. Ünsüz Düşmesi

1.2.2.2.1. b ve l Düşmesi

oldılar "bol-" 9, 917; getürem "keltür-" 921, 1317; oturmuş "oltur-" 1301,1906.

1.2.2.2.2. g, ġ Düşmesi

Eski Türkçede birden fazla heceli kelimelerin sonundaki **g, ġ'**ler ile bazı yapım ve çekim eklerinin başında ve sonundaki **g, ġ'**ler düşmüştür. **g, ġ'**e düşerken bazen kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmış bazen de hiçbir değişiklik yapmamıştır.[20]

ısıġ > ıssı 2486, 3704.
ḳatıġ > ḳatı 264, 530, 1121.
elig > elli 2258, 3203, 3348.
kamuġ > ḳamu 732, 1002, 2540.
ölüg > ölüdür 289, 1830.
edgü > éyü 402, 1344.
kergek > gerek 466, 1781, 3291.
tirig > diri 2980, 3564, 3597.
ḳapıġ > ḳapusunda 242.
köprüg > ḳöpri 659, 1559, 3195.
ṭamlaġ > ṭamla 3381.
ḳorḳġu > ḳorḳu 79, 3799.

[20] Faruk K. Timurtaş, "Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri", **Türkiyat Mecmuası**, İstanbul, 1976, s. 344.

ḳulġaḳ > ḳulaḳ 196, 623.

yalġan > yalan 80.

ṣuvġar- > ṣuvara 1298.

azıġ diş > azu diş 1051.

1.2.2.2.3. v Düşmesi

ṣuv > ṣu 1985, 2213.

1.2.2.3. Ünsüz Türemesi

1.2.2.3.1. y Türemesi

Eski Türkçe döneminden Eski Anadolu Türkçesi dönemine geçildiğinde bazı kelimelerdeki **y'**ler düşmüştür. Ama bugün bu kelimelerin çoğu **y'**li şekilde kullanılmaktadır.

Metin oluşturulurken değerlendirilen dört nüsha arasında kelimi seçimi yapılırken **y'**li olan tercih edilmiştir.

yılan "ılan" 173, 384, 2382; yıldız "ılduz" 979, 3611, 3850.

Metinde geçen ve **y** ünsüzünün eriyip kaybolduğu örnekler şunlardır:

yıraḳ > ıraḳ 369, 707, 1380

yıġaç > aġaç 122, 866, 2390

yıġla- > aġlardı 37; aġlaya 1013; aġlaşır 1242

Türkçe kelimelerde iki ünlü yan yana gelmez. Ünlü ile biten bir kelimeye ünlü ile başlayan bir ek veya edat getirildiğinde araya yardımcı "**-y-**" sesi türer.

fenāya 44; éyleyüp 995; kimseye 1142; sidreye 1159; döşeyeler 1288; ḫūyı 1772; diñleyen 2296; déye 2493; dünyāyı 2617; Kaʿbe'ye 3272.

ile edatı: belā-y-ile 308; géce-y-ile 651; né-y-ile 887; ʿaṣā-y-ile 1717; çorba-y-ile 2300; bahā-y-ile 3342; dünyā-y-ile 3789.

-i yardımcı fiili ile: ola-y-idi 299; ṭuta-y-idi 646; ḳardaşı-y-idik 791; ḫurmā-y-ile 864; kimse-y-imiş 2493; çıḳa-y-idi 3808.

1.2.2.3.2. n Türemesi

Türkiye Türkçesinde 3. teklik şahıs iyelik eklerinden sonra gelen hâl ekleri ile 3. teklik ve çokluk şahıs zamirlerinin çekimi sırasında araya türeyen **"-n-"** ünsüzüne **zamir n'**si adı verilmektedir.[21] Aynı zamanda aitlik eki olan -ki'den sonra hâl eki kullanıldığı zaman yine araya **zamir n'**si türemektedir.

Metindeki örnekleri şöyledir:

yalısında 122; dünyādakini 344; arasında 384; beliñdekini 558; gécesinde 960; mekānlarına 1151; ḳapusına 1285; deresini 1372; anlara 1456; bunlar 2189; senelerinden 2283; evvelkinden 3856.

İşaret zamirlerinin çokluk hâllerinde bazen **zamir n'**si kullanılmamıştır.

bular 95, 114, 975; şular 2707, 3729; olar 602, 2084, 3677.

[21] Zeynep Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, TDK Yay., Ankara, 2007, s. 36.

1.2.2.3.3. v Türemesi

Eski Türkçe döneminde **ur-** şeklinde olan fiil, Eski Anadolu Türkçesi döneminde hem **ur-** hem de **vur-** şeklinde kullanılmıştır. Türkiye Türkçesinde ise **vur-** şekli kullanılmaktadır. Metinde çoğunlukla **vur-** şekli kullanılsa da **ur-** şekli de kullanılmıştır.

vurdılar 119; vururlar 322; vurunca 613; vurula 897.
ur 908; uraydım 1522; ura 2397; urdı 4104.

1.2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi

İkizleşme, çeşitli ses hadiseleri sonucu kelimede meydana gelen ünsüz çiftleşmesidir. Metindeki örnekleri şunlardır:

ısıġ > ıssı 2486, 3704.
elig > elli 2258, 3203, 3348.

Metinde "küçük" kelimesi bir halk söyleyişi olan "küççük" şeklinde imla edilmiştir.

küççük 2708, 3131, 3709.

1.2.2.5. Ünsüz Benzeşmesi

Türkçede en çok görülen ses hadisesi benzeşmedir. Bir araya gelen kelime ve ekin ünsüzlerinin birbirini benzetme hadisesidir. Tonsuz ile biten bir kelimeye tonlu

ile başlayan bir ek geldiğinde bu ekin başındaki tonlu ünsüzün tonsuzlaşması gerekir.[22] Fakat metinde bazı eklerin kalıplaşmış imlasından dolayı ünsüz benzeşmesi gerçekleşmemiştir.

-dı / -di / -du / -dü Görülen Geçmiş Zaman Eki: ṣatdı 131; unutduñ 156; duʿā étdi 1903.

-dıḳ / -dik / -duḳ / -dük Sıfat-Fiil Eki: yatdığı 343; étdigi 1189; yétdigi 1610; ṭutduġıñ 1917.

-dır / -dir- -dur / -dür- Fiilden Fiil Yapma Eki: unutdura 342; étdirseñ 940; éşitdirdiñ 1039.

-da / -de Bulunma Hâli Eki: ʿişretde 18; otda 351; rivāyetde 1902; ḳıyāmetde 1945.

-dan / -den Ayrılma Hâli Eki: beliyyātdan 171; ġıybetden 1880; āfātdan 1887.

-dur / -dür Bildirme Eki: ḥikmetdür 601; dörtdür 1894; ṣanʿatdur 1972; ʿalāmetdür 3158.

Türkçede tonsuz ünsüzler **(p, ç, t, k, ḳ)** iki ünlü arasında kaldıkları zaman tonlu ünsüzlere **(b, c, d, g, ġ)** döner. Metindeki örnekleri şunlardır:

-t- > -d-: beyān édem 11; yigidiñ 42; éşidincegez 126; géderem 502, 2618; unudup 1810, 3578; yuda 2014; aġladam 2333; aḳıdam 2333; uzada 2799; ḳoḳudup 3224.

-k- > -g-: bölügüni 109; ekmege 115; étmege 139; geñişligi 1295; iligi 1303; getürmege 2194; büyükligi 2313; görmege 3719; yigitliginden 3739; öldürmege 4094.

[22] Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, **Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2006, s. 358-359.

-ḳ- > -ġ-: uzaḳlığı 135; balığını 249; düşmānlığın 460; uçmaġa 918; ḳılmaġa 1071; ʿadūlığın 1080; ṭutmaġa 1729; rıżālığı 2763; ḳovculığı 3011.

1.2.2.6. Hece Düşmesi

Ard arda gelen benzer heceden birinin yutulması hadisesidir. Eski Türkçe **"tur-"** fiilinden türeyen bildirme eki **"durur"**un son hecesi düşmüş **"-dur"** şeklinde ekleşmiştir. Bildirme eki, metinde her iki şekilde kullanılmıştır.

mevʿiẓdür 11; oġludur 13; serābdur 26; sévgilidir 419; vardur 737; ʿibādetdür 813; ayıdır 912; çıplaḳdur 1704; yoldur 2255; fidyedür 2287; vācibdür 2871; eñsededür 3644.
dārı-durur 24; bu-durur 826; ḳısım-durur 1771.

Diğer hece düşmesi örnekleri şunlardır:

ṭatludur "ṭatıglıg" 931; ḳardaş "ḳarındaş" 1490; yapraġından "yapurgaḳ" 3871.

ŞEKİL BİLGİSİ

1.3.1. İSİM

1.3.1.1. Çokluk Eki

Eski Türkçe döneminden beri kullanılan ve birçok Türk lehçesinde de kullanılan çokluk ekimiz **"+lar, +ler"**dir. İsimlerin çokluk şekillerini yapan çokluk eki, bir iç münasebet ekidir. Yani çokluk eki kelimeler arası bir bağı değil, aynı kelimenin teklik şekilleri arasındaki bir iç bağı sağlar.[23]

işler 149; taẕarruʿlar 157; ʿabālılar 180; faḳīrler 193; yıldızlar 204; ḳaṭırlar 247; yılanlar 805; melekler 837; gözler 1118; 2336.

İyelik ekleri ve isim hâl ekleri, çokluk ekinden sonra gelir.

ḳullarıña 10; fāsıḳları 18, gözleri 47; ḳırmızıları 174; incileriñ 204; géceлerinde 842; soḳāḳlarıñ 1262; dudaḳlarında 1995; uçmaḳlara 2446; ṣoḳaḳlara 2592.

Metinde sayılarla kurulan sıfat tamlamalarında bazen isme çokluk eki getirilmiştir.

[23] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 280.

yétmiş biñ ḥicābları 1046; yétmiş biñ melekler 1182; yetmiş dürlü ḥulleler 1302; on iki beliyyeler 1384; dört kişileri 3021; altı yüz biñ yılanlar 3123; yétmiş biñ ṭabaḳlarıñ 3906.

Metinde geçen bazı Arapça ve Farsça kelimelerin çokluk bildiren şekillerine Türkçe çokluk eki eklenmiştir. Bu örnekler halk Osmanlıcasının metne yansıdığını göstermektedir.

ʿulemālar 188; melāʾikler 977, 1526, 2257; enbiyālardan 1317; mesācidler 1568; ḫuddāmlar 2140; ḫayrātlar 2533; aṣḥāblar 3091; aḫbārlardan 3107; merżālara 3432.

1.3.1.2. İyelik Ekleri

İyelik ekleri, eklendikleri ismin kime veya neye ait olduğunu belirten çekim ekleridir.

Metinde iyelik ekleri bazen, Eski Anadolu Türkçesi döneminde olduğu gibi düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak kullanılmıştır.

Metindeki örnekleri şöyledir:

Teklik 1. Şahıs +m / +ım / +im / +um / +üm: cinānım 40; etbāʿlarım 55; refīḳlerimi 335; dostuma 502; babama 536; tenimi 805; yüzüme 2759.

Teklik 2. Şahıs +n / +ın / +in / +un / +ün: gözinden 38; gözüñ 369; ḳuluna 954; ḳapuña 1593; yoluna 2546; sözin 2829.

Teklik 3. Şahıs +ı / +i / +u / +ü; +sı / +si / +su / +sü: vefāsı 59; aġası 359; oġlı 609; dostu 2469; anası 619; yurdusı 3575; gögsü 3630; gövdesi 3643.

Çokluk 1. Şahıs +ımız / +imiz / +umuz / +ümüz: ʿişyānımızı 14; yükümüz 336; dostlarımız 509; evimize 792; öñümüzden 2102; atamuz 2542.

Çokluk 2. Şahıs +ınız / +iniz / +unuz / +ünüz: maʿşuḳuñuz 51; ḳalbiñiz 298; gözüñüzi 1166; ḫavfıñız 1695; ehliñize 2720; ḳuluñuz 3877.

Çokluk 3. Şahıs +ları / +leri: gözleri 47; ḥācetleri 97; incüleri 212; mālları 386; yüzleri 1572; şuçları 1622; ayaḳları 3407.

1.3.1.3. Hâl Ekleri

Cümle içerisinde isimleri çeşitli durumlara sokarak isimlere, edatlara, zamirlere ve çoğunlukla da fiile bağlayan eklere "hâl ekleri" denir.

İlgi Hâli Eki (Genitif): İsmi isme bağlayan genitif ekleri **"+ın / +in / +un / +ün / +nın / +nin / +nun / +nün"**dür. Metinde düz ve yuvarlak ünlülü biçimleri kullanılmıştır. Metindeki örnekleri şöyledir:

> Tañrı'nıñ ʿindinde 32; şuyuñ oturur üstünde 151; bularıñ ʿömürleri 597; ḳabriñ ehline 644; bunuñ ʿişyānını 1177; günüñ meşaḳḳatin 1240; cāhiliñ baġrı 1836; senüñ namāzıña 2605; ehlinüñ çoġı 2837; ḳoñşunuñ ḥaḳḳı 2861; şabrıñ şoñudur 3212.

Yapma Hâli Eki (Akkuzatif): İsmi fiile bağlayan akkuzatif eki, Eski Türkçe döneminde isimden sonra **"+(ı)ġ / +(i)g / +(u)ġ / +(ü)g"**, zamirlerden sonra **"+nı / +ni"**, 3. şahıs iyelik eklerinden sonra **+n** olmak üzere üç şekilde kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi döneminde **"ġ / g"**lerin düşmesi sonucu yardımcı ünlü, ekin

görevini üstlenmiştir. Fakat Eski Anadolu Türkçesi döneminde bu ek, daima düz ünlülü olarak kullanılmıştır.[24]

Bugün kullandığımız iki tane akkuzatif eki vardır. Birincisi ve çoğunlukla kullanılanı ünsüzle biten kelimeye eklendiğinde **"+ı / +i / +u / +ü"**, ünlü ile biten kelimeye eklendiğinde ise **"+yı / +yi / +yu / +yü"**dür. İkincisi ise zamirlere getirilen **"+nı / +ni / +nu / +nü"**dür. Bugün bir iki zamirde kullanılmaktadır.

İyelik eklerinden sonra gelen **"+n"** akkuzatif eki ise bugün edebî dilde kullanılmasa da halk ağızlarında kullanılan bir ektir.[25]

Metindeki örnekleri şöyledir:

farżı 1415; ʿışāyı 1466; sünneti 1603; 1838; ölümi 2561; şuyu 3916; gözi 4036; bıçaġı 4136.

biriniñ ṣaḥibin "biriniñ ṣaḥibini" 547; duʿāsın étdi "duʿāsını étdi" 876; ırmaḳlarıñ ṣuyun "ırmaḳlarıñ ṣuyunu" 1393; gözün açdı "gözünü açdı"2654; tefekkür ét sözüñ ṣoñun "Tefekkür ét sözüñ ṣoñunu" 3114.

bunı 11, 357, 1260; şunı 202, 1677, 2983; anı 8, 105, 929, 1628, 2169.

Bazen isimler akkuzatif eki alması gerekirken datif eki alabiliyorlar:

Yéle "yeli" çaġırdı pes Dāvūd ki geldi Dāvūd'a ol rīḥ 574

Yaklaşma Hâli Eki (Datif): Eski Türkçe döneminde **"+ġa / +ge / +ḳa / +ke"** olan datif eki, Eski Anadolu Türkçesi döneminde ünsüzlerinin düşmesi sonucu **"+a / +e"** şeklinde kullanılmıştır.[26]

---

[24] Mustafa Özkan, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, s. 115.

[25] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 286.

[26] Mustafa Özkan, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, s. 114.

İsmi fiile bağlayan datif eki ünlü ile biten bir kelimeye eklendiği zaman araya **“-y-”** veya **“-n-”** ünsüzlerinden biri türer. Metindeki örnekleri şöyledir.

rūḥına 8; faḳīre 479; ḫalḳa 535; ümmetlerime 967; Ḫudā’ya 981; cemāʿate 1460; ḳalbine 1908; bucaġına 1971; göçmege 2274; yola 2412; cehenneme 2821; fuḳarāya 3319; ḫuddāmlara 3904.

Bazen isimler datif eki alması gerekirken akkuzatif eki alabiliyorlar:

Ḫuṣūṣā ʿālim ola ol veyā ṭālib ola ʿ**ilmi “ilme”** 545
Ki gelsün baña ḳulum dér **beni “bana”** ola ḳulum züvvār 2422
Ḳanı anañ babañ seniñ **buları “bunlara”** éyleme nisyān 3311
Sen **anı “ana”** maġfiret édüp ṣuçundan geçmeyincedek 3479

Bulunma Hâli Eki (Lokatif): “+da / +de / +ta / +te” lokatif eki Türkçenin her devrinde kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi döneminde ekin imlası kalıplaşarak yalnızca “د” ile yazılmıştır. Ek, ismi fiile veya başka bir isme bağlarken “bulunma, durma, kalma, yer, uzunluk ve süre” gösterme görevlerinde kullanılır.[27] Metinde de datif eki daima “د” ile yazılmıştır, örnekleri şunlardır:

eyyāmda 4; āḫiretde 7; dünyāda 71; ḳabirde 478; maḳāmda 794; Ṭūr Ṭaġı’nda 1042; sözinde 1321; ẓahrımda 1589; meclisinde 2187; ḫaberde 2223; namāzında 2597; ḫasretde 3260; elemde 3641; tenhāda 3749; rivāyetde 3900.

Lokatif eki bazen datif eki göreviyle kullanılmıştır.

[27] Zeynep Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, TDK Yay., Ankara, 2007, s. 50.

Ki ʿilliyyūn **maḳāmında "maḳāmına"** yüceldir yoḳ aña tanẓīr 3414

Bazen de lokatif eki alması gereken kelimeler datif eki almıştır.

Daḫı ben ʿ**ahdime "**ʿ**ahdimde"** ṭurdum ki ṭutdum emrini her ḥāl 1731

Uzaklaşma Hâli Eki (Ablatif): Eski Türkçe döneminde **"+dın / +din / +tın / +tin"** olan ablatif eki, Eski Anadolu Türkçesi döneminde lokatif ekinin tesiriyle **"+dan / +den"** şeklinde geniş ünlülü ve daima **"د"** ile kullanılmıştır.[28] Metinde de ablatif eki daima "د" ile yazılmıştır, örnekleri şunlardır:

kitāblardan 20; gözünden 38; gürūhından 62; ölülerden 290; ırmaġından 694; miskden 969; ṣusuzluḳdan 1047; vārişden 1203; ʿummāndan 1772; incüden 1983; ḥuḳūḳından 2193; ṣevābından 2224; ḳıṣṣadan 2619; defterinden 3015; ʿaẕābdan 3228; ḳullarından 3732.

Vasıta Hâli Ekleri (İnstrumental): Asıl vasıta eki **"+n"** Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinde işlek olarak kullanılsa da Türkiye Türkçesinde birkaç kelimede (yaz-ı-n, kış-ı-n, gündüz-ü-n, ansız-ı-n, …) kalıplaşmıştır. **+n** eki kullanımdan düşünce yerini **"ile edatı"** ve onun ekleşmiş şekilleri **"+la / +le"** almıştır.[29]

Metindeki örnekleri şöyledir:

[28] Mustafa Özkan, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, s. 116.
[29] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 288.

duʿāsıyla 169; müʾminle 229; bizimle 353; kiẕb-ile 378; ʿamel ile 638; ṣavmıñla 811; ẕikir fikir ile 1010; söz-ile 1332; cemāʿat-ile 1435; ʿaṣā-y-ile 1717; eli ile 2580; ʿaḳreb-ile 2785; velīlerle 3091; līnet ile 3263; anuñla 3484.

Eşitlik Hâli Eki (Ekvatif): İsmi fiile bağlayan, eşitlik ve benzerlik ifade eden eşitlik eki, Eski Türkçe döneminden beri **"+ca / +ce"**dir. Ek eşitlik, benzerlik dışında göre, kadar, olarak, süre, süreklilik ve zaman ifade eder.[30]

Metindeki örnekleri şunlardır:

tézce 259; ḳuṭuca 554; étmişce 1090; öñüñce 1212; ẕerrece 1281; varmışca 2152; ḳaribce 2353; ṭulca 2922; gizlüce 3235; böylece 3240.

Yön Ekleri (Direktif): Fiildeki hareketin yönünü belirtmek için yönle ilgili yer ve zaman isimlerini yön gösterme durumuna sokan ekler **"+ra / +re / +arı / +eri"**dir. Eski Türkçe **"+ġaru / +gerü"** olan ek, Eski Anadolu Türkçesi döneminde "**ġ / g"**lerin düşmesi sonucu **"+aru / +erü / +ra / +re"** şeklinde kullanılmıştır. Yön ekleri, Türkiye Türkçesinde artık canlı bir çekim eki olmaktan çıkmış, birkaç kelimede kalıplaşmış olarak kalmıştır.[31]

Metindeki örnekleri şunlardır:

soñra 334, 1235; üzere 374, 3628; ṭaşra 595, 1549; üzre 773, 2106; ilerü 976; içerü 1545; yuḳarı 1536; yuḳarusı 1990; yuḳaruya 3541; içerü 1545; içerüye 1548; nére 1597, 2544.

[30] **A.e.**, s. 288.-289.
[31] Zeynep Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, TDK Yay., 2007, s. 245.

1.3.1.4. İsimlerde Soru Eki ve Edatı

Türkçede ifadeye soru anlamı katmak için vurgu, soru kelimeleri ve soru eki kullanılır. Soru eki hem isim kök ve gövdelerine hem de fiil kök ve gövdelerine gelerek diğer yapım ve çekim eklerinden ayrılır. Araştırmacılar tarafından ek, edat, zarf, ünlem olarak sınıflandırılsa da edat kaynaklı olup sonradan ekleştiği çoğunlukla kabul edilmektedir. Soru eki, cümle unsurlarından hangisinden sonra getirilirse onu öğrenmeyi amaçlar.[32]

Ekle ifade edilen soru şeklinin eki **"-mı / -mi / -mu / -mü"**dür. İsimlerden ve çekim eklerinden sonra gelerek kelimeye soru ifadesi katan ek, daima eklendiği kelimeden ayrı yazılır. Soru eki ünlü uyumlarına uygun olarak hem düz hem de yuvarlak ünlülü olarak kullanılabilir. [33]

Soru ekinin asıl görevi gerçek soru cümleleri kurmak olsa da kullanıldığı cümle ve cümledeki yerine göre ifadeye soru, cevap verme, "değil mi" edatıyla destek, meçhullük, asıl cümlenin anlamını pekiştirme, vurgulama, seçenek sunma, öneride bulunma, tasdik ettirme, istekte bulunma, öfke, korku, şaşkınlık, alay etme, aşağılama, yerme, kınama, küçümseme, tehdit etme, ihtimal bildirme, ikna etme, teselli etme, meydan okuma, isyan etme, danışma, denetleme, heyecan, şüphe,

[32] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Necmettin Hacıeminoğlu, **Türk Dilinde Edatlar**, İstanbul, MEB Yay., 1992; Ahmet Kayasandık, "Tuhfet'ül-İhvân'da Soru Eki/Edatı "mI"", **International Journal of Languages' Education and Teaching**, Volume 6, Issue 3, September 2018; Şahap Bulak, "Türkçede "mI/mU" Soru Unsuru", **Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - Journal of Turkish Researches Institute,** TAED-66, Eylül – September 2019; Mustafa Sarı, "Nehcü'l-Feradis'te Soru Eki Mı'nın Yeri ve Kullanımı", **İstanbul Kültür Üniversitesi Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi Bildiriler C 1,** İstanbul, 2007; Kâmil Tiken, **Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf Fiiller**, Ankara, TDK Yay., 2004; Hilal Oytun Altun, "Türkçede Soru", Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2009; Mehmet Pul, "Türkiye Türkçesinde Edat", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

[33] Ergin, **a.g.e.,** s. 290.

hüzün, sitem, övgü, sabırsızlık, kararsızlık, çaresizlik, hayal kırıklığı, minnet etme, düşündürme, eleştiri, hesap sorma, savunma gibi işlevler ve anlamlar katmaktır.[34]

Metinde daima düz ünlülü kullanılan soru ekinin örnekleri şöyledir:

> Ki *var mı* Tañrı'ya lāyıḳ bir ʿamel sende héç ibʿāż 28; Veyāḫūd *az mı* istersiñ édeyim ben aña iḥsān 273; Büyük belā degil midir sen emegi çekesin de 365; Süleymān dédi éy baba ḥüküm vācib degil midür / Ki vérdigiñ derāhim faẓla degil midür éy aḫyār 572; Melek mi ya resūl midür resūl déye meleklerdür 763; Ḥarām mıdur ḥelāl midür démezsiñ étdiñ iltiḳām 898; Ki yoḫsa *inkārıñ mı* var Ḥaḳ'ıñ buyruġına füssāḳ 1367; Ki söyler sözini bilmez *küfür midür fesād mıdur* 1834; *Suʾāl mi* olur ol ḳula yuda ismullāhı bi'l-ḥāẓ 2014; Muṭābıḳ mı anuñ ismi ʿulemā ismine şübhān 2234; Ḫaberiñ *yoḳ mı* ölmeden néce ġāfil gezersiñ sen 2307; Ki gör şerʿa muṭābıḳ mı sözi ḳavli ḳamu faʿlā 3108; Ḫoş mısıñ ḳızım ṣafā geldiñ dedi 4067.

1.3.1.5. Sayı İsimleri

Sayı adları bugünkünden farklı değildir fakat bazılarında bazı ses hadiseleri meydana gelir. Çalışmadaki örnekler şöyledir:

> bir 11,37; iki 112, 611; üç 705; dört 1412, 2896; béş 190, 3377; altı 711, 1255; yédi 455, 1605; sekiz 713, 2723; ṭoḳuz 2639, 3506; on 219, 3660; on iki 777; 3583; on béş 778; on ṭoḳuz 2639; yigirmi 667, 1257; otuz 940, 2077; ḳırḳ 247, 1289; elli 2258, 3203; altmış 1481, 2289; yétmiş 547, 2314, seksen 780, 1372; ṭoḳuz 1478, 3506; yüz 8, 3665; biñ 183, 787.

[34] Ahmet Kayasandık, "Tuhfet'ül-İhvân'da Soru Eki/Edatı "mI"", **International Journal of Languages' Education and Teaching**, Volume 6, Issue 3, September 2018, s.4-5.

Sıra sayı ismi yapma eki **“+ncı / +nci / +ncu / +ncü”** hem düz hem de yuvarlak ünlülü kullanılmasına rağmen uyum dışı örnekler de mevcuttur.

ikinci 1158; üçüncü 315; üçünci 3331; yédinci 1158; onuncu 2888.

1.3.1.6. İsim Yapım Ekleri

1.3.1.6.1. İsimden İsim Yapma Ekleri

+lıḳ / +lik / +luḳ / +lük: En işlek isimden isim yapma eklerinden biri olan +lıḳ / +lik / +luḳ / +lük’ün fonksiyonları yer, alet, topluluk isimleri, mücerret isimler ve sıfat oluşturmaktır. Hem düz hem de yuvarlak şekilleri olan ek ünlü uyumlarına uymaktadır.

Metinde de çoğunlukla ünlü uyumlarına uygun olarak isimlere eklenen +lıḳ / +lik / +luḳ / +lük ekinin uyumsuz örnekleri de vardır.

ḳulluḳ 152, 2058; günlük 219; açlığımdan 255; aylıḳ 407; reẕīllik 409; tekebbürlük 458; ḳarañlıḳ 730, 1211; ṣusuzluḳdan 1047; şirretlikde 1773; cāhillik 1813; avcılıḳ 2040; cennetlik 2188; ḫorluḳdan 2430; ḳovculığı 3011; yoḫsulluḳ 3374; Tañrılıḳ 3576; yigitliginden 3739; merdānelik 3939; dostluḳ 3957.

ʿadūlığın 1080; azġunlıḳ 1811; büyükligin 2310; uzunlığı 2314.

+cı / +ci / +cu / +cü / +çı / +çi / +çu / +çü: Meslek ve uğraşma isimleri yapan ekin sekiz şekli bulunmaktadır.

yalancı 67; ekmekçi 116; daʿvācımı 567; şekvācı 1008; çiftçileri 1334; deveci 2019; 2026, çalġıcı 3633.

+lı / +li / +lu / +lü: Sıfat eki olarak bilinen ekin fonksiyonu sıfat olarak kullanılan vasıf isimleri yapmaktır. Ünlü uyumlarına bağlı olarak hem düz ünlülü hem de yuvarlak ünlülü kullanılır.

Metinde ekin hem düz ünlülü hem de yuvarlak ünlülü şekli kullanılmaktadır. Buna rağmen düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı kullanımlar da mevcuttur.

żiyālı 711, 2098; ḳutlu 947; ṭatlu 1297; dilli 1370; çehreli 1388; ḫayırlı 1529, 2160; faydalı 2296; aġulu 2346; bağlı 2784; Ḳaşıḳāralı 3923; ḳanlı 3972.

yükli 413; adlu 665; aġulı 3640; ḳanlu 4028; yaşlu 4036; bağlu 4137.

+sız / +siz / +suz / +süz: Olumsuz isim eki veya olumsuz sıfat eki olarak da adlandırılan bu ek **+lı / +li / +lu / +lü** ekinin olumsuzudur.

Metinde ekin hem düz ünlülü hem de yuvarlak ünlülü şekli kullanılmasına rağmen düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı kullanımlar da mevcuttur.

ḥisābsız 407; gözsüz 439; ṣusuz 987; vāsıṭasız 1040; edebsiz 1072; nihāyetsiz 1250; ābdestsiz 1335; tevbesiz 1497; ṣāḥibisiz 3028; riyāsız 3494; ayaḳsız 3631.

teḫāṣumsız 53; meşaḳḳatsüz 1431.

+ki: İçinde bulunma, bağımlılık ve aitlik ifade etmesinden dolayı "aitlik eki" adını alan ek, isimlerden sıfat ve zamir yapar. Aitlik eki **+da / +de / +ta / +te** ve **+ın / +in / +un / +ün / +nın / +nin / +nun / +nün** çekim eklerinden sonra kullanılmaktadır. Bu kullanım şekli aitlik ekinin çekim eki karakterinde de olduğunu göstermektedir. Eski dönemlerde kalın ünlülüde kullanılan aitlik eki bugün yalnızca ince ünlülü olarak kullanılmaktadır.[35] Çalışmadaki örnekleri şöyledir:

şimdiki 78, 1334; yarınki 257; yoldaki 329; evvelki 417, 1630; ayındaki 654; andaki 1153; içindeki 1163; bundaki 1248; üstündeki 1507; öteki 3857.

+cık / +cik / +cuk / +cük: Türkçede en çok kullanılan küçültme ve sevgi bildiren ektir. Metindeki örnekleri şöyledir:

gécecigin 775; birazcık 1914; uşacıḳlar 2900; çorbacık 3085; küçücük 3114.

ḳoñşucığımıñ 2946.

+daş / +taş: Eşitlik, ortaklık, bağlılık ifade eden ekin sadece kalın ünlülü şekilleri kullanılmaktadır.[36] Metinde sadece **+daş** şekli kullanılmaktadır.

Metindeki örnekleri şöyledir:

ḳarındaşım 798, 811, 2000; yoldaş 1861, 2089, 3685.

+ncı / +nci / +ncu / +ncü: Sayı isimlerinden sonra gelerek derece ve sıra anlatan sayı isimleri yapar.[37] Ekin hem düz ünlü hem de yuvarlak ünlülü şekilleri

[35] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 236-237.
[36] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 239.
[37] Ergin, **a.g.e.,** s. 240.

kullanılıyor olmasına rağmen metinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı kullanımlar da mevcuttur. Metindeki örnekleri şöyledir:

ikincisi 312; béşincisi 319; yédincisi 342; dördüncüsi 1420; onuncu 2888; altıncısı 3164; ḳırḳıncıda 2302.

üçüncide 236; dördüncisi 316.

+ar / +er / +şar / +şer: Sayı isimlerinden sonra gelerek bölme, dağıtma, ayırma anlatan sayı isimleri yapar.[38] Çalışmadaki örnekleri şöyledir:

birer 113, 833; ikişer 3847; üçer 383, 3823; yétmişer 1578, 1985.

+raḳ / +rek: Karşılaştırma yapmak için kullanılan bu ek metinde iki kelimede kullanılmıştır.

yégrek "daha iyi"4080, 4119; tézrek "daha hızlı" 4119.

+cılayın / +cileyin: bencileyin 4079.

+an / +en: Kalıp olarak Eski Türkçe döneminden beri kullanılmaktadır.

oġlan 593, 2656, 3305.

+kek: Kalıp olarak Eski Türkçe döneminden beri kullanılmaktadır.

[38] Ergin, **a.g.e.**, s. 240.

érkek 651, 2589.

+ḳ / +k: Kalıp olarak Eski Türkçe döneminden beri kullanılmaktadır.

ṭopuġına 1582, 3707; ṭopuḳdan 1989.

+z: Kalıp olarak Eski Türkçe döneminden beri kullanılmaktadır.

ṭopuz-ile 803; ṭopuza 2371.

+l (+ıl / +il): Kalıp olarak Eski Türkçe döneminden beri kullanılmaktadır.

yaşıl 1030, 1454, 3728; ḳızıl 210, 3747, 3890.

+sul / +sül / +sıl / +sil: yoḫsulluḳ 3374.

1.3.1.6.2. Fiilden İsim Yapma Ekleri

-maḳ / -mek: Hareket ismi yapan **-maḳ / -mek** eki bütün fiillere getirilir.

sévmek 35; géymek 174; ḳaçırmaḳdır 1202; içmek 1270; olmaḳdan 1441; ḳılmaḳ 1491, 1544; çıḳmaḳ 1549; dönmek 1693; vurmaḳ 1783; ṭutmaḳdur 2287; ṣoymaḳ 2609; egirmek 2768; ṭartmaḳ 3489.

-ma / -me: İş isimleri yapan ve bütün fiillere gelebilen işlek bir ektir.

ayırma 4; yürüme 121; çekme 240; olma 256; baḳma 891; ḳayırma 1194; géçirme 1217; oḳuma 1602; oturma 2192; yañılma 2507; ayrılma 2937; gözleme 2957; ḳoma 3468; gülme 3701; gösterme 4134.

-m: içim 33, 945; ölüm 257, 601, 1494.

-ḳ / -k: bölük 108, 2780; büyük 362, 1476; ṣovuḳdur 931, 1298; buyruġına 1364; döşek 1580, 2513; dilek 1694; açıḳdur 3042, 3077; ḳuşaġını 3328.

-aḳ / -ek: Ḳonaġa 1337; bıçaḳdur 3177.

-n: bütün 629, 3921; ekin 1335.

-ġı / -gi / -ġu / -gü / -ḳı / -ki / -ḳu / -kü: uyḳu 794; çalġı 3633; sévgiñi 4151.

-ġın / -gin / -ġun / -gün / -ḳın / -kin / -ḳun / -kün: ḳızḳında 500.

-ıcı / -ici / -ucu / -ücü: édici 260; atıcıyam 2331; ayırıcıyım 2334; yıḳıcıyım 2336; bulucuyam 2337; aġlayıcı 2651; söyleyicileriñ 3644; azdırıcı 4096.

-ı / -i / -u / -ü: Bu ek **-g / -ıġ / -ig** eklerindeki **g'**ların düşmesiyle oluşmuştur (öl-üg >ölü; ört-üg>örtü; … vb.).

ḳorḳu 79; ölüler 291; ṭolu 1326; örtüsün 2822; yapu 2888; yazı 3905; ḳoḳu 2979.

-a / -e: yaralar 2667; yarası 3115.

-t: ögüt 1234.

-sı / -si / -su / -sü: yaṣṣı 367; yatsu 4022.

1.2.3. SIFAT

Bir ismi, nitelik, nicelik, yer, sıra gibi özellikleri bakımından vasıflayan veya belirleyen kelimelere "sıfat" denir.[39] Türkçede tek başına sıfat diye bir şey yoktur, sıfatlar vasıf isimleridir. Bu sebeple bütün sıfatlar isim gibi kullanılabilir fakat bütün isimler sıfat olarak kullanılmazlar. Sadece vasıf ifade eden isimler sıfat olarak kullanılabilirler.[40]

1.3.2.1. Niteleme Sıfatları

Varlıkların durumunu, biçimini ve rengini ifade eden isimlere "niteleme sıfatı" denir. Vasıf ifade eden tüm ortak isimler niteleme sıfatı olabildiği için niteleme sıfatları sayısızdır.

muʿteber kitāblar 20; *ḫāṣ* ḳul 181; *uzun* boylı 742; *mübārek* géce 824; *yaşıl* zeberced 1030; *büyük* günāhlar 1693; güzel yüz 1849; *ḳatı* müfsiḳ 2000; *küççük* parmaḳ 3868.

1.3.2.2. Belirtme Sıfatları

[39] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Tahsin Banguoğlu, "Türkçede Benzerlik Sıfatları", **TDAY-Belleten,** 1957, s. 13-27; Dursun Zengin, "Sıfatların Başka Sözcük Türlerine Kayması", **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi,** 2003, 43/2, s. 83-99.

[40] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 292.

Nesnelerin dış özelliklerini belirten sıfatlara "belirtme sıfatları" denir. Belirtme sıfatları işaret, sayı, soru ve belirsizlik sıfatları olarak dört kısma ayrılır.

1.3.2.2.1. İşaret Sıfatları

Nesnelerin yerlerini işaret yoluyla gösteren sıfatlara "işaret sıfatları" denir. İşaret sıfatları **"bu, şu, o, ol, şol, işbu"**dur. Günümüzde kullanılan işaret sıfatları ise **"bu, şu, o"**dur. İşaret sıfatları tek başlarına kullanıldıkları zaman işaret zamiri görevindedirler.

ol server 84; *ol* ér 117; *ol* ṣu 931; *ol* nūr 1584; *şol* cāhil 2344; *şol* köpek 2809; *işbu* ʿālem 3026; *ol* kelb 3054; *şol* Müslimler 3149.
bu dār 24; *bu* yigit 38; *bu* muʿcize 104; *bu* cennet 242; *o* māl 357; *o* dem 614; *bu* ṭaġ 751; *bu* ḳıṣṣa 1615; *şu* kimse 2843; *o* şāh 3145.

1.3.2.2.2. Sayı Sıfatları

Nesneleri sayı bakımından belirten sıfatlara "sayı sıfatları" denir. Bu sıfatlar tek başlarına kullanıldıklarında sayı isimleridirler. Asıl sayı, sıra sayı, üleştirme sayı, kesir sayı, topluluk sayı sıfatları olmak üzere beş kısma ayrılır.

Asıl Sayı Sıfatları: Nesnelerin sayılarını ifade eden sıfatlardır.

bir ʿamel 28; *bir* ʿacūze ʿavret 46; *üç* ekmek 87; b*éş* gün 257; *bir* dost 502; *üç* gün 505; *dört* géce 845; *dört* ırmaḳ 1934; *iki* melek 2570; *béş* vaḳit 2574; *iki*

rekʿat namāz 2674; *altı* şeyʾ 3154; *yigirmi dört* sāʿat 3523; *yétmiş* ér 3594; *iki* kişi 3955.

Sıra Sayı Sıfatları: Nesnelerin derecelerini gösteren sıfatlardır.

onuncu ḥaḳḳ 2888; üçünci géce 3331; ikinci gök 3696.

Üleştirme Sayı Sıfatları: Nesnelerin sayısını grup grup ifade eden sıfatlardır.

birer ḳısmet 113; *üçer* günlük 383; *birer* berā 833; *yétmişer* biñ ev 1578; *yétmişer* biñ dār 1984; *ikişer* ḥulle 3847.

1.3.2.2.3. Soru Sıfatları

Nesneleri soru yoluyla belirten sıfatlara "soru sıfatları" denir. Metinde kullanılan soru sıfatları "**ḳaç, ḳanḳı, né, néce**"dir.

né ḥikmet 277; *né* söz 400; *ḳaç* yıl 867; *né* işler 1153; *néce* aḳreb 1813; *néce* aḥvāl 2366; *ḳanḳı* ḳapu 2724; *ḳanḳı* Müslim 3148; *ḳaç* gün 3391.

1.3.2.2.4. Belirsizlik Sıfatları

Nesneleri belirsiz olarak ifade eden sıfatlardır.

héç āteş 510; *fülān* deñiz 581; *her* insān 703; *her bir* gün 713; *çoḳ* sene 722; *cümle* ehl-i ʿişyān 829; *cümle* rūḥ 1141; *fülān* ér 1154; *her bir* sāʿat 1255; *héç* nūr 1389; *çoḳ* mücdeler 1433; *héç* emvāl 1701; *he*r dem 2423; *her* ān 2461; *fülān* ḳoñşu 2879; *her bir* oda 3121; *cümle* ḫalḳ 3689.

1.2.4. ZARFLAR

Zarflar[41]; sıfatların, kendi türünden sözcüklerin ve fiillerin önüne gelerek onları yer, zaman, hâl ve miktar bakımından tamamlayan sözcüklerdir.[42]

1.3.3.1. Yer Zarfları

Fiilleri yer ve yön bakımından tamamlayan sözcüklerdir. Çalışmadaki örnekleri şunlardır:

çıḳdılar *ṭaşra* 595; *gérü* defʿ éyleye 784; *beri* gel 1010; *yuḳarı* ḳaldırır 1536; *içerü* girmek ister 1545; artdı *gérü* 1614; *ṭaşra* gétme 1743; *ilerü* gétdiler idi 2544; *ilerü* gele 2572; *beri* olsun 2851; daḫı oda *yaḳın* olur 2963; *yaḳın* gele 3704; ebed *aşaġı* gétmeye 3816.

1.3.3.2. Zaman Zarfları

Fiilleri zaman bakımından tamamlayan sözcüklerdir. Metindeki örnekleri şunlardır:

---

[41] Ayrıntılı Bilgi için bknz.: Fikret Turan, **Adverbs and Adverbial Constructions in Old Anatolian Turkish**, Almanya, Harrassowitz Yay., C.45, 2000.

[42] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 300.

bir géce nidā geldi 218; olursuñ ṣoñra sen nādim 361; alur ücretini *aḫşam* 992; *aḫşam* geldi evine 1075; var *imdi* mescidiñ ḳapusına 1592; maġfiret éde anuñ *evvelā* 2127; naẓar édemeye *yarın* 2650; néye müncer olur *yarın* 3198; *ḳaçan kim* ḳopsa ḳıyāmet 3416; gel *imdi* ẕikr ét Allāh'ı 3482; *şimdi* ḳıyāmet oldı 3551; *Her ṣabāḥ* anda varup aġlar-idi 3972; *bir géce* yatır idi 4069.

1.3.3.3. Hâl Zarfları

Fiilleri durum, hâl ve tavır, nasıllık ve nicelik bakımından tamamlayan sözcüklerdir. Hâl ifade edip fiilin önüne gelen her isim hâl zarfıdır. Bundan dolayı hâl zarfları çoktur.[43]

böyle buyurdı 35; *yine* berāber olur 348; *şöyle* gelmişdür 699; *öyle* bir gécedür 1096; *güzel* yaratdı 1850; *éyü* degil imiş 2040; naẓar éde gérü ṣāḥibine *bir ḫoş* 2107; *böyle* dédi 2148; *şöyle* dé 2507; *öyle* oldı 2840; *ardınca* ben varam 2925; çeke *dosdoġrı* 3773.

1.3.3.4. Azlık-Çokluk Zarfları

Fiillerin önüne gelen derece ve miktar bildiren sözcüklerdir. Metindeki örnekleri şunlardır:

[43] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 302.

az dérdiñ 467; *ġāyet* ḥırṣ éder 468; *pek* ḳızdırdı 499; *biraz* eglendik 643; *çoḳ* isteñ 959; *biraz* yata 1071; *çoḳ* ḥamd éder 1148; *eksik* vérmedi 1726; ol evde *az* olur ḫayır 2084; *pek* aġladı 3146; *bol* éyleye 3656; *ġāyet* olup melūl 3969.

1.2.5. ZAMİRLER

İsimlerin yerlerini tutan, şahıs ve varlıkları temsil veya işaret yoluyla gösteren kelimelere "zamir"[44] denir. Zamirler şahıs ve varlıkların yerini tutan belirli kelimeler oldukları için sayıları çok değildir, buna karşı her ismin yerine geçebildikleri ve her varlığı temsil edebildikleri için kapsamları çok geniştir.[45]

1.3.4.1. Şahıs Zamirleri

Teklik 1. Şahıs Zamiri: *ben* pek faḳīr oldum 426; ṣarf étdi *benim* ḳulluġıma ol şāh 1318; nétekim *beni* çıḳardıñ ḳasāvetden 3333; dédim *bańa* néçün vérmeñ 2706; *bende* cümle taḳṣīrāt ḳuṣūra baḳmasun 12; ki *benden* çıḳdı teẕnībān 2754; gir *benimle* sen bile cennete 2214; *benim çün* oldılar ṣusuz 987; yā Rab *benim gibi* kimi sévdiñ 1038.

Teklik 2. Şahıs Zamiri: bilmediñ mi *sen* kim néye yanmadıġını 508; *seniñ* günāhıñı yarlıġadı 1641; görüpdür bil anañ *seni* 3397; ʿaẕāb éder *saña* Fettāḥ 3225; var mı-durur *sende* ki aḫret ḳorḳusı 79; eẕiyyet çeke *senden* ötri 2965; olmadıḳ mıdı yoldaş *seniñle* dünyāda 3685; déyeler *seniñ* içündür 1291; *seniñ gibi* kötü kimse 2380.

---

[44] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Mecdut Mansuroğlu, "Türkçede Zamir Çekimi", İstanbul, **TDED**, 1949, III/3-4 s. 501-518; Eyüp Bacanlı, "Türk Dillerinin Şahıs Zamirlerinde Düzensizlikler", Ed. Nurettin Demir-Birsel Karakoç-Astrid Menz), Ankara, Eva Csato Johanson Festschrift, Hacettepe Üniversitesi Yay., 2014, s. 43-61.

[45] Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, Ankara, TDK Yay., 2009, s. 399.

Teklik 3. Şahıs Zamiri: işledi *o* bir günāh 621; ḳabż étdi *anuñ* rūḥın 2269; éşit *anı* ẕikir yoluna vér cānı 3454; né dér Allāh *añа* éşit 2678; Ḫudā'dan ḳorḳan ādemden ki *anda* ḳorḳa hep maḫlūḳ 339; *andan* bir veled ḳalur 3003; muḥārebe édersiñ sen *anuñla* ol zamān 1778; Ḫayırlıdır *anuñ içün* ki yüz biñ ḥacca varmadan 1436; sen tefsīr édemezsiñ *anuñ gibi* 482.

Çokluk 1. Şahıs Zamiri: bir gün *biz* Resūlullāh ile géderdik 642; *bizim* dīnimize göre 2916; sen ḳurtar *bizi* yā Rab 3461; bi-ḥamdillāh bunı *bize* ki taḫṣīṣ éyledi 1930; *bizde* étdirek iftār 942; *bizden* bir kişi senden su'āl éyledi 3098; gel *bizimle* gédelüm ḫalīfeye 3083; ölürsüñüz *bizim gibi* 1145.

Çokluk 2. Şahıs Zamiri: aḳrabālarım néçün *siz* ʿibret almazsız 1145; bular *siziñ* yanıñızda 3262; életem cennete *sizi* 3466; belā gelür *size* elbet 1788; emri yoḳ *sizde* anıñ-çün éylemez iḳbāl 1687; *sizden* biriñiz éylese tekbīri 1435.

Çokluk 3. Şahıs Zamiri: éşidir aġaç ṭaş ins ü cin *onlar* 1612; Ki ḥattā gétmeye *anlar* namāzın ḳılmayıncaġaz 2638; ṭırnaḳ ḳadar biti çıḳa *anlarıñ* içinden 3905; vekīl ḳıldım ben *anları* faḳīre 390; vérirler *anlara* selām 1107; fāḫir libāsları ki *anlarda* görincegez 2434; ol çevirir yüzün *anlardan* 1777; *anlar* gibi bizi de ki ét cennete 2250.

1.3.4.2. Dönüşlülük Zamirleri

Şahıs zamirlerinin ikinci tipi gibi olan dönüşlülük zamiri kendi kelimesinin iyelik eklerini almış hâlidir.[46]

[46] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 309.

bir köpriniñ üstünde ki gördüm *kendimi* 1616; *kendimden* ḥaḳīr yoḳdur 3056; éyle *kendiñi* türāb 3569; bunı kendinden ét iʿdām 1779; olmaz gine *kendisi* tecellā 3580; *kendiñize* faydası olan sözden ḳaçarsız 3117; Ki ḳoñşusı aç ola da ola *kendileri* şebbāḥ 3242; O ṭaşdan ṭaşa *kendüyi* vura yürüye ol yolda 3684; Néce bir *kendözime* cebr édeyin 3979.

1.2.5.3. İşaret Zamirleri

Varlıkları, nesneleri işaret yoluyla gösteren zamirlere "işaret zamiri" denir. "Şu ve şol" işaret zamirleri metinde işaret sıfatı (Dédi miskīñ *şu* eviñ ṣāḥibi étdi baña iʿṭā 496; Ve illā *şol* ʿamelleri ki emr étdi idi kendi 31) görevinde de kullanılmıştır.

Metinde geçen işaret zamirleri şunlardır:

bu: *Bu* siziñ sévdigiñizdür *bu* siziñ bildigiñüzdür 49; Ki gelsün *bunuñ içün* ādem öldürüp ḳıtāl éden 52; İki incü véripdür Ḥaḳ ki miṯli yoḳ *bunuñ* éy yār 206; *Bunı* éşidicek müʾmin sévindi éyledi ḍaḥḥāk 252; Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér *buña* ol maġfūr 964; Ararsıñ *bunda* sen ẕevḳiñ bu ay ẕevḳ ayı degildür 903; Ki naḳl éyledi bir ḥadīṯ ki *bundan* ḥiṣṣe al vaḳḳāf 1206; *Bunuñla* mevcūd olur dīn *bunuñla* kāmil olur dīn 1867.

şu: Ki bir nidā éşitdim ben *şunuñ* eli çolaḳ olsun 539; Tamām édem şunu déyü namāzı fevt éder ol gāh 1333; Helū‘ déyü *şuña* dérler ki ġāyet ḥırṣ éder eṭġā 468.

o: Şehīd éylediler anı saʿādet buldı *o* ẕī-nām 1083; Duʿā éder Ḥaḳ'a ol rūḥ sévinir *ol* éder seyyām 1128; Ḳaçan ṣovursa cehennem *anuñ* aġzın açar Allāh 1360; İcābet étmese *aña* imāma étmese idrāk 1414; Biraz mekṣ éyledi *anda* ki ṣoñra inṣirāf étdi 1505; Ki *andan* sūre-i ḥaşriñ oḳusa āḫirīn ʿivāẕ 1885; Bir ādem Ḳurʾān oḳusa *anuñla* hem ʿamel étse 2138; Ki yoḳdur aṣlā fevḳinde *anuñ gibi* felāḥiyyāt 2050.

bunlar, bular: Fuḳarāya démez *bunlar* ʿayālindür Ḥaḳ'ıñ *bunlar* 181; Bulaşmadı ṣu *bunlarıñ* ayaġına édüp esrāʿ 102; Ki bir nādī nidā éde biliñ *bunları* éy insān 385; Ki evvelki kişi *bunlara* söyledi birer ḳısmet 113; Olur icāre bunlarda ḥelāl olur ki yoḳ isrāf 1216; Bir ādem oḳusa bunı Ḫudā ḥıfẓ éde *bunlardan* 1894; Ḳanı anañ ḳanı babañ *bulardan* ʿibret almañ mı 2308; Daḫı hem ḳorḳar Allāh'dan *bular çün* ḫalḳ éder īrāṣ 1312.

şunlar, şular: Bular *şular* dururlar kim bular dünyā sarayından 3726; Dédi mevte melekü'l-mevt *şularıñ* üstüne ḳaḳ uç 2321; Daḫı ayır *şuları* kim ḥelāl yédi idi sende 1017; Ḫudā ḳahr éde *şunlara* ki ṭutmaz Tañrı'nıñ emrin 446; Dédi bu ṣu *şular içün* veledi öldi bil medfūn 2707.

anlar: Ki *anlarıñ* żiyāsından ḳamer şems éder istifrār 204; Ḫudā'dan ḳorḳar-iseñ sen ki géyme *anla*n aṣlā 175; Yüzi esved gözi ezraḳ gören pek ḳorḳar *anlardan* 2571.

1.2.5.4. Soru Zamirleri

Varlıkları ve nesneleri soru şeklinde gösteren zamirlere "soru zamirleri" denir. İnsan için "kim, kimler", insan haricindeki varlık ve nesneler için "né, néler" soru zamiri kullanılır.

kim, kimler: Dédi *kim* bilür ol Allāh daḫı hem mefḫar-ı cihān 669; Daḫı peyġamberiñ *kimdür* dīniñden vér bize cevāb 2495; Ki bildiñiz mi *kimiñdir* déyü söyleye ẕü'l-celāl 3580; Dédi yā Rab benim gibi *kimi* sévdiñ mine'l-maḫlūḳ 1038; Bu ḳurbeti *kime* étdiñ ki sensin ʿāşıḳı maʿşūḳ 1041; Ki *kimde* né var-idiġin né bilürsiñ sen éy melʿūn 3043; Bu sözi *kimden* ögrendiñ ḫaber vér édem erḥamnāk 3059; Çaġıra bir münādī kim bular *kimler* bilür misiz 3009; Dédiler yā Resūlullāh aña *kimler* giriserdür 3126.

né, néler: Ki ʿĪsā Ḥażretine vardı *né* söyler éşit semmāʿ 83; Varuban cennete girdi éşit *né* görür ol muḫtār 207; Ki bu dünyā *néye* beñzer müsāfirḫāneye benzer 260; Bilür misiñ faḳīrlere *néler* iḥsān éde Allāh 3181; Olupdur biri maġribde *néler* ḫalḳ éyledi Vehhāb 3547.

1.3.4.5. Belirsizlik Zamirleri

Nesneleri ve varlıkları belirsiz şekilde ifade eden zamirlere "belirsizlik zamirleri" denir. Farsça ve Arapçadan alınan bazı kelimeler de belirsizlik zamiri gibi kullanılmaktadır. Metindeki örnekleri şöyledir:

kimse: Aña girmeye *kimseler* ve illā gire faḳīrler 188; Anı vaṣf édemez *kimse* ki yérde gökde her insān 703; Daḫı seniñ eẕānıñı né ḳadar *kimse* duyarsa 1598.

herkes: Ki *herkes* sévdigiyle pes ola maḳāmına ifāż 54; Ki *herkes* étdiğiñ bula eger ḫayır ve şerriyāt 2251; Ki *herkes* ʿameline göre ḥaşr ola ʿale'l-āṣār 3627.

biri: *Biri* aʿmā *biri* ebraṣ *biri* aḳraʿ başı cerrād 398; *Biri* açlıḳdan ötüri *biri* un tasası īṣār 560; İki ḳısım-durur aḫlāḳ *biri* meẕmūm *biri* maḥsūn 1771.

kimi: *Kimi* ḥarīr *kimi* sündüs ki īcād éyledi Cebbār 1580; *Kimi* ṣarı kimi ḳızıl kiminiñ gözleri ezraḳ 3124; Baġarṣıġın sürür *kimi* dökülmüş ayaḳ altına 3834.

kimisi: *Kimisine* şer işledir éder ḳalbine ol vesvās 1908; Göreler kim *kimisiniñ* daḳılmış boynuna kellā 3832.

birisi: Żiyāfet étmeye bunlar bu günleriñ *birisinde* 2303; Olupdur *birisi* nifāḳ biridür maʿṣiyet muġtāb 2967; Ki *birisi* daḫı kendi étin çeke ḳopara hep 3024.

her biri: İçi ṭolu yılan ʿaḳreb ki ṣanki *her biri* mızrāḳ 382; Ki *her biri* şarāb zinā gibi günāh éder ihlāk 1430; Ki *her biri* ḳıyāmetde Uḥud Ṭaġı ḳadar meʾcūr 2156.

her kim: Ki *her kim* ḳorḳmaya Ḥaḳ'dan ériye mālı keʾl-rezzāz 339; Ki *her kim* bunlarıñ gibi ʿamel éyleseler elān 686; Ki *her kim* ḥāżır olursa anuñ ʿışyānını Allāh 2593.

biribiri: Eyegüler kilītlene *biribirine* pek eżyāḳ 1399; Atarlar *biribirine* ki cennetde bular elma 2656; Ki cemʿ olsaydı bir yére *biribir* üstüne éy cān 3811.

cümle: Ki dīn düşmānların *cümle* Ḫudā ḳahr éyleye 16; Başına duralar *cümle* édeler nidā biʾl-iḫlāṣ 1262; Ki fīʾl-ḥāl göre melekler olalar *cümlesi* cemmāʿ 2473.

fülān: *Fülān* démeye adını bu nifāḳdur bil éy aḥbāb 2972; Çaġıra déye éy *fülān* ki dünyāda seniñ ilen 3685.

1.3.4.6. Bağlama Zamirleri

Bağlama zamiri olarak Eski Uygurca döneminden itibaren **“kim”** kullanılırken sonraları yerini Farsça asıllı **“ki”** almıştır. Metinde her ikisi de kullanılmaktadır. Bu bağlaç yapılı **“ki zamiri”** Farsça sözdizimi yapısı içinde yan cümleler yapar.

kim: Çaġıra bir münādī kim néçün ḳaçarsıñız eşḫāṣ 48; Ki aldı çıḳdı ḳapuya meger *kim* ḳapuda oġlu 563; Ki ḳaḳdı gördi *kim* ol ér eli ayaġı baġlıdır 1073; Ḫiṭāb édeler aña *kim* Muḥammed-çün né déñ kelām 2584.

ki: Buyurdı ẕü’l-celāl Allāh *ki* yā ʿĪsā éşit anı 39; Géce gündüz budur duʿām *ki* göster baña yā Raḥmān 752; Namāza sürʿat étmese ki farżı éylese itrāk 1415; Déye ḳarnına ol nefis *ki* héç ḥelāl ḳoymadıñ mı 2355.

1.3.5. FİİL

1.3.5.1. Fiil Yapım Ekleri

1.3.5.1.1. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+la- / +le-: boġazlayalum 118; başladı 139; işler 185; ḳuzuladı 420; baġlamışdı 557; ḥażırlan 757; nūrlandır 1005; feraḥlansa 1252; elemlendi 1084; kilītlene 1399; yüklendim 1591; avlamayam 2034; faydalanmazsıñ 3349; bağışladım 3403; evlenmeyen 3710; yaralanmış 4035.

+al- / +el-: çoġaldı 407; yöneldim 2009; buñaldım 2030.

+l-: dirilmez 1830; ayrılma 2410.

+a- / +e-: beñzerdi 797; oynar 1144; uġrarsıñız 1146; gözet 1063; dileyecek 3904.

+ı- / +i-: ṣaḳındıñ 2457.

+ar- / +er-: ṣuvara 1298; ḳızar 1361; ḳararmış 2348; ṣararmışdır 3078; aġarır 3289.

+da- / +de- / +ta- / +te-: isterseñ “iz-de-” 68; aldayup 4081.

+ḳır- / +kir- / +ḳur- / +kür-: çemkirir 2834.

+ıḳ- / +ik-: acıḳdı 89; birikmiş 453.

+r- / +ur- / +ür-: çaġıra 55; üfürür 3541.

+sa- / +se-: ṣusamaz 931.

+ırġa- / +irge-: esirgedi 3427.

1.3.5.1.2. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

-ma- / -me-: Ekin fonksiyonu olumlu fiilleri olumsuz hâle getirmektir.

sévmediñiz-idi 49; bildirmedi 88; içmedim 497; açmadı 505; olmasa 1145; éylemese 2169; söylemegil 3158; bulamasa 3218; ṭoyurmasa 3243; édemedi 3351; çekemedim 3840.

-n-: Kendi kendine yapma veya olma ifade eden fiiller yapan **"-n-"** eki, dönüşlülük veya meçhullük ifade eder.

yalanır 477; bulunmaz 943; oḳunan 1147; görünür 1236; gizlendim 2028; düzünürler 2052; ögrense 2248; yunmışsın 4038.

-l-: Pasiflik ve meçhullük fonksiyonu olan **"-l-"** eki, işlek fiilden fiil yapma eklerindendir.

açıldı 417; yazılmaya 896; yorula 1486; atılmış 2118; kesildi 2616; yarılup 3880.

-ş-: Oluş, karşılıklı yapma veya birlikte yapma fonksiyonlarında kullanılan işlek eklerimizdendir.

ulaşdılar 94; bulaşmadı 102; sévişirdik 791; ağlaşırlar 1144; ḳarışmaz 1917; yapışacaḳ 2610; atışırlar 2655; söyleşir 3192.

-r-: Yaptırma ve oldurma fonksiyonundadır. Bu fonksiyonda olan birkaç tane daha ek vardır. Bu eklerin tümüne "faktitif ekleri" denir.

batırsañ 74; ṭoġurdı 407; artırır 512; bitire 1199; yatırsañ 2291; pişirüp 2294; géçirdiyse 3013; içiriñ 3251; düşüre 3555.

-t-: İşlek olarak kullanılan faktitif eklerindendir.

incitse 1178; söyletmeden 1835; uzatmadı 3074.

-dır- / -dir- / -dur- / -dür- /-tır- / -tir- / -tur- / -tür-: En işlek faktitif eklerindendir. Metinde ek daima **d'**li kullanılmıştır.

öldürseñ 255; yédirmediñ 380; ṭoldurdı 414; bildirmedi 1058; döndürür 1802; géydire 2128; ḳızdırdı 3801.

-ar- / -er-: ḳurtara 1897; ḳopara 3024.

-dar- / -der-: gönderdi 569; gönderdi 3426.

1.3.5.2. Fiil Çekimi

1.3.5.2.1. Şahıs Ekleri

Şahıs ekleri, fiildeki hareketi şekil ve zaman kalıbı içinde şahıslara bağlayan unsurlardır. Sonda bulunan şahıs ekleri, kendilerinden sonra sadece soru eki alabilirler.[47] Zamir menşeli şahıs ekleri, iyelik menşeli şahıs ekleri ve emir şahıs ekleri olmak üzer üç çeşit şahıs eki vardır.

1.3.5.2.1.1. Zamir Menşeli Şahıs Ekleri

[47] Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, Ankara, TDK Yay., 2009, s. 571.

Şahıs zamirlerinin ekleşerek kullanılması sonucu oluşan eklere "zamir menşeli şahıs ekleri" denir. Zamir menşeli şahıs ekleri gelecek zaman, geniş zaman, şimdiki zaman, öğrenilen geçmiş zaman, gereklilik eki ile istek eki çekimlerinde kullanılır.

Teklik 1. Şahıs -ım / -im / -um / -üm: ʿibādet éderim 868; ḳırarım 1079; içerim 1241; ışmarlarım 2442; cemʿ éylemem 3223; olurum 3395; ayrılmam 3643.

Eski Anadolu Türkçesi döneminde kullanılan **-ın / -in** şekilleri de birkaç yerde kullanılmaktadır.

séverin 67, 406; egilirin 1591.

Teklik 2. Şahıs sın / -sin / -sun / -sün: édiyorursın 70; alasın 82; giresin 194; ṭutarsın 758.

Teklik 3. Şahıs Ø: éltiyorur 539; gédeyorur 2212; düşmüş 3092.

Çokluk 1. Şahıs -ız / -iz / -uz / -üz: bulacaġız 127; olacaġız 3285; olucaġaz 3869.

Çokluk 2. Şahıs -sınız / -siniz / -sunuz / -sünüz: suʾāl édesiñiz 2014; ḥabs olasıñız 3768.

Çokluk 3. Şahıs -lar / -ler: baġlayalar 2053; aṣmışlar 3022; gireler 3127; édiyorurlar 3298.

1.3.5.2.1.2. İyelik Menşeli Şahıs Ekleri

İyelik eklerinin ekleşerek kullanılması sonucu oluşan eklere "iyelik menşeli şahıs ekleri" denir. Görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılır.

Teklik 1. Şahıs -m: ışmarladım 7; yémedim 105; ḳılsam 1520; uġradım 2356; şefī‘ oldum 2614; gétsem 2817; istesem 3432; işledüm 4073.

Teklik 2. Şahıs -ñ / -n: olsañ 25; mürūr étseñ 176; baḳmadıñ 370; bağlasañ 1068; éyleseñ infāḳ 1501; ṭarasañ 2357; gördüñ 2394; girmediñ 2447.

Teklik 3. Şahıs Ø: varsa 502; çıḳsa 1540; géçse 1721; dése 3208; buyurdı 3217; başladı 4008.

Çokluk 1. Şahıs -ḳ, -k: eglendik 643; gördük 729; bulduḳ 1154; ayrıldıḳ 2526; gétsek 3687.

Çokluk 2. Şahıs -ñız, -ñiz, -ñuz, -ñüz / -nız, -niz, -nuz, -nüz: ṣā’im olsañız 700; ḳabre ḳoduñuz 800; éşitseñi 1634; unutduñuz 1697; söylemediñiz 2553.

Çokluk 3. Şahıs -lar, -ler: içdiler 33; batırdılar 235; ḳılsala 1383; dürüşseler 1485; ṭağılsalar 2087; oldular 2183; görseler 2562.

1.3.5.2.1.3. Emir Şahıs Ekleri

Emir ekleri hem emir şekil ekleri hem de şahıs ekleridir.

Teklik 1. Şahıs -ayım / eyim: alayım gédeyim 85; bildireyim 240; baḳayım 1074; véreyim 2439.

Eski Anadolu Türkçesi döneminde kullanılan **-ayın / -eyin** şekilleri de birkaç yerde kullanılmaktadır.

vereyin 328; olayın 2824; étmeyeyin ʿiṣyān 3305; ḳaḳayın 3833.

Teklik 2. Şahıs Ø: dur 2402; oḳu 3197; uyan gel 3443; ḳo3845.

Eski Anadolu Türkçesi döneminde kullanılan tekil 2. şahıs emir eki **-ġıl / -gil** kullanılmaktadır.

olmaġıl ġamnāk 219; vérgil 440; oḳuġıl 1259; ṭutġıl 2278; söylegil 2916.

Teklik 3. Şahıs -sın / -sin / -sun / -sün: ṭoysun 114; yésin 380; taḥammül éylesin 1550; görsün 2806; yaḳmasun 2824.

Çokluk 1. Şahıs -alım / -elim: yanalım 287; olalım mesrūr 2145.

Çokluk 2. Şahıs -ıñ / -iñ / -uñ / -üñ / -ıñız / -iñiz / -uñuz / -üñüz: biliñ 265; sürüñ 351; ḳılıñ 456; aluñ 1547.

Çokluk 3. Şahıs -sınlar / -sinler / -sunlar / -sünler: bilsünler 11; alsunlar 216; yésinler 988; otursunlar 2300; éylesinler 3939.

1.3.5.2.2. Şekil ve Zaman Ekleri

Şekil ve zaman ekleri fiil kök veya gövdesinin belirttiği hareketi şekle ve zamana bağlayan eklerdir. Bu ekler bir şekil, bir de zaman ifadesi taşırlar. Şekil ifadesi hepsinde varken, zaman ifadesi ise bir kısmında vardır. Fiiller kullanım sahasına çıkmak için iki şekle girerler. Bunlardan biri bildirme kipi diğeri ise tasarlama kipi'dir.[48]

1.3.5.2.2.1. Bildirme Kipleri

Bildirme kipleri gerçek hareketi haber veren kalıplar olduğu için haber kipleridir. Dokuz fiil çekiminin beşi bildirme kipidir. Bu kiplerde çekim ekleri şekil olarak haber bildirme; zaman olarak ise beş farklı zamanı ifade eder. Bildirme kipleri; "geniş zaman, şimdiki zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve gelecek zaman"dır.[49]

1.3.5.2.2.1.1. Geniş Zaman Ekleri

Geniş zaman eki, Eski Türkçe "**-ar / -er / -ur / -ür / r"** şeklindedir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde bu şekillerin hepsi kullanılsa da çoğunlukla **"-ur / -ür"** kullanılmıştır. Bu da dudak uyumuna aykırılıkları ortaya çıkarmıştır. Türkiye Türkçesinde ek **"-r / ar / -er"**dir. Geniş zaman ekinin olumsuzu **"-maz / -mez / -ma / -me"** ile yapılır.

[48] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 318-319.
[49] Ergin, **a.g.e.**, s. 319.

Unudursız Ḥaḳ'ıñ emrin helāk *olursuñuz* her ān 298; Dédi şunı *séverim* ki gözümi vére ol Ḫallāḳ 416; Ki leyl-i ʿīd déyü *çaġırır* ol buña melā'ikāt 840; Bular cümle géce gündüz Ḫudā'ya *yalvarırlar* kim 981; *Ṭayanmaz* ġayrı şey' bāna *ḳırarım* her şey'i ẕī-nām 1079; Ki zīrā Ḥaḳ ḳabūl *étmez* ḳamu aʿmāli birleri 2416; Ki andan ben *yérim* ḳarnım ṭoyunca *dükenir* yémiş 3283.

1.3.5.2.2.1.2. Şimdiki Zaman Eki

Eski Türkçe döneminde şimdiki zamanı karşılamak için özel bir ek yoktur. Şimdiki zaman ifadesi için geniş zaman ekleri kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi döneminde ise **"geniş zaman ekleri; -maḳda / -mekde; -a / -e zarf fiil + durur ve -a / -e zarf fiil + yorı-"** kullanılmaktadır.[50]

Türkiye Türkçesinde kullandığımız **"-yor"** eki 16. yüzyıldan sonra kullanılmaya başlanmıştır. Bu ek aslında **yorır 'yürür' yardımcı fiil**inin ekleşmesiyle ortaya çıkmıştır.[51]

Metinde **"-yorur"** şeklinde kullanılmaktadır. Ekin taşıdığı **"y"** sesi sebebiyle düz geniş orta hece ünlüleri bazen daralmış bazen de daralmadan kullanılmıştır.

Ki gördüm anamı otda ḳatı ʿaẕāb *oluyorur* 532; Velākin ṣavmıñ āḫir gécesi *oluyorur mesrūr* 991; Ki raḥmet ayı *çıḳayorur* üstüñden seniñ éy nās 1232; Ki bir kimseye uġrar ol *gédeyorur* cehenneme 2212; *Ṣafālar édiyorurlar* daḫı rāḥatda hep inan 3298; Ki şimdi *geliyorur* bil ḥāżırlan ḳoçmaġa anı 3859.

[50]Ayrıntılı bilgi için bknz.: Vahit Türk, "Türkçede Şimdiki Zaman Kavramı, Çekimleri ve Ekleri", **TDAY-Belleten**, 1996, s. 291-340.

[51] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 322.

1.3.5.2.2.1.3. Görülen Geçmiş Zaman Eki

Görülen geçmiş zaman eki **"-dı / -di / -du / -dü / -tı / -ti / -tu / -tü"**dür. Ekin ünsüzü metinde daima **(د)** ile yazılmıştır. Bazı örneklerde ekin ünlüsü düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymamaktadır.

> Umūrımı saña *ışmarladım* yā Rabbi her zamān 7; Bunuñ çün maġrūr oldıñız ki Ḥaḳ'dan étdiñiz iʿrāż 53; Buña lāyıḳ ʿamel yoḳdur ki biz *işlemedik* aḫyār 2134; Ḫuṣūṣā ṭālibü'l-ʿilim şehīddür *oldular meşhūd* 2183; ʿAceb tevbeye *gelmediñ unutduñ* mevti sen mellāḥ 2307; Anuñ *duymadılar* ṣavtın daḫı *bilmediler* şeklin 2316.

1.3.5.2.2.1.4. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki

Öğrenilen geçmiş zaman eki **"-mış / -miş / -muş / -müş"**dür. Bazı örneklerde ekin ünlüsü düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymamaktadır. Ayrıca Eski Anadolu Türkçesi döneminde yalnızca 3. tekil şahısta kullanılan **"-ıp / -ip / -up /-üp + -dur / -dür"** ekini örnekleri de görülür.

> Eliñize gelüpdür maʿşuḳuñuz oluñız ḥaẓẓāẓ 51; Ki Ravżatü'l-ʿUlemā'da yazıpdur öyle istiṭlāʿ 75; Ki alsunlar eliñden hem *ḫaṭā étmişsin* éy aḫyār 216; Ṭaġıñ üstüne *çıḳmışız* bize ʿavn éyledi Sübḥān 733; *Unutmışsın* sen aḫreti ki bir gün gösterir Allāh 1316; Vara Ḥaḳḳ'a déye Cibrīl ki *ḥāżır olmamış* aṣlān 2227; Kimin ṣaçından aşmışlar zebānīler döger hāy hāy 2781; Görüpdür bil anañ seni ḳatı pek kötü aḥvālde 3397; Ki *düşmüşsiñ* bu fenāya géce gündüz yıġañ eṣvāb 3532; Ki gözler görmedik yémiş daḫı ḳulaḳ *éşitmemiş* 3895.

1.3.5.2.2.1.5. Gelecek Zaman Eki

Eski Türkçe döneminde gelecek zamanı ifade etmek için **"-gay / -gey / -taçı / -teçi** ve **-çı / -çi"** ekleri kullanılırdı. Eski Anadolu Türkçesi döneminde ise en çok "**-ısar / -iser / -ası / -esi"** ve son devirlerde **"-ıcaḳ / -icek"** kullanılmıştır. Türkiye Türkçesi döneminde ise kullanılan ek **"-acaḳ / -ecek"**dir.[52]

Metinde kullanılan gelecek zaman ekleri şunlardır:

-ısar / -iser: Dédiler yā Resūlullāh aña kimler *giriserdür* 3126; Yıḳılacaġını éy kes *olısar* cümlesi ḫarāb 3533; İşbu derde néce *olısar* dermān 3983; Vaʿde yétdi *gelisersiñ* uş baña 3989.

-acaḳ / -ecek: İfāḳat *bulacaġız* pes né dér diñle aña Ḫıżır 127; Ḳaçan *ābdest alacaġız* duʿā éder aña ol ṣu 1003; Bu kez ṣu *isteyecegiz* véreler aña bir żarīʿ 3249.

[52] Ayrıntılı bilgi için bknz.: A. Von Gabain, **Eski Türkçenin Grameri**, (çev. Mehmet Akalın), Ankara, TDK Yay., 2007, s. 81; Zeynep Korkmaz, "-ası/-esi Gelecek Zaman Sıfat-Fiil (Participium) Ekinin Yapısı Üzerine", **Türk Dili Üzerine Araştırmalar**, C. I, Ankara, TDK Yay., 2005, s. 145-150; a. mlf., "Türkçede -acaḳ/ecek Gelecek Zaman (Futurum) Ekinin Yapısı Üzerine", **Türk Dili Üzerine Araştırmalar**, C. I, Ankara, TDK Yay., 2005, s. 3-11; Talat Tekin, "ısar Ekinin Türeyişi", **TDED**, Mayıs 1954, C. III, S. 32, s. 453-455; a. mlf., "ısar Eki Hakkında", **TDED**, Kasım 1954, C. IV, S. 38, s. 89-96; Sinan Uyğur, "-(Y)Isar Gelecek Zaman Ekinin Yapısı Üzerine", **Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish or Turkic 2** (49), s. 1193-1196; Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 325.

1.3.5.2.2.2. Tasarlama Kipleri

Tasarlama kipleri gerçek olmayan, düşünülen, tasarlanan hareketleri anlatmak için kullanılan kiplerdir. Dilek kipleri de denen bu kalıplarda zaman ifadesi yoktur. Tasarlama kipleri; şart, emir, istek ve gereklilik olmak üzere dört tanedir.[53]

1.3.5.2.2.2.1. Emir Ekleri

Hareketin emir ile yapılmasını anlatan ektir. Emir ekinde her bir şahıs için ayrı bir ek kullanılmaktadır.

Ki bundan ṣoñra *bilsünler* bu bir mevʿiẓdür iḫvāna 11; Eger isterse cenneti balıḳdan ümīdin *kessin* 251; Aña īmān *getüreyim* küfürden *olayım ifrāz* 331; Bunı böyle *biliñ* taḥḳīḳ imāmla *édiñ istimtāʿ* 1515; Yériñden téz *gel* imdi *çıḳ* ki sensiñ ehl-i ṭāmiʿūn 2349; Saña bir ḳıṣṣa *déyeyim* o ḳıṣṣadan ḫaberdār ol 2895; Ki māl istemeziz aṣlā *olalım* dā'imā biz *aç* 3216.

1.3.5.2.2.2.2. Şart Eki

Şart çekimi hüküm taşımaz, sadece şart ifade eder. Bu nedenle yalnız yardımcı cümle yapar. Şart eki **"-sa / -se"**dir.

Ki bir gün *ṣā'im olsañız* néler iḥsān éder Raḥmān 700; Ki *étsek* anda bir *tesbīḥ* néler inʿām éder Allāh 1169; Dédi yā maʿşere'n-nisā ḳaçan éşitseñiz

[53] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 319;

eẕān 1634; Eger ḳaṣṣāba *ṣorsalar* gérü īmān-ı İslāmdan 1817; Kemāl-i vaṣfını *bilseñ* aña ʿişyānda olmazsıñ 2177; Bir ādeme *déseñ* bir söz ki andan ḫāṭırı *ṣınsa* 2281; Ki ben cehenneme *gétsem* beni ḳurtara mı oġlum 2817; *Ḳosañ* bu ẕikri bir kefesine vezn étmege mīzān 3490.

1.3.5.2.2.2.3. İstek Eki

İstek ekinin Eski Türkçe dönemindeki gelecek zaman, gereklilik, dilek çekimlerini oluşturan **"-ga / -ge (-gay / -gey)"**den geldiği kabul edilmektedir.[54] Geniş bir kullanım alanına sahip olan istek eki bugün **"-a / -e"**dir.

Süreler pes bunı oda döne *çaġıra* ardına 55; Dédi s*öylemeyem* aṣlā yalana *uġramayam* héç 86; Ḥelāl ise seniñ mālıñ *giresin* cennete ammā 194; *Ṣanasın* bir ulu sulṭān ki taḫta éyledi īrāṣ 1287; Dédim ki siz diler misiz baña *suʾāl édesiñiz* 2014; *Ṣoralar* daḫı ḳıbleden *ṣoralar* daḫı Tañrı'dan 2092; Ki sizden ben murād étmem rızıḳ *véresiñiz* baña 3256.

[54] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Mecdut Mansuroğlu, "Türkçede -gay/-gey Eki ve Türemeleri", **Jean Deny Armağanı**, Ankara, 1968, s. 172; Mustafa Özkan, "Tarihî Türkiye Türkçesi Metinlerinde İstek Eki -a/-e'nin Kullanılışı Üzerine", **Uluslararası Eski Türkiye Türkçesi Toplantısı Bildirileri**, Ankara, TDK Yay., 2007, s. 86; Gürer Gülsevin, "Eski Türkiye Türkçesinde 'İstek Kipi' Üzerine", **İlmî Araştırmalar**, S. 13, İstanbul, 2002, s. 39; Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, Bayrak Yay., İstanbul, 1998, s. 327.

1.3.5.2.2.2.4. Gereklilik Eki

Eski Anadolu Türkçesi döneminde gereklilik ifadesi için **"-maḳ / -mek gerek, -a / -e gerek, -sa / -se gerek"** gibi yapılar kullanılmıştır. Bu dönemde özel bir ek kullanılmamıştır.

Türkiye Türkçesinde ise **"-ma / -me"** fiilden isim yapma eki ile **"-lı / -li"** sıfat ekinden **"-malı / -meli"** gereklilik eki meydana gelmiştir.

Metinde **-malı / -meli** kullanılmamıştır.

-maḳ / -mek gerek: Dér-idi ḳoñşudur néydem ki ṣ*abr étmek gerek* evlā 2951; Dédi *işlemek gerek* işbu işi 4077.

-a / -e gerek: Tañrı'nuñ buyruġıdur *gerek duta* 4106.

-sa / -se gerek: Kiẕibden daḫı riyādan *su'āl étse gerek* Allāh 466; Emir Ḥaḳ'dan sen baña *gelseñ gerek* / Benim ile tā ebed *olsañ gerek* 3976.

1.3.5.3. Ek Fiil-Bildirme Ekleri

Eski Türkçe döneminde **"er->ir-"** olarak kullanılan ana yardımcı fiilimize bugün **"imek"** fiili diyoruz.[55] Bu fiile **cevher fiili** veya **ek fiil** adı da verilir. Ek fiilin iki fonksiyonu vardır. Bunlardan biri isimlere eklenerek isimleri fiil hâline getirmek

[55] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Uluhan Özalan, "Türk Dilinde Cevheri Ek Fiil", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

diğeri ise fiillere eklenerek birleşik çekimler yapmaktır. İmek fiili çoğunlukla **i-** kökü düşerek ekleşir.[56]

İsimlere getirilen imek fiilinin dört çekimi vardır: şimdiki zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve şart. Ek fiilin şimdiki zaman eklerine "bildirme ekleri" de denir. Ek fiilin olumsuzu "degil" edatı ile yapılır.

> Ki *ẕüldür* ʿizzeti bunuñ *serābdur* şarabı her ān 26; Geliñ başına birikiñ ki zīrā *ʿāşıḳ-idiñiz* 51; *ʿAdū-yı ekberiñdür* hem *mühīndur* bu saña her ān / Budur işinde mekkāre bu bir *ʿadū-durur* leşşāş 58; Ki baġrıñ *ṭaş mıdur* kişi ki Ḥaḳḳ'a éyleseñ ircāʿ 100; *Belādır* başıña ol māl *ʿaẕābdur* saña ol bi'n-nār 172; Dédiler ʿābide ol dem bu gedik *yoḳ-idi* evvel 213; Ki müʾminiñ aġı *boşdur* balıḳ çıḳmadı héç anda 234; Ki Ḥaḳ *resūl-imişsin* sen döneyim dīniñe iʿzāz 337; *Ṣafāsın* süre ġayrılar sen olduñ otda istiḥrāḳ 365; Ki *zengīn-idim* éy kişi zamān-ı evvel içinde 425; Ki bir ebraş *kişi-idiñ* ḳaçardı cümle ḫalḳ senden 427; Ki bir gözsüz *kişi idiñ* gözüñi vérdi ol Allāh 439; Bu siziñ pek sévip gizlediğiñiz *māl-durur* ābād *457; Budur* ʿamelim éy Dāvūd ki *yoḳdur* ġayrı héç éy yār 588; Ki aḫret *ḳardaşı-y-idik* sévişirdik bile ḥaẕẕāẕ 791; Ḳamu ṣuçlarını ʿafv ét ki *sensin* ṣāḥibü'l-inʿām 1098; Biri *raḥmet livāsıdır* diker Kaʿbe'ye bi'l-ikrām 1102; Tezeyyün *günü degildür* ki envāʿi libāslarla 1270; Kelāmında dédi Allāh ki *sārīʾ iseñ* éy ḳulum 1493; Benim ẓahrımda bir yük var ḳatı eşḳal-durur ıżrār 1589; Meger kim bu *melek imiş* ki geldi Ḥaḳ'dan ol elān 1618; Ḳamu ṣuçumu ʿafv étdi né deñlü *var-ise* ʿişyān 1643; Ki sūʾ-i ḫulḳ olanları ḳatı pek köti *ḳavimdir* 1773; Aña müʾmin démek *cāʾiz degildür* öyle bil aʿmā 1815; Biri bu kim bu avcılıḳ *éyü degil imiş* añla 2040; Ki ẕikr ét ölümü éy kes *degilsiñ* dünyāda *bāḳī* 2275; *Ṣerīfsiñiz* mükerremsiz ki ḫāṣ

[56] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, Bayrak Yay., İstanbul, 1998, s. 329;

ḳulumsıñız aḫbār 3718; Benim yanımda peyġamber *gibisiñiz* oluñ āgāh 3768; Baġarṣığın sürüyen déye ben *oḳur yazar idim* 3838.

Fiillere getirildiğinde birleşik çekim yapan ek fiilin, hikâye, rivayet, şart olmak üzere üç çekimi vardır.

Ek fiilin görülen geçmiş zamanı ile yapılan birleşik çekimlerine "hikâye çekimi" denir.[57]

Ḳaçardı bu *ḳovardıñız* bugün sizi diler eşḫāṣ 50; Ki Sāḥım eve *gétmişdi* ki ekmek getürem déyü 136; Ki anda bir aġaç *dikmiş-idi* gör ḥikmeti neffāʿ 161; Benim devem gérideydi *yıḳıldı-idi* yükümüz 336; Anı *ḳovardıñ* öñüñden yüzüñ çevirdiñ éy füssāḳ 377; Dédi bir yérde *yürürdüm* ki bir aṣlan çıḳageldi 610; Dédi kim yā Resūlullāh seni ben *ārzū éderdim* 724; Ki ümmet-i Muḥammed'den *olaydım* ben de dā'imāt 875; *Uyansaydıñız* uyḳudan taḥarrük éyleyüp medrūr 995; Muḥammed ümmetinden *éde-y-idiñ* beni yā maʿṣūḳ 1049; Ki biz de sizleriñ gibi *güler oynar idik* anda 1146; Ki her rekʿat *ḳılardıñız* Ḳadir gécesi yā aḳvām 1167; Eger *görse-y-idiñ* kişi ḳıyāmetiñ ʿaẕābların 1239; Faḳīre hem żuʿafāya *taṣadduḳ éde-y-idim* hep 1514; Buları *fikir édeydiñ* néden geldi bular baña 1851; *Göreydiñ* çenesin bir kez *vérirdiñ* nefsiñi ḳurbān 1994; Déye Ḳur'ān sen éy mü'min *oḳurduñ* beni dünyāda 2089; Ki aġniyā yéyüp içüp anı görür *yérinirdiñ* 2433; Ki evvelde *bilürdük* biz seniñ cevāb vérecegiñ 2510; Meger bir gün uyurdum ben ki gördüm bir düş ol maʿcūb 2704; Géçen gün yā Resūlullāh *otururduḳ* ʿAlī ile 2755; *Yıḳa-y-idim* yédi kerre *édeydim* gine istibnān 2859; Ki bizler *oḳumuş idik éderdik* dürlü taʿlīmāt 3032; Dédi bir gün otururdum bir ādem geldi mescide 3077; Ki

[57] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 332.

geldik bārī biz küççük iken *öle idik* iʿlām 3131; Ki *müştāḳ olmış-idiñ* sen aña néce senelerden berü 3859.

Ek fiilin öğrenilen geçmiş zamanı ile yapılan birleşik çekimlerine "rivayet çekimi" denir.[58]

Süleymān *durur-imiş* bil aña söyledi ol aḫyār 563; Bilür ḳabrinde Muḥammed ki *şaz olur-imiş* seyyām 1105; Ki ʿömri yoḳ *dér imiş* déyü fikir éyle éy iḫvān 2646; Meger kim açlıġından ol vefāt *étmiş imiş* eyvāh 3140; Ḥelālim *geliyorurmış* ki istiḳbāl édem anı 3862.

Ek fiilin şart eki ile yapılan birleşik çekimlerine "şart çekimi" denir.[59]

Ḫudā'dan *ḳorḳar-iseñ* sen ki géyme anları aṣlā 175; Eger *isterse* cenneti balıḳdan ümīdin kessin 251; Eger *vérir-iseñ* bir şeyʾ seni ḍarb éylerem nisā 489; Ki ḥattā bir içim ṣu-y-ile *ifṭār étdirirseñiz* 945; Eger ṣavmıñ ẕikir fikir ile *ṭutduñ ise* meşġūl 1010; Ki taʿlīm éyle üstāẕdan eger *oḳur iseñ* eẕān 1601; Ki benden né *dilerlerse* vérem elbetde külli ḥāl 1666; Né kim *isterseñiz* Ḥaḳ'dan icābet éde ẕü'l-celāl 1684; Elā éy ṭālib-i cennet eger *isterseñiz* raḥmet 2587; Ki ḳanda *vaʿẕ olunursa* anı diñleyeler cümle 2566; Sizden *ayrulur isem* vā-fürḳatā 4001; Éydür eger *dér isem* anasına 4079.

Ek fiilin şimdiki zaman eki ile yapılan birleşik çekimlerine "kuvvetlendirme ve ihtimal çekimi" denir.[60]

[58] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 332.
[59] Ergin, **a.g.e.,** s. 332.
[60] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 333.

Bu sözi pes *buyurmuşdur* Resūl-i mefẖar-ı mevcūd 75; Bunı *yazmış-durur* Zühre muḥaḳḳaḳ böyledür aḫbār 199; Bulardan pes *ṣoyulmışdur* ki emrullāhı bil her ān 293; *Ḳoyacaḳdır* cinānına *vérecekdür* saña niʿmet 1034; Ki Cāmiʿü'l-Fetāvā'da *yazılmışdur* éşit diñle 2191; Daẖı tüyleri ürpermiş ṣararmışdır daẖı yüzi 3078; Ki taḥḳīḳ baña şol kimse *getürmemiş-durur* īmān 3242; Ki ṣūr ṣaḥibi aġzını ṣūra *vérmiş-durur* şimdi 3540.

1.3.5.4. Fiillerde Soru Eki ve Edatı

Fiillerde de isimlerde de aynı olan soru ekimiz **"-mı / -mi / -mu / -mü"**dür. Ayrı yazılan soru eki metinde sadece düz ünlülü olarak kullanılmıştır. (Ayrıntılı bilgi için bknz.: İsimlerde Soru Eki ve Edatı)

Ki *gördüñ mi* bu dünyāyı néler éde ḥabībine 57; Saña and *içmedim mi* ben dédi étdi aña cefā 497; Ki sen *işlemediñ midi* anı suʾāl éde Vaḥḥād 771; Néçün gizledi Ḥaḳ anı ki *añlar mısın* éy müʾmin 1059; *Vérirler mi* ʿaceb iḥyā ṣevābından bize erhām 1149; Ki sen *bilmediñ mi* beni ki bir gün sen baña geldiñ 2216; Ki ʿālim meclisine ol héç *éylemiş mi taʿḳīdān* 2230; *Bilür misiñ* faḳīrlere néler iḥsān éde Allāh 3181; *Éşiddiñ mi* bu aḫbārı néler iḥsān éde Allāh 3440; Ölüm *gelmez mi* ʿaḳlıña ḥaşir *gelmez mi* ḳalbiñe 3532.

1.3.5.5. Birleşik Fiiller

Yardımcı fiille bir fiilin veya bir ismin meydana getirdiği kelime grubuna "birleşik fiil" denir. Yardımcı fiilin başına getirilen isim veya fiil unsuruna göre birleşik fiiller ikiye ayrılır ve bu iki çeşit birleşik fiilin yardımcı fiilleri ayrıdır.[61]

[61] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 388.

1.3.5.5.1. İsimle Birleşik Fiil Yapan Yardımcı Fiiller

isim + ét-: Bularıñ ḥürmetine sen ki *feyż ét* ʿilmiñi Feyyāż 10; Göñül vérdiñ géce gündüz *ġażab étdigine* Ḥaḳḳ'ıñ 29; *Ḥayā étmeñ mi* Allāh'dan ʿayālini *édeñ irdād* 391; Ki emrim ile ʿāmildür *ḫilāf étmedi* emrullāh 1321; Ki bir recül *duʿā étdi* dédi yā mālikü'l-emlāk 1903; Bizi ḳoyduñuz uçmaġa bizi *şād étdiñiz* şükür 2551; Ki bundan ṣoñra birḳaç gün *mürūr étdi* ki bu aḥvāl 3391.

isim + éyle-: Ki dünyāda ve āḫiretde *maḥzūn éyleme* Feyyāż 7; Faḳīrleriñ ḥuḳūḳına *riʿāyet éylemez* her ān 296; Anı daḫı vérem saña murādıñ *éylegil īcād* 418; Ki bir iñildi éşitdi *taʿaccüb éyledi* ol şāh 1356; Ki bundan bize iki şeyʾ *ẓuhūr éyledi fikr éyle* 2035; Seni ḫalḳ éyleyen Mevlā bir ev *ḫalḳ éyledi* ki ol 2045; Daḫı düşmānını bilmez *tefekkür éylemez* esfāh 3164.

isim + ol-: Daḫı aṣḥāb u āline *ṣalāt olsun selām olsun* 9; Dédi yél ile daʿvā *mümkün olmaz* ṣabr ét éy aḫyār 561; Veyāḫūd Ḥaḳ Teʿālā'nıñ pes ʿilmi-çün *ola ḫayrāt* 1200; *Mürekkeb olsa* cümlesi aġaçlar *olsalar aḳlām* 1484; Ki her kim *ḥāżır olursa* anuñ ʿişyānını Allāh 2593; Eger bir kelbi masḫara éderseñ *ḫāʾif ol* sende 3067; Ki arż-ı sāhireye cümlesi *cemʿ olalar* aʿnāḳ 3689.

isim + ḳıl-: Ḫuṣūṣā niʿmet-i İslām ki *maḫṣūṣ ḳıldıñ* éy Feyyāż 3; Ki var bir fānī olmaz milk *ṭaleb ḳıl* Tañrı'dan imtāʿ 66; Keremden sen *ʿināyet ḳıl* olupdur raḥmetiñ vessāʿ 168; Muḥammed ümmetindenem déyü *daʿvā ḳılarsıñ* sen 1131; Bu ḥikmete *naẓar ḳıldım* ḫaṭādur étdigim ifrāṭ 2033; *ʿAmel ḳıldıñ ise* eger seni ḳurtara aʿmāliñ 2504; *Kerem ḳıl* yā fetā eglen saña çoḳ édeyim iṭʿām 3103.

1.3.5.5.2. Zarf-Fiil ile Birleşik Fiil Yapan Tasvirî Fiiller

Zarf-fiil + bil-: Fonksiyonu yeterlilik (iktidar) ifade etmektir. Eski Türkçe döneminde kullanılan **"-u (muktedir olma)"** fiiliyle yapılan yapılardır. Olumsuz yapıda kullanılır (gel-e u-ma-dı>gelemedi; bul-a u-ma-sa>bulamasa; … vb.).

Anı *bulamasa* ol kes éşit né işler ol Cebbār 185; Cehennemde yaḳar gibi *yaḳamadım* édüp idrāk 1421; *Yazamazlardı* ʿöşrini s̱evābını yaḳın ıraġ 1527; Kerīh rāyiḥalardan ben *varamadım* aña ibġāż 2004; Ki ẕerre miḳdārı s̱evāb *alamazsıñ* sen anlardan 2197; Ki ṣāḥib ʿilme né ikrām *ḳıla bilmez* anı kimse 2241; Ḳatı pek güç imiş bu dert *duyamadıñ* vérüp ālām 3132; Aña ümmet *olamazsıñ* şefāʿatin *bulamazsıñ* 3370.

Zarf-fiil + vér-: Fonksiyonu tezlik, kolaylık ifade etmektir.

Déyi vér baña kiẕb étme olursun āteşe īḳāʿ 93; Ki bir yél *esi vérseydi* ḳamusı maḥv olur anuñ 267; *Alı vérdi mi* ḥaḳḳıñı ki yélden seniñ éy aḫyār 564; Ki ol ṭaġ *yarılı vérdi* içinden çıḳdı bir ādem 742; Eger *baġlayı vérirseñ* biñ altun édelüm inʿām 1069; Ḳolun *ḳurdandırı vérdi* ki kendir oldı hep ḫor ḫām 1074; Etekin *ṭutu vérdi* ol ḳaçan eteki dolunca 1720; Ḳaçan mevt *uçu véricek* melekler gördiler bunı 2323; Gine *buru vérem* anı kesilir éylemez revān 3286; Ki *silkini véricegez* ki ḳaṭreler éder ircāʿ 3380; Siz *ḳılı vériñ* namāzın éy velī 4051.

Zarf-fiil + dur-: Fonksiyonu deneme, süre ve devamlılık ifade etmektir.

Dédi aña bunı saña ki kim *édüp durur* iʿṭā 495; Bu kez her kişi gözlerin göge *diküp ṭura* biñ yıl *3690; Şaz oluban durdı* yérinden hemān 3990; *Āh édüp durdı* yérinden aġlayu 4007.

Zarf-fiil + gel-: Fonksiyonu deneme, süre ve devamlılık ifade etmektir.

Bu kez iki kişi daḫı *çıḳa geldiler* altuna 112; Ki bir ādem *çıḳa geldi* yüzi beyāż münevverāt 611; *Vara gele* namāz géçirmedem kendin éde imsāk 1426; Ki ol zengīniñ uşaġı *çıḳa geldi* édüp seyrān 2877.

Zarf-fiil + gör-: Fonksiyonu deneme, süre ve devamlılık ifade etmektir.

Gel imdi ḳadriñi bil sen *ṭuta gör* sünnetin anuñ 879; Anuñ-çün vérdi bu şehri ki ḳadrin *bile gör* maʿcūl 1034; Ki ihmāl étme fıṭrayı ki *ʾīṭā éde gör* hemān 1224; Édeyim her birin beyān bu ḫūydan *ola gör ıraḳ* 1385; İmām-ile *déyü gör* anı ki fevt étme ṣaḳın iżāʿ 1500; Odur meyyite faydalı ʿamel *göndere gör* yārān 2296; Buları duy ḫaberdār ol bulara *uya gör* nisā 2811; Namāzın *ḳıla gör* anuñ meṣāliḥine ét seyrān 2866; *Ṭuta gör* emrini anuñ bulursuñ rüʾyet-i Sübḥān 3255; Bizi ẕikr étmeden ġāfil olanlardan *ḳaça gör* sen 3449.

1.3.5.6. Sıfat-fiiller (Partisipler)

Sıfat-fiiller nesnelerin hareket ve zaman özelliklerini karşılayan fiil şekillerinden meydana gelen isim ve sıfat gibi kullanılan kelimelerdir. İsim gibi kullanıldıkları için isim çekim eklerini alabilirler.

-an / -en: Geniş zaman sıfat-fiilidir.

Ki vérdim *mübtedī olan* kişiniñ eline cevher 21; *Séven* mel'ūn *sévilen* de bunı ẕem éyledi Feyyāż 29; *Gören* ikrāh éde andan firār éde ḳamu eşḫāṣ 46; Ki aṣlā emri yoḳ sende ḍalāletde *ḳalan* cemmā' 65; Ki 'ahdini *bozan* kişi helāk olur yaḳın ırağ 92; Ki Ḥaḳḳ'a *şirk ḳoşan* biri biri sāḥir biri kāhin 854; Eñ ednā ehl-i cennete *vérilen* ni'meti déyem 1281; *Oḳuyan diñleyen* cümle ṣevābını bağışlaya 2296; Ki éy ḫalḳıñ arasında ki sözler *ṭaşıyan* ḳattāt 2989; Eger bir ẕerre miḳdārı ki ol *çıḳan* aġunıñ bil 3026.

-mış / -miş / -muş / -müş: Geçmiş zaman sıfat-fiilidir.

Ṣararmış gül gibi olmuş yüziñde nūr olup ifrāz 797; Yeñi *çıḳmış* yémiş ise uşaġıñ eline vérme 3236; *Uyuşmuş* ḳan ola ṣoñra ét ola ṣoñra hem 'uẓmā 3586; Déye kim yā *ufanmış* baş déye kim yā *ṭaġılmış* ét / Déye éy *çürümüş* kemik déyü sözin éde irsāl 3605; Ṣanasın *érimiş* ḳurşun gibi ériye ol ṭıbāḳ 3694.

-dıḳ / -dik / -duḳ / -dük: Geçmiş zaman sıfat-fiilidir. Daha çok iyelik ekleriyle isimleşerek kullanılır. Bir tür fiilden isim yapım eki gibi işlev görür.

Ḫudā *feyż étdigi* miḳdār beyān édem bunı iḫvān 11; Benim *sévmedigim* dünyāya meyl étdiñ anı sévdiñ 160; Ki bir yıllıḳ ṣevāb yazar *bulamadıġı* ecilden 186; Ölüm döşegine *yatdıġı* vaḳtin dili dutula 343; Ḳaçan *ṣovuduġu* zamān gine ḳızdıralar cellād 454; Baña *étdiginiñ* ikrāmı 'aceb ġayrıya étdiñ mi 1039; Ṣaġıñdaki ṣoluñdaki melekler *öldügüñ* zamān 1186; Anuñ *başdıġı* yérleriñ yédinci yére énince 1543; Namāz *ḳıldıḳları* mescid gele gemi ṣūretinde 1564; Ki mürtediñ *boġazladıġı* murdārdur éder ifnā 1818;

Ḳıyāmetde anañ babañ seni *gördügi* vaḳitde 2196; Ki *ṭutduġı* oruç bunlarıñ öñine éde iḳdām 2582.

-acaḳ / -ecek: Gelecek zaman sıfat-fiilidir.

Benim Allāh rıżāsı-çün *vérecegim* yoḳ ét ircāʿ 127; Ki āḫiri ḫarāb *olacaḳ* eşyāyı yapar īḫāz 316; Daḫı evlādıña mālıña *gelecek* belāları 604; Ki bir faḳīr *ṭoyuracaḳ* ḳadar niʿmetimiz yoḳdur 943; Ya bularıñ *varacaḳ* yérlerini yoḳ-durur vaṣṣāf 1201; Ki suʾāl *duyacaḳ* ḳadar ḥayāt bula ḳabirde ol 2483.

-maz / -mez: Geniş zaman sıfat-fiilinin olumsuzudur.

Ki var bir fānī *olmaz* milk ṭaleb ḳıl Tañrı'dan imtāʿ 66; Veyāḫūd bedenine Ḥaḳ *oñulmaz* bir maraż vére 340.

1.3.5.7. Zarf-fiilller (Gerundiumlar)

Zarf-fiiller, fiillerin hareket hâlini ifade eden şekillerdir. Ne isim ne çekim eki almayan zarf-fiiller, cümlede zarf görevinde kullanılırlar.[62]

-a, -e: Gel imdi ḳadriñi bil sen ṭuta gör sünnetin anuñ 879; Anuñ-çün vérdi bu şehri ki ḳadrin *bile gör* maʿcūl 1034; Ki ṣāḥib ʿilme né *ikrām ḳıla bilmez* anı

[62] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Hediye Tuncer, "Türk Dilinde Zarf-fiiller", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Edirne, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996; Bülent Hünerli, "Oğuz Grubu Türk Lehçelerinde Zarf-Fiiller", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Edirne, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012; Saadet Çağatay, "Eski Osmanlıca Fiil Müştakları III-Gerundifler", **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Çoğrafya Fakültesi Dergisi**, Ankara, C. 6, S. 1-2, 1948, s. 27-47; Nesrin Bayraktar, **Türkçede Fiilimsiler**, Ankara, TDK Yay., 2004; Gürer Gülsevin, "Türkiye Türkçesindeki Birleşik Zarf-fiiller Üzerine", **AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, C. II, S. 2, 2001, s. 122-143; Bilal Yücel, "Türkiye Türkçesinde Zarf-Fiil Eklerinin Yapı Bakımından Sınıflandırılması Üzerine", **Türklük Bilimi Araştırmaları**, S. IX, Sivas, 2000, s. 75-114.

kimse 2241; Bizi ẕikr étmeden ġāfil olanlardan *ḳaça gör* sen 3449; *Güle güle* ṣarılalar ḳoçuşmaḳdan éde ifrāṭ 3881.

Bazı kelimeler kalıplaşarak edat olarak kullanılmıştır.

Ki sizde daḫı ḳalmasun *déye* ol Ḳādir ü Ḳahhār 1552.

-ı / -i / -u / -ü: Dédi Ḥażret-i ʿĀ'işe ki elbet *déyi vér* baña 527; Ki ḳışṣayı ḫaber vérdi *alı vérmedi* ḥaḳḳı mı 565; Baş üstüne dédi melʿūn *ṭutu vérem* size bed ḫām 1070; *Déyü vér* baña sen kimsin sözüme éylegil īcāb 2487; O da beni *unudu vérdi* héç ḫāṭırına gelmem 3324.

Kalıplaşma yoluyla edat olarak kullanılmıştır.

déyü < dé-y-ü: Gine inkār édüp keẕẕāb yémedim *déyü* and içdi 100; Ki mücde yā veliyyullāh *déyü* nidā éde evżāʿ 629.

daḫı < daḳ-ı: Anuñ-çün raḥmetim yoḳdur *daḫı* yoḳ maġfiret ibʿāż 43; *Daḫı* şol eve girmezler *daḫı* siḥir ola anda / *Daḫı* yalancı evine melek girmez ṣabāḥ aḫşam 1109.

-ıp / -ip / -up / -üp: Bu kez ekmek *alup* Sāḥım evinden ol çıḳa geldi 140; Ki ol oğlan gine geldi *vérip* İdrīs'e teslīmāt 598; Żaʿīf ümmetlerime Ḥaḳ naẕar éde *ḳılup* maġfūr 967; Bu kez āḫir zamān ḫalḳına *ẕem édüp* buyurur Ḥaḳ 1324; Ki mü'min ḥirfeti degil *birikip* bir yére ki 1809; Ki üç biñ yılıñ içinde *ḳızıp* ḳurşun gibi ṣudan 3818.

-araḳ / -erek: Uyandı pes menāmından ki *aġlayaraḳ* ol ʿābid 215; Géderdi ṣoñra mescide yürürdi bélin *egerek* 1587; *Bükā éyleyerek* gétdi éşit né işler ol bī-ḥāẕ 2002; Bularıñ ṣavtı gök gürler gibi *çaġıraraḳ* gele 2367; Daḫı dişleri yéri *yırtaraḳ* gele o fāsıḳā 2368; *Ṣoraraḳ* vardı buldı anı vardı dédi éy selām 2915; Başında tāc-ı cennet var *gülerek* geldi yanıma 3332.

-ınca / -ince / -unca / -ünce: Bular ḥisāb *vérincedek* aradan néce yıl géçer 190; Acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl *ṣoḳunca* bir kez ol çarbak 247; Ki ḥattā nehr-i ʿaselden ki *içmeyince* ol inan 692; Ḳaçan *vurınca* ṭopuzı āteş ṭutdı beni īḫāz 803; Ki şaʿbān ayı *ṭoġunca* ki bir nādī nidā étdi 807; Ki çıḳmaz dünyādan ol ér ki *görmeyince* ol maḳām 1450; Bu ḥāl üzre ḳoyup gétmem ki tā cennete *girince* 2106; *Duyunca* aġladı ʿavret bükā étdi biraz zamān 3327; Ki vardur ol iki ḳanadı maḫlūḳāt *ṣıġışınca* 3377; Sen anı maġfiret édüp ṣuçundan *géçmeyincedek* 3479; Gelelüm mü'miniñ ḥāli né ola anı *görünce* 3875.

-alı / -eli: Ki dünyā ḫalḳ *olunalı* ki ṭopraġa né deñlü cān 3584.

-madan / -meden: Biraz *gétmeden* ol faḳīr öñünden geldi ol baḫīl 495; Ḫayırlıdır anuñ içün ki yüz biñ ḥacca *varmadan* 1436; Ḫayırlıdur daḫı yüz biñ feres *beslemeden* biliñ 1440; Ki *söyletmeden* anları ki vurmaḳ başına yégdür 1835; İlāhī bizi ayırma *oḳumadan oḳutmadan* 2273; Ki bundan tevbe *étmeden* eger aḫrete géderseñ 3017.

-ıcaḳ / -icek: Néçün yā Rabbi *déyicek* buyurdı ẕü'l-celāl Allāh 42; Bu dünyādan *géçicek* ol olur saraylara idrāk 222; Bu ḫaberi *éşidicek* ḥazīn oldı Resūlullāh 1084; Namāzdan fāriġ *olıcaḳ* éşit né dér o yüzi aġ 1506; O kes ʿālimi *göricek* çağırır buña baḳ ferdūd 2212; Ki yaḳdı şamı ol döndi ki ṭaşraya *çıḳıcaḳ* ol 2902; Ḳaçan aġzına *alıcaḳ* yaḳa aġzın éde icrāḥ 3249.

-uban / -üben: *Varuban* cennete girdi éşit né görür ol muḫtār 207; Aġlayuban véreyidik cānımuz 3964; Ah édüben bir kerre düşdi yére 3968; Yüzlerine baḳuban çoḳ aġladı 3998; Boynını ege ḳoyuban kendüyi alçaḳ éden 4057; Böyle *déyüben* hemān āh éyledi 4021; *Éltüben* ḥalvetde ben ḳurbān édem 4081.

-iken / -ken: *Diriyken* ölüdür déyü ki taʿbīr étdiler seni 289; Ki Ḥaḳ *nehy étmiş iken* sen ki nehyi ṭutmadıñ füssāḳ 379; *Otururken* o maḳāmda ki ʿārıż oldı bir uyḳu 794; Ḫaberde vārid oldı kim *géderken* Miʿrāc'a server 1356; Ki cennete *géderken* ol ki mürūr éde o merdūd 2211; Bunı dünyāda *işlerken* ki benden étmediñ ḥayā 2406; Beni de ẕikr éderseñiz *yatırken* yanıñız üzre 3463.

-dıḳça, -dikçe, -duḳça, -dükçe: Ki sen dünyāyı *sévdikçe* baʿīd olursun Allāh'dan 36; Ki her birisi *ṣoḳduḳça* çaġırır ḳırḳ sene hāy hāy 163; Saña ümmet démez ol bil bu ümmetlerden *olduḳça* 1133; Ki her bir adım *atdıḳça* ki maḥv ola günāhları 2247; Ki her birisi *ṣoḳduḳça* çaġırır ḳırḳ sene hāy hāy 2785.

1.3.6. EDATLAR

Edat[63], Arapça bir kelime olup "alet, vasıta" manalarına gelir. Edatların manaları yoktur, cümle içerisinde isimleri veya isimle fiilli birbirine bağlamada

[63] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Zeynep Korkmaz, "uçun, üçün, için vb. Edatlarının Yapısı Üzerine", **Türk Dili Üzerine Araştırmalar**, C. I, Ankara, TDK Yay., 2005; Hatice Tören, "Sona Gelen Edatlarla Teşkil Edilen Bir Kelime Grubu: Kuvvetlendirme Grubu", **İlmi Araştırmalar 13**, İstanbul, 2002, s. 175-182.

kullanılan vazifeli kelimelerdir. Edatlar; ünlem edatları, bağlama edatları ve son çekim edatları olmak üzere üçe ayrılır.[64]

1.3.6.1. Ünlem Edatları

Ünlem edatları tabiat seslerini, seslenmeleri; his ve heyecanları; korku, sevinç, keder, nefret, hayıflanma, acıma gibi ruh hâllerini; onaylama, sorma, red, gösterme gibi anlatım şekillerini ifade eder. Ünlem edatları ünlem, seslenme edatları, sorma edatları, gösterme edatları ve cevap edatları olmak üzere beşe ayrılır.[65]

Ünlemler: Ki *vay* şol aġniyāya kim yarın yevm-i ḳıyāmetde 450; Ve illā *vay* ki ḥāliñe bulasıñ dürlü taʿẕībāt 2064; Ki *vāh* bunlar nefislerine uyup gétdi fī'n-nīrān 2454; Ki *vāh* ümmāh ve ābāh né ḥayıf oldı bize elān 2548; Ḳıyāmetde né işleye o ʿavretler bular *vay vay* 2798; Ki biz kendi ʿaẕābımuz çekemezken bu né *heyhāt* 3020.

Seslenme Edatları: Bu ednā ʿabdiñ *éy* Bārī lisānımız géce gündüz 4; Daḫı yüz biñ ṣalāt olsun ḥabībiñ rūḥına *yā* Rab 8; Dédi Dāvūd'a *yā* Dāvūd ġanīlere degil īrād 388; Daḫı ol ḳā'im-i muṭlaḳ ki menʿ éyler mi *éy* ʿubbād 649; Dédi ġayyā cehennemde olupdur bir dere *hey* vāh 1349; Dédi oġlum *behey* ana sen étdiñ beni istiḥzān 2663.

Gösterme Edatları: Édelüm *işbu* altunı sözüme éyleñ istiḳnāʿ 113; Ki ḳuş gibi ṣuʿūd éder ki *tā* ʿarşa olur belġa 1228; Melekler *tā* ṣabāḥadek ziyāret édeler

[64] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 339.
[65] Ergin, **a.g.e.**, s. 339-340.

anı 2244; Éneydi *işbu* ʿāleme éderdi cümleyi emvāt 3026; Köki *tā* yédi ḳat yérde olupdur éylegil taṣdīḳ 3474.

Cevap Edatları: Buyurdı faḫr-ı kā'ināt *belī* maḫṣūṣ degildür kim 686; *Belī* işledim éy Bārī bilürsin cümle ʿiṣyānım 772; Cevāb vérdi aña sā'il *belī* böyle duʿā étdim 1729; Belā gelür size *elbet* oluñ āgāh eyā ẓallām 1788; Ki şerre mā'il olanlar görür *elbette* żarriyyāt 2252.

1.3.6.2. Bağlama Edatları

Bağlama edatları; dil birliklerini, kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri ya mana bakımından veyahut şekil bakımından birbirine bağlayan edatlardır. Mevcut bağlama edatlarının çoğu yabancı asıllıdır. Türkçe olanlar ise isim ve fiilllerin zamanla edatlaşmasından meydana gelmiştir.[66] Bağlama edatları beşe ayrılır: sıralama edatları, denkleştirme edatları, karşılaştırma edatları, cümle başı edatları, sona gelen edatlar.

Sıralama Edatları: Ḳi yoḳdur héç saña muʿriż ki sensin Ḳāhir *u* Feyyāż 2; Çıḳa hep ḥūrī *ve* ġılmān ki cümle édeler iḳbāl 682; Bu ay keşretde artuḳdur ki dünyāda *ve* aḫretde 934; Ki melʿūndur o kimse kim ki Tevrāt'da ve İncīl'de 1407; Oluñ tesbīḥlere meşġūl *ilā* yevmü'l-ḳıyām her ān 2528; Ṣafā *vü* leẕẕet olurlar cinānıñ niʿmetinden hep 2540; Ki sürme *ile* raṣdıḳla düzünürler idi hāy hāy 2805; Daḫı ḥamd *u* şenā étdi saña éy Ḳādir *ü* Maʿbūd 2683; Biriniñ daḫı aġzından aḳa aġu *ile* zehir 3025.

[66] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 341.

Denkleştirme Edatları: Anuñ eline bir dirhem gümüş girse *veyā* dīnār 197; Ki incitse seni ḥayvān ṭarīḳde *yāḫūd* ġayrıda 1780; Ṣoram ḥālini bir daḫı ʿāciz midür *veyā* şükrān 2666; Ve ammā şol mubāḥ ġıybet ki fāsıḳları ẓālimi / *Veyāḫūd* bidʿat ehlini ki mubāḥ oldı éy muġtāb 2974; Kebāb isteñ yāḫūd biryān ki bende bulunur īcād 3911.

Karşılaştırma Edatları: *Ya* āteşe bile yanañ *ya* ṣuya ġarḳ olañ lemmāz 321; Ki muntaẓır olur ṣāʾim *né* zamān ifṭār éderem / *Né* zamān rāḥatım gelür oluram *né* zamān mesrūr 971; Şefāʿat éde *hem* yevm-i ḳıyāmetde ḳarībine / Daḫı *hem* ehl-i beytine ʿaẕābdan éyleye iʿlām 1452; *Kimi* ḥarīr *kimi* sündüs ki īcād éyledi Cebbār 1580; Gözüñ görür yürürsüñ *hem* diliñ her şeyʾi söyler *hem* / Ḳulaġıñ éşidir *hem* ṣavtı fehm éder Ḥaḳ-ı eşyā 1846; Ki lām lüṭfe çeker her ān *gerek* dünyā *gerek* aḫret 1876; *Kimi* ṣarı *kimi* ḳızıl kiminiñ gözleri ezraḳ 3124; *Gerek* gizlü *gerek* ʿayān *gerek* ʿamden *gerek* sehven 3527 Ola *baʿżıñ* iki fersaḫ ola *baʿżıñ* nūrı mīl rāh 3680.

Cümle Başı Edatları: *Nétekim* nār-ile ṣuyı ki bir çanaġa ḳoysalar 77; Gelüpdür baḥr-ı ʿulūmda ki bir kişi meger bir gün 83; Ki ṣoñra ṣolına baḳar *keẕālik* ġayrı şeyʾ görmez 521; Bu iḥsānlar saña *ancaḳ* bu aydaḳı ṣıyāmıñdan 775; Kebīre *ger* ṣaġāyirden né deñlü var ise çoḳ az 787; Ḥadīṯ *çün kim* tamām oldı Mecālis-i Ġarūr yazdı 789; *Nétekim* müʾminin bayram güne dérler mübārek ʿīd 841; İkinci göge çıḳarlar *keẕālik* anda da böyle 1158; ʿİlim üç ḥarf-durur *ancaḳ* ʿayın mim lām-ile cemʿā 1873; Uyanırsıñ *velī* bir gün giricek nāra fīʾl-ʿaẕāb 1951; Ki vaż‘ olunsa üstüne görünür *ṣanki* bir ẕübāb 1960; Ki bir maḥbūb durur *ammā* ki bilmedi anı aḥbāb 2485; Murādı ekmek istemek *velī* étdi ḥayā iʿlām 2901; Daḫı buyurdı peyġamber eger ʿömrinde bir kerre 2961; Ki *belki* senden efḍaldur ki yérme sen anı ḫāṣāk 3043; Ki *çünki* açsın éy kişi néçün benimle gétmezsin 3087; Bunı buldum *hele* gücün çoḳ

étdim aña temennā 3102; Ki geldik *bārī* biz küççük iken öle idik iʿlām 3131; Bu ḳavme vardı bu *ammā* biraz şefḳat édüp ıżmār 3426; Ki senden ġayrı şeyʾ istemeziz *illā* nüfūsımuz 3461; Uzaḳdan ṭaġ gibi görüne *lākin* yanına varsañ 3700; Vefāt étdi idi *lākin* bular görmeyeler ʿaṭşān 3709;

Sona Gelen Edatlar: Ki yoḳdur héç saña emṣāl *ki* sensin Ḳāhir u Feyyāż 1; Ḫudā rāżī ola senden *daḫı* mālıñı çoġalda 444; Éder müʾminlere duʿā *daḫı* tesbīḥ éder erḥām 1111; Bular nidā éderler *kim* ʿaceb var mı bizi añar 1138; Anı idḫāl éder Allāh *ki* aʿlā cennete ḳıl nās 1253; Kötü ḫūy şol fiʿildür *kim* déyem ṣāḥiblerin saña 1774; Anuñ aç idigin *bile* anı ṭoyurmasa ol kes 3243.

1.3.6.3. Son Çekim Edatları

Çekim eki görevinde kullanılan son çekim edatları, sona gelir.

Ki ol melek eli *ile* anuñ tenine ṣıġadı 404; Ki ẓulme vérilen aḳçe *içün* on vére ol Cebbār 548; Ṣırāṭı géçe ol ādem ki şimşek *gibi* pek ḳıvraḳ 672; Ki ölse öyleden *evvel* ola maġfūr dédi ʿAllām 1462; Ki bundan ṣoñra mescidiñ ṭamı yarıldı üstünden 1719; Ki bir nidā gele Ḥaḳ'dan *gérü* cānına fāsıḳūn 2364; Géce gündüz ʿaẕāb *içre* giriftār éyleye Tevvāb 2386; Anuñ ecrini yazıñ siz ḳıyāmet gününe *degin* 2534; Yaza defterine Allāh Uḥud Ṭaġı *ḳadar* ṣevāb 2687; Bu minvāl *üzere* muʿaẕẕeb olur bulara hāy hāy 2790; Belī vérdigiñiz zamān ki mehrinden *ötürü* vér 2853; ʿİbādet *üzre* dāʾim ol ki ṣabrıñ ṣoñudur muḥtāc 3212; Ki dört biñ seneden *beri* bu merdūddur bil éy aḫyār 3428; Ki herkes ṣuçuna *göre* dökeler derleri éy cān 3706.

1.4.KELİME GRUPLARI

Bir dildeki anlamlı ses veya ses birliğine kelime (sözcük) denir. Kelime grupları[67] ise birkaç kelimeyi içine alan, yapıca ve manaca bir bütünlük içeren, dilde bir bütün olarak muamele gören bir dil birliğidir. Tek bir nesneyi veya hareketi birlikte karşılayan kelimeler topluluğudur.[68] Leyla Karahan ise kelime gruplarını şöyle tanımlar: "Kelime grubu, bir varlığı, bir kavramı, bir niteliği, bir durumu, bir hareketi karşılamak veya belirtmek, pekiştirmek ve nitelemek üzere, belirli kurallar içinde yan yana dizilmiş kelimelerden oluşan yargısız dil bilimidir."[69]

Muharrem Ergin, kelime gruplarını tekrarlar, bağlama grubu, sıfat tamlaması, iyelik grubu ve isim tamlaması, aitlik grubu, birleşik isim, birleşik fiil, ünvan grubu, ünlem grubu, sayı grubu, edat grubu, isnat grubu, genitif, datif, lokatif, ablatif grupları, fiil grubu, partisip grubu, gerundium grubu, kısaltma grupları, akkuzatif grubu başlıkları altında değerlendirmiştir.

Biz de çalışmada bu sınıflandırmayı örnek alacağız.

---

[67] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, Ankara, TDK Yay., 2011; Günay Karaağaç, **Türkçenin Dil Bilgisi**, Ankara, Akçağ Yay., 2016; Günay Karaağaç, **Türkçenin Söz Dizimi**, İstanbul, Kesit Yay., 2009 Halil Açıkgöz, Muhammet Yelten, **Kelime Grupları**, İstanbul, Doğu Kütüphanesi, 2005; Mustafa Altun, **Türkçede Kelime Grupları Çözümlemeleri**, İstanbul, MVT Yayıncılık, 2011; İbrahim Delice, **Türkçede Sözdizimi,** İstanbul, Kitabevi Yay., 2003; Enfel Doğan, "Eski Anadolu Türkçesinde Kelime Grupları ve Kullanılışları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001; Vecihe Hatipoğlu, **Türkçenin Sözdizimi**, Ankara, TDK Yay., 1972; a. mlf., "Kelime Grupları ve Kuralları", **TDAY-Belleten**, Ankara, 1963, s. 203-244; Mustafa Özkan, Veysi Sevinçli, **Türkiye Türkçesi Söz Dizimi,** İstanbul, Ak Yay., 2009; Bilal Aktan, **Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi**, Ankara, Gazi Kitabevi, 2009; Malek (Moh'd Ali), "Yazıcızade Mehmed'in Muhammediye İsimli Eserinde Kelime Grupları (beyit 1-500)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

[68] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, Bayrak Yay., İstanbul, 1998, s. 372.

[69] Leyla Karahan, **Türkçede Söz Dizimi**, Ankara, Akçağ Yay., 2010, s. 39.

1.4.1. Tekrarlar

Aynı türden iki kelimenin arka arkaya gelmesi ile oluşan kelime gruplarıdır. Türkçede her çeşit kelime türünden tekrar yapılabilir. En elverişli kelime türleri isimler, sıfatlar, zarflar ve gerundiumlardır. Zamirler ve edatlar (bazı ünlem edatları hariç) tekrara elverişli değildirler. Fiillller bunlara göre daha elverişlidir. Tekrarların kuvvetlendirme, çokluk ve devamlılık olmak üzere üç fonksiyonu vardır.[70]

Tekrarların çeşitleri şunlardır: aynen tekrarlar, eş manalı tekrarlar, zıt manalı tekrarlar, ilaveli tekrarlar.

1.4.1.1. Aynen Tekrarlar

Bir kelimenin art arda iki kere söylenmesiyle oluşan tekrarlardır. En çok kullanılan ve birçok kelime türü ile yapılan bir tekrar grubudur. Daha çok zarf işlevinde kullanılır.

Ki *bir bir* hep su'āl éde cemī' 'işyānıñı senden 772

Anuñ-çün ekdigi bitmez anuñ-çün ḳaḥṭ olur *gāh gāh* 1334

Ki *hāy hāy* vesvese éder şu işi işle dér ḫannās 1907

Ki tevbe né ile olur déyem *bir bir* saña anı 2278

Öñüne *ṣaf ṣaf* olurlar édeler aña istiġfār 2637

Ki gördüm bir bölük mer'e *çeküp çeküp* yér étini 2786

---

[70] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, Bayrak Yay., İstanbul, 1998, s. 375; Ayrıntılı bilgi için bknz.: Osman Nedim Tuna, "Türkçenin Sayıca Eş Heceli İkilemelerinde Sıralama Kuralları ve Tabiî Bir Ünsüz Dizisi", **TDAY-Belleten,** 1982-1983, Ankara 1986, s. 163-228; a. mlf., "Türkçede Tekrarlar-1", **Kowalski Özel Sayısı**, İstanbul 1949, C. III, No: 3-4, s. 429-477; a. mlf., "Türkçede Tekrarlar-2" **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C. IV, İstanbul 1950, s. 35-82; Bülent Özkan, "Türkiye Türkçesinde İkili Tekrarlar", **Turkish Studies**, Volume 6/2 Winter 2001, s. 1615-1648.

Ḳıyāmetde né işleye o ʿavretler bular *vay vay* 2798

Didim didim yola étin ṣanasın çekdi kelbiyyāt 3024

Ki *pāre pāre* oldı ṭaġları ṭaşlar olup ḫarāb 3554

Arı gibi *gümül gümül* éde teniniñ üstüne 3609

Yédinci göge dek cümle ki *ṣāḳ ṣāḳ* ola ol ṭıbāḳ 3696

Biri birini görmeye *debel debel* geze insān 3803

Güle güle ṣarılalar ḳoçuşmaḳdan éde ifrāṭ 3881

Bu şādılıḳ ile ol ér vara *ṣalını ṣalını* 3886

Düşdi ḳabri üstüne aġlar *zār zār* 3988

1.4.1.2. Eş Manalı Tekrarlar

Aynı anlama gelen veya çok yakın anlamlı kelimelerin meydana getirdiği tekrarlardır.

Saña rūzī ḳılupdur Ḥaḳ *yé iç* anda maʿā'l-ebrār 2437

Degildür *ġam ġuṣṣa* evi buña giren olur şükrān 2657

Ḳoyalar *aç ṣusuz* ʿuryān başı açıḳ ola iḫṣār 3625

Uzatmış gögsü üstüne aḳar *ḳan iriñ* istikṣār 3630

O *ṭayyib ṭāhir* evidür mülevves giremez aña 3845

1.4.1.3. Zıt Manalı Tekrarlar

Zıt anlamlı iki kelimenin meydana getirdiği tekrarlardır.

Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī lisānımız *géce gündüz* 4

Ki ʿahdini bozan kişi helāk olur *yaḳın ıraġ* 92

Kebīre ger ṣaġāyirden né deñlü var ise *çoḳ az* 787

Ḥarām ḥelāl démez yérsiñ vurula aġzıña licām 897

Ki *yér gök* aġlaşır cümle bu ayın iftirāḳından 1242

Ki bir şey' aġzıña alsañ *acı ṭatlu*yu bilürsiñ 1847

Ki ben Allāh'ı isterim gerekmez baña *oġul ḳız* 2816

Baġarṣığın sürüyen déye ben *oḳur yazar* idim 3838

1.4.1.4. İlaveli Tekrarlar

Kelime başına bir ses veya hece ekleme yoluyla yapılan tekrarlardır.

Göge aġdı bular *düpdüz* Ḥaḳ'a söylediler elān 1623

İçi *ṭopṭolu* nūr olmuş nūr içinde yatar kimse 2492

Kömür olurdı cümlesi ki simsiyāh olur evṭān 3806

Yanardı *büsbütün* dünyā olurdı ṣanki ol nīrān 3810

Ki *ṭorṭop* ola küçile żaʿīf ola ki ol seyyāf 3825

1.4.2. Bağlama Grubu

Bağlama grubu, bağlama edatları ile birbirine bağlanmış iki veya daha fazla isim unsurunun oluşturduğu kelime grubudur.[71]

İsim + Bağlaç + İsim = Bağlama Grubu

(u, ü, vu, vü, ve, ile, daḫı, …)

[71] Leyla Karahan, **Türkçede Söz Dizimi**, Ankara, Akçağ Yay., 2015, s. 65.

1.4.2.1. "u, ü, vu, vü" ile Kurulan Bağlama Grubu

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy *Ḫāliḳ u Feyyāż* 1

Dédi ehline bu düşi ki ehli étdi *āh u zār* 215

Teşemmür éyle ṭāʿata budur bil *aṣveb u reşād* 635

Ki bundan şoñra gétdiler ki *Münker ü Nekīr* benden 802

Ki döksüñ gözleriñ yaşlar *dün ü gün* éylegil sen yas 1240

Ki bir gün peşmān olursın oḳu *leyl ü nehār* cemʿ ā 1814

Ṣafā vü leẕẕet olurlar cinānıñ niʿmetinden hep 2540

Ki Miʿrāc gécesi gördi géderken yüzi *bedr ü ay* 2777

Ki görmeñ mi olanları ḳanı *ābā vü ecdādıñ* 3531

Vara *ḳuds ü mübāreke* bu işde étmeye ihmāl 3603

Ki içdim selsebīlinden daḫı *kāfūr u zencebīl* 3911

1.4.2.2. "ve" ile Kurulan Bağlama Grubu

Ki *dünyāda ve āḫiretde* maḥzūn éyleme Feyyāż 7

Çıḳa hep *ḥūrī ve ġılmān* ki cümle édeler iḳbāl 682

Ki melʿūndur o kimse kim ki *Tevrāt'da ve İncīl'de* 1407

Ki zīrā tesbīḥ éder hep cemīʿ *ḥayvān ve ger nebāt* 2040

Né deñlü var ise anda cemīʿ *ḥūrī ve vildānāt* 2051

Ki herkes étdiğiñ bula *eger ḫayır ve şerriyāt* 2251

Ki vāh *ümmāh ve ābāh* né ḥayıf oldı bize elān 2548

Eger *gizlü ve aşkāre* günāhın defʿ éder deffāʿ 2602

Keremiñden ve lüṭfiñdan müyesser éyle Yezdānī 3867

1.4.2.3. "ile" ile Kurulan Bağlama Grubu

Ki *bir ḳız ile bir oġlan* bulara oldı taḳrībāt 593

Ki *bayram ile Berāt* ol gécelerinde ʿibādāt 842

Yér ile gök arasında ṣavmı devr éyleye illā 1226

Daḫı *ʿarş ile kürsī*yi daḫı cennet-ile nārı 1474

Ḳamusınıñ yüki *lūʾlūʾ ile cevāhir* olaydı 1517

Déye *ana ile baba* nédendür bize bu ikrām 2134

Daḫı *ʿaḳreb ile yılan* ṭola ḳabriniñ içine 2382

Ki *sürme ile raṣdıḳ*la düzünürler idi hāy hāy 2805

Ki *cennet ile cehennem* içini éyledim seyrān 2836

Biriniñ daḫı aġzından aḳa *aġu ile zehir* 3025

Ki ben cemʿ éylemem aṣlā ki *dünyā ile aḫreti* 3223

1.4.2.4. "daḫı" ile Kurulan Bağlama Grubu

Ki ṣarf éder ki ol kişi *köçege daḫı ṭavula* 311

Vére *cerrāḥlara* mālı *daḫı devāya* ol kennāz 341

Kiẕibden daḫı riyādan suʾāl étse gerek Allāh 466

Ki vaḳf édene ṣevāb yoḳ olur *ribā daḫı isrāf* 1215

Yılanlar daḫı ʿaḳrebler yéyeler ṣoḳalar füssāḳ 1400

Bu *étler daḫı kemikler* bu ilikler bu ṭamarlar 1845

Elemde daḫı ḥasretde nedāmetde ḳıla ʿaẕāb 2385

Ki *sündüs daḫı istebraḳ* döşekler véreyim éy yār 2439

Ki ḫalḳ görsün beni sévsin *yigitler daḫı ḳocalar* 2806

Ki yoldaş ola *ḫūrīler daḫı ġılmān* vére Ḥuffāẕ 3466

1.4.2.5. "yāḫūd", "veyā" ile Kurulan Bağlama Grubu

Anuñ eline bir dirhem *gümüş* girse *veyā dīnār* 197

Deveniñ yüki hep *altun veyā gümüş* olup imtāʿ 1513

Ki hep ḳırmızı yāḳūtdan degil *pūlāt veyā mermer* 1577

Ki incitse seni ḥayvān *ṭarīḳde yāḫūd ġayrıda* 1780

Ki dünyāda olan eşyā eger *altun veyā gümüş* 2132

Ṣoram ḥālini bir daḫı *ʿāciz midür veyā şükrān* 2666

Biri yāḫūd ikisi de édesiz anlara iḥsān 3262

Kebāb isteñ yāḫūd biryān ki bende bulunur īcād 3911

1.4.2.6. "né … né …" ile Kurulan Bağlama Grubu

Né niʿmetdür né devletdür gel imdi sen göziñi aç 1182

Ki erkānları gözlemez *né rükūʿ bellü né sücūd* 1378

Né āteş göreler bunlar *né şiddeti né ḫūn* imrār 1565

Né niʿmetdür gör éy ʿālim *né iḥsāndur* bi-ḥamdillāh 1949

Né elde var *né avuçda* géder ʿömriñ géçer furṣāt 2054

Né ḥisāb göre *né ʿaẕāb* gire cennete ol nisā 2724

Né ṣanʿatdur né ḳudretdür anı Ḥaḳ éyledi īcād 3913

1.4.2.7. "hem" ile Kurulan Bağlama Grubu

ʿAdū-yı ekberiñdür hem mühīndur bu saña her ān 58

Daḫı bu cennet içinde yaratdı *ḥavżı hem esmāk* 242

Nidā éder bular *evlerine hem ehl-i beytine* 1136

Ol emr éyledi ehline *ṣalātı hem zekātı* bil 1320

Faḳīre hem żuʿafāya taṣadduḳ éde-y-idim hep 1514

Yédigiñ géydigiñ bilmeñ ki bilmeñ *nārı hem ʿuḳbā* 1852

Ḫudā'yı ẕikr éder *ṭaşlar aġaçlar hem daḫı ḳuşlar* 344

Daḫı *ḥarf-ile medd-ile daḫı hem ḥüsn-i ṣavt-ile* 3494

Daḫı yigirmi dört sāʿat olupdur *géce hem gündüz* 3523

Ki zīrā göreler bunlar ki *gökler hem cemīʿ yérler* 3557

Ki *körler hem kötürümler* daḫı mecẕūm olup żarrār 3726

1.4.2.8. "hem … hem …" ile Kurulan Bağlama Grubu

Ṭutanı daḫı *hem aġlayanı hem édeni fiġān* 2651

Yanında *hem Ebū Bekir daḫı hem bile Murtażā* 3090

Ki evvelkinden *efḍal hem müzeyyen hem müşerref hem* 3856

1.4.2.9. "ya" ile Kurulan Bağlama Grubu

Melek mi ya resūl midür resūl déye meleklerdür 763

O *beşşer ya veliyyullāh* maḳāmıñ cennet éy zühhād 765

Aġır gele bunuñ ṣevābı *yérlerden ya göklerden* 3491

1.4.2.10. "ya ... ya ..." ile Kurulan Bağlama Grubu

Ya āteşe bile yanan ya ṣuya ġarḳ olan lemmāz 321

1.4.2.11. "ya …yāḫūd …" ile Kurulan Bağlama Grubu

Üçüncüsi olur ʿāşıḳ ya oġlana yāḫūd ḳıza 315

1.4.2.12. "ki … ki … / kim ... kim ... / kimi … kimi … / kimin … kimin … ile Kurulan Bağlama Grubu

Kimin rāki‘ kimin sācid ki bulduḳ kimini nevvām 1157

Ḫaber vérir bular cümle *kimin ḳā’im kimin sācid* 1161

Né dér aña *ki ol Settār ki ol Ġaffār ki ol Cebbār* 1541

Kimi ḥarīr kimi sündüs ki īcād éyledi Cebbār 1580

Gel imdi gör *ki şol cāhil ki şol fāsıḳ şol fācir* 2344

Kimi ṣarı kimi ḳızıl kiminiñ gözleri ezraḳ 3124

Ki lu‘b-ile ki lehv-ile ḫabīṯ sözler édüp kelām 3129

1.4.2.13. "biri ... biri ...” ile Kurulan Bağlama Grubu

Biri a‘mā biri ebraṣ biri aḳra‘ başı cerrād 398

Biri birdür biri ondur biri yétmiş-durur éy yār 546

Biri kāhin biri sāḥir biri de ḫamr içen dā’im 830

Biri Berāt biri Ḳadir iki ‘īdler mufaṣṣılāt 845

Biri gizlü biri aşkār géce gündüz bil éy şāhbāz 1894

Ḳanadıñ *biri maġribe* yétişir *biri maşrıḳa* 3376

1.4.3. Sıfat Tamlaması

Somut, soyut isimleri ve kavramları çeşitli yönleriyle belirtmek veya nitelemek amacıyla ve ona bağlı sıfatın tamlama dizilişinde oluşturduğu söz grubuna "sıfat tamlaması" denir.[72]

Yardımcı Öge	+	Asıl Öge	=	Sıfat Tamlaması
Sıfat Unsuru		İsim Unsuru		

1.4.3.1. Sıfat Unsuru ve İsim Unsuru Tek Kelimeden Oluşan Sıfat Tamlamaları

Saña ḥamdden ayırma kim *cemīʿ eyyām*da sen Feyyāż 6

Ki bir kerre ṣu içseydi *yédi deryā*yı içerdi 473

Ebū Ḥafṣ-ı Kebīr'i gör *büyük evliyālardan*ken 815

Ki *bir āyet* oḳuduñ sen ki *yüz ġazā*ya varmışça 1171

Veyā yaşıl zebercedden anı ét Ḥaḳ'dan iltimās 1292

Müfessirler beyān étdi *bu āyet* maʿnāsın diñle 1373

Dédi *baʿżı müfessirler bu āyet*den murādullāh 1494

Bunı böyle biliñ *taḥḳīḳ imām*la édiñ istimtāʿ 1515

Vefāt éyledi *ol şāh* kim *biraz zamān* mürūr étdi 1639

İçi *ṭopṭolu nūr* olmuş nūr içinde yatar kimse 2492

Ṭoḳuz ay götüre anañ seni ḳarnında éy kişi 3268

Kimi ḥaşr ola *aḳ gümüş* gibi yüzi ola envār 3624

[72] Zeynep Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, TDK Yay., 2007, s. 190

1.4.3.1.1. Farsça Sıfat Tamlaması

Rivāyetde gelüpdür kim ki *ʿĀʾişe-i ṣıddīḳa* 524

Bu ay *şehr-i mübārek*dür bu ay şehr-i taṣadduḳdur 923

Ki bir köşk vérile buña ola *yāḳūt-ı aḥmer*den 1292

Deveci buña dédi kim ḳanıdur *ḥāl-i evvelki* 2026

Dirile başına cümle ola *cemʿiyyet-i kübrā* 2208

Ṣanalar *sebʿ-i semāvāt* yıḳıldı oldı hep ḫarāb 3553

Yériñ altında yata ol *bedr-i tām* 3956

1.4.3.2. Sıfat Unsuru veya İsim Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

1.4.3.2.1. Sıfat Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

1.4.3.2.1.1. Sıfat Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlaması

Ki yatdı *bir iki sāʿat* ifāḳat buldı ḳaḳdı ol 1790

ʿAdāvetlik géde *düpdüz muḥabbetlik* vére Fettāḥ 1920

Düşümde gördüm oğlumı yüzi *ṭopṭolu ḳabarcıḳ* 2662

Yanardı *büsbütün dünyā* olurdı ṣanki ol nīrān 3810

Firḳatiñ aġusı *ṭolu ṭolu ḳadeḥ* 3985

1.4.3.2.1.2. Sıfat Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlaması

Yédi dürlü belā-y-ile ki ibtilā éde Allāh 308

Ki *bir loḳma ḥarām* ḳırḳ gün ʿameller maḥv éde iʿlām 892

Gine *ol meʾūne ʿavret* ki zencīr-ile baġladı 1076

Ki her yüzinde *yétmiş biñ aġız* ḫalḳ éyledi Allāh 1123

Getüreler bular cümle *ḳızıl yāḳūt buḫūrdānı* 3864

1.4.3.2.1.3. Sıfat Unsuru Sayı Grubu Olan Sıfat Tamlaması

Yigirmi yédi günde azād étdigi ḳadar éy nās 1257

Anuñ başına *on iki* beliyyeler gelür elbet 1384

Daḫı olupdur *on ṭoḳuz* ḥurūf ʿaded éder aḫyār 2639

Ki *yüz yigirmi dört biñ* peyġamberiñ cümlesi bile 3093

Ki tā *on iki arşun* géçe yériñ altına bu ṣu 3583

1.4.3.2.1.4. Sıfat Unsuru Birleşik İsim Olan Sıfat Tamlaması

Ki pāre pāre éyledi cānāver *işbu faḳīr*i 276

Éneydi *işbu ʿāleme* éderdi cümleyi emvāt 3026

1.4.3.2.1.5. Sıfat Unsuru Partisip Grubu Olan Sıfat Tamlaması

Ki *āḫiri ḫarāb olacaḳ eşyā*yı yapar īḫāz 316

Ki *gökden gelecek beliyyā*yı defʿ éyleye Allāh 784

Ki *Ḳurʾān oḳunan mevżiʿle*ri cümle gezer bunlar 1147

*ʿİlim taḥṣīl olacaḳ yérle*re vaḳf éylegil kişi 1193

Cemīʿ yérlerde göklerde olan maḫlūḳ ḳılar namāz 1370

Ki buġż éder Teʿālallāh *fuḥuş söyleyen ādem*e 1762

1.4.3.2.2. İsim Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

1.4.3.2.2.1. İsim Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlaması

Anuñ eline *bir dirhem gümüş* girse *veyā dīnār* 197 (bir dirhem gümüş veyā dīnār)

Déye ol Ḳādir ü Ḳayyūm ki ʿafv étdim cemīʿ ẕenbiñ 779

Bu étler daḫı kemikler bu ilikler bu ṭamarlar 1845

Né deñlü var ise anda *cemīʿ ḥūrī ve vildānāt* 2051

Ki *ol Ḫāliḳ u Lā-yezāl* anuñ gökçek ʿamellerin 2484

1.4.3.2.2.2. İsim Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlaması

Ki bundan ṣoñra bilsünler *bu bir mevʿiẓ*dür iḫvāna11

Veyāḫūd bedenine Ḥaḳ *oñulmaz bir maraż* vére 340

Ki *bir āḫer ḥadīṯ*inde buyurmışdur Resūlullāh 1093

Ki aġzından çıḳa anuñ ki *bir yaşılca ḳuş aḥsen* 3513

Yoġ-idi Ḥaḳ ḳatında héç ki bundan *bir ulu melek* 3424

1.4.3.2.2.3. İsim Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlaması

Ki *yér gök* aġlaşır *cümle* bu ayın iftirāḳından 1242 (cümle yér gök)

Eger *yérler ḳamu gökler* olaydı cümlesi kāġıd 1524 (ḳamu yérler gökler)

1.4.3.2.2.4. İsim Unsuru Farsça Tamlama Olan Sıfat Tamlaması

Ki *cümle ehl-i İslām*'a ki nuṣret éyleye Allāh 16

Ki *ol server-i ʿālem*den inan müʾmin iseñ aġyār 192

Ki *baʿżı ehl-i tefsīrler* buña bir maʿnā vérmişler 470

Néden farż éyledi saña *bu şehr-i aʿẓam*ı Allāh 899

Ki taḫṣīṣ éyledi baña budur béş niʿmet-i maẓhūr 966

Ki *dört livā-i ḥāmd*ı var ki inʿām étdi ẕī'l-inʿām 1101

Ki terk éylese bir ādem ki bir vaḳt-i namāzı bil 1381

Ki cennetde yaratdı Ḥaḳ ki yétmiş biñ şehr-i aḥsen 1577

Ki ḥıfẓ éyle bu ḳuluñı cemīʿ vesvās-ı şeyṭāndan 1888

Bu ʿābd-i ʿāciz éydür ki néce envāʿi tekfīrāt 3001

1.4.3.2.2.5. İsim Unsuru Arapça Tamlama Olan Sıfat Tamlaması

Ki ben *bir efḳaru'l-ʿabdin* ki ben *bir aḫḳaru'l-ʿabdin* 12

Ki ḥüsn-i ḫulḳ éde ḫalḳa dédi *ol seyyidü'l-enām* 1755

Ḳaçan *ol ṣāḥibü'l-Ḳurʾān* ola aḫrete menḳūlāt 2097

Müyesser éyleye Allāh bize ol aḥsenü'l-evżāʿ 2471

Ki ben *bir nāziʿü'l-kefen* kişiyim bil bilā-nizāʿ 2612

1.4.4. İyelik Grubu ve İsim Tamlaması

1.4.4.1. İyelik Grubu

Tamlayanı kişi zamiri olan "ilişkilendirme grubu"dur. Bir varlığın bir kişiye bağlandığı yapıdır. İsim tamlaması, bir varlığı bir başka varlık ile ilişkilendirirken;

iyelik grubu, bir varlığı bir kişi ile ilişkilendirmektedir. Tamamen isim tamlaması gibi oluşmuş bu söz grubunu isim tamlamasından ayıran tek fark, birinci isim ögesinin kişi zamiri olması ve bu kişiye ait olan iyelik eklerini alarak ikinci isim ögesine bağlanmasıdır.[73]

Tamlayan	+	Tamlanan	=	İyelik Grubu
Zamir + İlgi Eki -(n)Iñ, -(n)Uñ		İsim Unsuru + İyelik Eki -(s)I		

*Benim raḥmetim*i görmez cinānım yoḳ aña ʿivāż 41

Metāʿı az-durur *anuñ* ġurūr olmaz buña eşḫāṣ 60 (anuñ metāʿı)

Ḳaḳup oturduġuñ yalan *sözin* yalan *işiñ* yalan 80 (seniñ söziñ / seniñ işiñ)

Benim ʿizzim celālim-çün ki dünyāyı muḥabbetde 166

Daḫı her bār *seniñ eliñ*e bir dirhem gümüş girse 195

Ki *anlarıñ żiyās*ından ḳamer şems éder istifrār 204

Anı Allāh musallaṭ ḳıldı *mālıñ*a *seniñ* kişi 314 (seniñ malıñ)

Anuñ béşincisi nédir ki bir belā gele māla 319

Eger sözinde ṣādıḳsa *benim yoldaki ortaġım* 329

Benim devem gérideydi yıḳıldı-idi *yükümüz* 336 (bizim yükümüz)

Biri şol kişi ḥasretde *anuñ bir ḳulı* var idi 358

Ki gétdi *mālımız bizim* déyü ḫalḳa éder şekvā 480 (bizim mālımız)

Fülān ẓālimi gördüñ mi *benim mālım*ı aḫẕ étdi 485

Ki evvelki kitāblarda *seniñ fażlıñ*ı ben gördüm 725

Né şey' ile *seniñ günāhıñ*ı yarlıġadı Allāh 1641

Başıñ yarıldı mı *seniñ* bu dīn yolunda éy kişi 1803

Siziñ ḫayırlıñız kimdür ki Ḳur'ān oḳuya evḳāt 2072

Siziñ ẓannıñız olur mı oḳuyan bula bī-şümār 2141

[73] Günay Karaağaç, **Türkçenin Dil Bilgisi**, Ankara, Akçağ Yay., 2016, s. 491.

Seniñ ḳanḳı teniñ vardır yanacaḳ bunlara füssāḳ 2345

*Seniñ aġladıġıñ benim yüzüm*i böyle éyledi 2664

Dédi Behrām'a yā Behrām *bizim dīnimiz*e göre 2916

Biri budur ḳabūl olmaz *siziñ da'vetiñiz* aṣlā 2959

*Öñüñ*de yoḳ ṭabaḳ *seniñ* yémeñ içmeñ sen éy civān 3303 (seniñ öñüñ)

Bu kez ṭırnaḳ ḳadar biti çıḳa *anlarıñ içi*nden 3509

Öpdi *gözleri*ni sürdi yüzüni 3997 (anlarıñ gözleri)

1.4.4.2. İsim Tamlaması

1.4.4.2.1. Belirtili İsim Tamlaması

İlgi eki alan isim öğesi ile iyelik eki alan isim öğesinin bir araya gelerek oluşturduğu isim tamlamasıdır.

Tamlayan	+	Tamlanan	=	Belirtili İsim Tamlaması
İsim + İlgi Eki -(n)Uñ		İsim + İyelik Eki -(s)I		

Daḫı yüz biñ ṣalāt olsun *ḥabībiñ rūḥ*ına yā Rab 8

Daḫı hem *vālideynimiñ ṣuçu*nı 'afv éde Raḥmān 14

Géderken gördi bir ādem *ṣuyuñ* oturur *üstü*nde 151

Ki *gölgesi*nde *aġacıñ* ḳılardı dā'imā namāz 163 (aġacıñ gölgesi)

Yétişmeye *bunuñ ẕikri ṣevābı* hem *fuḳarānıñ* 184 (bunuñ ẕikri hem fuḳarānıñ ṣevābı)

Ki *göñlüñ murād*ın dé sen saña édem anı īrād 408

Daḫı *ḳabriñ ḳarañlıġ*ın Ḫudā ref' éyleye andan 768

O melʿūn héç ebed görmez ki *cennetiñ ḳoḫuları*n 1408

Dédi vallāh ki *oġlumuñ vefāt*ından degil aḥzān 1647

Géceniñ nıṣfı olduḳda ḳaḳardıñ Ḥaḳ rıżāsı-çün 2438

ʿAẕāb étmem *bu kitābıñ* ebed *ṣāḥibi*ne biliñ 2635 (bu kitābıñ ṣāḥibi)

Dédi *ḫāṭırı* kesr oldı ki *ḳoñşucıġımıñ* bugün 2946 (ḳoñşucıġımıñ ḫāṭırı)

*Anasınıñ babasınıñ günāhı*n éde Ḥaḳ ġufrān 3497 (anasınıñ günāhı babasınıñ günāhı)

1.4.4.2.1.1. Arapça Belirtili İsim Tamlaması

Çü ṭoġdı *raḥmetü'l-ālem* buña taʿẓīm gerek ikrām 886

Buyurdı *seyyidü'l-kevneyn* ki bir mü'mini bir kimse 932

Ki şerlisi nédür nāsıñ *mużırru'n-nās* ola erdāf 1196

Ġażabu'z-zevc ġażabullāh-durur bu sözi fehm éyle 2764

1.4.4.2.2. Belirtisiz İsim Tamlaması

Tamlayanın eksiz, tamlananın ise iyelik eki aldığı isim tamlamalarıdır. Belirtisiz isim tamlamalarında tamlayan ile tamlanan arasına başka bir kelime girmez ve tamlayan ile tamlanan yer değiştirmez.[74]

Tamlayan	+	Tamlanan	=	Belirtisiz İsim Tamlaması
İsim Unsuru + Ø		İsim Unsuru + İyelik Eki -(s)I		

Ki *Miʿrāc gécesi* gördüm cehennem ehli bāzirgān 300

[74] Leyla Karahan, **Türkçede Söz Dizimi**, Ankara, Akçağ Yay., 2010, s. 44.

Dédi yā *mü'min anası* ki bundan étme istiḫbār 526

Bu bir gécedür éy Aḥmed açılır *gök ḳapuları* 849

Dédi ʿAṭā ki *ġayyā ḳuyusı* bir vādidir oddan 1354

Daḫı *göz āfātı*n işler ḳulaḳ ayaḳ éder iḳdām 1776

İşāret ehli dédiler bir ādem oḳusa bir kez 1893

Oruç ḳażāsı ṭutmaḳdur eger ḳādir ise ṣavma 2287

1.4.4.2.2.1. Farsça Belirtisiz İsim Tamlaması

Yarın *yevm-i ḳıyāmet*de ʿaẕāb édem aña bilsün 44

Néce evler binā ḳıldım seniñ-çün *dār-ı cennet*de 224

Buyurdı *mefḫar-ı mevcūd* ḫiṭāb étdi pes aṣḥāba 290

Anı Allāh unutdura ki *ḥāl-i mevt*de bil kennāz 342

Daḫı ref' éyleye andan *ʿaẕāb-ı ḳabri* ol Raḥmān 671

Ki gördüm *ḥāl-i rü'yām*da Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr'i ben 795

Né var şu fānī dünyāda né var dār-ı nedāmetde 2043

Başında tāc-ı cennet var gülerek geldi yanıma 3332

ʿAẕāb-ı ṭamuyı saña déyem gözüñ aç uyḳudan 3796

1.4.4.2.2.2. Arapça Belirtisiz İsim Tamlaması

Ki bir gün Ḥażret-i Mūsā gezerdi *sāḥili'l-baḥr*de 229

Elā éy *ṣāḥibü'l-ḫayrāt* éşit benden biraz aḫbār 513

Bir ādem *leyletü'l-ḳadr*i ʿibādetle ola ḳavvām 1091

Ki *rūḥu'l-aḳrabā*dur dér ululardan ki éy aʿmām 1134

Ḫudā baʿṣ éyleye aña *melekü'l-mevt*i ẕī'l-ikrām 1446

Bir ev yapıñ anuñ içün ki *dāru'l-ḥamd* ola meşkūr 2684

Ki vardır odda bir vādī aña *dāru'l-ḥüzün* dérler 3120

1.4.4.2.3. Zincirleme İsim Tamlaması

Zincirleme isim tamlaması en az üç isimden oluşur. Bu isim tamlamasında tamlayan ile tamlanan belirtili veya belirtisiz isim tamlamalası olabilir.

Séveydi *at siñeginiñ ḳanadı* miḳdārı Feyyāż 32
Ki *cennetiñ ḥarīriniñ* ki *bir miḳdārı* dünyāya 72
Faḳīriñ ẕikriniñ ṣevābı ki çoḳdur dédi aḫyār 184
Ki *cennet ehliniñ çoġı* faḳīrlerdür olup ferḥān 301
Daḫı *yér ehliniñ şerr*in gérü def' éyleye i'zāz 784
Bularıñ cümlesiniñ ṣevābı ḳadar vére ṣevāb 1599
Ki idḫāl éylemiş burnun *anuñ ḳalbiniñ içi*ne 1907
Ki *meyyitiñ ḳarībiniñ ḫāṭır*ını arayalar 2301
Ki istiḳbāl éde *'aẕāb meleklériniñ öñü*ne 2573
Faḳīriñ ẕikriniñ ṣevābı çoḳ olur bil éy muḥtāc 3211
*Cehennem ehliniñ büyükligi*ni édeyim vaṣṣāf 3820

1.4.4.2.4. Unsurlarından Biri veya İkisi Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları

1.4.4.2.4.1. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan İsim Tamlaması

Ḥişār éyle *bu baḳçanıñ kenārı*nı çalıla sen 134
Déyem mi size aṣḥābım *eñ ednā cennet ehli*nden 1284

*Cemī ırmaḳlarıñ ṣuyu*n o ḥālde vérseler aña 1393

Ḥurūfi bu eʿūẕüniñ yigirmi dört-durur ʿaded 1898 (bu eʿūẕüniñ ḥurūfı)

Né deñlü ḳılı var ise *teni*nde *ol kişiniñ* bil 2596 (ol kişiniñ teni)

Baġışlardım *ṣevābı*nı *o namāzıñ* ben oġluma 2675 (o namāzıñ ṣevābı)

Ki bir müʾmin *bir āḫer müʾminiñ ḥācetı*ne yélse 2864

*Bu fāsıḳlar şürūrı*ndan ki ḥıfẓ éyle bizi éy şāh 3168

1.4.4.2.4.2. Tamlayanı Bağlama Grubu Olan İsim Tamlaması

Bu ḳız ile bu oġlanıñ olupdur *ʿömri* taḳrībāt 596

Daḫı *ḥūrī ve ġılmānıñ ṣaġışı*n kimse bilmez héç 920

*Yér ile gök arası*nda ṣavmı devr éyleye illā 1226

Ki *şeyṭān-ile ḳārīʾniñ arası*nda ḳılar Ḥuffāẓ 1889

*Aḫşamı yatsu arası*nda vefāt 4022

1.4.4.2.4.3. Tamlayanı Aitlik Grubu Olan İsim Tamlaması

Biriniñ ḳarnı üstünde *ötekiniñ başı* ola 3593

1.4.4.2.4.4. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubu Olan İsim Tamlaması

Dédi Dāvūd *Ḫudā ile ticāret éyleyenleriñ / Bu deñlü faydası* olur ḥisābsız faydadır éy yār 589

Ki *nevmi terk édenleriñ* ṣıġarlar *ẕahrı*nı bunlar 1100

*Namāzı terk édenleriñ ʿaẕābı*n éyledim iʿlām 1432

Ki *ḫayr işleyeniñ cezāsı* cennetdür ḳıl istiʿdād 2252

Ki *ḫalḳa ẓulm édenleriñ* yıḳam *endāmı*nı iḫrāc 2336

İṭāʿat étmeyenleriñ ṣoñucu nāra dāḫilūn 2379

1.4.4.2.4.5. Tamlayanı Tekrar Grubu Olan İsim Tamlaması

*Fülān oġlu fülānıñ kitābı*dur biliñ éy ḳullar 2634

O *ṭayyib ṭāhir evi*dür mülevves giremez aña 3845

1.4.4.2.4.6. Tamlayanı Farsça Tamlama Olan İsim Tamlaması

*Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafı*ndan ki bir nādī nidā éde 56

Ki zengīn-idim éy kişi *zamān-ı evvel içi*nde 425

*Ṣalāt-ı maġrib ardı*nca yigirmi nāfile ḳılsa 667

*Zamān-ı āḫir içi*nde gele bir dürlü maḫlūḳāt 870

Ki teʾḫīr éyleme zinhār *ṣalāt-ı ʿīdiñ ardı*na

1.4.4.2.4.7. Tamlayanı Arapça Tamlama Olan İsim Tamlaması

Ki *beyti'l-maḳdis içi*nde öbir ḥacer ẕevī'l-iʿẓām 1103

1.4.4.2.4.8. Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan İsim Tamlaması

Ki *ḥūrīniñ* eger *bir parmaġı* batsa deñizlere 73

Meger ol adada *Ḫıżr'ıñ* ki *bir mekānı* var-idi 161

Ki *bir günüñ* iki olur buyurdı seyyidü'l-enām 939 (seniñ bir günüñ)

Ki *cennetiñ sekiz ḳapularm*n cümle açar Allāh 952

Yazarlar *mü'miniñ étdigi aʿmāli* olar éy cān 2535

Nisānıñ pek ḫayırlısı yüzüne baḳdıġıñ zamān 2715

Ki *ʿarşıñ ṣaġ yanm*a süre bunları Ġanī Cebbār 3728

1.4.4.2.4.9. Tamlananı Sıfat-Fiil Grubu Olan İsim Tamlaması

Göñül vérdiñ *géce gündüz ġażab étdigi*ne *Ḥaḳḳ'ıñ* 29 (Ḥaḳḳ'ıñ géce gündüz ġażab étdigi)

Seniñ pek sévdigiñ māllar né ṣūretde yaḳa seni 366

Ki *bir yıldan beri étdiklerim*e vére bir berāt 832 (anuñ bir yıldan beri étdikleri)

Seniñ dünyāda aḫretde ki *maʿmūr olduġuñ* éy kes 3273

1.4.4.2.3.10. Tamlananı Farsça Tamlama Olan İsim Tamlaması

Nétekim vārid olmuşdur ki *aḫbār-ı ṣaḥīḥi*nde 592 (onun aḫbār-ı ṣaḥīḥi)

*Anuñ ḥüsn-i żiyāsm*a daḫı ṭūline ʿarżına 717

Ḳanı şurūṭ-ı İslām'ıñ ḳanı īmān ḳanı aʿmāl 1692 (senin şurūṭ-ı İslām'ıñ)

Anuñ lāʿl-i zülālini içenler olalar sekrān 1988

Ki öyle bir tāc ola ol *anuñ nūr-ı żiyāsm*dan 2139

*Birinin nezʿ-i ḥāli*nde oḳunsa Yāsin éy aḫyār 2636

1.4.4.2.3.11. Tamlayanı da Tamlananı da Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları

Ki *yıldızlar gibi żav'ı* ki *ol incileriñ* éy yār 204 (ol incileriñ yıldızlar gibi żav'ı)

*Ziyāde ḳorḳduġuñ şey' ṣūreti*nde gele ʿAzrā'il 2341

Meger *ol yigidiñ bir inegi* var idi miṣli yoḳ 3352 (ol yigidiñ bir inegi)

Ki *dünyā érleriniñ yüziniñ ḳuvveti* miḳdārı 3903

1.4.5. Aitlik Grubu

Aitlik grubu, aitlik ekine bağlı bir kelime grubudur. Aitlik eki **-ki** ile ondan önce gelen kelime grubunun yalın hâli, genitif veya lokatif hâli ile yapılır. Aitlik grubu, kelime grubu olarak tek başına zamirdir. Fakat diğer kelime gruplarında veya cümlede zamir veya sıfat görevindedir.[75]

Kelime Grubu Ø, -dA, -(n)Uñ + Aitlik Eki -ki = Aitlik Grubu

Bunuñ içindeki biliñ fenāyı ẕem éder cümle 23

Receb ayındaki bir gün ṣevābı andan artuḳdur 654

Meger *Ḥażret-i Dāvūd'uñ zamānındaki* bir ḫatun 553

Néce tecribe olmuşdur *bu aydaki* olan niʿmet 937

Yédi ḳat gökdeki melek ʿadedince ṣevāb inʿām 1169

Daḫı *dünyā yüzündeki* ṭaʿāmı vérseler aña 1394

Ve ammā *şol ḳabirdeki* beliyyeyi saña déyem 1396

Daḫı mebġūż-durur *ḫalḳıñ arasındaki* ol füssāḳ 1410

Bilür *göñlüñ içindeki* ḳamu eşyāları her ḥāl 1667

Daḫı né deñlü var ise *anuñ içindeki* ġılmān 2052

Velī *bunlarıñ içindeki* bir oġlan olup ḫazzān 2656

[75] Muharrem Ergin, **Üniversiteler için Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 386.

Nétekim dér Resūlullāh *bu dünyādaki* ḳullara 3187

Ki *ʿāşıḳlar lisānındaki* gétmez maʿşūḳı dāʾim 3500

Ki *ol köşküñ içindeki* ḫatuna mücdeci vara 3858

1.4.6. Birleşik İsim Grubu

Bir şahsa veya bir varlığa özel isim olmak üzere iki ya da daha fazla ismin bir araya gelerek oluşturduğu kelime grubuna "birleşik kelime grubu" denir.[76]

Ünvan ve akrabalık isimleri, isimlerden önce geldikleri zaman birleşik isim grubunu oluştururlar.

İsim, Ünvan, Akrabalık + İsim = Birleşik İsim Grubu

Rivāyet éyledi Aʿmeş ki *ʿAdī ibni Ḥātem*'den 518

Gelüpdür ḫālişede kim *ʿAbdullāh ibni Muṭī*'den 776

Ebū Ḥafṣ-ı Kebīr'i gör büyük evliyālardanken 815

Ebū Hüreyre buyurdı Resūl-i faḫr-ı cihāndan 847

ʿAlī ibni Ebī Ṭālib cihān faḫrı Muḥammed'den 1206

Ki baʿżılar dédi farżdur ki oldur kim *Ebū Yūsuf* 1492

Ki *ʿOṣmān ibni Bezzāz*'dan rivāyet şöyle gelmişdür 1645

Maʿāẕ ibni Cebel de kim Ḫudā rāżī ola andan 1861

Rivāyetdür *Ebī Ṣaʿleb-i Müṣennā* buyurdı ol 1909

Anıñ elinde yazdı Ḥaḳ *Ebū Bekir* şerīf ismin 1993

Ki *Cābir ibni ʿAbdullāh* né buyurdı bunı diñle 2144

Muḥammed Muṣṭafā benem ki benden éylegil selām 2914

Ki buġżından ḥasedinden ki *Mālik ibni Dīnār*'a 2948

[76] Günay Karaağaç, **Türkçenin Dil Bilgisi**, Ankara, Akçağ Yay., 2016, s. 481.

1.4.7. Birleşik Fiil Grubu

Bir hareketi karşılamak veya bir hareketi tasvir etmek için yan yana gelen kelimeler topluluğuna "birleşik fiil grubu" denir.[77]

Birleşik fiiller iki unsurdan oluşur. Birinci unsur isim veya fiil, ikinci unsur ise bir yardımcı fiildir. Birleşik fiiller ilk unsurun isim veya fiil olmasına göre ikiye ayrılır.[78]

İsim + Yardımcı Fiil = Birleşik Fiil

Fiil + Zarf-fiil + Yardımcı Fiil = Birleşik Fiil

1.4.7.1. İsimle Birleşik Fiil Yapan Yardımcı Fiiller

1.4.7.1.1. Yardımcı Fiili "ét-" Olan Birleşik Fiil Grubu

Bularıñ ḥürmetine sen ki *feyż ét* ʿilmiñi Feyyāż 10

Buña ednāya *meyl étme temāyül étme ét ı̈rāż* 30 (iʿrāż ét)

Ve illā ḥırsız alursa anı *ḳatl éd*eyim elbet 332

Ki vardım ben cehenneme ki *étdim* ehline *inẕār* 531 (inẕār ét-)

Görürsüñ yarın anda sen néler *iḥsān éd*e ʿAllām 916

Ki vārisden ḳaçırmaḳdır o ḥālde aḳçe *vaḳf étmek* 1203

Benim *emr ét*digim nesnelere *meyl ét*meye bunlar 1346

*Şefāʿat éd*e hem yevm-i ḳıyāmetde ḳarībine 1452

Ḳıyāmetde saña andan *suʾāl ét*se gerek ʿAllām 1781

[77] Leyla Karahan, **Türkçede Söz Dizimi**, Ankara, Akçağ Yay., 2010, s. 73.
[78] Muharrem Ergin, **Üniversiteler için Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 388.

Ġażab étdi aña Mevlā édüp zindāna teşbīhāt 2056

Eger gizlü ve aşkāre günāhın *def éd*er deffā‘ 2602

*Beyān éd*elüm icmālen éşit benden olup āgāh 3135

1.4.7.1.2. Yardımcı Fiili "ol-" Olan Birleşik Fiil Grubu

Daḫı yüz biñ *ṣalāt ol*sun ḥabībiñ rūḥına yā Rab 8

Buları dünyā ḳatl étdi *helāk ol*dı ḳamu hellā‘ 120

Néden eliñ *çolaḳ ol*dı éderim bundan istiḫbār 527

Bu ḫaberi éşidicek *ḥazīn ol*dı Resūlullāh 1084

Güzellikleri *vaṣf ol*maz ki her biri ẕevī’l-kelām 1468

Ḫaberde *vārid ol*dı kim buyurdı Aḥmed-i Muḫtār 1954

Ki *tābı‘ ol*dılar cümle melā’ikler muṣalliyāt 2272

Biliñ siz ḥummatü’l-mü’min *naṣīb ol*dı ki mine’n-nār 2626

Birisi *ḫasta ol*saydı anuñ ḥālini ṣormaḳdur 2863

Meger kim bütperest ola ṭapa ġayrıya dā’imā 3063

*Ol*a *ẓāhir* ḳubūrında güzel ṣūret vére Mevlā 3587 (ẓāhir ol-)

Ve her dürlü şarāblardan içeler *mest ol*alar hep 3896

1.4.7.1.3. Yardımcı Fiili "éyle-" Olan Birleşik Fiil Grubu

Bu ednā ‘abdiñ éy Bārī néce *medḥ éyle*ye seni 5

Muḥabbet étme fānīye buña *sa‘y éyle*me eşḫāṣ 34

Ki bundan pes naṣīḥat al faḳīre *éyle i‘tibār* 590 (i‘tibār éyle)

Ki bir gün pes vefāt étdi bunı *defn éyle*dik ḳabre 792

Baña söylediler bunlar ki ümmetiñe *emr éyle* 1165

*Rivāyet éyle*di ‘Ömer Resūl-i mefḫar-ı derrāk 1411

Gel imdi sen de éy cāhil ki *tevbe éyle* cehliñe 1825

Daḫı hem *éyle* yā Rabbi benim ṣāhibime *iḥsān* 2129 (iḥsān éyle)

*Tecennüb éyle*meñ andan tebaʿuddur mine'l-ḥarām 2415

Ki *taḥḳīḳ éyle* bu sözü beyān étdi ulū'l-aḫbār 2627

Ki *taḥvīl éyle*ye Allāh seni de kelb éde Mevlā 3067

Velākin Ḥaḳ ġażab étdi daḫı *redd éyle*di Cebbār 3424

1.4.7.1.4. Yardımcı Fiili "kıl-" Olan Birleşik Fiil Grubu

Ḫuṣūṣā niʿmet-i İslām ki *maḫṣūṣ ḳıl*dıñ éy Feyyāż 3

Bu ḥikmete *naẓar ḳıl*dı ki ol kezẕāb u ol hellāʿ 98

*Vekīl ḳıl*dım ben anları faḳīre māl éde īfād 390

Bunı gördi *taʿaccüb ḳıldı* oldı aña fākirāt 860

Ki Tañrı evine mūm dik *müzeyyen ḳıl* mesācidi 1174

Murādı bu ki mescidde cemāʿatle *namāz ḳıl*a 1541

Elā éy ṭālib-i aḫret *ṭaleb ḳıl* maṭlab-ı aʿlā 1853

Resūlullāh *ḫalīfe ḳıl*dı anları bilā-merdūd 2182

ʿ*Amel ḳıl*dıñ ise eger seni ḳurtara aʿmāliñ 2504

Kerem ḳıl yā fetā eglen saña çoḳ édeyim iṭʿām 3103

Buları dürlü zīnetle *müzeyyen ḳıl*alar éy yār 3722

1.4.7.1.5. Yardımcı Fiili "tut-" Olan Birleşik Fiil Grubu

Ki bir gün ol *oruç ṭut*dı rıżāullāh içün éy yār 553

Bu ayda *bir oruç ṭut*sa né ikrām éyleye Raḥmān 755

Ḳulaḳ ṭut bu söze bugün budur uş ʿanber-i elfāẕ 790

Ḳaçan vurınca ṭopuzı *āteş ṭut*dı beni īḫāz 803

Né buyurdı Resūlullāh *ḳulaḳ ṭut* olasın maġfūr 994

*Muʿazzez ṭut*alar anı mükerrem ola fī'l-aḫlāḳ 1390

Aġlaşuban üstüne *yas ṭut*dılar 4041

1.4.7.2. Fiille Birleşik Fiil Yapan Yardımcı Fiiller

1.4.7.2.1. İktidarlık (Yeterlik) Bildiren Birleşik Fiil Grubu

Fiil + Zarf-fiil (-I) + Yardımcı Fiil = Birleşik Fiil

(bil-)

Anı *bulama*sa ol kes éşit né işler ol Cebbār 185

Déyemez vārişe ol māl daḫı anda ḳalur iḥrāz 343

Ḳasāvetden *yatamaz*dı ʿaceb yarın né yérim kim 447

Daḫı cān *véreme*ye ol ki mevt acısı pek ola 1395

Cehennemde yaḳar gibi *yaḳama*dım édüp idrāk 1421

*Yazamaz*lardı cümlesi *édemez*ler idi īżāḥ 1923

Kerīh rāyiḥalardan ben *varama*dım aña ibġāż 2004

Ḳatı pek güç imiş bu dert *duyama*dıñ vérüp ālām 3132

1.4.7.2.2. Tezlik Bildiren Birleşik Fiil Grubu

Fiil + Zarf-fiil (-I) + Yardımcı Fiil = Birleşik Fiil

(vér-)

Déyi vér baña kiẕb étme olursun āteşe īḳāʿ 93

Ki bir yél *esi vérseydi* ḳamusı maḥv olur anuñ 267

Alı vérdi mi ḥaḳḳıñı ki yélden seniñ éy aḫyār 567

Baş üstüne dédi mel'ūn *ṭutu vér*em size bed ḫām 1070

Saña né işledi Allāh *déyü vér* baña sen elān 1650

Etekin *ṭutu vér*di ol ḳaçan eteki dolunca 1720

Ḳapudan *giri vér*icek ḳıyām édiñ mine'l-ma'ḳūd 2199

Ḳaçan mevt *uçu vér*icek melekler gördiler bunı 2323

Gine *buru vér*em anı kesilir éylemez revān 3286

Ki *silkini vér*icegez ki ḳaṭreler éder ircā' 3380

1.4.7.2.2. Süreklilik Bildiren Birleşik Fiil Grubu

Fiil + Zarf-fiil (-A, -I, -Up) + Yardımcı Fiil = Birleşik Fiil
(gör-, gel-, gét-, dur-, ḳo-, ṭut-)

Ḳatı çirkīn ṣūret içinde *gele gör*e hep eşḫāṣ 47

Bu kez iki kişi daḫı *çıḳa gel*diler altuna 112

Anı ḳovma ḳapuñdan sen ġanīmet *bile gör* anı 393

*Alup gét*di anı miskīn ki ekl éderek ol eṣnā 494

*Çıkup gel*di bular tenimi ṣoḳdılar édüp īḫāz 805

Édeyim her birin beyān bu ḫūydan *ola gör* ıraḳ 1385

*Vara gel*e namāz géçirmedem kendin éde imsāk 1426

Aña muṭṭali' olsalar *gire göre* ḳamu enām 1756

Ki ḳalbin *ṭuta ḳor* anuñ ki ẕikr étdirmez ol ḫannās 1913

*Dönüp ṭut*dı yüzün göge gözünden yaş édüp ihbāṭ 2029

*Dönüp gét*di mekānına şükürler éyleyüp īcād 2038

Bu ḥāl üzre *ḳoyup gét*mem ki tā cennete girince 2106

Odur meyyite faydalı ʿamel *göndere gör* yārān 2296

Melek ṣūretine *ḳoya gel*e meyyite ol aḥbāb 2484

Buları duy ḫaberdār ol bulara *uya gör* nisā 2811

Ki ḳaḳdı *geze gét*di ol néce yıllar olup ʿīşā 2827

Namāzın *ḳıla gör* anuñ meṣāliḥine ét seyrān 2866

Ki fehm étdi anı Behrām ki bir sīnī *alup gel*di 2904

Ṭuta gör emrini anuñ bulursuñ rüʾyet-i Sübḥān 3255

Bizi ẕikr étmeden ġāfil olanlardan *ḳaça gör* sen 3449

Etekleri yére sürünmesün *déyü ṭuta* bunlar 3867

İki ḳolunı *kaldırup ḳoy*a boynuna müʾminiñ 3881

1.4.8. Ünvan Grubu

Ünvan grubu kişi ismi ile bir ünvan, akrabalık veya meslek isminin eksiz olarak birleşmesi sonucu oluşan kelime grubudur. Ünvan grubunda şahıs ismi başta ünvan, akrabalık veya meslek ismi sonda yer almaktadır.[79]

İsim + Ünvan, Meslek, Akrabalık İsmi = Ünvan Grubu

Bulara pes cevāb vérdi ki zīrā *Ḥaḳ Teʿālallāh* 839

Daḫı buyurdı ol server muḥaḳḳaḳ *Ḥaḳ Teʿālallāh* 1254

Ḳulum *ʿĪsā nebī* benim faḳīr idi déye Mevlāh 3791

Yūsuf Peyġamber eline yeşil sancaḳ vére Allāh 3741

[79] Muharrem Ergin, **Üniversiteler için Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 392.

1.4.9. Ünlem Grubu

Seslenme edatı ile isim unsurunun birleşmesinden meydana gelen kelime grubudur. Kelime grubunda ünlem önde, isim öğesi ise sondadır. Bu iki öge ek almadan bir araya gelir.

Ünlem + İsim = Ünlem Grubu

(āh, éy, eyā, hey, hāy, yā, …)

Bunuñ içün sen *éy kişi* Ḥaḳ'ıñ emrini terk étdiñ 375

Dédi Dāvūd'a *yā Dāvūd* ġanīlere degil īrād 388

Murādım budur *éy Bārī* beni ṣā'im olanları 1015

Velākin bil ki *yā Mūsā* zamān-ı āḫir içinde 1044

Ṣaḳın zinhār *eyā mü'min* şu kişilerden olma kim 1202

Rükū' yoḳdur sücūd yoḳdur kerāhetle ṭolu *hey vāh* 1326

Ṣaḳın zinhār *eyā dā'ī* ki isterken Ḫudā'dan sen 1670

Bulara déye ol fāsıḳ ki *hāy nebī* nédür bilmem 2370

Ṣafā geldiñ *eyā dostum* günāhdan keff-i el étdiñ 2475

Dédi oġlum *behey ana* sen étdiñ beni istiḥzān 2663

Belī aldıḳda *yā Rabbi* ḳuluñ oldı aña maḥzūn 2681

Ki biz kendi 'aẕābımuz çekemezken bu né *heyhāt* 3020

'Aceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı *eyā maġrūr* 3311

1.4.10. Sayı Grubu

Sayı grubu, basamak sistemine göre sıralanan, sayı isimleri bütünüdür. Büyük sayı başta, küçük sayı sonda bulunur ve sayılar sondan başa doğru büyür. Sayı isimleri eksiz olarak yan yana gelir ve ayrı yazılır.[80]

Büyük Sayı + Küçük Sayı = Sayı Grubu

Kim evvel leyl-i şaʿbāndan *on iki* ḳılsa bir zühhād 777
Ki *on béş* kerre iḫlāṣı okusa ḳılsa bir ʿubbād 778
Yigirmi yédi günde azād étdigi ḳadar éy nās 1257
Anuñ başına *on iki* beliyyeler gelür elbet 1384
Ki *ṭoḳsan altı* cennetden şehir vére aña ʿAllām 1478
Ki ḥattā *altı yüz yigirmi dört* ʿaẕāb-ile ala 2361
Daḫı olupdur *on ṭoḳuz* ḥurūf ʿaded éder aḫyār 2639
Olupdur cümle-i emlāk ʿadedde *otuz iki* biñ 2640
Daḫı *yüz ṭoḳsan* olupdur ḥisāb ét bir daḫı éy yār 2649
Ki *yétmiş iki* kez döndüm ʿAlī'niñ her yanın devrān 2758
Ki *yüz yigirmi dört* biñ peyġamberiñ cümlesi bile 3093
Anuñ defteri aʿmāli çıḳa *ṭoḳsan ṭoḳuz* cümle 3506
Daḫı *yigirmi dört* sāʿat olupdur géce hem gündüz 3523
Ki tā *on iki* arşun géçe yériñ altına bu ṣu 3583

[80] Leyla Karahan, **Türkçede Söz Dizimi**, Ankara, Akçağ Yay., 2010, s.72.

1.4.11. Edat Grubu

Bir isim unsuru ile çekim edatının birleşmesi sonucu oluşan kelime grubuna "edat grubu" denir. İsim unsurunun isim veya zamir olmasına ve edatın türüne göre isim unsuru çeşitli çekim ekleri alır.[81]

İsim + Ek -(n)Uñ, -(y)A, -dAn, Ø + Edat = Edat Grubu

1.4.11.1. "ile" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Ḫulūṣ niyyet-ile faḳīrlere taṣadduḳ éyleseñ 544

Ḫudā vérdi aña iẕin *faṣīḥ dil ile* söyledi 735

Ki *şehr-i ramażān ile* olara éyleyem ikrām 1045

Ki ʿīd degil-durur bilgil *yeñi libās ile* kişi 1272

Né şeyʾ ile seniñ günāhıñı yarlıġadı Allāh 1641

Kemāl-i maʿrifet ile tevaḥḥud éyledi Maʿbūd 2181

Seniñ emriñ ile yā Rab cānın aldıḳ idi maġfūr 2680

Ki *az bahā-y-ile* gel cevheri saña véreyim dér 3342

Ki olmadıḳ mıdı yoldaş *seniñle* dünyāda gāh gāh 3685

1.4.11.2. "içün" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Bunuñ-çün kiẕb éderdiñiz *bunuñ-çün* ẓulm éderdiñiz 50

Ki geldi aña bir sāʾil dédi *Allāh içün* éy ér 124

Ki *kendi nefsiñ içün* bir aġaç dikdiñ mekānıña 159

Ki *ẓulme vérilen aḳçe içün* on vére ol Cebbār 548

[81] Muharrem Ergin, **Üniversiteler için Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 396.

Żaʿīf ümmetlerim içün duʿā éder Ḥaḳ'a mezbūr 984

Bu ḫayrātlar içün kişi ki vaḳf éyler-iseñ aḳçe 1185

Anuñ keffāreti içün yédi yüz kerre ġazāya 1426

Ki zīrā *emri nehy içün* bize Ḥaḳ éyledi irsāl 2066

Gele Münker Nekīr aña *suʾāl étmek içün* kerrāt 2101

Bu kez ṣaġ yanına bunlar *ʿaẕāb étmek içün* gele 2579

Vekīl éyledi Ḥaḳ seni ʿayāli içün ol Fettāḥ 3229

1.4.11.3. "gibi" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Ki geldi gördi baḳçayı *metīn ḳalʿa gibi* ibdāʿ 140

Ki bizim de ola-y-idi *bularıñ gibi* māl her ān 299

Daḫı *yétmiş ḳadar köpri binā étmiş gibi* iḥsān 659

Tavuḳ dāne devşirir gibi ki éner çıḳar füssāḳ 1378

Bular ṣırāṭ üzerinde géçerler *yıldırım gibi* 1574

Ṭopuḳdan göbeginedek *beyāż ʿanber gibi* reyḥān 1989

Ki ʿālim ḳulları *Ḥaḳ'ıñ nebīsi gibi*dür taḥḳīḳ 2182

Ki *yaġdan ḳıl çeker gibi* ala cānını ol Mennāʿ 2472

Ki *Meryem'iñ ʿibādeti gibi* cehd étse tekṣīrān 2765

Ḳadeḥler ele gelince ḳoḳusı *misk gibi* ḳoḳa 3917

1.4.11.4. "ḳadar, deñlü" Edatları ile Kurulan Edat Grubu

Ki ol ṭaġıñ uzaḳlıġı ki *on fersaḫ ḳadar* yoldur 135

Ki *béş yüz yıl ḳadar* yérden yaḳa ādemi ol taḫta 368

Daḫı vérdi *bu deñlü* māl saña ol Ḳādir ü Vaḥḥād 428

Ki ġayrı éde farżları edā étmiş ḳadar ṣevāb 639

Daḫı *yétmiş ḳul azād étme deñlü* Ḥaḳ ṣevāb vére 658

Daḫı seniñ ez̲ānıñı *né ḳadar* kimse duyarsa 1598

Daḫı iʿṭā éder Allāh *yédi gökler ḳadar* meʾcūr 2164

Anuñ fısḳı zamānında *né deñlü* gün géçirdiyse 3013

Gel imdi köşkünüñ büyükligi *né deñlü*dür déyem 3887

Yüz ādem deñlü yér içer daḫı cimāʿ éder īrād 3901

1.4.11.5. "içre" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Ki basṭ étdi müfessirler ki *tefsīr içre* bir ḳırāṭ 2018

Géce gündüz *ʿaz̲āb içre* giriftār éyleye Tevvāb 2386

Ki bular şöyle gelürler *cihānuñ içre* istiżā 3093

1.4.11.6. "üzre, üzere" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Bu minvāl üzere seni cehennemde yaḳalar bil 374

Bu heyʾet üzre āteşde muʿaz̲z̲eb olalar füssāḳ 455

Bu minvāl üzre hep ʿiṣyānıñı ʿafv éyleye Vaḥḥād 773

Olurlarsa eger ṣābir *ʿibādet üzere* hem bunlar 3201

ʿİbādet üzre dāʾim ol ki ṣabrıñ ṣoñudur muḥtāc 3212

Bu heyʾet üzre gele ḫalḳ ki maḥşer yérine cümle 3669

1.4.11.7. "dek, degin" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Ki kendi ḳaldı aç ol gün *ṣabāḥa dek* ki ol seyyā 559

Anuñ defterine yazmaz ki *seksen güne dek* ʿiṣyān 780

Mekānlarına varırlar gine *cumʿaya dek* maḳām 1150

Yédinci göge dek böyle şorarlar bunlara tamām 1158

O ḥaşır *eskiyince dek* melekler éder istiġfār 1182

Ḳadir gécesine varıncaya dek her gécesinde 1256

Ayaġı ṭopuġına dek ki misk gibi ḳoḳutdı Ḥaḳ 1989

Ḳıyāmete degin bular duʿālar éde dā'imāt 2100

Anuñ ecrini yazıñ siz *ḳıyāmet gününe degin* 2534

Daḫı estaġfirullāh dése aḫşama dek ol nisā 2727

Kimin ṭuta *dizine dek kimin ḳoltuġuna* éy cān 3707 (kimin ḳoltuġuna kimin dizine dek)

1.4.11.8. "göre" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Buña göre bulunur mı ʿaceb dünyāda bir mü'min 78

Ki bulur *keyfine göre* kişiye ḳıldırır şallāh 1340

Gele Münker Nekīr *añа göre* ḳabri geñişmişdür 2491

Ki herkes *ʿameline göre* ḥaşr ola ʿale'l-āṣār 3627

Ki herkes şuçuna göre dökeler derleri éy cān 3706

1.4.11.9. "şoñra" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Ki *bundan şoñra* bilsünler bu bir mevʿiẓdür iḫvāna 11

Ki yazmış mektūbında ol *selāmdan şoñra* oluñ şaz 334

Ṭaʿāmdan şoñra pes Allāh ki ol ḳulunı şuvara1298

Ḥaḳ'a ḥamd u ṣenā étdim *eẕāndan şoñra* fi'l-mekān 1654

Bu sözden şoñra kesb étseñ ki biraz mālı cemʿ édüp 1821

Definden şoñra mü'minler ṭaġılsalar üzerinden 2087

Pes *andan şoñra* İsrāfil emirde éde istiʿcāl 3603

Ki *béş yüz seneden şoñra* bular da varalar ʿarşa 3781

1.4.11.10. "déyü" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Gine inkār édüp kez̲z̲āb *yémedim déyü* and içdi 100

Ki sözünde *yalancıdur déyü* söyledi ol lemmāz 332

Ki gétdi *mālımız bizim déyü* ḫalḳa éder şekvā 480 (bizim mālımız déyü)

Cehennemden *azād étdim déyü* yazar aña berāt 833

Çıḳarıñ beni *deryādan déyü* nidā éder etbāʿ 1536

Ḳanı *ḳıyāmet azıġıñ déyü* Ḥaḳ éder istisʾāl 1708

Ki fehm étmez *ʿamel néce olur* déyü aramaz héç 1839

Ki *ben bu sözde ṣādıḳım déyü* redd éylese cevāb 2970

Déye *éy çürümüş kemik déyü* sözin éde irsāl 3605

1.4.11.11. "ġayrı" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Ki bundan ġayrı sévmediñiz-idi aṣlā héç ibʿāż 49

ʿAdedin kimse bilmez héç ki *benden ġayrı* bir enām 919

Bir içen ṣusamaz ġayrı ṣovuḳdur ḳardan éy icmām 931

Tetebbuʿ étdim ʿālemi ki *benden ġayrı* kem-ter yoḳ 3058

Cenāb-ı Bārīʾden ġayrı olısar cümlesi helāk 3536

Ṭudaḳ fısıldısından ġayrı héç olmaya aṣlā ṣavt 3692

1.4.11.12. "daḫı" Edatı ile Kurulan Edat Grubu

Ki bundan daḫı bir ʿaceb saña édem mi beyyināt 861

Tevażżuʿ édeler andan daḫı ġusl édeler andan 1199

Ol *andan daḫı* pes üstün güzellikde kemāletde 1306

Ana baba ḥuḳūḳından daḫı ezyed-durur biliñ 2193

Ki ġıybet zīrā *zinādan daḫı* eşed-durur biliñ 2954

Ayaġı *yédi ḳat yérden daḫı* aşaġıdur anuñ 3545

1.4.11.13. Diğer Edatlarla Kurulan Edat Grupları

Gel imdi sen de benimle yanalım *bile fī'n-nīrān* 287 (fī'n-nīrān bile)

Anı ḳovma ḳapuñdan sen *ġanīmet bile* gör anı 393

Bu kez İdrīs su'āl étdi ki ʿAzrā'īl melegine 600

Ki ʿĪsā dédi burada *né zamāndan beri* bunda 750

Ki *bir yıldan beri* étdiklerine vére bir berāt 832

Ki şeyḫ dédi ki *dört yüz seneden beri* içindeyim 868

Ki sen *ṣabāḥ namāzına bile* ḳaḳmazsıñ éy kişi 1132

Bu kez döşeyeler altıña döşekler ola īrāṣ 1288

Ki ölse *öyleden evvel* ola maġfūr dédi ʿAllām 1462

Gine *imām-ile bile* ki tekbīr étmeniñ faẓlı 1518

Buyurdı Ḥażret-i ʿÖmer *bu nisālar içün ancaḳ* 1636

ʿĀdetinden ziyāde anı ki ḍarb éyleseñ yolda 1781

Daḫı *ḳarıncalar bile* delüginde éder tesbīḥ 2260

Belī vérdigiñiz zamān ki *mehrinden ötürü* vér 2853

Revā mıdur eẕiyyet çeke *senden ötri* māh-ı tāb 2965

Ki *dört biñ seneden beri* bu merdūddur bil éy aḫyār 3428

Seniñ bir kerre ẕikriñden ötürü Ḥaḳ néler vére 3504

1.4.12. İsnat Grubu

Biri diğerine isnat edilen iki isim unsurundan oluşan kelime grubuna "isnat grubu" denir. İsnat grubunda kendisine isnat edilen unsur yalın hâlde ya da iyelik eki almış olarak bulunur. İsnat unsuru ise bir sıfat ya da sıfat görevindeki bir kelime grubundan oluşur.[82]

İsim Unsuru + İyelik Eki -(s)I, Ø + İsim Unsuru Ø = İsnat Grubu

Bi-ḥaḳḳıllāh déyicek kim uġundı gine *yüzü aġ* 143

Biri aʿmā biri ebraṣ biri aḳraʿ *başı cerrād* 398

Anuñ *yüzi żiyā*sından ola şems ü ḳamer ṭammās 1301

Né gelürse lisānına anı söyler *yüzi ḳara* 1834

Bu ikrāma néden érdi *yüzi ay* gibi pek beyāż 2007

Daḫı *ayaġı uc*ına ḳoyalar bir daḫı visāṭ 2117

Ki bir ḳabīḥ ḳatı çirkīn recül gele *baş uc*una 2376

Yüzi esved gözi ezraḳ gören pek ḳorḳar anlardan 2571

Ki aġzından çıḳa anuñ ki *bir yaşılca ḳuş aḥsen* 3513

Baġrı yaşlu gözi yaşlu anamuz 4036

Hācer éydür yüri var *göñlü ḳara* 4094

[82] Muharrem Ergin, **Üniversiteler için Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 397.

1.4.13. Genitif, Datif, Lokatif, Ablatif Grupları

1.4.13.1. Genitif Grubu

Genitif eki almış bir isim unsuru ile yalın hâlde bulunan bir isim unsurunun oluşturduğu kelime grubuna "genitif grubu" denir. Genitifli unsur önde, yalın hâlde bulunan isim unsuru sonda yer alır. [83]

İsim + Genitif Eki -(n)Uñ + İsim Ø = Genitif Grubu

Ḳaḳup oturduġuñ yalan söziñ yalan işiñ yalan 80
Keremden sen ʿināyet ḳıl olupdur *raḥmetiñ vessāʿ* 168
Hemān māla baḳardıñ sen daḫı ol *sévdigiñ ẕevvāḳ* 370
Dédi aña néyi séveñ *murādıñ né* bu dünyāda 401
Néçün dökmez *göziñ yaşlar* firāḳından bunuñ éy nās 1231
Eger dérseñ ḳabūl ola ḳamu *ḥācetleriñ ʿīcāl* 1680
*Bizim manẓūm risāle*de beyān olundı bu altmış 1806
Dédim baña néçün vérmeñ dédi yoḳdur *seniñ maḥfūẓ* 2706
*Bizim uşaḳlar*ı néçün ki maḫzūn éyledüñ elān 2880
Yémeñ içmeñ *yüziñ ḳara* ḫaber vér baña éy şübbān 3317
*Yüregiñ ṭaş*dan degilse aġladı 3998

1.4.13.2. Datif Grubu

Datif eki almış bir isim öğesinin başka bir isim öğesi ile meydana getirdiği gruba "datif grubu" denir.[84]

[83] Muharrem Ergin, **Üniversiteler için Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 398.

İsim + Datif Eki (y) A + İsim Ø = Datif Grubu

Néce ki *taḫta yaḳın* gelicek ot duta teniñi 373

Keenne kibrit *āteşe yaḳın* olunca istiḥrāḳ 373

Daḫı *marażlara şifā* budur eṣaḥ u taṣḥīḥāt 591

Buña lāyıḳ ʿamel yoḳdur ki biz işlemedik aḫyār 2134

Daḫı *oda yaḳın* olur ki cennetden baʿīd muḍtāb 2963

Ki ẕikr ét yüce Mevlā'yı ki oldur *dertlere dermān* 3467

1.4.13.3. Lokatif Grubu

Lokatif eki almış bir isim öğesinin başka bir isim öğesi ile meydana getirdiği gruba "lokatif grubu" denir.[85]

İsim + Lokatif Eki -dA + İsim Ø = Lokatif Grubu

İkide bir selām vérse né buyurdı Resūlullāh 668

Né buyurdı Ḥabībullāh ki her kim *günde béş kerre* 3373

1.4.13.4. Ablatif Grubu

Ablatif eki almış bir isim öğesinin başka bir isim veya sıfat öğesi ile meydana getirdiği gruba "ablatif grubu" denir.[86]

---

[84] Zeynep Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, TDK Yay., 2007, s. 244.
[85] Korkmaz, **a.g.e.**, s. 50.
[86] Korkmaz, **a.g.e.**, s. 60.

İsim + Ablatif Eki -dAn + İsim Ø = Ablatif Grubu

Ḳoyundan bir ḳoyun vérgil sözümi éyleme irdād 440

Günāhından çıḳa ol kes *anadan doġmış*a döne 664

Ki öyle bir ṣudur kim ol ki *baldan ṭatlu*dur ol ṣu 931

Aña bir géce vérdim ki ki *biñ aydan ḫayırlı*dur 1088

Daḫı oda yaḳın olur ki *cennetden baʿīd* muġtāb 2963

1.4.14. İsim-fiil Grubu

İsim-fiil ekleri **"-maḳ / -mek / -ma / -me / -ış / -iş / -uş / -üş"** ile kurulan ve grup sonunda yüklem görevi almış bir isim-fiil ile bunun anlamını tamamlayan özne, nesne, zarf ve yer tamlayıcısı unsurlarından meydana gelen kelime grubudur.[87]

Ki dikdiñ dünyāya aġaç ki *rāḥat étmek* istersiñ 165

Ki seni de *helāk étmeg*e sebeb ola ol māl kim 321

Néçün emr éylediñ rīḥe bu unu almaġa éy yār 576

Ki bir kes mescide varsa namāz ḳılmaḳ içün işʿār 1544

Gelür mescid ḳapusına ki *ṭaşra çıḳmaḳ* ister ol 1549

İẕin var mıdur éy Bārī *eviñe girmek* ister ol 1594

Zīrā ʿahd étdim anuñla ki *emrin ṭutmaġ*a her ḥāl 1729

Ki ḫasta ḥālini ṣormaġa géderdiñ yola ẕāhib 2465

Bu kez ṣol yanına bunlar *ʿaẕāb étmek* içün gele 2582

Anuñ ḳoñşuları geldi *ḥālin ṣormaḳ* içün nisā 2813

Ki geldi géce ol ʿavret *çıra yaḳmaḳ* bahāneyle 2924

Ki nehy étdi Ḫudā ẓālimlere *ṭaʿām yédirmeg*i 3231

[87] Zeynep Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, TDK Yay., 2007, s. 9

1.4.15. Partisip Grubu (Sıfat-fiil Grubu)

Partisip grubu bir partisiple ona bağlı unsurlardan oluşan kelime grubudur. Partisipli kelime sonda ona bağlı unsurlar ise ondan önce gelir.[88]

1.4.15.1. "-an / -en" ile Kurulan Partisip Grubu

Ḫuṣūṣā ʿālim olan ki ḥıfẓ éyleye ol Mennān 17

Ki *dünyāyı sévenler*e cinānım yoḳ dédi Settār 214

Gel *éy Ḥaḳ'ıñ rıżāsını taḥarrī éyleyen* ʿubbād 634

Selām vérir *o gécede ʿibādet éyleyenler*e 1128

Anuñ lāʿl-i zülālini içenler olalar sekrān 1988

Daḫı şükürler éyledi ki *benden varan*a ṣabbār 2631

Ki *Kaʿbe'de ḳabūl éden* ki bunda da éder īcāb 2699

Ṣevābını bağışladım *bu ḳabirde yatanlar*a 3401

Daḫı *ʿarş götüren* melekleri Allāh éde iḥyā 3596

Ümmetiñ içün şefāʿat ḥüccetini ṣaḳlayan 4061

1.4.15.2. "-dıḳ / -dik / -duḳ / -dük" ile Kurulan Partisip Grubu

*Bir aġaç dikdig*inden ötüri n'éyledi Ḥaḳ anı 170

*Ölüm döşegine yatdıġ*ı vaḳtin dili dutula 343

Anuñ ḳalbi ebed ölmez ki *ḳalbler öldig*i zamān 663

*Çoban bir ḳoyunı ṣaġdıġ*ı miḳdārı éde ḳıyām 1095

[88] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 402.

*Ramażān ayınıñ āḫir gécesi olduġ*ı zamān 1244

*Namāza ihānet étdik*lerinden ötüri iḥrāḳ 1379

*Namāz ḳıldıḳ*ları mescid gele gemi ṣūretinde 1564

Ḳıyāmetde anañ babañ *seni gördüg*i vaḳitde 2196

Ki *fitne-i ḳabir dédik*leri budur biliñ iḫvān 2502

*Ḳabirden ḳorḳduġ*undan ol éderdi faḳīre iḥsān 2581

1.4.15.3. "-acaḳ / -ecek" ile Kurulan Partisip Grubu

Ki *āḫiri ḫarāb olacaḳ* eşyāyı yapar īḫāz 316

Daḫı *evlādıña mālıña gelecek* belāları 604

Tażarruʿlar teẕellüller édecek gécedür keşrāt 857

Benim *bunlara cennetde vérecegi*m şehirleriñ 919

Ki *bir faḳīr ṭoyuracaḳ* ḳadar niʿmetimiz yoḳdur 943

Ki suʾāl duyacaḳ ḳadar ḥayāt bula ḳabirde ol 2483

1.4.16. Gerundium Grubu (Zarf-fiil Grubu)

Gerundium grubu bir gerundiumla ona bağlı unsurlardan oluşan kelime grubudur. Gerundiumlu kelime sonda ona bağlı unsurlar ise ondan önce gelir.[89]

1.4.16.1. "-ıp / -ip / -up / -üp / -uban / -üben" ile Kurulan Gerundium Grubu

Bu kez ekmek alup Sāḥım evinden ol çıḳa geldi 140

[89] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 403.

Ki *ehl-i dünyā olup* māla meyliñ oldı-çün her ān 289

Bu siziñ *pek sé vip* gizledigiñiz māl-durur ābād 457

Ki Şemʿūn cenk éderdi pek varup küffār-ile eyyām 1065

Ki *şeyṭāna olup tābiʿ* ʿadūlarına uydılar 1328 (şeyṭāna tābiʿ olup)

Deveniñ yüki hep altun veyā gümüş olup imtāʿ 1513

Ki her bir dārı yaratdı *zebercedden édüp bünyān* 1985 (zebercedden bünyān édüp)

Dönüp ṭutdı *yüzün göge gözünden yaş édüp* ihbāṭ 2029 (yüzün göge dönüp / gözünden yaş édüp)

Yüzlerine baḳuban çoḳ aġladı 3988

1.4.16.2. "-ınca / -ince / -unca / -ünce" ile Kurulan Gerundium Grubu

Acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl ṣoḳunca bir kez ol çarbak 247 (ol çarbak bir kez ṣoḳunca)

Ki *şaʿbān ayı ṭoġunca* ki bir nādī nidā étdi 807

Ki *bir yıldan gine yıla varınca* sen de éy kişi 901

Elin baġlayalar cümle *ol ehl-i cennet öñünce* 2053

Néce ki *yére énince* ki üç yüz yıl bükā étdi 2057

O cenneti yapanı bilmeyince olasıñ merdūd 2176

Ki *nevbet baña gelince* ki benden ḳaçdı vérmedi 2706

Ki andan ben yérim *ḳarnım ṭoyunca* dükenir yémiş 3283

Gelelüm mü'miniñ ḥāli né ola *anı görünce* 3875

1.4.16.3. "-ken" ile Kurulan Gerundium Grubu

Rivāyetdür ki ʿĪsā'dan *gezerken* nā-gehān *bir gün* 37 (bir gün gezerken)

Bu kez gördi menāmında ki *bir géce uyurken* ol 207

O gün géçdi yarınki gün *faḳīr Mūsā'ya géderken* 275

Otururken o maḳāmda ki ʿārıż oldı bir uyḳu 794 (o maḳāmda otururken)

Ṭaʿāmı ol yéyen dérken géçer vaḳt-i namāz eyvāh 1336 (ol ṭaʿāmı yéyen dérken)

Daḫı *ol yolda géderken* melā'ikler ḳanadını 2257

Bunı dünyāda işlerken ki benden étmediñ ḥayā 2406

Ki teslīm étdi rūḥını *namāz ḳılarken* anası 2809

Bu heyʾet üzre ṭururken bu kez gök ola iftirāḳ 3692

1.4.16.4. "-dıḳça / -dikçe / -duḳça / -dükçe" ile Kurulan Gerundium Grubu

Ki *sen dünyāyı sévdikçe* baʿīd olursun Allāh'dan 36

Ki *ḫalḳdan ġāʾib olduḳça* namāzı terk éder füssāḳ 1375

Ki mīzān ḳaḳmaya yérden ki *olmadıḳça iẕn-iʿām* 1761 (iẕn-i ʿām olmadıḳça)

Ki muʿtād étse bir kişi ki *her ḳapuyı açdıḳça* 1919

Ki *her bir adım atdıḳça* ki maḥv ola günāhları 2247

Ki *her birisi ṣoḳduḳça* çağırır ḳırḳ sene hāy hāy 2785

Ki zīrā *ġıybet olunan ādem ʿafv éylemedikçe* 2957

1.4.16.5. "-madan / -meden" ile Kurulan Gerundium Grubu

Biraz gétmeden ol faḳīr öñünden geldi *ol baḫīl* 495 (ol baḫīl biraz gétmeden)

Bu furṣat gétmeden elden bu şehriñ ḳadrini añla 1032 (Bu furṣat elden gétmeden)

Ḫayırlıdır anuñ içün ki *yüz biñ ḥacca varmadan* 1436

Ḫayırlıdur daḫı *yüz biñ feres beslemeden* biliñ 1440

Ki taḫḳīḳ sen eger ölseñ ki *ʿAlī rāżī olmadan* 2762

Eşeddür *Kaʿbe yıḳmadan* ki olmaḳ ḳoñşuya ʿudvā 2860

Bu sözden tevbe étmeden éder ḫatunına cimāʿ 3003

1.4.16.6. "-araḳ / -erek" ile Kurulan Gerundium Grubu

Géderdi ṣoñra mescide yürürdi *bélin egerek* 1587

Ki *ḳız aġlayaraḳ* geldi ki söyledi babasına 1702

Teneffür éderek anı defin étdim o maḳāma 2005

Bularıñ ṣavtı *gök gürler gibi çaġıraraḳ* gele 2367

Daḫı *dişleri yéri yırtaraḳ* gele o fāsıḳā 2368

1.4.16.7. "-ı / -i / -u / -ü" ile Kurulan Gerundium Grubu

Gine inkār édüp *keẕẕāb yémedim déyü* and içdi 100

Dédim *şeyʾ çaldı evimden déyü* ardınca ben varam 2925

1.4.16.8. "-ıcaḳ / -icek" ile Kurulan Gerundium Grubu

Néçün yā Rabbi déyicek buyurdı ẕü'l-celāl Allāh 42

Ḫıżır *bunı éşidicek* ki secde éyledi Ḥaḳḳ'a 157

Bu dünyādan géçicek ol olur saraylara idrāk 222

Namāzdan fāriġ olıcaḳ éşit né dér o yüzi aġ 1506

Ki ṣu artup géder hemān *şehir ġarḳ olıcaḳ* elān 1616

Resūlullāh'ı göricek dumūʿ étdi ki tenzīlān 2753

Ki yaḳdı şamı ol döndi ki *ṭaşraya çıḳıcaḳ ol* 2902 (ol ṭaşraya çıḳıcaḳ)

Ḳaçan aġzına alıcaḳ yaḳa aġzın éde icrāḥ 3249

Ḳaçan aġzına giricek döke ḳarnına hep şivāẕ 3452

Ḳaçan yevm-i ḳıyāmet olıcaḳ n'éyler o ḳuş diñle 3519

1.4.17. Kısaltma Grupları

Belirli bir kaidesi olmayan, kelime gruplarının veya cümlelerin kısalması sonucu meydana gelen kelime gruplarına "kısaltma grupları" denir.[90]

Baş üstüne dédi melʿūn ṭutu vérem size bed ḫām 1070

Ki Baġdād'ıñ ṣuyı artdı gérü *günden güne* ezmān 1614

Ki andan ṣoñra *günden güne* noḳṣān oldı ol ṣu kim 1630

Kesdi ṭaşı ol bıçaḳ *başdan başa* 4141

1.4.18. Akkuzatif Grubu

Akkuzatif eki almış bir isim öğesinin başka bir isim öğesi ile meydana getirdiği gruba "akkuzatif grubu" denir.

İsim + Akkuzatif Eki (y) I + İsim Ø = Akkuzatif Grubu

Yéñ içeñ dürlü leẕẕetler édeñ hem *cümleyi hażmā* 1847

Éneydi işbu ʿāleme éderdi *cümleyi emvāt* 3026

[90] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s.403.

1.5. CÜMLE BİLGİSİ

Cümle[91] duyguları, düşünceleri veya olayları bir hüküm hâlinde ifade eden kelime grubudur. Yukarıda incelediğimiz kelime grupları belirtme grupları, cümle ise bir hüküm grubudur. Bir kelimeye veya kelime grubuna cümle diyebilmemiz için bir çekimli fiil yeterlidir. Çekimli bir fiil veya kelime tek başına cümle sayılabilmektedir. Fakat bu hükmü daha etraflı olarak anlatmak için daha fazla cümle unsuruna ihtiyaç duyulur. Yüklem, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf cümlenin diğer unsurlarıdır.[92]

Cümle çeşitleri yüklemine göre fiil cümlesi ve isim cümlesi; yapısına göre birleşik cümle olarak incelenecektir. Birleşik cümlede kendi içinde şartlı birleşik cümle, ki'li birleşik cümle, iç içe birleşik cümle olarak üç başlıkta incelenecektir.

1.5.1. Yüklemin Türüne Göre Cümleler

1.5.1.1. Fiil Cümlesi

Yüklemi çekimli bir fiil olan cümlelere "fiil cümlesi" denir. Türkçede fiil cümlesi daha çok kullanılır.

Elā éy mü'min-i ṣā'im açıldı saña ḳutlu bāb 947

Néce vurunca aġzına yıḳıldı ol yére aṣlan 613

---

[91] Ayrıntılı bilgi için bknz.: Ahmet Cevat Emre, "Türkçede Cümle I. Ünlemden Cümleye, **TDAY-Belleten**, 1954, s. 105-180; a. mlf., Türkçede Cümle II. İsim Cümlesi, **TDAY-Belleten**, 1955, s. 24-58; Mecdut Mnsuroğlu, Türkçede Cümle Çeşitleri ve Bağlayıcıları, **TDAY-Belleten**, 1955, s. 59-71; Fikret Turan, **Old Anatolian Turkish: Syntactic Structure**, The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Cambridge Massachusetts, Doktora Tezi, 1996; Ömer Bülbül, "Zemmü'l-Fenâ'da Geçen Olumsuzluk İfadeleri ve Bunların Anlambilim Bakımından İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2015;

[92] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Basım Yay., 1998, s. 405.

Elā éy mü'min-i kāmil oḳu béş vaḳte sen eẕān 1595

Gine bir kişiye uġrar cehennem ile emr olmuş 2218

1.5.1.2. İsim Cümlesi

Yüklemi ek fiilin zamanlarından biri ile çekimlenmiş isim soylu kelime olan cümlelere "isim cümlesi" denir.

Ḳamu fiʿliñde vāḥidsin ki yoḳdur héç saña muʿīn 2

Bizim mevlūdümüz Bozḳır ḳażāsında Serisdan'dur 13

Ḳatı pek azdan az-durur bu dünyāda olan eşyā 269

Taḳarrüb ayıdır bu ay ki envāʿi taṣadduḳla 912

Ya bularıñ varacaḳ yérlerini yoḳ-durur vaṣṣāf 1201

1.5.2. Yüklemin Yerine Göre Cümleler

1.5.2.1. Kurallı Cümle

Kurallı cümle, yüklemi sonda olan cümledir. İncelediğimiz eser manzum olduğu için kurallı cümle sayısı sınırlıdır. Bu sınırlamayı yapan vezin ve kafiye zorunluluğudur.

Ḳaçan kim dāḫil olunca Ḫudā raḥmetini döker 949

Cemīʿ cenneti gezerken ki dört ırmaġı ben gördüm 1955

Bu sözi éşidicek ol ayaḳ üzerine ḳalḳa 3860

1.5.2.2. Devrik Cümle

Devrik cümle, yüklemi sonda olmayan cümledir. Eserde devrik cümle çoktur.

Var-idi bir ḳuṭuca buġdayı ol ḫatunuñ ol gün 554

Unudalar bular ḥamdi naʿīm-i cenneti anda 975

Gine yétişemeñ tekbīri olanıñ ṣevābına 1511

Gezerken nāgihān bir gün ölüm açar saña cenāḥ 2308

Ḳarartmadıñ beni zinhār ki ʿiṣyān ile elcegez 2456

1.5.3. Anlamına Göre Cümleler

1.5.3.1. Olumlu Cümle

Bir hareketin veya durumun gerçekleştiğini haber veren cümlelere "olumlu cümle" denir.

Cehenneme götüreler yaḳa ol māl seni iḥrāḳ 366

Bu Ḳurʾān'ı biz éndirdik mübārek gécede biʾẕ-ẕāṭ 824

Meger dört yüz devesi var idi anuñ ticāretde 1503

İmām-ı Zühre buyurdı ki on ḫaṣlet var ʿilimde 1869

Rivāyet geldi ʿAlī'den né buyurdı éşit anı 2778

1.5.3.2. Olumsuz Cümle

Bir hareketin veya durumun gerçekleşmediğini veya gerçekleşmeyeceğini veya gerçekleşmemesi gerektiği gibi yokluk ve olmama durumunu haber veren cümlelere “olumsuz cümle” denir.

Ḳulaḳ dil göz daḫı ḳarın ḥarāma étmeye iḳdām 887
Né ḥayf oldı bize dérler ki tevbe étmedik anda 1497
Hemān sen nevm-i ġafletden gözüñi éylemeñ īḳāẓ 1951
Géderken yolda peyġamber yére başmazdı baʿżıyyāt 2270
Déyeler size yol yoḳdur bu ṭarafdan varıñ gédiñ 2580
Ḳabūl olmaz anuñ tevbesi héç gözleme éy muġtāb 2957

1.5.3.3. Soru Cümlesi

Duygu ve düşünceleri soru yoluyla anlatan, soru yoluyla bilgi edinmeyi hedefleyen, soru yoluyla pekiştiren ve vurgulayan cümlelere “soru cümlesi” denir.

Veyā inkār mı édersiñ mālıñ zekātını kişi 347
Ḫudā vaḥy éyledi aña ki yā ʿĪsā séver misin 661
Ramażān ayını saña néden farż éyledi Allāh 900
Néden maġfiret éder Ḥaḳ bu gécede cemīʿ mevzūr 990
Bularıñ ecrini ʿaceb bilür var mı né miḳdārdur 1201
Ḥayā étmez misin Ḥaḳ’dan ki bu deñlü günāhıñla 1546
Ölüm gelmez mi ʿaḳlıña ḥaşir gelmez mi ḳalbiñe 3532

1.5.3.4. Ünlem Cümlesi

Korku, sevinç, hayranlık, şaşkınlık, kızgınlık, heyecan ve şiddetli arzu vb. gibi duyguları anlatan cümlelere “ünlem cümlesi” denir.

Anı ṣāliḥ fuḳarālar gürūhından ḳıl éy Feyyāż 62

Elā éy ṣāḥibü'l-emvāl mālıñla étmegil maġrūr 172

Gel imdi éy Ḫudāvendī ki lüṭf éyle kerem éyle 748

Eyā ġāfil utan Ḥaḳ'dan néce uyursun ol géce 1130

Ṣaḳın zinhār eyā mü'min şu kişilerden olma kim 1202

Aña ehl-i cehennemiñ iriñi cemʿ ola hey vāh 1354

Zebānīler ṣıġır sürer gibi süre oda hey vāh 3793

1.5.4. Yapısına Göre Cümleler

1.5.4.1. Basit Cümle

Tek bir yüklemi olan cümlelere "basit cümle" denir. Yüklemi çeşitli yönlerden tamamlayan öğelerin çokluğu basit cümlenin yapısını değiştirmez.

Bularıñ ḥürmetine sen ki feyż ét ʿilmiñi Feyyāż 10

Yétişdirdi bu maḥalle bi-ḥamdillāh beni Raḥmān 727

Bölük bölük otururlar bular cümle mekānına 1152

Bular elbetde girerler Ḥaḳ'ıñ cennetine iʿrāc 1191

Beyān étdi müfessirler bu ġayyānıñ maʿānīsin 1348

Ḳanadların döşer bunlar anuñ ayaġı altına 2245

Bu kez her külli maḫlūḳāt o cāna laʿnet édeler 2363

1.5.4.2. Sıralı Cümle

Art arada sıralanmış cümlelerin oluşturduğu cümleler topluluğuna "sıralı cümle" denir. Cümleler bazen virgülle bazen de sıralama bağlacıyla birbirinden ayrılır.[93] Virgül kısa bir duraklamaya veya tonlamaya delalet eder.

1.5.4.2.1. Bağımlı Sıralı Cümle

Bağımlı sıralı cümlede arka arkaya sıralanan cümlelerin bir veya daha fazla ortak öğesinin olması beklenir.

Teṭahhur ét denāsiden taḥallül éyle her işde 636
Ölürsüñüz bizim gibi ġarīb olursuñuz eyyām 1145
Bulardan pes rücūʿ édiñ iṭāʿatde oluñ her ḥāl 1698
İki rekʿat namāz ḳıldı münācāt étdi Rabb'ine 1714
Ṣulardan içdi ol geyik Ḥaḳ'a ḥamd u ṣenā étdi 2038
Ḫaber vér bize Rabb'iñden ḫaber vér daḫı nebīñden 2369
Cehennemde yanarsıñız görürsiz şiddet-i ʿaẕāb 2960
Anasına babasına varır bükā éder ṣurrāḥ 3237

1.5.4.2.2. Bağımsız Sıralı Cümle

Bağımsız sıralı cümlede arka arkaya sıralanan cümlelerin ortak öğesi yoktur.

Bélimde vardı üç ekmek, çıḳardım vérdim aña ben 587
Buları éyledi nikāḥ, tezevvüc étdiler bunlar 595

[93] Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, **Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2006, s. 594.

Edā édemedik şükrin, ʿināyet éyleye ʿAllām 1053

Ṣaḳın ẓan éyleme zinhar, bu ḥadīṯ mūma maḫṣūṣdur 1179

Ḳulaḳ vér bana, bir sāʿat beyān édem kelāmullāh 1314

Namāzın ḳıldı peyġamber, götürdiler cenāzesin 2270

Ḳılıç yarası onulur, oñulmaz dil yaraları 3115

1.5.4.3. Bağlı Cümle

Cümle başı bağlaçları (fakat, ama, çünki, zaten, …) ile birbirine bağlanan ve aralarında anlam ilgisi olan cümlelere "bağlı cümle" denir.[94]

Ḥelāl ise seniñ mālıñ giresin cennete ammā / Yüce mertebeler yoḳdur saña éy aġniyā tüccār 194

Resūlullāh né buyurdı Ḳadir degil-durur ammā / Velākin ṣavmıñ āḫir gécesi oluyorur mesrūr 991

Olanları görürsüñüz velākin ʿibret almazsız 1695

Buyurdı Cibrīl-i emīn géder kevṯere bu enhār / Velākin başını bilmem ki ḳandadur bilür Tevvāb 1956

Bu ḳavme vardı bu ammā biraz şefḳat édüp ıżmār 3426

Hācer éydür çünki ol buyurucı / Pes sen iblīssin meger azdırıcı 4096

Déyeler bu gürülti gök gürildisi imiş ancaḳ / Degildür yevm-i ḳıyāmet degildür yevm-i ıżṭırāb 3558

[94] Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, **Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2006, s. 595.

1.5.4.4. Birleşik Cümleler

Bir ana cümle ile onun manasını tamamlayan bir veya daha fazla yardımcı cümleden oluşan cümleye birleşik cümle denir. Dilimizde şartlı birleşik cümle, ki'li birleşik cümle ve iç içe birleşik cümle olmak üzere üç çeşit birleşik cümle vardır.[95]

1.5.4.4.1. Şartlı Birleşik Cümle

Ana cümleyi tamamlayan yan cümlede şart ifadesinin olduğu birleşik cümleye "şartlı birleşik cümle" denir. Şartlı birleşik cümle, Türkçenin asli birleşik cümle çeşididir.[96]

Né deñlü enbiyā geldiyse sévmedi bunı aṣlā 61

Bu ayda bir oruç ṭutsa né ikrām éyleye Raḥmān 755

Ḳaçan şehri tamām étse ola cennet aña vācib / Daḫı ḳolay éder Allāh sekerāt vaḳtini Cevvād 767

Bir ādem oḳusa bunı Ḫudā ḥıfẓ éde bunlardan 1895

Bir ādem oḳusa bunı ḫulūṣ-i ḳalb-ile taḥḳīḳ / Çıḳa aġzından ol ḳuluñ gérü bir melek éy ʿubbād 1900

Ki bir men oḳusa bir ḥarf kitāb-ı ẕü'l-celālinden / O ḥarf başına vére Ḫaḳ ki bir ḥasene ecriyyāt 2075

ʿİbādetde görürlerse iṭāʿatde görürlerse / Sévinir şād olur bunlar rücūʿ éde ḳamu mekān 2560

Eger dünyādan aḫrete bular étdiyse irtiḥāl / Hemān saña gerek olan édesin duʿā bi'l-ġufrān 3294

---

[95] Muharrem Ergin, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998, s. 412-413.

[96] Ergin, **a.g.e.**, s. 413.

1.5.4.4.2. ki'li Birleşik Cümle

Farsça "ki bağlacı" veya Türkçe "kim bağlaçıyla" bağlanan birleşik cümlelere "ki'li birleşik cümle" denir. Ki'li birleşik cümle Türkçeye Farsçadan geçmiştir. Bu tür yapılarda ana cümle başta, yardımcı cümle sondadır.[97]

O sāʿat geldi bir mektūb anuñ ortağı göndermiş / Ki yazmış mektūbında ol selāmdan ṣoñra oluñ şaz 334

Ki ol şaʿbān ayıdur kim oruç ṭutarsa bir mü'min / Anuñ tenin ḥarām éder cehenneme ki ol Cevvād 761

Ḫuṣūṣā leyletü'l-Berāt ki iḥyā édeler anı / Ki ẕikre olalar meşġūl ʿibādet édeler keṣrāt 873

Ḫaberde vārid oldı kim yarın yevm-i ḳıyāmetde / Ki şehr-i ramażān gelür güzel ṣūretde ol mecmūl 1012

Eger ister iseñ cennet ṭaleb ḳılar iseñ dīẕār / Ki ḫulḳuñı ḥasen éyle odur iş fiʿl-i istikrām 1747

Bulardan öñ gele Ḳur'ān dura bunlarıñ öñüne / Ki Ḳur'ān'a déye bunlar ḳaç öñümüzden éy ḥikmāt 2102

Çıḳa her bir döşeklerden yılanlar dürlü ʿaḳrebler / Ki altı yüz biñ yılanlar daḫı ʿaḳrebler istīlām 3123

1.5.4.4.3. İç İçe Birleşik Cümle

Cümle unsurlarından biri veya birinin bir kısmı kendi başına cümle değeri taşıyan birleşik cümlelere "iç içe birleşik cümle" denir. Aktarma cümleleri ve *bil-,*

[97] Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, **Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2006, s. 599.

de-, gör-, say-, san-, zannet-, farz et-, hisset-, um- gibi fiillerin kullanıldığı cümlelerde iç içe cümle görülür.[98]

> Dédi ol Yahūdī eger mālımı ḫırsız almazsa / Aña īmān getüreyim küfürden olayım ifrāz 331
>
> Dédi ol Ḥażret-i ʿAllām receb benim ayım dédi / Muḥammed'iñ-durur şaʿbān ki oldur seyyidü'l-enām 883
>
> Ṣırāṭ üstünde ṣābitét déyü duʿā éder mesrūr 1000
>
> Muḥammed ümmetindenem déyü daʿvā ḳılarsıñ sen 1131
>
> Dédim yā Rabbi né ḥikmet bu bir fāsıḳ kişi iken / Bu ikrāma néden érdi yüzi ay gibi pek beyāż 2007
>
> Dédim oġlum nédür yüzüñdeki çirkīn marażlar né / Dédi oġlum behey ana sen étdiñ beni istiḫzān 2663
>
> Dédim ki yā Resūlullāh néçün bizden çevirirsiñ / Mübārek yüziñi éy şāh ki bizden étdiñ istibrā 3097
>
> Görüpdür bil anañ seni ḳatı pek kötü aḥvālde / Bu ikrāma néden érdiñ déyü vér bize sen aḥvāl 3397

[98] Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, **Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2006, s. 598.

İKİNCİ BÖLÜM

2. METİN

2.1. Metnin Kurulmasında Dikkat Edilen Hususlar

a) Farkların ve diğer özelliklerin belirtilmesinde izlenen yol:

- Metin, **Oktay New Transkripsiyon** yazı sistemi kullanılarak oluşturulmuştur.
- Metne kaynaklık eden dört nüsha şu şekilde isimlendirilmiştir: Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu **06 Mil Yz A 3470** numaralı nüsha **M_1**; Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu **06 Mil Yz A 3387** numaralı nüsha **M_2**; Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu **06 Mil Yz A 8630** numaralı nüsha **M_3**; İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu **Ae Manzum 867** künyeli nüsha **A**'dır.
- Varak numaraları sol tarafta kalın punto ile **$M_1$1b** şeklinde yazılmış, beyit numaraları ise beyitten hemen önce verilmiştir. Beyitler numaralandırılırken varaklar ayrı ayrı değerlendirilmemiştir. Kalın punto ile birden başlayıp dört bin yüz elli dokuzuncu beyite ulaşılmıştır (1, 2, ….., 4159). Başlıklar numaralandırmanın dışında bırakılmıştır.

Ör: **$M_1$1b** **1** Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż

- Nüshalardaki farklar aşağıya yazılırken daha küçük punto kullanılmıştır. Beyit numarası verildikten sonra (:) işareti konulmuş, daha sonra farklı yazılışı belirtilecek kelimenin metne alınan şekli yazılmış ve (:) işareti konulmuştur. Karşısına ise diğer nüshadaki şekli alınmış ve farklı yazılışın geçtiği nüsha belirtilmiştir. Farklı yazılış başka nüshada da geçiyorsa nüsha kısaltmalarının arasına (,) işareti konulmuştur. Kelimenin birden fazla farklı yazılışı varsa nüshalar (;) işareti ile birbirinden ayrılmıştır.

Ör: 5 Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī néce medḥ éyleye seni
Ki yoḳdur ṭāḳati anuñ kemāl-i ḥamde éy Feyyāż

5: medḥ: medih **M1, M3, A** / éyleye: éylesün **M3** // ḥamde: ḥadde **M1;** ḥamdi **M2, A**

- Kelime bir nüshada hiç geçmiyorsa metne alınan kelimeden sonra nüshayı belirten kısaltmanın önüne (-) işareti konulmuştur.

Ör: 11 Ki bundan ṣoñra bilsünler bu bir mevʿiẓdür iḫvāna
Ḫudā feyż étdigi miḳdār beyān édem bunı iḫvān

11: bilsünler: **-M1;** bilsün **A** / mevʿiẓdür: mevʿiż-durur **M2, A** / iḫvāna: elvān iḫvāna **M1;** elvān **M2, A** // feyż: feyiż **M1** / édem: étdüm **M3**

- Beyitin birinci mısrasında birden fazla fark varsa, farklar arasına (/) işareti konulmuştur. Eğer ikinci mısrada da farklar varsa ikinci mısraya geçildiğini ifade etmek için (//) işareti kullanılmıştır.

Ör: 1 Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż
Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż

1: ṣenā vü ḥamd: saña ḥamd **M₁** / Ḫālik u: Ḫalik'i **M₁** // héç saña: saña héç **M₂** / Ḳāhir u: Ḳāhiri **M₁;** Vāḥid u **M₃**

- Metindeki bir beyitin herhangi bir nüshada olmadığını belirtmek için beyit numarasından sonra nüshayı belirten kısaltmanın önüne (-) işareti konulmuştur. Kısaltmadan sonra (/) işareti kullanılmıştır.

Ör: 15 Daḫı maġfiret éylesun ki faḳīri validāyı
Daḫı cümle ḳarındaşın ki yarlıġaya ol Mennān

15: -**M₃** / faḳīri: fāḳire: **M₁** / validāyı: vālidemi **M₁** // ki yarlıġaya: yarlıġaya **M₁** / Mennān: Raḥmān **M₁**

- **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında kırmızı, **M₃** nüshasında siyah mürekkeple yazılan Türkçe, Arapça veya Farsça olabilen başlıktan biri tercih edilmiş, transkribe edilmiş ve kalın punto ile yazılmıştır. Diğer nüshalardaki başlıklar ve metne alınan başlığın Türkçe karşılığı dipnotta verilmiştir. **M₁** nüshasında bazı beyitler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Metinde bu kısımlar kalın punto ile yazılmıştır.

Ör: [1]**Der-beyān-ı dibācetü'l-kitāb ve sebeb-i teʾlīfe ve taṣnīfe**[2]

[1] Bu başlık **M₁** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₂** nüshasında *Der-beyān-ı dibāceti'l-kitābbu ve sebeb-i teʾlīfühü ve taṣnīfühü;* **M₃** nüshasında başlık der-kenarda, *Dibācetü'l-kitāb ve sebeb-i teʾlīf;* **A** nüshasında *Faṣl-ı fī'd-dünyā* şeklindedir.

[2] Telif ve tasnif sebebi ile kitabın girişi hakkında açıklama.

- Çeşitli sebeplerle yer değiştiren beyit ve mısralar; okunamayan kelime veya kelime grupları dipnotta belirtilmiştir.

Ör: [1] **M1** nüshasında "umaram" kelimesi okunamamaktadır.

[2] **791.** beyit **M3** nüshasında yedi beyit sonra verilmiştir.

[3] **M3** nüshasında **978.** beyit ile **979.** beyitin ikinci mısraları yer değiştirmiştir.

- Metin üzerinde yapılan vezin düzeltmeleri veya farklı nüshalardan bakılarak yapılan düzeltmeler dipnotta belirtilmiştir. Farklar kısmında ise önce alınan kelime yazılmış daha sonra dört nüshadaki karşılığı yazılmıştır.

Ör: 7 Umūrımı saña ışmarladım yā Rabbi her zamān
Ki dünyāda ve āḫiretde maḥzūn[1] éyleme Feyyāż

7: … / maḥzūn: ser-mesār **M1, M3;** ser-misār **M2, A**

[1] "maḥzūn" kelimesi vezin gereği **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.

- Özel isimler ve mısra başları büyük harfle yazılmıştır. Özel isimlere gelen ekler (') işareti ile ayrılmıştır.

Ör: 13 Bizim mevlūdümüz Bozḳır ḳażāsında Serisdan'dur
Ki Muṣliḥi'd-din oġludur 'Alī'dir ismimiz iḫvān

- Metni kurarken nüshalar arasında kelime ve ek seçiminde anlam ve vezne uygunluğunun yanı sıra kelimenin ve ekin günümüze uygun hâlini tercih etmeye çalıştık.

Ör: **21:** vérdim: vérdüm **M_2, A** / …

38: … / yigit: yigid **M_1, M_2, A** // gözünden: gözinden **M_2, M_3**

b) Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında izlenen yol:

- Arapça harf-i cerler, "bi, fī, ilā, lī, maʿ, min, ẕü … vb." bir kelimeye harf-i taʿrīf yoluyla bağlandığında (') ve (-) işaretleri kullanılmıştır.

  Ör: Bi'n-nār, bi'ẕ-ẕāt, ile'l-Ḫallāḳ, ile'l-Maʿbūd, fī'l-Berāt, fī'l-aḫlāḳ, maʿa'l-imām, mine'd-dünyā, mine'ṭ-ṭaʿām, ẕü'l-celāl … gibi.

- Harf-i taʿrīfin bulunmadığı Arapça ön eklerde, harf-i cer ile kelime arasına (-) işareti konulmuştur.

  Ör: Bilā-mürtāb, min-beyti, min-ḫāk, fī-cemīʿ, … vb.

- Arapça "Allāh" lafzının yazımında herhangi bir noktalama işareti kullanılmamıştır.

  Ör: Emrullāh, Ḫalīlullāh, ʿibādullāh, kelāmullāh, murādullāh, Resūlullāh, Teʿālallāh, … vb.

- Arapça tamlamadan oluşan özel isimlerin yazımında (') ve (-) işaretleri kullanılmıştır.

  Ör: ʿAbdu'l-ʿazīz, Ebū'd-Derdā, Ebu'l-Leyṣ, Seḥl-i ibn Meʿāẕü'l-Cehni, … vb.

- “be, ber, bī, der, nā, pür, ser, vā, ẕī, …” gibi Farsça ön ekler kelimelere eklenirken ek ile kelime arasına (-) işareti konulmuştur.

  Ör: Be-ġāyet, ber-murād, bī-ʿadād, bī-ḳıyās, bī-zād, der-beyān, nā-ḥaḳ, nā-merd, pür-nūr, ser-gerdān, vā-fürḳatā, ẕī-iḥsān ẕī-ḳıymet, …. vb.

- Yapım eki görevinde olan “āver, āne, gāh, kār, mend, nāk, sān…” gibi Farsça ekler, sonuna eklendikleri kelimeye bitişik yazılmıştır.

  Ör: cānāver, dergāh, hergāh, günāhkār, ḫidmetkār, merdānelik, ḥiṣṣemend, behremend, ġamnāk, yeksān, …vb.

- Nüshalar arasında Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında harf farklılıkları varsa, kelimenin doğru yazımı tercih edilmiştir.

  Ör: 508: ḫātıfdan: ḥātıf **M_1;** hātıf **M_3**

  701: rūzī: rūżī **A**

  708: cüẕām: cüzām **M_1, M_2, M_3;** cüzam **A**

  862: zāhidāt: ẕāhidāt **M_1**

  1702: ʿitāb: ʿiṭāb **M_2**

  1814: cāhillikde: cāḥillıḳ **M_1;** cehlikde **M_2;** ki cāhillıḳda **A**

- Arapça aslı “ḫidmet” olan kelime **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında metin boyunca “ḫiẕmet” olarak yazılmıştır. Bu kelimede “-d->-z-” değişimi görülmektedir. Osmanlı Türkçesinde kelimenin her iki şekli de kullanılmaktadır. Biz metni kurarken “ḫiẕmet” şeklini tercih ettik.

Ör: **142:** ḫiẕmet: ḫidmet **M₃**

719: ḫiẕmet: ḫidmet **M₃**

2506: ḫiẕmetkār: ḫidmetkār **M₃**

- Farsça "u, ü" bağlacıyla yapılan ikilemelerin yanı sıra, bağlacın birinci kelimeye kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık uyumu içindeki birleşmiş şekilleri de kullanılmıştır.

Ör: **215:** āh u zār

294: leyl ü nehār

25: vezīri pādişāh < vezīr ü pādişāh

63: leyli nehār < leyl ü nehār

690: ḥilli ḥarām < ḥill ü ḥarām

908: ġıllı ġışşı ḥased < ġıll u ġışş u ḥased

1041: ʿāşıḳı maʿşūḳ < ʿāşıḳ u maʿşūḳ

- Bazı Arapça ve Farsça kelimelerde bulunan ünsüz çiftlerinin arasına bir ünlü getirilerek kelime Türkçeleştirilmiştir.

Ör: **271:** rızḳ > rızıḳ **1463:** ʿaṣr > ʿaṣır **2166:** ḳaṣr > ḳaṣır

- Türkçenin tarihi dönemlerinde **"turur, durur, -tur / -tür / -dur / -dür"** şekillerinin kullanıldığı bildirme eki, Osmanlı Türkçesi döneminde **"turur, durur"** şekilleri kullanılsa da daha çok **"-dır / -dir / -dur / -dür"** şekilleri kullanılmıştır.

  Metni oluştururken dikkate aldığımız nüshalarda hem **"durur"** hem de **"-dır / -dir / -dur / -dür"** şekilleri kullanılmıştır. Nüshalarda bildirme ekinin **"durur"** şekli **"دُرُرْ, دُورُورْ، دُورُرْ"** şekillerinde, **"-dır / -dir / -dur / -dür"**

şekilleri ise **"دِرْ ، دِيرْ، دُرْ، دُورْ"** şekillerinde yazılmıştır. Bildirme eki, nüshalarımızda bazen ayrı yazılsa da çoğunlukla birleşik yazılmıştır.

Ör: **فَنَادُرُر** fenā-durur 59; **وٰارْمِی دُورُورْ** var mı-durur 79; **رَاوِدُرْ** rāvīdür 196; **يَازْمِشدُرُرْ** yazmış-durur 199; **سَوْدِكِنْدَنْدِيرْ** sévdigindendir 1033.

- İşaret zamiri olan "ol" ile "çün, içün, néte kim" edatları nüshalarımızda çoğunlukla ayrı yazılırken birleşik yazıldığı örnekler de mevcuttur.

Ör: **اُولْقَدَرْ** ol ḳadar 412; **اُولْدَائِمَ** ol dā'imā 968; **حَقِّيجُونْ** ḥaḳḳı-çün 104; **نِتَكِيمْ** nétekim 841; **سَنِكِجُونْدُرْ** seniñ-içündür 1952.

- "ki, kim nisbet zamiri, iken ve né" nüshalarımızda zaman zaman kendinden önceki kelimeye birleşik yazılmıştır. Metin oluşturulurken bu kelimeler ayrı yazılmıştır.

Ör: oldı kim **اُولْدِيكِيمْ**; né dérsiñ **نِدَرْسِكْ**; aç iken اَجِكَنْ.

2.2. Ẕemmü'l-fenā[1]

Bismillāhirraḥmānirraḥīm[2]

$M_1$1b, A1b	1	Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż
$M_2$1b, $M_3$1b		Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż
	2	Ḳamu fiʿliñde vāḥidsin ki yoḳdur héç saña muʿīn
		Ki yoḳdur héç saña muʿriż ki sensin Ḳāhir u Feyyāż
	3	Néce envāʿi niʿmetler bize çün ḳıldıñ erzānī
		Ḫuṣūṣā niʿmet-i İslām ki maḫṣūṣ ḳıldıñ éy Feyyāż
	4	Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī lisānımız géce gündüz
		Saña ḥamdden ayırma ki cemīʿ eyyāmda sen Feyyāż

1: ṣenā vü: saña **M_1** / Ḫālik u: Ḫalikı **M_1** // héç saña: saña héç **M_2** / Ḳāhir u: Ḳāhiri **M_1;** Vāḥid u **M_3**
2: héç saña: saña héç **M_3** / fiʿlinde: fażlında **M_2, A** // Ḳāhir u: Ḳāhiri: **M_1;** Ḳādir u **M_3**
3: ḳıldıñ: ḳıldı **A**
4: **-M_2, -M_3, -A**

[1] Başlık **M_1, M_2** nüshalarında yoktur. **A** nüshasında *Haẕā Kitāb-ı Ẕemm-i Fenā* şeklinde geçmektedir. **M_3** nüshasında ise başlık fihristten önce *Fihriste-i Kitāb-ı Ẕemmü'l-fenā* şeklinde yer almaktadır.

[2] **M_2** nüshasında *Bismillāhirraḥmānirraḥīm ve bi-nestaʿīn yā meīn*; **A** nüshasında *Bismillāhirraḥmānirraḥīm ve bi-nestaʿīn* şeklinde geçmektedir.

5 Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī néce medḥ éyleye seni
Ki yoḳdur ṭāḳati anuñ kemāl-i ḥamde éy Feyyāż

6 Umaram[3] senden éy Bārī lisānımı géce gündüz
Saña şükürden ayırma cemīʿ eyyāmda sen Feyyāż

7 Umūrımı saña ışmarladım yā Rabbi her zamān
Ki dünyāda ve āḫiretde maḥzūn[4] éyleme Feyyāż

8 Daḫı yüz biñ ṣalāt olsun ḥabībiñ rūḥına yā Rab
Bizi ḳıldıñ aña ümmet şefīʿ éyle anı Feyyāż

9 Daḫı aṣḥāb u āline ṣalāt olsun selām olsun
Ki oldılar aña tābiʿ ḳamu emriñde éy Feyyāż

10 Bulara da şefīʿ éyle ḳamu ḳullarıña yā Rab
Bularıñ ḥürmetine sen ki feyż ét ʿilmiñi Feyyāż[5]

5: medḥ: medih **M₁, M₃, A** / éyleye: éylesün **M₃** // ḥamde: ḥadde **M₁;** ḥamdi **M₂, A**
6: şükürden: ḥamden **M₂, M₃;** ḥamdiden **A** / cemīʿ: kim cemīʿi **M₂, A;** héç cemiʿ **M₃**
7: ışmarladım: ışmarladum **M₂** // āḫiretde: aḫretde **M₂, M₃, A** / maḥzūn: ser-mesār **M₁, M₃;** ser-misār **M₂, A**
8: rūḥına yā Rab: rūḥına Rabbi **M₂;** rūḥu ṣaz olsun **M₃** // bizi ḳıldıñ aña ümmet: ki dünyāda ve aḫretde **M₃**
9: aṣḥāb u: aṣḥābı **M₂** / ṣalāt olsun: ṣalāt ile **M₃** // emriñde: emrinde **M₃**
10: kullarıña: kularıña **A** // feyż: feyiż **M₁** / ét: **-A** / Rab: Rabbi **M₂, A**

[3] **M₁** nüshasında "umaram" kelimesi okunamamaktadır.
[4] "maḥzūn" kelimesi vezin gereği **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.
[5] **M₃** nüshasında "Feyyāż" kelimesi okunamamaktadır.

[6]Der-beyān-ı dibācetü'l-kitāb ve sebeb-i teʾlīfe ve taṣnīfe[7]

M₂2a	11	Ki bundan ṣoñra bilsünler bu bir mevʿiẓdür iḫvāna
		Ḫudā feyż étdigi miḳdār beyān édem bunı iḫvān[8]
A2a	12	Ki ben bir efḳaru'l-ʿabdin ki ben bir aḥḳaru'l-ʿabdin
		Ki bende cümle taḳṣīrāt ḳuṣūra baḳmasun iḫvān[9]
M₁2a	13	Bizim mevlūdümüz Bozḳır ḳażāsında Serisdan'dur
		Ki Muṣliḥi'd-din oġludur ʿAlī'dir ismimiz iḫvān
M₃2a	14	Ḫudā maġfiret éylesün ki ʿişyānımızı cümle
		Daḫı hem vālideynimiñ ṣuçunı ʿafv éde Raḥmān

11: bilsünler: **-M₁;** bilsün **A** / mevʿiẓdür: mevʿiż-durur **M₂, A** / iḫvāna: elvān iḫvāna **M₁;** elvān **M₂, A** // feyż: feyiż **M₁** / édem: étdüm **M₃**
12: efḳaru'l-ʿabdin: efḳarı'l-ʿabdeyn **M₂;** efḳaru'l-ʿabdīn **M₃;** efḳari'l-ʿabdini **A** / aḥḳaru'l-ʿabdin: aḥḳarı'l-ʿabdeyn **M₂;** fāḳīrü'l-ʿabdīn **M₃;** aḥḳarı'l-ʿabdeyni **A**
13: mevlūdümüz: mevlūdimiz **M₃** / Serisdan'dur: Seraser'dür **M₃;** Sirestet'dür **A** // oġludur: oġlıdur **M₂, A;** oġlı **M₃** / ʿAli'dir: ʿAli'dür **M₂ M₃, A** / ismimiz: ismimüz **M₃, A**
14: maġfiret: maġferet **M₃** / ki: cemiʿ **M₃** / ʿişyānımızı: ʿişyānımız **M₁, M₃** // hem: **-M₃** / vālideynimiñ: vālideynimiz **M₃** / ṣuçunı: ṣuçun **M₁;** ṣuçını **M₂** / ʿafv éde: keremét ʿafv ét **M₃** / Raḥmān: éy Raḥmān **M₃**

[6] Başlık **M₁** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₂** nüshasında *Der-beyān-ı dibāceti'l-kitābbu ve sebeb-i teʾlīfühü ve taṣnīfühü;* **M₃** nüshasında başlık der-kenarda, *Dibācetü'l-kitāb ve sebeb-i teʾlīf;* **A** nüshasında *Faṣl-ı fī'd-dünyā* şeklindedir.
[7] Kitabın giriş ve yazılış sebebi hakkında açıklama.
[8] **M₁** ve **M₃** nüshalarında "iḫvān" kelimesi okunamamaktadır.
[9] **M₃** nüshasında "iḫvān" kelimesi okunamamaktadır.

15 Daḫı maġfiret éylesün ki faḳīri validāyı[10]
Daḫı cümle ḳarındaşın ki yarlıġaya ol Mennān

16 Ki cümle ehl-i İslām'a ki nuṣret éyleye Allāh
Ki dīn düşmānların cümle Ḫudā ḳahr éyleye her ān

17 Cemīʿ mü'minleri Allāh ki ʿişmetde éde dā'im
Ḫuṣūṣā ʿālim olanı ki ḥıfẓ éyleye ol Mennān

18 Ki dīn düşmānı fāsıḳları yérden refʿ éde Allāh
Necāt bula ḳamu mü'min ki ʿişretde ola her ān

19 Daḫı ġammāzları cümle ki yérden refʿ éde Allāh
Daḫı müfsidleri ḳanda var ise refʿ éde Raḥmān

20 Ki[11] muʿteber kitāblardan bunı aḫẕ éyledim biliñ
Né deñlü var ise muḥriḳ eḥādīṯ éyledim īḳān

15: **-M$_3$** / faḳīri: fāḳire: **M$_1$** / validayı: vālidemi **M$_1$** // ki: **-M$_1$** / Mennān: Raḥmān **M$_1$**
16: İslām'a: İslām'ı **M$_3$**
17: cemīʿ: ki cemīʿ **M$_2$;** daḫı cümle **M$_3$** / Allāh ki: ʿişmetde **M$_3$** / ʿişmetde: dā'im **A** / dā'im: Allāh **M$_3$** // Mennān: Raḥmān **M$_3$**
18: dīn: ol **M$_1$, M$_3$;** ol dīn **M$_2$** / yérden: refʿ éyeleye **M$_2$, A** / refʿ éde: yérden **M$_2$, A** / Allāh: **-M$_2$, -A**
19: ġammāzları cümle: cümle ġammāzları **M$_3$** // ḳanda: nerde **M$_3$** / éde: éyleye **M$_1$** / Raḥmān: Allāh **M$_2$, A**
20: aḫẕ: aḫiẕ **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / éyledim: éyledüm **M$_2$** // muḥriḳ: muḥrīḳ **M$_1$** / eḥādīṯ: eḥādīṯ-ü nebī **M$_3$** / éyledim: éyledüm **M$_2$** / īḳān: eyvān **M$_3$**

[10] "vālidā" kelimesi vezin gereği "validā" şeklinde okunmuştur.
[11] **M$_1$** nüshasında "ki" okunamamaktadır.

21 Ki vérdim mübtedī olan kişiniñ eline cevher
Eger ḳadrini bilürse olur elbetde fī'l-cinān

22 Bunuñla ʿāmil olursa érer elbetde bir ẕevḳe
Ulu kimse olur ṣoñra ṣafālarda éder Raḥmān

23 Bunuñ içindeki biliñ fenāyı ẕem éder cümle
Anuñ-çün buña ad vérdim ki Ẕemmü'l-fenā iḫvān

24 Ḳasāvet dārıdır bu dār elem dārı-durur bu dār
Ḥüzün dārı-durur bu dār ki yoḳdur bunda ẕevḳ her ān

25 Ki bay olsañ gedā olsañ olur elbetde bir ḥüznüñ
Vezīri pādişāh olsañ ki vardır sende bir aḥzān

$M_1$2b, $M_2$2b 26 Fenā milkdür beḳāsı yoḳ vefāsı yoḳ cefāsı çoḳ
Ki ẕüldür ʿizzeti bunuñ serābdur şarabı[12] her ān

21: vérdim: vérdüm **M_2**, **A** / olan kişiniñ: olanıñ **M_3** / eline: eline ki **M_3** / cevher: bir cevher **M_3**
22: ẕevḳe: ẕevḳ **A** // ṣafālarda: ṣafā **M_3** / éder: éde **M_1;** édeler **M_3;** ebed **A**
23: biliñ: meṣel **M_3** // anuñ-çün: anıñ-çün **M_3** / vérdim: vérdüm **M_2** / Ẕemmü'l-fenā: Ẕemmi'l-fenā'i **M_1;** Ẕemmi'l-fenā **A**
24: ḳasāvet: ḳasāvāt **M_2** / dārıdır: dārıdur **M_2, A;** dārı-durur **M_3** / dārı-durur: dārıdur **A** // ḥüzün: ḥüzīn **M_1** / dārı-durur: dārıdur **M_2**
25: ḥüznüñ: ḥüzniñ **M_1, M_2, M_3** / olsañ: olsun **A** // vezīri pādişāh: ve yérde **M_3** / vardır: vardur **M_3, A** / bir aḥzān: éy iḫvān **M_2, A**
26: fenā: bu **M_3** / milkdür: milkiñdür **M_1;** fānīdür **M_3;** milkidür **A** // ẕüldür: ẕildür **M_1, M_3;** züldür **A**

[12] "şarāb" kelimesi vezin gereği "şarab" şeklinde okunmuştur.

A2b [13]**Der-beyān-ı ḳavlehü Teʿālā “Fe emmā men ṭaġġā ve āṯera’l-ḥayāte’d-dünyā fe inne’l-caḥīme hiye’l-meʾvā”**[14]

27 Gel éy ġaflet niyāmına géce gündüz olan ġavvāṣ
Gel éy Tañrı’sını bilmez ki emrinden éde iʿrāż

28 Ki ġafletden gözüñi aç ki teftīş éyle kendiñi
Ki var mı Tañrı’ya lāyıḳ bir ʿamel sende héç ibʿāż[15]

29 Göñül vérdiñ géce gündüz ġażab étdigine Ḥaḳḳ’ıñ
Séven melʿūn sévilen de bunı ẕem éyledi Feyyāż

M₃2b 30 Daḫı içinde olan eşyaya[16] Ḥaḳ laʿnet éyledi
Buña ednāya meyl étme temāyül étme ét iʿrāż

31 Ve illā şol ʿamelleri ki emr étdi idi kendi
Anı séver hemān ancaḳ daḫı ʿālimleri Feyyāż

27: niyāmına: bināsına **M₂, A** // éde: éden **M₃, A**
28: gözüñi: göziñi **A** / teftīş: naḳş **M₃** / kendiñi: kendüñi **M₂, A;** kendüziñ **M₃** // teñriye: sende **M₃** / sende: lāyıḳ **M₃** / héç ibʿāż: éy bed-nām **M₃**
29: étdigine: étdügine **M₁** // sévilende: sévinilende **M₁** / Feyyāż: ġavvāṣ **M₃**
30: içinde olan eşyaya: muḥabbet édenleri ki **M₃** / Ḥaḳ laʿnet éyledi: laʿnet éyledi hem Ḥaḳ **M₃** // ednāya: ednāyı **M₁, A;** ednā **M₃** / meyl: meyil **M₁, A** / étme: -**M₁,** éyle **M₃** / temāyül: temāyil **M₁, A;** meyl **M₃** / étme: étme ki **M₃** / iʿrāż: iʿraż **A**
31: emr: emir **M₁** / étdi: éyledi **M₃** / idi: **-M₃; -A** / kendi: kendüsi **M₃**

[13] Başlık **M₁** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₂** nüshasında *Der-beyān-ı ḳavlehü Teʿālā “Fe emmā men ṭaġġā ve āṯera’l-ḥayāte’d-dünyā fe inne’l-caḥīme hiye’l-meʾvā”;* **M₃** nüshasında der-kenarda *Ḳavlehü Teʿālā “Fe emmā men ṭaġġā”;* **A** nüshasında *Der-beyān-ı ḳavlehü Teʿālā “Fe emmā men ṭeġġā ve āṣara’l-ḥayāte’d-dünyā fe inne’l-caḥīme hiye’l-meʾvā”* şeklindedir.
[14] Başlık **Naziāt Sūresi 37., 38.** ve **39.** ayetleridir. **Anlamı:** Azana ve dünya hayatını ahirete tercih edene, şüphesiz cehennem tek barınaktır.
[15] **M₁** nüshasında “ibʿaż” kelimesi okunamamaktadır.
[16] “eşyā” kelimesi vezin gereği “eşya” şeklinde okunmuştur.

32 Eger Tañrı’nıñ ʿindinde iʿtibārı bu dünyānıñ
Séveydi at siñeginiñ ḳanadı miḳdarı[17] Feyyāż[18]

33 Ki kāfirlere bir içim ṣu vérmezdi bu dünyāda
Velī sévmedigi içün ki cümle içdiler Feyyāż

34 Eger Allāh’a ḳul iseñ elin çek dünyadan[19] kişi
Muḥabbet étme fānīye buña saʿy éyleme eşḫāṣ

35 Ki her günāhlarıñ başı-durur dünyāyı pek sévmek
Ḥabībullāh bunı böyle buyurdı éyleme iʿrāż

36 Ki sen dünyāyı sévdikçe baʿīd olursun Allāh’dan
Ki raḥmet éylemez saña ġażab éyler saña Feyyāż

37 Rivāyetdür ki ʿĪsā’dan gezerken nā-gehān bir gün
Ki bir yigide uġradı ḳatı aġlardı gör eşḫāṣ[20]

32: Tañrı’nıñ: Tañrı’nuñ **M₂** / / iʿtibārı: ki ṣayyısı **M₂, A;** olaydı ḳadri **M₃** / dünyānıñ: dünyānuñ **A** // siñeginiñ: siñeginüñ **M₂, M₃, A**
33: // Feyyāż: eşḫāṣ **M₁, M₃**
34: Allāh’a: Allāh **M₂, M₃** / ḳul: ḳulı **M₂, A;** ḳulu **M₃** // eşḫāṣ: ṣaḥḫāṣ **M₁, M₂, A**
35: her: zīrā her **M₁, M₃, A** / başı-durur: başıdur **M₁, M₃, A** / pek: **-M₁, M₃**
36: olursun: olursıñ **M₃**
37: nā-gehān: nā-gihān **M₁, M₂, A** // aġlardı gör: aġlar döker **M₂, A;** aġlar gözi **M₃**

[17] “miḳdār” kelimesi vezin gereği “miḳdar” şeklinde okunmuştur.
[18] **M₁** nüshasında “Feyyāż” kelimesi okunamamaktadır.
[19] “dünyā” kelimesi vezin gereği “dünya” şeklinde okunmuştur.
[20] **M₁** nüshasında “eşḫāṣ” kelimesi okunamamaktadır.

$M_1$3a	**38**	Münācāt[21] étdi Allāh'a dédi yā Rabbi bu yigit
		Néçün döker gözünden yaş gözinden ḳan éder ifāż[22]
	39	Buyurdı[23] ẕü'l-celāl Allāh ki yā 'Īsā éşit anı
		Günāhını diler benden ki raḥmet éyle dér Feyyāż
$M_2$3a	**40**	Ki var ol yigide dé sen eger yaş yérine ḳanlar
		Dökerse éylemez fayda gözi olursa da inḳāż
A3a	**41**	Anı ben maġfiret étmem ki benden fayda yoḳ aña
		Benim raḥmetimi görmez cinānım yoḳ aña 'ivāż
	42	Néçün yā Rabbi déyicek buyurdı ẕü'l-celāl Allāh
		Zirā[24] bu yigidiñ dünyāya meyli var idi ib'āż[25]
	43	Ki zīrā ol benim sévmedigim dünyāya meyli var
		Anuñ-çün raḥmetim yoḳdur daḫı yoḳ maġfiret ib'āż[26]

38: bu: **-M_2** / yigit: yigid **M_1, M_2, A** // gözünden: gözinden **M_2, M_3, A** / ifāż: afāż **M_2;** Feyyāż **A**
39: ẕü'l-celāl: ẕü'l-celāle **M_2** // éyle dér: éyleye **M_3**
40: var: **-M_3** / dé sen: dé sen ki **M_3** / eger yaş yérine: yaş yérine ki **M_3** // inḳāż: in'āż **M_3**
41: // cinānım: cenānım **M_3** / 'ivāż: i'rāż **M_2;** iġvāż **M_3;** i'raż **A**
42: déyicek: déycek **M_2;** déyecek **M_3** / ẕü'l-celāl: ẕü'l-celāle **M_2** // zirā: ki zīrā **M_2, M_3** / yigidiñ: yigidiñ hem **M_3** / var idi: var denī **M_2;** var **M_3;** var dānī **A**
43: // yoḳ maġfiret: maġfiretim **M_3**

[21] **M_2** nüshasında "münācāt" kelimesi okunamamaktadır.
[22] **M_3** nüshasında "éder ifrāż" kelimeleri okunamamaktadır.
[23] **M_2** nüshasında "buyurdı" kelimesi okunamamaktadır.
[24] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.
[25] **M_3** nüshasında "ib'āż" kelimesi okunamamaktadır.
[26] **M_3** nüshasında "ib'āż" kelimesi okunamamaktadır.

	44	Yarın yevm-i ḳıyāmetde ʿaẕāb édem aña bilsün
		Çıḳardı beni ḳalbinden fenāya meyl éder ibʿāż[27]
M₃3a	45	Rivāyetde gelüpdür kim buyurdı İbni ʿAbbās bil
		Yarın yevm-i ḳıyāmetde gele dünyā göre eşḫāṣ
	46	Ki bir ʿacūze ʿavret ṣūretinde gele ol melʿūn
		Gören ikrāh éde andan firār éde ḳamu eşḫāṣ
	47	Ki gözleri anuñ yırtlaz gören nefret éde andan
		Ḳatı çirkīn ṣuret[28] içinde gele göre hep eşḫāṣ
	48	Ki ḫalḳıñ içine gire ḳaçarlar ehl-i maḥşer hep
		Çaġıra bir münādī kim néçün ḳaçarsıñız eşḫāṣ
	49	Bu siziñ sévdigiñizdür bu siziñ bildigiñüzdür
		Ki bundan ġayrı sévmediñiz-idi aṣla[29] héç ibʿāż[30]

44: ʿaẕāb: ʿaẓab **M₂** / meyl éder: meyil édüp **M₁, A**
46: ʿavret: ḳarı kim **M₁;** ḳarı **M₂, M₃** // andan: anı **M₁, M₂** / firār éde: firār éder **M₃**
47: anuñ: anıñ **M₁;** daḫı **M₃** / yırtlaz: yırdlaz **M₁, M₂, A** / andan: anı **M₁, M₃** // içinde: içere **M₂;** içre **A** / hep: anı **M₂, A;** ḳamu **M₃**
48: ḳaçarlar: ḳaçalar **M₃, A** // çaġıra: çıġıra **M₁, M₃, A** / ḳaçarsıñız: ḳaçarsıñuz **A**
49: sévdigiñizdür: sévdiñüzdür **M₁, M₃;** sévdigiñüzdür **A** / bildigiñüzdür: yarıñıızdur **M₁;** bildiñizdür **M₂;** bildiñüzdür **M₃** // sévmediñizdi: sévmediñizdi ki **M₁;** sévmediñizdi **M₂;** sévmediñüzdi **M₃, A** / aṣla: **-M₃** / ibʿāż: eşḫāṣ **M₃**

[27] **M₃** nüshasında "ibʿāż" kelimesi okunamamaktadır.
[28] "ṣūret" kelimesi vezin gereği "ṣuret" şeklinde okunmuştur.
[29] "aṣlā" kelimesi vezin gereği "aṣla" şeklinde okunmuştur.
[30] Beyitin vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshaya bakılarak yapılmıştır.

	50	Bunuñ-çün kiẕb éderdiñiz bunuñ-çün ẓulm éderdiñiz
		Ḳaçardı bu ḳovardıñız bugün sizi diler eşḫāṣ
M$_1$3b	51	Geliñ başına birikiñ ki zīrā ʿāşıḳ-idiñiz
		Eliñize gelüpdür maʿşuḳuñuz[31] oluñız ḥaẓẓāẓ
	52	Ki gelsün bunuñ içün ādem öldürüp ḳıtāl éden
		Bunuñ çün Ḥaḳḳ'ı terk édüp ki bāṭıla géden eşḫāṣ[32]
	53	Bunuñ çün siz teḫāṣumsız bunuñ çün siz tebāġużtüm
		Bunuñ çün maġrur[33] oldıñız ki Ḥaḳ'dan étdiñiz iʿrāż
	54	Geliñ başına cemʿ oluñ gédiñ cehenneme bile
		Ki herkes sévdigile pes ola maḳāmına ifāż[34]
M$_2$3b	55	Süreler pes bunı oda döne çaġıra ardına
		Ki gelsün beni sévenler benim etbāʿlarım eşḫāṣ

50: bunuñ-çün: bunıñ-çün **M$_3$** / éderdiñiz:éderdiñüz **M$_1$, M$_3$, A** / bunuñ-çün: bunıñ-çün **M$_3$** / ẓulm éderdiñiz: ẓulim éderdiñüz **M$_1$;** ẓulm éderdiñüz **M$_3$;** ẓulüm éderdiñüz **A** // ḳovardıñız: ḳovardıñuz **M$_1$, M$_3$, A**
51: birikiñ: birikün **M$_3$** / ʿāşıḳ édiñüz: ʿāşıḳdıñız **M$_1$** // eliñize: eliñiz pes **M$_2$, A;** gelüp **M$_3$** / gelüpdür: gelüpdür ki **M$_1$;** maʿūḳıñız **M$_3$** / maʿşuḳuñuz: maʿşūḳıñız **M$_2$;** bugün **M$_3$;** maʿşūḳıñuz **A** / oluñız: oluñ **M$_1$;** olıñız siz añа **M$_3$;** ol kez **A** / ḥaẓẓāẓ: ḥaffāẓ **M$_3$;** ḥıẓẓāẓ **A**
52: gelsün: gelsünler **M$_3$** / bunuñ içün: bugün bunlar bunıñ-çün **M$_3$** / öldürüp: öldüren **M$_3$** / ḳıtāl éden: **-M$_3$** // bunuñ çün: bunıñ-çün **M$_2$, M$_3$;** bunuñ içün **A** / bāṭıla: bāṭıl **M$_1$** / géden: gédi **M$_1$;** gétdi **M$_2$, A**
53: bunuñ çün: bunıñ-çün **M$_3$** / teḫāṣumsız: teḫāṣumtim **M$_1$;** teḫāsebtüm **M$_2$;** teḫā **A** / siz: sen **M$_2$, A** / tebāġużtüm: ḳabāʿaẓatüm **M$_2$;** tebāʿaẓẓim **M$_3$;** ḳabāʿuẓtüm **A** // bunuñ çün: bunıñ-çün **M$_3$** / oldıñız: olıdılar **A** / étdiñiz: étdiñüz **A** / iʿrāż: iʿraż **A**
54: cemʿ olun: birikün **M$_3$** / gédiñ: gédün **M$_2$** // herkes: herkez **M$_2$** / sévdigile: sévdigi ile **M$_3$** / pes: **-M$_1$** / ifāż: afāż **M$_2$, A;** īġāṣ **M$_3$**
55: süreler: buyuralar **M$_1$** / pes bunı: bunı pes **M$_1$, A;** bunları **M$_3$** / çaġıra: çaġıralar **M$_1$, M$_2$;** çıġıralar **M$_3$** / ardına: adın **M$_3$** // benim: benüm **M$_1$** / etbāʿlarım: etbāʿalarım **M$_2$**

[31] "maʿşūḳ" kelimesi vezin gereği "maʿşuḳ" şeklinde okunmuştur.
[32] **52.** beyitin ikinci mısrası **M$_1$** nüshasında **54.** beyitin ikinci mısrası ile karıştırılmıştır.
[33] "maġrūr" kelimesi vezin gereği "maġrur" şeklinde okunmuştur.
[34] **54.** beyit **M$_1$** nüshasında **53.** sırada verilmiştir.

A3b	56	Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından ki bir nādī nidā éde
		Bunı sévenleri cümle ki sürüñ āteşe ifāż
	57	Ki gördüñ mi bu dünyāyı néler éde ḥabībine
		Ki dostuna néler éde ʿaẕāblara éde ifāż
	58	ʿAdū-yı ekberiñdür hem mühīndur bu saña her ān
		Budur işinde mekkāre bu bir ʿadū-durur leṣṣāṣ
	59	Vefāsı yoḳ bu dünyānıñ işi dā'im fenā-durur
		Beḳāsı yoḳ-durur aṣlā liḳāsıdur anuñ leṣṣāṣ[35]
M3b	60	Keenne bir ulu ḫāndır ḳonan göçer ḳarār étmez
		Metāʿı az-durur anuñ ġurūr olmaz buña eşḫāṣ
	61	Né deñlü enbiyā geldiyse sévmedi[36] bunı aṣlā
		Cihād étdi bular her ān iṭāʿatde olup ḫaṣṣāṣ[37]

56: bir nādī: nādī bir **M1** // sévenleri: sözleri **M1** / ki: **-M3** / sürüñ: olsun **M1, M2** / āteşe: cehenneme **M3** / ifāż: afāż **M2, A;** īḳāṣ **M3**
57: **-A** / bu dünyāyı néler éde ḥabībine: bu dünyāyı sévene hem néler éder **M3** // ki dostuna: dosdına **M1;** ki dost saña **M3** / ʿaẕāblara: ʿaẕāblar **M3** / éde: éde hem **M3** / ifāż: afāż **M2;** īḳāṣ **M3**
58: ʿadū-yı: ʿadüv-i **M2;** ʿadev-i **A** / hem: bu **M2, M3, A** / muhindur bu: muhiniñdur **M3** // budur işinde: bu işinde ki **M1** / bu bir: budur **M3** / ʿadū-durur: ġaddāre **M1;** ġaddāre hem **M3;** ʿadüv-durur **A**
59: işi: hem işi **M3** / fenā-durur: fenādur **M3** // liḳāsıdur: leḳāsıdur **M3** / anuñ: anıñ **M2, M3** / leṣṣāṣ: leṣāṣ **M3**
60: bir: **-A** / ḫāndır: ḫāndur **M2, A;** ḥāne **M3** / az-durur anuñ: azdan az-durur **M1, M2, A** / ġurūr: ʿöẕür **M3, A** / olmaz: olmañ **M2, M3, A**
61: enbiyā: enbiyālar hem **M3** / geldiyse: geldiler **M3;** geldise ki **M2, A** / sévmediler bunı aṣlā: bunı sévmediler **M3** / ḫaṣṣāṣ: ḥaṣṣāż **M2, A**

[35] **M1** nüshasında "leṣṣāṣ" kelimesi okunamamaktadır.
[36] "sévmediler" kelimesini vezin geregi "sévmedi" şeklinde okuduk.
[37] **M1** nüshasında "ḫaṣṣāṣ" kelimesi okunamamaktadır.

62 İlāhī bu żaʿīf ḳuluñ maʿīşetde żaʿīfdür pek
Anı ṣāliḥ fuḳarālar gürūhından ḳıl éy Feyyāż

[38]Der-beyān-ı ḳavlühü Teʿālā “Cemeʿa mālen ve ʿaddehu yaḫsebu enne mālehu aḫledehu kellā leyunbeẕenne fī’l-ḥuṭameti”[39]

M₁4a 63 Gel éy leyli nehār māl cemʿine saʿy éyleyen cemmāʿ
Né dérsiñ cemʿ édüp mālı olursuñ māl olur iżāʿ
64 Né dérsiñ bu fenā mülki gel étme bunı iḫtiyār
Helāk oldı buña meyyāl gel étme bunda istimtāʿ
65 Unutmuşsıñ Ḫudā’yı sen ki çıḳmış Tañrı ḳalbiñden
Ki aṣlā emri yoḳ sende ḍalāletde ḳalan cemmāʿ

62: ḳuluñ: kulıñ **M₃** / pek: bu **M₃** / fuḳarālar: fuḳārālar **M₁;** fuḳuralar **M₂**
63: cemʿine: cemʿini **M₃** // cemʿ: cemʿi **A** / mālı: mālı ki **M₃** / olursuñ: olursañ **M₁;** olursıñ **M₂;** olur **M₃** / māl: mālı **M₂** / olur: yarın **M₁** / iżāʿ: eżyāʿ **M₂;** īżā **M₃**
64: né dérsiñ: nédür **M₂;** né dérseñ **M₃** / mülki: milk **M₂;** milki **A** / bunı: anı **M₂** // oldı: olur **M₂;** olup **A** / bunda: bundan **M₂, M₃, A** / istimtāʿ: istimāʿ **M₃**
65: unutmuşsıñ: unutmışsun **M₁;** unutmışsın **M₂;** unutmışsıñ **M₃** / ḳalbiñden: fikriñden **M₃**

[38] Başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında okunamamaktadır; **M₃** nüshasında *Ḳavlihi Teʿālā “Cemeʿa mālen ve ʿaddede yaḫsebu enne mālehu aḫledehu”;* **A** nüshasında *Der-beyān-ı ḳavlühü Teʿālā “Cemeʿa mālen ve ʿaddede yaḫsebu enne mālehu aḫledehu kellā”* şeklindedir.
[39] Başlık **Hümeze Sūresi 2., 3.** ve **4.** ayetleridir. **Anlamı: 2.** Ve bir mal toplayıp hep onu sayana! **3.** Malının, kendisini ebedi yaşatacağını sanır. **4.** Hayır, andolsun ki, o Hutame'ye (cehenneme) atılacaktır!

66 Bilürsiñ cümlesi fānī daḫı kendiñde fānīsiñ
Ki var bir fāni[40] olmaz milk ṭaleb ḳıl Tañrı'dan imtāʿ

67 Başıñ aḳ müʾminiñ dérsiñ séverin dérsiñ Allāh'ı
Bu kez fiʿlin Ḳarūn fiʿli yalancı kişisin hellāʿ

68 Ḫudā'dan cennet isterseñ ki terk ét fāni[41] dünyāyı
Ki zīrā her günāhlarıñ başıdur bunı istinfāʿ

$M_2$4a 69 Seniñ ḳalbiñde mādemki ki dünyā ḥubbu olduḳça
Ki ʿafv étmez seni Allāh olursuñ āteşe īḳāʿ[42]

70 Ḫudā'nıñ raḥmetinden sen baʿīd olduñ eyā melʿūn
Ḥarām ḥelāl démeyüp cemʿ édiyorursın éy ṭammāʿ

A4a 71 Bu dünyāda olan emtāʿ eger ẕeheb eger fıḍḍa
Ḳamusı cennete nisbet ki ẕerre deñlüdür emtāʿ

66: cümlesi: cümleyi M_1; cümle **A** // var bir: bir var M_1, M_2, M_3 / fāni: **-A** / milk: mülk M_3 / ḳıl:ét M_3 / Tañrı'dan: Tañrı'ya M_2, **A** / emtāʿ: imtāʿ M_1, M_2, **A**
67: müʾminiñ: mūʾmīnin M_1, M_3 **A** // fiʿliñ Ḳarūn fiʿli: faʿliñ Ḳarūn faʿli M_1; Ḳarūnī faʿlisiñ M_2; Ḳarūn faʿlisiñ **A** / kişisin: kişisiñ M_2, M_3 **A**
68: isterseñ: istersiñ M_2, M_3, **A** // her: -M_2 / istinfāʿ: istinḳāʿ M_2; istiḳāʿ M_3; istifnāʿ **A**
69: ki ʿafv étmez: yarlıġamaz M_1, M_2, M_3, **A** / ki: bu M_3 / ḥubbu: ḥubbı M_1, M_3, **A** // olursun: olursıñ M_3
70: olduñ: oluñ M_2 // édiyorursın: édeyorur M_2; édeyorsıñ M_3; éde görürsüñ **A** / éy: eyā M_3
71: // deñlüdür: degildür M_3

[40] "fānī" kelimesi vezin geregi "fāni" şeklinde okunmuştur.
[41] "fānī" kelimesi vezin geregi "fāni" şeklinde okunmuştur.
[42] Beyitin vezin düzeltmesi **İÜK. M 088064** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

72 Ki cennetiñ ḥarīriniñ ki bir miḳdārı dünyāya[43]
Çıḳaydı şems-ile ḳamer olurdı nūrı istiḳṭā‘

73 Ki ḥūrīniñ eger bir parmaġı batsa deñizlere
Şeker olurdı cümlesi leẕīẕe éyle istircā‘

$M_3$4a 74 Ki bir parmaġını baḥre batırsañ gine çıḳarsañ
Né deñlü yaş ḳalur anda ki dünyā böyledür imtā‘

75 Bu sözi pes buyurmuşdur Resūl-i mefḫar-ı mevcūd
Ki Ravżatü’l-‘Ulemā’da yazıpdur öyle istiṭlā‘

$M_1$4b 76 Buyurdı Ḥażret-i ‘Īsā ki dünyānıñ muḥabbeti
Ki mü’minler ḳulūbına ki aṣlā éylemez īḳā‘

77 Nétekim nār-ile ṣuyı ki bir çanaġa ḳoysalar
Ḳarār éder mi héç anda buña beñzerdür éy hellā‘

78 Buña göre bulunur mı ‘aceb dünyāda bir mü’min
Ki şimdiki zamān ḫalḳında yoḳdur aṣla[44] bir ḳannā‘

72: cennetiñ cennetde **M_1;** cennet **A** / ḥarīriniñ: ḥarīrinüñ **M_2, A;** ḥarīrinüñ **M_3** / ki bir: şibri **M_1, M_2, A;** ki ẕerre **M_3** / dünyāya: dünyāda **M_2** // nūrı: nūr-ile **A**
73: ḥūrīniñ: ḥūrīnüñ **M_2, M_3, A** / eger: **-M_1** // leẕīẕe: leẕīẕde **M_3, A** / éyle: éyleye **M_2, A**
74: parmaġını: parmaġı ki **M_1, M_3;** parmaġı **A** / batırsañ: batırsa **M_1** / çıḳarsañ: çıḳarsa **M_1** // imtā‘: emtā‘ **M_2, M_3, A**
75: buyurmuşdur: buyurmışdur **M_1, M_3** / mefḫar-ı mevcūd: faḫr-ı mevcūdāt **M_2;** mū‘ciz-i mevcūd **M_3** // ravżatü’l: ravżati’l **M_1, M_2, A** / yazıpdur: yazupdur **M_1, M_3** / öyle: éyle **M_1, M_3;** éyleye **A**
77: ṣuyı: mā’i **M_1, M_2, A** / ki: **-M_2** // buña: bu ki **M_1** / beñzerdür: beñzerüz **M_3** / hellā‘: eblāġ **M_3**
78: buña göre: buña **M_1** / mü’min: mü’mīn **M_1** // ḫalḳında: ḫalḳınıñ ki **M_1;** ḫalḳı ki **A** / bir: **-A** / kannā‘: metā‘ **M_3**

[43] Beyitin vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[44] “aṣlā” kelimesi vezin gereği “aṣla” şeklinde okunmuştur.

79 Bu sözden ḥişşe aldıñ mı ki sen kendiñi bildiñ mi
ʿAceb var mı-durur sende ki aḫret ḳorḳusı hellāʿ

80 Ḳaḳup oturduġuñ yalan söziñ yalan işiñ yalan
Yalandan taḥṣīl édersiñ bu mālıñ cümlesin cemmāʿ

81 Helāk éder seni bir gün ki dünyāda ve aḫretde
Ki terk éyle bu yalanı necāt bulursın éy cemmāʿ

82 Saña naḳl édeyim bir söz naṣīḥat alasın bundan
Ki ḳalbiñden géder ye'si ki ét aḫrete istircāʿ

83 Gelüpdür baḥr-ı ʿulūmda ki bir kişi meger bir gün
Ki ʿĪsā Ḥażretine vardı né söyler éşit semmāʿ

$M_2$4b 84 Seniñ-le bile gédelüm ki ben seyyāḥım ol server
Gezeyim ʿālemi cümle ʿacāib édem ıṭṭılāʿ

85 Dédi ʿĪsā bu kişiye alayım gédeyim ammā
Şu şarṭ-ile ki éy kişi yalan söylemegil hem lāġ

79: ḥişşe: ḥisse **M_1;** ḥişşe **M_3** // ki: kim **M_2, A** / aḫret: aḫaret **M_1** / ḳorḳusı: ḳorḳısı **M_2** / hellāʿ: cemmāʿ **M_3**
80: ḳaḳup: ḳalḳup hem **M_3** / oturduġuñ: oturduġıñ **M_2;** oturdıġıñ **M_3** / söziñ: hem söziñ **M_3;** sözin **A** / işiñ yalan **- M_3** // édersiñ: éder isin **A**
81: // ki: gel **M_1** / éyle: ét **M_1;** sen **M_3** / bulursın éy: ṣıdıḳ-durur **M_1, M_1, A**
82: naḳl: naḳil **M_1, M_2** / éde édeyin **M_3** / naṣīḥat: naṣiḥat **M_2** / alasın: alasıñ **M_3** // aḫrete: aḫarete **M_1;** āḫiret **M_3**
83: meger: gelür **M_3** // Ḥażretine: Ḥażrete **M_1, M_3** / semmā: simāʿ **M_1;** istimāʿ **M_3**
84: seniñ-le: senüñ-le **M_2, M_3, A** / gédelüm: gédeyim **M_3** / seyyāḥım ol: seyyāha **M_1, M_3;** seyyāḥam ol **A** / server: serteser **M_3;** servār **A** // ʿālemi cümle: cümle ʿālemi **M_3** / ʿacāib: ʿacāibler **M_3** / édem: édeyim **M_2, A** / ıṭṭılāʿ: ıṭlāʿ **M_2, M_3, A**
85: // lāġ: lāʿ **M_1, A;** hellāʿ **M_3**

A4b	86	Dédi söylemeyem aṣlā yalana uġramayam héç
		Ki ʿahdi mīs̱aḳ[45] étdiler éşit ṣoñra né dér ṭammāʿ
	87	Ki ḳoydı Ḥażret-i ʿĪsā ki çantasına üç ekmek
		Bular yola revān oldı yürümekde édüp isrāʿ
	88	Bu kez refīḳi ʿĪsā'nıñ birini yédi etmegiñ
		Ki bildirmedi ʿĪsā'ya seriḳa éyledi ṭammāʿ
$M_1$5a, $M_3$4b	89	Dédi ʿĪsā bu kişiye getür ekmegi yéyelüm
		Acıḳdı ḳarnımız yoldaş ola kim baṭnımız işbāʿ
	90	Ki vérdi çantayı ol ér gérü ʿĪsā'nıñ eline
		Ki aldı baḳdı içine ki ekmegiñ biri iżāʿ
	91	Dédi ʿĪsā bu kişiye ḳanıdur ekmegiñ biri
		Dédi ben görmedim anı yémedim étmedim iżāʿ
	92	Ki inkār étdi kiẕb étdi ẖıyānet étdi ʿahdine
		Ki ʿahdini bozan kişi helāk olur yaḳın ırag̱

86: yalana: yalan **M_2, A** / uġramayam: uġramayayım **M_2** // étdiler: éderler **A** / dér: éder **M_2, A** / ṭammāʿ: ṭamāʿ **M_2;** hellāʿ **M_3**
87: çantasına: cübbesine **M_3** / ekmek: etmek **M_1, M_2, M_3** // isrāʿ: esrāʿ **M_2, A**
88: ʿĪsā'nıñ: ʿĪsā'nuñ **A** / birini: birisini **A** / etmegiñ: etmegüñ **M_3;** ekmelek **A** // seriḳa: sirḳa **M_2** / etmegiñ: etmegüñ **M_3**
89: dédi: bu kez **M_3** / ekmegi: etmegi **M_1, M_2, M_3** // ola: ol **M_3** / baṭnımız: ḳarnımuz **M_3;** baṭnımuz **A** / işbāʿ: eşbāʿ **M_2, M_3, A**
90: vérdi: ol vérdi **M_3** / çantayı: cübbeyi ki **M_3** / ʿĪsā'nıñ: ʿĪsā'nuñ **M_3, A** // aldı: açdı **M_2** / ki ekmegiñ: iki etmek **M_2, M_3;** iki ekmek **A** / iżāʿ: īżāʿ **M_1, M_3;** eżyāʿ **M_2**
91: ekmegiñ: etmegiñ **M_2, M_3** // yémedim: yémedüm **M_2, M_3** / étmedim: étmedüm **M_2, M_3** / iżāʿ: īżāʿ **M_1, M_3;** eżyāʿ **M_2**
92: inkār étdi: inkārı **M_3** / kiẕb: kiẕib **M_1, M_3, A**

[45] "mīs̱āḳ" kelimesi vezin gereği "mīs̱aḳ" şeklinde okunmuştur.

93 Ki iḳdām éyledi ʿĪsā ki n’étdiñ ekmegi kişi
Déyi vér baña kiẕb étme olursun āteşe īḳāʿ
94 Ki iḳrār étmedi cāhil muṣir oldı sözinde ol
Günāh deryāsına ṭaldı helāk oldı olup istiḳāʿ
95 Bular gine revān oldı ulaşdılar ulu ṭaġa
Yaḳın idi meger aḫşam ki anda ḳondılar īḳāʿ
96 Bu kez ʿĪsā duʿā étdi ki ṭaġdan bir ṭavar geldi
Ki biryān oldı öñine étine étdiler işrāʿ
97 Ki ḥācetleri miḳdārı étinden yédiler anuñ
Bu kez gine duʿā étdi ḥayāt buldı ṭavar esrāʿ
98 ʿUrūc étdi gine ṭaġa gine sürüye ḳarışdı
Bu ḥikmete naẓar ḳıldı ki ol keẕẕāb u ol hellāʿ
$M_2$5a 99 Ki ʿĪsā buña dédi kim kerāmetimi gördüñ mi
Eger mü’min iseñ gerçek çöregi kim yédi iblāʿ
100 Gine inkār édüp keẕẕāb yémedim déyü and içdi
Ki baġrıñ ṭaş mıdur kişi ki Ḥaḳḳ’a éyleseñ ircāʿ

93: ekmegi: etmegi **M_1, M_2, M_3** // déyi vér: déyü vér **M_2, A;** dégivar **M_3** / olursun: olursıñ **M_1, M_3**
94: muṣir: muṣīr **M_3** / sözinde: sözine **M_3** // helāḳ: helāḳe **M_3** / olup **-M_1, -M_3** / istiḳāʿ: esḳāʿ **M_2, A**
95: yaḳın idi meger aḫşam: ki yaḳın idi aḫşamı **M_3** // anda: andan **A**
96: // étine: étini **M_3** / işrāʿ: eşrāʿ **M_2**
97: miḳdārı: miḳdār **M_1** / anuñ: bunlar **M_2;** bular **A** // esrāʿ: isrāʿ **M_1;** eşrāʿ **M_2;** işrāʿ **M_3**
98: gine ṭaġa: ṭaġa gine ki **M_3** / gine -**M_3, -A** / sürüye: süriye **M_1, M_2** / ḳarışdı: ḳarışdı ol **M_3** // keẕẕāb u: keẕẕābı **M_1, A;** keẕẕāb **M_2**
99: kerāmetimi: kerāmātımı **M_1, A;** kerāmātım **M_2** // çöregi: çöreyi **M_3** / iblāʿ: ıṭlāʿ **M_3**
100: keẕẕāb: keẕẕab **A** / and içdi: içdi and **M_2, A** // ki: gine **M_1** / ṭaş mıdur: ṭaş mıdı **M_1, M_3** / kişi ki: kişi **M_1, A** / éyleseñ: éyle saña **M_1, M_3;** éyleye saña **A** / ircāʿ: ercāʿ **M_2, M_3**

A5a	**101**	Ṣabāḥ oldı bular gine ki revān oldılar yola
		Géderken bir ulu ṣuya mürūr étdi bular iblā‘
$M_1$5b	**102**	Du‘ā étdi gine ‘Īsā yüridiler ṣuya bu kez
		Bulaşmadı ṣu bunlarıñ ayaġına édüp esrā‘
	103	Öte geçeye géçdiler ṣuya batmadı héç bunlar
		Keenne ḳurıda géder gibi ṣuyı édüp esrā‘
$M_3$5a	**104**	Gine dédi buña ‘Īsā bu mu‘cize benimdür bil
		Ki bu mu‘cize ḥaḳḳı-çün çöregi kim yédi iżā‘
	105	Dédi ben yémedim anı ki ben éylemedim żāyi‘
		Gine bunlar yola girdi yürümekde édüp esrā‘
	106	Bu kez bir maġaraya girdiler bular oturdılar
		Dédi ‘Īsā bu kişiye ki ḳaḳ yériñden éy ṭammā‘
	107	Süpür bu iniñ içini birikdir berü şuraya
		Ki ḳaḳdı hem süpürdi ol bu iniñ içini icmā‘

101: oldılar yola: oldı yola bunlar **M_3** / gine ki: gine **M_1, M_2, M_3**
102: ṣuya: suya **M_1** // ṣu bunlarıñ: bularıñ ṣu **M_2;** ṣu bunlara **M_3;** ṣuṣu bularıñ **A** / esrā‘: isrā‘ **M_2;** işrā‘ **M_3**
103: öte: öde **M_1** / geçeye: yaḳaya **M_2** // ḳurıda: ḳuruya **M_3** / gibi: gibi ki **M_3** / ṣuya: ṣuyı **M_1;** ṣu meyl **M_2;** ṣuya meyl **A** / esrā‘: isrā‘ **M_2,** işrā‘ **M_3**
104: benimdür: benümdür **A** // ki bu: ki **A** / mu‘cize: mu‘cizem **M_3** / iżā‘: eżyā‘ **M_2**
105: yémedim: yémedüm **M_2** // bunlar: bular **M_1, M_2, A** / yürümekde: yürimekde **M_2, M_3** / esrā‘: isrā‘ **M_1, A;** işrā‘ **M_3**
106: girdiler: girdi **M_3** / bular oturdılar: oturdılar daḫı bunlar **M_3** // ‘Īsā bu kişiye: bu kişiye ‘Īsā **M_1, M_2, A**
107: bu inin: bunıñ **M_1** / içini: içini sen **M_1;** içine **M_2** / birikdir: birikdür **M_3** // ḳaḳdı ḳalḳdı **M_3** / hem: **-M_1;** bunı **M_2, A** / süpürdi: süpür **M_1** / ol: **-M_1, -M_2, -A** / bu iniñ: iniñ **M_1, A;** in **M_3** / içini: içini édüp **M_1;** için édüp **M_3** / icmā‘: cemmā‘ **M_3**

108 Ki ol süpründiyi ʿĪsā ki ḳıldı üç bölük diñle
Ki gine éyledi duʿā ki altun oldı hep esrāʿ

109 Dédi ʿĪsā ol ére kim ki bir bölügüni sen al
Birini de ben alayım birin ekmek yéyen ṭammāʿ

110 Dédi ben yédim ekmegi bunıda ben alayım dér
Ki altunı görünce ol ki iḳrār éyledi hellāʿ

111 Ki ʿĪsā gétdi ol yérden ki altun hep aña ḳaldı
Ḳoyup gétmedi altunı oturdı başına ṭammāʿ[46]

112 Bu kez iki kişi daḫı çıḳa geldiler altuna
Bular gördiler altunı temāşā ḳıl buña ṭammāʿ

113 Ki evvelki kişi bunlara söyledi birer ḳısmet
Édelüm işbu altunı sözüme éyleñ istiḳnāʿ

$M_2$5b 114 Bular evvelkine dédi bāzārdan gel getür ekmek
Yéyelüm ḳarnımız ṭoysun édelüm birer istimtāʿ

108: ki ol: ol ki **M_2** / süpründiyi: süpründi **M_1;** süpürdigiñ **M_2** / ḳıldı: ḳalkdı **M_1;** ḳaldı **M_2** / diñle: anda **M_3** // ki gine: gine **M_3** / duʿā: ol duʿā **M_3** / altun oldı: oldı altun **M_2** / esrāʿ: isrāʿ **M_1, A;** işrāʿ **M_3**
109: dédi: dédi pes **M_1, M_2, A** / kim: **-M_1, -M_2, -A** / bölügüni: bölügini **M_1;** böligini **M_2, A** // birini de: birin **M_1** / alayım: alayım dédi **M_1, A;** alam dédi **M_2** / birin: birini **M_3** / ekmek: etmegi **M_1;** etmek **M_2, M_3**
110: ben yédim ekmegi: ben yédim etmegi **M_1, M_2;** etmegi ben yédüm **M_3** / alayım: alam **M_3;** alayum **A** / dér: dédi **M_3** // görünce: görincek **M_1;** görincegez **M_3** / ol ki: hem ki **M_1;** hem **M_3** / hellāʿ: helāʿ **M_1;** ṭammāʿ **M_3**
111: // gétmedi: gétdi ki **M_1** / oturdı başına: temāşā ḳıl buña **M_3**
112: çıḳa geldiler: çıḳa geldi bu **M_2, A**
113: evvelki kişi: ol kişi ki **M_1** / birer: bir bir **M_3** // sözüme: sözime **M_2;** sözimi **M_3** / éyleñ: éylegil **M_3** / istiḳnaʿ: ismāʿ **M_3**
114: bāzārdan: bāẓardan **M_1;** bāzardan **M_2, A;** bazārdan **M_3** / ekmek: etmek **M_1, M_2, M_3** // ḳarnımız: ḳarnımuz **M_3, A** / birer: bir bir **M_3** / istimtāʿ: istiḳāʿ **M_3**

[46] **M_2** nüshasında bu beyitin harekeleri yoḳtur.

$M_1$6a	115	Ki gétdi bāzara[47] ol kes ki fikr étdi bu ér yolda
		Ḳatam ekmege ben aġu yéyeler öleler ṭammāʿ
A5b	116	Bir altun vérdi ekmekçiye aġu ḳatdı ekmege
		Getürdi ekmegi ol kes bularıñ ʿindine iżāʿ
	117	Ki ṣoñraki kişilerde teşāvür étdiler anda
		Getürsün ekmegi ol ér başını édelüm ḳaṭṭāʿ
	118	Boġazlayalum anı biz ki altun hep bize ḳalsun
		İkimiz alalum cümle édelüm mālı istinfāʿ
$M_3$5b	119	Bu ér gelince vurdılar başını kesdiler anuñ
		Bu kez oturdılar bunlar yédiler ekmegi iblāʿ
	120	Olar da öldi ol yérde gine māl ḳaldı ol yérde
		Buları dünya[48] ḳatl étdi helāk oldı ḳamu hellāʿ
	121	Bu sözden gel naṣīḥat al bilüp yürüme her dāʾim
		Umūrunı Ḥaḳḳ'a feyż ét ki ol taḳdīrine ḳannāʿ

115: bāzara: bāẓara **M_1;** bāzara **M_2, A;** bazāra **M_3** / ki: **-M_3** / fikr: fikir **M_2** // aġu: aġuyı **M_2** / ekmege ben: ben etmege **M_1; M_2;** etmege ben **M_3**
116: ekmekçiye: etmekçiye **M_1;** etmege **M_3** / aġu: ki aġu **M_1** / ḳatdı: ḳatdılar **M_3** / ekmege: etmege **M_1, M_2, M_3** // getürdi: götürdi **M_2** / ekmegi: etmegi **M_1, M_2, M_3** / ʿindine: ʿindinde **M_2** / iżāʿ: īẓāʿ **A**
117: // getürsün: getürsin **M_1** / ekmegi: etmegi **M_1, M_2, M_3** / ḳattāʿ: iḳṭāʿ **M_1;** aḳṭāʿ **M_2, M_3; A**
118: // ikimiz: ikimüz **M_2, M_3, A** / cümle: cümlesin **A** / istinfāʿ: istifāʿ **M_1;** iḳtiḳsām **M_3**
119: vurdılar: urdılar **M_2, M_3, A** // ekmegi: etmegi **M_1, M_2, M_3** / iblāʿ: ṭammāʿ **M_3**
120: olar da: bular da **M_2, M_3** / öldi: öldiler **M_1, M_2** / ol yérde: ortada **M_1, M_3** // ḳatl: ḳatıl **M_1, M_2** / hellāʿ: ihlāʿ **M_1;** helāʿ **A**
121: bilüp: yelüp **M_2, A;** yelip **M_3** / yürüme: yürime **M_1;** her dāʾim **M_2** / her dāʾim: yürime **M_2** // feyż: feyiż **M_1**

[47] "bāzār" kelimesi vezin gereği "bāzar" şeklinde okunmuştur.
[48] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya"şeklinde okunmuştur.

122 Gelüpdür Zühre'de bir söz ki Ḥażret-i Ḫıżır bir gün
Ki bir deñiz yalısında bir aġaç dikdi ol ḳannā'[49]

123 Anuñ dibini mesken éyledi anda 'ibādet-çün
Anuñ dibinde 'ibādet éderdi dā'imā iżrā'

124 Ki geldi aña bir sā'il dédi Allāh içün éy ér
Taṣadduḳ éylegil baña ki andan édem istinfā'

125 Ki pek żarūriyem[50] bugün sévindir gel beni kişi
Bulasın dār-ı aḫretde 'ivāżını sen éy ḫaşşā'

126 Ki Ḥażret-i Ḫıżır bu sözü éşidincegez n'éyler
Ki ġaşy oldı anuñ 'aḳlı ki oldı ol yére īḳā'

127 İfāḳat bulacaġız pes né dér diñle aña Ḫıżır
Benim Allāh rıżāsı-çün vérecegim yoḳ ét ircā'

$M_1$6b 128 Ki yoḳdur mālım éy kişi rıżāullāh içün vérem
Ki mālik degilem aṣlā ki dünyā mālına imtā'

122: // ki bir deñiz yalısında: deñiz yalı kenarında **M_3** / bir: **-M_2, -A** / ol: idi **M_2, A**
123: 'ibādet-çün: 'ibādet için **M_2, A** // iżrā': īżā' **M_3**
124: sā'il: sa'il **A** / için éy ér: rıżāsı-çün **M_3** // éylegil: éyle gel **M_2, A** / istinfā': istifnā' **M_3**
125: gel beni kişi: beni éy kişi **M_2, M_3** // bulasın: bula **M_2, M_3** / 'ivāżını: ki ecrini **M_3** / ḫaşşā': ḫaşā' **M_2;** nüşā' **M_3**
126: ki: **-M_2** / éşidicegez: éşidecegez **A** / sözü: söz **M_1;** sözi ki **M_2** // ki ġaşy: ki ġışy **M_2;** zā'il **M_3** / oldı ol yére: ol yére olup **M_2;** oldı ol gine **M_3**
127: bulacaġız: bulıcaġaz **M_1;** bulacaġız kim **M_3;** bulacaġaz **A** / pes: ol **M_2, M_3**
128: rıżāullāh: rıżāenlillāh **M_3** / vérem: -**M_3** // imtā': emtā' **M_1, M_2, M_3**

[49] **M_3** nüshasının der-kenārında *"Ḳavlühü Te'ālā "Ammā es-sā'ile felā tenher"* ifadesi yer almaktadır.
[50] "żarūrī" kelimesi vezin gereği "żarūri"şeklinde okunmuştur.

$M_2$6a	129	Ben ancaḳ kendi nefsime olurum mālik éy sā’il
		Gel imdi ṭut elimden sen beni bir ġayra ét ibtāʿ
	130	Ki ṣat beni ḳulum déyü ki al aḳçemi var ḫarcan
		Benim gücüm buña yéter ki benden éyle istinfāʿ
A6a	131	Ki vardı ṣatdı ol sā’il ki Sāḥım İbni Erḳām’a
		Ki Sāḥım anı götürdi életdi baḳçaya īṣāʿ
	132	Ki Sāḥım İbni Erḳām’ıñ ki bir baḳçası var-idi
		Yoḳ-idi bārısı anuñ ki ḫālī yér-idi evsāʿ
	133	Dédi Ḫıżr’a ki yā ʿabdi var imdi şol cebelden sen
		Ki ḳaṭʿ éyle biraz eşcār getür buraya ét īṣāʿ
$M_3$6a	134	Ḥiṣār éyle bu baḳçanıñ kenārını çalıla sen
		Ki maʿmūr éyle eṭrāfın ki ḥayvān olmaya īḳāʿ
	135	Ki ol tağıñ uzaḳlıġı ki on fersaḫ ḳadar yoldur
		Ki gör n’éyler aña Ḫıżır ṭaġa ol éyledi ircāʿ

129: nefsime: nefsimi **M_1** / olurum: oluram **M_2;** ki şimdi oluram **M_3** / sa’il: **-M_3;** kişi **M_2** // sen beni: sen ki **M_3;** beni **A** / bir: **-M_1** / ġayra: ġayr **M_2;** ġayrıya **M_3, A** / / ibtāʿ: ībāʿ **M_3**
130: al: **-M_1** / aḳçemi: aḳçemi ki **M_3**
131: ki: **-M_1** / Sāḥım: Sāhim **M_1** // ki Sāḥım anı: ki Sāhim anı **M_1;** anı Sāḥım **M_2** / götürdi: getürdi **M_1, M_2, A** / baḳçaya: bağçaya **A** / īṣāʿ: iżāʿ **M_2, M_3, A**
132: Sāḥım İbni Erḳām’ın: Sāhim İbni Erḳām’ıñ **M_1** / baḳçası bağçesi **A** // yoḳ-idi: yoġ-idi **M_1, M_2, A** / bārısı: bārdısı **M_2, A;** bārusı **M_3** / anuñ: anıñ **M_3** / ḫālī: ḫalū **M_1;** ḫāli **M_2;** ḫālu **A**
133: Ḫıżr’a: Ḫıżır’a **M_2** / ʿabdi: ʿabdim **M_3** // ḳaṭʿ: ḳaṭʿı **M_1;** ḳaṭıʿ **M_2, M_3** / buraya: bu araya **M_1**
134: baḳçanıñ: baḳçanuñ **M_1;** baḳça’ı **M_3;** bağçanuñ **A** / çalıla sen: çalula sen **M_1;** çulusa pes **M_2;** çulula pes **A**
135: uzaḳlıġı: uzunlıġı **M_2, A** / ki on: hem ol **M_3** // ircāʿ: ercāʿ **M_3**

136 Ki Sāḥım eve gétmişdi ki ekmek getürem déyü
Biraz mekṣ éyledi evde ki ekmek éyleye ibdā‘
137 Ki iḳbāl éyledi Ḫıżır ki gétdi ol ṭaġa ḳarşu
Ki ḳaṭ‘ étdi biraz aġaç kök-ile éyledi iḳlā‘
138 Ki bir sā‘at içinde ol ḳamusun bāruya[51] aldı
Tamām éyledi baḳçanıñ barūsın[52] éyledi evżā‘
139 Ki vardı ol ‘ibādet étmege başladı tenhāda
Namāz ḳılmaġa başladı ẓikirlere olup şurrā‘
140 Bu kez ekmek alup Sāḥım evinden ol çıḳa geldi
Ki geldi gördi baḳçayı metīn ḳal‘a gibi ibdā‘
$M_1$7a 141 Ki gétdi ‘aḳlı Sāḥım’ıñ ifāḳat bulacaġaz ol
Ki sen kimsin baña dégil né téz étdiñ bunı ibdā‘

136: Sāḥım: Sāhim **M_1** / gétmişdi: gétmeşdi **M_3** / ekmek: etmek **M_2;** hem etmek **M_3** / déyü: **-M_3** // mekṣ éyleye: mekiṣ bil alam **M_2;** mekṣe alam déyü **A** / ki: **-A** / ekmek: etmek **M_2, M_3** / ibdā‘: īdā‘ **M_3**
137: Ḫıżır: Ḫıżr’a **M_1** / gétdi: kendi **A** / ṭaġa: ġa **A** // ḳaṭ‘: ḳaṭı‘ **M_2** / kök-ile: kökle **M_1** / iḳlā‘: eflā‘ **M_2**
138: ḳamusun: ḳamusın **M_2, M_3, A** / bāruya aldı: bārdı éyledi **M_2;** bārdu éyledi **A** // baḳçanıñ: baḳçanuñ **M_1,** baġçanuñ: **A** / bārusın: bārdısın **M_2;** bārdusıñ **A** / evżā‘: evṣā‘ **M_3**
139: ki: ki hem **M_3** / ol: **-M_3** / tenhāda: tenhīẓ **M_1** // ẓikirlere: ẓikirlerde **M_3** / şurra‘: işrā‘ **M_3**
140: ekmek: etmek **M_1, M_2, M_3** / evinden: revāndan **M_1, A;** revāni **M_3** / ol: **-A;** oldı **M_1** / ol çıḳa geldi: baḳçaya gelür **M_3** // geldi: **-M_3** / baḳçayı**:** baḳça **M_2;** baḳça’i **M_3;** baġçayı **A** / ki: -**M_3** / ibdā‘: ol ibdā‘ **M_3**
141: aḳlı: **-M_2** / Sāḥım’ıñ: Sāḥım’ıñ ki **M_3** / ifāḳat: ifākāt **M_2;** ifāḳat hem **M_3** / bulacaġaz: bulıcaġaz **M_1, A** / ol: **-M_3** // sen kimsin: kimsin sen **M_3** / étdiñ bunı: bunı édüp **M_3**

[51] “bārū” kelimesi vezin gereği “bāru” şeklinde okunmuştur.
[52] “bārū” kelimesi vezin gereği “barū” şeklinde okunmuştur.

142 Dédi ben pes bir Allāh’ıñ ḳuluyam ġayrı degilem
Daḫı seniñ ḳuluñam ben buyur ḫiẕmet édem ibdāʿ

143 Ki ibrām étdi üstüne ki Allāh ḥaḳḳı-çün dégil
Bi-ḥaḳḳıllāh déyicek kim uġundı gine yüzi aġ

$M_2$6b 144 İfāḳat bulacaġaz ol dédi ben Ḫıżır’am éy kişi
Ḫıżır Ḫıżr’am déyicek kim yére oldı Saḥım[53] īḳāʿ[54]

145 Ki gétdi Sāḥım’ıñ ʿaḳlı Ḫıżır’am déyicek Ḫıżır
İfāḳat bulucaġaz ol Ḫudā’ya éyledi evżāʿ

A6b 146 Tażarruʿ éyledi Ḥaḳḳ’a dédi ben bilmedim yā Rab
Benim cürmümü ʿafv éyle ḫaṭāya olmuşam īḳāʿ

147 Dédi Ḫıżr’a ki yā Ḫıżır azād étdim seni elān
Ki bilmedim ḫaṭā étdim ki maʿẕūr ola yüzü aġ

142: ben pes: pes **M_1;** pes ben **M_2;** ben **M_3** / ḳuluyam: ḳulıyam ki **M_3** / ġayrı: ġayra **M_1;** ki ġayrı ḳulı **M_3** / degilem: degülem **M_1, A** // seniñ: senüñ **M_1;** seniñde **M_3** / ben: **-M_3** / ḫiẕmet: ḫidmet **M_3** / ibdāʿ: īdāʿ **M_3**
143: üstüne: üstine **M_1, A** // bi-ḥaḳḳıllāh: bi-ḥaḳḳıllāhi **M_1** / déyicek kim**:** décegez **M_2**; déyecegez **M_3; A** / uġundı gine yüzi aġ: Sāḥım oldı yére ibdāʿ **M_3**
144: bulacaġaz: bulıcaġaz **M_1, A** / ol: **-M_3** / ben: **-M_3** / Ḫıżır’am: Ḫıżr’am **M_3** / éy: **-M_2, -A** / kişi: kes **M_3** // Ḫıżır: bu kez **M_3** / Ḫızr’am: Ḫıżır’am **M_2, A;** Ḫażr’am **M_3** / déyicek kim: décegez **M_2;** déyecegez **M_3;** déyicegez **A**
145: Ḫıżır’am déyicek Ḫıżır: Ḫıżır Ḫıżr’am décegez **M_2;** Ḫıżır’am hem déyecegez **M_3** // ifāḳat: afāḳat **M_3** / bulucaġaz: bulıcaġaz **M_1, A;** hem bulacaġaz **M_3** / ol: -**M_3** / evżāʿ: rażżāʿ **M_1, M_2, A**
146: // benim: benüm: **M_1** / cürmümü: cürmimi **M_2;** cürmimü **M_3;** cürmüm **A** / olmuşam: olmışam **M_1, M_2, M_3** / Rab: Rabbi **M_1, M_2, A**
147: Ḫıżr’a: Hażreti Ḫıżr’a **M_1** / Ḫıżır: Ḫıżır ki **M_1** / azād: ki aẕād **M_1, A** / étdim seni: éyledim **M_1;** édem seni **M_2** / elān: bu ān **M_3** // maʿẕūr: maʿzūr **M_1, M_2;** muʿzez **M_3** / ola: ol **M_3** / yüzü: yüzi **M_1, M_2, M_3**

[53] “Sāḥım” ismi vezin gereği “Saḥım” şeklinde okunmuştur.
[54] Bu beyit **M_3** nüshasında dört beyit sonra yer almaktadır.

148 Bu kez Ḫıżır nebi n’éyler ki secde éyledi Ḥaḳḳ’a
Dédi yā Rab seniñ rıżāñ içün oldum pes ol evżāʿ

$M_3$6b 149 Daḫı seniñ rıżāñ içün azād éyledi ol Sāḥım
Bu işler hem bütün baña olupdur senden istircāʿ

150 İzin vérdi aña Sāḥım var imdi gét mekānıña
Ki gétdi ol mekānına gine ol adaya ibdāʿ

151 Géderken gördi bir ādem ṣuyuñ oturur üstünde
Ki Allāh’a duʿā éyle ki Ḫıżr’ı ḳurtar éy reffāʿ[55]

152 Necāt vér aña ḳulluḳdan ki tevbesin ḳabūl éyle
Ki bilmedi ḫaṭā étdi ṣuçunı ʿafv ét éy etbāʿ

153 Nidā étdi Ḫıżır buña ʿaceb sen kimsin éy kişi
Yüzün döndi buña baḳdı dédi Ḫıżır ola verāʿ

148: Ḫıżır: **-M_1;** Ḫıżr **M_2;** hem **M_3** / nebī: beni **M_1, M_2, A** / n’éyler: n’işler **M_2, A** // pes ol: **-M_3;** hemī **M_1;** pes **A** / evżāʿ: ibdāʿ **M_3**
149: azād: aẕād **M_1;** azad **A** / ol: **-M_2, -A** // bu: ki bu **M_1** / hem: cemīʿi **M_1, M_2;** cemiʿ **A** / baña: **-M_2, -A** / olupdur: olup-durur **M_1**
150: // Ḳi gétdi ol mekānına gine ol adaya ibdāʿ **-M_1, -M_2, -A**
151: // ki: **-M_2** / Allāh’a: Allāh **M_1** / éyle: éyler **M_3** / Ḫıżr’ı: Ḫıżır **M_1, A** / ḳurtar éy: ḳurtar **M_2;** ḳurtara **A**
152: aña ḳulluḳdan: aña ḳullıḳdan **M_2;** ḳullıḳdan aña **M_3** // bilmedi: bileydim **M_1;** bilmedim **M_2, A** / étdi: étdim **M_1;** étdüm **M_2;** ḳıldım **A** / ṣuçunı: ṣuçum **M_1;** ṣuçum pes **M_2;** ṣuçun pes **A** / ʿafv ét éy: ʿafv ḳıl **M_1, M_2, A** / etbāʿ: itbāʿ **M_2, A;** mettāʿ **M_3**
153: Ḫıżır buña: aña Ḫıżır **M_2** / ʿaceb sen: ʿacebsin **A** / kimsin: kimsiñ **M_3** // yüzün: yüzin **M_1, M_2, M_3** / döndi: öndi **M_2** / Ḫıżır: Ḫıżr’a ki **M_2, M_3, A** / ola: ol **M_2, M_3** / verāʿ: verrāʿ **M_2, M_3;** merraʿ **A**

[55] **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında **150.** beyit ile **151.** beyitin ikinci mısraları karışmıştır.

154 Dédi ol kişi Ḫıżr'a kim ki sévdiñ deni[56] dünyāyı
Ki ḳul olduñ anuñ içün ḫaṭāya éylediñ etbāʿ

$M_1$7b 155 Ḫıżır buña ḫiṭāb étdi saña kim dérler éy kişi
Dédi benim adım Ṣāẕun ki étdim ḥāliñi esmāʿ

156 Denī dünyayı[57] yā Ḫıżır ki sen éylediñ iḫtiyār
Unutduñ niʿmet-i cennet ki étdiñ rāḥata ircāʿ

157 Ḫıżır bunı éşidicek ki secde éyledi Ḥaḳḳ'a
Néce dürlü teẕellüller tażarruʿlar édüp irfāʿ

158 Ḫıżır pes secdede iken Ḫudā'dan bir nidā geldi
Ki yā Ḫıżır muḥabbet éylediñ dünyāya bi'l-icmāʿ

159 Ki kendi nefsiñ içün bir aġaç dikdiñ mekānıña
Mekān ittiḫāẕ[58] éylediñ ki olduñ rāḥata itbāʿ[59]

154: ol kişi: **-M_1,-M_3** / Ḫıżr'a: Ḫıżır **M_1** / kim ki: ki **M_1, A;** ki sen **M_3** / sévdiñ: sévdigiñ **M_1** / deni: dānī **M_2, A** / dünyāyı: dünyāyı hem ancaḳ **M_3** // olduñ: oldıñ **M_1, M_2** / anuñ: anıñ **M_2, M_3** / éylediñ: éyledi **M_1** / etbāʿ: itbāʿ **M_1, M_2, A**
155: ḫiṭāb: nidā **M_3** // benim: benüm **A** / adım: adum **M_1** / Ṣāẕun: Ṣazun **A** / étdim: étdüm **M_2, A** / ḥaliñi: ḥāliñ **M_1** / esmāʿ: ismāʿ **M_2;** semmāʿ **M_3;** istimāʿ **A**
156: denī: daḫı **M_3** // unutduñ: unutdıñ **M_1, M_2, M_3** / cennet: cenneti **M_2** / rāḥata: rāḥat **M_1** / ircāʿ: ibdāʿ **M_3**
157: éşidicek: éşidecek **M_3** / secde: secide **A** / Ḥaḳḳ'a: Ḥaḳ'a **M_1** // néce dürlü: nécedür ol **M_2, A** / irfāʿ: ircāʿ **M_3**
158: secdede iken: secdedeyken **M_1** // éylediñ: éylediñ denī ki sen **M_1**
159: bir: sen bir **M_3** / dikdiñ: dédiñ **M_1** / mekānıña: mekānı gāh **A** // mekān: mekānıñ **M_3** / éylediñ: étdiñ **M_3** / olduñ: oldıñ **M_1, M_2** / rāḥata: rāḥatı **A** / itbāʿ: ibdāʿ **M_3**

[56] "denī" kelimesi vezin gereği "deni" şeklinde okunmuştur.
[57] "dünyā" kelimesi vezin "dünya" şeklinde okunmuştur.
[58] "ittiḫāẕ" kelimesi vezin gereği "ittiḫaẕ" şeklinde okunmuştur.
[59] **M_3** nüshasında **158.** beyit ile **159.** beyit yer değiştirmiştir.

M₂7a	**160**	Benim sévmedigim dünyāya meyl étdiñ anı sévdiñ
		Ki nefsiñ ẕevḳin[60] aradıñ cefādan étdiñ istircā‘
	161	Meger ol adada Ḫıżr’ıñ ki bir mekānı var-idi
		Ki anda bir aġaç dikmiş-idi gör ḥikmeti neffā‘
A7a	**162**	Bunuñ dibinde ‘ibādet éderdi dā’imā Ḫıżır
		Keenne ev gibi anda ki istiḳrār édüp infā‘
	163	Ki gölgesinde aġacıñ ḳılardı dā’imā namāz
		Velī her secde étdikçe aña dérdi Ḫudā evsā‘
M₃7a	**164**	Ki sen éylediñ iḫtiyār denī dünyāyı yā Ḫıżır
		Ki tercīḥ étdiñ aḫretiñ üzerine édüp iḳnā‘[61]
	165	Ki dikdiñ dünyaya[62] aġaç ki rāḥat étmek istersiñ
		Olur mı bunda héç rāḥat belāya éylediñ īḳā‘
	166	Benim ‘izzi celālim-çün ki dünyāyı muḥabbetde
		Ki yoḳdur héç rıżām aṣlā bunı sen éylegil vedā‘

160: dünyāya: dünyā ki **M₁** // nefsiñ: nefsüñ **M₃** / aradıñ: araduñ **M₃** / cefādan: cefā **M₃** / istircā‘: istirfā‘ **M₁**
161: ol adada: ol yérde **M₁;** arada **A** / Ḫıżr’ıñ: Ḫıżır **A**
162: // ev: evi **M₁** / infā‘: enfā‘ **M₁;** īḳā‘ **M₃**
163: gölgesinde: gölge **A** // dérdi: dédi **M₃** / evsā‘: metā‘ **M₁**
164: denī: dānī **M₂, A** // tercīḥ: terceḥ **M₁;** terciḥ **A** / aḫretiñ: aḫrātıñ **M₂;** aḫretüñ **M₃** / iḳnā‘: aḳnā‘ **M₁, M₂, M₃**
165: dikdiñ dünyaya: dünyāya dikdiñ **M₁** / aġaç ki: aġaç **M₂;** bir aġaç ki **A** // héç: **-M₁** / éylediñ: éyledi **M₃**
166: ‘izzi: ‘izzim **M₁, M₃;** ‘izzüm **A** / dünyāyı: dünyāya **M₃** // héç: **-M₂** / vedā‘: vaḳā‘ **M₁;** vāddā‘ **M₂;** duru‘ **M₃**

[60] “ẕevḳ” kelimesi dört nüshada da “zevḳ” şeklinde yazılmıştır.
[61] **M₃** nüshasında “édüp iḳnā‘” kelimeleri okunamamaktadır.
[62] “dünyā” kelimesi vezin gereği “dünya” şeklinde okunmuştur.

167 Ḫıżır Ṣāẕun'a dédi kim benim-çün duʿa[63] ét Ḥaḳḳ'a
Ki tevbemi ḳabūl étsün bu ḫūydan éyledim ircāʿ

M$_1$8a 168 Ki Ṣāẕun éyledi duʿā Ḫıżır'ıñ ṣuçunı ʿafv ét[64]
Keremden sen ʿināyet ḳıl olupdur raḥmetiñ vessāʿ

169 Ḳabūl étdi Teʿālallāh ki Ḫıżr'ıñ tevbesin añla
Ki Ṣāẕun'uñ duʿāsıyla ricāsıyla ʿale'l-icmāʿ

170 Bir aġaç dikdiginden ötüri n'éyledi Ḥaḳ anı
Ki rıḳ étdi ʿatīḳ étdi ki bundan ʿibret al ṭammāʿ

171 Ḳanı seniñ teleẕẕüẕ-çün binā éylediğiñ evler
Néce başıñ asān[65] olsuñ beliyyātdan seniñ ṭammāʿ

167: Ḫıżır: ki **M$_2$** / Ṣāẕun'a: Ṣāẕun **M$_1$, M$_2$** / benim-çün: benüm-çün **M$_1$, A;** néçün **M$_3$** / ét: étdüñ **M$_3$** // ḫūydan: ḫūdan **M$_2$;** ḥuydan **A**
168: ṣuçunı: ṣuçun **M$_3$** / ét: ḳıl **M$_1$, M$_2$, A** // vessāʿ: ircāʿ **M$_3$**
169: añla: anıñla **M$_3$** // Ṣāẕun'uñ: Ṣāẕūn'uñ **M$_3$** / duʿāsıyla ricāsıyla: duʿāsıyla **A** / ʿale'l-icmāʿ: ʿale'l-ercāʿ **M$_3$**
170: bir: ki bir **M$_1$** / dikdiginden: dikdikden **M$_1$** // étdi: eyitdi **M$_1$** / ʿatīḳ: ʿıtıḳ **M$_3$** / bundan: benden **M$_2$** / al: éy **M$_1$;** al éy **M$_3$**
171: éylediğiñ: éylediñ **M$_1$** // asān: esen **M$_3$** / olsuñ: olsañ **M$_2$;** olur **M$_3$** / beliyyātdan: beliyyeden **A** / seniñ: senüñ **A**

[63] "duʿā" kelimesi vezin gereği "duʿa" şeklinde okunmuştur.
[64] "ṣuçunı ʿafv ét Ḫıżır'ıñ" kısmı vezin gereği "Ḫıżır'ıñ ṣuçunı ʿafv ét" şeklinde okunmuştur.
[65] "āsān" kelimesi vezin gereği "asān" şeklinde okunmuştur.

[66]Der-beyān-ı ḳavlühü Teʿālā “İnnemā meṯele’l-ḥayātü’t-dünyā ke mā᾽in enzelnāhü mine’s-semā᾽i fāḫteleṭa bihi nebātü’l-arżı”[67]

172 Elā éy ṣāḥibü’l-emvāl mālıñla étmegil maġrūr
Belādır başıña ol māl ʿaẕābdur saña ol bi’n-nār

173 Ki envāʿi libāsları géyer de ṣalınırsıñ sen
Ki ol libās seni bir gün yılan olur ṣoḳar żarrār

M$_2$7b 174 Géyersiñ ḳırmızıları ḥarāmdur ḳırmızı géymek
Ḫarāmdur hem ṣarı géymek anı menʿ éyledi aḫbār

175 Degildür ḫırḳa-i mü᾽min degildür ḫırḳa-i İslām
Ḫudā’dan ḳorḳar-iseñ sen ki géyme anları aṣlā

172: mālıñla: mālıña **M$_3$** / étmegil: olamġıl **M$_3$** / maġrūr: ġarrār **M$_1$, M$_2$, A** // belādır: belādur **M$_2$, A** / ol māl: mālıñ **M$_3$** / ol: ola **M$_1$**
173: ṣalınırsıñ: sévinirsiñ **M$_1$;** ṣalınursıñ **M$_3$;** salınursuñ **A** // żarrār: fer᾽ād **M$_3$**
174: ḳırmızıları: ḳırmızılar **M$_2$** // ḥarāmdur: ki **M$_3$** / hem: **-M$_1$;** hem daḫı **M$_3$** / ṣarı: ṣaru **M$_1$** / anı menʿ éyledi aḫbār: anı éyledi iḫtiyār **M$_2$, A;** ḫarām bil menʿ éyledi iḫbār **M$_3$**
175: ḫırḳa-i: ḥirḳat-i **M$_1$, M$_2$, A** / ḫırḳa-i: ḥırḳat-i **M$_1$, M$_2$, A** // ki géyme: géyme **M$_1$** / aṣlā: ikṣār **M$_1$, M$_3$**

[66] Başlık **M$_1$** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M$_2$** nüshasında *Ḳavlühü Teʿālā “Ennemā meṯelü’l-ḫayāti’t-dünyā ke mā᾽in enzelnāhu mine’s-semā᾽i fāhteleṭa bihi nebātü’l-arżı”;* **M$_3$** nüshasında *Ẕemmü’d-dünyā ḳavlihi Teʿālā “İnnemā meṯelü’l-ḥayāti’t-dünyā ke mā᾽in enzelnāhu mine’s-semā᾽i”;* **A** nüshasında *Der-beyān ḳavlü Teʿālā “İnnemā meṯelü’l-ḥayātü’t-dünyā ke mā enzelnā mine’d-dünyā fāḫbeṭa bihi nebā’l-arżı”* şeklindedir.
[67] Başlık **Kef Sūresi 45.** ayetin bir bölümüdür. **Anlamı:** Onlara şunu da misal göster: Dünya hayatı, gökten indirdiğimiz bir su gibidir ki, bu su sayesinde yeryüzünün bitkisi (önce gelişip) birbirine karışmış …

A7b 176 Ḥarīr aṭlas géyersiñ de ṣalınırsıñ ṣoḳaḳlarda
Mürūr étseñ ʿabālıya[68] selām vérmezsiñ éy ikbār[69]
177 Anı[70] metāʿ ṣanır mısıñ ateşdür[71] ol seni yaḳar
Ki zīrā Ḥaḳ ḥarām étdi ki ʿişyānda olup ışrār

M₃7b 178 Daḫı hem vérmeye Allāh ki cennetde saña ḥulle
Ki zīrā dünyada[72] géydiñ déyü vérmez aña Cebbār
179 Ki şimdiki zamān ḫalḳı eger cāhil eger faḳīh
Yeñi eṣvāba ṭaparlar daḫı hem kürke iʿtibār

M₁8b 180 Éderler ʿizzeti ikrām bulara hep ḳamu insān
Fuḳarālar ẕelīl oldı ʿabālılar olup aġyār
181 Fuḳarāya démez bunlar ʿayālindür Ḥaḳ'ıñ bunlar
Bular ḫāṣ ḳuludur Ḥaḳ'ıñ éder bunlara iʿtibār

176: géyérsiñ de: géyirsiñ de **M₁;** géyersiñ sen **M₃** / ṣalınırsıñ: ṣalınur **M₁;** ṣalınursıñ **M₃, A** / ṣoḳaḳlarda: zuḳāḳlarda **M₃** // mürūr: ġurūr **M₃** / ʿabālıya: abālıya **M₁, M₂, A;** umala sen **M₃** / vérmezsiñ: éyleñ **M₂;** vérmek édiñ **A** / éy ikbār: ekbār **M₂, A**
177: metāʿ: metāʿ mı **M₂** / ṣanır mısıñ: ṣanırsıñ **M₂;** ṣanursıñ sen **M₃;** ṣanur mısıñ **A** / seni yaḳar: yakar seni **M₃** // olup: olur **M₃, A** / ışrār: ıżrār **M₂, M₃**
178: cennetde: cennetden **A** // déyü: daḫı **M₃**
179: faḳīh: ʿālim **M₃** // kürke: gör aña **A**
180: **-M₃** // fuḳarālar: fuḳāralar **M₂** / ẕelīl: ẕebīl **M₂, A** / ʿabālılar: abālılar **M₁, M₂, A** / olup: olur **M₂, A**
181: fuḳarāya: fuḳārāya **M₂, A** / ʿayālindür: ʿayālidür **M₂, M₃, A** / bunlar: anlar **M₃** // ḫāṣ: ḫaṣ **M₂;** hem ḫāṣ **M₃;** ḫaṣ **A** / ḳuludur: ḳulıdur **M₁, M₂, M₃** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ **M₃** / éder: éyder **M₂**

[68] 176. beyit ve 180. beyitteki "'abālı" kelimesi **06 Mil Yz A 7063** numaralı nüshadan alınmıştır.
[69] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Ġurūr édeñ o māla sen selām vérmek édeñ ikṣār
[70] **M₁** nüshasında "anı" kelimesinin "elif" harfi görülmemektedir.
[71] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.
[72] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

182 Bular Tañrı’yı ẕikr étse daḫı ẕikr étse aġniyā
Ṣevābı ḳanḳısınıñ çoḳ olur dér Ḳādir ü Ḳahhār
183 Ki biñ dirhem gümüş vérse fuḳarālara aġniyā
Mülāḥıḳ étse ol ẕikre faḳīr ki étse intişār
184 Yétişmeye bunuñ ẕikri ṣevābı hem fuḳarānıñ
Faḳīriñ ẕikriniñ ṣevābı ki çoḳdur dédi aḫyār
185 Daḫı faḳīrleriñ ṭabʿı iştihā étse bir ṭaʿām
Anı bulamasa ol kes éşit né işler ol Cebbār
186 Ki bir yıllıḳ ṣevāb yazar bulamadıġı ecilden
Ecirler vére Ḥaḳ aña ḳıyāmetde édüp esrār
187 Daḫı hem cennet içinde ki bir köşki sarayı var
Nétekim yıldıza baḳar gibi baḳar aña aḫyār

182: bular: bunlar **M₂** / Tañrı’yı: Tañrı’ya **M₂, A** / ẕikr: ẕikir **M₂, A** / étse: éder **M₂** / ẕikr: ẕikir **M₂, A** / aġniyā: hem aġnıya **M₂** // ṣevābı: ṣevāb **M₁;** sevāb **M₂** / ḳanḳısınıñ: ḳanḳısınuñ **M₃** / çoḳ: çoḳdur **M₂, A** / dér: hem **M₃** / Ḳādir ü: Ḳādiri **M₁**
183: dirhem: derhem **A** / gümüş: gümiş **M₂** / fuḳarālara: fuḳārāyalar hem **M₁;** fuḳārālara **M₂ A** // mülāḥıḳ: mülāṣıḳ **M₂;** mülāḥīḳ **A** / ẕikre: **-M₃;** ẕikir **M₁** / faḳīr ki: faḳīr **M₁, M₂;** faḳiri **A** / intişār: īṣār **M₁;** intiẓār u ḳahhār **M₃**
184: yétişmeye: yétişmez hem **M₃** / bunuñ: bunıñ **M₁** / ṣevābı hem fuḳarānıñ: ṣevābı fukārānıñla **M₂;** fuḳarānıñ ki ẕikrine **M₃;** ṣevābı fuḳarānuñla **A** // faḳīriñ: faḳīr **M₂, A** / ẕikriniñ: ẕikrinüñ **M₂, A;** ẕikri **M₃** / çoḳdur: çoḳ olur **M₁, M₃** / dédi: ol **A** / aḫyār: ol aḫyār **M₂;** ol ḥayyār **M₃**
185: ṭabʿı: ṭabʿı ki **M₁, A** / bir: ger **M₃**
186: **-A** // ecirler: ecīrler **M₃** / esrār: işrāʿ **M₁, A;** isrār **M₃**
187: daḫı hem: hem **A** / bir köşki: köşküñ **M₁** / sarayı: saray **M₂, A;** yararedür **M₃** / var: vardur **M₁, A;** hem Ḥaḳ **M₃** // nétekim: néteküm **M₂** / baḳar: baḳa **M₁, M₃** / aña: aña ki ol **M₃**

188 Aña girmeye kimseler ve illā gire faḳīrler
Daḫı enbiyalar[73] gire ʿulemālar ḳamu ebrār

M₂8a 189 Ġanīlere suʾāl éde yéyüp géydigi eşyādan
Daḫı cümle ʿurūżundan ki ḳanda étdiñ istiḥżār

190 Bular ḥisāb vérincedek aradan néce yıl géçer
Ki cümleden ṣoña ḳalur ki béş yüz yıl ḳadar ıżrār

191 Nétekim mefḫar-ı mevcūd buyurmuşdur ḥadīṯinde
Bu ḥadīṯ ḳavl-i eṣaḥdur bunı ḥıfẓ éyle biʾl-iẓhār[74]

A8a 192 İmām-ı Tirmidī éydür İmām Ebū Hüreyre'den
Ki ol server-i ʿālemden inan mü'min iseñ aġyār[75]

M₁9a 193 Faḳīrler aġniyālardan ki béş yüz yıl gire evvel
Bulara zīra[76] suʾāl yoḳ cināna olalar imrār

188: girmeye: giremeye **M₃** / kimseler: kimse **M₃** / gire faḳīrler: ol faḳīrler gire **M₃** // daḫı: daḫı hem **M₃** / enbiyalar: enbiyā **M₃** / ḳamu: daḫı **M₃**
189: géydigi: géydigiñ **M₂;** géydi **A** / ʿurūżundan: ʿurūżından **M₁, M₂, M₃** // ḳanda: ḳandan **M₁** / étdiñ: étdüñ **M₃** / istiḥżār: istiḥṣār **M₃, A**
190: vérincedek: vérinceyedek **M₁;** vériceyedek **M₂;** vérinciyedek **A** / géçer: géçe **M₂** / aradan néce yıl géçer: néce yıl géçe aradan **M₃** // ḳalur: ḳala **M₃** / ıżrār: eżrār: **M₂;** ışrār **A**
191: mefḫar-ı: muʿciz-i **M₃** / buyurmuşdur: buyurmışdur **M₁, M₂, M₃** // ḳavl-i: ḳavlü **A** / ḥıfẓ: ḥıfiẓ **M₂, M₃** / éyle: éylesin **M₃** / biʾl-iẓhār: biʾl-ıżmār **M₂, A;** biʾl-aḫbār **M₃**
192: İmām-ı Tirmidī: İmām Tirmīdī **M₁, M₃** / eydür**:** rivāyetdür **M₁;** rivāyet éder **M₃** / İmām Ebū Hüreyre'den**:** İmām-ı Ebū Hüreyre'den **M₁, M₂** // aġyār: inan ʿaġyār **M₁;** aḫyār **M₃**
193: gire: girer **M₂** // zīra: vér **M₃** / cināna: cinānide **M₃** / olalar: éde **M₃** / imrār: emrār **A**

[73] "enbiyā" kelimesi vezin gereği "enbiya" şeklinde okunmuştur.
[74] **M₁** nüshasında "biʾl-iẓhār" kelimesi okunamamaktadır.
[75] **M₁** nüshasında "aġyār" kelimesi okunamamaktadır.
[76] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zīra" şeklinde okunmuştur.

M₃8a

194 Ḥelāl ise seniñ mālıñ giresin cennete ammā
Yüce mertebeler yoḳdur saña éy aġniyā tüccār

195 Daḫı her bār seniñ eliñe bir dirhem gümüş girse
Ki cennet maḳamıñda[77] o miḳdār naḳış ola tüccār

196 Ki rāvīdür Ebū'd-Derdā ʿÖmer'den buña ḳulaḳ vér
ʿÖmer Aḥmed-i Muḫtār'dan éşitdi bunı éy tüccār[78]

197 Né[79] buyurdı Resūlullāh ki bir ḳula yétişe dér
Anuñ eline bir dirhem gümüş girse veyā dīnār[80]

198 Ve illā naḳṣ olur anuñ ki cennetde derecesi
Velī ḥelāl olursa da yüce mertebe yoḳ tüccār

199 Bu[81] söze pes münāsibdir ḫaberde vārid oldı kim
Bunı yazmış-durur Zühre muḥaḳḳaḳ böyledür aḫbār

200 Benī İsrā'il içinde var-idi añla bir ʿābid
Ki ġāyet de faḳīr oldı éşit n'éyler ki ol aḫyār

194: giresin: giresiñ **M₂, M₃, A** // tüccār: aḫyār **M₃**
195: **-M₂, -A** / daḫı: seniñ **M₁** / bār: bāri **M₁** / seniñ eliñe: eline ki **M₁** / gümüş: gümiş **M₁** // ola: olur **M₃**
196: Ebū'd-Derdā ʿÖmer'den: Ebū'd-Dünyā ʿÖmer'den **M₂, A**
197: yétişe: yétişse **M₂, M₃** / ḳula: ḳul maḳāma **M₃** / dér: **-M₃** // anuñ: anuñ **M₂** / gümüş: gümiş **M₂**
198: **-M₃** / naḳṣ: naḳış **M₁, M₂** / anuñ: anıñ **M₂** / cennetde: cennetden **M₂, A** // ḥelāl: ḥālāl **M₁**
199: pes: ki **M₁** / münāsibdir: münāsibdür **M₁, M₂, A** // Zühre: Ẕühre **M₁** / aḫbār: aḫyār **M₂, M₃**
200: İsrā'īl: İsrā'il **M₂, M₃, A** // ki ol: daḫı **M₃**

[77] "maḳām" kelimesi vezin gereği "maḳam" şeklinde okunmuştur.
[78] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Rivāyetdür bu dünyā ki ʿÖmer'den ḳulaḳ véresiñ
[79] **M₁** nüshasında "né "soru zamiri okunamamaktadır.
[80] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Velī ḥelāl olursa da yüce mertebe yoḳ tüccār
[81] **M₁** nüshasında "bu" işaret sıfatı okunamamaktadır.

201 Ki bir gün ṣaḥraya[82] çıḳdı ʿibādet étdi Allāh'a
Duʿā étdi daḫı Ḥaḳḳ'a ki bir şe'y vér baña Cebbār
202 Duʿāyı pes tamām étdi ḫātıfdan bir nidā geldi
Şunı al dédiler aña elini éyledi iẓhār
203 İki inci ḳodılar eline ol ʿābidiñ diñle
Ki her birisi dünyāya muḳābildür ẕevī'l-aḫyār
204 Ki yıldızlar gibi żav'ı ki ol incileriñ éy yār
Ki anlarıñ żiyāsından ḳamer şems éder istifrār
$M_2$8b 205 Ki ʿābid evine geldi ki ol incüler elinde
Dédi ehline éy ehlim saña benden ola īṣār
$M_1$9b 206 Faḳīrlıḳdan emīn olduḳ şükür el-ḥamdülillāh dér
İki incü véripdür Ḥaḳ ki miṣli yoḳ bunuñ éy yār
207 Bu kez gördi menāmında ki bir géce uyurken ol
Varuban cennete girdi éşit né görür ol muḫtār

201: // daḫı: hem **M_3** / Ḥaḳḳ'a: Allāh'a **M_3** / ki: **-A**
202: duʿāyı: duʿā'i **M_3** / étdi: étdi ki **A** / ḫātıfdan: ḫātıfdan **M_3** / bir: **-A** // iẓhār: eẓhār **A**
203: iki: ki **M_2** / inci: incü **M_2, M_3, A** // ki her: daḫı **M_3** / ẕevī'l-aḫyār: ẕevī'l-eẓhār **M_1, M_2;** ẕevi'l-ezhār **A**
204: żav'ı: żavı **M_1** / incileriñ: incüleriñ **M_2, M_3** // şems: şemsi **M_1, M_2, A** / istifrār: istiġfār **M_1;** istitār **M_2;** istinār **A**
205: ki: ol **M_3** // ehlim: ehli **M_1, M_3, A** / īṣār: istār **M_3**
206: el-ḥamdülillāh: el-ḥamdülillāhi **M_1;** ḥamdülillāh **M_3** / dér: dédi **M_3** // véripdür: vérüpdür **M_3, A** / yoḳ bunuñ: yoḳ-durur **M_2, A;** yoḳ bunıñ **M_3**
207: bir géce: géce **A** // né: néler **M_3** / ol muḫtār: aḫyār **M_3**

[82] "ṣaḥrā" kelimesi vezin gereği "saḥra" şeklinde okunmuştur.

A8b	208	Ki cennet köşklerinden ol ki bir köşk içine girdi
		Bu kez dénildi buña kim bu seniñ-durur éy seyyār
	209	Anuñ yanında bir köşk daḫı gösterdiler ʿābide
		O köşk-ile muḳābildür ki bu ehliñ içündür dār
M$_3$8b	210	Bu köşkleriñ ikisi de ḳızıl altun-durur añla
		Bularıñ saḳfı inciden ki vaṣf olunmaz éy tüccār[83]
	211	Ki kendi köşki saḳfından iki incü yéri gedik
		Yıḳılmış bir yanı anuñ ki gétmiş zīneti éy yār
	212	Dédi ʿābid néçün ʿaceb incüleri ġa'ib[84] oldı
		Néçün gedik-durur bura ki yoḳdur zīneti żarar
	213	Dédiler ʿābide ol dem bu gedik yoḳ-idi evvel
		Velī sen taʿcil[85] éylediñ buları istediñ aḫyār

208: ki: gire **M$_1$** / köşklerinden: köşlerinden **M$_3$** / ol ki bir: bir daḫı **M$_3$** // seniñ-durur: seniñdür **M$_1$;** seniñdür daḫı **M$_3$;** senüñ-durur **A** / seyyār: yār **M$_3$**
209: anuñ: anıñ **M$_2$;** bunuñ **M$_3$** / köşk: köşki **M$_3$** / ʿābide: aña **M$_3$** // köşk-ile: köşk-üle **M$_1$, A** / ki bu: buda **M$_2$;** bu **M$_3$, A** / ehliñ içündür: ehliñdür seniñ **M$_3$** / dār: éy yār var **M$_3$; A**
210: köşkleriñ: köşleriñ **M$_1$, M$_3$** / añla: kellā **M$_3$;** diñle **M$_2$, A** // saḳfı: şavḳısı **M$_3$** / inciden: incüden **M$_2$, A;** incüsi **M$_3$** / vaṣf: vaṣfı **M$_1$, M$_2$** / olunmaz: olmaz **M$_1$**
211: kendi: kendü **M$_3$** / köşki: köşk **M$_1$;** köşkiden **M$_3$** / saḳfından: saḳfında **M$_2$;** saḳfı **M$_3$** / incü: **-M$_3$** / gedik: gedik-durur **M$_3$** // yıḳılmış: yaḳılmış **M$_1$** / anuñ: anıñ **M$_2$, M$_3$** / gétmiş: yétmiş **M$_1$** / zīneti: zeyneti **M$_1$**
212: néçün ʿaceb incüleri: ʿaceb incüleri néçün **M$_2$, M$_3$, A** / oldı: oldı ol **M$_3$** // bura: buda **M$_1$** / zīneti: zeyneti **M$_1$** / żarar: şehzār **M$_1$, M$_2$, A**
213: yoḳ-idi: yoġ-idi **M$_1$, A** / evvel: ammā **M$_3$** // buları: ki bular **M$_1$** / istediñ: eksidiñ **M$_2$, A** / aḫyār: éy aḫyār **M$_2$;** éy yār **M$_3$**

[83] **M$_1$** nüshasında "tüccār" kelimesi okunamamaktadır.
[84] "ġā'ib" kelimesi vezin gereği "ġa'ib" şeklinde okunmuştur.
[85] "taʿcīl" kelimesi vezin gereği "taʿcil" şeklinde okunmuştur.

214 Ki sen dünyāya meyl étdiñ buları istediñ andan
Ki dünyāyı sévenlere cinānım yoḳ dédi Settār
215 Uyandı pes menāmından ki aġlayaraḳ ol ʿābid
Dédi ehline bu düşi ki ehli étdi āh u zār
216 Ol ʿābide dédi ʿavret var imdi gine ét duʿā
Ki alsunlar eliñden hem ḫaṭā étmişsin éy aḫyār
217 Gine çıḳdı o ṣaḥrāya duʿā éyledi Allāh'a
Ki envāʿi tażarruʿlar teẕellüller édüp iẓhār
218 Ki bir géce nidā geldi getür incüleri éy yār
Mekānına ḳoyalum dér elinden aldılar éy yār

$M_1$10a **[86]Der-beyān-ı ḳavlühü Teʿālā "Metāʿu'd-dünyā ḳalīlün ve'l-āḫireti ḫayrün li menitteḳā felā tuẓlemūne ḳatīlen"[87]**

214: sen: **-M_3** / meyl: meyil **M_1, M_3, A** / andan: anda **M_1;** ammā **M_3** // Settār: Cebbār **M_3**
215: menāmından: maḳāmından **M_1** / ol: **-M_3** // düşi: **-M_3;** düş **M_1** / ehline bu: ol ʿābid ehline **M_3** / ki yā **M_3** / étdi: éyledi **M_3** / āh u: āhı **M_1, A**
216: ʿābide ʿābid: **M_1** // ki: gine **M_1, A;** daḫı **M_3** / hem: **-M_1, -M_3, -A** / étmişsin: étmişsün **M_1, A;** étmişiz **M_3** / aḫyār: yār **M_3**
217: // teẕellüller: teẕellülerden **M_3**
218: ki bir géce: gine bir kez **M_3**

[86] Başlık **M_1** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_2** nüshasında *Ḳavlühü Teʿālā "Metāʿu'd-dünyā ḳalilün ve'l-āḫiretü ḫayrun li menitteḳā felā tuẓlemūne ḳatilen";* **M_3** nüshasında *Der-beyān-ı ṭālibü'l-āḫireti ḳavlihi Teʿālā "Ve ammā bi-niʿmeti rabbike";* **A** nüshasında *Der-beyān-ı ḳavlühü Teʿālā "Metāʿu'l-ḥayāte't-dünyā ḳalilün ve'l-āḫiretü ḫayrun li menitteḳā felā tuẓlemū fetīlen"* şeklindedir.
[87] Başlık **Nisā Sūresi 77.** ayetin son kısmıdır. **Anlamı:** … Dünya geçimliği azdır. Ahiret, Allah'a karşı gelmekten sakınan kimse için daha hayırlıdır. Size kıl kadar haksızlık edilmez.

$M_2$9a	**219**	Elā ṭālibü’l-aḫret ki ola dünyā içün ġamnāk
		Béş on günlük ‘ömürden ötüri sen olmaġıl ġamnāk
	220	Ki bir işe şürū‘ étseñ vücūda gelmese ol iş
		Ḳasāvet çekme anuñ-çün ṣoñunda olasın ḍaḥḥāk
	221	Ḫudā sévdigi ḳulına ki vérmez rāḥatı bunda
		Muṣībetleri feyż éder belālara éder idrāk
A9a	**222**	Muṣībetde iken ol ḳul yapar cennetde saraylar
		Bu dünyādan géçicek ol olur saraylara idrāk
	223	Ayaġıña ṭoḳunsa ṭaş ki sen vāh déseñ ol ṭaşdan
		Ki lebbeyk éy ḳulum dér Ḥaḳ ṣaḳın sen olmaġıl ġamnāk
$M_3$9a	**224**	Néce evler binā ḳıldım seniñ-çün dār-ı cennetde
		Yarın sévinesin benim evimde géde hep ġamnāk
	225	Daḫı sévdigi ḳuluna murādın vérmeye bunda
		Né işe éylese şürū‘ her işleri ola imsāk
	226	Ki sévmedigi insāna biraz furṣat vére bunda
		Né işe başlasa ol kes vücūda getüre derrāk

219: elā: elā éy **M_2, M_3, A** / ṭālibü’l-aḫret: ṭālibi’l-āḫiret **M_1** / ki ola: ki olma **A;** olma **M_2, M_3** // günlük: günlik **M_3** / ötüri sen: sen ötüri sen **M_1**
220: bir: **-M_2** // anuñ: anıñ **M_2, M_3** / ṣoñunda: ṣonıñda **M_1, M_2, M_3** / olasın: olasıñ **M_1, M_3** / ḍaḥḥāk: ṣaḥḥāk **A**
221: ḳulına: ḳuluna **M_2** / ki: **-M_1, -A** / rāḥatı: rāḥat **M_1, M_2** // feyż: feyiż **M_1**
222: saraylar: bir saray **M_2** // géçiçek ol: géçiçegez **M_1**
223: ṭoḳunsa: ṭoḳunsa **M_1, M_2** / ol ṭaşdan: ola ṭaşdan **M_1;** Allāh’a **M_3** // lebbeyk: lebbey **M_2, A**
224: seniñ: senüñ **M_1, A** // sévinesin: sévinesiñ sen de **M_2;** sévinesiñ **M_3;** sévinürsün **A** / benim: benüm **M_1, A;** anda benin **M_3** / géde: **-M_2**
225: ḳuluna: ḳulına **M_1, M_3** // né: ki né **M_3** / éylese şürū‘: şürū‘ étse **M_3** / imsāk: semnāk **M_3**
226: insāna: ḳulına **M_3** / furṣat: furṣanat **M_3** / vére: vérir **M_2;** vérür **M_3, A** // işe: **-M_1** / getüre: getürür **M_3**

227 Velī sévdigi mü’miniñ bir işe ol şürūʿ étse
Anı feṯḥ éylemez aña żarūret çekdirir müllāk

228 Bu söze pes münāsibdir ḫaberde vārid oldı kim
Démişdir İbni ʿAbbās ol bunı pek diñle ét idrāk

229 Ki bir gün Ḥażret-i Mūsā gezerdi sāḥili’l-baḥrde
Ki bir mü’minle bir kāfir buları gördi ol idrāk

230 Büti var kāfiriñ yanında ṭapar aña ol melʿūn
Batırır aġını baḥre çaġırır bütine fernāk

231 Ki mü’min Tañrı’ya secde éder Tañrı’yı ẕikr éder
Batırır aġını o da ki boş çıḳar olur ġamnāk

M$_1$10b 232 Tevaḳḳuf éyledi Mūsā taʿaccüben naẓar étdi
Göreyim né ḳılar Allāh bularıñ işini müllāk

233 Ki vaḳtā kim çıḳardılar bular aġlarını bilgil
Gine kāfiriñ aġı ṭolu balıḳ çıḳdı hep semmāk

227: ol: **-M$_1$** / mü’miniñ bir işe ol şürūʿ: ḳuluna ki bir işe **M$_3$** // feṯḥ: fetiḥ **M$_1$, A** / aña: anı **M$_3$** / çekdirir: çek-durur **M$_2$, A** / müllāk: mellāk **M$_2$, A**
228: söze: sözde **M$_3$** / münāsibdir: münāsibdür **M$_1$, M$_2$;** mināsibdür **A** / ḫaberde: ḫaber **M$_1$** // démişdir: démişdür **M$_1$, M$_3$, A** / ol bunı: bil bunı **M$_2$, A;** kim bunı **M$_3$** / diñle: éylegil **M$_2$, A** / ét: **-M$_2$, -A** / idrāk: edrāk **M$_2$**
229: **-M$_1$** / sāḥili’l-baḥrde: sāḥili’l-baḥride **M$_2$;** sāḥirü’l-baḥrde **M$_3$;** sāḥili’l-baḥre **A** // ki: **-M$_2$** / bir mü’minle: bir mü’min ile **M$_3$;** mü’min ile **A** / bir kāfir: kāfir **M$_3$, A** / idrāk: edrāk **M$_1$, M$_2$;** derrāk **M$_3$**
230: büti: putı **M$_1$;** büṭı **M$_3$** / kāfiriñ: kāfir **M$_1$** / yanında: yandaki **M$_3$** // bütine: putına: **M$_1$;** büṭına **M$_3$** / çaġırır: çaġırur **A** / fernāk: firnāk **M$_1$**
231: ẕikr: ẕikir **M$_1$, M$_3$** / secde: secide **A** // aġını o da ki: ol aġını ki **M$_1$;** o da aġını ki **A** / ki: aġı **M$_3$** / olur: ol **M$_3$**
232: étdi: ḳıldı **M$_2$, A** // ḳılar: ḳılur **M$_2$, A** / müllāk: mellāk **M$_2$**
233: // gine: ki **M$_2$, A** / kāfiriñ: kāfir **M$_3$** / balıḳ: **-M$_3$** / çıḳdı: çıḳdı ṭolu **M$_3$** / hep: **-M$_1$**

M₂9b	**234**	Ki müʾminiñ aġı boşdur balıḳ çıḳmadı héç anda
		Taʿaccüb éyledi Mūsā bu işde oldı pek ġamnāk
	235	Ki üç defʿa batırdılar bular aġlarını diñle
		Ki üçünde de kāfiriñ ṭolu çıḳar mineʾl-esmāk
	236	Ki müʾminiñ aġında bir balıḳ çıḳdı üçüncide
		Anı da alayım dérken ki ḳaçdı ṣuya ol semmāk
A9b	**237**	Ki Mūsā gördi bu ḥāli ki firḳat geldi aġladı
		Dédi yā Rab bu né ḥāldir ki ḳıldıñ müʾmini ġamnāk
	238	Ki ṣabrım ḳalmadı yā Rab bu müʾminiñ eleminden
		Ki ḳıldıñ kāfiri mesrūr ki ḳıldıñ müʾmini ġamnāk
M₃9b	**239**	Seniñ ʿabdiñ iken müʾmin néçün maḥrūm ḳılañ anı
		Ki kāfir düşmānıñ iken murādına édüp idrāk
	240	Ki vaḥy étdi Musāʾya[88] Ḥaḳ buña ġam çekme yā Mūsā
		Saña bildireyim anı ki bundan olasın derrāk

234: // pek: bāk **M₁, M₃, A**
235 batırdılar: çıḳardılar **M₂** // ki üçünde de: ki üçinde de **M₂;** üçünde de ki **M₃** / kāfiriñ: kāfirüñ **M₃** / esmāk: emsāk **M₁, M₂;** imsāk **A**
236: üçüncide: üçünde **M₁;** ki içinde **M₃** // anı da: anu da **M₁, A;** anı da eline **M₃** / ki: gine **M₃** / ol: **-M₃** / semmāk: semnāk **M₃**
237: ki firḳat geldi: firāḳ-ile ki **M₃** // Rab: Rabbi **M₁** / ḥāldir: ḥāldür **M₂, A;** ḥāl ki **M₃**
238: Rab: Rabbi **M₁** / bu: ki bu **M₁;** ki **M₂** // mesrūr: sürūr **M₁**
239: seniñ: senüñ **A** / ḳılan anı: ḳıldın sen **M₃** // idrāk: edrāk **M₂**
240: vaḥy étdi Musāʾya Ḥaḳ: vaḥiy étdi ki Mūsāʾya Ḥaḳ **M₁;** Ḥaḳ vaḥy étdi Mūsāʾya **M₃** // bidireyim anı: bir temṣīl édeyim **M₁, M₂** / olasın: olasıñ **M₁, M₃, A** / derrāk: sezāk **M₁;** serrāk **M₂;** sirrāk **A**

[88] "Mūsā" kelimesi vezin gereği "Musā" şeklinde okunmuştur.

241 Ki cennetden buña bir yér mümeṣṣel éyledi Allāh
Anuñ hem ḳamu yérler daḫı göñüller ḳadar emlāk
242 Ki bu cennet ḳapusunda ki yazdı mü’miniñ ismin
Daḫı bu cennet içinde yaratdı ḥavżı hem esmāk
243 Ki gümüşden yaradılmış bu ḥavżıñ cümle bināsı
Ki öyle bir ḥavıżdır kim anı derk édemez derrāk
244 Daḫı bu ḥavżıñ içinde yaratdı néce balıḳlar
Ki ṣayılmaz ʿadedleri ki fī’l-ḥavż-ı mine’l-esmāk
$M_1$11a 245 Ki temṣīl[89] étdi kāfir-çün cehennemde aña maḳām
Anı da gördi pes Mūsā bu sözde olmaya şübheñ
246 Ki[90] beytiñ ḳapusunda pes yazılmış kāfiriñ ismi
Daḫı var anda bir ḥavıż yılan ʿaḳreb ṭolu çarbak

241: cennetden: cennetde M_3 / éyledi: ḳıldı ol M_3 // anuñ: anıñ M_2; anuñdur M_3 / hem: ini M_1; ʿaynı M_2, A / ḳamu yérler: yérler ḳamu M_3 / emlāk: ırāk emlāk M_1; imlāk A
242: bu: -M_3 / cennet: cennetiñ M_3 / ḳapusunda: ḳapusında M_1, M_2, M_3 / mü’miniñ: mü’min A // bu: -A; hem M_3 / ḥavżı hem: hem ḥavżı M_3 / esmāk semmāk M_2, M_3; A
243: ḥavżıñ: ḥavżuñ M_3 / cümle bināsı: cümlesi M_2 // bir ḥavıżdır: ḥavıżdur M_2; bir ḥavıżdur A / derk: terk M_3 / édemez: édmez M_2
244: ḥavżıñ: ḥavżuñ M_3 // fī’l-ḥavż-ı: ṣayılmaz ḥavż-ı M_3
245: temṣīl: ḥāżır M_3 / kāfir-çün: kāfir içün M_3 // pes: ol M_3 / sözde: sözden M_3 / olmaya: oluñ M_3 / şübheñ: semmāk M_3
246: beytiñ: ol beytiñ M_3 / ḳapusunda: ḳapusında M_1, M_2, M_3 / pes: -M_1, -M_3, -A // ḥavıż: ḥavż M_2; ḥavżı M_3 / çarbak: çirbak M_3; çeryek A

[89] M_1 nüshasında “ki temṣīl” kısmı okunamamaktadır.
[90] M_1 nüshasında “ki” okunamamaktadır.

247 Ki her birisi[91] ḳatırlar gibidür ol yılanlarıñ
Acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl ṣoḳunca bir kez ol çarbak

248 Gine vaḥy étdi[92] Mūsā'ya pes ol Ḳādir ü Ḳayyūm kim
Ki ol mü'mine dégil sen ki ḳanḳısıñ éder islāk

249 Eger éderse[93] iḫtiyār bu cehennem maḳāmını
Deñiz balıġını cümle édelüm aña aʿṭaynāk

$M_2$10a 250 Véreyim aña[94] dünyāda murādı né ise anuñ
Velākin yevm-i aḫretde bu maḳāma olur idrāk

251 Eger[95] isterse cenneti balıḳdan ümidin kessin
Yarın cennetde vérem aña iṭʿām éyleye esmāk

252 Ki mü'mine[96] dédi Mūsā Ḫudā'nıñ bu kelāmını
Bunı éşidicek mü'min sévindi éyledi ḍaḥḥāk

247: **-M_2, -A** / ḳatırlar: ḳaṭırlar **M_3** / yılanlarıñ: yılanlaruñ **M_3** // ṣoḳunca: ṣoḳınca **M_1** / bir kez ol: ol **M_3** / çarbak: çirbak **M_3**
248: gine: ki **M_1, M_2, A** / Ḳādir ü: Ḳādir'i **M_1** // sen ki: kim **M_2;** kim ki **M_3** / ḳanḳısıñ: ḳanḳısın **M_1, M_2, A**
249: bu cehennem: cehennemde **M_3**
250: véreyim: vérem **M_2** / dünyāda: dünyādaki **M_1** // aḫretde: āḫiretde **M_3** / bu ol **M_2** / maḳāma: melʿūna **M_2;** maḳām **M_3;** melʿūna **A** / olur: ola hem **M_3** / idrāk: edrāk **M_2**
251: isterse: ister-iseñ **M_3** / cenneti: cennet **M_3** / balıḳdan: balıġından **M_3** / ümidin: ümīdin **M_1;** ümüdin **M_2, A** / kessin: keser **M_3** // cennetde: cenneti **M_2;** cennet **M_3, A** / vérem: véreyim **M_1, M_3** / aña: aña ki **M_2, A** / éyleye: édem **M_1;** éde **M_3** / esmāk: imsāk **M_1;** semmāk **M_2, A**
252: bu: işbu **M_1, M_2, A** / kelāmın: kelāmını **M_1, M_3** // bunı: ki **M_3** / mü'min: **-M_3** / éyledi: bunı éyledi **M_3** / ḍaḥḥāk: iḍḥāk **M_1, M_2**

[91] **M_1** nüshasında "ki her birisi" kısmı okunamamaktadır.
[92] **M_1** nüshasında "ki vaḥy" kısmı okunamamaktadır.
[93] **M_1** nüshasında "eger éderse" kısmı okunamamaktadır.
[94] **M_1** nüshasında "vérem aña" kısmı okunamamaktadır.
[95] **M_1** nüshasında "eger" kısmı okunamamaktadır.
[96] **M_1** nüshasında "mü'mine" kısmı okunamamaktadır.

A10a	253	Dédi[97] yā Rabbi evvelde murādım dār-ı cennetdür
		N'édeyim dünyayı[98] yā Rab fenādır olur istihlāk
M$_3$10a	254	Eger[99] menʿ éyleseñ yā Rab cemīʿ rızḳımı sen bunda
		Ki géçmem cennetiñden ben beni ét cennete idrāk
	255	Eger beni helāk étseñ ki açlıġımdan öldürseñ
		Buña ben rāżıyam[100] yā Rab hemān ét cennete idrāk
	256	Éşiddiñ mi bu aḫbārı ki bundan ḥişşe aldıñ mı
		Sen olma mālıña maġrūr éder bu māl seni ihlāk
	257	Ha bir béş gün ġurūr éyle seni yaḳar ölüm bir gün
		Ki cümle tār u mār olur görüñ seni éder ihlāk[101]

253: evvelde murādım: murādım hem oldur **M$_3$** / cennetdür: cennetde **M$_3$** // fenādır: fenādur **M$_2$, M$_3$, A** / olur: hem olur **M$_3$** / istihlāk: ihlāk **M$_3$**
254: menʿ: meniʿ **M$_1$** / rızḳımı: rızḳını **A** / sen: **-M$_1$, -M$_2$, -A** // géçmem: géçmeyem **M$_1$**
255: açlıġımdan: açlıḳımdan **M$_2$** // ét cennete: cennete ét **M$_2$, A** / idrāk: edrāk **M$_2$**
256: éşiddiñ mi: éşitdiñ mi **M$_2$, M$_3$, A** / aldıñ mı: alduñ mı **M$_1$** // sen olma: olañ mı **M$_1$, M$_2$, A** / ihlāk: ahlāk **M$_2$;** helāk **A**
257: hā: ki **M$_3$** / béş: béş on **M$_3$** / ġurūr éyle seni yaḳar ölüm bir gün: ʿömürden ötürü maġrūr olursıñ sen **M$_3$** // tār u: tārı **M$_2$, A** / olur: oluñ **M$_2$** / görüñ seni: göriñ żarın **M$_1$;** mālı **M$_2$** / éder: éde **M$_1$, M$_2$** / ihlāk: hellāk **M$_2$;** helāk **M$_3$; A**

[97] **M$_1$** nüshasında "dédi" kelimesi okunamamaktadır.
[98] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[99] **M$_1$** nüshasında "eger" kelimesi okunamamaktadır.
[100] "rāżī" kelimesi vezin gereği "rāżı" şeklinde okunmuştur.
[101] Bu mısra **M$_3$** nüshasında şu şekildedir: Ölüm bir gün seni de mālıñı da éder cümle

$M_1$11b [102]**Ḳavlühü Teʿālā “İnnemā meṯelü’l-ḥayātü’d-dünyā kemāʾin enzelnā hu mine’s-semāʾi fāḫteleṭa bihi nebātü’l-arḍi”** [103]

258 Gel éy dünyā metāʿını ki istikṣār éden insān
Ḳatı azdan daḫı azdur metāʿ-ı dünyanıñ[104] insān

259 Ki zīrā bāḳi[105] degildür ki tézce géder ol elden
Saña bir kez feraḥ gelse yanındadur anuñ aḥzān[106]

260 Ki bu dünyā néye beñzer müsāfirḫāneye beñzer
Gelen göçüp gédiyorur eger insān[107] eger ḥayvān

261 Eger bay u eger gedā ḳamusı hep olur fānī
Eger ʿābid eger fācir türāb-ile olur yeksān[108]

258: // daḫı: da ḳatı **M_1** / insān: bil anuñ **M_1;** bil inan **M_3**
259: // kez: gün **M_2;** bir **M_3** / anuñ: anıñ **M_1, M_2, M_3** / aḥzān: ḥızlān **M_3;** iḥzān **A**
260: müsāfirḫāneye: ki şebāġḫāneye **M_2;** ki şebeġḫāyine **A** // göçüp: géçüp **M_1, M_3** / gédiyorur: gédeyorur **M_3** / insān eger ḥayvān: ḥayvān eger insān **M_1, M_3**
261: bay u: bay **M_1, M_2;** bayı **A** //olur: ola **M_1, M_3**

---

[102] Bu başlık **M_2** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_1** nüshasında *Der-beyān-ı ẕemmi’d-dünyā ḳavle [….] “İnnemā meṯelul hayātü’d- dünyā bimāʾi enzelnāhu mines semāʾi fāḫteleṭa bihi fe eṣbehe nebātu’l-arḍı”;* **M_3** nüshasında *Der-beyān-ı metāʿı dünyā ḳavlihi ḳul “Metāu’d-dünyā ḳalīlün”;* **A** nüshasında *Der-beyān-ı ẕemmi’d-dünyā ḳavlehü Teʿālā “İnnemā meṯelü’l-ḥayātü’d-dünyā bimāʾin enzelnāhu mine’s-semāʾi fāḫteleṭa bihi nebāti’l-arḍ”* şeklindedir.
[103] Başlık **Kehf Sūresi’nin 45.** ayetidir. **Anlamı**: Onlara dünya hayatının örneğini ver: (Dünya hayatı), gökten indirdiğimiz yağmur gibidir ki, onun sebebiyle yeryüzünün bitkileri boy verip birbirine karışırlar.
[104] “dünyā” kelimesi vezin gereği “dünya” şeklinde okunmuştur.
[105] “bākī” kelimesi vezin gereği “bāki” şeklinde okunmuştur.
[106] **M_1** nüshasında “aḥzān” kelimesi okunamamaktadır.
[107] **M_1** nüshasında “insān” kelimesinin son harfleri okunamamaktadır.
[108] **M_1** nüshasında “yeksān” kelimesinin “nun” harfi okunamamaktadır.

262 Gel imdi malıña evlādıña ki olma sen maġrūr
Ki fitnedür bular saña ʿaẕābdur bil daḫı her ān[109]

263 Daḫı ẓan éyleme zinhār bu dünyānıñ metāʿını
Ki çoḳdur bunda ẕī-ḳıymet hemān bunda olur elvān[110]

$M_2$10b 264 Ki zīrā ẕü'l-celāl Allāh dédi ḳullarına añla
Metāʿ-ı dünya[111] azdan da ḳatı azdur dédi Raḥmān[112]

265 Ki temṣīl éyledi Allāh bu dünyāyı néye beñzer
Ki şol yér gibidür biliñ aña étdi idi yārān[113]

266 Ḳamu otlar biter anda ki dürlü zīnetin géyer
Ki bir béş gün ḳarār éder bu kez ḳurur olur ḫazān[114]

A10b 267 Ki bir yél esi vérseydi ḳamusı maḥv olur anuñ
Keenne bitmemiş gibi olur türāba hep yeksān

262: ki: daḫı M_3 / olma sen maġrūr: maġrūr sen olma kim M_1, A; maġrūrsun olma kim M_2 // fitnedür: fitne A / daḫı: kişi A
264: ẕü'l-celāl: ol celāl M_1; ol ẕü'l-celāl M_3 // dünya: dünyānıñ M_3 / azdan da: azdan az M_2; azdan M_3, A
265: // biliñ: -A / étdi: andı A / yārān: yerān M_3
266: anda: bunda M_2 / zīnetin: zīnete M_3 / géyer: girer M_3 // olur: gine M_3 / ḫazān: ḥazzān M_2
267: ki: eger M_2, A / esi: -A / vérseydi: vérse M_2; vérince M_3 / anuñ: anıñ M_1, M_2; anda M_3 // türāba: türāb M_3

[109] M_1 nüshasında "ān" kelimesi okunamamaktadır.
[110] M_1 nüshasında "elvān" kelimesi okunamamaktadır.
[111] "metāʿ-ı dünyā" tamlaması vezin gereği "metāʿ-ı dünya" şeklinde okunmuştur.
[112] M_1 nüshasında "Raḥmān" kelimesinin "nun" harfi okunamamaktadır.
[113] M_1 nüshasında "yārān" kelimesinin "elif ve nun" harfi okunamamaktadır. Bu mısra M_2 nüshasında şöyledir: Ki yér gibi-durur diñle aña andı idi yārān
[114] M_1 nüshasında "ḥezān" kelimesi okunamamaktadır.

M₃10b	**268**	Buña beñzer-durur dünyā gel imdi buña aldanma
		Serābdur pes şarābı bil zehirdür niʿmet-i niḳmān
	269	Ḳatı pek azdan az-durur bu dünyāda olan eşyā
		Bunuñ niʿmet-i niḳmetdür cefādur rāḥatı her ān
M₁12a	**270**	Ḫaberde[115] vārid oldı kim dédi Mūsā'ya bir ādem
		Gel éy Mūsā kelīmullāh saña bir söz déyem inan
	271	Var Allāh'a duʿā éyle baña biraz rızıḳ vérsin
		Ki zīrā pek faḳīrem ben baña Ḥaḳ éylesin iḥsān
	272	Ki[116] vardı Ḥażret-i Mūsa[117] duʿā éyledi Allāh'a
		Dédi yā Rab fülān ḳuluñ faḳīrdür éylegil iḥsān
	273	Né buyurdı Teʿālallāh ki çoḳ mı isteñ éy Mūsā
		Veyāḫūd az mı istersiñ édeyim ben aña iḥsān
	274	Dédi yā Rabbi çoḳ vérgil ki çoḳ zīrā ḫazīneñde
		Ki sen bir Ġanī Cebbār'sıñ sévindir ḳuluñı Raḥmān

268: // zehirdür: zeherdür **M₃** / niḳmān: nüḳmāʿ **A**
269: pek: bāk **M₂** / eşyā: niʿmet **M₃**
270: // gel: **-M₁** / kelīmullāh: kelīmallāh **M₁, M₂**
271: baña biraz: daḫı baña **M₃** / rızıḳ vérsin: rızḳ vérsin **M₂;** vérsün bir rızıḳ **M₃** // pek: bāk **M₂** / éylesin: éylesün **M₂, M₃, A**
272: // Rab: Rabbi **M₁** / fülān: filān **M₁;** falān **A**
273: ki: **-M₁, -M₃** / isteñ: isterseñ **M₃** / éy: yā **M₃** // ben aña: aña ben **M₃**
274: çoḳ: daḫı çoḳ **M₃** / vérgil: vér **M₃** / çoḳ: çoḳdur **M₁, A;** çoḳdur hem **M₃** / ḫazīneñde: ḥazīneñde **A** // bir ġānī Cebbār: Raḥmān u Cebbār'sıñ **M₃** / sévindir: sévindür **M₁** / ḳuluñı: ḳulıñı **M₁, A**

[115] **M₁** nüshasında "ḫaberde" kelimesi okunamamaktadır.
[116] **M₁** nüshasında "ki" okunamamaktadır.
[117] "Mūsā" kelimesi vezin gereği "Mūsa" şeklinde okunmuştur.

275 O gün géçdi yarınki gün faḳīr Mūsā'ya géderken
Yoluna éndi bir arslan faḳīri ḳatl édüp ol ān
276 Ki pāre pāre éyledi canāver[118] işbu faḳīri
Ḫaber Mūsā'ya yétişdi faḳīriñ öldigi ol ān
277 Münācāt étdi Allāh'a dédi yā Rabbi né ḥikmet
Néçün bunı helāk étdiñ beyān ét baña yā Raḥmān
278 Dédi yā Mūsa[119] çoḳ vér déyü istediñ sen ol rızḳın[120]
Ki çoḳ vérdim ol ḳuluma aña çoḳ éyledim iḥsān
$M_2$11a 279 Ki çoḳ dünyāda olmaz bil denīdür dünyanıñ[121] mālı
Daḫı hem azdan az-durur bu fenānıñ malı[122] inan
280 Ki zīrā dünyanıñ[123] mālı yanımda ẕerreden kem-ter
Daḫı ebter-durur bunuñ ṣoñı yoḳdur olur efnān

275: yarınki gün: yarındası **M_1, M_2;** yarınkisi **A** // yoluna: yolına **M_1, M_3** / éndi bir arslan: bir seb' éndi **M_1, M_2, A** / ḳatl: ḳıtāl **M_2** / édüp: étdi **M_3**
276: işbu: bu **M_1;** daḫı **M_3** // yétişdi: ulaşdı **M_2;** érişdi **M_3, A**
277: Rabbi: Rab **M_2, A** // bunı helāk étdiñ: étdiñ bunı helāk **M_3** / yā: **-A**
278: sen ol: **-M_1;** pes ol **A** // vérdim: vérdüm **M_2**
279: bil: **-M_3;** héç **M_2, A** / dünyanıñ: dünyānuñ **A** // hem: **-M_2,** -**M_3, -A** / azdan: **-M_3** / fenānıñ: fenā **M_2, A;** fānīnüñ **M_3** / malı: mālı bil **M_2;** daḫı mālı ki sen **M_3** / inan: insān **M_2;** bil insān **A**
280: ẕerreden: ẕerredür **M_3** // bunuñ: bunıñ **M_1**

[118] "cānāver" kelimesi vezin gereği "canāver" şekinde okunmuştur.
[119] "Mūsā" kelimesi vezin gereği "Mūsa" şeklinde okunmuştur.
[120] Bu mısra **M_3** nüshasında şöyledir: Dédi Mūsā'ya çün Raḥmān ki çoḳ vér déyü istedüñ
[121] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[122] "māl" kelimesi vezin gereği "mal" şeklinde okunmuştur.
[123] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

	281	Ki çoḳ vérdim o ḳuluma ebed sulṭān édem anı
		Vara cennetde ḥūrīler bula hem ravża-i Rıḍvān
A11a	282	Şükürler éyledi Mūsā seniñdir ḥikmet-i Feyyāż
		Eliñdedür ḳamu eşyā seniñdür cümle-i ekvān
$M_1$12b, $M_3$11a	283	Ki sévdigiñ ḳulıñı sen ki bunda éylediñ muḥtāc
		ʿAdūlarıña dünyāda murādın vérdiñ éy Raḥmān
	284	ʿAceb bu ḳışṣadan ḥişṣe sen aldıñ mı eyā maġrūr
		Gel imdi mālıña evlādıña ʿucb éyleme her ān[124]
	285	Bularıñ żarrını yarın ḳıyāmetde görürsün sen
		Néler éde bu evlādıñ ḳıyāmetde saña inan
	286	Yaḳaña yapışa ḳıymetlü evlādıñ ḳıyāmetde
		Seni rüsvāy éde anda olasıñ işiñe pişmān
	287	Ki sen benim velīm idiñ baña dīn taʿlim[125] étmediñ
		Gel imdi sen de benimle yanalım bile fī'n-nīrān

281: vérdim: vérdüm M_1 / o: -M_1; ben o **A** / ḳuluma: ḳulıma M_3 / sulṭān: selāmet M_3 / anı: ben **A** // Rıḍvān: Raḥmān M_3
282: şükürler: şükr M_1 / seniñdir: seniñdür M_1, M_2; senüñdür **A** // eşyā: işler M_2 / seniñdür: senüñdür **A** / ekvān: elvān M_1
283: ki: bu M_2 / ḳuluñı: kulıñı M_1, M_3; ḳuluña **A** // dünyāda: -M_1
284: bu: -M_1 / maġrūr: melʿūn M_3 / mālıña evlādıña: evlādıña sen mālıña M_3 / ʿucb: ʿaceb M_2, **A**; ʿucub M_3
285: żarrını: żıddını M_1 / görürsün: görürsin M_1, M_3 // inan: āyāt M_3
286: ḳıymetlü: seniñki M_1; seniñ ḳıymetlü M_3 // anda: yarın: M_3 / pişmān: peşmān M_2
287: velim: vālidem M_2 // benimle: benümle M_3 / yanalım: yanalum M_2, **A** / fī'n-nīrān: fī'l-mizān M_3; fī'n-nār **A**

[124] M_1 nüshasında "ān" kelimesi okunamamaktadır.
[125] "taʿlīm" kelimesi vezin gereği "taʿlim" şeklinde okunmuştur.

288 Daḫı ol sévdigiñ mällar eger ḥayvān eger erzāḳ
Ḳamusı olalar düşmān yapışa yaḳaña ol ān
289 Diriyken ölüdür déyü ki taʿbīr étdiler seni
Ki ehl-i dünya[126] olup māla meyliñ oldı-çün her ān
290 Buyurdı mefḫar-ı mevcūd ḫiṭāb étdi pes aṣḥāba
Dédi ümmeti aṣḥābım ölülerden ḳaçıñ her ān
291 Dédiler yā Resūlullāh ölüler kim-durur buyur
Buyurdı aġniyālardur bular ölü-durur her ān
292 Dédiler yā Resūlallāh néden mevtā-durur bunlar
Éşit né dér Resūlullāh tefekkür ḳıl buña her ān
293 Ki zīrā dünyada[127] bunlar ölüdür daḫı aḫretde
Bulardan pes ṣoyulmışdur ki emrullāhı bil her ān
M211b 294 Bular leyl ü nehār cümle umūrın ṣarf éder māla
Ki ṭāʿat yoḳ-durur aṣlā bulardadur ḳamu ʿiṣyān

288: ol: hem **A** / erzāḳ: insān u erzāḳ **M3** // ol ān: her ān **M3**
289: diriyken: diriken **M2, M3, A** / ölüdür déyü ki: ölüdür déyü **M1;** öldüren anlar ki **M3** // ki: gel **M3** / olup: olup da sen **M3** / māla meyliñ: mālıñ mülkiñ **M2, A;** mālı mülki **M3** / oldı-çün: oldığı-çün **M1**
290: mefḫar-ı: muʿciz-i **M3** / pes: **-A** // dédi: buyurdı **M3** / ümmeti aṣḥābım: aṣḥāb-ı ümmeti **M1** / ḳaçıñ: ḳaçın **M1;** ḳaçıñ siz **M3**
291: ölüler: olar **M3;** ölü **A** / kim-durur: kimler-durur **M3;** kimdür **A** // ölü-durur: ölüdür **M1, M2**
292: né dér: kim né dér **A** / Resūlullāh: Resūlallāh **M1, A**
293: ölüdür: ölürdür **M2** / aḫretde: āḫiretde **M3** // ṣoyulmışdur: ṣoyılmışdur **M1, A** / emrullāhı: emrullāha **M1, A;** emrullāh **M2** / bil: bel **A**
294: leyl ü: leyli **M1, M2, A** // ki ṭāʿat yoḳ-durur aṣlā: ki aṣlā yoḳ-durur ṭāʿat **M3** / ʿiṣyān: ʿaṣyān **A**

[126] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[127] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

	295	Kiẕib bularda bulunur riyā bularda bulunur
		Seref[128] bularda bulunur mühīndur bu démişgil ān
M$_1$13a	296	Ẓulüm bularda bulunur şarāb bularda bulunur
		Bularıñ dā'imā işi hevāya sa'y éder her ān
A11b	297	Ki Ḥaḳ'ıñ emrini ṭutmaz ḳulaḳdan géçirir bunlar
		Faḳīrleriñ ḥuḳūḳına ri'āyet éylemez her ān
M$_3$11b	298	Bularıñ yanına varmañ ölür ḳalbiñiz aṣḥābım
		Unudursız Ḥaḳ'ıñ emrin helāk olursuñuz her ān
	299	Ki zīrā bunlarıñ cümle metā'ını görücek siz
		Ki bizim de ola-y-idi bularıñ gibi māl her ān
	300	Gelür ba'żı rivāyetde buyurmışdur Resūlullāh
		Ki Mi'rāc gécesi gördüm cehennem ehli bāzirgān
	301	Ki ekṣerī cehennem ehli pes aġniyalardandur[129]
		Ki cennet ehliniñ çoġı faḳīrlerdür olup ferḥān

295: kiẕib: kiẕb **M$_2$** // seref: ṣarf **M$_1$;** siref **M$_2$, A;** isrāf **M$_3$** / mühīndur: mühīndir **M$_2$;** bular mühīn-durur **M$_3$** / bu: déye **M$_1$, M$_3$** / démişgil ān: külle ān **M$_1$;** démişgil elān **M$_2$;** ān **M$_3$**
296: şarāb: ṣerāb **A**
297: ki: **-M$_3$, -A** / ṭutmaz: ṭutmazlar **M$_1$;** ṭutmazlar ki **M$_3$** / ḳulaḳdan: ḳulluḳdan **M$_3$** / géçirir: géçe **M$_3$;** géçirür **A** // faḳīrleriñ: faḳirlerüñ **M$_3$;** faḳīrlarıñ **A**
298: bularıñ: bunlarıñ **M$_3$** / ölür: ölür hem **M$_2$** / ḳalbiñiz: ḳalbiñüz **M$_1$, M$_2$, A** / aṣḥābım: siziñ **M$_3$** // unudursız: unudırsız **M$_3$;** unudursuñ **A** / olursuñuz: olursıñız **M$_2$, M$_3$** / her ān: iḫvān **M$_1$**
299: zīrā bunlarıñ: bunlarıñ**M$_3$** / cümle metā'ını: metā'ların ki zīrā cümle **M$_3$** / görücek: göricek **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / siz: **-M$_3$;** size **M$_1$** // ola-y-idi: olaydı **M$_2$;** ola idi **M$_3$**
300: gelür: gelüp **M$_2$, M$_3$** / buyurmuşdur: buyurmışdur **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / Resūlullāh: Resūlallāh: **M$_1$, M$_2$** // bāzirgān: bāẕirgān **M$_1$**
301: ehli: ehlünüñ **M$_2$, M$_3$, A** / pes: **-M$_3$** / aġniyalardur: aġniyālardandur **M$_3$** // ehliniñ: ehlinüñ **M$_2$, M$_3$, A** / ferḥān: fermān **M$_3$**

[128] "seref" kelimesi nüshalarda farklı harekelenmiştir.
[129] "aġniyā" kelimesi vezin gereği "aġniya" şeklinde okunmuştur.

[130] Der-beyānı haẕa elīm mānīʿüz-zekāt ḳavlühü Teʿālā "Velleẕīne yeknizūne'z-zehebe ve'l-fiḍḍate velā yünfiḳūnehā fi sebīlillāhi febeşşirhüm biʿaẕābin elīm" [131]

302 Gel éy māl ḥubbuna düşüp zekātın menʿ éden kennāz
Gel éy faḳīrleriñ ḥaḳḳın gérü ḥabs éyleyen lemmāz

303 Ki dérsiñ Tañrı ḳuluyın néçün ṭutmañ anuñ emrin
Néçün ṣarf éylemeñ mālıñ zekātını édüp ifrāz

304 Éşitmediñ mi sen ʿaceb Ḥaḳ'ıñ dürlü ʿaẕābların
Seniñ ḳanḳı teniñ vardur buña ṣabr édicek çoḳ az

305 Seniñ leyli nehār cemʿ éyleyüp pek sévdigiñ māllar[132]
Né ṣuretde yaḳa seni né ḥīleyle éden īẖāz

302: ḥubbuna: ḥubbına **M_1, M_2, M_3** / menʿ: meniʿ **M_1** / kennāz: küffār **M_2, A** // faḳīrleriñ: faḳīriñ **M_2;** faḳīrlerüñ **M_3** / lemmāz: küffār **M_2, A**
303: ḳuluyın: ḳulıyun **M_1;** ḳulıyın dérsiñ **M_3** / anuñ: anıñ **M_1, M_2;** Ḥaḳ'ıñ **M_3** // zekātını: zekātın **M_1;** zekātı ki **A** / ifrāz: efrāz **M_2**
304: éşitmediñ mi: ki éşitmediñ mi **M_1;** ki éşidemediñ mi **M_2;** ki éşidmediñ mi **A** / ʿaceb: **-M_2, -A** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M_3** / ʿaẕābların: ʿaẕābını **M_3** // seniñ: senüñ **M_3, A** / teniñ: tenüñ **M_3** / ṣabr édicek: ṣabır édecek **M_3**
305: pek: **-A** // ḥīleyle: ḥīle-y-ile **M_1;** ḥīle **M_3** / éden: éde **M_1, M_3** / īẖāz: ibḥāz **M_2, A;** hem ilcāz **M_3**

---

[130] Başlık **M_1** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_2** nüshasında *Mānīʿüz-zekāt ḳavlühü Teʿālā "Velleẕīne yeknizūne'z-zehebe ve'l-fiḍḍate velā yünfiḳūnehā fi";* **M_3** *Ḳavlihi Teʿālā "Elleẕīne yeknizūne'z-zehebe ve'l-fiḍḍate velā yünfiḳūnehā fi sebīlillāhi febeşşirhüm biʿaẕābin elīm";* **A** nüshasında *Der-beyāni haẕa elīm mānīʿüz-zekāt ḳavlühü Teʿālā "Velleẕīne yeknizūne'z-zehebe ve'l-fiḍḍate velā yünfiḳūnehā fi sebīlillāhi febeşşirhüm biʿaẕābin elīm" el-āyete* şeklindedir.
[131] Başlık **Tevbe Sūresi**'nin **34.** ayetinin bir kısmıdır. **Anlamı:** Ey iman edenler! Hahamlardan ve rahiplerden birçoğu, insanların mallarını haksız yollarla yiyorlar ve Allah'ın yolundan alıkoyuyorlar. Altın ve gümüşü biriktirip gizleyerek onları Allāh yolunda harcamayanları elem dolu bir azapla müjdele.
[132] Bu mısra **M_3** nüshasında şöyledir: Seniñ pek sévdigiñ leyl ü nehār cemʿ étdiñ mālı

306 İki dürlü ʿaẕāb ola saña dünyāda aḫretde
Ki ḫayrı yoḳ-durur mālıñ doḳanır şerri bil her ān

307 Éşit né dér Ebū Bekir ki Ḥaḳ rāżī ola andan
Bir ādem mālınıñ zekātını menʿ éylese çoḳ az

$M_1$13b, $M_2$12a 308 Yédi dürlü belā-y-ile ki ibtilā éde Allāh
Biri budur olur ol māl ḳalur vārişlere çoḳ az

309 Ki sévmedigi ādeme ḳalur cümle anuñ mālı
Ol ādem beẕl éder mālı[133] ki münker işlere īḫāz

310 Daḫı ṣarf éder ol mālı daḫı zināya şarāba
Bunı göreñ ekṣer[134] sende néçün kenzi éder kennāz

A12a 311 Ki ṣarf éder ki ol kişi köçege daḫı ṭavula
Daḫı dürlü melāhīye anı ṣarf éder ol hemmāz

306: dünyāda: dünyāda ve **A** // ḫayrı: ḫayr **M_2** / doḳanır: ṭaḳanır **M_3;** doḳanur **A**
307: ki: **-M_2** / andan: hem andan **M_2** // mālınıñ: mālı **M_1** / zekātını: zekātın **M_3** / menʿ: ki meniʿ **M_1;** daḫı menʿ **M_3**
308: belā-y-ile ki: belā-ile **M_3;** belāyile **A** / éde: éde anı **M_3** // māl: ér **M_1, M_3** / çoḳ az: īḫāz **M_1;** çoḳ **A**
309: **-M_1** // beẕl: beẕil **M_2** / münker işlere: münkerāt éyle **M_1, M_2;** mümkerāt-ile **A** / īḫāz: encāz **M_3**
310: **-M_1, -M_2, -A**
311: ki: daḫı **M_3** / ki: **-M_3;** mālı **M_2, A** / ol kişi: ol kes **M_2, A** / ṭavula: ṭavıla **M_2, M_3, A** // dürlü: ẓurna **M_3** / melāhīye: melāʿibne **M_1, A;** melāʿiye **M_3** / hemmāz: hemān **A**

[133] **A** nüshasında "mālı" yazılırken "mim ve elif" harfleri unutulmuştur.
[134] "ekṣerī" kelimesi vezin gereği "ekṣer" şeklinde okunmuştur.

M₃12a

312 İkincisi musallaṭ ḳıla Allāh aña bir ẓālim[135]
Anuñ ʿırżını hetk éder alur ṣoñra malın[136] īḫāz

313 Ki bundan ṣoñra sen dérsiñ baña ẓulm éyledi ẓālim
Ki kendi kendi nefsiñe ẓulmi éylediñ éy īḫāz

314 Anı Allāh musallaṭ ḳıldı mālıña seniñ kişi
Ki yoḳdur faydası saña ki ḫayrın görmek éy hemmāz

315 Üçüncüsi olur ʿāṣıḳ ya oġlana yāḫūd ḳıza
Ki beẕl éder cemīʿ mālın anuñ yolunda ol hemmāz

316 Anuñ dördüncisi añla néye ṣarf éder ol kişi
Ki āḫiri ḫarāb olacaḳ eşyāyı yapar īḫāz

317 Ki ḳısmet olur ol māl kim binālara ṭavanlara
Ki ʿāḳıbet olur ḫarāb ḫayırsız māl budur bezzāz

312: ikincisi: ikincisi ki **M₁** / aña: **-M₂** // anuñ: anıñ **M₁, M₂, M₃** / hetk: henk **M₂, A**; hed **M₃** / alur: olur **M₁, A;** ki **M₃** / malın: mālını **M₃** / īḫāz: encāz **M₃;** ibḫāz **A**
313: sen dérsiñ: dérsiñ ki **M₁, A;** dérsen sen ki **M₂** / ẓulm éyledi: ẓulim étdi **M₁** / ẓālim: Allāh **M₂** // kendi: **-M₂, -M₃** / nefsiñe: nefsiñe ki **M₂, A;** nefsiñi sen **M₃** / ẓulmi: ẓulm **M₂, M₃, A** / éy: **-M₁;** bil daḫı **M₃** / īḫāz: encāz **M₃;** ibḫāz **A**
314: Allāh: Allāh ki **M₁** / mālına seniñ: mālına senüñ **M₁, A;** seniñ mālını **M₃** / kişi: éy kişi **M₃, A** // faydası: fā'ide **M₃** / saña ki: saña **A** / ḫayrın: ḫayrıñ: **M₁, M₃, A** / görmek: görmedi **M₃** / hemmāz: hemmān **A**
315: üçüncüsi: üçüncisi **M₁, M₂;** beliyyānıñ üçünci **M₃** / ya oġlana: oġlana **M₃** / yāḫūd ḳıza: ḳıza **M₃** // beẕl: beẕil **M₁, M₂, A** / cemīʿ: cemʿ **M₁;** cemiʿ **M₃, A** / anuñ: anıñ **M₂** / yolunda: yolında **M₁, M₂, M₃** / ol: éy **M₂**
316: anuñ: anıñ **M₁, M₂** / dördüncisi: dördincisi **M₂;** dörddüncisin **M₃** // eşyāyı: eşyāya bir **A** / īḫāz: īcāz **M₃**
317: māl: mālı **M₁, M₃, A** / kim: **-M₃** // budur: olur **M₂**

[135] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Beliyānıñ ikincisi muṣallaṭ éde aña bir ẓālim
[136] "māl" kelimesi vezin gereği "mal" şeklinde okunmuştur.

318 Velī mālıñ ḫayırlısı vücūda ḫayra ṣarf ola
Cemīʿ maḫlūḳ göre nefʿin żarūrātlar ola ifrāz

319 Anuñ béşincisi nédir ki bir belā gele māla
Ya āteşe yanar ol māl naṣīb olmaz saña kennāz

320 Veyāḫūd deryadan[137] géçer iken ġarḳ ola ol ṣuya[138]
Naṣīb olmaz saña ol māl bulunmaz mālıñ éy kennāz

321 Ki seni de helāk étmege sebeb ola ol māl kim
Ya āteşe bile yanan ya ṣuya ġarḳ olan lemmāz

322 Anuñ altıncısı bu ki ya ḫırsız ala ol mālı
Vururlar mecruḥ[139] éderler ṣoyalar pes seni kennāz

$M_1$14a 323 Veyāḫūd dārıñı açar çıḳarır mālıñı cümle
Ki ġārāt éyler ol sārıḳ yıḳılır eviñ éy kennāz

318: velī: daḫı **M_3** / vücūda: vücūha **M_1, M_2, M_3** / ola: olur kişi **M_2;** olur **M_3;** éder **A** // maḫlūḳ: maḫlūḳāt **M_3** / göre: gördür ki **M_3** / żarūrātlar ola: żarūret-ile ola **M_2;** görürler **M_3** / ifrāz: efrāz **M_2**
319: anuñ: anın **M_1, M_2;** beliyānıñ: **M_3** / nédir: nédür **M_1, M_3, A** / ki bir belā gele māla: nédür diñle sen olmalı **M_3** // yanar: yana **M_2, A** / kennāz: bezzāz **M_3**
320: ola: **-M_1, -A** // saña ol māl: ol māl saña **M_1, A** / bulunmaz mālıñ: ki nefʿin bulmaz **M_3** / kennāz: lemmāz **M_3**
321: ki: **-M_1;** daḫı **M_3** / helāk étmege: helākiñe **M_3** / ola: olur daḫı **M_3** / kim: **-M_3** // yanan: yanıñ **M_2** / olan: olur **M_3;** oluñ **A**
322: anuñ: anıñ **M_2, M_3** / ki: kim **M_1, M_2, A** / ala: alur **M_3** // vururlar: dururlar **M_1;** vérirler **M_2** / ṣoyalar pes seni: seni sārıḳ **M_3** / kennāz: eyā kennāz **M_3**
323: veyāḫūd: veyā **M_3** / dārıñı: dārını **M_1;** eviñi **M_3** / açar çıḳarır: açar çıḳarı **M_2;** açarlar çıḳarlar **M_3** / mālıñı cümle: malını cümle **M_1;** cümle malıñı **M_3** // ki ġārāt: iġāret **M_1, A;** aġāret **M_2** / éyler: éder **M_3** / ol: ol mālı **M_3** / yıḳılır: yıḳarlar **M_3** / éy: -**M_3** / kennāz: keffāz **M_1, M_3, A**

[137] "deryā" kelimesi vezin gereği "derya" şeklinde okunmuştur.
[138] Bu mısra **M_3** nüshasında şöyledir: Veyā deryāya ġarḳ olur daḫı olmalı sen añla
[139] "mecrūḥ" kelimesi vezin gereği "mecruḥ" şeklinde okunmuştur.

M₂12b	324	Gel éy tācir ḥişār éyle ki mālıñ her ṭarafını
		Ki mālıñ ḳalʿası budur zekātın éyleye ifrāz
	325	Ki şirʿa şerḥi yazmışdur meger bir gün Resūlullāh
		Naṣīḥat étdi aṣḥāba éşit né buyurur ʿazzāz
A12b	326	Dédi ümmeti aṣḥābım ki ḥıfẓ édiñ malıñızı[140]
		Zekāt-ile yapıñ eṭrāfını sizler édiñ iḥrāz
M₃12b	327	Daḫı merżāñızı devā édiñ sizler taṣadduḳla
		Bu sözi söyler iken ol anı diñledi bir hemmāz
	328	Ki bir zengīn Yahūdī var-idi pes anı diñledi
		Véreyin ben zekātımı véreyim dédi ol lemmāz
	329	Eger sözinde ṣādıḳsa benim yoldaki ortaġım
		Torıdıdan necāt bulur ki sārıḳden olur iḥrāz

324: ḥışār: ḥısār **M₁** / éyle ki: éyle **M₁, M₃** / mālıñ: mālıñıñ **A** / her ṭarafını: cemīʿi eṭrāfın **M₃** // ki: **-M₁, -M₂, -A** / budur: budur kim **M₁, M₂, A** / éyleye: éyle **M₂**
325: meger: daḫı **M₃** // naṣīḥat: naṣīt **M₂** / ġarrār: ʿazzāz **M₂, A;** ʿarrāz **M₃**
326: dédi: dédi éyidi **M₁** / aṣḥābım: aṣḥābum **M₁** / ki: **-M₁,** / ḥıfẓ: ḥıfız **M₂, M₃** / édiñ: éyleñ **M₁, M₃** // sizler: ki sizler **M₁** / édiñ: édiñiz **M₁** / iḥrāz: aḥrāz **M₂;** iḫrāz **M₃**
327: merżāñızı: merżāñıza **M₂, M₃;** marāżıñuza **A** / taṣadduḳla: taṣadduḳ-ile **M₂** // bu: **-M₂;** ki **M₃** / diñledi: diñler idi **M₃**
328: bir: **-M₂, -A** / zengīn: zeñgin **M₁;** zegin **A** / Yahūdī: Yahūdī ki **M₃** / var-idi: vardı **M₂, M₃** / pes: **-M₃** / anı: ol dem anı **M₂, A** // zekātımı: zekātım **A** / dédi: dédi ki **A** / lemmāz: hemmāz **M₂, M₃, A**
329: eger: iger **A** / sözinde: sözinde **M₁, M₂, M₃** / yoldaki: yoldaḳı **M₂;** yoldaġı **M₁, A** / ortaġım: ortaġum **M₁** // olur: bulur **M₂, A** / iḥrāz: ifrāz **M₃;** iḫraz **A**

[140] "māl" kelimesi vezin gereği "mal" şeklinde okunmuştur.

330 Meger kim ol Yahūdī’niñ ki bir ortaġı var-idi
Ki Hind’e gétmiş-idi ol metāʿ getürmege çoḳ az

331 Dédi ol Yahudī[141] eger malımı[142] ḫırsız almazsa
Aña īmān getüreyim küfürden olayım ifrāz

332 Ve illā ḫırsız alursa anı ḳatl édeyim elbet
Ki sözünde yalancıdur déyü söyledi ol lemmāz

333 Ki vardı zekātın vérdi fuḳarāya édüp ibẕāl
Hidāyet yétti pes aña ḍalāletden édüp ifrāz

334 O sāʿat geldi bir mektūb anuñ ortaġı göndermiş
Ki yazmış mektūbında ol selāmdan ṣoñra oluñ şaz[143]

335 Refīḳlerimi ṣoydılar torıdı yolda géderken
Bi-ḥamdillāh beni ṣoymadılar oluñ bu ḥāle şaz

330: meger kim: ki var-idi **M₃** / Yahūdī’niñ: Yahūdī’nüñ **A** / ki: **-M₃** / var-idi: hemin yolda **M₃** // Hind’e: Hind’e daḫı **M₃** / ol metāʿ: metāʿ **M₃** / getürmege: getüre **M₃**
331: ol Yahudī: Yahūdī kim **M₃** // götüreyim: götürem **M₂** / olayım: olmışam **M₂;** olmayam **A** / ifrāz: iḳrāz **A**
332: alursa: alur-ise **M₃** / ḳatl: ḳatıl **M₁, M₂** // sözünde: sözinde **M₁, M₂, M₃**
333: vardı: var-idi **M₂;** vérdi **A** / vérdi: vardı **A** / fuḳarāya: faḳīrlere **M₃** // yétti: érdi **M₂, A;** étdi **M₃** / ḍalāletden: ḍalāletde **M₂** / ifrāz: firaz **A**
334: anuñ: anıñ **M₂** / ortaġı göndermiş: kendi ortaġından **M₃** // mektūbında: mektūbunda **A** / oluñ: ol **M₁, M₂**
335: // beni ṣoymadılar: biz selāmet daḫı buldum **M₃** / oluñ bu ḥāle: bu ḥāle oluñ **M₂, A;** siz oluñ **M₃**

[141] “Yahūdī” kelimesi vezin gereği “Yahudī” şeklinde okunmuştur.
[142] “māl” kelimesi vezin gereği “mal” şeklinde okunmuştur.
[143] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Mektūbında ki yazmışdur selāmetde oluñız şaz

$M_1$14b	336	Benim devem gérideydi yıḳıldı-idi yükümüz
		İleride refīḳleri torıdı éylemiş īḫāz
	337	Bu sözi pes éşidicek sekirdi vardı Aḥmed'e
		Ki Ḥaḳ resūl-imişsin sen döneyim dīniñe iʿzāz
	338	Getürdi pes şehādet ol ki oldı Müslimān ol pīr
		Ki tevbeye rücūʿ étdi ḳamu küfrinden olup şaz
$M_2$13a	339	Ḫudā'dan ḳorḳan ādemden ki anda ḳorḳa hep maḫlūḳ
		Ki her kim ḳorḳmaya Ḥaḳ'dan ériye mālı ke'l-rezzāz
	340	Veyāḫūd bedenine Ḥaḳ oñulmaz bir maraż vére
		Cemīʿ mālını ṣarf éde anuñ yolında ol kennāz
A13a	341	ʿAceb éyü olur mı ki déyü ṣarf éder ol mālı
		Vére cerrāḥlara mālı daḫı devāya ol kennāz
$M_3$13a	342	Beliyyānıñ yédincisi ki bir yére göme mālı
		Anı Allāh unutdura ki ḥāl-i mevtde bil kennāz

336: gérideydi: gérü-idi **M_3** / yıḳıldı-idi yükümüz: éylendik anda biz **M_3** // ileride: ilerüde **M_3** / refīḳleri: refīḳlerim **M_3** / īḫāz: īcāz **M_1, M_2**
337: pes: **-M_3** / éşidicek: içidicek **M_1;** éşidence **M_3** / sekirdi: sekritdi **M_2;** hem ki kendi **M_3** // resūl-imişsin: resūl-imişsiñ **M_3, A** / sen: **-M_3** / iʿzāz: iḥzāz **M_1;** iʿzār **M_2**
338: getürdi: ki getürdi **M_3** / pes: **-M_3** / şehādet: şehādātı **M_2;** şehādeti **M_3** / ol ki: ki **M_2, A;** daḫı **M_3** / Müslimān: ki Müslimān **M_3** / ol pīr: **-M_3** // tevbeye: tevbe'i **M_1, M_3** / küfrinden: küfürden **M_2, A**
339: ki: **-M_3** / anda: daḫı **M_3;** andan **A** / hep: ki **M_3** // ke'l-rezzāz: ke'l-evzār **M_1;** ke'l-erzāḳ **M_2, A**
340: veyāḫūd: veyā **M_3** / Ḥaḳ: vérir Ḥaḳ **M_3** / bir maraż: bir yara **M_2, A;** yara **M_3** / oñulmaz: ol gelmez **A** / vére: sen añla **M_3** // anuñ: anıñ **M_2**
341: éyü olur mı ki: olur mı ki éyü **M_3** // daḫı devāya: devāya daḫı **M_3**
342: beliyyānıñ: beliyyānuñ **M_3, A** / bir: **-M_1** // Allāh unutdura: unutdıra Allāh **M_3;** Allāh unuddura **A**

343 Ölüm döşegine yatdığı vaḳtin dili dutula
Déyemez vārişe ol māl daḫı anda ḳalur iḥrāz
344 Ki dünyādakini bildiñ ki icmālen beyān étdim
Velī aḫretde né ḳıla saña ol Ḳādir ü ʿAzzāz

[144]"Yevme yuḥmā ʿaleyhā fī nāri cehenneme fe tükvā bihā cibāhühüm ve cünūbühüm ve ẓuhūruhum mā keneztüm li enfüsiküm feẕūḳū mā küntüm teknizūn" el-āyete[145]

345 Gel éy Tañrı ʿaẕābından ḫaberdār olmayan füssāḳ
Gel éy ḫavf étmeyüp Ḥaḳ'dan zekātın vérmeyen füssāḳ
346 Yaratmadı mı Ḥaḳ seni bu ḥüsn-i ṣūret içinde
Saña Ḥaḳ vérmedi mi bu ḳadar mālı saña füssāḳ

343: ölüm: daḫı **M₃** / yatdığı vaḳtin: ol kes yatdığı vaḳtin **M₁;** vaḳtin yatduġı **M₂;** sekerāt-ı mevtde **M₃** / dutula: dutıla **M₁;** ṭutıla ol kişinüñ **M₃** // vārişe: ʿaḳrabāsına **M₁;** aḳrabāsına **M₂, A** / daḫı anda: anda **M₁, M₂, A** / ḳalur: olur **M₁, M₂, A** / iḥrāz: aḫrāz **M₂**
344: dünyādakini: dünyādaġını **M₁, A;** dünyādaḳını **M₂** / étdim: étdüm **M₂, M₃, A** // ḳıla: ḳala **M₃** / Ḳādir ü: Ḳādir **M₁**
345: // gel éy: ki gel **M₂, A** / étmeyüp: almayan **M₃** / zekātın: zekātın **M₃**
346: // ḫüsn-i: aḥsen-i **M₃** // Ḥaḳ vérmedi mi: vérmedi midi Ḥaḳ **M₃** / saña: **-M₁,** ey **M₂;** ol **M₃**

---

[144] Bu başlık **A** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında "*Yevme yuḥmā ʿaleyhā fī nāri cehenneme fe tükvā bihā cibāhühüm ve cünūbühüm ve ẓuhūruhum haẕā mā keneztüm li enfüsiküm feẕūḳū mā küntüm teknizūn" el-āyete;* **M₂** nüshasında "Y*evme yuḥmā ʿaleyhā fī nāri cehenneme fe tükvā bihā cibāhühüm ve cünūbühüm haẕā mā keneztüm";* **M₃** nüshasında *Ḳavlihi Teʿālā "Yevme yuḥmā ʿaleyhā fī nāri cehenneme fe tükvā bihā cünūbühüm ve ẓuhūruhum haẕā keneztüm li enfüsiküm feẕūḳū mā küntüm teknizūn" el-āyete* şeklindedir.

[145] Başlık **Tevbe Sūresi'nin 35.** ayetidir. **Anlamı:** O gün bunlar cehennem ateşinde kızdırılacak da onların alınları, böğürleri ve sırtları bunlarla dağlanacak ve, "İşte bu, kendiniz için biriktirip sakladığınız şeylerdir. Haydi tadın bakalım biriktirip sakladıklarınızı"! denilecek.

347 Veyā inkār mı édersiñ mālıñ zekātını kişi
Veyā inkār mı édersiñ ʿaẕāb-ı nārı sen füssāḳ

$M_1$15a 348 Ki müşrikler yine berāber olur mānіʿü’z-zekāt
Keenne vérmeyen kişi ki münkirdir Ḥaḳḳ’ı iḥḳāḳ

349 Ki bilmeñ mi ölecegiñ mālıñ cümle ḳalacaġın
Néçün vérmeñ zekātıñı faḳīre éylemeñ infāḳ

350 Fuḳarālar ḳıyāmetde yaḳaña yapışa seniñ
Şikāyet édeler Ḥaḳḳ’a bize bu étmedi infāḳ

351 Şikāyetleri diñlene bu kez fermān éde Allāh
Buları āteşe sürüñ bular otda ola ıṭrāḳ

352 Ola üç kişi ḥasretde ḳıyāmetde dédi Aḥmed
Ḳatı nādim ola bunlar helāk hem olalar ilḥāḳ

$M_2$13b 353 Bular kendi bedenlerin yéyeler dişleri ile
Né ḥayf oldı bize dérler bizimle buldı ġayrı ẕevḳ[146]

A13b 354 Biri aġniyālardur ki zekātın vérmemişdi ol
Ki māl vāriṣe ḳalmışdı ki vāriṣ éyledi infāḳ

347: mālıñ: māluñ M_3 / zekātını: zekātını M_3, A
348: müşrikler yine: müşriklerle M_2 / yine: ile M_3, A / berāber: ḥaşr M_3 / olur: olurlar M_2 / mānіʿü’z: mānʿi’z M_1 // ki: daḫı M_3 / münkirdir: münkir M_3; münkirdür A
349: cümle: éyle M_1; ele M_3 //
350: fuḳarālar: fuḳārālar M_1 / seniñ: cümle M_2, A
351: -M_3 // sürüñ: süriñ M_2 / ıṭrāḳ: aṭrāḳ M_2
352: // nādim: nādīm M_1, M_2 / helāk: helāka M_2; helāklar A / hem: -M_1, -M_2, -A / ilḥāḳ: aḫlāḳ M_3
353: dişleri ile: dişler-ile M_1
354: biri: birisi M_2; biri şol M_3 / aġniyālardur: aġniyālar M_2 / ki: -M_2; kim M_1 / vérmemişdi: vérmemişdür M_2, M_3, A // ḳalmışdı: ḳalmışdur M_3, A / vāriṣ: vārişe M_1

[146] M_2 ve A nüshalarında bu mısra yerine 354. beyitin ikinci mısrası yazılmıştır.

355 Ki vāriṣ vérdi zekātın ki ṣarf étdi cemīʿ ḫayra
Ki vāriṣ cennete gire ṣafālarda ola ilḥāḳ
356 Seniñ mālıñı alanlar gire cennete sen otda
Muʿaẕẕeb olasın otda édeler teniñi iḥrāḳ
$M_3$13b 357 Bunı fikr ét gel inṣāfa zekātıñ vér fuḳarāya
Olursuñ ṣoñra sen nādim o māl éde seni iḥrāḳ
358 Biri şol kişi ḥasretde anuñ bir ḳulı var idi
Ḳul oldı Tañrı'ya muṭīʿ olupdur aġası füssāḳ
359 Ki ḳul béş vaḳtini ḳıldı aġası ḳılmadı anuñ
Géçirdi aġa ʿömrini hevāya oldı ol ilḥāḳ
360 Cehenneme süreler aġayı anda zebānīler
Ḳulı cennete süreler vara anda éde ẕevvāḳ
$M_1$15b 361 Gel imdi inṣaf[147] ét sen de Ḫudā'ya éylegil ḳulluḳ
Olursuñ ṣoñra sen nādim bu ḫūy éder seni iḥrāḳ

355: ki: daḫı M_3 / ṣarf étdi cemīʿ ḫayra: ḫayra ṣarf étdi M_3 // ki: -M_3 / vāriṣ cennete gire: cennete gire vāriṣ M_2 / ṣafālarda: ṣafālara M_1, M_3 / ola: olur M_1
356: seniñ: senüñ M_3 / mālını: mālıña M_1; mālıñ ile M_3 / alanlar: anlar daḫı M_3 / gire cennete: cennete gireler M_3 / sen otda: -M_3 // olasın: olasıñ M_2, M_3
357: fikr: fikir M_2 // olursuñ: olursıñ M_1, M_2, M_3 / nādim: nādīm M_2, A / o: ol M_2, M_3, A
358: anuñ: anıñ M_1, M_2, M_3 // muṭīʿ: muṭiʿ A
359: ḳul: şol M_2, A / vaḳtini: vaḳti M_1, M_2 / aġası: -M_3 / anuñ: anıñ M_2 // ʿömrini: ʿömri M_3 / oldı ol: ol oldı M_3 / ilḥāḳ: ʿaẕāba ilḥāḳ M_3
360: cehenneme süreler: ki süreler cehenneme M_3 / anda: hem M_3 // süreler: süreler ki M_3 / vara: -M_3; vére M_2 / ẕevvāḳ: ezrāḳ M_1; zevvāḳ M_2; hem eẕvāḳ M_3
361: inṣaf ét: enṣāf M_1; inṣāf éd A / sen de: éy ér M_3 // olursuñ: olursıñ M_2, M_3 / nādim: nādīm M_3 / ḫūy éder seni: ḫūy seni M_1; ḥu seni éde M_2; ḥu éde seni A

[147] "inṣāf" kelimesi vezin gereği "inṣaf" şeklinde okunmuştur.

362 Biri şol kişi ḥasretde ḳatı büyük nedāmetde
Ki ol ʿālim-idi vāʿiẓ Ḥaḳ'ıñ emrin édüp inṭāḳ[148]

363 Ki ʿilmi ḫalḳa söylerdi ki ḫalḳ ṭutdı ʿamel étdi
Ki kendi ʿāmil olmadı dédigi ʿilm-ile inṭāḳ

364 Bunı da süreler oda dédigin ṭutmadıġı-çün
Ṭutanlar cennete gire ʿaẕāba gire ol nuṭṭāḳ

365 Büyük belā degil midir sen emegi çekesin de
Ṣafāsın süre ġayrılar sen olduñ otda istiḥrāḳ

366 Seniñ pek sévdigiñ māllar né ṣūretde yaḳa seni
Cehenneme götüreler yaḳa ol māl seni iḥrāḳ

367 Bu kez taḫta gibi anı ki yaṣṣı yaṣṣı édeler
Bu kez ḳızdıralar otda ki ol ḥadde ola iḥrāḳ

368 Ki béş yüz yıl ḳadar yérden yaḳa ādemi ol taḫta
Bu kez ṣāḥibin élteler anuñ yanına istivāḳ

362: **-M$_2$** / kişi: şol kişi **M$_3$** / nedāmetde: ki endāmı **M$_3$;** nedāmetdür **A** // ki: **-M$_3$** / ʿālim-idi: ʿālimdi hem **M$_3$;** ʿālim éde **A** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'ın **M$_1$;** Ḥaḳ'uñ **M$_3$** / édüp inṭāḳ: éder infāḳ **M$_1$, M$_3$;** éde inṭāḳ **A**
363: ʿilmi: ʿilmini **M$_1$** / söylerdi: söyledi **M$_1$** / ḫalḳ ṭutdı: ḫalḳı étdi **M$_1$** // inṭāḳ: enṭāḳ **M$_1$;** nuṭṭāḳ **M$_3$**
364: ṭutmadıġı-çün: ṭutmadıġı içün **M$_3$;** dutmadıġı-çün **A** // ṭutanlar: dutanlar **M$_1$;** dutan **A** / cennete gire: gire cennete **M$_2$, M$_3$, A** / nuṭṭāḳ: nuṭāḳ **M$_1$**; naṭṭāḳ **M$_2$**
365: degil midir: degil midür **M$_1$, M$_2$, A** // süre: süreler **M$_3$;** göre **M$_2$, A** / ġayrılar: faḳīrler **M$_1$** / oluñ: olañ **M$_2$;** olduñ **M$_3$** / otda: anda **M$_1$**
366: seniñ: senüñ **A** // götüreler: getüreler **M$_2$, M$_3$** / yaka ol māl seni: yaka ol seni māl **M$_2$;** éprideler ola **M$_3$** / iḥrāḳ: iḫrāḳ **M$_1$**
367: anı ki: **-M$_3$;** anı **A** / yaṣṣı yaṣṣı: yessi yessi **M$_1$** / édeler: daḥı hem **M$_3$** // ḥadde: ḥattā **A**
368: ādemi ol taḫta: taḫtanıñ odı **M$_3$;** ol taḫta ādemi **A** // anuñ: anıñ **M$_1$** / istivāḳ: istīvāḳ **M$_1$, M$_3$**

[148] **M$_1$** nüshasında "inṭāḳ" kelimesi okunamamaktadır.

M₂14a, A14a	**369**	Zebānīler o taḫtayı başalar alnıña evvel
		Ki zīrā gözüñ andan ġayrıda olmazdı héç ıraḳ
	370	Ki baḳmadıñ o dünyāya ki ʿibret-ile sen aṣlā
		Hemān māla baḳardıñ sen daḫı ol sévdigiñ ẕevvāḳ
	371	Daḫı yanıña başalar ki zīrā anı gizlediñ
		Yanıñda eṣvāb içinde teniñe éyleyüp ilṣāḳ
	372	Daḫı ẓahrıña başalar ki zīrā anı kesb étdiñ
		Néce dürlü meşaḳḳatle taḥammül étdiñ istiḥrāḳ[149]
M₃14a	**373**	Néce ki taḫta yaḳın gelicek ot duta teniñi
		Keenne kibrit āteşe yaḳın olunca istiḥrāḳ
M₁16a	**374**	Bu minvāl üzere seni cehennemde yaḳalar bil
		Bunı pek sévdiñ-idi sen déyü édeler istinṭāḳ[150]

369: o: ol **M₁, A** / taḫtayı: taḥtayı **M₂, A;** taḥta'i **M₃** / alnıña: alnına **M₃;** annıña **A** // zīrā: zīrā hem **M₃** / gözüñ: göziñ **M₁, M₂, A** / andan: anda **M₃** / ġayrıda: ġayrı **M₁;** ġayrıya **M₂;** ġayrıdan **A**
370: ʿibret-ile sen: ʿibret almadıñ **M₃** // daḫı: ki **M₁, M₂, A** / sévdigiñ: sévdigidi **M₂;** sévdiñdi **A** / ẕevvāḳ: zevāḳ **M₂**
371: **-M₃** / gizlediñ: kisb étdiñ **M₂** // teniñe: **-A**
372: ẓahrıña: ẓahiriñe **M₁;** ẓahrıñı **M₂;** yanıña **M₃** / kesb étdiñ: kinlediñ **M₂** // meşaḳḳatle: meşaḳḳatler **M₂;** meşaḳḳatlerle **M₃** / étdiñ: étdüñ **M₃** / istiḥrāḳ: istiḍrāḳ **M₃**
373: néce ki: néce **M₂, M₃** / gelicek ot duta teniñi: gelicek ot duta teniñ **M₁;** gelicegez od duta teniñi **M₂;** gelse ṭuta teniñi hem oṭ bilgil **M₃** // kibrit: kibrid **A** / olunca: olınca **M₁** / istiḥrāḳ: istiġfirāḳ **M₂**
374: üzere: üzre **M₁, M₃** / seni cehennemde yaḳalar bil: cehennem yaka āteş seni bilgil **M₃** // sévdiñ-idi: sévdiñ-idi ki **M₃** / édeler: édeler seni **M₃** / istinṭāḳ: istiṭāḳ **M₁, M₂, M₃, A**

[149] "istiḥrāḳ" kelimesi **BY7499** numaralı nüshadan alınmıştır.
[150] "istinṭāḳ" kelimesi **BY7884** numaralı nüshadan alınmıştır.

375 Bunuñ içün sen éy kişi Ḥaḳ'ıñ emrini terk étdiñ
Bugün bulduñ belā ki sen déyü söyleyeler ḥarrāḳ
376 Ki terk étdiñ bunuñ içün namāzı pes mesācidi
Ḥaḳ'ıñ emrini terk édüp zekātıñ étmediñ infāḳ
377 Ki bir faḳīr saña varsa bir aḳçe déyü istese
Anı ḳovardıñ öñüñden yüzüñ çevirdiñ éy füssāḳ
378 Daḫı envā'i ḥīleyle birikdirdiñ idi bunı
Daḫı envā'i kiẕb-ile anı yıġdıñ idi füssāḳ
379 Daḫı bunı riyā-y-ile birikdirdiñ idi éy kes
Ki Ḥaḳ nehy étmiş iken sen ki nehyi ṭutmadıñ füssāḳ
380 Baḳındı gör saña n'éyler bu mālım déyü sévdiginiñ
Yédirmediñ idi anı yésin seni bugün füssāḳ[151]
381 Buyurmışdur Resūlullāh yarın yevm-i ḳıyāmetde
Ki ḥaşr ola biraz ḳavim ḳubūrında gözi ezrāḳ

375: bunuñ içün: anıñ içün M_2 / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 // bulduñ: buldıñ M_2 / belā ki: belāyı M_3 / söyleyeler: söylerler ol M_2,
376: pes: daḫı M_3 / mesācidi: mescidi M_3 // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / édüp: étdiñ M_3 / zekātıñ: zekātuñ M_3
377: varsa: vérse M_2 // öñüñden: eviñden M_3 / yüzüñ: yüziñ M_2, M_3 / çevirdiñ: çevirirdüñ A / éy: $-M_1$, $-M_2$, -A
378: envā' ḥīleyle: bunı riyā ile M_3 // envā' kiẕb-ile: dürlü kiẕib ile M_3
379: bunı riyā-y-ile: dürlü ḥīle ile M_3 // nehy: nehyi M_1 / étmiş iken: étmişken A / sen ki nehyi ṭutmadıñ: ki emrin şıydıñ M_3 / nehyi: nehyin M_2, A / füssāḳ: éy füssāḳ M_3
380: gör saña n'éyler: saña n'éyler gör M_2 / sévdiginiñ: sévdiñ M_3 // yédirmediñ idi: yédirmediñ A / seni: sen M_2 / bugün: anı M_2
381: buyurmışdur: buyurmuşdu M_2, A // ḥaşr: ḥāżır M_1 / ḳavim: aḳvām M_2 / ḳubūrında: ḳubūrından M_3 / ezrāḳ: erzāḳ M_1, M_3

[151] Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Ki yıġduñ idi anı sen baḳındı gör sen éy füssāḳ

382 Bularıñ ḳarnı pes Uḥud Ṭaġı ḳadar büyük böyle
İçi ṭolu yılan ʿaḳreb ki ṣanki her biri mızrāḳ

383 Bularıñ derisin Allāh ki ḳırḳ ḳat éyleye bilgil
Ola her ḳatıñ arası ola üçer günlük ḳadar eṭrāḳ

$M_2$14b, A14b 384 Ki her ḳatıñ arasında ṭolu yılan çıyan ʿaḳreb
Ki her biri ṣoḳalar ṣanki ṣoḳdılar saña mızrāḳ

385 Ki bir nādī nidā éde biliñ bunları éy insān
Bulardur māniʿü'z-zekāt bulardur müfsidi füssāḳ[152]

386 Buları süreler oda ṣıġır sürer gibi éy yār
Cehennemde buları pes ki mālları éde iḫrāḳ

382: bularıñ ḳarnı: ḳarınları **M_3** / pes: **-M_3** / Uḥud: Uḥıd **M_1** / böyle: ola **M_2, A;** ola bunlarıñ **M_3** // mızrāḳ: ezrāḳ **M_3**
383: derisin: cildini **M_3** / ki ḳırḳ ḳat éyleye bilgil: daḫı hem éde kim ḳırḳ ḳat **M_3** // ola **-M_1;** ki: **M_3** / ola: **-M_1** / üçer: üç **M_1** / eṭrāḳ: aḫrāḳ **M_3;** iṭrāḳ **A**
384: yılan çıyan ʿaḳreb: çıyan yılan ʿaḳreb **M_1** // biri: birisi **M_1, M_3** / ṣoḳalar ṣanki: ṣoḳuncaġaz ki **M_2;** ṣoḳalar ki **M_3** / ṣoḳdılar: ṣoḳalar **M_3** / saña: **-M_2, -M_3**
385: nidā éde: éde nādī **M_3** // māniʿü'z: māniʿi'z **M_1**

[152] **385.** beyit **M_3** nüshasında **384.** sırada yer almaktadır.

$M_1$16b **[153]Der-beyān-ı reddü'l-faḳir ḳavlehü Teʿālā "Ve emme's-sāʾile fe lā tenher ve emmā bī-ni'meti rabbike fe ḥaddiṯ"[154]**

$M_3$14b

387 Gel éy Ḥaḳḳ'ıñ ʿayālini ḳapudan redd éden reddād
Faḳīrlerdür ʿayālullāh ḳapuñdan éyleme ibʿād

388 Ḫudā vaḥy éyledi Dāvūd ḳuluna hem buyurdı kim
Dédi Dāvūd'a yā Dāvūd ġanīlere dégil īrād

389 Vekīlimdür pes aġniyā ʿayālimdür fuḳarālar
Vekīlime dégil sen kim ʿayālim étmesün irdād

390 Ki infāḳ éylesün bunlar mesākīn ḳullarıma kim
Vekīl ḳıldım ben anları faḳīre māl éde īfād

391 Vekīl édine Ḥaḳ seni néce ḳovañ ʿayālini
Ḥayā étmeñ mi Allāh'dan ʿayālini édeñ irdād

387: Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M_3** / ḳapudan: ḳuburdan **M_1** / reddād: ḳaddār **M_1**
388: éyledi: étdi **M_1** / Dāvūd: Dāvūd'a **M_1** / ḳuluna: ḳulına **M_2** // Dāvūd'a: Dāvud'a **M_1, A** / Dāvūd: Dāvud **M_1, A**
389: vekīlimdür: vekīlimizdür **M_1** / fuḳarālar: fuḳārālar **M_1;** fuḳāralar **M_2** // sen kim: sen ki **M_3**
390: ki: **-M_3** / mesākīn: daḫı miskīn **M_3** / ḳullarıma: ḳullarım **M_1;** ḳullaruma **M_3** / kim: **-M_3;** benim **M_1** // ḳıldım: ḳıldum **M_3** / īfād: ibʿād **M_2, A;** īrād **M_3**
391: néce: néçin **M_3** // édiñ: édeñ **M_3, A** / irdād: īrdād **M_3**

[153] Bu başlık **M_1** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_2** nüshasında *Reddü'l-fuḳarāʾi ḳavlühü Teʿālā "Ve emme's-sāʾile fe lā tenher ve emmā bī-niʿmeti rabbike fe ḥaddiṯ";* **M_3** nüshasında *Ḳavlihi Teʿālā "Ve emme's-sāʾile fe lā tenher";* **A** nüshasında *Der-beyān-ı ʿademi reddü'l-fuḳarā li ḳavlihi Teʿālā "Ve emme's-sāʾile fe lā tenher ve emmā bī-niʿmeti rabbike fe ḥaddiṯ"* şeklindedir.
[154] Başlık **Ḍuḥā Sūresi'**nin **9.,10.** ve **11.** ayetleridir. **Anlamı: 9.** Öyleyse sakın yetimi ezme! **10.** Sakın isteyeni azarlama! **11.** Rabbinin nimetine gelince; işte onu anlat.

392 Ṣaḳın zinhār gel aġniyā ki redd étme mesākīni[155]
Ḳapuña geldigi zamān ḫāṭırın ele al īrād

393 Anı ḳovma ḳapuñdan sen ġanīmet bile gör anı
Anı gönderdi saña Ḥaḳ ki tecribe éder Vaḥḥād

394 Gel imdi sen de ol muḥsin teraḥḥum éyle anlara
Ki üns éyle faḳīrlere olasın otdan istib'ād

395 Eger ḳovarsañ anları malıñ[156] cümle géder seniñ
Olursıñ sen de pek faḳīr ḳapulara oluñ īrād

396 Ḳulaḳ vér baña éy ġāfil saña bir ḳıṣṣa naḳl édem
Bu ḳıṣṣadan pes al ḥiṣṣe ki étme sā'ili irdād

397 Gelüpdür pes meṣābīḥden Ebū Hüreyre naḳl étdi
Resūlullāh né buyurdı édelüm biz anı īrād

392: gel: éy **M₁, M₂, M₃, A** / mesākīni: mesāḳine **A** // ḫāṭırın: ḫaṭırın **M₁;** Ḥızrın **M₂** / ele al: ala al **M₂;** al ele **M₃** / īrād: irdād **M₂**
393: bile: bil **M₃** / anı: anı sen **M₃** // saña Ḥaḳ: Ḥaḳ saña **M₂, M₃** / tecribe: tecrībe **M₁;** tecrübe **M₃** / Vaḥḥād: Vuḥḥād **M₁;** Vuhhād **M₃**
394: muḥsin: muḥsīn **M₁;** muḥsine **M₃** // üns éyle: ins éyleme **M₂** / faḳīrlere: faḳīrelerle **M₂, A**
395: seniñ: senüñ **A** // pek: bāk **M₂** / ḳapulara: ḳapularda **M₃** / oluñ: olañ **M₂, A** / irād: her 'ād **M₃**
396: ġāfil: ġafīl **M₁;** ġāfīl **A** / naḳl: naḳil **M₁, M₂** // pes: **-M₃** / al: sen al **M₃** / sā'ili: sā'il **M₁**
397: meṣābīḥden: meṣābīḥde **M₁, M₃** / naḳl: naḳil **M₁, M₂** // Resūlullāh né buyurdı: buyurmışdur Resūlullāh **M₂;** Resūlullāh buyurdı dér **M₃,** Resūlullāh buyurmışdur **A**

[155] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8630** numaralı nüshaya bakılarak yapılmıştır.
[156] "māl" kelimesi vezin gereği "mal" şeklinde okunmuştur.

M₂15a, A15a	**398**	Benī İsrā'il içinde meger üç kimse var idi
		Biri aʿmā biri ebraṣ biri aḳraʿ başı cerrād
M₁17a	**399**	Murād étdi Teʿālallāh buları tecribe ḳıla
		Ki gönderdi bulara pes ki bir melek olup īrād
	400	Ki geldi ol melek éndi bir ādem ṣūretinde pes
		Ki vardı ebraṣa dédi éşit né söz éder īrād
	401	Dédi aña néyi séveñ murādıñ né bu dünyāda
		Ḫudā vérsün anı saña oluñ dünyāda ber-murād
M₃15a	**402**	Dédi levnim éyü olsun daḫı cildim yeñilensin
		Bunı isterem Allāh'dan bunı refʿ éyleye Ṣammād
	403	Ki gétsin ḫalḳıñ ikrāhı muḥabbet éde ḫalḳ baña
		Ki ġāyet de budur ārzūm ki defʿ éde bunı Ṣammād

398: meger: ki **M₃** / kimse: kimesne **M₃** // ebraṣ: ebrāṣ **M₂, A;** biri ebṣa **M₃** / aḳra': aḳrā' **M₂** / cerrād: cerrad **A**
399: tecribe: tecrībe **M₁;** tecrübe **M₃** / ḳıla: içün **M₂, A**
400: ki: daḫı **M₃** / ol: ki bir **M₃** / éndi: -**M₃;** ibtidā' **M₁;** ibtidāyi **A** / bir: ki bir **M₁** / pes: -**M₁, -A;** bil **M₃** // ebraṣa: ebraṣ **M₁**
401: aña: -**M₂** / néyi: negi **M₂** / séveñ: séversiñ sen **M₃** // dünyāda: dünyā **A** / ber-murād: pür-murād **M₁, A;** bir murād **M₂**
402: levnim: levnüm **M₃, A** / cildim: cildüm **M₃** / yeñilensin: yeñilensün **M₂, M₃, A** // bunı: anı **M₃** / refʿ: defi' **M₁;** defʿ **M₃** / éyleye: éde **M₃** / Ṣammād: olsa murād **M₃**
403: gétsin: gétsün **M₂, M₃, A** // ġāyet de: ġāyetle **M₁, M₂, A** / ārzūm: arżum **M₂, A;** arẓūm **M₃** / defʿ: refʿ **M₂, A**

404 Ki ol melek eli ile anuñ tenine ṣıġadı
Ki ġayrılar gibi anuñ tenini éyledi īcād

405 Bu kez melek dédi aña malıñ[157] ḳanḳısını séveñ
Muḥabbetiñ nédür dédi anı da Ḥaḳ éde īrād

406 Dédi deveyi séverin muḥabbettim añadur dér
Bu kez bir deve vérdi ol ki melek aña ẕü'l-iḥsān

407 On aylıḳ yükli idi ol deveyi vérdi aña ol
Deve ṭoġurdı çoġaldı ḥisābsız oldı bī-ʿadād

408 Ki vardı ol melek aḳraʿ dédi néyi séversiñ sen
Ki göñlüñ muradın[158] dé sen saña édem anı īrād[159]

409 Dédi muḥabbetim benim géde başımdaġı keller
Bu reẕīllik géde benden ki ḫalḳ éde beni īrād

404: eli ile: eliyle **M₁** / anuñ: anıñ **M₁, M₂, M₃** / tenine: tenini **M₃** / ṣıġadı: mesiḥ étdi **M₁, M₂, A**
405: // muḥabbetiñ: muḥabbetüñ **M₃** / dédi: senüñ **M₃**
406: deveyi: **-M₂** / séverin: séverim **M₂;** séverem **M₃;** séverün **A** / muḥabbetim: muḥabbetüm **A** / añadur dér: aña benim **M₃** // vérdi: vér **M₂** / ol ki: ol **M₂, A;** aña **M₃** / ẕü'l-iḥsān: ẕevī'l-iḥsān **M₂;** ẕevī'l-ī ʿād **M₃**
407: yükli idi: yükliyidi **M₁** / ol: deve ol **M₁;** bir **M₃** / deveyi: deve **M₃** / aña ol: **-M₂;** aña **M₁;** aña melek **M₃** // ṭoġurdı: daḫı **M₃** / ḥisābsız: ol ḥisābsız **M₃** / bī-ʿadād: bī-ʿidād **M₃;** bī-ʿaded **A**
408: ki vardı ol melek aḳraʿ: ki melek aḳraʿa vardı **M₃** / vardı: vérdi **A** / melek: melek ki **M₁** / aḳraʿ: aḳraʿa **M₂, M₃, A** / sen: **-M₂,** -**A** // ki: **-M₂** / muradın: murādıñ **M₂**
409: benim: benüm **A** / başımdaġı: başımdaḳı **M₂** // reẕīllik: reẕillik **M₂, M₃;** rezillik **A** / ḫalḳ: -**A** / éde: séve **M₃**

[157] "māl" kelimesi vezin gereği "mal" şeklinde okunmuştur.
[158] "murād" kelimesi vezin gereği "murad" şeklinde okunmuştur.
[159] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Murādıñ né-durur seniñ ki édem ben anı īrād

410 Ki mesḥ étdi anuñ başına cümle kelleri gétdi
Ki peydah oldı başından güzel ḳıllar olup īcād

411 Dédi aña gine melek ki mālıñ ḳanḳısın séveñ
Hevāsıñ ḳanḳı māldadur dé ben édem saña īrād

$M_1$17b 412 Dédi ṣıġırı séverin bu dünyāda hemān ancaḳ
Ṣıġır sévgilidir baña anı éyle baña īrād

$M_2$15b, A15b 413 Aña da vérdi bir inek anuñ ḳarnı idi yükli
Ki bunda néce ḥikmet var ṣoñuna gör bunı īrād

414 İnek ṭoġurdı çoġaldı ḥisāba gelmez oldı ol
Ki bir ṣaḥrāyı ṭoldurdı ki baḳ ṣoñra né dér Vaḥḥād

415 Ki bundan ṣoñra ol melek ki vardı dédi aʿmāya
Né istersiñ dile benden anı édem saña īcād

416 Dédi şunı séverim ki gözümi vére ol Ḫallāḳ
Ki bende cümle maḫlūḳı görem ʿibret alam ecsād

410: mesḥ: mesiḥ M_1, M_2 / anuñ: anıñ M_2, M_3 / başına: başına ki M_1; başın ki M_3 // peydah: peydāh M_2, A; peydā M_3 / başından: başında M_2; başında M_3, A / güzel: güzeller M_1 / ḳıllar olup: ḳılup M_1
411: aña gine melek: gine aña melek M_2, A; melek gine aña M_3 / ki: -M_3 / mālıñ: māluñ M_3 / ḳanḳısın: ḳanḳısını M_2 // hevāsıñ: hevāsuñ M_3 / ben: -M_3 / édem saña: saña édem M_2
412: séverin: séverem M_3 / hemān: hemīn M_3 // sévgilidir: sévgilidür M_2, M_3, A / éyle baña: sen baña ét M_3
413: anuñ: -M_2; daḥı M_3 / ḳarnı idi yükli: oda yükli idi M_3 // bunda: bundan M_1 / ṣoñuna: ṣoñunda M_3; ṣoñına A / gör bunı īrād: ét naẓar ibʿād M_1, M_2, A
414: ṭoġurdı: ṭoġırdı M_2 / gelmez: hem gelmez M_3 / ol: -M_3 // bir: -A / ṣaḥrāyı: ṣaḥrāya M_2 / né dér: nédür M_3
415: // īcād: ilḥād M_3
416: séverim: séverem A / gözümi: gözimi M_1, M_3 // cümle: -M_3 / maḫlūḳı: maḫlūḳa M_1 / görem: görem ki M_3 / alam: alayım M_3

M₃15b

417 Bu aʿmānıñ gözini ṣıġadı ol dem gözi açıldı
Ki evvelki gibi oldı görür oldı gözi ecsād

418 Dédi buña gine melek ki ḳanḳı mālı istersiñ
Anı daḫı vérem saña murādıñ éylegil īcād

419 Dédi sévgilidir baña ki cümle eşyadan[160] ḳoyun
Ḳoyun vérsün baña Allāh ḳoyundan olam istifād

420 Aña da vérdi bir ḳoyun anuñda ḥamli var-idi
Ki ol ḳoyun ḳuzuladı çoġaldı ḳoyunı īcād

421 Ki ol ḳadar çoġaldı ol ki bir ṣaḥrāyı ṭoldurdı
Ḳatı bī-ḥadsiz oldı ol cihānı ṭoldurup efrād

422 Biraz zamān mürūr étdi çoġaldı bunlarıñ mālı
Cihānı ṭutdı mālları naẓar ét ḥikmete Vaḥḥād

423 Ki geldi bunlara melek kim evvelki ṣūretinde
Ki evvel ebraṣa geldi éşit né söyler ol ḥussād

417: bu: ki bu **M₂** / aʿmānıñ: aʿmānuñ **M₃** / gözini: gözin **M₃;** gözüni **A** / ṣıġadı: hem ṣıġadı **M₁;** daḫı ṣıġadı **M₃** / ol dem: **-M₃;** pes **M₁** // ki: **-M₃** / evvelki gibi: evvelkinden éyü **M₁, M₃, A** / oldı: oldı ki **M₃** / görür oldı: gördi **M₃** / gözi: gözi ol **M₃**
418: buña gine: gine buña **M₂, A** / ki: **-M₁, -M₂** / ḳanḳı mālı: mālıñ ḳanḳısın **M₂**
419: sévgilidir: sévgilidür **M₂, A** / ki: **-A** // ḳoyundan: ḳoyudan **M₁** / istifād: istīfād **M₂;** istiʿād **A**
420: anuñda: anıñda **M₁, M₂, A** / ḥamli var-idi: var-idi ḥamli **M₃** // ol ḳoyun: ḳoyunda **M₃** / īcād: enmād **M₁, M₂, A**
421: ol ki: hem ki **M₃** / ṭoldurdı: toldırdı **M₃** // bī-ḥadsiz: bāk ḥadsiz **M₂** / ol: **-M₃** / efrād: ifrād **M₂, M₃, A**
422: biraz: bir **M₂;** ki biraz **M₃** / bunlarıñ: bunlaruñ **M₃** // ḥikmete: ḥikmeti **M₂, A** / Vaḥḥād: Vuḥḥād **M₁, M₃**
423: melek kim: kim melek **M₁;** melek ki **M₃** // evvel ebraṣa: ebraṣ yanına **M₃** / ḥussād: cessād **M₂, A**

[160] "eşyā" kelimesi vezin gereği "eşya" şeklinde okunmuştur.

424 Melek dédi kim ebraṣa ki ben bir miskinem éy kes
Ḳatı pek ʿāciz olmuşam maʿīşetde olup bī-zād

$M_1$18a 425 Ki zengīn-idim éy kişi zamān-ı evvel içinde
Bilürsin beni deveyi saña étdim idi īrād

426 Bugün ben pek faḳīr oldum baña gel éylegil iḥsān
Şu deveniñ birini vér olam ben senden istifād

427 Ki bir ebraṣ kişi-idiñ ḳaçardı cümle ḫalḳ senden
Daḫı ḳatı faḳīr-idiñ ki bir miskīn-idiñ ḥussād

$M_2$16a, A16a 428 Duʿā éyledim Allāh'a maraż gétdi bedeniñden
Daḫı vérdi bu deñlü māl saña ol Ḳādir ü Vaḥḥād

429 Gel imdi bu deveden bir deve éyle taṣadduḳ sen
Bugün ʿācizi muḥtācın sözüm ṭut éyleme ʿināد[161]

424: miskinem: miskīnem M_1 // pek: bāk M_2 / olmuşam: olmışam M_1, M_2, M_3
425: zengīn-idim: zengīn oldıñ sen M_1 // bilürsin bilürsiñ sen M_3; bilürsiñ A / deveyi: deve M_3 / étdim: étdüm M_2
426: pek: bāk M_2 // birini: birin M_2 / vér: vér gel M_2; vérgil A / istifād: istīfād M_2
427: bir: -M_3 / kişi-idiñ: kişidiñ M_1 // daḫı: -M_3 / ki: kişi ki M_3 / ḥussād: ḥassād M_2
428: éyledim: éyledüm M_2 / maraż: ebraṣ M_1; ki barṣ M_2; ki ebraṣ A / bedeniñden: nédeniñden M_2 // daḫı vérdi bu deñlü: bu deñlü daḫı vérdi M_3 / Vaḥḥād: Cebbār M_3
429: bu deveden bir deve éyle: bu deveniñ birin deve éyle M_1; sen bu deveden baña vérgil M_3 / éyle: éylegil A

[161] M_3 nüshasında 428. beyitin ikinci mısrasına 427. beyitin ikinci mısrası yazılmıştır.

430 Dédi ebraṣ melege kim bu māl pes ḳaldı babamdan
Babamdan idi dedemden baña irṣ éyledi īrād
431 Dédi melek eger sözüñde kāẕib iseñ éy kişi
Gine evvelki ḥāliñe ki taḥvīl éde Ḥaḳ ibʿād
$M_3$16a 432 Ki ebraṣ éde Allāh kim hem evvelki gibi seni
Malıñı[162] ala eliñden olasın miskin[163] éy ḥussād
433 Ki bu duʿāyı édicek helāk oldı cemīʿ mālı
Daḫı teni de ebraṣ oldı evvelki gibi ḥussād
434 Buyurdı gine ol server-i melek aḳraʿa geldi
Dédi aña daḫı böyle bu sözi éyledi ibʿād
435 Ki aḳraʿ da cevāb vérdi ki ebraṣ gibi melege
Anı menʿ étdi redd étdi sözünde éyledi ʿinād

430: pes: **-M_3** // babamdan: babama **M_3** / idi dedemden baña: da yédi deve **M_1;** da ki dedemden **M_3** / irṣ: işāret **M_3** / īrād: ibʿād **M_2, M_3, A**
431: eger: ki **M_1** / sözüñde: söziñde **M_2, M_3** // éde: éde seni **M_1;** éyleye **M_2**
432: éde: éyleye **M_2, M_3, A** / kim: ki **M_3, A** / hem: **-M_2, -M_3, -A** // malıñı: mālıñda **M_1;** mālıñı da **M_2** / ala eliñden: eliñden ala **M_3;** elden **A**
433: ki bu: bu **M_3** / duʿāyı: duʿā'i **M_3** / édicek: édicegez **M_1;** édecek ol **M_3** / cemīʿ: cemiʿ **A** // teni de: teni **M_1;** teni ki **A** / ebraṣ: barṣ **M_2;** ibraṣ **A** / oldı: oldı ki **M_1, M_2, M_3** / ḥussād: ibʿād **M_1, M_3, A**
434: geldi: geldi gör **M_1;** geldi ol **M_2** / server-i: server ki **M_3**
435: akraʿ da: aḳraʿ **A** // menʿ: meniʿ **M_1** / étdi: **-M_3** / sözünde: sözinde **M_1, M_2, M_3**

[162] "māl" kelimesi vezin gereği "mal" şeklinde okunmuştur.
[163] "miskīn" kelimesi vezin gereği "miskin şeklinde okunmuştur.

436 Ki taḥvīl éyledi Allāh anı evvelki ḥāline
Gine kel éyledi başın faḳīrlıḳ éyledi ibʿād

437 Buyurdı mefḫar-ı mevcūd ki aʿmāya melek geldi
Dédi miskīn kişiyem ben ki iḥsān éylegil cevād

$M_1$18b 438 Ki senden isterem ben de şol Allāh ḥaḳḳı-çün kişi
Baña bir ḳoyun iḥsān ét ben andan olam istifād[164]

439 Ki bir gözsüz kişi idiñ gözüñi vérdi ol Allāh
Faḳīr idiñ żaʿīf idiñ bugün bay éyledi Vaḥḥād[165]

440 Ḳaçan ḥāliñi ẕikr éyle bugün ḥāliñe şükr éyle
Ḳoyundan bir ḳoyun vérgil sözümi éyleme irdād

441 Dédi aʿmā aña diñle ki bir aʿmā ḳuludum ben
Baña Ḥaḳ vérdi gözümü şükürler éderem ezyād[166]

436: anı: gine **M_3** / evvelki: evvelki gibi **M_1** // kel éyledi başın: kel geldi başına **M_1;** başın kel éyledi **M_2;** kel başını éyledi **A**
437: mefḫar-ı: muʿciz-i **M_3** / aʿmāya melek geldi: geldi aʿmāya melek **M_1, M_2, A** // miskīn: bir miskīn **M_1, M_2, A** / kişiyem ben: ādemin **M_1, M_2, A** / cevād: cevvād **M_2, M_3**
438: bende: **-A** / şol: şol daḫı **M_3** / kişi: **-M_3** // olam: édem **M_3**
439: bir: **-A** / kişi idiñ: kişi-y-idiñ **M_1** / gözüñi: göziñi **M_2, M_3** // Vaḥḥād: Vuḥḥād **M_3**
440: **-M_1, -M_2, -A**
441: // gözümü: gözimi **M_2, M_3;** gözümi **A** / şükürler éderem: éderem şükür **M_1;** ki şükrim éderem **M_3;** ki şükrüm éderim **A** / ezyād: irdād **M_1, M_2, A**

[164] **M_1** nüshasında "istifād" kelimesi okunamamaktadır.
[165] **M_1** nüshasında "Vaḥḥād" kelimesi okunamamaktadır.
[166] **M_1** nüshasında "ezyād" kelimesi okunamamaktadır.

	442	Ki var gir ḳoyun içine begendigiñ ḳoyundan al
		Begenmedigiñi terk ét seniñdür cümle māl ol ṣād[167]
	443	Dédi melek aña diñle ki Allāh seni sözüñde
		Devām-ı ṯābit éylesün ki mālıñ olmaya infād
M₂16b, A16b	444	Ḫudā rāżī ola senden daḫı mālıñı çoġalda
		Ṣaḳın Tañrı'nıñ emrinden ki sen olmayasın ib'ād[168]
	445	Seni tecribe éderem n'édeyin ḳoyunu ben dér
		Ṣaḳın redd étme bir sā'il saña geldikde éyle ṣād[169]
	446	Ḫudā ḳahr éde ṣunlara ki ṭutmaz Tañrı'nıñ emrin
		Ki vérmez mālınıñ ḥaḳḳıñ faḳīri ref' éder irdād[170]
M₃16b	447	Bu sözden pes naṣīḥat al vér imdi faḳiriñ[171] ḥaḳḳıñ
		Ki arta mālıñ éy kişi malıña[172] gelmeye infād

442: var gir: var **M₃** / begendigiñ: begendigiden **M₃** / ḳoyundan: ḳoyun **M₃** // begenbedigiñi: begenmedigi **M₁, M₂, A** / seniñdür: sen seniñdür **M₁;** senüñdür **M₃** / ṣād: ḥād **M₃**
443: sözüñde: söziñde **M₃** // olmaya: hem olmaya **M₁, M₂, A** / infād: enfād **A**
444: mālıñı: mālıñ **M₁, A** // Tañrı'nıñ: Tañrı'nuñ **M₃** / sen: **-A** / olmayasın: olmayasıñ **M₃**
445: tecribe: tecrībe **M₁;** tecrübe **M₃** / éderem: édersim ben **M₁** / déyin: déyim **M₂, M₃, A** / ḳoyunu ben dér: dér ḳoyunu ben **M₃** / ḳoyunu: ḳoyunı **A** // sā'il: sā'ile **M₂;** sā'ili **M₃**
446: ṣunlara: ṣunları **M₃** / ki ṭutmaz Tañrı'nın emrin: Ḥaḳ'ıñ emrini ṭutmazlar **M₂** / Tañrı'nıñ: Tanrı'nuñ **M₃** // mālınıñ: mālıñ **A** / ḥaḳḳıñ: ḥaḳın **M₁;** ḥaḳḳın **M₃, A** / ref': def' **M₃**
447: ḥaḳḳıñ: ḥaḳḳın **M₂, A** / vér imdi faḳiriñ: ṣadaḳa vér imdi faḳīre **M₃** / ḥaḳḳıñ: **-M₃** // arta: artar **M₃**

[167] **M₁** nüshasında "ṣād" kelimesi okunamamaktadır.
[168] **M₁** nüshasında "ib'ād" kelimesi okunamamaktadır.
[169] **M₁** nüshasında "ṣād" kelimesi okunamamaktadır.
[170] **M₁** nüshasında "irdād" kelimesi okunamamaktadır.
[171] "faḳīr" kelimesi vezin gereği "faḳir" şeklinde okunmuştur.
[172] "māl" kelimesi vezin gereği "mal" şeklinde okunmuştur.

448 Ḳıyāmet güni olduḳda faḳīrler yapışa saña
Yaḳañı çāk éde bunlar édeler iştikā Vaḥḥād

449 Rivāyetde gelüpdür kim rivāyet éyledi Enes
Buyurmuşdur Resūlullāh éşit anı né dér Cevvād

450 Ki vay şol aġniyāya kim yarın yevm-i ḳıyāmetde
Aña yapışa faḳīrler yaḳasın çāk édeler bād

451 Ḫudā'ya şekva[173] éderler bular ḥaḳḳımuzı yā Rabb
Bize vérmedi dünyāda bizi menʿ étdiler irdād

$M_1$19a 452 Déye[174] ol Ḳādir ü Ḳayyūm zebānīlere emr éde
Sürüñ bunları siz oda cezāsın bulalar füssāḳ

453 Cehenneme gire bunlar gele cümle zekātları
Birikmiş cümle taḫt olmuş gele öñlerine ḥaddād

454 Bu taḫtaları başalar bularıñ baġrına taḥḳīḳ
Ḳaçan ṣovuduġu zamān gine ḳızdıralar cellād

448: faḳīrler: faḳīr M_1 // çāk: çak M_1, A / bunlar: bular M_2 / Vaḥḥād: Vuḥḥād M_1, M_3, A
449: // buyurmuşdur: buyurmışdur M_1, M_2, M_3 / Cevvād: Cevād M_1, A; Vuḥḥād M_3
450: vay: vér A // faḳīrleri: fāḳirler M_1 / édeler: éde A / bād: cād M_1, M_2, A
451: édeler: éde M_3 / bular ḥaḳḳımuzı: bular ḥaḳımuzı M_1; bular ḥaḳḳımuz isteriz M_3; ḥaḳḳımuzı bular A // menʿ: meniʿ M_1
452: emr: emir M_1 // bunları: buları M_2 / oda: odda M_2 / füssāḳ: fissāḳ M_1; ḳassād M_2
453: // taḫt: taḫta M_1, M_2, A
454: // ṣovuduġu: ṣovuduġı M_2, A; ṣoġıdıġı M_3 / gine: yine M_2

[173] "şekvā" kelimesi vezin gereği "şekva" şeklinde okunmuştur.
[174] M_1 nüshasında "déye" kelimesi okunamamaktadır.

455 Ki bir sāʿatde başalar yédi yüz kerre taḫtayı
Bu heyʾet üzre āteşde muʿaẕẕeb olalar füssāḳ
456 Ki feryād édeler bunlar fiġān-ile ṭola afāḳ
Bize siz merḥamet ḳılıñ ki şefḳat éyleñiz bī-zār
457 Déyeler pes zebānīler néçün efġān édersiñiz
Bu siziñ pek sévip gizlediğiñiz māl-durur ābād
458 Ki siz ṭutmadıñız anda Ḫudāʾnıñ emrini aṣlā
Bunuñ ile tekebbürlük éderdiñüz daḫı ifsād
$M_2$17a, A17a 459 Faḳīrlere selām vérmezdiñiz bir şeyʾ umar déyü
Yönüñi çevirüp anda anı étmediñ-idi şād
460 Gör imdi şimdi cezāñı Ḫudā vérdi saña çek yat[175]
Bil imdi mālıñ düşmānlıġın saña bugün ét yād

455: // heyʾet: heyʾāt **M_3, A**
456: fiġān-ile: fügān-ile **A** // ḳılıñ: ḳıluñ **M_2, A;** édiñ **M_3** / ki: bize **M_3** / bī-zār: zār **M_1, M_3**
457: édersiñiz: édersiñüz **M_2, M_3, A** // sévip: sévüp **M_1, M_2, A** / gizlediğiñiz: gizlediğiñüz **M_2, M_3** / māl-durur: māl **M_2** / ābād: éy bād **M_2**
458: siz: **-M_1, -M_2** / ṭutmadıñız: ṭutmadıñuz **M_3, A** / anda: aṣlā **M_2** / Ḫudāʾnıñ: Ḫudāʾyı **M_1** / aṣlā: anda **M_2;** siz **M_3** // bunuñ: bunıñ **M_2** / tekebbürlük: tekebbürlik **M_2, M_3** / daḫı: sizler **M_3** / ifsād: füssāḳ **M_1;** füssād **M_3**
459: vérmezdiñiz: vérmezdiñüz **M_2;** vérmediñiz **M_3** / bir: ki bir **A** // yönüñi: yöniñizi **M_3** / çevirüp: çevirdiñiz **M_3** / anda anı: andan anı **M_2;** anları **M_3** / étmediñ-idi: étmediñüz-idi **M_3**
460: şimdi: **-M_2** / çek yat: çāk bāk **A** // bil: biliñ **M_3** / düşmānlıġın: düşmānlıġını **M_3** / saña: siz **M_3** / ét yād: füssād **M_3;** yāt **A**

[175] Bu mısra **M_3** nüshasında şöyledir: Görüñ şimdi cezāñızı ki bunda siz çekiciñiz

[176]Ḳavlühü Teʿālā “İnne’l-insāne ḫuliḳa helūʿān ve iẕā messehu’ş-şerru cezūʿān ve iẕā messehu’l-ḫayru menūʿān”[177]

M₃17a	**461**	Elā éy ḥārişü’d-dünyā bu ḥırṣ seni éder ifnā
		Helāk éder seni bu ḥırṣ géçer ʿömrüñ olur ifnā[178]
	462	Ḥarām ḥelāl démezsiñ sen yıġañ dünyā metāʿını
		Bunuñ vardır suʾāli bil daḫı ʿaẕāb éder Mevlā
	463	Bütün dünyāyı cemʿ étseñ gine dérsiñ ki az mālım
		Suʾālini bilür misiñ ḥisāb ister daḫı Mevlā
M₁19b	**464**	Ki her bir dirheminden hep ḥisāb ister yarın Allāh
		Ki anı ḳanda kesb étdiñ déyü suʾāl éder Mevlā[179]

461: éy: yā **M₁** / ḥārişü’d: ḥārişi’d **M₁;** ḥārişü’d **A** / ifnā: efnā **M₁, M₂** // seni bu ḥırṣ: bu ḥırṣ seni **M₃** / ʿömrüñ: ʿömriñ **M₁, M₂;** ʿömri **M₃** / olur: olañ **M₂;** oluñ **A** / ifnā: eṭġā **M₁, M₂, A;** efnā **M₃**
462: // vardır: vardur **M₂, M₃**
463: ki: **-M₁**
464: her bir: **-M₁** / dirheminden: dirhemiñden **M₁** / hep: **-A;** hem **M₂, M₃** / ḥisāb ister: ḥisāb **M₁** / Allāh: Mevlā **A** // anı ḳanda: ḳandan anı **M₁;** ḳanda anı **M₃, A** / kesb: kisb **M₂, A**

---

[176] Bu başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** *[…] “İnne’l-insāne ḫuliḳa helūʿān ve iẕā messehu’ş-şerru cezūʿān ve iẕā messehu’l-ḫayru menūʿān”;* **M₃** nüshasında *Ḳavlihi Teʿālā “İnne’l-insāne ḫuliḳa helūʿān ve iẕā messehu’ş-şerru cezūʿān”* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.

[177] Başlık **Meāric Sūresi’nin 19., 20.** ve **21**. ayetleridir. **Anlamı: 19.** Şüphesiz insan çok hırslı ve sabırsız yaratılmıştır. **20.** Kendisine kötülük dokunduğu zaman sızlanır. **21.** Ona bir hayır dokunduğunda da eli sıkıdır.

[178] “ifnā” kelimesi **Yazma 272** numaralı nüshadan alınmıştır.

[179] **M₁** nüshasında “Mevlā” kelimesi okunamamaktadır.

465 Ki cemʿ éderken ol mālı namāz ḳıldıñ mı dér Mevlā
Veyāḫūd terk mi éylediñ ʿibādātı édüp eṭġā[180]

466 Kiẕibden daḫı riyādan suʾāl étse gerek Allāh
Kiẕib riyā var-ise gör ki vā-veylā saña aʿmā[181]

467 Seniñ göziñi ṭoyurmaz ve illā ṭoyurur ṭopraḳ
Ki olsa on dere altun bu az dérdiñ édeñ şekvā[182]

468 Ki ḫalḳ olundı bu insān helūʿ yaʿnī ḳatı ḥāriṣ
Helūʿ déyü şuña dérler ki ġāyet ḥırṣ éder eṭġā[183]

469 Démişdür Ḥaḳ kitābında helūʿ ḫalḳ étdim insānı
Ki yaʿnī pek ḳatı ḥāriṣ gérü ḫalḳ olunup ṭamʿā[184]

470 Ki baʿżı ehl-i tefsīrler buña bir maʿna[185] vérmişler
Helūʿ bir dābbeniñ adı yaratdı Ḥaḳ anı ṭamʿā

465: ḳıldıñ mı: ḳıldıñ mıdı **M₂, A;** ḳılmadıñ **M₃** / Mevlā: Ḥaḳ **M₂, M₃, A** // ʿibādātı: ʿibādet **M₃** / édüp: éylediñ **M₃** / eṭġā: esḳā **M₁; M₂;** isġa **A**
466: riyādan: yalandan **M₂;** riyāda **M₃** / étse: étsün **M₃** // riyā: riyāda **M₂;** daḫı riyā **M₃** / gör: **-M₂, -M₃, A** / aʿmā: aḥmaḳ **M₃**
467: seniñ: senüñ **M₃** / göziñi: ḳarnıñı **M₁;** ḳarnını **M₃;** gözüñi **A** / ṭoyurmaz: ṭoldurmaz **M₁, M₃** / ṭoyurur: ṭoldurur **M₁, M₃** // dere: deri **M₂, A** / az dérdiñ: azdır dér **M₁;** azdur déñ **M₃, A**
468: ḥāriṣ: ḥarīṣ **M₁** // éder: édir **A** / eṭġā: işi **M₂;** eşyā **M₁; A**
469: démişdür: démişdi **M₂;** démişdi **A** / ḫalḳ: ḫalıḳ **M₁** / étdim: étdüm **M₂, A;** édem **M₃** // ki: daḫı **M₃** / pek: **-M₃** / hāriṣ: ḥarīṣ **M₂, A** / gérü: ki **M₃** / ḫalḳ: ḫalıḳ **M₁** / olunup: édüp seni **M₃** / ṭamʿā: eṭġā **M₃**
470: baʿżı ehl-i tefsīrler: ehli baʿżı tefsīrler **M₃** // adı: ismi **M₂, A** / ṭamʿā: eṭġā **M₃**

[180] **M₁** nüshasında “eṭġā” kelimesi okunamamaktadır.
[181] **M₁** nüshasında “saña aʿmā” kelimesi okunamamaktadır.
[182] **M₁** nüshasında “édeñ şekvā” kelimesi okunamamaktadır.
[183] **M₁** nüshasında “eşyā” kelimesi okunamamaktadır.
[184] **M₁** nüshasında “ṭamʿā” kelimesi okunamamaktadır.
[185] “maʿnā” kelimesi vezin gereği “maʿna” şeklinde okunmuştur.

471 Ki Ḳaf Ṭaġı’nıñ ardında yaratdı bir canāver[186] Ḥaḳ
Anuñ dudaḳları vardur ḳatı büyük-durur ʿuẓmā[187]

472 Ki bir kerre dudaġ-ile otı süpürdigi zamān
Yédi bu dünya[188] miḳdārı yéri çalar éder ifnā

$M_2$17b, A17b 473 Ki bir kerre ṣu içseydi yédi deryāyı içerdi
Gine dört yanına baḳar daḫı var mı ʿaceb ʿulfe

474 Ḳasāvetden yatamazdı ʿaceb yarın né yérim kim
Ki her gün bu idi ġamı boġazı-çün çeker aḳsā

475 Dédi baʿżı müfessirler helūʿ bir ism-i dābbedür
Ki Ḳaf Ṭaġı’nıñ ardında Ḫudā ḫalḳ éyledi ʿuẓmā

$M_3$17b 476 Ki her gün yérdi ol dābbe ki üç dünyā ḳadar çayır
Gine doymazdı ol andan ṭaleb éder daḫı ʿulfe

471: Ḳaf Ṭaġı’nıñ: Ḳaf Dağı’nuñ **M_2;** Ḳaf Ṭaġı’nuñ **M_3** / canāver: cenāver **M_1, M_2, M_3** // anuñ: anıñ **M_1, M_2** / dudaḳları: ṭudaḳları **M_2, A;** duṭaḳları **M_3** / vardur: **-M_2**

472: **-M_1** / kerre: kez **M_2** / dudaġ-ile: ṭuṭaġ-ile **M_3** // dünya: dünyāca **M_3** / miḳdārı: ḳadar **M_3** / yéri: yéri de **M_3** / éder: **-M_3** / ifnā: efnā **M_1, M_2, M_3**

473: içseydi: içse-y-idi **M_1;** içse idi **M_3;** içidi ki **A** / içerdi: içer-idi **M_1** // gine: ki **M_1, A** / yanına: yanna **M_3** / baḳar: baḳardı **M_3** / var mı: var imdi bu **M_3** / ʿulfe: ʿulḳā **M_2;** ġulfā **M_3**

474: ḳasāvetden: ḳasāvetde **M_1** / yatamazdı: yatmazdı **M_1;** yémezdi ol **M_2, A** / yérim: yérem **M_2, M_3, A** / kim: ki **M_3** // bu idi: buyıdı **M_1, A** / ġamı: kārı **M_1, M_2, A** / çeker: çiker **A** / aḳsā: ḳassā **M_3**

475: helūʿ: **-M_3** / ism-i: ismi daḫı **M_3** / dābbedür: dābbe-durur **M_1** // Ḳaf Ṭaġı’nıñ: Ḳaf Ṭaġı’nuñ **M_3** / ḫalḳ: ḫalıḳ **M_1**

476: gün: günde **M_3** / yérdi: yér idi **M_3** / ki: **-M_3** / çayır: **-M_3** // doymazdı: ṭoymazdı ki **M_3;** ṭoymazdı **A** / éder: ḳılar **M_3** / ʿulfe: ʿulḳā **M_2**

[186] “cānāver” kelimesi vezin gereği “canāver” şeklinde okunmuştur.

[187] M_1 nüshasında “ʿuẓmā” kelimesi okunamamaktadır.

[188] “dünyā” kelimesi vezin gereği “dünya” şeklinde okunmuştur.

	477	Ki ḳalḳardı yérinden ol dudaḳlarını yalanır
		ʿAceb daḫı né vardur kim yéyem ḳarnım ola şebʿā
M$_1$20a	478	Buyurmışdur Resūlullāh ki ṭoymaz ḳarnı insānıñ
		Ve illā ṭoldurur ṭopraḳ ḳabirde olur ol şebʿā
	479	Bulara māl yétişmedi faḳīre buḫl éder bu nās
		Zekātın ḥabs éder mālıñ anı gizler éder iḫfā
	480	Ki noḳṣān olsa mālları cezāʿ fiġān éder bunlar
		Ki gétdi mālımız bizim déyü ḫalḳa éder şekvā
	481	Ki Yaḥyā oġlı Aḥmed'dir Muḥammed İbni ʿAbdullāh
		Su'āl étdi helūʿdan ol daḫı dédim aña eclā
	482	Ki tefsīr éyledi Allāh ki Ḳur'ān-ı mecīdinde
		Ki sen tefsīr édemezsiñ anuñ gibi anı eclā
	483	Né buyurdı Teʿālallāh helūʿ déyü şuña dérler
		Ki bir şer aña yétişse cemīʿ ḫalḳa éder şekvā

477: dudaḳlarını: dudaḳları **M$_1$;** ṭudaḳalarını **M$_2$;** dudaḳlarına **M$_3$** / yalanır: yarlanır **M$_2$;** yarmaz **M$_3$;** yalardı **A** // ʿaceb: ʿaceb ki **M$_3$** / né vardur kim: né var ki **M$_1$;** var mıdur **M$_3$** / şebʿā: şebʿān **M$_1$**
478: ḳarnı insānıñ: insānıñ ḳarnı **M$_3$**
479: yétişmedi: yétişdi **M$_1$, M$_2$, A** / faḳīre: ol faḳīre **M$_2$** / buḫl: buḫul **M$_1$, A;** buḫıl **M$_2$** / bu nās: bunlar **M$_2$, M$_3$, A** // éder: **-M$_2$** / mālıñ: mālıñ bunlar **M$_3$** / iḫfā: aḫfā **M$_2$**
480: fiġān: füġān **A** // mālımız: mālımuz **M$_2$, A**
481: Aḥmed'dir: Aḥmed'dür **M$_2$, A;** Aḥmed'den **M$_3$** / İbni: Bin **M$_3$** // ol daḫı dédim: ol dédim ben **M$_1$;** baña ben dédim **M$_2$;** baña dédim ben **A** / aña: anla **A** / eclā: eclān **M$_1$;**
482: ki: **-M$_1$** / Ḳur'ān-ı: Furkān-ı **M$_2$, M$_3$, A** // anuñ: anıñ **M$_2$, A** / anı: ḳamu **M$_2$;** bunı **A** / eclā: cellā **M$_3$**
483: buyurdı: buyurur **M$_2$** // yétişse: yétişşe **M$_3$;** yétişe **A** / cemīʿ: cemiʿ **M$_3$**

484 Ki yaʿnī gétse bir şey'i fezaʿ fiġān éder andan
Biliñ pek baña ẓulm oldı déyü ḫalḳa éder şekvā
485 Fülān ẓālimi gördüñ mi benim mālımı aḫẕ étdi
Ḳatı pek baña ẓulm oldı ki ḥayf oldı baña ʿuẓmā
486 O cāhil bilmediginden o ẓulüm gine kendinden
Ki infāḳ étmediginden faḳīriñ ḥaḳḳını menʿā
487 Ki bir māl aña yétişse ki ol baḫīl olur menūʿ
Anuñ ḥaḳḳın edā étmez anı pek ṣaḳlar ol kenzā
$M_2$18a, A18a 488 Ki bir miskīn aña varsa anı defʿ éder ʿunf-ile
Ḳovar anı ḳapusından aẓarlar anı ol ecrā
489 Daḫı ehline söyler kim ki vérme kimseye bir şeyʾ
Eger vérir-iseñ bir şeyʾ seni ḍarb éylerem nisā
490 Ḫaberde vārid oldı kim ki bir baḫīl kişi vardı
Ki ʿavretine dédi kim éşit benden sen éy nisā

484: fiġān: füġān **A** / andan: anda **A** // biliñ: biliñ siz M_3 / pek baña: bāk baña M_2; baña pek M_3 / ẓulm: ẓulüm M_1 / oldı: étdi M_3
485: fülān: filān M_1, **A** / aḫẕ: aḫiẕ M_2 // ẓulm: ẓulüm M_1 / oldu: étdi M_3 / ḥayf: ḥaḳ **A**
486: o: -M_1; ol M_3 / ẓulüm: ẓulm M_1, M_2 // menʿā: menʿān M_1
487: ki bir māl: birisi M_3 / yétişse: yétişe M_3 / baḫīl: buḫli M_3 / olur: éder M_3 // anuñ: anıñ M_1, M_2 / kenzā: kennāz M_3
488: varsa: vara ki M_2, **A** / anı: -M_2 / defʿ: defiʿ M_1, **A** / ʿunf-ile: ʿunf-ile ol M_2; unf-ile M_3 // aẓarlar: ehzerler M_1; beterler M_2; ehezler **A** / ecrā: eczā M_3
489: kim ki: kim **A** // ḍarb: ḍarıb M_3 / éylerem: éderem M_2; éderim **A**
490: bir baḫīl: baḫīl bir M_2; bir buḫul M_3 / vardı: var-idi M_2; var idi kim M_3 // kim: -M_2 / éşit: bu éşit M_2 / sen: -M_2; ki M_3

$M_1$20b, $M_3$18a

491 Dédi eger sen éy ʿavret ki bir ekmek vérirseñ bil
Ki benden boş ol üç ṭalāḳ evimden çıḳ sen éy nisā[189]

492 Ki bunı söyledi gétdi evinden ṣoḳaġa çıḳdı
Ki geldi bir faḳīr eve ḳapudan éyledi nidā[190]

493 Dédi yā ṣāḥibü'd-dār kim ki Allāh ḥaḳḳı-çün baña
Ki bir ekmek vériñ baña anı ekl édeyim illā[191]

494 Buña pes vérdi ol ʿavret ki üç ekmek eline bil
Alup gétdi anı miskīn ki ekl éderek ol eṣnā[192]

495 Biraz gétmeden ol faḳīr öñünden geldi ol baḫīl
Dédi aña bunı saña ki kim édüp durur iʿṭā[193]

496 Dédi miskīn şu eviñ ṣāḥibi étdi baña iʿṭā
Ḫudā rāżī ola andan bugün étdi beni serrā[194]

491: dédi eger sen éy ʿavret ki: dédi ʿavretine eger sen M_3 / ekmek: etmek M_1, M_3 / vérirseñ: vér sen M_1; vérir sen M_2, daḫı vérirseñ M_3 / bil -M_3 // boş ol üç ṭalāḳ: üç ṭalāḳ boş ol M_3 / nisā: ḥublā M_1, M_2, A
492: ki bunı: bu sözi M_3 / evinden: ki ol M_3 / çıḳdı: hem çıḳdı M_3 // eve: evde M_2, A
493: ṣāḥibü'd-dār: ṣāḥibi'd-dār M_1; ṣāḥibü'd-dar M_2, A // ekmek: etmek M_1, M_3 / ekl: ekil M_1,
494: ki: daḫı M_3 / ekmek: etmek M_1, M_2, M_3 / bil: -M_3 // ekl éderek: ekil éde M_1, M_2; ekl éde A / ol: ola M_1, M_2 / eṣnā: meṣnā M_2, A; kellā M_3
495: gétmeden: gétmedin M_1 / ol baḫīl: daḫı ér M_3 // ki: -M_3 / édüp durur: vérüp […] M_1; édüp durur daḫı M_3
496: şu eviñ: ol ere kim şu ev M_3 / baña: -M_1 // étdi: ḳıldı M_2 / serrā: serrāy M_2; esrā M_3

[189] M_1 nüshasında "evimden çıḳ sen éy nisā" kısmı okunamamaktadır.
[190] M_1 nüshasında "éyledi nidā" kelimeleri okunamamaktadır.
[191] M_1 nüshasında "édeyim illā" kelimeleri okunamamaktadır.
[192] M_1 nüshasında "ola eṣnā" kelimeleri okunamamaktadır. "eṣnā" kelimesi 06 Mil Yz A 8426 numaralı nüshadan alınmıştır.
[193] M_1 nüshasında "durur iʿṭā" kelimeleri okunamamaktadır.
[194] M_1 nüshasında "beni serrā" kelimeleri okunamamaktadır.

497 Münāfiḳ girdi evine néçün vérdiñ aña ekmek
Saña and içmedim mi ben dédi étdi aña cefā[195]

498 Dédi Allāh içün déyü ki benden éyledi ṭaleb
Ki Allāh yolına vérdim taṣadduḳ étdim istiʿṭā[196]

499 Ki gétdi ol münāfiḳ vardı tennūra[197] ateş[198] étdi
Ki pek ḳızdırdı tennūrı gör imdi n'éyler ol aʿmā

500 Dédi Allāh içün gel gir ki bu ḳızḳında tennūra
Ki Allāh içün otur sen bunuñ içinde éy nisā[199]

501 Ki vardı dédi ʿavrete ki eṣvāblarıñı çıḳar[200]
Ki aḫẕ étme cebe küpe buları aḫẕ ét éy nisā[201]

497: ekmek: etmek **M₁, M₂, M₂** // and: anda **M₁** / içmedim mi: içmedim mi-idi **M₂;** içmidi **M₃** / ben dédi: dédi **M₂** / étdi aña: aña étdi **M₃**
498: -**M₂, -A** / déyü ki benden éyledi ṭaleb: ki ben daḫı ol ṭaleb éyledi **M₃** // étdi: étdim **M₃**
499: ol: -**M₂** / vardı: ér **M₁** / tennūra: tenevvüre **M₂, M₃, A;** tenevvür **M₂** // ki pek: ki **M₂, M₃, A** / ol: éy **M₃** / aʿmā: ġammāz **M₃**
500: Allāh içün gel: gel Allāh içün **M₁;** Allāh içün sen **M₃** / ki bu: bu **A** / ḳızḳında: ḳızḳın: **M₁, M₃, A** / tennūra: tenevvüre sende **M₁;** sen tenevvür **A** // otur sen: otur sende **M₂;** sende otur **M₁** / bunuñ: bunıñ **M₁, M₂**
501: vardı dédi: vardı ol **M₁;** var dédi o / eṣvāblarıñı: esbāblarıñı **M₂, A** // ét: étdi **M₁;** éde **M₂** / éy nisā: nisā **M₁**

[195] **M₁** nüshasında "aña cefā" kelimeleri okunamamaktadır.
[196] **M₁** nüshasında "istiʿṭā" kelimesi okunamamaktadır.
[197] "tennūr" kelimesi **Yazmabağışlar 6916** numaralı nüshadan alınmıştır.
[198] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş"şeklinde okunmuştur.
[199] **M₁** nüshasında "éy nisā" kelimeleri okunamamaktadır.
[200] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Ki ol ḫatun ki cümle zīnetin géydi
[201] **M₁** nüshasında "nisā" kelimesi okunamamaktadır. Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Ki eṣvābı né deñlü var-ise aḫız éyledi nisā

502 Baḫīle dédi ol mer’e ki ben dostuma géderem
Ki bir dost dostına varsa tezeyyün éder ol ḥüsnā

503 Bugün dostuma géderem oluram dostuma zā’ir
Anuñ içün géyem dürlü ḥuliyyelerimi[202] cemʿā

$M_1$21a, $M_2$18b, A18b 504 Bu sözi söyledi girdi o tennūr içine ḫatun
Münāfıḳ pes o tennūrı ḳapadı gétdi ol aʿmā[203]

$M_3$18b 505 Ki üç gün aġzın açmadı ḳapalı durdı ol fırın
Ki Tañrı dostunı yaḳmaz tenaʿʿumda ḳılar ʿuẓmā

506 Münāfıḳ geldi tennūruñ başına gördi kim ʿavret
Oturur héç ateş[204] yapışmamış sālim-durur ḥüsnā

507 Taʿaccüb éyledi aña bu ḫatun yanmadıġına
Ki yaḳmadıġını āteş ḳatı fikr éyledi cemmā

502: bir: **-M_1** / mer’e: ʿavret **M_2** // dost dostına: dosdostuna **M_2;** dostuma dostuna **M_3;** dost dostuna **A** / ol ḥüsnā: éy aʿmā **M_3**
503: dostuma: dostumı **M_1, M_2, A** / zā’ir: zārī **M_3** // anuñ: anıñ **M_2, M_3** / géyem dürlü: girem dürlü **M_1;** kimdür **M_2;** girem ben ki **M_3** / ḥuliyyelerimi: ḥullīlerimi ben **M_1, M_2;** libāslarımı ben **M_3;** ḥulīlerimi ben **A** / cemʿā: cemʿān **M_1**
504: girdi o: girdi **M_2, M_3;** gir **A** // münāfıḳ: **-M_3** / pes o tennūrı: tenevvüriñ aġzını **M_1;** pes tenevvüri **M_2, A;** tenevvür aġzını **M_3** / ḳapadı: ḳabadı **M_2;** yabdı münāfıḳ **M_3**
505: aġzın: aġzıñ **M_1** / durdı ol: durdı **M_2, A** / fırın: tenevvür **M_1, M_2, A** // dostunı: dostını: **M_1, M_3** / ḳılar: ḳılur **M_2**
506: geldi tennūruñ başına gördi kim ʿavret: açdı ki gördi fırınıñ aġzın ol demde **M_3** / tennūruñ: tenevvüriñ **M_1, M_2, A;** tenevvür **M_3**
507: yanmadıġına: yanmaduġını **M_3** / ḫatun: ḫatunuñ **A** // yaḳmadıġını: yaḳmaduġına **M_3;** yaḳmadıġı **A** / fikr: fikir **M_1, M_2** / cemmā: cemmān **M_1;** ḥammā **A**

[202] “huliy” kelimesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.
[203] Bu mısranın vezin düzeltmesi **Yazmabağışlar 6916** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[204] “āteş” kelimesi vezin gereği “ateş”şeklinde okunmuştur.

508 Ki ḫātıfdan nidā geldi né fikr édersiñ éy fāsıḳ
Ki bilmediñ mi sen kim néye yanmadıġını ḥüsnā

509 Ki biz dostlarımız olanları āteşe yaḳmazız
Bizim rıżāmız içün ol ki infāḳ éyledi ḥüsnā

510 Ki ḳurtuldı münāfıḳıñ elinden gör ki ol ḫatun
Anı yaḳmadı héç āteş ki cennete çıḳa ḥüsnā

511 Ki al bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe var imdi mümkün olduḳça
Faḳīrleriñ ḫātırın yap anı redd éyleme def'ā

512 Eger işler-iseñ bunı Ḫudā rāżī ola senden
Ki yaḳmaz héç oda Allāh ki rızḳıñ artırır Ḫudā

[205] Ḳavlühü Teʿālā "Len tenālū'l-birre ḥattā tünfiḳū mimmā tuḥıbbune vemā tünfiḳū min şeyʾi feinnāllāhe bihi ʿalīmün"[206]

508: ḫātıfdan: ḥātıf **M₁;** hātıf **M₃** / fikr édersiñ**:** fikir éylersiñ **M₁, A;** fikir éylerseñ **M₂** // ki: ki sen **M₁, M₂, M₃** / bilmediñ mi: bilemdüñ mi **M₃** / sen: -**M₁, -M₃, -A** / kim -**M₂** / néye: néden **M₁;** né **M₂;** daḫı **M₃** / yanmadıġını: yanmadıġın **M₁, A;** yanmaduġın **M₃**
509: biz: ben **M₃** / dostlarımız: dostlarımuz **M₂, A;** dostlarımı **M₃** / olanları: **-M₃;** ol **M₁** / āteşe: **-M₃** / yaḳmazız: yaḳmazız kim **M₁;** yakmazuz **M₂;** yaḳmam ki sen öyle bil éy ġāfil **M₃** // bizim: benim **M₃** / rıżāmız: rıżāmuz **M₂** / ol ki: vérdi ol **M₃**
510: ḳurtuldı: ḳurtıldı **M₁, M₂** / gör ki: daḫı **M₃** // cennete çıḳa: ḥubbından Ḥaḳ **M₁;** ḥubbından daḫı **M₃;** cennetden çıḳa **A**
511: **-A** / var imdi: ki var mı **M₃** / mümkün: mümkin **M₁, M₃** // ḫātırın: ḥaṭrın **M₃** / def'ā: def'ān **M₁**
512: işler-iseñ: işlerseñ **M₁** // héç oda Allāh: Ḥaḳ dostunı oda **M₃** / rızḳın artırır: rızḳıñ artırır **M₂;** artırır rızḳını **M₃;** rızḳın arturur **A** / Ḫudā: Mevlā **M₂**

[205] Bu başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında *[…] "Len tenālū'l-birre ḥattā tünfiḳū mimmā tuḥıbbune vemā tünfiḳū min şeyʾi feinnāllāhe bihi ʿalīmün";* **M₂** nüshasında *Ḳavlühü Teʿālā "Len tenālū'l-birre ḥattā tünfiḳū mimmā tuḥıbbune vemā tünfiḳū min şeyʾin"* şeklindedir. Başlık **A** nüshasında yer almamaktadır.

[206] Başlık **Al-i İmran Sūresi'nin 92.** ayetidir. **Anlamı:** Sevdiğiniz şeylerden Allāh yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allāh onu bilir.

513 Elā éy ṣāḥibü’l-ḫayrāt éşit benden biraz aḫbār
Elā éy ṣāḥibü’l-infāḳ ki keşf édem saña estār

514 Rivāyetde gelüpdür kim buyurmuşdur Resūlullāh
Ki bir miskīni bir ādem ṭoyursa né vére Cebbār

515 Açа cennet ḳapuların gir imdi éy ḳulum dér Ḥaḳ
Dilediğiñ ḳapudan gir saña yoḳ māniʿ ü aġyār

$M_1$21b 516 Buyurdı gine ol server bir ādem éylese iṭʿām
Ki bir mü’min ṭoyursa ol daḫı ṣu vérse bi’l-efḳār[207]

517 Iraḳ éder Teʿālallāh yédi ḫandaḳ[208] cehennemden
Ki her ḫandaġıñ arası ki béş yüz yıl ḳadar miḳdār

$M_2$19a 518 Rivāyet éyledi Aʿmeş[209] ki ʿAdī ibni Ḫātem’den
Buyurdı faḫr-ı kā’ināt éşit né dér ulū’l-ebrār

513: ṣāḥibü’l-ḫayrāt: ṣāḥibi’l-ḫayrāt **M_1;** ṣāḥibü’l-āyāt **M_3** / éşit: éşid **A** / aḫbār: aḫber **M_1** // ṣāḥibü’l: ṣāḥibi’l **M_1** / estār: īṣār **M_3;** istār **A**
514: buyurmuşdur Resūlullāh: Resūlullāh buyurmışdur **M_1, M_3;** buyurmışdur Resūlullāh **M_2** // miskīni: miskīn **M_1, M_2, A** / bir ādem: bir ādeme **M_1** / ṭoyursa: ṣorursa **M_3**
515: // dilediğiñ: diledigin **M_2** / māniʿ ü: māniʿ **M_1, M_3**
516: server: serv **M_3** // ki bir: bir **M_2** / mü’min: miskīn **M_3** / ol daḫı: né vére **M_1;** daḫı **M_3, A** / efḳār: infār **M_3**
517: ḫandaḳ: ḥendek **M_1;** ḥandaḳ **M_2, M_3, A** // ḫandaġıñ: ḥandaġıñ **M_1;** ḥandagıñ **M_2, A;** ḥandadagıñ **M_3** / arası: arasını **M_1** / ki: **-M_2** / béş: beşer **M_3, A** / ḳadar: ola **M_1;** yıl ḳadar **M_3, A**
518: Aʿmeş: Aġmeş **M_1, M_3, A;** Aġmiş **M_2** / ʿAdī: ʿĀdī **M_2, A;** ʿAdin **M_3** / ibni Ḫātem’den: bin Ḫātem’den **M_1;** ibn Ḫātem’den **M_3;** ibn Ḫātemlerin **A**

[207] **M_1** nüshasında “bil-efḳār” kelimesi okunamamaktadır.
[208] “ḫandaḳ” kelimesi iki mısrada da farklı yazılmıştır.
[209] “Aʿmeş” ismi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak düzeltilmiştir.

M₃19a, A19a

519 Ki sizden biriñize Ḥaḳ yaḳında söyler ol Ḫallāḳ
Ki yaʿnī yevm-i maḥşerde size söyler Ġanī Cebbār

520 Ṣaġına baḳa ol ümmet göre her taḳdim[210] étdigin
Ki görmez ġayrı şey'i aṣla[211] eger ḫayr eger eşrār

521 Ki ṣoñra ṣolına baḳar keẕālik ġayrı şey' görmez
Ve illā taḳdim[212] étdigin görür infāḳını éy yār

522 Ki ṣoñra öñüne baḳar gine bir ġayrı şey' görmez
Görür ancaḳ cehennemi ki ḥıfẓ ét kendini éy yār

523 Ṣıġınıñ sizler Allāh'a ki ol nār-ı cehennemden
Yarım ḫurmā olursa da taṣadduḳ édiñ éy aḫyār

524 Rivāyetde gelüpdür kim ki ʿĀ'işe-i ṣıddīḳa
Otururken evinde ol ki bir ʿavret édüp imrār

525 Ki geldi aña bir ʿavret selām vérdi aña ol zen
Eliniñ birini örtmiş édüp yeñi ile estār

519: biriñize: biriñüze **M₂, M₃, A** / Ḥaḳ: ki Ḥaḳ **A**
520: ümmet: meyyit **M₃** // ġayrı **-M₃** / şey'i aṣla: aṣlā vérdigin **M₃;** aṣlā **A** / ḫayr: ḫayır **A** / eşrār: şirār **M₂, A;** işrār **M₃**
521: keẕālik: keẕalik **M₁, M₂, M₃** / baḳar: baḳa **M₃** / şey': şey'i **M₁** // étdigin: étdügin **M₃**
522: öñüne: öñine **M₁, M₃** / baḳar: baḳa **M₃** / şey': şey'i **M₁** // cehennemi: cehennem **M₁, A;** cehenneme **M₃** / ḥıfẓ: ḥafıẓ **M₃**
523: // ḫurmā: ḫurma **M₁, A** / édiñ: ét sen **M₃** / aḫyār: aḫbār **M₂;** ḫayyār **M₃**
524: ʿĀ'işe-i Ṣıddīḳa: ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa **M₁** // édüp: gelüp **M₃**
525: geldi aña: çıḳa geldi **M₃** / aña ol zen: aña bir zen **M₂;** daḫı aña **M₃;** aña ol zān **A** // eliniñ: elinüñ **M₂, M₃** / yeñi: gümi **M₁;** gümmi **M₃** / estār: istār **M₃**

[210] "taḳdīm" kelimesi vezin gereği "taḳdim"şeklinde okunmuştur.
[211] "aṣlā" kelimesi vezin gereği "aṣla"şeklinde okunmuştur.
[212] "taḳdīm" kelimesi vezin gereği "taḳdim"şeklinde okunmuştur.

526 Ki ʿĀ’işe buña dédi néçün yoḳ eliniñ biri
Dédi yā mü’min anası ki bundan étme istiḫbār
527 Dédi Ḥażret-i ʿĀ’işe ki elbet déyi vér baña
Néden eliñ çolaḳ oldı éderim bundan istiḫbār
528 Dédi ol ḫatun aña kim éşit yā mü’min anası
Benim anam babam vardı édüp dünyāyı istirdād[213]
$M_1$22a 529 Babam séverdi infāḳı fuḳarāya mesākīne
Anam sévmezdi infāḳı ki bir şey’ étmedi iḳrār
530 Hemān bir ḳıṭʿa yaġ-ile bir eṣvāb vérmiş-idi ol
Ki ġayrı vérmedi aṣlā ḳatı baḫīl idi şerrār
531 Ki gördüm ḥāl-i rü’yāmda ki taḥḳīḳ ḳıyamet[214] ḳopmuş
Ki vardım ben cehenneme ki étdim ehline inẕār[215]

526: ʿĀ’işe: ʿĀyişe M_1 / buña: aña M_2, **A** / yoḳ: yoḳdur M_3 / eliniñ: eliñ M_2, M_3; eliñiñ **A** // bundan: benden M_2
527: -M_2, -**A** / ʿĀ’işe: ʿĀyişe M_1 / déyi vér: déyü vér M_1
528: // anam babam: anam atam M_3 / vardı: var-idi M_2 / édüp: olup M_3 / istirdād: istīẕāb M_2, **A**
529: fuḳarāya: fuḳārāya **A** // şey’: şey’i M_3 / iḳrār: ifrāz M_3
530: ḳıṭʿa yaġ-ile bir eṣvāb: eṣvāb ile yaġ daḫı M_3 / vérmiş-idi: vérmişdi M_2, M_3, **A** // şerrār: şirār M_2, **A**
531: gördüm: gör kim **A** / rü’yāmda: rü’yamda M_2 / ki taḥḳīḳ ḳıyāmet: ki taḥḳīḳ-i ḳıyāmet M_1, M_2; ḳıyāmet daḫı ki M_3 / ḳopmuş: ḳopmış M_1, M_3 // ben: bir M_2, **A** / étdim: étdüm M_2

[213] M_1 nüshasında “istirdād” kelimesi okunamamaktadır.
[214] “ḳıyāmet” kelimesi vezin gereği “ḳıyamet” şeklinde okunmuştur.
[215] Bu beyit M_1 nüshasında iki beyit sonra yer almaktadır.

	532	Ki gördüm anamı otda ḳatı ʿaẕāb oluyorur
		Ki bir pārça yaġ elinde anuñla menʿ éder ol nār
	533	Daḫı ṣırtında bir gömlek anuñla örtmüş ʿavretin
		Ki gördüm dünyada[216] vérdigi yaġ-ile ḳamīṣ īṣār
$M_2$19b, $M_3$19b	534	O pārça yaġ-ile āteşi defʿ éder ḳorunur hem
		Çaġırır hem ateş[217] yaḳdı tenimi déyü ol żarrār
A19b	535	Ki gördüm babamı cennet içinde ẕevḳ-i ʿişretde
		Daḫı ṣu vérir ol ḫalḳa ḥavıżdan édüp intişār
	536	Ki ṣordum babama baba néden érdiñ bu ikrāma
		Bu devlete néden érdiñ éderem senden istiḫbār
	537	Dédi dünyāda vérdigim taṣadduḳlar sebeb oldı
		Bi-ḥamdillāh bu ikrāma beni Ḥaḳ éyledi īcād
	538	Ki bir ḳadeḥ ṣu aldım ben o ḥavıżdan anam içün
		Ki éltem anama vérem içe bu ṣudan ol żarrār

532: gördüm: gördim **M_3** // bir pārça: pārça **M_2, M_3** / anuñla: anıñla **M_2,** var anıñla **M_3** / ol nār: inẓār **M_3**
533: anuñla: anıñla **M_2** / örtmüş: örtmiş **M_1, M_2, M_3** / ʿavretin: hem tenin **M_3** // vérdigi: vérdigi ki **M_2** / īṣār: eşyār **M_1**
534: yaġ-ile: ve yaġ ile **M_3** / defʿ: refʿ **M_2, A** / hem: **-M_3** // çaġırır: çıġırır **M_3** / hem: daḫı **M_3** / żarrār: ġarrār **M_3**
535: gördüm: gördim **M_3** / babamı: atamı **M_3** // daḫı: ki daḫı **M_3** / ṣu vérir: vérir **M_2** / ol: **-M_3, -A** / ḫalḳa: ḫalḳa ki **M_3** / ḥavıżdan: ḥavżından **M_2, A;** ḥavżdan **M_3** / intişār: īṣār **M_3**
536: babama baba: atama **M_3** / bu: sen bu **M_3**
537: dédi: cevābı **M_3;** daḫı **A** / taṣadduḳlar: taṣadduḳ **M_1** // bi-ḥamdillāh: bi-ḥamdillāhi **M_1** / Ḥaḳ: **-M_1**
538: aldım: aldum **M_2** // ki éltem: életem **M_1, M_2, A** / anama: atama **M_3** / żarrār: żarra **M_3**

[216] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya"şeklinde okunmuştur.
[217] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş"şeklinde okunmuştur.

539 Ki bir nidā éşitdim ben şunuñ eli çolaḳ olsun
Ḥaḳ'ıñ düşmānına ṣu éltiyorur ol mine'l-eşrār
540 Uyandım uyḳudan gördüm elimiñ biri çolaḳdur
Muḥaḳḳaḳ böyledür bu iş bunı sen taṣdiḳ[218] ét aḫbār
541 Dédi pes Ḥażret-i ʿĀ'işe eger bu mer'e yā Rabb
Sözünde ṣādıḳ ise pes elini gine vér Settār
$M_1$22b 542 O sāʿatde anuñ eli gine yérine vérdi bil
Gel evvelki gibi oldı gine vérdi ḳatı Cebbār
543 Ṣaḳın ẓan éyleme zinhār malım[219] noḳṣān olur bundan
Ki noḳṣān éylemez Allāh çoġaldır mālıñı Ġaffār
544 Ḫulūṣ niyyet-ile faḳīrlere taṣadduḳ éyleseñ
Biriniñ yérine biñ vére Ḥaḳ ṭut bunı iʿtibār

539: bir **-M_2** / şunuñ: bunuñ **M_2** / ki bir nidā éşitdim ben: éşitdim ben ki bir nidā **M_3** // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M_3** / éltiyorur: életyorur **M_2;** élti vérüyorur **M_3;** élteyorur **A** / ol: **-M_1, -M_3**
540: elimiñ: elim **M_3** / çolaḳdur: çolaḳ **M_2;** ḳurumış yoḳ **M_3;** çolaḳ-durur **A** // bunı sen taṣdiḳ ét: bu ét hem taṣdīḳ éy **M_3**
541: ʿĀ'işe: ʿĀyişe **M_1** / mer'e: mer' **M_2** / yā Rab: yā Rabbi **M_1;** yā Rabbe **M_2;** sözi yā Rab **M_3** // sözünde: sözinde **M_1, M_2, M_3** / pes: sen **M_2;** bu mer'e **M_3** / gine vér: vér gine **M_3**
542: o: ki o **M_3** / anuñ: anıñ **M_1, M_2** / gine: daḫı gine **M_3** / bil: **-M_3** // gel: gine **M_3** / evvelki: evvel **M_3** / ḳatı: ġanī **M_3**
543: malım: daḫı **M_3** / bundan: déyü **M_2, A;** mālım **M_3**
544: ḫulūṣ: ḫulūṣı **M_3, A** / niyyet-ile: niyyeti ile **M_3** / éyleseñ: éyle sen kişi **M_1** // biriniñ: biriñ **M_3** / vére: vére ki **M_1;** véirir **M_3** / ṭut: ét **M_1, M_2, A**

[218] "taṣdīḳ" kelimesi vezin gereği "taṣdiḳ"şeklinde okunmuştur.
[219] "māl" kelimesi vezin gereği "mal"şeklinde okunmuştur.

545 Ḫuṣūṣā ʿālim ola ol veyā ṭālib ola ʿilmi
Bulara vérdigiñ birine ḥisābsız vére Cebbār
546 Resūlullāh buyurmuşdur taṣadduḳ béş merātibdür
Biri birdür biri ondur biri yétmiş-durur éy yār
547 Biri yétmiş biñ olupdur biriniñ ṣayısı yoḳdur
Bunuñ her biriniñ ṣāḥibin éderem size āṣār
548 Ki sāriḳa içün vérilen aḳçeye birer vére
Ki ẓulme vérilen aḳçe içün on vére ol Cebbār
$M_2$20a, $M_3$20a 549 Ve ammā birine yétmiş vérilen ḳoñşuya vérmek
Ki yétmiş biñ vérilen ḫaṣmına vérdiñ idi dīnār
A20a 550 Ve ammā şol ṣadaḳa kim birine ola ḥisābsız
Ki ʿālimlere vérilen ḥisābsız éde Ḥaḳ īcār
551 Daḫı ṣāliḥlere vérilen daḫı ola ḥisābsız
Bi-namāza[220] vérirseñ ger édersiñ ṣoñra āh u zār

545: ol veyā: hem ki **M_3** / ola ʿilmi: daḫı kim ola **M_3** // birine: yérine **M_2, A** / vérdigiñ birine: taṣadduḳ ét ki **M_3** / ḥisābsız vére: ḥisābsız vére ol **M_1;** hem āḫirīn bī-ḥisāb **M_3**
546: buyurmuşdur: buyurmışdur **M_2, M_3** // éy yār: aḫyār **M_2**
547: olupdur: olur **M_3** / biriniñ: birinüñ **M_2** / ṣayısı: ṣayası **M_1** // bunuñ: bunıñ **M_2** / biriniñ: birinüñ **M_2, M_3, A** / ṣaḥibin: ṣaḥbin daḫı **M_3** / éderem: édem **M_1, M_3, A** / āṣār: īṣār **M_3**
548: sāriḳa: sāriḳ **M_3** / vérilen: vérilen o **M_1;** vérilen daḫı **M_3** / aḳçeye: aḳçe **A** / birer vére: bir vére Allāh **M_1;** ki vére **M_3** // on vére ol: daḫı vére **M_3**
549: vérmek: vériñ **M_3** // biñ: biñi **M_3** / vérilen: vérile **M_2, A** / vérdiñ idi: vérdigiñ **M_1;** vérilen **M_3;** vérdigiñ idi **A** / dīnār: īṣār **M_3**
550: şol ṣadaḳa kim: ṣadaḳa şol kim **M_2** // īcār: īcad **A**
551: daḫı: ki **M_3** / vérilen daḫı: vérilende **M_1, M_2, A** / ola: -**M_1;** ecri anıñ **M_3** // bi-namāza: beynamāzı **M_1;** ki beynamāza **M_3;** beynamāza **A** / ger édersiñ: sen çekersiñ **M_2;** vérirsiñ édesiñ **M_3;** ger édesiñ **A** / āh u: āhı **M_1, A**

[220] “bī-namāz” kelimesi vezin gereği “bi-namāz”şeklinde okunmuştur.

552 Saña bir ḳıṣṣa déyeyim ki bundan ḥiṣṣe al kişi
Né iḥsān éder ol Rezzāḳ néler ikrām éder Cebbār
553 Meger Ḥażret-i Dāvūd'uñ zamānındaki bir ḫatun
Ki bir gün ol oruç ṭutdı rıżāullāh içün éy yār
554 Var-idi bir ḳuṭuca buġdayı ol ḫatunuñ ol gün
Degirmene götürdi anı ögütmek içün éy yār
$M_1$23a 555 Ögütdi ḳoydı ḳabına anı yüklendi ṣırtına
Ki girdi yola ol ḫatun éşit n'éyler anı Cebbār
556 Ki bir pek yél ḫurūc étdi öñünden geldi pes ol yél
Ki ṣırtından unun aldı hevāya refʿ édüp seyyār
557 Meger béline ol ḫatun ki baġlamışdı üç ekmek
Ki yolda ifṭar[221] olursa yéyeyim déyü ol seyyār
558 Öñünden geldi bir sā'il rıżāullāh içün ḫatun
Baña béliñdekini vér yéyeyim ḳarnım aç seyyār

552: déyeyim: déyeyim ben **A** / ḥiṣṣe: ḥisse **M_2** // ol: ola **M_2** / néler: né **A** / éder: éde **M_2**
553: meger: meger kim **M_3** / ki: var **M_3** // ol oruç ṭutdı: ṣā'im olmışdı **M_3** / éy yār: ol yār **A**
554: var-idi: vardı **M_1, M_2;** daḫı vardı **M_3** / ḳutuca: kutıca **M_1** / buġday: buġday **M_1, M_2;** buġday ki **A** / ol: o **M_3** / ol gün **-M_3** // anı: ol **M_1** / ögütmek: ögetmek **M_1** / içün: içün kim **M_3**
555: ṣırtına: sırtına **M_1, A** // girdi: gir **M_2**
556: bir pek: bir pāk **M_1;** bāk **M_2;** berk **M_3** / ḫurūc: ẓuhūr **M_3** / pes: **-M_3** / ol yél: ḫatunıñ **M_3** // ṣırtından: sırtından **A** / unun: unın **M_3** / seyyār: Cebbār **M_3**
557: ol ḫatun ki baġlamışdı: baġlanmış o ḫatun daḫı **M_3** / ki: **-M_2** / ekmek: etmek **M_1, M_2, M_3** // yolda: yolda daḫı **M_3** / ifṭar: iftārsa **M_2;** iftārım **M_3;** iftār **A** / yéyeyim: yéyelüm **M_1, M_2, A** / ol: éy **M_3**
558: geldi **-M_1** / ḫatun: éy ḫatun **M_1;** o ḫatuna **M_3** // béliñdekini: bélindeki etmegi **M_1;** béliñdeki etmegi **M_2, M_3** / yéyeyim: yéyeyüm **M_1, A;** yéyelüm **M_2** / ḳarnım: ki ḳarnum **A** / aç: aç-durur **A**

[221] "ifṭār" kelimesi vezin gereği "ifṭar"şeklinde okunmuştur.

559 Çıḳardı vérdi sā’ile anuñ üçünde ol ḫatun
Ki kendi ḳaldı aç ol gün ṣabāḥa dek ki ol seyyār
560 İki ġam ile ol géce ṣabāḥa dek uyumadı
Biri açlıḳdan ötüri biri un tasası īṣār
561 Ki vardı Dāvud’a ḫatun şikāyet éyledi rīḥden
Dédi yél ile daʿvā mümkün olmaz ṣabr ét éy aḫyār
562 Ki biñ dirhem gümüş vérdi eline ḫatunuñ Dāvūd
Bunı var ḫarcan éy kişi bu işe olasın ṣabbār
563 Ki aldı çıḳdı ḳapuya meger kim ḳapuda oġlu
Süleymān durur-imiş bil aña söyledi ol aḫyār
$M_2$20b, $M_3$20b 564 Dédi babam saña n’étdi néc’étdi daʿvāñı seniñ
Alı vérdi mi ḥaḳḳıñı ki yélden seniñ éy aḫyār

559: sā’ile: ol sā’ile **M_2** / anūn üçünde ol ḫatun: üçünde etmegiñ **M_2;** rıżāullāh içün ḫatun **M_3** // kendi ḳaldı: ḳaldı kendi **M_2** / ol gün: ol **M_2;** üç gün **M_3** / ṣabāḥa dek ki: ṣabāḥaden ki **M_2;** daḫı ṣabāḥa dek **M_3** / ol seyyār: ol aḫbār **M_2;** seyyār **M_3**
560: ġam: ġamı **M_3** / ile ol: **-M_3** // biri: bir **M_1** / tasası: ḳışṣası **M_3**
561: Dāvud’a: Dāvūd’a **M_1** / ḫatun: ol ḫatun **A** / éyledi: étdi **M_3** / rīḥden: yélden **M_2;** ḫālinden **M_3** // dédi: dédi ki **M_1;** dédi hem **M_3** / mümkün: mümkin **M_1, M_3, A** / ṣabr ét: ṣabır ét **M_1, A;** ét ṣabır **M_2** / éy aḫyār: aḫyār **M_2, A;** éy seyyār **M_3**
562: ḫatunuñ: ḫatunıñ **M_2;** daḫı ḫatunıñ **M_3** // var ḫarcan: ḫarcan var: **M_3** / olasın: olasıñ **M_3**
563: ḳapuya: ḳabuya **M_2, M_3, A** / kim: **-M_2** / ḳapuda: ḳabuda **M_2, M_3, A** / oġlu: oġlı **M_2, M_3;** oġlı Süleymān **A** // Süleymān: ki **A** / durur-imiş: dururmuş **M_1, M_2** / aña: aña ki **A**
564: n’étdi: né dédi **M_3** / seniñ: daʿvāñı **M_3;** senüñ **A** // alı vérdi mi: alu vérdi mi **M_1, M_2, A** / ḥaḳḳıñı: ḥaḳḳıñ **A** / seniñ: senüñ **M_3**

A20b	565	Ki ḳıṣṣayı ḫaber vérdi alı vérmedi ḥaḳḳı mı
		Ki biñ dirhem gümüş vérdi beni menʿ éyledi aḫyār
	566	Süleymān dédi ḫatuna ki var ḥaḳḳıñ ṭaleb éyle[222]
		Getürsün yéli ḥükm étsün ḥaḳıñdan géçme sen aḫyār[223]
	567	Rücūʿ étdi gine ḫatun ki vardı gine Dāvūd'a
		Dédi Dāvūd'a elbet sen getür daʿvācımı aḫyār
$M_1$23b	568	Ki vérdi gine ḫatuna ki biñ dirhem gümüşi ol
		Degildür mümkün éy ḫatun yél ile éylegil ṣabbār[224]
	569	Ki geldi gine ḳapuya gine dönderdi Süleymān
		Ki geldi gine Dāvūd'a ki ibrām étdi ol aḫyār[225]
	570	Dédi Dāvūd aña seni ki bir taʿlīm éder mi var
		Belī ḳapuda Süleymān beni taʿlīm éder aḫyār

565: ḳıṣṣayı: ḳıṣṣa'i **A** / alı vérmedi: alu vérmedi **M_1, M_2, A** / ḥaḳḳı mı: ḥaḳı mı **M_1**
566: ḫatuna ki: ḫatuna **M_1, M_2, M_3, A** / var ḥaḳḳıñ: ḥaḳı var **M_1;** ḥaḳḳıñı var **M_2;** var daḫı Dāvud'a dé sen **M_3;** ḥaḳḳıñı vér **A** // getürsün: getürsin **M_1;** getürsiñ **M_2** / ḥükm: ḥükim **M_1** / ḥaḳıñdan: ḥaḳḳıñdan **M_1, M_2, M_3, A** / sen: éy **M_3**
567: ki vardı gine Dāvūdʿa: Dāvud'a dédi yā Dāvūd **M_3** / vardı: vérdi **A** / Dāvūd'a: Dāvud'a **A** // dédi: ki **M_3** / Dāvūd'a: -**M_3;** Dāvud'a **M_1, M_2** / elbet sen: elbetde sen **M_1, A;** elbetde getürirsiñ sen **M_3**
568: gine: -**M_2;** daḫı **M_3** / gümüşi: gümüş **M_1** / ol: daḫı **M_3;** daḫı ol **A** // mümkün: mümkin **M_1, M_2, M_3** / éylegil: daʿvā **M_3** / ṣabbār: éy ḫābbār **M_3**
569: gine: -**A** / döndersi: döndürdi **M_3** // Dāvūd'a: Dāvud'a **A** / geldi gine Dāvud'a: ḫatun geldi ora **M_3**
570: Dāvūd: Dāvud **M_2, A** / ki bir: kim **M_1;** bir **A** / aña seni ki bir: ol ḫatuna seni bir **M_3** / taʿlīm: taʿim **A** / éder mi: éden mi **M_3** // taʿlīm: taʿlim **A** / aḫyār: Cebbār **M_3**

[222] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[223] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 6292** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[224] **M_1** nüshasında "ṣabbār" kelimesi okunamamaktadır.
[225] **M_1** nüshasında "aḫyār" kelimesi okunamamaktadır.

571 Süleymān'a ḫiṭāb étdi néçün gönderesin bunı
Néçün ibrām édeñ baña ki héç mümkün midür éy yār[226]

572 Süleymān dédi éy baba ḥüküm vācib degil midür
Ki vérdigiñ derāhim faẓla degil midür éy aḫyār

573 Néçün vācibi işlemeñ ki nāfileyi işlersiñ
Bi-ḥamdillāh seniñ emriñi dutar yél bugün aḫyār

574 Yéle çaġırdı pes Dāvūd ki geldi Dāvud'a ol yél
Ḫiṭāb étdi ʿitāb étdi néçün aldıñ unun seyyār[227]

575 Ki rīḥ söyledi Dāvūd'a baña emr éyledi ḫāzin[228]
Ki rīḥ ḫaznedārı olan melek emr étdi bil aḫyār

576 Çaġırdı ḫaznedār olan melege pes ḫiṭāb étdi[229]
Néçün emr éylediñ rīḥe bu unu almaġa éy yār

571: Süleymān'a: Süleymān **M₂** / gönderesin: gönderirsin: **M₁, A;** gönderesiñ **M₃** // baña ki: baña **M₁;** buña **M₃** / héç: **-M₂;** daḫı **M₃** / mümkün midür: mümkin midür **M₁, M₃, A** / éy yār: aḫyār **M₃**
572: baba: babam **M₂** / ḥüküm: ḥükm-i **M₂;** ḥükim **M₁** // derāhim: derhem **M₃** / faẓla: faẓla daḫı **M₃** / aḫyār: aḫbār **M₂**
573: **-M₂, -M₃** / vācibi: vācib **M₁** // bi-ḥamdillāh: bi-ḥamdillāhi **M₁**
574: Dāvūd: **-M₂;** Dāvud **A** / Dāvud'a: Dāvūd'a **M₁, M₃** / ki: daḫı **M₃** / Dāvud'a ol yél: Dāvūd'a ol rīḥ **M₁;** yél Dāvūd'a **M₃** // néçün: içün **M₃** / aldıñ: ḫatunuñ **M₃** / unun: unın **M₃** / seyyār: aḫyār **M₃**
575: rīḥ: yél **M₃** / Dāvūd'a: Dāvud'a **M₂, A** / emr: emir **M₁** / ḫāzin: ḫāzīn **M₁, M₂, M₃, A** // rīḥ: yél **M₃** / ḫaznedārı: ḫāzenādārı **M₂;** ḫāzindārı **M₃** / olan melek: melege daḫı **M₃** / emr: emir **M₁, M₂** / étdi: éyledi **M₃** / aḫyār: Cebbār **M₃**
576: çaġırdı: çıġırdı **M₁, A** / ḫaznedār: ḫaznedārı **M₂;** ḫaznedar **A** // emr éylediñ: emir éyledi **M₁** / unu: unı **M₂, M₃, A** / almaġa: almaġa sen **M₁**

[226] **M₁** nüshasında "yār" kelimesi okunamamaktadır.
[227] **M₁** nüshasında "seyyār" kelimesi okunamamaktadır.
[228] "ḫāzin" kelimesi nüshalarda "ḫāzīn" şeklinde yazılmıştır.
[229] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Çaġırdı melege Dāvūd ḫiṭāb étdi ki yā melek

	577	Ki ḫaznedār dédi baña ki emr éyledi Cebrā’īl
		Anuñ emr-ile bende rīḥe emir éyledim éy yār
	578	Çaġırdı Cibril’e[230] Dāvūd néçün emr éylediñ buña
		Néçün bu ḫatunuñ unun ki żāyiʿ étdiñiz éy yār
$M_3$21a	579	Ḥavāle étdi Cebrā’īl gérü Mīkā’il’e[231] añla
		Ḥavāle étdi Mīkā’īl gérü Ḫallāḳ’a éy aḫyār
$M_2$21a, A21a	580	Ki Ḥaḳ gönderdi Cibrīl’i ki geldi Dāvud’a Cibrīl
		Ki Ḥaḳ saña selām étdi éşit né dér saña éy yār
$M_1$24a	581	Fülān deñizde yā Dāvūd var-idi anda bir gemi
		Dibinden deldi bir fāre ṣu gétdi içine éy yār

577: ḫaznedār: ḫazanādār **M_2;** ḫazīnedār **M_3** / ki: daḫı **M_3** / emr: emir **M_1;** emriñ **M_3** / Cebrā’īl: Cibrīl **M_3** // anuñ: anıñ **M_2** / emr-ile: emr-ilen **M_1;** emri ile **M_3;** emri ilen **A** / bende: ben **M_1;** bende ki **M_3** / rīḥe: çü rīḥe **M_2, A** / emir éyledim: emr édüp **M_3;** éyledüm **A**
578: çaġırdı: çıġırdı **M_1, M_3, A** / Cibril’e: Cebrā’īl’e **A** / Dāvūd’a: Dāvud’a **M_2, A** / néçün: néçün ḫāzina **M_3** / emr éylediñ: emir éyledi **M_1;** emr étdüñ **M_3** // néçün: daḫı **M_3** / ḫatunuñ: ḫatunıñ **M_2, M_3** / unun: unın **M_3** / ki: **-A** / étdiñiz: étdiñüz **M_1, M_3**
579: Cebrā’īl: Cebrā’il **M_2, A;** Cibrīl’e **M_3** / gérü: oda **M_3** // gérü: **-M_3** / Ḫallāḳ’a: cihān-ı Ḫallāḳ’a **M_3** / aḫyār: yār **M_3**
580: ki Ḥaḳ: gine **M_2** / Cibrīl’i: Cebrā’īl’i **A** / Dāvūd’a: Dāvud’a **M_2, A;** daḫı Dāvūd’a **M_3** / Cibrīl: **-M_3;** Cebrā’īl **A**
581: fülān: filān **M_1, A** / éy: yā **M_3** / var-idi: delindi **M_3;** vardı **A** / anda bir: bir **M_2, A;** anda **M_3** / gemi: gemi éy kim **M_2, A;** delindi **M_3**

[230] “Cibrīl” kelimesi vezin gereği “Cibril”şeklinde okunmuştur.
[231] “Mikā’īl” kelimesi vezin gereği “Mikā’il”şeklinde okunmuştur.

582 Bunuñ ününi anuñ-çün ki aḫẕ éyledim éy Dāvud
Anuñ ününden ötüri néler iḥsān édem éy yār

583 Bu gemide olan tācirlere emr éyledim cümle
Né deñlü var-ise zekātları vériñ siz éy aḫyār

584 Bular cümle zekātların ḥisāb étdi birikdirdi
Ki üç yüz biñ ḳadar altun aña vérilecek aḫyār

585 Dédi kim ḫatuna Dāvūd ki éy ḫatun né işlediñ
Bugün né ʿamel étdiñ sen ḫaber vér baña éy seyyār

586 Ḫaber vérdi aña ḫatun başına geleni cümle
Ki bir sā'il baña geldi bir Allāh ḥaḳḳı-çün seyyār

587 Bélimde vardı üç ekmek çıḳardım vérdim aña ben
Dédi Allāh ziyād étsün seniñ mālıñı éy aḫyār

582: bunuñ: bunıñ **M₃** / önüni: önün **M₂** / anuñ: anıñ **M₂** / çün: içün **M₂, A** / önüni anuñ çün ki aḫẕ éyledim: içün aldım önüni ol ḫatunıñ **M₃** // anuñ: anıñ **M₂** / önünden: öninden **M₃** / ötüri: ötüri ben **M₃**
583: gemide: gemiyle **M₁** / tācirlere: tācirlere **A** / emr: emir **M₁** / éyledim: éyledüm **M₂, M₃** / cümle: cümlesine **M₁** // zekātları: zekatıñuz **M₁;** zekātıñız **M₃;** zekātıñızı **A** / vériñ: vérüñ **A** / siz: déyü buña **M₁;** buña **M₃** / éy aḫyār: aḫyār **M₁;** éy yār **M₃, A**
584: étdi: édüp **M₃;** étdiler **A** // biñ: yüz biñ **M₃** / altun aña: altun anı **M₃** / vérilecek: vérdi **M₃;** vérilicek **A** / aḫyār: éy aḫyār **M₃**
585: dédi kim: dédi **M₂** / Dāvūd: Dāvud **M₂, A** / işlediñ: işledüñ **M₁, M₂** // étdi: étdiñ **M₂, A;** étdüñ **M₃** / éy seyyār: sen seyyār **M₁;** sen éy yār **M₃**
586: // bir: vér **M₂, A**
587: vardı: var-idi **M₁, M₂, A** / ekmek: etmek **M₁, M₂, M₂** / çıḳardım: çıḳardum **M₂** / vérdim: vérdüm **M₂** / çıḳardım vérdim aña ben: ben vérdim cümlesin aña **M₃** // ziyād: ziyāde **M₁, M₂, A** / seniñ: senüñ **A** / aḫyār: yār **M₃**

588 Daḫı ol gün oruç-idim ki Tañrı'nuñ rıżāsı-çün
Budur ʿamelim éy Dāvūd ki yoḳdur ġayrı héç éy yār
589 Dédi Dāvūd Ḫudā ile ticāret éyleyenleriñ
Bu deñlü faydası olur ḥisābsız faydadır éy yār
590 Ki tefsīr ṣāḥibi yazdı bunı Tefsīr-i Teysir'de
Ki bundan pes naṣīḥat al faḳīre éyle iʿtibār

[232]Ḳavlihi Teʿālā "Ve akraḍtümüllāhe karḍan ḥasenān"[233]

591 Taṣadduḳ refʿ éder belā daḫı ʿömr ziyāde éder
Daḫı marażlara şifā budur eṣaḥ u taṣḥīḥāt
592 Nétekim vārid olmuşdur ki aḫbār-ı ṣaḥīḥinde
Ki İdrīs Ḥażreti bir gün yérinde ol tecelliyāt

588: oruç-idim: oruç ṭutdum **M₂;** oruç-idüm **A** / ki: gine **M₂;** daḫı **M₃** / Tañrı'nuñ: Tañrı **M₃** // Dāvūd: Dāvud **M₁, A** / éy yār: aḫyār **M₃**
589: Dāvūd: Dāvud **M₁, M₂, A** / Ḫudā ile: Ḫudā-y-ile **M₂, A;** Ḫudā ile ki **M₃** / éyleyenleriñ: édenlerüñ **M₃;** éyleyenlerüñ **A** // olur: olur ki **M₃** / ḥisābsız: sende **M₃** / faydadır: fā'ide éder **M₁;** fayda éder **M₂;** éde gör **M₃**
590: tefsīr: tesīr **M₁** / Tefsīr-i Teysir'de: Tefsīr-i Tesīr'den **M₂;** Tefsīr-i Tefsīrde **A**
591: refʿ: defʿ **M₃** / belā: belāyı **M₂** / ʿömr: ʿömri **M₂, M₃** // marażlara: marżālara **M₁, A** / eṣaḥ u: eṣaḥ **M₁;** eṣaḥı **M₃**
592: olmuşdur ki: olmışdur ki **M₁, M₃** // ki: -**M₂** / İdrīs Ḥażreti: Ḥażret-i İdrīs **M₃;** İdrīs Ḥażret **M₂** / yérinde: yérinden **M₂, A** / ol: oldı **M₁, M₂, A** / tecelliyāt: tecliyāt **M₁**

[232] Bu başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında *Ḥikāyet […]*; **M₂** nüshasında *Fe innallāhe bihi ʿalīm* şeklinde geçmekte; **A** nüshasında yer almamaktadır.
[233] Başlık **Māide Sūresi'**nin **12.** ayetinden bir kısımdır. **Anlamı: …** Allah'a (Allah için) güzel bir borç verirseniz, …

M₁24b, M₃21b	593	Ki ʿAzrāʾīl de geldi yanına bular otururken
		Ki bir ḳız ile bir oġlan bulara oldı taḳrībāt
M₂21b, A21b	594	Dédiler yā nebīyyallāh bizi biribirimize
		Nikāḥ éyle bizi bugün olalum biz de tezvīcāt[234]
	595	Buları éyledi nikāḥ tezevvüc étdiler bunlar
		Bular-çün çıḳdılar ṭaşra édüp İdrīs'e tenḳīlāt
	596	Dédi İdrīs'e ʿAzrāʾīl éşit benden sen éy nebī
		Bu ḳız ile bu oġlanıñ olupdur ʿömri taḳrībāt
	597	Ki üç gün ḳaldı bularıñ ʿömürleri tamām oldı[235]
		Taʿaccüb éyledi İdrīs bu ḥāle oldı fākirāt
	598	Ki gétdi ʿAzraʾīl[236] ol ān biraz zamān mürūr étdi
		Ki ol oġlan gine geldi vérip İdrīs'e teslīmāt

593: ʿAzrāʾīl'de: ʿAzrāʾīl **M₁;** ʿAzra'il'de **M₂;** ʿAzrāʾil **M₃** / geldi: çıḳa geldi **M₃** / yanına: -**M₃** / bular: bular cümle **M₁;** bular daḫı **M₃** // bulara: bularda **M₃, A**
594: Nebiyyallāh: Resūlullāh ki **M₃** / bizi biribirimize: bizi nikāḥ éyle **M₃**
595: // çıḳdılar: çıḳdı **M₂** / ṭaşra: ṭaşraya **M₂**
596: ʿAzrāʾīl: ʿAzrāʾil **M₂, A** / taḳrībāt: taʒarruʿ-ı tefrīsāt **M₁**
597: bularıñ: bunları **M₃** / tamām oldı: daḫı tamām **M₃**
598: gétdi: ḳaḳdı gétdi **M₃** / ʿAzra'īl: ʿAzrāʾil **M₂, M₃** / biraz: bir **M₂, M₃** // vérip: édüp **M₂, A;** vérüp **M₃** / gine: yine **M₃**

[234] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Ki biz de mesrūr olalum bugün olalum tezvīcāt
[235] Bu mısra **M₁** nüshasında şöyledir: Dédiler yā nebīyyallāh ʿAzrāʾīl üç gün ḳaldı ʿömürleri
[236] "'Azrāʾīl" kelimesi vezin gereği "'Azra'īl"şeklinde okunmuştur.

599 Ki İdrīs gördi oġlanı taʿaccüb étdi oġlana
Ki geldi gine ʿAzrā'īl édüp İdrīs'e teslīmāt
600 Bu kez İdrīs su'āl étdi ki ʿAzrā'īl melegine
Dédigiñ ḳız ile oġlan ḥayātdadur muḥaḳḳaḳāt
601 Né ḥikmetdür ölüm dārın bular ẕevḳ éylememişler
Ḫaber vér baña yā melek bu ḥikmetden muḥaḳḳaḳāt
602 Ki ʿAzrā'īl ḫaber vérdi olar burdan çıḳacaġaz
Ki bir faḳīr bulardan kim ki bir şey' étdi tes'īlāt
603 Bular vérdi bu sā'ile taṣadduḳ étdi bir aḳçe
Anuñ-çün bunlara ḳırḳ yıl ʿömür vérdi Ḫudā bi'ẕ-ẕāt
604 Daḫı evlādıña mālıña gelecek belāları
Ki refʿ éder Ḫudā billāh oluñ bunları ḥāfıẓāt
605 Nétekim baʿżı aḫbārda gelüpdür naḳl édem saña
Ki bir ʿavret meger bir gün édüp oġlunı tefḳīdāt

599: oġlanı: oġlana **M_2** / étdi: édüp **M_3** / oġlana: bir zamān **M_3** // gine: yine **M_3** / ʿAzrā'īl: ʿAzrā'il **M_2, A**
600: ʿAzrā'īl: ʿAzrā'īl'e **M_1, M_2** / melegine: melege **M_3** // dédigiñ: dédi **M_1;** dédi ki **M_3** / muḥaḳḳaḳāt: muḥaḳḳīḳāt **M_1;** muḥaḳḳıḳāt **M_3**
601: ölüm: olam **A** / rāyin: dādīn **M_2, M_3** / éylememişler: éylememişdür **M_2;** ile meşġūller **M_3;** éylemişdür ol **A** // bu: bu né **A** / muḥaḳḳaḳāt: muḥaḳḳīḳāt **M_1, A;** muḥaḳḳıḳāt **M_3**
602: ʿAzrā'īl: ʿAzrā'il **M_2, A** / buradan: buradan **M_3, A** / çıḳacaġaz: çıḳıncaġaz **M_2;** çıḳınca **M_3;** çıḳıcaġaz **A**// faḳīr: faḳīre **A** / bulardan kim ki: bulardan **M_1;** bulardaki **M_2;** çıḳa geldi bulardan **M_3;** bularda **A** / bir şey' étdi: éyledi bir şey' **M_1;** bir şey' **M_3;** bir şey' éyledi **A**
603: // anuñ-çün: anıñ-çün **M_2;** anıñ içün **M_3** / Ḫudā: **-M_3**
604: evlādıña: evlādına **M_3** / mālıña: mālına **M_3;** mālıña belā **A** / belāları: hem belāları **M_3** // refʿ: defʿ **M_3** / Ḫudā: **-M_3** / billāh: billāhi **M_1, M_3** / oluñ bunları: daḫı anları olur **M_3**
605: aḫbārda: aḫbarda **A** / naḳl: naḳil **M_1, M_2** // ki bir: ki **M_1** / meger bir gün: çıḳa geldi **M_3** / oġlunı: oġlını **M_1, A** / tefḳīdāt: tefḳīḳāt **M_3;** tefḳīlāt **A**

M$_1$25a	606	Néce zamān aradı ol bulamadı anı ʿavret
		Ümīdin kesdi oġlundan ah[237] u zār étdi tebkiyyāt
	607	Ki nā-çar oldı oturdı ki loḳma-i ṭaʿām yéye
		Ki kesdi ekmeginden ol ola ol anı ekliyyāt
M$_3$22a	608	Ki bir sāʾil çıḳa geldi o loḳmayı aña vérdi
		Ki kendi gine aç ḳaldı biraz mekṣ étdi teskīnāt
M$_2$22a, A22a	609	Ki bir sāʿat géçeçegiz bu kez oġlı çıḳa geldi
		Ḫaber vérdi başına geleni cümle muḥaḳḳaḳāt
	610	Dédi bir yérde yürürdüm ki bir aṣlan çıḳa geldi
		Néce ṭutdı ki bélimden ḳodı ṣırtına taḥḳīḳāt
	611	Életdi bir yére beni iki pārça éde beni
		Ki bir ādem çıḳa geldi yüzi beyāż münevverāt

606: ol: **-M$_2$** / anı: **-M$_1$** // oġlundan: oġlandan **M$_1$;** oġlından **M$_3$, A** / ah u: āhı **M$_1$, A** / tebkiyyāt: tekbiyāt **M$_1$;** bekiyyāt **M$_3$**
607: ki nā-çar: ki tācir oldı **M$_1$;** ki sehāraya **M$_2$;** nacār ḳaldı **M$_3$** / loḳma-i: loḳma **M$_2$, M$_3$** // ki: **-M$_1$, -M$_3$** / ki kesdi ekmeginden ol ola ol: kesildi yémeden etmek ol ola **M$_3$** / ekmeginden: etmeginden **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / ekliyyāt: ekīlāt **M$_1$;** ekeliyyāt **M$_2$**
608: ki bir: ki **M$_2$** / loḳmayı: loḳmadan **M$_3$** // kendi gine aç ḳaldı: aç ḳaldı gine kendi **M$_3$** / mekṣ: mekiṣ **M$_2$, M$_3$**
609: géçeçegiz: géçicegez **M$_1$, M$_2$, A** / oġlı: oġlan **M$_3$** // başına: başına ol **M$_1$** / başına geleni cümle: işi cümle başa gelen **M$_3$** / cümle: -**A** / muḥaḳḳaḳāt: muḥaḳḳīḳāt **M$_1$;** muḥaḳḳıḳāt **M$_3$**
610: dédi: daḫı **M$_3$** / yürürdüm: uyurdım **M$_1$;** géder-idim **M$_3$** / aṣlan: aslan **M$_1$;** arslan **M$_2$, A;** // ṭutdı ki: dutsa **M$_1$;** ṭutdı ise **M$_2$, M$_3$** / ṣırtına: sırtına **M$_1$**
611: bir yére beni: beni bir yére **M$_2$, M$_3$** / éde beni: édeyin dér **M$_3$** // beyāż: beyāz **M$_2$** / münevverāt: münevvirāt **M$_1$**

[237] "āh" kelimesi vezin gereği "ah"şeklinde okunmuştur.

612 Daḫı eṣvābı da beyāż ḳatı gökçek ādemdür ol
Başından ṭutdı aṣlanı ki vurdı aġzına keṣrāt

613 Néce vurunca aġzına yıḳıldı ol yére aṣlan
Bıraḳdı beni aġzından ki ʿaḳlı gétdi teẕhībāt

614 Ki ḳalḳ yā kelb dédi ol şeyḫ o dem arslana éy ana
Dédi gine ki ol dem şeyḫ ki loḳma loḳma teklīmāt

615 Bıraḳdı ḳaçdı ol sāʿat ki aṣlan beni ol yérde
Ki ʿaḳlım başıma geldi ḥayāt buldum o dem biʾẕ-ẕāt

616 Ki dört yanıma baḳdım ben ki ol şeyḫi bulamadım
Kim idigin bilemedim beni ol étdi taḫlīṣāt

617 Ki ḳalḳdım ben yola girdim ulaşdım gine kervana
Taʿaccüb étdiler baña cemīʿ ḥamd étdi tercīlāt

618 Velākin ʿaḳlım érmedi ki loḳma loḳma dédigin
Bunuñ aṣlı né idigin ʿaḳıl étmedi tedrīkāt

612: eṣvābı da: eṣvābı **M₃** / ḳatı: **-M₃** / gökçek: küççük **M₂;** görünce **M₃** / ādemdür: ādem-durur **M₃** // ṭutdı: dutdı **M₁** / aṣlanı: arslanı **M₁, M₂, A** / vurdı: vérdi **M₂;** urdı **M₃**
613: vurunca: vérince **M₂;** urunca **M₃** / aṣlan: aslan **M₁;** arslan **M₂, A** // aġzından: aslan **M₁** / gétdi: étdi **M₃** / teẕhībāt: teẕhīnāt **M₃**
614: ḳalḳ: ḳalḳ baḳ **M₁;** ḳalḳı **A** / kelb: aṣlan **M₃** / ol: hem **M₃** / arslana: aslan **M₁;** aṣlan **M₃** / éy ana: ki yā ana **M₃** // ol dem: dem **M₁;** ol **M₃** / şeyḫ: şeyḫ hem **M₃** / ki: -**M₂;** hem **M₃**
615: ḳaçdı ol sāʿat: hem ḳaçup gétdi **M₃** / ol sāʿat beni aṣlan: arslan beni ol yérde **M₁, M₂, A** / aṣlan: aslan **M₁** // ʿaḳlım: ʿaḳlīm **M₃** / o: ol **A**
616: ki: biraz **M₃** / yanıma: yana **M₃** / ben ki: **-M₃;** ki **M₂** / ol şeyḫi: ol şeyḫ **M₁;** o şeyḫi hem **M₃** // idigin: idügin **M₃** / bilmedim: bilemedim **M₂** / beni: **-M₂** / ol étdi: ol şeyḫétdi **M₃**
617: ḳalḳdım: ḳaḳdım **M₂, A** / ulaşdım: ulaşdum **M₂** / gine: ki hem **M₃** / kervana: kevrana **M₃** // cemīʿ: cemiʿ **A** / étdi: étdiler **M₂, A** / tercīlāt: cīlāt **M₂**
618: ʿaḳlım érmedi: érmedi ʿaḳlım **M₃** / ki: **-M₂** / dédigin: dédügin **M₃** // bunuñ: bunıñ **M₃** / né idigin: nédi ki **M₂;** né idügini **M₃**

M₁25b	**619**	Su’āl étdi anasına bunuñ aṣlı nédir ʿaceb
		Ḫaber vérdi anası pes faḳīre vérdigin kerrāt
	620	Rivāyetde gelüpdür kim ʿibādet étdi bir ādem
		Ki yétmiş yıl géce gündüz Ḫudā’ya étdi taʿbīdāt
	621	Ki işledi o bir günāh cemīʿ aʿmāli ḥabṭ oldı
		Ana bir miskin[238] uġradı taṣadduḳ étdi taʿẓīmāt
	622	Cemīʿ ʿişyānını Allāh anuñ maġfiret éyledi
		Daḫı vérdi aña Allāh géden aʿmālini keṣrāt

M₂22b **[239]Fežāʾilü’r-receb Ebi’d-Derdāʾ ʿan Resūlullāh sallāllāhe ʿaleyhi ve sellem “Men ṣāme fī şehri recebin yevmin vāḥidin fekāʾennema ʿadede cemīʿa ʿömrihi”[240]**

M₃22b	**623**	Elā éy ṭālibü’l-aḫret ḳulaḳ vér éylegil ismāʿ
		Seni mesrūr édem bugün oruç ṭutduñ ise evžāʿ

619: bunuñ: bunıñ **M₃** / nédir: nédür **M₂** // pes: hem **M₃** / vérdigin: vérdiñ **M₃**
620: ʿibādet: ʿibādāt **M₂, A** / étdi: éyledi **M₃** / Ḫudā’ya: hem Ḫudā’ya **M₃**
621: -**A** / aʿmāli: étdigi **M₁, M₃** / ḥabṭ: ḥabıṭ **M₃** // taʿẓīmāt: taʿḳīḳāṭ **M₃**
622: cemīʿ: cemīʿi **M₃** / anuñ: anı **M₁;** anıñ **M₂;** anuñda **M₃** / éyledi: ḳıldı **M₃** // / keṣrāt: kerrāt **M₃**
623: ṭālibü’l-aḫret: ṭālibi’l-āḫiret **M₁;** ṣāḥibü’l-ḫayrāt **M₃** / ismāʿ: semmāʿ **M₃;** esmāʿ **A** // édem: éder **M₃** / ṭutduñ ise: duttuñ ise **M₁;** ṭutdıñ ise **M₃** / evžāʿ: evtāʿ **M₃**

[238] “miskīn” kelimesi vezin gereği “miskin şeklinde okunmuştur.
[239] Bu başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında *Der-beyān fežāʾilü’r-receb Ebi’d-Derdāʾ ʿan Resūlullāh sallāllāhü Teʿālā ʿaleyhi ve sellem “Men ṣāme fī şehri recebin yevmin vāḥidin fekāʾennema ʿadede cemīʿa ʿömrihi”;* **M₃** nüshasında başlık *Ravī ʿan Ebi’d-Derdāʾ ʿan Resūlullāh sallāllāhe ʿaleyhi ve sellem “Men ṣāme fī şehri recebin yevmin vāḥidin fekāʾennema ʿadede cemīʿa ʿömrihi ṣıdḳı Resūlullāh”* şeklindedir. **A** nüshasında ise başlık yoktur.
[240] Ebu Derdā, recep ayının faziletlerini Resulullāh’dan nakletti: Recep ayında bir gün oruç tutan kimse bütün ömrü boyunca oruç tutmuş gibidir.

A22b

624 Receb ayında sen eger oruç olduñ ise kişi
Néce mücdeler édem ben ḳulaḳ vér baña ét ismāʿ

625 Né buyurdı Resūlullāh anı naḳl édeyim saña
Bunı diñle naṣīḥat al ki ol ṣāʾim olan ceyyāʿ

626 Ki naḳl étdi Ebūʾd-Derdā Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Ki bir ādem oruç ṭutsa receb ayında biʾl-icmāʿ

627 Ki bir gün ṣāʾim olursa néler iḥsān éde Allāh
Né deñlü vére ol ṣevāb bunı pek éyle istimāʿ

628 Cemīʿ ʿömründe ol kişi ʿibādet éylemiş miḳdār
Yazıla defterine bil ṣaḳın şek éyleme īżāʿ

629 Receb ayın bütün ṭutsa semādan bir nidā gele
Ki mücde yā veliyyullāh déyü nidā éde evżāʿ

630 Ḳaçan cān nezʿine gelse aña bir ṣu vére Allāh
Ki héç ebed ṣuṣamaya ki reyyān olur ol infāʿ

624: sen: bir müʾmin **M₂** / eger: **-M₃** / oruç olduñ ise kişi: ṭutdı ise oruç **M₂** / olduñ ise: olduñsa **M₃** // mücdeler: mücde **M₃** / ben: saña **M₃** / ét: édem **M₃** / ismāʿ**:** semmāʿ **M₃;** esmāʿ **A**
625: naḳl: naḳil **M₁, M₂** // ol: ol çoḳ **M₁;** çoḳ ol **M₃** / sāʾim olan: sāʾim **M₁;** sen éy **M₃;** sāʾim ü **A** / ceyyāʿ: ṣammāʿ **M₃;** cübbāʿ **A**
626: naḳl: ñaḳil **M₁; M₂** / étdi: -**M₁** / Ebūʾd-Derdā: Ebūʾd-Dāʾ **M₃;** Ebūʾd-Dehra **A** / Resūl-i: Resūl-ü **M₂, A**
627: éde: éder **M₃** // ol ṣevāb: ṣevāb **M₃** / bunı: aña **M₃** / istimāʿ: sen esmāʿ **M₃**
628: ʿömrümde: ʿömri **M₁, M₂, A** / ol kişi: içinde **M₁, M₂, A** / ʿibādet: ʿibādāt **M₂, A** / miḳdār: ḳadar **M₃**
629: // veliyyullāh: veliyyillāh **M₁, M₃** / éde: éder **M₂**
630 nezʿine: nezʿa **M₂, A** / gelse: gelürse **M₃** // ki: **-M₂** / héç ebed ṣuṣamaya: ṣuṣamaya héç **M₃** / ki reyyān olur: ki riyān olur **M₁;** yarın olur ḳanmış ki **M₃** / infāʿ: enfāʿ **M₂, A;** ḳannāʿ **M₃**

M₁26a

631 Gire ḳabrine ol ṣā'im gine ṣuṣamaya aṣlā
Ki ḳabrinden çıḳarken de ṣuya ḳanmış çıḳa neffā'

632 Ki bir mekān vére Allāh aña cennet maḳāmında
Ki héç ol menzile yétmez ki ġayrı menzil isticmā'

633 Baḳa ol menzile ol ér déye éy Ḳādir ü Ḳayyūm
'Aceb var mı buña beñzer ki bir menzil daḫı neffā'

[241]Elā inne'r-recebe şehrullāhü'l-eṣa'im ey lā yektubullāhu Te'ālā ẕenbu'l-'ibād[242]

634 Gel éy Ḥaḳ'ıñ rıżāsını taḥarrī éyleyen 'ubbād
Eger ḳulluḳda gerçek ér-iseñ ṭut oruç éy 'ubbād

635 Budur kim zīra[243] şehrullāh tecennüb ét maḥārimden
Teşemmür éyle ṭā'ata budur bil aṣveb u reşād

631: gire: gine **M₁** // çıḳarken: çıḳa anda **M₃**
632: // héç ol menzile yétmez: yétmez menzile héç ol **M₃** / menzil: menzile **M₂, M₃, A** / isticmā': şecā' **M₃**
633: éy: ol **M₃** / Ḳādir ü: Ḳādir'i **M₁** // bir: **-M₁** / neffā': nifā' **M₁;** īfā' **M₃**
634: // gerçek: gerçekseñ **M₂, M₃** / ér-iseñ: daḫı **M₃** / ṭut oruç: ṭud oruç **M₁;** oruç ṭut **M₃** / éy: **-M₂**
635: kim zīrā: daḫı ki **M₃** / şehrullāh: şehrallāh **M₁** // teşemmür: temeşşül **M₃** / ṭā'ata: ṭā'at **M₁** / bil aṣveb u reşād: meyli aṣıl irşād **M₃**

[241] Bu başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında *Elā inne'r-recebe şehrullāhü'l-eşemmi ey lā yektubullāhu Te'ālā ẕenbu'l-'ibād*; **M₃** nüshasında başlık *Ḥaḳ rıżāsı-çün ṣā'im olanları beyān;* **A** nüshasında ise başlık yoktur.
[242] Allah'ın ayı olan Recep ayında oruç tutanlara Allah günah yazmaz.
[243] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zīra"şeklinde okunmuştur.

M₂23a, M₃23a	636	Teṭahhur ét denāsiden taḥallül éyle her işde
		Tezeyyün ét ṣıyām éyle ṣavmiden étme istibʿād
A23a	637	Oruç ṭutan kişi zīrā maʿāṣīden baʿīd olur
		Ḳarīb olur Ḫudā'sına olur maṭlūbı istirşād
	638	Taḳarrüb éyle sen bunda taṣadduḳlar fuḳarāya
		Veyāḫūd ġayrı bir ʿamel ile olasın istişhād
	639	Ki ġayrı éde farżları edā étmiş ḳadar ṣevāb
		Vére ol ẕü'l-celāl Allāh muḥaḳḳaḳ böyledür zühhād
	640	Bu aya érdiñ éy kişi ġanīmet bil şükür éyle
		Günüñi ṣavmilen géçir géçirme furṣatı ʿubbād
	641	Bu aylar şāh-ı şühūrdur bulardır mü'mine raḥmet
		Ki bu aylarda ʿaẕābı daḫı refʿ éder ol Cevvād
	642	Gelüpdür Zühre'de bir söz anı Ṣevbān buyurmışdur
		Ki bir gün biz Resūlullāh ile géderdik éy ʿubbād

636: teṭahhur: ki teṭahīr **M₃** / denāsiden denāyisden **M₁;** denānīden **M₂;** dināyesden **M₃** / her işde: şehvetden **M₃;** her işden **A** // éyle: ile **M₂, M₃** / ṣavmiden: ḥarāmdan **M₃**
637: oruç: daḫı oruç **M₃** / zīrā: **-M₃** // ḳarīb: yaḳın **M₃** / maṭlūbı: maṭlūba **M₂, M₃, A** / istirşād: istibʿād **M₃**
638: taṣadduḳlar: taṣadduḳla **M₁, M₃;** taṣadduḳ **A** / fuḳarāya: fuḳārāya **M₂, A** // bir: **-M₃** / ile: éylesin **M₃;** éyle **A** / olasın: sende **M₃** / istişhād: iştihād **M₃**
639: éde: **-M₃;** eyde **M₁** / ṣevāb: saña ṣevāb **M₃**
640: érdiñ éy kişi: érdigi sen **M₁, M₃;** érdigiñe sen **A** / şükür: şükr **M₁** // günüñi: güniñi **A** / ṣavmilen: ṣavmile **M₂, M₃, A** / furṣatı: fırṣatı **A**
641: bulardır: bulardur **M₂;** bunlarda **M₃** // ki: **-M₁, -M₃** / aylarda: aylardan **M₁;** ayda kim **M₃** / ʿaẕābı: ʿaẕāb **M₂;** olanlardan ʿaẕābı **M₃** / daḫı: **-M₁, -M₃** / refʿ éder: refiʿ né dér **M₁** / Cevvād: Cevād **M₁, A**
642: Ṣevbān: Sevbān **M₁;** Ṣūbān **M₂;** Ṣüʿbān **M₃** // biz: biz de **M₁;** ben **M₃** / ile: éyle **M₁** / géderdik: géderken **M₃**

M₁26b

643 Ki bir maḳbereye vardıḳ biraz eglendik üstünde
Resūlullāh baña étdi bükādan olmadı ibʿād

644 Gérü baña ḫiṭāb étdi Resūl-i mefḫar-ı mevcūd
Şu ḳabriñ ehline ḳatı ʿaẕāb oluyorur bī-dād[244]

645 Duʿā étdim bulara ben biraz ʿaẕābları gétdi
Ki taḫfīf éyledi Allāh ʿaẕābların biraz ibʿād

646 Gérü gine ḫiṭāb étdi ki diñle beni yā Ṣevbān
Eger bunlar oruç ṭuta-y-idi recebde bil īrād[245]

647 Ki bir gün ṣā'im olaydı gécesin ḳā'im olaydı
ʿAẕāb olmazdı bunlara necāt bulurdı éy ifrād

648 Dédim ben yā Resūlullāh ki bir gün olsa da ṣā'im
Ki ḳā'im olsa bir géce ʿibādet éyle ol ʿubbād

643: vardıḳ: uġradıḳ **M₃** / eglendik: eylendik **M₃** // bükādan: bükadadan **M₃**
644: Resūl-i mefḫar-ı: Resūl-i muʿciz-i **M₃;** Resūl-ü mefḫar-ı **A** // oluyorur: olur **M₃** / bī-dād: ʿubbād **M₃**
645: étdim: étdüm **M₂, A**
646: diñle beni: beni diñle **M₂** / Ṣevbān: Ṣüʿbān **M₃** // ṭuta-y-idi: ṭutaydı **M₂, A;** ṭuta **M₃** / recebde: receb ayında **M₃**
647: olaydı: ola-y-idi **M₁** / olaydı: ola-y-idi **M₁** // bulurdı: bulurdur **M₁, M₂, A** / éy ifrād: her ān **M₁;** hem ifrād **M₃;** ifrād **A**
648: olsa da ṣā'im: ṣā'im olsa da **M₁, M₂, A** // ʿibādet: ʿibādāt **A** / éyle: ile **M₂, M₃, A**

[244] **M₁** nüshasında "bī-dād" okunamamaktadır.
[245] **M₁** nüshasında "īrād" okunamamaktadır.

649 Ḳabir ʿaẕābını ʿaceb ki menʿ éyler mi ol ṣavmı
Daḫı ol ḳā’im-i muṭlaḳ ki menʿ éyler mi éy ʿubbād

650 Buyurdı ol cihān faḫrı ki yā Ṣevbān éşit benden
Şol Allāh ḥaḳḳı-çün beni nebī gönderdi ol Cevvād

$M_2$23b 651 Eger mü’minleriñ biri eger ʿavret eger érkek
Ki bu ayda oruç ṭutsa géce-y-ile ola evḥād[246]

$M_3$23b, A23b 652 Ki ḳā’im olsa bir géce ʿibādet étse ṣubḥa dek
Aña yazar Teʿālallāh ki bir yıl ṣavmını Ceyyād

653 Receb olmayan aylarda düni gün ṣā’im olsa ol
Daḫı leylin ʿibādetle géçirse olsa ol münḳād

654 Receb ayındaki bir gün ṣevābı andan artuḳdur
Bunı böyle ḥaḳīḳat bil taḥaḳḳuḳ éylegil ʿubbād

649: ki: **-M_3** / menʿ: meniʿ **M_3** / ṣavmı: ṣavm **M_2;** ṣā’im **M_3, A** // ol: ol géce **M_3** / ḳā’im-i muṭlaḳ: ḳā’im olmaḳlıḳ **M_1, M_3, A** / ki: **-M_3** / menʿ éyler mi: éyler mi ki **M_1;** menʿ éyler mi nārı **M_2;** meniʿ éyler mi **M_3** / éy ʿubbād: ibʿād: **M_1, M_2, A**
650: Ṣevbān: Ṣüʿbān **M_3** / benden: imdi **M_3** // şol: ki şol **M_3** / nebī: **-M_2, -M_3** / Cevvād: Cevād **M_1, A**
651: // géce-y-ile: géce ḳā’im **M_3** / ola: olsa da **M_1, M_2;** olsa **A** / evḥād: inan **M_3**
652: ṣubḥa dek: ṣabaḥa dek **M_2** // yazar: yaza **M_2** / ki: **-M_1** / Ceyyād: Cabbār **M_3, A**
653: **-M_3** / düni gün: ki günün **M_2, A** // ol: **-M_1**
654: ayındaki: ayındağı **M_1, M_2, A** / andan: néden **M_3** / artuḳdur: artuḳdır **M_1;** ol ḳadar **M_3** // taḥaḳḳuḳ: ki taḥḳīḳ **M_3**

[246] **651.** beyit **M_3** nüshasında **662.** beyit olarak verilmiştir.

[247]Der-beyān-ı ḥadīṯ-i ʿAbdullāh ibni Mesʿūd fī feżāʾil-i ṣıyām-ı receb[248]

M₁27a

655 Ki Mesʿūd oġlı ʿAbdullāh rivāyet étdi Aḥmed'den
Éşit né dér Resūlullāh ḳulaḳ vér baña sen inan

656 Receb ayında bir mü'min eger ṭutsa-y-idi oruç
Ki bir güncegez olsa da néler inʿām éde Deyyān

657 Ki yétmiş yıllıḳ ʿiṣyānın yarlıġaya[249] Teʿālallāh
Daḫı vére Teʿālallāh ki yétmiş ḥācetin iḥsān

658 Daḫı yétmiş ḳul azād étme deñlü Ḥaḳ ṣevāb vére
Daḫı yétmiş ḫatim ṣevābı yazar aña ol Raḥmān[250]

659 Daḫı yétmiş ḳadar mescid binā étmiş ṣevāb yazar
Daḫı yétmiş ḳadar köpri binā étmiş gibi iḥsān[251]

655: né dér: nédür **M₂, M₃** / baña sen: buña sen **M₃**
656: ṭutsa-y-idi: ṭutsaydı **M₂;** ṭutsa idi **M₃** // güncegez: gün ṣā'im **A** / olsa da: olsun **M₁** / éde: éder **M₃**
657: ʿiṣyānın: ʿiṣyānıñ **M₃** / yarlıġaya: yarlıġar Ḥaḳ **M₂;** yarlıġar **A** // iḥsān: inan **M₂, M₃**
658: ḳul: ki ḳul **M₃** / azād: aẕād **M₁;** āzād **M₃;** azad **A** / étme: étmiş **M₃** / deñlü: ḳadar **M₃** / Ḥaḳ -**M₃** / ṣevāb vére: vére ṣevāb **M₂, A** // ṣevābı: ṣevābını **M₂, A;** ṣevāb daḫı **M₃** / ol: -**M₂, -M₃, -A**
659: yazar: vére **M₃** // köpri: köpra **A** / iḥsān: ḫayrāt **M₁, M₂, A**

---

[247] Bu başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında *Der-beyān-u ḥadīṯü ʿAbdullāh ibni Mesʿūd fī feżāʾil-i ṣıyām-ı receb;* **M₃** nüshasında *ʿAbdullāh ibni Mesʿūd Raḍiyallāh;* **A** nüshasında ise bulunmamaktadır.

[248] Receb orucunun faziletleri için ʿAbdullāh ibni Mesʿūd'un rivayet ettiği hadisi ile ilgili açıklama.

[249] Vezinde bir kural olarak n'nin hece kapatmadığı bilinmektedir. "m ve likit sesler l, r"de n gibi heceyi kapatmayan ünsüzlerden sayılmıştır.

[250] **M₃** nüshasında **658.** beyit **662.** beyit olarak verilmiştir.

[251] **659.** beyit **M₁ ve M₃** nüshalarında **660.** beyit olarak verilmiştir.

660 Daḫı yazar aña Allāh ki yétmiş yıl ġazā faẓlın
Buña şek étme éy ṣā'im kerem ḳanı-durur Raḥmān

661 Daḫı i'ṭā éder Allāh ki yétmiş enbiyā faẓlın
Berāber bunlara ṣevāb yönünden éde Ḥaḳ īḳān

662 Gelüpdür lübb-i elbābda buyurmuşdur Resūlullāh
Receb ayında bir géce ki iḥyā étse bir insān

663 Anuñ ḳalbi ebed ölmez ki ḳalbler öldigi zamān
Döker ḫayrı aña Allāh başından aşaġı inan

664 Günāhından çıḳa ol kes anadan doġmışa döne
Şefī' ola ki yétmiş biñ ḫiṭāb ehline ol zamān

$M_2$24a 665 Ḫazīne adlu bir kitāb ki bir ḥadīṯ daḫı yazdı
Rivāyet éyledi Enes Ḫudā rāżī ola her ān

$M_3$24a, A24a 666 Buyurdı pes Resūlullāh bir ādem maġribi ḳılsa
Receb ayında bir géce né i'ṭā éyleye Raḥmān

660: aña Allāh: Allāh aña **M_1** / yétmiş yıl ġazā: 'izz ü ġazā **M_3** // étme: éyleme **M_3** / kerem ḳanı-durur: kiram ḳanıdur **M_1; A;** ol ān **M_3**
661: // bunlara: ola bunlara **M_3** / yönünden: yöninden **M_2, M_3** / éde Ḥaḳ: ét **M_1, M_3** / īḳān: inan **M_3**
662: lübb-i elbāb'da; lebel-bāb'da **M_1;** lübbü'l-bāb'da **M_2,** fetāvāda **M_3** / buyurmuşdur: buyurmışdur **M_1, M_2, M_3** // insān: kişi **M_1**
663: anuñ: anıñ **M_2** / ki ḳalbler: ḳulūblar **M_1, M_2** // ḫayrı: ḫayra **M_2** / aşaġı: aşaġa **M_1, M_2, A**
664: çıḳa ol kes: ol kes çıḳa **M_1** / doġmışa: toġmışa **M_3** // yétmiş biñ: yétmiş **M_3** / ḫiṭāb: ḫaṭā **M_3** / ol zamān: emn ü āmān **M_3**
665: ḥadīṯ: ḫādīṯ **A**
666: pes: **-A** / maġribi: maġribe **M_1**

667 Ṣalāt-ı maġrib ardınca yigirmi nāfile ḳılsa
Ki her birinde oḳusa ki iḫlāṣ fātiḥa Ḳur’ān

$M_1$27b 668 İkide bir selām vérse né buyurdı Resūlullāh
Ḫiṭāb buyurdı aṣḥāba éşit né buyurur Ḥannān

669 Baña Cibrīl ḫaber vérdi bunuñ ṣevābını biliñ
Dédi kim bilür ol Allāh daḫı hem mefḫar-ı cihān

670 Mübārek ḳulların kendiye çekdi de ḫaber vérdi
Ki ḥıfẓ éde anı Allāh daḫı mālını fī’l-cihān

671 Daḫı ehl ü ʿayālini ki ḥıfẓ éde belāyādan
Daḫı refʿ éyleye andan ʿaẕāb-ı ḳabri ol Raḥmān

672 Ṣırāṭı géçe ol ādem ki şimşek gibi pek ḳıvraḳ
Ḥisābsız daḫı ʿaẕābsız gire cennete ol ferḥān

673 Rivāyet éyledi Selmān-ı Fārisī ḫaber vérdi
Ḫudā rāżī ola andan éşit né buyurur ol ḫān

668: // Ḥannān: Ḥassān M_2, Ḥüssān M_1
669: biliñ: bilüñ M_2 // dédi kim bilür ol: dédiler ki bilür M_1; dédiler kim bilür M_3
670: kendiye: -M_3; kendüye M_2 / çekdi de: çekdi daḫı hem kim M_3 // ḥıfẓ: ḥıfıẓ M_3
671: ehl ü: ehli M_2, M_3 / ḥıfẓ: ḥıfıẓ M_2, M_3 / belāyādan: belāyadan M_1 // refʿ: refiʿ M_1; refeʿ M_2
672: // cennete ol: daḫı ol M_2; ol cennete A / ferḥān: ferhān M_1
673: Selmān-ı Fārisī: Süleymān ki Fārisi M_2; Selmān ki Fārisi A

674 Receb ayı ṭulūʿ étse birikdirirdi aṣḥābın
Ki her gün cemʿ éderdi ol başına ümmetin inan[252]

675 Ki bir gün bunlara dédi ḫaberdār oluñ aṣḥābım
Ki Cebrāʾīl ḫaber vérdi baña dün géce ét īḳān

676 Neʿam éy nūr-ı kevneyni éşidelüm kelāmıñı
Ki bizi éylesen mesrūr déyü söylediler ol ān

677 Buyurdı pes Resūlullāh biliñ ümmeti aṣḥābım
Ki béş kimseye ol Allāh néler ikrām éde iḥsān

678 Ḫudā bunlarıñ ervāḥın ki ḳabż étmek murād étse
Ki emr éyleye Rıḍvān'a cināna var sen éy Rıḍvān

679 Var aç cennet ḳapuların ṣuʿūd éder melek şimdi
Ki ṣāliḥ ḳulumuñ rūḥın élet çıḳar göge elān

674: birikdirirdi: birikdiri **M₁;** birikdir-idi **M₂;** birikdirdi **A** / aṣḥābın: aṣḥābı **M₁, M₃** // ki her gün: her gün ki **M₂** / cemʿ: cemiʿ **M₃**
675: ḫaberdār: ḫaberdar **A** / aṣḥābım: ümmeti aṣḥābım **A** // Cebrāʾīl: Cebrāʾil **M₂, A** / baña dün géce: dün géce baña **M₁** / īḳān: inan **M₃**
676: kevneyni: kevneyn **A** / kelāmıñı: kelāmını **M₃** // éylesen: ilesen **M₂**
677: biliñ: bilüñ **M₂**
678: ervāḥın: ervāḥıñ **M₂;** ervāḥını **A** / étmek: étme **M₁** // emr éyleye: emir éyler **M₁** / Rıḍvān'a: Rıḍvān **M₁** / var sen: var ki sen **M₃**
679: ṣuʿūd: ṣūʿūd **M₂** // ṣāliḥ: ṣaliḥ **A** / ḳulumuñ: ḳulların **M₃** / rūḥın élet: rūḥın élen **M₁;** rūḥı **M₃** / elān: bugün elān **M₃**

[252] **M₁** nüshasında **674.** beyitin ikinci mısrası ile **675.** beyitin ikinci mısrası yer değiştirmiştir.

M₂24b	**680**	Ki Rıḍvān ḳā'im olur ol zamān cennet vasaṭında
		Çıġırır ḫaznedārlara açıñ ḳapuları ḫuzzān
M₁28a, M₃24b,	**681**	Varalar cümle ḫaznedār açalar hep ḳapuların
A24b		Daḫı köşküñ çadırların ḳapusun açalar ḫuzzān
	682	Çıḳa hep ḥūri[253] ve ġılmān ki cümle édeler iḳbāl
		Oruç rūḥa olur ilḥāḳ ki rāḥat bula ol zamān
	683	Ki cümle muṭṭali' ola né kim var-ise cennetde
		Melā'ike muḳarrebler ki rūḥ-ı enbiyā ferḥān
	684	Ki müştāḳ olalar bunlar ki ol béş kimse rūḥına[254]
		Ziyāret édeler cümle édeler tehniye ol ān
	685	'Ömer Ḥażreti buyurdı Ḫudā rāżī ola andan
		Dédi kim yā Resūlullāh ki maḫṣūṣ mı béşe ferḥān
	686	Buyurdı faḫr-ı kā'ināt belī maḫṣūṣ degildür kim
		Ki her kim bunlarıñ gibi 'amel éyleseler elān

680: Rıḍvān: Rıḍvān ki **M₃** / ḳā'im olur: olur hem **M₃** // açıñ ḳapuları: açuñ ḳapuları **M₁;** ḳapuları açıñ **M₃** / ḫuzzān: ḥuzzān **M₁;** ferḥān **M₃**
681: varalar: varır **M₃** / ḫaznedār: ḫaznedārlar **M₁, M₃;** ḫaznederler **A** / ḳapuların: ḳapuları **M₃, A** // köşküñ: köşkü **A** / çadırların: çadırlarıñ **M₂, A** / ḳapusun: ḳapusın **M₁, M₂;** ḳapular **M₃; A** / açalar: açıla **M₃** / ḫuzzān: ḥuzzān **M₁;** ḥazzān **M₃**
682: ḥūrī ve ġılmān: ḥūrī ġılmānlar **M₂;** ḥūri ġılmānlar **M₃;** ḥūr-ü ġılmān **A** // bula: bulalar **M₃**
683: ola: olur **M₂** // melā'ike: melā'ikeler **M₁, M₃** / muḳarrebler: muḳarribler **M₁** / rūḥ-ı: rūḥ-u **M₃, A**
684: müştāḳ: cümle müştāḳ **M₁, M₃** / bunlar ki: ki **M₁, M₃, A** / ol: on **M₂, A** // édeler: éde **A** / tehniye: tehneye **M₂** / ān: zamān **M₂**
685: 'Ömer Ḥażreti: Ḥażreti 'Ömer **M₁, M₂** // béşe: başa **M₃** / ferḥān: fer her ān **M₁;** her ān **M₃**
686: // 'amel: cümle **M₁**

[253] "ḥūrī" kelimesi vezin gereği "ḥūri"şeklinde okunmuştur.
[254] **M₃** nüshasında **684.** beyit **689.** beyit olarak verilmiştir.

687 Bu ikrāmı da bunlara éder ol lā-yezāl Allāh
Bularda bulalar rāḥat ṣafālar éde fī'l-cinān
688 ʿÖmer Ḥażreti buyurdı dédi kim yā Resūlullāh
Bu béşden bize ḫaber vér bilelüm bunları elān
689 Buyurdı pes Resūlullāh bu béşiñ evvelī kimdir
Receb ayını sévendür daḫı tā'ib ola ʿişyān
690 Daḫı aʿmāl-i ṣāliḥa daḫı ṣā'im ola bunda
Daḫı ḥilli ḥarāmı gözede bunda ehl-i īmān
691 Ki çıḳmaz dünyādan illā içe cennet şarābını
Ki cennetde receb dérler ki bir ṣu iç'ehl-i īmān[255]
692 İkincisi şehīdlerdür ki çıḳmaz dünyadan[256] bular
Ki ḥattā nehr-i ʿaselden ki içmeyince ol inan

687: ikrāmı da: ikrām daḫı **M$_3$** / lā-yezāl: ẕü'l-celāl **M$_3$;** yezāl **A** // bularda: bulardan **M$_2$, A;** bu deñlü **M$_3$** / bulalar: bulara **M$_3$, A** / ṣafālar: ṣafālarda **M$_1$, A**
688: dédi: **-M$_1$**
689: evvelī: evvelki **M$_2$** / kimdir: kimdür **M$_1$, M$_2$, A** // sévendür: ṣavmıdur **M$_1$, M$_2$;** ṣavımdur **A** / ta'ib: tādīb **M$_3$**
690: aʿmāl-i ṣāliḥa: aʿmāl-i ṣāliḥ **M$_2$** // ḥilli: ḥelāli **M$_3$** / gözede: hem gözede **M$_1$, M$_2$, A**
691: // cennetde receb: kevṯer-i receb **M$_3$** / ki bir ṣu: o ṣudan **M$_3$**
692: dünyādan **-M$_1$** / bular: bunlar **M$_2$, M$_3$**

[255] "içe ehl-i īmān" kısmı vezin gereği liyezon yapılarak "iç'ehl-i īmān" şeklinde okunmuştur.
[256] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya"şeklinde okunmuştur.

693 Üçüncüsi sévenlerdür ki cum'a günlerin bilgil
Bular da dünyadan[257] çıḳmaz içe süt ırmaġın inan

$M_1$28b 694 İçüreler aña süd ırmaġından şol kaselerle
Ki lāle-i cevāhirden ki gelmez vaṣfa ol inan

695 Ki dördüncisi 'ālimler ki teblīġ étdiler emri
Édeler ḫalḳa naṣīḥat ḳaçıñ ḥarāmdan éy insān

$M_2$25a, A25a 696 Bular da dünyadan[258] çıḳmaz ki içmeyince kevs̱erden
Ki kevs̱erden içe bunlar ṣafālar édeler her ān

$M_3$25a 697 Ki bunlarıñ béşincisi liḳā'ullāha[259] müştāḳdur
Bularıñ ġayrı degildür murādları hemān Raḥmān

698 Bular da dünyadan[260] çıḳmaz ki öldügi zamān añla
İçe pes ḫamrı ırmaḳdan ki andan çıḳa ol zamān

693: üçüncüsi: üçüncisi M_1, M_2, M_3 // süt: süd M_2, M_3, A
694: içüreler aña: içeler M_3 / ırmaġından: ırmaġın bular daḫı M_3 / kaselerle: kāsālerle M_2, M_3, A // ki: -M_1, -A / lāle-i cevāhirden: lālā-i cevāhirden M_2; lāle-i cevāhir hep M_3 / ol: bil M_3
695: teblīġ: tebliġ M_3 / étdiler: édeler M_2, A / emri: 'ilmi M_2 // ḫalḳa: ḫalḳı M_3
696: bular da: bulardan M_1; bular M_2 / dünyādan çıḳmaz: çıḳmaz dünyādan M_1 // ṣafālar édeler: safālarda ola M_2; ṣafālarda éde A
697: liḳā'ullāha: liḳā'illāha M_1, M_2, A; beḳāullāha: M_3 / müştākdur: müştaḳdur M_1, A; müştaḳdır M_2 // bularıñ: bular M_3 / ġayrı: ġayrıya M_3
698: bularda: bular M_3, A / ki: daḫı M_3 / öldügi: ol ki M_3 / zamān: añla M_3 // pes: -M_3 / ırmaḳdan: ırmaġından M_2, M_3 / ki: -A; ol ki M_3 / anda: -A

[257] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya"şeklinde okunmuştur.
[258] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya"şeklinde okunmuştur.
[259] "liḳā'ullāha" kelime 06 Mil Yz A 8426 numaralı nüshadan bakılarak düzeltilmiştir.
[260] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya"şeklinde okunmuştur.

699 Ebū Seʿīd-i Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür
Buyurmışdur Resūlullāh éşit né söyler ʿālīşān

700 Elā inne'r-receb dédi ki şehrullāh-i aṣamdur
Ki bir gün ṣā'im olsañız néler iḥsān éder Raḥmān

701 Ki īmān-ile iḥsān-ile ṣā'im ola ki bir ér
Aña rūzī ḳıla Rıḍvān-ı ekberi aña Raḥmān

702 Ki bir mertebe ẕevḳ éde anuñ fevḳinde yoḳdur héç
Né beñzer pādişāhlıġa né beñzer ġayrıya ferḥān

703 İki gün ṣā'im olursa néler vére aña Allāh
Anı vaṣf édemez kimse ki yérde gökde her insān

704 Hemān ancaḳ bilür Allāh ki kendi vérdigi şey'i
Ki niʿmetden kerāmetden néler iḥsān éde Raḥmān

705 Ki üç gün ṣā'im olursa néler ḳıla aña Allāh
Ki bir ḫandaḳ[261] yarada kim ki beyne'n-näsı ve'n-nīrān

699: Ebū Seʿīd-i Ḫudrī'den: Ebū Seʿīd-i Ḫūẕrī'den **M_1;** Ebī Seʿīd-i Ḫudrī'den **M_3** / şöyle: öyle **M_1** / gelmişdür: geldi kim **M_1**
700: şehrullāh-i aṣamdur: şehrillāh-i aṣamdan **M_1;** şehrullāh Aḥmed'dür dédi **M_3;** şehrullāh-i aṣamdan **A** // olsañız: olsañuz **A** / néler: né **M_1, M_3, A** / iḥsān: iḥsānlar **M_1, M_3, A**
701: iḥsān-ile: iḥsānla **M_3** / ṣā'im: ki ṣā'im **M_3, A** / ola ki: ola **M_1;** olalar **M_3** / bir ér: berāber **M_3;** birer **A** // aña: néler **M_2, A** / rūzī: rūżī **A** / Rıḍvān-ı: Rıḍvān ki **M_3;** aña pes **M_2, A**
702: anuñ: anıñ **M_1, M_3** / yoḳdur héç: héç yoḳdur **M_3** / beñzer pādişāhlıġa: pādişāhlıġa beñzer **M_3**
703: gün: ṣon **M_1** / néler: né **A** / Allāh: ol Allāh **A** // yérde: bir yérde **M_1** / her insān: Raḥmān **M_1**
704: // ki: né **M_3** / niʿmetden: niʿmetdür **M_3** / kerāmetden: kerāmetdür **M_3**
705: // bir: **-M_2, -A** / ḫandaḳ: hendek **M_1;** ḥandaḳlar **M_2;** ḥandaḳ **M_3, A** / yarada: yaradır **M_1** / kim ki: ol ki **M_3;** kim **A**

[261] "ḫandaḳ" kelimese nüshalarda farklı yazılmıştır.

706 Ki bir yérde yarada kim ikisiniñ arasında
Ki yétmiş yıl ḳadar yol ola uzunlıġı ét īḳān

707 Ki dört gün ṣā'im olursa anı ḥıfẓ éyleye Allāh
Né deñlü var-ise belā ıraḳ éde aña Raḥmān[262]

708 Cünūndan daḫı cüẕāmdan[263] daḫı ebraṣı behaḳdan
Bulardan ṣaḳlaya Allāh cemī' dert olmaya īḳān

$M_1$29a 709 Daḫı fitne-i deccālden daḫı fitne-i ḳabirden
Ki ḥıfẓ éde anı Allāh bulardan étme şek insān

710 Ki béş gün ṣā'im olsa ol baña vācib dédi Allāh
O ḳulumı ḳıyāmetde anı irżā édem her ān

$M_2$25b, A25b 711 Ki altı gün oruç ṭutsa ki ḳabirden çıḳa ol ér
Ḳamerden żiyālı yüzi ki ay bedr olduġı zamān

$M_3$25b 712 Ki yédi gün oruç ṭutsa ki yédi ḳapusı oduñ
Ḳapana her ṭaraflardan ki her bir ṣavmına nīrān

706: yérde: yér **A** / ikisiniñ: ikisinüñ M_2 // ét: ola M_3 / ola uzunlıġı: daḫı yol M_3 / ét: ola M_3
707: // éde: éder M_2
708: cüẕām: cüzām M_1, M_2, M_3; cüzam **A** / ebraṣı: ebrāṣı M_2; ebrıṣı **A** / behaḳdan behāḳdan M_3 // ṣaḳlaya: daḫı ṣaḳlaya M_2 / cemī': cemi' M_3 / dert olamaya: olmaya dert M_1; dert érmeye M_3 / īḳān: īvān M_3
709: daḫı: ki **A** / deccālden: dünyādan M_3 // étme şek: şek étme M_3
710: olsa: olursa M_2, M_3, **A** // irżā: irża M_1; rāżī M_3; rıżā**A**
711: oruç ṭutsa: ṣā'im olursa M_3 / ol ér: ol M_3 // żiyālı: żiyālu M_1, M_3, **A** / yüzi: yüzli M_2 / bedr: bedre M_1, **A**; bedir M_2 / olduġı: oldıġı M_3
712: oruç ṭutsa ki: ṣā'im olursa M_3 / oduñ: cehennemüñ M_3 // ki her bir ṣavmına: bir ṣavma ḳalmaya M_3

[262] Bu beyit M_1 nüshasında der-kenara yazılmıştır.
[263] "cüẕām" kelimesi nüshalarda "cüzām ve cüzam" şeklinde yazılmıştır.

713 Sekiz gün ṣā’im olursa sekiz ḳapusı uçmaġıñ
Aça her bir gün içün Ḥaḳ ki cennet ḳapusın Deyyān

714 Saña naḳl édeyim bir söz bu sözden ḳadriñi añla
Bu sözdür cevher-i aḫbār bu sözdür ravżayı būstān

715 Gelüpdür ravżada bir söz buyurdı Mesʿūd oġlı bil
Ḫudā rāżī ola andan sözünde aṣla[264] yoḳ gümān

716 Ki bir gün biz Resūlullāh’ıñ ʿindinde otururduḳ
Ki bir ādem çıḳa geldi ki ġāyet ẕī-cemāl ḥassān

717 Anuñ ḥüsn-i żiyāsına daḫı ṭūline ʿarżına
Naẓīri yoḳ cihānda héç resūle vérdi ol selām

718 Resūlullāh aña dédi ki ḳandan beri yā yigit
Ḫaber vér baña ḳıṣṣañdan ḫaberdār olalım şübbān[265]

719 Dédi kim yā Resūlullāh benim kim ḳavm-i ʿĪsā’dan
Aña ben ḫiẓmet éyledim ki oldum ben aña ḫuddām

713: uçmaġıñ: açıla **M₃** // aça: açıla **M₃** / bir gün: güner **M₃** / Ḥaḳ ki: ki Ḥaḳ **M₃** / cennet ḳapusın: cennetlerin **M₃**
714: naḳl: naḳil **M₂** / bu sözden: bundan **M₃** // ravżayı būstān: ravża-i cinān **M₃**
715: bir: bu **M₁** / buyurdı Mesʿūd oġlı bil: ki Mesʿūd oġlı buyurdı **M₃** // sözünde: sözinde **M₂, M₃** / aṣla yoḳ: yoḳ aṣlā **M₃** / gümān: gümmān **M₃**
716: biz: ben **M₃** / otururduḳ: otururken **M₃** // çıḳa geldi: gire geldi **M₁, M₂, A** / ẕī-cemāl ḥassān: ẕī-cemāl-i ḥisān **M₁;** ẕī-cemāl ü iḥsān **M₂;** ẕī-cemāl iḥsān **A**
717: anuñ: anıñ **M₂** / żiyāsına: ziyāsında **M₁;** żiyāsından **M₃** // yoḳ: yoḳdur **A** / ol: hem **M₃**
718: ḳandan: nérden **M₃** // olalım: olalum **M₁, M₂, A** / şübbān: şebbān **M₁, M₂, M₃, A**
719: // ḫiẓmet: ḫidmet **M₃** / éyledim: iledüm **M₂;** éyledüm **M₃**

[264] “aṣlā” kelimesi vezin gereği “aṣla”şeklinde okunmuştur.
[265] “şübbān” kelimesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.

720 Daḫı ben ḫiẕmet éyledim ki vālidesi Meryem'e
Yétişdim mer'eleriñ meblaġına añla éy ẕī-şān
721 Oḳudum andan İncīl'i oḳudum hem daḫı Tevrāt
Bularda naḳliñi gördüm seni ben istedim her ān
M$_1$29b 722 Resūlullāh aña dédi ki ḳaç yaşıñda varsıñ sen
Benimle 'İsa[266] beyninde ki géçdi çoḳ sene ezmān
723 Ki ḥattā altı yüz yıl géçdi ikimüz arasında
Ki sen ḳaç yaşıña girdiñ ḫaber vér sen baña bu ān
724 Dédi kim yā Resūlullāh seni ben ārzū éderdim
Saña lāyıḳ olam dérdim daḫı ümmetiñe her ān
725 Ki evvelki kitāblarda seniñ faẓlıñı ben gördüm
Daḫı ümmetleriñ faẓlın ki 'āşıḳ oldum ol zamān

720: ḫiẕmet: ḫidmet **M$_3$** / éyledim: iledüm **M$_2$;** éderem **M$_3$** // yétişdim: yétişdim ben **M$_1$, M$_3$** / mer'eleriñ: mezleriñ **M$_2$;** zamānların **M$_3$** / meblaġına: gördüm **M$_3$**
721: İncīl'i: İncīl **M$_1$, M$_2$** / hem daḫı: nécе **M$_3$** / Tevrāt: kerāmātlar **M$_3$** // bularda: bulardan **M$_2$, A;** bularıñ **M$_3$** / naḳliñi: ẕevḳlerin **M$_3$** / istedim: istedüm **M$_1$, M$_2$**
722: aña dédi: dédi aña **A** / yaşıñda: yaşdasın **M$_3$** / vardıñ sen: éy yigit **M$_3$** // benimle: benümle **A** / beyninde: benide **M$_1$**
723: ikimüz: ikimiziñ **M$_1$;** ikimüzüñ **M$_2$, M$_3$;** ikimizüñ **A** // yaşıña: yaşına **M$_3$** / bu ān: elān **M$_2$;** bu zamān **M$_3$**
724: ārzū: arżū **M$_3$** / éderdim: éderdüm **M$_2$**
725: // ümmetleriñ: ümmetlerin **M$_3$**

[266] "İsā" kelimesi vezin gereği "İsa"şeklinde okunmuştur.

M₂26a, A26a	**726**	Ki ben ʿĪsā'ya söyledim duʿā éyle baña dédim
		Yétişdire beni Allāh Muḥammed'e déyü her ān
M₃26a	**727**	Duʿā éyledi pes ʿĪsā Teʿālallāh ḳabūl étdi
		Yétişdirdi bu maḥalle bi-ḥamdillāh beni Raḥmān
	728	Ḫaber vérmeye başladı ki gördigi ʿacāibden
		Dédi kim yā Resūlullāh ḳulaḳ vér baña sen bu ān
	729	Ki bir gün Ḥażret-i ʿĪsā ile seyāḥate çıḳdıḳ
		Ki gördük bir yüce ṭaġ kim ki yoḳdur miṯli fī'l-cihān
	730	Anuñ hep ṭaşları cümle ki lāle-i cevāhirden
		Ki her biri żiyā vérir ḳarañlıḳ gécede nūrān
	731	Duʿā éyledi pes ʿĪsā dédi yā Rabbi ḳuvvet vér
		Ki ḥattā bu ṭaġıñ depesine çıḳam édem seyrān
	732	Bunuñ başında ki olanları görem İlāhī ben
		Ki ʿibret alayım bundan baña ola ḳamu ʿayān

726: söyledim: söyledüm **M₂, M₃, A** / dédim: dédüm **M₃, A** // yétişdire: yétişdüre **M₂;** érişdire **M₃** / beni: baña **M₃** / Muḥammed'e: Muḥammed **M₂**
727: pes: hem **M₃** // yétişdirdi: yétişdürdi **M₁;** érişdirdi **M₃** / maḥalle: meḥille **M₁;** vaḳte hem **M₃** / bi-hamdillāh: bi-ḥamdülillāh **M₁** / Raḥmān: ferḥān **M₂**
728: vérmeye: vérmege **M₂, M₃, A**// kim: **-M₂** / bu ān: bir ān **M₃**
729: çıḳdıḳ: çıḳduḳ biz **M₂;** çıḳdım ben **M₃** // gördük: gördik **M₃** / bir: biz bir **M₂** / taġ kim: ṭaġıñ **M₂, A;** taġıñı **M₃**
730: anuñ: anıñ **M₂** / hep ṭaşları: her ṭaġları **M₂** / cümle ki: cümle **M₁, A** / lāle-i cevāhirden: lalaʾyle cevherden **M₂;** lālāʾ ile cevāhirden **A** // vérir: vérür **A** / ḳarañlıḳ: ḳarañu **M₃**
731: Rabbi: Rabbe **M₂** // çıḳam édem: çıḳayım édeyim **M₁** / ki ḥattā: **-M₃** / depesine: tepesine **M₃** / çıḳam édem: ben çıḳam édem daḫı **M₃**
732: bunuñ: ki **M₃** / başında ki: başında **M₃, A** / olanları: olanları ki **A** / görem: göreyim **M₂;** göreyim dér **M₃**

733 Néce étdi ise duʿā ki gördük nefsimizi biz
Ṭaġıñ üstüne çıḳmışız bize ʿavn éyledi Sübḥān

734 Ki bundan ṣoñra rūḥullāh duʿā éyledi Allāh'a
İlāhī ṭaġa iẕin vér né gördiyse éde tibyān

$M_1$30a 735 Ḫudā vérdi aña iẕin faṣīḥ dil ile söyledi
Dédi ʿĪsā'ya né isteñ murādıñ éylegil tibyān

736 Ki söyledi aña ol ṭaġ né kim geldise başına
Né ikrām étdi ise Ḥaḳ ḳamusın éyledi ʿayān

737 Benim ṭaşlarımı Allāh cevāhirden édüp benden
Ki zīrā benim içimde ki vardur bir kişi elān

738 Murādı budur anuñ kim Muḥammed'i göre bir kez
Daḫı ümmetini göre yétişe ḳadre ol civān

739 Benim ḳarnımda Muḥammed'i sévip istedigi-çün
Benim ṭaşlarımı cevherden étdi Vāḥid ü Ḥannān

733: étdi ise: étdi-y-ise **A** / gördük: gördik **M_1, M_3,** / nefsimizi: nefsimüzi **M_2;** kendimizi **M_3** // ṭaġıñ: ṭaġa **A** / üstüne: üstine **M_1, M_3** / çıḳmışız: çıdıḳ biz: **M_1** / ʿavn: ʿavnı **M_1, M_2**
734: // vér ne: vér de **M_1** / gördiyse: gördi-se **M_2, M_3, A** / tibyān: beyān **M_3**
735: vérdi: rāżī vérdi **A** // ʿĪsā'ya: yā ʿĪsā **M_1, M_2, A** / tibyān: beyān **M_3**
736: söyledi: söylemge **M_1;** söylemeye **M_3** / aña ol ṭaġ: başladı **M_1, M_3** / né kim: kim **M_1** / geldise: geldi ise **M_3** / başına: başa **M_3** // étdi ise: étdise **M_2, M_3, A** / Ḥaḳ: Ḥaḳ aña **M_1;** Allāh **M_3** / ʿayān: tibyān **M_2;** Allāh ʿayān **M_3**
737: benim: benüm **M_3** / cevāhirden: daḫı cevherden **M_3** / édüp benden: édüpdür **M_3**
738: budur: bu-durur **M_2, A** / anuñ kim: anıñ **M_2;** anuñ **A** // ümmetini: ümmetine **M_1** / ḳadre: vaḳtine **M_3** / civān: cevān **M_1;** cüvān **M_2;** cüvan **A**
739: benim ḳarnımda: ki içimde **M_3** / sévip: sévüp **M_1, M_2** / istedigi-çün: istedigi içün **M_2, M_3;** éşitdigi içün **A** // ṭaşalarımı: ṭaşlarımı cümle ki **M_1** / Vāḥid ü: Vāḥid'i **M_1, M_3, A**

740 Bu ʿābid ḳavm-i Mūsā'dan ki geldi girdi ḳarnıma
Ki ister dā'imā Ḥaḳ'dan Muḥammed'i göre bir ān

$M_2$26b, A26b 741 Duʿā éyledi pes ʿĪsā dédi yā Rabbi iḫrāca
Ki ḥattā göreyim anı né hey'etde durur elān

$M_3$26b 742 Ki ol ṭaġ yarılı vérdi içinden çıḳdı bir ādem
Yüzi güzel uzun boylı naẓīri yoḳ ḳatı ḥisān

743 Ki ʿĪsā buña dédi kim ḫaber vér bize yā şeyḫ
Yā kimiñ ümmetindensin ḫaber vériñ bize elān[267]

744 Daḫı ḳaç yaşıña girdiñ ḫaber vér bize yā şeyḫ sen
Ki ḳaç yıldır ʿibādetde olursun dédi sen bu ān

745 Dédi recül aña ben ḳavm-i Mūsā'dan oluram bil
Ki ḫiẓmet éyledim aña oḳudum Tevrat-ı furḳān[268]

746 Ki her bārı Muḥammed ümmeti ẕikr olunur ise
Ki isterdim ben Allāh'dan mülāḳat éyle yā Raḥmān

741: iḫrāca: eḫrichu M_1, M_3 // hey'etde durur: hey'et üzre ol M_2; hey'etde daḫı M_3; hey'et ola ol A
742: // ḳatı: anuñ M_3 / ḥisān: ḥassān M_2; cihān M_3; ḥüssān A
743: bize: bize kim M_2; baña M_3 // ümmetindensin: ümmetindensiz M_1 / vériñ bize: vér bize sen M_2
744: -M_3 / daḫı: dédi M_2 / şeyḫ sen: şeyḫ M_1, M_3, A // ʿibādet: ʿibādāt üzere M_2; ʿibādet üzre A / olursun: olursız M_1; olupsın A / dédi: dé M_2, A
745: dédi: daḫı M_3 / ben ḳavm-i Mūsā'dan oluram bil: dédi oluram ben ḳavm-i Mūsā'dan M_3
746: Muḥammed: Muḥammed'iñ M_1 / ẕikr: ẕikir M_1, M_2, A / olunur ise: olunur ise bil A // ben Allāh'dan: Allāh'dan M_2 / éyle: éyledi M_1; éyleye M_3 / yā: -M_3

[267] Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Ki ḳaç yıl bunda ʿibādet olursıñ éy yār
[268] "Tevrāt-ı furḳān" tamlaması vezin gereği "Tevrat-ı furḳān"şeklinde okunmuştur.

747 Ki bir gün dédim Allāh'a benim beynimle Muḥammed
Aramuzda zamān çoḳdur néc'édem dédim éy Raḥmān

$M_1$30b 748 Gel imdi éy Ḫudāvendī ki lüṭf éyle kerem éyle
Şu ṭaġıñ içine idḫāl édüp ét sen beni imkān[269]

749 Ki ḥattā ben yétişeyim Muḥammed'iñ zamānına
Hem ümmeti zamānına bulardur efḍal-i insān

750 Ki ʿĪsā dédi burada né zamāndan beri bunda
Olursuñ bu ṭaġ içinde ki ḳaç yıl oldı yā şübbān[270]

751 Ki dédi altı yüz yıldır bu ṭaġ içinde oluram
ʿİbādet éderem Ḥaḳḳ'a temennī éderem her ān

752 Muḥammed'i daḫı ümmetini isterem Allāh'dan
Géce gündüz budur duʿām ki göster baña yā Raḥmān

747: beynimle: ile **M_3** // néc'édem: daḫı **M_3** / dédim: dérem ben **M_3**
748: lüṭf éyle: lüṭfıñdan **M_3** // içine: içinde **M_1** / imkān: Raḥmān **M_3**
749: ḥattā ben: ben **M_3** / Muḥammed'iñ: Muḥammed **M_2;** Muḥammed'üñ **M_3** / zamānına: zamānına hem ümmeti **M_3** // hem ümmeti zamānına bulardur: olayım ben ki yā Rabbi ki budur **M_3** / efḍal-i: efḍal-ü **A**
750: burada bu ara **M_1, M_2;** buña hem **M_3** // olursıñ bu ṭaġ içinde: bu ṭaġ içinde olursıñ **M_3** / olursuñ: olursıñ **M_1, M_2, M_3** / ṭaġ: ṭaġıñ **A** / ki: **-M_1** / yā şübbān: yā şebbān **M_2;** éy insān **M_3**
751: ki: **-M_1, -M_3** / dédi altı yüz yıldır: bu tagıñ içinde **M_3** / bu ṭaġ içinde oluram: oluram altı yüz yıldır ben **M_3** / ṭaġ: ṭaġıñ **A** // ibādet: ibādāt **M_2, A** / éderem: éyledim **M_3**
752: isterem: ben isterem **M_3;** isterem ki **A** // ki göster baña: baña göster anı **M_2** / göster: göstere **M_3** / yā: -**M_2, -M_3**

[269] M_1 nüshasında "imkān" kelimesi okunamamaktadır.
[270] M_1 nüshasında "şübbān" kelimesi okunamamaktadır.

753 Dédi ʿĪsā ki yā Rabbi yér üstinde ʿaceb bundan
Ki efḍal var mı ḳul ʿaceb budur uş ekrem-i insān[271]

754 Cevāb vérdi aña Allāh ki yā ʿĪsā éşit benden
Ki ümmet-i Muḥammed'den biri oruç ola inan[272]

755 Receb ayında bir ādem Muḥammed ümmetinden ol
Bu ayda bir oruç ṭutsa né ikrām éyleye Raḥmān[273]

$M_2$27a, A27a 756 Ol ādem bundan efḍaldur ol ādem bundan ekremdür
Ki bir gün ṭutduġı oruç muḳābildür buña inan

[274]Fī feżāʾil-i şehri şaʿbānın ʿan ʿAlī raḍiyallāhu ʿanhü ʿan Resūlullāh ʿaleyhi ve sellem "Ennehü ḳāle men ṣāme fī şehri şaʿbān yevmin vāḥidin ḥarremallāhu cesedehü ʿalā'n-nārı ve aḥseni allāhu vechehü yevme'l-ḳıyāmeti miṣle Yūsuf ʿaleyhi's-selām"[275]

753: bundan: böyle M_1; yā Rab M_3 // ḳul: -M_1; hem bunda ola M_3; ol A / budur: bu-durur M_1 / uş: -M_3 / ekrem-i insān: ikrām-ı insān M_1; insān M_3; ikrām-ı iḥsān A
754: cevāb vérdi: ḫiṭāb étdi M_3 // Muḥammed'den: Muḥammed'en M_1, M_2, A
755: ol: ola M_1 // bu ayda bir: ki ümmet-i Muḥammed'en biri M_1 / né: néler M_3 / éyleye: éde M_3
756: ol ādem: o ümmet M_3 // ṭutduġı: ṭutdıġı M_2, M_3, A

[271] M_1 nüshasında "insān" kelimesi okunamamaktadır.
[272] M_1 nüshasında 754. beyit ile 755. beyitin ikinci mısraları karışmıştır.
[273] M_1 nüshasında "éyleye Raḥmān" kelimeleri okunamamaktadır.
[274] Bu başlık M_2 nüshasından alınmıştır. Başlık, M_1 nüshasında *Der-beyān şehr-i şaʿbān feżāʾil-i ʿan ʿAlī raḍiyallāhu ʿanhü ʿan Resūlullāh ʿaleyhi ve sellem "Ennehü ḳāle min ṣāme şehri şaʿbānın yevmi vāḥidin ḥarremallāhu cesedehi ʿalā'n-nārı ve aḥsene Allāhü vechehü fī'l-ḳıyāmeti miṣle Yūsuf ṣadeḳa Resūlullāh ṣadeḳa"* ; M_3 nüshasında *ʿan ʿAlī raḍiyallāhu ʿanhü ʿan Resūlullāh ʿaleyhi ve sellem "Ennehü ḳāle min ṣāme fī şehri şaʿbān yevmi vāḥidün ḥarremallāhü cesedehi ʿalā'n-nārı ve ceʿale vechehü fī'l-ḳıyāmeti miṣle Yūsuf ʿaleyhi's-selām ṣadeḳa Resūlullāh ṣadeḳa ḥabībullāḥ"*; A nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[275] Hz. Ali, Resulullāh'ın şöyle dediğini nakletti: Kim şaban ayında bir gün oruç tutarsa, Allah onun cesedini cehenneme haram kılar ve kıyamet gününde onun yüzünü, Hz. Yusuf'un yüzü gibi güzel kılar.

M₃27a	757	Muḥammed şehri-çün ṭoġdı ḥażırlan[276] ṣavma éy zühhād
		Ki raḥmet étdi ʿāleme oruç ṭut bunda éy zühhād[277]
	758	Muḥammed'i séver iseñ şefāʿatin umar iseñ
		Bu ayda ṣā'im olursañ ṭutarsın sünnetin zühhād
M₁31a	759	Cemīʿ aʿżāñı pāk éyle ki imsāk ét maḥārimden
		Eliñi yüziñi ḥıfẓ ét maḥārimden sen ol ibʿād
	760	ʿAlī'den geldi rivāyet Ḫudā rāżī ola andan
		Resūlullāh buyurmuşdur bunı ol éyledi īrād
	761	Ki ol şaʿbān ayıdur kim oruç ṭutarsa bir mü'min[278]
		Anuñ tenin ḥarām éder cehenneme ki ol Cevvād
	762	Ḳıyāmetde anuñ ḥüsni Yusuf'dan[279] daḫı ezyeddür
		Taʿaccüb édeler maḫlūḳ ki ẓanna düşe her efrād

758: // ṭutarsın: ṭutasın **M₂, A** / sünnetin: sünneti **A**
759: pāk: bak **M₂, M₃, A** // eliñi elüñi **M₂;** iki **M₃** / yüziñi: göziñi **M₂;** gözüñi **A** / ḥıfẓ: hıfız **M₂** / ét: éyle **M₃**
760: // buyurmuşdur: buyurmışdur: **M₁, M₂, M₃**
761: ki ol: ki **M₁;** ki bir gün **M₂, M₃, A** / şaʿbān ayıdur: şaʿbān ayında éde **M₁;** şā'im şaʿbān ayında **M₂, A;** şaʿbān ayında ki **M₃** / kim oruç ṭutarsa bir: oruç ṭutsa ki **M₁;** ṭutarsa bir oruç **M₂, A;** ṣā'im olsa bir **M₃** / mü'min: **-M₂;** mü'mīn **M₁** // anuñ: anıñ **M₁, M₂** cehenneme: cehennem **M₁**
762: anuñ: anıñ **M₂** / ezyeddür: āzyeddür **M₂** // ẓanna: ẓan **M₁** / düşe: düşeler **M₃** / her: **-M₃** / efrād: ifrād **M₂, M₃, A**

[276] "ḥāżır" kelimesi vezin gereği "ḥażır"şeklinde okunmuştur.
[277] **M₁** nüshasında "zühhād" kelimesi okunamamaktadır.
[278] Bu mısra vezin gereği **06 Mil Yz A 7063** numaralı nüshadan alınmıştır.
[279] "Yūsuf" ismi vezin gereği "Yusuf"şeklinde okunmuştur.

763 Melek mi ya resūl midür resūl déye meleklerdür
Melek déye nebīlerdür ki iḫtilāf ola īcād

764 Daḫı iʿṭā éder Allāh ṣevāb-ı Eyyūb'i bilgil
Daḫı Dāvūd ṣevābını aña rūzī ḳıla Cevvād

765 Ki üç gün ṣā'im olsaydı ki bir melek gele ʿarşdan
O beşşer ya veliyyullāh maḳāmıñ cennet éy zühhād

766 Daḫı maġfiret éyledi Ḫudā cümle günāhıñı
Né deñlü var ise ʿiṣyān ki senden géde hep zühhād

767 Ḳaçan şehri tamām étse ola cennet aña vācib
Daḫı ḳolay éder Allāh sekerāt vaḳtini Cevvād

$M_2$27b 768 Daḫı ḳabriñ ḳarañlıġın Ḫudā refʿ éyleye andan
Refīḳ ola aña bir nūr ki bir ḳandīl aṣa Cevvād

A27b 769 Daḫı ḳolay éder Allāh cevāb-ı Münkeri Nekīr
Daḫı örter cemīʿ ʿaybın günāhın gizler ol Cevvād

763: yār midür: yā rusil midür **M_2;** rusül midür **A** / resūl: resul **M_1, M_2;** rusul **A** // nebīlerdür: nebiyyilerdür **M_2** / ki: daḫı **M_3** / iḫtilāf ola: ola iḫtilāf **M_2, A;** iḫtilāf oldı **M_3**

764: **-M_3** / Eyyūbi: Eyyūb **M_1, M_2** // Dāvūd: Dāvud **A** / ḳıla: ḳılsa **M_2**

765: olsaydı: olsa-y-idi **M_1** / ki bir: ki **M_1, M_2;** bir **M_3** // o beşşer: o beşşir **M_1;** o beşşire **M_2;** ebşiru **A** / veliyyullāh: veliyyillāh **M_1, M_3** / maḳāmıñ: maḳāmuñ **M_3** / cennet: cennet-i **M_1;** cennete **M_2** / éy: **-M_1**

766: // senden: sende **M_2**

767: étse: ṭutsa **M_3** / ola cennet aña vācib: aña vācib ola cennet **M_3** // ḳolay: āsān **M_3** / sekerāt vaḳtini: sekerāti'l-mevtini **M_3** / Cevvād: icrād **M_3**

768 ḳarañlıġın: ḳaranlıġıñ **M_3** / Ḫudā: daḫı **M_3** / refʿ: refʿi **M_1** / andan: Allāh **M_3** // bir: bu **M_3** / ki bir: ki **M_1** / aṣa: aṣṣa **M_3** / Cevvād: Cevād **A**

769: ḳolay: iḥsān **M_2, A** āsān **M_3** / Münkeri: Münker **M_2** // örter: örte **M_3** / cemīʿ: -**A** / ol ol: ol **M_3** / Cevvād: Cevād **M_1, A**

770 Ḳaçan yevm-i ḳıyāmetde nidā éde saña Allāh
Ki bir tenhāya élete ki anda kimse yoḳ Vaḥḥād

771 Ḫiṭāb éde aña Allāh ki éy ḳulum fülān ẕenbi
Ki sen işlemediñ midi anı su'āl éde Vaḥḥād

$M_1$31b 772 Belī işledim éy Bārī bilürsin cümle ʿişyānım
Ki lüṭfuñdan beni ʿafv ét ki sensiñ Erḥam u Cevvād

773 Déye ol Ḳādir ü Ḳayyūm ki ʿafv étdim cemīʿ ẕenbiñ
Bu minvāl üzre hep ʿişyānıñı ʿafv éyleye Vaḥḥād

$M_3$27b 774 Ki bir bir hep su'āl éde cemīʿ ʿişyānıñı senden
Ki cümlesini ʿafüv ét daḫı ol Ḳādir ü Cevvād

775 Bu iḥsānlar saña ancaḳ bu aydaḳı ṣıyāmıñdan
Bu ayıñ bir gécecigin ḳıyāmıñda durur ʿubbād

770: saña Allāh: Teʿālallāh **M_2** // élete: éte **M_2, A** / ki: ki ki **A** / Vaḥḥād: Vuḥḥād **M_1, M_3;** Vāḥḥād **M_2**
771: **-M_3** / fülān: filān **M_1** // Vaḥḥād: Vuḥḥād **M_1, M_3;** Vāḥḥād **M_2**
772: işledim: işledüm **M_2, M_3, A** / Bārī: yā Rab **M_2** / bilürsin: bilürsiñ **M_3, A** / ʿişyānım: ʿişyānı **M_3** // lüṭfuñdan: lüṭfıñdan **M_1, M_2, M_3** / ʿafv: ʿafvı **M_1** / sensiñ: sensin **M_1, M_2, A** / Erham u: Erḥam'ı **M_1, M_3** / Cevvād: Cevād **M_3**
773: ʿafv: ʿafvı **M_1 /** étdim: étdüm **M_2, A** / cemīʿ: cemʿ **M_3** // üzre: üzere **M_2, A** / ʿişyānıñı: ʿişyānıñ **M_3** / ʿafv éyleye: ʿafvı éylemeye **M_1;** daḫı ʿaybını étdi ol **M_3** / Vaḥḥād: Vuḥḥād **M_3;** Vaḥād **A**
774: éde: éder **M_1** / cemīʿ: cemiʿ **M_3** / ʿişyānıñı: ʿişyānını **M_3** // cümlesini: cümlesin **M_3** / ʿafüv ét daḫı ol: ʿafüvden géçüre **M_1, M_2;** maġfiret ḳıla géçüre **A** / Ḳādir ü: Ḳādir'i **M_1**
775: bu: ki bu **M_3** / iḥsānlar: iḥsānlar néden **M_1;** iḥsānları néden **M_3;** iḥsānlardan **A** / saña: **-M_3** / ancaḳ: **-M_1, -A** / aydaḳı: aydaġı **M_1, M_3, A** / ṣıyāmıñdan: ṣıyāmından **M_3** // ayıñ: ayuñ **M_3** / gécecigin: gécesin **M_1;** gécesiniñ **M_3** / ḳıyāmıñda: ḳıyāmıñdan **M_2, M_3, A**

776 Gelüpdür ḫālişede kim ʿAbdullāh ibni[280] Muṭiʿ'den
Dédi dérdi Resūlullāh né buyurdı éşit ʿubbād[281]
777 Ḫiṭāb étdi Resūlullāh éşidiñ benden aṣḥābım
Kim evvel leyl-i şaʿbāndan on iki ḳılsa bir zühhād[282]
778 Ki her rekʿatda oḳusa ki bir fātiḥa bir kerre
Ki on béş kerre iḫlāṣı oḳusa ḳılsa bir ʿubbād
779 On iki biñ şehīd ṣevābı yazar defterine Ḥaḳ
Daḫı on iki biñ yıllıḳ ʿibādātın yaza Cevvād
780 Anuñ defterine yazmaz ki seksen güne dek ʿişyān
Bu devlet kime vérilir ki sen ḳadriñi bil zühhād

776: gelüpdür: gelüp-durur kim **M₃** / ḫālişede: ḫālisede **A** / kim: **-M₃;** kim ki **M₂, A** / ʿAbdullāh ibni Muṭiʿ'den: ʿAbdullāh Muṭiʿ'den **M₁,** ʿAbdullāh-ı Muṭifʾden **M₂;** ʿAbdurraḥmānı Mutiʿ'den **M₃;** ʿAbdullāh Muṭifʾden **A** // dédi dérdi: dédi dédi **M₁;** dédi **M₂** / buyurdı: buyurur **M₁, A**
777: éşidiñ: éşit **M₃** / aṣḥābım: éy aṣḥābım **M₃;** aṣḥābum **M₂, A** // kim: ki **M₂, M₃** / leyl-i şaʿbāndan: leyle-i şaʿbānda **M₁, M₃** / on iki: on iki gün **M₁** / kılsa bir zühhād: ol ʿubbād **M₃**
778: oḳusa: oḳısa **M₂** / fātiḥa: fātiḥayı **M₂** // oḳusa: oḳısa **M₂**
779: on iki biñ: on biñ **M₁** / Ḥaḳ: ol Ḥaḳ **M₂, A** // daḫı: **-M₃** / ʿibādātı: daḫı ʿibādeti **M₃** / yaza: yazar **M₃** / Cevvād: Cevād **M₁**
780: anuñ: anıñ **M₁, M₂** / yazmaz ki: yazmaz **M₁;** yazmaya **M₃** / seksen: sekisen **M₁, M₃** // vérilir: vérilür **M₂, M₃, A**

[280] "ibni" kelimesi **S.H.M.H.K.Yaz. 272** numaralı nüshadan alınmıştır.
[281] **M₁** nüshasında "ʿubbād" kelimesi okunamamaktadır.
[282] **M₁** nüshasında "zühhād" kelimesi okunamamaktadır.

[283] Fī feżāʾili leyletü'l-berāt ve iḥyāʾihi ḳavlühü Teʿālā fī kitābin "Ḥa mim ve'l-kitābin el-mübīnü innā enzelnahı fī leyletin mübāreketin […] innākünnā mürselīn" [284]

	781	Rivāyetde gelüpdür kim buyurmışdur Resūlullāh
		Bu aḫbāra ḳulaḳ vér sen budur uş cevher-i elfāẓ[285]
$M_2$28a, A28a	782	Ki oruç ṭutsa bir ādem ki şaʿbān ibtidāsında
		Gécesinde iki rekʿat ṣalāt édüp éde niyāz
	783	Ki her rekʿatda oḳusa ki fātiḥayı bir kerre
		Ki on sūre-i iḫlāṣı oḳusa éylese iʿzāz
$M_1$32a	784	Ki gökden gelecek beliyyayı[286] defʿ éyleye Allāh
		Daḫı yér ehliniñ şerrin gérü defʿ éyleye iʿzāz

781: // elfāẓ: ibʿād **M_3;** elfaẓ **A**
782: oruç ṭutsa: ṣāʾim olursa **M_3** // ṣalāt édüp: namāz ḳılup **M_3** / niyāz: neyāz **M_1;** seyyād **M_3**
783: her: her bir **M_1** / rekʿatda: riḳʿatda **M_2, M_3, A** / fātiḥayı: fātiḥaʾi **M_2, M_3** // ki on: daḫı **M_3** / sūre-i iḫlāṣı: sūre-i pes iḫlāṣ **M_2, A;** iḫlāṣı **M_3** / éylese: ki daḫı éylese **M_3** / iʿzāz: iʿzār **M_3**
784: ki: **-M_1** / gelecek: gelicek **A** / beliyyayı: belāyı **M_3** / defʿ: defʿi **M_1;** refʿ **M_2** // ehliniñ: ehlinüñ **M_2, M_3** / gérü: **-M_3** / defʿ: defiʿ **M_1** / iʿzāz: ol Vuhhād **M_3**

---

[283] Bu başlık **M_2** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_1** nüshasında *Der-beyān fī feżāʾil-i leyletü'l-berāt ve iḥyāʾihi ḳālellāhu Teʿālā fī kitābin "Ḥa mim ve'l-kitābin el-mübīnü innā enzelnahı fī leyletin mübāreketin … innākünnā mürselīn"*; **M_3** nüshasında başlık der-kenarda *Ḳāle ʿaleyhisselām min şāme fī şehri şaʿbān yevmi vāḥid fī ibtidāʾi eş-şehri fī ṣalāte ṣīn rekʿatān defʿa'l-beliyyāt ṣedeḳa Resūlullāh* şeklindedir. **A** nüshasında başlık yoktur.

[284] Başlık **Duhān Sūresi**'nin **1., 2., 3.** ve **5.** ayetlerinden oluşmaktadır. **Anlamı: 1.** Hā Mīm. **2.-3.** Apaçık olan Kitab'a andolsun ki, biz onu mübārek bir gecede indirdik. Şüphesiz biz insanları uyarmaktayız. **4-7.** Katımızdan bir emirle her hikmetli iş o gecede ayırt edilir. Eğer kesin olarak inanıyorsanız, Rabbinden; göklerin, yerin ve bu ikisi arasındakilerin Rabbinden bir rahmet olarak biz peygamberler göndermekteyiz. O hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.

[285] **M_1** nüshasında "elfāẓ" kelimesi okunamamaktadır.

[286] "beliyyā" kelimesi vezin gereği "beliyya" şeklinde okunmuştur.

785 Daḫı ḥıfẓ éyleye Allāh ki iblīsiñ şürūrından
Daḫı ẓālim beşerlerden seni ḥıfẓ éde ʿizz ü nāz

786 Ki ḥaḳ peyġamberem déyü beni gönderen ol Allāh
Ḳasem éderem ol ẕāta né işler ḳuluna çoḳ az

787 Ki maġfiret éde Allāh ki yétmiş biñ günāhını
Kebīre ger ṣaġāyirden né deñlü var ise çoḳ az

788 Daḫı refʿ éyleye Allāh ʿaẕāb-ı ḳabri hep andan
Daḫı hevl-i ḳıyāmeti daḫı efzāʿını çoḳ az

M328a 789 Ḥadīṯ çün kim tamām oldı Mecālis-i Ġarūr yazdı
Ki bir aḫbār daḫı déyem münāsibdür buña ḥaẕẕāẕ

790 Muḥammed Ḥarirī[287] pes dér Ebū Ḥafż-ı Kebīr'iden
Ḳulaḳ ṭut bu söze bugün budur uş ʿanber-i elfāẓ

785: ḥıfẓ: ḥıfẓı **M1** / iblīs: iblis **M3** / şürūrından: şerārından **M3;** şirārından **M2, A** // ẓālim: ẓālimiñ **M3** / beşerlerden: paşālardan **M1, M2;** ẓulminden **M3** / seni: anı **M2** / ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M2; M3** / éde: éyleye **M3** / ʿizz ü nāz: ʿizzi nāz **M1;** ʿazzār **M3;** ol ʿizzi nāz **A**
786: ki: daḫı **M2, A** / peyġamberim: peyġamberem **M1, M2;** peyġamber **M3** / gönderen: gönderdi **M2** / ol Allāh: Allāh **M1;** Allāh'a **M3** // éderem: **-M3** / ḳuluna: ḳulına **M1, M2, A**
787: maġfiret: maġferet **M3** / yétmiş biñ: yétmiş **M3** // kebīre: kebīreden **M3** / var ise: varsa **M2** / çoḳ az: az çoḳ **M1**
788: refʿ: refʿi **M1** // efzāʿını: ifzāʿını **M2;** efrāġını **A**
789: kim: ki **M2, A** / Ġarūr: Ġarar **M1;** Ġurar **M2;** ʿUzār **A** // ḥaẕẕāẕ: ḫaṭṭāz **M2;** ḥuffād **M3;** ḥaẕẕāz **A**
790: **-M2** / Muḥammed Ḥarirī: Muḥammed Ḥarīr **M1;** Muḥammedī Ḥarīrī **M3** / pes: **-M1, -M3** / Ḥafż-ı Kebīr'iden: Ḥafẓ-ı Kebīr'iden **M3;** Ḥıfż-ı Kebīr'inden **A** // ṭut: vér **M3** / budur: yürür **M1**

[287] "Muḥammed Ḥarīrī" vezin gereği "Muḥammed Ḥarirī" şeklinde okunmuştur.

791 Muḥammed Ḥarirī[288] pes dér Ebū Ḥafż-ı Kebīr ile
Ki aḫret ḳardaşı-y-idik sévişirdik bile ḥaẓẓāẓ[289]

792 Ki bir gün pes vefāt étdi bunı defn éyledik ḳabre
Rücūʿ étdik evimize ṭarīḳa éyledik īḫāz

793 Sekiz ay varmadım çün ben anuñ ḳabrin ziyārete
Ki vardım ṣoñra bir gün ben ziyāret éyledim īḫāz

794 Otururken o maḳāmda ki ʿārıż oldı bir uyḳu
Ki yatdım anda bir laḥẓa uyudum éyledim ḥaẓẓāẓ

795 Ki gördüm ḥāl-i rüʾyāmda Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr'i ben
Selām vérdim Ebū Ḥafṣ'a selāmım étmedi īḫāz

796 Anuñ beñzi ḥayātında ki bir nūrānī vech-idi
Ki ṣanki yüz küle dönmüş ṣararmış beñzi olmış saz[290]

791: Muḥammed Ḥarirī: Muḥammed Ḥarīr **M_1, M_2;** Muḥammedī Ḥarirī **M_3** / pes: -**M_1,** -**M_3** / Ebū Ḥafż-ı Kebīr: Ebū Ḥıfẓ-ı Kebīr **M_1;** Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr **M_2; M_3** / ile: éylese **A** // aḫret: āḫiret **M_3** / ḳardaşı-y-idik: ḳardaşı idik **M_2, A;** ḳarındaşı idük **M_3** / sévişirdik: görüşdik **M_3** / bile: dünyāda **M_3** / ḥaẓẓāẓ: ifrād **M_3**
792: ki bir gün: Ebū Ḥıfaẓ **M_3** / pes: -**M_3** / bunı: -**M_3** / defn: defin **M_1, M_2, M_3** / éyledik: éylediler **M_3** / ḳabre: bunı **M_3** // evimize: evimüze **M_2** / īḫāz: īḫāẓ **M_1;** icāz **M_3;** īcād **M_3**
793: varmadım: varmadum **M_2;** daḫı varmadım **M_3** / çün ben: -**M_2** / anuñ: anıñ **M_1, M_2, A** / ḳabrin: ḳabrine **M_1, M_3;** ḳabrini **M_2** / ziyārete: -**M_3;** ziyārāta **M_2** // ki: daḫı **M_3** / vardım ṣoñra: vardum ṣoñra **M_2;** ṣoñra vardım **M_3** / ben: -**M_3** / īḫāz: īḫāẓ **M_1;** īcād **M_3;** īcāz **A**
794: uyḳu: uyḫu **M_3** // ki yatdın: ki yatdum **M_2** / éyledim: éyledüm **M_2** / ḥaẓẓāẓ: ḥaẓād **M_3**
795: ḥāli: -**M_1** / Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr'i: Ebū Ḥıfẓ-ı Kebīr'i **M_1** // vérdim: vérdüm **M_2** / Ebū Ḥafṣ'a: Ebū Ḥıfẓ'a **M_1;** Ebū Ḥafẓ'a **M_3, A** / īḫāz: īḫāẓ **M_1;** éy ḫāz **M_2;** īcād **M_3**
796: anuñ: anıñ **M_2;** daḫı anuñ **M_3** / ki bir: ḳatı **M_2** / nūrānī: nūrāni **M_3** // ki: yuvān ki **M_1** / ṣanki: ṣoñra **M_1** / yüz: -**M_1;** yüzi **M_2, A** / dönmüş: dönmiş **M_1** / saz: ṣaẓ **M_1;** ṣaz **M_2, A**

[288] "Muḥammed Ḥarīrī" vezin gereği "Muḥammed Ḥarirī" şeklinde okunmuştur.
[289] **791.** beyit **M_3** nüshasında yedi beyit sonra verilmiştir.
[290] "saz" kelimesi **BY7499** numaralı nüshadan alınmınştır. Bu mısra **M_3** nüshasında şöyledir: Küle dönmiş anuñ beñzi ṣararmış olmış daḫı ḥād

M₁32b, A28b	**797**	Dédim beñziñ ḥayātıñda ki aḥmer verde beñzerdi
		Ṣararmış gül gibi olmuş yüzüñde nūr olup ifrāz
M₂28b	**798**	Buña dédim néçün beñziñ ṣarardı éy ḳarındaşım
		Ki evvel güle beñzerdi nura[291] batmış idiñ dilnāz
	799	Gérü baña ḫiṭāb étdi né kim gördise naḳl étdi
		Dédi éy ḳardaşım diñle başıma geleni çoḳ az
	800	Ki ḳabre ḳoduñuz beni baña geldi iki melek
		Su'āl étdiler Allāh'dan daḫı peyġamberi dilnāz
	801	Daḫı hem ṣordılar baña gérü īmān-ı İslām'dan
		Bi-iẕnillāh cevāb vérdim bulara bir bir éy dilnāz
	802	Ki bundan ṣoñra gétdiler ki Münker ü Nekīr benden
		Ki ṣoñra geldi bir melek néler étdi baña çoḳ az

797: dédim: dédi **M₁;** ki ben dédim **M₃** / beñziñ: ben sen **M₂;** ben **A** / ki: ol ki **A** / aḥmer: aḥmeri **A** // gül gibi: ki güle **M₃** / olmuṣ: olmış **M₂;** dönmiş **M₃** / yüzüñde: yüzinde **M₁, M₃;** yüziñde **M₂** / olup: olur **M₂** / ifrāz: ifrād **M₃**
798: buña dédim: dédim buña **M₃** / ṣarardı: ṣararmış **M₂** // evvel: beñziñ **M₃** / batmış: yanmış **M₂;** beñzer **M₃** / édiñ: olup **M₃** / dilnāz: dilnār **M₁, A;** ifrād **M₃**
799: naḳl: naḳil **M₁, M₂, A** // éy ḳardaşım: ḳarındaşım **M₂, M₃;** éy ḳarındaşım **A** / geleni: né gelür **M₂** / az: ad **M₃**
800: ḳoduñuz: ḳodıñız **M₂, M₃** // étdiler: éylediler **A** / dilnāz: dilnār **M₁, A;** dilnād **M₃**
801: daḫı: ki daḫı **M₃** // bi-iẕnillāh: bi-iẕnillāhi **M₁, A** / vérdim: vérdüm **M₂** / bulara: buları **M₁** / dilnāz: dilnār **M₁;** dilnād **M₃**
802: ki: **-M₁;** bu **M₃** / Münker ü: Münker'i **M₁, A;** Münker **M₂** // néler: anlar **M₁**

[291] "nūr" kelimesi vezin gereği "nur"şeklinde okunmuştur.

803 Elinde bir ṭopuz-ile baña bir vurdı ṭopuzı
Ḳaçan vurınca ṭopuzı ateş[292] ṭutdı beni īḫāz

M328b 804 Ḳabir ṣıḳdı beni ol ḥad ki vaṣfı mümkün olmaz héç
Ki ḥattā eyegülerim ḳırıḳ oldı ṣıḳup īḫāz

805 Ki ḳabriñ dört kenārından yılanlar daḫı ʿaḳrebler
Çıkup geldi bular tenimi ṣoḳdılar édüp īḫāz

806 Bu ʿaẕāblar içinde ben sekiz ay yandım āteşde
Ki şaʿbān ayı çün ṭoġdı baña ʿīd oldı ol şāhbāz

807 Ki şaʿbān ayı ṭoġunca ki bir nādī nidā étdi
Ki éy şeyḫiñ ʿaẕābına müʾekkel melek ét ifrāz

808 ʿAẕāb étme buña ġayrı ki gét ġayrı mekānıña
Ki zīrā ṣāʾim oldıdı daḫı ḳāʾim olup īḫāz

809 Ki şaʿbān ibtidāsında ki ṣāʾim oldı-y-idi ol
Ki ibtidāʾ gécesini olup ḳāʾim édüp niyāz

803: ṭopuz-ile: ṭopuz var **M3** / bir: **-M1** / vurdı: urdı **M3, A** // vurınca: urınca **M3, A** / beni: anı **M1** / īḫāz: incāz **A**
804: ḳabir: ki **M3** / ṣıḳdı beni: ṣıḳdı **M3** / ḥad: ḫad **M2** / ki: kim ki **M3** / mümkün: mimkün **M1;** mümkin **M3** // eyegülerim: egülerim **M3** / ḳırıḳ: girifdār **M1;** girīf **M3;** giriftār **A** / īḫāz: īcād **M3**
805: kenārından: kenārında **M2** / daḫı: **-M1** // tenimi ṣoḳdılar édüp: édüp tenimi ṣoḳdılar **M2, A;** baña tenimi ṣoḳdılar **M3** / īḫāz: īcāz **M3**
806: yandım: yatdım **M1, A;** yandum **M2** // ayı: aya **M2** / oldı ol: oldı **M1, M3, A** / şāhbāz: şehbāz **M2, A;** éy cihād **M3**
807: ayı: ay **M3** / ṭoġunca: ṭoġınca **M1, M3** / étdi: éde **M2** // éy: **-M3** / müʾekkel: hem müʾekkel **M3** / ifrāz: ifrād **M3**
808: **-M3** // oldıdı: oldı-y-idi **M1** / ḳāʾim: ṣāʾim **M2, A**
809: ibtidāsında: ibtidāsını **M1, M3** / ol: anda **M3** // ki: daḫı **M1, M2, A** / gécesini: gécesin **M1, M2;** gécesi **A** / niyāz: yināz **M1;** niyād **M3**

[292] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

$M_1$33a	**810**	Bu ṣavmıñ ḥürmetine kim bu leyliñ ḥürmeti-çün ben
		Ki refʿ étdüm ʿaẕābını ki raḥmet édem ola ṣaz
	811	Bu şiddeti çeken tenler ṣararmaz mı ḳarındaşım
		Ṣaḳın muġtenem ol ṣaʿbān ki ṣavmıñla ki ét niyāz
A29a	**812**	Dédim ben éy ḳarındaşım néçün selāmım almadıñ
		Ki ġayrı sözi söylediñ selāmım almadıñ īḫāz
$M_2$29a	**813**	Dédi selām ʿibādetdür ʿibādetden biz ayrıldıḳ
		Anuñ-çün almadım selāmıñı bugün ben éy şāhbāz
	814	Uyandım uyḳudan ḳaḳdım ki geldim ol dem evime
		Ḳasāvet ḳapladı beni fikir étdi beni īḫāz
	815	Ebū Ḥafṣ-ı Kebīr'i gör büyük evliyalardanken[293]
		Bu deñlü çekdi ʿaẕābı néce olur ḥaliñ[294] bezzāz

810: ben: kim **M_3** / leyliñ: aylıḳ **M_1;** ayuñ **M_3** / ḥürmeti-çün: ḥürmetine **M_3** // étdüm: étdi **M_3** / édem: étdüm **M_2, A;** étdi **M_3** / ola: hem **M_1;** beni **M_3** / ṣaz: ṣād **M_3**

811: ṣararmaz mı: ṣarırmaz mı **A** // muġtenem ol: muġtenim ol **M_2, A;** terk étme **M_3** / ṣaʿbān: ṣaʿbānı **M_3,** / ki: **-M_1;** daḫı **M_3** / **ş**avmıñla: ṣavmılan **M_1, M_3;** ṣavmıñ **A** / ki **-M_1, -M_3**

812: // ki: kime **M_1, A** / sözi: söz **M_1, M_2, A** / almadıñ: étmediñ **M_1** / īḫāz: īḥād **M_3**

813: ʿibādetdür: ʿibādātdur **A** / ʿibādetden: ʿibādātdan **A** / ayrıldıḳ: ayrıldik **A** // anuñ-çün: anıñ-çün **M_1, M_2** / almadım: almadum **A** / selāmıñı: selām daḫı **M_3** / şāhbāz: şehbāz **M_2, M_3**

814: uyḳudan: daḫı uyḫudan **M_3** / ḳaḳdım: ḳalḳdım **M_1, M_2, A** / ki: ben **M_3** / geldim ol dem evime: geldim evime geldim **M_1;** geldim oldum evime **M_2;** eve geldim **M_3** / ḳasāvet: ġasāvet **M_1, A** / fikir: fikr **M_1** / étdi: aldı **M_3** / īḫāz: īcāz **M_2;** īḥād **M_3**

815: Ebū Ḥafṣ-ı Kebīr'i: Ebī Ḥıfẓ-ı Kebīr **M_1;** Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr'i **M_2, M_3** / gör: gör ki **M_1;** göriñ daḫı **M_3** / evliyalardanken: evliyā-y-iken **M_3;** evliyālardan iken **A** // olur: oluñ olur éy **M_1** / bezzāz: bizāz **M_1;** éy bezāz **M_2;** īḥād **M_3**

[293] "evliyā" kelimesi vezin gereği "evliya"şeklinde okunmuştur.

[294] "ḥāl" kelimesi vezin gereği "ḥal"şeklinde okunmuştur.

816 Hem ʿālim idi hem taḳvā daḫı zāhid idi ʿābid
Cemīʿ eyyāmını Ḥaḳ'ıñ rıżāsında géçüp niyāz

817 Ki dā'im ẕikir idi işi ẕikir idi sözi hem[295]
Géne çekdi ʿaẕābı ol avāz[296] ulaşdı ol bī-nāz[297]

818 Ḳanı oruç ḳanı ẕikir ḳanı emr-i Ḫudā sende
Elemiñ yoḳ ʿaẕābdan héç ḳanı namāz ḳanı niyāz

$M_3$29a 819 Ki lüṭf éyle ḫafiyyallāh ki lüṭf éyle kerem éyle
Necāt vér bize ʿaẕābdan édüp raḥmet olavuz şaz

[298]Ḳavlihi Teʿālā "Ḥa mim ve'l-kitābi'l-mübīn innā enzelnāhü fī leyletin mübāreketin innā künnā münẕirīn fihā yüfreḳu küllü emrin ḥakīm" ṣıdḳ[299]

816: daḫı: **-A** // cemīʿ: cemiʿ **M_2, A** / eyyāmını: eyyāmları **M_3;** eyyāmı **A** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M_3** / rıżāsında: rıżādından **M_2** / géçüp: ol géçüp **M_1;** géçür **A** / niyāz: feyyād **M_3**
817: idi: söylerdi **M_1, M_2, M_3, A** / sözi hem: her dā'im **M_1, M_2;** dā'imā **M_3;** hem dā'im **A** // ol: ol ki **M_3** / avāz ulaşdı: üşdi başına **M_3** / ol bī-nāz: bil nāz **M_1;** bil-efāz **M_2;** afād **M_3;** bil afāḳ **A**
818: oruç: ẓikir **M_3** / ḳanı ẕikir: ẕikir ḳanı **M_2;** ḳanı oruç **M_3** / ḳanı emr-i Ḫudā: daḫı ḳanı Ḫudā **M_3** / sende: sinden **M_1;** sinde **M_2** // elemiñ yoḳ: almañ mı **A** / ʿaẕābdan: ʿaẕābından **M_2**
819: ki: ki yā **M_1, A;** eyā **M_3** / lüṭf éyle: lüṭfi **M_1, M_3, A** / lüṭf éyle: lüṭfi ile **M_1;** lüṭfiñdan **M_3;** lüṭfi **A** // olavuz: bize **M_3** / şaz: vuḥḥād **M_3**

---

[295] Bu mısra **S.H.M.H.K. Yaz. 273** numaralı nüshadan alınmıştır.
[296] "āvāz" kelimesi vezin gereği "avāz"şeklinde okunmuştur.
[297] Bu mısra **06 Mil Yz A 7063** numaralı nüshadan alınmıştır.
[298] Bu başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_1** nüshasında *Der-şāfī-i feżā'il-i leyletü'l-berāt ve iḥyā' ḳale Allāh Teʿālā fī-kitāb "Ḥa mim ve'l-kitābi'l-mübīn innā enzelnāhü fī leyletin mübāreketin innā künnā mürselīn"*; **M_2** nüshasında başlık *fī feżā'il-i leyletü'l-berāt ve iḥyā'ihi ḳavlühü Teʿālā fī-kitābin "Ḥa mim ve'l-kitābi'l-mübīnü innā enzelnāhü fī leyletin mübāreketin innā künnā mürselīn"* şeklindedir. **A** nüshasında ise yer almamaktadır.
[299] Başlık **Duhān Sūresi'**nin **1., 2., 3.** ve **4.** ayetleridir. **Anlamı: 1.** Hā Mīm. **2-3.** Apaçık olan Kitab'a andolsun ki, biz onu mübarek bir gecede indirdik. Şüphesiz biz insanları uyarmaktayız. **4.** Katımızdan bir emirle her hikmetli iş o gecede ayırt edilir.

820 Elā éy ʿāşıḳ-ı ḥażret ki ẕikr ét Ḥaḳḳ’ı fī’l-Berāt
Ki iḥyā éyle sen anı ki ẕikrullāh ile keşrāt

821 Ki zīrā bir gécedür kim işāret étdi Ḥaḳ aña
Dédi ol vaḥy-i münzelde ki yā ḥamīm-i tenzīlāt

$M_1$33b 822 Müfessirler buña birḳaç maʿānī éyledi iʿdād
Ki ḥa Ḥayy’a işāretdür ki mim Ḳayyūm’a tebşīrāt

823 Ki baʿżılar Muḥammed’e işāretdür ḥamīm lafẓı
Ḫiṭāb éder aña Allāh nidā édüp ḫiṭābiyyāt

824 Veyāḫūd kendi ẕātına ḳasem éder buyurur Ḥaḳ
Bu Ḳurʾān’ı biz éndirdik mübārek gécede bi’ẕ-ẕāt

A29b 825 Veyāḫūd Ḥaḳ ḥabībine ḫiṭāb éder ki yā Aḥmed
Bu Ḳurʾān’ı biz éndirdik mübārek gécede bi’ẕ-ẕāt

$M_2$29b 826 Murādı bu-durur Ḥaḳ’ıñ ki leyle-i mübārekden
Ki Berāt gécesidür kim ki tefsīrde yazar bi’ẕ-ẕāt

820: ʿāşıḳ-ı ḥażret: ʿāşıḳ ḥażreti **M_1** / ki: **-M_3** / ẕikr: ẕikir **M_1, M_3** / Ḥaḳḳ’ı: Ḥaḳ’ı **M_2, M_3** / fī’l-Berāt: fī’l-mīzān **M_1** // éyle: ile **M_2** / ile: éyle **M_1** / keşrāt: kesrāt **A**
821: étdi: **-A** // ol: kim ol **A** / vaḥy-i: daḫı **M_3** / münzelde: menzilde **M_3;** menzilde **A** / ḥamīm-i: ḥamīm-ü **M_3**
822: iʿdād: aʿdā **M_3** // ḥa Ḥayy’a: ḥattā **M_1** / Ḳayyūm’a: Ḳayyım’ı **M_1** / tebşīrāt: teşīrāt **M_1;** tensīrāt **A**
823: Muḥammed’e: Muḥammed **M_1** // aña Allāh: Teʿālallāh **M_2** / nidā: ḫiṭāb aña **M_3** / ḫiṭābiyyāt: birāt **M_3**
824: éder: édüp **M_2** // éndirdik: énderdik **M_2, M_3;** éndürdik **A**
825: **-M_3**
826: Ḥaḳ’ıñ: Ḥaḳ’uñ **M_3** // Berāt: Bāret **M_2, M_3;** Bārāt **A** / kim ki: ki ki **M_3**

827 Ki ekṣerī müfessirler rumūzı buña aldılar
Daḫı sen de muḥaḳḳaḳ bil ʿamel ét bunda taʿbīdāt
828 Eger buña suʾāl gelse néçün dénildi mübārek
Cevāb budur buña insān ki ḫayır bundadur keṣrāt
829 Ki cümle ehl-i ʿiṣyān hep ki bunda maġfiret olur
Ve illā dört kişiyi Ḥaḳ ki étmez maġfiret Raḥmān
830 Biri kāhin biri sāḥir biri de ḫamr içen dāʾim
Biri de anaya ataya ʿāṣīler-durur kerrāt
831 Daḫı yarlıġamaz Allāh muṣir-i biʾz-zinā dāʾim
Daḫı ribā yéyenleri Ḫudā yarlıġamaz biʾẕ-ẕāt
832 Berāt déndi buña éy kes ki bunda Ḥaḳ berāt vérür
Ki bir yıldan beri étdiklerine vére bir berāt
833 Ki müʾminleriñ eline birer berāt yazar Allāh
Cehennemden azād étdim déyü yazar aña berāt

827: rumūzı: rūyizi M_1; rūmūzi M_2; rūmuzı M_3
828: // insān: esān M_1 / ki: -M_3 / ḫayır: ḫayr M_2; ḫayrı **A** / bundadur: bunda M_1; bunda olur M_3
829: // illā: illā daḫı M_3 / kişiyi: kişi M_1, M_3 / Ḥaḳ: -M_3
830: kāhin: kāhīn M_1 / ḫamr: ḫamır M_1, M_2, **A** // ataya: ataya ki M_2; ataya hem ki M_3 / ʿāṣīler-durur: ʿaṣīler-durur M_2
831: muṣir-ı: muṣīr-ü **A** // Ḫudā yarlıġamaz: yarlıġamaz Ḫudā M_1, M_2, M_3 / biʾẕ-ẕāt: ẕerrāt M_3
832: déndi buña: dénildigi buña M_1; hem néçün M_3 / éy kes: néçün M_1; denildi ki M_3; daḫı **A** / berāt vérür: berād budur M_3 // beri: o bir yıla degin M_3 / étdiklerine: étdüklerine M_3 / vérir: vére bir M_2; vérile M_3; vérür **A**
833: eline: eline ki M_3 / birer: bir M_3 // azād étdim: azād M_2, **A** / aña: aña daḫı M_2, **A** / berāt: bārāt **A**

$M_3$29b	**834**	Ki ʿAbdullāh-ı Ruḳiyye su’āl olundı Berāt’dan
		Né buyurdı éşit anı né söyler zühdi zāhidāt
$M_1$34a	**835**	Ki lā-teşbih néye beñzer ki şol ẕimmīye beñzerdür
		Ḫarācı vérir ol ẕimmī ḫarācından alur berāt
	836	Ki mü’minler namāz ḳılsa oruç ṭutsa zekāt vérse
		Bu gécede vére Ḥaḳ eline éşit anuñ berāt
	837	Melekler mü’mine dérler ḳażā étdik Ḥaḳ’ıñ emrin
		Al imdi sen de eliñe necāt içün yarın berāt
	838	Su’āl olındı ḳulaḳ vér Ḥasan Baṣrī’den éy kişi[300]
		Bu leyle-i Berāt déndi cevāb vér ṣāḥibü’l-ḫayrāt[301]
	839	Bulara pes cevāb vérdi ki zīrā Ḥaḳ Teʿālallāh
		Resūlullāh bu gécede ana raḥmine vāḳıʿāt

834: // buyurdı: buyurur **M_2** / zühdi zāhidāt: zāhidi zāhidāt **M_1;** zühde-i ihdāt **M_3**
835: lā-teşbih: lā-teşbiyye **M_2** / ẕimmīye: zimmīye **M_2, M_3** // vérir: hem vérir **M_3;** vérür **A** / ol: daḫı **M_3** / ẕimmī: zimmī **M_2, M_3** / ḫarācdan: ḫaracdan **M_3** / alur: hem alur **M_3** / berāt: bārāt **M_2**
836: // bu: bir **M_1** / gécede: géce **M_1 A** / vére Ḥaḳ: Ḥaḳ vére **M_2;** vérile hem **M_3** / éşit: éşit ki **M_1;** Ḥaḳ vérir **M_3** / anuñ: **-M_3** / berāt: bārāt **M_2**
837: mü’mine: mü’minlere **M_1** / étdik: édiñ **M_1** / Ḥaḳ’ıñ: Ḥaḳ’uñ **M_3, A** // yarın: daḫı **M_3** / berāt: bārāt **M_2**
838: su’āl olındı: su’āl olundı ki **M_2;** Ḥasan-ı Baṣrī’den **M_3** / ḳulaḳ vér: Ḥasan-ı Baṣīr’den **M_1;** Ḥasan Baṣrī’den ki **M_2;** daḫı su’āl olındı **M_3;** Ḥasan ki Baṣrī’den **A** / Ḥasan Baṣrī’den: ḳulaḳ vérgil **M_1, M_2, A;** sen ḳulaḳ vérgil **M_3** / éy kişi: **-M_2, -M_3, -A;** buña **M_1** // bu: pes **M_3** / leyle-i: leyle **A** / Berāt déndi: pes mübārek déndi **M_1;** pes bārāt déndi **M_2;** mübāreke **M_3;** pes mübārek déndi **A** / ṣāḥibü’l: ṣāḥibi’l **M_1, M_2, A**
839: // gécede: géce **A** / ana: aña **M_3** / raḥmine: raḥmet **M_3**

[300] Bu mısra **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.
[301] Bu mısra **S.H.M.H.K. Yaz. 273** numaralı nüshadan alınmıştır.

A30a	840	Gelür baʿżı rivāyetde melekler dér bu géceye
		Ki leyl-i ʿīd déyü çaġırır ol buña melāʾikāt
M$_2$30a	841	Nétekim müʾminin bayram güne dérler mübārek ʿīd
		Keẕālik bu géceye de melekler dédiler ʿīdāt
	842	Rivāyetdür Resūlullāh ki iḥyā étse bir ādem
		Ki bayram ile Berāt ol gécelerinde ʿibādāt
	843	Ki ḳalbi ölmez anuñ bil cemīʿ ḳalb öldügi zamān
		Ki aḫret ḫavfı héç gétmez anuñ ḳalbinde dāʾimāt
	844	Dédi baʾżı müfessirler bu ḥadīṯ maʿnası budur
		Ki héç şirk étmeye aṣlā küfür söylemeye biʾẕ-ẕāt
	845	Senede dört géce vardur géceler pādişāhıdur
		Biri Berāt biri Ḳadir iki ʿīdler mufaṣṣılāt

840: gelür: gelüp **M$_2$, M$_3$** / dér: dérler **M$_1$** / géceye: géce **M$_1$, M$_2$;** gécede **A** // leyl-i: leyle-i **M$_3$** / çaġırır: çaġırırlar **M$_1$;** çıġırırlar **M$_3$** / ol buña: **-M$_3$;** buña cümle **M$_1$**
841: müʾminiñ: müʾminler **M$_1$, M$_3$;** müʾmīn **A** / güne: günine **M$_3$** / ʿīd: ʿīd déyü **M$_1$** // géceye de: gécede ol **M$_2$;** géceye de ol **A** / ʿīdāt: ʿīd **M$_1$**
842: Resūlullāh: Resūlullāh'ı **M$_1$** // ki: daḫı **M$_3$** / bayram ile Berāt: Berāt ile bayram **M$_3$;** bayram ile Barāt'ı ki **A** / ol: **-M$_1$, -M$_3$** / gécelerinde: gécelerinden **A** / ʿibādāt: ʿibādiyāt **M$_1$, M$_3$**
843: ḳalbi olmaz anuñ bil cemīʿ: anlarıñ ḳalbleri olmaz ki **M$_3$** / anuñ: anıñ **M$_2$** / cemīʿ: cemiʿ **A** / ḳalb: ḳalbler **M$_3$;** ḳalbi **A** / öldügi: öldigi **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // ki: **-M$_3$** / aḫret: āḫiret **M$_3$** / anuñ: anıñ **M$_1$, M$_2$** / ḳalbinde: ḳalbinden **M$_1$, M$_3$**
844: dédi: daḫı **M$_2$** / maʿnası: maʿnāsı **M$_1$;** maʿnisi **M$_2$, M$_3$** / budur: bu kim **M$_1$, M$_2$, A** // aṣlā: Ḥaḳḳ'a **M$_1$, M$_3$** / biʾẕ-ẕāt: ẕerrāt **M$_2$, A;** evḳāt **M$_3$**
845: géceler: géce **M$_3$** // Berāt: Bārāt **M$_2$** / Ḳadir: Ḳadīr **M$_1$, A** / ʿīdler: ʿīdi **M$_1$, M$_2$, A** / müfaṣṣılāt: müfaṣṣalāt **M$_2$, A;** maġfirāt **M$_3$**

846 Ṣaḳın zinhār eyā mü’min géçirme bu géceleri
Bulara taʿẓim[302] éyle kim bulardur leyle-i Berāt

847 Ebū Hüreyre buyurdı Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér bunı sāmiʿāt

$M_1$34b 848 Ki Cebrā’īl baña geldi bu leyle-i Berāt’da kim
Ḫaber vérdi bu géceden bunıñ faẓlını tafṣīlāt

$M_3$30a 849 Bu bir gécedür éy Aḥmed açılır gök ḳapuları
Daḫı raḥmet ḳapuları olur meftūḥ u fetḥiyyāt

850 Bu gécede namāz éyle bu gécede niyāz éyle
Eliñ ḳaldır Ḥaḳḳ’a ḳarşu murādıñ étse maḳbūlāt

851 Dédim ben yā aḫı Cibrīl bu géce né gécedür kim
Bu deñlü éyledi tenbīh bunuñ ḳadrini beyyināt

846: géçirme bu géceleri: bu géceleri géçirme **M_2** / bu: sen bu **M_3** // éyle kim: éde gör **M_3**
847: Resūl-i: Resūl-ü **M_2, A** // bunı sāmiʿāt: sen şāh **M_3**
848: Cebrā’īl: Cebrā’il **M_1, A** / bu: ki **M_2, A** / Berāt’da: Berāt’dan **M_1;** Bārāt’da **M_2, A** // géceden: gécede **M_3** / bunuñ: bunıñ **M_2**
849: gécedir: gécedür **M_2, M_3, A** / açılır: açulur **M_1, A** // meftūḫ u: meftūḫı **M_2, A;** mefʿūl ü **M_3** / fetḥiyyāt: tefḫiyyāt **M_1;** tefḥiyyāt **M_2, A;** tefʿīlān **M_3**
850: éyle: ile **M_2** / éyle: ile **M_2** // ḳaldır: ḳaldur **M_2** / maḳbūlāt: maḳbūlān **M_3**
851: yā: **-M_2, -A** / Cibrīl: Cebrā’il **M_2, A** // éyledi tenbīh: teşbīh éyledi ñ **M_1;** tāvīl éyledüñ **M_3;** tenbīh éyledi **A** / bunuñ: anıñ **M_2** / beyyināt: teşbiyyāt **M_1;** tebyīnā **M_3**

[302] “taʿẓīm” kelimesi vezin gereği “taʿẓim” şeklinde okunmuştur.

852 Ḫiṭāb étdi baña Cibrīl bu gécelerde feṯḥ olur
Ki üç yüz ḳapu açılur ki raḥmet ola fā'iżāt

853 Ki bunda maġfiret éder cemīʿ ḳullarını Allāh
Ve illā béş kimesneyi Ḫudā yarlıġamaz bi'ẕ-ẕāt[303]

854 Ki Ḥaḳḳ'a şirk ḳoşan biri biri sāḥir biri kāhin
Biri de müdmin-i ḫamır biri zānī müzeyyenāt

A30b 855 Biri de aḳçe faydası yéye ol devr-i şerʿisiz
Buları maġfiret étmez meger kim ola tā'ibāt

$M_2$30b 856 Ebū'l-Ḥasan-ı ʿUlvi'ye su'āl olundı Berāt'dan
Ki Ḳadr'i éyledi iḫfā Berāt'ı étdi ẓāhirāt

857 Cevāb vérdi o sā'ile ki zīrā leyletü'l-Berāt
Tażarruʿlar teẕellüller édecek gécedür keṣrāt

852: gécelerde: géce **M_3** / feṯḥ: fetiḥ **M_1;** feṯḥ **M_3** // açılur: açulur **A** / fā'iżāt: ḫaṭī'āt **M_3**
853: bunda: bundan **M_1** / éder: olur **M_2** / cemīʿ: **-A;** cemiʿ **M_3** // kimesneyi**:** kimseye **M_2;** kimesne'i **M_3** / Ḫudā yarlıġamaz: yarlıġamaz Ḫudā **M_1, M_2, M_3, A** / bi'ẕ-ẕāt: ẕürrāt **M_3**
854: ki: **-M_3** / ḳoşan: ḳoşandır **M_3** / sāḥir: sāhir **M_1;** sāhin **M_3** // müdmin-i ḫamır: müdhīn-i ḫamır **M_1;** müdmin-ü ḫamrı **M_2;** ḫamr içen dā'im **M_3;** müdmin-i ḫamrı **A** / zānī: zānī ki **M_1** / müzeyyenāt: müzeyyināt **M_1, M_3, A**
855: faydası: fā'idesin **M_1, M_3** / yéye: yéyen **M_3** // tā'ibāt: tā'ibān **A**
856: Ebū'l-Ḥasan-ı ʿUlviyye: Ebū'l-Ḥasn-ı ʿUlvī **M_2;** Ebū'l-Ḥasan-ı ʿUlvīden **A** // éyledi iḫfā: iḫfā éyledi **M_1** / Berātı: Berāt **M_2;** Bārāt'ı **A**
857: leyletü'l-: leyleti'l **M_1;** leyle-i **M_3** // keṣrāt: keṣerāt **M_2**

[303] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 7063** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

858 Ḳadir gécesi çün raḥmet daḫı iʿṭā gécesidür
Ki raḥmetim araya ḳullarım olmaya nāʾimāt

859 Ki İḥyā-i ʿUlūm yazdı ḫaberde vārid oldı kim
Ki bir gün Ḥażret-i ʿĪsā édipdi ṭaġa bāʿidāt

860 Ki gördi ṭaġ başında ol ki beyāż ḥacer-i mermer
Bunı gördi taʿaccüb ḳıldı oldı aña fākirāt

$M_1$35a 861 Ḫudā vaḥy éyledi aña ki yā ʿĪsā séver misin
Ki bundan daḫı bir ʿaceb saña édem mi beyyināt

862 Dédi ʿĪsā neʿam yā Rab baña göster né şeydir ol
Naṣīḥat alayım andan olayım ben de zāhidāt

863 Ki oldı ṭaş iki pārça içinden çıḳdı kim bir şeyḫ
Ḳatı aḥsendür ol ḳoca ʿibādetde mübāliġāt

$M_3$30b 864 Ki bir gökçek aġaç anuñ öñünde gördi pes ʿĪsā
İki budaġı var anuñ ki ḫurmā-y-ile tezyīnāt

858: Ḳadir: Ḳadīr **M_1, M_2, A** // raḥmetim: raḥmim **M_2** / olmaya: olmaya ki **M_3**
859: // édipdi: édividi **M_1;** édüpdür **M_3;** édüpdi **A** / bāʿidāt: ṭamāġāt **M_2;** ẓāʿidāt **M_3** ṭamāʿat **A**
860: ṭaġ: ṭaġında **M_3** / başında: üstinde **M_3** / ol ki: olupdur **M_3;** ol ki bir **A** / ḥacer-i mermer: mermer **M_3** // ḳıldı: ḳıldı ki **M_1**
861: vaḥy: vaḥyi **M_1** / aña ki: aña **M_1, M_3** / yā ʿĪsā: -**M_3** / séver misin: sen né istersiñ **M_3** // bundan: bunda **M_2, A** / bir ʿaceb: aʿceb **M_2;** aʿcabā **M_3** / saña: ḳıldı ki saña **M_1**
862: şeydir: şeydür **M_3** // alayım: ala **M_3** / zāhidāt: ẕāhidāt **M_1**
863: pārça: pāre **M_3** / kim bir: bir **M_1, M_2, M_3** / şeyḫ: şeyḫi **M_3** // ʿibādetde: ʿibādātda **A**
864: aġaç: aġacı **M_2** / anuñ: anıñ **M_2** / öñünde: öñinde **M_1** / pes: -**M_3** // anuñ: anıñ **M_2** / ki: -**M_1** / ḫurma-y-ile: ḫurma ile **M_2, M_3** / tezyīnāt: tezbiyāt **M_1;** yīnāt **A**

865 Biter birinde ḫurmā kim birinde yaş üzüm biter
Buları Ḥaḳ aña vérmiş düni gün éde maʿīşāt

866 Dédi nédir bu öñüñdeki aġaç yā ki şeyḫ seniñ
Ki şeyḫ dédi benim rızḳım budur yérem ki her sāʿat

867 Dédi ʿĪsā né zamāndan beri bunda olursuñ sen
Ki ḳaç yıldan beri bunda édersiñ Ḥaḳḳ'a taʿbīdāt

868 Ki şeyḫ dédi ki dört yüz seneden beri içindeyim
ʿİbādet éderim Ḥaḳḳ'a ki şükür ola dāʾimāt

869 Dédi ʿĪsā ki yā Mevlā ʿaceb dünyā yüzinde héç
Ki bundan efḍali ekrem ʿaceb olur mı mevcūdāt

A31a 870 Ḫudā vaḥy éyledi aña éşit benden ki yā ʿĪsā
Zamān-ı āḫir içinde gele bir dürlü maḫlūḳāt

$M_2$31a 871 Getürem anda bir nebī Muḥammed'dür anuñ adı
Anuñ ümmetleri vardur édem anlara tekrīmāt

865: ḫurma kim: ki ḫurma M_3 // düni: dügün M_1; düna M_2; o M_3 / éde: éde ol M_3 / maʿīşāt: maʿişiyyāt M_1; meʾkūlāt M_3
866: nédir: nédür M_2, A; Īsā M_3 / bu: kişiye M_3 / yā ki: yā M_1, M_2, M_3 / şeyḫ: şeyḫi M_1 / seniñ: -M_3 // dédi benim rızḳım: benim rızḳım dédi M_2 / budur: -M_2; daḫı M_3 / yérem ki: yérirem ki M_2
867: / olursuñ: olursıñ M_1, M_2, M_3 / sen -M_3 // édersiñ: éderseñ M_3 / taʿbīdāt: ʿibādet M_2
868: ki: -M_3 / seneden: yıl M_2; yıldan A / beri: beri öldüm M_2, A / içindeyim: içinde M_1; içindeyin ben M_3 // ʿibādet: ʿibādāt M_2, A / éderim: éderem M_2, M_3, A
869: yā : -A / Mevlā: Rabbi M_3; Mevlā A / ʿaceb: daḫı M_3 / dünyā: dünyāda M_3 / yüzinde héç: bundan aʿceb M_3; yüzünde A // ki: ʿaceb daḫı M_3 / efḍali ekrem ʿaceb: efḍal ki ḳul M_3 / olur mı: ola mı M_2, A
870: vaḥy: vaḥyi M_1 / ki: -M_1
871: Muḥammed'dür: Muḥammed'ür M_2, M_3 / anuñ: anıñ M_2 // anuñ: anıñ M_2 / vardur: vérdür A

872 Bular bir gün oruç ṭutsa ki şaʿbānıñ içinde bil
Ki bu ādemden efḍaldur ṣevābları olur keṣrāt

873 Ḫuṣūṣā leyletü'l-Berāt ki iḥyā édeler anı
Ki ẕikre olalar meşġūl ʿibādet édeler keṣrāt

$M_1$35b 874 Bunuñ dört yüz seneden beri étdigi ʿibādetden
Baña sévgilidür bilgil budur eḥaḳḳ u taḥḳīḳāt

875 Dédi pes Ḥażret-i ʿĪsā n'olaydı ben żaʿīf ḳuluñ
Ki ümmet-i Muḥammed'den olaydım ben de dāʾimāt

876 Temennī éyledi ʿĪsā Muḥammed'e ola ümmet
Duʿālar éyledi Ḥaḳḳ'a duʿāsın étdi maḳbūlāt

877 Anuñ-çün göge refʿ oldı ṣoñucı éner ol yére
Daḫı aʿmāl éde anuñ şerīʿāt-ile meşrūʿāt

878 Ulū'l-ʿaẓīm nebī iken ṭaleb ḳıldı Muḥammed'i
Murādın vérdi Ḥaḳ aña şükürler étdi teksīrāt

872: bular: ki daḫı **M_3** / şaʿbānıñ: şaʿbān **M_3** / içinde: ayını **M_3** / bil: anlara **M_3** // ki bu: bu **M_3** / ādemden: ādemden ki **M_3**
873: leyletü'l: leyleti'l **M_1;** leyle-i **M_3** / édeler: éderler **M_1** // ʿibādet: ʿibādāt **M_2**
874: bunuñ: bunıñ **M_2** / seneden: senesinden **M_1, M_2, A** / beri: anda **M_1;** bu **M_2, A** // eḥaḳḳ u: eḥaḳḳı **M_1, A**
875: n'olaydı: n'ola-y-idi **M_1, M_2** / ben: pes **M_2** // olaydım: ola-y-idüm **M_1** / bende: ben anda **M_1**
876: temennī: temennā **M_1, M_2** // maḳbūlāt: teḳbīlāt **M_1, A**
877: anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, A** / refʿ: refiʿ **M_1** / oldı: etdi **M_1; M_3** / ṣoñucı: ki ṣoñra **M_3** / éner: énecek **M_3** / ol: **-M_1, -M_3** // daḫı: ki **M_1, M_2** / anuñ: anıñ **M_2** / şerīʿāt-ile: şerʿiyle **M_1, M_2;** şerʿile **M_3** / meşrūʿāt**:** ola meşrūʿāt **M_2, M_3, A**
878: ʿaẓīm: ʿazim **M_1, M_3** / aña: aña ki **M_3** / şükürler: şükür **M_3** / étdi: étdi ki **M_3** / tekṣīrāt: tekbīrāt **M_1, M_3**

$M_3$31a **879** Gel imdi ḳadriñi bil sen ṭuta gör sünnetin anuñ
Giresiñ yevm-i aḫretde livāü'l-ḥamde taḍlīlāt

[304]Der-beyān-ı feżāʾili ramażān ḳalellāh Teʿālā "Şehrü ramażāne elleẕī ünzile fīhi'l-ḳurānü hüden linnāsi ve beyyinātin mine'l-hüdā ve'l-furḳān"[305]

880 Elā yā eyyühe'l-müʾmin ḳulaḳ vér édeyim iʿlām
Beyān édem saña ṣavmı ki oldur zīnet-i İslām
881 Ṣavım rüknidür İslām'ıñ ki ansız Müslimān olmaz
Ki ansız cennete girmez démişdür Ḥażret-i ʿAllām
882 Ṣıyāmın bize farż étdi ḳıyāmı ḳıldı teṭavvuʿ
Buña kim taʿẓim[306] étmeye yéri olur anuñ żırām
883 Dédi ol Ḥażret-i ʿAllām receb benim ayım dédi
Muḥammed'iñ-durur şaʿbān ki oldur seyyidü'l-enām

879: bil sen: sen bil **M_3** / anuñ: anıñ **M_2** // giresiñ: giresin **M_1, M_3** / livāü'l-ḥamde: livā-i Aḥmed'e **M_1;** livāü'l-ḥamdi **M_2;** livā-i ḥamde **A** / teḍlīlāt: temlīkāt **M_3;** taẓlīlāt **A**
880: // oldur: olur **M_2, A**
881: ṣavım: ki **A** / ki: **-M_1** / İslām'ıñ: İslām'uñ **M_3** // ʿAllām: Mevlā ʿAllām **M_3**
882: ḳıyāmı ḳıldı teṭavvuʿ: teṭavvuʿ ḳıldı ḳıyāmın **M_3** // anuñ: anıñ **M_2, M_3** / żırām: żurrām **M_2;** żarrām **M_3**
883: ol: **-M_1** // Muḥammed'iñ: Muḥammed'üñ **M_1** / oldur: olur **M_3** / seyyidü'l: seyyidi'l **M_1, M_2**

[304] Bu başlık **M_1** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_2** nüshasında *Fī feżāʾili şehri ramażān ḳavlühü Teʿālallāh "Şehrü ramażān elleẕī ünzile fīhi'l-ḳurān";* **M_3** nüshasında başlık *Ḳavlühü Teʿālā "Şehrü ramażāne elleẕī ünzile fīhi'l-ḳurānü hüden linnāsi ve beyyinātin min'el-hüdā ve'l-furḳān";* **A** nüshasında bulunmamaktadır.
[305] Başlık **Bakara Sūresi'nin 185.** ayetidir. **Anlamı:** (O sayılı günler), insanlar için bir hidayet rehberi, doğru yolun ve hak ile batılı birbirinden ayırmanın apaçık delilleri olarak Kur'an'ın kendisinde indirildiği Ramazan ayıdır.
[306] "taʿẓīm" kelimesi vezin gereği "taʿẓim"şeklinde okunmuştur.

A31b	884	Recebde ṣā’im olanı yarlıġadım[307] cemī‘ cürmin
		Bulurlar raḥmet-i keṣret görürler çoḳ yüce maḳām
$M_2$31b	885	Ki şa‘bānda oruç ṭutsa ki maẓhar ola ol yarın
		Şefā‘at bayraġın aça birike taḥtına ṣavvām
$M_1$36a	886	Ki ṭoġdı şehr-i mü’minin ṭahāret ister ol eyyām
		Çü ṭoġdı raḥmetü’l-ālem buña ta‘ẓīm gerek ikrām
	887	Ki ta‘ẓīm né-y-ile olur yédi ‘uẓvın éde imsāk
		Ḳulaḳ dil göz daḫı ḳarın ḥarāma étmeye iḳdām
	888	Ayaġın hem öñün ardın daḫı ẓahrını ḥıfẓ éde
		Éde cümlesini imsāk oruç böyle olur ṣavvām
	889	Ki imsāk éde ḳulaġın ki ġıybet diñleme her ān
		Daḫı diñleme çalġular né deñlü var ise bed ḫām

884: olanı: olana M_1 / yarlıġadım: yarlıġaram M_1, **A;** yarlıġarım M_3 // bulurlar: bulalar M_2**;** bulara M_3 / raḥmet-i keṣret: keṣret-i raḥmet M_1, M_3 / çoḳ: **-**M_3

885: ṭutsa: ṭutan M_1 / maẓhar: muṭahhar M_3 // bayraġın: yapraġın M_1 / ṣavvām: żarrām M_3

886: mü’minin: mü’minine M_1, M_2 / eyyām: ayda M_3 // çü: çün M_1 / raḥmetü’l-ālem: raḥmete’l-ālem M_1, **A;** raḥmet-i ‘ālem M_3

887: né-y-ile: né ile M_3 / yédi: daḫı M_3 / ‘uẓvıñ M_1**;** ‘uẓvun M_2**;** ‘ıẓvun **A**

888: ayaġın: ayaġını M_3 / hem: **-**M_3 / ẓahrını: ẓahrın M_2, M_3, **A** / ḥıfẓ: ḥıfız M_2, M_3 // éde cümlesini: ki cümlesini éde M_3 / ṣavvām: ḫuddām M_3

889: ki imsāk éde ḳulaġıñı: daḫı ḳulaġıñı imsāk M_3 / éde: ét M_1 / ḳulaġıñı: ḳulaġın M_2 / ġıybet: ġıybetden M_2 / diñleme: daḫı M_2**;** diñlemeden M_3 / her ān: **-**M_3 // diñleme **-**M_3 / çalġular: çalġulardan da M_3 / ḫām: hām M_1**;** nām M_3

[307] Vezinde bir kural olarak n’nin hece kapatmadığı bilinmektedir. “m ve likit sesler l, r”de n gibi heceyi kapatmayan ünsüzlerden sayılmıştır.

890 Ki imsāk éyle diliñi ki mālāyaʿni[308] söyleme
Daḫı ġıybet fuḥuş sözler diliñden çıḳmasın iştām

891 Gözüñle baḳma ḥarāma ki imsāk éyle göziñi
Ki zīrā Ḥaḳ ḳabūl étmez orucuñ redd olur ṣavvām

892 Ḥarāmı ḳatma ḳarnıña ḳabūl olmaz ḳamu aʿmāl
Ki bir loḳma ḥarām ḳırḳ gün ʿameller maḥv éde iʿlām

893 Yürüme bunda ḥarāma ki ġayrıñ milkine başma
Daḫı zināya ḫırsızlıḳ mala[309] éyleme sen iḳdām

M$_3$31b 894 Resūlullāh buyurdı kim ki çoḳ ṣāʾim-durur maġbūn
Ki çoḳ ṣāʾim-durur maġfūr bunı ḳāḍī éder iʿlām

895 Oruç ṭutdum déyü daʿvā ḳılasıñ sen de éy kişi
Ateşe[310] atalar ṣoñra ki maġbūn bu-durur ālām

890: ki imsāk éyle diliñi: ki diliñi imsāk ét **M$_3$** // ġıybet: ġaybet **M$_1$, M$_3$** / fuḥuş: fuḥūş **M$_2$** / sözler: söyleme **M$_3$** / çıḳmasın: çıḳmasun **M$_2$, M$_3$, A** / iştām: estām **M$_1$;** eytām **M$_3$**
891: gözüñle: göziñ-ile **M$_1$** / göziñi: gözüñi **A** // orucuñ: orucuñı **M$_3$;** oruç **A** / red: **-M$_3$;** mürd **M$_2$;** murād **A** / ṣavvām: ḥarām **M$_3$**
892: // loḳma: laḳma **A** / iʿlām: īlām **M$_1$;** alām **M$_2$, A**
893: **-M$_3$** / ḥarāma ki: ḥarāmıña **M$_1$** // zināya: zināyı **M$_2$** / ḫırsızlıḳ: ḥırṣızlıḳ **M$_2$;** ḫırṣızlıḳ **A** / mala: māl **M$_1$**
894: buyurdı kim ki: buyurdı kim **M$_1$;** né buyurdı ki **M$_3$** // ḳaḍī: ḳā **A**
895: ḳılasıñ: daḫı ki **M$_3$** / sen de: sen **M$_3$** / éy kişi: ḳılasıñ da **M$_3$** // bu-durur: budur **A**

[308] "mālāyaʿnī" kelimesi vezin gereği "mālāyaʿni"şeklinde okunmuştur.
[309] "māl" kelimesi vezin gereği "mal"şeklinde okunmuştur.
[310] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş"şeklinde okunmuştur.

896 Ki yevmi aç gezesiñ de daḫı ṣu içmeyesiñ de
Ki deftere yazılmaya ki vā-veylā saña bed ḫām

897 Ki mü’minin déyü daʿvā ḳılasıñ sen de éy kişi
Ḥarām ḥelāl démez yérsiñ vurula aġzıña licām

898 Ki envāʿi żiyāfetler ki bunda ittiḫāẕ étdik
Ḥarām mıdur ḥelāl midür démezsiñ étdiñ iltiḳām

$M_1$36b, A32a **899** Néden farż éyledi saña bu şehr-i aʿẓamı Allāh
Taḥarrī éylemeñ anı ki ṣormañ birine ṣıyām

$M_2$32a **900** Ramażān ayını saña néden farż éyledi Allāh
Anı sen héç aramazsıñ ḳanı īmān ḳanı İslām

901 Ki bir yıldan gine yıla varınca sen de éy kişi
Néce ḥarām yémişsiñdir anuñ-çün emr éder ʿAllām

902 O ḥarāmdan bedeniñde néce envāʿi et bitdi
Bu ṣavmilen géder ol et beden pāk ola bi’ṣ-ṣıyām

897: ḳılasıñ: ḳılarsıñ **M_1, A** / vurula: vurıla **M_3;** vururlar **A** / licām: lücām **M_2, M_3;** lüccām **A**
898: bunda: bundan **M_3** / édik: édiñ **M_1** // démezsiñ: démez **M_3** / étdiñ: édeñ **M_1;** éderseñ **M_3**
899: farż: farżı **M_1** / aʿẓamı Allāh: aʿẓamullāh **M_2, A** // birine: bir néye **M_3** / ṣıyām: ṣıyyām **M_2, M_3**
900: ayını: ayın **M_1** / néden: daḫı **M_3** / farż: farżı **M_1** // anı sen héç: emrullāhı **M_3** / aramazsıñ: ḳayırmazsıñ **M_3**
901: gine: gele **M_3** // yémişsiñdir: yémişsiñdür **M_1, M_2, A** / anuñ-çün: anıñ-çün **M_1, M_3** / emr: emir **M_1**
902: bitdi: yétdi **M_1** // bu: ki bu **M_1;** ki **A** / ṣavmilen: ṣavm-ile **M_3;** ṣavmın **A** / géder: géde **M_1, M_3, A** / ol: bu **M_1, M_3** / beden: bedenden **M_1;** bedeniñ **M_3** / pāk ola: pāki **M_3** / bi’ṣ-ṣıyām: bi’s-ṣıyyām **M_3**

903 Ararsıñ bunda sen ẕevḳiñ bu ay ẕevḳ ayı degildür
Teẕellül ayıdur bu ay ẓikir ayı-durur ifhām

904 Érit anı ki bu ayda géde hep o ḥarām etler
Ki ekṣer güni ki aç gez ḳuru etmegilen aḫşam

905 Meẕellet ayıdur bu ay taḳarrüb ayıdur bu ay
İṭāʿat ayıdur bu ay ʿibādet éyle her eyyām

906 Ki tevbe ayıdur bu ay ki envāʿi maʿāṣīden
İṭāʿat ayıdur bu ay cemīʿ evāmiri aḥkām[311]

907 Ki taṭhīr ayıdur bu ay cemīʿ envāʿi denesden
Ki aḫlāḳ-ı ḥamīd-ile müzeyyen ola gör eyyām

908 Ki taṭhīr éyle ḳalbiñi ki ġıllı ġışşı ḥasedden
Daḫı kibri riyādan sen ṣaḳın ur aġzına lüccām

909 Tevāżuʿ ayıdur bu ay fuḳarāya mesākīne
Ki iṭʿām ayıdur bu ay ki muḥtāca édiñ inʿām

903: ararsıñ: édersiñ **M₁, M₃** / ẕevḳiñ: ẕevḳi **M₃** / ẕevḳ: ẕevḳi **M₁, M₂** / ayı: ay **M₂** / degildür: degil-durur **M₂** // teẕellül: teẕellüller **A** / ayıdur: aydır **M₁** / ifhām: efhām **M₁, M₂**
904: érit anı ki: bu ayda **M₃** / bu ayda: éridir **M₃** / géde: sen de **M₃** / hep: daḫı **M₃** / étler: étleri **M₃** // güni ki: güni **M₁;** günü ki **M₂** / ḳuru: ḳurı **M₂, M₃, A** / etmegilen: etmege sen **M₂, A;** daḫı ét ifṭār sen **M₃**
905: // éyle: ile **M₂**
906: **-A** // cemīʿ: cemʿ **M₃** / evāmiri: evāmire **M₂, M₃, A**
907: **-M₃** // ḥamīd-ile: ḥamīde-y-ile **M₁**
908: éyle: ét **M₃** / ḳalbiñi ki: bu ayda sen **M₃** / ġıllı ġışşı: ḳalbiñi pakla **M₃** // kibri riyādan: kibr ḥased riyā **M₃** / ṣaḳınur: ṣaḳındur **M₁;** ṣaḳın **M₃** / lüccām: ilḥām **M₁;** lücām **M₂;** urılur licām **M₃**
909: tevāżuʿ: tevāżıʿ **M₁;** tevażżuʿ **A** / ayıdur bu: bu aydur **M₂** // ayıdur: ayıdır **M₁** / muḥtāca: muḥtāc **M₁** / édiñ: édüñ **A** / inʿām: iṭʿām **M₃**

[311] Bu beyit **M₂** nüshasında **907.** beyit olarak verilmiştir. **M₃** nüshasında ise **13** beyit sonra verilmiştir.

M$_3$32a	910	Bu bir şehr-i ʿaẕīmdür kim ki taʿẓīm éyle ṭut anı
		Bu bir şehr-i mübārekdür ki ḳalīliñ çoḳ olur tām
	911	Bu ayda bir géce vardur ki biñ aydan ḫayırlıdur
		Anı iḥyā édenlere vére biñ bir yüce maḳām
M$_1$37a	912	Taḳarrüb ayıdır bu ay ki envāʿi taṣadduḳla
		Bu ayda bir ṣevāb étmeñ ki biñ ṣevāb vére ʿAllām
	913	Ki bir ẕikr éyleseñ bunda ki nāfile namāz gibi
		Ki ġayrı ayda farż namāz ḳadar ṣevāb vére ʿAllām
A32b	914	Bu ayda dīniñe mühlet vérirseñ sen eger kişi
		Ki ġayrı ayda baḫşişler ḳadar ṣevāb éde inʿām
M$_2$32b	915	Bu ayda farż edā étmek namāz gibi zekāt gibi
		Ki yétmiş farż edā étmiş ḳadar ṣevāb vére ʿAllām
	916	Ṣabır ayı-durur bu ay ṣabır cennet ṣevābıdur
		Görürsüñ yarın anda sen néler iḥsān éde ʿAllām

910: şehr-i ʿaẕīmdür: ʿaẕīm-durur ay **M$_2$, A** / kim ki: kim **M$_1$;** ki ki **M$_3$** / éyle: ile **M$_3$** / ṭut: dut **M$_1$, M$_2$, A** // bir: **-M$_1$** / ki: **-M$_1$, -M$_1$, -A** / ḳalīliñ: ḳılıñ **M$_2$, A;** bunda **M$_3$** / çoḳ: cürmi **M$_1$;** ḫūyı **M$_2$, A** / olur: **-M$_3$;** oluñ **M$_2$** / tām: bī-nām **M$_2$, A;** inʿām **M$_3$**

911: ḫayırlıdur: ḫayırludur **M$_3$, A** // vére: vérile **M$_1$, M$_3$** / biñ bir: pek **M$_1$, M$_3$;** bir **M$_2$, A**

912: ayıdır: ayıdur **M$_2$, M$_3$, A** / taṣadduḳla: taṣadduḳlar **M$_3$** // vére: ola **M$_1$, M$_3$** / ʿAllām: īcām **M$_1$;** éy ḥām **M$_3$**

913: ki bir: bu ayda bir **M$_3$** / ẕikr: ẕikir **A** / éylesen: étse **M$_3$** / bunda ki: ki **M$_3$** // ʿAllām: inʿām **M$_3$**

914: diniñe: diniñ **M$_1$;** diniñi **M$_2$, A** / vérirseñ: vérirsiñ **M$_2$** / eger: éy **M$_3$** // baḫşişler: baġşiş éylemiş **M$_1$, M$_2$, A** / ṣevāb éde: ṣevābı **M$_1$;** ṣevāb **M$_2$, A**

915: farż: farżı **M$_1$** // yétmiş: **-M$_2$** / farż: farżı **M$_1$, M$_2$** / vére: éde **M$_3$**

916: ṣabır: ki ṣabır **M$_3$** / ayı-durur: ayıdur **M$_3$, A** / ṣabır: daḫı **M$_3$** // görürsüñ: görürsiñ **M$_2$, M$_3$** / ʿAllām: inʿām **M$_3$**

917 Né dér Allāh meleklere baḳıñ ḳullarıma sizler
Ki şehvetlerini kesüp baña çün oldılar ḫuddām

918 Bularıñ ṣabrı çün yarın ḥisābsız ben ṣevāb vérem
Gireler uçmaġa anlar murādların édem inʿām

919 Benim bunlara cennetde vérecegim şehirleriñ
ʿAdedin kimse bilmez héç ki benden ġayrı bir enām

920 Daḫı ḫūrī ve ġılmānıñ ṣaġışın kimse bilmez héç
Ki benden ġayrı bir kimse ʿadedin bilmeye enām

921 Ben ol yevm-i ḳıyāmetde getürem ʿarşıñ altına
Ki cennetden gele ṭaʿām yéyeler içeler ṣavvām

922 Ḳuṣūr-ı ḫalḳ ateş[312] içinde yanarlar[313] bular cümle
Ki cennetden gele ṭaʿām ki ẕevḳ-i ʿayş éde eyyām

923 Bu ay şehr-i mübārekdür bu ay şehr-i taṣadduḳdur
Ki bunda vérilen zekāt birine biñ olur inʿām

917: **-M₃** / baḳıñ: ḳaḳıñ **M₂** // ḫuddām: ḥallām **M₁**
918: **-M₃** / bularıñ: buların **A** / çün: içün **M₂**// inʿām: iʿlām **M₂**
919: **-M₃** / bunlara: bulara **M₂**
920: **-M₃** / ġılmānıñ: ġılmānlarıñ **M₁**
921: **-M₃**
922: **-M₃** / ḫalḳ: ḫalḳı **M₁;** ḫalḳa **M₂;** ḫalḳıñ **A** / yanarlar: yanarlarken **M₁, M₂, A** / bular**:** bu **A** // gele: **-M₁** / cennetden gele ṭaʿām: ẕevḳ-i ʿayş éde eyyām **M₂** / ki: **-M₂** / ẕevḳ-i ʿayş éde eyyām: cennetden gele ṭaʿām **M₂**
923: **-M₃** / mübārekdür: mesāvitdür **M₁;** mesāvetdür **A** // vérilen: véreler **M₂** / birine: yérine **M₂**

[312] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.
[313] Bu kelime vezin gereği **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.

924 Ḳuṣūr éde bir aḳçeniñ yérine yédi yüz aḳçe
Ki bunda yédi biñ olur ġafil[314] géçme ṣaḳın ṣavvām

$M_1$37b 925 Resūlullāh buyurmışdur bu ayda bir kişi diñle
Faḳīre étse bir eṣvāb néler iḥsān éde ʿAllām

926 Aña da géydire Allāh ki bir ḥulleyi cennetde
Daḫı géydire bir tāc kim mużī ola cemīʿ eyyām

927 Ṭoyursa bunda bir açı né işleye aña Allāh
Ḳıyāmetde cemīʿ maḫlūḳ aç iken olalar iṭʿām

928 Cemīʿ cennet yémişini aña rūzī ḳıla Allāh
Ki her birinde bir dürlü ṭaʿām vardur biliñ enām

A33a 929 Ki öyle bir leẕīẕdür kim anı vaṣf édemez vaṣṣāf
Hemān ancaḳ bilür Allāh né ḥaddı dādı var ṣavvām

$M_2$33a 930 Ki bir kimse bu aylarda ki bir ṣusıza ṣu vérse
Ki cennetde ṣu vére Ḥaḳ raḥīḳ ü zencebīl aḫtām

924: **-M_3** / éde: ayda **M_1** / aḳçe: olur **M_1**
925: **-M_3**
926: **-M_3** // eyyām: ʿAlām **M_1;** iʿlām **A**
927: né éşleye aña: aña né éşleye **M_3** // cemīʿ: cemʿ **M_3** / maḫlūḳ: maḫluḳ **A** / olalar: ol ola **M_3**
928: cemīʿ: cemʿ **M_3** // vardur: vérür **M_2**
929: kim: ki **M_3** // ḥaddı dādı: ḥadda dād **M_2;** ḥadda zār **M_3;** ḥaddı var **A** / var: var ola **M_3**
930: ṣusıza: ṣuṣaza **M_2;** ṣuṣuza **M_1, A** // raḥīḳ ü: raḥīḳi **M_1, M_2, A** / zencebīl: zencebīlü **M_3** / aḫtām: iḫtām **M_1, A;** aḥdām **M_3**

[314] "ġāfil" kelimesi vezin gereği "ġafil" şeklinde okunmuştur.

931 Ki öyle bir ṣudur kim ol ki baldan ṭatludur ol ṣu
Bir içen ṣuṣamaz ġayrı ṣovuḳdur ḳardan éy icmām

932 Buyurdı seyyidü'l-kevneyn ki bir mü'mini bir kimse
Ṭoyursa ḳarnını bir kez daḫı ṣu vérse ol ʿAllām

M$_3$32b 933 Yédi ḫandaḳ[315] anı Allāh ıraḳ éde cehennemden
Ki her ḫandaġıñ arası yédi yüz yıl ḳadar ārām

934 Bu ay keṣretde artuḳdur ki dünyāda ve aḫretde
Naṣīb-ile gelür bu ay müsāfir gibidür ṣıyām

935 Ki baʿżı ṣāliḥ olanlar fuḳarāyı mesākīni
Bu ayda gözedir anlar édeler anlara iṭʿām

936 Daḫı ifṭāra çaġırır ki fiṭrayı vérir bunda
Daḫı zekāt vérir bunda din[316] eṣeri olan enām

931: ki: **-M$_2$** / kim ol ki: ol kim ki **M$_1$, M$_2$;** ki leẕẕeti **M$_3$** / ol ṣu: **-M$_3$** // éy: daḫı **M$_1$;** daḫı éy **M$_3$** / icmām: ecmām **M$_1$, M$_2$;** cām **M$_3$**
932: seyyidü'l-kevneyn: seyyide'l-kevneyni **M$_1$;** seyyidü'l-kevneyni **M$_2$, M$_3$** / ki bir: ki **M$_1$** / mü'mini: mü'mine **M$_1$, M$_2$, A** // ʿAllām: iʿlām **M$_3$**
933: ḫandaḳ: ḥandaḳ **M$_1$, M$_2$, M$_3$, A** // ḫandaġıñ: ḥandaḳıñ **M$_1$;** ḥandagıñ **M$_2$, A;** ḥandaġıñ **M$_3$** / yıl: **-A**
934: ay: **-M$_2$** / keṣretde: keṣret **M$_3$** / artuḳdur: aratḳadur **M$_1$;** artuḳdır **M$_2$;** artaḳdur **M$_3$** // naṣīb-ile: naṣīl ile **M$_3$** / ṣıyām: ṣayyām **M$_2$**
935: ki: **-M$_3$** / olanlar: olan ḳullar **M$_3$;** olanlara **A** / fuḳarāyı mesākīni: fuḳarāya mesākīne **M$_1$, M$_2$, A** // gözedir: gözedür **M$_3$, A** / anlar: anlara **M$_2$** / édeler: éderler **M$_3$**
936: ifṭāra: ifṭārda **M$_2$** / çaġarır: çıġırır **M$_3$** / ki: daḫı **M$_3$** / fiṭrayı: fiṭra **M$_1$** // zekāt: zekātı **A** / din: dīni **M$_1$** / eṣeri: eṣer **M$_1$;** āṣārı **M$_3$**

[315] "ḫandaḳ" kelimesi iki mısrada da farklı yazılmıştır.
[316] "dīn" kelimesi vezin gereği "din" şeklinde okunmuştur.

937 Néce tecribe olmuşdur bu aydaki olan niʿmet
Ḳuṣūr éden keşīr olur bunı şek éyleme ṣavvām

M138a 938 Oruç ṭutan kişiye Ḥaḳ ki vérdigi ṣevāb ḳadar
Ki ifṭār étdiren kimse o deñlü ṣevab-ı inʿām[317]

939 Ki noḳṣān olmaya aṣlā anuñ ecrinden éy kişi
Ki bir günüñ iki olur buyurdı seyyidü'l-enām[318]

940 Otuz gün ifṭar[319] étdirseñ otuz kimseye éy kişi
İki ay ṣā'im olmışça ḳadar ṣevāb vére ʿAllām

941 Azād éde daḫı otdan bu ifṭārıñdan ötürü
Elem çekdirmeye aṣlā ḳıyāmetde saña ʿAllām

942 Dédiler yā Resūlullāh ki cümlemüz bulamazız
Ki bizde étdirek ifṭār bize de Ḥaḳ éde inʿām

937: néce: daḫı **M3** / tecribe: tecrībe **M1;** tecrübe **M3** / olmuşdur: olmışdur **M1** / aydaki: aydaġı **M1, A** / niʿmet: himmet **M1** // éden: aydan **M1, M3** / bunı: buña **M2**
938: // étdiren: étdürende **M3** / kimse: **-M3;** kesde **M1;** kesede **M2** / ṣevab-ı: eṣvāb-ı **M1, M3;** ṣevāb vére **M3**
939: anuñ: anıñ **M1, M2** / ecrinden: ecrinde **M3** // günüñ: güniñ **M1, M3** / seyyidü'l: seyyidi'l **M1**
940: **-A** / étdirseñ: étdürseñ **M1** / otuz kimseye: iki ḳat olur **M3** // ḳadar ṣevāb: ṣevāb **M3** / vére: vére saña **M3** / ʿAllām: aʿlām **M3**
941: ifṭārıñdan: ifṭārından **M3** / ötürü: ötüri **M2, M3, A**
942: bulamazız: bulamazuz **M3** // étdirek: étdürüp **M3;** étdirik **A** / bize de: bize **M3** / inʿām: īdām **M3**

[317] "ṣevāb-ı inʿām" tamlaması vezin gereği "ṣevab-ı inʿām" şeklinde okunmuştur.
[318] Bu mısra **M3** nüshasında şöyledir: İki ay ṣā'im olmışça ḳadar ṣevāb vére ʿAllām
[319] "ifṭār" kelimesi vezin gereği "ifṭar" şeklinde okunmuştur.

943 Ki bir faḳīr ṭoyuracaḳ ḳadar niʿmetimiz yoḳdur

Néc’édelüm bu ḫaṣletler bulunmaz bizde yā ḥükkām

944 Buyurdı pes Resūlullāh biliñ ümmeti aṣḥābım

Ki bir ḫurmā olursa da ki ifṭār étdiriñ ṣavvām[320]

$M_2$33b, A33b **945** Ki ḥattā bir içim ṣu-y-ile ifṭār étdirirseñiz

Bu ṣevābı vére Allāh odur Cevvād-ı ẕī’l-ikrām

946 Ki bir ḳaşıḳ südilen daḫı ifṭār étdirirseñiz

Bütün ḳarnını ṭoyuran ḳadar ṣevāb vére ʿAllām

[321]Der-beyān-ı feżāʾil-i ramażān-ı bi-ḥadīṣ-i Resūlullāh ṣallāllāhu ʿaleyhi ve sellem[322]

947 Elā éy müʾmin-i ṣāʾim açıldı saña ḳutlu bāb

Bu ayıñ faẓlını déyem buyurdı fātiḥü’l-ebvāb

943: ṭoyuracaḳ: ṭoyurıcaḳ M_1; ṭoyurucaḳ M_2 / niʿmetimiz: niʿmetimüz M_2, A // néc’édelüm: néce édelüm M_1, M_2, A / yā: -M_1, -M_2, -A / yā ḥükkām: aḥkām: M_1; bi’l-aḥkām M_2, A
944: // bir: -M_2
945: ḥattā: cenneti M_1 / ṣuy-ile: ṣuyilen M_1, M_2, A / ifṭār: ki ifṭār M_2, A / étdirirseñiz: étdüreseñüz M_3; étdürürseñüz A // Cevvād-ı: Cevher-i A
946: -M_3 / daḫı: hem daḫı M_1 / étdirirseñiz: étdirirseñ M_1; éderseñüz A // ḳarnını: ḳarın M_2, A / ṭoyuran: ṭoyurmışca M_2 / vére: vére size A
947: müʾmin-i: müʾmin-ü M_2 / ḳutlu: bir ḳutlu A

[320] **944.**, **945.** ve **946.** beyitler M_3 nüshasında karıştığı için **946.** beyit M_3 nüshasında yoktur.
[321]Bu başlık M_1 nüshasından alınmıştır. Başlık, M_2 nüshasında *Fī feżāʾil-i ramażān-ı bi-ḥadīṣ-i Resūlullāh ṣallāllāhu ʿaleyhi ve sellem;* M_3 nüshasında *Der-beyān-ı ḥadīṣ-i Resūlullāh* şeklinde; A nüshasında ise yer almamaktadır.
[322] Resulullah’ın ramazan ayının faziletleri hakkında söylediği hadis hakkında açıklama.

M₃33a	**948**	Bunı sulṭān ḳılupdur Ḥaḳ ḳuṣūr aylar üzerine[323]
		Mufaṣṣal ḳıldı bu ayı mükerrem éyledi Tevvāb
	949	Ḳaçan kim dāḫil olunca Ḫudā raḥmetini döker
		Ki doldurur yériñ yüzün bütün raḥmet-ile Tevvāb
M₁38b	**950**	Ki ortası gelincegez éder ʿāṣīye maġfiret
		Günāhlarını yarlıġar bütün maġfūr olur dü-bāb
	951	Ḥadīṯinde Resūlullāh né buyurdı éşit anı
		Ramażān ayı ṭoġduḳda açıla raḥmeti ebvāb
	952	Ki cennetiñ sekiz ḳapuların cümle açar Allāh
		Yapar yédi ḳapuların cehennemiñ bilā-mürtāb
	953	Ki şeyṭān daḫı baġlana ki zencīrler ile taḫḳīḳ
		Ki ḳurtula şürūrından cemīʿ mü'min bilā-mürtāb
	954	Ki bunda ḳuluna bir ḳul ki iş gösterse ol biraz
		Ki maġfiret éder Allāh cemīʿ günāh ola serāb

949: dāḫil: daḫil **A** / olunca: olınca **M₁, A** / raḥmetini: rāżī raḥmetini **M₁** // doldurur: ṭoldurur **M₁;** ṭoldurır **M₃** / yüzün: yüzin **M₁, M₂** / bütün: bitün **M₁**
950: ortası: evsaṭı **M₃** / gelincegez: oluncagez **M₃** / ʿāṣīye: ʿāṣīyi **M₁, M₂, A** // bütün: bitün **M₁,** / / dü-bāb: ẕāt-ı āb **M₁, M₂;** der-bāb **M₃**
951: ḥadīṯinde Resūlullāh: Resūlullāh ḥadīṯinde **M₃** / né buyurdı: buyurdı **A** / ṭoġduḳda: ṭoġdıḳda **M₂**
952: cennetin: cennātiñ **M₁;** cenetiñ **M₂** / ḳapuların: ḳapularını **M₃, A** / cümle açar: açar aña **M₃** // yapar yédi: yapar-idi **M₂, M₃** / bilā-mürtāb: bile mürtāb **M₃**
953: daḫı baġlana: baġlana daḫı **M₃** / zencīrler il:e zencīr-ile **A** // ḳurtula: ḳurtıla **M₂, M₃, A** / cemīʿ: **-A** / bilā-mürtāb: bilā her bāb **M₂, A;** bile mürtāb **M₃**
954: ḳuluna: ḳulına **M₁, M₃** / ol: **-M₁** / iş gösterse ol biraz: biraz şey'ini vérse **M₃** // günāh: günāhı **M₂, A** / ola: ol **M₂, A** / serāb: sellāb **M₃**

[323] **A** nüshasında **948.** beyit ile **949.** beyitin yerleri karışmış hem de mısralar çapraz yazılmıştır.

955 Ki dört ḫaṣleti çoḳ işleñ bu ayda sizler ümmetim
İkisin Ḥaḳ séver anuñ daḫı işleyeni aḥbāb
956 Nédür ol ḫaṣletiñ biri şehādet kelimesidür
Daḫı estaġfirullāhdur buları vérdi bi'l-iktāb
957 Bu ayda ʿarşıñ altında eser bir yél ḳatı aḥsen
Müyesser dérler adına ḳatı nāzik eser aṭyāb
958 Ki bir āvāz çıḳar andan éşidenler olur ḫayrān
Ki istiġfār éder ol yél Ġanī Cebbār'a ol īnāb
$M_2$34a, A34a 959 Ki çoḳ isteñ bu ayda siz Ḫudā'dan cennet-i ʿAdn'i
Daḫı otdan ṣıġınmaġı Ḫudā'ya éylegiz īnāb
960 Benim ümmeti aṣḥābım bu ayıñ her gécesinde
Nidā éder Teʿālallāh ki üç kerre bilā-mürtāb
961 Ki var mıdur ʿaceb sāʾil suʾālini vérem aña
Né isterse vérem aña duʿāların édem īcāb

955: ḫaṣleti: ḫaṣlet **A** / çoḳ: vardur **A** / ümmetim: ümmetüm **A** // ikisin: ikisi M_2 / Ḥak: çoḳ M_2 / anuñ: anıñ M_2 / işleyeni: işlerini M_2, **A**
956: nédür: ol M_2 / ol: ḫaṣletiñ M_2; o M_3 / ḫaṣletiñ: nédür M_2; ḫaṣletüñ **A** // estaġfirullāhdur: estaġfirullāh-durur M_3 / buları: bulardır M_3 / vérdi: vird ola M_1; ola M_3 / bi'l-iktāb: bi'l-enāb M_1, M_2, **A**
957: altında: altından M_3 // eser aṭyāb: esere'l-elbāb M_1
958: bir: béş M_2; pes **A** / ḫayrān: ḫayrān M_2, **A** // ki: ol M_3; daḫı **A** / yél: Ḥaḳḳ'a M_3 / Cebbār'a: Cebbār **A** / īnāb: enāb M_2, **A**
959: ayda: ayıñ M_1, M_3 // īnāb: enāb M_2, **A**
960: -M_3 / benim: zīrā M_1; ki zīrā M_2, **A** / aṣḥābım: aṣḥābum M_3, **A** / gécesinde: gécesine M_1

962 Ki istiġfār éderlerse édem anları maġfiret
Eger tevbe éderlerse ki maḥv édem cemīʿ eẕnāb

$M_1$39a **[324]Fī feżāʾili ḫamseti ḫıṣālin fī şehr-i ramażānü muḫtaṣṣun bi-hāẕahin la ümmeti [325]**

$M_3$33b 963 Gine ol şāh-ı kevneyni bizi étdi bugün mesrūr
Ki cevher fıḳhası femden ṣudūr étdi biraz mechūr
964 Bunuñ rāvīsi Cābir'dür ki naḳl éder Muḥammed'den
Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér buña ol maġfūr
965 Ki béş ḫaṣlet vérüpdür Ḥaḳ bu ayda ümmetime kim
Ki ġayrılara vérmedi bize çün éyledi maḳṣūr
966 Ki yaʿnī ġayrı peyġamberlere vérmedi bu béşi
Ki taḫṣīṣ éyledi baña budur béş niʿmet-i maẕhūr

962: **-A** // maḥv: maḥvi **M_1, M_2** / eẕnāb: eẕbāb **M_1;** aḳtāb **M_3**
963: kevneyni: kevneyn **A** / bizi: bugün **M_2** / bugün: bizi **M_1, M_2** // fıḳhası: niḳası **M_3** / femden: ʿamūdan **M_3** / mechūr: mechūl **M_1**
964: rāvīsi: revāsı **M_2** / naḳl: naḳli **M_1;** naḳil **M_2** / éder: étdi **M_2, A**// buña: baña **M_3, A**
965: ümmetime kim: ümmetlerime **M_1** // maḳṣūr: manṣūr **M_3**
966: bu: ki bu **M_1** / béşi: şey'i **M_3** // béş: uş **M_1, M_3**

[324] Bu başlık **M_2** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_1** nüshasında *Der-beyān feżā'ili ḫamseti ḫıṣāl fī şehri ramażān muḫtaṣṣun ẕalike'l-ḫamse bihāẕahi'l-ümmeti'r-raḥmete;* **M_3** nüshasında *Ḫaslet ḫamsete fī şehri ramażān muḫtaṣṣun fī ẕalike'l-ḫamsete* şeklindedir. **A** nüshasında ise yer almamaktadır.
[325] Ramazan ayında insanlar için bulunan beş özelliğin faziletleri.

967 O béşiñ birisi bu kim bu ayıñ ibtidāsında
Żaʿīf ümmetlerime Ḥaḳ naẓar éde ḳılup maġfūr

968 Eger bir kez naẓar étse ki bir ḳuluna ol Ḫāliḳ
Ebed aña ʿaẕāb étmez olur ol dāʾimā mesrūr

969 İkincisi béşiñ nédür ki ṣāʾimleriñ aġzının
Ḳoḫusı miskden aṭyebdür ḳoḳanlar olalar meşkūr

970 İki kerre sévinirler biri iftār zamānında
Biri Ḥaḳḳ'a mülāḳī olduġı vaḳitde bil meşkūr

971 Ki muntaẓır olur ṣāʾim né zamān iftar[326] éderem
Né zamān rāḥatım gelür oluram né zamān mesrūr

972 Ki iftār olduġı vaḳit yér içer rāḥatı gelür
Sürūr ile terāvīḥe géder ḳılar anı meʾcūr

967: béşin: béş şeyʾiñ **M₃** / bu kim: kim bu **M₃** / ibtidāsında: ibtidāsından **M₃**
968: kez: kerre **M₁** / ḳuluna: ḳulına **M₁, M₂, A** // ʿaẕāb: naẓar **M₂**
969: ṣāʾimleriñ: ṣāʾimlerüñ **M₃, A** / aġzının: aġzına **M₁;** aġzınuñ **M₃** // ḳoḫusı: ḳoḳusı **M₁, M₂, A** / aṭyebdür: elyebdür **M₁, A** / ḳoḳanlar: ḳoḳular **M₂, A** / meşkūr: meskūr **M₁, M₂**
970: sévinirler: sévinürler **A** / biri: ki biri **M₃** // olduġı: oldıġı **M₁, M₃, A** / Ḥaḳḳ'a: ḫalḳa **M₂, A**
971: // oluram né zamān: né zamān oluram **M₃**
972: olduġı: oldıġı **M₁, M₃, A** / vaḳit: zamān **M₃;** vaḳti **A** / rāḥatı: rāḥatım **M₂, A** // sürūr ile: sürūr-ile **A** / meʾcūr: mefḫūr **M₁;** mefḫūr: **M₃**

[326] "iftār" kelimesi vezin gereği "iftar" şeklinde okunmuştur.

M$_2$34b	973	Bunuñ gibi yarın cennet maḳāmında nédir añla
		Cenāb-ı Ḥaḳ cemāline ki muntaẓır ola mesrūr
A34b	974	Ḳaçan Ḥaḳḳ'ıñ cemālini müşāhede édicegez
		Ki bir feraḥ gele aña ki yoḳdur héç aña maḳbūr
M$_1$39b	975	Unudalar bular cümle naʿīm-i cenneti anda
		Ola ḥayrānı ser-gerdān olalar dā'imā meşkūr
	976	Bu ẕevḳden ilerü bir ẕevḳ daḫı olmaya cennetde
		Bu ʿizzetden ulu bir şey' daḫı héç olmaya meşhūr
	977	Üçüncüsi nédür diñle ki taḥḳīḳān melā'ikler
		Ki istiġfār éder cümle ḳamu ümmetlere me'cūr
M$_3$34a	978	Ebū'l-Leyṯ raḥmetullāhi ki tefsīrinde yazmışdur
		Ki ümmet-i Muḥammed çün gör istiġfār éder meşhūr

973: bunuñ: buniñ **M$_1$, A** / nédir: né-durur **M$_2$, A;** nédür **M$_3$** //
974: Ḥaḳḳ'ıñ: Ḥaḳ'ıñ **M$_1$, M$_2$, A** / müşāhede: müşāhid **M$_1$;** müşāhide **M$_2$** / édecegiz: édicegez **M$_1$, M$_2$, A** / maḳbūr: maʿyūr **M$_1$, M$_2$;** maʿbūr **A**
975: cümle: ḥamdi **M$_2$, A** / naʿīm-i cenneti: naʿīm cenneti **M$_1$, M$_2$;** niʿam-ı cennet hem **M$_3$** // ḥayrānı: ḫayrānı **M$_2$, A** / ser-gerdān: ser-gerden **M$_1$, A**
976: ẕevḳ: ẕevḳi **M$_1$** / olmaya cennetde: me'vā-yı cennetde **M$_2$, A** // ulu: olur **M$_2$, A** / meşhūr: meşkūr **M$_2$**
977: üçüncüsi: üçüncisi **M$_1$;** béşin üçüncisi **M$_3$** / nédür: nédir **M$_1$** / diñle: **-M$_3$** / taḥḳīḳān: taḥḳīḳ hem **M$_3$** // ümmetlere: ümmetime **M$_1$, M$_3$**
978: raḥmetullāhi ki: raḥmetullāh **A** // ümmet-i Muḥammed çün: ümmet-içün **M$_2$;** ümmeti içün **A** / gör: **-M$_2$;** ki **M$_3$;** düni gün **A** / éder: éder ol dā'imā **M$_3$** / meşhūr: menşur **M$_1$, M$_3$**

979 Ki éde ebed istiġfār ki ṣā'im ḳullara her ān[327]
Né deñlü var ise yıldız ki istiġfār éder meşhūr[328]

980 Daḫı gökde olan ḳuşlar bularda éder istiġfār
Né deñlü var ise zī-rūḥ ki istiġfār éder meşhūr

981 Bular cümle géce gündüz Ḫudā'ya yalvarırlar kim
Bularıñ ṣuçların ʿafv ét ateşden[329] olalar maḥcūr

982 Resūlullāh buyurmışdur Ḫaḳ'ıñ bir melegi vardır
Ki vardur dört yüzi anuñ ḳatı büyük-durur meşhūr

983 İki yüzünüñ arası ki biñ yıllıḳ ḳadar yoldur
Ki her yüzünde biñ aġzı yaratdı Ḫāliḳ-i meşkūr

984 Ki her aġzında bir dil var éderler Ḫaḳḳ'a istiġfār
Żaʿīf ümmetlerim içün duʿā éder Ḫaḳ'a mezbūr

985 Nédür dördüncüsi béşiñ ki söyler cennete Allāh
Ki ṣā'im ḳullarım içün müzeyyen ol déyü mezbūr

979: éde ebed: ayda **M₁;** ayda éder **M₃, A** / ḳullara: ḳullar **M₁;** ḳullarına **M₂** // yıldız ki: yıldız **M₁, A;** yılduzı **M₂** / istiġfār éder: éder istiġfār **M₁, M₂, M₃;** éder istiġfārı **A** / meşhūr: meḳahūr **M₁**
980: éder: éde **M₁, M₂** // meşhūr: menşūr **M₁, M₃**
981: yalvarırlar: yalvarurlar **A** // ʿafv: ʿafvı **M₁** / olalar: ola **M₁**
982: vardır: vardur **M₂, M₃, A** // anuñ: anıñ **M₁, M₂** / meşhūr: mekbūr **M₁;** meksūr **M₂;** meşkūr **M₃**
983: yüzünüñ: yüziniñ **M₁, M₂, M₃** / yıllıḳ: yıl **M₁** // yüzünde: yüzinde **M₁, M₂, M₃** / biñ: bir **M₃** / Ḫālik-i meşkūr: Ḫālik-i mekbūr **M₁;** Ḫāliḳ-u meksūr **M₂**
984: dil: dili **M₃**
985: nédür: béşiñ **M₃** / dördüncüsi: dördüncisi **M₁, M₃, A** / béşiñ: nédür **M₃** // ol: ola **M₁** / mezbūr: medrūr **M₁, M₂, A**

[327] Bu beyitin vezin düzeltmesi **İÜ K. M 088062** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[328] **M₃** nüshasında **978.** beyit ile **979.** beyitin ikinci mısraları yer değiştirmiştir.
[329] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

986 Ḥāżırlan ḳullarım içün cemīʿ zīnetiñi aḫẕ ét
Ki rāḥat olalar sende ṣafālar édeler maḥżūr

987 Ki zīrā dünyada[330] bunlar benim-çün oldılar ṣusuz
Daḫı aç gezdiler bunlar benim-çün oldılar maʿsūr

M$_1$40a, M$_2$35a **988** Ṣafālar édeler sende yesiñler niʿmetiñden hem
Daḫı ḳoçsun bular ḥūrī yésinler hem daḫı meṣmūr

A35a **989** Béşincisi nédir béşiñ ki āḫir géce olduḳda
Ki cümlesini yarlıġar günāhından çıḳar maṭhūr

990 Resūle ṣordı bir kimse Ḳadir gécesi midür ol
Néden maġfiret éder Ḥaḳ bu gécede cemīʿ mevzūr

991 Resūlullāh né buyurdı Ḳadir degil-durur ammā
Velākin ṣavmıñ āḫir gécesi oluyorur mesrūr

986: ḥāżırlan: ḥāżırlar **M$_1$;** ḥażırlan **M$_2$;** ki ṣā'im **M$_3$** / cemīʿ: cemīʿi **M$_3$** / aḫẕ ét: aḫẕāni **M$_1$** // édeler: éder **M$_1$** / maḥżūr **M$_1$;** maḥṣūr **M$_2$, A;** maḥẕūr **M$_3$**
987: benim-çün: benim içün **M$_1$, M$_2$** / ṣusuz: ṣuṣız **M$_1$, M$_3$;** ṣusız **A** // gezdiler: géçdiler **M$_2$** / benim-çün: benim içün **M$_2$;** benim **A** / maʿsūr: maʿyūr **M$_2$**
988: yésiñler: yésüñler **M$_2$, M$_3$, A** / niʿmetiñden: dürlü **M$_3$** / hem: niʿmetler **M$_3$** // daḫı: daḫı bular **M$_1$** / bular: bunlar **A** / yésinler: yésüñler **M$_2$, A;** seveler **M$_3$** / meṣmūr: meşmūr **M$_1$, M$_3$**
989: nédir: nédür **M$_2$, M$_3$, A** / béşiñ: anuñ **M$_3$** / āḫir: açar: **M$_3$** // cümlesini: cümlesin **M$_1$;** cümlesin ki **M$_3$** / yarlıġar: yarlıġar Ḥaḳ **M$_1$** / maṭhūr: maẓhūr: **M$_1$;** maṭrūr **M$_2$, A**
990: Ḳadir: Ḳadīr **M$_3$** // éder: éyler **M$_2$** / cemīʿ: cemiʿ **M$_3$** / mevzūr: mevẓūr **M$_1$;** maʿzūl **M$_3$**
991: Ḳadir degil-durur: Ḳadīr degil-durur **M$_3$;** degil-durur **M$_2$** / ammā: ammā Ḳadīr **M$_2$** // āḫir: āḫiri **M$_2$, A** / gécesi: gécesidür **M$_2$;** géce ki **M$_3$** / oluyorur: olur **M$_2$;** olalar daḫı **M$_3$;** oluyor **A** / mesrūr: memrūḳ **M$_1$, M$_2$;** vel-merfūḳ **A**

[330] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

992 Ki bir kişi varır ḫidmet éder bir kimseye gündüz
Alur ücretini aḫşam anuñ gibi-durur meẕkūr

$M_3$34b 993 Bular da ḫiẕmet étdiler ki ṭutdılar Ḥaḳ'ıñ emrin
Ḥaḳ'ıñ emri yérin buldı bular da oldılar maġfūr

994 Rivāyet étdi pes ʿÖmer Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ ṭut olasın maġfūr

995 Ḳaçan ümmeti aṣḥābım ramażān gécelerinde
Uyansaydıñız uyḳudan taḥarrük éyleyüp medrūr

996 Taḥarrük éder iken siz Ḥaḳ'ı ẕikr éyleyüp olan
İki melek bize söyler ki ḳalḳ döşekden éy maḳdūr

997 Ki raḥmet éylesün Allāh döşekden ḳalḳ eyā mü'min
Ki ẕikri tesbīḥ éyle sen géçirme bu güni maġrūr

992: kişi: ḫuddām M_1, M_2, **A** / varır: vérir M_1; vérür M_2; varur **A** / kimseye: kimse M_1 / gündüz: gönderir M_1 // alur: olur M_1 / anuñ: anıñ M_1, M_2
993: bular da: bular M_3 / ḫiẕmet: ḫidmet M_3 / ṭutdılar: duttılar M_1; dutdılar **A** // yérin: birin M_1
994: // ṭut: dut M_1, **A** / olasın: olasıñ M_3
995: aṣābım: aṣḥābum M_1 / gécelerinde: gécelerinden M_1 // uyansaydıñız: uyansa-y-idiñiz M_1; uyansañuz da M_3; uyansaydıñuz **A** / uyḳudan: taḥarrī M_3 / taḥarrük: éyleyüp M_3 / éyleyüp: uyḫudan M_3
996: ẕikr: ẓikir M_2; ẕikir M_3 / éyleyüp: éyleseñüz M_3 / olan: sizler M_3 // bize: size M_3 / ḳalḳ: ḳaḳ M_1 / döşekden: döşeginden: M_3 / éy maḳdūr: maḳdūr M_1, M_3; éy maḳdur **A**
997: döşekden: döşeginden M_1, M_2, **A** / ḳalḳ: ḳalḳar M_1 / eyā: -M_1; éy **A** // ẕikri: ẓikir M_1; ẕikir éyle **A** / éyle sen: éylesin M_2; sen **A** / güni: gün **A** / maġrūr: mefrūġ M_1

998 Eger ḳalḳsa döşeginden duʿā éder döşek aña
Ki yā Rabbi buña yüksek döşekleri édüp maġrūr

999 Ḳaçan géyse libāsını duʿā éder aña eṣvāb
Ki cennet ḥullelerin vér déyü duʿā éder mesrūr[331]

1000 Ḳaçan naʿlinini géyse duʿā éder babuçları
Ṣırāṭ üstünde ṣābit ét déyü duʿā éder mesrūr[332]

$M_1$40b 1001 Ḳaçan ābdest murād étse pes ibrīḳ eline alsa
Duʿā éder aña ibrīḳ ki vér cennetde sen melbūs

1002 Ki vér cennet kaselerin bu ṣāʾim ḳuluña yā Rabb
Ṣarābı selsebīliñden ḳamu ṣāʾim içe maṭhūr[333]

998: ḳalḳsa: ḳaḳarsa **M_1, M_2, A** / döşeginden: döşekden **M_1, M_2, A** / döşek: éden aña **M_3** / aña: döşek **M_3** // ki yā: **- M_2;** ki **A** / buña: buña da **M_1, M_2** / döşekleri: döşekler **M_1, M_2;** döşek aña **M_3** / maġrūr: mefrūş **M_1, M_3, A**
999: eṣvāb: ṣevvāb **M_1** // ḥullelerin: ḥulleleri **M_2, A** / vér: vére **M_1** / mesrūr: melbūs **M_1, M_2, M_3, A**
1000: babuçları: aña naʿlin **M_2;** aña babuc **M_3** // ét: éde **M_2** / mesrūr: melbūs **M_1, M_2, M_3, A**
1001: pes: ki **M_3** // vér: hem **M_2;** var **M_3** / cennetde: cennete **M_3** / sen: vére **M_2** / melbūs: mekbūs **M_3**
1002: kaselerin: kāselerin **M_2, M_3, A** / ḳuluña: ḳulıñı **M_1;** ḳulıña **A** // ṣarābı: ṣarāb **M_3** / selsebīliñden: selsebīlinden **M_3;** selsebīlden **A** / maṭhūr: maġṭūş **M_2;** maʿṭūş **M_3, A**

[331] "mesrūr" kelimesi vezin gereği **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.
[332] "mesrūr" kelimesi vezin gereği **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.
[333] "maṭhūr" kelimesi vezin gereği **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır. **M_1** nüshasında "içe maṭhūr" kelimeleri okunamamaktadır.

$M_2$35b **1003** Ḳaçan ābdest alacaġız duʿā éder aña ol ṣu
Cemīʿ günāhını refʿ ét günāhından ola maṭhūr[334]

A35b **1004** Ḳaçan ṭursa namāza ol duʿā éder aña ol beyt
Bunuñ ḳabrini ṭar ḳılma ki ġāyet de ola vāfūr[335]

1005 Daḫı ḳabrini nūrlandır ki ġāyet de ola ol şavḳ
Teʿālallāh ḳabūl éder ola ḳabri anuñ pür-nūr[336]

1006 Naẓar éder aña Allāh daḫı raḥmet éder aña
Ḳulum benden né dilerseñ dile édem söziñ maḳbūl[337]

[338] Fī şefāʿati şehr-i ramażān ve keyfiyyetihī ʿalā men ʿarife ḥaḳḳahū ve ṣāme bilā kerāheti[339]

1003: alacaġız: alıncaġaz: M_1, M_2; alıcaġaz **A** / ol: o M_2 // cemīʿ: cemiʿ M_3 / refʿ: refiʿ M_1, M_3 / günāhından: günāhdan M_1, M_3 / maṭhūr: ol maġfūr M_3
1004: aña: -M_1 / beyt: beyti M_1, **A** // bunuñ: bunıñ M_2 / vāfūr: mevsūʿ M_2, **A**
1005: nūrlandır: nūr éyle M_3 / ol şavḳ: maʿṣūḳ M_2, **A**; şavḳı M_3 // ola: olur M_3 / anuñ: anıñ M_1, M_2 / pür-nūr: menvūr M_1, M_2, **A**
1006: naẓar: ḳarār **A** // dilerseñ: dilersiñ M_1, M_3 / söziñ: sözi M_3

[334] M_1 nüshasında "maṭhūr "kelimesi okunamamaktadır.
[335] M_1 nüshasında "vāfūr" kelimesi okunamamaktadır.
[336] M_1 nüshasında "pür-nūr" kelimesi okunamamaktadır.
[337] M_1 nüshasında "söziñ maḳbūl" kelimeleri okunamamaktadır.
[338] Bu başlık M_2 nüshasından alınmıştır. Başlık, M_1 nüshasında *Der-beyān-ı fī şefāʿati şehr-i ramażān ve keyfiyyetihi ʿalā ʿarifu ḥaḳḳahu ṣāme bilā kerāheti*; M_3 nüshasında başlık *Şefāʿü'l-müʾmin fī şehr-i ramażān ü keyfiyyete* şeklindedir. **A** nüshasında ise yer almamaktadır.
[339] Ramazan orucunu zorlama olmaksızın tutan ve onun özelliklerinin hak (doğru) olduğunu bilene ramazan ayının şefaati vardır.

M₃35a

1007 Elā yā eyyühe'l-ṣā'im ki ṣavmıñ ola mı maḳbūl
Eger olar-ise maḳbūl başıñda devletiñ mekmūl[340]

1008 Ve illā vay eger senden olursa şekvacı ṣavmıñ
Seni yaḳa ateşlerde[341] olasın otda sen maġlūl

1009 İlāhī ḳullarıñ ṣavmın ḳuluñdan étme şekvācı
Ki ḫoşnūd ét anı bizden şefā'atçi ola mefżūl[342]

1010 Eyā ṣā'im beri gel sen saña bir mücde édem ben
Eger ṣavmıñ ẕikir fikir ile ṭutduñ ise meşġūl[343]

1011 Saña da ol ḳıyāmetde ḳıla ol dürlü ikrāmı
Seni ricā éde Ḥaḳ'dan 'aẕābdan ola ol ma'zūl[344]

1012 Ḫaberde vārid oldı kim yarın yevm-i ḳıyāmetde
Ki şehr-i ramażān gelür güzel ṣūretde ol mecmūl[345]

1007: ola mı: ola hem **M₃** // olar-ise: oldı ise **M₂, M₃;** oldısa **A**
1008: eger: meger **M₁** / şekvacı: şekvācı **M₂, A** // ateşlerde: āteşlere **M₁, M₂, M₃** / olasın: olasıñ **M₃** / maġlūl: maġbūn **M₃**
1009: ṣavmın: ṣavmıñ **M₁** / ḳuluñdan: ḳulıñdan **M₂, M₃** / şekvācı: şekveci **M₃** // mefżūl: maḳfūl **M₂;** maġfūr **M₃**
1010: sen saña: saña **M₁, A** / bir: ki bir **M₁** / édem: édeyim **M₂, A** // ṣavmıñ: ṣavmıñda **M₁, M₂, A** / ẕikir: ẕikri **M₂, M₃, A** / fikir ile: fikr-ile **M₂, M₃, A** / ṭutduñ: dutdıñ **M₁, M₂, A** / meşġūl: maġṣūl **M₂**
1011: // ricā éde: recā éder **M₁;** recā éde **M₂, M₃** / ola: éde **M₃**
1012: // mecmūl: mechūl **M₃**

[340] **M₁** nüshasında "mekmūl" kelimesi okunamamaktadır.
[341] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.
[342] **M₁** nüshasında "mefżūl" kelimesi okunamamaktadır.
[343] **M₁** nüshasında "meşġūl" kelimesi okunamamaktadır.
[344] **M₁** nüshasında "ola ol ma'zūl" kelimeleri okunamamaktadır.
[345] **M₁** nüshasında "ol mecmūl" kelimeleri okunamamaktadır.

M$_1$41a	**1013**	Vara[346] Ḥaḳ'ıñ divānına[347] ki secde éde öñünde
		Taẓarruʿ éde aġlaya ki ṣā'imler içün mebẕūl
	1014	Déye[348] Ḥaḳ yā ramażān sen néçün aġlañ dégil baña
		Murādıñı dile benden murādına olam mevṣūl
	1015	Murādım budur éy Bārī beni ṣā'im olanları
		Kerem ḳıl maġfiret éyle olalar cennete mevṣūl
	1016	Ḫiṭāb éder aña Allāh var imdi yā ramażān sen
		Seniñ ḳadriñ bilenleri ki ét ḫalḳdan cemīʿ maʿzūl
M$_2$36a	**1017**	Daḫı ayır şuları kim ḥelāl yédi idi sende
		Ḥarāma olmadı ḳarīb yédi idi cemīʿ maḥlūl
A36a	**1018**	Ki daḫı pes taṣarrufda gözetdi cümle ḥelāli
		Buları cümle birikdir şefāʿatiñ édem maḳbūl

1013: secde: secide **M$_2$** / öñünde: öñinde **M$_2$, A**
1014: sen néçün: sen-içün **M$_1$, M$_2$** / aġlañ dégil: aġladıġın **M$_1$;** aġladıñ dé **M$_2$;** aġladıñ deñ **A** / baña: saña **M$_1$** // murādıñı: dilediğiñ **M$_3$**
1015: // éyle: ile **M$_2$;** ḳıl **M$_3$**
1016: ḫiṭāb: Ḫudā ḫiṭāb **M$_1$, M$_3$** / Allāh: **-M$_1$,** -**M$_3$** / var: vara **M$_1$** / ramażān sen: ramażānım **M$_3$** // seniñ: senüñ **M$_3$** / ḳadriñ: ḳadriñi **M$_3$** / ki: **-M$_2$** / ét: Ḥaḳ'dan **M$_3$** / ḫalḳdan: ét **M$_3$**
1017: ayır: ayırır **M$_3$** / şuları: şunları **M$_3$** / sende: senden **M$_1$, M$_2$** // yédi idi: yédi-y-idi **M$_2$** / cemīʿ: cemʿ **M$_3$**
1018: ki: **-M$_2$, -A** / pes: lübsin **A** / taṣarrufda: taṣarrufdan **M$_2$,** taṣarrıfda **A** // buları: bunları **M$_3$**

[346] **M$_1$** nüshasında "vara" kelimesi okunamamaktadır.
[347] "dīvān" kelimesi vezin gereği "divān" şeklinde okunmuştur.
[348] **M$_1$** nüshasında "déye" kelimesi okunamamaktadır.

1019 Vara bir bir birikdire elinden yapışa cümle
Déye ol ẕü'l-celāl Allāh ṭaleb ḳıl dilegil maʿmūl

1020 Né dilerseñ dile benden véreyim cümle dilegiñ
Ḫaṭırıñ ḫoş ola seniñ murādıñ hep ola maḥṣūl

1021 Murādım bu-durur senden bularıñ başına yā Rabb
Ki cennet tācların géydir feraḥda olalar mevṣūl

$M_3$35b **1022** Bularıñ başına Allāh birer tāc géydire cümle
Ki öyle tāc-durur ol tāc żiyādan gün ola maʿzūl

1023 Ki bundan ṣoñra ol mü'min şefāʿat éyleye anda
Ki yétmiş biñ kebīre ehlini otdan éde maʿzūl

1024 Daḫı her müʾmine Allāh vére cennetde biñ ḥūrī
Ki her ḥūrī ile bile ki biñ cāriye hep mecmūl

1019: vara bir bir: var imdi sende M_3 / birikdire: birikdir M_3 / yapışa: yapışıñ M_3 // Allāh: Allāh'ı M_1 / dilegil: dilegiñ M_2, **A** / maʿmūl: maḳbūl M_3
1020: véreyim: vérem M_2 / dilegiñ: murādıñı M_2; murādıñ M_3 // ḫaṭırıñ: ḫāṭırıñ M_1, **A** / ola: **-**M_2, **-A** / seniñ: senüñ M_3
1021: murādım: murādum M_2 / Rab: Rabbi M_1 // feraḥda: ferāḥda M_1; ferāḥa M_3
1022: bularıñ: bularuñ M_3 / birer: bir M_2 / géydire: géydüre M_3 // tāc: **-**M_2
1023: anda: andan M_1, **A** // biñ: **-**M_3 /ehlini: ehlini ki hem M_3 / maʿzūl: menzūl M_3
1024: cennetde biñ ḥūrī: biñ ḥūrī cennetde M_1, M_2, **A** // ḥūrī ile: ḥūrī ilen M_1; ḥūrīle M_2; ḥūrīye **A** / bile ki: **-A**; ġılmān ki M_2

1025 Burāḳlara bine bunlar déye Allāh ki yā oruç
Daḫı dile né dilerseñ murādıñ hep ola mekmūl

M141b 1026 Ramażān déye ki yā Rab buları mesrūr éyle hep
Ḥabībiñe civār éyle ki ét firdevsiñe menzūl

1027 Aña bir daḫı söyler Ḥaḳ daḫı né isteñ éy şehrī
Ṭaleb ḳıl véreyim anı né isterseñ cemīʿ mesʾūl

1028 Déye yā Rabbi ḥācetim né deñlü var ise vérdiñ
Velākin ḳanı ṣevābı ḳanı kerāmeti maḥṣūl

1029 Ki cennetden aña yüz biñ şehir vére aña Allāh
Ola yāḳūt-ı aḥmerden gire içine ẕī'l-maʿmūl

1030 Dédiler baʿżılar yaşıl zebercedden-durur cümle
Dédi Ṣāniʿ aña bir kez vücūda éyledi maʿmūl

1031 Ki her bir şehriñ içinde binā éyledi biñ köşki
Ki lüʾlüʾdir ḳamusı hep güneş gibi olur mebẕūl

1025: // dilerseñ: diler iseñ **M1;** dilersiñ **A**
1026: ki: **-M3, -A** / Rab: Rabbi **M1;** Allāh yā Rabbi **M3** / mesrūr éyle hep: sen **M3** // ki: kim **M1** / firdevsiñe: firdevsine **M3**
1027: aña bir daḫı söyler Ḥaḳ: Ḥaḳ aña bir daḫı söyler **M3** / daḫı né isteñ: né isteñ daḫı **M2;** né isteñ déye **M3** // véreyim: vérem **A** / isterseñ: istersiñ **A** / cemīé: cemé **M3**
1028: Rabbi: Rab **M2** // ṣevābı: ṣevābım **M3** / kerāmeti: kerāmātı **M2** / maḥṣūl: maḥṣūlāt **M3**
1029: şehir: şehīr **M1;** şehr **M2** // ẕī'l-maʿmūl: ẕī'l-maʿmūr **A**
1030: dédiler: dédiler daḫı **M3** / yaşıl: yeşil **M2, M3, A** / zebercedden-durur: zeberceddendür **M3** // kez: gün **M3** / maʿmūl: maʿcūl **M2, M3, A**
1031: her: **-M1,** -**M3** / köşki: köşk **M3** // ki lüʿlüdir: mülāldür **M1, A;** melāldür **M2** / hep: pes **M2;** hep pes **A** / mebẕūl: menẕūl **A**

$M_2$36b 1032 Bu furṣat gétmeden elden bu şehriñ ḳadrini añla
Buña ʿizzeti ikrām ḳıl budur pes zübde-i maʿmūl

A36b 1033 Seni Ḥaḳ sévdigindendir bu şehri saña vérdi ki
Bu saña mücdedür añla beşāretdür saña maʿcūl

1034 Ḳoyacaḳdır cinānına vérecekdür saña niʿmet
Anuñ-çün vérdi bu şehri ki ḳadrin bile gör maʿcūl

1035 Ki Tañrı arslanı ʿAlī né buyurdı éşit anı
Eger müʾminlere Allāh ʿaẕāb édeydi biʾl-menkūl

1036 Bulara şehr-i ramażān ki vérmezdi Ḫudā bilgil
Daḫı iḫlāṣı vérmezdi oḳumazlardı ki mechūl

$M_3$36a 1037 Saña naḳl édeyim bir söz ki andan ḳadriñi añla
Géce gündüz ʿibādet ét şükürler éyle biʾl-maʿḳūl[349]

1038 Ki bir gün Ḥażret-i Mūsā münācāt étdi Rabbʾine
Dédi yā Rab benim gibi kimi sévdiñ mineʾl-maḫlūḳ

1032: // budur: bu-durur M_3 / zübde-i: zübdeʾi ol M_2; zübde-ü M_3; dübādā-i A
1033: sévdigindendir: sévdigindendür M_1, M_2, A // bu saña: buña A
1034: ḳoyacaḳdır: ḳoyacaḳdur M_1, A // anuñ-çün: anıñ-çün M_1, M_3 / ki: -M_1 / ḳadrin: ḳadrini M_1
1035: éşit anı: anı éşit M_2 / édeydi: édeyedi M_1 / biʾl-menkūl: biʾl-mekmūl M_2
1036: ki: -M_1, -M_2 / bilgil: añla M_3 // iḫlāṣı: iḫlāṣ M_1, M_2 / oḳumazlardı: ḳomazlardı M_3 / ki: namāz M_3 / mechūl: maʿcūl M_3
1037: naḳl: naḳil M_1, M_2, M_3 / andan: Allāh andandan M_1 // éyle: ile M_2 / biʾl-maʿḳūl: biʾl-maʿmūl M_3
1038: Mūsā: Mūsī A / Rabbʾine: Allāhʾa M_3 // Rab: Rabbi M_1, A / kimi: ki M_3 / sévdiñ: sévdiñ mi M_3

[349] M_1 nüshasında “maʿḳūl” kelimesi okunamamaktadır.

M₁42a

1039 Baña étdigiñ ikrāmı ʿaceb ġayrıya étdiñ mi
Ki zīrā sen kelāmıñı éşitdirdiñ baña mevḳūf

1040 Baña Ṭūr Ṭaġı'nı vérdiñ kelāmıñ étdim istimāʿ
Vāsıṭasız aramızda ki étdim istimāʿ manṭūḳ

1041 Bu inʿām-ile iḥsānı kime éylediñ ikrāmı
Bu ḳurbeti kime étdiñ ki sensin ʿāşıḳı maʿşūḳ

1042 Cevābında buyurdı Ḥaḳ éşit yā Mūsa[350] sen benden
Ki Ṭūr Ṭaġı'nda ben saña kelām éylerken ol maḫlūḳ

1043 İkimiziñ arasında ki yétmiş biñ ḥicāb vardır
Ki her biriniñ arası ki yétmiş biñ baʿīd maṭrūḳ

1044 Velākin bil ki yā Mūsā zamān-ı āḫir içinde
Ki bir ümmet gelecekdür Muḥammed ümmeti maḫlūḳ

1039: étdigiñ: étdigin **M₁** // éşitdirdiñ: éşiddirdiñ **M₁**
1040: vérdiñ: vérdüñ **M₂** / étdim istimāʿ: istimāʿ étdüm **M₂** // vāsıṭasız: vāsıṭamuz **M₁** / aramızda: aramuzda **M₁, M₂** / étdim: étdüm **M₂** / manṭūḳ: maḳṭūʿ **M₁**
1041: bu: ki **M₁** / inʿām-ile: inʿāmıñ ile **M₃** / iḥsānı: iḥsānıñ **M₃** / kime: baña **M₂;** ki **A** / ikrāmı: bu ikrāmı **M₂, A** // étdiñ: étdüñ **M₃** / sensin: sensiñ **M₃**
1042: sen: **-M₃** // ṭaġında: ṭaġından **M₁** / éylerken: éyler iken **M₃** / ol: **-M₁, -M₃**
1043: vardır: vardur **M₁, M₂, A** // ki: her: **-M₂** / biriniñ: birinüñ **M₃, A** / ki: **-M₂** / yétmiş: **-A** / baʿīd: yıl baʿīd **M₁, M₂, A**
1044: bil ki: belki **M₂** // ümmeti: ümmetidür **M₁**

[350] "Mūsā" kelimesi vezin gereği "Mūsa" şeklinde okunmuştur.

1045 Ki şehr-i ramażān ile olara éyleyem ikrām
Bütün bu ayı ṣā’im olalar ola żaʿīf maḫlūḳ
1046 Bulara vaḳt-i ifṭārda ki ol ḳadar yaḳın ola
O yétmiş biñ ḥicābları ki külli refʿ édem maḥḳūḳ
M$_2$37a 1047 Saʿādet-i ebediyye ki ol ümmetlere dér Ḥaḳ
Ṣusuzluḳdan kebāb oldı bularıñ cigeri maḥrūḳ
A37a 1048 Beñizleri ṣararmışdı bularıñ cümle açlıḳdan
Cemīʿ cümle ulū’l-ikrām buları éderem merzūḳ
1049 Temennī éyledi Mūsā n’olaydı yā İlāhī dér
Muḥammed ümmetinden éde-y-idiñ beni yā maʿṣūḳ
1050 Bu sözden gel naṣīḥat al ki kendi ḳadriñi añla
Ki olduñ sen aña ümmet aña pek yapış éy maḫlūḳ
1051 Ki sünnetine pek yapış azu dişlerle éy mü’min
Ki ümmetim déye yarın bile ḥaşr olasın maḫlūḳ

1045: olara: anlara **M$_3$** // bütün **-M$_3$** / ayı: ayda **M$_3$** / ṣā’im: **-M$_1$** / ola: **-A;** ki anda ol **M$_3$**
1046: bulara: bular **M$_1$;** bularda **M$_3$** / ola: olam **M$_2$** // ḥicāblari: ḥicāb **M$_3$** / ki külli refʿ: ḳadar ḥicābları **M$_3$;** ki küllü refʿ **A** / refʿ: refʿi **M$_1$;** refiʿ **M$_2$** / maḥḳūḳ: maḫlūḳ **M$_3$**
1047: saʿādet-i: saʿādāt-ı **M$_1$, A** / ol: vére **M$_3$** / ümmetlere dér: ümmete **M$_3$** / ḥaḳ: Allāh **M$_3$** // ṣusuzluḳdan: ṣuṣusızlıḳdan **M$_1$;** ṣusızlıḳdan **M$_2$;** ṣuṣısızlıḳdan **M$_3$;** ṣusızlıḳ **A**
1048: ṣarārmışdı: ṣararmışdır **M$_3$;** ṣararmışdur **A** // cemīʿ: cemʿ **M$_3$** / ulū’l-ikrām: olur ikrām **M$_2$, A** / éderem: éderim **M$_1$, M$_3$** / merzūḳ: merdūd **M$_3$**
1049: n’olaydı: n’olaydım **M$_2$** // Muḥammed ümmetinden: ki ümmet-i Muḥammed'en **M$_3$** / éde-y-idiñ: pes édeydiñ **M$_2$, A;** ideydiñ **M$_3$**
1050: kendi: sende **M$_3$** / ḳadriñi: ḳadriñ **M$_1$** // pek: bāk **M$_2$;** sen **M$_3$** / éy: **-M$_3$, -A**
1051: pek: bāk **M$_2$** / dişlerle: dişler-ile **M$_2$, A;** dişler ile **M$_3$** / éy: **-M$_3$** // yarın bile: saña ki rūşen **M$_3$** / ḥaşr: ḥaşir **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / olasın: olasıñ **M$_3$**

$M_1$42b, $M_3$36b **[351]Fī feżāʾili leyletü'l-ḳadri ḳavlühü Teʿālā "İnnā enzelnā hu fī leyleti'l-ḳadri vemā edrāke mā leyletü'l-ḳadri leyletü'l ḳadri ḫayrun min elfi şehrin tenezzelü'l-melāʾiketü ve'l-rūḥu"[352]**

1052 Ki şehr-i ramażān fażlın size étdik biraz iʿlām
Bu kez Ḳadr'iñ fażīletin édelüm biz size iʿlām
1053 Ḫudā'nıñ bize inʿāmı ki iḥsānı ḳatı çoḳdur
Edā édemedik şükrin ʿināyet éyleye ʿAllām
1054 Buyurdı Ḥaḳ kelāmında ki biz Ḳurʾān'ı éndirdik
Ki ol Ḳadir gécesinde semā-i dünyaya[353] itmām
1055 Géceler pādişāhıdur günidür efḍalü'l-eyyām
Bunuñ fażlını bir kimseye Ḥaḳ éylemedi iʿlām

1052: // fażīletin: fażīletiñ **M_1**
1053: ki: ve **M_3** // edā édemedik: ki edā édesiñ **M_3** / şükrin: şükriñ **M_1**
1054: Ḥaḳ: kelāmında **M_1** / kelāmında: Ḥaḳ **M_1** / Ḳurʾān'ı: Ḳurʾān **M_1, M_2** // ki ol: ol **M_2**
1055: efḍalü'l: efḍali'l **M_1, M_3** // bir: **-M_1, -M_3** / Ḥaḳ: ki **M_1;** ki Ḥaḳ **M_3** / iʿlām: mettān **M_3**

[351] Başlık **M_2** nüshasından alınmıştır. **M_1** nüshasında başlık *Der-beyān feżāʾilü'l-ḳadri ḳavlühü Teʿālā "İnnā enzelnā hu fī leyleti'l-ḳadri vemā edrāke mā leyletü'l-ḳadri leyletü'l ḳadri ḫayrun min elfi şehrin tenezzelü'l-melāʾiketü ve'l-rūḥu";* **M_3** nüshasında başlık *Ḳavlühü Teʿālā "İnnā enzelnā hu fī leyleti'l-ḳadri vemā edrāke"* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.

[352] Başlık **Kadir Sūresi'**nin **1., 2., 3.** ve **4.** ayetlerinden alınmıştır. **Anlamı: 1.** Şüphesiz, biz onu (Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirdik. **2.** Kadir gecesinin ne olduğunu sen ne bileceksin! **3.** Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır. **4.** Melekler ve Ruh (Cebrail) …. iner.

[353] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

1056 Gözüñ aç uyḳuyu terk ét ki oldur seyyidü'l-enām
Ki oldur efḍalü'l-ezmān bunı medḥ éyledi ʿAllām
1057 Ki bunda Ḥaḳ ḳabūl éder ḳamu ḥācetleri taḥḳīḳ
Eger dünyā eger aḫret ḳabūl éder duʿā ʿAllām
1058 Ki ol bir gécedir añla ki bir yılıñ içindedür
Ki setr étdi anı Allāh ki bildirmedi ẕī'l-inʿām
1059 Néçün gizledi Ḥaḳ anı ki añlar mısın éy mü'min
Éder tecribe ḳulların ʿubūdiyyetde ẕī'l-ikrām
$M_2$37b 1060 Ḳul olan kes anı arar ki cümle nevmi terk éder
Olur maḳṣūduna érer ki dünyā uḫrevī merām
A37b 1061 Ki ol pes bir gécedir kim anuñ fażlını bilmezler
Ger enbiyā ger evliyā meger Ḥaḳ éyleye iʿlām
1062 Kelāmın étdi Ḥaḳ irsāl bu géce pes içinde bil
Ki éndi levḥ-i maḥfūẓdan ki beyt-i ʿizzete aḫşam

1056: gözüñ: göziñ **M_1** / uyḳuyu: uyḳudan **M_2, A** / seyyidü'l-enām: seyyidi'l-meyāl **M_1** // efḍalü'l-ezmān: efḍali'l-ezmān **M_1, M_3;** efḍalü'l-amān **A** / medḥ: mediḥ **M_1, M_3**
1057: // eger dünyā: ki dünyāda **M_3** / eger aḫret: ve eger aḫret **M_1;** ve aḫretde **M_3**
1058: gécedir: gécedür **M_2, M_3, A** / añla: ki **M_3** / ki: **-M_1,** -**A** // setr: setri **M_1, A** / ẕī'l-inʿām: ẕī'l-enʿām **A**
1059: ki: anı **M_1, M_2, A** / éy: **-M_2, -A** // tecribe: tecrübe **M_3** / ḳulların: ḳulların Ḥaḳ **M_1** / ẕī'l-ikrām: ẕī'l-ekrām **M_3**
1060: kes: kişi **M_3** / anı arar: terk éder **M_3** // maḳṣūduna: maḳṣūdına **M_1, M_2, M_3** / érer ki: vāṣıl **M_1;** vāṣıl ki **M_3** / dünyā: dünyāvī **A** / uḫrevī: uḫrāvī **M_1**
1061: pes: **-M_3** / gécedir: gécedür **M_2, M_3, A** / anuñ: anıñ **M_1, M_2**
1062: étdi Ḥaḳ: Ḥaḳ étdi **M_2, M_3** / bu: ki bu **M_3** / pes: **-M_1, -M_3** // éndi: étdi **A**

1063 Biñ aydan pes ḫayırludır bunuñ faẕlın dédi Allāh
Taḥarrī ét bu géceyi ki Ḳadr'e yétiş éy nevvām

$M_1$43a **1064** Ki vérdi Ḥaḳ ḥabībine bu géceyi hemān ancaḳ
Daḫı ümmetine maḫṣūṣ ḳılupdur Ḫāliḳu'l-enām

1065 Bir Aʿrābī ḫaber vérdi Resūlullāh'a Şemʿūn'ı
Ki Şemʿūn cenk éderdi pek varup küffār-ile eyyām

$M_3$37a **1066** Ki ol ḳadar ḳıtāl éderdi küffār ile ol yigit
ʿAciz ḳaldılar elinden ḳamu küffārı ṣubḥı şām

1067 Bular bulmadılar çāre elinden néce ḳurtıla
Taḥarrī étdiler ḥīle teşāvür étdiler bed ḫām

1068 Ki ol ḳadar şecāʿatde idi ol Şemʿūn'i beni
Ki zencīr-ile baġlasañ ki éyler zencīri ḫod ḫām

1063: biñ: ki biñ M_3 / pes: **-M_3;** ol M_2 / ḫayırludır: hayırludur **M_1, A;** ḫayurlıdur M_2 / faẕlın: faẕlı **M_1;** faẕlını M_3 / dédi: dér **M_3;** étdi **A** // géceyi: géce **M_2;** géce'i M_3
1064: géceyi: géceye M_3 // ümmetine: **-M_3** / Ḫāliḳu'l-enām: Ḫāliḳı'l-enām **M_1;** daḫı ol Ḫāliḳu'l-eyyām M_3
1065: Resūlullāh'a: Resūlullāh **M_1, M_2** / Şemʿūn'ı: Şemşūn'ı **M_1;** Şemsūn dér **M_3;** Şemʿūn **A** // ki: ki étdi **M_1** / Şemʿūnī: Şemşūnī **M_1;** Şemsūn M_3 / cenk: cek **M_1** / éderdi: éder **M_1, M_2, M_3** / pek varup: biñ ay varır **M_1, M_3;** ol varup **M_2**
1066 // ʿaciz: ʿāciz **A** / küffārı: küffār **M_2, A** / ṣubḥı şām: ḳabīḥ u nām M_3
1067: çāre: ḫabār **A** / teşāvür: nişāvür **M_2**
1068: idi: étdi **M_1** / ol: daḫı ol **M_3** / Şemʿūn'i: Şemşūn'i **M_1;** Şemʿūn **M_3** / beni: **-M_3** // zencīr-ile: zencīrlerle **M_1;** zencīrler ile **M_3, A** / ki éyler: éyler **M_1;** éder M_3 / ḫod ḫām: ḫori ḫām **M_1;** ḫor ḫām **M_2;** cur ḫām **A**

1069 Ki ehline ḫaber gönderdiler ol serāçe melʿūn
Eger baġlayı vérirseñ biñ altun édelüm inʿām
1070 O duşaḳ[354] düşmanı[355] melʿūn bu aḫbārı éşidicek
Baş üstüne dédi melʿūn ṭutu vérem size bed ḫām
1071 Ki Şemʿūn geldi evine namāz ḳılmaġa başladı
Namāzdan fāriġ oldı ol biraz yata éde niyām
1072 Bu kez edebsiz ol ʿavret uyuyunca ki ol ġāzī
Sicimler ile bağladı elin ayaġını muḥkem
1073 Ki ḳaḳdı gördi kim ol ér eli ayaġı baġlıdır
Nédir bu dédi ehline dédi tecribedür merām
1074 Baḳayım kendiri ḳırabilür mi déyü baġladım
Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki kendir oldı hep ḫor ḫām

1069: ol: **-M₁, -M₃** / serāçe**:** sirrān ol **M₃** / melʿūn: melʿūnlar **M₃** // baġlayı vérirseñ: baġlayu vérirse **M₃**
1070: o: ol **M₃** / melʿūn: ḫā'in **M₃** / aḫbārı: ḫaberi **M₃** / éşidicek: éşidecek **M₃** // o: ol **M₃** / duşaḳ: düşek **M₁, M₃;** düşak **M₂;** duşşak **A** / melʿūn: ḫatun **M₃** / ṭutu: dutu **M₁, M₂, A** / size bed ḫām: siz ser cām **M₁;** siz ki cām **M₂;** size ki cām **A**
1071: Şemʿūn: Şemşūn **M₁;** Şemsūn **M₃** / namāz: namāza **M₁** // ol: pes **M₁** / niyām: yenām **M₃**
1073: ḳaḳdı: ḳalḳdı **M₃** / kim: **-M₃** / ér: **-M₁, -A;** gāzī **M₃** / baġlıdır: baġlıdur **A** // nédir: nédür **M₁, M₂, A** / tecribedür: tecrībedir **M₁, M₂;** tecrübedür **M₃**
1074: kendiri: göreyim dédim **M₃** / ḳırabilür mi: ḳırar mı **M₃** // ki: **-M₃** / hep: hem **M₃** / ḫor ḫām: ḥor ḥām **M₁;** ḫor diḫām **M₃;** ḥor ḫām **A**

[354] "duşaḳ" kelimesi nüshalarda farklı yazılmıştır.
[355] "düşmān" kelimesi vezin gereği "düşman" şeklinde okunmuştur.

M₂38a	1075	Ki oldı gine ol ṣā'im gine kendi ki ol cenge
		Ki aḫṣam geldi evine gine pes ola ol nevvām
A38a	1076	Gine ol mel'une[356] 'avret ki zencīr-ile baġladı
		Ki ḳaḳdı gördi zencīri ki baġlanmış ḳatı muḥkem
M₁43b	1077	Nédür bu dédi ehline ki étdim tecribe seni
		Göreyim zencīri ḳırabilür mi déyü ve's-selām
	1078	Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki zencīri de ḳırdı ol
		Dédi 'avret né żabṭ éder né ḳuvvetlisin éy ẕī-nām
	1079	Dédi kim başımıñ ḳılı beni żabṭ éder ancaḳ bil
		Ṭayanmaz ġayrı şey' baña ḳırarım her şey'i ẕī-nām
	1080	Ki 'irfānla ḫaber aldı 'adūlıġın édüp iẓhār
		Ki ḳıydı ehline mel'ūn bulara éylemek in'ām

1075: gine ol: ol gine **M₃** / gine: ki **M₃** / ki: **-M₃** // gine: daḫı **M₃** / pes: **-M₃** / ola ol: ol ola **M₁;** éyide ki ol **M₃** / nevvām: niyām **M₃**
1076: mel'une: mel'ūn **M₂, A;** dīnsiz **M₃** / 'avret: ḫatun **M₁, M₃** / ki: bu kez **M₃** / zencīr-ile: zencīrle **M₃;** zencīri ile **A** // zencīri: zencīrlerle **M₁;** zencīr ile **M₂, A** / muḥkem: aḥkām **M₁, M₂, A**
1077: ehline: 'avret **M₁;** ḫatuna **M₃, A** / étdim: étdüm **M₂** / tecribe: tecrübe **M₃** // göreyim: göreyim daḫı **M₃** / déyü: **-M₃**
1078: ḳolun: ḳolın **A** / ḳurdandırı: ḳundarı **M₃** / ki: **-M₃** / zencīri de: zencīrler **M₁;** zencīri **M₃, A** / ḳırdı: ḳırıldı **M₁** // né ḳuvvetlisin: daḫı seni **M₃**
1079: başımıñ: başımuñ **M₃** / beni: hemīn **M₃** / żabṭ: ẓabṭ **A** / bil: **-M₃** // ġayrı: bir **A** / her: ġayrı **M₃** / şey'i: şey' **M₁** / ẕī-nām: éy ẕī-nām **M₂**
1080: 'irfānla: 'urfīlen **M₁;** 'ariflen **M₂;** 'ārīfligile **A**// ehline: ehli **M₁** / mel'ūn: cāzū **M₂** / bulara: yola **M₁** / in'ām: inām **M₁;** īnām **M₃**

[356] "mel'ūn" kelimesi vezin gereği "mel'un" şeklinde okunmuştur.

1081 Gine cenkden rücūʿ étdi ki geldi evine ġāzī
Ki yatdı gine ol yigit biraz rāḥat éde niyām[357]

M₃37b **1082** Yatarken aldı başından ki bir ḳılını ol melʿūn
Bu kez baġladı yatırken gel étdi küffara[358] bed-nām

1083 Götürdiler bunı küffār varup ḳatl étdiler anı
Şehīd éylediler anı saʿādet buldı o ẕī-nām

1084 Bu ḫaberi éşidicek ḥazīn oldı Resūlullāh
Ki ol ḳadar elemlendi bükālar éyledi ihmām

1085 Néc'olur ümmetim ḥāli ʿömürleri ḳıṣa olur
Daḫı kendileri żaʿīf ʿibādetleri inʿidām

1086 Bu miṣillū ʿibādetle bular cennete girmezler
Yaḳar āteş buları hep olur ʿırżları inhidām

1087 Bu fikirde iken server Ḫudā gönderdi Cibrīl'i
Selām éyle ḥabībime ki maḥzūn olmasın ālām

1081: gine: ki **M₃ A** / rücūʿ: hem rücūʿ **M₃** / evine ġāzī: gāzāvī **M₁** // ki: gine **M₃** / gine: ki **M₃** / niyām: nevām **M₁**
1082: yatarken: yatırken **M₁, M₂, M₃** / ki: **-M₁** / melʿūn: cāzū **M₃** // yatırken: yatır iken **M₁;** yaturken **M₃**
1083: küffar: küffāra **M₂** / ḳatl: ḳatıl **M₂** // saʿādet: saʿādāt **M₂** / o: ol **M₃**
1084: ḫaberi: aḫbārı **M₁, M₂, A** / ḥazīn: maḥzūn **M₃** / Resūlullāh: Ḥabībullāh **M₂**
1085: néc'olur: néce olur **M₁, M₂, A** / ümmetim ḥāli: ḥāli ümmetim **M₁, M₂, A** // kendileri: kendüleri **M₂**
1086: miṣillū: miṣillī **M₁, M₂, A** / girmezler: girmez **M₁;** giremez **M₃**
1087: fikirde iken: fikirdeyiken **M₁** / Cibrīl'i: Cibrīl **M₁** // olmasın: olmasun **M₂, M₃, A**

[357] **M₃** nüshasında **1081.** beyit ile **1082.** beyit yer değiştirmiştir.
[358] "küffār" kelimesi vezin gereği "küffar" şeklinde okunmuştur.

1088 Aña bir géce vérdim ki ki biñ aydan ḫayırlıdur
Anuñ faẕlını kimseye beyān éylemedim iʿlām

1089 O géceyi hemān ancaḳ ki maḫṣūṣ éyledim aña
Daḫı ümmetlerini hep bunuñla éyledim iʿẓām

$M_1$44a, $M_2$38b **1090** Ki bir sāʿat ʿibādet étseler idi o gécede
Biñ ay ʿibādet étmişce ṣevābı éyleyem inʿām

A38b **1091** Rivāyetdür Ebū Hüreyre né buyurdı bil anı
Bir ādem leyletü'l-ḳadri ʿibādetle ola ḳavvām

1092 Cemīʿ géçmiş günāhların ki maġfiret éder Allāh
ʿAẕāb étmez ḥisāb étmez ḳoyar cennete bi'l-inʿām

1093 Ki bir āḫer ḥadīṯinde buyurmışdur Resūlullāh
Ḫaber vérdi baña Cibrīl éşitdim étdim iltizām

1094 Bir ādem leyletü'l-ḳadri ki iḥyā éylese bilgil
Ḳażā éder Teʿālallāh ki biñ ḥācetini iʿẓām

1088: vérdim: vérdüm **M₂** / ki: **-M₁** / ḫayırlıdur: ḫayırludır **M₃** // anuñ: anıñ **M₁, M₂** / éylemedim: éylemedüm **A**
1089: o: ol **M₃** / géceyi: géce **M₂;** géce'i **M₃** // bunuñla: bunıñla **M₁, M₃**
1090: étseler idi: étselerdi **M₁** // biñ: ki biñ **M₃** / ʿibādet: ʿibādāt **A** / ṣevābı: ṣevāb **M₁**
1091: Ebū Hüreyre né buyurdı: né buyurdı Ebū Hüreyre **M₃** / bil: biliñ **M₂;** né dér **M₃** // leyletü'l: leyleti'l **M₁, M₃**
1092: // ʿaẕāb étmez ḥisāb étmez: ḥisāb étmez ʿaẕāb étmez **M₂** / ḥisāb étmez: aña Allāh **M₃**
1093: bir: **-A** // Cibrīl: Cebrā'īl **M₁** / éşitdim: éşiddüm **M₁, M₂** / étdim: étdüm **M₂**
1094: leyletü'l: leyleti'l **M₃** / éylese: éyleye **M₁** // biñ: biñ biñ **M₁, M₂** / ḥācetini: ḥācetin **M₁, M₂, A** / iʿẓām: ʿiẓām **M₁, M₂, A**

1095 Daḫı buyurdı ol server otursa bunda bir ādem
Çoban bir ḳoyunı ṣaġdığı miḳdārı éde ḳıyām[359]
1096 Muḥabbetlidür Allāh'a ki her gün ṣā'im olmadan
Ki öyle bir gécedür ol anı medḥ éyledi ʿAllām
M₃38a 1097 Semāvātda olan melek ki bunda hep éner yére
Ki yéryüzine gelürler bölük bölük vérir selām
1098 Duʿā éderler Allāh'a cemīʿ ḳulları ki yā Rabb
Ḳamu ṣuçlarını ʿafv ét ki sensin ṣāḥibü'l-inʿām
1099 İkindiden énerler hep ṣabāḥa dek gezerler hep
Ki mü'minleriñ arḳasın ṣıġarlar véreler selām
1100 Ki nevmi terk édenleriñ ṣıġarlar ẓahrını bunlar
Duʿā édenlere āmīn déyü çaġıra ẕī'l-ikrām
1101 Ḫaberde vārid oldı kim ki Cebrā'īl'iñ elinde
Ki dört livā-i ḥāmdi var ki inʿām étdi ẕī'l-inʿām

1095: buyurdı: otursa **M₂;** buyursa **M₃;** otursa **A** / ol: pes ol **M₂, A** / server: var **M₂;** ger **A** // ṣaġdığı: ṣadığı **M₁;** ṣaddığı **A**
1096: **-M₃** / AllāH'a: Allāh **M₁** / gün: **-M₁** // medḥ: mediḥ **M₁, M₂**
1097: éner yére: yére éner **M₃** // vérir: vére **M₂, M₃**
1098: éderler: éder **M₂** / cemīʿ: cemiʿ **M₃** / Rab: Rabbi **M₁, M₂** // ṣāḥibü'l: ṣāḥibi'l **M₁, M₃**
1099: // ṣıġarlar: ṣıḳarlar **M₁** / véreler: vérirler **M₃, A**
1100: ṣıġarlar: ṣıḳarlar **M₁** // çaġıra: çaġırı **M₂** / ẕī'l-ikrām: ẕī'l-kerem **M₃**
1101: // ḥāmdi: ḥāmdü **M₂;** ḥāmd **M₃** / var: vardur **M₁, M₃** / ẕī'l-inʿām: ẕī-kerem **M₃**

[359] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Ki bir sāʿati miḳdārı né inʿām éde ẕī'l-kerem

	1102	Diker birin yér-ile gök arasına éşit anı
		Biri raḥmet livāsıdır diker Kaʿbe'ye bi'l-ikrām
$M_1$44b	1103	Kerāmet livāsı biri diker ṣaḥrānıñ üstüne
		Ki beyti'l-maḳdis içinde öbir ḥacer ẕevī'l-iʿẓām
	1104	Ki maġfiret livāsını diker ḳabr-i Muḥammed'e
		Bular cümle Muḥammed ḥürmetinedür ẕevī'l-ikrām
$M_2$39a	1105	O gécede Ḫudā maġfiret éylerse né ḳadar ḳul
		Bilür ḳabrinde Muḥammed ki şaz olur-imiş seyyām
	1106	O dört livāda yazılı şehādet kelimesi bil
		Ki kün dédi aña Allāh vücūda geldi bi'l-ikrām
A39a	1107	Ki bundan ṣoñra melekler ṭaġılalar eve cümle
		Né ḳadar mü'minin varsa vérirler anlara selām
	1108	Ki şol evlere girmezler ki anda ṭanbure[360] vardır
		Daḫı ẓurnā ṭavul olan eve girmez bular aḫşam

1102: livāsıdır: livāsıdur **M_1, M_2, A**
1103: livāsı: livāsıdur **A** / üstüne: üstine **M_1, M_3** // beyti'l-maḳdis: beyti'l-muḳaddes **M_1, M_2;** beytü'l-muḳaddes **A** / öbir: öbiri **M_3** / ḥacer: ḥicr **M_3** / ẕevī'l-iʿẓām: ẕī'l-inʿām **M_3**
1104: ẕevī'l-ikrām: ẕī'l-ikrām **M_1;** ki ẕī'l-inʿām **M_3**
1105: éylerse: éylese **M_3** // bilür: bilüp **M_1** / ḳabrinde: ravżada **M_2** / Muḥammed: ki anı **M_3**
1106: **-A** / o: ol **M_1;** ki ol **M_2** / dört: dördi **M_3** / yazılı: yazılu **M_1, M_2;** hem yazılı **M_3** / bil: **-M_3** // ki: daḫı ki **M_3** / kün: ken **M_2** / aña: **-M_3**
1107: ṭaġılalar: ṭaġıla **M_3** / eve: evlere **M_3;** evde **A** // mü'mīnin: mü'mīn **A** / varsa: var-ise **M_1, A** / vérirler: véreler **M_2**
1108: ki: ki bu **A** / girmezler ki: girmez ki **A** / ṭanbure: ṭanbire **M_1;** ṭanabure **M_2** / vardır: vardur **M_1, M_2, A** // ṭavul: ṭavıl **M_1, M_2** / girmez: girmezler **M_2** / bular: **-M_2;** ṣabāḥ **M_3**

[360] "ṭanbūre" kelimesi vezin gereği "ṭanbure" şeklinde okunmuştur.

1109 Daḫı şol eve girmezler daḫı siḥir ola anda
Daḫı yalancı evine melek girmez ṣabāḥ aḫşam
1110 Daḫı şol eve girmezler ki ḳaṭʿ-ı raḥm ola anda
Ḳarībine ḫışımına ki héç étmez ṣıla erḥām
1111 Daḫı rūḥ nāzile olur bu gécede yére bilgil
Éder müʾminlere duʿā daḫı tesbīḥ éder erḥām
M338b 1112 Ki vāḳiʿ oldı iḫtilāf müfessirler arasında
Ki her birisi bir maʿnā véripdür rūḥa bi-selām
1113 Ki meşhūr maʿnası[361] budur ki Cebrāʾīl-durur murād
Ki zīrā ol melekleriñ resūlidür cemīʿ eyyām
1114 Dédi baʿżı müfessirler murād nédür bu rūḥdan kim
Ki bir maḫlūḳ-durur ol kim ki beñzer melege ecsām
1115 Bularıñ yüzleri ādem yüzine beñzer éy kişi
Muḳarrebden degil bunlar daḫı mürsel degil enām

1109: eve: evlere **M3** / daḥı: -**M2;** ki **M1, A** / ola: olana **M3** / anda: pes ol evde **M1, M2, A**
1110: raḥm: raḥim **M1, M2, A**
1111: rūḥ: rūḥu **A** / yére: yére bir **M1;** yére pes **A** // erḥām: aʿmām **M1, M2, A**
1112: // véripdür: vérüpdür **M1, M2, A** / bi-selām: eyyām **M1;** bi-esām **M2;** bi'l-imām **M3**
1113: maʿnası maʿnā **M1, M2, A** / ki: ki ki **M1, M2, A** // melekleriñ: meleklerüñ **M3** / resūlidür: resūldür **M1, A** / cemīʿ: cemiʿ **M3**
1114: dédi: daḫı **M2** / bu: ki **M3** // ki bir: ki **M1, M2** / ol: -**M3;** bu **M2** / melege: melekle **A**
1115: bularıñ: bunlaruñ **M3** / ādem: melek **M3** // mükerrebden degil: mükerreb dédigim **M3** / bunlar: bular **M2** / mürsel: müriseldi **M2** / degil: -**M2** / enām: zi'l-enām **M1;** ennām **M2**

[361] "maʿnā" kelimesi vezin gereği "maʿna" şeklinde okunmuştur.

$M_1$45a 1116 Dédi baʿżı müfessirler ki rūḥdan murād éy kişi
Ḥaḳ'ıñ dédigi rūḥdur kim *ḳuli'r-rūḥu*[362] dédi ʿAllām

1117 Dédi baʿżı müfessirler bu rūḥdan murad[363] éy kişi
Bular biraz meleklerdür mü'ekkeldür bular iʿlām

1118 Nétekim her bir ādeme mü'ekkel oldı bir melek
Géce gündüz anı gözler ki ḥıfẓ içün olur ḫuddām[364]

1119 Bularıñ her birisinde mü'ekkeldür meleklere
Bular da ḥıfẓ éder cümle melekleri ʿale'd-devām

$M_2$39b 1120 Dédi baʿżı müfessirler bu rūḥdan murad[365] éy kişi
Ki bir melek-durur ol kim ḳatı büyük-durur aʿẓam

1121 Né deñlü var-ise melek ḳamu cemʿ olsa bir yére
Né deñlü büyük olurdı o deñlü var ḳatı aʿẓam

A39b 1122 Ki yétmiş biñ başı vardur o melegiñ bil éy kişi
Ki her başında yétmiş biñ yüzi var éyledi ʿ Allām

1116: baʿżı müfessirler: müfessirler baʿżı M_2 / ki: **-M_2;** bu M_1 / rūḥdan: gurūhdan M_2 / éy kişi: kişi M_1 // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / dédigi: dédügi M_3 / rūḥdur kim: kim rūḥdur M_3 / rūḥu: rūḥ M_2, M_3 / ʿAllām: ʿiẓām M_3
1117: bu: budur M_2 / éy kişi: kişi M_1 // iʿlām: aʿlām M_2
1118: nétekim: néteküm M_2 / ādeme: ādem M_1 / mü'ekkel oldı: mü'ekkedür ki M_2 // ki: **-M_1**
1119: **-M_3** // ḥıfẓ: **-A** / éder cümle: cümle éder M_1
1120: // aʿẓam: iʿẓām M_1; kim iʿẓām M_3
1121: ḳamu: ḳamusı M_2 // ḳatı: teni M_2, M_3 / aʿẓam: iʿẓām M_1, M_3
1122: biñ: **-M_1** / vardur: var-durur M_1 / o: ol M_1; ki ol M_3 / bil: **-M_3** // her: her bir M_3 / ʿAllām: iʿlām M_3

[362] Bu kısım **İsra Suresi'nin 85.** ayetinde geçmektedir. **Anlamı:** De ki ruh
[363] "murād" kelimesi vezin gereği "murad" şeklinde okunmuştur.
[364] Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Buları ḥıfẓ éder cümle melekler hem ʿale'd-devām
[365] "murād" kelimesi vezin gereği "murad" şeklinde okunmuştur.

1123 Ki her yüzinde yétmiş biñ aġız ḫalḳ éyledi Allāh
Ki her aġızda yétmiş biñ lisān ḫalḳ éyledi ʿAllām
1124 Ḥaḳ'a tesbīḥ éder cümle bu diller ile éy ġāfil
Daḫı istiġfar[366] éder ol ki mü'minler içün aʿmām
1125 Dédi baʿżı müfessirler ki rūḥdan murad[367] éy kişi
Ki Ḥażret-i ʿİsā'dur[368] dér murādullāh budur iʿlām
1126 Dédi baʿżı müfessirler murādullāh budur rūḥdan
Ki Ḥażret-i Muḥammed rūḥudur éder yére iḳdām
1127 Ḫudā'dan iẕin olur rūḥ bu leyle-i mübārekde
Gelür éner yére ol rūḥ gezer eṭrāfa bi'l-iḳdām
M$_3$39a 1128 Selām vérir o gécede ʿibādet éyleyenlere
Duʿā éder Ḥaḳ'a ol rūḥ sévinir ol éder seyyām

1123: ki her yüzinde: yüzünde ki her **A** // ʿAllām: Mevlā **M$_1$, M$_3$;** Mevlām **A**
1124: // daḫı: ki: **M$_2$** / anlar: o **M$_1$, M$_3$, A** / aʿmām: iʿmām **M$_3$**
1125: // ki: daḫı **M$_3$** / Ḥażret-i ʿİsā'dur: ʿİsā Ḥażretidür **M$_2$** / dér: **-M$_3$** / budur: yorurur **M$_3$** / iʿlām: aʿlām **M$_2$**
1126: // Ḥażret-i Muḥammed: Ḥażret-i Muḥammed'dür **M$_3$** / rūḥudur: rūḥıdur **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / éder yére: yére éder **M$_2$** / rūḥudur éder yére: éner yérde ki ol **M$_3$** / iḳdām: aḳdām **M$_3$;** aḳlām **M$_2$, A**
1127: olur: olur ol **M$_1$** / rūḥ: rūḥa **M$_3$** / mübārekde: mübārekden **M$_3$** // éner yére: yére éner **M$_3$** / bi'l-iḳdām: bi'l-aḳdām **M$_1$, M$_2$, A**
1128: // sévinir: sévinür **M$_3$, A** / seyyām: enām **M$_3$**

[366] "istiġfār" kelimesi vezin gereği "istiġfar" şeklinde okunmuştur.
[367] "murād" kelimesi vezin gereği "murad" şeklinde okunmuştur.
[368] "Ḥażret-i ʿĪsā" tamlaması vezin gereği "Ḥażret-i ʿİsā" şeklinde okunmuştur.

M$_1$45b

1129 Eger uyur bulunursañ saña ol beddu'ā éder
Ki maḥzūn olur ol senden ki vā-veylā saña nevvām

1130 Eyā ġāfil utan Ḥaḳ'dan néce uyursun ol géce
Muḥammed gele saña da uyur bulunasıñ nevvām

1131 Muḥammed ümmetindenem déyü da'vā ḳılarsıñ sen
Ḳanı sünneti anuñ héç bulunmaz sende éy nevvām

1132 Ki sen ṣabāḥ namāzına bile ḳaḳmazsıñ éy kişi
Ki ümmetin aña déyü ḳılasıñ da'va[369] éy nemmām

1133 Saña ümmet démez ol bil bu ümmetlerden olduḳça
Ki tevbe éyle bu işden ki işle sünnetin nevvām

1134 Dédi ba'żı müfessirler ki rūḥdan murad[370] éy kişi
Ki rūḥu'l-aḳrabādur dér ululardan ki éy a'mām

1129: bulunursañ: bulunursa **M$_1$** / ol beddu'ā éder: beddu'ā éder ol **M$_1$, M$_2$, A** // ki: ki ġāyet **M$_3$** / ol: **-A** / senden: **-M$_3$**
1130: uyursun: uyursıñ **M$_1$, M$_3$;** uyursuñ **A** // gele: hem gele **M$_3$** / saña da: saña **M$_3$** / bulunasıñ: bulunasañ **M$_1$**
1131: -**M$_1$** / ümmetindenem: ümmetinden **M$_2$, A;** ümmetiyem **M$_3$** / déyü: déyü ki **M$_3$** / ḳılarsıñ: ḳılasıñ **M$_3$** / sen: sende **M$_3$** // / anuñ héç: hem sende **M$_3$** / bulunmaz: bulınmaz **M$_3$**
1132: // ümmetin: ümmetim **M$_1$** / ḳılasıñ: ḳılañ **M$_3$** / da'vā: da'vāyı **M$_3$** / ḳılasıñ da'va: da'vā ḳılasıñ da'vā **A** / nemmām: nevvām **M$_3$;** ġam **A**
1133: ümmet: ümmetim **M$_3$** / bil: **-M$_3$** / bu: **-M$_1$** / ümmetlerden: işler sende **M$_1$, M$_3$** / olduḳça: oldıḳça **M$_3$** // ki: kim **M$_3$**
1134: ki: **-M$_1$;** bu **M$_2$** // dér: **-A** / ki éy: ki **M$_1$;** biraz **M$_3$**

[369] "da'vā" kelimesi vezin gereği "da'va" şeklinde okunmuştur.
[370] "murād" kelimesi vezin gereği "murad" şeklinde okunmuştur.

M₂40a 1135 Bular Ḥaḳ'dan iẕin alur gelürler yér üzerine
Gelürler herkes evine baḳar evlādları eyyām
1136 Nidā éder bular evlerine hem ehl-i beytine
Biri bir şey'-ile anuñ taṣadduḳ éyleñiz iṭʿām

A40a 1137 Bizim içün ṭaʿām édiñ ṣevābın bize bağışlañ
Ki muḥtācız size bizler teberrük édiñiz iṭʿām
1138 Bular nidā éderler kim ʿaceb var mı bizi añar
Ki bir eḥad ʿaceb var mı bizi héç éde mi erḥām
1139 Eger evlādı yoḳ-ise nidā éder evine ol
Ki éy evimde eglenen kişi éyle bize erḥām
1140 Veyā ehlim olan kimse bağışla baña bir ṣevāb
Ki zīrā ażyaḳu'l-mekāndayız bize édiñ erḥām
1141 Gelür baʿżı rivāyetde ki cümle rūḥ éner yére
Ki cumʿa gécesinde hep gelürler evine aʿmām

1135: Ḥaḳ'dan: haftada **M₃** / alur: olur **M₁** / gelürler: gelür **M₂;** yéryüzine **M₃** / yér üzerine: gelür **M₃;** üzerine **A** // baḳar: ve **M₃** / eyyām: ītām **M₂, M₃, A**
1136: éder: éderler **M₁** / bular: bunlar hep **M₁** // anuñ: anıñ **M₁, M₂, A** / éyleñiz: éde yā **M₃;** éyleñüz **A**
1137: teberrük: ḳayırıñ **M₁, M₂, A**
1138: éderler: édeler **M₃** // bir eḥad ʿaceb var mı: var mı bir eḥad ʿaceb **M₃** / bizi: bizi **M₃** / éde mi: édi mi **M₁**
1139: nidā éder evine ol: ki éder evine ol ér **M₃** // ki: gel **M₃**
1140: // ażyaḳu'l-mekāndayız: ażyaḳı'l-mekāndayız **M₁, M₂;** ażyaḳu'l-mekāndayuz **M₃** / bize édiñ: bizi esīr édiñ **M₁;** édiñ bize **M₂**
1141: cümle rūḥ: rūḥ cümle **M₂** // gelürler: gelür **M₃** / aʿmām: iʿmām **M₁**

1142 Bular görür ḫatunları ki āḫer kimseye varmış
Ki evlādı yetīm olmuş ḳasāvet çekeler aʿmām

M₁46a, M₃39b 1143 ʿİbādetde ise bunlar Ḥaḳ'a ḥamd u ṣenā éde
Bular ġafletden uyanmış déyü mesrūr olalar ʿām

1144 Eger bunlar güler oynar ki maʿṣiyetde görürse
Ḳatı pek aġlaşırlar kim ġarībiz bize yoḳ ṭaʿām

1145 Eyā éy aḳrabālarım néçün siz ʿibret almazsız
Ölürsüñüz bizim gibi ġarīb olursuñuz eyyām

1146 Ki biz de sizleriñ gibi güler oynar idik anda
Ki bir gün ʿAzra'īl[371] pençesine uġrarsıñız aḳvām

1147 Ki Ḳur'ān oḳunan mevżiʿleri cümle gezer bunlar
Ki ḳanda vaʿẓ olunursa anı diñler ḳamu aʿmām

1142: // olmuṣ: olmış **M₃, A** / ḳasāvet: ġasāvet **M₁, M₂, A** / çekeler: çeker **A** / aʿmām: aġmām **M₁, M₂**
1143: bunlar: bular **M₂** / ḥamd u: ḥamdı **M₁** // uyanmış: uyan **M₂** / olalar: ola **M₃;** olur **A** / ʿām: aʿmām **M₃**
1144: maʿṣiyetde: maʿṣīde **M₁** / görürse: görürse ol **M₁;** görürlerse **M₃** // ġarībiz bize yoḳ: ġarīn yoḳ bize **M₂;** ki ġayrı **M₃;** ġayrıyız bize yoḳ **A** / ṭaʿām: iṭʿām **M₂, A**
1145: éy: **-M₃** / aḳrabālarım: aḳrabālarım kim **M₃** // ölürsüñüz: ölürsiñiz **M₂, M₃;** ölürsiñüz **A** / olursuñuz: olursuñız **M₂;** olursıñız **M₃;** olursıñuz **A** / eyyām: eynām **M₃**
1146: biz de: bizlerde **M₃** / sizleriñ: sizler **M₁, M₂;** siziñ **M₃** / oynar idik: oynardıḳ **M₁** / güler oynar idik anda: ki anda güler oynardıḳ **M₃** // ki: daḫı hem **M₃** / uġrarsıñız: uġrardıḳ biz de éy **M₁;** uġradıḳ éy **M₃;** uġrarsıñuz **A** / aḳvām: ḳavvām **M₃**
1147: oḳunan: oḳunanlar **M₁** / mevżiʿleri: mevʿiẓleri **M₃** / cümle: ki cümle **M₁** // ḳanda: nérde **M₂** / vaʿẓ: vāʿız **M₁;** vaʿız **M₃** / aʿmām: ītām **M₁, M₂, A**

[371] "'Azrā'īl" kelimesi vezin gereği "'Azra'il" şeklinde okunmuştur.

1148 Ḥaḳ’a çoḳ ḥamd éder bunlar ki şimdi müsterīḥ olduḳ
Ki eglenirler ol yérde ṣabāḥa dek ḳamu enām
1149 Ki istimdād éder bunlar bularıñ pes duʿāsından
Vérirler mi ʿaceb iḥyā s̱evābından bize erḥām
M$_2$40b 1150 Ṣuʿūd éder bular göge ki fecr-i s̱ānīde taḥḳīḳ
Mekānlarına varırlar gine cumʿaya dek maḳām
1151 Melekler de ṣuʿūd éder göge kim fecr-i s̱ānīde
Mekānlarına varırlar ki herkes oturur maḳām
1152 Bölük bölük otururlar bular cümle mekānına
Daḫı hem gögde melekler bulardan éde istiʿlām
A40b 1153 Ṣorarlar bunlara pes ol ki yérden siz ḫaber vériñ
Né görür anda olanlar né işler andaki aḳvām
1154 Fülān ér né görür şimdi né keyfiyyetde bulduñuz
Bular cevāb vérir anlara bulduḳ biz anı ẓullām

1148: çoḳ: çün **M$_3$** / bunlar: bular **M$_2$** / müsterīḥ: müsteḥriʿ **M$_1$;** mürteriḥ **M$_2$;** biz sürūr **M$_3$** // eglenirler: eglenür **A** / enām: ītām **M$_1$, M$_2$, A**
1149: éder: éde **M$_3$** / bunlar: bular **M$_2$** / bularıñ: bunlarıñ **M$_2$** / pes: **-M$_3$;** ki **M$_2$** // vérirler: vérir éderler **M$_1$** / erḥām: irḥām **M$_3$**
1150: bular: bu kez **A** / ki: kim **M$_1$;** ki bunlar **M$_3$** / taḥḳīḳ: **-M$_3$** // varırlar: varurlar **M$_1$** / gine: gele **M$_3$;** ki herkes **A** / cumʿayadek: oturur **A** / maḳām: ītām **M$_1$, M$_2$, M$_3$**
1151: **-A** / göge kim: ki göge **M$_3$** / s̱ānīde: s̱ānīde taḥḳīḳ **M$_1$**
1152: bular: ki **M$_3$** / cümle: bunlar **M$_3$** / mekānına: mekānında **M$_3$** // daḫı hem: ḳuṣūr **M$_1$, M$_2$, A** / gögde: gögdeki **M$_1$, M$_2$, A** / bulardan: bular **M$_3$** / istiʿlām: istiʿdām **M$_2$, A**
1153: bunlara: bunlar **M$_3$** / pes ol ki: kim ki **M$_1$;** anlara ki **M$_3$** / yérden: biz **M$_3$** / siz: size **M$_3$**
1154: fülān: filān **M$_1$** / ér né: evde **M$_3$** / né: **-M$_2$** // vérir: vére **M$_2$;** vérirler **M$_3$;** vérür **A** / anlara: anlara ki **M$_1$, M$_2$;** ki **M$_3$** / bulduḳ: buldıḳ **M$_3$**

1155 Ki evvelki senelerde ki ʿābid idi ol Ḥaḳḳ’a
Bu sene mübtediʿ bulduḳ daḫı fāsıḳ-durur nemmām

$M_1$46b 1156 Duʿā éder bular cümle Ḫudā’ya yalvarırlar kim
Buları ıṣlāḥ ét yā Rab uyana uyḳudan nevvām

1157 Bular cümle ḫaber vérir kimin Ḳur’ān oḳur bulduḳ
Kimin rākiʿ kimin sācid ki bulduḳ kimini nevvām

$M_3$40a 1158 İkinci göge çıḳarlar keẕālik anda da böyle
Yédinci göge dek böyle ṣorarlar bunlara tamām

1159 Ki sidreye varır bunlar bular sidrede söyler kim
Ḫaber vériñ baña benī Ādem’den né görür aḳvām

1160 Ki zīrā bende séverem Ḥaḳ’ıñ sévdigi ḳulları
Ḫaber vériñ Muḥammed ümmetinden ehl-i iḥtirām

1161 Ḫaber vérir bular cümle kimin ḳā’im kimin sācid
Ṣafā éder bu aḫbārdan ki ol sidre-i muḥterem

1155: // bulduḳ: buldıḳ M_3 / nemmām: neyām M_3
156: éder: éderler M_2 / bular: **-**M_2**;** bunlar M_1 / cümle: Ḥaḳḳ’a M_3 / yalvarırlar: yalvarurlar M_2 // Rab: Rabbi M_1 / uyana: uyar M_1**;** uyandır M_3 / uyḳudan: uyḫudan M_3 / nevvām: eynām M_3
1157: vérir: vére M_2**;** vérür **A** // kimin: kimini **A** / kimin: kimini **A** / ki: kimin M_2**,** M_3 / kimini: daḫı M_3
1158: // tamām: hemān M_1**;** hemmām M_2**;** hümmām **A**
1159: varır: varur M_2**;** varırlar M_2 / bunlar: **-**M_2 / bular: bulara M_3 / sidre’de: sidre M_3 // görür: görürler M_3
1160: séverem: sévirin M_2 // vériñ: vériñ ki siz baña M_3 / Muḥammed: Muḥammed’in M_1
1161: vérir: vérdi M_1**;** vérür **A** / bular: bulara M_2 / kimin: ḳamu M_1**,** M_3 / ḳā’im: rākiʿī M_3 / kimin sācid: sācidden M_1**;** sācidī M_3 // aḫbārdan: ḫaberden M_1**,** M_3

1162 Bu aḫbār vara cennete duyar cennet bu aḫbārı
Duʿā éder Ḥaḳ'a cennet baña téz getür éy ʿAllām

1163 İçindeki melek cümle duʿāsına amīn[372] déye
Daḫı ḥūrī ve ġılmānlar ki āmīn déyeler aʿmām

1164 Buyurdı seyyidü'l-enām ki Miʿrāc gécesi gördüm
Ki cennetden birer ḥūrī ki vérdiler baña selām

$M_2$41a 1165 Baña söylediler bunlar ki ümmetiñe emr éyle
Ramażān gécelerinde ki étmesün bular niyām

1166 Ki tefsīr-i Ḥanefī'de gelüpdür bir ḥadīṯ bilgil
Anı naḳl édeyim size açıñ gözüñüzi aḳvām

1167 Buyurdı seyyidü'l-enām kelām-ı dürr-i yektāda
Ki her rekʿat ḳılardıñız Ḳadir gécesi yā aḳvām

1162: aḫbār: ḫaber **M_3**
1163: déye: dérler **M_1, M_3** // ḥūrī ve: ḥūrī **M_1;** ḥūrīyi **M_2, A** / aʿmām: iʿmām **M_3**
1164: seyyidü'l: seyyidi'l **M_1, M_2** // birer: biraz **M_2, M_3, A**
1165: söylediler: söyler **M_2** / bunlar: bular **M_1, M_2** / emr: emir **M_1** // bular: bunlar **A**
1166: Ḥanefī'de: Ḥanīfī'de **M_1;** Ḥafī'de **M_2** / bir: dér **M_3** // naḳl: naḳil **M_1** / açıñ: açuñ **M_3** / gözüñüzi: göziñi né **M_1;** göziñizi **M_2, M_3** / aḳvām: aḳdām **M_1**
1167: seyyidü'l: seyyidi'l **M_1** / kelām-ı dürr-i yektāda: kelāmım bu-durur yektā **M_2;** kelāmıdur anuñ diñle **M_3** // her: -**M_3** / rekʿat: rikʿat **M_2, M_3, A** / ḳılardıñız: ḳılardıñuz **M_2, A;** ḳılalar bular ki **M_3** / yā aḳvām**:** bi'l-aḳdam **M_2;** aḳvām **M_3;** bi'l-aḳvām **A**

[372] "āmīn" kelimesi vezin gereği "amīn" şeklinde okunmuştur.

A41a **1168** Ki bir ḳul azad[373] étmişçe ṣevāb vére size Allāh
Ki bir ḳul azad[374] étseydiñ ki Ḥaḳ yaḳmaz oda aḳvām

M$_1$47a **1169** Ki étsek anda bir tesbīḥ néler inʿām éder Allāh
Yédi ḳat gökdeki melek ʿadedince ṣevāb inʿām

1170 Ki ol gécede bir tesbīḥ melekleriñ ṣevābına
Muḳābil oldı lā-noḳṣān né niʿmetdür mine'l-ʿAllām

1171 Ki bir āyet oḳuduñ sen ki yüz ġazāya varmışça
Ḳadar ṣevāb bulasın sen oḳuñ Ḳur'ān'ı yā aḳvām

1172 Getürdüñ ise ol géce ki tekbīri eger tehlīl
Ki her tekbīre bir ḥaccıñ ṣevābını yazar ʿAllām

1168: étseydiñ: étse-y-idiñ **M$_1$**
1170: melekleriñ: meleklerüñ **M$_3$** / ṣevābına: ṣevābından **M$_3$** // muḳābil: muḳābir **M$_1$** / ʿAllām: inʿām **M$_3$**
1171: bir āyet: berāt **M$_1$; A** / oḳuduñ: oḳurduñ **M$_3$** // bulasın: bulasıñ **M$_3$** / yā aḳvām: ki yā aḳvām **M$_3$**
1172: getürdüñ: getürdiñ **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / ki: eger **M$_3$** / tekbīri: tekbīr **M$_1$, M$_3$** / tehlīl: tehlīli **M$_2$** // tekbīre: tekbīr **M$_1$;** tekbīrüñ **M$_3$** / bir: **-M$_1$** / ḥaccıñ: ḥaccuñ **M$_3$** / ʿAllām: ḫuddām **M$_3$**

[373] "azād" kelimesi vezin gereği "azad" şeklinde okunmuştur.
[374] "azād" kelimesi vezin gereği "azad" şeklinde okunmuştur.

M$_3$40b [375]**Fī feżāʾili's-sirāce fi'l-mesācidi ʿan Resūlullāh "Men esrace sirācen yüsebbiḥu lehu sebʿīne elfe melekü ḥattā ʿademe ẕalike's-sirāce ʿalā rivāyetin yestaġfira küllühü melekin" ḳavlühü Teʿālā "İnnemā yaʿmuru mesācidāllāhi men amene billāhi ve'l-yevmil āḫir"**[376]

1173 Elā yā sālikü'l-cennet ṭaleb ḳılar-iseñ vehhāc
Ki ẓulmet sende ḳabrinden eger ḳorḳar-iseñ éy ʿāc

1174 Ki Tañrı evine mūm dik müzeyyen ḳıl mesācidi
Seniñ de ḳabriñi Allāh müzeyyen ḳıla bi'l-isrāc

1173: sālikü'l-cennet: sāliki'l-cennete **M$_1$, A;** sālikü'l-cenneti **M$_3$** / vehhāc: vühhāc **M$_3$** // ẓulmet: zullet **M$_1$, A** / sende ḳabrinden: ḳābirden sen **M$_1$, M$_3$;** sende ḳabriñde **A** / éy ʿāc: sen ʿāc **M$_2$;** vühhāc **M$_3$**
1174: evine: beytine **M$_3$** // bi'l-isrāc: bi'l-esrāc **M$_1$, A;** bi'l-irsāc **M$_3$**

[375] Bu başlık **M$_2$** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M$_1$** nüshasında *Der-beyānı feżāʾilü's-sirāce fi's-sācidi kāle Resūlullāh […] "Es-sirācü sirācen yüsebbiḥu sebʿīne elfe melek ḥattā ʿademe ẕalikeʿs-sirāce ʿalā rivāye yestaġfirleh külle meleki fi's-semavāti ve'l-arḍ ḥattā ʿademe" ḳavlühü Teʿālā "İnnemā yaʿmuru mesācidāllāhi men amene billāhi ve'l-yevmil āḫir"*; **M$_3$** nüshasında başlık der-kenarda *Veʿalā rivāye yestaġfirlehu külle meleki fi's-semavāti ve'l-arḍi ḥattā ʿademe's-sirāce* daha sonra başlık kısmında *Ḳavlühü Teʿālā "İnnemā yaʿmuru mesācidāllāhi men amene billāhi ve'l-yevmil āḫir ḳale ʿaleyyi's-selām men sirace sirācen yüsebbiḥu lehu sebʿīne elfe melek ẕalike's-sirāce" ṣıdḳ* şeklindedir. **A** nüshasında ise yer almamaktadır.

[376] **Hadis:** Kim mescide bir kandil yakarsa, o kandil sönünceye kadar, o kişiye yetmiş bin melek rahmet diler. Ayet kısmı **Tevbe Sūresi 18.** ayetin bir kısmıdır. **Anlamı:** Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan kimseler imar eder.

1175 Buyurdı seyyidü'l-enām bir ādem mescide bir mūm
Ki naṣb étse-idi lillāh mużayyā olsa bi'l-vehhāc
1176 Eger yérde eger gökde né deñlü var-ise emlāk
Anuñ-çün éder istiġfār ḳulaḳ vér baña gözüñ aç
$M_2$41b 1177 Duʿālar éde Ḥaḳḳ'a ki bunuñ ʿiṣyānını yā Rabb
Ki cümle maġfiret éyle cinānıñdan ala ezvāc
1178 Ki ol mūm tükenince dek éderler Ḥaḳḳ'a istiġfār
Ki yā Rabbi bu ḳuluñı ki ét cinānıña iʿrāc
1179 Ṣaḳın ẓan éyleme zinhār bu ḥadīṯ mūma maḫṣūṣdur
Eʿamdur cümle berāta daḫı ġayrılar indirāc
$M_1$47b 1180 Daḫı buyurdı ol server ḥadīṯinde déyem anı
Bir ādem bir ḥaṣır döşese mescide olam nettāc[377]

1175: // lillāh: lillāhi M_1, M_3 / naṣb étse-idi: naṣīb étse-y-idi M_1, A; nasb-idi M_2 / mużayyā: mużıyyā M_2 / olsa: ḳılsa M_2; ola M_3 / bi'l-vehhāc: bi'l-vühhāc M_3
1176: // anuñ-çün: anıñ-çün M_2, M_3 / éder: éde M_2 / gözüñ: göziñ M_1
1177: éde: éderler M_3, A / Ḥaḳḳ'a: Ḥaḳ M_3 / ki bunuñ: bunuñ M_1, M_2, A / Rab: Rabbi M_1 // cinānıñdan: cinānıñda M_1, M_3 / ala: ola M_3
1178: tükenince dek: dükeninceye dek M_1; dükenince dek M_2, M_3 // Rabbi: Rab M_1 / ḳuluñı: ḳulıñı A / ki: -M_1; sen M_3 / cinānıña: cennetiñe M_3; cennātına A
1179: maḫṣūṣdur: maḫṣūṣ A // berāta: bārāta M_2; berāt A / ġayrılar: ġayrılara M_2, A / indirāc: endirāc A
1180: // olam: o kim M_1 / nettāc: teşşāc M_1, M_2, A

[377] "nettāc" kelimesi BY7499 numaralı nüshadan alınmıştır. Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Ki duʿā éderler Ḥaḳḳ'a ṣuçın ʿafv ét eyā Vehhāc

A41b 1181 Ki yétmiş biñ melekler hep anuñ-çün éder istiġfār
Duʿā éder bular Ḥaḳḳ'a ṣuçun ʿafv éyleye vehhāc
1182 O ḥaṣır eskiyince dek melekler éder istiġfār
Né niʿmetdür né devletdür gel imdi sen göziñi aç
1183 Daḫı buyurdı ol server ki mescidiñ içindeki
Zibilleri süpürse ol daḫı hem éylese iḫrāc
1184 Anıñda çıḳara Allāh ki aʿẓam-ı ẕünūbinden
Nétekim ṣoyunur eṣvāb ki ṣırtından éder iḫrāc
1185 Bu ḫayrātlar içün kişi ki vaḳf éyler-iseñ aḳçe
Ḳıyāmete degin ṣevāb çekilür fevc ol efvāc
1186 Ṣaġıñdaki ṣoluñdaki melekler öldügüñ zamān
Semāya aġalar bunlar Ḫudā'ya édeler iʿrāc
M$_3$41a 1187 Ki dérler yā İlāhī sen bize bir yérde iẕin vér
ʿİbādet édelüm anda ḳıyāmete degin vehhāc

1181: **-M$_3$** / anuñ-çün: anıñ-çün **M$_2$** / ṣuçun: ṣuçunı **M$_1$;** ṣuçın **M$_2$, A** / éyleye: éyle: **M$_2$** / vehhāc: yā vehhāc **M$_2$, A**
1182: o: ol **M$_3$** / eskiyince dek: eskiyinceye dek **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // niʿmetdür: niʿmet **M$_3$**
1183: // zibilleri: zebilleri **M$_1$;** zebelleri **M$_2$** / süpürse ol: ki süpürse **M$_3$** / daḫı hem: hem **M$_3$** / éylese: éyleye daḫı **M$_3$**
1184: -**M$_1$** / ki: **-A** // nétekim: néteküm **M$_2$** / ṣırtından: sırtından **M$_2$** / éder: édüp **M$_3$**
1185: vaḳf: vaḳıf **M$_1$;** vaḳf ise **M$_3$** // fevc ol: fevc **M$_1$;** fevc fevc **M$_3$**
1186: ṣaġıñdaki: ṣaġıñdaġı **M$_1$** / ṣoluñdaki ṣoluñdaġı **M$_1$;** ṣolıñdaki **M$_2$, M$_3$** / öldügüñ zamān: öldigiñ zamān **M$_2$;** görniler éder **M$_3$** // aġalar: aġarlar **M$_1$;** hem aġar **M$_3$** / éder: ʿarż éder **M$_3$** / Ḫudā'ya: Ḫudā'yı **M$_1$**
1187: dérler: dér **M$_1$;** yā İlāhī **M$_3$** / yā İlāhī: dérler **M$_3$** / bir: **-M$_3$** // ʿibādet: ʿibādāt **M$_2$, A** / vehhāc: vühhāc **M$_3$**

1188 Bulara déye ol Allāh varıñ ṣāḥibiñiz ḳabri
Üzerine duruñ sizler yazıñ ḫayrātını ezʿāc
1189 Yazıñ étdigi ḫayrātı ki ḳıyāmetdégin sizler
Ki dolduruñ kitābların ṣevāb-ile édiñ neffāc
1190 Ki şol üç kişiler ölmez degişir dünyasın[378] ancaḳ
Biri ḫayrāt édenlerdür biri muṣḥaf yaza muḥtāc
M₂42a 1191 Biri ʿālim kişilerdür oḳutdı ḥükm-i Ḳurʾān'ı
Bular elbetde girerler Ḥaḳ'ıñ cennetine iʿrāc

[379]Der-beyānı vaḳfu'l-māl[380]

1192 Elā yā ṣāḥibü'l-emvāl biraz māl éylegil evḳāf
Yériñden ger ʿurūżıñdan biraz māl éylegil evḳāf
M₁48a 1193 ʿİlim taḥṣīl olacaḳ yérlere vaḳf éylegil kişi
Daḫı Ḳurʾān oḳunan yérlere māl éylegil evḳāf

1188: ṣāḥibiñiz: ṣāḥibiñüz **A** // üzerine: üzeriñe **M₃** / duruñ: ṭuruñ **M₃**
1189: étdigi: étdügi **M₃** / ki: **-M₃;** ki tā **A** / sizler: **-M₁,** -**M₂, -A** // dolduruñ: ṭolduruñ **M₂, M₃** / ṣevāb-ile: ṣevābların **M₃** / ṣevāb-ile: ṣevābların **M₃**
1190: üç: **-M₃** / ölmez: ölmezler **M₃** // yaza: yazar **M₃**
1191: // girerler: girürler **M₂** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M₃**
1192: eyā: éy **M₃** // yériñden: ki akçeden **M₂;** ki yériñden **M₃** / ger: **M₂, M₃, A** / ʿurūżıñdan: ʿarūżından **M₂**
1193: olacaḳ: olıcaḳ **M₁** / vaḳf: vaḳfı **M₁** // oḳunan: oḳunacaḳ **M₃**

[378] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[379] Bu başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında bulunmamaktadır.
[380] Bağış yapmanın açıklaması.

1194 Ḳayırma ardıña ḳalan veledlerini éy kişi
Bularıñ cümle ḳısmetin véren Ḥaḳ ṣāḥib-ü elṭāf

A42a 1195 Mālıñ ḫayırlısı kişi vücūda ṣarf ola ancaḳ
Ki intifāʿ édeler ḫalḳ eger ṭayyār eger ṣarrāf

1196 Nāsıñ ḫayırlısı kimdür ki nāsa nefʿi olandur
Ki şerlisi nédür nāsıñ mużırru'n-nās ola erdāf

1197 Daḫı buyurdı peyġamber nāsıñ pek şerlisi kimdir
Mālın kendi yéyendür bil éde hem zekatın[381] eşrāf

1198 Ki devlet şol kişiye kim ki bir ṣu ḫayrat[382] étmişdür
Édeler andan intifāʿ eger türkī eger eşrāf

1199 Tevażżuʿ édeler andan daḫı ġusl édeler andan
Cemīʿ işleri bitire éde her şeyleri ol ṣāf

1194: veledleriñi: velediñi **M₁, M₂, A** / éy: sen éy **M₁, M₂, A** // bularıñ: anların **M₃** / ṣāḥib-ü elṭāf: ṣāḥibi'l-ṭāf **M₁;** ṣāḥibü'l-ṭāf **M₂**
1195: // ki: **-M₃** / intifāʿ: intifā **A** / édeler: éde **M₃** / ḫalḳ: ḫalıḳ **M₁;** ḫalḳ andan **M₃** / ṣarf ola ancaḳ: ḫayra ṣarf ola **M₁, M₃**
1196: ḫayırlısı: ḫayırlusı **M₃** / kimdür: kimdir **M₃** / olandur: olandır **M₁** // ki: daḫı **M₃** / şerlisi: şerlüsi **A** / nédür nāsıñ: nāsıñ kimdir **M₁;** hem kimdür **M₃** / mużırru'n: mużırrı'n **M₁** / erdāf: erdevā **M₁;** ezrāḳ **M₃;** īrdāf **A**
1197: kimdir: kimdür **M₂, M₃, A** / mālın: mālını **M₂, M₃** // yéyendür: yéyenlerdür **M₂** / bil: **-M₂;** hem **M₃** / eşrāf: ikfāf **M₁;** ikfāḳ **M₃;** işrāf **A**
1198: kişiye: kişi **M₂** / bir: **-M₃** / ṣu ḫayrat: étmiş ola **M₃** / étmişdür: ṣu ḫayrāt **M₃** // türkī: eger türkī **A**
1199: tevażżuʿ: tevażżū **M₁, M₂, A** // cemīʿ: cemiʿ **M₃, A** / şeyleri: işleri **M₂, A**

[381] "zekāt" kelimesi vezin gereği "zekat" şeklinde okunmuştur.
[382] "ḫayrāt" kelimesi vezin gereği "ḫayrat" şeklinde okunmuştur.

1200 Veyāḫūd Ḥaḳ Teʿālā'nıñ pes ʿilmi-çün ola ḫayrāt
ʿUlūm nāfiʿleri pes hep o ḫayrātda ola seyyāf

1201 Bularıñ ecrini ʿaceb bilür var mı né miḳdārdur
Ya bularıñ varacaḳ yérlerini yoḳ-durur vaṣṣāf

$M_3$41b **1202** Ṣaḳın zinhār eyā mü'min şu kişilerden olma kim
Ölecegine yaḳın vaḳf éder mālını ol vaḳḳāf

1203 Ki vārisden ḳaçırmaḳdır o ḥālde aḳçe vaḳf étmek
Ki vaḳf éyler iseñ eşyā gezerken éylegil vaḳḳāf

1204 Bunı ẕem étdi peyġamber buyurdı pes ḥadīsinde
Bu aḫbārı rivāyet éyledi Tirmidi[383] éy vaḳḳāf

1205 Kişi gezerken étdigi faẓīleti bir aḳçeniñ
Biñ aḳçeden ḫayırlıdur dédi buyurdı ol vaḳḳāf

$M_1$48b, $M_2$42b **1206** ʿAlī ibni Ebī Ṭālib cihān faḫrı Muḥammed'den
Ki naḳl éyledi bir ḥadīs ki bundan ḥışṣe al vaḳḳāf

1200: **-M_3** // nāfiʿleri: nāfiʿler **M_1** / pes: **-M_1** / ḫayrātda: ḫayrātdan **M_1;** ḫayratda **M_2, A**
1202: şu: bu **M_3** // yaḳın: yaḳın hem **M_3** / mālını: mālın **A** / ol: kim ol **M_3** / vaḳḳāf: vuḳḳāf **M_3;** ḳāf **A**
1203: ḳaçırmaḳdır: ḳaçırmadur **M_1, M_3, A** / vaḳf: vaḳfı **M_1** // ki: **-M_3** / éyler iseñ: éylerseñ **M_1;** éderseñ **M_3** / eşyā: **-M_1;** éy kişi **M_3** / vaḳḳāf: evḳāf **M_3**
1204: // aḫbārı: iḫbārı **M_3** / Tirmidi: Türmiẕī **M_2;** Tirmīẕī **M_3;** Tirmīdī **A**/ vaḳḳāf: vuḳḳāf **M_3**
1205: aḳçeniñ: aḳçenüñ **A** // ḫayırlıdur: ḫayırludur **M_1, M_2, A** / dédi: **-M_1;** déyü **M_3** / vaḳḳāf: vuḳḳāf **M_3**
1206: Muḥammed'den: Muḥammet'den **M_1** // ki: **-M_3** / naḳl: naḳil **M_1, M_2, M_3** / ḥışṣe: ḥisse **M_1, A** / vaḳḳāf: vuḳḳāf **M_3**

[383] "Tirmidī" kelimesi vezin gereği "Tirmidi" şeklinde okunmuştur.

1207 Buyurdı pes Resūlullāh ki Allāh buġż éder şuña
Baḫīl olur ḥayātında ki iṭʿām éylemez eżyāf
1208 Ki cān ḥulḳūma[384] geldikde ki vaḳf éder biraz emvāl
Anı sévmez Teʿālallāh bulara buġż éder ʿaṭṭāf
1209 O ḥālde vaḳf olan şeyʾe olursa vārisiñ rāżī
Varır saña ṣevāb olur ikiñiz müşterek vaḳḳāf
A42b 1210 Eger vārisleriñ seniñ bu vaḳfe rāżı[385] olmazsa
Ṣevāb umma sen andan héç nefʿalanmazsıñ éy vaḳḳāf
1211 Saña bir temsīl édeyim ki ḳarañlıḳ géceлerde
Feneri ardıña ṭutsañ olur mı fāʾide vaḳḳāf

1207: ki Allāh: daḫı **M₃** / buġż: buġuż **M₃** / şuña: daḫı şuña **M₃** // olur: oldur **M₃** / ki: **-M₃** / iṭʿām: ṭaʿām **M₃** / éylemez: étdirmez ḥayātında **M₃**
1208: // ʿaṭṭāf: ʿuṭṭāf **M₃**
1209: olan: olunan **M₁, M₃** / şeyʾe: şeyʾ **M₁, M₃** / olursa: olur **M₁;** vārisler **M₃** / vārisiñ: rāzı **M₁, M₃, A** / rāżī: vārisiñ **M₁, A;** olursa **M₃** // varır: varur **A** / saña: saña da **M₁, M₃** / olur: olursun **M₁;** olursız **M₃** / ikiñiz: **-M₁** / vaḳḳāf: vuḳḳāf **M₃**
1210: senin: daḫı **M₃;** senüñ **A** / bu vaḳfe: ki bu vaḳfe **M₁;** bu vaḳfı **M₂;** rıżā olmazsa **M₃** / rāżı olmazsa: bu defʿa **M₃** // sen: ki sen **M₃** / andan héç: andan **M₁, M₃** / nefʿalanmazsıñ: nefʿalanmañ sen **M₁, M₂, A** / éy: eyā **M₁** / vaḳḳāf: vuḳḳāf **M₃**
1211: temsīl: temsil **M₃** / édeyim: édeyin **M₃** // ṭutsañ: dutsañ **M₁, A** / fāʾide: fāʾidesi **M₁, M₂, A** / vaḳḳāf: éy vuḳḳāf **M₃**

[384] "ḥulḳūm" kelimesi nüshalarda "ḫulḳūm" şeklinde yazılmıştır.
[385] "rāżī" keimesi vezin gereği "rāżı" şeklinde okunmuştur.

1212 Mālıñ ḫayırlısı oldur senin öñüñce gédendir
Keenne aġrıġıñ ilerü ki gétmiş olur vaḳḳāf
1213 Ki şimdiki zamān ḫalḳı ölümün ʿaḳlı keserse
Ki vaḳf éder biraz aḳçe vaṣiyyet éyler ol vaḳḳāf
1214 Ol aḳçeyi alurlar ḫalḳ vérirler bir kişiye hep
Ki devr-i şerʿi étmezler ki her senede ol ṣarrāf
1215 Alurlar ribḥini andan ḥarām ḥelāl bilinmez héç
Ki vaḳf édene ṣevāb yoḳ olur ribā daḫı isrāf
1216 Gel éy vaḳfı ki ét sen yér ile bāġ daḫı dükkānlar
Olur icāre bunlarda ḥelāl olur ki yoḳ isrāf

1212: ḫayırlısı: ḫayırlusı **M₃** / seniñ: senüñ **M₃** / öñüñce: öñince **M₂;** öñüñden **M₃;** öñünce **A** / gédendir: gédendür **M₂, M₃, A** // keenne: keenne ki **M₃** / aġrıġıñ: aġırlıġıñ **M₃** / ilerü ki: gétmiş **M₂;** ilerü **M₂;** ilerüce **A** / gétmiş: ilerüce **M₂,** / vaḳḳāf: vuḳḳāf **M₃**
1213: ki: **-M₁** / zamān: ḫalḳı **M₃** / ḫalḳı: zamān **M₃** / ölümün: ölmen **M₁;** ölümin **M₂, M₃** / ʿaḳlı: ʿaḳıl **M₁** // ki: **-M₃** / éyler: éder **M₂** / vaḳḳāf: vuḳḳāf **M₃**
1214: aḳçeyi: aḳçeʾi **M₃** / ḫalḳ: ki **M₃** / véririler: bir kişiye **M₃;** vérir **A** / bir kişiye: vérirler **M₃** / hep: **-M₃** // ki her: her **M₃** / ol: duʿā ola **M₃**
1215: ribḥini: rubʿını **M₃** / bilinmez: bilmez **M₁;** bilmezler **M₃** / héç: **-M₃** // ki: **-M₂** / yoḳ olur: yoḳdur **M₃** / ribā: ribād **M₁;** daḫı **M₃** / daḫı: bāre olur **M₃** / isrāf: sarāf **M₁**
1216: éy: **-M₂** / vaḳfı ki ét sen: vāḳıf sen vaḳıf ile **M₂;** vākıf sen ét **M₃** / yér: arż **M₂** / ile: ile hem **M₃** / bāġ: **-M₃** / daḫı: **-M₂** / dükkānlar: dükkān **M₁, M₂, A** // icāre: icārı **M₂** / bunlarda: bunlaruñ **M₂;** anlardan **M₃**

M₃42a **[386]Feżʾili'l-fiṭrati ʿalā küllī men melike'n-niṣābi mine'l-mālā[387]**

1217 Elā éy ṣā'im-i mü'min ki fiṭra éylegil iʿṭā
Ki yevm-i ʿidi[388] géçirme eger ister iseñ nuʿmā

M₁49a 1218 Muḳaddemce vérirseñ sen daḫı evlā-durur iḫvān
Faḳīrlerde göre ḫarcın olarda olalar serrā

1219 Ki te'ḫīr éyleme zinhār ṣalāt-ı ʿidiñ[389] ardına
Muḳaddem vér namāzdan kim bunuñ vaḳti odur illā

M₂43a 1220 Buyurdı Ḥażret-i ʿOs̱mān unutdum fıṭrayı bir kez
Ki namāzdan ṣoña ḳaldı ki ṣoñra éyledim iʿṭā

1221 Ki bir ḳul éyledim azād anuñ keffāreti içün
Ki ṣabāḥıñ s̱evābına yétişeyim ʿaceb neylā

1217: éy: yā **M₂** / iʿtā: aʿtā **M₂** // eger: sen eger **M₁** / ister iseñ: isterseñ **M₁** / nuʿmā: serrā **M₁;** niʿmā **M₂, A**
1218: vérirseñ sen: vérir iseñ **M₃** / evlā-durur: olur **M₁;** evlā olur **M₃** // göre: görür **M₃** / serrā: sirrān **M₂;** hem serrā **M₃**
1219: ṣalāt-ı: ṣalāt-u **M₃** // kim: sen **M₃** / bunıñ: bunıñ **M₂** / illā: evlā **M₃**
1220: unutdum: unutdım **M₃** / fıṭrayı bir kez: bir gün fıṭrayı **M₂** // ki: **-M₃** / namāzdan ṣoña: namāz ṣoñına **M₃** / ki: hem ki **M₃**
1221: éyledim azād: azād éyledim **M₂, M₃;** azād éyledüm **A** / anuñ: anıñ **M₂** / keffāreti içün: keffāreti-çün **M₁;** keffārātı içün **M₂** // ṣabāḥıñ: miyāmuñ **M₃** / yétişeyim: yétişem ben **M₃** / neylā: neylān **M₂**

[386] Bu başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında *Der-beyān feżʾilü'l-fiṭra ʿalā küllī men melike'n-niṣābi mine'l-mālā*; **M₃** nüshasında *Der-beyān-ı ṣadaḳatü'l-fiṭır ʾiṭāü'l-fuḳarāʾi ve'l-ʿulemāʾi* şeklindedir. **A** nüshasında ise başlık bulunmamaktadır.
[387] Mal sahibi olan kimseler ve fitrenin faziletleri.
[388] "yevm-i ʿīd" tamlaması vezin gereği "yevm-i ʿid" şeklinde okunmuştur.
[389] "ṣalāt-ı ʿīd" tamlaması vezin gereği "ṣalāt-ı ʿid" şeklinde okunmuştur.

1222 Resūlullāh'a pes ṣordum bu aḥvāli ḫaber vérdim
Éşit né dédi ol server ḳulaḳ vér diñlegil ḳavlā
1223 Ki yā ʿOs̱mān éşit benden ki yüz ḳul éyleseñ iʿtāḳ
Yétişmeñ o vaḳitdaġı s̱evābına ki taḥḳīḳā
A43a 1224 Ki ihmāl étme fıṭrayı ki iʿṭā éde gör hemān
Eger ihmāl éder iseñ éder Ḥaḳ ṣavmıñı irdā
1225 Ki zīrā mefḫar-ı mevcūd buyurmışdır ḥadīs̱inde
Biliñ ümmeti aṣḥābım orucuñız ola iḥyā
1226 Muʿallaḳ ola ṣavmıñız ki beyne'l-arżı ve's-semā
Yér ile gök arasında ṣavmı devr éyleye illā
1227 Ki ḥattā fıṭrayı vérinceye dek geze yürüye
Vérirseñ fıṭrayı eger göge çıḳar géder cemʿā
1228 İki ḳanad vérir Allāh seniñ ṣavmıña éy kişi
Ki ḳuş gibi ṣuʿūd éder ki tā ʿarşa olur belġa

1222: Resūlullāh'a: Resūlullāh **A** / ṣordum: ṣordı **M₂, A;** ṣordım **M₃** / vérdim: vérdi **M₂**
1223: ki yüz ḳul éyleseñ iʿtāḳ: éyleseñ yüz ḳul azād **M₃** / iʿtāḳ: iʿṭāḳ **A** // yétişmeñ: ki yétişmeñ **M₃** / o vaḳitdaġı: o vakitdaġı ki **M₂;** s̱evābına o vaḳt **M₃;** o vaḳtaġı ki **A** / s̱evābına: s̱evāba **M₂, A** / ki: **-M₃** / taḥḳīḳā: taḥḳīḳān **M₁, M₂**
1224: hemān: hemin **M₂** // éder iseñ: éderseñ sen **M₁** / irdā **M₁;** īrād **M₂, A;** irdād **M₃**
1225: mevcūd: ʿālem **M₂, M₃, A** / buyurmışdır: buyurmışdur orucıñız **M₂, M₃, A** // aṣḥābım: aṣḥābum **M₁** / orucuñız: orucıñız **M₂, M₃, A** / ihyā: ehbā **M₁;** ehbān **M₂;** hebā **A**
1226: muʿallaḳ: mūʿallaḳ **M₁** / ṣavmıñız: ṣavmıñuz **A**
1227: fıṭrayı vérinceye dek: vérinceye dek fıṭrāyı **M₂** / geze: sen **M₁, A;** sen o **M₂** / fıṭrayı: fıṭrāyı **M₂** / cemʿā: cemʿān **M₁, M₂, A**
1228: vérir: vére **M₂** / ṣavmıña: ṣavmıñı **M₁, M₂, M₃** // olur: éder **M₁** / belgā: belgān **M₂**

1229 Ki ʿarşda Ḥaḳ ḳoyar anı ki bir ḳandīliñ içine
Ḳıyāmet güni olunca durur anda muḥaḳḳaḳā

[390] Yeketi's-semavāti ve'l-arżı min ḫurūci şehr-i ramażān li ümmeti Muḥammed[391]

$M_1$49b, $M_3$42b 1230 Elā éy müʾmin-i nāʾim gel ét nevmiñden istīḳāẓ
Ki ġafletden gözüñi aç ḳulaḳ vér baña ét īḳāẓ
1231 Ḫurūc étdi mübārek ay ʿaceb bildiñ mi ḳadrini
Néçün dökmez göziñ yaşlar firāḳından bunuñ éy nās
1232 Bilür misiñ ki bir daḫı bu aylara érecegiñ
Ki raḥmet ayı çıḳayorur üstüñden seniñ éy nās

1229: ʿarşada: ʿarşa **M_2, M_3** // durur: ṭurur **M_3** / anda: éde **M_2** / muḥaḳḳaḳā: muḥaḳḳıḳān **M_1, M_3;** muḥaḳḳaḳān **M_2**
1230: nāʾim: şāʾim **M_2** / gel: ki sen **M_3** / istīḳāẓ: istīʿān **M_3** // vér: ṭut vér **M_3** / ét: éde **M_3** / gözüñi: göziñi **M_1, M_2, M_3** / īḳāẓ: ibʿās **M_3**
1231: bildiñ mi: bildi mi **M_1;** bildüñ mi **M_3** // dökmez: dökmeñ **M_3** / göziñ: gözün **M_3, A** / yaşlar: yaşın **M_3** / firāḳından: firāḳıñdan **M_3** / bunuñ: **-M_3;** anıñ **M_2**
1232: bilür misiñ: bilürsiñ **M_1;** bilür misin **M_2** / bir: **-A** // ayı: ayıdur **M_3** / çıḳayorur: çıḳıyor **M_1;** çıḳayor **M_2;** çıḳar **M_3** / üstüñden: seniñ **M_2;** üstiñizden **M_3** / seniñ: üstüñden **M_2, A;** siziñ **M_3**

[390] Bu başlık **M_2** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_1** nüshasında *Der-beyān tekādü's-semāvāti ve'l-arżı yektü's-semāvāti men ḫurūci şehr-i ramażān-ı māh li ümmet-i Muḥammed* şeklindedir. **M_3** ve **A** nüshalarında başlık yer almamaktadır.
[391] Ramazan ayı, Hz. Muhammet ümmeti için yerde ve gökte ortaya çıktı.

1233 Ki vā-veylā eger şekvācı olursa bu ay bizden
Benim ḳadrimi bilmedi beni ḫor étdiler bu nās

$M_2$43b 1234 Seniñ ḳalbiñ ṭaşa dönmüş ögüt kār éylemez olmuş
Ki Ḥaḳḳ'ı añlamaz olmuş siyāh mermer gibi éy nās

1235 Velākin ölmeden kişi bunuñ ʿilācını gör sen
Ki ṣoñra pişmān olursuñ géçirme furṣatı éy nās

1236 Ki cān ḥulḳūma[392] geldikde görünür cümle étdigiñ
Ki vāh déyü çaġırırsıñ nefʿi vérmez saña éy nās

1237 Déyesin pes o vaḳitde İlāhī gine dünyāya
Ki ircāʿ ét ki beni sen ʿibādetler édem ilbās

A43b 1238 Ki her eyyāmı ṣarf édem édem emrine imtiṯāl
Ki héç ʿişyānda olmayam rıżāñı édem iltimās

1233: ki: eger **M_1** / vā-veylā eger: şekvācı olursa **M_1** / şekvācı olursa: ki vā-veylā **M_1;** bizden ki **M_3** / bu ay bizden: bu ay bolmuş bizden **M_1;** şekvācı olursa **M_3** // bilmedi: bilmediñiz **M_3** / étdiler: éylediler **A**
1234: dönmüş: dönmiş **M_1, M_3** / ögüt: külünüñ **M_3** / olmuş: **-M_1;** imiş **M_3** // olmuş: olmış **M_1, M_3**
1235: ʿilācını: ʿilācın **M_3** / gör sen: gör hem sen **M_3** // pişmān: peşmān **A** / olursuñ: olursıñ **M_1, M_3**
1236: geldikde: gelicek **A** / görünür: görüne **M_3** / étdigiñ: étdigüñ **M_3** // çaġırırsıñ: çıġırırsıñ **M_3, A** / vérmez: urmaz **M_1** / saña: **-M_3** / éy: yā **M_1, A**
1237: déyesin: déyesiñ **M_2, M_3** / pes: **-M_3;** sen **A** / İlāhī: sen İlāhī **M_3** / gine: beni **M_3** // ki: hem **M_3** / beni sen: kendim **M_1, A;** gétdi mi **M_2**
1238: ki her: her **M_1, M_2, A** / ṣarf édem: ṭutayım **M_3** // olmayam: olayım **M_1**

[392] "ḫulḳūm" kelimesi nüshalarda "ḫulḳūm" şeklinde yazılmıştır.

1239 Eger görse-y-idiñ kişi ḳıyāmetiñ ʿaẕābların
N’olaydı ṭopraḳ olaydım déyü éderdiñ iltimās

1240 Ki ol günüñ meşaḳḳatin ʿaẕābların fikir éyle
Ki döksüñ gözleriñ yaşlar dün ü gün éylegil sen yas

1241 Néçün dökmez gözüñ yaşlar bu ayıñ iftirāḳından
Ki çıḳdıġına séviniñ yér içerim déyü éy nās

1242 Ki yér gök aġlaşır cümle bu ayın iftirāḳından
Ki ümmet-i Muḥammed-çün édeler zāri[393] zārī yas

M$_1$50a 1243 Rivāyet étdi pes Cābir Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Né buyurdı Resūlullāh déyem size anı éy nās

1244 Ramażān ayınıñ āḫir gécesi olduġı zamān
Yér ile gökler aġlaşır döker yaşlar éderler yas

1239: görse-y-idiñ: görseñ idi **M$_2$,** / ḳıyāmetiñ: ḳıyāmetiñ sen éyler **M$_1$;** ḳıyāmetüñ **M$_3$** / ʿaẕābların: ʿaẕābını **M$_2$, A** // n’olaydı: n’ola-y-idi **M$_1$** / éderdiñ: éderiñ **M$_1$;** éderdim **M$_2$**
1240: meşaḳḳatin: meşaḳḳati **M$_1$** / ʿaẕābların: ʿaẕāblarını **M$_1$** / fikir: fikr **A** / éyle: éylese **M$_1$** // döksüñ: dökseñ **A** / yaşlar: yaşın **M$_3$;** yaşların **A** / dün ü: düni **M$_1$, M$_3$, A** / sen yas: yas **M$_3$**
1241: dökmez: dökme **M$_1$** / gözüñ: göziñ **M$_2$** / ayıñ: ayuñ **M$_3$** / iftirāḳından: iftirāḳıñdan **M$_2$** // ki: **-M$_2$** / séviniñ: sévinirsiñ **M$_2$;** sévinüñ **A** / yér içerim: yér içerem **M$_1$, A;** yéyem içem **M$_3$,**
1242: aġlaşır: aġlamışlar **M$_1$;** aġlaşırlar **M$_2$, A** / cümle: hep **M$_2$, A** // zārı zārī: gözlerinden **M$_2$, A;** āh u zār **M$_3$** / yas: yaş **M$_2$, A;** éy nās **M$_3$**
1243: cihāndan: cihānda **M$_1$** // déyem: daḫı déyem **M$_3$** / anı: **-M$_3$**
1244: ayınıñ: gécesi **M$_2$;** ayınūñ **M$_3$** / āḫir: ayıñ **M$_2$** / gécesi: āḫir **M$_2$** // aġlaşır: aġlaşırlar **M$_3$** / éderler: édeler **M$_1$;** éde **M$_2$, A** / yas: éy nās **M$_2$**

[393] “zārī” kelimesi vezin gereği “zāri” şeklinde okunmuştur.

$M_3$43a 1245 Benim ümmetim içün aġlaşır bular géce gündüz
Ki raḥmet ayı gétdi bunlarıñ üstünden éy kim nās
1246 Su'āl étdi ḳamu aṣḥāb dédiler yā Resūlullāh
Ki ya'nī né muṣībetdir bular-çün étdiler pek yas
1247 Buyurdı faḫr-ı kā'ināt biliñ ümmeti aṣḥābım
Ki bu aydaġı ḫaṣletler ki ġayrı ayda yoḳ éy nās
1248 Ki bundaki taṣadduḳlar olur eż'āf-ı mużā'af
Ki bir ḥabbe yérine Ḥaḳ ḥisābsız vére ol Ḳaddās
$M_2$44a 1249 Du'ālar daḫı maḳbūldür né isterseñ bu ayda sen
Ki vérir Ḥaḳ la-muḥāle[394] né ise muradıñ[395] éy nās
1250 Ki bunda bir 'amel étseñ nihāyetsiz çoġalır ol
Ki ḥaddı kenarı[396] olmaz ḳatı çoḳ olur ol éy nās
1251 Bu ayda ġayrıda olmaz bu iḥsānlar bu in'āmlar
Ki bundan ilerü muṣībet olur mı daḫı éy nās

1245: ümmetim: ümmetlerim **M_2** / aġlaşır: aġlaşırlar **M_1, M_2, A** / bular: **-M_2;** bu **A** / ki: daḫı **M_3** / ayı: ayları **M_2** / bunlarıñ: bunlaruñ **M_3;** bular **M_2** / üstünden: üstünde **M_2** / éy kim: éy **M_1, M_3**
1246: // ya'nī né: ḳanḳı **M_1, M_2, A** / muṣībetdir: muṣībetdür kim **M_2;** muṣībetlerdür kim **M_1, A**
1247: aṣḥābım: aṣḥābum **M_1** // ki: **-M_3** / ḫaṣletler: ḥaṣletler **A** / ki: ki ki **M_3** / yoḳ: yoḳdur **A**
1248: bundaki: bundaġı **M_1, M_3, A** / eż'āf-ı: eż'āf u **M_3, A**
1249: daḫı: éde **M_3** / isterseñ: isterse **M_3** / sen: hem **M_3** // ki vérir: vére **M_1;** vérir **M_2, A** / Ḥaḳ: **-M_2, -A** / la-muḥāle: lā-muḥālete **M_1, M_2;** lā-muḥālet **A**
1250: // kenarı: keffārı **M_1;** kenā **A** / çoḳ: çün **M_1** / ol: -**M_3, -A** / éy: -**M_1**
1251: ayda: aydan **M_2, A** / in'āmlar: in'amlar **A** // bundan: bundan da **M_2** / ilerü: ilerüce **M_2** / muṣībet olur mı: muṣībet ola mı **M_2;** olmaz muṣībet **M_3** / daḫı: **-M_2;** édiñ **M_1, A**

[394] "lā-muḥāle" kelimesi vezin gereği "la-muḥāle" şeklinde okunmuştur.
[395] "murād" kelimesi vezin gereği "murad" şeklinde okunmuştur.
[396] "kenār" kelimesi vezin gereği "kenar" şeklinde okunmuştur.

1252 Ki bundan ṣoñra buyurdı Resūl-i faḫr-ı kā'ināt
Ki bir ādem feraḥlansa bu ay girdigine éy nās

A44a 1253 Daḫı ġamlansa bir ādem ki bu ayıñ ḫurūcına
Anı idḫāl éder Allāh ki aʿlā cennete ḳıl nās

1254 Daḫı buyurdı ol server muḥaḳḳaḳ Ḥaḳ Teʿālallāh
Azād éder cehennemden ki her sāʿatde yüz biñ nās

1255 Ki her bir sāʿat içinde ki altı yüz biñ ādemi
Azād éder ʿaẕābından ḳoyar cennetine éy nās

M1 50b 1256 Ḳadir gécesine varıncaya dek her gécesinde
Azād éder Teʿālallāh bu minvāl üzere éy nās[397]

1257 Ḳadir gécesi olduḳda azād éder Teʿālallāh
Yigirmi yédi günde azad[398] étdigi ḳadar éy nās[399]

1258 Ki fiṭra gécesinde Ḥaḳ azād éder cemīʿ cümle
Ḳadir'den ġayrı günlerde ki cümlesi ḳadar éy nās[400]

1252: // ay: ayıñ **M3** / girdigine: girdikde **M1**
1253: ḫurūcına: ḫurūcından **M3** // cennete: cenneti **M2,** / nās: yas **M1, M2**
1254: ol server: peyġamber **M3** / Ḥaḳ: **-A**
1255: altı yüz: altı daḫı yüz **M3** / ādemi: éri **M3;** ādem **A** // cennetine: cennete **M1;** cenneti **M2** / nāṣ: bī-nās **M2**
1256: Ḳadir gécesine: Ḳadir gécesi **M2;** daḫı Ḳadre **M3** / varıncayadek: varıncayadaḳ **A** / her: ki her **M3** / gécesinde: gécesine Allāh **M3** // éy nās: bī-ḳıyās **M2**
1257: // günde: olduḳda ki **M3** / azad étdigi ḳadar: ol ḳadar ki **M3;** azād ki étdigi ḳadar **M2, A**
1258: gécesinde: gécede **M3** / cemīʿ: cemiʿ **M3, A** // Ḳadir'den: Ḳadir'de **M1;** ki Ḳadr'iñ **M3** / günlerde: günleri **M3** / cümlesi: cümle **M3**

[397] **M1** nüshasında "éy nās" kısmı okunamamaktadır.
[398] "azād" kelimesi vezin gereği "azad" şeklinde okunmuştur.
[399] **M1** nüshasında "éy nās" kısmı okunamamaktadır.
[400] **M1** nüshasında "nās" kısmı okunamamaktadır.

[401]Der-beyān-ı leyletü'l-ʿīdi ʿibādāt ve'ṭ-ṭāʿāt[402]

M343b

1259 Elā éy müʾmin-i muḫliṣ séverseñ Ḥaḳḳ'ı bi'l-iḫlāṣ
Ki bayram gécelerinde uyuma oḳuġıl iḫlāṣ[403]

1260 Buyurdı zīra[404] peyġamber bir ādem leyletü'l-ʿīdi
Ki iḥyā étse ol bunı namāzlar ḳılsa bi'l-iḫlāṣ[405]

1261 Ki ölmez ḳalbi olériñ ḳulūbler öldigi zamān
Éder Ḥaḳ ḳalbini iḥyā olur dāʾima[406] fī'l-iḫlāṣ[407]

1262 Ḳaçan bayram güni olsa melekler her ṣoḳaḳlarıñ
Başına duralar cümle édeler nida[408] bi'l-iḫlāṣ[409]

1259: Ḥaḳḳ'ı: Ḥaḳ'ı **M1, A** / séverseñ: séversiñ **M2** // uyuma: sen oḳu **M3** / oḳuġıl: uyuma **M3;** uyḳu ḳıl **M2, A** / iḫlāṣ: bi'l-iḫlāṣ **M3**
1260: zīra Peyġamber: mefḫar-ı mevcūd **M3** / leyletü'l: leyleti'l **M1, M3** // namāzlar: namāz **M2** / ḳılsa: ḳıla **M1**
1261: ḳulūbler: ki ḳalbler **M3** // ḳalbini: ḳalbin **M2**
1262: **-M2, -A** /olsa: ol **M1** / ṣoḳaḳlarıñ: zoḳāḳlarda **M3** // duralar: ṭuralar **M3** / édeler nida: nidā éderler **M3**

---

[401] Bu başlık **M3** nüshasından alınmıştır. Başlık **M1** nüshasında *Der-beyān-ı feżā'il-i ʿīdi leylete […] men aḥyā letletü'l-ʿīdi lem […] ḳalbe yevme yemūtü'l-ḳulūb* **M2** *Feżā'il-i leyletü'l-ʿīdi men ahya letletü'l-ʿīdi lem temmet ḳalbe yevme yemūtü'l-ḳulūb* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[402] Bayram gecesi yapılan ibadetler ile ilgili açıklama.
[403] **M1** nüshasında "iḫlāṣ" kısmı okunamamaktadır.
[404] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zīra" şeklinde okunmuştur.
[405] **M1** nüshasında "bi'l-iḫlāṣ" kısmı okunamamaktadır.
[406] "dā'imā" kelimesi vezin gereği "dā'ima" şeklinde okunmuştur.
[407] **M1** nüshasında "fī'l-iḫlāṣ" kısmı okunamamaktadır.
[408] "nidā" kelimesi vezin gereği "nida" şeklinde okunmuştur.
[409] **M1** nüshasında "bi'l-iḫlāṣ" kısmı okunamamaktadır.

1263 Eyā mü’min varıñ Ḥaḳ’ıñ duruñ dīvānına bugün
ʿAṭāyālar ola size ki iḥsānlar éde iḫlāṣ[410]

$M_2$44b 1264 Ḥaḳ’ıñ emrini ṭutduñız geliñ ücretiñiz isteñ
Déyü nidā éder bunlar ki her ṣoḳaḳda bi’l-iḫlāṣ[411]

1265 Ḳaçan namāzı ḳılsalar semādan gele bir nidā
Gédiñ menzilleriñize ki maġfūrin olup iḫlāṣ[412]

1266 Ki bir āḫer ḥadīṯinde buyurdı faḫr-ı ʿālem bil
Eyā ümmeti aṣḥābım ki cehdi saʿy édiñ iḫlāṣ

1267 Laġivden édiñ ictināb ḥaẕer édiñ melāʿibden
İṭāʿat günüdür bugün ʿibādet güni bi’l-iḫlāṣ

$M_1$51a, A44b 1268 Taṣadduḳ günüdür bugün fuḳarāya żuʿafāya
Ki zekāt günidür bugün maḥārimden édiñ iʿrāż

1263: Ḥaḳ’ıñ: Ḥaḳ’dan M_3 / duruñ: dīvānına M_1, A; dīvārına M_3 / dīvānına: durın M_1; ṭuruñ M_3 // ʿaṭāyālar: ʿaṭiyyālar M_3 / ki: -M_2 / éde: ola M_2 / iḫlāṣ: mennāṣ A
1264: ṭutduñız: dutduñuz M_1, A; ṭutdıñız M_2 / ücretiñiz: ücretiñizi M_1; ücretleriñiz M_2 / isteñ: alıñ M_3 // ṣoḳaḳda: zuḳāḳda M_3
1265: gele bir nidā: bir nidā gele M_3 // menzilleriñize: menzilleriñüze M_2, A; menziliñize siz M_3 / olup: olur M_3
1266: ʿālem: elem A // aṣḥābım: aṣḥābum M_1 / cehd: cühd M_1, M_2, A
1267: laġivden: laġvdan M_2; laġviyyetden A / melāʿibden: melāḥīden M_3 // günüdür: günidür M_1, M_3 / güni: günüdür M_2
1268: günüdür: günidür M_1, M_3 / fuḳarāya: faḳarāya M_1; fuḳārāya A / żuʿafāya: żuʿāfāya M_1, A // ki: -M_1, -M_2, -A / günidür: güni-durur A / maḥārimden: muḥārimden ki ġafletden M_1

[410] M_1 nüshasında “iḫlāṣ” kısmı okunamamaktadır.
[411] M_1 nüshasında “bi’l-iḫlāṣ” kısmı okunamamaktadır.
[412] M_1 nüshasında “iḫlāṣ” kısmı okunamamaktadır.

1269 Ki tesbīḥ günüdür bugün ki çoḳ ẕikr édiñ Allāh'ı
Ki tehlīl günüdür bugün ki ġafletden édiñ iʿrāż

1270 Tezeyyün günü degildür ki envāʿi libāslarla
Yémek içmek güni degil tefaḫḫurdan édiñ iʿrāż

1271 Ḫudā sévmez bu dünyāda tefaḫḫur éden ādemi
Daḫı kendin begeneni bulardan éylegil iʿrāż[413]

1272 Teẕellül günidür bugün ḳasāvet günidür bugün
Feraḥ güni degil bugün muṣībet günidür ḥaṣṣāṣ

1273 Ki zīrā bu mübārek ay ḫurūc étdi üzeriñden
Ki düşmānıñ gine gelür günāhlar éde iʿtirāż

$M_3$44a **1274** Bu ʿīd degildür éy kişi ki ʿīd cennetde olur bil
Anı Ḥaḳ'dan ṭaleb ḳıl sen budur uş muḫlişi iḫlāṣ

1275 Ki ʿīd degil-durur bilgil yeñi libās ile kişi
Velākin bayram ol gündür ṣırāṭdan olasıñ ḫalāṣ

1269: günüdür: günidür M_1, M_3 / ẕikr: ẕikir M_1, M_2 / Allāh'ı: Allāh M_1; Allāh'a M_3, A // günüdür: günidür M_1, M_3, günderiñ A
1270: tezeyyün: tezeyyin M_1; müzeyyen M_3 / günü: güni M_1, M_3, A
1271: tefaḫḫur: tefāḫur M_3 / dünyāda: dünyāya A // bulardan: bular M_3 / éylegil: añlagil M_3
1272: -M_2, -A // ḫaṣṣāṣ: ḥaṣṣāṣ
1273: bu: -M_1; ol M_3 / üzeriñden: üzerinden M_3, A
1274: -M_2, -A / ʿīd: cennetde M_1 / cennetde: ʿīd M_1 / olur bil: hem olur M_3
1275: ki: bu M_2, A / ʿīd: degil-durur M_1 / degil-durur: ʿīd M_1; degildür M_3 / bilgi: añla M_2 / yeñi: yeñü M_3 / libās ile: libāsla M_3 / kişi: éy kişi M_3 // ṣırāṭdan: ṣırāddan M_1; ṣırāṭa M_2, A / olasıñ: olasız: M_1, M_2, A / ḫalāṣ: iḫlāṣ M_1; ḫallāṣ M_2, A

[413] M_2 ve A nüshalarında 1271. beyitin ikinci mısrası ile 1272. beyitin ikinci mısrası karışmıştır.

1276 Ki ʿīd degildür éy kişi güzel yémek güzel içmek
Velākin bayram ol gündür günāhdan olasıñ iʿrāż

1277 Ki ʿīd degildür éy müʾmin ki aḥsen atlara binmek
Velākin bayram ol gündür binesin Buraḳ'a[414] ḫalāṣ

1278 Ki uyuma degildir ʿīd ḳubūrı zīnet étmekdür
Anı Ḳurʾān ferāş-ile bezemekdür anı iḫlāṣ

1279 Ulu bayram şu gündür ki giresin cennete kişi
Géyesiñ dürlü libāslar olasın cümleden iḫlāṣ

[415]Feżāʾili'l-cennete ḳavlühü Teʿālā füṭūfühā dāniyye ve ḳavlihi "Ḥūrun maḳṣūrātün fī'l-ḫıyām"[416]

1280 Elā éy müʾmin-i kāmil kemāletden édem ibḥāṣ
Ol aʿlā seyyidiñ sözin édeyim ben saña ibḥāṣ

1276: **-M$_1$, -M$_2$, -A**
1277: aḫsen: güzel **M$_3$** // binesin: binesiñ **M$_2$, M$_3$** / ḫalāṣ: ḫallāṣ **M$_2$, A**
1278: uyuma: pes öyle **M$_2$, A;** ev yapma **M$_3$** / degildir: degildür **M$_2$** / ḳubūrı: ḳubūr **M$_2$, A;** ki ḳabri **M$_3$** / zīnet: zīnetin **M$_2$, A** // Ḳurʾān ferāş-ile: Ḳurʾān-ı fırāş-ile **M$_1$;** Ḳurʾān-ı fürāş-ile **A** / bezemekdür: bezelemekdür **M$_1$** / anı: bil anı sen ki **M$_3$** / iḫlāṣ: biʾl-ḫāṣ **M$_1$;** biʾl-iḫlāṣ **M$_3$**
1279: **-M$_3$** // géyesiñ: ki géyesin **M$_1$** / iḫlāṣ: leḫās **M$_1$**
1280: // seyyidiñ: seyyidüñ **M$_3$** / sözin: sözinden **M$_1$, M$_2$;** sözünden **A** / édeyim: édem **M$_1$, M$_2$, A**

[414] "Burāḳ" kelimesi vezin gereği "Buraḳ" şeklinde okunmuştur.
[415] Bu başlık **M$_3$** nüshasından alınmıştır. Başlık **M$_1$** nüshasında *Der-beyān-ı feżāʾili'l-cināne ḳavlühü Teʿālā füṭūfühā dāniyye "Ḥūrun maḳṣūrāt"*; **M$_2$** *Feżāʾili'l-cennete ḳavlühü Teʿālā füṭūfühā dāniyye "Ḥūrun maḳṣūrātün fī'l-ḫıyām"* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[416] Başlık **Rahman Sūresi'nin 72.** ayetidir. **Anlamı:** Onlar, çadırlara kapanmış hurilerdir.

M₁51b, M₂45a

1281 Eñ ednā ehl-i cennete vérilen niʿmeti déyem
Alam deryā-yı ʿummāndan édem bir ẕerrece ibḥāṣ

1282 Bugün mesrūr édem seni ḳulaḳ ṭutar-iseñ baña
Géçirme furṣatı zinhār ele girmez bugün īrāṣ

1283 Buyurmışdur Resūlullāh ki eṣnā-yı kelāmında
Né dér diñle Ḥabībullāh size ben édeyim ibḥāṣ

A45a

1284 Déyem mi size aṣḥābım eñ ednā cennet ehlinden
Belī dé yā Resūlullāh ki vaṣf ét cenneti ibḥāṣ

1285 Buyurmışdur Resūlullāh ki bir müʾmin vara anda
Gire cennet ḳapusına né dérler gör aña éy nās

1286 Yapışalar aña ġılmān déyeler merḥabā seyyid
Ki çoḳdan iştiyāḳ édiñ gözedirdik seni éy nās[417]

1287 Götüreler seni bunlar ki dürlü ʿizzet édeler
Ṣanasın bir ulu sulṭān ki taḫta éyledi īrāṣ[418]

1281: // édem: édeyim **M₂** / ẕerrece: sebḥa **M₂, A**
1282: ṭutar-iseñ: dutar-iseñ **M₁, M₂;** duṭarsañ **A** //
1283: size ben: bu sözini **M₂;** sözüni **A** / édeyim: édem **M₂, A**
1284: aṣḥābım: aṣḥābum **M₁** / eñ ednā: añla denī **A** / cennet: ehl-i cennet **M₃** // dé: **-A;** sen **M₂**
1285: buyurmışdur: buyurmışdur pes **M₁** // gör aña: aña gör **M₃**
1286: yapışalar: yapaşalar **M₂** / seyyid: seydi **M₂, M₃, A** // éy nās: īrāṣ **A;** ibḥāṣ **M₂**
1287: ki: -**M₁** / édeler: éderler **M₂, A** // ṣanasın: ṣanasıñ **M₃** / taḫta: taḫtı **M₁**

[417] **M₁** nüshasında "īrāṣ" kısmı okunamamaktadır.
[418] **M₁** nüshasında "īrāṣ" kısmı okunamamaktadır.

1288 Életeler mekānıña ki taʿẕīmāt-ile seni
Bu kez döşeyeler altıña döşekler ola īrāş[419]

M₃44b 1289 Bular pes çekeler döşek zerābīler nemārıḳlar
Ki ḳırḳ yıl çekilür tamām bunı ḳıl Ḥaḳ'dan iltimās[420]

1290 Bu mü'min baḳa ṣaġına daḫı baḳa şimāline
Ki göre cenneti ol ḳul ḳatı gökçek éder ḥussās[421]

1291 Déye kimiñ-durur bu mülk déyeler seniñ içündür
Ki var otur maḳāmıñda muḫalled bunda iftirāş[422]

1292 Ki bir köşk vérile buña ola yāḳūt-ı aḥmerden
Veyā yaşıl zebercedden anı ét Ḥaḳ'dan iltimās[423]

1293 Anuñ yétmiş bucaġı var ki her bucaḳdan ḥāṣıldır
Ki yétmiş ġurfesi vardur Ḫudā'dan éyle iltimās

1288: életeler: ki életeler **M₃;** ki élete **A** / mekāñına ki: mekānına ki **M₃;** mekānıñı **A** // döşeyeler: döşeye **M₃** / altıña: saña **M₁** / döşekler: döşeklerle **M₃**
1289: çeker: çeke **M₃** / döşek: döşekler **M₃** / zerābīler: zerāb-ile **M₂** / nemārıḳlar: nemārāḳlar **M₁;** nümādıḳlar **M₃**
1290: ṣaġına: ṣaġ yanına **M₂, A** / baḳa: hem **M₁;** ol **M₂;** ola **A** / şimāline: şemāline **M₃** // göre: gör **M₂** / cenneti: cennet **M₂** / ḳul: ḳula **M₂** / ḥussās: cennāt **M₂, A**
1291: déye: daḫı déye **M₃** / kimiñ-durur: kimiñ **M₃** / mülk: milk **M₂, A;** mülk ki **M₃** / seniñ: seniñdir **M₃;** senüñ **A** / içündür: bil **M₃;** içün-durur **A** // iftirāş: iḳtidās **M₃**
1292: **-M₃** / yāḳūt-ı: yāḳūt-u **M₂, A** // yaşıl: yeşil **M₂, A**
1293: anuñ: anıñ **M₂** / bucaḳdan: bucaḳda **M₃** / ḥāṣıldır: ḥāṣıldur **M₁, M₂, A**

[419] **M₁** nüshasında "īrāş" kısmı okunamamaktadır.
[420] **M₁** nüshasında "iltimās" kısmı okunamamaktadır.
[421] **M₁** nüshasında" ḥussās" kısmı okunamamaktadır.
[422] **M₁** nüshasında "iftirāş" kısmı okunamamaktadır.
[423] **M₃** nüshasında **1292.** beyitin ikinci mısrası ile **1293.** beyitin ikinci mısrası karışmıştır.

M$_1$52a	1294	Ki her ġurfede ḥāṣıldır ki yétmiş biñ ḳapu bilgil
		Déyeler müʾmine iḳrār varınca taḫtıña īrāṣ
	1295	Vara çün taḫtına müʾmin otura pādişāh gibi
		Geñişligi yédi mīl miḳdarı[424] ola ki ḳıl īrāṣ
M$_2$45b	1296	Döşeyeler daḫı anuñ öñüne niʿmet-i ʿuẓmā
		Ki yétmiş biñ ḳadar ṣaḥın gümüş altun ki bī-ḳıyās
	1297	Ki her ṣaḥınıñ içinde ki her dürlü ṭaʿām vardur
		Birine beñzemez biri ki ġāyet ṭatlu bī-ḳıyās
	1298	Ṭaʿāmdan ṣoñra pes Allāh ki ol ḳulunı ṣuvara
		Şekerden ṭatludur ol ṣu ṣovuḳdur ḳardan ét ḳıyās
A45b	1299	Leẕīẕdir ol ʿaselden bil bir içen ġayrı ṣuṣamaz
		Bu oldı kün démesiyle ki ol Ḫāliḳ u ol Ḳaddās

1294: ki: daḫı **M$_3$** / ġurfede: ʿurfde **M$_3$** / ḥāṣıldır: ḥāṣıldur **M$_1$, M$_2$, A** // iḳrār: iḳrā' **M$_2$, A** / īrāṣ: īrās **M$_3$**
1295: // geñişligi: ki geñligi **M$_2$;** büyükligi **A** / ki: **-M$_1$, -M$_2$, -A** / miḳdarı: ola **M$_3$,** ḳadar **A** / ola: miḳdār **M$_3$** / ki ḳıl: ḳıl **M$_1$;** ḳıla **M$_3$** / īrāṣ: keṣrās **M$_3$**
1296: daḫı: pes **M$_1$, M$_2$, A** / anuñ: anıñ **M$_2$;** öñine **M$_3$** / öñüne: öñine: anuñ **M$_3$** / ʿuẓmā: ʿuẓmāyı **M$_1$, A** // ṣaḥın: ṣaḥn **M$_3$** / ki bī-ḳıyās: bī-ḳıyās **M$_1$, M$_3$**
1297: her: **-A** / ṣaḥınıñ: ṣaḥınuñ **M$_3$** / ki her: -**A,** ki bir **M$_1$, M$_3$** / ṭaʿām: iṭʿām **M$_2$;** eṭʿām **M$_3$** / vardur: ola **M$_2$** // ki: daḫı **M$_3$** / ġāyet: ġāyet de **M$_3$** / ṭatlu: -**M$_3$**
1298: ki ol: daḫı **M$_3$** / ḳulunı: ḳulını **M$_2$;** ḳulına **M$_3$** / ṣuvara: ṣu vére **M$_3$;** ṣıvara **A** // ṭatludur: datludur **M$_1$** / ḳardan: ḳardan ét **M$_1$, A** / ġıyāṣ: ġıyāṣ **M$_1$**
1299: leẕīẕdir: leẕīẕdür **M$_1$, M$_2$, A** / ol: daḫı **M$_3$** / bil: -**M$_3$** // kün: daḫı **M$_3$** / démesiyle: ol ḳula **M$_3$;** démes-ile **A** / Ḫāliḳ u ol: Ḫāliḳ u ola **M$_2$;** Ḫāliḳ'i ol **M$_3$**

[424] "miḳdār" kelimesi vezin gereği "miḳdar" şeklinde okunmuştur.

1300 Ki bundan ṣoñra ġılmāna ḫiṭāb éder gérü Allāh
Ki yā ġılmān getür ḥūrī ki ḳoçsun bu ḳulum ṭammās
1301 Ḳaçan baḳa bu mü'min kim göre taḫtına oturmuş
Anuñ yüzi żiyāsından ola şems ü ḳamer ṭammās
1302 Daḫı géymişdür üstüne ki yétmiş dürlü ḥulleler
Birine beñzemez biri ki cin ins étmemiş ṭammās
1303 Bu deñlü eṣvab[425] içinde görüne iligi anuñ
Daḫı görüne ṣūretiñ yüzine édecek hevvās
1304 Ki bir kez yüzine baḳsañ ki ḳırḳ yıl gözüñ ayrılmaz
Héç andan ġayrıya baḳmayasıñ ét anı iltimās[426]
M₃45a **1305** Ki andan ṣoñra éy mü'min görine saña bir ġurfe
Anuñ içinde bir maḥbūb göziñe éyleye īrāṣ

1300: ġılmān'a: ġılmān **M₁** / éder: éde **M₃;** éderler **A** / gérü: **-A;** daḫı **M₃** / Allāh: vallāh **A** // ki yā: ki **M₂** / bu: **-M₂** / ḳulum: ḳullarım **M₂** / ṭammās: ṭammāṣ **M₂;** iṭmās **M₃;**
1301: baḳa: **-M₁** / bu: ki ol **M₃** / mü'min: mü'mine **M₁** / oturmuş: oturmış **M₁, M₂, M₃** // anuñ: anıñ **M₂** / şems ü: şemsi **M₁, M₂, A** / ṭammās: ṭammāṣ **M₁;** iṭmās **M₃;** ṭamāṣ **A**
1302: üstüne: üstine **M₁** / ki: kim **M₁** / yétmiş: daḫı **M₃** / dürlü: yétmişer **M₃** / ḥulleler: ḥulle **M₃** // cin ins: cin insi **M₁, A;** ins ü cin **M₃** / ṭammās: ṭammāṣ **M₁, M₂;** ṭamāṣ **A**
1303: görüne: görine **M₁, M₃, A** / iligi anuñ: anuñ iligi **M₃;** anıñ iligi **M₂** // görüne: görine **M₁, M₃** / ṣūretiñ: ṣūreti **M₂** / édecek: édicek **M₁, A** / hevvās: hevāṣ **M₁, A;** hevās **M₂**
1304: kez: gün **M₂** / ḳırḳ yıl: bir **M₁** / gözüñ: göziñ **M₁, M₂** // iltimās: iltimāṣ **A**
1305: ġurfe: ʿurfe **M₃** // anuñ: anıñ **M₂** / īrāṣ: īrās **M₂**

[425] "eṣvāb" kelimesi vezin gereği "eṣvab" şeklinde okunmuştur.
[426] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Ḥabībiñ ḥürmetine Rab bize ḳıl anları īrās

1306 Ol andan daḫı pes üstün güzellikde kemāletde
Aña da baḳasın ḳırḳ yıl gözüñ étmeye inʿikās

$M_1$52b 1307 Rivāyetde gelüpdür kim cinān-ı ʿAdn'iñ içinde
Gezerdim dédi Cebrā'īl ki bir nūr éyledi īrāṣ

1308 Néce kim nūr ṭulūʿ étdi gözüm ḳamaşdı yıḳıldım
Ṣavışdı nūr gözüm açdım gözüm çün oldı iltimās

1309 Ki ḳaldım ben taḥayyürde ʿaceb bu nūr nédir dédim
ʿAceb nūr-ı İlāhī baña çün étdi mi inʿikās

1310 Bu kez gördüm ki bir maḥbūb durur başım üzerinde
Dédi baña néçün yatdıñ gözüñ oldı mı inʿikās

$M_2$46a 1311 Dédim aña nédür bu nūr dédi bir dişimiñ nūrı
Ki bir kez aġzımı açdım dişim nūrı édüp īrāṣ

1312 Dédim sen kimiñ olasın dédi ʿālimler içünem
Daḫı hem ḳorḳar Allāh'dan bular çün ḫalḳ éder īrāṣ

1306: ol: ola **M_1;** oldan **M_2;** o **M_3** / andan: ondan **M_1;** anda **M_3** / daḫı: **-A** / kemāletde: kemālinden **M_2** // baḳasın: baḳasın **M_3** / gözüñ: göziñ **M_2** / inʿikās: infikāk **M_2, A**
1307: ʿAdn'iñ: ʿAdn **M_3** // īrāṣ: īrās **M_3**
1308: néce: nétekim **M_2** / gözüm: gözim **M_1** // iltimās: īrāṣ **M_1;** inʿimāṣ **M_2, A**
1309: **-M_1** / nédir: nédendür **M_2** // ʿaceb: dédi baña **M_2** / inʿikās: inʿīkās **M_2, M_3**
1310: durur: ṭurur **M_3** // gözüñ: göziñ **M_2** / oldı mı: oldı **M_2** / inʿikās: inʿimās: **M_1, M_3**
1311: // aġzımı: aġzım **M_2, A** / īrāṣ: īrās **M_3**
1312: **-A** / ʿālimler içünem: ʿālimleriñ içün **M_3** // ḫalḳ: ḫalḳa **M_1** / éder: édüp **M_1** / īrāṣ: īrās **M_3**

1313 Kelāmıñ zübdesi bu kim cinānıñ vaṣfı dükenmez
Eñ ednāsın dédim saña buña ét bāḳisin[427] ḳıyās

[428] Tārikü'ṣ-ṣalāti ḳavlühü Teʿālā "Fe ḫalefe min baʿdihim ḫalfe edāʿūs ṣalāti ve't-tebeʿū'ş-şehevāti fe sevfe yelkavne gayyān".[429]

A46a **1314** Gel éy āḫir zamān ḫalḳı éşit né dér Teʿālallāh
Ḳulaḳ vér baña bir sāʿat beyān édem kelāmullāh
1315 Seni Ḥaḳ ḳulluġa ṣaldı ki ét sen ḳulluġı Ḥaḳḳ'a
Ḫulūṣ ile ʿibādet ét ḳulum déye saña Allāh
1316 Murādıñ né dér éy kişi ki yoḳ sende Ḥaḳ'ıñ emri
Unutmışsın sen aḫreti ki bir gün gösterir Allāh

1313: bu kim: budur **M₂** / cinānıñ: cenānıñ **M₂;** cinānuñ **M₃** // dédim: déyem **M₂** / bāḳisin: sen daḫı **M₃**
1314: āḫir: **-M₁** / né dér: nédür **M₃**
1315: ḳulluġa: ḳullıġa **M₂, M₃** / ḳulluġa: ḳullıġa **M₂, M₃** / Ḥaḳḳ'a: aña **M₃**
1316: né dér: nédür **M₂, M₃** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M₃** // unutmışsın: unutmışsıñ **M₂;** unutmıssıñ **M₃;** unutmışsun **A** / sen: sen Ḥaḳ'ıñ **M₃** / gün: **-M₃**

[427] "bāḳī" kelimesi vezin gereği "bāḳi" şeklinde okunmuştur.
[428] Bu başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında *Der-beyān-ı tārikü'ṣ-ṣalāti ḳavlühü Teʿālā "Fe ḫalefe min baʿdihim ḫalfe edāʿūs ṣalāti ve't-tebeʿū'ş-şehevāti fe sevfe yelkavne gayyān";* **M₃** nüshasında *Ḳavlühü Teʿālā "Feveylü'l-lilmüṣallīne'l-leẕīnehüm ʿan ṣalātihim sāhūne"* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[429]Başlık **Meryem Sūresi'nin 59.** ayetidir. **Anlamı:** Onlardan sonra, namazı zayi eden, şehvet ve dünyevi tutkularının peşine düşen bir nesil geldi. Onlar bu tutumlarından ötürü büyük bir azaba çarptırılacaklardır.

1317 Né dér diñle Teʿālallāh zamān-ı āḫir içinde
Ki ṣoñra enbiyālardan getürem dér Teʿālallāh
1318 Ḫaber vérdi Teʿālallāh ki Mūsā'nıñ cemīʿ ḥālin
Cemīʿ ʿömrini ṣarf étdi benim ḳulluġıma ol şāh
$M_3$45b 1319 Daḫı medḥ éyledi Allāh ki İsmāʿīl ḳulunı bil
Ḳatı ṣādıḳ ḳulumdur dér ki oldur muḫlişi dergāh
1320 Ol emr éyledi ehline ṣalātı hem zekātı bil
Ki ben rāżīyam andan dér odur muḫliṣ ʿibādullāh
$M_1$53a 1321 Daḫı İdrīs ḳulum dér Ḥaḳ cemīʿ sözinde ṣādıḳdur
Ki emrim ile ʿāmildür ḫilāf étmedi emrullāh
1322 Né deñlü enbiyā varsa ki medḥ étdi Teʿālallāh
Cemīʿsi olmadı ʿāṣī ḳamusı sévdiler Allāh

1317: né dér: nédür M_2 // getürem: götürem M_2; getürdim M_3
1318: Mūsā'nıñ: Mūsī'niñ M_2 // benim: benüm M_1, M_3 / ḳulluġıma: ḳullıġıma M_2, M_3
1319: medḥ: mediḥ M_1 / ḳulunı: ḳulını M_1, M_2 // ṣādıḳ: ṣādīḳ M_1 / dér: kim M_3 / muḫlişi: maḫlaşı A
1320: emr: emir M_1, M_2 / ṣalātı: ṣalāt M_2; ṣalātu M_3 / zekātı: zekāt M_1, M_2; zekātu M_3 // muḫliṣ: muḫliṣ-i M_1, M_2; muḫliṣ-ü A
1321: ḳulum dér ḳulumdur M_1 // emrim ile: emr-ile A
1322: varsa: var ise A / ki: anı M_3 / medḥ: mediḥ M_1 / étdi: éyledi M_3 // cemīʿsi: cemīʿi M_2; cemiʿ M_3; cemiʿsi A / olmadı: olmadılar M_1, M_2 / sévdiler: söyler M

1323 Ki enbiyā ḳulum dér Ḥaḳ benim kelāmım oḳutsa
Sücūda egilürler hep baña taʿẓīm éderler āh

$M_2$46b 1324 Bu kez āḫir zamān ḫalḳına ẕem édüp buyurur Ḥaḳ
Nebīlerden gérü biraz ḳavim gele dédi Allāh

1325 Bular pek köti ḳavimdür bular baña olup ʿāṣī
Benim emrimi ṭutmazlar éderler żāyiʿ emrullāh

1326 Namāzı żāyiʿ éderler ḳalırlar cehl-ile bunlar
Rükūʿ yoḳdur sücūd yoḳdur kerāhetle ṭolu hey vāh

1327 Veyāḫūd teʾḫir[430] éderler ki ẓuhrı ʿaṣra varınca
Veyāḫūd ʿaṣrı maġribde ḳılarlar cümle vāveylāh

1323: benim: **-M_2, -A** / oḳutsa: oḳutsa bir kez **M_2;** oḳına **M_3;** oḳunsa **A** // sücūda: sücūd **M_3** / egilürler: éylediler **M_3** / hep baña: baña ki hep **M_3** / éderler: édeler **M_3**
1324: ḫalḳına: ḫalḳı **M_1;** ḫalḳın ki **M_3** / ẕem: zamān **M_2;** zem **M_3, A** // ḳavim: ḳavm **M_2**
1325: pek: **-M_3** / ḳavimdür: ḳavimlerdir **M_3** // emrimi: emrim **M_2** / éderler: édeler **M_1** / żāyiʿ: żāyiʿi **M_2, A**
1326: cehl-ile: cehr-ile **M_3** // rükūʿ: rükūʿı **M_3** / yoḳdur: yoḳ **M_3** / sücūd: sücūdı **M_3** / yoḳdur: yoḳ **M_3** / hey vāh: āhı vāh **M_1;** hey veh **A**
1327: // ḳılarlar: ḳılalar **M_1** / vāveylāh: vāveylā **M_3, A**

[430] "teʾḫīr" kelimesi vezin gereği "teʾḫir" şeklinde okunmuştur.

A46b

1328 Ki şeyṭāna olup tābiʿ ʿadūlarına uydılar
Anuñ sözüni ṭutdılar ḳamusı oldı vāveylāh

1329 Daḫı uydı bular nefse ṭālibü’ẕ-ẕāt-ı dünyāya
Unutdılar Ḥaḳ’ıñ emrin bular çün oldı vāveylāh

1330 Dédi baʿżı müfessirler ki şehvetden murādullāh[431]
Ki nefsine uyar ol kes namāzı terk éder eyvāh

1331 Namāzıñ vaḳti olunca ḳaḳar bir işe yapışır
Veyāḫūd ol yatup uyur ḳayırmaz ol bi-emrillāh

1332 Veyāḫūd bir söze başlar o söz-ile namāz géçer
Veyāḫūd beyʿi şirādan ḳaḳup ḳılmaz namāz ol gāh

1333 Veyāḫūd çift sürerken ol namāzıñ vaḳti olsaydı
Tamām édem şunu déyü namāzı fevt éder ol gāh

$M_1$53b, $M_3$46a

1334 Ki şimdiki zamān çiftçileri namāzı ḳayırmaz
Anuñ-çün ekdigi bitmez anuñ-çün ḳaḥṭ olur gāh gāh[432]

1328: uydılar: udılar **M_1;** uyalar **M_3** // anuñ: anıñ **M_2** / sözüni: sözini **M_1, M_2, M_3** / ṭutdılar: dutdılar **M_2, A;** ṭutarlar **M_3** / ḳamusı: ḳamu **M_3** / oldı: işleri **M_3;** oldılar **A** / vāveylāh: vāveylā **M_3, A**
1329: bular: bu kez **A** // unutdılar: unudırlar **M_2;** unudurlar **A** / Ḥaḳ’ıñ: Ḥaḳ’uñ **M_3** / vāveylāh: vāveylā **M_3, A**
1330: şehvetden: şehvātdan **M_1**
1331: ḳaḳar: ḳalḳar **M_3** // yatup: yatır **M_2, A;** yatur **M_3**
1332: // beyʿi: beyʿ **M_1;** beyʿa **M_2** / ḳaḳup: ḳalḳup **M_3** / ḳılmaz namāz: namāz ḳılmaz **M_3;** ḳılmaz **A** / ol gāh: eyvāh **M_3**
1333: çift: çifti **M_3** / namāzıñ: namāz **M_1** / olsaydı: hem olsaydı **M_3** // şunu: sözi **M_2;** şunı **A** / ol gāh: ol vāh **M_3**
1334: zamān: -**A** / namāzı: namāza **M_2, A** / ḳayırmaz: ḳayırmaz aṣlā **M_1;** kayırmazlar héç **A** // anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, M_3** / anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, M_3** / gāh gāh: hay vāh **M_3**

[431] **A** nüshasında **1330.** beyit ile **1331.** beyit yer değiştirmiştir.
[432] **M_1** nüshasında “gāh gāh” kısmı okunamamaktadır.

1335 Ki ṭutar çiftçiyi ol kes namāz ḳıl déyü emr étmez
Ki ābdestsiz ekin eker ḳā'il olmaz aña Allāh
1336 Veyāḫūd vaḳt-i ṣalātda ṭa'ām ekl étmeye başlar
Ṭa'āmı ol yéyen dérken géçer vaḳt-i namāz eyvāh[433]
1337 Veyāḫūd yolda bulunur énüp atdan namāz ḳılmaz
Ḳonaġa yétişem déyü géçirir namāzı eyvāh
1338 Veyāḫūd birikirler bir yére ġıybete ṭalarlar
Ḳaḳup cāmi'a gétmezler bulardur cemī' vāveylāh
$M_2$47a 1339 Veyāḫūd bir ḫafīf ḳılar bir imāmı bulur bunlar
Aramaz ta'dīl-i erkān daḫı fi'l-i Resūlullāh
1340 Ḳabūlunı aramaz héç namāz degil murādı hem
Ki bulur keyfine göre kişiye ḳıldırır ṣallāh
1341 Veyāḫūd ve't-tebe'ūdaki vāv gérüye ma'ṭūfdur
Eḍā'ū üzre ma'ṭūfdur budur bunda murādullāh

1335: ki ṭutar: dutar dutar **M_1;** dutarır **M_2, A** / çiftçiyi: çiftçi **M_2, A** / ol kes: **-M_2** / déyü **-M_1** / emr: emir **M_1** // kā'il: kāyil **M_1, M_2, A**
1336: -**M_1** / étmeye: étmege **M_2, A** // ṭa'āmı: ṭā'ām **M_2** / yéyen dérken: yéyenceye dek **M_2, A;** édinceye dek **M_3** / géçer: géçirir **M_3** / namāz: namāzıñ **A**
1337: yolda: vaḳt-i ṣalātda **M_1** / atdan: **-M_3** / namāz: namāzı **M_3** / ḳılmaz: ḳılmaz ol **M_3**
1338: birikirler: bir yére **M_2, A;** hem birikirler **M_3** / bir yére: birikirler **M_2;** gireler ki anda **A** / ġıybete: ġaybete **M_1, M_2, M_3** // ḳaḳup: ḳalḳup **M_3** / bulardur: bular **M_3** / vāveylāh: vaylāh **M_1;** vāveylā **M_3;** vāylā **A**
1339: bir: **-M_2, -M_3, -A** / imāmı: imām **M_2, M_3, A** / bulur bunlar: bulurlar bular **M_3** // erkān: erkānı **M_1, M_2, A**
1340: ḳabūlunı: ḳabūlını **M_2, M_3** / murādı: murādım **M_2** // ki bulur: bulur bir **M_1, M_2, A** / ṣallāh: ṣalāt **M_1, M_3**
1341: ve't-tebaʿūdaki: ve't-tebaʿūdağı **M_1;** ve't-tebaʿūndaki **A** / vāv: vāvı **M_1, M_2** // eḍā'ū: eḍā'ü **A** / üzre: üzere **M_2, A** / bunda: emr-i **M_3**

[433] Bu beyitin vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 6292** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

1342 Né démekdür murādullāh benim enbiyalarımdan[434]
Gérü biraz ḳavim gele uya şehvetine meylāh

A47a 1343 Nefisleri né isterse yéyecekden géyecekden
Daḫı zinā livāṭadan bulara édeler meylāh

1344 Daḫı éyü ata binmegi isterler bular dā'im
Daḫı köşki sarayları yapam déyü éder meylāh

1345 Édeler ʿizzeti baya faḳīri redd éder bābdan
Dökerler dürlü çanaġı gine doluya hep meylāh

1346 Benim emr étdigim nesnelere meyl étmeye bunlar
Éderler emrimi taḫfīf bulara vāhı vāveylāh[435]

1347 Bu miṣillū olan insānı ilḳā éyleyem ġayyā
Ki ḳuyuya atam anı ola işleri vāveylāh

1342: benim: ki benim **M₃** / enbiyalarımdan: enbiyālarımdur **M₁;** enbiyālarımdan hem **M₃** // meylāh: meylān **M₂;** meylā **A**
1343: // livāṭadan: livāṭādan **M₂, A** / édeler: éyleye **M₃** / meylāh: meylān **M₂;** meylā **A**
1344: éyü: bu **M₁** / binmegi: binmek **M₃** / bular: **-M₁;** cānları **M₃** / dā'im: dā'imā **M₂;** bunlar **M₃** // meylāh: meylā **A**
1345: édeler: éder kim **M₃;** éderler **A** / red: redde **M₃** / bābdan: bunlar **M₃** // çanaġı: çanaġa ki **M₃** / doluya: dürlüye **M₂, A;** ṭoluya **M₃** / meylāh: meylān **M₂;** meylā **A**
1346: emr: emir **M₁** / nesnelere: nesneler **M₁** / meyl: meyil **M₁** / // emrimi: emrime **M₂** /
1347: miṣillū: miṣillī **M₁, M₂, A** / insānı: insān **M₂;** insānı ki **A** / ilḳā: ilḳayā **M₁** / ġayyā: ġayyān **M₁;** ġayyāya **M₃, A** // ki ḳuyuya: ḳapusına **M₁;** ḳamusını **M₂, A** / anı: yaʿnī **M₁, M₂, A**

[434] "enbiyā" kelimesi vezin gereği "enbiya" şeklinde okunmuştur.
[435] Bu beyit **M₃** nüshasında şöyledir: Éderler emrimi taḫfīf ki benim emr étdigimi hep / Ki emrullāhı ṭutmazlar bulardur ẓulmeti meylāh

M₁54a	1348	Beyān étdi müfessirler bu ġayyānıñ maʿānīsin
		Ḫudā rāżī ola cümle müfessirler bula dergāh
M₃46b	1349	Ḫuṣūṣā İbni ʿAbbās kim Ḫudā rāżī ola andan
		Dédi ġayyā cehennemde olupdur bir dere hey vāh
	1350	Ki öyle bir deredür kim ḳuṣūrı hep cehennemiñ
		Ki her gün çaġırır biñ kez saña ṣıġındım éy Allāh
	1351	Bu ġayyādan beni ḥıfẓ ét ḥarāreti ḳatı güçdür
		Déyü Allāh'a çaġırır girenler éde āh u vāh
	1352	Ki hep ġayyāya bir maʿnā véripdür anı pek diñle
		Ki ġayyā bir deredür kim ḳatı deriñdür ol eyvāh
	1353	Ḳatı aḫbeṣ-durur ṭaʿma ateşi[436] pek yaḳar teni
		ʿAẕābı pek elīmdür kim girenler éde vā-veylā

1348: ġayyānıñ: ġayyānuñ **M₃** / maʿānīsin: miʿānasın **M₁** // ola: ola andan **M₁** / bula: ola **M₃**
1349: //cehennemde: cehennemiñ ki **M₂** / olupdur bir dere: bir vādī-durur **M₂**
1350: cehennemiñ: cehennemdi **M₂;** cehennemüñ **M₃** // biñ kez: bir kez biñ kez **M₁**
1351: beni: bizi **M₃** / ḥıfẓ: hıfıẓ **M₂, M₃** / ḥarāreti: harāreti **M₁;** ḥarārātı **M₂** // Allāh'a: Allāh **A** / çaġırır: çaġırırlar **M₃** / girenler: ki néler **M₃** / āh u vāh: āh vāh **M₁;** vāh u āh **M₃;** āhı vāh **A**
1352: ki: ve **M₁, M₃, A** / bir: **-M₁** / véripdür: vérüpdür **M₃** // ḳatı deriñdür: deriñ-durur ki **M₂;** deriñ-durur **A** / eyvāh: veylāh **M₂;** vāh **A**
1353: aḫbeṣ-durur: aḫbeṣ-durur **M₃;** ecnāṣ-durur **A** / ṭaʿma: ṭaʿamı **M₁, M₂;** ṭuʿmı **A** / ateşi: atāşı **M₁, M₂, A** // elīmdür kim: elīm-durur **M₃**

[436] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

M₂47b 1354 Dédi ʿAṭā ki ġayyā ḳuyusı bir vādidir oddan
Aña ehl-i cehennemiñ iriñi cemʿ ola hey vāh
1355 Kaʿab bir vādidür[437] dédi ḳatı deriñ deredür kim
Ki andan ġayrı bir deriñ dere yoḳdur dédi Allāh
1356 Ḫaberde vārid oldı kim géderken Miʿrac'a[438] server
Ki bir iñildi éşitdi taʿaccüb éyledi ol şāh
1357 Ki Cebrā'īl'e ṣordı bu iñildi né-durur dédi
Cevāb éyledi ol melek éşit benden Resūlullāh
A47b 1358 Ki sāḳıṭ oldı bir ḥacer cehenneminiñ yücesinden
Teveccüh étdi ġayyā ḳuyusına ol ḥacer éy şāh
1359 Ki Ādem ḫalḳ olunmazdan ki evvel gétdi ol biñ yıl
Dibine daḫı şimdi éndi ki ol ṭaş yā Resūlullāh

1354: ġayyā: yā ġayyā **M₃, A** / ḳuyusı: ḳuyu **M₁** / vādidir: dere-durur **M₁;** vādidür **M₂** / oddan: od kim **M₁;** otdan **M₂,** otdā **M₃** // aña **M₁** / cehennemiñ: cehennemüñ **M₃** / iriñi: erini **M₂**
1355: Kaʿab: Kaʿib **M₁;** Kaʿb **M₂, A** / bir: ber **M₂** / dédi ḳatı: ḳatı **M₁, M₂, A** / deriñ: deriñdür **M₃** / deredür: dere-durur **M₂, A** // kim: ol kim **M₂, A**
1356: // bir: **-A**
1357: ki: daḫı **M₃** / Cebrā'īl'e: Cebrā'il'e **M₁, M₃;** Cebrā'il **A** / bu: ol bu **M₁, M₂, A** / né-durur: nédür **M₂, M₃, A** / dédi: bilgil **M₁, M₂, A** // éyledi: vérdi **M₃** / ol melek: aña Cibrīl **M₃** / éşit: éşitdi **M₃** / benden: ol **M₃** / Resūlullāh: yā Resūlullāh **M₁**
1358: cehennemiñ: cehennemüñ **M₃**
1359: evvel gétdi: ol gétdi **M₂;** biñ yıl **M₃** / ol biñ yıl: o biñ yıl **M₂;** evvel ol gétdi **M₃;** biñ yıl **A** // daḫı: **-M₃** / éndi: ol éndi **M₃**

[437] "vādī" kelimesi vezin gereği "vādi" şeklinde okunmuştur.
[438] "Miʿrāc" kelimesi vezin gereği "Miʿrac" şeklinde okunmuştur.

1360 Ki ol ġayyā deresinde ki bir ḳuyu daḫı vardur
Ḳaçan ṣovursa cehennem anuñ aġzın açar Allāh

$M_1$54b 1361 Ḳızar cümle cehennem hep anuñ şiddet-i ḥarrından
Ṣanasın bir ḳızıl yalıñ olur cümle bi-iẕnillāh

1362 Ki bunlara vara cümle namāzı żāyiʿ édenler
Daḫı şehvetine tābiʿ olurlardı varalar cāh

[439]Ḳalühü Teʿālā "Feveylü'l-müṣalline elleẕīne hüm ʿan ṣalātihim sāhūn"[440]

$M_3$47a 1363 Elā éy tārikü'ṣ-ṣalāt néçün ḳılmañ namāz füssāḳ
Néçün étmen Ḥaḳ'a ḳulluḳ seni éder yarın iḫrāḳ

1364 Néçün ṭutmañ Ḥaḳ'ıñ emrin néçün ḳılmañ namāzı sen
Ki yoḫsa inkārıñ mı var Ḥaḳ'ıñ buyruġına füssāḳ

1360: ki bir: daḫı M_3 / ḳuyu daḫı: vardur M_3 / vardur: bir ḳuyu M_3 // ṣovursa: sovusa M_2, **A** / anuñ: anıñ M_1
1361: cehennem hep: hep cehennem M_1 / anuñ: anıñ M_2 / ḥarrından: ḥarārından M_2, **A**; ḥarāretinden M_3 // ṣanasın: ṣanaṣıñ M_1; ṣanasıñ M_3 / bi-iẕnilāh: bi-iẕnillāhi M_3
1362: cümle vara: vara cümle M_1 // varalar cāh: dā'imā hey vāh M_3
1363: tārikü'ṣ: tāriki'ṣ M_1, M_3 // ḳulluḳ: ḳullıḳ M_2 / seni: yarın M_2; éder M_3 / éder: seni M_3, M_3 / yarın: seni M_2
1364: Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / sen: héç M_2, **A** // buyruġına: buyrıġına M_2 / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3

[439] Bu başlık M_2 nüshasından alınmıştır. Başlık, M_1 nüshasında *Der-beyān-ı tārikü'ṣ-ṣalāti ḳavlühü "Feveylü'l-müṣalline'l-leẕīne hüm ʿan ṣalātihim sāhūn";* M_3 nüshasında *Ḳavlühü Teʿālā "Fe ḫalefe min baʿdihim ażaʿū'ṣ-ṣalāte ve […] şehevāt fesevfe yelḳūn ġayyā"* şeklindedir. **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.

[440] Başlık **Māūn Sūresi 4.** ve **5.** ayetleridir. **Anlamı: 4.** Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki **5.** Onlar (namazlarıyla) gösteriş yaparlar.

1365 Tefekkür ét sen éy ġāfil néçün geldiñ bu dünyāya
Néçün el vérdi göz vérdi néçün vérdi saña ayaḳ

1366 Düşün fikr éyle éy fāsıḳ saña envāʿi niʿmetler
Vérüpdür ẕü'l-celāl Allāh bunı añmaz mısın aḥmaḳ

1367 Ḥaḳ'ıñ bu deñlü niʿmetlerini yérsiñ içersiñ de
Ḥaḳ'ıñ emrini ṭutmazsıñ né melʿūn kişisin füssāḳ

M$_2$48a 1368 Seni ol ḥadde yaḳa Ḥaḳ ʿaẕāb-ı nār-ı kübrāda
Anı vaṣf édemem billāh bilür Allāh hemān ancaḳ

1369 Ki sen insān degil misin ki sen müʾmin degil misin
Ki yoḳ mı īmanıñ[441] seniñ néçün ḳılmañ namāz füssāḳ

1370 Cemīʿ yérlerde göklerde olan maḫlūḳ ḳılar namāz
Ki herkes dilli dilince éder ḳulluḳ ile'l-Ḫallāḳ

1365: // vérdi saña: saña **M$_2$, A**
1366: düşün: düşin **M$_1$, M$_2$, A** / fikr: fikir **M$_2$, M$_3$** // bunı: bunı sen **M$_3$** / añmaz mısın: añma mısın **M$_1$;** añma mısıñ **M$_3$**
1367: Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M$_3$** / niʿmetlerini: niʿmetlerin **M$_1$, M$_2$** / içersiñde: içersiñ sende **M$_1$** // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M$_3$** / kişisin: kişisiñ **M$_2$, M$_3$**
1368: seni ol: seni de **M$_2$** / ḥadde: oda **M$_2$;** odda **A** // édemem: édem **M$_1$;** édeyim **M$_2$** / billāh: billāhi **M$_1$, M$_2$** / Allāh: hemān ancaḳ **M$_1$;** ancaḳ hemān **M$_2$, A** / hemān ancaḳ: Allāh **M$_1$, M$_2$, A**
1369: degil misin: degil misün **M$_1$, A** / degil misin: degil misün **M$_1$, A** // īmanıñ: īmānıñ **M$_1$;** īmānuñ **M$_3$ A** / seniñ: senüñ **A**
1370: cemīʿ: cemiʿ **M$_3$, A** // ḳulluḳ: ḳullıḳ **M$_2$**

[441] "īmān" kelimesi vezin gereği "īman" şeklinde okunmuştur.

1371 Gel éy Ḥaḳ'ıñ ʿadūsı gel namāza gel niyāza gel
Felāḥa gel ṣalāḥa gel ʿadūñdan éyle iftirāḳ

A48a 1372 Saña vaʿde édipdür Ḥaḳ veyil deresini odda
Ki her bir vaḳte seksen biñ sene yaḳa seni Ḫallāḳ

M$_1$55a 1373 Müfessirler beyān étdi bu āyet maʿnasın diñle
Déyelüm anı icmālen naṣīḥat alalar füssāḳ

1374 Ki sāhūn dédi ẕī'l-kerem nédir maʿnā-yı şerīfi
Ḳılar felfes namāzı ol ḳayırmaz luʿb éder füssāḳ

1375 Dédi baʿżı müfessirler él içinde ḳılar namāz
Ki ḫalḳdan ġā'ib olduḳça namāzı terk éder füssāḳ

1376 Ebū'l-Leyṯ raḥmetullāhi ki tefsīrinde yazmışdur
Ki te'ḫīr éder ol kişi éder vaḳtinden iftirāḳ

1371: // ʿadūñdan: ʿadūdan **M$_3$**
1372: vaʿde: vaʿdi **M$_1$**; vaʿd **A** / édipdür: édüpdür **M$_2$, M$_3$, A** / veyil: veyl **M$_1$, M$_2$**; veyli **M$_3$** / deresini: deresi **M$_3$** / odda: odından **M$_3$** // yaḳa seni: seni yaḳa **M$_3$**
1373: āyet: āyetiñ **M$_2$**; āyāt **A** / maʿnasın: maʿnāsın **M$_1$, M$_3$, A** // alalar: alasıñ **M$_3$**
1374: nédir: nédür **M$_2$, A** // ḳayırmaz: ġayırmaz **M$_1$, A**
1375: // olduḳça: olduḳda **M$_1$, M$_2$, M$_3$**
1376: Ebū'l-Leyṯ: Ebī'l-Leyṯ **A** / raḥmetullāhi: raḥmetullāh **M$_2$, A** // vaḳtinden: vaḳtinde **M$_2$**

1377 Veyāḫūd ḳılmaz ol kişi Resūlullāh ḳılar gibi
Daḫı aṣḥāb ḳılar gibi riʿāyet éylemez füssāḳ

$M_3$47b 1378 Ki erkānları gözlemez né rükūʿ bellü né sücūd
Tavuḳ dāne devşirir gibi ki éner çıḳar füssāḳ

1379 Bularda varalar veyl ki bular da yanalar odda
Namāza ihānet étdiklerinden ötüri iḥrāḳ

1380 Resūlullāh né buyurdı anı naḳl édeyim saña
Bunı diñle naṣīḥat al gözüñ ét uyḳudan ıraḳ

1381 Ki terk éylese bir ādem ki bir vaḳt-i namāzı bil
Ki ḥattā vaḳti géçse de ḳażā éylese ittifāḳ

1382 Ki seksen biñ sene yaḳa anı Allāh cehennemde
Ki bu ḳıṣṣadan al ḥiṣṣe gözüñ ét uyḳudan ıraḳ

$M_2$48b 1383 Muḥaḳḳıḳlar démişlerdür ihānet étse bir ādem
Namāzı ḳılsalar felfes né gelür başına sen baḳ

1378: ki: -M_3 / erkānları: erkanları M_1 / bellü: buluna M_3 // tavuḳ: ṭavıḳ M_3 / devşirir: devşirürM_1, A; degşirir M_2 / ki: -M_1, -M_3, -A / éner çıḳar: yatır ḳalḳar ki ol M_3; éner çıḳar ki ol A
1379: bularda: bunlarda M_3 / veyl ki: veyl M_1, A; veylāh M_2 / bular da: bunlar M_3 / odda: otda M_1, M_3, A // étdiklerinden: éylediginden M_3 / iḥrāḳ: ol füssāḳ M_3
1380: // uyḳudan: uyḫudan M_3
1381: ki: daḫı M_3 / éylese: étse M_3 / ki: -M_3 / bil: bil sen M_3 // ki ḥattā: ḥattā ki M_2; ki M_3 / géçse de: géçe de M_3 / éylese: daḫı éylese M_3
1382: sene: yıl M_2 / anı Allāh cehennemde: cehennemde anı Allāh M_3 // ki: -M_3 / al: al sen M_3
1383: muḥaḳḳıḳlar: muḥaḳḳāḳ M_2 / démişlerdür: böyledür démişler M_2 // namāzı: ḳi ḳılsa M_3 / ḳılsalar: ḳılsa M_2; namāzı M_3

1384 Anuñ başına on iki beliyyeler gelür elbet
Üçi bu dünyada[442] gelür üçi mevtde olur ẕevvāḳ
1385 Üçi ḳabirde gele bil üçi daḫı ḳıyāmetde
Édeyim her birin beyān bu ḫūydan ola gör ıraḳ
M1 55b 1386 Ki dünyāda gelen belā bereket géde kesbinden
Musallaṭ éyleye anuñ malına[443] ẓulmi bil Ḫallāḳ
A 48b 1387 Alur mālını sebebsiz dükedir mālını anuñ
Ki müflis olur ʿāḳıbet ki ḳalmaz ḥabbece erzāḳ
1388 Yüzünden nūrı ḳaldırır cehennem çehreli olur
Gören nefret éder andan ḳatı mebġūż olur ıraḳ
1389 Ki Ḥaḳ bir ḳulunı sévse meleklere de emr éder
Melekler de séver anı bu kez insāna dér Ḫallāḳ
1390 Né deñlü var ise insān ḳamusı hep séve anı
Muʿazzez ṭutalar anı mükerrem ola fī'l-aḫlāḳ

1384: anuñ: anıñ **M2** / beliyyeler: belā **M3** / elbet: daḫı elbet **M3** // ki: -**M1, -M2** / üçi: ki üçi **M3** / bu dünyada: dünyāda **M3** / ẕevvāk: veffāḳ **M3**
1385: ḳabirde: ḳabrinde **M3** / bil: hem **M3** // ḥuydan: ḥudan **M2** / ola gör: ol **M3**
1386: bereket: berekāt **M3** / kesbinden: kisbinden **M2, A** // malına ẓulmi bil: ki ẓālim ẓulmini **M3** / bil: **-M1, -A** / Ḫallāḳ: bī-Ḫallāḳ **A**
1387: sebebsiz: anuñ sebebsiz **M3** / dükedir: -**M3** // ḥabbece: ḥübbebi **M2**
1388: yüzünden: yüzinden **M1, M2, M3** / nūr ḳaldırır: ḳaldırır nūrı **M3, A** / çehreli: şehreli **M1;** şerlisi **M3** // éder: éde **A** / ıraḳ: erzāḳ **M2**
1389: ki Ḥaḳ: Ḥaḳ ki **M2** / ḳulunı: ḳulını **M2, M3, A** / sévse: sévse-y-idi **M1;** sévdi **M2** / emr: emirlerde **M3**
1390: séver: séve **M1** // ola: **-M1** / fī'l-aḫlāḳ: fī'l-Ḫallāḳ **M3**

[442] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[443] "māl" kelimesi vezin gereği "mal" şeklinde okunmuştur.

1391 Ki Ḥaḳ bir ḳulı sévmese meleklere de sévmeñ dér
Daḫı insān ḳulūbına muḥabbet vérmeye Ḫallāḳ
1392 Ölürkendeki beliyye anı da naḳl édem saña
Ki rūḥın ḳabż éder Allāh ki ṭaʿāma ṣuya müştāḳ
M$_3$48a 1393 Cemīʿ ırmaḳlarıñ ṣuyun o ḥālde vérseler aña
Gérü ḳanmaya ol ṣuya ateşlerde[444] ola iḥrāḳ
1394 Daḫı dünyā yüzündeki ṭaʿāmı vérseler aña
Yéye ṭoymaya ol kişi ḳatı aç ola ol füssāḳ
1395 Daḫı cān véremeye ol ki mevt acısı pek ola
Daḫı īmān géde andan ḳala küfr-ile ol füssāḳ
1396 Ve ammā şol ḳabirdeki beliyyeyi saña déyem
Ḳaçan ḳabre giricegez né gelür başıña füssāḳ

1391: ḳulı: ḳulını **M$_1$, M$_3$;** ḳula **M$_2$** / sévmese: sévse **M$_1$** / meleklere de: meleklerde **M$_1$, M$_2$, A** / sévmeñ dér: sévmez dér **A**
1392: ölürkendeki: ölürken gelecek **M$_3$** / beliyye: beliyyeyi **M$_1$;** belā **M$_3$** / naḳl: naḳil **M$_2$, M$_3$** // rūḥın: rūḥıñ **M$_3$** // ki: **-M$_1$, -M$_3$, -A** / ṭaʿāma ṣuya: ṣuya ola ol **M$_2$;** ṭaʿām u ṣuya hem **M$_3$;** ṭaʿāma ṣuya ola **A**
1393: cemīʿ: cemiʿ **M$_3$, A** / ırmaḳların: ırmaḳların **M$_1$** / ṣuyun: ṣuyın **M$_1$, M$_3$, A** // gérü: gine **M$_3$** / ateşlerde: āteşlere **M$_2$, A**
1394: yüzündeki: yüzindeki **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // aç ola ol: ola ki ol **A**
1395: véremeye: vérmeye **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / ol: o **M$_3$** / ki: ki ki **M$_2$;** kimse ki **M$_3$** // ḳala: ḳopa **M$_1$, M$_2$, A**
1396: ve ammā şol: daḫı **M$_3$** / beliyyeyi: belā ki **M$_3$** / saña déyem: déyem saña **M$_2$;** déyem saña éy kişi **M$_3$** // giricegez: girecegin **M$_3$** / başıña: başına **M$_2$, M$_3$** / füssāḳ: sen baḳ **M$_2$**

[444] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

	1397	Ḳatı ince su’āl éde saña ol Münker ü Nekīr
		Ṣaṣasıñ sen cevābıñda vuralar saña bi’l-mıṭrāḳ
M$_2$49a	1398	Ki ol ḳadar ḳarañulıḳ çöke ḳabriñe éy kişi
		Ki aṣlā olmaya héç nūr ḳalasıñ ḥaşre dek füssāḳ
M$_1$56a	1399	Ki ol ḳadar ḳabir ṣıḳa iki yanıñdan éy kişi
		Eyegüler kilītlene biribirine pek eżyāḳ
	1400	Ateş[445] ola seniñ ḳabriñ içi ṭaşı seni yaḳa
		Yılanlar daḫı ʿaḳrebler yéyeler ṣoḳalar füssāḳ
	1401	Ve ammā şol ḳıyāmetde gelen beliyyeyi déyem
		Ḥisābıñ pek şedīd olur ki gelmez vaṣfa pek muġlāḳ
A49a	1402	Daḫı buġż éyleye Allāh üzeriñe seniñ kişi
		Ki ṣormaya saña aṣlā süre ġayyāya bil Ḫallāḳ

1397: éde: éder **M$_3$** / saña: **-M$_1$** / Münker ü: Münkir **M$_1$;** Münker **M$_2$;** Münkeri **M$_3$** // sen: **-M$_2$** / cevābıñda: cevābında **M$_2$** / vuralar: uralar **M$_3$** / saña: başıña **M$_3$** / bi’l-mıṭrāḳ: muṭrāḳ **M$_3$**
1398: ki: **-M$_2$** / ḳarañulıḳ: ḳarañlıḳ **M$_1$, M$_2$, A** / çöke: ola **M$_2$** / ḳabriñe: ḳabriñiñ **M$_2$**
1399: // eyegüler: eyegüleriñ **M$_1$, M$_3$** / kilītlene: kitlene **M$_1$;** kinitlene **M$_3$** / biribirine: birbirine **M$_1$**
1400: seniñ: senüñ **M$_3$** / ḳabriñ: ḳabrīni **M$_2$** / yaḳa seni: seni yaḳa **M$_1$,** // yılanlar: ılan **M$_1$, A**
1401: beliyyeyi: belāyı **M$_3$** // pek -**M$_3$** / muġlāḳ: füssāḳ **M$_3$**
1402: üzeriñe seniñ: senüñ üzeriñe **M$_3$** / kişi: éy kişi **M$_3$** // süre: ṣora **M$_1$**

[445] “āteş” kelimesi vezin gereği “ateş” şeklinde okunmuştur.

1403 Ki ġayyāda anı yaḳa ki çoḳ ʿiḳāb éde aña
Ki ol ḳadar yaḳa anı zebānīler vurur mıṭrāḳ
1404 Seʿīd İbni Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür
Dédi dédi Resūlullāh sözünde aṣdaḳ u ṣaddāḳ
1405 Baña Cibrīl ḫaber vérdi ki Mīkā'il ile bile
Ki yétmiş biñ melā'ike ḫaber vérdi ḳamu aṣdāḳ
1406 Dédiler cümlesi anuñ ki taḥḳīḳ Ḥaḳ Teʿālallāh
Dédi bir kimse namāza ihānet éylese füssāḳ
1407 Ki melʿūndur o kimse kim ki Tevrāt'da ve İncīl'de
Daḫı Furḳān u Zebūr'da ki melʿūndur dédi Ḫallāḳ
M348b 1408 O melʿūn héç ebed görmez ki cennetiñ ḳoḫuların
Mü'ebbed ḳalur ol otda ki vā-veylā saña füssāḳ

1403: ki: aña hem **M3** / ʿiḳāb: ʿitāb **M3** / éde aña: éde **M3** // ki: aña **M1** / vurur: dura **M1;** vurır **M2;** ura **M3** / mıṭrāḳ: mıẓrāk **M1, M2;** mışrāḳ **M3**
1404: Seʿīd İbni Ḫudrī'den: Seʿīd İbni Ḥarīri'den **M3;** ki Seʿīd İbni Ḫudeyrī'den **A** / gelmişdür: gelüpdür **M1, A** // sözünde: sözinde **M1, M2, M3** / aṣdaḳ u ṣaddāḳ: aṣdaḳı ṣaddāḳ **M1;** ṣādıḳ-ı efvāḳ **M3**
1405: baña: ki **M1** / vérdi: vére **M1** // melā'ike: melā'ikler **M1, M2, A** / ḳamu: baña **M3**
1406: Ḥaḳ Teʿālallāh: ẕü'l-celāl Allāh: **M1;** Teʿālallāh **A** // éylese: étse bil **M2**
1407: ki: daḫı **M3** / o: ol **M3, A** / kim ki: ki **M3** / Tevrāt'da: Tevrāt'ı **M1, A;** Tevrāt **M2** // Furḳān u Zebūr'da: Furḳānı Zebūr'da **M1, A;** Zebūr u Furḳān'da **M3** / Ḫallāḳ: ḫaffāḳ **M3**
1408: o: ki ol **M3** / héç: **-M2** / cennetiñ: cennātıñ **M1;** cinānıñ **M3;** cennetüñ **A** / ḳoḫuların: ḳoḳusını **M1, A;** ḳoḳısını **M2** // mü'ebbed: ki mü'ebbed **M3** / ḳalur: ḳalupdur **M3**

1409 Ki béş yüz yıl ḳadar yoldan gelür cennet ḳoḫuları
Ki görmez ol ḳoḫuları ihānetde olan füssāḳ
1410 Ki mebġūżdur ki ʿindallāh daḫı ʿinde'l-melā'ike
Daḫı mebġūż-durur ḫalḳıñ arasındaki ol füssāḳ

[446]Ḥadīṯ-ü ʿÖmer raḍiyallāhu ʿan Resūlullāh "Beḳā ʿinde irtiḥālihi li erbaʿati eşyā'i"[447]

$M_1$56b 1411 Ki yazıpdur münebbihāt ḳulaḳ vér éylegil idrāk
Rivāyet éyledi ʿÖmer Resūl-i mefḫar-ı derrāk
$M_2$49b 1412 Ki ḥāl-i irtiḥālinde baña éyledi ol server
Su'āl éylediler aña néçün aġlañ oluñ ġamnāk

1409: yıl: -M_1 / ḳoḫuları: ḳoḳuları M_1, M_2, A // ḳoḫuları: ḳoḳuları M_1, M_2, A / ihānetde: ihānet M_1, A; ki ihānet M_2, / olan: olan ol A
1410: maġbūżdur: mebġūṣdur A / ki: -M_3; o M_2 / ʿindallāh: ʿindallāhi M_3 / melā'ike: melā'iketi M_3 // maġbūż-durur M_3; mebġūṣ-durur A / ḫalḳıñ: ḫalḳuñ M_3
1411: münebbihāt: münebbehāt M_2 / vér: vér baña M_1 // Resūl-i mefḫar-ı: Resūl-ü mefḫar-ı M_2, A; Resūl-i muʿciz-i M_3
1412: // éylediler: éyledi M_3 / aña: aṣḥāblar M_3 / oluñ: olan M_2

[446] Başlık M_2 nüshasından alınmıştır. Başlık, M_1 nüshasında *Der-beyān-ı Haẓret-i ʿÖmer raḍiyallāhu ʿan Resūlullāh "Bekā ʿinde irtiḥālihi li'erbeḳahi eşyā'i";* M_3 nüshasında *raḍiyallāhu ʿan Resūlullāh "Bekā ʿinde irtiḥāli'l-erbeʿahi eşyā'i"* şeklindedir. A nüshasında başlık yer almamaktadır.
[447] Hz. Ömer'in Resulullah'tan rivayet ettiği hadis: Ölümü esnasında dört şeye ağladı.

1413 Né buyurdı cihān faḫrı anuñ-çün aġlarım biliñ
Ki dört şeyden ötüri aġlarım ben éyledim idrāk
1414 Ki evvelkisi budur ki éşitse eẕanı[448] bir kes
İcābet étmese aña imāma étmese idrāk
1415 Vużūya ḳā'im olmasa daḫı ʿöẕri de olmasa
Namāza sürʿat étmese ki farżı éylese itrāk
A49b 1416 Bularıñ boynunı vurmadıġıma éderem ibkā
Ki kāfir boynı vurur gibi étmedim ḳanın isfāk
1417 İkinci şol ademdür[449] ki ayaġın küse ḳıbleye
Ayaḳlarını kesmedim anuñ-çün oluram ġamnāk
1418 Üçüncüsi şol ʿavretdür evinden çıḳdı iẕinsiz
Ṣoḳaġı éyledi cevlān ḳuşandı béline fitrāk

1413: cihān faḫrı: Resūlullāh M_3 / anūñ-çün: anıñ-çün M_2, M_3 / aġlarım: aġlaram M_1, M_2, M_3 / biliñ: ki ben M_3 // aġlarım: aġlaram M_1, M_2, M_3 / idrāk: etrāk M_1, M_2; itrāk M_3
1414: evvelkisi: evvelki M_3 / budur: bu-durur M_3 / ki: ki ki M_3
1415: // éylese: étmese M_3 / itrāk: etrāk M_1, M_2; idrāk A
1416: boynunı: boynını M_1, M_2 / vurmadıġıma: urmadugıma M_3 / éderem: éder M_1 / ibkā: ebkā M_1, M_2, M_3 // boynı: boynını M_1, A; boynunı M_2 / vurur: urur M_3 / étmedim: étmedüm M_2, A / isfāk: esfāk M_2; istiʿād M_3
1417: ikinci: ikincisi M_1, M_2, A / ademdür: ādemde M_2 / ki: hem M_3 / ayaġın: ayaġı M_1 / küse: kesdi M_1; küsdi M_2, A // ayaḳlarını: ayaḳlarına M_2 / kesmedim: kesdimdi M_1; kesmedüm M_2 / anuñ-çün: anıñ-çün M_1, M_2, M_3 / oluram: olurın M_1
1418: üçüncüsi: üçüncisi M_1, M_2, M_3 / evinden: iẕinsiz M_2 / iẕinsiz: evinden M_2 // ṣoḳaġı: zoḳāġı M_3 / éyledi: cevlān M_3 / cevlān: éyledi M_3 / ḳuşandı: ḳoñşınıñ M_3 / béline: evine M_3 / fitrāk: fetrāk M_1; idrāk M_3

[448] "eẕān" kelimesi vezin gereği "eẕan" şeklinde okunmuştur.
[449] "ādem" kelimesi vezin gereği "adem" şeklinde okunmuştur.

1419 Néçün buña da vurmadım zinā ḥaddı gibi eclād
Anuñ-çün éderem bükā anuñ-çün éderem ġamnāk
1420 Ki dördüncüsi bir ādem ki fevt étse cemāʿati
Evinde ḳılsa namāzı ki étse cāmiʿi itrāk
1421 Bu miṣillī ādemleri néçün yaḳmadım āteşe
Cehennemde yaḳar gibi yaḳamadım édüp idrāk
$M_3$49a 1422 ʿAceb bu ḳışṣadan ḥişşe sen aldıñ mı eyā maġrūr
Ki gördüñ mi né dér ol mefḫar-ı mevcūd olur levlāk
1423 Ki Cāmiʿü'l-fetāvā'da yazıpdur naḳl éder ʿimād
Ki tevbeye gel éy kişi namāzı éyleme itrāk
$M_1$57a 1424 Né dér diñle ki ol ʿazīz bir ādem Ḥaḳ rıżāsı-çün
Ġazā étse cihād étse hem étse kāfiri ihlāk

1419: vurmadım: vurmadum **M_1, A;** urmadum **M_3** / ḥaddı gibi ḥaddıñı **M_1;** nā-ḥad gibi **M_3** / eclād: iclād **M_1** // anuñ-çün: anıñ-çün **M_1, M_2, M_3** / bükā: ebkā **M_1, M_2;** ibkā **A** / anuñ-çün: anıñ-çün **M_1, M_2, M_3** / éderem: olur **M_1;** oluram **A**
1420: dördüncüsi: dördüncisi **M_1, M_2, M_3** // cāmiʿi itrāk: cāmiʿi etrāk **M_1, M_2;** cāmiʿi'l-itrāk **A**
1421: // yaḳamadım: yaḳmadum **M_3** / idrāk: etrāk **M_1, M_2;** itrāk **A**
1422: // gördün mi: gördin mi **M_2** / né dér: nédür **M_2** / olur: ol **M_1, A** / né dér ol mefḫar-ı mevcūd olur: bu aḫbāru né dér ol mefḫar-ı mevcūd **M_3** / levlāk: -**M_3;** evlāk **M_1**
1423: Cāmiʿü'l-fetāvāda: Cāmiʿi'l-fetāveyde **M_1;** Cāmiʿü'l-fetāvāyda **M_2;** Cāmiʿü'l-fetāveyde **A** / yazıpdur: yazupdur **M_1, M_3, A** / naḳl: naḳil **M_2** / ʿimād: aʿmāk **M_3** // itrāk: etrāk **M_2**
1424: né dér: nédür **M_3** /ki: **-M_2** // hem étse: **-M_1, -A;** hem **M_2** / ihlāk: ehlāk **M_2**

1425 Eger ḥarbde eger yolda géçirse bir vaḳt-i namāz
Né lāzım olur aña dér anı ṭut éylegil idrāk
1426 Anuñ keffāreti içün yédi yüz kerre ġazāya
Vara gele namāz géçirmedem kendin éde imsāk
$M_2$50a 1427 Ki ḥattā ol géçirdigi namāzıñ żarrın ödeye
Éşitdiñ mi żararını gel imdi éyleme itrāk
1428 Ki Bezzāzī'ye yazmışdur bunı da naḳl éder ʿimād
Ki terk étse bir namāz géderken yolda inhimāk
1429 Géçirse bir vaḳit namāz seferde yolda ol kişi
Veyāḫūd ḥac ṭarīḳinde ki bir namāz édüp itrāk
1430 Ki taḥḳīḳ irtikāb étdi yédi yüz ẕenbi kebīre
Ki her biri şarāb zinā gibi günāh éder ihlāk
A50a 1431 Gel imdi evde olup da meşaḳḳatsüz otururken
Géçiresin Ḥaḳ'ıñ emrin başına ḫāk başıña ḫāk

1425: // olur: gelür M_2 / ṭut: dört M_1; dut M_2, A
1426: ġazāya: hem ġazā M_3 // kendin: kendini M_1 / éde: éyleye M_1
1427: żarrın: borcını M_3 // itrāk: etrāk M_2; idrāk A
1428: Bezzāẕī'ye: Bezzāẕī'yye M_2; Vezzāzī'de M_3 / ʿimād: ʿummād M_3 // namāz: namāzı M_1, M_3 / géderken yolda: yolda géderken M_3 / inhimāk: istimsāk M_1
1429: namāz: namāzı M_1, M_2 / seferde yolda: sefer yolında M_3 // itrāk: etrāk M_1, M_2
1430: ẕenb: zunūb M_3 / kebīre: kübrā M_2; gelmeye M_3 // ihlāk: ehlāk M_2
1431: // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / ḫāk: çāk M_1, M_2; henk M_3 / ḫāk: cāk M_1; heng M_3 / ḫāk: ḫāk M_1; heng M_3

[450] Feżāʾili'l-ṣalāti'l-cemāt ḳavlühü "Ve sāriʿū ilā maġfiretin min rabbiküm" [451]

1432 Namāzı terk édenleriñ ʿaẕābın éyledim iʿlām
Daḫı terk-i cemāʿati beyān étdik ʿale'l-itmām
1433 Bu kez çoḳ mücdeler olsun cemāʿate ola ḥāriṣ
Saʿādet-i ebediyye ki oldı ol kişi īdām
1434 Né dér sulṭān-ı kevneyni kelāmında éşit anı
Eyā ümmeti aṣḥābım cemāʿate oluñ īdām
1435 Ki béş vaḳit namāzı siz cemāʿat-ile ḥıfẓ édiñ
Ki sizden biriñiz éylese tekbīri maʿa'l-imām
$M_1$57b, $M_3$49b 1436 Ḫayırlıdır anuñ içün ki yüz biñ ḥacca varmadan
Daḫı yüz biñ kez ʿumreden ḫayırlıdır oluñ eyyām

1432: édenleriñ: édenlerden **M_3** / éyledim: éyledüm **M_2, A** // étdik: édem **M_2**
1433: ḥāriṣ: ḥārīṣ **M_1, A** // saʿādet-i ebediyye ki: saʿādāt-i ebediyyede **M_1;** saʿādāt-i ebediyye ki **M_2;** saʿādet-i ebediyye **A** / ol: **-M_2**
1434: né dér: nédür **M_2, M_3** / sulṭān-ı kevneyni: sulṭān ol kevneyne **M_2** / anı: imdi **M_3**
1435: vaḳit: namāzı **M_3** / siz: sen **M_1** / cemāʿat-ile: cemāʿatle ki **M_2, A;** cemāʿatle **M_3** / ḥıfẓ: ḥıfız **M_2, M_3, A /** édiñ: édüp **M_3** // ki: zīrā **M_1;** ki zīrā **M_3** / biriñiz: biriñüz **M_3** / tekbīri: tekbīr **M_1** / maʿa'l: mine'l **M_3**
1436: ḫayırlıdır: ḫayır éder **M_1;** ḫayırlıdur **M_2, A** / anuñ: anıñ **M_2, M_3** // ʿumreden: ʿumriden **A** / oluñ: ki yā **M_3**

---

[450] Başlık **M_2** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_1** nüshasında *Der-beyān-ı feżāʾili'l-ṣalāti'l-cemāt ḳavlühü Teʿālā "Sāriʿū ilā maġfiretin min rabbiküm";* **M_3** nüshasında *Feżāʾili'l- cemāt ḳavlühü Teʿālā "Ve sāriʿū ilā maġfiretin min rabbiküm ve cennetin ʿarżā'-s-semavāti vel-arż uʿiddeti lil müttaḳīn";* **A** nüshasında ise *Der-beyān-ı feżāʾili'l-ṣalāti'l-cemāti ḳavlühü Teʿālā "Ve sāriʿū ilā maġfiretün min rabbikümü'l-āyet"* şeklindedir.

[451] Başlık **Āli İmrān Sūresi'nin 133.** ayetidir. **Anlamı:** Ve Rabbiniz'den olan mağfirete ve genişliği yerler ve gökler kadar olan, muttekîler için hazırlanmış olan cennete koşun!

1437 Daḫı ḫayırlıdur biliñ ki bir ṭaġ ḳadar altunı
Taṣadduḳ éylemekden bil mesākīne édüp inʿām[452]

1438 Daḫı ḫayırlıdır biliñ ki her bir rekʿatı anuñ
Ki bir sene ʿibādetden yalıñız ḳıldı ol itmām

1439 Daḫı yüz biñ ḳul azād éylemekden oldı ḫayırlı
Ki gördüñ mi néler iḥsān éder ḳulına ẕī'l-inʿām

1440 Ḫayırlıdur daḫı yüz biñ feres beslemeden biliñ
Sebīlillāh içündi ol ġazā içün éder ḫuddām

$M_2$50b 1441 Daḫı mücāvir olmaḳdan ḫayırlıdur dédi Aḥmed
Ki bir sene ḳarār édüp Ḥaḳ'ıñ beytinde istiḫdām

1442 ʿAẕāb étmez daḫı Allāh ki şol kimseye ḳabrinde
Cemāʿatle namāzını ḳılardı ol ʿale'd-devām[453]

1437: ḫayırlıdur: ḫayırludır M_3 / ki: **-M_2, -M_3** / ki bir ṭaġ: bir ṭaġ ki **A** / altunı: daḫı altun M_3 / taṣadduḳ: taṣadduḳlar M_3 / éylemekden: éylemekdür **M_2;** éylemeden M_3 / bil: **-M_3** / mesākīne: mesākīn **M_1;** mesākine M_3 / inʿām: iṭʿām M_3
1438: ḫayırlıdır: ḫayırlıdur **M_2, A;** ḫayırludır M_3 / rekʿatı: rekʿat M_2 // itmām: imām M_3
1439: éylemekde: étmekden M_2 / oldı: ol **A** / ḫayırlı: ḫayırlu **M_3;** ḫayırlıdur **A** // gördüñ mi: gördiñ mi **M_2, M_3** / ẕī'l-inʿām: ṣāḥib-i ẕī'l-inʿām M_1
1440: ḫayırlıdur: ḫayır éder **M_1;** ḫayırludır M_3 / beslemeden: beslemekden **M_2, A** / biliñ: **-M_2** // sebīlillāh: sebīl-i Allāh M_1 / içündi: çün **M_3;** içün idi **A** / éder: éderdi ol M_3 / ḫuddām: iḫdām **M_1;** ḫadām M_2
1441: mücāvir: mücāvīr **A** / olmaḳdan: olmadan M_2 // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3
1442: kimseye: kimse M_1 / ḳabrinde: ḳabirde M_1 // cemʿatle: cemʿatler M_3 / namāzını: namāzı **M_1;** namāzı hem M_3 / hem: -**M_1, -M_2, -A** / ʿale'd-devām: ʿale'l-īdām **M_1, A;** ʿale'l-itmām M_2

[452] M_1 nüshasında bu beyit **1448.** beyit olarak verilmiştir.
[453] M_3 nüshasında **1442.** beyitin birinci mısrası yok, ikinci mısrası ise **1443.** beyitin ikinci mısrasında verilmiştir. Sonraki üç beyitte de ikinci mısralar kaymıştır.

1443 Daḫı yevm-i ḳıyāmetde ki aṣlā görmeye şiddet
Ki ẓıll-i ʿarşda taẓallül daḫı yéye içe ṭaʿām

1444 Daḫı né buyurur Aḥmed bir ādem mescidi sévse
Daḫı sévse cemāʿati né iḥsān éde ẕī'l-inʿām

A50b **1445** Séver Allāh anı evvel daḫı melekleri séver
Géce gündüz Ḥaḳ'ıñ rıżāsı kendiye olur īdām

1446 Muḥabbet étse bir ādem cemāʿat-ile namāza
Ḫudā baʿṣ éyleye aña melekü'l-mevti ẕī'l-ikrām

1447 Nétekim enbiyālara néce baʿṣ éyledi ise
Aña da öyle baʿṣ éde ki ol éde aña ikrām [454]

1448 Ḳıla ḳabrini Ḥaḳ anuñ ki cennet baḳçası dā'im
Ḳapular aça cennete gele reyḥān daḫı ṭaʿām

$M_1$58a **1449** Elā ümmeti aṣḥābım muḥabbet étse bir kimse[455]
Cemāʿat-ile namāza sévip ḳılsa ʿale'd-devām

1443: görmeye: şiddet **M_2** / şiddet: olmaya **M_2** // taẓallül: taẓallüler **M_2** / daḫı yéye içe: yéye içe daḫı **M_3** // ṭaʿām: iṭʿām **M_3**
1444: buyurur: buyurdı **M_3** // daḫı: ki hem **M_3**
1445: séver Allāh anı: daḫı séver anı Allāh **M_3** / evvel: **-M_3;** ol **M_2** // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M_3** / kendiye: kendüye **M_2, M_3, A** / īdām: ādām **M_3**
1446: cemāʿat-ile: cemāʿtle **M_3** / namāza: namāza bil **M_3** // Ḫudā: **-M_1, -M_2, -A** / baʿṣ: baḫṣ **M_1** / aña: Allāh aña **M_1;** ol aña **M_2;** aña Allāh **A** / melekü'l-mevti ẕī'l-ikrām: melekü'l-mevti'l-ikrām **M_1, M_2, A**
1447: nétekim: néteküm **M_2** / enbiyālara: evliyālara **M_1** / éyledi ise: éyledise **M_2**
1448: // cennete: dā'im **M_3** / reyḥān: rīḥān **M_1, M_2, A**
1449: aṣḥābım: aṣḥābum **M_1** // cemāʿat-ile: cemāʿatle **M_3** / sévip: sévüp **M_2, A;** hem sévip **M_3** / ʿale'd-devām: ʿale'l-idām **M_1;** ʿale'l-īdām **M_2;** ʿale'l-idmām **A**

[454] Önceki kaymadan dolayı **1447.** beyitin ikinci mısrası **M_3** nüshasında yoktur.
[455] "elā éy" kısmı vezin gereği "elā" şeklinde okunmuştur.

1450 Aña feṯḥ éyleye Allāh ḳamu raḥmet ḳapuların
Ki çıḳmaz dünyadan[456] ol ér ki görmeyince ol maḳām

1451 Göre cennetde maḳāmın şarābından içe hem ol
Daḫı yéye yémişinden ki andan rūḥ éde İslām

$M_3$50a **1452** Şefāʿat éde hem yevm-i ḳıyāmetde ḳarībine
Daḫı hem ehl-i beytine ʿaẕābdan éyleye iʿlām

1453 Daḫı dédi Resūlullāh elā ümmeti aṣḥābım
Muḥabbet étse bir ādem cemāʿatde olup müdām

1454 Yapar Allāh aña her gün ki bir şehir cinānında
Yaşıl inciden ol şehri vére ol Ḳādir ü Bessām

1455 Daḫı ḳabż éyleye rūḥın ki ṣādıḳ ḳulları gibi
Daḫı ḥaşr éyleye anı ki ṣāliḥler ile[457] ʿAllām

1450: feṯḥ: fetiḥ M_1 // çıḳmaz: çıḳmazdan M_1 / ér: kes M_3 / görmeyince: görmeye néce M_1, A / ol: -A
1451: cennetde: cennetden A / içe: -M_2 // rūḥ éde: ede rūḥ-ı M_1, M_3, A
1452: hem: ki M_3 // daḫı hem: ki daḫı M_3 / iʿlām: iʿdām M_1, M_2, M_3
1453: elā: biliñ M_2; elā yā M_3; elā éy A / aṣḥābım: aṣḥābum M_1
1454: Allāh aña: aña Allāh A / şehir: şehr-i M_2 / cinānında: cenānından M_1 // yaşıl: yeşil M_2, M_3 / inciden: içinde M_2, A; incüden M_3 / şehir: şehre M_2 / Ḳādir ü: Ḳādiri M_1 / Bessām: seyyām M_1; sīnām M_3; Settār A
1455: rūḥun: rūḥın M_1, M_2, M_3 / ki ṣāliḥler ile: Bedri şehri éyleye M_1, A; Bedri şehréyleye M_2; Bedir şehri ile M_3

[456] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[457] "ki ṣāliḥler ile" kısmı 06 Mil Yz A 8426 numaralı nüshadan alınmıştır.

$M_2$51a 1456 Nebīlerle şehīdlerle Ḥaḳ'ıñ ṣādıḳ ḳulı ile
Ki ʿarş altında ola ol vére Ḥaḳ anlara ṭaʿām
1457 Elā ümmeti aṣḥābım muḥabbet étse bir ādem
Cemāʿat-ile namāza ḥarīṣ olup ḳıla itmām
1458 Açıla cennetiñ sekiz ḳapuları aña yarın
Diledigi ḳapudan gire ol müʾmin bula maḳām
1459 Refīḳ éyleye Ḥaḳ anı Ḫalīlullāh ile anda
Muṣāḥib ola cennetde merātibde ola iʿẓām
A51a 1460 Cemāʿate mülāzemet édiñ dédi Resūlullāh
Ki zīrā iftitāḥ tekbīr ki idrāk étdi bi'l-imām
1461 Vérile aña yüz biñ kez cihād ṣevābını Allāh
Ki öyle bir cihāddur kim nebīlerle édüp iḥrām
$M_1$58b 1462 Ki ḳılsa bir kişi ṣabāḥ namāzını imām ile
Ki ölse öyleden evvel ola maġfūr dédi ʿAllām

1456: Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 // arş: arşı M_1 / ola: olam M_1 / Ḥaḳ: Ḥaḳ Ḥaḳ M_1; anlara M_3, A / anlara: Ḥaḳ M_3, A
1457: elā: elā éy M_2; elā yā M_3 / cemāʿat-ile: cemāʿatle M_2, M_3 / namāza.: namāzı M_2; ḳıla namāz M_3 / ḥarīṣ: ol ḥarīṣ M_2 / olup: olsa M_3
1458: cennetiñ: cennetüñ A / ḳapuları: ḳapuların M_2 // diledigi: diledigiñ M_3 / ol: ki ol M_3 / maḳām: Raḥmān M_3
1459: Ḥaḳ: Allāh M_1 / anda: daḫı M_3; andan A // merātibde: mürāṣīde M_2 / iʿẓām: aʿẓām M_2
1460: mülāzemet: mülāzimet M_1, M_2; mülāzīmet A // zīrā: -M_2 / tekbīr: tekbīri M_2 / idrāk: edlāk M_3 / étdi: ét M_2 / bi'l-imām: maʿal-imām M_2
1461: // bir: -M_1 / cihāddur: cihād-durur M_1, M_3 / kim: ki M_3 / édüp: olup M_2 / iḥrām: ihzām M_1, A; ehrām M_2
1462: kişi: kişi daḫı M_3 / namāzının: namāzın M_3

1463 Ki bir kez ḳılsa öyleyi cemāʿat-ile ol kişi
ʿAṣırdan evvel ölseydi şehīd ola dédi ʿAllām
1464 Ki ḳılsa ʿaṣrı bir kişi edā étse imām-ile
Ki ölse aḫşam olmazdan aña Ḥaḳ éyleye erḥām
1465 Ki ḳılsa maġribi bir ér cemāʿatle edā étse
ʿIşādan evvel ölseydi néler iḥsān éde ʿAllām
1466 Ḳaçan ḳılsa ʿışāyı ol cemāʿatle edā étse
Fecirden evvel ölseydi günā[hın][458] ʿafv éde ʿAllām
M$_3$50b 1467 Ḥisābsız cennete ḳoyar olur İsmāʿil'e[459] refīḳ
Daḫı ṣıḥḥat vére anuñ bedenine cemīʿ eyyām
1468 Daḫı hem aña cennetde vére iki ḥurī[460] ḳızı
Güzellikleri vaṣf olmaz ki her biri ẕevī'l-kelām

1463: kez: kes **M$_1$, M$_2$, A** / ḳılsa öyleyi: öyleyi ḳılsa **M$_2$** / cemāʿat-ile: cemāʿatle **M$_2$** / ol: ola **M$_2$** // ölseydi: ölse-y-idi **M$_1$, A** / ola: olur **M$_3$**
1464: // aña: evvel aña **M$_2$** / erḥām: irḥām **M$_1$, M$_3$**
1465: maġribi: maġrib **M$_1$** / cemāʿatle: cemāʿat-ile **M$_1$** // ʿışādan: fecirden **M$_1$, M$_2$, A** / ölseydi: ölse-y-idi **M$_1$**
1466: **-M$_1$, -M$_2$, -A**
1467: cennete ḳoyar: ḳoya cennete **M$_3$** / İsmāʿil'e: İsmā'īl'e **M$_1$, M$_2$;** İsmaʿīl'e **A** // anuñ: anıñ **M$_2$** / cemīʿ: cemiʿ **M$_1$, M$_3$**
1468: hem aña: hem **M$_1$** / ḳızı: ḳızı aña **M$_1$** // ẕevī'l-kelām: ẕī'l-kelām **M$_1$;** zevī-kelām **A**

[458] **M$_3$** nüshasında geçen "günā" kelimesi "günāhın" şeklinde tamamlanmıştır.
[459] "İsmāʿīl" kelimesi vezin gereği "İsmāʿil" şeklinde okunmuştur.
[460] "ḥūrī" kelimesi vezin gereği "ḥurī" şeklinde okunmuştur.

1469 ʿAlī ibni Ebī Ṭālib né buyurdı anı diñle
Dédi dédi Resūlullāh ḳulaḳ vér buña her eyyām

1470 Ḳılıñ siz béş vaḳit namāzı cemāʿatle ümmetim
Ki taʿcīz éylemeñ aña séviniñ ḳılıñ her eyyām

1471 Yarın yevm-i ḳıyāmetde ʿameller vezn olacaġız
Ki taḥḳīḳā ḳosaydı Ḥaḳ yéri gögi daḫı eyyām

$M_2$51b **1472** Daḫı hem ḳosa ṭaġları daḫı ayı güni ḳosa
Daḫı hem ḳosa géceyi daḫı ḳosa cemīʿ encām[461]

1473 Daḫı ḥayvānatı ḳosa daḫı hem ḳosa ḳuşları
Daḫı ḳosa cenāveri daḫı yéli ḳosa niyām

1474 Daḫı ʿarş ile kürsīyi daḫı cennet-ile nārı
Terāziniñ gözine bunları vażʿ éylese ʿAllām

1469: // buña: baña M_2
1470: ḳılıñ: ḳıluñ M_3 / siz béş: béş M_1, M_2 / siz: **-A** / namāzı: namāzı siz M_1; namāzları ki M_2; namāzı ki M_3 / cemāʿatle: cemāʿat-ile M_1, **A** // séviniñ: sévinüp M_2; sévinelek M_3; sévinüñ **A** / ḳılıñ: ḳıluñ M_3 / her: **-M_1, -M_3**
1471: vezn: vezin M_1, M_2 / olacaġız: olucaġaz M_1, M_2; **A** // taḥḳīḳā: taḥḳīḳ M_1, M_2, **A** / ḳosaydı: ḳoyaydı M_2 / Ḥāḳ: ol M_2
1472: hem ḳosa: ḳosa ki M_2; ḳosa hem M_3; hem ḳoysa **A** / ayı güni: ey gün M_2; hem ḳoysa **A** / ḳosa: ḳulları **A** // hem ḳosa: ḳosa M_3 / géceyi: géceleri M_3 / cemīʿ: cemiʿ M_3
1473: ḥayvānat: ḥayvānāt M_2, **A** // cenāveri: cenavāri M_1; cenāvārı M_2; cenāvārları M_3 / daḫı: **-M_3** / ḳosa: ḳoysa **A** / yéli: yiyli M_1; leylī M_3; yeyli **A** / ḳosa: ḳoysa **A**
1474: ʿarş ile: ʿarş-ile hem **A** / kürsīyi: kürsī M_1, M_2, **A** / cennet-ile: cennetle M_2 // terāziniñ: terāzinüñ M_2, M_3, **A** / bunları: hem daḫı M_3 / ʿAllām: iʿlām **A**

[461] **A** nüshasında **1472.** beyit ile **1473.** beyitin mısraları karışmıştır.

1475 Ki āḫer gözine ḳosa ki bir namāz ṣevābını
Ki öyle bir namāzdur kim cemāʿatle olup itmām

M$_1$59a 1476 Ki ol namāz ṣevābı bil aġır gele dédi Aḥmed
Büyük niʿmet degil midür Ḫudā étdi bize inʿām

A51b 1477 Daḫı yaza aña Allāh ki her rikʿat başına bil
Otuz biñ kez namāz ḳılmış ḳadar ṣevāb yaza ʿAllām

1478 Daḫı iʿṭā éder Allāh ki her rikʿat başına bil
Ki ṭoḳsan altı cennetden şehir vére aña ʿAllām

1479 Ki bu miḳdār cemāʿatiñ olursa ʿadedi üç kes
Bu deñlü vére ṣevābı bu deñlü éyleye inʿām[462]

1480 Ve illā ger on olursa namāz ḳılan kişiler bil
Vére her birine anuñ şehirler éyleye inʿām

1475: ḳosa: ḳoysa **A** // kim: ki **M$_3$** / cemāʿatle: cemāʿātle **A**
1476: ṣevābı: ṣevābını **M$_2$**
1477: aña: kelāmı **M$_1$** / ki her: ki **M$_1$** // kez: kere **M$_1$**
1478: ki her: ki **M$_1$, M$_2$;** her bir **M$_3$** / bil: ol bil **M$_2$** // cennetden: cennetde **M$_1$;** şehir vére **M$_2$** / şehir vére: cennetde **M$_2$**
1479: **-A** / ki bu: bu **M$_2$;** ki **M$_3$** / miḳdār: miḳdārı **M$_2$;** miḳdāru **M$_3$** / cemāʿatiñ: cemāʿatüñ **M$_3$** / ʿadedi: ʿaded **M$_1$** / kez: kes **M$_1$, M$_3$** // vére: **-M$_2$**
1480: **-A** / ger on: daḫı **M$_3$** // her birine: birine hem **M$_3$**

[462] **A** nüshasında **1479. -1483.** beyitler arasındaki beyitler yerine **1447. -1451**. beyitler arasındaki beyitler tekrardan yazmıştır.

1481 Ki altmış biñ daḫı dört biñ namāz yaza aña Allāh
Daḫı iʿṭā éde aña ki rikʿatde ẕevī'l-inʿām

M$_3$51a 1482 Ki ṭoḳsan biñ daḫı dört biñ şehir vére cinānında
Ki her birinde ḥūrīler ʿadedin bilmeye enām

1483 Ki ondan artıḳ olaydı namāz ḳılan cemāʿatle
Né miḳdārı vére ṣevāb bulara Ḳādir ü Ḳassām

1484 Ki yérde gökde né deñlü deñizler var-ise añla
Mürekkeb olsa cümlesi aġaçlar olsalar aḳlām

1485 Ki kātib olsa cin insān daḫı yazsa cemīʿ melek
Ki yazmaġa dürüşseler édemeye bular itmām

1486 Ki bir rikʿate vérilen ṣevābı yazamayalar
Yorula cümlesi dura ṣevābı olmaya iʿlām

1481: **-A** / yaza: yazar **M$_3$** / ki: ki her bir **M$_3$** // éde: éder **M$_3$** / rikʿatde: rikʿat **M$_1$, M$_2$** / ẕevī'l: ẕī'l **M$_1$, M$_3$**
1482: **-A** / ki: **-M$_2$** / cinānında: cenānından **M$_1$;** vére Allāh **M$_3$** // ʿadedin: ʿadedden **M$_1$** / bilmeye: éyleye **M$_2$**
1483: **-A** / artıḳ: artuḳ **M$_1$, M$_2$** / olaydı: ola-y-idi **M$_1$, M$_2$** / ki: namāz: namāz **M$_1$, M$_2$** / cemāʿatle: cemāʿat-ile **M$_1$;** cemāʿat **M$_3$** // miḳdārı: miḳdār **M$_1$** / vére ṣevāb: ṣevāb vére **M$_1$** / bulara: bular **M$_1$** / Ḳādir ü: ḳıldışar **M$_1$**
1484: // aḳlām: ḳullām **M$_2$;** ḳalām **A**
1485: olsa: olsalar **M$_3$** / cin: **M$_3$;** cīn **M$_1$, M$_2$** / cemīʿ: cemiʿ **M$_3$** // dürüşseler: ṭuruşsalar **M$_3$;** dürüşler **A**
1486: rikʿate: rikʿat **M$_1$, M$_3$** / vérilen: vérile biñ **M$_1$;** namāza hem **M$_3$** / ṣevābı: ṣevāb **M$_2$;** ṣevābı hem **M$_3$;** ṣevābını **A** // dura: ṭura **M$_3$** / iʿlām: iʿdād **M$_1$;** aʿdād **M$_2$;** iʿdām **M$_3$**

$M_2$52a **1487** Ki taṣdīḳ éyle éy kişi bunı sen étme istibʿād

Eger dérse ki bir kez kün vücūda gele her enām

1488 Ki oldur zīra[463] ẕī'l-erḥam ki oldur zīra ẕī'l-kerem

Ki oldur zīra[464] ẕī'l-iḥsān ki oldur zīra ẕī'l-inʿām

$M_1$59b [465]Der-beyān-ı cemāʿati'ṣ-ṣalāti ḳavlehü Teʿālā "Ve sāriū ilā maġfiretin min rabbiküm ve cennetin ʿarḍuhā's-semāvāti ve'l-arḍu üʿiddet lil-müttaḳīn"[466]

1489 Elā éy sāriʿü'l-cāmiʿ ḳulaḳ vér baña ét esmāʿ

Ḫaberiñ var mı né ikrām éder Allāh bil ol esmāʿ

A52a **1490** Saña bildireyim ḳardaş cemāʿatiñ ṣevābını

Néler iḥsān éder Allāh ḳulaḳ vér baña ol semmāʿ

1487: ki: **-M_3** / taṣdīḳ: taṣadduḳ **M_3** / istibʿād: istiʿād **M_3** // dérse: dursa **M_2** / ki: daḫı **M_3** / enām: inʿām **M_1, A;** eyyām **M_2**
1488: ẕī'l-erḥam: ẕī'l-erḥām **M_2;** ẕi'l-erḥām **M_3** / ki: hem **M_3,** / zīra: daḫı **M_3** / ẕī'l-kerem: ẕi'l-kerem **M_3;** ẕī'l-ikrām **A** // zīra: daḫı **M_3** / ẕī'l-iḥsān: ẕi'l-kerem **M_3** / zīra **-M_1, -M_3** / ẕī'l-inʿām: ẕi'l-inʿām **M_3**
1489: sāriʿü'l-cāmiʿ: sāriʿi'l-cāmiʿ **M_1** / esmāʿ: ismāʿ **M_2, A;** semmāʿ **M_3** // ol: **-M_1, -M_3** / esmāʿ: istimāʿ **M_3**
1490: bildireyim: bildirem **M_2** // iḥsān: inʿām **M_1** / ol: ét **M_2**

[463] Bu mısradaki "zīrā" kelimeleri vezin gereği "zīra" şeklinde okunmuştur.
[464] Bu mısradaki "zīrā" kelimeleri vezin gereği "zīra" şeklinde okunmuştur.
[465] Başlık **M_1** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_2** nüshasında *"Cemāʿati'ṣ-ṣalāti vesāriū ilā maġfiretin min rabbiküm ve cennetü ʿarḍuhā's-semāvāti ve'l-arḍi"*; **M_3** nüshasında *Feżāʾilü'ṣ-ṣalāte ḳavlühü Teʿālā "Ve eḳīmū'ṣ-ṣalāte ve atūz zekāte ve eḳraḍūllāh ḳarḍān ḥasenā"*; **A** nüshasında ise *Der-beyān-ı cemāʿati'ṣ-ṣalāti ḳavlehü Teʿālā "Ve sāriū ilā maġfiretin min rabbiküm ve cennetin ʿarḍuhā's-semāvāti ve'l-arḍu üʿiddet lil-müttaḳīn"* şeklindedir.
[466] Başlık **Āl-i İmrān Sūresi'**nin **133.** ayetidir. **Anlamı:** Rabbinizin bağışına ve genişliği göklerle yer arası kadar olan, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için hazırlanmış bulunan cennete koşun.

1491 Ki sünnet dédi baʿżılar cemāʿatle namāz ḳılmaḳ
Dédiler baʿżılar vācib ki yoḳdur terkine evsāʿ
1492 Ki baʿżılar dédi farżdur ki oldur kim Ebū Yūsuf[467]
Ki istidlāl edüp Ḥaḳ'ıñ kelāmın étdi ıṭṭılāʿ
1493 Kelāmında dédi Allāh ki sāriʿ iseñ éy ḳulum
Ki maġfirete sebeb olan aʿmāle édiñ isrāʿ
1494 Dédi baʿżı müfessirler bu āyetden murādullāh
Ki tevbeye ivişiñ dér ölüm étmezden ol isrāʿ
1495 Cemīʿ ʿişyānlarıñıza édiñ tevbeye siz sürʿat
Ki ṣoñra peşmān olursız géçirmeñ furṣatı īżāʿ
M3 51b 1496 Rivāyetde gelüpdür kim ki ehl-i nārıñ ekṣerī
Cehennemde éder ṣayḥa ki étdik tevbeyi īżāʿ

1491: sünnet: senet **M1** / cemāʿatle: cemāʿat-ile: **M1** / namāz ḳılmaḳ: namāzı **M1;** namāzı hem **M3,** // terkine: terk hem **M3**
1492: ki baʿżılar déde: dédi baʿżılar **M3** / kim: ki **M3** // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M3** / ıṭṭılāʿ: ıṭlāʿ **M1, M2, A**
1493: kelāmında déde: ki baʿżılar dédi **M1;** kelāmında buyurdu **M3** / Allāh: Ḥaḳ **M3** / sāriʿ iseñ: sāʿrisin **M1;** sāʿri'ūn siz **M3** // olan: olan ki **M2, A** / isrāʿ: esrāʿ **M2**
1494: āyetden: āyetde **M1;** āyātdan **A** // ivişiñ: evişiñ **M2, M3, A** / étmezden: étmezin **M1** / isrāʿ: esrāʿ **M2, A**
1495: cemīʿ: cemiʿ **M3** / ʿişyānlarınıza: ʿisyānlarınızı **M2, A** // peşmān: peşimān **M3** / olursız: olursıñ **M3** / īżāʿ: ibżāʿ **M1**
1496: // ṣayḥa: ṣuyḥa **M2** / tevbeyi: tevbesi **M1**

[467] **1492.** beyit **M1** nüshasında **1500.** sırada verilmiş ve **1492.** beyitin ilk mısrası ile **1493.** beyitin ilk mısrası karıştırılmıştır.

1497 Né ḥayf oldı bize dérler ki tevbe étmedik anda
ʿAceb ġāfil bulunduḳ biz ki tevbesiz olup ircāʿ
1498 Dédi baʿżı müfessirler ki sürʿatden murādullāh
Cemāʿat-ile namāza ivişiñ édiñ isticmāʿ
1499 Dédi baʿżı müfessirler ki sürʿatden murādullāh
Ki öñ ṣafa ivişiñ dér odur efḍal maḳām icmāʿ
1500 Ṣaḳın fevt éyleme zinhār ki ibtidāʾ tekbīri
İmām-ile déye gör anı ki fevt étme ṣaḳın iżāʿ
M$_1$60a, M$_2$52b **1501** Ki zīrā dünya[468] ṭolusı ḳadar māl éyleseñ infāḳ
Yétişmez ibtidāʾ tekbīr s̱evābına ʿale'l-icmāʿ
1502 Ki ʿAfv'ıñ oġlı ʿAbdu'r-raḥman éyitdi kim anı diñle
Meger ortaġı var idi ki bir tācir ẕevī'l-emtāʿ

1497: né: ki **M$_2$** / oldı: **-M$_1$** / étmedik: étmeden **M$_3$** // ʿaceb: ʿaceb kim né **M$_3$** / bulunduḳ: bulundıḳ **M$_2$, M$_3$** / ki: **-M$_3$**
1498: **-M$_3$** / cemāʿat-ile: cemāʿatle **M$_2$** / ivişiñ: evişiñ **M$_2$, A** / édiñ: pes édiñ **M$_2$;** ki édiñ **A**
1499: // ṣafa: ṣāfa **M$_1$, A** / ivişiñ: érişiñ **M$_1$;** ulaşıñ **M$_3$;** evişiñ **A** / dér: siz **M$_1$, M$_2$** / maḳām: s̱evāb **M$_3$** / icmāʿ: semmāʿ **M$_3$**
1500: ki: ki daḫı **M$_3$** // déye gör: déyü gör **M$_2$, A;** bile déye görüñ **M$_3$** / anı: -**M$_3$;** anı ki **M$_1$** / fevt étme ṣaḳın: ṣaḳın fevt éyleme **M$_3$**
1501: zīrā: **-M$_2$** / ṭolusı: ṭolısı **A** / māl: mālı **M$_2$** / éyleseñ: éylese **A** // tekbīr: tekbīriñ **A** / ʿale'l-icmāʿ: ʿale'l-ircāʿ **M$_3$**
1502: ʿAfv'ıñ oġlı ʿAbdu'r-raḥman: ʿAbdu'r-raḥman ibni ʿAfv **M$_3$** / anı: kim anı **M$_1$, A** / anı: anı pek **M$_3$** // meger: daḫı **M$_3$** / tācir: tācir gibi **M$_3$** / ẕevī'l-emtāʿ: ẕī'l-emtāʿ **M$_1$, M$_3$;** ẕī'l-imtāʿ **A**

[468] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

1503 Meger dört yüz devesi var idi anuñ ticāretde
Bularıñ yüki hep metāʿ ḳumāş incü édüp icmāʿ
1504 Ki mücde étdiler aña yüküñ geliyorur Hind'en
Ki istiḳbāle gétdi ol ki yolda éyledi isrāʿ
A52b 1505 Biraz mekṣ éyledi anda ki ṣoñra inṣirāf étdi
Ki geldi gördi Muḥammed namāza éylemiş isrāʿ
1506 Rükūʿda pes yétişdi ol ki ibtidāki rekʿatde
Namāzdan fāriġ olıcaḳ éşit né dér o yüzi aḳ[469]
1507 Ki dört yüz deveyi cümle ki üstündeki mālılan
Taṣadduḳ étdi faḳīre édüp mālından istifrāġ
1508 ʿAceb tekbīri olanıñ ṣevābına yétişem mi
Déyü beẕl éyledi mālın faḳīrler étsün istinfāʿ

1503: meger: daḫı **M₃** / devesi: deveci **M₁** // bularıñ: ki bunlarıñ **M₃** / hep: **-M₃** / metāʿ ḳumāṣ: gümüş daḫı **M₃;** altun metāʿ **A** / incü: ḳūmāṣ **A** / édüp: idü **M₁**
1504: aña: aña seniñ **M₃** / yüküñ: yükiñ **M₂, M₃** / geliyorur: gelüpdür **M₁;** geliyor dédi **M₃;** gelüyorur **A** // gétdi: gédem **M₃** / ol: déyü **M₃** / ki: **-M₁** / isrāʿ: esrāʿ **M₂;** işrāʿ **A**
1505: mekṣ: mekiṣ **M₁** / inṣirāf: inṣiraf **M₂** // isrāʿ: işrāʿ **M₁, A;** eşrāʿ **M₂**
1506: rükūʿda: rükūʿına **M₃** / pes: **-M₃** / yétişdi: **-M₁** / ol: ol daḫı **M₃** / ibtidāki: ibtidāġı **M₁, A;** ibtidāʾi **M₃** / rekʿatde: rikʿatde **M₂, M₃, A** // namāzdan: ṣalātdan **M₁, M₂, A** / éşit: **-M₁, -M₂;** ol éşit **M₃;** ki ol dem **A** / né dér **M₁;** nédür **M₂** / o: **-A;** ol **M₁;** pes ol dem **M₂**
1507: deveyi: devesi daḫı **M₃** / cümle ki cümlesi **M₃** / üstündeki: māl **M₃** / mālılan: mālını **M₂;** iken **M₃;** mālın **A** // faḳīre: fuḳarāya **A** / édüp mālından: ki cümlesin étdi **M₃** / istifrāġ: istiḳrāʿ **M₃, A**
1508: tekbīri olanıñ: ibtidāʾ tekbīriñ: **M₁,** tekbīri evvela **M₃;** tekbīri olanuñ **A** / ṣevābına: ṣevābın **M₁** / yétişem mi: yétişdim mi **M₃** // beẕl: beẕil **M₂** / faḳīrler: faḳīr **M₁;** faḳīre **M₃;** faḳīrlere **A** / étsün: édüp **M₃** / istinfāʿ: istifāʿ **M₃**

[469] Beyitin vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

1509 Resūlullāh'a vardı ol su'āl éyledi bu işden
Dédi aña Resūlullāh yétişmediñ sen éy serrā‘
1510 Dédi yā ‘Abdu'r-raḥman[470] bil eger her deve üstünde
Ki bir ‘abdiñ ola-y-idi édeydiñ ‘ıṭḳa istircā‘
1511 Gine yétişemeñ tekbīri olanıñ ṣevābına
Ṣaḳın bir daḫı fevt étme imām-ile sen ét ircā‘
M₃52a 1512 Ebū Bekr'e su'āl étdi Ḫudā rāżī ola andan
İmām-ile bile tekbīr ṣevābından né istimtā‘[471]
1513 Cevāb vérüp buyurdılar eger biñ devem olaydı
Deveniñ yüki hep altun veyā gümüş olup emtā‘
M₁60b 1514 Faḳīre hem żu‘afāya taṣadduḳ éde-y-idim hep
Ḳamu deve-y-ile bile édeyim beẕl-i istifrāġ

1509: Resūlullāh'a: Resūlullāh **M₁** / ol: **-M₂, -A** / éyledi: étdi **M₃** / işden: işleri **M₃** // yétişmediñ sen: yétişmedi **M₁, A;** yétişmez dédi **M₂** / serrā‘: sürrā‘ **A**
1510: yā: **-M₃** / ‘Abdu'r-raḥman: ‘Abdu'r-raḥmān **M₂;** ‘Abdu'r-raḥman'a **M₃** / her deve: hevde **M₁;** demde **M₂** / üstünde: üstinde **M₁, M₃** // bir: bil biñ **M₁** / ola-y-idi: olaydı **M₂;** ola idi **M₃** / édeydiñ: éde-y-idiñ **M₁;** yédi biñ **M₃**
1511: yétişemeñ: yétişmeñ **M₁, M₂, M₃** / tekbīri olanıñ: evvelki olan tekbīriñ **M₁;** tekbīri olanuñ **M₃, A** // sen: bile **M₁, M₂, A** / ircā‘: işrā‘ **M₁, M₂, A**
1512: Ebū Bekr'e: Ebū Bikir **M₁, A** / étdi: olundı **M₁, M₂, M₃, A** / Ḫudā: Ḥaḳ **M₁, M₂, M₃, A** / rāżī: **-A** // tekbīr: tekbīriñ **M₁, M₂, M₃, A** / istimtā‘: istimā‘ **M₃**
1513: eger: daḫı **M₃** / olaydı: ola-y-idi **M₁, A** // deveniñ: cümlenüñ **M₁;** daḫı **M₃;** ḳamunuñ **A** / yüki: yüki ki **M₃** / veyā: hep veyā **M₃** / emtā‘: imtā‘ **A**
1514: faḳīre: faḳīri **M₁, A** / żu‘afāya: żu‘āfāya **M₁, A** / éde-y-idim: hem édeydim **M₃;** éde-y-idüm **A** / hep: hem **M₁** // deve-y-ile: develer-ile **M₃** / édeyim: éde-y-idim: **M₁;** éde-y-idüm **A** / beẕl-i: beẕle **M₂** / istifrāġ: istiḳrā‘ **M₃**

[470] Vezinde bir kural olarak n'nin hece kapatmadığı bilinmektedir. "m ve likit sesler l, r"de n gibi heceyi kapatmayan ünsüzlerden sayılmıştır.
[471] Beyitin vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

1515 Ki bu infāḳ yétişmez gine tekbīriñ ṣevābına
Bunı böyle biliñ taḥḳīḳ imāmla édiñ istimtāʿ

$M_2$53a 1516 ʿÖmer Ḥażreti buyurdı Ḫudā rāżī ola andan
Olaydı Mekke Medīn'e arası hep deve isrāʿ

1517 Ḳamusınıñ yüki lū'lū' ile cevāhir olaydı
Teʿālallāh rıżāsı-çün ki beẕl édeydim istifrāġ

1518 Gine imām-ile bile ki tekbīr étmeniñ faẕlı
Ḳamusından ḫayırlıdur ṣevāb çoḳ olur irtifāʿ

1519 Buyurdı Ḥażret-i ʿOṣmān ki oldur cāmiʿü'l-Ḳur'ān
Eger bir géce içinde ḳılaydım ben namāz īsāʿ

A53a 1520 İki rekʿat namāz ḳılsam oḳusam cümle Ḳur'ān'ı
Gine tekbīri olanıñ ṣevābı çoḳ olur infāʿ

1515: ki: **-M_3** / bu: **-M_2** / infāḳ: infāḳda **M_2** / yétişmez: yétişmezdi **M_1, M_3** / gine: ki **M_2** / tekbīriñ: tekbīr **M_3;** tekbīri **A** // imāmla: imām-ile **M_1, M_2, A** / istimtāʿ: işrāʿ **M_1;** istiḳrāʿ **M_3;** iştirāʿ **A**
1516: ʿÖmer Ḥażreti: Ḥażret-i ʿÖmer **M_1;** ʿÖmer Ḥażret **M_2** // olaydı: ola-y-idi **M_1** / isrāʿ: serrāʿ **M_1, A;** esrāʿ **M_2,**
1517: ḳamusınıñ: ḳamusınuñ **M_2, M_3** / ile: ilen **M_1, A** / cevāhir: cevher **M_1** / olaydı: ola-y-idi **M_1** // rıżāsı-çün: rıżā-i Ḥaḳ içün **M_3;** rıżā içün **A** / ki: **-M_1, -M_2;** daḫı ki **M_3** / beẕl édeydim: beẕli éde-y-idim **M_1** / istifrāġ: anı **M_1;** irtifāʿ **M_3;** infāʿ **A**
1518: gine: **-M_3** / imām-ile: imāmla **M_3** / ki: **-M_1, -M_3** / tekbīr: tekbīrüñ **M_3** / faẕlı: faẕlı ḳamusından **M_3** // ḳamusından: **-M_3** / ṣevāb: ṣevābı **M_1, M_3, A** / olur: **-M_2;** olur daḫı anıñ **M_3** / irtifāʿ: enfāʿ **M_3;** īrtifāʿ **A**
1519: cāmiʿü'l-Ḳur'ān: cāmiʿi'l-Ḳur'ān'i **M_1** // bir: **-M_3** / içinde: içinde ben **M_3** / ḳılaydım: ḳıla-y-idim **M_1** / ben: hem **M_3** / īsāʿ: esyāʿ **M_2;** ībāʿ **M_3,** isyāʿ **A**
1520: // tekbīri olanıñ: tekbīr-i evvelīñ **M_2;** tekbīri olanuñ **M_3, A**

1521 Buyurdı Ḥażret-i ʿAlī ki oldur ḳātilü'l-küffār
Eger dünyā yüzi cümle olaydı kāfir-i icmāʿ
1522 Ki ẕülfiḳār-ile cümle uraydım kāfiriñ boynın
Gine tekbīri olanıñ ṣevābı çoḳ olur infāʿ
1523 Bulardan ṣoñra peyġamber né buyurdı ḳulaḳ vér sen
Sözidür cevher-i elfāẓ özidür ḥikmet-i cemmāʿ
1524 Eger yérler ḳamu gökler olaydı cümlesi kāġıd
Daḫı yérde olan eşcār ḳalem olsa idi icmāʿ
1525 Daḫı cümle deñizler hep mürekkeb olsa ḳamusı
Daḫı cinnī ile insān hep olaydı katib[472] icmāʿ
1526 Daḫı cümle melāʾikler olaydı cümlesi kātib
Yazalardı ḳıyāmet güni olunca ḳamu etbāʿ

1521: oldur: oldı **M$_1$** / ḳātilü'l: ḳātili'l **M$_1$** // olaydı: ola-y-idi **M$_1$**
1522: ki: daḫı hem **M$_3$** / ẕülfiḳār-ile: ẕülfiḳār-ilen **M$_2$, A** / cümle: **-M$_3$** / uraydım: ura idim **M$_1$** / boynun: boynın **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // tekbīri: tekbīr **M$_1$** / olanıñ: olanuñ **M$_3$, A** / infāʿ: enfāʿ **M$_3$**
1523: // sözidür: ki sözi **M$_2$** / ḥikmet-i cemmāʿ: ḥikmete ircāʿ **M$_2$**
1524: ḳamu: eger **M$_2$, M$_3$** / olaydı: ola-y-idi **M$_1$** / olsa idi: ola **M$_1$;** olsa ki **M$_3$, A** / icmāʿ: istircāʿ **M$_1$, M$_3$, A**
1525: // cinnī ile: cin-ile **M$_1$, M$_2$** / olaydı: ola-y-idi: **M$_1$** / icmāʿ: cemmāʿ **M$_3$**
1526: daḫı cümle: daḫı **M$_1$** / olaydı: ola-y-idi **M$_1$** // yazalardı: yazamazlardı **M$_1$** / etbāʿ: tebbāʿ **M$_2$;** itbāʿ **A**

[472] "kātib" kelimesi vezin gereği "katib" şeklinde okunmuştur.

$M_1$61a, $M_3$52b 1527 Daḫı ʿāciz ḳalurlardı dükenmezdi anuñ faẕlı
Yazamazlardı ʿöşrini ṣevābını yaḳın ıraġ
1528 Anuñ-çün mefḫar-ı mevcūd né buyurdı ḥadīṯinde
Ki evvel tekbiriñ[473] faẕlı olupdur cümleden infāʿ
1529 Ki dünyādan ḫayırlıdır daḫı içinde olandan
Né deñlü varsa ẕī-ḳıymet ḫayırlı cümleden infāʿ
1530 ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā müʾmin
Selefler né ṭutar imiş ṣalāt ḥaḳḳında ol etbāʿ
$M_2$53b 1531 Taṣadduḳ ḳanda ḳaldı kim ḳasāvet bile çekmezsiñ
Géçirdim namazı[474] déyü ki olmañ ḥüzne sen itbāʿ
1532 Gine ben Müslimānım déyü daʿvā éyleñ éy kişi
Ki olmaz böyle Müslimān ki ét İslām'a istircāʿ

1527: daḫı: **-M_1, -M_2, -A** / ḳalurlardı: ḳalurdı cümlesi **M_1, A;** ḳalırdı cümlesi **M_2** // yazamazlardı: yazamazdı **M_2** / ṣevābını: ṣevābınıñ **M_2** / ıraġ: ıraʿ **M_3**
1528: anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, M_3** // ki: ki hem **M_3** / evvel: evvelki **M_1** / infāʿ: enfāʿ **M_2, M_3**
1529: dünyādan: dünyāda **M_1** / ḫayırlıdır: ḫayırlıdur **M_1, M_2, A** // varsa: var ise **M_2, A** / ẕī-ḳıymet: daḫı ḳıymet **M_2** / infāʿ: enfāʿ **M_1, M_2, M_3**
1530: ḥiṣṣe: ḥisse **M_1** // ṭuṭar imiş: dutar imiş **M_1, M_2, A** / ṣalāt: namāz **M_3**
1531: kim: ki **M_3** / ḳasāvet: ḳasāvāt **M_2** // itbāʿ: ittibāʿ **M_3**
1532: Müslimānım: Müslimānam **M_1, M_3;** Müslimānın **M_2** / déyü: déyü ki **M_2, M_2** / éyleñ: éylersiñ **M_3** // ki olmaz: olmaz héç **M_2** / Müslimān: Müslīmān **M_1**

[473] "tekbīr" kelimesi vezin gereği "tekbir" şeklinde okunmuştur.
[474] "namāz" kelimesi vezin gereği "namaz" şeklinde okunmuştur.

1533 Ezān oḳunsa mescidde icābet éylemeñ aña
Çökeñ oturuñ eviñde odalarda édeñ laḳlā‘

1534 Ki bir şey’ yérine ḳomañ ezānı hem Ḥaḳ’ıñ emrin
Ki istersiñ gine cennet bu ḫūydan olasıñ ferāġ

A53b 1535 Ki el ḳaldırmadan ḥikmet nédir añlañ mı éy kişi
Anı da naḳl édem saña ki ḥıfẓ ét éylegil işrā‘

1536 Ki bir kez gétse deryāya elin yuḳarı ḳaldırır
Çıḳarıñ beni deryādan déyü nidā éder etbā‘

1537 Keenne sen de éy kişi günāh deryāsına daldıñ
Ki Tañrı’ya çaġırırsın günāhım éyle indifā‘

1538 Pes imdi ḳalbiñe götür ki tekbīr étdigiñ zamān
Ki ḳalbiñden dile Ḥaḳ’dan günāhım éyle indifā‘

1533: mescidde: mescide M_2 // çökeñ: çöküp M_1 / oturuñ: oturıñ M_2, M_3 / eviñde: -M_2 / odalarda: odalar **A** / laḳlā‘: laḳḳā‘ M_2
1534: // istersiñ: isterseñ M_2 / ḫūydan: ḫūdan M_2; ḫūydan M_3, **A** / olasıñ: éyle M_1, M_2, **A** / ferāġ: isrifrā‘ M_1, M_2, **A**
1535: nédir: nédür M_2, M_3 / añlañ mı: añlar mıñ M_3 // édem: édeyim M_2 / ét éylegil: éylegil M_3
1536: bir kez: deryāya M_2 / gétse deryāya: bir kez M_2; gétse derya **A** / yuḳarı: yuḳaru M_1, M_3, **A** / ḳaldırır: ḳaldırdı M_2, **A**; ḳaldırırsa M_3 / etbā‘: īḳā‘ M_2
1537: daldıñ: ṭaldıñ M_2, M_3 // çaġırırsın: çaġırırsıñ M_1, M_2, **A** / indifā‘: endūḳā‘ M_3
1538: -M_3

[475]Feżāʾili'l-mesācidi men ḳāme min beytihi ve ẕehebe ilā'l-mescidi yūḍaʿu türābü ḳademeyhi ilā tüḫūmi'l-ʿarżi fī kefi mizānin ḥasenātihi ṣadeḳa Resūlullāh[476]

M₁61b	1539	Elā éy ṭālib-i mescid éşit benden biraz aḫbār
		Vérem eliñe bir cevher eliñde ola istiḳrār
	1540	Ḥayātü'l-Ḳulub[477] içinde gelüpdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil
		Ki bir ḳul çıḳsa evinden ki ḳaṣdı mescid-i envār
	1541	Murādı bu ki mescidde cemāʿatle namāz ḳıla
		Né dér aña ki ol Settār ki ol Ġaffār ki ol Cebbār
M₃53a	1542	Yarın yevm-i ḳıyāmetde né ḳılar gör aña Allāh
		Terāzi ḳatına anı götüre éde iḫtiyār

1539: ṭālib-i: ṭālib-ü **M₂**
1540: Ḥayātü'l: Ḥayāt-i **M₁, M₂, A** / ṣaḥīḥ: ṣaḥiḥ **M₁;** ṣaḥīḥde **M₃** / bil: **-M₃** // mescid-i: mescide **M₃** / envār: envar **M₂**
1541: mescidde: mescidden **M₁** / **A** cemāʿatle: cemāʿat-ile **M₁** / namāz ḳıla: ḳıla namāz **M₁;** namāz ḳılmaḳ **A** // né dér: nédür **M₂** / ki ol: ol **M₁, M₂, M₃**
1542: né: néler **M₂** / gör aña: ki gör **M₁;** aña **M₂** // terāzi: terāzū **M₃** / götüre: getüre **M₁, M₃** / éde: anı éde **M₁**

[475] Başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında *"Der-beyān feżāʾili'l-mesācidi ʿani'n-nebiyye [...] men ḳāme beytihi ve ẕehebe ilā'l-mescidi yūḍaʿu etrāb ḳademeyye ilā nucūmi'l-arżi fī keffihi mizān ḥasenātihi ṣadeḳa"*; **M₃** nüshasında *"Ravīʿani'n-nebiyyi ṣallāllāhu ʿaleyhi ve sellem men ḳāme min beytihi ve ẕehebe ilā'l-mescidi yūḍaʿu türābü ḳavemeyhi ilā tüḫūmi'l-ʾarżi fī keffe mizānin ḥasenātihi ṣadeḳa Resūlullāh"*; **A** nüshasında ise *"Der-beyān feżāʾili'l-mesācidi ʿani'n-nebī ṣallāllāhu ʿaleyhi ve sellām men ḳāme min beytihi ve ẕehebe ilā'l-mescidi yūfaʿu etrāb ḳademeyye ilā nucūmi'l-arżi fī keffihi mizān ḥasenātihi ṣadeḳa Resūlullāh ve ṣadeḳa Ḥabībullāh"* şeklindedir.

[476] Kim evinden camiye gitmek için çıkarsa, iki ayağındaki toprak hesap gününde mizanına iyilik olarak konulur. Allah Resulü doğru söyledi.

[477] "Ḥayāt-i Ḳulūb" tamlaması vezin gereği "Ḥayāt-i Ḳulub" şeklinde okunmuştur.

1543 Anuñ başdıġı yérleriñ yédinci yére énince
Türābını götüreler ḳoya mīzāna[478] ol Settār

$M_2$54a 1544 Buyurdı Kaʿb aḫbār-ile ki gördüm baʿżı kütübde
Ki bir kes mescide varsa namāz ḳılmaḳ içün işʿār

1545 Vara mescid ḳapusına içerü girmek ister ol
Déyeler aña melekler utanmañ mı mine'l-Cebbār

1546 Ḥayā étmez misin Ḥaḳ'dan ki bu deñlü günāhıñla
Girersiñ Tañrı beytine bu cürm-ile sen éy aġyār

1547 Bu kez ḫiṭāb gelüp Ḥaḳ'dan ki éy meleklerim sizler
Aluñ ʿişyānını anuñ ki girsin beytime aṭhār

A54a 1548 Alurlar pes günāhını girer içerüye ol pāk
Namāzı ḳılup olduḳda éder ṭaşraya iʿtibār

1543: // götüreler: getüreler **M_1** / ḳoya mīzāna: mīzāna ḳoya **M_1, M_3, A;** ḳoyalar mīzāna **M_2** / ol: **-M_2**
1544: Kaʿb aḫbār-ile: Kaʿbı aḫbār-ile **M_1;** Kaʿbü'l-aḫbārda **M_3;** Kaʿbı aḫbār bile **A;** // kes: kez **M_3** / işʿār: eşʿār **M_1, M_2, A**
1545: // Cebbār: aḫbār **M_3**
1546: ki: -**M_2** / günāhıñla: günāhıñ ile **M_2;** günāh ile **M_3** // beytine: evine **M_2** / cürm-ile: cürmüñle **M_3** / aġyār: ʿubbār **M_3**
1547: kez: kez kes bir **M_3** / gelüp: gelür ki **M_3** / ki: **-M_3** / meleklerim: mileklerim **M_1** / sizler: **-M_3;** sizde alıñ **M_1** // aluñ: -**M_1** / ʿişyānını: ʿişyānlar **M_3** / anuñ: anlaruñ **M_3** / girsin: girsün **M_3** / aṭhār: iẓhār **M_1;** ıṭhār **M_3**
1548: pes: bu **M_3** / girer**:** géder **M_1** girür **M_2, M_3** // olduḳda: ki döndükde **M_3** / ṭaşraya: ṭaşıra **M_1** / iʿtibār: aġyār **M_3;** ıġyār **M_2**

[478] "mīzāna ḳoya" ifadesi vezin gereği "ḳoya mīzāna" şeklinde okunmuştur.

1549 Gelür mescid ḳapusına ki ṭaşra çıḳmaḳ ister ol
Melekler déyeler yā Rab néc’édelüm biz éy Ġaffār
1550 Bunuñ ʿiṣyānını yā Rab gine vériz bu ḳuluña
Taḥammül éylesin gine ki étsün cürmin iḫtiyār
1551 Ḫiṭāb gele gérü Ḥaḳ’dan ki ḥāṣā yā meleklerim
Benim keremime düşmez gine redd éylemek evzār
M$_1$62a 1552 Varıñ siz yā meleklerim bu ʿiṣyānı atıñ baḥre
Ki sizde daḫı ḳalmasun déye ol Ḳādir ü Ḳahhār
1553 Varalar atalar bunlar ki ol ʿabdiñ günāhını
Deñizde ola bir ḫınzīr ki ol ʿiṣyānı ol evzār
1554 Gel imdi sen de éy mü’min géce gündüz mesācidde
Namāz éyle niyāz éyle géde senden cemīʿ evzār

1549: ki ṭaşra: ṭışarı **M$_1$, A;** ṭaşara **M$_2$** // Rab: Rabbi **M$_1$, M$_2$** / néc’édelüm: néce édelüm **M$_3$**
1550: bunuñ: bunıñ **M$_2$** / Rab: Rabbi **M$_1$, M$_2$** / gine: daḫı hem / vériz: vérüz **M$_1$;** vérirüz **M$_2$;** vér **M$_3$** / ḳuluña: ḳuluñ biz **M$_1$;** ḳuluñ **A** // éylesin: éylesün **M$_1$, M$_3$** / gine ki: aña ki **M$_3$** / étsün: istese **M$_3$**
1551: gele: ire **M$_3$** // gine: gérüye **M$_3$**
1552: varıñ: vériñ **A** / siz: sizler **M$_2$** / atıñ: atuñ **M$_3$** // sizde daḫı: sizde **M$_1$, M$_3$, A** / déye: déye ki **M$_3$** / Ḳahhār: ol Ḳahhār **M$_3$**
1553: ʿabdiñ: ḳulıñ **M$_3$;** ʿabdi **A** // ol ʿiṣyānı: ol Ġaffār **M$_2$;** ol ʿisyān **M$_3$, A** / ol: éde **M$_2$;** ola **M$_3$,** / evzār: zār **M$_3$**
1554: imdi sen de: sen de **M$_1$** / mesācidde: mesācidden **M$_1$;** mesācide **M$_3$** // niyāz éyle: niyāz **A** / cemīʿ: cemiʿ **M$_3$**

1555 Ḫaberde vārid oldı kim ḳıyāmet güni olduḳda
Biraz ḳavim gele ṭura ṣırāṭ üstünde intiẓār
1556 Bular göre ṣırāṭ hep ḳatı incedür géçemez héç
Ateşden[479] ḳorḳalar bunlar çaġıra göge yā Ġaffār
$M_3$53b 1557 Bular dérler ki yā Rabbi ki biz ḳorḳarız āteşden
Ki biz bundan géçemeziz ki yoḳdur ḳantara Settār
1558 Bulara Cebra'īl[480] gelür bulara söyler ol emīn
Sizi né şey' ki men' étdi ki bundan étmege imrār
$M_2$54b 1559 Ateşden[481] ḳorḳarız dérler anuñ-çün géçemedik biz
Ḳatı ince-durur köpri né mümkün bundan istimrār
1560 Déye bunlara Cebrā'īl elem çekmeñ eyā mü'min
Ṭarīḳ-i dünyada[482] sizler deñize éylese imrār

1555: // ṣırāṭ: ṣırāṭdan M_3 / üstünde: üstinde M_1; éde M_3 / intiẓār: inḳiẓār M_2; istiẓār M_3
1556: ṣırāṭ: ṣırāṭı M_1, A / hep: -M_2, -M_3, -A / ḳatı incedür: ḳatı géçemez incedür M_3; géçilemez A / géçemez: hem géçemez M_2 // çaġıra göge: çaġırırlar ki M_1; çıġıralar ki M_3
1557: // biz: -M_3 / bundan: bundan hem M_3
1558: bulara: bular M_3 / emīn: emīne M_3 // ki: -M_1, -M_2, -M_3 / étdi: éden M_1, M_3 / imrār: isrār M_1
1559: anuñ-çün: anıñ-çün M_3 / géçemedik: géçmedik M_1; géçemeziz M_2 // ince-durur: incedür ol M_3 / mümkün: mümkin M_1, M_3, A / bundan: bunda étmege M_3 / istimrār: imrār M_3
1560: bunlara: bulara M_2 / Cebrā'īl: eyā Cibrīl M_3 / mü'min: mü'mīn M_1 // éylese: éyleseñ M_2 // imrār: isrār M_1

[479] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.
[480] "Cebrā'īl" kelimesi vezin gereği "Cebra'īl" şeklinde okunmuştur.
[481] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.
[482] "ṭarīḳ-i dünyā" tamlaması vezin gereği "ṭarīḳ-i dünya" şeklinde okunmuştur.

1561 Néce géçerdiñiz anı néye binerdiñiz anda
Ḫaber vériñ baña bundan éderem sizden istiḫbār
1562 Déyeler biz binerdik biz gemiye dünya[483] baḥrında
Géçerdik dünya[484] deñizin éderdik anı biz imrār
A54b 1563 Déye imdi eyā mü'min biniñ mescidleriñize
Géçiñ öteye zaḥmetsiz édiñ siz otdan istimrār
1564 Namāz ḳıldıḳları mescid gele gemi ṣūretinde
Bineler anuñ üstüne édeler otdan istimrār
1565 Mürūr éde bular cümle cehennemiñ üzerinden
Né āteş göreler bunlar né şiddeti né ḫūn imrār
$M_1$62b 1566 Bular anlara dérler ki bu siziñ mescidiñizdir
Namāz niyāz éderdiñiz bunuñ içinde istiġfār
1567 Rivāyet étdi pes Enes Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Né buyurdı Resūlullāh né dér ol seyyidü'l-ebrār

1561: // bundan: bunda **M_3, A** / éderem: édeyim **M_3;** éderem **A**
1562: déyeler: déye bular **M_3** / biz: -**M_3;** bize **M_2, A** / binerdik: édiñ **M_2, A** / gemiye: gemüye **M_1, M_2, M_3** / dünya: dünyāda **M_2** / baḥrında: baḥrından **A** // deñizin: deñizinden **M_2** / anı biz: biz anı **M_3** / imrār: ifrār **M_3**
1563: biniñ: binüñ **M_3** / mescidleriñize: mescidiñize **M_3** // géçiñ: daḫı hem géçiñ **M_3;** géçüñ **A** / istimrār: imrār **M_3,**
1564: **-M_1, -M_2** // édeler: éde **A**
1565: mürūr: ṣu'ūd **M_3** / éde: éde daḫı **M_3** / bular: bunlar **M_3** / cehennemiñ: cehennemüñ **M_3** / üzerinden: üzerinde **M_2** // bunlar: bular **M_3, A** / şiddeti: şiddet **M_1, M_2, A** / ḫūn: cünūñ **M_2;** ḫüzn **M_3;** ḥufūn **A**
1566: bular: bulara **M_2, A** / anlara: anda **M_1, M_2 A** / mescidiñizdir: mescidiñizdür **M_1, A;** mescidiñizdi **M_2** // bunuñ: -**M_3;** bunıñ **M_2** / içinde: içinde éderlerdi **M_3**
1567: // ol: **-M_1** / seyyidü'l-ebrār: seyyidi'l-ebrār **M_1;** seyyidi'l-ibrār **M_2**

[483] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[484] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

1568 Ḳıyāmet güni olduḳda gelür cümle mesācidler
Ki bir deve ṣuretinde[485] gelür meydāna ol aḫyār
1569 Ki boynı miski ezferden olupdur hep teni ʿanber
Daḫı kāfūr-durur ẓahrı zeberceden ḳulaḳ envār[486]
1570 Müʾezzinler éder tekbīr imām éder zimāmından
Cemāʿat üstine binmiş olalar maḥşere iḥżār
1571 Buları göre melekler déyeler enbiyālardur
Nebīler déye melekdür nizāʿalar éde[487] aḫyār
M354a **1572** Gelicek maḥşere bunlar bileler cümle ḫalāʾiḳ
Muḥammed ümmetindendir mużayyā yüzleri envār
1573 Bular mescidde géçirmiş cemīʿ eyyāmını anda
Bugün buldılar ecrini édeler cenneti īcār
1574 Bular ṣırāṭ üzerinde géçerler yıldırım gibi
Vara cennet ḳapusına gireler cennete imrār

1568: olduḳda: oldıḳda M_2 // deve: dede M_1 / aḫyār: aḫbār M_1; aḫyar M_2
1569: boynu: bütüni M_1 / ezferden: ezferden M_2, M_3, A / hep: her M_2, M_2
1570: müʾezzinler: ṭudaḳları M_3 / tekbīr: tekbīri M_2 / zimāmından: zimāmında M_1; zemāmından M_2, M_3 // üstüne binmiş: binmiş üstüne M_3 / iḥżār: aḥżār M_2; iḥṣār A
1571: buları: bular M_2 / göre: -M_1; déye M_2; pes A / melekler: meleklerdür M_2 / déyeler: dībālar M_1; melek déye M_2 / enbiyālardur: enbiyālardandur M_1, A; nebīlerdür M_2 // melekdür: meleklerdür M_1 / nebīler: nebī M_3 / aḫyār: aḫbār M_1; iḥżār M_3
1572: // ümmetindendir: ümmetindendür M_1, M_2 / mużayyā: mużıyyā A
1573: mescidde: mescide M_3 / géçirmişler: girmişler M_3 / cemīʿ: cümle M_3 / eyyāmını: eyyāmların M_3; eyyāmın A // édeler: éder M_2, M_3
1574: // imrār: esrār M_1, M_2, A

[485] "ṣūretinde" kelimesi vezin gereği "ṣuretinde" şeklinde okunmuştur.
[486] M_1, M_2 ve A nüshalarında bu mısra yerine **1568.** beyitin ikinci mısrası yazılmıştır.
[487] "édeler" kelimesi vezin gereği "éde" şeklinde okunmuştur.

$M_2$55a 1575 Ki istiḳbāl éde Rıḍvān ki yétmiş biñ meleklerle
Selām vére bular cümle déyeler merḥabā aḫyār
1576 Rivāyet étdi rāvīler Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Né buyurdı Ḥabībullāh ḳulaḳ vér bu söze aḫyār
1577 Ki cennetde yaratdı Ḥaḳ ki yétmiş biñ şehr-i aḥsen
Ki hep ḳırmızı yāḳūtdan degil pūlāt veyā mermer
A55a 1578 Ki her medīne içinde yaratdı yétmişer biñ ev
Cemīʿ cümle zümürrüdden ḳatı ebyaż mine'l-envār
1579 Ki her eviñ içinde var ki yétmiş biñ serīr daḫı
Olupdur cümlesi yaşıl zebercedden olur iẓhār[488]
$M_1$63a 1580 Ki her birinin üstinde ki yétmiş biñ döşek vardur
Kimi ḥarīr kimi sündüs ki īcād éyledi Cebbār

1575: meleklerle: meleklerde**M_1** // aḫyār: éy aḫyār **A**
1576: **-M_1** / Resūl-i: Resūl-ü **A** // aḫyār: aḫbār **M_3**
1577: // hep: **-M_2, -M_3** / degil: hep degil **M_3** / pūlāt veyā mermer: mermer veyā pūlāt **M_2**
1578: her: bir **M_3** / medīne: şehriñ **M_3** / yétmişer: yétmiş **M_1, M_2, A** // cemīʿ: cemiʿ **M_3** / zümürrüdden: zemerretden **M_1;** zümürrütden **M_3;** zümrütden **A** / ebyaż: ebyāż **M_1, M_3, A** / mine'l-envār: ve'l-envār **M_1, M_2, M_3**
1579: her: her bir **M_3** / serīr: döşek **M_3** / daḫı: var **M_3** // yaşıl: yeşil **M_3, A** / olur: olup **M_1, M_2** / izhār: ezḥār **M_2**
1580: **-M_3, -A**

[488] Bu mısra **M_3** nüshasında şöyledir: Kimi ḥarīr kimi sündüs ki īcād éyledi Cebbār

1581 Ki her döşegiñ üstünde oturmış ḥūri[489] eẕferden
Ki öyle ḥūri[490] ʿıyndur kim görenler olalar eskār
1582 Ayaġından ṭopuġına varınca miski eẕferdür
Ṭopuġından göbegine varınca ebyaż-ı ʿanber
1583 Göbeginden varınca boynına kāfūrdan olupdur
Ḫudā ḫalḳ éyledi başın ki ṣāfī éyledi envār
1584 Olupdur öyle bir nūr kim çıḳaydı dünyaya[491] ol nūr
Ṭutardı güneşiñ nūrın éderdi ʿālemi envār
1585 Resūlullāh'a ṣordılar kimiñdür çün bu yā Aḥmed
Resūlullāh ḫaber vérdi cemāʿatle ola ışrār
1586 ʿAlī'den pes rivāyetdür Ḫudā rāżī ola andan
Ḳaçan namāz murād étse éderdi ol vużū īẖār

1581: ki her: **-M₃** / döşegiñ: döşek **M₃** / üstünde: üstinde **M₁** / oturmış: oturmış daḫı hem hūr **M₃** / eẕferden: ʿıynullāh **M₁, A;** ʿaynullāh **M₂** / eskār: sükkār **M₃**
1582: eẕferdür: eẕferden **M₂, A**
1583: göbeginden: göbeginden ki **M₃** / varınca boynına: boynına varınca **M₁, M₂, M₃**
1584: öyle: hem öyle **M₁** / ol nūr: **-M₂;** ola nūr**M₁, M₃** // ṭutardı: dutardı **M₃;** tutardı **A** / nūrın: nūran **M₂**
1585: kimiñdür çün: kimiñ çündür **M₂;** kimüñ çündür **M₃;** kimiñ içündür **A** // cemāʿate: cemāʿatle **M₂** / ışrār: imrār **M₃**
1586: // ol vużū: vużūya **M₁, M₂**

[489] "ḥūrī" kelimesi vezin gereği "ḥūri" şeklinde okunmuştur.
[490] "ḥūrī" kelimesi vezin gereği "ḥūri" şeklinde okunmuştur.
[491] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

1587 Géderdi ṣoñra mescide yürürdi bélin egerek
Ki boynunuñ ṭamarları şişerdi hem olur aḥmer

$M_3$54b 1588 Buña dérlerdi yā ʿAlī néçün béliñi egersiñ
Ki ẓahrıñda yüküñ yoḳdur ki bundan vér bize aḫyār

1589 Cevāb vérdi ki bunlara ki siz édersiñiz ġalaṭ
Benim ẓahrımda bir yük var ḳatı eṣḳal-durur ıżrār

$M_2$55b 1590 Ḳamu yérler ḳamu gökler götüremediler anı
Daḫı ṭaġlar ḳamu ṭaşlar ḳamusı étdi iʿtiẕār

1591 Ki ben yüklendim ol yüki benim ẓahrımdadur ol yük
Anuñ-çün egilirin ben anuñ-çün oldum istiḫmār

1592 Var imdi mescidiñ ḳapusına ki ol ṣaḥibü'l-ʿilm[492]
Nidā éderdi ol Ḥaḳḳ'a éşit né dérdi ol aḫbār

1587: egerek: eyerek M_3 / ki: gine M_3 / boynunuñ: boynunıñ M_2; boynın M_3 / olur: daḫı M_3 / aḥmer: aḥmār M_2, A; ıḥmār M_3
1588: néçün: béllini M_3 / bélini: néçün M_3 /egersin: egersiñ M_2 // yüküñ: yük M_3 / aḫbār: aḫyār M_1, M_2
1589: ġalat: ġālat M_2; ġalāt A // eṣḳal-durur: eṣḳul-durur M_3 / ıżrār: envār M_3
1590: götüremediler: götürmediler M_1 / anı: ki anı M_3 // iʿtiẕār: iʿtirār M_1
1591: yüklendim: yüklendüm A / benim: benüm A // yçün: anıñçün M_2, M_3 / egilirin: egelerin M_2; egilür M_3 / ben: bélim M_3 / yçün: anıñçün M_2, M_3 / istiḫmār: istiḫyār M_2
1592: var imdi: vardı M_1; varaydı M_2; varırdı M_3 / mescidiñ: mescid M_1 / ṣaḥibü'l: ṣāḥibi'l M_1, M_2 // Ḥaḳḳ'a: ḫalḳa M_2

[492] "ṣāḥibü'l-ʿilm" tamlaması vezin gereği "ṣaḥibü'l-ʿilm" şeklinde okunmuştur.

M₁63b	**1593**	Ki ʿabdiñ ḳapuña geldi faḳīriñ ḳapuña geldi
		Żaʿīfiñ ḳapuña geldi déyü aġlardı ıżṭırār
A55b	**1594**	İẕin var mıdur éy Bārī eviñe girmek ister ol
		Bunı söyleyerek girerdi mescide bi-iʿtiẕār[493]

[494]Feżāʾili'l-eẕān ḳavlühü Teʿālā "Ve men aḥsenü ḳavlen mimmen deʿā ilāllāhi ve ʿamile ṣāliḥān ve ḳāle innenī mine'l-müslimīn"[495]

	1595	Elā éy müʾmin-i kāmil oḳu béş vaḳte sen eẕān
		Zirā[496] sünnet-i Resūldür ṣaḳın terk éyleme her ān
	1596	Eẕān fażlın déyem saña ḳulaḳ ṭutar-iseñ baña
		Ol aʿlā seyyidiñ sözün saña naḳl édeyim elān

1593: ki ʿabdiñ: ʿabīdiñ **M₁, M₂;** ʿabdiñ **A** // ḳapuña: ṭapuna **M₂, A** / ıżṭırār: ıżrār **M₃**
1594: iẕin: eẕen **M₂** / var mıdur: vér imdi **M₂, M₃** / Bārī: yā Rab **M₃** / ister ol: isterin **M₁, M₃, A** // söyleyerek: söyleriñ ol **M₁;** söyleriken **M₂;** söyler **M₃** / girerdi: girer **M₂;** girerdi ol **M₃;** girdi ki **A** / mescide: mesācide **M₂** / bi-iʿtiẕār: bi-iʿtiẕāl **M₂;** yā iʿtiẕār **M₃**
1595: kāmil: āgāh **M₁** / oḳu: oḳu sen **M₃** / vaḳte: vaḳit **M₃, A** // her ān: enhār **M₁**
1596: ṭutar-iseñ: ṭuṭar-iseñ **M₁;** ṭutarsañ **M₂;** ṭuṭur-iseñ **M₃** // seyyidiñ: seyyidüñ **M₃** / sözün: sözin **M₁, M₂, M₃** / naḳl: naḳil **M₁, M₂** / édeyin: édem **M₁, M₂, A** / elān: her ān **M₃**

[493] "bī-iʿtiẕār" kelimesi vezin gereği "bi-iʿtiẕār" şeklinde okunmuştur.
[494] Bu başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında *Der-beyān-ı feżāʾili'l-eẕān ḳavlühü Teʿālā "Ve men aḥsenü ḳavlen mimmen deʿā ilāllāhi ve ʿamile ṣāliḥān ve ḳāle innenī mine'l-müslimīn"*; **M₂** nüshasında *Feżāʾili'l-eẕān ḳavlühü Teʿālā "Ve men aḥsenü ḳavlen mimmen deʿā ilāllāhi ve ʿamile ṣāliḥān […]"*; **A** nüshasında ise *Der-beyān-ı feżāʾili'l-eẕān ḳavlühü Teʿālā "Ve men aḥsenü ḳavlen mimmen deʿā ilāllāhi ve ʿamile ṣāliḥān ve ḳāle innenī"* şeklindedir.
[495] Başlık **Fussilet Sūresi'nin 33.** ayetidir. **Anlamı:** Allah'a çağıran, salih amel işleyen ve "Kuşkusuz ben müslümanlardanım" diyenden daha güzel sözlü kimdir?
[496] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.

1597 Né dér diñle Resūlullāh eẕān oḳusa bir ādem
Üni nére yétişirse uzaḳ ḳaça hep ol şeyṭān
1598 Daḫı seniñ eẕānıñı né ḳadar kimse duyarsa
Namāz ḳılsalar anuñla icābet éyleyüp ol ān
1599 Bularıñ cümlesiniñ ṣevabı[497] ḳadar vére ṣevāb
Ki héç eksik degil aṣlā seni mesrūr éde Mennān
1600 Velākin kendiñi ṣaḳın teġannī éyleme anda
Zirā[498] aḥrām édüpdür Ḥaḳ teġannī ki ki külli ān
1601 Ki on yérde küfür yazar ki Tenbīhü'l-Ġafīl'inde[499]
Ki taʿlīm éyle üstāẕdan eger oḳur iseñ eẕān
M$_3$55a 1602 Ṣaḳın cehlile oḳuma eẕānı sen gel éy müʾmin
Girersiñ nār-ı kübrāya édersiñ luʿb-ı fī'l-eẕān

1597: oḳusa: oḳuya **M$_1$** // ora daḳ: uzaḳ **M$_3$;** oraya daḳ **A** / ḳaça: ḳaçar **M$_2$, M$_3$** / hep: ol **M$_2$;** hep ol **M$_3$**
1598: seniñ: senüñ **M$_3$, A** / duyarsa: ṭuyarsa **M$_3$** // ol ān: her ān **M$_3$;** ol elān **A**
1599: bularıñ: bularuñ **M$_3$** / cümlesiniñ: cümlesi ḳadar **M$_3$** / ṣevabı ḳadar: ṣevāb vére **M$_3$** / vére ṣevāb: ṣevāb vére **M$_2$, A;** daḫı Allāh **M$_3$** // éde: éder **M$_2$**
1600: anda: andan **M$_3$** // ki ki: **-M$_1$;** ki **M$_2$;** éyleye **M$_3$**
1601: Tenbīhü'l: Tenbīhi'l **M$_1$, M$_2$, A** // üstāẕdan: üstāzdan **M$_3$** / eger oḳur iseñ: oñā göre **M$_2$** / eẕān: eẕānı **M$_2$**
1602: // luʿb-ı fī'l-eẕān: fī'l-eẕān **M$_1$**

[497] "ṣevāb" kelimesi vezin gereği "ṣevab" şeklinde okunmuştur.
[498] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.
[499] "Tenbīhü'l-Ġāfil" kelimesi vezin gereği "Tenbīhü'l-Ġafil" şeklinde okunmuştur.

1603 Eger ister-iseñ cennet ṭaleb étme éliñ medḥin
Eẕānda sünneti gözet ki taġyīr étme ḥarf her ān

$M_2$56a 1604 Resūlullāh né buyurdı anı da naḳl édem saña
Ki yazdı Ḥayatü'l-Ḳulūb[500] bu aḫbārı biliñ éy cān

$M_1$64a 1605 Bir ādem oḳusa ḳırḳ yıl mesācidlerde eẕānı
Ḫudā azād éder anı yédi ṭamudan ol Mennān

1606 Velākin şarṭ budur biliñ ḥasen ét niyetiñi sen
Éliñ medḥin ṭaleb étme riyā étme ki fī'l-eẕān

1607 Yesār oġlı ki ʿAṭā'dan rivāyet şöyle gelmişdür
Dédi dédi Resūlullāh ki ṣaçdı cevher ol sulṭān

A56a 1608 Mü'eẕẕin maġfiret olur ki ṣavtı çıḳdıġı miḳdār
Daḫı taṣdīḳ éder cümle éşiden yaş ḳuru her ān

1603: medḥin: mālın M_3 // sünneti: sünnet M_1 / gözet: gözed M_2 / taġyīr: taġbir M_1; teġannī M_3 / ḥarf: ḥarfi M_1; sen M_3; her ḥarfi A / her ān: ḥarf u ān M_3; eẕānda A
1604: Resūlullāh: Resūl A // Ḥayatü'l-Ḳulūb: Ḥayāti'l-Ḳulūb M_1, M_2; Ḥayāti'l-Ḳulūb'de A
1606: şarṭ: şartı A / budur biliñ: bu-durur M_2; budur ki A / niyetiñi sen: ṣavtıñı hem sen M_2; niyyetiñi sen M_3 // riyā étme: ki M_2 / ki: -M_1, -M_2, -A
1607: Yesār: Baṣār M_1, M_2 / oġlı ki: on iki M_1; oġlı M_3 / ʿAṭā'dan: ʿAṭari'den M_3 // dédi: dérdi M_3 / ṣaçdı cevher: ṣaçdı cevherī M_2; ṣāḥib cevher M_3 / ol sulṭān: sulṭān A
1608: çıḳdıġı: çıḳduġı M_3 / miḳdār: ḳadar M_2 // éder cümle: cümle éder M_1 / ḳuru: ḳurı M_2, M_3, A

[500] "Ḥayātü'l-Ḳulūb" tamlaması vezin gereği "Ḥayatü'l-Ḳulūb" şeklinde okunmuştur.

1609 Saʿīd-i Ḫudri[501] buyurdı yanında olan ādeme
Ki sen beride olsañ da oḳu eẕānı fī'l-evān[502]
1610 Gérü refʿ éyle ṣavtıñı gücüñ yétdigi miḳdārı
Ki taġyīr-i ḥurūf étme riʿāyet éyle fī'l-eẕān
1611 Ki zīrā istimāʿ édüp Resūl-i şems-i cihāndan
Né buyurdı Resūlullāh kelāmında ulu sulṭān
1612 Éşitmez illa[503] éşidir aġaç ṭaş ins ü cin onlar
Şehādet éde cümlesi ki ʿindallāhi ve'l-mizān
1613 Daḫı eẕān sebeb-ile néce envāʿi maʿṣiyet
Ki ʿafv éder imiş Allāh kişiden envaʿi[504] ʿişyān
1614 Ḥikāyet şöyle gelmişdür ki Manṣūr Ẕāhid'i né dér
Ki Baġdād'ıñ ṣuyı artdı gérü günden güne ezmān

1609: Saʿīd-i Ḫudri: Saʿīd-i Ḫūdrī **M₃** // olsañ da: olsañ **M₁;** olursañ **M₃** / eẕānı: eẕān **M₁** / fī'l-evān: fī'l-eẕān **M₃**
1610: gérü: ki hem **M₃** / refʿ: defʿ **M₁** / yétdigi: yétdügi **M₃** // taġyīr-i: taġyir-i **M₁;** teġannī **M₃**
1611: şems-i cihāndan: faḫr-ı cihāndan **M₃**
1612: éşidir: éşidür **M₁, M₃, A** / ins ü: insi **A** / cin: cān **M₁;** cīn **M₃** / onlar: otlar **M₂, M₃, A** // şehādet: ki işhād **M₁, A;** ki iştihād **M₂**
1613: eẕān **-M₁** / sebeb-ile: sasile **M₁** // éder imiş: édermiş **M₂**
1614: Manṣūr Ẕāhid'i: Manṣūrī Ẕāhidī **M₁, M₃;** Manṣūr u Ẕāhid'iden **A** / né dér: -**A**; nédür **M₂** // ezmān: izmān **M₂**

[501] "Saʿīd-i Ḫudrī" ismi vezin gereği "Saʿīd-i Ḫudri" şeklinde okunmuştur.
[502] **M₃** nüshasında **1609.** beyit ile **1610.** beyitin ikinci kısımları yer değiştirmiştir.
[503] "illā" edatı vezin gereği "illa" şeklinde okunmuştur.
[504] "envāʿ" kelimesi vezin gereği "envaʿ" şeklinde okunmuştur.

1615 Ki bu ḳıṣṣa ʿÖmer oġlı zamānında idi añla
Meger bir géce rüʾyāmda ki gördüm kendimi éy cān
1616 Ki bir köpriniñ üstünde ki gördüm kendimi hemān
Ki ṣu artup géder hemān şehir ġarḳ olıcaḳ elān
$M_3$55b 1617 Ki dérin kendi nefsime ki lā-ḳuvvete illallāh
Ki Baġdād ġarḳ olup-durur daḫı ehli ile elān
$M_1$64b 1618 Bu kez bir ḥüsn-i ṣūretde bir ādem geldi rābiʿden
Meger kim bu melek imiş ki geldi Ḥaḳ'dan ol elān
$M_2$56b 1619 Ki Kerḥ nāḥiyesinden berü bir kişi daḫı geldi
Meger kim bu daḫı melek imiş geldi bu da elān
1620 Rābiʿden gelene éydür gérü Kerḥ'den gelen melek
Né şey'le emr olunduḳ sen ḫaber vér baña sen elān

1615: ki: **-M_2** / ḳıṣṣa: ḳıssada // bir: **-M_1;** bir gün **A** / gördüm: görürdim **M_3**
1616: köpriniñ: köprinüñ **M_3, A** / ki: **-M_1, -M_2, -A** / üstünde: üstinde **M_1** / gördüm: gördim **M_3;** görürem **A** // artup: ratup **A** / şehir: şehre **M_2** / ġarḳ: ʿarıḳ **M_1** / olıcaḳ: olacaḳ **M_2, A**
1617: nefsime: nefsimde **M_1, A;** nefsimden **M_2** / ki: **-M_3** / lā-ḳuvvete: ḳuvvete **M_1** / illallāh: illā be illāh **M_3** // olup-durur: oluyorur **A** / ile: bil **M_1;** bile **M_2, A**
1618: ādem: ādem ādem **M_3** / rābiʿden: **-M_3;** rabīʿden **M_1** // bu: bir **A** / ki geldi: geldi çün **M_2** / Ḥaḳ'dan: çıḳdı **A** / ol: **-A**
1619: **-M_3** / Kerḥ: Kerḫe **M_2, A** / nāḥiyesinden: nāhiyesinden **M_1;** nāsından **A**
1620: rābiʿden: rabīʿden **M_1, A;** rubuʿdan **M_3** / éydür: éder **M_2, M_3** / melek: melege **M_3** // şey'le: şey' ile **M_2, A** / emr: emir **M_1** / olunduḳ: olundıḳ **M_1** / vér: **-M_2** / sen: **-M_3**

1621 Cevāb vérdi aña melek baña emr éyledi Allāh
Ki ehl-i Baġdad'ı[505] cümle ṣuya ġarḳ éderem elān
1622 Ki Kerḥ'den gelen éydür kim néçün ġarḳ ile emr étdi
Bularıñ ṣuçları nédür ḫaber vér bize sen elān
A56b 1623 Cevāb vérdi aña melek géce melekleri cümle
Göge aġdı bular düpdüz Ḥaḳ'a söylediler elān
1624 Şikāyet étdiler Ḥaḳḳ'a ki yā Rabbi şu gécede
Yédi yüz ḳızı bozdılar şaḳīler oldılar ṭuġyān
1625 Ġażab étdi bulara Ḥaḳ baña emr éyledi Allāh
Var imdi éy melek Baġdād'ı ġarḳ ét ṣuya sen elān
1626 Bu kez gündüz melekleri ki aġdılar göge düpdüz
Dédiler Allah'a[506] bunlar bugün Baġdād'ı éy Mennān

1621: **-M$_3$** / emr: emir **M$_1$,**
1622: **-M$_3$** / Kerḥ'den: Kerḥi'den **M$_2$;** Kerḥe'den **A** / éydür: éder **M$_2$, A** / kim: **-M$_2$** // ṣuçları: ṣuçların **A** / vér: ét **M$_2$**
1623: cevāb: ḫaber **M$_3$** // göge: ki **M$_3$** / aġdı: aġdılar **M$_3$** / düpdüz: cümle düpdüz **M$_1$;** cümle **M$_3$**
1624: bu: şu **M$_1$**
1625: // var: varıñ **M$_3$** / imdi: -**M$_1$** / éy melek: meleklerim **M$_3$** / Baġdād'ı ġarḳ ét: ġarḳ éden Baġdād'ı **M$_3$;** Baġdād'ı ġarḳ éyle **A** / sen elān: ān **M$_3$**
1626: ki: **-M$_1$** / düpdüz: cümle **M$_3$** // Allah'a: **-M$_2$** / bunlar: **-M$_3$** / bugün: bugün daḫı **M$_3$** / Baġdād'ı: Baġdād **M$_1$;** Baġdād'a **M$_3$**

[505] "ehl-i Baġdād'ı" tamlaması vezin gereği "ehl-i Baġdad'ı" şeklinde okunmuştur.
[506] "Allāh" kelimesi vezin gereği "Allah" şeklinde okunmuştur.

1627 Yédi yüz yérde bil eẕān oḳundı éy Ḫudāvendī
Bular bunı déyicegez éşit né işler ol Mennān
1628 Yédi yüz eẕanıñ[507] ḥürmetine ben anı ʿafv étdim
Ki ġarḳ étme gel éy melek mekānıña gine imkān
1629 Ki rüʾyā ṣāḥibi éder uyandım uyḳudan hemān
Ki ḳaḳdım ṣuya baḳdım ben ki eksilmiş biraz noḳṣān
1630 Ki andan ṣoñra günden güne noḳṣān oldı ol ṣu kim
Ki dü mekānına gine vardı ki ol noḳṣān
M1 65a 1631 Ṣaḳın zinhār eyā müʾmin ki terk éyle kelāmı sen
Oḳunurken eẕān diñle yaḳar Ḫaḳ seni fīʾn-nīrān
1632 Müʾeẕẕinler né dérler ise daḫı sende dé iḫfāca
Saña mücde eger diñler iseñ eẕānı sen her ān

1627: bil: kim **M3** / eẕān: eẕān daḫı **M3** / Ḫudāvendī: Ḫudā **M3** // déyicegez: dégicegiz **M3**
1628: yüz: yüz kim **M3** / eẕanıñ: eẕānıñ hem **M3** / ben anı: ki **M3** / étdim: étdüm **M1** // gine: gét sen **M3**
1629: uyandım: uyandum **M3, A** / uyḳudan: uyḫudan **M3** / hemān: ben dér **M3** // ḳaḳdım: ḳaldım **M2;** ḳalḳdım **M3;** ḳaldum **A** / baḳdım: baḳdum **A**
1630: andan: **-M3** / noḳṣān: eksildi ki noḳṣān **M3** / ol: ola **M3** / kim: **-M3** // gine: **-M3** / vardı: vérdi **M1** / ol: olmadı **M3**
1631: eẕān: eẕānı **M1**
1632: dérler ise: dér ise **M1, A;** dérse **M3** / daḫı: **-M3** / sende: **s**en **M3** / dé: daḫı dé **M1;** dé sen daḫı **M3** / iḫfāca: iḫfā-y-ile **M3** // diñler iseñ: diñlerseñ **M1** / her ān: Ḳurʾān **M3**

[507] "eẕān" kelimesi vezin gereği "eẓan" şeklinde okunmuştur.

1633 Rivāyet étdi Meymūne Resūl-i şems-i cihāndan
Né işlerdi Resūlullāh ḳulaḳ vér buña sen inan

$M_2$57a 1634 Ki ḳā'im oldı ol server ki beyne'n-nisa ve'r-ricāl[508]
Dédi yā ma'şere'n-nisā ḳaçan éşitseñiz eẕān

$M_3$56a 1635 Ki uyuñ siz mü'eẕẕine né dérse siz de déñ anı
Ki zīrā külli ḥarf içün vérür biñ derece inan

1636 Buyurdı Ḥażret-i 'Ömer bu nisālar içün ancaḳ
Né miḳdār ola ki érler buyuruñ anı ẕī-iḥsān

A57a 1637 Buyurdı yā 'Ömer éşit iki ḳat ola érlere
Sa'ādet şol ricāllere eẕānı diñleye her ān

1638 Zamān-ı evvel içinde ki bir şāh var-idi diñle
Ki ismi İsma'īl[509] idi ḳatı ṣāliḥ idi her ān

1633: étdi: **-M_1** / şems-i: faḫr-ı **M_2, M_3** // işlerdi: buyurdı **M_3** / buña sen: sen buña **M_1**
1634: kā'im oldı: oldı kā'im **M_1, M_2, A** / ol server: server **M_2, A** // nisa: nisā'i **M_1, M_2, A** / éşitseñiz: éşitseñüz **M_3**
1635: dén anı: anı dén **M_2, A** // ḥarf: ḥarfi **M_1** / vérür: ki **M_1, M_2, A** / biñ: biñ biñ **M_1, M_2, A**
1636: buyurdı: né buyurdı **M_1** // né: ki **M_1** / miḳdār: miḳdārı **A** / ola ki: ola **M_2, A;** daḫı olalar **M_3** / érler: **-M_3;** olar **M_1**
1637: érlere: érler **M_1, M_2** // diñleye: diñle sen **M_3;** diñle **A**
1638: diñle: añla **M_2** // ki: kim **M_2** / ismi: İsmā'īl **M_3** / İsma'īl idi: ismidir diñle **M_3**

[508] "beyne'n-nisā" tamlaması vezin gereği "beyne'n-nisa" şeklinde okunmuştur.
[509] "İsmā'īl" ismi vezin gereği "İsma'īl" şeklinde okunmuştur.

1639 Vefāt éyledi ol şāh kim biraz zamān mürūr étdi
Ki bir ṣāliḥ kişi anı görüpdür anı fī'l-menān
1640 Buña söyledi ol ṣāliḥ né işledi saña Allāh
Cevāb vérdi aña ol şāh beni yarlıġadı[510] Ḥannān
1641 Né şey' ile seniñ günāhıñı yarlıġadı[511] Allāh
Cevāb vérdi gine aña géderdim yolda nā-gehān
1642 Géderken biz tevābiʿler ile eẕān oḳundı bil
Atı çekdim ṭuru vérdim eẕānı diñledim ol ān
1643 İcābetimden ötüri beni yarlıġadı Allāh[512]
Ḳamu ṣuçumu ʿafv étdi né deñlü var-ise ʿişyān
M$_1$65b 1644 Ki bir cevher daḫı vérem anı naḳş éyle ḳalbiñe
Mücīblere né ḳılar Ḥaḳ ki ol ẕü'l-menni ve'l-iḥsān

1639: vefāt: ki vefāt **M$_3$** / kim: ki **M$_3$** // anı: daḫı **M$_3$** / fī'l-menān: fī'l-maḳām **A**
1640: buña: baña **M$_2$** // aña: gine aña **M$_3$** / ol şāh beni yarlıġadı: géderdim yolda **M$_3$** / yarlıġadı: yarlaġadı **M$_2$** / Ḥannān: Ḫannān **M$_1$;** nā-gehān **M$_3$**
1641: **-M$_3$** / yarlıġadı: yarlaġadı **M$_2$** // géderdim: éderdim **M$_1$** / nā-gehān: nā-gihān **M$_1$, M$_2$, A**
1642: eẕān oḳundı bil: oḳundı bil eẕān **M$_3$** // atı: atım **M$_2$** / çekdim: çekdüm **M$_1$** / ṭuru: ṭurı **M$_2$, A;** ṭura **M$_3$** / vérdim: vardım **M$_1$, M$_3$** / diñledim: diñledüm **A** / ol ān: elān **M$_2$**
1643: beni yarlıġadı: yarlıġadı beni **M$_1$, M$_2$, M$_3$, A** // ṣuçumu: ṣuçumı **M$_2$, M$_3$, A**
1644: vérem: vérdi **M$_3$**

[510] "yarlıġadı beni" ifadesi vezin gereği "beni yarlıġadı" şeklinde okunmuştur.
[511] "yarlıġadı günāhıñı seniñ" olan kısım vezin gereği "seniñ günāhıñı yarlıġadı" şeklinde okunmuştur.
[512] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

1645 Ki ʿOṣmān ibni Bezzāz'dan rivāyet şöyle gelmişdür
Ki Sālim ibni ʿAbād'e vefāt étdi meger bir ān
1646 Ki pek ġamlandı babası ki oġlunuñ vefātından
Ki durmaz aġlar ol her ān gérü ġarḳ oldı ve'l-aḥzān
1647 Néçün aġlarsın éy kişi déyü söylediler buña
Dédi vallāh ki oġlumuñ vefātından degil aḥzān
1648 Velākin éy ḳarındaşlar günāh-ile vefāt étdi
Néc'olur[513] oġlumuñ ḥāli yaḳar ḳabirde Ḥaḳ her ān
$M_2$57b 1649 Biraz eyyām mürūr étdi anuñ mevti üzerinden
Babasına ki bir ādem ki geldi söyledi inan
1650 Dédi oġluñı düşümde ki gördüm söyledi baña
Saña né işledi Allāh déyü vér baña sen elān

1645: ʿOṣmān ibni Bezzāz'dan: ʿOṣmān ibni Bezzāzī'den M_1 // ki: -M_3 / Sālim ibni ʿAbād'e: Sālim ibni ʿIyād'e M_1; Sālim ibni ʿUbbād'e M_2; Kemāl ibni ʿUbād'e M_3 / vefāt: ki vefāt M_1, A; kim vafāt M_3 / bir ān: bu ān M_1
1646: ki: -M_1, -M_3 / oġlunuñ: oġlunıñ M_2; éy kişi déyü M_3 / vefātından: söylerdi aña M_3 // durmaz: ṭurmaz M_3 / aġlar: aġlardı M_3 / ol her ān: aña M_3 / ġarḳ oldı: oḳundı M_3 / ve'l-aḥzān: ve'l-ān M_2; fi'l-eẕān M_3
1647: aġlarsın: aġlarsıñ M_1, M_3, A / buña: aña M_3, A // vallāh ki: onlara ol kes M_3 / oġlumuñ: oġlumıñ M_2 / vefātından: vefātına M_3 / degil: -M_3 / aḥzān: ḥazān M_2; her ān M_3; iḥzān A
1648: // oġlumuñ: ḥāli M_1, M_2, A / ḥāli: oġlumıñ M_1; oġlumuñ M_2, A / ḳābirde Ḥaḳ: anı M_2; anı ḳabirde M_3, ḳabrinde A / her ān: fi'n-nīrān M_2; ol Mennān M_3; nīrān A
1649: üzerinden: üzerinde M_2, A
1650: oġluñı: oġlıñı M_1 / düşümde: düşimde M_1, M_2 / ki: -A / gördüm: gördüm ki M_2 / baña: bege M_1, M_2 // baña: gel M_3 / sen: baña M_3

[513] "néce olur" kısmı vezin gereği "néc'olur" şeklinde okunmuştur.

$M_3$56b 1651 Dédi merḥamet éyledi baña ḳabrim içinde Ḥaḳ

Dédim né şeyden ötüri saña Ḥaḳ éyledi ġufrān

A57b 1652 Dédi bir gün mürūr étdim ki bir günāha ḳaṣd étdüm

Éşitdim ben mü’eẕẕiniñ gérü ṣavtını ol zamān

1653 Tevaḳḳuf éyledim anda ḳulaḳ vérdim eẕāna ben

Né dédise bile dédüm ki eẕānı daḫı ol ān

1654 Ki ḥattā fāriġ olunca eẕānı istimāʿ étdim

Ḥaḳ’a ḥamd u ṣenā étdim eẕāndan ṣoñra fī’l-mekān

1655 Ki ol ʿiṣyānı işledim gérü ṣoñra rücūʿ étdim

Ki geldim evime ṣoñra ki ʿārıż oldı mevt elān

1656 Beni ḳabrime ḳodılar iki melek baña geldi

Ḳatı şiddetle geldiler ki ʿaḳlım gétdi fī’l-mekān

$M_1$66a 1657 Bular baña ʿaẕāb étmege ḳaṣd étdi ḳubūrımda

Ki geldi bir nidā Ḥaḳ’dan gérü ṭur yā melek elān

1651: ḳabrim: ḳabriminñ M_3 // saña: seni M_2 / Ḥaḳ: **-M_3, -A**

1652: étdim: étdi M_3; étdüm **A** / ki bir günāha: ki bir günāh M_1, M_2; daḫı ben M_3 / ḳaṣd étdüm: ḳaṣdı étdim M_1, M_2; hem kenāra M_3, **A** // gérü: daḫı M_3 / ṣavtını: ṣavtın M_3

1653: tevaḳḳuf: tevaḳḳufat M_1; tevaḳḳat **A** / éyledim: **-A**; édüp M_1 / anda o: makān: M_1, **A** / vérdim: **-M_2;** vérdüm **A** / eẕāna: eẕānı M_2, **A** // dédise: dése M_1, M_2, **A** / bile: anı ben daḫı M_1, M_2, **A** / dédüm: dedim M_1, M_2, **A** / ki: **-M_3** / eẕānı daḫı ol ān: bile ben eẕān M_1, M_2, **A** / ki:

1654: eẕānı: eẕānın M_1, **A;** eẕān M_2 / étdim: étdüm **A** // ḥamd u: ḥamdi M_1, M_3 / étdim: étdüm M_1, **A**

1655: ʿiṣyānı: ʿiṣyān M_2, M_3 / işledim: işledüm M_1, **A;** ḳıldım M_3 / gérü: hem M_3 / ṣoñra: ṣoñra ben M_3 / étdim: étdüm **A** // geldim evime ṣoñra: ṣoñra evime geldim M_3 / geldim: geldüm **A** / mevt: mevti M_2, **A**

1656: şiddetle: şiddet-ile M_2, M_3, **A** / geldiler: geldi M_3 / ʿaḳlım: ʿuḳul M_1; ʿaḳıl M_2, **A**

1657: bular: daḫı M_3 / étmege: étmek ki M_1 / ḳaṣd: ḳaṣdı M_1, M_2 // gérü: daḫı gérü M_3 / ṭur yā melek: ṭuruñ M_3

1658 Benim keremime düşmez ki bir ḳul yér üzerinde
Eẕānı diñleye anda beni birleye fī'l-eẕān

[514]Feżāʾili'd-duʿā "Ve iẕā seeleke ʿibādī ʿannī feinnī ḳarīb ücībü daʿvete'd-dāʿi iẕā deʿāni felyestecībū lī velyüʾminū bī leʿallehüm yerşüdūn"[515]

1659 Gel éy dünyāda aḫretde saʿādet isteyen sā'il
Ki ḥāżırla suʾāliñi Ḫudā'ya ancaḳ éy sā'il
1660 Ki ḳaṭʿ éyle ümīdiñi cemīʿ maḫlūḳdan éy kişi
Hemān Allāh'a yalvar sen niyāz éyle aña sā'il
1661 Ki yoḳdur fayda ġayrıdan cemīʿ ḳısmet véren Ḥaḳ'dan
Etegiñi béliñe ṣoḳ ki yalvar Tañrı'ya sā'il

1658: benim: benüm **M₃** // fī'l-eẕān: fī'l-enām **M₃**
1659: dünyāda: dünyā ve **M₃** / sā'il: suʾāl **M₂;** seʾāl **M₁, A** // ḥażırla: -**M₁;** ḥażır éyle **M₂, A** / sā'il: seʾāl **M₁, A;** suʾāl **M₂**
1660: ḳaṭʿ: ḳaṭıʿ **M₁, M₂** / ümīdiñi: ümīẕiñi **M₁, M₂** / cemīʿ: cemiʿ **M₃** / maḫlūḳdan: ḫalḳdan **M₃** // niyāz: niyāzi **M₂, A** / sā'il: seʾāl **M₁, A;** suʾāl **M₂**
1661: yoḳdur: fāʾide **M₃** / fayda: fāʾide **M₂;** ġayrıdan **M₃** / cemīʿ: cemiʿ **M₂, M₃** / Ḥaḳ'dan: Allāh'dan **M₂;** oldur **M₃** // sā'il: seʾāl **M₁, A;** suʾāl **M₂**

---

[514] Başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₁** nüshasında *Der-beyān-ı feżāʾili'd-duʿā "Ve iẕā seeleke ʿibādī ʿannī feinnī ḳarīb ücībüd'd-dāʿi felyestecībū lī velyüʾminū bī leʿallehüm yerşüdūn"*; **M₃** nüshasında *Der-beyān-ı saʿādet-i ebediyye ḳavlühü Teʿālā "Ve iẕā seeleke ʿibādī ʿannī feinnī ḳarīb ücībü daʿvete'd-dāʿi iẕā deʿāni felyestecībū lī velyüʾminū bī"*; **A** nüshasında ise *Der-beyān-ı feżāʾili'd-duʿā "Ve iẕā seeleke ʿibādī ʿannī feinnī ḳarīb ücībüd'd-dāʿi felyestecībū felyüʾminū bī leʿallehüm yerşüdūn"* şeklindedir.

[515] Başlık **Bakara Sūresi**'nin **186**. ayetidir. **Anlamı:** Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakınım. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm. O halde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar, bana iman etsinler.

M₂58a **1662** Ki terk ét fāni[516] dünyāyı ṣaḳın dünyādan isteme
Ki zīrā tārikü'd-dünyā olanlar buldı isticmāl
1663 Ḳalīldir bu aḳallardan ez̧eldür bu mez̧elletden
Bu téz géder ḳatı elden veḥimdür bu daḫı ḫayāl
1664 Gel imdi iste Tañrı'dan ki bir milki fenā olmaz
Rez̧īl olmaz ḥaḳīr olmaz ki olmaz dā'imā iḫcāl

M₃57a, A58a **1665** Ḫulūṣ ile dile ḥācet ki ol Ḫāliḳ u Mevlā'dan
Zirā[517] aḳreb-durur ol Ḥaḳ saña senden yaḳın her ḥāl
1666 Dédi Allāh kelāmında ḳarībim ḳullarıma ben
Ki benden né dilerlerse vérem elbetde külli ḥāl
1667 Ki boynuñdaki ṭamardan ḳarībdür saña ol Allāh
Bilür göñlüñ içindeki ḳamu eşyāları her ḥāl

1662: dünyādan: dünyāyı **M₂;** aldanma **M₃;** dünyāda **A** / isteme: sen aña **M₃** // tārikü'd: tāriki'd **M₁, M₂;** terk-i **M₃** / dünyā: dünyāyı **M₃** / isticmāl: isti'cāl **M₂, A**
1663: ḳalīldir: ḳalīldür **M₁, M₂** / aḳallardan: ḳalillerden **M₁, M₃** / ez̧eldür: z̧elīldür **M₃** / mez̧elletden: z̧elillerden **M₃;** müz̧elletden **M₃** // géder: gédür **M₂, A** / vehimdür: vehemdir **M₁;** vehümdür **A** / bu: **-A**
1664: iste: sende **M₃** / Tañrı'dan ki: ṭaleb ḳıl **M₃** / milki: melek kim **M₁;** fenā olmaz **M₃;** milkim **A** / fenā olmaz: bir mülk **M₃** // ḥaḳīr olmaz: z̧elīl olmaz **M₃** / iḫcāl: ecmāl **M₁;** eḫcāl **M₃, A**
1665: ki: hem **M₃** / Ḫāliḳ u: Ḫġliḳ´i **M₁, M₂** // zirā: ki zīrā **M₂;** daḫı zīrā **M₃** / aḳrāb-durur: yaḳındur **M₃** / Ḥaḳ: ki **M₃** / saña senden: senden saña **M₂;** saña Ḥaḳ **M₃** / yaḳın: ḳamu **M₃** / ḥāl: ān **M₃**
1666: Allāh: zīrā **M₁, A;** zīrā Ḥaḳ **M₃** / ḳarībim: ḳarībem **M₁, A;** yaḳınam **M₃** // benden: ol benden **M₃** / ñe: **-M₁** / dilerlerse: dilerse **M₂, M₃** / külli: küllü **M₃** / ḥāl: ān **M₃**
1667: boynuñdaki: boynuñdaġı **M₁, A;** boynıñdaġı **M₂** / ṭamardan: ṭamarlardan **M₃** / ḳarībdür: yaḳındır **M₃** // göñlüñ: göñlimiñ **M₁;** göñlin **M₃** / içindeki: içindekin **M₃** / ḥāl: ān **M₃**

[516] "fānī" kelimesi vezin gereği "fāni" şeklinde okunmuştur.
[517] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.

1668 Beyān étdi kelāmında ḫiṭāb étdi ḥabībine
Benim ḳullarıma söyle yaḳınam anlara her ḥāl

$M_1$66b 1669 Ki ben yaḳınam anlara boyunları ṭamarlardan
Ki istesiñ bular benden né kim vérem édem iʿcāl

1670 Ṣaḳın zinhār eyā dāʿī ki isterken Ḫudā'dan sen
Ki cemʿ ét ḳalbiñi aña ḳabūl ola duʿāñ her ḥāl

1671 Ki zīrā vārid oldı kim mürūr étdi kelīmullāh
Ki bir ādem duʿā éder taẕarruʿlar éder iʿcāl

1672 Buña baḳdı kelīmullāh ḳatı pek yalvarır Ḥaḳḳ'a
Ki nefsinden dédi Mūsā duʿā étdi Ḥaḳ'a iʿcāl

1673 İlāhī bu yigidiñ ḥāceti bańa ola-y-idi
Vérirdim ḥācetin anuñ teraḥḥumda ḳılam menāl

1668: // ḳullarıma: ḳullaruma M_3
1669: boyunları: boyundaġı M_2 / ṭamarlardan: ṭamarından M_1, M_3, A / istesiñ: bunlar M_3 / bular: -M_1; istesün M_3 / iʿcāl: aʿcāl A
1670: -M_1 / dāʿī: müʾmin M_3 // duʿān: duʿā M_3
1671: zīrā: zīrā ki M_1 // éder: éyledi M_1 / taẕārruʿlar: taẕarruʿ M_1 / iʿcāl: aʿcāl M_1, M_2, A
1672: yalvarır: yalvarur M_1 // Mūsā: daḫı M_3 / Ḥaḳ'a: -A / iʿcāl: aʿcāl M_1, A
1673: bu: hem bu M_3 / ola-y-idi: olaydı M_3 // vérirdim: vérdim M_1, M_2; vérirdüm A / menāl: Mennān M_3

1674 Ki sen erḥamü’r-rāḥimsin néçün étmezsiñ ol raḥmet
Néçün bunı ḳayırmazsıñ néçün vérmeñ aña menāl
1675 Ki vaḥy étdi Ḫudāvendī ki yā Mūsā éşit beni
Ki pes ben senden erḥamım bu yigide bil éy se’āl
1676 Velākin çaġırır dilden ki ḳalbi ġayrı yérdedür
Anuñ-çün ben ḳabūl étmem éderim ḥācetin ihmāl
M258b 1677 Ki bil şunı ḳabūl étmem dili çaġıra baña da
Ki ḳalbi ġayrıda ola ki vérmem ḥācetin ibṭāl
1678 Bu ḳıṣṣayı ḫaber vérdi o yigide dédi Mūsā
Ki tevbe éyledi yigit rücūʿ étdi mine’l-ḫayāl
1679 Gel éy ṭālib ṭalebiñde Ḫudā’nıñ emrini gözle
Ki ḥattā Ḥaḳ ḳabūl éde seniñ daʿvetiñi iʿcāl

1674: sen: **-M1** / erḥamü’r-rāḥimsin: erḥami’r-rāḥimsin **M1;** erḥamü’r-rāḥiminsin **M3** / étmezsin: raḥmet **M1;** raḥm **M3** / ol: **-M1;** étmeñ **M3** / raḥmet: étmezsin **M1;** aña **M3** // néçün: aña néçün **M2** / menāl: mināl **M3**
1675: vaḥy étdi: vaḥyi **M1** / Ḫudāvendī: aña Allāh **M3** / beni: benden **M3** // pes: **-M1, -M3, -A** / senden: senden hem **M3;** senden pes **A** / bu: ki bu **M2;** ki böyle **M3** / bil: **-M2** / éy: bunı **M3** / se’āl: su’’āl **M2;** miṣāl **M3**
1676: çaġırır: yalvarır **M3** / ġayrı: ġayrıda **A** / yérdedür: yérde bil **M3;** anuñ **A** // ḥācetin: daʿvetin **M1, M2** / ihmāl: ibṭāl **A**
1677: bil: ben **M2**
1678: ḳıṣṣayı: ḳıṣṣadan **M2** / o yigide: **-M2** // yigit: yigid **M1**
1679: éy: **-M1** / ṭalebiñde: ṭalibinde **M1;** ṭalābinde **M2, A** // ḥattā: Ḥaḳ **M3** / Ḥaḳ: ḥattā **M3** / seniñ: senüñ **M3** / daʿvetiñi: ḥācetiñi **M3** / iʿcāl: aʿcāl **M2, A**

$M_3$57b, A58b 1680 Daḫı peyġamberiñ sünnetini terk éyleme zinhār
Eger dérseñ ḳabūl ola ḳamu ḥācetleriñ iʿcāl
1681 Ki şeyṭān sözüne uyma ki terk ét vesveseyi
Ki zīrā Ḥaḳ ḳabūl étmez ḳamu ḥācet olur ibṭāl
1682 Saña bir ḳıṣṣa déyeyim o ḳıṣṣadan ḫaberdār ol
Ṣudūrıñda anı ḥıfẓ ét tenaṣṣuḥ ét bunı her ḥāl
$M_1$67a 1683 Ki İbrāhīm ibn Edhem ki çıḳdı kürsiye[518] bir gün
Ḫiṭāb étdi dédi ḫalḳa ḳulaḳ vériñ baña aʿcāl
1684 Biliñ Ḥaḳ size ḳarībdür ḳabūl éder duʿāñızı
Né kim isterseñiz Ḥaḳ'dan icābet éde ẕü'l-celāl
1685 Ḳavim pes dédiler aña ki biz Tañrı'dan isteriz
Ki vérmez Ḥaḳ su'ālimiz emek żāyiʿ olur her ḥāl

1680: sünnetini: sünneti **M_2, A** / zinhār: eyā zinhār **A** // ḥācetleriñ: ḥācetiñ **M_1** / iʿcāl: aʿcāl **M_1, M_2, M_3**
1681: sözüne: sözine **M_1, M_2, M_3** / ét: **-M_2** / vesveseyi: vesveseni **A** // ki: **-M_1, -M_3** / Ḥaḳ: Tañrı **M_1, M_3, A**
1682: déyeyim: déyeyüm **M_1, A** // ét: **-M_3** / tenaṣṣuḥ: tenāṣūḥ **M_1;** tenaṣīḥ **M_3** / bunı her: ol bunı **M_3** / ḥāl: efvāl **M_3**
1683: ki: -**M_2** / ki: dér ki **M_2** // aʿcāl: her ḥāl **M_2**
1684: duʿāñızı: duʿāñuzı **M_2** // isterseñiz: isterseñüz **M_3**
1685: ḳavim: ḳavmi **M_2, M_3** / biz: ben **M_1** / isteriz: isterüz **M_3** // Ḥaḳ: Ḥaḳ vérmez **M_2, A** / su'ālimiz: su'ālimüz **M_1, M_2**

[518] "kürsī" kelimesi vezin gereği "kürsi" şeklinde okunmuştur.

1686 Bulara pes ḫiṭāb étdi ki on şeyden ötüri Ḥaḳ
Ḳabūl étmez duʿāñızı géder hevālara her ḥāl
1687 Biri budur anı diñle séveriz dérsiñiz Ḥaḳ'ı
Velākin emri yoḳ sizde anıñ-çün éylemez iḳbāl
1688 Muḥammed ümmetiyüz déyü daʿvāyı ḳılarsıñız
Velākin sünneti yoḳdur ki efʿālde daḫı aʿmāl
1689 Daḫı düşmānımız şeyṭān déyü daʿvā ḳılarsıñız
Velākin sözini ṭutup gédersiñiz daḫı her ḥāl
1690 Daḫı cenneti séveriz déyü daʿvā ḳılarsıñız
Duḫūline sebeb olacak aʿmāl sizde yoḳ her ḥāl
1691 Ki ḳorḳarız cehennemden déyü daʿvā ḳılarsıñız
Gine ḥaẕer édecegiz aʿmāl yoḳ sizde hep her ḥāl[519]

1686: ki: daḫı **M₃** / Ḥaḳ: **-M₃** // étmez: étmem **M₁** / duʿāñızı: duʾāñuzı **M₂**
1687: diñle: diñle daḫı **M₃** / séveriz: séveriñ **M₂; séverdiñiz M₃;** séversiñüz **A** / dérsiñiz: **-M₃;** durur **A** // emri: **-M₃**
1688: ümmetiyüz: ümmetindendir **M₁** / daʿvāyı: daʿvā **M₁, M₂** / ḳılarsıñız: ḳılarsıñuz **M₂, M₃** // efʿālde: ifʿālde **M₁;** aʿmāl **M₃** / aʿmāl: efʿāl **M₃**
1689: daḫı: ki **M₁, M₂, A** / düşmānımız: şeyṭān **M₂, A;** şeyṭān bizim **M₃** / şeyṭān: düşmānımuz **M₂;** düşmānımız **M₃** / ḳılarsıñız: ḳılarsıñuz **M₂, M₃** // ṭutup: dutarsıñuz **M₁, M₂, A** / gédersiñiz daḫı: uyarsñız **M₁, M₂, A**
1690: séveriz: séverüz **M₃** / ḳılarsıñız: ḳılarsıñuz **M₂, M₃** // aʿmāl sizde yoḳ: héç yoḳ sizde aʿmāl **M₃** / yok: hep **M₂** / her ḥāl: **-M₃** //
1691: **-M₂**

[519] **M₁** ve **A** nüshaslarında bu mısra **1690.** beyitin ikinci mısrasıyla aynıdır.

1692 Daḫı biz Müslimānız hem déyü daʿvā ḳılarsıñuz
Ḳanı şurūṭ-ı İslām'ıñ ḳanı īmān ḳanı aʿmāl

$M_2$59a 1693 Ki mürtekib olursıñız büyük günāhlar işlersiz
Anuñ-çün Ḥaḳ ḳabūl étmez éder duʿāñızı ibṭāl

1694 Utanmazsız ki siz Ḥaḳ'dan bu deñlü ʿişyanıñızla[520]
Gine Ḥaḳḳ'a el açarsız dilek istersiñiz her ḥāl

$M_3$58a, A59a 1695 Olanları görürsüñüz velākin ʿibret almazsız
Ki ḫavfıñız yoḳ ölümden ki ġafletdesiñiz her ḥāl

$M_1$67b 1696 Daḫı meʾkūlı meşrūbda gözetmezsiz ḥelāli siz
Daḫı melbes olanlarda ḥelāl géymezsiñiz her ḥāl

1697 Géce gündüz ki dünyāya tevaġġul étdiñiz her ān
Unutduñuz Ḥaḳ'ıñ emrin geliñ Ḥaḳḳ'a siz éy ġaffāl

1692: daḫı: ki **M_1, A;** gine **M_2** / biz: **-M_1;** ben **M_2, A** / Müslimānız: Müslimānın **M_2;** Müslimānam **A** / hem déyü: déyü **M_1, M_2, A** / daʿvā ḳılarsıñuz: ḳılarsıñız bugün daʿvā **M_1, A;** daʿvā ḳılarsuñuz **M_2** // İslām'ıñ: İslām hem **M_3**
1693: olursıñız: olursıñuz **M_1, M_2, M_3** / işlersiz: işlersiñüz **M_3** // anuñ-çün: anıñ-çün **M_3** / éder duʿāñızı: olur daʿvetiñizi **M_1, M_2, A**
1694: utanmazsız: ki utanmazsıñız **M_3** / ki siz: **-M_2, -M_3** / ʿişyanıñızla: ʿişyānıñuzı **M_1;** ʿişyānile hem **M_3;** ʿişyānıñız ile **A** // açarsız: açarsıñız **M_3** / istersiñiz: istersiñüz **M_2, M_3**
1695: görürsüñüz: görürsiñüz **M_2;** görürsiñiz **M_3, A** // ki: **-M_3** / yoḳ: yoḳdur **M_3** / ki: daḫı **M_3** / ġafletdesiñiz: ġafletdesiz **M_3** / her ḥāl: seʾāl **M_1, A;** suʾāl **M_2**
1696: meʾkūlı meʾkūl **M_1, M_2** / meşrūbda: meşrebde **A** / gözetmezsiz: gözetmezsin **M_1, A** / siz: sen **M_1, A** // melbes: melbūs **M_2;** libāslarıñuzda **M_3;** libās **A** / olanlarda **-M_3** / géymezsiñiz: géymezsiz **M_1;** géymezsiñüz **M_2**
1697: tevaġġul: teġavul **M_1;** teġavvul **M_3, A** / étdiñiz: étdiñizdi **A** // unutduñuz: unutdıñuz **M_1;** unutdıñız **M_2, M_3**

[520] "'işyān" kelimesi vezin gereği "'işyan" şeklinde okunmuştur.

1698 Eger ṭaleb éderseñiz duʿāñızıñ ḳabūlini
Bulardan pes rücūʿ édiñ iṭāʿatde oluñ her ḥāl
1699 İṭāʿatde olanlarıñ néce ḳabūl olur diñle
Ki redd étmez duʿāların bularıñ Tañrı külli ḥāl
1700 Ḥikāyet şöyle gelmişdür ki şehr-i Nīşabur'ide[521]
Ki bir şeyḫ var-idi anda kerāmet ṣāḥibi aʿmāl
1701 Anuñ bir ḳızı var-idi ki tezvīci murād étdi
Faḳīr idi bunuñ ḥāli yoġ-idi bunda héç emvāl
1702 Ki ḳız aġlayaraḳ geldi ki söyledi babasına
Babası pes ʿitāb étdi néçün aġlarsıñ éy ʿıyāl
1703 Ki emridür Ḥaḳ'ıñ tezvīc néçün aġlañ buña ḳızım
Ḳızı dédi babasına tezevvücden degil aʿmāl

1698: éderseñiz: éderseñüz **M₁** / duʿāñızıñ: duʿāñuz **M₂** // pes: **-M₂;** siz **M₃**
1699: olanlarıñ: olanlaruñ **M₃** // külli: küllü **M₃** / ḥāl: ān **M₃**
1700: ki: **-M₁** / Nīşabur'ide: Nīsābūr'ide **M₁** // kerāmet: kerāmāt **M₂, A** / aʿmāl: ʿamāl **M₁;** etvāl **M₃**
1701: anuñ: anıñ **M₂** / ki: **-M₃,** / tezvīci: tezvīce **M₂, A;** tezevvüc hem **M₃** // bunuñ: bunıñ **M₂** / yoġ-idi: bunda **M₃** / bunda: yoḳ idi **M₃;** bunuñ **A** / héç: bir **M₂**
1702: // ʿitāb: ʿiṭāb **M₂** / ʿıyāl: ʿayāl **M₁, M₃, A**
1703: k: ki Ḥaḳ'ıñ **M₁** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M₃** / tezvīc: zivāc **M₁, A;** zīrā **M₃** // ḳızı: ki ḳız **M₃** / tezevvücden: zivācdan **M₃;** ki zivāc **M₂;** zevācdan **A** / aʿmāl: éy ʿamāl **M₁;** éy aʿmāl **M₂, A**

[521] "şehr-i Nīşābur" tamlaması vezin gereği "şehr-i Nīşabur" şeklinde okunmuştur.

1704 Velākin baba benim néc’édem yoḳdur cihāzım héç
Ki arḳam ḳatı çıplaḳdur beni taʿyīb éder ricāl

1705 Beni pes ḫor görür zevcem bunuñ ile varırsam ben
Daḫı tefżīḥ éder beni faḳīriñ[522] ḳızı dér her ḥāl

1706 Anuñ-çün oluram ibkā anuñ-çün oluram maḥzūn
Cihāz ét baña éy babam ʿadūdan olmayam ḥaccāl

1707 ʿİtāb étdi ḳızına ol ki yā ʿāṣī né dérsiñ sen
Ki ḳorḳ Allāh’dan éy ḳızım ki ḫalḳdan étme istiḥcāl

$M_2$59b **1708** Yarın yevm-i ḳıyāmetde seni ḥisāb éder Allāh
Ḳanı ḳıyāmet azıġıñ déyü Ḥaḳ éder istisʾāl

1704: baba: yā baba **M_1, A;** éy benim babam **M_3** / néc’édem: néc’édeyim **M_2, A;** néc’édegim **M_3** / yoḳdur: ki yoḳdur **A** / cihāzım: çegizim **A** / yoḳdur cihāzım héç: cihāzım yoḳ **M_3** // taʿyīb: taʿyib **M_3, A** / ricāl: erhāl **M_1, M_3;** ircāl **A**
1705: beni pes: ki beni **M_3** / zevcem: zevcim **M_1, A** / bunuñ ile: bunuñla **M_1;** bu ḥāl ile **M_3** // tefżīḥ: tevżīḥ **M_2** / faḳīriñ: behey ḫizān **M_1;** ḳızıl ḳızı **M_2, A;** hey eşek **M_3** / dér: dér baña **M_3** / her ḥāl: aḳrabāl **M_1, M_2, A**
1706: anuñ-çün: anıñ-çün **M_1, M_2, M_3** / oluram: éderem **M_3** / ibkā: bāki **M_1;** ebkā **M_3** / anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, M_3** // cihāz: cehīz **M_1** / ʿadūdan: ʿadūlar **M_3** / olmayam: olalar **M_3**
1707: ʿaṣī: ʿāṣīyā **M_2** / né dérsiñ: né déñ **M_1, M_2;** né déñ pes **A**
1708: seni: **-A;** saña **M_2** // ḳıyāmet: āḫiret **M_3** / éder: éder ki **M_3** / istisʾāl: suʾāl **M_3;** istiʾāl **A**

[522] “faḳīriñ” kelimesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.

$M_1$68a

1709 Démezsiñiz néce olur benim ḥālim ḳıyāmetde
Ki rüsvāy éde Ḥaḳ beni ki beyne'l-ḫālḳı bi'l-su'āl

$M_3$58b, A59b

1710 Bu kez dédi ḳızına ol ki ḳızım néce éderim
Bilürsiñ bende yoḳdur māl saña cehīz édem fī'l-ḥāl

1711 Dédi ol ḳız babasına faḳīr iseñ sen éy baba
Ġanīdür Tañrı Teʿālā ki andan iste biraz māl

1712 Neʿam dédi ḳızına ol ki isteyelüm Allāh'dan
Eger vérirse éy ḳızım véreyim ben saña emvāl

1713 Ki vaḳtā kim géce oldı ki cümle ḫalḳ uyudılar
Evinden çıḳdı ol zāhid ki oldı mescide iḏḫāl

1714 İki rekʿat namāz ḳıldı münācāt étdi Rabb'ine
Dédi yā Rabbi bu sāʿat baña vér sen biraz emvāl

1709: démezsiñiz: démezsiñ **M_2, A;** démezsin ki **M_3** // benim ḥālim: ḥālim benim **M_3** / ki: **-M_2** / beyne'l-ḫālḳı bi'l-su'āl: beyne'l-ḫāliḳ **M_1; M_1** beyne'l-ḫāliḳ ve'l-su'āl **M_3**
1710: ol ki: ol daḫı **M_3;** ki éy **A** / néce éderim: néc'édeyim **M_2, A;** néce édeyim **M_3,** // cehīz édem: édem cehīz **M_3**
1711: faḳīr iseñ: faḳīrsiñ sen **M_1;** faḳīrisiñ **A**
1712: // ben saña: saña da ben **M_1;** saña ben **A**
1713: uyudılar: uyıdılar **M_1** // ki oldu: daḫı **M_3**
1714: // sāʿat: sāʿatde **M_3** / vér sen: véresin **A** / emvāl: māl **A**

1715 Bu kez bir ṣada[523] gelmedi Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından
Ġażaba geldi pes zāhid éşit né söyler ol aḳvāl
1716 Ki bir daḫı dédi Ḥaḳḳ'a eger sen baña éy Bārī
Ki vérmezsiñ bu sāʿat māl ḫazīneñden baña fī'l-ḥāl
1717 Vururam ben ʿaṣā-y-ile ḳırarım cümle ḳandīliñ
Ateşe[524] vuram eviñi yaḳarım eviñi fi'l-ḥāl
1718 Daḫı yaḳamı yırtarım ki nefsimi helāk édem
Ḳabūl étmez iseñ daʿvetimi vérmez iseñ emvāl
1719 Ki bundan ṣoñra mescidiñ ṭamı yarıldı üstünden
Ẕeheb fıḍḍa yarı altun yarı aḳçe ile īṣāl
1720 Etekin ṭutu vérdi ol ḳaçan eteki dolunca
Dédi yéter ki yā Rabbi ki étdiñ niʿmeti īṣāl

1715: bu kez bir: ki héç **M₃**
1716: éy Bārī: yā Rab **M₃** // vérmezsiñ: vérmezseñ **M₁, M₂;** véresin **M₃**
1717: vururam: vuram **M₁;** ururam **M₃** / ʿaṣā-y-ile: ʿaṣā ile **M₂;** ʿaṣām **M₃** / ḳırarım: ḳıraram **M₁, A** // vuram: vururam **M₂, A;** vurıram **M₃** / eviñi: eviñ **M₂, A;** daḫı camīñi **M₃** / yaḳarım: yaḳaram **M₂;** yıḳaram **A** / eviñi: -**M₃;** evīñ **A**
1718: yırtarım: yırtaram **M₁, M₂, A** // étmez iseñ: étmezseñ **M₃** / daʿvetimi: duʿāmı daḫı **M₃**
1719: ṭamı: ṭamu **M₂** // ile: yuḳarudan éyledi **M₁;** daḫı **M₃** / īṣāl: esyāl **M₁, M₂;** isyāl **A**
1720: ṭutu vérdi: dutı vérdi **M₁;** tutu vérdi **A** / ḳaçan: tamām **M₃** / dolunca: ṭolunca **M₂;** ṭolınca **M₃** // yéter ki: ki yéter **M₂** / étdiñ: étdüñ **M₃,** / niʿmeti: niʿmete **M₂, A**

[523] "ṣadā" kelimesi vezin gereği "ṣada" şeklinde okunmuştur.
[524] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

1721 Ki furṣat géçse şimdiki zamān ḫalḳınıñ eline
Ki dolsa dünya[525] mālıyla démez yéter ki ol baḫḫāl

$M_1$68b 1722 Ki şeyḫ götürdi ẕeylilen ḳapuya geldi mescidiñ
Ḫurūc étmek murād étdi ki ol ṣāḥib-i ẕü'l-kemāl

$M_2$60a 1723 Bu kez mescid bucaġından ki bir ādem çıḳa geldi
Yapışdı ẕeyline anuñ dédi ʿöşrü benimdür māl

1724 Ki şeyḫe dédi ol kimse ḥaṣādı dérdiñ éy şeyḫī
Çıḳar ʿöşrüni sen anuñ getür vér baña bī-cidāl

$M_3$59a, A60a 1725 Duʿā toḫumu sendense amīn[526] ṣuyunı ben vérdim
Seniñle müşterek olduḳ ki fikr ét anı sen bī-ḳāl

1726 Bu kez nışfını ol mālik amīn[527] déyene vérdi ol
Ki eksik vérmedi aña berāber étdiler ibẕāl

1721: furṣat: furṣad **M_1** / géçse: gétse **M_1, M_3, A** / zamān: **-M_1** / ḫalḳınıñ: ḫalḳıñ **M_1;** ḫalḳınuñ **M_3** // dolsa: ṭolsa **M_3** / baḫḫāl: şencāl **M_3**
1722: ki: **-M_1** / götürdi: getürdi **M_2, M_3** / ẕeylilen: ẕīlīlen **M_2;** etek-ile **M_3**
1723: ādem: ādem ki **M_2** // ʿöşrü: ʿöşri **M_2, M_3, A**
1724: ol kimse ḥaṣādı derdiñ éy şeyḫī: aña néçün vérem saña ki éy kişi **M_3** / şeyḫī: şeyḫ **M_1, A** // ʿöşrüni: öşrini **M_1, M_2, M_3** / anuñ: anıñ **M_1, M_2** / getür vér: getürü vér **M_2**
1725: sendense: senden ise **M_3** / toḫumu: **-M_3;** toḫumı **M_1, M_2** / ṣuyunı: daḫı **M_3** / ben: benden-durur **M_3** / vérdim: vérdüm **M_2, A;** éy şeyḫ **M_3** // seniñle: senüñle **M_1, M_3, A** / olduḳ ki: oldı **M_3** / bī-ḳāl: bī-cidāl **M_2**
1726: nışfını: ḳaṣfını **M_1** / nışfını ol mālik amīn déyene vérdi ol: nışfın aña vérdi daḫı hem şeyḫi bil **M_3** // ibẕāl: ebzāl **M_3;** ibzāl **A**

[525] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[526] "āmīn" kelimesi vezin gereği "amīn" şeklinde okunmuştur.
[527] "āmīn" kelimesi vezin gereği "amīn" şeklinde okunmuştur.

1727 Ki ol faḳīr aña dédi néçün edebi terk étdiñ
Néçün bu sözi söylediñ edebden étdiñ iʿtizāl
1728 Dédiñ Allāh'a éy kişi seniñ eviñi yaḳarım
Ḳırarım ḳandiliñ[528] beytiñ ḫarāb éylerem iḥticāl
1729 Cevāb vérdi aña sā'il belī böyle duʿā étdim
Zirā[529] ʿahd étdim anuñla ki emrin ṭutmaġa her ḥāl
1730 Ki ʿahd étdim ben anuñla ki ben ġayrıya ṭapmayam
Ki ġayrıdan ṭaleb étmem ḳamu ḥācetlerim her ḥāl
1731 Bu deñlü żaʿifimle[530] ben ki redd étmedim emrini
Daḫı ben ʿahdime ṭurdum ki ṭutdum emrini her ḥāl
1732 Ki ol Ḳahhār-ı ʿālemdür ki ol Cebbār-ı ʿālemdür
Ki ol cümleden aḳvādur ki oldur ṣāḥibü'l-eclāl

1727: edebi: anı **M₃** // söylediñ: söyledüñ **M₃** / iʿtizāl: iʿtizār **A**
1728: seniñ: senüñ **M₃** / eviñi: beytiñi **M₃** / yaḳarım: yıḳaram **M₁, A** // ḳırarım: ḳıraram **M₁, A** / ḳandiliñ: ḳāndili **M₃** / éylerem: éderem **M₃**
1729: étdim: étdüm **M₁, M₂, A** // étdim: étdüm **M₂, A**
1730: étdim: étdüm **M₂, A** / anuñla: anıñla **M₂** / ġayrıya: ġayra **M₃**
1731: żaʿīfimle ben: żaʿīfim bile ben **M₁;** ben żaʿīfimle **M₃** / redd étmedim emrini: ben étmedim emrini redd **M₃** // ṭurdum: ʿahdimde **M₃** / ʿahdime: ʿahdim **M₁;** ṭurdım **M₃** / ṭutdum: ṭutdım **M₃**
1732: Ḳahhār-ı: Ḳahhār-u **M₃** / Cebbār-ı: Cebbār-u **M₃** // ol: oldur **M₁** / aḳvādur: aḳvā **M₃** / ṣāḥibü'l: ṣāḥibi'l **M₁**

[528] "ḳandīl" kelimesi vezin gereği "ḳandil" şeklinde okunmuştur.
[529] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.
[530] "żaʿīf" kelimesi vezin gereği "żaʿif" şeklinde okunmuştur.

1733 Eger ol vérmeye-y-idi ki ben istedigim şeyden
Yıḳardım evini anuñ ḳırardım ḳandilin[531] fī'l-ḥāl
1734 Faḳīr bu şeyḫe dédi kim ki sen ḳorḳmañ mı Allāh'dan
Bu sözi söylediñ Ḥaḳḳ'a ḥayāsızlıḳ édüp eṣḳāl
$M_1$69a 1735 Dédi ki şeyḫ baña ol ki nar-ı ʿışḳı[532] demi étdi
Daḫı ḳalbime vérdi ol ḥicāret heybetin īṣāl
1736 Ḫarāb étdi benim ṣavmaʿı ol evvel kelām-ile
Dédi *ḳū enfüseküm ve ehlīküm nāran*[533] édüp irsāl
1737 Ki benden istedi bir ḳalb ki ben ḳalbim aña vérdim
Ki iʿṭā éyledim aña ḳamu istedigin her ḥāl
$M_2$60b 1738 Bu deñlü ḳudret-ile ol duʿāmı redd éde-y-idi
Ḫarāb olurdı ḳalbim bil yıḳılırdı ḳamu ben aʿmāl

1733: ol: ol daḫı **M_3** / vérmeye-y-idi: vérmeyedi **M_3, A** / ben: benüm **M_3** / şeyden: şeyi **M_3**
1734: bu: hem **M_3** / ḳorḳmañ mı: ḳorḳmamıñ **M_1, A;** ḳorḳmazsıñ **M_3** // söylediñ: söyledüñ **M_3** / eṣḳāl: īḳāl **M_1, M_2, A**
1735: dédi ki: şeyḫ **M_2;** ki şeyḫ **M_3, A** / şeyḫ: dédi **M_2, M_3, A** / ol ki: ol ki ki **M_2;** ol kim **M_3** / ʿışḳı: ʿışḳ **M_2;** ʿışḳım **M_3** // vérdi: urdı **M_3, A** / ḥicāret: ḥicārāt **M_2**
1736: benim: beni **M_2;** daḫı benim **M_3;** benüm **A** / ṣavmaʿı: ṣavatım **M_1;** ṣumaġı **M_3** / ol evvel: evvel **M_2, A;** ol **M_3**
1737: ben ḳalbim: ḳalbim ben **M**/ aña: baña **M_3** / vérdim: vérdüm **A** // éyledim: éyledüm **A**
1738: ḳudret-ile: ḳudretim ile **M_2, A** / ol: **-A** / éde-y-idi: éde-y-idi ol **M_3** // ḳalbim: hem ḳalbim **M_3** / yıḳılırdı: yıḳardı **M_1;** ḳılardı **A** / aʿmāl: ben aʿmāl **M_1**

[531] "ḳandīl" kelimesi vezin gereği "ḳandil" şeklinde okunmuştur.
[532] "nār-ı ʿışḳ" tamlaması vezin gereği "nar-ı ʿışḳ" şeklinde okunmuştur.
[533] Bu kısmı **Tahrīm Sūresi 6.** ayetinin bir kısmıdır. **Anlamı**: …. Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. …

1739 Ki īmān ḳandili[534] ṣınır ki ḳalbim yıḳılacaġız
Ki iʿtiḳād aġacı yıḳılırdı ḳalbden istiʿṭāl

$M_3$59b, A60b 1740 Faḳīr bu şeyḫe dédi kim néden érdiñ bu ikrāma
Ki şeyḫ dédi eyā miskīn eger ister iseñ iclāl[535]

1741 Ki nāʾil olayım dérseñ bu kerāmete éy kişi
Ki öldür nefsiñi sen de her işde éyle istiḥlāl

1742 Hevādan géç géce gündüz Huʾya[536] mülāzemet éyle
Géce gündüz Hu-y-ile[537] ol éder hevesini istifżāl

1743 Ki ṭaşra gétme emrinden o da ṭuta seniñ emriñ
Diliñden ḳoma Mevlāʾyı seni de ol éde ifḍāl

1744 ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā müʾmin
Gel imdi éylegil iḫlāṣ ʿibādetde ḳamu aʿmāl

1739: ṣınır: ṣınardı **M_1, A;** daḫı **M_3** / ḳalbim: ḳalbüm **M_1** / yıḳılacaġız: yıḳılıcaġaz **M_1**, **M_2, A** // aġacı: aġacı daḫı **M_3** / yıḳılırdı: yıḳıldı **M_3** / istiʿṭāl: istiḳāl **M_3**

1740: // iclāl: iḥlāl **M_1;** eclāl **M_2, A**

1741: nāʾil: ḳāʾil **M_1** / kerāmete: kerāmāt **M_1;** kerāmāta **A** / éy: sen éy **M_3** // éyle: éyle sen **M_3** / istiḥlāl: iclāl **M_3**

1742: Huʾya: hevā **M_2, A;** hevāya **M_3** / mülāzemet: mülāzimet **M_1, M_2, A** / éyle: éyleme **M_3** // Hu-y-ile: hevā-y-ile **M_2, A;** hevā seni **M_3** / ol: -**M_2;** daḫı **M_3** / hevesini: Ḥū seni **M_2;** ki **M_3;** hüvesini **A**

1743: ṭaşra: ṭaşraya **M_2**

1744: aldıñ mı: alduñ mı **M_1**

[534] "ḳandīl" kelimesi vezin gereği "ḳandil" şeklinde okunmuştur.

[535] Bu mısra **M_3** nüshasında şöyledir: Ki öldür nefsiñi sen de her işde éyle sen iḥlāl

[536] "Hū" kelimesi vezin gereği "Hu" şeklinde okunmuştur.

[537] "Hū" kelimesi vezin gereği "Hu" şeklinde okunmuştur.

1745 Eliñde yoḳ evāmir hem maḥārimden tecennüb yoḳ
Gine el açañ Allāh'a ḥayāsızlıḳdur éy se'āl[538]

[539]Der-beyān-ı ḥüsnü'l-ḫalḳı li ḳavlühü ʿaleyhi's-selām "Ḥasinū aḫlāḳıküm teʿāmalu'n-nāṣ miṣlü meʿāmilī"[540]

1746 Elā éy mü'min-i kāmil kemāletden édem iʿlām
Ol aʿlā seyyidiñ sözün saña gel édeyim iʿlām

M_1 69b **1747** Eger ister iseñ cennet ṭaleb ḳılar iseñ dīẕār
Ki ḫulḳuñı ḥasen éyle odur iş fiʿl-i istikrām

1748 Eger Ḥaḳḳ'ıñ rıżāsını ararsañ dünyada[541] kişi
Ki tezyīn éyle ẕātıñı muṭahhar ḳıl mine'l-āṣām

1745: evāmir: evāmīr M_1; vāmiriñ M_3 // el: ol **A** / se'āl: su''āl M_2
1746: // seyyidiñ: seyyidüñ M_3 / sözün: sözin M_1, M_2, M_3 / édeyim: édem M_1
1747: eger: -M_2 / cennet: cenneti M_2 / ḳılar iseñ: ḳıl sende M_3 / dīẕār: dīẕārı M_3 // ḫulḳūñı ḥasen: maḥlūḳı ḥasen M_1; ḥüsn-i ḫulḳ M_3; ḥulḳı ḥasen **A** / éyle: ile M_3 / iş: ol M_1; uş M_2 / fiʿl-i istikrām: faʿl-i istikrār M_1; faʿl-i istikrām M_2, **A**
1748: kişi: éy kişi M_3, // ki: -M_3 / tezyin éyle: tezeyyin ile M_1; tezeyyün éyle M_3, **A**

[538] Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Ḥayāsızlıḳdan éy sā'il gine açar Allāh'a ḳāmu aʿmāl
[539] Bu başlık M_2 nüshasından alınmıştır. Başlık, M_1 nüshasında *Der-beyān-ı ḥüsnü'l-ḫalḳı li ḳavlühü ʿaleyhi ḥasinū aḫlāḳıküm teʿāmalu'n-nās miṣlü meʿāmilī ṣıdḳı Resūlullāḥ;* M_3 nüshasında *ḥüsnü'l-ḫalḳı li ḳavlühü ʿaleyhi's-selām ḥasbū'l-alāḳıküm teʿāmalu'n-nās se'ele meʿāmilü'n-nās ṣıdḳı Resūlullāḥ;* **A** nüshasında *Der-beyān-ı ḥüsnü'l-ḫulḳı li ḳavlühü ʿaleyhi's-selām ḥassinū aḫlāḳuküm teʿāmalu'n-nās miṣlī menā miṣlī ṣadeḳa Resūlullāḥ ve ṣadeḳa Ḥabībullāh* şeklindedir.
[540] Resulullah şöyle buyurmuştur: İnsanlara güzel ahlakla muamele ediniz.
[541] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

1749 Ki ḫalḳa lüṭf-ile söyle ola cümlesi ḳardaşıñ
Ki ḥilm éyle sögerlerse ki ṣabr ét éyleme iştām

1750 Büyükleri ola babañ ki ét her yérde sen taʿẓīm
Ki gençleri göricek sen ki bunlara da ḳıl ikrām

1751 Büyükleriñ ṣevābı çoḳ déyü ét anlara ʿizzet
Ki gençleriñ günāhı az déyü édesin iḥtirām

M_2 61a 1752 Ki her maḫlūḳa éylik ét kötülükden firār éyle
Ki ḫayru'n-nās olasıñ sen édeler saña da ikrām

A61a 1753 Ki ġayẓıñı keẓīm éyle ki ẓulm édene iḥsān ét
Ki nūr-ile ṭola ḳalbiñ daḫı īmān-ile İslām

1749: söyle ola: söyleye o **A** // ki: daḫı **M_3** / ḥilm éyle: ḥalim ile **M_2;** ḥilm-ile **M_3, A** / sögerlerse: sögerler **M_2;** söyle sen **M_3** / ét: éyle **M_3** / iştām: eṣtām **M_1, A;** āṣām **M_3**
1750: babañ: yabañ **M_2** / her: sen **M_3** / sen: **-M_3** // gençleri: gicenleri **M_2** / göricek sen: göricegez **M_2** / bunlara da: bunlarda **A**
1751: büyükleriñ: büyük **M_2** / ṣevābı: ṣevāb **M_2** / ét anlara: anları **M_1;** anlara **M_2;** anlara ét **M_3** / ʿizzet: taʿẓīm **M_1;** ʿizzeti **M_3**
1752: maḫlūḳa: maḫlūḳāta **M_1** // ḫayru'n: ḫayrı'n **M_1** / olasın: ola **M_3** / sen: saña **M_3** / saña da: sañadur **A**
1753: ki: sen **M_3** / ki: **-M_3** / ẓulm: ẓulim **M_1;** éylik **M_3;** ẓulüm **A**

$M_3$60a

1754 Ki Nevvās ibni Semmāk ol[542] su’āl étdim Muḥammed’e
Ki bir nédir bu dünyāda daḫı bunda nédir āṣām

1755 Cihān faḫrı né buyurdı ki éylik dünyada[543] kişi
Ki ḥüsn-i ḫulḳ éde ḫalḳa dédi ol seyyidü’l-enām

1756 Günāh nédür bu dünyāda ki bir şey’ gele ṣadrıña
Aña muṭṭalı‘ olsalar gire göre ḳamu enām

1757 Ki ya‘nī né démekdir kim ki bir şey’ gelse göñlüñe
Ki uydı ḫaṣmıña ġażab bunı def‘ édüp ol seyyām

1758 Ki éylik éyle kemlige budur ér kişiniñ işi
Kötülüge kötülük bil budur nā-merd işi āṣām

1754: Nevvās ibni Semmāk ol: Nevvāsī bin Semmāk M_1; Nevsi ibni Süleymān’dan M_3; Nevvāsī ibni ol Semmek **A** / étdim: édem M_2, **A** // bu: -M_1 / nédir: nédür M_1, M_2, **A**
1755: // seyyidü’l: seyyidi’l M_2, **A**
1756: // enām: i‘lām M_3
1757: né: -**A** / démekdir: démekdür M_2, M_3 / gelse: gele M_1 / göñlüñe: göñliñe M_1, M_3 // ki uydı: uydı M_1; uyupdı M_2, **A** / bunı: bu M_2 / def‘: defi‘ M_1, M_3 / seyyām: şām M_3
1758: ki: -M_2 / kemlige: kötülige M_2, **A** / kişiniñ: kişi M_3 / işi: işleri M_3 // kötülüge: kötülige M_2, M_3, **A** / kötülük: kötülik M_2; kötü étme M_3 / bil: -M_2, -M_3 / nā-merd: nevmerd M_1; nemerd M_2; nevmer **A**

[542] “Nevvās ibni ol Semmāk” kısmı “Nevvās ibni Semmāk ol” şeklinde düzeltilmiştir.
[543] “dünyā” kelimesi vezin gereği “dünya” şeklinde okunmuştur.

1759 O cevher maʿdeni Aḥmed ki bir cevher édüp īrād
Dédi yevm-i ḳıyāmetde éde ḫulḳ ṣāḥibi iḳdām

M$_1$70a 1760 Ki bir şeyʾ éylemez ṣaḳīl yarın yevm-i ḳıyāmetde
ʿAmeller vezn olacaġız ki ḥüsn-i ḫulḳ éde iḳdām

1761 Ki ḥüsn-i ḫulḳ aġır gele ki müʾminler mīzānında
Ki mīzān ḳaḳmaya yérden ki olmadıḳça iẕn-i ʿām

1762 Ki buġż éder Teʿālallāh fuḥuş söyleyen ādeme
Daḫı buġż éde şol kese kötü sözler éde kelām

1763 Nisā sulṭānı ʿĀʾişe né buyurdı anı ḥıfẓ ét
Dédi dédi Resūlullāh naṣīḥatdur saña iʿẓām

1764 Ki kimdür kāmil-i īmān ki müʾminleriñ içinde
Ki ḥüsn-i ḫulḳ édenlerdür daḫı lüṭf işidür eyyām

1759: // ḫulḳ: ḫalḳ **M$_2$, M$_3$** / iḳdām: aḳdām **M$_2$**

1760: éylemez: éylese **M$_1$;** olmaya **M$_3$** // vezn olacaġız: vezin olucaġaz **M$_1$, M$_2$;** vezn olunca hem **M$_3$** / ḫulḳ: ḫalḳ **M$_2$** / iḳdām: aḳdām **M$_2$**

1761: ḫulḳ: ḫulḳa **M$_1$;** ḫalḳ **M$_2$;** ḫulḳı **A** / aġır: emir **M$_1$** / mīzānında: menzilinde hem **M$_3$** // ki: **-M$_2$** / ʿām: ḳıyām **M$_2$, A**

1762: // éde: éder **M$_1$, M$_2$;** éderse **M$_3$** / şol: **-M$_3$** / kese: ki **M$_2$** kimseye **M$_3$** / kötü: köti **M$_1$, M$_2$, A**

1763: nisā: nisālar **M$_1$, M$_2$, A** / ʿĀʾīşe: ʿAyişe **M$_1$;** ʿAyşe **A** // dédi dédi: dédi **M$_2$;** dédi dérdi **M$_3$** / iʿẓām: aʿẓām **M$_2$**

1764: kāmil-i: kāmiliʾl **M$_1$, M$_2$, A** // ḫulḳ: ḫalḳ **M$_2$** / lüṭf işidür: lüṭıf işidür **M$_1$;** lüṭf isteyen **M$_2$;** lüṭuf işidür **A** / eyyām: enām **A**

1765 Ebū’d-Derdā ḫaber vérdi éşitdim ben Resūlullāh
Né buyurdı gör ol sulṭān ki nūr-ı femden istiʿlām
1766 Ḳıyāmet güni olduḳda ki vaż‘ olur terāziye
Ki ḥüsn-i ḫulḳ ile saḫā ikisi vaż‘ ola aʿẓām
$M_2$61b 1767 Ki ḫalḳ étdigi vaḳitde ki evvel īmanı[544] Allāh
Ki ḳuvvet vérdi īmāna ki ḥüsn-i ḫulḳ éde ʿAllām
1768 Daḫı saḫāyide bile ki ḳuvvet vérdi īmāna
Anuñ-çün bu iki kişi oda yanmaz olur seyyām
$M_3$60b, A61b 1769 Ki küfri ḫalḳ édecegiz ki ol Allāh’a söyledi
Baña ḳuvvet vér éy Allāh ki buḫl u sūʾ-i ḫulḳ bezzām

1765: éşitdim: éşiddüm **M_1, A;** Resūlullāh’dan **M_3** / ben Resūlullāh: éşitdim **M_3;** Resūlullāh’dan **A** // ki: **-M_1** / femden: ḥamdan **M_3** / istiʿlām: istiʿdām **M_2, A;** ol sulṭān **M_3**
1766: vaż‘: vażı‘ **M_1** / olur: ola **M_2** / terāziye: terāzūye **M_2, M_3;** terzüye **A** // ḫulḳ ile: ḫulḳ ola **M_2;** ḫulḳla **M_3;** ḫulḳ éde **A** / vaż‘: vażı‘ **M_1** / aʿẓām: niẓām **M_3;** iʿẓām **A**
1767: ḫalḳ: ḫulḳ **M_1, M_2, A /** étdigi étdügi **A, M_3** / īmanı: īmānı hem **M_3,** // éde: ile **M_1, M_3** / ʿallām: ʿiẓām **M_3**
1768: daḫı: ki daḫı **M_1** / seḫāyide: seḫā ile **M_3;** seḫāyede **A** / ki: **-M_1, -A** / īmāna: īmān **A** // anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, M_3**
1769: küfri: küfür **M_2, A** / ḫalḳ: ḫulḳ **M_1, M_2, A** / édecegiz: édicegez **M_1, M_2, A** / ol: -**M_1,** / Allāh’a: Allāh **M_1, M_2** // éy Allāh: imdi sen **M_3** / buḫl u: buḫul u **M_1, A;** buḫlı **M_3** / ḫulḳ: ḫalḳ **M_3** / bezzām: bezām **M_1;** beyām **M_3**

[544] “īmān” kelimesi vezin gereği “īman” şeklinde okunmuştur.

1770 Ki Ḥayāt-ı Ḳulūb içinde yazmışdur bu aḫbārı
Velī biz éyledik icmāl ki tafṣīline ét iḳdām
1771 İki ḳısım-durur aḫlāḳ biri meẕmūm biri maḥsūn
Ki aḥsen-i beyān étdik édelüm meẕmumı[545] iʿlām

[546]Der- beyān-ı aḫlāk-ı ẕemīmeti ve hüve ʿalā mā naḳalehü ṣāḥibü'ṭ-ṭārīkati [547]

M₁70b 1772 Şürūʿ édelüm icmālen kötü ḫūyı olanlara
Alam deryā-yı ʿummāndan édem bir ḳaṭreyi iʿlām
1773 Ki sū'-i ḫulḳ olanları ḳatı pek köti ḳavimdir
Ki şirretlikde nihāyet bulupdur étdiler icrām
1774 Kötü ḫūy şol fiʿildür kim déyem ṣāḥiblerin saña
Gel éy müʾmin bu gürūhdan çıḳarġıl nefsiñi ibrām

1770: ki: -M_3 / yazmışdır: yazmışdur M_1, M_3, A / içinde: içindeki M_3, A // biz: yaz M_2 / éyledik: éyledi M_2 / icmāl: icmāli M_2 / iḳdām: itmām M_3
1771: iki: ki iki M_1 // meẕmumı: meẕmūm M_2
1772: icmālen: icmālā M_1, M_2, M_3 / kötü: köti M_1, M_2, M_3 // ḳaṭreyi: ḳaṭre M_1
1773: sū'-i: sū'ü'l M_2, A / olanları: olanlar M_1, A; olanlara M_2, / köti: -A / ḳavimdir: ḳavimdür M_1, M_2 // icrām: ecrām M_1, A
1774: kötü: köti M_1, M_2, M_3 / fiʿildür: feʿaldür M_2; fiʿaldür M_3 / kim: ki M_3 // éy: -M_2 / çıḳarġıl: çıḳar ḳıl M_1 / ibrām: ārām M_3

[545] "meẕmūm" kelimesi vezin gereği "meẕmum" şeklinde okunmuştur.
[546] Bu başlık M_2 nüshasından alınmıştır. Başlık M_1 nüshasında *Der-beyān-ı aḫlāk-ı ẕemīmeti ve hüve ʿalā naḳa […] ṣāḥibü'ṭ-ṭārīkati […]*; M_3 nüshasında *Aḫlāk-ı ẕemīmeti ve heẕā naḳaleti ṣāḥibü'ṭ-ṭārīkati*; A nüshasında ise *Der-beyān-ı aḫlāk-ı ẕemīmeti ve hüve ʿalā naḳlihi ṣāḥibü'ṭ-ṭārīkati sünnetin* şeklindedir.
[547] Kötü ahlak ve onu nakleden tarikat sahipleri hakkında açıklamalar.

1775 Diline né gelürse ol tekellüm éder ol söger
Küfür söyler fısıḳ söyler éder mü’minlere iştām
1776 Diliñ āfātı né ise tekellüm éder ol düpdüz
Daḫı göz āfatın[548] işler ḳulaḳ ayaḳ éder iḳdām
1777 Faḳīrleri göricek ol çevirir yüzün anlardan
Bu sū’-i ḫulḳdur éy kişi bu éder dīniñi iʿlām
1778 Seni incitse bir kimse olursañ sen aña ġażbān
Muḥārebe édersiñ sen anuñla ol zamān ḫışām
1779 Bu daḫı sū’-i ḫulḳdandur bunı da terk éde gör sen
Bu şeyṭān fiʿlidir kişi bunı kendinden ét iʿdām[549]
1780 Ki incitse seni ḥayvān ṭarīḳde yāḫūd ġayrıda
Anı ḍarb éyleme zinhār çekersiñ żarrını éy ḥām
M262a 1781 ʿAdetinden[550] ziyāde anı ki ḍarb éyleseñ yolda
Ḳıyāmetde saña andan su’āl étse gerek ʿAllām

1775: ol: anı **M3** // mü’minlere: mü’minleri **M1, A** / iştām: eştām **M2;** şitām **M3**
1776: éder: **M2** / düpdüz: söyler **M3** // āfatın: āfetin: **M1, M2** / ayaḳ: **-A** / iḳdām: aḳdam **M2**
1777: ol: -**M2** / yüzün: yüzin **A** // bu éder: dīniñi **M1, M2, A** / dīniñi: bu éder **M1, M2** / iʿlām: iḥlām **M1;** iʿdām **M3**
1778: seni: ki **M1, A** / incitse: incidse **M2;** incidse ki **A** / kimse: ādem **M2, A;** kişi **M3** / olursañ: olursıñ **M2, M3, A** / sen: -**A** / gażbān: ġabżān **M1;** ġażab **M3** // anuñla: anuñda **M1;** anuñ-ile **A** / ḫışām: ḫaṣṣām **M1, M2;** ḫussām **A**
1779: bu: o **M1** // fiʿlidir: faʿlidür **M2, A** / iʿdām: iʿlām **M2, A**
1780: -**M1** / incitse: incidse **M3** / seni: bir **M3** / yāḫūd: yā **M3** / ġayrıda: ṭurdıġında **M3** // éy ḥām: encām **M3**
1781: ʿadetinden: daḫı ḥaddından **M3** / ki: -**M1, -M3** / éyleseñ: étse-y-idiñ **M1;** étseydiñ **M2**

[548] “āfāt” kelimesi vezin gereği “āfat” şeklinde okunmuştur.
[549] **M1** nüshasında **1779.** beyit ile **1780.** beyitin ikinci mısraları karışmıştır.
[550] “ādet” kelimesi vezin gereği “adet” şeklinde okunmuştur.

1782 Ki ḥayvān ḥaḳḳı pek güçdür dili yoḳ söyleyeñ aña
Né mümkindür ḥelālleşmaḳ hemān ki étmek istiḫdām

M₃61a 1783 Bu daḫı sū'-i ḫulḳdandır ki ḥayvāna sögüp vurmaḳ
Ki ẓulm étmiş olursıñ sen ki olduñ sen mine'ẕ-ẓallām

A62a 1784 Ki ve'l-ḥāṣıl saña déyem ki ḥüsn-i ḫulḳ nédür bunda
Seni ḍarb étseler füssāḳ aña ḥüzn étme hem aʿlām

M₁71a 1785 Ḫaberde vārid olmışdur ki Allāh'ıñ resūli Nūḥ
Éderdi kāfiri daʿvet ki Ḥaḳḳ'ıñ emrine iḳdām

1786 Ki cemʿ olurdı kāfirler vururlardı ḳafāsına
Aḳardı ḳan ḳafāsından ki incitmezdi ẕī-aḥlām

1787 Gine géderdi ol server gine söylerdi bunlara
Geliñ Tañrı'nıñ emrine eyā şirār eyā ẓallām

1788 Ki her gün daʿvet éderdi geliñ dīne eyā küffār
Belā gelür size elbet oluñ āgāh eyā ẓallām

1782: // ki: -**M₁**
1783: ḫulḳdandır: ḫulḳdandur **M₂, M₃, A** / ki: **M₃** / ḥayvāna: ḥayvānı **M₃** / vurmaḳ: urmaḳ **M₃** // olursuñ: olursıñ **M₁, M₂, M₃** / sen: sen ki **M₁** / mine´ẕ-ẓallām: mine´ẕ-ẓullām **M₁, M₂, A**
1784: bunda: bundan **M₁** // étseler: étse de **M₁** / aʿlām: aʿmām **M₁, M₃;** aʿmāl **A**
1785: olmışdur: oldı kim **M₂, A** // daʿvet: daʿvāt **M₂** / Ḥaḳḳ'ıñ: Ḥaḳ'ı **M₁, M₂, A** / iḳdām: aḳdām **M₂**
1786: cemʿ olurdı: cemīʿ olurdı **M₂;** kāfirler **M₃** / kāfirler: cemʿ olurlardı **M₃** / vururlardı: ururlardı **M₃** // ḳan: ḳafāsından **A** / ḳafāsından: ḳan **A** / ẕī-aḥlām: ẕī-ʿinām **M₃**
1787: söylerdi bunlara: anlara söylerdi **M₂** // Tañrı'nıñ: Tañrı'nuñ **M₂, M₃, A** / eyā şirār: ki imtiṣāl édiñ **M₃** / eyā: **- M₃;** veyā **M₁** / ẓallām: ẓulām **M₁;** ẓullām **M₂, A**
1788: daʿvet: dāʿvāt **M₂, A** // ẓallām: ẓullām **M₁, M₂, A**

1789 Ki taʿcīz étdi küffārı bu kez cemʿ oldı küllīsi
Ki ḍarb étdiler ol ḳadar ki oldı ortaya ihdām
1790 Ki yatdı bir iki sāʿat ifāḳat buldı ḳaḳdı ol
Gine anlara sögmedi cıġırdı Ḥaḳḳ'a gel bed-nām
1791 Ḥayātü'l-Ḳulub içinde gelipdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil
Ki bir ḳoca var-idi ḳavm-i Nūḥ'dan pek ḳatı ẕemmām
1792 Anuñ bir oġlı var-idi belīd-idi babasından
Ki oġluna dédi melʿūn éşit benden eyā ġulām
1793 Ki ben īmān getürmedim şu Nūḥ'a sen de getürme
Elinde bir ʿaṣāṣı var idi Nūḥ'a édüp hücūm[551]
1794 Ki Nūḥ'uñ başına vurdı ʿaṣāyı ol kişi melʿūn
Néce kim vurdı başına kemik ẓāhir olup iʿẓām[552]

1789: taʿcīz: taʿciz **M₁** / bu kez: bunı **M₁;** bular **M₃** / oldı: oldılar **M₁, M₂, A** / küllīsi: küffāra **M₁;** küffār: **M₂, A** // ortaya: mertebe **M₂;** ol ḳadar **M₃** / ihdām: ehdām **M₂;** hidām **M₃**
1790: ifāḳat: hem ifāḳat **M₃** / ḳaḳdı ol: ol **M₃** // anlara: sögmedi **M₂;** şınar imāmı **M₃** / sögmedi: anlara **M₂** / gel: ol gel **M₁;** külli **M₃**
1791: Ḥayātü'l-Ḳulub: Ḥayāt-ı Ḳulūb **M₁, M₂, A** / var-idi ḳavm-i Nūḥ'dan: ḳavmi var-idi Nūḥ'dan **M₃** / ẕemmām: tamām **M₂;** zamān **M₃**
1792: belīd-idi: pelīd-idi **M₁;** belī dédi **A** // ki: dédi **M₃** / oġluna: oġlına **M₁;** oġlana **A** / melʿūn: ol melʿūn **M₃** / ġulām: ġullām **M₁, M₂**
1793: getürmedim: getürmedüm **M₂, A** // bir: **-M₃** / var idi: var édüp **M₁;** vardı ki **M₃;** vér idi **A** / Nūḥ'a édüp: Nūḥ'a idi **M₁;** Nūḥ'a […] **M₂,** Nūḥ'a urdı **M₃** / hücūm: hıncām **M₁;** inhidām **M₃**
1794: Nūḥ'uñ: Nūḥ'ıñ **M₁, M₂, M₃** / vurdı: urdı **M₃** // néce kim: néce ki **M₂, A** / kemik: kemük **A**

[551] **M₂** nüshasında "édüp hücūm" kısmı silinmiştir.
[552] **M₂** nüshasında "başına" kelimesinden sonrası silinmiştir. **M₃** nüshasında bu mısra yerine bir alttaki beyitin ikinci mısrası yazmaktadır.

1795 Gine böyle iken dérdi geliñ īmāna éy melʿūn
Ḥaḳ'ıñ dürlü ʿaẕābı var ʿaẕābdan ḳurtuluñ eyyām[553]

$M_2$62b 1796 Ḳabūl étmediler bunlar ki Nūḥ'uñ emri nehyini
Ki tācir oldı ol yérde münācāt étdi bi'l-ʿAllām

1797 Ki sen bilürsiñ éy Bārī bularıñ müstaḥaḳḳın vér
Bular-çün olmadı ıṣlāḥ bulara vér belā iʿẓām

$M_1$71b 1798 Ki defʿ ét bunları yā Rab ki pāk olsun yériñ yüzi
Ki ḳalmasun ḳamu şerri ki maḥv ola ḳamu aṣnām

$M_3$61b, A62b 1799 Ki bundan ṣoñra ol Ḫāliḳ néler éyledi bunlara
Ki vérdi bunlara ṭūfān helāk oldı ḳamu aṣnām

[554]Ḳavlühü Teʿālā "İnne'd-dīne ʿindallāhi'l-İslām"[555]

1800 Gel éy vāriṣ benim déyü ki daʿvā ḳılan ʿāleme
Eger vāriṣ iseñ gerçek uy imdi mūriṣe itmām

1795: // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / ḳurtuluñ: ḳurtıluñ M_1; ḳurtılur M_3 / eyyām: her dām M_3
1796: bunlar: bular M_1, M_3 / Nūḥ'uñ: Nūḥ'ıñ M_1, M_2, M_3 / emri nehyini: emrini nehyin M_1 // ki: -M_1 / tācir: tāciz M_1; tā A / bi'l-ʿAllām: her dām M_3
1797: éy Bārī: éy yā Rab M_3 / bularıñ: bular M_1, M_2 // iʿẓām: ʿiẓām M_1, M_3; aʿẓām M_2
1798: bunları: buları M_2, M_3 / olsun: -M_1 // şerri: şurrār M_3 / maḥv: maḥıv M_1, M_3 / ola: olsun M_3
1799: // aṣnām: bed-nām M_1, M_3, A
1800: gel éy: gel M_1; ki gel A / benim: benem M_1, M_2, M_3 / ki: -M_1; ol M_2, A / ʿāleme: ʿālim M_1, M_2, A // uy: evi M_2 / mūriṣe: vāriṣe M_1

[553] M_2 nüshasında "Ḥaḳ'ıñ" kelimesinden sonrası silinmiştir.
[554] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve A nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[555] Başlık **Āl-i İmrān Sūresi'**nin **19.** ayetinin başıdır. **Anlamı:** Şüphesiz Allah katında din İslam'dır.

1801 Ki mūriṣler néler çekdi ki ol küffārıñ elinden
Ki vérdiler seri ol dīn yoluna çekdiler ezḥām
1802 Néden vāriṣṣiñ éy kişi bidʿat ile cihān ṭoldı
Néçün defʿ éylemeñ bidʿatları vérmeñ seri itmām
1803 Başıñ yarıldı mı seniñ bu dīn yolunda éy kişi
Ki ḳaç kerre sürüldüñ sen bu dīnden ötüri eyyām
1804 Ki bir ẓālim elinden héç ki maẕlūm aldıġıñ var mı
Néce vāriṣ olursun sen ol aʿlā seyyidi itmām
1805 Ki ḫulḳ iki ḳısımdır bil biri maẕmūm biri memdūḥ
Ki taḳsīm olunur maẕmūm gérü altmışa biʾt-tamām
1806 Bizim manẓūm risālede beyān olundı bu altmış
Anı başḳa risāle éyledik hem étdik intiẓām

[556]Ẕemmüʾl-cehli veʾl-küfri li ḳavlihi ʿaliyyeʾs-selām "Veʾl-küfr ḳurīb ilāʾl-cehli miṣli sevādüʾl ʿaynı ve beyāż"[557]

1801: mūriṣler: mūriṣi M_1; mūriṣiñ M_2, A / ki ol: -A; daḫı M_3 // ki: -M_3 / vérdiler: vérdi M_3 / ol: -M_2, -M_3 / dīn: ḥaḳ M_3 / yoluna: yolına M_2, M_3 / çekdiler: çekdi bular M_2, A; néler çekdi bular M_3 / ezḥām: ezḫām M_1, A; erḥām M_3
1802: vāriṣṣiñ: vāriṣsiz M_3 / bidʿat ile: bedāyiʿler M_1; bedāyiʿle M_2, A // defʿ: refʿ M_3 / vérmeñ: ki vérmeñ sen M_1
1803: seniñ: senüñ M_3, A / yolunda: yolında M_1, M_2, A // sürüldüñ: sürüldiñ M_2 / eyyām: ʿAllām M_3
1804: // olursun: olursıñ M_1, M_2, M_3
1805: ḫulḳ: ḫalḳ M_2, M_3 / kısımdır: kısımdur M_2, A / memdūḥ: maḥsūn M_3; memdūm A // biʾt-tamām: biʾl-itmām M_2, A
1806: olundı: olındı M_1 // risāle: risālede M_3 / hem: -M_2 / étdik: -M_2; étdim M_1; étdüm A

[556] Bu başlık M_2 nüshasından alınmıştır. Başlık, M_1 nüshasında *Der-beyān-ı ẕemmüʾl-cehli veʾl-küfri li ḳavlihi [...] "El-küfr ḳurīb ilāʾl-cehli miṣli sevādüʾl ʿaynı ve beyān";* A nüshasında *Der-beyān ẕemmüʾl-cehli veʾl-küfrü li ḳavlihi ʿaliyyeʾs-selām "Veʾl-küfr ḳurībün ilāʾl-cehli miṣlü sevādüʾl ʿaynı ve beyāż"* şeklindedir. M_3 nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[557] Şüphesiz cehaletin küfre yakınlığı gözün siyahının beyazına yakınlığından daha yakındır.

1807 Gel éy şerʿiñ ṭarīḳinden ḫaberdār olmayan aṭġā[558]

Eger mü'min iseñ gerçek ki terk ét küfri ve'l-aṭġā

1808 Ki dérsiñ mü'minem kişi lisānıñda ki küfrüñ var

Diliñe geleni söyleñ ki Ḥaḳ'dan étmeñ istiḥyā

1809 Ki mü'min ḥirfeti degil birikip bir yére kişi

Oyun temāşa[559] éylemeñ ki laġviyyet édüp ifşā

$M_1$72a, $M_2$63a 1810 Né ziyān sözlere ṭalup né gelürse anı déyüp[560]

Ḥaḳ'ıñ emrini unudup ṭarīḳden éyleyüp aṭġā

1811 Bu azġunlıḳ saña nérden gelüpdür anı bilmeñ mi

Ki cehliñiz sizi yoldan çıḳardı éyledi aṭġā

1812 Geliñ bu cehli terk éyleñ ḳoyar cehli sizi oda

Ki zīrā bu cahillik[561] küfre aḳrebdür éder ibḳā

1807: ṭarīḳinden: ṭarīḳinde M_1, M_3, A

1808: -M_2 / ki: -M_1, -A / kişi: déyü A / küfrüñ var: küfür né var M_1, A // geleni: gelene M_2

1809: -M_2 / ḥirfeti: ḫırḳati M_3 // éylemen: étmeden M_3 / ifşā: efşā M_2; ifʿā M_3

1810: né ziyān: né zéyān M_1; né sözlere M_2 / déyüp: söyler M_2 // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / aṭġā: aṭfā M_1

1811: azġunlıḳ: azḳınlıḳ M_1, A; azḳanlıḳ M_2 / anı: -M_1 / bilmeñ mi: biliñmi M_1 // cehliñiz: cahildürM_3

1812: éyleñ: éyleseñ M_1; édiñ M_3, A / cehli sizi: sizi cehl M_3 // ki: daḫı M_3 / cahillik: cehlin M_1, M_2; cehlilıḳ A / aḳrebdür: aḳrebden M_2; aḳreb M_3 / ibḳā: ebġā M_1, M_2; aṭġā M_3

[558] M_2 nüshasında "gel éy şerʿiñ" kısmından sonrası ve 1808 -1809. beyitlerin ilk mısraları silinmiştir.

[559] "temāşā" kelimesi vezin gereği "temāşa" şeklinde okunmuştur.

[560] Bu mısra M_3 nüshasında şu şekildedir: Hezārān daḫı sözlere né ṭālib gelürse aġzıña

[561] "cāhillik" kelimesi vezin gereği "cahillik" şeklinde okunmuştur.

M₃62a, A63a

1813 Ki zīrā bu cahillik néye beñzerdür anı déyem
Gözüñ aġı ḳarasına néce aḳreb ise ḥāṣā

1814 Cahillikde[562] ḳarībdür küfre édiñ andan ictināb
Ki bir gün peşman[563] olursın oḳu leyl ü nehār cemʿ ā

1815 Ki zīrā bir kişi cāhil olup īmānı bilmese
Aña müʾmin démek cāʾiz degildür öyle bil aʿmā

1816 Eger ʿavret ise ol kes érinden boş olur elbet
Ki zīrā oldı ol mürted ki étdi nikaḥı[564] ifnā

1817 Eger ḳaṣṣāba ṣorsalar gérü īmān-ı İslām'dan
Anı bilmese ol ḳaṣṣāb étinden étme iştirā

1818 Eti de kendi de murdār olupdur ol zirā[565] mürted
Ki mürtediñ boġazladıġı murdārdur éder ifnā

1813: ki: daḥı **M₃** / cahillik: cahillıḳ **M₁, A;** cāhillik **M₃** / beñzerdür: benzer **M₃** / anı déyem: déyem saña **M₃** // ḳarasına: ḳarası **M₁, A** / aḳreb: ḳarīb **M₃** / ḥāṣā: ḫāṣa **M₁;** éy ḥāṣā **A**
1814: cahillikde: cāḥillıḳ **M₁;** cehlikde **M₂;** cāhillıḳda **A** / küfre édiñ: küfürdür **M₃** / andan: siz andan **M₁** // pişman: peşmān **M₃** / olursın: olursunuz **M₁;** olursız **M₂** / oḳu: oḳuñ **M₂, A** / leyl ü: leyli **M₁, M₂, A**
1815: īmānı: īmān **M₂**
1816: ʿavret: -**A** / elbet: zīrā **M₃** // ol**: -A** / étdi nikaḥı: étdigi içün **M₃** / ifnā: efnā **M₃, A**
1818: murdār olupdur: murdār ki **M₂** / ol zirā: zīrā oldı ol **M₂;** zīrā ol **M₃, A** // ki: -**M₃** / boġazladıġı: boġazladuġı **M₁;** boġazladıġı ki **M₃;** boġazladaġı **A** / ifnā: efnā **M₂**

[562] "cāhillik" kelimesi vezin gereği "cahillik" şeklinde okunmuştur.
[563] "pişmān" kelimesi vezin gereği "pişman" şeklinde okunmuştur.
[564] "nikāḥ" kelimesi vezin gereği "nikaḥ" şeklinde okunmuştur.
[565] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.

1819 Küfür söylese bir ādem anuñ boş olur ezvācı
Daḫı étdigi aʿmāliñ cemīʿisi olur ifnā
1820 Gine ḥac éylemek lāzım olur étdi ise evvel[566]
Nikāḥın daḫı döndürür ki baʿde't-tevbeti aṭġā
1821 Bu sözden ṣoñra kesb étseñ ki biraz mālı cemʿ édüp
Ki beytü'l-māla cemʿ olur cemīʿ cümle éder naḳlā
1822 Ki vārişleriñe ḳalmaz ki zīrā mürted olduñ sen
Ki ḳalmaz kāfiriñ mālı gérü mü'minlere naḳlā
$M_1$72b 1823 Daḫı murdār olur seniñ boġazladığıñ éy kişi
Ḥelāl olur seni öldürmek oldı emegiñ hevā
1824 Ki cāhiller arasında küfür söyler ḳatı çoḳdur
Ki zīrā żarrını bilmez atar kendini fi'l-verṭā

1819: anuñ boş olur: boş olur anıñ **M_2** / ezvācı: ol zevci **M_2; A** // étdigi: étdügi **M_3** / ifnā: efnā **M_2, M_3**
1820: gine: nikāḥına gine **M_1** // döndürür: döndirir **M_2;** döndüriñ **M_3;** dönderir **A** / tevbeti: tevbet **A** / aṭġā: éy aṭġā **M_1, M_3**
1821: kesb: kesib **M_2** / ki biraz: biraz **M_1** / mālı: māl **M_1, M_2, M_3** / édüp: édüp gérü **M_1,** // māla: māl fi' **M_1;** māl fe' **M_2;** mālı fi' **A** / cemʿ olur: olur **M_1, M_2, A** / cemīʿ: cemiʿ **A** / naḳlā: feʿlā **M_3**
1822: vārişleriñe: vārişlere **A** / zīrā: daḫı **M_3** / olduñ: oldu **M_3** / sen: ol **M_3** // naḳlā: fiʿlā **M_3**
1823: murdar: mürted **A** / olur: -**M_1** / seniñ: senüñ **M_2, A;** anuñ **M_3** / boġazladığıñ: boġazladığı **M_3** / éy kişi: ḥayvānāt **M_3** // ḥelāl olur seni: ki daḫı ḥelāl olur **M_3** / öldürmek: öldürmek ki **A** / olur: oldı **M_2** / emegiñ: **-M_3;** emek **M_2, A**
1824: // ki zirā: zīrā ol **M_1, A** / kendini: kendi **A**

[566] Bu mısra **M_3** nüshasında şöyledir: Eger ḥaccı var-ise anuñ tekrār ḥacc lāzım olur

$M_2$63b	1825	Gel imdi sen de éy cāhil ki tevbe éyle cehliñe
		Ki başla oḳumaġa sen géçer ʿömriñ olur ifnā
	1826	Lisānıñı yaratdı Ḥaḳ ki taʿlīmi taʿallüm-çün
		Ḥaḳ'ıñ emrine ṣarf éyle lisānıñ rūzi şeb aṭġā
	1827	Ki merkebden kötüdür bu cahillik biliñ éy kişi
		Bilür merkeb gine kendiye nefʿi hem daḫı żarrā
$M_3$62b, A63b	1828	Ki żarrını bile-y-idi oḳurdı cāhil olmazdı
		Velī kendini bilmedi oḳumadı olup aṭġā
	1829	Ki aʿẓamü'l-maʿāṣīdür ki cāhillik bu dünyāda
		Ki efsaḳu'l-mefāsıḳdur ki olmaz cenneti edā
	1830	Ölüdür dünyada[567] cāhil daḫı aḫretde ölüdür
		Dirilmez ol cehennemde ölüdür işi vā-veylā

1825: // ki başla oḳumaġa: oḳumaġa başla **M_2** / oḳumaġa sen: sen oḳumaġa **M_3** / ifnā: efnā **M_2, M_3**
1826: ki: -**M_1** / taʿlīmi taʿallüm-çün: taʿlīm-çün: -**A** // Ḥaḳ'ın: Ḥaḳ'uñ **M_3** / lisānıñ: lisānıñı **M_1, M_2, A** / rūzi şeb: géce **M_1, M_2, A** / aṭġā: ażḥā **M_1, M_2, A**
1827: ki: daḫı **M_3** / merkebden: ḥımardan **M_3** / kötüdür: kötidür **M_1, M_2, M_3** / cahillik: cahillıḳ **M_1, A;** cāhillik **M_3** / éy: -**M_3** // bilür: bülür **M_2** / merkeb gine: ḥımār daḫı **M_3** / kendiye: kendüye **M_2, A;** kendin **M_3** / daḫı żarrā: żarrını aṭġā **M_3**
1828: ki: eger **M_1, A;** daḫı **M_3** / bile-y-idi: bileydi **M_2, M_3, A** / oḳurdı: oḳurdıñ **M_3** / olmazdı: olmazdıñ **M_3** // kendini: kendi **M_1;** kendiñi **M_3** / bilmedi: bilmediñ **M_3** / oḳumadı: oḳumadan **M_3**
1829: aʿẓamü'l: aʿẓimi'l **M_1** / ki: -**M_1** / cāhillik: cāhillıḳ **M_1, M_2, A** // efsaḳu'l: efsaḳı'l **M_1** / edā: evā **M_1;** erā **M_2, A**

[567] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

1831 Eger īmānı olaydı ki dérdi ʿālime ol ér
Ki ʿilm-i ḥālimi ögret déyü söylerdi ol aṭġā

1832 Ki teşbīh étdiler cehli ki şol siyāh böcüye kim
Ki ekṣer terṣe birikir ki teşbīh étdi ʿulemā

1833 Taḥarrük étseñ anları ki yéller ekṣerī anlar
Fesāda vérir ortayı ki ḫalḳ ikrāh éder ferrā[568]

1834 Ki söyler sözini bilmez küfür midür fesād mıdur
Né gelürse lisānına anı söyler yüzi ḳara

1835 Ki söyletmeden anları ki vurmaḳ başına yégdür
Veyāḫūd yanlarından ḳaç ki étme sözlerin semʿā

M1 73a 1836 Ḥacerdür cāhiliñ baġrı ki gelmez ḳalbine ilhām
Ki tefsīr éyleseñ aña cemīʿ ʿilmi gine aṭġā

1830: ölüdür: ölidür **M3** / aḫiretde: āḫiretde **M3** / ölüdür: ölidür **M3** // dirilmez: durulmaz **M2** / ölüdür: ölür dér **M2;** ölüpdür **M3**
1831: olaydı: ola-y-idi **M1** / ki dérdi: varırdı **M2, M3;** varır **A** // déyü: déyüp **M3** / söylerdi: ögrenürdi **M3**
1832: böcüye: böceye **M2, A;** böciyedür **M3** / ki: -**M3** // ki: ol **M3** / ekṣer: ekṣerī **A** / ki: **-A;** déyü **M3** / étdi: étdiler **M2, M3, A** / ʿulemā: aṭġā **M3**
1833: ki: -**M1** // vérir: varır **M2** / ikrāh éder: éder ikrāh **M2**
1834: -**M3** / söyler: -**A** / fesād mıdur: afet midür **M1;** fısıḳ mıdur **A** // né: veyāḫūd né **M1** / anı: anu **M2**
1835: söyletmeden: söylemeden **M1;** söyledmeden **M2, A** / anları: anların **A** / vurmaḳ: urmaḳ **M3** // semʿā: semʿān **M1;** sümʿā **M2;** semʿī **M3**
1836: baġrı: ḳalbi **M3** // aña: ki **M2** / cemīʿ: cemiʿ **M3** / gine: aña **M3**

[568] Bu mısra **M3** nüshasında şöyledir: Yelleri fesādur anlaruñ öte déyü ḫalḳ éder ikrāh

1837 Ki biñ yıl ʿömri olsa da namāz ḳılsa oruç ṭutsa
Ki olmaz faydası aña girer ol gine fī'l-laẓā

1838 Ki zīrā dīnini bilmez ki farżı sünneti bilmez
Daḫı mekrūhları bilmez nehiden olmamış aṣġā

1839 Ki fehm étmez ʿamel néce olur déyü aramaz héç
Anuñ-çün faydası olmaz emek żāyiʿ olur aṭġā

$M_2$64a 1840 Ṣıfātullāhı hem bilmez daḫı bilmez ki meẕhebi
Daḫı peyġamberi bilmez ki ṭutmaz sünnetin aṭġā

1841 Daḫı enbiya[569] ḥaḳḳında olan vācib ṣıfātları
Anı bilmez de ögrenmez ṣıġır gibi gezer illā

1842 Bular kendini héç bilmez eger bileydi kendini
Bilirdi Rabb'ini elbet éderdi emrini emżā

1837: // ki: daḫı M_3 / faydası: fāʿīdāsı M_1; fāʾīdesi M_3 / aña: ki M_3 / girer: gérü M_2; olur M_3 / fī'l-laẓā: fī'l-laẓẓā M_1, M_2; fī'l-aṭġā **A**
1838: dīnini: Rabb'isin M_3 / farżı: farż bilmez M_1, M_2; farżı bilmez **A** / sünneti: sünnet M_1, M_2; sünen **A** // nehiden: nehī M_2; nehy M_3 / aṣġā: aṣfā M_1, M_2; héç aṣġā M_3
1839: fehm: fehim M_3 / aramaz héç: héç aramaz M_3 // anuñ-çün: anıñ-çün M_3 / faydası: fāʾide M_3 / aṭġā: evā M_3; erā M_2, **A**
1840: ṣıfātullāhı: ṣıfātullāh M_1, M_2 / ki: -M_2, -**A** / meẕhebi: meẕāhib héç M_2; meẕhebi héç **A** // ṭutmaz: dutamaz M_2; dudmaz **A** / ṭutmaz sünnetin: sünneti ṭutmaz M_3 / aṭġā: hem aṭġā M_3
1841: ḥaḳḳında: ḥaḳḳından M_1 / vācib ṣıfatları: ṣıfatları vācib M_2 // anı bilmezde: anı da bilmez M_3 / ögrenmez: ögretmez M_1 / illā: erā M_3
1842: bileydi: bile-y-idi M_1 / bileydi kendini: kendini bileydi **A** // bilirdi: bülürdi M_2; bilürdi M_3 / Rabb'ini: Rabb'isini M_2 / emrini: emrine M_2 / emżā: imżā M_1, M_3; imẓā **A**

[569] "enbiyā" kelimesi vezin gereği "enbiya" şeklinde okunmuştur.

A64a 1843 Resūlullāh buyurmışdur bir ādem kendini bilse
Bilirdi Rabb'isin ol kes olurdı kāmil-i etḳā

M363a 1844 Ki yaʿnī né buyurdı ol kişi ẕātını bileydi
Néden geldi bu bedenler bu ṣūretler néden peydā

1845 Bu étler daḫı kemikler bu ilikler bu ṭamarlar
Bu el ayaḳ burun gözler bu ḳulaḳlar éder ışfā

1846 Gözüñ görür yürürsüñ hem diliñ her şey'i söyler hem
Ḳulaġıñ éşidir hem ṣavtı fehm éder Ḥaḳ-ı eşyā

1847 Ki bir şey' aġzıña alsañ acı ṭatluyu bilürsiñ
Yéñ içeñ dürlü leẕẕetler édeñ hem cümleyi hażmā

1848 Yédigiñ içdigiñ zamān dilerseñ gine içerdin
Né deñlü kemügüñ var hem anı fikr éylemeñ ebḳā

1843: Resūlullāh: ki Resūlullāh **A** / bilse: bilmem **M1** // bilirdi: bilürdi **M2, M3** / Rabb'isin: Rabb'ini **A** / kes: ér **M2** / etḳā: atġā **M3**
1844: ki: daḫı **M3** // bu bedenler: bedenler **M2** / néden: benden **M1;** bende **A** / peydā: peydah **A**
1845: bu: daḫı **M2** // ḳulaḳlar: ḳulaḳ **A** / ışfā: aṣfā **M2, M3, A**
1846: gözüñ: göziñ **M2, M3** / yürürsüñ: yürirsiñ **M3** / hem diliñ her şey'i söyler hem: sen daḫı diliñ ki hem söyler **M3** // ḳulaġıñ: daḫı ḳulaġıñ **M3** / éşidir: eşidür
M1, A; ṣavt **M2** / hem: éder **M3** / ṣavtı: ṣavt **M1;** éşidür **M2** / fehm: fehim **M1** / éder Ḥaḳ'ı: her **M3**
1847: şey': şey' **M1, A** / ṭatluyu: ṭatlu **M2;** ṭatluyı **M3, A** / bilürsiñ: bilüñ **M1** // yéñ: yéyeñ **M1, M1, A** / cümleyi: cümle **M1, M2;** cümle'i **M3, A**
1848: dilerseñ: dökersiñ **M1, A;** dikersiñ **M2** / içerdin: içerden **M1, M3, A** // kemügüñ: kemügiñ **M2;** ekāmilüñ **M1;** kemegüñ **A** / var hem: hem var **M3** / ebḳā: ebġā **M2, A**

$M_1$73b

1849 Seni aḥsen-i ṣūretde Ḫudā ḫalḳ éyledi bugün
Güzel yüz vérdi göz vérdi ḳamudan éyledi ḥasnā

1850 Güzel yaratdı Ḥaḳ seni ki aydan hem daḫı günden
Ki ayda var mıdır göz ḳaş daḫı yoḳ günde bu eşyā

1851 Buları fikir édeydiñ néden geldi bular baña
Bulardan édüp istidlāl bilirdiñ Rabb'iñi ḥāṣā

1852 Velī cāhilsiñ aḥmaḳsıñ ki farḳıñ yoḳ ṣıġırdan héç
Yédigiñ géydigiñ bilmeñ ki bilmeñ nārı hem ʿuḳbā

[570]Feżāʾili'l-ʿilmi li ḳavlihi Teʿālā "Veleḳad ātayna Dāvūda ve Süleymana ʿilmen el-ḥamdülillāhi'l-leẕī feżżelenā min ʿibādihi'l-müʾminīn"[571]

1849: bugün: seni M_3 // göz vérdi: Ḥaḳ saña M_3
1850: ki: daḫı M_3 / hem: -M_3 // ki: daḫı M_3 / ayda: -M_1 / var mıdır: var mıdur M_1, M_2, M_3 / kaş daḫı yoḳ günde bu eşyā: ḳaşı göz gündüri eşyā M_3
1851: fikir édeydiñ: fehm édeydiñ M_2; fikir éde-y-idiñ **A** / néden: andan M_1; sen néden M_3 // bulardan: bular M_3 / bilirdiñ: bilürdiñ M_1, M_3
1852: aḥmaḳsın: aḥmaḳ ki M_3 / sıġırdan héç: sıġırdan M_1; sığır gibi M_2 // ki: -M_1 / bilmeñ: bileñ M_2; biliñ **A** / nārı: nāru M_3 / hem: hem hem M_1

---

[570] Bu başlık M_2 nüshasından alınmıştır. Başlık, M_1 nüshasında *Elā éy maṭlabu'l-āḫireti der-beyān feżāʾili'l-ʿilmi li ḳavlihi Teʿālā "Veleḳad ātayna Dāvūda ve Süleymana ʿilmen el-ḥamdülillāhi'l-leẕī feżżelenā min ʿibādihi'l-müʾminīn"*; M_3 nüshasında başlık *Feżāʾili'l-ʿilmi li ḳavlihi Teʿālā "Veleḳad ātayna Dāvūda ve Süleymana ve ḳāla el-ḥamdülillāhi'l-leẕī feżżelenā ʿalā keṯīrin min ʿibādihi'l-müʾminīn"*; **A** nüshasında *Der-beyān-ı feżāʾili'l-ʿilmi li ḳavlihi Teʿālā "Veleḳad ātayna Dāvūda ve Süleymana ʿilmen el-ḥamdülillāhi'l-leẕī feżżelenā min ʿibādihi'l-müʾminīn"* şeklindedir.

[571] Başlık **Neml Sūresi'**nin **15.** ayetidir. **Anlamı:** Süleymān, Dāvud'a varis oldu ve "Ey insanlar, bize kuş dili öğretildi ve bize her şey verildi. Şüphesiz bu, apaçık bir lütuftur" dedi.

$M_2$64b 1853 Elā éy ṭālib-i aḫret ṭaleb ḳıl maṭlab-ı aʿlā

ʿİlimdür cümleden aʿlā oḳu ol cümleden aʿlā

1854 Oḳu sen mebḥaṣ-ı īmān oḳu sen mebḥaṣ-ı İslām

Ki zīrā bunlar oldılar ḳamu yérde bular aʿlā

1855 Ki zīrā bilmese bir kes gérü īmān-ı İslām'dan

Degildür Müslimān ol kes görür ol ʿaẕab-ı kübrā[572]

A64b 1856 Daḫı nikāḥları olmaz ki zīrā mürted oldılar

Aña nikāḥ ḳıyan kimse girer cehenneme illā

1857 Ki zīrā bunlarıñ étdikleri zinā olur her ān

Sebeb oldı zināya ol görürler ʿaẕab-ı kübrā[573]

$M_3$63b 1858 ʿİlimdür niʿmet-i eclā ʿilimdür eşref-i eşyā

ʿİlimdür maṭlab-ı aʿlā ʿilimdür maḳṣad-ı aḳṣā

1859 Buyurdı pes Resūlullāh ki īmāndur gérü ʿuryān

Anuñ libāsı taḳvādur ḥayādur zīneti illā

1853: ṭālib-i: ṭālib-ü **M_2;** ṭālibü'l **M_3, A** / maṭlab-ı: maṭlabü'l **M_3**
1854: // yérde: yérden **M_1, M_3, A**
1855: ki zīrā: zīrā **M_1** / kes: kimse **M_1, A** / ki zīrā bilmese bir kes: bir kimse bilmese zīrā **M_3**
1856: // cehenneme: cehennem **M_1** / ḳıyan: éden **M_3** / illā: el'ān **M_3**
1857: zīrā: -**M_1** // ol: ol ki ol **M_3** / görürler: görür **M_3**
1859: buyurdı: buyur **A** / ki īmāndur gérü: daḫı īmān-durur **M_3** // ḥayādur: ḥuyudur **M_1** / illā: ebyā **M_3**

[572] "'aẕāb-ı kübrā" tamlaması vezin gereği "'aẕab-ı kübrā" şeklinde okunmuştur.
[573] "'aẕāb-ı kübrā" tamlaması vezin gereği "'aẕab-ı kübrā" şeklinde okunmuştur.

1860 Anuñ ṣemeresi ʿilim ki ʿilm-ile münevverdür
Ki muḥkem olur ʿilm-ile olur ʿilm-ile ol aʿlā

M₁74a 1861 Maʿāẕ ibni Cebel éydür Ḫudā rāżī ola andan
ʿİlim vaḥdetde yoldaşdur ʿilim cennetdedür aʿlā

1862 Daḫı tenhāda ṣāḥibdür daḫı ḥayretde delīldür
Aḫillālar vezīridür eḥibbā oldılar aʿlā

1863 Tefekküri muʿādildür ki bir günüñ ṣıyāmına
Müẕākere muʿādildür ḳıyāmü'l-leyli lā-ednā

1864 Ki ancaḳ bunuñ-iledür ʿibādet Tañrı'ya kişi
Bununla tevḥid[574] olur hem iṭāʿat bundadur ḥāṣā

1865 ʿAmelleriñ imāmıdur ki cümlesi aña tābiʿ
Ki dünyā ʿizzeti bunda ki bunda ʿizzet-i uḫrā

1860: ʿilim ki: -**A;** nédür ki **M₃** / münevverdür: münevverdür olur **M₁** // muḥkem olur ʿilm-ile: ʿilm-ile olur muḥkem **M₃** / olur: daḫı **M₃** / ol: ol ola **M₁**
1861: Maʿāẕ ibni Cebel: Maʿāẕ bin Cebel **M₁; A** / éydür: dér kim **M₁;** de kim **M₂** // cennetdedür aʿlā: cennetde éydür aʿlā **M₁;** cennet durur aʿlā **M₂**
1862: // aḫillālar: aḫillālar-durur **M₃** / vezīridür: **-M₃;** vezīdür **A** / eḥibbā: aḫillā **M₁**
1863: tefekküri: tefekkür **M₁** / günün: güniñ **M₁;** gün **M₂;** göziñ **M₃** // ḳıyāmü'l: ḳıyāmi'l **M₁, A** / lā-ednā: ilā ednā **M₂, A;** ev ednā **M₃**
1864: bunuñ-iledür: bunıñ-iledür **M₁, M₂;** bunıñ-ilendür **A** / ʿibādet: ʿibādāt **M₂, A** // bununla: bunıñla **M₁, M₂;** bunuñ-ile **M₃** / tevḥid olur: olur tevḥid **M₃** / hem: **-M₃** / bundadur: bundandur **A** / ḥāṣā: her ān **M₃**
1865: ʿamelleriñ: ʿamellerüñ **M₃** / aña: ola **M₂** // ʿizzeti: ʿizzet **M₂, A** / bunda: daḫı **M₃**

[574] "tevḥīd" kelimesi vezin gereği "tevḥid" şeklinde okunmuştur.

1866 Ki oldur şāh-ı maʿmūlāt ki oldur şāh-ı mefʿūlāt
Ki şemsü’d-dīn olupdur ol ki oldur ażvāʾ-ı ażḥā
1867 Bunuñla mevcud[575] olur dīn bunuñla kāmil olur dīn
ʿAmeller buña tābiʿdür budur metbūʿ-ı dīn aṣlā
$M_2$65a 1868 Ki metbūʿ mevcud[576] olmasa bulunur mı kişi tābiʿ
Ki öyle olucaġaz hem ki cāhillere vā-veylā
1869 İmām-ı Zühre buyurdı ki on ḫaṣlet var ʿilimde
Biri şerīf olur ol kes geçeli cümleden ednā
1870 Biri ġanī olur ol kes geçeli faḳir[577] ise de
Biri ʿizzet bulur ol kes geçeli ol bilā-ḥayā
A65a 1871 Biri cömerd olur ol kes geçeli baḫīl[578] ise de
Biri ḳarīb olur ol kes geçeli ebʿad u buʿdā

1866: mefʿūlāt: maʿfūzāt **M_3** // şemsü’d-dīn: şemsi’d-dīn **M_1, M_2, A** / ol ki: kim ki **M_3**
1867: bunuñla: bunıñla **M_1, M_2, M_3** / bunuñla: bunıñla **M_1, M_2, M_3** / kāmil: -**M_2** // metbūʿ-ı: metbūʿ-u **M_3, A** / dīn: dīni **M_1**
1868: // olucaġaz: olıcaġaz **M_2;** olacaġaz **M_3;** olurġan **A** / hem ki: bil **M_1, M_2, A** / vā-veylā: ki vā-veylā **M_1, M_2, A**
1869: Zühre: Züherī **M_1** // geçeli: geçegi **M_3;** giçeli **A**
1870: geçeli: geceki **M_3;** giçeli **A** / faḳir ise de: fāḳīrse de **M_1;** faḳīr éde **M_2** // ol kes: hem ol **M_3** / geçeli: geceki **M_3;** giçeli **A** / bilā-ḥayā: bulur aḥyā **M_3**
1871: geçeli: geceyki **M_3;** ki ḥayali **A** / baḫil ise de: baḫīl-ise de **M_1, M_2;** baḫīlse de **A** // ḳarīb olur: ḳurbet bulur **M_1** / geçeli: geceyki **M_3;** ki ḥayali **A** / ebʿad u: ebʿadı **M_1, A;** ér midür **M_3**

[575] “mevcūd” kelimesi vezin gereği “mevcud” şeklinde okunmuştur.
[576] “mevcūd” kelimesi vezin gereği “mevcud” şeklinde okunmuştur.
[577] “faḳīr” kelimesi vezin gereği “faḳir” şeklinde okunmuştur.
[578] “baḫīl” kelimesi vezin gereği “baḫil” şeklinde okunmuştur.

1872 Biri büyük olur ol kes geçeli küçük-ise de
Biri heybet bulur ol kes geçeli olsa da vaṣfā

$M_3$64a 1873 ʿAlī ibni Ebī Ṭālib né buyurdı ḳulaḳ vér sen
ʿİlim üç ḥarf-durur ancaḳ ʿayın mim lām-ile cemʿā

$M_1$74b 1874 ʿAyın ʿilliyyuna[579] dāldur ki lām lüṭfullaha[580] dāldur
Ki mim milke delāletdür éşit her birini ḳurrā

1875 ʿAyın ṣāḥibini çeker ilā aʿlā-yı ʿilliyyūn
Ḳamu eşyā üzerine terabbuʿ éder istiʿlā

1876 Ki lām lüṭfe çeker her ān gerek dünyā gerek aḫret
Érişir lüṭf-ı Ḥaḳḳ'a ol érişir elṭafı ʿulyā

1877 Ki mim milke olur cümle benī Ādem üzerine
Ulu mertebeye érer gerek aḫret gerek dünyā

1872: geçeli: gecegi **M_3** / küçük-ise de: küççigide **M_2;** küççük ise de **M_3;** küçükse de **A** // geçeli: giçeli **M_1;** gecegi **M_3, A** / vaṣfā: vaż'ā **M_2;** vaż'ān **M_3**
1873: buyurdı: buyurur **A** // lām-ile: lam-durur éyle **M_1** / cemʿā: cemʿān **M_1, M_3**
1874: ʿayın: ʿayn **M_3** / ʿilliyyuna: ʿilliyūn **M_1;** ʿilliyūna **M_2** / dāldur: dalāletdür **A** / ki: daḫı **M_3** / lüṭfullaha dāldur: lüṭfa dāldur **M_3;** lüṭfullāha delāletdür **A** // milke: mülke **M_3** / ḳurrā: ḳarra **M_2;** ḳassam **M_3;** ḳurā **A**
1875: ʿayın: ʿayn **M_2** / ʿilliyyūn: ʿilliyūn **M_1, A;** ʿilliyyūna **M_3**
/ çeker ilā aʿlā-yı ʿilliyyūn: ilter daḫı aʿlā-yı ʿiliyyūna **M_3** // terabbuʿ éder: éder terabbuʿ **M_2** / istiʿlā: istīlā **M_3**
1876: lüṭfe: lüṭfullāha **M_2, A** / her ān: -**M_2, -A** / gerek: ki **M_3** / dünyā: dünyāda **M_3** / gerek: ve **M_3** / aḫret: āḫiretde **M_3** // érişir: érişir hem **M_3** / lüṭf-ı: lütfa **M_1;** lüṭuf **A** / ol érişir: ulaşır **M_3** / elṭafı: lüṭfe-i **M_2, M_3**
1877: milke: mülke **M_3;** milk **A** / olur: olup **M_3** / benī Ādem: daḫı hem ādem **M_3** // ulu: o **M_2;** olur **M_3** / érer: elān **M_3** / aḫret: āḫiret **M_3**

[579] "'illiyyūn" kelimesi vezin gereği "'illiyyun" şeklinde okunmuştur.
[580] "lütfullāh" kelimesi vezin gereği "lütfullah" şeklinde okunmuştur.

[581]Feżīletü'l-ḳurʾān ḳavlühü Teʿālā "Ve iẕā ḳarāʾte'l-ḳurʾāne"[582]

1878 Elā éy ḳāriʾü'l-Ḳurʾān ki éyle Ḥaḳḳ'a istiʿāẕ
E'ūẕü ile bed éyle bulasıñ ṣoñra istilẕāẕ

1879 Buyurdı Caʿferü'ṣ-Ṣādıḳ Ḫudā rāżī ola andan
Teʿavvüẕ pāk éder aġzı ki her gün étse istiʿāẕ

1880 Ki pāk éder ol aġzı ol yalandan daḫı ġıybetden
Daḫı şerr-i şeyāṭīnden daḫı bühtāndan istiḫrāz

1881 Buyurdı İbni ʿAbbās kim Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Bir ādem her gün içinde Ḫudā'ya étse istiʿāẕ

1882 Ki on kerre dése her gün eʿūẕüyi oḳuyup ol
Mü'ekkel éyleye Allāh aña bir melek ol Ḥuffāẕ

1878: ḳāri'ü'l: ḳāri'yi'l **M₁, M₃, A** / Ḥaḳḳ'a: -**M₁** / istiʿāẕ: istīʿāẕ **M₁;** istiʿād **M₃** // éyle: ile **M₂** / istilẕāẕ: istinẕār **M₁;** istidād **M₃**
1879: Caʿferü's-Ṣādıḳ: Caʿfer-i Ṣādıḳ **M₁, M₃** // étse: **-M₁;** iste **M₂**
1880: ki: daḫı **M₃** / éder: éyle **M₁** / ol aġzı: aġzıñı **M₁,** aġzı **M₂;** ağızı **A** / ġıybetden: ġaybetden **M₁, M₂, M₃** // şeyāṭīnden: şeyṭāndan **M₃, A**
1881: Resūl-i: Resūl-ü faḫr-ı **A**
1882: eʿūẕüyi oḳuyup ol: daḫı eʿūẕü oḳuyup **M₃**

[581] Bu başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₂** nüshasında der-kenarda *Der-beyān-ı feżā'īli'l-istiʿāẕe;* **A** nüshasında *İstiʿāẕü feżā'ili der-beyān* şeklindedir. **M₁** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[582] Başlık **İsrā Sūresi 45.** ayetin başıdır. **Anlamı:** Kur'an okuduğunda, seninle ahirete inanmayanların arasına gizli bir perde çekeriz.

M₂65b	1883	Ḳovar şeyṭānı ol melek ki ḥıfẓ éder şürūrından
		Felāḥ bulur ki ol müʾmin anuñ şerrinden istiʿāẕ
	1884	Buyurdı Maʿḳıl-ı yesār Resūl-i faḫr-ı cihāndan
		Ki her ṣabāḥda bir ādem Ḫudā'ya étse istiʿāẕ
A65b	1885	Dése üç kerre eʿūẕü ṣıġınup Ḥaḳḳ'a ol kişi
		Ki andan sūre-i ḥaşriñ oḳusa āḫirīn ʿivāż
M₁75a	1886	Ki yétmiş biñ melek tevkīl éder Ḥaḳ anuñ üstüne
		Ki cümlesi duʿā éder Ḫudā'ya dérler éy Ḥuffāẓ
M₃64b	1887	Ki aḫşamdan oḳuduḳda gine duʿā éder bular
		Ki ḥıfẓ éyle bu ḳulıñı cemīʿ āfātdan éy Ḥuffāẓ
	1888	Ki ḥıfẓ éyle bu ḳuluñı cemīʿ vesvās-ı şeyṭāndan
		Daḫı cümle beliyyeden ki ḥıfẓ ét Ḳādir ü Ḥuffāẓ

1883: ḳovar: ḳova **M₃** / ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M₂, M₃** / şürūrından: şirārından **M₁, A** // müʾmin: melek **M₃** / anuñ: anıñ **M₁, M₂** / istiʿāẕ: istiʿvāẕ **M₁, M₂;** istiʿād **M₃**
1884: maʿḳıl-ı: maʿḳal-ı **M₂, M₃, A** // ki: -**M₂**
1885: kerre: kez **M₁** / eʿūẕü ṣıġınup: eʿūẕü-ı żaʿīf **M₁, M₂, A** // sūre-i: suʿre-i **M₁** / oḳusa: āḫirīn **M₃** / āḫirīn: āḫiri **M₁;** oḳusa **M₃** / ʿivāẕ: ibʿād **M₂, A;** üç āyet **M₁**
1886: éder: -**M₁** / melek: **-A** / anuñ: anıñ **M₁, M₂** / üstüne: üstine **M₁, M₂** // cümlesi: cümle **A** / éder: éderler **M₂, A** / dérler: éderler **M₃**
1887: aḫşamdan: aḫşamda **M₂, M₃, A** / éder bular: éderler hep **M₂** // ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M₂, M₃** / éyle: éyleye **M₃** / ḳulıñı: ḳulı **M₃** / cemīʿ: cemiʿ **M₃** / āfātdan: āfātlardan **M₃** / éy: ol **M₃;** ét **A** / Ḥuffāẓ: iḫfāz **M₁**
1888: ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M₂, M₃** / éyle: éde **M₃** / ḳuluñı: ḳulıñı **M₁** / cemīʿ: cemʿ **M₃** / vesvās-ı: vesvese-i **A** / ki: -**M₃** / ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M₂, M₃** / ét: éder **M₃** / Ḳādir ü: Ḳādir'i **M₁** / Ḫuffāẓ: Mennān **M₂, A**

1889 Ḥasan Baṣrī né dér diñle ki bir men étse istiʿāẕ
Ki şeyṭān-ile ḳāriʾniñ arasında ḳılar Ḥuffāẓ
1890 Ki yüz ḥicāb ḳılar Allāh ikisiniñ arasına
Géçemez ol ḥicāblardan édemez vesvese lemmāz
1891 Ki her ḥicābıñ arası ki yér gök arası miḳdār
Iraḳ éde Teʿālallāh ki olur aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ
1892 Ki maʿlūm olsun éy iḫvān ḳulaḳ vér baña bir miḳdār[583]
Kelimāt-ı eʿūẕünüñ ki dört olupdur éy Ḥuffāẓ
1893 İşāret ehli dédiler bir ādem oḳusa bir kez
Ki taḥḳīḳ ḥıfẓ éder Allāh ki dört yanında ol Ḥuffāẓ
1894 Ki bir daḫı dédiler kim ḳuluñ ʿişyānı dörtdür bil
Biri gizlü biri aşkār[584] géce gündüz bil éy şāhbāz

1889: Ḥasan Baṣrī: ki Ḥasan Baṣrī **M₃** / dér diñle: buyurdı ki **M₂, A** // ki: **-M₁, -M₂** / ḳāri'iñ: ḳadınıñ **M₁**
1890: arasına: arasında **M₂** / yüz: yüz biñ **M₃** / ikisiniñ: ikisinüñ **M₁** / Allāh ikisiniñ arasına: ikisiniñ arasına Allāh **M₃** // géçemez: géçirmez **M₁;** géçilmez **M₂** / vesvese: vesvesi **A** / lemmāz: lemmāẓ **M₂**
1891: yér gök: yéri gök **M₃** / arası: ḳadar **M₃** / miḳdār: miḳdārı **M₁** // ıraḳ: uzaḳ **M₃** / ki: -**M₃** / olur: olupdur **M₁;** olur hem **M₃** / aḥfaẓu'l: ol **M₁;** aḥfaẓı'l **M₂**
1892: éy: ol **M₁** // eʿūẕünüñ: eʿūẕüniñ **M₂, M₃** / ki: **-M₃** / éy: aḥfaẓı'l **M₁;** ol **M₃**
1893: // ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M₂, M₃, A** / Allāh: -**M₃**
1894: ki: **-M₃** / ḳuluñ: ḳulıñ **M₂** // aşkār: āşikār **M₁;** aşkāre **M₂;** āşikāre **M₃, A** / şāhbāz: şehbāz **M₂, A;** işhād **M₃**

[583] **M₁** nüshasında **1891.** ve **1892.** numaralı beyitler yer değiştirmiştir.
[584] "aşkār" kelimesi vezin gereği **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshadan alınmıştır.

1895 Bir ādem oḳusa bunı Ḫudā ḥıfẓ éde bunlardan
Ki ḳurtula şeyāṭīn şerlerinden bula istiʿāẕ

1896 Daḫı maġfiret éde Ḥaḳ géce gündüz günāhını
Daḫı gizlü aşikāre[585] günāhın defʿ éde Ḥuffāẓ

1897 Birisi daḫı gündüzde olur ḳuluñ ki ʿişyānı
Keremden ḳurtara bizi o melʿūndan daḫı Ḥuffāẓ

$M_2$66a 1898 Ḥurūfı bu eʿūẕüniñ yigirmi dört-durur ʿaded
Géce gündüz saʿatleri[586] yigirmi dört-durur ʿubbād

1899 Bir ādem oḳusa bunı ḫulūṣ-i ḳalb-ile añla
Ki Ḥaḳ şeyṭānı refʿ éder oḳuyandan bil éy ʿubbād

$M_1$75b 1900 Bir ādem oḳusa bunı ḫulūṣ-i ḳalb-ile taḥḳīḳ
Çıḳa aġzından ol ḳuluñ gérü bir melek éy ʿubbād

1895: ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M_2, M_3, A** / bunlardan: bulardan **M_1, A** // ḳurtula: ḳurtıla **M_1, M_2, M_3** / ki: **-M_3** / şeyāṭīn: şeyṭānıñ **M_3** / şerlerinden: şerrinden **M_2, M_3** / bula: daḫı bula hem **M_3** / istiʿāẕ: istiʿvāz **M_1, M_2;** istiʿdād **M_3; A**
1896: // gizlü aşikāre: gizlü ve āşikāre **M_1, M_2, A** / defʿ: ḥıfıẓ **M_2**; refʿ **M_3, A**
1897: birisi: biri **A** / daḫı: -**M_3** / gündüzde: gündüzdür **M_2**; gündüz-durur **A** / ḳuluñ: ḳulıñ **M_2, M_3** / ki: **-M_1, -M_3** // keremden: kereminden **M_3, A** / ḳurtara: ḳurtarır **A** / o: ol **M_3** / daḫı: -**M_1;** ol **M_3**
1898: bu: bir **M_3** / dört-durur: dörtdür **M_1, M_2, A** / ʿaded: ʿaddedi **M_2;** ʿadedde **A** // saʿatleri: saʿadetleri **M_1** / ʿubbād: ġayyāz **M_1, A;** ʿayāẕ **M_3**
1899: **-M_1, -M_2, -A**
1900: bir ādem: ki bir **M_3** / taḥḳīḳ: añla **M_3** // bir: ki bir **M_3** / éy: bir **M_2;** bil éy **M_3** / ʿubbād: ġayyāz **M_1, A**

[585] "āşikāre" kelimesi vezin gereği "aşikāre" şeklinde okunmuştur.
[586] "sāʿat" kelimesi vezin gereği "saʿat" şeklinde okunmuştur.

A66a	1901	Anı ḥıfẓ éder ol melek ki şeyṭānıñ şürūrından
		Ki yol bulmaya ol melʿūn anı azdırmaġa ḫannās
M$_3$65a	1902	Rivāyetde gelüpdür kim daḫı ʿAbdu'l-ʿazīz oġlu
		ʿÖmer dérlerdi adına éşit né buyurdı ʿazzāz
	1903	Ki bir recül duʿā étdi dédi yā mālikü'l-emlāk
		Baña şeyṭānı sen göster benī Ādem'de yā Ḥuffāẓ
	1904	Bu kez uyudı ol kişi ki gördi ḥāl-i rüʾyāda
		Ki bir cesed görine aña ki bulud gibi ḫannās
	1905	İçi göründi ṭaşından ki ol cesediñ éy kişi
		İçinde şeyṭanı[587] gördi ki ḍıfdaʿ gibi ol ḫannās
	1906	Ki ṣol yanınıñ üstünde oturmuş görünür melʿūn
		Ki bir ḫorṭumı var bunuñ ḳatı uzundur ol hemmāz

1901: ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M$_2$, M$_3$,** // ol: -**M$_1$,** / azdırmaġa: andırmaya **M$_2$;** azdırmaya **A** /
1902: daḫı: ki **M$_1$, M$_2$, A** / ʿAbdu'l-ʿazīz: ʿAbdi'l-ʿazīz'iñ **M$_1$;** ʿAbdu'l-ʿazīz'iñ **M$_2$, A** / oġlu: oġlı **M$_1$, M$_2$, A** // dérlerdi: dérler hem **M$_3$** / buyurdı: buyurur **M$_1$, A** / ʿazzāz: ʿazām **M$_3$;** ġazzār **A**
1903: mālikü'l: māliki'l **M$_1$, M$_2$, A** // sen: hem **M$_3$** / Ḥuffāẓ: ḫaffāf **M$_3$**
1904: uyudı: uyurdı **M$_3$** / kişi: recül **M$_2$, A** / ḥāl-i rüʾyāda: rüʾyāda hem ol **M$_3$** // görine: gördi ki **M$_1$;** gözükdi **M$_3$** / aña ki: aña daḫı **M$_3$** / bulud: bilnur **M$_2$, A;** bilür mi **M$_3$** / gibi: gibi ol **M$_1$;** éy **M$_3$**
1905: ṭaşından: hem ṭaşrasında **M$_3$;** ṭaşında **A** / ki ol: -**M$_3$** // şeyṭanı gördi: gördi şeyṭānı **M$_3$** / ḍıfdaʿ: ḍuḳidāʿ: bir ṣandāġ **M$_3$** / ol ḫannās: ḫannās **M$_1$, M$_3$, A**
1906: ṣol yanının: ol cinbiniñ **M$_1$;** ṣol cenbiniñ **M$_3$** / üstünde: üstinde **M$_1$, M$_3$** / oturmuş: oturmış **M$_2$, M$_3$** / görünür: gönür **M$_1$;** görilür **M$_3$** // bunuñ: anuñ **M$_2$, A** / uzundur ol: uzındur ol **M$_1$;** uzun-durur **M$_2$, A** / hemmāz: ḫannās **M$_3$**

[587] "şeyṭān" kelimesi vezin gereği "şeyṭan" şeklinde okunmuştur.

1907 Ki idḫāl éylemiş burnun anuñ ḳalbiniñ içine
Ki hāy hāy vesvese éder şu işi işle dér ḫannās
1908 Ḳaçan ẕikr éylese Ḥaḳḳ'ı anı ıżlāl éder andan
Kimisine şer işledir éder ḳalbine ol vesvās
1909 Rivāyetdür Ebī Ṣaʿleb-i Müṣennā buyurdı ol
Su'āl étdim ben Allāh'a görem şeyṭānı yā Ḥuffāẓ
1910 Mekānı ḳandadır yā Rab benī Ādem cesedinde
Bunı déyicek Allāh'a baña gösterdi ol Ḥuffāẓ
1911 Bir ādem alnına baḳdım ki gördüm iblisi anda
Anı ādemiñ alnına ki muttaṣıl olur ībḫāẓ
1912 Daḫı ḳarnını ḳarnında daḫı hem gözü gözünde
Ki ḳan gezer gibi gezer benī Ādem'de ol ḫannās

1907: ki: -**M$_2$** / éylemiş: étmiş **M$_3$** / burnun: burnın **M$_1$, M$_2$;** ḫorṭumı **M$_3$** / anuñ: anıñ **M$_2$;** daḫı **M$_3$** // hāy hāy: hāy hey **M$_3$,** / şu işi işle dér ḫannās: anıñ ḳalbine ol vesvās **M$_2$**; anuñ ḳalbine ol vesvās **A**
1908: Ḥaḳḳ'ı: Ḥaḳ'ı **M$_1$, M$_3$, A** / éder andan: andan éder **M$_1$** // kimisine: keyfini **M$_1$;** kimesne **M$_2$;** ki yaʿnī daḫı **M$_3$** / şer**:** şirār **M$_1$;** şer ile **M$_3$** / işledir: işledür **M$_2$, A;** ki dér **M$_3$**
1909: rivāyetdür: rivāyetde **M$_1$** / Ebī Ṣaʿleb-i Müṣennā: Ebī Ṣaʿlebi'l-Meṣnā **M$_1$,** anı Ṣaʿlebete'l-Meṣnā **M$_2$;** Ebī Ṣaʿlābeti'l-Meṣnā **A** / buyurdı ol: buyurdı **M$_1$;** daḫı né buyurdı **M$_3$** // étdim: étdüm **M$_1$, M$_2$, A** / Allāh'a: Allāh **M$_2$** / görem: görürem **M$_1$**
1910: ḳandadır: ḳandadur **M$_2$, A**; néredür **M$_3$** / Rab: Rabbi **M$_2$** // déyicek: décek ol **M$_2$**; déyecek ol **A** / Allāh'a: Allāh **M$_1$**, **M$_2$, A**
1911: anı: annı **M$_2$, A;** elini **M$_3$ /** alnına: annına **M$_2$, A** / baḳdım: baḳdum **M$_2$** / iblis: iblīsi **M$_3$, A** // anı: elini **M$_3$** / ādemiñ: ādemüñ **M$_3$** / alnına: annına **M$_2$, A** / ki: -**M$_1$;** daḫı **M$_3$** / olur: olup **M$_2$, M$_3$, A** / īḫāẓ: ibḫāẓ **M$_1$;** īḫād **M$_3$;** ibḫāẓ **A**
1912: ḳarnını: ḳarnına **M$_2$** / hem gözü: gözini **M$_3$;** hem gözi **A** / gözünde: gözinde **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // gezer: -**A**

M₁76a **1913** Ḳaçan ẕikr éylese Ḥaḳḳ'ı anı menʿ éyler ol melʿūn
Ki ḳalbin ṭuta ḳor anuñ ki ẕikr étdirmez ol ḫannās

M₂66b [588] **Feżā'il-i bismillāh ḳavlühü Teʿālā "İḳrā bismi rabbike"[589]**

1914 Eʿūẕüyi tamām étdiñ oḳuyan oldılar iflāḥ
Ḫudā'nıñ ismi fażlından birazcıḳ édelüm işrāḥ
A66b **1915** Elā éy ʿāmilü'l-ḫayrāt ki ẕikr ét Rabb'iniñ ismin
Elā éy ḳāri'ü'l-Ḳur'ān şerīf ism-ile ol Fettāḥ
M₃65b **1916** Ki fetḥ éyle cemīʿ fiʿliñ ki bismillāh ile mü'min
Ki zīrā işi ḳolay olur ki fetḥ éder anı Fettāḥ
1917 Firār éder daḫı şeyṭān seniñ fiʿliñe ḳarışmaz
Gelür meydāna ṭutduġıñ ġanī fettāḥ éder Fettāḥ

1913: ẕikr: ẕikir **M₁, M₂;** éylese **M₃** / éylese: ẕikir **M₃** / Ḥaḳḳ'ı: Ḥaḳ'ı **M₁, A** / éyler: éder **M₃** // ḳalbin: ḳalbini **M₂, M₃** / ṭuta ḳor: duta ḳor **M₁, M₂, A** / anuñ: anıñ **M₁;** ol **M₂, A** / ẕikr: ẕikir **M₂, M₃**
1914: oldılar: buldı **M₃** / iflāḥ: felāḥ **M₃** // birazcıḳ: birazcik **M₁, M₂, A** / işrāḥ: isrāḥ **M₃**
1915: ʿāmilü'l: ʿāmili'l **M₁, A** / ki: -**M₃** / ẕikr: ẕikir **M₃** // ḳāri'ü'l: ḳāri'i'l **M₁, M₂, M₃** / ism-ile: ismiñe **M₁**
1916: ki: daḫı **M₃** / éyle: ét **M₃** / cemīʿ: ḳamu **M₃** / fiʿliñ: faʿliñ **M₁, M₂, A** / bismillāh: ismullāh **A** // ki: daḫı **M₃** / işi: iş **M₂, A;** işiñ **M₃** / ḳolay olur: āsān **M₃** / anı: -**A**
1917: firār: ḳarār **M₂** / daḫı: anı **M₃** / fiʿliñe: faʿliñe **M₂, M₃, A** // ṭutduġıñ: dutduġuñ **M₁, A;** ṭutdıġıñ **M₂** / Fettāḥ: iftāḥ **M₁;** eftāḥ **M₂**

[588] Bu başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M₂** nüshasında *Der-beyān-ı feżā'il-i bismillāhi'r-raḥmani'r-raḥīm;* **A** nüshasında *Der-beyān-ı feżā'il-i bismillāh* şeklindedir. **M₁** nüshasında başlık yoktur.
[589] Başlık **Alak Sūresi 1.** ayetinin bir kısmıdır. **Anlamı:** Yaratan Rabb'inin adıyla oku! …

1918 Ki ḥattā eve girdikde ki feṯḥ ét bābı bunuñla
Ki ḥattā girmeye şeyṭān eviñden éde Ḥaḳ ıṭrāḥ
1919 Ki muʿtād étse bir kişi ki her ḳapuyı açdıḳça
Ki héç girmeye ol eve ki ʿāfiyet vére Fettāḥ
1920 Anuñla ehliniñ ki ol arasında bula niẓām
ʿAdāvetlik géde düpdüz muḥabbetlik vére Fettāḥ
1921 Rivāyet étdi rāvīler Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Né buyurdı Resūlullāh né sözler éyledi īżāḥ
1922 Dédi kim cümle maḫlūḳāt eger cinnī eger insī
Olaydı cümle müfessir géce gündüz édüp işrāḥ
1923 Ki dört biñ yıl yazalardı bunuñ maʿnāsını taḥḳīḳ
Yazamazlardı cümlesi édemezler idi īżāḥ
1924 Daḫı ṣevābını ẕikr édemezlerdi ki bu zamān
Bular ʿāciz ḳalalardı anı étmekde istīżāḥ

1918: feṯḥ: fetiḥ M_1 / ét: éde M_2 / bābı: ḳapuyı M_1, M_2, A / bunuñla: bunıñla M_1, M_2; bunun A // ki ḥattā: daḫı hem M_3 / eviñden: eviñde M_1, M_2, A / Ḥaḳ: -A; ol M_2 / ıṭrāḥ: eṭrāḥ M_1, M_2; ıṭlāḥ M_3
1919: ki her: daḫı M_3; her gün A / açdıḳça: açdıḳda M_1 // ʿāfiyet: ʿāḳıbet M_2, A / vére: vére ol A
1920: anuñla ehliniñ ki ol: ki ehl-ile anuñ ikisiniñ M_3 / ehliniñ: ehlinüñ A / ki ol: -M_1 // géde düpdüz: géder bundan M_3
1921: Resūl-i: Resūl-ü M_2 // Resūlullāh: Ḥabībullāh M_2
1922: cinnī eger insī: insān eger cinnī M_1; cinnī eger insān M_2, A // olaydı: ola-y-idi M_1
1923: ki: daḫı M_3 / yıl: -M_1 / yazalardı: yazarlardı M_3, A / bunuñ: bunın M_1, M_2 / maʿnāsını taḥḳīḳ: maʿnāsını M_3 / yazamazlardı: yazamazdı M_3 / cümlesi: cümlesini M_3 / édemezler idi: édemezlerdi M_1
1924: ki: -M_1, -M_3 / ẕikr: ẕikir M_2, M_3 / édemezlerdi: édemezdi M_3 // ḳalalardı: ḳalurlardı M_3; ḳalırlardı A / étmekde: étmekden M_2, A

[590]İḳrāʾ bismi rabbike'l-lezī ḫalaḳ ḫalaḳa'l-insāne min ʿalaḳ[591]

M$_1$76b	1925	Ḳulaḳ ṭutarsañız iḫvān ki bir cevher édem īżāḥ
		Ki öyle bir cevāhirdir ki medḥ édemedi meddāḥ
	1926	Anı Ḫāliḳ-ı mevcūdāt ki yazmış ibtidāʾ levḥa
		Dédi ḳaleme yā ḳalem her olacaġı ét īżāḥ
M$_2$67a	1927	Ḳalem dédi ki yā Rabbi né yazam ibtidāʾ sen dé
		Dédi yaz ibtidāʾ ismim ki her ḥarfini ḳıl īżāḥ
	1928	Ki münşaḳ oldı ol sāʿat ki bed éyledi yazmaġa
		Yédi yüz yıl tamāmında yazup étdi ḳatı īżāḥ
A67a	1929	Ḳasem étdi Teʿālallāh dédi ʿizzim celālüm-çün
		Dése bir ḳul bunı bir kez néler iḥsān édem īżāḥ[592]

1925: ṭutarsañız: dutarsañ **M$_1$;** dutarsañız **A** // ki: kim **M$_1$** / öyle: eyle **M$_1$** / cevāhirdir: cevāhirdür **M$_1$, A;** cevherdür **M$_2$,** / ki: **-M$_3$** / medḥ: mediḥ **M$_3$**
1926: anı: daḫı **M$_3$** / yazmış: yaz **A** // ḳaleme yā ḳalem her olacaġı ét: yaz ibtidāʾ ismi ki yaz ḥarfini ḳıl **M$_3$**
1927: ḳalem: ki ḳalem **M$_1$** / sen dé: dé sen **M$_2$, A** / né: **-M$_3$** / sen dé: dérsin **M$_3$** // yaz: hem **M$_3$** / yaz ibtidāʾ: ibtidāʾ yaz **A** / ismim: ismin **M$_3$** / her ḥarfini: sen ismini **M$_3$**
1928: ki: **-M$_3$**
1929: celālim-çün: celālüm-çün **M$_1$, A** / ʿizzim: ʿizzüm **A** // bir ḳul bunı: bunı bir ḳul **M$_3$** / édem: éder **M$_3$** / īżāḥ: reḥrāḥ **M$_1$, M$_2$, A** Raḥmān **M$_3$**

---

[590] Başlık **M$_2$** nüshasından alınmıştır. **M$_3$** nüshasından der-kenarda *ḥadiṣ-i bismillāh* yazmaktadır. **M$_1$** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[591] Başlık **Alak Sūresi 1.** ve **2.** ayetleridir. **Anlamı:** Yaratan Rabb'inin adıyla oku! O, insanı "alak"dan yarattı.
[592] Bu beyit **A** nüshasında iki kere yazılmıştır. "īżāḥ" kelimesi **06 Mil Yz A 1065** numarlı nüshadan alınmıştır.

1930 Yédi yüz yıl ʿibādet éylemiş miḳdār vérem ṣevāb
Bi-ḥamdillāh bunı bize ki taḫṣīṣ éyledi Fettāḥ

M366a 1931 Ki oldı zīra[593] bu cāmiʿ cemīʿ esmā-i Rabbānī
İḥāṭa étdi cümleyi mufaṣṣal éyledi Fettāḥ

1932 Anuñ-çün cümle maʿmūlāt daḫı hem cümle mefʿūlāt
Ki bed olur bunuñ ile bunuñla şerḥ éder şerrāḥ

1933 Anuñ-çün yazdı her ḥarfin ki Ḳaf Ṭaġı ḳadar ol Ḥaḳ
Anuñ-çün yazdı her āyāt rüʾūsinde édüp iftāḥ

1934 Anuñ-çün aḳdı dört ırmaḳ ki Allāh'ıñ cinānından
Süd ırmaġı bal ırmaġı şarāb-ı leẕīẕ ol ṣallāḥ

1935 Ger enbiyā ger evliyā né deñlü var ise ʿālim
Bunuñ ṣevābını yazmaḳda oldılar ʿāciz şürrāḥ

1930: yıl: -**M₂** / yédi: dédi **M₃** / miḳdār: miḳdārı **M₃** / vérem ṣevāb:ṣevāb véré **M₂**; **M₃;** ṣevāb vérem **A**
1931: esmā-i: āsmān-ı **M₃** // iḥāṭā: iḥāle **M₃**
1932: **-M₃** / anuñ-çün: anıñ-çün **M₂** // bunuñ: anıñ **M₂;** anuñ **A** / şerrāḥ: şurrāḥ **M₁, M₂, M₃**
1933: anuñ-çün: anıñ-çün **M₂, M₃** / ḥarfin: ḥarfine **M₃** / ol Ḥaḳ: Allāh **M₂** // anuñ-çün: anıñ-çün **M₂, M₃** / her: hem **M₁** / āyāt: āyet **M₃** / iftāḥ: iftiyāḫ **M₂;** eftāḥ **M₃**
1934: anuñ-çün: anıñ-çün **M₂, M₃** / aḳdı dört: étdi mürūr ki **A** / cinānından: cinānında **M₃** // şarāb-ı: şarābı ṣu **M₃** / ol: **-M₁, -M₃;** ola **M₂** / ṣallāḥ: ṣullāḫ **M₁;** mellāḫ **M₃;** ṣullāḫ **A**
1935: ger enbiyā ger evliyā: ki enbiyālar evliyā **M₁;** ger evliyā ger enbiyā **M₂** / var ise: var-ise **M₃** // bunuñ: bunıñ **M₂, A** / oldılar ʿāciz: ki āciz oldılar **M₃**

[593] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zīra" şeklinde okunmuştur.

1936 Né buyurdı ki ol server ḳulaḳ vér baña éy iḫvān

Seniñ-çün né édüp iḫżār ṭaleb ḳıl sen mine'l-Fettāḥ

1937 Cemīʿ mā-enzelallāhdır nebīlere olup inzāl

O kim cümle kütüblerdür bulardır şirʿat-i vażżāḥ

$M_1$77a 1938 Bularıñ hep maʿānīsi ki Ḳur'ān-ı ʿaẓīminde

Ki Ḳur'ān-ı ʿaẓīmiñ maʿnası fātiḥati'l-iftāḥ

1939 Ki cümle fātiḥa maʿnāsı ki bismillāhide bil[594]

Cemīʿ maʿnā-yı bismillāh ki bā içindedür Fettāḥ

1940 Bu bā ilṣāḳ içündür bil éder ʿabdi Ḥaḳ'a ilṣāḳ

Ki ʿabdiñ cümle maḳṣūdı ulaşmaḳ Ḥaḳḳ'a bi'l-feraḥ

1941 Ki evvelini āḫiriñ ʿilimden ol cemīʿ maḳṣūd

Ḳamunuñ maḳṣudı[595] Ḥaḳdur ki déyeler ḳamu Fettāḥ

1936: né: daḫı **M_3** / ki: -**M_3** / iḫvān: aʿver **M_1, M_2, A** // seniñ: senün **M_1, A** / né: **-A** / iḫżār: iḫẓār **M_1;** aḫżār **M_2**
1937: cemīʿ: cemiʿ **M_2, A** / mā-enzelallāhdır: mā-enzelallāhu dér **M_2;** mā-enzelallāhudur **M_3;** mā-enzelallāha dér **A** / nebilere: nebilerde **M_3** / olup: édüp **M_2** // cümle: kütüblerde **M_3** / kütüblerdür: kitāblar dér **M_2;** cümle **M_3** / bulardır: bulardur **M_1, M_2, A** / şirʿat-i vażżāḥ: şirket vażżāḥ **M_2;** şerʿī vużżāḥ **M_3**; şirʿat-i vużżāḥ **A**
1938: hep maʿānīsi: hep muʿānası **M_1;** cümle maʿnāsın **M_3** // ʿaẓīmiñ: ʿaẓīminde **A** / maʿnası: maʿnāsı **M_1, M_1, M_3** / fātiḥāti'l-iftāḥ: fī-fātiḥāti'l-eftāḥ **M_2;** fī sūret-i fātiḥa-i iftitāḥ **M_3;** fī sūret-i fātiḥati'l-fettāḥ **A**
1939: bismillāhide: bismillāhdedür **M_1, M_2;** bismillāhidedür **M_3, A** // bā: -**M_1, -M_2, -A** / içindedür: içinde-durur **M_1, M_2, A**
1940: bā ilṣāḳ: bā elṭāf **M_3** / içindür: içindedür **M_3** / bil éder: -**M_3** / ʿabdi: abdiñ **M_3** / ilṣāḳ: ittikāf **M_3** // ulaşmaḳ Ḥaḳḳ'a bi'l-feraḥ: ḥaḳdur ki dilerler ḳamu Fettāḥ **M_1;** daḫı ḥaḳdur ḳamu iftāḥ **M_3**
1941: -**M_1** / evvelini: evvelinüñ **M_3** / āḫiriñ: āḫirinüñ **M_3** / ʿilimden: ʿamelinüñ **M_3** // ḳamunuñ: ḳamunıñ **M_2, M_3** / ḥaḳdur: ḥaḳdan **A** / déyeler: dédiler **M_3**

[594] "bismillāhidedür" kelimesi vezin gereği "bismillāhide" şeklinde okunmuştur.
[595] "maḳṣūd" kelimesi vezin gereği "maḳṣud" şeklinde okunmuştur.

$M_2$67b 1942 Benim de maḳṣudum[596] yā Rab ki dīẕārıñı görmekdür
Ki lüṭf éyle kerem éyle véresiñ maḳṣudum[597] Fettāḥ

A67b 1943 Ki ḥattā bu naẓımdan pes nédür aḳṣā-yı maḳṣūdum
Bu sebeb ola da yā Rab beni ʿafv édesin Fettāḥ

1944 Buyurdı zīra[598] Aḥmed'iñ ḥadīṯ-i dürr-i yektāda
Ki bir ʿālim vefāt étse ki terk étse varaḳ şürrāḥ

1945 Ki öyle bir varaḳdur kim içinde emri nehy ola
Ki ol varaḳ olur yarın ḳıyāmetde ẕevī'l-ecnāḥ

1946 Ola bir berde-i ʿaẕīm ki beyne'l-ʿālimi ve'n-nār
Ki héç göstermeye anı cehennemden éde iflāḥ

$M_3$66b 1947 Daḫı né deñlü ḥarf vardır ki ol varaḳıñ içinde
Ki her birine bir şehir vére cennetde ol Fettāḥ

1942: benim de: benimdür **M_2** / maḳṣudum: maḳṣūdım **M_3** / ki: -**M_2** / Rab: Rabbi **M_2;** Rabbe **A** / dīẕārıñı: dīzārıñı **M_1, M_2, A** // véresiñ: ki vér **M_3** / maḳṣudum: maḳṣūdımı **M_3**
1943: ki ḥattā: daḫı hem ki **M_3** / pes nédür aḳṣā-yı maḳṣūdum: nédür aḳṣā-yı maḳṣūdum benim **M_1;** maḳṣūdım bu-durur yā Rab **M_3** // bu: ki bu **M_3** / ola da: oldu **M_2;** ola **M_3** / Rab: Rabbi **M_1, M_2** / édesin: ét ki **M_3** / Fettāḥ: éy Fettāḥ **M_3**
1944: zīra: server-i **M_3** / ḥadīṯ-i dürr-i: ḥadīṯdür ki **M_2, A** // ʿālim: ʿālem **M_3** / étse ki: ki **A** / varaḳ: varāḳ **M_1**
1945: ki: kim **M_1, M_2** / kim: ki **M_3** / nehy: nehyi **M_1, M_2, A** // ki ol: ki daḫı **M_3** / varaḳ: -**M_3** / olur yarın: yarın olur **M_2, M_3** / ḳıyāmetde ẕevi'l-ecnāḥ: ol ḳıyāmetde ki ẕü'l-ecnāḥ **M_3**
1946: bir: -**M_1** // iflāḥ: eflāḥ **M_2, M_3**
1947: deñlü: -**A** / ḥarf: ḥurūf **M_2;** harfi **A** / vardır: vardur **M_1, M_2, A** // ki her birine: her birine ki **M_3** / şehir: şehr **M_2**, **A**

[596] "maḳṣūd" kelimesi vezin gereği "maḳṣud" şeklinde okunmuştur.
[597] "maḳṣūd" kelimesi vezin gereği "maḳṣud" şeklinde okunmuştur.
[598] "zīrā" vezin gereği "zīra" şeklinde okunmuştur.

1948 Ki öyle bir şehirlerdür geñişlikleri ol ḳadar
Yédi bu dünya[599] miḳdārı ḳadar ḫalḳ éyledi Fettāḥ

1949 Né niʿmetdür gör éy ʿālim né iḥsāndur bi-ḥamdillāh
Bunuñla ʿāmil ol imdi kitābetde açup ecnāḥ

[600]Ḫurūc-ı enhār ḳavlühü Teʿālā "Fīhā enhārun min māʾin ġayrı āsinin ve enhārun min lebenin lem yeteġayyer ṭaʿmuhu ve enhārun min ḫamrin leẕẕetin li'ş-şāribīne ve enhārun min ʿaselin muṣaffā"[601]

1950 Elā éy sāmiʿü'l-āyāt açam saña mübārek bāb
Elā éy ṭālib-i cennet néler ḫalḳ éyledi Tevvāb

1951 Hemān sen nevm-i ġafletden gözüñi éylemeñ īḳāẓ
Uyanırsıñ velī bir gün giricek nāra fi'l-ʿaẕāb

1948: şehirlerdür: şehirdür ki **M₃** / geñişlikleri: geñişligi ki **M₃** // bu: -**M₃**
1949: // bunuñla: bunıñla **M₂;** bunun-ile **M₃** / imdi: sen imdi **M₃** / kitābetde: kitābda **M₃** / ecnāḥ: cenāḥ **M₃**
1950: sāmiʿü'l: sāmiʿi'l **M₁, A** // éy: -**M₂**
1951: sen: -**M₂** / ġafletden: ġafletde **M₁** / gözüñi: göziñi **M₁, M₂, M₃** // velī: sen velī **A** / giricek: göricek **M₁**

[599] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[600] Bu başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. Başlık **M₂** nüshasında *Der-beyān-ı ḫurūc-ı erbaʿat-i enhāri* şeklindedir. **M₁** nüshasında başlık yoktur, ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır. **A** nüshasında da başlık yoktur.
[601] Başlık **Muhammed Suresi 15.** ayetin bir kısmıdır. **Anlamı:** …. Orada bozulmayan su ırmakları, tadı değişmeyen süt ırmakları, içenlere zevk veren şarap ırmakları ve süzme bal ırmakları vardır. …

M$_1$77b	1952	Ki ol ẕü’l-menni ve’l-iḥsān néler ḫalḳ éyledi diñle
		Bular hep seniñ-içündür ʿameliñ var ise éy şāb
	1953	Né dér diñle Resūlullāh né dér diñle Ḥabībullāh
		Né dér ol müşfiḳ-i ümmet né dér ol yüzi āfitāb
	1954	Ḫaberde vārid oldı kim buyurdı Aḥmed-i Muḫtār
		Ki Miʿrāc gécesi cenneti ʿarż étdi baña Tevvāb
	1955	Cemīʿ cenneti gezerken ki dört ırmaġı ben gördüm
		Ki ṣordum Cebraʾīl’e[602] ben ki nérden gelür āfitāb
M$_2$68a	1956	Buyurdı Cibril-i emīn[603] géder kevṣere bu enhār
		Velākin başını bilmem ki ḳandadur bilür Tevvāb
A68a	1957	Bu kez ben istedim Ḥaḳ’dan baña göster ki başını
		Ki bir melek çıḳa geldi selām vérdi bilā-ḥicāb

1952: // seniñ-içündür: seniñ-çündür **M$_3$** / ʿameliñ: ʿamelüñ **M$_3$** / var ise: var-ise **M$_3$**
1953: né dér: nédür **M$_2$** / né dér: nédür **M$_2$** // né dér: nédür **M$_2$** / né dér: nédür **M$_2$** / yüzi: yüzi aġ **M$_3$** / āfitāb: iftitāb **M$_2$, A**
1954: // cenneti: cennet **M$_3$**; cennetde ki **A**
1955: cemīʿ: cemīʿi **M$_3$** // ṣordum: ṣordım **M$_1$, M$_3$** / ki: -**A** / āfitāb: iftitāb **M$_2$, A;** ol meʾāb **M$_3$**
1956: Cibril-i: Cebrāʾīl-i **M$_2$, M$_3$** / géder kevṣere: nédür kevṣeri **A** // ḳandadur: ḳandandur **M$_1$** / ki ḳandadur bilür Tevvāb: néreden gelür ol meʾāb **M$_3$**
1957: ki: -**M$_1$** / istedim: istedüm **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / ki başını: başını yā Rab **M$_3$**

[602] “Cebrāʾīl” kelimesi vezin gereği “Cebraʾīl” şeklinde okunmuştur.
[603] “Cibrīl-i emīn” tamlaması vezin gereği “Cibril-i emīn”şeklinde okunmuştur.

1958 Dédi yum gözüñi baña ki ben yumdum gözüm anda
Dédi aç gözüñi baña ki açdım gözümi aḥbāb
1959 Bu kez ben kendimi gördüm ki bir şecer yanında ben
Ol aġacıñ yanında var büyük ḳubbe ẕevī'l-ebvāb
1960 Ki öyle bir büyük ḳubbe eger cin-ile insān hep
Ki vaż‘ olunsa üstüne görünür ṣanki bir ẕübāb
M367a 1961 Ki bir ḳuş ṭaġıñ üstünde néce ki görünür ise
Görünür cin-ile insān gérü ḳuş gibi lā-mürtāb
1962 Bu kez bu ḳubbe altında bu dört ırmaḳ ḫurūc éder
Ki öyle bir aḳar bunlar ḳabir ḳuşları lā-mürtāb
1963 Bu kez ben dönmek istedim gérü ardıma ol sā‘at
Ki ol melek baña dédi ḳapuya ḳarşu ol ẕehāb
1964 Ki aç ḳapusını anuñ duḫūl éyle içine sen
Ki seyrān éyle içini görürsiñ a‘cebü'l-a‘cāb

1958: gözüñi: göziñi **M1, M2, M3** / baña: Aḥmed **M3** / yumdum: gözimi **M3** / gözüm: yumdum **M3** / anda: -**M3** // gözüñi: göziñi **M1, M2, M3** / açdım: açdum **M2, M3** / gözümi: gözimi **M2, M3** / aḥbāb: irḥāb **M3**
1959: kendimi: kendim **M1** / yanında ben: yanında **M1, M3** / ki: -**M3** / şecer: şeceriñ **M3,** // ḳubbe: ḳubbede **M3** / ẕevī'l: ẕevi'l **M1, A;** ve'l **M3**
1960: cin-ile: cümle **M1** // vaż‘: vażı‘ **M1,** / üstüne: üstine **M1** / görünür: görinir **M1, A;** görinür **M3**
1961: üstünde: üstinde **M1, M3** / néce ki: nécesi **M1, A;** néce ol **M3** / görünür ise: görinür ise **M3;** ḳonar ise ol **A** // görünür: görinir **M1;** görinür **M3** / cin-ile: cin ile **M3** / gérü: ki **M3** / lā-mürtāb: ola mürtāb **M3**
1962: bu: **-M3** / ḳubbe: ḳubbenüñ **M3** / éder: étdi **M2, A** // ḳabir: ḳubbe **M1;** ḳabār **M3;** ḳabar **A** / lā-mürtāb: mürtāb **A**
1963: dönmek: dötmek **M2** / istedim: istedüm **M1, M2, A** / ardıma: ardım **M1;** érdim ki **M3** / ol: ki ol **M3** // ol: sen **M2** / ẕehāb: ẕihāb **M1, A**
1964: anuñ: anıñ **M2** // içini görürsiñ: içine girersin **M1;** içine göresin **A, M3** / a‘cebü'l: a‘cebi'l **M1**

M₁78a

1965 Dédim ḳapusı kilīdli néce açam girem aña
Ki yoḳdur miftaḥı[604] bende olam ben fātiḥü'l-ebvāb
1966 Dédi melek baña sende anuñ miftāḥı mevcūddur
Ki vaż‘ ét eliñi aña olasıñ fātiḥü'l-ebvāb
1967 Ki ẕikr ét Rabb'iniñ ismin dé bismillāhi sen anda
Açılır ḳubbeniñ bābı sözüme étme irtiyāb
1968 Yaḳın vardım kilīde ben elimi aña vaż‘ étdim
Ki bismillāhi dédim ben ki fetḥ oldı ḳamu ebvāb
1969 Ki girdim ḳubbe içine bu dört ırmaġı ben gördüm
Çıḳar dört köşesinden ḳubbeniñ seylān éder ebvāb
1970 Murād étdim ḫurūc étmek ki ḳubbeniñ içinden ben
Ki dédi baña ol melek naẓar ét bir daḫı küttāb

1965: dédim: dédüm **M₃** / ḳapusı kilīdli: kilīdi ḳapusı **M₁, M₃** / aña: saña **M₁** // bende olam ben: anuñ ki murta‘ **M₃** / fātiḥü'l: fātiḥi'l **M₁**
1966: anuñ: anıñ **M₂** / mevcūddur: mevcūddır **M₃** // ki: **-M₂** / vaż‘: vāżı‘ **M₁, M₃** / fātiḥü'l: fātiḥi'l **M₁;** fātihe'l **A**
1967: Allāh'ıñ: Rabb'iniñ **M₂, A;** Rabb'iñiñ **M₃** / ismin: ismine **M₂** / dé: désen **M₂, A** / bismillāhi: bismillāh **M₂, A** / sen anda: anda **M₂, A** // açılır: açılur **M₂**, **M₃;** açıla **A** / ḳubbeniñ bābı: bābı ḳapınıñ **M₁;** bābı ḳapunıñ **M₂;** bāb u ḳapunuñ **A** / sözüme: sözümde **M₁;** sözümdür **M₂, A**
1968: vardım: vardum **M₂, A** / kilīde: kelīde **M₂** / vaż‘: vażı‘ **M₁** / étdim: étdüm **M₁, M₂, A** // bismillāhi: bismillāh **M₂** / ben: anda **M₁** / fetḥ oldu: fetiḥ oldı **M₁**
1969: girdim: gördüm **M₁, M₂** / içine: içinde **M₁, M₂** // dört: hem dört **M₃** / ḳubbeniñ: ḳubbenüñ **M₁, M₃** / seylān éder: aḳar **M₃** / ebvāb: bevvāb **M₁;** meāb **M₃**
1970: étdim: étdüm **M₂, A** / ḳubbeniñ: ḳubbenüñ **M₃;** ḳubbe **A** // ki dédi: dédi **M₂;** dédi gine **M₃** / ol melek: ölmek **M₂;** melek **M₃** / küttāb: lebāleb **M₁;** ḳubbāb **M₃**

[604] "miftāḥ" kelimesi vezin gereği "miftaḥ" şeklinde okunmuştur.

M₂68b	1971	Bu kez bir daḫı baḳdım ben ki dört yanına ḳubbeniñ
		Ki bismillāhi yazmış Ḥaḳ ki dört bucaġına küttāb
A68b	1972	Ki ṣu ırmaġını gördüm ki bismillāhi miminden
		Çıḳar ol mimiñ içinden né ṣanʿatdur mine't-Tevvāb
	1973	Süd ırmaġı çıḳar gördüm ki hā-i lafẓatullāhdan
		Ḫamır ırmaġını gördüm miminden raḥmetiñ ẕehāb
	1974	ʿAsel ırmaġını gördüm raḥīmiñ mimi içinde
		Çıḳar seylān éder ol ṣu olup kevṯeri ol ẕehāb
	1975	Dédi Rabb'im Teʿālallāh ki taḥḳīḳ yā Muḥammed bil
		Seniñ ümmetiñiñ biri bunı ẕikr éylese ol ṣāb
M₃67b	1976	Ḫulūṣ-i ḳalb-ile dése tesāmuḥ étmese anda
		Bu dört ırmaḳdan içerem ṣafālar vére bu ṣarāb

1971: ben: ki ben **M₁** // bismillāhi: bismillāh **M₂**
1972: bismillāhi: bismillāh **M₂**; bismillāhiniñ **M₃** / miminden: miminde **M₂** // içinden: içinden **M₁**
1973: süd: ki süd **M₃** / ırmaġı: ırmaġını **M₃; A** // ḫamır: ḫamr **M₃** / ırmaġını: ırmaġı **M₁, A** / miminden: Raḥmān'ıñ **M₃** / raḥmetiñ: Raḥmān'ıñ **M₂, A;** miminden **M₃** / ẕehāb: ẕihāb **M₂, A;** ẕehhāb **M₃**
1974: ırmaġını: ırmaġı **M₁** / raḥīmiñ: raḥminiñ **M₁;** raḥīmüñ **M₃;** raḥīminiñ **A** / mimi: mim **M₁, M₂** / içinde: içinden **M₃** // ol: -**M₁** / kevṯere: kevṯeri **M₁;** kevṯer **A** / ẕehāb: ẓihāb **M₁, M₂;** ṣāb **A**
1975: dédi: dédim **M₁** / Rabb'im: Rabb'üm **M₁;** Rabbi **A** // seniñ: senüñ **M₃** / ümmetiñiñ: ümmetiñ **M₁;** ümmetlerin **M₃** / ẕikr: ẓikir **M₁, M₂, M₃**
1976: tesāmuḥ: tesāmıḫ **M₁;** tesāmīḫ **M₃;** tesāmıḥ **A** // içerem: içdüm: **M₁**

1977 İlāhī bu żaʿīf ḳuluñ içir sen bu şarāblardan
Daḫı vér cennet-i vildān ṣafālar bula müsteṭāb

[605]Faẓīletü'ẕ-ẕikr ḳavlühü Teʿālā "Eẕkürüllāhe ẕikrān keşīrān"[606]

M$_1$78b 1978 **Gine ol ṣāḥibü'l-edyān gine ol ṣāḥibü'l-Ḳurʾān**
Gine ol Tañrı'nıñ dostı ki tebşīr étdi bir mekān
1979 Né buyurdı éşit anı meserretde ḳılam seni
Yolunda véresin cānı ét aña nefsiñi ḳurbān
1980 Buyurdı kim benim ümmetlerimden biri ẕikr étse
Ki bismillāhiyi dése néler iḥsān éder Raḥmān
1981 Ki ḫalḳ éyleye anuñ-çün ki yétmiş biñ ḳadar şehir
Ki öyle bir şehirlerdür anı vaṣf édemez insān

1977: kuluñ: ḳulıña **M$_1$;** ḳulıñ **M$_2$;** kuluñ ki **A** / içir sen: içsün **M$_2$, A** // vér: -**A;** vérdi **M$_1$;** vére **M$_2$** / vildān: vildāndan **A** / bula: vér **M$_3$;** bulalar **A** / müsteṭāb: müṣṭāb **A**
1978: edyān: āyāt **A** // Tañrı'nıñ: ṣāḥibi **M$_3$;** Tañrı'nuñ **A** / dostı: dosdı **M$_1$** / ki: **-M$_1$, -M$_2$**
1979: éşit: éşid **A** / meserretde: meserredde **A** // yolunda: yolında **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / véresin: vérsin **M$_1$** / cānı: cānı ki: **M$_2$** / aña nefsiñi: nefsiñ aña **M$_2$**
1980: buyurdı kim: buyurdı ki **M$_2$;** buyurdıġı **A** / ẕikr: ẕikir **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // bismillāhiyi: bismillāhi **M$_3$** / dése: dése anlar **M$_3$** / éder: **-M$_3$;** éde **M$_2$, A**
1981: anuñ-çün: anıñ-çün **M$_2$, M$_3$** / ki: -**M$_1$** / biñ: -**M$_3$** / şehir: şehr **M$_2$** // şehirlerdür: şehirdür ki **M$_3$** / édemez: éylemez **A** / insān: inan **M$_3$**

[605] Bu başlık **M$_3$** nüshasından alınmıştır. Diğer nüshalarda başlık bulunmamaktadır. **M$_1$** nüshasında ise ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[606] Başlık **Azhāb Sūresi 41**. ayetin bir kısmıdır. **Anlamı:** … Allah'ı çokça zikredin.

1982 Ki her birini yaratdı ki ḳırmızı yaḳūtdan[607] bil
Kemālinden yapup ol Ḥaḳ ki bir kez dédi kün fe-kān
1983 Ki her bir şehriñ içinde yaratdı yétmişer biñ taḥt
Ki cümlesi beyāż incüden étdi Ḫāliḳu'l-cinān
1984 Ki her bir şehriñ içinde yaratdı yétmişer biñ dār
Ki her bir dārı yaratdı zebercedden édüp bünyān
M_2 69a 1985 Ki her bir ḥavli içinde yaratdı yétmişer biñ ev
Olupdur cümlesi beyāż zümürrüdden édüp Ḥannān
A69a 1986 Ki her bir eviñ içinde ki yétmiş biñ serīr vardır[608]
Ki étdi cümlesin yeşil zebercedden ki ol Mennān
1987 Ki her bir taḥtıñ üstünde ki yétmiş biñ döşegi var
Ki sündüs-durur ol döşek anı vaṣf édemez insān

1982: ki: -M_3 / yāḳūtdan: yāḳutdan M_1, yaʿḳūddan A // kemālinden: kemālinde M_2, M_3 / ki: -A / dédi kün fe kān: revī kün mekān A
1983: her bir: her M_2, A / yétmişer: yétmiş M_1, M_2, A / taḥt: taḥtı M_1 // ki: -M_3 / beyāż: beyāz A / étdi: ki étdi M_1; yaratdı M_3; ki atdı A
1984: bir: -M_3 / yétmişer: yétmiş M_1, M_2, A / biñ: -M_1 / dār: ev M_3 // dārı: evi M_2, M_3, A / bünyān: ẕī-nān M_1, M_2, A
1985: içinde: içinde ki A / yétmişer: yétmiş M_1, M_2 / ev: serīr var A // beyāż: beyāz A / zümürrüdden: zümürretden M_1; zümerredden M_2; zümerretden A / Ḥannān: ḥabān M_3; Mennān A
1986: yétmiş biñ: yétmiş A / serīr vardır: serīr var M_1, M_3; saray vardır M_2; ḥarīr vardır A // cümlesin: cümle M_3 / zebercedden: zeberceddenden M_1; zeberceden M_3 / ki ol: édüp M_2
1987: ki: -M_2 / bir: -A / üstünde: üstinden de M_1 / ki: yaratdı M_3 / döşegi: döşek M_3 / var: -M_3 // sündüs-durur: sündüsdendür A / ol: -M_2 / döşek: döşegiñ M_2; döşekler M_3 / anı: adı anı M_2 / vaṣf: vaṣıf M_1

[607] "yāḳūt" kelimesi vezin gereği "yaḳūt" şeklinde okunmuştur.
[608] Bu mısranın vezin düzeltmesi 06 Mil Yz A 8426 numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

1988 Ki her bir döşek üstine oturmuş ḥūr-i ʿīynullāh
Anuñ lāʿl-i zülālini içenler olalar sekrān

1989 Ayaġı ṭopuġına dek ki misk gibi ḳoḳutdı Ḥaḳ
Ṭopuḳdan göbegine dek beyāż ʿanber gibi reyḥān

M₃68a 1990 Yuḳarusı başına dek beyāż kāfūr gibi ḳoḳar
Başını cümle nūr étdi laṭīf étdi ḳatı Raḥmān

M₁79a 1991 Yaratdı kendine ḳulluḳda olan müttaḳīn içün
Ṭaleb ḳıl gel bu devleti budur bāḳī cemīʿ ezmān

1992 Ḳanı şimdi aña sālik bu maḥbūb eline gire
Ḳanı ʿāşıḳ bu maḥbūba anı bıḍʿ éyleye her ān

1993 Anıñ elinde yazdı Ḥaḳ Ebū Bekir şerīf ismin
ʿÖmer yazdı yañaġında ṣolunda yazdı bil ʿOṯmān

1988: bir: **-M₁, -M₂, -M₃** / döşek: döşegiñ **M₁, M₂, M₃** / üstine: üstünde **M₂, M₃, A** / oturmuş: otırmış **M₁, M₂, M₃** / ḥūr-i: ḥūrī-i **M₁, M₂, A** // anuñ: anıñ **M₁** / zülālini: zülālinden: **M₁** / olalar: olısar **M₂, A** / sekrān: sekerān **M₁**
1989: ṭopuġına dek: ṭopuġından **M₁;** ṭopuġından **A** / ki: **-M₁, M₃, -A** / misk: miski **M₃** / ḳoḳutdı: ḳoḳunıñ **M₁** // ṭopuḳdan: ṭopuḳdan hem **M₃** / göbeginedek: göbeginden **A** / beyāż: beyāz **A**
1990: yuḳarusı: yuḳarusın **M₁, M₃, A** / beyāż: beyāz **A** / gibi: **-M₁** // nūr étdi: nūrdan yaratdı **A** / laṭīf: lüṭf **M₂** / Raḥmān: mercān **M₁**
1991: kendine: kendiye **M₁, M₂, A** / ḳulluḳda: ḳullıḳda **M₃** / müttaḳīn: müttaḳīler **M₁, M₂** // ḳıl gel: ḳılġıl **M₂** / cemīʿ: cemiʿ **M₃**
1992: // bıḍʿ: bıḍıʿ **M₃;** baḍʿ **A**
1993: anuñ: anıñ **M₁, M₂** / elinde: eline **M₃;** annında **A** / ismin: adın **M₃** // yazdı: yazdı ṣaġ **M₃** / ṣolunda: ṣolında **M₁, M₂, M₃**

1994 ʿAlī'niñ ismini yazdı çeñesiniñ ucunda Ḥaḳ
Göreydiñ çeñesin bir kez vérirdiñ nefsiñi ḳurbān
1995 Dudaḳlarında bismillāh anuñ yanında er-Raḥmān
Daḫı yanında er-Raḥīm yazupdur Ḳādir ü Mennān
1996 Buları hep yaratdı Ḥaḳ Muḥammed ümmeti içün
Ki taʿẓīmen ḥabībine néler iḥsān éder Ḥannān
1997 Ḳanı şimdi aña ümmet bu devlet eline gire
Bu dilberleri bıḍʿ éde bula ẕevḳi ṣafā her ān[609]

[610]Ḥikāye-i besmele yüsrillāhi Teʿālā fi tilāvetihi[611]

1998 Ki bir ḳıṣṣa déyem size bu ḳıṣṣadan oluñ ḫuffāẓ
Naṣīḥat alasın bundan nevmiden olasın īḳāẓ

1994: ʿAlī'niñ: ʿAlī'nüñ **M₂, M₃** / ismini: ismin **A** / çeñesiniñ: çeñesinüñ **M₃** / ucunda: ucında **M₂** // göreydiñ: göre-y-idiñ **M₁** / bir kez: anuñ **M₂**
1995: dudaḳlarında: duṭaḳlarında **M₁, A** / anuñ: anıñ **M₁, M₂** // daḫı: **-M₃** / yazupdur: adın yazupdır **M₃**
1996: hep: Ḥaḳ hep **M₁** / ümmeti içün: ümmeti-çün **M₂** // iḥsān: iʿṭā **M₁, M₂, A** / Ḥannān: Mennān **M₃**
1997: // dilberleri: dilber **A** / bıḍʿ: bıḍıʿ **M₃;** baḍʿ **A** / bula: buña **M₁, M₂, M₃**
1998: size: saña **A** / bu: bir **M₁** / ḫuffāẓ: ḫaẓẓāẓ **M₁;** ḫaffāẓ **M₂** // nevmiden: nevimden **M₃;** nevümden **A**

[609] Bu beyit **M₃** nüshasında bir önceki beyitten önce yazılmıştır.
[610] Başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M₁** nüshasında ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[611] Allah'ın besmele okuyandan razı olması ile ilgili hikâye.

$M_2$69b	**1999**	Ḫaberde vārid olmuşdur ki bir kişi var idi kim
		Ki Aḥmed oġlı dérlerdi ki İbrāhīm adı lemmāz
A69b	**2000**	Dér İbrāhīm var idi bir ḳarındaşım idi benim
		Ki şārib ḫamr idi her ān ḳatı müfsiḳ idi laffāẓ
	2001	Ki bir gün ol baña geldi ki sekrān oldıġı ḥālde
		Ki çarpdım yüzine anuñ yıḳıldı yére ol bī-ḥāẓ
	2002	Biraz yatdı o maḳāmda ki ḳaḳdı çıḳdı gétdi ol
		Bükā éyleyerek gétdi éşit né işler ol bī-ḥāẓ
	2003	Birazdan ṣoñra éşitdim vefāt étmiş ḳarındaşım
		Meger bir ḥavżı var idi kenarında[612] olup isḳāṭ
$M_1$79b	**2004**	Ki gétmiş dünyadan[613] ḥavżıñ kenārında baḳa milke
		Kerīh rāyiḥalardan ben varamadım aña ibġāż

1999: olmuşdur: olmışdur **M_1, M_2, M_3** / var idi: vardı **M_2** // dérlerdi ki: İbrāhīm **M_2, A** / İbrāhīm: ki dérler **M_2, A** / adı: adına **M_2, A** / lemmāz: lemmāẓ **M_2, A;** laffāẓ **M_3**
2000: dér: dé **M_1;** ki dér **M_3** / var idi: vardı **M_3** / bir: ki bir **A** / ḳarındaşım: ḳardaşım **M_3** / idi: **-M_2;** daḫı **M_3** // laffāẓ: lemmāẓ **M_2**
2001: // anuñ: ben **M_1, M_2, A** / bī-ḥāẓ: ḥuffāẓ **M_3**
2002: ḳaḳdı: ṣoñra **M_2;** ḳalḳdı **M_3** // éyleyerek: éyler iken **M_2;** éderek **M_3** / gédi: ol gétdi **M_3** / né: **-M_3**
2003: éşitdim: éşitdüm **M_1** // ḥavżı: ḥavż **M_2;** ḥavża **M_3;** ḥāvız **A** / var idi: varmış ol **M_3** / isḳāṭ: istiʿāẓ **M_2;** istāz **A**
2004: gétmiş: -**M_1** / ḥavżıñ: ḥavżuñ **M_3** / milke: mülke **M_3, A** // kerīh: girye **M_2;** kerīhe **M_3;** gire **A** / ben: aña ben **M_3** / aña: **-M_3** / ibġāż: ibʿāẓ **M_2;** baʿżan **M_3;** ibʿāż **A**

[612] "kenār" kelimesi vezin bereği "kenar" şeklinde okunmuştur.
[613] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

$M_3$68b

2005 Teneffür éderek anı defin étdim o maḳāma
Maḳāmıma rücūʿ étdim tefekkür éderek īḳāẓ

2006 O géce ḥāl-i rüʾyāmda anı gördüm aya dönmüş
Ki ay gibi yüzi şavḳır taʿaccüb éyledim īḳāẓ

2007 Dédim yā Rabbi né ḥikmet bu bir fāsıḳ kişi iken
Bu ikrāma néden érdi yüzi ay gibi pek beyāż

2008 Baña döndi ḫiṭāb étdi ki yā aḫı déyem ḥālim
Bi-ḥamdillāh felāḥ buldum baña lüṭf éyledi Feyyāż

2009 Yanıñdan çıḳacaġız ben ki ḥavża ḳarşu yöneldim
Varam ġusl éyleyem ṣuda ki tevbe éyleyem īḳāẓ

2010 Ki tevbe édeyim dédim cemīʿ étdigim ʿiṣyāndan
Bu niyyet-ile çıḳdım ben yanıñdan étdim istiʿrāż

2005: **-M_2, -A** / étdim: étdüm **M_1** / maḳāma: maḳāma ben **M_1** // étdim: étdüm **M_1** / īḳāẓ: ibʿāż **M_1**
2006: gördüm: gördim **M_3** / dönmüş: dönmiş **M_1, M_2, M_3** // şavḳır: şavḳı **M_2, A** / éyledim: éyledüm **M_1** / īḳāẓ: ibʿāż **M_1, A;** ibʿāẓ **M_2**
2007: // pek: hem **M_3**
2008: ḫıṭāb étdi ki yā aḫı déyem ḥālim: ki éy aḫı ḥālim déyem daḫı saña **M_3** / aḫı: āḫır **A** // buldum: buldı **M_2** / lüṭf: lüṭıf **M_1**
2009: çıḳacaġız: çıḳacaġaz **M_1, M_2, A** / yöneldim: yollandım **M_2** // ġusl éyleyem: ġusul éyledim **M_1**
2010: édeyim: éyledim **M_2;** éyleyem **A** / étdigim: ʿiṣyāndan **M_3** / ʿiṣyāndan: kişi **M_3** // étdim: ki étdüm **A** / istiʿrāż: istiʿrāẓ **M_2;** istiḳrāẓ **M_3**

2011 Ki yolda bir kaġıd[614] buldum içine baḳdım oḳudum
Meger içinde bismillāh yazılmış naḳş olup menāṣ
2012 Ki taʿẓīmen anı yutdum ki ḥavżıñ yanına vardım
Ecel érdi baña öldüm ki rūḥum étdiler ıḳbāż
2013 Ki defn étdiñ beni gétdiñ baña Münkir Nekīr geldi
Suʾāl étmek diler bular bulara étdim iʿtirāż
2014 Dédim ki siz diler misiz baña suʾāl édesiñiz
Suʾāl mi olur ol ḳula yuda ismullahı[615] biʾl-ḥāẓ
$M_2$70a **2015** Ola ḳarnında ismullāh ʿaẕāb mı olur ol ḳula
Varıñ gédiñ yanımdan siz oluñ ıraḳ édiñ iʿrāż
A70a **2016** Bu kez bir nida[616] geldi kim Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından
Suʾāl yoḳdur varıñ gediñ ḳulumdan édiñ istiʿrāż

2011: buldum: buldım **M_1, M_2** / içine: ben içine **A** // yazılmış: yazılmış ki **A** / naḳş: naḳış **M_1, A** / menāṣ: mennāṣ **M_1, M_2, M_3**
2012: yutdum: yuddım **M_2** / vardım: vardum **M_1, A** // érdi: vérdi **M_3** / rūḥum: rūḥım **M_1, M_2, A** / ıḳbāż: iḳʿāẓ **M_2;** Feyyāż **M_3;** iḳʿāṣ **A**
2013: defn: defin **M_1** / Münkir: Münker **M_2** // bular: benden **M_1;** bunlar **M_3, A** / étdim: étdüm **M_1, M_2, A** / iʿtirāż: iʿtirāẓ **M_2**
2014: dédim: dédüm **M_1** / ki: -**M_3** / édesiñiz: édersiñüz **M_3** // ismullāhı biʾl-ḥāẓ: ismullāhʾil-ḥāẓ **M_2;** bismullāh biʾl-ḫāṣ **M_3;** ismullāhiʾl-ḥāṣ **A**
2015: ismullāh: ismullāhı **M_1** / olur: ola **M_2, A** // yanımdan: yanımda **M_1**
2016: bir: Ḥaḳʾdan **M_3** / kim: **-M_3** // suʾāl: suʾālim **M_3** / yoḳdur: yoḳ **M_3** / ḳulumdan: o ḳulumdan **M_3** / istiʿrāż: iʿrāż **M_3;** istirāż **A**

[614] "kāġıd" kelimesi vezin gereği "kaġıd" şeklinde okunmuştur.
[615] "ismullāh" kelimesi vezin gereği "ismullah" şeklinde okunmuştur.
[616] "nidā" kelimesi vezin gereği "nida" şeklinde okunmuştur.

M₁80a **2017** Ki ben yarlıġadım anı ḳulumuñ cümle ʿiṣyānın
Ki ḥürmetine ismimiñ ʿaẕābdan éyledim iḥfāẓ

[617]Feżāʾil-i besmele-i şerīf yeḳraʾi besmele-i şerīf [618]

2018 **Daḫı īrād édeyim size bir ḳul-ı ṣaḥīḥ bisāṭ**
Ki basṭ étdi müfessirler ki tefsīr içre bir ḳīrāṭ

M₃69a **2019** Zamān-ı evvel içinde ki bir deveci var idi
Ki bir pādişahıñ[619] devesini çekerdi ol ḥannāṭ
2020 Meger bu ʿāmiliñ yolı üzerinde ki bir ṣayyād
İşi dāʾim geyik avlardı ol yérde ḳatı ifrāṭ
2021 O ṣayyādıñ o mekānda ki bir odası var idi
Ḳarār éderdi içinde gécelerde olup ihbāṭ
2022 Ki ṣayd étdigi geyigi o mekānda yér idi ol
Kebāb éderdi yér idi işi bu idi ol ḳubaṭ[620]

2017: ki: ki taḥḳīḳ **M₁, M₂, A** / yarlıġadım: yarlaġadım **M₂** / anı ḳulumuñ: ḳulumuñ **M₁, A;** kulumıñ **M₂** // ismimiñ: ismimüñ **M₁** / éyledim: éyledüm **A** / iḥfāẓ: aḥfāẓ **M₂, A**
2018: īrād: biraz **M₁** / édeyim: édem **M₂, M₃, A** / size: size ki **M₂, A** / bisāṭ: bil bisāṭ **M₃** // tefsīr: **-M₁** / bir: bil **M₃** / ḳīrāṭ: ḳırāṭ **M₃, A**
2019: // devesini: devesin **M₂** / ol: ki ol **M₃** / ḥannāṭ: ḫannāṭ **M₁;** ḫayyāṭ **M₃**
2020: ʿāmiliñ: ʿālemiñ **M₃, A** / avlardı: avlar ki **M₃**
2021: odası: oṭası **M₃** // éderdi: éder idi **A** / ihbāṭ: aḥbāṭ **M₂;** iḫbāṭ **M₃;** iḫbāt **A**
2022: // ḳubaṭ: ḳayyāṭ **M₃**

[617] Başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. **M₁** nüshasında der-kenarda kırmızı mürekkeple *Der-beyān-ı ḥikāyet-i [….] ḳavlühü […] Bismillāh* yazılmıştır ve ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkeple yazılmıştır. **M₂** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[618] Besmelenin ve onu okuyanların faziletleri.
[619] "pādişāh" kelimesi vezin gereği "pādişah" şeklinde okunmuştur.
[620] **M₁** nüshasında bu mısra yerine bir alt beyitin mısrası yazılmıştır.

2023 Bu deveci de her dā’im aña uġrardı yatardı[621]

Deveciye vérirdi ol étinden dā’imā kebāb

2024 Meger bir gün gine ol deveci uġradı ol ére

Müsāfir oldı ol géce ki anda éde inhibāṭ[622]

2025 Ki baḳdı buña deveci getürmedi aña kebāb

Daḫı avcı ḳasāvetde ḳılığın éylemiş ısḳāṭ

2026 Deveci buña dédi kim ḳanıdur ḥāl-i evvelki

Ḳanı kebāb ḳanı avıñ ki ṣofra étmediñ bisāṭ

2027 Dédi éy deveci baña bir iş oldı anı diñle

Bu işden ṣoñra ben tevbeye geldim éyledim ıḳnāṭ

2028 Ki vardım ben aġı ḳurdum bu kez o yére gizlendim

Ki andan ṣoñra bir geyik yuḳardan éyledi ihbāṭ

2023: **-M$_1$** / bu: daḫı bu **A** / devecide: deveci **A** / her: **-A** // kebāb: kübāṭ **M$_2$;** ekbāṭ **A**
2024: gine: daḫı **M$_3$** / ol deveci: ol deveci ki **M$_1$;** uġradı **M$_2$;** bu deveci **M$_3$** / uġradı: ol deveci **M$_2$** // anda: andan **M$_2$;** étden **A** / éde: étdi **M$_2$, M$_3$, A** / inhibāṭ: inhimāṭ **M$_1$, M$_2$, A;** mihmān **M$_3$**
2025: aña: ol **M$_2$** / aña: buña **M$_3$;** öñine **A** // isḳāṭ: ıżġāṭ **M$_1$**
2026: deveci: daḫı **M$_1$** / buña: **-M$_2$** / ḥāl-i evvelki: ḥāl-i evvelüñ **M$_1$;** evvelki ḥāliñ buña **M$_2$;** ḥāliñ evvelki **A** // ḳanı: ḳanıdur **M$_3$** / avıñ: ol **M$_3$** / étmediñ: étmeñ **M$_2$;** étmedüñ **M$_3$**
2027: éy: **-M$_1$, -M$_2$, -A** / anı: baña **M$_1$** // bu: bu ki **M$_1$**
2028: vardım ben: ben vardım **M$_3$;** ben vérdim **A** / ḳurdum: ḳurdım **M$_2$** / o yére: oraya **M$_2$, A;** gömeye **M$_3$** // ṣoñra: **-M$_3$** / geyik: geyik geldi **M$_3$** / yuḳardan: yuḳarudan **M$_3$;** yuḳarıdan **A** / éyledi: édüp **M$_3$** / ihbāṭ: ahbāṭ **M$_2$**

[621] Bu mısra **M$_3$** nüshasında şöyledir: Meger bir gün daḫı bir gün bu deveci uġradı gine
[622] “inhibāt” kelimesi **BY7499** numaralı nüshadan alınmıştır.

$M_2$70b **2029** Ki geldi gördi üstünde bir aġ var gérü çekildi
Dönüp ṭutdı yüzün göge gözünden yaş édüp ihbāṭ

A70b **2030** Ki bismillāhi ẕikr étdi dédi buñaldım éy Bārī
Bunı déyecegiz gördüm bulutlar éyledi ihbāṭ

2031 Ki peydah oldı gürledi ḳatı pek çatlar ol gökler
Ki bir öyle de çatladı kim ʿaḳlım éyledi isḳāṭ

$M_1$80b **2032** Bayılmışam o mekānda géce ḳalmışam anda ben
Ki ʿaḳlım başıma geldi ki baḳdım seller istifrāṭ

2033 Geyik içdi o ṣulardan ṣuʿūd étdi gine ṭaġa
Bu ḥikmete naẓar ḳıldım ḫaṭādur étdigim ifrāṭ

$M_3$69b **2034** Ki bundan ṣoñra bir daḫı ki tevbe-yi naṣūḥ étdim
Ki av avlamayam ġayrı ki aġı éylemem bisāṭ

2029: gördi: gördi hem ṣuyıñ M_3 / üstünde: üstinde M_1; üzre M_3 / bir -M_3 / gérü: -M_3 / çekildi: geldi A // ṭutdı: dutdı M_1; dutup A / yüzün: yüzin M_1, M_2, M_3 / gözünden: gözinden M_1, M_2, M_3 / ihbāṭ: ahbāṭ M_2
2030: bismillāhi: bismillāh M_2 / ẕikr: ẕikir M_1, M_2 / dédi: yā Rabbi M_2 / buñaldım: geldim M_2 / éy Bārī: saña dédi M_2 // déyecegiz: déyecegez M_1, M_2, A / ihbāṭ: ahbāṭ M_2
2031: -M_1 / oldı: oldı ki M_3 / gürledi: gökde M_3 / pek çatlar: çadladı M_2, A // bir öyle de: öyle bir M_3, A / çatladı: çadladı M_2 / kim: kim ki M_3, A / isḳāṭ: isḳād A
2032: géce: géceye M_2, A / anda ben: anda M_2; ben anda M_3 // geldi: -M_3
2033: gine: ki M_1 // ḫaṭādur: ḫaṭālar M_3
2034: étdim: étdüm A // av: -M_3 / avlamayam: avlamayayım M_2 / ki: daḫı M_3 / aġı: aġ M_2, M_3

2035 Ki bundan bize iki şeyʾ ẓuhūr éyledi fikr éyle
Bulardan ʿibret al müʾmin düşün kendiñi ét īḳāẓ
2036 Biri bu kim bu geyik ṣıdḳ-ile oḳudı bismillāh
Dönüp ḫulūṣ ile Ḥaḳḳ'a duʿālar éyledi bisāṭ
2037 Néce ki Ḥaḳḳ'a çaġırdı ḳabūl étdi o sāʿat Ḥaḳ
Ki raḥmetini cūş étdi ṣuları éyledi īcād
2038 Ṣulardan içdi ol geyik Ḥaḳ'a ḥamd u ṣenā étdi
Dönüp gétdi mekānına şükürler éyleyüp īcād
2039 O bir ḥayvān iken kişi ḳabūl étdi duʿāsın Ḥaḳ
Ki müʾmin olasıñ sende ḳabūl olmadı daʿvāt
2040 Biri bu kim bu avcılıḳ éyü degil imiş añla
Ki zīrā tesbiḥ[623] éder hep cemīʿ ḥayvān ve ger nebāt

2035: ki: **-M₃** / bize: iki şey' **M₁, A** / iki şey': bize **M₁, A** / ẓuhūr: ẓuhur **M₁** / fikr: fikir **M₁, M₂, M₃** // bulardan: bular **M₂** / düşün: degşir **M₃** / īḳāẓ: isḳāṭ **M₃**
2036: bu kim: bu geyik **M₃** / bu geyik: daḫı **M₃** / ṣıdḳ-ile oḳudı: oḳudı ṣıdḳ-ile **M₂** / bismillāh: bismillāhi **M₁, M₃, A** // ḫulūṣ ile: Ḥaḳḳ'a **M₃** / Ḥaḳḳ'a: Ḥaḳḳ'a ki **M₁;** ḫulūṣ ile **M₃**
2037: ki: kim **M₃** / o: hem ol **M₃,** / Ḥaḳ: **-M₃** // raḥmetini: raḥmeti **M₂** / īcād: ibḥāṭ **M₁;** ibhāṭ **M₃;** īcāẓ **A**
2038: ol: hem **M₃** / ḥamd ü: ḥamdi **M₁** // éyleyüp éyledi **M₃** / īcād: īḥāṭ **M₁, M₂;** īcāṭ **A**
2039: **-M₁, -M₂, -A**
2040: bu kim: daḫı **M₂** / bu: **-A;** ki **M₁** / avcılıḳ: avcılik **M₂** // ki zīrā: zīrā ki **M₁** / éder: éderler **M₃, A** / cemīʿ: cemʿ **M₃** / ve ger: hem **M₃** / nebāt: nibāṭ **M₂;** nebāṭ **A**

[623] "tesbīḥ" kelimesi vezin gereği "tesbiḥ" şeklinde okunmuştur.

[624]Beyāni'l-ʿūṣāt fī ḥāli'l-mevti "Yā eyyetühā'n-nefsü'l-muṭmaʾinnetü"[625]

	2041	**Elā éy ʿāṣıḳ-ı Raḥmān ḳulaġıñ ṭut baña bi'ẕ-ẕāt**
		Elā éy ṣādıḳ-ı Raḥmān beyān édem saña bi'ẕ-ẕāt
	2042	Eger ister iseñ dīẕār eger ister iseñ cennet
		Eger ister iseñ sulṭān olasın dā'imā ābād
	2043	Né var şu fāni[626] dünyāda né var dār-ı nedāmetde
		Né var dār-ı ḳasāvetde ki yoḳdur bunda héç rāḥat
$M_2$71a	2044	Ki bir milk iste Tañrı'dan olasın dā'imā anda
		Eliñden gétmeye ol milk olasın anda fāḫirāt
A71a	2045	Seni ḫalḳ éyleyen Mevlā bir ev ḫalḳ éyledi ki ol
		Ol eviñ miṣli yoḳdur héç degil mermer veyā pūlāt

2041: ʿāṣıḳ-ı: ʿāṣıḳ-u M_2 / ḳulaġın: ḳulaġuñ M_1 / ṭut: dut M_1, A // ṣādıḳ-ı: ṣādıḳ-u M_2, A / édem: étdim M_3; étdüm A / bi'ẕ-ẕāt: leẕẕāt M_1
2042: ister iseñ: isterseñ M_1 // sulṭān olasın: dā'imā ki M_1, M_3; dā'imā A / dā'imā: sulṭān olasın M_1, M_3, A / ābād: āyāt M_2
2043: fānī: ḳatı M_2 / dār-ı nedāmetde: nedāmetde M_3 // bunda héç: bu M_1; bunda A / rāḥat: ābād M_3
2044: bir: -M_3 / milk: milki M_1, M_2; mülk M_3 / olasın: ebed ola M_3 / da'imā: dā'im M_3 // gétmeye: gétmege M_3 / fāḫirāt: fāḫirāt M_1; fācirāt M_3
2045: ev: eve M_1; o A / ḫalḳ: ḫalıḳ M_1 / éyledi: étdi M_3 / ki ol: seniñ-çün M_3 // yoḳdur héç: héç yoḳdur M_3 / pūlāt: pūlād M_2

---

[624] Başlık M_2 nüshasından alınmıştır. M_3 nüshasında *Feżā'ili'l-ḳurān ḳavlühü Teʿālā "Ve iẕā ḳurie'l-ḳurānü festemiū lehü ve ensitū lealleküm türḥamūn"* şeklindedir. M_1 nühasında başlık yoktur, ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkeple yazılmıştır. A nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[625] Başlık **Fecr Sūresi'**nin **27.** ayetidir. **Anlamı:** (Allah şöyle der:) "Ey huzur içinde olan nefis!"
[626] "fānī" kelimesi vezin gereği "fāni" şeklinde okunmuştur.

M₁81a **2046** Anuñ bir kerpici altun biri gümüş muṣaffādur
Türābı miski eẕferdür çaḳılları leālīyāt
2047 Ki andan farımaḳ yoḳdur daḫı yoḳ anda ḳocamaḳ
Daḫı yoḳdur elemiyyāt daḫı yoḳdur ḳasāviyyāt

M₃70a **2048** Ki anda ola mesrūrāt ki anda ola fāḫirāt
Ki anda ola maʿşūḳāt ki anda ola maḥbūbāt
2049 Ki anda ola ẕevḳiyyāt ki anda ola tezniyyāt
Ki anda ola ḫādimāt ki anda ola rāhiyyāt
2050 O bir dār-ı felāḥdur kim o bir dār-ı necātdur kim
Ki yoḳdur aṣla[627] fevḳinde anuñ gibi felāḥiyyāt
2051 Sen aña girdigiñ zamān sesi duyulur içinde
Né deñlü var ise anda cemīʿ ḥūrī ve vildānāt[628]
2052 Daḫı né deñlü var ise anuñ içindeki ġılmān
Cemīʿsi hep düzünürler ki ḳarşu geleler keẕrāt

2046: anuñ: anıñ **M₂** // eẕferdür: eẕferdendür **M₁;** ezferden **M₂, A** / leālīyāt: lāliyyāt **M₁;** lāiliyyāt **M₂;** lialiyāt **A**
2047: anda: andan **M₁** / yoḳ anda: ḳocamaḳda **M₃** / ḳocamaḳ: yoḳdur **M₃** / ḳasāviyyāt: ḳasāviyāt **M₃**
2048: mesrūrāt: mesrūriyyāt **M₂** // maḥbūbāt: maḥviyyāt **M₂;** maḥriyyāt **A**
2049: ẕevḳiyyāt: zevciyyāt **M₂, A** / tezniyyāt: mecbūrāt **M₃;** terā'iyyāt **A** // ḫādimāt: ḥādimmāt **M₁;** ḥāmidāt **M₃,** ḥādiāt **A** / anda ola: andadur **M₁, M₂, A** / rāhiyyāt: mürāhibāt **M₁, M₂;** merātibāt **M₃**
2050: dār-ı necātdur: dildār-ı baḫtiyyāt **M₃** // yoḳdur: aṣlā **M₃** / aṣla: yoḳ ki **M₃** / anuñ: anıñ **M₂** / felāḥiyyāt: felāḥiyāt **M₁**
2051: sen: ḳul **M₃** / girdigiñ: gireceḳ **M₁, A** / sesi: ṣāṣā **M₂;** déyeler **M₃;** şeşem **A** / duyulur: déyü ki **M₂;** anuñ **M₃;** déyü bular **A** // anda: anuñ **A** / cemīʿ: içinde ki **A** / ḥūrī: ġılmān **A** / ve vildānāt: **-A**; vā vildānāt **M₂**
2052: ġılmān: melekler **M₃** // cemīʿsi: cemiʿsi **M₃** / düzünürler: düzinürler **M₃** / geleler: gelürler **M₁**

[627] "aṣlā" kelimesi vezin gereği "aṣla" şeklinde okunmuştur.
[628] **A** nüshasında bu mısra yerine **2052**. beyitin ilk mısrası yer almaktadır.

2053 Elin baġlayalar cümle ol ehl-i cennet öñünce
Ṣanasın bir ulu sulṭān olup taḫta ṣuʿūdiyyāt
2054 Gel imdi bu fenā milkde géce gündüz çalışırsıñ
Né elde var né avuçda géder ʿömriñ géçer furṣāt
2055 Sicindür bu ṣafā yoḳdur elemden zāʾil olmazsıñ
Ki bir kes zindana[629] girse olur mı ẕevḳi héç ẕerrāt
2056 Ki ẕevḳde idi ceddimüz ki zelle ṣādır olunca
Ġażab étdi aña Mevlā édüp zindāna teşbīhāt[630]
2057 Néce ki yére énince ki üç yüz yıl bükā étdi
Néce aġlamasın zīrā ṣafādan oldı fāriġāt
2058 Bu kez dédi aña Allāh ki yā ādem éşit benden
Baña ḳulluḳda olursañ édem ẕevḳe gine vuṣlāt

2053: elin: alāy **M₁, M₂;** eli **A** / ol: evvel **M₁;** ki ol **A** / öñünce: öñince **M₂** // taḫta: cennet **A** / ṣuʿūdiyyāt: mevdiyyāt **M₃**
2054: milkde: mülkde **M₃** // avuçda: avıçda **M₁, M₂, A** / géder: var géder **M₂**
2055: sicindür: sicinde **M₂, A** / olmazsıñ: olunmaz **M₃** // olur mı: olur hep **M₁** / ẕevḳi: **-M₃;** ẕevḳ **A** / héç: héçbir **M₃** / ẕerrāt: dārāt **M₂;** ẕevḳiyyāt **M₃;** derrāt **A**
2056: // ġażab: ʿaceb ġażab **M₁** / édüp zindana: ki atdı zindāna **M₁, M₃, A;** ki zindāna atdı **M₂** / teşbīhāt: mermāt: meremiyyāt **M₂;** fermāt **M₃;** mirtāb **A**
2057: ki yére: ki buña **M₁, A;** dünyāya **M₃** // aġlamasın: aġlamasun **M₃** / zīrā: zīrā zīrā **M₁** / fāriġāt: fārīḳāt **M₁, A;** fāriḳāt **M₃**
2058: // ẕevḳe: ẕevḳine **M₃** / gine: hem **M₃**

[629] "zindān" kelimesi vezin gereği "zindan" şeklinde okunmuştur.
[630] "édüp" ve "teşbīhāt" kelimeleri **BY7884** numaralı nüshadan alınmıştır.

$M_1$81b, $M_2$71b **2059** Dédi ādem ki yā Rabbi yoluñda cān fedā olsun
Gine baña o ẕevḳi vér ṭutayım emriñi kerrāt
2060 Duʿāsını ḳabūl étdi keremler édici Mevlā
Gine ol ẕevḳi vérdi ol daḫı Cenāb-ı ʿAliyyāt

A71b **2061** Gel imdi müʾmin-i kāmil ṭaleb ḳıl sen de bu ẕevḳi
Cefādan kendiñi ḳurtar bulasın ẕevḳ-i ṣāfiyyāt
2062 Né ile bulunur o ẕevḳ beyān édem saña şimdi
Ḳulaḳ ṭut cān-ile diñle édeyim keşf-i müşkilāt

$M_3$70b **2063** Yapış Ḳurʾān'a cān-ile ki zīrā andadur cinān
Géçerseñ cāndan éy kişi eliñe gire cinānāt
2064 Eger Ḳurʾān-ile ʿāmil olursañ éresiñ ẕevḳe
Ve illā vay ki ḥāliñe bulasıñ dürlü taʿẕībāt
2065 O zīrā ḥabl-i metīndür yapışanlar bulur ẕevḳi
Eger dünyā eger aḫret aña gelmez elemiyyāt

2059: ki yā Rabbi: **-M_2** / yoluñda: yolıñda **M_2, M_3** / fedā: fidā **M_1, A** // vér: vérdi **A** / ṭutayım: dutayım **M_1, M_2, A**
2060: **-M_1, -M_2, -A**
2061: // bulasın: bulasın sen de **M_2** / sāfiyyāt: sāfiyāt **M_1, M_3, A**
2062: né ile: né-y-ile **M_1, M_2, A** / o: ol **M_3;** bu **A** // ṭut: duṭ **M_1, A** / müşkilāt: şekliyyāt **A**
2063: Ḳurʾān'a: Ḳurʾān'ı **M_1** // géçerseñ: géçersiñ **M_1, M_2, A** / cinānāt: cenānāt **M_1;** cenāniyyāt **M_3;** cinān **A**
2064: éresiñ: éledir seni **M_3;** érersiñ **A** // taʿẕībāt: taʿẕībiyyāt **A**
2065: // eger aḫret: ve eger aḫret **M_1**

2066 Ki zīrā emri nehy içün bize Ḥaḳ éyledi irsāl
Beyān étdi bize cümle evāmiri ve menhiyyāt

[631] Der-beyānı feżāʾilü'l- Ḳurān'ı ḳāvlühü Teʿālā "Ve iẕā ḳurie'l- ḳurānü festemiʿū lehü ve enṣitū lealleküm türḥamūne"[632]

2067 Elā éy ḳāriʾü'l-Ḳurʾān kiét ḳalbiñi ḫālişāt
Riyāyı sümʿayı terk ét bulasıñ şoñra ẕevḳiyyāt
2068 Eger lillāh oḳursañ sen ki devlet ḳondı başıña
Ki ḫalḳın medḥin isterseñ görürsüñ dürlü taʿẕībāt
2069 Şaḳın zinhār ayātı[633] sen teġannī éyleme aşlā
Ki zīrā Ḥaḳ ḥarām étdi cemīʿ dīnde taġaniyyāt

2066: nehy içün: nehyi-çün **M₁;** nehyi içün **A** / bize: anı **M₂** / irsāl: īrsāl **A** // menhiyyāt: menāhiyyāt **M₃**
2067: ḳāriʾü'l: ḳāriʾi'l **M₁, M₃** // sümʿayı: sümʿı **M₁** / ét: éyle **M₁, M₃** / ẕevḳiyyāt: nefʿiyyāt **M₂;** tefżīlāt **M₃;** tefḳiyyāt **A**
2068: lillāh: lillāh-çün **M₃** / ḳondı başıña: başıña ḳondı **M₂** // ḫalḳın: ḫalḳuñ **M₃** / görürsüñ: görür **M₁;** görürsiñ **M₂** / dürlü: şoñra **A** / taʿẕibāt: tācizāt **M₃;** tekẕībāt **A**
2069: ayātı: ayātları **M₂, A** / éyleme: éyle **M₃** / aşlā: zinhār **M₂, A;** oḳuma **M₃** // cemīʿ: cemiʿ **M₃** / dīnde: zīnde **M₃** / taġaniyyāt: muġaniyyāt **M₁, M₂, A**

---

[631] Başlık **M₁** nüshasından alınmıştır. **M₂** nüshasında *Ve iẕā ḳurie'l- ḳurānü festemiū lehü ve ensitū lealleküm türḥamūn*; **M₃** nüshasında *Şefāʿatü'l-Ḳurān ḳavlühü Teʿālā "Elleẕīne ateynā hümü'l-kitābe yetlūnehu ḥaḳḳa tilāvetih ulaʾike yuʾminūne ve men yefkūr bihi fe ulaʾike hümü'l-ḫāsirūn"* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[632] Başlık **Aʿrāf Sūresi'**nin **204.** ayetidir. **Anlamı:** Kur'an okunduğu zaman ona kulak verip dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin.
[633] "āyāt" kelimesi vezin gereği "ayāt" şeklinde okunmuştur.

2070 Ki zīrā mefḫar-ı mevcūd buyurmışdır kelāmında
Ki çoḳ kerre éder laʿnet ki çoḳ tālīlere kerrāt
2071 Ki ʿAffān oġlı ʿOṯmān'dan rivāyet şöyle gelmişdür
Dédi dédi Resūlullāh ḳulaḳ ṭut bu söze kerrāt
$M_1$82a 2072 İki cihān güneşi Ḥażret-i Aḥmed né buyurdı
Siziñ ḫayırlıñız kimdür ki Ḳurʾān oḳuya evḳāt
2073 Ki rāvīsi bu ḥadīṯiñ Buḫārī daḫı Müslim'dür
Ki raḥmet éyleye Allāh bulara külli ān evḳāt
$M_2$72a 2074 Buyurdı İbni Mesʿūd kim ola rāżī Ḫudā andan
Dédi dédi Resūlullāh bunı da éyle sāmiʿāt[634]
2075 Ki bir men oḳusa bir ḥarf kitāb-ı ẕü'l-celālinden
O ḥarf başına vére Ḥaḳ ki bir ḥasene ecriyyāt
2076 Ḥaseneden murād nédür ki on ṯevāb-durur añla
Degildür elif lām bir ḥarf ki üç ḥarfdür ʿadediyyāt
$M_3$71a 2077 Ki bir kes dése elif lām otuz ṯevāb yazar Allāh
Var imdi sen ḳıyās éyle bütün Ḳurʾān'ı ḳāriʾāt

2070: buyurmışdır: buyurmışdur **M_2, M_3, A** // kerrāt: hem kerrāt **M_3**
2071: ʿOṯmān'dan: ʿalī ʿOṯmān'dan **M_2** // dédi dédi: dédi **M_2** / ṭut: dut **M_1** / kerrāt: keṯrāt **M_1, A**
2072: güneşi: güneşi hem **M_1** // ḫayırlıñız: ḫayırlıñuz **M_2;** ḫayırluñız **M_3** / ki: **-M_3** / Ḳurʾān: oḳuyan **M_3** / oḳuya: oḳuna **M_2;** Ḳurʿān'ı her **M_3**
2074: **-A** / kim: **-M_2** / ola rāżī: rāżī ola **M_2;** Ḫudā **M_3** / Ḫudā: **-M_2;** ola rāżī **M_3** // dédi dédi: dédi **M_2;** dédi dérdi **M_3** / bunı da: bunı da baña: **M_1** / éyle: éylegil **M_1, M_2, M_3** / sāmiʿāt: iżbāt **M_1;** eẓyān **M_2;** īḥāt **M_3**
2075: -**A** / men: ḳul **M_3** / bir: bu **M_1** / ḥarf: ḥarfi **M_1** / kitāb-ı: kitāb-u **M_3**
2076: **-A** // ḥarf: ḥarfi **M_1**
2077: **-A** / bir kes: bir kerre **M_3** // ḳāriʾāt: fāriḳāt **M_3**

[634] "éyle sāmiʿāt" kısmı **BY7884** numaralı nüshadan alınmıştır.

A72a **2078** Buyurdı İbni ʿAbbās bil Ḫudā rāżī ola andan
Dédi dédi Resūlullāh olasın bunı fāḳirāt
2079 Ki bir men oḳusa Ḳurʾān ṣalāt içinde her zamān
Ki külli ḥarfe vérir Ḥaḳ gérü bir ḥasene biʾẕ-ẕāt
2080 Gérü maḥv éyleye Allāh anuñ yüz kerre ʿiṣyānın
Ki pāk ola günāhından ṣevāba ġarḳ ola keṣrāt
2081 Daḫı refʿ ola cennetde gérü yüz derece aña
Ki cümleden ola ʿālī anuñ köşki mürāfiʿāt
2082 Daḫı geldi rivāyet kim Enesʾden daḫı Cābirʾden
Dédiler kim Resūlullāh buyurmuşdur anı keṣrāt
2083 Ki Ḳurʾān'ıñ tilāvetin çoḳ éyleñ sizler aṣḥābım
Eviñizde çoḳ oḳuñ siz Ḥaḳ'ıñ kelāmını keṣrāt
2084 Ki taḥḳīḳ şöyle olar kim oḳunmaya kelāmullāh
Ol evde az olur ḫayır ki şerleri olur keṣrāt
$M_1$82b **2085** Daḫı kesbinde mālında berekāt olmaya aṣlā
Anuñ maʿāşı żīḳ ola ola evlādı bī-rāḥāt

2078: bil: kim M_3 // olasıñ: ola sen M_3 / fāḳirāt: āḫiẕāt M_1, M_2, A
2079: men: mü'min M_1; kes M_3 // ki: -M_3 / külli ḥarfe: vére Ḥaḳ M_3 / vérir: külli ḥarfine M_3 / bir: -M_3; on M_2
2080: anuñ: anıñ M_2 / ʿiṣyānın: ʿiṣyānını M_1 // keṣrāt: kerrāt M_3
2081: gérü: ki M_3 // mürāfiʿāt: mürāviḳāt M_2, A
2082: rivāyet: rivāyetde M_2 // Resūlullāh: Resūlullāh'ı M_1 / buyurmuşdur: buyurmışdur M_1, M_2, M_3
2083: Ḳurʾān'ıñ: Ḳurʾān'uñ M_3, A / sizler: siz M_3 / aṣḥābım: aṣḥābum M_1 // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3
2084: olar: ola A // olur: ola M_2 / ḫayır: ḫayrāt M_2 / olur: ola M_2
2085: kesbinde: kisbinde M_2, A // maʿāşı: maʿīşı M_1; maʿīşeti M_3, A / żīḳ: żaʿīf M_3; ẓīḳ A / ola: -M_3, -A

2086 Muʿāẕ ibni Cebel éydür buyurdı dér Resūlullāh
Ḳaçan vaż‘ olsa ḳabrine gérü Ḳurʾān’ı ḳāriʾāt
2087 Definden ṣoñra müʾminler ṭaġılsalar üzerinden
Suʾāl melegi gelmezden gele Ḳurʾān saña biʾẕ-ẕāt
2088 Déye éy ṣāḥibim benim bilür misin beni bugün
Déye ben bilmezem seni né gökçek kişisin biʾẕ-ẕāt
$M_2$72b 2089 Déye Ḳurʾān sen éy müʾmin oḳurduñ beni dünyāda
Saña yoldaş olam bugün saña yardım édem keṣrāt
2090 Ḫaberdār ol eyā müʾmin gele Münker Nekīr saña
Saña suʾāl éde bunlar ki İslām’dan néce kerrāt
2091 Daḫı dīnden suʾāl éde daḫı peyġamberiñden hem
Cevābı éyle istiʿdād ṣaḳın kim olma ḫāʾifāt
$M_3$71b 2092 Ṣoralar daḫı ḳıbleden ṣoralar daḫı Tañrı’dan
Dégil dīnim benim İslām nebīmdür faḫr-ı kāʾināt

2086: éydür: éder M_2 // vaż‘: vażı‘ M_1, M_2 / olsa: ola M_2 / ḳāriʾāt: fārıḳāt M_3
2087: ṭaġılsalar: ṭaġıllalar M_3 // biʾẕ-ẕāt: yārāt M_3
2088: // ben bilmezem: bilmezem ben M_1, A
2089: oḳurduñ: oḳurdıñ M_3
2090: // saña: suʾāl éde M_3 / suʾāl éde: daḫı M_3 / kerrāt: keṣrāt A
2091: // cevābı: cevāb M_1, M_3, A / éyle: éyleye M_2 / kim olma: ki M_1 / ḫāʾifāt: ḫāvifāt M_3
2092: // dégil: daḫı dégil M_3 / benim: -M_3 / nebīmdür: dé nebīdür A

A72b **2093** Daḫı ḳıblem olupdur Beyt-i Ḥarām ol ki Beytullāh
Benim Rabb'im beni ḫalḳ éyleyen hem cümle maḫlūḳāt
2094 Ki bundan ṣoñra geleler su'āl melekleri aña
Su'āl éyleyeler aña éde ol cümle taḳrīrāt
2095 Ḥayātü'l-Ḳulub[635] içinde gelür baʿżı rivāyetde
Maʿāẕ ibni Cebel rāvī ola gör bunı sāmiʿāt
2096 Dédi dérdi Resūlullāh biliñ ümmeti aṣḥābım
Ṣol evler ki anuñ içinde Ḳur'ān ola maḳrūrāt
2097 Ki ol Ḳur'ān ola ḫayme ol eviñ üstüne nūrdan
Ḳaçan ol ṣāḥibü'l-Ḳur'ān ola aḫrete menḳūlāt
$M_1$83a **2098** Ki ol ḫayme aġa göge melekler göreler bunı
Görmediler idi böyle żiyālı nūr ṣuʿūdiyyāt
2099 Görenler iḳtidā étdi yédinci göge varınca
Anuñ-çün éder istiġfār melekler zümresi keṣrāt

2093: Beyt-i Ḥarām: beyti her ān **M_2;** beyt **M_3** / ol ki: daḫı **M_3** / Beytullāh: ḥarem-i Beytullāh **M_3** // beni: seni **M_1** / hem: ve hem **M_1;** daḫı hem **A** / cümle: **-M_2**
2094: geleler: gele **M_1;** gelirler **A** // taḳrīrāt: taḳdīrāt **M_2, A**
2095: Ḥayātü'l-Ḳulub: Ḥayāt-ı Ḳulūb **M_1, M_2, A**
2096: dérdi: **-M_1**, -**M_2;** dédi **A**
2097: ol: o **M_3** / ḫayme: ḫayme **M_1** / ol eviñ: ola **M_3** / üstüne: üstine **M_1** / nūrdan: hem nūrdan **M_3** // ṣāḥibü'l: ṣāḥibi'l **M_1, M_2, A** / aḫrete: aḫretde **M_2;** āḫiretde **M_3** / menḳūlāt: mefʿūlāt **M_2, A;** hem ġūlāt **M_3**
2098: bunı: anı **M_3** // görmediler idi: bular görmediler anı **M_3** / żiyālı nūr: żiyā-ı nūr **M_1;** ḫayālı nūr **M_3**
2099: anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, M_3** / éder: éde **M_3, A**

[635] "Ḥayātü'l-Ḳulūb" tamlaması vezin gereği "Ḥayātü'l-Ḳulub" şeklinde okunmuştur.

2100 Ki ʿafv isteyeler Ḥaḳ'dan bu Ḳur'ān ṣāḥibi içün
Ḳıyāmete degin bular duʿālar éde dā'imāt

2101 Ḳaçan vaż' olsa ḳabrine ṭaġıla aḳrabāları
Gele Münker Nekīr aña su'āl étmek içün kerrāt

2102 Bulardan öñ gele Ḳur'ān dura bunlarıñ öñüne
Ki Ḳur'ān'a déye bunlar ḳaç öñümüzden éy ḥikmāt

2103 Su'āl édecegiz buña ki dīnden daḫı īmāndan
Daḫı peyġamberinden hem daḫı Tañrı'dan iḫbārāt

$M_2$73a **2104** Déye Ḳur'ān bulara kim ki Rabb-i Kaʿbe ḥaḳḳı-çün
Biliñ gétmem bu maḳāmdan ki olmaz size su'ālāt

2105 Bu benim dostcaġazımdur refīḳim idi dünyāda
Ḳodum yolına başımı oluñ bundan ki fāriġāt

2106 Bu ḥāl üzre ḳoyup gétmem ki tā cennete girince
Varıñ bundan ıraḳ oluñ su'āl étmeñ oluñ ricʿāt

2100: duʿālar: duʿā M_2
2101: vaż': vażıʿ M_1 / olsa: oluna M_3 / ḳabrine: ḳabre M_3 / aḳrabāları: aḳribāları M_3 // su'āl: **-A**
2102: bunlarıñ: bularıñ M_3 / öñüne: öñine M_1, M_2, M_3 // Ḳur'ān'a: Ḳur'ān M_3 / bunlar: bulara M_3, **A** / ḥikmāt: kelimāt M_1
2103: édecegiz: édecegez M_1, **A** // iḫbārāt: aḫbārāt M_1, M_2, **A**
2104: bulara: olara M_1 / kim ki: kim M_1; ki ki M_3 / Rabb-i Kaʿbe ḥaḳḳı-çün: Kaʿbe ḥaḳḳı-çün yā Rab M_3 // maḳāmdan: maḳāmda M_2 / olmaz: olmam M_1, M_3 / su'ālāt: sā'ilāt M_1, M_2, **A**
2105: refīḳim idi: refīḳ idi ki M_3 // ḳodum: ki ḳodım M_3 / başımı: başım M_3 / ki: siz M_3 / fāriġāt: fākirāt M_3; fāriḳāt **A**
2106: üzre: üzere M_2, **A** / girince: girmeyince M_3 // ricʿāt: recʿāt M_2; ibcāt M_3

M₃72a	2107	Bu kez Ḳur’ān naẓar éde gérü ṣāḥibine bir ḫoş
		Ki söyler ehl-i Ḳur’ān’a beni bildiñ mi ʿālimāt[636]
A73a	2108	Beni sen ki oḳur idiñ séverdiñ beni éy mü’min
		Ayırmazdıñ beni aṣlā yanıñdan héç cemīʿ evḳāt
	2109	Séverdiñ pek beni éy kes ki bende ḳurtaram seni
		ʿAẕāb étdirmeyem saña olam ben seni ḥāfıẓāt
	2110	Beni séveni Ḥaḳ séver daḫı séver Resūlullāh
		Bulur ol devlet-i ʿuẓmā olur devletde dā’imāt
M₁83b	2111	Ki bundan ṣoñra ḳorḳma sen su’āl olmaz saña ġayrı
		Ki rāḥat ol yériñde yat ki bulduñ ḳadr-i ʿālīyāt
	2112	Géder Münker Nekīr anda su’āle ḳādir olmazlar
		Yanından gétmeye Ḳur’ān ola mü’mini ḥāfıẓāt

2107: gérü: ki **M₃, A** / ḫoş: ḫoşça **M₃** // ehl-i Ḳur’ān’a: ehl-i Ḳur’ān **M₁;** ehline Ḳur’ān **A** / beni: hem beni **M₃** / bildiñ mi: öldüñ mi **M₁, M₂, M₃;** bilmediñ mi **A** / ʿālimāt: ʿāliyāt **A**
2108: beni: benim **M₁, M₃** / sen ki: seniñ **M₁;** senüñ **M₃;** sen kim **A** / oḳur idiñ: oḳuduġuñ **M₁;** oḳudıġıñ **M₃** / éy mü’min: dünyāda **M₃;** eyā mü’min **A** // beni aṣlā: daḫı beni **M₃** / héç: -**M₃;** héç beni **M₁** / cemīʿ: cemʿ **M₃**
2109: pek beni: beni **M₂;** beni pek **M₃, A** / éy kes: o kes **A** / seni: hem seni **M₃** // saña: aṣlā **M₂, A** / seni: saña **M₃** / ḥāfıẓāt: ḥāfıẓ **A**
2110: séveni: séveni de **M₂, A** / Ḥaḳ **-M₂, -A** / Resūlullāh: Resūl-i Ḥaḳ **M₁, M₂, A** // ol: -**M₃**
2111: ḳorḳma sen: sen ḳorḳma **M₃** / ġayrı: daḫı **M₃** // ol: ola **M₂** / yat ki: ki **M₂** / bulduñ: buldıñ **M₂** / ḳadr-i ʿālīyāt: ḳadr-i sāʿat **M₁;** ḳadriñi sāʿāt **M₂;** ḳadriñi saʿādet **A**
2112: géder: gédeler **M₁, M₂, A** / Münker: Münkeri **M₁;** Münker ve **A** / anda: **-M₁, -M₂** / olmazlar: olmazlar héç **M₂** // mü’mini: mü’min ki **M₃** / ḥāfıẓāt: ḥāfıẓ **A**

[636] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 6292** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

2113 Ki bir melek daḫı irsāl éde ḳabrine ẕü'l-celāl
Déye ol melege Allāh geñişdür ḳabrini ġāyet[637]

2114 Gele melek o mü'miniñ vura ḳamçıyı ḳabrine
Ki ol ḳadar geñiş ola ki dört yüz yıl ḳadar sā'āt

2115 Ki cennet evlerinden bir ev ola mü'miniñ ḳabri
Döşekler gele altına ḥarīrler ola mefrūşāt

2116 Anuñ bināsı miskdendür yüzi yaşıl ḥarīrdendür
Bu ta'ẓīm ehl-i Ḳur'ān'a olupdur fī-cemī' evḳāt

2117 Daḫı getüreler yaṣdıḳ ḳoyalar başı altına
Daḫı ayaġı ucına ḳoyalar bir daḫı visāṭ

2118 Ki öyle bir visāṭdur kim ola sündüs ü istebraḳ
Bular ṣanki néye beñzer atılmış penbe fi'l-līnāt

2119 Daḫı yanına yaḳalar cinān şem'in édüp isrāc
Başı ucunda yana hem biri ayaḳda mesrūcāt

2113: -M_2 / ẕü'l-celāl: ol Allāh M_3 // melege: melek M_3, **A** / Allāh: Allāh'a M_3, **A** / ġāyet: ġāyāt M_3; ki ġāyet **A**
2114: vura: ura M_2; vére **A** / ḳamçıyı: ḳabrine M_2, M_3, **A** / ḳabrine: ḳamçıyı M_2, M_3; ḳamçı ile **A** // geñiş: geñişe M_1, M_3, **A** / ola ki: kim kim M_1; ki ol M_3; kim ki **A** / dört yüz yıl ḳadar: ḳadar dört yüz M_3 / sā'āt: hem vüs'āt M_1; vüs'āt M_3; sā'at **A**
2115: // ḥarīrler: ḥarīr **A** / mefrūşāt: maġrūrāt M_3; maġrūşāt **A**
2116: anuñ: anıñ M_2 / bināsı: penpesi M_1, M_3, **A** / yaşıl: yeşil M_2, M_3, **A** // fī-cemī': bī-cemī' **A**
2117: getüreler: getüre M_3 / yaṣdıḳ: yaṣduḳ M_1, **A** // visāṭ: vüsāṭ M_3; visāt **A**
2118: ü istebraḳ: ü istibrāḳ M_1; istibrāḳ M_2; ki istibrāḳ **A** // atılmış: eyatılmış M_3; egilmiş **A** / penbe: -M_3; benbe M_2; penbeye **A** / fī'l-līnāt: fī'l-lisān **A**
2119: isrāc: isrāḥ M_1; işrāḥ M_3 **A** // başı: başım **A** / ucunda: ucında M_2 / yana: yanar M_1 / hem: biri M_1, M_2, **A**

[637] M_1 ve **A** nüshalarında **2113.** beyit ile **2114.** beyit yer değiştirmiştir.

$M_2$73b 2120 Yana bunlar ḳıyāmet ḳopana deñlü ḳubūrında
Ki cennet baḳçası ola ḳubūrı ehl-i ḳāriʾāt
2121 Bu ẕevḳleri ṭaleb éyle oḳu Ḳurʾān'ı éy müʾmin
Géçirme furṣatı kişi olursuñ ṣoñra nādīmāt

$M_3$72b [638] **Der-beyān-ı feżāʾilü'l-ḳurʾān ve şefāʿatühü**[639]

A73b 2122 Elā éy ḳāriʾü'l-Ḳurʾān olam gine saña beşşār
Ol aʿlā seyyidiñ sözin beyān édem saña kerrār
$M_1$84a 2123 Saña bir mücde daḫı var ḳulaġıñ ṭut baña elān
Gözüñ aç uyḳudan uyan ki déyem saña ben şekkār
2124 Ebū Hüreyre naḳl étdi Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér olasıñ aḫbār[640]

2120: deñlü: deñli M_1, M_3 / bunlar: bunlar tā M_1 / ḳopana: ḳopu ḳopana M_1 // ḳāriʾāt: fāriḳāt M_3
2121: müʾmin: mīr M_1 // olursuñ: olursıñ M_3
2122: ḳārīü'l: ḳārī'il M_1, M_2, M_3 / beşşār: beşāret M_1 // ol: ola M_1 / seyyidiñ: seyyidüñ M_3 / kerrār: kerrāt M_3
2123: daḫı var: édeyim M_3 / ṭut: dut M_1, A // gözüñ: göziñ M_2; M_3 / uyḳudan: uyḫudan M_3, / ki: -M_1 / déyem: déremM_1; gédem A / şekkār: sükkār M_1, A; sükārāt M_3
2124: // aḫbār: mücāb M_1, M_2, A; necāt M_3

[638] Başlık M_2 nüshasından alınmıştır. M_1 nüshasında *Der-beyān-ı feżāʾilü'l-ḳurʾān şefāʿati fī'l-ḳurʾān ve ḳırāʾti […]*; M_3 nüshasında *Beyān-ı şefāʿatü'l-Ḳurān bitilāvetühü* şeklindedir. A nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[639] Kur'an-ı Kerim'in faziletleri ve şefaati hakkında açıklama.
[640] "aḫbār" kelimesi 06 Mil Yz A 8426 numaralı nüshadan alınmıştır.

2125 Ḳıyāmet güni olduḳda gele Ḳur’ān divāna[641] bil
Araya bula ṣāḥibin elinden aḫẕ éde enṣār

2126 Vara Ḥaḳ’ıñ divānına[642] déye Allāh’a éy Mevlā’m
Bu benim dostcaġazımdur bunuñ ẕenbini ol Ġaffār

2127 Ki Ġaffār maġfiret éde anuñ evvelā ʿiṣyānın
Déye Ḳur’ān gine Ḥaḳḳ’a ki géydir ḥulle ẕī-envār

2128 Daḫı bir tāc vér éy Bārī ola ol tāc-ı kerāmāt
Aña bir tācda géydire güneşden aẓvā’-ı envār

2129 Daḫı hem[643] éyle yā Rabbi benim ṣāḥibime iḥsān
Gine bir ḥulle vére kim ḳamer şems[644] olur istīsār

2125: // elinden: eline **M₃** / enṣār: enżār **M₁, A;** inẕār **M₃**
2126: Ḥaḳ’ıñ: Ḥaḳ’uñ **M₃** / Mevlā’m: Mevlā **M₃** // bu benim: benim bu **M₂** / ẕenbini: ẕenbi **M₃;** zeyni **A** / ol: yā **M₂;** ola **M₃;** eyā **A** / Ġaffār: Ġufrān **M₃**
2127: ki: ki yā **A** / Ġaffār: Ġaffār’u **M₃** / éde: ét **A** / anuñ: anıñ **M₁, M₂;** daḫı anuñ **M₃** / ʿisyānın: ʿisyānını hem **M₃** // gine: gine Ḳur’ān **A** / géydir: géy dér **M₁** / ẕī-envār: ẕī-yavārāt **M₃**
2128: vér éy: vére **M₂** / ola ol tāc-ı kerāmāt: keremiñden ola kerrāt **M₃** // tācda: tācu **M₃** / aẓvā’-ı: aẓvā’-ı **M₃**
2129: daḫı: **-M₁;** déye **M₃** / hem: zer **M₁;** ẕed **M₂;** kerem **M₃;** ziyāde **A** / éyle: éyleye **A** / Rabbi: Rab **M₃** / ṣāhibime: ṣāhibim **A** // gine: ki **M₂** / vére: vér **M₁, A** / kim: kim ol **M₂** / ḳamer şems: ḳamer şemsi **M₁, M₂, A;** ḳamer şemsü **M₃** / istīsār: istişār **M₂;** neyyāz **M₃;** istiṣār **A**

[641] “dīvān” kelimesi vezin gereği “divān” şeklinde okunmuştur.
[642] “dīvān” kelimesi vezin gereği “divān” şeklinde okunmuştur.
[643] “hem” kelimesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.
[644] “ḳāmer şems” kelimeleri **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshadan alınmıştır.

2130 Daḫı déye yā Rabbi ki rażī[645] ola bu ḳuluñdan
Ki Ḥaḳ andan ola rāżī éde cümleden iḫtiyār
2131 Birer ḥulle anasile babasına vére Allāh
Ki öyle ḥullelerdür kim ki ṣırf nūrdan édüp Ġaffār
2132 Ki dünyāda olan eşyā eger altun veyā gümüş
Eger envāʿi cevāhir eger yāḳūt veyā dürrāt
2133 Vérilen ḥulleniñ bir ḳılına degmez bu eşyālar
Bulardan iste sen Ḥaḳ'dan ʿilimde éyle istiḳrār
$M_2$74a 2134 Déye ana ile baba nédendür bize bu ikrām
Buña lāyıḳ ʿamel yoḳdur ki biz işlemedik aḫyār
2135 Déyeler evladıñızı[646] ḫocaya vérdiñiz idi[647]
Ki taʿlīm étdigiñizden ki olduñuz buña ebrār

2130: déye: déye ki **M_1, M_2, M_3** / ḳuluñdan: ḳulluñdan **M_1, M_2** // Ḥaḳ andan ola rażī: rāżī ola Ḥaḳ andan **M_3** / cümleden: cümleyi **M_3** / iḫtiyār: rāḫibār **M_3**
2131: vére: ki vére **A** // öyle: éyle **M_1** / ḥullelerdür: ḥulledür **M_3** / kim ki: **-M,** / ṣırf: ṣūf **M_2;** ṣāfī **M_3** / édüp: éde **M_3** / Ġaffār: derrāḳ **A**
2132: eger: ki **A** / veyā: ve ger **M_3;** eger **A** // eger: ki **M_3** / dürrāt: dāvvār **M_1;** derrār **M_2;** derrāk **M_3**
2133: ḥulleniñ: ḥullenüñ **M_3** / bir: birin **M_1;** biri **A** / ḳılına: ḳılını **M_1, M_3** / eşyālar: eşyā **A** // bulardan: buları **M_2** / istesen Ḥaḳ'dan: Ḥaḳ'dan istesen **M_2** / ʿilimde: ʿamelde **M_3;** ʿīlimden **A**
2134: ana ile: ana-y-ile **M_1, M_2, A** / nédendür: nédür **M_3** / ikrām: ikrāmlar **M_3** // işlemedik: ki biz işlemedik dünyāda **M_1;** işlemedik bunı **M_2;** işlemedik ki dünyāda **A** / aḫyār: iḫtiyār **M_1, M_2, A**
2135: evladıñızı: evlādıñuzı **M_2** / vérdiniz idi: vérdiñizden **M_1;** vérdiñüzden **M_2;** vérdiñizden hem **M_3;** vérdiñizden ötüri **A** // étdigiñizden: étdiñizden **M_1;** étdiñüzden **M_3;** étdirdiñizden **M_3** / ki: hem **M_3** / olduñuz: oldıñız **M_2;** vérile **M_3** / buña: **-M_3** / ebrār: berrār **M_1, A;** cennet-i envār **M_3**

[645] "rāżī" kelimesi vezin gereği "razī" şeklinde okunmuştur.
[646] "evlād" kelimesi vezin gereği "evlad" şeklinde okunmuştur.
[647] "vérdiniz idi" kelimesi **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshadan alınmıştır.

M₁84b, M₃73a, A74a

2136 Ki taʿlīm étdiñiz Ḥaḳ'ıñ kelāmını bulara siz
Anuñ-çün bulduñuz ikrām vérile cennet-i envār

2137 Ki Seḥl-i ibn Meʿāẕü'l-Cehnī diñle né buyurdı ol
Resūlullāh né buyurdı éşit né söyler ol muḫtār

2138 Bir ādem Ḳur'ān oḳusa anuñla hem ʿamel étse
Babasına vére Allāh ki bir tāc ḳatı ẕī-envār

2139 Ki öyle bir tac[648] ola ol anuñ nūr-ı żiyāsından
Ki maḥv éde günüñ nūrın ḳatı pek şavḳı var envār

2140 Başına géçicegiz ol ebed sulṭān ola ol pes
Ki ḫuddāmlar vére Allāh ʿadedi ola ṣad hezār

2141 Oḳuyanıñ babasına bu deñlü olacaḳ ikrām
Siziñ ẓannıñız olur mı oḳuyan bula bī-şümār[649]

2136: étdiñiz: hem éderdiñüz **M₃** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M₃;** Ḥaḳ **A** / bulara siz: bir'āt **M₃** // anuñ-çün: anıñ-çün **M₂, M₃** / bulduñuz: buldıñız **M₂;** buldıñuz **M₃** / vérile: vérildi **M₁** / envār: iḫvār **M₁;** aḥvār **M₂, M₂;** iḫvān **A**
2137: Seḥl-i ibn Meʿāẕü'l-Cehnī: Seḥr-i bin Meʿāẕi'l-Cehmī **M₂;** Seḥr-i bin Meʿāẕe'l-Cehma **A** / diñle: né dér **M₃;** ki diñle **A** / né buyurdı: diñle **M₃;** kim né buyurdı **A** / ol: **-M₁, -A;** sözler **M₃** // né: **-M₁, -M₃** / buyurdı: buyurmışdur **M₃** / muḫtār: ġaffār **M₃**
2138: // ki: daḫı **M₃** / tāc: tācı **M₂, A** / ẕī-envār: envār **M₂, M₃, A**
2139: // maḥv: maḥvi **M₁** / éde: ola **M₂, A** / günüñ: güniñ **M₂** / nūrın: nūrı **M₂, A**
2140: başına: daḫı başına **M₃** / géçicegiz: géçicegez **M₁;** géyicegez **M₂;** géyecegez **A** / ol: **-M₃** / ola ol pes: olasıñ sen **M₂;** ola hem ol **M₃;** ola ol sen **A** // ʿadedi: ʿadedde **M₁;** ʿadedden **M₂;** ʿadetden **A** / ola: olsa **M₃;** olalar **A** / ṣad hezār: hezār **A**
2141: oḳuyanıñ: oḳuyanuñ **M₃** / olacaḳ: olıcaḳ **M₃** // oḳuyan: oḳuyana **M₁, M₃** / bula: bu kez **M₃** / bī-şümār: bī-şimār **M₁;** seyyār **M₃;** bi-şimār **A**

[648] "tāc" kelimesi vezin gereği "tac" şeklinde okunmuştur.
[649] "bī-şümār" kelimesi **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshadan alınmıştır.

2142 Oḳuyana né ikrām olacaġın Ḥaḳ bilür ancaḳ
Anı vaṣf édemez vaṣṣāf mine'l-aḫbārı ve'l-ebṣār

[650]Feżāʾilü'l-ʿilm ve'l-Ḳurʾān ʿalā evlādihi ve ehl-i beytihi[651]

2143 Elā éy ṣāḥibü'l-evlād édem seni bugün mesrūr
Saʿādetde ḳılupdur Ḥaḳ olasıñ ḥāliñe meşkūr
2144 Ki Cābir ibni ʿAbdullāh né buyurdı bunı diñle
Resūlullāh'a bir kişi gelüp ṣordı mine'l-maġrūr
2145 Dédi kim yā Resūlullāh veledin taʿlim[652] édene
Né miḳdār vérile ṣevāb beyān ét olalım mesrūr
2146 Cevāb vérdi Resūlullāh ki Ḳurʾān'dur kelāmullāh
Nihāyetsizdür éy kişi aña yoḳ ġāyet-i maḳdūr
2147 Bu kez Cibrīl nüzūl étdi buña ṣordı Resūlullāh
O da böyle cevāb vérdi aña yoḳ ġāyet-i maḳdūr

2142: né: her né **A** / olacaġın: olacaġını **M1** // vaṣf: vaṣfı **M1** / vaṣṣāf: veṣāfi **M1** / mine'l-aḫbārı ve'l-ebṣār: mine'l-aḫbār ve'l-ebṣār **M2;** mine'l-aḫbārı ve'l-aḫbārı **M3;** mine'l-aḫyārı ve'l-ebṣār **A**
2143: ṣāḥibü'l: ṣāḥibi'l **M1, A** // saʿādetde: ṣaʿādetler **M3** / ḳılupdur: véripdür **M3**
2144: Cābir ibni: Cābir bin **M2;** Cābir ibn **M3** / bunı: anı **M2, M3** // mine'l-maġrūr: mine'l-maḳrūr **M1, M2, A**
2145: yā: **-A** // miḳdār: miḳdārı **M1, M2, A** / vérile: vére **M2, A** / olalım: olalum **M1, M3;** olam **M2**
2146: // nihāyetsizdür: nihāyetdür ṣevābı **M3** / maḳdūr: miḳdār **M3**
2147: Resūlullāh: Ḥabībullāh **M2** // böyle: baña **M3** / maḳdūr: miḳdār **M3**

[650] Başlık **M3** nüshasından alınmıştır. **M1, M2** ve **A** nüshasında başlık yerine birer satır boşluk vardır.
[651] Aileye Kur'an ve ilim öğretmenin faziletleri.
[652] "taʿlīm" kelimesi vezin gereği "taʿlim" şeklinde okunmuştur.

$M_1$85a, $M_2$74b 2148 Ki gétdi göge Cebrā'īl ki İsrāfīl'e uġradı
Su'āl étdi aña bundan o da böyle dédi meẕkūr
2149 Bu kez ol Ḳādir ü Ḳayyūm ki vaḥy étdi ḥabībine
Gelüp dédi aña Cibrīl éşit yā Aḥmed-i Mefḫūr
$M_3$73b, A74b 2150 Saña Rabb'iñ selām oḳur dédi bildir ḥabībime
Benim kelāmımı bir kez oḳutsa oġluna mefḫūr
2151 Ki on biñ kerre ḥac étmiş ḳadar ṣevāb vérem aña
Daḫı on biñ ḳadar ʿumre ṣevāb-ile olur me'cūr[653]
2152 Daḫı on biñ ḳadar ġazāya varmışca ṣevāb vérem
Daḫı on biñ ḳadar Müslim ki infāḳ étdi bi'l-menẕūr
2153 Daḫı on biñ ḳadar ʿuryāna eṣvāb vérmiş olur ol
Daḫı on biñ ḳadar köle azād étmiş gibi me'cūr[654]
2154 Daḫı her ḥarfine yazar ki on ṣevāb Teʿālallāh
Daḫı maḥv éyleye andan gérü on günāhın meşkūr

2148: göge Cebrā'īl: Cebrā'il göge M_2 / ki: -M_1 // aña: buña M_2 / meẕkūr: meşkūr M_2
2149: vaḥy: vaḥyi M_1, M_3 / Aḥmed-i Mefḫūr: Aḥmed-i Muḫtār M_3
2150: oḳur: éder M_3 // kez: kes M_1, M_2, A / oġluna: oġlına M_1, M_3, A
2151: ḳadar: -M_1 / vérem: vére M_3 / aña: bize M_3 // me'cūr: macūr M_3
2152: -M_1, -M_3
2153: ḳadar: -M_1 / ʿuryāna: ʿuryān M_1, M_3 / eṣvāb vérmiş olur ol: géydirmiş ḳadar ṣevāb M_3 // köle: ḳul M_1 / gibi me'cūr: olur M_1
2154: ki: -M_3 // maḥv: maḥvi M_1

[653] Bu beyitin ikinci mısrası M_1 nüshasında yoktur. Onun yerine 2152. beyitin ikinci mısrası yazılmıştır.
[654] Bu beyit M_3 nüshasında beş beyit sonra verilmiştir.

2155 Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür
Bir ādem vérse evlādın muʿallime olur manẓūr
2156 Né deñlü aḳçe vérirse muʿallime édüp iʿṭā
Ki her biri ḳıyāmetde Uḥud Ṭaġı ḳadar me'cūr
2157 Eviñden çıḳsa evlādıñ ki gétse mektebe ḳarşu
Dola ol ḫayr-ile eviñ olasın dā'imā mesrūr
2158 Ḳaça şeyṭān eviñden hep ki firār éde eviñden
Melekler ṭola eviñe bulasıñ raḥmetin meşkūr
2159 Ḥasan Baṣrī né buyurdı veledin bir men oḳutsa
Yarın yevm-i ḳıyāmetde ki ʿuryān cümle ḫalḳ maḳbūr
2160 Ḫudā géydire üç ḥulle ol evlādıñ babasına
Birisi cümle dünyādan ḫayırlı ola ol mesrūr
M1 85b 2161 Muḳābil olmaya aña bu dünyānıñ metāʿları
Ṭaleb ḳıl bu saʿādeti ḳabūlét nuṣḥı ol me'cūr

2155: Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den: Ebū Saʿdi Ḫuẓrī'den **M1, M3** // vérse evlādın: evlādını vérse **M3** / muʿallime: daḫı **M3** / olur: olup **M1, M2;** evlādını **M3** / manẓūr: manżūr **M1;** menhūr **M3**
2156: **-A** // Uḥud Ṭaġı: Uhūd Ṭaġı **M1** / me'cūr: mehcūr **M3**
2157: **-A** / çıḳsa: çıḳa **M2** // dola: ṭola **M3** / ol: **-M1** / eviñ: hem eviñ **M3**
2158: **-A** / şeyṭān: şeyṭān géde **M1** / hep ki: ki **M3** / firār éde: şer az ola **M1, M2** / eviñden: eviñden hem **M3** // raḥmetin: raḥmetini **M2;** raḥmeti **M3** / meşkūr: mekṣūr **M1, M2**
2159: **-A** // maḳbūr: maʿbūr **M1, M2**
2160: **-A** / géydire: géydüre **M2** // ḥayırlı ola ol: ḥayr-ı keyen éde **M1;** ḥayırlıdur keyen **M3**
2161: **-A** // saʿādeti: saʿādātı **M1, M2** / nuṣḥı: naṣḥı **M1** / ol: ola **M2**

2162 Daḫı her ḥarfine bir derece vére cinānında
Né niʿmetdür oḳut kişi veledleriñi ol meʾcūr

M₂75a 2163 Daḫı buyurdı peyġamber ki bir men éyleye infāḳ
Ki ṣarf éde muʿallime ki bir dirhem gümüş maʿbūr
2164 Ki her dirhem başına Ḥaḳ azād éder cehennemden
Daḫı iʿṭā éder Allāh yédi gökler ḳadar meʾcūr
2165 Daḫı ṣevāb vére Allāh yédi ḳat yér ḳadar saña
Daḫı édeler istiġfār ki ʿarşı kürsi[655] hem maʿmūr

M₃74a 2166 Daḫı her ḥarfine Allāh ki seksen biñ ḳaṣır vére
Ki cümlesi ola altun mücellādur cemīʿ maʿmūr
2167 Buyurdı İbni Mesʿūd kim Ḫudā rāżī ola andan
Ki şāfiʿi müşeffaʿdur şefāʿati olur maḳbūl
2168 Daḫı aʿmāl-i muṣaddıḳ olupdur ṣāḥibini ol
Ki yaʿnī ṣāḥibi içün olur şekvācı ḳıl mefḫūr

2162: bir: vére bir **M₃** / vére: vére Ḥaḳ **M₁** / cinānında: cinānından **M₂** // veledleriñi: velediñi ki **M₃** / oḳut: oḳur **M₁**
2163: **-A** / bir men: bizi **M₁;** bir kez **M₂** / éyleye: éylese **M₃** / infāḳ: ilḥāḳ **M₁, M₂** // ṣarf: ṣarfı **M₁** / muʿallime: muʿallim **M₁** / maʿbūr: maḳyūr **M₁**
2164: **-A** / Ḥaḳ: Allāh **M₃** // ḳadar: ile **M₃**
2165: **-A** / ṣevāb: ṣevābı **M₁** // édeler: éderler **M₂** / ʿarşı: ʿarş **M₁, M₃** / maʿmūr: meksūr **M₃**
2166: **-A** / ḥarfine: dirheme **M₃** / ḳaṣır: mışır **M₂** // ola altun: altun **M₂;** altun ola **M₃** / cemīʿ: cemʿ **M₃**
2167: **-A** // şefāʿati: şefāʿat **M₁, M₃** / olur: olunur **M₃** / maḳbūl: maḳbūr **M₃**
2168: **-A** / aʿmāl-i: ʿāmil-i **M₁, M₃** / muṣaddıḳ: muṣaddaḳ **M₃** / ḳıl: ol **M₂;** bil **M₃** / mefḫūr: mefḫūr **M₁, M₃**

[655] "ʿarşı kürsī" tamlaması vezin gereği "ʿarşı kürsi" şeklinde okunmuştur.

2169 Oḳusa anı pes bir kes ʿamel éylemese daḫı
Éder Allāh'a ol şekvā éder taṣdīḳ anı Mevlā

2170 Bir ādem öñüne ḳosa ki yaʿnī oḳusa anı
Anuñla hem ʿamel étse içinde olanı mesṭūr

2171 Aña Ḳurʾān ola şāfiʿ ki Ḥaḳ'dan isteye anı
Ḳabūl éder şefāʿatin bulur ol rifʿat-ı maḳṣūr

2172 Dilimden ḳoma yā Rabbi géce gündüz kelāmıñı
Ki ḫatm ét ṣoñ nefesimi maʿa'l-Ḳurʾān-ile meʾcūr

[656]Feżāʾil-i ʿilmü't-teḥīdi ve'l-īmānı ḳavlühü "Fesʾelü ehle'ẕ-ẕikri in küntüm lā taʿlemūn"[657]

$M_1$86a **2173** Elā éy ṭālib-i ḥażret dilerseñ olasıñ mesʿūd
Ṭaleb ḳıl ʿilm-i Sübḥānī odur mūṣil ile'l-Maʿbūd

2169: **-A** / oḳusa: oḳumasa M_3 / pes: -M_1, -M_3 / éylemese: étmese M_3 / daḫı: éder Allāh M_3 // éder: -M_3 / Allāh'a: -M_3; Allāh M_2 / ol: olur M_3 / şekvā: şekvācı M_3 / éder: ola saña ki M_3 / anı: éder M_3
2170: **-A** / öñüne: öñine M_1 / oḳusa: oḳutsa M_1, M_3
2171: şāfiʿ: şāfī M_1 // éder: étmez M_2; éde **A** / bulur ol: bula M_3 / rifʿat-ı: rifʿat hem M_3
2172: yā Rabbi: yā Rab M_1; hem yā Rab M_3 // ḫatm: ḫatim M_1, M_3 / nefesimi: nefsimi M_1, M_2, **A**
2173: ṭālib-i: ṭālib-ü M_3 // mūṣil: mūṣili M_1

[656] Başlık M_2 nüshasından alınmıştır. M_1 nüshasında *Feżāʾil-i ʿilmü't-teḥīdi ve'l-īmānı ḳavlühü Teʿālā "Fesʾelü ehle'ẕ-ẕikri in küntüm lā taʿlemūn";* M_3 nüshasında *Feżāʾil-i ʿilmü't-teḥīd ḳavlühü "Fesʾelü ehle'ẕ-ẕikr"* şeklindedir. **A** nüshasında ise başlık bulunmamaktadır.

[657] Başlık **Nahl Sūresi 43.** ayeti ve **Enbiyā Sūresi 7.** ayetin bir kısmıdır. **Anlamı:** Eğer bilmiyorsanız ilim sahiplerine sorun.

2174 İki cihānda éy kişi felāḥ-ı ʿuẓma[658] isterseñ
Ki ögren vaṣf-ı Yezdānī odur mūṣil ile'l-Maʿbūd
2175 ʿAḳāyid ʿilmini ögren ki muḥkem ola īmānıñ
ʿAḳīdesi ṣaḥīḥ ola bunuñ īmānıdur mechūd
2176 Ki zīrā maḳṣuduñ[659] seniñ gireyim cennete dérsiñ
O cenneti yapanı bilmeyince olasıñ merdūd
2177 Kemāl-i vaṣfını bilseñ aña ʿiṣyānda olmazsıñ
Ki andan lāyıḳ olursıñ duḫūl-ı cennete mesʿūd
$M_2$75b 2178 Ki zīrā sévmedi cehli ʿadüvvümdür dédi cāhil
Vérir mi sévmedigine şerīf cenneti ol Vedūd
2179 Odur beyt-i maʿārif bil odur beyt-i maʿālim bil
Odur beyt-i muʿāmil bil odur beyti ola merdūd

2174: ʿuẓma: ʿāẓīm **M_1** // ögren: ögden **M_3**
2175: īmānıñ: īmānuñ **M_3** // ʿaḳīdesi: ʿaḳīde nefsi **A** / ola bunuñ: olmayanıñ **M_1;** ola bunıñ **M_2;** olmayanuñ **M_3** / mechūd: maḥcūr **M_1, M_2, A**
2176: ki zīrā: ki **M_2** / seniñ: seniñ zīrā **M_2** / cennete: cenneti **M_1** // yapanı bilmeyince: ki ʿarż éyle bulasıñ ẕevḳi **M_2, A** / olasıñ: sen **M_2;** olasıñ sen **M_3**
2177: **-M_1, -M_2, -A**
2178: sévmedi cehli ʿadüvvümdür: cehli sévmedi ʿadūmdur **M_3** / cāhil: cāhile **M_1;** cāhili **M_3** // şerīf: şerīfi **A** / cenneti: cennetini **M_3** / ol Vedūd: mevdūd **M_1;** merdūd **M_2, A**
2179: odur: hem oldur **M_3** / maʿārif: muʿārif **A** / maʿālim: maʿāmil **M_1;** muʿāllim **M_2;** muʿālim **A** / bil: **-M_3** // beyt-i muʿāmil: beyt-i maʿāmil **M_2** / odur: bil odur **M_3** / bil: **-M_3** / merdūd: merhūd **M_1;** mercūd **M_3**

[658] "felāh-ı ʿuẓmā" tamlaması vezin gereği "felāh-ı ʿuẓma" şeklinde okunmuştur.
[659] "maḳṣūd" kelimesi vezin gereği "maḳṣud" şeklinde okunmuştur.

M₃74b, A75a

2180 Ḫudā ʿilmi séver kişi daḫı ʿālimleri séver
Ki zīrā vaṣfıdur ʿilmi anuñ-çün sévdi ol Maʿbūd

2181 Néce sévmeye ol Sübḥān ki ʿālim ḳulların her ān
Kemāl-i maʿrifet ile tevaḥḥud éyledi Maʿbūd

2182 Ki ʿālim ḳulları Ḥaḳ'ıñ nebīsi gibidür taḥḳīḳ
Resūlullāh ḫalīfe ḳıldı anları bilā-merdūd

2183 Ki ʿālimler derecātı şehīdlerle berāberdür
Ḫuṣūṣā ṭālibü'l-ʿilim şehīddür oldular meşhūd

2184 Buyurdı İbni ʿAbbās kim ki Ḥaḳ rāżī ola andan
Ki ʿālimler derecātı yücedür ġayrıdan mesʿūd

2185 Ki ʿālimler derecātı ki ġayrı müʾmine nisbet
Yédi yüz derece yüksek budur Ḥaḳ'dan bize maʿhūd

2180: ʿilmi: ʿilmini **M₃** / séver: séver hem **M₃** // ʿilimi: ʿilm **M₁, M₂** / anuñ-çün: anıñ-çün **M₁, M₂, M₃** / Maʿbūd: mesʿūd **M₃**
2181: **-M₁** / Sübḥān: ʿilmi **M₃** / ḳulların: ḳulları **M₃** // tevaḥḥud: tevḥīd **M₃** / éyledi: étdiler **M₃, A**
2182: Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M₃** // ḳıldı: ki ḳıldı **M₂, A** / bilā-merdūd: merdūd **M₂, A**
2183: derecātı: derecesi **M₃, A** // ṭālibü'l-ʿilim: ṭālibi'l-ʿilm **M₁, M₃, A** / şehīddür: şehīdler **M₃;** şihiddür **A** / oldular: oldılar **M₁, M₂, M₃** / meşhūd: meşhūr **M₁**
2184: // derecātı: derecesi **M₃, A** / yücedür: **-M₂**
2185: derecātı: derecesi **M₃, A** // derece: derecesi **A**

2186 Ki her derece arası ki béş yüz yıl ḳadar yoldur
Biliñ ʿālimleriñ ḳadrin ḳılıñ taʿẓīm édiñ mevdūd
2187 Bularıñ ḥaḳḳını biliñ riʿāyet éyleñ anlara
Bularıñ meclisinde siz oturuñ oluñuz mevcūd
M1 86b 2188 Ki zīrā anlarıñ biri gérü cennetlik olursa
Şefāʿat éyleye daḫı sekisan biñ kese maʿdūd
2189 Ki nefsiñiz üzerine ki ol taḳdīm édiñ anı
Daḫı bunlar muḳaddemdür ki ʿindallāh olup mevdūd
2190 Anuñ-çün vārid olmuşdur ki cāhiller üzerine
Ki vardır ʿālimiñ ḥaḳḳı ana baba gibi mevrūd
2191 Ki Cāmiʿü'l-Fetāvā'da yazılmışdur éşit diñle
Ki ṣalbét sen ḳulaġıña bu mesʾele-durur mesʿūd

2186: yıl: **-M1, -M3** // ḳılıñ: **-M2**
2187: bularıñ: bularuñ **M3** / ḥaḳḳını: ḥaḳḳına **M2** // oluñuz: oluñız **M2, M3** / mevcūd: maḳṣūd **M3**
2188: gérü: **-M1, -M3** / olursa: daḫı **M3** // daḫı: ḥattā ki **M1, M2, A** / kese: kimse **M1**
2189: ki: daḫı **M1, A**; hem **M2** / nefsiñiz: nefsiñüz **M2;** ḳanḳıñız **M3** / üzerine ki ol: üzerine **M1, M3** / anı: anı zīrā **M3** // daḫı: zīrā **M1;** ki zīrā **M2, A** / muḳaddemdür: muʿaẓẓam **M2;** muʿaẓẓamdur **A** / ʿindallāh: ʿindallāhi **M1** / mevdūd: maʿdūd **M2, A**
2190: **-M1** / anuñ-çün: anıñ-çün **M2, M3** / olmuşdur: olmışdır **M2, M3** // vardır: vardur **M3** / baba: buba **M3** / mevrūd: merdūd **M3,**
2191: Cāmiʿü'l-Fetāvā'da: Cāmiʿi'l-Fetāvā'da **M1, M2, A** / diñle: anı **M2, M3** // ṣalb ét: ét sāmiʿ **M3;** ṣalb éyle **A** / sen: ḳulaġuñ **M3** / ḳulaġıña: ḳulaġıñı **M2;** sen **M3**

2192 Ki taḥḳīḳ ʿālimiñ ḥaḳḳı ki cāhiller üzerinde
Baba ana ḥaḳḳı gibi ki biliñ hem daḫı mezyūd

M₂76a **2193** Ana baba ḥuḳūḳından daḫı ezyed-durur biliñ
Ki zīrā refʿ éder üstāẕ mine'l-esfel ile'l-mesʿūd

2194 Ana baba çıḳa dünyāya getürmege sebebdür
Ki dürlü dertlere seni giriftār éyler ol mesʿūd

M₃75a, A75b **2195** Saña ʿālim né dér diñle saña īmān éder telḳīn
Ki īmān-ile bulursuñ yüce sulṭānlıġı mesʿūd[660]

2196 Ḳıyāmetde anañ babañ seni gördügi vaḳitde
Firār éyleyeler senden bular éde seni merdūd

2197 Ki ẕerre miḳdarı[661] ṣevāb alamazsıñ sen anlardan
Firār éder ki vay nefsim déyeler olalar Maʿbūd[662]

2192: // baba ana: ana buba **M₃** / ḥaḳḳı gibi: gibi oluñ **M₂** / bilin hem daḫı: daḫı bilin hem ol **M₃** / mezyūd: mezbūd **M₂;** meẕbūd **M₃;** mezbūr **A**
2193: daḫı: **-M₁** / ezyed-durur: ezyede-durur **M₁** / biliñ: belki **M₁, M₂, A** // refʿ: refiʿ **M₁** / üstāẕ: üstāẕını **M₃** / mine'l-esfel ile'l-mesʿūd: esfel ile'l-mevcūd **M₃**
2194: çıḳa: ki çıḳa **M₁, M₃** / sebebdür: sebeb **M₁** // seni: **-M₂, -A;** anlar **M₁** / éyler ol: ola ki éyler ola **M₂;** éyler ki ola ol **A**
2195: saña: seni **M₁, M₃** / ʿālim: ʿilmi **M₂;** ḥālīm **M₃** / né dér: nédür **M₃** // bulursuñ: bulursıñ **M₂, M₃** / yüce: sen yüce **M₁** / mesʿūd: meṣʿūd **M₁, M₂**
2196: babañ: bubañ **M₁;** atañ **A** // gördügi: gördigi **M₁, M₂, M₃** / éyleyeler: éyleye bular **M₁;** éyler yürür **M₂**
2197: // nefsim: nefsīm **A**

[660] Bu beyit **A** nüshasında iki kere yazılmıştır. İkincisinin üstü müstensih tarafından çizilmiştir.
[661] "miḳdār" kelimesi vezin gereği "miḳdar" şeklinde okunmuştur.
[662] Bu mısra **M₃** nüshasında bir alttaki beyitle karışmıştır.

2198 Muṣāḥib oldıñ ise sen ki ʿālimler ile kişi
Gireñ sancaġı altına içeñ kevs̱erden ol mevʿūd

2199 Ṣaḳın zinhār eyā cāhil oturma ʿālim üstüne
Ḳapudan giri véricek ḳıyām édiñ mine'l-maʿḳūd

2200 Yuḳaruya oturduñ anları ḳatına iḫtiyār
Daḫı altına cāhiller bu vech üzre oluñ maʿḳūd

2201 Yarın yevm-i ḳıyāmetde iẕin vérile ʿālime
Şefāʿat éyle yā ʿālim bugün ʿāṣīlere mevcūd

M1 87a 2202 Nidā éyleye bir melek geliñ éy mü'min-i ṣādıḳ
Gédiñ fülān ʿulemānıñ başına cemʿ oluñ mevcūd

2203 Şefāʿate iẕin vérildi varıñ ḳatına anuñ
Diriliñ ḳatına anuñ gédiñ cennete pes mesʿūd

2198: **-M3** // ol: **-A** / mevʿūd: maʿfūr **A**
2199: üstüne: üstine **M1, M3** // giri véricek: giricek **M2;** hem girecegiz **M3;** girü véricek **A** / édiñ: ét sen **M3** / mine'l-maʿḳūd: mine'l-maḳʿūd **M1;** mine'l-maʿḳūl **A**
2200: oturduñ: oturdıñ **M2, M3** / anları: anlarıñ **M1;** sen anları **M3** / ḳatına: taḫtına: **M1, M3** / iḫtiyār: étdiñ iḫtiyār **M3** // üzre: üzere **M2, A**
2201: éyle: éyleyelüm **M2, A** / yā ʿālim: biz **M2, A**
2202: // gédiñ: gédiñ sizler **M3** / fülān: **-M1** / ʿulemānıñ: ʿālim **M3** / oluñ: olup **M3**
2203: vérildi: oldı **A** / ḳatına: ḳatına siz **M3;** ḳatına ki **A** / anuñ: anıñ **M1, M2** // diriliñ: ki cemʿ oluñ **M3** / anuñ: anıñ **M2** / pes: **-M1;** hem **M3** / mesʿūd: mesʿūden **M1**

	2204	Taḥarrī éyleye ʿālim ki dār-ı dünyada[663] anuñ
		Daḫı meclisine ḥāżır olanı sevḳ éde mevḳūd
	2205	Daḫı kendini séveni aña iḥsān édenleri
		Daḫı yoldaş olanları geçeyki ola ol mesʿūd
	2206	Daḫı mesʾelesi ile ʿamel édüp olan ʿābid
		Daḫı ḫiẕmetine évip işinde olalar mevcūd
	2207	Melek nidā éde aña ki yā müʾmin fülān yérde
		Birikiñ başına anuñ oluñ siz cennete mevrūd
M$_2$76b	2208	Dirile başına cümle ola cemʿiyyet-i kübrā
		Ṭarīḳa hep revān ola ḳamusı olalar mesʿūd
A76a	2209	Ki maḥşer yérini cümle gezer nidā éder melek
		Eyā müʾmin birikiñ ol déyü dellāl ola mevcūd

2204: // daḫı: ki **M$_1$, M$_2$, A** / ḥāżır: anuñ ḥāẕır **A** / olanı: olan **A** / éde: éde ola **M$_2$** / mevḳūd: mevḳūden **M$_1$;** maġfūd **M$_3$**
2205: aña: daḫı **M$_3$** // geçeyki: geçiki **M$_1$, A;** kiét **M$_2$** / ola ol: ola **M$_1$;** ola anlar **M$_2$;** ola hem **M$_3$** / mesʿūd: mesʿūden **M$_1$**
2206: ʿābid: ʿābide **M$_1$** // ḫiẕmetine: ḫizmetine **A** / évip: évüp **M$_1$, M$_3$;** évişip **A** / işinde: éşide **A** / olalar: ola **M$_1$;** olanı **M$_3$** / mevcūd: mevcūden **M$_1$**
2207: fülān: filān **M$_1$** / yérde: yére **M$_3$** // anuñ: anıñ **M$_1$, M$_2$** / oluñ siz: oluñ **M$_1$, A** / mevrūd: mevrūden **M$_1$**
2208: dirile: diriga **M$_3$** / cümle: anuñ **M$_3$** / ola: ol **A** // revān ola: ola revān **M$_2$** / olalar: ola **M$_1$** / mesūd: mesūden **M$_1$**
2209: yérini: yérine **M$_2$, A** / éder: éde **M$_1$, A** // müʾmin: müʾminler **M$_3$** / ol: **-M$_1$, -M$_3$** / dellāl: nidā **M$_3$** / ola: éde **M$_2$** / mevcūd: mevcūden **M$_1$**

[663] "dār-ı dünyā" tamlaması vezin gereği "dār-ı dünya" şeklinde okunmuştur.

2210 Ki Enes ibni Mālik'den rivāyet şöyle gelmişdür
Resūlullāh buyurmışdur éşit bu sırrı sen mevdūd

$M_3$75b 2211 Ki taḥḳīḳ ʿālimiñ biri meger ol ehl-i cennetdi
Ki cennete géderken ol ki mürūr éde o merdūd

2212 Ki bir kimseye uġrar ol gédeyorur cehenneme
O kes ʿālimi göricek çaġırır buña baḳ ferdūd

2213 Ki yā ʿālim naẓar éyle bāña bildiñ mi sen beni
Ki dünyāda fülān yérde ṣu vérdim saña ol mevrūd

2214 Déye ʿālim ki taḥḳīḳ sen ol ādem misin éy kişi
Ki dön gel gir benimle sen bile cennete ol mevrūd[664]

$M_1$87b 2215 Gine bir ādeme uġrar o da cehenneme géder
Ki ol ʿālime çaġırır şefāʿat ḳanı gel ferdūd

2210: sırrı sen: sırrı **M_1;** sözi sen **M_3** / mevdūd: mevdūden **M_1;** mevrūd **M_3;** mevcūd **A**
2211: ol: ola **M_1** / cennetdi: cenneti **M_3;** cennetdür **A** // géderken: géder iken **M_2, A** / ol ki: **-M_2, -A;** ol **M_1** / mürūr éde: mürūr éde ki **M_2, A;** merdūd éde **M_3** / ol: **-A;** o **M_1** / merdūd: merdūden **M_1**
2212: gédeyorur: gédeyorır **M_3** // buña: bāña **M_1, M_2, A** / çaġırır: çaġırur **A** / ferdūd: ferden **M_1;** merdā **M_3**
2213: yā ʿālim: ʿālim **M_3** / bāña: beni **M_2** / bildiñ mi sen beni: bilmediñ mi sen beni **M_1;** sen bilmediñ mi **M_2;** ol bilmediñ ki beni **A** // fülān: filān **M_1** / vérdim: vérdimdi **M_3** / saña: seni **A** / ol: **-M_1, -M_3** / mevrūd: maʿzūlen **M_1**; maġrūr **M_2, A**
2214: **-M_3** / ādem misin: ādem mi sen **M_2** / ol: ki ol **A** // gel gir: **-M_3;** gel **M_1, M_2** / bile: bile ki gét **M_3, A** / cennete ol**:** cennete **M_1,** cennete sen **M_3** / mevrūd: mevrūden **M_1**
2215: gine: ki **M_1, M_3, A** / ādeme: ādem **M_1;** ādemde **A** / o da: ol o da **M_3, A** // ferdūd: ferden **M_1;** ferdād **A**

[664] Bu mısrası **M_3** nüshasında bir alttaki beyitin ikinci mısrası olarak yazılmıştır.

2216 Ki sen bilmediñ mi beni ki bir gün sen baña geldiñ
Ki bir ābdest ṭaleb étdiñ ki ṣu vérdim idi mevrūd
2217 Aña da ola şāfiʿ ol anuñla gire cennete
Ḳoça ḥūrīleri anda ola ol köşklere mesʿūd
2218 Gine bir kişiye uġrar cehennem ile emr olmuş
O da ʿālime çaġırır baña da éyle teşfīʿān
2219 Saña étdim idi ḫiẕmet seni sévdim idi lillāh
Daḫı bir kez selām vérdim idi ét baña tercīʿān
2220 Bugün ḳurtar beni otdan şefāʿat éylegil baña
Dile Ḥaḳ'dan beni lüṭf ét beni de éyle teşfīʿān
2221 Déye ʿālim aña éy kes ki sen midiñ beni séven
Ki sen midiñ baña ḫādim ki gel sancaġa tefrīden
2222 Gel imdi sen de gédelüm girelüm cennete bile
Ṣafālar édelüm anda ḳoçalum ḫūri[665] tebīʿān

2216: sen: **-M$_1$** / bilmediñ mi: bilme misiñ **M$_1$, M$_3$, A** / sen baña: baña sen **M$_1$, M$_3$, A** // ki bir: bir **M$_1$, A** / ābdest: ābdesti **M$_1$** / ki: **-M$_2$, A;** sen **M$_1$** / vérdim idi: vérdim saña **M$_3$** / mevrūd: mevdūren **M$_1$**
2217: ola şāfiʿ ol: şefiʿ ola ol **M$_2$;** ola hem şāfiʿ **M$_3$** / anuñla: anuñ-ile **M$_1$** / gire: géd **M$_3$** / cennete: cennete sen **M$_3$** // ol: **-M$_1$, -M$_3$; -A** / köşklere: köşlere **M$_3$;** köşklerde **A** / mesʿūd: meṣʿūden **M$_1$;** hem maḳṣūd **M$_3$**
2218: gine: ki **M$_1$** / emr: emir **M$_1$** // baña da éyle: baña éyle sen **A** / teşfīʿān: şāfiʿāt **M$_3$;** teşfīḳā **A**
2219: étdim: étdüm **M$_2$** / ḫiẕmet: ḫidmet **M$_3$** / lillāh: Allāh **M$_1$** // daḫı: ve hem **M$_3$** / ét baña: bi-külli **M$_3$** / tercīʿān: tercīʿā **A**
2220: otdan: ḳurtar **M$_3$** / éylegil: éyle sen **M$_2$** // lüṭf: lüṭfı **M$_1$** / teşfīʿān: şefīʿān **M$_3$;** teşfīḳān **A**
2221: ki sen: **M$_1$** / aña: oña **M$_1$** // ki gel: külliñiz **M$_3$** / tefrīden: taḳrīren **M$_1$;** taḳrīdā **M$_3$;** tefrīdā **A**
2222: imdi: imdi éy daḫı **M$_3$** / girelüm **-M$_3$** / cennete bile: bile cennete **M$_3$** // ḳoçalum: édelüm **M$_1$, M$_2$, A** / tebīʿān: tebżiʿān **M$_2$, A;** tebʿīżān **M$_1$**

[665] "ḥūrī" kelimesi vezin gereği "ḫūri" şeklinde okunmuştur.

M₂77a **[666]Der-beyān-ı ḥikāyet-i fī-faẓlu'l-ilim[667]**

A76b **2223** Ḫaberde vārid oldı kim ki étme bunda teşkīkān
Ki bir ḳulu ḳıyāmetde éde Ḥaḳ anı taḥsībān
2224 Günāhı pes aġır gele ṣevābından ki ol ḳuluñ
Ki emr éde cehenneme melekler éde tesvīḳān
2225 Bunı sürüp géderlerken Ḫudā göndere Cibrīl'i
Ki var sen söyle ḳuluma ki dostdan éyle tes'īlān
M₃76a **2226** Ki ḥāżır oldu mı ḳulum 'ilim meclisine hergiz
Eger oldı ise ḥāżır édeyim anı taġfīrān
M₁88a **2227** Su'āl éyleye Cebrā'īl déye ol ḥāżır olmadım
Vara Ḥaḳḳ'a déye Cibrīl ki ḥāżır olmamış aṣlan

2223: étme bunda: bunda étme **M₂** / teşkīkān: teşkīlān **M₂;** şek gine **M₃;** teşkīkā **A** // ḳulu: ḳulı **M₁, M₂, A** / éde Ḥaḳ: édeler **M₃** / anı: anda **M₁, M₃** / taḥsībān: tebī'ān **M₃**
2224: pes: hem **M₃** / ki: hem **M₃** / ḳuluñ: ḳulıñ **M₃** // emr: emir **M₁** / melekler: meleklere **M₃** / tesvīḳān: tevsī'ān **M₃**
2225: géderlerken: cehenneme **M₃** // ki var: var **M₂** / dostdan: dostundan **M₂, A;** dutsun **M₃** / tes'īlān: tesbīkā **M₃;** tes'īlā **A**
2226: oldu mı: oldı mı **M₁, M₂, M₃** / ḥāżır: ḥāẓır **M₁, M₂, A** // oldı ise: ḥāẓır **A** / ḥāżır: ḥāẓır **M₁, M₂;** oldı ise **A** / édeyim: édem **A** / taġfīrān: tefḳīrā **M₃, A**
2227: Cebrā'īl: Cebrā'īl'e **M₁** / ḥāżır: ḥāẓır **M₁, M₂, A** / olmadım: olmadum **M₂, A** // ḥāżır: ḥāẓır **M₁, M₂, A** / aṣlān: aṣlā **M₁, M₃, A**

[666] Bu başlık **M₁** nüshasından alınmıştır. Başlık **M₂** nüshasında *Der-beyān-ı ḥikāyet-i fī-faẓli'l-ilim* şeklindedir. **M₃** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[667] İlmin faziletleri ile ilgili açıklama.

2228 Gine Ḥaḳḳ déye Cibrīl'e ki var gine su'āl éyle
Ki ol ʿālimi sévmiş mi aña var éyle tes'īlān
2229 Su'āl éyleye Cebrā'īl cevāb vére ki sévmedim
Gele Cebrā'il[668] Allāh'a ḫaber érgüre teblīġān
2230 Gine göndere Cibrīl'i ki var gine su'āl éyle
Ki ʿālim meclisine ol héç éylemiş mi taʿḳīdān
2231 Su'āl éde gine Cibrīl oturmadım dédi aña
Géde Cibrīl Ḥaḳ'a vara ḫaber éyleye teblīġān
2232 Gine göndere Cibrīl'i ki var gine su'āl éyle
Ki héç ol sākin olmuş mı evinde ʿālimiñ leylān
2233 Déye ol sākin olmadım evinde ʿālimiñ hergiz
Rücūʿ éde Ḥaḳ'a Cibrīl ḫaber éyleye teblīġān

2228: gine Ḥaḳḳ: ki **M**$_{1;}$ ki Ḥaḳḳ'a **M**$_3$ / Cibril'e: Cibrā'īl **M**$_3$ // tes'īlān: tes'īlāt **M**$_3$**;** tes'īlā **A**
2229: ki: kim **M**$_1$ / sévmedim: sévmedüm **M**$_2$ // ḫaber: -**M**$_1$ / érgüre: érgür ki **M**$_2$**;** ergüre **ki A** / teblīġān: tes'īlāñ **M**$_2$**;** teblīġā **M**$_3$**, A**
2230: // ol héç: héç ol **M**$_1$ / éylemiş: olmış **M**$_2$ / taʿḳīdān: taʿḳīlān **M**$_2$**;** taʿḳīdā **A**
2231: oturmadım: oturmadum **M**$_2$**, A** / dédi: ki dédi **M**$_3$ / aña: héç **M**$_3$ // Ḥaḳ'a vara: gine Ḥaḳ'a **M**$_2$ / teblīġān: teblīġāt **M**$_3$**;** teblīġā **A**
2232: gine: ki gine **M**$_1$ / var gine: gine var **M**$_1$ // héç ol sākin: sākin héç **M**$_1$**, M**$_3$ / olmuş mı: olmış mı **M**$_2$**;** olmamış mı **M**$_3$ / leylān: leylā **M**$_3$**, A**
2233: olmadım: olmadum **M**$_2$**, A** // Ḥaḳ'a: gine **M**$_3$ / ḫaber: Ḥaḳ'a **M**$_3$ / teblīġān: teblīġā **M**$_3$**, A**

[668] "Cebrā'īl" kelimesi vezin gereği "Cebrā'il" şeklinde okunmuştur.

2234 Gine göndere Cibrīl'i var isminden su'āl éyle
Muṭābıḳ mı anuñ ismi ʿulemā ismine şübhān
2235 Veyāḫūd var su'āl éyle ki ʿālim séven ādemi
Eger sévdi ise anı édem ṣuçunı taʿfīʿān
2236 Gele aña su'āl éde déye ismim muṭābıḳdur
Ki séverdim bir ādemi séver ʿālimi taḥḳīḳān[669]
$M_2$77b 2237 Bunı böyle déyicek ol ḫaber vérdi Ḥaḳ'a Cibrīl
Ki fermān éyledi Allāh ki éyleñ anı tercīʿān
A77a 2238 Anı döndüre ol Allāh cehennemiñ ṭarīḳinden
Ki ʿilmiñ ḥürmetine Ḥaḳ anı éyleye taġfirān
2239 Gel éy İslām ṭarīḳinde gezen bil ḳadrini ʿilmiñ
Ki gördüñ mi Ḫudā n'étdi ḥabīb-i ʿilme tefʿīlān
$M_1$88b 2240 Ḥabībiñ ki ḥabībini yarlıġadı[670] éşitdiñ mi
Ḳıyās ét bundan éy kişi ḥabībine ḳıla fiʿlān

2234: Cibrīl'i: Cibrāʾīl'i **A** // anuñ: anıñ **M_2** / şübhān: teşbīhān **M_2;** şübhā **M_3;** şebhā **A**
2235: ʿālim: ʿālimi **M_3** / séven: sözimi **M_3** / ādemi: ol **M_3** // eger: **-M_3** / sévdi ise: séver ise **M_3** / ṣuçunı: ṣuçunı édem **M_3** / taʿfīʿān: taʿżīʿān **M_2;** taʿfīfān **M_3;** taʿżīʿā **A**
2236: aña: **-M_3** // ki séverdim: daḫı sévdim **M_1, M_2, A;** séverdim daḫı **M_3** / ādemi: ādem **M_3** / séver: séverdi **M_1, M_2, M_3, A** / taḥḳīḳān: taḥḳīḳā **A**
2237: déyicek: décek **M_2;** déyicek **M_3** / Cibrīl: Cibrāʾīl **M_3** // éyledi: éyleye **M_3** / tercīʿān: tercīʿā **M_3, A**
2238: cehennemiñ: cehennemüñ **M_1, M_3** // taġfirān: taġfirā **M_3, A**
2239: éy: **-M_1, -M_3** / ḳadrini ʿilmiñ: ʿulemā ḳadrin **M_3** // gördüñ mi: gördiñ mi **M_1, M_2, A** / ḥabīb-i ʿilme: ḥabīb ʿilmene **M_2, A;** ḥabīb-i ʿilme ki **M_3** / tefʿīlān: tefʿīlā **M_3, A**
2240: ḥabībiñ: ḥabībüñ **M_3** / ki: **-M_1** / éşitdiñ: éşiddiñ **M_1;** éşitdüñ **M_3** // ḳıyās: ḳıyās éyle **M_1** / fiʿlān: fiʿlā **M_3, A**

[669] Bu mısranın vezin düzeltmeleri **06 Mil Yz A 6292** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[670] Vezinde bir kural olarak n'nin hece kapatmadığı bilinmektedir. "m ve likit sesler l, r"de n gibi heceyi kapatmayan ünsüzlerden sayılmıştır.

$M_3$76b

2241 Ki ṣāḥib ʿilme né ikrām ḳıla bilmez anı kimse
Néler iḥsān éde aña ʿuḳūl étmedi tavṣīlān

2242 Ḫaberde vārid olmışdur ki bir ʿālimi bir kişi
Evine éylese daʿvet yédirse aña taʿẓīmen

2243 Ol ʿālimden ki ol kimse néce mesʾele ögrense
Ḫudā maġfiret éyleye aña étmeye taʿẕībān

2244 Melekler tā ṣabāḥa dek ziyāret édeler anı
Ki fecr-i ṯānī[671] olduḳda ḳamusı ḳıla taʿẓīmen

2245 Ḳanadların döşer bunlar anuñ ayaġı altına
Bular söyleyeler aña ḳanadımıza tavṭīʾān

2246 O kes ṣoḳaḳda gezerken melekleriñ ḳanadınıñ
Üzerinde geze ol kes éderler ʿilme taʿẓīmen

2247 Ki her bir adım atdıḳça ki maḥv ola günāhları
Anadan yeñi ṭoġmuş gibi ẕenbden ola taṭhīrān

2241: anı: **-A** // aña: Allāh M_3 / ʿuḳūl: ʿuḳūd **A** / tavṣīlān: tavṣīlā **A**
2242: olmışdur ki: oldı kim ki M_2, **A** // yédirse: yédürse M_2 / taʿẓīmen: taʿẓīmā **A**
2243: ol: ki ol M_3 / ki: **-**M_1, -M_3 / kimse: kes M_3 / mesʾele: nesneler M_3 // taʿẕībān: taʿẕībā M_3; taʿẕībāt **A**
2244: tā: **-**M_2 // fecr-i ṯānī: ḳaçan ṯānī M_1 / olduḳda: ola da **A** / taʿẓīmen: taʿẓīmā **A**
2245: döşer bunlar: döşeyeler M_2 // söyleyeler: söyler **A** / ḳanadımıza: ḳanadımuza M_2 / tavṭīʾān: tavṭīlan M_3; tavṭīʿān **A**
2246: ṣoḳaḳda: ṣoḳaḳdan M_1; zuḳāḳda M_3 / gezerken: géderken M_1 / melekleriñ: melekler **A** / ḳanadınıñ: ḳanadınuñ M_1 // geze: géder M_1 / ol kes: ol **A** / / taʿẓīmen: taʿẓīmāt M_3; taʿẓīmā **A**
2247: her bir: bir M_3 / atdıḳça: addıḳça M_1, M_2, **A** / maḥv: maḥvi M_1 // yeñi: **-**M_3 / ṭoġmuṣ: ṭoġmışça ṭoġmış M_1, M_3 / ẕenbden: dünyādan M_1; ẕunūbden M_3; ẕenbinden **A** / ola: -M_3 / taṭhīrān: taṭhīrāt M_3

[671] "fecr-i ṯānī" tamlaması vezin gereği "fecr-i ṯāni" şeklinde okunmuştur.

2248 Daḫı iʿṭā éde aña ki yüz şehīd ṣevābını
Daḫı yüz ḥac ṣevābını yaza deftere taṭyībān

2249 Ki her bir loḳma başına ki ol ʿālim yédi idi
Ṣevābı ṭaġ gibi gele anuñ ardınca ol şeybān

2250 Bu ednā ḳulıñı yā Rab ki ʿālim zümresinden ḳıl
Ki anlar gibi bizi de ki ét cennete tedḫīlān

$M_2$78a [672]**"Fesʾelū ehle'ẕ-ẕikri in küntüm lā taʿlemūn" ve ḳavlühü "Ḳūl hel yestevī'lleẓine yeʿlemūne ve'l-leẓīne lā yaʿlemūne innemā yeteẕekkeru ūlū'l-elbāb"**[673]

A77b **2251** Elā éy müʾmin-i sāmiʿ beyān édem ki cüzʾiyyāt
Ki herkes étdigiñ bula eger ḫayır ve şerriyāt

2248: aña: Allāh **M_3** / ki: **-M_1** // deftere: defterine **M_3** / taṭyībān taṭyībā **A**
2249: ki her: daḫı **M_3** // ol şeybān: şebiyyān **M_1;** tehs̱īlān **M_3;** şebīʾā **A**
2250: ḳulıñı: ḳulıña **M_3** / Rab: Rabbi **M_1, M_2** / ʿālim zümresinden ḳıl: ḳıl ʿālim zümresinden **M_3** // ki: **-M_3** / bizi de: bizde **M_1;** bize de **M_3** / ki: **-M_3** / ét cennete: cennete ét **M_3** / tedḫīlān: tedḫīlā **A**
2251: müʾmin-i sāmiʿ: sūḥıten éşit **M_1;** sūḫıten éşit **M_2;** ṣūcʾeden éşit **A** / ki cüzʾiyyāt: cezāʾiyyāt **M_1** // étdigiñ: étdiñ **M_1;** étdiyin **M_3** / bula: bulur **M_3,** / ḫayır ve şerriyāt: ḫayrı ve şerriyāt **M_2;** ḫayır eger şerʾiyyāt **A**

[672] Başlık **M_2** nüshasından alınmıştır. **M_1** nüshasında *Der- beyān-ı feżāʾil-i ṭalebü'l-ilm ḳavlühü Teʿālā "Fesʾelū ehle'ẕ-ẕikri in küntüm lā taʿlemūn" ve ḳavlühü Teʿālā "İnnemā yeteẕekkeru ūlū'l-elbāb hel yestevī'l-leẓine yeʿlemūne ve'l-leẓīne lā yaʿlemūn";* **M_3** nüshasında *Ḥikāyet-i faẓīletü'l-ʿilim* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.

[673] Birinci kısım **Enbiyā Sūresi'nin 7.** ayetidir. **Anlamı**: Eğer bilmiyorsanız ilim sahiplerine sorun. İkinci kısım **Zümer Sūresi'nin 9.** ayetidir. **Anlamı:** De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" Ancak akıl sahipleri öğüt alırlar.

$M_1$89a 2252 Ki ḫayr işleyeniñ cezāsı cennetdür ḳıl istiʿdād
Ki şerre māʾil olanlar görür elbette żarriyyāt

2253 Saña ʿilmiñ fażīletin beyān étdik ʿaleʾl-icmāl
Éşit ṭālib olanlara né miḳdār vére ecriyyāt

2254 Eger ister iseñ cennet ki ʿilme éyle ibtidāʾ
ʿİlimdür cennetiñ yolu géderseñ bula ẕevḳiyyāt

$M_3$77a 2255 Buyurdı şems-i kevneyni kelāmında éşit anı
Bir ādem pes sülūk étse o yoldur yolı ʿilmiyyāt

2256 O yolda ol ṭaleb ḳılsa ki ʿilm-i ḥālini ol ér
Ki taḥḳīḳ ol sülūk étmiş gibi olur cināniyyāt

2257 Daḫı ol yolda géderken melāʾikler ḳanadını
Ayaġı altına döşer éder ʿilmine taʿẓīmāt

2252: ki: **-M_3** / hayr: ḫayır **M_1, A** / işleyeniñ: işleyenüñ **M_3** / cezāsı: cezāsı ki **M_3** / ḳıl: bil **M_1** / istiʿdād: istiʿād **M_1;** istīvā **M_3;** istiʿādād **A** // görür: olur **M_3** / elbette: elbet **M_1, A;** elbetde **M_3** / żarriyyāt: żariyyāt **M_1, M_2;** żarriyāt **M_3**
2253: ʿilmiñ: ʿilmüñ **M_1** / fażīletin: fażālātın **M_1;** fażīlātın **A** / étdik: étdük **M_3** / ʿaleʾl-icmāl: ʿaleʾl-icmāʿ **M_1;** ʿaleʾl-aḫbār **M_3** // ṭālib: **-M_3** / olanlara: olanlar **M_1;** anlara **M_3** / vére: vére daḫı **M_3**
2254: ʿilme: ʿilm-ile ʿalime **M_1** / ister iseñ: ister **M_2;** ister-iseñ **M_3 //** cennetiñ: cennetüñ **M_3** / yolu: yolı **M_2, M_3, A** / géderseñ: géderse **M_1, M_3**
2255: buyurdı: né buyurdı **M_1;** buyurdı ol **M_3** / kevneyni: kevneyn **A** / éşit anı: né buyurdı **M_3** // yoldur: yolda **A** / yolı: bula **A** / ʿilmiyyāt: ʿulemiyyāt **M_2**
2256: // cināniyyāt: cenāniyyāt **M_1, M_2;** ḫayātiyyāt **M_3**
2257: ol: o **M_3, A** // éder: éderler **M_3** / ʿilmine: ʿilme **M_1** / taʿẓīmāt: taʿẓīmen **M_2**

2258 Ḫudā her adımına bina[674] yapar cennetde saray
Ki gerçi elli günde ögrenirse de o ḥarfiyyāt

2259 Daḫı deñizde balıḳlar anuñ-çün édeler tesbīḥ
Déyeler Rabbenā bunuñ günāhın éyle maḥviyyāt

2260 Daḫı ḳarıncalar bile delüginde éder tesbīḥ
Ki ḥattā cümle ḥaşerāt anuñ-çün ola dāʿiyyāt

2261 Daḫı yérler içinde ki daḫı fevḳ-i semālarda
Olan cümle melekler hep anuñ-çün ola dāʿiyyāt

2262 Daḫı ʿarş kürsi[675] mecmūʿı anuñ-çün édeler duʿā
Ki rūzī ḳıl cinānıñı aña vér ḥūri[676] ġılmānāt

2263 Daḫı oḳurken ölürse şehīdlerden olur ol kes
Nebīlerle berāberdür ki min-ḥāyṣü'l-ṣevābiyyāt

2258: her: her bir **M₃** / bina yapar: bir yapar **M₂;** yapa **M₃;** bir yapa **A** / saray: bir saray **M₂, M₃, A** // ki gerçi: geçki **M₁;** géceli **M₂, A** / günde: günde bir **M₁;** günde de **M₃** / o: **-M₃**
2259: deñizde: deñizde ki **M₁, M₂, A** / balıḳlar: balıḳ **M₁, M₂, A** / anuñ-çün: anıñ-çün **M₂, M₃** / édeler: éderler **A**
2260: bile: **-M₃** / éder: éderler **M₃** // anuñ-çün: anıñ-çün **M₂, M₃;** anuñ **A** / dāʿiyyāt: tāʿiyyāt **M₃**
2261: fevḳ-ı semālarda: gökler üstündeki **A** // anuñ-çün: anıñ-çün **M₂, M₃** / ola: éde **M₃** / dāʾiyyāt: ʿibādiyyāt **M₃**
2262: ʿarş: ʿarşı **M₁;** ʿarşı daḫı **M₃** / mecmūʿı: mecmūʿ **M₃, A** / édeler: éderler **M₁, M₂, M₃** // cinānıñı: cenānıñı **M₁** / aña vér: añadır **M₁**
2263: ölürse: daḫı ölürse **M₃** / ol kes: **-M₃;** ol ér **M₁** // min-ḥāyṣü'l: mine'l-ḥāyṣü'l **A**

[674] "binā" kelimesi vezin gereği "bina" şeklinde okunmuştur.
[675] "kürsī" kelimesi vezin gereği "kürsi" şeklinde okunmuştur.
[676] "ḥūrī" kelimesi vezin gereği "ḥūri" şeklinde okunmuştur.

2264 Ki her dürlü ṣevāblarda nebīlerle berāberdür
Nübevvet derecesinde maʿadā[677] ola sāfiyyāt

M₁89b, M₂78b 2265 Ḫaberde vārid oldı kim Resūl'e geldi ki bir şeyḫ
Resūlullāh dédi şeyḫe éşit yā şeyḫ-i fānīyyāt

A78a 2266 Seniñ mevtiñ yaḳın geldi ki ḥattā ḳaldı bir sāʿat
Ki andan ṣoñra ölürsüñ olur ʿömrüñ fenāʾiyyāt

2267 Resūlullāh'a dédi ol ki göster baña bir ʿamel
O sāʿatde ʿamel édem olam ehl-i cināniyyāt

2268 Resūlullāh dédi aña var oḳumaġa sen başla
Olursuñ cennete lāyıḳ ḳoçarsın ḥūri[678] ġılmānāt

2269 Ki başladı oḳumaġa o demde geldi ʿAzrāʾīl
Ki ḳabż étdi anuñ rūḥın ṣuʿūd étdi semāviyyāt

2264: // derecesinde: derecesinden **M₂, A** / māʿada: hem māʿada **M₃** / sāfiyyāt: sāviyāt **M₂, A;** müsāviyāt **M₃**
2265: Resūl'e: Resūlullāh **M₃** / geldi ki: geldi **M₁, A;** ki **M₃** / şeyḫ: şeyḫi **M₁** // dédi: aña **A** / şeyḫe: aña **M₂;** dédi **A** / fānīyyāt: fānīyāt **M₁, M₂, M₃**
2266: seniñ: senüñ **M₃** / ki: **-M₃** / ḫattā ḳaldı: ḳaldı vaḳte **M₃** // ölürsüñ: ölürsiñ **M₃** / ʿömrüñ: ʿömriñ **M₂, M₃, A** / fenāʾiyyāt: fāniyāt **M₃**
2267: Resūlullāh'a: Resūlullāh **M₂** / ki göster: bu sāʿatde **M₃** / baña: baña bir **M₃** // o sāʿatde: **-M₃** / olam: olam bende olam **M₃** / cināniyyāt: cenāniyyāt **M₁, M₃**
2268: var: dédi ki var **A** / sen başla: başla **M₁, M₂, A** // olursuñ: olursıñ **M₂, M₃** / ġılmānāt: ġılmāniyyāt **M₁, M₃;** ġılmān **A**
2269: // ḳabż: ḳabıż **M₂** / anuñ: anıñ **M₂** / rūḥın: rūḥını **M₁** / semāviyyāt: semāniyyāt **M₁;** o kāʾināt **M₂;** beḳāniyyāt **A**

[677] "māʿadā" kelimesi vezin gereği "maʿadā" şeklinde okunmuştur.
[678] "ḥūrī" kelimesi vezin gereği "ḥūri" şeklinde okunmuştur.

$M_3$77b

2270 Namāzın ḳıldı peyġamber götürdiler cenāzesin
Géderken yolda peyġamber yére başmazdı baʿżıyyāt

2271 Dédiler yā Resūlullāh başarşıñ ayaġıñ ucun
Néçündür bize iʿlām ét ḫaber vér bize sırrıyyāt

2272 Biliñ ümmeti aṣḥābım ki taḥḳīḳ bu cenāzeye
Ki tābiʿ oldılar cümle melāʾikler muṣalliyāt

2273 İlāhī bizi ayırma oḳumadan oḳutmadan
Ki ḥattā vaḳt-i mevtimde ʿilimden étme buʿdiyyāt

[679]Der-beyān-ı el-mevt ḳavlühü Teʿālā "Küllü nefsin zāʾiḳatü'l-mevt ve neblūküm bi'ş-şerri ve'l-ḫayrı [680]

2274 Elā yā eyyühe'l-insān ḥażırlan[681] göçmege éy cān
Ölüme éyle istiʿdād yaraḳlan göçmege éy cān

2270: götürdiler cenāzesin: cenāzezin götürdiler **A** // yére basmazdı: yére basmaz **M_1;** basmazdı yolda **M_3**
2271: Resūlullāh Resūl **M_2** / ucun: ucın **M_2, M_3, A** // néçündür: néce dér **M_2;** nécedür **A** / bize: **-M_3** / sırrıyyāt: seriyyāt **M_1, M_3;** sırrıyāt **A**
2272: aṣḥābım: aṣḥābum **M_1** / bu: siz bu **M_3** // tābiʿ: tābiʿ tābiʿ **M_3** / oldılar: oldı **M_3** / cümle melāʾikler: melāʾik ki cümlesi **M_3** / muṣalliyāt: muṣaliyyāt **M_3, A**
2273: bizi: bize **M_2** // étme: étmeye **M_1**
2274: eyyühe'l-insān: eyyühā **M_2** / ḥażırlan: ḥaẓırlan **M_1, M_2, A** // istiʿdād: istimdād **A** / yaraḳlan: ḥażırlan **M_3**

[679] Başlık **M_1** nüshasından alınmıştır. **M_2** nüshasında *Küllü nefsin zāʾiḳatü'l-mevt ve neblūküm bi'ş-şerri ve'l-ḫayrı;* **M_3** nüshasında *Der-beyān-ı el-mevt ḳavlühü Teʿālā "Küllü nefsin zāʾiḳatü'l-mevti şümme ileyna türceʿun ayeti aḫirī ve neblūküm bi'ş-şerri ve'l-ḫayrı fitnete ve ileynā türceʿūn"* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[680] Başlık **Enbiyā Sūresi'nin 35.** ayetidir. **Anlamı:** Her nefis ölümü tadacaktır. Sizi bir imtihan olarak hayır ile de şer ile de deniyoruz.
[681] "ḥāżır" kelimesi vezin gereği "ḥażır" şeklinde okunmuştur.

2275 Ki ẕikr ét ölümü éy kes degilsiñ dünyada[682] bāḳī
Yaḳar bir gün ecel seni oluñ işleriñe pişmān[683]

2276 Ki ẕikr ét cümle ʿiṣyānıñ Ḫudā'ya éyle istiġfār
Ki ʿafvın iste Tañrı'dan odur ẕü'l-ʿafvı ve'l-ġufrān

M$_1$90a 2277 Ki tevbe ét günāhıña ölüm gelmezden éy kişi
Ki rūḥ gédicegez tenden nefʿi vérmez saña inan

2278 Ki tevbe né ile olur déyem bir bir saña anı
Ḫulūṣ ile anı ṭutġıl olasıñ ṣoñra sen ferḥān

M$_2$79a 2279 Ki ẓulm étdiñse ġayrıya ki anı rāżı[684] ét elbet
Ḥelālleş sen anuñ ile bulasın cennet-i Rıḍvān

2280 Ẓulüm nédür saña déyem gel éyle andan iḥtirāz
Ki ekber-i kebā'irdür atar fāʿili fī'n-nīrān

2275: ki: **-M$_2$** / ẕikr: ẕikir **M$_1$, M$_2$** / degilsiñ: degil **M$_1$** / dünyāda: dünyāya **M$_1$, M$_2$** // yaḳar: yıḳar **M$_1$** / bir gün ecel seni: seni bir gün ecel **M$_3$** / oluñ: olursıñ **M$_3$** / pişmān: peşmān **M$_1$, M$_2$, A**
2276: **A** // ẕü'l-ʿafvı ve'l-ġufrān: ġufūr ẕü'l-ġufrān **M$_3$**
2277: // gédicegez: gédecegez **M$_2$, M$_3$**
2278: né ile: né-y-ile **M$_1$, A** / saña anı: anı saña **M$_3$**
2279: ẓulm: ẓulim **M,** / ki: **-M$_1$,** -**M$_3$** / anı: **-M$_3$** / rāżī: ırżā **M$_1$;** rıżā **M$_3$** / elbet: sen anı elbet **M$_3$** // sen anuñ ile: anuñla sen **M$_1$, A**
2280: gel: -**M$_1$** / iḥtirāz: istiḥrāz **M$_1$;** iḥtirāż **A** // kebā'irdür: kebāyirdür **M$_1$** / fāʿili: ʿāḳılı **M$_1$**

[682] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[683] **A** nüshasında bu beyitin ikinci mısra ile bir alttaki beyitin ikinci mısrası karışmıştır.
[684] "rāżī" kelimesi vezin gereği "rāżı" şeklinde okunmuştur.

A78b **2281** Bir ādeme déseñ bir söz ki andan ḫāṭırı ṣınsa
Ki ẓulm étmiş olursuñ sen olursuñ ẓālim éy insān

2282 Ki Ḥaḳ Allāh ise eger zekāt gibi namāz gibi
Anuñ tevbesi nédür bil édem bir bir saña tibyān

2283 Zekāt vérmedigi senelerinden éyle iḥtisāb
Çıḳara cümle zekātın fuḳarāya éde iḥsān

$M_3$78a **2284** Namāz ise ḳażā éde daḫı gine edā éde
Ḳażāsı mümkün olanıñ ḳażāsın éyle sen éy cān

2285 Eger ḥayvāna vurduñsa ḳatı müşkil olur ḥāliñ
Ḥelālleşmeḳ degil mümkün cezāsı ola bi'n-nīrān

2286 Ki kendi 'ādetinden ziyade[685] zor[686] éylediñ ise
Anuñ ḥaḳḳı olur sende gözüñ aç uyḳudan uyan

2281: ki andan: anuñla M_3 / ṣınsa: yıḳıla M_3 // ẓulm: ẓulim M_1; ẓulüm **A** / olursuñ: olursıñ M_1, M_3 / olursuñ: olursıñ M_3 / ẓālim: ẓālimi M_1; ẓulim M_2; ẓalim **A** / éy insān: insān M_2; éy nān M_3
2282: -M_2 / eger: daḫı M_3 / namāz: ṣalāt M_3 // édem: édeyim M_3 / bir bir saña: saña ben M_3 / tibyān: beyān M_3
2283: zekāt: zekātıñ M_3 / vérmedigi: vérmediñse M_3 / senelerinden: seneler M_1; ḳaçan seneleri M_3; seneler néden **A** / iḥtisāb: ḥesāb M_3 / éyle: éyleye M_2 // zekātın: zekātıñı M_3 / éde: sen ét M_3
2284: -M_1 / gine: deynin M_3; deyni ise **A** // mümkün: mümkin M_3, **A** / olanıñ: olanuñ M_3
2285: ḥayvāna: ḥayvānı M_3; ḥayvān **A** / vurduñsa: vurdıñsa M_2; urdıñsa M_3 / müşkil: müşkül M_2, **A** // mümkün: mümkin M_1, M_3, **A**
2286: kendi 'ādetinden: miḳdārından M_3 / zor: ẓor M_1, M_2, **A**; daḫı ḍarb M_3 / éylediñ ise: éylediñse M_1, **A**; éylediñse sen M_3 // olur sende: sende M_2 / gözüñ: göziñ M_3 / uyḳudan: uyḥudan M_3

[685] "ziyāde" kelimesi vezin gereği "ziyade" şeklinde okunmuştur.
[686] "zor" kelimesi nüshalarda "ẓor" şeklinde yazılmıştır.

2287 Oruç ḳażāsı ṭutmaḳdur eger ḳādir ise ṣavma
Ve illā fidyedür éy kes ki her gün nıṣf-ı ṣaġ iḥsān

2288 Ki keffāreti lāzım olanıñ keffāretin éyle
Odur oruçda ḳaṣd-ile yémekdür ṣavmına inan

2289 Yaḫūd[687] keffāreti ẓāhir ise keffāretin vérgil
Odur altmış fuḳarāya ṭaʿām vérmek-durur inan

2290 Yaḫūd[688] keffāreti ẓıhār ise keffāretin vérgil
Odur altmış üç ādeme [ki ṭaʿām][689] vérmekdur inan

$M_1$90b 2291 Eger maraż-ı mevt olup daḫı döşekde yatırsañ
Vaṣiyyet ét ḳarībiñe vereḍiñ étmeye noḳṣān

2292 Daḫı gel sen vaṣiyyet ét ki keffāret-i yemīni
Daḫı menẕūr içün sen bir şeyʾi kisb éde gör bu ān

2287: oruç: oruçuñ **M_2, A;** daḫı oruçın **M_3** / ḳażāsı: ḳażāsın **M_3** / ṭutmaḳdur: **-M_3;** ṭutmaḳ **M_2, A** / ḳādir ise ṣavma: ṭutmaġa ḳādirseñ **M_3** // her: **-M_1,** / nıṣfı: nıṣfu **A**
2288: ki keffāreti: keffārāt **M_1;** keffārātı **M_2, A** / olanıñ: olanuñ **M_3;** olanıñ ki sen **A** / keffāretin: keffāretini **M_3** / éyle: éyle sen **M_1;** sen éyle **M_3** // oruçda: **-A** / yémekdür ṣavmına: yémek **M_1;** yémek içmek daḫı **M_3** / inan: cimāʿ **M_3;** ol inan **A**
2289: ẓāhir ise: bilmez ise **M_1;** ẓahār ise **M_3;** ẓıhār ise **A** / keffāretin: ki keffāretini **M_3** // fuḳarāya: fuḳārāya **M_1** / vérmek-durur: vérmekdür **M_1**
2290: -**M_2, -M_3, -A**
2291: daḫı: -**M_1, -A** / yatırsañ: yatırsañ sen **M_1, M_2, A** // vereḍiñ: -**M_1;** bularda **M_3;** velādıñ **A**
2292: -**M_2** / gel sen vaṣiyyet ét: vaṣiyyet éyle sen **M_3** / ki: -**M_1, -M_3** / keffāret: keffārāt **M_1, A** / yemīni: yemīne **M_1;** ṣavmıñ içün **M_3** // menẕūr: hem naẕr **M_3** / sen: **M_1, A** / bir şeyʾi kisb: vaṣiyyet **M_3;** bir şeyʿ kisib **A**

[687] "yāḫūd" kelimesi vezin gereği "yaḫūd" şeklinde okunmuştur.
[688] "yāḫūd" kelimesi vezin gereği "yaḫūd" şeklinde okunmuştur.
[689] Üstteki beyitten yola çıkılarak vezin tamiri yapılmıştır.

2293 Daḫı gel sen vaṣiyyet ét ḫışımıña ḳarībiñe
Ki öldügiñ gécesinde ṭaʿām étmeye ol zamān
2294 Daḫı ṣabāḥa da ḥelvā pişirüp ḳabre gétmeye
Zirā[690] bidʿat-durur bunlar bunı menʿ éde ol zamān
2295 Belī vardur ziyāret amma[691] ḥelvā ile degildür
Ki ṣıfrı'l-yed ola bunlar oḳuya Yāsini Ḳur'ān
2296 Oḳuyan diñleyen cümle ṣevābını baġışlaya
Odur meyyite faydalı ʿamel göndere gör yārān
M$_2$79b, A79a 2297 Bu sözde iḫtilāf oldı eṣaḥ ḳavli déyem saña
Eṣaḥ ḳavle géde bunlar ki ṣıḥḥatde ola her ān
2298 İmām Aʿẓam buyurmuşdur ki iḫfā édeler Ḳur'ān
Muḥammed-i Yusuf[692] éydür édeler cehri fī'l-Ḳur'ān

2293: **-M$_3$** / ḫışım: ḫışīm **M$_1$, M$_2$, A** // gécesinde: géceseniñ **M$_1$**
2294: ṣabāḥa da: **-M$_3$;** ṣabāḥını **M$_1$;** ṣabāḥısı **A** / ḳabre gétmeye: sen ki ḳabre gétme éy kişi **M$_3$** // zirā: ki zīrā **M$_1$, A;** bunlar **M$_3$** / bunlar: zīrā **M$_3$** / bunı: buları **M$_3$** / menʿ: menʿi **M$_1$** / éde: éyle **M$_3$** / zamān: ān **M$_3$**
2295: belī vardur: daḫı ziyāret **M$_3$** / ziyāret amma: ziyāret ki ammā **M$_2$;** belī vardur **M$_3$;** ziyārāt ki ammā **A** / ḥelvāy ile: ḥelvāyla **M$_2$;** diñle **M$_3$;** ḥelvā / degildür: sen anı **M$_3$** // ki: **-M$_3$** / ṣıfrı'l-yed: ṣufura élede **M$_1$;** helva ile degil **M$_3$;** ṣufrı'l-yéd **A** / ola bunlar: bunlar **M$_1$;** boş var **M$_3$;** var bunlar **A** / oḳuya: oḳu **M$_3$** / Yāsini: Yāsin **M$_1$;** Yāsin hem **M$_3$**
2296: oḳuyan: her oḳuyan **M$_1$;** oḳuyan daḫı **M$_3$** / baġışlaya: baġışlañ hem **M$_3$** // faydalı: fā'ide **M$_3$;** fā'ideli **A** / ʿamel: daḫı **M$_3$** / göndere gör: göndere de gör **M$_1$;** gönder ʿamel **M$_3$** / yārān: gūyān **M$_3$**
2297: bu: daḫı **M$_3$** / iḫtilāf oldı: oldı iḫtilāf **M$_2$, A;** iḫtilāf **M$_3$** // ḳavle: ḳavli **M$_1$** / ki ṣıḥḥatde ola: ṣaḥāt ola saña **M$_1$;** eṣaḥda olalar **M$_3$;** ṣaḥatda olalar **A**
2298: buyurmuşdur: buyurmışdur **M$_1$, M$_2$, M$_2$** / édeler: éde **M$_3$;** éderler **A** // éydür: éydir **M$_1$;** éder **M$_2$, M$_3$** / Muḥammed: imām Muḥammed **M$_3$** / éydür édeler: buyurdı **M$_3$** / cehri fī'l: cehr-ile **M$_1$;** cehr fī'l **M$_2$;** cehr éde **M$_3$**

[690] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.
[691] "ammā" kelimesi vezin gereği "amma" şeklinde okunmuştur.
[692] "Yūsuf" kelimesi vezin gereği "Yusuf" şeklinde okunmuştur.

2299 Ki fetvā bu ikisiniñ sözi nédür ʿamel éyle
Ki zīrā nefʿası vardur gérü meyyit içün éy cān

2300 Daḫı taʿziye sünnetdür ki öldügi gécelerde
Ki çorba-y-ile varsunlar otursunlar bilā-devrān

$M_3$78b **2301** Ki meyyitiñ ḳarībiniñ ḫātırını arayalar
Ḥaḳ'ıñ emri budur kişi ṣaḳın étme cezāʿi fiġān

2302 Daḫı gel sen vaṣiyyet ḳıl ḫışīmıñ ḳarībiñe
Üçüncide yédincide daḫı ḳırḳıncıda hemān

2303 Żiyāfet étmeye bunlar bu günleriñ birisinde
Ki zīrā bunı peyġamber ʿamel éylemedi inan

$M_1$91a **2304** Hemān cumʿa gécesinde faḳīrlere żaʿīflere
Ki étmekden daḫı ṭuzdan daḫı aḳçe éde iḥsān

2299: ki fetvā: fetvā M_3 / éyle: ile M_2 // nefʿası: faydası M_2; nefʿi M_3; nefʿisi **A** / vardur: var-durur M_3 / gérü: daḫı M_3 / meyyit: meyyite hem M_3 / éy cān: cān M_1
2300: taʿziye: taʿziyye M_3 / ki: -M_2 / oldugı: oldıgı M_2, M_3, **A** // ki: daḫı M_3 / çorba-y-ile: şūrbā-y-ile: M_2, **A**; ṭaʿāmla M_3
2301: meyyitiñ: meyyitüñ M_3 / ḳarībiniñ: ḳarībinüñ M_1 / ḫātırını: daḫı ḫātırın M_3 / arayalar: arama M_3 // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / cezāʿi: cezāʿ **A /** fiġān: ferġān M_3
2302: gel: hem M_3 / ḳıl:ét M_3 // daḫı: -M_3 / hemān: ṭaʿām hemān M_3
2303: bu: o M_2 // inan: yañlışa inan M_1
2304: // ki: -M_3 / daḫı: -M_3 / ṭuzdan: duzdan M_1 / daḫı: -M_3 / éde: éde gör anlara M_3

2305 Daḫı ocaḳda pişenden véreler bu faḳīrlere
Ṣevābın dilleri ile bağışladım déye her ān

[693] Ḳavlühü Teʿālā "Ḫalaḳa'l-mevte ve'l-ḥayāta lībelüküm eyyüküm aḥsenü ʿamelā"[694]

2306 Elā éy ṣāḥibü'l-ervāḥ degilsiñ dünyada[695] seyyāḥ
Degilsiñ dünyada[696] devvār yaḳar bir gün seni Fettāḥ
2307 Ḫaberiñ yoḳ mı ölmeden néce ġāfil gezersiñ sen
ʿAceb tevbeye gelmediñ unutduñ mevti sen mellāḥ
2308 Ḳanı anañ ḳanı babañ bulardan ʿibret almañ mı
Gezerken nā-gihān bir gün ölüm açar saña cenāḥ

2305: daḫı: veyāḫūd daḫı **M₃** / ocaḳda: ocaḳdaki **M₂; A** / pişenden: şeyden **M₂, A** / véreler: éde gör **M₃** / bu faḳīrlere: faḳīrlere **M₁;** iḥsān **M₃** // dilleri ile: daḫı géçmişlere **M₃** / bağışladım: bağışladum **M₂;** bağışla **M₃** / déye: sen **M₃**
2306: ṣāḥibü'l: ṣāḥibi'l **M₁** / degilsiñ: degil siz **M₃** / seyyāḥ: seyyāh **M₁, M₂, A** // degilsiñ: degil siz **M₃** / devvār: devrān **M₃** / yaḳar: yıḳar **M₁,** / bir gün seni: seni bir gün **M₃**
2307: yoḳ mı: var mı **M₃** // ʿaceb: ki sen **M₃** / gelmediñ: geldiñ mi **M₂, A;** gelmezsiñ **M₃** / unutduñ: unutdıñ **M₂, M₃** / mevti sen: sen mevti hem **M₃** / mellāḥ: müllāḥ **A**
2308: ḳanı babañ: atañ senüñ **M₃** / almañ mı: almassıñ **M₃** // açar: vérir **M₃** / saña: saña saña **M₁**

[693] Başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. **M₁** nüshasında *Der-beyān-ı mevt-i ḳālallāh Teʿālā "Ḫalaḳa'l-mevt-i ve'l-ḥayāt";* **M₂** nüshasında başlık *Ḳavlühü "Ḫalaḳa'l-mevte ve'l-ḥayāta*" şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[694] Başlık **Mülk Sūresi'**nin **2.** ayetinin bir kısmıdır. **Anlamı:** O, hanginizin daha güzel amel yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır.
[695] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[696] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

2309 Ki sen mevti néden bilmeñ çaġırır ol saña bir gün
Olursıñ sen iki pārça géder ʿaḳlıñ olur ṭarrāḥ[697]

2310 Saña mevtiñ büyükligin saña bir bir beyān édem
Né keyfiyyetle ḫalḳ étdi anı ol Ḳādir ü Fettāḥ

$M_2$80a, A79b 2311 Ḫaberde vārid oldı kim Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Ḫudā ḫalḳ éyledi mevti ʿaẓīm heybetde ol Fettāḥ

2312 Ki biñ perde ile anı ki étdi iḫticāb Allāh
Ki iḫfā étdi bir yérde ḫalāyıḳ görmedi işrāḥ

2313 Ki bil mevtiñ büyükligi yédi ḳat gök yédi ḳat yér
Ki biliñ daḫı ezyeddür bulardan dédi şerrāḥ

2314 Ki yétmiş biñ selāsille anı baġladı ol Allāh
Ki her zencīr uzunlıġı gérü biñ yıl ḳadar ıraḥ

2309: ki sen: ki M_3 / mevti: mevte M_2; mevt **A** / néden bilmeñ né-y-idigin M_1, **A**; né étdigin M_3 / çaġırır: çıġırır M_2, M_3, **A** // olursıñ sen: oluruz helāk M_1, M_2, **A** / olur: oluñ M_1, M_2, **A** / ṭarrāḥ: ṣurrāḥ M_3; sürrāḥ M_3; ṣarrāḥ **A**
2310: édem: édeyim M_2 // keyfiyyetle: keyfiyyet-ile M_2, M_3, M_3, / ḫalḳ: ḫalḳı M_1
2311: Resūl-i: Resūl-ü **A** // ḫalḳ: ḫalḳı M_1 / ol: ola M_1
2312: étdi iḫticāb: iḫticāb éyledi M_3
2313: ki bil: daḫı M_3; ki biñ **A** / büyükligi: büyükligin M_2 / ḳat: -M_1 // biliñ: bil ki M_1, M_3 / bulardan: bulardandan M_1 / dédi: daḫı M_3 / şerrāḥ: inşirāḥ M_3
2314: selāsille: selāsil M_1; selāsil-ile M_2, **A** / anı: ile M_2 / ol: ki ol M_2 // zencīr: zencīriñ M_2 / uzunlıġı: aralıġı M_3 / ıraḥ: ıraḳ M_1; ervāḥ M_3; yerāḥ **A**

[697] Bu mısra **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshadan alınmıştır.

$M_3$79a 2315 Melāʾikler anı bilmez daḫı varmadı yanına
Ki nérde-y-idiġin bilmez ki iʿlām étmedi Fettāḥ

$M_1$91b 2316 Anuñ duymadılar ṣavtın daḫı bilmediler şeklin
Ki ḥattā Ḥażret-i Ādem gelince dünyaya[698] īżāḥ

2317 Ḳaçan ḫalḳ étdi Ādem'i melekü'l-mevte söyledi
Ki ḳıldım ben seni taslīṭ ki mevtiñ üstüne īżāḥ

2318 Dédi Ḥaḳḳ'a melekü'l-mevt ölüm nédür bu dünyāda
Ki göster göreyim yā Rab ḥicābı éyle inşirāḥ

2319 Bu kez perdelerin açdı ʿayān oldı her eṭrāfa
Naẓar ḳıldı melekü'l-mevt taʿaccüb ḳıldı ẕī-cenāḥ

2320 Ḫiṭāb étdi meleklere geliñ mevte naẓar ḳılıñ
Cemīʿ cümle naẓar ḳıldı né deñlü varsa ẕī-cenāḥ

2315: melāʾikler: melāʾiler **M_2** / varmadı yanına: nerdeydigin bilmez **M_2;** varmadılar yanına **M_3** // ki: daḫı **M_1, M_2, A** /: nérde-y-idiġin var imdi **M_2;** nérde idügin **M_3;** né-y-idigin **A** / bilmez: yanına **M_2**
2316: anuñ: anıñ **M_2;** daḫı **M_3** / ṣavtın: ṣavtuñ **M_3** / şeklin: şenlik **M_3;** miṣlin **A**
2317: ḫalḳ: ḫalıḳ **M_1, A** / étdi: éyledi **A** / Ādem'i: Ādem **M_2** / melekü'l-: meliki'l **M_1, A** / mevte: mevt **M_1** // taslīṭ: tasliṭ **M_1, A** / üstüne: üstine **M_1, M_3**
2318: Ḥaḳḳ'a: Ḥaḳ **M_1** / melikü'l: meleki'l **M_1, A** / mevt: mevte **M_1** // Rab: Rabbi **M_1** / inşirāḥ: işrāḥ **M_1**
2319: melekü'l: meliki'l **M_1, A** / açdı: açıldı **M_3** / her: ki her **M_3** / eṭrāfa: eṭrāf **M_3**
2320: -**M_1** / cemīʿ cümle: ki cümlesi **M_3** / varsa: var-ise **M_2, A** / ẕī-cenāḥ: ẕī-ecnāḥ **M_2**

[698] "dünyā" kelimesi vezin vereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

2321 Dédi mevte melekü'l-mevt şularıñ üstüne ḳaḳ uç
Daḫı neşr éyle kendiñde né deñlü var ise cenāḥ
2322 Daḫı feṯḥ éyle gözleriñ né deñlü var ise gözüñ
Bu melekler üzerine yürüdi neşr édüp cenāḥ
2323 Ḳaçan mevt uçu véricek melekler gördiler bunı
Ḳamusı hep ḳapandılar yüzü üzre édüp ifsāḥ
2324 Ki biñ yıl yatdılar bular gérü buldılar ifāḳat
Dédiler Rabbenā ʿaceb né büyükdür bu éy Fettāḥ
2325 Bunı cümle dadısardur né deñlü var ise maḫlūḳ
Ki héçbir kimse ḳalmaya eger şeyṭān eger mellāḥ
$M_2$80b, A80a 2326 Ki ʿAzrā'īl'e söyler Ḥaḳ musallaṭ éyledim seni
Ki żabṭ éyle bunı bir ḫoş ṣaḳın éylemegil ismāʿ

2321: **-M_3** / melekü'l: meliki'l **M_1, A** / üstüne: üstine **M_1** // neşr: neşir **M_1, M_2** / cenāḥ: ecnāḥ **A**
2322: feṯḥ: fetiḥ **M_1** / éyle: éyledi **M_3** / gözüñ: göziñ **M_3** // yürüdi: -**A**; yürüde **M_2** / neşr: neşir **M_1, M_2** / cenāḥ: ecnāḥ **M_1, M_2, A**
2323: uçu véricek: uçıricek **M_2** // hep: **-M_3** / yüzü: yüzi **M_1, M_2, M_3** / üzre: üzere **M_2, A** / ifsāḥ: efsāḥ **M_2;** aḳsāḥ **M_3**
2324: bular: bunlar **M_3** // né: ki né **M_3** / bu: **-M_3**
2325: cümle: hep **M_2** / dadısardur: dadısarlardur **M_2;** deriserdür **M_3** // héç: **-M_3** / kimse: kimseye **M_3**
2326: ʿAzrā'il'e: ʿAzrā'il **M_1, A** / Ḥaḳ: **-M_3** / éyledim: éyledüm **A** // żabṭ: żabṭı **M_1** / éylemegil: gel éyle **M_2;** éyleme gel **A** / ismāʿ: istimāʿ **M_2;** esmāʿ **A**

2327 Dédi pes Ḥaḳḳ'a ʿAzrā'īl né ḳuvvetle olam ḥāfıẓ
Żaʿīfem ben ḳavīdür bu bunı żabṭ édemem Fettāḥ

2328 Ki vérdi Ḥaḳ aña ḳuvvet bunı ṭut yā melekü'l-mevt
Dédi sen sākin ol yā mevt ki sākin oldı ẕī-cenāḥ

2329 Ki ʿAzrā'īl'e dédi mevt iẕin vér baña bir kerre
Çıġıram gökde bir kerre beni bile ḳamu eşyāḥ

$M_1$92a **2330** Ki ʿAzrā'īl iẕin vérdi çıġırdı yüce ṣavt-ile
Né dér diñle anı sen bil ḳulaḳ vér buña ḳıl ismā'[699]

$M_3$79b **2331** Ki ben şol ölümem biliñ ayıram dostu dostundan
Ki her birini bir yére atıcıyam yaḳın ıraḥ

2332 Daḫı biliñ beni éy ḫalḳ ayıram éri ʿavretden
Daḫı anayı evlāddan ayıram ben yaḳın ıraḥ

2327: ḳuvvetle: ḳuvvetlü M_2 // bu bunı: bu ki ben M_3; bunı **A** / édemem: édem M_1
2328: ṭut yā: ṭutdı M_3 / melekü'l-mevt: meliki'l-mevt M_1 // ẕī-cenāḥ: ẕī-ecnāḥ M_1; hem cenāḥ M_3
2329: ʿAzrā'īl'e: ʿAzrā'īl **A** / déde: hem dédi M_3 / baña bir kerre: bir kerre cıġıram M_3 // çıġıram: çıḳaram M_1; daḫı M_3 / bir kerre beni: beni bir kez daḫı M_3 / eşyāḥ: eşyā M_2, M_3, **A**
2330: -M_1 // dér: dér daḫı M_3 / sen bil: -M_3 / buña: baña M_2 / ḳıl: sen M_3, / ismāʿ: seyyāḥ M_3; esmāʿ **A**
2331: dostu: dostı M_1, M_2, M_3 / dostundan: dostından M_3 // birini: birine M_2; biri M_3 / atıcıyam: élticiyem M_3 / ıraḥ: ervāḥ **A**
2332: éy ḫalḳ: ḫalḳı M_1 / éri: ādemi M_1 / evlāddan: evlātdan M_2, **A** / ben: -M_1; hem M_3

[699] M_1 nüshasında sayfa düzenlemesi yapılırken **91.** varak ile **100.** varak arasındaki varaklar karışık olarak duzenlenmiştir.

2333 Ayıram daḫı babayı ḳızından daḫı oġlundan
Néce analar aġladam gözünden aḳıdam ḳarrāḥ
2334 Daḫı ben ayırıcıyım cemīʿ ḳardaşı ḳardaşdan
Dökile gözleri yaşı yér üstüne ola seyyāḥ
2335 Daḫı ben şol ölümem kim enāniyyet édenleri
Éderem ḫāk-ile yeksān vuram yüzlerine mıṭrāḳ
2336 Daḫı köşkler yıḳıcıyım sarayları édem ḫarāb
Ki ḫalḳa ẓulm édenleriñ yıḳam endāmını iḫrāc
2337 Müşeyyed burcu olsa da bulucuyam anı taḥḳīḳ
Ki kimdür ḳaça ḳurtula buluram ben yaḳın ıraḥ

[700]Beyān-ı ʿuṣāti fī ḥāli'l-mevti yā eyyiha'n-nefsü'l-ḫabīṣ[701]

2333: oġlundan: oġlından **M₃** // gözünden: gözinden **M₁, M₂, M₃** / ḳarrāḥ: ḳurāḥ **M₁;** ḳırāḥ **M₃**
2334: ayırıcıyım: ayırıcıyam **M₁** / cemīʿ: **-M₃** / ḳardaşı ḳardaşdan: ḳarındaşı ḳarındaşdan **M₃** // yér: daḫı **M₃** / seyyāḥ: hem reyḥān **M₃**
2335: // éderem: éderim **A** / ḫāk ile: ḫāk-ile **M₁, M₂, A** / mıṭrāḳ: mıṭrāḥ **M₁, M₂, M₃**
2336: yıḳıcıyım: yıḳıcıyam **M₁, M₃, A** / sarayları: saraylar **M₂** / édem ḫarāb: ḫarāb édem **M₃** // ẓulm: ẓulim **M₁** / édenleri: édenleriñ **M₂** / iḫrāc: icrāh **M₁, M₃**
2337: müşeyyed: münāseyyid **M₃** / burcu: burcda **M₂, M₃** / bulucuyam: bulıcıyam **M₁, M₃;** bulucıyam **M₂** // ḳurtula: ḳurtıla **M₁, M₂** / buluram: bularam **M₁;** bilürem **M₂**

[700] Başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. Başlık **M₁** nüshasında *Der-beyānü'l-ʿuṣāti fī ḥāli yā eyyihā ela'n-nefsü'l-ḫabīṣ;* **M₃** nüshasında *Yā eyyiha'n-nefsü'l-ḫabīṣ* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[701] Asilerin ve nefsi kötü olan insanların ölüm hāleri hakkında açıklama.

2338 Ḳulaḳ ṭutarsañuz iḫvān dėyem ben ḥāl-i mücrimūn
Né işler anlara Allāh ṣevābdan ḳala maḥrūmūn
2339 Né şekille ala Allāh bularıñ rūḥını diñle
Né şekille ʿaẕāb ola çıḳarken cānı mücrimūn
M₂81a, A80b 2340 Ki ʿAzrā'īl anuñ rūḥın ki bir şekille ala kim
Anı vaṣf édemez vaṣṣāf ʿaẕābı ḳatı müşkilūn
2341 Ziyāde ḳorḳduġuñ şey' ṣūretinde gele ʿAzrā'īl
Göricek şaşa ol melʿūn lisānı ola maḳṭūʿūn
M₁92b 2342 Ki béş yüz ʿaẕāb édici melekler geleler bile
Ḳamusınıñ yüzi ḳara görenler ola fāriḳūn
2343 Ki her biriniñ elinde aġulu ḥarbesi vardur
Yıġılup geleler cümle başıñ ucuna cāmiʿūn

2338: ṭutarsañuz: dutarsañız **M₁, A;** ṭutar-iseñ **M₃** / ben: bu **M₁** // ṣevābdan: ṣevābda **M₃** / ḳala: **-M₁;** ḳıla **M₃**
2339: şekille: şekil ile **M₃, A** / rūḥını: rūḥın **A** // şekille: şekil **M₃;** şekil ile **A** / ola: olacaḳ **M₃**
2340: anuñ: anıñ **M₁** / şekille: şekil ile **M₃, A**
2341: ḳorḳduġuñ: ḳorḳdıġıñ: **M₂;** ḳurdıġı **M₃** / şeyʿ: şeyʿiñ **M₃** // ol: o **M₁** / ola: ol **M₁;** ṭutıla **M₃** / maḳṭūʿūn: mücrimūn **M₃**
2342: ki: ki daḫı **M₃** / yüz: yüz yıl **M₃** / ʿaẕāb édici: hem ʿaẕāb **M₃** / geleler bile **-M₃** // ḳamusınıñ: ḳamusınūñ **M₂, A** / fāriḳūn: fādīrūn **M₁;** ḳaribūn **M₃**
2343: biriniñ: birinüñ **M₃, A** / aġulu: aġulı **M₁, M₂;** aġılu **M₃** / ḥarbesi: cūrbesi **M₂** // başıñ: başuñ **M₃** / ucuna: ucına **M₁, M₂**

2344 Gel imdi gör ki şol cāhil ki şol fāsıḳ şol fācir
Né döne géde hep ʿaḳlı ʿaẕābda ola ḫālidūn

2345 Seniñ ḳanḳı teniñ vardır yanacaḳ bunlara füssāḳ
Cānıñ tende iken érken olasın tézce tā'ibūn

M₃80a

2346 Ki ʿAzrā'īl vura evvel aġulu ḥarbesi ile
Acısı çıḳa ṭırnaḳlar ucundan ola nāşi'ūn

2347 Nidā éyleye ʿAzrā'īl seniñ rūḥıña éy mücrim
Ki yā nefs-i ḫabīṯe gel yériñden éyle fārīḳūn

2348 Eyā dürlü günāhlar ile ḳararmış ḫabīṯ nefsi
Eyā dürlü fısıḳlarla mülevves nefs-i fāsıḳūn

2349 Ki Ḥaḳ Teʿāla'ya[702] lāyıḳ degilsiñ gel ḫurūc éyle
Yériñden téz gel imdi çıḳ ki sensiñ ehl-i ṭāmiʿūn

2344: gör ki: göriñ **M₁;** daḫı hem gör sen **M₃** / cāhil: cāhili **M₃** / ki: **-M₁,** -**M₃** / fāsıḳ: fāsıḳı **M₃, A** / şol fācir: **-M₃** // né: néye **M₃** / döne: duta **M₂, A** / ʿaẕābda: ʿaẕābdan **M₂, A** / ḫālidūn: ḫāmidūn **M₃**
2345: seniñ: senüñ **M₃** / vardır: vardur **M₁, M₃, A** / yanacaḳ: döyecek **M₁, A;** dövicek **M₃** / bunlara: buña **M₂** / füssāḳ: fāsıḳ **M₂, M₃** // cānıñ: ki cānuñ **M₃** / érken: **-M₃** / tā'ibūn: ḳā'ibūn **M₁**
2346: ki: **-A** / vura: dura **M₁;** vara **M₂;** ura **M₃** / evvel: ol **M₃** / aġulu: aġulı **M₁, M₃;** aġular **M₂** / ḥarbesi ile: ḥarbes-ile **M₁** // ṭırnaḳlar: dırnaḳlar **M₁;** ṭırnaḳları **M₃** / ucundan: **-M₃;** ucından **M₂** / nāşi'ūn: tāsinūn **M₃**
2347: seniñ: senüñ **M₃** // yā: **-M₂** / nefs-i ḫabīṯe: nefsi çıḳa **M₃** / fārīḳūn: fārīḳūn **M₂, A**
2348: eyā: néce **M₃** / günāhlar ile: günāhlarla **M₂, M₃** / ḫabīṯ nefsi: ḫabīṯi nefsi **M₁;** ḫabīṯ-i nefs **M₂;** çıḳa nefsüñ **M₃** // eyā: néce **M₃** / nefs-i fāsıḳūn: fārīḳūn **M₂**
2349: ki: daḫı **M₃** / Ḥaḳ Teʿāla'ya: Ḥaḳḳ'a **M₃** / lāyıḳ: lā'iḳ **M₁;** degilsiñ **M₃** / degilsiñ: lāyıḳ **M₃** / gel: gel sen **M₃** // ṭāmiʿūn: ṭāmiyyūn **M₁, M₂**

[702] "Teʿālā" kelimesi vezin gereği "Teʿāla" şeklinde okunmuştur.

2350 Ki sen berisiñ Allāh’dan daḫı senden beri Allāh
Yériñ āteş-durur seniñ olasıñ otda maḥrūḳūn
2351 Bu yavuz sözleri éşide ʿAzrā’il’den ol ḫabīṯ
Şaşa taḥrīk éde tenden gérü yol bulmaya maġbūn
2352 Göze laʿnet oḳuya ol işiñ ḥarāma baḳardıñ
Daḫı laʿnet éde ele ḫayır işlemediñ maġbūn
2353 Daḫı ayaġına laʿnet oḳuya ol ḳaribce cān
Daḫı diline laʿnet oḳuya ol nefs-i fāsıḳūn
2354 Daḫı ḳulaḳlarına söyleye laʿnet size déye
Daḫı ḳarnına fercine oḳuya laʿnet ol melʿūn
$M_1$93a, $M_2$81b **2355** Déye ḳarnına ol nefis ki héç ḥelāl ḳoymadıñ mı
A81a Ḥelāldeñ étdiñ istinkāf ki olduñ ehl-i ṭāmiʿūn

2350: sen berisiñ: berisiñ sen **M_3** / senden beri Allāh: beri Allāh senden **M_3** // seniñ: senüñ **M_3** / olasıñ: ola **M_2** / maḥrūḳūn: maḥrūbūn **M_3;** maḥrıḳūn **A**
2351: éşide: éşide ki **A** // tenden: ol tenden **M_3** / gérü: **-M_3**
2352: göze: göz **M_1;** gözine **M_3;** göre **A** / ol işin: daḫı **M_3** // daḫı: deye **M_2** / éde: oḳuya **M_2** / ele: ele ki **M_1;** tene ki **M_3, A** / ḫayır: **M_2, A** / işlemediñ: işlediñ idi **M_2** / maġbūn: éy maġbūn **A**
2353: oḳuya: oḳıya **M_3** / ol: ki ol **M_1;** daḫı ol **M_3** / ḳaribce cān: cānuñ **M_3;** ḳaribcıḳ **A** // daḫı: daḫı hem **M_3** / laʿnet oḳuya: oḳuya ki laʿnet **M_2, A**
2354: ḳulaḳlarına: laʿnet éde **M_3** / söyleye: ḳulaḳlarına **M_3** / laʿnet: söyleye **M_3** // melʿūn: maġbūn **M_3**
2355: déye: daḫı **M_1** / nefis: nefs **M_2;** nefsiñ: **M_3** / ki: daḫı **M_3** / héç ḥelāl: ḳoymadıñ **M_3** / ḳoymadıñ mı: ḳoymadıñ **M_1;** ḳoydıñ mı **M_2;** héç ḥelāl **M_3** // étdiñ: édiñ **A** / olduñ: oldıñ **M_1, A** / ṭāmiʿūn: ṭāmiyyūn **M_2**

2356 Ki ben hep sizden uġradım bu cezāya bu cefāya
Cemīʿ laʿnet size olsun baña ẓulm oldı ġāfilūn
2357 Bu kez bu fāsıḳıñ cānın ki şöyle ala ʿAzrā'īl
Ki bir demir ṭaraḳ ile ṭarasañ ḳoyunı maġbūn
2358 Ki andan ziyade[703] anuñ acısı ola nezʿ-i rūḥ
Néce dürlü ʿaẕābларla ki çıḳa cānı fāsıḳūn
2359 Ki pelāslara ḳoyalar canını[704] fāsıḳıñ ol dem
Életeler cehenneme ḳoyalar cānı medḥūrūn
2360 Gelür baʿżı rivāyetde melekü'l-mevt bu fāsıḳıñ
Canını[705] ala démişler néce ʿaẕāb ile maġbūn
M380b 2361 Ki ḥattā altı yüz yigirmi dört ʿaẕāb-ile ala
Né cānıñ var buña seniñ teniñ ḳatlana fāsıḳūn

2356: hep: **-M2;** sizden **M3** / sizden: hep **M3** / uġradım: uġradum **A** // cemīʿ: cemiʿ **M3** / ẓulm: ẓalim **M1**
2357: // demir: mermer **M3** / ṭarasañ: ṭaraya **M3;** ṭararsıñ **A** / ḳoyunı: toyunı **M3** / maġbūn: maġyūn **A**
2358: anuñ: anıñ **M2;** ola **M3** / ola: hem **M3** // ʿaẕāblarla: ʿaẕāblar ile **M3;** ʿaẕāblar **A** / ki: **-M1, -M3** / çıḳa cānı: cānı çıḳa **M2**
2359: ki: **-M1** / pelāslara: bilselere **M2;** belselere **A** / pelāslara ḳoyalar: āteşden yapılmış hem beleslere **M3** / canını: cānı **M1, M3** / fāsıḳıñ: fāsıḳı **M1, M3** / ol dem: **-M1** // életeler: élteler **M1;** élte ger **A** / cānı: cānını **A**
2360: -**M2** / melekü'l-mevt: meliki'l-mevti **M1;** melāki'l-mevt **A** // canını: cānı **M3** / ʿaẕāb ile: ʿaẕāblar **M1**
2361: ki ḥattā: daḫı Ḥaḳ **M3** / ʿaẕāb-ile: ʿaẕāblar ile **M3** / ala: **-M3;** ala ol **M1** // cānıñ: cānuñ **M3** / seniñ: senüñ **M3, A** / teniñ: tenüñ **M3, A**

[703] "ziyāde" kelimesi vezin gereği "ziyade" şeklinde okunmuştur.
[704] "cān" kelimesi vezin gereği "can" şeklinde okunmuştur.
[705] "cān" kelimesi vezin gereği "can" şeklinde okunmuştur.

2362 Eger ol ʿaẕabıñ[706] biri ki ehl-i dünya[707] üstüne
Düşeydi cümle ḥayvānāt olurdı cümle maḥrūḳūn

2363 Bu kez her külli maḫlūḳāt o cāna laʿnet édeler
Baʿīd ol yanımızdan gét ki şerriñ bize lāḥiḳūn

2364 Vara dünyā gögi ḳapusına bu fāsıḳıñ cānı
Ki bir nidā gele Ḥaḳ'dan gérü cānına fāsıḳūn

2365 Gérü döndürüñ ol cānı életiñ ḳabrine anı
Götüreler anı ḳabrine ḳoyalar melā'ikūn

2366 Su'āl melekleri gele néce aḥvāl ile aña
Göricek şaşa bunları dili ṭutula ġāfilūn

2367 Bularıñ ṣavtı gök gürler gibi çaġıraraḳ gele
Ki gözler berḳ-i ḫāṭıf gibi gele ehl-i sā'ilūn

2362: ʿaẕabıñ: ʿaẕābuñ **M₃** / ehl-i dünyā: çıḳaydı dünyā **M₃** / ki: **-M₃, -A** / üstüne: üstine **M₁** // ḥayvānāt: ḥayāt **M₂** / maḥrūḳūn: maḥrūmūn **M₁, M₃**
2363: laʿnet: dürlü laʿnet **M₃** / édeler: éderler **M₃** // lāḥiḳūn: lā-miʿūn **M₃**
2364: gögi: göginüñ **M₃** / ḳapusına: ḳapusınuñ **M₃** / bu: **-M₃** / fāsıḳıñ: fāsıḳuñ **M₃**
2365: döndürüñ: dönderiñ **M₁, M₂, A** / életiñ: élediñ **M₁;** ki életüñ **M₃** / ḳabrine: ḳabir **M₃** / anı: üstüne **M₃** // götüreler: getüreler **M₁, M₃** / anı ḳabrine: ḳabre anı **M₂** / melā'ikūn: ol melā'ikūn **M₂;** hep melā'ikūn **M₃**
2366: gele: cümle **M₂** / ile: éyleye **M₃** // ṭutula: dutıla **M₂;** ṭutıla **M₃**
2367: gök gürler: gökler **M₁;** gök gözleri **M₂** / çaġıraraḳ: gürler **M₃;** çagıraḳ **A** / gele: geleler **M₃** // gözler: gözleri **M₃** / gele: gele ol **A** / sā'ilūn: mes'ūlūn **M₃**

[706] "ʿaẕāb" kelimesei vezin gereği "ʿaẕab" şeklinde okunmuştur.
[707] "dünyā" kelimesei vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

2368 Daḫı dişleri yéri yırtaraḳ gele o fāsıḳā[708]
Oturalar başı ucuna cümle ehl-i sā'ilūn

$M_1$93b 2369 Ḫaber vér bize Rabb'iñden ḫaber vér daḫı nebīñden
Ḫaber vér daḫı dīniñden daḫı téz éyle kelāmūn

A81b 2370 Bulara déye ol fāsıḳ ki hāy nebī nédür bilmem
Daḫı Tañrı nédir bilmem daḫı İslām'ı cāhilūn[709]

$M_2$82a 2371 Ki ḳabriñ cānibinden bir nidā gele vuramasız
Vuruñ 'ırżını hetk édiñ oluñ ṭopuza cāmi'ūn

2372 Meger var idi bularıñ ateşden[710] bir ṭopuzları
Ki öyle bir ṭopuzdur ki güç-ile vura ḍāribūn

2373 Ki ehl-i dünya[711] cem' olsa yérinden ayıramaya
Anı bir kez vuracaġız ola a'żāsı menşūrūn

2368: -M_1 / yéri: yéri hem M_3 // oturalar: daḫı oturalar M_3 / ucuna: ucuna ki M_2, A
2369: ḫaber vér daḫı nebīñden: daḫı vér sen ḫaber M_1; nebīñden daḫı ḫaber vér M_3 // ḫaber vér daḫı: daḫı ḫaber vér M_3 / daḫı téz: bize M_1, M_2, A / kelāmūn: gel lāmi'ūn A
2370: ki: -M_1, -M_2; daḫı M_3 / hāy: hey M_1; hāy hāy M_3 / nédür: né M_1; ki ben M_3 // nédir: nédür M_2, A
2371: ḳabriñ: gele ḳabriñ M_3 / bir nidā gele: gele nidā M_1; hem nidā M_3 / vuramasız: vuramasız ol M_1; uramamızıñ uruñ M_3 // vuruñ: vériñ M_2; daḫı M_3 / 'ırżını: 'arżını A / hetk: hek M_1; ḫāk M_2, A / ṭopuza: ṭopuzur M_1
2372: meger: daḫı meger M_3 / bularıñ: olarıñ M_1; hem ki bunlarıñ M_3 / ateşden: -M_3 / bir: -M_1 / ṭopuzları: ṭopuzı M_3 / vura: ura M_3
2373: ayıramaya: ayıramayalar M_2 // vuracaġız: vuracaġaz M_1, M_2, A / menşūrūn: melşūrūn M_3

[708] M_3 nüshasında "yéri" kelimesinden sonrası okunamaktadır.
[709] Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Daḫı ben bir şey'i bilemem ki hem ben daḫı
[710] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şelinde okunmuştur.
[711] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şelinde okunmuştur.

2374 Gine cemʿ édeler bunlar ki ol fāsıḳı bir yére
Édeler böyle üç kerre ʿaẕāb éde muʿaẕẕibūn
2375 Ki ol ḥadde ḳabir ṣıḳa girift ola eyā gūyī
Daḫı āteş ṭuta ḳabriñ içinde yaḳa ḥārīḳūn
M381a 2376 Ki bir ḳabīḥ ḳatı çirkīn recül gele baş ucuna
Ki cīfe gibi ḳoḳar ol odur sen anı ġāfilūn
2377 Déye saña o kötü ér cezālandıra Ḥaḳ seni
Ateş[712] ile yaḳa seni saña olmaya rāḥimūn
2378 Ḳasem éderem Allāh'a iṭāʿat étmediñ Ḥaḳḳ'a
Ki şerre sürʿat éylediñ ki olduñ ḫayra kāhilūn
2379 Bugün bulduñ belāñı sen olursuñ dā'imā iḥrāḳ
İṭāʿat étmeyenleriñ ṣoñucu nāra dāḫilūn
2380 Déye sen kimsiñ éy recül seniñ gibi kötü kimse
Gérü dünyāda görmedim ḫaber vér baña meẕmūmūn

2374: fāsıḳı: fāsıḳ **M1** / bir: ol **M2, A**
2375: ḥadde: ḥattā **M2, A;** ḳadar ṣıḳa **M3** / ṣıḳa: **M3** / girift: giriftār **M1** / gūyī: gūleri **M3** // ṭuta: duta **M1** / ḥārīḳūn: ḫārīḳūn **M2, A;** ḳāribūn **M3**
2376: ḳabīḥ: ḳabīḥi **M3** / baş: başı **M3** / ucuna: ucına **A** // ol: **-M3** / odur sen: fekir sen **M2;** odur sinnī **M3** / ġāfilūn: fāʿilūn **M1**
2377: o: ol **M3** / kötü: köti **M2, A**
2378: Ḥaḳḳ'a: aṣlā **A** // ki: **M3**
2379: belāñı: belāyı **M3** / olursuñ: olursıñ **A** // ṣoñucu: ṣoñucı **M2;** cezāsı **M3**
2380: déye sen: déyesin **M1** / recül: kişi **M3** / seniñ: senüñ **M3** / kötü: köti **M1, M2, A** / kimse: kişi **M3** // gérü: ki bu **M3** / görmedim: görmedüm **A** / vér: **-M1** / meẕmūmūn: ẕāhibūn **M2, A;** mezbūrūn **M3**

[712] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şelinde okunmuştur.

2381 Déye ben seniñ éy kişi kötü aʿmālleriñdenem
Ki şerre māʾil idiñ sen ki olduñ ḫayra kāhilūn

M$_1$94a 2382 Daḫı ʿaḳreb ile yılan ṭola ḳabriniñ içine
Ki öyle bir yılanlardur ḳatırlar gibi miṣliyyūn

2383 Bular bir kez ṣoḳacaġız acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl
Bil imdi başıña seniñ ki néler gele fāsıḳūn

[713]Der-beyān-ı ʿaẕāb-ı ḳabri ḳavlühü Teʿālā "Senüʿazzibühüm merreteyni ṣümme yüreddūn ilā ʿaẕābin ʿaẓīmin"[714]

A82a 2384 Ki bundan ṣoñra ṭamudan ki feṭḥ ola gérü bir bāb
Göresiñ otda maḳāmıñ ateş[715] éde saña bir tāb

2381: ben: kim ben **M$_3$** / seniñ éy kişi: kötü senüñ **M$_3$** / kötü: köti **M$_2$, M$_3$, A** / ʿamelleriñdenem: ʿamelleriñdenüm **M$_2$;** ʿameli kim bil éy kişi **M$_3$;** āmelleriñedem ki **A** // māʾil-idiñ: māyil idiñ **M$_1$;** māʾildiñ **M$_2$, M$_3$** / ki olduñ: olupduñ **M$_3$** / ḫayra: ḫayara **M$_3$**
2382: ḳabriniñ: ḳabriñ **M$_2$** // yılanlardur: yılanlardur ki **M$_2$;** yılanlardur kim **M$_3$**
2383: bir kez: bir kez bir kez **M$_1$** / ṣoḳacaġız: ṣoḳacaġaz **M$_1$, M$_2$, A** // seniñ: senüñ **M$_3$** / ki: **-M$_1$;** daḫı **M$_3$**
2384: feṭḥ ola: feṭḥi ola **M$_1$;** açıla **M$_3$** / ġerü: daḫı **M$_3$** // göresiñ: göreseñ **M$_1$;** göre **M$_2$** / maḳāmıñ: maḳāmuñ **M$_3$** / saña: seni **M$_3$** / bir: pür **M$_1$** / tāb: bāb **M$_3$**

[713] Başlık **M$_3$** nüshasından alınmıştır. **M$_1$** nüshasında başlık *Der-beyān-ı ʿaẕābü'l-ḳabri ḳavlühü Teʿālā "Senüʿazzibühüm merreteyni";* **M$_2$** nüshasında *Beyān-ı ʿaẕābü'l-ḳabri ḳavlühü Teʿālā "Senüʿazzibühüm merreteyn"* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[714] Başlık **Tevbe Sūresi'**nin **101**. ayetinin son kısmıdır. **Anlamı:** …. Onlara iki defa azap edeceğiz. Sonra da büyük bir azaba itileceklerdir.
[715] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şelinde okunmuştur.

$M_2$82b **2385** Ḳıyāmet güni olunca baḳasıñ sen maḳāmıña
Elemde daḫı ḥasretde nedāmetde ḳıla ʿaẕāb
2386 Ki biñ dürlü ʿaẕābları dökeler seniñ üstüñe
Géce gündüz ʿaẕāb içre giriftār éyleye Tevvāb
2387 Ḫaberde vārid oldı kim ravī[716] İmām-ı Bāhilī
Ki ol server né buyurdı tesāmuʿ éyle hem ināb
2388 Ki bir recül vefāt étse anı ḳabrine ḳosalar
Ki bir melek gele aña ʿaẕāb étmek içün īcāb
2389 Otura başı ucuna ki bir kerre vura aña
Ki néce aña vurınca ṭaġıla ʿużvı ke'l-ẕübāb
$M_3$81b **2390** Bu kez āteş ṭuta anı ḳurı aġaç gibi yana
Bu kez ḳaḳ déyeler aña Ḫudā iẕniyle īcāb
2391 Birike hep ʿużuvları gine ādem ola ol kes
Otura ḳabriñ içine bu kez çaġıra éy ʿaẕāb

2385: // nedāmetde: nedāmet **M_2, A** / ḳıla: ḳılalar **A**
2386: seniñ: senüñ **M_3** / üstüñe: üstiñe **M_3** // giriftār: giriftā **A**
2387: ravī İmām-ı Bāhilī: İmām Bāhilī rāvīdür **M_1;** İmām-ı Bāhilī rāvīdür **M_2, A** // ki: daḫı **M_3** / né buyurdı: buyurdı **M_3, A** / hem: sen **M_3** / tesāmuʿ: tesāmiʿ **M_1, M_3, M_3** / ināb: enāb **M_2, A;** īnāt **M_3**
2388: ḳosalar: ḳoyalar **M_3, A**
2389: vura: hem ura **M_3** // ki: **-M_3** / aña vurınca: vurınca aña **M_1;** uracaġız aña **M_3** / ke'l-ẕübāb: ke'l-ẕettāb **M_3**
2390: ṭuta: duta **A** / ḳurı aġaç gibi yana: yana ḳurı aġaç gibi **M_3** // īcāb: bī-īcāb **M_2;** bilā-īcāb **M_3;** bī-ḥicāb **A**
2391: // ḳabri: ḳabriñ **M_1** / éy: hem **M_3**

[716] "rāvī" kelimesi vezin gereği "ravī" şelinde okunmuştur.

2392 Néçün baña ʿaẕāb éden ki ʿābid ḳuluyun Ḥaḳ’ıñ
Néçün yaḳañ beni otda néçün oluñ baña ḍarrāb

2393 Ki ben zīrā namāz ḳıldım oruç ṭutdum zekāt vérdim
Daḫı ʿilm oḳudum yazdım ki ben işlemedüm eẕnāb

$M_1$94b **2394** Déye melek aña éy kes anuñ-çün éderem ʿaẕāb
Ki bir gün yolda géderdiñ ki gördüñ ẓālim-i ḍarrāb

2395 Ki bir maẓlūmı bir ẓālim ki ẓulm éder anı gördüñ
Ki senden étdi istimdād varup ḳurtarmadıñ éy şāb

2396 Daḫı bir gün namāz ḳıldıñ bevil var idi üstüñde
Tebevvül étdigiñ zamān ḥaẕer étmediñ ictināb

2397 Seni ben ḳomayam[717] kişi déye bir kez daḫı ura
Gine ṭaġıla aʿżāsı ki eczā ecza[718] ke’l-ẕübāb

2392: ʿaẕāb: **-M_3** / ḳuluyun: ḳuluyın **M_2;** ḳulım **M_3** / Ḥaḳ’ıñ: Ḥaḳ’uñ **M_3** // oluñ: -**M_3;** édeñ **M_2** / baña: beni **M_1** / ḍarrāb: açañ ebvāb **M_3;** ḫarrāb **A**
2393: ben zīrā: zīrā ben **M_2** / vérdim: vérdüm **A** // ʿilm: ʿilim **M_1** / oḳudum: oḳudım **M_3** / yazdım: yazdum **A** / ki: daḫı **M_3** / işlemedüm: işledüm **M_1;** işledim **M_3, A** / eẕnāb: eẕbāb **M_1;** ẕübāb **M_3**
2394: anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, M_3** // gün: **-M_2, M_3** / géderdiñ: géderken **M_2, A** / ki: sen **M_3** / gördüñ: gördiñ **M_2** / ḍarrāb: derrāb **M_1**
2395: ki bir: daḫı **M_3** / maẓlūmı bir ẓālim: ẓālim bir maẓlūma **M_2;** ẓālim bir maẓlūmı **A** / ki: **-M_2, M_3** / ẓulm éder: ẓulim éder **M_1;** éderdi ẓulm **M_3** / gördüñ: gördiñ **M_2, M_3** // éy şāb: **-M_2;** ḍarrāb **M_3**
2396: bevil: bevli **M_1;** bevl **M_2** / var idi: vardı **M_3** / üstüñde: üstiñde **M_3** // ḥaẕer: ḥaẕār **M_2** / ictināb: bī-ictināb **M_3**
2397: ḳomayam: ḳoruyam **M_1, M_3;** ḳo vérem **M_2**

[717] “ḳomayam” kelimesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.
[718] “eczā” kelimesi vezin gereği “ecza” şeklinde okunmuştur.

2398 Bu kez déye aña melek ki yaz étdigiñ aʿmāli
Déye néye yazam anı kāġıd yoḳ hem divid aṣvāb

A82b 2399 Kefenden yırta bir miḳdār bezi vére eline ol[719]
Ki yaz aġzıñ ṣuyu ile sözüme éylegil īcāb

M₂83a 2400 Yaza hep cümle aʿmālin ki evvel ḫayrını yaza
Ki şerre vardıġı zamān dura yazmaya ol ẕünāb

2401 Vura çomaġı bir kerre néçün yazmañ dursuñ sen
Amān déye yaza anı daḫı her şerrini küttāb

2402 Tamām olucaġaz kitāb déye baṣ parmaġıñ buña
Ki baṣdıra aña parmaḳ bu kez dur déye éy küttāb

2403 Déye aṣ bunı boynuna aṣa boynuna mektūbı
Ki andan ṣoñra ol melek ola mekānına ẕehāb

2404 Bu kez yevm-i ḳıyāmetde Ḫudā emr éyleye aña
Oḳu defteriñi kişi né kim étdiñ ise kitāb

2398: yaz: yaza **M₁** // néye: né **M₁** / anı: ḳatı **A** / yoḳ hem divid: divid yoḳ **M₃**
2399: // ṣuyu ile: ṣuyuyılan **M₁;** ṣuyı ile **M₂, M₃** / sözüme: sözime **M₂, M₃**
2400: yaza hep: ki yaza **M₃** // şerre: şerrin **M₃** / vardıġı: vardıġı **M₃** / dura: ṭura **M₃** / ol: o **M₃** / ẕünāb: ẕünnāb **M₂;** ḳārib **M₃;** ẕenāb **A**
2401: vura: ura **M₃** / çomaġı: çomaġ-ile **M₂;** ṭopuzı **M₃;** **ç**omaġıyla **A** / kerre: kez **M₂, A;** kerre ki **M₃** / yazmañ: daḫı yazmazsıñ **M₃** / dursuñ: -**M₃;** dursıñ **M₁** / sen: -**M₃** // yaza: yaz **M₁** / küttāb: ektāb **M₂, A;** iktāb **M₃**
2402: olucaġaz: olucaġız **M₃** // başdıra: başdura **M₃** / bu kezdür déye: déye bu kezdür **M₂;** kezdür ol **M₃**
2403: bunı boynuna: boynına bunı **M₁, M₂;** boynuna bunı **A** / boynuna: boynına **M₁, M₂** // ẕehāb: ẕehhāb **M₁, A;** ẓihāb **M₂**
2404: emr: emir **M₁** // kitāb: ektāb **M₂, M₃, A**

[719] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Kefeninden vére eline fāsıḳuñ ol melek

$M_3$82a **2405** Ki şerrine varıncaġaz éde Tañrı'dan istiḥyā
Ḫudā'dan pes ḫiṭāb gele oḳu şerriñi bī-ḥicāb
2406 Bunı dünyāda işlerken ki benden étmediñ ḥayā
Bugün étdiñ mi istiḥyā sürüñ oda déye Tevvāb

$M_1$95a **2407** Ki nādim ola ol andan velākin nefʿası olmaz
Atalar nār-ı kübrāya bula étdigini ẕennāb

[720]Feżāʾil-i ehlü't-taḳvā ḳavlühü Teʿālā "İnne lil-müttaḳīne mefāzān ḥadāʾika ve aʿnābān"[721]

2408 Elā éy ṭālib-i taḥḳīḳ ki zühde éyle istilzām
Zühüddür aṣveb-i sebīl zühüddür mūṣil-i ʿAllām
2409 Bu yoldur yollarıñ aṣlı buña géden felāḥ bular
Yüce devletlere érer ṣoñucı gire fī's-selām

2405: varıncaġaz: varınca ol M_3 // gele: éde M_3 / şerriñi: şerriñe M_2
2406: bunı: ki M_3 / işlerken: işler iken M_3 // étdiñ mi istiḥyā: sen ḥayā édersiñ M_3 / Tevvāb: ebvāb M_3
2407: andan: anda M_3 / nefʿası: nefʿi M_2; daḫı nefʿi M_3 / étdigini: étdügini M_3 / ẕennāb: eẕnāb M_2
2408: zühde: zühd M_2 / éyle: öyle M_1; ile M_2 // zühüddür: zühüdür M_1, M_2, / zühüddür: zühüdür M_1, M_2
2409: yoldur: yolludur M_1 // gire: ére M_3 / fī's-selām: fī'l-merām M_3

[720] Başlık M_2 nüshasından alınmıştır. Başlık, M_1 nüshasında *Der-beyān-ı feżāʾil-i ehlü't-taḳvā ḳavlühü Teʿālā "İnne lil müttaḳīne mefāzān ḥadāʾika ve aʿnābān ve keʾvāʿiba etrābān";* M_3 nüshasında *Feżāʾilü't-taḳvā ḳavlühü Teʿālā "İnne lil müttaḳīne fī cennāt ve naʿīm"* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.

[721] Başlık **Nebe Sūesi'**nin **31**. ve **32**. ayetleridir. **Anlamı:** Şüphesiz Allah'a karşı gelmekten sakınanlara bir kurtuluş, bahçeler, üzümler (vardır).

2410 Ṣaḳın bu yoldan ayrılma géder dosdoġrı cennete
Daḫı Ḥaḳ'ıñ dizārını[722] müşāhiddür bular merām

2411 Bu yoldur enbiyā yolı bu yoldur evliyā yolı
Bu yoldur aṣfiyā yolı buña géden ulū'l-ikrām

2412 Bu yola gétdi ʿālimler bu yola gétdi fāżıllar
Bu yola gétdi kāmiller bunı medḥ étdi ẕü'l-ikrām

A83a **2413** Bu yoluñ ḫaṣleti çoḳdur ki dünyāda ve aḫretde
Yüce devletleri bulur ṣoñucı ola muḥterem

$M_2$83b **2414** Velī fażlı bunuñ çoḳdur kelāmda édelüm ibḥāṣ
Daḫı iḫlāl-i ıṭnābdan müberrā étdim iḥtirām

2415 Zühüd déyü néye dérler ki şübheli olan şeyden
Tecennüb éylemeñ andan tebaʿʿuddur mine'l-ḥarām

2416 Ki zīrā Ḥaḳ ḳabūl étmez ḳamu aʿmāli birleri
Ki kişide buluna gérü bir loḳma mine'l-ḥarām

2410: ṣaḳın bu yoldan: yoldan ṣaḳın **M_3** / géder: ki **M_3** / dosdoġrı: ṭosṭoġrı **M_1, A;** ṭoġrı géder **M_3** // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M_3** / müşāhiddür: müşāhede éder **M_3;** müşāhidür **A**
2411: bu: -**M_2** / yolı: yolıdur **M_2** // buña: **-A** / géder: géden **M_3** / ulū'l-ikrām: olur ikrām **M_1, M_3**
2412: medḥ: medḥi **M_1**
2413: // ola: ol **M_1, M_2;** bulur **M_3** / muḥterem: muḥterām **M_2, A**2414: bunuñ: bunıñ **M_2** / kelāmda: kelāmında **M_2** / édelüm: édüp **M_2, A** / ibḥāṣ: īcād **M_3** // iḫlāl-i ıṭnābdan: iḫlāl-i aṭnābdan **M_2;** iḫlāl-i aṭyābdan **M_3;** ḫalāl-i aṭnābdan **A** / étdim: étdüm **M_2;** édem **A**
2415: zühüd: zühde **M_1;** züh **M_2** / ki: **-M_3** // tebaʿʿuddur: tebaʿʿudurur **A**
2416: **-M_1** / ki: ki bir **M_3**

[722] "dīẕār" kelimesi vezin gereği "diẕār" şeklinde okunmuştur.

[723] Beyān-ı ḫurūc-ı rūḥı'l-muttaḳīne ḳavlühü "Yā eyyetühā'n-nefsü'l-muṭmaʾinnetü" [724]

2417 Elā éy zāhid-i kāmil zühüdde éyle istiḳrār
Néler iḥsān éde Allāh saña ben édeyim iẓhār

$M_3$82b **2418** Ki ḥāl-i irtiḥāliñde néler ikrām éde Allāh
Beyān édem saña bir bir vérem eliñe ben edrār

$M_1$95b **2419** Ecel yaḳın geliceġez néler iḥsān éde Allāh
Né lüṭf-ile ala cānıñ édem bir bir saña aḫbār

2420 Ki ʿAzrāʾil'i göndere ki ol Ḫāliḳ u Lem-yezel
Selām éyle ḳuluma dér beni éylesin istīṯār

2421 İlerü gele ʿAzrāʾil otura başı ucuna
Néce envāʿi ʿizzetler aña çün éde iʿtiẕār

2417: zühüdde: zühdede **M_1, A;** zühdeden **M_2** / istiḳrār: istiḳrāʾ **M_1, A**
2418: // edrār: idrāk **A**
2419: geliceġez: geleceġiz **M_3** / éde: éder **M_3** // cānıñ: cānuñ **M_3**
2420: ʿAzrāʾil'i: ʿAzrāʾil **M_2, A** / göndere: gönderdi **M_2, A** / Ḫāliḳ u: Ḫāliḳi **M_1, M_2** / Lem-yezel: Yezāl **M_3;** Lem-yezāl **A** // éylesin: éylesen **M_2;** éylesün **M_3, A** / istīṯār: ol ışʿġār **M_3**
2421: ucuna: ucına **M_2, A** // iʿtiẕār: iʿtirāz **M_1;** iʿtizār **M_3;** iʿtiber **A**

[723] Başlık **M_2** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_1** nüshasında *Der-beyān-ı ḫurūc-ı rūḥı'l-muttaḳīne ḳavlühü Teʿālā "Yā eyyetühā'n-nefsü'l-muṭmaʾinnetü";* **M_3** nüshasında *Ehle't-taḳvā ḳavlühü Teʿālā "Yā eyyetühā'n-nefsü'l-muṭmaʾinnetü"* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[724] Başlık **Fecr Sūesi'nin 27.** ayetidir. **Anlamı:** (Allah şöyle der:) "Ey huzur içinde olan nefis!"

2422 Déye Rabb’iñ selām étdi eyā ṣāliḥ eyā ʿābid
Ki gelsün baña ḳulum dér beni ola ḳulum züvvār
2423 Déye ṣāliḥ eyā melek ki géç geldiñ baña néçün
Ki her dem yola baḳardım saña étdim ben intiẓār
2424 Ki téz élet beni Rabb’ime olam maʿṣūḳa vāṣıl
Ḳavuşam ḥasretime ben ḳulūbda ḳalmaya aġyār
2425 Ki ʿīdimdür benim bugün ḳavışdır ḥasretime téz
Ki biñ cānım var ise de fedā olsun aña her bār
2426 Ki bundan ṣoñra ʿAzrāʾil ḫiṭāb éyleye rūḥına
Ki yā eyyetühā’n-nefsi ki muṭma’in oluñ iẓhār
A83b 2427 Ki Rabb’iñ rāżıdur[725] senden ki sen de rāżı[726] olasın
Rücūʿ ét Rabb’iñe bugün ki oldur Rāḥim ü Ġaffār

2422: Rabb’iñ: Rabb’üñ **M₃** / eyā: éy **M₁, M₂** // ola: ol **M₁** / züvvār: ẓüvvār **M₁;** dīẓār **M₃;** zevvār **A**
2423: geldiñ: geldüñ **M₃** // baḳardım: baḳardıñ **M₂;** baḳardum **A** / étdim: étdüm **M₂, A;** ben **M₃** / ben: étdüm **M₃**
2424: beni Rabb’ime: Rabb’ime beni **M₁;** Rabb’üme beni **A** / maʿṣūḳa: maʿṣūḳuma **M₁, A** / vāṣıl: ben vāṣıl **M₃** // ḳavuşam: ḳavışam **M₃, A** / aġyār: iḫtiyār **M₃**
2425: ʿīdimdür: ʿabdim **M₂;** ʿabdimdir **A** / benim: ben **M₂** / bugün: anıñdur **M₂** / ḳavışdır: ḳavışdur **M₁, M₂** // var ise de: var-ised de **M₃;** vérse de **A** / fedā: fidā **M₁, M₃, A** / aña: daḫı **M₃** / bār: ān **M₂, A**
2426: ki bundan: bundan **M₁** // yā: **-M₁** / nefsi: nefsü **M₁, M₂, M₃** / oluñ: olañ **M₁, M₂, A** / iẓhār: aṭhār **M₂, A**
2427: ki: **-M₁** / Rabb’iñ: Rabb’üñ **M₃** / sende rāżı olasın: rāzı ol sende Allāh’dan **M₃;** rāżı olasın **A** // Rabb’iñe: Rabb’üñe **M₃** / ki: **-M₃** / oldur: saña **M₃** / Rāḥim ü: Rāḥimi **M₁;** Rāḥim **M₂;** müştāḳ-durur **M₃**

[725] “rāżī” kelimesi vezin gereği “rāżı” şeklinde okunmuştur.
[726] “rāżī” kelimesi vezin gereği “rāżı” şeklinde okunmuştur.

$M_2$84a 2428 Eyā dār-ı belālara ṣabırlar éyleyen pāk cān
Ki gel Rabb'iñe rücūʿ ét saña müştāḳ-durur Ġaffār
2429 Eyā cāhil arasında seniñ ḳadriñ bilinmedi
Ki gel ḳadriñ bilür Allāh açıldı saña dürlü dār
2430 Münāfıḳlar arasında ẕelīl ü ḫor olan zāhid
Ki ḳurtul gel bu ḫorluḳdan ʿazīz éde seni Ġaffār
2431 Eyā fāsıḳıñ elinde esīr olup zebūn olan
Ki gel ḳurtarayım seni esīrlikden bugün éy yār
$M_1$96a 2432 Eyā dünyāda az ʿīşe ḳanāʿat éyleyen ḳāniʿ
Bugün gel dürlü niʿmetlere müstaġraḳ éde Ġaffār
$M_3$83a 2433 Ki aġniyā yéyüp içüp anı görür yérinirdiñ
Gel imdi şimdi Rabb'iniñ niʿmetlerine gir éy yār
2434 Daḫı fāḫir libāsları ki anlarda görincegez
Bulara vérdi dünyāda bize aḫretde vér Ġaffār

2428: belālara: belālardan **M_3** / pāk: pāk-ı **M_1, M_2** // Rabb'iñe: Rabb'üñe **M_3** / müştāḳ-durur: müştāḳ-dur **M_2**
2429: seniñ: -**A;** senüñ **M_3** // dār: bāb **M_2;** der **A**
2430: ẕelīl ü: ẕelīl **M_1, M_2** // ki: ki sen **M_2** / gel bu: bu **M_2** / ḫorluḳdan: ḫolaḳdan **M_2;** ḫorlıḳdan **M_3**
2431: fāsıḳıñ: fāsıḳa **M_3** // ḳurtarayım: ḳurtaram **M_2**
2432: ʿīşe: īşe **M_3, A** // müstaġraḳ: müstaġrāḳ **M_2, A**
2433: görür: görüp **M_2, M_3** / yérinirdiñ: yérinirdüñ **A** // Rabb'iniñ: Rabb'iñ **M_1;** Rabb'üñe né **M_3** / niʿmetlerine: niʿmetler **M_3** / gir: vére **M_3**
2434: ki anlarda görincegez: görincegez ki anlarda **M_3** / görincegez: görücegez **A** // aḫretde: aḫiretde **M_3**

2435 Ki terk étdiñ bu dünyāyı gözetdiñ Tañrı'nıñ emrin
Bugün bir mülke varırsıñ ebed sulṭān éde Ġaffār
2436 Eyā dehriñ keş̱īrini ki ṣavm-ilen géçiren gel
Ki Allāh'ıñ rıżāsı-çün yémeyüp içmeyen her bār
2437 Gel imdi şimdi cennete ʿuḳūl érmedigi niʿmet
Saña rūzī ḳılupdur Ḥaḳ yé iç anda maʿa'l-ebrār
2438 Géceniñ nışfı olduḳda ḳaḳardıñ Ḥaḳ rıżāsı-çün
Ki terk éderdiñ ısıcaḳ döşekleri sen éy aḫyār
2439 Gel imdi seni de Allāh oḳur gelsün ḥabībim dér
Ki sündüs daḫı istebraḳ döşekler véreyim éy yār
2440 Éşide zāhidiñ rūḥı bu ḫiṭābları melekden
Taḥarrük éde yérinden sévine daḫı ol éy yār
2441 Né vaḳitde çıḳaram déyü eve sévine tende
Bedeni cümle seyr éde geze her yérini éy yār

2435: Tañrı'nıñ: Tañrı'nuñ M_3 // mülke varırsıñ: melike ḳādirsin ki M_1; milk vérirsin **A**
2436: keş̱īrini: keş̱reti M_3 / ṣavm-ilen: ṣavm-ile M_3 // Allāh'ıñ: Allāh'uñ M_3 / bār: ān **A**
2437: imdi şimdi: şimdi imdi M_3 / ʿuḳūl: ʿaḳıl M_3 / niʿmet: niʿmete M_3 // yé iç: iç M_3 / anda: anda sen M_3; andan **A**
2438: géceniñ: gécenüñ M_2, M_3, **A** / ḳaḳardıñ: ḳaḳırdıñ M_2; ḳalḳardıñ M_3 // ısıcaḳ: ıscaḳ M_2; ışıcaḳ M_3 / aḫyār: cān **A**
2439: // daḫı: ve M_3 / istebraḳ: istibraḳ M_3; istibrāḳ M_2, **A** / döşekler: döşekleri M_2 / véreyim: vérem M_2
2440: éşide: éşidir M_3 // yérinden: yérinde ki M_3 / éy yār: yār M_1
2441: çıḳaram: çıḳar M_1 / tende: teninden M_2, M_3 // yérini: birine M_2

A84a	2442	Vedā‘laşa her ‘uẕvıyla du‘alar[727] ḳılar anlara
		Ḥaḳ’a ışmarlarım sizi ateşden[728] ḥıfẓ éde Cebbār
$M_2$84b	2443	Göze gele déye evvel ki rāżī ola Ḥaḳ senden
		Ki senden rāżı-y-idim[729] ben günāh işlemediñ éy yār
	2444	Ḥarāma baḳmadıñ aṣlā ḥarāmdan étdiñ ictināb
		Beni ḥıfẓ éyledíñ otdan seni de ḥıfẓ éde Settār
$M_2$96b	2445	Dile gele déye ṣoñra ki yā lisān Ḫudā senden
		Ki her dā’im ola ḫoşnūd ki olduñ Ḥaḳḳ’ı sen eẕkār
	2446	Ki ġıybetden firār étdiñ daḫı éylemediñ bühtān
		Daḫı laġviyyeden ḳaçdıñ günāhdan éyledíñ ifrār
	2447	Daḫı suḫriyyeden ḳaçdıñ ki ḫalḳa gülmediñ aṣlā
		Ḳarartmadıñ beni aṣlā günāha girmediñ éy yār

2442: ‘uẕvıyla: ‘uẕv-ile M_2, M_3, A / ḳıla: ḳılar M_1 // ışmarlarım: ışmarladum M_2; ışmarladım M_3, A / sizi: seni A
2443: göze: ki göze M_2 / evvel: rūḥı M_3 / rāżī ola Ḥaḳ: Ḥaḳ rāżī ola M_2 // ki: ki ben M_3 / senden: rāżī idim M_3 / rāżı-y-idim: rāżıyam M_1; rāżıydım M_2; senden M_3
2444: baḳmadıñ: baḳmadım M_1 // éyledíñ: éyledüñ M_3
2445: gele déye: déye ki rūḥ M_3 / her: -M_3 / ola: ol M_1 / ki: -M_1; Ḥaḳ ki M_3 / Ḥaḳḳ’ı sen: seni Ḥaḳ M_2 / eẕkār: ẕükkār M_1, M_2, A
2446: ġıybetden: ġaybetden M_1, M_2, M_3 / bühtān: bühātān M_1 // laġviyyeden: laġviyeden M_1, laġviyyetden M_2, M_3 / ifrār: firār M_3
2447: suḫriyyeden: suḫriden A // ḳarartmadıñ: ḳara étmediñ M_1; beni hergiz M_3 / aṣlā: her kez M_1, A; ḳarartmadıñ M_3 / günāhā: günāh M_1, M_3 / girmediñ: giriye M_1, A; kiri ile M_3

[727] “du‘ā” kelimesi vezin gereği “du‘a” şeklinde okunmuştur.
[728] “āteş” kelimesi vezin gereği “ateş” şeklinde okunmuştur.
[729] “rāżī” kelimesi vezin gereği “rāżı” şeklinde okunmuştur.

M₃83b

2448 Ki ẕikr étdiñ Ḥaḳḳ'ı dā'im ki emr-i maʿrūf éylediñ
Ki münkerleri nehy étdiñ naṣīḥat éylediñ her yār

2449 Daḫı bükren ve aṣīlen oḳurduñ Ḥaḳ kelāmını
Ziyāde éylediñ nūrum cināna érgürür settār

2450 Ḳulaġa ol gele déye néce şefḳatler éyleye
Ki ben rāżī idim senden daḫı rāżī ola Cebbār

2451 Ṣaḳındıñ kendi özüñi ki çalġu diñlemediñ héç
Daḫı diñlemediñ ġıybet ki étdiñ kendini ifrār

2452 Günāhdan beni ṣaḳladıñ ateşe[730] lāyıḳ étmediñ
Ki dürlü dürlü ẕikirler tesāmuʿ étdiñ istiġfār

2453 Daḫı vaʿẓı naṣīḥatleri diñlediñ eyā ḳulaḳ
Daḫı Ḳurʾān'ı diñlediñ daḫı diñlediñ istiġfār

2454 Ziyāde éylediñ nūrum beni cennetlik éylediñ
Ki Ḥaḳ rāżī ola senden günāhdan étdiñ istiṭhār

2448: ẕikr: ẕikir **M₂** / ki: **-M₃** / maʿrūf: biʾl-maʿrūf **M₃** // münkerleri: münkeri **M₃** / nehy: nehyi **M₁** / étdiñ: étdüñ **M₃** / éylediñ: éyledi **M₁**
2449: bükren: bükreten **M₁, M₃** / oḳurduñ: oḳurdıñ **M₃** // nūrum: nūrım **M₂;** anı **M₃** / érgürür: érgür **M₁;** érgüre **M₃**
2450: ol: rūḥ **M₃** // rāżī idim: rāżī-y-idim **M₁, M₂, A**
2451: özüñi: öziñi **M₁, M₂, M₃** / ki: āteşden **M₁;** daḫı **M₃** / héç: **-M₂** // ġıybet: ġaybet **M₁, M₂, M₃** / kendini: kendüni **M₂** / ifrār: firār **M₃**
2452: beni: kendiñi beni **M₃** // ki: daḫı **M₃** / tesāmuʿ: tesāmiʿ **M₁, M₃, A** / istiġfār: istiṭhār **A**
2453: -**M₂,** -**A** / diñlediñ: diñleyerek **M₃**
2454: **-A** / ziyāde: daḫı ziyāde **M₃** / éylediñ: étdim **M₃** / nūrum: nūrım **M₂, M₃** // ki: **-M₁,** / ola: **-M₂** / istiṭhār: istiġfār **M₃**

[730] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

2455 Géde fī'l-ḥāl gele ol dem déye ele ki yā el sen
Ḥarāma héç yapışmadıñ günāhdan éylediñ ifrār[731]

2456 Ḳarartmadıñ beni zinhār ki ʿiṣyān ile elcegez
Mürūr étdirmediñ oda tezeyyün éylediñ eẕkār

2457 Ki dürlü dürlü ḫayr-ile beni sen éylediñ mesrūr
Ateşe[732] lāyıḳ étmediñ ṣaḳındıñ kendiñi mine'n-nār

$M_1$97a **2458** Beni uçmaġa ṣaldıñ sen ki ẕevḳe lāyıḳ éylediñ
Ki rāżī ola Ḥaḳ senden yapışdıñ şerʿa sen her bāb

$M_2$85a **[733]Der-beyān-ı īdāʿı'r-rūḥ maʿa'r-recül ʿinde ḫurūcihi mine'l-bedeni[734]**

A84b **2459** Gele fī'l-ḥāl ayaġa ol ayaḳ ile éde īdāʿ
Néce şefḳatler éyleye teraḥḥumler éde icmāʿ

2455: ol dem: **-M_1**
2456: ḳarartmadıñ: ḳaralatmadıñ **M_1** / elcegez: yā el **M_3** // oda: hergiz **M_3** / tezeyyün: tezeyyin **M_1** / éylediñ: éyledüñ **M_3** / eẕkār: ezkār **M_3, A**
2457: // lāyıḳ étmediñ: étmediñ lāyıḳ **M_3** / mine'n-nār: min-nār **M_1;** her bār **M_3**
2458: ṣaldıñ: hem ṣaldıñ **M_3** / sen ki: ki **M_3**
2459: gele: gel **M_2** / fī'l-ḥāl: her bār **M_3** / ayaġa: ayaġına **M_2, M_3, M_3** / ol ayaḳ ile: ol ayaġ-ile **M_1;** anuñ pes **M_2;** anuñla pes **A** / éde īdāʿ: īdāʿ éde **M_1;** hem éde vedāʿ **M_3**

[731] Bu beyit **M_3** nüshasında şöyledir. Ele gele rūḥ déye yā el sen beni daḫı ḥarāma / Yapışmadıñ daḫı hergiz günāhdan étdiñ istiġfār
[732] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.
[733] Başlık **M_2** nüshasından alınmıştır. **M_1** nüshasında *Der-beyān-ı īdāʿı'r-rūḥ maʿa'r-recül ʿinde ḫurūce ʿine'l-bedeni*; **M_3** nüshasında *Beyān-ı ervāḥı'r-rūḥ maʿa'r-recül ʿinde evlāde* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[734] Ruhun kişilere emanet olarak verilmesi ve bedenden ayrılması ile ilgili açıklama.

2460 Ki rāżī ola Ḥaḳ senden ki ben rāżī idim senden
Ḥarāma başmadıñ zinhār ṣaḳındıñ kendiñi edfā‘
2461 Beni belāya ṣalmadıñ ‘aẕāba lāyıḳ étmediñ
Ki gétdiñ Ḥaḳ yola her ān ki Ḥaḳ’dan étmediñ ircā‘
M384a 2462 Yürürdüñ mescide dā’im açardıñ ḳapısın anuñ
Daḫı ‘ilme yürürdüñ sen ki şerden étdiñ istircā‘
2463 Ki ḫayırlı ḥavāyicler içün gétdi bula dā’im
Daḫı meyyit namāzına géderdiñ dā’imā evżā‘
2464 Ziyāret-i fuḳarāya daḫı gétdiñ ‘ulemāya
Daḫı ṣıla-ı raḥm içün yola gétdiñ édüp ircā‘
2465 Ki ḫasta ḥālini ṣormaġa géderdiñ yola ẕāhib
Yürürdüñ dā’imā ḫayra ki şerden étdiñ istircā‘

2460: rāżī ola Ḥaḳ: Ḥaḳ rāżī ola **M2** / rāżī idim: rāżī-y-idim **M1, M2, A** // kendiñi: kendi öziñ **M1, M2, A** / edfā‘: idfā‘ **M2, A;** irmā‘ **M3**
2461: étmediñ: étmedüñ **M3** / Ḥaḳ: sen Ḥaḳ **M3** / yola: yolına **M3** / her an ki: **-M3** / étmediñ: ayrılmadıñ **M3** / ircā‘: īrcā‘ **M3**
2462: yürürdüñ: yürürdiñ **M3** / ḳapısın: ḳapusın **M1, A** / açardıñ ḳapısın anuñ: ki ‘ilim meclise yüridiñ **M3** / yürürdüñ: yürürdiñ **A** // ‘ilme: ‘ilm-ile **M1** / daḫı ‘ilme yürürdüñ sen: ki şerden étdiñ ictināb **M3** / şerden: ḫayra **M3**
2463: ki: **-M2** / ḫayırlı: ḫayr **M2;** hayır **A** / ḥavāyicler: işler **M3** / içün: içün ki **M2, A** / gétdi: géderdiñ **M3;** gétdin **A** / bula: pes bula **M2;** dā’im sen **M3;** sen bula **A** / dā’im: ḫayr **M3**
2464: ziyāret-i: ziyāret **M2** / fuḳarāya: éderdiñ **M2** / daḫı **-M3** / gétdiñ: **-M3;** géderdin **M2** / ‘ulemāya: ziyāret-i ‘ulemāya **M3** // raḥm: raḥim **M1, M2** / gétdiñ: géderdiñ **M3** / ircā‘: istircā‘ **A**
2465: ki: **-M2;** daḫı **M3** / ḫālini: ḫāli **M2, M3, A** / ṣormaġa: ṣormaḳ içün **M1, M2, A** / géderdiñ: éderdiñ **M2, M3, A** / yola: dā’imā **M3** / ẕāhib: ẕāhid **M1;** ġayret **M3** // yürürdüñ: yürür **M1;** yürürdiñ **M3** / étdiñ: étmediñ **M1**

2466 Ziyāde éylediñ nūrum beni uçmaḳlara ṣaldıñ
Seni ışmarladım Ḥaḳḳ'a éderim gine ben ircāʿ
2467 Ki aḫretde gelem size gine ḥayāt bulasız siz
Yéyesiz içesiz cennet içinde gezesiz icmāʿ
2468 Vedāʿlaşa her ʿużv-ile Ḥaḳ'a ışmarladım sizi
Duʿālar éyleye ʿużva ṣenālar éde istivdāʿ
2469 Vedāʿ tamām olucaġaz gele ʿAzra'il[735] ol ḳula
Déye yā Tañrı dostu gel selām étdi saña Mennāʿ
M1 97b 2470 Göre uçmaḳda maḳāmın éşiden Tañrı'dan selām
Sürūr ile çıḳa ol rūḥ Ḫudā'ya éyleye ircāʿ
2471 Ki ehl-i cennet olanlar güler şekil olur meyyit
Müyesser éyleye Allāh bize ol aḥsenü'l-evżāʿ

2466: uçmaḳlara: uçmaġa **M3** / ṣaldıñ: gönderdiñ **M3** // ışmarladım: ışmarladum **M2** / éderim: éderem **M2, M3, A** / ircāʿ: īrcāʿ **A**
2467: size: saña **M3** / bulasız siz: bulasıñ sen **M3** // yéyesiz içesiz: yéyesiñ içesiñ **M3** / içinde: içinde ki **A** / gezesiz: gezesiñ **M3**
2468: ʿużv-ile: ʿużuvlar-ile **M2;** ʿużuvlarla **M3** / ışmarladım: ışmarladum **M2, A** / sizi: seni **M2, M3** // ʿużvā: ʿużuvlar **M3** / éde: éyleye **M** / istivdāʿ: istüvdāʿ **M2;** istivāʿ **M3**
2469: **-A** / vedāʿ: vedaʿ **M1** / olucaġaz: olıcaġaz **M1;** olacaġaz **M3** / gele: daḫı hem gele **M3** / ol ḳula: **-M3** // yā Tañrı: Tañrı **M1** / dostu: dostuñā **M1;** dostı **M3**
2470: éşiden: éşide **M2** // sürūr: sürur **M1**
2471: güler: güle **M2;** göreler **M3** / olur: olur ol **M1, M2, A** / meyyit: seyyit **M1** // aḥsenü'l: aḥseni'l **M1, M2, A** / evżāʿ: evṭāʿ **M3**

[735] "'Azrā'il" kelimesi vezin gereği "'Azra'il" şeklinde okunmuştur.

2472 Bu mücdelerle ol ṣāliḥ ki duymaz cān acısını
Ki yaġdan ḳıl çeker gibi ala cānını ol Mennāʿ

M₂85b 2473 Çıḳa ol ṣāliḥiñ rūḥı gele ʿAzrāʾil eline
Ki fī'l-ḥāl göre melekler olalar cümlesi cemmāʿ

A85a 2474 Ki līnet ile alalar ṣaralar anı ḥarīre
Ki fī'l-ḥāl élteler Ḥaḳḳ'a ḫiṭāb gele mine't-tevvāb

2475 Ṣafā geldiñ eyā dostum günāhdan keff-i el étdiñ
İṭāʿatde édiñ dāʾim ʿibādetde açup ebvāb

2476 Gelür baʿżı rivāyetde çıḳıcaḳ ṣāliḥiñ cānı
Be-ġāyet ive dostuna ḳavışmaḳda ola ẕehhāb

M₃84b 2477 Ferişţehlere ḳomaya ki çıḳa ellerinden téz
Uçup fī'l-ḥāl vara Ḥaḳḳ'a ḳavuşa maḥbuba[736] cenāb

2472: mücdelerle: mücdeler **M₁** / ol: ola **M₁, A** / duymaz: ṭuymaz **M₃** / acısını: acısı **M₁** // çeker: géçer **M₃**
2474: līʿ net ile: līʿ netle **M₃** / alalar: ala cānuñ **M₃** // élteler: élte **M₁**
2475: keff-i el: hem beri **M₃** / étdiñ: édiñ **M₃** // ṭāʿatde: īṭāʿatde **M₁** / ʿibādetde: açup **M₂** / açup: ʿibādetde **M₂;** édüp **M₃**
2476: cānı: rūḥı **M₂, A** // be-ġāyet: bi-ġāyet **M₂** / dostına: dostına **M₁** / ḳavışmaḳda: ḳoşmaḳda **M₁;** ḳomaz olmada **M₂;** ḳomaz almada **A** / ola: ol **M₂, A**
2477: ferişţehlere: ferişţehler **M₂, M₃, A** / ḳomaya: göymeye **M₁, M₂, M₃** / ki: **-A** // vara: vére **M₁** / ḳavuşa: ḳavışa **M₂, M₃, A** / maḥbuba: maḥbūbına **M₃** / cenāb: cebbāb **M₁, A;** ḥabbāb **M₂**

[736] "maḥbūb" kelimesi vezin gereği "maḥbub" şeklinde okunmuştur.

2478 Ki vaḳtā[737] yumaġa ġassāl ḥāżır gele o meyyite
Çıḳara s̱evbin üstünden yuya pāk éyleye aṭyāb
2479 Ferişteler déye aña ki yā ġassāl egil ṭutġıl
Ki zīrā mecruḥ[738]olupdur ḫurūcından canıñ[739] ez̲hāb
2480 Ḳaçan götüreler ḳabre ki gine ol ferişteler
Gelürler yalvarırlar götüre né silkmek éy z̲ehāb
2481 Ki sürʿat-ile yürüñ dér ki tézce ḳavuşa Ḥaḳḳ'a
Ki rāḥat bula bu anda ṣafālar éyleye aḥbāb
2482 Ki ḳabre ḳoyalar anı ṭaġılalar ḳavimleri
İʿāde éyleye rūḥı bedenine éde ināb
M198a 2483 Ki su'āl duyacaḳ ḳadar ḥayāt bula ḳabirde ol
Daḫı söyleyeni bile velī ḳalḳamaz ol tevvāb

2478: ki vaḳtā: vaḳit **M3;** vaḳtā **M2, A** / ġassāl: ġassālar **M1** / ḥāżır: ḥāẓır **M2** / gele: pes gele **A** / o: pes o **M2** / meyyite: meyyit **M2** // s̱evbin: es̱vābın **M1;** s̱evābın **M2, M3** / üstünden: üstinden **M1, M3** / aṭyāb: icāb **M3**
2479: egil: gel **M1;** oñat **M3** // ez̲hāb: ser-ʿāb **M3;** ez̲heb **A**
2480: ki gine: gine ol **M3** / ferişteler: ferişteler gelür **M3** // gelürler: gelür **M1;** ki **M3** / yalvarırlar: yalvarurlar **M1;** yalvarır **M3;** yalvarur **A** / götüre: götür **A** / né: né pek **M2, A;** né daḫı sākin **M3** / silkmek: silmek **M1;** üzre **M3** / z̲ehāb: z̲ihāb **M2;** z̲ehhāb **M3, A**
2481: sürʿ at-ile: sürʿ atle **M3** / yürüñ: yüriñ **M1** / dér: dérler **M2;** siz ki **M3** / tézce: téz **M1** / ḳavuşa: ḳavışa **M2, A** // bula: bulam **M3** / bu: **-A** / aḥbāb: acāb **M3;** ecsāb **A**
2482: ḳabre ḳoyalar anı: ḳoyalar anı ḳabre **M3** // ināb: īnāb **M1;** enāb **M2, A**
2483: ki: **-M1, -M2, -A** / duyacaḳ: vérecek **M3** / ḥayāt: bula **M3** / bula: ḥayāt **M3** // söyleyeni: su'ālini **M2;** söyleyene **M3** / velī: lākin **M3** / ḳalḳamaz: ḳalmaz **M1, A** / ol: ola **A**

[737] "ki vaḳtā" kısmı metinlerde "ki vaḳtā kim" şeklindedir. Vezin gereği "kim" kısmı okunmamıştır.
[738] "mecrūḥ" kelimesi vezin gereği "mecruḥ" şeklinde okunmuştur.
[739] "cān" kelimesi vezin gereği "can" şeklinde okunmuştur.

2484 Ki ol Ḫāliḳ u Lem-yezel anuñ gökçek ʿamellerin
Melek ṣūretine ḳoya gele meyyite ol aḥbāb
2485 Ki ol ṣāliḥ anı göre ki ṣaġ yanında durur ol
Ki bir maḥbūb durur ammā ki bilmedi anı aḥbāb
2486 Déye ṣāliḥ ki sen kimsin né ḥüsni ıssı kişisin
Dururſuñ ṣaġ yanımda sen ki bilmedim seni aḥbāb
2487 Seni görücek éy maḥbūb sévindi cānım éy kişi
Déyü vér baña sen kimsin sözüme éylegil īcāb
M$_2$86a 2488 Ki ol daḫı ḫaber vére seniñ ben ʿameliñem bil
Oruçlarım namāzlarım zekātlarım ben éy tevvāb
A85b 2489 Ki gel ḥāżır ol éy kişi gelür Münker Nekīr saña
Teraḥḥum éylemez bular ki héçbir kimseye aḥbāb[740]
2490 Ḫudā ḳodı beni bunda refīḳ olam saña dāʾim
İʿānet éyleyem saña déyem bilmediğiñ aḥbāb

2484: Ḫāliḳ u: Ḫāliḳı **M$_1$** / Lem-yezel: Lā-yezel **M$_3$** / gökçek: küççük **M$_1$;** éyü **M$_3$** / ʿamellerin: ʿamelleri **A**
2485: durur: ṭurur **M$_1$, A;** ṭura **M$_3$** / ol: **-M$_3$** // bir: **-M$_1$** / durur: ṭurur **M$_1$, M$_3$, A** / ki: **-M$_1$, -M$_2$**
2486: ṣāliḥ: ṣāliḥe **M$_3$** / ki: **-M$_3$** / hüsni ıssı: aḥsen **M$_2$**; güzel **M$_3$** / kişisin: kişisin sen **M$_1$;** kişisiñ sen **M$_2$, M$_3$** // dururſuñ: dururſın **M$_1$;** ṭurursuñ **M$_3$** / sen ki: **-M$_2$**
2487: görücek: göricek **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // sözüme: sözime **M$_2$;** sözimi **M$_3$;** sözüñ **A**
2488: ʿameliñem: ʿameliñen **M$_1$, M$_2$;** ʿameliñin **A** / bil: yār **M$_3$** // oruçlarım: oruçlaram **M$_1$;** orucı hem **M$_3$** / namāzlarım: namāzlaram **M$_1$;** namāzıñam **M$_3$** / zekātlarım: zekātlaram **M$_1$, A;** zekātıñam **M$_3$** / tevvāb: türāb **M$_3$**
2489: ki: **-M$_2$** / hāżır: hāẓır **M$_2$, A** / éy: **-M$_3$** / gelür: gelür hem **M$_3$** / saña: saña **-M$_3$** // bular: bunlar **M$_3$**
2490: **M$_1$** // bilmediğiñ: bilmedik **A** / aḥbāb: éy aḥbāb **A**

[740] Bu mısra **M$_1$** nüshasında şöyledir: Dururſun ṣaġ yanımda sen ki bilmedim seni aḫbāb

2491 Gele Münker Nekīr aña göre ḳabri geñişmişdür
Büyümüş göz iri miḳdār saray olmuş içi aḥbāb

$M_3$85a **2492** İçi ṭopṭolu nūr olmuş nūr içinde yatar kimse
Bileler Tañrı dostudur biribirine éde ḫiṭāb

2493 Edebiñle yürü déye biribirlerine bunlar
Ki zīrā Tañrı dostıdur ṣaliḥ[741] kimse-y-imiş ḳurrāb

2494 Yürüye bunlar edeble geleler buña ʿizzetle
Ki dürlü taʿẓim[742] éderler ki ḥüsn-ile éde ādāb[743]

2495 Suʾāl éyleyeler bunlar ki Rabb'iñ kim-durur seniñ
Daḫı peyġamberiñ kimdür diniñden[744] vér bize cevāb

2496 Ki bülbül gibi şaḳıya ḫaber vére bulara hep
Ḫudā Rabb'im-durur benim Muḥammed'dür nebīm aḥbāb

2491: gele: **-M_1;** geleler **M_3** / geñişmişdür: geñmişdür **M_3;** geñimişdür **A** // büyümüş: büyümiş **M_1, M_3** / göz iri: iriyim **M_3;** göz iri mi **A** / miḳdār: miḳdārı **M_1, M_2, A** / saray: saraylar **M_2;** ki saray **M_3** / olmuş: olmış **M_1, M_3** / içi: **-M_3** / aḥbāb: cebāb **M_1;** īcāb **M_2, M_3**
2492: içi: ki içi **M_3** / ṭopṭolu: ṭop ṭopṭolu **M_1;** ṭolu **M_3** / olmuṣ: olmış **M_3** / nūr: **-M_3** / içinde yatar: yatar içinde **M_3** / kimse: bir kimse **M_3** // dostudur: dostıdur **M_1, M_3;** dostdıdur **A** / biribirine éde ḫiṭāb: ṣāliḥ kimse imiş ḳarrāb **M_2;** ṣāliḥ kimse imiş ḳarreb **A** / éde: éder **M_3**
2493: **-M_2, -M_3, -A**
2494: yürüye bunlar: bunlar yürüye **M_3** / edeble: edeb-ile **M_2, A;** gele **M_3** / geleler: hem daḫı **M_3** / ʿizzetle: ʿizzet-ile **M_2, M_3** // éderler: édeler **M_2** / ki ḥüsn-ile éde: ḥüsn-ile **M_2, M_3, A**
2495: **-M_1** / bunlar: **-A** / ki: daḫı **M_3** / Rabb'iñ: Rabb'üñ **M_3** / kim-durur: senüñ **M_3** / seniñ: senüñ **M_3, A** // vér bize: bize vér **A**
2496: // benim: benüm **M_1, A** / nebīm: benim **M_1, M_2;** benüm **A**

[741] "ṣāliḥ" kelimesi vezin gereği "ṣaliḥ" şeklinde okunmuştur.
[742] "taʿẓīm" kelimesi vezin gereği "taʿẓim" şeklinde okunmuştur.
[743] Bu mısranın vezin düzeltmesi **Konya 5260** numaralı nüshaya bakılarak yapılmıştır. M_1 nüshasında bu beyitin ikinci mısrası yerine **2495.** beyitin ikinci mısrası yazılmıştır.
[744] "dīn" kelimesi vezin gereği "din" şeklinde okunmuştur.

2497 Daḫı dīnim-durur İslām daḫı ḳıblem-durur Kaʿbe
Cevāb vére bulara hep iʿānet éyleye Vehhāb

M$_1$98b 2498 Kitābımdur benim Ḳurʾān ki milletim Ḫalīlullāh
Suʾāllerine hep cevāb vére ol ʿābid-i Vehhāb

2499 Velī bunıñ-ile ḳomayalar gine bu meyyiti
Ṭutalar arḳasından bir daḫı silkeler ol tevvāb

2500 Oturdalar yérine anı gine suʾal[745] édeler
Cevāb vére bi-ʿavnillāh selāmetlik vére tevvāb

2501 Görelüm var mıdur noḳṣān dininde[746] ger imānında[747]
Ki müʾmin mi-durur Ḥaḳḳʾa déyü suʾāl éder ḫiṭāb

2502 Ki fitne-i ḳabir dédikleri budur biliñ iḫvān
Ḫudā ḥıfẓ éyleye cümle Muḥammed ümmetin her bāb

2497: dīnim-durur: benim dīnim **M$_3$** // cevāb: cevābın **M$_3$** / hep: **-M$_3$**
2498: ki: **-M$_3$** / milletim: milletde **M$_1$, M$_2$;** milletden **A** / Ḫalīlullāh: Ḫalīlallāh **M$_1$;** hem Ḫalīlullāh **M$_3$** // ʿābid-i Vehhāb: ʿābid-i ẕühhād **M$_2$;** ʿābid-ü ẕühhāb **M$_3$**
2499: velī: daḫı **M$_3$** / bunıñla: suʾāl ile **M$_3$** / gine bu: ki gine bu **M$_1$;** o meyyiti **M$_3$** / meyyiti: bunlar **M$_3$;** ol **A** // ṭutalar: dutalar **M$_1$, M$_2$, A** / tevvāb: nikāb **M$_3$**
2500: oturdalar: oturalar **M$_3$;** otur dérler **A** / anı gine suʾal édeler: hep suʾāl éde gine añа **M$_3$** / édeler: édeler ol **M$_1$**
2501: görelüm: göreler **M$_3$** / dininde ger: daḫı dīni **M$_3$** // ki: daḫı **M$_3$** / müʾmin mi-durur: müʾmin midir **M$_3$**
2502: ki: **-M$_3$** / budur: bu-durur **M$_1$** / biliñ: **-M$_3$** / iḫvān: éy iḫvān **M$_1$, M$_3$** // ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M$_2$, M$_3$** / éyleye: éde **M$_3$** / ümmetin: ümmetini **M$_3$** / bāb: ṣāb **M$_1$, M$_3$;** tebāb **A**

[745] "suʾāl" kelimesi vezin gereği "suʿal" şeklinde okunmuştur.
[746] "dīn" kelimesi vezin gereği "din" şeklinde okunmuştur.
[747] "īmān" kelimesi vezin gereği "imān" şeklinde okunmuştur.

[748]Şefāʿatü'l-aʿmāl fī'l-ḳabri ve yekūn refīḳā fī'l-ḳabri yuʿallimü suʾālü'l-münkerīn[749]

M₂86b	**2503**	Elā éy müʾmin-i ʿāmil ʿameliñden édem aḫbār
		Saña tebşīr édem elān néler iḥsān éde Ġaffār
A86a	**2504**	ʿAmel ḳıldıñ ise eger seni ḳurtara aʿmāliñ
		Gele ḳarşuña hep bir bir seni ḳurtara mine'n-nār
	2505	Ki muḥkem ise īmānıñ be-ġāyet ṣāliḥ iseñ sen
		Né ḫavf ḫaşyetiñ ola olasın niʿam-ı ʿuḳbā'd-dār
M₃85b	**2506**	Ola yoldaş aʿmāl saña daḫı nūr ola ḳabriñde
		Ki bir melek ṣūretinde ola saña bu ḫiẕmetkār
	2507	O ferişteh yemīniñde ki bilmedigini dése
		Ṣaḳın yañılma şöyle dé ḫayā éyleme vér aḫbār

2503: aḫbār: iḫbār **M₃** // éde: éder **M₃**
2504: ḳıldıñ ise: éder iseñ **M₃** / aʿmāliñ: aʿmālüñ **M₃** // ḳarşuña: çöke **M₃**
2505: muḥkem ise: muḥkemse **M₃** / īmānıñ: īmānuñ **M₃** / be-ġāyet: yā ġāyet **M₁;** bi-ġāyet **M₂;** daḫı **M₃** / ṣāliḥ iseñ ṣāliḥsiñ **M₂** / sen: hem sen **M₃** // ḫavf: ḫavfı **M₁, A;** ḫavf u **M₃** / ola: **-M₁** / olasın: daḫı hem **M₃** / niʿam-ı: naʿim-i **M₂;** niʿme-i **M₃;** naʿīm-i **A**
2506: saña aʿmāl: aʿmāl saña **M₁** // ki bir: **-M₃** / ṣūretinde: ṣūretde **M₃** / ola: ola hem **M₃** / saña: saña mücde **M₃** / ḫiẕmetkār: ḫidmetkār **M₃**
2507: ferişteh: ferişde **M₂** / yemīniñde: yanımıñda ki **A** / ki: ki ol **A** / bilmedigini: bilmediñi **M₁;** bilmediñi dé **M₂;** bildi déye **M₃** / dése: déye **M₂; A**; géde **M₃** // ṣaḳın: yaḳın **M₃** / yañılma: yañalma **M₂** / vér: dér **M₃,** / aḫbār: iḫbār **M₁**

[748] Başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. **M₁** nüshasında *Der-beyān-ı şefāʿatü'l-aʿmāl fī'l-ḳabri ve yekūn refīḳā fī'l-ḳabri yuʿallimü suʾālü'l-münkerīn;* **M₃** nüshasında *Beyān-ı şefā'l-īmān fī'l-ḳabri ve yekūn refīḳā ʿindi ḳabre ḳavlühü Teʿālā "Velleẕīne amenū ve ʿamülū'ṣ-ṣāliḥāti"* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[749] Amellerin kabirde bir araya gelip şefaatçi olması ve onların Münker'in sorgusunda yardımcı olması.

2508 Ki bundan ṣoñra Münker'le Nekīr bileler ol kişi
Be-ġāyet ṣāliḥ-imiş bu günāhdan pāk imiş aṭhār
2509 Ṣenā vü ḥamd éde bunlar muḥabbet édeler aña
Ki dürlü dürlü duʿālar ṣenālar édeler āṣār
$M_1$99a 2510 Ki evvelde bilürdük biz seniñ cevāb vérecegiñ
Velākin emr-i Sübḥānī yérin bulsuñ déyü āṣār
2511 Ḳaçan bular gédicegez meleklere déye Allāh
Varıñ cennetime sizler döşekler götürüñ aṭhār
2512 Ḳulumuñ altına döşeñ ki ḳurı yérde yatmasın
Varalar cennete bunlar döşekler getüre aṭhār
2513 Ki pāk döşeyeler döşek ki altına saray gibi
Daḫı cennet ḳoḫuların édeler buḫūr-ı aṭhār
2514 Ṣafālar éyleye müʾmin ki ol ḳabriñ içinde bil
Daḫı açıla ḳabrinden cināna feṭḥ ola envār

2508: Münker'le Nekīr: Münker Nekīr **M_1, M_2, A;** bileler **M_3** / bileler: Münker'le Nekīr **M_3** / kişi: kişi kim **M_1;** kişiyi **M_3** // be-ġāyet: bi-ġāyet **M_2;** ki gāyet **M_3** / aṭhār: ıṭhār **M_1;** aḫyār **M_3**
2509: ṣenā vü ḥamd: ṣenā vü medḥ **A** / éde: éder **M_2** // āṣār: iṣār **M_1;** āṣāret **M_2**
2510: **-M_2, -A** / bilürdük: bilürdik **M_3** / seniñ: senüñ **M_3** / āṣār: iṣār **M_1**
2511: gédecegiz: gédicegez **M_1, M_2, A** / meleklere: helkelere **M_2** // sizler: varıñ **M_1, M_2, A** / götürüñ: götürüp **M_3** / aṭhār: ıṭhār **M_1;** iẓhār **M_3**
2512: ki ḳurı: ḳurı **M_1;** o ḳurı **M_2, A** / yatmasın: o yatmasın **M_1;** yatmasun **M_2, M_3** // getüre: getüreler **M_1, A;** getürüp **M_3** / aṭhār: ıṭhār **M_1;** iẓhār **M_3**
2513: döşek ki: döşegi **M_2, A;** ḳabri bir **M_3** / altına: ay gibi **M_3** / saray gibi: ol yér **M_3** // ḳoḫuların: ḳoḳuların **M_1;** ḳoḳularından **M_2; A** / buḫūr-ı aṭhār: buḫūr-ı ıṭhār **M_1;** būḫrını iẓhār **M_3**
2514: éyleye: édeler **M_2** / ki: daḫı **M_3,** / bil: **-M_3** // feṭḥ: feṭḥi **M_1** / feṭḥ: **-M_2** / envār: ebvāb **A**

2515 Göre cennetde maḳāmın ola dā'im aña nāẓır
Déye yā Rabbi téz sā'at getüre Ḳādir'i Ġaffār
2516 Gireyüm ben sarayıma ebed sulṭān olam anda
Ḳoçam ḥūrīleri anda ṣafālarda olam fī'd-dār
2517 Gelür ba'żı rivāyetde ki yér iñildeye bir kez
Déye yā Rabbi iẕin vér ḳoçayım ḳuluñı Settār
2518 Ki teni baña da degsin ki ben de rāḥat olayım
Séverim bende İlāhī seniñ sévdigiñi Ġaffār
$M_2$87a 2519 Déye yā yér sen ebsem ol néce ṣıḳarsıñ anı sen
Seniñ teniñ éridür ḳulumı éylersiñ intiṣār
A86b 2520 Bu kez yér aġlaya déye ki yā Rab baña lüṭfıñdan
İẕin vér baña ḳoçayım ki pek ṣıḳmam anı Ġaffār

2515: // téz: **-M_3** / getüre: getüre sen **M_3** / Ḳādir ü: Ḳādir'i **M_1, M_2**
2516: gireyim: gireyüm **M_1, M_2** / ben: **-M_1, -A** // ḳoçam: ḳoçuṣam **A** /olam: ola **M_2**
2517: ki yér iñildiye bir kez: daḫı bir kez girür mü'min **M_3** // ḳuluñı: ḳulıñı **M_2;** ḳulumı **M_3**
2518: teni: tani **M_2, A** / baña da: beñde **A** / degsin: deysün **M_3** / rāḥat olayım: olayım rāḥat **M_3, A** // séverim: séverem **M_1, M_3** / seniñ: senüñ **M_3** / sévdigiñi: sévdiñi **M_1, M_2**
2519: sen: tek **M_1, A** // seniñ: anıñ **M_3** / teniñ: teni **M_3** / ḳulumı: hem ḳulumı **M_3** / intiṣār: istiṣār **M_1;** itṣār **M_3**
2520: ki yā Rab: yā Rabbi **M_1, M_2;** baña yā Rabbi **A** / baña **-A** / lüṭfıñdan: lüṭfıñdan sen **M_2** // pek: ben **M_3** / ṣıḳmam anı: ḳucaḳlayam **M_3**

2521 Ḫudā esirgeye anı iẕin vére aña Allāh
Ki pek degme ḳuluma sen ki bir kez ḳoç anı esrār

$M_3$86a 2522 Sürūra gele yér iki yanından gele ḳavuşa
Ki bir kez ṣara baġrına ḳul içün éde istiġfār

$M_1$99b 2523 Gine yérine géde yér duʿālar éyleye aña
Yüce mertebeler vérsün saña ol Ḳādir ü Ġaffār

[750]Ṣuʿūdü'l-melāʾiketi ilā'l-semāʾi ḳavlühü "Elleẕīne āmenū ve ʿamilū'ṣ-ṣāliḥāti el-āyet"[751]

2524 Kirāmen Kātibīn melekleri éde göge seyrān
Varalar Ḥaḳ divānına[752] ki Ḥaḳ'dan éde istiẕān
2525 Déye biz néce édelüm ḳuluñdan olduḳ iftirāḳ
Bize bir yérde iẕin vér ʿibādet édelüm her ān

2521: // degme: ṣıḳma M_3 / ḳuluma: ḳulumı M_3 / kez: kerre **A**
2522: sürūra: süreler M_3 / yanından: yanında M_2, M_3 / ḳavuşa: ḳavışa M_2, M_3, **A** // ṣara: başa M_3 / ḳul: ḳulu M_1
2523: // Ḳādir ü: Ḳādir'i M_1, M_2
2524: melekleri: yaʿlemūne mā tefʿalūne M_1 / seyrān: isrān M_1 // éde: **-A** / istiẕān istidān M_1, **A;** istimdād M_3
2525: déye: déyeler M_1 / néce édelüm: néc'édelüm **A** / ḳuluñdan: ḳulıñdan M_3 / olduḳ: oldıḳ M_3 // bize: bize de M_3 / bir: bu M_3 / yérde: yére M_2; yérden **A** / her ān: ṭarān **A**

[750] Başlık M_2 nüshasından alınmıştır. M_1 nüshasında *Der-beyān-ı Ṣuʿūdü'l-melāʾiketi ilā'l-semāʾi ḳavlühü Teʿālā "Elleẕīne āmenū ve ʿamilū'ṣ-ṣāliḥāti felehüm ecrin ġayri memnūn";* M_3 nüshasında *Beyān-ı Ṣuʿūdü'l-melāʾiketi ilā'l-semāʾi* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[751] Başlık **Rad Sūresi**'nin **29**. ayetinin bir kısmıdır. **Anlamı:** İnanan ve salih amel işleyenler …
[752] "dīvān" kelimesi vezin gereği "divān" şeklinde okunmuştur.

2526 Ki dostumuzdan ayrıldıḳ ki göster bize bir mekān
ʿİbādet édelüm anda ki sensiñ Ḳādir ü Deyyān
2527 Buyurdı ẕü'l-celāl Allāh varıñ siz yā meleklerim
Ḳulumuñ ḳabri üstüne varıñ dér Ḫāliḳu'l-ekvān
2528 ʿİbādet éyleñ anda siz beni ẕikr éyleñ anda siz
Oluñ tesbīḥlere meşġūl ilā yevmü'l-ḳıyām her ān
2529 Ṣevābın ḳuluma vériñ bağışlañ hep ṣevābını
Mekānıñız ola ḳabriñ üzerinde cemīʿ ezmān
2530 Geleler ol ferişţehler duralar ḳabriñ üstünde
ʿİbādet édeler anda ẕikirler édeler her ān
2531 Gelür baʿżı rivāyetde geleler ḳabriñ üstüne
Yazalar étdigi ḫayrātlarıñ ṣevābını her ān
2532 Ḫudā emr éde anlara varıñ siz yā meleklerim
Ḳulumıñ ḳabri üstünde ḳarār édiñ oluñ her ān

2526: ki: **-M$_2$** / dostumuzdan: dostımızdan **M$_3$** / bize: bize de **M$_3$** // Ḳādir ü: Ḳādir'i **M$_1$** / Deyyān: Raḥmān **M$_3$**
2527: buyurdı: buyura **M$_1$** // üstüne: üstine **M$_1$;** üstünde **M$_3$** / varıñ: ṭuruñ **M$_1$, M$_3$, A** / Ḫāliḳu'l: Ḫāliḳı'l **M$_1$**
2528: anda: andan **A** / ẕikr: ẕikir **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / éyleñ: édeñ **M$_3$** // tesbīḥlere: tesbīḥime **M$_3$** / yevmü'l: yevmi'l **M$_1$, M$_3$, A**
2529: vériñ: siz **M$_3$** / ṣevābını: mekānında **M$_3$;** ṣevābın **A** // mekānıñız ola: ki **M$_3$** / üzerinde: üzerinde siz **M$_3$** / cemīʿ: cemīʿ eyyām **M$_3$** / ezmān: her zamān **M$_3$**
2530: ol ferişţehler: bā-ferişţehler **M$_1$;** hem ferişţehler **M$_3$** / duralar: daḫı **M$_3$** / üstünde: üstinde **M$_1$;** üstünde hem **M$_3$** // édeler: éde **M$_2$**
2531: ḳabriñ: ḳabri **A** / üstüne: üstine **M$_1$, M$_3$** // yazalar étdigi: étdiklerini yazalar **M$_3$** / ḫayrātlarıñ: ḫayrāt **M$_3$**
2532: **-M$_1$, -M$_2$, -A**

2533 Keenne ölmemiş gibi yazıñ defterine aʿmāl
Ki dünyāda néce ḫayrātlar étdiler idi inan

M₂87b 2534 Anuñ ecrini yazıñ siz ḳıyāmet gününe degin
Keenne ulūfe gibi çekilsin varsın ol her ān

A87a 2535 Ṭutarlar Tañrı'nıñ emrin gelürler ḳabir üstüne
Yazarlar müʾminiñ étdigi aʿmāli olar éy cān

M₁100a [753]**Beyān-ı ṣuʿūdü'l-melāʾiketi maʿa rūḥu'l-müʾminīne ilāllāh**[754]

M₃86b 2536 Bu kez ol ṣāliḥiñ rūḥın melekler götüre göge
Ki ʿarşa élteler anı ki ʿarşda éde istimkān
2537 Meger ol ʿarşıñ altında ḳanādīller[755] aşılmışdur
Cemīʿi nūrdan olupdur éder kevkeb ki lemeʿān

2533: ḫayrātlar: ḫayrātlar ki **M₁**
2534: anuñ: anıñ **M₁** / yazıñ: yazarlar **M₃** / gününe degin: günine dek **M₁;** günine degin **M₂, M₃** // çekilsin: çekilsün **M₂;** çakılsın **M₃** / varsın: daḫı **M₃** / ol: ola **M₁;** hem **M₃**
2535: ṭutarlar: dutarlar **M₁, M₂, A** / ḳabir: ḳabriñ **M₃;** ḳabri **A** / üstüne: üstüne **M₁, M₃** // müʾminiñ: cümle **M₃** / aʿmāli: aʿmālini **A**
2536: melekler: meleklere **M₃** / götüre: götür **M₃** / göge: gör **M₃** // anı: **-M₁** / éde: ola **M₃** / istimkān: istimsikāk **M₃**
2537: altında: altına daḫı **M₃** / ḳanādīller: ḳandīller **M₃** / aşılmışdur: aşıla **M₃** // kevkeb: kevkib **M₁, M₃** / ki: gibi **M₂, M₃, A** / lemeʿān: lemʿān **M₂, A** Ġaffār **M₃**

[753] Başlık **M₂** nüshasından alınmıştır. **M₁** nüshasında *Der-beyān-ı ṣuʿūdü'l-melāʾiketi maʿa rūḥu'l-müʾminīne ilāllāh;* **M₃** ve **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[754] Mümin ruhlarının melekler tarafından Allah'a iletilmesi hakkında açıklama.
[755] "ḳanādīl" kelimesi nüshalarda "ḳanādil" şeklinde yazılmıştır.

2538 Ḳoyalar anuñ içine ki ʿizzet-ile ol rūḥı
Ki ṣāliḥ olanıñ rūḥı cemīʿ anda olur inan
2539 Vére Ḥaḳ bunlara destūr yeşil ḳuş ola cümlesi
Uçarlar cennet içinde édeler cenneti seyrān
2540 Ṣafā vü leẕẕet olurlar cinānıñ niʿmetinden hep
Gezerler gine gelürler o ḳandīllere ḳamu cān
2541 Gelür baʿżı rivāyetde ḳaçan ol ṣāliḥiñ rūḥı
Giricek cennete ol rūḥ ki istiḳbāl éde ṣıbyān
2542 Déyeler buña maʿṣūmīn ṣafā geldiñ eyā ṣāliḥ
Déyü vér imdi atamuz anamuzdan bize elān
2543 Déye ol ṣāliḥiñ rūḥı atañız anañız siziñ
Ki gelmedi mi buraya bular öldi idi inan
2544 Ki benden çoḳ ilerü gétdiler idi o dünyādan
ʿAceb bunlar nére gétdi ya ḳanda ḳaldılar iḫvān

2538: anuñ: anıñ M_2 // olanıñ: oluñ M_1
2539: bunlara: bulara M_3 // uçarlar: giricek M_3 / cennet: cennete M_3 / içinde: uçar M_3 / édeler: içinde M_3 / cenneti: éder M_3
2540: ṣafā vü: ṣafā ve M_1; ṣafā-yı **A** / cinānıñ: cenānuñ M_3 // gezerler: gezer M_1 / o: daḫı o M_3 / ḳandīllere: vaḳte M_3
2541: // éde: éder M_3
2542: maʿṣūmīn: maʿṣūmin M_1; maʿṣūmeyn **A** // anamuzdan bize: daḫı hem anamuz M_3
2543: atañız: atañuz M_2; anañız **A** / anañız: anañuz M_2; atañız **A** // buraya bular: bular ki bunlar M_3 / öldi idi: öldiydi M_3
2544: benden çoḳ: daḫı hem benden M_3 / çoḳ: ilerü **A** / ilerü: ilerüye M_2; evvel M_3; çoḳ evvel **A** / gétdiler idi: daḫı öldiydi M_3 / o: -M_3, -**A**; bu M_2, / dünyādan: dünyāda M_2; anlar M_3 // bunlar: bular **A** / ya ḳanda: nérede M_3

2545 Bunı éşidicek bunlar cemīʿi aġlaşırlar hep
Ki vāh bunlar nefislerine uyup gétdi fī'n-nīrān
2546 Ki meyl étdi bular dünyā-yı denīyye göñül vérüp
ʿİbādet yoluna gétmediler olmadılar pişmān
2547 Ki atmış cānını bunlar ateşe[756] kendi kendini
Anuñ-çün gelmedi bunlar cināna olmadı seyrān
$M_1$100b, $M_2$88a 2548 Melūl melūl döne bunlar géde herkes mekānına
Ki vāh ümmāh ve ābāh né ḥayıf oldı bize elān
A87b 2549 Rivāyetde gelüpdür kim ki her cumʿa gécesinde
Ḫudā destūr vére ṣāliḥleriñ rūḥına her zamān
2550 Ḳabirlerine énerler ki söyler gövdelerine
Ki éy gövdelerimüz raḥmet éyleye size Raḥmān

2545: éşidicek bunlar: böyle éşidicek **M_3** / cemīʿi: cemīʿisi **M_1, M_3, A** / aġlaşırlar: aġlaşalar **M_1, M_2,** aġlaşurlar **M_3** // bunlar: bular **M_3** / nefislerine uyup gétdi: şaḳīlerden nefslerine tābiʿ **M_3** / gétdi: gétdiler **A**
2546: ki: ki daḫı hem **M_3** / meyl: meyli **M_1, M_3** / dünyā-yı: dünyāya **M_2** / denīyye: **-M_2;** denīyyede **M_3** / göñül vérüp: **-M_3** // yoluna: yolına **M_1, A;** yolın **M_3** / gétmediler: anlar gétmediler **M_1;** gétmediler daḫı **M_3** / olmadılar: oldılar **M_1, M_3** / pişmān: peşmān **M_2, M_3, A**
2547: bunlar: bular **M_3** / kendi: daḫı **M_3** / kendini: anıñ-çün **M_3** // anuñ-çün: daḫı hem **M_3**
2548: // ümmāh: ümāh **M_1;** emmāh **M_2;** emāh **A** / ābāh: ābbāh **M_3** / ḥayıf: ḥayf **M_2, M_3**
2549: ki her: her **M_2;** daḫı **M_3** // destūr: iẕin **A**
2550: gövdelerine: gevdelerine **M_1, M_2, M_3** // gövdelerimüz: gevdelerimüz **M_1, M_2, M_3** / raḥmet éyleye size: size raḥmet éde **M_1;** ki raḥmet éyleye size **A**

[756] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

M₃87a

2551 Bizi ḳoyduñuz uçmaġa bizi şād étdiñiz şükür
Sizi de şād éde Allāh bulasız ravża-i Rıḍvān

2552 Ziyāde éyleye Allāh siziñ raḥmetiñiz éy ten
Ḥaḳ'ıñ sévmedigi yola ki siz olmadıñız seyrān

2553 Daḫı söylemediñiz siz Ḥaḳ'ıñ sévmedigi sözi
Néce dürlü ʿibādetler Ḫudā'ya étdiñiz her ān

2554 Eẕiyyet görmedi sizden cemīʿ mü'minler éy tenim
Ki sizden ḫoşnud[757] idi ḫalḳ séverlerdi sizi her ān

2555 Daḫı olmadıñız nemmām ki naḳl étmediñiz kelām
Daḫı bir kimseye sövmediñiz étmediñiz ʿişyān

2556 Ki ẕikr éderdiñiz Ḥaḳḳ'ı mesācidlerde dā'im siz
Ki ḫalḳdan ʿuzlet étdiñiz ki héç olmadıñız ṭuġyān

2551: ḳoyduñuz: ḳoydıñız **M₂, M₃, A** / bizi: ki **M₃** / şād: şaẕ **M₁, M₂;** şaz **A** / étdiñiz: étdiñüz **M₂, M₃** / şükür: siz bizi **M₃** // şād: sāẕ **M₁, M₂;** şaz **A** / ravża-i: rūḥına **A**
2552: raḥmetiñiz: raḥmetiñizi **M₃** // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M₃** / olmadıñız: olmadıñuz **M₂** / seyrān: hem seyrān **M₃**
2553: söylemediñiz: söylemediñüz **M₂** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M₃** // étdiñiz: étdiñüz **M₂**
2554: cemīʿ: cemiʿ **M₃** / tenim: dostum **A**
2555: ki: **-M₁** / nemmām: ġāmmam **A** / naḳl: naḳil **M₂, M₃** // sövmediñiz: sevmediñüz **M₃;** söymediñiz **A** / étmediñiz: étmediñüz **M₃**
2556: ki: **-M₂;** daḫı **A** / ẕikr: ẕikir **M₂, A, M₃** / éderdiñiz: éderdiñüz **M₃** / Ḥaḳḳ'ı: Ḥaḳ'ı **M₁, A** / dā'im siz: siz dā'im **M₂, M₃** // étdiñiz: étdiñüz **M₃** / ki: **-M₃**

[757] "ḫoşnūd" kelimesi vezin gereği "ḫoşnud" şeklinde okunmuştur.

2557 Ḫudā rāżī ola sizden daḫı biz rāżıyız[758] sizden
Bizi cennetlik étdiñiz sizi de götüre Raḥmān
2558 Ḳabirden gédeler bunlar varalar evlerine hep
Göreler cümle ḫatunlar ére varmış-durur eyvān
2559 Yetīm olmuş veledleri żaʿīf olmuş veledleri
Ḳamusı miskin[759] olmuşlar ḳapularda diler ṭaʿām
2560 ʿİbādetde görürlerse iṭāʿatde görürlerse
Sévinir şād olur bunlar rücūʿ éde ḳamu mekān
$M_1$101a 2561 Uyanmış nevm-i ġafletden bi-ḥamdillāh olup ʿābid
Ki ẕikr éderler ölümi ḳamusı oldılar şükrān
2562 Ḳaçan ʿiṣyānı ṭuġyānda buları görseler bunlar
Ki ḳahḳaha édiyorur buları görse fī'l-ʿiṣyān

2557: sizden: andan **A** / biz rāżıyız: rāżīyız biz **M_2;** ben rāżīyam **M_3** // bizi: beni **M_3** / étdiñiz: étdiñüz **M_3** / götüre: getüre **M_3**
2558: bunlar: bular **M_3** // cümle: ki **M_3** / ḫatunlar: ḫatunların **M_3;** ḫatunları **A** / varmış-durur: varmışdur **M_2;** varmış ṭurur **M_3**
2559: olmuş: olmış **M_1, M_3** / olmuş: olmış **M_3** // olmuşlar: olmışlar **M_3**
2560: // sévinir: sévinür **M_2** / şād: şaẕ **M_1, M_2;** şaz **A** / éde: éder **M_3** / ḳamu: cemiʿ **M_3**
2561: bi-ḥamdillāh: bi-ḥamdillāhı **M_1 //** ẕikr: ẕikir **M_3, M_2** / éderler: éder **M_3**
2562: ḳaçan: daḫı **M_3** / buları görseler: görürlerse ki **M_3** / bunlar: bunları **M_3** // édiyorur: édiyorlar **M_3** / buları görse: görürlerse **M_3** / fī'l-ʿiṣyān: mine'l-ʿiṣyān **M_3**

[758] "rāżī" kelimesi vezin gereği "rāżı" şeklinde okunmuştur.
[759] "miskīn" kelimesi vezin gereği "miskin" şeklinde okunmuştur.

M₂88b 2563 Melūl olup yérinirler lisān-ı ḥāl-ile dérler
Eyā ġāfil gözüñi aç ki bir gün ekl éder dīdān

A88a 2564 Eyā ḳavmi ḳabīlemiz anamuz atamuz néçün
Ki bizden ʿibret almazsız édersiz dünyada[760] ṭuġyān

2565 Ki bir gün ġāfil iken siz gelür ölüm size nā-gāh
Géçirmeñ furṣatı bugün olursız cümleye peşmān

M₃87b 2566 Ki ḳanda vaʿẓ olunursa anı diñleyeler cümle
Daḫı Ḳurʾān oḳunan yérleri éde bular seyrān

2567 Biraz diñler bular vaʿẓı ki rāḥat olalar anda
Duʿālarından istimdād éderler olalar şükrān

2568 Ki bundan ṣoñra bu yérden semāya olalar ṭayyār
Varalar hep mekānına ḳarār édüp olur reyḥān

2563: yérinirler: yérinürler **M₂** // ekl éder: ekil éder **M₁, M₃;** al yé dér **A**
2564: ḳabīlemiz: ḳabīlemüz **M₁, M₂** / anamuz atamuz: atamuz **M₁;** atamuz anamuz **M₃;** anamuz atamız **A** / néçün: içün **M₁, M₂** // almazsız: almazsın **M₂;** almazlar **M₃** / dünyada: dünyā né **M₂** / ṭuġyān: seyrān **A**
2565: ġāfil iken: ġāfilken **M₁, A** // cümleye: cümle **M₁, M₂, M₃** / peşmān: peşīmān **M₃**
2566: ḳanda: nérede **M₃** / vaʿẓ: vāʿiẓ **M₁** / diñleyeler: diñlersiñiz **M₃** // bular: bunlar **M₃**
2567: bular: bunlar **M₃** / vāʿẓı: vāʿẓ **M₂** / anda: bunda **M₃** // duʿālarından: duʿālarında **M₂** / olalar: bulardan **M₃** / şükrān: enfān **M₃**
2568: ki: daḫı **M₃** / bu yérden: bunlar **M₃** / semāya: aġarlardan **M₃** / olalar: yérden **M₃** / ṭayyār: semāya **M₃** // varalar: vara **A** / olur: olar **M₁, M₂;** olalar **A** / reyḥān: rīḥān **M₂**

[760] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

[761]Şefāʿatü'l-aʿmāli'ṣ-ṣāliḥāti fi'l-ḳabri ve taʿlīmühā fi'l-ḳabri[762]

2569 Elā éy ʿābid-i ṣāliḥ ṣalāḥetde olup īdām
ʿİbādetde ziyād éyle iṭāʿatde olup īdām

2570 Ḫaberde vārid oldı kim ki meyyit gire ḳabrine
Gele iki melek aña yéri yırtar dişi ālām

2571 Yüzi esved gözi ezraḳ gören pek ḳorḳar anlardan
Geleler başı ucına ʿaẕāba édeler iḳdām

2572 Ki ḳıldıġı namāz anuñ ilerü gele söyleye
Ki bir güzel yigit ṣūretine gire éde iḳdām

$M_1$101b **2573** Ki istiḳbāl éde ʿaẕāb mekleriniñ öñüne
Déye gérü ṭuruñ gelmeñ ʿaẕāb étdirmezem iʿlām[763]

2569: ʿābid-i: ʿābid-ü **M_3** / ṣalāḥetde olup: olup ṣalāḥetde **M_2;** melāletden olup **M_3** // ʿibādetde: ʿibādetden **M_3** / ziyād: ziyāde **M_3, A** / éyle: éyleye **A**
2570: ḳabrine: ḳabre **M_1, M_3;** ol ḳabre **A** // aña yéri: yéri ki **M_2, A** / dişi: dişileri **M_2, A**
2571: ḳorḳar: ḳorḳa **M_2, M_3** / anlardan: andan **M_2;** anlar **M_3;** anlardan **A**
2572: anuñ: anıñ **M_1, M_2** // ki: ki daḫı **M_3** / yigit: yigid **M_1, M_2, A** / ṣūretine: ṣūretde **M_3**
2573: ki: **-M_2** / ʿaẕāb: daḫı ʿaẕāb **M_3** / mekleriniñ: meleklerinüñ **M_2, A;** meleklerine **M_3** / öñüne: **-M_3;** öñine **M_1, A** / iʿlām: iʿdām **M_3**

[761] Başlık **M_2** nüshasından alınmıştır. Başlık, **M_1** nüshasında *Der-beyān-ı şefāʿatü'l-ʿamāli'ṣ-ṣāliḥāti fi'l-ḳabri ve taʿlīmühā fi'l-ḳabri;* **M_3** nüshasında *Beyān-ı şefāʿatü'l-ʿamāli'ṣ-ṣāliḥ fi'l-ḳabri ve taʿlīmühā* şeklindedir. **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[762] Salih amellerin kabirde bilinmesi ve onların şefaati.
[763] **M_1** nüshasında "iʿlām" kelimesi okunamaktadır.

2574 Ki zīrā étdi iṭāʿat Ḫudā'nıñ emrine her bār
Ḳılardı gérü béş vaḳit éderdi aḫrete iḳdām[764]

2575 Teveccüh édüp Allāh'a ḥayā éderdi ol Ḥaḳ'dan
Ḳaçardı ol maḥārimden ḥelāle éyledi iḳdām

2576 Bu ḳabriñ ʿaẕabından[765] ḳorḳar-idi ol bu dünyāda
Ki ḳurtulabilür miyin déyü ḳılardı istidām

$M_2$89a 2577 Bu kez ayaḳ ṭarafından ʿaẕāb étmek diler bunlar
Ayaḳ bulara déye kim ki yol yoḳdur size iʿlām

A88b 2578 Ki zīrā biz bu mekānda éderdik dāʾimā ḫavfı
Anuñ-çün biz mesācide cevāmiʿa édüp ilzām

2579 Bu kez ṣaġ yanına bunlar ʿaẕāb étmek içün gele
Ki vérdigi taṣadduḳlar öñüne édeler iḳdām

2580 Déyeler size yol yoḳdur bu ṭarafdan varıñ gédiñ
Ki zīrā ṣaġ eli ile taṣadduḳlar édüp inʿām

2574: iṭāʿat: ṭāʿat M_1 / her bār: hergiz M_1, **A;** herkez M_2 // aḫrete: aḫreti **A**
2575: **-**M_3 / maḥārimden: muḥārimden M_1 / Allāh'a: Allāh M_1 // ḥelāle: ḥelāl **A**
2576: bu: daḫı M_3 / ḳorḳar-idi: ḳorḳardı M_2**;** daḫı ḳorḳardı M_3 / ol bu: **-**M_3**;** bu M_1 // ḳurtulabilür miyin: ḳurtılabilür miyin M_1**;** ḳurtulabilür misiñ M_3 / istidām: istīdām M_2
2577: ʿaẕāb étmek diler bunlar: diler ki ʿaẕāb édiñ M_3 // iʿlām: iʿdām M_3
2578: mekānda: mekāndan **A** // anuñ-çün: anuñla M_1**;** anıñ-çün M_3 / biz: daḫı M_3 / mesācide: mesācid M_3
2579: yanına: yanında M_3 / öñüne: öñine M_1**,** M_3 / içün gele: diler M_3 // édeler: étdiler M_3
2580: // ṣaġ: hem ṣaġ M_3 / eli ile: eliyle M_1**;** elile M_3 / inʿām: iḳdām M_3

[764] M_1 nüshasında "iḳām" kelimesi okunamaktadır.
[765] "'aẕāb" kelimesi vezin gereği "'aẕab" şeklinde okunmuştur.

$M_3$88a **2581** Ḳabirden ḳorḳduġundan ol éderdi faḳire[766] iḥsān
Anuñ-çün oluruz māni‘ ‘aẕāb étdirmeziz ālām

2582 Bu kez ṣol yanına bunlar ‘aẕāb étmek içün gele
Ki ṭutduġı oruç bunlarıñ öñine éde iḳdām

2583 Déyeler bu ṭarafdan sizlere yol vérmeziz aṣlā
Ḳabirden ḳorḳduġından ol acıḳdı ṣuṣadı eyyām

2584 Bu kez uyana ol meyyit uyanır uyḳudan ṣankim
Ḫiṭāb édeler aña kim Muḥammed-çün né déñ kelām

2585 Cevāb vére kim anlara Muḥammed’dür Resūlullāh
İmāmımdur benim zīrā ḳamu a‘mālde her eyyām

$M_1$102a **2586** O[767] meyyite déyeler kim ki taḫḳīḳ mü’mini misin
Ki rāḥat éyle yat kişi ‘arūs nevmi gibi eyyām

2581: ḳorḳduġından: ḳorḳduġından M_1; ḳorḳdığından M_3, A / éderdi faḳire: faḳīre éderdi M_1 / iḥsān: hem iḥsān M_3 // anuñ-çün: anıñ-çün M_3 / oluruz: olurız M_3 / étdirmeziz: étdirmezem A / ālām: iḳdām M_3
2582: yanına: yanında M_3 / gele: bular M_3 // ṭutduġı: ṭutdığı M_3 / bunlarıñ: hem bularıñ M_3 / öñüne: öñine M_1, M_3, A
2583: sizlere: biz size M_3 / vérmeziz: vérmezler A // ḳorḳduġından: ḳorduġından M_1, M_2; ḳordığından M_3 / ol acıḳdı: bunlarıñ M_1 / ṣuṣadı: öñine M_1 / eyyām: enām M_2, M_3
2584: uyanır: hem uyḳudan M_3 / uyḳudan: uyanur M_3 / ṣankim: gibi M_3 // ḫiṭāb: ki ḫiṭāb M_3 / aña kim: aña M_3 / Muḥammed-çün: Muḥammed saña M_3 / né déñ: né dér M_3
2585: -M_3 / vére: vér M_1
2586: kim ki: kim M_1 / mü’mini misin: mü’mini missin M_2; mü’mini missiñ M_3; mü’min misin A

[766] “faḳīre” kelimesi vezin gereği “faḳire” şeklinde okunmuştur.
[767] M_1 nüshasında “o” kelimesi okunamaktadır.

[768]Feżāʾil-i ṣalāti'l-meyyit ve's-seʿā lehā[769]

2587 Elā éy ṭālib-i cennet eger isterseñiz raḥmet
Ṣalāt-ı meyyite saʿy ét ki ḳanda olsa ol īḳāʿ
2588 Ki zīrā vārid olmuşdur ki Zühretü'r-Riyāżi'de
Buyurdı Ḥażret-i ʿAlī ḳulaġıñ buña ét ismāʿ
2589 Né buyurdı Resūlullāh ḳaçan bir meyyit öldükde
Eger ʿavret eger érkek ki saʿy édiñ oluñ cemmāʿ
2590 Anuñ meṣāliḥi içün birikiñ başına hergiz
Zirā[770] emr éyledi Allāh ki Cebrāʾīl'e ét icmāʿ
$M_2$89b 2591 Ki her ḳaçan ki bir meyyit ki yérde vāḳiʿ olsaydı
Ki yā Cebrāʾil[771] én yére çaġır ḳullarıma cemmāʿ

2587: ṭālib-i: ṭālib-ü M_2, M_3 / isterseñiz: isterseñüz M_2; ister-iseñ M_3 / raḥmet: cennet M_1 // saʿy: saʿyi M_1 / ki ḳanda: nérede M_3 / īḳāʿ: etbāʿ M_2
2588: olmuşdur: olmışdur M_1, M_3 / Zühretü'r-Riyāżi'de: Zühreti'r-Riyāżi'nde M_1; Zühretü'r-Riyyāże'de M_3; Zühreti'r-Riyāżi'de A // ḳulaġıñ buña: buña ḳulaġıñ M_1 / buña ét: ét buña M_3 / buña: -A
2589: né: -M_3 / buyurdı: pes buyurdı M_3 / Resūlullāh: Resūlullāh'ı M_1 / bir: -A // cemmāʿ: semmāʿ M_3
2590: anuñ: anıñ M_1 // zirā: ki zīrā M_1, A / emr: emir M_1 / icmāʿ: ircāʿ M_1
2591: ki her: daḫı bir M_3 / ḳaçan ki: yérde M_3 / ki yerde vāḳiʿ olsaydı: vāḳiʿ olsaydı bir yérde M_3 / olsaydı: olsa-y-idi M_1 // ki yā: -M_2; yā M_3 / én: éne M_2, A; anı M_3 / çaġır: çaġıra A / ḳullarıma: ḳullarımı M_3 / cemmāʿ: icmāʿ M_2, M_3

[768] Başlık M_2 nüshasından alınmıştır. Başlık, M_1 nüshasında *Der-beyān-ı feżāʾil-i ṣalāti'l-meyyit ve's-seʿā lehā;* M_3 nüshasında *Feżāʾil-i ṣalāti'l-meyyit ve seʿā'r-recül* şeklindedir. A nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[769] Cenaze namazının ölüye faydası ve faziletleri.
[770] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.
[771] "Cibrāʾīl" kelimesi vezin gereği "Cibrāʾil"şeklinde okunmuştur.

A89a **2592** Éner yére bu kez Cibrīl çağıra her ṣoḳaḳlara
Déye Ḥaḳ raḥmet éylesün bu meyyite éde isrāʿ
2593 Ki her kim ḥāżır olursa anuñ ʿiṣyānını Allāh
Ki maġfiret éde cümle günāhını éde irfāʿ
2594 Ki ol kişi on iki kez ki ḥac étmiş ḳadar ṣevāb
Daḫı on iki kez ʿumre ṣevābını vére deffāʿ
2595 Daḫı her tekbire[772] vére ki on biñ ḳadar ol şehīd
Ṣevābını Teʿālallāh yaza defterine cemmāʿ

$M_3$88b **2596** Né deñlü ḳılı var ise teninde ol kişiniñ bil
Ki her ḳıl başına bir ḳul azād étmiş olur infāʿ
2597 Ki her ḥarfi oḳumış ol namāzında o meyyitiñ
Yaza defterine anuñ né miḳdār ola ét ismāʿ

2592: Cibrīl: Cebrāʾīl M_2, M_3 / çağıra: çağırır M_3 / her: hep M_2 / ṣoḳaḳlara: ṣoḳaḳlarda M_2, A; zuḳāḳlara M_3
2593: anuñ: anıñ M_1 / ḥāżır: ḥāẓır A // günāhını: günāhların M_3 / éde: éder M_2, A
2594: ki ol kişi: on ikikez hem M_3 / on iki kez ki: ol kişi ki M_3 // ṣevābını vére: ṣevāb vére aña M_3; ṣevābın vére A / deffāʿ: defāʿ M_1, M_3, A
2595: daḫı: ki M_3 / tekbire: tekbirine M_3 / ki: -M_3; gérü M_1 / ol şehīd: şehīd M_1, M_3 // cemmāʿ: cemāʿ A
2596: ḳılı: ḳıl M_1, A / teninde: tende M_1 / ol: bil ol M_3 / kişiniñ: kişinüñ M_2, M_3 / bil: -M_3 // ḳıl: ḳılı M_3 / étmiş olur: édüp M_3 / infāʿ: enfāʿ M_2; ibḳāʿ M_3
2597: ki: daḫı M_3 / her ḥarfi: ḥarfi M_1; ḥarfiñe M_2; ḥarf ki A / oḳumış: oḳumışdur M_1; oḳumuşdur M_2, A / ol: -M_3 / namāzında: namāzda A / o: ki M_2 // miḳdār: miḳdārı A / ola: ol M_3, A / ismāʿ: istimāʿ M_3

[772] "tekbīr" kelimesi vezin gereği "tekbir" şeklinde okunmuştur.

2598 Benī İsrā'il[773] nebīlerine vérdigi ḳadar ṣevāb
Yaza defterine anuñ ki ol Ḳādir ü ol Cemmā‘

2599 Daḫı istiġfar[774] éderler anuñ-çün hep melā'ikler
Eger yérde eger gökde olan melek éder ircā‘

2600 Ḳaçan eviñe döndükde ki bir melek çaġıra bil
Çaġıra ‘arşıñ altında ki yā Tañrı ḳulı ḳannā‘

2601 Ḳabūl étdi Te‘ālallāh ḳamu a‘mālini seniñ
Daḫı cehd éyle sa‘y éyle bu ‘ameller ola ḳannā‘

2602 Ki zīrā Ḥaḳ Te‘ālallāh yarlıġar[775] cümle ‘iṣyānın
Eger gizlü ve aşkāre günāhın def‘ éder deffā‘

2603 Buyurdı İbni ‘Abbās bil Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér bu söze semmā‘

2598: -**M**$_1$ / vérdigi: vérdigiñ **A** / ḳadar: ṣevāb **A** / ṣevāb: ṣevāb vére **M**$_3$**;** ḳadar **A //** anuñ: anıñ **M**$_3$ / Ḳādir ü ol: Ḳādir **M**$_2$
2599: -**M**$_1$ / anuñ-çün: anıñ-çün **M**$_3$ // melā'ikler: melek **M**$_3$**, A**
2600: -**M**$_1$ / bir: -**A** / çaġıra: nidā éder **M**$_3$ // çaġıra: daḫı hem **M**$_3$ / altında: altından **A**
2601: -**M**$_1$ / étdi: éder **M**$_3$ / seniñ: senüñ **A** // cehd: cühd **M**$_2$**, A** / éyle: éyleye **M**$_2$ / sa‘y: sa‘ **M**$_2$ / ‘ameller: ‘amelleri **M**$_3$ / ola: ol **M**$_3$
2602: -**M**$_1$ / ki zīrā: zīrā **A** / Ḥaḳ: Bārī **A** / yarlıġar: yarlıġamaz **A** // eger: gerek **M**$_3$ / aşkāre: āşikāre **A** / def‘: ref‘ **M**$_3$ / éder: éde **M**$_3$ / deffā‘: vaḳḳā‘ **M**$_3$
2603: -**M**$_1$ / Resūl-i: Resūl-ü **A** // söze: buña **M**$_3$

[773] Vezinde bir kural olarak n'nin hece kapatmadığı bilinmektedir. "m ve likit sesler l, r"de n gibi heceyi kapatmayan ünsüzlerden sayılmıştır.
[774] "istiġfār" kelimesi vezin gereği "istiġfar" şeklinde okunmuştur.
[775] **772.** dipnottaki kural "yarlıġa-" kelimesinde de uygulanmıştır.

2604 Ḳabirde meyyite evvel gelen tuḥfe[776] nédür añla
Ki bir melek gele déye ki mücde saña éy ḳannāʿ

2605 Senüñ namāzıña ḥāżır olanı yarlıġadı Ḥaḳ
Déyü ḫaber vére melek bu söze olasız ḳannāʿ

$M_1$102b **2606** Muḥammed ibni Ṣafārī rivāyet éyledi diñle
Ki Mekke'ye géderken ben ki gördüm bir kişi īcāʿ

2607 Ki géymiş ṣırtına ʿabā ki hāy hāy hem daḫı aġlar
Su'āl étdim ḥālinden ben néçün aġlar göziñ īcāʿ

2608 Ḥālinden ol ḫaber vérdi kefen ṣoyucı idim ben
Taʿaccüb étdüm aña ben ṣoyardım ben kefen īcāʿ

$M_2$90a **2609** Belī benim işim dā'im kefen ṣoymaḳ idi añla
Dédim aña néçün şimdi buña édeñ olañ efzāʿ[777]

2604: -**M_1** / evvel: hem ol **M_3** / gelen: kefen **M_3**
2605: **-M_1, -M_2, -A**
2606: Ṣafārī: Ṣaġġārī **M_2;** Ṣıġārī **M_3;** Ṣaġārī **A** // ki: ki ben **M_3** / ben ki: ki **M_3;** ben **A**
2607: -**M_2,** -**A** / géymiş: **-M_1** / hāy hāy: hemān **M_3** / aġlar: daḫı **M_3** / aġlar: ol kimse **M_3** // ḥālinden ben: hem ḥālinden **M_3**
2608: -**M_1, -M_2, -A**
2609: belī: **-M_2;** daḫı **M_3** / ki: ki kefen **M_1** // olañ: oluñ **M_1, A;** olup **M_3** / efzāʿ: ifrāʿ **M_1, M_2, M_3, A**

[776] "tuḥfe" kelimesi nüshalarda "tuḫfe" şeklinde yazılmıştır.
[777] "efzāʿ" kelimesi **06 Mil Yz A 7063** numaralı nüshadan alınmıştır.

A89b 2610 Dédi ben bir ḳabir açdım anuñ kefenini ṣoyam
Yapışacaḳ kefenine baña söyledi bi'l-efzā'[778]

M389a 2611 Dédi kefenimi ṣoyma olasıñ ehl-i cennetde
Bu sözi ben éşidicek ḳabirden éyledim ircā'
2612 Dédim aña né keyfiyyet-ile ben ehl-i cennetim
Ki ben bir nāzi'ü'l-kefen kişiyim bil bilā-nizā'
2613 Néden bildiñ sen éy meyyit ki ehl-i cennet olduġum
Bu kez meyyit né dér diñle bu sözde yoḳ-durur nizā'
2614 Ki sen ḳıldıñ namāzımı ki ben saña şefī' oldum
Zīrā dédi baña Allāh ki ol mü'minlere şeffā'
2615 Né deñlü var ise mü'min cenāzeñde şefī' olġıl
Bağışladım saña küllī olasıñ bunlara şeffā'

2610: açdım: açdum **M1, A** / anuñ: anıñ **M1, M2** / kefenini: kefenin **M1** / ṣoyam: ṣoydum **M2, M3** // yapışacaḳ: yapaşıcaḳ **M1;** yapışıcaḳ **M2, A** / bi'l-efzā: bi'l-iḳzā **M2;** bi'l-iḳrā **M3**
2611: kefenimi: kefenim **M1, M2;** beni **M3** / ṣoyma: ṣoyarsıñ **M1, M2;** ṣoyar mısıñ **M3** / olasıñ: ola **M3** / cennetde: cennet hem siz **M3** // ḳabirden: ḳabirde **M1, A** / éyledim: éderim **M1** / ircā': īrcā' **M1**
2612: né: ki **M3** / keyfiyyet-ile: zīrā ben **M3** / ben: keyfiyyet-ile **M3;** ben ki **A** / cennetim: cennet olmışam **M1;** cennetem **M3;** cennetem dédi **A** // ben bir: ben **M1;** ben zīra **A** / nāzi'ü'l: nāzi'i'l **M1;** dā'imü'l **M3;** nāzī''el **A** / kişiyim: ṣoyıcı kimseyim **M3** / bilā-nizā': nizā' **M3**
2613: ki: ki ben **M3** / olduġum: oldıġım **M3;** olduġım **A** // né dér: nédür **M2** / nizā': inzā' **M3;** nezā' **A**
2614: ki sen ḳıldıñ namāzımı ki ben saña: né deñlü varsa namāzım ḳılana ben **M3** / saña şefī': şefī' saña **M2, A** / oldum: édem **M1** // dédi baña: baña dédi **M2** / ki: sen **M3** / mü'minlere: mü'minler **M1**
2615: bağışladım: bağışladum **M2**

[778] "bi'l-efzā'" kelimesi **06 Mil Yz A 7063** numaralı nüshadan alınmıştır.

2616 Bu sözi ben éşidicek mecālim gétdi ḳuvvetim
Kesildi ṭāḳatim daḫı Ḫudā'ya éyledim ircā'

2617 Ki tevbe éyledim Ḥaḳḳ'a cemī' étdigim 'işyāndan
Ki terk étdim bu dünyāyı 'abāya oldum istiḳnā'

2618 Ki 'ahd étdim Ḫudā'ya ben ziyāret étmege beytin
Anuñ-çün géderem şimdi ki ḥac étmege bi'l-icmā'

2619 'Aceb bu ḳıṣṣadan ḥişşe sen aldıñ mı eyā 'ābid
Hemān sa'y-i belīġ éyle ki bir meyyit ola īḳā'

$M_1$103a 2620 Eger meyyit şaḳī ise şefā'at étmiş olursuñ
Seniñ du'āñ sebeb-ile yarlıġar[779] anı bi'l-icmā'

2621 Cehennemden çıḳarmış gibi olursuñ du'āñ-ile
Gine ṣevāblara ġarḳ olmuş olursuñ bilā-nizā'

2622 Ḫudā maġfiret éyleye cemā'atiñ du'āsıyla
Anuñ ġufrānına sebeb olurlar ehl-i ictimā'

2616: ben: -**M_1** / éşidicek: éşidecek **M_3** / gétdi ḳuvvetim: ḳuvvetim gétdi **M_2;** ḳalmadı gétdi **M_3** // éyledim: éyledüm **A**
2617: éyledim: éyledüm **A** / Ḥaḳḳ'a: hem ben **M_3** / étdigim: 'işyāndan **M_3** / 'işyāndan: éy kişi **M_3** // 'abāya: 'ubbāya **M_2;** 'anāya **M_3;** 'ibādete **A** / istiḳnā': istinfā' **A**
2618: étdim: étdüm **M_2, A** / Ḫudā'ya ben: Ḫudā-y-ile **M_1;** Ḫudā'ya éyle **A** // anuñ-çün: anıñ-çün **M_3**
2619: // belīġ: belūġ **A** / ki bir: ki **M_1** / meyyit: meyyite **M_1** / ola: ol **M_1, A**
2620: meyyit şaḳī ise: şaḳī ise meyyit **M_3** / olursuñ: olursın **M_2;** olursıñ **M_3** // seniñ: senüñ **M_3, A**
2621: çıḳarmış: daḫı anı **M_3** / olursuñ: olursıñ **M_2** / du'āñ-ile: **-M_3** // ġarḳ: hem ġarḳ **M_3** / olmuş: olmış **M_3, A** / olursuñ: olursıñ **M_3, A**
2622: cemā'atiñ: cemā'ātiñ **M_1;** cemā'atüñ **M_3** / du'āsıyla: du'ās-ile **M_2, M_3, A**

[779] Vezinde bir kural olarak n'nin hece kapatmadığı bilinmektedir. "m ve likit sesler l, r"de n gibi heceyi kapatmayan ünsüzlerden sayılmıştır.

2623 Eger ol meyyit olursa Ḥaḳ'ıñ sévgili ḳulundan
Ḫudā söyler o meyyite buña ét ḳulaġıñ ismā'[780]

$M_2$90b **2624** Ki dér yā Rabbi ol olsun ki iḥsānıñ bāna seniñ
Benim namāzımı ḳılanları ḳoy cennete icmā'

[781]Feżā'ili'l-ḥummā kemā ḳāle 'aleyhi's-selāmu "Ḥummatü'l-mü'min neṣībühü mine'n-nār"[782]

$M_3$89b, A90a **2625** Elā éy ṣāḥibü'l-ḥummā ki ol ḥāline sen ṣabbār
Néler iḥsān éder diñle saña ol Ḳādir ü Ġaffār

2626 Ḥadīṯde vārid olmuşdur Resūlullāh buyurmuşdur
Biliñ siz ḥummatü'l-mü'min naṣīb oldı ki mine'n-nār

2623: Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / sevgili: sevgüli M_3 / ḳulundan: ḳulından M_2; ḳulıdur M_3 // Ḫudā: Ḫudā'ya M_1, / meyyite: meyyit M_1, M_2 / o: ol M_1, A / buña ét: buña M_1 / ismā': istimā' M_1
2624: dér: -M_1 / Rabbi: Rab M_2 / ol: o ḳulıña M_3 / ki -M_3 / seniñ: -M_3 // ḳılanları: ḳılanlara M_3 / cennete: cennetiñe M_1; cinnete A
2625: ṣāḥibü'l: ṣāḥibi'l M_1, M_3 / ḥummā: -ḥımā M_3 / ḥāline sen: sen ḥāline M_2, A // Ḳādir ü: Ḳādir'i M_1
2626: Resūlullāh: Resūlullāh'ı M_1 / olmuşdur: olmışdur M_1, M_3 / buyurmuşdur: buyurmışdur M_1, M_3 // biliñ siz: biliñ M_1; biliñiz M_3 / ḥummatü'l: ḥummati'l M_1, A; ḫamsetü'l M_3 / oldı ki: oldı M_2; olmadı M_3

[780] Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Şefā'at éyleye cümlesine ol ehl-i ictimā'
[781] Başlık M_2 nüshasından alınmıştır. M_1 nüshasında *Der-beyān-ı feżā'ili'l-ḥummā kemā ḳāle 'aleyhi's-selāmu "Ḥummatü'l-mü'min neṣībühü mine'n-nār";* M_3 nüshasında *Ṣāḥibü'l- ḥummā ḳāle 'aleyhi's-selāmu "Ḥumsetü'l-mü'min neṣbi mine'n-nār"* şeklindedir. A nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[782] Yüksek ateş (humma), cehennem ateşinden bir parçadır.

2627 Ki ṣıtma ṭutan ādemler gérü girmez cehenneme
Ki taḥḳīḳ éyle bu sözü beyān étdi ulū'l-aḫbār
2628 Rivāyet şöyle gelmişdür ki Mālik oġlı Enes'den
Resūlullāh buyurmuşdur ḳulaḳ vér éylegil inẓār
2629 Daḫı bir kişi aḫẕ étse ki ḥummā ya'ni[783] ṣıtmadur
Ki üç gün ṭutsa anı ol aña ol éylese işbār
2630 Daḫı şükürler éylese daḫı faḫr éylese aña
Né dér diñle Te'ālallāh oluñ meleklerim inẓār
2631 Naẓar édiñ 'ābidime benim belāma ṣabr étdi
Daḫı şükürler éyledi ki benden varana ṣabbār
M1103b 2632 Ki taḥḳīḳ ben o ḳulumuñ vérem eline bir berāt
Cehennemden azād étdim déyü yazam aña deftār

2627: ṣıtma: sıtma **M1, A** / ṭutan: dutanlar **M1** / gérü: daḫı **M3** / girmez cehenneme: cehenneme girmez **M2** // sözü: sözi **M2, M3, A** / aḫbār: ebṣār **M3**
2628: rivāyet: rivāyetde**M1** / oġlu: oġlı **M1, M2, M3** // buyurmuşdur: buyurmışdur **M1, M2, M3** / vér: vérgil **A**
2629: daḫı: ki **M1, M2, A** / aḫẕ: aḫiẕ **M1, M2;** ṭutsa **M3** / ḥummā ya'ni: ya'nī hem ol **M3** / ṣıtmadur: sıtmadur **M1, A;** ṣıtma **M3** // ki üç gün: üç gün daḫı anı **M3** / ṭutsa: dutsa **M1, M2** / anı ol: **-M3** / éylese: éyleye **M3** / işbār: aṣbār **M2;** iḫbār **M3;** inẓār **A**
2630: şükürler: şükür **M1, M3, A** / daḫı: aña daḫı **M1, M3, A** / faḫr: faḫrı **M1,** // niẓār nüẓẓār **M1;** inẓār **M3;** naẓār **A**
2631: édiñ: édiñ ki **M3** / 'abīdime: 'abdīme **M3, A** / benim belāma: melāletime **M3** / ṣabr: ṣabrı **M1** // ṣabbār: Cebbār **M3**
2632: ḳulumuñ: ḳulumıñ **M3** // étdim: étdüm **M2, A** / yazam: yazdım **M1** / deftār: raḫtār **M3**

[783] "ya'nī" kelimesi vezin gereği "ya'ni" şeklinde okunmuştur.

2633 Yazam ben ibtidāsındaki bismillāhiyi evvel
Daḫı Raḥmān ile Raḥīm adımı naḳş édem deftār
2634 Fülān oġlu fülānıñ kitabıdur[784] biliñ éy ḳullar
ʿAzīz ḥākim olan Mevlā'da yazıldı ki bu aḫbār
2635 ʿAẕāb étmem bu kitābıñ ebed ṣāḥibine biliñ
Ki vérdim aña ḥüccetin daḫı vérdim berāt-ı min-nār
2636 Ḫaberde vārid olmuşdur Resūlullāh buyurmuşdur
Biriniñ nezʿ-i ḥālinde oḳunsa Yāsin éy aḫyār
2637 Ki her ḥarfine éner on melā'ike semādan bil
Öñüne ṣaf ṣaf olurlar édeler aña istiġfār
$M_2$91a **2638** Ki ḥattā gétmeye anlar namāzın ḳılmayıncaġaz
Daḫı defn étmeyincegez göge gétmeyeler her bār

2633: bismillāhiyi: bismillāhi **M_2;** bismillāh **M_3** / evvel: hem evvel **M_3** // ile: bile **M_1, M_3, A** / naḳş: naḳış **M_1** / deftār: defter **M_1**
2634: fülān: filān **M_1** / oġlu: oġlı **M_2, A** / fülānıñ: filānıñ **M_1;** fülānuñ **M_3** / kitabıdur: hem kitābıdur **M_3** / éy: **-M_1, -M_3** / ḳullar: ḳullarım **A** // olan: olanlar **M_1;** olanlardan **M_2, A** / Mevlā'da yazıldı: néreden yazıldı **M_1;** yazıldı **M_2, A** / ki bu: bu **M_1;** pes ki bu **M_2, A**
2635: kitābıñ: kitābuñ **M_3** // vérdim: vérdüm **M_2** / aña: saña **M_1** / vérdim: vérdüm **M_2, A** / nār: mine'n-nār **M_1;** min-nār **M_2, A**
2636: olmuşdur: olmışdur **M_1, M_3** / Resūlullāh: Resūlullāh'ı **M_1** / buyurmuşdur: buyurmışdur **M_1, M_2, M_3** // biriniñ: birinüñ **M_3, A** / Yāsin: Yāsīn **M_1, M_2, A** / éy aḫyār: iḫtiyār **M_3**
2637: ki: daḫı **M_3** / on: **-M_2;** onar **M_3** / melā'ike: melek **M_3** // öñüne: öñine **M_1;** gine **M_3** / édeler: éderler **M_3**
2638: namāzın: namāzını **M_3** / ḳılmayıncaġaz: ḳılmayınca **M_3** // daḫı: daḫı hem **M_3** / defn etmeyincegez: defin étmeyincegiz **M_1;** defn etmeyince **M_3** / göge: **-M_2**

[784] "kitāb" kelimesi vezin gereği "kitab" şeklinde okunmuştur.

A90b **2639** Yāsin ḥurūfı cümlesi olupdur üç biñ iki yüz
Daḫı olupdur on ṭoḳuz ḥurūf ʿaded éder aḫyār

$M_3$90a **2640** Olupdur cümle-i emlāk ʿadedde otuz iki biñ
Daḫı yüz ṭoḳsan olupdur ḥisāb ét bir daḫı éy yār

2641 Ki çıḳmaz dünyadan[785] illā mekānını göre çıḳa
Maḳāmın göre cennetde bu kez rūḥ éyleye esyār

2642 Ḫaberde vārid olmuşdur Resūlullāh buyurmuşdur
Ki bir kes ḫasta olduḳda eti eksile biraz yār

2643 Ki anda géden etler hep géder dosdoġrı cennete
Ḳalan et aña tābiʿ olur ol daḫı anı arar

2644 Bu tende anuñ ardına düşe géde cināna hep
Vara cennetde cemʿ ola ʿaẕāb görmeye ol bi'n-nār

2639: Yāsin: ki Yāsin M_3 / cümlesi: cümle M_1, M_3 / üç: -M_3 / biñ: -A // ʿaded: -M_3; ʿad M_1 / aḫyār: iḫbār M_3
2640: cümle-i emlāk: cümleye M_3 / ʿadedde: ʿaded daḫı M_3 / otuz iki biñ: hem otuz iki dil M_3 // ét: étdi M_3 / éy: -M_3
2641: illā: illā daḫı hem M_3 / göre çıḳa: göre M_3 // rūḥ: yér M_2 / esyār: īṣār M_3
2642: olmuşdur: olmışdur M_1, M_3 / Resūlullāh: Resūlullāh'ı M_1 / buyurmuşdur: buyurmışdur M_1, M_2, M_3 // eti: anı M_3, A / eksile: eksilse M_2; ziyaret éde M_3 / biraz: yazar M_2, A / yār: éy yār M_2
2643: géden: géde hep M_3 / hep: -M_3 / dosdoġrı: ṭosṭoġrı M_1, A; ṭoġrı hem M_3 // et: eti M_2, A / ol daḫı: daḫı M_3 / anı: olur anı M_3
2644: anuñ: anıñ M_3 / düşe: düşe de M_3 / cināna hep: cināna M_3 // ol bi'n-nār: bi'n-nār M_3; mine'n-nār A

[785] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

$M_1$104a **[786]Beyān-ı mevtü'l-evlādü'l-bekāʾ ve aḳrabāü'l bekāʾ[787]**

2645 Gel éy evlādı ölüp de buña édüp olan ḥazzān
Fezaʿ étme fiġān étme ṣaġular éyleme iḫvān
2646 Ḥaḳ'ıñ emri budur déyü ṣabırlar éyle aña sen
Ki ʿömri yoḳ dér imiş déyü fikir éyle éy iḫvān
2647 Gelüpdür Zühre'de bir söz Resūlullāh buyurmuşdur
Bir ādem bir muṣībete yétişse éylese fiġān
2648 Yaḳasın éylese ol çāk ki yaʿnī yırtsa yaḳasın
Anuñ dīninde Allāh ki pāre pāre éde ḫuffān[788]
2649 Eger vā-veyla[789] déyüp ol ki feryād éylese ol ér
Ki maḳbūl olmaya anuñ duʿāsı fi'l-cemīʿ elān

2645: evlādı: evlād **M_1** / ḥazzān: aḥzān **M_3** // fezaʿ: fezāʿ **M_2, A** / ṣaġular: ṣaġıla **M_3**
2646: Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M_3** / déyü **-A** / éyle: éyleye **M_2;** aña **A** / aña: éyle **A** // yoḳ dér imiş: yoḳ imiş **M_2** / fikir éyle: fikirler **M_2;** şükr **M_3;** fikr **A** / éy iḫvān: sen iḫvān **M_1;** olma aḥzān **M_3**
2647: buyurmuşdur: buyurmışdur **M_1, M_2, M_3** // bir: **-M_1** / yétişse: yétişe **M_1, A** / fiġān: füġān **M_2**
2648: // ki: **-M_1, -M_2, -M_3, -A** / éde: éden **M_1** / ḫuffān: ḫaffān **M_2;** fiġān **M_3**
2649: ol ki: ki **M_3** / ol ér: adın **M_3** // fi'l-cemīʿ: hem daḫı cemiʿ **M_3**

[786] Başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. **M_1** nüshasında *Der-beyān-ı bekāʾ mevtü'l-evlād ve'l- aḳrābāʾ mūrūr fi'l-eḥādīṯ* şeklindedir. **M_2** ve **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır.
[787] Ölen kişinin ardından çocuklarının ve akrabalarının ağlaması ile ilgili açıklama.
[788] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan tamamlanmıştır.
[789] "vā-veylā" kelimesi vezin gereği "vā-veyla" şeklinde okunmuştur.

	2650	Eger cırmalasa yüzün ḥarām éde dīẕārın Ḥaḳ
		Naẕar édemeye yarın cinānında Ḥaḳ’a[790] her ān
	2651	Eger aġlayıcı ṭutsa da aġlatsa ki meyyite
		Ṭutanı daḫı hem aġlayanı hem édeni fiġān
M$_2$91b	2652	Daḫı meyyit ile cümle bularıñ cümlesin oda
		Ata yarın Teʿālallāh muʿaẕẕeb ola fī’n-nīrān
A91a	2653	Rivāyet şöyle gelmişdür buyurdı Ḥażret-i Dāvūd
		Ki aṣḥābı arasında otururken meger bir ān
M$_3$90b	2654	Ki bir miḳdār ımızġandı gözün açdı ki bu güldi
		Dédiler yā Resūlullāh né gülersiñ ki bu zamān
	2655	Buyurdı Ḥażret-i Dāvūd ki gördüm cennet içinde
		Biraz ṣıbyān birikmişler atışırlar ki fī’l-cinān

2650: cırmalasa: cırmasa **M$_3$** / yüzün: yüzin **M$_1$, M$_2$;** yüzin ki **M$_3$** / ḥarām éde: ḥarāma éde **M$_1$;** zīrā Ḥaḳ **M$_3$** / dīẕārın Ḥaḳ: ḥarām éder **M$_3$** // édemeye: étmeye **M$_2$** / cinānında Ḥaḳ’a: cinānında çıḳa **M$_1$, M$_2$, A;** Ḥaḳ’uñ cinānına **M$_3$**
2651: ṭutsa da: dutsa da **M$_1$, A;** ṭutsa daḫı **M$_3$** / ki meyyite: meyyiti **M$_1$;** meyyite **M$_3$** // ṭutanı: dutanı **M$_1$, M$_2$, A** / daḫı hem aġlayanı: aġlayanı da ki **M$_3$;** hem aġlayanı **A** / hem édeni: édeni daḫı **M$_3$;** hem daḫı édeni **A** / fiġān: ifġān **M$_1$, A;** efġān **M$_2$**
2652: cümle: bu cümle **M$_1$**
2653: rivāyet: rivāyetde **M$_1$** / Ḥażret-i Dāvūd: Ḥażret-i Dāvud **M$_1$, M$_2$, A** // otururken: otururdı **M$_3$**
2654: miḳdār: miḳdārı **A** / ımızġandı: mızġıdı **M$_2$;** ımızġıdı **M$_3$** / gözün: gözin **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / ki bu: bu kez **M$_3$** / güldi: geldi mi **A** // gülersiñ: göklersin **M$_1$** / ki bu: sen bu **M$_3$**
2655: gördüm: gördim **M$_3$** // atışırlar ki: ki atışırlar **M$_3$**

[790] “Ḥaḳ ʾa” kelimesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.

2656 Atarlar biribirine ki cennetde bular elma
Velī bunlarıñ içindeki bir oġlan olup ḥazzān

M$_1$104b 2657 Ki cennet şazılıḳ evi daḫı sürūrı faḫr evi
Degildür ġam ġuṣṣa evi buña giren olur şükrān

2658 Bu ṣıbyānlar dédiler ki bunuñ ardınca aġlar var
Anuñ-çün bu daḫı gülmez ḳasāvetde olup aḥzān

2659 Rivāyetdür ki Fāṭıma ki bint-i Aḥmed-i Muḫtār
Ḫudā rāżī ola andan ki oldur seyyidü'l-enām

2660 Ki ḫayrı'n-nisa[791] né dér gör dédi var idi bir ġulām
Ki on yaşına girmişdi ki yüzi pāk anuñ nūrān

2661 Ki öldüginde bu oġlum ki her eyyāmda aġlardım
Meger bir géce içinde düşimde éyledim seyrān

2656: biribirine: birbirine **M$_1$, M$_2$** / ki: daḫı **M$_3$** / cennetde bular: bular cennetde **M$_3$** / elma: elmalar **M$_3$** // velī: velākin **M$_3$** / içindeki: içinde **M$_3$** / oġlan: oġlancıḳ **A** / olup: ḳatı **M$_2$;** var olup **M$_3$;** ḳasāvedde-durur **A** / ḥazzān: aḥzān **M$_1$, M$_3$**
2657: şazılıḳ: şazlıḳ **M$_2$, A** / daḫı: **-A** / sürūrı: sürūr **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / evi: dārı **M$_2$;** dārıdur **A** // ġam ʿguṣṣa: hem ʿgużża **M$_1$;** ġuṣṣa **M$_2$, A** / evi: hem evi **M$_1$, M$_2$, A**
2658: ṣıbyānlar: uşāḳlar **M$_1$, A;** maʿṣūmlar **M$_3$** / ki: kim **M$_2$, A** / bunuñ: bunıñ **M$_2$** / ardınca: ardında **M$_3$** // anuñ-çün bu daḫı: daḫı bunuñ-çün **M$_3$**
2659: ki: **-A** / Fāṭıma ki: ki **M$_2$** / Aḥmed-i Muḫtār: Aḥmed-i Muḫtārdan **A** // seyyidü'l: seyyidi'l **M$_1$**
2660: ḫayrı'n-nisa: ḫayru'n-nisāndür **M$_2$;** ḫayru'n-nisāda **M$_3$** / né dér: **-M$_2$, -M$_3$** / gör dédi: gördi daḫı **M$_3$** / bir ġulām: ġullām **M$_1$;** bir oġlı **M$_3$** // girmişdi: girmiş idi **M$_1$;** girdi idi **M$_3$** / ki: **-M$_1$;** ol **M$_3$** / yüzi pak: **-M$_3$** / anuñ: **-M$_1$, -M$_3$** / nūrān: envār **M$_3$**
2661: öldüginde: öldiginde **M$_2$, A;** öldügi **M$_3$** / bu oġlum: bir oġlum **M$_2$;** günden berü **M$_3$** / ki: **-M$_3$** / eyyāmda: eyyām **M$_3$** / aġlardım: oġluna aġlar **M$_3$;** aġlarım **A** // içinde: düşimde **M$_3$** / düşimde: **-M$_1$;** ki ben **M$_3$** / éyledim: éyledüm **M$_2$, A**

[791] "ḫayrı'n-nisā" tamlaması vezin gereği "ḫayrı'n-nisa" şeklinde okunmuştur.

2662 Düşümde gördüm oġlumı yüzi ṭopṭolu ḳabarcıḳ
Çıban olmuş yüzi küllī belürsüzdür ḳamu nūrān

2663 Dédim oġlum nédür yüzüñdeki çirkīn marażlar né
Dédi oġlum behey ana sen étdiñ beni istiḥzān

2664 Seniñ aġladıġıñ benim yüzümi böyle éyledi
Ki gel aġlamaġı terk ét olalım biz daḫı şādān

2665 Uyandım tevbe éyledim ki terk étdim aġıdı ben
Ki ben aġlamadım ġayrı ki terk étdim ḳamu aḥzān

$M_2$92a 2666 Temennī éyledim Ḥaḳ'dan ki bir daḫı görem oġlum
Ṣoram ḥālini bir daḫı 'aciz[792] midür veyā şükrān

A91b 2667 Ki gördüm anı bir daḫı ki gördüm yüzüni envār
Ki cümle yaralar gétmiş daḫı héç ḳalmamış çıban

2662: düşümde: düşimde **M_1, M_2;** ki **M_3** / gördüm: gördim **M_3** / yüzi: ki ben yüzi **M_3** / ṭopṭolu: ṭolu hep **M_3** // olmuş: olmış **M_1, M_3** / küllī: daḫı ki **M_3** / belürsüzdür: belürsizdür **M_2, A;** belürmiş **M_3**
2663: dédim: daḫı dédim **M_3** / oġlum nédür: oġlum né **M_1;** ki ben oġlum **M_3** / yüzüñdeki: yüziñdeki **M_2, M_3** / çirkīn marażlar né: marażlarıñ çirkīn **M_2;** marażlar **M_3** // dédi oġlum behey: daḫı hem dédi **M_3** / étdiñ beni: beni étdiñ **M_3** / istiḥzān: istiḥrāḳ **M_3**
2664: seniñ: senüñ **M_3** / aġladıġıñ: aġladıġuñ **M_3** / benim: benüm **M_3, A** / yüzümi: yüzimi **M_1, M_3** / böyle: şöyle **M_1, M_2, A** / éyledi: éyledіñ **M_1** // olalım: olalum **M_2, A;** olayım **M_3** / biz: ben **M_3** / şādān: şazan **M_2;** şükrān **A**
2665: **-M_3** / uyandım: uyandım **M_2, A** / éyledim: éyledüp **M_1;** éyledüm **A** / étdim: étdüm **M_2** / aġıdı: aġlamaġı **M_2, A** // aġlamadım: aġlamadum **M_2, A** / étdim: étdüm **M_2**
2666: éyledim: éyledüm **M_2, A** / görem: ki gördüm **M_1** // ṣoram: ṣordum **M_1**
2667: ki gördüm: -**A** / yüzüni: yüzini **M_1, M_3;** yüzi **A** / envār: fī-envār **A** // çıban: hem çıban **M_3**

[792] "'āciz" kelimesi vezin gereği "'aciz" şeklinde okunmuştur.

2668 Baña sévini sévini duʿālar éyleyüp dér ki
Baña dér ki ki yā ana ʿaẕābdan ḥıfẓ éde Raḥmān

$M_3$91a 2669 Seni ḥıfẓ éylesün Allāh ʿaẕāb-ı ḳabri defʿ étsün
Nétekim beni ḳurtardıñ ʿaẕāb-ı ḳabri küllī ān

$M_1$105a 2670 Ki terk étdiñ bükāyı sen şükür ḳurtuldum ʿaẕābdan
Duʿā éyle daḫı baña taṣadduḳlar édüp iḥsān

2671 Zirā[793] muḥtāc-durur cümle duʿāñıza ḳabir ehli
Daḫı ṣadaḳaya muḥtāc olupdur édiñiz iḥsān

2672 Uyandım uyḳudan bu kez ḳasem étdim Ḫudā'ya ben
Ki her gün bir faḳīre ben taṣadduḳ éyleyem iḥsān

2673 Ḳılardım hem iki rekʿat namāzı her gécelerde
Ṣevābın hibe éderdim ḳamu mü'minlere her ān

2668: duʿālar: duʿā **A** // baña dér ki ki yā ana: ana seni M_3 / ki ki: ki M_1 / ana: anam M_2, **A** / ḥıfẓ éde: Ḥaḳ daḫı ḥıfẓı M_3 / Raḥmān: ol Raḥmān M_3
2669: seni: seni de M_1; daḫı M_3 / ḥıfẓ: ḥıfẓı éylesün M_2, M_3; ḥıfẓ / éylesin: éylesün M_2, M_3; **A** / Allāh: Allāh seni M_3 / ḳabri: ḳabirden M_3 / defʿ: -M_3; refʿ M_2, **A** // ḳabri küllī ān: ḳabri külle ān M_3; külli ġayrı M_3
2670: sen: siz **A** / ḳurtuldum: ḳurtulam M_3 // éyle: éyleñ M_3 / daḫı baña: baña daḫı M_3
2671: zirā: ki zīrā M_3 / muḥtāc-durur: daḫı muḥtācız M_3 / cümle duʿāñıza: duʿāñıza cümle M_3 / ḳabir ehli: ehl-i īmān M_3 // olupdur: olupduñ M_3 / édiñiz: édeler M_2; hem édiñ M_3; édeler **A**
2672: uyandım: uyandum M_2, M_3, **A** / bu: bir M_2, **A** / Ḫudā'ya ben: ben Allāh'a M_2 // éyleyem: éylesem M_1
2673: ḳılardım: ḳılurdım M_3 / rekʿat: rikʿat M_2, M_3, **A** // hibe: hībe M_1, M_2, **A**

[793] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.

2674 Bağışlardım daḫı oğluma néce dürlü ṣevāblar
Ḳılardım hem gécelerde iki rekʿat namāz aḫşam

2675 Bağışlardım ṣevābını o namāzıñ ben oğluma
Bu idi dāʾimā işim gédince dünyadan[794] ezmān

[795]Beyān-ı mevtü'l-evlād fī'ş-şükr ʿinde muṣībete[796]

2676 Elā éy ṣābiri şākir édeyim ben seni mesrūr
Ṣabırda olasın dāʾim ki ṣoñra olasın meşkūr

2677 Rivāyetde gelüpdür kim Ebī Mūsā-yı Eşʿarī[797]
Dédi dérdi Resūlullāh bu sözi olasız maġfūr

2678 Né dér ol seyyidü'l-beşer ki ölse veledi ʿabdiñ
Né dér Allāh aña éşit budur ol şākiri meşkūr

2674: bağışlardım: bağışlardum **M₁** / daḫı: hem **M₃** / ṣevāblar: ṣevābların **M₁;** ṣevābları **M₂;** ṣevāblarla **M₃** // ḳılardım: -**M₃;** ḳılardum **M₂** / hem: -**M₃;** her **M₁, M₂** / rekʿat: rikʿat **M₂, M₃, A** / namāz: namāz ḳılam **M₃** / aḫşam: ṣabāh aḫşam **M₃**
2675: // bu idi: bu-y-idi **M₁, A** / ezmān: inan **M₃**
2676: seni mesrūr: mesrūr seni **M₁** / édeyim: édem **A** / ben: bugün **A** // ki: hem **M₃** / meşkūr: daḫı meşkūr **M₃**
2677: -**M₁, -M₂, -A** / Mūsā-yı Eşʿarī: Mūsā el-Eşʿarī'den **M₃**
2678: -**M₃** / dér ol: ol dér **M₁** / seyyidü'l: seyyidi'l **M₁, A**

[794] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[795] Başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[796] Çocukların ölmesi ve bu musibete razı olma hakkında açıklama.
[797] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

2679 Ḫiṭāb éder meleklere ki siz ḳabż étdiñiz midi
Ḳulumuñ veledi rūḥın ki aldıñız mıdı maġfūr
2680 Neʿam yā Rabbi dédiler belī aldıḳ idi rūḥın
Seniñ emriñ ile yā Rab canın[798] aldıḳ idi maġfūr
M2 92b 2681 Ḳulumuñ göñlü yémişin ki siz aḫż étdiñiz midi
Belī aldıḳda yā Rabbi ḳuluñ oldı aña maḥzūn
A 92a 2682 Ki rāżī oldu mı ḳulum ṣemer-i fuadına[799] ol
Ki ṣabr éyledi mi aña ve illā oldu mı maḥzūn
2683 Melekler pes cevāb vére ki istircāʿ édüp ḳuluñ
Daḫı ḥamd u ṣenā étdi saña éy Ḳādir ü Maʿbūd
M1 105b 2684 Buyurur pes meleklere varıñ cennetde ḳuluma
Bir ev yapıñ anuñ içün ki dāru'l-ḥamd ola meşkūr

2679: meleklere: melekler **M1** // ḳulumuñ: ḳulumıñ **M3**
2680: dédiler: déyeler **M3, A** / belī: ki **M3,** / aldıḳ: alduḳ **M1** // seniñ: senüñ **M3** / Rab: Rabbi **M1, M2** / maġfūr: maʿbūr **M1, M2, A**
2681: **-M3** / ḳulumuñ: ḳulumıñ **M2** / göñlü: göñli **M2** / aḫż: aḫiż **M1, M2** // aldıḳda: aldıḳ **M2**
2682: **-M3** / oldu mı: oldı mı **M1, M2** / ḳulum: ḳulum ki: **M2, A** // oldu mı: oldı mı **M2**
2683: **-M3** / vére: éde **M1** // ḥamd u: ḥamdi **M1** / Ḳādir ü: Ḳādir'i **M1**
2684: buyurur pes: buyurdı Ḥaḳ **M3;** buyura pes **A** / meleklere: melekler **M1** // yapıñ: yapuñ **M1, A** / anuñ: anıñ **M2, M3** / dāru'l-ḥamd: dārı'l-ḥamd **M1, M2;** dārı'l-ḥamdu **A** / meşkūr: şekūr **A**

[798] "cān" kelimesi vezin gereği "can" şeklinde okunmuştur.
[799] "ṣemer-i fuād" tamlaması vezin gereği "ṣemer-i fuad" şeklinde okunmuştur.

2685 Daḫı buyurdı peyġamber bu ḥadīṯe ḳulaḳ vér sen
Benim ümmetlerimden biriniñ ölse idi mevlūd

2686 Ki gétse biriniñ bir veledi dünyādan aḫrete
Aña ṣabr éylese mü'min aña olmasa ol maḥzūn

M$_3$91b

2687 Yaza defterine Allāh Uḥud Ṭaġı ḳadar ṣevāb
Gel imdi ṣabr ét Allāh'dan gelen muṣībete maḥzūn

2688 İkisi gétse dünyādan gine ṣabr étse bunlara
Ḫudā bir nūr vére aña ḳıyāmetde ola menvūr

2689 Ḳıyāmet ẓulmetinden bil öñünde saʿy éde ol nūr
Ki üç biñ yıl olan ṣırāṭ ki téz éyleye ol Maʿbūd

2690 Ki üç veledi naḳl étse mine'd-dünyā ile'l-uḫrā
Cehenneminiñ ḳapuları ḳapana olmaya meftūḥ

2691 Daḫı buyurdı ol server bu ḥadīṣiñ tamāmında
Ki aʿmā olsa bir mü'min ki olsa gözleri maʿḳūd

2685: bu ḥadīṯe ḳulaḳ vér sen: bu ḥadīṣi ḳulaḳ vér sen **M$_1$;** ḳulaḳ vériñ bu ḥadīṯe **M$_3$** // biriniñ: birinüñ **M$_2$, M$_3$, A** / olsa idi: olsaydı **M$_1$**
2686: biriniñ: birinüñ **M$_3$** / bir: **-M$_3$** / aḫrete: āḫirete **M$_3$** // ṣabr: ṣabır **M$_1$, M$_2$**
2688: étse: éylese **M$_3$** / bunlara: aña **M$_3$** // aña: anlara aña **M$_1$** / menvūr: menvur **M$_1$, A;** menṣūr **M$_3$**
2689: ẓulmetinden: ẓulmetinde **M$_1$** / bil: hem **M$_3$** / öñünde: öñinde **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / éde: édüp **M$_1$;** éder **A** // ṣırāṭ ki: ṣırāṭ **M$_1$;** ṣırāṭı ki **M$_2$;** ṣırāṭdan **M$_3$**
2690: ki: eger **M$_3$** / veledi: evlādı **M$_2$** / naḳl étse: naḳil étse **M$_1$, M$_2$**; gétse **M$_3$** / mine'd-dünyā: daḫı dünyādan **M$_3$** / ile'l-uḫrā: ile'l-aḫire **M$_1$, A;** aḫrete **M$_3$** // cehenneminiñ: cehennemüñ **M$_3$**
2691: ḥadīṣiñ: ḥadīṣüñ **M$_3$** // bir: ol **M$_1$** / maʿḳūd: maġfūr **M$_1$, A;** mefḳūd **M$_2$**

2692 Ol ola ibtidā Ḥaḳ'ıñ dizārına[800] naẓar éden[801]
Ki cennetde ulu niʿmet budur biliñ ola meşkūr

2693 Rivāyet şöyle gelmişdür Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde
Meger Baġdād'da bir recül var idi pek ġanī maʿmūr[802]

2694 Żiyāfet éder idi her senede cümle-i ḥuccāc
Ki üç gün teşrīf éderdi ki ol dem anları maṭʿūm[803]

2695 Bunıñ bir oġlı var idi yüzi ay gibi şavḳırdı
Görenler ḥayran[804] olurdı éderlerdi anı maʿşūḳ

$M_2$93a **2696** Vaṣiyyet étdi ḥuccāca ki siz Kaʿbe'ye vardıḳda
Duʿā édiñ Ḫudā'ya siz ki alsun oġlu mı Maʿbūd

$M_1$106a, A92b **2697** Bular pes vardı Kaʿbe'ye ki ḥac étdi rücūʿ étdi
Vaṣiyyeti unutdılar duʿāyı étdiler metrūk

2693: rivāyet: rivāyetde M_1 / Ḥayātü'l-Ḳulūb: Ḥayāti'l-Ḳulūb M_1, M_2, A
2694: żiyāfet: daḫı żiyāfet M_3 / éder idi: éderdi M_3, A / her: ol her M_2 / senede: sene M_2, M_3 / ḥuccāc: ḥuccāca M_1; ḥuccācı M_3 // teşrīf éderdi: yédirdi teşrīf éderdi M_1; hem yédirirdi M_3 / ki ol dem: -M_1; içirüp M_3; ki A / anları: anlara A / maṭʿūm: maʿṭūm M_1, M_3; maḳṭūʿ M_2; maḳtūm A
2695: bunuñ: bunıñ M_1, M_2 / şavḳırdı: şavḳardı A
2696: // alsun oġlu mı: alsun oġlı mı M_2; oġlu mı ala M_3
2697: bular pes: bulardı M_3 / ḥac étdi: ḥacce étdi M_2; ḥuccāc andan A // unutdılar: unudılar M_2

[800] "dīẕār" kelimesi vezin gereği "diẕār" şeklinde okunmuştur.
[801] Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Ki ol Ḥaḳ'uñ dīẕārını naẓar éder daḫı ol kes
[802] Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Bir recül vardı Baġdād'da daḫı pek ġanī hem maʿmūr
[803] "maṭʿūm" kelimesi nüshalarda "maʿṭūm" şeklinde yazılmıştır.
[804] "ḥayrān" kelimesi vezin gereği "ḥayran" şeklinde okunmuştur.

2698 Ki bir vādīye geldiler teẕekkür étdiler anda
İçinden bir kişi dédi ki sā'irlerine maʿlūm
2699 Ki Kaʿbe'de ḳabūl éden ki bunda da éder īcāb
Ki bunda édelüm duʿā Ḫudā'ya éde pes maḳbūl
2700 Bularıñ pes duʿāsını ḳabūl étdi Teʿālallāh
Ki ol sāʿat veled öldi ki oldı ṭopraġa medfūn
2701 Ki ḥuccāc geldi Baġdād'a ki bildiler veled gétmiş
Ki vardılar babasına ki taʿziye içün mezbūr
$M_3$92a 2702 Néçün böyle duʿā ḳıldıñ velediñe sen éy kişi
Ciger-gūşeñi dünyādan ki isteñ öldigin maġbūn
2703 Dédi bunlara ol ḥācı ki éşidiñ bu sözi kim
O sözden ḥışṣe alup siz muṣībete oluñ meṣbūr
2704 Anuñ-çün isterem mevtin ciger-gūşemiñ éy ḥuccāc
Meger bir gün uyurdum ben ki gördüm bir düş ol maʿcūb

2698: vādīye: dereye **M_2, A** // ki: **-M_3** / maʿlūm: nā-maʿlūm **M_3**
2699: éden: éder **M_1** / ki: daḫı **M_3** / bunda da: bunda **M_3, A** / éder īcāb: ḳabūl éder **M_2;** éde īcāb **A** // Ḫudā'ya: Ḫudā'da **A** / pes: anı **M_3**
2700: bularıñ: bular **M_3** / pes duʿāsını: duʿāsını pes **M_1;** daḫı duʿā **M_3** / ḳabūl: étdi ḳabūl **M_3** // medfūn: medḫūl **M_2**
2701: // taʿziye içün: taʿziye étmege **M_1;** taʿziyeye ol **M_2, A** / mezbūr: maʿzūr **M_1**
2702: velediñe: velediñi **M_1** // ciger-gūşeñi: ciger-gūşesi **M_3** / dünyādan: dünyāda **A** / ki: daḫı **M_3** / isteñ öldigin: gétdügin istediñ **M_3;** isteñ öldügini **A** / maġbūn: maġnūn **M_1; A;** maṣbūr **M_3**
2703: dédi: dédiler **M_1** / éşidiñ: benden éşidiñ **M_3** / bu sözi kim: size bir söz **M_1;** bir söz **M_3** // ḥışṣe: ḥisse **M_1, A** / alup: aluñ **M_3** / maṣbūr: maʿbūr **M_1**
2704: anuñ-çün: anıñ-çün **M_3** // uyurdum: uyurdım **M_3** / ben ki: ki **M_2;** ben **M_3** / gördüm bir: bir düş **M_3** / düş ol: düşi **M_2;** gördüm daḫı **M_3** / maʿcūb: maʿcūñ **M_1;** mezbūr **M_3**

2705 Ki gördüm yevm-i ḥaşr olmuş ki bir recüli gördüm ben
Ki cennet ṣularından ol ṣular édiyorur menşūr

2706 Ki nevbet baña gelince ki benden ḳaçdı vérmedi
Dédim baña néçün vérmeñ dédi yoḳdur seniñ maḥfūẓ

2707 Néden maḥrūmum éy kişi bu ṣudan ben déyi vér sen
Dédi bu ṣu şular içün veledi öldi bil medfūn

2708 Ki küççük oġluñ ölmedi naṣībiñ yoḳ bu ṣudan bil
Bu sözi andan éşitdim anuñ-çün isterem mezbūr

[805]Beyān-ı ṣāliḥa ḫatun ve ḥıfẓu'l-ażā[806]

$M_1$106b **2709** Elā éy ṣāliḥa ḫatun ki ét sen benden istimāʿ
Sizi mesrūr édem bugün olursañ dünyada[807] ḳannāʿ

2705: gördüm: gördim **M₃** / ḥaşr: ḥaşir **M₁, M₃** / recüli: recül **A** // édiyorur: édeyorur **M₂** / menşūr: menşūm **M₂**
2706: ki: -**M₁, -M₃, -A** / nevbet: nöbed **A** / gelince: gelincegez **M₁, M₃, A** // dédi: naṣīb **M₃** / seniñ: saña **M₃** / maḥfūẓ: maḫẓūẓ **M₁**
2707: maḥrūmum: maḥrūm ben **M₂;** maḥrūmem **M₃, A** / déyi vér: déyü vér **M₂;** vér **A** / ṣu şular: ṣular **M₂;** ṣudan **M₃** / içün: içenler **M₃** / veledi: veled **A** / öldi bil: öldi-y-idi **M₃;** öldi idi **A** / medfūn: meẕmūm **M₃**
2708: yoḳ bu ṣudan bil: yoḳ-durur ṣudan **M₂;** yoḳ daḫı ṣudan **M₃** // éşitdim: éşidüm **M₁;** éşitdüm **M₂, A**
2709: istimāʿ: istimāʿ ḫatun ṣāliḥa **M₁** // olursañ: olursu **M₂;** olursıñ **M₃**

[805] Bu başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. **M₁, M₂** ve **A** nüshasında başlık bulunmamaktadır. **M₁** nüshasında ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Bu beyitin ikinci mısrası siyah mürekkep ile ve bir sonraki sayfada yazılmıştır.
[806] Azalarını koruyan dini bütün hanımlar ile ilgili açıklama.
[807] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

$M_2$93b, A93a **2710** Ki ṣāliḥa olan ʿavretleri medḥ éder ol Meddāḥ
Dédi fā'ṣ-ṣāliḥāt Allāh daḫı dér ḳānitāt cemmāʿ
2711 Ki yaʿnī muḥṣenāt ola ki dīnde hem ʿibādetde
Daḫı muṭīʿ ola Ḥaḳḳ'a daḫı ezvācına iṭāʿ
2712 Daḫı ḥıfẓ éyleye fercin zinādan daḫı ḥarāmdan
ʿİbādetde ola dā'im meşaḳḳatde ola ḳannāʿ
2713 Vérem cennetde anlara yüce mertebeler aña
Ki érkeklerden ilerü maḳāmlarda ḳılam mirfāʿ
2714 Ebū Hüreyre naḳl étdi cihān faḫrı Muḥammed'den
Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér éyle istimāʿ
2715 Nisānıñ pek ḫayırlısı yüzüne baḳdıġıñ zamān
Güle yüzine ehliniñ güleç yüzlü ola ḳannāʿ
$M_3$92b **2716** Daḫı emr éyleseñ bir şey' iṭāʿat éyleye aña
Éri bir yére gétdikde malını[808] ḥıfẓ éde ḳannāʿ

2710: Meddāḥ: Mettāḥ **A** // fā'ṣ-ṣāliḥāt Allāh: fā'ṣ-ṣāliḥāti Allāh **M_1;** fā'ṣ-ṣāliḥātüllāh **M_2, A** / dér: **-M_2;** dār **M_3** / ḳānitāt: ḳānitāt-ı **M_2;** ḳānitātü **A**
2711: muḥṣenāt: muḥṣināt **M_1;** muḥaṣṣanāt **M_3** / ki: **-M_1, -M_3** / dīnde: dīniñde **M_3** // iṭā: īṭāʿ **M_3**
2712: ḥıfẓ: ḥafıẓ **M_2;** ḥıfẓı **M_3** / meşaḳḳatde: meşaḳḳate **M_1, A**
2713: // ki: **-M_1** / érkeklerden: érkekden **M_3** / ilerü: ilerü hem **M_3** / mirfāʿ: mürfāʿ **M_3;** mirnisāʿ **A**
2714: naḳl étdi: naḳil étdi **M_1, M_2;** buyur **A** / Muḥammed'den: Muḥammed'en **M_2, A**
2715: ḫayırlısı: ḫayırlusı **M_3** / yüzüne: yüzine **M_1, M_3, A** // ehliniñ: ehlinüñ **M_1, M_2, M_3** / yüzlü: yüzli **M_1, M_2**
2716: emr: emir **M_1** / şey': şey'i **M_1** / éyleye: éylese **M_1** // malını: malın **A** / ḥıfẓ: ḥıfẓı **M_2; M_3** / éde: éder **M_3**

[808] "māl" kelimesi vezin gereği "mal" şeklinde okunmuştur.

2717 Daḫı nefsini de ḥıfẓ éde éri de ġā'ib olduḳda
Ḫayırlısı bulardur dér ki ol ḫayırları cemmāʿ
2718 Ki bundan ṣoñra érlere ḫiṭāb étdi ki yā érler
Musallaṭ éyledi Allāh ki sizleri ʿale'l-icmāʿ
2719 Bularıñ cümle umūrın size emr éyledi Allāh
Daḫı te'dīb ile emr éyledi érlere ol Mennāʿ

[809]Ṣāliḥa ḫatunuñ ʿıyāline ḫiẓmeti[810]

2720 Gel imdi ḫiẓmet édiñ ehliñize sizler éy nisā
Eger isterseñiz cennet öpüñ ér ayaġın nisā
2721 Ki zīrā mefḫar-ı ʿālem buyurmışdur ḥadīṣinde
Ki bir mer'e-i ṣāliḥa biñ érden éyüdür illā

2717: nefsini de: fercinde **M₃** / ḥıfẓ: ḥıfẓı **M₂, M₃** // ḫayırlısı: ḫayırlusı **M₃, A** / bulardur dér: bular-durur **M₂;** daḫı bular **M₃;** bulardur **A** / ḫayırları: ḫayırlusı **M₃, A**
2718: étdi: éde **M₃** // sizleri: sizleri étdi **A**
2719: cümle: cemīʿ **M₃** / emr: emir **M₁** // emr: emri **M₃** / éyledi érlere: érlere éyledi **M₃** / ol: ola **M₃**
2720: ḫiẓmet: ḫiẓ **A** / édiñ: édiñ siz **M₁;** étdigiñ **A** / ḫiẓmet édiñ ehliñize sizler éy nisā: sende hem ḫiẓmet étdiñüz ehliñe **M₃** // isterseñiz: isterseñüz **M₂, M₃** / öpüñ: öpiñ **M₂** / ayaġın: ayaġını **M₃** / nisā: ḳannāʿ **M₃**
2721: mefḫar-ı ʿālem: faḫr-ı mevcūd **M₁;** muʿciz-i mevcūd **M₃** // ki bir: daḫı hem **M₃** / mer'e-i ṣāliḥa: imre'e-i ṣāliḥa ʿavret **A** / biñ: pek **M₃;** ki biñ **A** / illā: ḳannāʿ **M₃**

[809] Başlık **M₃** nüshasından alınmıştır ve der-kenara yazılmıştır. **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[810] Faziletli kadının ailesine hizmeti.

M$_1$107a	2722	Ki ḳanḳı mer’edür ére ki ḫiẕmet éde yédi gün
		Ḫudā yapa cehennemiñ yédi ḳapusını illā
A93b	2723	Ol ʿavret görmeye āteş géde dosdoġrı cennete
		Sekiz ḳapuların aça cinānıñ Ḥaḳ ʿale’n-nisā[811]
M$_2$94a	2724	Ki her ḳanḳı ḳapudan girmek isterse ki ol ʿavret
		Né ḥisāb göre né ʿaẕāb gire cennete ol nisā
	2725	Ki ümmü’l-mü’minīnden pes rivāyet şöyle gelmişdür
		Ki bir mer’e ḥayıż görse ki aybaşından ol nisā
	2726	Ki keffāret ola ḥayıż géçen cümle günāhına
		Né zaḥmet göresin andan yuyar günāhıñı nisā
	2727	Dése el-ḥamdülillāh ol ki ḥayıż gördügi zamān
		Daḫı estaġfirullāh dése aḫşama dek ol nisā

2722: mer’edür: mer’e **M$_3$** / ére: érine **M$_3$, A** / ki ḫiẕmet: yédi gün **M$_3$;** ḫiẕmet **A** / éde: -**A** / yédi gün: hem ḫidmet **M$_3$;** étdi günden **A** // Ḫudā yapa: Ḫudā’ya **M$_2$** / cehennemiñ: cehennemüñ **M$_1$, M$_3$, A** / illā: cemmā‘ **M$_3$**
2723: ol: ki **M$_2$** / dosdoġrı: ṭosṭoġru **M$_1$, A;** ṭoġrı **M$_3$** // ḳapuların: ḳapuları **M$_2$;** ḳapusı **M$_3$** / aça cinānıñ: cennetiñ cinānıñda **M$_3$** / Ḥaḳ: -**M$_3$;** bu kez **M$_2$;** éy **A** / ʿale’n-nisā: ol nisā **M$_2$**
2724: **-A** / ki her: her **M$_2$** / ḳapudan: ḳapusından **M$_3$** / girmek isterse ki ol ʿavret: ol ʿavret görmek isterse **M$_3$** // né: ve **M$_1$**
2725: -**A** / ki: **-M$_3$** / ümmü’l-mü’minīnden: ümmi’l-mü’minden **M$_1$;** ümmi’l-mü’minūndan **M$_3$,** / pes: **-M$_3$** // ḥayıż: ḥayẓı **M$_1$;** ḥayż **M$_3$** / ki: daḫı **M$_3$** / başında: başından **M$_1$** / ol: **-M$_3$**
2726: ḥayıż: ḥayẓı **M$_1$;** ḥayż **M$_2$** / géçen: géçer **A** / cümle: günāhına **M$_3$** / günāhına: daḫı **M$_3$;** günāhından **A** // göresin: göresinde **M$_1$;** göre seniñ **M$_2$;** göre hem **M$_3$** / yuyar: yuya **M$_3$**
2727: ol ki: ol **M$_3$** / ḥayıż: ḥayẓı **M$_1$;** ḥayż **M$_2$;** ḥayżını **A** / gördügi: gördigi **M$_3$, A** // daḫı: dése **M$_3$** / dése: ol daḫı **M$_3$** / aḫşama dek: aḫşamdan **M$_3$** / ol: ki ol **M$_1$**

[811] **A** nüshasında ikinci mısra birinci mısra olarak yazılmış. İkinci mısraya ise **2724.** beyitin ilk mısrası yazılmıştır.

2728 Anıñ eline bir berāt vére ol ẕü'l-celāl Allāh
Ki muʿtaḳsıñ cehennemden ʿaẕāb görmeyesin nisā

2729 Ṣırāṭ üstünde hem daḫı géçer berḳ-i ḫāṭıf gibi
ʿAẕābı refʿ éde andan meşaḳḳat görmeye nisā

2730 Ki her gününe vére Ḥaḳ ki ḳırḳ şehīd ṣevābını
Daḫı ḳırḳ şehidiñ[812] derecesini aña éde Mevlā

$M_3$93a 2731 Rivāyetde gelüpdür kim ʿÖmer ibni Şuʿayb né dér
Resūlullāh buyurmuşdur ḳulaḳ vér bu söze nisā

2732 Ki yüklü olsa bir ʿavret érinden ictimāʿ-ile
Ki her gününe Ḥaḳ yazar anuñ defterine Mevlā

2733 Yüz elli şehidiñ[813] ṣevābı yazar anuñ içün Ḥaḳ
Ki devlet ḳondı başıña ki şükrin éde gör nisā

2728: anıñ: **-M_3** / bir berāt vére: vére bir berāt daḫı **M_3** / ẕü'l-celāl: ẕü'l-celālu **M_2** // muʿtaḳsıñ: muʿtāḳsıñ **M_3;** muġnıḳsıñ **A** / cehennemden: cehennemiñ **M_2** / ʿaẕāb: ʿaẕābından: **M_2, A** / görmeyesiñ: görmeye **M_1;** sen éy **M_2**
2729: üstünde: üstinde **M_1** / hem daḫı géçer: géde ol keʾenne **M_1, A;** géde keʾenne **M_2** / ḫāṭıf gibi: ḫāṭıfdur **M_1** // refʿ: refʿi **M_1**
2730: gününe: günine **M_1, M_3** / vére Ḥaḳ: Ḥaḳ vére **M_3** / ki: daḫı **M_3** / ṣevābını: ṣevābına **M_1;** ṣevābı **M_3** // şehīdiñ: şehīd **M_3** / derecesini: derecesi ḳadar **M_1;** derecesi **M_3** / aña: refʿi **M_1, M_3;** refʿ **M_2** / Mevlā: daḫı Mevlā **M_3**
2731: kim: kim ki **M_3** / ʿÖmer ibni Ṣuʿayb: ʿÖmer ibni Ṣuʿayb'ı **M_1;** ʿÖmer ibni Ṣuʿayb'a **A** / né der: dér **M_1, A;** dérler **M_2** // buyurmuşdur: buyurmışdur **M_1, M_2, M_3** / vér: bu **A**
2732: yüklü: yükli **M_1, M_2, A** // gününe: günine **M_1, M_2, M_3** / anuñ: anıñ **M_1, M_2**
2733: ṣevābı: ʿamelini: ʿilmini **M_2, A** / anuñ içün: anıñ-çün **M_3,** hem anıñ içün **M_2;** hem anuñ-çün **A** / Ḥaḳ: **-M_2, -A;** Allāh **M_1** // şükrin: şükr **M_3**

[812] "şehīd" kelimesi vezin gereği "şehid" şeklinde okunmuştur.
[813] "şehīd" kelimesi vezin gereği "şehid" şeklinde okunmuştur.

2734 Ḥasan Baṣrī né buyurdı bular şol mer’elerdür kim
Muṭīʿ ola ki zevcine daḫı Mevlā’sına illā

$M_1$107b 2735 Ḫaberde vārid oldı kim Resūlullāh zamānında
Bir ādem sefere gétmek murād éyledi tercīlān

2736 Bu kez ḫatunına dédi ki lā-taḫrīce min-beyti
Ki ben gine gelinceye dek evimden olma taḫrīcān

2737 Ki ʿavretiñ babası ḫastalandı istimāʿ éyle
Ki gönderdi Muḥammed’e bir ādem éde tes’īlān

2738 Resūlullāh cevāb vérdi iṭāʿat étsün érine
Evinden çıḳmasun ḫatun eger isterse tevfīḳān

$M_2$94b 2739 Ki varmadı babasına ki ḥattā öldi babası
Ki ḥasret ḳaldı aḫrete ki étdi zevci tercīḥān

2734: bular: bu M_3 / şol mer’elerdür kim: mer’eler şehīdlerdür M_3 // muṭīʿ: muṭīʿa M_2 / ola: oldı M_3 / ki zevcine: zevcine M_1, M_2 / illā: kellā M_3
2735: // sefere: sefer M_1
2736: lā-taḫrīce: lā-taḫrici M_1, M_2; lā-tüḥrivni M_3 // gine: -M_3 / taḫrīcān: maḫrīcen **A**
2737: ḫastalandı istimāʿ éyle: hem daḫı ḫasta oldı istimāʿ M_3; ḫastalandı idi istimāġıl **A** // tes’īlān: tes’īlā **A**
2738: érine: ehline M_3 // tevfīḳān: tefrīḳā M_1, **A**; taʿzīḳān M_2
2739: babasına: sen babasına M_3 / ḥattā: öldi M_3 / öldi: daḫı M_3 // aḫrete ki: babası aḫrete M_3 / tercīḥān: tercīḥā **A**

A94a 2740 Resūlullāh'a vaḥy étdi Ḫudā ol ẕü'l-celāl Allāh
Ki taḥḳīḳ yā ḥabībim dér ben étdim anı tafṣīlān
2741 Gelüpdür bir rivāyet kim ki rāvī İbni ʿAbbās'dur
Dédi dédi Resūlullāh édiñ bu söze te'ḫīẕān
2742 Evinden çıḳsa bir ʿavret ériniñ iẕni yoġ iken
Ki yér gök cümle eşyālar édeler aña telʿīnān
2743 Ki evine gelince ol ki laʿnet éde her maḫlūḳ
Melā'ikler cemīʿ eşyā édeler aña telʿīnān
2744 Gine geldi rivāyet kim ki rāvī İbni ʿAbbās'dan
Dédi dédi Resūlullāh édiñ bu söze te'ḫīẕān
2745 Ki rāżī olsa ʿavretiñ ḫurūcına ki bir recül
O deyyūṣdur dédi Aḥmed budur pek fiʿl-i teẕnībān
$M_3$93b 2746 Ki deyyūṣ cennete girmez dédi ol mefḫar-ı mevcūd
Bu ḫūydan gel tecennüb ét éder od seni taḥrīḳān

2740: Resūlullāh'a: Resūlullāh **M_1, M_2** / vaḥy: -**M_2;** daḥı **M_1;** daḥı hem vaḥy **M_3** / Ḫudā: -**M_3** / ol: -**M_1,** -**M_3** // étdim: étdüm **M_2** / anı: -**M_1** / tafṣīlān: taġfīrān **M_2;** tefḳīrān **M_3;** tercīhā **A**
2741: bir: -**M_1** / rivāyet: rivāyetde **M_1, M_3** / kim ki: ki **M_3;** kim **A** / rāvī: gérü **A** / ʿAbbās'dur: ʿAbbās kim **A** // dédi dédi: dédi **M_2;** dédi dérdi **M_3** / söze: sözi **M_1, M_3** / te'ḫīẕān: te'ḫīdān **M_1;** te'cīdān **M_3;** te'ḫīẕā **A**
2742: ériniñ: érinüñ **M_2** // édeler: éderler **A**
2743: ki: gine **M_3, A** / gelince: gelince dek **M_3** / ol ki: ki **M_1, M_3, A** // cemīʿ: cemiʿ **M_3** / telʿīnān: teġʿīnān **M_1**
2744: -**M_2,** -**A** / kim ki: kim daḥı **M_3** / İbni ʿAbbās'dan: İbni ʿAbbās **M_3** // dédi: dérdi **M_3** / söze: sözimi **M_1** /
2745: ʿavretiñ: bir recül **M_2** / bir recül: ʿavretiñ **M_2** // o: oda **M_3** / deyyūṣdur: deyyūsdur **M_2;** yaḳsun **M_3** / pek: -**M_3** / fiʿl-i: faʿl-i **M_2, A;** fiʿli ki **M_3**
2746: deyyūṣ: deyyūs **M_2** / mefḫar-ı: muʿciz-i **M_3** // ét: ét ki **M_3** / od: -**M_3** / taḥrīḳān: taḥrīḳā **A**

2747 Müzeyyen olsa bir ʿavret ḳoḫ̱ularla libāslarla
Buña rāżī ola éri Ḥaḳ éde anı taḥrīḳān

M$_1$108a 2748 Ér içün yapa bir ev Ḥaḳ cehennemiñ içinde bil
Aña gire ki ol ér kim bula ol dürlü taʿẕ̱ībān

2749 Ṣoḳaġa çıḳsa bir ʿavret bu zīnet ile ol melʿūn
Ayaġı eli başına yapalar otda bir beytān

2750 Bu miṣillū ére deyyūṣ démek ṣaḥīḥ olur fikr ét
Ki deyyūṣ şuña dérler ki ki ehlīn göre teẕ̱nībān

2751 Anı menʿ éylemeye ol ki ġayrı cimaʿ[814] éderken
Bu miṣillū recül girmez cināna éyle taṣdīḳān

2752 Rivāyetde gelüpdür kim ki Selmān-ı Farisī'den[815]
Dédi dédi Resūlullāh ḳulaḳ ét buña tesmīʿān

2747: ḳoḫ̱ularla: ḳoḳular ve **M$_1$;** ḳoḳularla **M$_2$;** ḳoḳulu **A** / libāslarla: libāslar **M$_1$** // éde anı: anı éde **M$_3$**
2748: ér içün: éri-çün **M$_3$** / ev Ḥaḳ: ocaḳ **M$_2$;** evcıḳ **A** / cehennemiñ: cehennemüñ **M$_3$** // ki: daḫ̱ı **M$_3$** / ol ér: olar **A** / kim bula: bula **M$_3$;** kim olalar **A** / ol: **-A** / taʿẕ̱ībān: taʿzībā **A**
2749: ṣoḳaġa: zoḳaḳa **M$_3$** / çıḳsa: **-A** / zīnet: zīneti **A** / ol melʿūn: hem gétse **M$_3$** // ayaġı: ki ayaġı **M$_1$, A** / eli: **-M$_3$** / yapalar: yapılur **M$_2$;** yaparlar **A** / otda: aña otdan **M$_3$** / bir: **-A** / beytān: beytiyyāt **M$_3$;** terbīyyā **A**
2750: miṣillū: miṣillī **M$_1$, M$_2$, A** / deyyūṣ: deyyūs **M$_2$, M$_3$, A** / démek: démek daḫ̱ı **M$_3$** / fikr: -**M$_3$;** fikir **M$_2$** // deyyūṣ: deyyūs **M$_2$, M$_3$, A** / şuña dérler: şuña dérler şuña dérler **M$_1$** / ehlīn: dāḫ̱ıl **A** / teẕ̱nībān: tertībā **A**
2751: éylemeye: étmese **M$_3$;** éylemesen **A** / ġayrı: ġayr-ile **M$_3$** // miṣillū: miṣillī **M$_1$, M$_2$, A** / taṣdīḳān: taṣdīḳā **A**
2752: Selmān-ı Farisī'den: Selmān Fārisī'den **M$_2$;** Selmān-ı Fāris'den **M$_3$, A** // dédi dédi: dédi **M$_2$;** dédi dérdi **M$_3$** / kim ki: ki daḫ̱ı **M$_3$** / buña: aña **A** / tesmīʿān: tesmīʿā **M$_3$, A**

[814] "cimāʿ" kelimesi vezin gereği "cimaʿ" şeklinde okunmuştur.
[815] "Selmān-ı Fārisī" vezin gereği "Selmān-ı Farisī" şeklinde okunmuştur.

2753 Ki şāhu'n-nisa[816] Fāṭıma Resūlullāh'a geldi ol
Resūlullāh'ı göricek dumūʿ étdi ki tenzīlān[817]

2754 Dédi yā Fāṭıma néçün ki sen aġlarsıñ éy ḳızım
Anuñ-çün aġlarım baba ki benden çıḳdı teẕnībān

M295a 2755 Géçen gün yā Resūlullāh otururduḳ ʿAlī ile
Mükāleme éderdik biz yoḳ-idi bizde taġżībān

A94b 2756 Ki bir söz çıḳdı aġzımdan o sözden rücuʿ[818] étdim ben
Anuñ-çün aġlarım baba ögüt vér baña taḥmīlān

2757 O sözden peşman[819] oldum ben dédim yā ʿAli[820] incinme
Ki lüṭuf éyle kerem éyle bu sözden olma taḥmīlān

2753: şāhu'n-nisa: şāhı'n-nisā-i **M1;** şāhu'n-nisā-i **M3;** şāhını ṣafānıma **A** / Fāṭıma: **-A** / Resūlullāh'a: Resūlullāh **M1, M2, A** / geldi: gördi **M1;** girdi **M3** // dumūʿ: rücūʿ **M1;** dumū **A** / ki: **-M1** / tenzīlān: tefḍīlān **M3;** tezlīlā **A**
2754: **-M3** / dédi yā Fāṭıma: şāhı'n-nisā Fāṭıma **M1** // anuñ-çün: anı-çün **M1;** anıñ-çün **A** / aġlarım: aġlaram **M1, A** / teẕnībān: teẕnibā **A**
2755: otururduḳ ʿAlī ile: ʿAlī ile oturırdıḳ **M3** // mükāleme: mükālāma **M1, A** / yoḳ-idi: yoġ-idi **M1, M2, A** / taġżībān: taʿżīnān **M3;** tefṣīrat **A**
2756: o sözden rücuʿ étdim ben: o sözden **M1;** ʿAlī incindi ol sözden **M3** / ben: **-A** // anuñ-çün: anı-çün **M1;** anıñ-çün **M2, M3** / aġlarım: aġlaram **M1, M3, A** / baba: babam **M3,** / taḥmīlān: tecmīlān **M1**
2757: ben dédim: dédim ben **M3;** ben dédim ki **A** / yā: **-M3** // lüṭuf éyle: lüṭfı hem **M3;** lüṭfı éyle **A** / sözden: söze **M2** / olma: éyle **M1**

[816] "şāhu'n-nisā" kelimesi vezin gereği "şāhu'n-nisa" şeklinde okunmuştur.
[817] Bu beyit **M1** nüshasında dört beyit sonra yazılmıştır.
[818] "rücūʿ" kelimesi vezin gereği "rücuʿ" şeklinde okunmuştur.
[819] "peşmān" kelimesi vezin gereği "peşman" şeklinde okunmuştur.
[820] "ʿAlī" kelimesi vezin gereği "ʿAli" şeklinde okunmuştur.

2758 ʿAceb rāżī olur mı ki déyü ḥavlin ṭavāf étdim
Ki yétmiş iki kez döndüm ʿAlī'niñ her yanın devrān

2759 Güç-ile rāżı[821] ḳıldım ben anuñ ḫāṭırı ḫoş oldı
Ki ḍıḥk éyledi yüzüme ki étdi baña taḥlīlān

2760 Ki ḫavf étdim Ḫudā'dan ben ʿaceb ġażab éder mi ol
Anuñ-çün aġlaram baba Ḫudā baña éder ġażbān

$M_1$108b **2761** Resūlullāh aña dédi éşit benden eyā ḳızım
Beni Ḥaḳ nebi[822] gönderdi éderem aña taḳsīmān

$M_3$94a **2762** Ki taḥḳīḳ sen eger ölseñ ki ʿAlī rāżı[823] olmadan
Ki ḳılmazdım namāzıñı ḳızım démez idim kellā

2763 Gine dédi aña Aḥmed ki sen bilme misin ḳızım
Ériñ rıżālıġı Ḥaḳ'ıñ rıżāsıdur muḥaḳḳaḳān

2758: étdim: étdüm **M_2, A** // iki kez: kez **M_3** / döndüm: ṭavāf étdüm **M_3** / ʿAlī'niñ: ʿAlī'nüñ **M_2, M_3, A** / devrān: devrā **M_1**
2759: anuñ: anıñ **M_2, M_3** / ḳıldım: ḳıldum **A** / ḫāṭırı ḫoş oldı: ḫāṭırın yapdım **M_3** // ḍıḥk: ḍıḥkı **M_1, M_2** / yüzüme: yüzime **M_2, M_3, A** / étdi: gétdi **M_3** / taḥlīlān: teclīlān **M_2;** taḥlīlā **A**
2760: ḫavf: ḫavfı **M_1** / étdim: étdüm **M_2, A** // anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, M_3** / baba: babam **M_3** / ġażbān: ġażbā **A**
2761: // taḳsīmān: taḳsīmā **A**
2762: // ḳılmazdım: ḳılmazdum **M_2;** ḳılmazam **M_3, A** / démez idim: démez idüm **M_2** / kellā: kellām **A**
2763: bilme misin: bilmezsin **M_3** / ḳızım: éy ḳızım **M_3** // rıżālıġı: rıżālısı hem **M_3** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M_3** / rıżāsıdur: rıżāsıdur ki **M_3** / muḥaḳḳaḳān: muḥaḳḳīḳān **M_1;** taḥḳīḳān **M_3;** muḥaḳḳīḳā **A**

[821] "rāżī" kelimesi vezin gereği "rāżı" şeklinde okunmuştur.
[822] "nebī" kelimesi vezin gereği "nebi" şeklinde okunmuştur.
[823] "rāżī" kelimesi vezin gereği "rāżı" şeklinde okunmuştur.

2764 Ġażabu’z-zevc ġażabullāh-durur bu sözi fehm éyle
Ki yaʿnī Ḥaḳ ġażablanur ki zevc olur ise ġażbān
2765 Ki taḥḳīḳ bil eyā ḳızım ʿibādet étse bir ʿavret
Ki Meryem’iñ ʿibādeti gibi cehd étse tekṣīrān
2766 Ki zevci rāżı[824] olmasa ki ol ʿavretden éy ḳızım
Anuñ ʿibādetin Allāh ki étmez aṣlā taḳbīlān
2767 Agāh[825] ol sen eyā ḳızım éyü ʿamel nisālarıñ
Ki zevcine iṭāʿatdür éde éylik daḫı ġazlān
2768 Daḫı bil sen eyā ḳızım ġazil ʿindinde bir sāʿat
Oturup iplik egirmek ḫayırlıdur aña illā
2769 Ḫayırlıdur ki bir yıllıḳ ʿibādetden anıñ içün
Daḫı süyümine şehīd ṣevābı yazılur ḥayrān
M295b 2770 Daḫı bil sen eyā ḳızım ḳaçan bir merʾe ipligi
Egirse anı bez étse ki zevcine éde ṣevbān

2764: ġażabu’z-zevc: ġażabu’r-rūḥ **M3** / ġażabullāh-durur: ġażabullāh odur **M3** / sözi: söze **A** / fehm: fehim **M1, M3** / éyle: éṭ **M3** // zevc: rūḥ **M3** / ġażbān: ġażbā **A**
2765: // ʿibādeti: ʿibādātı **M1** / ki: gibi **M2** / cehd: cehdi **M1;** cühd **M2**
2766: ki: **-A** / ol ʿavretden: ʿavretinden **M2** / ʿibādetin: Allāh **M2, A;** ʿibādeti **M3** / Allāh: ʿibādātın **M2, A;** maḳbūl **M3** / anuñ: anıñ **M1, M2**
2767: ol sen: olasıñ **M3** / eyā: yā **M3** / nisālarıñ: nisālaruñ **M3** / ġazlān: ġazā **M3;** ġazlā **A**
2768: eyā: yā **M3** / ġazil: ġazā **M3;** ġazli **A** // ḫayırlıdur: ḫayırludır **M3;** ḫayırludur **A** / aña: daḫı **M3** / illā: aña **M3**
2769: ḫayırlıdur: ḫayırludır **M3** / anıñ içün: anuñ-çün **M1, A;** ki anıñ-çün **M3** // süyümine: sökümine **M3** / ṣevābı: ṣevāb **M1;** ṣevāblar **M2;** sevābları **A** / yazılur: yazalar **M2** / ḥayrān: ḥayrā **M3**
2770: ipligi: ipligi egirse **M2** // egirse: **-M2**

[824] “rāżī” kelimesi vezin gereği “rāżı” şeklinde okunmuştur.
[825] “āgāh” kelimesi vezin gereği “agāh” şeklinde okunmuştur.

A95a 2771 Daḫı gömlek éde uşaḳlarınıñ arḳalarına
Olur cennet aña vācib daḫı Allāh éder iʿṭān
2772 Ki her bir ḳarış eṣvāba ki bir şehir vére Allāh
Né niʿmetdür Ḫudā'dan bil ki lüṭfından éde iʿṭān
2773 Rivāyet İbni Mesʿūd'dan Ḫudā rāżī ola andan
Dédi dédi Resūlullāh édiñ bu sözi tesmīʿān

$M_1$109a 2774 Ki bir merʾe ériniñ ṣevbini ġasl éylese añla
Yazar Allāh anuñ defterine biñ ḥasene ḥasnān
2775 Daḫı maġfiret éyleye Ḫudā biñ günahın[826] anuñ
Daḫı istiġfar[827] édeler né deñlü var ise eşyān
2776 Daḫı biñ derece refʿ éyleye cennetde anuñ-çün
Gel imdi éyleme ériñ ḳamu fiʿline taʿcīzān

2771: uşaḳlarınıñ: anıñ uşaḳlarınıñ **M_1;** uşaḳlarınuñ **M_3, A** / arḳalarına: ṣırtına **M_1** / iʿṭān: iʿṭā **M_1, M_3, A**
2772: bir: bir bir **M_1** / eṣvāba: ṣevba **M_3** / bir: **-M_3** / şehir: şehr **M_2, M_3** // bil: ola **M_2;** ol **M_3** / iʿṭān: iʿṭā **M_1, M_3, A**
2773: // dédi dédi: dédi **M_2;** dédi dérdi **M_3** / sözi: söze **M_2, A** / tesmīʿān: istiḥbād **M_3**
2774: bir: **-M_2** / ériniñ: érinüñ **M_3** / ṣevbini: ṣevbin **M_3, A** / ġasl: ġasil **M_1, M_2, A** / añla: ki añla **A** // anuñ: anıñ **M_1** / biñ ḥasene: biñ **M_2** / ḥasnān: ḥasenān **M_2;** ḥüsnā **A**
2775: günahın: günāhını **A** // eşyān: eşyā **M_1, M_3, A**
2776: refʿ: refiʿ **M_1;** vaʿd **A** / anuñ-çün: anuñ içün **M_2, A;** anıñ-çün **M_3** // fiʿline: faʿline **M_2, A** / taʿcīzān: taʿcīzāt **M_3**

[826] "günāh" kelimesi vezin gereği "günah" şeklinde okunmuştur.
[827] "istiġfār" kelimesi vezin gereği "istiġfar" şeklinde okunmuştur.

2777 **Ṣaḳın zinhār eyā nisā şol ʿavretlerden olma kim**[828]

Ki Miʿrāc gécesi gördi géderken yüzi bedr ü ay[829]

$M_3$94b 2778 Rivāyet geldi ʿAlī'den né buyurdı éşit anı

Resūlullāh'a vardıḳ biz maʿa'l-Fāṭımetü'z-Zehrā

2779 Resūlullāh'ı biz bulduḳ ḳatı pek āh édüp aġlar

Dédim ben yā Resūlullāh néçün aġlañ yüzi hemtā

2780 Buyurdı ol cihān faḫrı anuñ-çün aġlarım ʿAlī

Ki Miʿrāc'a géderken ben ki gördüm bir bölük nisā

2781 ʿAẕāb olur cehennemde ki her birine bir dürlü

Kimin ṣaçından aṣmışlar zebānīler döger hāy hāy

2782 Dimāġda[830] beynisi ḳaynar ḳazan ḳaynar gibi ḳaynar

ʿAẕābını eger görseñ ölür idi eger mevtā

2777: şol: daḫı şol M_3 / ʿavretlerden: ʿavretden M_3 / kim: -M_3 // gördi: gördüm M_3, A / yüzi: ol yüzi M_1, M_2, M_3, A / bedr ü ay: bedri ay M_1; aḳ M_3; berday A

2778: vardıḳ: girdik M_1, M_2, A / biz: -M_1; dér M_2 // Fāṭımetü'z: Fāṭımeti'z M_1, A / Zehrā: -Zührā M_2, M_3

2779: Resūlullāh'ı: Resūlullāh M_2 / ḳatı pek: ḳatı M_2, A / āh édüp: āh éder M_3; aġlar A / aġlar: āhı A // aġlañ: aġlarsın M_3 / dédim: dédüm A / hemtā: hemşā M_3

2780: cihān faḫrı: mefḫar-ı cihān M_3 / anuñ-çün: anıñ-çün M_3 / aġlarım: aġlaram M_1, M_2, M_3 / ʿAlī: biliñ M_3 // bir: ben M_3

2781: olur: oluyorur A / ki her: ki M_1 // ṣaçından: saçından M_3

2782: -M_1, -M_2, -A

[828] M_1 nüshasında bu mısra kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

[829] Bu mısranın vezin düzeltmesi Yazma Bağışlar 2630 numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

[830] "dimāġ" kelimesi "dimāḳ" şeklinde yazılmıştır.

2783 Kimin dilinden aşmışlar dökerler başına ḳaṭrān
Kimin memeden aşmışlar dökerler zaḳḳumı[831] hāy hāy[832]
2784 Kimini gördüm aşmışlar ayaġu baġlı eline
Eli başına baġlıdur ʿaẕābları ḳatı ʿuẕmā
$M_2$96a 2785 Musallaṭ éylemişler cümle ʿaḳreb-ile yılanı
Ki her birisi ṣoḳduḳça çaġırır ḳırḳ sene hāy hāy
A95b 2786 Ki gördüm bir bölük merʾe çeküp çeküp yér étini
Ki altından ateş[833] ṭutmış yanar teni anuñ hāy hāy
2787 Ki gördüm bir bölük merʾe tenin mıḳrāż-ile keser
Ki bir bölük daḫı gördüm başı ḫınzīr başı miṣlā
M_1b109b 2788 Ki biñ dürlü ʿaẕāb-ile ʿaẕāb éderler anlara
Bularıñ ḥāli müşkildür ki ḥıfẓ éde bizi Ḫudā

2783: // kimin: kim M_1; kimi M_2 A / memeden: aşılmış M_1, M_2, A; çiñinden M_3 / aşmışlar: çeñesinden M_1; memesinden M_2, A; aşılmış M_3 / dökerler: döker M_1, M_2
2784: gördüm: gördim M_3 / aşmışlar: aşmışlar cümle M_1; aşılmış M_3 / baġlı: baġlu M_2, M_3, A // baġlıdur: baġludur M_2, M_3, A
2785: cümle: hep M_3 / ʿaḳreb-ile: yılan-ile M_1; yılanları M_3; ılan-ile A / yılanı: ʿaḳrābı M_1, A; ʿaḳrebleri M_3 // birisi: biri M_1 / çaġırır: çıġırır M_3
2786: gördüm bir bölük: bir bölük daḫı gördüm M_3 / merʾe: -M_3 / çeküp çeküp: çeküp M_3 / yér étini: étini yér M_2, A; étini yér bunlar M_3 // ateş ṭutmış: ṭutmış M_2 / anuñ: anıñ M_1, M_2; bura M_3
2787: mıḳrāż-ile: mıḳrāżla M_3 // başı miṣlā: başı miṣlī M_1; gibi meṣlā M_2; gibi hāy M_3
2788: ki biñ: biñ M_2 // ḥıfẓ éde: éde M_2; ḥıfıẓ éde M_3

[831] "zaḳḳūm" kelimesi vezin gereği "zaḳḳum" şeklinde okunmuştur.
[832] Bu mısranın vezin düzeltmesi 06 Mil Yz A 8426 numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[833] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

2789 Ki bir bölük daḫı gördüm ki ṣūretleri köpekdir
Ateşler[834] aġzına géder dübürinden çıḳar laẕẕā
2790 Ki ḍarb éder zebānīler bularıñ başına hāy hāy
Bu minvāl üzere muʿaẕẕeb olur bulara hāy hāy
2791 Ki tekrīm-ile Fāṭıma ayaġı üzre pes ṭurdı
Ḫaber vér baña éy babam bular ḳanḳı nisā fiʿlā
2792 Bularıñ ʿameli nédür né işlerdi bu dünyāda
Bu ʿaẕāba néden lāyıḳ olupdur her biri ḥāṣā
M395a 2793 Ki şerḥ éyledi ol server ki her biriniñ aḥvālin
Ḫaber vérdi bularıñ hep ki aʿmālini bedr ü ay[835]
2794 Ḳulaḳ ṭut sen baña ḳızım déyem bularıñ aḥvālin
Ki ol ṣaçından aṣılan ṣaçın éylemedi iḫfā

2789: köpekdir: köpekdür **M2;** köpek-durur **A** // çıḳar: çıḳa **A** / laẕẕā: lażā **M2;** yalıñ **M3**
2790: // üzere: üzre **M1, M2** / muʿaẕẕeb: ʿaẕāb **M1;** muʿaẕẕāb **A** / olur: oluyorur **M1, A;** oluyor **M2** / bulara: -**M1;** bular **M2** / hāy hāy: hāy **M3**
2791: üzre: üzere **M2** / pes: -**M1, -M3;** ṭururdı **M2** / ṭurdı: pes **M2;** ṭururdı **M3** // babam: baba **M2** / fiʿlā: fiʿli **M1;** faʿlā **M2;** faʿli **A**
2792: işlerdi: işlerlerdi **M3** / bu: **-M3;** ki **M1** // olupdur: olur **M2**
2793: biriniñ: birinüñ **M2, M3, A** // ki: ḳamu **M1, M2, A;** daḫı **M3** / aʿmālini: aḥvāllerin **M3** / bedr ü ay: bedr-ay **M1, A;** berdār **M3**
2794: ṭut sen: dut sen **M1;** vér **M2** / ḳızım: éy ḳızım **M2** // ṣaçından: saçından **M3** / ṣaçın: hem saçın **M3** / iḫfā: aḫfı **M3**

[834] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.
[835] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 7063** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

2795 Ṣaçın gizlemedi ol kim ki cümle ol maḥārimden
Anuñ-çün aṣdılar anı ki buldı étdigin nisā
2796 Dilinden aṣılan bölük éderdi érine ez̲ā
Anuñ-çün aġzına ḳaṭrān dökerler bunlarıñ hāy hāy
2797 Bu es̲nāda Resūlullāh ki naḳl étdi ki bir ḥadīs̲
Anı da naḳl édem size éşidenler éde ībā
2798 Ki bir ʿavret ez̲iyyet éylese dünyāda zevcine
Ḳıyāmetde né işleye o ʿavretler bular vay vay
2799 Uzada dilini anuñ ki yétmiş arşına Allāh[836]
Bu kez baġlaya dilini ki boynuna éde vay vay
M296b 2800 Memesinden aṣılanlar şol ʿavretler-durur bunlar
Ki ġayrıların evlādın ki emzirirdi ol ḥublā

2795: ṣaçın: ki saçın **M3** / gizlemedi: gizlemedim **M1** / ol: o **M1, A** / kim ki: **-M3;** kim **M1** / cümle: cemīʿ **M3** / ol: **-M1, -M3** / maḥārimden: maḥārimden ebedī **M3** // anuñ-çün: anıñ-çün **M2, M3** / étdigin: étdigün **M3** / nisā: nisvāy **M1, A;** nisvā **M2**
2796: dilinden: daḫı dilinden **M3** / aṣılan: aṣılandan **M3;** aṣlanı **A** / bölük: **-M2, -M3;** bilüñ **A** / éderdi érine: érine éderdi **M3** // anuñ-çün: anıñ-çün **M2, M3** / dökerler: daḫı hem **M3** / bunlarıñ: dökerler **M3;** bunları **A**
2797: ki: daḫı **M3** / naḳl: naḳil **M1, M2, M3** / étdi: éyledi **M3** / ki: **-M1, -M2, -M3** // naḳl: naḳil **M1, M2** / édem: édeyim **M2** / size: saña **M2, A** / éde: éder **M3** / ībā: beyān **M3**
2798: éylese: étse **M1** // o: ol **M3** / bula: bular **M1;** ḳıyāmetde bula **M2**
2799: dilini: dilin **M1** / arşına: arşun **M1, M2, A;** arşun hem **M3** // baġlaya: baġlayalar **M3** / dilini: diliñ **M3** / ki: **-M1, -M3** / boynuna: boynına **M1** / vay vay: vā-veylā **M3**
2800: şol: şu **A** / ʿavretler-durur: ʿavret-durur **M1;** ʿavretler dér **M3** / bunlar: Allāh **M3** // illeriñ: ġayrınıñ **M3** / ġayrıların: élleriñ **M1, M2, A** / evlādın: evlādını **M1** / ki: **-M3** / emzirirdi: emzirdigi idi **M1;** emzirirlerdi **M3;** emzirir idi **A** / ol: **-A;** éy **M3**

[836] Bu mısranın vezin düzeltmesi **Yazma Bağışlar 2630** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

$M_1$110a, A96a

2801 Ériniñ iẕni yoġ iken ki éllerin veledini
Memesini vérirdi ol anuñ-çün buldı bu ḥublā

2802 Ayaġından aṣılanlar şol ʿavretler-durur bunlar
Cenābetden ḥayıżdan daḫı ġusül étmedi ḥublā

2803 Ve ammā şol etin yéyen şol ʿavretler-durur bunlar
İşi ġıybet idi dā'im anuñ-çün yér étin hāy hāy

2804 Ve ammā kendi tenini ki mıḳrāż-ile ḳaṭʿ éden
Bular şunlar-dururlar kim düzünürlerdi fī'd-dünyā

2805 Düzerdi ẓahrını bunlar daḫı gözini ḳaşını
Ki sürme ile raṣdıḳla düzünürler idi hāy hāy

2806 Ki ḫalḳ görsün beni sévsin yigitler daḫı ḳocalar
Bu niyet-ile ṣoḳaḳlarda yürüşür idi hāy hāy

2801: ériniñ: érinüñ **M_3** / yoġ iken: yoḳ yoḳ iken **M_3** / ki: daḫı **M_3** / éllerin: élüñ **M_3** // vérirdi: vérdi **M_1** / anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, M_3** / bu: ol **M_3**
2802: şol: şol ki **A** / ʿavretler-durur: ʿavret-durur **M_1, A** // cenābetden: cenābetden ki **M_1;** cenābetden daḫı **M_2;** cenābetü ve **M_3** / ġusül: ġasil **M_2** / étmedi: étmezdi **M_1, M_3;** étmez idi **M_2, A** / ḥublā: éy ḥublā **M_3**
2803: // ġıybet: ġaybet **M_1, M_2, M_3** / anuñ-çün: anıñ-çün **M_2, M_3** / etin: tenin **M_3**
2804: tenini: étini **M_2** / ki: **-M_3** / mıḳrāż-ile: mıḳrāżla hem **M_3** / ḳaṭʿ: ḳaṭı ʿ **M_1, M_2, M_3** // şunlar-dururlar: şunlar-durur **M_3** / düzünürlerdi: düzinürlerdi **M_3**
2805: gözini: gözüni **A** // raṣdıḳla: raṣdıḳlar **M_2** / düzünürler idi: düzünirlerdi **M_3**
2806: sévsin yigitler daḫı ḳocalar: déyü daḫı hem sevenlerini **M_3** // niyet-ile: niyetle **M_3** / ṣoḳaḳlarda: ṣoḳaḳlara **M_1, A;** zuḳāḳlarda **M_3** / yürüşür idi: yürür şöyler éder **M_1;** gezerlerdi daḫı **M_3;** yürüşiler idi **A**

2807 Ḫuṣūṣā fī zamānınā ki yoḳdur ḥaya[837] bir ḫatun
Ḫudā'dan ḳorḳa ol ḫatun ola ol ṣāḥibü'l-ḥayā

$M_3$95b **2808** Ve ammā şol başı ḫınzīr başı gibi olan ʿavret
Ki nemmām idi ol melʿūn daḫı kez̲z̲āb idi faḥşā

2809 Ve ammā şol köpek ṣūretine giren ḳarılar kim
Érine buġż édenlerdi ihānetde-durur hāy hāy

2810 Ki duyduñ mı bu aḫbārı gel imdi tevbeye ʿavret
Ki dünyādan ötüri aḫretiñi yıḳma éy ḥublā

2811 Ki aḫretiñ ḫatunların biraz naḳl édelüm size
Buları duy ḫaberdār ol bulara uya gör nisā

2812 Zamān-ı evvel içinde ki bir ʿavret var idi kim
Anuñ bir oġlu var idi ki bir gün öldi ol merżā

2807: ḥaya bir ḫatun: bir ḫatun héç **M_1;** aṣlā bir ḫatun **M_3;** ḥayā bir ḫatunda **A** // ṣāḥibü'l: ṣāḥibi'l **M_1, A** / ḥayā: ḥüsnā **M_3** / ola ol: daḫı ol **M_3**
2808: şol: **-M_2** // ki: **-M_2;** daḫı **M_3** / nemmām: nemām **M_1;** nemmāmdı **M_3;** nāmmām **A** / melʿūn: ḫatun **M_3** / idi: daḫı **M_1, M_3** / faḥşā: ḥuaṣṣā **M_3**
2809: şol: şol daḫı **M_3** / ḳarılar kim: ʿavret **M_3** // buġż édenlerdi: buġżı édenlerdir **M_1;** buġż édenlerdür **M_3, A** / ihānetde-durur: ihānet daḫı hem **M_3** / hāy hāy: ḥuṣṣā **M_3**
2810: duyduñ mı: ṭuyduñ mı **M_2, M_3** / tevbeye: tevbe ét **M_3** // aḫretiñi yıḳma: yıḳma aḫretiñi **M_1;** aḫretiñ yıḳma **M_3** / éy: **-M_1**
2811: aḫretiñ: aḫret **M_3** / naḳl: naḳil **M_2** // buları: bulardan **M_3** / duy: ṭuy **M_2;** sen **M_3** / bulara: daḫı **M_3** / uya gör: uydur **M_2;** hem ol **M_3;** uyadur **A** / nisā: éy nisā **M_2;** ṭarīḳā **M_3**
2812: ki: daḫı **M_3** / kim: **-M_3** // anuñ: anıñ **M_2** / oġlu: oġlı **M_1, M_3** / ki bir gün öldi ol merżā: daḫı merżā uġradı merżā **M_3**

[837] "hayā" kelimesi vezin gereği "haya" şeklinde okunmuştur.

2813 Ki ḥattā mevte yaḳlaşdı namāza ṭurdı anası
Anuñ ḳoñşuları geldi ḥālin şormaḳ içün nisā

M$_1$110b 2814 Dédi ḳoñşuları anasına éy ṣāliḥa ḫatun
Ki oġluñ mevte yaḳlaşdı başı ucuna gel éy ḥublā

M$_2$97a 2815 Dédi anlara anası ki eşġāl éylemeñ beni
ʿİbādetden ayırmañ siz n'édem oġlanı ben ḥāşā

A96b 2816 Ki ben Allāh'ı isterim gerekmez baña oġul ḳız
Ki ışmarladım oġlumı Ḫudā'ya ol-durur ḥayyāy

2817 Ki ben cehenneme gétsem beni ḳurtara mı oġlum
Ki fayda yoḳdur oġlumdan ḳıyāmetde baña vay vay

2818 Ki münfek olmadı aṣlā ʿibādetde olup ṣābit
Gelüp oġluna baḳmadı ʿibādetde olup ḥublā

2819 Ki teslīm étdi rūḥını namāz ḳılarken anası
Dédiler pes anasına ki oġluñ étdi istifnāy

2813: // anuñ: anıñ **M$_2$** / ḳoñşuları: ḳoñşaları **M$_1$;** ḳomşuları **M$_3$;** ḳoñşıları **A** / geldi: geldi ki **M$_3$** / nisā: **-M$_3$**
2814: dédi: dédiler **M$_1$, M$_2$;** déler **A** / ḳoñşuları: ḳomşuları **M$_3$** / anasına: aña anasına **M$_3$** / éy: ki **A** // oġluñ: oġluña **M$_1$** / mevte: mevt **M$_1$;** mevti **A** / ucuna: ucına **M$_1$, M$_2$, A** / ḥublā: **-M$_1$;** cāy **M$_3$**
2815: eşġāl: şiġāl **M$_1$** / éylemeñ: étmeñ **M$_3$** / beni: baña beni **M$_1$;** ʿibādetden **M$_3$** // ʿibādetden: **-M$_3$** / n'édem: n'édeyim ben daḫı **M$_3$** / oġlanı ben: oġlamı **M$_3$** / ḥāşā: şāyā **M$_2$;** men ḥāşā **M$_3$;** şādā **A**
2816: Allāh'ı: Allāh'a **M$_1$** / isterim: isterem **M$_1$, M$_2$, A** / oġul: oġlan **A** // ışmarladım: ışmarladum **M$_1$, M$_2$** / ḥayyāy: ḥayāt **M$_3$;** ḥattāy **A**
2817: gétsem: girsem **M$_3$** // vay vay: hey vāh **M$_3$;** vey vey **A**
2818: münfek: münfik **A** / ṣābit: ġālib **M$_3$**
2819: étdi: édüp **M$_3$** / anası: atası **M$_3$** // dédiler: daḫı dédiler **M$_3$** / ki oġluñ: oġluñdan **M$_3$** / istifnāy: istiġnāy **M$_2$;** istīfāy **M$_3$**

2820 Né muṣībete uġradıñ eyā aḫret ḫatunı sen
Ki gétdi ol ciger-gūşeñ daḫı ḥayf oldı saña vay
2821 Dédi éy ḳoñşular biliñ muṣībet bu degil baña
Muṣībet ol-durur biliñ süre cehenneme Mevlā
2822 Ki geldi oġlı örtüsün getürdi üstüni açdı
Dédi yā seyyid-i Mevlā ki ḫalḳ étdiñ ḳamu eşyā
M396a 2823 Ki tecribe mi édersiñ bu muṣībet-ile beni
Gine bu oġlumuñ rūḥına emr ét éylesün ʿavdā
2824 Ki lüṭfiñdan keremiñden ki gönder oġlumuñ rūḥın
Ki yaḳmasun cigerimi olayın gine mesrūrā
2825 Ki fī'l-ḥāl ẕü'l-celāl Allāh anuñ rūḥına emr étdi
Ki dön gérü teniñe gir ki seyr ét gine mesrūrā
2826 Ki geldi girdi rūḥ tene ki fī'l-ḥāl ḳaḳdı yérinden
Oturdı söyledi oġlan acıḳdım ana vér ḫubzā

2820: muṣībete: muṣībet **M3** / uġradıñ: uġradı **M3** / aḫret: āḫīret **M3** / sen: saña **A** // daḫı ḥayf oldı: ḥayfı oldı **M1;** ḥāyıf **M2;** ḥayıf oldı **A** / vay: vay vay **M1, M2, M3**
2821: ḳoñşular: ḳoñşularıñ **M2;** ḳoñşılar **A**
2822: üstüne: üstine **M1** / örtüsün: üstüni **M2, M3, A** // seyyid-i: seyyid-ü **M2**
2823: tecribe mi: tecribe **M1;** tecrübe mi **M3** // gine bu: daḫı hem **M3** / rūḥına: rūḥın **M3** / emr ét: daḫı emir **M3** / ʿavdā: ʿavdān **M1**
2824: keremiñden: kerāmıñdan **M1** / oġlumuñ: oġlumıñ **M2, M3** // mesrūrā: mesrūrān **M1, M3, A**
2825: anuñ: anıñ **M2** / emr: emir **M1** // gérü: gine **M3** / seyr: seyir **M1;** seyrān **A** / mesrūrā: mesrūrān **M1, M3, A**
2826: geldi girdi: geldi **M3** / tene: tenine hem **M3** / ḳaḳdı: ḳaḳdu **M1;** ḳalḳdı **M3** / ḫubzā: ḫubuz **A**

$M_1$111a **2827** Ṭaʿām getürdi anası ki fī'l-ḥāl öñüne ḳodı
Ki ḳaḳdı geze gétdi ol néce yıllar olup ʿīşā

2828 O ʿaşırda olan maḫlūḳ taʿaccüb étdiler buña
Dédiler né ʿazīz ḳuldur Ḥaḳ'ıñ ʿindinde maḳbūlā

2829 Sözin redd étmedi anuñ duʿāsın éyledi ḳabūl
Gine vérdi anuñ oġlun anı çoḳ ḳıldı mesrūrā

$M_2$97b **2830** Ki duyduñ mı bu aḫbārı eyā āḫir zamān ḫalḳı
Var imdi böyle ola gör ki ḥattā bulasıñ fevzā

A97a **2831** Ḫudā'ya iʿtişām étdim bu ʿaşır merʾelerinden
Ki aṣlā dīnleri yoḳdur daḫı yoḳdur edeb ḥayā

2832 Ḫuṣūṣā fī zamānınā ḳatı pek azdılar bunlar
Ṣoḳaḳlarda gürūh gürūh géçilmez oldı tekṣīrā

2833 Ricālden ḳaçmaz oldılar ḳarışdı érkege dişi
Firār éde meger érler bulardan éyleye iḫfā

2827: öñüne ḳodı: ḳodı öñüne **M_2;** öñine ḳodı **M_3** // ḳaḳdı: ḳalḳdı **M_3** / geze: gétdi: gétdi daḫı **M_3** / ol néce: néce olup **M_1** / yıllar olup: yıl oldı **M_3** / īşā: maʿmīrān **M_3**
2828: ʿaşırda: ʿasırda **M_1** / buña: aña **M_2, M_3** // ḳuldur: ḳuldır **M_3** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **M_3** / maḳbūlā: maḳbūl **M_1;** maḳbūlān **M_3**
2829: anuñ: anıñ **M_2** / ḳabūl: maḳbūl **M_3** // anuñ: anıñ **M_1, M_2** / oġlun: rūḥın **M_3** / anı çoḳ: anı-çün **M_1, A** / mesrūrā: mesrūr **M_1**
2830: ki: **-M_2** / duyduñ mı: duydıñ mı **A** // fevzā: ḳabūl **M_1;** fevzān **A**
2831: Ḫudā'ya: Ḫudā'yı **M_1, A;** Ḫudā **M_2** / étdim: étdi **M_1;** étdüm **M_2, A** / ʿaşır: ʿaşırıñ **M_3, A** // dīnleri: dinleri **M_1, M_2**
2832: ṣoḳaḳlarda: zuḳāḳlarda **M_3** // oldı: olmadı **A** / tekṣīrā: tekṣīr **M_1;** tekṣīrān **A**
2833: érkege dişi: érkek dişiye **A** // firār: ḳarār **M_1** / éyleye: éyle sen **M_3**

2834 Ki biñ yüz tisʿa ve ʿişrīn senesinde pek azdılar
Olar kelb gibi ériniñ yüzine çemkirir lüccā
2835 Bular ḥaẓlanır oldılar zinā olunsa kendiye
Bulardan ḥıfẓ éde Ḥuffāẓ Muḥammed ümmetin neccā
2836 Gelür baʿżı rivāyetde Resūlullāh buyurmuşdur
Ki cennet ile cehennem içini éyledim seyrān
2837 Ki cennet ehlinüñ çoġı fuḳarā ḳulıdur Ḥaḳ'ıñ
Cehennem ehlinüñ çoġı nisālardur bu taḥḳīḳān
2838 Néçün yanar bular otda néçün girer oda bunlar
Ki zīrā Ḥaḳ'ıñ emrini bular dutmadılar aṣlā
$M_3$96b 2839 Daḫı peyġamberiñ sünnetini terk étdiler bunlar
Ḍalālete şürūʿ édüp hidāyetden édüp ībā
$M_1$111b 2840 Ki ḥammāmı ḥarām étdi anı ṭutmadılar bunlar
Ki öyle oldı ki ḥammām ẕehābın étdiler farżā

2834: ve: **-M_1, -M_3, -A** // olar kelb: köpek **M_2, M_3, A** / ériniñ: érinüñ **M_2, M_3, A** / yüzine: hem yüzini **M_3** / çemkirir: çemkiri ol **M_2;** cırmalar **M_3;** çemkirirler **A** / lüccā: leccān **M_1;** laḥyā **M_3**
2835: bular: bunlar **M_3** / ḥaẓlanır: ḫażlanır **M_1, M_2;** ḥaflanır **A** / kendiye: kendine **M_3**; kendüye **A** // ḥıfẓ: ḥıfız **M_2, M_3** / ümmetin: ümmeti **A** / neccā: lüccān **M_3;** nüccā **A**
2836: buyurmuşdur: buyurmışdur **M_1, M_2, M_3** // cennet ile: cennetle **M_1** / içini: içine **M_1, A;** içinde **M_3** / éyledim: éyledi **M_1;** éyledüm **M_2, A** / seyrān: seyrā **M_3**
2837: fuḳarā: fuḳāra **M_1** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'ıñ **M_3** // taḥḳīḳān: taḥḳīḳā **M_2, M_3**
2838: **M_3** / girer: gérü **M_1;** gire **A** / oda bunlar: bunlar oda **M_2** // bular: bulardur **M_2** / dutmadılar: étdi **M_2** / aṣlā: teżīlā **M_2**
2839: daḫı: ki **M_1** / sünnetini: sünnetin daḫı **M_1** / terk: terki **M_1** / bunlar: bular **M_2** // ḍalālete: ḍalāla **M_1;** ḍalālātde **A** / hidāyetden: hidāyetde **A** / ībā: ībān **M_1**
2840: ṭutmadılar: dutmadılar **M_1, M_2, A** // ẕehābın: zihābın **A** / farżā: farżān **M_3**

2841 Dédi ol mefẖar-ı mevcūd ḥarāmdur ḥammama[838] girmek
Eger érkek eger dişi ḥarāmdur cümleye ḳaṭʿā
2842 Ki ruẖṣat vérdi érlere izār-ile ridā-ile
Ḳarılara ḥarām étdi libāslar géyse de ḳaṭʿā
2843 Ki deyyūṣdur şu kimse kim ki ehli géde ḥammāma
Ki dürlü zīnete gire anı menʿ étmeye ḳaṭʿā
2844 Ki déme sen ki éy kişi néc'édeyim sözüm ṭutmaz
Degildür bu ʿöẕür kişi gédersiñ āteşe zevcā
M$_2$98a 2845 İpi seniñ eliñdedür ki ḳaṭʿ ét ipini anuñ
Ki ḥıfẓ ét kendiñi otdan olursuñ ṣoñra taḥrīkā
A97b 2846 Rivāyet étdi rāvīler Resūlullāh zamānında
Ki Şam'dan baʿżı ẖatunlar géderdi Kaʿbe'ye fevcā

2841: mefẖar-ı: muʿciz-i **M$_3$** / ḥammama: cennete **A** // eger dişi: dişi daẖı **M$_3$** / cümleye: cümle **M$_1$,** / ḳaṭʿā: ḳaṭʿen **M$_1$**
2842: izār-ile: izār éyle **M$_2$;** rızā-ile **A** / ridā-ile: ad-ile éyleye **M$_1$;** rād-ile **M$_2$** // ḳarılara: ẖatunlara **M$_2$, A;** nisālara **M$_3$** / libāslar: libāslara **M$_3$** / ḳaṭʿā: ḳaṭʿen **M$_1$**
2843: deyyūṣdur: deyyūsdur **M$_2$, M$_3$** / şu: şol **M$_3$** / kimse kim ki: kimseler ki **M$_3$** // menʿ: meniʿ **M$_1$, M$_3$** / ḳaṭʿā: ḳaṭʿen **M$_1$, M$_2$, M$_3$**
2844: déme sen ki: sen démege **M$_1$;** daẖı siz déme **M$_3$;** sen déme ki **A** / néc'edeyim: néce édeyim **M$_3$** // bu: **-A** / zevcā: zevcān **M$_1$, M$_3$, A**
2845: seniñ: senüñ **M$_3$** / ḳaṭʿ: ḳaṭıʿ **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / anuñ: anıñ **M$_2$** // ḥıfẓ: ḥıfız **M$_2$, M$_3$** / olursuñ: olursıñ **M$_2$** / taḥrīkā: taḥrīkān **M$_1$, M$_3$**
2846: // fevcā: fevcān **M$_1$, M$_3$, A**

[838] "ḥammām" kelimesi vezin gereği "ḥammam" şeklinde okunmuştur.

2847 Medīne'ye varırlardı ki Ḥażret-i ʿA'işe'ye[839]
Ziyārete gėderlerdi pes ol ṣıddīḳa-yı nisā
2848 Ki ḳapuya varırlardı iẕin ṭaleb éderlerdi
İẕin vérmezdi bunlara evime girmesin faḥşā
2849 Görünmesin bular baña bular pes ḥammama[840] girdi
Benim evime gelmesün ki ḥammāma giren nisā[841]
2850 Ki ḳoydurmadı evine ki ḥammāma girenleri
Ki zīrā ehl-i bidʿatdur ki ḥammāma giren nisā
2851 Şefāʿat daḫı éylemem bulara ben ḳıyāmetde
Bular benden beri olsun beriyin ben daḫı ḳaṭʿā
$M_1$112a **2852** Ṣaḳın zinhār eyā ricāl ki ḥammām ücretin vérme
Ki rāżī olmuş olursın iẕin vérmiş olur zevcā

2847: ki: **-M₃** / ʿA'işe'ye: ʿĀ'işe'yi ziyāret étmege **M₃;** ʿĀ'işe **A** // ziyārete: **-M₃** / pes ol: pes **M₂;** ol anaya ol **M₃** / nisā: hem nisā **M₃**
2848: // bunlara: bunlar **M₁;** bulara **M₃** / girmesin: girmeñiz **M₃** / faḥşā: faḥşān **M₁**
2849: görünmesin: görünmesün **M₁, M₂, M₃** / bular pes: daḫı **M₃** / girdi: girdiler **M₃** // benim: benüm **A** / ki: **-M₃** / nisā: ol nisā **M₃**
2850: ḳoydurmadı: ḳoydırmazdı **M₂;** ḳoydırmadı **M₃, A** // ḥammāma: ḥamāma **M₃**
2851: // beri: ırag̱ **M₃** / beriyin ben daḫı**:** bulardan beriyin **M₃** / ḳaṭʿā: ḳaṭʿāñ **M₁, M₂**
2852: ricāl: mü'min ricāl **M₁;** rucül **A** / ḥammām: ḥammāma **M₁** / ücretin: ücretini **M₃** / vérme: vérmeñ **M₁, A** // olmuş: olmış **M₁, M₃** / olursın: olursuz **M₁;** olursañ **M₃;** olursız **A** / vérmiş: vérme daḫı **M₃** / zevcā: zevcān **M₁, M₂;** ḳaṭʿā **M₃**

[839] "Ḥażret-i ʿĀ'işe" tamlaması vezin gereği "Ḥażret-i ʿA'işe" şeklinde okunmuştur.
[840] "ḥammām" kelimesi vezin gereği "ḥammam" şeklinde okunmuştur.
[841] Bu beyit ile bir sonraki beyit **M₂** ve **A** nüshalarında yer değiştirmiştir.

2853 Belī vérdigiñiz zamān ki mehrinden ötürü vér
Biraz zamān vérirsiñiz ödeşirsiz kişi mehrā

M397a 2854 Ḫudā'nıñ lüṭfına ḳaldıḳ işimiz ḳatı ḫarābdur
Eger ʿadli éder ise ki vā-veylā bize veylā[842]

2855 Hidāyet éyleye Allāh cemīʿ ḳullarına her ān
ʿİnāyet éyleye Ḫallāḳ helākdan éyleye fevzā

[843]Beyān-ı iḥsānü'l-carri ve'l-ḥürmeti ḳavlühü Teʿālā "ve'l-cāri ẕi'l-ḳurbā" [844]

2856 Elā yā eyyühe'l-mü'min gel éyle ḳoñşuña iḥsān
Ḥuḳūḳına riʿāyet ḳıl ki terk ét ẓulmi gel éy cān

2857 Eẕā éyleme ḳoñşuña ki zīrā rāżı[845] olmaz Ḫaḳ
Eger éder iseñ eẕā ʿaẕāb éder saña Raḥmān

2853: vérdigiñiz: vérdiñiz **M1, M2;** vardur **M3** / ki: daḫı ki **M3** / mehrinden: mihrinden **M3, A** / ötürü: ötüri **M2, M3, A** / vér: sen **M3** // vérirsiñiz: vérirseñüz **M1;** vérirseñiz **M3, A** / ödeşirsiz: ödeşirsiniz **M3** / mehrā: mehrān **M1;** mihrā **A**
2854: Ḫudā'nıñ: Ḥudā'nıñ **A** / ḳaldıḳ: ḳaldik **M2, A** / işimiz: işimüz **M1, M2, M3** // ʿadli: iʿdel **M2** / éder ise: étdirse **M3,** / ki: ol ki **M2, A;** Ḫaḳ ki **M3** / veylā: veylān **M1**
2855: cemīʿ: cemiʿ **M3** / ḳullarına: ḳullarını **M3** // helākdan: hidāyet **M3;** helākda **A** / éyleye: étmeye **A** / fevzā: fevzān **M1**
2856: ḳoñşuña: ḳoñşı **M1;** ḳoñşıña **M2, M3** // ẓulmi: ẓulm **A**
2857: eẕā éyleme: eẕiyyet étme **M3** / ḳoñşuña: ḳoñşıña **M3** / ki zīrā: daḫı **M3** // éder iseñ: éderseñiz **M3**

[842] Bu beyit **M1, M2** ve **A** nüshalarında sekiz beyit yukarıda verilmiştir.
[843] Başlık **M3** nüshasından alınmıştır. **M1, M2** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M1** nüshasında ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.
[844] Allāhu Teālā'nın buyurduğu üzere "komşuya ve yakın akrabaya" hürmet ve ihsan ile ilgili açıklama. (**Nisa Sūresi 36.** ayet)
[845] "rāżī" kelimesi vezin gereği "rāżı" şeklinde okunmuştur.

2858 Buyurdı İbni ʿAbbās bil ki baḳdı Kaʿbe'ye bir kez
Dédi Kaʿbe'ye yā Kaʿbe şerīf étdi seni Raḥmān

$M_2$98b 2859 Velī yapa-y-idim seni ki yā Kaʿbe yédi kerre
Yıḳa-y-idim yédi kerre édeydim gine istibnān[846]

A98a 2860 Bu baña sévgilidir bil eẕiyyet étmediñ cāra
Eşeddür Kaʿbe yıḳmadan ki olmaḳ ḳoñşuya ʿudvān

2861 Ki ondur ḳoñşunuñ ḥaḳḳı Ḥabībullāh buyurmuşdur
Édem bir bir saña beyān gözet bir bir anı éy cān

2862 Ki ḳoñşu bir şeyʾ isterse anı vérmek-durur aña
Ki daʿvāt éylese aña icābet éylegil éy cān

2863 Birisi ḫasta olsaydı anuñ ḥālini ṣormaḳdur
Biri yardım ṭaleb étse aña étmekdür istīʿān

2858: bil ki: kim ki M_3
2859: ki: **-M_2** // yıḳa-y-idim: baḳa-y-idim M_1; yıḳaydum M_2 / édeydim: éde-y-idim M_1; A / istibnān: istinbān M_1, A
2860: bu baña: daḫı hem M_3 / sévgilidir: sévgilidür M_2, A; ḳoñşılarına M_3 / étmediñ: étmeden M_2; étmeñ M_3 / cāra: éy kişi M_3 // olmaḳ: olmañ M_3 / ḳoñşıya: ḳoñşıña M_2
2861: ḳoñşunuñ: ḳoñşunıñ M_1; ḳoñşınuñ M_3 / buyurmuşdur: buyurmışdur M_1, M_2, M_3 // gözet: gözed M_1, M_2
2862: **-M_1** / isterse: istese M_3 / aña: añla A // éylese: éyleseñ M_2 / aña: saña M_3, A / éylegil: éyle M_3
2863: birisi: ki bir müʾmin M_1; biri kim M_2, A / ḫasta: **-M_2** / olsaydı: olsaydı ol M_2 / anuñ: anıñ M_2 / istīʿān: istiḳbāl M_3

[846] Bu beyit M_3 nüshasında şöyledir: Yapaydım seni ben yā velī daḫı yā Kaʿbe yédi kez / Daḫı yıḳar ki yédi kez ki ḳoñşı inciden éy cān

2864 Ki bir mü’min bir āḫer mü’miniñ ḥācetine yélse
Ki dört ḳul azad[847] étmişce ṣevāb vére Ġanī Sübḥān
2865 Yétişse bir muṣībet ḳoñşuya taʿziyeye vara
Ki bir devlete érişe éde tehniye ol zamān
2866 Ölürse ḳoñşuñ éy kişi cenāzesine ḥāżır ol
Namāzın ḳıla gör anuñ meṣāliḥine ét seyrān
$M_1$112b 2867 Eger sefere géderse ʿayālin mālını gözet
Eger ṭaʿām pişirseñiz biraz ḳoñşuya ét ikrām
$M_3$97b 2868 Rivāyetde gelüpdür kim Ebū Hüreyre rāvīdür
Dédi dédi Resūlullāh né söyler gör ẕevī’l-iḥsān
2869 Bir ādem Allah’a[848] īmān getürse daḫı aḫrete
Eẕiyyet étmesün ḳoñşusına étsün aña iḥsān

2864: āḫer: **-M_3** / ḥācetine: daḫı ḥācetin **M_3** / yélse: bitirse **M_3,** // ki: ki bir devlet ki **M_1;** daḫı **M_3** / étmişce: étmiş **M_3**
2865: yétişse: yétişe **M_3, A** / muṣībet: muṣībete **M_3** / ḳoñşuya: ki ḳoñşıya **M_1;** ol kişi daḫı **M_3** / taʿziyeye: taʿziye **M_3** // tehniye: tehneye **M_2, A**
2866: ölürse ḳoñşuñ éy kişi: ki bir ḫasta şey’ ölürse **M_3** / namāzın: daḫı hem namāzın **M_3** / ḥāżır: ḥāẓır **M_1, A** / anuñ: **-M_3;** anıñ **M_2**
2867: ʿayālin: mālın **M_1, M_2, A** / mālını: ʿayālini **M_1, M_2, A** / gözet: gör gözle **M_1;** gözle **M_2, A** // pişirseñiz: pişirseñüz **M_2, A;** pişürseñiz **M_3** / biraz: ki bir **M_3** / ḳoñşuya: miḳdār **M_3** / ét ikrām: édüñ iḥsān **M_3**
2868: // dédi dédi: dédi dérdi **M_3** / Resūlullāh: Ḥabībullāh **M_2**
2869: Allah’a: Allāh **M_1** / aḫrete: aḫrete īmān **M_3** // eẕiyyet: daḫı eẕiyyet **M_3** / ḳoñşusına: ḳoñşusına ki **M_1;** ḳoñşısına **M_3** / aña: **-M_3**

[847] “azād” kelimesi vezin gereği “azad” şeklinde okunmuştur.
[848] “Allāh” kelimesi vezin gereği “Allah” şeklinde okunmuştur.

2870 Ki Müslim'iñ rivāyeti ki gör né dér cihān faḫrı
İnandım dīn-i Allāh'a daḫı aḫretine itḳān

2871 Ki iḥsān éylesün ḳoñşusına daḫı ḳarībine
Ḫuṣūṣā ol faḳīr ola ki vācibdür aña iḥsān

2872 Ki vācibdür ġanīlere faḳīr ḳoñşusına vara
Ṣora ḥālin éde ṭaʿām daḫı éde aña iḥsān

[849]Beyān-ı maġrūru'l-māl ḳavlühü Teʿāla "İnnemā meṣelü'l-ḥayātü't-dünyā ilā aḫire"[850]

2873 Ḫaberde vārid olmışdur meger bir kimse var idi
Ki ġāyet ol faḳīr idi ġanīler étmedi ʿirfān

M₂99a **2874** Ki bir ḳoñşusı var idi ki ġāyet zengin[851] idi ol
Velī bilmez-idi zengīn faḳīriñ ḥālini her ān

A98b **2875** Ki ol faḳīr meger bir gün ṣoḳaḳda gédiyorurdı
Anı gördi ki ḥavliden atarlar bir tavuḳ elān

2870: ki: ki bir **M₁** / rivāyeti: üzerine **M₂, A** / ki gör né dér: görir **M₁;** ki gönderdi **M₂;** gör néler dér **M₃** / cihān faḫrı: faḫr-ı cihān **M₃** // inandım: inandum **M₂** / dīn-i Allāh'a: Allāh'a **M₁;** dīn-i Allāh'ı **M₂;** dayan Allāh'a **A** / aḫretine: aḫrete **M₃** / itḳān: etḳān **M₂;** ittifāḳ **M₃;** iṣkān **A**
2871: ki: daḫı hem **M₃** / ḳoñşusına daḫı ḳarībine: ḳarībine ḳoñşısına **M₃** / daḫı: **-M₁** // ol: hem **M₃** / faḳīr ola: faḳīrlere **M₃** / ḫuṣūṣā: ḫuṣūṣa **M₁;** ḫuṣūṣān **M₂** / ki: **-M₁** / vācibdür aña: vācib aña hem **M₃** / iḥsān: infāḳ **M₃**
2872: **-M₃** // ṭaʿām: iṭʿām **M₂, A**
2873: ḫaberde: ḫaber **M₁** / meger: evvel **M₃** / olmışdur: oldı kim **A** // ʿirfān: ʿurfān **M₂;** infāḳ **M₃**
2874: ḳoñşusı: ḳoñşısı **M₃** // zengīn: lākin **M₃**
2875: meger: daḫı **M₃** / ṣoḳaḳda: ki zuḳāḳda **M₃** / gédiyorurdı: géderdi **M₃** // tavuḳ: tavıḳ **M₁, A;** ṭavıḳ **M₃**

[849] Başlık **M₃** nüshasında der-kenārda yazılmıştır. **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[850] Başlık **Yunus Sūresi'nin 24.** ayetinin baş kısmıdır. **Anlamı:** Dünya hayatının hâli …
[851] "zengīn" kelimesi vezin gereği " zengin" şekinde okunmuştur.

2876 Ki ol tavuḳ meger murdār olupdur anı atdılar
Ki ol faḳīr anı aldı evine girdi ol zamān
2877 Anı ehli pişirdiler ḳodılar ortaya yérken
Ki ol zengīniñ uşaġı çıḳa geldi édüp seyrān
2878 Bular vérmedi anlara ki bir loḳma o tavuḳdan
O zengīniñ uşaḳları bulara küsdi ol zamān
2879 Şikāyet étdiler bular babalarına éy baba
Ki taḥḳīḳ şol fülān ḳoñşu bizi pek étdiler aḥzān[852]
$M_1$113a 2880 Faḳīre geldi ol zengīn taʿaddī étdi bir miḳdār
Bizim uşaḳları néçün ki maḥzūn éyledüñ elān[853]
2881 O faḳīr aña dédi kim éşit benden sen éy kişi
Seniñ uşaḳlarıña ol tavuḳ oldı ḥarām éy cān

2876: tavuḳ: tavıḳ M_1; ṭavıḳ M_3, A / meger: daḥı M_3 / olupdur: olup-durur M_1
2877: anı: ki anı M_3 / pişirdiler: pişir M_3 / yérken: bir kez M_1 // ki ol: ki M_3 / zengīniñ: ġanīniñ M_2; zengīnüñ M_3 / édüp: éde M_3 / uşaġı: uşaḳları M_3, A
2878: anlara: anlar M_1 / ki bir loḳma: oturdıḳda ki M_3; ki loḳma A / tavuḳdan: tavıḳdan M_1; bir loḳma M_3; ṭavıḳdan A // o: daḥı M_3 / zengīniñ: -M_3; ġanīniñ M_2 / uşaḳları: uşaḳlar M_3 / bulara: anlara ki hem M_3
2879: şikāyet: daḥı şikāyet M_3 / bular: -M_3 // fülān: filān M_1 / bizi: bize A
2880: taʿaddī étdi bir miḳdār: vérmediñ uşaḳlara M_3 // uşaḳları: uşaḳlara M_1, A
2881: o faḳīr: dédi kim aña M_3 / aña dédi kim: ol faḳīr M_3 // seniñ: senüñ M_1; daḥı M_3 / ol tavuḳ oldu: senüñ M_3 / ḥarām: aña M_2, A; ṭavıḳ M_3 / éy cān: ḥarām M_2, A

[852] Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Bizim koñşı ṭavıḳ pişirmiş ki vérmedi bize elān
[853] Bu mısra M_3 nüshasında şöyledir: Néçün maḥzūn éden daḥı ki étdiñ anları aḥzān

2882 Baña ḥelāl-durur yémek ki zīrā pek żarūrīyem
Żarūretde yémek cā'iz ki murdār olmuşı éy cān
2883 Bunı éşitdi ol zengīn ki āh éyledi Allāh'a
Bunuñ ḥālini bilmedim néce olur ḥālim Raḥmān
$M_3$98a 2884 Ḳıyāmetde Teʿālallāh baña ʿaẕāb éder bundan
Ki ḳoñşumuñ ḥalin[854] ṣormadıġımdan Ḥaḳ atar nīrān
2885 Meger ḥacca düzülmüşdür[855] o sene de ki ol zengīn
Ki vérdi cümle mālını faḳīre éyledi iḥsān
2886 Ki ḥacca gétmeden yekdir ki éylik éylemek cāra
Ḫuṣūṣā ol faḳīr ola daḫı muḥtāc ola cīʿān
2887 Ki şimdiki zamān ḫalḳı ki ḳanda ḳoñşuya éylik
Elinden gelse depeler aña ẓulm éyler ol ṭuġyān

2882: ḥelāl-durur: ḥelāl-dur M_2 / zīrā: **-M_2** / ki zīrā pek żarūrīyem: żarūrīyem ki zīrā ben M_3 // żarūretde: żarūretle M_3 / olmuşı: olmışı M_1, **A;** olmış M_2
2883: éşitdi ol: éşitdicek M_2 // bilmedim: bilmedüm M_2 / Raḥmān: éy Raḥmān M_1, M_2, **A**
2884: ki: **-M_3** / ṣormadıġımdan: ṣora ḥakkından M_3 / Ḥaḳ atar: atar Ḥaḳ beni M_1
2885: düzülmüşdür: düzelmiş-idi M_1**;** düzelmişdür M_2, **A;** düzelmişdi M_3 / o sene de ki: daḫı o sene M_3 // cümle mālını: mālını cümle M_3
2886: gétmeden: gétmeden hem M_3 / yekdir: yekdür M_1, M_2, **A** / éylik: cārrā M_3 / éylemek: éylik M_3 / cāra: cār M_1**;** éylemek M_3 // faḳīr: faḳīre M_3 / ola daḫı: ola daḫı hem M_3**;** ol daḫı **A** / ola cīʿān: **-M_3**
2887: ki ḳanda: nérede M_3 / ḳoñşuya: ḳoñşıya M_3 // depeler: depeler ki M_3 / ẓulm: ẓulim M_1 / éyler: éder M_3 / ol: **-M_3**

[854] "ḥāl" kelimesi vezin gereği "ḥal" şeklinde okunmuştur.
[855] "düzülmüşdür" kelimesi **Yazma Bağışlar 6916** numaralı nüshadan alınmıştır.

2888 Onuncu ḥaḳḳı ḳoñşunuñ anı da naḳl édem saña
Evi üstüne yüksek yapu yapmamaḳ-durur éy cān

M$_2$99b **2889** Resūlullāh buyurmuşdur anı da naḳl édem size
Ki sizden biriñiziñ īmanı[856] olmaz ʿale'l-edyān

2890 Ki emīn olmadıḳça ḳoñşu anuñ kim şürūrından
Elinden daḫı dilinden ola hergiz ʿale'l-īmān

A99a **2891** Gelüpdür Zühre'de bir söz Resūlullāh buyurmışdur
Ki ḳoñşusuna eẕiyyet édenler görmeye cinān

2892 Daḫı görmeye ḳoḫusın ḥarām ola aña cennet
Aña ḥelāl ola āteş gire aġlaya fi'n-nīrān

[857]Beyān-ı iḥsānü'l-cārri fī iḥtiyācihi[858]

2888: onuncu: onuncı **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / ḳoñşunuñ: ḳoñşınıñ **M$_3$** / naḳl édem: naḳil édem **M$_1$, M$_2$;** édem naḳil **M$_3$** // evi: eviniñ **M$_1$** / üstüne: üstine **M$_1$** / yapmamaḳ-durur: yapmaḳ-durur **M$_3$, A**
2889: buyurmuşdur: buyurmışdur **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / naḳl: naḳil **M$_1$, M$_2$** // biriñiziñ: biriñüziñ **M$_2$, M$_3$** / edyān: īmān **M$_3$**
2890: ki: **-M$_3$** / ḳoñşu anuñ kim: ḳoñşunıñ ki **M$_2$;** ḳoñşuñ **M$_3$** / şürūrından: ḳurtulmazsıñ şerrinden **M$_3$** // daḫı dilinden: dilinden daḫı **M$_1$** / ʿale'l-īmān**:** ʿale'l-emān **M$_1$, M$_2$, A**
2891: // ḳoñşusuna: ḳoñşusına **M$_2$, M$_3$, A** / édenler: éyleyenler **A**
2892: görmeye: ṭuymaya **M$_3$** / ḳoḫusın: ḳoḳusın **M$_1$, M$_2$, A** // ola: olur **M$_3$** / gire: girem **M$_1$**

[856] "īmān" kelimesi vezin gereği "īman" şeklinde okunmuştur.
[857] Başlık **M$_3$** nüshasından alınmıştır. **M$_1$, M$_2$** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M$_1$** nüshasında ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.
[858] Komşunun ihtiyaçlarının karşılanması ve ona ihsan hakkında açıklama.

$M_1$113b **2893** **Gel éy ḳoñşusına iḥsān édüp éylik éden müʾmin**

Sévindirem seni bugün ki éyle ḳoñşuña iṭʿām

2894 Ḫuṣūṣā ol faḳīr ola daḫı muḥtācı aç ola

Aña iṭʿām édesiñ sen ṭoyurasın anı cīʿān

2895 Saña bir ḳıṣṣa déyeyim o ḳıṣṣadan ḫaberdār ol

Var idi bir kefere adına dérler idi Behrām

2896 Mecūsī idi ol kāfir ṭapardı āteşe dāʾim

Var idi dört ḳızı anuñ daḫı var idi üç ġulām

2897 Üç oġluna ki üç ḳızın nikāḥ éyledi anlara

Birin kendi nikāḥlandı zifāfa yatdılar tamām

$M_3$98b **2898** Anuñ bir ḳoñşusı var-idi ki ṭul ḫatun-idi ol

Ki ġāyet faḳir[859] idi ol o gün yémediler ṭaʿām

2893: gel: **-M_2** / ḳoñşusına: ḳoñşularına **M_3** / iḫsān édüp: hem éden **M_3** / éden müʾmin: daḫı müʾmin **M_3** // sévindirem seni: seni mesrūr édem **M_3;** sévindirem bugün **A** / bugün: seni **A** / ki: **-M_2** / ḳoñşuña: ḳoñşıña **M_3**
2894: faḳīr: faḳīre **A** / daḫı: ki **M_3** / muḥtācı aç: muḥtāc aç **M_1, M_2;** muḥtāc ola hem **M_3** / ola: daḫı **M_3** // aña: **-M_1** / édesiñ sen: véresiñ **M_3** / ṭoyurasın: ṭoyurasan **M_2;** ṭoyurasıñ **M_3** / cīʿān: caʿyān **M_3**
2895: déyeyim: déyem ben **M_3, A** / bir: daḫı bir **M_3** // dérler idi: dérlerdi **M_1, M_3**
2896: ṭapardı: dapardı **M_1, A** // anuñ: anıñ **M_2** / ġulām: oġlan **M_2**
2897: oġluna: oġlına **M_1, A** / ḳızın: ḳızını **M_3;** ḳızı **A** / nikāḥ éyledi anlara: daḫı vérdi ol kāfir **M_3** // kendi: kendiye **A** / nikāḥlandı: nikāḥ étdi **M_2, A;** aldı **M_3** / tamām: ḫammām **M_3**
2898: anuñ: anıñ **M_2** / ḳoñşusı: ḳoñşısı **M_3, A** / var-idi: vardı **M_3, A** / ki: **-M_3;** ki bir **M_1, A** / ṭul: ṭulca **M_2, A** / ḫatun-idi: ḫatundı **M_2;** ḫatun **M_3** / ol: daḫı idi **M_3** // o gün: gün **M_3**

[859] "faḳīr" kelimesi vezin gereği "faḳir" şeklinde okunmuştur.

2899 O ḫatunuñ üç uşaġı var idi pek acıḳdılar
Yoġ-idi aṣla[860] aġıza ḳoyacaḳ héç mine'ṭ-ṭa'ām

2900 Uşacıḳlar dédiler analarına ki yā ana
Daḫı Behrām evine var ṭaleb éyle mine'ṭ-ṭa'ām

2901 Ki şame aldı eline bahāne éyledi anı[861]
Murādı ekmek istemek velī étdi ḥayā i'lām

2902 Ki yaḳdı şamı ol döndi ki ṭaşraya çıḳıcaḳ ol
Söyündürdi anı ḳaṣden gine girdi yaḳa éy şam

2903 Ki üç kerre girüp eve ṭa'ām isteyemedi ol
Üçünde de ḥayā étdi su'āl édemedi ṭa'ām

$M_2$100a **2904** Ki fehm étdi anı Behrām ki bir sīnī alup geldi
Biraz ni'met birikdirdi életdi anlara aḫşam

2899: ḫatunuñ: ḫatunıñ **M_1** / var idi: vardı **M_3** / pek: ġāyet **M_3** // aṣlā: **-M_2, -A** / aġıza: aġza **M_2;** aġzına **M_3** / ḳoyacaḳ: ḳoycaḳ **M_2** / héç: ki héç aṣlā **M_2, A**
2900: uşacıḳlar: uşacuḳlar **M_1;** uşaḳlar **M_3** / dédiler: dédiler kim **M_2** / analarına ki yā ana: ana ki ana daḫı var ki sen **M_3** // daḫı Behrām evine var: ki var sen Behrām evine **M_1, M_2, A** / mine'ṭ-ṭa'ām: ki sen ṭa'ām **M_3**
2901: ki: ki bir **M_1, M_2, M_3, A** / şame: cirih **M_3;** şām'a **A** / aldı: daḫı aldı ki **M_3** / eline: vardı ol **M_1, M_3;** vérdi ol **A** / behāne: behāni **M_1;** behā ile **M_3** / éyledi anı: **-M_3** // ekmek: etmek **M_3** / istemek: istemek idi **A** / velī: lākin **M_3** / i'lām: selām **M_3**
2902: yaḳdı: çıḳdı **M_3** / şamı: daḫı yaḳdı **M_3;** şām'ayı **A** / ol döndi ki: ol döndi **M_1, A;** ol hem ol **M_3** / ṭaşraya: ṭaşra **M_3** / ol: **-M_3** // söyündürdi: söyündirdi **M_2;** söndürdi **M_3** / ḳaṣden gine: ḳaṣdi ki **M_3;** ḳaṣd-ile gine **A** / yaḳa: yaḳmaya **M_3** / éy şam: o sām **M_3**
2903: ṭa'ām: ṭa'āmı **M_3** / isteyemedi: istemedi **M_3** // üçünde: üçüncide **M_2**
2904: fehm: fehim **M_1** / sīnī: zīnī **M_3**

[860] "aṣlā" kelimesi vezin gereği "aṣla" şeklinde okunmuştur.
[861] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 7063** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

2905 Alup yédi bular anı duʿālar étdiler aña
Dédiler yā İlāhī buña ilhām éylegil İslām

M$_1$114a, A99b **2906** Ki bundan ṣoñra ol Allāh né ḳılar ol Mecūsīye
Müyesser éyleye İslām ṣoñunda ola fī'l-ḫıyām

2907 Meger var idi ki bir şeyḫ ki ġāyet zāhid-idi ol
Meger bir gün yatardı ol ki gördi Aḥmed'i niyām

2908 Aña dédi Muḥammed kim ki Belḫe varasın éy şeyḫ
Fülān maḥallede sākin ki benden ét aña selām

2909 Déye ol sākin olmadım evinde ʿālimiñ hergiz
Rücūʿ éde Ḥaḳ'a Cibrīl ḫaber éyleye teblīġān

2910 Tefekkür éyledi ol şeyḫ dédi bu düş degil ṣādıḳ
Bu Raḥmānī degildür kim ki bir daḫı olam niyām

2911 Ki bir daḫı uyudı ol gine gördi Muḥammed'i
Gine dédi aña Aḥmed élet benden aña selām

2905: yédi: bular **M$_3$** / bular anı: yédiler kim **M$_3$** / aña: anı **M$_1$** // yā: daḫı **M$_3$** / İslām: İslām'ı **M$_1$**
2906: // ṣoñunda: ki ṣoñra **M$_1$;** ṣoñında **M$_2$, M$_3$** / fī'l-ḫıyām: fī'l-ḫıyām **M$_1$, M$_3$;** fī'l-ḥayām **A**
2907: meger var idi ki bir şeyḫ: ki bir şeyḫi var idi **M$_3$** / ki bir: bir **M$_1$, A** / ki ġāyet zāhid-idi ol: ġāyet daḫı zāhid idi hem ol **M$_3$** / ki: ki ki **M$_3$** // meger: ki **M$_3$** / gün: géce **M$_3$** / Aḥmed'i niyām: Aḥmed-i Muḫtār **M$_3$**
2908: varasın: var sen **M$_1$, M$_2$, A** / şeyḫ: şeyḫi **M$_1$** // fülān: filān **M$_2$** / benden: ben **M$_2$**
2909: Mecūsīdir: Mecūsīdür **M$_1$, M$_2$, A** / aña: daḫı **M$_3$**
2910: ol şeyḫ: şeyḫi **M$_1$, A;** hem şeyḫ **M$_3$** / dédi: dé **M$_3$** / ṣādıḳ: ṣaḥīḥ **M$_3$** // kim ki: ki **M$_1$, M$_3$;** ki ki **A** / niyām: yatam **M$_3$**

2912 Dédi şeyḫ bu ki bir Mecūsi[862] ola da nédir bu düş
Degil illā bu şeyṭānī degildür Aḥmedī kelām

$M_3$99a **2913** Gine yatdı ol uyḳuya gine gördi anı öyle
Ki yā şeyḫi aña varġıl ki teblīġ éylegil selām

2914 Ki ben şeyṭān degilem bil benim ṣūretime girmez
Muḥammed Muṣṭafā benem ki benden éylegil selām

2915 Revāne oldı Belḫe'ye ki Belḫe şehrine vardı
Ṣoraraḳ vardı buldı anı vardı dédi éy selām

2916 Dédi Behrām'a yā Behrām bizim dīnimize göre
Né ʿamel işlediñ dé sen ki ṭoġrı söylegil kelām

2917 Dédi Behrām ki bir Mecūsiyem[863] né ʿamelim ola
Ki yoḳdur bir ʿamel bende né déyem ben saña kelām

2912: şeyḫ: şeyḫi M_1 / ki bir: bir M_1, M_3, A / ola da: olda M_1; olup da M_3 / nédir bu düş: daḫı nédir M_3; nédendür bu düş A // degil illā bu şeyṭānī degildür: bu şeyṭān degil hem illā budur hem M_3 / Aḥmedī kelām: Aḥmed ü kelām M_2; Aḥmed-i Muḫtār M_3
2913: uyḳuya: uyḫuya M_3 // yā şeyḫi: yā şeyḫ M_2, A / aña: daḫı M_3 / ki: ki ki A
2914: bil benim: bil M_2; bil benüm A / girmez: girmez benim M_2; girmez ol A
2915: Belḫe'ye: ol Belḫe ol M_1 / ki: ol ki A / Belḫe: vardı Belḫe M_2; ol Belḫ M_3 / vardı: -M_2; vardı ol M_1 // vardı buldı: buldı M_2; vardı hem buldı M_3 / anı: hem ki M_2; daḫı hem M_3 / vardı dédi éy: vérdi aña ol M_2; vérdi ol M_3; vardı oldı A
2916: Behrām'a yā Behrām: yā Behrām'a Behrām M_3 / bizim: ki bizim M_1 / dinimize: dīnimüze M_3 / göre: gel gir M, // işlediñ dé: işledüñ idi M_2, M_3 / söylegil: söyle sen M_3
2917: ki bir: ben bir M_2; daḫı ben bir M_3 / Mecūsiyem: Mecūsī M_3 / ʿamelim: ʿamel M_1, M_3 / ola: ola bende A // bir: bende bir M_2, M_3 / kelām: kellām A

[862] "Mecūsī" kelimesi vezin gereği "Mecūsi" şeklinde okunmuştur.
[863] "Mecūsī" kelimesi vezin gereği "Mecūsi" şeklinde okunmuştur.

2918 Velī bir ʿamelim vardur anı déyem saña diñle
Var idi dört ḳızım benim daḫı var idi üç ġulām

$M_1$114b, $M_2$100b 2919 Ḳızıñ üçün üç oġlana nikāḥ étdim beni diñle
Birini ben nikāḥ étdim déyem saña daḫı kelām

2920 Daḫı içdik şarāb ol gün dügün étdik daḫı ol gün
Yédiler içdiler bunlar ṭaġıldılar éşit kelām

A100a 2921 Zifāfa yatdı uşaḳlar velī ben yatmadım aḫşam
Ki uġrı şey' çalar déyü ki ben olamadum nevvām

2922 Velī var-idi bir ṭulca ḳarıcıḳ ḳoñşum-idi ol
Ki üç evlādı var idi ḳatı muḥtāc idi ṭaʿām

2923 Ṭaʿāmları yoḳ idi héç ḳatı faḳīr idi bunlar
O géce pek acıḳmışlar ki öyle éyledim efhām

2918: velī: velākin M_3 / vardur: var M_3 // var idi: ki vardı M_3 / benim: -M_1; benüm A / var idi: var M_1 vardı M_3; benim var A / ġulām: oġlum M_2; oġlan M_3
2919: üçün: üçüni M_1, M_3 / oġlana: oġluma M_3 / nikāḥ étdim: nikāḥ étdüm M_2; vérdim M_3; nikāḥ édem A // birini: birini de M_2; daḫı birini M_3 / nikāḥ étdim: nikāḥ étdüm M_2, A; aldım daḫı M_3 / daḫı: -M_3 / kelām: kellām A
2920: içdik: içdim M_1 / şarāb: şarābı M_1, M_3 / ol gün: hem daḫı ol gün M_3 / dügün étdik: étdik dügün A / daḫı ol gün: -M_3; ol gün A // yédiler: daḫı yédiler M_3 / bunlar: -M_3; cümle hep M_1
2921: -M_1 / velī: daḫı M_3 / yatmadım: yatmadum M_2, A / aḫşam: idi M_3 // ki: -M_3 / şey': bir şey' M_3 / ki ben: ben M_3 / olamadum: olmadum M_3 / nevvām: daḫı nevvām M_3; nevām A
2922: velī: velākin M_3 / var-idi: vardı M_3 / ṭulca: ṭul M_3 / ḳarıcıḳ: ḫatun daḫı M_3 / ḳoñşum-idi: ḳoñşumdı M_2 / ol: ol hem M_3 // var-idi: vardı M_3
2923: ṭaʿāmları: ṭaʿāmları ki M_3 / yoḳ idi: yoġ-idi M_1, M_2, A / héç ḳatı: ḳatı M_3; hém ḳatı A // o: bir M_1; bu M_2, A / éyledim: éyledüm M_2 / efhām: ifhām M_1, M_3, A

2924 Ki geldi géce ol ʿavret çıra yaḳmaḳ bahāneyle
Ki çıḳdı ṭaşraya ol kim söyündürdi anı efhām
2925 Ki üç kerre çıḳup çırāġı söyündürdi üç kerre
Dédim şey’ çaldı evimden déyü ardınca ben varam
2926 Ki vardım anı diñledim ki ḳarşu geldi uşaḳlar
Dédiler éy ana Behrām evinden vér bize ṭaʿām
2927 Ki yā ana né getürdiñ ki Behrām’ıñ evinden sen
Getür yéyelüm acıḳdıḳ déyü étdi bular kelām
$M_3$99b 2928 Dédi yavrularım benim ḥayā étdim ben anlardan
Ki isteyemedim bir şey’ ṣabır édelüm éy ġulām
2929 Bunı éşidicek andan ki vardım bir sinī[864] düzdüm
Pilāvdan daḫı yaḫnīden[865] ḳodum ben sīniye[866] ṭaʿām

2924: bahāneyle: bahāne-ile M_2; bahāne-y-ile **A** // ol kim: ol M_1; ol kes M_3 / söyündürdi: söyündirdi M_3 / efhām: ifhām M_3, **A**; efḫām M_2
2925: çırāġı: ṭaşraya çırayı hem M_3 / üç kerre: -M_3 // şey’: şey’i M_1 / ben varam: vardım bām M_1, M_2; vérdim ben **A**
2926: diñledim: diñledüm M_2 / uşaḳlar: uşaḳları **A** // éy ana: éy ata M_3
2927: ki: -M_2, -M_3 / Behrām’ıñ: Behrām M_2 / acıḳdıḳ: acıḳdik M_2 // getür: daḫı M_3 / acıḳdıḳ: acıḳdım M_3; acıḳdı **A**
2928: yavrularım: yavrılarum M_2 / benim: -**A**; ben M_1; ki ben M_3 / étdim: étdüm M_2, **A** / ben: dér M_3 // isteyemedim: isteyemedüm M_2, **A** / şey’: şey’ ki M_2, **A**; şey’i M_3 / ṣabır: ṣabr M_3
2929: éşidicek: éşidecek M_3 / ki: -M_3 / vardım: vardum M_2, **A** / bir sinī düzdüm: ḥāżır étdim bir sīnī M_3 // pilāvdan: pilav **A** / yaḫnīden: pirinçden M_2, **A** / ben: -M_2, -M_3

[864] “sīnī” kelimesi vezin gereği “sinī” şeklinde okunmuştur.
[865] “yaḫnī” kelimesi nüshalarda “yaḥnī” şeklinde yazılmıştır.
[866] “sīnī” kelimesi vezin gereği “sīni” şeklinde okunmuştur.

2930 Életdim vardım evine yédiler içdiler bunlar
Ḥaḳ’a ḥamd u ṣenālar étdi şükür étdiler ġulām
2931 Daḫı baña duʿālar étdiler İslām-ile baña
Budur bende ʿamel ancaḳ ki yoḳdur ġayrı şey’ iʿlām
2932 Dédi şeyḫ aña bilgil sen bu bizim dīnimizde var[867]
Éyü aʿmāl-durur iḥsān bunı medḥ éyledi ʿAllām
M$_1$115a **2933** Pes öyle olıcaḳ añla saña Aḥmed selām étdi
Dédi benden selām éyle ki Behrām’a bula İslām
M$_2$101a **2934** Ki Behrām dédi éy kişi olayım selama[868] lāyıḳ
Olayım Müslimān evvel alayım ṣoñra ben selām
2935 Ki refʿ édüp o parmaġın şehādet éyledi Ḥaḳḳ’a
Ki yā İlāhi[869] vāḥidsin Resūl’üñ ḥaḳ-durur ʿAllām

2930: életdim vardım: éltü vérdim **M$_2$;** életdüm vardım **M$_3$;** életi vérdüm **A** / evine: anlara **M$_2$** / içdiler: daḫı içdiler **M$_3$** / bunlar: **-M$_3$** // Ḥaḳ’a: **-M$_3$,** / ḥamd u ṣenālar: ḥamdi ṣenālar **M$_1$;** ṣenālar étdiler Ḥaḳḳ’a **M$_3$** / étdi: **-M$_2$;** ki **M$_1$;** étdiler **A** / şükür: şükürler **M$_2$, M$_3$** / étdiler: éderler **M$_3$** / ġulām: ʿAllām **M$_1$;** iʿlām **A**
2931: baña: baña da **M$_1$** / duʿālar: duʿā **M$_3$** / étdiler: édüp hem **M$_3$** / İslām-ile: ki İslām-ile **M$_1$;** İslām’ı **M$_3$** / baña: **-M$_1$;** bile **M$_2$;** Ḥaḳ saña **M$_3$** // bende ʿamel ancaḳ: benden ʿamel ancaḳ **M$_1$;** ancaḳ benden ʿamel **M$_3$** / ġayrı: başḳa **M$_3$** / şey’ iʿlām: ḳelām **M$_3$**
2932: bilgil: bil **M$_1$, M$_2$, M$_3$, A** / bu: **-M$_3$** / dīnimizde: dīnimüzde **M$_1$, M$_2$;** dīnimize **M$_3$** / var: girdiñ **M$_3$** // aʿmāl-durur: aʿmāldur hem **M$_3$** / iḥsān: ahsen **A** / medḥ: medḥi **M$_1$** / ʿAllām: iʿlām **M$_3$**
2933: añla: **-A** / Aḥmed: Aḥmed ki **A** // benden: bend **A** / bula: bul **M$_1$**
2934: ki: dédi **M$_3$** / Behrām: Behrām-durur **M$_2$;** ṭur **M$_3$;** Behrām durdı **A** / dédi: **-M$_3$** / éy kişi: aña **M$_2$;** kişi **A** / lāyıḳ: lāyıḳ hem **M$_3$**
2935: refʿ : refiʿ **M$_1$** / parmaġın: parmaġına **M$_2$** / Ḥaḳḳ’a: Ḥaḳḳ’ı **M$_3$** // Resūl’üñ: Resūl’iñ **M$_1$, M$_3$**

[867] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[868] “selām” kelimesi vezin gereği “selam” şeklinde okunmuştur.
[869] “İlāhī” kelimesi vezin gereği “İlāhi” şeklinde okunmuştur.

A100b

2936 Gel imdi gör ki bir kerre ṭaʿām vérmek-ile Behrām
Ki oldı ehl-i cennetden ki buldı dīn-ile İslām

2937 Gel imdi ḳoñşuna éylikden ayrılma géce gündüz
Ki éylik éylemek cāra rıżāullāh-durur ʿAllām

2938 Ki müʾminlere lāyıḳdur eẕiyyetine ḳoñşunuñ
Ṣabırlar éyleye her ān birine étmeye şekvā

2939 Rivāyet éyledi rāvī Ḥasan Baṣrī né buyurdı
Ki her gün uyḳu uyurdı yatırdı vaḳt-i istiḍḥā

2940 Dédiler buña vaḳt-i ḍuḥada[870] néçün yatañ her gün
Dédi ben yataram her gün iki yıldan beri ḍuḥā

2941 Gécelerde uyumam héç ki terk étdim uyumagı
Dédiler né sebeb oldı gécede uyumañ ḥasnā

2942 Dédi anlara éy ḳavim benim vardır ki bir ḳoñşum
Anuñ var bir iki ḳazı ötüp ṣayḥa éder eẕā[871]

2936: gör ki: görüñ **M_1, A** / bir kerre: berresen **M_2** // cennetden: cennetlik **M_3**
2937: ḳoñşuna: ḳoñşına **M_3**
2938: ḳoñşunuñ: ḳoñşunıñ **M_2, M_3** // ṣabırlar: ṣabır **M_1** / éyleye: éyle **A**
2939: // uyḳu: uyḫu **M_3** / istiḍḥa: istiḥḍa **M_1;** istifḥa **M_3**
2940: buña: **-M_3** / yatañ: yatırsıñ **M_2, M_3;** yatıñ **A** / her gün: sen her gün **M_3** // yataram: yatırın **M_1, A;** yatıram **M_3**
2941: uyumam: uyuya **M_1** / héç: **-M_2, -A;** hem **M_1** / ki: **-A** / étdim: étdüm **M_2, A** // gécede: géce **M_3** / uyumañ: uymamaña **M_3;** uyumañı **A**
2942: dédi: dédiler **M_1** / ḳavim: ḳavm **M_2, M_3** / vardır: vardur **M_1, M_2, A** / ki bir: ki **M_1** / ḳoñşum: ḳoñşım **M_3** // anuñ: anıñ **M_2;** ki bunuñ **A** / iki: ki **M_1, M_2, M_3** / ḳazı: ḳaẕları **M_1;** ḳazları **M_2, M_3, A** / ötüp ṣayḥa éder aẕā: **-M_1;** öter géce bular hāy hāy **M_3**

[870] "vaḳt-i ḍuḥā" kelimesi vezin gereği "vaḳt-i ḍuḥa" şeklinde okunmuştur.
[871] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

M₃100a	**2943**	Ki bularıñ ṣadāsından ki gelmez uyḳu gözüme
		Anuñ-çün uyuram gündüz ki ben ḳatlanıram eẕā
	2944	Bular vardı ḫaber vérdi anuñ ḳoñşusına ol gün
		Ki ḳoñşusı boġazladı cemīʿ ḳazlarını ol ān
	2945	Ḥasan bunı éşidicek ki ġāyet maḥzūn oldı ol
		Çaġırdı bunı déyene ʿitāb étdi édüp rüsvā
M₁115b	**2946**	Dédi ḫāṭırı kesr oldı ki ḳoñşucıġımıñ bugün
		Ḫaṭā étdiñ bugün ancaḳ ki étdiñ ḳoñşuya eẕā
	2947	Rivāyetde gelüpdür kim ki Mālik ibni Dīnār'dan
		Ki bir ḳoñşusı var idi Yahūdī idi ol rüsvā
	2948	Ki buġżından ḥasedinden ki Mālik ibni Dīnār'a
		Divārı[872] dibine yapdı ayaḳ çeşmesini rüsvā
M₂101b	**2949**	Muṣallāsı-y-idi anuñ ki ol dīvārıñ ardı bil
		Ki herkez secde étdikçe ḳoḳardı necis pek rüsvā

2943: ṣadāsından: sasından **M₁;** ṣaḥāsından **M₂;** ṣayḥāsından **A** / uyḳu: uyḫu **M₃** / gözüme: gözime **M₂, M₃** // anuñ-çün: anıñ-çün **M₂, M₃** / ki ben: ki **M₂** / eẕā: eẕaya **M₁**
2944: anuñ: anıñ **M₂** // cemīʿ: **-A;** cemiʿ **M₃** / ḳazlarını: ḳazları **M₁;** ġazlarını **M₃** / ā: yār **M₁, M₂, A**
2945: maḥzūn oldı ol: hem oldı maḥzūn **M₂** // çaġırdı: çıġırdı **M₃** / étdi: édüp **M₃** / édüp: anı **M₃**
2946: ḫāṭırı: ḫāṭırın **M₃** / kesr oldı: kesir oldı **M₁;** incindi **M₃** / ḳoñşuçıġımıñ: ḳoñşuçaġımıñ **M₁** / ḫaṭā étdiñ: ḫiṭāb étdi **M₂** / étdiñ: andan **M₃** / ḳoñşuya: ḳoñşuña **M₂**
2947: Mālik ibni Dinār'dan: Mālik ibni Dinār'dan ki ḳoñşusı **M₁** // ki bir ḳoñşusı: **-M₁;** ki bir ḳoñşısı **M₃**
2948: Mālik ibni Dīnār'a: Mālik ibni Dīnār **M₁, M₂** / divārı: divār **M₁**
2949: anuñ: anıñ **M₂** / ki: ki ki **A** / dīvārıñ: divārıñ **M₁** / bil: **-M₃** // herkez: hergiz **M₁, A;** her **M₃** / ḳoḳardı: ḳorḳardı **M₁**

[872] "dīvār" kelimesi vezin gereği "divār" şeklinde okunmuştur.

2950 Ki baʿżı kerre bulurdı ki mevżiʿ-i sücūdunda
Necis bulurdı ol yérde ṣabır éderdi bi'l-eẕā

A101a **2951** Bu kez ṣabır éderdi ol géce gündüz bu eẕāya
Dér-idi ḳoñşudur néydem ki ṣabr étmek gerek evlā

[873]Beyānü'l-ġıybet ve żārrihā ḳavlühü "Velā yaġteb baʿżuküm baʿżān"[874]

2952 **Gel éy ġıybet żararından ḫaberdār olmayan muġtāb**
Saña ġıybet żararını beyān édem éşit muġtāb
2953 Né buyurdı Resūlullāh ḳaçıñ ġıybetden aṣḥābım
Ki esedden néce ḳaçarsıñız bundan siz ictināb
2954 Ki ġıybet zīra[875] zinādan daḫı eşed-durur biliñ
Ki zīrā bunda ḳul ḥaḳḳı taʿalluḳ éder éy muġtāb

2950: mevżiʿ-i mevżūʿ-ı **M_1, A** / sücūdunda: sücūdında **M_2, M_3**
2951: bu kez ṣabır éderdi: buña éder-idi ṣabır **M_3;** bular ṣabr éderdi **A** / ol: **-M_3** / bu: **-M_1** // néydem: né'dem **M_3;** nédeyim **A** / ṣabr: ṣabır **M_1, M_3** / étmek: étmekdür **M_3** / gerek: **-M_3**
2952: ġıybet: ġaybet **M_1, M_3** // muġtāb: anı **A**
2953: Resūlullāh: Resūlullāh'ı **M_1;** Resūlullāh'a **A** / ġıybetden: ġaybetden **M_1, M_3** / aṣḥābım: aṣḥābum **M_1;** aʿcele **A** // esedden: āteşden **M_3, A** / néce: **-M_3** / ḳaçarsıñız: ḳaçarsıñuz **M_2;** ḳaçardıñız **M_3** / bundan: **-A;** édeñ **M_2** / siz: **-M_1, -A;** éden **M_3**
2954: ki: **-M_3** / ġıybet: ġaybet **M_1, M_3** / zīra: zīrā hem **M_3** / eşed-durur: eşeddir daḫı **M_3;** eşeddür **A** // ḥaḳḳı: ḥaḳı **M_1** / éder: éderdi **A** / éy muġtāb: muġtāb **A**

[873] Başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M_1** nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.
[874] Başlık **Hucurāt Sūresi'nin 12**. ayetinden bir kısımdır. Anlamı: … birbirinizin gıybetini yapmayın …
[875] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zīra" şeklinde okunmuştur.

2955 Dédiler yā Resūlullāh zināden néce eşeddür
Dédi bir ḳul zinā étse ki ṣoñra ölse ol tevvāb
2956 Anı yarlıġaya Allāh ki tevbesin ḳabūl éde
Ki maḳbūl olmaya ġıybet éden kimseleriñ muġtāb
$M_3$100b **2957** Ki zīrā ġıybet olunan adem[876] ʿafv éylemedikçe
Ḳabūl olmaz anuñ tevbesi héç gözleme éy muġtāb
2958 Daḫı buyurdı ol server ḳaçıñ ġıybetden ümmetim
Ki zīrā bundan üç żarar iṣābet éyleye muġtāb
$M_1$116a **2959** Biri budur ḳabūl olmaz siziñ daʿvetiñiz aṣlā
Daḫı aʿmāliñiz maḳbūl degildir étmeñ irtiyāb
2960 Ki Ḥaḳḳ'a ʿāṣi[877] olursız günāhıñız mezīd olur
Cehennemde yanarsıñız görürsiz şiddet-i ʿaẕāb

2955: néce: daḫı **M_2** // tevvāb: tevbe **A**
2956: yarlıġaya Allāh: Allāh yarlıġaya **M_1, M_2, M_3** / ki tevbesin ḳabūl éde: ḳabūl éde ki tevbesin **M_3** // olmaya: ola **A** / ġıybet: ġaybet **M_1, M_3** / éden: éde **M_1** / kimseleriñ: kişilerden **A**
2957: ġıybet: ġaybet **M_1, M_3** / olunan: olınan **A** / adem: **-M_3** / ʿafv éylemedikçe: ʿafüv étmedikçe ol ādem **M_3;** éylemedikçe ḥabs **A** // anuñ: anıñ **A** / héç: ki héç **A**
2958: ġıybet: ġaybet **M_1, M_3**
2959: biri: ki **M_1** / daʿvetiñiz: duʿālarıñız hem **M_3** / aṣlā: siziñ **M_3** // maḳbūl: siziñ maḳbūl **M_3** / degildir: degildür **M_1, M_2, A** / étmeñ: **-M_3**
2960: ʿāṣi: ʿāsi **M_1** / günāhıñız: günāhıñuz **M_2** // yanarsıñız: yanarsıñuz **M_2, M_3**

[876] "ādem" kelimesi vezin gereği "adem" şeklinde okunmuştur.
[877] "'āṣī" kelimesi vezin gereği "'āṣi" şeklinde okunmuştur.

2961 Daḫı buyurdı peyġamber eger ʿömrinde bir kerre
Ki ḫalḳı ġıybet éderse ki on belā bula muġtāb
2962 Biri budur Ḫudā'nıñ raḥmetinden ol baʿīd olur
Kesile hem melā'ikler aña ki ola pes cenāb
$M_2$102a 2963 Daḫı rūḥını ʿAzrā'il ala menkūsa olduḳda
Daḫı oda yaḳın olur ki cennetden baʿīd muġtāb
2964 Daḫı müşted ola ʿaẕābı anuñ ḳabri içinde
Daḫı ḥabṭ éyleye anuñ ḳamu aʿmālini Tevvāb
2965 Daḫı peyġamberiñ rūḥı eẕiyyet çeke ġaybetden
Revā mıdur eẕiyyet çeke senden ötri māh-ı tāb
2966 Daḫı saḫṭ éyleye Allāh aña hem laʿnet éyleye
Daḫı müflis éde Allāh ḳıyāmetde seni muġtāb
A101b 2967 Ki ġıybet dört ḳısım oldı biri küfür-durur anıñ
Olupdur birisi nifāḳ biridür maʿṣiyet muġtāb

2961: // ki: **-M_3** / ḫalḳı: ḫalḳ **M_2** / ġıybet: ġaybet **M_1, M_3** / éderse: éderseñüz **M_3** / on: ol **M_3**
2962: Ḫudā'nıñ: Ḫudā'nuñ **M_3** / raḥmetinden ol: ol raḥmetinden **M_1;** raḥmetinden **M_3** / olur: olursuñ **M_3** // hem: hep **M_2** / aña ki: ṣoḥbetinden **M_3** / ola pes: ṣoḥbetden ola **M_1;** ol **M_3** / cenāb: cennāb **M_1, M_2, A**
2963: rūḥını: rūḥı **M_1** / ala: **-A** / menkūse: menkūte **M_2;** meknūse **M_3;** menkūt **A** // ki: **-M_3**
2964: ʿaẕābı: ʿaẕāb **M_1, M_2** / içinde: içinde bil: **M_1, M_2** // ḥabṭ: ḥabṭı **M_1** / anuñ: andan **M_2, A** / Tevvāb: ol Tevvāb **M_3**
2965: **-A** // ötri: ötürü **M_1, M_3**
2966: **-A** / saḫṭ éyleye: saḫṭı éyleye **M_1;** saḫıṭ éde **M_2** / hem: **-M_2**
2967: ġıybet: ġaybet **M_1, M_3** / ḳısım: ḳısımdur **M_2** / oldı: bil **M_2,** / küfür-durur: göz-durur **A** // maʿṣiyet: ġaybet **M_3** / muġtāb: mürtāb **M_3**

2968 Biri daḫı mubāḥ oldı aña yazmadı Ḥaḳ günāh
Odur ẓālimleri fāsıḳları étmek-durur muġtāb
2969 Ki şol sözde olur kāfir bir ādem éylese ġıybet
Ki bir mü'min aña dése ki étme ḫalḳı iġtiyāb
2970 Ki ġıybet söyleyen ādem dése ġıybet degildür bu
Ki ben bu sözde ṣādıḳım déyü redd éylese cevāb
2971 Bu sözden olur ol kāfir ki zīrā müsteḥil gördi
Anı da Ḥaḳ ḥarām étdi kitābında bil éy muġtāb
$M_1$116b, $M_3$101a **2972** Ve ammā şol nifāḳ ġıybet éde fāsıḳ u ẓālimler
Fülān démeye adını bu nifāḳdur bil éy aḥbāb[878]
2973 Ve ammā maʿṣiyet ġıybet anuñ adını ẕikr éde
Bilenleriñ cenābında anı ẕem éyleye muġtāb
2974 Ve ammā şol mubāḥ ġıybet ki fāsıḳları ẓālimi
Veyāḫūd bidʿat ehlini ki mubāḥ oldı éy muġtāb

2968: // étmek-durur: kimiñ-durur **A** / muġtāb: ıġtāb **M_1;** aġtāb **M_2;** ġayār **A**
2969: éylese: étse **A** / ġıybet: **-A;** ġaybet **M_1, M_3** // bir: **-M_3** / aña: **-A** / ki: kim **M_3** / étme: gétme **A** / ḫalḳı: ḫalḳıla **A** / iġtiyāb istiġtāb **M_1, M_2;** muġtāb **A**
2970: ġıybet: ġaybet **M_1, M_3** / ġıybet: ġaybet **M_1, M_3;** mināsibsiz **A** / degildür bu: kelām **A** // ṣādıḳım: ṣādıḳam **M_1, M_3, A** / cevāb: tevvāb **M_3**
2971: ol: **-A** / kāfir: kāfire **M_1;** kāfirler **A** / ki: gibi **A** / zīrā: pes **A** / müsteḥil: ṣuçını **A** // Ḥaḳ: ḥattā **M_1** / bil éy: bilir éy bil **M_1** // anı da: anı ki **M_3;** anı **A** / ḥarām: emr **A**
2972: ġıybet: ġaybet **M_1, M_2, M_3** / éde: éde ki **M_1, M_2;** gibi **A** / fāsıḳ u ẓālimler: mü'mine ġaybet **M_1;** mü'mini ġıybet: **M_2;** lüzümsüz ġıybet **A** // fülān: filāndur **M_1;** fülāndur **A** / adını: adın ki **M_1;** infāḳ **A** / bil: **-A;** ét **M_1** / éy aḥyāb: icnāb **M_1;** éy muġtāb **M_2**
2973: **-M_3** / ġıybet: ġaybet **M_1** / anuñ: anıñ **A** / adını: adābıdur **A** / ẕikr éde: ẕikir éde **M_1;** ki **A** // cenābında: cenābından **A**
2974: **-M_3** / ġıybet: ġaybet **M_1, M_3** / fāsıḳları: fāsıḳlar **A** / ẓālimi: ẓulmi **A** // bidʿat: ġıybet **M_2**

[878] Bu mısra **M_3** nüshasında şöyledir: Veyāḫūd bidʿat ehlini ki bunlar oldılar muġtāb

2975 Ve illā sāmiʿü’l-ġıybet gel imdi diñleme ġıybet
Ki söyleyene né miḳdār günāh olur ise eẕnāb
2976 Saña da ol ḳadar günāh yazıla defteriñe bil
Ki zīrā rāżı[879] olduñ sen ki nehy éylemediñ eẕnāb
2977 Buyurdı mefḫar-ı mevcūd yarın yevm-i ḳıyāmetde
Ki bir ḳavim ḳubūrından çıḳalar göresin éy şāb
$M_2$102b 2978 Ki her birleri géymişdür gérü ḳaṭrān libāsını
Ki ol ḳadar yapışa sırtlarına bil anı éy şāb
2979 Daḫı şöyle ḳoḳa bunlar ki maḥşer ehli hep ḳaça
Nédür bu ḳoḳu déyeler ki nefret éde şeyḫ ü şāb
2980 Eger ḳoḫusı bunlarıñ gérü dünyāya çıḳaydı
Ki ḳalmazdı diri bunda ölürdü cümle ẕī-etrāb
2981 Süreler bunları oda ki ehl-i maḥşer içinde
Varalar od ḳapusına cezāʿlar édeler muġtāb

2975: ve illā: ve illā éy M_1 / sāmiʿü’l-ġıybet: sāmiʿi’l-ġaybet M_1; sāmiʿü’l-ġayb M_3; sāmiʿi’l-ġıybet **A** / diñleme: éyleme **A** / ġıybet: ġaybet M_1 // günāh: ol günāh **A** / olur ise: olursıñ M_3; olur **A**
2976: ḳadar günāh: günāh-ile M_3 / yazıla: yaza M_3 // nehy éylemediñ: nehy éylemedi M_2; mini éyledi **A**
2977: // ḳavim: ḳavm M_2 / çıḳalar: çıḳarlar M_2, **A**; néceler M_3 / göresin: görsün M_3 / şāb: ṣiyāb M_3
2978: // yapışa: yapışa ki M_1; yapışa kim M_3 / sırtlarına: ṣırtına M_3 / éy şāb: şāb M_3
2979: ḳoḳa: ḳoḳalar M_3 / hep ḳaça: ḳaçalar M_3 // nédür: né M_3 / ki: ki daḫı M_3 / şeyḫ ü: ṣeyḫi M_1, M_2
2980: ḳoḫusı: ḳoḳusı M_1, M_2, **A** / gérü: daḫı M_3 / çıḳaydı: çıḳa-y-idi M_1, **A** // diri: dédi M_3 / ẕī-etrāb: etrāb M_2; ẕī-ikrāh M_3
2981 ki: kim M_1, **A** / maḥşer: maḥşeriñ M_3 // od: cehennemüñ M_3 / cezāʿlar: cezʿalar M_1; cezaʿlar M_3

[879] “rāżī” kelimesi vezin gereği “rāżı” şeklinde okunmuştur.

A102a **2982** Ki ġıybet néye beñzerdür beyān édem anı saña
Ki murdār olmuşıñ eti né ise öyledür eṣʿāb
2983 Ki ol müʾmin ḳarındaşıñ eger ölse-y-idi añla[880]
Seni ḍarb étseler yé şunı yémezsiñ anı éy şāb
2984 Ḳaʾil[881] olursuñ ölmeye ki bir loḳma yémeñ andan
Ḳaçarsıñ néce gün andan yémezsiñ andan éy muġtāb

$M_1$117a **2985** Ki bundan daḫı eşeddir gérü müʾminleri ġıybet
Ḫuṣūṣā ʿālim ola ol aġıdür ġıybeti muġtāb
2986 Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr éydür ki bir faḳīhi ġıybetdür
Gelür yevm-i ḳıyāmetde ki yazmış alnına küttāb
2987 Ki meʾyūsdur bu raḥmetden ki olmaz héç aña raḥmet
Revā mıdur gérü ʿālimleri ġıybet éde her şāb

2982: ġıybet: ġaybet M_1, M_3 / anı saña: saña anı M_1 // ki: -M_3 / olmuşıñ: olmışıñ M_3 / eti: etine M_3 / né ise öyledür: beñzerdür M_3 / eṣʿāb: aṣġāb M_2; aḍġāb M_3
2983: ol: -M_1, -M_2, -M_3, -A / ḳarındaşıñ: ḳardaşuñ M_3 / ölse-y-idi: ölseydi M_2 / añla: daḫı: diñle M_3 // étseler yé: étseler-idi M_1; ile yé M_3 / şunı: déseler M_3 / anı: andan M_2, A; sen anı M_3 / éy şāb: éy muġtāb M_2, A; şāb M_3
2984: -M_2, -A / ḳa'il: ḳāyil M_1 / olursuñ: olursıñ M_3 / ölmeye: ölmege M_1 / yémeñ: yémezsiñ M_3 / andan: sen M_3 // andan: sen M_3
2985: eşeddir: eşeddür M_1, M_2; eşetdür A / gérü: daḫı M_3 / ġıybet: ġaybet M_1, M_2, M_3 // ʿālim ola ol: ola ol M_2 // ġıybet: ġaybet M_1, M_2, M_3
2986: Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr: Ebū Ḥafız Kibīr M_2; Ebī Ḥafẓ-ı Kebīr: M_3, A / éydür: éder M_2 / faḳīhi: faḳīya M_2; faḳīh A / ġıybetdür: ġaybetdür M_1, M_3; // yazmış: yaz M_3 / alnına: annına M_2, A / küttāb: éy küttāb M_3
2987: // ġıybet: ġaybet M_1; daḫı ġaybet M_3

[880] Bu mısranın vezin düzeltmesi 06 Mil Yz A 5260 numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[881] "ḳā'il" kelimesi vezin gereği "ḳa'il" şeklinde okunmuştur.

2988 İlāhī destigīr olġıl lisānımı benim ḥıfẓ ét
Küfürden daḫı ġıybetden ki sensiñ Ḳādir ü Tevvāb

$M_3$101b **[882]Beyān-ı nemmāmü'l-ḫalḳ ve sebebü'l-fesād[883]**

2989 Ki éy ḫalḳıñ arasında ki sözler ṭaşıyan ḳattāt
Gel éy Tañrı'sın unutmış fesāda saʿy éden ḳattāt
2990 Bu ḫūydan gel ferāġat ét ki zīrā fiʿl-i şeyṭāndur
Ki zīrā ḳovculuḳ şeyṭān işidür işleme ḳattāt
2991 Buyurmışdur Resūlullāh ki nemmām cennete girmez
Daḫı ḳoḫusını duymaz muʿaẕẕeb ola ol ḳattāt
2992 Muʿāẕ ibni Cebel éydür buyurdı çün Resūlullāh
Ki ḥaşr ola cemīʿ nemmām gérü meymūn gibi ḳattāt

2988: destigīr: destegīr **M_3** / olġıl: olgil **M_1, A;** ol gel **M_2** / ḥıfẓ: ḥafẓ **M_2;** ḥıfẓı **M_3, A** // ġıybet: ġaybet **M_1, M_2, M_3** / Ḳādir ü: Ḳādir'i **M_1; M_3** / Tevvāb: Ẕehhāb **M_3**
2989: ḫalḳıñ: ḫalḳuñ **M_3** / arasında: arasından **A** / ki: **-M_3** / ṭaşıyan: daşıyan **M_1 M_2, A** // Tañrı'sın: Tañrı'sını **A** / saʿy éden: saʿyı **M_1**
2990: ferāġat: firāġat **M_2** / ki: bu **M_2** // zīrā: yaʿnī **M_3** / ḳovculuḳ: ḳovcalıḳ **M_1;** ḳoculuḳ **A** / ḳattāt: fettān **M_3**
2991: buyurmışdur: buyurmış-durur **M_1;** buyurdı kim **M_2, A** / nemmām: tamām **M_1;** nümmām **M_3;** ġāmmām **A** // ḳoḳusını: ḳoḳusı **M_1;** ḳoḳusını **M_2; A** / duymaz: ṭuymaz **M_1, M_3, A** / ḳattāt: fettān **M_3**
2992: Muʿāẕ ibni: Muʿāẕ bin **M_2** // cemīʿ: cemiʿ **M_3** / nemmām: nümmām **M_3;** ġammām **A** / gérü: ki **M_3** / meymūn: meymin **M_1** / gibi: gibiler **M_3**

[882] Başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır
[883] İnsanların arasını bozan ve kötülük yapanlar hakkında açıklama.

2993 Ebū Hüreyre buyurdı ki nemmāmlıḳ içün bir kes
Yürüseydi iki adım ki söz ṭaşıya ol ḳattāt

$M_2$103a **2994** Ḳaçan ḳabrine giricek musallaṭ éyleye Allāh
Ki ḳabri od-ile dola muʿaẕẕeb ola ol ḳattāt

2995 Rivāyetdür ki ʿAbdullāh-ı mübārek né buyurur[884]
Zinā evlādları kimdür ki nemmāmlar-durur ḳattāt

2996 Ki bir söz ṭuysa birinden anı ġayrılara söyler
Ki veled-i zinā budur bu sözden ol aña ḳattāt

2997 Bunı Allāh kelāmında ki istinbāṭ olunmuşdur
Zenīm dédi zirā[885] Allāh nemīmden ilerü ḳattāt

$M_1$117b, A102b **2998** Gel imdi dünya[886] yüzinde ki nemmām olmadıḳ var mı
Eger ʿālim eger vāʿiẓ ki nemmām oldı mecmūʿāt

2999 Eger şer işlese bir kez anı ifşā éder ḫalḳa
Ki ḫayrın ketm éder anuñ budur aḫlāḳ-ı meẕmūmāt

2993: nemmāmlıḳ: nümmāmlıḳ M_3; ġammāmlıḳ **A** / kes: kez M_2, M_3 // yürüseydi: yürüse idi M_1; yüriseydi **A** / söz: yaʿnī söz M_3 / ṭaşıya: daşıya M_1, M_2, **A** / ol: -M_3; ola **A** / ḳattāt: fettān M_3
2994: giricek: girecek M_3 // dola: ṭola M_1, M_3, **A** / ḳattāt: fettān M_3
2995: rivāyetdür: rivāyet **A** / ʿAbdullāh-ı mübārek: ʿAbdullāh M_2 / né: gör né M_1, M_2, M_3, **A** / buyurur: buyurdı M_3 // kimdür: yekdür M_3 / nemmāmlar-durur: nümmām evlādlarından M_3; ġammāmlar-durur **A** / ḳattāt: fettān M_3
2996: // zinā budur: zinādur M_3 / ol aña: aña ol M_3, **A** / ḳattāt: fettān M_3
2997: olunmuşdur: olunmışdur M_3 // zīrā: hem M_3 / nemīmden: nümmāmdan M_3 / ḳattāt: fettān M_3
2998: nemmām: nümmām M_3; ġāmmām **A** // ʿālim: ʿālem M_1 / vāʿiẓ: cāhil M_3 / nemmām: nümmām M_3; ġammām **A**
2999: kez: kimse M_1; bir kes **A** / ḫalḳa: ḫalḳı M_1 // ketm: ketim **A** / aḫlāḳ-ı: aḫlāḳ-u M_3

[884] Bu mısranın vezin düzeltmesi 06 Mil Yz A 8426 numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[885] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.
[886] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

3000 Ki derk étdiñ mi sen ʿaceb néden oldı cemīʿ insān
Néden oldı zinā evlādları derk éyle mecmūʿāt
3001 Bu ʿābd-i ʿāciz éydür ki néce envāʿi tekfīrāt
Lisānlar-ile söylerler ki her gün sözi tekfīrāt[887]
3002 Néce söylerse ol küfri géder īmānı kendiden
Ki kāfir olur ol sözden olur nikāḥ-ı teẕhībāt
3003 Bu sözden tevbe étmeden éder ḫatunına cimāʿ
Ki andan bir veled ḳalur zenīm olur muḥaḳḳıḳāt
M₃102a **3004** Veyāḫūd aldıġı ʿavret imānın[888] dīnini bilmez
Daḫı meẕhebini bilmez ki bundan oldı ġāfilāt
3005 Ol ʿavrete cimāʿ éder ki andan bir veled ḳalur
Olur ol veled-i zinā sefīh olur ki ol ḳattāt
3006 Ḫuṣūṣā fī zamānınā ki yoḳdur bir ḫatun kişi
Ki bilmez aṣla[889] dīn īmān ʿibādet yoḳ daḫı ṭāʿāt

3000: **-M₃** / derk: terk **M₂, A** / ʿaceb: anı **A**
3001: éydür: éydir **M₁, M₂;** éyder **A**
3002: īmānı: īmānu **M₃**
3003: **-M₂, -A** / cimāʿ: cīmāʿ **M₁** // muḥaḳıḳāt: muḥaḳīḳāt **M₁**
3004: **-M₂, -A** / aldıġı: alduġı **M₁** / imānın dīnini: dīnin īmānını **M₁** // bilmez ki: bilmez bilmez ki **M₁**
3005: **-M₂, -A** // ki ol: olur **M₁** / ḳattāt: fettān **M₃**
3006: **-M₂, -A** // ʿibādet yoḳ daḫı ṭāʿāt: daḫı ṭāʿat yoḳ ʿibādāt **M₃**

[887] **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında bu mısra yerine **3002.** beyitin ikinci mısrası yazılmıştır.
[888] "īmān" kelimesi vezin gereği "imān" şeklinde okunmuştur.
[889] "aṣlā" kelimesi vezin gereği "aṣla" şeklinde okunmuştur.

3007 Yarın yevm-i ḳıyāmetde ḳabirden çıḳa bir ḳavim
Ki dilleri ḳafāları üzerinde ola bi’z̲-z̲āt

3008 Bular pes geleler cümle néce dürlü belālarla
Buları göre cümle ḫalḳ édeler cümlesi nefrāt

3009 Çaġıra bir münādī kim bular kimler bilür misiz
Bular nemmām olanlar dér ki fitne ehlidür bi’z̲-z̲āt

3010 Buları süreler oda ḳoyalar hep cehenneme
Ki gözlerinden aḳa ḳan feza‘ fiġān ola keş̲rāt

$M_1$118a **3011** Gel imdi tevbe ét bundan ki terk ét ḳovculıġı
Süre Ḥaḳ tā’ib olanı ki idḫāl éde fī’l-cinān

3012 Né buyurdı cihān faḫrı ki bir ḳul her günāhına
Ki tevbe éylese cümle günāhdan olsa tā’ibāt

3013 Anuñ fısḳı zamānında né deñlü gün géçirdiyse
Yazar her günine Allāh ‘ibādet ş̲evabı[890] keş̲rāt

3007: **-M_2, -A** / bir: biraz **M_3**
3008: **-M_2, -A** / bular pes: ki bular **M_3** // göre cümle ḫalḳ: cümle göre ḫalḳı **M_1,** / édeler cümlesi: ki hem édeler **M_3** / nefrāt: istikrāt **M_3**
3009: **-M_2, -A** / çaġıra: çıġıra **M_1** / kimler: kimdür **M_1** // olanlar dér: olanlardur **M_1**
3010: **-M_2, -A** / süreler: daḫı süreler **M_1** / oda ḳoyalar hep cehenneme: cehennem ḳoyalar hep **M_1**
3011: **-M_2, -A** / tevbe: bunı **M_1** / sen terk: terk **M_1** / ḳovculıġı: ḳoyuculuḳ étme **M_1** // fī’l-cinān: fī’l-cenān **M_1**
3012: **-M_2, -A** / né buyurdı: cihān faḫrı **M_3** / cihān faḫrı: né buyurdı **M_3** / ki: daḫı **M_3** / her: **-M_3**
3013: **-M_2, -A** // ş̲evābı: ş̲evābın **M_3** / keş̲rāt: keş̲īrāt **M_3**

[890] “ş̲evāb” kelimesi vezin gereği “ş̲evab” şeklinde okunmuştur.

3014 Ki bir yıl ṭāʿat étmişce ṣevāb vére aña Allāh
Daḫı maḥv éyleye Allāh ḳamu günāhını keṣrāt
3015 Sile hep defterinden Ḥaḳ anuñ cümle günāhını
Keenne étmemiş gibi ḫalāṣ ola muḥaḳḳıḳāt
3016 Yazar her günahın[891] yérine ʿibādet ṣevābın Ḥaḳ
Dola defteriniñ içi ṣevāb-ile daḫı ṭāʿāt
3017 Ki bundan tevbe étmeden eger aḫrete géderseñ
Né gele başıña senüñ beyān édem saña kerrāt
3018 Né buyurdı Resūlullāh anı diñle ḳulaḳ vér sen
Ki inṣāfa gelesiñ sen olasın ẓenbe tā'ibāt
M₃102b **3019** Ki dört kişi cehennemde ki ol ḳadar fiġān éder
Fiġānından dola nīrān ki içi ehl-i fiġānāt
3020 Déyeler ehl-i cehennem ʿaceb nédür bu fiġānlar
Ki biz kendi ʿaẕābımuz çekemezken bu né heyhāt

3014: **-M₂, -A** / maḥv: maḥvi **M₁**
3015: **-M₂, -A** // ḫalāṣ ola: ola cihānda **M₁** / muḥaḳḳıḳāt: maġfūrāt **M₁**
3016: **-M₂, -A** / yazar: ki **M₃** / günahın: günāhına **M₃** / yérine: yazar yérine **M₃** / Ḥaḳ: **-M₃** // dola: ṭola **M₃** / defteriniñ: defterinüñ **M₃**
3017: **-M₁, -M₂, -A**
3018: **-M₂, -A** // olasın: ola **M₃** / ẓenbe: ẓenbiñe **M₃**
3019: **-M₂, -A** // dola: ṭola **M₃** / ki: **-M₁** / fiġānāt: efġānāt **M₁**
3020: **-M₂, -A** // ki biz: daḫı **M₃** / kendi: kendü **M₃** / ʿaẕābımuz: ʿaẕābımızı **M₃** / çekemezken: çekemezdiḳ **M₁** / heyhāt: hey'at **M₃**

[891] "günāh" kelimesi vezin gereği "günah" şeklinde okunmuştur.

3021 Göreler pes od içinde bu dört kişileri tamām
Ki göstere gérü Allāh ʿaẕābdan ki bu ʿāṣiyāt
3022 Biriniñ boynına otdan ki bir tābūtı aşmışlar
Ḳatı pek çaġırır otda aña olmaya taʿbīrāt
3023 Ki birisi baġarṣıġın sürür geze daḫı otda
Ki otda añıra merkeb gibi éyleye nāhiḳāt
3024 Ki birisi daḫı kendi étin çeke ḳopara hep
Didim didim yola étin ṣanasın çekdi kelbiyyāt
$M_1$118b 3025 Biriniñ daḫı aġzından aḳa aġu ile zehir
Ki öyle bir zehirdir kim éder ʿālemi ḫarābāt
3026 Eger bir ẕerre miḳdārı ki ol çıḳan aġunıñ bil
Éneydi işbu ʿāleme éderdi cümleyi emvāt
3027 Daḫı bundaki efġānı ṭuta yéri gögi düpdüz
Ki çaġrışa cehennem ehli éder cümlesi ṣayḫāt

3021: **-M_2, -A** // ʿaẕābdan ki: ʿaẕāb **M_1**
3022: **-M_2, -A** / biriniñ: birinüñ **M_3** / ki: daḫı **M_3** / tābūtı: tābūt **M_3** / aşmışlar: aşılmışlar **M_3**
3023: **-M_2, -A** / ki birisi: birisi pes **M_1** / sürür: sürirek **M_1** / daḫı: -**M_1** // ki otda: o daḫı **M_3** / añıra: añıra ol **M_1** / nāhiḳāt: nāhiyāt **M_3**
3024: **-M_2, -A** / ki: -**M_1** / çeke: çeke çeke **M_1** // çekdi: çeke **M_3** / kelbiyyāt: küliyyāt **M_3**
3025: **-M_2, -A** / biriniñ: birinüñ **M_3** / aġu ile: aġu-y-ile **M_1** / zehir: zehre **M_3** // öyle: eyle **M_1** / zehirdir: zehredür **M_3** / ki: kim **M_1** / ʿālemi: ʿālem **M_3**
3026: **-M_2, -A** // ineydi: ine-y-idi **M_1** / ʿāleme: ʿālem **M_1**
3027: **-M_2, -A** / bundaki: bunu göre **M_1** / ṭuta: duta **M_1** // çaġrışa: çıġrışa **M_3** / éder: éde **M_3**

3028 Ṣoralar ehl-i nāra hem ki né işiñ ṣaḥibisiz[892]
Néden geldi bu ʿaẕāblar ki siz édiñ beyānāt

3029 Tabūt[893] boynına aṣılan cevāb vére bulara kim[894]
Daḫı ilk günahıdır[895] kim ki géçdi boynıma ẕenbāt

3030 Ki ẓulm étmiş idim ḫalḳa daḫı borç vérmemiş-idim
Ṣevābım yoġ-idi benim vérem anlara ecriyyāt

3031 Déye pes ġayrınıñ ki günah-ile[896] āteşe yanmaḳ
Ḳatı müşkil ʿaẕāb-imiş ki olmaz aña ṣābirāt

3032 Baġarṣıġın sürüyenler déyeler kim cevābında
Ki bizler oḳumuş idik éderdik dürlü taʿlīmāt

3028: **-M$_2$, -A** / nāra: nār **M$_1$** / hem ki: kim **M$_1$** / ṣaḥibisiz: ṣāḥibisiz siz **M$_1$** // ki: **-M$_3$** / édiñ: édiñ bize **M$_3$** / beyānāt: bāyināt **M$_3$**
3029: **-M$_2$, -A** / tabūt: ṣābūt **M$_3$** / boynına: boyunına **M$_1$;** aṣılmış **M$_3$** / aṣılan: boynına **M$_3$** / vére: véreler **M$_3$** / bulara: bular **M$_1$;** bunlara **M$_3$** / kim: -**M$_3$** // daḫı: **-M$_1$** / günahıdır: günāhıdur **M$_1$** / kim: **-M$_3$** / boynıma: boynına **M$_3$**
3030: **-M$_2$, -A** / ẓulm: ẓulim **M$_1$** / vérmemiş-idim: vérmemiş-idim ben **M$_3$** // yoġ-idi: yoḳ **M$_3$** / vérem: vérem daḫı **M$_3$**
3031: **-M$_2$, -A** / pes: **-M$_3$** / ġayrınıñ: ġayrınuñ **M$_3$** / ki: **-M$_1$, -M$_3$** / günah-ile: günāhına **M$_3$** / ateşe: ola ateşe **M$_3$** / yanmaḳ: yakmaḳ **M$_3$**
3032: déyeler kim cevābında: gérü cevāb vére **M$_1$;** daḫı cevāb véreler kim **M$_3$;** gérü cevāb véreler kim **A** // bizler: biz **M$_1$** / oḳumuş: nemmām **M$_1$;** oḳumış **M$_2$, M$_3$** / éderdik: biliñ éderdik **M$_1$** / taʿlīmāt: tefsīdāt **M$_1$**

[892] "ṣāḥibsiz" kelimesi vezin gereği "ṣaḥibsiz" şeklinde okunmuştur.
[893] "tābūt" kelimesi vezin gereği "tabūt" şeklinde okunmuştur.
[894] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[895] "günāh" kelimesi vezin gereği "günah" şeklinde okunmuştur.
[896] "günāh" kelimesi vezin gereği "günah" şeklinde okunmuştur.

3033 Etin çeke çeke yéyen bularda pes cevāb vére
Ki biz nemmām idik biliñ éderdik dürlü tefsīdāt

M₃103a 3034 Ki dünyāda ṣanāʿatim ki ādem eti yémekdi
Bugün etimi baña da ġıdā éylediler kerrāt

3035 Ki aġzından zehir aḳar bularda véreler cevāb
Ṣaḳınmazdıḳ lisānımız éderdik ḳabīḥ teklīmāt

3036 Né gelürse dilimize ki her sözleri söylerdik
Eger bühtān eger ġıybet eger nemmām olur keṣrāt

[897]Beyān-ı istihzāʾü'l-ḫalḳ ve'd-ḍaḥḥāk[898]

M₂103b 3037 **Gel éy ḫalḳı begenmeyüp ki istihzā éden ḍaḥḥāk**
Ki ġayrıları masḫaralıġa elān édüp ḍaḥḥāk

3033: bularda pes: **-M₃** / vére: vére ki biz **M₃;** vére ol **A** // ki: **-M₃** / biz: **-M₃;** bizler **M₁** / nemmām: **-M₃;** oḳumuş **M₁;** ġammāz **A** / biliñ: biliñ ki siz bizi **M₃** / tefsīdāt: taʿlīmāt **M₁;** tefʿīlāt **M₃**
3034: ki: **-M₃** / ṣanāʿatim: ṣanāʿātim **M₁** / yémekdi: yémek idi **M₃;** yémekdür **A** // ġıdā: ʿaẕāb **M₂**
3035: zehir: zehirler **A** / aḳar: aḳara **M₁;** ḳan **M₂;** aḳa **A** / véreler: vére **M₁** // ṣaḳınmazdıḳ: ṣaḳınmazdik **M₂, M₃** / lisānımız: lisānımuz **M₁;** lisānımızu **M₃;** lisānımızı **A** / ḳabīḥ: ḳubḥ-ı **M₂, M₂**
3036: dilimize: dilimüze **M₂, M₃** / ki her: hezeyān **M₃** / sözleri: sözi **M₃** // bühtān: ġaybet **M₁, M₃** / ġıybet: bühtān **M₂;** ġammām **A** / eger: **-A** / nemmām: nümmāmlıġı **M₃;** olur bu **A** / olur: **-M₃;** cümlesi **A**
3037: éy: **-M₃** / ki: **-M₃** // ki: daḫı hem **M₃** / ġayrıları: ġayrıları kim **M₃** / elān: **-M₃;** alma **M₁**

[897] Başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M₁** nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[898] İnsanlarla alay etmek ve onlara gülme ile ilgili açıklama.

3038 Yaratdı ki seni Allāh ki bir murdār menīden bil
Ki kendiñi ṣanır mısıñ ki maḳbūl ḳulum istidrāk[899]

3039 Néye maġrūr olursıñ sen ki bir faḳīri ḫorlarsıñ
ʿAceb sen mi yaratdıñ anı ḫor görürsüñ istiḍḥāk

3040 Ki sen ḳorḳmañ mı Allāh'dan ki ḫalḳ étdigini sen ol
Né démekdür bu Allāh'a ki baḳ ḫalḳ étdigin bī-bāk

A103a **3041** Daḫı murdār ḳılın ḫalḳ étmege ḳādir degilsiñ sen
Anı da ḫalḳ éden Allāh seni de éyledi min-ḫāk

3042 Ki bir faḳīre baḳarsıñ ki daḫı arḳası açıḳdur
Ki almazsız selāmını ki ṣoḥbetde olañ fekkāk

3043 Ki kimde né var-idiġin né bilürsiñ sen éy melʿūn
Ki belki senden efḍaldur ki yérme sen anı ḫāṣāk

3038: **-M$_1$** / yaratdı: seni de **M$_3$** / ki seni: ḫalḳ éden **M$_3$;** seni de **A** / ki bir: daḫı **M$_3$** // ki: sen **M$_3$** / ḳulum: ḳulım **M$_3$** / istidrāk: istidlāl **M$_3$**
3039: **-M$_1$** / néye: nége **M$_3$;** ki né **A** / bir: ol **M$_3$;** o **A** // görürüsüñ: göresin **M$_3$;** görürsiñ **A** / istiḍḥāk: istiḥāk **M$_3$**
3040: **-M$_1$** / ḳorḳmañ mı: ḳorḳma mıñ **M$_3$** / sen ol: ḫorlañ **M$_3$** // Allāh'a: Allāh **M$_2$** / baḳ: bu **M$_3$** / étdigin: étdügiñe **M$_3$** / bī-bāk: baḳ **M$_3$**
3041: **-M$_1$** / daḫı: ki **M$_2$;** ki bir **A** / ḳılın: ḳılanı sen **M$_3$** / degilsiñ sen: degil miñiz **M$_3$** // éden: éyleyen **A** / Allāh: **-A** / seni de: saña da **M$_2$** / min-ḫāk: men-ḫāk **M$_2$;** min-aḫlāk **M$_3$**
3042: **-M$_1$** / faḳīre: faḳīri **A** / ki: **-M$_2$, -M$_3$** / daḫı arḳası: ẓahrı arası **M$_2$;** ẓahrı arasın **A** // almazsıñ: almazsız **M$_2$** / olañ: olur **M$_3$;** ola **A** / fakkāk: kellāk **A**
3043: **-M$_1$** / var-idiġin: vardıġın **M$_2$;** varduġın **M$_3$** // belki: bilmeñ **M$_3$** / efḍaldur: maḳbūldur: **M$_2$** / yérme sen: yardım ét **A** / anı: éy **A** / ḫāṣāk: ḫāşāk **M$_2$, A**

[899] **M$_1$** nüshasında **119a-119b** varağı eksiktir.

3044 Saña naḳl édeyim bir söz bu sözimden naṣīḥat al
Uyanġıl nevm-i ġafletden ḳulaḳ vér éyle istidrāk
3045 Ḥaberde vārid oldı kim murād étdi Ḫudāvendī
Ki Mūsā ṣāḥibü'l-Ṭūrī édüp tecribe istimsāk
3046 Dédi Mūsā'ya yā Mūsā ki var ʿālemleri ara
Ki ednā ḫalḳı kendinden bulursuñ édem erḥamnāk
3047 Ki gétdi Ḥażret-i Mūsā taḥarrī éyledi yoldan
Daḫı bi'l-cümle ʿālemi taḥarrī édüp istidrāk
M$_3$103b 3048 Aradı evvel insānı ki bir ādem bulamadı
Daḫı ṣoñra cemīʿ cinnīleri aradı ol derrāk
3049 Bulamadı kelīmullāh gérü kendinden ednāyı
Bu kez ol gezdi ḥayvānāt içine étdi istidrāk
3050 Gine bulamadı ol şāh ki ḥayvānda da bir ednā
Ve illā virān içinde ki bir kelb buldı ol cār bāk

3044: **-M$_1$** / naḳl: naḳil **M$_2$** / sözimden: sözden **A** / naṣīḥat: sen naṣīḥat **M$_3$** // vér: **-A;** ṭut **M$_3$**
3045: **-M$_1$** / murād: Ḫudā **A** / Ḫudāvendī: mürūr **A** // ṣāḥibü'l-Ṭūrī: ṣāḥibi'l-Ṭūr **M$_2$;** ṣāḥibi'l-Ṭūrī **A** / tecribe: tecrübe **M$_3$** / istimsāk: istimnāk **M$_2$, A**
3046: **-M$_1$** / ʿālemleri: ʿālimleri **M$_2$** // ednā: ednāyı **A** / ḫalḳı: ḫalḳ **M$_2$** / bulursuñ: bulursıñ **M$_3$** / édem: ādem **M$_2$;** éderem **M$_3$** / erḥamnāk: erḥāk **M$_3$**
3047: **-M$_1$** / éyledi: étdi **M$_2$** // édüp: éyleyüp **M$_3$**
3048: **-M$_1$** / evvel: daḫı ol **M$_3$** / insānı: insān **M$_3$** // cemīʿ: **-M$_3$** / ol: daḫı ol **M$_3$**
3049: **-M$_1$** / gérü kendinden: kendinden gérü **M$_2$** / ednāyı: hem ednā **M$_3$** // ol gezdi: ḥayvānāt içine **M$_3$** / ḥayvānāt içine: ḥayvānātı içini **M$_2$;** daḫı ol gétdi **M$_3$** / étdi: o **M$_3$** / istidrāk: derrāk **M$_3$**
3050: **-M$_1$** / şāh: şāhı **M$_2$** / ḥayvānda da: ḥayvānātdan **M$_3$;** ḥayvāndan da **A** / ednā: ednāyı **A** // kelb: kelbi **A** / cār: cer **M$_2$, A** / bāk: dāk **M$_3$**

3051 Ki vardı boynuna anuñ ki bir ip baġladı ol şāh
Ala géde anı Allāh ḳatına éde istidrāk

$M_2$104a 3052 Bunuñla gétdiler biraz né söyler Mūsa'ya[900] ol kelb
Ki yā Mūsā ʿaceb beni nére götüresin derrāk

3053 Dédi Mūsā seni éy kelb ki Mevlā ḳatına éltem
Ṭaleb étdi Ḫudā benden ki bir ḫor ḳulu ol derrāk[901]

3054 Né söyler Mūsa'ya[902] ol kelb éşit cānı göñülden sen
Gel éy Mūsā eger ister iseñ Tañrı'dan erḥamnāk

3055 Çıḳar bu ipi boynımdan ki kendi boynuña baġla
Ki var dé Tañrı'ya éy Ḥaḳ bulamadım denī derrāk

A103b 3056 Aradım cümle ʿālemi ki kendimden ḥaḳīr yoḳdur
Bu sözi söyle Tañrı'ya ola çün ḳadriñ istiʿlā[903]

3051: **-M_1** / ki: ki daḫı **M_3** / boynuna: boynına **M_3** / anuñ: **-M_3;** anıñ **M_2** / ki: **-M_3, -A**
3052: **-M_1** / biraz: bir ān **M_3** // nére: néreye **M_3** / götüresin: götürürsiñ **M_3;** götürürsin **A**
3053: **-M_1** / Mevlā: Mevlā'm **M_2, A** // ḳulu: ḳūl **M_2, M_3, A**
3054: **-M_1** / cānı göñülden sen: benden kelimullāh **M_3** // ister iseñ: isterseñ **A**
3055: **-M_1** / ipi: ip **M_2** / ki kendi boynına baġla: daḫı beni ṣalı vér sen **M_3** / boynuna: boynına **M_2** // denī: anı **M_2**
3056: **-M_1** / aradım: aradum **A** / ki: **-M_3** / ḥaḳīr: alçaḳ **M_3** / yoḳdur: bulamadım **M_3** // ola çün: ol-çün **M_2, A** / istiʿlā: istiʿlāk **M_2, M_3, A**

[900] "Mūsā" kelimesi vezin gereği "Mūsa" şeklinde okunmuştur.
[901] Bu mısranın vezin düzeltmesi **Konya 5260** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[902] "Mūsā" kelimesi vezin gereği "Mūsa" şeklinde okunmuştur.
[903] "istiʿlā" kelimesi BY7499 numaralı nüshadan alınmıştır.

3057 Ki gétdi Ḥażret-i Mūsā ki Ṭūr-ı Sīna'ya çıḳdı
Münācāt étdi Allāh'a dédi éy ʿālim-i derrāk

3058 Tetebbuʿ étdim ʿālemi ki benden ġayrı kem-ter yoḳ
Ki ben ḳuluñ cemīʿ ḫalḳdan denīdür éyle erḥamnāk

3059 Dédi ol Ḳādir ü Ḳayyūm ḫiṭāb étdi ki yā Mūsā
Bu sözi kimden ögrendiñ ḫaber vér édem erḥamnāk

3060 Dédi Mūsā ki yā Rabbi bilürsin sen anı kimdür
Saña yoḳdur ki bir mechūl bilürsin cümleyi ḫāṣāk

3061 Dédi ol Ḳādir ü Ḳayyūm eger kelbi getüreydiñ
Cemīʿ ʿaẕābımı saña éderdim öyle ét edrāk

3062 Éderdim ben anı Mūsā éderdim ben seni ol kelb
Ki yoḳdur cümle ʿālemde denī ḫalḳ éyle istidrāk

3063 Meger kim bütperest ola ṭapa ġayrıya dā'imā
Bulardur cümleden ednā bulardur köti ḫalḳ ḫāṣāk

3057: **-M$_1$** / Ṭūr-ı Sīna'ya: Ṭūr'ına gine **M$_3$** // éy ʿālim-i: yā Rabbi ʿālem-i **M$_3$**
3058: **-M$_1$** / étdim: étdüm **A** // erḥamnāk: éy derrāk **M$_3$**
3059: **-M$_1$**
3060: **-M$_1$** / bilürsin sen: bilürsiñ **M$_3$** // bilürsin: bilürsiñ sen **M$_3$** / cümleyi: cümle sen **A**
3061: **-M$_1$**
3062: **-M$_1$, -M$_3$** / éderdim ben: éderdim **M$_2$** / éderdim: **-A** // denī: daḫı **A**
3063: **-M$_1$** / bütperest: büṭperest **M$_3$** / ṭapa: dapa **M$_2$, A** // köti: hem **M$_3$** / ḫalḳ: kötü **M$_3$**

$M_3$104a **[904]Ḫalḳı masḫara édenler ḳavlühü Teʿālā “Ḳavmün min ḳavmin ʿasā en yakūnū”[905]**

$M_1$120a **3064** **Gel éy ḫalḳı begenmeyüp ki étme ḫalḳa istihzā**
Eger dünyāda aḫretde édeyim dérseñ istişfā
3065 Ki Mesʿūd oġlu ʿAbdullāh né buyurdı anı diñle
Ḳamu sözünde ṣādıḳdur éder kiẕibden ittiḳā

$M_2$104b **3066** Dédi belā müʾekkeldür ki şol diliñ üzerine
Ki ḫalḳı masḫara éde baḳa ḫor göz-ile ednā
3067 Eger bir kelbi masḫara éderseñ ḫāʾif ol sende
Ki taḥvīl éyleye Allāh seni de kelb éde Mevlā
3068 Gelüpdür ʿayn-ı ḥayātda ki müttaḳī olan kimse
Ki ḫor göz-ile baḳmaya gérü fāsıḳlara ḥāṣā

3064: ḫalḳa: ḫalḳı M_1, M_3 // aḫretde: āḫiretde M_3 / dérseñ: dérsiñ M_3 / istişfā: istiṣġāb M_1; istişfā: M_2; istiṣġā A
3065: oġlu: oġlı M_2, M_3, A // sözünde: sözinde M_1, M_2, M_3
3066: // ḫalḳı: ḫalḳ M_2 / éde: éder M_3 / göz-ile: gözle A
3067: kelbi: kelb M_2 / masḫara: masḫaraya M_1 / éderseñ: édersiñ M_1, M_3, A / ḫāʾif: ḥāʾif M_1; ḥāyıf M_2 / ol: ola M_1 // kelb: kelbi M_1 / éde: éder M_3
3068: // göz-ile: gözüle A

[904] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_2 ve A nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[905] Başlık **Hucurāt Sūresi 11.** ayetin ilk kısmıdır. **Anlamı:** Bir topluluk bir diğerini alaya almasın.

3069 Ki zīrā iʿtibār ḫātimeyedür anı pek żabṭ ét
Ḥaẕer éyle ʿalimlere[906] ki alçaḳlardan istiḥyā

A104a **3070** Bu söze pes münāsibdür ki bir ḥikāye basṭ édem
Vuḳūf olmadıġıñ ādemlere ḫor baḳma éy ʿamā

3071 Daḫı bilmediġiñ sā'il ki bir şey' istese senden
Ki cehd ét ḫāṭırın ḫoş ét anı redd éyleme ednā

3072 Cüneyd-i Baġdadī[907] öldi aña raḥmet éde Allāh
Yérine ḫalife[908] géçdi ki zāhid idi dā'imā

3073 Ki dérlerdi Muḥammedü'l-Ḥarīrī adına anuñ
Ki Mekke'de mücāvir oldı bir yıl éyledi ibḳā[909]

3074 Ki söylemezdi héç aṣlā daḫı döşege yatmadı
Daḫı uzatmadı aṣlā ayaḳların yatup ṭūlā

3069: żabṭ: żabṭı **M$_1$, A;** żabṭı **M$_3$** / ét: éyle **M$_3$** // éyle: éyleye **M$_3$, A** / ʿalimlere: ʿālimler **M$_2$, M$_3$;** ʿālimleri **A** / ki: ki ile **M$_1$**
3070: // ādemlere: ādeme **M$_1$** / ʿamā: ʿamayā **M$_1$;** ʿumyā **M$_2$**
3071: ki: **-M$_3$** // cehd: cehdi **M$_1$;** cühd **M$_2$** / ḫoş ét: ét ḫoş **M$_2$**
3072: Cüneyd-i Baġdadī: Cüneyd Baġdādī **M$_1$, A** / öldi: éydir **M$_2$**
3073: Muḥammedü'l-Ḥarīrī: Muḥammedi'l-Ḥarīrī **M$_3$, A** // ki Mekke'de mücāvir oldı: mücāvir oldı Mekke'de **M$_3$** / ibḳā: ebḳā **M$_1$, A;** ittiḳā **M$_2$, M$_3$**
3074: yatmadı: yatmazdı **M$_3$**

[906] "ālim" kelimesi vezin gereği "alim" şeklinde okunmuştur.
[907] "Baġdādī" kelimesi vezin gereği "Baġdadī" şeklinde okunmuştur.
[908] "ḫalīfe" kelimesi vezin gereği "ḫalife" şeklinde okunmuştur.
[909] "ibḳā" kelimesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.

3075 Ki érdi ʿömri altmışa ki ḳuṭbiyye maḳāmında
Suʾāl olundı ki añа né dér diñle anı kellā
3076 ʿAcāibden néler gördüñ ḫaber vériñ éşidelüm
Ki ʿibret alalum andan naṣīḥat bilelüm illā
3077 Dédi bir gün otururdum bir ādem geldi mescide
Başı açıḳ yalın ayaḳ ki gör ḥikmeti ol āgāh
M$_1$120b, M$_3$104b **3078** Daḫı tüyleri ürpermiş ṣararmışdır daḫı yüzi
Ki bir ābdest alup geldi iki rekʿat namāz ṣallā
3079 Bu kez çekdi başını ḫırḳasınıñ içine ol ér
Ki ḥattā vaḳt-i maġrib yaḳın oldı ét anı edā
3080 Bizimle ḳıldı maġribi gine oturdı mescidde
Başın çekdi yeñine ol yérinde éyledi ḳaʿdā
3081 Meger kim bizi ol géce ḫalīfe daʿvet étmişdi
Daḫı cümle ṣufileri[910] éderdi daʿvet-i kübrā

3075: ʿömri: **-A;** ʿömr **M$_1$** / ḳuṭbiyye: ḳıḍayye **M$_3$** // ki: kim **M$_1$, M$_3$** / né dér: nédür **M$_2$**
3076: gördüñ: gördiñ **M$_3$** / vériñ: vérgil **M$_3$** // andan: bundan **M$_2$** / bilelüm: ḳılalum **M$_2$, A**
3077: **-M$_1$, -M$_2$, -A**
3078: ürpermiş: uyarmış **M$_1$** / ṣararmışdır: ṣararmışdur **M$_1$, M$_2$, A** // bir: **-M$_1$** / rekʿat: rikʿat **M$_2$, M$_3$, A**
3079: başını: başına **M$_3$** // vaḳt-i maġrib: maġrib **M$_1$** / oldı: **-M$_1$** / edā: erā **M$_2$, A**
3080: bizimle: bizim-ile **M$_1$** / maġribī: maġrīb **M$_2$** / mescidde: mescide **M$_3$** // yérinde: yérinden **M$_2$**
3081: étmişdi: étmiş-idi **M$_1$** // ṣufileri: ṣofuları **M$_1$** / éderdi: édüpdi **M$_1$, M$_2$, A**

[910] "ṣūfī" kelimesi vezin gereği "ṣufī" şeklinde okunmuştur

$M_2$105a **3082** Bizimle ṣoḥbet étmek-çün ki étmişdi bizi daʿvet
Daḫı mebḥaṣ-ı ʿilimden biraz baḥṣ éyleye edā

3083 Aña gétmek murād étdik ki ol kişiye de dédim
Ki gel bizimle gédelüm ḫalīfeye bugün meṣnā

3084 Dédi ol yigid ol zamān ki ben varmam ḫalīfeye
Ki yoḳdur ḥācetim benim ḫalīfeye varam ḥāṣā

3085 Velākin yā ḳarındaşım baña bir çorbacıḳ getür
Isıcaḳ içem anı éde-y-idim anı ben ġıdā

A104b **3086** Ki ben gönlümden étdim ki ki gör şu miskini[911] hele
Benimle daʿvete gétmez ki benden ister ol çorba

3087 Ki çünki açsın éy kişi néçün benimle gétmezsin
Ki gönlümden aña küsdüm sözin redd éyledim illā

3082: étmek-çün étmek için M_1 / ki: **-M_1** / étmişdi: étmiş-idi M_1, A // ʿilimden: ʿilminden M_2, A / baḥṣ: baḥiṣ M_1 / edā: erā M_2, M_3, A
3083: murād étdik: murād étdik murād étdik M_1 / ol: o M_2 / kişiye de: kişide M_1, M_2, A / dédim: dédüm M_2, M_3 // bizimle: bizim-ile M_2 / ḫalīfeye ḫalīfe M_1 / meṣnā: emsā M_1, A; emṣā M_2
3084: yigid: zamān M_2 / zamān: yigid M_2 // ḥācetim: ḥācetüm A / ḫalīfeye varam: varam ḫalīfeye M_2 / ḥāṣā: ḫāṣā M_2
3085: velākin: bu kez M_1 / çorbacıḳ: çorbacuḳ M_1; çorbacik M_3 // ısıcaḳ: ışıcacıḳ M_1 / içem: içeyin M_2, A; içeyim M_3 / éde-y-idim: édeydüm M_2; édeyim M_3; édeydim A
3086: ben: **-M_1** / étdim: étdüm M_1, M_2, A / ki ki: ki M_1, M_3 / şu: **-M_3** / miskini: miskine M_3 // benimle: benümle M_1, M_3, M_3 / daʿvete: daʿvet M_1
3087: benimle: benümle M_3, A // gönlümden: gönlinden M_1; gönlimden M_3 / sözün: sözin M_1, M_3; sözüm M_2 / éyledim: édem M_1

[911] "miskīn" kelimesi vezin gereği "miskin" şeklinde okunmuştur.

3088 Ki ḳaldı mescid içinde ki biz gétdik ḫalīfeye
Rücūʿ étdik gérü mescide geldik étdik istiḳā

3089 Ki gördüm ben o yigidi uyur gibi oturur ol
Ki ben yatdım yérime uyudum éyledim istircā

3090 Ki gördüm ḥāl-i rüʾyāmda cihān faḫrı Muḥammed'i
Yanında hem Ebū Bekir daḫı hem bile Murtażā

$M_1$121a **3091** Daḫı ʿÖmer daḫı ʿOṯmān daḫı hem cümle aṣḥāblar
Daḫı cümle velīlerle daḫı hem cümle enbiyā

3092 Ṣaġında hem Ḫalīlullāh ṣolunda hem kelīmullāh
Ki düşmüş ardına cümle nebīler éder istimşā

$M_3$105a **3093** Ki yüz yigirmi dört biñ peyġamberiñ[912] cümlesi bile
Ki bular şöyle gelürler cihānuñ içre istiżā

3088: biz gétdik: gétdik biz **M_3** // étdik: étdük **A** / gérü mescide: ki mescide ki **M_3;** mescide ki **A**
3089: gördüm: gör **M_1;** gördim **M_3** / ben: **-A** / ol: gibi **M_3** // yatdım: yatdum **M_2, A** / uyudum: hem uyurdım **M_3** / éyledim: étdim **M_3;** éyledüm **A**
3090: cihān faḫrı Muḥammed'i: Muḥammed'i cihān faḫrı **M_1** // hem bile: bile hem **M_3**
3091: ʿÖmer daḫı: ʿÖmer'i **M_2;** ʿÖmer ile / hem: **-M_1, -M_3, -A** / aṣḥāblar: aṣḥābālar **A** // velīlerle: velīler hem **M_3** / hem cümle: cümle hem **M_2**
3092: ṣolunda: ṣolında **M_1, M_2, M_3** // düşmüş: düşmiş **M_1, M_2, M_3** / istimşā: istimsā **M_1;** istimṣā **A**
3093: bile: geldi bile **M_1;** geldiler **M_2, A** // cihānuñ: cihān nūru **M_1;** cihān nūr **M_2, M_3** / istiżā: istiżḥā **M_2, A;** müsteżā **M_3**

[912] Vezinde bir kural olarak n'nin hece kapatmadığı bilinmektedir. "m ve likit sesler l, r"de n gibi heceyi kapatmayan ünsüzlerden sayılmıştır.

3094 Ki ben istiḳbal[913] éyledim cihān faḫrı Muḥammed'e
Mübārek elini öpmek diledim étdim istirdā

3095 Yüzün çevirdi ol benden ki baḳmadı baña aṣlā
Ki bir daḫı hücūm étdim öpem elini ol beyżā

3096 Ki çevirdi yüzüni ol beni melūl édüp ol şāh
Ki ʿaḳlım gétdi başımdan ḳatı ḳorḳdum édüp ḥayā

$M_2$105b **3097** Dédim ki yā Resūlullāh néçün bizden çevirirsiñ
Mübārek yüziñi éy şāh ki bizden étdiñ istibrā

3098 Dédi baña sen éy kişi baḫīllıḳ éylediñ bugün
Ki bizden bir kişi senden suʾāl éyledi bir çorba

3099 Anı begenmeyüp sözün redd éylediñ sen éy kişi
Anı aç ḳoduñ éy kişi de gétdiñ daʿvete meşyā

3094: éyledim: éyledüm M_2, A / cihān: cihānı M_2 / Muḥammed'e: Muḥammed'i M_3, A // öpmek: öpdüm M_2 / diledim: diledüm M_2, A / étdim: étdüm M_2, A; étdi M_3 / istirdā: istirdād M_3; istirdī A
3095: yüzün: yüzin M_2, M_3 // étdim: étdüm M_2, A
3096: ki: yine M_3 / yüzüni: yüzini M_2, M_3, A / ol: -M_1, -M_3, -A / beni melūl édüp: melūl édüp beni M_3 // ki: -A / ḳorḳdum: ḳordum M_1; ḳoḳdum M_2; ḳordım M_3
3097: dédim: dédi A / ki: -M_2; ben M_3; kim A / bizden: yüziñ M_2 // yüziñi: yüziñ M_2 / éy şāh: bizden M_3 / istibrā: istīrā M_1; istirdād M_3
3098: sen: éy kişi M_1 / éy kişi: sen M_1; baḫīllıḳ éylediñ M_2 / bugün: bugün kişi M_2
3099: sözün: sözin M_3, A / redd éylediñ: redd étdiñ M_3; éylediñ A / sen: -M_1, -M_2, -A // ḳoduñ: ḳodıñ M_3 / kişi ki: kişide M_1, M_2, A / meşyā: emsā M_1, A; asā M_2

[913] "istiḳbāl" kelimesi vezin gereği "istiḳbal" şeklinde okunmuştur.

3100 Ġażab saña dér éy kişi degilsiñ ümmetimden sen
Ki ben uyḳudan uyandım ki ḳorḳdum étdim istibkā

A105a 3101 Ki fī'l-ḥāl ḳā'im oldum ben bulam bu yigidi dédim
Taḥarrī éyledim anı yérinden gétmiş ol fetā

3102 Ki çıḳdım soḳaġa fī'l-ḥāl aradım anı soḳaġı
Bunı buldum hele gücün çoḳ étdim aña temennā

3103 Kerem ḳıl yā fetā eglen saña çoḳ édeyim iṭ'ām
Daḫı çorba pişirdeyim getüreyim saña fetā

$M_1$121b 3104 Dédi ki baña ol yigit yürü var sen işiñe gét
Ki sen bir 'āṣī kişisin teraḥḥum yoḳ imiş aṣlā

3105 Ki nérde bir faḳīr bula ki bir şey' istese senden
Ki yüz yigirmi dört biñ peyġamber[914] ḳanda bula ḥāşā

3100: dér: da **M_2** // uyḳudan: uyḳumdan **M_3** / uyandım: uyandum **A** / ḳorḳdum: ḳorḳdım **M_3** / étdim: édem **M_1;** étdüm **M_2, A** / istibkā: istikā **M_2**
3101: oldum: oldu **A** / dédim: ben **M_3;** dédüm **A** // éyledim: éyledüm **M_2, A** / anı: ben hem **M_3** / fetā: mennā **M_3;** fettā **A**
3102: çıḳdım: çıḳdum **A** / ṣoḳaġa: zuḳaġa **M_3;** ṣoḳaḳa **A** / aradım: aradum **A** / anı: bunı **M_1, M_3, A** / soḳaġı: zoḳaġı **M_3** // gücün: gücin **M_2, M_3** / étdim: étdüm **M_2, A**
3103: eglen: eylen **M_3** / çoḳ: çün **M_1** / édeyim: étdürem **M_3;** édem ben **A** / ıṭ'ām: ıṭ'ām ben **M_2;** ṭa'ām **M_3** // çorba: şurbā **M_3** / pişirdeyim: pişirdim **A** / getüreyim: getürdüm **A** / fetā: fettā **A**
3104: dédi ki: ki dédi **M_3** / yigit: yigid **M_1, A;** fetā **M_2** / işiñe gét: gét işiñe **M_3**
3105: bir faḳīr bula: bula bir faḳīr **M_1, M_2, A** // yüz yigirmi dört biñ: yüz dört **M_3** / peyġamber: peyġamberi **M_1, M_2, A** / bula: bula ol **M_3**

[914] Vezinde bir kural olarak n'nin hece kapatmadığı bilinmektedir. "m ve likit sesler l, r"de n gibi heceyi kapatmayan ünsüzlerden sayılmıştır.

3106 Bunı dédi olup ġā’ib ki bir daḫı göremedim
Ki ḫā’ib ḫāsir oldum ben ki oldum fiʿlime nedmā
3107 ʿAceb aldıñ mı naṣīḥat bu aḫbārlardan éy kişi
Ki her ādeme ḫor baḳma faḳīre éyle tekrīmā
$M_3$105b 3108 Ki ḥattā ẓahrıñı yoḳla daḫı ḳarnına el éyle
Ki gör şerʿa muṭābıḳ mı sözi ḳavli ḳamu faʿlā
3109 Daḫı nehy éyledi Allāh ki bir ādemi ardından
Çaġırmaḳ ġayrı ad-ile laḳablar éylemek vaṣfā
3110 Meger kim gökçek ola ol rıżāsı ola ol isme
Ki kesr olmaya ḫāṭırı bu cā’izdir ét istimā
3111 Daḫı şerʿa muḫālif ismi vaż‘ étme bir ādeme
Ki oldur ramażān ismi daḫı şaʿbān daḫı receb
$M_2$106a 3112 Ḳıyāmetde ʿaẕāb olur ki ol ismi ḳoyanlara
Daḫı anaya babaya ʿaẕāb olur muḥaḳḳaḳā

3106: göremedim: görmedim M_1; göremedi M_3; görmedüm **A** // ḫā’ib ḫāsir: ḫā’ib-i ḥāsir M_1; ḫā’ib ü ḫāsir M_2; ḫā’ib-i ḥāsir **A** / fiʿlime: faʿlime **A** / nedmā: nedmān M_1, M_3
3107: aldıñ mı: aldımñı M_2 // tekrīmā: tekrīmān M_1, M_3
3108: ẓahrıñı: ẓāhireyn M_1, M_2, **A** // faʿlā: fiʿlān M_1, M_3
3109: çaġırmaḳ: çıḳarmaḳ M_2, M_3 / vaṣfā: vaṣfān M_1, M_3
3110: // kesr: kes M_2, **A** / cā’izdir: cā’izdür **A** / istimā: ismā **M**
3111: vaż‘: vażı‘ M_1, M_2, M_3 / étme: éde M_2, **A** // ismi: ismin M_1, M_3 / daḫı: -M_3/ receb: recebā M_1, M_2; receb ismān M_3
3112: anaya: ataya M_2 / babaya: anaya M_2 / muḥaḳḳaḳā: muḥaḳḳīḳān M_1; muḥaḳḳıḳā M_2; muḥaḳḳīḳā **A**

[915]Beyān-ı cirāhü'l-lisān mine'l-kelām[916]

3113 Gel éy laġviyyete mā'il ki laġviyyet éden kelām
Söziñi sen taḥarrī ét ki ḫaber söylegil kelām

3114 Ki dil bir küçücük şeydir velākin cürmü büyükdür
Tefekkür ét sözüñ ṣoñun ḫayır mı gör ki ol kelām

3115 Ḳılıç yarası oñulur oñulmaz dil yaraları
Né ṣalarsıñ diliñi dört yana éylersiñ iḫtirām

A105b 3116 Gécelerde birikirsiz odalarda cemī' naḳḳāl[917]
Ṭalarlar ġaybete daḫı ki hem laġviyyete icrām

$M_1$122a 3117 Ki kendiñize faydası olan sözden ḳaçarsız da
Ki şerden ḥaẕlanırsıñız vurup şeyṭān size licām

3113: éden: édem **M_1** // ét: **-M_3** / ḫaber: ḫaberi **A**
3114: küçücük: küççük **M_2, A;** küçecik **M_3** / şeydir: şeydür **M_1, M_2, A** / cürmü: cürmi: **M_1, M_2;** cirmi **M_3** / velākin: ammā velākin **M_2** // sözüñ: söziñ **M_1, M_3** / ṣoñun: ṣoñın **M_1, M_2, M_3** / ol: ola **M_1**
3115: dil: zīrā **M_1** // dört: ṭut **M_3, M_3** / yana: saña **M_3,** yaña **A**
3116: odalarda: odaları **M_1** / cemī': laḳlaḳ **M_3** / naḳḳāl: laḳāb **M_1, M_2;** édersiz **M_3;** laḳḳāb **A** // ṭalarlar: ṭalar **M_1;** ki éderlersiñüz **M_2;** ki édersiñiz **A** / ġaybete: ġaybet **M_1;** ġıybet: **M_2, A** / ki hem: **-M_1, -M_2, -A** / laġviyyete: laġviyyet **M_1, M_2;** laġviyyeti **A** / icrām: ecrām **M_2, A**

[915] Başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[916] Sözleriyle dilleriyle insanları yaralayanlar (üzenler) hakkında açıklama.
[917] "naḳkāl" kelimesi **06Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.

3118 Eger yevm-i ḳıyāmetde saña olacaḳ ʿaẕābı
Bile-y-idiñ sen éy kişi ḳaçardıñ sen cemīʿ eyyām

3119 Ḫaberde vārid oldı kim Resūlullāh buyurmuşdur
Ḳulaḳ vérgil bu aḫbāra budur pes aṣdaḳ-ı kelām

3120 Ki vardır odda bir vādī aña dāru'l-ḥüzün dérler
Ki vardır anda yüz biñ ev içi ṭolu mine'ẕ-ẓalām

3121 Ki her eviñ araları ki altı yüz biñ odadır
Ki her bir oda da vardır ki otdan döşegi ālām

$M_3$106a 3122 Ki altı yüz biñ ol döşek serilmişdür ol odaya
Anuñ cümlesi hep oddan yaḳa laġv édeni tamām

3123 Çıḳa her bir döşeklerden yılanlar dürlü ʿaḳrebler
Ki altı yüz biñ yılanlar daḫı ʿaḳrebler istīlām

3117: ki: **-M_3** / kendiñize: kendüñize **M_2** / faydası: fā'idesi **M_3** / sözden: sözlere **M_3** / ḳaçarsız da: açarsız **M_3** // ḥaẕlanırsıñız: ṣaḳlanırsıñız **M_1;** ḥaẕlanursıñuz **M_2;** ḥaẕlanırsız **M_3** / vurup: urup **M_3** / licām: lücām **M_2, M_3, A**
3118: olacaḳ: olıcaḳ **M_3** // bile-y-idiñ: bileydiñ **M_2, M_3, A** / éy: eger **M_2, A** / cemīʿ: cemiʿ **M_3**
3119: buyurmuşdur: buyurmışdur **M_1, M_2, M_3** // aḫbāra: aḫbārı **M_3** / aṣdaḳ-ı: aṣdiḳa **M_1;** aṣdiḳ ü **M_2;** aṣdiḳa **A** / kelām: kellām **A**
3120: odda: otdan **M_1;** otda **M_2, M_3** / dāru'l: dārı'l **M_1, M_2** // vardır: vardur **A** / ẓalām: ẓırām: **M_1, A;** żırām **M_2**
3121: ki: **-M_2** / ki: kim **M_1, A** / odadır: ovadur **M_1;** odadur **M_2, A** // her: hem **M_2** / oda da: ova da **M_1** / vardır: vardur **M_1, M_2, A**
3122: ki: kim **M_1, M_2, A** / ol: ola **M_1** / serilmişdür: döşenmişdür **M_3** / odaya: ovaya **M_1;** vādīye **M_3** // oddan: otdan **M_1, M_2, A** / édeni: éde hem **M_3**
3123: yılanlar: ılanlar **M_1, A** // ki: **-M_2** / yılanlar: ılanlar **M_1, A;** yılanları **M_2**

3124 Kimi ṣarı kimi ḳızıl kiminiñ gözleri ezraḳ
Ki üç dürlü yılanlarıñ içine varasın tamām
3125 Ki her birisi bunlarıñ ki ol dem ṣoḳduġu zamān
Ki ḳırḳ biñ yılda çıḳmaz acısı anuñ ʿale't-tamām
3126 Dédiler yā Resūlullāh aña kimler giriserdür
Dédi pes ümmetimden bir bölük ṭā'ifeler bed ḫām
$M_2$106b 3127 Varalar pes bular ol maḳamıñ[918] içine gireler
Ateş[919] dübürlerinden gire aġzından çıḳa bed ḫām[920]
3128 Bular feryād éde cümle néden ki bu ʿaẕāb bize
Déyeler pes éderdiñiz ki laġviyyeti çoḳ kelām
3129 Ki siz géçirdiñiz idi günüñizi géceñizi
Ki luʿb-ile ki lehv-ile ḫabīṯ sözler édüp kelām

3124: kiminiñ: kiminüñ **M_2, M_3** / ezraḳ: erzaḳ **M_1;** ezrāḳ **M_2;** erzāḳ **A** // yılanlarıñ: ılanlarıñ **M_1, A;** ılanlarlarıñ **M_3** / varasın: varsız **M_2;** varasın sen **M_3**
3125: ki: bu **M_3** / her birisi bunlarıñ: bunlarıñ her birisi **M_1;** yılanların herisi **M_3;** bunlarıñ birisi **A** / ki ol dem **-M_1;** seni hep **M_3** / ṣoḳduġu: ṣoḳdığı **M_2, M_3;** ṣoḳduġı **A** // ki: **-M_2** / yılda: yıla daḳ da **M_2** / acısı anuñ: anuñ acısı **M_2, A** / ʿale't-tamām: ol tamām **M_2, A**
3126: giriserdür: girirdür **M_1** // pes ümmetimden: ümmetimden pes **M_3** / ṭā'ifeler: ṭā'ife gire **M_3**
3127: // aġzından: boġazından **M_1, M_2, M_3, A**
3128: cümle: **-M_2** / bize: bize ola **M_2** // éderdiñiz: éderdiñüz **M_2, M_3** / laġviyyeti: laġviyyete **M_1**
3129: géçirdiñiz: géçirdiñüz **M_2, M_3** / günüñizi: günüzi **M_2** / géceñizi: géceñüzi **M_2** // ḫabīṯ: ḫabiṯ **M_1**

[918] "maḳām" kelimesi vezin gereği "maḳam" şeklinde okunmuştur.
[919] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.
[920] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

$M_1$122b 3130 Daḫı gündüzleriñizi ṣoḳaḳlarda köşelerde
Néce dürlü ḳabīḥ sözler ki söylerdiñiz éy aḫşam

A106a 3131 Déyeler pes n′oladı hem ki dünyāya gelmeseydik[921]
Ki geldik bārī biz küççük iken öle idik iʿlām

3132 Bu miṣillū ʿaẕābları n'olaydı görmeyeydik biz
Ḳatı pek güç imiş bu dert duyamadıñ vérüp ālām

[922]**Beyān-ı aḫlāḳu'l-laġviyyeti fī külli sāʿati**[923]

3133 **Gel éy cümle günüñ laġviyyet-ile géçiren sefāh**
Sefāhatden né girer eliñe éy sāfihü's-süfāh

3134 Ki söylersiñ olur olmaz sözi küfr-ile yalanı
Daḫı şetm-i ġalīẓ kelām olup her söziñiz ikrāh

3130: gündüzleriñizi: gündüzleriñiz de M_1; gündüzleriñüzi M_2 / ṣoḳaḳlarda: ṣoḳaḳlar M_1 // sözler: sözleri A / ki: -A; daḫı M_3 / söylerdiñiz: söylerdiñüz M_2 / éy: -M_2 / aḫşam: şām M_1, M_3
3131: pes: pes ki M_2 / n'olaydı: né ola-y-idi M_1; né olaydı M_2, A / hem ki: biz gérü M_1; gérü M_2, A / gelmeseydik: gelmeyedik M_1, M_2; gelmeyeydik A // öle idik: öleydik M_2, M_3, A / iʿlām: ıġdām M_1
3132: miṣillū: miṣillī M_1, M_2, A / n'olaydı: n'ola-y-idi M_1; n'olaydik M_3; n'olaydıḳ A / görmeyeydik: görmeyedik M_1 / biz: -M_1 // güç imiş: güçmiş M_1, A
3133: cümle: -M_1 / günüñ: güniñ M_1, M_3 / laġviyyet-ile: laġviyet-ile M_2; laġviyyetle M_3 / sefāh: éy sefāh M_1; süffāh M_3; seffāh A // sefāhatden: sefāhadden M_2 / eliñe: eliñe ki A / sāfihü's-süfāh: sāfihü's-seffāh M_1; sāfihi's-süfāh M_3; sāfihü's-süffāh A
3134: sözi: -M_2 / yalanı: yalan M_1; yalanı sen M_2 / ġalīẓ kelām: ġalīẓeler M_1; ġalīẓlerle M_3; ġalīẓler A / olup: olur M_3 / söziñiz: söziñi M_1; sözleri M_3; söziñe A

[921] Vezinde bir kural olarak n'nin hece kapatmadığı bilinmektedir. "m ve likit sesler l, r"de n gibi heceyi kapatmayan ünsüzlerden sayılmıştır.
[922] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve A nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.
[923] Tüm zamanını gereksiz işlerle geçirenler ile ilgili açıklama.

3135 Ki laġviyyet édenlere Resūlullāh né buyurdı
Beyān édelüm icmālen éşit benden olup āgāh
$M_3$106b 3136 Rivāyetdür ki Enes'den ki bir ādem vefāt étdi
Bir ādem daḫı étdi ki ki cennetlik-durur vallāh
3137 Né dér diñle Resūlullāh bu sözi söyleme kişi
Ki belki söylemişdür bu ki laġviyyet édüp isfāh
3138 Ki ḫayr söylememişdür daḫı buḫul[924] éyleyüp aña
Bu şey' anda olucaġaz ki girmez cennete vallāh
3139 Gérü söz gibi Enes'den rivāyetdür ki ol āgāh
Ki bizden bir kişi şehīd olupdur étme iştibāh
3140 Ki biz bulduḳ gérü ḳarnında baġlamış ki bir ṭaşı
Meger kim açlığından ol vefāt étmiş imiş eyvāh
$M_2$107a 3141 Bunuñ vālidesi geldi yüzünüñ ṭopraġın sildi
Dédi henī'en éy oġul girersiñ cennete billāh

3135: édenlere: édenler **M_1** / Resūlullāh: né buyurdı **M_2** / né buyurdı: Ḥabībullāh **M_2** // benden: cāndan **M_2, M_3;** cennetden **A** / olup: oluñ **M_3**
3136: ki: **-M_3** / ki bir: bir **M_1;** hem ki bir **M_3**
3137: söyleme: söyler **M_1** // isfāh: vāsfāh **M_2;** saffāh **M_3;** esfāh **A**
3138: ḫayır: ḫayr **M_1, A** / buḫul: buḫıl **M_2;** buḫīl **A** // olucaġaz: olıcaġaz **M_1;** olaġaz **M_2;** olıcaġız **M_3**
3139: söz gibi: söziñi **M_2** / ki ol: ki ola **M_1;** olup **M_3** / agah: aña **M_2** // olupdur: olup **A** / iştibāh: istibāh **M_1, M_2**
3140: gérü: gérü gérü **A** // açlıġından: açlıḳından **M_2** / eyvāh: hey vāh **M_3**
3141: geldi: hem **M_2** / yüzünüñ: yüzinüñ **M_1, M_2;** yüziniñ **M_3** / ṭopraġın: ṭopraġını **M_2** // oġul: oġlum **M_3** / girersiñ: girürsiñ **M_3** / billāh: billāhi **M_1, M_3**

[924] "buḫūl" kelimesi nüshalarda "buḫul" şeklinde harekelenmiştir.

3142 Ki öldüñ şehid[925] éy oġul ki öldüñ zīra[926] açlıḳdan
Saʿādetler sañadır bil gireñ cennete bī-eşbāh

$M_1$123a 3143 Cihān faḫrı Muḥammed né buyurdı anı diñle sen
Bu sözi söyleme ʿavret bu belki söyledi şir āh

3144 Bu belki söylemişdir bil ki nefʿi olmayan sözi
Anuñ-çün menʿ éder anı duḫūl-ı cennete billāh

A106b 3145 Ebū Hüreyre buyurdı ki ḳatl olundı bir ādem
Resūlullāh'ıñ öñünde éşit né dér aña o şāh

3146 Ki bir ḫatun anı gördi ki pek aġladı bu ére
Dédi ki vāh şehīd oġul girersiñ cennete billāh

3147 Resūlullāh dédi aña bu sözi söyleme ḫatun
Ki belki söylemişdür çoḳ gérü laġviyyeti hey vāh

3148 Rivāyetdür Ebū Mūsā dédim Muḥammed'e bir gün
Ki ḳanḳı Müslim efḍaldur ḫaber vér baña sen éy şāh

3142: öldüñ: öldiñ M_1 / oġul: oġlum M_3 // sañadır: sañadur M_1, M_2 / gireñ: giriñ M_2, A / bī-eşbāh: bī-iştibāh M_1, M_3
3143: cihān faḫrı: né buyurdı M_3 / Muḥammed: cihān faḫrı M_3 / né buyurdı: Muḥammed M_3 / anı diñle sen: sen anı diñle M_3, A // şir āh: serāh M_2
3144: söylemişdir: söylemişdür M_1, M_2, A / nefʿi: nefʿ M_2; nefʿi M_3 // anuñ-çün: anıñ-çün M_2, M_3 / duḫūl-ı cennete: duḫūl-u cennet M_2; duḫūl-u cenneti A / billāh: billāhi M_1, M_3
3145: ḳatl: ḳatli M_1, M_2; ḳatil M_3 // öñünde: öñinde M_1 / né dér: nédür M_2 / aña: oña M_1 / o: ol M_2, A
3146: bir: -M_3 / gördi: göricek M_3 // ki vāh: ol vāh M_3 / oġul: oġlu M_1 / billāh: billāhi M_1, M_3
3148: dédim: dédüm M_1 / Muḥammed'e: Muḥammed M_1, M_2

[925] "şehīd" kelimesi vezin gereği "şehid" şeklinde okunmuştur.
[926] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zīra" şeklinde okunmuştur.

3149 Buyurdı pes Resūlullāh ki şol Müslimler efḍaldur
Anuñ dilinden elinden ki ḫalḳ sālim ola billāh
3150 Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den gelüpdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil
Ki dāḫil olsa bir ādem gérü ṣubḥa ki ol āgāh
M₃107a 3151 Ki cümle aʿżalar[927] söyler çaġırır dile dérler kim
Ki Tañrı behremend[928] étsün ki ol ḫayr-ile intibāh
3152 Ki yaʿnī ḫayrı söylegil ki şerden ictināb éyle
Eger sen ḫayrı söylerseñ selāmet buluruz billāh
3153 Ki müstaḳīm olursañ sen ki biz de ṭoġrı oluruz
Ve illā egri olursañ oluruz egri biz eyvāh
3154 Gelür baʿżı rivāyetde ki altı şeyʾ ʿalāmetdür
Ki bir ādemde bulunsa o cāhildir ṣoñı hey vāh
3155 Biri budur ki ol kişi ġażablanır sebebsiz ol
Söger ol ġayrıya añla ṣaḳınmaz sözüni esfāh

3149: ki: **-M₂** // anuñ: anıñ **M₁, M₂** / sālim: sālīm **M₃** / billāh: billāhi **M₁**
3150: Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den: Ebī Saʿīd Ḫuẕrī'den **M₁;** Ebū Saʿīd Ḫudrī'den **M₂;** Ebī Saʿīd Ḫudeyrī'den **A** / gelüpdür: gelüpdir **M₃** / bil: kim **M₁, M₂** // ṣubḥa: ṣubḥı **M₁, A** / ki: hem **M₃** / ol: ola **M₁**
3151: çaġırır: çıġırır **M₃** // behremend: behrimendī **M₁;** behrmend **M₂;** behreminden **M₃;** behrimend **A** / intibāh: intisāh **M₁;** inḳiyād **M₃**
3152: ḫayrı: ḫayır **M₁, A** ḫayr **M₂** // ḫayrı: ḫayır **M₁, A;** ḫayr **M₂** / buluruz: bulur **M₂** / billāh: billāhi **M₁**
3153: olursañ: olursuñ **M₁, A;** olursıñ **M₂** / bizde: bizden **A** / oluruz: olurız **M₃** // olursañ: olursıñ **M₂** / oluruz: olurız **M₃** / eyvāh: billāh **M₃**
3154: gelür: gelüpdür **A** // ki bir: bir **M₁;** biri **M₂, A** / bulunsa: bulınsa **M₃** / cāhildir: cāhildür **M₁, M₂, A**
3155: ġażablanır: ġażablanur **M₂, A** // ol ġayrıya: ġayrıya ol **M₂**

[927] "aʿżā" kelimesi vezin gereği "aʿża" şeklinde okunmuştur.
[928] "bahremend" kelimesi nüshalarda farklı şekillerde yazılmıştır.

$M_1$123b, $M_2$107b	3156	Ṭarılur benī Ādem'e daḫı ḥayvāna söger ol
		Ki bu cehle ʿalāmetdür firār ét bundan ol āgāh
	3157	İkincisi budur anuñ ki faydasız sözi söyler
		Né dünyāda né aḫretde ki yoḳdur faydası billāh
	3158	Budur cehle ʿalāmetdür ki bundan da firār éyle
		Saña faydası olmayan sözi söylemegil hergāh
	3159	Üçüncüsi budur cehle ʿalāmet olan eşyānıñ
		Ki vérir mālını ol ér ki nā-ḥaḳ yérlere hergāh
A107a	3160	Ki tā nāra yaḳar mālın vérir hevāya tütüne
		Ki gāh ṭanbūre köçege vérir mālların ol hevāh[929]
	3161	Anuñ dördüncüsi budur né éşitse ki ol cāhil
		Yayar dünyāya ol sözi ṣaḳınmaz sözini eyvāh

3156: // ki bu: bu M_1; ki M_2 / cehle: vech-ile M_1
3157: anuñ: anıñ M_2, M_3 / faydasız: fā'idesiz M_3 / sözi: sözler M_3 // né: né ḫod M_1 / aḫretde: aḫret M_1 / faydası: fā'idesi M_3 / billāh: billāhi M_1, M_3
3158: bundan da: bundan M_2, A / éyle: éyleye M_2, A // faydası: fā'idesi M_3 / söylemegil: söyleme gel M_2, A
3159: üçüncüsi: üçüncisi M_1, M_3 / cehle: cehliñ M_3 / eşyānıñ: eşyānuñ M_1 // her: ger M_1
3160: tā nāra: nāra M_1; tāraten M_3, A / mālın: mālıñ M_3 // ṭanbūre: ṭānbura M_2 / mālların: māllını M_2; her mālını M_3 / ol: M_1, M_2, M_3, A
3161: dördüncüsi: dördüncisi M_1, M_2, M_3 // eyvāh: hey vāh M_3

[929] Bu mısranın vezin düzeltmesi 06 Mil Yz A 8426 numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

3162 Béşincisi her insānı berāber bilür ol melʿūn
Né ʿālim bilür ol cāhil né şeyḫ bilür ki ol seffāh
3163 Bulara taʿẓim[930] éylemez bulardan étmez istiḥyā
Diline geleni söyler edebsizlik éder esfāh
3164 Bunuñ altıncısı bilgil ki farḳ étmez o dostunı
Daḫı düşmānını bilmez tefekkür éylemez esfāh
3165 Naṣīḥat étse bir ʿālim ʿadū olur aña billāh
Ki Ḥaḳ'ı söyledi baña déyü buġż éder ol esfāh
M$_3$107b 3166 Gel éy kişi namāza dése ʿālim gör aña n'éyler
Ki dürlü melʿanet söyler gérü ʿālime ol sefāh
3167 Ki bu cehle ʿalāmetdür ki bu fısḳa ʿalāmetdür
Ki bu küfre ʿalāmetdür şekāvet işidür seffāh
3168 İlāhī destgir[931] olġıl sen cemīʿ ʿālimlere her ān[932]
Bu fāsıḳlar şürūrından ki ḥıfẓ éyle bizi éy şāh

3162: insānı: insān **M$_2$** / şeyḫ: şeyḫi **M$_1$** / ki: **-M$_1$** / seffāh: süffāh **M$_2$**
3163: // geleni: geleni geleni **M$_2$**
3164: dostunı: dostını **M$_1$** / esfāh: esfā **M$_2$**
3165: bir: bu **M$_1$** / aña: **-M$_1$** / billāh: billāhi **M$_1$, M$_3$** // buġż: buġuż **M$_2$, M$_3$** / ol: **-M$_2$** / esfāh: süffāh **M$_2$;** seffāh **M$_3$, A**
3166: éy: **-M$_1$, -M$_3$, -A** / ʿālim: bir ʿālim **M$_3$** / aña: anı **M$_2$** / n'éyler: n'éyler o **M$_1$** // ʿālime: ʿālim **M$_1$** / sefāh: süffāh **M$_2$;** seffāh **M$_3$, A**
3167: cehle: vech-ile **M$_1$** // seffāh: süffāh **M$_2$**
3168: ʿālimlere: ʿālimleri **M$_3$** / sen: **M$_1$, M$_2$, M$_3$, A** // şürūrından: şirārından **M$_3$** / ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M$_2$, M$_3$** / éy: ol **M$_1$**

[930] "taʿẓīm" kelimesi vezin gereği "taʿẓim" şeklinde okunmuştur.
[931] "destgīr" kelimesi vezin gereği "destgir" şeklinde okunmuştur.
[932] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

$M_1$124a	3169	Ki Loḳmān Ḥekim'iñ[933] aṣlı bir ʿabd-i Ḥabeşī idi
		Ki bir ādem ḳulı idi né söyler éyle istinbāh
	3170	Ki mevlāsı aña dédi şu ḳoyunı boġazlaġıl
		Ziyāde éyü étinden getür baña yéyem billāh
$M_2$108a	3171	Boġazladı bu ḳoyunı getürdi dilini aña
		Daḫı yüregini anuñ getürdi vérdi ol āgāh
	3172	Ki bundan ṣoñra mevlāsı aña bir daḫı söyledi
		Ki ẕebḥ ét birini daḫı ḳoyunuñ var ki sen éy şāh
	3173	Baña getür sen éy ʿabdim ki aḫbeṣ etini anuñ
		Ki vardı ol boġazladı birini daḫı ki ol şāh
	3174	Getürdi dilini gine daḫı yüregini bile
		Su'āl éyledi mevlāsı bu ḥikmet nédür éy şübbāh
A107b	3175	Ki Loḳmān dédi éy mevlā bular ṣāliḥ olurlarsa
		Ki cümle etde aṭyebdür daḫı şāfī bi-iştibāh

3169: Ḥabeşī: Ḥabeş M_1, A; Ḥabiş M_2
3170: // étinden: tenden M_2 / yéyem: yéyim A / billāh: billāhi M_1, M_3
3171: boġazladı: boġazlardı M_3 / bu: o M_3
3172: // ẕebḥ: ẕibiḥ M_1; ẕebiḥ M_2; ẕibīḥ A / ét: éyledi M_1; éyle M_2, A / birini: birin M_1, M_2 / ḳoyunuñ: ḳoyunıñ M_3 / var ki sen: var sen M_1; var ise M_2 / şāh: şebbāh M_1
3173: sen: ki M_2 / aḫbeṣ: ḫabīṣ M_3; aḫbiṣ A / anuñ: anıñ M_1, // vardı: vérdi A / birini: birin M_1, M_3 / ki: -M_1, -M_2, -A / şāh: şebbāh M_1, M_3; şübbāh M_2
3174: dilini gine: gine dilini M_3 / daḫı: -M_3 / yüregini: yüreginde M_1; yüregi de M_3 / bile: bile anuñ M_3 // Mevlā'sı: aġası M_3 / şübbāh: siyāh M_1; seyyāh M_3, A
3175: olurlarsa: olursa M_1 // etde: etden M_1, A / şāfī: şifā M_3

[933] "Loḳmān Ḥekīm" vezin gereği "Loḳmān Ḥekim" şeklinde okunmuştur.

3176 Ve illā aḫbeṣ olursa bulardan köti olmaya
Ḳoyar ḳarnıña dertleri helāk éder seni vallāh
3177 Ḥükemānıñ biri éydür ki merʾe dili bıçaḳdur
Ki bir kez anı ṣoḳarsa oñulmaz yarası billāh
3178 İlāhī dāʾimā ʿiṣmetde ḳıl müʾminleri bundan
Ki mālāyaʿni[934] sözlerden ki ḥıfẓ éyle éy ʿālī şāh

[935]Beyān-ı ṣābir-i faḳīri min ʿaczü'l-ḥāl[936]

3179 **Elā éy faḳir-i ṣābir[937] ṣabırdan étme istiḫrāc**
Ṣevābından faḳīrlıġıñ beyān édem saña muḥtāc
$M_3$108a 3180 ʿAciz[938] étme faḳīrlige o da bir dürlü inʿāmdur
Eger bilür iseñ anı ki devletdür saña muḥtāc

3176: aḫbeṣ: ḫabiṣ **M_3,** aḫbiṣ **A** // éder: éde **M_3** / vāllāh: vāllāhi **M_1**
3177: ḥükāmānıñ: ḥükāmādan **M_1, M_2, A** / éydür: éder **M_2** // billāh: billāhi **M_1**
3178: dāʾimā: dāʾimā bundan **M_3** / bundan: **-M_3;** bunda **A** // ki: **-M_3** / ḥıfẓ: ḥıfıẓ **M_2, M_3** / éy: ol **M_1**
3179: ṣābir: ṣabir **M_1**
3180: étme: éyleme **M_1, M_2, A** / faḳīrlige: faḳīrlere **M_1;** faḳrıña **M_2;** faḳīriñe **A**

[934] "mālāyaʿnī" kelimesi vezin gereği "mālāyaʿni"şeklinde okunmuştur.
[935] Başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M_1** nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.
[936] Hālinin acizliğine sabreden fakirin açıklanması.
[937] "faḳīr-i ṣābir" kelimesi vezin gereği "faḳir-i ṣābir"şeklinde okunmuştur.
[938] "ʿāciz" kelimesi vezin gereği "ʿaciz"şeklinde okunmuştur.

3181 Bilür misiñ faḳīrlere néler iḥsān éde Allāh
Ḳulaḳ vér istimāʿ éyle ki defʾ ét ġuṣṣa-ı muḥtāc

$M_1$124b 3182 Ḳıyāmetde Teʿālallāh ḫiṭāb-ı ʿizzet éyleye
Taʿaẕẕür éde anlardan vére anlara infirāc

3183 Gelüpdür ravżada bir söz Ḥasan Baṣrī buyurmışdur
Dédi dérdi Resūlullāh ki oldur ʿāleme vehhāc

3184 Yarın yevm-i ḳıyāmetde faḳīrlere déye Allāh
Ki maʿẕūr ola ḳullarım sizi ḳıldıḳ biz iḥtiyāc

$M_2$108b 3185 Sizi dünyāda ḫor ḳıldıḳ rızıḳ da vérmedik vüsʿat
Velī ẓan éylemeñ bunı ihānetdür bize muḥtāc

3186 Velākin éy ḳulum saña ihānet degil-idi bil
Bugün ikrām édem size vérem bir ażvā'i bir tāc

3187 Nétekim dér Resūlullāh bu dünyādaki ḳullara
Néce iʿtiẕar[939] éderse ḳuṣūrı étme iḥticāc

3181: // defʾ: **-A;** defiʿ **M_1**
3182: ḫiṭāb-ı ʿizzet éyleye: ḫiṭāb éyleye ʿizzet-ile **M_2**
3183: ravżada: Zühre'de **M_2** // dérdi: **-M_1, -M_2;** dédi **A** / oldur: oldu **M_2** / ʿāleme: ʿālime **M_2;** ʿālemi **M_3** / vehhāc: vühhāc **M_3**
3184: // ḳıldıḳ: ḳıldik **M_2** / ḳullarım: ḳullarum **M_1** / maʿẕūr: maʿẓur **A**
3185: rızıḳda: rızıḳdan **A**
3186: degil-idi: degil-di **A** // size: dérdim **M_1, M_2, A** / ażvā'i bir tāc: ażvā'i tāc **M_2;** ażvā'i bir diyāc **M_3**
3187: ḳullara: ḳullar **M_1, M_3, A** // nétekim dér Resūlullāh: Resūlullāh buyurmışdur **M_3** / iḥticāc: iḥticāb **M_3;** iḥtiyāc **A**

[939] "iʿtiẕār" kelimesi vezin gereği "iʿtiẕar" şeklinde okunmuştur.

3188 Déye ol ẕü’l-celāl Allāh iẕin saña var éy ḳulum
Ki ehl-i maḥşer içinde dilediğiñ ét istiḫrāc

A108a 3189 Saña iṭʿām édenleri saña eṣvāb vérenleri
Bugün var ṭut elinden sen gédiñ cennete bi’l-efvāc

3190 Ki dār içinde iken ḫalḳ araya cümle dostların
Birikdire bir araya gédeler cennete muḥtāc

3191 Enes Ḥażreti buyurdı Ḫudā rāżī ola andan
Meger bir gün birikmişler faḳīrler bir yére hep aç

3192 Mükāleme éder bunlar biribiriyle söyleşir
Yarın yevm-i ḳıyāmetde néc’olur[940] ḥālimiz iḫrāc

3193 Ki bizden çoḳ ʿamelleri ki aġniyālarıñ taḥḳīḳ
Ki zīrā ḥac éder bunlar daḫı zekāt éder iḫrāc

3194 Ki ḥaccından olur ṣevāb zekāt vérir olur ṣevāb
Ki mescidler binā éder aṣar ḳandīl éder isrāc

3188: ẕü’l-celāl: ẕü’l-celālu **M$_1$;** / Allāh: -**A** / saña: var **M$_3$** / var: saña **M$_3$** // dilediğiñ: dilediñ **M$_3$**
3189: saña: daḫı **M$_2$** / vérenleri: édenleri **M$_2$,** // var: vér **A**
3190: ki dār: ki var **M$_1$;** daḫı der **M$_3$** / içinde iken: içinde-y-iken **M$_1$, A** / ḫalḳ: ḫalḳı **M$_1$, A** / dostların: dostları **M$_2$** // gédeler: géde **M$_3$;** géderler **A** / muḥtāc: ol muḥtāc **M$_3$**
3191: Ḫudā: **-M$_2$** // faḳīrler: faḳīr **M$_3$** / aç: ʿāc **M$_1$;** muḥtāc **M$_3$**
3192: bunlar: bular **M$_3$** / biribiriyle: biribiri ile **A** / söyleşir: söyleşür **A** // ḥālimiz: ḥālimüz **M$_2$, A**
3194: // aṣar: aṣarṣa **M$_1$**

[940] “néce olur” ifadesi vezin gereği “néc’olur” şeklinde okunmuştur.

$M_1$125a, $M_3$108b **3195** Daḫı köpri binā éder daḫı medrese yapdırır
Néce evḳāf éder bunlar ki intifāʿ éder muḥtāc
3196 Daḫı taṣadduḳ éderler mesākīne bular cümle
Vücūh-ı ḫayrat[941] éderler bular yoḳ bize iḥtiyāc
3197 Ciḥān faḫrı Muḥammed'e bir ādem étdiler irsāl
Ki bizden var selām oḳu Ḥabībullāh'a éy muḥtāc
3198 Ki söyle ḥālimiz aña néye müncer olur yarın
Bizim aʿmālimiz azdır naṣīḥat éylesün vehhāc
3199 Resūlullāh'a geldi ol ki aḥvāli ḫaber vérdi
Resūlullāh aña dédi ṣafā geldiñ eyā muḥtāc
$M_2$109a **3200** Ki var sen anlara bizden selām éyle bular bilsün
Ki maḥzūn olmasun anlar vére Ḥaḳ anlara Miʿrāc
3201 Olurlarsa eger ṣābir ʿibādet üzere hem bunlar
Ki üç ḫaṣlet vére Allāh buları éyle iḥticāc

3195: medrese: medreseler M_3 / yapdırır: yapdurur M_1; yapar M_3
3196: mesākīne: fuḳarāya M_3 / bular cümle: mesākīne M_3 // vücūh-ı ḫayrat: vücūh-u ṣarf M_3; vücūd-u ḫayrāt **A** / bular: ḫayra bularda M_3 / bize: bizde M_1; ḥéç M_3 / iḥtiyāc: el-hiyāc M_1; el-heyāc M_3, **A**
3198: söyle: -M_1 / ḥālimiz: ḥālimüz M_2, **A** // aʿmālimiz: aʿmālimüz M_3 / azdır: azdur M_1, M_2, **A**
3199: Resūlullāh'a: Resūlullāh'ı M_1; Resūlullāh M_2 / ki: -M_1
3201: olurlarsa: olursa M_1 / eger: aña M_1 / ʿibādet: ʿibādāt **A** / üzere: üzre M_1; üzre hem M_3 // buları: bulara M_2 / iḥticāc: iḫticāc M_1; iḥtiyāc **A**

[941] "vücūh-ı ḫayrāt" tamlaması vezin gereği "vücūh-ı ḫayrat" şeklinde okunmuştur.

3202 Ki yoḳ ol aġniyālarda ki maḥrūmdur bular andan
Bulara var dé şükr étsün cemīʿ eyyāmda hep muḥtāc

3203 Biri budur ki ol ḫaṣlet faḳīrler aġniyālardan
Gireler elli yıl evvel Ḥaḳ'ıñ cennetine muḥtāc

A108b 3204 Daḫı cennetde bir köşk var adına ġurfe dédiler
Ki ol ḳadar yücedir ki ṣanasın kevkeb-i vehhāc

3205 Ki ḳırmızı yaḳūtdandur[942] anuñ bināsı éy mü'min
Muraṣṣaʿdur cevāhirle münevver ṣanki bir sirāc

3206 Aña héç kimseler girmez ve illā gire faḳīrler
Şehīdler hem gire aña éde enbiya[943] hem iʿrāc

3207 Faḳīr mü'min gire aña faḳīr şehīd gire aña
Faḳīr enbiyalar[944] gire édemez aġniyā iʿrāc[945]

3202: yoḳ **-M$_3$** / aġniyālarda: aġniyālar yoḳ **M$_3$** // bulara: bular **M$_3$;** buları **A** / var de: vardı **M$_1$, A**; vérdigini **M$_3$** / şükr: şükür **M$_1$;** şükr **M$_3$;** şekvāyı **A** / étsün: étse **M$_3$** / cemīʿ: cemiʿ **M$_3$** / hep: her **M$_3$**
3203: ḫaṣlet: ḫaṣletiñ **M$_2$** // gireler: gire evvel **M$_1$**
3204: köşk: köşke **M$_1$** / dédiler: dérler **M$_1$** // yücedir: yücedür **M$_3$, M$_2$** / ṣanasın: ṣanaṣın **M$_1$;** sanaṣıñ **M$_3$**
3205: anuñ: anıñ **M$_1$, M$_3$** // cevāhirle: cevāhirlerle **M$_2$** / sirāc: serāc **M$_2$**
3206: şehīdler: gire hem aña **M$_2$** / hem gire aña: şehīdler **M$_2$** // héç kimseler: kimseler héç **M$_3$** / iʿrāc: iġrāc **M$_3$;** iʿrāf **A**
3207: -**M$_1$, -M$_2$, -A** // enbiyalar: aġniyā **M$_3$**

[942] "yāḳūt" kelimesi vezin gereği "yaḳūt" şeklinde okunmuştur.
[943] "enbiyā" kelimesi vezin gereği "enbiya" şeklinde okunmuştur.
[944] "enbiyā" kelimesi vezin gereği "enbiya" şeklinde okunmuştur.
[945] Bu msranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshaya bakalar yapılmıştır.

3208 Üçüncisine ḳulaḳ vér faḳīr éylese bir tesbīḥ
Ġanī de dése ol ẕikri né vére Ḫāliḳ-ı Miʿrāc

$M_1$125b 3209 Faḳīre ol ḳadar ṣevāb vére ol lā-yezāl Allāh
Ġanī aña yétişemez ṣevābı az olur éy ʿāc

$M_3$109a 3210 Ki ol tesbīḥine ġanī ki on biñ dirhemi bile
Ki beẕl[946] étse mesākīne taṣadduḳ éyleyüp her ʿāc

3211 Gine yétişemez ġanī faḳīriñ ol ṣevābına
Faḳīriñ ẕikriniñ ṣevābı çoḳ olur bil éy muḥtāc

3212 Gel imdi şükr ét éy faḳīr ki terk ét şekvayı[947] ḫalḳa
ʿİbādet üzre dā'im ol ki ṣabrıñ ṣoñudur muḥtāc

3213 Ki ġayrı étdigi aʿmāli var buña ḳıyās éyle
Géder ḥüzni ṣudūrıñdan ki şükr ét ḥāliñe muḥtāc

3214 Var imdi bizden anlara selām ét böyle bilsünler
Ki maḥzūn olmasun bunlar vére Ḫaḳ anlara Miʿrāc

3208: ḳulaḳ vér: dérler hem M_3 / faḳīr: -M_2 / éylese: éyleye M_1 // Ḫāliḳ-ı: Ḫāliḳ-u M_2, A
3209: // ṣevābı: ṣevābını M_3 / az: -M_3 / ʿāc: ḥāc M_3
3210: ki: -M_3 / biñ: -M_2 / dirhemi: dirhemM_1, M_2 // beẕl: bezli M_1; bezl M_2, M_3, A
3211: gine: ki M_1 / yétişemez: yétişmez A / ol: -M_2 // ẕikriniñ: ẕikrinüñ M_2 / olur: ola M_2
3212: şükr ét: éy faḳīr M_2 / éy faḳīr: şükr ét M_2; faḳīr A / ḫalḳa: Ḫaḳḳ'a M_2 // üzre: üzere M_2, A / ol ki: ki ol M_2 / ṣoñudur: ṣoñıdur M_2, M_3 / muḥtāc: miḥzāc M_2
3213: aʿmāli: muḥtāc aʿmāl ki M_3 / var buña: buña var M_3, A / ḳıyās: sen ḳıyās A
3214: // bunlar: anlar M_2, M_3 / vére Ḫaḳ: vérecek M_3

[946] "beẕl" kelimesi nüshalarda "bezl" şeklinde yazılmıştır.
[947] "şekvā" tamlaması vezin gereği "şekva" şeklinde okunmuştur.

3215 Resūlleri faḳīrleriñ buları vardı naḳl étdi
Ki mesrūr oldılar cümle ki ḥüzni étdiler iḫrāc

M$_2$109b 3216 Dédiler rāżıyız[948] yā Rab géçe faḳr-ile ʿömrimüz
Ki māl istemeziz aṣlā olalım dāʾimā biz aç

3217 Ḥayāt-ı Ḳulub[949] içindeki bir ḥadīṯ gelüpdür kim
Ebū Hüreyre naḳl étdi buyurdı ṣāḥibü'l-Miʿrāc

3218 Biliñ ümmeti aṣḥābım ki taḥḳīḳ bir faḳīr kimse
Ki bir şeyʾ müştehī olsa bulamasa anı muḥtāc

3219 Anı ṣatun alamasa anuñ aḳçesi olmasa
Aña ṣabr éylese ol ér ki nefsin kesr édüp muḥtāc

A109a 3220 Anuñ ṯevābı né miḳdār olur dédi Resūlullāh
Ki dört biñ dirhemi zengīn taṣadduḳ étse hep muḥtāc

3221 Bunuñ ecrinden artıḳdur ki taḥḳīḳ faḳiriñ[950] ecri
Teʿālallāh déye aña ki ṣabr ét nefsiñe muḥtāc

3215: buları: bulara **M$_3$;** bular **A** / vardı: vérdi **M$_3$** // cümle ki: bunlar **M$_1$** / ḥüzni: ḥüznü**M$_2$, A**
3216: géçe: géçir **A** / faḳr-ile: faḳīr-ile **M$_1$** // olalım: olalum **M$_1$, A** / aç: ʿāc **M$_1$, M$_3$, A**
3217: // naḳl: naḳil **M$_1$, M$_2$** / ṣāḥibü'l: ṣāḥibi'l **M$_1$**
3218: // bir şeyʾ: şeyye **M$_2$;** şeyʾ **A** / müştehī: müşterī **M$_2$**
3219: alamasa: almasa **M$_1$** // ṣabr: ṣabır **M$_1$, M$_2$** / nefsin: nefsi **M$_3$;** nefsini **A**
3220: né: **-M$_1$,** // dirhemi: dirhem **M$_1$**
3221: bunuñ: bunıñ **M$_3$** / artıḳdur: artuḳdur **M$_1$;** artuḳdır **M$_2$** // ṣabr: ṣabır **M$_1$**

[948] "rāżī" kelimesi vezin gereği "rāżı" şeklinde okunmuştur.
[949] "Ḥayāt-ı Ḳulūb" tamlaması vezin gereği "Ḥayāt-ı Ḳulub" şeklinde okunmuştur.
[950] "faḳīr" kelimesi vezin gereği "faḳir" şeklinde okunmuştur.

$M_1$126a 3222 Seni ben sévmeye-y-idim vérirdim istedigiñi
Ki dünyāda éderdiñ ẕevḳ ki yoḳ aḫretde izdīvāc
3223 Ki ben cemʿ éylemem aṣlā ki dünyā ile aḫreti
Ki dünyāda ṣafā éden ki cennetde ola ol aç

[951]**Beyān-ı tenāvülü'ṭ-ṭaʿam ʿademe iʿṭāʾü'l-fuḳarā**[952]

$M_3$109b **3224 Gel éy dürlü ṭaʿāmları ḳoḳudup pişiren ṭabbāḫ**[953]
Ki ol pişirdigiñ şeyden ki vér ḳoñşuña da ṭabbāḫ
3225 Néce kez pişirirseñ şeyʾ ki anda ḳoñşu ḥaḳḳı var
Gözet ḳoñşu ḥuḳūḳını ʿaẕāb éder saña Fettāḥ
3226 Ki şimdiki zamān ḫalḳı gözetmez ḳoñşu ḥaḳḳını
Yédirir ḳorḳdıġına hep éledir ẓālime iftāḥ

3222: sévmeye-y-idim: sévmeyedüm **M_2;** sévmeyedim **A** / vérirdim: vérirdüm **M_2** / istedigiñi: istedügiñi **M_3** // dünyāda: dünyāya **M_3** / ẕevḳ: ẕevḳi **M_2** / yoḳ: yoḳdur **M_1** / aḫretde: **-M_1;** āḫiretde **M_3**
3223: dünyā ile: dünyā-y-ile **M_1, A** // cennetde: cennetden **M_1** / ola ol: ola **M_1,** / aç: ʿāc **M_1**
3224: éy: **-M_1** / ḳoḳudup: ḳoḳudıp **M_3** // ki: **-A** / ḳoñşuña da: ḳoḳşuña da **M_2;** ḳoñşıña vér **M_3;** ḳoñşuñda **A**
3225: kez: köz **M_2** / pişirirseñ: pişirirsiñüz **M_2;** pişirirsiñiz **A** / şeyʾ: şeyñi **M_1** / anda: andan **A** // gözet: gözed **M_1, M_2, A** / ḳoñşu: ḳoñşı **M_3, A** / ḥuḳūḳını: ḥuḳūḳını **M_1, M_2, M_3**
3226: ḳoñşu: ḳoñşı **M_2, M_3, A** // ḳorḳdıġına: ḳurduġına **M_1, A** / éledir: el éder **M_1, M_2, A** / ẓālime: **-M_2;** ẓaliñe **A** / iftāḥ: Fettāḥ **M_2;** muḫtāc **M_3**

[951] Başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[952] Yoksullara yemek vermeme, yedirmeme ile ilgili açıklama.
[953] "ṭabbāḫ" kelimeleri nüshalarda "ṭabbāḥ" şeklinde yazılmıştır.

3227 Daḫı zengīn olanlara yédirir dürlü ṭaʿāmı
Faḳīre iʿtibār étmez éder imsāk elin ircāʿ

3228 Żiyāfet éyle faḳīre ki dünyāda sen éy kişi
Ki buñ deminde buluna ʿaẕābdan bulasın iflāḥ

3229 ʿAyālullāh-durur zīrā fuḳarā ḳulları Ḥaḳ'ıñ
Vekīl éyledi Ḥaḳ seni ʿayāli içün ol Fettāḥ

3230 Ki infāḳ éylesün vekīllerim ʿayālime dédi
Gel imdi ṭut Ḥaḳ'ıñ emrin ét iṭʿām bunlara ṭabbāḫ[954]

M$_2$110a 3231 Ki nehy étdi Ḫudā ẓālimlere ṭaʿām yédirmegi
Yédiren kişiye ʿaẕāb édüpdür vaʿde éy ṭabbāḫ[955]

3232 Ṣaḳın zinhār eyā zengīn daḫı şol şey'i işleme
Odur bāzāra vardıḳda alursuñ fākihe tuffāḥ

3228: ki: bu **M$_1$;** ki bu **M$_3$** / sen: **-M$_1$** // buluna: bulına **M$_2$, M$_3$, A** / iflāḥ: eflāḥ **M$_2$**
3229: ʿayālullāh-durur: ʿayālallāh-durur **M$_1$** / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ **A** // ol: éy **M$_3$**
3230: éylesün: éylesün faḳīr **M$_1$** // ṭabbāḥ: ṭabāḥ **M$_1$**
3231: nehy: nehyi **M$_1$** / Ḫudā: ẓālimler **M$_1$** / ẓālimlere: Ḫudā **M$_1$,** ẓālimleri **M$_2$** // yédiren: yédireni **A** / kişiye: kişi **M$_1$;** kişiyi **A** / vaʿde: vaʿdi **A** / ṭabbāḥ: ṣabbāḥ **M$_2$, A**
3232: işleme: éyleme **M$_1$** // vardıḳda: varduḳda **M$_1$** / alursuñ: alursıñ **M$_2$, M$_3$, A**

[954] "ṭabbāḫ" kelimeleri nüshalarda "ṭabbāḥ" şeklinde yazılmıştır.
[955] "ṭabbāḫ" kelimeleri nüshalarda "ṭabbāḥ" şeklinde yazılmıştır.

3233 Ki iḫfā éyle etegiñ ki altında getür eve
Zirā[956] ḳoñşu uşaḳları görürler ḥüzn éder iḳbāḥ

$M_1$126b, A109b 3234 Daḫı görür fuḳarālar naẓarları ḳalur anda
Olur mekrūh saña yémek ki manẓūr olanı ḳabbāḥ[957]

3235 Anı gösterme kimseye götür gizlüce eviñe
Kerāhetden ola ʿārī ki ol fākihe ol tuffāḥ

3236 Yeñi çıḳmış yémiş ise uşaġıñ eline vérme
Çıḳarma anı ṭaşraya yédir eviñde sen tuffāḥ

3237 Görür ḳoñşuñ uşaḳları naẓarları ḳalur anda
Anasına babasına varır bükā éder ṣurrāḥ

3238 Ki belki ḳādir olmaya anı almaġa ḳoñşular
Saña beddu'a[958] éderler ḳulūbları olur icrāḥ

$M_3$110a 3239 Veyā anlara da vérgil o yémişden fakiheden[959]
Bulursuñ ecr-i ʿuẓmālar girersiñ cennete seyyāḥ

3233: éyle: ile M_2, M_2 / ki: -M_2, -M_3, -A / altında: altından M_2 / eve: eviñe M_3 // ḳoñşu: ḳoñşıñ M_3 / ḥüzn: ḥüzin M_1; ḥüzün M_2, A
3234: anda: andan A
3235: gösterme: göstermeye M_1 / eviñe: eviñi A // ki ol: ol M_1; ola M_3 / fākihe: fākihi M_1, M_3 / ol: ola M_1
3237: ḳoñşuñ: ḳoñşunuñ M_2; ḳoñşıñ M_3 // varır: varur A / ṣurrāḥ: ṣarrāḥ M_2
3238: // éderler: éder anları M_3 / olur: olup M_3 / icrāḥ: iḫrāc M_2, A
3239: anlara da: anlar M_1 / fākiheden: fevākihden M_1, M_3 // bulursuñ: bulursıñ M_2, M_3, A / girersiñ: gédersiñ M_1, M_2; girürsiñ M_3

[956] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.
[957] 3234. beyit, M_1 nüshasında 125b numaralı varağın başında tekrar yazılmıştır.
[958] "beddu'ā" kelimesi vezin gereği "beddu'a" şeklinde okunmuştur.
[959] "fākihe" kelimesi vezin gereği "fakihe" şeklinde okunmuştur.

3240 Bunı böylece ẕikr étdi cihān faḫrı Muḥammed bil
Ki yazdı Ḥayati'l-Ḳulūb[960] muḥaddiṯ éyledi ṣurrāḥ

3241 Ki bir ḥadīṯ daḫı yazdı ki rāvī Ḥażret-i Enes
Né buyurdı Resūlullāh ḳulaġıñ ét buña ismāʿ

3242 Ki taḥḳīḳ baña şol kimse getürmemiş-durur īmān
Ki ḳoñşusı aç ola da ola kendileri şebbāḥ

3243 Anuñ aç idigin bile anı ṭoyurmasa ol kes
Degildür ümmetim bunlar degildür Müslimān īżāḥ

3244 Ki bir ḥadīṯ daḫı yazdı Ḥayātü'l-Ḳulub[961] içinde
Ki rāvī Ḥażret-i Cābir beyān éylediler şürrāḥ

3245 Né buyurdı Resūlullāh bir ādem kendi ṭoḳ olsa
Anuñ ḳoñşusı aç olsa anı éylemese eşbāḥ

$M_2$110b 3246 Yarın yevm-i ḳıyāmetde divānına[962] getüre Ḥaḳ
Yédiriñ şuña zaḳḳūmdan yédireler aña ḳayyāḥ

3240: ẕikr: ẕikir **M_1, M_2, M_3** / Muḥāmmed: Muḥammed'den **M_1** // Ḥayati'l-Ḳulūb: Ḥāyāti'l-Ḳulūb **M_2, A** / ṣurrāḥ: ṣarrāḥ **M_2**
3241: // ismāʿ: simāḥ **M_1;** semmāʿ **M_3, A**
3242: getürmemiş-durur: getürmemişdür **M_1** // şebbāḥ: şebbāʿ **M_3;** şübbāḥ **A**
3243: aç idigin: aç idügin **M_1, M_3** / ṭoyurmasa: ṭoyurmaya **M_1, M_2, M_3** / ol kes: añla **M_3** // bunlar: benim **M_3** / Müslimān: Müslimān éylediler **M_1,** / īżāḥ: şürrāḥ **M_1**
3244: bir: bu **M_1** / Ḥayātü'l-Ḳulub içinde: kitāb-ı Ḥayāti'l-Ḳulūb **M_1, M_2, A** // éylediler: éyle **M_1** / şürrāḥ: īẓāḥ **M_1**
3245: eşbāḥ: işbāḥ **M_1**
3246: // yédiriñ: yédürüñ **M_1;** yédüriñ **M_3;** yédirüñ **A** / yédireler: yédüreler **M_1, M_3, A** / ḳayyāḥ: ḳabbāḥ **M_3**

[960] "Ḥayāti'l-Ḳulūb" tamlaması vezin gereği "Ḥayati'l-Ḳulūb" şeklinde okunmuştur.
[961] "Ḥayātü'l-Ḳulūb" tamlaması vezin gereği "Ḥayātü'l-Ḳulub" şeklinde okunmuştur.
[962] "dīvān" kelimesi vezin gereği "divān" şeklinde okunmuştur.

$M_1$127a 3247 Yéye çün zaḳḳum[963] aġacın boġazına varıcaġaz
Boġazında ḳarār éde bu da géçmeye bi'l-ilḥāḥ
3248 Ki zor[964] éyleye on kişi géçirmeyeler anı ol
Bögürtlen dikeni gibi géçe boġazına mıṭrāḥ
A110a 3249 Bu kez şu isteyecegiz véreler aña bir żarīʿ
Ḳaçan aġzına alıcaḳ yaḳa aġzın éde icrāḥ
3250 Şıyıra aġzınıñ étin daḫı baġarşıġın cümle
Döke ayaġı altına bu ḥayf aña éde micrāḥ[965]
3251 Daḫı ḥamīmdan içiriñ içe ol ṭamu yédigi
Yéye zaḳḳūm ile żarīʿ yaḳa biryān gibi ḳarrāḥ
3252 İlāhī olasın muʿīn fuḳarā ḳullarıña sen
Ki muḥtāc étme aġniyā ḳapusına sen éy Fettāḥ

3247: // ḳarār: ġarar M_2 / bi'l-ilḥāḥ: bi'l-īcāḥ M_3
3248: zor: żor M_1, M_2, M_3; şanki A / éyleye: édeler M_3 / on kişi: ol kişi M_1; hem aña M_3 / géçirmeyeler: géçirmeye M_1, M_3, A / anı ol: daḫı hem ol M_3 // gibi: -M_1 / boġazına: boġazından M_3 / mıṭrāḥ: mışrāḥ M_2, A; mısrāḥ M_3
3249: kez: -M_1 / isteyecegiz: istiyecegez M_1, A; isteyecek M_2 / véreler: vére M_2 / bir: -M_1; şu M_3 // alıcaḳ: iletecegez M_2, M_2; alıncek A / icrāḥ: iḫrāc M_2, M_3, A
3250: şıyıra: yışıra M_1 // bu: ki M_3 / ḥayf: ḫayfı M_1; ḳay M_3 / aña éde: éde aña M_1, M_3, A / micrāḥ: mecrāḥ M_2; yiḫrāh M_1; miḫrāc M_3, A
3251: içiriñ: içirüñ M_1, M_2, A / ṭamu: yédigi M_2 / yédigi: ṭamu M_2; iriñi M_3 // ḳarrāḥ: ḳurāḥ M_1; fevvāc M_3; ḳarāḥ A
3252: muʿīn: muʿīn ki M_3 / fuḳarā: faḳīr M_3

[963] "zaḳḳūm" kelimesi vezin gereği "zaḳḳum" şeklinde okunmuştur.
[964] "zor" kelimesi nüshalarda "żor" şeklinde yazılmıştır.
[965] "micrāḥ" kelimesi BY7884 numaralı nüshadan alınmıştır.

3253 Ki lüṭfiñdan keremiñden bularıñ rızḳını yā Rabb
Ki tevsīʿ ḳıl İlāhī sen bularıñ rızḳını Fettāḥ

$M_3$110b 3254 Bulara destgir[966] olasın cemīʿiñ ḳolay ét işin
Yesīrde ḳıl bularıñ cümle işlerini éy Fettāḥ

[967]Beyān-ı ʿāşıḳ-ı cemālullāh ve keşīr-i ẕikrullāh[968]

3255 Elā éy ʿāşıḳ-ı Raḥmān ararsañ rıżā-i Ḥannān
Ṭuta gör emrini anuñ bulursuñ rüʾyet-i Sübḥān
3256 Ḫudā emr éyledi saña ʿibādet éyle dér baña
Daḫı éylik éde anasına babasına insān
3257 Ki zīrā cümle müʾmine ḫiṭāb-ı ʿizzet éyledi
Baña ʿābid oluñ ancaḳ ki şirk ḳoşmañ baña her ān
3258 Ki ḫalḳ étdim sizi ancaḳ ʿibādet içün éy insān
Beni birleñ ṭutuñ emrim ʿibādet édesiz her ān

3253: Rab: Rabbi **M_1** // ki tevsīʿ: müvesseʿ **M_1, M_2, A**
3254: destgir: destegīr **M_1, A;** sen deste-gīr **M_3** / olasın: ol **M_2, M_3;** ol sen **A** / cemīʿiñ: cemʿsin **M_3** / ét: éyle **M_3** / işin: **-M_3** // yesīrde: yüsride **M_1;** yüsürde **M_2;** yüserde **A** / cümle: sen cümle **M_3** / işlerini: işlerin **M_3**
3255: ararsañ: ararsıñ **M_2** / Ḥannān: Raḥmān **M_3** // ṭutar: duta **M_1, M_2, A** / bulursuñ: bulursıñ **M_2, A;** bula **M_3** / rüʾyet-i: rū-yı **A**
3256: emr: emir **M_1** / ʿibādet: ʿibādāt **A** / éyle dér: éyleye **M_1;** éyledi **M_2, A** // éde: éde gör **M_3** / anasına: atasına **A** / babasına: ataya **M_3;** anasına **A**
3257: // ki: baña **M_3** / baña her: her **M_3**
3258: **-M_2, -A** / ḫalḳ: ḫalıḳ **M_1** // ṭutuñ: dutuñ **M_3** / her ān: elān **M_3**

[966] "destgīr" kelimesi vezin gereği "destgir" şeklinde okunmuştur.
[967] Başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında başlık yoktur.
[968] Allah'ı çok zikretme ve Allah'ın güzelliğine olan sevgi hakkında açıklama.

3259 Ki sizden ben murād étmem rızıḳ véresiñiz baña
Daḫı ben istemem ṭaʿām benim Rezzāḳ sizi her ān[969]

M$_1$127b 3260 Velākin siz beni birleñ daḫı ʿābid oluñ baña
Eger ṭutmazsañuz emrim ḳılam ḥasretde külli ān

M$_2$111a 3261 Daḫı éylikde olasız anañıza babañıza
Olasız anlara ḫuddām rıżām bundadur éy insān

3262 Bular siziñ yanıñızda eger kibre yétişirse
Biri yāḫūd ikisi de édesiz anlara iḥsān

3263 Bularа ḳarşu öf démeñ kerīh sözleri söylemeñ
Ki līnet ile söyleñ anlara ḳavl-i cemīʿ her ān

A110b 3264 Daḫı ẕüllik ḳanadını bular içün yére döşeñ
Ziyāde müşfiḳ oluñ anlara édiñ ḳatı iḥsān

3259: étmem: étmem ki **M$_2$, A** / véresiñiz: véresiñüz **M$_2$;** véresiz hem **M$_3$** // Rezzāḳ: rıẓḳımı **A** / sizi: siz **A**
3260: **-M$_3$** // ṭutmazsañuz: dutmazsañız **M$_1$, A** / külli: külle **M$_1$;** küllü **M$_3$**
3261: anañıza: aṭañıza **M$_2$** / babañıza: atañıza **M$_3$** // bundadur: yoḳ-durur **M$_1$**
3262: bular siziñ: bularsıñız **M$_1$** / kibre: iḫtiyār **M$_3$** / yétişirse: olurlarsa **M$_3$** // édesiz: anlara **M$_3$** / anlara: édesiz **M$_3$**
3263: bularа: bunlara **M$_3$** / ḳarşu: daḫı **M$_3$** / öf: töf **M$_1$, M$_2$, A** / kerih: kedā **M$_2$;** keder **A** // anlara ḳavli cemīʿ: cemʿ ḳavilde siz **M$_3$**
3264: ẕüllik: ẕelīllik **M$_3$** / ḳanadını: ḳanadın **M$_3$** / yére: döşe **M$_3$** / döşeñ: yére **M$_3$** // anlara: siz anlara **M$_3$** / ḳatı: **-M$_3$**

[969] Bu mısra **M$_3$** nüshasında şöyledir: Eger duṭmazsañız emrim ḳılam ḥasretde külli ān

3265 Ki bir ʿabd-i ẕelīl gibi oluñ bular cenābında
Nétekim şol köle gibi dögerdi aġası her ān
3266 Daḫı bular içün duʿā münācāt édiñ Allāh'a
Ki yā Rabbi bularıñ ṣuçunı ʿafv éyle yā Raḥmān
3267 Bulara éylik étmezseñ buluñ belāyı dünyāda
Daḫı aḫretde bulursuñ göresin şiddet-i nīrān
3268 Ṭoḳuz ay götüre anañ seni ḳarnında éy kişi
İki yılda dizinde götüre ẓahrında éy insān
$M_3$111a 3269 Dübürüñden yuya cīfeñ ḳubuluñdan yuya bevliñ
Memesinden emeñ südün Ḫudā'dan ḳorḳmañ éy ḥayvān
3270 Bugünlerde babañ daḫı çalışır getürür saña
Yédirir içirir saña unutduñ mı bunı éy cān
3271 Bu éylikleri unutdıñ bularıñ ḫiẕmetin étmeñ
Ḳā'il olmaz aña Allāh vérir cezāñı Ḥaḳ inan

3265: // köle: **-M_2** / aġası: sizi **M_1;** seyyāri **M_2, A**
3266: münācāt: **-M_3** / édiñ: édiñ hem **M_3** // ṣuçunı: ṣuçını **M_1;** ṣuçın **M_3**
3267: bulara: bularañ **A** / buluñ: buliñ **M_2;** bulan **M_3** / belāyı: belāñı **M_1** // daḫı: **-M_3;** bulursıñ **M_2** / aḫretde: daḫı **M_2;** aḫiretde de **M_3** / bulursuñ: bulırsıñ **M_1;** aḫretde **M_2;** bulursıñ **M_3** / göresin: görisiñ **M_1;** görürsüñ **M_2;** görürsiñ **M_3** / nīrān: ʿaẕāb **M_3**
3268: anañ seni: seni anañ **M_3** // yılda: yıl daḫı **M_1** / götüre ẓahrında: hem ẓahrında götürüp **M_3** / éy -**M_3**
3269: dübürüñden: dübüriñden **M_1, M_2, M_3** / cīfeñ: -**M_1** / ḳubuluñdan: ḳubulıñdan **M_2;** ḳubūlıñdan **M_3** // südün: südin **M_1, M_2, M_3** / ḥayvān: civān **M_1;** ḥayrān **M_3** / éy: -**A**
3270: bugünlerde: néce günler **M_3** / getürür: götüre **M_2, A;** götürür **M_3** / saña: seni **M_2, M_3** // yédirir: yédirür **M_2;** yédire **A** / içirir: içirür **M_2;** içire **A** / unutduñ mı: unudduñ mı **M_1, M_2, A**
3271: unutdıñ: unudduñ **M_1, M_2, A** // ḳā'il: ḳāyil **M_1, M_2, A** / aña: Ḫudā **M_1, M_3** / Allāh: billāhi **M_1, M_3** / inan: nīrān **M_2;** saña inan **M_3**

3272 Bularıñ ḥaḳḳını ḳażā édemezsiñ sen éy kişi
Ki ḥattā yédi kerre Kaʿbe'ye éltseñ de éy insān

$M_1$128a 3273 Seniñ dünyāda aḫretde ki maʿmūr olduġuñ éy kes
Ḫayır duʿālarındandur bularıñ saña éy civān

3274 Bular saña nefes étse eger ḫayır eger şer bil
Necāt buluñ helāk oluñ ṣaḳın incitme éy civān

3275 Ki üç kimseniñ elbetde olur duʿāları maḳbūl
Ki redd étmez Ḫudā billāh icābet éyler ol Ḥannān

$M_2$111b 3276 Biri ata biri baba ʿilimde ola üstādıñ
Biri maẓlūm-durur anuñ éderse ẓālime her ān

3277 Zamān-ı evvel içinde ki bir yigid var-idi kim
Anasın dā'imā ẓahrında götürürdi ol civān

3278 Anası bir duʿā étdi né yérde ol né ḫod gökde
Hemān beyne's-semā' ve'l-arż olasın éy oġul her ān

3272: bularıñ: bula M_2 // éltsende: éyleseñ M_3
3273: seniñ: senüñ M_3, **A** / dünyāda: dünyā ve M_2 / aḫretde: aḫretüñ M_3 / ki: daḥı M_3 / olduġuñ: oldıġıñ M_2; hem M_3 / éy kes: olur M_3 // bularıñ: daḥı M_3 / saña: ḳadrini bil M_3 / civān: ḥayvān M_2
3274: eger: gerek M_3 / ḫayır: ḫayrı M_2; ḫayru M_3 / eger: gerek M_3 // buluñ: bulmañ M_3 / olun: buluñ M_1, **A** / civān: ḥayvān M_2
3275: kimseniñ: kimsenüñ M_1, M_3 / olur: duʿāları M_3 / duʿāları: olur M_3 // billāh: billāhi M_1 / billāhi: billāh M_2 / éyler: éyle M_3 / Ḥannān: cān M_1, **A**; bī-cān M_2
3276: ata: ana-y-ile M_1 / biri baba: baba biri M_1, **A**; babadır bil biri M_3 / ola: -M_1, -M_3; olan **A** / üstādıñ: üstādı **A** // anuñ: anıñ M_1
3277: kim: hem M_2, **A** // ẓahrında: ẓahrından **A** / ol: ki ol M_3 / civān: cüvān M_2, M_3
3278: étdi: ḳıldı **A** // beyne's-semā': beyne's-semā'i M_1, M_2 / olasın: olasız M_3

A111a **3279** Meger bir gün ki ol yigit deñiz ḳatında gezerdi
Ki bir mermer ḥacer deñiz üzerinde gezer inan
3280 Ki geldi ṭaş kenārına iki şāḳ oldı ol ḥacer
Anuñ içine girdim dér ki ol yigit hem éy iḫvān[970]
3281 Ḳavışdı ol gine ḥacer içinde ḳaldım éy kişi
Deñiz yüzinde gezerdim né yérdeyem né ḫod āsmā[n][971]
3282 Ḫudā ḫalḳ éyledi ol ṭaş içinde bir şecer diñle
Acıḳdıġım zamān andan biterdi yémiş éy iḫvān[972]
3283 Ki andan ben yérim ḳarnım ṭoyunca dükenir yémiş
Ḳaçan ḳarnım acıḳsaydı gine peydah olur éy cān

$M_3$111b **3284** Daḫı ḫalḳ éyledi Ḫallāḳ gine ol ṭaşıñ içinde
Ki bir ṣu vérdi baña kim ʿaḳıllar éyleye cevlān

3279: yigit: yigid M_1
3280: ol: o M_3 // girdim: degirdüm M_2; girdi **A** / dér: dé M_1; pes **A** / yigit: yigidi M_1, M_3, **A** / hem: -M_1, -M_2, -M_3, -**A**
3281: ol gine: gine ol M_2, M_3, **A** / ḳaldım: bir şecer M_2 / éy kişi: diñle: M_2 // gezerdim: gezerdüm **A** / né: né ben M_3 / yér: yérdeyem M_3; yerdim **A** / asmān: şeryān M_2, semā M_3; şürbān **A**
3282: // andan: diñle M_2 / biterdi yémiş: biter imiş M_2; biter bir yémiş **A**
3283: ki: daḫı M_3 / ben yérim: yérem ben M_3; ben yédim **A** / ḳarnım: -M_3 / dükenir: dükenür M_2; dükenmez M_3 / yémiş: ol yémiş **A** // ḳarnım: -M_3 / acıḳsaydı: acıḳsa-y-idi M_1; acıḳsaydım M_3 / peydah: peydā M_1; peydāh M_3, **A** / olur: olur gine M_3
3284: ḫalḳ: ḫalḳı M_1 / içinde: içinde bil M_2

[970] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[971] M_1 nüshasında **3281.** beyit ile **3282.** beyitin ikinci mısraları karışmıştır. Bu nüshada "āsmān" kelimesi "āsmā" şeklinde yazılmıştır.
[972] M_1 nüshasında **3282.** beyit **3283.** beyitten sonra verilmiştir.

3285 Ki bir çeşme gibi ol ṣu şādırvān gibi burmalı
Ḳaçan ḥācet olacaġız burarım éyler ol revān

$M_1$128b 3286 Ki ābdestim alıram ben daḫı ṣu içerem andan
Gine buru vérem anı kesilir éylemez revān

3287 O ṣu ġāyet de ṭatludur ṣanasın mā'-i cennetdür
Bu ḥikmete naẓar éyle 'ibādet éyle külli ān

3288 Ki günüñ ṭoġduġın néden bilürsiñ dérseñ éy sā'il
Daḫı néden bilüñ éndigin bunuñ içinde éy cān

3289 Ḫaber vérdi ki ol yigit ḳaçan vaḳt-i ṣabāḥ olsa
Bu ṭaşıñ içi aġarır mübeyyaż olur ol zamān[973]

3290 Ki aḫşam oldıġı zamān ḳararır içi ol ṭaşıñ
Ki andan bilürem günüñ ġurūb étdigini her ān

3285: gibi: ki M_1 / ṣu: **-M_3** / şādırvān: şadırvān M_1, **A** // olacaġız: olucaġaz M_1; olucaġız M_2; olıcaġaz **A** / burarım: buradım M_1, burarum M_2 / ol revān: revān M_1
3286: ki: daḫı M_3 / ābdestim: ābdest M_3 / ṣu: **-M_3** / andan: andan ben M_3 // kesilir: kesilmez M_3
3287: cennetdür: cennetden **A** // éyle külli: éylegil M_1; éyle küllü M_3
3288: dérseñ: **-M_3;** édersiñ **A** / éy sā'il: bil **A** // néden bilüñ: éndigini M_1 / éndigin: néden bilüñ M_1; éndigini M_2 / éy: **-M_2;** sen éy M_3
3289: // aġarır: aġadı M_1
3290: -M_3 / ṭaşıñ: zamān **A**

[973] M_3 nüshasında **3289.** beyit ile **3290.** beyitin ikinci mısraları karışmıştır.

$M_2$112a 3291 Ki bundan maʿlum[974] oldı ki ana baba duʿāları
Gerek dünyā gerek aḫret éder ḳabūl Ḫudā inan

[975]Der-beyān-ı birru'l-vālideyn ḳavlühü Teʿālā "Ve bi'l-vālideyni iḥsānen"[976]

3292 **Elā yā eyyühe'l-müʾmin valideyniñe[977] ét iḥsān**
Taḥarrī ét rıżāların eger ister iseñ cinān

A111b 3293 Ki zīrā mefḫar-ı mevcūd buyurmuşdur ḥadīṯinde
Cinān ana baba ayaḳları altındadur inan

3294 Eger dünyādan aḫrete bular étdiyse irtiḥāl
Hemān saña gerek olan édesin duʿa[978] bi'l-ġufrān

3295 Taṣadduḳ ét fuḳarāya bulara vér ṣevābını
Bu da iḥsāndur anlara ki müntefiʿ olurlar cān

3291: ana baba: ata ana M_3 // aḫret: āḫiret M_3
3292: müʾmin: veled ki éyle M_1, A; vālid ki éyle M_3 / valideyniñe: vālideyne M_3; vālideyñi A / ét: -M_1, -M_3, -A
3293: buyurmuşdur: buyurmışdur M_1, M_2, M_3 // altındadur: altında-durur A
3294: dünyādan: dünyāda M_2, A / aḫrete: aḫretde M_2, A
3295: // müntefiʿ: müneffaʿ M_2; münfiʿ A / cān: éy cān A

[974] "maʿlūm" kelimesi vezin gereği "maʿlum" şeklinde okunmuştur.
[975] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve A nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[976] Başlık **İsrā Sūresi'nin 23.** ayetinden bir bölümdür. **Anlamı:** … anne babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti.
[977] "vālideyn" kelimesi vezin gereği "valideyn" şeklinde okunmuştur.
[978] "duʿā" kelimesi vezin gereği "duʿa" şeklinde okunmuştur.

3296 Ki zīrā vārid olmuşdur Ebī Ġalā'da rāvīdür
Ki gördüm ḥāl-i rü'yāmda ki bir maḳberede iḫvān[979]

3297 Ḫurūc étmiş ḳabir ehli ḳabirleriniñ üstine
Ki gördüm öñlerinde var ki nūrdan bir ṭabaḳ éy cān

3298 İçinde dürlü eṭʿime yéyüp içer bular cümle
Ṣafālar édiyorurlar daḫı rāḥatda hep inan

$M_3$112a 3299 Ki bunlarıñ arasında ki gördüm bir kişi maḥrūm
Yémez içmez ḳasāvetde ḳarañlıḳda olur ol cān

$M_1$129a 3300 Dédim ol yigide anda néçün maḥrūmsuñ éy kişi
Öñüñde yoḳ ṭabaḳ seniñ yémeñ içmeñ sen éy civān

3301 Dédi bunlarıñ ardında bularıñ ḳaldı evlādı
Daḫı muḥibb-i ṣādıḳları ḳaldı hep ẕevī'l-iḥsān

3302 Benim bir fāsıḳ evlādım var idi ḳaldı ardımda
Benim-çün héç duʿā étmez benim-çün éylemez iḥsān

3296: olmuşdur: olmışdur **M_1, M_2, M_3** / ebī: anı **M_2** // ḥāl-i rü'yāmda: öñlerinde var ki **M_1, M_2, A** / ki: **M_1, M_2, M_3, A** / bir maḳbere de: nūrdan bir ṭabaḳ **M_1, M_2, A;** bir maḳberde ki **M_3** / iḫvān: éy cān **M_1, M_2, A**
3297: **-M_1, -M_2, -A**
3298: eṭʿime: eṭʿuma **M_2;** iṭʿama **A** // édiyorurlar: édeyorurlar **M_1;** édiyorurdı **A** / hep: hem **A**
3299: ḳarañlıḳda: ḳaranlıḳda **M_3;** ḳaralikde **A**
3300: maḥrūmsuñ: maḥrūmsıñ **M_1, M_3, A** // seniñ: senüñ **M_2, M_3, A** / éy civān: ol civān **M_1;** éy cānān **M_2**
3301: // ḳaldı: ki ḳaldı **M_3;** ẕevī ḳaldı ki **A** / ẕevī'l-iḥsān: ẕā'l-iḥsān **M_1;** iḥsān **A**
3302: ardımda: ardıma **M_2;** ardımdan **A**

[979] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

3303 Anuñ-çün azıġım yoḳdur daḫı ẓulmetde ḳaldım ben
Ki ḳoñşular arasında ḫacīl oldum olup ḥırmān

3304 Bu kez uyḳudan uyandım çaġırdım oġlına anuñ
Ḫaber vérdim babası ḥālini ben éyledim tibyān

3305 Ol oġlan tevbe éyledi cemīʿ cümle günāhına
Ki şimden ṣoñra bir daḫı Ḥaḳ'a étmeyeyin ʿiṣyān

$M_2$112b 3306 Pes andan ṣoñra ol meşġūl ki oldı ol ʿibādete
Babası-çün duʿā étdi anuñ-çün éyledi iḥsān

3307 Biraz müddet mürūr étdi gine gördüm o yigidi
Gine hep ehl-i maḳber ḫuruc[980] étmiş ʿaleyü'l-īḳān

3308 O maḥrūm kişiyi gördüm anuñ öñünde bir nūr var
Ḳatı-çün ẕav'ı var anuñ ṣanasın şems éder lemʿān

A112a 3309 Anuñ nūrı ḳuṣūrından ki béş ḳat daḫı artıḳdur
Dédi yā Ebi[981] Ġalā'da cezākallāhu bi'l-iḥsān

3303: anuñ-çün: anıñ-çün M_2, M_3 / azıġım: azıġum **A** / yoḳdur: yoḫdur M_2 // ḳoñşular: ḳoñşu M_1 / ḫacīl: ḥacil M_1; ḥacīl M_3; hecīl **A** / olup: ben M_3 / ḥırmān: ḫırmān M_2; éy iḫvān M_3
3304: uyandım: uyandum **A** / çaġırdım: çıġırdım M_1, M_2, **A** / anuñ: anıñ M_1, M_3 // vérdim: vérdüm M_2, **A** / babası: babasını né M_1; babasını M_3, / ben: -M_3 / éyledim: éyledüm **A**
3305: cemīʿ: cemiʿ M_3 // étmeyeyin: olmayım M_1; olmayayım héç M_3; olmayayum **A**
3306: ṣoñra ol: ṣoñra M_1, M_3 / ki oldı: oldı M_1, M_3 / ol: -M_3 / ʿibādete: ʿibādete iṭāʿate M_1; ʿibādete ve ṭāʿate M_3 // anuñ-çün: anıñ-çün **A**
3308: kişiyi: kişi M_2 / anuñ: anıñ M_3 // ẕav'ı: eẕva'ı **A** / şems: şemsi M_1, M_2, **A** / lemʿān: lemeʿān M_1, **A**
3309: anuñ: anıñ M_3 / ḳuṣūrından: ḳuṣūrında **A** / artıḳdur: artuḳdur M_1, M_2 // yā: éy M_2

[980] "ḫurūc" kelimesi vezin gereği "ḫuruc" şeklinde okunmuştur.
[981] "ebī" kelimesi vezin gereği "ebi" şeklinde okunmuştur.

3310 Beni ḳurtardıñ āteşden ḫacāletden de ḳurtardıñ
Ki cīrānım arasında ʿazīz oldum şükür elān

3311 ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā maġrūr
Ḳanı anañ babañ seniñ buları éyleme nisyān

3312 Ḳazandı dünyada[982] ol māl saña terk étdi ʿāḳıbet
Hevā yérlere ṣarf étdiñ unutduñ babañı elān

M$_1$129b 3313 Buyurdı Ḥażret-i ʿÖmer ki bir cumʿa gécesi ben
Ki gördüm ḥāl-i rüʾyāmda ḳıyāmet ḳopmış éy iḫvān

M$_3$112b 3314 Né deñlü var ise mevtā ki baʿṣ olmuş ḳubūrında
Ki her biriniñ öñüne döşenmiş eṭʿime elvān

3315 Yéyüp içer bular cümle daḫı ẕevḳ u ṣafālarda
Bu kez gördüm ki bir yigit başın egmiş ḳatı aḥzān

3316 Bunuñ öñünde yoḳ ṭaʿām yémez içmez ḳasāvetde
Bunuñ yanına vardım ben dédim né ḥāldir éy şübbān

3310: ḫacāletden de: ḫacāletden **A** // cīrānım: cīrānem **A**
3311: // babañ: ḳanı babañ **M$_2$** / seniñ: **-M$_2$;** senüñ **M$_3$, A**
3312: // unutduñ: unutdıñ **M$_1$, M$_2$, M$_3$**
3313: // gördüm: gördim **M$_3$**
3314: olmuş: olmış **M$_2$, M$_3$** / ḳubūrında: ḳubūrından **M$_3$** // biriniñ: birinüñ **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / öñüne: öñine **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / döşenmiş: ki düşmiş **M$_3$** / eṭʿime: eṭʿüme **M$_2$;** iṭʿime **A**
3315: ẕevḳ u: ẕevḳi **M$_1$, M$_2$, A** // yigit: yigid **M$_2$** / aḥzān: iḫzān **A**
3316: // bunuñ: bunıñ **M$_3$** / né: aña né **M$_3$** / ḥāldir: ḥāldür **M$_1$, M$_3$, A** / şübbān: **-M$_3$;** şebbān **M$_1$, A**

[982] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

3317 Néçün ḳoñşulara varmañ bulardan néçün ayrıldıñ
Yémeñ içmeñ yüzüñ ḳara ḫaber vér baña éy şübbān

3318 Dédi aña ki ol yigit eyā mü'minler emīri
Ki maʿlūm ola saña ki édeyim ḥālimi tibyān

3319 Bularıñ ḳaldı ardından ḳarībleri ḫışımları
Vérir bunlar fuḳarāya taṣadduḳlar éder iḥsān

3320 Ḳabūl éder Teʿālallāh bularıñ vérdigi şeyʾi
Gelür bulur buları ol ulaşdırır anı Raḥmān

$M_2$113a 3321 Anı yérler içer bunlar éderler daḫı istimtāʿ
Benim ḳalmadı héç kimsem benim-çün éyleye iḥsān

3322 Daḫı duʿā éde baña bu mübārek gécelerde
Daḫı evḳāt-ı fāżılda aña beni ẕevīʾl-iḥsān

3323 Benim ancaḳ var idi ḫatunum aldım idi anı
O ḳaldı benim ardımda ki yoḳdur ġayrı héç ḳurbān

3317: varmañ: vérmeñ **A** // yüzüñ: yüziñ M_1, M_3 / şübbān: eşbāṣ M_1; şebbān M_2, M_3
3318: eyā: ki yā M_3 / emīri: ʿāmiri M_3; emīni **A** // ola: ola da M_2, **A** / édeyim: édem M_2; étdüm **A** / tibyān: beyān M_3
3319: ardında: ardından M_1, M_2, M_3 / ḳarībleri ḫışımları: ḫışımları ḳarībleri M_3
3320: // bulur: bular M_2 / ulaşdırır: ulaşdurur M_2 / Raḥmān: iḥsān M_3
3321: bunlar: bular M_2, **A**
3322: baña: buña M_1 / bu: -**A** / gécelerde: hem gécelerde **A**
3323: var idi: vardı M_3 / ḫātunum: ḫātunım M_1, M_2; bir ḫātunım M_3 // ardımda: ardıma M_2; ardımdan **A** / ḳurbān: ḳarbān M_1, M_3

A112b 3324 O da beni unudu vérdi héç ḫāṭırına gelmem
Anuñ-çün ben ḳasāvetde ġam içindeyin éy sulṭān
3325 Dédi ʿÖmer bu yigide nédir ʿavretiñiñ adı
Dédi kim ismi Vāhile fülān maḥallede sükkān
$M_1$130a 3326 ʿÖmer uyḳudan uyandı ṭaleb ḳıldı ki Vāhile
Ki ḳandadur evi anuñ su'āl éyledi o sulṭān
3327 Aradı buldı ʿavreti ḫaber vérdi érinden kim
Duyunca aġladı ʿavret bükā étdi biraz zamān
3328 Çıḳardı sīm ḳuşaġını bélinden vérdi ʿÖmer'e
Dédi kim yā ʿÖmer bunı ki var beyʿ éyle fī'l-büldān
$M_3$113a 3329 Anuñ aḳçesini cümle taṣadduḳ ét fuḳarāya
Bağışladım ṣevābını ki ol zevcime ben sulṭān
3330 Ki vardı ḳuşaġı ṣatdı anuñ aḳçesini cümle
Ki infāḳ éyledi cümle faḳīre éyledi iḥsān

3324: unudu vérdi: unutdı M_1, M_3 / héç: héç ki hem M_3 // içindeyin: içinde ben M_2
3325: nédir: nédür M_1, A / ʿavretiñiñ: ʿavretiñ M_1 // ismi: Vāhile A / Vāhile: adı A / fülān: filān M_1
3326: // o: ol M_1, M_2, A
3327: // duyunca: duyınca M_1; ṭuyunca A / bükā: baña M_2
3328: // kim: M_2 / bunı: sen bunı M_2 / ki: -M_3
3329: anuñ: anıñ M_3 // taṣadduḳ ét: taṣadduḳ M_1; ét taṣadduḳ M_2 / bağışladım: bağışladum M_2, A / ben: bil M_3
3330: anuñ: anıñ M_2, M_3

3331 Üçünci géce gördüm ben gine rü'yāmda yigidi
Bu kez ṣırtına aḳ géymiş ḳuşaḳ ḳuşanmış ol şükrān

3332 Başında tāc-ı cennet var gülerek geldi yanıma
Dédi baña ki yā ʿÖmer olasın dā'imā ferḥān

3333 Seni de Ḥaḳ ḳıla mesrūr feraḥda olasın dā'im
Nétekim beni çıḳardıñ ḳasāvetden sen éy sulṭān

3334 Seni īṣāl éde Allāh naʿīm-i cennete éy şāh
Bulasın ḥūriyi[983] ġılmān vére Ḥaḳ ravża-i Rıḍvān

3335 ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā mü'min
Ki ét vālideñe iḥsān bulasın cennet-i Rıḍvān

$M_2$113b **3336** **Ki yazdı Tefsir-i Teysīr[984] bu āyātı édüp tefsīr**
Beyān éyledi icmālen olup mü'minlere tebşīr[985]

3331: ben: dér M_1 / yigidi: ol yigidi **A** // ḳuşaḳ: yaşıl M_1; yeşil M_2, **A**
3332: cennet: cennetden **A** / geldi: yanıma **A** / yanıma: geldi **A** // ki: -M_1 / ferḥān: ferhān M_1
3334: naʿīm-i: naʿīm-u M_2; naʿīm M_3 / şāh: şāhım M_3 // ḥūriyi ġılmān: ḥūrī ġılmānı M_3
3335: // vālideñe: vālideyniñe M_1, M_3 / Rıḍvān: iḥsān M_3
3336: Tefsir-i Teysīr: Tefsīr-i Tesyir M_1, **A** // tebşir: teysīr M_3

[983] "ḥūrī" kelimesi vezin gereği "ḥūri" şeklinde okunmuştur.
[984] "Tefsīr-i Teysīr" tamlaması vezin gereği "Tefsir-i Teysīr" şeklinde okunmuştur.
[985] M_1 nüshasında bu beyit kırmızı mürekkeple yazılmış.

3337 Bu āyātıñ nüzūlini beyān étdi ʿale’l-icmāl
Ki bundan ḥıṣṣemend édene éder Ḫāliḳ-ı menẕūr

A113a 3338 Meger var idi bir yigit ki bir anası var idi
Ki pek séverdi anasın rıżāsın éyleyüp taḥrīr

M$_1$130b 3339 Ki bir gün anası anuñ ki yatdı dizine anuñ
Uyudı anası anuñ dizinde éyleyüp taḥżīr

3340 Ḥużūr ile uyudı anası diziniñ üstünde
Bu kez şeyṭān bunı gördi ḥased ḳıldı édüp taḥḳīr

3341 Ki bir cevher alup geldi o yigide né dér diñle
Ki yā yigit şu cevheri saña beyʿ édeyim taḳṣīr

3342 Ki az bahā-y-ile gel cevheri saña véreyim dér
Ki ḳalḳ getür bahāsını véreyim saña dér şerīr

3337: // ḥıṣṣemend: ḥıṣṣemende **M$_1$;** ḥıṣṣemendi **M$_2$** / édene: andan **M$_2$, A;** ol sen **M$_3$** / éder: né dér **M$_3$;** éde **A** / ol: **-M$_2$** / Ḫāliḳ-ı menẕūr: ol Ḫāliḳ-ı menẕīr **M$_1$;** Ḫāliḳ-u menẕūr **M$_2$;** ol Ḫāliḳ-u neẕīr **M$_3$**
3338: yigit: yigid **M$_1$** / anası: atası **M$_3$** // anasın: anasını **M$_2$;** anası **M$_3$;** anası da **A** / rıżāsın: rıżāsını **M$_2$;** dizinde **M$_3$** / éyleyüp: édüp **M$_2$** / taḥrīr: taḥżīr **M$_3$**
3339: **-M$_3$** // taḥżīr: taḥżir **M$_1$;** taḥḳīr **A**
3340: ḥużūr ile: uyudı **M$_1$** / uyudı: ḥużūr ile **M$_1$** / diziniñ: dizi **M$_1$;** dizinüñ **M$_2$** / üstünde: üstinde **M$_1$** // bunı: anı **M$_2$** / édüp: bunı **M$_2$, A** / taḥḳīr: taḥrīz **M$_1$, M$_2$;** taḥẕīr **M$_3$**
3341: cevher: cevaher **M$_1$** // yigit: yigid **M$_1$** / şu: **-A** / cevheri: cevāhiri **A**
3342: az: gel az **M$_1$, A** / gel: bu **M$_1$;** bile **M$_3$** / cevheri: saña **M$_3$** / saña: véreyim **M$_2$;** cevheri **M$_3$** / véreyim dér: vérem **M$_1$;** ben saña **M$_2$** // saña dér: dér saña **M$_3$** / şerīr: şirīr **M$_1$;** şirār **M$_3$;** şivāyir **A**

3343 Dédi yigit anam vardır dizim üstünde ḳalḳmazam
Ki almam cevheri var gét anamı éylemem taḥḳīr

3344 Ki o mel'ūn gine ol yigide pek éyledi ibrām
Sözüm diñle gel al şunı sözümi éyleme tenẕīr

$M_3$113b 3345 Ki on biñ dirhem éden cevheri al sen iki yüze
Ki çoḳ fayda ḳalur saña sözümi éyleme teksīr

3346 Gine dédi aña yigit ki ben ḳalḳmam yérimden dér
Zirā[986] dizimde anam var uyarmam uyḳudan éy pīr

3347 Gine dédi aña şeyṭān véremem yérimden dér
Zirā[987] dizimde anam var uyarmam uyḳudan éy pīr

3348 Gine dédi aña şeyṭān véreyim elli dirheme
Gel al vér elliyi baña sözümü éyleme teksīr

3343: yigit: yigid **M_1, A** / vardır: vardur **M_1** / dizim: dizimiñ **M_1, M_3** / üstünde: üstinde **M_1;** üzerine **M_3** / ḳalḳmazam: ḳalḳamazam **M_1** // cevheri: cevāhiri dér **A**
3344: o**: -M_1;** ol **M_2, M_3** / ol yigide: ol yigidi **M_3;** pek éyledi **M_2** / pek éyledi: pāk éyledi **M_1;** ol yigide **M_2;** éyledi **M_3** // sözüm: sözim **M_3** / sözümi: sözimi **M_3** / tenẕīr: tenzīr **M_1, A**
3345: sen: **-M_1** // fayda: fā'ide **M_3** / sözümi: sözimi **M_1** / teksīr: teksīr **M_1, M_2, A**
3346: yigit: yigid **M_1, A** / ḳalḳmam: ḳalḳamam **M_2;** ḳalmam **A** / yérimden: bir **M_1** // var: vardır **M_3**
3347: **-M_1, -M_2, -M_3**
3348: gine: ki **M_1** / véreyim: véremem **A** / dirheme: dirhem **M_1;** dirheme dér **M_3** // vér: var **M_3** / elliyi: elli **M_1, M_2** / baña: vér **M_3** / sözümü: sözümi **M_2, M_3;** sözüme **A** / teksīr: teksīr **M_1, A**

[986] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.
[987] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.

3349 Ki ve'l-ḥāṣıl dédi yigit ki var gét faydalanmazsıñ
Anamı rāḥatından ben ki ẕerre éylemem taḳṣīr
3350 Ki vérmem anamıñ ḫāṭırını dünyā ḳadar māla
Ki ḳanda ḳaldı bir cevher alam anı édem tezvīr
$M_2$114a 3351 Ki me'yūs oldı ol şeyṭān ki vardı gétdi yérine
Ki vesvese édemedi yigit étdi anı taḥḳīr
3352 Meger ol yigidiñ bir inegi var idi miṣli yoḳ
Ḳatı gökçek inek idi ciḥānda yoġ-idi naẓīr
$M_1$131a, A113b 3353 Meger kim Ḥażret-i Mūsā zamānında idi bu iş
Ḫudā Mūsā'ya vaḥy étdi ki éyle ḳavmiñe taḫbīr
3354 Ki söyle ḳavmiñe Mūsā bular bir ḳurban[988] étsünler
Ki öyle ola ol ḳurbān aña héç olmaya tanẓīr
3355 İnek ola ṣıġır ola anı ẕebḥ édeler ḳavmiñ
Ki emr étdim bulara ben sen éyle anlara taḫbīr

3349: yigit: yigid **M_1, A** / ki: **-M_1** / var gét: var géd **M_1;** gét **A** / faydalanmazsıñ: faydalanmazsam **M_1;** fā'idelenmezsin **M_3** // taḳṣīr: taḳṣīrāt **M_1**
3350: ḫāṭırını: ḫāṭırın ki **M_1** // édem: étdüm **A** / tezvīr: tenvīr **M_3;** teẕvīr **A**
3351: // yigit: yigid **M_1, M_2, A**
3352: **-M_3** / var idi: vardı **M_1** // yoḳ idi: yoġ-idi **M_1, A** / naẓīr: tanẓīr **M_2, A**
3353: idi: étdi **A** // vaḥy: vaḥyi **M_1** / ki: **-M_1** / ḳavmiñe: ḳavmiñ **A**
3355: ẕebḥ: zebḥ **M_1, M_2** // emr: emir **M_1** / bulara: buları **A**

[988] "ḳurbān" kelimesi vezin gereği "ḳurban" şeklinde okunmuştur.

3356 Ki Mūsā dédi ḳavmine Ḫudā emr éyledi size
Boġazlañ bir baḳara siz Ḥaḳ'ıñ emrin édiñ taẓhīr

3357 Ḥaḳ'ıñ emr étdigi gibi ki inek bulamadılar
Ve illā bu yigidiñ inegi bulundı fī't-tanẓīr

3358 Ki aldılar bu inegi derisi dolusı miḳdār
Yigide vérdiler altun derisi ṭolusı taḳdīr

3359 Ki ṭutdılar Ḥaḳ'ıñ emrin boġazladılar inegi
Ḥaḳ'ıñ emri yérin buldı emirde olmadı taḳṣīr

3360 Velākin bundan oldı ki ki ol yigit anasına
Ki éylik étdiginden Ḥaḳ ki étdi devletin teḳṣīr

3361 Anaya babaya éylik édenler buldı devleti
Ki aḫret devletin buldı ḫocasına éden tebrīr[989]

3356: -M_3 / emr: emir M_1 // taẓhīr: taẓhir **A**
3357: Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / emr: emir M_1 / gibi ki: üzre bir M_2; üzere ki bir **A** / inek: bir inek M_3 / bulamadılar: bulunmadı M_3; bulamadı **A**
3358: aldılar: aldı **A** / dolusı: ṭolusı M_2, M_3, **A** // ṭolusı: ṭolu M_1; ṭolu ki M_2
3359: emrin: emrin ki M_1 // Ḥaḳ'ıñ emri: yérin buldı M_1; Ḥaḳ'uñ emrin M_3 / yérin buldı: Ḥaḳ'ıñ emri M_1 / emirde: ki M_1 / taḳṣīr: taḥḳīr M_3
3360: -M_1 / yigit: yigid M_2, **A** / oldı ki: oldı oldı ki **A**
3361: buldı: buldılar M_3 / devleti: devlet M_3 // devletin: devleti M_3 / ḫocasına: ḥocasın **A** / tebrīr: tebrīn M_1; tedbir M_3

[989] M_1 nüshasında birinci mısra ile ikinci mısra yer değiştirmiştir.

[990]Beyān-ı şefāʿat-i Resūl-i ʿaleyi’s-selām[991]

$M_3$114a	3362	**Elā éy ṭālib-i taḥḳīḳ Muḥammed’den ét istişfāʿ**
		Necāt bundan olur saña ara anı ét istişfāʿ
	3363	Ḳamu dertlere dermāndır ḳamu merżāya şifādur
		Ḳamu maġmūma şāfīdür ḳamu ʿāṣīyedür şeffāʿ
	3364	Né deñlü var ise muḥtāc biter ḥācetleri anda
		Né deñlü var ise müẕnib éder ol Ḥaḳ’dan istişfāʿ
$M_2$114b	3365	Ki oldur ʿāleme raḥmet ki oldur faẖr-ı kā’ināt
		Né deñlü var ise ʿālem bunuñ-çün étdi Ḥaḳ ibdāʿ
	3366	Bunuñ ḥürmetine ay gün éder ʿālemde her devrān
		Bunuñ ḥürmetine ʿāṣī gezer ʿālemde bī-evcāʿ
$M_1$131b, A114a	3367	Bunuñ ḥürmetine kāfir yér içer dünyada[992] gezer
		Bunuñ ḥürmetine bārān nüzūl éder biter zirāʿ

3362: Muḥammed’den: Muḥammed’en **M_1, M_2, A** // ara: ẓarār **A**
3363: dermāndır: dermāndur **M_1, M_2, A** / merżāya: merżātalara **M_3;** marażlara **A** / şifādur: şifā **M_3** // maġmūma: maġmūya **M_2;** maġmūna **A** / şeffāʿ: şüffāʿ **A**
3365: // ʿālem: ʿālim **M_3, A** / étdi: idi **M_1;** étdiler **M_2** / Ḥaḳ: **-M_2** / ibdāʿ: ebdāʿ **M_2**
3366: ḥürmetine: **-M_1** / ʿālemde: ʿālemden **M_1,** / her: **-M_2** // bī-evcāʿ: bī-ercāʿ **M_1**
3367: yér içer dünyada gezer: éder ʿālemden her devrān **M_1** // bārān nüzūl éder biter zirāʿ: bārān nüzūl éder biter ẓirāʿ **M_2;** ʿaṣṣı gezer ʿālemden bī-evcāʿ **M_1**

[990] Başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M_1** nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[991] Resulullah’ın (a.s.) şefaati hakkında açıklama.
[992] “dünyā” kelimesi vezin gereği “dünya” şeklinde okunmuştur.

3368 Gel imdi Ḥaḳ rıżāsını taḥarrī éyleyen ʿubbād
Ṣalāvāt vér aña dāʾim ki ét sünnetine etbāʿ

3369 Eger ümmet iseñ aña ṭuta gör cümle sünnetin
Ṣalāt éyle géce gündüz sözine éylegil eṭbāʿ[993]

3370 Aña ümmet olamazsıñ şefāʿatin bulamazsıñ
Cemālini göremezsiñ olursuñ sünnetin żayyāʿ

3371 Ḫudā aña ṣalāt étdi daḫı meleklere bile
Ṣalāt édiñ Resūl'ime édiñ sünnetine etbāʿ

3372 Daḫı mü'minlere de Ḥaḳ ṣalāvāt ile emr étdi
Gel imdi böyle olıcaḳ édelüm emrine etbāʿ

3373 Né buyurdı Ḥabībullāh ki her kim günde béş kerre
Benim üzrime ṣalāvāt édüp éylese istişfāʿ

3368: // ét sünnetine: sünnete **M$_1$,** sünnetne **M$_2$** / etbāʿ: itbāʿ **M$_1$, M$_2$, A**
3369: -**M$_1$** / ṭuta gör: duta gör **M$_2$, A** / cümle: sünnetin **M$_3$** / sünnetin: cümle **M$_3$** // ṣalāt: ṣalāvāt **A** / éylegil: éyle **M$_2$, A;** ét sen **M$_3$** / etbāʿ: itbāʿ **M$_1$, M$_2$, A**
3370: **//** cemālini: cemālin hem **M$_3$** / sünnetin: sünneti **M$_2$, M$_3$** / olursuñ: olursañ: **M$_1$;** olursıñ **M$_3$**
3371: aña: **-A** / daḫı: aña daḫı **A** / bile: emir étdi **M$_1$;** emr étdi **M$_2$, A** // ṣalāt: ṣalāvāt **A** / Resūl'ime: Resūl'ine **M$_1$** / sünnetine: sünneti **M$_1$;** sünnetne **M$_2$** / etbāʿ: itbāʿ **M$_1$**
3372: mü'minlere de: mü'minlerde **M$_3$** / Ḥaḳ: **-M$_3$** / ṣalāvāt: ṣalāt **M$_1$** / ile: ile ki **M$_3$** / emr: emir **M$_1$** // emrine: emre **M$_1$, A** / etbāʿ: itbāʿ **M$_1$, M$_2$, A**
3373: kim: gün **M$_1$** / béş: béş yüz **M$_1$, M$_3$** / kerre: kez **M$_3$** // ṣalāvāt: ṣalāt **M$_3$, A** / édüp: édelüm **A** / éylese: emre **A** / istişfāʿ: itbāʿ **A**

[993] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

3374 Ebed görmeye dünyāda ki héç kimseye iḥtiyāc
Ki yoḫsulluḳ géde andan ebed bay ola bī-evcāʿ

3375 Daḫı buyurdı peyġamber ki bir melek yaratdı Ḥaḳ
İki ḳanadı var anuñ bu söze ét ḳulaḳ ismāʿ

3376 Ḳanadıñ biri maġribe yétişir biri maşrıḳa
Muʿaẓẓam ḫalḳ édüp anı mücessem éyledi Ṣannāʿ

3377 Ki vardur ol iki ḳanadı maḫlūḳāt ṣıġışınca
Ki her bir maḫluḳa[994] bir tüy yaratdı Ḳādir'i Ṣannāʿ

M3114b 3378 Ḳaçan bir kişi benim üzrime bir kez ṣalāt étse
Né işler ol ferişteh bil ḳulaḳ vér buña ét ismāʿ

3379 Ki ʿarş altında nūrdan bir deñiz ḫalḳ éyledi Allāh
Ki ol melek ṭalar ol deñize ışlar yüñün icmāʿ

3374: görmeye: dünyāda **M2** / dünyāda: görmeye **M2** / héç: kimseye **M2** / kimseye: heç **M2;** görmeye kimse **M3** // yoḫsulluḳ: yoḫsılluḳ **M1, M3** / edeb: éde **M2** / ola: oluna **A** / bī-evcāʿ: evcāʿ **M2, A;** bī-ercāʿ **M3**
3375: // söze: söz **M1** / ismāʿ: esmāʿ **M2**
3376: ḳanadıñ: ḳanadınuñ **M2;** ḳānadınıñ **M3, A** / yétişir: yétişirdi **M1** // anı: **-M3** / ḫalḳ: ḫalḳı **M1** / Ṣannāʿ: ḳannāʿ **M2;** ṣaffāʿ **M3**
3377: **-M3** / ḳanadı: ḳanatında **M1;** ḳanadında **M2;** ḳanadı ḳanatda **A** / ṣıġışınca: ṣaġışınca **M2, A** // her: **-M2** / maḫluḳa: maḫlūḳ **M1** / tüy: ḳoy **M1**
3378: bir: **-M2, -M3, -A** / kişi: **-M3** / bir kez: **-M2;** bir: **M1;** ki bir kişi **M3** / ṣalāt: ṣalāvāt **M1** / étse: étse bir kez **M2 //** ol: ola **M2** / ferişteh: ferişteler **A** / ol: ét **M1** / ismāʿ: semmāʿ **M2, A;** sümmāʿ **M3**
3379: ḫalḳ: ḫalḳı **M1 //** ṭalar: geleler **M3** / ol deñize: deñize ol ki **M1;** deñize **A** / ışlar: aşlar **M2** / bugün: bu gine **M1** / yüñün: yüñini **M1;** yüñin **M3** / icmāʿ: ircāʿ **M3**

[994] "maḫlūḳ" kelimesi vezin gereği "maḫluḳ" şeklinde okunmuştur.

$M_2$115a 3380 Bu kez ol ṭaşraya çıḳar da silkinir gérü bir kez
Ki silkini véricegez ki ḳaṭreler éder ircāʿ

$M_1$132a 3381 Éner her bir yüñünden gérü bir ṭamla éner yére
O ṭamladan yaradır Ḥaḳ ki bir melek éder iḳnāʿ

A114b 3382 O ferişteh éder tesbīḥ ki tā ḳıyāmete dégin
Ṣevābını bağışlarlar ṣalāvāt vérene icmāʿ

3383 **Rivāyetde gelüpdür kim anı naḳl étdi bir naḳḳāl**
Ḥasan Baṣrī'ye bir ʿavret gelüp çoḳ étdi ḳīl ü ḳāl[995]

3384 Ḥasan Baṣrī'ye dédi ol ki yā şeyḫim beni diñle
Benim bir ḳızcaġazım var idi ġāyet de ẕī-cemāl

3385 Vefāt étdi dilerim kim görem bir kerre düşümde
Baña da bir duʿā ögret oḳuyam anı fī'l-leyāl

3380: ṭaşraya: ṭaşra M_2 / da: **-M_1;** -da ki M_2 // véricegez: vérincegez M_1**;** véricek hem M_3 / éder: éde M_1
3381: yüñünden: yüñinden M_1 / gérü: hem ki M_3 / yaradır: yaradur M_2**,** / iḳnāʿ: irżāʿ M_1**,** M_2**,** A
3382: // icmāʿ: fī'l-icmāʿ M_1**;** ki icmāʿ A
3383: naḳl: naḳil M_1
3384: // var idi: var idi ki M_1
3385: dilerim: dilerem M_2**,** M_3**,** A / kim: ki A / düşümde: düşümde ben M_3 // baña da: baña M_1**,** M_2**,** A / ögret: ögret de M_1**,** M_2**,** A

[995] M_1 nüshasında bu beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır

3386 Ki ol duʿā bereketinde göreyim ḳızımı ben
Biraz söyüne āteşim kerem ḳıl éyleme ihmāl
3387 Ḥasan Baṣrī dédi aña belī ögredeyim saña
Aña bir duʿa[996] ögretdi oḳudı yatdı fī'l-leyāl
3388 Ki ol ʿavret ḳızın gördi géyürmişler ḳara ḳaṭrān
Boġazına géçirmişler selāsiller daḫı aġlāl
3389 Daḫı otdan buḳaġılar ayaḳlarına vurmuşlar
Bu hey'etde görüp ḳızın düşünde ḳatı pek bed ḥāl
3390 Uyandı uyḳudan ʿavret ki gétdi sürʿat-ile ol
Ḥasan Baṣrī'ye vardı ol ḫaber vérdi ḳamu aḥvāl
3391 Ḥasan Baṣrī bunı duydı ki maḥzūn olup aġladı
Ki bundan ṣoñra birḳaç gün mürūr étdi ki bu aḥvāl
3392 Meger bir gün gine ol ḳız düşine girdi Ḥasan'ıñ
Bu kez bu ḳız cinān içinde niʿmetde ki ḥüsn-i ḥāl

3386: duʿā: duʿānıñ **M$_3$** / bereketinde: bekātında **M$_2$;** ḥürmetine ki **M$_3$;** berākātında **A** / göreyimm: görem **M$_1$, M$_2$, A** / ḳızımı: ḳızcaġazımı **M$_1$, M$_2$, A** / ben: **-M$_2$, -A** // biraz: birazcik **M$_3$, A** / söyüne: söyine **M$_1$;** söyne **M$_3$**
3387: aña: **-M$_1$**
3388: ki: **-M$_3$** / géyürmişler: girmişler **M$_1$;** géydirmişler **M$_2$, A**
3389: būḳaġılar: buġaġiler **M$_1$;** buġaġular **M$_3$** / vurmuşlar: durmışlar **M$_2$;** urmışlar **M$_3$** // ḳızın: ḳızı da **M$_1$** / ḳatı pek: ḳatı bed **M$_1$;** daḫı **M$_2$;** pek ḳatı **A** / ḥāl: fiġān **M$_1$, M$_2$;** faʿlā **A**
3392: // cinān: cennet **M$_1$**

[996] "duʿā" kelimesi vezin gereği "duʿa" şeklinde okunmuştur.

$M_3$115a	3393	Ki ʿanberden gérü bir taḫtıñ üstüne oturmuş ḳız
		Ki géymiş başına bir tāc ẕevī'l-envārı ẕü'l-cemāl
$M_1$132b, $M_2$115b	3394	Ḥasan Baṣrī'ye dédi ḳız beni bildiñ mi yā şeyḫim
		Ḥasan dédi ki bilmedim ki sen kimsiñ dédi cemāl
	3395	Ki yā şeyḫi beni bil sen ki ben şol ʿavretiñ ḳızı
		Olurum kim saña dédi idi pek yalvarup aḥvāl
	3396	Ḥasan dédi aña yā seyyide saña bu ikrāmlar
		Néden nā'il olup bulduñ bu maḳāmātı ḥüsn-i ḥāl
A115a	3397	Görüpdür bil anañ seni ḳatı pek kötü aḥvālde
		Bu ikrāma néden érdiñ déyü vér bize sen aḥvāl
	3398	Beyān édüp dédi ol ḳız ki yā şeyḫim éşit benden
		Ki bir maḳberede béş yüz kişi idik éşit aḥvāl
	3399	ʿAẕāb éderdi Ḥaḳ bize géyürdiler bize ḳaṭrān
		Ḥālimiz müşkil idi pek ʿaẕābda olduḳ istikmāl

3393: taḫtıñ: taḫtı **M_1;** taḥt ki **M_3** / oturmuş: oturmış **M_1, M_2, M_3** // ẕü'l-cemāl: ẕevi'l-cemāl **M_1**
3394: şeyḫim: şeyḫ **M_1** // dédi: ki: **-M_1,** Baṣrī dédi **M_3** / ki: **-M_3** / dédi: **-M_2;** ki **M_3** / cemāl: ẕü'l-cemāl **M_2;** ẕī-cemāl **M_3, A**
3395: şeyḫi: şeyḫ **M_2, A** / ki: ki ki **A** / ḳızı: ḳızıyam **M_3, A** // olurum: oluram **M_1, M_3, A** / kim**: M_3,** / pek: **-M_1**
3396: Ḥasan: Ḥasan Baṣrī **M_3** / aña: aña ki **M_3** / yā seyyide: yā ḳızım **M_3;** seyyidāt **A** / saña: **-M_3** / ikrāmlar: ikrāma **M_3;** ikrāmlara **A** // bulduñ: buldıñ **M_2** / maḳāmātı: maḳāmāt **M_2**
3397: görüpdür: görüpdi **M_1, M_2, A** / bil: **-M_2** / anañ: anasını **M_1;** anası **M_2, M_2** / seni: **-M_1, -M_2,** -**A** / pek: ki pek ol **M_2** / kötü: ʿaẕāb **A**
3398: // bir: **-M_1** / béş yüz: béşer yüz biz **M_1**
3399: géyürdiler: girdiler **M_1;** géydirdiler **M_2, A** // ḥālimiz: ḥālimüz **M_1, M_2, M_3** / müşkil idi: müşkīl-idi **M_1;** müşkül idi **M_2** / olduḳ: olup **M_3**

3400 Ki bir gün üzerimizden ki bir kimse mürūr étdi
Ki bir kez vérdi ṣalāvāt Muḥammed rūḥına fī'l-ḥāl
3401 Ṣevābını bağışladım bu ḳabirde yatanlara
Anı gördüm ki bir nādī nidā édüp dédi aḳvāl
3402 Ki dér ki yā ʿaẕāb melekleri gédiñ o maḳāmdan
Ki ḳullarım üzerinden ʿaẕābı refʿ édiñ fī'l-ḥāl
3403 O ṣalāt ḥürmetine yarlıġadım ben[997] günāhların
Ḥabībim ḥürmetine ben bağışladım ḳamu bed ḥāl
3404 Alıñ bunları életiñ cinānımdan vériñ maḳām
Bu kez bizi bu maḳāma götürüp étdiler idḫāl

[998]Beyān-ı melek-i Ṣalṣāʾil'iñ ṣalāt-ı şerīfiñ peygamberimize tebşīri[999]

3400: üzerimizden: üzerimüzden M_2, A // vérdi ṣalāvāt: ṣalāvāt vérdi M_3
3401: bağışladı: bağışladım M_1 / édüp: étdi A
3402: // ḳullarım: ḳullarum M_3 / refʿ: refʿi M_1
3403: o ṣalāt: ṣalāvāt M_3 // ḥabībim: ḥabībüm M_1 / bağışladım: bağışladum A / bed ḥāl: aḥvāl M_3
3404: életiñ: éltiñ siz M_2, A / cinānımdan: cinānuñdan M_3 / vériñ: vérüñ M_3 // götürüp: getürüp M_1, M_2, M_3

[997] "ben yarlıġadım" ifadesi vezin gereği "yarlıġadım ben" şeklinde okunmuştur.
[998] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve A nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[999] Salsail meleğinin dua ve selamları peygamberimize müjdelemesi ile ilgili açıklama.

3405 **Gine ol şāh-ı kevneyni beyān étdi ḳılup tebşīr**
Anı naḳl éyledi ʿAlī ki yazmışdur bunı Teysīr
3406 Né buyurdı Resūlullāh Ḫudā ḫalḳ étdi bir melek
Mü'ekkel ḳıldı ḳabrime baña sözler éder taḫbīr
$M_1$133a, $M_3$115b 3407 Adına dédi Ṣalṣā'il başı ʿarşda durur anuñ
Ayaḳları yédi ḳat yériñ altında olup taʿbīr
$M_2$116a 3408 Anuñ üç ḳanadı vardur eger birin aça idi
Ṭutardı maşrıḳa cümle éderdi ʿālemi tenvīr
3409 Birin ḳabrim üzerine döşemişdir ḳanadınıñ
Bu ḥikmete naẓar éyle bu sırrı éylegil tekfīr
3410 Ḳaçan bir ḳul baña bir kez ṣalāvāt vérse ḫālişen
Ḳabir aġzından ol melek baña fī'l-ḥāl éder tebşīr
A115b 3411 Baña dér yā Resūlullāh fülān ibni fülān oġlı
Saña bir kez ṣalāt étdi seni taʿẓīm édüp taḫbīr

3405: kevneyni: kevneyn M_2 / étdi: édüp M_3 / tebşīr ḳılup: tebşīr M_3 // naḳl: naḳil M_1, M_2, M_3 / Teysīr: tefsīr A
3406: ḫalḳ: ḫalḳı M_1, A
3407: başı ʿarşda durur anuñ: ki anuñ başı ʿarşdadur M_3 / anuñ: anıñ M_1 // ayaḳları: mü'ekkel ḳıldı ayaḳları M_1 / yérin: yér M_1
3408: aça idi: aça-y-idi M_1, M_2, A // ṭutardı: dutardı M_1, M_2, A
3409: üzerine: üzrine M_1 / döşemişdir: döşemişdür M_1, M_2, A / ḳanadınıñ: ḳanadınuñ M_2, A // éylegil: éyle gel M_2
3410: ḫālişen: ḫālişā M_2 // ḳabir: -M_1 / éder: édüp M_3
3411: ibni: -M_1 // édüp: éder M_1 / taḫbīr: tebşīr M_3

3412 Yazarlar miski eẕferden kaġıd[1000] üzerine anı
Daḫı yazalar ol kişi içün yigirmi biñ ecīr

3413 Daḫı yuyar Teʿālallāh yigirmi biñ günāhını
Daḫı kevṯer kenārında diker yigirmi biñ incīr

3414 Daḫı yigirmi biñ dereceler vérir Teʿālallāh
Ki ʿilliyyūn maḳāmında yüceldir yoḳ aña tanẓīr

3415 Mühürlerler o kāġıdı melekler miski eẕferle
Benim ḳabrim içinde ol kaġıd[1001] vaż‘ olunur éy pīr

3416 Ḳaçan kim ḳopsa ḳıyāmet mizān[1002] ḳurulduġı zamān
Terāzū ḳatına varam édem ol kāġıdı taẓhīr

3417 Ki söylerim ʿamel ṭartan melege éy melek bilgil
Bu kişiniñ ʿamelini éyü ṭart éyleme taḳṣīr

3412: // eẕferden: ezferden **M$_2$, M$_3$, A**
3413: Teʿālallāh: Teʿālā **A** // incīr: ecīr **M$_3$**
3414: dereceler: deve çeker **M$_2$, A** / vérir: vérir aña **M$_1$, M$_2$;** vérür **A** // yüceldir: yüceldür **M$_1$, M$_2$, M$_3$**
3415: o: ol **M$_2$** / eẕferle: eẕfer-ile **M$_1$** // benim: benüm **A** / ḳaġıd: **-M$_3$** / vaż‘ olunur: vaż‘ı olunır **M$_1$** / pīr: besār **M$_3$**
3416: ḳurulduġı: ḳuruldığı **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // terāzū: terāzi **M$_3$** / varam: ḳoyam **M$_2$**
3417: söylerim: söylerem **M$_2$, M$_3$, A** / ṭartan: dartan **M$_1$, M$_2$, A** // kişiniñ: kişinüñ **M$_2$, A** / ṭart: dart **M$_1$**

[1000] “kāġıd” kelimesi vezin gereği “kaġıd” şeklinde okunmuştur.
[1001] “kāġıd” kelimesi vezin gereği “kaġıd” şeklinde okunmuştur.
[1002] “mīzān” kelimesi vezin gereği “mizān” şeklinde okunmuştur.

	3418	Zirā[1003] bu kişiniñ benim yanımda var emāneti
		Çıḳaram ben o kāġıdı terāzūye ḳoyam éy pīr
	3419	Niyāz éderem Allāh'a ki yā Rabbi bu ḳuluñuñ
		Ṣevābını aġır getür günāhını édüp taḳṣīr
$M_1$133b	3420	Ki vérdigi ṣalāvāt-ı şerīfiñ ḥürmetine Ḥaḳ
		Aġır getüre mīzānın necāt bula mine't-tenvīr
	3421	**Gine sulṭān-ı kevneyni lisān-ile édüp iḫbār**
		Ki Miʿrāc gécesi gördüm ki bir melek olup ıżrār[1004]
$M_3$116a	3422	Yüzi üzerine düşmiş ḳanadları ṭaġılmış hep
		Taġayyür olmuş evṣāfı ṣūretler olmuş iʿtizār
$M_2$116b	3423	Éyitdim Cebraʾīl'e[1005] ben bu né melekdir éy Cibrīl
		Dédi kim yā Resūlullāh muḳarrebden idi aḫbār

3418: zirā: ki zīrā **M_3** / kişiniñ: kişinüñ **M_2, M_3, A** / benim: benüm **A** / benim yanımda var: var benim ḳatımdaki **M_3,** / emāneti: emānātı **M_1, M_2, A** // çıḳaram: çıḳar **M_1** / ben: **-M_1, -M_3, -A** / o: ol **M_1, M_3, A** / terāzūye: ḳoram **M_1;** ben ḳoyam **M_3;** ben ḳoram **A** / ḳoyam: terāzūsine **M_1;** terāzūye **M_3, A**
3419: niyāz: gine niyāz **M_3** / ḳuluñuñ: ḳulıñıñ **M_3**
3420: // mīzānın: mīzānını **M_2, A;** mīzānda **M_3** / mine't-tenvīr: mine't-tezvīr **M_1, A;** mine't-teẕvīr **M_3**
3421: gine: gine ol **M_1, M_2, A** / kevneyni: kevneyn **M_2** / iḫbār: aḫbār **M_2, M_3, A** // bir: **-M_1** / olup: édüp **M_3**
3422: düşmüş: düşmiş **M_1, M_2, M_3** // olmuş: olmış **M_2, M_3** / olmuş: olmış **M_3** / iʿtizār: iʿtirār **M_1;** iʿtīrāf **M_2**
3423: éyitdim: ki étdüm **A** / melekdir: melekdür **M_1, M_2, A** / Cibrīl: Cebrāʾīl **A**

[1003] "zīra" bağlacı vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.
[1004] **M_1** nüshasında bu beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1005] "Cebrāʾīl" kelimesi vezin gereği "Cebraʾīl" şeklinde okunmuştur.

3424 Yoġ-idi Ḥaḳ ḳatında héç ki bundan bir ulu melek
Velākin Ḥaḳ ġażab étdi daḫı redd éyledi Cebbār
3425 Né sebeb oldı éy aḫı bunuñ merdūdlıġına dé
Dédi Cebrā'il[1006] éy aḫı édem aṣlın saña iḫbār
A116a 3426 Bunı bir ḳavme gönderdi helāk éyle déyü Allāh
Bu ḳavme vardı bu ammā biraz şefḳat édüp ızmār
3427 Bu ḳavmi ol esirgedi helākden éyleyüp şefḳat
Ḥaḳ'ıñ emrinde étdi ol müsāmaḥa biraz éy yār
3428 Anuñ-çün Ḥaḳ ḫışım étdi ki redd éyledi dergāhdan
Ki dört biñ seneden beri bu merdūddur bil éy aḫyār
3429 Olup firḳat od-ile ol cigerleri iki pāre
Ben éyitdim ʿaceb tevbe édüp étse bu istiġfār
3430 Ḳabūl olmaya mı ʿaceb bunuñ tevbesi dergāhda
Ki tevbe éylesün Ḥaḳ'a ḳabūl éde Ġanī Cebbār

3424: **-M$_3$** / Ḥaḳ: ḥattā **M$_1$** / bundan: bunda **A**
3425: // iḫbār: aḫbār **M$_1$, M$_2$, A**
3426: // bu: ol **M$_2$, A** / ızmār: icmār **M$_3$**
3427: bu: o **M$_2$** / ol: bu **M$_1$, M$_2$, A** / helākden: helākde **M$_2$** // emrinde: emrin **M$_1$** / étdi: **-A** / müsāmaḥa: müsāmıḥa **M$_1$, A** / yār: pīr **A**
3428: anuñ-çün: anıñ-çün **M$_3$** / Ḥaḳ: ki **M$_3$** / ḫışım: ʿażab **M$_2$, A** // beri: berü **M$_1$, M$_3$, A** / merdūddur: mervīdur **M$_2$;** merdūd **A** / aḫyār: aḫbār **M$_1$, M$_3$, A**
3429: ol: **M$_1$, -M$_3$** / iki: aḫı iki **M$_3$** // éyitdim: étdim **M$_3$, A** / ʿaceb: ʿacebā **M$_3$**

[1006] "Cebrā'īl" kelimesi vezin gereği "Cebrā'il" şeklinde okunmuştur.

3431 O sāʿat bir nidā geldi ki bil sen yā ḥabībim dér
Marīże şifa[1007] benem hem daḫı ben olmuşam Ġaffār
3432 Ki merżālara ṣaġlıḳ vérmek istesem ben éy Aḥmed
Ṭabībin ḳapusına gönderem ben éderem iḥżār
$M_1$134a 3433 Anuñ tevbesi oldur kim saña on kez ṣalāt vére
Anuñ ṣuçunı ʿafv édem gine ol bula iḳtidār
3434 Ki on kez vérdi ṣalāvāt baña ol yérde bu melek
Gine vérdi aña Allāh kemāli ḳudreti ḳahhār
3435 Gine evvelki mertebeyi buldı ol melek taḥḳīḳ[1008]
Ṣalāvāt ḥürmetine Ḥaḳ vérüpdür ḳuvveti ḳahhār
3436 Bu kez baḳdım o melege ki yétmiş biñ yüzi vardur
Ki her yüzünde yétmiş biñ aġız ḫalḳ éyledi Cebbār

3431: ḥabībim: ḥabībüm M_1 // marīże: marīż M_1, M_2, A / benem: bu benem M_2; bulınam M_3; benüm A / hem: tevāb M_1; Tevvāb M_2, A / daḫı: hem Settār daḫı M_2 / olmuşam: olmışam M_1, M_2, M_3
3432: ki: daḫı M_3 // gönderem: göndirem M_1; göndürem M_2 / éderem: édem M_1; édem daḫı M_3 / iḥżār: aḥżār M_2
3433: anuñ: anıñ M_3 / tevbesi: tevbe M_1 / ki: kim M_1, A / kez: kerre M_1 / ṣalāt: ṣalāvāt M_1, / vére: éde M_3 // anuñ: anıñ M_3 / ṣucunı: ṣuçını M_1
3434: -M_3 / bu: ol M_2
3435: M_1, -M_2, -A / gine: ki M_3
3436: // yüzünde: yüzinde M_1, M_3, A / ḫalḳ: ḫalḳı M_1

[1007] "şifā" kelimesi vezin gereği "şifa" şeklinde okunmuştur.
[1008] Bu mısranın vezin düzeltmesi Konya 4843 numaralı nüshaya bakılarak yapılmıştır.

3437 Ki her aġızda ḫalḳ étdi ki yétmiş biñ ḳadar lisān
Ki her dil-ile ẕikr éder ki yétmiş biñ ḳadar eẕkār
3438 Ki her tesbīḥe bir melek Ḫudā ḫalḳ éyledi taḥḳīḳ
Ki her melek ḳıyāmete dégin ẕikr éde istiġfār
$M_2$117a, $M_3$116b 3439 Baġışlarlar ṣevābını benim ümmetime anlar
Ki şol ümmet-durur anlar baña ṣalāt éde her bār
3440 Éşiddiñ mi bu aḫbārı néler iḥsān éde Allāh
Né lüṭuflar éde ḳullarına ol Ḳādir ü Ġaffār
3441 İlāhī sen ḥabībiñi şefīʿ éyle bize şol gün
Ki oldur yevm-i ḥasretde necāt vér anda mine'n-nār
A116b 3442 Ṣalāt olsun aña dā'im mine'l-evvel ile'l-āḫir
Daḫı olsun selām aña ki ḫalḳ olunca intişār

3437: aġızda: aġzında **M_2, M_3** / ḫalḳ étdi: ḫalḳı étdi **M_1;** yétmiş biñ ḳadar **M_2** / ki: **-M_2** / yétmiş biñ ḳadar: ḫalḳ éyledi **M_2** // dilile: dili-y-ile **M_1** / ẕikr: ẕikir **M_1** / ḳadar: **-M_1**
3438: ḫalḳ :ḫalḳı **M_1** / éyledi: éyleye **M_2, M_3** // ẕikr: ẕikir **M_2, M_3, A** / éde: eder **M_2, A**
3439: // éde: éder **M_2, A** / bār: ān **M_3**
3440: // lüṭuflar: lüṭf **M_3** / éde: éder Allāh **M_2** / ol: ki ol **M_1;** hem ol **M_2;** daḫı ol **M_3** / Ḳādir ü Ġaffār: Ġaffār **M_2**
3441: bize: **-A** // oldur: ol **M_1** / ḥasretde: ḥasretdür **M_1** / necāt vér: necāh ét **M_3** / anda: sen **M_3**
3442: aña: saña **M_3** // ḫalḳ: ḫalḳı **M_1** / intişār: istitār **M_3**

[1009]Beyān-ı ġaflet-i ẕikrullāh édeñleriñ beyānı[1010]

3443 **Elā éy müʾmin-i ġāfil gözün ét uyḳudan īḳāẓ**
Uyan gel nevm-i ġafletden ecel bir gün éder īḳāẓ

3444 Ḫudā'yı ẕikr éder ṭaşlar aġaçlar hem daḫı ḳuşlar
Ki her şeyʾ dilli dilince oḳurlar ẕikri her eşḫāṣ

3445 Ki ẕikr ét yüce Mevlā'yı ayırma ẕikri diliñden
Ki ẕikr éderseñ Allāh'ı bulursuñ rüʾyet-i Feyyāż

3446 Ki sen insān olasıñ da saña dil vére el vére
Ayaḳ vére ḳulaḳ vére daḫı göz vére ol Ḫuffāẓ

3447 Bu niʿmetleri fikr édüp néçün ẕikr étmeñ Allāh'ı
Néçün ṭutmañ Ḥaḳ'ıñ emrin utan Ḥaḳ'dan sen éy eşḫāṣ

$M_1$134b 3448 Né dér ol ẕü'l-celāl Allāh ḫiṭāb édüp ḥabībine
İṭāʿat étme yā Aḥmed ki ġāfillerden ét iʿrāż

3443: ét: aç M_2 // nevm-i ġafletden: ġafletden **A**
3444: ẕikr éder: ẕikir éder M_1, ẕikr étdi M_2 / hem daḫı: daḫı hem M_2
3445: **-M_1, -M_2, -A**
3447: Allāh'ı: Allāh'a M_1 // Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / eşḫāṣ: şaḫḫāṣ M_1, **A**
3448: iʿrāż: iʿrāẓ M_3

[1009] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1010] Allah'ı zikretmede gaflete düşenler hakkında açıklama.

3449 Bizi ẕikr étmeden ġāfil olanlardan ḳaça gör sen
Bular firār édüp Ḥaḳ'dan bulara baḳma ét iʿrāż

3450 Bular-çün oldı ẓālimīn olupdur cümle kāfirīn
Buları biz cehenneme ḳoyarız étmeziz iḥfāẓ

3451 Bular ṣu istiġāṣ éde vériz biz bunlara bir ṣu
O ṣu yüzlerine yaḳın varıncaḳ éyleye şivāẓ

3452 Döke yüzleriniñ derilerini yérlere ol ṣu
Ḳaçan aġzına giricek döke ḳarnına hep şivāẓ

$M_3$117a 3453 Ki ol ṣu bir kötü ṣudur ḫarāb éder cihānı ol
Ḫudā ḥıfẓ éde ẕākirleri oldur aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ

$M_2$117b 3454 Né dér Allāh éşit anı ẕikir yoluna vér cānı
Diliñde ḳavl-i Sübḥānī odur bil aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ

3449: ẕikr: ẕikir **M_1** / étmeden**:** étmeyen **M_3** // firār: ifrāṭ **M_1, M_2, A** / bulara: bular **M_1, M_3, A** / ét: éy **A** / iʿrāż: iʿrāẓ **M_3; Ḥuffāẓ A**
3450: olupdur: olup **M_1** // étmeziz: étmezüz **M_1;** étme dér **M_3** / iḥfāẓ: aḥfāẓ **M_2;** ḥuffāẓ **A**
3451: istiġāṣ: istifād **M_3** / éde: **-M_1;** éder **M_3** / vériz: véreñ **M_1;** vériñiz **M_3** / biz: **-M_2, -M_3** // yaḳın: **-M_1** / varıncaḳ: varınca **M_3** / şivāẓ: şavāẓ **M_1;** ḥuffāẓ **M_2;** şüvāẓ **M_3**
3452: yüzleriniñ: yüzlerinüñ **M_2, A** / derilerini: cümle derilerin **M_1;** derisini **M_3** / yérlere: **-M_1;** yaralara **A** / ol: hem ol **M_3** / ṣu: ṣular **M_2** // giricek: varınca **M_3** / ḳarnına: ḳarnını **M_1** / şivāẓ: şavāẓ **M_1;** şüvvāẓ **M_2;** şüvāẓ **M_3**
3453: kötü: köti **M_2, M_3, A** / ṣudur: ṣudır **M_3** // ẕākirleri: ẕikirleri **M_1** / oldur: ki ol **M_1**
3454: yoluna: yolına **M_1, M_3** // diliñde: diliñden **M_1, M_2, M_3** / bil aḥfaẓu'l: bi'l-ḥuffaẓı'l **M_1;** bil aḥfaẓı'l **A**

3455 Eger beni ẕikir éderseñiz ḳıyāmda ḳullarım
Sizi de ben ẕikir édem ḳıyāmetde olam Ḥuffāẕ
3456 Né dér Allāh ḳulaḳ ṭut sen hevāma vérme eyyāmı
Géce gündüz vü Sübḥān'ı diliñde éyle istiḥfāẕ
3457 Biñ ayaḳ bir ayaḳ üzerine gelüp ṣıḳılcımda
Güneş bir mīl ḳadar yaḳın gelüp yoḳdur buña ḫalāṣ
A117a 3458 O maḥalde anı ḫalāṣ édem vérem aña niʿmet
Ki elleri yaḳa güneş vérem bunlara ben ḫalāṣ
3459 Eger éy ḳullarım beni ḳuʿūdda ẕikr éderseñiz
Ki bende ẕikr édem sizi ki şol günde ki her eşḫāṣ
3460 Cemīʿ enbiya[1011] evliyā çökeler dizleri üzre
Ki sāḳı ʿarşa yapışa déye yā Rabbi vér ḫalāṣ
3461 Ki senden ġayrı şeyʾ istemeziz illā nüfūsımuz
Ki sen ḳurtar bizi yā Rab necāt vér éylegil ḫalāṣ

3455: **-M$_3$** / ḳıyāmda: kıyāmedde **A** // ẕikir: ẕikr **M$_2$**
3456: **-M$_1$, -M$_2$, -A**
3457: üzerine: üzrine **M$_1$** / gelüp: gelüp hem **M$_3$** / ṣıḳılcımda: ṣıḳılcımada **M$_2$** / ḫalās: ḫallāṣ **M$_2$;** ḥaffāẕ **M$_3$**
3458: vérem: **-M$_1$** // ḫalāṣ: ḫallās **M$_2$**
3459: ẕikr: ẕikir **M$_1$, M$_3$, A** / kuʿūdda: ḳuṣūrda **A** // ẕikr: ẕikir **M$_1$, M$_3$, A** / eşḫāṣ: şaḫḫāṣ **M$_1$, M$_3$**
3460: evliyā: evliyālar **M$_3$** / çökeler: çün gelir **M$_1$;** çöke **A** / üzre: üzerine **A** // ʿarşa: ʿarşı **M$_1$** / yapışa: başına **M$_1$** / ḫalāṣ: ḫallās **M$_2$**
3461: nüfūsımuz: nefsimüz **M$_3$** // ḫalāṣ: ḫallās **M$_2$**

[1011] "enbiyā" kelimesi vezin gereği "enbiya" şeklinde okunmuştur.

M$_1$135a

3462 Ki ben de ẕikr édem sizi ki ol şiddetde ḳullarım
Sizi ḳurtaram ol günde ʿaẕābdan édem istiḫlāṣ

3463 Beni de ẕikr éderseñiz yatırken yanıñız üzre
Ki bende sizi ẕikr édem ḳabirde ben olam Ḥuffāẕ

3464 Cemīʿ dostlarıñız ḫışımlarıñız ḳabre ḳoduḳda
Yalıñız üzre yatup pes yalıñız ḳalasız eşḫāṣ

3465 Ki ol gün ben de ẕikr édem sizi ḳabirde ḳullarım
Günāhıñızı ʿafv édem ki vaḥşetde pes istiḫlāṣ

3466 Életem cennete sizi ki cennetde olasız siz
Ki yoldaş ola ḫūrīler daḫı ġılmān vére Ḥuffāẕ

[1012]Beyān-ı emr bi'l-maʿrūf ve nehy ʿani'l-münker édenler[1013]

3462: ẕikr: ẕikir **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // ol günde: günde **A** / istiḫlāṣ: ḫallāṣ **M$_2$**
3463: beni de: beni **M$_1$, A;** yatarken **M$_3$** / ẕikr: ẕikir **M$_1$, M$_3$** / éderseñiz: éderseñüz **M$_2$, M$_3$** / yatırken: yatur iken **M$_1$;** beni hem **M$_3$** / üzre: üzerine **M$_1$;** üzere **A** // sizi: ẕikir édem **M$_3$** / ẕikr édem: ẕikir édem **M$_1$;** sizi **M$_3$** / ben olam: olam sizi **M$_3$**
3464: cemīʿ: cümle **M$_2$** / dostlarıñız: dostlarıñuz **M$_2$;** dostlar **M$_3$;** dostlarıñız ḳabirde **A** / ḫışımlarıñız: ḫışımlarıñuz **M$_2$;** ḫışımlar sizi **M$_3$** // yalıñız: yalıñuz **M$_1$** / üzre: üzere **A** / pes: -**M$_1$;** ben **M$_3$** / ḳalasız: ḳala hem **M$_3$** / eşḫāṣ: şaḫḫāṣ **M$_1$, M$_3$, A**
3465: ki: -**M$_3$** / gün: günde **M$_3$** / ẕikr: ẕikir **M$_1$, M$_3$** / sizi: sizi de **A** // günāhıñızı: günāhıñuzı **M$_2$** / ʿafv: ʿafvı **M$_1$** / ki: -**M$_1$;** vérem **M$_3$** / pes: -**M$_1$, -M$_3$**
3466: cennete: sizi **M$_2$** / sizi: cennete **M$_2$** // Ḥuffāẕ: Ḥaffāẕ **M$_3$**

[1012] Başlık **M$_3$** nüshasından alınmıştır. **M$_1$, M$_2$** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M$_1$** nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1013] İyiliği tavsiye edip kötülükten men edenler ile ilgili açıklama.

3467 **Gel éy ẕikr-i İlāhī'den ḫaberdār olmayan insān**
Ki ẕikr ét yüce Mevlā'yı ki oldur dertlere dermān

$M_3$117b 3468 Eger Ḥaḳ'ı séverseñ sen diliñden héç ḳoma anı
Anı séven bulur her ān ḳamu dertlerine dermān

$M_2$118a 3469 Eger ʿāşıḳ iseñ aña gözet emrini her yérde
Ḳuru lāf-ile söylemez ḳuru duʿā degil īmān

3470 Ki kendini sévenlere néler iḥsān éde diñle
Ki sévmeyen helāk oldı ʿaẕābda ḳaldı fī'n-nīrān

3471 Né dér ol Tañrı arslanı ki oldur Ḥażret-i ʿAlī
Rivāyet éyledi ol Tañrı ḥabībden édüp beyān

A117b 3472 Né buyurdı Resūlullāh ki ʿarş altında bir aġaç
Yaratdı Ḫāliḳu'l-eşyā yaratdı Ḫāliḳu'l-ḥayvān

3473 Ki yāḳūtdan yaratdı ol aġacı ẕü'l-celāl Allāh
Anuñ budaḳları ʿarşa olupdur muttaṣıl her ān

3468: // her ān: anı M_3
3469: eger: aña **A** / aña: āgāh **A** // lāf-ile: nāfile **A** / söylemez: söyleme M_3
3470: kendini: kendiyi M_1; kendüyi M_3 / sévenlere: ṣevenler M_1
3471: ki: kim **A** // éyledi: éder M_1, **A**; étdi M_2 / ḥabībden: ḥabībne M_3
3472: altında: altından M_1 // Ḫāliḳu'l: Ḫāliḳı'l M_1

3474 Köki tā yédi ḳat yérde olupdur éylegil taṣdīḳ
Bunuñ gibi bir aġaç daḫı ḫalḳ éylemedi Ḥannān

$M_1$135b 3475 Ki bir kişi dése bir kez ki lā-ilāhe illallāh
Taḥarrük éder ol aġaç ki ditrer durur ol her ān

3476 Daḫı ʿarşda taḥarrük éder ol zamān dédi Aḥmed
Ki héç durmaz hemān ditrer ḫiṭāb éder bu kez Raḥmān

3477 Ki yā ʿarş-ile yā şecer oluñ sākin taḥarrükden
Néçün taḥrīk édersiñiz déyü ḫiṭāb éde Ḥannān

3478 Bu kez ʿarş Allah'a[1014] söyler néce sākin olam yā Rabb
Fülān ḳuluñ seni ẕikr éyledi tevḥīd édüp Raḥmān

3479 Sen anı maġfiret édüp ṣuçundan géçmeyincedek
Ki olmam sākin éy Bārī ki sen ét ʿafv ile ġufrān

3480 Bu kez ḫiṭāb éder Allāh ki yā meleklerim cümle
Oluñ şāhid bugün sizler édem ben ʿafv ile ġufrān

3474: tā: -**A;** yā **M_1** / ḫalḳ éylemedi: ḫalḳı étmedi **M_1** / Ḥannān: ol Ḥannān **M_3**
3475: ki: **-A** // taḥarrük: ki taḥrīk **M_3;** taḥarrik **A** / durur: ṭurur **M_1, M_3, A**
3476: taḥarrük: taḥrīk **M_3** // heç durmaz: durmaz héç **M_2** / hemān ditrer: ditrer ol **M_2** / buña: bu kez **M_1**
3477: yā: **-M_1** / yā: -**A** // taḥrīk: taḥarrük **M_1;** taḥarrīk **A** / édersiñiz: édersiñüz **M_1, M_2, M_3** / éder: éde **M_1**
3478: néce: néçün **M_2** / yā Rab: elān **M_3** // fülān: filān **M_1** / ẕikr: ẕikir **M_1** / édüp: éder **M_3**
3479: géçmeyincedek: géçesiyeken **M_1;** géçmeyince **M_3;** géçmeyicegez **A**

[1014] "Allāh" lafzı vezin gereği "Allah" şeklinde okunmuştur.

3481 Ki ol ḳulum ki ol beni ẕikir étdi édüp tevḥīd
Ben anuñ cümle günāhın ki étdim ʿafv ile ġufrān
3482 Ki bundan ṣoñra ʿarş sākin olur hem daḫı ol aġaç
Gel imdi ẕikr ét Allāh'ı ki oldur ṣāḥibü'l-ġufrān

$M_3$118a 3483 Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür
Né dér diñle Resūlullāh ḳulaḳ ṭut bu söze her ān

$M_2$118b 3484 Ki bir gün Ḥażret-i Mūsā dédi Allāh'a yā Rabbi
Baña bir nesne ögred kim anuñla ẕikr édem her ān
3485 Buyurdı ẕü'l-celāl Allāh ki yā Mūsā şu ẕikri dé
Dé lā-ilāhe illallāh bunı ẕikr éyle her zamān
3486 Dédi Mūsā ki yā Rabbi bunı her kişi ẕikr éder
Ki bundan ġayrı bir ẕikir daḫı ögred déyem her ān

A118a 3487 Ki bir ẕikir ki ögreddim ki andan ulu olmaya
Ḳatı büyük ẕikir ola naẕīri olmaya Sübḥān

3481: ki ol: o M_3 / ol: **-M_3** / ẕikir: ẕikr **M_1, M_2, A** / tevḥīd: tevḥīd ẕikir étdi **M_3** // anuñ: ol **M_2** / günāhın: günāhını **M_2, A** / étdim: étdüm **A**
3482: daḫı ol: ol **M_3** // ṣāḥibü'l: ṣāḥibi'l **M_1**
3483: şöyle: şöle **M_1** / dér: dédi **M_2, A** / diñle: gör **M_2** / ṭut: dut **M_1, A;** vér **M_2** / her ān: hemān **M_2**
3484: // bir: sen **M_1** / anuñla: anıñla **M_3** / ẕikr: ẕikir **M_1, M_3, A**
3485: şu: şol **M_2** // dé: dédi **M_1;** ki **M_2, M_3**
3486: her kişi: herkes **M_1;** herkes ki **M_3** // ẕikir: ẕikri **A** / ögred: eger **M_1**
3487: ki ögreddim: ola ol kim **M_2;** ki ögredem **M_3;** ki ögretmem **A** // ḳatı: ḥattā **M_2**

M$_1$136a

3488 Dédi yā Mūsa[1015] sen bil kim ki lā-ilāhe illallāh
O bir kelimedür bilgil anı sen étmediñ ʿirfān

3489 Yédi ḳat gökleri daḫı yédi ḳat yérleri añla
Terāzū gözüne ḳonsa ki ṭartmaḳ isteseñ mīzān

3490 Bu cümle yérleri gökleri ḳosañ bir kefesine
Ḳosañ bu ẕikri bir kefesine vezn étmege mīzān

3491 Aġır gele bunuñ ṣevābı yérlerden ya göklerden
Ki taṣdīḳ éylegil bunı ki gelsin ḳalbiñe īḳān

3492 Rivāyet éyledi Enes Resūl-i faḫr-ı cihāndan
Né buyurdı Resūlullāh ki ol ẕü'l-faṣlı ve'l-iḥsān

3493 Bir ādem ẕikr édüp Ḥaḳḳ'ı ki lā-ilāhe illallāh
Yürekden cānı göñülden daḫı şevḳ-ile ol insān

3494 Daḫı ḥarf-ile medd-ile daḫı hem ḥüsn-i ṣavt-ile
Daḫı ḫulūṣ ile déyüp riyāsız sümʿasız ol cān

3488: sen bil kim: söylemem: **M$_1$** // kelimedür: kelimeniñ **M$_2$**
3489: añla: diñle **M$_2$** // gözüne: gözine **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / isteseñ: istese **A**
3490: gökleri: daḫı gökleri **M$_1$;** hem gökleri **M$_3$** / kefesine: keffesine **M$_3$, A** // vezn : vezin **M$_1$**
3491: ṣevābı: ṣevābı ki **M$_1$** / ya göklerden: ve göklerden **M$_3$** // gelsin: gelsün **M$_3$** / īḳān: inan **A**
3492: // ki ol: ki **M$_1$** / ẕü'l-faṣlı ve'l-iḥsān: ulu el-faṣlı ve'l-iḥsān **M$_3$**
3493: ẕikr: ẕikir **M$_1$** / Ḥaḳḳ'ı: Ḥaḳ'ı **M$_1$, A** // insān: iḥsān **M$_1$**
3494: ḥarf-ile: ḥarfini **M$_3$, A** // ḫulūṣ ile déyüp: ḫulūṣ-u ḳalb-ile **M$_1$** / ol: éy **M$_1$**

[1015] "Mūsā" kelimesi vezin gereği "Mūsa" şeklinde okunmuştur.

3495 Anuñ dört biñ günāhını Ḫudā ʿafv éyleye cümle
Sile hep defterinden ol ki pāk ola mine'l-ʿiṣyān

3496 Dédiler yā Resūlullāh yoġ-ise anda dört biñ ẕenb
Né yu-y-ile ʿaceb bundan sen éyle bize gel beyān

3497 Né buyurdı Resūlullāh eger kendiñde yoġ-ise
Anasınıñ babasınıñ günāhın éde Ḥaḳ ġufrān

$M_3$118b 3498 Daḫı ʿafv éyleye Allāh ḫışımınıñ ḳarībiniñ
Daḫı hem ḳoñşularınıñ Ḫudā ʿafv éyleye ġufrān

[1016]Beyān-ı ḥużūr-ı ḳalb-ile Allāh'a ʿaşıḳ olanlar[1017]

$M_2$119a 3499 **Elā éy ʿāşıḳ-ı Mevlā saña ʿaşḳdan édem ibḥāṣ**
Eger séver iseñ Ḥaḳḳ'ı ḳıl anuñ ẕikrin iltimās

3495: ʿafv: ʿafvı **M_1** // sile: cümle sile **A** / ol: **-M_3;** pes **M_2, A**
3496: yoġ-ise: yoġusa **M_2;** yoḳ ise **M_3** / ẕenb: ẕenbi **M_1, M_3** // sen: ki sen **M_3** / éyle: ile **M_2** / gel: **-M_3**
3497: kendiñde: kendüñde **A** / yoġ-ise: yoġusa **M_2;** yoġ-ise eẕnāb **A** // anasınıñ babasınıñ: anasınuñ babasınuñ **M_2, M_3, A** / éde Ḥaḳ: ʿafv éde **M_3**
3498: ʿafv: ʿafvı **M_1** / ḫışımınıñ: ḫışīmınuñ **M_2;** ḫaşīmınıñ **M_3** / ḳarībiniñ: ḳarībinüñ **M_2** // ḳoñşularınıñ: ḳoñşularınuñ **M_2;** ḳokşularınıñ **M_3;** ḳomşularınuñ **A** / ʿafv: ʿafvı **M_1**
3499: ʿaşḳdan: ʿaşḳından **M_1;** ʿışḳdan **M_2** // séver iseñ: ʿāşıḳ iseñ **M_2** / anuñ: anıñ **M_1, M_3** / ẕikrin: ẕikrini **A**

[1016] Başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M_1** nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1017] Gönül rahatlığıyla Allah'ı sevenler hakkında açıklama.

3500 Ki ʿāşıḳlar lisānındaki gétmez maʿşuḳı[1018] dā'im
Géce gündüz ḫayālinde gezer hem éyler iltimās

M$_1$136b, A118b **3501** Ki ʿāşıḳ maʿşuḳuñ[1019] vaṣfını ẕikr éder lisānında
Şudur vaṣfı benim maʿşūḳumuñ yoḳ aña iltimās

3502 Yürekden derd-ile söyler muḥabbet-ile ẕikr éder
Gözinden ḳanlı yaş çıḳar éder maʿşūḳa iltimās

3503 Gel imdi ẕikr ét Allāh'ı anuñ-çün dökesin yaşlar
Anuñ-çün vére cānı baş anı éylesen iltimās

3504 Seniñ bir kerre ẕikriñden ötürü Ḥaḳ néler vére
Néden ḳurtara Ḥaḳ seni édem bir bir saña ibḥāṣ

3505 Ki ʿĀṣ oġlı ʿÖmer éydür Resūlullāh buyurmışdur
Ki bir ḳulı ḳıyāmetde getüreler maʿa'l-aṭrās

3500: lisānından: nişānında **M$_1$;** mekānında **M$_2$** / getmez: gözet **M$_1$** / maʿşuḳı: maʿşūḳuñ **M$_2$, A** // ḫayālinde: ḫayālinden **M$_1$, M$_2$, A** / gezer: görür **M$_2$**
3501: ki: **-A** / maʿşuḳuñ: maʿşūḳıñ **M$_3$** / vaṣfını: vaṣfın **M$_1$, M$_3$, A** / ẕikr: ẕikir **M$_1$, A** / éder: éder ki **M$_3$** / lisānında: lisānda **M$_1$** // maʿşūḳumuñ: maʿşūḳumıñ **M$_1$, M$_3$** / yoḳ: yoḳdur / iltimās: bedāş **M$_1$;** bedāş **M$_3$, A**
3502: ẕikr: ẕikir **M$_1$, M$_3$, A** // gözünden:**M$_1$, M$_3$, A** gözinden **M$_1$, M$_3$,** / ḳānlı: ḳanlu **M$_1$,** / maʿşūḳa: maʿşūḳın **M$_1$, M$_3$;** maʿşūḳuñ **A**
3503: ẕikr: ẕikir **M$_3$, A** / Allāh'ı: Allāh'a **M$_2$** / anuñ-çün: anıñ-çün **M$_2$** / dökesin: döküñ **M$_2$** // anuñ-çün: anıñ-çün **M$_2$** / vére: véregör **M$_3$** / cānı baş: cānı başı **M$_2$;** cān baş **M$_3$** / éylesen: éylerseñ **M$_3$**
3504: ötürü: ötüri **M$_2$, M$_3$, A** / vére: vérdi **M$_2$, A**
3505: ʿĀṣ oġlı ʿÖmer: ʿĀş ʿÖmer **M$_3$** / éydür: éder **M$_1$, M$_2$** // maʿa'l-aṭrās: maʿa'l-ıṭrās **M$_2$, A**

[1018] "maʿşūḳ" kelimesi vezin gereği "maʿşuḳ" şeklinde okunmuştur.
[1019] "maʿşūḳ" kelimesi vezin gereği "maʿşuḳ" şeklinde okunmuştur.

3506 Anuñ defteri aʿmāli çıḳa ṭoḳsan ṭoḳuz cümle
Ki her biriniñ uzunlıġı medde'l-baṣar iltimās
3507 Ki her birisiniñ içi ṭolu günāh ola cümle
Terāzū ḳatına getüreler göresin éy ünās
3508 Ki bir kefesine vaż' éde bu defteri ki cümle
Aġır gele günāhları nāra fermān ola o nās
3509 Bu kez ṭırnaḳ ḳadar biti çıḳa anlarıñ içinden
Göreler anda yazılmış ki bir güzel yazı éy nās
3510 Yazılmış anda lā ilāhe illallāh Muḥammed hem
Resūlullāh yazılmışlar budur kelime-i aḳdās[1020]
3511 Bunı pes ḳoyalar terāzinüñ āḫer kefesine
Bu aġır gele günāh defterinden bu biti éy nās

3506: çıḳa ṭoḳsan: ṭoḳsān çıḳa **M₁** / anuñ: anıñ **M₁** // biriniñ: birinüñ **M₂, M₃, A** / baṣar: baṣarı **M₃,** mışrı **A**
3507: ki: daḫı **M₃** / birisiniñ: biriniñ **M₁;** birisinüñ **M₂;** birinüñ **M₃** / içi: içi ki **M₂, A** / ṭolu: ṭopṭolu **M₂, A** /günāh ola: cümle **M₃** / cümle: **-M₂, -A;** günāh ile **M₃** // göresin: göresin anı **M₁** / ünās: nās **M₂, M₃, A**
3508: kefe: keffe **M₃ /** vaż: vażı **M₁** / éde: édeler **M₃** / ki: **-M₁** // ola o: ola ol **M₂** / nās: baş **M₁**
3510: yazılmış: yazı **M₃** / anda: bu **M₃,** / Muḥammed hem: Muḥammedü Resūlullāh **M₃** // Resūlullāh: Resūlullāh'ı **M₂, A;** daḫı hem **M₃** / yazılmışlar: yazmışlar **M₁, M₃, A** / budur: budur uş **M₁, M₂;** uş daḫı **M₃;** budur üç **A**
3511: bunı: beni **M₁** / terāzinüñ: terāzunuñ **M₁, A;** terāzūnıñ **M₃** / āḫer: āḫir **M₃** / kefesine: keffesine **M₃** // gele: gele kim **M₃** / bu biti: hem **M₃;** bunı **A**

[1020] Bu mısranın vezin düzeltmesi **Yazmabağışlar 6916** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

M$_3$119a	3512	Şefāʿat ṣāḥibi Aḥmed né buyurdı ḳulaḳ vérgil
		Ki her kim déye bir kerre bu ẕikri ṣıdḳ-ile éy nās
	3513	Ki aġzından çıḳa anuñ ki bir yaşılca ḳuş aḥsen
		Ḳanadları ola dürri cevāhirden o bī-ḳıyās
M$_1$137a, M$_2$119b	3514	Uçar ol ḳuş vara tā ʿarşıñ altına ḳarār éde
		Ḫudā dér aña sākin ol ki bunda ola isticlās
	3515	O ḳuş déye İlāhī sen benim ṣāḥibimiñ ṣuçın[1021]
		Ki tā ʿafv éylemeyince ki olmam sākin isticlās
A119a	3516	Ki ʿafv étdim éşit éy ḳuş seniñ ṣāḥibiñi ṣuçın
		Var imdi bunda sākin ol ki ḳıl ḥażreti ol aḳdās
	3517	Bu kez ol ḳuşa yétmiş dil vére ol ẕü'l-celāl Allāh
		O diller-ile tesbīḥ ét ḳıyāmete dégin Ḳaddās

3512: buyurdı: buyurur **M$_1$** / vérgil: vér gel **M$_2$** // ki her kim: her kimiñ **M$_1$, A;** ki her kimler **M$_3$** / kerre: kez ki **M$_2$;** kez **M$_3$, A**
3513: ki: **-M$_1$** / aḥsen: ola **M$_2$;** anuñ **A**
3514: uçar: uça **M$_3$** / ḳarār éde: éde ḳarār **M$_1$** // bunda: bundan **A** / ola: **-M$_2$;** éyle **M$_3$, A** / isticlās: isticlāl **M$_3$**
3515: o: daḫı **M$_3$** / déye: der **M$_1$, M$_2$, A;** yā İlāhī **M$_3$** / İlāhī: yā İlāhī **M$_1$, M$_2$, A;** der **M$_3$** / sen benim: günāhın **M$_1$;** sen **M$_2$, A;** günāh **M$_3$** / ṣāḥibimiñ: ṣāḥibinuñ **M$_3$;** ṣāḥibim **A** / ṣuçın: günāhın ṣuçun **M$_2$;** günāhı ṣuçun **A** // éylemeyince: éyleyince **M$_1$** / isticlās: isticlāl **M$_3$**
3516: ʿafv: ʿafvı **M$_1$ /** étdim: édem **M$_2$, M$_3$, A** / éy ḳuş: anı éy **A** / ṣāḥibiñi: ṣāḥibiñ **M$_1$, M$_3$** / ṣuçun: ṣuçın **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // ḳıl: sen ḳıl **M$_3$** / sākin ol: ol sākin **M$_1$, M$_3$** / ḥażreti ol: ol ḥażreti **M$_1$;** ḥaşr édeñ **M$_3$** / aḳdās: Ḳuddās **M$_1$;** iḳdās **M$_3$;** Ḳaddās **A**
3517: ḳuṣa: ḳuş **M$_3$** // Ḳaddās: Ḳuddās **M$_1$**

[1021] Bu mısranın düzeltmeleri **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

3518 O yétmiş dil ile ol ḳuş Ḫudā'yı ẕikr éder dā'im
Ṣevābını baġışlar ol gine ṣāḥibine éy nās

3519 Ḳaçan yevm-i ḳıyāmet olıcaḳ n'éyler o ḳuş diñle
Gelür ṣāḥibini bulur elinden éyler iltimās

3520 Elinden aḫẕ éder anuñ életir cennete anı
Ṣafāya éde istiġrāḳ éde ol rü'yet-i Ḳaddās

3521 Ki rāvī Ebi[1022] 'Abdullāh ki naḳl éder Muḥammed'den
Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vériñ buña éy nās

3522 Ki lā ilāhe illallāh Muḥammed hem Resūlullāh
Bunuñ yigirmi dört ḥarfi olupdur éyle iltimās

3523 Daḫı yigirmi dört sā'at olupdur géce hem gündüz
Bir ādem bunı ẕikr étse né dér ol Ḥażret-i Ḳaddās

3524 Né dér ol Ḥażret-i Ḫallāḳ cu[1023] bildiñ beni éy ḳulum
Ki tevḥīd étdiñ éy ḳulum beni birlediñ iḳtidās

3518: o: ki **M$_1$;** ol **M$_2$**
3519: ḳıyāmet: ḳıyāmetde **M$_1$** / o: ol **M$_1$**
3520: āḫ: aḫẕı **M$_1$** / életir: éledür **M$_1$, M$_2$, A** // éde: ola **M$_2$, A;** édeler **M$_3$**
3521: ebi: ebū **M$_2$, M$_3$**
3522: // iltimās: iḥsān **M$_1$;** ictinās **M$_2$;** ictiyās **A**
3523: hem gündüz: gündüz **M$_1$;** ve gündüz **M$_2$, A**
3524: cu: bir **M$_3$**

[1022] "ebī" kelimesi vezin gereği "ebi" şeklinde okunmuştur.
[1023] "cū" kelimesi vezin gereği "cu" şeklinde okunmuştur.

3525 Bu sāʿatlerde né deñlü günāhlar işlediñ ise
Yigirmi dört ḫurūf ḥürmetine ḳıldım ben iḳtidās
3526 Eger küççük eger büyük né deñlü var ise ʿişyān
Ḳamusın yarlıġadım ben[1024] bulasın Ḥażret-i Ḳaddās
$M_1$137b, $M_3$119b 3527 Gerek gizlü gerek ʿayān gerek ʿamden gerek sehven
Günāhlar işlediñ ise sizi yarlıġadım[1025] éy nās
3528 Ki bu yigirmi dört sāʿat içinde néler étdiñse
Ḳamusın cümle maḥv étdim günāhdan étdim iḳtidās
$M_2$120a 3529 İlāhī bir żaʿīf ḳuluñda ister ʿafv-ile ġufrān
Kerem ḳıl günahın[1026] maḥv ét daḫı ʿafv éyle yā Ḳaddās

[1027]Beyān-ı muḥibb-i dünyā olanlarıñ beyānı[1028]

3525: // ḫurūf: ḫurūfiñ M_3 / ben: -M_3
3527: sehven: ḫatā M_1
3528: ki: -M_3 / néler: né M_3 / étdiñse: étdiñ ise M_3 // ḳamusın: ḳamusını M_3 / cümle: maḥv étdiñ M_2; ki M_3 / maḥv étdim: maḥvi édem M_1; cümle M_2; maḥv étdiñ A / étdim: étdi M_2, A
3529: ḳuluñda: ḳuluñ M_3 / ister: günāhın M_3 // maḥv: maḥvi M_1; ʿafv M_2 / ʿafv: ʿafvı M_1; ʿafvı ile M_2 / éyle: ile M_2 / Ḳaddās: Ġufrān M_2, A

[1024] "ben yarlıġadım" şeklinde olan kısım vezin gereği "yarlıġadım ben" şeklinde değiştirilmiştir.
[1025] "yarlıġadım sizi" şeklinde olan kısım vezin gereği "sizi yarlıġadım" şeklinde değiştirilmiştir.
[1026] "günāh" kelimesi vezin gereği "günah" şeklinde okunmuştur.
[1027] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve A nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1028] Dünyayı sevenler hakkında açıklama.

A119b

3530 **Gel éy bu fānī[1029] dünyāya göñül vérüp olan ḥabbāb**
Né ʿaḳılsız kişisiñ sen séversiñ āḫiri ḫarāb

3531 Ki görmeñ mi olanları ḳanı ābā vü ecdādıñ
Ḳamusı bu fenā mülki ḳoyup gétdi olup türāb

3532 Ölüm gelmez mi ʿaḳlıña ḥaşir gelmez mi ḳalbiñe
Ki düşmüşsiñ bu fenāya géce gündüz yıġañ eṣvāb

3533 Ki ḥaşir neşir bilmeñ mi daḫı bilmeñ mi bu ʿālem
Yıḳılacaġını éy kes olısar cümlesi ḫarāb

3534 Bu ʿālemler ḳamusı hep yıḳılır éylegil taṣdīḳ
Ki āyāt ile müṣbetdür beyān étdi anı Tevvāb

3535 Daḫı ḳavl-i Resūl ile ki iṣbāt étdi ʿālimler
Bu ʿālemler ḳamusı hep yıḳılır olısar ḫarāb

3536 Cenāb-ı Bāri'den[1030] ġayrı olısar cümlesi helāk
Gine tekrār ḥayāt vérdi su'āl olur daḫı ḥisāb

3530: göñül: meyil **M$_1$, M$_2$, A** / ḥabbāb: ḥubbāb **M$_2$;** ḥassāb **M$_3$**
3531: görmeñ mi: gördüñ mi **M$_2$;** gördiñ mi **A** / ābā vü: ābā ü **M$_2$, A;** ābā'i ve **M$_3$** // fenā: fānī **M$_3$** / türāb: ḫarāb **M$_2$**
3532: // düşmüşsiñ: düşmişsiñ **M$_1$, M$_3$, A**
3534: yıḳılır: yıḳılur **M$_2$** // müṣbetdir: müṣbetdür **M$_1$;** ṣābitdür **M$_2$, A**
3535: iṣbāt: iṣrāt **M$_3$** // ālemler: ālimler **M$_2$, M$_3$** / yıḳılır: yıḳılur **A**
3536: olısar: bulısar **M$_1$** / helāk: ḫarāb **M$_3$** // Tañrı: tekrār **M$_1$** / vérdi: bulur **M$_2$;** vére **M$_3$, A** / su'āl olur: olup su'āl **M$_3$;** su'āl olunur **A**

[1029] "fānī" kelimesi vezin gereği "fāni" şeklinde okunmuştur.
[1030] "Bārī" kelimesi vezin gereği "Bāri" şeklinde okunmuştur.

3537 Buyurdı İbni ʿAbbās bil Ḫudā rāżī ola andan
Ki bir gün faḫr-ı kāʾināt ṣabāḥı ḳıldı āfitāb
3538 Ki étdi miḥrāba isnād bize iḳbāl édüp yüzün
Güneş gibi yüzi şuʿle vérir ay gibi āfitāb
3539 Dédi yā eyyühe'n-nās ol né keyfiyyet-ile sizler
Ki ol dem yér içersiñiz gülersiñiz ʿale't-türāb
3540 Ki ṣūr ṣāḥibi aġzını ṣura[1031] vérmiş-durur şimdi
Ki ṣırtın eñseye egmiş ayaġın germiş ol cenāb
M₃120a 3541 Gözin dikmiş yuḳaruya hemān iẕne baḳup-durur
İẕin gelince ṣabr étmez üfürür ṣūrı āfitāb
3542 Dédiler yā Resūlullāh anamız babamız saña
Fidā olsun yoluñda hep né deñlü varsa şeyḫ ü şāb[1032]
M₂120b 3543 Ki ṣūr dédikleri nédir beyān éyle bilelüm biz
Buyurdı pes Resūlullāh ki éyleñ istimāʿ aṣḥāb

3537: // bil: kim **M₃**
3538: **-M₁** / yüzün: yüzin **M₂, M₃** // vérir: vérür **A**
3539: **-M₁** / dédi: dédiler **M₂** / ki ol dem yér: yér **M₃** / içersiñiz: içersüñüz **M₂;** içersiz **M₃** / gülersiñiz: gülersüñüz **M₂;** gülersiñiz gezersiñiz **M₃**
3540: **-M₁** / vérmiş-durur: vérmişdür **M₂;** vérmiş ṭurur **M₃** // eñseye: eñsiye **M₂;** eñsege **M₃** / germiş: girmiş **M₃** / cenāb: ḥubbāb **M₂;** ḥabbāb **A**
3542: anamız babamız: anamuz babamuz **M₁, M₂** // yoluñda: yolıñda **M₂, M₃** / varsa: var ise **M₁, M₂, M₃, A**
3543: nédir: nédür **M₂, A** // éyleñ: éyliñ **M₂** / istimāʿ: aṣḥāb **M₃** / aṣḥāb: istimāʿ **M₃**

[1031] "ṣūr" kelimesi vezin gereği "ṣur" şeklinde okunmuştur.
[1032] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

M$_1$138a 3544 Ki ṣūr boynuz gibi şeydür anı nūrdan yaratdı Ḥaḳ
Başı aʿlā-yı ʿilliyyūnda étdi fātiḥü'l-ebvāb

A120a 3545 Ayaġı yédi ḳat yérden daḫı aşaġıdur anuñ
Yaratdı anda her ervāḥ başına bir delik Tevvāb

3546 Ki tevkīl éyledi Allāh anuñ üstüne bir melek
Aña dédiler İsrāfīl ḳatı büyük-durur ẕī-nāb

3547 Anuñ dört ḳanadı vardur biri maşrıḳda olupdur
Olupdur biri maġribde néler ḫalḳ éyledi Vehhāb

3548 Biri iḥāṭa étmişdür ki ʿarşıñ her ṭarafını
Biri kendinde maḳbūżdur Ḫudā'dan iẕn éder ṭaleb[1033]

3549 Ḳaçan iẕin vérincegez ki ol maḳbūż cenāḥını
Anı neşr éder ol melek olur ʿāleme istiġrāb

3550 Bu kez Ḥaḳ emr éde aña ki nefḫ ét ṣūrı éy melek
Ḳaçan bir kerre nefḫ éde girer ʿāleme ıżṭırāb

3544: // başı: başınu **M$_1$** / fātiḥü'l: fātiḥi'l **A**
3545: yérden: yérde **M$_2$, A** // anda: **-M$_1$, -M$_2$, -A** / her: hep **A** / bir: ki birer **M$_2$;** ki birer ol **A**
3546: üstüne: üstine **M$_1$** // dédiler: İsrāfīl **M$_1$** / İsrāfīl: dédiler **M$_1$**
3547: // ḫalḳ: ḫalḳı **M$_1$** / Vehhāb: Tevvāb **M$_2$**
3548: biri: birini **A** // kendinde: kendide **M$_2$, A;** kendüde **M$_3$** / iẕn: iẕin **M$_1$, M$_2$, M$_3$, A** / ṭaleb: ṭalāb **M$_1$, M$_2$, M$_3$, A**
3549: vérincegez: véricegiz **M$_2$;** vérecegiz **M$_3$;** véricegez **A** / cenāḥını: cenāḥı **M$_1$** // istiġrāb: istiġlāb **M$_1$, M$_2$, A**
3550: emr éde: emir étdi **M$_1$** / nefḫ: nefḫi **M$_1$;** nefḥa **M$_2$, A** / ét: **-M$_1$** / ṣūrı: ṭūr **M$_2$** // nefḫ: nefḫi **M$_1$;** nefḫā **M$_2$,** nefḫi **M$_3$** / éde: éder **M$_1$** / girer: géder **A**

[1033] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

3551 Ki bir kerre ura naʿre déye éy ġāfil olan ḫalḳ
Açıñ gözleriñiz şimdi ḳıyāmet oldı iḳtirāb
3552 Bu naʿreyi éşidenler ki ḳanda var-ise cümle
Ḳamu yüzleri üzre hep düşüp ʿaḳlı géde ḫarāb
3553 Yatalar yüzleri üzre yédi gün ḳalḳamayalar
Ṣanalar sebʿ-i semāvāt yıḳıldı oldı hep ḫarāb
3554 Né deñlü var ise ṭaġlar ḳamu ṭaġıldı ṣandılar
Ki pāre pāre oldı ṭaġları ṭaşlar olup ḫarāb
3555 Né deñlü ḥāmile ʿavret var ise düşüre ḥamlin
Ki ʿavret ḳalmaya yüklü düşüre ḥamlini ḫarāb
M₃120b 3556 Yédi günden gérü bunlar ḳaḳalar yérlerinden hep
Gine evvelki gibi ʿayş ü ʿişret édeler her şāb
M₁138b 3557 Ki zīrā göreler bunlar ki gökler hem cemīʿ yérler
Yérinde ṭuruyorur hep anuñ-çün içeler şarāb

3551: ḫalḳ: ḫalḳı **M₁** // gözleriñiz: gözleriñizi **M₁, M₃;** gözleriñüz **M₂**
3552: // yüzleri: yüzlerinüñ **M₂, A** / hep: **-M₁, -M₂, -A** / ʿaḳlı: **-A**
3553: // ṣanalar: ṣanasın **M₂, M₃**
3554: var ise: varsa **M₃** // ki: ki yére **M₁** / ṭaġları: ṭaġlar **M₃, A** / ṭaşlar: ṭaşları **A**
3555: ḥamlin: ḥamlini **M₁** // ḥamlini: cümlesi **M₁, M₃**
3556: ḳaḳalar: ḳalḳalar **M₂** // ʿayş: ʿaşir **A** / ü ʿişret: ʿişret **M₂;** ü ʿişretde **M₃;** ü ʿuşret **A** / édeler: éde **M₃**
3557: bunlar: bular **M₃** / hem: hep **M₂, A** / cemīʿ: cemiʿ **M₃** // anuñ-çün: anıñ-çün **M₂, M₃**

M₂121a 3558 Déyeler bu gürülti gök gürildisi imiş ancaḳ
Degildür yevm-i ḳıyāmet degildür yevm-i ıżṭırāb
3559 Bunuñ üzerine néce zamān mürūr éde bu kez
Gine bir cumʿa gün daḫı çıġıra ol melek her bāb
A120b 3560 Ki ġāyet heybet-ile naʿre ura ol melek bir kez
Ki insi cini melāʾik olalar cümlesi türāb
3561 Né deñlü var-ise maḫlūḳ eger ḥayvān eger ġayrı
Ki bir nefesde vére cān olalar cümlesi ḫarāb
3562 Ve illā dört melek ḳala ki ʿAzrāʾīl ü Cebrāʾīl
Ki İsrāfīl ü Mīkāʾīl ki ibḳā éde ol Tevvāb[1034]
3563 Daḫı ʿarş-ı ʿaẓīmi götüreñ melek ola bāḳī
Ḳamusı hep ola helāk ola ġayrıları ḫarāb
3564 Bu kez ol Ḳādir ü Ḳayyūm ki ʿAzrāʾīl'e söyleye
Ki ʿAzrāʾīl'e én yére ara var mı diri her bāb

3558: gürülti: **-M₁;** gürüldedi **M₂;** gürüldi hep **M₃** / gürildisi imiş: gürildisi-y-imiş **M₁;** gürildüsi imiş **M₂**
3559: **-M₃** // çıġıra: çıḳıra **M₂**
3560: naʿre: her naʿre **M₁** / ura: üzre **M₁;** üzere **A** // cini: cin **M₂, M₃** / melāʾik: melāʾikler **M₂, M₃, A** / olalar cümlesi: cümlesi olalar **M₂** / türāb: ḫarāb **M₂**
3561: **-M₃** / ḥayvān: ġayrı **A** / ġayrı: ḥayvān **A** // cümlesi: cümle **M₂** / ḫarāb: türāb **M₂, A**
3562: ʿAzrāʾīl ü: ʿAzrāʾīl **M₁, M₂, A** // ki: daḫı **M₁, M₂, M₃, A** / İsrāfīl ü: İsrāfīl **M₁, M₂, M₃, A** / ki: bunlar **M₃** / ibḳā: ebḳā **M₂, M₃;** bāḳī **A** / ol: **-M₁, -M₃**
3563: ʿaẓīmi: ʿaẓīm **M₁, M₂, M₃** / götüreñ: götürüñ **M₁** / ola: ḳala **M₂;** ola hem **M₃** // ġayrıları: ġayrılar **M₂**
3564: Ḳādir ü: Ḳādir'i **M₁, M₂** / 'Azrāʾīl'e: ʿAzrāʾīl **M₁** // ʿAzrāʾīl'e: ʿAzrāʾīl **M₃, A** / én **-M₃;** eyne **A** / ara: araya **A** / bāb: āb **M₃**

[1034] Bu mısranın vezin düzeltmesi **Konya 5260** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

3565 Éne yére araya hep daḫı gökleri araya
Çıḳa göge déye yā Rab ki yoḳdur diri hep türāb
3566 Ve illā sen ki pādişāh ki yoḳdur saña héç ölüm
Daḫı béş ʿabd-i ʿāciziñ bular olmadılar türāb
3567 Ki bir nidā daḫı gele ki var anları da ḳabż ét
Vara ḳabż éde rūḥların bular da olalar ḫarāb
3568 Ki bir nidā daḫı gele ki bir ḫalḳ daḫı ḳaldı mı
Déye kim ḳalmadı ḫalḳ kim ḳamusı oldılar ḫarāb
3569 Ki bir nidā daḫı gele var imdi éy melekü'l-mevt
Ki ḳabż ét kendi rūḥıñı ki éyle kendiñi türāb
M$_1$139a 3570 O da bir ṣaḥraya[1035] çıḳa ki beyne'l-cenneti ve'n-nār
Ki bir ṣayḥa éde ol kim éşidenler ola ḫarāb

3565: éne: eyne **M$_2$, A** / Rab: Rabbi **M$_1$**
3566: ki pādişāh: pādişāhıñ **M$_2$** / saña héç: héç saña **M$_2$** // béş: pes **M$_3$** / ʿāciziñ: ʿācizler **M$_3$**
3567: daḫı gele: gele daḫı **M$_2$** / ḳabż: ḳabżı **M$_1$** // ḳabż: ḳabżı **M$_1$** / ḫarāb: türāb **M$_2$, A**
3568: ki bir: bir **M$_1$** / ḫalḳ: ḫalḳı **M$_1$** // kim ḳalmadı: ḳalmadı kim **M$_3$** / ḫalḳ: ḫalḳı **M$_1$** / kim: **-M$_1$, -M$_3$, -A** / ḫarāb: türāb **M$_2$, A**
3569: daḫı gele: añla daḫı **A** / melekü'l: meleki'l **M$_1$, A** // ḳabż ét: ḳabżı **M$_1$** / éyle kendiñi: kendiñi de ét **M$_3$**
3570: ki: **-M$_1$**

[1035] "ṣaḥrā" kelimesi vezin gereği "ṣaḥra" şeklinde okunmuştur.

3571 Buyurdı İbni ʿAbbās kim şol Allāh Ḥaḳḳ'ı çün biliñ
Eger yér ehli gök ehli diri ola idi enāb
3572 Ḳamusı hep ölürlerdi ki anuñ ṣayḥasından bil
Ki öyle ala cānını éde kendiye ol ʿaẕāb

$M_3$121a **[1036]Beyān-ı nefḫu'r-rūḥ İsrāfīl ʿaleyyü's-selām[1037]**

$M_2$121b **3573 Ki yéryüzünde ḳalmaya ki héç ẕī-rūḥu fī'd-dünyā**
Ki ışṣız yata bu ʿālem ki ḳırḳ yıl ḫāli[1038] bu fenā
A121a 3574 Bu kez irsāl éde Allāh ki rīḥi'l-ʿaḳīmi ṣoñra
Ki ʿĀd ḳavmine gönderdi idi bu yéli fī'd-dünyā
3575 Ki igne yurdusı miḳdār deliginden çıḳa bu yél
Ki yéryüzünde ḳomaya depeler ṭaġları ibḳā

3571: şol Allāh: şol M_1; ki şol M_2; şol **A** / Ḥaḳḳ'ı çün: Ḥaḳ'ı çün M_1; Ḥaḳḳ'ı M_2, **A** / biliñ: biliñ kim M_1; biliñ çün kim M_2, **A** // enāb: acāb M_1, M_2; ācāb **A**
3572: anuñ: anıñ M_1 // öyle: éyle M_1 / kendiye: kendüye M_2, M_3, **A**
3573: yüzünde: yüzinden M_1 / ki: -M_1 / ẕī-rūḥu: ẕī-rūḥ M_1; ẕī-rūḥı **A**
3574: rīḥi'l-ʿaḳīmi: rīḥi'l-ʿaḳīm M_1, **A**; rīḥe'l-ʿaḳīmi M_3
3575: igne: iyne **A** / miḳdār: miḳdārı **A** / deliginden: deligide **A** / bu: kim bu M_2 // yüzünde: yüzinde M_1, M_3 / depeler: depeleri M_1 / ibḳā: ebḳā M_3

[1036] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1037] İsrafil (a.s)'ın ruhu üflemesi ile ilgili açıklama.
[1038] "ḫālī" kelimesi vezin gereği "ḫāli" şeklinde okunmuştur.

3576 Bu kez nidā éde Allāh ki ḳanda ḳaldı şol érler
Benim ʿālemde ġayrı yoḳ ḳılardı Tañrılıḳ daʿvā
3577 Ki ḳanda ḳaldı köşk-ile sarayları binā éden
Ḳanı köşki saraylar kim ḳamusı oldılar ifnā
3578 Ki ḳanda ḳaldı rızḳımı yéyüp ġayrıya ṭapanlar
Ḳanı ölümü unudup ḥarām ḥelāl édüp cemʿā
3579 Ḳanı maẓlūmlarıñ āhın alup ẓulm éyleyen ẓālim
Ebed olmam ṣanup ẓulm-ile ʿömrin éyleyen ifnā
3580 Ki bildiñiz mi kimiñdir déyü söyleye ẕü'l-celāl
Ki bir cevāb vérir olmaz gine kendisi tecellā
3581 Bu kez yaġmur vére Allāh yaġa ol ʿarşıñ altından
Ki bir yaġmur-durur ol kim menī gibi éder seylā
3582 Ab-u ḥayāt deñizi dédiler bu ṣuyuñ adına
Tamām ḳırḳ gün yaġa andan yériñ yüzi ola baḥrā

3576: ki ḳanda: nérede M_3 / ġayrı yoḳ: ġayrılıḳ M_1, M_2, **A**
3577: köşk-ile: köşki M_2 // köşki: köşkler M_2; köşler M_3; köşkleri **A** / saraylar: sarayları **A** / kim: -**A**
3578: ḳanda ḳaldı: ḳanda M_2 / ṭapanlar: ṭapanlar ḳaldı M_2 // ölümü: ölümi M_1, M_2, M_3 / cemʿā: cemʿān M_1
3579: maẓlūmlarıñ: maẓlūmuñ M_2 / āhın: āhını M_2 / ẓulm: ẓulmi M_1 // ẓulm-ile ẓulme M_2; ẓulmle **A** / ʿömrin: ʿömrini M_1 / éyleyen: éden M_3 / ifnā: efnā **A**
3580: ki: -M_2 / kimiñdir: kimiñ M_2, **A**; milk kimiñ M_3 / söyleye: söyler **A** / ẕü'l-celāl: ẕü'l-celāl Allāh
3582: deñizi: diñizidir M_3 / dédiler: dérdiler M_3; deldiler **A** / ṣuyuñ: ṣu M_1 // andan: yaġmur **A** / yérin: yéri **A**

$M_1$139b	3583	Ki tā on iki arşun géçe yériñ altına bu ṣu
		Ki bu yaġmur bitire hep çürüyen tenleri kellā
	3584	Ki dünyā ḫalḳ olunalı ki ṭopraġa né deñlü cān
		Düşüp ol dédi ol türāb ḳamusın bitüre ol mā
	3585	Ana raḥminde durur gibi duruya ḳamu tenler
		Ki her kişi ḳubūrında nétekim meniden[1039] peydā
	3586	Ki yaʿni her kişi ḳabrinde ibtidāʾ ola ḳan kim
		Uyuşmuş ḳan ola ṣoñra ét ola ṣoñra hem ʿuẓmā
$M_2$122a, $M_3$121b	3587	Daḫı ḳıllar bite andan dişilik hem ger érkeklik
		Ola ẓāhir ḳubūrında güzel ṣūret vére Mevlā
	3588	Eger birini ḳurt yése ki ḳurdı kelb yése ṣoñra
		Ki ṣoñra kelb daḫı ola türāb ola daḫı hevā
A121b	3589	Veyāḫūd oda yaḳsalar kül olsa ol kişi odda
		Yéle ṣavursalar anı ki neşr olsa ḳamu eczā

3583: tā: ḥattā **M_3** / arşun: ʿarşın **M_1** / yériñ: yér **M_1, M_3** // bitire: bitüre **M_1, M_2, A** / çürüyen: çüriyen **M_1**
3584: ḫalḳ: ḫalḳı **M_1** // o dédi ol: oldı dédi **M_1;** oldı idi **M_3** / mā: māh **M_1, M_2, A**
3585: durur: ṭurur **M_1, A;** ṭuru vér **M_3** / ḳamu: hep ḳamu **M_1, M_2** // ḳubūrında: ḳubūrından **M_1**
3586: kim: gibi **M_3** // uyuşmuş: uyuşmış **M_2, M_3** / ṣoñra: ol **M_3** / hem: demī **M_3** / ʿuẓmā: ʿaẓmām **M_1**
3587: ḳıllar: ḳılları **M_1** / dişilik: dişi **M_2** / ger: gerek **M_2, A** / érkeklik: érkek **M_2** / Mevlā: Mevlān **M_1**
3588: yése: yérse **M_1** / ki ḳurdı **-M_1;** ki ḳurdı ṣoñra **M_3;** ḳi ḳurdı daḫı **A** / kelb: kelbi **M_1,** / ṣoñra: **-M_3, -A** // kelb: kelbi **M_1;** daḫı **M_3** / daḫı: kelb **M_3** / ola: olsa **M_3, A** / ola: olsa **M_2, M_3, A**
3589: olsa ol: ol **M_3;** olsa **A** / odda: onda **M_2;** oda **A** // yéle: bile **A** / ṣavursalar: ṣavırsalar **M_1, M_2, A** / neşr: neşir **M_1** / ḳamu: daḫı ḳamu **A** / eczā: aḥzā **M_1**

[1039] "menī" kelimesi vezin gereği "meni" şeklinde okunmuştur.

3590 Gine evvelki gibi Ḥaḳ birikdirüp éde terkīb
Ki īcād éde evvelki gibi insān éde Mevlā
3591 Ki dünyādan ki gétdigi ṣūreti bula ol andan
Ki el ḳol her ḳamu eczā kemāl üzre éde peydā
3592 Ki defn olunsa bir ḳabre ki birḳaç ādemīlerden
Ḳabirde her birin īcād édüp ḥaşr éyleye Mevlā
3593 Biriniñ ḳarnı üstünde ötekiniñ başı ola
Bu minvāl üzre ḫalḳ éde ḳamu maḫlūḳ ola mevlā
3594 Ki ḥattā yazdılar kim bir ḳabirden yétmiş ér çıḳa
Ḳamunuñ adı mükremīn[1040] ola ism-ile yüsemmā
3595 Cemī‘ ecsād kemāl üzre büyüyüp kāmil olduḳda
Ḫudā dirilde İsrāfīl’i Mīkā’īl’i ibtidā

3590: birikdirüp: birikdire **A** / Mevlā: Mevlān **M_1**
3591: ki: ki ḥattā **M_3** / ki: **-M_1, -M_3** / gétdigi: gétdigi ki **A** / bula ol andan: buluncaya daḳ **M_1;** bulıncaya dek **M_1;** bula andan **A** // her: **-M_2** / üzre: üzere **A** / peydā: peydān **M_1**
3592: defn: defin **M_1** / ādemīlerden: ādemlerden kim **M_3** // ḥaşr: ḥaşir **M_1** / Mevlā: Mevlān **M_1**
3593: biriniñ: birinüñ **M_1, M_3** / üstünde: üstinde **M_2, M_3** / ötekiniñ: ola **M_1;** ola ol **M_2, A** / başı: öñünüñ **M_1, A;** öñine **M_2** / ola: başı **M_1, M_2, A** // üzre: üzere **A** / ḫalḳ: ḫalḳı **M_1** / maḫlūḳ: maḫlūḳı **M_3** / ola: ol **M_3 /** Mevlā: Mevlān **M_1**
3594: kim: ki **M_2** / ḳabirden: ḳabirde **M_2** // ḳamunuñ: ḳamunıñ **M_2** / mükremīn: mükremen **M_1, M_3;** mekrimen **M_2;** mekermen **A** / yüsemmā: yüsemmān **M_1**
3595: üzre: üzere **A** // İsrāfīl’i Mīkā’īl’i: İsrāfīl Mīkā’īl **M_2;** İsrāfīl ve Mīkā’īl’i **M_3** / ibtidā: ibtidān **M_1**

[1040] “mükremīn” kelimesi **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadan alınmıştır.

3596 Daḫı ʿAzrā’il’i Cebrāʿil’i diri ḳıla Allāh
Daḫı ʿarş götüren melekleri Allāh éde iḥyā

$M_1$140a 3597 Daḫı tesbīḥ meleklerin diri ḳıla yüce Mevlā
Bu kez İsrāfil’e[1041] déye al eliñe ṣūru illā

3598 Ulusıdur cemīʿ melekleriñ İsrāfil[1042] éy kişi
Ki andan ġayrı levḥ-i maḥfuẓı[1043] ḥıfẓ éylemez kellā

3599 Ki levḥ defterine naẓar éden oldur degil ġayrı
Ki her yılıñ başında ol naẓar éder aña cemʿā

3600 Bu kā’inātıñ aḥvālin gine seneye dek cümle
Olup olacaġı deftere olur herkese ferdā

3601 Ki bir ādem başına né gelüp gelecegi yazar
Vérir ṣāḥibi eline ḫilāf yoḳdur buña ḥāṣā

$M_3$122a 3602 Ki andan ṣoñra emr éde Ḫudā İsrāfil’e[1044] dér kim
Ki ur ṣūrı vaḳit geldi emirde éde taʿcīlā

3596: -M_1, -M_2, -A
3597: // ṣūru: ṣūrı M_1, M_3, A
3598: // maḥfuẓı: maḥfūẓ ki M_2, A / ḥıfẓ: ḥıfẓı M_1
3599: // éder: éder éder M_3 / cemʿā: cemʿān M_1
3600: deftere olur: cümle ki deftere M_2 / ferdā: ferdān M_1
3601: ki bir: bir M_2 / gelüp: gelür A / gelecegi: né gelecegini M_3
3602: ki: pes M_2 / emr: emri M_1 / İsrāfil’e: İsrāfīl A / dér: déye M_1; dür M_2 // ur: ol M_1, A / ṣūrı: ṣūrı ki M_2, A / geldi: geldi daḫı M_3 / emirde: emr M_3

[1041] “İsrāfīl” kelimesi vezin gereği “İsrāfil” şeklinde okunmuştur.
[1042] “İsrāfīl” kelimesi vezin gereği “İsrāfil” şeklinde okunmuştur.
[1043] “levḥ-i maḥfūẓ” tamlaması vezi gereği “levḥ-i maḥfuẓ” şeklinde okunmuştur.
[1044] İsrāfīl” kelimesi vezin gereği “İsrāfil” şeklinde okunmuştur.

[1045]Beyān-ı nefḫu'r-rūḥ-ı ṣānī[1046]

M₂122b **3603** Pes andan ṣoñra İsrāfīl emirde éde istiʿcāl
Vara ḳuds ü mübāreke bu işde étmeye ihmāl

A122a **3604** Çıḳa kim ṣaḥra[1047] ṭaşına tevaḳḳuf éde üstünde
Ki altı söz déye anda ki böyle naḳl éder naḳḳāl

3605 Déye kim yā ufanmış baş déye kim yā ṭaġılmış ét
Déye éy çürümüş kemik déyü sözin éde irsāl

3606 Déye éy ṭaġılan ṭamar déye éy çürüyen tenler
Déye éy ṭaġılan ḳıllar birikiñ bir yére ʿaccāl

3607 Ḥużūr-ı Ḥaḳḳ'a birikiñ suʾāl ḥisāb vériñ anda
Ki herkes étdigin bulsun déyü sözin éde irsāl

3608 Pes andan ṣoñra cümle rūḥ ki ol ṣūruñ delüginden
Ki cümle çıḳa bir kezden hevā yüzün ṭuta ʿaccāl

3603: İsrāfīl: İsrāfīl'e **M₃, A** / emirde: emr **M₃, A** // ḳuds ü: ḳuddūsi **M₁;** ḳudsi **M₂, M₃** / ihmāl: imhāl **M₁, M₂**
3604: ṭaşına: ṭaġına **M₃** / üstünde: üstinde **M₁, M₃** // naḳl: naḳli **M₁**
3605: // çürümüş: çürimiş **M₃** / déyü: déye **M₃** / sözün: sözin **M₁, M₂, M₃**
3606: çürüyen: çürümüş **M₁, M₂;** çürüyan **M₃** // ʿaccāl: meccāl **M₂**
3607: Ḥużūr-ı Ḥaḳḳ'a: Ḥużūr-ı Ḥaḳ'a **M₁, A** // bulsun: bilsün ki **M₂;** bulun ki **A** / sözin: söz **M₂, A**
3608: ṣūruñ: ṣūrıñ **M₃** / delüginden: delüginde **A** // cümle: çıḳa **M₂** / çıḳa: cümle **M₂** / yüzün: yüzin **M₁, M₂, M₃**

[1045] Başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[1046] (İsrafil'in) ikinci defa ruha üflemesi ile ilgili açıklama.
[1047] "ṣaḥrā" kelimesi vezin gereği "ṣaḥra" şeklinde okunmuştur.

3609 Arı gibi gümül gümül éde teniniñ üstüne
Ḳanı tenim benim déye araya hem éde su’āl

$M_1$140b 3610 **Muḥammed rūḥı cümleden ilerü géde ḳabrine**
Tenine gire ḳabrinde mużayyā ola ol fī’l-ḥāl[1048]

3611 Ki bir yıldız gibi ḳabri üzerinde ṭurur iken
Ki Cebrā’īl géde fī’l-ḥāl cinándan getüre ḥullāl

3612 Daḫı Burāḳ getüre hem livāü’l-ḥamdi hem bile
Muḥammed’e gele déye ki bin Burāḳ’a sen fī’l-ḥāl

3613 Daḫı géy ḥulleleri sen livāü’l-ḥamdi al ele
Bugün yevm-i ḳıyāmetdür şefā‘at günüdür iclāl

3614 Bine Burāḳ’a ol server ṣaġında ola Cebrā’īl
Ṣolunda ola Mīkā’īl seyirde éde isti‘cāl

3615 Maḳām-ı mev‘ide vara ki muntaẓır ola anda
Gözede ümmetin anda ki yoldan olmaya ıżlāl

3609: arı: aru **M_2, M_3, A** / teniniñ: tenini **M_1, M_3** / üstüne: üstine **M_1;** isteye **M_3** // éde: éyde **M_1, A**
3610: géde: gire **M_1, M_3** // ḳabrinde: ḳabirde **M_3** / mużayyā: mużiyyā **A**
3611: ḳabri: ḳabr **M_3** / ṭurur iken: ṭururken **M_1, A;** ṭururken ol **M_3** / getüre: götüre **M_2** / ḥullāl: ḥalāl **M_2, A;** ḥullā **M_3**
3612: **-M_1, -M_2, -M_3**
3613: géy: géye **M_1;** ḥulleleri **M_3** / ḥulleleri sen: sen géy **M_2** / livāü’l: livā-i **M_1;** livāi’l **M_2, A** / ele: ele sen **A** // günüdür: günidür **M_1, M_3;** gönder **M_2** / iclāl: eclāl **M_2, A;** fī’l-ḥāl **M_3**
3614: seyirde: seyir **A**

[1048] Bu beyitin birinci mısrası M_1 nüshasında kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

$M_3$122b	3616	Bu kez ervāḥ hevāda geze ḳırḳ yıl cismin arayup
		Kirāmen Kātibīn melekleri gele bu kez fī'l-ḥāl
	3617	Ki her bir rūḥı bir melek yede birisi öñünden
		Birisi süre ardından geleler ḳabrine fī'l-ḥāl
$M_2$123a	3618	Bıraġa ḳabrine anı ki dost ḳavışa dostuna
		Ki ḥasret ḥasreti bula teʿānuḳ édeler ol ḥāl
	3619	Bu kez herkes ḳubūrından çıḳa ḳabriniñ üstüne
		Göre kim ḳıyamet[1049] ḳopmuş ʿaḳılları ola ibzāl
A122b	3620	Aġara ṣaçları ṣaḳalları hep taṣalarından
		Ki ḥattā maʿṣum iken[1050] ṣaçı ola anda hep ibdāl
	3621	Ki maʿṣūmlar eleminden aġara ṣaçları düpdüz
		Günāhları yoġ iken gör ki oldı ṣaçları ibdāl

3616: ervāḥ: ervāḥı M_1 / geze: geze ki M_2
3617: rūḥı: rūḥ M_1; rūḥa A / birisi: birisinden M_1
3618: bıraġa: buraġa M_3 / dost: dostı M_1; dos M_2, A / dostuna: dostına M_3 // ḥasret: ḥasreti M_1 / ḥasreti: ḥasrete M_1; ḥasret M_2; ḥasretin M_3 / teʿānuḳ: teʿannū M_1; teʿannuḳ M_3 / ḥāl: maḥāl M_1
3619: ḳabriniñ: ḳabrinüñ M_2, A / üstüne: üstine M_1, M_3 // ḳopmuş: ḳopmış M_2, M_3 / ibzāl: īzāl M_3
3620: ṣaçları: ṣaçları cümle M_1 / ṭaṣalarından: taṣasından M_1 // ṣaçı: sāçı ki M_1; ki saçları M_3 / anda: -M_3; andan M_2 / ibdāl: īdāl M_2
3621: eleminden: elinden M_2 // ibdāl: ibzāl M_1; īdāl M_2

[1049] "ḳıyāmet" kelimesi vezin gereği "ḳıyamet" şeklinde okunmuştur.
[1050] "maʿṣūm" kelimesi vezin gereği "maʿṣum" şeklinde okunmuştur.

3622 **Rivāyet étdi rāvīler buyurdı İbni ʿAbbās kim**
Ḫudā rāżī ola andan beyān étdi édüp aḫbār[1051]

3623 Ki her kişi ola ḥayrān[1052] ki ser-gerdān taḥayyürden
Şaşalar başı aşaġa édeler ḳamusı inkār

$M_1$141a **3624** Bu minvāl üzre biñ yıl ṭuralar ḳabir üzerinde
Kimi ḥaşr ola aḳ gümüş gibi yüzi ola envār

3625 Münāfıḳlarla kāfirler ḳoyalar yüzleri ḳara
Ḳoyalar aç ṣusuz ʿuryān başı açıḳ ola iḥṣār

3626 Velākin baʿżı ḥadīṯde yazupdur naḳl éder rāvī
Receb ṣaʿbān ayın ṣā'im olanlar olalar iḥṣār

3627 Bular dürlü libāsları géyeler ḳabr üzerinde
Ki herkes ʿameline göre ḥaşr ola ʿale'l-āṯār

3628 Ribā yéyen ḳopa yüzi üzere düşe sürüne
ʿUcub ṣāḥibleri ḳopa ki dilsiz ḥaşr éde Cebbār

3622: // édüp: eydüp **A**
3623: her: her biri M_1 / ḥayrān ki ser-gerdān: ḫayret-i ser-gerdān M_1; ḫayrān ki ser-gerden M_2, **A** / taḥayyürden: taḫayyürde M_1; taḫayyürden M_2, **A** // başı: baş M_1 / aşaġa: aşa **A** / édeler: édüp édeler M_1, **A**; édüp éde M_3 / ḳamusı: ḳamu M_1, M_3 / inkār: eşkār M_3
3624: üzre: üzere **A** / biñ yıl: bin yıl hem M_3 / ḳabir: ḳabr M_3
3625: // ṣusuz: ṣusız M_3 / açıḳ: açuḳ M_2, **A** / ola: olalar M_1 / iḥṣār: aḥḥār M_3
3626: naḳl: naḳli M_1 // ayın: -M_1, -**A**; éde M_3 / ṣā'im kim **A**
3627: libāsları: libāslarla M_1 / ḳabr: ḳabir M_2, **A**
3628: yéyen: yéyenler M_1 / üzere: üzre M_1, M_2, M_3 / sürüne: sürine M_3 // dilsiz: dilsüz M_1 / ḥaşr: ḥaşri M_1

[1051] M_1 nüshasında bu beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1052] "ḥayrān" kelimesi nüshalarda "ḫayrān" şeklinde yazılmıştır.

	3629	Ki ẓulm-ile ḥüküm éden kişi ḥaşr olalar gözsüz
		Ḥarām yéyen kişi ḫınzīr daḫı meymūn gibi iḥşār
	3630	ʿAmelsiz olan ʿālimler ḳopalar dilleri ṣarḳmış
		Uzatmış gögsü üstüne aḳar ḳan iriñ istikṣār
M₃123a	**3631**	Ki ḥaşr ola dilincigez ki ol ḫalḳ éde istikrāh
		Ḳopa ḳoñşusı incidenler ayaḳsız elsiz istiḥşār
M₂123b	**3632**	Ḳopa ġammazlıḳ édenler ateşden[1053] her né maṭlūb
		Hevā-yı nefse uyanlar ḳoḳa cīfe gibi éy yār
	3633	Tekebbürlük édenler ḳopa ḳaṭrāndan libās géymiş
		Ki çalġıcı ḳopa çalġısı boynunda ola iḥşār
A123a	**3634**	Déye herkese yanımda éy çalġıcı ṣal etegim
		Déye ben senden ayrılmam seni idḫāl édem bi'n-nār
	3635	Ḫamır ehli de ḥaşr ola ḳadeḥ elde ola rüsvā
		Ki bardaġı boġazında aṣılmış ḥaşr ola fi'n-nār

3629: ḥüküm: ḥükm **M₂** / ḥaşr olalar: ḥaşrı ola oda **M₁** / gözsüz: gözsiz **M₁** // iḥşār: aḥşār **M₃, A**
3630: dilleri: yüzleri **M₂** / ṣarḳmış: ṣarmış **M₁** // gögsü: gögsi **M₃** / üstüne: üstine **M₃** / ḳan iriñ: iriñ **M₁**
3631: ḥaşr: ḥaşri **M₁** / ki: **-M₁, -M₃** / dilincigez: dilin ḥabis **M₁;** dilinden édeler **M₃;** dilincikler **A** / ki ol ḫalḳ: ki ḫalḳ **M₁;** andan **M₃;** ki ḫalḳ ol **A** // éde: **-M₃** / ḳoñşusı: ḳonşu **M₁;** ḳoñşusın **M₃;** ḳonşusun **A** / incidenler: içinde **M₂;** inciden **M₃ A** / ayaḳsız: ayaḳ **A**
3632: ġammāzlıḳ: ġamazlıḳ **M₁** / her né: hezine: **M₂, A** // ḳoḳa: ḳopa **M₁, M₃, A** / cīfe: çıḳa **M₁**
3633: tekebbürlük: tekebbürlik **M₃** / édenler: éden **M₁, A** / ḳopa: ḳopalar **M₃** / ḳaṭrāndan: ḳaṭran **M₃** // çalġıcı: çalḳıcı **M₂, M₃;** çalḳı **A** / çalġısı: çalḳısı **M₁, M₂, A** / boynunda: boynında **M₁, M₃** / ola: éde **M₂** / ıḥşār: aḥşār **A**
3634: herkese: hergiz **M₁, M₂, A** / yanımda: seniñ yanımda **M₁, A** / çalġıcı: çalġı **M₁, A;** çalḳı **M₂** / ṣal: ṣalan **M₁** / etekim: etkim **M₃** // ben: pes **M₃**
3635: ehli de: ehli **M₁, A**; ehilleri **M₃** / ḥaşr ola: ḥaşir ola **M₁;** ḳopa **M₃** // ḥaşr: ḥaşir **M₁** / fi'n-nār: bi'n-nār **A**

[1053] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

3636 Ki ol ḳadar ḳoḳa ol kim görenler édeler firār
Ḥaşir ehli éde laʿnet anı rüsvā éde Ġaffār

$M_1$141b **3637** Zekātın vérmeyen baḫīl édeler mālını ṭoḳa
Daḳalar boynuna anuñ anı rüsvā éde Ġaffār

3638 Deve zekātı vérmeyen kişi ḥaşr ola kim ol gün
Daḳalar boynuna bir ṭaġ götür déyü ola icbār

3639 Ṣıġır zekātı vérmeyen ḳoyun zekātı vérmeyen
Daḫı altun gümüş zekātı vérmeyen ola iḫşār

3640 Anuñ boynunda bir yılan büyük ecdera ḥaml éde
Anuñ iki aġulı dili ola pek ḳatı ıżrār

3641 Çevire ḳuyruġun bir kez ṣoḳa boynundan o yılan
Acısı çıḳmaya biñ yıl elemde éyleye Settār

3642 ʿÖşür vérmeyen ekinci ḳopa ʿöşrüni yüklenmiş
Néce feryādı fiġānlar édeler bunda éy ol yār

3636: ḳoḳa: ḳoḳu **M_1** / ol kim: ola kim **M_1,** / firār: ifrār **M_2, A** // Ġaffār: Settār **M_3**
3637: baḫīl: buḫul **M_3** // daḳa: daḳalar **M_2** / boynuna: boynına **M_2** / anuñ: bardaġ **M_1, A;** hem bardaġ **M_2** / anı: götür **M_1, M_2, A** / rüsvā éde: déyü ola **M_1, M_2, A** / Ġaffār: icbār **M_1, M_2, A**
3638: **-M_1, -M_2, -A**
3639: -**M_3** / iḫşār: aḥşār **A**
3640: anuñ: anıñ **M_1, M_3** / boynunda: boynında **M_1, M_3** / bir yılan: birike gel **M_1** / ecdera: ecīde **M_3;** ecede **A**
3641: çevire: çevirür **M_2;** çevirir **M_3** / ḳuyruġun: ḳuyruġın **M_1, M_2;** ḳurıġın **M_3** / boynundan: boynından **M_1, M_3;** boynunda **M_2** / o: bir **M_2;** ol **M_3** // acısı çıḳmaya biñ yıl: elemde éyleye **M_1** / elemde éyleye: acısı çıḳmaya biñ yıl **M_1** / çıḳmaya: çıḳmaz **A** / elemde: elem-dār **M_3**
3642: ʿöşür: ʿöşr **M_2;** öşīr **M_3** / öşrüni: öşrin **M_1;** öşrini **M_3** // feryādı fiġānlar: feryād fiġānlar **M_2;** feryād fiġān **M_3** / édeler: édenler **M_2;** éde daḫı hem **M_3** / éy ol: éy **M_1;** kim éy **M_3**

3643 Zinā ehli ḳopa yarın ki gövdesi ḳadar ferci
Büyümüş ḥaşr ola yarın bizi ḥıfẓ éyleye Settār

3644 Livāṭa ehli ḥaşr ola aşılmış daraġacına
Yalan söyleyicileriñ dili eñsededür éy yār

3645 Dilini eñseden çıḳara Allāh pek uzun ṣarḳa
Yére sürüne dilleri ḳan iriñ seyl éde éy yār

3646 Yetīm mālını yéyenler ḳopalar ḳarnı ṭaġ gibi
Ateş-ile[1054] ṭola ḳarnı muʿaẕẕeb ola ol bi'n-nār

$M_3$123b **3647** Şehīdler ḥaşr ola yarın aḳaraḳ gele ḳanları
Ola ṣūretde ḳan ammā ḳoḳusı misk ola éy yār

3648 Bu minvāl üzre çıḳalar ḳabirlerden ki bu insān
Ki ṣoñra sürüle bunlar ki arż-ı sāhire éy yār

3649 Ki Dürrü'l-Fāḫire yazdı bu sözi éyledi taḳrīr
Ḫudā raḥmet éde aña ki oldur ʿālimü'l-ebrār

3643: gövdesi: gevdesi **M_1, M_2, M_3** // ḥaşr: **-A** / ḥıfẓ: ḥıfız **M_3**
3644: daraġacına: ṭaraġacına **M_2** // eñsededür: eñsede-durur **M_1**
3645: uzun: uzada **A** / ṣarḳa: ṣarḳıda anı **M_1;** ṣarḳmış **M_3** // seyl: sel **M_1, A**
3646: // ola ol: ola **A**
3647: ḥaşr: ḥaşir **M_1**
3648: üzre: üzere **A** / ḳabirlerden: ḳabirlerinde **M_2;** ḳabirlerinden **M_3, A** / ki bu: bu **M_2, A** // sürüle: sürüler **M_1;** süreler **M_3, A** / bunlar: daḫı **M_3;** bunları **A** / sāhire: saḥrāya **M_2;** sāhiriyye **A** / éy yār: yevār **M_1**
3649: fāḫire: fāḫiri **M_2, M_3, A** / sözi: söze **A** // ʿālimü'l: ʿālimi'l **M_1**

[1054] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

$M_2$124a [1055]**Beyān-ı aḥvāl-i ḳıyāmet ʿalāmeti**[1056]

A123b 3650 **Buyurdı İbni ʿAbbās bil beyān étdi anı ʿimād**
Bu sözde yoḳ-durur kiẕib bunı pes éyle iʿtimād

$M_1$142a 3651 Ki maḥşer ehli cümlesi bu ḥāl üzre ṭura biñ yıl
Bu kez göndere bunlara ki bir āteş ola inşār

3652 Ki ol āteş süre bunları arż-ı sāhireye bil
Ki ol yér bir beyāż yérdir ki olmuşdur olur īʿād

3653 ʿAlī Ḥażreti buyurdı bu yér ola ḳıyāmetde
Beyāż gümüş éde Allāh ʿimād étdi bunı īrād

3654 Ki gögi éde altundan ki ol günde Teʿālallāh
Yériñ gögüñ tebeddüli olur böyle ét iʿtimād

3655 Buyurdı İbni ʿAbbās bil yériñ gögüñ tebeddüli
Ṣıfātında durur ancaḳ ẕatında[1057] olmaz ol ibʿād

3650: bil: -M_1 // sözde: söze M_2; sözi M_3 / éyle: éyleye M_1 / iʿtimād: iʿtiḳād M_1, M_2, A
3651: üzre: üzere M_1, A / ṭura: -M_3 / biñ: yıl M_1 / inşār: ifşār M_1; inşād M_3, A
3652: bunları: bunları bunları M_1 / sāhireye: ṣaḥrāya M_2; sāhiriyye A / bil: bilgil M_1; bil sen M_2 // yérdir: yérdür M_2, A / ki: -M_2; kim M_3 / olmuşdur: nelhirin M_1, A; felherin M_2 / olur: olmış ol M_1; ol M_3 / īʿād: ibʿād M_3, A
3653: ʿAlī buyurdı: buyurdı ʿAlī M_2, A / bu yér: buyurdı A / ola: -A; ol M_1
3654: altundan: altun A // gögüñ: gögiñ M_3 / tebeddüli: tebellī A
3655: gögüñ: gögiñ M_3 // ẕatında: ẕātından M_1 / ol: ola M_1 / ibʿād: biʿād M_1

[1055] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve A nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında bu beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1056] Kıyamet alametleri hakkında açıklama.
[1057] "ẕāt" kelimesi vezin gereği "ẕat" şeklinde okunmuştur.

3656 Ki yér evvelki yér ola velī bol éyleye Allāh
Ki emr éyleye bu yére geñiş yayar yüzin īʿād
3657 Ki ʿukkādı meşīn gibi çekile uzaya ol yér
Néce biñ kerre bu dünyā uzaya geñişe ibʿād
3658 Ki ḥattā ol ḳadar büyüye vaṣfın Ḥaḳ bilür ancaḳ
Cehennem ile cennet ṣıġışa bu yére ḳıl īrād
3659 Bu kez bu ḫalḳı hep süre ki maḥşer yérine Allāh
Ki ehl-i īman[1058] olanlar bineler deveye fī'r-rāh
3660 Ki bir deveye béş ādem bine ol yolda dédiler
Dédi baʿżılar on ādem bine bir deveye fī'r-rāh
$M_3$124a **3661** Ki baʿżılar dédi yétmiş kişi bir deveye bine
Yürüye baʿżı mü'minler ayaġı üzere fī'r-rāh
3662 Ve ammā kāfir olanlar yürüye yüzi üzre ol
Sürüne ḳarnı üstüne ki rüsvā olalar fī'r-rāh

3656: -M_2, -A / bol: böyle M_3 // emr: emir M_1 / yüzin: uzan M_1
3657: ʿukkādı meşīn: ʿukkādı metīn M_3 // geñişe: geniş M_1; gebgişe M_2; geyñişe A
3658: ol ḳadar: büyüye M_2 / büyüye: ol ḳadar M_2 // ṣıġışa: pes ṣıġışa A / ḳıl: -A
3659: süre: -M_3 / fī'r-rāh: fīs-serād M_1, M_2; fī'r-rāʾ A
3660: deveye: deve M_1 // déde: dédiler M_3, A / deveye: deve M_1, / fī'r-rāh: fī'r-rāʾ A
3661: // üzere: üzre ol M_2; üzre kim M_3; üzere ol A
3662: yüzi: yüzleri M_3 / üzre: ol A / ol: -M_1, -M_3; üzre A // sürüne: sürine M_1 / üstüne: üstine M_1

[1058] "īmān" vezin gereği kelimesi "īman" şeklinde okunmuştur.

$M_2$124b 3663 Dédiler yā Resūlallāh néce yürür yüzi üzre
Buyurdı ol cihān faḫrı yürüdür ol Teʿālallāh

$M_1$142b 3664 Ayaġı üzre yürüden yürüdür ḳarnı üzere
Ayaġı yoġ iken yılan yürür ḳarn[1059] üstüne fī'r-rāh

3665 Buyurdı İbni ʿAbbās kim ki ḫalḳıñ bu seferleri
Ki béş yüz yıl tamāmında olur ḥāṣıl dédi ol şāh

3666 Né deñlü var ise ṭaġlar ki cümle cemʿ éde Allāh
Ola cümlesi bir ulu yoḳuş ola dédi ol şāh

A124a 3667 Ki herkes ʿamelin yüklene géde ol yoḳuşa kim
Ki her kişiye ʿamelin ola yoldaş dédi ol şāh[1060]

3668 Ki büyük ol seferde ḫalḳı ki dünyā ṭaġı gibi
Ki ol kötü ʿamelleri ola ḳurşun gibi yük vāh

3669 Bu heyʾet üzre gele ḫalḳ ki maḥşer yérine cümle
Déyeler yā İlāhī biz gibi ḳuluñ budur hergāh

3663: // cihān faḫrı: faḫrı cihān M_2 / yürüdür: yürüde M_3
3664: üzre: üzere **A** / yürüden: yürüden Ḥaḳ M_1, M_3 / yürüdür: yürüde M_3 / ḳarnı: ḳarnınıñ M_2, **A** / üzere: üzre M_1, M_2 // yılan: ılan **A** / ḳarn: ḳarnı M_1, M_2, M_3, **A** / üstüne: üstine M_1 / fī'r-rāh: fī'r-rā' **A**
3665: olur ḫāṣıl: ḫāṣıl olur M_2
3666: cemʿ: cemīʿ M_2 // cümlesi: cümle M_3 / ola: daḫı ola M_3
3667: ʿamelin: ʿamelini M_3 // ʿamelin: ʿameli M_3
3668: büyük ol: bir yoluñ M_1 / ḫalḳı: ḫalḳ **A** / dünyā: dünyadaki M_3 / ṭaġı gibi: daġı kesbini M_1; kesbini M_3 // kötü: köti M_1, M_2 / ola: ol M_1 / vāh: āh M_1, M_3
3669: ḫalḳ: -M_1 // gibi: -M_3 / budur: yürür M_3

[1059] "ḳarn" kelimesi vezin gereği **06 Mil Yz A 8426** numaralı nüshadana alınmıştır.
[1060] M_2 ve **A** nüshasında bu mısra bir önceki beyitin ikinci mısrasının aynısıdır.

3670 Budur bizden saña peşkeş bu yüzi ḳara ḳullarıñ
Yüzi ḳara ḳuluñ armaġanı böyle olur éy şāh
3671 Ki ol ḥadde ola ẓulm ét bularıñ yolu ol zamān
Meger cemʿ éylemiş idi bu dünyā gécesin ol şāh
3672 Bu dünyā gécesin cemīʿ ki cümle hep birikdirdi
Ki maḫzen étdi bir yére siyāh géceleri Allāh
3673 Ki şimdi ol ẓulümātı bu ḫalḳıñ üstüne ṣaçar
Ṣaçıçaḳ görmez olur göz ṣanasın oldı bir aʿmā
3674 Bu ḫalḳıñ bu seferleri ḳatı güç ola bunlara
Bula her kişi étdigin eger ḫayır eger şer āh
3675 Ve illā şol kişiler görmeye zaḫmet o yollarda
Ki dünyādan alup nūrın ʿibādetde olup hergāh
M$_3$124b 3676 Ki bu dünyāda mescidlere yürürler idi ol ér
Ḳarañu gécelerde yürüdi cemāʿate ol gāh

3670: peşkeş: béş kez **A** // böyle: bunuñ gibi **M$_3$**
3671: ki: ola **M$_2$** / ola: ki **M$_2$** / yolu: yolı **M$_1$, M$_2$;** yolına **M$_3$** // cemʿ: cemiʿ **M$_2$** / gécesin: gécelerin **M$_3$**
3672: dünyā: dünyadaġ **M$_1$, M$_3$** / gécesin: géceyi **M$_1$, M$_3$;** gécesi ki **A** / cemīʿ ki cümle hep: cemīʿ cümle **M$_1$, M$_3$;** cümle cemīʿ hep **M$_2$** / birikdirdi: birikdüre **M$_2$** // maḫzen: maḫzūn **M$_2$, A;** cemʿ **M$_3$** / étdi: éyledi **M$_3$**
3673: ẓulümātı: ẓulümāt **M$_1$;** ẓülmātı **M$_2$** / üstüne: üstine **M$_1$** / ṣaçar: ṣaça **M$_3$;** ṣaçıp **A** // görmez: görimez **M$_3$** / göz: **-M$_3$, -A** / aʿmā: ʿimād **M$_2$, A**
3674: bunlara: bunlar **M$_1$** // eger: ki **M$_1$** / ḫayır: ḫayrı **A** / şer: şir **M$_2$;** şer **A**
3675: kişiler: kişiler kim **M$_1$, M$_3$** / o: bu **M$_3$** // dünyādan: dünyāda **M$_2$, A** / nūrın: nūrını **M$_1$;** nūrdan **A**
3676: bu: **-A** / yürürler idi: yüridi idi **M$_1$, M$_3$** // gécelerde: gécelerde pes **A** / yürüdi: yürürdi **M$_2$;** yüridi **M$_3$** / gāh: āgāh **M$_2$**

$M_1$143a **3677** Olar ol günde bulalar cemīʿ yollarını hep nūr
Gédeler ṣanki gün ṭoġmış ḍuḥā vaḳti gibi ol cāh

$M_2$125a **3678** Né dér diñle Resūlullāh ki mücde ola şol ḳula
Ḳarañu gécelerde ol yürüye mescide hergāh

3679 Yarın yevm-i ḳıyāmetde cemīʿ ḫalḳ ẓulmet içinde
Bu ola nūra ġarḳ anda yolı pür-nūr ola ol māh

3680 Ola müʾminlerin nūrı göz irim miḳdarı[1061] baʿżıñ
Ola baʿżıñ iki fersaḫ ola baʿżıñ nūrı mīl rāh

3681 Ola baʿżılarıñ nūrı ki bir ẕirāʿ ola éy kes
Ola baʿżılarıñ nūrı ki bir ḳarış ḳadar éy şāh

A124b **3682** Ola baʿżılarıñ nūrı ki bir sāʿat éde éy kes
Göre yolın o sāʿatde yürüye ol ḳadar éy şāh[1062]

3683 Söyüne gine ol sāʿat ḳala ẓulmetde ol ādem
Kiminiñ nūrı olmaya ḳala ẓulmetde ol aʿmāh

3677: olar: olur M_2 / cemīʿ: cemʿ M_2, M_3, A / yollarını: yolların M_1 // cāh: şāh M_3
3678: // yürüye: yürürdi A
3679: cemīʿ: cemʿ M_3, A / ḫalḳ: -M_1, -M_2, -A / ẓulmet: ẓulümātlar M_1; ẓulmetiñ A // nūra: nūrı A / anda: ola M_3 / ol māh: bermāh M_1; hergāh M_3; bir māh A
3680: ola: ki M_1 / müʾminlerin: müʾminle A / irim: irem M_2 / baʿżıñ: baʿżınıñ M_3, A // ola: ve M_3 / baʿżıñ: baʿżınıñ M_3 / baʿżıñ: baʿżınuñ M_3, baʿżınıñ A / nūrı: nūr M_2 / mīl: -M_3
3681: ola: ki M_3 / baʾżılarıñ: baʿżı kişinüñ M_3 / bir: -A / ola: miḳdārı M_3
3682: sāʿat éde: ẓirāʿ ola M_1 / éy kes: per tāh: M_1, A // göre: éde per-tāh göre M_1
3683: söyüne: söyine M_1 / gine: büyüye M_1 / ādem: sāʿat M_3 // kiminiñ: kiminüñ M_3 / aʿmāh: aʿmād M_2, A

[1061] "miḳdār" kelimesi vezin gereği "miḳdar" şeklinde okunmuştur.
[1062] Bu beyit M_1 nüshasında 142a numaralı varakta 11. beyit olarak verilmiştir.

3684 O ṭaşdan ṭaşa kendüyi vura yürüye ol yolda
Nétekim gör deve çarpındığı gibi éde çoḳ āh

3685 Çaġıra déye éy fülān ki dünyāda seniñ ilen
Ki olmadıḳ mıdı yoldaş seniñle dünyada[1063] gāh gāh

3686 Ṭuz ekmek yémedik midi ki bir yérde seniñ ile
Ki bir miḳdār baña göyseñ bile gétsem yola éy şāh

3687 Seniñ nūrıñ ile biz de bile gétsek yola éy yār
Tevaḳḳuf éyle lüṭfıñdan gédelüm yollara éy şāh

[1064]Beyān-ı gökleriñ inşiḳāḳı[1065]

3688 Gel imdi istimāʿ éyle ki gökler ola inşiḳāḳ
Né şekle döküle gökler édem beyān ʿale'l-vifāḳ

3684: ṭaşdan ṭaşa: daşdan daşa **M₂, A** / kendüyi: kendi **M₁** / yolda: yérde **M₂** // çarpındığı: çarpuldığı **M₃** / çoḳ: ol **M₃**
3685: fülān: filān **M₁** / seniñ ilen: senüñ ile **M₂, M₃;** senüñ ilen **A** // seniñle: senüñle **A**
3686: ṭuz: duz **M₁, A** / ekmek: etmek **M₁, M₃** / ki: **-A** / seniñ ile: seniñle **M₁;** senüñ ile **M₃**
3687: seniñ: senüñ **M₂, M₃, A** / nūrıñ ile: nūrıñla **M₁, M₂, A** // tevaḳḳuf: baña tevḳıf **M₁** / éyle: ile **M₂**
3688: gökler: gökleri **A** / ola: ol **M₁** // şekle: şekil **M₃** / döküle: dökile **M₁**

[1063] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[1064] Başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M₁** nüshasında ilk beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1065] Göklerin yarılması hakkında açıklama.

3689 Buyurdı İbni ʿAbbās bil ḳaçan ḥaşr ola cümle ḫalḳ
Ki arż-ı sāhireye cümlesi cemʿ olalar aʿnāḳ

$M_1$143b, $M_3$125a 3690 Bu kez her kişi gözlerin göge diküp ṭura biñ yıl
Ki aṣlā kimseden bir ṣavt ṣudūr éylemeye niṭāḳ

3691 Ṭuralar ṣanki bir mermer üzerinde ḳonan ṣırça
Gibi ditreye cümle ḫalḳ ki olmaz aṣla[1066] iftirāḳ

3692 Ṭudaḳ fısıldısından ġayrı héç olmaya aṣlā ṣavt
Bu hey'et üzre ṭururken bu kez gök ola iftirāḳ

$M_2$125b 3693 Ki béş yüz yıl ḳalıñlıġı olan dünyā gögi ola
Ki pāre pāre ola hep ola eczāsı iftirāḳ

3694 Yıḳıla ol ḳaġış ḳaġış ki heybetinden ol günüñ
Ṣanasın érimiş ḳurşun gibi ériye ol ṭıbāḳ

3695 Ériye maḥv ola ol gök ki eṣer ḳalmaya aṣlā
Belürsiz ola ol ġā'ib ki maʿdūm ola ol ṭıbāḳ[1067]

3689: ḥaşr: ḥaşir **M_1** / ḫalḳ: ḫalḳı **M_1** // arż-ı: rāżī **A** / cümlesi: hem **M_3** / olalar: ola cümlesi **M_3;** ola ol **A**
3690: // aṣlā: aṣlā bir **M_1** / niṭāḳ: naṭāḳ **M_2;** nuṭṭāḳ **M_3;** nuṭāḳ **A**
3691: ḳonan: ḳonaḳ **M_2** / ṣırça: ṣırça gibi **A** // gibi: **-A** / ḫalḳ: ḫalḳı **M_1** / olmaz: olamaz **M_1**
3692: **-M_2, -A** / aṣlā: bir **M_3** // gök: gün **M_3** / iftirāḳ: firāḳ **M_3**
3693: gögi**:** gögi de **M_1;** gögine **M_2, A** / ola: ol **M_2;** n'ola **M_3**
3694: yıḳıla: ki yıḳıla **A** / heybetinden: heybetden **M_1** / ol: ola **M_1** / günün: güniñ **M_2, M_3** // ṣanasın: ṣanaṣın **M_3** / ṭıbāḳ: ṭabāḳ **M_1, A;** ṭabbāḳ **M_3**
3695: ol: **-A** / gök: köy **M_3, A** / eṣer: érişe **M_2, A**; eṣeri **M_3** // belürsiz: bilürsiz **M_2** / ola: ol **M_2, A** / ol: ola **M_1, M_2, A** / ṭıbāḳ: ṭāḳ **M_1;** ṭabāḳ **M_2, A;** ṭabbāḳ **M_3**

[1066] "aṣlā" kelimesi vezin gereği "aṣla" şeklinde okunmuştur.
[1067] "ṭıbāḳ" kelimesi nüshalarda farklı şekillerde harekelenmiştir.

3696 Keẕālik böyle ola ol ikinci gök üçünci gök
Yédinci göge dek cümle ki şāḳ şāḳ ola ol ṭıbāḳ

A125a 3697 Ki dünyā ṭaġlarından büyük olan cümle yıldızlar
Döküle yére hep cümle ériye maḥv ola sen baḳ

3698 Ay-ile güneş ikisi öküz gibi ḳavuşalar
Olalar hep ḳara kömür gibi döküleler sen baḳ[1068]

3699 Ki dünyā ṭaġları cümle atılmış yüñ gibi ola
Ki biribirne doḳına serāb gibi ola sen baḳ

3700 Uzaḳdan ṭaġ gibi görüne lākin yanına varsañ
Öñüñden maḥv ola géde bu sözde vardır ittifāḳ

[1069]Aḥvāl-i ḳıyāmet ʿaẕābı beyānı[1070]

3701 Eyā ġāfil olan insān gözüñ aç uyḳudan uyan
Ki fikr éyle ḳıyāmet günlerin gülme olup ferḥān

3696: // yédinci: bu M_3 / gögedek: gökden M_1; gökleriñ M_3 / cümle: cümlesi M_3 / ol tıbāḳ: iftirāḳ M_1, M_3; ol ṭabāḳ M_2
3697: // döküle: dökile M_1 / maḥv: maḥvi M_1 / sen: pes M_3
3698: ḳavuşalar: ḳavışalar M_1, M_2 // hep ḳara: ḳapḳara M_1, M_3 / döküleler: dökülürler A / sen: pes M_3
3699: // ki: -M_2, -M_3, -A / doḳına: doḳana M_2; ṭoḳuna M_3, A / sen: pes M_3
3700: uzaḳdan: giriden M_1, M_2, A / görüne: görine M_3 / varsañ: var-iseñ M_1 // maḥv: maḥvi M_1 / vardır: vardur M_1, M_2, A / ittifāḳ: infāḳ M_2
3701: // éyle: ét M_1; ile M_2 / günlerin: günün ki M_1

[1068] Bu beyit M_3 nüshasında iki beyit sonra verilmiştir.
[1069] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve A nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1070] Kıyamet azabın ile ilgili açıklama.

3702 Oḳu bil ḳıyamet[1071] günün néler gele bu insāna
Né kimse merḥamet éde né ḥürmet édeler ol ān

$M_1$144a 3703 Ḳıyāmetiñ ʿaẕābından birin daḫı beyān édem
Ki ehl-i maḥşeriñ üzerine gele ateş[1072] éy cān

$M_3$125b 3704 Güneş bir mīl ḳadar yaḳın gele başları ucuna
Ki ehl-i maḥşere birdür yürüye ıssıdan éy cān

3705 Ki ol ḳadar dökeler ter ki tā yétmiş ẕirāʿ yére
Géce balçıḳ éde yéri yaḳa ṣāḥibini éy cān

3706 ʿAẕāb içün yaradır Ḥaḳ ki odı ehl-i maḥşere
Ki herkes ṣuçuna göre dökeler derleri éy cān

$M_2$126a 3707 Ṭuta kimin ṭopuġına varınca der éde ʿaẕāb
Kimin ṭuta dizine dek kimin ḳoltuġuna éy cān

3702: günün: günin M_1, M_2, M_3
3703: // maḥşeriñ: maḥşer M_1 / āteş: āteş yaḳın: M_1
3704: ucuna: ucına M_1, M_2, A // maḥşere: maḥşer M_1, A / birdür: bir deri M_2; bir dār M_3 / yürüye: yüriye M_1, A
3705: dökeler: dökile M_3; dökülür A / ter ki: ki M_1; döke M_2; dār M_3 / tā: daḫı M_3
3706: yaradır: yardur M_2 / ki odı: o darı M_1, M_2, A / maḥşere: maḥşerde M_1 // ṣuçuna: ṣuçına M_1 / derleri: derileri M_1
3707: ṭuta: duta M_1, M_2, A // ṭuta: duta M_1, M_2, A / ḳoltuġuna: ḳoltuḳdan M_1; ḳoltuġına M_2; ḳoltuġına dek M_3

[1071] "ḳıyāmet" kelimesi vezin gereği "ḳıyamet" şeklinde okunmuştur.
[1072] "āteş" kelimesi vezin gereği "ateş" şeklinde okunmuştur.

3708 Kimi derlere ġarḳ ola ʿaẕāba ola giriftār
Ki herkesiñ deri kendiye ola ʿaẕab[1073] éy iḫvān

3709 Ve illā şol kişiler kim bularıñ küççük evlādı
Vefāt étdi idi lākin bular görmeyeler ʿaṭşān

3710 Öñünde maġbun[1074] olalar iki kimse nedāmetde
Biri evlādı olmayan biri evlenmeyen pişmān

A125b **3711** O derde ol ışıcıḳda olan maʿṣūm babasına
Daḫı anasını cennet şarābı édeler ityān

3712 İlāhī oġlum İsmāʿīl ki éylegil baña ṣucı
Şefāʿatçi daḫı éyle ki sensin Erḥam u Raḥmān

3713 Daḫı şol kimseler görmez ki ol günüñ ḥarāretin
Bularıñ üstüne bir yél ese rāḥat ola reyḥān

3714 Bular şol kimselerdür kim ki açlar doyuranlardur
Bulara gele cennetden ṣovuḳ ṣular vére Rıḍvān

3708: // kendiye: kendüye M_3 / ʿaẕāb: ġarḳ M_2; ol **A** / éy iḫvān: aña cān M_2; éy cān M_3; aña éy cān **A**
3709: // étdi idi: idi M_3
3710: öñünde: ol günde M_3 / kimse: kişi M_2
3711: // ityān: etyān M_1; ītyān M_3
3712: İsmāʿīl ki: İsmāʿīl tek M_1; İsmāʿīl'iñ M_2, **A** / éylegil baña ṣucı: tek sen ṣucı éyle M_1; ṣucını ʿafv éyle M_2; ol ṣucını ʿafv éyle **A** // şefāʿatçi daḫı éyle: daḫı éyle şefāʿatçi M_3 / Erḥam u: Erḥam'ı M_1, M_2, M_3
3713: şol: şol şol M_1 // üstüne: üstine M_1 / reyḥān: riyḥān M_1; rīhān **A**
3714: bular: bunlar M_3 / şol kimselerdür: şular durur M_1; şular dururlar M_2, M_3 / doyuranlardur: ṭoyuranlardur M_1; ṭoyuranlardır M_3 // bulara: bular M_1

[1073] "ʿaẕāb" kelimesi vezin gereği "ʿaẕab" şeklinde okunmuştur.
[1074] "maġbūn" kelimesi vezin gereği "maġbun" şeklinde okunmuştur.

[1075]Beyān-ı belāya ṣābir olanlarıñ beyānı[1076]

3715 **Elā éy ṣābiri şākir ṣabırdan éyle istiḫbār**
Ol aʿlā seyyidiñ sözün saña ben édeyim iḫbār

3716 Rivāyetde gelüpdür kim buyurdı mefḫar-ı ʿālem
Né dér gör ol Teʿālallāh néler iḥsān éde Cebbār

3717 Cemīʿ ehl-i belādan déye aʿmālara ol Allāh
Nidā éyleye anlara selām érgüre ol Ġaffār

$M_3$126a 3718 Elā éy aʿmā ḳullarım ki sizler cümle maḫlūḳdan
Şerīfsiñiz mükerremsiz ki ḫāṣ ḳulumsıñız aḫbār

3719 Dizār[1077] görmege sizden ilerü kimseler olmaya
Geliñ dīẕārı mı görüñ déyü nidā éde Cebbār

$M_1$144b 3720 Né deñlü var ise aʿmā Muḥammed ümmetinden kim
Birikiñ cümle ʿarşıñ ṣaġına emr éde ol Cebbār[1078]

3715: seyyidiñ: seyyidüñ **M_1, M_3** / sözün: sözden **M_1;** sözin **M_2, M_3** / iḫbār: aḫbār **M_1, M_2, A**
3716: // ol: sen **M_2** / éde: éder **M_3**
3717: cemīʿ: cemiʿ **M_3** / ol: **-M_1, -M_3;** Allāh **M_2** / Allāh: evvel **M_1, M_2, M_3** // göre: gör **M_1**
3718: **-A** // şerīfsiñiz: şerīflersiz **M_2**
3719: görmege: görmeklige **M_1, M_3** / sizden: **-M_3** / kimseler: kimse **M_1** // geliñ: geñ **A** / dīẕārı mı: dīẕārını **M_2;** dīẕāru mı **M_3** / Cebbār: aḫbār **A**
3720: birikiñ: birike **M_2, M_3, A** / cümle: cümlesi **M_3** / emr: emri **M_1** / ol: **-M_1, -M_3, -A**

[1075] Başlık **M_3** nüshasından alınmıştır. **M_1, M_2** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. **M_1** nüshasında ilk beyitin bir kısmı kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1076] Belaya sabredenler hakkında açıklama.
[1077] "dīẕār" kelimesi vezin gereği "diẕār" okunmuştur.
[1078] **M_1** nüshasında bu beyit beş beyit sonra verilmiştir.

M₂126b 3721 Ki bir beyāż ʿalem Allāh Şuʿayb'ıñ eline vére
Né deñlü var ise aʿmā dibine cemʿ éde Cebbār[1079]
3722 Ṣayısız daḫı ḥisābsız melekler gele bunlara
Buları dürlü zīnetle müzeyyen ḳılalar éy yār
3723 Buları bindire bunlar Burāḳlara édüp taʿẓīm
Güvegi götürür gibi götüreler ḳamu aḫyār
3724 Ki ehl-i maḥşer içinde géceler gédeler bunlar
Ki ʿarşıñ ṣaġ yanına életeler aʿmāları aḫyār[1080]
3725 Gine bir kez nidā gele Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından
Déye ehl-i belālar ki biliñ āgāh oluñ aḫyār
A126a 3726 Bular şular dururlar kim bular dünyā sarayından
Ki körler hem kötürümler daḫı mecẕūm olup żarrār
3727 Bularıñ cümlesin Allāh ki bir araya cemʿ éde
Selām vére bulara Ḥaḳ ki taḥiyyāt éde Ġaffār[1081]

3721: Şuʿayb'ıñ: Şuʿayb'uñ **M₁**
3722: ṣayısız: yasız **M₂,** / daḫı: **-M₁, -A** // zīnetle: zīnet-ile **M₁, A**
3723: buları: bulara **M₁** / bindire: bindireler **A** / bunlar: bunları **M₁** // güvegi güyaki **M₁;** güyegü **M₂, A**
3724: // aḫyār: abyār **M₁, M₃**
3725: kez: -**M₁,** -**M₃, -A** / gele: gele kim **M₁;** gele ki **A** / ṭarafından: ṭarafından hem **M₃** // déye: déye éy **M₃** / ki: -**M₁,** -**M₃** / āgāh: agā **M₁**
3726: dururlar: durur **M₃** / bular: bunlar **M₃** // ki: -**M₃** / körler: kötüler **M₁, M₂, M₃** / hem **-M₂, -M₃** / daḫı: kim daḫı **M₃** / mecẕūm: meczūm **M₁, A;** mecrūḥ **M₃** / żarrār: żirār **M₃**
3727: // bulara: bular **M₁** / ki: **-M₁, -A** / taḥiyyāt: baḫşişler **M₂;** taḥayyisler **A**

[1079] **M₁** nüshasında bu beyit altı beyit sonra verilmiştir.
[1080] **M₁** nüshasında bu beyit dört beyit sonra verilmiştir.
[1081] **M₁** nüshasında bu beyit dört beyit sonra verilmiştir.

3728 Ki Eyyūb eline Allāh ki bir yaşıl ʿalem vére
Ki ʿarşıñ ṣaġ yanına süre bunları Ġanī Cebbār

$M_1$145a 3729 Bu dünyāda né ḳadar ehl-i belā var ise cümle
Ḳamusı ehl-i īmāndan ola hep yüzleri envār

3730 Géyeler éyü ḥulleler gireler ḥüsn-i ṣūrete
Bineler éyü Burāḳ'a melekler éde istiġfār

3731 Ki ṣābir ḳullara Allāh ḥisābsız vére ecrini
Ki sā'ir ʿameliñ ecrin vezinde ṭarta ol Settār

3732 Ki ṣābir ḳullarından Ḥaḳ ki vezni refʿ éde Allāh
Ki ṣayısız ḥisābsız hem ṣevāblar vére ol Cebbār

$M_3$126b 3733 Ki öyle bir ṣevāb vére ki ehl-i ʿāfiyet göre
Déyeler ki né olaydı étimiz ṭoġranaydı zār

3728: eline: ḳuluna M_2; eline vére **A** / yaşıl: yeşil M_2, M_3, **A** / vére: **-A** // ṣaġ yanına: ṣağına M_3
3729: cümle: cümlesi M_1 // ehl-i īmāndan: īmāndan M_2, **A** / ola: ola ki **A** / hep: hep ki M_2; ola hep **A** / envār: ola envār M_2
3730: éyü: bu M_1 / ḥulleler: ḥulleleri M_1 // melekler: melek M_1 / éde: ile **A**
3731: ṣābir: ṣābirli **A** // sā'ir: sāyir M_1
3732: **-**M_2 / Ḥaḳ: Ḥaḳ Ḥaḳ M_1 / refʿ: refiʿ M_1 // ol: **-A**
3733: ʿāfiyet: ʿāḳıbet M_2 // olaydı: ola-y-idi M_1; olayedi M_2 / étimiz: elimiz M_1; étimüz M_2, M_3 / ṭoġranaydı: ṭoġranadı M_3; ṭoġra yétdi M_2 / zār: ẕerrā M_1

3734 N’olaydı dünyada[1082] beni ḳıyım ḳıyım ḳıyalardı
Bugün baña da bu ṣevāb döküleydi mine’l-Ġaffār

3735 Belāyı bahane[1083] édüp ʿibādet étmeyenlere
Ki ilzām éde Eyyūb-ile ol ḳulı Ġanī Cebbār

3736 Déye Ḥaḳ aña éy ḳulum néçün éylemediñ ṭāʿat
Déye ḳul yā İlāhī baña vérdiñ bir belā żarrār

$M_2$127a 3737 Anuñ-çün ben saña yā Rab ʿibādet édemedim dér
Déye Eyyūb belāsından seniñ artıḳ mıdı şirār

3738 Sürüñ bunı cehenneme déye ol Ḳādir ü Ḳayyūm
Atalar anı āteşe ʿaẕāba ola giriftār

3739 Pes andan ṣoñra şol yigitlere nidā éde Allāh
Olar yigitliginden héç hevāyı étmedi āṣār

3740 Ḥarāma el uzatmadı hevādan menʿ édüp nefsin
Buları cemʿ édüp Allāh selāmlar éyleye āṣār

3734: n’olaydı: n’ola-y-idi ki **M_1;** né olaydı ki **M_2, A** / ḳıyım ḳıyım: ḳıyım **A** // bu: -**M_3;** bir **M_2** / ṣevāb: ṣevāblar **M_3** / döküleydi: döküle-y-idi **M_1;** vérileydi **M_3**
3735: belāyı: belāya **M_2, A** / ʿibādet: ʿibādāt **A** // Eyyūb-ile: Eyyūb’ü éyle **M_1;** ʿuyūble **M_2;** Eyūb-ile **A** / ol: ki ol **M_2, A**
3736: éy: **-M_3** / éylemediñ: éylemeñ **M_2** / ṭāʿat: ibādet **M_2** // ḳul: **-M_3** / vérdiñ: **-M_3**
3737: anuñ-çün ben saña: anuñ ben saña çün **M_2** / édemedim: éylemedim **M_3** // artıḳ mıdı: artuḳ mıdı **M_2** / şirār: şerrār **M_1**
3738: sürüñ: süriñ **M_3** / Ḳādir ü: Ḳādir’i **M_1;** Ḳādir **M_2** // ʿaẕāba: ʿaẕāb **M_1**
3739: şol: ol **M_2, M_3** // olar: ola **M_2;** olarıñ **M_3** / yigitliginden: yigitlikden **M_1;** yigidligini **M_3** / hevāyı: hevāya **M_3**
3740: el: -**M_1** / menʿ: meniʿ **M_1, M_2** // cemʿ: cemiʿ **M_1**

[1082] “dünyā” kelimesi vezin gereği “dünya” şeklinde okunmuştur.
[1083] “bahāne” kelimesi vezin gereği “bahane” şeklinde okunmuştur.

A126b 3741 Yusuf[1084] peyġamber eline yeşil sancaḳ vére Allāh
Birikiñ başına déyü süre ʿarş ṣaġına Settār

M$_1$145b 3742 Yusuf[1085] gibi yigitlikde né deñlü var ise ʿābid
Ki ol sancaḳ dibine cemʿ éde cümlesini Ġaffār

3743 Ṣābirler gibi bunları da taʿẓīm-ile süreler
Ki iʿzāz-ile ikrām-ile melekler éde imrār

3744 Géçireler melekler hep ki ʿarşıñ ṣaġ yanına téz
Bular ṣuṣuz dar[1086] içinde muʿaẕẕeb olalar bi'n-nār

3745 Ki bir nidā daḫı gele ḳatı Allāh rıżāsı-çün
Uḫuvvet étdi iki kez gérü dünyāda iḫtiyār

3746 Bular da cemʿ olucaġız bulara da vére selām
Ki emr éde meleklere buları da édiñ imrār

3747 Ki İdrīs eline vére ki bir ḳızıl ʿalem Allāh
Né deñlü var-ise ḳardaşlıḳ olanlar édüp īṯār

3741: yeşil: ki bir **M$_3$** // ʿarş: ʿarşı **M$_1$;** ʿarşıñ **A**
3742: // ol: **-M$_2$** / éde: éyleye **M$_2$** / cümlesini: cümlesin **M$_1$, M$_3$**
3743: taʿẓīm-ile: süreler **M$_1$** / süreler: taʿẓīmle **M$_1$** // éde: édeler **M$_2$, M$_3$, A** / imrār: Ġaffār **M$_2$, A**
3744: géçireler: géçeler kim **M$_3$** / ṣaġ: **-M$_2$, -A** / téz: tézcek **M$_2$;** pes téz **A**
3745: daḫı: **-M$_3$;** gele **A** / gele: daḫı **A** // uḫuvvet: uḫuvet **M$_1$;** uḫūt **A**
3746: bulara da: bular da **M$_1$;** bular **A** / olucaġız: olucaġaz **M$_1$, M$_2$** // emr: emir **M$_1$** / meleklere: melekleri **A**
3747: // var-ise: varsa **M$_3$** / olanlar: olanlara **M$_3$**

[1084] "Yūsuf" kelimesi vezin gereği "Yusuf" şeklinde okunmuştur.
[1085] "Yūsuf" kelimesi vezin gereği "Yusuf" şeklinde okunmuştur.
[1086] "dār" kelimesi vezin gereği "dar" şeklinde okunmuştur.

$M_3$127a 3748 Ki evvelki gibi taʿẓīm-ile géçire melekler
Ki ʿarşıñ ṣaġ yanına bunları da édeler īṣār
3749 Gine nidā gele Ḥaḳ'dan ki ḳanda aġlayıcılar
Ki bunlar daḫı tenhāda baña étdiler istiġfār
3750 Selām érgüre bunlara bularıñ gözleri yaşı
Şehīdler ḳan-ile bile berāber édeler Cebbār
3751 Daḫı ṭart-ile ʿālimiñ mürekkeb-ile yazdıġı
Gele her birisi bugün yaşın dökenlere éy yār
$M_2$127b 3752 Şehīdler ḳan-ile ʿālimleriñ yazdıġı mürekkeb
Geleler göz yaşınıñ öñüne taḳdīm édüp éy yār
3753 İkisinden de göz yaşı aġır gelüp ola taḳdīm
Pes öyle olıcaḳ aġla gözüñ yaşı ola acar
3754 Vére her renkden olmış bir ʿalem Nūḥ eline Allāh
Birikeler né deñlü aġlamış var ise li'l-Cebbār

3748: **-M_1** / géçire: géçire Ḥaḳ **M_2** / melekler: melekleri **M_2** // édeler: éde **M_3**
3749: nidā gele: gele nidā **M_3** / ḳanda: anda **M_1**
3750: // şehīdler: şehīd **M_1, M_3** / ḳan-ile: ḳanı-y-ile **M_1;** ḳanıyla **A** / bile: bile hem **M_3** / édeler: éde ola **M_1;** éyleye **M_3** / Cebbār: Ġaffār **A**
3751: ʿālimiñ: ʿālemin **A** / mürekkeb-ile: müākeb-ile **M_1** / yazdıġı: **-M_1;** yazduġı **M_2;** ol yaşlar **M_3** // bugün: bu göz **M_3** / dökenlere: dökenler **M_1, A**
3752: şehīdler: şehīd **M_1, M_2** / ḳan-ile: ḳanıyla **M_1, A** / yazdıġı: yazduġı **M_2, A;** mürekkeb-ile **M_3** / mürekkeb: ki mürekkeb **M_1;** ol yaşlar **M_3** // geleler: gele **M_3** / göz yaşınıñ: göz yaşınuñ **M_2, A;** her birirsi **M_3** / öñüne: öñine **M_1;** bu göz yaşın **M_3** / taḳdīm édep: dökenlere **M_3** / éy yār: Cebbār **M_3**
3753: ikisinden de: ikisinde de **A** / ola: édüp **M_3** // gözüñ: göziñ **M_1** / acar: īcār **M_1**
3754: renkden: rekden **M_1;** yériñden **M_2** // birike: birikeler **A** / aġlamış var ise: var ise aġlamış **M_2** / li'l-Cebbār: ḳıl teḥiyyār **M_3**

3755 Buları da melekler dürlü taʿẓīm-ile maḥşerden
Alup géçe ki tā ʿarşıñ ṣaġına otura aḫyār

M1146a, A127a 3756 Bularıñ sancaġı her renkden olduġı nédendur bil
Bularıñ baʿżısı aġlar ʿaẕābdan ḳorḳar ol biʿn-nār

3757 Ki aġlar baʿżısı raḥmet ricā édüp bulam raḥmet
Ki aġlar baʿżısı anuñ görem cennetde ben dīẕār

3758 Bularıñ gözi yaşları ki ṣūretde ṣudur ammā
Velākin maʿnada[1087] nūrdur bunı bilür ulū'l-ebrār

3759 Gine nidā gele Ḥaḳ'dan déye kim éy şühedālar
Geliñ ʿarş gölgesine siz selām érgüreyim her bār

3760 Ḳanı dünyāda ḳanına bulanup şehid[1088] olanlar
Gelin ʿarş gölgesine siz ṣafālarda oluñ her bār[1089]

3755: maḥşerden: maḥşerde bil **A** // alup: éltüp **A** / ki: **-A** / ʿarşıñ: ʿarşuñ **M3**
3756: bularıñ: bularıñ da **A** / renkden: rekden **M1, A** / olduġı: oldığı **M3, A** / bil: **-A**
3757: // cennetde: ben **M2** / ben: cennetde **M2**
3758: yaşları: yaşıları **M1** / ki: -**M3** / ṣūretde: görinür **M3** / ṣudur: vurur **M1;** ṣu-durur **M3** // maʿnada: maʿnida **M1, M3**
3759: gine: ki **M1** / déye kim: kim **A** / şühedālar: şehīd ḳullar **M2;** şehidler **A** // selām: ṣafālarda **M2, A** / érgüreyim: oluñ **M2, A;** érgüreyin **M3**
3760: ḳanı: ḳatı **M2** / ḳanına: ḳan-ile **M2;** ḳanlara **M3** / bulanup: bulaşup **M1** / şehīd: şehid **A**

[1087] "maʿnā" kelimesi vezin gereği "maʿna" şeklinde okunmuştur.
[1088] "şehīd" kelimesi vezin gereği "şehid" şeklinde okunmuştur.
[1089] **M3** nüshasında **3760.** beyitin ikinci mısrasına **3761.** beyitin ikinci mısrası yazılmıştır.

3761 Bu nidādan gérü cümle birike şehid olanlar
Ki Yaḥyā'nıñ eline bir ḳızıl sancaḳ vére Cebbār[1090]

M₃127b **3762** Şehīdler birike Ḥażret-i Yaḥyā'nıñ ʿalemine
Giriñ taʿẓīm üzerine oluñ ʿarş altına iḥżār

3763 Ki ehl-i ʿilim olanlar déye yā Ḥażret-i ʿAllām
Bular hep bizden ögrendi ʿameller étdiler ikṣār

3764 Ġazānıñ faẕlını dédik ġazāya gétdiler bunlar
Ġazāda şehid[1091] oldılar yüce maḳām bulup iḥżār

3765 Bükānıñ faẕlını dédik daḫı ṣabrı ḫaber vérdik
Bizim aḫbārımız ile serā'ir buldılar aḫyār

3766 Velākin bizi néçün ṣoñraya ḳodı Ḫudāvendī
Sebeb nédür ki biz ṣoña ḳaluruz gétmeziz Cebbār

3761: şehid: şehīd **M₁, M₂, M₃** // Yaḥyā'nıñ: Yaḥyā'nuñ **M₁** / Cebbār: Allāh **M₂, A**
3762: şehīdler: şühedālar **M₁** / Yaḥyā'nın: Yaḥyā **M₁, A;** cümle ki **M₃** / ʿalemine: ʿalemine pes **A** // giriñ: gireler **M₂, A** / üzerine: üzre **M₁, M₂;** üzere **A** / oluñ: pe soluñ **M₂, A**
3763: ʿilim: ʿalem **M₂** / olanlar: olanlara **M₁** / déye: déyeler **M₁, M₃** // ikṣār: ekṣār **M₂, A**
3764: // ġazāda: ġazādan **M₁** / bulup: bilüp **M₁** / iḥżār: iḳṣār: **M₁;** aḳṣār **A**
3765: daḫı ṣabrı ḫaber vérdik: ġazāya gétdiler bunlar **A** / ṣabrı: ṣabrın **M₃** / ḫaber: ḫayır **M₁** // aḫbārımız: aḫbārımuz **M₁, M₂, A** / serā'ir: serā'il **M₃**
3766: velākin bizi néçün: bizi néçün ki **M₃** / ḳodı: **-M₁;** ḳoruñ **M₃** / Ḫudāvendī: éy Ḫudāvendī **M₃** // ṣoña: ṣoñra **M₃** / ḳaluruz: ḳalurız **M₃, A**

[1090] Bu mısra **M₃** nüshasında şöyledir: Daḫı Yaḥyā peyġamber ḳatına geleler hep var
[1091] "şehīd" kelimesi vezin gereği "şehid" şeklinde okunmuştur.

$M_2$128a 3767 Bularıñ ḫāṭırını tesliyedendür Teʿālallāh
Ki éy ʿulema[1092] ḳullarım éşidiñ benden istiḫbār
3768 Benim yanımda peyġamber gibisiñiz oluñ āgāh
Sizi ben gérü ḳoduġum ki ḥabs olasıñız aḫyār
3769 Şefāʿat éylesünler déyü ala ḳoduġum benim
Şefāʿat édiñ ümmeti Muḥammed'en bugün aḫyār
3770 Néce dostlarıñız vardır néce şegirdiñiz vardır
Şefāʿat édiñ anlara cināna élediñ aḫyār
$M_1$146b, A127b 3771 Daḫı kimi dilerseñiz dileñ benden vérem size
Anuñ-çün sizi teʾḫīr éyledim ben biliñ iḫtiyār
3772 Ki ehl-i ʿilim içün ẓuhūr éde bir aḳ ʿalem anda
Né deñlü var ise ʿālim başına cemʿ ola muḫtār

3767: tesliyedendür: tesliye né dér diñle **M_1;** tesliyedendür dér **M_2;** tesliye édüp dédi **M_3** / benden: andan **M_1**
3768: **-M_1** / benim: benüm **M_2, A** / yanımda: ḳatımda **M_3** / gibisiñiz: gibisiñüz **M_2, A** // ben gérü: gérüye **M_3, A** / ḳoduġum: ḳodıġım **M_2, M_3** / ki: **-M_2, A** / ḥabs olasıñız: ḥabs olasıñuz **M_2, A** / aḫyār: Cebbār **M_3**
3769: **-M_1** / ala ḳoduġum: alu ḳoduġım **M_2;** ala ḳoduġım **M_3** / benim: benüm **A** // ümmet-i Muḥammed'en: ümmete ki bugün sizler **M_3** / bugün: éy **M_3**
3770: dostlarıñız: dostlarıñuz **M_1, M_2, A** / vardır: vardur **M_1, M_2, A** / şegirdiñiz: şākiriñüz **M_2;** şegirdleriñüz **A** / vardır: vardı **M_1;** vardur **M_2, A**
3771: dilerseñiz: dilersiñiz **M_1;** dilerseñüz **M_2, A** // anuñ-çün: anıñ-çün **M_3** / sizi: **-M_1, -M_2, -A** / teʾḫīr: éyledim **M_2** / éyledim: gérü sizi **M_2;** éyledim sizi **A**
3772: ẓuhūr: **-M_3** / anda: Allāh **A**

[1092] "'ulemā" kelimesi vezin gereği "'ulema" şeklinde okunmuştur.

3773 Ki İbrāhīm Ḫalīlullāh'ıñ eline vére Allāh
Çeke dosdoġrı tā ʿarşıñ ṣaġına varalar muḫtār
3774 **Bu kez nidā gele Ḥaḳ'dan ki ḳandadur ʿayālullāh**
Ki oldur kim fuḳarālar mesākīnler-durur hergāh[1093]
3775 Bulara vérmedik bir şeyʾ bular ḫor-idi dünyāda
Velī bugün bular gelsün ḳılam her birlerini şāh
3776 Bulara Ḥaḳ selām vére déye merḥaba[1094] ḳullarım
Sizi mesrūr édem bugün vérem size yüce dergāh
$M_3$128a 3777 Ki bir ṣarı ʿalem gele véreler ʿĪsa[1095] eline
Birike ehl-i iḥtiyāc anuñ taḫtına ṣanki māh
3778 Gine nidā gele Ḥaḳ'dan ki gelsün aġniyā ḳulum
Birike aġniyālar hep büyük küççük bula dergāh
3779 Ki dürlü dürlü rengilen bezenmiş gele bir ʿalem
Ki Ḥażret-i Süleymān'ıñ eline véreler bir māh

3773: Ḫalīlullāh'ıñ: Ḫalīlullāh'dan **A** / eline: ki eline M_1 / vére: vére hem M_3 // dosdoġrı: dosṭoġrı M_2
3774: fuḳarālar: fuḳārālar M_1, M_2, **A** / kez: gün **A** // gāh: ān **A**
3775: // bugün bular: bular bugün **A** / şāh: maḳām **A**
3776: // vérem: vére **A**
3777: // birike: birikiñ M_2, **A**
3778: gele Ḥaḳ'dan: Ḥaḳ'dan gele M_3
3779: rengilen: dikilen M_2, **A** // Süleymān'ıñ: Süleymān ki **A**

[1093] M_1 nüshasında bu beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1094] "merḥabā" kelimesi vezin gereği "merḥaba" şeklinde okunmuştur.
[1095] "'Īsā" kelimesi vezin gereği "'Īsa" şeklinde okunmuştur.

3780 Anuñ-çün zīnet oldı ki ġanīleriñ ʿalemleri
Ki dünyāda bular zīrā buldı dürlü ṣevāb hergāh

$M_2$128b 3781 Ki béş yüz seneden ṣoñra bular da varalar ʿarşa
Éneler ṣaġına ʿarşıñ ẓılālinde ola hergāh

3782 Bular şol aġniyālardur ki mālınıñ ḳadrin bile
Ḥuḳūḳını éde iḫrāc ki ʿiṣyān étmeye hergāh

3783 Ki ummasın bu zamānda olan aġniya[1096] cenneti
Zirā[1097] bular Ḥaḳ'ıñ emrin ki terk édüp éder isfāh

$M_1$147a 3784 Mālında yoḳ-durur ḥelāl birikdirir ribā-y-ilen
Né devr-i şerʿisin bilür hemān ribā éder hergāh

3785 Ḥaḳ'ıñ emrini terk éder ki dünyā mālı içünden
Né namāz bilür ol melʿūn né niyāz éder ol seffāh

A128a 3786 Yalandan ictināb étmez daḫı ġaybet éder ḫalḳı
Ṭoludur ḳalbi dünyā-y-ile işi güci hep seffāh

3780: anuñ-çün: anıñ-çün **A** / ki: kim M_3 // bular zīrā: zīrā bunlar M_2, M_3 / buldı: bula-y-idi M_1; bulupdur M_2 / ṣevāb: eṣvāb M_1, M_3
3781: seneden: sene M_1, M_3, **A** // ẓılālinde: ẓalālinden M_2; ḍalāletde M_3
3782: ḳādrin: ḳadrini M_1, M_3, **A** / bile: bilen M_2 // éde: éder M_2
3783: ummasın: ummasun M_3 // bular: bunlar M_3 / Ḥaḳ'ıñ: Ḥaḳ'uñ M_3 / édüp: édeyin M_1 / ki: -M_1, -**A** / isfāḥ: esfāh M_2, M_3
3784: yoḳdurur: yoḳdur M_1 / birikdirir: birikdürdi M_2; birikdirdi **A** // şerʿisin: şerʿin M_2; şerʿsin M_3
3785: éder: édüp M_3 / içünden: ucundan M_1, M_2, M_3 // seffāh: hergāh M_3; süffāh **A**
3786: // ṭoludur: ṭolar M_3 / ḳalbi: ḳalbiñ **A** / hep: ola M_1; ki hep **A** / seffāh: isfāh M_1; esfāh M_3

[1096] "aġniyā" kelimesi vezin gereği "aġniya" şeklinde okunmuştur.
[1097] "zīrā" kelimesi vezin gereği "zirā" şeklinde okunmuştur.

3787 Ki iḫrāc étdiler ḳalbden Ḫudā'yı hem daḫı ẕikrin
Hemān ḳalbinde dünyā var ḥīledür fikri vāveylāh
3788 Yarın yevm-i ḳıyāmetde bulara Ḥaḳ su'āl éder
Cevāb vére bular yā Rab bizi menʿ étdi māl hergāh
3789 Buları Ḥaḳ éde ilzām ki Ḥażret-i Süleymān'la
Bütün dünyāyı żabṭ étdi velī terk étmedi Mevlāh
3790 Bu melʿūnları sürüñ dér Ḫudā-yı ẕü'l-celāl Allāh
Ḳoyuñ cehenneme buları bulsun étdigin seffāh[1098]
3791 Faḳīri ġayrı ṣābiri éder ilzām Teʿālallāh
Ḳulum ʿĪsā nebī benim faḳīr idi déye Mevlāh
M₃128b 3792 Ki ẕerre miḳdarı[1099] baña ebed olmadı héç ʿāṣī
Néçün olduñ baña ʿāṣī déye ol Ḳādir ü Mevlāh
3793 Sürüñ bunları da oda bulalar étdigin bular
Zebānīler ṣıġır sürer gibi süre oda hey vāh

3787: ḳalbden: ḳalbinden **A** / hem daḫı: daḫı **M₁** / ẕikrin: ẕikirden **M₁, A**
3788: bulara: buları **A** / éder: éde **M₃** // bular: yarın **M₃** / yā Rab: bular **M₃** / menʿ: meniʿ **M₁** / étdi māl: māl étdi **M₂**
3789: éde: éder **M₂, M₃, A** / Süleymān'la: Süleymān ile **A** // żabṭ: żabṭı **M₁, M₃, A**
3790: bu: ki bu **M₃** / dér: dār **M₃** / Ḫudā-yı ẕü'l-celāl Allāh: Ḥaḳ Teʿālallāh **M₃** // cehenneme: cehennem **M₁;** bunları **M₃** / buları: cehenneme **M₃** / bulsun: ki bulsun **M₁, M₃;** bilsünki **M₂, A** / seffāh: sefāh **M₁;** süffāh **M₃, A**
3791: ilzām: ilzām Ḥaḳ **M₃** // nebī: nebīm **M₃** / faḳīr idi: faḳīri-y-idi **M₁**
3792: ebed: ebedā **M₁** // olduñ: oldıñ **M₂** / Ḳādir ü: Ḳādir'i **M₁, M₂**
3793: sürüñ: süreler **M₁;** süriñ **M₂** / bular: anlar **M₂;** bula **A** // süre: dıḳa **M₁, M₂, A**

[1098] Bu mısranın vezin düzeltmesi **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.
[1099] "miḳdār" kelimesi vezin gereği "miḳdar" şeklinde okunmuştur.

3794 Marażlıları da ilzām éder Eyyūb ḳulu ile
Oları da ata oda olar da éde vāveylāh

[1100]Beyān-ı aḥvāl-i cehennemiñ ʿaẕābı[1101]

$M_2$129a 3795 **Gel éy Ḥaḳ'ıñ ʿaẕābından ḫaberdār olmayan insān**
Hemān ḥayvān gibi yérde gezersin yürüsin her ān
3796 Ḳulaḳ vér baña bir sāʿat ḫaber vérem saña inan
ʿAẕāb-ı ṭamuyı saña déyem gözüñ aç uyḳudan
$M_1$147b 3797 Ki Tenbīhü'l-Ġafil'inde[1102] yazupdur istimāʿ éyle
Tażarruʿlar teẕellüller Ḫudā'dan ḫavf édüp her ān
3798 Ki Cebrā'īl né dér diñle ol Allāh'ıñ Resūl'üne
Ki éy Tañrı Resūl'ü bil ḫaber vérem saña bu ān
3799 Cehennemiñ var-idigin bilen kişi uyumaz héç
Gözine uyḳu girmez héç ki ḳorḳudan olur sekrān

3794: marażlıları da: marīżleri M_3; marażlılar ide **A** / éder: édüp **A** ḳulu: kulı M_2, M_3 // ile: ile Allāh M_3
3795: yérde: yérde olarda M_1 / yürüsin: yürürsin M_1
3796: ṭamuyı: dāmıḳ M_1; dāmıġı M_2; dāmıġa **A** / gözüñ: aç M_3 / aç: gözíñ M_3 / uyḳudan: uyḳudan uyan M_1
3797: Tenbīhü'l: Tenbīhi'l- M_1, M_2, **A** // tażarruʿlar: tażarruʿ M_1 / ḫavf: ḫavfı M_1 / her ān: hemān **A**
3798: Resūl'üne: Resūl'ine M_1, M_3 // Resūl'ü: Resūl'i M_1, M_2, M_2
3799: cehennemiñ: cehennemüñ M_1 / var-idigin: var-ıdıdġın M_1, M_2; var-ıdıdġıñ M_3 // ki: -M_2, -**A**

[1100] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1101] Cehennem azabı hakkında açıklama.
[1102] "Tenbīhü'l-Ġāfil" kelimesi vezin gereği "Tenbīhü'l-Ġafil" şeklinde okunmuştur.

A128b

3800 Resūlullāh dédi aña baña vaṣf édi vér nārı
Né hey'etde-durur ol nār bilem né şekil ol nīrān

3801 Dédi Cebrā'il[1103] aña kim Ḫudā ḫalḳ éyledi odı
Ki biñ yıl yaḳdı ḳızdırdı ki odı ola ol nīrān

3802 Ki biñ yıl daḫı ḳızdırdı bu kez aġardı ol nīrān
Ki biñ yıl daḫı ḳızdırdı ḳatı ḳarardı ol nīrān

3803 Ki şimdi simsiyāhdur ol girenler göre od anda
Biri birini görmeye debel debel geze insān

3804 Ol Allāh ḥaḳḳı-çün añla seni Ḥaḳ nebi[1104] gönderdi
Eger bir igne delügi ḳadar delik dele Ḥannān

3805 Cehennemden bu dünyāya ki igne delügi ḳadar
Delik ola-y-idi diñle ḫarāb ola-y-idi ḥayvān

3806 Nebātāt ṭaġları ṭaşlar aġaçlar cümle ẕī-rūḥlar
Kömür olurdı cümlesi ki simsiyāh olur evṭān

3800: vaṣf: vaṣfı **M$_1$** // şekil ol nīrān: şekl-i nirān **M$_1$;** şekildür nīrān **M$_2$, A**
3801: aña kim: kim aña **M$_2$** // yaḳdı: ḳızdır **A** / ḳızdırdı: yaḳdırdı **A** / ki: **-M$_3$, -A** / odı ola: ġāyet **M$_2$;** ḳatı ḳarardı **M$_3$;** ḳızıl oldı **A**
3802: -**M$_3$** / yıl: **-A**
3803: simsiyāhdur: sibsiyāhdur **M$_2$** / göre: görü **M$_2$;** kör **M$_3$;** görür **A** / od: ola **M$_3$;** ol **A** // debel debel: dibel dibel **M$_2$;** debil debil **A**
3804: seni: beni **M$_3$** // bir: **-M$_2$, -A** / ḳadar: pes ḳadar **A** / delik: delük **M$_1$, M$_3$, A**
3805: // ola-y-idi: ola idi **M$_3$** / ola-y-idi: olur idi **M$_3$** / ḥayvān: her ān **M$_3$**
3806: nebātāt: nebātat **M$_1$, M$_2$;** nebādāt **A** / ṭaşlar: ṭaşları **A**

[1103] "Cebrā'īl" kelimesi vezin gereği "Cebrā'il" şeklinde okunmuştur.
[1104] "nebī" kelimesi vezin gereği "nebi" şeklinde okunmuştur.

$M_3$129a **3807** Şol Allāh'a ḳasem olsun seni Ḥaḳ nebī gönderdi
Eger ehl-i cehennemiñ yédigi ġıslīni ḳaṭrān
3808 Ki bir ḳaṭre çıḳa-y-idi bulardan dünya[1105] yüzine
Ḫarāb éderdi ʿālemi ki çirkīn ḳoḳusı éy cān
3809 Ki yā Aḥmed eger ehl-i cehennemiñ libāsından
Çıkaydı bir ẕirāʿ ḳadar aşılsa maġribe bu ān
$M_2$129b **3810** Ki maşrıḳda olan ẕī-rūḥ helāk olurdı cümlesi
Yanardı büsbütün dünyā olurdı ṣanki ol nīrān
$M_1$148a **3811** Ki yā Aḥmed bil āgāh ol ki dünyā ṭaġları cümle
Ki cemʿ olsaydı bir yére biribir üstüne éy cān
3812 Ki kāfirleri baġladıḳları zencīrleriñ birin
O ṭaġlarıñ üzerine ḳonaydı ṭaġ olup külḫān
3813 Éridirdi o ṭaġları ki kül gibi tozardı hep
Gine oda énerdi ol selāsil ḳıṭʿası éy cān
3814 Buyurdı faḫr-ı kāʾināt ki ehl-i nārıñ üstüne
Musallaṭ éyleye açlıḳ ṭaʿām isteyeler ol ān

3807: **-M_1** // yédigi: yédügi **M_3** / ġıslīni: ġaslīni **A**
3808: ki: eger **M_2** / bir: **-A** / çıḳa-y-idi: çıḳaydı **M_2** // çirkīn: ḳoḳusı **M_3** / ḳoḳusı: daḫı hem **M_3**
3809: cehennemiñ: cehennemüñ **M_3** // çıḳaydı: çıḳa-y-idi: **M_1** / ḳadar: yére **M_2** / bu ān: éy cān **M_2, A**
3811: yā: **-M_1** / ol: ola **M_1** // olsaydı: olasaydı **M_1;** olaydı **M_3** / cemʿ: cemiʿ **A** / biribir: biri **M_1;** birbiri **M_2;** bir **A** / üstüne: üstine **M_1**
3812: // ḳonaydı: ḳona-y-idi **M_1** / külḫān: külḫān **M_1, A**
3813: tozardı: tozar-idi **M_1, M_3** / hep: **-M_3;** ol **A** // ḳıṭʿası: ḳaṭʿası **M_2, M_3, A**
3814: üstüne: üstine **M_1, M_3**

[1105] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

A129a

3815 Ki zaḳḳūmdan żarīʿden hem ki ġayrı şeyʾ bulunmaya
Hemān bular bulunalar ki anda olmaya büstān

3816 Ḳaçan buları yéyeler boġazlarına dura ol
Ebed aşaġı gétmeye bu kez ṣu isteye ol cān

3817 Bular dünyā ḥayātında ṭaʿām ṭursa boġazına
Ṣu ile defʿ éderlerdi gine böyle ṣanup éy cān

3818 Ki üç biñ yılıñ içinde ḳızıp ḳurşun gibi ṣudan
Ki içmek isteye andan yaḳın varıcaġaz éy cān

3819 Yüzünüñ derisin cümle ilik gibi éride hep
Döküle yériñ üstüne kemikler ḳala ol zamān

3820 **Cehennem ehliniñ büyükligini édeyim vaṣṣāf**
Ḳulaġı yumuşaġından ta[1106] omuzına dek elān[1107]

3815: zaḳḳūmdan: zaḳḳūmu **M₃** / żarīʿden: żarāyiʿden **M₁, A** / hem: **-M₁, -A** // bular: buluna **M₁;** bu **M₃;** bunlar **A** / bulunalar: bular **M₁;** bulına **M₃;** buluna ki **A** / ki: **-M₁** / anda: anda ki **M₃** / büstān: fī'l-bessān **M₁;** mine'l-büstān **M₃**
3816: // aşaġı: aşaġa **M₁;** aşaġıya **A**
3817: // ṣu ile: ṣu-y-ile **M₂** / defʿ: defʿi **M₁** / gine: ki **M₂** / böyle: öyle **M₃** / ṣanup: ṣanuban **M₂;** ṣanur **M₃** / éy: ol **M₃**
3818: ḳızıp: ḳızup **M₁, M₃, A** // andan: anlardan **M₁** / éy cān: ol cān **M₃**
3819: yüzünüñ: yüzinüñ **M₁, M₂;** yüziniñ **M₃** / ilik: éylik **M₂** // döküle: dökile **M₁** / üstüne: üstine **M₁**
3820: ehliniñ: ehlinüñ **M₂, A** / édeyim: olayım **M₁, M₃;** édem **A** // omuzına dek: omuzuna daḳ **M₂;** omuzuna degin **A** / elān el-āf **M₁;** lālān **M₃**

[1106] "tā" zarfı vezin gereği "ta" şeklinde okunmuştur.
[1107] **M₁** nüshasında bu beyitin birinci mısrası kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

3821 Ḳulaġı yumuşaġından ta[1108] omuzına varınca
Doḳuz yüz yıl ḳadar yol ola dédiler ḳamu ʿarrāf

$M_3$129b 3822 Derisiniñ ḳalıñlıġı ki ḳırḳ arşun ḳadar ola
Ki üç ḳat derisi ola bu miḳdār ola degil lāf

3823 Ki her deriniñ arası üçer günlük ḳadar ola
Şedīd olsun ʿaẕābları déyü böyle édüp Ṣarrāf

$M_1$148b, $M_2$130a 3824 Ki bir ḳul dése dünyāda ki *Allāhümme ecrinā*
Mine'n-nār[1109] dése yédi kerre ṣıġınup ile'l-ʿarrāf

3825 Bu ḳuvvet-ile cehennem bu ḳızḳınlıġ-ile ol nār
Ki ṭorṭop ola küçile żaʿīf ola ki ol seyyāf

3826 Buyura ẕü'l-celāl Allāh ki saña n'oldı kim yā nār
Ki küçülüp gédersiñ sen nédendür déyü vér ziyāf

3821: ta: **-M_3** / varınca: varıncaya daḳ **M_1;** varıncaya dek **M_3** // yol: ola yol **M_1** / ʿarrāf: aʿrāf **M_1**
3822: // lāf: ān **M_2, A**
3823: deriniñ: derinüñ **M_2** // olsun: ola **M_1** / Ṣarrāf: kerrān **A**
3824: Allāhümme: Allāhemme **M_1** // kerre: kez böyle **M_1;** kez **M_3** / ṣıġınup: ṣıġınuban **M_2, A** / ile'l-ʿarrāf: hem ile'l-ḳarrān **M_3;** ile'l-ḳarraf **A**
3825: ḳuvvet-ile: ḳurt-ile **M_3;** ḳuvvetle **A** / cehennem: cehenneme **M_2;** cehennemden **M_3** / ḳızḳınlıġ-ile: ḳızḳınlıġa **M_2, A** / ol: ola **M_2** / nār: kim **M_3** // seyyāf: süyāf **M_3**
3826: buyura: buyurdı **M_1** / kim: **-M_3, -A** // nédendür: nédender **M_1** / ziyāf: ziyān **M_2, A**

[1108] "tā" zarfı vezin gereği "ta" şeklinde okunmuştur.
[1109] **Duanın Anlamı:** Allah'ım bizi cehennem ateşinden koru.

3827 Cehennem déye Allāh'a İlāhī dünyada[1110] bular
Ṣaġınup saña dil ile géce gündüz déyüp evṣāf
3828 Benim şerrimden éy Bārī saña éyleye iʿtiṣām
Néce küçülmeyem bugün oluram eżʿaf-ı żaʿāf[1111]

[1112]Aḥvāl-i eṣḥāṣıñ erbaʿanıñ cehennemde vā-veylāsı[1113]

A129b **3829** **Ki dört kişi cehennemde ḳatı pek éde vā-veylā**
Cehennem ehli incinüp ḳatı pek éde vā-veylā
3830 Déyeler kim ki biz kendi ʿaẕābımuz çekemezken
Bu né ʿaẕāb-durur bize bu pes nédür bize veylā
3831 Bularıñ āhı zārından duramaz olduḳ éy Bārī
Unutduḳ kendi derdimiz bularıñ işi vā-veylā

3827: Allāh'a: Allāh **M₁** / bunlar: bular ṣıġınur **M₁;** bular **M₂;** bu ār **M₃** // ṣıġınup saña: saña **M₁;** ṣaġır saña **M₂;** ṣıġınur **A** / evṣāf: eżʿāf **M₃**
3828: küçülmeyem: küççülmeyem **M₁, M₃, A** / eżʿaf-ı żaʿāf: eżʿaf u eżʿāf **M₂, A**
3829: // incinüp: incünüp **A** / éde: édeler **M₁, M₂** / vā-veylā: veylā **M₁, M**
3830: kim ki: kim **M₃, A** / biz: bizim **M₃** // pes nédür bize: vesvese nédür **M₁;** ser bize nédür **M₃**
3831: duramaz: ṭuramaz **M₃** / olduḳ: oldıḳ **M₂, M₃** // unutduḳ: unutdıḳ **M₂, M₃** / derdimiz: derdimüz **M₂, A**

[1110] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[1111] "eżʿāf kelimesi vezin gereği "eżʿaf" şeklinde okunmuştur.
[1112] Başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. **M₁** nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1113] Dört kişinin cehennemdeki hālleri.

3832 Birikdire zebānīler gérü bir yére bunları
Göreler kim kimisiniñ daḳılmış boynuna kellā

3833 Aşılmış boynuna tābūt başını ḳaldıramaz ol
Ḳaḳayın dér yıḳılır ol ki başı üstüne illā

3834 Baġarṣıġın sürür kimi dökülmüş ayaḳ altına
Biri kendi étin çeküp çeküp yér odda taʿcīlā

3835 Kiminiñ aḳar aġzından zehirler dürlü aġular
Ki feryādı fiġānları ṭuta ʿālemi tekmīlā

$M_3$130a 3836 Ṣoralar her birine ḥāliñiz né idi dünyāda
Tabūt[1114] ṣāḥibi déye kim ḥarām yérdim işim veylā

$M_1$149a 3837 Éliñ ḥaḳḳını alurdum ḥelāl étmediler baña
Bugün āteş olup boynuma daḳdılar ḳamu fiʿlā

$M_2$130b 3838 Baġarṣıġın sürüyen déye ben oḳur yazar idim
Ki ʿilmim baña ġayrıya ki fayda vérmedi lālā

3832: // göreler: görelüm M_2, A / kimisiniñ: kimisinüñ M_2, M_3 / boynuna: boynına M_2, M_3
3833: boynuna: boynına M_2, M_3 / başını: ḳaḳayım dér M_2; başın A / ḳaldıramaz: ḳaldırmaz M_1, A; yıḳılır M_2 / ol: ol ḳul M_3; ölmüş A // ḳaḳayın dér: başın M_2 / yıḳılır: ḳaldıramaz M_2; yıḳılur M_3 / ki: gine M_1, M_2, A / ol: ölmüş M_2 / başı: baş M_2 / üstüne: üstine M_1, M_3 / illā: kellā M_3, A
3834: baġarṣıġın: bağırṣıḳın M_2 / kimi: gibi M_3 / dökülmüş: dökülmiş M_1, M_2, M_3 / ayaḳ: ayaġı M_1 // odda: otda M_1, M_2, A
3835: zehirler: aġular M_3 / aġular: zehirler M_3 // ṭuta: duta M_1
3836: her: ki her A / birine: birisine M_1 / né idi: né-y-idi M_1 // tabūt: ṭābūt M_2, M_3, A / ṣāḥibi: ṣāḥibine M_3
3837: alurdum: alurdım M_3 // boynuma: boynıma M_1, M_3 / fiʿlā: veylā A
3838: sürüyen: süriyenler M_1 / ben: -M_3 / yazar idim: yazardım M_1 // ki: -A / fayda: fāʾide M_3

[1114] "tābūt" kelimesi vezin gereği "tabūt" şeklinde okunmuştur.

3839 Etin yéyen cevābında ki bir ḳoġcı ḳul idim ben
İşim ḫalḳı biribiri ile étmek idi cedlā

3840 Ki şimdi baña da étim yédirirler dédi ol ḳul
Né müşkil iş imiş bu iş çekemedim bunı illā

3841 Ki aġzından zehir aḳan déyeler kim cevābında
Bizim dünyāda işimiz ḳatı çirkīn idi illā

3842 Fenā sözleri söylerdik gülüşdürmek içün ḫalḳı
Éderdik ḫalḳa ḳaşmerlik işimiz idi vā-veylā

[1115]Aḥvāl-i ṭālib-i cennet olanlarıñ beyānı[1116]

A130a 3843 Elā éy ṭālib-i cennet ki terk éyle bu fenāyı
Ḳo ḳīl ü ḳālı bunda sen ki terk éyle bu ḳavḳayı

3839: ḳoġcı: ḳocu M_1, M_3; ḳocı M_2 / ḳul idim: ḳuludum M_1, M_2, A // biribiri ile: bir bir-ile M_1; birbiri ile M_2
3840: yédirirler: yédirdiler M_1 // müşkil iş imiş: pek müşkil imiş M_2; müşkil işmiş A / çekemedim: çekemedüm M_2
3841: // işimiz: işimüz M_1, M_2
3842: söylerdik: söyledik M_2 / gülüşdürmek: gülüşdirmek M_3 // ḳaşmerlik: ḳaşmarlıḳ M_2; ḳaşmerlıḳ A / işimiz: işimüz A / idi: şimdi M_3; bu idi A
3843: ṭālib-i: ṭālib-ü M_2 // ḳīl ü ḳālı: ḳīli ḳālı M_1; ḳīl ü ḳāl M_2; ḳīle ḳāl A / terk: var terk M_2, M_3 / bu: -M_2, -M_3 / ḳavḳayı: ġavġayı M_3

[1115] Başlık M_3 nüshasından alınmıştır. M_1, M_2 ve A nüshalarında başlık bulunmamaktadır. M_1 nüshasında ilk beyit kırmızı mürekkeple yazılmıştır.
[1116] Cennet isteyenler hakkında açıklama.

3844 Giremezsin cināna sen ki dünyā ḥubbu olduḳça
Ki zīrā her günāhlarıñ başıdur ḥubb-ı dünyāyı
3845 O ṭayyib ṭāhir evidür mülevves giremez aña
Günāhkār dārı degildür cidāl étme ḳo ḳavḳayı
3846 Ki maḫlūḳ yapmadı anı var oldıñuz déyicek Ḥaḳ
Ki bir kerpici altından birin gümüş édüp bānī
3847 Ki vére her bir ādeme ikişer ḥulle gün gibi
Ki öyle ḥullelerdür ki güneşden aẕvā'-ı ṣānī
3848 Ḳaçan giricegez cennet ḳapusına bu mü'minler
Ẓuhūr éde bir 'ālī köşk müyesser éde Sübḥānī
3849 Gümüşden yapmış ol Ḫāliḳ şerefesi-durur altun
Ḳaçan yaḳın varıcaġaz ki ḳarşu gele ḫuddāmı
$M_1$149b, $M_3$130b 3850 Ki dürlü zīnet-ile hep müzeyyen olmuş ol ḫuddām
Yüzi yıldız gibi şavḳır görenler ola sevdāyı

3844: giremezsin: girmezsin M_1 / ḥubbu: ḥubbı M_3 // ḥubb-ı: ḥubb-u M_1, M_2, A
3845: evidür: éydir M_1; éder M_2; éydür A / giremez: girmez M_3, A / aña: siz aña M_1; aña bil M_3 // günāhkār: günāhıñ M_2, A / dārı: arı M_2; emri A / ḳavḳayı: ḳavġayı M_3
3846: yapmadı: yatmadı M_1 / oldıñuz: oldı M_2; imdi gir A / déyicek: déyicegez M_2, A / Ḥaḳ: -A // altından: altundan M_2, A; altundur M_3 / birin: biri M_2 / édüp: éder M_2, A
3847: ki: -M_1, -A; daḫı M_3 / vére her: hem vére M_3 // ki: kim M_3
3848: giricegez: gericek M_3 / ḳapusına: ḳapusından M_3 / bu: M_1
3849: yapmış: yapdı A / şerefesi-durur: şarḳası-durur M_2; şerefesidür M_3
3850: // şavḳır: şavḳar M_2, M_3; şavḳarır A

3851 Ki cennet meşrebesinden şarāblar élteler evvel
Ki ḳarşulayalar ṣular ile hep ehl-i cinānı
3852 Ki altun kāseler ile édeler cümle istiḳbāl
Ki merḥabā efendim dér ṣafā geldiñ bu meydānı
M$_2$131a 3853 Henī'en ola bu ṣular ki rāḥatda oluñ dā'im
Éde her biri taṭyīb-i ḫaṭırı[1117] ehl-i cinānı
3854 O köşkü görücek ol ér ki ẓan éyleye kendiniñ
Ki énmek isteye andan çıḳa ol köşke fevḳānī
3855 Melekler déyeler aña seniñ degil-durur bu milk
Bu söz içinde bunlar görüne bir maḳam-ı ʿālī[1118]
3856 Ki evvelkinden efḍal hem müzeyyen hem müşerref hem
Biraz zamān daḫı géde görüne bir daḫı ʿālī
3857 Anı ḫalḳ éylemiş Allāh ḳızıl yāḳūt-ı aḥmerden
Görüne bir ṭarafından öteki yanı mir'ātī

3852: // dér: dār **M$_3$** / merḥabā: merḥabbā **M$_1$** / meydānı: maydāna **M$_3$, A**
3853: henī'en: henīne **A** // biri: birisi **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / taṭyīb-i ḫaṭırı: ṭayyib-i ḥāṭır **M$_3$;** naṭb-i ḥaṭır **A**
3854: köşkü: köşki **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / görücek: göricek **A** // énmek: étmek **M$_1$, A**
3855: seniñ: senüñ **M$_2$, A** / degil-durur: degildür **M$_2$** / milk: milik **M$_2$, M$_3$;** mülki **A** // içinde: içinde-y-iken **M$_1$, M$_3$, A** / bunlar: ol **M$_3$** / görüne: görine **M$_1$**
3856: hem müzeyyen: müzeyyen **M$_3$** / ʿālī: maḳām-ı ʿālī
3857: ḫalḳ: ḫalḳı **M$_1$** / yāḳūt-ı: yāḳūt-u **M$_3$, A** // görüne: görine **M$_1$** / öteki: etki **A** / mir'ātī: mirānī **M$_1$;** miryānī **M$_2$;** mürānī **A**

[1117] "taṭyīb-i ḫāṭır" tamlaması vezin gereği "taṭyīb-i ḫaṭır" şeklinde okunmuştur.
[1118] "maḳām-ı ʿālī" tamlaması vezin gereği "maḳam-ı ʿālī" şeklinde okunmuştur.

3858 Ki ol köşküñ içindeki ḫatuna mücdeci vara
Déye ol dünyada[1119] saña nikāḥ étdirdi Yezdānī

M1150a, A130b 3859 Ki müştāḳ olmış-idiñ sen aña néce senelerden berü
Ki şimdi geliyorur bil ḥāżırlan ḳoçmaġa anı

3860 Bu sözi éşidicek ol ayaḳ üzerine ḳalḳa
Ki ol ḳadar feraḥlana feraḥdan ola sekrānī

3861 Bu kez bir naʿre ura kim ki yā ḫuddāmlarım geliñ
Başıma cemʿ oluñ bugün ki ḫiẕmet günidir ʿālī

3862 Ki her birine bir ḫiẕmet buyura ṭutuñ anı dér
Ḥelālim geliyorurmış ki istiḳbāl édem anı

3863 Géde ḳarşu ḥelāline ki yétmiş biñ ġulām ile
Ki sündüs daḫı istebraḳ getüre cümle ḫuddāmı[1120]

3858: köşküñ: köşkiñ **M3** / ḫatuna: ol ḫatun **M3;** ḫatun **A** / vara: var **M3** // étdirdi: étdi **M1;** étdi idi **M3** / Yezdānī: yazdı anı **M1;** Yezdān **M3**
3859: olmış-idiñ: olmadıḳ **M1;** olmuşduñ **M3;** olmışdıñ **A** / sen aña: aña **M1, A** / senelerden: sinelerden **M1** // geliyorur: geliyorır **M3** / ḫażırlan: ḫāẓırlan **M2, A** / ḳoçmaġa: ḳoçmaya **M3**
3860: **-M1** / éşidicek: éşidecek **M1, M3** / ol: bil **M3**
3861: // cemʿ: cemiʿ **A** / günidir: günidür **M2, M3, A**
3862: ṭutuñ: dutuñ **M1, M2;** dutıñ **A** // geliyorurmış: gelüyorurmış **M1;** geliñ bu dérmiş **M2;** geliyorur imiş **A** / édem: édiñ **M2, A**
3863: géde: ki **M1;** gele **M3** / ġulām ile: ola vālidān-ile ġılmān **M1** // istebraḳ: istibrāḳ **M2, M3**

[1119] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[1120] Bu mısra **M1** nüshasında yoktur. Bir alttaki beyitin ikinci mısrası yazılmıştır.

3864 Ṣaġında daḫı yétmiş biñ ola vildān-ile ġılmān
Getüreler bular cümle ḳızıl yāḳūt buḫūrdānı

M₃131a **3865** Ṣolunda daḫı yétmiş biñ ola vildān-ile ġılmān
Bular getüreler cümle ḳadeḥler kāseler ṣāfī

3866 Ki yétmiş biñ daḫı ola anuñ ardında ḫiẕmetkār
Etegin ṭutalar cümle ki ardında daḫı yanı

3867 Etekleri yére sürünmesün déyü ṭuta bunlar
Keremiñden ve lüṭfıñdan müyesser éyle Yezdānī

M₂131b **3868** Ki küççük parmaġıñ ucı yédi ḳat yérin üstünde
Eger göstere-y-idiñ Ḥaḳ géderdi şems-i nūrānī

3869 Ḳulu böyle olucaġaz efendisin ḳıyās éyle
Ki ḫüsnine miṣāl olmaz müyesser éde Yezdānī

3870 Ki her birisiniñ tesbīḥ avāzından[1121] éşidenler
Ki öyle bir feraḥ gele ṣanasın oldı sekrānī

3864: **-M₁**
3865: ṣolunda: ṣolında **M₁, M₂, M₃** / vildān-ile: vālidān-ile **M₁** // kāseler: kā'se **M₂**
3866: ki: ve **M₁, M₃** / anuñ: anıñ **M₂, M₃** / ḫiẕmetkār: ḫidmetkār **M₃** // ṭutalar: dutarar **M₁** / ki: ger **M₁** / ardında: ardından **M₁, M₂**
3867: etekleri: bilikleri **A** / ṭuta: duta **M₁, A;** dutalar **M₂** // kereminden: kerāmından **A** / ve: ki **A**
3868: ki: **-A** / üstünde: üstinden **M₁;** üstüne **M₂;** üstinde **M₃** // göstere-y-idiñ: göstereydi **M₂;** gösteledi **M₃**
3869: ḳulu: ḳulı **A** / olucaġaz: olıcaġaz **M₁;** olacaġaz **M₃** / efendisin: efendi sen **A** // ḫüsnine: ḫasṣe **A**
3870: birisiniñ: birisinüñ **M₂** / avāzından: üzerinde **M₂, A**

[1121] "āvāz" kelimesi vezin gereği "avāz" şeklinde okunmuştur.

3871 Ki cennetdeki meyvānıñ aġaçlarına yél vura
Ki her bir yapraġından çıḳa bir āvāz éşit anı
3872 Ki géymiş ṣırtına maḥbūb ki yétmiş ḥulle bi't-tamām
Ki her birisi bir dürlü ki zīnet vére elvāni
3873 Ki yétmiş ḥulle ṭaşından görine teni içerden
Ḳatı ince yaratmışdır anı ol Ḥaḳḳı Yezdānī
$M_1$150b **3874** Ki cümlesiniñ üstüne ki bir ḥulle géye kim ol
Ḳoḫusı gele yüzyıllıḳ ḳadar yoldan éşit anı

[1122]Beyān-ı aḥvāli'l-müʾmin[1123]

3875 Gelelüm müʾminiñ ḥāli né ola anı görünce
Ki ʿaskeri görünce ola secdeye éde isḳāṭ

3871: meyvānıñ: meyvesiniñ **M₃** / vura: vura vura **M₃** // çıḳa bir āvāz: bir āvāz çıḳa **M₂**
3872: géymiş: yétmiş **M₂** / yétmiş: géymiş **A** // bir dürlü ki zīnet: zīnetde ki ola **M₃** / vére: vara **M₃**
3873: -**A** / ṭaşından: dışından **M₃** / içerden: içeriden **M₂** // yaratmışdır: yaratmışdur **M₁, M₂** / Ḥaḳḳı: İzdi **M₁**
3874: cümlesiniñ: cümlesinüñ **M₂, M₃, A** / üstüne: üstine **M₁;** öñünce **M₂;** üstinde **M₃** / kim: sīm **M₃** // ḳoḫusı: ḳoḳusı **M₁, M₂;** ḳoḳusu **A**
3875: görünce: görince **M₁** // ki: ki bu **M₃** / görünce: görince **M₁** / ola: hem ola **M₁;** ola ol **M₃** / secdeye: secideye **M₂** / éde: **-M₃**

[1122] Başlık **M₃** nüshasından alınmıştır. **M₁, M₂** ve **A** nüshalarında başlık bulunmamaktadır.
[1123] İslam dinine inananların hâlleri ile ilgili açıklama.

3876 Ṣana ol cümle ḫuddāmı melekler zümresinden hep
Anuñ-çün bila-iḫtiyār[1124] éde secdeye inhibāṭ

3877 Déyeler baʿżı ḫuddāmlar éşit sen yā veliyyullāh
Ki baʿżıca ḳuluñuz biz omızıñ éyleme ıḳnāṭ

3878 Néce biñ kerre bu ʿasker gibi ʿaskerleriñ vardır
Néce biñ kerre biñ ḥūrī véripdir aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ

M$_3$131b **3879** Bir kez ol Ḫāliḳ u Mevlā vére ḳuvvet-i ḳalb aña
Vére hem ṣabr-ile ʿaḳlı yérinden ḳalḳa ol miḫyāṭ[1125]

3880 Bu kez ṣaflar yarılup ortaya çıḳa gele ḫatun
Güneş gibi ṭulūʿ éde atından éyleye ihbāṭ

A131a **3881** İki ḳolunı ḳaldırup ḳoya boynuna müʾminiñ
Güle güle ṣarılalar ḳoçuşmaḳdan éde ifrāṭ

3876: // anuñ-çün: anıñ-çün **M$_3$** / bilā-iḫtiyār: bile iḫtiyār **M$_3$;** bilā-iḫtiyārlar **A** / secdeye: secideye **M$_2$** / inhibāṭ: inhimāṭ **M$_2$**
3877: veliyyullāh: veliyyallāh **M$_1$, M$_3$** // baʿżıca: baʿżı **M$_1$** / ḳuluñuz: ḳuluñızıñ **M$_2$;** ḳulıñız **M$_3$** / omızıñ: emziñ **A**
3878: vardır: vardur **M$_1$, M$_2$, A** // biñ: bu **M$_2$, A** / véripdir: vérüp **M$_1$;** vérüpdür **M$_2$, A** / ḥuffāẓ: ḥaffāẓ **A**
3879: Ḫāliḳ u Mevlā: Ḫāliḳ-ı ḳuvvet **M$_1$;** Ḫġliḳ'ı Ḳayyūm **M$_3$** / ḳuvvet-i: ḳuvvet **M$_3$** / ḳalb: ḳalbi **M$_1$;** ḳılup **M$_3$;** Mevlā ḳalbi **A** // ʿaḳlı: ʿāḳıl **M$_2$, A;** ʿaḳıl **M$_3$** / miḫyāṭ: miḫyāṭ **M$_1$, M$_2$, A;** maḥāt **M$_3$**
3880: ṣaflar: ṣāfālar **M$_1$;** ṣafālar **M$_2$**
3881: ḳolunı: ḳolını **M$_3$** / ḳaldırup: ḳaldurup **M$_2$** / boynuna: boynına **M$_1$, M$_3$** // ṣarılalar: ṣarılurlar **M$_2$** / ḳoçuşmaḳdan: ḳoçışmaḳdan **A**

[1124] "bilā-iḫtiyār" kelimesi vezin gereği "bila-iḫtiyār"şeklinde okunmuştur.
[1125] "miḫyāṭ" kelimesi nüshalarda "miḫyāṭ" şeklinde yazılmıştır.

3882 Déye ol ḥūri[1126] mü’mine déye éy yoldaşım mü’min
Saña müştāḳ idim çoḳdan bugün buldum seni ol şād

$M_2$132a 3883 Déyeler her ṭaraflardan ki tesbīḥler ile tekbīr
Ṭuta tekbīr avāzları[1127] éşidenler ola hep şād

3884 Ki bir feraḥ gele kim mü’mine aṣlā miṣāl olmaz
Ki andan gétmeye feraḥ ola kim dā’imā ol şād

3885 Ḳaçan kim baḳsa yüzine göre yüzüni yüzünden
Ki ṣanki aynaya baḳmış gibi yüziñ göre şāhzād

3886 Bu şādılıḳ ile ol ér vara ṣalını ṣalını[1128]
Çıḳa köşkünüñ üstüne otura éde istinād

$M_1$151a 3887 Gel imdi köşkünüñ büyükligi né deñlüdür déyem
Éni uzunı on iki biñ adım ola hem ziyād

3882: ḥūri: ḥūrīye M_1 / mü’mine: mü’min M_1 / mü’min: benim M_2, A / saña: şikāyet A / idim: idüm A / éy: ol M_1 / şād: şāh M_3
3883: ile: éde M_3 // ṭuta: duta M_1, M_2, A / ola hep şād: olalar şāh M_3
3884: feraḥ: ḳadiḥ M_2; ḳādeḥ A / kim: -M_2 / mü’mine: mü’miniñ M_3 // şād: şāh M_3, A
3885: göre yüzini: yüzine göre M_2; göre yüzün A / yüzünden: yüzinde M_1, M_2; yüzinden M_3 // şāhzād: şāh-ı zād M_2, A
3886: şādılıḳ: ṣaẕlıḳ M_1, M_2, A; ṣazılıḳ M_3 // üstüne: üstine M_1 / köşkünüñ: köşküniñ M_3
3887: köşkünüñ: köşküñ M_1; köşkiniñ M_2, M_3 / deñlüdür: deñlidür M_1 / déyem: -M_1; déyem saña A // uzunı: uzunlıgı A / adım ola: ola adem M_1; adem ola A / hem ziyād: istinād M_1

[1126] “ḥūrī” kelimesi vezin gereği “ḥūri”şeklinde okunmuştur.
[1127] “āvāz” kelimesi vezin gereği “avāz”şeklinde okunmuştur.
[1128] Bu mısranın vezin düzeltmesi 06 Mil Yz A 8426 numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

3888 Ki dört yanında ol köşküñ ki ḳırḳ sundurma bi’t-tamām
Ki incüden döşekleri döşeye Ḳādir ü Vaḥḥād
3889 Doḳunmuş hep keleblerden mükellel dürr-ile yāḳūt
Baḳınca göz ḳamaşır ol döşeklerden bil éy ʿubbād
3890 Ola ol köşküñ ortasında bir kürsī ḳızıl yāḳūt
Ki yétmiş ḳat ḥarīrden döşek éde Ḳādir ü Cevvād
3891 Ki diller vaṣf édemez ol döşegiñ ḥüsn-i żiyāsın
Ki yoḳdur miṯli dünyāda anı temṯīl éde ʿubbād
3892 Ki ol kürsīniñ eṭrāfı ola envāʿi fākihe
Né deñlü var ise yémiş ki anda buluna efrād
3893 Ḳaçan kürsīye çıḳsalar aġaçlarıñ budaḳları
Egile müʾminiñ eline gire her yémiş ifrād
M$_3$132a 3894 Ki her dürlü yémişlerden yéyeler édeler ṣafā
Daḫı niʿmet-i ʿuẓmālar gele öñlerine ziyād

3888: sundurma: sündüs **M$_3$, A** / bi’t-tamām: ola bi’t-amām **A** // döşekleri: **-M$_3$** / döşeye: döşer ol **M$_2$** / Ḳādir ü: Ḳādir’i **M$_1$;** ol ki Allāh Ḳādir ü **M$_3$**
3889: doḳunmuṣ: doḳanmış **M$_1$, M$_2$;** ṭoḳanmış **M$_3$** / keleblerden: kelābden **M$_1$, A;** kelābeden **M$_2$** / mükellel: mükemmel **M$_3$** // döşeklerden: döşekler **M$_1$**
3890: köşküñ: döşegiñ **M$_1$;** köşkiñ **M$_2$, M$_3$** // döşek éde: döşegiñ éde **A** / Ḳādir ü: Ḳādiri **M$_1$**
3891: ḥüsn-i: ḥüsn-ü **M$_2$**
3892: kürsīniñ: kürsüniñ **M$_2$;** kürsīnüñ **M$_3$** // yémiş: **-A** / buluna: bulına **M$_1$, M$_3$** / efrād: ifrāṭ **M$_2$, M$_3$;** efrāṭ **A**
3893: kürsīye: kürsüye **A** // yémiş: yémişi **M$_1$** / ifrād: ifrāṭ **M$_2$, M$_3$; A**
3894: // ziyād: ziyyād **M$_1$**

A131b **3895** Ki gözler görmedik yémiş daḫı ḳulaḳ éşitmemiş
Gele öñlerine cümle yéyeler içeler ʿubbād

3896 Ve her dürlü şarāblardan içeler mest olalar hep
Ṣafā vü leẕẕet içinde yéyeler bir zamān ʿubbād

3897 Ki bundan ṣoñra ḫaymeler ḳurıla ictimāʿ içün
Zifāfdan ṣoñra ḳalḳalar oturalar ʿale'l-isnād

$M_2$132b **3898** Ġusül yérine anlardan gele bir der o müʾminden
Ki misk gibi ḳoḳa ol ter ola ol ḳoḳular ābād

3899 Ki ḫuddāmlar getüreler ki cennet peştemālların
Anuñ terini sileler gine iş édeler īcād

$M_1$151b **3900** Rivāyetde gelüpdür kim ki bir Yahūdi[1129] dédi kim
Muḥammed'e suʾāl étdi ki ṭaʿn-ile édüp īrād

3901 Buyurmışsıñ ki yā Aḥmed ki ehl-i cennet olanlar
Yüz ādem deñlü yér içer daḫı cimāʿ éder īrād

3896: ṣafā vü: ṣafā ve **M_2** / yeyeler: yatalar **M_2, A** / bir: biraz **M_1**
3897: ḫaymeler: ḥaymeler **M_1, M_3** / ḳurıla: ḳurılur **M_2**
3898: **-A** / anlardan: gele **M_2** / gele: anlardan **M_2** / der: dar **M_2, M_3** // misk: miski **M_2, M_3** / ter: der **M_1, M_3**
3899: // anuñ: anıñ **M_1** / térini: dérini **M_1, M_3, A**
3900: // ki ṭaʿn-ile édüp: édüp ṭaʿn-ile ki **M_2**
3901: **-M_1, -M_2, -A**

[1129] "Yahūdī" kelimesi vezin gereği "Yahūdi" şeklinde okunmuştur.

3902 Buyurdı pes Resūlullāh ki Allāh ḥaḳḳı-çün taḥḳīḳ
Vére yüz kişi ḳuvveti ḳadar ḳuvvet ki ol Cevvād

3903 Ki dünyā érleriniñ yüziniñ ḳuvveti miḳdārı
Vére ḳuvvet yémekde daḫı içmekde cimāʿ īcād

3904 Bu kez ṭaʿām dileyecek ki ḫuddāmlara emr éde
Ṭaʿāma taʿyin[1130] olan ḳul ola yétmiş biñ éy ʿubbād

3905 Ki her birisi elinde ṭuta altun ṭabaḳ bilgil
Veliyyullāh öñine döşeyeler ibtidāʾ ṣumad

3906 Ki yétmiş biñ ṭabaḳlarıñ içinde ola her dürlü
Ṭabīʿatı né isterse ola içinde hep īrād

3907 Ki her biriniñ içinde ola bir dürlü eṭʿime
Birine beñzemez biri bu ṭarzda éde Ḥaḳ īrād

3908 Döşeyeler öñüne hep yéye içe şükür éde
Ṣafālar üzre müstaġraḳ ola her birisi īʿād

3902: pes: -**A**
3903: érleriniñ: érlerinüñ **M$_1$, M$_3$, A** / yüziniñ: yüzinüñ **M$_1$, M$_3$** / miḳdārı: miḳdār **M$_1$, A** // içmekde: içmekden **A**
3904: dileyecek: dileyicek **M$_3$, A** / emr: emir **M$_1$** // taʿyin: yaḳın **M$_3$** / biñ: bil **A**
3905: her: **-A** / ṭuta: birer **M$_3$** / altun: ṭabaḳ **M$_3$** / ṭabaḳ: ola **M$_3$**
3906: biñ: **-M$_1$, -M$_3$** / ṭabaḳlarıñ: ṭabaḳlar **M$_2$** / dürlü: dürlü ṭaʿām **A** // ṭabīʿatı: ṭabīʿātı **M$_2$, M$_3$, A**
3907: biriniñ: birinüñ **M$_3$** / eṭʿime: eṭʿeme **M$_2$, M$_3$** // bu: bir **M$_1$,** / ṭarzda: ṭarza **M$_2$, M$_3$, A**
3908: öñüne: öñine **M$_1$, M$_3$** // üzre: üzere **M$_2$, A** / īʿād: ibʿād **M$_2$, M$_3$, A**

[1130] "taʿyīn" kelimesi ezin gereği "taʿyin" şeklinde okunmuştur.

$M_3$132b **3909** Yüz ādem yédigi miḳdār yédikden ṣoñra ṭaʿāmı
Bu kez bir ḳuş gele déye néce diller éde īrād
3910 Déye kim yā veliyyullāh ki bil cennet ḳuşuyam ben
Yüce yérlerde gezmişem daḫı içdim ṣular ābād
3911 Ki içdim selsebīlinden daḫı kāfūr u zencebīl
Kebāb isteñ yaḫūd[1131] biryān ki bende bulunur īcād
3912 Ala öñüne anı da yéye andan né dilerse
Eger yaḫnī[1132] eger biryān eger kebāb[1133] yéye ʿubbād
3913 Gine Allāh ḥayāt vérüp gine uça géde ol ḳuş
Né ṣanʿatdur né ḳudretdür anı Ḥaḳ éyledi īcād
$M_1$152a, $M_2$133a **3914** Ṣuya taʿyīn olan yétmiş biñine daḫı emr éde
Ṣu getürüñ içelüm dér ki téz ṣu édeler īrād

3909: yédigi: yédügi M_3 / ṣoñra: ṭaʿām M_1 / ṭaʿāmı: ṣoñra M_1
3910: bil: bir M_2 / ḳuşuyam: ḳuşıyım M_1; ḳuşıyam M_3, M_2 / ben: bil **A** // yüce: kebāb mı isten yüce M_1 / içdim: işdim M_1
3911: kāfūr u: kāfūr M_2 // kebāb isteñ: -M_1; kebāb mı isteyiñ M_3 / biryān: ki biryān M_3 / bende: -M_3; benden M_1 / bulunur: bulınur M_3
3912: öñüne: öñine M_2 / yéye: -**A** // eger: gerek M_2
3914: taʿyīn: yaḳın M_3 / olan: éyledi **A** / emr: emir M_1

[1131] "yāḫūd" bağlacı vezin gereği "yaḫūd" şeklinde okunmuştur.
[1132] "yaḫnī" kelimesi nüshalarda "yaḥnī" şekline yazılmıştır.
[1133] "eger biryān ve eger kebāb" kısmı vezin gereği "eger biryān eger kebāb" şeklinde okunmuştur.

A132a

3915 Ḳızıl yāḳūt ḳadeḥleri ala her biri eline
Ki her birinde bir dürlü ṣu ola Ḥaḳ éde īrād

3916 Ki evvelīn ü āḫirīn o ṣuyı vaṣf édemez héç
Anı ẕātında néydigin meger kim göre ol ʿubbād

3917 Ḳadeḥler ele gelince ḳoḳusı misk gibi ḳoḳa
İçicek leẕẕetinden ol gele şevḳe ḳatı pek şād

3918 Né mümkündür kemāl üzre olam ben cenneti vāṣıf
Keenne parmaġım baḥre ṣoḳup çekmiş gibi īrād

3919 O parmaḳda né deñlü yaş ḳalursa añla baḥırdan
Bizim beyānımız ancaḳ aña beñzer bil éy ʿubbād

3920 Velī bundan mufaṣṣal beyan[1134] étdi ʿimad-ı İslām[1135]
Aña baḳsın hevās éden néler ḫalḳ éyledi Cevvād

3915: ḳızıl: yüzyıl **M$_1$** / ḳadeḥleri: ḳadeḥlerden **M$_3$** // her: **-M$_1$** / Ḥaḳ: ḫūf **A**
3916: evvelīn ü: evvelīn **M$_1$, M$_2$;** evvelīni **A** / ṣuyu: ṣuyı **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / vaṣf: vaṣıf **M$_1$** // néydigin: néydügin **M$_3$** / ol: ola ol **A**
3917: ḳoḳa: ḳoḳar **M$_2$** // leẕẕetinden: leẕẕetinde **A** / ol: **-M$_3$** / şevḳe: şevḳı **M$_2$, M$_3$** / şād: īrād **M$_3$**
3918: mümkündür: mümkindür **M$_1$, M$_3$;** mümkin **A** / üzre: üzere **M$_2$** / cenneti: cennete **A** / vāṣıf: vaṣf **M$_2$** // parmaġım: bir parmaġım **M$_1$, M$_2$, A** / çekmiş: çıḳmış **A**
3919: yaş: ki yaş **A** / añla: nisbet-ile **M$_3$** / baḥırdan: baḥre **M$_3$;** sen **A** // beyānımız: beyānımuz **M$_1$, M$_2$** / hevās: havāss **A** / beñzer bil: beñzerdür **A**
3920: bundan: bunda **A** / mufaṣṣal: mufaṣṣalca **M$_1$, M$_2$, M$_3$** / ʿimad-ı: ʿimād **M$_1$, M$_2$, M$_3$** // Cevvād: Cevād **M$_1$;** īcād **M$_3$**

[1134] "beyān" kelimesi vezin gereği "beyan" şeklinde okunmuştur.
[1135] "'imād-ı İslām" tamlaması vezin gereği "'imad-ı İslām" şekline okunmuştur.

3921 Ki dünyānıñ meşaḳḳati géderdi ʿaḳlımı başdan
Anuñ-çün ben kemāl üzre édemediñ bütün īrād

3922 Li-vechillāh ola ancaḳ bu risāle ola Lillāh
Riyādan ḥıfẓ éde Allāh temessük édeler ʿubbād

3923 Ketebehü'l-faḳīr ʿAlī bin Emīr şānı medīne-i Ḥavīrān'dan Ḳaşıḳāralı olupdur Lev'de sākin maḥalle-i Halenci

3924 Temmeti'l-kitāb bi-ʿavnillāhi'l-meliki'l-vehhāb ġaferallāhu Teʿālā ve li-valideyye ve li-üstāde ve li-kātibe

3925 ve li-ḳāriʾe ve li-sāmiʿa ecmaʿīn ṣıdḳla iḫlāṣla benden aña olsun duʿā kendi lüṭfundan

3926 ḫuddāmını éylesün […] ʿilmi saña bu kitābıñ kātibini ḫayırla her kim aña ve bunı yazan ḥaḳīriñ

3927 rūḥına bir fātiḥa tārīḫ sene 1179

3921: anuñ-çün: anıñ-çün M_1, M_2, M_3 / ʿaḳlımı: ʿaḳlı M_3 / başdan: başımdan M_3 // üzre: üzere M_2
3922: ola: ol M_3 / Lillāh: Allāh'a M_3 // édeler: éde gör M_3
3923: $-M_2, -M_3, -A$
3924: $-M_2, -M_3, -A$
3925: $-M_2, -M_3, -A$
3926: $-M_2, -M_3, -A$
3927: $-M_2, -M_3, -A$

	3928	Tamām oldı kitāb el-ḥamdülillāh[1136]
		Hümām oldı kitāb el-ḥamdülillāh
	3929	Bu tevfīḳ-i Ḫudā'dur bu naẓım bil
		Bi-feyżıllāh-durur baña naẓım bil
	3930	Ḫudā raḥmet éde sebeb olana
		Benimle gire ol yā Rab cināna
	3931	Bizim tilmīẕimizden-durur ol
		Ṭaleb ḳıldı gérü bizden naẓım ol
	3932	Ki ibrām étdi ol bize bir eyyām
		Ki étdik biz müsāmaḥa bir eyyām
M$_2$133b	**3933**	Bu kez ibrāmı tām éyledi bize
		Murād étdik yazaḳ bir tuḥfe size
A132b	**3934**	ʿİnāyet olmasa naẓım ola ḥāşā
		Bi-ḥamdillāh tamām étdirdi Mevlā

3928: -**M$_1$, -M$_3$** // hümām: hemān **A**

3929: -**M$_1$, -M$_3$** / bu: budur **A** // bi-feyżıllāh-durur: bi-ġayrıllāh-durur **A**

3930: -**M$_1$, -M$_3$**

3931: -**M$_1$, -M$_3$** / tilmīẕimizden-durur: telmīẕimüzdendür **M$_2$**

3932: -**M$_1$, -M$_3$** / ol bize: bize ol **A**

3933: -**M$_1$, -M$_3$** / ibrāmı tām: ibrāmu tām **M$_2$** // yazaḳ: yazdıḳ **A** / tuḥfe: tuḫfe **M$_2$, A**

3934: -**M$_1$, -M$_3$** / naẓım: naẓmı **M$_2$** // bi-ḥamdillāh: bi-ḥamdillāhi **A**

[1136] Bu kısımdan sonraki vezin ve kelime düzeltmeleri **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

3935 Dér-idim éyle itmām ol İlāhī
Bu naẓmımı ki ḥıfẓ éyle İlāhī
3936 Naẓım bilmezler elinden İlāhī
Ki Fürs bilmez naẓım bilmez İlāhī
3937 Bunuñ noḳṭası eksik dér ola ol
Ki her ḳanḳı maḳāmı dilerseñ ol
3938 Gelür vezne oḳu bunı dilersiñ
Bunı begenmeyen cāhil olursuñ
3939 Varaḳın naẓım éylesün ziyāde
Odur merdānelik bundan ziyāde
3940 Naẓım éde déye gör imdi sen de
Velī iḫvāna lāyıḳ olan anda
3941 Ki diḳḳat-ile naẓar étmek güzeldür
Ṣalāḥına ḥamil şey'i güzeldür
3942 Bunuñ me'ḫūẕidür Ḥayāt-ı Ḳulūb
Daḫı me'ḫūẕ-durur Ravża-i Maḥbūb

3935: -**M$_1$, -M$_3$** / dér-idim: dér-idüm **M$_2$** // naẓmımı: naẓmı **A** / ki: -**M$_2$** / ḥıfẓ: ḥıfız **M$_2$**
3936: -**M$_1$, -M$_3$** / naẓım: naẓımlar **A** / bilmezler: bilmez **A** // Fürs: Fürsi **A**
3937: -**M$_1$, -M$_3$** / eksik dér: eksikdür **M$_2$**
3938: -**M$_1$, -M$_3$** / olursuñ: olursıñ **M$_2$**
3939: -**M$_1$, -M$_3$** / naẓım: naẓm **M$_2$** / éylesün: éylesinler **M$_2$;** éylesünler **A** // merdānelik: merdānlik **A**
3940: -**M$_1$, -M$_3$**
3941: -**M$_1$, -M$_3$**
3942: -**M$_1$, -M$_3$** / me'ḫūẕidür: me'ḫaẕdur **M$_2$** // me'ḫūẕ-durur: me'ḫaẕi-durur **M$_2$**

3943 Daḫı Zühre-durur buña meʾḫaẕ

Tefāsīrler-durur[1137] daḫı meʾḫaẕ

3944 İnne haẕihi'l-tuḥfetü li-vechike'l-kerīm

Vāc'al hu lenā sebeben li-duḫūl-i cenneti'n-na'īm[1138]

3945 Allāhümme inneke 'afüvvün cemī'ü'l-'işyān

Muḫibbü'l-'afva'l-maġfirete ve cemī'i ve'l-ezmān[1139]

3946 Ḥasbiyellāhu lā ilāhe illā ḥuve 'aleyhi

Tevekkeltü ve hüve rabbü'l-'arşi'l-'aẓīm[1140]

3947 1256

3948 Temmetü'l-kitāb bi-'avnillāhi Te'ālā sene tis'a vü ṣemānīn

Ve mieteyn ve elf min-hicretü'n-nebī ṣallāllāhü 'aleyhü ve sellem

3943: -**M$_1$, -M$_3$** /
3944: -**M$_1$, -M$_3$** / tuḫfetü: tuḫfe **A** // vāc'alhu: vece'alhu **A** / cennetü'n: cenneti'n **M$_2$**
3945: -**M$_1$, -M$_3$** / cemī'ü'l: cemī'i'l **A** // muḫibbü'l-'afva'l-maġfirete: meḥabbübü'l-'afüvvü ve'l-maġfiretü **A** / ve cemī'i ve'l: cemī'ü'l **A**
3946: -**M$_1$, -M$_3$**
3947: -**M$_1$, -M$_2$, -M$_3$**
3948: -**M$_1$, -M$_2$, -A**

[1137] "tefāsīr" kelimesi nüshalarda tefāsür" şeklinde yazılmıştır.
[1138] Hakk'ın rızasının hediyesi olan Naim cennetlerine girmeyi bize nasip eyle.
[1139] Ey Allah'ım sen isyanları affedersin, her zaman bağışlamayı ve affetmeyi seversin.
[1140] Bu kısım **Tevbe Sūresi**'nin **129.** ayetinin bir kısmıdır. **Anlamı:** … "Bana Allah yeter. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. Ben ancak O'na tevekkül ettim. O, yüce arşın sahibidir."

$M_2$134a

3949 Éşit imdi Fāṭıma aḥvālini
Ki Resūl'den ṣoñra n'oldı ḥālini[1141]

3950 Géce gündüz aġlamaġa başladı
Kā'ināt ṭaġlamaġa başladı

3951 Yémez içmez uyumazdı bir zamān
Şöyle ḳalmışdı ki ḥayretde hemān

3952 Dér-idi vā-veylenā vā-āḫernā
Ḳanda gétdiñ éy baba vā-fürḳatā

3953 Ḳandasın éy şems-i tābān ḳandasın
Ruḥları gül zülfi reyḥān ḳandasın

3954 Ḥasretiñden ḳana boyandı ciger
Oda yandı ins-ile cin ḳandasın

3955 Söyleşirken iki kişi görse ol
Éder-idi anlara ḳanı Resūl

3956 Yériñ altında yata ol bedr-i tām
Né revādur söyle şāhī siz kelām

3943: -**M_1, -M_3** / zühre-durur: nehir-durur **M_2** // tefāsīrler-durur daḫı: teġāsürler daḫı durur **A**
3949: -**M_1, -M_3, -A**
3950: -**M_1, -M_3, -A** // ṭaġlamaġa: ṭaġlama **M_2**
3951: -**M_1, -M_3, -A** / içmez: içmez idi **M_2**
3952: -**M_1, -M_3, -A**
3953: -**M_1, -M_3, -A** // ruḥları: rūḥları **M_2** / reyḥān: rīḥān **M_2**
3954: -**M_1, -M_3, -A**
3955: -**M_1, -M_3, -A**
3956: -**M_1, -M_3, -A**

[1141] Bu mısradan sonraki vezin ve kelime düzeltmeleri **06 Mil Yz A 1065** numaralı nüshadan bakılarak yapılmıştır.

3957 Böyle mi olur ḳanı dostluḳ ḳanı ʿahd
Ḳanı ḥürmet ḳanı ṣoḥbet ḳanı cühd
3958 Ol degil midi size her dem raʾūf
Ol degil midi size dāʾim ʿaṭūf
3959 Éy yürek yan yüzi güneş māhı-çün
Ḳara ḳara ḳara ḳan ol şāhı-çün
3960 Böyle déyüp dāʾim aġlar ol nigār
Gözlerinden yaş yérine ḳan aḳar
3961 Bir gün aṣḥāb cemʿ oldılar bir yére
Yā ʿAlī Fāṭıma'ya söyle dédiler
3962 Géce gündüz dāʾim aġlar ol nigār
Biz de anuñ-çün édemeziz ḳarār
3963 Aġlamaġ-ile ele girse Resūl
Başı cānı vérmeg-ile ol umūl
$M_2$134b 3964 Aġlayuban véreyidik cānımuz
Tek ele gire idi sulṭānımuz

3957: -**M_1, -M_3, -A**
3958: -**M_1, -M_3, -A**
3959: -**M_1, -M_3, -A** / yürek: göreñ **M_2**
3860: -**M_1, -M_3, -A**
3961: -**M_1, -M_3, -A**
3962: -**M_1, -M_3, -A**
3963: -**M_1, -M_3, -A**
3964: -**M_1, -M_3, -A** / véreyidik: vérdik **M_2**

3965 Lākin bu ḥükm-i Ḫudā'dur n'édelüm
Aña rāżī oluban ṣabr édelüm
3966 Vardı Fāṭıma'ya dédi ol dem ʿAlī
Fāṭıma aġladı dédi yā velī
3967 Yériñ altında yata ol şāh-ı resūl
Aġlamayup néce olmayam melūl
3968 Āh édüben bir kerre düşdi yére
Yoḳ idi ʿaḳlı ki kendüyi dére
3969 Néce vaḳitden ṣoñra ḫayru'l-betül
Ḳalḳdı yérinden ġayet[1142] olup melūl
3970 Dédi kim diñle beni sen yā ʿAlī
Gel kerem ḳıl ḳubbeye var yā velī
3971 Anda baña bir gömelti yapı vér
Daḫı anuñ içine kül ṣaçı vér
3972 Anıñ adın beyt-i aḥzān ḳoyalım
Anda varup ḳanlı yaşlar dökelim

3965: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3966: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3967: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3968: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3969: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3970: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3971: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3972: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

[1142] "ġāyet" kelimesi vezin gereği "ġayet" şeklinde okunmuştur.

3973 Sözine ḳıldı anuñ ḳabūl ʿAlī
Vardı bir ev yapdı anda ol velī
3974 Her ṣabāḥ anda varup aġlar-idi
Nevḥa ḳılup cigerler ṭaġlar-idi
3975 Tā şuña deñlü démiş-idi Resūl
Altı aydan ṣoñra éy ḫayru'l-betül
3976 Emir Ḥaḳ'dan sen baña gelseñ gerek
Benim ile tā ebed olsañ gerek
3977 Çünki vaʿde yétdi bir gün ol nigār
Ḳabrine varup Resūl'iñ ḳıldı zār
$M_2$135a 3978 İştiyāḳım géçdi ṣırdan dédi ol
Yaḳdı hecriñ nārı beni yā Resūl
3979 Néce'deyin bunda ben ṣabr édeyin
Néce bir kendözime cebr édeyin
3980 Éy dirīġā rāżı[1143] néce gizleyem
Vaḳtimi ben tā nécesi gözleyem

3973: -**M_1, -M_3, -A**
3974: -**M_1, -M_3, -A**
3975: -**M_1, -M_3, -A** / démiş-idi: démişdi **M_2**
3976: -**M_1, -M_3, -A**
3977: -**M_1, -M_3, -A**
3978: -**M_1, -M_3, -A**
3979: -**M_1, -M_3, -A** // kendözime: kendüme **M_2**
3980: -**M_1, -M_3, -A**

[1143] "rāżī" kelimesi vezin gereği "rāżı" şeklinde okunmuştur.

3981 Zaḥmeti miḥnetlerim çoḳdur benim
Daḫı hergiz rāḥatım yoḳdur benim
3982 Uş cerāḥat oldı baġrım yaş-ile
Gözlerimiñ nūrı gétdi yaş-ile
3983 Uş benefşe gibi ḳaddim oldı ḫam
İşbu derde néce olısar dermān
3984 Bélim incildi ve ben oldım hilāl
Gétdi şādı göñlüme érdi melāl
3985 Firḳatiñ aġusı ṭolu ṭolu ḳadeḥ
Nūş ḳıldım ben néce olam ben feraḥ
3986 Çün ḥabībim menzili oldı türāb
Bu cihān olsun ebū baʿde'l-ḫarāb
3987 Ḳatı efġān éyleyüben dökdi yaş
Ériyüp ṣu oldı ḳamu ṭaġ u ṭaş
3988 Ditredi ḳabri ḥabībiñ ol nigār
Düşdi ḳabri üstüne aġlar zār zār

3981: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3982: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3983: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3984: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / Bélim incildi ve ben oldım hilāl: Bilürem inceldüben ol dem helāk **M$_2$**
3985: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3986: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // ebū: bu **M$_2$**
3987: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // ṭaġ u: ṭaġ **M$_2$**
3988: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

3989 Ḳatı müştāḳım dédi ḳızım saña
Vaʿde yétdi gelisersiñ uş baña
3990 Şaz oluban durdı yérinden hemān
Vardı eve ol dem içinde revān
3991 Başladı eviñ içün devşirmege
Kendözini hem Ḥaḳ'a ḳavşırmaġa
$M_2$135b 3992 Gördiler anı Ḥüseyn'ile Ḥasan
Dédiler kim éy ana pes n'oldı sen
3993 Böyle taʿcīl maṣlaḥat nūrı size
Lüṭfıñızdan bir ḫaber vériñ bize
3994 Fāṭıma bu sözi çün kim diñledi
Derd-ile āh éyleyüben iñledi
3995 Girüben geliñ dédi ṭolu ġūyān
Yanına geldi Ḥüseyn'ile Ḥasan
3996 Birin aldı ol ana bir dizine
Birin aldı hem gine bir dizine

3989: -**M_1, -M_3, -A**
3990: -**M_1, -M_3, -A**
3991: -**M_1, -M_3, -A**
3992: -**M_1, -M_3, -A**
3993: -**M_1, -M_3, -A** // lüṭfıñızdan: lüṭfıñdan **M_2**
3994: -**M_1, -M_3, -A**
3995: -**M_1, -M_3, -A**
3996: -**M_1, -M_3, -A**

3997 Öpdi gözlerini sürdi yüzüni
Yüzine sürdi olarıñ yüzüni
3998 Yüzlerine baḳuban çoḳ aġladı
Yüregiñ ṭaşdan degilse aġladı
3999 Dédi cānım éy oġullar né déyem
Ḳanḳı derdimi size şerḥ édeyim
4000 Vaʿde yétdi biliñiz bu dem hemān
Dedeñiz gel dédi uş ol dem hemān
4001 Uş ecel érdi baña vā-ḥasrete
Sizden ayrulur isem vā-fürḳatā
4002 Éy ʿaceb kime ışmarlayam sizi
Size müşfiḳ mehribān ola sizi
4003 Ṣaçıñuzı kim ṭarayısar siziñ
Gözüñüzi kim sürmeliser siziñ
4004 Éy ʿaceb kim yuyısar başıñuzı
Ya siziñ kim siliser başıñuzı

3997: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3998: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
3999: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // derdimi: derdim **M$_2$**
4000: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4001: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4002: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4003: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / ṭarayısar: ṭarar **M$_2$** / gözüñüzi: gözüñüz **M$_2$** / sürmeliser: sürmeler **M$_2$**
4004: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / yuyar siziñ: yuyar siziñ **M$_2$**

4005 Ya géyeceñizi kim yuyusar
Öñüñüze yéyecek kim ḳoyusar
4006 ʿÖmrimüñ āḫir günü-durur bugün
Size bu cānım ḳurbān olsuñ bugün
$M_2$136a 4007 Āh édüp durdı yérinden aġlayu
Fürḳat od-ile yüregin ṭaġlayu
4008 Başladı yudı ṭaradı ṣaçların
Dökdi gözden ḳanlı ḥasret yaşların
4009 Ṭaşradan girdi ki geldi pes ʿAlī
Gördi kim Fāṭıma'nıñ işde eli
4010 Héç ʿAlī'ye Fāṭıma söylemedi
Baḳup aña iltifāt éylemedi
4011 Dédi kim éy Fāṭıma n'oldı saña
Ki evvelki gibi baḳmazsıñ baña
4012 Baña néçün söylemezsin éy ḥelāl
Déyi vér baña nédendür işbu ḥāl

4005: -**M_1, -M_3, -A** / yuyusar: yuyar **M_2** // ḳoyusar: ḳoyar **M_2**
4006: -**M_1, -M_3, -A** / günü-durur: günidür **M_2** // bu: -**M_2**
4007: -**M_1, -M_3, -A** / édüp: édüben **M_2**
4008: -**M_1, -M_3, -A**
4009: -**M_1, -M_3, -A**/ ki: -**M_2**
4010: -**M_1, -M_3, -A** / ʿAlī'ye Fāṭıma: Fāṭıma ʿAlī'ye **M_2**
4011: -**M_1, -M_3, -A** / éy: -**M_2**
4012: -**M_1, -M_3, -A**

4013 Fāṭıma dér yā ʿAlī diñle beni
Né sebebden éyledüm diñle bunı
4014 Vaʿde étmişdi babam ol dem baña
Yétdi vaʿde ol bugün n’édem saña
4015 Çünki baña geldi uş ol dem revān
Allāh’a ışmarladum sizi hemān
4016 Sen esen ḳal ben yollandım géderim
Saña Ḥasan’la Ḥüseyn ışmarladım
4017 Bu iki körpe ḳuzularım éy cān
Ḫoşça ṭutġıl dilegüm budur hemān
4018 İşbu sözleri éşiddi çün ʿAlī
Āh u vāh édüben ol yaḳdı éli
4019 Géçdi ol gün aḫşam oldı ol nigār
Dédi kim éy Ḫāliḳ u Perverdigār
4020 Saña ṣıġındım İlāhī ḥālimi
Vérmege āsān ḳılı vér cānımı

4013: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4014: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4015: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / uş: **-M$_2$**
4016: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // Ḥüseyn: Ḥüseyn’i **M$_2$**
4017: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4018: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // āh u: āh **M$_2$** / ol: **-M$_2$**
4019: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / ol **-M$_2$**
4020: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

4021 Böyle déyüben hemān āh éyledi
Cānını Allāh'a teslīm éyledi

$M_2$136b **4022** Aḫşamı yatsu arasında vefāt
Éyledi ol bint-i sırr-ı kā'ināt

4023 Ḳoḳdı anda miski ʿanber-i gülāb
Ditredi anuñ üstünde āfitāb

4024 Ẓāhir oldı eviñ içinde nurı
Ṭoldı eviñ içi ervāḥ-ile nurı[1144]

4025 Hem Ḫadice rūḥı Ḥavvā rūḥ-ile
Rūḥ-u Meryem Esuma rūḥı bile

4026 Ẓāhir oldı enbiyā ervāḥı hem
Ẕī-mübārek sāʿat ḳutlu ḳadem

4027 Yüzi tāze gül gibi batmış-idi
İçi ṭaşı hem nura[1145] batmış-idi

4028 Üstüne gelüp ʿAlī éyledi yas
Ḳanlu yaş dökdi gözünden ṭās u ṭās

4021: -**M_1, -M_3, -A**
4022: -**M_1, -M_3, -A**
4023: -**M_1, -M_3, -A**
4024: -**M_1, -M_3, -A**
4025: -**M_1, -M_3, -A**
4026: -**M_1, -M_3, -A**
4027: -**M_1, -M_3, -A**
4028: -**M_1, -M_3, -A**

[1144] "nūr" kelimeleri vezin gereği "nur" şeklinde okunmuştur.
[1145] "nūr" kelimesi vezin gereği "nur" şeklinde okunmuştur.

4029 Dédi éy cānım oġullar bilüñiz
Anañuz gétmiş cihāndan gelüñüz
4030 Geldi yanına Ḥüseyn-ile Ḥasan
Gördiler gétmiş cihāndan ol ḥasen
4031 Ol ikisi ṣarmaşup aġlaşdılar
Analarınuñ üstüne düşdiler
4032 Dédiler bu iş-durur ġāyet ʿacab
Bu ʿacabdur ḳalmaz-ise vér ġarab
4033 Dedemüz gétdikde biz olduḳ ḥazīn
Sen de gétdiñ bize kim olur emīn
4034 N'oldı nergis gözleriñ yumduñ ana
Bizi fürḳat odına yaḳdıñ ana
4035 Ḥasret-ile yaralanmış anamuz
Fürḳat ile yaralanmış anamuz
4036 Baġrı yaşlu gözi yaşlu anamuz
Şemşe yüzli māha ḳutlu anamuz

4029: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4030: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4031: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / ṣarmaşup: ṣarmaşu **M$_2$**
4032: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / ʿacab: ʿacāb **M$_2$** / ʿacab: ʿacāb **M$_2$**
4033: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4034: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4035: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4036: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

M₂137a

4037 Göz yaş-ile ġarḳ olmuş anamuz
Başı cānı Ḥaḳḳ'a vérmiş anamuz

4038 N'olduñ ana ḳatı yunmışsın bugün
Urduñ ana yüregimüze dögün

4039 Göz yaş-ile yéryüzün ışladılar
Analarınuñ yasın yasladılar

4040 Ḫalvet étdiler evi ol dem hemān
Yumaġa başladılar anı éy cān

4041 Misk-ile ʿanberi buḫūr étdiler
Aġlaşuban üstüne yas ṭutdılar

4042 Yuyup ṣardılar aña ol dem kefen
Yanına geldi Ḥüseyn-ile Ḥasan

4043 İkisi ṣarmaşuban aġlaşdılar
Analarınuñ üstüne düşdiler

4044 Öpdiler yüzini efġān étdiler
Aġlaşuban göz yaşın ḳan étdiler

4037: -**M₁, -M₃, -A**
4038: -**M₁, -M₃, -A**
4039: -**M₁, -M₃, -A**
4040: -**M₁, -M₃, -A** / ḫalvet: ḫalvāt **M₂**
4041: -**M₁, -M₃, -A**
4042: -**M₁, -M₃, -A**
4043: -**M₁, -M₃, -A**
4044: -**M₁, -M₃, -A**

4045 Ol güzeller şāhı açdı gözlerin
Her birin oḫşadı öpdi yüzlerin
4046 Gögsine başdı ve ḳoçdı anları
Yaḳdı ḥasret od-ile ol cānları
4047 Bir ḳıyāmet ḳopdı ol géce meger
Andan éndi biñ ḳıyāmet āşikār
4048 Ditredi ʿarş-ile kürsī né felek
Aġladı anuñ içün cümle melek
4049 Geldi Ḥaḳ'dan bir nidā ki yā ʿAlī
Ḳaldır üstünden oları yā velī
4050 Anları ḳaldırdı üstünden hemān
Oldılar meşġūl namāzına éy cān
4051 Dédi ol demde ʿAlī Ebū Bekr'e
Siz ḳılı vériñ namāzın éy velī
$M_2$137b **4052** Ḳıldılar anuñ namāzın ol géce
Ḳudretini gör Ḥaḳ'ıñ diñle néce

4045: -**M_1, -M_3, -A** / güzeller: güzelleriñ **M_2** // birin: birine **M_2**
4046: -**M_1, -M_3, -A**
4047: -**M_1, -M_3, -A**
4048: -**M_1, -M_3, -A** / felek: felāk **M_2** // melek: melāk **M_2**
4049: -**M_1, -M_3, -A**
4050: -**M_1, -M_3, -A**
4051: -**M_1, -M_3, -A**
4052: -**M_1, -M_3, -A**

4053 Pes cenāz’ile anı götürdiler
Babasınuñ ḳabrine yaturdılar
4054 Başladı bu sözleri dédi ʿAlī
Āh u vāh déyüben ol yaḳdı éli
4055 Ol ʿayāli eski géyen Fāṭıma’ñdur bu gelen
Hem yalıncaḳlıġa doyan Fāṭıma’ñdur bu gelen
4056 El degirmenini çeküp nār-ı cevrle beslenen
Cevr-i faḳr-ile boyanan Fāṭıma’ñdur bu gelen
4057 Boynını ege ḳoyuban kendüyi alçaḳ éden
Ol yüce ḳadriñi bilen Fāṭıma’ñdur bu gelen
4058 Ḥasretiñ nārı ṣarardup beñzini taġyīr éden
Hicr odı cānına ḳoyan Fāṭıma’ñdur bu gelen
4059 Şol cemāliñ şemʿine pervāne olup bir zamān
Ḫiẕmetüñe yüzin süren Fāṭıma’ñdur bu gelen
4060 Her ḳaçan ġamdan mübārek ḳalbiñe érse ġubār
Maḥv édüben anı yuyan Fāṭıma’ñdur bu gelen

4053: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / cenāz’ile: cāneze ile **M$_2$**
4054: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // āh u: āh **M$_2$**
4055: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4056: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4057: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4058: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // hicr: hicret **M$_2$**
4059: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4060: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

4061 Ümmetiñ içün şefāʿat ḥüccetini ṣaḳlayan
Anlarıñ ḳaydını gören Fāṭıma’ñdur bu gelen

4062 Mevtini ʿilme’l-yaḳīn bilüp yaraġın éyleyen
Hem yetīmler döge ḳoyan Fāṭıma’ñdur bu gelen

4063 Bugüne vaʿde édüben gétmiş-idiñ yā Resūl
Ṣabr édüp ol güne ḳoyan Fāṭıma’ñdur bu gelen

4064 İşde ardımca gelürsiñ démişdiñ aġlama
Ṣabr édüp ol güne ḳoyan Fāṭıma’ñdur bu gelen

4065 İntiẓārlar çeküp ārzūlar ḳılurduñ buña sen
Muştuluḳdur imdi uyan Fāṭıma’ñdur bu gelen

$M_2$138a **4066** Ḳolların çıḳardı ḳabrinden hemān
Aldı elinden ʿAlī’nüñ ol zamān

4067 Yanına aldı nüvāziş éyledi
Ḫoş mısıñ ḳızım ṣafā geldiñ dédi

4068 Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün
Rūḥuna vér Muṣṭafā’nıñ ṣalāvāt

4061: -**M_1, -M_3, -A** // ḳaydını: ḳaydın **M_2**
4062: -**M_1, -M_3, -A** // yaraġın: buraġın **M_2**
4063: -**M_1, -M_3, -A**
4064: -**M_1, -M_3, -A**
4065: -**M_1, -M_3, -A** / intiẓārlar: intiẓār **M_2** // ḳılurduñ: ḳılar idiñ **M_2**
4066: -**M_1, -M_3, -A**
4067: -**M_1, -M_3, -A** / nüvāziş: nurāyīş **M_2**
4068: -**M_1, -M_3, -A**

4069 Bir géce yatır idi ol Ḫalīl
Ḳurban[1146] ét déyü emr étdi Celīl
4070 Yüz devesin ḳurbān éyledi Ḫalīl
Ol géce géne nidā étdi Celīl
4071 Yine düşde görür ḳurbān vérmediñ
Ḳavliñe yatup söziñe ṭurmadıñ
4072 Yüz ḫaṣ[1147] atı var idi güzel-idi
Ṣıra ṣıra ḳamusın boġazladı
4073 Ḫalīl éydür işi tamām işledüm
Sévdigim cümlesini bağışladum
4074 Géne gördi düşde ki işlemediñ
Sévdigiñi bize bağışlamadıñ
4075 İsma'īl'dür sévdigiñdür éy Ḫalīl
Bizim içün anı ḳurbān éylegil

4069: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4070: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4071: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4072: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4073: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // cümlesini: cümlesin **M$_2$**
4074: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4075: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // sévdigiñdür: sévdigiñ **M$_2$**

[1146] "ḳurbān" kelimesi vezin gereği "ḳurban" şeklinde okunmuştur.
[1147] "ḫāṣ" kelimesi vezin gereği "ḫaṣ" şeklinde okunmuştur.

4076 At deve boġazlamaġı sen ḳoġıl
Ṭurġıl İsmā'īl'i sen ḳana yuġıl
4077 Gördi kim çün dört kez işbu düşi
Dédi işlemek gerek işbu işi
4078 Uyḳusından İbrahīm[1148] beliñledi
İsma'īl'üm[1149] déyü çoḳ çoḳ aġladı
4079 Éydür eger dér isem anasına
Bencileyin od düşürür cānını
$M_2$138b **4080** Yégrek oldur bu sözi ben gizleyem
Dügüne gédem déyü yol gözleyem
4081 Aldayup İsmā'īl'im alam gédem
Éltüben ḥalvetde ben ḳurbān édem
4082 Geldi İbrāhīm buyurdı Hācer'e
İsma'īl'iñ[1150] yu başın ṣaçın ṭara

4076: -**M_1, -M_3, -A**
4077: -**M_1, -M_3, -A** / işbu: bu **M_2**
4078: -**M_1, -M_3, -A** // İsma'īl'üm: İsmā'īl'em **M_2**
4079: -**M_1, -M_3, -A** // od: oda **M_2**
4080: -**M_1, -M_3, -A**
4081: -**M_1, -M_3, -A**
4082: -**M_1, -M_3, -A**

[1148] "İbrāhīm" kelimesi vezin gereği "İbrahīm" şeklinde okunmuştur.
[1149] "İsmā'īl" kelimesi vezin gereği "İsma'īl" şeklinde okunmuştur.
[1150] "İsmā'īl" kelimesi vezin gereği "İsma'īl" şeklinde okunmuştur.

4083 Ṭonlarını ellerin ḳınala hem
Benimle dügüne gėde güvene
4084 Tā buyurdı miskin[1151] anuñ atası
Oġlunı boġazlamaġa éltesi
4085 Ṭurı geldi ḫoş ṣıġadı ḳolların
Ḳınaladı İsmaʿīl'iñ[1152] ellerin
4086 Ṭonların géydürdi ḫoş tımarladı
Elin aldı Ḫalil'e[1153] ışmarladı
4087 Ger ṭutuban öpdi hem iki gözin
Ḳoçdı boynun yüzine sürdi yüzin
4088 Éydür ayrılmaġıl atañdan cānım
Dünyada[1154] omuzımsın sen benüm
4089 Gözlerim senüñle görür dünyāyı
Téz gel yola baḳdırmaġıl anayı

4083: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4084: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4085: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4086: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4087: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4088: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4089: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

[1151] "miskīn" kelimesi vezin gereği "miskin" şeklinde okunmuştur.
[1152] "İsmāʿīl" kelimesi vezin gereği "İsmaʿīl" şeklinde okunmuştur.
[1153] "Ḫalīl" kelimesi vezin gereği "Ḫalil" şeklinde okunmuştur.
[1154] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.

4090 Böyle déyü evine döndi gérü
Érdi şeyṭān bir ḳoca gögsü ova
4091 Éydür aña[1155] nāzenīn ol İsmāʿīl
Aldı boġazlamaġa gétdi Ḫalīl
4092 Hācer éydür hey ḳoca uṣuñ ḳatı
Dügüne életdi atası anı
4093 İblis[1156] éydür İsmaʿīl'den[1157] al yuġıl
Yasını ṭutġıl anuñ-çün aġlaġıl
4094 Hācer éydür yüri var göñlü ḳara
Oġlın öldürmege ol ḳaçan vara
$M_2$139a **4095** İblīs éydür emir ḳıldı ol Celīl
Dostudur dost sözini ṣımaz Ḫalīl
4096 Hācer éydür çünki ol buyurucı
Pes sen iblīssin meger azdırıcı

4099: -**M_1, -M_3, -A**
4091: -**M_1, -M_3, -A**
4092: -**M_1, -M_3, -A**
4093: -**M_1, -M_3, -A**
4094: -**M_1, -M_3, -A**
4095: -**M_1, -M_3, -A** // dostudur: dostdur **M_2** / dost: dosta **M_2**
4096: -**M_1, -M_3, -A**

[1155] "aña ol" kısmi vezin gereği "aña" şeklinde okunmuştur.
[1156] "iblīs" kelimesi vezin gereği "iblis" şeklinde okunmuştur.
[1157] "İsmāʿīl" kelimesi vezin gereği "İsmaʿīl" şeklinde okunmuştur.

4097 Gerçi şeyṭān Hācer'e[1158] gör néyledi
İlla[1159] ol söz Hācer'e kār éyledi
4098 Gétdi iblīs Hācer aġlar zār u zār
Gör ki iblīs gérü né fitne düzer
4099 Ol la'īn[1160] atlandı fitne atına
Érdi şol dem İsma'īl'iñ[1161] ḳatına
4100 Éydür āḫer dédi dé miskīn atañ
Seni boġazlamaġa éltdi atañ
4101 İsma'īl'dür[1162] ki né dérsin kişi
Benüm-ile ḫoşdur atamıñ başı

4097: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4098: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4099: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4100: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4101: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / İsmā'īl éydür: İsmā'īl'dür **M$_2$** // benüm-ile: benümle **M$_2$**

[1158] "Hācer'e şeyṭān" kelimesi vezin gereği "şeyṭān Hācer'e" şeklinde okunmuştur.
[1159] "illā" kelimesi vezin gereği "illa" şeklinde okunmuştur.
[1160] "lā'īn" kelimesi vezin gereği "la'īn" şeklinde okunmuştur.
[1161] "İsmā'īl" kelimesi vezin gereği "İsma'īl" şeklinde okunmuştur.
[1162] "İsmā'īl" kelimesi vezin gereği "İsma'īl" şeklinde okunmuştur.

4102 Dünyayı[1163] benüm ile gözi görür
Séver atam beni[1164] néte öldürür
4103 İblis[1165] éydür seni boġazlar[1166] Ḫalīl
Ḳaḳıdı ṭaş-ile atdı İsmāʿīl
4104 İblisiñ[1167] ol urdı çıḳardı gözin
İsmaʿīl[1168] kör éyledi iki gözin
4105 Tañrı éder yüzine laʿnet ṭaşın
Sen daḫı yar anuñ ṭaş-ile başın
4106 Aldı İsmāʿīl elini eline
Tañrı'nuñ buyruġıdur gerek duta

4102: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / benüm ile: benümle **M$_2$**
4103: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // ḳaḳıdı: ḳaḳdı **M$_2$**
4104: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4105: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // anuñ**: -M$_2$**
4106: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

[1163] "dünyā" kelimesi vezin gereği "dünya" şeklinde okunmuştur.
[1164] "beni atam" kısmı vezin gereği "atam beni" şeklinde okunmuştur.
[1165] "iblīs" kelimesi vezin gereği "iblis" şeklinde okunmuştur.
[1166] "boġazlar seni" kısmı vezin gereği "seni boġazlar" şeklinde okunmuştur.
[1167] "iblīs" kelimesi vezin gereği "iblis" şeklinde okunmuştur.
[1168] "İsmāʿīl" kelimesi vezin gereği "İsmaʿīl" şeklinde okunmuştur.

4107 Baḳdı Ḫalīl İsmaʿīl’üñ[1169] yüzine
İçi ḳaynar gelür yaşlar gözine
4108 Éydür éy Ḥaḳ buyruġıdur n’édeyin
İsmaʿīl’e[1170] néce ḳurbān édeyin
4109 Peh boġazlamaġa néce doyayın
Gül yüzlerin néce ḳana boyayın
M$_2$139b **4110** Öyle dut bogazlamaġa ben ḳıyam
Anası sorar ise né söyleyem
4111 Né étdiñ nicār né n’étmeñ gerek
Bugün İsmāʿīl’i terk étmeñ gerek
4112 İsmaʿīl’iñ[1171] elini aldı çeker
İbrahīm’iñ[1172] gözünden yaşı aḳar

4107: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4108: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4109: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4110: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4111: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / nicār: necār **M$_2$**
4112: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

[1169] “İsmāʿīl” kelimesi vezin gereği “İsmaʿīl” şeklinde okunmuştur.
[1170] “İsmāʿīl” kelimesi vezin gereği “İsmaʿīl” şeklinde okunmuştur.
[1171] “İsmāʿīl” kelimesi vezin gereği “İsmaʿīl” şeklinde okunmuştur.
[1172] “İbrāhīm” kelimesi vezin gereği “İbrahīm” şeklinde okunmuştur.

4113 İsma‘īl’dür[1173] baba né aġladıġıñ
Ben bilürem sen beni aldadıġıñ
4114 Éydür éy baba éylegil özüñi
Né buyurursañ ṣımayam söziñi
4115 Ḫalīl éydür né déyem oġul saña
Seni ḳurbān diledi dostum baña
4116 Dostum düşde da‘vā ḳıla éyüye
Lā-cerem İsmā‘il’den[1174] hem al yuya
4117 Sen né ṭururbut ki dostuñ emridür
Beni ḳurbān éylegil kim bu-durur
4118 Sen bir oġul ile ben bir cān-ile
Çoḳ mıdur dost olmaḳ ol sulṭān-ile
4119 Ḳanda bulasın sen bundan yégrek
Cān fedā olsun başım kes tézrek

4113: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4114: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4115: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4116: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4117: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4118: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4119: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

[1173] “İsmā‘īl” kelimesi vezin gereği “İsma‘īl” şeklinde okunmuştur.
[1174] “İsmā‘īl” kelimesi vezin gereği “İsmā‘il” şeklinde okunmuştur.

4120 Ḫalil[1175] éydür bir ögüt vér yā bańa
Né déyem çün anañ ṣorarsa bańa
4121 İsmaʿīl[1176] ḳanı dérse ben né dérem
Öyle dut kim ben seniñ terkin uram
4122 Éy baba benim anam ayruḳ-durur
Hem bu dem anam ḳayusı yoḳ-durur
4123 Anamı ḳoġıl Ḥaḳ'ıñ emrine baḳ
Ṣabr éderem inşa'allāh[1177] çal bıçaḳ
4124 Kaʿbe'ye ḳarşu oturdı İsmaʿīl[1178]
Bıçaḳ aldı eline geldi Ḫalīl
$M_2$140a **4125** Cānaverler[1179] ḳamu ḥāżır geldiler
İsmaʿīl[1180] içün ḳamu aġlaşdılar

4120: -**M_1, -M_3, -A**
4121: -**M_1, -M_3, -A**
4122: -**M_1, -M_3, -A** // ḳayusı: ḳayḳusı **M_2**
4123: -**M_1, -M_3, -A**
4124: -**M_1, -M_3, -A**
4125: -**M_1, -M_3, -A** / ḥāżır: ḥāẓır **M_2**

[1175] "Ḫalīl" kelimesi vezin gereği "Ḫalil" şeklinde okunmuştur.
[1176] "İsmāʿīl" kelimesi vezin gereği "İsmaʿīl" şeklinde okunmuştur.
[1177] "inşāʾallāh" kelimesi vezin gereği "inşaʾallāh" şeklinde okunmuştur.
[1178] "İsmāʿīl" kelimesi vezin gereği "İsmaʿīl" şeklinde okunmuştur.
[1179] "cānāver" kelimesi vezin gereği "cānaver" şeklinde okunmuştur.
[1180] "İsmāʿīl" kelimesi vezin gereği "İsmaʿīl" şeklinde okunmuştur.

4126 Öñlügin ḳañırdı kim kese başın
Ata oġul yüz yüze oldı ṣavaşın
4127 Ḳaynadı coşdı şefāʿat deñizi
Ḳaçdı ol demde Ḫalīl'iñ beñizi
4128 Çaldı yétmiş kez bıçaġla oġlunı
Ditredi elleri kesmedi anı
4129 İsmaʿīl[1181] éydür şefāʿat gözdedür
Baġla gözüm yüzimi yére dönder
4130 Tā ki seniñ yüziñe baḳmayayın
Daḫı yatır yüreginiñ yaḳmayayın
4131 Mühr-i yüzdür baḳuban doymayayın
Beni boġazlamaġa ḳıymayasın
4132 Hem emānet bıçaġıñı sen bile
Hem elümi baġlaġıl sen ip-ile

4126: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4127: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / çoşdı: düşdi **M$_2$** // beñizi: beñzi **M$_2$**
4128: -**M$_1$, -M$_3$, -A** / bıçaġla: bıçaḳ ile **M$_2$**
4129: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4130: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4131: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // ḳıymayasın: ḳıyamayasın **M$_2$**
4132: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

[1181] "İsmāʿīl" kelimesi vezin gereği "İsmaʿīl" şeklinde okunmuştur.

4133 Olmasun bıçaḳ çalarken el ṣalam
Saña doḳanam yarın utlu olam
4134 Bir daḫı senden ṣudur kim dilegim
Anama gösterme ḳanlu gömlegüm
4135 Çün vaṣiyyet ḳıldı çekdi dizlerin
Atası baġladı nergis gözlerin
4136 Elini ayaġunı çün baġladı
İsmaʿīl[1182] kendüye baḳdı aġladı
4137 Éydür éy baba ki ʿāṣī degülem
ʿĀṣiler[1183] gibi néçün baġlu olam
4138 Elim ayaġım şaşup boġazla kim
Bileler muṭīʿdür İsmāʿīl ta[1184] kim
4139 Çezdi elini ḳañırdı boġazın
Ḥulḳuma[1185] çaldı bıçaḳ yétmiş kezin

4133: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // utlu: ben utlu **M$_2$**
4134: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4135: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // nergis: nergiz **M$_2$**
4136: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4137: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4138: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4139: -**M$_1$, -M$_3$, -A** // bıçaḳ: bıçaġı **M$_2$** // ḥulḳum: ḫulḳūm **M$_2$**

[1182] "İsmāʿīl" kelimesi vezin gereği "İsmaʿīl" şeklinde okunmuştur.
[1183] "ʿāṣī" kelimesi vezin gereği "ʿāṣi" şeklinde okunmuştur.
[1184] "tā" kelimesi vezin gereği "ta" şeklinde okunmuştur.
[1185] "ḥulḳūm" kelimesi vezin gereği "ḥulḳum" şeklinde okunmuştur.

$M_2$140b

4140 Néce kim çaldı bıçaġı kesmedi
Néce kese Ḥaḳ Çalap kesme dédi

4141 Bıçaġa ṭarıldı Ḫalīl çaldı ṭaşa
Kesdi ṭaşı ol bıçaḳ başdan başa

4142 Éydür éy ʿāṣī bıçaḳ kesdiñ ṭaşı
Néçün kesmediñ sen ol dem bu başı

4143 Dile gelüp dédi bıçaḳ yā Ḫalīl
Kesme bir ḳılın dédi Rabbü'l-celīl

4144 Buyruḳ anıñdur buyuran ol-durur
Cümle anuñ buyruġına ḳul-durur

4145 Ben né ḳıldım ki beni çaldıñ ṭaşa
Yā né ṣuç işledi İsmāʿīl başa

4146 Çün Ḫalīl'e degdi bıçaḳdan cevāb
Ḥaḳ Çalap ḳıldı Cebrā'īl'e ḫiṭāb

4140: -**M_1, -M_3, -A** / kim: -**M_2**
4141: -**M_1, -M_3, -A** // ṭaşı ol bıçaḳ: oldı bıçaḳ ṭaşı **M_2**
4142: -**M_1, -M_3, -A** // kesmediñ: kesmeñ **M_2** / bu: -**M_2**
4143: -**M_1, -M_3, -A** // ḳılın: ḳılını **M_2**
4144: -**M_1, -M_3, -A**
4145: -**M_1, -M_3, -A**
4146: -**M_1, -M_3, -A**

4147 Téz érişdür İsmaʿīl’e[1186] ḳurbānı
Ḳur’ol bize fedā olan cānı

4148 Çünki böyle emri ḳıldı ol Celīl
Ḳoç ḳurbān getürdi anıñ-çün Cebrā’īl

4149 Ḥaḳ nidā ḳıldı kim éy bitdi işiñ
Yarına ḳaldı yā Ḫalīl dostluḳ işiñ

4150 Ḫalīl éydür kesmedüm oġlum başın
Néce tamām işledüm ben dost işin

4151 Nidā geldi saña baş kes démedüm
İsmāʿīl’den[1187] sévgiñi kes démedüm

4152 Bizi séven göñlüne nesne ṣıġmaya
Dostı dostından héçbir nesne baḳmaya

4153 Bizim içün oġluña çaldıñ bıçaḳ
Dostluġuñ hep ḥasretimde oldı ḥaḳ

4147: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4148: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4149: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4150: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4151: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4152: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4153: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

[1186] “İsmāʿīl” kelimesi vezin gereği “İsmaʿīl” şeklinde okunmuştur.
[1187] “İsmāʿīl” kelimesi vezin gereği “İsmaʿīl” şeklinde okunmuştur.

4154 Sen daḫı Ḥaḳ'dan ʿaṭā éylemeyesin
Yā bıçaḳ nefsiñe çalmayasın
4155 Bunı déyen ʿışḳ-ile bi ʿAlī'dür
Ḳonya'da bi ol büyük ḳulıdur
4156 Hele bunda ḫatim olsun bu kelām
Vér ṣalāt Muṣṭafā'ya ve's-selām
4157 Oḳuyanı diñleyeni yazanı
Yarlıġagıl sen ṭamudan yā Ġanī
4158 Temmetü'l-kitāb
Bi-ʿavnillāhü'l-vehhāb
4159 Sene 1237
Kātib-i Faḳir ʿOs̱mān
Bi-ḳaryet-i Çataloba

4154: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4155: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4156: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4157: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4158: -**M$_1$, -M$_3$, -A**
4159: -**M$_1$, -M$_3$, -A**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SÖZLÜK

3.1. Sözlüğün Kurulmasında Dikkat Edilen Hususlar

- Sözlük oluşturulurken kelimelerin atlanmaması için **TürkSözDiz** dizinleme programından faydalanılmıştır.

- Sözlükte madde başı olan kelimeye en fazla iki beyit örnek verilmiş, ilgili kelimenin altı çizilmiştir. Beyit numarası sona yazılmıştır.

  ʿabā (Ar.): Yünden yapılmış kaba kumaş, bu kumaştan yapılmış bol, geniş giyecek.

  Ki géymiş ṣırtına ʿabā ki hāy hāy hem daḫı aġlar / Suʾāl étdim ḥālinden ben néçün aġlar göziñ īcāʿ 2607

  Ki tevbe éyledim Ḥaḳḳ'a cemīʿ étdigim ʿiṣyāndan / Ki terk étdim bu dünyāyı ʿabāya oldum istiḳnāʿ 2617

  ābā (Ar.): Babalar, atalar.

  Ki görmeñ mi olanları ḳanı ābā vü ecdādıñ / Ḳamusı bu fenā mülki ḳoyup gétdi olup türāb 3531

- Örnek olarak verilen beyitte kelime veya kelimeler vezin gereği açık (zihāf) okunmuş ise sözlüğe alırken kelimeler aslına uygun olarak okunmuş ve yazılmıştır.

  ḳabīle (Ar.): Göçebe insanlarda, aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan topluluğu, boy.

Eyā ḳavmi ḳabīlemiz anamuz atamuz néçün / Ki bizden ʿibret almazsız édersiz **dünyāda** ṭuġyān 2564

- Farklı dillerden alınan kelimelerin kökeni parantez içinde **(Ar.)**, **(Far.), (Soġ.)** verilmiş, Türkçe kelimelerde buna gerek duyulmamıştır.

  hümām (Ar.): Bir işe sımsıkı sarilip o işi başarma.

  kelābe (Far.): Çile hâlindeki iplik.

  ımızġan-: Uyku ile uyanıklık arası bir durumda bulunmak, uyuklamak.

- Bünyesinde iki farklı dil unsuru barındıran kelimeler **(Ar.+T.)**, **(Far.+T.)** şeklinde belirtilmiştir.

  ḳuvvetli (Ar.+T.): Sağlam, dayanıklı olan.

  dostluḳ (Far+T.): Dost olma durumu.

- Özel isim olan madde başları büyük harfle yazılmıştır.

  Aḥmed (Ar.): Daha çok methedilmiş olan, Hz. Muhammed.

  Yāsin (Ar.): Kuran'ın 36. suresidir. Mekke'de nazil olmuştur.

- Bir kelime birden fazla anlamıyla metinde geçiyorsa **1., 2., 3.,** …gibi numaralandırılarak anlamlar verilmiş ve her anlam için en fazla iki örnek verilmiştir.

  ḫad (Ar.): 1. Derece.

  Bu kez taḫta gibi anı ki yaṣṣı yaṣṣı édeler / Bu kez ḳızdıralar otda ki ol ḫadde ola iḥrāḳ 367

  Ḳabir ṣıḳdı beni ol had ki vaṣfı mümkün olmaz héç / Ki ḥattā eyegülerim ḳırıḳ oldı ṣıḳup īḫāz 804

  2. Şeriatçe verilen ceza.

Néçün buña da vurmadım zinā ḫaddı gibi eclād / Anuñ-çün éderem bükā anuñ-çün éderem ġamnāk 1419

3. Sınır.

Ki bunda bir ʿamel étseñ nihāyetsiz çoġalır ol / Ki ḫaddı kenārı olmaz ḳatı çoḳ olur ol éy nās 1250

ḳat: 1. Nezd, yan, huzur.

Şefāʿate iẕin vérildi varıñ ḳatına anuñ / Diriliñ ḳatına anuñ gédiñ cennete pes mesʿūd 2203

Ki vardı boynuna anuñ ki bir ip baġladı ol şāh / Ala géde anı Allāh ḳatına éde istidrāk 3051

2. Kez, defa, misil.

Anuñ nūrı ḳuṣūrından ki béş kat daḫı artıḳdur / Dédi yā Ebī Ġalā'da cezākallāhu bi'l-iḥsān 3309

3. Katman.

Bularıñ derisin Allāh ki ḳırḳ ḳat éyleye bilgil / Ola her ḳatıñ arası ola üçer günlük ḳadar eṭrāḳ 383

Ki étsek anda bir tesbīḥ néler inʿām éder Allāh / Yédi ḳat gökdeki melek ʿadedince ṣevāb inʿām 1169

- Yazılışları aynı anlamları farklı olan kelimelerin üst köşesine parantez içinde X(1), X(2), … gibi numara verilmiştir.

aġ(1): Ak, beyaz.

Dédi Ḫıżr'a ki yā Ḫıżır azād étdim seni elān / Ki bilmedim ḫaṭā étdim ki maʿẕūr ola yüzü aġ 147

Ki zīrā bu cāhillik néye beñzerdür anı déyem / Gözüñ aġı ḳarasına néce aḳreb ise ḥāşā 1813

aġ(2): Tuzak.

Ki mü'miniñ aġında bir balıḳ çıḳdı üçüncide / Anı da alayım dérken ki ḳaçdı ṣuya ol semmāk 236

Ki geldi gördi üstünde bir aġ var gérü çekildi / Dönüp ṭutdı yüzün göge gözünden yaş édüp ihbāṭ 2029

- Arapça ve Farsça kelimelerin asıllarının anlamı verilmiş, Türkçedeki kullanım şekilleri *krş.* ile kelimenin aslına yönlendirilmiştir.

fā'ide (Ar.): Fayda, kar.

fayda: *krş.* fā'ide

şekil: *krş.* şekl

şekl (Ar.): Şekil, biçim, kılık.

- Arapça ve Farsça tamlamalar, kelime grubunu meydana getiren ilk kelimenin alt maddesinde verilmiştir. İkinci ve daha sonraki kelimeler metinde geçmiyorsa tekrar madde başı olarak alınmamıştır.

ḥüsn (Ar.): Güzel, iyi.

ḥüsn-i ḥāl: Davranış güzelliği, iyi hâl.

ḥüsn-i ḫulḳ: Huy güzelliği.

seyyid (Ar.): Efendi, bey; ileri gelen, baş.

seyyid-i Mevlā: Allah.

seyyidü'l-beşer: Hz. Muhammed.

seyyidü'l-enām: Bütün halkın efendisi.

- Farsça bağlama edatı ile kurulan kalıplaşmış ifadeler için ilk kelime madde başı olarak alınmıştır.

evvelīn (Ar.): Evvelkiler, evvel gelen insanlar.

evvelīn ü āḫirīn: Eskiler ve yeniler.

Ki evvelīn ü āḫirīn o ṣuyı vaṣf édemez héç / Anı ẕātında néydigin meger kim göre ol ʿubbād 3916

- İki farklı şekilde imla edilen kelimeler için doğru şekilde yazılan kelimenin anlamı verilmiş, diğer yazım *krş.* ile doğru yazıma yönlendirilmiştir.

  şırt: İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm, göğüs karşıtı.

  sırt: *krş.* şırt

  tasa: *krş.* taşa

  taşa: Üzüntülü düşünce durumu, kaygı, endişe.

- İşaret sıfatı ve işaret zamiri **"o, ol, a"** için **"o"** madde başı alınmış, **"ol"** ve **"a"**ya ait örnekler **"o"** madde başının altında verilmiştir.

  o: İşaret zamiri ve işaret sıfatı.

  Ki ḥattā bir içim ṣu-y-ile ifṭār étdirirseñiz / Bu ṣevābı vére Allāh odur Cevvād-ı ẕī'l-ikrām 945

  Dédi ʿĪsā ol ére kim ki bir bölügüni sen al / Birini de ben alayım birin ekmek yéyen ṭammāʿ 109

  Dédi deveyi séverin muḥabbettim añadur dér / Bu kez bir deve vérdi ol ki melek aña ẕü'l-iḥsān 406

- Sözlük oluşturulurken başvurulan basılı ve elektronik kaynaklar şunlardır:

Cem Dilçin (Düzenleyen), **Yeni Tarama Sözlüğü,** Ankara, TDK Yay., 1983.

Derleme Sözlüğü, Ankara, TDK Yay., 2019.

F. Joseph Steingass, **A Comprehensive Persian-English Dictionary,** İstanbul, Çağrı Yay., 2005.

Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçesi Ansiklopedik Lügat**, Ankara, Aydın Kitabevi Yay., 2001.

İlhan Ayverdi, **Misalli Büyük Türkçe Sözlük** 3 Cilt, İstanbul, Kubbealtı, 2005.

Mertol Tulum, **17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı,** Ankara, TDK Yayınları, 2011.

Mertol Tulum, **Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü,** İstanbul, Kapı Yay., 2013.

Mustafa b. Şemseddin, **Ahterî-i Kebîr,** İstanbul, Matbatü'l-Amire, 1311.

Mütercim Asım Efendi, **Burhân-ı Katı,** İstanbul, TDK Yay., 2009.

Serdar Mutçalı, **Arapça-Türkçe Sözlük,** İstanbul, Dağarcık Yay., 2015.

Sir James W. Redhouse, **Turkish and English Lexicon,** İstanbul, Çağrı Yay., 2006.

Şemseddin Sami, **Kâmûs-ı Türkî, İstanbul,** Alfa Yay., 1998.

Türkçe Sözlük, Ankara, TDK Yay., 2011.

Çağdaş Sözlük: https://www.cagdassozluk.com

Lanes Lexicon: http://lexicon.quranic-research.net

TDV İslâm Ansiklopedisi: https://islamansiklopedisi.org.tr

Türk Dil Kurumu Sözlükleri: https://sozluk.gov.tr

3.2. SÖZLÜK

-A-

āb (Far.): Su.

āb-u ḥayāt: İçene ebedi hayat bağışlayan efsanevi su.

Āb-u ḥayāt deñizi dédiler bu ṣuyuñ adına / Tamām ḳırḳ gün yaġa andan yériñ yüzi ola baḥrā 3582

ʿabā (Ar.): Yünden yapılmış kaba kumaş, bu kumaştan yapılmış bol, geniş giyecek.

Ki géymiş ṣırtına ʿabā ki hāy hāy hem daḫı aġlar / Su'āl étdim ḥālinden ben néçün aġlar göziñ īcāʿ 2607

Ki tevbe éyledim Ḥaḳḳ'a cemīʿ étdigim ʿiṣyāndan / Ki terk étdim bu dünyāyı ʿabāya oldum istiḳnāʿ 2617

ābā (Ar.): Babalar, atalar.

Ki görmeñ mi olanları ḳanı ābā vü ecdādıñ / Ḳamusı bu fenā mülki ḳoyup gétdi olup türāb 3531

ābād (Ar.): Şen, bayındır, mamur.

Eger ister iseñ dīẕār eger ister iseñ cennet / Eger ister iseñ sulṭān olasın dā'imā ābād 2042

Ġusül yérine anlardan gele bir der o mü'minden / Ki misk gibi ḳoḳa ol ter ola ol ḳoḳular ābād 3898

ābāh (Ar.): *krş.* ābā

Melūl melūl döne bunlar géde herkes mekānına / Ki vāh ümmāh ve ābāh né ḥayıf oldı bize elān 2548

ʿabālı (Ar.+T.): Aba giymiş olan.

Ḥarīr aṭlas géyersiñ de ṣalınırsıñ ṣoḳaḳlarda / Mürūr étseñ ʿabālıya selām vérmezsiñ éy ikbār 176

Éderler ʿizzeti ikrām bulara hep ḳamu insān / Fuḳarālar ẕelīl oldı ʿabālılar olup aġyār 180

ʿabd (Ar.): 1. Kul, köle. 2. İnsan.

Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī lisānımız géce gündüz / Saña ḥamdden ayırma ki cemīʿ eyyāmda sen Feyyāż 04

Baña getür sen éy ʿabdim ki aḫbeṣ etini anuñ / Ki vardı ol boġazladı birini daḫı ki ol şāh 3173

ʿabd-i ʿāciz: Güçsüz kul.

Ve illā sen ki pādişāh ki yoḳdur saña héç ölüm / Daḫı béş ʿabd-i ʿāciziñ bular olmadılar türāb 3566

ʿabd-i Ḥabeşī: Habeşli.

Ki Loḳmān Ḥekīm'iñ aṣlı bir ʿabd-i Ḥabeşī idi / Ki bir ādem ḳulı idi né söyler éyle istinbāh 3169

ʿabd-i ẕelīl: Horlanan, aşağılanan kul.

Ki bir ʿabd-i zelīl gibi oluñ bular cenābında / Nétekim şol köle gibi dögerdi aġası her ān 3265

ābdest (Far.): Namaz vesaire için din icabına göre el, ağız, burun, yüz; dirseklere kadar kolları ve aşık kemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kulaklara, boyuna ve başa meshetme.

Ḳaçan ābdest murād étse pes ibrīḳ eline alsa / Duʿā éder aña ibrīḳ ki vér cennetde sen mebūs 1001

Ki ābdestim alıram ben daḫı ṣu içerem andan / Gine buru vérem anı kesilir éylemez revān 3286

ābdestsiz (Far.+T.): Abdest almamış olan kimse.

Ki ṭutar çiftçiyi ol kes namāz ḳıl déyü emr étmez / Ki ābdestsiz ekin eker ḳā'il olmaz aña Allāh 1335

ʿAbdullāh-ı mübārek: Mübarek Abdullah.

Rivāyetdür ki ʿAbdullāh-ı mübārek né buyurur / Zinā evlādları kimdür ki nemmāmlar-durur ḳattāt 2995

ʿAbdullāh-ı Ruḳiyye: Hz. Osman'ın, Peygamber'in kızı Rukiyye'den doğan oğlu.

Ki ʿAbdullāh-ı Ruḳiyye su'āl olundı Berāt'dan / Né buyurdı éşit anı né söyler zühdi zāhidāt 834

ʿAbdullāh ibni Muṭiʿ: Emevi yönetimi aleyhindeki faaliyetleriyle meşhur olan sahabi.

Gelüpdür ḫālişede kim ʿAbdullāh ibni Muṭiʿ'den / Dédi dérdi Resūlullāh né buyurdı éşit ʿubbād 776

ʿAbdu'r-raḥman: *krş.* ʿAfv'ıñ oġlı ʿAbdu'r-raḥman

Dédi yā ʿAbdu'r-raḥman bil eger her deve üstünde / Ki bir ʿabdiñ ola-y-idi édeydiñ ʿıtḳa istircā' 1510

ʿābid (Ar.): İbadet, kulluk eden.

Benī İsrā'il içinde var-idi añla bir ʿābid / Ki ġāyet de faḳīr oldı éşit n'éyler ki ol aḫyār 200

Naẓar édiñ ʿābidime benim belāma ṣabr étdi / Daḫı şükürler éyledi ki benden varana ṣabbār 2611

ʿābid-i ṣāliḥ: Salih kul.

Elā éy ʿābid-i ṣāliḥ ṣalāḥetde olup īdām / ʿİbādetde ziyād éyle iṭāʿatde olup īdām 2569

ʿābid-i Vehhāb: Allah'ın kulu.

Kitābımdur benim Ḳur'ān ki milletim Ḫalīlullāh / Su'āllerine hep cevāb vére ol ʿābid-i Vehhāb 2498

ʿāc (Ar.): Kalabalık.

Elā yā sālikü'l-cennet ṭaleb ḳılar-iseñ vehhāc / Ki ẓulmet sende ḳabrinden eger ḳorḳar-iseñ éy ʿāc 1173

Faḳīre ol ḳadar ṣevāb vére ol lā-yezāl Allāh / Ġanī aña yétişemez ṣevābı az olur éy ʿāc 3209

ʿacab (Ar.): Şaşkınlık, şaşırma.

Dédiler bu iş-durur ġāyet ʿacab / Bu ʿacabdur ḳalmaz-ise vér ġarab 4032

ʿacāib (Ar.): Çok tuhaf şey, anlaşılmaz.

Ḫaber vérmeye başladı ki gördigi ʿacāibden / Dédi kim yā Resūlullāh ḳulaḳ vér baña sen bu ān 728

ʿAcāibden néler gördüñ ḫaber vériñ éşidelüm / Ki ʿibret alalum andan naṣīḥat bilelüm illā 3076

aʿcāl (Ar.): Daha çabuk, daha seri.

Ki İbrāhīm ibn Edhem ki çıḳdı kürsīye bir gün / Ḫiṭāb étdi dédi ḫalḳa ḳulaḳ vériñ baña aʿcāl 1683

acar (Ar.): Şiddetli.

İkisinden de göz yaşı aġır gelüp ola taḳdīm / Pes öyle olıcaḳ aġla gözüñ yaşı ola acar 3753

ʿaccāl (Ar.): Çok aceleci.

Déye éy ṭaġılan ṭamar déye éy çürüyen tenler / Déye éy ṭaġılan ḳıllar birikiñ bir yére ʿaccāl 3606

Pes andan ṣoñra cümle rūḥ ki ol ṣūruñ delüginden / Ki cümle çıḳa bir kezden hevā yüzün ṭuta ʿaccāl 3608

ʿaceb (Ar.): Acaba, şaşılacak şey, hayret.

Baña étdiginiñ ikrāmı ʿaceb ġayrıya étdiñ mi / Ki zīrā sen kelāmıñı éşitdirdiñ baña mevḳūf 1039

Nidā étdi Ḫıżır buña ʿaceb sen kimsin éy kişi / Yüzün döndi buña baḳdı dédi Ḫıżır ola verāʿ 153

aʿcebü'l-aʿcāb: Çok garip olan.

Ki aç ḳapusını anuñ duḫūl éyle içine sen / Ki seyrān éyle içini görürsiñ aʿcebü'l-aʿcāb 1964

acı-: 1. Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu, tatlı karşıtı.

Ki bir şey’ aġzıña alsañ acı ṭatluyu bilürsiñ / Yéñ içeñ dürlü leẕẕetler édeñ hem cümleyi hażmā 1847

2. Herhangi bir dış etken dolayısıyla duyulan rahatsızlık, ızdırap

Daḫı cān véremeye ol ki mevt acısı pek ola / Daḫı īmān géde andan ḳala küfr-ile ol füssāḳ 1395

Bular bir kez ṣoḳacaġız acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl / Bil imdi başıña seniñ ki néler gele fāsıḳūn 2383

acıḳ-: Yemek yeme gereksinimi duymak.

Déyeler bu ṭarafdan sizlere yol vérmeziz aṣlā / Ḳabirden ḳorḳduġından ol acıḳdı ṣuṣadı eyyām 2583

Ḫudā ḫalḳ éyledi ol ṭaş içinde bir şecer diñle / Acıḳdıġım zamān andan biterdi yémiş éy iḫvān 3282

ʿāciz (Ar.): Zayıf, güçsüz.

Ki ol ḳadar ḳıtāl éderdi küffār ile ol yigit / ʿĀciz ḳaldılar elinden ḳamu küffārı ṣubḥı şām 1066

Temennī éyledim Ḥaḳ’dan ki bir daḫı görem oġlum / Ṣoram ḥālini bir daḫı ʿāciz midür veyā şükrān 2666

ʿacūze (Ar.): Kocakarı.

Ki bir ʿacūze ʿavret ṣūretinde gele ol melʿūn / Gören ikrāh éde andan firār éde ḳamu eşḫāṣ 46

aç-: Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

Varalar cümle ḫaznedār açalar hep ḳapuların / Daḫı köşküñ çadırların ḳapusun açalar ḫuzzān 681

Gözüñ aç uyḳuyu terk ét ki oldur seyyidü’l-enām / Ki oldur efḍalü’l-ezmān bunı medḥ éyledi ʿAllām 1056

aç: Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.

Ṭoyursa bunda bir açı né işleye aña Allāh / Ḳıyāmetde cemīʿ maḫlūḳ aç iken olalar iṭʿām 927

Daḫı dünyā yüzündeki ṭaʿāmı vérseler aña / Yéye ṭoymaya ol kişi ḳatı aç ola ol füssāḳ 1394

açıḳ: Bir gereksinimin karşılanamaması durumu.

Ki bir faḳīre baḳarsıñ ki daḫı arḳası açıḳdur / Ki almazsız selāmını ki ṣoḥbetde olañ fekkāk 3042

Dédi bir gün otururdum bir ādem geldi mescide / Başı açıḳ yalın ayaḳ ki gör ḥikmeti ol aġāh 3077

açıl-: Açma işine konu olmak.

Bu aʿmānıñ gözini ṣıġadı ol dem gözi açıldı / Ki evvelki gibi oldı görür oldı gözi ecsād 417

Ḫiṭāb étdi baña Cibrīl bu gécelerde feṭḥ olur / Ki üç yüz ḳapu açılur ki raḥmet ola fāʾiżāt 852

ad: Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim, nam.

Ḫıżır buña ḫiṭāb étdi saña kim dérler éy kişi / Dédi benim adım Ṣāẕun ki étdim ḥāliñi esmāʿ 155

Yazam ben ibtidāsındaki bismillāhiyi evvel / Daḫı Raḥmān ile Raḥīm adımı naḳş édem deftār 2633

ʿĀd (Ar.): Çok eskiden Yemen taraflarında bulunan ve Hud peygamber tarafından imana getirilmediği için Allah tarafından yok edildiğine inanılan bir kavmin adı.

Bu kez irsāl éde Allāh ki rīḥi'l-ʿaḳīmi ṣoñra / Ki ʿĀd ḳavmine gönderdi idi bu yéli fī'd-dünyā 3574

ada: Deniz veya göl suları ile çevrilmiş küçük kara parçası, cezire.

İzin vérdi aña Sāḥım var imdi gét mekāniña / Ki gétdi ol mekānına gine ol adaya īdāʿ 150

Meger ol adada Ḫıżr'ıñ ki bir mekānı var-idi / Ki anda bir aġaç dikmiş-idi gör ḥikmeti neffāʿ 161

ādāb (Ar.): Terbiyeler, utanmalar.

Yürüye bunlar edeble geleler buña ʿizzetle / Ki dürlü taʿẓīm éderler ki ḥüsn-ile éde ādāb 2494

ʿadāvetlik (Ar.+T.): Düşmanlık.

Anuñla ehliniñ ki ol arasında bula niẓām / ʿAdāvetlik géde düpdüz muḥabbetlik vére Fettāḥ 1920

ʿaded (Ar.): Sayı.

Ḥurūfı bu eʿūẕüniñ yigirmi dört-durur ʿaded / Géce gündüz sāʿatleri yigirmi dört-durur ʿubbād 1898

Ki étsek anda bir tesbīḥ néler inʿām éder Allāh / Yédi ḳat gökdeki melek ʿadedince ṣevāb inʿām 1169

ʿadediyyāt (Ar.): Sayılan şeyler.

Ḥaseneden murād nédür ki on ṣevāb-durur añla / Degildür elif lām bir ḥarf ki üç ḥarfdür ʿadediyyāt 2076

Ādem (Ar.): *krş.* Ḥażret-i Ādem

Ki Ādem ḫalḳ olunmazdan ki evvel gétdi ol biñ yıl / Dibine daḫı şimdi éndi ki ol ṭaş yā Resūlullāh 1359

Ḳaçan ḫalḳ étdi Ādem'i melekü'l-mevte söyledi / Ki ḳıldım ben seni taslīṭ ki mevtiñ üstüne īżāḥ 2317

ādem (Ar.): Adam.

Gelüpdür Zühre'de bir söz Resūlullāh buyurmuşdur / Bir ādem bir muṣībete yétişse éylese fiġān 2647

Bir ādem Allāh'a īmān getürse daḫı aḫrete / Eẕiyyet étmesün ḳoñşusına étsün aña iḥsān 2869

ādemī (Ar.+Far.): Ademoğlu.

Ki defn olunsa bir ḳabre ki birḳaç ādemīlerden / Ḳabirde her birin īcād édüp ḥaşr éyleye Mevlā 3592

ʿādet (Ar.): Görenek, usul, alışkanlık.

ʿĀdetinden ziyāde anı ki ḍarb éyleseñ yolda / Ḳıyāmetde saña andan suʾāl étse gerek ʿAllām 1781

Ki kendi ʿādetinden ziyāde zor éylediñ ise / Anuñ ḥaḳḳı olur sende gözüñ aç uyḳudan uyan 2286

adım: Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri.

Ki her bir adım atdıḳça ki maḥv ola günāhları / Anadan yeñi ṭoġmuş gibi zenbden ola taṭhīrān 2247

Ebū Hüreyre buyurdı ki nemmāmlıḳ içün bir kes / Yürüseydi iki adım ki söz ṭaşıya ol ḳattāt 2993

ʿAdī ibni Ḫātem: Tay kabilesinin reisi olan meşhur sahabi.

Rivāyet éyledi Aʿmeş ki ʿAdī ibni Ḫātem'den / Buyurdı faḫr-ı kāʾināt éşit né dér ulū'l-ebrār 518

ʿadl (Ar.): Doğruluk.

Ḫudā'nıñ lüṭfına ḳaldıḳ işimiz ḳatı ḫarābdur / Eger ʿadli éder ise ki vā-veylā bize veylā 2854

adlu: ... adını taşıyan, isimli.

Ḫazīne adlu bir kitāb ki bir ḥadīṯ daḫı yazdı / Rivāyet éyledi Enes Ḫudā rāżī ola her ān 665

ʿadū (Ar.): Düşman.

Naṣīḥat étse bir ʿālim ʿadū olur aña billāh / Ki Ḥaḳ'ı söyledi baña déyü buġż éder ol esfāh 3165

Ki sévdigiñ ḳulıñı sen ki bunda éylediñ muḥtāc / ʿAdūlarıña dünyāda murādın vérdiñ éy Raḥmān 283

ʿadū-yı ekber: En büyük düşman.

ʿAdū-yı ekberiñdür hem mühīndur bu saña her ān / Budur işinde mekkāre bu bir ʿadū-durur leṣṣāṣ 58

ʿadūlıḳ (Ar.+T.): Düşmanlık.

Ki ʿirfānla ḫaber aldı ʿadūlıġın édüp iẓhār / Ki ḳıydı ehline melʿūn bulara éylemek inʿām 1080

ʿadüvv (Ar.): Düşman, hasım.

Ki zīrā sévmedi cehli ʿadüvvümdür dédi cāhil / Vérir mi sévmedigine şerīf cenneti ol Vedūd 2178

afāḳ (Ar.): Ufuklar, gökle yerin birleşir gibi göründüğü yerler.

Ki feryād édeler bunlar fiġān-ile ṭola afāḳ / Bize siz merḥamet ḳılıñ ki şefḳat éyleñiz bī-zār 456

āfāt (Ar.): Belalar, musibetler.

Diliñ āfātı né ise tekellüm éder ol düpdüz / Daḫı göz āfātın işler ḳulaḳ ayaḳ éder iḳdām 1776

Ki aḫşamdan oḳuduḳda gine duʿā éder bular / Ki ḥıfẓ éyle bu ḳulıñı cemīʿ āfātdan éy Ḥuffāẓ 1887

ʿAffān oġlı ʿOṯmān: *krş.* Ḥażret-i ʿOṯmān

Ki ʿAffān oġlı ʿOsmān'dan rivāyet şöyle gelmişdür / Dédi dédi Resūlullāh ḳulaḳ ṭut bu söze kerrāt 2071

āfitāb (Far.): Güneş.

Cemīʿ cenneti gezerken ki dört ırmaġı ben gördüm / Ki ṣordum Cebrā'īl'e ben ki nérden gelür āfitāb 1955

Buyurdı İbni ʿAbbās bil Ḫudā rāżī ola andan / Ki bir gün faḫr-ı kā'ināt ṣabāḥı ḳıldı āfitāb 3537

ʿāfiyet (Ar.): Sağlık, esenlik.

Ki muʿtād étse bir kişi ki her ḳapuyı açdıḳça / Ki héç girmeye ol eve ki ʿāfiyet vére Fettāḥ 1919

ʿafüv (Ar.): *krş.* ʿafv

Ki bir bir hep su'āl éde cemīʿ ʿişyānıñı senden / Ki cümlesini ʿafüv ét daḫı ol Ḳādir ü Cevvād 774

ʿafv (Ar.): Suçunu bağışlama.

Bular cümle géce gündüz Ḫudā'ya yalvarırlar kim / Bularıñ ṣuçların ʿafv ét āteşden olalar maḥcūr 981

İlāhī bir żaʿīf ḳuluñda ister ʿafv-ile ġufrān / Kerem ḳıl günāhın maḥv ét daḫı ʿafv éyle yā Ḳaddās 3529

ʿAfv'ıñ oġlı ʿAbdu'r-raḥman: Hz. Peygamber'e ilk iman eden ve cennetle müjdelenen on sahabiden biri.

Ki ʿAfv'ıñ oġlı ʿAbdu'r-raḥman éyitdi kim anı diñle / Meger ortaġı var idi ki bir tācir ẕevī'l-emtāʿ 1502

aġ[(1)]: Ak, beyaz.

Dédi Ḫıżr'a ki yā Ḫıżır azād étdim seni elān / Ki bilmedim ḫaṭā étdim ki maʿẕūr ola yüzü aġ 147

Ki zīrā bu cāhillik néye beñzerdür anı déyem / Gözüñ aġı ḳarasına néce aḳreb ise ḥāṣā 1813

aġ[(2)]: Tuzak.

Ki müʾminiñ aġında bir balıḳ çıḳdı üçüncide / Anı da alayım dérken ki ḳaçdı ṣuya ol semmāk 236

Ki geldi gördi üstünde bir aġ var gérü çekildi / Dönüp ṭutdı yüzün göge gözünden yaş édüp ihbāṭ 2029

aġ-: Çıkmak, yükselmek.

Ṣaġıñdaki ṣoluñdaki melekler öldügüñ zamān / Semāya aġalar bunlar Ḫudā'ya édeler iʿrāc 1186

Cevāb vérdi aña melek géce melekleri cümle / Göge aġdı bular düpdüz Ḥaḳ'a söylediler elān 1623

aġa (Moğ.): Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen unvan.

Ki ḳul béş vaḳtini ḳıldı aġası ḳılmadı anuñ / Géçirdi aġa ʿömrini hevāya oldı ol ilḥāḳ 359

Ki bir ʿabd-i ẕelīl gibi oluñ bular cenābında / Nétekim şol köle gibi dögerdi aġası her ān 3265

aġaç: Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.

Gelüpdür Zühre'de bir söz ki Ḥażret-i Ḫıżır bir gün / Ki bir deñiz yalısında bir aġaç dikdi ol ḳan 122

Yéye çün zaḳḳūm aġacın boġazına varıcaġaz / Boġazında ḳarār éde bu da geçmeye bi'l-ilḥāḥ

āgāh (Far.): Bilgili, haberli, uyanık.

Ki her gün daʿvet éderdi geliñ dīne eyā küffār / Belā gelür size elbet oluñ āgāh eyā ẓallām 1788

Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den gelüpdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil / Ki dāḫil olsa bir ādem gérü ṣubḥa ki ol āgāh 3150

aġar-: Beyazlamak.

Aġara ṣaçları ṣaḳalları hep taṣalarından / Ki ḥattā maʿṣūm iken ṣaçı ola anda hep ibdāl 3620

Ki biñ yıl daḫı ḳızdırdı bu kez aġardı ol nīrān / Ki biñ yıl daḫı ḳızdırdı ḳatı ḳarardı ol nīrān 3802

aġı: *krş.* aġu

Ki bundan daḫı eşeddir gérü mü'minleri ġıybe / Ḫuṣūṣā ʿālim ola ol aġıdür ġıybeti muġtāb 2985

aġır: Tartıda çok çeken, hafif karşıtı.

Ki ol namāz ṣevābı bil aġır gele dédi Aḥmed / Büyük niʿmet degil midür Ḫudā étdi bize inʿām 1476

Günāhı pes aġır gele ṣevābından ki ol ḳuluñ / Ki emr éde cehenneme melekler éde tesvīḳān 2224

aġıt: Ölenin iyi niteliklerini, ölümünden duyulan acıyı dile getiren söz veya ezgi.

Uyandım tevbe éyledim ki terk étdim aġıdı ben / Ki ben aġlamadım ġayrı ki terk étdim ḳamu aḥzān 2665

aġız: Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ.

Néce vurunca aġzına yıḳıldı ol yére aṣlan / Bıraḳdı beni aġzından ki ʿaḳlı gétdi teẕhībāt 613

Ki her yüzinde yétmiş biñ aġız ḫalḳ éyledi Allāh / Ki her aġızda yétmiş biñ lisān ḫalḳ éyledi ʿAllām 1123

aġla-: Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek.

Uyandı pes menāmından ki aġlayaraḳ ol ʿābid / Dédi ehline bu düşi ki ehli étdi āh u zār 215

Déye Ḥaḳ yā ramażān sen néçün aġlañ dégil baña / Murādıñı dile benden murādına olam mevṣūl 1014

aġlāl (Ar.): Boyuna geçirilen zincirler.

Ki ol ʿavret ḳızın gördi géyürmişler ḳara ḳaṭrān / Boġazına geçirmişler selāsiller daḫı aġlāl 3388

aġlaş-: Birlikte ağlamak.

Ki yér gök aġlaşır cümle bu ayın iftirāḳından / Ki ümmet-i Muḥammed-çün édeler zārī zārī yas 1242

Bunı éşidicek bunlar cemīʿi aġlaşırlar hep / Ki vāh bunlar nefislerine uyup gétdi fī'n-nīrān 2545

aġlat-: Ağlamasına yol açmak.

Ayıram daḫı babayı ḳızından daḫı oġlundan / Néce analar aġladam gözünden aḳıdam ḳarrāḥ 2333

Eger aġlayıcı ṭutsa da aġlatsa ki meyyite / Ṭutanı daḫı hem aġlayanı hem édeni fiġān 2651

aġlayıcı: Ağıtçı.

Eger aġlayıcı ṭutsa da aġlatsa ki meyyite / Ṭutanı daḫı hem aġlayanı hem édeni fiġān 2651

Gine nidā gele Ḥaḳ'dan ki ḳanda aġlayıcılar / Ki bunlar daḫı tenhāda baña étdiler istiġfār 3749

aġniyā (Ar.): Zenginler.

Ki biñ dirhem gümüş vérse fuḳarālara aġniyā / Mülāḥıḳ étse ol ẕikre faḳīr ki étse intişār 183

Ki vay şol aġniyāya kim yarın yevm-i ḳıyāmetde / Aña yapışa faḳīrler yaḳasın çāk édeler bād 450

aġrıḳ: Ağarlık, eşya, ev eşyası.

Mālıñ ḫayırlısı oldur senin öñüñce gédendir / Keenne aġrıġıñ ilerü ki gétmiş olur vaḳḳāf 1212

aġu: Zehir.

Ki gétdi bāzāra ol kes ki fikr étdi bu ér yolda / Ḳatam ekmege ben aġu yéyeler öleler ṭammāʿ 115

Kiminiñ aḳar aġzından zehirler dürlü aġular / Ki feryādı fiġānları ṭuta ʿālemi tekmīlā 3835

aġulı: *krş.* aġulu

Anuñ boynunda bir yılan büyük ecdera ḫaml éde / Anuñ iki aġulı dili ola pek ḳatı ıżrār 3640

aġulu: Zehirli.

Ki her biriniñ elinde aġulu ḫarbesi vardur / Yıġılup geleler cümle başıñ ucuna cāmiʿūn 2343

Ki ʿAzrā'īl vura evvel aġulu ḫarbesi ile / Acısı çıḳa ṭırnaḳlar ucundan ola nāşiʾūn 2346

aġyār (Ar.): Başkaları, yabancılar.

İmām-ı Tirmidī éydür İmām Ebū Hüreyre'den / Ki ol server-i ʿālemden inan müʾmin iseñ aġyār 192

Ḥayā étmez misin Ḥaḳ'dan ki bu deñlü günāhıñla / Girersiñ Tañrı beytine bu cürm-ile sen éy aġyār 1546

āh (Ar.): 1. Ah, yazık.

Ki enbiyā ḳulum dér Ḥaḳ benim kelāmım oḳutsa / Sücūda egilürler hep baña taʿẓīm éderler āh

O ṭaşdan ṭaşa kendüyi vura yürüye ol yolda / Nétekim gör deve çarpındığı gibi éde çoḳ āh 3684

2. Beddua.

Ḳanı maẓlūmlarıñ āhın alup ẓulm éyleyen ẓālim / Ebed olmam şanup ẓulm-ile ʿömrin éyleyen ifnā 3579

āh u zār: Ağlayıp inleme.

Uyandı pes menāmından ki aġlayaraḳ ol ʿābid / Dédi ehline bu düşi ki ehli étdi āh u zār 215

Daḫı ṣāliḥlere vérilen daḫı ola ḥisābsız / Bī-namāza vérirseñ ger édersiñ şoñra āh u zār 551

aḥbāb (Ar.): Dost, bildik, tanıdık.

Ki dört ḫaşleti çoḳ işleñ bu ayda sizler ümmetim / İkisin Ḥaḳ séver anuñ daḫı işleyeni aḥbāb 955

Ve ammā şol nifāḳ ġıybet éde fāsıḳ u ẓālimler / Fülān démeye adını bu nifāḳdur bil éy aḥbāb 2972

aḫbār (Ar.): Haberler.

Bu söze pes münāsibdir ḫaberde vārid oldı kim / Bunı yazmış-durur Zühre muḥaḳḳaḳ böyledür aḫbār 199

Nétekim baʿżı aḫbārda gelüpdür naḳl édem saña / Ki bir ʿavret meger bir gün édüp oġlunı tefḳīdāt 605

aḫbār-ı ṣaḥīḥ: Doğru olan haberler.

Nétekim vārid olmuşdur ki aḫbār-ı ṣaḥīḥinde / Ki İdrīs Ḥażreti bir gün yérinde ol tecelliyāt 592

aḫbeṣ (Ar.): Çok murdar, pek yaramaz.

Baña getür sen éy ʿabdim ki aḫbeṣ etini anuñ / Ki vardı ol boġazladı birini daḫı ki ol şāh 3173

Ḳatı aḫbeṣ-durur ṭaʿma āteşi pek yaḳar teni / ʿAẕābı pek elīmdür kim girenler éde vā-veylā 1353

ʿahd (Ar.): Söz verme.

Ki inkār étdi kiẕb étdi ḫıyānet étdi ʿahdine / Ki ʿahdini bozan kişi helāk olur yaḳın ıraġ 92

Bu deñlü żaʿīfimle ben ki redd étmedim emrini / Daḫı ben ʿahdime ṭurdum ki ṭutdum emrini her ḥāl 1731

āḫer (Ar.): Başka, diğer, gayrı.

Ki bir āḫer ḥadīṣinde buyurmışdur Resūlullāh / Ḫaber vérdi baña Cibrīl éşitdim étdim iltizām 1093

Bular görür ḫatunları ki āḫer kimseye varmış / Ki evlādı yetīm olmuş ḳasāvet çekeler aʿmām 1142

aḥfaẓ (Ar.): Korumak, muhafaza etmek.

aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ: Koruyanların en koruyucusus.

Ki her ḥicābıñ arası ki yér gök arası miḳdār / Iraḳ éde Teʿālallāh ki olur aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ 1891

Ki ol ṣu bir kötü ṣudur ḫarāb éder cihānı ol / Ḫudā ḥıfẓ éde ẕākirleri oldur aḫfaẓu'l-ḫuffāẓ 3453

aḫı: 1. Benim kardeşim.

Baña döndi ḫiṭāb étdi ki yā aḫı déyem ḥālim / Bi-ḥamdillāh felāḥ buldum baña lüṭf éyledi Feyyāż 2008

2. Dost, arkadaş.

Dédim ben yā aḫı Cibrīl bu géce né gécedür kim / Bu deñlü éyledi tenbīh bunuñ ḳadrini beyyināt 851

Né sebeb oldı éy aḫı bunuñ merdūdlıġına dé / Dédi Cebrā'īl éy aḫı édem aṣlın saña iḫbār 3425

aḫillā (Ar.): Sadık, candan dostlar.

Daḫı tenhāda ṣāḥibdür daḫı ḥayretde delīldür / Aḫillālar vezīridür eḥibbā oldılar aʿlā 1862

āḫir (Ar.): Nihayet, son.

Anuñ dördüncisi añla néye ṣarf éder ol kişi / Ki āḫiri ḫarāb olacaḳ eşyāyı yapar īḫāz 316

Resūlullāh né buyurdı Ḳadir degil-durur ammā / Velākin ṣavmıñ āḫir gécesi oluyorur mesrūr 991

āḫiret (Ar.): Öbür dünya, öteki dünya.

Umūrımı saña ışmarladım yā Rabbi her zamān / Ki dünyāda ve āḫiretde maḥzūn éyleme Feyyāż 7

āḫirīn (Ar.): Sonrakiler, sonlar.

Dése üç kerre eʿūẕü ṣıġınup Ḥaḳḳ'a ol kişi / Ki andan sūre-i ḥaşriñ oḳusa āḫirīn ʿivāż 1885

aḥkām (Ar.): Emirler, hükümler.

Ki tevbe ayıdur bu ay ki envāʿi maʿāṣīden / İṭāʿat ayıdur bu ay cemīʿ evāmiri aḥkām 906

aḥḳar (Ar.): En çok hakir olan.

aḥḳaru'l-ʿabd: Kulun en hakiri.

Ki ben bir efḳaru'l-ʿabdin ki ben bir aḥḳaru'l-ʿabdin / Ki bende cümle taḳṣīrāt ḳuṣūra baḳmasun iḫvān 12

aḫlāḳ (Ar.): İnsanda bulunan ruhi ve zihni hâller, huylar.

İki ḳısım-durur aḫlāḳ biri meẕmūm biri maḥsūn / Ki aḥsen-i beyān étdik édelüm meẕmūmı iʿlām 1771

aḫlāḳ-ı ḥamīd: Övülmüş huylar.

Ki taṭhīr ayıdur bu ay cemīʿ envāʿi denesden / Ki aḫlāḳ-ı ḥamīd-ile müzeyyen ola gör eyyām 907

aḫlāḳ-ı meẕmūmāt: Beğenilmemiş huylar.

Eger şer işlese bir kez anı ifşā éder ḫalḳa / Ki ḫayrın ketm éder anuñ budur aḫlāḳ-ı mezmūmāt 2999

aḥmaḳ (Ar.): Pek akılsız, sersem, şaşkın.

Düşün fikr éyle éy fāsıḳ saña envāʿ-i niʿmetler / Vérüpdür ẕü'l-celāl Allāh bunı añmaz mısın aḥmaḳ 1366

Velī cāhilsiñ aḥmaḳsıñ ki farḳıñ yoḳ ṣıġırdan héç / Yédigiñ géydigiñ bilmeñ ki bilmeñ nārı hem ʿuḳbā 1852

Aḥmed: Daha çok methedilmiş olan, Hz. Muhammed.

Daḫı né buyurur Aḥmed bir ādem mescidi sévse / Daḫı sévse cemāʿati né iḥsān éde ẕī'l-inʿām 1444

Buyurdı zīrā Aḥmed'iñ ḥadīṯ-i dürr-i yektāda / Ki bir ʿālim vefāt étse ki terk étse varaḳ şürrāḥ 1944

Aḥmed-i mefḫūr: Hz. Muhammed.

Bu kez ol Ḳādir ü Ḳayyūm ki vaḥy étdi ḥabībine / Gelüp dédi aña Cibrīl éşit yā Aḥmed-i Mefḫūr 2149

Aḥmed-i muḫtār: Hz. Muhammed.

Ḫaberde vārid oldı kim buyurdı Aḥmed-i Muḫtār / Ki Miʿrāc gécesi cenneti ʿarż étdi baña Tevvāb 1954

Rivāyetdür ki Fāṭıma ki binti Aḥmed-i Muḫtār / Ḫudā rāżī ola andan ki oldur seyyidü'l-enām 2659

Aḥmedī: Hz. Muhammed'e ait, Hz. Muhammed ile ilgili.

Dédi şeyḫ bu ki bir Mecūsī ola da nédir bu düş / Degil illā bu şeyṭānī degildür Aḥmedī kelām 2912

aḥmer (Ar.): Kırmızı, kızıl.

Dédim beñziñ ḥayātıñda ki aḥmer verde beñzerdi / Ṣararmış gül gibi olmuş yüzüñde nūr olup ifrāz 797

Géderdi ṣoñra mescide yürürdi bélin egerek / Ki boynunuñ ṭamarları şişerdi hem olur aḥmer 1587

aḫrām (Ar.): Yasaklar.

Velākin kendiñi ṣaḳın teġannī éyleme anda / Zīrā aḫrām édüpdür Ḥaḳ teġannī ki ki külli ān 1600

aḫret (Ar.): *krş.* aḫiret

Bu sözden ḥiṣṣe aldıñ mı ki sen kendiñi bildiñ mi / ʿAceb var mı-durur sende ki aḫret ḳorḳusı hellāʿ 79

Ki zīrā dünyāda bunlar ölüdür daḫı aḫretde / Bulardan pes ṣoyulmışdur ki emrullāhı bil her ān 293

aḥsen (Ar.): Pek güzel.

Ki oldı ṭaş iki pārça içinden çıḳdı kim bir şeyḫ / Ḳatı aḥsendür ol ḳoca ʿibādetde mübāliġāt 863

Ki aġzından çıḳa anuñ ki bir yaşılca ḳuş aḥsen / Ḳanadları ola dürri cevāhirden o bī-ḳıyās 3513

aḥsen-i beyān: Açıklamanın en güzeli.

İki ḳısım-durur aḫlāḳ biri meẕmūm biri maḥsūn / Ki aḥsen-i beyān étdik édelüm meẕmūmı iʿlām 1771

aḥsen-i ṣūret: En güzel biçim.

Seni aḥsen-i ṣūretde Ḫudā ḫalḳ éyledi bugün / Güzel yüz vérdi göz vérdi ḳamudan éyledi ḥasnā 1849

aḥsenü'l-evżāʿ: Hâllerin en güzeli.

Ki ehl-i cennet olanlar güler şekil olur meyyit / Müyesser éyleye Allāh bize ol aḥsenü'l-evżāʿ 2471

aḫşam: Akşam.

Bular gine revān oldı ulaşdılar ulu ṭaġa / Yaḳın idi meger aḫşam ki anda ḳondılar īḳāʿ 95

Ki aḫşamdan oḳuduḳda gine duʿā éder bular / Ki ḥıfẓ éyle bu ḳulıñı cemīʿ āfātdan éy Ḥuffāẓ 1887

aḫtām (Ar.): Uzun burunlu, burnu uzun adam.

Ki bir kimse bu aylarda ki bir ṣusıza ṣu vérse / Ki cennetde ṣu vére Ḥaḳ raḥīḳ ü zencebīl aḫtām 930

aḥvāl (Ar.): Durumlar, hâller.

Resūlullāh'a pes ṣordum bu aḥvāli ḫaber vérdim / Éşit né dédi ol server ḳulaḳ vér diñlegil ḳavlā 1222

Görüpdür bil anañ seni ḳatı pek kötü aḫvālde / Bu ikrāma néden érdiñ déyü vér bize sen aḫvāl 3397

aḫyār (Ar.): İyi ve faziletli olanlar.

Ol ʿābide dédi ʿavret var imdi gine ét duʿā / Ki alsunlar eliñden hem ḫaṭā étmişsin éy aḫyār 216

Ki aldı çıḳdı ḳapuya meger kim ḳapuda oġlu / Süleymān durur-imiş bil aña söyledi ol aḫyār 563

aḫẕ (Ar.): Alma, kabul etme.

Ki muʿteber kitāblardan bunı aḫẕ éyledim biliñ / Né deñlü var ise muḥriḳ eḥādīṯ éyledim īḳān 20

Ḳıyāmet güni olduḳda gele Ḳurʾān dīvāna bil / Araya bula ṣāḥibin elinden aḫẕ éde enṣār 2125

aḥzān (Ar.): Kederler, sıkıntılar.

Ki zīrā bākī degildür ki tézce géder ol elden / Saña bir kez feraḥ gelse yanındadur anuñ aḥzān 259

Néçün aġlarsın éy kişi déyü söylediler buña / Dédi vallāh ki oġlumuñ vefātından degil aḥzān 1647

ʿĀʾişe: *krş.* Ḥażret-i ʿĀʾişe

Ki ʿĀʾişe buña dédi néçün yoḳ eliniñ biri / Dédi yā mü'min anası ki bundan étme istiḫbār 526

Nisā sulṭānı ʿĀʾişe né buyurdı anı ḥıfẓ ét / Dédi dédi Resūlullāh naṣīḥatdur saña iʿẓām 1763

ʿĀʾişe-i ṣıddīḳa: Dosdogru kadın olan Aişe.

Rivāyetde gelüpdür kim ki ʿĀʾişe-i ṣıddīḳa / Otururken evinde ol ki bir ʿavret édüp imrār 524

aḳ: Kar, süt vb.nin rengi, beyaz, kara ve siyah karşıtı.

Üçünci géce gördüm ben gine rüʾyāmda yigidi / Bu kez ṣırtına aḳ géymiş ḳuşaḳ ḳuşanmış ol şükrān 3331

Bu minvāl üzre biñ yıl ṭuralar ḳabir üzerinde / Kimi ḥaşr ola ak gümüş gibi yüzi ola envār 3624

aḳ-: Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek.

Bu kez bu ḳubbe altında bu dört ırmaḳ ḫurūc éder / Ki öyle bir aḳar bunlar ḳabir ḳuşları lā-mürtāb 1962

Biriniñ daḫı aġzından aka aġu ile zehir / Ki öyle bir zehirdir kim éder ʿālemi ḫarābāt 3025

aḳal (Ar.): Çok, pek en az.

Ḳalīldir bu aḳallardan eẕeldür bu meẕelletden / Bu téz géder ḳatı elden veḥimdür bu daḫı ḫayāl 1663

ʿaḳāyid (Ar.): İnanılan şeyler.

ʿAḳāyid ʿilmini ögren ki muḥkem ola īmānıñ / ʿAḳīdesi ṣaḥīḥ ola bunuñ īmānıdur mechūd 2175

aḳçe: Küçük gümüş para.

Ki ṣat beni ḳulum déyü ki al aḳçemi var ḫarcan / Benim gücüm buña yéter ki benden éyle istinfāʿ 130

Ki vārisden ḳaçırmaḳdır o ḥālde aḳçe vaḳf étmek / Ki vaḳf éyler iseñ eşyā gezerken éylegil vaḳḳāf 1203

aḳdās (Ar.): En kutlu, en kutsal.

Ki ʿafv étdim éşit éy ḳuş seniñ ṣāḥibiñi ṣuçın / Var imdi bunda sākin ol ki ḳıl ḥażreti ol aḳdās 3516

ʿāḳıbet (Ar.): Nihayet, son.

Ki ḳısmet olur ol māl kim binālara ṭavanlara / Ki ʿāḳıbet olur ḫarāb ḫayırsız māl budur bezzāz 317

Alur mālını sebebsiz dükedir mālını añun / Ki müflis olur ʿāḳıbet ki ḳalmaz ḥabbece erzāḳ 1387

ʿaḳıl (Ar.): *krş.* ʿaḳl

Velākin ʿaḳlım érmedi ki loḳma loḳma dédigin / Bunuñ aṣlı né idigin ʿaḳıl étmedi tedrīkāt 618

Daḫı ḫalḳ éyledi Ḫallāḳ gine ol ṭaşıñ içinde / Ki bir ṣu vérdi baña kim ʿaḳıllar éyleye cevlān 3284

ʿaḳılsız (Ar.+T.): Gerçeği görüp ona göre davranmayan, anlayışı kıt.

Gel éy bu fānī dünyāya göñül vérüp olan ḥabbāb / Né ʿaḳılsız kişisiñ sen séversiñ āḫiri ḫarāb 3530

aḳıt-: Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.

Ayıram daḫı babayı ḳızından daḫı oġlundan / Néce analar aġladam gözünden aḳıdam ḳarrāḥ 2333

ʿaḳīde (Ar.): İman, dini inanış.

ʿAḳāyid ʿilmini ögren ki muḥkem ola īmānıñ / ʿAḳīdesi ṣaḥīḥ ola bunuñ īmānıdur mechūd 2175

ʿaḳl (Ar.): Akıl, us.

Ki şimdiki zamān ḫalḳı ölümün ʿaḳlı keserse / Ki vaḳf éder biraz aḳçe vaṣiyyet éyler ol vaḳḳāf 1213

Ölüm gelmez mi ʿaḳlıña ḥaşir gelmez mi ḳalbiñe / Ki düşmüşsiñ bu fenāya géce gündüz yıġañ eṣvāb 3532

aḳlām (Ar.): Kalemler.

Ki yérde gökde né deñlü deñizler var-ise añla / Mürekkeb olsa cümlesi aġaçlar olsalar aḳlām 1484

aḳraʿ (Ar.): Saçı dökülmüş olan.

Ki vardı ol melek aḳraʿ dédi néyi séversiñ sen / Ki göñlüñ murādın dé sen saña édem anı īrād 408

Ki aḳraʿ da cevāb vérdi ki ebraṣ gibi melege / Anı menʿ étdi redd étdi sözünde éyledi ʿinād 435

aḳrabā (Ar.): Aralarında soy yakınlığı olanlar.

Eyā éy aḳrabālarım néçün siz ʿibret almazsız / Ölürsüñüz bizim gibi ġarīb olursuñuz eyyām 1145

Ḳaçan vażʿ olsa ḳabrine ṭaġıla aḳrabāları / Gele Münker Nekīr aña suʾāl étmek içün kerrāt 2101

aḳreb (Ar.): En, pek yakın.

Ḫulūṣ ile dile ḥācet ki ol Ḫāliḳ u Mevlā'dan / Zīrā aḳreb-durur ol Ḥaḳ saña senden yaḳın her ḥāl 1665

Geliñ bu cehli terk éyleñ ḳoyar cehli sizi oda / Ki zīrā bu cāhillik küfre aḳrebdür éder ibḳā 1812

ʿaḳreb (Ar.): Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek, kuyruklu.

Ki beytiñ ḳapusunda pes yazılmış kāfiriñ ismi / Daḫı var anda bir ḥavıż yılan ʿaḳreb ṭolu çarbak 246

Musallaṭ éylemişler cümle ʿaḳreb-ile yılanı / Ki her birisi ṣoḳduḳça çaġırır ḳırḳ sene hāy hāy 2785

aḳsā (Far.): Bir fenalığın hücumu.

Ḳasāvetden yatamazdı ʿaceb yarın né yérim kim / Ki her gün bu idi ġamı boġazı-çün çeker aḳsā 474

aḳṣā (Ar.): En son, sonuncu.

aḳṣā-yı maḳṣūd: İsteklerin sonuncusu.

Ki ḥattā bu naẓımdan pes nédür aḳṣā-yı maḳṣūdum / Bu sebeb ola da yā Rabb beni ʿafv édesin Fettāḥ 1943

aḳvā (Ar.): En kavi, çok kuvvetli.

Ki ol Ḳahhār-ı ʿālemdür ki ol Cebbār-ı ʿālemdür / Ki ol cümleden aḳvādur ki oldur ṣāḥibü'l-eclāl 1732

aḳvāl (Ar.): Sözler, lakırdılar.

Bu kez bir ṣadā gelmedi Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından / Ġażaba geldi pes zāhid éşit né söyler ol aḳvāl 1715

Ṣevābını bağışladım bu ḳabirde yatanlara / Anı gördüm ki bir nādī nidā édüp dédi aḳvāl 3401

aḳvām (Ar.): Milletler, uluslar.

Ki biz de sizleriñ gibi güler oynar idik anda / Ki bir gün ʿAzrā'īl pençesine uġrarsıñız aḳvām 1146

Ki bir ḳul azād étmişçe ṣevāb vére size Allāh / Ki bir ḳul azād étseydiñ ki Ḥaḳ yaḳmaz oda aḳvām 1168

āl (Ar.): Aile.

Daḫı aṣḥāb u āline ṣalāt olsun selām olsun / Ki oldılar aña tābiʿ ḳamu emriñde éy Feyyāż 09

al-: 1. Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak.

Ki fehm étdi anı Behrām ki bir sīnī alup geldi / Biraz niʿmet birikdirdi életdi anlara aḫşam 2904

Alıñ bunları életiñ cinānımdan vériñ maḳām / Bu kez bizi bu maḳāma götürüp étdiler idḫāl 3404

2. Kabul etmek.

Bu sözden pes naṣīḥat al vér imdi faḳīriñ ḥaḳḳıñ / Ki arta mālıñ éy kişi mālıña gelmeye infād 447

ʿAcāibden néler gördüñ ḫaber vériñ éşidelüm / Ki ʿibret alalum andan naṣīḥat bilelüm illā 3076

3. Satın almak.

Anı ṣatun alamasa anuñ aḳçesi olmasa / Aña ṣabr éylese ol ér ki nefsin kesr édüp muḥtāc

4. Temizlemek.

Ḳaçan ābdest alacaġız duʿā éder aña ol ṣu / Cemīʿ günāhını refʿ ét günāhından ola maṭhūr 1003

Daḫı tüyleri ürpermiş ṣararmışdır daḫı yüzi / Ki bir ābdest alup geldi iki reḳʿat namāz ṣallā 3078

5. Çalmak.

Boġazlayalum anı biz ki altun hep bize ḳalsun / İkimiz alalum cümle édelüm mālı istinfāʿ 118

Dédi ol Yahūdī eger mālımı ḫırsız almazsa / Aña īmān getüreyim küfürden olayım ifrāz 331

6. Evlenmek.

Veyāḫūd aldıġı ʿavret īmānın dīnini bilmez / Daḫı meẕhebini bilmez ki bundan oldı ġāfilāt 3004

Benim ancaḳ var idi ḫatunum aldım idi anı / O ḳaldı benim ardımda ki yoḳdur ġayrı héç ḳurbān 3323

aʿlā (Ar.): Daha yüksek.

Daḫı ġamlansa bir ādem ki bu ayıñ ḫurūcına / Anı idḫāl éder Allāh ki aʿlā cennete ḳıl nās 1253

Anuñ ṣemeresi ʿilim ki ʿilm-ile münevverdür / Ki muḥkem olur ʿilm-ile olur ʿilm-ile ol aʿlā 1860

aʿlā-yı ʿilliyyūn: En yüksek gök tabakasının tepesi.

ʿAyın ṣāḥibini çeker ilā aʿlā-yı ʿilliyyūn / Ḳamu eşyā üzerine terabbuʿ éder istiʿlā 1875

Ki ṣūr boynuz gibi şeydür anı nūrdan yaratdı Ḥaḳ / Başı aʿlā-yı ʿilliyyūnda étdi fātiḥü'l-ebvāb 3544

ālām (Ar.): Kederler, elemler.

Oruç ṭutdum déyü daʿvā ḳılasıñ sen de éy kişi / Āteşe atalar ṣoñra ki maġbūn bu-durur ālām 895

Bu fikirde iken server Ḫudā gönderdi Cibrīl'i / Selām éyle ḥabībime ki maḥzūn olmasın ālām 1087

aʿlām (Ar.): Bayraklar, sancaklar.

Ki ve'l-ḥāṣıl saña déyem ki ḥüsn-i ḫulḳ nédür bunda / Seni ḍarb étseler füssāḳ aña ḥüzn étme hem aʿlām 1784

ʿalāmet (Ar.): İşaret, iz, nişan.

Gelür baʿżı rivāyetde ki altı şeyʾ ʿalāmetdür / Ki bir ādemde bulunsa o cāhildir ṣoñı heyvāh 3154

Üçüncüsi budur cehle ʿalāmet olan eşyānıñ / Ki vérir mālını ol ér ki nā-ḥaḳ yérlere hergāh 3159

alçaḳ: 1. Bile bile en kötü, en ahlaksızca davranışlarda bulunan.

Ki zīrā iʿtibār ḫātimeyedür anı pek żabṭ ét / Ḥaẕer éyle ʿālimlere ki alçaḳlardan istiḥyā 3069

2. Kısa boy.

Boynını ege ḳoyuban kendüyi alçaḳ éden / Ol yüce ḳadriñi bilen Fāṭıma'ñdur bu gelen 4057

alda-: Kandırmak, oyun etmek.

Aldayup İsmāʿīl'im alam gédem / Éltüben ḥalvetde ben ḳurbān édem 4081

İsmāʿīl'dür baba né aġladıġıñ / Ben bilürem sen beni aldadıġıñ 4113

aldan-: Görünüşe bakarak yanlış bir yargıya varmak, yanılmak.

Buña beñzer-durur dünyā gel imdi buña aldanma / Serābdur pes şarābı bil zehirdür niʿmet-i niḳmān 268

ʿale'd-devām (Ar.): Sürekli olarak, daima.

Bularıñ her birisinde mü'ekkeldür meleklere / Bular da ḥıfẓ éder cümle melekleri ʿale'd-devām 1119

ʿAẕāb étmez daḫı Allāh ki şol kimseye ḳabrinde / Cemāʿatle namāzını ḳılardı ol ʿale'd-devām 1442

ʿālem (Ar.): Dünya, cihan.

Olupdur öyle bir nūr kim çıḳaydı dünyāya ol nūr / Ṭutardı güneşiñ nūrın éderdi ʿālemi envār 1584

Bu ʿālemler ḳamusı hep yıḳılır éylegil taṣdīḳ / Ki āyāt ile müṣbetdür beyān étdi anı Tevvāb 3534

ʿalem (Ar.): Bayrak, sancak.

Ki bir beyāż ʿalem Allāh Şuʿayb'ıñ eline vére / Né deñlü var ise aʿmā dibine cemʿ éde Cebbār 3721

Şehīdler birike Ḥażret-i Yaḥyā'nıñ ʿalemine / Giriñ taʿẓīm üzerine oluñ ʿarş altına iḥżār 3762

ʿale'l-āṣār (Ar.): İzleri, nişaneleri üzere.

Bular dürlü libāsları géyeler ḳabr üzerinde / Ki herkes ʿameline göre ḥaşr ola ʿale'l-āsār 3627

ʿale'l-edyān (Ar.): Dinler üzerine.

Resūlullāh buyurmuşdur anı da naḳl édem size / Ki sizden biriñiziñ īmānı olmaz ʿale'l-edyān 2889

ʿale'l-icmāʿ (Ar.): Toplu olarak.

Ḳabūl étdi Teʿālallāh ki Ḫıżr'ıñ tevbesin añla / Ki Şāẕun'uñ duʿāsıyla ricāsıyla ʿale'l-icmāʿ 169

Ki zīrā dünyā ṭolusı ḳadar māl éyleseñ infāḳ / Yétişmez ibtidā' tekbīr ṣevābına ʿale'l-icmāʿ 1501

ʿale'l-icmāl (Ar.): Özet olarak.

Saña ʿilmiñ fażīletin beyān étdik ʿale'l-icmāl / Éşit ṭālib olanlara né miḳdār vére ecriyyāt 2253

Bu āyātıñ nüzūlini beyān étdi ʿale'l-icmāl / Ki bundan ḥiṣṣemend édene éder Ḫāliḳ-ı menẕūr 3337

ʿale’l-īmān (Ar.): İman üzere.

Ki emīn olmadıḳça ḳoñşu anuñ kim şürūrından / Elinden daḫı dilinden ola hergiz ʿale’l-īmān 2890

ʿale’l-isnād (Ar.): Söylendiği üzre.

Ki bundan ṣoñra ḫaymeler ḳurıla ictimāʿ içün / Zifāfdan ṣoñra ḳalḳalar oturalar ʿale’l-isnād 3897

ʿale’l-itmām (Ar.): Tam olarak.

Namāzı terk édenleriñ ʿaẕābın éyledim iʿlām / Daḫı terk-i cemāʿati beyān étdik ʿale’l-itmām 1432

ʿale’l-vifāḳ (Ar.): Uygun bir şekilde.

Gel imdi istimāʿ éyle ki gökler ola inşiḳāḳ / Né şekle döküle gökler édem beyān ʿale’l-vifāḳ 3688

ʿale’n-nisā (Ar.): Bütün kadınlar.

Ol ʿavret görmeye āteş géde dosdoġrı cennete / Sekiz ḳapuların aça cinānıñ Ḥaḳ ʿale’n-nisā 2723

ʿale’t-tamām (Ar.): Tam olarak.

Ki her birisi bunlarıñ ki ol dem ṣoḳduġu zamān / Ki ḳırḳ biñ yılda çıḳmaz acısı anuñ ʿale’l-tamām 3125

ʿale’t-türāb (Ar.): Toprak olarak.

Dédi yā eyyühe’n-nās ol né keyfiyyet-ile sizler / Ki ol dem yér içersiñiz gülersiñiz ʿale’t-türāb 3539

ʿaleyhü (Ar.): Onun üzerine.

Temmetü’l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa vü ṣemānīn / Ve mieteyn ve elf min-hicretü’n-nebī ṣallāllāhü ʿaleyhü ve sellem 3948

ʿaleyü’l-īḳān (Ar.): Bilindik üzre.

Biraz müddet mürūr étdi gine gördüm o yigidi / Gine hep ehl-i maḳber ḫurūc étmiş ʿaleyü’l-īḳān 3307

alın: Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

Zebānīler o taḫtayı başalar alnıña evvel / Ki zīrā gözüñ andan ġayrıda olmazdı héç ıraḳ 369

Bir ādem alnına baḳdım ki gördüm iblīsi anda / Anı ādemiñ alnına ki muttaṣıl olur ībḫāz 1911

ʿAlī: *krş.* Ḥażret-i ʿAlī

Ki Tañrı arslanı ʿAlī né buyurdı éşit anı / Eger mü'minlere Allāh ʿaẕāb édeydi bi'l-menkūl 1035

ʿAlī'den pes rivāyetdür Ḫudā rāżī ola andan / Ḳaçan namāz murād étse éderdi ol vużū īṣār 1586

ʿālī (Ar.) : Yüce, ulu.

Daḫı refʿ ola cennetde gérü yüz derece aña / Ki cümleden ola ʿālī anuñ köşki mürāfiʿāt 2081

İlāhī dā'imā ʿiṣmetde ḳıl mü'minleri bundan / Ki mālāyaʿnī sözlerden ki ḥıfẓ éyle éy ʿālī şāh 3178

ʿālim (Ar.): Çok okumuş, bilgin.

Cemīʿ mü'minleri Allāh ki ʿiṣmetde éde dā'im / Ḫuṣūṣā ʿālim olanı ki ḥıfẓ éyleye ol Mennān 17

Ol ʿālimden ki ol kimse néce mes'ele ögrense / Ḫudā maġfiret éyleye aña étmeye taʿẕībān 2243

ʿālim-i derrāk: Anlayışlıların en bilgilisi.

Ki gétdi Ḥażret-i Mūsā ki Ṭūr-ı Sīna'ya çıḳdı / Münācāt étdi Allāh'a dédi éy ʿālim-i derrāk 3057

ʿālimü'l-ebrār: Doğru sözlü alim.

Ki Dürrü'l-Fāḫire yazdı bu sözi éyledi taḳrīr / Ḫudā raḥmet éde aña ki oldur ʿālimü'l-ebrār

ʿālimāt (Ar.): Alimler, bilginler.

Bu kez Ḳur'ān naẓar éde gérü ṣāḥibine bir ḫoş /Ki söyler ehl-i Ḳur'ān'a beni bildiñ mi ʿālimāt 2107

ʿālīşān (Ar.): Şan ve şerefi büyük olan .

Ebū Seʿīd-i Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür / Buyurmışdur Resūlullāh éşit né söyler ʿālīşān 699

Allāh (Ar.): Tanrı.

Cemīʿ mü'minleri Allāh ki ʿişmetde éde dā'im / Ḫuṣūṣā ʿālim olanı ki ḥıfẓ éyleye ol Mennān 17

Var Allāh'a duʿā éyle bańa biraz rızıḳ vérsin / Ki zīrā pek faḳīrem ben bańa Ḥaḳ éylesin iḥsān 271

ʿAllām (Ar.): Çok bilgin olan, Allah.

Ki bir yıldan gine yıla varınca sen de éy kişi / Néce ḥarām yémişsiñdir anuñ-çün emr éder ʿAllām 901

Ki ḳılsa maġribi bir ér cemāʿatle edā étse / ʿIşādan evvel ölseydi néler iḥsān éde ʿAllām 1465

alt: 1. Bir şeyin yere bakan yanı, zir, üst karşıtı.

Ben ol yevm-i ḳıyāmetde getürem ʿarşıñ altına / Ki cennetden gele ṭaʿām yéyeler içeler ṣavvām 921

Ki iḫfā éyle etegiñ ki altında getür eve / Zīrā ḳoñşu uşaḳları görürler ḥüzn éder iḳbāḥ 3233

2. Oturulurken uyluk kemiklerinin yere gelen bölümü.

Életeler mekānıña ki taʿẓīmāt-ile seni / Bu kez döşeyeler altıña döşekler ola īrāṣ 1288

Ki cennet evlerinden bir ev ola mü'miniñ ḳabri / Döşekler gele altına ḥarīrler ola mefrūşāt 2115

3. Bir nesnenin tabanı.

Ḳanadların döşer bunlar anuñ ayaġı altına / Bular söyleyeler aña ḳanadımıza tavṭī'ān 2245

Daḫı ol yolda géderken melā'ikler ḳanadını / Ayaġı altına döşer éder ʿilmine taʿẓīmāt 2257

altı: Beşten sonra gelen sayının adı.

Ki her bir sāʿat içinde ki altı yüz biñ ādemi / Azād éder ʿaẕābından ḳoyar cennetine éy nās 1255

Ki her eviñ araları ki altı yüz biñ odadır / Ki her bir oda da vardır ki otdan döşegi ālām 3121

altıncı: Altı sayısının sıra sıfatı, sırada beşinciden sonra gelen.

Anuñ altıncısı bu ki ya ḫırsız ala ol mālı / Vururlar mecrūḥ éderler ṣoyalar pes seni kennāz 322

Bunuñ altıncısı bilgil ki farḳ étmez o dostunı / Daḫı düşmānını bilmez tefekkür éylemez esfāh 3164

altmış: Elli dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Ki érdi ʿömri altmışa ki ḳuṭbiyye maḳāmında / Su'āl olundı ki aña né dér diñle anı kellā 3075

Ki altmış biñ daḫı dört biñ namāz yaza aña Allāh / Daḫı iʿṭā éde aña ki rikʿatde ẕevī'l-inʿām 1481

altun: Altın.

Ki ʿĪsā gétdi ol yérden ki altun hep aña ḳaldı / Ḳoyup gétmedi altunı oturdı başına ṭammāʿ 111

Ṣıġır zekātı vérmeyen ḳoyun zekātı vérmeyen / Daḫı altun gümüş zekātı vérmeyen ola iḫṣār 3639

ʿām (Ar.): Umumi, genel, herkese ait.

ʿİbādetde ise bunlar Ḥaḳ'a ḥamd u ṣenā éde / Bular ġafletden uyanmış déyü mesrūr olalar ʿām 1143

ʿamā (Ar.): Manevi körlük, bilgisizlik.

Bu söze pes münāsibdür ki bir ḥikāye basṭ édem / Vuḳūf olmadıġıñ ādemlere ḫor baḳma éy ʿamā 3070

aʿmā (Ar.): 1. Kör.

Ki bundan ṣoñra ol melek ki vardı dédi aʿmāya / Né istersiñ dile benden anı édem saña īcād 415

Né deñlü var ise aʿmā Muḥammed ümmetinden kim / Birikiñ cümle ʿarşıñ ṣaġına emr éde ol Cebbār 3720

2. Cahil.

Kiẕibden daḫı riyādan suʾāl étse gerek Allāh / Kiẕib riyā var-ise gör ki vāveylā saña aʿmā 466

Ki zīrā bir kişi cāhil olup īmānı bilmese / Aña müʾmin démek cāʾiz degildür öyle bil aʿmā

aʿmāh (Ar.): Dirayetsiz.

Söyüne gine ol sāʿat ḳala ẓulmetde ol ādem / Kiminiñ nūrı olmaya ḳala ẓulmetde ol aʿmāh 3683

aʿmāl (Ar.): İşler.

Ki işledi o bir günāh cemīʿ aʿmāli ḥabṭ oldı / Ana bir miskīn uġradı taṣadduḳ étdi taʿẓīmāt 621

Kelāmında dédi Allāh ki sāriʿ iseñ éy ḳulum / Ki maġfirete sebeb olan aʿmāle édiñ isrāʿ 1493

aʿmāl-i ṣāliḥa: İyi, yayarlı işler.

Daḫı aʿmāl-i ṣāliḥa daḫı ṣāʾim ola bunda / Daḫı ḥilli ḥarāmı gözede bunda ehl-i īmān 690

aʿmāl-i muṣaddıḳ: Onaylanmış işler.

Daḫı aʿmāl-i muṣaddıḳ olupdur ṣāḥibini ol / Ki yaʿnī ṣāḥibi içün olur şekvācı ḳıl mefḫūr 2168

aʿmām (Ar.): Bütün herkes, genel.

Ḥaḳ'a tesbīḥ éder cümle bu diller ile éy ġāfil / Daḫı istiġfār éder ol ki müʾminler içün aʿmām 1124

İçindeki melek cümle duʿāsına āmīn déye / Daḫı ḥūrī ve ġılmānlar ki āmīn déyeler aʿmām 1163

amān (Ar.): Bağış, bağışlama.

Vura çomaġı bir kerre néçün yazmañ dururſuñ sen / Amān déye yaza anı daḫı her şerrini küttāb 2401

ʿamden (Ar.): İsteyerek ve bilerek.

Gerek gizlü gerek ʿayān gerek ʿamden gerek sehven / Günāhlar işlediñ ise sizi yarlıġadım éy nās 3527

ʿamel (Ar.): İş.

Daḫı ol gün oruç-idim ki Tañrı'nuñ rıżāsı-çün / Budur ʿamelim éy Dāvūd ki yoḳdur ġayrı héç éy yār 588

Ki ṣābir ḳullara Allāh ḥisābsız vére ecrini / Ki sā'ir ʿameliñ ecrin vezinde ṭarta ol Settār 3731

Aʿmeş: Hadis, kıraat ve feraiz sahalarındaki bilgisiyle tanınan tabiin nesline mensup alim.

Rivāyet éyledi Aʿmeş ki ʿAdī ibni Ḥātem'den / Buyurdı faḫr-ı kā'ināt éşit né dér ulū'l-ebrār 518

ʿāmil (Ar.): İşleyen.

Ki ʿilmi ḫalḳa söylerdi ki ḫalḳ ṭutdı ʿamel étdi / Ki kendi ʿāmil olmadı dédigi ʿilm-ile inṭāḳ 363

Daḫı İdrīs ḳulum dér Ḥaḳ cemīʿ sözinde sādıḳdur / Ki emrim ile ʿāmildür ḫilāf étmedi emrullāh 1321

ʿāmilü'l-ḫayrāt: Hayırlı işler işleyen.

Elā éy ʿāmilü'l-ḫayrāt ki ẕikr ét Rabb'iniñ ismin / Elā éy ḳāri'ü'l-Ḳur'ān şerīf ism-ile ol fettāḥ 1915

āmīn (Ar.): Öyle olsun, ya Rab duamızı kabul eyle!

İçindeki melek cümle duʿāsına āmīn déye / Daḫı ḥūrī ve ġılmānlar ki āmīn déyeler aʿmām 1163

Bu kez nışfını ol mālik āmīn déyene vérdi ol / Ki eksik vérmedi aña berāber étdiler ibẕāl 1726

ammā (Ar.): Ama, fakat, lakin, ançak.

Ki ol ṣāliḥ anı göre ki ṣaġ yanında durur ol / Ki bir maḥbūb durur ammā ki bilmedi anı aḥbāb 2485

Bunı bir ḳavme gönderdi helāk éyle déyü Allāh / Bu ḳavme vardı bu ammā biraz şefḳat édüp ızmār 3426

ān (Ar.): Lahza, pek az bir zaman.

Né deñlü enbiyā geldiyse sévmedi bunı aṣlā / Cihād étdi bular her ān iṭā'atde olup ḫaṣṣāṣ 61

Ki pek ġamlandı babası ki oġlunuñ vefātından / Ki durmaz aġlar ol her ān gérü ġarḳ oldı ve'l-aḥzān 1646

añ-: Zikretmek, hatırlamak.

Bular nidā éderler kim 'aceb var mı bizi añar / Ki bir eḥad 'aceb var mı bizi héç éde mi erḥām 1138

Düşün fikr éyle éy fāsıḳ saña envā'-i ni'metler / Vérüpdür ẕü'l-celāl Allāh bunı añmaz mısın aḥmaḳ 1366

ana: Anne.

Su'āl étdi anasına bunuñ aṣlı nédir 'aceb / Ḫaber vérdi anası pes faḳīre vérdigin kerrāt 619

Déye ana ile baba nédendür bize bu ikrām / Buña lāyıḳ 'amel yoḳdur ki biz işlemedik aḫyār 2134

a'nāḳ (Ar.): Boyunlar, gerdanlar.

Buyurdı İbni 'Abbās bil ḳaçan ḥaşr ola cümle ḫalḳ / Ki arż-ı sāhireye cümlesi cem' olalar a'nāḳ 3689

'anber (Ar.): Güzel koku.

Ayaġı ṭopuġına dek ki misk gibi ḳoḳutdı Ḥaḳ / Ṭopuḳdan göbegine dek beyāż 'anber gibi reyḥān 1989

Misk-ile 'anberi buḫūr étdiler / Aġlaşuban üstüne yas ṭutdılar 4041

'anber-i elfāẓ: Sözlerin güzel kokulusu.

Muḥammed Ḥarīrī pes dér Ebū Ḥafż-ı Kebīr'iden / Ḳulaḳ ṭut bu söze bugün budur uş ʿanber-i elfāz 790

ʿanber-i gülāb: Gül suyu kokusu.

Ḳoḳdı anda miski ʿanber-i gülāb / Ditredi anuñ üstünde āfitāb 4023

ancaḳ: Yalnızca.

Ve illā şol ʿamelleri ki emr étdi idi kendi / Anı séver hemān ancaḳ daḫı ʿālimleri Feyyāż 31

Ben ancaḳ kendi nefsime olurum mālik éy sā'il / Gel imdi ṭut elimden sen beni bir ġayra ét ibtāʿ 129

and: Yemin, ahit, söz verme.

Gine inkār édüp kezzāb yémedim déyü and içdi / Ki baġrıñ ṭaş mıdur kişi ki Ḥaḳḳ'a éyleseñ ircāʿ 100

Münāfıḳ girdi evine néçün vérdiñ aña etmek / Saña and içmedim mi ben dédi étdi aña cefā 497

añır-: Eşek bağırmak.

Ki birisi baġarsıġın sürür geze daḫı otda / Ki otda añıra merkeb gibi éyleye nāhiḳāt 3023

añla-: Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak.

Anuñ dördüncisi añla néye ṣarf éder ol kişi / Ki āḫiri ḫarāb olacaḳ eşyāyı yapar īḫāz 316

Bu sözden gel naṣīḥat al ki kendi ḳadriñi añla / Ki olduñ sen aña ümmet aña pek yapış éy maḫlūḳ 1050

ara-: 1. Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.

Ki dār içinde iken ḫalḳ araya cümle dostların / Birikdire bir araya gédeler cennete muḥtāc 3190

Elā éy ṭālib-i taḥḳīḳ Muḥammed'den ét istişfāʿ / Necāt bundan olur saña ara anı ét istişfāʿ 3362

2. Önem verip istemek.

Veyāḫūd bir ḫafīf ḳılar bir imāmı bulur bunlar / Aramaz taʿdīl-i erkān daḫı fiʿl-i Resūlullāh 1339

Ḳabūlunı aramaz héç namāz degil murādı hem / Ki bulur keyfine göre kişiye ḳıldırır ṣallāh 1340

ara: Aralık, boşluk, mesafe.

Ki her eviñ araları ki altı yüz biñ odadır / Ki her bir oda da vardır ki otdan döşegi ālām 3121

İkimiziñ arasında ki yétmiş biñ ḥicāb vardır / Ki her biriniñ arası ki yétmiş biñ baʿīd maṭrūḳ 1043

Aʿrābī (Ar.): Çölde yaşayan Arap.

Bir Aʿrābī ḫaber vérdi Resūlullāh'a Şemʿūn'ı / Ki Şemʿūn cenk éderdi pek varup küffār-ile eyyām 1065

ārām (Ar.): Durma, dinlenme, eğleneme.

Yédi ḫandaḳ anı Allāh ıraḳ éde cehennemden / Ki her ḫandaġıñ arası yédi yüz yıl ḳadar ārām 933

ard: Arka, geri.

Bu kez ben dönmek istedim gérü ardıma ol sāʿat / Ki ol melek baña dédi ḳapuya ḳarşu ol ẕehāb 1963

Ayaġın hem öñün ardın daḫı ẓahrını ḥıfẓ éde / Éde cümlesini imsāk oruç böyle olur ṣavvām 888

arı: Zar kanatlılardan, bal ve bal mumu yapan, iğnesiyle sokan böcek.

Arı gibi gümül gümül éde teniniñ üstüne / Ḳanı tenim benim déye araya hem éde suʾāl 3609

ʿārıż (Ar.): Gelen.

Otururken o maḳāmda ki ʿārıż oldı bir uyḳu / Ki yatdım anda bir laḥẓa uyudum éyledim ḫaẕẕāẕ 794

Ki ol ʿişyānı işledim gérü ṣoñra rücūʿ étdim / Ki geldim evime ṣoñra ki ʿārıż oldı mevt elān 1655

ʿārī (Ar.): Hür.

Anı gösterme kimseye götür gizlüce eviñe / Kerāhetden ola ʿārī ki ol fākihe ol tuffāḥ 3235

arḳa: İnsanın vücudu, bedeni.

Velākin baba benim néc'édem yoḳdur cihāzım héç / Ki arḳam ḳatı çıplaḳdur beni taʿyīb éder ricāl 1704

Daḫı gömlek éde uşaḳlarınıñ arḳalarına / Olur cennet aña vācib daḫı Allāh éder iʿṭān 2771

armaġan: Hediye, dürü.

Budur bizden saña peşkeş bu yüzi ḳara ḳullarıñ / Yüzi ḳara ḳuluñ armaġanı böyle olur éy şāh 3670

ʿarrāf (Ar.): Müneccim, kahin.

Ḳulaġı yumuşaġından tā omuzına varınca / Doḳuz yüz yıl ḳadar yol ola dédiler ḳamu ʿarrāf 3821

arslan: *krş.* aslan

O gün géçdi yarınki gün faḳīr Mūsā'ya géderken / Yoluna éndi bir arslan faḳīri ḳatl édüp ol ān 275

Bıraḳdı ḳaçdı ol sāʿat ki arslan beni ol yérde / Ki ʿaḳlım başıma geldi ḥayāt buldum o dem bi'ẕ-ẕāt 615

ʿarş (Ar.): Dokuzuncu gök.

Nebīlerle şehīdlerle Ḥaḳ'ıñ ṣādıḳ ḳulı ile / Ki ʿarş altında ola ol vére Ḥaḳ anlara ṭaʿām 1456

İki kanād vérir Allāh seniñ ṣavmıña éy kişi / Ki ḳuş gibi ṣuʿūd éder ki tā ʿarşa olur belġa 1228

ʿarş-ı ʿaẓīm: En yüksek gök tabakası, Allah'ın katı.

Daḫı ʿarş-ı ʿaẓīmi götüreñ melek ola bāḳī / Ḳamusı hep ola helāk ola ġayrıları ḫarāb 3563

arşın: Yaklaşık 68 santimetreye eşit olan uzunluk ölçüsü.

Uzada dilini anuñ ki yétmiş arşına Allāh / Bu kez bağlaya dilini ki boynuna éde vay vay 2799

arşun: *krş.* arşın

Ki tā on iki arşun géçe yériñ altına bu ṣu / Ki bu yağmur bitire hep çürüyen tenleri kellā 3583

Derisiniñ ḳalıñlığı ki ḳırḳ arşun ḳadar ola / Ki üç ḳat derisi ola bu miḳdār ola degil lāf 3822

art-: Çoğalmak.

Bu sözden pes naṣīḥat al vér imdi faḳīriñ ḥaḳḳıñ / Ki arta mālıñ éy kişi mālıña gelmeye infād 447

Ḥikāyet şöyle gelmişdür ki Manṣūr Ẕāhid'i né dér / Ki Bağdād'ıñ ṣuyı artdı gérü günden güne ezmān 1614

artıḳ: Daha çok, daha fazla.

Ki ondan artıḳ olaydı namāz ḳılan cemā'atle / Né miḳdārı vére ṣevāb bulara Ḳādir ü Ḳassām 1483

Bunuñ ecrinden artıḳdur ki taḥḳīḳ faḳīriñ ecri / Te'ālallāh déye aña ki ṣabrét nefsiñe muḥtāc 3221

artır-: Artmasını sağlamak, çoğaltmak.

Eger işler-iseñ bunı Ḫudā rāżī ola senden / Ki yaḳmaz héç oda Allāh ki rızḳıñ artırır Ḫudā 512

artuḳ: *krş.* artıḳ

Receb ayındaki bir gün ṣevābı andan artuḳdur / Bunı böyle ḥaḳīḳat bil taḥaḳḳuḳ éylegil 'ubbād 654

Bu ay keṣretde artuḳdur ki dünyāda ve aḫretde / Naṣīb-ile gelür bu ay müsāfir gibidür ṣıyām 934

'arūs (Ar.): Gelin.

O meyyite déyeler kim ki taḥḳīḳ mü'mini misin / Ki rāḥat éyle yat kişi 'arūs nevmi gibi eyyām 2586

ʿarż (Ar.): 1. En, genişlik.

Anuñ ḥüsn-i żiyāsına daḫı ṭūline ʿarżına / Naẓīri yoḳ cihānda héç Resūl'e vérdi ol selām 717

2. Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme.

Ḫaberde vārid oldı kim buyurdı Aḥmed-i Muḫtār / Ki Miʿrāc gécesi cenneti ʿarż étdi baña Tevvāb 1954

arż (Ar.): Toprak.

arż-ı sāhire: Yeryüzü toprağı.

Bu minvāl üzre çıḳalar ḳabirlerden ki bu insān / Ki ṣoñra sürüle bunlar ki arż-ı sāhire éy yār 3648

Ki ol āteş süre bunları arż-ı sāhireye bil / Ki ol yér bir beyāż yérdir ki olmuşdur olur īʿād 3652

ārzū (Far.): İstek, heves.

Dédi kim yā Resūlullāh seni ben ārzū éderdim / Saña lāyıḳ olam dérdim daḫı ümmetiñe her ān 724

Ki gétsin ḫalḳıñ ikrāhı muḥabbet éde ḫalḳ baña / Ki ġāyetle budur ārzūm ki defʿ éde bunı Ṣammād 403

aṣ-: 1. Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

Daḫı ḳabriñ ḳarañlıġın Ḫudā refʿ éyleye andan / Refīḳ ola aña bir nūr ki bir ḳandīl aṣa Cevvād 768

ʿAẕāb olur cehennemde ki her birine bir dürlü / Kimin ṣaçından aṣmışlar zebānīler döger hāy hāy 2781

2. Üzerine takınmak, kuşanmak.

Déye aṣ bunı boynuna aṣa boynuna mektūbı / Ki andan ṣoñra ol melek ola mekānına ẕehāb 2403

Biriniñ boynına otdan ki bir tābūtı aṣmışlar / Ḳatı pek çaġırır otda aña olmaya taʿbīrāt 3022

ʿĀṣ oġlı ʿÖmer: Meşhur sahabi, Mısır fatihi ve devlet adamı.

Ki ʿĀṣ oġlı ʿÖmer éydür Resūlullāh buyurmışdur / Ki bir ḳulı ḳıyāmetde getüreler maʿa'l-aṭrās 3505

ʿaṣā (Ar.): Değnek, sopa.

Vururam ben ʿaṣā-y-ile ḳırarım cümle ḳandīliñ / Āteşe vuram eviñi yaḳarım eviñi fī'l-ḥāl 1717

Ki ben īmān getürmedim şu Nūḥ'a sen de getürme / Elinde bir ʿaṣāsı var idi Nūḥ'a édüp hücūm 1793

āṣām (Ar.): Suçlar, günahlar.

Ki Nevvās ibni Semmāk ol su'āl édem Muḥammed'e / Ki bir nédir bu dünyāda daḫı bunda nédir āṣām 1754

Ki éylik éyle kemlige budur ér kişiniñ işi / Kötülüge kötülük bil budur nā-merd işi āṣām 1758

āsān (Ar.): Kolay.

Ḳanı seniñ teleẕẕüẕ-çün binā éyledigiñ evler / Néce başıñ āsān olsuñ beliyyātdan seniñ ṭammāʿ 171

Saña ṣıġındım İlāhī ḥālimi / Vérmege āsān ḳılı vér cānımı 4020

āṣār (Ar.): Hikâyeler; izler, nişaneler.

Biri yétmiş biñ olupdur biriniñ ṣayısı yoḳdur / Bunuñ her biriniñ ṣāḥibin éderem size āṣār 547

Ḥarāma el uzatmadı hevādan menʿ édüp nefsin / Buları cemʿ édüp Allāh selāmlar éyleye āṣār 3740

aṣdāḳ (Ar.): Hakikatler, gerçekler.

Seʿīd İbni Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür / Dédi dédi Resūlullāh sözünde aṣdaḳ u ṣaddāḳ 1404

Baña Cibrīl ḫaber vérdi ki Mīkā'il ile bile / Ki yétmiş biñ melā'ike ḫaber vérdi ḳamu aṣdāḳ 1405

aṣdāḳ-ı kelām: Gerçek sözler.

Ḫaberde vārid oldı kim Resūlullāh buyurmuşdur / Ḳulaḳ vérgil bu aḫbāra budur pes aṣdāḳ-ı kelām 3119

ʿasel (Ar.): Cennetteki dört sudan biri.

Leẕīẕdir ol ʿaselden bil bir içen ġayrı ṣuṣamaz / Bu oldı kün démesiyle ki ol Ḫāliḳ u ol Ḳaddās1299

ʿAsel ırmaġını gördüm raḥīmiñ mimi içinde / Çıḳar seylān éder ol ṣu olup kevṣeri ol ẕehāb 1974

aṣfiyā (Ar.): Samimi dostlar, azizler.

Bu yoldur enbiyā yolı bu yoldur evliyā yolı / Bu yoldur aṣfiyā yolı buña géden ulū'l-ikrām 2411

aṣġā (Ar.): Kulak vermek, dinlemek.

Ki zīrā dīnini bilmez ki farżı sünneti bilmez / Daḫı mekrūhları bilmez nehiden olmamış aṣġā 1838

aṣḥāb (Ar.): Hz. Muhammed'i görmek ve sohbetine ermek şerefini kazanmış kimseler.

Bularıñ yanına varmañ ölür ḳalbiñiz aṣḥābım / Unudursız Ḥaḳ'ıñ emrin helāk olursuñuz her ān 298

İkide bir selām vérse né buyurdı Resūlullāh / Ḫiṭāb buyurdı aṣḥāba éşit né buyurur Ḥannān 668

aşıl-: Asma işi yapılmak veya asma işine konu olmak.

Ḳulaḳ ṭut sen baña ḳızım déyem bularıñ aḥvālin / Ki ol ṣaçından aşılan ṣaçın éylemedi iḫfā 2794

Tābūt boynına aşılan cevāb vére bulara kim / Daḫı ilk günāhıdır kim ki geçdi boynıma ẕenbāṭ 3029

ʿaṣır (Ar.): *krş.* ʿaṣr

1. Yüzyıl.

O ʿaṣırda olan maḫlūḳ taʿaccüb étdiler buña / Dédiler né ʿazīz ḳuldur Ḥaḳ'ıñ ʿindinde maḳbūlā 2828

Ḫudā'ya iʿtişām étdim bu ʿaṣır mer'elerinden / Ki aṣlā dīnleri yoḳdur daḫı yoḳdur edeb ḥayā 2831

2. İkindi vakti.

Ki bir kez ḳılsa öyleyi cemāʿat-ile ol kişi / ʿAṣırdan evvel ölseydi şehīd ola dédi ʿAllām 1463

ʿāṣī (Ar.): 1. Karşı gelen.

Biri kāhin biri sāḥir biri de ḫamr içen dā'im / Biri de anaya ataya ʿāṣīler-durur kerrāt 830

Éydür éy baba ki ʿāṣī degülem / ʿĀṣīler gibi néçün baġlu olam 4137

2. Günahkar.

Né deñlü enbiyā varsa ki medḥ étdi Teʿālallāh / Cemīʿsi olmadı ʿāṣī ḳamusı sévdiler Allāh 1322

Yarın yevm-i ḳıyāmetde iẕin vérile ʿālime / Şefāʿat éyle yā ʿālim bugün ʿāṣīlere mevcūd 2201

aṣīl (Ar.): Öğleden sonranın son kısmı, akşam.

Daḫı bükren ve aṣīlen oḳurduñ Ḥaḳ kelāmını / Ziyāde éylediñ nūrum cināna érgürür settār 2449

ʿāṣiyāt (Ar.): Asiler.

Göreler pes od içinde bu dört kişileri tamām / Ki göstere gérü Allāh ʿaẕābdan ki bu ʿāṣiyāt 3021

ʿasker (Ar.): Orduda görev yapan erden generale kadar herkes.

Gelelüm mü'miniñ ḥāli né ola anı görünce / Ki ʿaskeri görünce ola secdeye éde isḳāṭ 3875

Néce biñ kerre bu ʿasker gibi ʿaskerleriñ vardır / Néce biñ kerre biñ ḥūrī véripdir aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ 3878

aṣl (Ar.): Asıl, kök; hakiki.

Velākin ʿaḳlım érmedi ki loḳma loḳma dédigin / Bunuñ aṣlı né idigin ʿaḳıl étmedi tedrīkāt 618

Bu yoldur yollarıñ aṣlı buña géden felāḥ bular / Yüce devletlere érer ṣoñucı gire fī’s-selām 2409

aṣlā (Ar.): Hiçbir vakit.

Unutmuşsıñ Ḫudā’yı sen ki çıḳmış Tañrı ḳalbiñden / Ki aṣlā emri yoḳ sende ḍalāletde ḳalan cemmāʿ 65

Ki baḳmadıñ o dünyāya ki ʿibret-ile sen aṣlā / Hemān māla baḳardıñ sen daḫı ol sévdigiñ ẕevvāḳ 370

aṣlan: Kedigillerden, Afrika'da ve Asya'da yaşayan, erkekleri yeleli, yırtıcı, uzunluğu 160, kuyruğu 70 santimetre ve ucu püsküllü, çok koyu sarı renkli güçlü bir tür memeli, arslan.

Dédi bir yérde yürürdüm ki bir aṣlan çıḳa geldi / Néce ṭutdı ki bélimden ḳodı ṣırtına taḥḳīḳāt 610

Suʾāl éyleye Cebrāʾīl déye ol ḥāżır olmadım / Vara Ḥaḳḳ’a déye Cibrīl ki ḥāżır olmamış aṣlan 2227

āsmān (Far.): Gök, sema.

Ḳavışdı ol gine ḥacer içinde ḳaldım éy kişi / Deñiz yüzinde gezerdim né yérdeyem né ḫod āsmā[n] 3281

aṣnām (Ar.): Putlar.

Ki defʿ ét bunları yā Rabb ki pāk olsun yériñ yüzi / Ki ḳalmasun ḳamu şerri ki maḥv ola ḳamu aṣnām 1798

Ki bundan ṣoñra ol Ḫāliḳ néler éyledi bunlara / Ki vérdi bunlara ṭufān helāk oldı ḳamu aṣnām 1799

ʿaṣr (Ar.): İkindi vakti.

Veyāḫūd teʾḫīr éderler ki ẕuhrı ʿaṣra varınca / Veyāḫūd ʿaṣrı maġribde ḳılarlar cümle vāveylāh 1327

Ki ḳılsa ʿaṣrı bir kişi edā étse imām-ile / Ki ölse aḫşam olmazdan aña Ḥaḳ éyleye erḥām 1464

aṣvāb (Ar.): Doğrular.

Bu kez déye aña melek ki yaz étdigiñ aʿmāli / Déye néye yazam anı kāġıd yoḳ hem divid aṣvāb 2398

aṣveb (Ar.): Daha doğru.

Budur kim zīrā şehrullāh tecennüb ét maḥārimden / Teşemmür éyle ṭāʿata budur bil aṣveb u reşād 635

aṣveb-i sebīl: Hayrın en doğrusu.

Elā éy ṭālib-i taḥḳīḳ ki zühde éyle istilzām / Zühüddür aṣveb-i sebīl zühüddür mūṣil-i ʿAllām 2408

aşaġa: *krş.* aşaġı

Ki her kişi ola ḫayrān ki ser-gerdān taḥayyürden / Şaşalar başı aşaġa édeler ḳamusı inkār 3623

aşaġı: 1. Bir yere göre daha alçak yerde bulunan.

Ayaġı yédi ḳat yérden daḫı aşaġıdur anuñ / Yaratdı anda her ervāḥ başına bir delik Tevvāb 3545

2. Aşağıya, yere doğru.

Anuñ ḳalbi ebed ölmez ki ḳalbler öldigi zamān / Döker ḫayrı aña Allāh başından aşaġı inan 663

Ḳaçan buları yéyeler boġazlarına dura ol / Ebed aşaġı gétmeye bu kez şu isteye ol cān 3816

ʿāşıḳ (Ar.): Birine, bir şeye tutkun.

Geliñ başına birikiñ ki zīrā ʿāşıḳ-idiñiz / Eliñize gelüpdür maʿşūḳuñuz oluñız ḥaẕẕāẕ 51

Ki ʿāşıḳlar lisānındaki gétmez maʿşūḳı dāʾim / Géce gündüz ḫayālinde gezer hem éyler iltimās 3500

ʿāşıḳ-ı ḥażret: Saygılı aşık.

Elā éy ʿāşıḳ-ı ḥażret ki ẕikr ét Ḥaḳḳ'ı fī'l-Berāt / Ki iḥyā éyle sen anı ki ẕikrullāh ile keṣrāt 820

ʿāşıḳ-ı Mevlā: Allah aşığı.

Elā éy ʿāşıḳ-ı Mevlā saña ʿaşḳdan édem ibḥāş / Eger séver iseñ Ḥaḳḳ'ı ḳıl anuñ ẕikrin iltimās 3499

ʿāşıḳ-ı Raḥmān: Allah aşığı.

Elā éy ʿāşıḳ-ı Raḥmān ḳulaġıñ ṭut baña bi'ẕ-ẕāt / Elā éy ṣādıḳ-ı Raḥmān beyān édem saña bi'ẕ-ẕāt 2041

Elā éy ʿāşıḳ-ı Raḥmān ararsañ rıżā-i Ḥannān / Ṭuta gör emrini anuñ bulursuñ rü'yet-i Sübḥān 3253

āşikār (Far.): Açık, meydanda.

Bir ḳıyāmet ḳopdı ol géce meger / Andan éndi biñ ḳıyāmet āşikār 4047

āşikāre (Far.): Açıkça, belli ederek, saklamadan.

Daḫı maġfiret éde Ḥaḳ géce gündüz günāhını / Daḫı gizlü āşikāre günāhın def' éde Ḥuffāẕ 1896

ʿaşḳ (Ar.): Sevgi.

Elā éy ʿāşıḳ-ı Mevlā saña ʿaşḳdan édem ibḥāş / Eger séver iseñ Ḥaḳḳ'ı ḳıl anuñ ẕikrin iltimās 3499

aşkār (Far.): *krş.* āşikār

Ki bir daḫı dédiler kim ḳuluñ ʿişyānı dörtdür bil / Biri gizlü biri aşkār géce gündüz bil éy şāhbāz 1894

aşkāre (Far.): *krş.* āşikāre

Ki zīrā Ḥaḳ Teʿālallāh yarlıġar cümle ʿişyānın / Eger gizlü ve aşkāre günāhın def' éder deffāʿ 2602

at: Binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, düldül.

Veyāḫūd yolda bulunur énüp atdan namāz ḳılmaz / Ḳonaġa yétişem déyü géçirir namāzı eyvāh 1337

Bu kez ṣaflar yarılup ortaya çıḳa gele ḫatun / Güneş gibi ṭulūʿ éde atından éyleye ihbāṭ 3880

at siñegi: Çift kanatlılardan, uzunluğu 8 milimetre kadar olan, kanatları büyük ve küt, at, sığır ve domuzların bacak ve kuyruk aralarında yaşayan, eklem bacaklı bir tür sinek.

Eger Tañrı'nıñ ʿindinde iʿtibārı bu dünyānıñ / Séveydi at siñeginiñ ḳanadı miḳdārı Feyyāż 32

at -: Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.

Oruç ṭutdum déyü daʿvā ḳılasıñ sen de éy kişi / Āteşe atalar ṣoñra ki maġbūn bu-durur ālām 895

Bu miṣillū olan insānı ilḳā éyleyem ġayyā / Ki ḳuyuya atam anı ola işleri vāveylāh 1347

ata: Baba.

Biri kāhin biri sāḥir biri de ḫamr içen dā'im / Biri de anaya ataya ʿāṣīler-durur kerrāt 830

Déye ol ṣāliḥiñ rūḥı atañız anañız siziñ / Ki gelmedi mi buraya bular öldi idi inan 2543

ʿAṭā: *krş.* Yesār oġlı ʿAṭā

Dédi ʿAṭā ki ġayyā ḳuyusı bir vādidir oddan / Aña ehl-i cehennemiñ iriñi cemʿ ola hey vāh 1354

ʿaṭā (Ar.): Bağışlama, bahşiş.

Sen daḫı Ḥaḳ'dan ʿaṭā éylemeyesin / Yā bıçaḳ nefsiñe çalmayasın 4154

ʿaṭāyā (Ar.): Hediyeler, armağanlar.

Eyā mü'min varıñ Ḥaḳ'ıñ duruñ dīvānına bugün / ʿAṭāyālar ola size ki iḥsānlar éde iḫlāṣ 1263

aʿṭaynāk (Ar.): Allah'ın kendisine "Muhakkak ki biz sana Kevser'i verdik." dediği Hz. Muhammed; verme.

Eger éderse iḫtiyār bu cehennem maḳāmını / Deñiz balığını cümle édelüm aña aʿṭaynāk 249

āteş (Far.): Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nār.

Anuñ béşincisi nédir ki bir belā gele māla / Ya āteşe yanar ol māl naṣīb olmaz saña kennāz 319

Ki ḳurtuldı münāfıḳıñ elinden gör ki ol ḫatun / Anı yaḳmadı héç āteş ki cennete çıḳa ḥüsnā 510

aṭġā (Ar.): Aşırıya kaçmak, azmak.

Né ziyān sözlere ṭalup né gelürse anı déyüp / Ḥaḳ'ıñ emrini unudup ṭarīḳden éyleyüp aṭġā 1810

Ki żarrını bile-y-idi oḳurdı cāhil olmazdı / Velī kendini bilmedi oḳumadı olup aṭġā 1828

aṭhār (Ar.): Temiz, pak.

Bu kez ḫiṭāb gelüp Ḥaḳ'dan ki éy meleklerim sizler / Aluñ ʿişyānını anuñ ki girsin beytime aṭhār 1547

Ḳaçan bular gédicegez meleklere déye Allāh / Varıñ cennetime sizler döşekler götürüñ aṭhār 2511

atıcı: İyi nişan alan.

Ki ben şol ölümem biliñ ayıram dostu dostundan / Ki her birini bir yére atıcıyam yaḳın ıraḥ 2331

atıl-: Atma işine konu olmak .

Ki öyle bir visāṭdur kim ola sündüs ü istebraḳ / Bular şanki néye beñzer atılmış penbe fī'l-līnāt 2118

Ki dünyā ṭaġları cümle atılmış yüñ gibi ola / Ki biribirne doḳına serāb gibi ola sen baḳ 3699

atış-: Çocuk oyunlarında ebeyi veya takımda olanları belirlemek için karşılıklı olarak adım atmak.

Buyurdı Ḥażret-i Dāvūd ki gördüm cennet içinde / Biraz ṣıbyān birikmişler atışırlar ki fī'l-cinān 2655

ʿatīḳ (Ar.): Hür.

Bir aġaç dikdiginden ötüri n’éyledi Ḥaḳ anı / Ki rıḳ étdi ʿatīḳ étdi ki bundan ʿibret al ṭammāʿ 170

atlan-: Ata binmek.

Ol lāʿīn atlandı fitne atına / Érdi şol dem İsmāʿīl’iñ ḳatına 4099

aṭlas (Ar.): Üstü ipek, altı pamuk kumaş.

Ḥarīr aṭlas géyersiñ de ṣalınırsıñ ṣoḳaḳlarda / Mürūr étseñ ʿabālıya selām vérmezsiñ éy ikbār 176

ʿaṭşān (Ar.): Susuz, susamış.

Ve illā şol kişiler kim bularıñ küççük evlādı / Vefāt étdi idi lākin bular görmeyeler ʿaṭşān 3709

ʿaṭṭāf (Ar.): Çok şefkatli.

Ki cān ḥulḳūma geldikde ki vaḳf éder biraz emvāl / Anı sévmez Teʿālallāh bulara buġż éder ʿaṭṭāf 1208

ʿaṭūf (Ar.): Birine sevgisi olan.

Ol degil midi size her dem raʾūf / Ol degil midi size dāʾim ʿaṭūf 3958

Aṭyāb (Ar.): Güzeller.

Bu ayda ʿarşıñ altında eser bir yél ḳatı aḥsen / Müyesser dérler adına ḳatı nāzik eser aṭyāb 957

Ki vaḳtā yumaġa ġassāl ḥāżır gele o meyyite / Çıḳara ṣevbin üstünden yuya pāk éyleye aṭyāb 2478

aṭyeb (Ar.): En güzel.

İkincisi béşiñ nédür ki ṣā’imleriñ aġzının / Ḳoḫusı miskden aṭyebdür ḳoḳanlar olalar meşkūr 969

Ki Loḳmān dédi éy Mevlā bular ṣāliḥ olurlarsa / Ki cümle etde aṭyebdür daḫı şāfī bī-iştibāh 3175

av: Karada, denizde, gölde veya akarsularda evcil olmayan hayvanların vurulması veya yakalanması.

Deveci buña dédi kim ḳanıdur ḥāl-i evvelki / Ḳanı kebāb ḳanı avıñ ki ṣofra étmediñ bisāṭ 2026

Ki bundan ṣoñra bir daḫı ki tevbe-yi naṣūḥ étdim / Ki av avlamayam ġayrı ki aġı éylemem bisāṭ 2034

āvāz (Far.): Ses, seda.

Ki bir āvāz çıḳar andan éşidenler olur ḥayrān / Ki istiġfār éder ol yél Ġanī Cebbār'a ol īnāb 958

Ki her birisiniñ tesbīḥ āvāzından éşidenler / Ki öyle bir feraḥ gele ṣanasın oldı sekrānī 3870

avcı: Avı kendine iş edinen kimse.

Ki baḳdı buña deveci getürmedi aña kebāb / Daḫı avcı ḳasāvetde ḳılıġın éylemiş isḳāṭ 2025

avcılıḳ: Avcının yaptığı iş.

Biri bu kim bu avcılıḳ éyü degil imiş añla / Ki zīrā tesbīḥ éder hep cemīʿ ḥayvān ve ger nebāt 2040

ʿavdā (Ar.): Geri gelme, dönme.

Ki tecribe mi édersiñ bu muṣībet-ile beni / Gine bu oġlumuñ rūḥına emr ét éylesün ʿavdā 2823

avla-: Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek.

Meger bu ʿāmiliñ yolı üzerinde ki bir ṣayyād / İşi dā'im geyik avlardı ol yérde ḳatı ifrāṭ 2020

Ki bundan ṣoñra bir daḫı ki tevbe-yi naṣūḥ étdim / Ki av avlamayam ġayrı ki aġı éylemem bisāṭ 2034

ʿavn (Ar.): Yardım.

Néce étdi ise duʿā ki gördük nefsimizi biz / Ṭaġıñ üstüne çıḳmışız bize ʿavn éyledi Sübḥān 733

ʿavret (Ar.): 1. Kadın, zevce, avrat.

Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki zencīri de ḳırdı ol / Dédi ʿavret né żabṭ éder né ḳuvvetlisin éy ẕī-nām 1078

Veyāḫūd aldıġı ʿavret īmānın dīnini bilmez / Daḫı meẕhebini bilmez ki bundan oldı ġāfilāt 3004

2. İnsanın gösterilmesi ayıp olan yeri.

Daḫı ṣırtında bir gömlek anuñla örtmüş ʿavretin / Ki gördüm dünyāda vérdigi yaġ-ile ḳamīṣ īṣār 533

avuç: Elin parmak uçlarıyla bilek arasındaki iç bölümü, apaz, hapaz, koşam.

Gel imdi bu fenā milkde géce gündüz çalışırsıñ / Né elde var né avuçda géder ʿömriñ geçer furṣāt 2054

ay(1): Yılın on iki bölümünden her biri.

Receb ayında bir ādem Muḥammed ümmetinden ol / Bu ayda bir oruç ṭutsa né ikrām éyleye Raḥmān 755

Bu iḥsānlar saña ancaḳ bu aydaḳı ṣıyāmıñdan / Bu ayıñ bir gécecigin ḳıyāmıñda durur ʿubbād 775

ay(2): Dünya'nın uydusu olan gök cismi, kamer, mah, meh.

O géce ḥāl-i rüʾyāmda anı gördüm aya dönmüş / Ki ay gibi yüzi şavḳır taʿaccüb éyledim īḳāẓ 2006

Ṣaḳın zinhār eyā nisā şol ʿavretlerden olma kim / Ki Miʿrāc gécesi gördi géderken yüzi bedr ü ay 2777

ayaḳ: Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü.

Duʿā étdi gine ʿĪsā yüridiler ṣuya bu kez / Bulaşmadı ṣu bunlarıñ ayaġına édüp esrāʿ 102

Ki ḳaḳdı gördi kim ol ér eli ayaġı baġlıdır / Nédir bu dédi ehline dédi tecribedür merām 1073

ayaḳ çeşmesi: Ayakyolu, hela.

Ki buġżından ḥasedinden ki Mālik ibni Dīnār'a / Dīvārı dibine yapdı ayaḳ çeşmesini rüsvā 2948

ayaḳsız: Ayağı olmayan.

Ki ḥaşr ola dilincigez ki ol ḫalḳ éde istikrāh / Ḳopa ḳoñşusı incidenler ayaḳsız elsiz istiḥşār 3631

ʿayāl (Ar.): Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler.

Vekīlimdür pes aġniyā ʿayālimdür fuḳarālar / Vekīlime dégil sen kim ʿayālim étmesün irdād 389

Eger sefere géderse ʿayālin mālını gözet / Eger ṭaʿām pişirseñiz biraz ḳoñşuya ét ikrām 2867

ʿayālullāh (Ar.): Halk.

Gel éy Ḥaḳḳ'ıñ ʿayālini ḳapudan redd éden reddād / Faḳīrlerdür ʿayālullāh ḳapuñdan éyleme ibʿād 387

Bu kez nidā gele Ḥaḳ'dan ki ḳandadur ʿayālullāh / Ki oldur kim fuḳarālar mesākīnler-durur hergāh 3774

ʿayān (Ar.): Belli, açık, meydanda.

Bunuñ başında ki olanları görem İlāhī ben / Ki ʿibret alayım bundan baña ola ḳamu ʿayān 732

Bu kez perdelerin açdı ʿayān oldı her eṭrāfa / Naẓar ḳıldı melekü'l-mevt taʿaccüb ḳıldı ẕī-cenāḥ 2319

āyāt (Ar.): Kuran'ın cümleleri.

Bu āyātıñ nüzūlini beyān étdi ʿale'l-icmāl / Ki bundan ḥiṣṣemend édene éder Ḫāliḳ-ı menẓūr 3337

Bu ʿālemler ḳamusı hep yıḳılır éylegil taṣdīḳ / Ki āyāt ile müṡbetdür beyān étdi anı Tevvāb 3534

ʿayb (Ar.): Utanılacak şey, kusur, leke.

Daḫı ḳolay éder Allāh cevāb-ı Münker'i Nekīr / Daḫı örter cemīʿ ʿaybın günāhın gizler ol Cevvād 769

aybaşı: Belirli yaşlar arasında kadınların ayda bir döl yatağından kan gelmesi durumu, ay hâli, ādet.

Ki ümmü'l-mü'minīnden pes rivāyet şöyle gelmişdür / Ki bir mer'e ḥayiż görse ki aybaşından ol nisā 2725

āyet (Ar.): Kuran'ın herhangi bir cümlesi.

Müfessirler beyān étdi bu āyet maʿnāsın diñle / Déyelüm anı icmālen naṣīḥat alalar füssāḳ 1373

Dédi baʿżı müfessirler bu āyetden murādullāh / Ki tevbeye ivişiñ dér ölüm étmezden ol isrāʿ 1494

ʿayın (Ar.): Osmanlı alfabesinin yirmi birinci harfi olup ebced hesabında yetmiş sayısının karşılığıdır.

ʿAlī ibni Ebī Ṭālib né buyurdı ḳulaḳ vér sen / ʿİlim üç ḥarf-durur ancaḳ ʿayın mim lām-ile cemʿā 1873

ʿAyın ʿilliyyūna dāldur ki lām lüṭfullāha dāldur / Ki mim milke delāletdür éşit her birini ḳurrā 1874

ayır-: 1. Birbirinden uzaklaştırmak.

Daḫı ayır şuları kim ḥelāl yédi idi sende / Ḥarāma olmadı ḳarīb yédi idi cemīʿ maḥlūl 1017

Ki ben şol ölümem biliñ ayıram dostu dostundan / Ki her birini bir yére atıcıyam yaḳın ıraḥ 2331

2. Farklı davranmak, fark gözetmek.

Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī lisānımız géce gündüz / Saña ḥamdden ayırma ki cemīʿ eyyāmda sen Feyyāż 4

İlāhī bizi ayırma oḳumadan oḳutmadan / Ki ḥattā vaḳt-i mevtimde ʿilimden étme buʿdiyyāt 2273

ayırıcı: Ayırma özelliği veya gücü olan.

Daḫı ben ayırıcıyım cemīʿ ḳardaşı ḳardaşdan / Dökile gözleri yaşı yér üstüne ola seyyāḥ 2334

aylıḳ: Belirli aydan beri var olan.

On aylıḳ yükli idi ol deveyi vérdi aña ol / Deve ṭoġurdı çoġaldı ḥisābsız oldı bī-ʿadād 407

ʿayn (Ar.): Aslı, kendisi.

ʿayn-ı ḥayāt: Hayatın içinde, aslında.

Gelüpdür ʿayn-ı ḥayātda ki müttaḳī olan kimse / Ki ḫor göz-ile baḳmaya gérü fāsıḳlara ḥāşā 3068

ayna: Işığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilalı ve sırlı cam, gözgü, mirat.

Ḳaçan kim baḳsa yüzine göre yüzüni yüzünden / Ki ṣanki aynaya baḳmış gibi yüziñ göre şāhzād 3885

ayrıl-: Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak.

Dédi selām ʿibādetdür ʿibādetden biz ayrıldıḳ / Anuñ-çün almadım selāmıñı bugün ben éy şāhbāz 813

Gel imdi ḳoñşuna éylikden ayrılma géce gündüz / Ki éylik éylemek cāra rıżāullāh-durur ʿAllām 2937

ayruḳ: Ayrı tutulan, başkalarına benzemeyen, ayrıcalı, müstesna.

Éy baba benim anam ayruḳ-durur / Hem bu dem anam ḳayḳusı yoḳ-durur 4122

ayrul-: *krş.* ayrıl-

Uş ecel érdi baña vā-ḥasrete / Sizden ayrulur isem vā-fürḳatā 4001

ʿayş (Ar.): Yaşama.

ʿayş ü işret: Yiyip içme.

Yédi günden gérü bunlar ḳaḳalar yérlerinden hep / Gine evvelki gibi ʿayş ü ʿişret édeler her şāb 3556

az: Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.

Gel éy dünyā metāʿını ki istikṣār éden insān / Ḳatı azdan daḫı azdur metāʿ-ı dünyānıñ insān 258

Né buyurdı Teʿālallāh ki çoḳ mı isteñ éy Mūsā / Veyāḫūd az mı istersiñ édeyim ben aña iḥsān 273

az-: Dalalete düşmek.

Ḫuṣūṣā fī zamānına ḳatı pek azdılar bunlar / Ṣoḳaḳlarda gürūh gürūh geçilmez oldı teksīrā 2832

Ki biñ yüz tisʿa ve ʿişrīn senesinde pek azdılar / Olar kelb gibi ériniñ yüzine çemkirir lüccā 2834

aʿżā (Ar.): Organlar, üyeler.

Cemīʿ aʿżāñı pāk éyle ki imsāk ét maḥārimden / Eliñi yüziñi ḥıfẓ ét maḥārimden sen ol ibʿād 759

Ki ehl-i dünyā cemʿ olsa yérinden ayıramaya / Anı bir kez vuracaġız ola aʿżāsı menşūrūn 2373

ʿaẕāb (Ar.): İşkence, keder.

Bunı da süreler oda dédigin ṭutmadığı-çün / Ṭutanlar cennete gire ʿazāba gire ol nuṭṭāḳ 364

Ḳanı oruç ḳanı ẕikir ḳanı emr-i Ḫudā sende / Eleminñ yoḳ ʿaẕābdan héç ḳanı namāz ḳanı niyāz 818

ʿaẕāb-ı ḳabr: Kabir azabı.

Daḫı refʿ éyleye Allāh ʿaẕāb-ı ḳabri hep andan / Daḫı hevl-i ḳıyāmeti daḫı efzāʿını çoḳ az 788

ʿaẕāb-ı nār: Cehennem azabı.

Veyā inkār mı édersiñ mālıñ zekātını kişi / Veyā inkār mı édersiñ ʿaẕāb-ı nārı sen füssāḳ 347

ʿaẕāb-ı nār-ı kübrā: Büyük cehennem azabı.

Seni ol ḥadde yaḳa Ḥaḳ ʿaẕāb-ı nār-ı kübrāda /Anı vaṣf édemem billāh bilür Allāh hemān ancaḳ 1368

ʿaẕāb-ı ṭamu: Cehennem azabı.

Ḳulaḳ vér baña bir sāʿat ḫaber vérem saña inan / ʿAẕāb-ı ṭamuyı saña déyem gözüñ aç uyḳudan 3796

azād (Far.): Kurtulmuş; kimsenin kölesi olmayıp, istediği gibi hareket eden.

Ki mü’minleriñ eline birer berāt yazar Allāh / Cehennemden azād étdim déyü yazar aña berāt 833.

Ki bir ḳul éyledim azād anuñ keffāreti içün / Ki ṣabāḥıñ ṣevābına yétişeyim ʿaceb neylā 1221

aʿẓam (Ar.): Daha büyük.

Dédi baʿżı müfessirler bu rūḥdan murād éy kişi / Ki bir melek-durur ol kim ḳatı büyük-durur aʿẓam 1120

Ḳıyāmet güni olduḳda ki vaż‘ olur terāziye / Ki ḥüsn-i ḫulḳ ile saḫā ikisi vaż‘ ola aʿẓām 1766

aʿẓamü’l-maʿāṣī: Günahların en büyüğü.

Ki aʿẓamü’l-maʿāṣīdür ki cāhillik bu dünyāda / Ki efsaḳu’l-mefāsıḳdur ki olmaz cenneti edā 1829

aʿẓam-ı ẕünūb: Günahların en büyüğü.

Anıñda çıḳara Allāh ki aʿẓam-ı ẕünūbinden / Nétekim ṣoyunur eṣvāb ki ṣırtından éder iḫrāc 1184

aʿẓamü’l-maʿāṣī: Günahların, isyanların en büyüğü.

Ki aʿẓamü’l-maʿāṣīdür ki cāhillik bu dünyāda / Ki efsaḳu’l-mefāsıḳdur ki olmaz cenneti edā 1829

aẓarla-: Kırıcı ve sert söz söylemek, paylamak, tekdir etmek.

Ki bir miskīn aña varsa anı def‘ éder ʿunf-ile / Ḳovar anı ḳapusından aẓarlar anı ol ecrā 488

azdır-: Azmasına sebep olmak.

Anı ḥıfẓ éder ol melek ki şeyṭānıñ şürūrından / Ki yol bulmaya ol melʿūn anı azdırmaġa ḫannās1901

azdırıcı: Azmasına sebep olan.

Hācer éydür çünki ol buyurucı / Pes sen iblīssin meger azdırıcı 4096

azġunlıḳ: Azgın olma durumu, kudurganlık.

Bu azġunlıḳ saña nérden gelüpdür anı bilmeñ mi / Ki cehliñiz sizi yoldan çıḳardı éyledi aṭġā 1811

azıḳ: Gereken yiyecek ve içecek şeyler, nevale.

Anuñ-çün azıġım yoḳdur daḫı ẓulmetde ḳaldım ben / Ki ḳoñşular arasında ḫacīl oldum olup ḥırmān 3303

Yarın yevm-i ḳıyāmetde seni ḥisāb éder Allāh / Ḳanı ḳıyāmet azıġıñ déyü Ḥaḳ éder istis'āl 1708

ʿaẓīm (Ar.): Büyük, iri ulu.

Ḫaberde vārid oldı kim Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Ḫudā ḫalḳ éyledi mevti ʿaẓīm heybetde ol Fettāḥ 2311

ʿazīz (Ar.): Muhterem, sayın.

Né dér diñle ki ol ʿazīz bir ādem Ḥaḳ rıżāsı-çün / Ġazā étse cihād étse hem étse kāfiri ihlāk

O ʿaṣırda olan maḫlūḳ taʿaccüb étdiler buña / Dédiler né ʿazīz ḳuldur Ḥaḳ'ıñ ʿindinde maḳbūlā 2828

ʿAzrā'īl (Ar.): Dört büyük melekten biri, ölüm meleği.

Ki biz de sizleriñ gibi güler oynar idik anda / Ki bir gün ʿAzrā'īl pençesine uġrarsıñız aḳvām 1146

Ki ʿAzrā'īl'e söyler Ḥaḳ musallaṭ éyledim seni / Ki żabṭ éyle bunı bir ḫoş ṣaḳın éylemegil ismāʿ 2326

ʿAzrā'il (Ar.): *krş.* ʿAzrā'īl

İlerü gele ʿAzrā'il otura başı ucuna / Néce envāʿi ʿizzetler aña çün éde iʿtiẕār 2421

Bu yavuz sözleri éşide ʿAzrā'il'den ol ḫabīṯ / Şaşa taḥrīk éde tenden gérü yol bulmaya maġbūn 2351

azu: Köpek dişlerinden sonra içeriye doğru, alt ve üst çenenin iki yanında beşer tane bulunan ve yiyecekleri öğütmeye yarayan dişlerin ortak adı, azı dişi, öğütücü diş.

Ki sünnetine pek yapış azu dişlerle éy mü'min / Ki ümmetim déye yarın bile ḥaşr olasın maḫlūḳ 1051

ażvāʾ (Ar.): Işıklar, parıltılar.

Velākin éy ḳulum saña ihānet degil-idi bil / Bugün ikrām édem size vérem bir ażvāʾi bir tāc 3186

ażvā-ı aẓḥā: Gümüşi parıltılar.

Ki oldur şāh-ı maʿmūlāt ki oldur şāh-ı mefʿūlāt / Ki şemsü'd-dīn olupdur ol ki oldur ażvāʾ-ı aẓḥā 1866

ażvā-i envār: Nurların parıltıları.

Daḫı bir tāc vér éy Bārī ola ol tāc-ı kerāmāt / Aña bir tācda géydire güneşden ażvāʾ-ı envār 2128

ażvāʾ-ı ṯānī: İkinci ışık.

Ki vére her bir ādeme ikişer ḥulle gün gibi / Ki öyle ḥullelerdür ki güneşden ażvāʾ-ı ṯānī 3847

ażyaḳ (Ar.): Daha dar.

ażyaḳu'l-mekān: En dar mekan.

Veyā ehlim olan kimse baġışla baña bir ṯevāb / Ki zīrā ażyaḳu'l-mekāndayız bize édiñ erḥām 1140

ʿazzāz (Ar.): 1. Aziz olsun!

Ki şirʿa şerḥi yazmışdur meger bir gün Resūlullāh / Naṣīḥat étdi aṣḥāba éşit né buyurur ʿazzāz 325

Rivāyetde gelüpdür kim daḫı ʿAbdu'l-ʿazīz oġlu / ʿÖmer dérlerdi adına éşit né buyurdı ʿazzāz 1902

2. Allah.

Ki dünyādakini bildiñ ki icmālen beyān étdim / Velī aḫretde né ḳıla saña ol Ḳādir ü ʿAzzāz 344

-B-

bā (Ar.): "b" harfinin arapça okunuşu.

Ki cümle fātiḥa maʿnāsı ki bismillāhide bil / Cemīʿ maʿnā-yı bismillāh ki bā içindedür Fettāḥ 1939

Bu bā ilṣāḳ içündür bil éder ʿabdi Ḥaḳ'a ilṣāḳ / Ki ʿabdiñ cümle maḳṣūdı ulaşmaḳ Ḥaḳḳ'a bi'l-feraḥ 1940

bāb (Ar.): Kapı.

Elā éy mü'min-i ṣā'im açıldı saña ḳutlu bāb / Bu ayıñ fażlını déyem buyurdı fātiḥü'l-ebvāb 947

Ki ẕikr ét Rabb'iniñ ismin dé bismillāhi sen anda / Açılır ḳubbeniñ bābı sözüme étme irtiyāb 1967

baba: Çocuğu olan erkek, peder.

Dédi babam saña n'étdi néc'étdi daʿvāñı seniñ / Alı vérdi mi ḥaḳḳıñı ki yélden seniñ éy aḫyār 564

Dédi ol ḳız babasına faḳīr iseñ sen éy baba / Ġanīdür Tañrı Teʿālā ki andan iste biraz māl 1711

babuç (Far.): Pabuç.

Ḳaçan naʿlinini géyse duʿā éder babuçları / Ṣırāṭ üstünde ṣābit ét déyü duʿā éder mesrūr 1000

bād (Far.): Ah sesi, ah çekme.

Ki vay şol aġniyāya kim yarın yevm-i ḳıyāmetde / Aña yapışa faḳīrler yaḳasın çāk édeler bād 450

baʿde (Ar.): Sonra.

baʿde'l-ḫarāb: Harap olduktuktan sonra.

Çün ḥabībim menzili oldı türāb / Bu cihān olsun ebū baʿde'l-ḫarāb 3986

baʿde't-tevbet: Tövbeden sonra.

Gine ḥac éylemek lāzım olur étdi ise evvel / Nikāḥın daḫı döndürür ki baʿde't-tevbeti aṭġā 1820

bāġ (Far.): Meyve bahçesi.

Gel éy vaḳfı ki ét sen yér ile bāġ daḫı dükkānlar / Olur icāre bunlarda ḥelāl olur ki yoḳ isrāf 1216

baġarṣıḳ: Bağarsak.

Ki birisi baġarsıġın sürür geze daḫı otda / Ki otda añıra merkeb gibi éyleye nāhiḳāt 3023

Baġarsıġın sürüyen déye ben oḳur yazar idim / Ki ʿilmim baña ġayrıya ki fayda vérmedi lālā 3838

Baġdād: İslām dünyasının önemli tarih, ilim ve kültür merkezlerinden biri ve bugünkü Irak'ın başşehri.

Bu kez gündüz melekleri ki aġdılar göge düpdüz / Dédiler Allāh'a bunlar bugün Baġdād'ı éy Mennān 1626

Ki ḥuccāc geldi Baġdād'a ki bildiler veled gétmiş / Ki vardılar babasına ki taʿziye içün mezbūr 2701

baġır: Göğüs, sine.

Gine inkār édüp kezẕẕāb yémedim déyü and içdi / Ki baġrıñ ṭaş mıdur kişi ki Ḥaḳḳ'a éyleseñ ircāʿ 100

Ḥacerdür cāhiliñ baġrı ki gelmez ḳalbine ilhām / Ki tefsīr éyleseñ aña cemīʿ ʿilmi gine aṭġā 1836

baġışla-: 1. Herhangi bir kötü davranış için ceza vermekten vazgeçmek, affetmek.

O ṣalāt ḥürmetine yarlıġadım ben günāhların / Ḥabībim ḥürmetine ben baġışladım ḳamu bed ḥāl 3403

2. Bir mal veya hakkı karşılık beklemeden birine vermek, teberru etmek.

Bizim içün ṭaʿām édiñ ṣevābın bize baġışlañ / Ki muḥtācız size bizler teberrük édiñiz iṭʿām 1137

Ṣevābın ḳuluma vériñ baġışlañ hep ṣevābını / Mekānıñız ola ḳabriñ üzerinde cemīʿ ezmān 2529

baġla-: Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.

Meger béline ol ḫatun ki baġlamışdı üç etmek / Ki yolda iftār olursa yéyeyim déyü ol seyyār 557

Ki ol ḳadar şecāʿatde idi ol Şemʿūn'i beni / Ki zencīr-ile baġlasañ ki éyler zencīri ḫod ḫām 1068

baġlan-: Bağlama işine konu olmak.

Ki şeyṭān daḫı baġlana ki zencīrler ile taḥḳīḳ / Ki ḳurtula şürūrından cemīʿ mü'min bilā-mürtāb 953

Gine ol melʿūne ʿavret ki zencīr-ile baġladı / Ki ḳaḳdı gördi zencīri ki bağlanmış ḳatı muḥkem 1076

baġlı: Bir bağ ile tutturulmuş olan.

Ki ḳaḳdı gördi kim ol ér eli ayaġı baġlıdır / Nédir bu dédi ehline dédi tecribedür merām 1073

Kimini gördüm aşmışlar ayaġu baġlı eline / Eli başına baġlıdur ʿaẕābları ḳatı ʿuẓmā 2784

baġlu: *krş.* baġlı

Éydür éy baba ki ʿāṣī degülem / ʿĀṣīler gibi néçün baġlu olam 4137

bahā (Far.): Kıymet, bedel.

Ki az bahā-y-ile gel cevheri saña véreyim dér / Ki ḳalḳ getür bahāsını véreyim saña dér şerīr 3342

bahāne (Far.): Vesile, sebep.

Ki şame aldı eline bahāne éyledi anı / Murādı etmek istemek velī étdi ḫayā iʿlām 2901

Ki geldi géce ol ʿavret çıra yaḳmaḳ bahāneyle / Ki çıḳdı ṭaşraya ol kim söyündürdi anı efhām 2924

baḫḫāl (Ar.): Çok bahil, pek cimri.

Ki furṣat geçse şimdiki zamān ḫalḳınıñ eline / Ki dolsa dünyā mālıyla dėmez yéter ki ol baḫḫāl 1721

baḥır (Ar.): *krş.* baḥr

O parmaḳda né deñlü yaş ḳalursa añla baḥırdan / Bizim beyānımız ancaḳ aña beñzer bil éy ʿubbād 3919

baḫīl (Ar.): Cimri, tamahkar.

Ḫaberde vārid oldı kim ki bir baḫīl kişi vardı / Ki ʿavretine dédi kim éşit benden sen éy nisā 490

Baḫīle dédi ol mer'e ki ben dostuma géderem / Ki bir dost dostına

baḫīllıḳ (Ar.+T.): Cimrilik yapmak.

Dédi baña sen éy kişi baḫīllıḳ éylediñ bugün / Ki bizden bir kişi senden su'āl éyledi bir çorba 3098

baḥr (Ar.): Deniz.

Ki bir parmaġını baḥre batırsañ gine çıḳarsañ / Né deñlü yaş ḳalur anda ki dünyā böyledür imtāʿ 74

Varıñ siz yā meleklerim bu ʿişyānı atıñ baḥre / Ki sizde daḫı ḳalmasun déye ol Ḳādir ü Ḳahhār 1552

baḥr-ı ʿulūm: İlimler denizi.

Gelüpdür baḥr-ı ʿulūmda ki bir kişi meger bir gün / Ki ʿĪsā Ḥażretine vardı né söyler éşit semmāʿ 83

baḥrā (Ar.): *krş.* baḥr

Ab-u ḥayāt deñizi dédiler bu ṣuyuñ adına / Tamām ḳırḳ gün yaġa andan yériñ yüzi ola baḥrā 3582

baḥṣ (Ar.): Konuşulan şeyi, söz.

Bizimle ṣoḥbet étmek-çün ki étmişdi bizi daʿvet / Daḫı mebḥaṣ-ı ʿilimden biraz baḥs éyleye edā 3082

baḫşīş (Far.): Bağış olarak verilen para vb.

Bu ayda dīniñe mühlet vérirseñ sen eger kişi / Ki ġayrı ayda baḫşişler ḳadar ṣevāb éde inʿām 914

baʿīd (Ar.): Uzak, ırak.

Bu kez her külli maḫlūḳāt o cāna laʿnet édeler / Baʿīd ol yanımızdan gét ki şerriñ bize lāḥiḳūn 2363

Daḫı rūḥını ʿAzrāʾil ala menkūsa olduḳda / Daḫı oda yaḳın olur ki cennetden baʿīd muġtāb 2963

bāʿidāt (Ar.): Uzaklıklar.

Ki İḥyā-i ʿUlūm yazdı ḫaberde vārid oldı kim / Ki bir gün Ḥażret-i ʿĪsā édipdi ṭaġa bāʿidāt 859

baḳ - : Bakışı bir şey üzerine çevirmek.

Ki vérdi çantayı ol ér gérü ʿĪsāʾnıñ eline / Ki aldı baḳdı içine ki ekmegiñ biri iżāʿ 90

Nidā étdi Ḫıżır buña ʿaceb sen kimsin éy kişi / Yüzün döndi buña baḳdı dédi Ḫıżır ola verāʿ 153

bāk (Far.): Korku, sakınma, kaygı.

Gine bulamadı ol şāh ki ḥayvānda da bir ednā / Ve illā virān içinde ki bir kelb buldı ol cār bāk 3050

baḳara (Ar.): Sığır.

Ki Mūsā dédi ḳavmine Ḫudā emr éyledi size / Boġazlañ bir baḳara siz Ḥaḳ'ıñ emrin édiñ taẓhīr 3356

baḳça: Bahçe.

Ḥişār éyle bu baḳçanıñ kenārını çalıla sen / Ki maʿmūr éyle eṭrāfın ki ḥayvān olmaya īḳāʿ 134

Ḳıla ḳabrini Ḥaḳ anuñ ki cennet baḳçası dāʾim / Ḳapular aça cennete gele r eyḥān daḫı ṭaʿām 1448

bāḳī (Ar.): Daimi, kalıcı.

Yaratdı kendine ḳulluḳda olan mütteḳīn içün / Ṭaleb ḳıl gel bu devleti budur bāḳī cemīʿ ezmān 1991

Ki ẕikr ét ölümü éy kes degilsiñ dünyāda bāḳī / Yaḳar bir gün ecel seni oluñ işleriñe pişmān 2275

bal: Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde.

Ki öyle bir ṣudur kim ol ki baldan ṭatludur ol ṣu / Bir içen ṣuṣamaz ġayrı ṣovuḳdur ḳardan éy icmām 931

Anuñ-çün aḳdı dört ırmaḳ ki Allāh'ıñ cinānından / Süd ırmaġı bal ırmaġı şarāb-ı leẕīẕ ṣallāḥ 1934

balçıḳ: İçinde çeşitli organik maddeler bulunan, genellikle killi, koyu, yapışkan çamur, mil.

Ki ol ḳadar dökeler ter ki tā yétmiş ẕirāʿ yére / Géce balçık éde yéri yaḳa ṣāḥibini éy cān 3705

balıḳ: Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.

Ki vaḳtā kim çıḳardılar bular aġlarını bilgil / Gine kāfiriñ aġı ṭolu balık çıḳdı hep semmāk 233

Daḫı deñizde balıḳlar anuñ-çün édeler tesbīḥ / Déyeler Rabbenā bunuñ günāhın éyle maḥviyyāt 2259

bānī (Ar.): Bina eden, yapan, kuran.

Ki maḫlūḳ yapmadı anı var oldıñuz déyicek Ḫaḳ / Ki bir kerpici altından birin gümüş édüp bānī 3846

bār (Far.): 1. Defa, kere.

Daḫı her bār seniñ eliñe bir dirhem gümüş girse / Ki cennet maḳāmıñda o miḳdār naḳış ola tüccār 195

Ki ʿīdimdür benim bugün ḳavışdır ḥasretime téz / Ki biñ cānım var ise de fidā olsun aña her bār 2425

2. Meyve, yemiş.

Ki Sāḥım İbni Erḳām'ıñ ki bir baḳçası var-idi / Yoḳ-idi bārısı anuñ ki ḫālī yér-idi evsāʿ 132

bārān (Far.): Yağmur.

Bunuñ ḥürmetine kāfir yér içer dünyāda gezer / Bunuñ ḥürmetine bārān nüzūl éder biter zirāʿ 3367

bardaḳ : Su vb. şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap. Ḫamır ehli de ḥaşr ola ḳadeḥ elde ola rüsvā / Ki bardaġı boġazında aşılmış ḥaşr ola fi'n-nār 3635

Bārī (Ar.): Yaratan, yaratıcı, Allah.

Murādım budur éy Bārī beni ṣā'im olanları / Kerem ḳıl maġfiret éyle olalar cennete mevṣūl 1015

Ki bismillāhi ẕikr étdi dédi buñaldım éy Bārī / Bunı déyecegiz gördüm bulutlar éyledi ihbāṭ 2030

bārī (Far.): Hiç olmazsa, bir kere.

Déyeler pes n′oladı hem ki dünyāya gelmeseydik / Ki geldik bārī biz küççük iken öle idik iʿlām 3131

bārū (Far.): Kale duvarı, sur, sığınak.

Ki bir sāʿat içinde ol ḳamusun bārūya aldı / Tamām éyledi baḳçanıñ bārūsın éyledi evżāʿ 138

baʿṯ (Ar.): **1.** Gönderme.

Muḥabbet étse bir ādem cemāʿat-ile namāza / Ḫudā baʿṯ éyleye aña melekü'l-mevti ẕī'l-ikrām 1446

Nétekim enbiyālara néce baʿṯ éyledi ise / Aña da öyle baʿṯ éde ki ol éde aña ikrām 1447

2. Yeniden dirilme.

Né deñlü var ise mevtā ki baʿs olmuş ḳubūrında / Ki her biriniñ öñüne döşenmiş eṭʿime elvān 3315

baş-: 1. Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.

Anuñ başdıġı yérleriñ yédinci yére énince / Türābını götüreler ḳoya mīzāna ol Settār 1543

Namāzın ḳıldı peyġamber götürdiler cenāzesin / Géderken yolda peyġamber yére başmazdı baʿżıyyāt 2270

2. Bir şeyi, üzerine kuvvet vererek itmek.

Daḫı ẓahrıña başalar ki zīrā anı kesb étdiñ / Néce dürlü meşaḳḳatle taḥammül étdiñ istiṭrāḳ 372

Gögsine başdı ve ḳoçdı anları / Yaḳdı ḥasret od-ile ol cānları 4046

başdır-: Basma işini yaptırmak.

Tamām olucaġaz kitāb déye baṣ parmaġıñ buña / Ki başdıra aña parmaḳ bu kez dur déye éy küttāb 2402

basṭ (Ar.): Uzun uzadıya anlatma.

Daḫı īrād édeyim size bir ḳul-ı ṣaḥīḥ bisāṭ / Ki basṭ étdi müfessirler ki tefsīr içre bir ḳīrāṭ 2018

Bu söze pes münāsibdür ki bir ḥikāye basṭ édem / Vuḳūf olmadıġıñ ādemlere ḫor baḳma éy ʿamā 3070

baş: 1. İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

Bu ér gelince vurdılar başını kesdiler anuñ / Bu kez oturdılar bunlar yédiler ekmegi iblāʿ 119

Benī İsrāʾil içinde meger üç kimse var idi / Biri aʿmā biri ebraṣ biri aḳraʿ başı cerrād 398

2. Başlangıç.

Ki her günāhlarıñ başı-durur dünyāyı pek sévmek / Ḥabībullāh bunı böyle buyurdı éyleme iʿrāż 35

Ḫudā'dan cennet isterseñ ki terk ét fānī dünyāyı / Ki zīrā her günāhlarıñ başıdur bunı istinfāʿ 68

3. Bir şeyin yakını veya çevresi.

Geliñ başına birikiñ ki zīrā ʿāşıḳ-idiñiz / Eliñize gelüpdür maʿşūḳuñuz oluñız ḥaẕẕāẕ 51

Ki ʿĪsā gétdi ol yérden ki altun hep aña ḳaldı / Ḳoyup gétmedi altunı oturdı başına ṭammāʿ 111

4. Arazide en yüksek nokta.

Ki gördi ṭaġ başında ol ki beyāż ḥacer-i mermer / Bunı gördi taʿaccüb ḳıldı oldı aña fākirāt 860

başḳa: Ayrı, değişik, farklı, özge.

Bizim manẓūm risālede beyān olundı bu altmış / Anı başḳa risāle éyledik hem étdik intiẓām

başla-: Bir işe girişmek, harekete geçmek.

Ki sévmedigi insāna biraz furṣat vére bunda / Né işe başlasa ol kes vücūda getüre derrāk 226

Géce gündüz aġlamaġa başladı / Kā'inātı ṭaġlamaġa başladı 3950

bat-: 1. Bir sıvının üstündeyken içine gömülmek.

Ki ḥūrīniñ eger bir parmaġı batsa deñizlere / Şeker olurdı cümlesi leẕīẕe éyle istircāʿ 73

Öte geçeye géçdiler ṣuya batmadı héç bunlar / Keenne ḳurıda géder gibi ṣuyı édüp esrāʿ 103

2. Bulanmak.

Buña dédim néçün beñziñ ṣarardı éy ḳarındaşım / Ki evvel güle beñzerdi nūra batmış idiñ dilnāz 798

Yüzi tāze gül gibi batmış-idi / İçi ṭaşı hem nūra batmış-idi 4027

bāṭıl (Ar.): Yalan; çürük.

Ki gelsün bunuñ içün ādem öldürüp ḳıtāl éden / Bunuñ çün Ḥaḳḳ'ı terk édüp ki bāṭıla géden eşḫāṣ 52

batır-: Bir şeyin sıvı veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlamak.

Ki bir parmaġını baḥre batırsañ gine çıḳarsañ / Né deñlü yaş ḳalur anda ki dünyā böyledür imtā' 74

Ki üç def'a batırdılar bular aġlarını diñle / Ki üçünde de kāfiriñ ṭolu çıḳar mine'l-esmāk 235

baṭn (Ar.): Karın.

Dédi 'Īsā bu kişiye getür ekmegi yéyelüm / Acıḳdı ḳarnımız yoldaş ola kim baṭnımız işbā' 89

bay: Zengin, müstağni.

Ki bay olsañ gedā olsañ olur elbetde bir ḥüznüñ / Vezīri pādişāh olsañ ki vardır sende bir aḥzān 25

Édeler 'izzeti baya faḳīri redd éder bābdan / Dökerler dürlü çanaġı gine doluya hep meylāh 1345

bayıl-: Uyur gibi olmak, kendinden geçmek, kendini kaybetmek.

Bayılmışam o mekānda géce ḳalmışam anda ben / Ki 'aḳlım başıma geldi ki baḳdım seller istifrāṭ 2032

bayraḳ: Bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dikdörtgen biçiminde kumaş, sancak.

Ki şa'bānda oruç ṭutsa ki maẓhar ola ol yarın / Şefā'at bayraġın açа birike taḥtına ṣavvām 885

bayram: Özel olarak kutlanan gün veya günler.

Rivāyetdür Resūlullāh ki iḥyā étse bir ādem / Ki bayram ile Berāt ol gécelerinde ʿibādāt 842

Elā éy müʾmin-i muḫliṣ séverseñ Ḥaḳḳ'ı bi'l-iḫlāṣ / Ki bayram gécelerinde uyuma oḳuġıl iḫlāṣ 1259

bāzār (Far.): Pazar yeri, çarşı.

Bular evvelkine dédi bāzārdan gel getür etmek / Yéyelüm ḳarnımız ṭoysun édelüm birer istimtāʿ 114

Ṣaḳın zinhār eyā zengīn daḫı şol şey'i işleme / Odur bāzāra vardıḳda alursuñ fākihe tuffāḥ 3232

baʿżı (Ar.): Bazen, kimi.

Nétekim baʿżı aḫbārda gelüpdür naḳl édem saña / Ki bir ʿavret meger bir gün édüp oġlunı tefḳīdāt 605

Ki baʿżı ṣāliḥ olanlar fuḳarāyı mesākīni / Bu ayda gözedir anlar édeler anlara iṭʿām 935

baʿżıyyāt (Ar.): Bazı zamanlar.

Namāzın ḳıldı peyġamber götürdiler cenāzesin / Géderken yolda peyġamber yére başmazdı baʿżıyyāt 2270

bāzirgān (Far.): Tüccar.

Gelür baʿżı rivāyetde buyurmışdur Resūlullāh / Ki Miʿrāc gécesi gördüm cehennem ehli bāzirgān 300

be (Far.): Kelimelere -e hâlini verir.

be-ġāyet: Çok aşırı, son derece.

Gelür baʿżı rivāyetde çıḳıcaḳ ṣāliḥiñ cānı / Be-ġāyet ive dostuna ḳavışmaḳda ola ẕehhāb 2476

Ki muḥkem ise īmānıñ be-ġāyet ṣāliḥ iseñ sen / Né ḫavf ḫaşyetiñ ola olasın niʿam-ı ʿuḳbā'd-dār 2505

bed (Far.): Fena, yaramaz, çirkin.

Ki imsāk éde ḳulaġın ki ġıybet diñleme her ān / Daḫı diñleme çalġular né deñlü var ise bed ḫām 889

Varalar pes bular ol maḳāmıñ içine gireler / Āteş dübürlerinden gire aġzından çıḳa bed ḫām 3127

bed-nām: Kötü tanınmış, adı kötüye çıkmış olan.

Yatarken aldı başından ki bir ḳılını ol melʿūn / Bu kez baġladı yatırken gel étdi küffāra bed-nām 1082

Ki yatdı bir iki sāʿat ifāḳat buldı ḳaḳdı ol / Gine anlara sögmedi cığırdı Ḥaḳḳ'a gel bed-nām 1790

bed (Ar.): Başlama, başlayış.

Elā éy ḳāriʾü'l-Ḳurʾān ki éyle Ḥaḳḳ'a istiʿāẕ / Eʿūẕü ile bed éyle bulasıñ ṣoñra istilẕāẕ 1878

Ki münşaḳ oldı ol sāʿat ki bed éyledi yazmaġa / Yédi yüz yıl tamāmında yazup étdi ḳatı īżāḥ 1928

beddu'ā (Far.+Ar.): İnkisar, ilenç. .

Eger uyur bulunursañ saña ol beddu'ā éder / Ki maḥẓūn olur ol senden ki vā-veylā saña nevvām 1129

Ki belki ḳādir olmaya anı almaġa ḳoñşular / Saña beddu'ā éderler ḳulūbları olur icrāḥ 3238

beden (Ar.): Gövde, vücut, cisim, ten.

Veyāḫūd bedenine Ḥaḳ oñulmaz bir maraż vére / Cemīʿ mālını ṣarf éde anuñ yolında ol kennāz 340

O ḥarāmdan bedeniñde néce envāʿi et bitdi / Bu ṣavmilen géder ol et beden pāk ola biʾṣ-ṣıyām 902

bedr (Ar.): Ayın on dördüncü gecesi, dolunay.

Ki altı gün oruç ṭutsa ki ḳabirden çıḳa ol ér / Ḳamerden żiyālı yüzi ki ay bedr olduġı zamān 711

Ki şerḥ éyledi ol server ki her biriniñ aḥvālin / Ḫaber vérdi bularıñ hep ki aʿmālini bedr ü ay 2793

bedr-i tām: Dolunay; Hz. Muhammed.

Yériñ altında yata ol bedr-i tām / Né revādur söyle şāhī siz kelām 3956

begen-: İyi veya güzel bulmak.

Ki var gir ḳoyun içine begendigiñ ḳoyundan al / Begenmedigiñi terk ét seniñdür cümle māl ol şād 442

Ḫudā sévmez bu dünyāda tefaḫḫur éden ādemi / Daḫı kendin begeneni bulardan éylegil iʿrāż 1271

behaḳ (Ar.): İnsanın derisinde pul pul beyazlık ve alaca bir renk meydana getiren bir çeşit hastalık.

Cünūndan daḫı cüẕāmdan daḫı ebraṣı behaḳdan / Bulardan ṣaḳlaya Allāh cemīʿ dert olmaya īḳān 708

behey: Çıkışma bildirmek için kullanılan bir söz.

Dédim oġlum nédür yüzüñdeki çirkīn marażlar né / Dédi oġlum behey ana sen étdiñ beni istiḥzān 2663

Behrām: Sasani ḥükümdarı.

Saña bir ḳıṣṣa déyeyim o ḳıṣṣadan ḫaberdār ol / Var idi bir kefere adına dérler idi Behrām 2895

Ki fehm étdi anı Behrām ki bir sīnī alup geldi / Biraz niʿmet birikdirdi életdi anlara aḫşam 2904

behremend (Far.): Nasibi olan, hissedar.

Ki cümle aʿżālar söyler çaġırır dile dérler kim / Ki Tañrı behremend étsün ki ol ḫayr-ile intibāh 3151

beḳā (Ar.): Devam, sebat, bakilik.

Fenā milkdür beḳāsı yoḳ vefāsı yoḳ cefāsı çoḳ / Ki ẕüldür ʿizzeti bunuñ serābdur şarābı her ān 26

Vefāsı yoḳ bu dünyānıñ işi dā'im fenā-durur / Beḳāsı yoḳ-durur aṣlā liḳāsıdur anuñ leṣṣāṣ 59

bél: İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm.

Öñünden geldi bir sā'il rıżāullāh içün ḫatun / Baña béliñdekini vér yéyeyim ḳarnım aç seyyār 558

Géderdi ṣoñra mescide yürürdi bélin egerek / Ki boynunuñ ṭamarları şişerdi hem olur aḥmer 1587

belā (Ar.): Gam, keder, musibet.

Ḫudā sévdigi ḳulına ki vérmez rāḥatı bunda / Muṣībetleri feyż éder belālara éder idrāk 221

Anuñ béşincisi nédir ki bir belā gele māla / Ya āteşe yanar ol māl naṣīb olmaz saña kennāz 319

belāyā (Ar.): Belalar, gamlar, kederler.

Daḫı ehl ü ʿayālini ki ḥıfẓ éde belāyādan / Daḫı refʿ éyleye andan ʿaẕāb-ı ḳabri ol Raḥmān 671

belġa (Ar.): Ulaşmak, yetişmek.

İki kanād vérir Allāh seniñ ṣavmıña éy kişi / Ki ḳuş gibi ṣuʿūd éder ki tā ʿarşa olur belġa 1228

Belḫe: Afganistan'ın kuzeyinde bir şehir.

Aña dédi Muḥammed kim ki Belḫe varasın éy şeyḫ / Fülān maḥallede sākin ki benden ét aña selām 2908

Revāne oldı Belḫe'ye ki Belḫ'e şehrine vardı / Ṣoraraḳ vardı buldı anı vardı dédi éy selām 2915

belī (Far.): Evet.

Dédi Dāvūd aña seni ki bir taʿlīm éder mi var / Belī ḳapuda Süleymān beni taʿlīm éder aḫyār 570

Belī işledim éy Bārī bilürsin cümle ʿişyānım / Ki lüṭfuñdan beni ʿafv ét ki sensiñ Erḥam u Cevvād 772

belīd (Ar.): Ahmak, sersem, budala.

Anuñ bir oġlı var-idi belīd-idi babasından / Ki oġluna dédi melʿūn éşit benden eyā ġulām 1792

beliñle-: Korku ile birden sıçramak, irkilmek.

Uyḳusından İbrāhīm beliñledi / İsmāʿīl'üm déyü çoḳ çoḳ aġladı 4078

beliyyā (Ar.): *krş.* beliyyāt

Beliyyānıñ yédincisi ki bir yére göme mālı / Anı Allāh unutdura ki ḥāl-i mevtde bil kennāz 342

Ki gökden gelecek beliyyāyı def éyleye Allāh / Daḫı yér ehliniñ şerrin gérü def éyleye iʿzāz

beliyyāt (Ar.): Felaketler, gamlar, kederler.

Ḳanı seniñ teleẕẕüẕ-çün binā éyledigiñ evler / Néce başıñ āsān olsuñ beliyyātdan seniñ ṭammāʿ 171

beliyye (Ar.): Bela, afet, tasa, kede.

Ki gökden gelecek beliyyeyi def éyleye Allāh / Daḫı yér ehliniñ şerrin gérü def éyleye iʿzāz 784

Anuñ başına on iki beliyyeler gelür elbet / Üçi bu dünyāda gelür üçi mevtde olur ẕevvāḳ 1384

belki (Ar.+Far.): Olabilir ki, muhtemel olarak.

Ki kimde né var-idiġin né bilürsiñ sen éy melʿūn / Ki belki senden efḍaldur ki yérme sen anı ḫāşāk 3043

Resūlullāh dédi aña bu sözi söyleme ḫatun / Ki belki söylemişdür çoḳ gérü laġviyyeti hey vāh 3147

bellü: Bilinmedik bir yanı olmayan, malum.

Ki erkānları gözlemez né rüḳūʿ bellü né sücūd / Tavuḳ dāne devşirir gibi ki éner çıḳar füssāḳ 1378

belürsiz: *krş.* belürsüz

Ériye maḥv ola ol gök ki eṣer ḳalmaya aṣlā / Belürsiz ola ol ġā'ib ki ma'dūm ola ol ṭıbāḳ 3695

belürsüz: Belirli olmayan, belgisiz, gayrimuayyen, vuzuhsuz.

Düşümde gördüm oġlumı yüzi ṭopṭolu ḳabarcıḳ / Çıban olmuş yüzi küllī belürsüzdür ḳamu nūrān 2662

ben: Teklik birinci kişiyi gösteren söz.

Anı ben maġfiret étmem ki benden fayda yoḳ aña / Benim raḥmetimi görmez cinānım yoḳ aña 'ivāż 41

Ki iḳdām éyledi 'Īsā ki n'étdiñ ekmegi kişi / Déyi vér baña kiẕb étme olursun āteşe īḳā' 93

Néce evler binā ḳıldım seniñ-çün dār-ı cennetde / Yarın sévinesin benim evimde géde hep ġamnāk 224

Ḳulaḳ vér baña éy ġāfil saña bir ḳıṣṣa naḳl édem / Bu ḳıṣṣadan pes al ḥiṣṣe ki étme sā'ili irdād 396

bencileyin: Benim gibi.

Éydür eger dér isem anasına / Bencileyin od düşürür cānını 4079

benefşe (Far.): Menekşe.

Uş benefşe gibi ḳaddim oldı ḫam / İşbu derde néce olısar dermān 3983

benī (Ar.): Oğulları.

benī Ādem: Ademoğulları, insanlar.

Ki sidreye varır bunlar bular sidrede söyler kim / Ḫaber vériñ baña benī Ādem'den né görür aḳvām 1159

Ki bir recül du'ā étdi dédi yā mālikü'l-emlāk / Baña şeyṭānı sen göster benī Ādem'de yā Ḥuffāẓ 1903

benī İsrā'il: İsrail oğulları, Yahudiler.

Benī İsrā'il içinde var-idi añla bir 'ābid / Ki ġāyet de faḳīr oldı éşit n'éyler ki ol aḫyār 200

Benī İsrā'il içinde meger üç kimse var idi / Biri aʿmā biri ebraṣ biri aḳraʿ başı cerrād 398

beñiz: Yüz, yüz rengi.

Anuñ beñzi ḥayātında ki bir nūrānī vech-idi / Ki ṣanki yüz küle dönmüş ṣararmış beñzi olmış şaz 796

Beñizleri ṣararmışdı bularıñ cümle açlıḳdan / Cemīʿ cümle ulū'l-ikrām buları éderem merzūḳ1048

beñze-: İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.

Nétekim nār-ile ṣuyı ki bir çanaġa ḳoysalar / Ḳarār éder mi héç anda buña beñzerdür éy hellāʿ 77

Ki bir mertebe ẕevḳ éde anuñ fevḳinde yoḳdur héç / Né beñzer pādişāhlıġa né beñzer ġayrıya ferḥān 702

berāber (Far.): Birlikte bulunan, bir arada, müsāvī.

Bu kez nışfını ol mālik āmīn déyene vérdi ol / Ki eksik vérmedi aña berāber étdiler ibẕāl 1726

Ki ʿālimler derecātı şehīdlerle berāberdür / Ḫuṣūṣā ṭālibü'l-ʿilim şehīddür oldular meşhūd 2183

berāt (Ar.): 1. Rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman.

Ki mü'minleriñ eline birer berāt yazar Allāh / Cehennemden azād étdim déyü yazar aña berāt 833

Ki mü'minler namāz ḳılsa oruç ṭutsa zekāt vérse / Bu gécede vére Ḥaḳ eline éşit anuñ berāt 836

2. Peygamberimize, peygamberliğin bildirildiği Şaban ayının on beşinci gecesi.

Murādı bu-durur Ḥaḳ'ıñ ki leyle-i mübārekden / Ki Berāt gécesidür kim ki tefsīrde yazar bi'ẕ-ẕāt 826

Ki ʿAbdullāh-ı Ruḳiyye suʾāl olundı Berāt’dan / Né buyurdı éşit anı né söyler zühdi zāhidāt 834

berāt-ı min-nār: Cehennemden kuruluş belgesi.

ʿAẕāb étmem bu kitābıñ ebed ṣāḥibine biliñ / Ki vérdim aña ḥüccetin daḫı vérdim berāt-ı min-nār 2635

berde (Far.): Perde.

berde-i ʿaẓīm: Büyük perde.

Ola bir berde-i ʿaẓīm ki beyne’l-ʿālimi ve’n-nār / Ki héç göstermeye anı cehennemden éde iflāḥ 1946

berekāt (Ar.): Bolluklar, bereketler.

Daḫı kesbinde mālında berekāt olmaya aṣlā / Anuñ maʿāşı żīḳ ola ola evlādı bī-rāḥāt 2085

bereket (Ar.): Bolluk, çokluk, feyiz; Cenab-ı Hakk'ın lütfu, ihsanı.

Ki dünyāda gelen belā bereket géde kesbinden / Musallaṭ éyleye anuñ mālına ẓulmi bil Ḫallāḳ 1386

Ki ol duʿā bereketinde göreyim ḳızımı ben / Biraz söyüne āteşim kerem ḳıl éyleme ihmāl 3386

beri: 1. Öte, ileri, geri.

Ki sen berisiñ Allāh’dan daḫı senden beri Allāh / Yériñ āteş-durur seniñ olasıñ otda maḥrūḳūn 2350

Şefāʿat daḫı éylemem bulara ben ḳıyāmetde / Bular benden beri olsun beriyin ben daḫı ḳaṭʿā 2851

2. -den bu yana.

Resūlullāh aña dédi ki ḳandan beri yā yigit / Ḫaber vér baña ḳıṣṣañdan ḫaberdār olalım şübbān 718

Anuñ-çün Ḥaḳ ḫışım étdi ki redd éyledi dergāhdan / Ki dört biñ seneden beri bu merdūddur bil éy aḫyār 3428

berḳ (Ar.): Şimşek.

berḳ-i ḫāṭıf: Göz kamaştıran şimşek.

Bularıñ ṣavtı gök gürler gibi çaġıraraḳ gele / Ki gözler berḳ-i ḫāṭıf gibi gele ehl-i sā'ilūn 2367

Ṣırāṭ üstünde hem daḫı geçer berḳ-i ḫāṭıf gibi / ʿAẕābı refʿ éde andan meşaḳḳat görmeye nisā 2729

ber (Far.): Üzere.

ber-murād: İstek, arzu üzerine.

Dédi aña néyi séveñ murādıñ né bu dünyāda / Ḫudā vérsün anı saña oluñ dünyāda ber-murād 401

berü: *krş.* beri

Ki Kerḥ nāḥiyesinden berü bir kişi daḫı geldi / Meger kim bu daḫı melek imiş geldi bu da elān 1619

Ki müştāḳ olmış-idiñ sen aña néce senelerden berü / Ki şimdi geliyorur bil ḥāżırlan ḳoçmaġa anı 3859

besle-: Yiyecek ve içeceğini sağlamak.

Ḫayırlıdur daḫı yüz biñ feres beslemeden biliñ / Sebīlillāh içündi ol ġazā içün éder ḫuddām 1440

beslen-: Kendini beslemek.

El degirmenini çeküp nār-ı cevrle beslenen / Cevr-i faḳr-ile boyanan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4056

béş: Dörtten sonra gelen sayının adı.

Bular ḥisāb vérincedek aradan néce yıl géçer / Ki cümleden ṣoña ḳalur ki béş yüz yıl ḳadar ıżrār 190

Buyurdı pes Resūlullāh biliñ ümmeti aṣḥābım / Ki béş kimseye ol Allāh néler ikrām éde iḥsān 677

beşāret (Ar.): Müjde, muştu.

Seni Ḥaḳ sévdigindendir bu şehri saña vérdi ki / Bu saña mücdedür añla beşāretdür saña maʿcūl 1033

beşer (Ar.): İnsan.

Daḫı ḥıfẓ éyleye Allāh ki iblīsiñ şürūrından / Daḫı ẓālim beşerlerden seni ḥıfẓ éde ʿizz ü nāz 785

béşinci: Beş sayısının sıra sıfatı, sırada dördüncüden sonra gelen.

Béşincisi nédir béşiñ ki āḫir géce olduḳda / Ki cümlesini yarlıġar günāhından çıḳar maṭhūr 989

Béşincisi her insānı berāber bilür ol melʿūn / Né ʿālim bilür ol cāhil né şeyḫ bilür ki ol seffāh 3162

beşşār (Ar.): Çokca müjde veren.

Elā éy ḳāriʾü'l-Ḳurʾān olam gine saña beşşār /Ol aʿlā seyyidiñ sözin beyān édem saña kerrār 2122

beşşer (Ar.): Ermiş, müjdeci.

Ki üç gün ṣāʾim olsaydı ki bir melek gele ʿarşdan / O beşşer ya veliyyullāh maḳāmıñ cennet éy zühhād 765

bevil (Ar.): *krş.* bevl

Daḫı bir gün namāz ḳıldıñ bevil var idi üstüñde / Tebevvül étdigiñ zamān ḥaẕer étmediñ ictināb 2396

bevl (Ar.): İdrar.

Dübürüñden yuya cīfeñ ḳubuluñdan yuya bevliñ / Memesinden emeñ südün Ḫudāʾdan ḳorḳmañ éy ḥayvān 3269

beyʿ (Ar.): Satma, satış, satılma.

Çıḳardı sīm ḳuşaġını bélinden vérdi ʿÖmer'e / Dédi kim yā ʿÖmer bunı ki var beyʿ éyle fī'l-büldān 3328

Ki bir cevher alup geldi o yigide né dér diñle / Ki yā yigit şu cevheri saña beyʿ édeyim taḳṣīr 3341

beyān (Ar.): Anlatma, açık söyleme, bildirme.

Ki bundan ṣoñra bilsünler bu bir mevʿiẓdür iḫvāna / Ḫudā feyż étdigi miḳdār beyān édem bunı iḫvān 11

Aña bir géce vérdim ki ki biñ aydan ḫayırlıdur / Anuñ faẓlını kimseye beyān éylemedim iʿlām 1088

beyānāt (Osm. T.): Nutuk, söylev, demeç.

Ṣoralar ehl-i nāra hem ki né işiñ ṣāḥibisiz / Néden geldi bu ʿaẕāblar ki siz édiñ beyānāt 3028

beyāż (Ar.): Ak, kara, siyah karşıtı.

ʿAlī Ḥażreti buyurdı bu yér ola ḳıyāmetde / Beyāż gümüş éde Allāh ʿimād étdi bunı īrād 3653

Ki bir beyāż ʿalem Allāh Şuʿayb'ıñ eline vére / Né deñlü var ise aʿmā dibine cemʿ éde Cebbār 3721

beyin : Kafatasının içinde beyin zarları ile örtülü, iki yarım küre biçiminde sinir kütlesinden oluşan, duyum ve bilinç merkezlerinin bulunduğu organ, ensefal, dimağ.

Dimāġda beynisi ḳaynar ḳazan ḳaynar gibi ḳaynar / ʿAẕābını eger görseñ ölür idi eger mevtā 2782

beyn (Ar.): Ara, aralık.

Resūlullāh aña dédi ki ḳaç yaşıñda varsıñ sen / Benimle ʿİsā beyninde ki géçdi çoḳ sene ezmān 722

Ki bir gün dédim Allāh'a benim beynimle Muḥammed / Aramuzda zamān çoḳdur néc'édem dédim éy Raḥmān 747

beyne'l-ʿālimi ve'n-nār: Cehennem ile alimler arasında.

Ola bir berde-i ʿaẕīm ki beyne'l-ʿālimi ve'n-nār / Ki héç göstermeye anı cehennemden éde iflāḥ 1946

beyne'l-arżı ve's-semā: Gökle yer arasında.

Muʿallaḳ ola ṣavmıñız ki beyne'l-arżı ve's-semā / Yér ile gök arasında ṣavmı devr éyleye illā 1226

beyne'l-cenneti ve'n-nār: Cehennemle cennet arasında.

O da bir ṣaḥrāya çıḳa ki beyne'l-cenneti ve'n-nār / Ki bir ṣayḥa éde ol kim éşidenler ola ḫarāb 3570

beyne'l-ḫālḳı bi'l-suʾāl: Herkesin içinde tekrar tekrar sormak.

Démezsiñiz néce olur benim ḥālim ḳıyāmetde / Ki rüsvāy éde Ḥaḳ beni ki beyne'l-ḫālḳı bi'l-suʾāl 1709

beyne'n-nāsı ve'n-nīrān: Ateş ile halk arasında.

Ki üç gün ṣā'im olursa néler ḳıla aña Allāh / Ki bir ḫandaḳ yarada kim ki beyne'n-nāsı ve'n-nīrān 705

beyne'n-nisā ve'r-ricāl: Erkek ile kadın arasında.

Ki ḳā'im oldı ol server ki beyne'n-nisā ve'r-ricāl / Dédi yā maʿşere'n-nisā ḳaçan éşitseñiz eẕān 1634

beyne's-semāʾ ve'l-arż: Yerle gök arasında.

Anası bir duʿā étdi né yérde ol né ḫod gökde / Hemān beyne's-semāʾ ve'l-arż olasın éy oġul her ān 3278

beyt (Ar.): Mesken, ev.

Ki beytiñ ḳapusunda pes yazılmış kāfiriñ ismi / Daḫı var anda bir ḥavıż yılan ʿaḳreb ṭolu çarbak 246

Ḳaçan ṭursa namāza ol duʿā éder aña ol beyt / Bunuñ ḳabrini ṭar ḳılma ki ġāyet de ola vāfūrʿ 1004

beyt-i aḥzān: Gam ve keder yuvası.

Anıñ adın beyt-i aḥzān ḳoyalım / Anda varup ḳanlı yaşlar dökelim 3972

Beyt-i Ḥarām: Kâbe.

Daḫı ḳıblem olupdur Beyt-i Ḥarām ol ki Beytullāh / Benim Rabb'im beni ḫalḳ éyleye hem cümle maḫlūḳāt 2093

beyt-i ʿizzet: Değerli ev.

Kelāmın étdi Ḥaḳ irsāl bu géce pes içinde bil / Ki éndi levḥ-i maḥfūẓdan ki beyt-i ʿizzete aḫşam 1062

beyt-i maʿālim: Dini bilgiler evi.

Odur beyt-i maʿārif bil odur beyt-i maʿālim bil / Odur beyt-i muʿāmil bil odur beyti ola merdūd 2179

beyt-i maʿarif: Bilimler evi.

Odur beyt-i maʿārif bil odur beyt-i maʿālim bil / Odur beyt-i muʿāmil bil odur beyti ola merdūd 2179

beyt-i muʿāmil: Ameller, işler evi.

Odur beyt-i maʿārif bil odur beyt-i maʿālim bil / Odur beyt-i muʿāmil bil odur beyti ola merdūd 2179

beyti'l-maḳdis: Mukaddes ev; Kudüs.

Kerāmet livāsı biri diker ṣaḥrānıñ üstüne / Ki beyti'l-maḳdis içinde öbir ḥacer ẕevī'l-iʿẓām 1103

Beytullāh: Allah'ın evi, Kâbe.

Daḫı ḳıblem olupdur Beyt-i Ḥarām ol ki Beytullāh / Benim Rabb'im beni ḫalḳ éyleye hem cümle maḫlūḳāt 2093

beytü'l-māl: Maliye hazinesi.

Bu sözden ṣoñra kesb étseñ ki biraz mālı cemʿ édüp / Ki beytü’l-māla cemʿ olur cemīʿ cümle éder naḳlā 1821

beytān (Ar.): Evler.

Ṣoḳaġa çıḳsa bir ʿavret bu zīnet ile ol melʿūn / Ayaġı eli başına yapalar otda bir beytān 2749

beyyināt (Ar.): Deliller, şahitler, tanıklar.

Dédim ben yā aḫı Cibrīl bu géce né gécedür kim / Bu deñlü éyledi tenbīh bunuñ ḳadrini beyyināt 851

Ḫudā vaḥy éyledi aña ki yā ʿĪsā séver misin / Ki bundan daḫı bir ʿaceb saña édem mi beyyināt 861

beyżā (Ar.): Daha ak, çok beyaz.

Yüzün çevirdi ol benden ki baḳmadı baña aṣlā / Ki bir daḫı hücūm étdim öpem elini ol beyżā 3095

bez (Ar.): Pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma, çaput.

Kefenden yırta bir miḳdār bezi vére eline ol / Ki yaz aġzıñ ṣuyu ile sözüme éylegil īcāb 2399

Daḫı bil sen eyā ḳızım ḳaçan bir merʾe ipligi / Egirse anı bez étse ki zevcine éde ṣevbān 2770

beze-: Süslemek.

Ki uyuma degildir ʿīd ḳubūrı zīnet étmekdür / Anı Ḳurʾān ferāş-ile bezemekdür anı iḫlāṣ 1278

bezen -: Bezeme işine konu olmak, süslenmek.

Ki dürlü dürlü rengilen bezenmiş gele bir ʿalem / Ki Ḥażret-i Süleymān’ıñ eline véreler bir māh 3779

beẕl (Ar.): Bol bol verme.

Üçüncüsi olur ʿāşıḳ ya oġlana yāḫūd ḳıza / Ki beẕl éder cemīʿ mālın anuñ yolunda ol hemmāz 315

ʿAceb tekbīri olanıñ ṣevābına yétişem mi / Déyü bezl éyledi mālın faḳīrler étsün istinfāʿ 1508

bezzām (Ar.): İftiracı.

Ki küfri ḫalḳ édecegiz ki ol Allāh'a söyledi / Baña ḳuvvet vér éy Allāh ki buḫl u sūʾ-i ḫulḳ bezzām 1769

bezzāz (Ar.): Bezci, kumaşçı, manifaturacı.

Ki ḳısmet olur ol māl kim binālara ṭavanlara / Ki ʿāḳıbet olur ḫarāb ḫayırsız māl budur bezzāz 317

Ebū Ḥafṣ-ı Kebīr'i gör büyük evliyalardanken / Bu deñlü çekdi ʿaẕābı néce olur ḥāliñ bezzāz 815

Bezzāzī: Hanefī fıkıh alimi.

Ki Bezzāzī'ye yazmışdur bunı da naḳl éder ʿimād / Ki terk étse bir namāz géderken yolda inhimāk 1428

bıçaḳ: Bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici araç.

Ḥükemānıñ biri éydür ki merʾe dili bıçaḳdur / Ki bir kez anı ṣoḳarsa oñulmaz yarası billāh 3177

Anamı ḳoġıl Ḥaḳ'ıñ emrine baḳ / Ṣabr éderem inşāʾallāh çal bıçaḳ 4123

bıḍʿ (Ar.): Geceden bir kısım.

Ḳanı şimdi aña sālik bu maḥbūb eline gire / Ḳanı ʿāşıḳ bu maḥbūba anı bıḍʿ éyleye her ān 1992

Ḳanı şimdi aña ümmet bu devlet eline gire / Bu dilberleri bıḍʿ éde bula ẕevḳi ṣafā her ān 1997

bıraḳ-: Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak.

Néce vurunca aġzına yıḳıldı ol yére aṣlan / Bıraḳdı beni aġzından ki ʿaḳlı gétdi teẕhībāt 613

Bıraḳdı ḳaçdı ol sāʿat ki aṣlan beni ol yérde / Ki ʿaḳlım başıma geldi ḥayāt buldum o dem biʾẕ-ẕāt 615

bi: Bir.

Bunı déyen ʿışḳ-ile bi ʿAlī'dür / Ḳonya'da bi ol büyük ḳulıdur 4155

bi- (Ar.): Başlarına eklendiği zaman kelimeleri -e hâline getirir; ile, için manalarını vererek Farsçadaki be- edatıyla aynı işi görür.

bi-ʿavnillāh: Allah'ın yardımıyla.

Oturdalar yérine anı gine su'āl édeler / Cevāb vére bi-ʿavnillāh selāmetlik vére tevvāb 2500

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāh el-mülkü'l-vehhāb ġaferallāhu Teʿālā ve li-valideyye ve li-üstāde ve li-kātibe 3924

bi-ʿavnillāhi Teʿālā: Allah'ın yardımıyla.

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa vü ṣemānīn / Ve mieteyn ve elf min-hicretü'n-nebī ṣallāllāhü ʿaleyhü ve sellem 3948

bi-ʿavnillāhü'l-vehhāb: Çokça bağışlayan Allah'ın yardımıyla.

Temmetü'l-kitāb / Bi-ʿavnillāhü'l-vehhāb 4158

bi-emrillāh: Allah'ın emriyle.

Namāzıñ vaḳti olunca ḳaḳar bir işe yapışır / Veyāḫūd ol yatup uyur ḳayırmaz ol bi-emrillāh 1331

bi-feyżıllāh: Allah'ın feyziyle.

Bu tevfīḳ-i Ḫudā'dur bu naẓım bil / Bi-feyżıllāh-durur baña naẓım bil 3929

bi-ḥaḳḳıllāh: Allah hakkı için.

Ki ibrām étdi üstüne ki Allāh ḥaḳḳı-çün dégil / Bi-ḥaḳḳıllāh déyicek kim uġundı gine yüzi aġ 143

bi-ḥamdillāh: Allah'a şükür olsun.

Refīḳlerimi ṣoydılar torıdı yolda géderken / Bi-ḥamdillāh beni ṣoymadılar oluñ bu ḥāle şaz 335

Néçün vācibi işlemeñ ki nāfileyi işlersiñ / Bi-ḥamdillāh seniñ emriñi dutar yél bugün aḫyār 573

bi-iẕn'illah: Allah'ın izniyle.

Daḫı hem ṣordılar baña gérü īmān-ı İslām'dan / Bi-iznillāh cevāb vérdim bulara bir bir éy dilnāz 801

Ḳızar cümle cehennem hep anuñ şiddet-i ḥarrından / Ṣanasın bir ḳızıl yalıñ olur cümle bi-iẕnillāh 1361

bi-ḳaryet: Köyü.

bi-ḳaryet-i Çataloba: Çataloba köyü.

Kātib-i Faḳir ʿOs̱mān / Bi-ḳaryet-i Çataloba 4159

bi-selām: Selametle, iyilikle.

Ki vāḳiʿ oldı iḫtilāf müfessirler arasında / Ki her birisi bir maʿnā véripdür rūḥa bi-selām 1112

bi'l-ʿAllām: Allah'a.

Ḳabūl étmediler bunlar ki Nūḥ'uñ emri nehyini / Ki tācir oldı ol yérde münācāt étdi bi'l-ʿAllām 1796

bi'l-cümle: Hep, bütün, toptan.

Ki gétdi Ḥażret-i Mūsā taḥarrī éyledi yoldan / Daḫı bi'l-cümle ʿālemi taḥarrī édüp istidrāk 3047

bi'l-efḳār: Çok fakirlere, muhtaçlara.

Buyurdı gine ol server bir ādem éylese iṭʿām / Ki bir müʾmin ṭoyursa ol daḫı ṣu vérse bi'l-efḳār 516

bi'l-efvāc: Toplu olarak, bölükler hâlinde.

Saña iṭʿām édenleri saña eṣvāb vérenleri / Bugün var ṭut elinden sen gédiñ cennete bi'l-efvāc 3189

bi’l-efzāʿ: Korkuyla.

Dédi ben bir ḳabir açdım anuñ kefenini ṣoyam / Yapışacaḳ kefenine baña söyledi bi’l-efzā 2610

bi’l-eẕā: Eziyete.

Ki baʿżı kerre bulurdı ki mevżiʿ-i sücūdunda / Necis bulurdı ol yérde ṣabır éderdi bi’l-eẕā 2950

bi’l-feraḥ: Sevinçle.

Bu bā ilṣāḳ içündür bil éder ʿabdi Ḥaḳ’a ilṣāḳ / Ki ʿabdiñ cümle maḳṣūdı ulaşmaḳ Ḥaḳḳ’a bi’l-feraḥ 1940

bi’l-ġufrān: Merhametle.

Eger dünyādan aḫrete bular étdiyse irtiḥāl / Hemān saña gerek olan édesin duʿā bi’l-ġufrān 3294

bi’l-ḥāẓ: Hazla.

Dédim ki siz diler misiz baña suʾāl édesiñiz / Suʾāl mi olur ol ḳula yuda ismullāhı bi’l-ḥāz 2014

bi’l-icmāʿ: Toptan, bütün.

Ḫıżır pes secdede iken Ḫudā’dan bir nidā geldi / Ki yā Ḫıżır muḥabbet éyleḍiñ dünyāya bi’l-icmāʿ 158

Ki naḳl étdi Ebū’d-Derdā Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Ki bir ādem oruç ṭutsa receb ayında bi’l-icmāʿ 626

bi’l-iḫlāṣ: İhlas ile.

Elā éy müʾmin-i muḫliṣ séverseñ Ḥaḳḳ’ı bi’l-iḫlāṣ / Ki bayram gécelerinde uyuma oḳuġıl iḫlāṣ 1259

Ḳaçan bayram güni olsa melekler her ṣoḳaḳlarıñ / Başına duralar cümle édeler nidā bi’l-iḫlāṣ 1262

bi’l-iḥsān: İhsanla.

Anuñ nūrı ḳuṣūrından ki béş ḳat daḫı artıḳdur / Dédi yā Ebī Ġalā'da cezākallāhu bi'l-iḥsān 3309

bi'l-iḳdām: İlerleyerek.

Ḫudā'dan iẕin olur rūḥ bu leyle-i mübārekde / Gelür éner yére ol rūḥ gezer eṭrāfa bi'l-iḳdām 1127

bi'l-ikrām: İkram ile.

Diker birin yér-ile gök arasına éşit anı / Biri raḥmet livāsıdır diker Kaʿbe'ye bi'l-ikrām 1102

O dört livāda yazılı şehādet kelimesi bil / Ki kün dédi aña Allāh vücūda geldi bi'l-ikrām 1106

bi'l-iktāb: Söyleyerek, yazdırarak.

Nédür ol ḫaṣletiñ biri şehādet kelimesidür / Daḫı estaġfirullāhdur buları vérdi bi'l-iktāb 956

bi'l-ilḥāḥ: Israr ederek, zorlayarak.

Yéye çün zaḳḳūm aġacın boġazına varıcaġaz / Boġazında ḳarār éde bu da geçmeye bi'l-ilḥāḥ 3247

bi'l-imām: İmam ile.

Cemāʿate mülāzemet édiñ dédi Resūlullāh / Ki zīrā iftitāḥ tekbīr ki idrāk étdi bi'l-imām

bi'l-inʿām: İyilikle.

Cemīʿ géçmiş günāhların ki maġfiret éder Allāh / ʿAẕāb étmez ḥisāb étmez ḳoyar cennete bi'l-inʿām 1092

bi'l-isrāc: Yakarak.

Ki Tañrı evine mūm dik müzeyyen ḳıl mesācidi / Seniñ de ḳabriñi Allāh müzeyyen ḳıla bi'l-isrāc 1174

bi'l-iẓhār: Göstererek.

Nétekim mefḫar-ı mevcūd buyurmuşdur ḥadīṯinde / Bu ḥadīṯ ḳavl-i eṣaḥdur bunı ḥıfẓ éyle bi’l-iẕhār 191

bi’l-maʿḳūl: Akla uygun olarak.

Saña naḳl édeyim bir söz ki andan ḳadriñi añla / Géce gündüz ʿibādet ét şükürler éyle bi’l-maʿḳūl 1037

bi’l-menkūl: İbret için cezalandırmak.

Ki Tañrı arslanı ʿAlī né buyurdı éşit anı / Eger mü’minlere Allāh ʿaẕāb édeydi bi’l-menkūl 1035

bi’l-menẕūr: Adanmış olarak.

Daḫı on biñ ḳadar ġazāya varmışca ṣevāb vérem / Daḫı on biñ ḳadar Müslim ki infāḳ étdi bi’l-menzūr 2152

bi’l-mıṭrāḳ: Mızrak ile.

Ḳatı ince su’āl éde saña ol Münker ü Nekīr / Şaşasıñ sen cevābıñda vuralar saña bi’l-mıṭrāḳ 1397

bi’l-vehhāc: Parlayarak.

Buyurdı seyyidü’l-enām bir ādem mescide bir mūm / Ki naṣb étse-idi lillāh mużayyā olsa bi’l-vehhāc 1175

bi’t-tamām: Tamamıyla.

Ki ḫulḳ iki ḳısımdır bil biri maẕmūm biri memdūḥ / Ki taḳsīm olunur maẕmūm gérü altmışa bi’t-tamām 1805

Ki géymiş ṣırtına maḥbūb ki yétmiş ḥulle bi’t-tamām / Ki her birisi bir dürlü ki zīnet vére elvāni 3872

bi’ẕ-ẕāt: Kendi, kendisi.

Bular vérdi bu sā’ile taṣadduḳ étdi bir aḳçe / Anuñ-çün bunlara ḳırḳ yıl ʿömür vérdi Ḫudā bi’ẕ-ẕāt 603

Elā éy ʿāşıḳ-ı Raḥmān ḳulaġıñ ṭut baña bi’z-zāt / Elā éy ṣādıḳ-ı Raḥmān beyān édem saña bi’z-zāt 2041

bi’n-nār: Ateş ile.

Elā éy ṣāḥibü’l-emvāl mālıñla étmegil maġrūr / Belādır başıña ol māl ʿaẕābdur saña ol bi’n-nār 172

Geçireler melekler hep ki ʿarşıñ ṣaġ yanına téz / Bular ṣuṣuz dār içinde muʿaẕẕeb olalar bi’n-nār 3744

bi’n-nīrān: Ateş ile.

Eger ḥayvāna vurduñsa ḳatı müşkil olur ḥāliñ / Ḥelālleşmeḳ degil mümkün cezāsı ola bi’n-nīrān 2285

bi’ṣ-ṣıyām: Oruçla.

O ḥarāmdan bedeniñde néce envāʿi et bitdi / Bu ṣavmilen géder ol et beden pāk ola bi’ṣ-ṣıyām 902

bī- (Far.): “-sız, -maz”.

bī-ʿadād: Sayısız.

On aylıḳ yükli idi ol deveyi vérdi aña ol / Deve ṭoġurdı çoġaldı ḥisābsız oldı bī-ʿadād 407

bī-bāk: Korkusuz, kaygısız.

Ki sen ḳorḳmañ mı Allāh’dan ki ḫalḳ étdigini sen ol / Né démekdür bu Allāh’a ki baḳ ḫalḳ étdigin bī-bāk 3040

bī-cidāl: Kavgasız.

Ki şeyḫ dédi ol kimse ḥaṣādı derdiñ éy şeyḫī / Çıḳar ʿöşrüni sen anuñ getür vér baña bī-cidāl 1724

bī-dād: Zulüm, işkence.

Gérü baña ḫiṭāb étdi Resūl-i mefḫar-ı mevcūd / Şu ḳabriñ ehline ḳatı ʿaẕāb oluyorur bī-dād 644

bī-eşbāh: Benzersiz.

Ki öldüñ şehīd éy oġul ki öldüñ zīrā açlıḳdan / Saʿādetler sañadır bil gireñ cennete bī-eşbāh 3142

bī-evcāʿ: Ağrılarsız, sancılarsız.

Bunuñ ḥürmetine ay gün éder ʿālemde her devrān / Bunuñ ḥürmetine ʿāṣī gezer ʿālemde bī-evcāʿ 3366

Ebed görmeye dünyāda ki héç kimseye iḥtiyāc / Ki yoḫsulluḳ géde andan ebed bay ola bī-evcāʿ 3374

bī-ḥadsiz: Hadsiz, sınırsız.

Ki ol ḳadar çoġaldı ol ki bir ṣaḥrāyı ṭoldurdı / Ḳatı bī-ḥadsiz oldı ol cihānı ṭoldurup efrād 421

bī-ḥāẕ: Hazsız.

Ki bir gün ol baña geldi ki sekrān oldıġı ḥālde / Ki çarpdım yüzine anuñ yıḳıldı yére ol bī-ḥāz 2001

Biraz yatdı o maḳāmda ki ḳaḳdı çıḳdı gétdi ol / Bükā éyleyerek gétdi éşit né işler ol bī-ḥāẕ 2002

bī-ḥicāb: Utanmdan.

Ki şerrine varıncaġaz éde Tañrı'dan istiḥyā / Ḫudā'dan pes ḫiṭāb gele oḳu şerriñi bī-ḥicāb 2405

bī-iʿtiẕār: Özürsüz.

İẕin var mıdur éy Bārī eviñe girmek ister ol / Bunı söyleyerek girerdi mescide bī-iʿtiẕār 1594

bī-işṭibāh: Şüphesiz.

Ki Loḳmān dédi éy Mevlā bular ṣāliḥ olurlarsa / Ki cümle etde aṭyebdür daḫı şāfī bī-işṭibāh 3175

bī-ḳāl: Sözsüz.

Duʿā toḫumu sendense āmīn ṣuyunı ben vérdim / Seniñle müşterek olduḳ ki fikr ét anı sen bī-ḳāl 1725

bī-ḳıyās: Benzersiz.

Döşeyeler daḫı anuñ öñüne niʿmet-i ʿuẓmā / Ki yétmiş biñ ḳadar ṣaḫın gümüş altun ki bī-ḳıyās 1296

Ki aġzından çıḳa anuñ ki bir yaşılca ḳuş aḥsen / Ḳanadları ola dürri cevāhirden o bī-ḳıyās 3513

bī-namāz: Namazsız.

Daḫı ṣāliḥlere vérilen daḫı ola ḥisābsız / Bī-namāza vérirseñ ger édersiñ ṣoñra āh u zār 551

bī-nāz: Nazsız.

Ki dāʾim ẕikir idi işi ẕikir idi sözi hem / Géne çekdi ʿaẕābı ol āvāz ulaşdı ol bī-nāz 817

bī-rāḥāt: Rahatsız.

Daḫı kesbinde mālında berekāt olmaya aṣlā / Anuñ maʿāşı żīḳ ola ola evlādı bī-rāḥāt 2085

bī-şümār: Hesapsız, sayısız.

Oḳuyanıñ babasına bu deñlü olacaḳ ikrām / Siziñ ẓannıñız olur mı oḳuyan bula bī-şümār 2141

bī-zād: Azıksız.

Melek dédi kim ebraṣa ki ben bir miskīnem éy kes / Ḳatı pek ʿāciz olmuşam maʿīşetde olup bī-zād 424

bī-zār: Rahatsız, bıkmış.

Ki feryād édeler bunlar fiġān-ile ṭola afāḳ / Bize siz merḥamet ḳılıñ ki şefḳat éyleñiz bī-zār 456

bidʿat (Ar.): Peygamber zamanından sonra dinde meydana çıkan şey.

Néden vārişsiñ éy kişi bidʿat ile cihān ṭoldı / Néçün defʿ éylemeñ bidʿatları vérmeñ seri itmām 1802

Daḫı ṣabāḥa da ḥelvā pişirüp ḳabre gétmeye / Zīrā bidʿat-durur bunlar bunı menʿ éde ol zamān 2294

bil-: 1. Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Ki muʿteber kitāblardan bunı aḫẕ éyledim biliñ / Né deñlü var ise muḥriḳ eḥādīṯ éyledim īḳān 20

Gel éy ġaflet niyāmına géce gündüz olan ġavvāṣ / Gel éy Tañrı'sını bilmez ki emrinden éde iʿrāż 27

2. Tanımak, hatırlamak.

Bu kez Ḳur'ān naẓar éde gérü ṣāḥibine bir ḫoş / Ki söyler ehl-i Ḳur'ān'a beni bildiñ mi ʿālimāt 2107

Ki sen bilmediñ mi beni ki bir gün sen baña geldiñ / Ki bir ābdest ṭaleb étdiñ ki ṣu vérdim idi mevrūd 2216

bilā (Ar.): "-sız, -siz".

bilā-devrān: Talihsiz.

Daḫı taʿziye sünnetdür ki öldügi gécelerde / Ki çorba-y-ile varsunlar otursunlar bilā-devrān 2300

bilā-ḥayā: Hayasız, utanmadan.

Biri ġanī olur ol kes geçeli faḳīr ise de / Biri ʿizzet bulur ol kes geçeli ol bilā-hayā 1870

bilā-ḥicāb: Sıkılmadan.

Bu kez ben istedim Ḥaḳ'dan baña göster ki başını / Ki bir melek çıḳa geldi selām vérdi bilā-ḥicāb1957

bilā-iḫtiyār: Elinde olmayarak, kendiliğinden.

Ṣana ol cümle ḫuddāmı melekler zümresinden hep / Anuñ-çün bilā-iḫtiyār éde secdeye inhibāṭ 3876

bilā-merdūd: Geri çevrilmemiş.

Ki ʿālim ḳulları Ḥaḳ'ıñ nebīsi gibidür taḥḳīḳ / Resūlullāh ḫalīfe ḳıldı anları bilā-merdūd 2182

bilā-mürtāb: Şüphesiz.

Ki cennetiñ sekiz ḳapuların cümle açar Allāh / Yapar yédi ḳapuların cehennemiñ bilā-mürtāb 952

Benim ümmeti aṣḥābım bu ayıñ her gécesinde / Nidā éder Teʿālallāh ki üç kerre bilā-mürtāb 960

bilā-nizāʿ: Kavgasız.

Dédim aña né keyfiyyet-ile ben ehl-i cennetim / Ki ben bir nāziʿü'l-kefen kişiyim bil bilā-nizāʿ 2612

Cehennemden çıḳarmış gibi olursuñ duʿāñ-ile / Gine s̱evāblara ġarḳ olmuş olursuñ bilā-nizāʿ 2621

bildir-: Herhangi bir şeyi haber vermek.

Bu kez refīḳi ʿĪsā'nıñ birini yédi etmegiñ / Ki bildirmedi ʿĪsā'ya seriḳa éyledi ṭammāʿ 88

Saña bildireyim ḳardaş cemāʿatiñ s̱evābını / Néler iḥsān éder Allāh ḳulaḳ vér baña ol semmāʿ 1490

bile: 1. Da, de, dahi.

Ki sünnetine pek yapış azu dişlerle éy mü'min / Ki ümmetim déye yarın bile ḥaşr olasın maḫlūḳ 1051

Ki sen ṣabāḥ namāzına bile ḳaḳmazsıñ éy kişi / Ki ümmetin aña déyü ḳılasıñ daʿvā éy nemmām 1132

2. Birlikte.

Seniñ-le bile gédelüm ki ben seyyāḥım ol server / Gezeyim ʿālemi cümle ʿacāib édem ıṭṭılāʿ 84

Ki sen benim velīm idiñ baña dīn taʿlīm étmediñ / Gel imdi sen de benimle yanalım bile fī'n-nīrān 287

bilin-: Bilme işine konu olmak, anlaşılmak, öğrenilmek.

Alurlar ribḥini andan ḥarām ḥelāl bilinmez héç / Ki vaḳf édene s̱evāb yoḳ olur ribā daḫı isrāf 1215

Eyā cāhil arasında seniñ ḳadriñ bilinmedi / Ki gel ḳadriñ bilür Allāh açıldı saña dürlü dār 2429

billāh (Ar.): Allah için.

Daḫı evlādıña mālıña gelecek belāları / Ki refʿ éder Ḫudā billāh oluñ bunları ḥāfıẓāt 604

Seni ol ḥadde yaḳa Ḥaḳ ʿaẕāb-ı nār-ı kübrāda / Anı vaṣf édemem billāh bilür Allāh hemān ancaḳ1368

biñ: Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Daḫı yüz biñ ṣalāt olsun ḥabībiñ rūḥına yā Rabb / Bizi ḳıldıñ aña ümmet şefīʿ éyle anı Feyyāż 08

Biri yétmiş biñ olupdur biriniñ ṣayısı yoḳdur / Bunuñ her biriniñ ṣāḥibin éderem size āṣār 547

bin-: Bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil, binek hayvanı vb. bir şeyde yer almak.

Burāḳlara bine bunlar déye Allāh ki yā oruç / Daḫı dile né dilerseñ murādıñ hep ola mekmūl 1025

Déyeler biz binerdik biz gemiye dünyā baḥrında / Géçerdik dünyā deñizin éderdik anı biz imrār 1562

binā (Ar.): 1. Yapı, ev.

Ki ḳısmet olur ol māl kim binālara ṭavanlara / Ki ʿāḳıbet olur ḫarāb ḫayırsız māl budur bezzāz 317

Anuñ bināsı miskdendür yüzi yaşıl ḥarīrdendür / Bu taʿẓīm ehl-i Ḳurʾān'a olupdur fī-cemīʿ evḳāt 2116

2. Yapma, kurma.

Néce evler binā ḳıldım seniñ-çün dār-ı cennetde / Yarın sévinesin benim evimde géde hep ġamnāk 224

Daḫı yétmiş ḳadar mescid binā étmiş ṣevāb yazar / Daḫı yétmiş ḳadar köpri binā étmiş gibi iḥsān 659

bindir-: Bir kimseyi bir şeyin üzerine çıkartmak, oturtmak veya içine yerleştirmek, binmesini sağlamak.

Buları bindire bunlar Burāklar'a édüp taʿẓīm / Güvegi götürür gibi götüreler ḳamu aḫyār 3723

bint (Ar.): Kız.

Rivāyetdür ki Fāṭıma ki bint-i Aḥmed-i Muḫtār / Ḫudā rāżī ola andan ki oldur seyyidü'l-enām 2659

Aḫşamı yatsu arasında vefāt / Éyledi ol bint-i sırr-ı kā'ināt 4022

bir: 1. Sayıların ilki.

Ki ḥūrīniñ eger bir parmaġı batsa deñizlere / Şeker olurdı cümlesi leẕīẕe éyle istircāʿ 73

Saña naḳl édeyim bir söz naṣīḥat alasın bundan / Ki ḳalbiñden géder ye'si ki ét aḫrete istircāʿ 82

2. Aynı, benzer.

Güneş bir mīl ḳadar yaḳın gele başları ucuna / Ki ehl-i maḥşere birdür yürüye ıssıdan éy cān 3704

3. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

Rivāyetdür ki 'Īsā'dan gezerken nā-gehān bir gün / Ki bir yigide uġradı ḳatı aġlardı gör eşḫāṣ 37

Ki ḫalḳıñ içine gire ḳaçarlar ehl-i maḥşer hep / Çaġıra bir münādī kim néçün ḳaçarsıñız eşḫāṣ 48

biraz: 1. Bir parça, azıcık.

Ki iḳbāl éyledi Ḫıżır ki gétdi ol ṭaġa ḳarşu / Ki ḳaṭʿ étdi biraz aġaç kök-ile éyledi ıḳlāʿ 137

Var Allāh'a duʿā éyle baña biraz rızıḳ vérsin / Ki zīrā pek faḳīrem ben baña Ḥaḳ éylesin iḥsān 271

2. Kısa bir süre için.

Ki bir sā'il çıḳa geldi o loḳmayı aña vérdi / Ki kendi gine aç ḳaldı biraz meks étdi teskīnāt 608

Ki bir maḳbereye vardıḳ biraz eglendik üstünde / Resūlullāh baña étdi bükādan olmadı ibʿād 643

birazcıḳ: Pek az, çok az.

Eʿūẕüyi tamām étdiñ oḳuyan oldılar iflāḥ / Ḫudā'nıñ ismi faẕlından birazcık édelüm işrāḥ 1914

bir bir: Birer birer.

Ki bir bir hep su'āl éde cemīʿ ʿişyānıñı senden / Ki cümlesini ʿafüv ét daḫı ol Ḳādir ü Cevvād 774

Daḫı hem ṣordılar baña gérü īmān-ı İslām'dan / Bi-iẕnillāh cevāb vérdim bulara bir bir éy dilnāz 801

biri: 1. Bir tanesi.

Bu kez refīḳi ʿĪsā'nıñ birini yédi etmegiñ / Ki bildirmedi ʿĪsā'ya seriḳa éyledi ṭammāʿ 88

Dédi ʿĪsā ol ére kim ki bir bölügüni sen al / Birini de ben alayım birin etmek yéyen ṭammāʿ 109

2. Bilinmeyen bir kimse.

Ki sizden biriñize Ḥaḳ yaḳında söyler ol Ḫallāḳ / Ki yaʿnī yevm-i maḥşerde size söyler Ġanī Cebbār 519

Eger mü'minleriñ biri eger ʿavret eger erkek / Ki bu ayda oruç ṭutsa géce-y-ile ola evḥād

biribir: Birbiri.

Edebiñle yürü déye biribirlerine bunlar / Ki zīrā Tañrı dostıdur ṣāliḥ kimse-y-imiş ḳurrāb 2493

Ki dünyā ṭaġları cümle atılmış yüñ gibi ola / Ki biribirne doḳına serāb gibi ola sen baḳ 3699

birik-: Bir araya gelmek, toplanmak.

Cehenneme gire bunlar gele cümle zekātları / Birikmiş cümle taḫt olmuş gele öñlerine ḥaddād 453

Ki şaʿbānda oruç ṭutsa ki maẓhar ola ol yarın / Şefāʿat bayraġın açа birike taḫtına ṣavvām 885

birikdir-: Toplayıp yığmak.

Daḫı envāʿi ḥīleyle birikdirdiñ idi bunı / Daḫı envāʿi kiẕb-ile anı yıġdıñ idi füssāḳ 378

Receb ayı ṭulūʿ étse birikdirirdi aṣḥābın / Ki her gün cemʿ éderdi ol başına ümmetin inan 674

birḳaç: Çok olmayan, az sayıda, az.

Ki defn olunsa bir ḳabre ki birḳaç ādemīlerden / Ḳabirde her birin īcād édüp ḥaşr éyleye Mevlā 3592

Müfessirler buña birḳaç maʿānī éyledi iʿdād / Ki ḥa Ḥayy'a işāretdür ki mim Ḳayyūm'a tebşīrāt 822

birle-: Bir etmek, tek duruma getirmek.

Benim keremime düşmez ki bir ḳul yér üzerinde / Eẕānı diñleye anda beni birleye fī'l-eẕān 1658

Ki ḫalḳ étdim sizi ancaḳ ʿibādet içün éy insān / Beni birleñ ṭutuñ emrim ʿibādet édesiz her ān 3258

biryān (Far.): Tava, tepsi gibi şeylerde susuz veya az suda pişirildikten sonra kızartılan et kebabı.

Bu kez ʿĪsā duʿā étdi ki ṭaġdan bir ṭavar geldi / Ki biryān oldı öñine étine étdiler işrāʿ 96

Daḫı ḥamīmdan içiriñ içe ol ṭamu yédigi / Yéye zaḳḳūm ile żarīʿ yaḳa biryān gibi ḳarrāḥ 3251

bisāṭ (Ar.): Kilim, yaygı, döşeme.

Deveci buña dédi kim ḳanıdur ḥāl-i evvelki / Ḳanı kebāb ḳanı avıñ ki ṣofra étmediñ bisāṭ 2026

Ki bundan ṣoñra bir daḫı ki tevbe-yi naṣūḥ étdim / Ki av avlamayam ġayrı ki aġı éylemem bisāṭ 2034

bismillāh (Ar.): Besmele.

Ki feṭḥ éyle cemīʿ fiʿliñ ki bismillāh ile mü'min / Ki zīrā işi ḳolay olur ki feṭḥ éder anı Fettāḥ 1916

Ki ẕikr ét Rabb'iniñ ismin dé bismillāhi sen anda / Açılır ḳubbeniñ bābı sözüme étme irtiyāb 1967

bit-: 1. Sona ermek.

Né deñlü var ise muḥtāc biter ḥācetleri anda / Né deñlü var ise müẕnib éder ol Ḥaḳ'dan istiṣfāʿ 3364

Ḥaḳ nidā ḳıldı kim éy bitdi işiñ / Yarına ḳaldı yā Ḫalīl dostluḳ işiñ 4149

2. Bitki, tüy, saç vb. şeyler çıkıp yetişmek.

Ḳamu otlar biter anda ki dürlü zīnetin géyer / Ki bir béş gün ḳarār éder bu kez ḳurur olur ḫazān 266

Biter birinde ḫurmā kim birinde yaş üzüm biter / Buları Ḥaḳ aña vérmiş düni gün éde maʿīşāt 863

biti: Yazılmış şey.

Bu kez ṭırnaḳ ḳadar biti çıḳa anlarıñ içinden / Göreler anda yazılmış ki bir güzel yazı éy nās 3509

Bunı pes ḳoyalar terāzinüñ āḫer kefesine / Bu aġır gele günāh defterinden bu biti éy nās 3511

bitir-: 1. Tüketmek, tamamlamak, sonuçlandırmak.

Tevażżuʿ édeler andan daḫı ġusl édeler andan / Cemīʿ işleri bitire éde her şeyleri ol ṣāf 1199

2. Peyda etmek, hasıl etmek, meydana getirmek.

Ki tā on iki arşun géçe yériñ altına bu ṣu / Ki bu yaġmur bitire hep çürüyen tenleri kellā 3583

bitür-: *krş.* bitir-

Ki dünyā ḫalḳ olunalı ki ṭopraġa né deñlü cān / Düşüp ol dédi ol türāb ḳamusın bitüre ol mā 3584

biz: Çokluk birinci kişiyi gösteren söz.

Néce envāʿi niʿmetler bize çün ḳıldıñ erzānī / Ḫuṣūṣā niʿmet-i İslām ki maḫṣūṣ ḳıldıñ éy Feyyāż 3

Ki biz dostlarımız olanları āteşe yaḳmazız / Bizim rıżāmız içün ol ki infāḳ éyledi ḥüsnā 509

Dédiler yā nebīyyallāh bizi biribirimize / Nikāḥ éyle bizi bugün olalum biz de tezvīcāt 594

Dédiler yā Resūlullāh ki cümlemüz bulamazız / Ki bizde étdirek iftār bize de Ḥaḳ éde inʿām 942

Ki vā-veylā eger şekvācı olursa bu ay bizden / Benim ḳadrimi bilmedi beni ḫor étdiler bu nās 1233

boġaz: Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak.

Ḳasāvetden yatamazdı ʿaceb yarın né yérim kim / Ki her gün bu idi ġamı boġazı-çün çeker aḳsā 474

Ki zor éyleye on kişi geçirmeyeler anı ol / Bögürtlen dikeni gibi geçe boġazına mıṭrāḥ 3248

boġazla-: Hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek.

Boġazlayalum anı biz ki altun hep bize ḳalsun / İkimiz alalum cümle édelüm mālı istinfāʿ 118

Eti de kendi de murdār olupdur ol zīrā mürted / Ki mürtediñ boġazladıġı murdārdur éder ifnā 1818

bol: Nicelik bakımından olağandan veya alışılandan çok, kıt karşıtı.

Ki yér evvelki yér ola velī bol éyleye Allāh / Ki emr éyleye bu yére geñiş yayar yüzin īʿād 3656

borç: Geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey.

Ki ẓulm étmiş idim ḫalḳa daḫı borç vérmemiş-idim / Ṣevābım yoġ-idi benim vérem anlara ecriyyāt 3030

boş: 1. İçinde, üstünde hiç kimse veya hiçbir şey bulunmayan, dolu karşıtı.

Ki müʾmin Tañrı'ya secde éder Tañrı'yı ẕikr éder / Batırır aġını o da ki boş çıḳar olur ġamnāk 231

Ki müʾminiñ aġı boşdur balıḳ çıḳmadı héç anda / Taʿaccüb éyledi Mūsā bu işde oldı pek ġamnāk 234

boş ol-: Şeriat hükümlerine göre kadının kocasından ayrılması.

Dédi eger sen éy ʿavret ki bir etmek vérirseñ bil / Ki benden boş ol üç ṭalāḳ evimden çıḳ sen éy nisā 491

Küfür söylese bir ādem anuñ boş olur ezvācı / Daḫı étdigi aʿmāliñ cemīʿisi olur ifnā 1819

boya-: Boya sürerek veya boyaya batırarak renk vermek.

Peh boġazlamaġa néce doyayın / Gül yüzlerin néce ḳana boyayın 4109

boyan-: Boyama işi yapılmak.

Ḥasretiñden ḳana boyandı ciger / Oda yandı ins-ile cin ḳandasın 3954

El degirmenini çeküp nār-ı cevrle beslenen / Cevr-i faḳr-ile boyanan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4056

boylı: Boyu benzerlerinden uzun olan.

Ki ol ṭaġ yarılı vérdi içinden çıḳdı bir ādem / Yüzi güzel uzun boylı naẓīri yoḳ ḳatı ḥisān 742

boynuz: Bazı hayvanların başında bulunan, tırnaksı bir maddeden, uzun, kıvrık veya çatallı korunma organı.

Ki ṣūr boynuz gibi şeydür anı nūrdan yaratdı Ḥaḳ / Başı aʿlā-yı ʿilliyyūnda étdi fātiḥü'l-ebvāb 3544

boyun: Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

Ki ben yaḳınam anlara boyunları ṭamarlardan / Ki istesiñ bular benden né kim vérem édem iʿcāl 1669

Tābūt boynına aṣılan cevāb vére bulara kim / Daḫı ilk günāhıdır kim ki geçdi boynıma ẕenbāṭ 3029

boz-: 1. Geçersiz bir duruma getirmek.

Ki inkār étdi kiẕb étdi ḫıyānet étdi ʿahdine / Ki ʿahdini bozan kişi helāk olur yaḳın ıraġ 92

2. Kızlığına zarar vermek.

Şikāyet étdiler Ḥaḳḳ'a ki yā Rabbi şu gécede / Yédi yüz ḳızı bozdılar şaḳīler oldılar ṭuġyān 1624

Bozḳır: Konya iline bağlı ilçelerden biri.

Bizim mevlūdümüz Bozḳır ḳażāsında Serisdan'dur / Ki Muṣliḥi'd-din oġludur ʿAlī'dir ismimiz iḫvān 13

böcü: Böcek.

Ki teşbīh étdiler cehli ki şol siyāh böcüye kim / Ki ekṣer terṣe birikir ki teşbīh étdi ʿulemā 1832

bögürtlen: Gülgillerden, bahçe çitlerinde, yol kenarlarında kendiliğinden yetişen dikenli ve çok yıllık bir çalı, diken dutu, it üzümü.

Ki zor éyleye on kişi geçirmeyeler anı ol / Bögürtlen dikeni gibi geçe boġazına mıṭrāḥ 3248

bölük: Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım.

Ki ol süpründiyi ʿĪsā ki ḳıldı üç bölük diñle / Ki gine éyledi duʿā ki altun oldı hep esrāʿ 108

Semāvātda olan melek ki bunda hep éner yére / Ki yéryüzine gelürler bölük bölük vérir selām 1097

böyle: Bunun gibi, buna benzer.

Ki bir parmaġını baḥre batırsañ gine çıḳarsañ / Né deñlü yaş ḳalur anda ki dünyā böyledür imtāʿ 74

Ayaġın hem öñün ardın daḫı ẓahrını ḥıfẓ éde / Éde cümlesini imsāk oruç böyle olur ṣavvām 888

böylece: Tam böyle, bu biçimde.

Bunı böylece ẕikr étdi cihān faḫrı Muḥammed bil / Ki yazdı Ḥayāti'l-Ḳulūb muḥaddiṯ éyledi ṣurrāḥ 3240

bu: En yakında bulunan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan bir söz.

Ḳasāvet dārıdır bu dār elem dārı-durur bu dār / Ḥüzün dārı-durur bu dār ki yoḳdur bunda ẕevḳ her ān 24

Ṣabāḥ oldı bular gine ki revān oldılar yola / Géderken bir ulu ṣuya mürūr étdi bular iblāʿ 101

Dédi ben yémedim anı ki ben éylemedim żāyiʿ / Gine bunlar yola girdi yürümekde édüp esrāʿ 105

Ki ṣat beni ḳulum déyü ki al aḳçemi var ḫarcan / Benim gücüm buña yéter ki benden éyle istinfāʿ 130

Faḳīrlıḳdan emīn olduḳ şükür elḥamdülillāh dér / İki incü véripdür Ḥaḳ ki miṯli yoḳ bunuñ éy yār 206

Ki sévmedigi insāna biraz furṣat vére bunda / Né işe başlasa ol kes vücūda getüre derrāk 226

Éşiddiñ mi bu aḫbārı ki bundan ḥiṣṣe aldıñ mı / Sen olma mālıña maġrūr éder bu māl seni ihlāk 256

Yaratdı kendine ḳulluḳda olan mütteḳīn içün / Ṭaleb ḳıl gel bu devleti budur bāḳī cemīʿ ezmān 1991

buʿdā (Ar.): Uzaklık, mesafe.

Biri cömerd olur ol kes geçeli baḫīl ise de / Biri ḳarīb olur ol kes geçeli ebʿad u buʿdā 1871

buʿdiyyāt (Ar.): Uzaklıklar.

İlāhī bizi ayırma oḳumadan oḳutmadan / Ki ḥattā vaḳt-i mevtimde ʿilimden étme buʿdiyyāt 2273

bucaḳ: Kenar, köşe.

Anuñ yétmiş bucaġı var ki her bucaḳdan ḥāṣıldır / Ki yétmiş ġurfesi vardur Ḫudā'dan éyle iltimās 1293

Bu kez mescid bucaġından ki bir ādem çıḳa geldi / Yapışdı ẕeyline anuñ dédi ʿöşrü benimdür māl 1723

budaḳ: Ağacın dal olacak sürgünü.

Ki bir gökçek aġaç anuñ öñünde gördi pes ʿĪsā / İki budaġı var anuñ ki ḫurmā-y-ile tezyīnāt 864

Ki yāḳūtdan yaratdı ol aġacı ẕü'l-celāl Allāh / Anuñ budaḳları ʿarşa olupdur muttaṣıl her ān 3473

buġday: Buğdaygillerin örnek bitkisi.

Var-idi bir ḳuṭuca buġdayı ol ḫatunuñ ol gün / Degirmene götürdi anı ögütmek içün éy yār 554

bugün: İçinde bulunulan gün, çağ, zaman.

Bunuñ içün sen éy kişi Ḥaḳ'ıñ emrini terk étdiñ / Bugün bulduñ belā ki sen déyü söyleyeler ḥarrāḳ 375

Taṣadduḳ günüdür bugün fuḳarāya żuʿafāya / Ki zekāt günidür bugün maḥārimden édiñ iʿrāż 1268

buġż (Ar.): 1. Sevmeme.

Buyurdı pes Resūlullāh ki Allāh buġż éder şuña / Baḫīl olur ḥayātında ki iṭʿām éylemez eżyāf 1207

Ki buġż éder Teʿālallāh fuḥuş söyleyen ādeme / Daḫı buġż éde şol kese kötü sözler éde kelām 1762

2. Kin, nefret.

Ki buġżından ḥasedinden ki Mālik ibni Dīnār'a / Dīvārı dibine yapdı ayaḳ çeşmesini rüsvā 2948

Buḫārī: E*l-Câmiʿu'ṣ-ṣaḥīḥ* adlı eseriyle bilinen büyük muhaddis.

Ki rāvīsi bu ḥadīṯiñ Buḫārī daḫı Müslim'dür / Ki raḥmet éyleye Allāh bulara külli ān evḳāt 2073

buḫl (Ar.): Cimrilik, pintilik.

Bulara māl yétişmedi faḳīre buḫl éder bu nās / Zekātın ḥabs éder mālıñ anı gizler éder iḫfā 479

Ki küfri ḫalḳ édecegiz ki ol Allāh'a söyledi / Baña ḳuvvet vér éy Allāh ki buḫl u sūʾ-i ḫulḳ bezzām 1769

buḫūl (Ar.): Cimrilik.

Ki ḫayr söylememişdür daḫı buḫūl éyleyüp aña / Bu şey' anda olucaġaz ki girmez cennete vallāh 3138

buḫūr (Far.): Tütsü.

Misk-ile ʿanberi buḫūr étdiler / Aġlaşuban üstüne yas ṭutdılar 4041

buḫūr-ı aṭhār: Temiz tütsü.

Ki pāk döşeyeler döşek ki altına saray gibi / Daḫı cennet ḳoḫuların édeler buḫūr-ı aṭhār 2513

buḫūrdān (Far.): Tütsülük.

Ṣaġında daḫı yétmiş biñ ola vildān-ile ġılmān / Getüreler bular cümle ḳızıl yāḳūt buḫūrdānı 3864

buḳaġı : Hayvanın ayağına vurulan köstek.

Daḫı otdan buḳaġılar ayaḳlarına vurmuşlar / Bu hey'etde görüp ḳızın düşünde ḳatı pek bed ḥāl 3389

bul-: 1. Bir şeyi elde etmek.

Daḫı faḳīrleriñ ṭabʿı iştihā étse bir ṭaʿām / Anı bulamasa ol kes éşit né işler ol Cebbār 185

Ki çoḳ vérdim o ḳuluma ebed sulṭān édem anı / Vara cennetde ḥūrīler bula hem ravża-i Rıḍvān 281

2. İstenilen şeye kavuşmak, nail olmak.

Helāk éder seni bir gün ki dünyāda ve aḫretde / Ki terk éyle bu yalanı necāt bulursın éy cemmāʿ 81

İfāḳat bulacaġız pes né dér diñle aña Ḫıżır / Benim Allāh rıżāsı-çün vérecegim yoḳ ét ircāʿ 127

bulan-: Her yanı bir şeyle kaplanmak.

Ḳanı dünyāda ḳanına bulanup şehīd olanlar / Gelin ʿarş gölgesine siz ṣafālarda oluñ her bār 3760

bulaş-: Bir nesne, üzerine sürülen bir şey yüzünden kirlenmek.

Duʿā étdi gine ʿĪsā yüridiler ṣuya bu kez / Bulaşmadı ṣu bunlarıñ ayaġına édüp esrāʿ 102

bulucu: Kaşif.

Müşeyyed burcu olsa da bulucuyam anı taḥḳīḳ / Ki kimdür ḳaça ḳurtula buluram ben yaḳın ıraḥ 2337

bulud: *krş.* bulut

Bu kez uyudı ol kişi ki gördi ḥāl-i rūʾyāda / Ki bir cesed görine aña ki bulud gibi ḫannās 1904

bulun-: Bulma işine konu olmak.

Buña göre bulunur mı ʿaceb dünyāda bir müʾmin / Ki şimdiki zamān ḫalḳında yoḳdur aṣlā bir ḳannāʿ 78

Ẓulüm bularda bulunur şarāb bularda bulunur / Bularıñ dāʾimā işi hevāya saʿy éder her ān 296

bulut: Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığın.

Ki bismillāhi ẕikr étdi dédi buñaldım éy Bārī / Bunı déyecegiz gördüm bulutlar éyledi ihbāṭ 2030

buñ: Sıkıntı, gam, kasavet, şiddetli ihtiyaç.

Żiyāfet éyle faḳīre ki dünyāda sen éy kişi / Ki buñ deminde buluna ʿaẕābdan bulasın iflāḥ 3228

buñal-: Bok sıkılmak, çok tedirgin olmak.

Ki bismillāhi ẕikr étdi dédi buñaldım éy Bārī / Bunı déyecegiz gördüm bulutlar éyledi ihbāṭ 2030

bur-: Bir şeyi iki ucundan tutup ekseni etrafında ters yönlere çevirerek bükmek.

Ki bir çeşme gibi ol ṣu şādırvān gibi burmalı / Ḳaçan ḥācet olacaġız burarım éyler ol revān 3285

Ki ābdestim alıram ben daḫı ṣu içerem andan / Gine buru vérem anı kesilir éylemez revān 3286

Burāḳ (Ar.): Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği binek.

Bine Burāḳ'a ol server ṣaġında ola Cebrā'īl / Ṣolunda ola Mīkā'īl seyirde éde istiʿcāl 3614

Buları bindire bunlar Burāḳlara édüp taʿẓīm / Güvegi götürür gibi götüreler ḳamu aḫyār 3723

burc (Ar.): Kule.

Müşeyyed burcu olsa da bulucuyam anı taḥḳīḳ / Ki kimdür ḳaça ḳurtula buluram ben yaḳın ıraḥ 2337

burmalı: İki ucundan tutup ekseni etrafında ters yönlere çevirerek kullanılan nesne.

Ki bir çeşme gibi ol ṣu şādırvān gibi burmalı / Ḳaçan ḥācet olacaġız burarım éyler ol revān 3285

burun: Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı.

Bu étler daḫı kemikler bu ilikler bu ṭamarlar / Bu el ayaḳ burun gözler bu ḳulaḳlar éder ıṣfā 1845

Ki idḫāl éylemiş burnun anuñ ḳalbiniñ içine / Ki hāy hāy vesvese éder şu işi işle dér ḫannās 1907

būstān (Far.): Gül ve çiçek kokularının çok olduğu yer, bahçe.

Saña naḳl édeyim bir söz bu sözden ḳadriñi añla / Bu sözdür cevher-i aḫbār bu sözdür ravżayı būstān 714

buyruḳ: Belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz, buyuru, emir, ferman.

Néçün ṭutmañ Ḥaḳ'ıñ emrin néçün ḳılmañ namāzı sen / Ki yoḫsa inkārıñ mı var Ḥaḳ'ıñ buyruġına füssāḳ 1364

Buyruḳ anıñdur buyuran ol-durur / Cümle anuñ buyruġına ḳul-durur 4144

buyur -: 1. Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek.

Dédi ben pes bir Allāh'ıñ ḳuluyam ġayrı degilem / Daḫı seniñ ḳuluñam ben buyur ḫiẕmet édem ibdā' 142

Rivāyetde gelüpdür kim rivāyet éyledi Enes / Buyurmuşdur Resūlullāh éşit anı né dér Cevvād 449

2. Etmek, eylemek.

İkide bir selām vérse né buyurdı Resūlullāh / Ḫiṭāb buyurdı aṣḥāba éşit né buyurur Ḥannān 668

buyurucı: Allah.

Hācer éydür çünki ol buyurucı / Pes sen iblīssin meger azdırıcı 4096

bühtān (Ar.): Yalan, iftira.

Ki pāk éder ol aġzı ol yalandan daḫı ġıybetden / Daḫı şerr-i şeyāṭīnden daḫı bühtāndan istiḫrāz 1880

Ki ġıybetden firār étdiñ daḫı éylemediñ bühtān / Daḫı laġviyyeden ḳaçdıñ günāhdan éylediñ ifrār 2446

bükā (Ar.): Ağlama.

Bu ḫaberi éşidicek ḥazīn oldı Resūlullāh / Ki ol ḳadar elemlendi bükālar éyledi ihmām 1084

Biraz yatdı o maḳāmda ki ḳaḳdı çıḳdı gétdi ol / Bükā éyleyerek gétdi éşit né işler ol bī-ḥāẕ 2002

bükre (Ar.): Sabah, seher.

Daḫı bükren ve aṣīlen oḳurduñ Ḥaḳ kelāmını / Ziyāde éylediñ nūrum cināna érgürür settār 2449

bülbül (Far.): Karatavukgillerden, sesinin güzelliği ile tanınmış olan ötücü kuş.

Ki bülbül gibi şaḳıya ḫaber vére bulara hep / Ḫudā Rabb'im-durur benim Muḥammed'dür nebīm aḥbāb 2496

bünyān (Ar.): Yapı, bina.

Ki her bir şehriñ içinde yaratdı yétmişer biñ dār / Ki her bir dārı yaratdı zebercedden édüp bünyān 1984

büsbütün: İyiden iyiye, iyice, tamamen, tamamıyla, temelli.

Ki maşrıḳda olan ẕī-rūḥ helāk olurdı cümlesi / Yanardı büsbütün dünyā olurdı ṣanki ol nīrān 3810

büstān (Ar.): Bostan, bağ, bahçe.

Ki ẕaḳḳūmdan żarī'den hem ki ġayrı şey' bulunmaya / Hemān bular bulunalar ki anda olmaya büstān 3815

büt (Far.): Put.

Büti var kāfiriñ yanında ṭapar aña ol mel'ūn / Batırır aġını baḥre çaġırır bütine fernāk 230

bütperest (Far.): Puta tapan.

Meger kim bütperest ola ṭapa ġayrıya dā'imā / Bulardur cümleden ednā bulardur köti ḫalḳ ḫāṣāk 3063

bütün: 1. Eksiksiz, tam.

Receb ayın bütün ṭutsa semādan bir nidā gele / Ki mücde yā veliyyullāh déyü nidā éde evżā' 629

Ki şehr-i ramażān ile olara éyleyem ikrām / Bütün bu ayı ṣā'im olalar ola ża'īf maḫlūḳ 1045

2. Çok sayıdaki varlık ve nesnelerin hepsi.

Ki ortası gelincegez éder ʿāṣīye maġfiret / Günāhlarını yarlıġar bütün maġfūr olur dü-bāb 950

Buları Ḥaḳ éde ilzām ki Ḥażret-i Süleymān'la / Bütün dünyāyı żabṭ étdi velī terk étmedi Mevlāh 3789

büyü-: Boyutlar artmak, irileşmek, eskisinden büyük duruma gelmek.

Cemīʿ ecsād kemāl üzre büyüyüp kāmil olduḳda / Ḫudā dirilde İsrāfīl'i Mīkā'īl'i ibtidā 3595

Ki ḥattā ol ḳadar büyüye vaṣfın Ḥaḳ bilür ancaḳ / Cehennem ile cennet ṣığışa bu yére ḳıl īrād 3658

büyük: 1. Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne), makro, küçük karşıtı.

Resūlullāh buyurmışdur Ḥaḳ'ıñ bir melegi vardır / Ki vardur dört yüzi anuñ ḳatı büyük-durur meşhūr 982

Bu kez ben kendimi gördüm ki bir şecer yanında ben / Ol aġacıñ yanında var büyük ḳubbe ẕevī'l-ebvāb 1959

2. Üstün niteliği olan.

Ki ol namāz ṣevābı bil aġır gele dédi Aḥmed / Büyük niʿmet degil midür Ḫudā étdi bize inʿām 1476

Büyükleriñ ṣevābı çoḳ déyü ét anlara ʿizzet / Ki gençleriñ günāhı az déyü édesin iḥtirām 1751

büyüklik: Büyük olma durumu.

Saña mevtiñ büyükligin saña bir bir beyān édem / Né keyfiyyetle ḫalḳ étdi anı ol Ḳādir ü Fettāḥ 2310

Cehennem ehliniñ büyükligini édeyim vaṣṣāf / Ḳulaġı yumuşaġından tā omuzına dek elān 3820

-C-

cāʾiz (Ar.): Yapılmasında cevaz olan.

Ki zīrā bir kişi cāhil olup īmānı bilmese / Aña müʾmin démek cāʾiz degildür öyle bil aʿmā 1815

Meger kim gökçek ola ol rıżāsı ola ol isme / Ki kesr olmaya ḫāṭırı bu cāʾizdir ét istimā 3110

Cābir ibni ʿAbdullāh: *krş.* Ḥażret-i Cābir

Bunuñ rāvīsi Cābir'dür ki naḳl éder Muḥammed'den / Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér buña ol maġfūr 964

Ki Cābir ibni ʿAbdullāh né buyurdı bunı diñle / Resūlullāh'a bir kişi gelüp ṣordı mine'l-maġrūr 2144

Caʿferü'ṣ-Ṣādıḳ: İsnāaşeriyye'nin altıncı, İsmāiliyye'nin beşinci imamı, Caʻferī fıkhının kurucusudur.

Buyurdı Caʿferü'ṣ-Ṣādıḳ Ḫudā rāżī ola andan / Teʿavvüẕ pāk éder aġzı ki her gün étse istiʿāẕ 1879

cāh (Ar.): Makam, mevki.

Ki bunlara vara cümle namāzı żāyiʿ édenler / Daḫı şehvetine tābiʿ olurlardı varalar cāh 1362

Olar ol günde bulalar cemīʿ yollarını hep nūr /Gédeler ṣanki gün ṭoġmış ḍuḥā vaḳti gibi ol cāh 3677

cāhil (Ar.): Bilimsiz, bilgisiz.

Ölüdür dünyāda cāhil daḫı aḫretde ölüdür / Dirilmez ol cehennemde ölüdür işi vā-veylā 1830

Anuñ-çün vārid olmuşdur ki cāhiller üzerine /Ki vardır ʿālimiñ ḥaḳḳı ana baba gibi mevrūd 2190

cāhillik (Ar.+T.): Bilgisizlik.

Ki zīrā bu cāhillik néye beñzerdür anı déyem / Gözüñ aġı ḳarasına néce aḳreb ise ḥāşā 1813

Ki aʿẓamü'l-maʿāṣīdür ki cāhillik bu dünyāda / Ki efsaḳu'l-mefāsıḳdur ki olmaz cenneti edā 1829

cāhilūn (Ar.): Cahiller.

Bulara déye ol fāsıḳ ki hāy nebī nédür bilmem / Daḫı Tañrı nédir bilmem daḫı İslām'ı cāhilūn 2370

cāmiʿ (Ar.): 1. Derleyen, toplayan.

Ki oldı zīrā bu cāmiʿ cemīʿ esmā-i Rabbānī / İḥāṭa étdi cümleyi mufaṣṣal éyledi Fettāḥ 1931

2. İçinde namaz kılınan ibadet yeri.

Veyāḫūd birikirler bir yére ġıybete ṭalarlar / Ḳaḳup cāmiʿa gétmezler bulardur cemīʿ vāveylāh 1338

Ki dördüncüsi bir ādem ki fevt étse cemāʿati/ Evinde ḳılsa namāzı ki étse cāmiʿi itrāk 1420

Cāmiʿü'l-Fetāvā: Özel isim.

Ki Cāmiʿü'l-Fetāvā'da yazıpdur naḳl éder ʿimād / Ki tevbeye gel éy kişi namāzı éyleme itrāk 1423

Ki Cāmiʿü'l-Fetāvā'da yazılmışdur éşit diñle / Ki ṣalbét sen ḳulaġıña bu mesʾele-durur mesʿūd 2191

cāmiʿü'l-Ḳurʾān: Kur'an derleyen, Halife Osman.

Buyurdı Ḥażret-i ʿOṣmān ki oldur cāmiʿü'l-Ḳurʾān / Eger bir géce içinde ḳılaydım ben namāz īsāʿ 1519

cāmiʿūn (Ar.): Tamamen.

Ki her biriniñ elinde aġulu ḥarbesi vardur / Yıġılup geleler cümle başıñ ucuna cāmiʿūn 2343

Ki ḳabriñ cānibinden bir nidā gele vuramasız / Vuruñ ʿırżını hetk édiñ oluñ ṭopuza cāmiʿūn 2371

cān (Ar.): 1. Can, ruh.

Ḳaçan cān nezʿine gelse aña bir ṣu vére Allāh / Ki héç ebed ṣuṣamaya ki reyyān olur ol infāʿ 630

Daḫı cān véremeye ol ki mevt acısı pek ola / Daḫı īmān géde andan ḳala küfr-ile ol füssāḳ 1395

2. Kişi.

Ki fetvā bu ikisiniñ sözi nédür ʿamel éyle / Ki zīrā nefʿası vardur gérü meyyit içün éy cān 2299

Ṭutarlar Tañrı'nıñ emrin gelürler ḳabir üstüne / Yazarlar mü'miniñ étdigi aʿmāli olar éy cān 2535

cānı gönül: İçtenlikle, çok isteyerek, canıyürekten.

Né söyler Mūsā'ya ol kelb éşit cānı gönülden sen / Gel éy Mūsā eger ister iseñ Tañrı'dan erḥamnāk 3054

cānāver (Far.): Zararlı hayvan.

Ki pāre pāre éyledi cānāver işbu faḳīri / Ḫaber Mūsā'ya yétişdi faḳīriñ öldigi ol ān 276

Cānāverler ḳamu ḥāżır geldiler / İsmāʿīl içün ḳamu aġlaşdılar 4125

cānib (Ar.): Taraf, yan.

Ki ḳabriñ cānibinden bir nidā gele vuramasız / Vuruñ ʿırżını hetk édiñ oluñ ṭopuza cāmiʿūn 2371

cār (Ar.): Komşu.

Bu baña sévgilidir bil eẕiyyet étmediñ cāra / Eşeddür Kaʿbe yıḳmadan ki olmaḳ ḳoñşuya ʿudvān 2860

Gel imdi ḳoñşuna éylikden ayrılma géce gündüz / Ki éylik éylemek cāra rıżāullāh-durur ʿAllām 2937

cāriye (Ar.): Yabancı ülkelerden kaçırılıp özgürlükten yoksun bırakılan, alınıp satılabilen, her konuda efendisinin isteklerine bağlı bulunan genç kadın, halayık.

Daḫı her mü’mine Allāh vére cennetde biñ ḥūrī / Ki her ḥūrī ile bile ki biñ cāriye hep mecmūl 1024

Cebbār (Ar.): Kuvvet ve kudret sahibi, Allah.

Dédi yā Rabbi çoḳ vérgil ki çoḳ zīrā ḥazīneñde / Ki sen bir Ġanī Cebbār’sıñ sévindir ḳuluñı Raḥmān 274

Murādı bu ki mescidde cemāʿatle namāz ḳıla / Né dér aña ki ol Settār ki ol Ġaffār ki ol Cebbār 1541

Cebbār-ı ʿālem: Alemlerin sahibi Allah.

Ki ol Ḳahhār-ı ʿālemdür ki ol Cebbār-ı ʿālemdür / Ki ol cümleden aḳvādur ki oldur ṣāḥibü’l-eclāl 1732

cebe: Altın ve gümüşten yapılmış düz veya işlemeli bilezik.

Ki vardı dédi ʿavrete ki eṣvāblarıñı çıḳar / Ki aḫẕ étme cebe küpe buları aḫẕ ét éy nisā 501

cebel (Ar.): Dağ.

Dédi Ḫıżr’a ki yā ʿabdi var imdi şol cebelden sen / Ki ḳaṭʿ éyle biraz eşcār getür buraya ét īṣāʿ 133

cebr (Ar.): Zor, zorlama.

Néce’deyin bunda ben ṣabr édeyin / Néce bir kendözime cebr édeyin 3979

Cebrāʾīl (Ar.): Peygambere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri.

Ki bir gün bunlara dédi ḫaberdār oluñ aṣḥābım / Ki Cebrāʾīl ḫaber vérdi baña dün géce ét īḳān 675

Ki Cebrāʾīl’e ṣordı bu iñildi né-durur dédi / Cevāb éyledi ol melek éşit benden Resūlullāh 1357

Cebrāʾil (Ar.): *krş.* Cebrāʾīl

Daḫı ʿAzrāʾil’i Cebrāʿil’i diri ḳıla Allāh / Daḫı ʿarş götüren melekleri Allāh éde iḥyā 3596

cedd (Ar.): Dede, büyük baba.

Ki ẕevḳde idi ceddimüz ki zelle ṣādır olunca / Ġażab étdi aña Mevlā édüp zindāna teşbīhāt 2056

cedlā (Ar.): Germek, ortalığı karıştırmak.

Etin yéyen cevābında ki bir ḳoġcı ḳul idim ben / İşim ḫalḳı biribiri ile étmek idi cedlā 3839

cefā (Ar.): Eziyet, incitme.

Benim sévmedigim dünyāya meyl étdiñ anı sévdiñ / Ki nefsiñ ẕevḳin aradıñ cefādan étdiñ istircā‘ 160

Münāfıḳ girdi evine néçün vérdiñ aña etmek / Saña and içmedim mi ben dédi étdi aña cefā 497

cehd (Ar.): Çalışma, çabalama.

Ki bir āḫer ḥadīṯinde buyurdı faḫr-ı ‘ālem bil / Eyā ümmeti aṣḥābım ki cehdi sa‘y édiñ iḫlāṣ 1266

Ki taḥḳīḳ bil eyā ḳızım ‘ibādet étse bir ‘avret / Ki Meryem’iñ ‘ibādeti gibi cehd étse teksīrān 2765

cehennem (Ar.): Ahirette günahkar kulların gideceği azap yeri, tamu.

‘Aẕāb olur cehennemde ki her birine bir dürlü / Kimin ṣaçından aṣmışlar zebānīler döger hāy hāy 2781

Ki dört kişi cehennemde ki ol ḳadar fiġān éder / Fiġānından dola nīrān ki içi ehl-i fiġānāt 3019

cehīz (Far.): Çeyiz.

Bu kez dédi ḳızına ol ki ḳızım néce éderim / Bilürsiñ bende yoḳdur māl saña cehīz édem fi’l-ḥāl 1710

cehl (Ar.): Bilmezlik.

Namāzı żāyi‘ éderler ḳalırlar cehl-ile bunlar / Rükū‘ yoḳdur sücūd yoḳdur kerāhetle ṭolu hey vāh 1326

Geliñ bu cehli terk éyleñ ḳoyar cehli sizi oda / Ki zīrā bu cāhillik küfre aḳrebdür éder ibḳā 1812

cehr (Ar.): Yüksek sesle söyleme.

İmām Aʿẓam buyurmuşdur ki iḫfā édeler Ḳur'ān / Muḥammed-i Yūsuf éydür édeler cehri fi'l-Ḳur'ān 2298

celāl (Ar.): Büyüklük, ululuk.

Ḳasem étdi Teʿālallāh dédi ʿizzim celālüm-çün / Dése bir ḳul bunı bir kez néler iḥsān édem īżāḥ 1929

Celīl (Ar.): Allah.

Bir géce yatır idi ol Ḫalīl / Ḳurbān ét déyü emr étdi Celīl 4069

İblīs éydür emir ḳıldı ol Celīl / Dostudur dost sözini şımaz Ḫalīl 4095

cellād (Ar.): İnsanı kesen, asan kimse.

Bu taḫtaları başalar bularıñ baġrına taḥḳīḳ / Ḳaçan şovuduġu zamān gine ḳızdıralar cellād 454

cemʿ (Ar.): Toplama, yığma.

Bütün dünyāyı cemʿ étseñ gine dérsiñ ki az mālım / Suʾālini bilür misiñ ḥisāb ister daḫı Mevlā 463

Né deñlü var-ise melek ḳamu cemʿ olsa bir yére / Né deñlü büyük olurdı o deñlü var ḳatı aʿẓam 1121

cemʿā (Ar.): Toplu olarak.

Bugün dostuma géderem oluram dostuma zāʾir / Anuñ içün géyem dürlü ḥuliyyelerimi cemʿā 503

Ki ḳanda ḳaldı rızḳımı yéyüp ġayrıya ṭapanlar / Ḳanı ölümü unudup ḥarām ḥelāl édüp cemʿā 3578

cemāʿat (Ar.): 1. Topluluk.

Daḫı dédi Resūlullāh elā ümmeti aṣḥābım / Muḥabbet étse bir ādem cemāʿatde olup müdām 1453

Ḫudā maġfiret éyleye cemāʿatiñ duʿāsıyla / Anuñ ġufrānına sebeb olurlar ehl-i ictimāʿ 2622

2. İmamaın arkasında namaz kılan.

Ki dördüncüsi bir ādem ki fevt étse cemāʿati / Evinde ḳılsa namāzı ki étse cāmiʿi itrāk 1420

Ki béş vaḳit namāzı siz cemāʿat-ile ḥıfẓ édiñ / Ki sizden biriñiz éylese tekbīri maʿa'l-imām 1435

cemāl (Ar.): Yüz güzelliği.

Bunuñ gibi yarın cennet maḳāmında nédir añla / Cenāb-ı Ḥaḳ cemāline ki muntaẓır ola mesrūr 973

Aña ümmet olamazsıñ şefāʿatin bulamazsıñ / Cemālini göremezsiñ olursuñ sünnetin żayyāʿ 3370

cemīʿ (Ar.): Bütün, cümle, hep.

Cemīʿ mü'minleri Allāh ki ʿiṣmetde éde dā'im / Ḫuṣūṣā ʿālim olanı ki ḥıfẓ éyleye ol Mennān 17

Eger menʿ éyleseñ yā Rabb cemīʿ rızḳımı sen bunda / Ki géçmem netiñden ben beni ét cennete idrāk 254

cemʿiyyet (Ar.): Topluluk.

cemʿiyyet-i kübrā: Büyük topluluk.

Dirile başına cümle ola cemʿiyyet-i kübrā / Ṭarīḳa hep revān ola ḳamusı olalar mesʿūd 2208

cemmāʿ (Ar.): Hepsi, bütün.

Unutmuṣsıñ Ḫudā'yı sen ki çıḳmış Tañrı ḳalbiñden / Ki aṣlā emri yoḳ sende ḍalāletde ḳalan cemmāʿ 65

Né buyurdı Resūlullāh ḳaçan bir meyyit öldükde / Eger ʿavret eger erkek ki saʿy édiñ oluñ cemmāʿ 2589

cemmā (Ar.): Kalabalık, fazlaca.

Taʿaccüb éyledi aña bu ḫatun yanmadıġına / Ki yaḳmadıġını āteş ḳatı fikr éyledi cemmā 507

cenāb (Ar.): 1. "şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.

Ferişţehlere ḳomaya ki çıḳa ellerinden téz / Uçup fī'l-ḥāl vara Ḥaḳḳ'a ḳavuşa maḥbūba cenāb 2477

Ki ṣūr ṣāḥibi aġzını ṣura vérmiş-durur şimdi / Ki ṣırtın eñseye egmiş ayaġın germiş ol cenāb 3540

2. Huzur.

Ve ammā maʿṣiyet ġıybet anuñ adını ẕikr éde / Bilenleriñ cenābında anı ẕem éyleye muġtāb 2973

Ki bir ʿabd-i ẕelīl gibi oluñ bular cenābında / Nétekim şol köle gibi dögerdi aġası her ān 3265

Cenāb-ı ʿAliyyāt: Allah.

Duʿāsını ḳabūl étdi keremler édici Mevlā / Gine ol ẕevḳi vérdi ol daḫı Cenāb-ı ʿAliyyāt 2060

Cenāb-ı Bāri: Allah.

Cenāb-ı Bārī'den ġayrı olısar cümlesi helāk / Gine tekrār ḥayāt vérdi su'āl olur daḫı ḥisāb 3536

Cenāb-ı Ḥaḳ: Allah.

Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından ki bir nādī nidā éde /Bunı sévenleri cümle ki sürüñ āteşe ifāż 56

Bu kez bir nidā geldi kim Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından / Su'āl yoḳdur varıñ gediñ ḳulumdan édiñ istiʿrāż 2016

cenābet (Ar.): Guslü gerektiren durumda olup henüz gusletmemiş olan kimse.

Ayaġından aşılanlar şol ʿavretler-durur bunlar / Cenābetden ḥayıżdan daḫı ġusül étmedi ḥublā 2802

cenāḥ (Ar.): Kanat.

Ḳanı anañ ḳanı babañ bulardan ʿibret almañ mı / Gezerken nā-gihān bir gün ölüm açar saña cenāḥ 2308

Ḳaçan iẕin vérincegez ki ol maḳbūż cenāḥını / Anı neşr éder ol melek olur ʿāleme istiġlāb 3549

cenāver (Far.): *krş.* cānāver

Daḫı ḥayvānātı ḳosa daḫı hem ḳosa ḳuşları / Daḫı ḳosa cenāveri daḫı yéli ḳosa niyām 1473

cenāze (Ar.): İnsan ölüsü.

Namāzın ḳıldı peyġamber götürdiler cenāzesin / Géderken yolda peyġamber yére başmazdı baʿżıyyāt 2270

Pes cenāz'ile anı götürdiler / Babasınuñ ḳabrine yaturdılar 4053

cenk (Far.): Savaş, vuruşma.

Bir Aʿrābī ḫaber vérdi Resūlullāh'a Şemʿūn'ı / Ki Şemʿūn cenk éderdi pek varup küffār-ile eyyām 1065

Gine cenkden rücūʿ étdi ki geldi evine ġāzī / Ki yatdı gine ol yigit biraz rāḥat éde niyām 1081

cennet (Ar.): Dini inanışlara göre imanlı, dünyada iyi işler yapmış kimselerin öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer, uçmak, behişt.

Daḫı hem cennet içinde ki bir köşki sarayı var / Nétekim yıldıza baḳar gibi baḳar aña aḫyār 187

Ki cennet köşklerinden ol ki bir köşk içine girdi / Bu kez dénildi buña kim bu seniñ-durur éy seyyār 208

cennet-i ʿAdn: Adn cenneti.

Ki çoḳ isteñ bu ayda siz Ḫudā'dan cennet-i ʿAdn'i / Daḫı otdan ṣıġınmaġı Ḫudā'ya éylegiz īnāb 959

cennet-i envār: Işıklı cennet.

Ki taʿlīm étdiñiz Ḥaḳ'ıñ kelāmını bulara siz / Anuñ-çün bulduñuz ikrām vérile cennet-i envār 2136

cennet-i Rıḍvān: Rıdvan'ın cenneti.

Ki ẓulm étdiñse ġayrıya ki anı rāżī ét elbet / Ḥelālleş sen anuñ ile bulasın cennet-i Rıḍvān 2279

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā müʾmin / Ki ét vālideñe iḥsān bulasın cennet-i Rıḍvān 3335

cennet-i vildān: Cennet.

İlāhī bu żaʿīf ḳuluñ içir sen bu şarāblardan / Daḫı vér cennet-i vildān ṣafālar bula müsteṭāb 1977

cennetlik (Ar.+T.): Öldükten sonra yerinin cennet olacağına inanılan (kimse), cennetmekān.

Ki zīrā anlarıñ biri gérü cennetlik olursa / Şefāʿat éyleye daḫı sekisan biñ kese maʿdūd 2188

Ziyāde éylediñ nūrum beni cennetlik éylediñ / Ki Ḥaḳ rāżī ola senden günāhdan étdiñ istiṭhār 2454

cerāḥat (Ar.): İrin, yara.

Uş cerāḥat oldı baġrım yaş-ile / Gözlerimiñ nūrı gétdi yaş-ile 3982

cerrād (Ar.): Çıplak, kel.

Benī İsrāʾil içinde meger üç kimse var idi / Biri aʿmā biri ebraṣ biri aḳraʿ başı cerrād 398

cerrāḥ (Ar.): Öperatör, doktor.

ʿAceb éyü olur mı ki déyü ṣarf éder ol mālı / Vére cerrāḥlara mālı daḫı devāya ol kennāz 341

cesed (Ar.): Ölü vücut.

Bu kez uyudı ol kişi ki gördi ḥāl-i rüʾyāda / Ki bir cesed görine aña ki bulud gibi ḫannās 1904

Mekānı ḳandadır yā Rabb benī Ādem cesedinde / Bunı déyicek Allāh'a baña gösterdi ol Ḥuffāẓ 1910

cevāb (Ar.): Sorulan şeye verilen karşılık sözle, yazı ile.

Cevāb vérdi aña Allāh ki yā ʿĪsā éşit benden / Ki ümmeti Muḥammed'den biri oruç ola inan 754

Fülān ér né görür şimdi né keyfiyyetde bulduñuz / Bular cevāb vérir anlara bulduḳ biz anı ẓullām 1154

cevāb-ı Münker'i Nekīr: Münker ve Nekir'in cevabı.

Daḫı ḳolay éder Allāh cevāb-ı Münker'i Nekīr / Daḫı örter cemīʿ ʿaybın günāhın gizler ol Cevvād 769

cevād (Ar.): Cömert, eli açık.

Buyurdı mefḫar-ı mevcūd ki aʿmāya melek geldi / Dédi miskīn kişiyem ben ki iḥsān éylegil cevād 437

cevāhir (Ar.): Cevherler, elmaslar.

Benim ṭaşlarımı Allāh cevāhirden édüp benden / Ki zīrā benim içimde ki vardur bir kişi elān 737

Ḳamusınıñ yüki lūʾlūʾ ile cevāhir olaydı / Teʿālallāh rıżāsı-çün ki beẕl édeydim istifrāġ 1517

cevāmiʿ (Ar.): İbadet yerleri, mescitler.

Ki zīrā biz bu mekānda éderdik dāʾimā ḫavfı / Anuñ-çün biz mesācide cevāmiʿa édüp ilzām 2578

cevher (Ar.): Elmas, değerli taş.

Ki vérdim mübtedī olan kişiniñ eline cevher / Eger ḳadrini bilürse olur elbetde fī'l-cinān 21

O cevher maʿdeni Aḥmed ki bir cevher édüp īrād / Dédi yevm-i ḳıyāmetde éde ḫulḳ ṣāḥibi iḳdām 1759

cevher-i aḫbār: Heberlerin en değerlesi.

Saña naḳl édeyim bir söz bu sözden ḳadriñi añla / Bu sözdür cevher-i aḫbār bu sözdür ravżayı būstān 714,

cevher-i elfāẓ: Sözlerin özü.

Rivāyetde gelüpdür kim buyurmışdur Resūlullāh / Bu aḫbāra ḳulaḳ vér sen budur uş cevher-i elfāẕ 781

Bulardan ṣoñra peyġamber né buyurdı ḳulaḳ vér sen / Sözidür cevher-i elfāẕ özidür ḥikmet-i cemmāʿ 1523

cevlān (Ar.): Dolaşma, gezinme.

Üçüncüsi şol ʿavretdür evinden çıḳdı iẕinsiz / Ṣoḳağı éyledi cevlān ḳuşandı béline fitrāk 1418

Daḫı ḫalḳ éyledi Ḫallāḳ gine ol ṭaşıñ içinde / Ki bir ṣu vérdi baña kim ʿaḳıllar éyleye cevlān 3284

Cevr (Ar.): Eza, cefa, eziyet.

cevr-i faḳr: Fakirlik eziyeti.

El degirmenini çeküp nār-ı cevrle beslenen / Cevr-i faḳr-ile boyanan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4056

Cevvād (Ar.): Allah.

Buyurdı ol cihān faḫrı ki yā Ṣevbān éşit benden / Şol Allāh ḥaḳḳı-çün beni nebī gönderdi ol Cevvād 650

Belī işledim éy Bārī bilürsin cümle ʿişyānım / Ki lüṭfuñdan beni ʿafv ét ki sensiñ Erḥam u Cevvād 722

Cevvād-ı ẕī'l-ikrām: İkram sahibi Allah.

Ki ḥattā bir içim ṣu-y-ile ifṭār étdirirseñiz / Bu ṣevābı vére Allāh odur Cevvād-ı ẕī'l-ikrām 945

cezā (Ar.): İyi veya kötü karşılık, azap.

Gör imdi şimdi cezāñı Ḫudā vérdi saña çek yat / Bil imdi mālıñ düşmānlıġın saña bugün ét yād 460

Ki ḫayr işleyeniñ cezāsı cennetdür ḳıl istiʿdād / Ki şerre māʾil olanlar görür elbetde żarriyyāt 2252

cezākallāhu bi'l-iḥsān: Allah seni ihsanla mükafatlandırsın.

Anuñ nūrı ḳuṣūrından ki béş ḳat daḫı artıḳdur / Dédi yā Ebī Ġalā'da cezākallāhu bi'l-iḥsān 3309

cezāʿ (Ar.): Sabırsızlıkla sızlanma.

Ki noḳṣān olsa mālları cezāʿ fiġān éder bunlar / Ki gétdi mālımız bizim déyü ḫalḳa éder şekvā 480

Ki meyyitiñ ḳarībiniñ ḫāṭırını arayalar / Ḥaḳ'ıñ emri budur kişi ṣaḳın étme cezāʿi fiġān 2301

cezālandır-: Bir kimseye veya varlığa ceza vermek.

Déye saña o kötü ér cezālandıra Ḥaḳ seni / Āteş ile yaḳa seni saña olmaya rāḥimūn 2377

cırmala-: Tırmalamak.

Eger cırmalasa yüzün ḥarām éde dīẕārın Ḥaḳ / Naẓar édemeye yarın cinānında Ḥaḳ'a her ān 2650

cīʿān (Ar.): Aç.

Ki ḥacca gétmeden yekdir ki éylik éylemek cāra / Ḫuṣūṣā ol faḳīr ola daḫı muḥtāc ola cīʿān 2886

Ḫuṣūṣā ol faḳīr ola daḫı muḥtācı aç ola / Aña iṭʿām édesiñ sen ṭoyurasın anı cīʿān 2894

Cibrīl (Ar.): *ḳrş.* Cebrāʿīl

Ki Ḥaḳ gönderdi Cibrīl'i ki geldi Dāvud'a Cibrīl / Ki Ḥaḳ saña selām étdi éşit né dér saña éy yār 580

Bu fikirde iken server Ḫudā gönderdi Cibrīl'i / Selām éyle ḥabībime ki maḥzūn olmasın ālām 1087

Cibrīl-i emīn: Güvenilir Cebrail.

Buyurdı Cibrīl-i emīn géder kevṣere bu enhār / Velākin başını bilmem ki ḳandadur bilür Tevvāb 1956

cidāl (Ar.): Karşılıklı kavga, savaş.

O ṭayyib ṭāhir evidür mülevves giremez aña / Günāhkār dārı degildür cidāl étme ḳo ḳavḳayı 3845

cīfe (Ar.): Leş.

Ki bir ḳabīḥ ḳatı çirkīn recül gele baş ucuna / Ki cīfe gibi ḳoḳar ol odur sen anı ġāfilūn 2376

Ḳopa ġammazlıḳ édenler āteşden her né maṭlūb / Hevā-yı nefse uyanlar ḳoḳa cīfe gibi éy yār 3632

ciger (Far.): Ciğer, bağır.

Saʿādet-i ebediyye ki ol ümmetlere dér Ḥaḳ / Ṣusuzluḳdan kebāb oldı bularıñ cigeri maḥrūḳ 1047

Ki lüṭfıñdan keremiñden ki gönder oġlumuñ rūḥın / Ki yaḳmasun cigerimi olayın gine mesrūrā 2824

ciger-gūşe: (Far.): Evlat.

Néçün böyle duʿā ḳıldıñ velediñe sen éy kişi / Ciger-gūşeñi dünyādan ki isteñ öldigin maġbūn 2702

Né muṣībete uġradıñ eyā aḫret ḫatunı sen / Ki gétdi ol ciger-gūşeñ daḫı ḫayf oldı saña vay 2820

cihād (Ar.): Din uğruna düşmanla savaşma.

Né deñlü enbiyā geldiyse sévmedi bunı aṣlā / Cihād étdi bular her ān iṭāʿatde olup ḫaṣṣāṣ 61

Né dér diñle ki ol ʿazīz bir ādem Ḥaḳ rıżāsı-çün / Ġazā étse cihād étse hem étse kāfiri ihlāk 1424

cihān (Far.): Dünya, alem.

Biraz zamān mürūr étdi çoġaldı bunlarıñ mālı / Cihānı ṭutdı mālları naẓar ét ḥikmete Vaḥḥād 422

Néden vāriṣsiñ éy kişi bidʿat ile cihān ṭoldı / Néçün defʿ éylemeñ bidʿatları vérmeñ seri itmām 1802

cihāz (Ar.): Çeyiz.

Velākin baba benim néc’édem yoḳdur cihāzım héç / Ki arḳam ḳatı çıplaḳdur beni taʿyīb éder ricāl 1704

Anuñ-çün oluram ibkā anuñ-çün oluram maḥzūn / Cihāz ét baña éy babam ʿadūdan olmayam ḥaccāl 1706

cild (Ar.): Ten, cilt.

Dédi levnim éyü olsun daḫı cildim yeñilensin / Bunı isterem Allāh’dan bunı refʿ éyleye Ṣammād 402

cimāʿ (Ar.): Çiftleşme.

Bu sözden tevbe étmeden éder ḫatunına cimāʿ / Ki andan bir veled ḳalur zenīm olur muḥaḳḳıḳāt 3003

Ki dünyā érleriniñ yüziniñ ḳuvveti miḳdārı / Vére ḳuvvet yémekde daḫı içmekde cimāʿ īcād 3903

cin (Ar.): Gözle görülmez, latif cisimlerden ibaret mahluk.

Daḫı géymişdür üstüne ki yétmiş dürlü ḥulleler / Birine beñzemez biri ki cin ins étmemiş ṭammās 1302

Ki kātib olsa cin insān daḫı yazsa cemīʿ melek / Ki yazmaġa dürüşseler édemeye bular itmām 1485

cinān (Ar.): Cennetler, uçmaklar.

Ki sen dünyāya meyl étdiñ buları istediñ andan / Ki dünyāyı sévenlere cinānım yoḳ dédi Settār 214

Ki ol mūm tükenince dek éderler Ḥaḳḳ’a istiġfār / Ki yā Rabbi bu ḳuluñı ki ét cinānıña iʿrāc 1178

cinān-ı ʿAdn: ʿAdn cennetleri.

Rivāyetde gelüpdür kim cinān-ı ʿAdn’iñ içinde / Gezerdim dédi Cebrā’īl ki bir nūr éyledi īrāṣ 1307

cinānāt (Ar.): Cennetler.

Yapış Ḳur’ān’a cān-ile ki zīrā andadur cinān / Géçerseñ cāndan éy kişi eliñe gire cinānāt 2063

cināniyyāt (Ar.): Cennetler.

O yolda ol ṭaleb ḳılsa ki ʿilm-i ḥālini ol ér / Ki taḥḳīḳ ol sülūk étmiş gibi olur cināniyyāt 2256

cinnī (Ar.): Cine mensup.

Daḫı cümle deñizler hep mürekkeb olsa ḳamusı / Daḫı cinnī ile insān hep olaydı kātib icmāʿ 1525

Aradı evvel insānı ki bir ādem bulamadı / Daḫı şoñra cemīʿ cinnīleri aradı ol derrāk 3048

cīrān (Ar.): Komşular.

Beni ḳurtardıñ āteşden ḫacāletden de ḳurtardıñ / Ki cīrānım arasında ʿazīz oldum şükür elān 3310

cism (Ar.): Beden, gövde.

Bu kez ervāḥ hevāda geze ḳırḳ yıl cismin arayup / Kirāmen Kātibīn melekleri gele bu kez fī'l-ḥāl 3616

civān (Ar.): Genç.

Murādı budur anuñ kim Muḥammed'i göre bir kez / Daḫı ümmetini göre yétişe ḳadre ol civān 738

Bular saña nefes étse eger ḫayır eger şer bil / Necāt buluñ helāk oluñ ṣaḳın incitme éy civān 3274

civār (Ar.): Yakın komşu.

Ramażān déye ki yā Rabb buları mesrūr éyle hep / Ḥabībiñe civār éyle ki ét firdevsiñe menzūl 1026

coş-: Heyecanlanmak, içten içe kaynamak, aşırı duygulanmak.

Ḳaynadı coşdı şefāʿat deñizi / Ḳaçdı ol demde Ḫalīl'iñ beñizi 4127

cömerd (Far.): Para ve malını esirgemeden veren, eli açık, selek, semih, ahi, bonkör.

Biri cömerd olur ol kes geçeli baḫīl ise de / Biri ḳarīb olur ol kes geçeli ebʿad u buʿdā 1871

cū (Far.): Arama, araştırma.

Né dér ol Ḥażret-i Ḫallāḳ cū bildiñ beni éy ḳulum / Ki tevḥīd étdiñ éy ḳulum beni birlediñ iḳtidās 3524

cumʿa (Ar.): Perşembeden sonra gelen gün.

Üçüncüsi sévenlerdür ki cumʿa günlerin bilgil / Bular da dünyādan çıḳmaz içe süt ırmaġın inan 693

Hemān cumʿa gécesinde faḳīrlere żaʿīflere / Ki étmekden daḫı ṭuzdan daḫı aḳçe éde iḥsān 2304

cūş (Ar.): Çoşma, taşma.

Néce ki Ḥaḳḳ'a çaġırdı ḳabūl étdi o sāʿat Ḥaḳ / Ki raḥmetini cūş étdi ṣuları éyledi īcād 2037

cühd (Ar.): Kuvvet, takat.

Böyle mi olur ḳanı dostluḳ ḳanı ʿahd / Ḳanı ḥürmet ḳanı ṣoḥbet ḳanı cühd 3957

cümle (Ar.): Bütün, hep, birikiş.

Ulu bayram şu gündür ki giresin cennete kişi / Géyesiñ dürlü libāslar olasın cümleden iḫlāṣ 1279

Ḳızar cümle cehennem hep anuñ şiddet-i ḥarrından / Ṣanasın bir ḳızıl yalıñ olur cümle bi-iẕnillāh 1361

cümle-i ḥuccāc: Hacıların tümü.

Żiyāfet éder idi her senede cümle-i ḥuccāc / Ki üç gün teşrīf éderdi ki ol dem anları maṭʿūm 2694

cümle-i ekvān: Alemlerin tümü.

Şükürler éyledi Mūsā seniñdir ḥikmet-i Feyyāż / Eliñdedür ḳamu eşyā seniñdür cümle-i ekvān 282

cümle-i emlāk: Malın mülkün hepsi.

Olupdur cümle-i emlāk ʿadedde otuz iki biñ / Daḫı yüz ṭoḳsan olupdur ḥisābét bir daḫı éy yār 2640

Cüneyd-i Baġdādī: İlk devir sufiliğinin en güçlü temsilcilerinden olan meşhur zat.

Cüneyd-i Baġdādī öldi aña raḥmet éde Allāh / Yérine ḫalīfe geçdi ki zāhid idi dā'imā 3072

cünūn (Ar.): Delirme, çıldırma.

Cünūndan daḫı cüẕāmdan daḫı ebraṣı behaḳdan / Bulardan ṣaḳlaya Allāh cemī‘ dert olmaya īḳān 708

cürm (Ar.): Suç.

Ḥayā étmez misin Ḥaḳ'dan ki bu deñlü günāhıñla / Girersiñ Tañrı beytine bu cürm-ile sen éy aġyār 1546

Ki dil bir küçücük şeydir velākin cürmü büyükdür / Tefekkür ét sözüñ ṣoñun ḫayır mı gör ki ol kelām 3114

cüz'iyyāt (Ar.): Ehemmiyetsiz, ufak, tefek şeyler.

Elā éy mü'min-i sāmi‘ beyān édem ki cüz'iyyāt / Ki herkes étdigiñ bula eger ḫayır ve şerriyāt 2251

cüẕām (Ar.): insan vücudunda onulmayan çıbanlar ve yaralar meydana getiren miskin hastalığı

Cünūndan daḫı cüẕāmdan daḫı ebraṣı behaḳdan / Bulardan ṣaḳlaya Allāh cemī‘ dert olmaya īḳān 708

-Ç-

çadır (Far.): Keçe, deri, kıl dokuma, sık dokunmuş kalın bez veya plastik maddelerden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak, çerge, oba, otağ.

Varalar cümle ḫaznedār açalar hep ḳapuların / Daḫı köşküñ çadırların ḳapusun açalar ḫuzzān 681

çaġır-: 1. Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek, dua etmek.

Ki ḫalḳıñ içine gire ḳaçarlar ehl-i maḥşer hep / Çaġıra bir münādī kim néçün ḳaçarsıñız eşḫāṣ 48

Ki bil şunı ḳabūl étmem dili çaġıra baña da / Ki ḳalbi ġayrıda ola ki vérmem ḥācetin ibṭāl 1677

2. Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.

Daḫı iftāra çaġırır ki fıṭrayı vérir bunda / Daḫı zekāt vérir bunda dīn eṣeri olan enām 936

Ḥasan bunı éşidicek ki ġāyet maḥzūn oldı ol / Çaġırdı bunı déyene ʿitāb étdi édüp rüsvā 2945

çaġrış-: Birbirini çağırmak.

Daḫı bundaki efġānı ṭuta yéri gögi düpdüz / Ki çaġrışa cehennem ehli éder cümlesi ṣayḥāt 3027

çāk (Far.): Yarık, yırtık.

Ḳıyāmet güni olduḳda faḳīrler yapışa saña / Yaḳañı çāk éde bunlar édeler iştikā Vaḥḥād 448

Yaḳasın éylese ol çāk ki yaʿni yırtsa yaḳasın / Anuñ dīninde Allāh ki pāre pāre éde ḫuffān 2648

çaḳıl: Çakıl taşı.

Anuñ bir kerpici altun biri gümüş muṣaffādur / Türābı miski ezferdür çaḳılları leālīyāt 2046

çal-: 1. Kesmek üzere sürmek.

Anamı ḳoġıl Ḥaḳ'ıñ emrine baḳ / Ṣabréderem inşā'allāh çal bıçaḳ 4123

Bizim içün oġluña çaldıñ bıçaḳ / Dostluġuñ hep ḥaṣretimde oldı Ḥaḳ 4153

2. Vurmak, çarpmak.

Bıçaġa ṭarıldı Ḫalīl çaldı ṭaşa / Kesdi ṭaşı ol bıçaḳ başdan başa 4141

Ben né ḳıldım ki beni çaldıñ ṭaşa / Yā né ṣuç işledi İsmā'īl başa 4145

3. Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırmak.

Zifāfa yatdı uşaḳlar velī ben yatmadım aḫşam / Ki uġrı şey' çalar déyü ki ben olamadum nevvām

Ki üç kerre çıḳup çırāġı söyündürdi üç kerre / Dédim şey' çaldı evimden déyü ardınca ben varam 2925

4. Katmak, karıştırmak.

Ki bir kerre dudaġ-ile otı sübürdigi zamān / Yédi bu dünya miḳdārı yéri çalar éder ifnā 472

Çalap: Allah.

Néce kim çaldı bıçaġı kesmedi / Néce kese Ḥaḳ Çalap kesme dédi 4140

Çün Ḫalīl'e degdi bıçaḳdan cevāb / Ḥaḳ Çalap ḳıldı Cebrā'īl'e hiṭāb 4146

çalġı: Müzik aleti, çalgı aleti, enstrüman.

Tekebbürlük édenler ḳopa ḳaṭrāndan libās géymiş / Ki çalġıcı ḳopa çalġısı boynunda ola iḥşār 3633

çalġıcı: Çalgı çalmayı kendine meslek edinmiş kimse.

Tekebbürlük édenler ḳopa ḳaṭrāndan libās géymiş / Ki çalġıcı ḳopa çalġısı boynunda ola iḥşār 3633

Déye herkese yanımda éy çalġıcı ṣal etegim / Déye ben senden ayrılmam seni idḫāl édem bi'n-nār 3634

çalġu: *krş.* çalġı

Ki imsāk éde ḳulaġın ki ġıybet diñleme her ān / Daḫı diñleme çalġular né deñlü var ise bed ḫām 889

Ṣaḳındıñ kendi özüñi ki çalġu diñlemediñ héç / Daḫı diñlemediñ ġıybet ki étdiñ kendini ifrār 2451

çalı: Böğürtlen, ahududu gibi küçük, dalları dibinden çatallanan ve sapları odunsu bitki.

Ḥişār éyle bu baḳçanıñ kenārını çalıla sen / Ki maʿmūr éyle eṭrāfın ki ḥayvān olmaya īḳāʿ 134

çalış-: Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak.

Gel imdi bu fenā milkde géce gündüz çalışırsıñ / Né elde var né avuçda géder ʿömriñ geçer furṣāt 2054

Bugünlerde babañ daḫı çalışır getürür saña / Yédirir içirir saña unutduñ mı bunı éy cān 3270

çanaḳ: Toprak, metal vb. bir maddeden yapılmış yayvan, çukurca kap.

Nétekim nār-ile māʾyı ki bir çanaġa ḳoysalar / Ḳarār éder mi héç anda buña beñzerdür éy hellāʿ 77

Édeler ʿizzeti baya faḳīri redd éder bābdan / Dökerler dürlü çanaġı gine doluya hep meylāh 1345

çanta: Kösele, meşin, kumaş vb. hafif malzemeden yapılıp büyüklüğüne göre para, evrak, yiyecek vb. koyup taşımaya yarayan kap.

Ki ḳoydı Ḥażret-i ʿĪsā ki çantasına üç ekmek / Bular yola revān oldı yürümekde édüp isrāʿ 87

Ki vérdi çantayı ol ér gérü ʿĪsāʾnıñ eline / Ki aldı baḳdı içine ki ekmegiñ biri iżāʿ 90

çarbak: Tarla faresi.

Ki beytiñ ḳapusunda pes yazılmış kāfiriñ ismi / Daḫı var anda bir ḥavıż yılan ʿaḳreb ṭolu çarbak 246

Ki her birisi ḳatırlar gibidür ol yılanlarıñ / Acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl ṣoḳunca bir kez ol çarbak 247

çāre (Far.): Yol, yardım.

Bular bulmadılar çāre elinden néce ḳurtıla / Taḥarrī étdiler ḥīleteşāvür étdiler bed ḫām 1067

çarp-: Hızla değmek, vurmak.

Ki bir gün ol baña geldi ki sekrān oldıġı ḥālde / Ki çarpdım yüzine anuñ yıḳıldı yére ol bī-ḥāẕ 2001

çarpın-: Çırpınmak.

O ṭaşdan ṭaşa kendüyi vura yürüye ol yolda / Nétekim gör deve çarpındıġı gibi éde çoḳ āh 3684

Çataloba: Denizlide bir köy.

Kātib-i Faḳir ʿOs̱mān / Bi-ḳaryet-i Çataloba 4159

çatla-: Parçaları ayrılıp dağılmayacak bir biçimde yarılmak.

Ki peydah oldı gürledi ḳatı pek çatlar ol gökler / Ki bir öyle de çatladı kim ʿaḳlım éyledi isḳāṭ 2031

çayır: Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer.

Ki her gün yérdi ol dābbe ki üç dünyā ḳadar çayır / Gine doymazdı ol andan ṭaleb éder daḫı ʿulfe 476

çehreli (Far.+T.): Çehresi olan.

Yüzünden nūrı ḳaldırır cehennem çehreli olur / Gören nefret éder andan ḳatı mebġūż olur ıraḳ 1388

çek-: 1. Güç durumlara dayanmak, katlanmak.

Ki bir işe şürūʿ étseñ vücūda gelmese ol iş / Ḳasāvet çekme anuñ-çün ṣoñunda olasın ḍaḥḥāk 220

Büyük belā degil midir sen emegi çekesin de / Ṣafāsın süre ġayrılar sen olduñ otda istiḫrāḳ 365

2. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

Mübārek ḳulların kendiye çekdi de ḫaber vérdi / Ki ḥıfẓ éde anı Allāh daḫı mālını fī'l-cihān 670

Géderken biz tevābiʿler ile ezān oḳundı bil / Atı çekdim ṭuru vérdim eẕānı diñledim ol ān 1642

çekdir-: Birini sıkıntılı duruma sokmak, içinden çıkılamaz duruma düşürmek.

Velī sévdigi müʾminiñ bir işe ol şürūʿ étse / Anı feṯḥ éylemez aña żarūret çekdirir müllāk 227

Azād éde daḫı otdan bu iftārıñdan ötürü / Elem çekdirmeye aṣlā ḳıyāmetde saña ʿAllām 941

çekil-: 1. Katlanmak, üstlenmek, tahammül etmek.

Bu ḫayrātlar içün kişi ki vaḳf éyler-iseñ aḳçe / Ḳıyāmete degin ṣevāb çekilür fevc ol efvāc 1185

2. Çekme işi yapılmak.

Ki geldi gördi üstünde bir aġ var gérü çekildi / Dönüp ṭutdı yüzün göge gözünden yaş édüp ihbāṭ 2029

Ki ʿukkād-ı meşīn gibi çekile uzaya ol yér / Néce biñ kerre bu dünyā uzaya géñişe ibʿād 3657

çemkir-: Köpek, kesik kesik havlamak.

Ki biñ yüz tisʿa ve ʿişrīn senesinde pek azdılar / Olar kelb gibi ériniñ yüzine çemkirir lüccā 2834

çeñe: Canlılarda baş bölümünde yer alan, kemik veya kıkırdak ile desteklenen, altlı üstlü dişleri taşıyan ve ağzın kapanıp açılmasını sağlayan kasları üzerinde barındıran iki parçaya verilen ad.

ʿAlīʾniñ ismini yazdı çeñesiniñ ucunda Ḥaḳ / Göreydiñ çeñesin bir kez vérirdiñ nefsiñi ḳurbān 1994

çeşme (Far.): Musluklu su haznesi.

Ki bir çeşme gibi ol ṣu şādırvān gibi burmalı / Ḳaçan ḥācet olacaġız burarım éyler ol revān 3285

çevir-: 1. Bir şeyin yönünü değiştirmek.

Faḳīrlere selām vérmezdiñiz bir şey᾽ umar déyü / Yönüñi çevirüp anda anı étmediñ-idi şād 459

2. Gösterdiği ilgiyi kesmek.

Ki bir faḳīr saña varsa bir aḳçe déyü istese / Anı ḳovardıñ öñüñden yüzüñ çevirdiñ éy füssāḳ 377

Dédim ki yā Resūlullāh néçün bizden çevirirsiñ / Mübārek yüziñi éy şāh ki bizden étdiñ istibrā 3097

çez-: Çözmek, açmak.

Çezdi elini ḳañırdı boġazın / Ḥulḳūma çaldı bıçaḳ yétmiş kezin 4139

çıban: Vücudun herhangi bir yerinde oluşan ve çoğu, deride veya deri altında şişkinlik, kızartı, ağrı ve ateş ile kendini gösteren irin birikimi.

Düşümde gördüm oġlumı yüzi ṭopṭolu ḳabarcıḳ / Çıban olmuş yüzi küllī belürsüzdür ḳamu nūrān 2662

Ki gördüm anı bir daḫı ki gördüm yüzüni envār / Ki cümle yaralar gétmiş daḫı héç ḳalmamış çıban 2667

çığır-: *krş.* çağır-

Ki Rıḍvān ḳā᾽im olur ol zamān cennet vasaṭında / Çıġırır ḫaznedārlara açıñ ḳapuları ḫuzzān 680

Ki ʿAzrā᾽īl᾽e dédi mevt iẕin vér baña bir kerre / Çıġıram gökde bir kerre beni bile ḳamu eşyāḥ 2329

çıḳ-: 1. İçeriden dışarıya varmak, gitmek.

Ki bir gün ṣaḥrāya çıḳdı ʿibādet étdi Allāh᾽a / Duʿā étdi daḫı Ḥaḳḳ᾽a ki bir şe᾽y vér baña Cebbār 201

Eviñden çıḳsa evlādıñ ki gétse mektebe ḳarşu / Dola ol ḫayr-ile eviñ olasın dā᾽imā mesrūr 2157

2. Unutmak.

Unutmuşsıñ Ḫudā᾽yı sen ki çıḳmış Tañrı ḳalbiñden / Ki aṣlā emri yoḳ sende ḍalāletde ḳalan cemmāʿ 65

3. Ay, Güneş görünmek.

Ki cennetiñ ḥarīriniñ ki bir miḳdārı dünyāya / Çıḳaydı şems-ile ḳamer olurdı nūrı istiḳṭāʿ 72

4. Beklenmedik bir zamanda gelmek.

Bu kez iki kişi daḫı çıḳa geldiler altuna / Bular gördiler altunı temāşā ḳıl buña ṭammāʿ 112

Bu kez mescid bucaġından ki bir ādem çıḳa geldi /Yapışdı ẕeyline anuñ dédi ʿöşrü benimdür māl 1723

5. Giderilmek, yok olmak.

Günāhından çıḳa ol kes anadan doġmışa döne / Şefīʿ ola ki yétmiş biñ ḫiṭāb ehline ol zamān 664

Béşincisi nédir béşiñ ki āḫir géce olduḳda / Ki cümlesini yarlıġar günāhından çıḳar maṭhūr 989

6. Bir şeyin yukarısına doğru yürümek.

Néce étdi ise duʿā ki gördük nefsimizi biz / Ṭaġıñ üstüne çıḳmışız bize ʿavn éyledi Sübḥān 733

7. Ölmek.

Ki andan ziyāde anuñ acısı ola nezʿ-i rūḥ / Néce dürlü ʿaẕābларla ki çıḳa cānı fāsıḳūn 2358

Gelür baʿżı rivāyetde çıḳıcaḳ ṣāliḥiñ cānı / Be-ġāyet ive dostuna ḳavışmaḳda ola ẕehhāb 2476

çıḳa: Yaramaz çocuk.

Ana baba çıḳa dünyāya getürmege sebebdür / Ki dürlü dertlere seni giriftār éyler ol mesʿūd 2194

çıḳar-: 1. Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.

Ki vardı dédi ʿavrete ki eṣvāblarıñı çıḳar / Ki aḫẕ étme cebe küpe buları aḫẕ ét éy nisā 501

Çıḳardı vérdi sā’ile anuñ üçünde ol ḫatun / Ki kendi ḳaldı aç ol gün ṣabāḥa dek ki ol seyyār 559

2. İlgisini keserek uzaklaştırmak.

Yarın yevm-i ḳıyāmetde ʿaẕāb édem aña bilsün / Çıḳardı beni ḳalbinden fenāya meyl éder ibʿāż 44

3. Yükseltmek.

Var aç cennet ḳapuların ṣuʿūd éder melek şimdi / Ki ṣāliḥ ḳulumuñ rūḥın élet çıḳar göge elān 679

İkinci göge çıḳarlar keẕālik anda da böyle / Yédinci göge dek böyle ṣorarlar bunlara tamām 1158

4. Doğru yoldan ayrılmak.

Bu azġunlıḳ saña nérden gelüpdür anı bilmeñ mi / Ki cehliñiz sizi yoldan çıḳardı éyledi aṭġā 1811

çıplaḳ: Yoksul kimse.

Velākin baba benim néc’édem yoḳdur cihāzım héç / Ki arḳam ḳatı çıplaḳdur beni taʿyīb éder ricāl 1704

çıra (Far.): *krş.* çırāġ

Ki geldi géce ol ʿavret çıra yaḳmaḳ bahāneyle / Ki çıḳdı ṭaşraya ol kim söyündürdi anı efhām 2924

çırāġ (Far.): Fitil, mum.

Ki üç kerre çıḳup çırāġı söyündürdi üç kerre / Dédim şey’ çaldı evimden déyü ardınca ben varam 2925

çıyan: Çok ayaklılardan, sarımtırak renkte, zehirli bir böcek.

Ki her ḳatıñ arasında ṭolu yılan çıyan ʿaḳreb / Ki her biri ṣoḳalar ṣanki ṣoḳdılar saña mızrāḳ 384

çift (Far.): Toprağı sürmek için birlikte koşulan iki hayvan.

Veyāḫūd çift sürerken ol namāzıñ vaḳti olsaydı / Tamām édem şunu déyü namāzı fevt éder ol gāh 1333

çiftçi (Far.+T.): Geçimini toprağı ekerek sağlayan kimse.

Ki şimdiki zamān çiftçileri namāzı ḳayırmaz / Anuñ-çün ekdigi bitmez anuñ-çün ḳaḥṭ olur gāh ġāh 1334

Ki ṭutar çiftçiyi ol kes namāz ḳıl déyü emr étmez / Ki ābdestsiz ekin eker ḳā'il olmaz aña Allāh 1335

çirkīn (Far.): Güzel olmayan.

Ki bir ḳabīḥ ḳatı çirkīn recül gele baş ucuna / Ki cīfe gibi ḳoḳar ol odur sen anı ġāfilūn 2376

Dédim oġlum nédür yüzüñdeki çirkīn marażlar né / Dédi oġlum behey ana sen étdiñ beni istiḥzān 2663

çoban (Far.): Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse.

Daḫı buyurdı ol server otursa bunda bir ādem / Çoban bir ḳoyunı ṣaġdığı miḳdārı éde ḳıyām 1095

çoġal-: Azken çok olmak, çok duruma gelmek, artmak, fazlalaşmak, ziyadeleşme.

İnek ṭoġurdı çoġaldı ḥisāba gelmez oldı ol / Ki bir ṣaḥrāyı ṭoldurdı ki baḳ ṣoñra né dér Vaḥḥād 414

Ki bunda bir ʿamel étseñ nihāyetsiz çoġalır ol / Ki ḥaddı kenārı olmaz ḳatı çoḳ olur ol éy nās 1250

çoġalt-: Miktarını, sayısını, ölçüsünü artırmak, fazlalaştırmak, ziyadeleştirmek.

Ḫudā rāżī ola senden daḫı mālıñı çoġalda / Ṣaḳın Tañrı'nıñ emrinden ki sen olmayasın ibʿād 444

Ṣaḳın ẓan éyleme zinhār mālım noḳṣān olur bundan / Ki noḳṣān éylemez Allāh çoġaldır mālıñı Ġaffār 543

çoḳ: Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı.

Dédi yā Rabbi çoḳ vérgil ki çoḳ zīrā ḥazīneñde / Ki sen bir Ġanī Cebbār'sıñ sévindir ḳuluñı Raḥmān 274

Bu kez çoḳ mücdeler olsun cemāʿate ola ḥāriṣ / Saʿādet-i ebediyye ki oldı ol kişi īdām 1433

çolaḳ: Eli veya kolu sakat olan kimse.

Ki bir nidā éşitdim ben şunuñ eli çolaḳ olsun / Ḥaḳ'ıñ düşmānına ṣu éltiyorur ol mine'l-eşrār 539

Uyandım uyḳudan gördüm elimiñ biri çolaḳdur / Muḥaḳḳaḳ böyledür bu iş bunı sen taṣdīḳ ét aḫbār 540

çomaḳ: Ucu topuzlu değnek.

Vura çomaġı bir kerre néçün yazmañ dururṣuñ sen / Amān déye yaza anı daḫı her şerrini küttāb 2401

çorba (Far.): Sebze, tahıl, et vb. ile hazırlanan sıcak, sulu içecek.

Daḫı taʿziye sünnetdür ki öldügi gécelerde / Ki çorba-y-ile varsunlar otursunlar bilā-devrān 2300

Ki ben göñlümden étdim ki ki gör şu miskīni hele / Benimle daʿvete gétmez ki benden ister ol çorba 3086

çorbacıḳ (Far.+T.): Az çorba.

Velākin yā ḳarındaşım baña bir çorbacık getür / Isıcaḳ içem anı éde-y-idim anı ben ġıdā 3085

çök-: 1. Bulunduğu düzeyden aşağı inmek, çukurlaşmak.

Eẕān oḳunsa mescidde icābet éylemeñ aña / Çökeñ oturuñ eviñde odalarda édeñ laḳlāʿ 1533

Cemīʿ enbiyā evliyā çökeler dizleri üzre / Ki sāḳı ʿarşa yapışa déye yā Rabbi vér ḫalāṣ 3460

2. Sis, duman vb. inerek kaplamak.

Ki ol ḳadar ḳarañulıḳ çöke ḳabriñe éy kişi / Ki aṣlā olmaya héç nūr ḳalasıñ ḥaşre dek füssāḳ 1398

çörek: Değirmi ekmek.

Ki ʿĪsā buña dédi kim kerāmetimi gördüñ mi / Eger mü'min iseñ gerçek çöregi kim yédi iblāʿ 99

Gine dédi buña ʿĪsā bu muʿcize benimdür bil / Ki bu muʿcize ḥaḳḳı-çün çöregi kim yédi iżāʿ 104

çü (Far.): Çünkü; gibi; -dığı zaman; -dığı için; -ınca.

Ki ṭoġdı şehr-i mü'minin ṭahāret ister ol eyyām / Çü ṭoġdı raḥmetü'l-ālem buña taʿẓīm gerek ikrām 886

çün (Far.): *krş.* çü

Né dér Allāh meleklere baḳıñ ḳullarıma sizler / Ki şehvetlerini kesüp baña çün oldılar ḫuddām 917

Eger yérde eger gökde né deñlü var-ise emlāk / Anuñ-çün éder istiġfār ḳulaḳ vér baña gözüñ aç 1176

çünki (Far.): *krş.* çü

Ki çünki açsın éy kişi néçün benimle gétmezsin / Ki gönlümden aña küsdüm sözin redd éyledim illā 3087

Çünki baña geldi uş ol dem revān / Allāh'a ışmarladum sizi hemān 4015

çürü-: Genellikle mikroorganizmaların etkisiyle, kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak.

Ki tā on iki arşun géçe yériñ altına bu ṣu / Ki bu yaġmur bitire hep çürüyen tenleri kellā 3583

Déye kim yā ufanmış baş déye kim yā ṭaġılmış ét / Déye éy çürümüş kemik déyü sözin éde irsāl 3605

-D-

da: Da (bağlaç)

Bu ikrāmı da bunlara éder ol lā-yezāl Allāh / Bularda bulalar rāḥat ṣafālar éde fī'l-cinān 687

Ölürkendeki beliyye anı da naḳl édem saña / Ki rūḥın ḳabż éder Allāh ki ṭaʿāma ṣuya müştāḳ 1392

dābbe (Ar.): Yük ve binek hayvanı.

Ki baʿżı ehl-i tefsīrler buña bir maʿnā vérmişler / Helūʿ bir dābbeniñ adı yaratdı Ḥaḳ anı ṭamʿā 470

Ki her gün yérdi ol dābbe ki üç dünyā ḳadar çayır / Gine doymazdı ol andan ṭaleb éder daḫı ʿulfe 476

dād (Far.): Kısmet nasip; adalet, doğruluk; ihsan; feryad, figān.

Ki öyle bir leẕīẕdür kim anı vaṣf édemez vaṣṣāf / Hemān ancaḳ bilür Allāh né ḥaddı dādı var ṣavvām 929

dad-: Tatmak.

Bunı cümle dadısardur né deñlü var ise maḫlūḳ / Ki héçbir kimse ḳalmaya eger şeyṭān eger mellāḥ 2325

ḍaḥḥāk (Ar.): Çok gülen, çok gülücü.

Ki bir işe şürūʿ étseñ vücūda gelmese ol iş / Ḳasāvet çekme anuñ-çün ṣoñunda olasın ḍaḥḥāk 220

Gel éy ḫalḳı begenmeyüp ki istihzā éden ḍaḥḥāk / Ki ġayrıları masḫaralıġa elān édüp ḍaḥḥāk 3037

daḫı: Bundan başka, aynı zamanda, hem de, ve, dahi.

Ki gördüm anı bir daḫı ki gördüm yüzüni envār / Ki cümle yaralar gétmiş daḫı héç ḳalmamış çıban 2667

Ki söylemezdi héç aṣlā daḫı döşege yatmadı / Daḫı uzatmadı aṣlā ayaḳların yatup ṭūlā 3074

dāḫil (Ar.): İç, içeri, içinde, içeri girmiş.

Ḳaçan kim dāḫil olunca Ḫudā raḥmetini döker / Ki doldurur yériñ yüzün bütün raḥmet-ile Tevvāb 949

Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den gelüpdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil / Ki dāḫil olsa bir ādem gérü ṣubḥa ki ol āgāh 3150

dāḫilūn (Ar.): Dahil olanlar, içindekiler.

Bugün bulduñ belāñı sen olursuñ dāʾimā iḥrāḳ / İṭāʿat étmeyenleriñ ṣoñucu nāra dāḫilūn 2379

dāʿī (Ar.): Dua eden, duacı.

Ṣaḳın zinhār eyā dāʿī ki isterken Ḫudā'dan sen / Ki cemʿ ét ḳalbiñi aña ḳabūl ola duʿāñ her ḥāl 1670

dāʾim (Ar.): Devamlı, sürekli.

Ki dāʾim ẕikir idi işi ẕikir idi sözi hem / Géne çekdi ʿaẕābı ol āvāz ulaşdı ol bī-nāz 817

Ḳıla ḳabrini Ḥaḳ anuñ ki cennet baḳçası dāʾim Ḳapular aça cennete gele reyḥān daḫı ṭaʿām 1448

dāʾimā (Ar.): Her vakit.

Anuñ dibini mesken éyledi anda ʿibādet-çün / Anuñ dibinde ʿibādet éderdi dāʾimā iżrāʿ 123

Eger bir kez naẕar étse ki bir ḳuluna ol Ḫāliḳ / Ebed aña ʿaẕāb étmez olur ol dāʾimā mesrūr 968

dāʾimāt (Ar.): *krş.* dāʾimā

Ki ḳalbi ölmez anuñ bil cemīʿ ḳalb öldügi zamān / Ki aḫret ḫavfı héç gétmez anuñ ḳalbinde dāʾimāt 843

Ki ʿafv isteyeler Ḥaḳ'dan bu Ḳurʾān ṣāḥibi içün / Ḳıyāmete değin bular duʿālar éde dāʾimāt 2100

dāʿiyyāt (Ar.): Duacılar.

Daḫı ḳarıncalar bile delüginde éder tesbīḥ / Ki ḥattā cümle ḥaşerāt anuñ-çün ola dāʿiyyāt 2260

Daḫı yérler içinde ki daḫı fevḳ-i semālarda / Olan cümle melekler hep anuñ-çün ola dāʿiyyāt 2261

daḳ-: Takmak, bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek.

Zekātın vérmeyen baḫīl édeler mālını ṭoḳa / Daḳalar boynuna anuñ anı rüsvā éde Ġaffār 3637

Éliñ ḥaḳḳını alurdum ḥelāl étmediler baña / Bugün āteş olup boynuma daḳdılar ḳamu fiʿlā 3837

daḳıl-: Takma işi yapılmak.

Birikdire zebānīler gérü bir yére bunları / Göreler kim kimisiniñ daḳılmış boynuna kellā 3832

dal-: Başka bir şeyle uğraşamayacak veya başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini bir şeye kaptırmak.

Keenne sen de éy kişi günāh deryāsına daldıñ / Ki Tañrı'ya çaġırırsın günāhım éyle indifāʿ 1537

dāl (Ar.): Gösteren, işaret eden.

ʿAyın ʿilliyyūna dāldur ki lām lüṭfullāha dāldur / Ki mim milke delāletdür éşit her birini ḳurrā1874

ḍalālet (Ar.): Doğru yoldan sapma.

Unutmuşsıñ Ḫudā'yı sen ki çıḳmış Tañrı ḳalbiñden / Ki aṣlā emri yoḳ sende ḍalāletde ḳalan cemmāʿ 65

Daḫı peyġamberiñ sünnetini terk étdiler bunlar / Dalālete şürūʿ édüp hidāyetden édüp ībā 2839

dāne (Far.): Tene, tohum, çekirdek.

Ki erkānları gözlemez né rüḳūʿ bellü né sücūd / Tavuḳ dāne devşirir gibi ki éner çıḳar füssāḳ 1378

dār (Ar.): Ev.

Anuñ yanında bir köşk daḫı gösterdiler ʿābide / O köşk-ile mukābildür ki bu ehliñ içündür dār 209

Ki her bir şehriñ içinde yaratdı yétmişer biñ dār / Ki her bir dārı yaratdı zebercedden édüp bünyān 1984

dār-ı aḫret: Ahiret, öbür dünya.

Ki pek żarūrīyem bugün sévindir gel beni kişi / Bulasın dār-ı aḫretde ʿivāżını sen éy ḫaşşāʿ 125

dār-ı belā: Musibet, ceza yeri.

Eyā dār-ı belālara ṣabırlar éyleyen pāk cān / Ki gel Rabb'iñe rücūʿ ét saña müştāḳ-durur Ġaffār 2428

dār-ı cennet: Cennet.

Néce evler binā ḳıldım seniñ-çün dār-ı cennetde / Yarın sévinesin benim evimde géde hep ġamnāk 224, 253

dār-ı dünyā: Dünya.

Taḥarrī éyleye ʿālim ki dār-ı dünyāda anuñ / Daḫı meclisine ḥāżır olanı sevḳ éde mevḳūd 2204

dār-ı felāḥ: Mutluluk yeri.

O bir dār-ı felāḥdur kim o bir dār-ı necātdur kim / Ki yoḳdur aṣlā fevḳinde anuñ gibi felāḥiyyāt 2050

dār-ı ḳasāvet: Gam, keder yeri.

Né var şu fānī dünyāda né var dār-ı nedāmetde / Né var dār-ı ḳasāvetde ki yoḳdur bunda héç rāḥat 2043

dār-ı necāt: Kurtuluş yeri.

O bir dār-ı felāḥdur kim o bir dār-ı necātdur kim / Ki yoḳdur aṣlā fevḳinde anuñ gibi felāḥiyyāt 2050

dār-ı nedāmet: Pişmanlık yeri.

Né var şu fānī dünyāda né var dār-ı nedāmetde / Né var dār-ı ḳasāvetde ki yoḳdur bunda héç rāḥat 2043

dārü'l-ḥamd: Şükür evi.

Buyurur pes meleklere varıñ cennetde ḳuluma / Bir ev yapıñ anuñ içün ki dāru'l-ḥamd ola meşkūr 2684

dārü'l-ḥüzün: Hüzün yeri.

Ki vardır odda bir vādī aña dāru'l-ḥüzün dérler / Ki vardır anda yüz biñ ev içi ṭolu mine'ẕ-ẓalām 3120

daraġacı: İdam cezası alanları asmak için kurulan sehpa, yağlı ip.

Livāṭa ehli ḥaşr ola aşılmış daraġacına / Yalan söyleyicileriñ dili eñsededür éy yār 3644

ḍarb (Ar.): Dövme, vurma.

Daḫı ehline söyler kim ki vérme kimseye bir şey' / Eger vérir-iseñ bir şey' seni ḍarb éylerem nisā 489

Ki incitse seni ḥayvān ṭarīḳde yāḫūd ġayrıda / Anı ḍarb éyleme zinhār çekersiñ żarrını éy ḥām 1780

ḍāribūn (Ar.): Vuranlar.

Meger var idi bularıñ āteşden bir ṭopuzları / Ki öyle bir ṭopuzdur ki güç-ile vura ḍāribūn 2372

ḍarrāb (Ar.): Çok döven.

Néçün baña ʿaẕāb éden ki ʿābid ḳuluyun Ḥaḳ'ıñ / Néçün yaḳañ beni otda néçün oluñ baña ḍarrāb 2392

daʿvā (Ar.): Mesele.

Ki vardı Dāvud'a ḫatun şikāyet éyledi rīḥden / Dédi yél ile daʿvā mümkün olmaz ṣabr ét éy aḫyār 561

Bu kez nidā éde Allāh ki ḳanda ḳaldı şol érler / Benim ʿālemde ġayrı yoḳ ḳılardı Tañrılıḳ daʿvā 3576

daʿvācı (Ar.+T.): Dava eden kimse, savlayıcı, müddei.

Rücūʿ étdi gine ḫatun ki vardı gine Dāvūd'a / Dédi Dāvūd'a elbet sen getür daʿvācımı aḫyār 567

daʿvāt (Ar.): 1. Çağırmalar.

Ki ḳoñşu bir şeyʾ isterse anı vérmek-durur aña / Ki daʿvāt éylese aña icābet éylegil éy cān 2862

2. Dualar.

O bir ḥayvān iken kişi ḳabūl étdi duʿāsın Ḥaḳ / Ki müʾmin olasıñ sende ḳabūl olmadı daʿvāt 2039

daʿvet: 1. Çağırma, çağrı.

Ḫaberde vārid olmışdur ki Allāh'ıñ resūli Nūḥ / Éderdi kāfiri daʿvet ki Ḥaḳḳ'ıñ emrine iḳdām 1785

Ḫaberde vārid olmışdur ki bir ʿālimi bir kişi / Evine éylese daʿvet yédirse aña taʿẓīmen 2248

2. Ziyafet.

Ki ben göñlümden étdim ki ki gör şu miskīni hele / Benimle daʿvete gétmez ki benden ister ol çorba 3086

Anı begenmeyüp sözün redd éylediñ sen éy kişi / Anı aç ḳoduñ éy kişi de gétdiñ daʿvete meşyā 3099

3. Dua.

Daḫı yaḳamı yırtarım ki nefsimi helāk édem / Ḳabūl étmez iseñ daʿvetimi vérmez iseñ emvāl 1718

Biri budur ḳabūl olmaz siziñ daʿvetiñiz aṣlā / Daḫı aʿmāliñiz maḳbūl degildir étmeñ irtiyāb 2959

daʿvet-i kübrā: Büyük ziyafet.

Meger kim bizi ol géce ḫalīfe daʿvet étmişdi / Daḫı cümle ṣūfileri éderdi daʿvet-i kübrā 3081

Dāvud: *krş.* Dāvūd

Ki vardı Dāvud'a ḫatun şikāyet éyledi rīḥden / Dédi yél ile daʿvā mümkün olmaz ṣabr ét éy aḫyār 561

Bunuñ ününi anuñ-çün ki aḫẕ éyledim éy Dāvud / Anuñ ününden ötüri néler iḥsān édem éy yār 582

Dāvūd: İsrāil oğullarının bir hükümdarı ve peygamberidir. Sesi güzel ve şairdi.

Ḫudā vaḥy éyledi Dāvūd ḳuluna hem buyurdı kim / Dédi Dāvūd'a yā Dāvūd ġanīlere dégil īrād 388

Daḫı iʿṭā éder Allāh ṣevāb-ı Eyyūb'i bilgil / Daḫı Dāvūd ṣevābını aña rūzī ḳıla Cevvād 764

de: De (bağlaç).

Bugün ḳurtar beni otdan şefāʿat éylegil baña / Dile Ḥaḳ'dan beni lüṭf ét beni de éyle teşfiʿān 2220

Bular siziñ yanıñızda eger kibre yétişirse / Biri yāḫūd ikisi de édesiz anlara iḥsān 3262

dé-: 1. Söylemek, söz söylemek.

Ki var ol yigide dé sen eger yaş yérine ḳanlar / Dökerse éylemez fayda gözi olursa da inḳāż 40

Ki ʿĪsā buña dédi kim kerāmetimi gördüñ mi / Eger mü'min iseñ gerçek çöregi kim yédi iblāʿ 99

2. Ad vermek.

Başıñ aḳ mü'miniñ dérsiñ séverin dérsiñ Allāh'ı / Bu kez fiʿlin Ḳarūn fiʿli yalancı kişisin hellāʿ 67

Fuḳarāya démez bunlar ʿayālindür Ḥaḳ'ıñ bunlar / Bular ḫāṣ ḳuludur Ḥaḳ'ıñ éder bunlara iʿtibār 181

3. Düşünmek.

Ḫudā'nıñ raḥmetinden sen baʿīd olduñ eyā melʿūn / Ḥarām ḥelāl démeyüp cemʿ édiyorursın éy ṭammāʿ 70

debel debel: İnsan ve hayvanın acıdan, sancıdan kıvranmasını, kımıldanmasını anlatır.

Ki şimdi simsiyāhdur ol girenler göre od anda / Biri birini görmeye debel debel geze insān 3803

dede: Torunu olan erkek, büyükbaba, büyükpeder.

Dédi ebraṣ melege kim bu māl pes ḳaldı babamdan / Babamdan idi dedemden baña irṣ éyledi īrād 430

Dedemüz gétdikde biz olduḳ ḥazīn / Sen de gétdiñ bize kim olur emīn 4033

def (Ar.): Öteye itme, savma.

Ki bir miskīn aña varsa anı def éder ʿunf-ile / Ḳovar anı ḳapusından aẓarlar anı ol ecrā 488

Ki gökden gelecek beliyyāyı def éyleye Allāh / Daḫı yér ehliniñ şerrin gérü def éyleye iʿzāz 784

defʿa (Ar.): Kere, kez.

Ki üç defʿa batırdılar bular aġlarını diñle / Ki üçünde de kāfiriñ ṭolu çıḳar mine'l-esmāk 235

defʿā (Ar.): Reddetmek.

Ki al bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe var imdi mümkün olduḳça / Faḳīrleriñ ḫāṭırın yap anı redd éyleme defʿā 511

deffāʿ (Ar.): Bir kavmi çok savunan.

Ki ol kişi on iki kez ki ḥac étmiş ḳadar ṣevāb / Daḫı on iki kez ʿumre ṣevābını vére deffāʿ 2594

Ki zīrā Ḥaḳ Teʿālallāh yarlıġar cümle ʿiṣyānın / Eger gizlü ve aşkāre günāhın def éder deffāʿ 2602

defin (Ar.): *krş.* defn

Teneffür éderek anı defin étdim o maḳāma / Makāmıma rücūʿ étdim tefekkür éderek īḳāẓ 2005

Definden ṣoñra mü'minler ṭaġılsalar üzerinden / Su'āl melegi gelmezden gele Ḳur'ān saña bi'ẕ-ẕāt 2087

defn (Ar.): Gömme, ölüyü gömme, gömülme.

Ki defn étdiñ beni gétdiñ baña Münkir Nekīr geldi / Su'āl étmek diler bular bulara étdim i'tirāż 2013

Ki defn olunsa bir ḳabre ki birḳaç ādemīlerden / Ḳabirde her birin īcād édüp ḥaşr éyleye Mevlā 3592

deftār: *krş.* defter

Ki taḥḳīḳ ben o ḳulumuñ vérem eline bir berāt / Cehennemden azād étdim déyü yazam aña deftār 2632

Yazam ben ibtidāsındaki bismillāhiyi evvel / Daḫı Raḥmān ile Raḥīm adımı naḳş édem deftār 2633

defter (Yun.): Dikilmiş kağıt mecmuası.

Cemī' 'ömründe ol kişi 'ibādet éylemiş miḳdār / Yazıla defterine bil ṣaḳın şek éyleme īżā' 628

Daḫı i'ṭā éde aña ki yüz şehīd ṣevābını / Daḫı yüz ḥac ṣevābını yaza deftere taṭyībān 2248

deg-: 1. Eş değerde olmak.

Vérilen ḥulleniñ bir ḳılına degmez bu eşyālar / Bulardan iste sen Ḥaḳ'dan 'ilimde éyle istiḳrār 2133

2. Aralık kalmayıncaya kadar birbirine yaklaşmak, dokunmak, temas etmek.

Ki teni baña da degsin ki ben de rāḥat olayım / Séverim bende İlāhī seniñ sévdigiñi Ġaffār 2518

Ḫudā esirgeye anı iẕin vére aña Allāh / Ki pek degme ḳuluma sen ki bir kez ḳoç anı esrār 2521

3. Ulaşmak, erişmek.

Çün Ḫalīl'e degdi bıçaḳdan cevāb / Ḥaḳ Çalap ḳıldı Cebrā'īl'e ḫiṭāb 4146

degil: Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime.

Degildür ḫırḳa-i mü'min degildür ḫırḳa-i İslām / Ḫudā'dan ḳorḳar-iseñ sen ki géyme anları aṣlā 175

Bularıñ yüzleri ādem yüzine beñzer éy kişi / Muḳarrebden degil bunlar daḫı mürsel degil enām 1115

degirmen: İçinde öğütme işi yapılan yer.

Var-idi bir ḳuṭuca buġdayı ol ḫatunuñ ol gün / Degirmene götürdi anı ögütmek içün éy yār 554

degiş-: Değiştirmek.

Ki şol üç kişiler ölmez degişir dünyāsın ancaḳ / Biri ḫayrāt édenlerdür biri muṣḥaf yaza muḥtāc1190

degül: *krş.* degil

Éydür éy baba ki 'āṣī degülem / 'Āṣīler gibi néçün baġlu olam 4137

dehr (Ar.): Zaman.

Eyā dehriñ keṣīrini ki ṣavm-ilen geçiren gel / Ki Allāh'ıñ rıżāsı-çün yémeyüp içmeyen her bār 2436

dek: "-e kadar, -e değin".

Çıḳardı vérdi sā'ile anuñ üçünde ol ḫatun / Ki kendi ḳaldı aç ol gün ṣabāḥa dek ki ol seyyār 559

Dése elḥamdülillāh ol ki ḫayıż gördügi zamān / Daḫı estaġfirullāh dése aḫşama dek ol nisā 2727

del-: Delik açmak, delik duruma getirmek.

Fülān deñizde yā Dāvūd var-idi anda bir gemi / Dibinden deldi bir fare ṣu gétdi içine éy yār 581

Ol Allāh ḥaḳḳı-çün añla seni Ḥaḳ nebī gönderdi / Eger bir igne delügi ḳadar delik dele Ḥannān 3804

delālet (Ar.): İz, işaret.

ʿAyın ʿilliyyūna dāldur ki lām lüṭfullāha dāldur / Ki mim milke delāletdür éşit her birini ḳurrā 1874

delik: Dar, küçük açıklık.

Ayaġı yédi ḳat yérden daḫı aşaġıdur anuñ / Yaratdı anda her ervāḥ başına bir delik Tevvāb 3545

Cehennemden bu dünyāya ki igne delügi ḳadar / Delik ola-y-idi diñle ḫarāb ola-y-idi ḥayvān 3805

delīl (Ar.): Şahit, belge, tanık.

Daḫı tenhāda ṣāḥibdür daḫı ḥayretde delīldür / Aḫillālar vezīridür eḥibbā oldılar aʿlā 1862

dellāl (Ar.): Herhangi bir şeyi, olayı veya bir şeyin satılacağını halka duyurmak için çarşıda, pazarda yüksek sesle bağıran kimse, çağırtmaç.

Ki maḥşer yérini cümle gezer nidā éder melek / Eyā mü'min birikiñ ol déyü dellāl ola mevcūd 2209

delük: *krş.* delik

Daḫı ḳarıncalar bile delüginde éder tesbīḥ / Ki ḥattā cümle ḫaşerāt anuñ-çün ola dāʿiyyāt 2260

Pes andan ṣoñra cümle rūḥ ki ol ṣūruñ delüginden / Ki cümle çıḳa bir kezden hevā yüzün ṭuta ʿaccāl 3608

dem (Far.): 1. An, vakit.

Uyandım uyḳudan ḳaḳdım ki geldim ol dem evime / Ḳasāvet ḳapladı beni fikir étdi beni īḫāz 814

Déye ṣāliḥ eyā melek ki geç geldiñ baña néçün / Ki her dem yola baḳardım saña étdim ben intiẓār 2423

2. Soluk nefes.

Dédi ki şeyḫ baña ol ki nār-ı ʿışḳı demi étdi / Daḫı ḳalbime vérdi ol ḥicāret heybetin īṣāl 1735

demir: Atom numarası 26, atom ağırlığı 55,847, yoğunluğu 7,8 olan, 1510 °C'de eriyen, mavimtırak esmer renkte, özellikle çelik, döküm ve alaşımlar durumunda sanayide kullanılmaya en elverişli element.

Bu kez bu fāsıḳıñ cānın ki şöyle ala ʿAzrā'īl / Ki bir demir ṭaraḳ ile ṭarasañ ḳoyunı maġbūn 2357

denāse (Ar.): Kötülük, kirlilik.

Teṭahhur ét denāsiden taḥallül éyle her işde / Tezeyyün ét ṣıyām éyle ṣavmiden étme istibʿād 636

denes (Ar.): Kir, pas, pislik.

Ki taṭhīr ayıdur bu ay cemīʿ envāʿi denesden / Ki aḫlāḳ-ı ḥamīd-ile müzeyyen ola gör eyyām 907

denī (Ar.): Değersiz, alçak, seviyesiz.

Çıḳar bu ipi boynımdan ki kendi boynuña baġla / Ki var dé Tañrı'ya éy Ḥaḳ bulamadım denī derrāk 3055

Éderdim ben anı Mūsā éderdim ben seni ol kelb / Ki yoḳdur cümle ʿālemde denī ḫalḳ éyle istidrāk 3062

deñiz: Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi.

Ki yérde gökde né deñlü deñizler var-ise añla / Mürekkeb olsa cümlesi aġaçlar olsalar aḳlām 1484

Daḫı deñizde balıḳlar anuñ-çün édeler tesbīḥ / Déyeler Rabbenā bunuñ günāhın éyle maḥviyyāt 2559

deñlü: Denli, kadar.

Bu gemide olan tācirlere emr éyledim cümle / Né deñlü var-ise zekātları vériñ siz éy aḫyār 583

Ki imsāk éde ḳulaġın ki ġıybet diñleme her ān / Daḫı diñleme çalġular né deñlü var ise bed ḫām 889

depe: Tepe.

Duʿā éyledi pes ʿĪsā dédi yā Rabbi ḳuvvet vér / Ki ḥattā bu ṭaġıñ depesine çıḳam édem seyrān 731

Ki igne yurdusı miḳdār deliginden çıḳa bu yél / Ki yéryüzünde ḳomaya depeler ṭaġları ibḳā 3575

depele-: Çiğnemek, ezmek, öldürmek.

Ki şimdiki zamān ḫalḳı ki ḳanda ḳoñşuya éylik / Elinden gelse depeler aña ẓulm éyler ol ṭuġyān 2887

der: *krş.* ter

Ṭuta kimin ṭopuġına varınca der éde ʿaẕāb / Kimin ṭuta dizine dek kimin ḳoltuġuna éy cān 3707

Ġusül yérine anlardan gele bir der o müʾminden / Ki misk gibi ḳoḳa ol ter ola ol ḳoḳular ābād 3898

dér-: Toplamak.

Ki şeyḫe dédi ol kimse ḥaṣādı dérdiñ éy şeyḫī / Çıḳar ʿöşrüni sen anuñ getür vér baña bī-cidāl 1724

Āh édüben bir kerre düşdi yére / Yoḳ idi ʿaḳlı ki kendüyi dére 3968

derāhim (Ar.): Akçeler, paralar.

Süleymān dédi éy baba ḥüküm vācib degil midür / Ki vérdigiñ derāhim faẕla degil midür éy aḫyār 572

derd: *krş.* dert

Yürekden derd-ile söyler muḥabbet-ile ẕikr éder / Gözinden ḳanlı yaş çıḳar éder maʿşūḳa iltimās 3502

Bularıñ āhı zārından duramaz olduḳ éy Bārī / Unutduḳ kendi derdimiz bularıñ işi vā-veylā 3831

dere: Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu.

Seniñ göziñi ṭoyurmaz ve illā ṭoyurur ṭopraḳ / Ki olsa on dere altun bu az dérdiñ édeñ şekvā 467

Ki öyle bir deredür kim ḳuṣūrı hep cehennemiñ / Ki her gün çaġırır biñ kez saña ṣıġındım éy Allāh 1350

derecāt (Ar.): Dereceler, rütbeler.

Ki ʿālimler derecātı şehīdlerle berāberdür / Ḫuṣūṣā ṭālibü'l-ʿilim şehīddür oldular meşhūd 2183

Ki ʿālimler derecātı ki ġayrı mü'mine nisbet / Yédi yüz derece yüksek budur Ḥaḳ'dan bize maʿhūd 2185

derece (Ar.): Kerte, rütbe.

Daḫı refʿ ola cennetde gérü yüz derece aña / Ki cümleden ola ʿālī anuñ köşki mürāfiʿāt 2081

Daḫı biñ derece refʿ éyleye cennetde anuñ-çün / Gel imdi éyleme ériñ ḳamu fiʿline taʿcīzān 2776

dergāh (Far.): Kapı önü, huzur.

Beyān étdi müfessirler bu ġayānıñ maʿānīsin / Ḫudā rāżī ola cümle müfessirler bula dergāh 1348

Gine nidā gele Ḥaḳ'dan ki gelsün aġniyā ḳulum / Birike aġniyālar hep büyük küççük bula dergāh 3778

deri: İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka, cilt, ten.

Bularıñ derisin Allāh ki ḳırḳ ḳat éyleye bilgil / Ola her ḳatıñ arası ola üçer günlük ḳadar eṭrāḳ 383

Ki aldılar bu inegi derisi dolusı miḳdār / Yigide vérdiler altun derisi ṭolusı taḳdīr 3358

deriñ: Dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan.

Ki hep ġayyāya bir maʿnā véripdür anı pek diñle / Ki ġayyā bir deredür kim ḳatı deriñdür ol eyvāh 1352

Kaʿab bir vādīdür dédi ḳatı deriñ deredür kim / Ki andan ġayrı bir deriñ dere yoḳdur dédi Allāh 1355

derk (Ar.): Anlayış, idrak.

Ki gümüşden yaradılmış bu ḥavżiñ cümle bināsı / Ki öyle bir ḥavıżdır kim anı derk édemez derrāk 243

Ki derk étdiñ mi sen ʿaceb néden oldı cemīʿ insān / Néden oldı zinā evlādları derk éyle mecmūʿāt 3000

dermān (Far.): Çare.

Ḳamu dertlere dermāndır ḳamu merżāya şifādur / Ḳamu maġmūma şāfīdür ḳamu ʿāṣīyedür şeffāʿ 3363

Eger Ḥaḳ'ı séverseñ sen diliñden héç ḳoma anı / Anı séven bulur her ān ḳamu dertlerine dermān 3468

derrāk (Ar.): Çabuk anlayan, anlayışlı.

Ki sévmedigi insāna biraz furṣat vére bunda / Né işe başlasa ol kes vücūda getüre derrāk 226

Aradı evvel insānı ki bir ādem bulamadı / Daḫı ṣoñra cemīʿ cinnīleri aradı ol derrāk 3048

dert (Far.): Dert, gam, keder.

Ana baba çıḳa dünyāya getürmege sebebdür / Ki dürlü dertlere seni giriftār éyler ol mesʿūd 2194

Bu miṣillū ʿaẕābları n'olaydı görmeyeydik biz / Ḳatı pek güç imiş bu dert duyamadıñ vérüp ālām 3132

deryā (Far.): Deniz.

Ki bir kerre ṣu içseydi yédi deryāyı içerdi / Gine dört yanına baḳar daḫı var mı ʿaceb ʿulfe 473

Ki bir kez gétse deryāya elin yuḳarı ḳaldırır / Çıḳarıñ beni deryādan déyü nidā éder etbāʿ 1536

deryā-yı ʿummān: Açık deniz, okyanus.

Eñ ednā ehl-i cennete vérilen niʿmeti déyem / Alam deryā-yı ʿummāndan édem bir ẕerrece ibḥāṣ 1281

Şürūʿ édelüm icmālen kötü ḫūyı olanlara / Alam deryā-yı ʿummāndan édem bir ḳaṭreyi iʿlām 1772

destgīr (Far.): Elinden tutan, yardımcı.

İlāhī destgīr olġıl sen cemīʿ ʿālimlere her ān / Bu fāsıḳlar şürūrından ki ḥıfẓ éyle bizi éy şāh 3168

Bulara destgīr olasın cemīʿiñ ḳolay ét işin / Yesīrde ḳıl bularıñ cümle işlerini éy Fettāḥ 3254

destigīr (Far.): *krş.* dest-gīr

İlāhī destigīr olġıl lisānımı benim ḥıfẓ ét / Küfürden daḫı ġıybetden ki sensiñ Ḳādir ü Tevvāb 2988

destūr (Far.): İzin, müsaade.

Vére Ḥaḳ bunlara destūr yeşil ḳuş ola cümlesi / Uçarlar cennet içinde édeler cenneti seyrān 2539

Rivāyetde gelüpdür kim ki her cumʿa gécesinde / Ḫudā destūr vére ṣāliḥleriñ rūḥına her zamān 2549

devā (Ar.): İlaç, çare.

Daḫı merżāñızı devā édiñ sizler taṣadduḳla / Bu sözi söyler iken ol anı diñledi bir hemmāz 327

ʿAceb éyü olur mı ki déyü ṣarf éder ol mālı / Vére cerrāḥlara mālı daḫı devāya ol kennāz 341

devām (Ar.): Daim olma.

devām-ı ṣābit: Sabit zaman.

Dédi melek aña diñle ki Allāh seni sözüñde / Devām-ı ṣābit éylesün ki mālıñ olmaya infād 443

deve: Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan.

Meger dört yüz devesi var idi anuñ ticāretde / Bularıñ yüki hep metāʿ ḳumāş incü édüp icmāʿ 1503

Ki bir deveye béş ādem bine ol yolda dédiler / Dédi baʿżılar on ādem bine bir deveye fi'r-rāh 3660

deveci: Deve kervanını güden kimse, sarban.

Zamān-ı evvel içinde ki bir deveci var idi / Ki bir pādişāhıñ devesini çekerdi ol ḥannāṭ 2019

Dédi éy deveci baña bir iş oldı anı diñle / Bu işden ṣoñra ben tevbeye geldim éyledim ıḳnāṭ 2027

devlet (Ar.): Büyük saadet, zenginlik.

Elā yā eyyühe'l-ṣā'im ki ṣavmıñ ola mı maḳbūl / Eger olar-ise maḳbūl başıñda devletiñ mekmūl 1007

Eger lillāh oḳursañ sen ki devlet ḳondı başıña / Ki ḫalḳın medḥin isterseñ görürsüñ dürlü taʿẕībā 2068

devlet-i ʿuzmā: Büyük saadet.

Beni séveni Ḥaḳ séver daḫı séver Resūlullāh / Bulur ol devlet-i ʿuẕmā olur devletde dā'imāt 2110

devr (Ar.): Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma.

Muʿallaḳ ola ṣavmıñız ki beyne'l-arżı ve's-semā / Yér ile gök arasında ṣavmı devr éyleye illā 1226

devr-i şerʿ: Şeriat zamanı.

Biride aḳçe faydası yéye ol devr-i şerʿisiz / Buları maġfiret étmez meger kim ola tā'ibāt 854

Mālında yoḳ-durur ḥelāl birikdirir ribā-y-ilen / Né devr-i şerʿisin bilür hemān ribā éder hergāh 3784

devrān (Ar.): Dolaşmak, dönmek.

ʿAceb rāżī olur mı ki déyü ḥavlin ṭavāf étdim / Ki yétmiş iki kez döndüm ʿAlī'niñ her yanın devrān 2758

Bunuñ ḥürmetine ay gün éder ʿālemde her devrān / Bunuñ ḥürmetine ʿāṣī gezer ʿālemde bī-evcāʿ 3366

devşir-: Derlemek, toplamak.

Ki erkānları gözlemez né rüḳūʿ bellü né sücūd / Tavuḳ dāne devşirir gibi ki éner çıḳar füssāḳ 1378

Başladı eviñ içün devşirmege / Kendözini hem Ḥaḳ'a ḳavşırmaġa 3991

devvār (Ar.): Devreden, çok dönen.

Elā éy ṣāḥibü'l-ervāḥ degilsiñ dünyāda seyyāḥ / Degilsiñ dünyāda devvār yaḳar bir gün seni Fettāḥ 2306

Deyyān (Ar.): Mükafatlandıran veya cezalandıran, Allah.

Receb ayında bir mü'min eger ṭutsa-y-idi oruç / Ki bir güncegez olsa da néler inʿām éde Deyyān 656

Ki dostumuzdan ayrıldıḳ ki göster bize bir mekān / ʿİbādet édelüm anda ki sensiñ Ḳādir ü Deyyān 2526

deyyūṯ (Ar.): Karısının namussuzluğuna göz yuman ve katlanan kimse.

Ki rāżī olsa ʿavretiñ ḫurūcına ki bir recül / O deyyūṯdur dédi Aḥmed budur pek fiʿl-i teẕnībān 2745

Ki deyyūṯdur şu kimse kim ki ehli géde ḥammāma / Ki dürlü zīnete gire anı menʿ étmeye ḳaṭʿā 2843

ḍıfdaʿ (Ar.): Kurbağa.

İçi göründi ṭaşından ki ol cesediñ éy kişi / İçinde şeyṭānı gördi ki ḍıfdaʿ gibi ol ḫannās 1905

ḍıḥḳ (Ar.): Gülme.

Güç-ile rāżī ḳıldım ben anuñ ḫāṭırı ḫoş oldı / Ki ḍıḥḳ éyledi yüzüme ki étdi baña taḥlīlān 2759

dīdān (Ar.): Ufak solucanlar, kurtcağızlar.

Melūl olup yérinirler lisān-ı ḥāl-ile dérler / Eyā ġāfil gözüñi aç ki bir gün ekl éder dīdān 2563

didim didim: Didik didik.

Ki birisi daḫı kendi étin çeke ḳopara hep / Didim didim yola étin ṣanasın çekdi kelbiyyāt 3024

dik-: 1. Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

Gelüpdür Zühre'de bir söz ki Ḥażret-i Ḫıżır bir gün / Ki bir deñiz yalısında bir aġaç dikdi ol ḳannāʿ 122

Ki dikdiñ dünyāya aġaç ki rāḥat étmek istersiñ / Olur mı bunda héç rāḥat belāya éylediñ īḳāʿ 165

2. Bir cismi dik olarak durdurmak.

Diker birin yér-ile gök arasına éşit anı / Biri raḥmet livāsıdır diker Kaʿbe'ye bi'l-ikrām 1202

Ki Tañrı evine mūm dik müzeyyen ḳıl mesācidi / Seniñ de ḳabriñi Allāh müzeyyen ḳıla bi'l 1174

3. Bakmak.

Gözin dikmiş yuḳaruya hemān iẕne baḳup-durur / İẕin gelince ṣabr étmez üfürür ṣūrı āfitāb 3541

Bu kez her kişi gözlerin göge diküp ṭura biñ yıl / Ki aṣlā kimseden bir ṣavt ṣudūr éylemeye niṭāḳ 3690

diken: Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu vb. bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri.

Ki zor éyleye on kişi geçirmeyeler anı ol / Bögürtlen dikeni gibi geçe boġazına mıṭrāḥ 3248

diḳḳat (Ar.): İlgi, özen.

Ki diḳḳat-ile naẓar étmek güzeldür / Ṣalāḥına ḥamil şey'i güzeldür 3941

dil: 1. Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı.

Ki taʿẓīm né-y-ile olur yédi ʿużvın éde imsāk / Ḳulaḳ dil göz daḫı ḳarın ḥarāma étmeye iḳdām 887

Ki her aġzında bir dil var éderler Ḥaḳḳ'a istiġfār / Żaʿīf ümmetlerim içün duʿā éder Ḥaḳ'a mezbūr 984

2. İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.

Ölüm döşegine yatdıġı vaḳtin dili dutula / Déyemez vārişe ol māl daḫı anda ḳalur iḫrāz 343

Ḫudā vérdi aña iẕin faṣīḥ dil ile söyledi / Dédi ʿĪsā'ya né isteñ murādıñ éylegil tibyān735

dil yarası: Acı sözün yarattığı kırgınlık.

Ḳılıç yarası oñulur oñulmaz dil yaraları / Né ṣalarsıñ diliñi dört yana éylersiñ iḫtirām 3115

dilber (Far.): Alımlı, güzel kadın.

Ḳanı şimdi aña ümmet bu devlet eline gire / Bu dilberleri bıḍʿ éde bula ẕevḳi ṣafā her ān 1997

dile-: Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek.

Ki bundan ṣoñra ol melek ki vardı dédi aʿmāya / Né istersiñ dile benden anı édem saña īcād 415

Naẕar éder aña Allāh daḫı raḥmet éder aña / Ḳulum benden né dilerseñ dile édem söziñ 1006

dilek: Bir kimsenin dilediği şey, istek, talep, temenni, rica, murat.

Utanmazsız ki siz Ḥaḳ'dan bu deñlü ʿişyānıñızla / Gine Ḥaḳḳ'a el açarsız dilek istersiñiz her ḥāl 1694

Bu iki körpe ḳuzularım éy cān / Ḫoşça ṭutġıl dilegüm budur hemān 4017

dilli: Dili olan.

Cemīʿ yérlerde göklerde olan maḫlūḳ ḳılar namāz / Ki herkes dilli dilince éder ḳulluḳ ile'l-Ḫallāḳ 1370

dilnāz (Far.): Nazlı.

Buña dédim néçün beñziñ ṣarardı éy ḳarındaşım / Ki evvel güle beñzerdi nūra batmış idiñ dilnāz 798

Daḫı hem ṣordılar baña gérü īmān-ı İslām'dan / Bi-iẕnillāh cevāb vérdim bulara bir bir éy dilnāz 801

dilsiz: Konuşma engelli, konuşamayan.

Ribā yéyen ḳopa yüzi üzere düşe sürüne / ʿUcub ṣāḥibleri ḳopa ki dilsiz ḥaşr éde Cebbār 3628

dimāġ (Ar.): Beyin.

Dimāġda beynisi ḳaynar ḳazan ḳaynar gibi ḳaynar / ʿAẕābını eger görseñ ölür idi eger mevtā 2782

dīn (Ar.): Allah'a inanma ve bağlanma.

Ḫudā'ya iʿtiṣām étdim bu ʿaṣır mer'elerinden / Ki aṣlā dīnleri yoḳdur daḫı yoḳdur edeb ḥayā 2831

Ḫuṣūṣā fī zamānına ki yoḳdur bir ḫatun kişi / Ki bilmez aṣlā dīn īmān ʿibādet yoḳ daḫı ṭāʿāt 3006

dīn-i Allāh: Allah'ın dini.

Ki Müslim'iñ rivāyeti ki gör né dér cihān faḫrı / İnandım dīn-i Allāh'a daḫı aḫretine itḳān 2870

dīnār (Ar.): Eski zamanın çeyrek lirası değerinde bulunan bir nevi altın parası.

Né buyurdı Resūlullāh ki bir ḳula yétişe dér / Anuñ eline bir dirhem gümüş girse veyā dīnār 197

Ve ammā birine yétmiş vérilen ḳoñşuya vérmek / Ki yétmiş biñ vérilen ḫaşmına vérdiñ idi dīnār 549

diñle-: Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranma.

Bu söze pes münāsibdir ḫaberde vārid oldı kim / Démişdir İbni ʿAbbās ol bunı pek diñle ét idrāk 228

Gérü baña ḫiṭāb étdi né kim gördise naḳl étdi / Dédi éy ḳardaşım diñle başıma geleni çoḳ az 799

dip: 1. Dikili duran bir şeyin yerle birleştiği nokta ve çevresi veya bir şeyin yanı başı.

Anuñ dibini mesken éyledi anda ʿibādet-çün / Anuñ dibinde ʿibādet éderdi dāʾimā iżrāʿ 123

Ki buġżından ḥasedinden ki Mālik ibni Dīnār'a / Dīvārı dibine yapdı ayaḳ çeşmesini rüsvā 2948

2. Taban.

Fülān deñizde yā Dāvūd var-idi anda bir gemi / Dibinden deldi bir fare ṣu gétdi içine éy yār 581

3. Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü.

Ki Ādem ḫalḳ olunmazdan ki evvel gétdi ol biñ yıl / Dibine daḫı şimdi éndi ki ol ṭaş yā Resūlullāh 1359

dirhem (Ar.): Gümüş para, akçe.

Anuñ ṣevābı né miḳdār olur dédi Resūlullāh / Ki dört biñ dirhemi zengīn taṣadduḳ étse hep muḥtāc 3220

Ki biñ dirhem gümüş vérdi eline ḫatunuñ Dāvūd / Bunı var ḫarcan éy kişi bu işe olasın ṣabbār 562

diri: Yaşamakta olan, yaşayan, canlı, ölü karşıtı.

Diriyken ölüdür déyü ki taʿbīr étdiler seni / Ki ehl-i dünyā olup māla meyliñ oldı-çün her ān 689

Eger ḳoḫusı bunlarıñ gérü dünyāya çıḳaydı / Ki ḳalmazdı diri bunda ölürdü cümle ẕī-etrāb 2980

dirīġā (Far.): Yazık, eyvahlar olsun!

Éy dirīġā rāżī néce gizleyem / Vaḳtimi ben tā nécesi gözleyem 3980

diril-: 1. Öldüğü sanılan şey canlanmak.

Ölüdür dünyāda cāhil daḫı aḫretde ölüdür / Dirilmez ol cehennemde ölüdür işi vā-veylā 1830

Şefāʿate iẕin vérildi varıñ ḳatına anuñ / Diriliñ ḳatına anuñ gédiñ cennete pes mesʿūd 2203

2. Toplanmak.

Dirile başına cümle ola cemʿiyyet-i kübrā / Ṭarīḳa hep revān ola ḳamusı olalar mesʿūd 2208

dirild-: Dirilmesini sağlamak.

Cemīʿ ecsād kemāl üzre büyüyüp kāmil olduḳda / Ḫudā dirilde İsrāfīl'i Mīkā'īl'i ibtidā 3595

diş: Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri.

Bular kendi bedenlerin yéyeler dişleri ile / Né ḥayf oldı bize dérler bizimle buldı ġayrı ẕevḳ 353

Dédim aña nédür bu nūr dédi bir dişimiñ nūrı / Ki bir kez aġzımı açdım dişim nūrı édüp īrāş 1311

dişi: Kadın, nisā.

Ricālden ḳaçmaz oldılar ḳarışdı érkege dişi / Firār éde meger érler bulardan éyleye iḫfā 2833

Dédi ol mefḫar-ı mevcūd ḥarāmdur ḥammāmagirmek / Eger érkek eger dişi ḥarāmdur cümleye ḳaṭʿā 2841

dişilik: Dişi cinsten olma durumu.

Daḫı ḳıllar bite andan dişilik hem ger érkeklik / Ola ẓāhir ḳubūrında güzel ṣūret vére Mevlā 3587

ditre-: Titremek, küçük ve hızlı salınım hareketleri yapmak.

Ki bir kişi dése bir kez ki lā ilāhe illallāh / Taḥarrük éder ol aġaç ki ditrer durur ol her ān 3475

Ṭuralar ṣanki bir mermer üzerinde ḳonan ṣırça / Gibi ditreye cümle ḫalḳ ki olmaz aṣlā iftirāḳ 3691

dīvān (Ar.): Büyük meclis.

Eyā müʾmin varıñ Ḥaḳ'ıñ duruñ dīvānına bugün / ʿAṭāyālar ola size ki iḥsānlar éde iḫlāṣ 1263

Ḳıyāmet güni olduḳda gele Ḳur’ān dīvāna bil / Araya bula ṣāḥibin elinden aḫẕ éde enṣār 2125

dīvār (Far.): Duvar.

Ki buġżından ḥasedinden ki Mālik ibni Dīnār’a / Dīvārı dibine yapdı ayaḳ çeşmesini rüsvā 2948

Muṣallāsı-y-idi anuñ ki ol dīvārıñ ardı bil / Ki herkez secde étdikçe ḳoḳardı necis pek rüsvā 2949

divid (Ar.): Hokkadaki mürekkebe batırılarak yazı yazmaya yarayan ve değişik uçları olan bir kalem türü.

Bu kez déye aña melek ki yaz étdigiñ aʿmāli / Déye néye yazam anı kāġıd yoḳ hem divid aṣvāb 2398

diz: Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer.

Ṭoḳuz ay götüre anañ seni ḳarnında éy kişi / İki yılda dizinde götüre ẓahrında éy insān 3268

Ki bir gün anası anuñ ki yatdı dizine anuñ / Uyudı anası anuñ dizinde éyleyüp taḥżīr 3339

dīẕār (Far.): Yüz, çehre.

Eger ister iseñ cennet ṭaleb ḳılar iseñ dīẕār / Ki ḫulḳuñı ḥasen éyle odur iş fiʿl-i istikrām 1747

Ki aġlar baʿżısı raḥmet ricā édüp bulam raḥmet / Ki aġlar baʿżısı anuñ görem cennetde ben dīẕār 3757

doġ-: Dünyaya gelmek.

Günāhından çıḳa ol kes anadan doġmışa döne / Şefīʿ ola ki yétmiş biñ ḫiṭāb ehline ol zamān 664

doḳan-: *krş.* doḳun-

Olmasun bıçaḳ çalarken el ṣalam / Saña doḳanam yarın utlu olam 4133

doḳın- : *krş.* doḳun-

Ki dünyā ṭaġları cümle atılmış yüñ gibi ola / Ki biribirne doḳına serāb gibi ola sen baḳ 3699

doḳun-: Nesnelerin sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık vb. niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek, temas etmek.

Doḳunmuş hep keleblerden mükellel dürr-ile yāḳūt / Baḳınca göz ḳamaşır ol döşeklerden bil éy ʿubbād 3889

doḳuz: Sekizden sonra gelen sayının adı.

Ḳulaġı yumuşaġından tā omuzına varınca / Doḳuz yüz yıl ḳadarYol ola dédiler ḳamu ʿarrāf 3821

dol-: Dolu duruma gelmek.

Ki furṣat geçse şimdiki zamān ḫalḳınıñ eline / Ki dolsa dünyā mālıyla démez yéter ki ol baḫḫāl 1721

Eviñden çıḳsa evlādıñ ki gétse mektebe ḳarşu / Dola ol ḫayr-ile eviñ olasın dā'imā mesrūr 2157

doldur-: Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek.

Ḳaçan kim dāḫil olunca Ḫudā raḥmetini döker / Ki doldurur yériñ yüzün bütün raḥmet-ile Tevvāb 949

Yazıñ étdigi ḫayrātı ki ḳıyāmetdégin sizler / Ki dolduruñ kitābların ṣevāb-ile édiñ neffāc 1189

dolu: İçi boş olmayan, dolmuş, meşbu, pür, boş karşıtı.

Édeler ʿizzeti baya faḳīri redd éder bābdan / Dökerler dürlü çanaġı gine doluya hep meylāh 1345

Ki aldılar bu inegi derisi dolusı miḳdār / Yigide vérdiler altun derisi ṭolusı taḳdīr 3358

dosdoġrı: Çok doğru.

Ṣaḳın bu yoldan ayrılma géder dosdoġrı cennete / Daḫı Ḥaḳ'ıñ dīẕārını müşāhiddür bular merām 2410

Ol ʿavret görmeye āteş géde dosdoġrı cennete / Sekiz ḳapuların açа cinānıñ Ḥaḳ ʿale'n-nisā 2723

dost (Far.): 1. Sevilen, güvenilen kimse.

Ki ben şol ölümem biliñ ayıram dostu dostundan / Ki her birini bir yére atıcıyam yaḳın ıraḥ 2331

Bunuñ altıncısı bilgil ki farḳ étmez o dostunı / Daḫı düşmānını bilmez tefekkür éylemez esfāh 3164

2. Hakiki sevgili, Allah.

Baḫīle dédi ol mer'e ki ben dostuma géderem / Ki bir dost dostına varsa tezeyyün éder ol ḥüsnā 502

Ki biz dostlarımız olanları āteşe yaḳmazız / Bizim rıżāmız içün ol ki infāḳ éyledi ḥüsnā 509

dostluḳ (Far.+T.): Dost olma durumu.

Böyle mi olur ḳanı dostluḳ ḳanı ʿahd / Ḳanı ḥürmet ḳanı ṣoḥbet ḳanı cühd 3957

Bizim içün oġluña çaldıñ bıçaḳ / Dostluġuñ hep ḥaṣretimde oldı ḥaḳ 4153

doy-: İsteği kalmayıncaya kadar yemek, açlığı kalmamak.

Ki her gün yérdi ol dābbe ki üç dünyā ḳadar çayır / Gine doymazdı ol andan ṭaleb éder daḫı ʿulfe 476

Ol ʿayāli eski géyen Fāṭıma'ñdur bu gelen / Hem yalıncaḳlıġa doyan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4055

doyur-: Açlığını gidermek.

Bular şol kimselerdür kim ki açlar doyuranlardur / Bulara gele cennetden ṣovuḳ ṣular vére Rıḍvān 3714

dög-: Dövmek.

ʿAẕāb olur cehennemde ki her birine bir dürlü / Kimin ṣaçından aṣmışlar zebānīler döger hāy hāy 2781

Ki bir ʿabd-i ẕelīl gibi oluñ bular cenābında / Nétekim şol köle gibi dögerdi aġası her ān 3265

dögün: Tedavi için kol ve ayakta açılan yara, yakı.

N'olduñ ana ḳatı yunmışsın bugün / Urduñ ana yüregimüze dögün 4038

dök-(1): Bırakmak, terketmek.

Mevtini ʿilme'l-yaḳīn bilüp yaraġın éyleyen / Hem yetīmler döge ḳoyan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4062

dök-(2): 1. Akıtmak, düşürmek.

Ḫurūc étdi mübārek ay ʿaceb bildiñ mi ḳadrini / Néçün dökmez göziñ yaşlar firāḳından bunuñ éy nās 1231

Kimin dilinden aşmışlar dökerler başına ḳaṭrān / Kimin memeden aşmışlar dökerler zaḳḳumı 2783

2. Bol bol vermek, ödemek, sarf etmek.

Anuñ ḳalbi ebed ölmez ki ḳalbler öldigi zamān / Döker ḫayrı añaAllāh başından aşaġı inan 663

Ki biñ dürlü ʿaẕābları dökeler seniñ üstüñe / Géce gündüz ʿaẕāb içre giriftār éyleye Tevvāb 2386

dökil- : *krş.* dökül-

Daḫı ben ayırıcıyım cemīʿ ḳardaşı ḳardaşdan / Dökile gözleri yaşı yér üstüne ola seyyāḥ 2334

dökül- : Dökme işi yapılmak veya dökme işine konu olmak.

Gel imdi istimāʿ éyle ki gökler ola inşiḳāḳ / Né şekle döküle gökler édem beyān ʿale'l-vifāḳ 3688

N'olaydı dünyāda beni ḳıyım ḳıyım ḳıyalardı / Bugün baña da bu ṣevāb döküleydi mine'l-Gaffār 3734

dön-: 1. Geri gelmek, geri gitmek.

Bu kez ben dönmek istedim gérü ardıma ol sāʿat / Ki ol melek baña dédi ḳapuya ḳarşu ol ẕehāb 1963

Ṣulardan içdi ol geyik Ḥaḳ'a ḥamd u şenā étdi / Dönüp gétdi mekānına şükürler éyleyüp īcād 2038

2. Yönelmek.

Nidā étdi Ḫıżır buña ʿaceb sen kimsin éy kişi / Yüzün döndi buña baḳdı dédi Ḫıżır ola verāʿ 153

Baña döndi ḫiṭāb étdi ki yā aḫı déyem ḥālim / Bi-ḥamdillāh felāḥ buldum baña lüṭf éyledi Feyyāż 2008

3. İnanç, din veya düşüncesini değiştirmek.

Bu sözi pes éşidicek sekirdi vardı Aḥmed'e / Ki Ḥaḳ resūl-imişsin sen döneyim dīniñe iʿzāz 337

4. Durumdan duruma geçmek, değişmek, olduğundan daha değişik bir durum almak, benzemek.

Günāhından çıḳa ol kes anadan doġmışa döne / Şefīʿ ola ki yétmiş biñ ḫiṭāb ehline ol zamān 664

Anuñ beñzi ḥayātında ki bir nūrānī vech-idi / Ki ṣanki yüz küle dönmüş ṣararmış beñzi olmış ṣaz769

dönder-: Döndürmek.

Ki geldi gine ḳapuya gine dönderdi Süleymān / Ki geldi gine Dāvūd'a ki ibrām étdi ol aḫyār 569

İsmāʿīl éydür şefāʿat gözdedür / Bağla gözüm yüzimi yére dönder 4129

döndür-: Dönmesini sağlamak.

Anı döndüre ol Allāh cehennemiñ ṭarīḳinden / Ki ʿilmiñ ḥürmetine Ḥaḳ anı éyleye taġfīrān 2238

Gérü döndürüñ ol cānı életiñ ḳabrine anı / Götüreler anı ḳabrine ḳoyalar melāʾikūn 2365

dördünci: *krş.* dördüncü.

Anuñ dördüncisi añla néye ṣarf éder ol kişi / Ki āḫiri ḫarāb olacaḳ eşyāyı yapar īḫāz 316

Ki dördüncisi ʿālimler ki teblīġ étdiler emri / Édeler ḫalḳa naṣīḥat ḳaçıñ ḥarāmdan éy insān 695

dördüncü: Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen.

Nédür dördüncüsi béşiñ ki söyler cennete Allāh / Ki ṣā'im ḳullarım içün müzeyyen ol déyü mezbūr 985

Anuñ dördüncüsi budur né éşitse ki ol cāhil / Yayar dünyāya ol sözi ṣaḳınmaz sözini eyvāh 3161

dürrāt (Ar.): İnciler.

Ki dünyāda olan eşyā eger altun veyā gümüş / Eger envāʿi cevāhir eger yāḳūt veyā dürrāt 2132

dört: Dört sayısının adı.

Ki dört yanıma baḳdım ben ki ol şeyḫi bulamadım / Kim idigin bilemedim beni ol étdi taḫlīṣāt 616

Ki cümle ehl-i ʿiṣyān hep ki bunda maġfiret olur / Ve illā dört kişiyi Ḥaḳ ki étmez maġfiret Raḥmān 829

döşe-: Sermek, yaymak, açmak.

Daḫı buyurdı ol server ḥadīṣinde déyem anı / Bir ādem bir ḥaṣır döşese mescide olam nettāc 1180

Ḳanadların döşer bunlar anuñ ayaġı altına / Bular söyleyeler aña ḳanadımıza tavṭī'ān 2245

döşek: Yatak.

Eger ḳalḳsa döşeginden duʿā éder döşek aña / Ki yā Rabbi buña yüksek döşekleri édüp maġrūr 998

Eger maraż-ı mevt olup daḫı döşekde yatırsañ / Vaṣiyyet ét ḳarībiñe velediñ étmeye noḳṣān 2291

döşen-: Serilmek, yayılmak.

Né deñlü var ise mevtā ki baʿṣ olmuş ḳubūrında / Ki her biriniñ öñüne döşenmiş eṭʿime elvān 3314

duʿā (Ar.): Allah'a yalvarma, niyaz.

Duʿā éyledi pes ʿĪsā Teʿālallāh ḳabūl étdi / Yétişdirdi bu maḥalle bi-ḥamdillāh beni Raḥmān 727

Temennī éyledi ʿĪsā Muḥammed'e ola ümmet / Duʿālar éyledi Ḥaḳḳ'a duʿāsın étdi maḳbūlāt 876

dudaḳ: Ağzın, dişleri örten ve dışarıya doğru az veya çok kıvrılan üst ve alt kenarlarından her biri.

Ki bir kerre dudaġ-ile otı süpürdigi zamān / Yédi bu dünyā miḳdārı yéri çalar éder ifnā 472

Dudaḳlarında bismillāh anuñ yanında er-Raḥmān / Daḫı yanında er-Raḥīm yazupdur Ḳādir ü Mennān 1995

ḍuḥā (Ar.): Kuşluk vakti.

Dédiler buña vaḳt-i ḍuḥāda néçün yatañ her gün / Dédi ben yataram her gün iki yıldan beri ḍuḥā 2940

Olar ol günde bulalar cemīʿ yollarını hep nūr / Gédeler ṣanki gün ṭoġmış ḍuḥā vaḳti gibi ol cāh 3677

duḫūl (Ar.): İçeri girme, içine girme.

Daḫı cenneti séveriz déyü daʿvā ḳılarsıñız / Duḫūline sebeb olacak aʿmāl sizde yoḳ her ḥāl 1690

Ki aç ḳapusını anuñ duḫūl éyle içine sen / Ki seyrān éyle içini görürsiñ aʿcebü'l-aʿcāb 1964

duḫūl-ı cennet: Cennetin içine girmek.

Kemāl-i vaṣfını bilseñ aña ʿışyānda olmazsıñ / Ki andan lāyıḳ olursıñ duḫūl-ı cennete mesʿūd 2177

Bu belki söylemişdir bil ki nefʿi olmayan sözi / Anuñ-çün menʿ éder anı duḫūl-ı cennete billāh 3143

dumūʿ (Ar.): Gözyaşları.

Ki şāhu'n-nisā Fāṭıma Resūlullāh'a geldi ol / Resūlullāh'ı göricek dumūʿ étdi ki tenzīlān 2753

dur-: 1. Hareketsiz durumda olmak.

Ki üç gün apazın açmadı ḳapalı durdı ol fırın / Ki Tañrı dostunı yaḳmaz tenaʿʿumda ḳılar ʿuẕmā 505

Ki ʿarşda Ḥaḳ ḳoyar anı ki bir ḳandīliñ içine / Ḳıyāmet güni olunca durur anda muḥaḳḳaḳā 1229

2. Beklemek, dikilmek.

Bulara déye ol Allāh varıñ ṣāḥibiñiz ḳabri / Üzerine duruñ sizler yazıñ ḫayrātını ezʿāc 1188

Bu kez gördüm ki bir maḥbūb durur başım üzerinde / Dédi baña néçün yatdıñ gözüñ oldı mı inʿikās 1310

3. Kıyam etmek, ayağa kalkmak.

Ṣaz oluban durdı yérinden hemān / Vardı eve ol dem içinde revān 3990

duşaḳ: Ayak bağı, bağ.

O duşaḳ düşmānı melʿūn bu aḫbārı éşidicek / Baş üstüne dédi melʿūn ṭutu vérem size bed ḫām 1070

dut-: *krş.* ṭut-

Néce ki taḫta yaḳın gelicek ot duta teniñi / Keenne kibrit āteşe yaḳın olunca istiḥrāḳ 373

Néçün vācibi işlemeñ ki nāfileyi işlersiñ / Bi-ḥamdillāh seniñ emriñi dutar yél bugün aḫyār 573

dutul-: *krş.* ṭutul-

Ölüm döşegine yatdığı vaḳtin dili dutula / Déyemez vāriṣe ol māl daḫı anda ḳalur iḥrāz 343

duy-: 1. Bilgi almak, öğrenmek, haber almak.

Bu aḫbār vara cennete duyar cennet bu aḫbārı / Duʿā éder Ḥaḳ'a cennet baña téz getür éy ʿAllām 1162

Ki aḫretiñ ḫatunların biraz naḳl édelüm size / Buları duy ḫaberdār ol bulara uya gör nisā 2811

2. İşitmek, ses almak.

Daḫı seniñ eẕānıñı né ḳadar kimse duyarsa / Namāz ḳılsalar anuñla icābet éyleyüp ol ān 1598

Anuñ duymadılar ṣavtın daḫı bilmediler şeklin / Ki ḥattā Ḥażret-i Ādem gelince dünyāya īżāḥ 2316

3. Dokunma, koklama vb. duyularla algılamak, hissetmek.

Bu mücdelerle ol ṣāliḥ ki duymaz cān acısını / Ki yaġdan ḳıl çeker gibi ala cānını ol Mennāʿ 2472

Buyurmışdur Resūlullāh ki nemmām cennete girmez / Daḫı ḳoḫusını duymaz muʿaẕẕeb ola ol ḳattāt 2991

duyul-: Duyma işine konu olmak.

Sen aña girdiğiñ zamān sesi duyulur içinde / Né deñlü var ise anda cemīʿ ḥūrī ve vildānāt 2051

dü (Far.): İki.

Ki andan ṣoñra günden güne noḳṣān oldı ol ṣu kim / Ki dü mekānına gine vardı ki ol noḳṣān 1630

dü-bāb: İki kapı, dünya ve ahiret.

Ki ortası gelincegez éder ʿāṣīye maġfiret / Günāhlarını yarlıġar bütün maġfūr olur dü-bāb 950

dübür (Ar.): Makat.

Ki bir bölük daḫı gördüm ki ṣūretleri köpekdir / Āteşler aġzına géder dübürinden çıḳar laẕẕā 2789

Varalar pes bular ol maḳāmıñ içine gireler / Āteş dübürlerinden gire aġzından çıḳa bed ḫām

dügün: Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence.

Daḫı içdik şarāb ol gün dügün étdik daḫı ol gün / Yédiler içdiler bunlar ṭaġıldılar éşit kelām 2920

Yégrek oldur bu sözi ben gizleyem / Dügüne gédem déyü yol gözleyem 4080

düked-: Tüketmek, bitirmek.

Alur mālını sebebsiz dükedir mālını anuñ / Ki müflis olur ʿāḳıbet ki ḳalmaz ḥabbece erzāḳ 1387

düken-: *krş.* tüken-

Kelāmıñ zübdesi bu kim cinānıñ vaṣfı dükenmez / Eñ ednāsın dédim saña buña ét bāḳisin ḳıyās 1313

Ki andan ben yérim ḳarnım ṭoyunca dükenir yémiş / Ḳaçan ḳarnım acıḳsaydı gine peydah olur éy cān 3283

dükkān (Ar.): Esnafın perakende satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin çalıştıkları yer.

Gel éy vaḳfı ki ét sen yér ile bāġ daḫı dükkānlar / Olur icāre bunlarda ḥelāl olur ki yoḳ isrāf 1216

dün: 1. Gece, gece vakti.

Receb olmayan aylarda düni gün ṣā'im olsa ol / Daḫı leylin ʿibādetle géçirse olsa ol münḳād 653

Ki ol günüñ meşaḳḳatin ʿazābların fikir éyle / Ki döksüñ gözleriñ yaşlar dün ü gün éylegil sen yas 1240

2. Bugünden bir önceki gün.

Ki bir gün bunlara dédi ḫaberdār oluñ aṣḥābım / Ki Cebrā'īl ḫaber vérdi baña dün géce ét īḳān 675

dünā: Dünya.

Mevtini ʿilme'l-yaḳīn bilüp Burāḳ'ın éyleyen / Hem yetīmler dünā ḳoyan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4062

dünyā (Ar.): İçinde yaşadığımız alem.

Olar da öldi ol yérde gine māl ḳaldı ol yérde / Buları dünyā ḳatl étdi helāk oldı ḳamu hellā‘ 120

Déyeler biz binerdik biz gemiye dünyā baḥrında / Géçerdik dünyā deñizin éderdik anı biz imrār 1562

dünyā-yı denī: Alçak dünya.

Ki meyl étdi bular dünyā-yı denīyye göñül vérüp / ‘İbādet yoluna gétmediler olmadılar pişmān 2546

düpdüz: Baştanbaşa, tamamen, bütünüyle.

Cevāb vérdi aña melek géce melekleri cümle / Göge aġdı bular düpdüz Ḥaḳ’a söylediler elān 1623

Daḫı bundaki efġānı ṭuta yéri gögi düpdüz / Ki çaġrışa cehennem ehli éder cümlesi ṣayḥāt 3027

dürlü: Türlü, çeşitli.

Gine böyle iken dérdi geliñ īmāna éy mel‘ūn / Ḥaḳ’ıñ dürlü ‘aẕābı var ‘aẕābdan ḳurtuluñ eyyām 1795

Ana baba çıḳa dünyāya getürmege sebebdür / Ki dürlü dertlere seni giriftār éyler ol mes‘ūd 2194

dürr (Ar.): İnci.

Ki aġzından çıḳa anuñ ki bir yaşılca ḳuş aḥsen / Ḳanadları ola dürri cevāhirden o bī-ḳıyās 3513

Dürrü’l-Fāḫire: Gazzālī’nin ölüm, kabir hayatı ve ahiret hâllerine dair eseri.

Ki Dürrü’l-Fāḫire yazdı bu sözi éyledi taḳrīr / Ḫudā raḥmet éde aña ki oldur ‘ālimü’l-ebrār 3649

dürüş-: Çalışmak, çabalamak.

Ki kātib olsa cin insān daḫı yazsa cemī‘ melek / Ki yazmaġa dürüşseler édemeye bular itmām 1485

düş: Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya.

Uyandı pes menāmından ki aġlayaraḳ ol ʿābid / Dédi ehline bu düşi ki ehli étdi āh u zār 215

Dédi oġluñı düşümde ki gördüm söyledi baña / Saña né işledi Allāh déyü vér baña sen elān 1650

düş-: 1. Yere devrilmek, yere serilmek.

Eger ol ʿaẕābıñ biri ki ehl-i dünyā üstüne / Düşeydi cümle ḥayvānāt olurdı cümle maḥrūḳūn 2862

Yüzi üzerine düşmiş ḳanadları ṭaġılmış hep / Taġayyür olmuş evṣāfı ṣūretler olmuş iʿtizār 3422

2. Yakışık almak.

Ḫiṭāb gele gérü Ḥaḳ'dan ki ḥāşā yā meleklerim / Benim keremime düşmez gine redd éylemek evzār 1551

Benim keremime düşmez ki bir ḳul yér üzerinde / Eẕānı diñleye anda beni birleye fī'l-eẕān 1658

3. Alışmak, müptela olmak.

Gel éy māl ḥubbuna düşüp zekātın menʿ éden kennāz / Gel éy faḳīrleriñ ḥaḳḳın gérü ḥabs éyleyen lemmāz 302

4. Bazı deyimlerde "yürümek, birlikte gelmek" anlamlarında kullanılan bir fiil.

Bu tende anuñ ardına düşe géde cināna hep / Vara cennetde cemʿ ola ʿaẕāb görmeye ol bi'n-nār 2644

Ṣaġında hem ḥalīlullāh ṣolunda hem kelīmullāh / Ki düşmüş ardına cümle nebīler éder istimşā 3092

düşmān (Far.): Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım, antagonist, dost karşıt.

Ki cümle ehl-i İslām'a ki nuṣret éyleye Allāh / Ki dīn düşmānların cümle Ḫudā ḳahr éyleye her ān 16

Daḫı düşmānımız şeyṭān déyü daʿvā ḳılarsıñız / Velākin sözini ṭutup gédersiñiz daḫı her ḥāl 1689

düşmānlıḳ (Far.+T.): Düşmanca duygu veya davranış, yağılık, hasımlık, adavet, muhasamat, husumet, antagonizm.

Gör imdi şimdi cezāñı Ḫudā vérdi saña çek yat / Bil imdi mālıñ düşmānlıġın saña bugün ét yād 460

düşün-: Bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, zihinsel yetiler oluşturmak, muhakeme etmek.

Düşün fikr éyle éy fāsıḳ saña envāʿi niʿmetler / Vérüpdür ẕü'l-celāl Allāh bunı añmaz mısın aḥmaḳ 1366

Ki bundan bize iki şey' ẓuhūr éyledi fikr éyle / Bulardan ʿibret al mü'min düşün kendiñi ét īkāẓ 2035

düşür-: 1. Vücuttan yavru, çocuk, taş, solucan vb. atmak.

Né deñlü ḥāmile ʿavret var ise düşüre ḥamlin / Ki ʿavret ḳalmaya yüklü düşüre ḥamlini ḫarāb 3555

2. Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.

Éydür eger dér isem anasına / Bencileyin od düşürür cānını 4079

düz-: 1. Yapmak, meydana getirmek, tertip, tanzim etmek.

Gétdi iblīs Hācer aġlar zār u zār / Gör ki iblīs gérü né fitne düzer 4098

2. Hazırlamak.

Bunı éşidicek andan ki vardım bir sīnī düzdüm / Pilāvdan daḫı yaḫnīden ḳodum ben sīnīye ṭaʿām 2929

düzül-: Yapılmak, tertip, tanzim olunmak, hazırlanmak.

Meger ḥacca düzülmüşdür o sene de ki ol zengīn / Ki vérdi cümle mālını faḳīre éyledi iḥsān 2885

düzün-: Süslenmek.

Daḫı né deñlü var ise anuñ içindeki ġılmān / Cemīʿsi hep düzünürler ki ḳarşu geleler keṣrāt 205

Düzerdi ẓahrını bunlar daḫı gözini ḳaşını / Ki sürme ile raṣdıḳla düzünürler idi hāy hāy 2805

-E-

eʿam (Ar.): En umumi, pek şümullü.

Ṣaḳın ẓan éyleme zinhār bu ḥadīṯ mūma maḫṣūṣdur / Eʿamdur cümle berāta daḫı ġayrılar indirāc 1179

eʿūẕü (Ar.): "Sığınıyorum, sarılıyorum, korunmak istiyorum ve yardım diliyorum." gibi manalara gelen ve dualarda geçen Arapça ifade.

Dése üç kerre eʿūẕü ṣıġınup Ḥaḳḳ'a ol kişi / Ki andan sūre-i ḥaşriñ oḳusa āḫirīn ʿivāż 1885

Ḥurūfı bu eʿūzüniñ yigirmi dört-durur ʿaded / Géce gündüz sāʿatleri yigirmi dört-durur ʿubbād 1898

ebʿad (Ar.): Daha uzak.

Biri cömerd olur ol kes geçeli baḫīl ise de / Biri ḳarīb olur ol kes geçeli ebʿad u buʿdā 1871

ebed (Ar.): Sonu olmayan gelecek zaman.

Başına géçicegiz ol ebed sulṭān ola ol pes / Ki ḫuddāmlar vére Allāh ʿadedi ola ṣad hezār 2140

Ebed görmeye dünyāda ki héç kimseye iḥtiyāc / Ki yoḫsulluḳ géde andan ebed bay ola bī-evcāʿ 3374

ebī (Ar.): Baba, ata.

Ebī ʿAbdullāh: Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabi.

Ki rāvī Ebī ʿAbdullāh ki naḳl éder Muḥammed'den / Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vériñ buña éy nās 3521

Ebī Ġalā: Özel isim.

Ki zīrā vārid olmuşdur Ebī Ġalā'da rāvīdür / Ki gördüm ḥāl-i rü'yāmda ki bir maḳberede iḫvān 3296

Anuñ nūrı ḳuṣūrından ki béş ḳat daḫı artıḳdur / Dédi yā Ebī Ġalā'da cezākallāhu bi'l-iḥsān 3309

Ebī Mūsā-yı Eşʿarī: Hakem Vakʿası'nda Hz. Ali'yi temsil eden fakih sahabi.

Rivāyetde gelüpdür kim Ebī Mūsā-yı Eşʿarī / Dédi dérdi Resūlullāh bu sözi olasız maġfūr 2677

Ebī Ṣaʿleb-i Müṣennā:

Rivāyetdür Ebī Ṣaʿleb-i Müṣennā buyurdı ol / Suʾāl étdim ben Allāh'a görem şeyṭānı yā Ḥuffāẓ 1909

ebḳā (Ar.): En devamlı, kalıcı olan.

Yédigiñ içdigiñ zamān dilerseñ gine içerdin / Né deñlü kemügüñ var hem anı fikr éylemeñ ebḳā 1848

ebrār (Ar.): Hayır sahipleri, özü sözü doğru olanlar.

Aña girmeye kimseler ve illā gire faḳīrler / Daḫı enbiyālar gire ʿulemālar ḳamu ebrār 188

Déyeler evlādıñızı ḫocaya vérdiñiz idi / Ki taʿlīm étdigiñizden ki olduñuz buña ebrār 2135

ebraş (Ar.): Baras hastalığına tutulan, yani vücudunda yer yer beyaz lekeler bulunan adam.

Benī İsrāʾil içinde meger üç kimse var idi / Biri aʿmā biri ebras biri aḳraʿ başı cerrād 398

Ki aḳraʿ da cevāb vérdi ki ebras gibi melege / Anı menʿ étdi redd étdi sözünde éyledi ʿinād 435

ebsem (Ar.): Hafifce gülümsemek.

Déye yā yér sen ebsem ol néce ṣıḳarsıñ anı sen / Seniñ teniñ éridür ḳulumı éylersiñ intiṣār 2519

ebter (Ar.): Faydasız.

Ki zīrā dünyānıñ mālı yanımda ẕerreden kem-ter / Daḫı ebter-durur bunuñ ṣoñı yoḳdur olur efnān 280

ebū (Ar.): Baba, ata.

Ebū Bekir: İlk müslümanlardan, Hulefa-yı Raşidin'in birincisi.

Éşit né dér Ebū Bekir ki Ḥaḳ rāżī ola andan / Bir ādem mālınıñ zekātını menʿ éylese çoḳ az 307

Anıñ elinde yazdı Ḥaḳ Ebū Bekir şerīf ismin / ʿÖmer yazdı yañaġında ṣolunda yazdı bil ʿOṯmān 1993

Ebū Bekr: *krş.* Ebū Bekir

Ebū Bekr'e suʾāl étdi Ḫudā rāżī ola andan / İmām-ile bile tekbīr ṣevābından né istimtāʿ 1512

Dédi ol demde ʿAlī Ebū Bekr'e / Siz ḳılı vériñ namāzın éy velī 4051

Ebū'd-Derdā: Dımaşk kadılığı ve Kur'an muallimliği yapan sahabi.

Ki rāvīdür Ebū'd-Derdā ʿÖmer'den buña ḳulaḳ vér / ʿÖmer Aḥmed-i Muḫtār'dan éşitdi bunı éy tüccār 196

Ki naḳl étdi Ebū'd-Derdā Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Ki bir ādem oruç ṭutsa receb ayında bi'l-icmāʿ 626

Ebū Ḥafṣ: *krş.* Ebū Ḥafṣ-ı Kebīr

Ki gördüm ḥāl-i rüʾyāmda Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr'i ben / Selām vérdim Ebū Ḥafṣ'a selāmım étmedi īḫāz 795

Ebū Ḥafṣ-ı Kebīr: Buhara'nın İslāmlaşma sürecinde önemli etkisi olmuş Hanefi fakihi.

Ebū Ḥafṣ-ı Kebīr'i gör büyük evliyālardanken / Bu deñlü çekdi ʿaẕābı néce olur ḥāliñ bezzāz 815

Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr: K*rş.* Ebū Ḥafṣ-ı Kebīr

Muḥammed Ḥarīrī pes dér Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr'iden / Ḳulaḳ ṭut bu söze bugün budur uş ʿanber-i elfāẓ 790

Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr: *krş.* Ebū Ḥafṣ-ı Kebīr

Ki gördüm ḥāl-i rüʾyāmda Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr'i ben / Selām vérdim Ebū Ḥafṣ'a selāmım étmedi īḫāz 795

Ebū Ḥafẕ-ı Kebīr éydür ki bir faḳīhi ġıybetdür / Gelür yevm-i ḳıyāmetde ki yazmış alnına küttāb 2986

Ebū Hüreyre: Çok hadis rivayet etmesiyle tanınan sahabi.

Gelüpdür pes meṣābīḥden Ebū Hüreyre naḳl étdi / Resūlullāh né buyurdı édelüm biz anı īrād 397

Rivāyetdür Ebū Hüreyre né buyurdı bil anı / Bir ādem leyletü'l-ḳadri ʿibādetle ola ḳavvām 1091

Ebū'l-Ḥasan-ı ʿUlvi: Fakih, alim.

Ebū'l-Ḥasan-ı ʿUlvi'ye su'āl olundı Berāt'dan / Ki Ḳadr'i éyledi iḫfā Berāt'ı étdi ẓāhirāt 856

Ebū'l-Leyṣ: Fakih, müfessir ve sufi.

Ebū'l-Leys raḥmetullāhi ki tefsīrinde yazmışdur / Ki ümmeti Muḥammed çün gör istiġfār éder meşhūr 978

Ebū'l-Leys raḥmetullāhi ki tefsīrinde yazmışdur / Ki teʾḫīr éder ol kişi éder vaḳtinden iftirāḳ 1376

Ebū Mūsā: Hakem Vakʻası'nda Hz. Ali'yi temsil eden fakih sahabi.

Rivāyetdür Ebū Mūsā dédim Muḥammed'e bir gün / Ki ḳanḳı Müslim efḍaldur ḫaber vér baña sen éy şāh 3148

Ebū Saʿīd-i Ḫudrī: Çok hadis rivayet eden yedi sahabiden biri.

Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür / Bir ādem vérse evlādın muʿallime olur manẓūr 2155

Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den gelüpdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil / Ki dāḫil olsa bir ādem gérü ṣubḥa ki ol āgāh 3150

Ebū Yūsuf: Ebu Hanīfe'nin önde gelen talebesi, müctehid hukukçu ve ilk kadılkudat.

Ki baʿżılar dédi farżdur ki oldur kim Ebū Yūsuf / Ki istidlāl edüp Ḥaḳ'ıñ kelāmın étdi ıṭṭılāʿ 1492

ebvāb (Ar.): Kapılar.

Ḥadīṯinde Resūlullāh né buyurdı éşit anı / Ramażān ayı ṭoġduḳda açıla raḥmeti ebvāb 951

Ki girdim ḳubbe içine bu dört ırmaġı ben gördüm / Çıḳar dört köşesinden ḳubbeniñ seylān éder ebvāb 1969

ebyaż (Ar.): Pek ak, pek beyaz.

Ki her medīne içinde yaratdı yétmişer biñ ev / Cemīʿ cümle zümürrüdden ḳatı ebyaż mine'l-envār 1578

ebyaż-ı ʿanber: Beyaz anber.

Ayaġından ṭopuġına varınca miski ezferdür / Ṭopuġından göbegine varınca ebyaż-ı ʿanber 1582

ecdād (Ar.): Dedeler, büyük babalar.

Ki görmeñ mi olanları ḳanı ābā vü ecdādıñ / Ḳamusı bu fenā mülki ḳoyup gétdi olup türāb 3531

ecdera (Far.): Büyük yılan, ejder.

Anuñ boynunda bir yılan büyük ecdera ḥaml éde / Anuñ iki aġulı dili ola pek ḳatı ıżrār 3640

ecel (Ar.): Ömrün sonu, hayatın son demi.

Ki taʿẓīmen anı yutdum ki ḥavżıñ yanına vardım / Ecel érdi baña öldüm ki rūḥum étdiler ıḳbāż 2012

Elā éy mü'min-i ġāfil gözün ét uyḳudan īḳāẓ / Uyan gel nevm-i ġafletden ecel bir gün éder īḳāẓ 3443

ecil (Ar.): Sebep, illet.

Ki bir yıllıḳ ṣevāb yazar bulamadığı ecilden / Ecirler vére Ḥaḳ aña ḳıyāmetde édüp esrār 186

ecir (Ar.): *krş.* ecr

Ki bir yıllıḳ ṣevāb yazar bulamadığı ecilden / Ecirler vére Ḥaḳ aña ḳıyāmetde édüp esrār 186

ecīr (Ar.): *krş.* ecr

Yazarlar miski eẕferden kāġıd üzerine anı / Daḫı yazalar ol kişi içün yigirmi biñ ecīr 3412

eclā (Ar.): Pek belli, çok aşikar.

Ki Yaḥyā oġlı Aḥmed'dir Muḥammed İbni ʿAbdullāh / Su'āl étdi helūʿdan ol daḫı dédim aña eclā 481

Ki tefsīr éyledi Allāh ki Ḳur'ān-ı mecīdinde / Ki sen tefsīr édemezsiñ anuñ gibi anı eclā 482

eclād (Ar.): Hayvan derileri.

Néçün buña da vurmadım zinā ḥaddı gibi eclād / Anuñ-çün éderem bükā anuñ-çün éderem ġamnāk 1419

ecmaʿīn (Ar.): Hepsi, cümlesi.

ve li-ḳāri'e ve li-sāmiʿa ecmaʿīn ṣıdḳla iḫlāṣla benden aña olsun duʿā kendi lüṭfundan 925

ecnāḥ (Ar.): Kanatlar.

Né niʿmetdür gör éy ʿālim né iḥsāndur bi-ḥamdillāh / Bunuñla ʿāmil ol imdi kitābetde açup ecnāḥ 1949

ecr (Ar.): Ahirete ait mükafat, sevap.

Ki noḳṣān olmaya aṣlā anuñ ecrinden éy kişi / Ki bir günüñ iki olur buyurdı seyyidü'l-enām 939

Bular mescidde géçirmiş cemīʿ eyyāmını anda / Bugün buldılar ecrini édeler cenneti īcār 1573

ecr-i ʿuẕmā: Çok büyük sevap.

Veyā anlara da vérgil o yémişden fākiheden / Bulursuñ ecr-i ʿuẕmālar girersiñ cennete seyyāḥ 3239

ecrā (Ar.): Yapmak.

Ki bir miskīn aña varsa anı defʿ éder ʿunf-ile / Ḳovar anı ḳapusından aẕarlar anı ol ecrā 488

ecriyyāt (Ar.): Sevaplar.

Ki bir men oḳusa bir ḥarf kitāb-ı ẕü'l-celālinden / O ḥarf başına vére Ḥaḳ ki bir ḥasene ecriyyāt 2075

Ki ẓulm étmiş idim ḫalḳa daḫı borç vérmemiş-idim / Ṣevābım yoḫ-idi benim vérem anlara ecriyyāt 3030

ecsād (Ar.): Vücutlar, tenler, gövdeler.

Dédi şunı séverim ki gözümi vére ol Ḫallāḳ / Ki bende cümle maḫlūḳı görem ʿibret alam ecsād 416

Cemīʿ ecsād kemāl üzre büyüyüp kāmil olduḳda / Ḫudā dirilde İsrāfīl'i Mīkā'īl'i ibtidā 3595

ecsām (Ar.): Gövdeler, bedenler.

Dédi baʿżı müfessirler murād nédür bu rūḥdan kim / Ki bir maḫlūḳ-durur ol kim ki beñzer melege ecsām 1114

eczā (Ar.): Parçalar, kısımlar.

Veyāḫūd oda yaḳsalar kül olsa ol kişi odda / Yéle ṣavursalar anı ki neşr olsa ḳamu eczā 3589

Ki béş yüz yıl ḳalıñlıġı olan dünyā gögi ola / Ki pāre pāre ola hep ola eczāsı iftirāḳ 3693

edā (Ar.): Yerine getirme.

Ki ġayrı éde farżları edā étmiş ḳadar ṣevāb / Vére ol ẕü'l-celāl Allāh muḥaḳḳaḳ böyledür zühhād 639

Bu ayda farż edā étmek namāz gibi zekāt gibi / Ki yétmiş farż edā étmiş ḳadar ṣevāb vére ʿAllām 915

eḍāʿū (Ar.): Kaybettiler.

Veyāḫūd ve't-tebeʿūdaki vāv gérüye maʿṭūfdur / Eḍāʿū üzre maʿṭūfdur budur bunda murādullāh 1341

edeb (Ar.): İyi terbiye, naziklik.

Ki ol faḳīr aña dédi néçün edebi terk étdiñ / Néçün bu sözi söylediñ edebden étdiñ iʿtizāl 1727

Yürüye bunlar edeble geleler buña ʿizzetle / Ki dürlü taʿẓīm éderler ki ḥüsn-ile éde ādāb 2494

edebsiz (Ar.+T.): Utanılacak işleri sıkılmadan yapan, sıkılmaz, terbiyesiz.

Bu kez edebsiz ol ʿavret uyuyunca ki ol ġāzī / Sicimler ile bağladı elin ayaġını muḥkem 1072

edebsizlik (Ar.+T.): Utanmazlık, sıkılmazlık, terbiyesizlik, şirretlik.

Bulara taʿẓīm éylemez bulardan étmez istiḥyā / Diline geleni söyler edebsizlik éder esfāh 3163

edfāʿ (Ar.): Uzak etmek.

Ki rāżī ola Ḥaḳ senden ki ben rāżī idim senden / Ḥarāma başmadıñ zinhār ṣaḳındıñ kendiñi edfāʿ 2460

ednā (Ar.): Pek aşağı, en bayağı, çok alçak.

İmām-ı Zühre buyurdı ki on ḫaṣlet var ʿilimde / Biri şerīf olur ol kes geçeli cümleden ednā 1869

Meger kim bütperest ola ṭapa ġayrıya dāʾimā / Bulardur cümleden ednā bulardur köti ḫalḳ ḫāṣāk 3063

edrāk (Ar.): Anlayışlar.

Dédi ol Ḳādir ü Ḳayyūm eger kelbi getüreydiñ / Cemīʿ ʿaẕābımı saña éderdim öyle ét edrāk 3061

edrār (Ar.): İnciler.

Ki ḥāl-i irtiḥāliñde néler ikrām éde Allāh / Beyān édem saña bir bir vérem eliñe ben edrār 2418

efʿāl (Ar.): İşler, ameller.

Muḥammed ümmetiyüz déyü daʿvāyı ḳılarsıñız / Velākin sünneti yoḳdur ki efʿālde daḫı aʿmāl 1688

efḍal (Ar.): Daha faziletli.

Dédi baʿżı müfessirler ki sürʿatden murādullāh / Ki öñ ṣafa ivişiñ dér odur efḍal maḳām icmāʿ 1499

Ki kimde né var-idiġin né bilürsiñ sen éy melʿūn / Ki belki senden efḍaldur ki yérme sen anı ḫāşāk 3043

efḍal-i insān: İnsanın en faziletlisi.

Ki ḥattā ben yétişeyim Muḥammed'iñ zamānına / Hem ümmeti zamānına bulardur efḍal-i insān 749

efḍalü'l-eyyām: Gündüzlerin en faziletlisi.

Géceler pādişāhıdur günidür efḍalü'l-eyyām / Bunuñ faẓlını bir kimseye Ḥaḳ éylemedi iʿlām 1055

efḍalü'l-ezmān: Zamanların en faziletlisi.

Gözüñ aç uyḳuyu terk ét ki oldur seyyidü'l-enām / Ki oldur efḍalü'l-ezmān bunı medḥ éyledi ʿAllām 1056

efendi (Rum.): Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse.

Ḳulu böyle olucaġaz efendisin ḳıyās éyle / Ki ḥüsnine miṣāl olmaz müyesser éde Yezdānī 3869

Ki altun kāseler ile édeler cümle istiḳbāl / Ki merḥabā efendim dér ṣafā geldiñ bu meydānı 3582

efġān (Far.): Istırap ile haykırma, bağırıp çağırma, inleme.

Déyeler pes zebānīler néçün efġān édersiñiz / Bu siziñ pek sévip gizlediġiñiz māl-durur ābād 457

Ḳatı efġān éyleyüben dökdi yaş /Ériyüp şu oldı ḳamu ṭaġ u ṭaş 3987

efhām (Ar.): Anlamalar, idrakler.

Ṭaʿāmları yoḳ idi héç ḳatı faḳīr idi bunlar / O géce pek acıḳmışlar ki öyle éyledim efhām 2923

Ki geldi géce ol ʿavret çıra yaḳmaḳ bahāneyle / Ki çıḳdı ṭaşraya ol kim söyündürdi anı efhām 2924

efḳar: (Ar.): Daha fakir ve muhtaç.

efḳaru'l-ʿabd: Kulun en fakiri.

Ki ben bir efḳaru’l-ʿabdin ki ben bir aḥḳaru’l-ʿabdin / Ki bende cümle taḳṣīrāt ḳuṣūra baḳmasun iḫvān 12

efnān (Ar.): Cinsler, çeşitler.

Ki zīrā dünyānıñ mālı yanımda ẕerreden kem-ter / Daḫı ebter-durur bunuñ ṣoñı yoḳdur olur efnān 280

efrād (Ar.): Tek olanlar, birler.

Ki ol ḳadar çoġaldı ol ki bir ṣaḥrāyı ṭoldurdı / Ḳatı bī-ḥadsiz oldı ol cihānı ṭoldurup efrād 421

Ki ol kürsīniñ eṭrāfı ola envāʿi fākihe / Né deñlü var ise yémiş ki anda buluna efrād 3892

efsaḳ (Ar.): En fasık, pek edepsiz.

efsaḳu’l-mefāsıḳ: Fasıkların en fasığı.

Ki aʿẓamü’l-maʿāṣīdür ki cāhillik bu dünyāda / Ki efsaḳu’l-mefāsıḳdur ki olmaz cenneti edā 1829

efvāc (Ar.): Bölükler, takımlar.

Bu ḫayrātlar içün kişi ki vaḳf éyler-iseñ aḳçe / Ḳıyāmete degin ṣevāb çekilür fevc ol efvāc 1185

efzāʿ (Ar.): Korku ile bağırıp çağırmalar.

Belī benim işim dā’im kefen ṣoymaḳ idi añla / Dédim aña néçün şimdi buña édeñ olañ efzāʿ 788

Daḫı refʿ éyleye Allāh ʿaẕāb-ı ḳabri hep andan / Daḫı hevl-i ḳıyāmeti daḫı efzāʿını çoḳ az 2609

eg-: Düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek.

Géderdi ṣoñra mescide yürürdi bélin egerek / Ki boynunuñ ṭamarları şişerdi hem olur aḥmer 1587

Yéyüp içer bular cümle daḫı ẕevḳ u ṣafālarda / Bu kez gördüm ki bir yigit başın egmiş ḳatı aḥzān 3315

eger: Yahut, gerek, ister, veya.

Eger bay u eger gedā ḳamusı hep olur fānī / Eger ʿābid eger fācir türāb-ile olur yeksān 261

Eger mü'minleriñ biri eger ʿavret eger érkek / Ki bu ayda oruç ṭutsa géce-y-ile ola evḥād 651

egil-: İnsan, bir işi yapmak için belini eğmek.

Ki enbiyā ḳulum dér Ḥaḳ benim kelāmım oḳutsa / Sücūda egilürler hep baña taʿẓīm éderler āh 1323

Ferişteler déye aña ki yā ġassāl egil ṭutġıl / Ki zīrā mecrūḥ olupdur ḫurūcından cānıñ eẕhāb 2479

egir-: Yün, pamuk gibi şeyleri iğ ile büküp iplik durumuna getirmek.

Daḫı bil sen eyā ḳızım ġazil ʿindinde bir sāʿat / Oturup iplik egirmek ḫayırlıdur aña illā 2768

Daḫı bil sen eyā ḳızım ḳaçan bir mer'e ipligi / Egirse anı bez étse ki zevcine éde ṣevbān 2770

eglen-: 1. Bir yerde durmak, beklemek, tevakkuf etmek.

Ki bir maḳbereye vardıḳ biraz eglendik üstünde / Resūlullāh baña étdi bükādan olmadı ibʿād 643

Kerem ḳıl yā fetā eglen saña çoḳ édeyim iṭʿām / Daḫı çorba pişirdeyim getüreyim saña fetā 3103

2. Neşeli, hoşça vakit geçirmek.

Ḥaḳ'a çoḳ ḥamd éder bunlar ki şimdi müsterīḥ olduḳ / Ki eglenirler ol yérde ṣabāḥa dek ḳamu enām 1148

egri: Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.

Ki müstaḳīm olursañ sen ki biz de ṭoġrı oluruz / Ve illā egri olursañ oluruz egri biz eyvāh 3153

eḥad (Ar.): Tek, bir.

Bular nidā éderler kim ʿaceb var mı bizi añar / Ki bir eḫad ʿaceb var mı bizi héç éde mi erḥām 1138

eḥādīṯ (Ar.): Haberler, sözler.

Ki muʿteber kitāblardan bunı aḫẕ éyledim biliñ / Né deñlü var ise muḥriḳ eḥādīṯ éyledim īḳān 20

eḥaḳḳ (Ar.): Daha layık, müstahak.

Bunuñ dört yüz seneden beri étdigi ʿibādetden / Baña sévgilidür bilgil budur eḫaḳḳ u taḥḳīḳāt 874

eḥibbā (Ar.): Dostlar, sevgililer.

Daḫı tenhāda ṣāḥibdür daḫı ḥayretde delīldür / Aḫillālar vezīridür eḥibbā oldılar aʿlā 1862

ehl (Ar.): 1. Bir yerde oturan.

Ki ekṣerī cehennem ehli pes aġniyālardandur / Ki cennet ehliniñ çoġı faḳīrlerdür olup ferḥān 301

Gérü baña ḫiṭāb étdi Resūl-i mefḫar-ı mevcūd / Şu ḳabriñ ehline ḳatı ʿaẕāb oluyorur bī-dād 644

2. Karı-kocadan herbiri.

Ki ʿābid evine geldi ki ol incüler elinde / Dédi ehline éy ehlim saña benden ola īṣār 205

Nisānıñ pek ḫayırlısı yüzüne baḳdıġıñ zamān / Güle yüzine ehliniñ güleç yüzlü ola ḳannāʿ 2715

ehl-i ʿāfiyet: Sağlıklı, esenlikli olanlar.

Ki öyle bir ṣevāb vére ki ehl-i ʿāfiyet göre / Déyeler ki né olaydı étimiz ṭoġranaydı zār 3733

ehl-i Baġdād: Bağdat sakinleri.

Cevāb vérdi aña melek baña emr éyledi Allāh / Ki ehl-i Baġdād'ı cümle ṣuya ġarḳ éderem elān 1621

ehl-i belā: Musibetli, cezalı olanlar.

Cemīʿ ehl-i belādan déye aʿmālara ol Allāh / Nidā éyleye anlara selām érgüre ol Ġaffār 3717

Gine bir kez nidā gele Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından / Déye ehl-i belālar ki biliñ āgāh oluñ aḫyār 3725

ehl-i beyt: Hane halkı.

Nidā éder bular evlerine hem ehl-i beytine / Biri bir şeyʾ-ile anuñ taṣadduḳ éyleñiz iṭʿām 1136

Şefāʿat éde hem yevm-i ḳıyāmetde ḳarībine / Daḫı hem ehl-i beytine ʿaẕābdan éyleye iʿlām 1452

ehl-i bidʿat: İslamlığın genel kurallarına uymayan kimse veya topluluk.

Ki ḳoydurmadı evine ki ḥammāma girenleri / Ki zīrā ehl-i bidʿatdur ki ḥammāma giren nisā 2850

ehl-i cehennem: Cehennemlik olanlar.

Dédi ʿAṭā ki ġayyā ḳuyusı bir vādidir oddan / Aña ehl-i cehennemiñ iriñi cemʿ ola hey vāh 1354

Şol Allāh'a ḳasem olsun seni Ḥaḳ nebī gönderdi / Eger ehl-i cehennemiñ yédigi ġıslīni ḳaṭrān 3807

ehl-i cennet: Cennetlik olanlar.

Eñ ednā ehl-i cennete vérilen niʿmeti déyem / Alam deryā-yı ʿummāndan édem bir ẕerrece ibḥāṣ 1281

Elin bağlayalar cümle ol ehl-i cennet öñünce / Ṣanasın bir ulu sulṭān olup t aḫta ṣuʿūdiyyāt 2053

ehl-i cināniyyāt:

Resūlullāh'a dédi ol ki göster baña bir ʿamel / O sāʿatde ʿamel édem olam ehl-i cināniyyāt 2267

ehl-i cinān: Cennetlerin sakinleri.

Ki cennet meşrebesinden şarāblar élteler evvel / Ki ḳarşulayalar ṣular ile hep ehl-i cinānı 3851

Henī’en ola bu ṣular ki rāḥatda oluñ dā’im / Éde her biri taṭyīb-i ḫāṭırı ehl-i cinānı 3853

ehl-i dünyā: Dünya adamı, ahireti düşünmeyen.

Diriyken ölüdür déyü ki taʿbīr étdiler seni / Ki ehl-i dünyā olup māla meyliñ oldı-çün her ān 289

Eger ol ʿaẕābıñ biri ki ehl-i dünyā üstüne / Düşeydi cümle ḥayvānāt olurdı cümle maḥrūḳūn 2362

ehl-i fiġānāt: Iztırap ile bağırıp çağıranlar.

Ki dört kişi cehennemde ki ol ḳadar fiġān éder / Fiġānından dola nīrān ki içi ehl-i fiġānāt 3019

ehl-i ictimāʿ: Toplanan kişiler.

Ḫudā maġfiret éyleye cemāʿatiñ duʿāsıyla / Anuñ ġufrānına sebeb olurlar ehl-i ictimāʿ 2622

ehl-i iḥtirām: Hürmet sahibi.

Ki zīrā bende séverem Ḥaḳ’ıñ sévdigi ḳulları / Ḫaber vériñ Muḥammed ümmetinden ehl-i iḥtirām 1160

ehl-i iḫtiyāc: İhtiyaç sahibi.

Ki bir ṣarı ʿalem gele véreler ʿĪsā eline / Birike ehl-i iḥtiyāc anuñ taḥtına ṣanki māh 3777

ehl-i ʿilim: İlim sahibi olanlar, alimler.

Ki ehl-i ʿilim olanlar déye yā Ḥażret-i ʿAllām / Bular hep bizden ögrendi ʿameller étdiler ikṣār 3763

Ki ehl-i ʿilim içün ẓuhūr éde bir aḳ ʿalem anda / Né deñlü var ise ʿālim başına cemʿ ola muḫtār 3772

ehl-i imān: İman sahipleri.

Daḫı aʿmāl-i ṣāliḥa daḫı ṣā’im ola bunda / Daḫı ḥilli ḥarāmı gözede bunda ehl-i īmān 690

Bu kez bu ḫalḳı hep süre ki maḥşer yérine Allāh / Ki ehl-i īmān olanlar bineler deveye fī'r-rāh 3659

ehl-i İslām: İslam topluluğu.

Ki cümle ehl-i İslām'a ki nuṣret éyleye Allāh / Ki dīn düşmānların cümle Ḫudā ḳahr éyleye her 16

ehl-i ʿiṣyān: Günah sahipleri.

Ki cümle ehl-i ʿiṣyān hep ki bunda maġfiret olur / Ve illā dört kişiyi Ḥaḳ ki étmez maġfiret Raḥmān 829

ehl-i ḳāriʾāt: Okuyan kadınlar topluluğu.

Yana bunlar ḳıyāmet ḳopana deñlü ḳubūrında / Ki cennet baḳçası ola ḳubūrı ehl-i ḳāriʾāt 2120

ehl-i Ḳurʾān: Kuran okuyanlar.

Bu kez Ḳurʾān naẓar éde gérü ṣāḥibine bir ḫoş / Ki söyler ehl-i Ḳurʾān'a beni bildiñ mi ʿālimāt 2107

Anuñ bināsı miskdendür yüzi yaşıl ḥarīrdendür / Bu taʿẓīm ehl-i Ḳurʾān'a olupdur fī-cemīʿ evḳāt 2116

ehl-i maḥşer: Kıyamet günü dirilecek olanlar.

Ki ḫalḳıñ içine gire ḳaçarlar ehl-i maḥşer hep / Çaġıra bir münādī kim néçün ḳaçarsıñız eşḫāṣ 48

Süreler bunları oda ki ehl-i maḥşer içinde / Varalar od ḳapusına cezāʿlar édeler muġtāb 2981

ehl-i maḳber: Kabirde olanlar.

Biraz müddet mürūr étdi gine gördüm o yigidi / Gine hep ehl-i maḳber ḫurūc étmiş ʿaleyü'l-īḳān 3307

ehl-i nār: Kötü ruhlu, cehennemlik insanlar.

Rivāyetde gelüpdür kim ki ehl-i nārıñ ekṣerī / Cehennemde éder ṣayḥa ki étdik tevbeyi īżāʿ 1496

Ṣoralar ehl-i nāra hem ki né işiñ ṣāḥibisiz / Néden geldi bu ʿaẕāblar ki siz édiñ beyānāt 3028

ehl-i sāʾilūn: Soran kişiler.

Bularıñ ṣavtı gök gürler gibi çaġıraraḳ gele / Ki gözler berḳ-i ḫāṭıf gibi gele ehl-i sāʾilūn 2766

Daḫı dişleri yéri yırtaraḳ gele o fāsıḳā / Oturalar başı ucuna cümle ehl-i sāʾilūn 2767

ehl-i ṭāmiʿūn: Tamah edenler.

Ki Ḥaḳḳ Teʿālā'ya lāyıḳ degilsiñ gel ḫurūc éyle / Yériñden téz gel imdi çıḳ ki sensiñ ehl-i ṭāmiʿūn 2349

Déye ḳarnına ol nefis ki héç ḥelāl ḳoymadıñ mı / Ḥelāldeñ étdiñ istinkāf ki olduñ ehl-i ṭāmiʿūn 2355

ehl-i tefsīr: Tefsirle uğraşan.

Ki baʿżı ehl-i tefsīrler buña bir maʿnā vérmişler / Helūʿ bir dābbeniñ adı yaratdı Ḥaḳ anı ṭamʿā 470

ehl ü ʿayāl: Aile, çoluk çocuk.

Daḫı ehl ü ʿayālini ki ḥıfẓ éde belāyādan / Daḫı refʿ éyleye andan ʿaẕāb-ı ḳabri ol Raḥmān 671

ek-: Bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek.

Ki şimdiki zamān çiftçileri namāzı ḳayırmaz / Anuñ-çün ekdigi bitmez anuñ-çün ḳaḥṭ olur gāh ġāh 1334

Ki ṭutar çiftçiyi ol kes namāz ḳıl déyü emr étmez / Ki ābdestsiz ekin eker ḳāʾil olmaz aña Allāh 1335

ekber (Ar.): Daha büyük.

ekber-i kebāʾir: Günahların en büyüğü.

Ẓulüm nédür saña déyem gel éyle andan iḥtirāz / Ki ekber-i kebāʾirdür atar fāʿili fīʾn-nīrān 2280

ekin: Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum.

Ki ṭutar çiftçiyi ol kes namāz ḳıl déyü emr étmez / Ki ābdestsiz ekin eker ḳā'il olmaz aña Allāh 1335

ekinci: Tahıl yetiştirip satan kimse.

ʿÖşür vérmeyen ekinci ḳopa ʿöşrüni yüklenmiş / Néce feryādı fiġānlar édeler bunda éy ol yār 3642

ekl (Ar.): Bir şey yeme.

Buña pes vérdi ol ʿavret ki üç etmek eline bil / Alup gétdi anı miskīn ki ekl éderek ol eṣnā 494

Veyāḫūd vaḳt-i ṣalātda ṭaʿām ekl étmeye başlar / Ṭaʿāmı ol yéyen dérken géçer vaḳt-i namāz eyvāh 1336

ekliyyāt (Ar.): Yemekler.

Ki nā-çar oldı oturdı ki loḳma-i ṭaʿām yéye / Ki kesdi ekmeginden ol ola ol anı ekliyyāt 607

ekmek: Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek, nan.

Ki ḳoydı Ḥażret-i ʿĪsā ki çantasına üç ekmek / Bular yola revān oldı yürümekde édüp isrāʿ 87

Ki Sāḥım eve gétmişdi ki ekmek getürem déyü / Biraz mekṣ éyledi evde ki ekmek éyleye ibdāʿ 136

ekmekçi: Ekmek yapan veya satan kimse.

Bir altun vérdi ekmekçiye aġu ḳatdı ekmege / Getürdi ekmegi ol kes bularıñ ʿindine iżāʿ 116

ekrem (Ar.): Daha kerim; çok şeref sahibi.

Ol ādem bundan efḍaldur ol ādem bundan ekremdür / Ki bir gün ṭutduġı oruç muḳābildür buña inan 756

Dédi ʿĪsā ki yā Mevlā ʿaceb dünyā yüzinde héç / Ki bundan efḍali ekrem ʿaceb olur mı mevcūdāt

ekrem-i insān: İnsanın en şereflisi.

Dédi ʿĪsā ki yā Rabbi yér üstinde ʿaceb bundan / Ki efḍal var mı ḳul ʿaceb budur uş ekrem-i insān 753

ekṣer (Ar.): En çok, daha ziyade.

Érit anı ki bu ayda géde hep o ḥarām etler / Ki ekṣer güni ki aç gez ḳuru etmegilen aḫşam 904

Ki teşbīh étdiler cehli ki şol siyāh böcüye kim / Ki ekṣer terṣe birikir ki teşbīh étdi ʿulemā 1832

ekṣerī (Ar.): Çok defa, çoğu.

Ki ekserī müfessirler rumūzı buña aldılar / Daḫı sen de muḥaḳḳaḳ bil ʿamel ét bunda taʿbīdāt 827

Rivāyetde gelüpdür kim ki ehl-i nārıñ ekserī / Cehennemde éder ṣayḥa ki étdik tevbeyi īżāʿ 1496

eksik: Bir bölümü olmayan, noksan.

Bularıñ cümlesiniñ ṣevābı ḳadar vére ṣevāb / Ki héç eksik degil aṣlā seni mesrūr éde Mennān 1599

Bu kez nışfını ol mālik āmīn déyene vérdi ol / Ki eksik vérmedi aña berāber étdiler ibẕāl 1726

eksil-: Azalmak, az duruma gelmek.

Ki rüʾyā ṣāḥibi éder uyandım uyḳudan hemān / Ki ḳaḳdım ṣuya baḳdım ben ki eksilmiş biraz noḳṣān 1629

Ḫaberde vārid olmuşdur Resūlullāh buyurmuşdur / Ki bir kes ḫasta olduḳda eti eksile biraz yār 2642

el(1): Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.

Ki vérdim mübtedī olan kişiniñ eline cevher / Eger ḳadrini bilürse olur elbetde fīʾl-cinān 21

Yaḳın vardım kilīde ben elimi aña vażʿ étdim / Ki bismillāhi dédim ben ki feṯḥ oldı ḳamu ebvāb 1968

el aç-: Allah'tan dilek dileme.

Utanmazsız ki siz Ḥaḳ'dan bu deñlü 'iṣyānıñızla / Gine Ḥaḳḳ'a el açarsız dilek istersiñiz her ḥāl 1694

Eliñde yoḳ evāmir hem maḥārimden tecennüb yoḳ / Gine el açañ Allāh'a ḥayāsızlıḳdur éy se'āl 1745

el degirmeni: El gücüyle çalıştırılan ve kahve, baharat vb.ni öğütmeye yarayan bir tür küçük değirmen.

El degirmenini çeküp nār-ı cevrle beslenen / Cevr-i faḳr-ile boyanan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4056

él[(2)]: Halk, ahali, kendisine yabancı olanlar, başkası.

Dédi ba'żı müfessirler él içinde ḳılar namāz / Ki ḫalḳdan ġā'ib olduḳça namāzı terk éder füssāḳ 1375

Ériniñ iẕni yoġ iken ki éllerin veledini / Memesini vérirdi ol anuñ- çün buldı bu ḥublā 2801

el- (Ar.): Arapça "Harf-i ta'rīf" olup kelimelerin başında bulunur ve ismin manasının ta'rīf ve tāyin etmeye yarar.

el-ḥamdülillāh: Allah'a hamdolsun, Allah'a şükür.

Faḳīrlıḳdan emīn olduḳ şükür el-ḥamdülillāh dér / İki incü véripdür Ḥaḳ ki miṣli yoḳ bunuñ éy yār 206

Tamām oldı kitāb el-ḥamdülillāh / Hümām oldı kitāb el-ḥamdülillāh 3928

el-mülkü'l-vehhāb: Mülk Allah'ındır.

Temmetü'l-kitāb bi-'avnillāh el-mülkü'l-vehhāb ġaferallāhu Te'ālā ve li-valideyye ve li-üstāde ve li-kātibe 3924

elā (Ar.): Başlama ve tenbih edatıdır; nazımda ve sözün başında kullanılır; bundan sonra "ey" nidası gelir.

elā éy: Şimdi, bilmiş ol ki!

Elā éy ḥārişü'd-dünyā bu ḥırş seni éder ifnā / Helāk éder seni bu ḥırş géçer ʿömrüñ olur 461 ifnā

Elā éy mü'min-i nā'im gel ét nevmiñden istīḳāẓ / Ki ġafletden gözüñi aç ḳulaḳ vér baña ét 1230

elān (Ar.): Şimdi, şimdiki hâlde; henüz, şu anda.

Eẕān fażlın déyem saña ḳulaḳ ṭutar-iseñ baña / Ol aʿlā seyyidiñ sözün saña naḳl édeyim elān 1596

Elā éy mü'min-i ʿāmil ʿameliñden édem aḫbār / Saña tebşīr édem elān néler iḥsān éde Ġaffār 2503

elbet: *krş.* elbette

Ve illā ḫırsız alursa anı ḳatl édeyim elbet / Ki sözünde yalancıdur déyü söyledi ol lemmāz 332

Anuñ başına on iki beliyyeler gelür elbet / Üçi bu dünyāda gelür üçi mevtde olur ẕevvāḳ 1384

elbetde: *krş.* elbette

Bunuñla ʿāmil olursa érer elbetde bir ẕevḳe / Ulu kimse olur ṣoñra ṣafālarda éder Raḥmān 21

Ki üç kimseniñ elbetde olur duʿāları maḳbūl / Ki redd étmez Ḫudā billāh icābet éyler ol Ḥannān 3275

elbette (Ar.): Herhâlde, şüphesiz, kuşkusuz, elbet.

Ki ḫayr işleyeniñ cezāsı cennetdür ḳıl istiʿdād / Ki şerre mā'il olanlar görür elbette żarriyyāt 2252

elem (Ar.): Keder, dert, maddi ve manevi ıztırap.

Déye bunlara Cebrā'īl elem çekmeñ eyā mü'min / Ṭarīḳ-i dünyāda sizler deñize éylese imrār 1560

Sicindür bu ṣafā yoḳdur elemden zā'il olmazsıñ / Ki bir kes zindāna girse olur mı ẕevḳi héç ẕerrāt 2055

elemiyyāt (Ar.): Elemler.

Ki andan farımaḳ yoḳdur daḫı yoḳ anda ḳocamaḳ / Daḫı yoḳdur elemiyyāt daḫı yoḳdur ḳasāviyyāt 2047

O zīrā ḥabl-i metīndür yapışanlar bulur ẕevḳi / Eger dünyā eger aḫret aña gelmez elemiyyāt 2065

elemlen- (Ar.+T.): Hüzünlenmek.

Bu ḫaberi éşidicek ḥazīn oldı Resūlullāh / Ki ol ḳadar elemlendi bükālar éyledi ihmām 1084

élet-: Götürmek, yerine ulaştırmak, eriştirmek.

Életeler mekānıña ki taʿẓīmāt-ile seni / Bu kez döşeyeler altıña döşekler ola īrāṣ 1288

Ki pelāslara ḳoyalar cānını fāsıḳıñ ol dem / Életeler cehenneme ḳoyalar cānı medḥūrūn 2359

elf (Ar.): Bin (sayı).

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa vü ṣemānīn / Ve mieteyn ve elf min-hicretü'n-nebī ṣallāllāhü ʿaleyhü ve sellem 3948

elif (Ar.): Arap alfabesinin ilk harfi

Ḥaseneden murād nédür ki on ṣevāb-durur añla / Degildür elif lām bir ḥarf ki üç ḥarfdür ʿadediyyāt 2076

Ki bir kes dése elif lām otuz ṣevāb yazar Allāh / Var imdi sen ḳıyās éyle bütün Ḳur'ān'ı ḳāri'āt 2077

elīm (Ar.): Çok dert ve keder veren, acıklı.

Ḳatı aḫbeṣ-durur ṭaʿma āteşi pek yaḳar teni / ʿAẕābı pek elīmdür kim girenler éde vā-veylā 1353

elli: Kırk dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Yüz elli şehīdiñ ṣevābı yazar anuñ içün Ḥaḳ / Ki devlet ḳondı başıña ki şükrin éde gör nisā 2733

Biri budur ki ol ḫaṣlet faḳīrler aġniyālardan / Gireler elli yıl evvel Ḥaḳ'ıñ cennetine muḥtāc 3203

elma: Kabuğu parlak, sert, kırmızı, sarı ve yeşil renkte, kokusu hoş, tadı ekşi veya tatlı, dokusu gevrek, ufak çekirdekli meyve.

Atarlar biribirine ki cennetde bular elma / Velī bunlarıñ içindeki bir oġlan olup ḥazzān 2656

elsiz: Eli olamayan.

Ki ḥaşr ola dilincigez ki ol ḫalḳ éde istikrāh / Ḳopa ḳoñşusı incidenler ayaḳsız elsiz istiḥşār 3631

élt-: *krş.* élet -

Ki bir ḳadeḥ şu aldım ben o ḥavıżdan anam içün / Ki éltem anama vérem içe bu şudan ol żarrār 538

Ki cennet meşrebesinden şarāblar élteler evvel / Ki ḳarşulayalar şular ile hep ehl-i cinānı 3851

elṭaf (Ar.): Daha güzel, pek hoş.

Ki lām lüṭfe çeker her ān gerek dünyā gerek aḫret / Érişir lüṭf-ı Ḥaḳḳ'a ol érişir elṭafı ʿulyā 1876

elvān (Ar.): Renkler, çeşitler.

Daḫı ẓan éyleme zinhār bu dünyānıñ metāʿını / Ki çoḳdur bunda ẕī-ḳıymet hemān bunda olur elvān 263

Né deñlü var ise mevtā ki baʿṣ olmuş ḳubūrında / Ki her biriniñ öñüne döşenmiş eṭʿime elvān 3314

em-: Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek, somurmak, meme emmek.

Dübürüñden yuya cīfeñ ḳubuluñdan yuya bevliñ / Memesinden emeñ südün Ḫudā'dan ḳorḳmañ éy ḥayvān 3269

emānet (Ar.): Emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya veya kimse.

Zīrā bu kişiniñ benim yanımda var emāneti / Çıḳaram ben o kāġıdı terāzūye ḳoyam éy pīr 3418

Hem emānet bıçaġıñı sen bile / Hem elümi baġlaġıl sen ip-ile 4132

emek: Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü, mesai, zahmet.

Büyük belā degil midir sen emegi çekesin de / Ṣafāsın süre ġayrılar sen olduñ otda istiḫrāḳ 365

Ḳavim pes dédiler aña ki biz Tañrı'dan isteriz / Ki vérmez Ḥaḳ su'ālimiz emek żāyiʿ olur her ḥāl 1685

emīn (Ar.): Emniyet sahibi, korkusuz.

Bulara Cebrā'īl gelür bulara söyler ol emīn / Sizi né şey' ki menʿ étdi ki bundan étmege imrār1558

Ki emīn olmadıḳça ḳoñşu anuñ kim şürūrından / Elinden daḫı dilinden ola hergiz ʿale'l-īmān 2890

emir (Ar.): *krş.* emr

Ki ḫaznedār dédi baña ki emr éyledi Cebrā'īl / Anuñ emr-ile bende rīḥe emir éyledim éy yār 577

Ki ṭutdılar Ḥaḳ'ıñ emrin boġazladılar inegi / Ḥaḳ'ıñ emri yérin buldı emirde olmadı taḳṣīr 3359

emīr (Ar.): Bir kavmin, bir şehrin başı, beği.

Dédi aña ki ol yigit eyā mü'minler emīri / Ki maʿlūm ola saña ki édeyim ḥālimi tibyān 3318

emlāk (Ar.): Ev, tarla, bağ, bahçe vesaire gibi sahip olunan mal ve mülk.

Ki cennetden buña bir yér mümeşşel éyledi Allāh / Anuñ hem ḳamu yérler daḫı göñüller ḳadar emlāk 241

Eger yérde eger gökde né deñlü var-ise emlāk / Anuñ-çün éder istiġfār ḳulaḳ vér baña gözüñ aç 1176

emr (Ar.): İş buyurma, buyruk.

Murādıñ né dér éy kişi ki yoḳ sende Ḥaḳ'ıñ emri / Unutmışsın sen aḫreti ki bir gün gösterir Allāh 1316

Gine bir kişiye uġrar cehennem ile emr olmuş / O da ʿālime çaġırır baña da éyle teşfiʿān 2218

emr-i Ḫudā: Allah'ın emri.

Ḳanı oruç ḳanı ẕikir ḳanı emr-i Ḫudā sende / Elemiñ yoḳ ʿaẕābdan héç ḳanı namāz ḳanı niyāz 818

emr-i maʿrūf: Tanrı ve kula göre doğru ve adil olan.

Ki ẕikr étdiñ Ḥaḳḳ'ı dā'im ki emr-i maʿrūf éylediñ / Ki münkerleri nehy étdiñ naṣīḥat éylediñ her yār 2448

emr-i Sübḥānī: Allah'ın emri.

Ki evvelde bilürdük biz seniñ cevāb vérecegiñ / Velākin emr-i Sübḥānī yérin bulsuñ déyü āṣār 2510

emrullāh: Allah'ın emri.

Daḫı İdrīs ḳulum dér Ḥaḳ cemīʿ sözinde sādıḳdur / Ki emrim ile ʿāmildür ḫilāf étmedi emrullāh 1321

Bular pek köti ḳavimdür bular baña olup ʿāṣī / Benim emrimi ṭutmazlar éderler żāyiʿ emrullāh 1325

emṣāl (Ar.): Eş, benzer.

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż / Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż 1

emtāʿ (Ar.): Mallar, eşyalar.

Bu dünyāda olan emtāʿ eger ẕeheb eger fıḍḍa / Ḳamusı cennete nisbet ki ẕerre deñlüdür emtāʿ 71

Cevāb vérüp buyurdılar eger biñ devem olaydı / Deveniñ yüki hep altun veyā gümüş olup emtāʿ 1513

emvāl (Ar.): Mallar.

Ki cān ḥulḳūma geldikde ki vaḳf éder biraz emvāl / Anı sévmez Teʿālallāh bulara buġż éder ʿaṭṭāf 1208

Anuñ bir ḳızı var-idi ki tezvīci murād étdi / Faḳīr idi bunuñ ḥāli yoġ-idi bunda héç emvāl 1701

emvāt (Ar.): Ölüler.

Eger bir ẕerre miḳdārı ki ol çıḳan aġunıñ bil / Éneydi işbu ʿāleme éderdi cümleyi emvāt 3026

emżā (Ar.): Çok tesirli olan.

Bular kendini héç bilmez eger bileydi kendini / Bilirdi Rabb'ini elbet éderdi emrini emżā 1842

emzir-: Kadın veya dişi hayvan, memesindeki sütü yavruya vermek.

Memesinden aşılanlar şol ʿavretler-durur bunlar / Ki ġayrıların evlādın ki emzirirdi ol ḥublā 2800

én(1)**:** Bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, genişlik, boy, uzunluk karşıtı.

Gel imdi köşkünüñ büyükligi né deñlüdür déyem / Éni uzunı on iki biñ adım ola hem ziyād 3887

éñ(2)**:** Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.

Déyem mi size aṣḥābım eñ ednā cennet ehlinden / Belī dé yā Resūlullāh ki vaṣf ét cenneti ibḥāṣ 1284

Kelāmıñ zübdesi bu kim cinānıñ vaṣfı dükenmez / Eñ ednāsın dédim saña buña ét bāḳīsin ḳıyās 1313

én-: 1. Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

Ki geldi ol melek éndi bir ādem ṣūretinde pes / Ki vardı ebraṣa dédi éşit né söz éder īrād 400

Bu kez ol Ḳādir ü Ḳayyūm ki ʿAzrā'īl'e söyleye / Ki ʿAzrā'īl'e én yére ara var mı diri her bāb 3564

2. Dağ, tepe vb. yüksek bir yerden gelmek.

O gün géçdi yarınki gün faḳīr Mūsā'ya géderken / Yoluna éndi bir arslan faḳīri ḳatl édüp ol ān 275

3. Alçalıp eski durumuna dönmek.

Ki erkānları gözlemez né rüḳūʿ bellü né sücūd / Tavuḳ dāne devşirir gibi ki éner çıḳar füssāḳ 1378

enāb (Ar.): Tövbe etmek.

Buyurdı İbni ʿAbbās kim şol Allāh Ḥaḳḳ'ı çün biliñ / Eger yér eḷi gök ehli diri ola idi enāb 3571

enām (Ar.): Bütün varlıklar, bütün yaratılmışlar.

Benim bunlara cennetde vérecegim şehirleriñ / ʿAdedin kimse bilmez héç ki benden ġayrı bir enām 919

Ḥaḳ'a çoḳ ḥamd éder bunlar ki şimdi müsterīḥ olduḳ / Ki eglenirler ol yérde ṣabāḥa dek ḳamu enām 1148

enāniyyet (Ar.): Kendini beğenme, bencillik.

Daḫı ben şol ölümem kim enāniyyet édenleri / Éderem ḫāk-ile yeksān vuram yüzlerine mıṭrāḳ 2335

enbiyā (Ar.): Müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler.

Daḫı iʿṭā éder Allāh ki yétmiş enbiyā faẓlın / Berāber bunlara ṣevāb yönünden éde Ḥaḳ īḳān 661

Bu yoldur enbiyā yolı bu yoldur evliyā yolı / Bu yoldur aṣfiyā yolı buña géden ulū'l-ikrām 2411

encām (Ar.): Yıldızlar.

Daḫı hem ḳosa ṭaġları daḫı ayı güni ḳosa / Daḫı hem ḳosa géceyi daḫı ḳosa cemīʿ encām 1472

endām (Far.): Vücut, beden.

Daḫı köşkler yıḳıcıyım sarayları édem ḫarāb / Ki ḫalḳa ẓulm édenleriñ yıḳam endāmını iḫrāc 2336

éndir-: Yüksekten, sarp ve kötü yerden veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak.

Veyāḫūd kendi ẕātına ḳasem éder buyurur Ḥaḳ / Bu Ḳurʾān'ı biz éndirdik mübārek gécede biʾẕ-ẕāt 824

Buyurdı Ḥaḳ kelāmında ki biz Ḳurʾān'ı éndirdik / Ki ol Ḳadir gécesinde semā-i dünyāya itmām 1054

Enes: *krş.* Enes ibni Mālik

Rivāyetde gelüpdür kim rivāyet éyledi Enes / Buyurmuşdur Resūlullāh éşit anı né dér Cevvād 448

Ḫazīne adlu bir kitāb ki bir ḥadīṯ daḫı yazdı / Rivāyet éyledi Enes Ḫudā rāżī ola her ān 665

Enes Ḥażreti: *krş.* Enes ibni Mālik

Enes Ḥażreti buyurdı Ḫudā rāżī ola andan / Meger bir gün birikmişler faḳīrler bir yére hep aç 3191

Enes ibni Mālik: Hz. Peygamber'e hizmetiyle tanınan ve en çok hadis rivayet eden sahabilerden biri.

Ki Enes ibni Mālik'den rivāyet şöyle gelmişdür / Resūlullāh buyurmışdur éşit bu sırrı sen mevdūd 2210

enhār (Ar.): Irmaklar.

Buyurdı Cibrīl-i emīn géder kevṯere bu enhār / Velākin başını bilmem ki ḳandadur bilür Tevvāb 1956

enṣār (Ar.): Yardımcılar, koruyucular.

Ḳıyāmet güni olduḳda gele Ḳur'ān dīvāna bil / Araya bula ṣāḥibin elinden aḫẕ éde enṣār 2125

eñse: Boynun arkası.

Ki ṣūr ṣāḥibi aġzını ṣūra vérmiş-durur şimdi / Ki ṣırtın eñseye egmiş ayaġın germiş ol cenāb 3540

Dilini eñseden çıḳara Allāh pek uzun ṣarḳa / Yére sürüne dilleri ḳan iriñ seyl éde éy yār 3645

envāʿ (Ar.): Çeşitler, türler.

Daḫı envāʿi ḥīleyle birikdirdiñ idi bunı / Daḫı envāʿi kiẕb-ile anı yıġdıñ idi füssāḳ 378

İlerü gele ʿAzrā'il otura başı ucuna / Néce envāʿi ʿizzetler aña çün éde iʿtiẕār 2421

envār (Ar.): Aydınlıklar, ışıklar.

Gelicek maḥşere bunlar bileler cümle ḫalāyıḳ / Muḥammed ümmetindendir mużiyyā yüzleri envār 1572

Ki öyle bir tāc ola ol anuñ nūr-ı żiyāsından / Ki maḥv éde günüñ nūrın ḳatı pek şavḳı var envār 2139

ér-: 1. Vasıl olmak, yetişmek, erişmek.

Bunuñla ʿāmil olursa érer elbetde bir ẕevḳe / Ulu kimse olur ṣoñra ṣafālarda éder Raḥmān 22

Bu aya érdiñ éy kişi ġanīmet bil şükür éyle / Günüñi ṣavmilen géçir géçirme furṣatı ʿubbād 640

2. Yetişmek, ileri bir dereceyi bulmak.

Ki ṣordum babama baba néden érdiñ bu ikrāma / Bu devlete néden érdiñ éderem senden istiḫbār 535

Faḳīr bu şeyḫe dédi kim néden érdiñ bu ikrāma / Ki şeyḫ dédi eyā miskīn eger ister iseñ iclāl 1740

ér: 1. Erkeki kişi.

Ki vérdi çantayı ol ér gérü ʿĪsā'nıñ eline / Ki aldı baḳdı içine ki ekmegiñ biri iżāʿ 90

Gel éy Ḥaḳ'ıñ rıżāsını taḥarrī éyleyen ʿubbād / Eger ḳulluḳda gerçek ér-iseñ ṭut oruç éy ʿubbād 634

2. Koca, zevç.

Eger ʿavret ise ol kes érinden boş olur elbet / Ki zīrā oldı ol mürted ki étdi nikāḥı ifnā 1816

Daḫı biliñ beni éy ḫalḳ ayıram éri ʿavretden / Daḫı anayı evlāddan ayıram ben yaḳın ıraḥ 2332

er-Raḥīm: *krş.* Raḥīm

Dudaḳlarında bismillāh anuñ yanında er-Raḥmān / Daḫı yanında er-Raḥīm yazupdur Ḳādir ü Mennān 1995

er-Raḥmān: *krş.* Raḥmān

Dudaḳlarında bismillāh anuñ yanında er-Raḥmān / Daḫı yanında er-Raḥīm yazupdur Ḳādir ü Mennān 1995

erdāf (Ar.): Arkadan gelenler.

Nāsıñ ḫayırlısı kimdür ki nāsa nefʿi olandur / Ki şerlisi nédür nāsıñ mużırru'n-nās ola erdāf 1196

érgür-: Ulaştırmak, erişdirmek.

Su'āl éyleye Cebrā'īl cevāb vére ki sévmedim / Gele Cebrā'īl Allāh'a ḫaber érgüre teblīġān 2229

Daḫı bükren ve aṣīlen oḳurduñ Ḥaḳ kelāmını / Ziyāde éylediñ nūrum cināna érgürür settār 2449, 3717

erḥam (Ar.): 1. Daha çok rahim, merhametli

Ki vaḥy étdi Ḫudāvendī ki yā Mūsā éşit beni / Ki pes ben senden erḥamım bu yigide bil éy se'āl 1675

2. Allah.

Belī işledim éy Bārī bilürsin cümle ʿişyānım / Ki lüṭfuñdan beni ʿafv ét ki sensiñ Erḥam u Cevvād 772

İlāhī oġlum İsmāʿīl ki éylegil baña ṣucı / Şefāʿatçi daḫı éyle ki sensin Erḥam u Raḥmān 3712

erḥamnāk: Merhametli.

Dédi Mūsā'ya yā Mūsā ki var ʿālemleri ara / Ki ednā ḫalḳı kendinden bulursuñ édem erḥamnāk 3046

Dédi ol Ḳādir ü Ḳayyūm ḫiṭāb étdi ki yā Mūsā / Bu sözi kimden ögrendiñ ḫaber vér édem erḥamnāk 3059

erḥamü'r-rāḥim: Merhametlilerin en merhametlisi, Allah.

Ki sen erḥamü'r-rāḥimsin néçün étmezsiñ ol raḥmet / Néçün bunı ḳayırmazsıñ néçün vérmeñ aña menāl 1674

erḥām (Ar.): Akrabalar.

Daḫı şol eve girmezler ki ḳaṭʿ-ı raḥm ola anda / Ḳarībine ḫışımına ki héç étmez ṣıla erḥām 1110

Daḫı rūḥ nāzile olur bu gécede yére bilgil / Éder müʾminlere duʿā daḫı tesbīḥ éder erḥām 1111

éri-: Yok olmak, bitmek, tükenmek.

Ḫudā'dan ḳorḳan ādemden ki anda ḳorḳa hep maḫlūḳ / Ki her kim ḳorḳmaya Ḥaḳ'dan ériye mālı ke'l-rezzāz 339

Yıḳıla ol ḳaġış ḳaġış ki heybetinden ol günüñ / Ṣanasın érimiş ḳurşun gibi ériye ol ṭıbāḳ 3694

ériş-: Ulaşmak.

Ki lām lüṭfe çeker her ān gerek dünyā gerek aḫret / Érişi lüṭf-ı Haḳḳ'a ol érişir elṭaf-ı ʿulyā 1876

Yétişse bir muṣībet ḳoñşuya taʿziyeye vara / Ki bir devlete érişe éde tehniye ol zamān 2865

érişdür-: Ulastırmak.

Téz érişdür İsmāʿīl'e ḳurbānı / Ḳor ol bize fedā olan cānı 4147

érit-: Yok etmek

Érit anı ki bu ayda géde hep o ḥarām etler / Ki ekṣer güni ki aç gez ḳuru etmegilen aḫşam 904

erkān (Ar.): Esaslar.

Ki erkānları gözlemez né rüḳūʿ bellü né sücūd / Tavuḳ dāne devşirir gibi ki éner çıḳar füssāḳ 1378

érkek: Yetişkin adam, bay, er kişi.

Eger müʾminleriñ biri eger ʿavret eger érkek / Ki bu ayda oruç ṭutsa géce-y-ile ola evḥād 651

Né buyurdı Resūlullāh ḳaçan bir meyyit öldükde / Eger ʿavret eger érkek ki saʿy édiñ oluñ cemmāʿ 2589

érkeklik: Erkek olma durumu.

Daḫı ḳıllar bite andan dişilik hem ger érkeklik / Ola ẓāhir ḳubūrında güzel ṣūret vére Mevlā 3587

érken: Vaktinden önce, alışılan zamandan önce, er, geç karşıtı.

Seniñ ḳanḳı teniñ vardır yanacaḳ bunlara füssāḳ / Cānıñ tende iken érken olasın tézce tā'ibūn 2345

ervāḥ (Ar.): Ruhlar.

Ḫudā bunlarıñ ervāḥın ki ḳabż étmek murād étse / Ki emr éyleye Rıḍvān'a cināna var sen éy Rıḍvān 678

Ayaġı yédi ḳat yérden daḫı aşaġıdur anuñ / Yaratdı anda her ervāḥ başına bir delik Tevvāb 3545

erzāḳ (Ar.): Yiyecek, içecek, azık.

Daḫı ol sévdigiñ māllar eger ḥayvān eger erzāḳ / Ḳamusı olalar düşmān yapışa yaḳaña ol ān 288

Alur mālını sebebsiz dükedir mālını anuñ / Ki müflis olur ʿāḳıbet ki ḳalmaz ḥabbece erzāḳ 1387

erzānī (Far.): Layık görme, liyakat.

Néce envāʿi niʿmetler bize çün ḳıldıñ erzānī / Ḫuṣūṣā niʿmet-i İslām ki maḫṣūṣ ḳıldıñ éy Feyyāż 3

es-: Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgar olmak.

Ki bir yél esi vérseydi ḳamusı maḥv olur anuñ / Keenne bitmemiş gibi olur türāba hep yeksān 267

Bu ayda ʿarşıñ altında eser bir yél ḳatı aḥsen / Müyesser dérler adına ḳatı nāzik eser atyāb 957

eṣʿāb (Ar.): Zorlar, güçler.

Ki ġıybet néye beñzerdür beyān édem anı saña / Ki murdār olmuşıñ éti né ise öyledür aṣʿāb 2982

eṣaḥ (Ar.): Daha sahih, doğru.

Taṣadduḳ refʿ éder belā daḫı ʿömr ziyāde éder / Daḫı marażlara şifā budur eṣaḥ u taṣḥīḥāt 591

Bu sözde iḫtilāf oldı eṣaḥ ḳavli déyem saña / Eṣaḥ ḳavle géde bunlar ki ṣıḥḥatde ola her ān 2297

esed (Ar.): Arslan.

Né buyurdı Resūlullāh ḳaçıñ ġıybetden aṣḥābım / Ki esedden néce ḳaçarsıñız bundan siz ictināb 2953

esen: Sağ salim, rahat, mesut, sıhhati yerinde.

Sen esen ḳal ben yollandım géderim / Saña Ḥasan'la Hüseyn ışmarladım 4016

eṣer (Ar.): Nişan, iz.

Daḫı iftāra çaġırır ki fıṭrayı vérir bunda / Daḫı zekāt vérir bunda dīn eseri olan enām 936

Ériye maḥv ola ol gök ki eṣer ḳalmaya aṣlā / Belürsiz ola ol ġā'ib ki maʿdūm ola ol ṭıbāḳ 3695

esfāh (Ar.): Ne yazık, vah vah!

Biri budur ki ol kişi ġażablanır sebebsiz ol / Söger ol ġayrıya añla ṣaḳınmaz sözüni esfāh 3155

Naṣīḥat étse bir ʿālim ʿadū olur aña billāh / Ki Ḥaḳ'ı söyledi baña déyü buġż éder ol esfāh 3165

esīr (Ar.): Tutsak, köle.

Eyā fāsıḳıñ elinde esīr olup zebūn olan / Ki gel ḳurtarayım seni esīrlikden bugün éy yār 2431

esirge-: Korumak, himaye etmek, sıyanet etmek.

Ḫudā esirgeye anı iẕin vére aña Allāh / Ki pek degme ḳuluma sen ki bir kez ḳoç anı esrār 2521

Bu ḳavmi ol esirgedi helākden éyleyüp şefḳat / Ḥaḳ'ıñ emrinde étdi ol müsāmaḥa biraz éy yār 3427

esīrlik (Ar.+T.): Esir olma durumu, tutsaklık, kölelik.

Eyā fāsıḳıñ elinde esīr olup zebūn olan / Ki gel ḳurtarayım seni esīrlikden bugün éy yār 2431

eṣḳal (Ar.): Daha sakil, en ağır.

Cevāb vérdi ki bunlara ki siz édersiñiz ġalaṭ / Benim ẓahrımda bir yük var ḳatı eṣḳal-durur ıżrār 1589

eṣḳāl (Ar.): Ağır yükler, ağır şeyler.

Faḳīr bu şeyḫe dédi kim ki sen ḳorḳmañ mı Allāh'dan / Bu sözi söylediñ Ḥaḳḳ'a ḥayāsızlıḳ édüp eṣḳāl 1734

eskār (Ar.): Sarhoş.

Ki her döşegiñ üstünde oturmış ḥūrī eẕferden / Ki öyle ḥūrī ʿıyndur kim görenler olalar eskār 1581

eski: Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan, yeni karşıtı.

O ḥaṣır eskiyince dek melekler éder istiġfār / Né niʿmetdür né devletdür gel imdi sen göziñi aç 1182

Ol ʿayāli eski géyen Fāṭıma'ñdur bu gelen / Hem yalıncaḳlıġa doyan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4055

esmā (Ar.): Adlar.

esmā-i rabbānī: Allah'ın isimleri.

Ki oldı zīrā bu cāmiʿ cemīʿ esmā-i Rabbānī / İḥāṭa étdi cümleyi mufaṣṣal éyledi Fettāḥ 1931

esmāʿ (Ar.): Kulak işitmeleri.

Ḫıżır buña ḫiṭāb étdi saña kim dérler éy kişi / Dédi benim adım Ṣāẕun ki étdim ḥāliñi esmāʿ 155

Elā éy sāriʿü'l-cāmiʿ ḳulaḳ vér baña ét esmāʿ / Ḫaberiñ var mı né ikrām éder Allāh bil ol esmāʿ 1489

esmāk (Ar.): Balıklar.

Ki bu cennet ḳapusunda ki yazdı mü’miniñ ismin / Daḫı bu cennet içinde yaratdı ḥavżı hem esmāk 242

Eger isterse cenneti balıḳdan ümīdin kessin / Yarın cennetde vérem aña iṭʿām éyleye esmāk 251

eṣnā (Ar.): Ara, aralık, vakit.

Buña pes vérdi ol ʿavret ki üç ekmek eline bil / Alup gétdi anı miskīn ki ekl éderek ol eṣnā 494

Bu eṣnāda Resūlullāh ki naḳl étdi ki bir ḥadīṣ / Anı da naḳl édem size éşidenler éde ībā 2797

eṣnā-yı kelām: Söz söylediği zaman.

Buyurmışdur Resūlullāh ki esnā-yı kelāmında / Né dér diñle Ḥabībullāh size ben édeyim ibḥāṣ 1283

esrāʿ (Ar.): Daha çabuk, süratli.

Ki ḥācetleri miḳdārı étinden yédiler anuñ / Bu kez gine duʿā étdi ḥayāt buldı ṭavar esrāʿ 97

Dédi ben yémedim anı ki ben éylemedim żāyiʿ / Gine bunlar yola girdi yürümekde édüp esrāʿ 105

esrār (Ar.): Gizlenilen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği işler.

Ki bir yıllıḳ ṣevāb yazar bulamadığı ecilden / Ecirler vére Ḥaḳ aña ḳıyāmetde édüp esrār 186

Ḫudā esirgeye anı iẕin vére aña Allāh / Ki pek degme ḳuluma sen ki bir kez ḳoç anı esrār 2521

estaġfirullāh (Ar.): “Allah’dan mağfiret dilerim, rica ederim” manasına gelir.

Nédür ol ḫaṣletiñ biri şehādet kelimesidür / Daḫı estaġfirullāhdur buları vérdi bi’l-iktāb 956

Dése el-ḥamdülillāh ol ki ḥayıż gördügi zamān / Daḫı estaġfirullāh dése aḫşama dek ol nisā 2727

estār (Ar.): Örtüler, perdeler.

Elā éy ṣāḥibü'l-ḫayrāt éşit benden biraz aḫbār / Elā éy ṣāḥibü'l-infāḳ ki keşf édem saña estār 513

Ki geldi aña bir ʿavret selām vérdi aña ol zen / Eliniñ birini örtmiş édüp yeñi ile estār 525

Esuma: Hz. Ebū Bekir'in kızı ve Abdullah b. Zübeyr'in annesi, sahabi.

Hem Ḥadice rūḥı Ḥavvā rūḥ-ile / Rūḥ-u Meryem Esuma rūḥı bile 4025

eṣvāb (Ar.): Giyimler, giyecek şeyler.

Ki şimdiki zamān ḫalḳı eger cāhil eger faḳīh / Yeñi eṣvāba ṭaparlar daḫı hem kürke iʿtibār 179

Ḳaçan géyse libāsını duʿā éder aña eṣvāb / Ki cennet ḥullelerin vér déyü duʿā éder mesrūr 999

esved (Ar.): Siyah, kara.

Yüzi esved gözi ezraḳ gören pek ḳorḳar anlardan / Geleler başı ucına ʿaẕāba édeler iḳdām 2571

esyār (Ar.): Heyecanlanmak.

Ki çıḳmaz dünyādan illā mekānını göre çıḳa / Maḳāmın göre cennetde bu kez rūḥ éyleye esyār 2641

eşbāḥ (Ar.): Benzer şeyler.

Né buyurdı Resūlullāh bir ādem kendi ṭoḳ olsa / Anuñ ḳoñşusı aç olsa anı éylemese eşbāḥ 3245

eşcār (Ar.): Ağaç.

Dédi Ḫıżr'a ki yā ʿabdi var imdi şol cebelden sen / Ki ḳaṭʿ éyle biraz eşcār getür buraya ét īṣāʿ 133

Eger yérler ḳamu gökler olaydı cümlesi kāġıd / Daḫı yérde olan eşcār ḳalem olsa idi icmāʿ 1524

eşed (Ar.): Daha şiddetli, çetin, sert.

Bu baña sévgilidir bil eẕiyyet étmediñ cāra / Eşeddür Kaʿbe yıḳmadan ki olmaḳ ḳoñşuya ʿudvān 2860

Dédiler yā Resūlullāh zinādan néce eşeddür / Dédi bir ḳul zinā étse ki ṣoñra ölse ol tevvāb 2955

eşġāl (Ar.): Meşguliyetler, işler.

Dédi anlara anası ki eşġāl éylemeñ beni / ʿİbādetden ayırmañ siz n'édem oġlanı ben ḥāşā 2815

eşḫāṣ (Ar.): Adamlar, kişiler, kimseler.

Rivāyetde gelüpdür kim buyurdı İbni ʿAbbās bil / Yarın yevm-i ḳıyāmetde gele dünyā göre eşḫās 45

Bu niʿmetleri fikr édüp néçün ẕikr étmeñ Allāh'ı / Néçün ṭutmañ Ḥaḳ'ıñ emrin utan Ḥaḳ'dan sen éy eşḫās 3447

éşit-: Duymak.

Dédiler yā Resūlallāh néden mevtā-durur bunlar / Éşit né dér Resūlullāh tefekkür ḳıl buña her ān 292

Dédi bir gün mürūr étdim ki bir günāha ḳaṣd étdüm / Éşitdim ben müʾeẕẕiniñ gérü ṣavtını ol zamān 1652

éşitdir-: Duyurmak.

Baña étdiginiñ ikrāmı ʿaceb ġayrıya étdiñ mi / Ki zīrā sen kelāmıñı éşitdirdiñ baña mevḳūf 1039

eşrāf (Ar.): Şeref ve itibar sahibi kimseler, ileri gelenler.

Daḫı buyurdı peyġamber nāsıñ pek şerlisi kimdir / Mālın kendi yéyendür bil éde hem zekātın eşrāf 1197

Ki devlet şol kişiye kim ki bir ṣu ḫayrāt étmişdür / Édeler andan intifāʿ eger türkī eger eşrāf 1198

eşrār (Ar.): Şerirler, azılılar, fesat karıştıranlar.

Ṣaġına baḳa ol ümmet göre her taḳdīm étdigin / Ki görmez ġayrı şeyʾi aṣlā eger ḫayr eger eşrār 520

eşref (Ar.): Daha şerefli, onurlu.

eşref-i eşyā: Eşyaların en şereflisi.

ʿİlimdür niʿmet-i eclā ʿilimdür eşref-i eşyā / ʿİlimdür maṭlab-ı aʿlā ʿilimdür maḳṣad-ı aḳṣā 1858

eşyā (Ar.): Nesneler, mevcut olan şeyler, levazım.

Güzel yaratdı Ḥaḳ seni ki aydan hem daḫı günden / Ki ayda var mıdır göz ḳaş daḫı yoḳ günde bu eşyā 1850

Evinden çıḳsa bir ʿavret ériniñ iẕni yoġ iken / Ki yér gök cümle eşyālar édeler aña telʿīnān 2742

eşyāḥ (Ar.): Şeyhler.

Ki ʿAzrā'īl'e dédi mevt iẕin vér baña bir kerre / Çıġıram gökde bir kerre beni bile ḳamu eşyāḥ 2329

eşyān (Ar.): Utançlar, ayılar.

Daḫı maġfiret éyleye Ḫudā biñ günāhın anuñ / Daḫı istiġfār édeler né deñlü var ise eşyān 2775

ét-: Bir işi iyapmak.

Daḫı içinde olan eşyāya Ḥaḳ laʿnet éyledi / Buña ednāya meyl étme temāyül étme ét iʿrāż 30

Eger beni helāk étseñ ki açlıġımdan öldürseñ / Buña ben rāżīyam yā Rabb hemān ét cennete idrāk 255

Éşitmediñ mi sen ʿaceb Ḥaḳ'ıñ dürlü ʿaẕābların / Seniñ ḳanḳı teniñ vardur buña ṣabr édicek çoḳ az 304

et: İnsanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka.

Ki anda géden etler hep géder dosdoġrı cennete / Ḳalan et aña tābiʿ olur ol daḫı anı arar 2643

Baña getür sen éy ʿabdim ki aḫbeṣ etini anuñ / Ki vardı ol boġazladı birini daḫı ki ol şāh 3173

etbāʿ (Ar.): Birinin sözüne, işine, mesleğine uyanlar.

Süreler pes bunı oda döne çaġıra ardına / Ki gelsün beni sévenler benim etbāʿlarım eşḫāṣ 55

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā mü'min / Selefler né ṭutar imiş ṣalāt ḥaḳḳında ol etbāʿ 1530

étdir-: Etme işini yaptırmak.

Ḳaçan ẕikr éylese Ḥaḳḳ'ı anı menʿ éyler ol melʿūn / Ki ḳalbin ṭuta ḳor anuñ ki ẕikr étdirmez ol ḫannās 1913

Ki istiḳbāl éde ʿaẕāb meleklериniñ öñüne / Déye gérü ṭuruñ gelmeñ ʿaẕāb étdirmezem iʿlām 2573

etek: Bedenin belden aşağısına giyilen, değişik biçimlerde, genellikle kadın giysisi, eteklik.

Etekin ṭutu vérdi ol ḳaçan eteki dolunca / Dédi yéter ki yā Rabbi ki étdiñ niʿmeti īṣāl 1720

Etekleri yére sürünmesün déyü ṭuta bunlar / Keremiñden ve lüṭfiñdan müyesser éyle Yezdānī 3867

eṭġā (Ar.): Azgınlık, azmak.

Ki cemʿ éderken ol mālı namāz ḳıldıñ mı dér Mevlā / Veyāḫūd terk mi éyledіñ ʿibādātı édüp eṭġā 465

Ki ḫalḳ olundı bu insān helūʿ yaʿnī ḳatı ḥāriṣ / Helūʿ déyü şuña dérler ki ġāyet ḥırṣ éder eṭġā 468

eṭʿime (Ar.): Yemekler, aşlar.

İçinde dürlü eṭʿime yéyüp içer bular cümle / Ṣafālar édiyorurlar daḫı rāḥatda hep inan 3298

Ki her biriniñ içinde ola bir dürlü eṭʿime / Birine beñzemez biri bu ṭarzda éde Ḥaḳ īrād 3907

etmek: *krş.* ekmek

Bu kez refīḳi ʿĪsā'nıñ birini yédi etmegiñ / Ki bildirmedi ʿĪsā'ya seriḳa éyledi ṭammāʿ 88

Érit anı ki bu ayda géde hep o ḥarām etler / Ki ekṣer güni ki aç gez ḳuru etmegilen aḫşam 904

eṭrāf (Ar.): Yanlar, uçlar, kıyılar.

Ḥişār éyle bu baḳçanıñ kenārını çalıla sen / Ki maʿmūr éyle eṭrāfın ki ḥayvān olmaya īḳāʿ 134

Ḫudā'dan iẕin olur rūḥ bu leyle-i mübārekde / Gelür éner yére ol rūḥ gezer eṭrāfa bi'l-iḳdām 1127

eṭrāḳ (Ar.): Yollar, mesafeler.

Bularıñ derisin Allāh ki ḳırḳ ḳat éyleye bilgil / Ola her ḳatıñ arası ola üçer günlük ḳadar eṭrāḳ 383

ev: Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane.

Ki Sāḥım eve gétmişdi ki ekmek getürem déyü / Biraz mekṣ éyledi evde ki ekmek éyleye ibdāʿ 136

Né vaḳitde çıḳaram déyü eve sévine tende / Bedeni cümle seyr éde geze her yérini éy yār 2441

év-: Acele etmek.

Daḫı mes'elesi ile ʿamel édüp olan ʿābid / Daḫı ḫiẕmetine évip işinde olalar mevcūd 2206

evāmir (Ar.): Buyruklar.

Ki tevbe ayıdur bu ay ki envāʿi maʿāṣīden / İṭāʿat ayıdur bu ay cemīʿ evāmiri aḥkām 906

Eliñde yoḳ evāmir hem maḥārimden tecennüb yoḳ / Gine el açañ Allāh'a ḥayāsızlıḳdur éy seʾāl 1745

evḥād (Ar.): Tek, bir tane.

Eger müʾminleriñ biri eger ʿavret eger érkek / Ki bu ayda oruç ṭutsa géce-y-ile ola evḥād 651

evḳāf (Ar.): Cami, medrese, imaret gibi hayratın idaresine ayrılan arazi, bina ve saire.

Elā yā ṣāḥibü'l-emvāl biraz māl éylegil evḳāf / Yériñden ger ʿurūżıñdan biraz māl éylegil evḳāf 1193

Daḫı köpri binā éder daḫı medrese yapdırır / Néce evḳāf éder bunlar ki intifāʿ éder muḥtāc 3195

evḳāt (Ar.): Zamanlar, çağlar.

İki cihān güneşi Ḥażret-i Aḥmed né buyurdı / Siziñ ḫayırlıñız kimdür ki Ḳur'ān oḳuya evḳāt 2072

Beni sen ki oḳur idiñ séverdiñ beni éy mü'min / Ayırmazdıñ beni aṣlā yanıñdan héç cemīʿ evḳāt 2108

evḳāt-ı fāżıl: Faziletli zamanlar.

Daḫı duʿā éde baña bu mübārek gécelerde / Daḫı evḳāt-ı fāżılda aña beni ẕevī'l-iḥsān 3322

evlā (Ar.): Daha uygun, daha iyi.

Muḳaddemce vérirseñ sen daḫı evlā-durur iḫvān / Faḳīrlerde göre ḫarcın olarda olalar serrā 1218

Bu kez ṣabır éderdi ol géce gündüz bu eẕāya / Dér-idi ḳoñşudur néydem ki ṣabr étmek gerek evlā 2951

evlād (Ar.): Çocuklar.

Gel imdi malıña evlādıña ki olma sen maġrūr / Ki fitnedür bular saña ʿaẕābdur bil daḫı her ān 262

Daḫı evlādıña mālıña gelecek belāları / Ki refʿ éder Ḫudā billāh oluñ bunları ḥāfıẓāt 604

evlen-: Erkekle kadın, aile kurmak için yasaya uygun olarak birleşmek, izdivaç etmek.

Öñünde maġbūn olalar iki kimse nedāmetde / Biri evlādı olmayan biri evlenmeyen pişmān 3710

evliyā (Ar.): Keramet sahibi olanlar

Ki ol pes bir gécedir kim anuñ faẓlını bilmezler / Ger enbiyā ger evliyā meger Ḥaḳ éyleye iʿlām 1061

Ger enbiyā ger evliyā né deñlü var ise ʿālim / Bunuñ ṣevābını yazmaḳda oldılar ʿāciz şürrāḥ 1935

evsāʿ (Ar.): Daha, en, pek geniş.

Ki Sāḥım İbni Erḳām'ıñ ki bir baḳçası var-idi / Yoḳ-idi bārısı anuñ ki ḫālī yér-idi evsāʿ 132

Ki sünnet dédi baʿżılar cemāʿatle namāz ḳılmaḳ / Dédiler baʿżılar vācib ki yoḳdur terkine evsāʿ 1491

evṣāf (Ar.): Sıfatlar.

Yüzi üzerine düşmiş ḳanadları ṭaġılmış hep / Taġayyür olmuş evṣāfı ṣūretler olmuş iʿtizār 3422

Cehennem déye Allāh'a İlāhī dünyāda bular / Ṣaġınup saña dil ile géce gündüz déyüp evṣāf 3827

evṭān (Ar.): İnsanın doğup büyüdüğü ve sevdiği memleketler, uğrunda ölünen topraklar.

Nebātāt ṭaġları ṭaşlar aġaçlar cümle ẕī-rūḥlar / Kömür olurdı cümlesi ki simsiyāh olur evṭān 3806

evvel (Ar.): 1. Önce, ilk.

Faḳīrler aġniyālardan ki béş yüz yıl gire evvel / Bulara zīrā su'āl yoḳ cināna olalar imrār 193

Ki evvelde bilürdük biz seniñ cevāb véreceğiñ / Velākin emr-i Sübḥānī yérin bulsuñ déyü āṣār 2510

2. Eski, geçmiş zaman.

Ki Ādem ḫalḳ olunmazdan ki evvel gétdi ol biñ yıl / Dibine daḫı şimdi éndi ki ol ṭaş yā Resūlullāh 1359

Ki ḳılsa bir kişi ṣabāḥ namāzını imām ile / Ki ölse öyleden evvel ola maġfūr dédi ʿAllām 1462

evvelā (Ar.): Birinci olarak, her şeyden önce.

Ki Ġaffār maġfiret éde anuñ evvelā ʿiṣyānın / Déye Ḳurʾān gine Ḥaḳḳ'a ki géydir ḥulle ẕī-envār 2127

evvelī (Ar.): En evvel, en önce olan.

Buyurdı pes Resūlullāh bu béşiñ evvelī kimdir / Receb ayını sévendür daḫı tāʾib ola ʿiṣyān 689

evvelīn (Ar.): Evvelkiler, evvel gelen insanlar.

evvelīn ü āḫirīn: Eskiler ve yeniler.

Ki evvelīn ü āḫirīn o ṣuyı vaṣf édemez héç / Anı ẕātında néydigin meger kim göre ol ʿubbād 3916

evvelki (Ar.+T.): Birinci, ilk; eski.

Bular evvelkine dédi bāzārdan gel getür ekmek / Yéyelüm ḳarnımız ṭoysun édelüm birer istimtāʿ 114

Bu aʿmānıñ gözini ṣıġadı ol dem gözi açıldı / Ki evvelki gibi oldı görür oldı gözi ecsād 417

evżāʿ (Ar.): Hâller, tavırlar.

Ki bir sāʿat içinde ol ḳamusun bārūya aldı / Tamām éyledi baḳçanıñ bārūsın éyledi evżāʿ 138

Elā éy ṭālibü'l-aḫret ḳulaḳ vér éylegil ismāʿ / Seni mesrūr édem bugün oruç ṭutduñ ise evżāʿ 623

evzār (Ar.): Günahlar.

Ḫiṭāb gele gérü Ḥaḳ'dan ki ḥāşā yā meleklerim / Benim keremime düşmez gine redd éylemek evzār 1551

Gel imdi sen de éy mü'min géce gündüz mesācidde / Namāz éyle niyāz éyle géde senden cemīʿ evzār 1554

éy: Nidā için ve nidāya cevap için kullanılır, "heyi yāhū, bana bak!" gibi manalara gelir.

Resūlullāh buyurmuşdur taṣadduḳ béş merātibdür / Biri birdür biri ondur biri yétmiş-durur éy yār 546

O parmaḳda né deñlü yaş ḳalursa añla baḥırdan / Bizim beyānımız ancaḳ aña beñzer bil éy ʿubbād 3919

eyā (Ar.): “ey, hey!” manasına gelen ve Arapça kelime ve terkiplere giren nida edatıdır.

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā maġrūr / Gel imdi mālıña evlādıña ʿucb éyleme her ān 284

Ki raḥmet éylesün Allāh döşekden ḳalḳ eyā mü’min / Ki ẕikri tesbīḥ éyle sen géçirme bu güni maġrūr 997

éyd-: Söylemek, demek, anlatmak.

Rābiʿden gelene éydür gérü Kerḥden gelen melek / Né şey’le emr olunduḳ sen ḫaber vér baña sen elān 1620

İmām Aʿẓam buyurmuşdur ki iḫfā édeler Ḳur’ān / Muḥammed-i Yūsuf éydür édeler cehri fī’l-Ḳur’ān 2298

eyegü: Kaburga kemiği.

Ḳabir ṣıḳdı beni ol ḥad ki vaṣfı mümkün olmaz héç / Ki ḥattā eyegülerim ḳırıḳ oldı ṣıḳup īḫāz 804

Ki ol ḳadar ḳabir ṣıḳa iki yanıñdan éy kişi / Eyegüler kilītlene biribirine pek eżyāḳ 1399

éyit-: Söylemek, demek.

Ki ʿAfv’ıñ oġlı ʿAbdu’r-raḥman éyitdi kim anı diñle / Meger ortaġı var idi ki bir tācir ẕevī’l-emtāʿ 1502

Éyitdim Cebrā’īl’e ben bu né melekdir éy Cibrīl / Dédi kim yā Resūlullāh muḳarrebden idi aḫbār 3423

éyle-: Etmek, yapmak (yardımcı fiil).

Daḫı maġfiret éylesün ki faḳīri vālidāyı / Daḫı cümle ḳarındaşın ki yarlıġaya ol Mennān 15

Ḥiṣār éyle bu baḳçanıñ kenārını çalıla sen / Ki maʿmūr éyle eṭrāfın ki ḥayvān olmaya īḳāʿ 134

Ḳaçan ḥāliñi ẕikr éyle bugün ḥāliñe şükr éyle / Ḳoyundan bir ḳoyun vérgil sözümi éyleme irdād 440

éylik: İyilik.

Ki her maḫlūḳa éylik ét kötülükden firār éyle / Ki ḫayru'n-nās olasıñ sen édeler saña da ikrām 1752

Gel imdi ḳoñşuna éylikden ayrılma géce gündüz / Ki éylik éylemek cāra rıżāullāh-durur ʿAllām 2937

éyü: İyi.

ʿAceb éyü olur mı ki déyü ṣarf éder ol mālı / Vére cerrāḥlara mālı daḫı devāya ol kennāz 341

Biri bu kim bu avcılıḳ éyü degil imiş añla / Ki zīrā tesbīḥ éder hep cemīʿ ḥayvān ve ger nebāt 2040

eyvāh (Ar.): Yazık, heyhat.

Dédi baʿżı müfessirler ki şehvetden murādullāh / Ki nefsine uyar ol kes namāzı terk éder eyvāh 1330

Ki biz bulduḳ gérü ḳarnında bağlamış ki bir ṭaşı / Meger kim açlıġından ol vefāt étmiş imiş eyvāh 3140

eyvān (Far.): Büyük sofa, salon; köşk.

Ḳabirden gédeler bunlar varalar evlerine hep / Göreler cümle ḫatunlar ére varmış-durur eyvān 2558

eyyām (Ar.): Günler, gündüzler.

Déyeler bu ṭarafdan sizlere yol vérmeziz aṣlā / Ḳabirden ḳorḳduġından ol acıḳdı ṣuṣadı eyyām 2583

Eger yevm-i ḳıyāmetde saña olacaḳ ʿaẕābı / Bile-y-idiñ sen éy kişi ḳaçardıñ sen cemīʿ eyyām 3118

Eyyūb: Kur'an-ı Kerim'de adı geçen ve sabrıyla bilinen peygamber.

Ki Eyyūb eline Allāh ki bir yaşıl ʿalem vére / Ki ʿarşıñ ṣaġ yanına süre bunları Ġanī Cebbār 3728

Marażlıları da ilzām éder Eyyūb ḳulu ile / Oları da ata oda olar da éde vāveylāh 3794

eyyühā (Ar.): "yā, ey!" gibi hitap edatı.

eyyühe'l-insān: Ey insanlar.

Elā yā eyyühe'l-insān ḥāżırlan göçmege éy cān / Ölüme éyle istiʿdād yaraḳlan göçmege éy cān 2274

eyyühe'l-müʾmin: Ey müminler.

Elā yā eyyühe'l-müʾmin ḳulaḳ vér édeyim iʿlām / Beyān édem saña ṣavmı ki oldur zīnet-i İslām 880

Elā yā eyyühe'l-müʾmin gel éyle ḳoñşuña iḥsān / Ḥuḳūḳına riʿāyet ḳıl ki terk ét ẓulmi gel éy cān 2856

eyyühe'l-ṣāʾim: Ey oruç tutanlar.

Elā yā eyyühe'l-ṣāʾim ki ṣavmıñ ola mı maḳbūl / Eger olar-ise maḳbūl b aşıñda devletiñ mekmūl 1007

eyyühe'n-nās: Ey insanlar.

Dédi yā eyyühe'n-nās ol né keyfiyyet-ile sizler / Ki ol dem yér içersiñiz gülersiñiz ʿale't-türāb 3539

eyyetühā'n-nefsi: Ey nefisler.

Ki bundan ṣoñra ʿAzrā'il ḫiṭāb éyleye rūḥına / Ki yā eyyetühā'n-nefsi ki muṭma'in oluñ iẓhār 2426

ezʿāc (Ar.): Rahatzılık, yanlışlık.

Bulara déye ol Allāh varıñ ṣāḥibiñiz ḳabri / Üzerine duruñ sizler yazıñ ḫayrātını ezʿāc 1188

eżʿāf (Ar.): Bir şeyi iki misli yapan fazlalıklar, katlar.

eżʿāf-ı mużāʿaf: Kat kat, pek çok.

Ki bundaki taṣadduḳlar olur eżʿāf-ı mużāʿaf / Ki bir ḥabbe yérine Ḥaḳ ḥisābsız vére ol Ḳaddās 1248

eżʿāf-ı żaʿāf: Pek çok.

Benim şerrimden éy Bārī saña éyleye iʿtiṣām / Néce küçülmeyem bugün oluram eż̲ʿāf-ı żaʿāf 3828

eẕ̲ā (Ar.): Sıkıntı, eziyet, zulüm verme.

Dilinden aşılan bölük éderdi érine eẕ̲ā / Anuñ-çün aġzına ḳaṭrān dökerler bunlarıñ hāy hāy 2796

Eẕ̲ā éyleme ḳoñşuña ki zīrā rāżī olmaz Ḥaḳ / Eger éder iseñ eẕ̲ā ʿaẕ̲āb éder saña Raḥmān 2857

eẕ̲ān (Ar.): Müslümanları ibadete çağırmak için çok defa minareden, muayyen kelimeleri söylemek suretiyle, yüksek sesle yapılan davet.

Eẕ̲ān oḳunsa mescidde icābet éylemeñ aña / Çökeñ oturuñ eviñde odalarda édeñ laḳlāʿ 1533

Ṣaḳın cehlile oḳuma ezānı sen gel éy müʾmin / Girersiñ nār-ı kübrāya édersiñ luʿb-ı fīʾl-eẕ̲ān 1602

eẕ̲el (Ar.): Çok, pek, en hor.

Ḳalīldir bu aḳallardan ezeldür bu meẕ̲elletden / Bu téz géder ḳatı elden veḥimdür bu daḫı ḫayāl 1663

eẕ̲fer (Ar.): Güzel kokulu şey.

Ki boynı miski ezferden olupdur hep teni ʿanber / Daḫı kāfūr-durur ẓahrı zeberceden ḳulaḳ envār 1569

Ki her döşegiñ üstünde oturmış ḥūrī eẕ̲ferden / Ki öyle ḥūrī ʿıyndur kim görenler olalar eskār 1581

eẕ̲hāb (Ar.): Altınlar.

Ferişţehler déye aña ki yā ġassāl egil ṭutġıl / Ki zīrā mecrūḥ olupdur ḫurūcından cānıñ eẕ̲hāb 2479

ezḥām (Ar.): Sıkıntılar, eziyetler.

Ki mūriṣler néler çekdi ki ol küffārıñ elinden / Ki vérdiler seri ol dīn yoluna çekdiler ezḥām 1801

eẕ̲iyyet (Ar.): İncinecek, incitecek hâl, cefa.

Eẕiyyet görmedi sizden cemīʿ mü’minler éy tenim / Ki sizden ḫoşnūd idi ḫalḳ séverlerdi sizi her ān 2554

Ki mü’minlere lāyıḳdur eẕiyyetine ḳoñşunuñ / Ṣabırlar éyleye her ān birine étmeye şekvā 2938

eẕkār (Ar.): Zikirler.

Ḳarartmadıñ beni zinhār ki ʿiṣyān ile elcegez / Mürūr étdirmediñ oda tezeyyün éyledíñ eẕkār 2456

Ki her aġızda ḫalḳ étdi ki yétmiş biñ ḳadar lisān / Ki her dil-ile ẕikr éder ki yétmiş biñ ḳadar ezkār 3437

ezmān (Ar.): Vakitler, anlar, çağlar.

Resūlullāh aña dédi ki ḳaç yaşıñda varsıñ sen / Benimle ʿİsā beyninde ki géçdi çoḳ sene ezmān 722

Ṣevābın ḳuluma vériñ baġışlañ hep ṣevābını / Mekānıñız ola ḳabriñ üzerinde cemīʿ ezmān 2529

eẕnāb (Ar.): Günahlar, suçlar

Ki istiġfār éderlerse édem anları maġfiret / Eger tevbe éderlerse ki maḥv édem cemīʿ eẕnāb 962

Saña da ol ḳadar günāh yazıla defteriñe bil / Ki zīrā rāżī olduñ sen ki nehy éylemediñ eẕnāb 2976

ezrāḳ: *krş.* ezraḳ

Buyurmışdur Resūlullāh yarın yevm-i ḳıyāmetde / Ki ḥaşr ola biraz ḳavim ḳubūrında gözi ezrāḳ 381

ezraḳ (Ar.): Mavi, gök renkli

Yüzi esved gözi ezraḳ gören pek ḳorḳar anlardan / Geleler başı ucına ʿaẕāba édeler iḳdām 2571

Kimi ṣarı kimi ḳızıl kiminiñ gözleri ezraḳ / Ki üç dürlü yılanlarıñ içine varasın tamām 3124

ezvāc (Ar.): Kocalar, eşler, çiftler, kadının veya kocanın eşleri

Duʿālar éde Ḥaḳḳ'a ki bunuñ ʿiṣyānını yā Rabb / Ki cümle maġfiret éyle cinānıñdan ala ezvāc 1177

Küfür söylese bir ādem anuñ boş olur ezvācı / Daḫı étdigi aʿmāliñ cemīʿisi olur ifnā 1819

ezyād (Ar.): Bahşetmek, donatmak.

Dédi aʿmā aña diñle ki bir aʿmā ḳuludum ben / Baña Ḥaḳ vérdi gözümü şükürler éderem ezyād 441

eżyāf (Ar.): Misafirler, davetliler, konuklar.

Buyurdı pes Resūlullāh ki Allāh buġż éder şuña / Baḫīl olur ḥayātında ki iṭʿām éylemez eżyāf 1207

eżyāḳ (Ar.): Daraltmak, sıkmak.

Ki ol ḳadar ḳabir ṣıḳa iki yanıñdan éy kişi / Eyegüler kilītlene biribirine pek eżyāḳ 1399

ezyed (Ar.): Daha çok, fazla, ziyade.

Ana baba ḥuḳūḳından daḫı ezyed-durur biliñ / Ki zīrā refʿ éder üstāẕ mine'l-esfel ile'l-mesʿūd 2193

Ki bil mevtiñ büyükligi yédi ḳat gök yédi ḳat yér / Ki biliñ daḫı ezyeddür bulardan dédi şerrāḥ 2313

-F-

fācir (Ar.): Fena huylu, günahlar.

Eger bay u eger gedā ḳamusı hep olur fānī / Eger ʿābid eger fācir türāb-ile olur yeksān 261

Gel imdi gör ki şol cāhil ki şol fāsıḳ şol fācir / Né döne géde hep ʿaḳlı ʿazābda ola ḫālidūn 2344

fāḫir (Ar.): Değerli, kıymetli.

Daḫı fāḫir libāsları ki anlarda görincegez / Bulara vérdi dünyāda bize aḫretde vér Ġaffār 2434

fāḫirāt (Ar.): Değerliler, kıymetliler.

Ki bir milk iste Tañrıdan olasın dāʾimā anda / Eliñden gétmeye ol milk olasın anda fāḫirāt 2044

Ki anda ola mesrūrāt ki anda ola fāḫirāt / Ki anda ola maʿşūḳāt ki anda ola maḥbūbāt 2048

faḫr (Ar.): Şeref, onur, büyüklük, ululuk.

Buyurdı ol cihān faḫrı ki yā Şevbān éşit benden / Şol Allāh ḥaḳḳı-çün beni nebī gönderdi ol Cevvād 650

ʿAlī ibni Ebī Ṭālib cihān faḫrı Muḥammed'den / Ki naḳl éyledi bir ḥadīṯ ki bundan ḥiṣṣe al vaḳḳāf 1206

faḫr-i ʿālem: Hz. Muhammed.

Ki bir āḫer ḥadīṯinde buyurdı faḫr-ı ʿālem bil / Eyā ümmeti aṣḥābım ki cehdi saʿy édiñ iḫlāṣ 1266

faḫr-i kāʾināt: Hz. Muhammed.

Rivāyet éyledi Aʿmeş ki ʿAdī ibni Ḫātem'den / Buyurdı faḫr-ı kāʾināt éşit né dér ulū'l-ebrār 518

Buyurdı faḫr-ı kā’ināt biliñ ümmeti aṣḥābım / Ki bu aydaġı ḫaṣletler ki ġayrı ayda yoḳ ey nās 1247

faḥşā (Ar.): Akıl ve mantığın kabul edemeyeceği söz ve iş.

Ve ammā şol başı ḫınzīr başı gibi olan ʿavret / Ki nemmām idi ol melʿūn daḫı kezzāb idi faḥşā 2808

Ki ḳapuya varırlardı izin ṭaleb ederlerdi / İzin vermezdi bunlara evime girmesin faḥşā 2848

fā’ide (Ar.): Fayda, kar.

Saña bir temsīl édeyim ki ḳarañlıḳ gécelerde / Feneri ardıña ṭutsañ olur mı fā’ide vaḳḳāf 1211

fāʿil (Ar.): İşleyen, yapan.

Ẓulüm nédür saña déyem gel éyle andan iḥtirāz / Ki ekber-i kebā’irdür atar fāʿili fī’n-nīrān 2280

fāʿilātün (Ar.): Aruz vezninden bir tefile.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün / Rūḥuna vér Muṣṭafā’nıñ ṣalāvāt 4068

fā’iżāt (Ar.): Taşmak.

Ḫiṭāb étdi baña Cibrīl bu gécelerde feṭḥ olur / Ki üç yüz ḳapu açılur ki raḥmet ola fā’iżāt 852

faḳīh (Ar.): 1. Fıkıh ilminin üstadı.

Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr éydür ki bir faḳīhi ġıybetdür / Gelür yevm-i ḳıyāmetde ki yazmış alnına küttāb 2986

2. Zeki, anlayışlı kimse.

Ki şimdiki zamān ḫalḳı eger cāhil eger faḳīh / Yeñi eṣvāba ṭaparlar daḫı hem kürke iʿtibār 179

fākihe (Ar.): Yemiş, meyve.

Ṣaḳın zinhār eyā zengīn daḫı şol şey’i işleme / Odur bāzāra vardıḳda alursuñ fākihe tuffāḥ 3232

Ki ol kürsīniñ eṭrāfı ola envāʿi fākihe / Né deñlü var ise yémiş ki anda buluna efrād 3892

faḳīr (Ar.): 1. Zengin olmayan, yoksul, parasız.

Daḫı faḳīrleriñ ṭabʿı iştihā étse bir ṭaʿām / Anı bulamasa ol kes éşit né işler ol Cebbār 185

Anuñ bir ḳızı var-idi ki tezvīci murād étdi / Faḳīr idi bunuñ ḥāli yoġ-idi bunda héç emvāl 1701

2. Alçakgönüllülük göstererek "ben" manasına gelir.

Daḫı maġfiret éylesün ki faḳīri vālidāyı / Daḫı cümle ḳarındaşın ki yarlıġaya ol Mennān 15

Ki ʿabdiñ ḳapuña geldi faḳīriñ ḳapuña geldi / Żaʿīfiñ ḳapuña geldi déyü aġlardı ıżṭırār 1593

fākirāt (Ar.): Düşünenler.

Ki üç gün ḳaldı bularıñ ʿömürleri tamām oldı / Taʿaccüb éyledi İdrīs bu ḥāle oldı fākirāt 597

Ki gördi ṭaġ başında ol ki beyāż ḥacer-i mermer / Bunı gördi taʿaccüb ḳıldı oldı aña fākirāt 860

faḳīrlıḳ (Ar.+T.): Yoksulluk.

Faḳīrlıḳdan emīn olduḳ şükür el-ḥamdülillāh dér / İki incü véripdür Ḥaḳ ki miṣli yoḳ bunuñ éy yār 206

Ki taḥvīl éyledi Allāh anı evvelki ḥāline / Gine kel éyledi başın faḳīrlıḳ éyledi ibʿād 436

faḳr (Ar.): Yoksulluk, fakirlik, muhtaçlık.

Dédiler rāżīyız yā Rab geçe faḳr-ile ʿömrimüz / Ki māl istemeziz aṣlā olalım dāʾimā biz aç 3216

faʿlā (Ar.): İşlerinde, yaptıklarında.

Ki ḥattā ẓahrıñı yoḳla daḫı ḳarnına el éyle / Ki gör şerʿa muṭābıḳ mı sözi ḳavli ḳamu faʿlā 3108

fānī (Ar.): Ölümlü, geçici.

Bilürsiñ cümlesi fānī daḫı kendiñde fānīsiñ / Ki var bir fānī olmaz milk ṭaleb ḳıl Tañrı'dan imtāʿ 66

Né var şu fānī dünyāda né var dār-ı nedāmetde / Né var dār-ı ḳasāvetde ki yoḳdur bunda héç rāḥat 2043

fāre (Ar.): Sıçangillerden, küçük vücutlu, kemirgen, memeli hayvan.

Fülān deñizde yā Dāvūd var-idi anda bir gemi / Dibinden deldi bir fāre ṣu gétdi içine éy yār 581

farı-: Güçsüz düşmek, yorulmak.

Ki andan farımaḳ yoḳdur daḫı yoḳ anda ḳocamaḳ / Daḫı yoḳdur elemiyyāt daḫı yoḳdur ḳasāviyyāt 2047

fāriġ (Ar.): Vazgeşmiş, işini bitirmiş, boş.

Ki Şemʿūn geldi evine namāz ḳılmaġa başladı / Namāzdan fāriġ oldı ol biraz yata éde niyām 1071

Ki ḥattā fāriġ olunca eẕānı istimāʿ étdim / Ḥaḳ'a ḥamd u ṣenā étdim eẕāndan ṣoñra fi'l-mekān 1654

fāriġāt (Ar.): Vazgeçmişler.

Néce ki yére énince ki üç yüz yıl bükā étdi / Néce aġlamasın zīrā ṣafādan oldı fāriġāt 2057

Bu benim dostcaġazımdur refīḳim idi dünyāda / Ḳodum yolına başımı oluñ bundan ki fāriġāt 2105

fārīḳūn (Ar.): Ayrılanlar.

Ki béş yüz ʿaẕāb édici melekler geleler bile / Ḳamusınıñ yüzi ḳara görenler ola fāriḳūn 2342

Nidā éyleye ʿAzrā'īl seniñ rūḥıña éy mücrim / Ki yā nefs-i ḫabīṯe gel yériñden éyle fāriḳūn 2347

farḳ (Ar.): Ayrılık, başkalık.

Velī cāhilsiñ aḥmaḳsıñ ki farḳıñ yoḳ ṣıġırdan héç / Yédigiñ géydigiñ bilmeñ ki bilmeñ nārı hem ʿuḳbā 1852

Bunuñ altıncısı bilgil ki farḳ étmez o dostunı / Daḫı düşmānını bilmez tefekkür éylemez esfāh 3164

farż (Ar.): Allah'ın işlenmesi kati olarak, lüzumlu, terki günah olan emirleri.

Ṣıyāmın bize farż étdi ḳıyāmı ḳıldı teṭavvuʿ / Buña kim taʿẕīm étmeye yéri olur anuñ żırām 882

Bu ayda farż edā étmek namāz gibi zekāt gibi / Ki yétmiş farż edā étmiş ḳadar ṣevāb vére ʿAllām 915

farżā (Ar.): Farż olan emir.

Ki ḥammāmı ḥarām étdi anı ṭutmadılar bunlar / Ki öyle oldı ki ḥammām ẕehābın étdiler farżā 2840

fāsıḳ (Ar.): Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın, günahkar.

Biri daḫı mubāḥ oldı aña yazmadı Ḥaḳ günāh / Odur ẓālimleri fāsıḳları étmek-durur muġtāb 2968

Benim bir fāsıḳ evlādım var idi ḳaldı ardımda / Benim-çün héç duʿā étmez benim-çün éylemez iḥsān 3302

fāsıḳā (Ar.): Günahkar olan.

Daḫı dişleri yéri yırtaraḳ gele o fāsıḳā / Oturalar başı ucuna cümle ehl-i sāʾilūn 2368

fāsıḳūn (Ar.): Sapkınlar, günahkarlar.

Ki ḥattā altı yüz yigirmi dört ʿaẕāb-ile ala / Né cānıñ var buña seniñ teniñ ḳatlana fāsıḳūn 2361

Bular bir kez ṣoḳacaġız acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl / Bil imdi başıña seniñ ki néler gele fāsıḳūn 2383

faṣīḥ (Ar.): Geniş, açık.

Ḫudā vérdi aña iẕin faṣīḥ dil ile söyledi / Dédi ʿĪsā'ya né isteñ murādıñ éylegil tibyān 735

Fāṭıma (Ar.): Hz. Peygamberin ilk zevcesi Hz. Hadice'den dünyaya gelen dört kızının en küçüğüdür.

Rivāyetdür ki Fāṭıma ki bint-i Aḥmed-i Muḫtār / Ḫudā rāżī ola andan ki oldur seyyidü'l-enām 2659

Dédi yā Fāṭıma néçün ki sen aġlarsıñ éy ḳızım / Anuñ-çün aġlarım baba ki benden çıḳdı teẕnībān 2754

fātiḥ (Ar.): Fetheden açan.

fātiḥü'l-ebvāb: 1. Allah.

Elā éy mü'min-i ṣā'im açıldı saña ḳutlu bāb / Bu ayıñ faẕlını déyem buyurdı fātiḥü'l-ebvāb 947

Ki ṣūr boynuz gibi şeydür anı nūrdan yaratdı Ḥaḳ / Başı aʿlā-yı ʿilliyyūnda étdi fātiḥü'l-ebvāb 3544

2. Kapıların açıcısı.

Dédim ḳapusı kilīdli néce açam girem aña / Ki yoḳdur miftāḥıbende olam ben fātiḥü'l-ebvāb 1965

Dédi melek baña sende anuñ miftāḥı mevcūddur / Ki vaż' ét eliñi aña olasıñ fātiḥü'l-ebvāb 1966

fātiḥa (Ar.): Kur'an-ı Kerim'in birinci suresi

Ṣalāt-ı maġrib ardınca yigirmi nāfile ḳılsa / Ki her birinde oḳusa ki iḫlāṣ fātiḥa Ḳur'ān 667

Ki her rekʿatda oḳusa ki fātiḥayı bir kerre / Ki on sūre-i iḫlāṣı oḳusa éylese iʿzāz 783, 1938, 3927

fātiḥati'l-iftāḥ: Kapılar açan Fatiha.

Bularıñ hep maʿānīsi ki Ḳur'ān-ı ʿaẕīminde / Ki Ḳur'ān-ı ʿaẕīmiñ maʿnāsı fātiḥati'l-iftāḥ 1938

fayda (Ar.): *krş.* fā'ide

Dédi Dāvūd Ḫudā ile ticāret éyleyenleriñ / Bu deñlü faydası olur ḥisābsız faydadır éy yār 589

Baġarşıġın sürüyen déye ben oḳur yazar idim / Ki ʿilmim baña ġayrıya ki fayda vérmedi lālā 3838

fāżıl (Ar.): Fazilet sahibi, erdemli.

Bu yola gétdi ʿālimler bu yola gétdi fāżıllar / Bu yola gétdi kāmiller bunı medḥ étdi ẕü'l-ikrām 2412

fażīlet (Ar.): İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye olan devamlı ve değişmez istidat, güzel vasıf insanın yaradılışındaki iyilik, iyi huy, erdem.

Ki şehr-i ramażān fażlın size étdik biraz iʿlām / Bu kez Ḳadr'iñ fażīletin édelüm biz size iʿlām 1052

Saña ʿilmiñ fażīletin beyān étdik ʿale'l-icmāl / Éşit ṭālib olanlara né miḳdār vére ecriyyāt 2253

fażl (Ar.): İyilik, erdem, lütuf.

Velī fażlı bunuñ çoḳdur kelāmda édelüm ibḥāṣ / Daḫı iḫlāl-i ıṭnābdan müberrā étdim iḥtirām 2414

Bükānıñ fażlını dédik daḫı ṣabrı ḫaber vérdik / Bizim aḫbārımız ile serā'ir buldılar aḫyār 3765

fażla (Ar.): Artık, ziyade.

Süleymān dédi éy baba ḥüküm vācib degil midür / Ki vérdigiñ derāhim fażla degil midür éy aḫyār 572

fe (Ar.): Üzerine.

fā'ṣ-ṣāliḥāt: Salih ameller yapanlar.

Ki ṣāliḥa olan ʿavretleri medḥ éder ol meddāḥ / Dédi fā'ṣ-ṣāliḥāt Allāh daḫı dér ḳānitāt cemmāʿ 2710

fecir: *krş.* fecr

Ḳaçan ḳılsa ʿışāyı ol cemāʿatle edā étse / Fecirden evvel ölseydi günā[hın] ʿafv éde ʿAllām 1466

fecr (Ar.): Sabaha karşı, güneş doğmadan önce, ufkun gün doğusu tarafından görünen aydınlığı, tan yerinin ağarması.

fecr-i ṣānī: İkindi güneşi.

Ṣuʿūd éder bular göge ki fecr-i sānīde taḥḳīḳ / Mekānlarına varırlar gine cumʿaya dek maḳām 1150

Melekler tā ṣabāḥa dek ziyāret édeler anı / Ki fecr-i ṣānī olduḳda ḳamusı ḳıla taʿẓīmen 2244

fedā (Ar.): Uğruna verme.

Dédi ādem ki yā Rabbi yoluñda cān fedā olsun / Gine baña o ẕevḳi vér ṭutayım emriñi kerrāt 2059

Ki ʿīdimdür benim bugün ḳavışdır ḥasretime téz / Ki biñ cānım var ise de fedā olsun aña her bār 2425

fehm (Ar.): Anlama, anlayış.

Ki fehm étmez ʿamel néce olur déyü aramaz héç / Anuñ-çün faydası olmaz emek żāyiʿ olur aṭġā 1839

Ki fehm étdi anı Behrām ki bir sīnī alup geldi / Biraz niʿmet birikdirdi életdi anlara aḫşam 2904

fekkāk (Ar.): Çok köle azat eden.

Ki bir faḳīre baḳarsıñ ki daḫı arḳası açıḳdur / Ki almazsız selāmını ki ṣoḥbetde olañ fekkāk

felāḥ (Ar.): Kurtuluş, selamet, onma.

Gel éy Ḥaḳ'ıñ ʿadūsı gel namāza gel niyāza gel / Felāḥa gel ṣalāḥa gel ʿadūñdan éyle iftirāḳ 1371

Baña döndi ḫiṭāb étdi ki yā aḫı déyem ḥālim / Bi-ḥamdillāh felāḥ buldum baña lüṭf éyledi Feyyāż 2008

felāḥ-ı ʿuẓmā: Büyük kurtuluş.

İki cihānda éy kişi felāḥ-ı ʿuẓmā isterseñ / Ki ögren vaṣf-ı Yezdānī odur mūṣil ile'l-Maʿbūd 2174

Felāḥiyyāt (Ar.): Selametlikler.

O bir dār-ı felāḥdur kim o bir dār-ı necātdur kim / Ki yoḳdur aṣlā fevḳinde anuñ gibi felāḥiyyāt 2050

felek (Ar.): Gökyüzü, sema.

Ditredi ʿarş-ile kürsī né felek / Aġladı anuñ içün cümle melek 4048

felfes: Baştan savma, üstünkörü yapılan işler

Ki sāhūn dédi ẕī'l-kerem nédir maʿnā-yı şerīfi / Ḳılar felfes namāzı ol ḳayırmaz luʿb éder füssāḳ 1374

Muḥaḳḳıḳlar démişlerdür ihānet étse bir ādem / Namāzı ḳılsalar felfes né gelür başına sen baḳ 1383

fem (Ar.): Ağız.

Gine ol şāh-ı ḳevneyni bizi étdi bugün mesrūr / Ki cevher fıḳhası femden ṣudūr étdi biraz mechūr 963

fenā (Ar.): Yok olma, yokluk, geçip gitme; kötü.

Ki görmeñ mi olanları ḳanı ābā vü ecdādıñ / Ḳamusı bu fenā mülki ḳoyup gétdi olup türāb 3531

Fenā sözleri söylerdik gülüşdürmek içün ḫalḳı / Éderdik ḫalḳa ḳaşmerlik işimiz idi vā-veylā 3842

fenāʾiyyāt (Ar.): Yok olmak.

Seniñ mevtiñ yaḳın geldi ki ḥattā ḳaldı bir sāʿat / Ki andan ṣoñra ölürsüñ olur ʿömrüñ fenāʾiyyāt 2266

fener (Rum.): Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı.

Saña bir temṣīl édeyim ki ḳarañlıḳ gécelerde / Feneri ardıña ṭutsañ olur mı fāʾide vaḳḳāf 1211

ferāġ (Ar.): Bırakıp terk etme.

Ki bir şeyʾ yérine ḳomañ eẕānı hem Ḥaḳ'ıñ emrin / Ki istersiñ gine cennet bu ḫūydan olasıñ ferāġ 1534

ferāġat (Ar.): Vazgeçme, el çekme.

Bu ḫūydan gel ferāġat ét ki zīrā fiʿl-i şeyṭāndur / Ki zīrā ḳovculuḳ şeyṭān işidür işleme ḳattāt 2990

feraḥ (Ar.): Sevinç, sevinme.

Seni de Ḥaḳ ḳıla mesrūr feraḥda olasın dā'im / Nétekim beni çıḳardıñ ḳasāvetden sen éy sulṭān 3333

Ki bir feraḥ gele kim mü'mine aṣlā miṣāl olmaz / Ki andan gétmeye feraḥ ola kim dā'imā ol şād

feraḥlan -(Ar.+T.): Rahatlamak, üzüntü veya sıkıntısı kalmamak, açılmak.

Ki bundan ṣoñra buyurdı Resūl-i faḫr-ı kā'ināt / Ki bir ādem feraḥlansa bu ay girdigine éy nās 1252

Bu sözi éşidicek ol ayaḳ üzerine ḳalḳa / Ki ol ḳadar feraḥlana feraḥdan ola sekrānī 3860

ferāş (Ar.): Pervane, gece kelebeği.

Ki uyuma degildir ʿīd ḳubūrı zīnet étmekdür / Anı Ḳur'ān ferāş-ile bezemekdür anı iḫlāṣ 1278

ferc (Ar.): Dişilerde edep yeri.

Daḫı ḳulaḳlarına söyleye laʿnet size déye / Daḫı ḳarnına fercine oḳuya laʿnet ol melʿūn 2354

Zinā ehli ḳopa yarın ki gövdesi ḳadar ferci / Büyümüş ḥaşr ola yarın bizi ḥıfẓ éyleye Settār 3643

ferdā (Far.): Gelecek zaman.

Bu kā'inātıñ aḥvālin gine seneye dek cümle / Olup olacaġı deftere olur herkese ferdā 3600

Ferdūd (Ar.): Ferd, kişi.

Ki bir kimseye uġrar ol gédeyorur cehenneme / O kes ʿālimi göricek çaġırır buña baḳ ferdūd 2212

Gine bir ādeme uġrar o da cehenneme géder / Ki ol ʿālime çaġırır şefāʿat ḳanı gel ferdūd 2215

feres (Ar.): At.

Ḫayırlıdur daḫı yüz biñ feres beslemeden biliñ / Sebīlillāh içündi ol ġazā içün éder ḫuddām 1440

ferḥān (Ar.): Sevinçli, neşeli.

Ṣırāṭı géçe ol ādem ki şimşek gibi pek ḳıvraḳ / Ḥisābsız daḫı ʿaẕābsız gire cennete ol ferḥān 672

Ki tevbe né ile olur déyem bir bir saña anı / Ḫulūṣ ile anı ṭutġıl olasıñ ṣoñra sen ferḥān 2278

ferişteh (Far.): Melek.

Ferişṭehlere ḳomaya ki çıḳa ellerinden téz / Uçup fī'l-ḥāl vara Ḥaḳḳ'a ḳavuşa maḥbūba cenāb 2477

Ḳaçan bir kişi benim üzrime bir kez ṣalāt étse / Né işler ol ferişteh bil ḳulaḳ vér buña ét ismāʿ 3378

fermān (Far.): Emir, buyruk.

Şikāyetleri diñlene bu kez fermān éde Allāh / Buları āteşe sürüñ bular otda ola ıṭrāḳ 351

Ki bir kefesine vaż' éde bu defteri ki cümle / Aġır gele günāhları nāra fermān ola o nās 3508

fernāk (Far.): Süslü.

Büti var kāfiriñ yanında ṭapar aña ol melʿūn / Batırır aġını baḥre çaġırır bütine fernāk 230

ferrā (Ar.): Kaçma, firar.

Taḥarrük étseñ anları ki yeller ekṣerī anlar / Fesāda vérir ortayı ki ḫalḳ ikrāh éder ferrā 1833

fersaḫ (Ar.): Muhtelif mesafelere tekabül eden değerde bulunan bir uzunluk ölçüsü.

Ki ol taġıñ uzaḳlıġı ki on fersaḫ ḳadar yoldur / Ki gör n'éyler aña Ḫıżır ṭaġa ol éyledi ircāʿ 135

Ola mü'minlerin nūrı göz irim miḳdārı baʿżıñ / Ola baʿżıñ iki fersaḫ ola baʿżıñ nūrı mīl rāh 3680

feryād (Far.): Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses, bağrışma.

Ki feryād édeler bunlar fiġān-ile ṭola afāḳ / Bize siz merḥamet ḳılıñ ki şefḳat éyleñiz bī-zār 456

Bular feryād éde cümle néden ki bu ʿaẕāb bize / Déyeler pes éderdiñiz ki laġviyyeti çoḳ kelām 3128

fesād (Ar.): Kötülük, bozukluk.

Ki söyler sözini bilmez küfür midür fesād mıdur / Né gelürse lisānına anı söyler yüzi ḳara 1834

Ki éy ḫalḳıñ arasında ki sözler ṭaşıyan ḳattāt / Gel éy Tañrı'sın unutmış fesāda saʿy éden ḳattāt 2989

fetā (Ar.): Genç, delikanlı, yiğit.

Ki fī'l-ḥāl ḳā'im oldum ben bulam bu yigidi dédim / Taḥarrī éyledim anı yérinden gétmiş ol fetā 3101

Kerem ḳıl yā fetā eglen saña çoḳ édeyim iṭʿām / Daḫı çorba pişirdeyim getüreyim saña fetā 3103

feṯḥ (Ar.): 1. Açma, açılma.

Ḫiṭāb étdi baña Cibrīl bu gécelerde feth olur / Ki üç yüz ḳapu açılur ki raḥmet ola fā'iżāt 852

Yaḳın vardım kilīde ben elimi aña vażʿ étdim / Ki bismillāhi dédim ben ki feth oldı ḳamu ebvāb 1968

2. Başlama.

Velī sévdigi mü'miniñ bir işe ol şürūʿ étse / Anı feth éylemez aña żarūret çekdirir müllāk 227

Ki feth éyle cemīʿ fiʿliñ ki bismillāh ile mü'min / Ki zīrā işi ḳolay olur ki feṯḥ éder anı Fettāḥ 1916

feṯḥiyyāt (Ar.): Açıklıklar.

Bu bir gécedür éy Aḥmed açılır gök ḳapuları / Daḫı raḥmet ḳapuları olur meftūḥ u fetḥiyyāt 849

fettāḥ (Ar.): Kullarının kapalı işlerini açan, Allah.

Ki muʿtād étse bir kişi ki her ḳapuyı açdıḳça / Ki héç girmeye ol eve ki ʿāfiyet vére Fettāḥ 1919

Daḫı né deñlü ḥarf vardır ki ol varaḳıñ içinde / Ki her birine bir şehir vére cennetde ol Fettāḥ 1947

fetvā (Ar.): Müftü tarafından verilen şeri hüküm veya karar.

Ki fetvā bu ikisiniñ sözi nédür ʿamel éyle / Ki zīrā nefʿası vardur gérü meyyit içün éy cān 2299

fevc (Ar.): Bölük, takım.

Bu ḫayrātlar içün kişi ki vaḳf éyler-iseñ aḳçe / Ḳıyāmete degin ṣevāb çekilür fevc ol efvāc 1185

fevcā (Ar.): Bölük olarak.

Rivāyet étdi rāvīler Resūlullāh zamānında / Ki Şam'dan baʿżı ḫatunlar géderdi Kaʿbe'ye fevcā 2846

fevḳ (Ar.): Üst, yukarı, maddi, manevi.

Ki bir mertebe ẕevḳ éde anuñ fevḳinde yoḳdur héç / Né beñzer pādişāhlıġa né beñzer ġayrıya ferḥān 702

O bir dār-ı felāḥdur kim o bir dār-ı necātdur kim / Ki yoḳdur aṣlā fevḳinde anuñ gibi felāḥiyyāt 2050

fevḳ-i semā: Gökyüzünün üstü.

Daḫı yérler içinde ki daḫı fevḳ-i semālarda / Olan cümle melekler hep anuñ-çün ola dāʿiyyāt 2261

fevḳānī (Ar.): Üstte olan, yukarıda bulunan.

O köşkü görücek ol ér ki ẓan éyleye kendiniñ / Ki énmek isteye andan çıḳa ol köşke fevḳānī 3854

fevt (Ar.): Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, kaçırma.

Veyāḫūd çift sürerken ol namāzıñ vaḳti olsaydı / Tamām édem şunu déyü namāzı fevt éder ol gāh 1333

Ṣaḳın fevt éyleme zinhār ki ibtidāʾ tekbīri / İmām-ile déye gör anı ki fevt étme ṣaḳın iżāʿ 1500

fevzā (Ar.): Kazanmış, üstünlük; selamet, kurtuluş.

Ki duyduñ mı bu aḫbārı eyā āḫir zamān ḫalḳı / Var imdi böyle ola gör ki ḥattā bulasıñ fevzā 2830

Hidāyet éyleye Allāh cemīʿ ḳullarına her ān / ʿİnāyet éyleye Ḫallāḳ helākdan éyleye fevzā 2855

Feyyāż (Ar.): Bereket ve bolluk veren; Allah.

Göñül vérdiñ géce gündüz ġażab étdigine Ḥaḳḳ'ıñ / Séven melʿūn sévilen de bunı ẕem éyledi Feyyāż 29

Buyurdı ẕü'l-celāl Allāh ki yā ʿĪsā éşit anı / Günāhını diler benden ki raḥmet éyle dér Feyyāż 39

feyż (Ar.): Verimlilik, fazlalık, gürlük.

Buları da şefīʿ éyle ḳamu ḳullarıña yā Rabb / Bularıñ ḥürmetine sen ki feyż ét ʿilmiñi Feyyāż 10

Ḫudā sévdigi ḳulına ki vérmez rāḥatı bunda / Muṣībetleri feyż éder belālara éder idrāk 221

fezaʿ (Ar.): İnleyip, sızlanma.

Ki yaʿnī gétse bir şey'i fezaʿ fiġān éder andan / Biliñ pek baña ẓulm oldı déyü ḫalḳa éder şekvā 484

Gel éy evlādı ölüp de buña édüp olan ḥazzān / Fezaʿ étme fiġān étme ṣaġular éyleme iḫvān, 2645

fiḍḍa (Ar.): Gümüş.

Bu dünyāda olan emtāʿ eger ẕeheb eger fiḍḍa / Ḳamusı cennete nisbet ki ẕerre deñlüdür emtāʿ 71

Ki bundan ṣoñra mescidiñ ṭamı yarıldı üstünden / Ẕeheb fıḍḍa yarı altun yarı aḳçe ile īṣāl 1719

fiḳh (Ar.): Bir şeyi gereği gibi anlayıp bilme.

Gine ol şāh-ı ḳevneyni bizi étdi bugün mesrūr / Ki cevher fıḳhası femden ṣudūr étdi biraz mechūr 963

fırın (Rum.): İçinde genellikle odun yanan, her yanda aynı derecede ısı oluşturarak ekmek, pasta vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak.

Ki üç gün aġzın açmadı ḳapalı durdı ol fırın / Ki Tañrı dostunı yaḳmaz tena‘umda ḳılar ‘uẓmā 505

fısıḳ (Far.): *krş.* fısḳ

Diline né gelürse ol tekellüm éder ol söger / Küfür söyler fısık söyler éder mü’minlere iştām 1775

Eyā dürlü günāhlar ile ḳararmış ḫabīṯ nefsi / Eyā dürlü fısıḳlarla mülevves nefs-i fāsıḳūn 2348

fısıldı: Fısıldarken çıkan, güçlükle duyulan sesin adı.

Ṭudaḳ fısıldısından ġayrı héç olmaya aṣlā ṣavt / Bu hey’et üzre ṭururken bu kez gök ola iftirāḳ 3692

fısḳ (Ar.): Hak yoldan çıkma, Allah’a karşı isyan etme.

Anuñ fısḳı zamānında né deñlü gün geçirdiyse / Yazar her günine Allāh ‘ibādet ṣevābı keṣrāt 3013

Ki bu cehle ‘alāmetdür ki bu fısḳa ‘alāmetdür / Ki bu küfre ‘alāmetdür şekāvet işidür seffāh 3167

fiṭra (Ar.): Ramazan ayı içinde verilen, miktarı belirli sadaka, fitre.

Daḫı ifṭāra çaġırır ki fiṭrayı vérir bunda / Daḫı zekāt vérir bunda dīn eṣeri olan enām 936

Buyurdı Ḥażret-i ‘Oṣmān unutdum fıtrayı bir kez / Ki namāzdan ṣoña ḳaldı ki ṣoñra éyledim i‘ṭā 1220

fī (Ar.): 1. Evvelce tarihin başına konurdu.

fī zamānınā: Zamanımızda, şimdiki zaman içinde.

Ḫuṣūṣā fī zamānınā ki yoḳdur ḥayā bir ḫatun / Ḫudā'dan ḳorḳa ol ḫatun ola ol ṣāḥibü'l-ḥayā 2807

Ḫuṣūṣā fī zamānınā ḳatı pek azdılar bunlar / Ṣoḳaḳlarda gürūh gürūh geçilmez oldı tekṣīrā 2832

2. İçinde, -de.

fī-cemī': Cümleten.

Anuñ bināsı miskdendür yüzi yaşıl ḥarīrdendür / Bu taʿẓīm ehl-i Ḳur'ān'a olupdur fī-cemī' evḳāt 2116

fī'd-dār: Evin içinde.

Gireyüm ben sarayıma ebed sulṭān olam anda / Ḳoçam ḥūrīleri anda ṣafālarda olam fī'd-dār 2516

fī'd-dünyā: Dünya içinde.

Ve ammā kendi tenini ki mıḳrāż-ile ḳaṭʿ éden / Bular şunlar-dururlar kim düzünürlerdi fī'd-dünyā 2804

Bu kez irsāl éde Allāh ki rīḥi'l-ʿaḳīmi ṣoñra / Ki ʿĀd ḳavmine gönderdi idi bu yéli fī'd-dünyā 3574

fī'l-ʿaẕāb: Azap içinde.

Hemān sen nevm-i ġafletden gözüñi éylemeñ īḳāẓ / Uyanırsıñ velī bir gün giricek nāra fī'l-ʿaẕāb 1951

fī'l-aḫlāḳ: Ahlaklı bir şekilde.

Né deñlü var ise insān ḳamusı hep séve anı / Muʿazzez ṭutalar anı mükerrem ola fī'l-aḫlāḳ 1390

fī'l-Berāt: Berat ayı içinde.

Elā éy ʿāşıḳ-ı ḥażret ki ẕikr ét Ḥaḳḳ'ı fī'l-Berāt / Ki iḥyā éyle sen anı ki ẕikrullāh ile keṣrāt 820

fī'l-büldān: Şehirde.

Çıḳardı sīm ḳuşaġını bélinden vérdi ʿÖmer’e / Dédi kim yā ʿÖmer bunı ki var bey‘ éyle fī’l-büldān 3328

fī’l-cemī‘: Cümleten.

Eger vā-veylā déyüp ol ki feryād éylese ol ér / Ki maḳbūl olmaya anuñ duʿāsı fī’l-cemī‘ elān 2649

fī’l-cihān: Dünya içinde

Mübārek ḳulların kendiye çekdi de ḫaber vérdi / Ki ḥıfẓ éde anı Allāh daḫı mālını fī’l-cihān 670

Ki bir gün Ḥażret-i ʿĪsā ile seyāḥate çıḳdıḳ / Ki gördük bir yüce ṭaġ kim ki yoḳdur miṣli fī’l-cihān 729

fī’l-cinān: Cennetlerde.

Buyurdı Ḥażret-i Dāvūd ki gördüm cennet içinde / Biraz ṣıbyān birikmişler atışırlar ki fī’l-cinān 2655

Gel imdi tevbe ét bundan ki terk ét ḳovculıġı / Süre Ḥaḳ tā’ib olanı ki idḫāl éde fī’l-cinān 3011

fī’l-evān: Zamanında, vaktinde.

Saʿīd-i Ḫudrī buyurdı yanında olan ādeme / Ki sen beride olsañ da oḳu eẕānı fī’l-evān 1609

fī’l-eẕān: Ezana.

Gérü ref‘ éyle ṣavtıñı gücüñ yétdigi miḳdārı / Ki taġyīr-i ḥurūf étme riʿāyet éyle fī’l-eẕān 1610

Benim keremime düşmez ki bir ḳul yér üzerinde / Eẕānı diñleye anda beni birleye fī’l-eẕān 1658

fī’l-ḥāl: Bu anda, hemen, şimdi.

Bu kez dédi ḳızına ol ki ḳızım néce éderim / Bilürsiñ bende yoḳdur māl saña cehīz édem fī’l-ḥāl 1710

Gele fī’l-ḥāl ayaġa ol ayaḳ ile éde īdā‘ / Néce şefḳatler éyleye teraḥḥumler éde icmā‘ 2459

fī’l-ḥavż-ı mine’l-esmāk: Balıklarla dolu havuz.

Daḫı bu ḥavżıñ içinde yaratdı néce balıḳlar / Ki ṣayılmaz ʿadedleri ki fī’l-ḥavż-ı mine’l-esmāk 244

fī’l-ḫıyām: Çadır içinde.

Ki bundan ṣoñra ol Allāh né ḳılar ol Mecūsīye / Müyesser éyleye İslām ṣoñunda ola fī’l-ḫıyām 2906

fī’l-iḫlāṣ: İhlasla.

Ki ölmez ḳalbi olériñ ḳulūbler öldigi zamān / Éder Ḥaḳ ḳalbini iḥyā olur dāʾimā fī’l-iḫlāṣ 1261

fī’l-ʿiṣyān: İsyanın içinde.

Ḳaçan ʿiṣyānı ṭuġyānda buları görseler bunlar / Ki ḳahḳaha édiyorur buları görse fī’l-ʿiṣyān 2562

fī’l-Ḳurʾān: Kur’ān ile.

İmām Aʿẓam buyurmuşdur ki iḫfā édeler Ḳur’ān / Muḥammed-i Yūsuf éydür édeler cehri fī’l-Ḳurʾān 2298

fī’l-laẓā: Ateşin içi, cehennem.

Ki biñ yıl ʿömri olsa da namāz ḳılsa oruç ṭutsa / Ki olmaz faydası aña girer ol gine fī’l-laẓā 1837

fī’l-leyāl: Gecelerde.

Vefāt étdi dilerim kim görem bir kerre düşümde / Baña da bir duʿā ögret oḳuyam anı fī’l-leyāl 3385

Ḥasan Baṣrī dédi aña belī ögredeyim saña / Aña bir duʿā ögretdi oḳudı yatdı fī’l-leyāl 3387

fī’l-līnāt: Yumuşaklıkla.

Ki öyle bir visāṭdur kim ola sündüs ü istebraḳ / Bular ṣanki néye beñzer atılmış penbe fī’l-līnāt 2118

fī’l-mekān: Mekanda.

Ki ḥattā fāriġ olunca eẕānı istimāʿ étdim / Ḥaḳ'a ḥamd u ṣenā étdim eẕāndan ṣoñra fī'l-mekān 1654

Beni ḳabrime ḳodılar iki melek baña geldi / Ḳatı şiddetle geldiler ki ʿaḳlım gétdi fī'l-mekān 1656

fī'l-menān: Nimetler içinde.

Vefāt éyledi ol şāh kim biraz zamān mürūr étdi / Ki bir ṣāliḥ kişi anı görüpdür anı fī'l-menān 1639

fī'l-verṭā: Çukur içinde.

Ki cāhiller arasında küfür söyler ḳatı çoḳdur / Ki zīrā żarrını bilmez atar kendini fī'l-verṭā 1824

fī'n-nār: Ateşin içinde.

Ḫamır ehli de ḥaşr ola ḳadeḥ elde ola rüsvā / Ki bardaġı boġazında aşılmış ḥaşr ola fī'n-nār 3635

fī'n-nīrān: Ateşler içinde.

Ṣaḳın zinhār eyā mü'min ki terk éyle kelāmı sen / Oḳunurken eẕān diñle yaḳar Ḥaḳ seni fī'n-nīrān 1631

Bunı éşidicek bunlar cemīʿi aġlaşırlar hep / Ki vāh bunlar nefislerine uyup gétdi fī'n-nīrān 2545

fī'r-rāh: Yolda.

Ki bir deveye béş ādem bine ol yolda dédiler / Dédi baʿżılar on ādem bine bir deveye fī'r-rāh 3659

Ayaġı üzre yürüden yürüdür ḳarnı üzere / Ayaġı yoġ iken yılan yürür ḳarn üstüne fī'r-rāh 3664

fī's-selām: Cennetin içine.

Bu yoldur yollarıñ aṣlı buña géden felāḥ bular / Yüce devletlere érer ṣoñucı gire fī's-selām 2409

fī't-tanẕīr: Benzeyen.

Ḥaḳ'ıñ emr étdigi gibi ki inek bulamadılar / Ve illā bu yigidiñ inegi bulundı fī't-tanẕīr 3357

fidā (Ar.): Bir esiri kurtarmak için verilen şey, fidye.

Dédiler yā Resūlullāh anamız babamız saña / Fidā olsun yoluñda hep né deñlü varsa şeyḫ u şāb 3542

fidye (Ar.): Can kurtarma karşılığı verilen akçe vesaire.

Oruç ḳażāsı ṭutmaḳdur eger ḳādir ise ṣavma / Ve illā fidyedür éy kes ki her gün nıṣf-ı ṣaġ iḥsān 2287

fiġān (Far.): Istırap ile bağırıp çağırma, inleme.

Gelüpdür Zühre'de bir söz Resūlullāh buyurmuşdur / Bir ādem bir muṣībete yétişse éylese fiġān 2647

Déyeler ehl-i cehennem ʿaceb nédür bu fiġānlar / Ki biz kendi ʿaẕābımuz çekemezken bu né heyhāt 3020

fikir (Ar.): *krş.* fikr

Eyā ṣā'im beri gel sen saña bir mücde édem ben / Eger ṣavmıñ ẕikir fikir ile ṭutduñ ise meşġūl 1010

Bu fikirde iken server Ḫudā gönderdi Cibrīl'i / Selām éyle ḥabībime ki maḥzūn olmasın ālām 1087

fikr (Ar.): Fikir, düşünce, idrak.

Düşün fikr éyle éy fāsıḳ saña envāʿi niʿmetler / Vérüpdür ẕü'l-celāl Allāh bunı añmaz mısın aḥmaḳ 1366

Bu miṯillū ére deyyūṯ démek ṣaḥīḥ olur fikr ét / Ki deyyūṯ şuña dérler ki ki ehlīn göre teẕnībān 2750

fiʿil (Ar.): *krş.* fiʿl

Kötü ḫūy şol fiʿildür kim déyem ṣāḥiblerin saña / Gel éy müʾmin bu gürūhdan çıḳarġıl nefsiñi ibrām 1774

fiʿl (Ar.): İş, kar, amel, eylem.

Bu daḫı sū’-i ḫulḳdandur bunı da terk éde gör sen / Bu şeyṭān fiʿlidir kişi bunı kendinden ét iʿdām 1779

Daḫı biñ derece refʿ éyleye cennetde anuñ-çün / Gel imdi éyleme ériñ ḳamu fiʿline taʿcīzān 2776

fiʿl-i istikrām: Kereme, lutfa layık iş.

Eger ister iseñ cennet ṭaleb ḳılar iseñ dīẕār / Ki ḫulḳuñı ḥasen éyle odur iş fiʿl-i istikrām 1747

fiʿl-i Resūlullāh: Resūlu’llah’ın yaptığı ameller.

Veyāḫūd bir ḫafīf ḳılar bir imāmı bulur bunlar / Aramaz taʿdīl-i erkān daḫı fiʿl-i Resūlullāh 1339

fiʿl-i şeyṭān: Şeyṭān’ın işleri.

Bu ḫūydan gel ferāġat ét ki zīrā fiʿl-i şeytāndur / Ki zīrā ḳovculuḳ şeyṭān işidür işleme ḳattāt 2990

fiʿl-i teẕnībān: Kuyruklu iş.

Ki rāżī olsa ʿavretiñ ḫurūcına ki bir recül / O deyyūṣdur dédi Aḥmed budur pek fiʿl-i teẕnībān 2745

fiʿlā (Ar.): Fiilen.

Ki tekrīm-ile Fāṭıma ayaġı üzre pes ṭurdı / Ḫaber vér baña éy babam bular ḳanḳı nisā fiʿlā 2791

Éliñ ḥaḳḳını alurdum ḥelāl étmediler baña / Bugün āteş olup boynuma daḳdılar ḳamu fiʿlā 3837

fiʿlān (Ar.): Hakikatte, gerçekten, işleyerek

Ḥabībiñ ki ḥabībini yarlıġadı éşitdiñ mi / Ḳıyās ét bundan éy kişi ḥabībine ḳıla fiʿlān 2240

firāḳ (Ar.): Ayrılık, ayrılma.

Ḫurūc étdi mübārek ay ʿaceb bildiñ mi ḳadrini / Néçün dökmez göziñ yaşlar firāḳından bunuñ éy nās 1231

firār (Ar.): Kaçma, savuşma, izinsiz veya nizamsız olarak ortadan kaybolma.

Ki her maḫlūḳa éylik ét kötülükden firār éyle / Ki ḫayru'n-nās olasıñ sen édeler saña da ikrām 1752

Ḳıyāmetde anañ babañ seni gördügi vaḳitde / Firār éyleyeler senden bular éde seni merdūd 2196

firdevs (Ar.): Cennet, uçmak.

Ramażān déye ki yā Rabb buları mesrūr éyle hep / Ḥabībiñe civār éyle ki ét firdevsiñe menzūl 1026

firḳat (Ar.): Dostlardan ayrılık, ayrılış.

Ki Mūsā gördi bu ḥāli ki firḳat geldi aġladı / Dédi yā Rabb bu né ḥāldir ki ḳıldıñ mü'mini ġamnāk 237

Olup firḳat od-ile ol cigerleri iki pāre / Ben éyitdim ʿaceb tevbe édüp étse bu istiġfār 3429

fitne (Ar.): 1. Bela, sıkıntı.

Gel imdi malıña evlādıña ki olma sen maġrūr / Ki fitnedür bular saña ʿaẕābdur bil daḫı her ān 262

2. Fesat, ara bozma.

Çaġıra bir münādī kim bular kimler bilür misiz / Bular nemmām olanlar dér ki fitne ehlidür bi'ẕ-ẕāt 3009

Gétdi iblīs Hācer aġlar zār u zār / Gör ki iblīs gérü né fitne düzer 4098

fitne-i deccāl: Deccal belası, yalancı mesih.

Daḫı fitne-i deccālden daḫı fitne-i ḳabirden / Ki ḥıfẓ éde anı Allāh bulardan étme şek insān 709

fitne-i ḳabir: Kabir sıkıntısı.

Daḫı fitne-i deccālden daḫı fitne-i ḳabirden / Ki ḥıfẓ éde anı Allāh bulardan étme şek insān 709

Ki fitne-i ḳabir dédikleri budur biliñ iḫvān / Ḫudā ḥıfẓ éyleye cümle Muḥammed ümmetin her bāb 2502

fitrāk (Far.): Atın terkisi, terki kayışı.

Üçüncüsi şol ʿavretdür evinden çıḳdı iẕinsiz / Ṣoḳağı éyledi cevlān ḳuşandı béline fitrāk 1418

fuḥuş (Ar.): Haddini aşma.

Ki imsāk éyle diliñi ki mālāyaʿnī söyleme / Daḫı ġıybet fuḥuş sözler diliñden çıḳmasın estām 890

Ki buġż éder Teʿālallāh fuḥuş söyleyen ādeme / Daḫı buġż éde şol kese kötü sözler éde kelām 1762

fuḳarā (Ar.): Fakirler, yoksullar.

Zekāt vérmedigi senelerinden éyle iḫtisāb / Çıḳara cümle zekātın fuḳarāya éde iḥsān 2283

İlāhī olasın muʿīn fuḳarā ḳullarıña sen / Ki muḥtāc étme aġniyā ḳapusına sen éy Fettāḥ 3252

furḳān (Ar.): Kuran-ı Kerim.

Ki melʿūndur o kimse kim ki Tevrāt'da ve İncīl'de / Daḫı Furḳān u Zebūr'da ki melʿūndur dédi Ḫallāḳ 1407

furṣat (Ar.): Uygun zaman, elverişli durum.

Ki sévmedigi insāna biraz furṣat vére bunda / Né işe başlasa ol kes vücūda getüre derrāk 226

Velākin ölmeden kişi bunuñ ʿilācını gör sen / Ki ṣoñra pişmān olursuñ géçirme furṣatı éy nās 1235

furṣāt (Ar.): Fırsatlar.

Gel imdi bu fenā milkde géce gündüz çalışırsıñ / Né elde var né avuçda géder ʿömriñ geçer furṣāt 2054

fülān (Ar.): Herhangi bir şahıs, biri.

Fülān ẓālimi gördüñ mi benim mālımı aḫẕ étdi / Ḳatı pek baña ẓulm oldı ki ḥayf oldı baña ʿuẕmā 485

Melek nidā éde aña ki yā müʾmin fülān yérde / Birikiñ başına anuñ oluñ siz cennete mevrūd 2207

fürḳat (Ar.): Ayrılık, ayrılış.

Āh édüp durdı yérinden aġlayu / Fürḳat od-ile yüregin ṭaġlayu 4007

Ḥasret-ile yaralanmış anamuz / Fürḳat ile yaralanmış anamuz 4035

Fürs (Ar.): Farslılar; eski İran.

Naẓım bilmezler elinden İlāhī / Ki Fürs bilmez naẓım bilmez İlāhī 3936

füssāḳ (Ar.): Sürekli doğru yoldan sapan.

Gel éy Tañrı ʿaẕābından ḫaber-dār olmayan füssāḳ / Gel éy ḫavf étmeyüp Ḥaḳ'dan zekātın vérmeyen füssāḳ345

Néçün ṭutmañ Ḥaḳ'ıñ emrin néçün ḳılmañ namāzı sen / Ki yoḫsa inkārıñ mı var Ḥaḳ'ıñ buyruġına füssāḳ 1364

-G- / -Ġ-

ġaferallāh (Ar.): Günahları bağışlayan Allah.

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāh el-mülkü'l-vehhāb ġaferallāhu Teʿālā ve li-valideyye ve li-üstāde ve li-kātibe 3924

ġaffāl (Ar.): Çok gaflette olan, dikkatsiz.

Géce gündüz ki dünyāya tevaġġul étdiñiz her ān / Unutduñuz Ḥaḳ'ıñ emrin geliñ Ḥaḳḳ'a siz éy ġaffāl 1697

Ġaffār (Ar.): Kullarının günahlarını affeden, Allah.

Ṣaḳın ẓan éyleme zinhār mālım noḳṣān olur bundan / Ki noḳṣān éylemez Allāh çoġaldır mālıñı Ġaffār 543

Yūsuf gibi yigitlikde né deñlü var ise ʿābid / Ki ol sancaḳ dibine cemʿ éde cümlesini Ġaffār 3742

ġāfil (Ar.): İhmal eden, dikkatsiz, ilerisini iyi düşünmeyen.

Ḥaḳ'a tesbīḥ éder cümle bu diller ile éy ġāfil / Daḫı istiġfār éder ol ki mü'minler içün aʿmām 1124

Ḫaberiñ yoḳ mı ölmeden néce ġāfil gezersiñ sen / ʿAceb tevbeye gelmediñ unutduñ mevti sen mellāḥ 2307

ġāfilāt (Ar.): Dikkatsizler, ilerisini iyi düşünmeyenler.

Veyāḫūd aldığı ʿavret īmānın dīnini bilmez / Daḫı meẕhebini bilmez ki bundan oldı ġāfilāt 3004

ġāfilūn (Ar.): İhmal edenler, dikkatsizler.

Ki ben hep sizden uġradım bu cezāya bu cefāya / Cemīʿ laʿnet size olsun baña ẓulm oldı ġāfilūn 2356

Su'āl melekleri gele néce aḥvāl ile aña / Göricek şaşa bunları dili ṭutula ġāfilūn 2366

ġaflet (Ar.): Boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik.

Gel éy ġaflet niyāmına géce gündüz olan ġavvāṣ / Gel éy Tañrı'sını bilmez ki emrinden éde iʿrāż 27

Elā éy mü'min-i nā'im gel ét nevmiñden istīḳāẓ / Ki ġafletden gözüñi aç ḳulaḳ vér baña ét īḳāẓ 1230

gāh (Far.): Ara sıra, kimi, bazı.

Veyāḫūd bir söze başlar o söz-ile namāz géçer / Veyāḫūd beyʿi şirādan ḳaḳup ḳılmaz namāz ol gāh 1332

Ki bu dünyāda mescidlere yürürler idi ol ér / Ḳarañu gécelerde yürüdi cemāʿate ol gāh 3676

gāh gāh (Far.): Zaman zaman.

Ki şimdiki zamān çiftçileri namāzı ḳayırmaz / Anuñ-çün ekdigi bitmez anuñ-çün ḳaḥṭ olur gāh gāh 1334

Çaġıra déye éy fülān ki dünyāda seniñ ilen / Ki olmadıḳ mıdı yoldaş seniñle dünyāda gāh gāh 3685

ġā'ib (Ar.): Yok olan, kayıp.

Dédi baʿżı müfessirler él içinde ḳılar namāz / Ki ḫalḳdan ġā'ib olduḳça namāzı terk éder füssāḳ 1375

Bunı dédi olup ġā'ib ki bir daḫı göremedim / Ki ḫā'ib ḫāsir oldum ben ki oldum fiʿlime nedmā 3106

ġalaṭ (Ar.): Yanlış, yanılma.

Cevāb vérdi ki bunlara ki siz édersiñiz ġalaṭ / Benim ẓahrımda bir yük var ḳatı eṣḳal-durur ıżrār 1589

ġam (Ar.): Keder, tasa, kaygı.

Ki vaḥy étdi Mūsā'ya Ḥaḳ buña ġam çekme yā Mūsā / Saña bildireyim anı ki bundan olasın derrāk 240

İki ġam ile ol géce ṣabāḥa dek uyumadı / Biri açlıḳdan ötüri biri un tasası īṣār 560

ġamlan -(Ar.+T.): Tasalanmak, üzüntü duymak, kaygılanmak.

Daḫı ġamlansa bir ādem ki bu ayıñ ḫurūcına / Anı idḫāl éder Allāh ki aʿlā cennete ḳıl nās 1253

Ki pek ġamlandı babası ki oġlunuñ vefātından / Ki durmaz aġlar ol her ān gérü ġarḳ oldı ve'l-aḥzān 1646

ġammāz (Ar.): Birine iftira ederek zarar veren, münafık, fitneci.

Daḫı ġammāzları cümle ki yérden refʿ éde Allāh / Daḫı müfsidleri ḳanda var ise refʿ éde Raḥmān 19

ġammazlıḳ (Ar.+T.): İspiyonculuk.

Ḳopa ġammazlıḳ édenler āteşden her né maṭlūb / Hevā-yı nefse uyanlar ḳoḳa cīfe gibi éy yār 3632

ġamnāk (Ar.+Far.): Gamlı, tasalı.

Elā ṭālibü'l-aḫret ki ola dünyā içün ġamnāk / Béş on günlük ʿömürden ötüri sen olmaġıl ġamnāk 219

Ki ḥāl-i irtiḥālinde baña éyledi ol server / Su'āl éylediler aña néçün aġlañ oluñ ġamnāk 1412

ġanī (Ar.): 1. Zengin, varlıklı, bol, doygun.

Ḫudā vaḥy éyledi Dāvūd ḳuluna hem buyurdı kim / Dédi Dāvūd'a yā Dāvūd ġanīlere dégil īrād 388

Rivāyet şöyle gelmişdür Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde / Meger Baġdād'da bir recül var idi pek ġanī maʿmūr 2693

2. Allah.

Ki sizden biriñize Ḥaḳ yaḳında söyler ol Ḫallāḳ / Ki yaʿnī yevm-i maḥşerde size söyler Ġanī Cebbār 519

Ki bir mü'min bir āḫer mü'miniñ ḥācetine yélse / Ki dört ḳul azād étmişce ṣevāb vére Ġanī Sübḥān 2864

ġanīmet (Ar.): Tesadüfi ve faydalı durum.

Anı ḳovma ḳapuñdan sen ġanīmet bile gör anı / Anı gönderdi saña Ḥaḳ ki tecribe éder Vaḥḥād 393

Bu aya érdiñ éy kişi ġanīmet bil şükür éyle / Günüñi ṣavmilen géçir géçirme furṣatı ʿubbād 640

ġarab (Ar.): Tuhaf olmak, yabancı olmak.

Dédiler bu iş-durur ġāyet ʿacab / Bu ʿacabdur ḳalmaz-ise vér ġarab 4032

ġārāt (Ar.): Çapullar, yağmalar.

Veyāḫūd dārıñı açar çıḳarır mālıñı cümle / Ki ġārāt éyler ol sārıḳ yıḳılır eviñ éy kennāz 323

ġarīb (Ar.): Kimsesiz, zavallı.

Eger bunlar güler oynar ki maʿṣiyetde görürse / Ḳatı pek aġlaşırlar kim ġarībiz bize yoḳ ṭaʿām 1144

Eyā éy aḳrabālarım néçün siz ʿibret almazsız / Ölürsüñüz bizim gibi ġarīb olursuñuz eyyām 1145

ġarḳ (Ar.): Suya batma, batırma, boğulma.

Ki bir köpriniñ üstünde ki gördüm kendimi hemān / Ki ṣu artup géder hemān şehir ġarḳ olıcaḳ elān 1616

Gérü maḥv éyleye Allāh anuñ yüz kerre ʿişyānın / Ki pāk ola günāhından ṣevāba ġarḳ ola keṣrāt 2080

ġasl (Ar.): Yıkama, yıkanma.

Ki bir merʾe ériniñ ṣevbini ġasl éylese añla / Yazar Allāh anuñ defterine biñ ḥasene ḥasnān 2774

ġassāl (Ar.): Ölü yıkayan, yıkayıcı.

Ki vaḳtā yumaġa ġassāl ḥāżır gele o meyyite / Çıḳara ṣevbin üstünden yuya pāk éyleye aṭyāb 2478

Ferişţehler déye aña ki yā ġassāl egil ṭutġıl / Ki zīrā mecrūḥolupdur ḫurūcından cānıñ eẕhāb 2479

ġaşy (Ar.): Kendinden geçme, bayılma.

Ki Ḥażret-i Ḫıżır bu sözü éşidincegez nʾéyler / Ki ġaşy oldı anuñ ʿaḳlı ki oldı ol yére īḳāʿ 126

ġavvāş (Ar.): Dalgıç.

Gel éy ġaflet niyāmına géce gündüz olan ġavvāş / Gel éy Tañrı'sını bilmez ki emrinden éde iʿrāż 27

ġaybet (Ar.): *krş.* ġıybet.

Gécelerde birikirsiz odalarda cemīʿ naḳḳāl / Ṭalarlar ġaybete daḫı ki hem laġviyyete icrām 3116

Yalandan ictināb étmez daḫı ġaybet éder ḫalḳı / Ṭoludur ḳalbi dünyā-y-ile işi güci hep seffāh 3786

ġāyet (Ar.): Çok, fazla, son derece.

Ki bir gün biz Resūlullāh'ıñ ʿindinde otururduḳ / Ki bir ādem çıḳa geldi ki ġāyet ẕī-cemāl ḥassān 716

Ki ġāyet heybet-ile naʿre ura ol melek bir kez / Ki insi cini melā'ik olalar cümlesi türāb 3560

ġāyet-i maḳdūr: Gücünün sonu.

Cevāb vérdi Resūlullāh ki Ḳur'ān'dur kelāmullāh / Nihāyetsizdür éy kişi aña yoḳ ġāyet-i maḳdūr 2146

Bu kez Cibrīl nüzūl étdi buña ṣordı Resūlullāh / O da böyle cevāb vérdi aña yoḳ ġāyet-i maḳdūr 2147

ġayr (Ar.): Ayrı başka, diğer.

Ki ʿahd étdim ben anuñla ki ben ġayrıya ṭapmayam / Ki ġayrıdan ṭaleb étmem ḳamu ḥācetlerim her ḥāl 1730

Uyandım tevbe éyledim ki terk étdim aġıdı ben / Ki ben aġlamadım ġayrı ki terk étdim ḳamu aḥzān 2665

ġayyā (Ar.): Cehennemde bir kuyu veya bir dere.

Bu miṣillū olan insānı ilḳā éyleyem ġayyā / Ki ḳuyuya atam anı ola işleri vāveylāh 1347

Ki hep ġayyāya bir maʿnā véripdür anı pek diñle / Ki ġayyā bir deredür kim ḳatı deriñdür ol eyvāh 1352

ġayẕ (Ar.): Hiddet, öfke, kızma.

Ki ġayẕıñı keẕīm éyle ki ẓulm édene iḥsān ét / Ki nūr-ile ṭola ḳalbiñ daḫı īmān-ile İslām 1753

ġazā (Ar.): Din uğruna savaş.

Daḫı on biñ ḳadar ġazāya varmışca ṣevāb vérem / Daḫı on biñ ḳadar Müslim ki infāḳ étdi bi'l-menẕūr 2152

Ġazānıñ faẕlını dédik ġazāya gétdiler bunlar / Ġazāda şehīd oldılar yüce maḳām bulup iḥżār

ġażab (Ar.): Kızma, hiddet.

Ki yaʿnī né démekdir kim ki bir şeyʾ gelse göñlüñe / Ki uydı ḫaṣmıña ġażab bunı defʿ édüp ol seyyām 1757

Yoġ-idi Ḥaḳ ḳatında héç ki bundan bir ulu melek / Velākin Ḥaḳ ġażab étdi daḫı redd éyledi Cebbār 3424

ġażabullāh: Allah'ın gazabı.

Ġażabu'z-zevc ġażabullāh-durur bu sözi fehm éyle / Ki yaʿnī Ḥaḳ ġażablanur ki zevc olur ise ġażbān 2764

ġażabu'ẕ-ẕevc: Eşin gazabı.

Ġażabu'z-zevc ġażabullāh-durur bu sözi fehm éyle / Ki yaʿnī Ḥaḳ ġażablanur ki zevc olur ise ġażbān 2764

ġażablan - (Ar.+T.): Öfkelenmek, kızmak.

Ġażabu'z-zevc ġażabullāh-durur bu sözi fehm éyle / Ki yaʿnī Ḥaḳ ġażablanur ki zevc olur ise ġażbān 2764

Biri budur ki ol kişi ġażablanır sebebsiz ol / Söger ol ġayrıya añla ṣaḳınmaz sözüni esfāh 3155

ġażbān (Ar.): Öfkeli, kızgın.

Seni incitse bir kimse olursañ sen aña ġażbān / Muḥārebe édersiñ sen anuñla ol zamān ḫışām 1778

Ki ḫavf étdim Ḫudā'dan ben ʿaceb ġażab éder mi ol / Anuñ-çün aġlaram baba Ḫudā baña éder ġażbān 2760

ġāzī (Ar.): Savaşan, savaştan sağ ve muzaffer dönen.

Bu kez edebsiz ol ʿavret uyuyunca ki ol ġāzī / Sicimler ile bağladı elin ayağını muḥkem 1072

Gine cenkden rücūʿ étdi ki geldi evine ġāzī / Ki yatdı gine ol yigit biraz rāḥat éde niyām 1081

ġazil (Ar.): İplik eğirmek ve bükmek.

Daḫı bil sen eyā ḳızım ġazil ʿindinde bir sāʿat / Oturup iplik egirmek ḫayırlıdur aña illā 2768

ġazlān (Ar.): İplik eğirmek ve bükmek.

Āgāh ol sen eyā ḳızım éyü ʿamel nisālarıñ / Ki zevcine iṭāʿatdür éde éylik daḫı ġazlān 2767

géce: Genellikle saat 22.00'dan itibaren gün ağarıncaya kadar geçen süre, tün, şeb.

Dédim ben yā Resūlullāh ki bir gün olsa da ṣā'im / Ki ḳā'im olsa bir géce ʿibādet éyle ol ʿubbād 648

Ramażān ayınıñ āḫir gécesi olduġı zamān / Yér ile gökler aġlaşır döker yaşlar éderler yas 1244

géç-: 1. Bir yeri aşmak, öbür yana ulaşmak.

Ṣırāṭı géçe ol ādem ki şimşek gibi pek ḳıvraḳ / Ḥisābsız daḫı ʿaẕābsız gire cennete ol ferḥān 672

Déye imdi eyā mü'min biniñ mescidleriñize / Géçiñ öteye zaḥmetsiz édiñ siz otdan istimrār 1563

2. Zamanı aşmak, geride bırakmak.

Bular ḥisāb vérincedek aradan néce yıl géçer / Ki cümleden ṣoña ḳalur ki béş yüz yıl ḳadar ıżrār 190

O gün géçdi yarınki gün faḳīr Mūsā'ya géderken / Yoluna éndi bir arslan faḳīri ḳatl édüp ol ān 275

3. Bırakmak, vazgeçmek.

Eger menʿ éyleseñ yā Rabb cemīʿ rızḳımı sen bunda / Ki géçmem cennetiñden ben beni ét cennete idrāk 254

Süleymān dédi ḫatuna ki var ḥaḳḳıñ ṭaleb éyle / Getürsün yéli ḥükm étsün ḥaḳıñdan géçme sen aḫyār 566

4. Görev almak.

Cüneyd-i Baġdādī öldi aña raḥmet éde Allāh / Yérine ḫalīfe géçdi ki zāhid idi dā'imā

géç: Belirli zamandan sonra olan.

Déye ṣāliḥ eyā melek ki géç geldiñ baña néçün / Ki her dem yola baḳardım saña étdim ben intiẓār 2423

geçe: Taraf, yan.

Öte geçeye géçdiler ṣuya batmadı héç bunlar / Keenne ḳurıda géder gibi ṣuyı édüp esrāʿ 103

geçeli: Taraflı, yanlı

İmām-ı Zühre buyurdı ki on ḫaṣlet var ʿilimde / Biri şerīf olur ol kes geçeli cümleden ednā 1869

Biri büyük olur ol kes geçeli küçük-ise de / Biri heybet bulur ol kes geçeli olsa da vaṣfā 1872

géçen: Bir önceki (hafta, ay, yaz, kış vb.).

Ki keffāret ola ḥayıż géçen cümle günāhına / Né zaḥmet göresin andan yuyar günāhıñı nisā 2726

Géçen gün yā Resūlullāh otururduḳ ʿAlī ile /Mükāleme éderdik biz yoḳ-idi bizde taġżībān 2755

géçil-: Geçme işi yapılmak.

Ḫuṣūṣā fī zamānınā ḳatı pek azdılar bunlar / Ṣoḳaḳlarda gürūh gürūh géçilmez oldı tekṣīrā 2832

géçir-: **1.** Zaman harcamak.

Ki ḳul béş vaḳtini ḳıldı aġası ḳılmadı anuñ / Géçirdi aġa ʿömrini hevāya oldı ol ilḥāḳ 359

Anuñ fısḳı zamānında né deñlü gün géçirdiyse / Yazar her günine Allāh ʿibādet ṣevābı keṣrāt 3013

2. Meşgul olmak, uğraşmak.

Receb olmayan aylarda düni gün ṣā'im olsa ol / Daḫı leylin ʿibādetle géçirse olsa ol münḳād 653

3. Kaçırmak.

Ṣaḳın zinhār eyā mü'min géçirme bu géceleri / Bulara taʿẓīm éyle kim bulardur leyle-i Berāt 846

Elā éy ṣā'im-i mü'min ki fiṭra éylegil iʿṭā / Ki yevm-i ʿīdi géçirme eger ister iseñ naʿmā 1217

géçmiş: Zaman bakımından geride kalmış, esbak.

Cemīʿ géçmiş günāhların ki maġfiret éder Allāh / ʿAẕāb étmez ḥisāb étmez ḳoyar cennete bi'l-inʿām 1092

gedā (Far.): Yoksul.

Ki bay olsañ gedā olsañ olur elbetde bir ḫüznüñ / Vezīri pādişāh olsañ ki vardır sende bir aḫzān 25

Eger bay u eger gedā ḳamusı hep olur fānī / Eger ʿābid eger fācir türāb-ile olur yeksān 261

gedik: Çatlak, yarık.

Ki kendi köşki saḳfından iki incü yéri gedik / Yıḳılmış bir yanı anuñ ki gétmiş zīneti éy yār 211

Dédiler ʿābide ol dem bu gedik yoḳ-idi evvel / Velī sen taʿcīl éylediñ buları istediñ aḫyār 213

gel-:1. Ulaşmak, varmak.

Geliñ başına birikiñ ki zīrā ʿāşıḳ-idiñiz / Eliñize gelüpdür maʿşūḳuñuz oluñız ḥaẓẓāẓ 51

Bu ér gelince vurdılar başını kesdiler anuñ / Bu kez oturdılar bunlar yédiler ekmegi iblāʿ 119

2. Naklolunmak, hikâye edilmek.

Rivāyetde gelüpdür kim buyurdı İbni ʿAbbās bil / Yarın yevm-i ḳıyāmetde gele dünyā göre eşḫāṣ 45

Ḥikāyet şöyle gelmişdür ki Manṣūr Ẕāhid'i né dér / Ki Baġdād'ıñ ṣuyı artdı gérü günden güne ezmān 1614

3. Yazmak.

Gelüpdür Zühre'de bir söz ki Ḥażret-i Ḫıżır bir gün / Ki bir deñiz yalısında bir aġaç dikdi ol ḳannāʿ 122

Gelüpdür Ravża'da bir söz buyurdı Mesʿūd oġlı bil / Ḫudā rāżī ola andan sözünde aṣlā yoḳ gümān 715

4. Kök veya gövdeleri sonuna -a (-e) eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur.

Bu kez ekmek alup Sāḥım evinden ol çıḳa geldi / Ki geldi gördi baḳçayı metīn ḳalʿa gibi ibdāʿ 140

Ki bir sāʿat géçeçegiz bu kez oġlı çıḳa geldi / Ḫaber vérdi başına geleni cümle muḥaḳḳaḳāt 609

5. Yönelme durumundaki bazı kelimelere getirilerek birleşik fiil yapar.

Ki bir işe şürūʿ étseñ vücūda gelmese ol iş / Ḳasāvet çekme anuñ-çün ṣoñunda olasın ḍaḥḥāk 220

İnek ṭoġurdı çoġaldı ḥisāba gelmez oldı ol / Ki bir ṣaḥrāyı ṭoldurdı ki baḳ ṣoñra né dér Vaḥḥād 414

gemi: Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt, sefine.

Fülān deñizde yā Dāvūd var-idi anda bir gemi / Dibinden deldi bir fāre ṣu gétdi içine éy yār 581

Namāz ḳıldıḳları mescid gele gemi ṣūretinde / Bineler anuñ üstüne édeler otdan istimrār 1564

genç: Yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşıtı.

Büyükleri ola babañ ki ét her yérde sen taʿẓīm / Ki gençleri göricek sen ki bunlara da ḳıl ikrām 1750

Büyükleriñ ṣevābı çoḳ déyü ét anlara ʿizzet / Ki gençleriñ günāhı az déyü édesin iḥtirām 1751

geñiş: Eni çok olan, enli.

Gele melek o mü'miniñ vura ḳamçıyı ḳabrine / Ki ol ḳadar geñiş ola ki dört yüz yıl ḳadar sāʿāt 2114

Gele Münker Nekīr aña göre ḳabri geñişmişdür / Büyümüş göz iri miḳdār saray olmuş içi aḥbāb 2491

geñişliḳ: Geniş olma durumu.

Vara çün taḫtına mü'min otura pādişāh gibi / Geñişligi yédi mīl miḳdārı ola ki ḳıl īrāṣ 1295

Ki öyle bir şehirlerdür geñişlikleri ol ḳadar / Yédi bu dünyā miḳdārı ḳadar ḫalḳ éyledi Fettāḥ 1948

ger (Far.): "eger" kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.

Daḫı ṣāliḥlere vérilen daḫı ola ḥisābsız / Bī-namāza vérirseñ ger édersiñ ṣoñra āh u zār 551

Ki ol pes bir gécedir kim anuñ faẓlını bilmezler / Ger enbiyā ger evliyā meger Ḥaḳ éyleye iʿlām 1061

ger-: Kol, bacak, uzatmak.

Ki ṣūr ṣāḥibi aġzını ṣūra vérmiş-durur şimdi / Ki ṣırtın eñseye egmiş ayaġın germiş ol cenāb 3540

gerçi (Far.): Her ne kadar ... ise de, vakıa.

Gerçi şeyṭān Hācer'e gör néyledi / İllā ol söz Hācer'e kār éyledi 4097

gerçek: Doğru, dürüst, hakiki, sahih.

Ki ʿĪsā buña dédi kim kerāmetimi gördüñ mi / Eger mü'min iseñ gerçek çöregi kim yédi iblāʿ 99

Gel éy Ḥaḳ'ıñ rıżāsını taḥarrī éyleyen ʿubbād / Eger ḳulluḳda gerçek ér-iseñ ṭut oruç éy ʿubbād 634

gerek: Lazım, muktezi.

Kiẕibden daḫı riyādan su'āl étse gerek Allāh / Kiẕib riyā var-ise gör ki vā-veylā saña aʿmā 466

Bu kez ṣabır éderdi ol géce gündüz bu eẕāya / Dér-idi ḳoñşudur néydem ki ṣabr étmek gerek evlā 2951

gerek-: Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek

Ki ben Allāh'ı isterim gerekmez baña oġul ḳız / Ki ışmarladım oġlumı Ḫudā'ya ol-durur ḥayyāy 2816

géri: Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, art, alt taraf, ileri karşıtı

Benim devem gérideydi yıḳıldı-idi yükümüz / İleride refīḳleri torıdı éylemiş īḫāz 336

gérü: Yine, tekrar, bir daha, sonra.

Ḥavāle étdi Cebrā'īl gérü Mīkā'īl'e añla / Ḥavāle étdi Mīkā'īl gérü Ḫallāḳ'a éy aḫyār 579

Bu kez āḫir zamān ḫalḳına ẕem édüp buyurur Ḥaḳ / Nebīlerden gérü biraz ḳavim gele dédi Allāh 1324

gét-:1. Bir yerden veya bir işten ayrılmak.

Ki ʿĪsā gétdi ol yérden ki altun hep aña ḳaldı / Ḳoyup gétmedi altunı oturdı başına ṭammāʿ 111

Ḳaçan namāzı ḳılsalar semādan gele bir nidā / Gédiñ menzilleriñize ki maġfūrin olup iḫlāṣ 1265

2. Ulaşmak.

Ki Sāḥım eve gétmişdi ki ekmek getürem déyü / Biraz mekṣ éyledi evde ki ekmek éyleye ibdāʿ 136

Ki ḥattā fıṭrayı vérinceye dek geze yürüye / Vérirseñ fıṭrayı eger göge çıḳar géder cem‘ā 1227

3. Yok olmak, elden çıkmak.

Ki kendi köşki saḳfından iki incü yéri gedik / Yıḳılmış bir yanı anuñ ki gétmiş zīneti éy yār 211

Ki mesḥ étdi anuñ başına cümle kelleri gétdi / Ki peydah oldı başından güzel ḳıllar olup īcād 410

getür-: Gelmesini sağlamak.

Bular evvelkine dédi bāzārdan gel getür ekmek / Yéyelüm ḳarnımız ṭoysun édelüm birer istimtā‘ 114

Ki bir géce nidā geldi getür incüleri éy yār / Mekānına ḳoyalum dér elinden aldılar éy yār 218

géy-: Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

Géyersiñ ḳırmızıları ḥarāmdur ḳırmızı géymek / Ḥarāmdur hem ṣarı géymek anı men‘ éyledi aḫbār 174

Géyeler éyü ḥulleler gireler ḥüsn-i ṣūrete / Bineler éyü Burāḳ’a melekler éde istiġfār 3730

géydir-: Giyme işini yaptırmak.

Aña da géydire Allāh ki bir ḥulleyi cennetde / Daḫı géydire bir tāc kim mużī ola cemī‘ eyyām 926

Daḫı bir tāc vér éy Bārī ola ol tāc-ı kerāmāt / Aña bir tācda géydire güneşden ażvā’-ı envār 2128

géydür-: *krş.* géydir-

Ṭonların géydürdi ḫoş tımarladı / Elin aldı Ḫalīl’e ışmarladı 4086

géyecek: Giysi.

Nefisleri né isterse yéyecekden géyecekden / Daḫı zinā livāṭadan bulara édeler meylāh 1343

geyik: Geyikgillerden, erkeklerinin başında uzun ve çatallı boynuzları olan memeli hayvan.

Ki ṣayd étdigi geyigi o mekānda yér idi ol / Kebāb éderdi yér idi işi bu idi ol ḳubaṭ 2022

Geyik içdi o ṣulardan ṣuʿūd étdi gine ṭaġa / Bu ḥikmete naẓar ḳıldım ḫaṭādur étdigim ifrāṭ 2033

gez-: 1. Bir yerde dolaşmak, yürümek.

İkindiden énerler hep ṣabāḥa dek gezerler hep / Ki mü'minleriñ arḳasın ṣıġarlar véreler selām 1099

Cemīʿ cenneti gezerken ki dört ırmaġı ben gördüm / Ki ṣordum Cebrā'īl'e ben ki nérden gelür āfitāb 1955

2. Bulunmak.

Ki yevmi aç gezesiñ de daḫı ṣu içmeyesiñ de / Ki deftere yazılmaya ki vā-veylā saña bed ḫām 896

Érit anı ki bu ayda géde hep o ḥarām etler / Ki ekṣer güni ki aç gez ḳuru etmegilen aḫşam 904

3. Yaşamak.

Ki vāriṣden ḳaçırmaḳdır o ḥālde aḳçe vaḳf étmek / Ki vaḳf éyler iseñ eşyā gezerken éylegil vaḳḳāf 1203

Kişi gezerken étdigi faẓīleti bir aḳçeniñ / Biñ aḳçeden ḫayırlıdur dédi buyurdı ol vaḳḳāf 1205

ġıdā (Ar.): İnsanı besleyen şeyler, besi.

Ki dünyāda ṣanāʿatim ki ādem eti yémekdi / Bugün etimi baña da ġıdā éylediler kerrāt 3034

Velākin yā ḳarındaşım baña bir çorbacıḳ getür / Isıcaḳ içem anı éde-y-idim anı ben ġıdā 3085

ġıll (Ar.): Gizli kin ve garez, düşmanlık.

Ki taṯhīr éyle ḳalbiñi ki ġıllı ġışşı ḥasedden / Daḫı kibri riyādan sen ṣaḳın ur aġzına lüccām 908

ġılmān (Ar.): Tüyü bıyığı çıkmamış, delikanlılar, gençler.

İçindeki melek cümle duʿāsına āmīn déye / Daḫı ḥūrī ve ġılmānlar ki āmīn déyeler aʿmām 1163

Ki bundan ṣoñra ġılmāna ḫiṭāb éder gérü Allāh / Ki yā ġılmān getür ḥūrī ki ḳoçsun bu ḳulum ṭammās 1300

ġılmānāt (Ar.): Delikanlılar, gençler.

Daḫı ʿarş kürsī mecmūʿı anuñ-çün édeler duʿā / Ki rūzī ḳıl cinānıñı aña vér ḥūrī ġılmānāt 2262

Resūlullāh dédi aña var oḳumaġa sen başla / Olursuñ cennete lāyıḳ ḳocarsın ḥūrī ġılmānāt 2268

ġıslīn (Ar.): Cehennem ehlinin etleri ve kanlarının yıkandığı nesne.

Şol Allāh'a ḳasem olsun seni Ḥaḳ nebī gönderdi / Eger ehl-i cehennemiñ yédigi ġıslīni ḳaṭrān 3807

ġışş (Ar.): Hainlik.

Ki taṯhīr éyle ḳalbiñi ki ġıllı ġışşı ḥasedden / Daḫı kibri riyādan sen ṣaḳın ur aġzına lüccām 908

ġıybet (Ar.): Arkasından söyleme, çekiştirme, dedikodu yapma.

Veyāḫūd birikirler bir yére ġıybete ṭalarlar / Ḳaḳup cāmiʿa gétmezler bulardur cemīʿ vāveylāh 1138

Ve ammā şol etin yéyen şol ʿavretler-durur bunlar / İşi ġıybet idi dāʾim anuñ-çün yér étin hāy hāy 2803

gibi: 1. -e benzer.

Ki her birisi ḳatırlar gibidür ol yılanlarıñ / Acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl ṣoḳunca bir kez ol carbak 247

Bu ay keşretde artuḳdur ki dünyāda ve aḫretde / Naṣīb-ile gelür bu ay müsāfir gibidür ṣıyām 934

2. İmişçesine, benzer biçimde.

Daḫı hem cennet içinde ki bir köşki sarayı var / Nétekim yıldıza baḳar gibi baḳar aña aḫyār 187

Dédim yā Rabbi né ḥikmet bu bir fāsıḳ kişi iken / Bu ikrāma néden érdi yüzi ay gibi pek beyāż 2007

gine: Gene, yine.

Ki oldı gine ol ṣā'im gine kendi ki ol cenge / Ki aḫşam geldi evine gine pes ola ol nevvām 1075

Bunuñ ʿişyānını yā Rabb gine vériz bu ḳuluña / Taḥammül éylesin gine ki étsün cürmin iḫtiyār 1550

gir-: 1. Dışarıdan içeriye geçmek.

Bu kez bir maġaraya girdiler bular oturdılar / Dédi ʿĪsā bu kişiye ki ḳaḳ yériñden éy ṭammāʿ 106

Daḫı şol eve girmezler daḫı siḥir ola anda / Daḫı yalancı evine melek girmez ṣabāḥ aḫşam 1109

2. Elde etmek.

Daḫı her bār seniñ eliñe bir dirhem gümüş girse / Ki cennet maḳāmıñda o miḳdār naḳış ola tüccār 195

Ḳanı şimdi aña sālik bu maḥbūb eline gire / Ḳanı ʿāşıḳ bu maḥbūba anı bıḍʿ éyleye her ān 1992

3. Koyulmak, başlamak.

Dédi ben yémedim anı ki ben éylemedim żāyiʿ / Gine bunlar yola girdi yürümekde édüp esrāʿ 105

Ki ḳalḳdım ben yola girdim ulaşdım gine kervana / Taʿaccüb étdiler baña cemīʿ ḥamd étdi tercīlāt 617

4. Erişmek, ulaşmak.

Ki ḥattā altı yüz yıl géçdi ikimüz arasında / Ki sen ḳaç yaşıña girdiñ ḫaber vér sen baña bu ān 723

Ki ḫayrı’n-nisā né dér gör dédi var idi bir ġulām / Ki on yaşına girmişdi ki yüzi pāk anuñ nūrān 2660

5. Dönüşmek, benzemek.

Ki ḳıldığı namāz anuñ ilerü gele söyleye / Ki bir güzel yigit ṣūretine gire éde iḳdām 2572

Ve ammā şol köpek ṣūretine giren ḳarılar kim / Érine buġż édenlerdi ihānetde-durur hāy hāy 2809

girift (Far.): Birbiri içine girgin.

Ki ol ḥadde ḳabir ṣıḳa girift ola eyā gūyī / Daḫı āteş ṭuta ḳabriñ içinde yaḳa ḥārikūn 2375

giriftār (Far.): Tutulmuş, yakalanmış.

Ana baba çıḳa dünyāya getürmege sebebdür / Ki dürlü dertlere seni giriftār éyler ol mesʿūd 2194

Kimi derlere ġarḳ ola ʿaẕāba ola giriftār / Ki herkesiñ deri kendiye ola ʿaẕāb éy iḫvān 3708

gizle-: Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak.

Daḫı ḳolay éder Allāh cevāb-ı Münkeri Nekīr / Daḫı örter cemīʿ ʿaybın günāhın gizler ol Cevvād 769

Ṣaçın gizlemedi ol kim ki cümle ol maḥārimden / Anuñ-çün aṣdılar anı ki buldı étdigin nisā 2795

gizlen-: Kendi kendini gizlemek, saklanmak.

Ki vardım ben aġı ḳurdum bu kez o yére gizlendim / Ki andan ṣoñra bir geyik yuḳardan éyledi ihbāṭ 2028

gizlü: Başkalarından saklanan, duyurulmayan, mahrem, mestur, nihan.

Ki bir daḫı dédiler kim ḳuluñ ʿiṣyānı dörtdür bil / Biri gizlü biri aşkār géce gündüz bil éy şāhbāz 1894

Ki zīrā Ḥaḳ Teʿālallāh yarlıġar cümle ʿiṣyānın / Eger gizlü ve aşkāre günāhın defʿ éder deffāʿ 2602

gizlüce: Kimseye göstermeden, kimseye belli etmeksizin, gizli olarak.

Anı gösterme kimseye götür gizlüce eviñe / Kerāhetden ola ʿārī ki ol fākihe ol tuffāḥ 3235

göbek: İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk.

Ayaġından ṭopuġına varınca miski eẕferdür / Ṭopuġından göbegine varınca ebyaż-ı ʿanber 1528

Ayaġı ṭopuġına dek ki misk gibi ḳoḳutdı Ḥaḳ / Ṭopuḳdan göbegine dek beyāż ʿanber gibi reyḥān 1989

göç-: İrtihal etmek, ölmek.

Keenne bir ulu ḫāndır ḳonan göçer ḳarār étmez / Metāʿı az-durur anuñ ġurūr olmaz buña eşḫāṣ 60

Elā yā eyyühe'l-insān ḥāżırlan göçmege éy cān / Ölüme éyle istiʿdād yaraḳlan göçmege éy cān 2274

gögüs: Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer vb. organları içine alan bölümü, sine.

ʿAmelsiz olan ʿālimler ḳopalar dilleri ṣarḳmış / Uzatmış gögsü üstüne aḳar ḳan iriñ istikṣār 3630

Gögsine başdı ve ḳoçdı anları / Yaḳdı ḥasret od-ile ol cānları 4046

gök: İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, sema.

İki gün ṣā'im olursa néler vére aña Allāh / Anı vaṣf édemez kimse ki yérde gökde her insān 703

Ki her ḥicābıñ arası ki yér gök arası miḳdār / Iraḳ éde Teʿālallāh ki olur aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ 1891

gökçek: Güzel, sevimli, hoş.

Daḫı eṣvābı da beyāż ḳatı gökçek ādemdür ol / Başından ṭutdı aṣlanı ki vurdı aġzına keṣrāt 612

Meger kim gökçek ola ol rıżāsı ola ol isme / Ki kesr olmaya ḫāṭırı bu cā'izdir ét istimā 3110

gölge: Güneş ışınlarından korunacak yer.

Ki gölgesinde aġacıñ ḳılardı dā'imā namāz / Velī her secde étdikçe aña dérdi Ḫudā evsā' 163

Ḳanı dünyāda ḳanına bulanup şehīd olanlar / Gelin 'arş gölgesine siz ṣafālarda oluñ her bār

göm-: Yerin altına koyarak üstünü toprakla örtmek.

Beliyyānıñ yédincisi ki bir yére göme mālı / Anı Allāh unutdura ki ḥāl-i mevtde bil kennāz 342

gömelti: Avcıların çalı çırpı veya taştan yaptıkları siper veya kulübe, evsin.

Anda baña bir gömelti yapı vér / Daḫı anuñ içine kül ṣaçı vér 3971

gömlek: Vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi.

Daḫı ṣırtında bir gömlek anuñla örtmüş 'avretin / Ki gördüm dünyāda vérdigi yaġ-ile ḳamīṣ īṣār 533

Bir daḫı senden şudur kim dilegim / Anama gösterme ḳanlu gömlegüm 4134

gönder-: Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.

O sā'at geldi bir mektūb anuñ ortaġı göndermiş / Ki yazmış mektūbında ol selāmdan ṣoñra oluñ şaz 334

Bu fikirde iken server Ḫudā gönderdi Cibrīl'i / Selām éyle ḥabībime ki maḥzūn olmasın ālām 1087

göñül: Yürek.

Ki meyl étdi bular dünyā-yı denīyye göñül vérüp / 'İbādet yoluna gétmediler olmadılar pişmān 2546

Ki çünki açsın éy kişi néçün benimle gétmezsin / Ki göñlümden aña küsdüm sözin redd éyledim illā 3087

gönül ver-: Sevmek, âşık olmak.

Göñül vérdiñ géce gündüz ġażab étdigine Ḥaḳḳ'ıñ / Séven melʿūn sévilen de bunı ẕem éyledi Feyyāż 29

Ki meyl étdi bular dünyā-yı denīyye göñül vérüp / ʿİbādet yoluna gétmediler olmadılar pişmān 2546

gör-: 1. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Ki gözleri anuñ yırtlaz gören nefret éde andan / Ḳatı çirkīn ṣūret içinde gele göre hep eşḫāṣ 47

Süd ırmaġı çıḳar gördüm ki hā-i lafẓatullāhdan / Ḫamır ırmaġını gördüm miminden raḥmetiñ ẕehāb 1973

2. Anlamak, kavramak, sezmek.

Ki ol taġıñ uzaḳlıġı ki on fersaḫ ḳadar yoldur / Ki gör n'éyler aña Ḫıżır ṭaġa ol éyledi ircāʿ 135

Meger ol adada Ḫıżr'ıñ ki bir mekānı var-idi / Ki anda bir aġaç dikmiş-idi gör ḥikmeti neffāʿ 161

3. Kendisine yapılmak, bir davranışla karşılaşmak, maruz kalmak.

Gör imdi şimdi cezāñı Ḫudā vérdi saña çek yat / Bil imdi mālıñ düşmānlıġın saña bugün ét yād 460

Ki zīrā bunlarıñ étdikleri zinā olur her ān / Sebeb oldı zināya ol görürler ʿaẕab-ı kübrā 1857

4. Hissetmek.

Ki béş yüz yıl ḳadar yoldan gelür cennet ḳoḫuları / Ki görmez ol ḳoḫuları ihānetde olan füssāḳ 1409

Daḫı görmeye ḳoḫusın ḥarām ola aña cennet / Aña ḥelāl ola āteş gire aġlaya fī'n-nīrān 2892

göre: Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince.

Ḳabūlunı aramaz héç namāz degil murādı hem / Ki bulur keyfine göre kişiye ḳıldırır ṣallāh 1340

Bular dürlü libāsları géyeler ḳabr üzerinde / Ki herkes ʿameline göre ḥaşr ola ʿale'l-āṣār 3627

görin-: *krş.* görün-

Ki andan ṣoñra éy mü'min görine saña bir ġurfe / Anuñ içinde bir maḥbūb göziñe éyleye īrāṣ 1305

Daḫı fāḫir libāsları ki anlarda görincegez / Bulara vérdi dünyāda bize aḫretde vér Ġaffār 2434

görün-: Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.

Bu deñlü eṣvāb içinde görüne iligi anuñ / Daḫı görüne ṣūretiñ yüzine édecek hevvās 1303

Ki bir ḳuş ṭaġıñ üstünde néce ki görünür ise / Görünür cin-ile insān gérü ḳuş gibi lā-mürtāb 1961

göster-: 1. Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek.

Anuñ yanında bir köşk daḫı gösterdiler ʿābide / O köşk-ile mukābildür ki bu ehliñ içündür dār 209

Ki dostumuzdan ayrıldıḳ ki göster bize bir mekān / ʿİbādet édelüm anda ki sensiñ Ḳādir ü Deyyān 2526

2. Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Muḥammed'i daḫı ümmetini isterem Allāh'dan / Géce gündüz budur duʿām ki göster baña yā Raḥmān 752

Dédi ʿĪsā neʿam yā Rabb baña göster né şeydir ol / Naṣīḥat alayım andan olayım ben de zāhidāt 862

3. Öğretmek, açıklamak.

Ki bunda ḳuluna bir ḳul ki iş gösterse ol biraz / Ki maġfiret éder Allāh cemīʿ günāh ola serāb 954

Resūlullāh'a dédi ol ki göster baña bir ʿamel / O sāʿatde ʿamel édem olam ehl-i cināniyyāt 2267

götür-: 1. Ulaştırmak veya koymak.

Var-idi bir ḳuṭuca buġdayı ol ḫatunuñ ol gün / Degirmene götürdi anı ögütmek içün éy yār 554

Gérü döndürüñ ol cānı életiñ ḳabrine anı / Götüreler anı ḳabrine ḳoyalar melā'ikūn 2356

2. Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

Ḳamu yérler ḳamu gökler götüremediler anı / Daḫı ṭaġlar ḳamu ṭaşlar ḳamusı étdi iʿtiẕār 1590

3. Taşımak.

Ṭoḳuz ay götüre anañ seni ḳarnında éy kişi / İki yılda dizinde götüre ẓahrında éy insān

Zamān-ı evvel içinde ki bir yigid var-idi kim / Anasın dā'imā ẓahrında götürürdi ol civān

gövde: İnsan bedeninde baş, kol ve bacaklar dışında kalan bölüm.

Ḳabirlerine énerler ki söyler gövdelerine / Ki éy gövdelerimüz raḥmet éyleye size Raḥmān 2550

Zinā ehli ḳopa yarın ki gövdesi ḳadar ferci / Büyümüş ḥaşr ola yarın bizi ḥıfẓ éyleye Settār 363

göy-: İzin vermek.

Ṭuz ekmek yémedik midi ki bir yérde seniñ ile / Ki bir miḳdār baña göyseñ bile gétsem yola éy şāh 3686

göz: 1. Görme organı.

Bu aʿmānıñ gözini ṣıġadı ol dem gözi açıldı / Ki evvelki gibi oldı görür oldı gözi ecsād 417

Dédi yum gözüñi baña ki ben yumdum gözüm anda / Dédi aç gözüñi baña ki açdım gözümi aḥbāb 1958

2. Terazi kefesi.

Daḫı ʿarş ile kürsīyi daḫı cennet-ile nārı / Terāziniñ gözine bunları vaż‘ éylese ʿAllām 1474

Yédi ḳat gökleri daḫı yédi ḳat yérleri añla / Terāzū gözüne ḳonsa ki ṭartmaḳ isteseñ mīzān 3489

gözet-: Önem vermek, göz önünde bulundurmak, ayrı tutmak.

Daḫı aʿmāl-i ṣāliḥa daḫı ṣā’im ola bunda / Daḫı ḥilli ḥarāmı gözede bunda ehl-i īmān 690

Ki daḫı pes ṭaṣarrufda gözetdi cümle ḥelāli / Buları cümle birikdir şefāʿatiñ édem maḳbūl 1018

gözle-: Dikkatle bakmak, gözlemlemek, tarassut etmek.

Nétekim her bir ādeme mü’ekkel oldı bir melek / Géce gündüz anı gözler ki ḥıfẓ içün olur ḫuddām 1118

Ki erkānları gözlemez né rüḳūʿ bellü né sücūd / Tavuḳ dāne devşirir gibi ki éner çıḳar füssāḳ 1378

gözsüz: Gözü olmayan.

Ki bir gözsüz kişi idiñ gözüñi vérdi ol Allāh / Faḳīr idiñ żaʿīf idiñ bugün bay éyledi Vaḥḥād 439

Ki ẓulm-ile ḥüküm éden kişi ḥaşr olalar gözsüz / Ḥarām yéyen kişi ḫınzīr daḫı meymūn gibi iḥşār 3629

ġubār (Ar.): Toz.

Her ḳaçan ġamdan mübārek ḳalbiñe érse ġubār / Maḥv édüben anı yuyan Fāṭıma’ñdur bu gelen 4060

ġufrān (Ar.): Affetme, merhamet etme.

Dédi merḥamet éyledi baña ḳabrim içinde Ḥaḳ / Dédim né şeyden ötüri saña Ḥaḳ éyledi ġufrān 1651

Né buyurdı Resūlullāh eger kendiñde yoġ-ise / Anasınıñ babasınıñ günāhın éde Ḥaḳ ġufrān 3497

ġulām (Ar.): Tüyü bıyığı çıkmamış, delikanlı, genç.

Anuñ bir oġlı var-idi belīd-idi babasından / Ki oġluna dédi melʿūn éşit benden eyā ġulām 1792

Mecūsī idi ol kāfir ṭapardı āteşe dā'im / Var idi dört ḳızı anuñ daḫı var idi üç ġulām 2896

ġurfe (Ar.): 1. Köşk.

Ki andan ṣoñra éy mü'min görine saña bir ġurfe / Anuñ içinde bir maḥbūb göziñe éyleye īrāṣ 1305

Daḫı cennetde bir köşk var adına ġurfe dédiler / Ki ol ḳadar yücedir ki ṣanasın kevkeb-i vehhāc 3204

2. Balkon, cumba.

Anuñ yétmiş bucaġı var ki her bucaḳdan ḥāṣıldır / Ki yétmiş ġurfesi vardur Ḫudā'dan éyle iltimās 1293

Ki her ġurfede ḥāṣıldır ki yétmiş biñ ḳapu bilgil / Déyeler mü'mine iḳrār varınca taḫtıña īrāṣ 1294

ġurūb (Ar.): Bir gök cisminin batıda görünmez olması, batması.

Ki aḫşam oldığı zamān ḳararır içi ol ṭaşıñ / Ki andan bilürem günüñ ġurūb étdigini her ān 3290

ġurūr (Ar.): Boş şeylere güvenerek aldanma, kendini yüksek ve değerli tutma.

Keenne bir ulu ḫāndır ḳonan göçer ḳarār étmez / Metāʿı az-durur anuñ ġurūr olmaz buña eşḫāṣ 60

Ha bir béş gün ġurūr éyle seni yaḳar ölüm bir gün / Ki cümle tār u mār olur görüñ seni éder ihlāk 257

ġusl (Ar.): Cünüplük, hayız ve nifas hâllerinden sonra din gereğince yıkanma, arınma.

Tevażżuʿ édeler andan daḫı ġusl édeler andan / Cemīʿ işleri bitire éde her şeyleri ol ṣāf 119

Yanıñdan çıḳacaġız ben ki ḥavżа ḳarşu yöneldim / Varam ġusl éyleyem ṣuda ki tevbe éyleyem īḳāẕ 2009

ġuṣṣa (Ar.): Keder, kaygı, tasa.

Ki cennet şazılıḳ evi daḫı sürūrı faḫr evi / Degildür ġam ġuṣṣa evi buña giren olur şükrān 2657

ġuṣṣa-ı muḥtāc: Yokluk tasası, kederi.

Bilür misiñ faḳīrlere néler iḥsān éde Allāh / Ḳulaḳ vér istimāʿ éyle ki defʿ ét ġuṣṣa-ı muḥtāc 3181

ġusül (Ar.): *krş.* ġusl

Ayaġından aṣılanlar şol ʿavretler-durur bunlar / Cenābetden ḥayıżdan daḫı ġusül étmedi ḥublā 2802

Ġusül yérine anlardan gele bir der o mü'minden / Ki misk gibi ḳoḳa ol ter ola ol ḳoḳular ābād 3898

ġūyān (Far.): Söyleyen, söyleyici.

Girüben geliñ dédi ṭolu ġūyān / Yanına geldi Ḥüseyn'ile Ḥasan 3995

gūyī (Far.): Söyleme, söyleyiş.

Ki ol ḥadde ḳabir ṣıḳa girift ola eyā gūyī / Daḫı āteş ṭuta ḳabriñ içinde yaḳa ḥārikūn 2375

ġücün: Güçlükle, güç ile, zorla.

Ki çıḳdım soḳaġa fī'l-ḥāl aradım anı soḳaġı / Bunı buldum hele gücün çoḳ étdim aña temennā 3102

güç: Zor, eziyet.

Bu ġayyādan beni ḥıfẓ ét ḥarāreti ḳatı güçdür / Déyü Allāh'a çaġırır girenler éde āh u vāh 1351

Bu miṣillū ʿaẕābları n'olaydı görmeyeydik biz / Ḳatı pek güç imiş bu dert duyamadıñ vérüp ālām 3132

gül (Far.): Gülgillerin örnek bitkisi.

Dédim beñziñ ḥayātıñda ki aḥmer verde beñzerdi / Ṣararmış gül gibi olmuş yüzüñde nūr olup ifrāz 797

Ḳandasın éy şems-i tābān ḳandasın / Ruḥları gül zülfi reyḥān ḳandasın 3953

gül-: İnsan, hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak.

Daḫı suḫriyyeden ḳaçdıñ ki ḫalḳa gülmediñ aṣlā / Ḳarartmadıñ beni aṣlā günāha girmediñ éy yār 2447

Dédi yā eyyühe'n-nās ol né keyfiyyet-ile sizler / Ki ol dem yér içersiñiz gülersiñiz ʿale't-türāb 3539

güleç: Her zaman gülümseyen.

Nisānıñ pek ḫayırlısı yüzüne baḳdıġıñ zamān / Güle yüzine ehliniñ güleç yüzlü ola ḳannāʿ 2715

gülüşdür-: Gülme işini yaptırmak.

Fenā sözleri söylerdik gülüşdürmek içün ḫalḳı / Éderdik ḫalḳa ḳaşmerlik işimiz idi vā-veylā 3842

gümān (Far.): Zan, sanma, sezme.

Gelüpdür ravżada bir söz buyurdı Mesʿūd oġlı bil / Ḫudā rāżī ola andan sözünde aṣlā yoḳ gümān 715

gümül gümül: Yüksek sesle söylenmeyi anlatır

Arı gibi gümül gümül éde teniniñ üstüne / Ḳanı tenim benim déye araya hem éde suʾāl 3609

gümüş: Atom numarası 47, atom ağırlığı 107,88, yoğunluğu 10,5 olan, 960 °C'ye doğru sıvı durumuna geçen, parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element.

Daḫı her bār seniñ eliñe bir dirhem gümüş girse / Ki cennet maḳāmıñda o miḳdār naḳış ola tüccār 195

Bu minvāl üzre biñ yıl ṭuralar ḳabir üzerinde / Kimi ḥaşr ola aḳ gümüş gibi yüzi ola envār 3624

gün: 1. Gündüz.

Receb olmayan aylarda düni gün ṣā'im olsa ol / Daḫı leylin ʿibādetle géçirse olsa ol münḳād 653

Ki ol günüñ meşaḳḳatin ʿaẕābların fikir éyle / Ki döksüñ gözleriñ yaşlar dün ü gün éylegil sen yas 1240

2. Yer yuvarlağının kendi ekseni etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre.

Ki üç gün aġzın açmadı ḳapalı durdı ol fırın / Ki Tañrı dostunı yaḳmaz tenaʿʿumda ḳılar ʿuẕmā 505

Ki bir gün ṣā'im olursa néler iḥsān éde Allāh / Né deñlü vére ol ṣevāb bunı pek éyle istimāʿ 627

3. Zaman, sıra.

Helāk éder seni bir gün ki dünyāda ve aḫretde / Ki terk éyle bu yalanı necāt bulursın éy cemmāʿ 81

Zamān-ı evvel içinde ki bir ʿavret var idi kim / Anuñ bir oġlu var idi ki bir gün öldi ol merżā 2812

4. Güneş.

Bularıñ başına Allāh birer tāc géydire cümle / Ki öyle tāc-durur ol tāc żiyādan gün ola maʿzūl 1022

Bunuñ ḥürmetine ay gün éder ʿālemde her devrān / Bunuñ ḥürmetine ʿāṣī gezer ʿālemde bī-evcāʿ 3366

günāh (Far.): Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, dini suç.

Ki iḳrār étmedi cāhil muṣir oldı sözinde ol / Günāh deryāsına ṭaldı helāk oldı olup istiḳāʿ 94

Géde fi'l-ḥāl gele ol dem déye ele ki yā el sen / Ḥarāma héç yapışmadıñ günāhdan éylediñ ifrār 2455

günāhkār (Far.): Günah işleyen.

O ṭayyib ṭāhir evidür mülevves giremez aña / Günāhkār dārı degildür cidāl étme ḳo ḳavḳayı 3845

gündüz: Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü.

Rivāyetde gelüpdür kim ʿibādet étdi bir ādem / Ki yétmiş yıl géce gündüz Ḫudā'ya étdi taʿbīdāt 620

Ki bir kişi varır ḫidmet éder bir kimseye gündüz / Alur ücretini aḫşam anuñ gibi-durur meẕkūr 922

güneş: Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi.

Ki her bir şehriñ içinde binā éyledi biñ köşki / Ki lü'lü'dir ḳamusı hep güneş gibi olur mebẕūl 1031

Biñ ayaḳ bir ayaḳ üzerine gelüp ṣıḳılcımda / Güneş bir mīl ḳadar yaḳın gelüp yoḳdur buña 3457

günlük: Üzerinden gün geçmiş veya geçecek.

Elā ṭālibü'l-aḫret ki ola dünyā içün ġamnāk / Béş on günlük ʿömürden ötüri sen olmaġıl ġamnāk 219

Ki her deriniñ arası üçer günlük ḳadar ola / Şedīd olsun ʿaẕābları déyü böyle édüp Ṣarrāf 3823

gürildi: *krş.* gürülti

Déyeler bu gürülti gök gürildisi imiş ancaḳ / Degildür yevm-i ḳıyāmet degildür yevm-i ıżṭırāb 3558

gürle-: Kalın ve gür ses çıkarmak.

Ki peydah oldı gürledi ḳatı pek çatlar ol gökler / Ki bir öyle de çatladı kim ʿaḳlım éyledi isḳāṭ 2031

Bularıñ ṣavtı gök gürler gibi çaġıraraḳ gele / Ki gözler berḳ-i ḫāṭıf gibi gele ehl-i sā'ilūn 2367

gürūh (Far.): Cemaat, bölük, takım.

İlāhī bu żaʿīf ḳuluñ maʿīşetde żaʿīfdür pek / Anı ṣāliḥ fuḳarālar gürūhından ḳıl éy Feyyāż 62

Kötü ḫūy şol fiʿildür kim déyem ṣāḥiblerin saña / Gel éy müʾmin bu gürūhdan çıḳarġıl nefsiñi ibrām 1774

gürülti: Gürültü, Aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamata.

Déyeler bu gürülti gök gürildisi imiş ancaḳ / Degildür yevm-i ḳıyāmet degildür yevm-i ıżṭırāb 3558

güvegi: Damat, güveyi.

Buları bindire bunlar Burāḳlara édüp taʿẓīm / Güvegi götürür gibi götüreler ḳamu aḫyār 3723

güven-: Sevinmek, mutluluk.

Ṭonlarını ellerin ḳınala hem / Benimle dügüne géde güvene 4083

güzel: Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı.

Ḫaberde vārid oldı kim yarın yevm-i ḳıyāmetde / Ki şehr-i ramażān gelür güzel ṣūretde ol mecmūl 1012

Ki ḳıldıġı namāz anuñ ilerü gele söyleye / Ki bir güzel yigit ṣūretine gire éde iḳdām 2572

güzellik: Ahlak ve fikrî nitelikleriyle hayranlık uyandıran şey.

Ol andan daḫı pes üstün güzellikde kemāletde / Aña da baḳasın ḳırḳ yıl gözüñ étmeye inʿikās 1306

Daḫı hem aña cennetde vére iki ḥūrī ḳızı / Güzellikleri vaṣf olmaz ki her biri ẕevī'l-kelām 1468

-H- / -Ḥ- / -Ḫ-

ha: Mütemadiyen, durmadan.

Ha bir béş gün ġurūr éyle seni yaḳar ölüm bir gün / Ki cümle tār u mār olur görüñ seni éder ihlāk 257

ḥa (Ar.): Arapça (ح) harfi.

Müfessirler buña birḳaç maʿānī éyledi iʿdād / Ki ḥa Ḥayy'a işāretdür ki mim Ḳayyūm'a tebşīrāt 822

hā (Ar.): Arapça (ه) harfi.

hā-i lafẓatullāh: Allah kelimesinin (ه) harfi.

Süd ırmaġı çıḳar gördüm ki hā-i lafẓatullāhdan / Ḫamır ırmaġını gördüm miminden raḥmetiñ ẕehāb 1973

ḥabbāb (Ar.): Çokca seven.

Gel éy bu fānī dünyāya göñül vérüp olan ḥabbāb / Né ʿaḳılsız kişisiñ sen séversiñ āḫiri ḫarāb 3530

ḥabbe (Ar.): Buğday, arpa vesaire gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler, taneler.

Ki bundaki taṣadduḳlar olur eżʿāf-ı mużāʿaf / Ki bir habbe yérine Ḥaḳ ḥisābsız vére ol Ḳaddās 1248

ḥabbece (Ar.+T.): Bir buğday tanesi kadar.

Alur mālını sebebsiz dükedir mālını anuñ / Ki müflis olur ʿāḳıbet ki ḳalmaz ḥabbece erzāḳ 1387

ḫaber (Ar.): Son ve yeni havadis, bilgi.

Ki pāre pāre éyledi cānāver işbu faḳīri / Ḫaber Mūsā'ya yétişdi faḳīriñ öldigi ol ān 276

Ḫaberiñ yoḳ mı ölmeden néce ġāfil gezersiñ sen / ʿAceb tevbeye gelmediñ unutduñ mevti sen mellāḥ 2307

ḫāber vér-: Bildirmek, haber ulaştırmak.

Ki zīrā bende séverem Ḥaḳ'ıñ sévdigi ḳulları / Ḫaber vériñ Muḥammed ümmetinden ehl-i iḥtirām 1160

Bunı böyle déyicek ol ḫaber vérdi Ḥaḳ'a Cibrīl / Ki fermān éyledi Allāh ki éyleñ anı tercīʿān 2237

ḫaberdār (Ar.+Far.): Haberli.

Resūlullāh aña dédi ki ḳandan beri yā yigit / Ḫaber vér baña ḳıṣṣañdan ḫaberdār olalım şübbān 718

Saña bir ḳıṣṣa déyeyim o ḳıṣṣadan ḫaberdār ol / Ṣudūrıñda anı ḥıfẓ ét tenaṣṣuḥ ét bunı her ḥāl 1682

ḥabīb (Ar.): Sevgili, seven dost.

Veyāḫūd Ḥaḳ ḥabībine ḫiṭāb éder ki yā Aḥmed / Bu Ḳur'ān'ı biz éndirdik mübārek gécede bi'z-ẕāt 825

O ṣalāt ḥürmetine yarlıġadım ben günāhların / Ḫabībim ḥürmetine ben baġışladım ḳamu bed ḥāl 3403

ḥabīb-i ilm: İlmi seven.

Gel éy İslām ṭarīḳinde gezen bil ḳadrini ʿilmiñ / Ki gördüñ mi Ḫudā n'étdi ḥabīb-i ʿilme tefʿīlān 2239

ḥabībullāh: Allah'ın sevgilisi; Hz. Muhammed.

Buyurmışdur Resūlullāh ki eṣnā-yı kelāmında / Né dér diñle Ḫabībullāh size ben édeyim ibḥāṣ 1283

Ciḥān faḫrı Muḥammed'e bir ādem étdiler irsāl / Ki bizden var selām oḳu Ḫabībullāh'a éy muḥtāc 3197

ḫabīṣ (Ar.): Kötü, pis.

Eyā dürlü günāhlar ile ḳararmış ḫabīṣ nefsi / Eyā dürlü fısıḳlarla mülevves nefs-i fāsıḳūn 2348

Ki siz géçirdiñiz idi günüñizi géceñizi / Ki luʿb-ile ki lehv-ile ḫabīṣ sözler édüp kelām 3129

ḥabl (Ar.): İp, urgan.

ḥabl-i metīn: Sağlam ip, İslam dini

O zīrā ḥabl-i metīndür yapışanlar bulur ẕevḳi / Eger dünyā eger aḫret aña gelmez elemiyyāt 2065

ḥabs (Ar.): Tutma, zapt etme.

Gel éy māl ḥubbuna düşüp zekātın menʿ éden kennāz / Gel éy faḳīrleriñ ḥaḳḳın gérü ḥabs éyleyen lemmāz 302

Bulara māl yétişmedi faḳīre buḫl éder bu nās / Zekātın ḥabs éder mālıñ anı gizler éder iḫfā 479

ḥabṭ (Ar.): İptal etme, bozma.

Ki işledi o bir günāh cemīʿ aʿmāli ḥabṭ oldı / Ana bir miskīn uġradı taṣadduḳ étdi taʿẕīmāt 621

Daḫı müşted ola ʿaẕābı anuñ ḳabri içinde / Daḫı ḥabṭ éyleye anuñ ḳamu aʿmālini Tevvāb 2964

ḥac (Ar.): İslam'ın beş şartından bir olan ve muayyen zamanda Mekke'deki "Kabe-i Şerife"yi ziyaret etmek üzere yola çıkma farizası.

Géçirse bir vaḳit namāz seferde yolda ol kişi / Veyāḫūd ḥac ṭarīḳinde ki bir namāz édüp itrāk 1429

Ki ḥaccından olur ṣevāb zekāt vérir olur ṣevāb / Ki mescidler binā éder aṣar ḳandīl éder isrāc 3194

ḫacālet (Osm. T.): Utanma, utangaçlıkla şaşırma.

Beni ḳurtardıñ āteşden ḫacāletden de ḳurtardıñ / Ki cīrānım arasında ʿazīz oldum şükür elān 3310

ḥaccāl (Ar.): Gösterişli, şatafatlı.

Anuñ-çün oluram ibkā anuñ-çün oluram maḥzūn / Cihāz ét baña éy babam ʿadūdan olmayam ḥaccāl 1706

ḥacer (Ar.): Taş.

Ḥacerdür cāhiliñ baġrı ki gelmez ḳalbine ilhām / Ki tefsīr éyleseñ aña cemīʿ ʿilmi gine aṭġā 1836

Ki sāḳıṭ oldı bir ḫacer cehennemiñ yücesinden / Teveccüh étdi ġayyā ḳuyusına ol ḥacer éy şāh 1358

ḥacer-i mermer: Mermer taşı.

Ki gördi ṭaġ başında ol ki beyāż ḫacer-i mermer / Bunı gördi taʿaccüb ḳıldı oldı aña fākirāt 860

Hācer: Hz. İbrahim'in eşi ve Hz. İsmail'in annesi.

Geldi İbrāhīm buyurdı Hācer'e / İsmāʿīl'iñ yu başın ṣaçın ṭara 4082

Gerçi şeyṭān Hācer'e gör néyledi / İllā ol söz Hācer'e kār éyledi 4097

ḥācet (Ar.): İhtiyaç, lüzum, muhtaçlık.

Ki ḫācetleri miḳdārı étinden yédiler anuñ / Bu kez gine duʿā étdi ḥayāt buldı ṭavar esrāʿ 97

Ḫulūṣ ile dile ḫācet ki ol Ḫāliḳ u Mevlā'dan / Zīrā aḳreb- durur ol Ḥaḳ saña senden yaḳın her ḥāl 1665

ḥācı (Ar.): Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman.

Dédi bunlara ol ḫācı ki éşidiñ bu sözi kim / O sözden ḥışṣe alup siz muṣībete oluñ meṣbūr 2703

ḫacīl (Ar.): Utanmış, utancından yüzü kızarmış.

Anuñ-çün azıġım yoḳdur daḫı ẓulmetde ḳaldım ben / Ki ḳoñşular arasında ḫacīl oldum olup ḥırmān 3303

ḥad (Ar.): 1. Derece.

Bu kez taḫta gibi anı ki yaṣṣı yaṣṣı édeler / Bu kez ḳızdıralar otda ki ol ḫadde ola iḥrāḳ 367

Ḳabir ṣıḳdı beni ol ḫad ki vaṣfı mümkün olmaz héç / Ki ḥattā eyegülerim ḳırıḳ oldı ṣıḳup īḫāz 804

2. Şeriatçe verilen ceza.

Néçün buña da vurmadım zinā ḫaddı gibi eclād / Anuñ-çün éderem bükā anuñ-çün éderem ġamnāk 1419

3. Sınır.

Ki bunda bir ʿamel étseñ nihāyetsiz çoġalır ol / Ki ḫaddı kenārı olmaz ḳatı çoḳ olur ol éy nās 1250

ḥaddād (Ar.): Gardiyan, muhafız.

Cehenneme gire bunlar gele cümle zekātları / Birikmiş cümle taḫt olmuş gele öñlerine ḫaddād 453

Ḫadice (Ar.): Hz. Peygamber'in ilk hanımı.

Hem Ḫadice rūḥı Ḥavvā rūḥ-ile / Rūḥ-u Meryem Esuma rūḥı bile 4025

ḫādim (Ar.): Hizmet eden.

Déye ʿālim aña éy kes ki sen midiñ beni séven / Ki sen midiñ baña ḫādim ki gel sancaġa tefrīden 2221

ḫādimāt (Ar.): Hizmet edenler.

Ki anda ola ẕevḳiyyāt ki anda ola tezniyyāt / Ki anda ola ḫādimāt ki anda ola rāhiyyāt 2049

ḥadīṯ (Ar.): Peygamberimizin kutsal sözü.

Ḥadīsde vārid olmuşdur Resūlullāh buyurmuşdur / Biliñ siz ḥummatü'l-mü'min naṣīb oldı ki mine'n-nār 2626

Ki zīrā mefḫar-ı mevcūd buyurmuşdur ḥadīṯinde / Cinān ana baba ayaḳları altındadur inan 3293

ḥadīṯ-i dürr-i yektā: Hz. Muhammed'in sözü.

Buyurdı zīrā Aḥmed'iñ ḥadīṯ-i dürr-i yektāda / Ki bir ʿālim vefāt étse ki terk étse varaḳ şürrāḥ 1944

ḥāfiẓ (Ar.): Saklayan, koruyan.

Dédi pes Ḥaḳḳ'a ʿAzrā'īl né ḳuvvetle olam ḥāfız / Żaʿīfem ben ḳavīdür bu bunı żabṭ édemem Fettāḥ 2327

ḥāfıẓāt (Ar.): Koruyanlar.

Séverdiñ pek beni éy kes ki bende ḳurtaram seni / ʿAẕāb étdirmeyem saña olam ben seni ḥāfıẓāt 2109

Géder Münker Nekīr anda su’āle ḳādir olmazlar / Yanından gétmeye Ḳur’ān ola mü’mini ḫāfıẕāt 2112

ḫafīf (Ar.): Ağır olmayan, yeğni.

Veyāḫūd bir ḫafīf ḳılar bir imāmı bulur bunlar / Aramaz taʿdīl-i erkān daḫı fiʿl-i Resūlullāh 1339

ḫafi (Ar.): Gizli.

ḫafiyyallāh: Gizli olan Allah.

Ki lüṭf éyle ḫafiyyallāh ki lüṭf éyle kerem éyle / Necāt vér bize ʿaẕābdan édüp raḥmet olavuz şaz 819

ḫā’ib (Ar.): Mahrum.

Bunı dédi olup ġā’ib ki bir daḫı göremedim / Ki ḫā’ib ḫāsir oldum ben ki oldum fiʿlime nedmā 3106

ḫā’if (Ar.): Korkan, korkak.

Eger bir kelbi masḫara éderseñ ḫā’if ol sende / Ki taḥvīl éyleye Allāh seni de kelb éde Mevlā 3067

ḫā’ifāt (Ar.): Korkanlar.

Daḫı dīnden su’āl éde daḫı peyġamberiñden hem / Cevābı éyle istiʿdād ṣaḳın kim olma ḫā’ifāt 2091

Ḥaḳ[1] (Ar.): Allah .

Dédi dünyāda vérdigim taṣadduḳlar sebeb oldı / Bi-ḥamdillāh bu ikrāma beni Ḥaḳ éyledi īcād 537

Çıḳar bu ipi boynımdan ki kendi boynuña baġla / Ki var dé Tañrı’ya éy Ḥaḳ bulamadım denī derrāk 3055

Ḥaḳ-ı eşyā: Eşyanın sahibi, Allah.

Gözüñ görür yürürsüñ hem diliñ her şey’i söyler hem / Ḳulaġıñ éşidir hem ṣavtı fehm éder Ḥaḳ-ı eşyā 1846

ḥaḳ[2] (Ar.): 1. Dava ve iddiada hakikate uygunluk, doğruluk.

Süleymān dédi ḫatuna ki var ḫaḳḳıñ ṭaleb éyle / Getürsün yéli ḥükm étsün ḥaḳıñdan géçme sen aḫyār 566

2. Geçmiş, harcanmış emek.

Ki senden isterem ben de şol Allāh ḫaḳḳı-çün kişi / Baña bir ḳoyun iḥsān ét ben andan olam istifād 438

Déye Ḳur'ān bulara kim ki Rabb-i Kaʿbe ḫaḳḳı-çün / Biliñ gétmem bu maḳāmdan ki olmaz size su'ālāt 2104

3. Pay, hisse.

Ki ḥayvān ḫaḳḳı pek güçdür dili yoḳ söyleyeñ aña / Né mümkindür ḥelālleşmaḳ hemān ki étmek istiḫdām 1782

Néce kez pişirirseñ şey' ki anda ḳoñşu ḫaḳḳı var / Gözet ḳoñşu ḥuḳūḳını ʿaẕāb éder saña Fettāḥ 3225

4. Doğru, gerçek.

Ki ḫaḳ peyġamberem déyü beni gönderen ol Allāh / Ḳasem éderem ol ẕāta né işler ḳuluna çoḳ az 786

ḫāk (Far.): Toprak.

Gel imdi evde olup da meşaḳḳatsüz otururken / Géçiresin Ḥaḳ'ıñ emrin başına ḫāk başıña ḫāk 1431

Daḫı ben şol ölümem kim enāniyyet édenleri / Éderem ḫāk-ile yeksān vuram yüzlerine mıṭrāḳ 2335

ḥaḳīḳat (Ar.): Bir şeyin aslı ve esası, mahiyeti.

Receb ayındaki bir gün ṣevābı andan artuḳdur / Bunı böyle ḫaḳīḳat bil taḥaḳḳuḳ éylegil ʿubbād 654

ḥākim (Ar.): Her şeye hükmeden, Allah.

Fülān oġlu fülānıñ kitābıdur biliñ éy ḳullar / ʿAzīz ḥākim olan Mevlā'da yazıldı ki bu aḫbār 2634

ḥaḳīr (Ar.): İtibarsız, değersiz.

Gel imdi iste Tañrı'dan ki bir milki fenā olmaz / Reẕīl olmaz ḫaḳīr olmaz ki olmaz dā'imā iḫcāl 1664

Aradım cümle ʿālemi ki kendimden ḫaḳīr yoḳdur / Bu sözi söyle Tañrı'ya ola çün ḳadriñ istiʿlā 3056

Ḥaḳḳ: (Ar.) *krş.* Ḥaḳ

Buña baḳdı kelīmullāh ḳatı pek yalvarır Ḥaḳḳ'a / Ki nefsinden dédi Mūsā duʿā étdi Ḥaḳ'a iʿcāl 1672

Ḳaçan ẕikr éylese Ḥaḳḳ'ı anı ıżlāl éder andan / Kimisine şer işledir éder ḳalbine ol vesvās 198

ḥāl (Ar.): Oluş, bulunuş, durum.

Ki Mūsā gördi bu ḫāli ki firḳat geldi aġladı / Dédi yā Rabb bu né ḫāldir ki ḳıldıñ mü'mini ġamnāk 237

Bu ḫāl üzre ḳoyup gétmem ki tā cennete girince / Varıñ bundan ıraḳ oluñ su'āl étmeñ oluñ ricʿāt 2001

ḥāl-i evvel: Önceki hâl.

Deveci buña dédi kim ḳanıdur ḫāl-i evvelki / Ḳanı kebāb ḳanı avıñ ki ṣofra étmediñ bisāṭ 2026

ḥāl-i irtiḫāl: Ölüm hâli.

Ki ḫāl-i irtiḫālinde baña éyledi ol server / Su'āl éylediler aña néçün aġlañ oluñ ġamnāk 1412

Ki ḫāl-i irtiḫāliñde néler ikrām éde Allāh / Beyān édem saña bir bir vérem eliñe ben edrār 2418

ḥāl-i mevt: Ölüm hâli.

Beliyyānıñ yédincisi ki bir yére göme mālı / Anı Allāh unutdura ki ḫāl-i mevtde bil kennāz 342

ḥāl-i mücrimūn: Şuç işlemiş olanların hâli.

Ḳulaḳ ṭutarsañuz iḫvān déyem ben ḫāl-i mücrimūn / Né işler anlara Allāh ṣevābdan ḳala maḥrūmūn 2338

ḫāl-i rüʾyā: Rüya hâli.

Ki gördüm ḫāl-i rüʾyāmda ki taḥḳīḳ ḳıyāmet ḳopmuş / Ki vardım ben cehenneme ki étdim ehline inẕār 531

géce ḫāl-i rüʾyāmda anı gördüm aya dönmüş / Ki ay gibi yüzi şavḳır taʿaccüb éyledim īḳāẕ 2006

ḫalāṣ (Ar.): Kurtulma, kurtuluş.

Sile hep defterinden Ḥaḳ anuñ cümle günāhını / Keenne étmemiş gibi ḫalāṣ ola muḥaḳḳıḳāt 3015

O maḥalde anı ḫalāṣ édem vérem aña niʿmet / Ki elleri yaḳa güneş vérem bunlara ben ḫalāṣ 3548

ḫalāyıḳ, ḫalāʾiḳ (Ar.): Mahluklar, insanlar.

Gelicek maḥşere bunlar bileler cümle ḫalāyıḳ / Muḥammed ümmetindendir muẓiyyā yüzleri envār 1572

Ki biñ perde ile anı ki étdi iḫticāb Allāh / Ki iḫfā étdi bir yérde ḫalāyıḳ görmedi işrāḥ 2312

ḫalvet (Ar.): Yalnız tenha kalma.

Ḫalvet étdiler evi ol dem hemān / Yumaġa başladılar anı éy cān 4040

ḫālī (Ar.): Tenha, boş.

Ki Sāḥım İbni Erḳām'ıñ ki bir baḳçası var-idi / Yoḳ-idi bārısı anuñ ki ḫālī yér-idi evsāʿ 132

Ki yéryüzünde ḳalmaya ki héç ẕī-rūḥu fī'd-dünyā / Ki ışṣız yata bu ʿālem ki ḳırḳ yıl ḫālī bu fenā 3573

ḫālidūn (Ar.): Sonsuz, daim.

Gel imdi gör ki şol cāhil ki şol fāsıḳ şol fācir / Né döne géde hep ʿaḳlı ʿaẕābda ola ḫālidūn 2344

ḫalīfe (Ar.): Birinin yerine geçen kimse.

Ki ʿālim ḳulları Ḥaḳ'ıñ nebīsi gibidür taḥḳīḳ / Resūlullāh ḫalīfe ḳıldı anları bilā-merdūd 2182

Meger kim bizi ol géce ḫalīfe daʿvet étmişdi / Daḫı cümle ṣūfīleri éderdi daʿvet-i kübrā 3081

Ḫāliḳ (Ar.): Yaratan, yoktan var eden, yaratıcı, Allah.

Eger bir kez naẓar étse ki bir ḳuluna ol Ḫāliḳ / Ebed aña ʿaẕāb étmez olur ol dāʾimā mesrūr 968

Gümüşden yapmış ol Ḫāliḳ şerefesi-durur altun / Ḳaçan yaḳın varıcaġaz ki ḳarşu gele ḫuddāmı 3849

ḫāliḳ-ı menẓūr: Vadedilmiş, adanmış yaratıcı.

Bu āyātıñ nüzūlini beyān étdi ʿale'l-icmāl / Ki bundan ḥiṣṣemend édene éder Ḫāliḳ-ı menẓūr 3337

ḫāliḳ-ı meşkūr: Şükre layık olan Allah.

İki yüzünüñ arası ki biñ yıllıḳ ḳadar yoldur / Ki her yüzünde biñ aġzı yaratdı Ḫāliḳ-i meşkūr 983

ḫāliḳ-ı mevcūdāt: Yaratılmışların yaratıcısı.

Anı Ḫāliḳ-ı mevcūdāt ki yazmış ibtidāʾ levḥa / Dédi ḳaleme yā ḳalem her olacaġı ét īżāḥ 1926

ḫāliḳ-ı Miʿrāc: Miʿrācın yaratıcısı.

Üçüncisine ḳulaḳ vér faḳīr éylese bir tesbīḥ / Ġanī de dése ol ẕikri né vére Ḫāliḳ-ı Miʿrāc 3208

Ḫāliḳu'l-cinān: Cennetlerin yaratıcısı.

Ki her bir şehriñ içinde yaratdı yétmişer biñ taḫt / Ki cümlesi beyāż incüden étdi Ḫāliḳu'l-cinān 1983

Ḫāliḳu'l-ekvān: Dünyaların, varlıkların yaratıcısı.

Buyurdı ẕü'l-celāl Allāh varıñ siz yā meleklerim / Ḳulumuñ ḳabri üstüne varıñ dér Ḫāliḳu'l-ekvān 2527

Ḫāliḳu'l-enām: Bütün mahlukların yaratıcısı.

Ki vérdi Ḥaḳ ḥabībine bu géceyi hemān ancaḳ / Daḫı ümmetine maḫṣūṣ ḳılupdur Ḫāliḳu'l-enām 1064

Ḫāliḳu'l-eşyā: Eşyanın yaratıcısı

Né buyurdı Resūlullāh ki ʿarş altında bir aġaç / Yaratdı Ḫāliḳu'l-eşyā yaratdı Ḫāliḳu'l-ḥayvān 3472

Ḫāliḳu'l-ḥayvān: Canlıların yaratıcısı.

Né buyurdı Resūlullāh ki ʿarş altında bir aġaç / Yaratdı Ḫāliḳu'l-eşyā yaratdı Ḫāliḳu'l-ḥayvān 3472

Ḫalīl: Hz. İbrahim.

Bir géce yatır idi ol Ḫalīl / Ḳurbān ét déyü emr étdi Celīl 4069

Ḫalīl éydür işi tamām işledüm / Sévdigim cümlesini bağışladum 4073

Ḫalīlullāh (Ar.): Hz. İbrahim.

Kitābımdur benim Ḳur'ān ki milletim Ḫalīlullāh / Su'āllerine hepcevāb vére ol ʿābid-i Vehhāb 2498

Ki İbrāhīm Ḫalīlullāh'ıñ eline vére Allāh / Çeke dosdoġrı tā ʿarşıñ ṣaġına varalar muḫtār 3773

ḫālişāt (Ar.): Saflar, hilesizler.

Elā éy ḳāri'ü'l-Ḳur'ān ki ét ḳalbiñi ḫālişāt / Riyāyı sümʿayı terk ét bulasıñ ṣoñra ẕevḳiyyāt 2067

ḫāliṣe (Ar.): Hilesiz, katkısız.

Gelüpdür ḫāliṣede kim ʿAbdullāh ibni Muṭiʿ'den / Dédi dérdi Resūlullāh né buyurdı éşit ʿubbād 776

ḫāliṣen (Ar.): Halis olduğu hâlde.

Ḳaçan bir ḳul baña bir kez ṣalāvāt vérse ḫāliṣen / Ḳabir aġzından ol melek baña fī'l-ḥāl éder tebşīr 3410

ḫalḳ (Ar.): 1. Yaratma, yaratılma.

Ki her yüzinde yétmiş biñ aġız ḫalk éyledi Allāh / Ki her aġızda yétmiş biñ lisān ḫalḳ éyledi ʿ Allām 1123

Seni aḥsen-i ṣūretde Ḫudā ḫalk éyledi bugün / Güzel yüz vérdi göz vérdi ḳamudan éyledi ḥasnā 1849

2. İnsanlar.

Mālıñ ḫayırlısı kişi vücūda ṣarf ola ancaḳ / Ki intifāʿ édeler ḫalḳ eger ṭayyār eger ṣarrāf 1195

Eger şer işlese bir kez anı ifşā éder ḫalḳa / Ki ḫayrın ketm éder anuñ budur aḫlāḳ-ı meẕmūmāt 2999

Ḫallāḳ (Ar.): Halk edici, Allah.

Dédi şunı séverim ki gözümi vére ol Ḫallāḳ / Ki bende cümle maḫlūḳı görem ʿibret alam ecsād 416

Daḫı ḫalḳ éyledi Ḫallāḳ gine ol ṭaşıñ içinde / Ki bir ṣu vérdi baña kim ʿaḳıllar éyleye cevlān 3248

ḫalvet (Ar.): Tenha yer.

Aldayup İsmāʿīl'im alam gédem / Éltüben halvetde ben ḳurbān édem 4081

ḫam (Far.): Eğri, bükülmüş.

Uş benefşe gibi ḳaddim oldı ḫam / İşbu derde néce olısar dermān 3936

ḫām (Far.): Boş, nafile.

Ki imsāk éde ḳulaġın ki ġıybet diñleme her ān / Daḫı diñleme çalġular né deñlü var ise bed ḫām 889

Dédiler yā Resūlullāh aña kimler giriserdür / Dédi pes ümmetimden bir bölük ṭā'ifeler bed ḫām 3126

ḥamd (Ar.): Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme.

Ḥaḳ'a çoḳ ḫamd éder bunlar ki şimdi müsterīḥ olduḳ / Ki eglenirler ol yérde ṣabāḥa dek ḳamu enām 1148

Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī lisānımız géce gündüz / Saña ḫamdden ayırma ki cemīʿ eyyāmda sen Feyyāż 4

ḥamd u ṣenā: Şükür ve övgü.

ʿİbādetde ise bunlar Ḥaḳ'a ḫamd u senā éde / Bular ġafletden uyanmış déyü mesrūr olalar ʿām 1143

Melekler pes cevāb vére ki istircāʿ édüp ḳuluñ / Daḫı ḫamd u şenā étdi saña éy Ḳādir ü Maʿbūd 2683

ḫamır (Ar.): *krş.* ḫamr

Süd ırmaġı çıḳar gördüm ki hā-i lafẓatullāhdan / Ḫamır ırmaġını gördüm miminden raḥmetiñ ẕehāb 1973

Ḫamır ehli de ḥaşr ola ḳadeḥ elde ola rüsvā / Ki bardaġı boġazında aşılmış ḥaşr ola fī'n-nār 3635

ḥāmile (Ar.): Gebe.

Né deñlü ḫāmile ʿavret var ise düşüre ḥamlin / Ki ʿavret ḳalmaya yüklü düşüre ḥamlini ḫarāb 3555

ḥaml (Ar.): 1. Gebe olma, gebelik.

Aña da vérdi bir ḳoyun anuñda ḫamli var-idi / Ki ol ḳoyun ḳuzuladı çoġaldı ḳoyunı īcād 420

Né deñlü ḥāmile ʿavret var ise düşüre ḫamlin / Ki ʿavret ḳalmaya yüklü düşüre ḫamlini ḫarāb 3555

2. Yük.

Anuñ boynunda bir yılan büyük ecdera ḫaml éde / Anuñ iki aġulı dili ola pek ḳatı ıżrār 3640

ḥamīm (Ar.): 1. Hamim sureleri.

Ki baʿżılar Muḥammed'e işāretdür ḫamīm lafẓı / Ḫiṭāb éder aña Allāh nidā édüp ḫiṭābiyyāt 823

2. Kaynar nesne.

Daḫı ḫamīmdan içiriñ içe ol ṭamu yédigi / Yéye zaḳḳūm ile żarīʿ yaḳa biryān gibi ḳarrāḥ 3251

ḥamīm-i tenzīlāt: İndirilen hamim.

Ki zīrā bir gécedür kim işāret étdi Ḥaḳ aña / Dédi ol vaḥy-i münzelde ki yā ḫamīm-i tenzīlāt 821

ḥammām (Ar.): Hamam, banyo.

Ki ḫammāmı ḥarām étdi anı ṭutmadılar bunlar / Ki öyle oldı ki ḫammām ẕehābın étdiler farżā 2840

Ṣaḳın zinhār eyā ricāl ki ḫammām ücretin vérme / Ki rāżī olmuş olursın iẕin vérmiş olur zevcā 2852

ḫamr (Ar.): Şarap.

Bular da dünyādan çıḳmaz ki öldügi zamān añla / İçe pes ḫamrı ırmaḳdan ki andan çıḳa ol zamān 698

Biri kāhin biri sāḥir biri de ḫamr içen dā'im / Biri de anaya ataya 'āṣīler-durur kerrāt 830

ḫān (Far.): Han, kervansaray.

Keenne bir ulu ḫāndır ḳonan göçer ḳarār étmez / Metā'ı az-durur anuñ ġurūr olmaz buña eşḫāṣ 60

ḫān (Far.): Hükümdar, hakan.

Rivāyet éyledi Selmān-ı Fārisī ḫaber vérdi / Ḫudā rāżī ola andan éşit né buyurur ol ḫān 673

ḫandaḳ (Ar.): Geçmeye engel olacak biçimde uzunlamasına kazılmış derin çukur, hendek.

Ki üç gün ṣā'im olursa néler ḳıla aña Allāh / Ki bir ḫandaḳ yarada kim ki beyne'n-nāsı ve'n-nīrān 705

Yédi ḫandaḳ anı Allāh ıraḳ éde cehennemden / Ki her ḫandaġıñ arası yédi yüz yıl ḳadar ārām 933

Ḫannān (Ar.): Çok acıyıcı, çok acıyan, Allah.

Ki her bir ḥavli içinde yaratdı yétmişer biñ ev / Olupdur cümlesi beyāż zümürrüdden édüp Ḫannān 1985

Ki yā 'arş-ile yā şecer oluñ sākin taḥarrükden / Néçün taḥrīk édersiñiz déyü ḫiṭāb éde Ḫannān 3477

ḫannās (Ar.): Şeytan.

Anı ḥıfẓ éder ol melek ki şeyṭānıñ şürürından / Ki yol bulmaya ol melʿūn anı azdırmaġa ḫannās 1901

Ḳaçan ẕikr éylese Ḥaḳḳ'ı anı menʿ éyler ol melʿūn / Ki ḳalbin ṭuta ḳor anuñ ki ẕikr étdirmez ol ḫannās 1913

ḥannāṭ (Ar.): Buğday tüccarı.

Zamān-ı evvel içinde ki bir deveci var idi / Ki bir pādişāhıñ devesini çekerdi ol ḥannāṭ 2019

ḫarāb (Ar.): Yıkık, viran.

Daḫı köşkler yıḳıcıyım sarayları édem ḫarāb / Ki ḫalḳa ẓulm édenleriñ yıḳam endāmını iḫrāc 2336

Ki ol ṣu bir kötü ṣudur ḫarāb éder cihānı ol / Ḫudā ḥıfẓ éde ẕākirleri oldur aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ 3455

ḫarābāt (Ar.): Harabeler, viraneler.

Biriniñ daḫı aġzından aḳa aġu ile zehir / Ki öyle bir zehirdir kim éder ʿālemi ḫarābāt 3025

ḫarāc (Ar.): Vaktiyle Müslüman olmayan tebaadan alınan vergi.

Ki lā-teşbih néye beñzer ki şol ẕimmīye beñzerdür / Ḫarācı vérir ol ẕimmī ḫarācından alur berāt 835

ḥarām (Ar.): Şeriatça, dince yasak edilmiş şey.

Ḥarāmı ḳatma ḳarnıña ḳabūl olmaz ḳamu aʿmāl / Ki bir loḳma ḥarām ḳırḳ gün ʿameller maḥv éde iʿlām 892

Ṣaḳın zinhār āyātı sen teġannī éyleme aṣlā / Ki zīrā Ḥaḳ ḫarām étdi cemīʿ dīnde taġaniyyāt 2069

ḥarāret (Ar.): Sıcaklık.

Bu ġayyādan beni ḥıfẓ ét ḫarāreti ḳatı güçdür / Déyü Allāh'a çaġırır girenler éde āh u vāh 1351

Daḫı şol kimseler görmez ki ol günüñ ḫarāretin / Bularıñ üstüne bir yél ese rāḥat ola reyḥān 3713

ḥarb (Ar.): Cenk, kavga, döğüş.

Eger ḥarbde eger yolda géçirse bir vaḳt-i namāz / Né lāzım olur aña dér anı ṭut éylegil idrāk 1425

ḥarbe (Ar.): Kısa mızrak, süngü.

Ki her biriniñ elinde aġulu ḥarbesi vardur / Yıġılup geleler cümle başıñ ucuna cāmiʿūn 2343

Ki ʿAzrā'īl vura evvel aġulu ḫarbesi ile / Acısı çıḳa ṭırnaḳlar ucundan ola nāşi'ūn 2346

ḫarc (Ar.): Sarf, gider, bir iş için kullanılan madde.

Muḳaddemce vérirseñ sen daḫı evlā-durur iḫvān / Faḳīrlerde göre ḫarcın olarda olalar serrā 1218

ḫarca- (Ar.+T.): Bir iş görmek veya bir şey satın almak için parayı elden çıkarmak, sarf etmek.

Ki ṣat beni ḳulum déyü ki al aḳçemi var ḫarcan / Benim gücüm buña yéter ki benden éyle istinfāʿ 130

Ki biñ dirhem gümüş vérdi eline ḫatunuñ Dāvūd / Bunı var ḫarcan éy kişi bu işe olasın ṣabbār 562

ḥarf (Ar.): Alfabeyi meydana getiren işaretlerden her biri.

Eger ister-iseñ cennet ṭaleb étme éliñ medḥin / Eẕānda sünneti gözet ki taġyīr étme ḫarf her ān 1603

Ki her ḫarfine éner on melā'ike semādan bil / Öñüne ṣaf ṣaf olurlar édeler aña istiġfār 2637

ḥarfiyyāt (Ar.): Harfler.

Ḫudā her adımına binā yapar cennetde saray / Ki gerçi elli günde ögrenirse de o ḥarfiyyāt 2258

ḥāriḳūn (Ar.): Ateşler, odlar.

Ki ol ḥadde ḳabir ṣıḳa girift ola eyā gūyī / Daḫı āteş ṭuta ḳabriñ içinde yaḳa ḥāriḳūn 2375

ḥarīr (Ar.): 1. Hararetli, ateşli.

Ki cennetiñ ḥarīriniñ ki bir miḳdārı dünyāya / Çıḳaydı şems-ile ḳamer olurdı nūrı istiḳṭāʿ 72

2. İpek.

Ki līnet ile alalar ṣaralar anı ḥarīre / Ki fī'l-ḥāl élteler Ḥaḳḳ'a ḫiṭāb gele mine't-tevvāb 2474

Ola ol köşküñ ortasında bir kürsī ḳızıl yāḳūt / Ki yétmiş ḳat ḥarīrden döşek éde Ḳādir ü Cevvād 3890

ḥarīṣ (Ar.): Hırslı, bir şeye çok düşkün.

Elā ümmeti aṣḥābım muḥabbet étse bir ādem / Cemāʿat-ile namāza ḥarīṣ olup ḳıla itmām 1457

ḥāriṣ (Ar.): Son derece hırslı olan.

Démişdür Ḥaḳ kitābında helūʿ ḫalḳ étdim insānı / Ki yaʿnī pek ḳatı ḥāris gérü ḫalḳ olunup ṭamʿā 469

Bu kez çoḳ mücdeler olsun cemāʿate ola ḥāriṣ / Saʿādet-i ebediyye ki oldı ol kişi īdām 1433

ḥārişü'd-dünyā: Dünyada çok hırslı olan.

Elā éy ḥārişü'd-dünyā bu ḥırṣ seni éder ifnā / Helāk éder seni bu ḥırṣ géçer ʿömrüñ olur ifnā 461

ḥarrāḳ (Ar.): Yangıncı, kundakcı.

Bunuñ içün sen éy kişi Ḥaḳ'ıñ emrini terk étdiñ / Bugün bulduñ belā ki sen déyü söyleyeler ḥarrāḳ 375

ḫāṣ (Ar.): Mahsus, özel.

Fuḳarāya démez bunlar ʿayālindür Ḥaḳ'ıñ bunlar / Bular ḫāṣ ḳuludur Ḥaḳ'ıñ éder bunlara iʿtibār 181

Elā éy aʿmā ḳullarım ki sizler cümle maḫlūḳdan / Şerīfsiñiz mükerremsiz ki ḫāṣ ḳulumsıñız aḫbār 3718

ḥaṣād (Ar.): Ekin, çayır biçme, biçilme.

Ki şeyḫe dédi ol kimse ḫaṣādı dérdiñ éy şeyḫī / Çıḳar ʿöşrüni sen anuñ getür vér baña bī-cidāl 1724

Ḥasan: Hz. Peygamber'in torunu, Hz. Fatıma ile Hz. Ali'nin büyük oğlu.

Gördiler anı Ḥüseyn'ile Ḥasan / Dédiler kim éy ana pes n'oldı sen 3992

Sen esen ḳal ben yollandım géderim / Saña Ḥasan'la Hüseyn ışmarladım 4016

Ḥasan: *krş.* Ḥasan Baṣrī

Meger bir gün gine ol ḳız düşine girdi Ḥasan'ıñ / Bu kez bu ḳız cinān içinde niʿmetde ki ḥüsn-i ḥāl 3392

Ḥasan dédi aña yā seyyide saña bu ikrāmlar / Néden nā'il olup bulduñ bu maḳāmātı ḥüsn-i ḥāl 3396

Ḥasan Baṣrī: Basralı meşhur tabii, alim ve zahid.

Su'āl olındı ḳulaḳ vér Ḥasan Baṣrī'den éy kişi / Bu leyle-i Berāt déndi cevāb vér ṣāḥibü'l-ḫayrāt 838

Ḥasan Baṣrī né buyurdı veledin bir men oḳutsa / Yarın yevm-i ḳıyāmetde ki ʿuryān cümle ḫalḳ maḳbūr 2159

ḥased (Ar.): Kıskançlık, çekmemezlik.

Ki buġżından ḥasedinden ki Mālik ibni Dīnār'a / Dīvārı dibine yapdı ayaḳ çeşmesini rüsvā 2948

Ḥużūr ile uyudı anası diziniñ üstünde / Bu kez Şeyṭān bunı gördi ḥased ḳıldı édüp taḥḳīr 3340

ḥasen (Ar.): Güzel.

Velākin şarṭ budur biliñ ḥasen ét niyetiñi sen / Éliñ medḥin ṭaleb étme riyā étme ki fī'l-eẕān 1606

Eger ister iseñ cennet ṭaleb ḳılar iseñ dīẕār / Ki ḫulḳuñı ḥasen éyle odur iş fiʿl-i istikrām 1747

ḥasene (Ar.): Eski altın paralardan birinin adı.

Ki bir men oḳusa bir ḥarf kitāb-ı ẕü'l-celālinden / O ḥarf başına vére Ḥaḳ ki bir ḥasene ecriyyāt 2075

Ḥaseneden murād nédür ki on ṣevāb-durur añla / Degildür elif lām bir ḥarf ki üç ḥarfdür ʿadediyyāt 2076

ḥāṣıl (Ar.): Olan, çıkan, üreyen.

Anuñ yétmiş bucaġı var ki her bucaḳdan ḥāṣıldır / Ki yétmiş ġurfesi vardur Ḫudā'dan éyle iltimās 1293

Buyurdı İbni ʿAbbās kim ki ḫalḳıñ bu seferleri / Ki béş yüz yıl tamāmında olur ḥāṣıl dédi ol şāh 3665

ḥaṣır (Ar.): Etrafı kuşatan; saz, kabuk, yaprak vb. bir bitki maddesiyle örülmüş taban veya tavan örtüsü.

Daḫı buyurdı ol server ḥadīṣinde déyem anı / Bir ādem bir ḥaṣır döşese mescide olam nettāc 1180

O ḥaṣır eskiyince dek melekler éder istiġfār / Né niʿmetdür né devletdür gel imdi sen göziñi aç 1182

ḫāsir (Ar.): Zarar, ziyana uğrayan.

Bunı dédi olup ġā'ib ki bir daḫı göremedim / Ki ḫā'ib ḫāsir oldum ben ki oldum fiʿlime nedmā 3106

ḫaṣlet (Ar.): İnsanın yaradılışındaki huyu, mizacı

Ki béş ḫaṣlet vérüpdür Ḥaḳ bu ayda ümmetime kim / Ki ġayrılara vérmedi bize çün éyledi maḳṣūr 965

Olurlarsa eger ṣābir ʿibādet üzere hem bunlar / Ki üç ḫaṣlet vére Allāh buları éyle iḥticāc 3201

ḫaṣm (Ar.): Düşman.

Ve ammā birine yétmiş vérilen ḳoñşuya vérmek / Ki yétmiş biñ vérilen ḫaṣmına vérdiñ idi dīnār 549

Ki yaʿnī né démekdir kim ki bir şey' gelse göñlüñe / Ki uydı ḫaṣmıña ġażab bunı def' édüp ol seyyām1757

ḥasnā (Ar.): Güzel kız veya kadın.

Seni aḥsen-i ṣūretde Ḫudā ḫalḳ éyledi bugün / Güzel yüz vérdi göz vérdi ḳamudan éyledi ḫasnā 1849

Gécelerde uyumam héç ki terk étdim uyumagı / Dédiler né sebeb oldı gécede uyumañ ḫasnā 2941

ḥasnān (Ar.): Güzellikler.

Ki bir mer'e ériniñ ṣevbini ġasl éylese añla / Yazar Allāh anuñ defterine biñ ḥasene ḫasnān 2774

ḥasret (Ar.): Ele geçirilemeyen veya elden kaçırılan bir nimete üzülüp yanma.

Biri şol kişi ḫasretde anuñ bir ḳulı var idi / Ḳul oldı Tañrı'ya muṭīʿ olupdur aġası füssāḳ 358

Ḳıyāmet güni olunca baḳasıñ sen maḳāmıña / Elemde daḫı ḫasretde nedāmetde ḳıla ʿaẕāb 2385

ḥassān (Ar.): Çok güzel olan.

Ki bir gün biz Resūlullāh'ıñ ʿindinde otururduḳ / Ki bir ādem çıḳa geldi ki ġāyet ẕī-cemāl ḫassān 716

ḫaṣṣāṣ (Ar.): En has, en özel.

Né deñlü enbiyā geldiyse sévmedi bunı aṣlā / Cihād étdi bular her ān iṭāʿatde olup ḫaṣṣās 61

Teẕellül günidür bugün ḳasāvet günidür bugün / Feraḥ güni degil bugün muṣībet günidür ḫaṣṣās 1272

ḫasta (Far.): Rahatsız, sayrı.

Ki ḫasta ḥālini ṣormaġa géderdiñ yola ẕāhib / Yürürdüñ dā'imā ḫayra ki şerden étdiñ istircāʿ 2465

Birisi ḫasta olsaydı anuñ ḥālini ṣormaḳdur / Biri yardım ṭaleb étse aña étmekdür istīʿān 2863

ḥastalan- (Far.+T.): Sağlığı bozulmak, esenliği yerinde olmamak, rahatsızlanmak, hasta olmak.

Ki ʿavretiñ babası ḫastalandı istimāʿ éyle / Ki gönderdi Muḥammed'e bir ādem éde tes'īlān 2737

ḥāşā (Ar.): Allah göstermesin, uzak dursun.

Bularıñ ʿameli nédür né işlerdi bu dünyāda / Bu ʿaẕāba néden lāyıḳ olupdur her biri ḥāşā 2792

Dédi ol yigid ol zamān ki ben varmam ḫalīfeye / Ki yoḳdur ḥācetim benim ḫalīfeye varam ḫāşā 3084

ḫāşāk (Far.): Çöp, süprüntü.

Ki kimde né var-idiġin né bilürsiñ sen éy melʿūn / Ki belki senden efḍaldur ki yérme sen anı ḫāşāk 3043

Dédi Mūsā ki yā Rabbi bilürsin sen anı kimdür / Saña yoḳdur ki bir mechūl bilürsin cümleyi ḫāşāk 3060

ḥaşerāt (Ar.): Örümcek, karınca, akrep, fare yılan ve benzerleri gibi hayvanlar.

Daḫı ḳarıncalar bile delüginde éder tesbīḥ / Ki ḥattā cümle ḥaşerāt anuñ-çün ola dāʿiyyāt 2260

ḥaşir (Ar.): *krş.* ḥaşr

Ölüm gelmez mi ʿaḳlıña ḥaşir gelmez mi ḳalbiñe / Ki düşmüşsiñ bu fenāya géce gündüz yıġañ eṣvāb 3532

Ki ol ḳadar ḳoḳa ol kim görenler édeler firār / Ḥaşir ehli éde laʿnet anı rüsvā éde Ġaffār 3636

ḥaşir neşir: Toplanıp dağılma.

Ki ḥaşir neşir bilmeñ mi daḫı bilmeñ mi bu ʿālem / Yıḳılacaġını éy kes olısar cümlesi ḫarāb 3533

ḥaşr (Ar.): Ölüleri diriltip mahşere çıkarma.

Ki ẓulm-ile ḥüküm éden kişi ḥaşr olalar gözsüz / Ḥarām yéyen kişi ḫınzīr daḫı meymūn gibi iḥşār 3629

Ḫamır ehli de ḥaşr ola ḳadeḥ elde ola rüsvā / Ki bardaġı boġazında aşılmış ḥaşr ola fi'n-nār 3635

ḫaşşā‘ (Ar.): Çokca alçal gönüllülük gösteren.

Ki pek żarūrīyem bugün sévindir gel beni kişi / Bulasın dār-ı aḫretde ‘ivāżını sen éy ḫaşşā‘ 125

ḫaşyet (Ar.): Korku, korkma.

Ki muḥkem ise īmānıñ be-ġāyet ṣāliḥ iseñ sen / Né ḫavf ḫaşyetiñ ola olasın ni‘am-ı ‘uḳbā’d-dār 2505

ḫaṭā (Ar.): Kabahat, kusur, günah.

Tażarru‘ éyledi Ḥaḳḳ’a dédi ben bilmedim yā Rabb / Benim cürmümü ‘afv éyle ḫaṭāya olmuşam īḳā‘ 146

Dédi ḫāṭırı kesr oldı ki ḳoñşucıġımıñ bugün / Ḫaṭā étdiñ bugün ancaḳ ki étdiñ ḳoñşuya eẕā 2946

ḫāṭıf (Ar.): Göz kamaştıran.

Du‘āyı pes tamām étdi ḫāṭıfdan bir nidā geldi / Şunı al dédiler aña elini éyledi iẓhār 202

Ki ḫāṭıfdan nidā geldi né fikr édersiñ éy fāsıḳ / Ki bilmediñ mi sen kim néye yanmadıġını ḥüsnā 508

ḫāṭır (Ar.): Gönül.

Ṣaḳın zinhār gel aġniyā ki redd étme mesākīni / Ḳapuña geldigi zamān ḫāṭırın ele al īrād 392

Bir ādeme déseñ bir söz ki andan ḫāṭırı ṣınsa / Ki ẓulm étmiş olursuñ sen olursuñ ẓālim éy insān 2281

ḫatim (Ar.): *krş.* ḫatm

Daḫı yétmiş ḳul azād étme deñlü Ḥaḳ ṣevāb vére / Daḫı yétmiş ḫatim ṣevābı yazar aña ol Raḥmān 658

Hele bunda ḫatim olsun bu kelām / Vér ṣalāt Muṣṭafā’ya ve’s-selām 4156

ḫātime (Ar.): Son nefeste kelime-i şahadet getirme.

Ki zīrā iʿtibār ḫātimeyedür anı pek żabṭ ét / Ḥaẕer éyle ʿālimlere ki alçaḳlardan istiḥyā 3069

ḫatm (Ar.): Hitame erdirme, bitirme.

Dilimden ḳoma yā Rabbi géce gündüz kelāmıñı / Ki ḫatm ét ṣoñ nefesimi maʿa'l-Ḳurʾān-ile meʾcūr 2172

ḫattā (Ar.): Bundan başka, fazla olarak.

Anuñ duymadılar ṣavtın daḫı bilmediler şeklin / Ki ḫattā Ḥażret-i Ādem gelince dünyāya īżāḥ 2316

Bularıñ ḥaḳḳını ḳażā édemezsiñ sen éy kişi / Ki ḫattā yédi kerre Kaʿbe'ye éltseñ de éy insān 3272

ḫatun: Bayan, hanım.

Dédi ol ḫatun aña kim éşit yā müʾmin anası / Benim anam babam vardı édüp dünyāyı istirdād 528

Benim ancaḳ var idi ḫatunum aldım idi anı / O ḳaldı benim ardımda ki yoḳdur ġayrı héç ḳurbān 3323

ḫavāle (Ar.): Bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma.

Ḫavāle étdi Cebrāʾīl gérü Mīkāʾīl'e añla / Ḫavāle étdi Mīkāʾīl gérü Ḫallāḳ'a éy aḫyār 579

ḫavāyic (Ar.): İhtiyaçlar, lüzumlu, gerekli şeyler.

Ki ḫayırlı ḫavāyicler içün gétdi bula dāʾim / Daḫı meyyit namāzına géderdiñ dāʾimā evżāʿ 2463

ḫavf (Ar.): Korku, korkma.

Gel éy Tañrı ʿaẕābından ḫaberdār olmayan füssāḳ / Gel éy ḫavf étmeyüp Ḥaḳ'dan zekātın vérmeyen füssāḳ 345

Ki ḫavf étdim Ḫudā'dan ben ʿaceb ġażab éder mi ol / Anuñ-çün aġlaram baba Ḫudā baña éder ġażbān 2760

ḫavıż (Ar.): *krş.* ḫavż

Ki gümüşden yaradılmış bu ḥavżiñ cümle bināsı / Ki öyle bir ḫavıżdır kim anı derk édemez derrāk 243

Ki gördüm babamı cennet içinde ẕevḳ-i ʿişretde / Daḫı ṣu vérir ol ḫalḳa ḫavıżdan édüp intişār 535

ḥavl (Ar.): Etraf, çevre.

Ki her bir ḫavli içinde yaratdı yétmişer biñ ev / Olupdur cümlesi beyāż zümürrüdden édüp Ḥannān 1985

ʿAceb rāżī olur mı ki déyü ḫavlin ṭavāf étdim / Ki yétmiş iki kez döndüm ʿAlī'niñ her yanın devrān 2758

Ḥavvā (Ar.): Hz. Adem'in eşi.

Hem Ḥadice rūḥı Ḫavvā rūḥ-ile / Rūḥ-u Meryem Esuma rūḥı bile 4025

ḥavż (Ar.): Havuz.

Ki bu cennet ḳapusunda ki yazdı mü'miniñ ismin / Daḫı bu cennet içinde yaratdı ḥavżı hem esmāk 242

Birazdan ṣoñra éşitdim vefāt étmiş ḳarındaşım / Meger bir ḥavżı var idi kenārında olup ısḳāṭ 2003

hāy (Far.): Vah, yazık!

Bulara déye ol fāsıḳ ki hāy nebī nédür bilmem / Daḫı Tañrı nédir bilmem daḫı İslām'ı cāhilūn 2370

Ki géymiş ṣırtına ʿabā ki hāy hāy hem daḫı aġlar / Su'āl étdim ḥālinden ben néçün aġlar göziñ īcāʿ 2607

ḫayā (Ar.): Utanma, sıkılma; Allah korkusu ile günahtan kaçınma.

Vekīl édine Ḥaḳ seni néce ḳovañ ʿayālini / Ḫayā étmeñ mi Allāh'dan ʿayālini édeñ irdād 391

Ḫudā'ya iʿtişām étdim bu ʿaṣır merʾelerinden / Ki aṣlā dīnleri yoḳdur daḫı yoḳdur edeb ḫayā 2831

ḫayāl (Ar.): İnsanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey.

Ḳalīldir bu aḳallardan eẕeldür bu meẕelletden / Bu téz géder ḳatı elden veḥimdür bu daḫı ḫayāl 1663

Ki ʿāşıḳlar lisānındaki gétmez maʿşūḳı dāʾim / Géce gündüz ḫayālinde gezer hem éyler iltimās 3500

ḥayāsızlıḳ (Ar.+T.): Utanmazlık, sıkılmazlık.

Faḳīr bu şeyḫe dédi kim ki sen ḳorḳmañ mı Allāh'dan / Bu sözi söylediñ Ḥaḳḳ'a ḫayāsızlıḳ édüp eṣḳāl 1734

Eliñde yoḳ evāmir hem maḥārimden tecennüb yoḳ / Gine el açañ Allāh'a ḫayāsızlıḳdur éy seʾāl 1745

ḥayāt (Ar.): Dirilik, canlılık.

Bu kez İdrīs suʾāl étdi ki ʿAzrāʾīl melegine / Dédigiñ ḳız ile oġlan ḫayātdadur muḥaḳḳaḳāt 600

Ki aḫretde gelem size gine ḫayāt bulasız siz / Yéyesiz içesiz cennet içinde gezesiz icmāʿ 2467

Ḥayāt-ı Ḳulūb: *krş.* Ḥayātü'l-Ḳulūb

Ḥayāt-ı Ḳulūb içindeki bir ḥadīṣ gelüpdür kim / Ebū Hüreyre naḳl étdi buyurdı ṣāḥibü'l-Miʿrāc 3217

Bunuñ meʾḫūẕidür Ḥayāt-ı Ḳulūb / Daḫı meʾḫūẕ-durur Ravża-i Maḥbūb 3942

Ḥayātü'l-Ḳulūb: Sinoplu Abdülbārī b. Turhan'ın İslam ahlakıyla ilgili konuları işlediği eseri.

Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde gelüpdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil / Ki bir ḳul çıḳsa evinden ki ḳaṣdı mescid-i envār 1540

Rivāyet şöyle gelmişdür Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde / Meger Baġdād'da bir recül var idi pek ġanī maʿmūr 2693

Ḥayāti'l-Ḳulūb: *krş.* Ḥayātü'l-Ḳulūb

Bunı böylece ẕikr étdi cihān faḫrı Muḥammed bil / Ki yazdı Ḥayati'l-Ḳulūb muḥaddiṣ éyledi ṣurrāḥ 3240

ḥayf (Ar.): Yazık ki, heyhat, vah!

Né ḫayf oldı bize dérler ki tevbe étmedik anda / ʿAceb ġāfil bulunduḳ biz ki tevbesiz olup ircāʿ 1497

Né muṣībete uġradıñ eyā aḫret ḫatunı sen / Ki gétdi ol ciger-gūşeñ daḫı ḫayf oldı saña vay 2820

ḫayıf (Ar.): *krş.* Ḥayf

Melūl melūl döne bunlar géde herkes mekānına / Ki vāh ümmāh ve ābāh né ḫayıf oldı bize elān 2548

ḫayır (Ar.): *krş.* ḫayr

Ki taḥḳīḳ şöyle olar kim oḳunmaya kelāmullāh / Ol evde az olur ḫayır ki şerleri olur keṣrāt 2084

Seniñ dünyāda aḫretde ki maʿmūr olduġuñ éy kes / Ḫayır duʿālarındandur bularıñ saña éy civān 3273

ḫayırlı (Ar.+T.): Yararı, hayrı olan.

Gine imām-ile bile ki tekbīr étmeniñ faẓlı / Ḳamusından ḫayırlıdur ṣevāb çoḳ olur irtifāʿ 1518

İki cihān güneşi Ḥażret-i Aḥmed né buyurdı / Siziñ ḫayırlıñız kimdür ki Ḳur'ān oḳuya evḳāt 2072

ḫayırlu (Ar.+T.): *krş.* ḫayırlı

Biñ aydan pes ḫayırludır bunuñ faẓlın dédi Allāh / Taḥarrī ét bu géceyi ki Ḳadr'e yétiş éy nevvām 1063

ḫayırsız (Ar.+T.): Yararı olmayan, hayrı olmayan.

Ki ḳısmet olur ol māl kim binālara ṭavanlara / Ki ʿāḳıbet olur ḫarāb ḫayırsız māl budur bezzāz 317

ḫayıż (Ar.): Hayż, kadınlarda aybaşı.

Ki ümmü'l-müʾminīnden pes rivāyet şöyle gelmişdür / Ki bir merʾe ḫayıż görse ki aybaşından ol nisā 2725

Ayaġından aşılanlar şol ʿavretler-durur bunlar / Cenābetden ḫayıżdan daḫı ġusül étmedi ḥublā 2802

ḫayme (Ar.): Çadır.

Ki ol Ḳur’ān ola ḫayme ol eviñ üstüne nūrdan / Ḳaçan ol ṣāḥibü’l-Ḳur’ān ola aḫrete menḳūlāt 2097

Ki bundan ṣoñra ḫaymeler ḳurıla ictimāʿ içün / Zifāfdan ṣoñra ḳalḳalar oturalar ʿale’l-isnād 3897

ḫayr (Ar.): İyi, faydalı, yararlı.

Eviñden çıḳsa evlādıñ ki gétse mektebe ḳarşu / Dola ol ḫayr-ile eviñ olasın dā’imā mesrūr 2157

Ki yaʿnī ḫayrı söylegil ki şerden ictināb éyle / Eger sen ḫayrı söylerseñ selāmet buluruz billāh 3152

ḫayrı’n-nisā: Hz. Muhammed’in kızı, Hz. Fatıma.

Ki ḫayrı’n-nisā né dér gör dédi var idi bir ġulām / Ki on yaşına girmişdi ki yüzi pāk anuñ nūrān 2660

ḫayru’l-betül: Hz. Fatıma.

Néce vaḳitden ṣoñra ḫayru’l-betül / Ḳalḳdı yérinden ġāyet olup melūl 3969

Tā şuña deñlü démiş-idi Resūl / Altı aydan ṣoñra éy ḫayru’l-betül 3975

ḫayru’n-nās: İnsanların hayırlısı.

Ki her maḫlūḳa éylik ét kötülükden firār éyle / Ki ḫayru’n-nās olasıñ sen édeler saña da ikrām 1752

ḥayrān (Ar.): Şaşmış, şaşa kalmış.

Ki bir āvāz çıḳar andan éşidenler olur ḥayrān / Ki istiġfār éder ol yél Ġanī Cebbār’a ol īnāb 958

Ḫayırlıdur ki bir yıllıḳ ʿibādetden anıñ içün / Daḫı süyümine şehīd ṣevābı yazılur ḥayrān 2769

ḫayrāt (Ar.): Sevap kazanmak için yapılan hayırlı işler, iyilikler.

Bu ḫayrātlar içün kişi ki vaḳf éyler-iseñ aḳçe / Ḳıyāmete degin ṣevāb çekilür fevc ol efvāc 1185

Gelür baʿżı rivāyetde geleler ḳabriñ üstüne /bYazalar étdigi ḫayrātlarıñ ṣevābını her ān 2531

ḥayret (Ar.): Şaşma, şaşırma, ne yapacağını bilmeme.

Daḫı tenhāda ṣāḥibdür daḫı ḫayretde delīldür / Aḫillālar vezīridür eḥibbā oldılar aʿlā 1862

Yémez içmez uyumazdı bir zamān / Şöyle ḳalmışdı ki ḫayretde hemān 3951

ḥayvān (Ar.): Duygu ve hareket yeteneği olan, içgüdüleriyle hareket eden canlı yaratık.

Ki bu dünyā néye beñzer müsāfirḫāneye beñzer / Gelen göçüp gédiyorur eger insān eger ḫayvān 260

Ki ḫayvān ḥaḳḳı pek güçdür dili yoḳ söyleyeñ aña / Né mümkindür ḥelālleşmaḳ hemān ki étmek istiḫdām 1782

ḥayvānāt (Ar.): Hayvanlar.

Daḫı ḫayvānātı ḳosa daḫı hem ḳosa ḳuşları / Daḫı ḳosa cenāveri daḫı yéli ḳosa niyām 1473

Eger ol ʿaẕābıñ biri ki ehl-i dünyā üstüne / Düşeydi cümle ḫayvānāt olurdı cümle maḥrūḳū 2362

Ḫayy (Ar.): Diri, canlı; Allah.

Müfessirler buña birḳaç maʿānī éyledi iʿdād / Ki ḥa Ḫayy'a işāretdür ki mim Ḳayyūm'a tebşīrāt 822

ḥayyāy (Ar.): Selamlamak, selam vermek.

Ki ben Allāh'ı isterim gerekmez baña oġul ḳız / Ki ışmarladım oġlumı Ḫudā'ya ol-durur ḫayyāy 2816

ḫazān (Far.): Sonbahar, güz.

Ḳamu otlar biter anda ki dürlü zīnetin géyer / Ki bir béş gün ḳarār éder bu kez ḳurur olur ḫazān 266

ḥaẕer (Ar.): Sakınma, kaçınma, korunma.

Ki ḳorḳarız cehennemden déyü daʿvā ḳılarsıñız / Gine ḫaẕer édecegiz aʿmāl yoḳ sizde hep her ḥāl 1691

Daḫı bir gün namāz ḳıldıñ bevil var idi üstüñde / Tebevvül étdigiñ zamān ḫaẕer étmediñ ictināb 2396

ḥāżır (Ar.): Meydanda, göz önünde olan, bizzat bulunan.

Ki vaḳtā yumaġa ġassāl ḥāżır gele o meyyite / Çıḳara ṣevbin üstünden yuya pāk éyleye aṭyāb 2478

Senüñ namāzıña ḥāżır olanı yarlıġadı Ḥaḳ / Déyü ḫaber vére melek bu söze olasız ḳannāʿ 2605

ḥāżırla- (Ar.+T.): Bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek.

Gel éy dünyāda aḫretde saʿādet isteyen sāʾil / Ki ḥāżırla suʾāliñi Ḫudāʾya ancaḳ éy sāʾil 1659

ḥāżırlan- (Ar.+T.): Hazır duruma getirilmek.

Ḫāżırlan ḳullarım içün cemīʿ zīnetiñi aḫẕ ét / Ki rāḥat olalar sende ṣafālar édeler maḥżūr 986

Elā yā eyyühe'l-insān ḥāżırlan göçmege éy cān / Ölüme éyle istiʿdād yaraḳlan göçmege éy cān 2274

ḫāzin (Ar.): Hazine muhafızı, hazinedar.

Ki rīḥ söyledi Dāvūd'a baña emr éyledi ḫāzin / Ki rīḥ ḫaznedārı olan melek emr étdi bil aḫyār 575

ḥazīn (Ar.): Hüzünlü, mahzun olarak, kederli, gamlı.

Bu ḫaberi éşidicek ḥazīn oldı Resūlullāh / Ki ol ḳadar elemlendi bükālar éyledi ihmām 1084

Dedemüz gétdikde biz olduḳ ḥazīn / Sen de gétdiñ bize kim olur emīn 4033

ḫazīne (Ar.): Devlet malının, devlet parasının saklamdığı yer.

Dédi yā Rabbi çoḳ vérgil ki çoḳ zīrā ḫazīneñde / Ki sen bir Ġanī Cebbār'sıñ sévindir ḳuluñı Raḥmān 274

Ki bir daḫı dédi Ḥaḳḳ'a eger sen baña éy Bārī / Ki vérmezsiñ bu sā'at māl ḫazīneñden baña fī'l-ḥāl 1716

Ḫazīne: Muhammed b. Mahmūd Bulgāri'nin (ö. 1418) *Hazinetü'l-Ulemā ve Zīnetü'l-Fukahā* adlı eseri.

Ḫazīne adlu bir kitāb ki bir ḥadīṯ daḫı yazdı / Rivāyet éyledi Enes Ḫudā rāżī ola her ān 665

ḥaẓlan - (Ar.+T.): Hazza ulaşamak.

Bular ḥaẓlanır oldılar zinā olunsa kendiye / Bulardan ḥıfẓ éde Ḥuffāẓ Muḥammed ümmetin neccā 2835

Ki kendiñize faydası olan sözden ḳaçarsız da / Ki şerden ḥaẓlanırsıñız vurup şeyṭān size licām 3117

ḥażmā (Ar.): Midedeki yiyecekleri eritme, sindirme.

Ki bir şey' aġzıña alsañ acı ṭatluyu bilürsiñ / Yéñ içeñ dürlü leẕẕetler édeñ hem cümleyi ḥażmā 1847

ḫaznedār (Ar.): Hazinenin idare ve muhafazasına memur edilen kimse.

Ki rīḥ söyledi Dāvūd'a baña emr éyledi ḫāzin / Ki rīḥ ḫaznedārı olan melek emr étdi bil aḫyār 575

ḥażret (Ar.): 1. Saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan.

Ḥażret-i Ādem: Semavi kitaplara göre ilk insan ve ilk peygamber.

Anuñ duymadılar ṣavtın daḫı bilmediler şeklin / Ki ḥattā Ḥażret-i Ādem gelince dünyāya īżāḥ 2316

Ḥażret-i ʿĀ'işe: Ebū Bekir'in kızı ve Hz. Peygamber'in hanımı.

Dédi Ḥażret-i ʿĀ'işe ki elbet déyi vér baña / Néden eliñ çolaḳ oldı éderim bundan istiḫbār 527

Medīne'ye varırlardı ki Ḥażret-i ʿĀ'işe'ye / Ziyārete géderlerdi pes ol ṣıddīḳa-yı nisā 2847

Ḥażret-i Aḥmed: Hz. Peygamber'in isimlerinden biri.

İki cihān güneşi Ḥażret-i Aḥmed né buyurdı / Siziñ ḫayırlıñız kimdür ki Ḳur'ān oḳuya evḳāt 2072

Ḥażret-i ʿAlī: İlk müslümanlardan, Hz. Peygamber'in damadı ve Hulefā-yi Rāşidīn'in dördüncüsü.

Ki zīrā vārid olmuşdur ki Zühretü'r-Riyāżi'de / Buyurdı Ḥażret-i ʿAlī ḳulaġıñ buña ét ismāʿ 2588

Né dér ol Tañrı arslanı ki oldur Ḥażret-i ʿAlī / Rivāyet éyledi ol Tañrı ḥabībden édüp beyān 3471

Ḥażret-i ʿAllām: Allah.

Dédi ol Ḥażret-i ʿAllām receb benim ayım dédi / Muḥammed'iñ-durur şaʿbān ki oldur seyyidü'l-enām 883

Ki ehl-i ʿilim olanlar déye yā Ḥażret-i ʿAllām / Bular hep bizden ögrendi ʿameller étdiler ikṣār 3763

Ḥażret-i Cābir: En çok hadis rivayet eden sahabilerden biri.

Ki bir ḥadīṣ daḫı yazdı Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde / Ki rāvī Ḥażret-i Cābir beyān éylediler şürrāḥ 3244

Ḥażret-i Dāvūd: İsrāiloğulları'na gönderilen ve kendisine Zebūr verilen peygamber.

Meger Ḥażret-i Dāvūd'uñ zamānındaki bir ḫatun / Ki bir gün ol oruç ṭutdı rıżāullāh içün éy yār 553

Rivāyet şöyle gelmişdür buyurdı Ḥażret-i Dāvūd / Ki aṣḥābı arasında otururken meger bir ān 2653

Ḥażret-i Enes: Hz. Peygamber'e hizmetiyle tanınan ve en çok hadis rivayet eden sahabilerden biri.

Ki bir ḥadīṣ daḫı yazdı ki rāvī Ḥażret-i Enes / Né buyurdı Resūlullāh ḳulaġıñ ét buña ismāʿ 3241

Ḥażret-i Ḫallāḳ: Allah.

Né dér ol Ḥażret-i Ḫallāḳ cū bildiñ beni éy ḳulum / Ki tevḥīd étdiñ éy ḳulum beni birlediñ iḳtidās 3524

Ḥażret-i Ḫıżır: Hz. Musa döneminde yaşayan, kendisine ilahi bilgi ve hikmet öğretilen kişi.

Gelüpdür Zühre'de bir söz ki Ḥażret-i Ḫıżır bir gün / Ki bir deñiz yalısında bir aġaç dikdi ol ḳannā' 122

Ki Ḥażret-i Ḫıżır bu sözü éşidincegez n'éyler / Ki ġaşy oldı anuñ 'aḳlı ki oldı ol yére īḳā' 126

Ḥażret-i 'Īsā: Kur'an'da adı geçen ve kendisine kutsal kitap İncil verilen peygamber.

Buyurdı Ḥażret-i 'Īsā ki dünyānıñ muḥabbeti / Ki mü'minler ḳulūbına ki aṣlā éylemez īḳā' 76

Ki İḥyā-i 'Ulūm yazdı ḫaberde vārid oldı kim / Ki bir gün Ḥażret-i 'Īsā édipdi ṭaġa bā'idāt 859

Ḥażret-i Ḳaddās: Allah.

Daḫı yigirmi dört sā'at olupdur géce hem gündüz / Bir ādem bunı ẕikr étse né dér ol Ḥażret-i Ḳaddās 3523

Eger küççük eger büyük né deñlü var ise 'işyān / Ḳamusın yarlıġadım ben bulasın Ḥażret-i Ḳaddās 3526

Ḥażret-i Muḥammed: Hz. Peygamber'in isimlerinden biri.

Dédi ba'żı müfessirler murādullāh budur rūḥdan / Ki Ḥażret-i Muḥammed rūḥudur éder yére iḳdām 1126

Ḥażret-i Mūsā: İsrāiloğulları'na gönderilen ve kendisine Tevrat indirilen peygamber.

Ki bir gün Ḥażret-i Mūsā gezerdi sāḥili'l-baḥrde / Ki bir mü'minle bir kāfir buları gördi ol idrāk 229

Ki gétdi Ḥażret-i Mūsā taḥarrī éyledi yoldan / Daḫı bi'l-cümle 'ālemi taḥarrī édüp istidrāk 3047

Ḥażret-i ʿOṯmān: İlk müslümanlardan, Hulefā-yi Rāşidīn'in üçüncüsü.

Buyurdı Ḥażret-i ʿOsmān unutdum fıṭrayı bir kez / Ki namāzdan ṣoña ḳaldı ki ṣoñra éyledim iʿṭā 1220

Buyurdı Ḥażret-i ʿOṯmān ki oldur cāmiʿü'l-Ḳur'ān / Eger bir géce içinde ḳılaydım ben namāz īsāʿ 1519

Ḥażret-i ʿÖmer: Hulefā-yi Rāşidīn'in ikincisi.

Buyurdı Ḥażret-i ʿÖmer bu nisālar içün ancaḳ / Né miḳdār ola ki érler buyuruñ anı ẕī-iḥsān1636

Buyurdı Ḥażret-i ʿÖmer ki bir cumʿa gécesi ben / Ki gördüm ḥāl-i rü'yāmda ḳıyāmet ḳopmış éy iḫvān 3312

Ḥażret-i Süleymān: Hz. Davud'un oğlu, İsrāiloğulları'na gönderilen hükümdar-peygamber.

Ki dürlü dürlü rengilen bezenmiş gele bir ʿalem / Ki Ḥażret-i Süleymān'ıñ eline véreler bir māh 3779

Buları Ḥaḳ éde ilzām ki Ḥażret-i Süleymān'la / Bütün dünyāyı żabṭ étdi velī terk étmedi Mevlāh 3789

Ḥażret-i Yaḥyā: Kur'an'da adı geçen, İsrāiloğulları'na gönderilen bir peygamber.

Şehīdler birike Ḥażret-i Yaḥyā'nıñ ʿalemine / Giriñ taʿẓīm üzerine oluñ ʿarş altına iḥżār 3762

2. [evvelce] büyük sayılan kimselerinin adlarının sonuna "hazretleri" şeklinde getirilirdi.

ʿÖmer Ḥażreti buyurdı dédi kim yā Resūlullāh / Bu béşden bize ḫaber vér bilelüm bunları elān 688

ʿAlī Ḥażreti buyurdı bu yér ola ḳıyāmetde / Beyāż gümüş éde Allāh ʿimād étdi bunı īrād 3653

ḥazzān (Ar.): Hüzünlü, kederli, gamlı.

Gel éy evlādı ölüp de buña édüp olan ḥazzān / Fezaʿ étme fiġān étme ṣaġular éyleme iḫvān 2645

Atarlar biribirine ki cennetde bular elma / Velī bunlarıñ içindeki bir oġlan olup ḫazzān 2656

ḫaẕẕāẕ (Ar.): Çok sevinme, hoşlanma.

Geliñ başına birikiñ ki zīrā ʿāşıḳ-idiñiz / Eliñize gelüpdür maʿşūḳuñuz oluñız ḫaẕẕāẕ 51

Otururken o maḳāmda ki ʿārıż oldı bir uyḳu / Ki yatdım anda bir laḥẓa uyudum éyledim ḫaẕẕāẕ 794

hecr (Ar.): Ayrılma, ayrılık.

İştiyāḳım géçdi ṣırdan dédi ol / Yaḳdı hecriñ nārı beni yā Resūl 3978

héç (Far.): Yok denecek kadar az olan; yok olan, hīç.

Eger işler-iseñ bunı Ḫudā rāżī ola senden / Ki yaḳmaz héç oda Allāh ki rızḳıñ artırır Ḫudā 512

Muḥammed ümmetindenem déyü daʿvā ḳılarsıñ sen / Ḳanı sünneti anuñ héç bulunmaz sende éy nevvām 1131

héçbir (Far.+T.): Bir addan önce getirilerek o adın bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.

Bunı cümle dadısardur né deñlü var ise maḫlūḳ / Ki héçbir kimse ḳalmaya eger şeyṭān eger mellāḥ 2325

Ki gel ḥāżır ol éy kişi gelür Münker Nekīr saña / Teraḥḥum éylemez bular ki héçbir kimseye aḥbāb 2489

helāk (Ar.): Mahvolma, ölme.

Ve illā aḫbeṣ olursa bulardan köti olmaya / Ḳoyar ḳarnıña dertleri helāk éder seni vallāh 3176

Ki kendini sévenlere néler iḥsān éde diñle / Ki sévmeyen helāk oldı ʿaẕābda ḳaldı fī'n-nīrān 3470

ḥelāl (Ar.): Kullanılması şeran caiz olan, dinin hükümleri bakımından kullanılabilen, haram olmayan şey.

Mālında yoḳ-durur ḫelāl birikdirir ribā-y-ilen / Né devr-i şerʿisin bilür hemān ribā éder hergāh 3784

Ki her birine bir ḫiẕmet buyura ṭutuñ anı dér / Ḫelālim geliyorurmış ki istiḳbāl édem anı 3862

ḫelālleş- (Ar.+T.): Alışverişte veya ayrılma sırasında hakkını birbirine bağışlamak.

Ki ḥayvān ḥaḳḳı pek güçdür dili yoḳ söyleyeñ aña / Né mümkindür ḫelālleşmaḳ hemān ki étmek istiḫdām 1782

Eger ḥayvāna vurduñsa ḳatı müşkil olur ḥāliñ / Helālleşmeḳ degil mümkün cezāsı ola bi'n-nīrān 2285

hele: Madem, madem ki.

Ki ben gönlümden étdim ki ki gör şu miskīni hele / Benimle daʿvete gétmez ki benden ister ol çorba 3086

Ki çıḳdım soḳaġa fi'l-ḥāl aradım anı soḳaġı / Bunı buldum hele gücün çoḳ étdim aña temennā 3102

hellāʿ (Ar.): Çok korkan.

Başıñ aḳ mü'miniñ dérsiñ séverin dérsiñ Allāh'ı / Bu kez fiʿlin Ḳarūn fiʿli yalancı kişisin hellāʿ 67

ʿUrūc étdi gine ṭaġa gine sürüye ḳarışdı / Bu ḥikmete naẕar ḳıldı ki ol keẕẕāb u ol hellāʿ 98

helūʿ (Ar.): Sabrı az, hırsı çok olan.

Ki ḫalḳ olundı bu insān helūʿ yaʿnī ḳatı ḥāriṣ / Helūʿ déyü şuña dérler ki ġāyet ḥırṣ éder eṭġā 468

Dédi baʿżı müfessirler helūʿ bir ism-i dābbedür / Ki Ḳaf Ṭaġı'nıñ ardında Ḫudā ḫalḳ éyledi ʿuẕmā 475

ḫelvā (Ar.): Un, yağ ve şekerle yapılan bir tatlı.

Daḫı ṣabāḥa da ḫelvā pişirüp ḳabre gétmeye / Zīrā bidʿat-durur bunlar bunı menʿ éde ol zamān 2294

Belī vardur ziyāret ammā ḫelvā ile degildür / Ki ṣıfrı'l-yed ola bunlar oḳuya Yāsini Ḳur'ān 2295

hem (Far.): Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için `özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki` anlamlarında kullanılan bir söz.

Ki géymiş ṣırtına ʿabā ki hāy hāy hem daḫı aġlar / Su'āl étdim ḥālinden ben néçün aġlar göziñ īcāʿ 2607

Eger aġlayıcı ṭutsa da aġlatsa ki meyyite / Ṭutanı daḫı hem aġlayanı hem édeni fiġān 2651

hemān (Far.): Hemen, derhal, o anda.

Daḫı gel sen vaṣiyyet ḳıl ḫışīmıña ḳarībiñe / Üçüncide yédincide daḫı ḳırḳıncıda hemān 2302

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā ʿābid / Hemān saʿy-i belīġ éyle ki bir meyyit ola īḳāʿ 2619

hemmāz (Ar.): Dedikoducu, koğucu.

Ki ṣarf éder ki ol kişi köçege daḫı ṭavula / Daḫı dürlü melāhīye anı ṣarf éder ol hemmāz 311

Daḫı merżāñızı devā édiñ sizler taṣadduḳla / Bu sözi söyler iken ol anı diñledi bir hemmāz 327

hemtā (Far.): Benzer, denk.

Resūlullāh'ı biz bulduḳ ḳatı pek āh édüp aġlar / Dédim ben yā Resūlullāh néçün aġlañ yüzi hemtā 2779

henī'en (Ar.): Afiyet olsun, şifa olsun!

Bunuñ vālidesi geldi yüzünüñ ṭopraġın sildi / Dédi henī'en éy oġul girersiñ cennete billāh 3141

Henī'en ola bu ṣular ki rāḥatda oluñ dā'im / Éde her biri taṭyīb-i ḫāṭırı ehl-i cinānı 3853

hep (Far.): Sürekli olarak, her zaman, daima; bütün, tüm olarak.

Néce evler binā ḳıldım seniñ-çün dār-ı cennetde / Yarın sévinesin benim evimde géde hep ġamnāk 224

Ṣana ol cümle ḫuddāmı melekler zümresinden hep / Anuñ-çün bilā-iḫtiyār éde secdeye inhibāṭ 3876

her (Far.): Önüne geldiği ismin benzerlerini `teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı` anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

Daḫı sévdigi ḳuluna murādın vérmeye bunda / Né işe éylese şürū‘ her işleri ola imsāk 225

Ki her eyyāmı ṣarf édem édem emrine imtiṯāl / Ki héç ‘iṣyānda olmayam rıżāñı édem iltimās 1238

her bir: Sayılabilen şeylerin ayrı ayrı hepsi, beher

Ki her bir sā‘at içinde ki altı yüz biñ ādemi / Azād éder ‘aẕābından ḳoyar cennetine éy nās 1255

Daḫı ḫayırlıdır biliñ ki her bir rek‘atı anuñ / Ki bir sene ‘ibādetden yalıñız ḳıldı ol itmām 1438

her biri: Ayrı ayrı hepsi.

Ki her birisi ḳatırlar gibidür ol yılanlarıñ / Acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl ṣoḳunca bir kez ol çarbak 247

Daḫı hem aña cennetde vére iki ḥūrī ḳızı / Güzellikleri vaṣf olmaz ki her biri ẕevī’l-kelām 1468

her gün: Süreklice, sürekli olarak.

Ki her gün da‘vet éderdi geliñ dīne eyā küffār / Belā gelür size elbet oluñ āgāh eyā ẓallām 1788

Uyandım uyḳudan bu kez ḳasem étdim Ḫudā’ya ben / Ki her gün bir faḳīre ben taṣadduḳ éyleyem iḥsān 2672

her zaman: Ara vermeden, sürekli, daima, sık sık

Ki bir men oḳusa Ḳur’ān ṣalāt içinde her zamān / Ki külli ḥarfe vérir Ḥaḳ gérü bir ḥasene bi’ẕ-ẕāt 2079

Buyurdı ẕü'l-celāl Allāh ki yā Mūsā şu ẕikri dé / Dé lā ilāhe illallāh bunı ẕikr éyle her zamān 3485

hergāh (Far.): Her zaman, her vakit.

Üçüncüsi budur cehle ʿalāmet olan eşyānıñ / Ki vérir mālını ol ér ki nā-ḥaḳ yérlere hergāh 3159

Anuñ-çün zīnet oldı ki ġanīleriñ ʿalemleri / Ki dünyāda bular zīrā buldı dürlü ṣevāb hergāh 3780

hergiz (Far.): Hiçbir vakit, asla, katiyyen.

Ki ḥāżır oldu mı ḳulum ʿilim meclisine hergiz / Eger oldı ise ḥāżır édeyim anı taġfīrān 2226

Zaḥmeti miḥnetlerim çoḳdur benim / Daḫı hergiz rāḥatım yoḳdur benim 3981

herkes (Far.): İnsanların bütünü, cümle alem.

Melūl melūl döne bunlar géde herkes mekānına / Ki vāh ümmāh ve ābāh né ḥayıf oldı bize elān 2548

Bu kā'inātıñ aḥvālin gine seneye dek cümle / Olup olacaġı deftere olur herkese ferdā 3600

herkez (Far.): *krş.* herkes

Muṣallāsı-y-idi anuñ ki ol dīvārıñ ardı bil / Ki herkez secde étdikçe ḳoḳardı necis pek rüsvā 2949

hetk (Ar.): Yırtma, yarma.

İkincisi musallaṭ ḳıla Allāh aña bir ẓālim / Anuñ ʿırżını hetk éder alur ṣoñra mālın īḫāz 312

Ki ḳabriñ cānibinden bir nidā gele vuramasız / Vuruñ ʿırżını hetk édiñ oluñ ṭopuza cāmiʿūn 2371

hevā (Ar.): Heves, istek, arzu.

Ki ḳul béş vaḳtini ḳıldı aġası ḳılmadı anuñ / Géçirdi aġa ʿömrini hevāya oldı ol ilḥāḳ 359

Ḳazandı dünyāda ol māl saña terk étdi ʿāḳıbet / Hevā yérlere ṣarf étdiñ unutduñ babañı elān 3312

hevā-yı nefs: Nefsin istekleri.

Ḳopa ġammazlıḳ édenler āteşden her né maṭlūb / Hevā-yı nefse uyanlar ḳoḳa cīfe gibi éy yār 3632

hevāh (Ar.): Canının istediği gibi davranan.

Ki tā nāra yaḳar mālın vérir hevāya tütüne / Ki gāh ṭanbūre köçege vérir mālların ol hevāh 3160

hevām (Ar.): Böcekler, haşereler.

Né dér Allāh ḳulaḳ ṭut sen hevāma vérme eyyāmı / Géce gündüz vü Sübḥān'ı diliñde éyle istiḥfāẓ 3456

hevās (Ar.): İstekler, hevesler.

Dédi aña gine melek ki mālıñ ḳanḳısın séveñ / Hevāsıñ ḳanḳı māldadur dé ben édem saña īrād 411

Velī bundan mufaṣṣal beyān étdi ʿimād-ı İslām / Aña baḳsın hevās éden néler ḫalḳ éyledi Cevvād 3920

heves (Ar.): Arzu, istek.

Hevādan géç géce gündüz Hū'ya mülāzemet éyle / Géce gündüz Hū-y-ile ol éder hevesini istifżāl 1742

hevl (Ar.): Korku.

hevl-i ḳıyāmet: Kıyamet korkusu.

Daḫı refʿ éyleye Allāh ʿaẕāb-ı ḳabri hep andan / Daḫı hevl-i ḳıyāmeti daḫı efzāʿını çoḳ az 788

hevvās (Ar.): Çok istekli, hevesli.

Bu deñlü eṣvāb içinde görüne iligi anuñ / Daḫı görüne ṣūretiñ yüzine édecek hevvās 1303

hey: Sitem, yakınma, azar, beğenme vb. çeşitli duyguları anlatan cümlelerde kullanılan bir söz.

Namāzı żāyiʿ éderler ḳalırlar cehl-ile bunlar / Rükūʿ yoḳdur sücūd yoḳdur kerāhetle ṭolu hey vāh 1326

Sürüñ bunları da oda bulalar étdigin bular / Zebānīler ṣıġır sürer gibi süre oda hey vāh 3793

heyʾet (Ar.): Durum, hâl.

Daḫı otdan buḳağılar ayaḳlarına vurmuşlar / Bu heyʾetde görüp ḳızın düşünde ḳatı pek bed ḥāl 3389

Bu heyʾet üzre gele ḫalḳ ki maḥşer yérine cümle / Déyeler yā İlāhī biz gibi ḳuluñ budur hergāh 3669

heybet (Ar.): Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hâl veya gösteriş.

Biri büyük olur ol kes geçeli küçük-ise de / Biri heybet bulur ol kes geçeli olsa da vaṣfā 1872

Ḫaberde vārid oldı kim Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Ḫudā ḫalḳ éyledi mevti ʿaẓīm heybetde ol Fettāḥ 2311

heyhāt (Ar.): Yazık, ne yazık, ne kadar uzak.

Déyeler ehl-i cehennem ʿaceb nédür bu fiġānlar / Ki biz kendi ʿaẕābımuz çekemezken bu né heyhāt 3020

hezār (Far.): Bin.

Başına géçicegiz ol ebed sulṭān ola ol pes / Ki ḫuddāmlar vére Allāh ʿadedi ola ṣad hezār 2140

ḥıfẓ (Ar.): Saklama.

Mübārek ḳulların kendiye çekdi de ḫaber vérdi / Ki ḥıfẓ éde anı Allāh daḫı mālını fī'l-cihān 670

Zinā ehli ḳopa yarın ki gövdesi ḳadar ferci / Büyümüş ḥaşr ola yarın bizi ḥıfẓ éyleye Settār 3643

ḫınzīr (Ar.): Domuz.

Varalar atalar bunlar ki ol ʿabdiñ günāhını / Deñizde ola bir ḫınzīr ki ol ʿiṣyānı ol evzār 1553

Ve ammā şol başı ḫınzīr başı gibi olan ʿavret / Ki nemmām idi ol melʿūn daḫı keẕẕāb idi faḥşā 2808

ḫırḳa (Ar.): Kalın kumaştan yapılmış veya içi pamukla beslenmiş ceket uzunluğunda bir giyecek.

Bu kez çekdi başını ḫırḳasınıñ içine ol ér / Ki ḥattā vaḳt-i maġrib yaḳın oldı ét anı edā 3079

ḫırḳa-i müʾmin: Müminin hırkası, müminin takınacağı tavır.

Degildür ḫırḳa-i müʾmin degildür ḫırḳa-i İslām / Ḫudā'dan ḳorḳar-iseñ sen ki géyme anları aṣlā 175

ḫırḳa-i İslām: İslam'ın hırkası, İslam dininin kuralları.

Degildür ḫırḳa-i müʾmin degildür ḫırḳa-i İslām / Ḫudā'dan ḳorḳar-iseñ sen ki géyme anları aṣlā 175

ḫırmān (Ar.): Mahrum, ümitsizlik.

Anuñ-çün azıġım yoḳdur daḫı ẓulmetde ḳaldım ben / Ki ḳoñşular arasında ḫacīl oldum olup ḫırmān 3303

ḫırṣ (Ar.): Sonu gelmeyen arzu, istek.

Elā éy ḥārişü'd-dünyā bu ḫırs seni éder ifnā / Helāk éder seni bu ḫırs géçer ʿömrüñ olur ifnā 461

Ki ḫalḳ olundı bu insān helūʿ yaʿnī ḳatı ḥāriṣ / Helūʿ déyü şuña dérler ki ġāyet ḫırs éder eṭġā 468

ḫırsız: Başkasının malını çalan kimse, uğru.

Anuñ altıncısı bu ki ya ḫırsız ala ol mālı / Vururlar mecrūḥ éderler ṣoyalar pes seni kennāz 322

Ve illā ḫırsız alursa anı ḳatl édeyim elbet / Ki sözünde yalancıdur déyü söyledi ol lemmāz 332

ḫırsızlıḳ: Çalma, arakçılık.

Yürüme bunda ḥarāma ki ġayrıñ milkine başma / Daḫı zināya ḫırsızlıḳ māla éyleme sen iḳdām 893

ḫışām (Ar.): İki kişi birbirlerine düşmanlık etme.

Seni incitse bir kimse olursañ sen aña ġażbān / Muḥārebe édersiñ sen anuñla ol zamān ḫışām 1178

ḫışım: Akraba.

Daḫı gel sen vaṣiyyet ét ḫışımıña ḳarībiñe / Ki öldügiñ gécesinde ṭa'ām étmeye ol zamān 2293

Bularıñ ḳaldı ardından ḳarībleri ḫışımları / Vérir bunlar fuḳarāya taṣadduḳlar éder iḥsān 3319

ḫışīm (Ar.): Evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler.

Daḫı gel sen vaṣiyyet ḳıl ḫısīmıñ ḳarībiñe / Üçüncide yédincide daḫı ḳırḳıncıda hemān 2302

ḫışım (Ar.): Kızgınlık, öfke.

Anuñ-çün Ḥaḳ ḫışım étdi ki redd éyledi dergāhdan / Ki dört biñ seneden beri bu merdūddur bil éy aḫyār 3428

ḫıyānet (Ar.): Güveni kötüye kullanma.

Ki inkār étdi kiẕb étdi ḫıyānet étdi 'ahdine / Ki 'ahdini bozan kişi helāk olur yaḳın ıraġ 92

Ḫıżır: *krş.* Ḫıżr

Ki ol tağıñ uzaḳlığı ki on fersaḫ ḳadar yoldur / Ki gör n'éyler aña Ḫıżır ṭaġa ol éyledi ircā' 135

Nidā étdi Ḫıżır buña 'aceb sen kimsin éy kişi / Yüzün döndi buña baḳdı dédi Ḫıżır ola verā' 153

Ḫıżr: İçenlere ölmezlik veren ab-ı hayatı içmiş bulunan ve kul sıkıldığı zaman imdadına yetişmekle meşhur peygamber.

Dédi ol kişi Ḫıżr'a kim ki sévdiñ denī dünyāyı / Ki ḳul olduñ anuñ içün ḫaṭāya éyledíñ etbā' 154

Ḳabūl étdi Te'ālallāh ki Ḫıżr'ıñ tevbesin añla / Ki Şāẕun'uñ du'āsıyla ricāsıyla 'ale'l-icmā' 169

hibe (Ar.): Bağışlama, bağış.

Ḳılardım hem iki rekʿat namāzı her gécelerde / Ṣevābın hibe éderdim ḳamu müʾminlere her ān 2673

ḥicāb (Ar.): Perde.

İkimiziñ arasında ki yétmiş biñ ḥicāb vardır / Ki her biriniñ arası ki yétmiş biñ baʿīd maṭrūḳ 1043

Ki yüz ḥicāb ḳılar Allāh ikisiniñ arasına / Géçemez ol ḥicāblardan édemez vesvese lemmāz 1890

ḥicāret (Ar.): Taşlar.

Dédi ki şeyḫ baña ol ki nār-ı ʿışḳı demi étdi / Daḫı ḳalbime vérdi ol hicārāt heybetin īṣāl 1735

hicr (Ar.): Ayrılık.

Ḥasretiñ nārı ṣarardup beñzini taġyīr éden / Hicr odı cānına ḳoyan Fāṭımañdur bu gelen 4058

hicretü'n-nebī: Peygamberin hicreti.

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa vü ṣemānīn / Ve mieteyn ve elf min-hicretü'n-nebī ṣallāllāhü ʿaleyhü ve sellem 3948

hidāyet (Ar.): Hak yoluna, doğru yola kılavuzlanma.

Ki vardı zekātın vérdi fuḳarāya édüp ibẕāl / Hidāyet yétti pes aña ḍalāletden édüp ifrāz 333

Daḫı peyġamberiñ sünnetini terk étdiler bunlar / Ḍalālete şürūʿ édüp hidāyetden édüp ībā 2839

ḥikāye (Ar.): Anlatma.

Bu söze pes münāsibdür ki bir ḥikāye basṭ édem / Vuḳūf olmadıġıñ ādemlere ḫor baḳma éy ʿamā 3070

ḥikāyet (Ar.): Olmuş bir hadise, anlatma.

Hikāyet şöyle gelmişdür ki Manṣūr Ẕāhid'i né dér / Ki Baġdād'ıñ ṣuyı artdı gérü günden güne ezmān 1614

Ḥikāyet şöyle gelmişdür ki şehr-i Nīşābur'ide / Ki bir şeyḫ var-idi anda kerāmet ṣāḥibi aʿmāl 1700

ḥikmāt (Ar.): Hikmetler, sebepler.

Bulardan öñ gele Ḳur'ān dura bunlarıñ öñüne / Ki Ḳur'ān'a déye bunlar ḳaç öñümüzden éy ḥikmāt 2102

ḥikmet (Ar.): Sebep.

Aña da vérdi bir inek anuñ ḳarnı idi yükli / Ki bunda néce ḥikmet var ṣoñuna gör bunı īrād 413

Dédi bir gün otururdum bir ādem geldi mescide / Başı açıḳ yalın ayaḳ ki gör ḥikmeti ol āgāh 3077

ḥikmet-i cemmāʿ: Toplanma sebebi.

Bulardan ṣoñra peyġamber né buyurdı ḳulaḳ vér sen / Sözidür cevher-i elfāẓ özidür ḥikmet-i cemmāʿ 1523

ḥikmet-i Feyyāż: Allah'ın hikmeti.

Şükürler éyledi Mūsā seniñdir ḥikmet-i Feyyāż / Eliñdedür ḳamu eşyā seniñdür cümle-i ekvān 282

ḫilāf (Ar.): 1. Karşı, zıt.

Daḫı İdrīs ḳulum dér Ḥaḳ cemīʿ sözinde sādıḳdur / Ki emrim ile ʿāmildür ḫilāf étmedi emrullāh 1321

2. Yalan.

Ki bir ādem başına né gelüp gelecegi yazar / Vérir ṣāḥibi eline ḫilāf yoḳdur buña ḥāşā 3601

ḥīle (Ar.): Aldatma.

Seniñ leyli nehār cemʿ éyleyüp pek sévdigiñ māllar / Né ṣuretde yaḳa seni né ḥīleyle éden īḫāz 305

Ki iḫrāc étdiler ḳalbden Ḫudā'yı hem daḫı ẕikrin / Hemān ḳalbinde dünyā var ḥīledür fikri vāveylāh 3787

ḥill (Ar.): Helal, şeriatça yapılmasına izin verilmiş.

Daḫı aʿmāl-i ṣāliḥa daḫı ṣāʾim ola bunda / Daḫı ḫilli ḥarāmı gözede bunda ehl-i īmān 690

ḥilm (Ar.): İnsanın tabiatında olan yavaşlık, yumuşaklık.

Ki ḫalḳa lüṭf-ile söyle ola cümlesi ḳardaşıñ / Ki ḫilm éyle sögerlerse ki ṣabr ét éyleme iştām 1749

Hind (Ar.): Hindistan.

Meger kim ol Yahūdīʾniñ ki bir ortaġı var-idi / Ki Hind'e gétmiş-idi ol metāʿ getürmege çoḳ az 330

Ki mücde étdiler aña yüküñ geliyorur Hind'en / Ki istiḳbāle gétdi ol ki yolda éyledi isrāʿ 1504

ḥirfet (Ar.): Sanat, meslek.

Ki müʾmin ḫirfeti degil birikip bir yére kişi / Oyun temāşā éylemeñ ki laġviyyet édüp ifşā 1809

ḥisāb (Ar.): Hesap, sayma.

Bütün dünyāyı cemʿ étseñ gine dérsiñ ki az mālım / Suʾālini bilür misiñ ḫisāb ister daḫı Mevlā 463

Olupdur cümle-i emlāk ʿadedde otuz iki biñ / Daḫı yüz ṭoḳsan olupdur ḫisāb ét bir daḫı éy yār 2640

ḥisābsız (Ar.+T.): Hesabı tutulmayan.

Ve ammā şol ṣadaḳa kim birine ola ḫisābsız / Ki ʿālimlere vérilen ḥisābsız éde Ḥaḳ īcār 550

Ki ṣābir ḳullara Allāh ḫisābsız vére ecrini / Ki sāʾir ʿameliñ ecrin vezinde ṭarta ol Settār 3731

ḥisān (Ar.): Güzeller.

Ki ol ṭaġ yarılı vérdi içinden çıḳdı bir ādem / Yüzi güzel uzun boylı naẓīri yoḳ ḳatı ḫisān 742

ḥişār (Ar.): Kuşatma, etrafını alma.

Ḥiṣār éyle bu baḳçanıñ kenārını çalıla sen / Ki maʿmūr éyle eṭrāfın ki ḥayvān olmaya īḳāʿ 134

Gel éy tācir ḥiṣār éyle ki mālıñ her ṭarafını / Ki mālıñ ḳalʿası budur zekātın éyleye ifrāz 324

ḥiṣṣe (Ar.): Pay, nasip.

Ḳulaḳ vér baña éy ġāfil saña bir ḳıṣṣa naḳl édem / Bu ḳıṣṣadan pes al ḥiṣṣe ki étme sā'ili irdād 396

Dédi bunlara ol ḥācı ki éşidiñ bu sözi kim / O sözden ḥiṣṣe alup siz muṣībete oluñ meṣbūr 2703

ḥiṣṣemend (Ar.+Far.): İbret alan.

Bu āyātıñ nüzūlini beyān étdi ʿale'l-icmāl / Ki bundan ḥiṣṣemend édene éder Ḫāliḳ-ı menẕūr 3337

ḫiṭāb (Ar.): Bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme.

Ḫıżır buña ḫiṭāb étdi saña kim dérler éy kişi / Dédi benim adım Şāẕun ki étdim ḥāliñi esmāʿ 155

Gérü baña ḫiṭāb étdi né kim gördise naḳl étdi / Dédi éy ḳardaşım diñle başıma geleni çoḳ az 799

ḫiṭāb-ı ʿizzet: Alla tarafından söylenen söz.

Ḳıyāmetde Teʿālallāh ḫiṭāb-ı ʿizzet éyleye / Taʿaẕẕür éde anlardan vére anlara infirāc 3182

Ki zīrā cümle mü'mine ḫiṭāb-ı ʿizzet éyledi / Baña ʿābid oluñ ancaḳ ki şirk ḳoşmañ baña her ān 3257

ḫiṭābiyyāt (Ar.): Hitap olarak söylenen sözler.

Ki baʿżılar Muḥammed'e işāretdür ḥa mīm lafẓı / Ḫiṭāb éder aña Allāh nidā édüp ḫiṭābiyyāt 823

ḫiẕmet (Ar.): İş, iş görme, vazife.

Daḫı mes'elesi ile ʿamel édüp olan ʿābid / Daḫı ḫizmetine évip işinde olalar mevcūd 2206

Bu éylikleri unutdıñ bularıñ ḫizmetin étmeñ / Ḳā’il olmaz aña Allāh vérir cezāñı Ḥaḳ inan 3271

ḫizmetkār (Ar.): Hizmet eden kimse, hizmetçi.

Ola yoldaş aʿmāl saña daḫı nūr ola ḳabriñde / Ki bir melek ṣūretinde ola saña bu ḫizmetkār 2506

Ki yétmiş biñ daḫı ola anuñ ardında ḫizmetkār / Etegin ṭutalar cümle ki ardında daḫı yanı 3866

ḫoca (Far.): Hoca, efendi, ağa.

Déyeler evlādıñızı ḫocaya vérdiñiz idi / Ki taʿlīm étdigiñizden ki olduñuz buña ebrār 2135

Anaya babaya éylik édenler buldı devleti / Ki aḫret devletin buldı ḫocasına éden tebrīr 3361

ḫod (Far.): Kendi.

Ki ol ḳadar şecāʿatde idi ol Şemʿūn’i beni / Ki zencīr-ile baġlasañ ki éyler zencīri ḫod ḫām 1068

Anası bir duʿā étdi né yérde ol né ḫod gökde / Hemān beyne’s-semā’ ve’l-arż olasın éy oġul her ān 3278

ḫor (Far.): Ehemmiyetsiz, değersiz, adi kimse.

Ki vā-veylā eger şekvācı olursa bu ay bizden / Benim ḳadrimi bilmedi beni ḫor étdiler bu nās 1233

Dédi Mūsā seni éy kelb ki Mevlā ḳatına éltem / Ṭaleb étdi Ḫudā benden ki bir ḫor ḳulu ol derrāk 3053

ḫorla - (Far.+T.): Birinin gönlünü incitircesine davranmak, hor görmek.

Néye maġrūr olursıñ sen ki bir faḳīri ḫorlarsıñ / ʿAceb sen mi yaratdıñ anı ḫor görürsüñ istiḍḥāk 3039

ḫorluḳ (Far.+T.): Zillet.

Münāfıḳlar arasında ẕelīl ü ḫor olan zāhid / Ki ḳurtul gel bu ḫorluḳdan ʿazīz éde seni Ġaffār 2430

ḫorṭum (Ar.): Fil burnu.

Ki ṣol yanınıñ üstünde oturmuş görünür melʿūn / Ki bir ḫorṭumı var bunuñ ḳatı uzundur ol hemmāz 1906

ḫoş (Far.): Güzel, iyi.

Güç-ile rāżī ḳıldım ben anuñ ḫāṭırı ḫoş oldı / Ki ḍıḥk éyledi yüzüme ki étdi baña taḥlīlān 2759

Daḫı bilmediğiñ sāʾil ki bir şeyʾ istese senden / Ki cehd ét ḫāṭırın ḫoş ét anı redd éyleme ednā 3071

ḫoşça: Hoş olarak, iyice, güzelce.

Bu iki körpe ḳuzularım éy cān / Ḫoşça ṭutġıl dilegüm budur hemān 4017

ḫoşnūd (Far.): Razı, memnun.

İlāhī ḳullarıñ ṣavmın ḳuluñdan étme şekvācı / Ki ḫoşnūd ét anı bizden şefāʿatçi ola mefżūl 1009

Dile gele déye ṣoñra ki yā lisān Ḫudā senden / Ki her dāʾim ola ḫoşnūd ki olduñ Ḥaḳḳ'ı sen eẕkār 2445

Hū (Ar.): Allah.

Hevādan géç géce gündüz Hū'ya mülāzemet éyle / Géce gündüz Hū-y-ile ol éder hevesini istifżāl 1742

ḥubb (Ar.): Sevgi.

Seniñ ḳalbiñde mādemki ki dünyā ḥubbu olduḳça / Ki ʿafv étmez seni Allāh olursuñ āteşe īḳāʿ 69

Gel éy māl ḥubbuna düşüp zekātın menʿ éden kennāz / Gel éy faḳīrleriñ ḥaḳḳın gérü ḥabs éyleyen lemmāz 302

ḥubb-ı dünyā: Dünya sevgisi.

Giremezsin cināna sen ki dünyā ḥubbu olduḳça / Ki zīrā her günāhlarıñ başıdur ḥubb-ı dünyāyı 3844

ḥublā (Ar.): Gebe.

Memesinden aṣılanlar şol ʿavretler-durur bunlar / Ki ġayrıların evlādın ki emzirirdi ol ḫublā 2800

Dédi ḳoñşuları anasına éy ṣāliḥa ḫatun / Ki oġluñ mevte yaḳlaşdı başı ucuna gel éy ḫublā 2814

ḫubzā (Ar.): Bir parça ekmek, ekmek parçası.

Ki geldi girdi rūḥ tene ki fi'l-ḥāl ḳaḳdı yérinden / Oturdı söyledi oġlan acıḳdım ana vér ḫubzā 2826

ḫuccāc (Ar.): Hacılar.

Ki ḫuccāc geldi Baġdād'a ki bildiler veled gétmiş / Ki vardılar babasına ki taʿziye içün mezbūr 2701

Vaṣiyyet étdi ḫuccāca ki siz Kaʿbe'ye vardıḳda / Duʿā édiñ Ḫudā'ya siz ki alsun oġlu mı Maʿbūd 2696

Ḫudā (Far.): Allah.

Ki ḫavf étdim Ḫudā'dan ben ʿaceb ġażab éder mi ol / Anuñ-çün aġlaram baba Ḫudā baña éder ġażbān 2760

Biri iḥāṭa étmişdür ki ʿarşıñ her ṭarafını / Biri kendinde maḳbūżdur Ḫudā'dan iẓn éder ṭaleb 3548

Ḫudā-yı ẕü'l-celāl: Celal sahibi Allah.

Bu melʿūnları sürüñ dér Ḫudā-yı ẕü'l-celāl Allāh / Ḳoyuñ cehenneme buları bulsun étdigin seffāh 3790

Ḫudāvendī (Far.): Allah.

Ḥaberde vārid oldı kim murād étdi Ḫudāvendī / Ki Mūsā ṣāḥibü'l-Ṭūrī édüp tecribe istimsāk 3045

Velākin bizi néçün ṣoñraya ḳodı Ḫudāvendī / Sebeb nédür ki biz ṣoña ḳaluruz gétmeziz Cebbār 3766

ḫuddām (Ar.): Hizmetçiler.

Né dér Allāh meleklere baḳıñ ḳullarıma sizler / Ki şehvetlerini kesüp baña çün oldılar ḫuddām 917

Ḫayırlıdur daḫı yüz biñ feres beslemeden biliñ / Sebīlillāh içündi ol ġazā içün éder ḫuddām 1440

ḫuffān (Ar.): Volkanik sert taş.

Yaḳasın éylese ol çāk ki yaʿnī yırtsa yaḳasın / Anuñ dīninde Allāh ki pāre pāre éde ḫuffān 2648

Ḥuffāẓ (Ar.): En çok koruyan; Allah.

Bular ḥaẓlanır oldılar zinā olunsa kendiye / Bulardan ḥıfẓ éde Ḥuffāẓ Muḥammed ümmetin neccā 2835

Életem cennete sizi ki cennetde olasız siz / Ki yoldaş ola ḥūrīler daḫı ġılmān vére Ḥuffāẓ 3466

ḫuḳūḳ (Ar.): Haklar.

Ana baba ḫukūḳından daḫı ezyed-durur biliñ / Ki zīrā refʿ éder üstāẓ mine'l-esfel ile'l-mesʿūd 2193

Bular şol aġniyālardur ki mālınıñ ḳadrin bile / Ḫuḳūḳını éde iḫrāc ki ʿişyān étmeye hergāh 3782

ḫuliyy (Ar.): Altın, yakut, zümrüt, gümüş gibi zinet eşyaları.

Bugün dostuma géderem oluram dostuma zāʾir / Anuñ içün géyem dürlü ḫuliyyelerimi cemʿā 503

ḫulḳ (Ar.): Huy, tabiat.

O cevher maʿdeni Aḥmed ki bir cevher édüp īrād / Dédi yevm-i ḳıyāmetde éde ḫulḳ ṣāḥibi iḳdām 1759

Ki ḫulḳ iki ḳısımdır bil biri maẓmūm biri memdūḥ / Ki taḳsīm olunur maẓmūm gérü altmışa bi't-tamām 1805

ḫulḳūm (Ar.): İnsan ve hayvanlarda boğaz.

Ki cān ḫulḳūma geldikde ki vaḳf éder biraz emvāl / Anı sévmez Teʿālallāh bulara buġż éder ʿaṭṭāf 1208

Ki cān ḫulḳūma geldikde görünür cümle étdigiñ / Ki vāh déyü çaġırırsıñ nefʿi vérmez saña éy nās 1236

ḫullāl (Ar.): Cennet elbisesileri.

Ki bir yıldız gibi ḳabri üzerinde ṭurur iken / Ki Cebrā'īl géde fī'l-ḥāl cinándan getüre ḫullāl 3611

ḫulle (Ar.): Cennet elbisesi.

Daḫı géy ḫulleleri sen livāü'l-ḥamdi al ele / Bugün yevm-i ḳıyāmetdür şefāʿat günüdür iclāl 3613

Ki vére her bir ādeme ikişer ḫulle gün gibi / Ki öyle ḫullelerdür ki güneşden aẓvā'-ı ṣānī 3847

ḫulūṣ (Ar.): Halislik, gönül temizliği.

Seni Ḥaḳ ḳulluġa ṣaldı ki ét sen ḳulluġı Ḥaḳḳ'a / Ḫulūṣ ile ʿibādet ét ḳulum déye saña Allāh 1315

Daḫı ḥarf-ile medd-ile daḫı hem ḥüsn-i ṣavt-ile / Daḫı ḫulūṣ ile déyüp riyāsız sümʿasız ol cān 3494

ḫulūṣ-i ḳalb: Kalp temizliği.

Bir ādem oḳusa bunı ḫulūṣ-i ḳalb-ile añla / Ki Ḥaḳ şeyṭānı refʿ éder oḳuyandan bil éy ʿubbād 1899

Ḫulūṣ-i ḳalb-ile dése tesāmuḥ étmese anda / Bu dört ırmaḳdan içerem ṣafālar vére bu şarāb 1976

ḫummā (Ar.): Ateşli hastalık.

Daḫı bir kişi aḫẕ étse ki ḫummā yaʿnī ṣıtmadur / Ki üç gün ṭutsa anı ol aña ol éylese işbār 2629

ḫummtü'l-müʾmin: Ateşli hastalığa tutulan mümin.

Ḥadīṯde vārid olmuşdur Resūlullāh buyurmuşdur / Biliñ siz ḫummatü'l-müʾmin naṣīb oldı ki mine'n-nār 2626

ḫūn (Far.): Kan.

Mürūr éde bular cümle cehennemiñ üzerinden / Né āteş göreler bunlar né şiddeti né ḫūn imrār 1565

ḫūr (Ar.): Cennet kızları, huriler.

ḥūr-i ʿīynullāh: Allahın güzel gözlü cennet kızları.

Ki her bir döşek üstine oturmuş ḥūr-i ʿīynullāh / Anuñ lāʿl-i zülālini içenler olalar sekrān 1988

ḥūrī (Ar.): Cennet kızı.

Ki ḥūrīniñ eger bir parmaġı batsa deñizlere / Şeker olurdı cümlesi leẕīẕe éyle istircāʿ 73

Életem cennete sizi ki cennetde olasız siz / Ki yoldaş ola ḥūrīler daḫı ġılmān vére Ḥuffāẓ 3466

ḫurmā (Ar.): Hurma ağacının yemişi.

Ṣıġınıñ sizler Allāh'a ki ol nār-ı cehennemden / Yarım ḫurmā olursa da taṣadduḳ édiñ éy aḫyār 523

Buyurdı pes Resūlullāh biliñ ümmeti aṣḥābım / Ki bir ḫurmā olursa da ki ifṭār étdiriñ ṣavvām 944

ḫurūc (Ar.): Çıkma, çıkış.

Ki bir pek yél ḫurūc étdi öñünden geldi pes ol yél / Ki ṣırtından unun aldı hevāya refʿ édüp seyyār 556

Ki zīrā bu mübārek ay ḫurūc étdi üzeriñden / Ki düşmānıñ gine gelür günāhlar éde iʿtirāż 1273

ḥurūf (Ar.): Harfler.

Ḥurūfı bu eʿūẕüniñ yigirmi dört-durur ʿaded / Géce gündüz sāʿatleri yigirmi dört-durur ʿubbād 1898

Bu sāʿatlerde né deñlü günāhlar işlediñ ise / Yigirmi dört ḫurūf ḥürmetine ḳıldım ben iḳtidās 3525

ḥussād (Ar.): Haset edenler, kıskananlar.

Ki bir ebraṣ kişi-idiñ ḳaçardı cümle ḫalḳ senden / Daḫı ḳatı faḳīr-idiñ ki bir miskīn-idiñ ḫussād 427

Ki bu duʿāyı édicek helāk oldı cemīʿ mālı / Daḫı teni de ebraṣ oldı evvelki gibi ḫussād 433

ḥussās (Ar.): Hassasiyetler.

Bu mü'min baḳa ṣağına daḫı baḳa şimāline / Ki göre cenneti ol ḳul ḳatı gökçek éder ḥussās 1290

ḫuṣūṣā (Ar.): Başka, ayrıca.

Ḫuṣūṣā İbni ʿAbbās kim Ḫudā rāżī ola andan / Dédi ġayyā cehennemde olupdur bir dere hey vāh 1349

Ḫuṣūṣā fī zamānınā ki yoḳdur ḥayā bir ḫatun / Ḫudā'dan ḳorḳa ol ḫatun ola ol ṣāḥibü'l-ḥayā 2807

ḫūy (Far.): Tabiat, mizaç, ahlak.

Üçi ḳabirde gele bil üçi daḫı ḳıyāmetde / Édeyim her birin beyān bu ḫūydan ola gör ıraḳ 1385

Ki deyyūṣ cennete girmez dédi ol mefḫar-ı mevcūd / Bu ḫūydan gel tecennüb ét éder od seni taḥrīḳān 2746

Ḥużūr (Ar.): Rahat; hazır bulunma.

Ḥużūr ile uyudı anası diziniñ üstünde / Bu kez Şeyṭān bunı gördi ḥased ḳıldı édüp taḥḳīr 3340

ḥużūr-ı Ḥaḳḳ: Allah'ın huzuru, mahşer yeri.

Ḥużūr-ı Ḥaḳḳ'a birikiñ su'āl ḥisāb vériñ anda / Ki herkes étdigin bulsun déyü sözin éde irsāl 3607

ḫuzzān (Ar.): Hazine muhafızları, hazinedarlar.

Ki Rıḍvān ḳā'im olur ol zamān cennet vasaṭında / Çıġırır ḫaznedārlara açıñ ḳapuları ḫuzzān 680

Varalar cümle ḫaznedār açalar hep ḳapuların / Daḫı köşküñ çadırların ḳapusun açalar ḫuzzān 681

ḫüccet (Ar.): Senet, vesika.

ʿAẕāb étmem bu kitābıñ ebed ṣāḥibine biliñ / Ki vérdim aña ḫüccetin daḫı vérdim berāt-ı min-nār 2635

Ümmetiñ içün şefāʿat ḫüccetini ṣaḳlayan / Anlarıñ ḳaydını gören Fāṭıma'ñdur bu gelen 4061

hücūm (Ar.): Saldırma.

Ki ben īmān getürmedim şu Nūḥ'a sen de getürme / Elinde bir ʿaṣāṣı var idi Nūḥ'a édüp hücūm 1793

Yüzün çevirdi ol benden ki baḳmadı baña aṣlā / Ki bir daḫı hücūm étdim öpem elini ol beyżā 3095

ḥükemā (Ar.): Alimler, bilginler.

Ḥükemānıñ biri éydür ki merʾe dili bıçaḳdur / Ki bir kez anı ṣoḳarsa oñulmaz yarası billāh 3177

ḥükm (Ar.): Hüküm, emir.

Süleymān dédi ḫatuna ki var ḥaḳḳıñ ṭaleb éyle / Getürsün yéli ḫükm étsün ḥaḳıñdan géçme sen aḫyār 566

ḥükm-i Ḳurʾān: Kur'an'ın emri.

Biri ʿālim kişilerdür oḳutdı ḫükm-i Ḳurʾān'ı / Bular elbetde girerler Ḥaḳ'ıñ cennetine iʿrāc 1191

ḥükm-i Ḫudā: Allah'ın emri.

Lākin bu ḫükm-i Ḫudā'dur n'édelüm / Aña rāżī oluban ṣabr édelüm 3965

ḥüküm (Ar.): *krş.* ḥükm

Süleymān dédi éy baba ḫüküm vācib degil midür / Ki vérdigiñ derāhim fażla degil midür éy aḫyār 572

Ki ẓulm-ile ḫüküm éden kişi ḥaşr olalar gözsüz / Ḥarām yéyen kişi ḫınzīr daḫı meymūn gibi iḫşār 3629

hümām (Ar.): Bir işe sımsıkı sarilip o işi başarma.

Tamām oldı kitāb el-ḥamdülillāh / Hümām oldı kitāb el-ḥamdülillāh 3928

ḥürmet (Ar.): Saygı.

Bu ṣavmıñ ḫürmetine kim bu leyliñ ḫürmeti-çün ben / Ki refʿ étdüm ʿaẕābını ki raḥmet édem ola şaz 810

Ki ben yarlıġadım anı ḳulumuñ cümle ʿiṣyānın / Ki ḫürmetine ismimiñ ʿaẕābdan éyledim iḥfāẓ 2017

Ḥüseyn: Hz. Muhammed'in torunu ve Hz. Ali'nin küçük oğlu.

Gördiler anı Ḥüseyn'ile Ḥasan / Dédiler kim éy ana pes n'oldı sen 3992

Sen esen ḳal ben yollandım géderim / Saña Ḥasan'la Ḥüseyn ışmarladım 4016

ḥüsn (Ar.): Güzel, iyi.

Ḳıyāmetde anuñ ḫüsni Yūsuf'dan daḫı ezyeddür / Taʿaccüb édeler maḫlūḳ ki ẓanna düşe her efrād 762

Déye ṣāliḥ ki sen kimsin né ḫüsni ıssı kişisin / Dururuñ ṣaġ yanımda sen ki bilmedim seni aḥbāb 2494

ḥüsn-i ḥāl: Davranış güzelliği, iyi hâl.

Meger bir gün gine ol ḳız düşine girdi Ḥasan'ıñ / Bu kez bu ḳız cinān içinde niʿmetde ki ḫüsn-i ḥāl 3392

Ḥasan dédi aña yā seyyide saña bu ikrāmlar / Néden nā'il olup bulduñ bu maḳāmātı ḫüsn-i ḥāl 3396

ḥüsn-i ḫulḳ: Huy güzelliği.

Cihān faḫrı né buyurdı ki éylik dünyāda kişi / Ki ḫüsn-i ḫulḳ éde ḫalḳa dédi ol seyyidü'l-enām 1755

Ki ve'l-ḥāṣıl saña déyem ki ḫüsn-i ḫulḳ nédür bunda / Seni ḍarb étseler füssāḳ aña ḥüzn étme hem aʿlām 1784

ḥüsn-i ṣavt: Ses güzelliği.

Daḫı ḥarf-ile medd-ile daḫı hem ḫüsn-i ṣavt-ile / Daḫı ḫulūṣ ile déyüp riyāsız sümʿasız ol cān 3494

ḥüsn-i ṣūret: Güzel bir biçimde.

Yaratmadı mı Ḥaḳ seni bu ḫüsn-i ṣūret içinde / Saña Ḥaḳ vérmedi mi bu ḳadar mālı saña füssāḳ 346

Bu kez bir ḫüsn-i ṣūretde bir ādem geldi rābiʿden / Meger kim bu melek imiş ki geldi Ḥaḳ'dan ol elān 1618

ḫüsn-i żiyā: Işığının güzelliği.

Anuñ ḫüsn-i żiyāsına daḫı ṭūline ʿarżına / Naẓīri yoḳ cihānda héç Resūl'e vérdi ol selām 717

Ki diller vaṣf édemez ol döşegiñ ḫüsn-i żiyāsın / Ki yoḳdur miṣli dünyāda anı temṣīl éde ʿubbād 3891

ḫüsnā (Ar.): En güzel.

Baḫīle dédi ol merʾe ki ben dostuma géderem / Ki bir dost dostına varsa tezeyyün éder ol ḫüsnā 502

Ki ḳurtuldı münāfıḳıñ elinden gör ki ol ḫatun / Anı yaḳmadı héç āteş ki cennete çıḳa ḫüsnā 510

ḫüzn (Ar.): Gam, keder, sıkıntı.

Taṣadduḳ ḳanda ḳaldı kim ḳasāvet bile çekmezsiñ / Géçirdim namāzı déyü ki olmañ ḫüzne sen etbāʿ 1531

Ki ġayrı étdigi aʿmāli var buña ḳıyās éyle / Géder ḫüzni ṣudūrıñdan ki şükr ét ḫāliñe muḥtāc 3213

ḫüzün (Ar.): *krş.* ḫüzn.

Ḳasāvet dārıdır bu dār elem dārı-durur bu dār / Ḫüzün dārı-durur bu dār ki yoḳdur bunda ẕevḳ her ān 24

-I-

ıḳbāż (Ar.): Elde tutturma.

Ki taʿẓīmen anı yutdum ki ḥavżıñ yanına vardım / Ecel érdi bańa öldüm ki rūḥum étdiler ıḳbāż 2012

ıḳlāʿ (Ar.): Çekip çıkarmak, koparmak,sıyırmak, istıhrāc etmek.

Ki iḳbāl éyledi Ḫıżır ki gétdi ol ṭaġa ḳarşu / Ki ḳaṭʿ étdi biraz aġaç kök-ile éyledi ıḳlāʿ 137

ıḳnāṭ (Ar.): Allah'a dua etme, yalvarma.

Dédi éy deveci bańa bir iş oldı anı diñle / Bu işden ṣoñra ben tevbeye geldim éyledim ıḳnāṭ 2027

Déyeler baʿżı ḫuddāmlar éşit sen yā veliyyullāh / Ki baʿżıca ḳuluñuz biz omızıñ éyleme ıḳnāṭ 3877

ımızġan-: Uyku ile uyanıklık arası bir durumda bulunmak, uyuklamak.

Ki bir miḳdār ımızġandı gözün açdı ki bu güldi / Dédiler yā Resūlullāh né gülersiñ ki bu zamān 2654

ıraġ: *krş.* ıraḳ

Ki inkār étdi kiẕb étdi ḫıyānet étdi ʿahdine / Ki ʿahdini bozan kişi helāk olur yaḳın ıraġ 92

Daḫı ʿāciz ḳalurlardı dükenmezdi anuñ faẕlı / Yazamazlardı ʿöşrini ṣevābını yaḳın ıraġ 1527

ıraḥ: *krş.* ıraḳ

Ki yétmiş biñ selāsille anı bağladı ol Allāh / Ki her zencīr uzunlığı gérü biñ yıl ḳadar ıraḥ 2314

Müşeyyed burcu olsa da bulucuyam anı taḥḳīḳ / Ki kimdür ḳaça ḳurtula buluram ben yaḳın ıraḥ 2337

ıraḳ: Uzak.

Zebānīler o taḫtayı başalar alnıña evvel / Ki zīrā gözüñ andan ġayrıda olmazdı héç ırak 269

Yédi ḫandaḳ anı Allāh ıraḳ éde cehennemden / Ki her ḫandaġıñ arası yédi yüz yıl ḳadar ārām 933

ırmaḳ: Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, nehir.

Cemīʿ ırmaḳlarıñ ṣuyun o ḥālde vérseler aña / Gérü ḳanmaya ol ṣuya āteşlerde ola iḥrāḳ 1393

Anuñ-çün aḳdı dört ırmaḳ ki Allāh'ıñ cinānından / Süd ırmaġı bal ırmaġı şarābı ṣu leẕīẕ mellāḥ 1904

ʿırż (Ar.): Şeref, namus, iffet.

Bu miṣillū ʿibādetle bular cennete girmezler / Yaḳar āteş buları hep olur ʿırżları inhidām 1086

Ki ḳabriñ cānibinden bir nidā gele vuramasız / Vuruñ ʿırżını hetk édiñ oluñ ṭopuza cāmiʿūn 2371

ışfā (Ar.): Seçip ayıklama, temiz bir duruma getirme.

Bu étler daḫı kemikler bu ilikler bu ṭamarlar / Bu el ayaḳ burun gözler bu ḳulaḳlar éder ışfā 1845

ısıcaḳ: Sıcak.

Géceniñ nıṣfı olduḳda ḳaḳardıñ Ḥaḳ rıżāsı-çün / Ki terk éderdiñ ısıcaḳ döşekleri sen éy aḫyār 2438

Velākin yā ḳarındaşım baña bir çorbacıḳ getür / Isıcaḳ içem anı édey-idim anı ben ġıdā 3085

ışıcıḳ: Sıcaklık, hararet.

O derde ol ışıcıḳda olan maʿṣūm babasına / Daḫı anasını cennet şarābı édeler ityān 3711

ışla-: Islatmak.

Ki ʿarş altında nūrdan bir deñiz ḫalḳ éyledi Allāh / Ki ol melek ṭalar ol deñize ışlar yüñün icmāʿ 3379

Göz yaş-ile yéryüzün ışladılar / Analarınuñ yasın yasladılar 4093

ışlāḥ (Ar.): İyi bir hâle koyma, düzeltme.

Duʿā éder bular cümle Ḫudā'ya yalvarırlar kim / Buları ışlāḥ ét yā Rabb uyana uyḳudan nevvām 1156

Ki sen bilürsiñ éy Bārī bularıñ müstaḥaḳḳın vér / Bular-çün olmadı ışlāḥ bulara vér belā iʿẓām 1797

ışmarla-: Emanet etmek.

Vedāʿlaşa her ʿuẓvıyla duʿālar ḳılar anlara / Ḥaḳ'a ışmarlarım sizi āteşden ḥıfẓ éde Cebbār 2442

Ki ben Allāh'ı isterim gerekmez baña oġul ḳız / Ki ışmarladım oġlumı Ḫudā'ya ol-durur ḥayyāy2816

ışrār (Ar.): Ayak direme.

Anı metāʿ ṣanır mısıñ āteşdür ol seni yaḳar / Ki zīrā Ḥaḳ ḥarām étdi ki ʿişyānda olup ışrār 177

Resūlullāh'a ṣordılar kimiñdür çün bu yā Aḥmed / Resūlullāh ḫaber vérdi cemāʿatle ola ışrār 1585

ıssı: Sıcaklık, hararet.

Déye ṣāliḥ ki sen kimsin né ḥüsni ıssı kişisin / Durursuñ ṣaġ yanımda sen ki bilmedim seni aḥbāb 2486

Güneş bir mīl ḳadar yaḳın gele başları ucuna / Ki ehl-i maḥşere birdür yürüye ıssıdan éy cān 3704

ışṣız: Kimse bulunmayan veya az kimse bulunan, tenha, yaban.

Ki yéryüzünde ḳalmaya ki héç ẕī-rūḥu fī'd-dünyā / Ki ışṣız yata bu ʿālem ki ḳırḳ yıl ḫālī bu fenā 3573

ʿışā (Ar.): Akşam ezanından yatsı ezanına kadar geçen zaman

Ki ḳılsa maġribi bir ér cemāʿatle edā étse / ʿIşādan evvel ölseydi néler iḥsān éde ʿAllām 1465

Ḳaçan ḳılsa ʿışāyı ol cemāʿatle edā étse / Fecirden evvel ölseydi günā[hın] ʿafv éde ʿAllām 1466

ʿışḳ (Ar.): Aşk.

Bunı déyen ʿışḳ-ile bi ʿAlī'dür / Ḳonya'da bi ol büyük ḳulıdur 4155

ʿıtḳ (Ar.): Köle veya cariye azat etme.

Dédi yā ʿAbdu'r-raḥman bil eger her deve üstünde / Ki bir ʿabdiñ ola-y-idi édeydiñ ʿıtḳa istircā' 1510

ıṭrāḥ (Ar.): Çıkarma, dışarı atma.

Ki ḥattā eve girdikde ki feṭḥ ét bābı bunuñla / Ki ḥattā girmeye şeyṭān eviñden éde Ḥaḳ ıtrāḥ 1918

ıṭrāḳ (Ar.): Susmak, sükut etmek.

Şikāyetleri diñlene bu kez fermān éde Allāh / Buları āteşe sürüñ bular otda ola ıṭrāḳ 351

ıṭṭılāʿ (Ar.): Öğrenme, tanıma, bilme, haberli olma.

Seniñ-le bile gédelüm ki ben seyyāḥım ol server / Gezeyim ʿālemi cümle ʿacāib édem ıṭṭılāʿ 84

Ki baʿżılar dédi farżdur ki oldur kim Ebū Yūsuf / Ki istidlāl edüp Ḥaḳ'ıñ kelāmın étdi ıṭṭılāʿ 1492

ʿıyāl (Ar.): Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler.

Ki ḳız aġlayaraḳ geldi ki söyledi babasına / Babası pes ʿitāb étdi néçün aġlarsıñ éy ʿıyāl 1702

ıżlāl (Ar.): Doğru yoldan çıkarma, azdırma.

Ḳaçan ẕikr éylese Ḥaḳḳ'ı anı ıżlāl éder andan / Kimisine şer işledir éder ḳalbine ol vesvās 1908

Maḳām-ı mevʿide vara ki muntaẓır ola anda / Gözede ümmetin anda ki yoldan olmaya ıżlāl 3615

ıżmār (Ar.): Gönlünde gizleme, saklama.

Bunı bir ḳavme gönderdi helāk éyle déyü Allāh / Bu ḳavme vardı bu ammā biraz şefḳat édüp ıżmār 3426

ıżrāʿ (Ar.): Uysal, mütevazi.

Anuñ dibini mesken éyledi anda ʿibādet-çün / Anuñ dibinde ʿibādet éderdi dā'imā ıżrāʿ 123

ıżrār (Ar.): Zarara sokma, ziyana uğratma.

Cevāb vérdi ki bunlara ki siz édersiñiz ġalaṭ / Benim ẓahrımda bir yük var ḳatı eṣḳal-durur ıżrār 1589

Anuñ boynunda bir yılan büyük ecdera ḥaml éde / Anuñ iki aġulı dili ola pek ḳatı ıżrār 3640

ıżṭırāb (Ar.): Acılar, elemler.

Bu kez Ḥaḳ emr éde aña ki nefḫ ét ṣūrı éy melek / Ḳaçan bir kerre nefḫ éde girer ʿāleme ıżṭırāb 3550

ıżṭırār (Ar.): Çaresizlik, ihtiyaç.

Ki ʿabdiñ ḳapuña geldi faḳīriñ ḳapuña geldi / Żaʿīfiñ ḳapuña geldi déyü aġlardı ıżṭırār 1593

-İ-

ī‘ād (Ar.): Korkutmak, vadde bulunmak.

Ki ol āteş süre bunları arż-ı sāhireye bil / Ki ol yér bir beyāż yérdir ki olmuşdur olur ī‘ād 3652

Ki yér evvelki yér ola velī bol éyleye Allāh / Ki emr éyleye bu yére geñiş yayar yüzin ī‘ād 3656

i‘āde (Ar.): Geri gönderme, geri cevirme.

Ki ḳabre ḳoyalar anı ṭaġılalar ḳavimleri / İ‘āde éyleye rūḥı bedenine éde ināb 2482

i‘ānet (Ar.): Yardım.

Ḫudā ḳodı beni bunda refīḳ olam saña dā’im / İ‘ānet éyleyem saña déyem bilmediginiñ aḥbāb 2490

Daḫı dīnim-durur İslām daḫı ḳıblem-durur Ka‘be / Cevāb vére bulara hep i‘ānet éyleye Vehhāb 2497

ībā (Ar.): Tiksindirme, tiksindirilme.

Bu eṣnāda Resūlullāh ki naḳl étdi ki bir ḥadīṣ / Anı da naḳl édem size éşidenler éde ībā 2797

Daḫı peyġamberiñ sünnetini terk étdiler bunlar / Ḍalālete şürū‘ édüp hidāyetden édüp ībā 2839

‘ibād (Ar.): Abidler, kullar.

‘ibādullāh: Allah’ın kulları, insanlar

Ol emr éyledi ehline ṣalātı hem zekātı bil / Ki ben rāżīyam andan dér odur muḫliṣ ‘ibādullāh 1320

ib‘ād (Ar.): Uzaklaştırma, uzaklaştırılma, kovma.

Buyurdı İbni ‘Abbās bil yériñ gögüñ tebeddüli / Ṣıfātında durur ancaḳ ẕātında olmaz ol ib‘ād 3655

Ḫudā rāżī ola senden daḫı mālıñı çoġalda / Ṣaḳın Tañrı'nıñ emrinden ki sen olmayasın ibʿād 444

ʿibādāt (Ar.): İbadetler.

Ki cemʿ éderken ol mālı namāz ḳıldıñ mı dér Mevlā / Veyāḫūd terk mi éylediñ ʿibādātı édüp eṭġā 465

Rivāyetdür Resūlullāh ki iḥyā étse bir ādem / Ki bayram ile Berāt ol gécelerinde ʿibādāt 842

ʿibādet (Ar.): Allah'ın emirlerini yerine getirme.

Bunuñ dibinde ʿibādet éderdi dā'imā Ḫıżır / Keenne ev gibi anda ki istiḳrār édüp infāʿ 162

Ḫuṣūṣā fī zamānınā ki yoḳdur bir ḫatun kişi / Ki bilmez aṣlā dīn īmān ʿibādet yoḳ daḫı ṭāʿāt 3006

ibʿāż (Ar.): Bir hayli, bir miktar, biraz.

Ki zīrā ol benim sévmedigim dünyāya meyli var / Anuñ-çün raḥmetim yoḳdur daḫı yoḳ maġfiret ibʿāż 43

Bu siziñ sévdigiñizdür bu siziñ bildigiñüzdür / Ki bundan ġayrı sévmediñiz-idi aṣlā héç ibʿāż 49

ibdāʿ (Ar.): Örneksiz olarak bir şey meydana getirme.

Bu kez ekmek alup Sāḥım evinden ol çıḳa geldi / Ki geldi gördi baḳçayı metīn ḳalʿa gibi ibdāʿ 140

Ki oldur ʿāleme raḥmet ki oldur faḫr-ı kā'ināt / Né deñlü var ise ʿālem bunuñ-çün étdi Ḥaḳ ibdāʿ 3365

ibdāl (Ar.): Değiştirme.

Aġara ṣaçları ṣaḳalları hep taṣalarından / Ki ḥattā maʿṣūm iken ṣaçı ola anda hep ibdāl 3620

Ki maʿṣūmlar eleminden aġara ṣaçları düpdüz / Günāhları yoġ iken gör ki oldı ṣaçları ibdāl 3621

ibġāż (Ar.): Hoşlanmama, sevmeme.

Ki gétmiş dünyādan ḥavżıñ kenārında baḳa milke / Kerīh rāyiḥalardan ben varamadım aña ibġāż 2004

ibḥāş (Ar.): Söz etmek, bahsetmek.

Elā éy mü'min-i kāmil kemāletden édem ibḥāş / Ol a'lā seyyidiñ sözin édeyim ben saña ibḥāş 1280

Velī fażlı bunuñ çoḳdur kelāmda édelüm ibḥāş / Daḫı iḫlāl-i ıṭnābdan müberrā étdim iḥtirām 2410

ibkā (Ar.): Ağlama.

Bularıñ boynunı vurmadıġıma éderem ibkā / Ki kāfir boynı vurur gibi étmedim ḳanın isfāk 1416

Anuñ-çün oluram ibkā anuñ-çün oluram maḥzūn / Cihāz ét baña éy babam 'adūdan olmayam ḥaccāl 1706

ibḳā (Ar.): Baki, devamlı, sürekli kılma.

Geliñ bu cehli terk éyleñ ḳoyar cehli sizi oda / Ki zīrā bu cāhillik küfre aḳrebdür éder ibḳā 1812

Ki igne yurdusı miḳdār deliginden çıḳa bu yél / Ki yéryüzünde ḳomaya depeler ṭaġları ibḳā 3757

iblā' (Ar.): Yutturma.

Ki 'Īsā buña dédi kim kerāmetimi gördüñ mi / Eger mü'min iseñ gerçek çöregi kim yédi iblā' 99

Bu ér gelince vurdılar başını kesdiler anuñ / Bu kez oturdılar bunlar yédiler ekmegi iblā' 119

iblīs (Ar.): Şeytan.

Daḫı ḥıfẓ éyleye Allāh ki iblīsiñ şürūrından / Daḫı ẓālim beşerlerden seni ḥıfẓ éde 'izz ü nāz 785

Bir ādem alnına baḳdım ki gördüm iblisi anda / Anı ādemiñ alnına ki muttaṣıl olur ībḫāẓ 1911

İbni ʿAbbās: Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabi.

Bu söze pes münāsibdir ḫaberde vārid oldı kim / Démişdir İbni ʿAbbās ol bunı pek diñle ét idrāk 228

Buyurdı İbni ʿAbbās bil Ḫudā rāżī ola andan / Dédi dédi Resūlullāh olasın bunı fāḳirāt 2078

İbni Mesʿūd: *krş.* ʿAbdullāh ibni Mesʿūd

Buyurdı İbni Mesʿūd kim ola rāżī Ḫudā andan / Dédi dédi Resūlullāh bunı da éyle sāmiʿāt 2074

Buyurdı İbni Mesʿūd kim Ḫudā rāżī ola andan / Ki şāfiʿi müşeffaʿdur şefāʿati olur maḳbūl 2167

İbrāhīm: Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam'ın müştereken kabul ettiği büyük peygamber.

Uyḳusından İbrāhīm beliñledi / İsmāʿīl'üm déyü çoḳ çoḳ aġladı 4078

Geldi İbrāhīm buyurdı Hācer'e / İsmāʿīl'iñ yu başın ṣaçın ṭara 4082

ibrām (Ar.): Can sıkacak derecede ısrar etme, üstüne düşme.

Ki geldi gine ḳapuya gine dönderdi Süleymān / Ki geldi gine Dāvūd'a ki ibrām étdi ol aḫyār 569

Kötü ḫūy şol fiʿildür kim déyem ṣāḥiblerin saña / Gel éy müʾmin bu gürūhdan çıḳarġıl nefsiñi ibrām 1774

ʿibret (Ar.): Kötü bir hadiseden alınan ders.

Ki bundan bize iki şeyʾ ẓuhūr éyledi fikr éyle / Bulardan ʿibret al müʾmin düşün kendiñi ét īkāẓ 2035

ʿAcāibden néler gördüñ ḫaber vériñ éşidelüm / Ki ʿibret alalum andan naṣīḥat bilelüm illā 3076

ibrīḳ (Ar.): Toprak veya madenden yapılmış, kulplu ve emzikli su kabı.

Ḳaçan ābdest murād étse pes ibrīḳ eline alsa / Duʿā éder aña ibrīḳ ki vér cennetde sen melbūs 1001

ibtāʿ (Ar.): Ulaştırmak, iletmek.

Ben ancaḳ kendi nefsime olurum mālik éy sā'il / Gel imdi ṭut elimden sen beni bir ġayra ét ibtāʿ 129

ibṭāl (Ar.): Boş, hükümsüz bırakma.

Ki bil şunı ḳabūl étmem dili çaġıra baña da / Ki ḳalbi ġayrıda ola ki vérmem ḥācetin ibṭāl 1677

Ki mürtekib olursıñız büyük günāhlar işlersiz / Anuñ-çün Ḥaḳ ḳabūl étmez éder duʿāñızı ibṭāl 1693

ibtidā (Ar.): *krş.* ibtidāʾ

Yazam ben ibtidāsındaki bismillāhiyi evvel / Daḫı Raḥmān ile Raḥīm adımı naḳş édem deftār 2633

Cemīʿ ecsād kemāl üzre büyüyüp kāmil olduḳda / Ḫudā dirilde İsrāfīl'i Mīkā'īl'i ibtidā 3595

ibtidāʾ (Ar.): Başlama, başlangıç, ilkin, başta.

Ki şaʿbān ibtidāsında ki ṣā'im oldı-y-idi ol / Ki ibtidāʾ gécesini olup ḳā'im édüp niyāz 809

Anı Ḫāliḳ-ı mevcūdāt ki yazmış ibtidāʾ levḥa / Dédi ḳaleme yā ḳalem her olacaġı ét īżāḥ 1926

ibtilā (Ar.): Bir şeye düşkün olma.

Yédi dürlü belā-y-ile ki ibtilā éde Allāh / Biri budur olur ol māl ḳalur vārişlere çoḳ az 308

ibẕāl (Osm. T.): Esirgemeyip bol bol harcama ve bol kullanma.

Ki vardı zekātın vérdi fuḳarāya édüp ibẕāl / Hidāyet yétti pes aña ḍalāletden édüp ifrāz 333

Bu kez nışfını ol mālik āmīn déyene vérdi ol / Ki eksik vérmedi aña berāber étdiler ibẕāl 1726

ibzāl (Ar.): Bölme, kırma, içini boşaltma.

Bu kez herkes ḳubūrından çıḳa ḳabriniñ üstüneGöre kim ḳıyāmet ibdāl ḳopmuş ʿaḳılları ola ibzāl 3619

īcāʿ (Ar.): Ağrıtma, ağrıtılma.

Muḥammed ibni Ṣafārī rivāyet éyledi diñle / Ki Mekke'ye géderken ben ki gördüm bir kişi īcāʿ 2606

Ḥālinden ol ḫaber vérdi kefen ṣoyucı idim ben / Taʿaccüb étdüm aña ben ṣoyardım ben kefen īcāʿ 2608

īcāb (Ar.): Lazım gelme, gerek.

Ki var mıdur ʿaceb sā'il su'ālini vérem aña / Né isterse vérem aña duʿāların édem īcāb 961

Ki Kaʿbe'de ḳabūl éden ki bunda da éder īcāb / Ki bunda édelüm duʿā Ḫudā'ya éde pes maḳbūl 2699

icābet (Ar.): Razı olma, uyma.

Ezān oḳunsa mescidde icābet éylemeñ aña / Çökeñ oturuñ eviñde odalarda édeñ laḳlāʿ 1533

Ki ḳoñşu bir şey' isterse anı vérmek-durur aña / Ki daʿvāt éylese aña icābet éylegil éy cān 2862

īcād (Ar.): Yeniden bir şey çıkarma.

Ki bundan ṣoñra ol melek ki vardı dédi aʿmāya / Né istersiñ dile benden anı édem saña īcād 415

Gine evvelki gibi Ḥaḳ birikdirüp éde terkīb / Ki īcād éde evvelki gibi insān éde Mevlā 3590

iʿcāl (Ar.): Acele ettirme.

Buña baḳdı kelīmullāh ḳatı pek yalvarır Ḥaḳḳ'a / Ki nefsinden dédi Mūsā duʿā étdi Ḥaḳ'a iʿcāl 1672

Daḫı peyġamberiñ sünnetini terk éyleme zinhār / Eger dérseñ ḳabūl ola ḳamu ḥācetleriñ iʿcāl 1680

īcār (Ar.): Kiraya verme, verilme.

Ve ammā şol ṣadaḳa kim birine ola ḥisābsız / Ki ʿālimlere vérilen ḥisābsız éde Ḥaḳ īcār 550

Bular mescidde géçirmiş cemīʿ eyyāmını anda / Bugün buldılar ecrini édeler cenneti īcār 1573

icāre (Ar.): Kira, gelir.

Gel éy vaḳfı ki ét sen yér ile bāġ daḫı dükkānlar / Olur icāre bunlarda ḥelāl olur ki yoḳ isrāf 1216

icbār (Ar.): Zorlama, zorlanma.

Deve zekātı vérmeyen kişi ḥaşr ola kim ol gün / Daḳalar boynuna bir ṭaġ götür déyü ola icbār 3638

iclāl (Ar.): Büyüklük, kudret ve kuvvet.

Faḳīr bu şeyḫe dédi kim néden érdiñ bu ikrāma / Ki şeyḫ dédi eyā miskīn eger ister iseñ iclāl 1740

Daḫı géy ḫulleleri sen livāü'l-ḥamdi al ele / Bugün yevm-i ḳıyāmetdür şefāʿat günüdür iclāl 3613

icmāʿ (Ar.): Dağınık şeyleri bir araya getirme, toplama.

Ki aḫretde gelem size gine ḥayāt bulasız siz / Yéyesiz içesiz cennet içinde gezesiz icmāʿ 2467

Ki dér yā Rabbi ol olsun ki iḥsānıñ baña seniñ / Benim namāzımı ḳılanları ḳoy cennete icmāʿ 2624

icmāl (Ar.): Kısaltma, özetleme.

Ki Ḥayāt-ı Ḳulūb içinde yazmışdur bu aḫbārı / Velī biz éyledik icmāl ki tafṣīline ét iḳdām 1770

icmālen (Ar.): Kısaltarak, kısaca.

Ki dünyādakini bildiñ ki icmālen beyān étdim / Velī aḫretde né ḳıla saña ol Ḳādir ü ʿAzzāz 344

Ki laġviyyet édenlere Resūlullāh né buyurdı / Beyān édelüm icmālen éşit benden olup āgāh 3135

icmām (Ar.): Biriktirme.

Ki öyle bir ṣudur kim ol ki baldan ṭatludur ol ṣu / Bir içen ṣuṣamaz ġayrı ṣovuḳdur ḳardan éy icmām 931

icrāḥ (Ar.): Yaralama.

Ki belki ḳādir olmaya anı almaġa ḳoñşular / Saña beddu'ā éderler ḳulūbları olur icrāḥ 3238

Bu kez ṣu isteyecegiz véreler aña bir żarī' / Ḳaçan aġzına alıcaḳ yaḳa aġzın éde icrāḥ 3249

icrām (Ar.): Cürüm işleme, kabahat işleme.

Ki sū'-i ḫulḳ olanları ḳatı pek köti ḳavimdir / Ki şirretlikde nihāyet bulupdur étdiler icrām 1773

Gécelerde birikirsiz odalarda cemī' naḳḳāl / Ṭalarlar ġaybete daḫı ki hem laġviyyete icrām 3116

ictimā' (Ar.): Toplanma, bir araya gelme; kavuşma.

Ki yüklü olsa bir 'avret érinden ictimā'-ile / Ki her gününe Ḥaḳ yazar anuñ defterine Mevlā

Ki bundan ṣoñra ḫaymeler ḳurıla ictimā' içün / Zifāfdan ṣoñra ḳalḳalar oturalar 'ale'l-isnād 3897

ictināb (Ar.): Sakınma, çekinme, uzaklaşma.

Cāhillikde ḳarībdür küfre édiñ andan ictināb / Ki bir gün peşmān olursın oḳu leyl ü nehār cem'ā 1814

Ḥarāma baḳmadıñ aṣlā ḥarāmdan étdiñ ictināb / Beni ḥıfẓ éyledíñ otdan seni de ḥıfẓ éde Settār 2444

iç: Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dahil, dış karşıtı.

Daḫı içinde olan eşyāya Ḥaḳ la'net éyledi / Buña ednāya meyl étme temāyül étme ét i'rāż 30

Ki ḫalḳıñ içine gire ḳaçarlar ehl-i maḥşer hep / Çaġıra bir münādī kim néçün ḳaçarsıñız eşḫāṣ 48

iç-: Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Ki bir kerre ṣu içseydi yédi deryāyı içerdi / Gine dört yanına baḳar daḫı var mı ʿaceb ʿulfe 473

Muṣāḥib oldıñ ise sen ki ʿālimler ile kişi / Gireñ sancaġı altına içeñ kevs̱erden ol mevʿūd 2198

içerü: İç yan, iç bölüm, dışarı karşıtı.

Vara mescid ḳapusına içerü girmek ister ol / Déyeler aña melekler utanmañ mı mine'l-Cebbār 1545

Alurlar pes günāhını girer içerüye ol pāk / Namāzı ḳılup olduḳda éder ṭaşraya iʿtibār 1548

içim: Bir yudumda içilecek miktarda olan.

Ki kāfirlere bir içim ṣu vérmezdi bu dünyāda / Velī sévmedigi içün ki cümle içdiler Feyyāż 33

Ki ḥattā bir içim ṣu-y-ile ifṭār étdirirseñiz / Bu s̱evābı vére Allāh odur Cevvād-ı ẕī'l-ikrām 945

içir-: İçmesine yol açmak, içmesini sağlamak.

İlāhī bu żaʿīf ḳuluñ içir sen bu ṣarāblardan / Daḫı vér cennet-i vildān ṣafālar bula müsteṭāb 1977

Bugünlerde babañ daḫı çalışır getürür saña / Yédirir içirir saña unutduñ mı bunı éy cān 3270

içre: İçinde.

Daḫı īrād édeyim size bir ḳul-ı ṣaḥīḥ bisāṭ / Ki basṭ étdi müfessirler ki tefsīr içre bir ḳīrāṭ 2018

Ki biñ dürlü ʿaz̲ābları dökeler seniñ üstüñe / Géce gündüz ʿaz̲āb içre giriftār éyleye Tevvāb 2386

içün: … diye, maksadıyla.

Dédi Allāh içün gel gir ki bu ḳızḳında tennūra / Ki Allāh içün otur sen bunuñ içinde éy nisā 500

Bu kez ṣol yanına bunlar ʿaẕāb étmek içün gele / Ki ṭutduġı oruç bunlarıñ öñine éde iḳdām 2582

içür-: *k*rş. içir-

İçüreler aña süd ırmaġından şol kāselerle / Ki lāle-i cevāhirden ki gelmez vaṣfa ol inan 694

ʿīd (Ar.): Bayram.

Bu ʿaẕāblar içinde ben sekiz ay yandım āteşde / Ki şaʿbān ayı çün ṭoġdı baña ʿīd oldı ol şāhbāz 806

Bu ʿīd degildür éy kişi ki ʿīd cennetde olur bil / Anı Ḥaḳ'dan ṭaleb ḳıl sen budur uş muḫliṣi iḫlāṣ 1274

īdāʿ (Ar.): Emanet olarak verme.

Gele fī'l-ḥāl ayaġa ol ayaḳ ile éde īdāʿ / Néce şefḳatler éyleye teraḥḥumler éde icmāʿ 2459

iʿdād (Ar.): Hazırlama, hazırlanılma, geliştirme, geliştirilme.

Müfessirler buña birḳaç maʿānī éyledi iʿdād / Ki ḥa Ḥayy'a işāretdür ki mim Ḳayyūm'a tebşīrāt 822

iʿdām (Ar.): Yok etmek, öldürmek.

Bu daḫı sū'-i ḫulḳdandur bunı da terk éde gör sen / Bu şeyṭān fiʿlidir kişi bunı kendinden ét iʿdām 1779

īdām (Ar.): Devamlı, sabit.

Bu kez çoḳ mücdeler olsun cemāʿate ola ḥāriṣ / Saʿādet-i ebediyye ki oldı ol kişi īdām 1433

Elā éy ʿābid-i ṣāliḥ ṣalāḥetde olup īdām / ʿİbādetde ziyād éyle iṭāʿatde olup īdām 2569

ʿīdāt (Ar.): Bayramlar.

Nétekim mü'minin bayram güne dérler mübārek ʿīd / Keẕālik bu géceye de melekler dédiler ʿīdāt 841

idẖāl (Ar.): Dahil etme, içeri sokma.

Daẖı ġamlansa bir ādem ki bu ayıñ ẖurūcına / Anı idẖāl éder Allāh ki aʿlā cennete ḳıl nās 1253

Gel imdi tevbe ét bundan ki terk ét ḳovculıġı / Süre Ḥaḳ tā'ib olanı ki idẖāl éde fī'l-cinān 3011

idrāk (Ar.): 1. Anlayış, akıl erdirme.

Bu söze pes münāsibdir ẖaberde vārid oldı kim / Démişdir İbni ʿAbbās ol bunı pek diñle ét idrāk 228

Ki yazıpdur Münebbihāt ḳulaḳ vér éylegil idrāk / Rivāyet éyledi ʿÖmer Resūl-i mefẖar-ı derrāk 1411

2. Yetişme, erişme.

Muṣībetde iken ol ḳul yapar cennetde saraylar / Bu dünyādan géçicek ol olur saraylara idrāk 222

Seniñ ʿabdiñ iken mü'min néçün maḥrūm ḳılañ anı / Ki kāfir düşmānıñ iken murādına édüp idrāk 239

İdrīs: Kur'an-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden biri.

Nétekim vārid olmuşdur ki aẖbār-ı ṣaḥīḥinde / Ki İdrīs Ḥażreti bir gün yérinde ol tecelliyāt 592

Ki İdrīs gördi oġlanı taʿaccüb étdi oġlana / Ki geldi gine ʿAzrā'īl édüp İdrīs'e teslīmāt 599

īfād (Ar.): Birini elçilikle gönderme.

Ki infāḳ éylesün bunlar mesākīn ḳullarıma kim / Vekīl ḳıldım ben anları faḳīre māl éde īfād 390

ifāḳat (Ar.): Sarhoşluk veya baygınlıktan ayılma.

Ki yatdı bir iki sāʿat ifāḳat buldı ḳaḳdı ol / Gine anlara sögmedi cıġırdı Ḥaḳḳ'a gel bed-nām 1790

Ki biñ yıl yatdılar bular gérü buldılar ifāḳat / Dédiler Rabbenā ʿaceb né büyükdür bu éy Fettāḥ 2324

ifāż (Ar.): Taşıp yayılma, dağılma.

Münācāt étdi Allāh'a dédi yā Rabbi bu yigit / Néçün döker gözünden yaş gözinden ḳan éder ifāż 38

Geliñ başına cemʿ oluñ gédiñ cehenneme bile / Ki herkes sévdigile pes ola maḳāmına ifāż 54

ifḍāl (Ar.): Lütuf ve bağış.

Ki ṭaşra gétme emrinden o da ṭuta seniñ emriñ Diliñden ḳoma Mevlā'yı seni de ol éde ifḍāl 1743

ifhām (Ar.): Bildirme, anlatma.

Ararsıñ bunda sen ẕevḳiñ bu ay ẕevḳ ayı degildür / Teẕellül ayıdur bu ay ẕikir ayı-durur ifhām 903

iflāḥ (Ar.): Kötü bir durumdan kurtulup iyi bir duruma girme.

Eʿūẕüyi tamām étdiñ oḳuyan oldılar iflāḥ / Ḫudā'nıñ ismi faẕlından birazcıḳ édelüm işrāḥ 1914

Żiyāfet éyle faḳīre ki dünyāda sen éy kişi / Ki buñ deminde buluna ʿaẕābdan bulasın iflāḥ 3228

ifnā (Ar.): Yok etme, tüketme.

Elā éy ḥārişü'd-dünyā bu ḥırṣ seni éder ifnā / Helāk éder seni bu ḥırṣ géçer ʿömrüñ olur ifnā 461

Ki ḳanda ḳaldı köşk-ile sarayları binā éden / Ḳanı köşki saraylar kim ḳamusı oldılar ifnā 3577

ifrād (Ar.): Tek olarak söyleme.

Ki bir gün ṣā'im olaydı gécesin ḳā'im olaydı / ʿAẕāb olmazdı bunlara necāt bulurdı éy ifrād 647

Ḳaçan kürsīye çıḳsalar aġaçlarıñ budaḳları / Egile mü'miniñ eline gire her yémiş ifrād 3893

ifrār (Ar.): Kaçırma, kaçırılma.

Ki ġıybetden firār étdiñ daḫı éylemediñ bühtān / Daḫı laġviyyeden ḳaçdıñ günāhdan éylediñ ifrār 2446

Géde fi'l-ḥāl gele ol dem déye ele ki yā el sen / Ḥarāma héç yapışmadıñ günāhdan éylediñ ifrār 2455

ifrāṭ (Ar.): Aşırı gitme, pek ileri varma.

Geyik içdi o şulardan şu'ūd étdi gine ṭaġa / Bu ḥikmete naẓar ḳıldım ḫaṭādur étdigim ifrāṭ 2033

İki ḳolunı ḳaldırup ḳoya boynuna mü'miniñ / Güle güle şarılalar ḳoçuşmaḳdan éde ifrāṭ 3881

ifrāz (Ar.): Bir bütünden bir parça ayırma.

Ki dérsiñ Tañrı ḳuluyın néçün ṭutmañ anuñ emrin / Néçün ṣarf éylemeñ mālıñ zekātını édüp ifrāz 303

Dédim beñziñ ḥayātıñda ki aḥmer verde beñzerdi / Ṣararmış gül gibi olmuş yüzüñde nūr olup ifrāz 797

ifsād (Ar.): Fesada uğratma, uğratılma, bozma.

Ki siz ṭutmadıñız anda Ḫudā'nıñ emrini aṣlā / Bunuñ ile tekebbürlük éderdiñüz daḫı ifsād 458

ifsāḥ (Ar.): Açmak, genişletmek.

Ḳaçan mevt uçu véricek melekler gördiler bunı / Ḳamusı hep ḳapandılar yüzü üzre édüp ifsāḥ 2323

ifşā (Ar.): Gizli bir şeyi yayma.

Ki mü'min ḥirfeti degil birikip bir yére kişi / Oyun temāşā éylemeñ ki laġviyyet édüp ifşā 1809

Eger şer işlese bir kez anı ifşā éder ḫalḳa / Ki ḫayrın ketm éder anuñ budur aḫlāḳ-ı meẕmūmāt 2999

iftāḥ (Ar.): Fethetme, açma.

Anuñ-çün yazdı her ḥarfin ki Ḳaf Ṭağı ḳadar ol Ḥaḳ / Anuñ-çün yazdı her āyāt rü'ūsinde édüp iftāḥ 1933

Ki şimdiki zamān ḫalḳı gözetmez ḳoñşu ḥaḳḳını / Yédirir ḳorḳdığına hep éledir ẓālime iftāḫ 3226

iftār (Ar.): Oruç açma.

Daḫı iftāra çağırır ki fıṭrayı vérir bunda / Daḫı zekāt vérir bunda dīn eṣeri olan enām 936

Ki iftār olduġı vaḳit yér içer rāḥatı gelür / Sürūr ile terāvīḥe géder ḳılar anı me'cūr 972

iftirāḳ (Ar.): Ayrılma, ayrılık, hicran.

Ki yér gök aġlaşır cümle bu ayın iftirāḳından / Ki ümmeti Muḥammed-çün édeler zāri zārī yas 1242

Ṭudaḳ fısıldısından ġayrı héç olmaya aṣlā ṣavt / Bu hey'et üzre ṭururken bu kez gök ola iftirāḳ 3692

iftirāş (Ar.): Sağ ayağı dik tutup, sol ayağı yatırarak üzerine oturmak.

Déye kimiñ-durur bu mülk déyeler seniñ içündür / Ki var otur maḳāmıñda muḫalled bunda iftirāş 1291

iftitāḥ (Ar.): Başlama.

iftitāḥ tekbīr: Namaza başlarken söylenen "Allahu ekber" sözü.

Cemā'ate mülāzemet édiñ dédi Resūlullāh / Ki zīrā iftitāḥ tekbīr ki idrāk étdi bi'l-imām 1460

igne: Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç.

Ki igne yurdusı miḳdār deliginden çıḳa bu yél / Ki yéryüzünde ḳomaya depeler ṭaġları ibḳā 3575

Cehennemden bu dünyāya ki igne delügi ḳadar / Delik ola-y-idi diñle ḫarāb ola-y-idi ḥayvān 3805

iġtiyāb (Ar.): Gıybet etme, yerme.

Ki şol sözde olur kāfir bir ādem éylese ġıybet / Ki bir mü'min aña dése ki étme ḫalḳı iġtiyāb 2969

ihānet (Ar.): Hainlik, kötülük.

Bularda varalar veyl ki bular da yanalar odda / Namāza ihānet étdiklerinden ötüri iḥrāḳ 1379

Velākin éy ḳulum saña ihānet degil-idi bil / Bugün ikrām édem size vérem bir aẓvā'i bir tāc 3186

iḥāṭa (Ar.): Bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

Ki oldı zīrā bu cāmiʿ cemīʿ esmā-i Rabbānī / İḥāṭa étdi cümleyi mufaṣṣal éyledi Fettāḥ 1931

Biri iḥāṭa étmişdür ki ʿarşıñ her ṭarafını / Biri kendinde maḳbūżdur Ḫudā'dan iẕn éder 3548

īḫāz (Ar.): Almak, biriktirmek.

Anuñ dördüncisi añla néye ṣarf éder ol kişi / Ki āḫiri ḫarāb olacaḳ eşyāyı yapar īḫāz 316

Dédim ben éy ḳarındaşım néçün selāmım almadıñ / Ki ġayrı sözi söylediñ selāmım almadıñ īḫāz 812

iḫbār (Ar.): Haber verme, bildirme.

Gine sulṭān-ı kevneyni lisān-ile édüp iḫbār / Ki Miʿrāc gécesi gördüm ki bir melek olup ıżrār 3421

Elā éy ṣābiri şākir ṣabırdan éyle istiḫbār / Ol aʿlā seyyidiñ sözün saña ben édeyim iḫbār 3715

iḫbārāt (Ar.): Haber vermeler, bildirmeler.

Su'āl édecegiz buña ki dīnden daḫı īmāndan / Daḫı peyġamberinden hem daḫı Tañrı'dan iḫbārāt 2103

ihbāṭ (Ar.): İndirme, alçaltma.

Ki vardım ben aġı ḳurdum bu kez o yére gizlendim / Ki andan ṣoñra bir geyik yuḳardan éyledi ihbāṭ 2028

Bu kez ṣaflar yarılup ortaya çıḳa gele ḫatun / Güneş gibi ṭulūʿ éde atından éyleye ihbāṭ 3380

iḫcāl (Ar.): Utandırma, utandırılma.

Gel imdi iste Tañrı'dan ki bir milki fenā olmaz / Reẕīl olmaz ḥaḳīr olmaz ki olmaz dā'imā iḫcāl 1664

ihdām (Ar.): Yıkma, yıkılma.

Ki taʿcīz étdi küffārı bu kez cemʿ oldı küllīsi / Ki ḍarb étdiler ol ḳadar ki oldı ortaya ihdām 1789

iḫfā (Ar.): Gizleme, saklama.

Bulara māl yétişmedi faḳīre buḫl éder bu nās / Zekātın ḥabs éder mālıñ anı gizler éder iḫfā 479

Ki biñ perde ile anı ki étdi iḥticāb Allāh / Ki iḫfā étdi bir yérde ḫalāyıḳ görmedi işrāḥ 2312

iḫfāca (Ar.+T.): Gizlice.

Mü'eẕẕinler né dérler ise daḫı sende dé iḫfāca / Saña mücde eger diñler iseñ eẕānı sen her ān 1632

iḥfāẓ (Ar.): Koruma, korunma.

Ki ben yarlıġadım anı ḳulumuñ cümle ʿişyānın / Ki ḥürmetine ismimiñ ʿaẕābdan éyledim iḫfāẓ 2017

Bular-çün oldı ẓālimīn olupdur cümle kāfirīn / Buları biz cehenneme ḳoyarız étmeziz iḫfāẓ 3450

iḫḳāḳ (Ar.): Hakkı yerine getirme, hak.

Ki müşrikler yine berāber olur māniʿü'z-zekāt / Keenne vérmeyen kişi ki münkirdir Ḥaḳḳ'ı iḫḳāḳ 348

ihlāk (Ar.): Yok etme, öldürme.

Ha bir béş gün ġurūr éyle seni yaḳar ölüm bir gün / Ki cümle tār u mār olur görüñ seni éder ihlāk 257

Né dér diñle ki ol ʿazīz bir ādem Ḥaḳ rıżāsı-çün / Ġazā étse cihād étse hem étse kāfiri ihlāk 1424

iḫlāl (Ar.): Helal getirme, bozma, sakatlama.

iḫlāl-i ıṭnāb: Sözü uzatmadan söyleme.

Velī fażlı bunuñ çoḳdur kelāmda édelüm ibḥāṣ / Daḫı iḫlāl-i ıṭnābdan müberrā étdim iḥtirām 2414

iḫlāṣ (Ar.): 1. Kur'an-ı Kerim'in 112. suresi.

Ṣalāt-ı maġrib ardınca yigirmi nāfile ḳılsa / Ki her birinde oḳusa ki iḫlāṣ fātiḥa Ḳur'ān 667

Elā éy mü'min-i muḫliṣ séverseñ Ḥaḳḳ'ı bi'l-iḫlāṣ / Ki bayram gécelerinde uyuma oḳuġıl iḫlāṣ 1259

2. Samimiyet, bağlılık.

Eyā mü'min varıñ Ḥaḳ'ıñ duruñ dīvānına bugün / ʿAṭāyālar ola size ki iḥsānlar éde iḫlāṣ 1263

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā mü'min / Gel imdi éylegil iḫlāṣ ʿibādetde ḳamu aʿmāl 1744

ihmāl (Ar.): Ehemmiyet vermeme, önemsememe.

Adı Behrām Mecūsīdir élet benden aña selām / Ki teblīġ ét selāmımı ki ihmāl étme ét selām 2909

Ki ol duʿā bereketinde göreyim ḳızımı ben / Biraz söyüne āteşim kerem ḳıl éyleme ihmāl 3386

ihmām (Ar.): Mahzun etme, kederlendirme.

Bu ḫaberi éşidicek ḥazīn oldı Resūlullāh / Ki ol ḳadar elemlendi bükālar éyledi ihmām 1084

iḫrāc (Ar.): Dışarı atma, çıkarma.

Daḫı buyurdı ol server ki mescidiñ içindeki / Zibilleri süpürse ol daḫı hem éylese iḫrāc 1183

Ki bizden çoḳ ʿamelleri ki aġniyālarıñ taḥḳīḳ / Ki zīrā ḥac éder bunlar daḫı zekāt éder iḫrāc 3193

iḫrāḳ (Ar.): Ateşe atmak, yakmak.

Gel imdi inṣāf ét sen de Ḫudā'ya éylegil ḳulluḳ / Olursuñ ṣoñra sen nādim bu ḫūy éder seni iḫrāḳ 361

Elā éy tārikü'ṣ-ṣalāt néçün ḳılmañ namāz füssāḳ / Néçün étmen Ḥaḳ'a ḳulluḳ seni éder yarın iḫrāḳ 1363

iḫrām (Ar.): Arapların büründükleri büyük yün çarşaf.

Vérile aña yüz biñ kez cihād ṣevābını Allāh / Ki öyle bir cihāddur kim nebīlerle édüp iḫrām 1461

iḫrāz (Ar.): Birisini, bir şeyi güzel bir surette korumak.

Dédi ümmeti aṣḥābım ki ḥıfẓ édiñ mālıñızı / Zekāt-ile yapıñ eṭrāfını sizler édiñ iḫrāz 326

Ölüm döşegine yatdığı vaḳtin dili dutula / Déyemez vārişe ol māl daḫı anda ḳalur iḫrāz 343

iḫsān (Ar.): Bağış, bağışlama, lütuf, iyilik.

Bugün ben pek faḳīr oldum baña gel éylegil iḫsān / Şu deveniñ birini vér olam ben senden istifād 426

Saña bir ḳıṣṣa déyeyim ki bundan ḥiṣṣe al kişi / Né iḫsān éder ol Rezzāḳ néler ikrām éder Cebbār 552

iḫşār (Ar.): Toplamak, toplanmak.

Münāfıḳlarla kāfirler ḳoyalar yüzleri ḳara / Ḳoyalar aç ṣusuz ʿuryān başı açıḳ ola iḫşār 3625

Ṣığır zekātı vérmeyen ḳoyun zekātı vérmeyen / Daḫı altun gümüş zekātı vérmeyen ola iḫşār 3639

iḫticāb (Ar.): Saklanma, gizlenme.

Ki biñ perde ile anı ki étdi iḫticāb Allāh / Ki iḫfā étdi bir yérde ḫalāyıḳ görmedi işrāḥ 2312

iḫticāc (Ar.): Delil, vesika, şahit.

Nétekim dér Resūlullāh bu dünyādaki ḳullara / Néce iʿtiẕār éderse ḳuṣūrı étme iḫticāc 3187

Olurlarsa eger ṣābir ʿibādet üzere hem bunlar / Ki üç ḫaṣlet vére Allāh buları éyle iḫticāc 3201

iḫticāl (Ar.): Utanma, şaşırma.

Dédiñ Allāh'a éy kişi seniñ eviñi yaḳarım / Ḳırarım ḳandīliñ beytiñ ḫarāb éylerem iḫticāl 1728

iḫtilāf (Ar.): Ayrılık, anlaşmazlık, aykırılık.

Melek mi ya resūl midür resūl déye meleklerdür / Melek déye nebīlerdür ki iḫtilāf ola īcād 763

Bu sözde iḫtilāf oldı eṣaḥ ḳavli déyem saña / Eṣaḥ ḳavle géde bunlar ki ṣıḥḥatde ola her ān 2297

iḫtirām (Ar.): Saygı, hürmet.

Büyükleriñ ṣevābı çoḳ déyü ét anlara ʿizzet / Ki gençleriñ günāhı az déyü édesin iḫtirām 1751

Velī faẓlı bunuñ çoḳdur kelāmda édelüm ibḥāṣ / Daḫı iḫlāl-i ıṭnābdan müberrā étdim iḫtirām 2414

iḫtirāz (Ar.): Sakınma, çekinme.

Ẓulüm nédür saña déyem gel éyle andan iḫtirāz / Ki ekber-i kebā'irdür atar fāʿili fī'n-nīrān 2280

iḫtisāb (Ar.): Hesap sorma.

Zekāt vérmedigi senelerinden éyle iḫtisāb / Çıḳara cümle zekātın fuḳarāya éde iḥsān 2283

iḫtiyāc (Ar.): Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk.

Yarın yevm-i ḳıyāmetde faḳīrlere déye Allāh / Ki maʿẕūr ola ḳullarım sizi ḳıldıḳ biz iḫtiyāc 3184

Ebed görmeye dünyāda ki héç kimseye iḫtiyāc / Ki yoḫsulluḳ géde andan ebed bay ola bī-evcāʿ 3374

iḫtiyār (Ar.): Seçme, seçilme.

Né dérsiñ bu fenā mülki gel étme bunı iḫtiyār / Helāk oldı buña meyyāl gel étme bunda istimtāʿ 64

Ki bir nidā daḫı gele ḳatı Allāh rıżāsı-çün / Uḫuvvet étdi iki kez gérü dünyāda iḫtiyār 3745

iḫvān (Ar.): Sadık, samimi, candan dostlar.

Muḳaddemce vérirseñ sen daḫı evlā-durur iḫvān / Faḳīrlerde göre ḫarcın olarda olalar serrā 1218

Ḳulaḳ ṭutarsañuz iḫvān déyem ben ḥāl-i mücrimūn / Né işler anlara Allāh ṣevābdan ḳala maḥrūmūn 2338

iḥyā (Ar.): Taze can verircesine iyilik, lütfetme.

Gelüpdür Lübb-i elbāb'da buyurmuşdur Resūlullāh / Receb ayında bir géce ki iḥyā étse bir insān 662

Bir ādem leyletü'l-ḳadri ki iḥyā éylese bilgil / Ḳażā éder Teʿālallāh ki biñ ḥācetini iʿẓām 1094

İḥyā-i ʿUlūm: Gazzālī'nin başta tasavvuf ve ahlak olmak üzere fıkıh, kelam gibi ilimlere bilhassa amaçları bakımından yeni yaklaşımlar getiren önemli eseri.

Ki İḥyā-i ʿUlūm yazdı ḫaberde vārid oldı kim / Ki bir gün Ḥażret-i ʿĪsā édipdi ṭaġa bāʿidāt 859

iḫżār (Ar.): Huzura getirme.

Müʾeẕẕinler éder tekbīr imām éder zimāmından / Cemāʿat üstine binmiş olalar maḥşere iḫżār 1570

Ki merżālara ṣaġlıḳ vérmek istesem ben éy Aḥmed / Ṭabībin ḳapusına gönderem ben éderem iḫżār 3432

īḳāʿ (Ar.): Yapma, yaptırma, düşürme.

Buyurdı Ḥażret-i ʿĪsā ki dünyānıñ muḥabbeti / Ki mü’minler ḳulūbına ki aṣlā éylemez īḳāʿ 76

Tażarruʿ éyledi Ḥaḳḳ’a dédi ben bilmedim yā Rabb / Benim cürmümü ʿafv éyle ḫaṭāya olmuşam īḳāʿ 146

ʿiḳāb (Ar.): Eza, cefa, eziyet.

Ki ġayyāda anı yaḳa ki çoḳ ʿiḳāb éde aña / Ki ol ḳadar yaḳa anı zebānīler vurur mıṭrāḳ 1403

īḳān (Ar.): Sağlam biliş, bilme.

Ki bir gün bunlara dédi ḫaberdār oluñ aṣḥābım / Ki Cebrā’īl ḫaber vérdi baña dün géce ét īḳān 675

Aġır gele bunuñ ṣevābı yérlerden ya göklerden / Ki taṣdīḳ éylegil bunı ki gelsin ḳalbiñe īḳān 3491

īḳāẓ (Ar.): Uyarma, uyandırma.

Hemān sen nevm-i ġafletden gözüñi éylemeñ īḳāẓ / Uyanırsıñ velī bir gün giricek nāra fī’l-ʿaẕāb 1951

Ki bundan bize iki şey’ ẓuhūr éyledi fikr éyle / Bulardan ʿibret al mü’min düşün kendiñi ét īḳāẓ 2035

iḳbāḥ (Ar.): Kötülük, fenalık yapma.

Ki iḫfā éyle etegiñ ki altında getür eve / Zīrā ḳoñşu uşaḳları görürler ḥüzn éder iḳbāḥ 3233

iḳbāl (Ar.): Birine doğru dönme.

Biri budur anı diñle séveriz dérsiñiz Ḥaḳ’ı / Velākin emri yoḳ sizde anıñ-çün éylemez iḳbāl 1687

Ki étdi miḥrāba isnād bize iḳbāl édüp yüzün / Güneş gibi yüzi şuʿle vérir ay gibi āfitāb 3538

ikbār (Ar.): Büyük, ulu görme, görülme.

Ḥarīr aṭlas géyersiñ de şalınırsıñ şoḳaḳlarda / Mürūr étseñ ʿabālıya selām vérmezsiñ éy ikbār 176

iḳdām (Ar.): Devamlı çalışma, ilerleme.

Ki taʿẓīm né-y-ile olur yédi ʿużvın éde imsāk / Ḳulaḳ dil göz daḫı ḳarın ḥarāma étmeye iḳdām 887

Diliñ āfātı né ise tekellüm éder ol düpdüz / Daḫı göz āfātın işler ḳulaḳ ayaḳ éder iḳdām 1776

iki: Birden sonra gelen sayının adı.

O ḥālde vaḳf olan şeyʾe olursa vārisiñ rāżī / Varır saña ṣevāb olur ikiñiz müşterek vaḳḳāf 1209

Ḫaberde vārid oldı kim ki meyyit gire ḳabrine / Gele iki melek aña yéri yırtar dişi ālām 2570

ikinci: İki sayısının sıra sıfatı.

İkinci göge çıḳarlar keẕālik anda da böyle / Yédinci göge dek böyle ṣorarlar bunlara tamām 1158

Keẕālik böyle ola ol ikinci gök üçünci gök / Yédinci göge dek cümle ki şāḳ şāḳ ola ol ṭıbāḳ 3696

ikindi: Öğle ile akşam arasındaki zaman dilimi.

İkindiden énerler hep ṣabāḥa dek gezerler hep / Ki müʾminleriñ arḳasın ṣıḫarlar véreler selām 1099

iḳlāʿ (Ar.): Bir varlık veya yelken altında olmak.

Ki iḳbāl éyledi Ḫıżır ki gétdi ol ṭaġa ḳarşu / Ki ḳaṭʿ étdi biraz aġaç kök-ile éyledi iḳlāʿ 137

iḳnāʿ (Ar.): Razı etme, edilme.

Ki sen éylediñ iḫtiyār denī dünyāyı yā Ḫıżır / Ki tercīḥ étdiñ aḫretiñ üzerine édüp iḳnāʿ 164

Éner her bir yüñünden gérü bir ṭamla éner yére / O ṭamladan yaradır Ḥaḳ ki bir melek éder iḳnāʿ 3381

ikrāh (Ar.): İğrenme, tiksinme.

Ki gétsin ḫalḳıñ ikrāhı muḥabbet éde ḫalḳ baña / Ki ġāyetle budur ārzūm ki def‘ éde bunı Ṣammād 403

Ki söylersiñ olur olmaz sözi küfr-ile yalanı / Daḫı şetm-i ġalīẓ kelām olup her söziñiz ikrāh 3134

ikrām (Ar.): 1. Ağırlama.

Éderler ‘izzeti ikrām bulara hep ḳamu insān / Fuḳarālar ẕelīl oldı ‘abālılar olup aġyār 180

Ki ṣordum babama baba néden érdiñ bu ikrāma / Bu devlete néden érdiñ éderem senden istiḫbār 536

2. Bir şeyi hediye, armağan olarak verme.

Saña da ol ḳıyāmetde ḳıla ol dürlü ikrāmı / Seni ricā éde Ḥaḳ’dan ‘aẕābdan ola ol ma‘zūl 1011

Velākin éy ḳulum saña ihānet degil-idi bil / Bugün ikrām édem size vérem bir aẓvā’i bir tāc 3186

iḳrār (Ar.): Saklamayıp söyleme; tasdik, kabul.

Ki iḳrār étmedi cāhil muṣir oldı sözinde ol / Günāh deryāsına ṭaldı helāk oldı olup istiḳā‘ 94

Ki her ġurfede ḫāṣıldır ki yétmiş biñ ḳapu bilgil / Déyeler mü’mine iḳrār varınca taḫtıña īrāṯ 1294

ikṯār (Ar.): Çoğaltma, fazlalaştırma, arttırma.

Ki ehl-i ‘ilim olanlar déye yā Ḥażret-i ‘Allām / Bular hep bizden ögrendi ‘ameller étdiler ikṯār 3763

iḳtidā (Ar.): Tabi olma, uyma.

Görenler iḳtidā étdi yédinci göge varınca / Anuñ-çün éder istiġfār melekler zümresi keṯrāt 2099

iḳtidār (Ar.): Güç yetme, yapabilme.

Anuñ tevbesi oldur kim saña on kez ṣalāt vére / Anuñ ṣuçunı ‘afv édem gine ol bula iḳtidār 3433

iḳtidās (Ar.): Kutlu, mübarek kılmak.

Bu sāʿatlerde né deñlü günāhlar işlediñ ise / Yigirmi dört ḥurūf ḥürmetine ḳıldım ben iḳtidās 3525

Ki bu yigirmi dört sāʿat içinde néler étdiñse / Ḳamusın cümle maḥv étdim günāhdan étdim iḳtidās 3528

iḳtirāb (Ar.): *Y*aklaşma, yanaşma.

Ki bir kerre ura naʿre déye éy ġāfil olan ḫalḳ / Açıñ gözleriñiz şimdi ḳıyāmet oldı iḳtirāb 3551

ilā (Ar.): … ye, ..ye kadar, ….dek, ….değin

ʿAyın ṣāḥibini çeker ilā aʿlā-yı ʿilliyyūn / Ḳamu eşyā üzerine terabbuʿ éder istiʿlā 1875

ʿAyın ṣāḥibini çeker ilā aʿlā-yı ʿilliyyūn / Ḳamu eşyā üzerine terabbuʿ éder istiʿlā 2528

ile'l-āḫir: Sona kadar.

Ṣalāt olsun aña dāʾim mine'l-evvel ile'l-āḫir / Daḫı olsun selām aña ki ḫalḳ olunca intişār 3442

ile'l-ʿarrāf: Bilgiye.

Ki bir ḳul dése dünyāda ki *Allāhümme ecrinā / Mine'n-nār* dése yédi kerre ṣıġınup ile'l-ʿarrāf 3824

ile'l-Ḫallāḳ: Allah'a.

Cemīʿ yérlerde göklerde olan maḫlūḳ ḳılar namāz / Ki herkes dilli dilince éder ḳulluḳ ile'l-Ḫallāḳ 1370

ile'l-Maʿbūd: Allah'a.

Elā éy ṭālib-i ḥażret dilerseñ olasıñ mesʿūd / Ṭaleb ḳıl ʿilm-i Sübḥānī odur mūṣil ile'l-Maʿbūd 2173

İki cihānda éy kişi felāḥ-ı ʿuẓmā isterseñ / Ki ögren vaṣf-ı Yezdānī odur mūṣil ile'l-Maʿbūd 2174

ile'l-mesʿūd: Saadete, mutluluğa kadar.

Ana baba ḥuḳūḳından daḫı ezyed-durur biliñ / Ki zīrā refʿ éder üstāẕ mine'l-esfel ile'l-mesʿūd 2193

ile'l-uḫrā: Ahirete kadar.

Ki üç veledi naḳl étse mine'd-dünyā ile'l-uḫrā / Cehennemiñ ḳapuları ḳapana olmaya meftūḥ 2690

ʿilāc (Ar.): Derde deva olan şey.

Velākin ölmeden kişi bunuñ ʿilācını gör sen / Ki ṣoñra pişmān olursuñ géçirme furṣatı éy nās 1235

İlāhī (Ar.): Allah'ım, ey Allah.

Bunuñ başında ki olanları görem İlāhī ben / Ki ʿibret alayım bundan baña ola ḳamu ʿayān 732

İlāhī bu yigidiñ ḥāceti baña ola-y-idi / Vérirdim ḥācetin anuñ teraḥḥumda ḳılam menāl 1673

iʿlām (Ar.): Bildirme, bildirilme, anlatma.

Elā éy müʾmin-i kāmil kemāletden édem iʿlām / Ol aʿlā seyyidiñ sözün saña gel édeyim iʿlām 1746

Bu kez ayaḳ ṭarafından ʿaẕāb étmek diler bunlar / Ayaḳ bulara déye kim ki yol yoḳdur size iʿlām 2577

ilbās (Ar.): Örtme, örtülme.

Déyesin pes o vaḳitde İlāhī gine dünyāya / Ki ircāʿ ét ki beni sen ʿibādetler édem ilbās 1237

ile: 1. Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.

Néden vāriṣsiñ éy kişi bidʿat ile cihān ṭoldı / Néçün defʿ éylemeñ bidʿatları vérmeñ seri itmām 1802

Muṣāḥib oldıñ ise sen ki ʿālimler ile kişi / Gireñ sancaġı altına içeñ kevṣerden ol mevʿūd 2189

2. Cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.

Ramażān ayınıñ āḫir gécesi olduġı zamān / Yér ile gökler aġlaşır döker yaşlar éderler yas 1244

Daḫı cümle deñizler hep mürekkeb olsa ḳamusı / Daḫı cinnī ile insān hep olaydı kātib icmāʿ 1525

3. Bazı soyut adlara getirildiğinde "... olarak, ... bir biçimde" anlamında durum zarfları oluşturan bir söz.

Seni Ḥaḳ ḳulluġa ṣaldı ki ét sen ḳulluġı Ḥaḳḳ'a / Ḫulūṣ ile ʿibādet ét ḳulum déye saña Allāh 1315

Biri bu kim bu geyik ṣıdḳ-ile oḳudı bismillāh / Dönüp ḫulūṣ ile Ḥaḳḳ'a duʿālar éyledi bisāṭ 2036

ileri: *krş.* ilerü

Benim devem gérideydi yıḳıldı-idi yükümüz / İleride refīḳleri torıdı éylemiş īḫāz 336

ilerü: Önce, evvel, mukaddem.

Ki benden çoḳ ilerü gétdiler idi o dünyādan / ʿAceb bunlar nére gétdi ya ḳanda ḳaldılar iḫvān 2544

Ki ḳıldığı namāz anuñ ilerü gele söyleye / Ki bir güzel yigit ṣūretine gire éde iḳdām 2572

ilḥāḳ (Ar.): Katma, karışma.

Ki vāriṣ vérdi zekātın ki ṣarf étdi cemīʿ ḫayra / Ki vāriṣ cennete gire ṣafālarda ola ilḥāḳ 355

Çıḳa hep ḥūrī ve ġılmān ki cümle édeler iḳbāl / Oruç rūḥa olur ilḥāḳ ki rāḥat bula ol zamān 682

ilhām (Ar.): Allah tarafından insanın gönlüne bir şey doğdurulma.

Ḥacerdür cāhiliñ baġrı ki gelmez ḳalbine ilhām / Ki tefsīr éyleseñ aña cemīʿ ʿilmi gine aṭġā 1836

Alup yédi bular anı duʿālar étdiler aña / Dédiler yā İlāhī buña ilhām éylegil İslām 2905

ilik: Kemiklerin iç boşluklarını dolduran ve kan hücrelerinin yapımını sağlayan doku.

Bu étler daḫı kemikler bu ilikler bu ṭamarlar / Bu el ayaḳ burun gözler bu ḳulaḳlar éder ışfā 1845

Yüzünüñ derisin cümle ilik gibi éride hep / Döküle yériñ üstüne kemikler ḳala ol zamān 3819

ʿilim (Ar.): *krş.* ʿilm

ʿİlimdür niʿmet-i eclā ʿilimdür eşref-i eşyā / ʿİlimdür maṭlab-ı aʿlā ʿilimdür maḳṣad-ı aḳṣā 1858

İlāhī bizi ayırma oḳumadan oḳutmadan / Ki ḥattā vaḳt-i mevtimde ʿilimden étme buʿdiyyāt 2273

ilk: Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı.

Tābūt boynına aşılan cevāb vére bulara kim / Daḫı ilk günāhıdır kim ki géçdi boynıma ẕenbāṭ 3029

ilḳā (Ar.): Bırakma, bırakılma, terk etme.

Bu miṣillü olan insānı ilḳā éyleyem ġayyā / Ki ḳuyuya atam anı ola işleri vāveylāh 1347

illā (Ar.): 1. İlle, mutlaka.

Daḫı enbiyā ḥaḳḳında olan vācib ṣıfātları / Anı bilmez de ögrenmez ṣıġır gibi gezer illā 1841

Ki çıḳmaz dünyādan illā mekānını göre çıḳa / Maḳāmın göre cennetde bu kez rūḥ éyleye esyār 2641

2. Yalnız.

Seniñ göziñi ṭoyurmaz ve illā ṭoyurur ṭopraḳ / Ki olsa on dere altun bu az dérdiñ édeñ şekvā 467

Aña héç kimseler girmez ve illā gire faḳīrler / Şehīdler hem gire aña éde enbiyā hem iʿrāc 3206

ʿilliyyūn (Ar.): Cennetin ve gökyüzünün en kutsal, en yüksek tabakası.

ʿAyın ʿilliyyūna dāldur ki lām lüṭfullāha dāldur / Ki mim milke delāletdür éşit her birini ḳurrā 1874

Daḫı yigirmi biñ dereceler vérir Teʿālallāh / Ki ʿilliyyūn maḳāmında yüceldir yoḳ aña tanẓīr 3414

ʿilm (Ar.): Bilme, biliş, bir şeyin doğrusunu bilme.

Ki ʿilmi ḫalḳa söylerdi ki ḫalḳ ṭutdı ʿamel étdi / Ki kendi ʿāmil olmadı dédigi ʿilm-ile inṭāḳ 363

Anuñ şemeresi ʿilim ki ʿilm-ile münevverdür / Ki muḥkem olur ʿilm-ile olur ʿilm-ile ol aʿlā 1860

ʿilme'l-yaḳīn: Kesin bilgi.

Mevtini ʿilme'l-yakīn bilüp Burāḳ'ın éyleyen / Hem yetīmler dünā ḳoyan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4062

ʿilm-i ḥāl: Tekkede öğrenilen bilgiler.

Eger īmānı olaydı ki dérdi ʿālime ol ér / Ki ʿilm-i ḥālimi ögret déyü söylerdi ol aṭġā 1831

O yolda ol ṭaleb ḳılsa ki ʿilm-i ḥālini ol ér / Ki taḥḳīḳ ol sülūk étmiş gibi olur cināniyyāt 2256

ʿilm-i sübḥānī: Allah'a ait olan ilim.

Elā éy ṭālib-i ḥażret dilerseñ olasıñ mesʿūd / Ṭaleb ḳıl ʿilm-i Sübḥānī odur mūṣil ile'l-Maʿbūd 2173

ʿilmiyyāt (Ar.): Bilgi nazariyesi.

Buyurdı şems-i kevneyni kelāmında éşit anı / Bir ādem pes sülūk étse o yoldur yolı ʿilmiyyāt 2255

ilṣāḳ (Ar.): Yapışmak, bitişmek.

Daḫı yanıña başalar ki zīrā anı gizlediñ / Yanıñda eṣvāb içinde teniñe éyleyüp ilṣāḳ 371

Bu bā ilṣāḳ içündür bil éder ʿabdi Ḥaḳ'a ilṣāḳ / Ki ʿabdiñ cümle maḳṣūdı ulaşmaḳ Ḥaḳḳ'a bi'l-feraḥ 1940

iltifāt (Ar.): Hatır sorma, gönül alma.

Héç ʿAlī'ye Fāṭıma söylemedi / Baḳup aña iltifāt éylemedi 4010

iltiḳām (Ar.): Lokma etme, yutma.

Ki envāʿi żiyāfetler ki bunda ittiḫāẕ étdik / Ḥarām mıdur ḥelāl midür démezsiñ étdiñ iltiḳām 898

iltimās (Ar.): Tutma, tutunma; yapılmasını isteme.

Ki her eyyāmı ṣarf édem édem emrine imtiṣāl / Ki héç ʿiṣyānda olmayam rıżāñı édem iltimās 1238

Anuñ defteri aʿmāli çıḳa ṭoḳsan ṭoḳuz cümle / Ki her biriniñ uzunlıġı medde'l-baṣar iltimās 3506

iltizām (Ar.): Kendi için luzumlu sayma.

Ki bir āḫer ḥadīṣinde buyurmışdur Resūlullāh / Ḫaber vérdi baña Cibrīl éşitdim étdim iltizām 1093

ilzām (Ar.): Cevap veremez hâle getirme, susturma.

Belāyı bahāne édüp ʿibādet étmeyenlere / Ki ilzām éde Eyyūb-ile ol ḳulı Ġanī Cebbār 3735

Faḳīri ġayrı ṣābiri éder ilzām Teʿālallāh / Ḳulum ʿĪsā nebī benim faḳīr idi déye Mevlāh 3791

ʿimād (Ar.): Temel, esas.

Ki Bezzāzī'ye yazmışdur bunı da naḳl éder ʿimād / Ki terk étse bir namāz géderken yolda inhimāk 1428

ʿAlī Ḥażreti buyurdı bu yér ola ḳıyāmetde / Beyāż gümüş éde Allāh ʿimād étdi bunı īrād 3653

ʿimād-ı İslām: İslamı'ın temeli.

Velī bundan mufaṣṣal beyān étdi ʿimād-ı İslām / Aña baḳsın hevās éden néler ḫalḳ éyledi Cevvād 3920

imām (Ar.): 1. Namazda kendisine uyuylan kimse.

Veyāḫūd bir ḫafīf ḳılar bir imāmı bulur bunlar / Aramaz taʿdīl-i erkān daḫı fiʿl-i Resūlullāh 1339

Müʾeẕẕinler éder tekbīr imām éder zimāmından / Cemāʿat üstine binmiş olalar maḥşere iḥżār 1570

2. Önde bulunan, önayak olan kimse.

ʿAmelleriñ imāmıdur ki cümlesi aña tābiʿ / Ki dünyā ʿizzeti bunda ki bunda ʿizzet-i uḫrā 1865

İmām-ı Bāhilī: Hz. Ömer ve Hz. Osman zamanında valilik yapan sahabi.

Ḫaberde vārid oldı kim rāvī İmām-ı Bāhilī / Ki ol server né buyurdı tesāmuʿ éyle hem ināb 2387

İmām-ı Tirmidī: Velilik konusundaki görüşleriyle tanınan sufi.

İmām-ı Tirmidī éydür İmām Ebū Hüreyre'den / Ki ol server-i ʿālemden inan müʾmin iseñ aġyār 192

İmām-ı Zühre: *krş.* Zühretü'r-Riyāżi (Zühre'nin imamı)

İmām-ı Zühre buyurdı ki on ḫaṣlet var ʿilimde / Biri şerīf olur ol kes geçeli cümleden ednā 1869

īmān (Ar.): İslam dinini kabul etme; inanma, inanç.

Ki muḥkem ise īmānıñ be-ġāyet ṣāliḥ iseñ sen / Né ḫavf ḫaşyetiñ ola olasın niʿam-ı ʿuḳbā'd-dār 2505

Bir ādem Alāh'a īmān getürse daḫı aḫrete / Eẕiyyet étmesün ḳoñşusına étsün aña iḥsān 2869

imdi: Şimdi, artık, o hâlde, öyleyse.

Gel imdi gör ki bir kerre ṭaʿām vérmek-ile Behrām / Ki oldı ehl-i cennetden ki buldı dīn-ile İslām 2639

Ki ʿafv étdim éşit éy ḳuş seniñ ṣāḥibiñi ṣuçın / Var imdi bunda sākin ol ki ḳıl ḫażreti ol aḳdās 3516

imkān (Ar.): Olabilecek vaziyette bulunma.

Gel imdi éy Ḫudāvendī ki lüṭf éyle kerem éyle / Şu ṭaġıñ içine idḫāl édüp ét sen beni imkān 748

Yédi yüz eẕānıñ ḥürmetine ben anı ʿafv étdim / Ki ġarḳ étme gel éy melek mekānıña gine imkān 1628

imrār (Ar.): Geçirme, geçirilme.

Bulara Cebrā'īl gelür bulara söyler ol emīn / Sizi né şey' ki menʿ étdi ki bundan étmege imrār 1558

Bular da cemʿ olucaġız bulara da vére selām / Ki emr éde meleklere buları da édiñ imrār 3746

imsāk (Ar.): 1. Bir şeyden el çekme.

Cemīʿ aʿżāñı pāk éyle ki imsāk ét maḥārimden / Eliñi yüziñi ḥıfẓ ét maḥārimden sen ol ibʿād 759

Ayaġın hem öñün ardın daḫı ẓahrını ḥıfẓ éde /Éde cümlesini imsāk oruç böyle olur ṣavvām 888

2. Cimrilik.

Daḫı zengīn olanlara yédirir dürlü ṭaʿāmı / Faḳīre iʿtibār étmez éder imsāk elin ircāʿ 3227

imtāʿ (Ar.): Bir varlık veya şeye sahip olma.

Ki bir parmaġını baḥre batırsañ gine çıḳarsañ / Né deñlü yaş ḳalur anda ki dünyā böyledür imtāʿ 74

Ki yoḳdur mālım éy kişi rıżāullāh içün vérem / Ki mālik degilem aṣlā ki dünyā mālına imtāʿ 128

imtiṯāl (Ar.): Alınan emre boyun eğme.

Ki her eyyāmı ṣarf édem édem emrine imtiṯāl / Ki héç ʿiṣyānda olmayam rıżāñı édem iltimās 1238

in: Mağara.

Süpür bu iniñ içini birikdir berü şuraya / Ki ḳaḳdı hem süpürdi ol bu iniñ içini icmāʿ 107

ināb (Ar.): Günahlara tövbe edip Hak yoluna dönme.

Ḫaberde vārid oldı kim rāvī İmām-ı Bāhilī / Ki ol server né buyurdı tesāmuʿ éyle hem ināb 2387

Ki ḳabre ḳoyalar anı ṭaġılalar ḳavimleri / İʿāde éyleye rūḥı bedenine éde ināb 2482

īnāb (Ar.): Tövbe etmek, hakka dönmek.

Ki bir āvāz çıḳar andan éşidenler olur ḥayrān / Ki istiġfār éder ol yél Ġanī Cebbār'a ol īnāb 958

Ki çoḳ isteñ bu ayda siz Ḫudā'dan cennet-i ʿAdn'i / Daḫı otdan ṣıġınmaġı Ḫudā'ya éylegiz īnāb 959

ʿinād (Ar.): Ayak direme, dediğinden vazgeçmeme.

Gel imdi bu deveden bir deve éyle taṣadduḳ sen / Bugün ʿācizi muḥtācın sözüm ṭut éyleme ʿinād 429

Ki aḳraʿ da cevāb vérdi ki ebraṣ gibi melege / Anı menʿ étdi redd étdi sözünde éyledi ʿinād 435

inʿām (Ar.): Nimet verme, iyilik etme.

Receb ayında bir mü'min eger ṭutsa-y-idi oruç / Ki bir güncegez olsa da néler inʿām éde Deyyān 656

Bu inʿām-ile iḥsānı kime éyleḍiñ ikrāmı / Bu ḳurbeti kime étdiñ ki sensin ʿāṣıḳı maʿşūḳ 1041

inan-: Bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek; iman etmek.

Rivāyet étdi Meymūne Resūl-i şems-i cihāndan / Né işlerdi Resūlullāh ḳulaḳ vér buña sen inan 1633

Ki Müslim'iñ rivāyeti ki gör né dér cihān faḫrı / İnandım dīn-i Allāh'a daḫı aḫretine itḳān 2870

ʿināyet (Ar.): Dikkat, gayret.

Ḫudā'nıñ bize inʿāmı ki iḥsānı ḳatı çoḳdur / Edā édemedik şükrin ʿināyet éyleye ʿAllām 1053

Hidāyet éyleye Allāh cemīʿ ḳullarına her ān / ʿİnāyet éyleye Ḫallāḳ helākdan éyleye fevzā 2855

ince: 1. Kendi cinsinden olanlara göre dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı.

Bular göre ṣırāṭ hep ḳatı incedür géçemez héç / Āteşden ḳorḳalar bunlar çaġıra göge yā Ġaffār 1556

Ki yétmiş ḥulle ṭaşından görine teni içerden / Ḳatı ince yaratmışdır anı ol Ḥaḳḳ'ı Yezdānī 3873

2. Ayrıntılı.

Ḳatı ince su'āl éde saña ol Münker ü Nekīr / Şaşasıñ sen cevābıñda vuralar saña bi'l-mıṭrāḳ 1397

inci: İstiridye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi.

İki inci ḳodılar eline ol ʿābidiñ diñle / Ki her birisi dünyāya muḳābildür ẕevī'l-aḫyār 203

Yapar Allāh aña her gün ki bir şehir cinānında / Yaşıl inciden ol şehri vére ol Ḳādir ü Seyyām 1454

İncīl (Ar.): Allah'ın vahiy yoluyla yolladığı dört büyük kitaptan Hz. İsa'ya nazil olanı.

Oḳudum andan İncīl'i oḳudum hem daḫıTevrāt / Bularda naḳliñi gördüm seni ben istedim her ān 721

Ki melʿūndur o kimse kim ki Tevrāt'da ve İncīl'de / Daḫı Furḳān u Zebūr'da ki melʿūndur dédi Ḫallāḳ 1407

incil-: İnce duruma getirmek.

Bélim incildi ve ben oldım hilāl / Gétdi şādı gönlüme érdi melāl 3984

incin-: Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

O sözden peşmān oldum ben dédim yā ʿAlī incinme / Ki lüṭuf éyle kerem éyle bu sözden olma taḥmīlān 2757

Ki dört kişi cehennemde ḳatı pek éde vā-veylā / Cehennem ehli incinüp ḳatı pek éde vā-veylā 3829

incīr (Far.): Dutgillerden, asıl yurdu Akdeniz kıyıları olan, yaprakları geniş dilimli bir ağaç ve onun meyvesi.

Daḫı yuyar Teʿālallāh yigirmi biñ günāhını / Daḫı kevṣer kenārında diker yigirmi biñ incīr 3413

incit-: Kötü söz veya davranışla birini kırmak, üzmek.

Seni incitse bir kimse olursañ sen aña ġażbān / Muḥārebe édersiñ sen anuñla ol zamān ḫışām 1778

Bular saña nefes étse eger ḫayır eger şer bil / Necāt buluñ helāk oluñ ṣaḳın incitme éy civān 3274

incü: *krş.* inci.

Ki ʿābid evine geldi ki ol incüler elinde / Dédi ehline éy ehlim saña benden ola īṣār 205

Ki dört yanında ol köşküñ ki ḳırḳ sundurma biʾt-tamām / Ki incüden döşekleri döşeye Ḳādir ü Vaḥḥād 3888

ʿind (Ar.): Yan, taraf; yön, kat.

Bir altun vérdi ekmekçiye aġu ḳatdı ekmege / Getürdi ekmegi ol kes bularıñ ʿindine iżāʿ 116

Daḫı bil sen eyā ḳızım ġazil ʿindinde bir sāʿat / Oturup iplik egirmek ḫayırlıdur aña illā 2768

ʿindallāh: Allah yanında.

Ki mebġūżdur ki ʿindallāh daḫı ʿindeʾl-melāʾike / Daḫı mebġūż-durur ḫalḳıñ arasındaki ol füssāḳ 1410

Ki nefsiñiz üzerine ki ol taḳdīm édiñ anı / Daḫı bunlar muḳaddemdür ki ʿindallāh olup mevdūd 2189

ʿindallāhi veʾl-mizān: Mizandan Allah'ın yanına.

Éşitmez illā éşidir aġaç ṭaş ins ü cin onlar / Şehādet éde cümlesi ki ʿindallāhi ve'l-mizān 1612

ʿinde'l-melāʾike: Melekler yanında.

Ki mebġūżdur ki ʿindallāh daḫı ʿinde'l-melāʾike / Daḫı mebġūż-durur ḫalḳıñ arasındaki ol füssāḳ 1410

indifāʿ (Ar.): Ortadan kalkma.

Keenne sen de éy kişi günāh deryāsına daldıñ / Ki Tañrı'ya çaġırırsın günāhım éyle indifāʿ 1537

Pes imdi ḳalbiñe götür ki tekbīr étdigiñ zamān / Ki ḳalbiñden dile Ḥaḳ'dan günāhım éyle indifāʿ 1538

indirāc (Ar.): İçine konma.

Ṣaḳın ẓan éyleme zinhār bu ḥadīṯ mūma maḫṣūṣdur / Eʿamdur cümle berāta daḫı ġayrılar indirāc 1179

inek: Dişi sığır.

Aña da vérdi bir inek anuñ ḳarnı idi yükli / Ki bunda néce ḥikmet var ṣoñuna gör bunı īrād 413

Meger ol yigidiñ bir inegi var idi miṯli yoḳ / Ḳatı gökçek inek idi ciḥānda yoġ-idi naẓīr 3352

infāʿ (Ar.): Faydalı olmak.

Ḳaçan cān nezʿine gelse aña bir ṣu vére Allāh / Ki héç ebed ṣuṣamaya ki reyyān olur ol infāʿ 630

Né deñlü ḳılı var ise teninde ol kişiniñ bil / Ki her ḳıl başına bir ḳul azād étmiş olur infāʿ 2596

infād (Ar.): Bitirme, bitirilme, tükenme.

Dédi melek aña diñle ki Allāh seni sözüñde / Devām-ı ṣābit éylesün ki mālıñ olmaya infād 443

Bu sözden pes naṣīḥat al vér imdi faḳīriñ ḥaḳḳıñ / Ki arta mālıñ éy kişi mālıña gelmeye infād 447

infāḳ (Ar.): Nafaka verip geçindirme, besleme.

O cāhil bilmediginden o ẓulüm gine kendinden / Ki infāḳ étmediginden faḳīriñ ḥaḳḳını menʿā 489

Babam séverdi infāḳı fuḳarāya mesākīne / Anam sévmezdi infāḳı ki bir şeyʾ étmedi iḳrār 529

infirāc (Ar.): Ferahlama, gönül açılma.

Ḳıyāmetde Teʿālallāh ḫiṭāb-ı ʿizzet éyleye / Taʿaẕẕür éde anlardan vére anlara infirāc 3182

inhibāṭ (Ar.): Düşme.

Meger bir gün gine ol deveci uġradı ol ére / Müsāfir oldı ol géce ki anda éde inhibāṭ 2024

Ṣana ol cümle ḫuddāmı melekler zümresinden hep / Anuñ-çün bilā-iḫtiyār éde secdeye inhibāṭ 3876

inhidām (Ar.): Yıkılma, harap ve viran olma.

Bu miṣillū ʿibādetle bular cennete girmezler / Yaḳar āteş buları hep olur ʿırżları inhidām 1086

inhimāk (Ar.): Bir şeyin üzerine fazla düşme.

Ki Bezzāzī'ye yazmışdur bunı da naḳl éder ʿimād / Ki terk étse bir namāz géderken yolda inhimāk1428

inʿidām (Ar.): Yok olma.

Néc'olur ümmetim ḥāli ʿömürleri ḳıṣa olur / Daḫı kendileri żaʿīf ʿibādetleri inʿidām 1085

inʿikās (Ar.): 1. Mağlup olma.

Ol andan daḫı pes üstün güzellikde kemāletde / Aña da baḳasın ḳırḳ yıl gözüñ étmeye inʿikās 1306

2. Yansıma.

Ki ḳaldım ben taḥayyürde ʿaceb bu nūr nédir dédim / ʿAceb nūr-ı İlāhī baña çün étdi mi inʿikās 1309

iñilde-: İnlemek.

Gelür baʿżı rivāyetde ki yér iñildeye bir kez / Déye yā Rabbi iẕin vér ḳoçayım ḳuluñı Settār 2517

iñildi: İnleme sırasında çıkan sesin adı.

Ḫaberde vārid oldı kim géderken Miʿrāc'a server / Ki bir iñildi éşitdi taʿaccüb éyledi ol şāh 1356

Ki Cebrāʾīl'e ṣordı bu iñildi né-durur dédi / Cevāb éyledi ol melek éşit benden Resūlullāh 1357

inkār (Ar.): Reddetme, tanımama.

Gine inkār édüp keẕẕāb yémedim déyü and içdi / Ki baġrıñ ṭaş mıdur kişi ki Ḥaḳḳ'a éyleseñ ircāʿ 100

Néçün ṭutmañ Ḥaḳ'ıñ emrin néçün ḳılmañ namāzı sen / Ki yoḫsa inkārıñ mı var Ḥaḳ'ıñ buyruġına füssāḳ 1364

inḳāż (Ar.): Küçük bir hayvanın veya cansız bir şeyin kendine mahsus bir ses çıkarması.

Ki var ol yigide dé sen eger yaş yérine ḳanlar / Dökerse éylemez fayda gözi olursa da inḳāż 40

iñle-: Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

Fāṭıma bu sözi çün kim diñledi / Derd-ile āh éyleyüben iñledi 3994

inne (Ar.): Muhakkak, doğrusu, gerçekten, şüphesiz manalarına gelen pekiştirme edatıdır.

inne'r-receb: Şüphesiz Recep.

Elā inne'r-receb dédi ki şehrullāh-i aṣamdur / Ki bir gün ṣā'im olsañız néler iḥsān éder Raḥmān 700

ins (Ar.): İnsan.

Daḫı géymişdür üstüne ki yétmiş dürlü ḥulleler / Birine beñzemez biri ki cin ins étmemiş ṭammās 1302

Ki ġāyet heybet-ile naʿre ura ol melek bir kez / Ki insi cini melā'ik olalar cümlesi türāb 3560

ins ü cin: İnsan ve cin.

Éşitmez illā éşidir aġaç ṭaş ins ü cin onlar / Şehādet éde cümlesi ki ʿindallāhi ve'l-mizān 1612

inṣāf (Ar.): Merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet.

Bunı fikr ét gel inṣāfa zekātıñ vér fuḳarāya / Olursuñ ṣoñra sen nādim o māl éde seni iḥrāḳ 357

Né buyurdı Resūlullāh anı diñle ḳulaḳ vér sen / Ki inṣāfa gelesiñ sen olasın ẕenbe tā'ibāt 3018

insān (Ar.): Âdemoğlu, adem evladı.

Éderler ʿizzeti ikrām bulara hep ḳamu insān / Fuḳarālar ẕelīl oldı ʿabālılar olup aġyār 180

Ki bir ḳuş ṭaġıñ üstünde néce ki görünür ise / Görünür cin-ile insān gérü ḳuş gibi lā-mürtāb 1961

insī (Ar.): İnsana mensup.

Dédi kim cümle maḫlūḳāt eger cinnī eger insī / Olaydı cümle müfessir géce gündüz édüp işrāḥ 1922

inṣirāf (Ar.): Çekilip gitme, çekilme, geri dönme.

Biraz mekṣ éyledi anda ki ṣoñra inṣirāf étdi / Ki geldi gördi Muḥammed namāza éylemiş isrāʿ 1505

inşāʾallāh (Ar.): Allah isterse, Allah nasip etti ise.

Anamı ḳoġıl Ḥaḳ'ıñ emrine baḳ / Ṣabr éderem inşāʾallāh çal bıçaḳ 4123

inşār (Ar.): Ölüyü diriltme.

Ki maḥşer ehli cümlesi bu ḥāl üzre ṭura biñ yıl / Bu kez göndere bunlara ki bir āteş ola inşār 3651

inşiḳāḳ (Ar.): Yarılma, çatlama.

Gel imdi istimāʿ éyle ki gökler ola inşiḳāḳ / Né şekle döküle gökler édem beyān ʿale’l-vifāḳ 3688

inşirāḥ (Ar.): Açılma, açıklık.

Dédi Ḥaḳḳ’a melekü’l-mevt ölüm nédür bu dünyāda / Ki göster göreyim yā Rabb ḥicābı éyle inşirāḥ 2318

inṭāḳ (Ar.): Dile getirme, söyletilme.

Biri şol kişi ḥasretde ḳatı büyük nedāmetde / Ki ol ʿālim-idi vāʿiẓ Ḥaḳ’ıñ emrin édüp inṭāḳ 362

Ki ʿilmi ḫalḳa söylerdi ki ḫalḳ ṭutdı ʿamel étdi / Ki kendi ʿāmil olmadı dédigi ʿilm-ile inṭāḳ 363

intibāh (Ar.): Sinirlerin ve uzuvların harekete gelmesi, uyanması.

Ki cümle aʿżālar söyler çaġırır dile dérler kim / Ki Tañrı behremend étsün ki ol ḫayr-ile intibāh 3151

intifāʿ (Ar.): Faydalanma.

Ki devlet şol kişiye kim ki bir ṣu ḫayrāt étmişdür / Édeler andan intifāʿ eger türkī eger eşrāf 1198

Daḫı köpri binā éder daḫı medrese yapdırır / Néce evḳāf éder bunlar ki intifāʿ éder muḥtāc 3195

intişār (Ar.): Saçılmak, dağılmak.

Déye yā yér sen ebsem ol néce ṣıḳarsıñ anı sen / Seniñ teniñ éridür ḳulumı éylersiñ intişār 2519

intişār (Ar.): Yayılmak, dağılma.

Ki biñ dirhem gümüş vérse fuḳarālara aġniyā / Mülāḥıḳ étse ol żikre faḳīr ki étse intişār 183

Ṣalāt olsun aña dāʾim mine’l-evvel ile’l-āḫir / Daḫı olsun selām aña ki ḫalḳ olunca intişār 3442

intiẓām (Ar.): Tertipli, düzgün olma.

Bizim manẓūm risālede beyān olundı bu altmış / Anı başḳa risāle éyledik hem étdik intiẓām 1806

intiẓār (Ar.): Bekleme, beklenilme.

Ḫaberde vārid oldı kim ḳıyāmet güni olduḳda / Biraz ḳavim gele ṭura ṣırāṭ üstünde intiẓār 1555

Déye ṣāliḥ eyā melek ki géç geldiñ baña néçün / Ki her dem yola baḳardım saña étdim ben intiẓār 2423

inzāl (Ar.): Tanrı buyruklarının peygamberlere gökten inmesi.

Cemīʿ mā-enzelallāhdır nebīlere olup inzāl / O kim cümle kütüblerdür bulardır şirʿat-i vażżāḥ 1937

inẓār (Ar.): Bir şeye bakma.

Ki gördüm ḥāl-i rüʾyāmda ki taḥḳīḳ ḳıyāmet ḳopmuş / Ki vardım ben cehenneme ki étdim ehline inẓār 531

Rivāyet şöyle gelmişdür ki Mālik oġlı Enes'den / Resūlullāh buyurmuşdur ḳulaḳ vér éylegil inẓār 2628

ip: İplik.

İpi seniñ eliñdedür ki ḳaṭʿ ét ipini anuñ / Ki ḥıfẓ ét kendiñi otdan olursuñ ṣoñra taḥrīkā 2845

Ki vardı boynuna anuñ ki bir ip baġladı ol şāh / Ala géde anı Allāh ḳatına éde istidrāk 3051

iplik: Pamuk, keten, yün, ipek, naylon vb. dokuma maddelerinin uzun, ince liflerinden her biri.

Daḫı bil sen eyā ḳızım ġazil ʿindinde bir sāʿat / Oturup iplik egirmek ḫayırlıdur aña illā 2768

Daḫı bil sen eyā ḳızım ḳaçan bir merʾe ipligi / Egirse anı bez étse ki zevcine éde ṣevbān 2770

iʿrāc (Ar.): Yükselme, yükseltilme.

Ṣaġıñdaki ṣoluñdaki melekler öldügüñ zamān / Semāya aġalar bunlar Ḫudā'ya édeler iʿrāc 1186

Aña héç kimseler girmez ve illā gire faḳīrler / Şehīdler hem gire aña éde enbiyā hem iʿrāc 3206

īrād (Ar.): 1. Söyleme.

ʿAlī Ḥażreti buyurdı bu yér ola ḳıyāmetde / Beyāż gümüş éde Allāh ʿimād étdi bunı īrād 3653

Yüz ādem yédigi miḳdār yédikden ṣoñra ṭaʿāmı / Bu kez bir ḳuş gele déye néce diller éde īrād 3909

2. Getirme.

Ki her biriniñ içinde ola bir dürlü eṭʿime / Birine beñzemez biri bu ṭarzda éde Ḥaḳ īrād 3907

Ḳızıl yāḳūt ḳadeḥleri ala her biri eline / Ki her birinde bir dürlü ṣu ola Ḥaḳ éde īrād 3915

3. Bir malın getirdiği kazanç, gelir.

Ḫudā vaḥy éyledi Dāvūd ḳuluna hem buyurdı kim / Dédi Dāvūd'a yā Dāvūd ġanīlere dégil īrād 388

Ki zengīn-idim éy kişi zamān-ı evvel içinde / Bilürsin beni deveyi saña étdim idi īrād 425

īrāş (Ar.): Verme, verilme; sebep olma.

Bugün mesrūr édem seni ḳulaḳ ṭutar-iseñ baña / Géçirme furṣatı zinhār ele girmez bugün īrāş 1282

Dédim aña nédür bu nūr dédi bir dişimiñ nūrı / Ki bir kez aġzımı açdım dişim nūrı édüp īrāş 13011

iʿrāż (Ar.): Çekinme, sakınma; yüz çevirme.

Daḫı içinde olan eşyāya Ḥaḳ laʿnet éyledi / Buña ednāya meyl étme temāyül étme ét iʿrāż 30

Né dér ol ẕü'l-celāl Allāh ḫiṭāb édüp ḥabībine / İṭāʿat étme yā Aḥmed ki ġāfillerden ét iʿrāż 3448

ircāʿ (Ar.): Geri döndürme.

Gine inkār édüp keẕẕāb yémedim déyü and içdi / Ki baġrıñ ṭaş mıdur kişi ki Ḥaḳḳ'a éyleseñ ircāʿ 100

Né ḥayf oldı bize dérler ki tevbe étmedik anda / ʿAceb ġāfil bulunduḳ biz ki tevbesiz olup ircāʿ 1497

irdā (Ar.): Aşağı düşürme, helak etme.

Ki ihmāl étme fıṭrayı ki iʿṭā éde gör hemān / Eger ihmāl éder iseñ éder Ḥaḳ ṣavmıñı irdā 1224

irdād (Ar.): Geri çevirme, geri çevrilme.

Vekīl édine Ḥaḳ seni néce ḳovañ ʿayālini / Ḥayā étmeñ mi Allāh'dan ʿayālini édeñ irdād 391

Ḳaçan ḫāliñi ẕikr éyle bugün ḫāliñe şükr éyle / Ḳoyundan bir ḳoyun vérgil sözümi éyleme irdād 440

irfāʿ (Ar.): 1. Kalkındırma, yüceltme.

Ḫıżır bunı éşidicek ki secde éyledi Ḥaḳḳ'a / Néce dürlü teẕellüller tażarruʿlar édüp irfāʿ

2. Hükümsüz bırakma.

Ki her kim ḫāżır olursa anuñ ʿişyānını Allāh / Ki maġfiret éde cümle günāhını éde irfāʿ 2593

ʿirfān (Ar.): 1. Bilme, anlama.

Ki ʿirfānla ḫaber aldı ʿadūlıġın édüp iẓhār / Ki ḳıydı ehline melʿūn bulara éylemek inʿām 1080

Ḫaberde vārid olmışdur meger bir kimse var idi / Ki ġāyet ol faḳīr idi ġanīler étmedi ʿirfān 2873

iri: Olağandan daha hacimli, olağanı aşan büyüklüğü olan.

Gele Münker Nekīr aña göre ḳabri geñişmişdür / Büyümüş göz iri miḳdār saray olmuş içi aḥbāb2491

irim: Gözün görebildiği kadar uzaklık.

Ola müʾminlerin nūrı göz irim miḳdārı baʿżıñ / Ola baʿżıñ iki fersaḫ ola baʿżıñ nūrı mīl rāh 3680

iriñ: Organizmanın herhangi bir yerinde iltihaplanma sonunda ölmüş hücre artıklarından ve bozulmuş akyuvarlardan oluşan, mikroplu veya mikropsuz, genellikle sarımtırak renkte koyuca sıvı, cerahat.

ʿAmelsiz olan ʿālimler ḳopalar dilleri ṣarḳmış / Uzatmış gögsü üstüne aḳar ḳan iriñ istikṣār 3630

Dilini eñseden çıḳara Allāh pek uzun ṣarḳa / Yére sürüne dilleri ḳan iriñ seyl éde éy yār 3645

irṣ (Ar.): Ölmüş bir kimsenin evlat ve akrabasından sağ kalanlara düşen para veya mal.

Dédi ebraṣ melege kim bu māl pes ḳaldı babamdan / Babamdan idi dedemden baña irṣ éyledi īrād 430

irsāl (Ar.): Gönderme, gönderilme.

Kelāmın étdi Ḥaḳ irsāl bu géce pes içinde bil / Ki éndi levḥ-i maḥfūẓdan ki beyt-i ʿizzete aḫṣam 1062

Ki bir melek daḫı irsāl éde ḳabrine ẕü'l-celāl / Déye ol melege Allāh geñişdür ḳabrini ġāyet 2113

irtifāʿ (Ar.): Yükselme, yükseltme.

Gine imām-ile bile ki tekbīr étmeniñ faẓlı / Ḳamusından ḫayırlıdur ṣevāb çoḳ olur irtifāʿ 1518

irtiḥāl (Ar.): Ölme.

Eger dünyādan aḫrete bular étdiyse irtiḥāl / Hemān saña gerek olan édesin duʿā bi'l-ġufrān 3294

irtikāb (Ar.): Kötü bir iş işleme.

Ki taḥḳīḳ irtikāb étdi yédi yüz ẕenbi kebīre / Ki her biri şarāb zinā gibi günāh éder ihlāk 1430

irtiyāb (Ar.): Şüphelenme, tereddüt.

Ki ẕikr ét Rabb'iniñ ismin dé bismillāhi sen anda / Açılır ḳubbeniñ bābı sözüme étme irtiyāb 1967

Biri budur ḳabūl olmaz siziñ daʿvetiñiz aṣlā / Daḫı aʿmāliñiz maḳbūl degildir étmeñ irtiyāb 2959

irżā (Ar.): Hoşnut etme, gönlünü etme.

Ki béş gün ṣā'im olsa ol baña vācib dédi Allāh / O ḳulumı ḳıyāmetde anı irżā édem her ān 710

ʿĪsā: *krş.* Ḥażret-i ʿĪsā

Dédi ʿĪsā bu kişiye alayım gédeyim ammā / Şu şarṭ-ile ki éy kişi yalan söylemegil hem lāġ 5

Faḳīri ġayrı ṣābiri éder ilzām Teʿālallāh / Ḳulum ʿĪsā nebī benim faḳīr idi déye Mevlāh 3791

īsāʿ (Ar.): Zenginleştirme, genişletme.

Ki vardı ṣatdı ol sā'il ki Sāḥım İbni Erḳām'a / Ki Sāḥım anı götürdi életdi baḳçaya īṣāʿ 131

Buyurdı Ḥażret-i ʿOṣmān ki oldur cāmiʿü'l-Ḳur'ān / Eger bir géce içinde ḳılaydım ben namāz īsāʿ 1519

işābet (Ar.): Yerini bulma, rast gelme.

Daḫı buyurdı ol server ḳaçıñ ġıybetden ümmetim / Ki zīrā bundan üç żarar işābet éyleye muġtāb 2958

īṣāl (Ar.): Vardırma, ulaştırma, ulaştırılma.

Etekin ṭutu vérdi ol ḳaçan eteki dolunca / Dédi yéter ki yā Rabbi ki étdiñ niʿmeti īṣāl 1720

Dédi ki şeyḫ baña ol ki nār-ı ʿışḳı demi étdi / Daḫı ḳalbime vérdi ol ḥicāret heybetin īṣāl 1735

īṯār (Ar.): Esirgemeyip verme, cömertlikle verme.

Ki ʿābid evine geldi ki ol incüler elinde / Dédi ehline éy ehlim saña benden ola īṯār 205

Ki İdrīs eline vére ki bir ḳızıl ʿalem Allāh / Né deñlü var-ise ḳardaşlıḳ olanlar édüp īṯār 3747

iṯbār (Ar.): Bir şeye sabretme.

Daḫı bir kişi aḫẕ étse ki ḥummā yaʿnī ṣıtmadur / Ki üç gün ṭutsa anı ol aña ol éylese iṯbār 2629

iṯbāt (Ar.): Şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma.

Daḫı ḳavl-i Resūl ile ki iṯbāt étdi ʿālimler / Bu ʿālemler ḳamusı hep yıḳılır olısar ḫarāb 3535

isfāh (Ar.): Akılsızca davranma.

Né dér diñle Resūlullāh bu sözi söyleme kişi / Ki belki söylemişdür bu ki laġviyyet édüp isfāh 3137

Ki ummasın bu zamānda olan aġniyā cenneti / Zīrā bular Ḥaḳ'ıñ emrin ki terk édüp éder isfāh 3783

isfāk (Ar.): Kan dökmek, akıtmak.

Bularıñ boynunı vurmadıġıma éderem ibkā / Ki kāfir boynı vurur gibi étmedim ḳanın isfāk 1416

iskāṭ (Ar.): Düşürme, düşürülme.

Ki peydah oldı gürledi ḳatı pek çatlar ol gökler / Ki bir öyle de çatladı kim ʿaḳlım éyledi iskāṭ 2031

Gelelüm mü'miniñ ḥāli né ola anı görünce / Ki ʿaskeri görünce ola secdeye éde iskāṭ 3875

islāk (Ar.): Yola getirme.

Gine vaḥy étdi Mūsā'ya pes ol Ḳādir ü Ḳayyūm kim / Ki ol mü'mine dégil sen ki ḳanḳısıñ éder islāk 248

İslām (Ar.): Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din.

Ṣavım rüknidür İslām'ıñ ki ansız Müslimān olmaz / Ki ansız cennete girmez démişdür Ḥażret-i ʿAllām 881

Gine ben müslimānım déyü daʿvā éyleñ éy kişi / Ki olmaz böyle Müslimān ki ét İslām'a istircāʿ 1532

ism (Ar.): İsim, ad.

Zamān-ı evvel içinde ki bir şāh var-idi diñle / Ki ismi İsmāʿīl idi ḳatı ṣāliḥ idi her ān 1638

Ki ben yarlıġadım anı ḳulumuñ cümle ʿışyānın / Ki ḥürmetine ismimiñ ʿaẕābdan éyledim iḥfāẓ 2017

ism-i dābbe: Yük hayvanının ismi.

Dédi baʿżı müfessirler helūʿ bir ism-i dābbedür / Ki Ḳaf Ṭaġı'nıñ ardında Ḫudā ḫalḳ éyledi ʿuẓmā 475

ismullāh: Allah'ın ismi.

Dédim ki siz diler misiz baña su'āl édesiñiz / Su'āl mi olur ol ḳula yuda ismullahı bi'l-ḥāẓ 2014

Ola ḳarnında ismullāh ʿaẕāb mı olur ol ḳula / Varıñ gédiñ yanımdan siz oluñ ıraḳ édiñ iʿrāż 2015

ismāʿ (Ar.): İşittirmek, dinleme. 623, 624, 2326, 3375

Ki her ḥarfi oḳumış ol namāzında o meyyitiñ / Yaza defterine anuñ né miḳdār ola ét ismāʿ 2597

Ki bir ḥadīṯ daḫı yazdı ki rāvī Ḥażret-i Enes / Né buyurdı Resūlullāh ḳulaġıñ ét buña ismāʿ 3241

İsmāʿīl (Ar.): Hz. İbrahim'in oğlu, Kur'an'da adı geçen bir peygamber.

İsmāʿīl'dür sévdigiñdür éy Ḫalīl / Bizim içün anı ḳurbān éylegil 4075

Ol lāʿīn atlandı fitne atına / Érdi şol dem İsmāʿīl'iñ ḳatına 4099

ʿişmet (Ar.): Haramdan, namusa dokunur hâllerden çekinme.

Cemīʿ mü'minleri Allāh ki ʿişmetde éde dā'im / Ḫuṣūṣā ʿālim olanı ki ḥıfẓ éyleye ol Mennān 17

İlāhī dā'imā ʿiṣmetde ḳıl mü'minleri bundan / Ki mālāyaʿnī sözlerden ki ḥıfẓ éyle éy ʿālī şāh 3178

isnād (Ar.): Bir şeyi birisi için yaptı deme.

Ki étdi miḥrāba isnād bize iḳbāl édüp yüzün / Güneş gibi yüzi şuʿle vérir ay gibi āfitāb 3538

isrāʿ (Ar.): Süratlendirme, hızlandırma.

Ki ḳoydı Ḥażret-i ʿĪsā ki çantasına üç ekmek / Bular yola revān oldı yürümekde édüp isrāʿ 87

Éner yére bu kez Cibrīl çaġıra her ṣoḳaḳlara / Déye Ḥaḳ raḥmet éylesün bu meyyite éde isrāʿ 2592

isrāc (Ar.): Yakma, yandırma.

Daḫı yanına yaḳalar cinān şemʿin édüp isrāc / Başı ucunda yana hem biri ayaḳda mesrūcāt 2119

Ki ḥaccından olur ṣevāb zekāt vérir olur ṣevāb / Ki mescidler binā éder aṣar ḳandīl éder isrāc 3194

isrāf (Ar.): Gereksiz yere harcama.

Alurlar ribḥini andan ḥarām ḥelāl bilinmez héç / Ki vaḳf édene ṣevāb yoḳ olur ribā daḫı isrāf 1215

Gel éy vaḳfı ki ét sen yér ile bāġ daḫı dükkānlar / Olur icāre bunlarda ḥelāl olur ki yoḳ isrāf 1216

İsrāfīl (Ar.): Dört büyük melekten biri olup kıyamet gününde sura üflemekle görevlidir.

Ki tevkīl éyledi Allāh anuñ üstüne bir melek / Aña dédiler İsrāfīl ḳatı büyük-durur ẕī-nāb 3546

Ki andan ṣoñra emr éde Ḫudā İsrāfīl'e dér kim / Ki ur ṣūrı vaḳit geldi emirde éde taʿcīlā 3602

iste-: Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek, arzulamak.

Elā éy ṣāʾim-i müʾmin ki fıṭra éylegil iʿṭā / Ki yevm-i ʿīdi géçirme eger ister iseñ nuʿmā 1217

Buyurdı faḫr-ı kāʾināt ki ehl-i nārıñ üstüne / Musallaṭ éyleye açlıḳ ṭaʿām isteyeler ol ān 3814

istebraḳ (Ar.): Sırma ile işlenmiş bir çeşit kaba kumaş.

Ki öyle bir visāṭdur kim ola sündüs ü istebrak / Bular şanki néye beñzer atılmış penbe fī'l-līnāt 2118

Géde ḳarşu ḥelāline ki yétmiş biñ ġulām ile / Ki sündüs daḫı istebraḳ getüre cümle ḫuddāmı 3863

istīʿān (Ar.): Yardım.

Birisi ḫasta olsaydı anuñ ḥālini ṣormaḳdur / Biri yardım ṭaleb étse aña étmekdür istīʿān 2863

istiʿāẕ (Ar.): "Euzü billahi min-eş-şeytan-ir-racim" veya "neuzü billah", "el-iyazü billah" gibi sözler söyleyerek Allah'a sığınma.

Elā éy ḳāri'ü'l-Ḳur'ān ki éyle Ḥaḳḳ'a istiʿāz / Eʿūẕü ile bed éyle bulasıñ ṣoñra istilẕāẕ 1878

Ḥasan Baṣrī né dér diñle ki bir men étse istiʿāz / Ki şeyṭān-ile ḳāri'niñ arasında ḳılar Ḥuffāẕ 1889

istibʿād (Ar.): Uzak olma.

Gel imdi sende ol muḥsin teraḥḥum éyle anlara / Ki üns éyle faḳīrlere olasın otdan istibʿād 394

Ki taṣdīḳ éyle éy kişi bunı sen étme istibʿād / Eger dérse ki bir kez kün vücūda gele her enām 1487

istibkā (Ar.): Ağlatma.

Ġażab saña dér éy kişi degilsiñ ümmetimden senKi ben uyḳudan uyandım ki ḳorḳdum étdim istibkā 3100

istibnān (Ar.): Bina etme, yapma.

Velī yapa-y-idim seni ki yā Kaʿbe yédi kerre / Yıḳa-y-idim yédi kerre édeydim gine istibnān 2859

istibrā (Ar.): Uzak etmek.

Dédim ki yā Resūlullāh néçün bizden çevirirsiñ / Mübārek yüziñi éy şāh ki bizden étdiñ istibrā 3097

istiʿcāl (Ar.): Acele etme.

Pes andan ṣoñra İsrāfīl emirde éde istiʿcāl / Vara ḳuds ü mübāreke bu işde étmeye ihmāl 3603

Bine Burāḳ'a ol server ṣaġında ola Cebrā'īl / Ṣolunda ola Mīkā'īl seyirde éde istiʿcāl 3614

isticlās (Ar.): Oturma.

Uçar ol ḳuş vara tā ʿarşıñ altına ḳarār éde / Ḫudā dér aña sākin ol ki bunda ola isticlās 3514

O ḳuş déye İlāhī sen benim ṣāḥibimiñ ṣuçın / Ki tā ʿafv éylemeyince ki olmam sākin isticlās 3515

isticmāʿ (Ar.): Toplanma, birikme.

Ki bir mekān vére Allāh aña cennet maḳāmında / Ki héç ol menzile yétmez ki ġayrı menzil isticmāʿ 632

Dédi baʿżı müfessirler ki sürʿatden murādullāh / Cemāʿat-ile namāza ivişiñ édiñ isticmāʿ 1498

isticmāl (Ar.): Allah'ın yüzünü görme.

Ki terk ét fānī dünyāyı ṣaḳın dünyādan isteme / Ki zīrā tārikü'd-dünyā olanlar buldı isticmāl 1662

istiʿdād (Ar.): Bir şeyin kabulüne, kazanılmasına olan tabii meyil, kabiliyet.

Daḫı dīnden su'āl éde daḫı peyġamberiñden hem / Cevābı éyle istiʿdād ṣaḳın kim olma ḫā'ifāt 2091

Elā yā eyyühe'l-insān ḥāżırlan göçmege éy cān / Ölüme éyle istiʿdād yaraḳlan göçmege éy cān 2274

istidām (Ar.): Bir şeyin devamını, sürüp gitmesini dileme.

Bu ḳabriñ ʿaẕābından ḳorḳar-idi ol bu dünyāda / Ki ḳurtulabilür miyin déyü ḳılardı istidām 2576

istiḍḥāk (Ar.): Eğlenme, alay etme.

Néye maġrūr olursıñ sen ki bir faḳīri ḫorlarsıñ / ʿAceb sen mi yaratdıñ anı ḫor görürsüñ istiḍḥāk 3039

istidlāl (Ar.): Bir delile dayanarak bir şeyden bir netice çıkarma.

Ki baʿżılar dédi farżdur ki oldur kim Ebū Yūsuf / Ki istidlāl edüp Ḥaḳ'ıñ kelāmın étdi ıṭṭılāʿ 1492

Buları fikir édeydiñ néden geldi bular baña / Bulardan édüp istidlāl bilirdiñ Rabb'iñi ḥāşā 1851

istidrāk (Ar.): Anlam, idrak etme.

Yaratdı ki seni Allāh ki bir murdār menīden bil / Ki kendiñi ṣanır mısıñ ki maḳbūl ḳulum istidrāk 3038

Éderdim ben anı Mūsā éderdim ben seni ol kelb / Ki yoḳdur cümle ʿālemde denī ḫalḳ éyle istidrāk 3062

istifād (Ar.): Faydalanma, kazanma.

Bugün ben pek faḳīr oldum baña gel éylegil iḥsān / Şu deveniñ birini vér olam ben senden istifād 426

Ki senden isterem ben de şol Allāh ḥaḳḳı-çün kişi / Baña bir ḳoyun iḥsān ét ben andan olam istifād 438

istifnāy (Ar.): Fenaya gitmek, yokluğa karışmak.

Ki teslīm étdi rūḥını namāz ḳılarken anası / Dédiler pes anasına ki oġluñ étdi istifnāy 2819

istifrāġ (Ar.): Mümkün olanı sarf etme.

Ki dört yüz deveyi cümle ki üstündeki mālılan / Taṣadduḳ étdi faḳīre édüp mālından istifrāġ 1507

Ḳamusınıñ yüki lū'lū' ile cevāhir olaydı / Te'ālallāh rıżāsı-çün ki beẕl édeydim istifrāġ 1517

istifrār (Ar.): Firar etme, kaçma, gizlice savuşma.

Ki yıldızlar gibi żav'ı ki ol incileriñ éy yār / Ki anlarıñ żiyāsından ḳamer şems éder istifrār 204

istifrāṭ (Ar.): Aşırıya kaçma, taşma.

Bayılmışam o mekānda géce ḳalmışam anda ben / Ki 'aḳlım başıma geldi ki baḳdım seller istifrāṭ 2032

istifżāl (Ar.): Artırma.

Hevādan géç géce gündüz Hū'ya mülāzemet éyle / Géce gündüz
Hū-y-ile ol éder hevesini istifżāl 1742

istiġāṣ (Ar.): Yardım isteme.

Bular ṣu istiġās éde vériz biz bunlara bir ṣu / O ṣu yüzlerine yaḳın varıncaḳ éyleye şivāẕ 3451

istiġfār (Ar.): Allah'tan günahın bağışlanmasını isteme.

Ki bir āvāz çıḳar andan éşidenler olur ḥayrān / Ki istiġfār éder ol yél Ġanī Cebbār'a ol īnāb 958

Géyeler éyü ḥulleler gireler ḥüsn-i ṣūrete / Bineler éyü Burāḳ'a melekler éde istiġfār 3730

istiġrāb (Ar.): Garip bulma, şaşma.

Ḳaçan iẕin vérincegez ki ol maḳbūż cenāḥını / Anı neşr éder ol melek olur 'āleme istiġrāb 3549

istiġrāḳ (Ar.): Dalma, içine gömülme.

Elinden aḫẕ éder anuñ életir cennete anı / Ṣafāya éde istiġrāḳ éde ol rü'yet-i Ḳaddās 3520

istiḫbār (Ar.): Heber ve bilgi alma.

Néce géçerdiñiz anı néye binerdiñiz anda / Ḫaber vériñ baña bundan éderem sizden istiḫbār 1561

Bularıñ ḫāṭırını tesliyedendür Teʿālallāh / Ki éy ʿulemā ḳullarım éşidiñ benden istiḫbār 3767

istiḫcāl (Ar.): Utanma, sıkılma.

ʿİtāb étdi ḳızına ol ki yā ʿāṣī né dérsiñ sen / Ki ḳorḳ Allāh'dan éy ḳızım ki ḫalḳdan étme istiḫcāl 1707

istiḫdām (Ar.): Kullanma, hizmete kabul etme.

Daḫı mücāvir olmaḳdan ḫayırlıdur dédi Aḥmed / Ki bir sene ḳarār édüp Ḥaḳ'ıñ beytinde istiḫdām 1441

Ki ḥayvān ḥaḳḳı pek güçdür dili yoḳ söyleyeñ aña / Né mümkindür ḥelālleşmaḳ hemān ki étmek istiḫdām 1782

istiḫfāẓ (Ar.): Koruma, saklama, ezberleme.

Né dér Allāh ḳulaḳ ṭut sen hevāma vérme eyyāmı / Géce gündüz vü Sübḥān'ı diliñde éyle istiḫfāẓ 3456

istihlāk (Ar.): Tüketme, bitirme.

Dédi yā Rabbi evvelde murādım dār-ı cennetdür / N'édeyim dünyāyı yā Rabb fenādır olur istihlāk 253

istiḫlāl (Ar.): Helal edilmesini isteme.

Ki nā'il olayım dérseñ bu kerāmete éy kişi / Ki öldür nefsiñi sen de her işde éyle istiḫlāl 1741

istiḫlāṣ (Ar.): Kurtarma, kurtulma.

Ki ben de ẕikr édem sizi ki ol şiddetde ḳullarım / Sizi ḳurtaram ol günde ʿaẕābdan édem istiḫlāṣ 3462

Ki ol gün bende ẕikr édem sizi ḳabirde ḳullarım / Günāhıñızı ʿafv édem ki vaḥşetde pes istiḫlāṣ 3465

istiḫmār (Ar.): Değişme.

Ki ben yüklendim ol yüki benim ẓahrımdadur ol yük / Anuñ-çün egilirin ben anuñ-çün oldum istiḫmār 1591

istiḫrāc (Ar.): Çıkarma, çıkarılma.

Elā éy faḳīr-i ṣābir ṣabırdan étme istiḫrāc / Ṣevābından faḳīrlıġıñ beyān édem saña muḥtāc 3179

Déye ol ẕü'l-celāl Allāh iẕin saña var éy ḳulum / Ki ehl-i maḥşer içinde dilediğiñ ét istiḫrāc 3188

istiḫrāḳ (Ar.): Yanma, yakılma.

Büyük belā degil midir sen emegi çekesin de / Ṣafāsın süre ġayrılar sen olduñ otda istiḫrāḳ 365

Néce ki taḫta yaḳın gelicek ot duta teniñi / Keenne kibrit āteşe yaḳın olunca istiḫrāḳ 373

istiḫrāz (Ar.): Sakınma, çekinme.

Ki pāk éder ol aġzı ol yalandan daḫı ġıybetden / Daḫı şerr-i şeyāṭīnden daḫı bühtāndan istiḫrāz 1880

istiḫşār (Ar.): Haşrolma, dirilme.

Ki ḥaşr ola dilincigez ki ol ḫalḳ éde istikrāh / Ḳopa ḳoñşusı incidenler ayaḳsız elsiz istiḫşār 3631

istiḥyā (Ar.): Haya etme, utanma.

Ki dérsiñ mü'minem kişi lisānıñda ki küfrüñ var / Diliñe geleni söyleñ ki Ḥaḳ'dan étmeñ istiḥyā 1808

Bulara taʿẓīm éylemez bulardan étmez istiḥyā / Diline geleni söyler edebsizlik éder esfāh 3163

istihzā (Ar.): Biriyle eğlenme, alay etme.

Gel éy ḫalḳı begenmeyüp ki istihzā éden ḍaḥḥāk / Ki ġayrıları masḫaralıġa elān édüp ḍaḥḥāk 3037

Gel éy ḫalḳı begenmeyüp ki étme ḫalḳa istihzā / Eger dünyāda aḫretde édeyim dérseñ istişfā 3064

istiḫzān: (Ar.): Hüzünlenme.

Dédim oġlum nédür yüzüñdeki çirkīn marażlar né / Dédi oġlum behey ana sen étdiñ beni istiḫzān 2663

istiḥżār (Ar.): Hazırlama, hazır edilme.

Ġanīlere suʾāl éde yéyüp géydigi eşyādan / Daḫı cümle ʿurūżundan ki ḳandan étdiñ istiḥżār 189

istiḳā (Ar.): Bekleme.

Ki ḳaldı mescid içinde ki biz gétdik ḫalīfeye / Rücūʿ étdik gérü mescide geldik étdik istiḳā 3088

istiḳāʿ (Ar.): Vuku bulacak veya olacak diye endişelenme.

Ki iḳrār étmedi cāhil muṣir oldı sözinde ol / Günāh deryāsına ṭaldı helāk oldı olup istiḳāʿ 94

istīḳāẓ (Ar.): Uykudan uyanma.

Elā éy müʾmin-i nāʾim gel ét nevmiñden istīḳāẓ / Ki ġafletden gözüñi aç ḳulaḳ vér baña ét īḳāẓ 1230

istiḳbāl (Ar.): Birini karşılama.

Ki mücde étdiler aña yüküñ geliyorur Hind'en / Ki istiḳbāle gétdi ol ki yolda éyledi isrāʿ 1504

Ki istiḳbāl éde ʿaẕāb mekleriniñ öñüne / Déye gérü ṭuruñ gelmeñ ʿaẕāb étdirmezem iʿlām 2573

istikmāl (Ar.): Tamamlama, bitirme.

ʿAẕāb éderdi Ḥaḳ bize géyürdiler bize ḳaṭrān /Ḥālimiz müşk il idi pek ʿaẕābda olduḳ istikmāl 3399

istiḳnāʿ (Ar.): Kendini memnun eden kişi.

Ki evvelki kişi bunlara söyledi birer ḳısmet / Édelüm işbu altunı sözüme éyleñ istiḳnāʿ 113

Ki tevbe éyledim Ḥaḳḳ'a cemīʿ étdigim ʿişyāndan / Ki terk étdim bu dünyāyı ʿabāya oldum istiḳnāʿ 2617

istikrāh (Ar.): Kerih görme, tiksinme.

Ki ḥaşr ola dilincigez ki ol ḫalḳ éde istikrāh / Ḳopa ḳoñşusı incidenler ayaḳsız elsiz istiḥşār 3631

istiḳrār (Ar.): 1. Karar bulma, yerleşme.

Bunuñ dibinde ʿibādet éderdi dāʾimā Ḫıżır / Keenne ev gibi anda ki istiḳrār édüp infāʿ 162

Vérilen ḫulleniñ bir ḳılına degmez bu eşyālar / Bulardan iste sen Ḥaḳ'dan ʿilimde éyle istiḳrār 2133

2. İyice belli olma.

Elā éy ṭālib-i mescid éşit benden biraz aḫbār / Vérem eliñe bir cevher eliñde ola istiḳrār 1539

istikṣār (Ar.): Çok görme, çok görülme.

Gel éy dünyā metāʿını ki istikṣār éden insān / Ḳatı azdan daḫı azdur metāʿ-ı dünyānıñ insān 258

ʿAmelsiz olan ʿālimler ḳopalar dilleri ṣarḳmış / Uzatmış gögsü üstüne aḳar ḳan iriñ istikṣār 3630

istiḳṭāʿ (Ar.): Sona erme, bitirme.

Ki cennetiñ ḥarīriniñ ki bir miḳdārı dünyāya / Çıḳaydı şems-ile ḳamer olurdı nūrı istiḳṭāʿ 72

istiʿlā (Ar.): Yükselme, üste çıkma.

ʿAyın ṣāḥibini çeker ilā aʿlā-yı ʿilliyyūn / Ḳamu eşyā üzerine terabbuʿ éder istiʿlā 1875

Aradım cümle ʿālemi ki kendimden ḥaḳīr yoḳdur / Bu sözi söyle Tañrı'ya ola çün ḳadriñ istiʿlā 3056

istiʿlām (Ar.): Bilgi isteme.

Bölük bölük otururlar bular cümle mekānına / Daḫı hem gögde melekler bulardan éde istiʿlām 1152

Ebū'd-Derdā ḫaber vérdi éşitdim ben Resūlullāh / Né buyurdı gör ol sulṭān ki nūr-ı femden istiʿlām 1765

istīlām (Ar.): Almak.

Çıḳa her bir döşeklerden yılanlar dürlü ʿaḳrebler / Ki altı yüz biñ yılanlar daḫı ʿaḳrebler istīlām 3123

istilzām (Ar.): Gerektirme, gerekme.

Elā éy ṭālib-i taḥḳīḳ ki zühde éyle istilzām / Zühüddür aṣveb-i sebīl zühüddür mūṣil-i ʿAllām 2408

istilẕāẕ (Ar.): Hoşa gitmek, lezzet almak.

Elā éy ḳāri'ü'l-Ḳur'ān ki éyle Ḥaḳḳ'a istiʿāẕ / Eʿūẕü ile bed éyle bulasıñ ṣoñra istilẕāz 1878

istimā (Ar.): *krş.* istimāʿ

Meger kim gökçek ola ol rıżāsı ola ol isme / Ki kesr olmaya ḫāṭırı bu cā'izdir ét istimā 3110

istimāʿ (Ar.): Dinleme, işitme.

Ki bir gün ṣā'im olursa néler iḥsān éde Allāh / Né deñlü vére ol ṣevāb bunı pek éyle istimāʿ 627

Ki zīrā istimāʿ édüp Resūl-i şems-i cihāndan / Né buyurdı Resūlullāh kelāmında ulu sulṭān 1611

istimdād (Ar.): Yardım isteme.

Ki istimdād éder bunlar bularıñ pes duʿāsından / Vérirler mi ʿaceb iḥyā ṣevābından bize erḥām 1149

Ki bir maẓlūmı bir ẓālim ki ẓulm éder anı gördüñ / Ki senden étdi istimdād varup ḳurtarmadıñ éy şāb 2395

istimkān (Ar.): Mekân edinme.

Bu kez ol ṣāliḥiñ rūḥın melekler götüre göge / Ki ʿarşa élteler anı ki ʿarşda éde istimkān 2536

istimrār (Ar.): Bir düzeye devam etme, bir düzeye uzayıp gitme.

Āteşden ḳorḳarız dérler anuñ-çün géçemedik biz / Ḳatı ince-durur köpri né mümkün bundan istimrār 1559

Namāz ḳıldıḳları mescid gele gemi ṣūretinde / Bineler anuñ üstüne édeler otdan istimrār 1564

istimsāk (Ar.): Kendini tutma, nefsini zaptetme.

Ḥaberde vārid oldı kim murād étdi Ḫudāvendī / Ki Mūsā ṣāḥibü'l-Ṭūrī édüp tecribe istimsāk 3045

istimşā (Ar.): Yürüme.

Ṣaġında hem Ḫalīlullāh ṣolunda hem kelīmullāh / Ki düşmüş ardına cümle nebīler éder istimşā 3092

istimtāʿ (Ar.): Faydalanma.

Bular evvelkine dédi bāzārdan gel getür ekmek / Yéyelüm ḳarnımız ṭoysun édelüm birer istimtāʿ 114

Anı yérler içer bunlar éderler daḫı istimtāʿ / Benim ḳalmadı héç kimsem benim-çün éyleye iḥsān 3321

istinād (Ar.): Dayanma, güvenme.

Bu şādılıḳ ile ol ér vara ṣalını ṣalını / Çıḳa köşkünüñ üstüne otura éde istinād 3886

istinbāh (Ar.): Bilgi sorma, öğrenme.

Ki Loḳmān Ḥekīm'iñ aṣlı bir ʿabd-i Ḥabeşī idi / Ki bir ādem ḳulı idi né söyler éyle istinbāh 3169

istinbāṭ (Ar.): Bir söz veya işten gizli bir mana çıkarma, dolayısıyla anlama.

Bunı Allāh kelāmında ki istinbāṭ olunmuşdur / Zenīm dédi zīrā Allāh nemīmden ilerü ḳattāt 2997

istinfāʿ (Ar.): Faydalanma, yararlanma.

Boġazlayalum anı biz ki altun hep bize ḳalsun / İkimiz alalum cümle édelüm mālı istinfāʿ 118

ʿAceb tekbīri olanıñ ṣevābına yétişem mi / Déyü beẕl éyledi mālın faḳīrler étsün istinfāʿ 1508

istinkāf (Ar.): Yüz çevirme, vazgeçme.

Déye ḳarnına ol nefis ki héç ḥelāl ḳoymadıñ mı / Ḥelāldeñ étdiñ istinkāf ki olduñ ehl-i ṭāmiʿūn 2355

istinṭāḳ (Ar.): Söyletme, sorguya çekme.

Bu minvāl üzere seni cehennemde yaḳalar bil / Bunı pek sévdiñ-idi sen déyü édeler istinṭāḳ 374

istiʿrāż (Ar.): Sunma, gösterme.

Ki tevbe édeyim dédim cemīʿ étdigim ʿişyāndan / Bu niyyet-ile çıḳdım ben yanıñdan étdim istiʿrāż 2010

Bu kez bir nidā geldi kim Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından / Suʾāl yoḳdur varıñ gediñ ḳulumdan édiñ istiʿrāż 2016

istircā (Ar.): *krş.* istircāʿ

Ki gördüm ben o yigidi uyur gibi oturur ol / Ki ben yatdım yérime uyudum éyledim istircā 3089

istircāʿ (Ar.): Geri dönme.

Saña naḳl édeyim bir söz naṣīḥat alasın bundan / Ki ḳalbiñden géder ye'si ki ét aḫrete istircāʿ 82

Gine ben müslimānım déyü daʿvā éyleñ éy kişi / Ki olmaz böyle Müslimān ki ét İslām'a istircāʿ 1532

istirdā (Ar.): Kapanma.

Ki ben istiḳbāl éyledim cihān faḫrı Muḥammed'e / Mübārek elini öpmek diledim étdim istirdā 3094

istirdād (Ar.): Geri alma, alınma, isteme.

Dédi ol ḫatun aña kim éşit yā mü'min anası / Benim anam babam vardı édüp dünyāyı istirdād 528

istirşād (Ar.): Hak yoluna gitmek isteme.

Oruç ṭutan kişi zīrā maʿāṣīden baʿīd olur / Ḳarīb olur Ḫudā'sına olur maṭlūbı istirşād 637

istisʾāl (Ar.): Soruşturma, tahkik etme, araştırma.

Yarın yevm-i ḳıyāmetde seni ḥisāb éder Allāh / Ḳanı ḳıyāmet azıġıñ déyü Ḥaḳ éder istis'āl 1708

istīsār (Ar.): Kolay sayılma.

Daḫı hem éyle yā Rabbi benim ṣāḥibime iḥsān / Gine bir ḥulle vére kim ḳamer şems olur istīsār 2129

istīṯār (Ar.): Bir şeyi nefsine ayırma.

Ki ʿAzrā'il'i göndere ki ol Ḫāliḳ u Lem-yezel / Selām éyle ḳuluma dér beni éylesin istīṯār 2420

istişfā (Ar.): Şifa talep etme.

Gel éy ḫalḳı begenmeyüp ki étme ḫalḳa istihzā / Eger dünyāda aḫretde édeyim dérseñ istişfā 3064

istişfāʿ (Ar.): Şefaat isteme.

Né deñlü var ise muḥtāc biter ḥācetleri anda / Né deñlü var ise müẕnib éder ol Ḥaḳ'dan istişfāʿ 3364

Né buyurdı Ḥabībullāh ki her kim günde béş kerre / Benim üzrime ṣalāvāt édüp éylese istişfāʿ 3373

istişhād (Ar.): Şahit getirme, şahit gösterme.

Taḳarrüb éyle sen bunda taṣadduḳlar fuḳarāya / Veyāḫūd ġayrı bir ʿamel ile olasın istişhād 638

istiʿṭā (Ar.): Bağışlama, verme.

Dédi Allāh içün déyü ki benden éyledi ṭaleb / Ki Allāh yolına vérdim taṣadduḳ étdim istiʿṭā 498

istiʿṭāl (Ar.): Bırakılmış, terkedilmiş.

Ki īmān ḳandīli ṣınır ki ḳalbim yıḳılacaġız / Ki iʿtiḳād aġacı yıḳılırdı ḳalbden istiʿṭāl 1739

istiṭhār (Ar.): Temizleme, temizlenme.

Ziyāde éyleḍiñ nūrum beni cennetlik éyleḍiñ / Ki Ḥaḳ rāżī ola senden günāhdan étdiñ istiṭhār 2454

istiṭlāʿ (Ar.): Bir şeyi öğrenmek isteme, araştırma.

Bu sözi pes buyurmuşdur Resūl-i mefẖar-ı mevcūd / Ki Ravżatü'l-ʿUlemā'da yazıpdur öyle istiṭlāʿ 75

istivāḳ (Ar.): Yollama, gönderme.

Ki béş yüz yıl ḳadar yérden yaḳa ādemi ol taẖta / Bu kez ṣāḥibin élteler anuñ yanına istivāḳ 368

istivdāʿ (Ar.): Vedalaşma.

Vedāʿlaşa her ʿużv-ile Ḥaḳ'a ışmarladım sizi / Duʿālar éyleye ʿużva ṣenālar éde istivdāʿ 2468

istiżā (Ar.): Ziyalanma, aydınlanma.

Ki yüz yigirmi dört biñ peyġamberiñ cümlesi bile / Ki bular şöyle gelürler cihānuñ içre istiżā 3093

istīżāḥ (Ar.): Bir şeyin açık olarak bildirilmesini isteme.

Daẖı ṣevābını ẕikr édemezlerdi ki bu zamān / Bular ʿāciz ḳalalardı anı étmekde istīżāḥ 1924

istīẕān (Ar.): İzin isteme, izin için sorma.

Kirāmen Kātibīn melekleri éde göge seyrān / Varalar Ḥaḳ dīvānına ki Ḥaḳ'dan éde istīzān 2524

ʿiṣyān (Ar.): İtaatsizlik, emre boyun eğmeme.

Cemīʿ ʿiṣyānını Allāh anuñ maġfiret éyledi / Daẖı vérdi aña Allāh géden aʿmālini keṣrāt 622

İcābetimden ötüri beni yarlıġadı Allāh / Ḳamu ṣuçumu ʿafv étdi né deñlü var-ise ʿiṣyān 1643

iş: Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma.

Ki sévmedigi insāna biraz furṣat vére bunda / Né işe başlasa ol kes vücūda getüre derrāk 226

Ki şimdi baña da étim yédirirler dédi ol ḳul / Né müşkil iş imiş bu iş çekemedim bunı illā 3840

ʿīş (Ar.): 1. Ekmek, gıda.

Eyā dünyāda az ʿīşe ḳanāʿat éyleyen ḳāniʿ / Bugün gel dürlü niʿmetlere müstaġraḳ éde Ġaffār 2432

2. Yaşayış, yaşama.

Ṭaʿām getürdi anası ki fī'l-ḥāl öñüne ḳodı / Ki ḳaḳdı geze gétdi ol néce yıllar olup ʿīşā 2827

işʿār (Ar.): Bildirme, haber verme.

Buyurdı Kaʿb aḫbār-ile ki gördüm baʿżı kütübde / Ki bir kes mescide varsa namāz ḳılmaḳ içün işʿār 1544

işāret (Ar.): Bir şeyi (kaş, göz, el, parmak, baş ile) gösterme.

Ki zīrā bir gécedür kim işāret étdi Ḥaḳ aña / Dédi ol vaḥy-i münzelde ki yā ḥamīm-i tenzīlāt 821

Ki baʿżılar Muḥammed'e işāretdür ḥa mīm lafẓı /Ḫiṭ āb éder aña Allāh nidā édüp ḫiṭābiyyāt 823

işbāʿ (Ar.): Karnını doyurma, açlığı giderme.

Dédi ʿĪsā bu kişiye getür ekmegi yéyelüm / Acıḳdı ḳarnımız yoldaş ola kim baṭnımız işbāʿ 89

işbu: Bu, işte bu.

Ki evvelki kişi bunlara söyledi birer ḳısmet / Édelüm işbu altunı sözüme éyleñ istiḳnāʿ 113

Eger bir ẕerre miḳdārı ki ol çıḳan aġunıñ bil / Éneydi işbu ʿāleme éderdi cümleyi emvāt 3026

işle-: Yapmak.

Dédi kim ḫatuna Dāvūd ki éy ḫatun né işlediñ / Bugün né ʿamel étdiñ sen ḫaber vér baña éy seyyār 585

Saña ümmet démez ol bil bu ümmetlerden olduḳça / Ki tevbe éyle bu işden ki işle sünnetin nevvām 1133

işrāʿ (Ar.): Başlama.

Bu kez ʿĪsā duʿā étdi ki ṭaġdan bir ṭavar geldi / Ki biryān oldı öñine étine étdiler işrāʿ 96

Ki el ḳaldırmadan ḥikmet nédir añlañ mı éy kişi / Anı da naḳl édem saña ki ḥıfẓ ét éylegil işrāʿ 1535

işrāḥ (Ar.): Açıklama.

Eʿūẕüyi tamām étdiñ oḳuyan oldılar iflāḥ / Ḫudā'nıñ ismi faẓlından birazcıḳ édelüm işrāḥ 1914

Ki biñ perde ile anı ki étdi iḫticāb Allāh / Ki iḫfā étdi bir yérde ḫalāyıḳ görmedi işrāḥ 2322

ʿişret (Ar.): Yaşama, geçinme.

Ki dīn düşmānı fāsıḳları yérden refʿ éde Allāh / Necāt bula ḳamu mü'min ki ʿişretde ola her ān 18

ʿişrīn (Ar.): Yirmi.

Ki biñ yüz tisʿa ve ʿişrīn senesinde pek azdılar / Olar kelb gibi ériniñ yüzine çemkirir lüccā 2834

iştām (Ar.): Sövüp sayma.

Ki ḫalḳa lüṭf-ile söyle ola cümlesi ḳardaşıñ / Ki ḥilm éyle sögerlerse ki ṣabr ét éyleme iştām 1749

Diline né gelürse ol tekellüm éder ol söger / Küfür söyler fısıḳ söyler éder mü'minlere iştām 1775

iştibāh (Ar.): Şüphelenme.

Gérü söz gibi Enes'den rivāyetdür ki ol āgāh / Ki bizden bir kişi şehīd olupdur étme iştibāh 3139

iştihā (Ar.): İştah, yemek yeme isteği.

Daḫı faḳīrleriñ ṭabʿı iştihā étse bir ṭaʿām / Anı bulamasa ol kes éşit né işler ol Cebbār 185

iştikā (Ar.): Şikâyet etme, yanıp yakılma.

Ḳıyāmet güni olduḳda faḳīrler yapışa saña / Yaḳañı çāk éde bunlar édeler iştikā Vaḥḥād 448

iştirā (Ar.): Satın alma.

Eger ḳaṣṣāba ṣorsalar gérü īmān-ı İslām'dan / Anı bilmese ol ḳaṣṣāb étinden étme iştirā 1817

iştiyāḳ (Ar.): Özleme, göreceği gelme.

Yapışalar aña ġılmān déyeler merḥabā seyyid / Ki çoḳdan iştiyāḳ édiñ gözedirdik seni éy nās 1286, 3978

iṭāʿ (Ar.): İtaat eden, boyun eğen.

Ki yaʿnī muḥṣenāt ola ki dīnde hem ʿibādetde / Daḫı muṭīʿ ola Ḥaḳḳ'a daḫı ezvācına iṭāʿ 2711

iʿṭā (Ar.): Verme.

Biraz gétmeden ol faḳīr öñünden geldi ol baḫīl / Dédi aña bunı saña ki kim édüp durur iʿṭā 495

Daḫı iʿṭā éder Allāh ki her rikʿat başına bil / Ki ṭoḳsan altı cennetden şehir vére aña ʿAllām 1478

iṭāʿat (Ar.): Boyun eğme, dinleme; alınan emre göre davranma.

Ki ancaḳ bunuñ-iledür ʿibādet Tañrı'ya kişi / Bunuñla tevḥīd olur hem iṭāʿat bundadur ḥāşā 1864

Ki zīrā étdi iṭāʿat Ḫudā'nıñ emrine her bār / Ḳılardı gérü béş vaḳit éderdi aḫrete iḳdām 2574

ʿitāb (Ar.): Azarlama, paylama.

Yéle çaġırdı pes Dāvūd ki geldi Dāvud'a ol yél / Ḫiṭāb étdi ʿitāb étdi néçün aldıñ unun seyyār 574

Ki ḳız aġlayaraḳ geldi ki söyledi babasına / Babası pes ʿitāb étdi néçün aġlarsıñ éy ʿıyāl 1702

iṭʿām (Ar.): Yemek yedirme, yemek verme.

Buyurdı pes Resūlullāh ki Allāh buġż éder şuña / Baḫīl olur ḥayātında ki iṭʿām éylemez eżyāf 1207

Kerem ḳıl yā fetā eglen saña çoḳ édeyim iṭʿām / Daḫı çorba pişirdeyim getüreyim saña fetā 3103

iʿṭān (Ar.): Verme, ödüllendirme.

Daḫı gömlek éde uşaḳlarınıñ arḳalarına / Olur cennet aña vācib daḫı Allāh éder iʿṭān 2771

Ki her bir ḳarış eṣvāba ki bir şehir vére Allāh / Né niʿmetdür Ḫudā'dan bil ki lüṭfından éde iʿṭān 2772

iʿtibār (Ar.): Ehemmiyet verme.

Fuḳarāya démez bunlar ʿayālindür Ḥaḳ'ıñ bunlar / Bular ḫāṣ ḳuludur Ḥaḳ'ıñ éder bunlara iʿtibār 181

Ki zīrā iʿtibār ḫātimeyedür anı pek żabṭ ét / Ḥaẕer éyle ʿālimlere ki alçaḳlardan istiḥyā 3069

iʿtiḳād (Ar.): Gönülden tasdik ederek inanma.

Ki īmān ḳandīli şınır ki ḳalbim yıḳılacaġız / Ki iʿtiḳād aġacı yıḳılırdı ḳalbden istiʿṭāl 1739

iʿtimād (Ar.): Dayanma, güvenme.

Buyurdı İbni ʿAbbās bil beyān étdi anı ʿimād / B u sözde yoḳ-durur kiẕib bunı pes éyle iʿtimād 3650

Ki gögi éde altundan ki ol günde Teʿālallāh / Yériñ gögüñ tebeddüli olur böyle ét iʿtimād 3654

iʿtirāż (Ar.): Bir fikri, bir hükmü kabul etmeyip çürütmeye kalkışma.

Ki zīrā bu mübārek ay ḫurūc étdi üzeriñden / Ki düşmānıñ gine gelür günāhlar éde iʿtirāż 1273

iʿtiṣām (Ar.): El ile tutma, tutunma.

Ḫudā'ya iʿtiṣām étdim bu ʿaṣır mer'elerinden / Ki aṣlā dīnleri yoḳdur daḫı yoḳdur edeb ḥayā 2831

Benim şerrimden éy Bārī saña éyleye iʿtiṣām / Néce küçülmeyem bugün oluram eż'āf-ı żaʿāf 3828

iʿtizāl (Ar.): Bir tarafa çekilme.

Ki ol faḳīr aña dédi néçün edebi terk étdiñ / Néçün bu sözi söylediñ edebden étdiñ iʿtizāl 1727

iʿtiẕār (Ar.): Özür dileme.

Ḳamu yérler ḳamu gökler götüremediler anı / Daḫı ṭaġlar ḳamu ṭaşlar ḳamusı étdi iʿtizār 1590

İlerü gele ʿAzrā'il otura başı ucuna / Néce envāʿi ʿizzetler aña çün éde iʿtizār 2421

iʿtizār (Ar.): Geri dönderme, alıkoyma.

Yüzi üzerine düşmiş ḳanadları ṭaġılmış hep / Taġayyür olmuş evṣāfı ṣūretler olmuş iʿtizār 3422

itḳān (Ar.): İnanma, emin olma.

Ki Müslim'iñ rivāyeti ki gör né dér cihān faḫrı / İnandım dīn-i Allāh'a daḫı aḫretine itḳān 2870

itmām (Ar.): Tamamlama, bitirme.

Daḫı ḫayırlıdır biliñ ki her bir rekʿatı anuñ / Ki bir sene ʿibādetden yalıñız ḳıldı ol itmām 1438

Dér-idim éyle itmām ol İlāhī / Bu naẓmımı ki ḥıfẓ éyle İlāhī 3905

itrāk (Ar.): Terk etme, bırakma.

Vużūya ḳā'im olmasa daḫı ʿöẕri de olmasa / Namāza sürʿat étmese ki farżı éylese itrāk 1415

Géçirse bir vaḳit namāz seferde yolda ol kişi / Veyāḫūd ḥac ṭarīḳinde ki bir namāz édüp itrāk 1429

ittifāḳ (Ar.): Uyuşma, sözleşme.

Ki terk éylese bir ādem ki bir vaḳt-i namāzı bil / Ki ḥattā vaḳti géçse de ḳażā éylese ittifāḳ 1381

Uzaḳdan ṭaġ gibi görüne lākin yanına varsañ / Öñüñden maḥv ola géde bu sözde vardır ittifāḳ 3701

ittiḫāẕ (Ar.): 1. Kurma, düşünme, tasarlama.

Ki kendi nefsiñ içün bir aġaç dikdiñ mekānıña / Mekān ittiḫāẕ éylediñ ki olduñ rāḥata itbāʿ 159

Ki envāʿi żiyāfetler ki bunda ittiḫāẕ étdik / Ḥarām mıdur ḥelāl midür démezsiñ étdiñ iltiḳām 898

ittiḳā (Ar.): Allah'dan korkma.

Ki Mesʿūd oġlu ʿAbdullāh né buyurdı anı diñle / Ḳamu sözünde ṣādıḳdur éder kiẕibden ittiḳā 3065

ityān (Ar.): Getirme, getirilme.

O derde ol ışıcıḳda olan maʿṣūm babasına / Daḫı anasını cennet şarābı édeler ityān 3711

iv-: Çabuk davranmak, acele etmek.

Gelür baʿżı rivāyetde çıḳıcaḳ ṣāliḥiñ cānı / Be-ġāyet ive dostuna ḳavışmaḳda ola ẕehhāb 2476

ʿivāż (Ar.): Karşılık, karşılık olarak verilen şey, bedel.

Ki pek żarūrīyem bugün sévindir gel beni kişi / Bulasın dār-ı aḫretde ʿivāżını sen éy ḫaşşāʿ 125

Dése üç kerre eʿūẕü ṣıġınup Ḥaḳḳ'a ol kişi / Ki andan sūre-i ḥaşriñ oḳusa āḫirīn ʿivāż 1885

iviş-: Acele etmekte yarışmak, hep birden acele etmek.

Dédi baʿżı müfessirler bu āyetden murādullāh / Ki tevbeye ivişiñ dér ölüm étmezden ol isrāʿ 1494

Dédi baʿżı müfessirler ki sürʿatden murādullāh / Ki öñ ṣafa ivişiñ dér odur efḍal maḳām icmāʿ 1499

iżāʿ (Ar.): Zayi etme, kaybetme.

Ki vérdi çantayı ol ér gérü ʿĪsā'nıñ eline / Ki aldı baḳdı içine ki ekmegiñ biri iżāʿ 90

Ṣaḳın fevt éyleme zinhār ki ibtidā' tekbīri / İmām-ile déye gör anı ki fevt étme ṣaḳın iżāʿ 1500

īżāʿ (Ar.): Yok olma, kaybolma.

Cemīʿ ʿömründe ol kişi ʿibādet éylemiş miḳdār / Yazıla defterine bil ṣaḳın şek éyleme īżāʿ 628

Rivāyetde gelüpdür kim ki ehl-i nārıñ ekṣerī / Cehennemde éder ṣayḥa ki étdik tevbeyi īżāʿ 1496

īżāḥ (Ar.): Açık, apaçık anlatma.

Rivāyet étdi rāvīler Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Né buyurdı Resūlullāh né sözler éyledi īżāḥ 1921

Anuñ duymadılar ṣavtın daḫı bilmediler şeklin / Ki ḥattā Ḥażret-i Ādem gelince dünyāya īżāḥ 2316

iʿẓām (Ar.): Büyütme, büyütülme.

Refīḳ éyleye Ḥaḳ anı Ḫalīlullāh ile anda / Muṣāḥib ola cennetde merātibde ola iʿẓām 1459

Ki Nūḥ'uñ başına vurdı ʿaṣāyı ol kişi melʿūn / Néce kim vurdı başına kemik ẓāhir olup iʿẓām 1794

izār (Ar.): Belden aşağı için mahsus örtü.

Ki ruḫṣat vérdi érlere izār-ile ridā-ile / Ḳarılara ḥarām étdi libāslar géyse de kaṭʿā 2842

iʿzāz (Ar.): Aziz kılma, saygı gösterme.

Ki her rekʿatda oḳusa ki fātiḥayı bir kerre / Ki on sūre-i iḫlāṣı oḳusa éylese iʿzāz 783

Ṣābirler gibi bunları da taʿẕīm-ile süreler / Ki iʿzāz-ile ikrām-ile melekler éde imrār 3743

izdīvāc (Ar.): Evlenme, birbirine eş olma.

Seni ben sévmeye-y-idim vérirdim istedigiñi / Ki dünyāda éderdiñ ẕevḳ ki yoḳ aḫretde izdīvāc 3222

iẓhār (Ar.): Gösterme, meydana çıkarma.

Ki her eviñ içinde var ki yétmiş biñ serīr daḫı / Olupdur cümlesi yaşıl zebercedden olur iẓhār 1579

Elā éy zāhid-i kāmil zühüdde éyle istiḳrār / Néler iḥsān éde Allāh saña ben édeyim iẓhār 2417

iẕin (Ar.): *krş.* iẕn

İzin var mıdur éy Bārī eviñe girmek ister ol / Bunı söyleyerek girerdi mescide bi-iʿtiẕār 1594

Ki ʿAzrāʾīl iẕin vérdi çıġırdı yüce ṣavt-ile / Né dér diñle anı sen bil ḳulaḳ vér buña ḳıl ismāʿ 2330

iẕinsiz (Ar.+T.): İzin almadan.

Üçüncüsi şol ʿavretdür evinden çıḳdı iẕinsiz / Ṣoḳaġı éyledi cevlān ḳuşandı béline fitrāk 1418

iẕn (Ar.): Müsaade, ruhsat.

Bu kez āteş ṭuta anı ḳurı aġaç gibi yana / Bu kez ḳaḳ déyeler aña Ḫudā iẕniyle īcāb 2390

Evinden çıḳsa bir ʿavret ériniñ iẕni yoġ iken / Ki yér gök cümle eşyālar édeler aña telʿīnān 2742

iẕn-i ʿām: Herkese müsadeli olan.

Ki ḥüsn-i ḫulḳ aġır gele ki müʾminler mīzānında / Ki mīzān ḳaḳmaya yérden ki olmadıḳça iẕn-i ʿām 1761

iżrāʿ (Ar.): Mütevazi.

Anuñ dibini mesken éyledi anda ʿibādet-çün / Anuñ dibinde ʿibādet éderdi dā'imā iżrāʿ 123

ʿizz (Ar.): Yücelik, ululuk.

Benim ʿizzi celālim-çün ki dünyāyı muḥabbetde / Ki yoḳdur héç rıżām aṣlā bunı sen éylegil vedāʿ 166

Daḫı ḥıfẓ éyleye Allāh ki iblīsiñ şürūrından / Daḫı ẓālim beşerlerden seni ḥıfẓ éde ʿizz ü nāz 785

ʿizzet (Ar.): Değer, kıymet, hürmet, saygı.

Bu furṣat gétmeden elden bu şehriñ ḳadrini añla / Buña ʿizzeti ikrām ḳıl budur pes zübde-i maʿmūl 1032

Yürüye bunlar edeble geleler buña ʿizzetle / Ki dürlü taʿẓīm éderler ki ḥüsn-ile éde ādāb 2494

ʿizzet-i uḫrā: Ahiret ikramı.

ʿAmelleriñ imāmıdur ki cümlesi aña tābiʿ / Ki dünyā ʿizzeti bunda ki bunda ʿizzet-i uḫrā 1865

-K-

Kaʿab: *krş.* Ḳaʿb

Kaʿab bir vādīdür dédi ḳatı deriñ deredür kim / Ki andan ġayrı bir deriñ dere yoḳdur dédi Allāh 1355

Kaʿb: Sahabi.

Buyurdı Kaʿb aḫbār-ile ki gördüm baʿżı kütübde / Ki bir kes mescide varsa namāz ḳılmaḳ içün işʿār 1544

Kaʿbe (Ar.): Hicaz'da, Mekke-i Mükerreme'de Harem-i Şerif'in hemen hemen ortasında bulunan kutsal bina.

Diker birin yér-ile gök arasına éşit anı / Biri raḥmet livāsıdır diker Kaʿbe'ye bi'l-ikrām 1102

Bularıñ ḥaḳḳını ḳażā édemezsiñ sen éy kişi / Ki ḥattā yédi kerre Kaʿbe'ye éltseñ de éy insān 3272

ḳaʿdā (Ar.): Bir kere oturma, oturuş.

Bizimle ḳıldı maġribi gine oturdı mescidde / Başın çekdi yeñine ol yérinde éyledi ḳaʿdā 3080

ḳabarcıḳ: Vücutta oluşan sivilce gibi küçük şişkinlik.

Düşümde gördüm oġlumı yüzi ṭopṭolu ḳabarcıḳ / Çıban olmuş yüzi küllī belürsüzdür ḳamu nūrān 2662

ḳabbāḥ (Ar.): Sürekli çirkin ve yakışşıksız davranan.

Daḫı görür fuḳarālar naẓarları ḳalur anda / Olur mekrūh saña yémek ki manẓūr olanı ḳabbāḥ 3234

ḳabīḥ (Ar.): Çirkin, yakışıksız.

Ki bir ḳabīḥ ḳatı çirkīn recül gele baş ucuna / Ki cīfe gibi ḳoḳar ol odur sen anı ġāfilūn 2376

Daḫı gündüzleriñizi ṣoḳaḳlarda köşelerde / Néce dürlü ḳabīḥ sözler ki söylerdiñiz éy aḫşam 3130

ḳabīle (Ar.): Göçebe insanlarda, aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan topluluğu, boy.

Eyā ḳavmi ḳabīlemiz anamuz atamuz néçün / Ki bizden ʿibret almazsız édersiz dünyāda ṭuġyān 2564

ḳabir (Ar.): *krş.* ḳabr

Velākin éy ḳarındaşlar günāh-ile vefāt étdi / Néc'olur oġlumuñ ḥāli yaḳar ḳabirde Ḥaḳ her ān 1648

Ḫurūc étmiş ḳabir ehli ḳabirleriniñ üstine / Ki gördüm öñlerinde var ki nūrdan bir ṭabaḳ éy cān 3297

ḳabr (Ar.): Mezar.

Birin ḳabrim üzerine döşemişdir ḳanadınıñ / Bu ḥikmete naẓar éyle bu sırrı éylegil tekfīr 3409

Muḥammed rūḥı cümleden ilerü géde ḳabrine / Tenine gire ḳabrinde mużayyā ola ol fī'l-ḥāl 3610

ḳabr-i Muḥammed: Hz. Muhammed'in mezarı.

Ki maġfiret livāsını diker ḳabr-i Muḥammed'e / Bular cümle Muḥammed ḥürmetinedür ẕevī'l-ikrām 1104

ḳabūl (Ar.): Razı olma.

Ḳabūlunı aramaz héç namāz degil murādı hem / Ki bulur keyfine göre kişiye ḳıldırır ṣallāh 1340

Ki bundan maʿlūm oldı ki ana baba duʿāları / Gerek dünyā gerek aḫret éder ḳabūl Ḫudā inan 3291

ḳabż (Ar.): Azrail tarafından ruh teslim alınma, ölme.

Ölürkendeki beliyye anı da naḳl édem saña / Ki rūḥın ḳabż éder Allāh ki ṭaʿāma ṣuya müştāḳ 1392

Ki bir nidā daḫı gele ki var anları da ḳabż ét / Vara ḳabż éde rūḥların bular da olalar ḫarāb 3567

ḳaç-: 1. Görünmeden gitmek, savuşmak, sıvışmak.

Ki ḫalḳıñ içine gire ḳaçarlar ehl-i maḥşer hep / Çaġıra bir münādī kim néçün ḳaçarsıñız eşḫāṣ 48

Ki bir ebraṣ kişi-idiñ ḳaçardı cümle ḫalḳ senden / Daḫı ḳatı faḳīr-idiñ ki bir miskīn-idiñ ḥussād 427

2. Sakınmak, korunmak.

Ki dördüncisi ʿālimler ki teblīġ étdiler emri / Édeler ḫalḳa naṣīḥat ḳaçıñ ḥarāmdan éy insān 695

Né buyurdı Resūlullāh ḳaçıñ ġıybetden aṣḥābım / Ki esedden néce ḳaçarsıñız bundan siz ictināb 2953

ḳaç: Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı.

Resūlullāh aña dédi ki ḳaç yaşıñda varsıñ sen / Benimle ʿİsā beyninde ki géçdi çoḳ sene ezmān 722

Başıñ yarıldı mı seniñ bu dīn yolunda éy kişi / Ki ḳaç kerre sürüldüñ sen bu dīnden ötüri eyyām 1803

ḳaçan: Ne zaman, ne zaman ki, nasıl.

Ki ḳā'im oldı ol server ki beyne'n-nisa ve'r-ricāl / Dédi yā maʿşere'n-nisā ḳaçan éşitseñiz eẕān 1634

Gelür baʿżı rivāyetde ḳaçan ol ṣāliḥiñ rūḥı / Giricek cennete ol rūḥ ki istiḳbāl éde ṣıbyān 2541

ḳaçır-: Birini veya bir şeyi sakınmak.

Ki vārisden ḳaçırmaḳdır o ḥālde aḳçe vaḳf étmek / Ki vaḳf éyler iseñ eşyā gezerken éylegil vaḳḳāf 1203

ḳadar (Ar.): Ölçüsünde, dercesinde; dek; gibi; denli; …vb.

Ki cennetden buña bir yér mümeşşel éyledi Allāh / Anuñ hem ḳamu yérler daḫı göñüller ḳadar emlāk 241

Iraḳ éder Teʿālallāh yédi ḫandaḳ cehennemden / Ki her ḫandaġıñ arası ki béş yüz yıl kadar miḳdār 517

ḳadd (Ar.): Boy.

Uş benefşe gibi kaddim oldı ḫam / İşbu derde néce olısar dermān 3983

Ḳaddās (Ar.): Allah.

Ki bundaki taṣadduḳlar olur eżʿāf-ı mużāʿaf / Ki bir ḥabbe yérine Ḥaḳ ḥisābsız vére ol Ḳaddās 1248

Bu kez ol ḳuşa yétmiş dil vére ol ẕü'l-celāl Allāh / O diller-ile tesbīḥ ét ḳıyāmete dégin Kaddās 3517

ḳadeḥ (Ar.): Bardak.

Ki bir kadeḥ ṣu aldım ben o ḥavıżdan anam içün / Ki éltem anama vérem içe bu ṣudan ol żarrār 538

Ḳızıl yāḳūt ḳadeḥleri ala her biri eline / Ki her birinde bir dürlü ṣu ola Ḥaḳ éde īrād 3915

ḳadem (Ar.): Uğur.

Ẓāhir oldı enbiyā ervāḥı hem / Ẕī-mübārek sāʿat ḳutlu ḳadem 4026

ḳāḍī (Ar.): Yapan, yerine getiren.

Resūlullāh buyurdı kim ki çoḳ ṣā'im-durur maġbūn / Ki çoḳ ṣā'im-durur maġfūr bunı ḳāḍī éder iʿlām 894

Ḳādir (Ar.): 1. Allah.

Yapar Allāh aña her gün ki bir şehir cinānında / Yaşıl inciden ol şehri vére ol Ḳādir ü Seyyām 1454

Bu kez ol Ḳādir ü Ḳayyūm ki vaḥy étdi ḥabībine / Gelüp dédi aña Cibrīl éşit yā Aḥmed-i Mefḫūr 2149

2. Kudret sahibi, kuvvetli, güçlü.

Géder Münker Nekīr anda su'āle ḳādir olmazlar / Yanından gétmeye Ḳur'ān ola mü'mini ḥāfıẓāt 2112

Oruç ḳażāsı ṭutmaḳdur eger ḳādir ise ṣavma / Ve illā fidyedür éy kes ki her gün nıṣf-ı ṣaġ iḥsān 2287

Ḳadir (Ar.): Kuran-ı Kerim'in nüzule başladığı ramazanın yirmi yedinci gecesi.

Senede dört géce vardur géceler pādişāhıdur / Biri Berāt biri Ḳadir iki ʿīdler mufaṣṣılāt 845

Buyurdı Ḥaḳ kelāmında ki biz Ḳur'ān'ı éndirdik / Ki ol Ḳadir gécesinde semā-i dünyāya itmām 1054

ḳadr (Ar.): 1. Değer, itibar.

Ḫurūc étdi mübārek ay ʿaceb bildiñ mi ḳadrini / Néçün dökmez göziñ yaşlar firāḳından bunuñ éy nās 1231

Eyā cāhil arasında seniñ ḳadriñ bilinmedi / Ki gel ḳadriñ bilür Allāh açıldı saña dürlü dār 2429

2. Kadir gecesi.

Ebū'l-Ḥasan-ı ʿUlvi'ye su'āl olundı Berāt'dan / Ki Ḳadr'i éyledi iḫfā Berāt'ı étdi ẓāhirāt 856

Biñ aydan pes ḫayırludır bunuñ faẓlın dédi Allāh / Taḥarrī ét bu géceyi ki Ḳadr'e yétiş éy nevvām 1063

ḳafā (Ar.): İnsan başı, ser.

Ki cemʿ olurdı kāfirler vururlardı ḳafāsına / Aḳardı ḳan ḳafāsından ki incitmezdi ẕī-aḥlām 1786

Yarın yevm-i ḳıyāmetde ḳabirden çıḳa bir ḳavim / Ki dilleri ḳafāları üzerinde ola bi'ẕ-ẕāt 3007

kāfir (Ar.): Allah'ın varlığına ve birliğine inanamayan.

Né dér diñle ki ol ʿazīz bir ādem Ḥaḳ rıżāsı-çün / Ġazā étse cihād étse hem étse kāfiri ihlāk 1424

Ki kāfirleri bağladıḳları zencīrleriñ birin / O ṭaġların üzerine ḳonaydı ṭaġ olup külḫān 3812

kāfir-i icmāʿ: Kafir topluluğu.

Buyurdı Ḥażret-i ʿAlī ki oldur ḳātilü'l-küffār / Eger dünyā yüzi cümle olaydı kāfir-i icmāʿ 1521

kāfirīn (Ar.): Kafirler.

Bular-çün oldı ẓālimīn olupdur cümle kāfirīn / Buları biz cehenneme ḳoyarız étmeziz iḥfāẓ 3450

Ḳaf Ṭaġı: Masallarda, zümrüd-i anka kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ.

Ki Ḳaf Ṭaġı'nıñ ardında yaratdı bir cānāver Ḥaḳ / Anuñ dudaḳları vardur ḳatı büyük-durur ʿuẓmā 471

Dédi baʿżı müfessirler helüʿ bir ism-i dābbedür / Ki Ḳaf Ṭaġı'nıñ ardında Ḫudā ḫalḳ éyledi ʿuẓmā 475

kāfūr (Ar.): Sert, güzel kokulu, katı ve yağlı bir madde.

Ki boynı miski eẕferden olupdur hep teni ʿanber / Daḫı kāfūr-durur ẓahrı zeberceden ḳulaḳ envār 1569

Yuḳarusı başına dek beyāż kāfūr gibi ḳoḳar / Başını cümle nūr étdi laṭīf étdi ḳatı Raḥmān 1990

kāġıd (Far.): Kağıt.

Bu kez déye aña melek ki yaz étdigiñ aʿmāli / Déye néye yazam anı kāġıd yoḳ hem divid aṣvāb 2398

Zīrā bu kişiniñ benim yanımda var emāneti / Çıḳaram ben o kāġıdı terāzūye ḳoyam éy pīr 3418

ḳaġış ḳaġış: Katı ve kuru şeylerin birbirine değerek çıkardığı sesi anlatır.

Yıḳıla ol ḳaġış ḳaġış ki heybetinden ol günüñ / Ṣanasın érimiş ḳurşun gibi ériye ol ṭıbāḳ 3694

Ḳahhār (Ar.): 1. Allah.

Bular Tañrı'yı ẕikr étse daḫı ẕikr étse aġniyā / Ṣevābı ḳanḳısınıñ çoḳ olur dér Ḳādir ü Ḳahhār 182

Varıñ siz yā meleklerim bu ʿiṣyānı atıñ baḥre / Ki sizde daḫı ḳalmasun déye ol Ḳādir ü Ḳahhār 1552

2. Ziyadesiyle kahreden, kahredici, yok edici.

Ki on kez vérdi ṣalāvāt baña ol yérde bu melek / Gine vérdi aña Allāh kemāli ḳudreti ḳahhār 3434

Gine evvelki mertebeyi buldı ol melek taḥḳīḳ / Ṣalāvāt ḥürmetine Ḥaḳ vérüpdür ḳuvveti ḳahhār 3435

Ḳahhār-ı ʿalem: Alemlerin sahibi Allah.

Ki ol Ḳahhār-ı ʿālemdür ki ol Cebbār-ı ʿālemdür / Ki ol cümleden aḳvādur ki oldur ṣāḥibü'l-eclāl 1732

kāhilūn (Ar.): Hareketi agır olanlar, tenbeller.

Ḳasem éderem Allāh'a iṭāʿat étmediñ Ḥaḳḳ'a / Ki şerre sürʿat éylediñ ki olduñ ḫayra kāhilūn 2378

Déye ben seniñ éy kişi kötü aʿmālleriñdenem / Ki şerre mā'il idiñ sen ki olduñ ḫayra kāhilūn 2381

kāhin (Ar.): Gaipten haber vermek iddiasında bulunan kimse, falcı.

Biri kāhin biri sāḥir biri de ḫamr içen dā'im / Biri de anaya ataya ʿāṣīler-durur kerrāt 830

Ki Ḥaḳḳ'a şirk ḳoşan biri biri sāḥir biri kāhin / Biri de müdmin-i ḫamır biri zānī müzeyyenāt 854

Ḳāhir (Ar.): Yok eden, ortadan kaldıran, Allah.

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż / Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż 1

Ḳamu fiʿliñde vāḥidsin ki yoḳdur héç saña muʿīn / Ki yoḳdur héç saña muʿriż ki sensin Ḳāhir u Feyyāż 2

ḳahḳaha (Ar.): Yüksek sesle çok gülme.

Ḳaçan ʿişyānı ṭuġyānda buları görseler bunlar / Ki ḳahḳaha édiyorur buları görse fi'l-ʿişyān 2562

ḳahr (Ar.): Helak etme, batırma, ezme.

Ki cümle ehl-i İslām'a ki nuṣret éyleye Allāh / Ki dīn düşmānların cümle Ḫudā kahr éyleye her ān 16

Ḫudā kahr éde şunlara ki ṭutmaz Tañrı'nıñ emrin / Ki vérmez mālınıñ ḥaḳḳıñ faḳīri ref' éder irdād 446

ḳaḥṭ (Ar.): Kılık, kuraklık.

Ki şimdiki zamān çiftçileri namāzı ḳayırmaz / Anuñ-çün ekdigi bitmez anuñ-çün kaḥṭ olur gāh gāh 1334

ḳā'il (Ar.): Razı olmuş.

Ki ṭutar çiftçiyi ol kes namāz ḳıl déyü emr étmez / Ki ābdestsiz ekin eker kā'il olmaz aña Allāh 1335

Kā'il olursuñ ölmeye ki bir loḳma yémeñ andan / Ḳaçarsıñ néce gün andan yémezsiñ andan éy muġtāb 2984

ḳā'im (Ar.): 1. Namaz kılan, vaktini namaz kılmakla geçiren.

Ki bir gün ṣā'im olaydı gécesin kā'im olaydı / ʿAẕāb olmazdı bunlara necāt bulurdı éy ifrād 647

ʿAẕāb étme buña ġayrı ki gét ġayrı mekānıña / Ki zīrā ṣā'im oldıdı daḫı ḳā'im olup īḫāz 808

2. Ayakta duran, ayakta bulanan.

Ki Rıḍvān kā'im olur ol zamān cennet vasaṭında / Çıġırır ḫaznedārlara açıñ ḳapuları ḫuzzān 680

Ḫaber vérir bular cümle kimin kā'im kimin sācid / Ṣafā éder bu aḫbārdan ki ol sidre-i muḥterem 1161

kā'ināt (Ar.): Dünya.

Bu kā'inātıñ aḥvālin gine seneye dek cümle / Olup olacaġı deftere olur herkese ferdā 3600

Géce gündüz aġlamaġa başladı / Kā'inātı ṭaġlamaġa başladı 3950

ḳaḳ-: Kalkamak.

Ḳaḳup oturduġuñ yalan sözüñ yalan işiñ yalan / Yalandan taḥṣīl édersiñ bu mālıñ cümlesin cemmāʿ 80

Uyandım uyḳudan ḳaḳdım ki geldim ol dem evime / Ḳasāvet ḳapladı beni fikir étdi beni īḫāz 814

ḳaḳı-: Öfkelenmek, kızmak.

İblīs éydür seni boġazlar Ḫalīl / Ḳaḳıdı ṭaş-ile atdı İsmāʿīl 4103

ḳal-: 1. Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek.

Ki bir parmaġını baḥre batırsañ gine çıḳarsañ / Né deñlü yaş kalur anda ki dünyā böyledür imtāʿ 74

Ki bir sāʾil çıḳa geldi o loḳmayı aña vérdi / Ki kendi gine aç ḳaldı biraz meks étdi teskīnāt 608

2. Miras olarak geçmek.

Yédi dürlü belā-y-ile ki ibtilā éde Allāh / Biri budur olur ol māl kalur vārisḷere çoḳ az 308

Biri aġniyālardur ki zekātın vérmemişdi ol / Ki māl vārisḷe kalmışdı ki vāris éyledi infāḳ 354

3. Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak.

Ki üç gün ḳaldı bularıñ ʿömürleri tamām oldı / Taʿaccüb éyledi İdrīs bu ḥāle oldı fākirāt 597

Ki varmadı babasına ki ḥattā öldi babası / Ki ḥasret ḳaldı aḫrete ki étdi zevci tercīḥān 2739

ḳalʿa (Ar.): Kale, hisar.

Bu kez ekmek alup Sāḥım evinden ol çıḳa geldi / Ki geldi gördi baḳçayı metīn ḳalʿa gibi ibdāʿ 140

Gel éy tācir ḥiṣār éyle ki mālıñ her ṭarafını / Ki mālıñ kalʿası budur zekātın éyleye ifrāz 324

ḳalb (Ar.): Gönül

Anuñ ḳalbi ebed ölmez ki ḳalbler öldigi zamān / Döker ḫayrı aña Allāh başından aşaġı inan 663

Seniñ ḳalbiñ ṭaşa dönmüş ögüt kār éylemez olmuş / Ki Ḥaḳḳ'ı añlamaz olmuş siyāh mermer gibi éy nās 1234

ḳaldır -: 1. Yukarı doğru hareket ettirmek.

Bu gécede namāz éyle bu gécede niyāz éyle / Eliñ ḳaldır Ḥaḳḳ'a ḳarşu murādıñ étse maḳbūlāt 850

Ki bir kez gétse deryāya elin yuḳarı ḳaldırır / Çıḳarıñ beni deryādan déyü nidā éder etbā' 1536

2. Yok etmek, ortadan silmek.

Yüzünden nūrı ḳaldırır cehennem çehreli olur / Gören nefret éder andan ḳatı mebġūż olur ıraḳ 1388

ḳalem (Ar.): Kalem.

Eger yérler ḳamu gökler olaydı cümlesi kāġıd / Daḫı yérde olan eşcār ḳalem olsa idi icmā' 1524

Anı Ḫāliḳ-ı mevcūdāt ki yazmış ibtidā' levḥa / Dédi ḳaleme yā ḳalem her olacaġı ét īżāḥ 1926

ḳalıñlıḳ: Kalın olma durumu.

Ki béş yüz yıl ḳalıñlıġı olan dünyā gögi ola / Ki pāre pāre ola hep ola eczāsı iftirāḳ 3693

Derisiniñ ḳalıñlıġı ki ḳırḳ arşun ḳadar ola / Ki üç ḳat derisi ola bu miḳdār ola degil lāf 3822

ḳalīl (Ar.): Az.

Bu bir şehr-i ʿaẕīmdür kim ki taʿẕīm éyle ṭut anı / Bu bir şehr-i mübārekdür ki ḳalīliñ çoḳ olur tām 910

Ḳalīldir bu aḳallardan eẕeldür bu meẕelletden / Bu téz géder ḳatı elden veḥimdür bu daḫı ḫayāl 1663

ḳalḳ-: Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak.

Ki raḥmet éylesün Allāh döşekden ḳalḳ eyā mü’min / Ki ẕikri tesbīḥ éyle sen géçirme bu güni maġrūr 997

Ki su’āl duyacaḳ ḳadar ḥayāt bula ḳabirde ol / Daḫı söyleyeni bile velī ḳalḳamaz ol tevvāb 2483

ḳamaş-: Çok beğenmek, hayran olma.

Néce kim nūr ṭulū‘ étdi gözüm ḳamaşdı yıḳıldım / Ṣavışdı nūr gözüm açdım gözüm çün oldı iltimās 1308

Doḳunmuş hep keleblerden mükellel dürr-ile yāḳūt / Baḳınca göz ḳamaşır ol döşeklerden bil éy ‘ubbād 3889

ḳamçı: Bir ucuna ip, deri vb. bağlı olan vurma, dövme aracı.

Gele melek o mü’miniñ vura ḳamçıyı ḳabrine / Ki ol ḳadar geñiş ola ki dört yüz yıl ḳadar sā‘āt 2114

ḳamer (Ar.): Ay.

Ki yıldızlar gibi żav’ı ki ol incileriñ éy yār / Ki anlarıñ żiyāsından ḳamer şems éder istifrār 204

Daḫı hem éyle yā Rabbi benim ṣāḥibime iḥsān / Gine bir ḥulle vére kim ḳamer şems olur istīsār 2129

kāmil (Ar.): 1. Bütün, tam, eksiksiz.

Bunuñla mevcūd olur dīn bunuñla kāmil olur dīn / ‘Ameller buña tābi‘dür budur metbū‘-ı dīn aṣlā 1867

Cemī‘ ecsād kemāl üzre büyüyüp kāmil olduḳda / Ḫudā dirilde İsrāfīl’i Mīkā’īl’i ibtidā 3595

2. Alim, bilgin kimse.

Bu yola gétdi ‘ālimler bu yola gétdi fāżıllar / Bu yola gétdi kāmiller bunı medḥ étdi ẕü’l-ikrām 2412

kāmil-i etḳā (Ar.): En çok günahtan sakınan.

Resūlullāh buyurmışdur bir ādem kendini bilse / Bilirdi Rabb’isin ol kes olurdı kāmil-i etḳā 1843

kāmil-i īmān: Dosdoğru iman eden kişi.

Ki kimdür kāmil-i īmān ki mü'minleriñ içinde / Ki ḥüsn-i ḫulḳ édenlerdür daḫı lüṭf işidür eyyām 1764

ḳamīṣ (Ar.): Gömlek.

Daḫı ṣırtında bir gömlek anuñla örtmüş ʿavretin / Ki gördüm dünyāda vérdigi yaġ-ile kamīs īṣār 533

ḳamu: Bütün, hep, her, herkes.

Bunuñ başında ki olanları görem İlāhī ben / Ki ʿibret alayım bundan baña ola ḳamu ʿayān 732

Né deñlü var-ise melek ḳamu cemʿ olsa bir yére / Né deñlü büyük olurdı o deñlü var ḳatı aʿẓam 1121

Kamu yérler ḳamu gökler götüremediler anı / Daḫı ṭaġlar ḳamu ṭaşlar kamusı étdi iʿtiẕār 1590

ḳan: Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Ki cemʿ olurdı kāfirler vururlardı ḳafāsına / Aḳardı ḳan ḳafāsından ki incitmezdi ẕī-aḥlām 1786

Yürekden derd-ile söyler muḥabbet-ile ẕikr éder / Gözinden ḳanlı yaş çıḳar éder maʿşūḳa iltimās 3502

ḳan-: Bir gereksinimini, bir isteğini yeteri kadar karşılamış olmak, doymak.

Gire ḳabrine ol ṣā'im gine ṣuṣamaya aṣlā / Ki ḳabrinden çıḳarken de ṣuya ḳanmış çıḳa neffāʿ 631

Cemīʿ ırmaḳlarıñ ṣuyun o ḥālde vérseler aña / Gérü ḳanmaya ol ṣuya āteşlerde ola iḥrāḳ 1393

ḳanāʿat (Ar.): Bir şeyi yeter görüp fazlasını istememe.

Eyā dünyāda az ʿīşe ḳanāʿat éyleyen ḳāniʿ / Bugün gel dürlü niʿmetlere müstaġraḳ éde Ġaffār 2432

ḳanad: *krş.* ḳanat

İki ḳanad vérir Allāh seniñ ṣavmıña éy kişi / Ki ḳuş gibi ṣuʿūd éder ki tā ʿarşa olur belġa 1228

ḳanādīl (Ar.): Kandiller.

Meger ol ʿarşıñ altında ḳanādīller aṣılmışdur / Cemīʿi nūrdan olupdur éder kevkeb ki lemeʿān 2537

ḳanat: Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.

Ḳanadların döşer bunlar anuñ ayaġı altına / Bular söyleyeler aña ḳanadımıza tavṭī'ān 2245

Anuñ dört ḳanadı vardur biri maşrıḳda olupdur / Olupdur biri maġribde néler ḫalḳ éyledi Vehhāb 3547

ḳanda: Nerede, nereye.

Ki şimdiki zamān ḫalḳı ki ḳanda ḳoñşuya éylik / Elinden gelse depeler aña ẓulm éyler ol ṭuġyān 2887

Gine nidā gele Ḥaḳ'dan ki ḳanda aġlayıcılar / Ki bunlar daḫı tenhāda baña étdiler istiġfār 3749

ḳandan: Nereden.

Resūlullāh aña dédi ki ḳandan beri yā yigit / Ḫaber vér baña ḳıṣṣañdan ḫaberdār olalım şübbān 718

ḳandīl (Ar.): Kandil, içinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı.

Dédiñ Allāh'a éy kişi seniñ eviñi yaḳarım / Ḳırarım ḳandīliñ beytiñ ḫarāb éylerem iḥticāl 1728

Ṣafā vü leẕẕet olurlar cinānıñ niʿmetinden hep / Gezerler gine gelürler o ḳandīllere ḳamu cān 2540

ḳanı: Hani, nerede.

Ḳanı oruç ḳanı ẕikir ḳanı emr-i Ḫudā sende / Elemiñ yoḳ ʿaẕābdan héç ḳanı namāz ḳanı niyāz 818

Böyle mi olur ḳanı dostluḳ ḳanı ʿahd / Ḳanı ḥürmet ḳanı ṣoḥbet ḳanı cühd 3957

ḳañır-: Ayırırcasına bükmek.

Öñlügin ḳañırdı kim kese başın / Ata oġul yüz yüze oldı ṣavaşın 4126

Çezdi elini ḳañırdı boġazın / Ḥulḳūma çaldı bıçaḳ yétmiş kezin 4139

ḳāniʿ (Ar.): Kanaat eden, yeterbulup fazlasını istemeyen.

Eyā dünyāda az ʿīşe ḳanāʿat éyleyen ḳāniʿ / Bugün gel dürlü niʿmetlere müstaġraḳ éde Ġaffār 2432

ḳānitāt (Ar.): Dindarlar, bağlılar.

Ki ṣāliḥa olan ʿavretleri medḥ éder ol Meddāḥ / Dédi fā'ṣ-ṣāliḥāt Allāh daḫı dér ḳānitāt cemmāʿ 2710

ḳanḳı: Hangi.

Éşitmediñ mi sen ʿaceb Ḥaḳ'ıñ dürlü ʿazābların / Seniñ ḳanḳı teniñ vardur buña ṣabr édicek çoḳ az 304

Ki ḳanḳı mer'edür ére ki ḫizmet éde yédi gün / Ḫudā yapa cehennemiñ yédi ḳapusını illā 2722

ḳanlı: Kan bulaşmış.

Yürekden derd-ile söyler muḥabbet-ile ẕikr éder / Gözinden ḳanlı yaş çıḳar éder maʿşūḳa iltimās 3502

Başladı yudı ṭaradı ṣaçların / Dökdi gözden ḳanlı ḥasret yaşların 4008

ḳanlu: *krş.* ḳanlı

Üstüne gelüp ʿAlī éyledi yas / Ḳanlu yaş dökdi gözünden ṭās u ṭās 4028

Bir daḫı senden şudur kim dilegim / Anama gösterme ḳanlu gömlegüm 4134

ḳannāʿ: Çokca kanaat eden.

Buña göre bulunur mı ʿaceb dünyāda bir mü'min / Ki şimdiki zamān ḫalḳında yoḳdur aṣlā bir ḳannāʿ 78

Senüñ namāzıña ḥāżır olanı yarlıġadı Ḥaḳ / Déyü ḫaber vére melek bu söze olasız kannāʿ 2605

ḳantara (Ar.): Taştan yapılan kemerli büyük köprü.

Bular dérler ki yā Rabbi ki biz ḳorḳarız āteşden /Ki bi z bundan géçemeziz ki yoḳdur ḳantara Settār 1557

ḳap: Türlü şeylerin taşınması veya saklanması için kullanılan torba, kılıf, çanta, sepet, sandık vb.

Ögütdi ḳoydı ḳabına anı yüklendi ṣırtına / Ki girdi yola ol ḫatun éşit n'éyler anı Cebbār 555

ḳapa-: Bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olmak, hapsetmek.

Bu sözi söyledi girdi o tennūr içine ḫatun / Münāfiḳ pes o tennūrı ḳapadı gétdi ol aʿmā 504

ḳapalı: Kapanmış olan, açılmamış, açık karşıt.

Ki üç gün aġzın açmadı ḳapalı durdı ol fırın / Ki Tañrı dostını yaḳmaz tenaʿʿumda ḳılar ʿuẓmā 505

ḳapan-: 1. Kapalı duruma gelmek.

Ki yédi gün oruç ṭutsa ki yédi ḳapusı oduñ / Ḳapana her ṭaraflardan ki her bir ṣavmına nīrān 702

Ki üç veledi naḳl étse mine'd-dünyā ile'l-uḫrā / Cehennemiñ ḳapuları ḳapana olmaya meftūḥ 2690

2. Yüzü, gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilmek.

Ḳaçan mevt uçu véricek melekler gördiler bunı / Ḳamusı hep ḳapandılar yüzü üzre édüp ifsāḥ 2323

ḳapı: Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı.

Yürürdüñ mescide dā'im açardıñ ḳapısın anuñ / Daḫı ʿilme yürürdüñ sen ki şerden étdiñ istircāʿ 2462

ḳapla-: Doldurmak.

Uyandım uyḳudan ḳaḳdım ki geldim ol dem evime / Ḳasāvet ḳapladı beni fikir étdi beni īḫāz 814

ḳapu: 1. *krş.* ḳapı

Ki her ḳanḳı ḳapudan girmek isterse ki ol ʿavret / Né ḥisāb göre né ʿaẕāb gire cennete ol nisā 2724

Ḳaçan giricegez cennet ḳapusına bu mü'minler / Ẓuhūr éde bir ʿālī köşk müyesser éde Sübḥānī 3848

2. Ev gezmesi için gidilen yer.

Yetīm olmuş veledleri żaʿīf olmuş veledleri / Ḳamusı miskīn olmuşlar ḳapularda diler ṭaʿām 2559

Ki ḳapuya varırlardı iẕin ṭaleb éderlerdi / İẕin vérmezdi bunlara evime girmesin faḥşā 2848

ḳar: Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak düşen su buharı.

Ki öyle bir ṣudur kim ol ki baldan ṭatludur ol ṣu / Bir içen ṣuṣamaz ġayrı ṣovuḳdur ḳardan éy icmām 931

Ṭaʿāmdan ṣoñra pes Allāh ki ol ḳulunı ṣuvara / Şekerden ṭatludur ol ṣu ṣovuḳdur ḳardan ét ḳıyās 1298

kār (Far.): Etki, yarar, fayda.

Seniñ ḳalbiñ ṭaşa dönmüş ögüt kār éylemez olmuş / Ki Ḥaḳḳ'ı añlamaz olmuş siyāh mermer gibi éy nās 1234

Gerçi şeyṭān Hācer'e gör néyledi / İllā ol söz Hācer'e kār éyledi 4097

ḳara: 1. En koyu renk, siyah, ak, beyaz karşıtı.

Ki zīrā bu cāhillik néye beñzerdür anı déyem / Gözüñ aġı ḳarasına néce aḳreb ise ḥāṣā 1813

Ki béş yüz ʿaẕāb édici melekler geleler bile / Ḳamusınıñ yüzi ḳara görenler ola fāriḳūn 2342

2. Kötü, uğursuz, sıkıntılı.

Néçün ḳoñşulara varmañ bulardan néçün ayrıldıñ / Yémeñ içmeñ yüzüñ ḳara ḫaber vér baña éy şübbān 3317

Hācer éydür yüri var göñlü ḳara / Oġlın öldürmege ol ḳaçan vara 4094

ḳarañlıḳ: 1. Işık olmama durumu.

Anuñ hep ṭaşları cümle ki lāle-i cevāhirden / Ki her biri żiyā vérir ḳarañlıḳ gécede nūrān 730

Saña bir temṣīl édeyim ki ḳarañlıḳ gécelerde / Feneri ardıña ṭutsañ olur mı fā'ide vaḳḳāf 1211

2. Üzüntü, sıkıntı, perişanlık.

Ki bunlarıñ arasında ki gördüm bir kişi maḥrūm / Yémez içmez ḳasāvetde ḳarañlıḳda olur ol cān 3299

ḳarañu: *krş.* ḳarañulıḳ

Ki bu dünyāda mescidlere yürürler idi ol ér / Ḳarañu gécelerde yürüdi cemā'ate ol gāh 3676

Né dér diñle Resūlullāh ki mücde ola şol ḳula / Ḳarañu gécelerde ol yürüye mescide hergāh 3678

ḳarañulıḳ: Karanlık.

Ki ol ḳadar ḳarañulıḳ çöke ḳabriñe éy kişi / Ki aṣlā olmaya héç nūr ḳalasıñ ḥaşre dek füssāḳ 1398

ḳarār (Ar.): Durma.

Daḫı mücāvir olmaḳdan ḫayırlıdur dédi Aḥmed / Ki bir sene ḳarār édüp Ḥaḳ'ıñ beytinde istiḫdām 1441

Ḫudā emr éde anlara varıñ siz yā meleklerim / Ḳulumıñ ḳabri üstünde ḳarār édiñ oluñ her ān 2532

ḳarar-: Rengi karaya dönmek, siyahlaşmak.

Eyā dürlü günāhlar ile ḳararmış ḫabīṣ nefsi / Eyā dürlü fısıḳlarla mülevves nefs-i fāsıḳūn 2348

Ki aḫşam oldığı zamān kararır içi ol ṭaşıñ / Ki andan bilürem günüñ ġurūb étdigini her ān 3290

ḳarart-: Kötü bir duruma getirmek.

Daḫı suḫriyyeden ḳaçdıñ ki ḫalḳa gülmediñ aṣlā / Ḳarartmadıñ beni aṣlā günāha girmediñ éy yār 2447

Ḳarartmadıñ beni zinhār ki ʿiṣyān ile elcegez / Mürūr étdirmediñ oda tezeyyün éylediñ eẕkār 2456

ḳardaş: Kardeş.

Muḥammed Ḥarīrī pes dér Ebū Ḥafż-ı Kebīr ile / Ki aḫret kardaşı-y-idik sévişirdik bile ḥaẕẕāẕ 791

Saña bildireyim ḳardaş cemāʿatiñ ṣevābını / Néler iḥsān éder Allāh ḳulaḳ vér baña ol semmāʿ 1490

ḳardaşlıḳ: Kardeşlik.

Ki İdrīs eline vére ki bir ḳızıl ʿalem Allāh / Né deñlü var-ise ḳardaşlıḳ olanlar édüp īṣār 3747

ḳarı: Kadın.

Ve ammā şol köpek ṣūretine giren ḳarılar kim / Érine buġż édenlerdi ihānetde-durur hāy hāy 2809

Ki ruḫṣat vérdi érlere izār-ile ridā-ile / Ḳarılara ḥarām étdi libāslar géyse de ḳaṭʿā 2842

ḳarıcıḳ : İhtiyar, yaşlı kadın.

Velī var-idi bir ṭulca ḳarıcıḳ ḳoñşum-idi ol / Ki üç evlādı var idi ḳatı muḥtāc idi ṭaʿām 2922

ḳarın: İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi.

Ki taʿẓīm né-y-ile olur yédi ʿużvın éde imsāk / Ḳulaḳ dil göz daḫı ḳarın ḥarāma étmeye iḳdām 887

Ki bir ḳaşıḳ südilen daḫı ifṭār étdirirseñiz / Bütün ḳarnını ṭoyuran ḳadar ṣevāb vére ʿAllām 946

ḳarınca: Zar kanatlılardan, toplu olarak yaşayan, yuvaları toprağın altında olan ve birçok türü bulunan böceklerin genel adı.

Daḫı ḳarıncalar bile delüginde éder tesbīḥ / Ki ḥattā cümle ḥaşerāt anuñ-çün ola dāʿiyyāt 2260

ḳarındaş: Kardeş.

Velākin éy ḳarındaşlar günāh-ile vefāt étdi / Néc'olur oġlumuñ ḥāli yaḳar ḳabirde Ḥaḳ her ān 1648

Ki ol mü'min ḳarındaşıñ eger ölse-y-idi añla / Seni ḍarb étseler yé şunı yémezsiñ anı éy şāb 2983

ḳarış-: 1. Müdahale etmek, araya girmek.

Firār éder daḫı şeyṭān seniñ fiʿliñe ḳarışmaz / Gelür meydāna ṭutduġıñ ġanī fettāḥ éder Fettāḥ 1917

2. İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.

ʿUrūc étdi gine ṭaġa gine sürüye ḳarışdı / Bu ḥikmete naẓar ḳıldı ki ol keẕẕāb u ol hellāʿ 98

Ricālden ḳaçmaz oldılar ḳarışdı érkege dişi / Firār éde meger érler bulardan éyleye iḫfā 2833

ḳarış: Parmaklar birbirinden uzak duracak biçimde gergin duran elde, başparmak ile serçe parmağın uçları arasındaki açıklık.

Ki her bir ḳarış eṣvāba ki bir şehir vére Allāh / Né niʿmetdür Ḫudā'dan bil ki lüṭfından éde iʿṭān 2772

Ola baʿżılarıñ nūrı ki bir ẓirāʿ ola éy kes / Ola baʿżılarıñ nūrı ki bir ḳarış ḳadar éy şāh 3681

ḳāri' (Ar.): Okuyan, okuyucu.

Ḥasan Başrī né dér diñle ki bir men étse istiʿāẕ / Ki şeyṭān-ile ḳāriʾniñ arasında ḳılar Ḥuffāẕ 1889

ḳāriü'l-Ḳurʾān: Kuran'ı usulünce okuyan.

Elā éy ḳāriʾü'l-Ḳurʾān ki éyle Ḥaḳḳ'a istiʿāẕ / Eʿūẕü ile bed éyle bulasıñ ṣoñra istilẕāẕ 1878

Elā éy ʿāmilü'l-ḫayrāt ki ẕikr ét Rabb'iniñ ismin / Elā éy ḳāriʾü'l- Ḳurʾān şerīf ism-ile ol Fettāḥ 1915

ḳāriʾāt (Ar.): Okuyanlar.

Ki bir kes dése elif lām otuz ṣevāb yazar Allāh / Var imdi sen ḳıyās éyle bütün Ḳurʾān'ı ḳāriʾāt 2077

Muʿāẕ ibni Cebel éydür buyurdı dér Resūlullāh / Ḳaçan vaż' olsa ḳabrine gérü Ḳurʾān'ı ḳāriʾāt 2086

ḳarīb (Ar.): Yakın, yakın olan, soyca yakın.

Oruç ṭutan kişi zīrā maʿāṣīden baʿīd olur / Ḳarīb olur Ḫudā'sına olur maṭlūbı istirşād 637

Ki iḥsān éylesün ḳoñşusına daḫı ḳarībine / Ḫuṣūṣā ol faḳīr ola ki vācibdür aña iḥsān 2871

ḳaribce: Garipce.

Daḫı ayaġına laʿnet oḳuya ol ḳaribce cān / Daḫı diline laʿnet oḳuya ol nefs-i fāsıḳūn 2353

ḳarrāḥ (Ar.): Yaralar, çıbanlar.

Ayıram daḫı babayı ḳızından daḫı oġlundan / Néce analar aġladam gözünden aḳıdam ḳarrāḥ 2333

Daḫı ḥamīmdan içiriñ içe ol ṭamu yédigi / Yéye zaḳḳūm ile żarīʿ yaḳa biryān gibi ḳarrāḥ 3251

ḳarşu: Karşılık olarak, mukabil.

Bu gécede namāz éyle bu gécede niyāz éyle / Eliñ ḳaldır Ḥaḳḳ'a ḳarşu murādıñ étse maḳbūlāt 850

Bulara ḳarşu öf démeñ kerīh sözleri söylemeñ / Ki līnet ile söyleñ anlara ḳavl-i cemīʿ her ān 3263

ḳarşula-: Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.

Ki cennet meşrebesinden şarāblar élteler evvel / Ki ḳarşulayalar şular ile hep ehl-i cinānı 3851

Ḳarūn (Ar.): Benī İsrail'de zenginliğiyle meşhur olan bir insan, Krezüs.

Başıñ aḳ mü'miniñ dérsiñ séverin dérsiñ Allāh'ı / Bu kez fiʿlin Ḳarūn fiʿli yalancı kişisin hellāʿ 67

ḳasāvet (Ar.): Gam, keder, tasa.

Ki baḳdı buña deveci getürmedi aña kebāb / Daḫı avcı ḳasāvetde ḳılığın éylemiş ısḳāṭ 2025

O da beni unudu vérdi héç ḫāṭırına gelmem / Anuñ-çün ben kasāvetde ġam içindeyin éy sulṭān 3324

ḳasāviyyāt (Ar.): Gamlar, kederler.

Ki andan farımaḳ yoḳdur daḫı yoḳ anda ḳocamaḳ / Daḫı yoḳdur elemiyyāt daḫı yoḳdur ḳasāviyyāt 2047

ḳaṣd (Ar.): Niyet, bile bile yapma.

Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde gelüpdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil / Ki bir ḳul çıḳsa evinden ki ḳaṣdı mescid-i envār 1540

Ki keffāreti lāzım olanıñ keffāretin éyle / Odur oruçda ḳaṣd-ile yémekdür ṣavmına inan 2288

ḳaṣden (Ar.): Niyetli olarak, isteyerek.

Ki yaḳdı şamı ol döndi ki ṭaşraya çıḳıcaḳ ol / Söyündürdi anı ḳaṣden gine girdi yaḳa éy şam 2902

kāse (Far.): Çiniden, fağfurdan, billurdan, porselenden, madenden veya topraktan yapılmış çanak.

Ki vér cennet kāselerin bu ṣā'im ḳuluña yā Rabb / Şarābı selsebīliñden ḳamu ṣā'im içe maṭhūr 1002

Ki altun kāseler ile édeler cümle istiḳbāl / Ki merḥabā efendim dér ṣafā geldiñ bu meydānı 3852

ḳasem (Ar.): Yemin, and.

Ḳasem étdi Teʿālallāh dédi ʿizzim celālüm-çün / Dése bir ḳul bunı bir kez néler iḥsān édem īżāḥ 1929

Uyandım uyḳudan bu kez ḳasem étdim Ḫudā'ya ben / Ki her gün bir faḳīre ben taṣadduḳ éyleyem iḥsān 2672

ḳaṣır (Ar.): Köşk, saray.

Daḫı her ḥarfine Allāh ki seksen biñ ḳaṣır vére / Ki cümlesi ola altun mücellādur cemīʿ maʿmūr 2166

ḳaṣṣāb (Ar.): Kasap.

Eger ḳaṣṣāba ṣorsalar gérü īmān-ı İslām'dan / Anı bilmese ol ḳaṣṣāb étinden étme iştirā1817

Ḳassām (Ar.): Allah.

Ki ondan artıḳ olaydı namāz ḳılan cemāʿatle / Né miḳdārı vére ṣevāb bulara Ḳādir ü Ḳassām 1483

ḳaş: Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.

Güzel yaratdı Ḥaḳ seni ki aydan hem daḫı günden / Ki ayda var mıdır göz ḳaş daḫı yoḳ günde bu eşyā 1850

Düzerdi ẓahrını bunlar daḫı gözini ḳaşını / Ki sürme ile raṣdıḳla düzünürler idi hāy hāy 2805

ḳaşıḳ: Sulu veya bazı ufak taneli yiyecekleri ağza götürmeye yarayan saplı sofra aracı.

Ki bir ḳaşıḳ südilen daḫı iftār étdirirseñiz / Bütün ḳarnını ṭoyuran ḳadar ṣevāb vére ʿAllām 946

ḳaşmerlik (Ar.+T.): Soytarılık.

Fenā sözleri söylerdik gülüşdürmek içün ḫalḳı / Éderdik ḫalḳa ḳaşmerlik işimiz idi vā-veylā 3842

ḳat-: Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak:

Bir altun vérdi ekmekçiye aġu ḳatdı ekmege / etürdi ekmegi ol kes bularıñ ʿindine iżāʿ 116

Ḥarāmı ḳatma ḳarnıña ḳabūl olmaz ḳamu aʿmāl / Ki bir loḳma ḥarām ḳırḳ gün ʿameller maḥv éde iʿlām 892

ḳat: 1. Nezd, yan, huzur.

Şefāʿate iẕin vérildi varıñ ḳatına anuñ / Diriliñ ḳatına anuñ gédiñ cennete pes mesʿūd 2203

Ki vardı boynuna anuñ ki bir ip baġladı ol şāh / Ala géde anı Allāh ḳatına éde istidrāk 3051

2. Kez, defa, misil.

Anuñ nūrı ḳuṣūrından ki béş ḳat daḫı artıḳdur / Dédi yā Ebī Ġalā'da cezākallāhu bi'l-iḥsān 3309

3. Katman.

Bularıñ derisin Allāh ki ḳırḳ ḳat éyleye bilgil / Ola her ḳatıñ arası ola üçer günlük ḳadar eṭrāḳ 383

Ki étsek anda bir tesbīḥ néler inʿām éder Allāh / Yédi ḳat gökdeki melek ʿadedince ṣevāb inʿām 1169

ḳaṭʿ (Ar.): Kesme, kesilme, biçme.

Ki ḳaṭʿ éyle ümīdiñi cemīʿ maḫlūḳdan éy kişi / Hemān Allāh'a yalvar sen niyāz éyle aña sā'il 1660

İpi seniñ eliñdedür ki ḳaṭʿ ét ipini anuñ / Ki ḥıfẓ ét kendiñi otdan olursuñ ṣoñra taḥrīkā 2845

ḳaṭʿ-ı raḥm: Akrabayı ziyaret etmeyi bırakma.

Daḫı şol eve girmezler ki ḳaṭʿ-ı raḥm ola anda / Ḳarībine ḫışımına ki héç étmez ṣıla erḥām 1110

ḳaṭʿā (Ar.): Hiçbir vakit, asla.

Dédi ol mefḫar-ı mevcūd ḥarāmdur ḥammāma girmek / Eger érkek eger dişi ḥarāmdur cümleye ḳaṭʿā 2841

Ki deyyūṣdur şu kimse kim ki ehli géde ḥammāma / Ki dürlü zīnete gire anı menʿ étmeye ḳaṭʿā 2843

ḳatı: Çok, çok fazla.

Biri şol kişi ḥasretde ḳatı büyük nedāmetde / Ki ol ʿālim-idi vāʿiẓ Ḥaḳ'ıñ emrin édüp inṭāḳ 362

Bu ayda ʿarşıñ altında eser bir yél ḳatı aḥsen / Müyesser dérler adına ḳatı nāzik eser aṭyāb 957

ḳatır: Atgillerden, kısrak ile erkek eşeğin çiftleşmesinden doğan melez hayvan.

Ki her birisi ḳatırlar gibidür ol yılanlarıñ / Acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl ṣoḳunca bir kez ol çarbak 247

Daḫı ʿaḳreb ile yılan ṭola ḳabriniñ içine / Ki öyle bir yılanlardur ḳatırlar gibi miṣliyyūn 2382

kātib (Ar.): Yazan, yazıcı.

Ki kātib olsa cin insān daḫı yazsa cemīʿ melek / Ki yazmaġa dürüşseler édemeye bular itmām 1485

Daḫı cümle melā'ikler olaydı cümlesi kātib / Yazalardı ḳıyāmet güni olunca ḳamu etbāʿ 1526

Kātibīn (Ar.): İnsanların yanlarında bulunan ve yaptıkları işleri amel defterine yazmakla görevli bulunan meleklerden biri.

Kirāmen Kātibīn melekleri éde göge seyrān / Varalar Ḥaḳ dīvānına ki Ḥaḳ'dan éde istīẓān 2524

Bu kez ervāḥ hevāda geze ḳırḳ yıl cismin arayup / Kirāmen Kātibīn melekleri gele bu kez fī'l-ḥāl 3616

ḳātil (Ar.): Adam öldüren kimse.

ḳātilü'l-küffār: Kafirleri öldüren.

Buyurdı Ḥażret-i ʿAlī ki oldur ḳātilü'l-küffār / Eger dünyā yüzi cümle olaydı kāfir-i icmāʿ 1521

ḳatl (Ar.): Öldürme.

Olarda öldi ol yérde gine māl ḳaldı ol yérde / Buları dünyā ḳatl étdi helāk oldı ḳamu hellāʿ 121

Ve illā ḫırsız alursa anı ḳatl édeyim elbet / Ki sözünde yalancıdur déyü söyledi ol lemmāz 332

ḳatlan-: Hoş olmayan bir duruma, güç şartlara dayanmak, tahammül etmek.

Ki ḥattā altı yüz yigirmi dört ʿaẕāb-ile ala / Né cānıñ var buña seniñ teniñ ḳatlana fāsıḳūn 2361

Ki bularıñ ṣadāsından ki gelmez uyḳu gözüme / Anuñ-çün uyuram gündüz ki ben ḳatlanıram eẕā 2943

ḳaṭrān (Ar.): Organik maddelerden kuru damıtma yoluyla elde edilen, sıvı yağ kıvamında, kara renkte, ağır, is kokulu, suda erimeyen bir madde.

Kimin dilinden aşmışlar dökerler başına ḳaṭrān / Kimin memeden aşmışlar dökerler zaḳḳūmı hāy hāy 2783

Ki her birleri géymişdür gérü ḳaṭrān libāsını / Ki ol ḳadar yapışa sırtlarına bil anı éy şāb 2978

ḳaṭre (Ar.): Damla, damlayan şey.

Şürūʿ édelüm icmālen kötü ḫūyı olanlara / Alam deryā-yı ʿummāndan édem bir ḳaṭreyi iʿlām 1772

Ki bir ḳaṭre çıḳa-y-idi bulardan dünyā yüzine / Ḫarāb éderdi ʿālemi ki çirkīn ḳoḳusı éy cān 3808

ḳaṭṭāʿ (Ar.): Çok kat' eden, daha çok kesen.

Ki ṣoñraki kişilerde teşāvür étdiler anda / Getürsün ekmegi ol ér başını édelüm ḳaṭṭāʿ 117

ḳattāt (Ar.): Söz getirip götüren, ara bozucu.

Ki éy ḫalḳıñ arasında ki sözler ṭaşıyan ḳattāt / Gel éy Tañrı'sın unutmış fesāda sa'y éden ḳattāt 2989

Bunı Allāh kelāmında ki istinbāṭ olunmuşdur / Zenīm dédi zīrā Allāh nemīmden ilerü ḳattāt 2997

ḳavış-: *krş.* ḳavuş-

Ḳavışdı ol gine ḥacer içinde ḳaldım éy kişi / Deñiz yüzinde gezerdim né yérdeyem né ḫod āsmā[n] 3281

Bıraġa ḳabrine anı ki dost ḳavışa dostuna / Ki ḥasret ḥasreti bula te'ānuḳ édeler ol ḥāl 3618

ḳavışdır-: Kavuşmasını veya kavuşmalarını sağlamak.

Ki 'īdimdür benim bugün ḳavışdır ḥasretime téz / Ki biñ cānım var ise de fedā olsun aña her bār 2425

ḳavī (Ar.): Kuvvetli, güçlü.

Dédi pes Ḥaḳḳ'a 'Azrā'īl né ḳuvvetle olam ḥāfıẓ / Ża'īfem ben ḳavīdür bu bunı żabṭ édemem Fettāḥ 2327

ḳavim (Ar.): *krş.* ḳavm

Bular pek köti ḳavimdür bular baña olup 'āṣī / Benim emrimi ṭutmazlar éderler żāyi' emrullāh 1325

Ki ḳabre ḳoyalar anı ṭaġılalar ḳavimleri / İ'āde éyleye rūḥı bedenine éde ināb 2482

ḳavḳa (Far.): Kavga.

Elā éy ṭālib-i cennet ki terk éyle bu fenāyı / Ḳo ḳīl ü ḳālı bunda sen ki terk éyle bu ḳavḳayı 3843

O ṭayyib ṭāhir evidür mülevves giremez aña / Günāhkār dārı degildür cidāl étme ḳo ḳavḳayı 3845

ḳavl (Ar.): Lakırdı, söz.

Bu sözde iḫtilāf oldı eṣaḥ ḳavli déyem saña / Eṣaḥ ḳavle géde bunlar ki ṣıḥḥatde ola her ān 2297

Ki ḥattā ẓahrıñı yoḳla daḫı ḳarnına el éyle / Ki gör şerʿa muṭābıḳ mı sözi ḳavli ḳamu faʿlā 3108

ḳavl-i cemīʿ: Bütün sözler.

Bulara ḳarşu öf démeñ kerīh sözleri söylemeñ / Ki līnet ile söyleñ anlara ḳavl-i cemīʿ her ān 3263

ḳavl-i eṣaḥ: En doğru söz.

Nétekim mefḫar-ı mevcūd buyurmuşdur ḥadīṣinde / Bu ḥadīṣ ḳavl-i eṣaḥdur bunı ḥıfẓ éyle bi'l-iẓhār 191

ḳavl-i Resūl: Hadis.

Daḫı ḳavl-i Resūl ile ki iṣbāt étdi ʿālimler / Bu ʿālemler ḳamusı hep yıḳılır olısar ḫarāb 3535

ḳavl-i Sübḥānī: Allah'ın sözü.

Né dér Allāh éşit anı ẕikir yoluna vér cānı / Diliñde ḳavl-i Sübḥānī odur bil aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ 3454

ḳavlā (Ar.): Söz.

Resūlullāh'a pes ṣordum bu aḥvāli ḫaber vérdim / Éşit né dédi ol server ḳulaḳ vér diñlegil ḳavlā 1222

ḳavm (Ar.): 1. İnsan topluluğu.

Bunı bir ḳavme gönderdi helāk éyle déyü Allāh / Bu ḳavme vardı bu ammā biraz şefḳat édüp ızmār 3426

Bu ḳavmi ol esirgedi helākden éyleyüp şefḳat / Ḥaḳ'ıñ emrinde étdi ol müsāmaḥa biraz éy yār 3427

2. Bir peygamberin gönderildiği topluluk.

Ki söyle ḳavmiñe Mūsā bular bir ḳurbān étsünler / Ki öyle ola ol ḳurbān aña héç olmaya tanẓīr 3354

Ki Mūsā dédi ḳavmine Ḫudā emr éyledi size / Boġazlañ bir baḳara siz Ḥaḳ'ıñ emrin édiñ taẓhīr 3356

ḳavm-i ʿİsā: İsa'nın kavmi, Hristiyanlar.

Dédi kim yā Resūlullāh benim kim ḳavm-i ʿĪsā'dan / Aña ben ḫiẕmet éyledim ki oldum ben aña ḫuddām 719

ḳavm-i Mūsā: Musa'nın kavmi, Yahudiler.

Bu ʿābid ḳavm-i Mūsā'dan ki geldi girdi ḳarnıma / Ki ist er dā'imā Ḥaḳ'dan Muḥammed'i göre bir ān 740

Dédi recül aña ben ḳavm-i Mūsā'dan oluram bil / Ki ḫiẕmet éyledim aña oḳudum Tevrat-ı furḳān 745

ḳavm-i Nūḥ: Nuh'un kavmi.

Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde gelipdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil /Ki bir ḳoca var-idi ḳavm-i Nūḥ'dan pek ḳatı ẕemmām 1791

ḳavşır-: Birleştirmek, biraraya getirmek.

Başladı eviñ içün devşirmege / Kendözini hem Ḥaḳ'a ḳavşırmaġa 3991

ḳavuş -: Ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek.

Ki téz élet beni Rabb'ime olam maʿşūḳa vāṣıl / Ḳavuşam ḥasretime ben ḳulūbda ḳalmaya aġyār 2424

Ay-ile güneş ikisi öküz gibi ḳavuşalar / Olalar hep ḳara kömür gibi döküleler sen baḳ 3698

ḳavvām (Ar.): Nezaret ve muhafaza eden kimse.

Rivāyetdür Ebū Hüreyre né buyurdı bil anı / Bir ādem leyletü'l-ḳadri ʿibādetle ola ḳavvām 1091

ḳayd (Ar.): Endişe, gaile.

Ümmetiñ içün şefāʿat ḥüccetini ṣaḳlayan / Anlarıñ ḳaydını gören Fāṭıma'ñdur bu gelen 4061

ḳayır-: Birini, başkalarının veya işin zararı pahasına tutmak.

Ḳayırma ardıña ḳalan veledlerini éy kişi / Bularıñ cümle ḳısmetin véren Ḥaḳ ṣāḥib-ü elṭāf 1194

Ki şimdiki zamān çiftçileri namāzı ḳayırmaz / Anuñ-çün ekdigi bitmez anuñ-çün ḳaḥṭ olur gāh gāh 1334

ḳayna-: 1. Bir sıvı, sıcaklığı belli bir dereceyi bulduğunda buhar durumuna geçerek fokurdamak.

Dimāġda beynisi kaynar ḳazan kaynar gibi kaynar / ʿAẕābını eger görseñ ölür idi eger mevtā 2782

2. Bir yerde huzursuzluk, tedirginlik olmak.

Baḳdı Ḫalīl İsmāʿīl'üñ yüzine / İçi kaynar gelür yaşlar gözine 4107

ḳayu: Kaygı, endişe, tasa, kayı.

Éy baba benim anam ayruḳ-durur / Hem bu dem anam kayusı yoḳ-durur 4122

ḳayyāḥ (Ar.): İrinler.

Yarın yevm-i ḳıyāmetde dīvānına getüre Ḫaḳ / Yédiriñ şuña zaḳḳūmdan yédireler aña kayyāḥ 3246

Ḳayyūm (Ar.): Baki ve kaim olan, Allah.

Déye ol Ḳādir ü Ḳayyūm zebānīlere emr éde / Sürüñ bunları siz oda cezāsın bulalar füssāḳ 452

Sürüñ bunı cehenneme déye ol Ḳādir ü Ḳayyūm / Atalar anı āteşe ʿaẕāba ola giriftār 3738

ḳaz: Perde ayaklılardan, uzun, beyaz veya gri boyunlu, suda ve karada yaşayan, uçan, yabani veya evcil kuş.

Dédi anlara éy ḳavim benim vardır ki bir ḳoñşum / Anuñ var bir iki ḳazı ötüp ṣayḥa éder eẕā 2942

Bular vardı ḫaber vérdi anuñ ḳoñşusına ol gün / Ki ḳoñşusı boġazladı cemīʿ ḳazlarını ol ān 2944

ḳażā (Ar.): 1. Olacağı ezelden Cenab-ı Hak tarafından takdir olunan şeylerin vukua gelmesi.

Melekler mü'mine dérler ḳażā étdik Ḫaḳ'ıñ emrin / Al imdi sen de eliñe necāt içün yarın berāt 837

Bir ādem leyletü'l-ḳadri ki iḥyā éylese bilgil / Ḳażā éder Teʿālallāh ki biñ ḥācetini iʿẓām 1094

2. Vaktinde kılınmayan namaz, tutulmayan oruç borcunu usul ve kaidesine göre sonradan ödeme.

Ki terk éylese bir ādem ki bir vaḳt-i namāzı bil / Ki ḥattā vaḳti géçse de ḳażā éylese ittifāḳ 1381

Oruç ḳażāsı ṭutmaḳdur eger ḳādir ise ṣavma / Ve illā fidyedür éy kes ki her gün nıṣf-ı ṣaġ iḥsān 2287

3. Kaymakamlık, ilçe.

Bizim mevlūdümüz Bozḳır ḳażāsında Serisdan'dur / Ki Muṣliḥi'd-din oġludur ʿAlī'dir ismimiz iḫvān 13

ḳazan: Çok miktarda yemek pişirmeye veya bir şey kaynatmaya yarayan büyük, derin kap.

Dimāġda beynisi ḳaynar ḳazan ḳaynar gibi ḳaynar / ʿAẕābını eger görseñ ölür idi eger mevtā 2782

ḳazan -: Kazanç sağlamak.

Ḳazandı dünyāda ol māl saña terk étdi ʿāḳıbet / Hevā yérlere ṣarf étdiñ unutduñ babañı elān 3312

kāẕib (Ar.): Yalan söyleyen, yalancı.

Dédi melek eger sözüñde kāẕib iseñ éy kişi / Gine evvelki ḥāliñe ki taḥvīl éde Ḥaḳ ibʿād 431

ke (Ar.): "gibi, misillü" manalarına gelir.

ke'l-rezzāz: Pirinç satıcısı gibi

Ḫudā'dan ḳorḳan ādemden ki anda ḳorḳa hep maḫlūḳ / Ki her kim ḳorḳmaya Ḥaḳ'dan ériye mālı ke'l-rezzāz 339

kebāb (Ar.): Doğrudan doğruya ateşte veya kap içerisinde pişirilen et.

Saʿādet-i ebediyye ki ol ümmetlere dér Ḥaḳ / Ṣusuzluḳdan kebāb oldı bularıñ cigeri maḥrūḳ 1047

Ki ṣayd étdigi geyigi o mekānda yér idi ol / Kebāb éderdi yér idi işi bu idi ol ḳubaṭ 2022

kebīre (Ar.): Büyük günah.

Ki maġfiret éde Allāh ki yétmiş biñ günāhını / Kebīre ger ṣaġāyirden né deñlü var ise çoḳ az 787

Ki bundan ṣoñra ol mü'min şefā'at éyleye anda / Ki yétmiş biñ kebīre ehlini otdan éde ma'zūl 1023

keenne (Ar.): Sanki, güya, gibi, benzer.

Keenne sen de éy kişi günāh deryāsına daldıñ / Ki Tañrı'ya çaġırırsın günāhım éyle indifā' 1537

Sile hep defterinden Ḥaḳ anuñ cümle günāhını / Keenne étmemiş gibi ḫalāṣ ola muḥaḳḳıḳāt 3015

kefe (Ar.): Terazi gözlerinden her biri.

Bu cümle yérleri gökleri ḳosañ bir kefesine / Ḳosañ bu ẕikri bir kefesine vezn étmege mīzān 3490

Bunı pes ḳoyalar terāzinüñ āḫer kefesine / Bu aġır gele günāh defterinden bu biti éy nās 3511

kefen (Ar.): Ölünün gömülmeden önce sarıldığı temiz, beyaz kumaş.

Kefenden yırta bir miḳdār bezi vére eline ol / Ki yaz aġzıñ ṣuyu ile sözüme éylegil īcāb 2399

Dédi kefenimi ṣoyma olasıñ ehl-i cennetde / Bu sözi ben éşidicek ḳabirden éyledim ircā' 2611

kefen ṣoyucı: Mezar soyguncusu.

Ḥālinden ol ḫaber vérdi kefen ṣoyucı idim ben / Ta'accüb étdüm aña ben ṣoyardım ben kefen īcā' 2608

kefere (Ar.): Kafirler, hak dini inkâr edenler.

Saña bir ḳıṣṣa déyeyim o ḳıṣṣadan ḫaberdār ol / Var idi bir kefere adına dérler idi Behrām 2895

keff (Ar.): El içi.

keff-i el: El çekme, karışmama.

Ṣafā geldiñ eyā dostum günāhdan keff-i el étdiñ / İṭāʿatde édiñ dāʾim ʿibādetde açup ebvāb 2475

keffāret (Ar.): Bir günaha karşı tutulmak üzere yapılan veya tutulan şey.

Ki bir ḳul éyledim azād anuñ keffāreti içün / Ki ṣabāḥıñ ṣevābına yétişeyim ʿaceb neylā 1221

Ki keffāreti lāzım olanıñ keffāretin éyle / Odur oruçda ḳaṣd-ile yémekdür ṣavmına inan 2288

keffāret-ı yemīn: Yerine getirilmeyen yemine karşı oruç tutmak, sadaka vermek, köle azadetemek gibi şeri ceza.

Daḫı gel sen vaṣiyyet ét ki keffāret-ı yemīni / Daḫı menẕūr içün sen bir şey'i kisb éde gör bu ān 2292

kel: Kılların dökülmesine yol açan mantarların oluşturduğu bulaşıcı bir hastalık.

Dédi muḥabbetim benim géde başımdaġı keller / Bu reẕīllik géde benden ki ḫalḳ éde beni īrād 409

Ki taḥvīl éyledi Allāh anı evvelki ḥāline / Gine kel éyledi başın faḳīrlıḳ éyledi ibʿād 436

kelām (Ar.): 1. Söz, lakırdı.

Ki müʾmine dédi Mūsā Ḫudāʾnıñ bu kelāmını / Bunı éşidicek müʾmin sévindi éyledi ḍaḥḥāk 252

Kelāmıñ zübdesi bu kim cinānıñ vaṣfı dükenmez / Eñ ednāsın dédim saña buña ét bāḳīsin ḳıyās 1313

2. Kur'an-ı Kerim.

Kelāmın étdi Ḥaḳ irsāl bu géce pes içinde bil / Ki éndi levḥ-i maḥfūẓdan ki beyt-i ʿizzete aḫşam 1062

Kelāmında dédi Allāh ki sāriʿ iseñ éy ḳulum / Ki maġfirete sebeb olan aʿmāle édiñ isrāʿ 1493

kelām-ı dürr-i yektā: Nadide inci gibi olan söz.

Buyurdı seyyidü'l-enām kelām-ı dürr-i yektāda / Ki her rekʿat ḳılardıñız Ḳadir gécesi yā aḳvām 1167

kelāmullāh: Allah'ın sözü, Kur'an-ı Kerim.

Gel éy āḫir zamān ḫalḳı éşit né dér Teʿālallāh / Ḳulaḳ vér baña bir sāʿat beyān édem kelāmullāh 1314

Ki taḥḳīḳ şöyle olar kim oḳunmaya kelāmullāh / Ol evde az olur ḫayır ki şerleri olur keṣrāt 2084

kelāmūn (Ar.): Anlatım, sohbet.

Ḫaber vér bize Rabb'iñden ḫaber vér daḫı nebīñden / Ḫaber vér daḫı dīniñden daḫı téz éyle kelāmūn 2369

kelb (Ar.): Köpek.

Né söyler Mūsā'ya ol kelb éşit cānı göñülden sen / Gel éy Mūsā eger ister iseñ Tañrı'dan erḥamnāk 3054

Eger bir kelbi masḫara éderseñ ḫā'if ol sende / Ki taḥvīl éyleye Allāh seni de kelb éde Mevlā 3067

kelbiyyāt (Ar.): Köpekler.

Ki birisi daḫı kendi étin çeke ḳopara hep / Didim didim yola étin ṣanasın çekdi kelbiyyāt 3024

keleb: İplik çilesi.

Doḳunmuş hep keleblerden mükellel dürr-ile yāḳūt / Baḳınca göz ḳamaşır ol döşeklerden bil éy ʿubbād 3889

kelimāt (Ar.): Kelimeler.

kelimāt-ı eʿūẕü: "Euzü billahi min-eş-şeytan-ir-racim."in (Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım.) kelimeleri.

Ki maʿlūm olsun éy iḫvān ḳulaḳ vér baña bir miḳdār / Kelimāt-ı eʿūẕünüñ ki dört olupdur éy Ḥuffāẓ 1892

kelime (Ar.): Söz, lakırdı.

Nédür ol ḫaṣletiñ biri şehādet kelimesidür / Daḫı estaġfirullāhdur buları vérdi bi'l-iktāb 956

Dédi yā Mūsā sen bil kim ki lā ilāhe illallāh / O bir kelimedür bilgil anı sen étmediñ ʿirfān 3488

kelime-i aḳdāṣ: En kutlu kelime.

Yazılmış anda lā ilāhe illallāh Muḥammed hem / Resūlullāh yazılmışlar budur kelime-i aḳdās 3510

kelīmullāh (Ar.): Tur-i Sina'da Allah'ın hitabını duyan Hz. Musa.

Ḫaberde vārid oldı kim dédi Mūsā'ya bir ādem / Gel éy Mūsā kelīmullāh saña bir söz déyem inan 270

Buña baḳdı kelīmullāh ḳatı pek yalvarır Ḥaḳḳ'a / Ki nefsinden dédi Mūsā duʿā étdi Ḥaḳ'a iʿcāl 1672

kellā (Ar.): Hiç, asla, katiyen.

Ki taḥḳīḳ sen eger ölseñ ki ʿAlī rāżī olmadan / Ki ḳılmazdım namāzıñı ḳızım démez idim kellā 2762

Ki érdi ʿömri altmışa ki ḳuṭbiyye maḳāmında / Su'āl olundı ki aña né dér diñle anı kellā 3075

ke'l-ẕübāb (Ar.): Sinekler gibi.

Otura başı ucuna ki bir kerre vura aña / Ki néce aña vurınca ṭaġıla ʿużvı ke'l-ẕübāb 2389

Seni ben ḳomayam kişi déye bir kez daḫı ura / Gine ṭaġıla aʿżāsı ki eczā eczā ke'l-ẕübāb 2397

kem-ter (Far.): Daha aşağı, aşağıda bulunan.

Ki zīrā dünyānıñ mālı yanımda ẕerreden kem-ter / Daḫı ebter-durur bunuñ ṣoñı yoḳdur olur efnān 280

Tetebbuʿ étdim ʿālemi ki benden ġayrı kem-ter yoḳ / Ki ben ḳuluñ cemīʿ ḫalḳdan denīdür éyle erḥamnāk 3058

kemāl (Ar.): En yüksek değer, mükemmellik, değer.

Ki her birini yaratdı ki ḳırmızı yāḳūtdan bil / Kemālinden yapup ol Ḥaḳ ki bir kez dédi kün fe-kān 1982

Ki dünyādan ki gétdigi ṣūreti bula ol andan / Ki el ḳol her ḳamu eczā kemāl üzre éde peydā 3591

kemāl-i ḥamd: Hamdin büyüklüğü.

Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī néce medḥ éyleye seni / Ki yoḳdur ṭāḳati anuñ kemāl-i ḥamde éy Feyyāż 5

kemāl-i maʿrifet: Bilmenin olgunluğu.

Néce sévmeye ol Sübḥān ki ʿālim ḳulların her ān / Kemāl-i maʿrifet ile tevaḥḥud éyledi Maʿbūd 2181

kemāl-i vaṣf: Özelliklerinin mükemmelliği.

Kemāl-i vaṣfını bilseñ aña ʿiṣyānda olmazsıñ / Ki andan lāyıḳ olursıñ duḫūl-ı cennete mesʿūd 2177

kemik: İnsanın ve omurgalı hayvanların çatısını oluşturan türlü biçimdeki sert organların genel adı.

Bu étler daḫı kemikler bu ilikler bu ṭamarlar / Bu el ayaḳ burun gözler bu ḳulaḳlar éder ışfā 1845

Déye kim yā ufanmış baş déye kim yā ṭaġılmış ét / Déye éy çürümüş kemik déyü sözin éde irsāl 3605

kemlik (Far.+T.): Kötülük.

Ki éylik éyle kemlige budur ér kişiniñ işi / Kötülüge kötülük bil budur nā-merd işi āṣām 1758

kenār (Far.): Kıyı, çevre.

Ḥiṣār éyle bu baḳçanıñ kenārını çalıla sen / Ki maʿmūr éyle eṭrāfın ki ḥayvān olmaya īḳāʿ 134

Ki geldi ṭaş kenārına iki şāk oldı ol ḥacer / Anuñ içine girdim dér ki ol yigit hem éy iḫvān 3280

kendi: İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, öz, zat.

Ki kendini sévenlere néler iḥsān éde diñle / Ki sévmeyen helāk oldı ʿaẕābda ḳaldı fī'n-nīrān 3470

Ki bir nidā daḫı gele var imdi éy melekü'l-mevt / Ki ḳabż ét kendi rūḥıñı ki éyle kendiñi türāb 3569

kendir: Urgan, ip.

Baḳayım kendiri ḳırabilür mi déyü baġladım / Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki kendir oldı hep ḫor ḫām 1074

kendözi: Kendisi, zatı, şahsı, nefsi.

Başladı eviñ içün devşirmege / Kendözini hem Ḥaḳ'a ḳavşırmaġa 3991

kendü: *krş.* kendi

O ṭaşdan ṭaşa kendüyi vura yürüye ol yolda / Nétekim gör deve çarpındığı gibi éde çoḳ āh 3684

Āh édüben bir kerre düşdi yére / Yoḳ idi ʿaḳlı ki kendüyi dére 3968

kennāz (Ar.): Çokça hazine, mal biriktiren.

Anuñ béşincisi nédir ki bir belā gele māla / Ya āteşe yanar ol māl naṣīb olmaz saña kennāz 319

Veyāḫūd dārıñı açar çıḳarır mālıñı cümle / Ki ġārāt éyler ol sārıḳ yıḳılır eviñ éy kennāz 323

kenz (Ar.): Hazine, define.

Daḫı ṣarf éder ol mālı daḫı zināya şarāba / Bunı göreñ ekṣer sende néçün kenzi éder kennāz 310

kenzā (Ar.): Çokça mal biriktiren.

Ki bir māl aña yétişse ki ol baḫīl olur menū‘ / Anuñ ḥaḳḳın edā étmez anı pek ṣaḳlar ol kenzā 487

kerāhet (Ar.): İğrenme, tiksinme.

Namāzı żāyiʿ éderler ḳalırlar cehl-ile bunlar / Rükūʿ yoḳdur sücūd yoḳdur kerāhetle ṭolu hey vāh 1326

Anı gösterme kimseye götür gizlüce eviñe / Kerāhetden ola ʿārī ki ol fākihe ol tuffāḥ 3235

kerāmet (Ar.): Ermiş kimselerin gösterdiklerine inanılan, doğaüstü, şaşkınlık uyandırıcı davranış veya durum.

Hemān ancaḳ bilür Allāh ki kendi vérdigi şey'i / Ki niʿmetden kerāmetden n éler iḥsān éde Raḥmān 704

Kerāmet livāsı biri diker ṣaḥrānıñ üstüne / Ki beyti'l-maḳdis içinde öbir ḥacer ẕevī'l-iʿẓām 1103

kerem (Ar.): Cömertlik, bağış, lütuf.

Ḫiṭāb gele gérü Ḥaḳ'dan ki ḥāşā yā meleklerim / Benim keremime düşmez gine redd éylemek evzār 1551

Duʿāsını ḳabūl étdi keremler édici Mevlā / Gine ol ẕevḳi vérdi ol daḫı Cenāb-ı ʿAliyyāt 2060

Kerḥ: Kerkük.

Ki Kerḥ nāḥiyesinden berü bir kişi daḫı geldi / Meger kim bu daḫı melek imiş geldi bu da elān 1619

Ki Kerḥ'den gelen éydür kim néçün ġarḳ ile emr étdi / Bularıñ ṣuçları nédür ḫaber vér bize sen elān 1622

kerīh (Ar.): Pis, kokan, iğrenç, çirkin.

Ki gétmiş dünyādan ḥavżıñ kenārında baḳa milke / Kerīh rāyiḥalardan ben varamadım aña ibġāż 2004

Bulara ḳarşu öf démeñ kerīh sözleri söylemeñ / Ki līnet ile söyleñ anlara ḳavl-i cemīʿ her ān 3262

kerpiç: Duvar örmekte kullanılmak için kalıplara dökülüp güneşte kurutulmuş saman ve balçık karışımı basit tuğla.

Anuñ bir kerpici altun biri gümüş muṣaffādur / Türābı miski ezferdür çaḳılları leālīyāt 2046

Ki maḫlūḳ yapmadı anı var oldıñuz déyicek Ḥaḳ / Ki bir kerpici altından birin gümüş édüp bānī 3846

kerrār (Ar.): Döne döne, tekrar tekrar.

Elā éy ḳāri'ü'l-Ḳur'ān olam gine saña beşşār / Ol aʿlā seyyidiñ sözin beyān édem saña kerrār 2122

kerrāt (Ar.): Kereler, defalar, çok defa.

Dédi ādem ki yā Rabbi yoluñda cān fedā olsun / Gine bana o zevḳi vér ṭutayım emriñi kerrāt 2059

Ki bundan tevbe étmeden eger aḫrete géderseñ / Né gele başıña senüñ beyān édem saña kerrāt 3017

kerre (Ar.): Defa, kez.

Ki zīrā mefḫar-ı mevcūd buyurmışdır kelāmında / Ki çoḳ kerre éder laʿnet ki çoḳ tālīlere kerrāt 2070

Ki ʿAzrā'īl'e dédi mevt iẕin vér bana bir kerre / Çıġıram gökde bir kerre beni bile ḳamu eşyāḥ 2329

kervan (Far.): Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı.

Ki ḳalḳdım ben yola girdim ulaşdım gine kervana / Taʿaccüb étdiler bana cemīʿ ḥamd étdi tercīlāt 617

kes (Far.): Kimse kişi.

Daḫı faḳīrleriñ ṭabʿı iştihā étse bir ṭaʿām / Anı bulamasa ol kes éşit né işler ol Cebbār 185

Biri ġanī olur ol kes geçeli faḳīr ise de / Biri ʿizzet bulur ol kes geçeli ol bilā-ḥayā 1870

kes-: 1. Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak.

Bu ér gelince vurdılar başını kesdiler anuñ / Bu kez oturdılar bunlar yédiler ekmegi iblāʿ 119

Ki nā-çar oldı oturdı ki loḳma-i ṭaʿām yéye / Ki kesdi ekmeginden ol ola ol anı ekliyyāt 607

2. Anlamak, idrak etmek.

Ki şimdiki zamān ḫalḳı ölümün ʿaḳlı keserse / Ki vaḳf éder biraz aḳçe vaṣiyyet éyler ol vaḳḳāf 1213

kesb (Ar.): Çalışıp kazanma.

Ki her bir dirheminden hep ḥisāb ister yarın Allāh / Ki anı ḳanda kesb étdiñ déyü suʾāl éder Mevlā 464

Ki dünyāda gelen belā bereket géde kesbinden / Musallaṭ éyleye anuñ mālına ẓulmi bil Ḫallāḳ 1386

kesil-: 1. Ayrılmak, uzaklaşmak, vazgeçmek.

Biri budur Ḫudāʾnıñ raḥmetinden ol baʿīd olur / Kesile hem melāʾikler aña ki ola pes cenāb 2962

Ki ābdestim alıram ben daḫı ṣu içerem andan / Gine buru vérem anı kesilir éylemez revān 3286

2. Bitkin duruma gelmek, gücü, takati kalmamak, çok yorulmak.

Bu sözi ben éşidicek mecālim gétdi ḳuvvetim / Kesildi ṭāḳatim daḫı Ḫudāʾya éyledim ircāʿ 2616

keşīr (Ar.): Çok çok olan, bol.

Néce tecribe olmuşdur bu aydaki olan niʿmet / Ḳuṣūr éden keşīr olur bunı şek éyleme ṣavvām 937

Eyā dehriñ keşīrini ki ṣavm-ilen géçiren gel / Ki Allāh'ıñ rıżāsı-çün yémeyüp içmeyen her bār 2436

kesr (Ar.): Kırma, kırılma.

Dédi ḫāṭırı kesr oldı ki ḳoñşucıġımıñ bugün / Ḫaṭā étdiñ bugün ancaḳ ki étdiñ ḳoñşuya eẕā 2946

Meger kim gökçek ola ol rıżāsı ola ol isme / Ki kesr olmaya ḫāṭırı bu cāʾizdir ét istimā 3110

keṯrāt (Ar.): Çokca, fazlaca.

Daḫı eṣvābı da beyāż ḳatı gökçek ādemdür ol / Başından ṭutdı aşlanı ki vurdı aġzına keṯrāt 612

Daḫı né deñlü var ise anuñ içindeki ġılmān / Cemīʿsi hep düzünürler ki ḳarşu geleler keṯrāt 2052

keṯret (Ar.): Çokluk, bolluk.

Bu ay keṯretde artuḳdur ki dünyāda ve aḫretde / Naṣīb-ile gelür bu ay müsāfir gibidür ṣıyām 934

keşf (Ar.): Açma, meydana çıkarma.

Elā éy ṣāḥibü'l-ḫayrāt éşit benden biraz aḫbār / Elā éy ṣāḥibü'l-infāḳ ki keşf édem saña estār 513

keşf-i müşkilāt: Güçlüklerin açıklanması.

Né ile bulunur o ẕevḳ beyān édem saña şimdi / Ḳulaḳ ṭut cān-ile diñle édeyim keşf-i müşkilāt 2062

ketebehü (Ar.): Eskiden yazarı bildirmek için "onu, o şeyi yazdı" manasına, eserlerin altına isimle birlikte yazılan bir tabir.

ketebehü'l-faḳīr: Fakir bunı yazdı.

Ketebehü'l-faḳīr ʿAlī bin Emīr şānı medīne-i Ḥavīrān'dan Ḳaşıḳāralı olupdur Lev'de sākin maḥalle-i Halenci 3923

ketm (Ar.): Göstermeme, saklama.

Eger şer işlese bir kez anı ifşā éder ḫalḳa / Ki ḫayrın ketm éder anuñ budur aḫlāḳ-ı meẕmūmāt 2999

kevkeb (Ar.): Yıldız.

Meger ol ʿarşıñ altında ḳanādīller aşılmışdur / Cemīʿi nūrdan olupdur éder kevkeb ki lemeʿān 2537

kevkeb-i vehhāc: En parıltılı yıldız.

Daḫı cennetde bir köşk var adına ġurfe dédiler / Ki ol ḳadar yücedir ki şanasın kevkeb-i vehhāc 3204

kevṣer (Ar.): Cennet'te olduğuna inanılan bir havuzun adı.

Bular da dünyādan çıḳmaz ki içmeyince kevserden / Ki kevserden içe bunlar ṣafālar édeler her ān 696

Daḫı yuyar Teʿālallāh yigirmi biñ günāhını / Daḫı kevṣer kenārında diker yigirmi biñ incīr 3413

keyf (Ar.): Hoşlanma, memnunluk.

Ḳabūlunı aramaz héç namāz degil murādı hem / Ki bulur keyfine göre kişiye ḳıldırır ṣallāh 1340

keyfiyyet (Ar.): Bir şeyin iyi veya kötü olma ciheti.

Fülān ér né görür şimdi né keyfiyyetde bulduñuz / Bular cevāb vérir anlara bulduḳ biz anı ẓullām 1154

Dédi yā eyyühe'n-nās ol né keyfiyyet-ile sizler / Ki ol dem yér içersiñiz gülersiñiz ʿale't-türāb 3539

kez: Bazı sayı sıfatlarıyla birlikte kullanılarak bir olayın ve olgunun her bir tekrarlanışını bildiren söz, defa, kere, sefer, yol.

Ki öyle bir deredür kim ḳuṣūrı hep cehennemiñ / Ki her gün çaġırır biñ kez saña ṣıġındım éy Allāh 1350

Bular bir kez ṣoḳacaġız acısı çıḳmaya ḳırḳ yıl / Bil imdi başıña seniñ ki néler gele fāsıḳūn 2383

keẕālik (Ar.): Keza, bu; bu da öyle.

İkinci göge çıḳarlar keẕālik anda da böyle / Yédinci göge dek böyle ṣorarlar bunlara tamām 1158

Keẕālik böyle ola ol ikinci gök üçünci gök / Yédinci göge dek cümle ki şāḳ şāḳ ola ol ṭıbāḳ 3696

keẓīm (Ar.): Kızgınlığını, öfkesini yenen.

Ki ġayẓıñı keẓīm éyle ki ẓulm édene iḥsān ét / Ki nūr-ile ṭola ḳalbiñ daḫı īmān-ile İslām 1753

kezin: Defa.

Çezdi elini ḳañırdı boġazın / Ḥulḳūma çaldı bıçaḳ yétmiş kezin 4139

kezẕāb (Ar.): Çok yalan söyleyen.

Gine inkār édüp kezẕāb yémedim déyü and içdi / Ki baġrıñ ṭaş mıdur kişi ki Ḥaḳḳ'a éyleseñ ircā' 100

Ve ammā şol başı ḫınzīr başı gibi olan ʿavret / Ki nemmām idi ol melʿūn daḫı kezẕāb idi faḥşā 2808

ḳıble (Ar.): Namaza başlarken dönülen taraf; Mekke tarafı.

İkinci şol ādemdür ki ayaġın küse kıbleye / Ayaḳlarını kesmedim anuñ-çün oluram ġamnāk 1417

Daḫı dīnim-durur İslām daḫı ḳıblem-durur Kaʿbe / Cevāb vére bulara hep iʿānet éyleye Vehhāb 2497

ḳıl-: Etmek, yapmak (yardımcı fiil).

Bilürsiñ cümlesi fānī daḫı kendiñde fānīsiñ / Ki var bir fānī olmaz milk ṭaleb ḳıl Tañrı'dan imtā' 66

Ki teslīm étdi rūḥını namāz ḳılarken anası / Dédiler pes anasına ki oġluñ étdi istifnāy 2819

ḳıl: Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.

Bu mücdelerle ol ṣāliḥ ki duymaz cān acısını / Ki yaġdan ḳıl çeker gibi ala cānını ol Mennā' 2472

Né deñlü ḳılı var ise teninde ol kişiniñ bil / Ki her ḳıl başına bir ḳul azād étmiş olur infā' 2596

ḳıldır-: Namaz kılınmasını sağlamak.

Ḳabūlunı aramaz héç namāz degil murādı hem / Ki bulur keyfine göre kişiye kıldırır ṣallāh 1340

ḳılıç: Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah.

Ḳılıç yarası oñulur oñulmaz dil yaraları / Né ṣalarsıñ diliñi dört yana éylersiñ iḥtirām 3115

ḳılıḳ: Hareket tarzı.

Ki baḳdı buña deveci getürmedi aña kebāb / Daḫı avcı ḳasāvetde ḳılıġın éylemiş ısḳāṭ 2025

ḳılın-: Kılma işi yapılmak.

Daḫı murdār ḳılın ḫalḳ étmege ḳādir degilsiñ sen / Anı da ḫalḳ éden Allāh seni de éyledi min-ḫāk 3041

ḳınala-: Kına koymak, kına ile boyamak.

Ṭonlarını ellerin ḳınala hem / Benimle dügüne géde güvene 4083

Ṭurı geldi ḫoş ṣıġadı ḳolların / Ḳınaladı İsmā'īl'iñ ellerin 4085

ḳır-: Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak.

Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki zencīri de ḳırdı ol / Dédi ʿavret né żabṭ éder né ḳuvvetlisin éy ẕī-nām 1077

Vururam ben ʿaṣā-y-ile ḳırarım cümle ḳandīliñ / Āteşe vuram eviñi yaḳarım eviñi fī'l-ḫāl 1717

ḳīrāṭ (Ar.): Kırat, şer'îsi, orta büyüklükte beş arpa ağırlığında olan ve kuyumcular arasında kullanılan miskalın yirmi dörtte biri kadar bir ağırlık ölçüsü.

Daḫı īrād édeyim size bir ḳul-ı ṣaḥīḥ bisāṭ / Ki basṭ étdi müfessirler ki tefsīr içre bir ḳīrāṭ 2018

ḳırıḳ: Kırılmış olan.

Ḳabir ṣıḳdı beni ol ḫad ki vaṣfı mümkün olmaz héç / Ki ḫattā eyegülerim ḳırık oldı ṣıḳup īḫāz 804

ḳırḳ: Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Ki her birisi ḳatırlar gibidür ol yılanlarıñ / Acısı çıḳmaya ḳırk yıl ṣoḳunca bir kez ol çarbak 274

Bular pes çekeler döşek zerābīler nemārıḳlar / Ki ḳırk yıl çekilür tamām bunı ḳıl Ḥaḳ'dan iltimās 1289

ḳırmızı: Al, kızıl renk.

Géyersiñ kırmızıları ḥarāmdur kırmızı géymek / Ḥarāmdur hem ṣarı géymek anı menʿ éyledi aḫbār 174

Ki cennetde yaratdı Ḥaḳ ki yétmiş biñ şehr-i aḥsen / Ki hep kırmızı yāḳūtdan degil pūlāt veyā mermer 1577

ḳıṣa: Az süren, uzun olmayan.

Néc'olur ümmetim ḥāli ʿömürleri ḳıṣa olur 85/ Daḫı kendileri żaʿīf ʿibādetleri inʿidām 1085

ḳısım (Ar.): Parçalara ayrılmış bir şeyin her bölümü, bölük.

İki ḳısım-durur aḫlāḳ biri meẕmūm biri maḥsūn / Ki aḥsen-i beyān étdik édelüm meẕmūmı iʿlām 1771

Ki ġıybet dört ḳısım oldı biri küfür-durur anıñ / Olupdur birisi nifāḳ biridür maʿṣiyet muġtāb 2967

ḳısmet (Ar.): Bölme, pay etme, hisselere ayırma.

Ki evvelki kişi bunlara söyledi birer ḳısmet / Édelüm işbu altunı sözüme éyleñ istiḳnāʿ 113

Ki yoḳdur fayda ġayrıdan cemīʿ ḳısmet véren Ḥaḳ'dan / Etegiñi béliñe ṣoḳ ki yalvar Tañrı'ya sā'il 1661

ḳıṣṣa (Ar.): Hikâye, rivayet.

Saña bir ḳıṣṣa déyeyim o ḳıṣṣadan ḫaberdār ol / Ṣudūrıñda anı ḥıfẓ ét tenaṣṣuḥ ét bunı her ḥāl 1682

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā maġrūr / Ḳanı anañ babañ seniñ buları éyleme nisyān 3311

ḳıṭʿa (Ar.): Parça, bölük, bölüm, kısım.

Hemān bir ḳıṭʿa yaġ-ile bir eṣvāb vérmiş-idi ol / Ki ġayrı vérmedi aṣlā ḳatı baḫīl idi şerrār 530

Éridirdi o ṭaġları ki kül gibi tozardı hep / Gine oda énerdi ol selāsil ḳıṭʿası éy cān 3813

ḳıtāl (Ar.): Vuruşma, birbirini öldürme; savaş.

Ki gelsün bunuñ içün ādem öldürüp kıtāl éden / Bunuñ çün Ḥaḳḳ'ı terk édüp ki bāṭıla géden eşḫāṣ 52

Ki ol ḳadar kıtāl éderdi küffār ile ol yigit / ʿĀciz ḳaldılar elinden ḳamu küffārı ṣubḥı şām 1066

ḳıvraḳ: Hareketli, atik.

Ṣırāṭı géçe ol ādem ki şimşek gibi pek kıvraḳ / Ḥisābsız daḫı ʿaẕābsız gire cennete ol ferḥān 672

ḳıy-: 1. Acımayarak büyük bir kötülük etmek, zulmetmek.

Ki ʿirfānla ḫaber aldı ʿadūlığın édüp iẓhār / Ki kıydı ehline melʿūn bulara éylemek inʿām 1080

Öyle dut bogazlamaġa ben kıyam / Anası sorar ise né söyleyem 4110

niḳāḥ ḳıy-: Nikâh memuru kanuna göre çiftlerin karı koca olduklarını bildirmek.

Daḫı nikāḥları olmaz ki zīrā mürted oldılar / Aña nikāḥ kıyan kimse girer cehenneme illā 1856

ḳıyām (Ar.): 1. Kalkma, ayağa kalkma, ayakta durma.

Daḫı buyurdı ol server otursa bunda bir ādem / Çoban bir ḳoyunı ṣaġdığı miḳdārı éde kıyām 1095

Ṣaḳın zinhār eyā cāhil oturma ʿālim üstüne / Ḳapudan giri véricek kıyām édiñ mine'l-maʿḳūd 2199

2. Ölümden sonra dirilip ayağa kalkma.

Ṣıyāmın bize farż étdi kıyāmı ḳıldı teṭavvuʿ / Buña kim taʿẓīm étmeye yéri olur anuñ żırām 882

3. Namazın iftitah tekbiriyle rükû arasındaki ayakta durma kısmı.

Bu iḥsānlar saña ancaḳ bu aydaḳı ṣıyāmıñdan / Bu ayıñ bir gécecigin kıyāmıñda durur ʿubbād 775

Eger beni ẕikir éderseñiz kıyāmda ḳullarım / Sizi de ben ẕikir édem ḳıyāmetde olam Ḥuffāẓ 3455

ḳıyāmü’l-leyl: Gecenin kıyameti.

Tefekküri muʿādildür ki bir günüñ ṣıyāmına / Müẕākere muʿādildür ḳıyāmü’l-leyli lā-ednā 1863

ḳıyāmet (Ar.): Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.

Bularıñ żarrını yarın ḳıyāmetde görürsün sen / Néler éde bu evlādıñ ḳıyāmetde saña inan 285

Saña da ol ḳıyāmetde ḳıla ol dürlü ikrāmı / Seni ricā éde Ḥaḳ’dan ʿaẕābdan ola ol maʿzūl, 1011

ḳıyās (Ar.): Karşılaştırma.

Ṭaʿāmdan ṣoñra pes Allāh ki ol ḳulunı ṣuvara / Şekerden ṭatludur ol ṣu ṣovuḳdur ḳardan ét ḳıyās 1298

Ki bir kes dése elif lām otuz ṣevāb yazar Allāh / Var imdi sen ḳıyās éyle bütün Ḳurʾān’ı ḳāriʾāt 2077

ḳıyım ḳıyım: Kesilmiş, ince ince parçanlanmış.

N′olaydı dünyāda beni ḳıyım ḳıyım ḳıyalardı / Bugün baña da bu ṣevāb döküleydi mine’l-Ġaffār 3734

ḳıymetlü (Ar.+T.): Değerli.

Yaḳaña yapışa ḳıymetlü evlādıñ ḳıyāmetde / Seni rüsvāy éde anda olasıñ işiñe pişmān 286

ḳız: Dişi çocuk.

Üçüncüsi olur ʿāşıḳ ya oġlana yāḫūd ḳıza / Ki beẕl éder cemīʿ mālın anuñ yolunda ol hemmāz 315

Ki emridür Ḥaḳ’ıñ tezvīc néçün aġlañ buña ḳızım / Ḳızı dédi babasına tezevvücden degil aʿmāl 1703

ḳız-: Isıtılan veya ısınan bir nesnenin sıcaklığı çok artmak.

Ḳızar cümle cehennem hep anuñ şiddet-i ḥarrından / Ṣanasın bir ḳızıl yalıñ olur cümle bi-iẕnillāh 1361

Ki üç biñ yılıñ içinde kızıp ḳurşun gibi ṣudan / Ki içmek isteye andan yaḳın varıcaġaz ey cān 3818

ḳızcaġaz: Kendisine şefkat ve acıma duyulan kız.

Ḥasan Baṣrī'ye dédi ol ki yā şeyḫim beni diñle / Benim bir kızcaġazım var idi ġāyet de ẕī-cemāl 3384

ḳızdır- : Isıtmak.

Bu kez taḫta gibi anı ki yaṣṣı yaṣṣı édeler / Bu kez kızdıralar otda ki ol ḥadde ola iḥrāḳ 367

Ki biñ yıl daḫı kızdırdı bu kez aġardı ol nīrān / Ki biñ yıl daḫı kızdırdı ḳatı ḳarardı ol nīrān 3802

ḳızıl: Parlak kırmızı renk.

Bu köşkleriñ ikisi de kızıl altun-durur añla / Bularıñ saḳfı inciden ki vaṣf olunmaz ey tüccār 210

Kimi ṣarı kimi kızıl kiminiñ gözleri ezraḳ / Ki üç dürlü yılanlarıñ içine varasın tamām 3124

ḳızḳın: Çok ısınmış, ısıtılmış veya kızdırılmış.

Dédi Allāh içün gel gir ki bu kızḳında tennūra / Ki Allāh içün otur sen bunuñ içinde ey nisā 500

ḳızḳınlıḳ: Kızgın, ısınmış olma durumu.

Bu ḳuvvet-ile cehennem bu kızḳınlıġ-ile ol nār / Ki ṭorṭop ola küçile żaʿīf ola ki ol seyyāf 3825

ki (Far.): Ki bağlacı.

Ki cennet köşklerinden ol ki bir köşk içine girdi / Bu kez dénildi buña kim bu seniñ-durur ey seyyār 208

Ki evvelini āḫiriñ ʿilimden ol cemīʿ maḳṣūd / Ḳamunuñ maḳṣūdı Ḥaḳdur ki déyeler ḳamu Fettāḥ 1941

Zamān-ı evvel içinde ki bir ʿavret var idi kim / Anuñ bir oġlu var idi ki bir gün öldi ol merżā 2812

Bunı dédi olup ġā'ib ki bir daḫı göremedim / Ki ḫā'ib ḫāsir oldum ben ki oldum fi'lime nedmā 3106

kibr (Ar.): 1. Büyüklük, ululuk.

Bular siziñ yanıñızda eger kibre yétişirse / Biri yāḫūd ikisi de édesiz anlara iḥsān 3262

2. Büyüklük taslama, yüksekten bakma.

Ki taṯhīr éyle ḳalbiñi ki ġıllı ġışşı ḥasedden / Daḫı kibri riyādan sen ṣaḳın ur aġzına lüccām 908

ḳibrit (Ar.): Bir ucu sürtünme sonucu yanabilecek birleşimde olan küçük tahta veya karton parçası.

Néce ki taḫta yaḳın gelicek ot duta teniñi / Keenne kibrit āteşe yaḳın olunca istiḥrāḳ 373

ḳīl (Ar.): Söz.

ḳīl ü ḳāl: Dedikodu, çok konuşma.

Rivāyetde gelüpdür kim anı naḳl étdi bir naḳḳāl / Ḥasan Baṣrī'ye bir 'avret gelüp çoḳ étdi ḳīl ü ḳāl 3383

Elā éy ṭālib-i cennet ki terk éyle bu fenāyı / Ḳo kīl ü ḳālı bunda sen ki terk éyle bu ḳavḳayı 3843

kilīd (Far.): Anahtar, düğme gibi takılıp çıkarılabilen bir parça yardımıyla çalışan kapatma aleti.

Yaḳın vardım kilīde ben elimi aña vaż' étdim / Ki bismillāhi dédim ben ki feṯḥ oldı ḳamu ebvāb 1968

kilīdli (Far.+T.): Kilitlenmiş.

Dédim ḳapusı kilīdli néce açam girem aña / Ki yoḳdur miftāḥı bende olam ben fātiḥü'l-ebvāb

kilītlen- (Far.+T.): Fiziksel, ruhsal vb. nedenlerle hareket edemez, kıpırdayamaz duruma gelmek.

Ki ol ḳadar ḳabir ṣıḳa iki yanıñdan éy kişi / Eyegüler kilītlene biribirine pek eżyāḳ 1399

kim: 1. "Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.

Ki melʿūndur o kimse kim ki Tevrāt'da ve İncīl'de / Daḫı Furḳān u Zebūr'da ki melʿūndur dédi Ḫallāḳ 1407

İki cihān güneşi Ḥażret-i Aḥmed né buyurdı / Siziñ ḫayırlıñız kimdür ki Ḳur'ān oḳuya evḳāt 2072

2. Ki.

Vérile aña yüz biñ kez cihād ṣevābını Allāh / Ki öyle bir cihāddur kim nebīlerle édüp iḥrām 1461

Daḫı geldi rivāyet kim Enes'den daḫı Cābir'den / Dédiler kim Resūlullāh buyurmuşdur anı keṣrāt 2082

kimesne: *krş.* kimse

Ki bunda maġfiret éder cemīʿ ḳullarını Allāh / Ve illā béş kimesneyi Ḫudā yarlıġamaz bi'ẕ-ẕāt 853

kimi: Birtakımı, bazısı, kimisi; bazı.

Ki her birinin üstinde ki yétmiş biñ döşek vardur / Kimi ḥarīr kimi sündüs ki īcād éyledi Cebbār 1580

Kimi ṣarı kimi ḳızıl kiminiñ gözleri ezraḳ / Ki üç dürlü yılanlarıñ içine varasın tamām 3124

Kiminiñ aḳar aġzından zehirler dürlü aġular / Ki feryādı fiġānları ṭuta ʿālemi tekmīlā 3835

kimse: Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

Buyurdı pes Resūlullāh biliñ ümmeti aṣḥābım / Ki béş kimseye ol Allāh néler ikrām éde iḥsān 677

Daḫı ḥūrī ve ġılmānıñ ṣaġışın kimse bilmez héç / Ki benden ġayrı bir kimse ʿadedin bilmeye enām 920

Kirāmen (Ar.): İnsanların yanlarında bulunan ve yaptıkları işleri amel defterine yazmakla görevli bulunan meleklerden biri.

Kirāmen Kātibīn melekleri éde göge seyrān / Varalar Ḥaḳ dīvānına ki Ḥaḳ'dan éde istīẕān 2524

Bu kez ervāḥ hevāda geze ḳırḳ yıl cismin arayup / Kirāmen Kātibīn melekleri gele bu kez fī'l-ḥāl 3616

kisb (Ar.): Çalışıp kazanma.

Daḫı gel sen vaṣiyyet ét ki keffāret-ı yemīni / Daḫı menẕūr içün sen bir şey'i kisb éde gör bu ān 2292

kişi: Kadın veya erkeğe verilen genel ad, şahıs, zat, nefer.

Bu kez yevm-i ḳıyāmetde Ḫudā emr éyleye aña / Oḳu defteriñi kişi né kim étdiñ ise kitāb 2404

Dédi baña sen éy kişi baḫīllıḳ éylediñ bugün / Ki bizden bir kişi senden su'āl éyledi bir çorba 3098

kitāb (Ar.): 1. Kitap.

Ḫazīne adlu bir kitāb ki bir ḥadīṯ daḫı yazdı / Rivāyet éyledi Enes Ḫudā rāżī ola her ān 665

Yazıñ étdigi ḫayrātı ki ḳıyāmetdégin sizler / Ki dolduruñ kitābların ṣevāb-ile édiñ neffāc 1189

2. Kuran-ı Kerim.

Démişdür Ḥaḳ kitābında helū' ḫalḳ étdim insānı / Ki ya'nī pek ḳatı ḥāriṣ gérü ḫalḳ olunup ṭam'ā 469

Bu sözden olur ol kāfir ki zīrā müsteḥil gördi / Anı da Ḥaḳ ḥarām étdi kitābında bil éy muġtāb 2971

kitāb-ı ẕü'l-celāl: Kur'an-ı Kerim.

Ki bir men oḳusa bir ḥarf kitāb-ı ẕü'l-celālinden / O ḥarf başına vére Ḥaḳ ki bir ḥasene ecriyyāt 2075

kitābet (Ar.): Yazı yazma, bir maddeyi kaidelerine uygun şekilde kaleme alma.

Né niʿmetdür gör éy ʿālim né iḥsāndur bi-ḥamdillāh / Bunuñla ʿāmil ol imdi kitābetde açup ecnāḥ 1949

kiẕb (Ar.): Yalan söyleme, yalan.

Ki inkār étdi kiẕb étdi ḫıyānet étdi ʿahdine / Ki ʿahdini bozan kişi helāk olur yaḳın ıraġ 92

Daḫı envāʿi ḥīleyle birikdirdiñ idi bunı / Daḫı envāʿi kiẕb-ile anı yıġdıñ idi füssāḳ 378

kiẕib (Ar.): *krş.* kiẕb

Kizibden daḫı riyādan suʾāl étse gerek Allāh / Kizib riyā var-ise gör ki vā-veylā saña aʿmā 466

Ki Mesʿūd oġlu ʿAbdullāh né buyurdı anı diñle / Ḳamu sözünde ṣādıḳdur éder kizibden ittiḳā 3065

ḳo-: Koymak, bırakmak.

Daḫı hem kosa ṭaġları daḫı ayı güni ḳosa / Daḫı hem kosa géceyi daḫı ḳosa cemīʿ encām 1472

Anı begenmeyüp sözün redd éylediñ sen éy kişi / Anı aç ḳoduñ éy kişi de gétdiñ daʿvete meşyā 3099

ḳoca: Yaşlı, ihtiyar.

Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde gelipdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil / Ki bir koca var-idi ḳavm-i Nūḥ'dan pek ḳatı ẕemmām 1791

Ki ḫalḳ görsün beni sévsin yigitler daḫı kocalar / Bu niyet-ile ṣoḳaḳlarda yürüşür idi hāy hāy 2806

ḳoca-: İhtiyarlamak.

Ki andan farımaḳ yoḳdur daḫı yoḳ anda ḳocamaḳ / Daḫı yoḳdur elemiyyāt daḫı yoḳdur ḳasāviyyāt 2047

ḳoç-: Kucaklamak, sarılmak.

Aña da ola şāfiʿ ol anuñla gire cennete / Koça ḥūrīleri anda ola ol köşklere mesʿūd 2217

Bu kez yér aġlaya déye ki yā Rabb baña lüṭfiñdan / İẕin vér baña ḳoçayım ki pek ṣıḳmam anı Ġaffār 2520

ḳoç: Damızlık erkek koyun.

Çünki böyle emir ḳıldı ol Celīl / Ḳoç ḳurbān getürdi anıñ-çün Cebrā'īl 4148

ḳoçuş- : Kucaklaşmak, sarmaşmak.

İki ḳolunı ḳaldırup ḳoya boynuna mü'miniñ / Güle güle ṣarılalar ḳoçuşmaḳdan éde ifrāṭ 3881

ḳoġcı: Koğucu, dedikoducu.

Etin yéyen cevābında ki bir ḳoġcı ḳul idim ben / İşim ḫalḳı biribiri ile étmek idi cedlā 3839

ḳoḫu: *krş.* ḳoḳu

O mel'ūn héç ebed görmez ki cennetiñ ḳoḫuların / Mü'ebbed ḳalur ol otda ki vā-veylā saña füssāḳ 1408

Ki cümlesiniñ üstüne ki bir ḫulle géye kim ol / Ḳoḫusı gele yüzyıllıḳ ḳadar yoldan éşit anı 3874

ḳoḳ-: Kokusu gelmek, koku çıkarmak.

Yuḳarusı başına dek beyāż kāfūr gibi ḳoḳar / Başını cümle nūr étdi laṭīf étdi ḳatı Raḥmān 1990

Ki ol ḳadar ḳoḳa ol kim görenler édeler firār / Ḥaşir ehli éde la'net anı rüsvā éde Ġaffār 3636

ḳoḳu: Nesnelerden yayılan küçücük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duygu.

Daḫı şöyle ḳoḳa bunlar ki maḥşer ehli hep ḳaça / Nédür bu ḳoḳu déyeler ki nefret éde şeyḫ ü şāb 2979

Şehīdler ḥaşr ola yarın aḳaraḳ gele ḳanları / Ola ṣūretde ḳan ammā ḳoḳusı misk ola éy yār 3648

ḳoḳut- : Hoş olan veya olmayan bir koku bırakmak.

Ayaġı ṭopuġına dek ki misk gibi ḳoḳutdı Ḥaḳ / Ṭopuḳdan göbegine dek beyāż ʿanber gibi reyḥān 1989

Gel éy dürlü ṭaʿāmları ḳoḳudup pişiren ṭabbāḫ / Ki ol pişirdigiñ şeyden ki vér ḳoñşuña da ṭabbāḫ 3224

ḳol: İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.

Baḳayım kendiri ḳırabilür mi déyü bağladım / Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki kendir oldı hep ḫor ḫām 1074

İki ḳolunı ḳaldırup ḳoya boynuna mü'miniñ / Güle güle ṣarılalar ḳoçuşmaḳdan éde ifrāṭ 3881

ḳolay: Kolayca, sıkıntısız bir biçimde, basitçe.

Ki feṭḥ éyle cemīʿ fīʿliñ ki bismillāh ile mü'min / Ki zīrā işi ḳolay olur ki feṭḥ éder anı Fettāḥ 1916

Bulara destgīr olasın cemīʿiñ ḳolay ét işin / Yesīrde ḳıl bularıñ cümle işlerini éy Fettāḥ 3254

ḳoltuḳ: Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer.

Ṭuta kimin ṭopuġına varınca der éde ʿaẕāb / Kimin ṭuta dizine dek kimin ḳoltuġuna éy cān 3707

ḳon-: 1. Yolcu bir yere inip oturmak, konaklamak.

Keenne bir ulu ḫāndır ḳonan göçer ḳarār étmez / Metāʿı az-durur anuñ ġurūr olmaz buña eşḫāṣ 60

Bular gine revān oldı ulaşdılar ulu ṭaġa / Yaḳın idi meger aḫşam ki anda ḳondılar īḳāʿ 95

2. Bir şeyi emeksiz edinmek.

Eger lillāh oḳursañ sen ki devlet ḳondı başıña / Ki ḫalḳın medḥin isterseñ görürsüñ dürlü taʿẕībāt 2068

Yüz elli şehīdiñ ṣevābı yazar anuñ içün Ḥaḳ / Ki devlet ḳondı başıña ki şükrin éde gör nisā 2733

3. Koyma işi yapılmak.

Yédi ḳat gökleri daḫı yédi ḳat yérleri añla / Terāzū gözüne ḳonsa ki ṭartmaḳ isteseñ mīzān 3489

Ṭuralar ṣanki bir mermer üzerinde ḳonan ṣırça / Gibi ditreye cümle ḫalḳ ki olmaz aṣlā iftirāḳ 3691

ḳonaḳ: Konuk olunan yer, menzil, misafirhane.

Veyāḫūd yolda bulunur énüp atdan namāz ḳılmaz / Konaġa yétişem déyü géçirir namāzı eyvāh 1337

ḳoñşu: Komşu.

Ki ḥattā mevte yaḳlaşdı namāza ṭurdı anası / Anuñ koñşuları geldi ḥālin ṣormaḳ içün nisā 2813

Gel éy ḳoñşusına iḥsān édüp éylik éden mü'min / Sévindirem seni bugün ki éyle ḳoñşuña iṭ'ām 2893

ḳoñşucıḳ: Sevgili komşu.

Dédi ḫāṭırı kesr oldı ki ḳoñşucıġımıñ bugün / Ḫaṭā étdiñ bugün ancaḳ ki étdiñ ḳoñşuya eẕā 2946

Ḳonya: Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan illerinden biri.

Bunı déyen 'ışḳ-ile bi 'Alī'dür / Konya'da bi ol büyük ḳulıdur 4155

ḳop-: 1. Gürültülü veya tehlikeli olaylar, birdenbire başlamak veya ortaya çıkmak.

Ki gördüm ḥāl-i rü'yāmda ki taḥḳīḳ ḳıyāmet ḳopmuş / Ki vardım ben cehenneme ki étdim ehline inẕār 531

Yana bunlar ḳıyāmet ḳopana deñlü ḳubūrında / Ki cennet baḳçası ola ḳubūrı ehl-i ḳāri'āt 2120

2. Ayağa kalkmak, haşrolmak.

Ribā yéyen ḳopa yüzi üzere düşe sürüne / 'Ucub ṣāḥibleri ḳopa ki dilsiz ḥaşr éde Cebbār 3628

Tekebbürlük édenler ḳopa ḳaṭrāndan libās géymiş / Ki çalġıcı ḳopa çalġısı boynunda ola iḥṣār 3633

ḳopar- : Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açma.

Ki birisi daḫı kendi étin çeke ḳopara hep / Didim didim yola étin ṣanasın çekdi kelbiyyāt 3024

ḳorḳ-: Kaygı duymak, endişe etmek, dehşete kapılmak.

Ḫudā'dan ḳorḳan ādemden ki anda ḳorḳa hep maḫlūḳ / Ki her kim ḳorḳmaya Ḥaḳ'dan ériye mālı ke'l-rezzāz 339

Ki çevirdi yüzüni ol beni melūl édüp ol şāh / Ki ʿaḳlım gétdi başımdan ḳatı ḳorḳdum édüp ḥayā 3096

ḳorḳu: Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü.

Bu sözden ḥiṣṣe aldıñ mı ki sen kendiñi bildiñ mi / ʿAceb var mı-durur sende ki aḫret ḳorḳusı hellāʿ 79

Cehennemiñ var-idigin bilen kişi uyumaz héç / Gözine uyḳu girmez héç ki ḳorḳudan olur sekrān 3799

ḳorun- : Kendini korumak, bir yere sığınmak, bir şeyden sakınmak.

O parça yaġ-ile āteşi defʿ éder ḳorunur hem / Çağırır hem āteş yaḳdı tenimi déyü ol żarrār 534

ḳov-: Sert veya küçük düşürücü sözlerle gitmesini söylemek, savmak, defetmek.

Anı ḳovma ḳapuñdan sen ġanīmet bile gör anı / Anı gönderdi saña Ḥaḳ ki tecribe éder Vaḥḥād 393

Ḳovar şeyṭānı ol melek ki ḥıfẓ éder şürūrından / Felāḥ bulur ki ol mü'min anuñ şerrinden istiʿāẕ 1883

ḳovculıḳ: *krş.* ḳovculuḳ

Gel imdi tevbe ét bundan ki terk ét ḳovculıġı / Süre Ḥaḳ tā'ib olanı ki idḫāl éde fi'l-cinān 3011

ḳovculuḳ: Dedikoduculuk.

Bu ḫūydan gel ferāġat ét ki zīrā fiʿl-i şeyṭāndur / Ki zīrā ḳovculuḳ şeyṭān işidür işleme ḳattāt 2990

ḳoy-: Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek; eklemek.

Nétekim nār-ile ṣuyı ki bir çanaġa koysalar / Ḳarār éder mi héç anda buña beñzerdür éy hellā‘ 77

Ḳoyacaḳdır cinānına vérecekdür saña ni‘met / Anuñ-çün vérdi bu şehri ki ḳadrin bile gör ma‘cūl 1034

ḳoydur-: Birinin bir şeyi bir yere koymasını sağlamak.

Ki ḳoydurmadı evine ki ḥammāma girenleri / Ki zīrā ehl-i bid‘atdur ki ḥammāma giren nisā 2850

ḳoyun: Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan.

Aña da vérdi bir koyun anuñda ḥamli var-idi / Ki ol koyun ḳuzuladı çoġaldı ḳoyunı īcād 420

Daḫı buyurdı ol server otursa bunda bir ādem / Çoban bir ḳoyunı ṣaġdıġı miḳdārı éde ḳıyām 1095

köçek: Kadın kılığına girip oynayan erkek.

Ki ṣarf éder ki ol kişi köçege daḫı ṭavula / Daḫı dürlü melāhīye anı ṣarf éder ol hemmāz 311

Ki tā nāra yaḳar mālın vérir hevāya tütüne / Ki gāh ṭanbūre köçege vérir mālların ol hevāh 3160

kök: Bitkileri toprağa bağlayan, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm.

Ki iḳbāl éyledi Ḫıżır ki gétdi ol ṭaġa ḳarşu / Ki ḳaṭ‘ étdi biraz aġaç kök-ile éyledi iḳlā‘ 137

Köki tā yédi ḳat yérde olupdur éylegil taṣdīḳ / Bunuñ gibi bir aġaç daḫı ḫalḳ éylemedi Ḥannān 3474

köle: Savaşta tutsak alınan, yabancı ülkelerden zorla kaçırılıp özgürlükten yoksun bırakılan veya başkasından satın alınan kimse.

Daḫı on biñ ḳadar ‘uryāna eṣvāb vérmiş olur ol / Daḫı on biñ ḳadar köle azād étmiş gibi me’cūr 2153

Ki bir ʿabd-i ẕelīl gibi oluñ bular cenābında / Nétekim şol köle gibi dögerdi aġası her ān 3265

kömür: Karbonlu maddelerin kapalı ve havasız yerlerde için için yanmasından veya çok uzun süre derin toprak katmanları altında kalıp birtakım kimyasal değişmelere uğramasından oluşan, siyah renkli, bitkisel kaynaklı, içinde yüksek oranda karbon bulunan katı yakıt.

Ay-ile güneş ikisi öküz gibi ḳavuşalar / Olalar hep ḳara kömür gibi döküleler sen baḳ 3698

Nebātāt ṭaġları ṭaşlar aġaçlar cümle ẕī-rūḥlar / Kömür olurdı cümlesi ki simsiyāh olur evṭān 3806

köpek: Köpekgillerden, boy ve biçim bakımından pek çok cinsi olan, çok iyi koku alan, sadık, bekçilik ve avcılık gibi işler için beslenen memeli hayvan.

Ki bir bölük daḫı gördüm ki ṣūretleri köpekdir / Āteşler aġzına géder dübürinden çıḳar laẕẕā 2789

Ve ammā şol köpek ṣūretine giren ḳarılar kim / Érine buġż édenlerdi ihānetde-durur hāy hāy 2809

köpri: Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâgir, beton veya demir yapı.

Daḫı yétmiş ḳadar mescid binā étmiş ṣevāb yazar / Daḫı yétmiş ḳadar köpri binā étmiş gibi iḥsān 659

Daḫı köpri binā éder daḫı medrese yapdırır / Néce evḳāf éder bunlar ki intifāʿ éder muḥtāc 3195

kör (Far.): Görme engelli, kûr.

Bular şular dururlar kim bular dünyā sarayından / Ki körler hem kötürümler daḫı mecẕūm olup żarrār 3726

İblīsiñ ol urdı çıḳardı gözin / İsmāʿīl kör éyledi iki gözin 4104

körpe: Çok genç.

Bu iki körpe ḳuzularım éy cān / Ḫoşça ṭutġıl dilegüm budur hemān 4017

köşe (Far.): İki duvarın birleştiği girintili veya çıkıntılı yer.

Ki girdim ḳubbe içine bu dört ırmaġı ben gördüm / Çıḳar dört köşesinden ḳubbeniñ seylān éder ebvāb 1969

Daḫı gündüzleriñizi ṣoḳaḳlarda köşelerde / Néce dürlü ḳabīḥ sözler ki söylerdiñiz éy aḫşam 3130

köşk (Far.): Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır.

Aña da ola şāfiʿ ol anuñla gire cennete / Ḳoça ḥūrīleri anda ola ol köşklere mesʿūd 2217

Ki ḳanda ḳaldı köşk-ile sarayları binā éden / Ḳanı köşki saraylar kim ḳamusı oldılar ifnā 3577

köti: *krş.* kötü

Ki sūʾ-i ḫulḳ olanları ḳatı pek köti ḳavimdir / Ki şirretlikde nihāyet bulupdur étdiler icrām 1773

Meger kim bütperest ola ṭapa ġayrıya dāʾimā / Bulardur cümleden ednā bulardur köti ḫalḳ ḫāṣāk 3063

kötü: İstenilen, beğenilen nitelikte olmayan, hoşa gitmeyen, fena, iyi karşıtı.

Ki buġż éder Teʿālallāh fuḥuş söyleyen ādeme / Daḫı buġż éde şol kese kötü sözler éde kelām 1762

Déye sen kimsiñ éy recül seniñ gibi kötü kimse / Gérü dünyāda görmedim ḫaber vér baña meẕmūmūn 2380

kötülük: Zarar verecek davranış veya söz.

Ki her maḫlūḳa éylik ét kötülükden firār éyle / Ki ḫayru'n-nās olasıñ sen édeler saña da ikrām 1752

Ki éylik éyle kemlige budur ér kişiniñ işi / Kötülüge kötülük bil budur nā-merd işi āṣām 1758

kötürüm: Yaşlılık veya sakatlık sebebiyle yürüyemeyen, ayağa kalkamayan kimse.

Bular şular dururlar kim bular dünyā sarayından / Ki körler hem kötürümler daḫı mecẕūm olup żarrār 3726

ḳubaṭ: Şisman.

Ki ṣayd étdigi geyigi o mekānda yér idi ol / Kebāb éderdi yér idi işi bu idi ol ḳubaṭ 2022

ḳubbe (Ar.): Yarım küre veya kümbetimsi yapılan bina damı.

Ki öyle bir büyük ḳubbe eger cin-ile insān hep / Ki vaż‘ olunsa üstüne görünür ṣanki bir ẕübāb 1960

Ki girdim ḳubbe içine bu dört ırmaġı ben gördüm / Çıḳar dört köşesinden ḳubbeniñ seylān éder ebvāb 1969

ḳubul (Ar.): Erlerin ve kadınların önü.

Dübürüñden yuya cīfeñ ḳubuluñdan yuya bevliñ / Memesinden emeñ südün Ḫudā’dan ḳorḳmañ éy ḥayvān 3269

ḳubūr (Ar.): Kabirler, mezarlar.

Yana bunlar ḳıyāmet ḳopana deñlü ḳubūrında / Ki cennet baḳçası ola ḳubūrı ehl-i ḳāri’āt 2120

Daḫı ḳıllar bite andan dişilik hem ger érkeklik / Ola ẓāhir ḳubūrında güzel ṣūret vére Mevlā 3587

ḳudret (Ar.): Allah’ın ezeli gücü.

Bu deñlü ḳudret-ile ol du‘āmı redd éde-y-idi / Ḫarāb olurdı ḳalbim bil yıḳılırdı ḳamu ben a‘māl 1738

Ki on kez vérdi ṣalāvāt baña ol yérde bu melek / Gine vérdi aña Allāh kemāli ḳudreti ḳahhār 3434

ḳuds (Ar.): Kutsallık, mübareklik.

Pes andan ṣoñra İsrāfīl emirde éde isti‘cāl / Vara ḳuds ü mübāreke bu işde étmeye ihmāl 3603

ḳul: 1. Tanrı’ya göre insan.

Buları da şefîʿ éyle ḳamu ḳullarıña yā Rabb / Bularıñ ḥürmetine sen ki feyż ét ʿilmiñi Feyyāż 10

Dédi ben pes bir Allāh'ıñ ḳuluyam ġayrı degilem / Daḫı seniñ ḳuluñam ben buyur ḫiẕmet édem ibdāʿ 142

2. Köle.

Ki ḳul béş vaḳtini ḳıldı aġası ḳılmadı anuñ / Géçirdi aġa ʿömrini hevāya oldı ol ilḥāḳ 359

Daḫı yüz biñ ḳul azād éylemekden oldı ḫayırlı / Ki gördüñ mi néler iḥsān éder ḳulına ẕī'l-inʿām 1439

ḳul-ı ṣaḥīḥ: Gerçek kul.

Daḫı īrād édeyim size bir ḳul-ı ṣaḥīḥ bisāṭ / Ki basṭ étdi müfessirler ki tefsīr içre bir ḳīrāṭ 2018

ḳulaḳ: Başın her iki yanında bulunan işitme organı.

Ebū Hüreyre naḳl étdi Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér olasıñ aḫbār 2124

Daḫı vaʿẓı naṣīḥatleri diñlediñ eyā ḳulaḳ / Daḫı Ḳur'ān'ı diñlediñ daḫı diñlediñ istiġfār 2453

ḳulaḳ ver-: Değer vermek, önemsemek.

Ḳulaḳ vér baña éy ġāfil saña bir ḳıṣṣa naḳl édem / Bu ḳıṣṣadan pes al ḥiṣṣe ki étme sā'ili irdād 396

Bunuñ rāvīsi Cābir'dür ki naḳl éder Muḥammed'den / Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér buña ol maġfūr 964

ḳulluḳ: Kul olma durumu.

Necāt vér aña ḳulluḳdan ki tevbesin ḳabūl éyle / Ki bilmedi ḫaṭā étdi ṣuçunı ʿafv ét éy etbāʿ 152

Gel imdi inṣāf ét sen de Ḫudā'ya éylegil ḳulluḳ / Olursuñ ṣoñra sen nādim bu ḫūy éder seni iḥrāḳ 361

ḳulūb (Ar.): Kalpler, gönüller.

Ki Ḥaḳ bir ḳulı sévmese meleklere de sévmeñ dér / Daḫı insān ḳulūbına muḥabbet vérmeye Ḫallāḳ 1391

Ki belki ḳādir olmaya anı almaġa ḳoñşular / Saña beddu'ā éderler ḳulūbları olur icrāḥ 3238

ḳumāş (Ar.): Pamuk, yün, ipek vb.nden makinede dokunmuş her türlü dokuma.

Meger dört yüz devesi var idi anuñ ticāretde / Bularıñ yüki hep metā' ḳumāş incü édüp icmā' 1503

ḳur-: Tertip etmek, hazırlamak.

Ki vardım ben aġı ḳurdum bu kez o yére gizlendim / Ki andan ṣoñra bir geyik yuḳardan éyledi ihbāṭ 2028

Ḳurʾān (Ar.): Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap.

Veyāḫūd kendi ẕātına ḳasem éder buyurur Ḥaḳ / Bu Ḳurʾān'ı biz éndirdik mübārek gécede bi'ẕ-ẕāt 824

İki rek'at namāz ḳılsam oḳusam cümle Ḳurʾān'ı / Gine tekbīri olanıñ ṣevābı çoḳ olur infā' 1520

Ḳurʾān-ı ʿaẓīm: Yüce Kur'an.

Bularıñ hep ma'ānīsi ki Ḳurʾān-ı ʿaẓīminde / Ki Ḳurʾān-ı ʿaẓīmiñ ma'nāsı fātiḥati'l-iftāḥ 1938

Ḳurʾān-ı mecīd: Yüce Kur'an.

Ki tefsīr éyledi Allāh ki Ḳurʾān-ı mecīdinde / Ki sen tefsīr édemezsiñ anuñ gibi anı eclā 482

ḳurbān (Ar.): 1. Allah'ın rızasını kazanamaya vesile olan şey.

Benim ancaḳ var idi ḫatunum aldım idi anı / O ḳaldı benim ardımda ki yoḳdur ġayrı héç ḳurbān 3323

2. Eti, fukaraya parasız olarak dağıtılmak niyetiyle farz, vaci veya sünnet olarak kesilen koyun, keçi, deve, sığır... gibi hayvan.

Ki söyle ḳavmiñe Mūsā bular bir ḳurbān étsünler / Ki öyle ola ol ḳurbān aña héç olmaya tanẓīr 3354

3. Bir gaye uğrunda feda olma.

ʿAlī'niñ ismini yazdı çeñesiniñ ucunda Ḥaḳ / Göreydiñ çeñesin bir kez vérirdiñ nefsiñi ḳurbān 1994

ʿÖmrimüñ āḫir günü-duru bugün / Size bu cānım ḳurbān olsuñ bugün 4006

ḳurbet (Ar.): Yakınlık.

Bu inʿām-ile iḥsānı kime éylediñ ikrāmı / Bu ḳurbeti kime étdiñ ki sensin ʿāşıḳı maʿşūḳ 1041

ḳurdandır-: Kurcalamak, karıştırmak.

Baḳayım kendiri ḳırabilür mi déyü baġladım / Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki kendir oldı hep ḫor ḫām 1074

Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki zencīri de ḳırdı ol / Dédi ʿavret né żabṭ éder né ḳuvvetlisin éy ẕī-nām 1078

ḳurı: *krş.* 1. ḳuru

Bu kez āteş ṭuta anı ḳurı aġaç gibi yana / Bu kez ḳaḳ déyeler aña Ḫudā iẕniyle īcāb 2390

2. Döşenmemiş, çıplak.

Ḳulumuñ altına döşeñ ki ḳurı yérde yatmasın / Varalar cennete bunlar döşekler getüre aṭhār 2512

ḳurıl-: *krş.* ḳurul-

Ki bundan ṣoñra ḫaymeler ḳurıla ictimāʿ içün / Zifāfdan ṣoñra ḳalḳalar oturalar ʿale'l-isnād 3897

ḳurrā (Ar.): Kuran'ı, yedi kıraat ve on rivayet dahilinde okuyan üstat hafızlar.

ʿAyın ʿilliyyūna dāldur ki lām lüṭfullāha dāldur / Ki mim milke delāletdür éşit her birini ḳurrā 1874

ḳurrāb (Ar.): Çok yakın olan.

Edebiñle yürü déye biribirlerine bunlar / Ki zīrā Tañrı dostıdur ṣāliḥ kimse-y-imiş ḳurrāb 2493

ḳurşun: Atom numarası 82, atom ağırlığı 207,21, yoğunluğu 11,3 olan, 327,4 °C'de eriyen, yumuşak ve bükülgen, mavimtırak esmer renkte bir element.

Ki büyük ol seferde ḫalḳı ki dünyā ṭaġı gibi / Ki ol kötü ʿamelleri ola ḳurşun gibi yük vāh 3668

Ki üç biñ yılıñ içinde ḳızıp ḳurşun gibi ṣudan / Ki içmek isteye andan yaḳın varıcaġaz éy cān 3818

ḳurt: Köpekgillerden, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da yaşayan, postu gri sarı renkli, yırtıcı, etçil memeli hayvan.

Eger birini ḳurt yése ki ḳurdı kelb yése ṣoñra / Ki ṣoñra kelb daḫı ola türāb ola daḫı hevā 3588

ḳurtar-: Bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak.

Géderken gördi bir ādem ṣuyuñ oturur üstünde / Ki Allāh'a duʿā éyle ki Ḫıżr'ı ḳurtar éy reffāʿ 151

Birisi daḫı gündüzde olur ḳuluñ ki ʿişyānı / Keremden ḳurtara bizi o melʿūndan daḫı Ḥuffāẓ 1897

ḳurtıl-: *krş.* ḳurtul-

Bular bulmadılar çāre elinden néce ḳurtıla / Taḥarrī étdiler ḥīle teşāvür étdiler bed ḫām 1067

ḳurtul-: Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.

Ki ḳurtuldı münāfıḳıñ elinden gör ki ol ḫatun / Anı yaḳmadı héç āteş ki cennete çıḳa ḥüsnā 510

Gine böyle iken dérdi geliñ īmāna éy melʿūn / Ḥaḳ'ıñ dürlü ʿaẕābı var ʿaẕābdan ḳurtuluñ eyyām 1795

ḳuru: 1. Suyu, nemi olmayan, yaş ve nemli karşıtı.

Mü'eẕẕin maġfiret olur ki ṣavtı çıḳdıġı miḳdār / Daḫı taṣdīḳ éder cümle éşiden yaş ḳuru her ān 1608

2. Etkisi ve sonucu olmayan.

Eger ʿāşıḳ iseñ aña gözet emrini her yerde / Ḳuru lāf-ile söylemez ḳuru duʿā degil īmān 3469

ḳuru etmek: Yanında başka şey olamayan ekmek.

Érit anı ki bu ayda géde hep o ḥarām etler / Ki ekṣer güni ki aç gez ḳuru etmegilen aḫşam 904

ḳuru-: Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek.

Ḳamu otlar biter anda ki dürlü zīnetin géyer / Ki bir béş gün ḳarār éder bu kez ḳurur olur ḫazān 266

ḳurul-: Kurma işine konu olmak veya kurma işi yapılmak.

Ḳaçan kim ḳopsa ḳıyāmet mīzān ḳurulduġı zamān / Terāzū ḳatına varam édem ol kāġıdı taẓhīr 3416

ḳuṣūr (Ar.): Eksiklik, özür, suç, kabahat.

Néce tecribe olmuşdur bu aydaki olan niʿmet / Ḳuṣūr éden keṣīr olur bunı şek éyleme ṣavvām 937

Ki öyle bir deredür kim ḳuṣūrı hep cehennemiñ / Ki her gün çağırır biñ kez saña ṣığındım éy Allāh 1350

ḳuṣūr-ı ḫalḳ: Halkın kusurlu olanları.

Ḳuṣūr-ı ḫalḳ āteş içinde yanarlar bular cümle / Ki cennetden gele ṭaʿām ki ẕevḳ-i ʿayş éde eyyām 922

ḳuş: Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

Daḫı ḥayvānātı ḳosa daḫı hem ḳosa ḳuşları / Daḫı ḳosa cenāveri daḫı yéli ḳosa niyām 1473

Ki bir ḳuş ṭağıñ üstünde néce ki görünür ise / Görünür cin-ile insān gérü ḳuş gibi lā-mürtāb 1961

ḳuşaḳ: Bele sarılan uzun ve enli kumaş.

Çıḳardı sīm ḳuşaġını bélinden vérdi ʿÖmer'e / Dédi kim yā ʿÖmer bunı ki var beyʿ éyle fī'l-büldān 3328

Üçünci géce gördüm ben gine rü’yāmda yigidi / Bu kez şırtına aḳ géymiş kuşak ḳuşanmış ol şükrān 3331

ḳuşan -: Beline kuşak, kılıç, kemer vb. şeyler bağlamak.

Üçüncüsi şol ʿavretdür evinden çıḳdı iẕinsiz / Ṣoḳağı éyledi cevlān kuşandı béline fitrāk 1418

Üçünci géce gördüm ben gine rü’yāmda yigidi / Bu kez şırtına aḳ géymiş ḳuşaḳ kuşanmış ol şükrān 3331

ḳuṭbiyye (Ar.): Kutba ait, kutupla ilgili.

Ki érdi ʿömri altmışa ki kuṭbiyye maḳāmında / Su’āl olundı ki aña né dér diñle anı kellā 3075

ḳutlu: Uğurlu, hayırlı.

Elā éy mü’min-i ṣā’im açıldı saña kutlu bāb / Bu ayıñ faẕlını déyem buyurdı fātiḥü’l-ebvāb 947

Ẓāhir oldı enbiyā ervāḥı hem / Ẕī-mübārek sāʿat ḳutlu ḳadem 4026

ḳuṭuca: Yarım kile kadar.

Var-idi bir ḳuṭuca buġdayı ol ḫatunuñ ol gün / Degirmene götürdi anı ögütmek içün éy yār 554

ḳuʿūd (Ar.): Namazın oturarak eda edilen kısmı, oturma.

Eger éy ḳullarım beni ḳuʿūdda ẕikr éderseñiz / Ki bende ẕikr édem sizi ki şol günde ki her eşḫāṣ 3459

ḳuvvet (Ar.): Güç, kudret.

Duʿā éyledi pes ʿĪsā dédi yā Rabbi ḳuvvet vér / Ki ḥattā bu ṭaġıñ depesine çıḳam édem seyrān 731

Ki dünyā érleriniñ yüziniñ ḳuvveti miḳdārı / Vére ḳuvvet yémekde daḫı içmekde cimāʿ īcād 3903

ḳuvvet-i ḳalb: Kalp gücü.

Bir kez ol Ḫāliḳ u Mevlā vére ḳuvvet-i ḳalb aña / Vére hem ṣabr-ile ʿaḳlı yérinden ḳalḳa ol miḥyāṭ 3879

ḳuvvetli (Ar.+T.): Sağlam, dayanıklı olan.

Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki zencīri de ḳırdı ol / Dédi ʿavret né żabṭ éder né ḳuvvetlisin éy ẕī-nām 1078

ḳuyruḳ: Hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ.

Çevire ḳuyruġun bir kez ṣoḳa boynundan o yılan / Acısı çıḳmaya biñ yıl elemde éyleye Settār 3641

ḳuyu: Su katmanına varıncaya kadar derinliğine kazılan, genellikle silindir biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanılan çukur.

Bu miṣillū olan insānı ilḳā éyleyem ġayyā / Ki ḳuyuya atam anı ola işleri vāveylāh 1347

Ki ol ġayyā deresinde ki bir ḳuyu daḫı vardur / Ḳaçan ṣovursa cehennem anuñ aġzın açar Allāh 1360

ḳuzu: Deneyimsiz toy kimse.

Bu iki körpe ḳuzularım éy cān / Ḫoşça ṭutġıl dilegüm budur hemān 4017

ḳuzula-: Koyunun yavrulaması.

Aña da vérdi bir ḳoyun anuñda ḥamli var-idi / Ki ol ḳoyun ḳuzuladı çoġaldı ḳoyunı īcād 420

küççük: *krş.* küçük

Ki küççük oġluñ ölmedi naṣībiñ yoḳ bu ṣudan bil / Bu sözi andan éşitdim anuñ-çün isterem mezbūr 2708

Eger küççük eger büyük né deñlü var ise ʿiṣyān / Ḳamusın yarlıġadım ben bulasın Ḥażret-i Ḳaddās 3526

küçil-: *krş.* küçül-

Bu ḳuvvet-ile cehennem bu ḳızḳınlıġ-ile ol nār / Ki ṭorṭop ola küçile żaʿīf ola ki ol seyyāf 3825

küçücük: Çok küçük.

Ki dil bir küçücük şeydir velākin cürmü büyükdür / Tefekkür ét sözüñ ṣoñun ḫayır mı gör ki ol kelām 3114

küçük: Boyutları, benzerlerininkinden daha ufak olan, mikro, büyük karşıtı.

Biri büyük olur ol kes geçeli küçük-ise de / Biri heybet bulur ol kes geçeli olsa da vaṣfā 1872

küçül- : Büyükken herhangi bir sebeple küçük duruma gelmek.

Buyura ẕü'l-celāl Allāh ki saña n'oldı kim yā nār / Ki küçülüp gédersiñ sen nédendür déyü vér ziyāf 3826

Benim şerrimden éy Bārī saña éyleye iʿtiṣām / Néce küçülmeyem bugün oluram eżʿāf-ı żaʿāf 3828

küffār (Ar.): Kafirler, hak dinini inkar edenler.

Ki ol ḳadar ḳıtāl éderdi küffār ile ol yigit / ʿĀciz ḳaldılar elinden ḳamu küffārı ṣubḥı şām 1066

Ki mürişler néler çekdi ki ol küffārıñ elinden / Ki vérdiler seri ol dīn yoluna çekdiler ezḥām 1801

küfr (Ar.): 1. Allah'a ve dine ait şeylere inanmama, Cenab-ı Hakk'a ortak koşma.

Daḫı cān véremeye ol ki mevt acısı pek ola / Daḫı īmān géde andan ḳala küfr-ile ol füssāḳ 1395

Néce söylerse ol küfri géder īmānı kendiden / Ki kāfir olur ol sözden olur nikāḥ-ı teẕhībāt 3002

küfür (Ar.): Sövüp, sayma, fena söz söyleme.

Diline né gelürse ol tekellüm éder ol söger / Küfür söyler fısıḳ söyler éder müʾminlere iştām 1775

Ki dérsiñ müʾminem kişi lisānıñda ki küfrüñ var / Diliñe geleni söyleñ ki Ḥaḳ'dan étmeñ istiḥyā 1808

kül: Yanan şeylerden artakalan toz madde.

Anuñ beñzi ḥayātında ki bir nūrānī vech-idi / Ki ṣanki yüz küle dönmüş ṣararmış beñzi olmış şaz 796

Veyāḫūd oda yaḳsalar kül olsa ol kişi odda / Yéle ṣavursalar anı ki neşr olsa ḳamu eczā 3589

külḫān (Far.): Hamamlarda suyu ısıtmak için ateş yakılan yer, hamam ocağı.

Ki kāfirleri bağladıḳları zencīrleriñ birin / O ṭaġlarıñ üzerine ḳonaydı ṭaġ olup külḫān 3812

küll (Ar.): Bütün, hep.

Bulara vaḳt-i ifṭārda ki ol ḳadar yaḳın ola / O yétmiş biñ ḥicābları ki külli refʿ édem maḥḳūḳ 1046

Ki uyuñ siz mü'ezzine né dérse siz de déñ anı / Ki zīrā külli ḥarf içün vérür biñ derece inan 1635

küllī (Ar.): Umumi, bütün.

Ki taʿcīz étdi küffārı bu kez cemʿ oldı küllīsi / Ki ḍarb étdiler ol ḳadar ki oldı ortaya ihdām 1789

Né deñlü var ise mü'min cenāzeñde şefīʿ olġıl / Bağışladım saña küllī olasıñ bunlara şeffāʿ 2615

kün (Ar.): "ol" anlamında emir çekiminde bir fiildir.

O dört livāda yazılı şehādet kelimesi bil / Ki kün dédi aña Allāh vücūda geldi bi'l-ikrām 1106

Ki taṣdīḳ éyle éy kişi bunı sen étme istibʿād / Eger dérse ki bir kez kün vücūda gele her enām 1487

kün fe-kān: "Ol ve oldu" [Allah, bu -kün!- emirle bütün varlıkları yarattığından, tasavvuf edebiyatında bu kelimeye çok rastlanır.].

Ki her birini yaratdı ki ḳırmızı yāḳūtdan bil / Kemālinden yapup ol Ḥaḳ ki bir kez dédi kün fe-kān1982

küpe: Kulak memelerine takılan takı.

Ki vardı dédi ʿavrete ki eṣvāblarıñı çıḳar / Ki aḫẕ étme cebe küpe buları aḫẕ ét éy nisā 501

kürk: Bazı hayvanların, giyecek yapmak için işlenmiş postu.

Ki şimdiki zamān ḫalḳı eger cāhil eger faḳīh / Yeñi eṣvāba ṭaparlar daḫı hem kürke iʿtibār 179

kürsī (Ar.): 1. Oturulacak yüksekçe yer.

Ki İbrāhīm ibn Edhem ki çıḳdı kürsīye bir gün / Ḫiṭāb étdi dédi ḫalḳa ḳulaḳ vériñ baña aʿcāl 1683

Ola ol köşküñ ortasında bir kürsī ḳızıl yāḳūt / Ki yétmiş ḳat ḥarīrden döşek éde Ḳādir ü Cevvād 3890, 3893

2. Arş-ı azamın altında bir düzlükte olan levh-i mahfuzun bulunduğu yer.

Daḫı ʿarş ile kürsīyi daḫı cennet-ile nārı / Terāziniñ gözine bunları vaż‘ éylese ʿAllām 1474

Daḫı ṣevāb vére Allāh yédi ḳat yér ḳadar saña / Daḫı édeler istiġfār ki ʿarşı kürsī hem maʿmūr 2165

küs-: Darılmak.

Bular vérmedi anlara ki bir loḳma o tavuḳdan / O zengīniñ uşaḳları bulara küsdi ol zamān 2878

Ki çünki açsın éy kişi néçün benimle gétmezsin / Ki göñlümden aña küsdüm sözin redd éyledim illā 3087

küttāb (Ar.): Yazıcılar, katipler.

Murād étdim ḫurūc étmek ki ḳubbeniñ içinden ben / Ki dédi baña ol melek naẓar ét bir daḫı küttāb 1970

Ebū Ḥafẓ-ı Kebīr éydür ki bir faḳīhi ġıybetdür / Gelür yevm-i ḳıyāmetde ki yazmış alnına küttāb 2986

kütüb (Ar.): Kitaplar.

Buyurdı Kaʿb aḫbār-ile ki gördüm baʿżı kütübde / Ki bir kes mescide varsa namāz ḳılmaḳ içün işʿār 1544

Cemīʿ mā-enzelallāhdır nebīlere olup inzāl / O kim cümle kütüblerdür bulardır şirʿat-i vażżāḥ 1937

-L-

lā (Ar.): Menfī (olumsuzluk) edatıdır.

lā-cerem: Şüphesiz, elbette.

Dostum düşde daʿvā ḳıla éyüye / Lā-cerem İsmāʿīl'den hem al yuya4116

lā-ednā: …ile de kalmıyor, sadece, …da değil.

Tefekküri muʿādildür ki bir günüñ ṣıyāmına / Müẕākere muʿādildür ḳıyāmü'l-leyli lā-ednā 1863

lā ilāhe illallāh: İslamiyetin ilk umdesi "Allah'tan başka ilah yoktur.".

Ki bir kişi dése bir kez ki lā-ilāhe illallāh / Taḥarrük éder ol aġaç ki ditrer durur ol her ān 3475

Ki bir kişi dése bir kez ki lā-ilāhe illallāh / Taḥarrük éder ol aġaç ki ditrer durur ol her ān 3493

lā-muḥāle: Mutlaka kesinlikle.

Duʿālar daḫı maḳbūldür né isterseñ bu ayda sen / Ki vérir Ḥaḳ lā-muḥāle né ise murādıñ éy nās 1249

lā-mürtāb: Şüphesiz.

Ki bir ḳuş ṭaġıñ üstünde néce ki görünür ise / Görünür cin-ile insān gérü ḳuş gibi lā-mürtāb 1961

Bu kez bu ḳubbe altında bu dört ırmaḳ ḫurūc éder / Ki öyle bir aḳar bunlar ḳabir ḳuşları lā-mürtāb 1962

lā-noḳṣān: Eksikziz, tam.

Ki ol gécede bir tesbīḥ melekleriñ ṣevābına / Muḳābil oldı lā-noḳṣān né niʿmetdür mine'l-ʿAllām 1170

lā-ḳuvvet illallāh: Allah'tan başka güç yoktur.

Ki dérin kendi nefsime ki lā-ḳuvvete illallāh / Ki Baġdād ġarḳ olup-durur daḫı ehli ile elān 1617

lā-taḫrīc (Ar.): Sen çıkma.

Bu kez ḫatunına dédi ki lā-taḫrīce min-beyti / Ki ben gine gelinceye dek evimden olma taḫrīcān 2736

lā-teşbih: Benzetmek gibi olmasın!

Ki lā-teşbih néye beñzer ki şol ẕimmīye beñzerdür / Ḫarācı vérir ol ẕimmī ḫarācından alur berāt 835

lā-yezāl: Zevalsiz, sonsuz.

Bu ikrāmı da bunlara éder ol lā-yezāl Allāh / Bularda bulalar rāḥat ṣafālar éde fī'l-cinān 687

Faḳīre ol ḳadar ṣevāb vére ol lā-yezāl Allāh / Ġanī aña yétişemez ṣevābı az olur éy ʿāc 3209

lā-yuḥsā: Sayılamayacak kadar çok.

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥsā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż / Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż 1

lāʿīn (Ar.): Kovulmuş, nefret kazanmış.

Ol lāʿīn atlandı fitne atına / Érdi şol dem İsmāʿīl'iñ ḳatına 4099

lāʿl (Ar.): Dudak.

lāʿl-i zülāl: Dudağın tadı., mecazen "saf yakut".

Ki her bir döşek üstine oturmuş ḥūr-i ʿīynullāh / Anuñ lāʿl-i zülālini içenler olalar sekrān 1988

laʿnet (Ar.): Allah'ın mağfiretinden mahrumluk, beddua.

Ki zīrā mefḫar-ı mevcūd buyurmışdır kelāmında / Ki çoḳ kerre éder laʿnet ki çoḳ tālīlere kerrāt 2070

Ki evine gelince ol ki laʿnet éde her maḫlūḳ / Melāʾikler cemīʿ eşyā édeler aña telʿīnān 2743

lāf (Far.): Lakırdı, söz.

Eger ʿāşıḳ iseñ aña gözet emrini her yérde / Ḳuru lāf-ile söylemez ḳuru duʿā degil īmān 3469

Derisiniñ ḳalıñlıġı ki ḳırḳ arşun ḳadar ola / Ki üç ḳat derisi ola bu miḳdār ola degil lāf 3822

laffāẕ (Ar.): Çok konuşan, ağzı laf dolu olan.

Dér İbrāhīm var idi bir ḳarındaşım idi benim / Ki şārib ḫamr idi her ān ḳatı müfsiḳ idi laffāẕ 2000

lafẓ (Ar.): Söz.

Ki baʿżılar Muḥammed'e işāretdür ḥa mīm lafẓı / Ḫiṭāb éder aña Allāh nidā édüp ḫiṭābiyyāt 823

lāġ (Far.): Şaka, latife.

Dédi ʿĪsā bu kişiye alayım gédeyim ammā / Şu şarṭ-ile ki éy kişi yalan söylemegil hem lāġ 85

laġiv (Ar.): *krş.* laġv

Laġivden édiñ ictināb ḥaẕer édiñ melāʿibden / İṭāʿat günüdür bugün ʿibādet güni bi'l-iḫlāṣ 1267

laġv (Ar.): Faydasız, boş söz.

Ki altı yüz biñ ol döşek serilmişdür ol odaya / Anuñ cümlesi hep oddan yaḳa laġv édeni tamām 3121

laġviyye (Ar.): Laġva mensup, laġv ile ilgili.

Ki ġıybetden firār étdiñ daḫı éylemediñ bühtān / Daḫı laġviyyeden ḳaçdıñ günāhdan éylediñ ifrār 2446

laġviyyet (Ar.): Boş sözler, işler.

Ki mü'min ḥirfeti degil birikip bir yére kişi / Oyun temāşā éylemeñ ki laġviyyet édüp ifşā 1809

Gel éy laġviyyete mā'il ki laġviyyet éden kelām / Söziñi sen taḥarrī ét ki ḫaber söylegil kelām 3113

lāḥiḳūn (Ar.): Erişmek, ulaşmak.

Bu kez her külli maḫlūḳāt o cāna laʿnet édeler / Baʿīd ol yanımızdan gét ki şerriñ bize lāḥiḳūn 2363

laḥẓa (Ar.): Göz ucu ile bir kere bakıncaya kadar geçen zaman.

Otururken o maḳāmda ki ʿārıż oldı bir uyḳu / Ki yatdım anda bir laḥẓa uyudum éyledim ḥaẕẕāẕ 794

laḳab (Ar.): Birkimseye keni asıl adından başka takılan ad.

Daḫı nehy éyledi Allāh ki bir ādemi ardından / Çaġırmaḳ ġayrı ad-ile laḳablar éylemek vaṣfā 3109

lākin (Ar.): Ama, fakat, ancak.

Uzaḳdan ṭaġ gibi görüne lākin yanına varsañ / Öñüñden maḥv ola géde bu sözde vardır ittifāḳ 3700

Ve illā şol kişiler kim bularıñ küççük evlādı / Vefāt étdi idi lākin bular görmeyeler ʿatşān 3709

laḳlāʿ (Ar.): Boş, manasız, faydasız lakırdı.

Eẕān oḳunsa mescidde icābet éylemeñ aña / Çökeñ oturuñ eviñde odalarda édeñ laḳlāʿ 1533

lālā (Far.): Köle.

Baġarşıġın sürüyen déye ben oḳur yazar idim / Ki ʿilmim baña ġayrıya ki fayda vérmedi lālā 3838

lāle (Far.): Parıldama ışıldama.

lāle-i cevāhir: Parlak cevherler.

İçüreler aña süd ırmaġından şol kāselerle / Ki lāle-i cevāhirden ki gelmez vaṣfa ol inan 694

Anuñ hep ṭaşları cümle ki lāle-i cevāhirden / Ki her biri żiyā vérir ḳarañlıḳ gécede nūrān 730

lām (Ar.): Osmanlı alfabesinin yirmi altıncı harfi olup ebced hesabında otuz sayısının karşılığıdır.

ʿAlī ibni Ebī Ṭālib né buyurdı ḳulaḳ vér sen / ʿİlim üç ḥarf-durur ancaḳ ʿayın mim lām-ile cemʿā 1873

Ki bir kes dése elif lām otuz ṣevāb yazar Allāh / Var imdi sen ḳıyās éyle bütün Ḳur'ān'ı ḳāri'āt 2077

laṭīf (Ar.): Yumuşak, hoş, güzel, nazik.

Yuḳarusı başına dek beyāż kāfūr gibi ḳoḳar / Başını cümle nūr étdi laṭīf étdi ḳatı Raḥmān 1990

lāyıḳ (Ar.): Yakışan, yaraşır, yakışık.

Déye ana ile baba nédendür bize bu ikrām / Buña lāyıḳ ʿamel yoḳdur ki biz işlemedik aḫyār 2134

Ki mü'minlere lāyıḳdur eẕiyyetine ḳoñşunuñ / Ṣabırlar éyleye her ān birine étmeye şekvā 2938

lāzım (Ar.): Gerek.

Eger ḥarbde eger yolda géçirse bir vaḳt-i namāz / Né lāzım olur aña dér anı ṭut éylegil idrāk 1425

Gine ḥac éylemek lāzım olur étdi ise evvel / Nikāḥın daḫı döndürür ki baʿde't-tevbeti aṭġā 1820

laẕẕā (Ar.): Ateşler, alevler.

Ki bir bölük daḫı gördüm ki ṣūretleri köpekdir / Āteşler aġzına géder dübürinden çıḳar laẕẕā 2789

leālīyāt (Ar.): İnciler.

Anuñ bir kerpici altun biri gümüş muṣaffādur / Türābı miski eẕferdür çaḳılları leālīyāt 2046

lebbeyk (Ar.): "Buyurunuz, emir sizindir efendim." manasına kullanılan bir kelime.

Ayaġıña ṭoḳunsa ṭaş ki sen vāh déseñ ol ṭaşdan / Ki lebbeyk éy ḳulum dér Ḥaḳ ṣaḳın sen olmaġıl ġamnāk 223

lehv (Ar.): Oyun, eğlence, faydasız iş.

Ki siz géçirdiñiz idi günüñizi géceñizi / Ki luʿb-ile ki lehv-ile ḫabīṯ sözler édüp kelām 3129

lemʿān (Ar.): *krş.* lemeʿān

O maḥrūm kişiyi gördüm anuñ öñünde bir nūr var / Ḳatı-çün żav'ı var anuñ şanasın şems éder lemʿān 3308,

lem-yezel (Ar.): Baki, kalıcı.

Ki ʿAzrā'il'i göndere ki ol Ḫāliḳ u Lem-yezel / Selām éyle ḳuluma dér beni éylesin istīṣār 2420

Ki ol Ḫāliḳ u Lem-yezel anuñ gökçek ʿamellerinMelek ṣūretine ḳoya gele meyyite ol aḥbāb 2484

lemeʿān (Ar.): Parlama, parıldama.

Meger ol ʿarşıñ altında ḳanādīller aşılmışdur / Cemīʿi nūrdan olupdur éder kevkeb ki lemeʿān 2537

lemmāz (Ar.): Ayıplayan, kusur arayan.

Ki seni de helāk étmege sebeb ola ol māl kim / Ya āteşe bile yanan ya ṣuya ġarḳ olan lemmāz 321

Ki yüz ḥicāb ḳılar Allāh ikisiniñ arasına / Géçemez ol ḥicāblardan édemez vesvese lemmāz 1890

leṣṣāṣ (Ar.): Sürekli hırzılık yapan.

ʿAdū-yı ekberiñdür hem mühīndur bu saña her ān / Budur işinde mekkāre bu bir ʿadū-durur leṣṣāṣ 58

Vefāsı yoḳ bu dünyānıñ işi dā'im fenā-durur / Beḳāsı yoḳ-durur aṣlā liḳāsıdur anuñ leṣṣāṣ 59

Lev: Mazenderan'da bir kasaba adı

Ketebehü'l-faḳīr ʿAlī bin Emīr şānı medīne-i Ḥavīrān'dan Ḳaşıḳāralı olupdur Lev'de sākin maḥalle-i Halenci 3923

levḥ (Ar.): Levḥ-i maḥfuẓ, Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha, ilm-i ilahi.

Anı Ḫāliḳ-ı mevcūdāt ki yazmış ibtidā' levḥa / Dédi ḳaleme yā ḳalem her olacaġı ét īżāḥ 1926

Ki levḥ defterine naẓar éden oldur degil ġayrı / Ki her yılıñ başında ol naẓar éder aña cemʿā 3599

levḥ-i maḥfūẓ: Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha, ilm-i ilahi.

Kelāmın étdi Ḥaḳ irsāl bu géce pes içinde bil / Ki éndi levḥ-i maḥfūẓdan ki beyt-i ʿizzete aḫşam 1062

Ulusıdur cemīʿ melekleriñ İsrāfīl éy kişi / Ki andan ġayrı levḥ-i maḥfūẓı ḥıfẓ éylemez kellā 3598

levlāk (Ar.): "Sen olmasaydın!" anlamında Hz. Muhammed'e hitaptır. Kudsi hadisten alınmıştır. "Levlâke levlâke lema halaktül-eflâk (Sen olmasaydın eğer felekleri yaratmazdım.).

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā maġrūr / Ki gördüñ mi né dér ol mefḫar-ı mevcūd olur levlāk 1422

levn (Ar.): Beniz, yüzün rengi.

Dédi levnim éyü olsun daḫı cildim yeñilensin / Bunı isterem Allāh'dan bunı refʿ éyleye Ṣammād 402

leyl (Ar.): Gece.

leyl-i ʿīd: Bayram gecesi.

Gelür baʿżı rivāyetde melekler dér bu géceye / Ki leyl-i ʿīd déyü çaġırır ol buña melā'ikāt 840

leyl-i şaʿbān: Şaban ayı gecesi.

Ḫiṭāb étdi Resūlullāh éşidiñ benden aṣḥābım / Kim evvel leyl-i şaʿbāndan on iki ḳılsa bir zühhād 777

leyl ü nehār: Gece gündüz.

Bular leyl ü nehār cümle umūrın ṣarf éder māla / Ki ṭāʿat yoḳ-durur aṣlā bulardadur ḳamu ʿişyān 294

Cāhillikde ḳarībdür küfre édiñ andan ictināb / Ki bir gün peşmān olursın oḳu leyl ü nehār cemʿā 1814

leyle (Ar.): Bir gece, bir tek gece.

leyle-i berāt: Arabi aylarından şabanın on beşinci gecesi, Berat kandili.

Suʾāl olındı ḳulaḳ vér Ḥasan Baṣrī'den éy kişi / Bu leyle-i Berāt déndi cevāb vér ṣāḥibü'l-ḫayrāt 838

Ṣaḳın zinhār eyā müʾmin géçirme bu géceleri / Bulara taʿẓīm éyle kim bulardur leyle-i Berāt 846

leyle-i mübārek: Mübarek gece.

Murādı bu-durur Ḥaḳ'ıñ ki leyle-i mübārekden / Ki Berāt gécesidür kim ki tefsīrde yazar bi'ẕ-ẕāt 826

Ḫudā'dan iẕin olur rūḥ bu leyle-i mübārekde / Gelür éner yére ol rūḥ gezer eṭrāfa bi'l-iḳdām 1127

leyletü'l-berāt: Arabi aylarından şabanın on beşinci gecesi, Berat kandili.

Cevāb vérdi o sāʾile ki zīrā leyletü'l-Berāt / Tażarruʿlar teẕellüller édecek gécedür keşrāt 857

Ḫuṣūṣā leyletü'l-Berāt ki iḥyā édeler anı / Ki ẕikre olalar meşġūl ʿibādet édeler keşrāt 873

leyletü'l-ʿīd: Bayram gecesi.

Buyurdı zīrā peyġamber bir ādem leyletü'l-ʿīdi / Ki iḥyā étse ol bunı namāzlar ḳılsa bi'l-iḫlāṣ 1260

leyletü'l-ḳadr: Kadir gecesi, ramazanın yirmi yedinci gecesi.

Rivāyetdür Ebū Hüreyre né buyurdı bil anı / Bir ādem leyletü'l-ḳadri ʿibādetle ola ḳavvām 1091

Bir ādem leyletü'l-ḳadri ki iḥyā éylese bilgil / Ḳażā éder Teʿālallāh ki biñ ḥācetini iʿẓām 1094

leylān (Ar.): Geceleyin, gece vakti.

Gine göndere Cibrīl'i ki var gine suʾāl éyle / Ki héç ol sākin olmuş mı evinde ʿālimiñ leylān 2232

leẕīẕ (Ar.): Lezzetli, tatlı, hoşa gider.

Ki öyle bir lezīzdür kim anı vaṣf édemez vaṣṣāf / Hemān ancaḳ bilür Allāh né ḥaddı dādı var ṣavvām 929

Anuñ-çün aḳdı dört ırmaḳ ki Allāh'ıñ cinānından / Süd ırmaġı bal ırmaġı şarāb-ı lezīz ṣallāḥ 1934

lezzet (Ar.): 1. Tat, çeşni.

Ḳadeḥler ele gelince ḳoḳusı misk gibi ḳoḳa / İçicek lezzetinden ol gele şevḳe ḳatı pek şād 3917,

2. Haz, keyif.

Ṣafā vü lezzet olurlar cinānıñ niʿmetinden hep / Gezerler gine gelürler o ḳandīllere ḳamu cān 2540

Ve her dürlü şarāblardan içeler mest olalar hep / Ṣafā vü lezzet içinde yéyeler bir zamān ʿubbād 3896

li (Ar.): "için, ötürü, dolayı" manasına gelir.

li'l-Cebbār (Ar.): Allah için.

Vére her renkden olmış bir ʿalem Nūḥ eline Allāh / Birikeler né deñlü aġlamış var ise li'l-Cebbār 3754

libās (Ar.): Elbise, çamaşır.

Ki envāʿi libāsları géyer de ṣalınırsıñ sen / Ki ol libās seni bir gün yılan olur ṣoḳar żarrār 172

Ki yā Aḥmed eger ehl-i cehennemiñ libāsından / Çıkaydı bir żirāʿ ḳadar aṣılsa maġribe bu ān 3809

licām (Ar.): Hayvanın ağzına vurulan gem.

Ki müʾminin déyü daʿvā ḳılasıñ sende éy kişi / Ḥarām ḥelāl démez yérsiñ vurula aġzıña licām 897

Ki kendiñize faydası olan sözden ḳaçarsız da / Ki şerden ḥaẕlanırsıñız vurup şeyṭān size licām 3117

liḳā (Ar.): Yüz, çehre; görme.

Vefāsı yoḳ bu dünyānıñ işi dāʾim fenā-durur / Beḳāsı yoḳ-durur aṣlā liḳāsıdur anuñ leṣṣāṣ 59

liḳāʾullāh: Allah'a kavuşma.

Ki bunlarıñ béşincisi liḳāʾullāha müştāḳdur / Bularıñ ġayrı degildür murādları hemān Raḥmān 697

lillāh (Ar.): Allah'a mahsus, Allah için.

Buyurdı seyyidü'l-enām bir ādem mescide bir mūm / Ki naṣb étse-idi lillāh mużayyā olsa bi'l-vehhāc 1175

Eger lillāh oḳursañ sen ki devlet ḳondı başıña / Ki ḫalḳın medḥin isterseñ görürsüñ dürlü taʿẕībāt 2068

līnet (Ar.): Yumuşaklık, mülayimlik.

Ki līnet ile alalar ṣaralar anı ḥarīre / Ki fī'l-ḥāl élteler Ḥaḳḳ'a ḫiṭāb gele mine't-tevvāb 2474

Bulara ḳarşu öf démeñ kerīh sözleri söylemeñ / Ki līnet ile söyleñ anlara ḳavl-i cemīʿ her ān 3263

lisān (Ar.): Dil, ağız.

Ki her yüzinde yétmiş biñ aġız ḫalḳ éyledi Allāh / Ki her aġızda yétmiş biñ lisān ḫalḳ éyledi ʿAllām 1123

Lisānıñı yaratdı Ḥaḳ ki taʿlīmi taʿallüm-çün / Ḥaḳ'ıñ emrine ṣarf éyle lisānıñ rūzi şeb aṭġā 1826

lisān-ı ḥāl: İnsanın yüzünün hareketlerinden, duruşundan anlaşılan şey.

Melūl olup yérinirler lisān-ı ḥāl-ile dérler / Eyā ġāfil gözüñi aç ki bir gün ekl éder dīdān 2563

livā (Ar.): Bayrak.

Diker birin yér-ile gök arasına éşit anı / Biri raḥmet livāsıdır diker Kaʿbe'ye bi'l-ikrām 1102

O dört livāda yazılı şehādet kelimesi bil / Ki kün dédi aña Allāh vücūda geldi bi'l-ikrām 1106

livā-i ḥāmdi: Hamd bayrağı.

Ḫaberde vārid oldı kim ki Cebrā'īl'iñ elinde / Ki dört livā-i ḥāmdi var ki inʿām étdi ẕī'l-inʿām 1101

livāü'l-ḥamd: Hz. Muhammed ümmetinin mahşer günü altında toplanılacağına inanılan bayrak; makam-ı Ahmedī.

Gel imdi ḳadriñi bil sen ṭuta gör sünnetin anuñ / Giresiñ yevm-i aḫretde livāü'l-ḥamde taḍlīlāt 879

Daḫı Burāḳ getüre hem livāü'l-ḥamdi hem bile / Muḥammed'e gele déye ki bin Burāḳ'a sen fī'l-ḥāl 3612

livāta (Ar.): Erkekler arasındaki cinsi sapıklık.

Nefisleri né isterse yéyecekden géyecekden / Daḫı zinā livāṭadan bulara édeler meylāh 1343

Livāṭa ehli ḥaşr ola aşılmış daraġacına / Yalan söyleyicileriñ dili eñsededür éy yār 3644

li-vechillāh (Ar.): Allah için.

Li-vechillāh ola ancaḳ bu risāle ola Lillāh / Riyādan ḥıfẓ éde Allāh temessük édeler ʿubbād 3922

loḳma (Ar.): Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası, sokum.

Ḥarāmı ḳatma ḳarnıña ḳabūl olmaz ḳamu aʿmāl / Ki bir loḳma ḥarām ḳırḳ gün ʿameller maḥv éde iʿlām 892

Ki her bir loḳma başına ki ol ʿālim yédi idi / Ṣevābı ṭaġ gibi gele anuñ ardınca ol şeybān 2249

loḳma-i ṭaʿām: Yemeğin lokması.

Ki nā-çar oldı oturdı ki loḳma-i ṭaʿām yéye / Ki kesdi ekmeginden ol ola ol anı ekliyyāt 607

Loḳmān: *krş.* Loḳmān Hekīm

Ki Loḳmān dédi éy Mevlā bular ṣāliḥ olurlarsa / Ki cümle etde aṭyebdür daḫı şāfī bī-iştibāh 3175

Loḳmān Hekīm: Kur'an'da kendisine hikmet verildiği bildirilen, peygamberliği tartışmalı bir din büyüğü.

Ki Loḳmān Ḥekīm'iñ aṣlı bir ʿabd-i Ḥabeşī idi / Ki bir ādem ḳulı idi né söyler éyle istinbāh 3169

luʿb (Ar.): Oyun, eğlence.

Ki sāhūn dédi ẕī'l-kerem nédir maʿnā-yı şerīfi / Ḳılar felfes namāzı ol ḳayırmaz luʿb éder füssāḳ 1374

Ki siz géçirdiñiz idi günüñizi géceñizi / Ki luʿb-ile ki lehv-ile ḫabīṯ sözler édüp kelām 3129

luʿb-ı fī'l-eẕān: Ezan ile eğlenme.

Ṣaḳın cehlile oḳuma eẕānı sen gel éy müʾmin / Girersiñ nār-ı kübrāya édersiñ luʿb-ı fī'l-ezān 1602

lūʾlūʾ (Ar.): İnci.

Ḳamusınıñ yüki lūʾlūʾ ile cevāhir olaydı / Teʿālallāh rıżāsı-çün ki beẕl édeydim istifrāġ 1517

lübb (Ar.): İç, öz.

lübb-i elbāb: Selim akıl sahipleri.

Gelüpdür lübb-i elbābda buyurmuşdur Resūlullāh / Receb ayında bir géce ki iḥyā étse bir insān 662

lüccā (Ar.): İnatlaşmak, ısrar etmek.

Ki biñ yüz tisʿa ve ʿişrīn senesinde pek azdılar / Olar kelb gibi ériniñ yüzine çemkirir lüccā 2834

lüccām (Ar.): Gemler.

Ki taṯhīr éyle ḳalbiñi ki ġıllı ġışşı ḥasedden / Daḫı kibri riyādan sen ṣaḳın ur aġzına lüccām 908

lüṭf (Ar.): İyilik, hoşluk, iyi muamele.

Ḫudā'nıñ lüṭfına ḳaldıḳ işimiz ḳatı ḫarābdur / Eger ʿadli éder ise ki vā-veylā bize veylā 2854

Ki lütfiñdan keremiñden bularıñ rızḳını yā Rabb / Ki tevsīʿ ḳıl İlāhī sen bularıñ rızḳını Fettāḥ 3253

lütf-ı Ḥaḳḳ: Allah'ın lütfu.

Ki lām lüṭfe çeker her ān gerek dünyā gerek aḫret / Érişir lütf-ı Ḥaḳḳ'a ol érişir elṭafı ʿulyā 1876

lüṭfullāh: Allah'ın lütfu, kayrası.

ʿAyın ʿilliyyūna dāldur ki lām lüṭfullāha dāldur / Ki mim milke delāletdür éşit her birini ḳurrā 1874

lüṭuf (Ar.): *krş.* lüṭf

Belī işledim éy Bārī bilürsin cümle ʿişyānım / Ki lüṭfuñdan beni ʿafv ét ki sensiñ Erḥam u Cevvād 772

ve li-ḳāri'e ve li-sāmiʿa ecmaʿīn ṣıdḳla iḫlāṣla benden aña olsun duʿā kendi lütfundan 3925

-M-

mā (Ar.): O şey ki, şu nesne.

mā-enzelallāh: Allah'ın indirdiği şeyler.

Cemīʿ mā-enzelallāhdır nebīlere olup inzāl / O kim cümle kütüblerdür bulardır şirʿat-i vażżāḥ 1937

mā (Ar.): *krş.* māʾ

Ki dünyā ḫalḳ olunalı ki ṭopraġa né deñlü cān / Düşüp ol dédi ol türāb ḳamusın bitüre ol mā 3584

māʾ (Ar.): Su.

māʾ-i cennet: Cennet suyu.

O şu ġāyet de ṭatludur ṣanasın māʾ-i cennetdür / Bu ḥikmete naẓar éyle ʿibādet éyle külli ān 3287

maʿ (Ar.): İle, birlikte, beraber.

maʿa'l-aṭrās: Yazılmış sayfalar ile.

Ki ʿĀṣ oġlı ʿÖmer éydür Resūlullāh buyurmışdur / Ki bir ḳulı ḳıyāmetde getüreler maʿa'l-aṭrās 3505

maʿa'l-ebrār: Hayır sahipleriyle birlikte.

Gel imdi şimdi cennete ʿuḳūl érmedigi niʿmet / Saña rūzī ḳılupdur Ḥaḳ yé iç anda maʿa'l-ebrār 2437

maʿa'l-Fāṭımetü'z-Zehrā: Hz. Fatıma ile birlikte.

Rivāyet geldi ʿAlī'den né buyurdı éşit anı / Resūlullāh'a vardıḳ biz maʿa'l-Fāṭımetü'z-Zehrā 2778

maʿa'l-imām (Ar.): İmamla birlikte.

Ki béş vaḳit namāzı siz cemāʿat-ile ḥıfẓ édiñ / Ki sizden biriñiz éylese tekbīri maʿa'l-imām 1435

maʿa'l-Ḳurʾān (Ar.): Kur'an ile birlikte.

Dilimden ḳoma yā Rabbi géce gündüz kelāmıñı / Ki ḫatm ét ṣoñ nefesimi maʿa'l-Ḳurʾān-ile meʾcūr 2172

māʿadā (Ar.): "-den başka".

Ki her dürlü ṣevāblarda nebīlerle berāberdür / Nübevvet derecesinde māʿadā ola sāfiyyāt 2264

maʿānī (Ar.): Manalar.

Beyān étdi müfessirler bu ġayyānıñ maʿānīsin / Ḫudā rāżī ola cümle müfessirler bula dergāh 1348

Bularıñ hep maʿānīsi ki Ḳurʾān-ı ʿaẓīminde / Ki Ḳurʾān-ı ʿaẓīmiñ maʿnāsı fātiḥati'l-iftāḥ 1938

maʿāṣī (Ar.): Günahlar, suçlar.

Oruç ṭutan kişi zīrā maʿāṣīden baʿīd olur / Ḳarīb olur Ḫudā'sına olur maṭlūbı istirşād 637

Ki tevbe ayıdur bu ay ki envāʿi maʿāṣīden / İṭāʿat ayıdur bu ay cemīʿ evāmiri aḥkām 906

maʿāş (Ar.): Geçinecek şey.

Daḫı kesbinde mālında berekāt olmaya aṣlā / Anuñ maʿāşı żīḳ ola ola evlādı bī-rāḥāt 2085

Maʿāẕ ibni Cebel: *krş.* Muʿāẕ ibni Cebel

Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde gelür baʿżı rivāyetde / Maʿāẕ ibni Cebel rāvī ola gör bunı sāmiʿāt 2095

Maʿbūd (Ar.): Kendisine ibadet olunan, Allah.

Ḫudā ʿilmi séver kişi daḫı ʿālimleri séver / Ki zīrā vaṣfıdur ʿilmi anuñ-çün sévdi ol Maʿbūd 2180

Melekler pes cevāb vére ki istircāʿ édüp ḳuluñ / Daḫı ḥamd u ṣenā étdi saña éy Ḳādir ü Maʿbūd 2683

maʿbūr (Ar.): Yer değiştiren.

Daḫı buyurdı peyġamber ki bir men éyleye infāḳ / Ki ṣarf éde muʿallime ki bir dirhem gümüş maʿbūr 2163

maʿcūb (Ar.): Acayip.

Anuñ-çün isterem mevtin ciger-gūşemiñ éy ḥuccāc / Meger bir gün uyurdum ben ki gördüm bir düş ol maʿcūb 2704

maʿcūl (Ar.): Acele.

Seni Ḥaḳ sévdigindendir bu şehri saña vérdi ki / Bu saña mücdedür añla beşāretdür saña maʿcūl 1032

Ḳoyacaḳdır cinānına vérecekdür saña niʿmet / Anuñ-çün vérdi bu şehri ki ḳadrin bile gör maʿcūl 1033

maʿden (Ar.): Yer kabuğunun bazı bölgelerinde çeşitli iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan mineral.

O cevher maʿdeni Aḥmed ki bir cevher édüp īrād / Dédi yevm-i ḳıyāmetde éde ḫulḳ ṣāḥibi iḳdām 1759

mādemki (Ar.+Far.): Madem.

Seniñ ḳalbiñde mādemki ki dünyā ḥubbu olduḳça / Ki ʿafv étmez seni Allāh olursuñ āteşe īḳāʿ 69

maʿdūd (Ar.): Sayılı, sayılmış.

Ki zīrā anlarıñ biri gérü cennetlik olursa / Şefāʿat éyleye daḫı sekisan biñ kese maʿdūd 2188

maʿdūm (Ar.): Yok olan, mevcut olmayan.

Ériye maḥv ola ol gök ki eṣer ḳalmaya aṣlā / Belürsiz ola ol ġāʾib ki maʿdūm ola ol ṭıbāḳ 3695

maġara (Ar.): Bir yamaca veya kaya içine doğru uzanan, barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu, in.

Bu kez bir maġaraya girdiler bular oturdılar / Dédi ʿĪsā bu kişiye ki ḳaḳ yériñden éy ṭammāʿ 106

maġbūn (Ar.): 1. Alışverişte aldanmış olan.

Resūlullāh buyurdı kim ki çoḳ ṣā'im-durur maġbūn / Ki çoḳ ṣā'im-durur maġfūr bunı ḳāḍī éder i'lām 894

Oruç ṭutdum déyü da'vā ḳılasıñ sen de éy kişi / Āteşe atalar ṣoñra ki maġbūn bu-durur ālām 895

2. Şaşkın, şaşırmış.

Bu yavuz sözleri éşide 'Azrā'il'den ol ḫabīṯ / Şaşa taḥrīk éde tenden gérü yol bulmaya maġbūn 2351

Néçün böyle du'ā ḳıldıñ velediñe sen éy kişi / Ciger-gūşeñi dünyādan ki isteñ öldigin maġbūn 2702

maġfiret (Ar.): Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması.

Cemī' 'iṣyānını Allāh anuñ maġfiret éyledi / Daḫı vérdi aña Allāh géden a'mālini keṣrāt 622

Sen anı maġfiret édüp ṣuçundan géçmeyincedek / Ki olmam sākin éy Bārī ki sen ét 'afv ile ġufrān 3479

maġfūr (Ar.): Allah tarafından günahları affedilmiş olması için dua edilen kimse.

Bunuñ rāvīsi Cābir'dür ki naḳl éder Muḥammed'den / Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér buña ol maġfūr 964

Ḫiṭāb éder meleklere ki siz ḳabż étdiñiz midi / Ḳulumuñ veledi rūḥın ki aldıñız mıdı maġfūr 2679

maġlūl (Ar.): Susuz kalmış, su sıkıntısında bulunan.

Ve illā vay eger senden olursa şekvācı ṣavmıñ / Seni yaḳa āteşlerde olasın otda sen maġlūl 1008

maġmūm (Ar.): Gamlı, kederli.

Ḳamu dertlere dermāndır ḳamu merżāya şifādur / Ḳamu maġmūma şāfīdür ḳamu 'āṣīyedür şeffā' 3363

maġrib (Ar.): 1. Akşam namazı.

Veyāḫūd te'ḫīr éderler ki ẓuhrı 'aṣra varınca / Veyāḫūd 'aṣrı maġribde ḳılarlar cümle vāveylāh 1327

Ki ḳılsa maġribi bir ér cemāʿatle edā étse / ʿIşādan evvel ölseydi néler iḥsān éde ʿAllām 1465

2. Garp, batı tarafında olan memleketler.

Ḳanadıñ biri maġribe yétişir biri maşrıḳa / Muʿaẓẓam ḫalḳ édüp anı mücessem éyledi Ṣannāʿ 3376

Ki yā Aḥmed eger ehl-i cehennemiñ libāsından / Çıkaydı bir ẕirāʿ ḳadar aṣılsa maġribe bu ān 3809

maġrūr (Ar.): Gururlu, büyüklük taslayan.

Éşiddiñ mi bu aḫbārı ki bundan ḥışşe aldıñ mı / Sen olma mālıña maġrūr éder bu māl seni ihlāk 256

Eger ḳalḳsa döşeginden duʿā éder döşek aña / Ki yā Rabbi buña yüksek döşekleri édüp maġrūr 998

māh (Far.): Ay.

Yarın yevm-i ḳıyāmetde cemīʿ ḫalḳ ẓulmet içinde / Bu ola nūra ġarḳ anda yolı pür-nūr ola ol māh 3679

Ki dürlü dürlü rengilen bezenmiş gele bir ʿalem / Ki Ḥażret-i Süleymān'ıñ eline véreler bir māh 3779

māh-ı tāb: Parlak ay.

Daḫı peyġamberiñ rūḥı eẕiyyet çeke ġaybetden / Revā mıdur eẕiyyet çeke senden ötri māh-ı tāb 2965

maḥalle (Ar.): Bir şehir veya kasabanın, bölündüğü kısımlardan her biri.

Duʿā éyledi pes ʿĪsā Teʿālallāh ḳabūl étdi / Yétişdirdi bu maḥalle bi-ḥamdillāh beni Raḥmān 727

Aña dédi Muḥammed kim ki Belḫe varasın éy şeyḫ / Fülān maḥallede sākin ki benden ét aña selām 2908, 3325, 3923

maḥārim (Ar.): Haram olan şeyler.

Cemīʿ aʿżāñı pāk éyle ki imsāk ét maḥārimden / Eliñi yüziñi ḥıfẓ ét maḥārimden sen ol ibʿād 759

Teveccüh édüp Allāh'a ḥayā éderdi ol Ḥaḳ'dan / Ḳaçardı ol maḥārimden ḥelāle éyledi iḳdām 2575

maḥbūb (Ar.): Sevilmiş, sevilen, sevgili.

Ki andan ṣoñra éy mü'min görine saña bir ġurfe / Anuñ içinde bir maḥbūb göziñe éyleye īrāṯ 1305

Ki géymiş ṣırtına maḥbūb ki yétmiş ḥulle bi't-tamām / Ki her birisi bir dürlü ki zīnet vére elvāni 3872

maḥbūbāt (Ar.): Sevilenler, sevgililer.

Ki anda ola mesrūrāt ki anda ola fāḫirāt / Ki anda ola maʿşūḳāt ki anda ola maḥbūbāt 2048

maḥcūr (Ar.): Haczolunmuş, kullanmaktan menedilmiş.

Bular cümle géce gündüz Ḫudā'ya yalvarırlar kim / Bularıñ ṣuçların ʿafv ét āteşden olalar maḥcūr 981

maḥfūẓ (Ar.): Korunmuş, gözetilmiş.

Ki nevbet baña gelince ki benden ḳaçdı vérmedi / Dédim baña néçün vérmeñ dédi yoḳdur seniñ maḥfūẓ 2706

maḥḳūḳ (Ar.): Doğru yapılmış.

Bulara vaḳt-i iftārda ki ol ḳadar yaḳın ola / O yétmiş biñ ḥicābları ki külli refʿ édem maḥḳūḳ 1046

maḫlūḳ (Ar.): Halk olunmuş, yaratılmış.

Ki sünnetine pek yapış azu dişlerle éy mü'min / Ki ümmetim déye yarın bile ḥaşr olasın maḫlūḳ 1051

Ki her maḫlūḳa éylik ét kötülükden firār éyle / Ki ḫayru'n-nās olasıñ sen édeler saña da ikrām 1752

maḫlūḳāt (Ar.): Yaratılmış şeyler canlılar.

Dédi kim cümle maḫlūḳāt eger cinnī eger insī / Olaydı cümle müfessir géce gündüz édüp işrāḥ 1922

Ki vardur ol iki ḳanadı maḫlūḳāt ṣıġışınca / Ki her bir maḫlūḳa bir tüy yaratdı Ḳādir'i Ṣannā' 3377

maḥlūl (Ar.): Helal olan.

Daḫı ayır şuları kim ḥelāl yédi idi sende / Ḥarāma olmadı ḳarīb yédi idi cemī' maḥlūl 1017

maḥrūḳ (Ar.): Yanmış, yanık.

Sa'ādet-i ebediyye ki ol ümmetlere dér Ḥaḳ / Ṣusuzluḳdan kebāb oldı bularıñ cigeri maḥrūḳ 1047

maḥrūḳūn (Ar.): Yanan, yanmış.

Ki sen berisiñ Allāh'dan daḫı senden beri Allāh / Yériñ āteş-durur seniñ olasıñ otda maḥrūḳūn 2350

Eger ol 'aẕābıñ biri ki ehl-i dünyā üstüne / Düşeydi cümle ḥayvānāt olurdı cümle maḥrūḳūn 2362

maḥrūm (Ar.): 1. Bahtsız, nasipsiz.

Ki bunlarıñ arasında ki gördüm bir kişi maḥrūm / Yémez içmez ḳasāvetde ḳarañlıḳda olur ol cān 3299

2. İstediğini, dilediğini elde edemeyen.

Néden maḥrūmum éy kişi bu ṣudan ben déyi vér sen / Dédi bu ṣu şular içün veledi öldi bil medfūn 2707

Ki bunlarıñ arasında ki gördüm bir kişi maḥrūm / Yémez içmez ḳasāvetde ḳarañlıḳda olur ol cān 3299

maḥrūmūn (Ar.): Mahrum olan, olunan.

Ḳulaḳ ṭutarsañuz iḫvān déyem ben ḥāl-i mücrimūn / Né işler anlara Allāh ṣevābdan ḳala maḥrūmūn 2338

maḥṣūl (Ar.): Hasıl olan, meydana gelen şey.

Né dilerseñ dile benden véreyim cümle dilegiñ / Ḫāṭırıñ ḫoş ola seniñ murādıñ hep ola maḥṣūl 1020

Déye yā Rabbi ḥācetim né deñlü var ise vérdiñ / Velākin ḳanı s̱evābı ḳanı kerāmeti maḥṣūl 1028

maḥsūn (Ar.): Beğenilmiş, güzelleştirilmiş.

İki ḳısım-durur aḫlāḳ biri mez̲mūm biri maḥsūn / Ki aḥsen-i beyān étdik édelüm mez̲mūmı iʿlām 1771

maḫṣūṣ (Ar.): Başkasında bulunmayan, yalnız bir kimseye ait olan.

ʿÖmer Ḥażreti buyurdı Ḫudā rāżī ola andan / Dédi kim yā Resūlullāh ki maḫsūs mı béşe ferḥān 685

O géceyi hemān ancaḳ ki maḫṣūṣ éyledim aña / Daḫı ümmetlerini hep bunuñla éyledim iʿz̤ām 1089

maḥşer (Ar.): Kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer.

Ki maḥşer yérini cümle gezer nidā éder melek / Eyā mü'min birikiñ ol déyü dellāl ola mevcūd 2209

Ki maḥşer ehli cümlesi bu ḥāl üzre ṭura biñ yıl / Bu kez göndere bunlara ki bir āteş ola inşār 3651

maʿhūd (Ar.): Ahdolunmuş, bilinen.

Ki ʿālimler derecātı ki ġayrı mü'mine nisbet / Yédi yüz derece yüksek budur Ḥaḳ'dan bize maʿhūd 2185

maḥv (Ar.): Yok etme, ortadan kaldırma.

Ki her bir adım atdıḳça ki maḥv ola günāhları / Anadan yeñi ṭoġmuş gibi zenbden ola taṭhīrān 2247

Ki bu yigirmi dört sāʿat içinde néler étdiñse / Ḳamusın cümle maḫv étdim günāhdan étdim iḳtidās 3528

maḥviyyāt (Ar.): Yok etme.

Daḫı deñizde balıḳlar anuñ-çün édeler tesbīḥ / Déyeler Rabbenā bunuñ günāhın éyle maḥviyyāt 2259

maḫzen (Ar.): İçinde eşya saklanılacak yer, yer altı, bodrum, depo.

Bu dünyā gécesin cemīʿ ki cümle hep birikdirdi / Ki maḫzen étdi bir yére siyāh géceleri Allāh 3672

maḥzūn (Ar.): Hüzünlü, tasalı, kaygılı

Bu fikirde iken server Ḫudā gönderdi Cibrīl'i / Selām éyle ḥabībime ki maḥzūn olmasın ālām 1087

Ki gétse biriniñ bir veledi dünyādan aḫrete / Aña ṣabr éylese mü'min aña olmasa ol maḥzūn 2686

maḥżūr (Ar.): Huzur bulmuş, huzurlu olan.

Ḥāżırlan ḳullarım içün cemīʿ zīnetiñi aḫẕ ét / Ki rāḥat olalar sende ṣafālar édeler maḥżūr 986

māʾil (Ar.): Hevesli, istekli, düşkün.

Ki ḫayr işleyeniñ cezāsı cennetdür ḳıl istiʿdād / Ki şerre māʾil olanlar görür elbette żarriyyāt 2252

Gel éy laġviyyete māʾil ki laġviyyet éden kelām / Söziñi sen taḥarrī ét ki ḫaber söylegil kelām 3113

maʿīşāt (Ar.): *krş.* maʿīşet

Biter birinde ḫurmā kim birinde yaş üzüm biter / Buları Ḥaḳ aña vérmiş düni gün éde maʿīşāt 865

maʿīşet (Ar.): Geçinme, geçinmek için lüzumlu olan şey.

İlāhī bu żaʿīf ḳuluñ maʿīşetde żaʿīfdür pek / Anı ṣāliḥ fuḳarālar gürūhından ḳıl éy Feyyāż 62

Melek dédi kim ebraṣa ki ben bir miskīnem éy kes / Ḳatı pek ʿāciz olmuşam maʿīşetde olup bī-zād 424

maḳām (Ar.): Kıyam edilen, durulan, durulacak yer, durak.

Teneffür éderek anı defin étdim o maḳāma / Maḳāmıma rücūʿ étdim tefekkür éderek īḳāẕ 2005

Alıñ bunları életiñ cinānımdan vériñ maḳām / Bu kez bizi bu maḳāma götürüp étdiler idḫāl 3404

maḳām-ı ʿālī: Yüce makam.

Melekler déyeler aña seniñ degil-durur bu milk / Bu söz içinde bunlar görüne bir maḳām-ı ʿālī 3855

maḳām-ı mevʿid: Söz verilen yer.

Maḳām-ı mevʿide vara ki muntaẓır ola anda / Gözede ümmetin anda ki yoldan olmaya ıżlāl 3615

maḳāmāt (Ar.): Makamlar.

Ḥasan dédi aña yā seyyide saña bu ikrāmlar / Néden nā'il olup bulduñ bu maḳāmātı ḥüsn-i ḥāl 3396

maḳber (Ar.): Mezar.

Ki bir maḳbereye vardıḳ biraz eglendik üstünde / Resūlullāh baña étdi bükādan olmadı ibʿād 643

Ki zīrā vārid olmuşdur Ebī Ġalā'da rāvīdür / Ki gördüm ḥāl-i rü'yāmda ki bir maḳberede iḫvān 3296

maḳbūl (Ar.): Kabul olunmuş, alınmış, alınan.

Elā yā eyyühe'l-ṣā'im ki ṣavmıñ ola mı maḳbūl / Eger olar-ise maḳbūl başıñda devletiñ mekmūl 1007

Ki üç kimseniñ elbetde olur duʿāları maḳbūl / Ki redd étmez Ḫudā billāh icābet éyler ol Ḥannān 3275

maḳbūlā (Ar.): Kabul olunmuşlar.

O ʿaṣırda olan maḫlūḳ taʿaccüb étdiler buña / Dédiler né ʿazīz ḳuldur Ḥaḳ'ıñ ʿindinde maḳbūlā 2828

maḳbūlāt (Ar.): Kabul olunmuşlar, alınmışlar.

Bu gécede namāz éyle bu gécede niyāz éyle / Eliñ ḳaldır Ḥaḳḳ'a ḳarşu murādıñ étse maḳbūlāt 850

Temennī éyledi ʿĪsā Muḥammed'e ola ümmet / Duʿālar éyledi Ḥaḳḳ'a duʿāsın étdi maḳbūlāt 876

maḳbūr (Ar.): Kabire konulmuş, gömülmüş.

Ḳaçan Ḥaḳḳ'ıñ cemālini müşāhede édicegez / Ki bir feraḥ gele aña ki yoḳdur héç aña maḳbūr 974

Ḥasan Baṣrī né buyurdı veledin bir men oḳutsa / Yarın yevm-i ḳıyāmetde ki ʿuryān cümle ḫalḳ maḳbūr 2159

maḳbūż (Ar.): Kabzolunmuş, alınmış.

Biri iḥāṭa étmişdür ki ʿarşıñ her ṭarafını / Biri kendinde maḳbūżdur Ḫudā'dan iẕn éder ṭaleb 3548

Ḳaçan iẕin vérincegez ki ol maḳbūż cenāḥını / Anı neşr éder ol melek olur ʿāleme istiġrāb 3549

maḳdūr (Ar.): Güç, kuvvet, kudret.

Taḥarrük éder iken siz Ḥaḳ'ı ẕikr éyleyüp olan / İki melek bize söyler ki ḳalḳ döşekden éy maḳdūr 996

Maʿḳıl-ı Yesār: Sahabi.

Buyurdı Maʿḳıl-ı Yesār Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Ki her ṣabāḥda bir ādem Ḫudā'ya étse istiʿāẕ 1884

maḳrūrāt (Ar.): Devamlı, sürekli, durmuşlar.

Dédi dérdi Resūlullāh biliñ ümmeti aṣḥābım / Şol evler ki anuñ içinde Ḳurʾān ola maḳrūrāt 2096

maḳṣad (Ar.): İstenilen şey.

maḳṣad-ı aḳṣā: En son istek.

ʿİlimdür niʿmet-i eclā ʿilimdür eşref-i eşyā / ʿİlimdür maṭlab-ı aʿlā ʿilimdür maḳṣad-ı aḳṣā 1858

maḳṣūd (Ar.): İstenilen şey, istek.

Ḳul olan kes anı arar ki cümle nevmi terk éder / Olur maḳṣūduna érer ki dünyā uḫrevī merām 1060

Benim de maḳṣūdum yā Rabb ki dīẕārıñı görmekdür / Ki lüṭf éyle kerem éyle véresiñ maḳṣūdum Fettāḥ 1942

maḳṣūr (Ar.): Bir şeye ayrılmış.

Ki béş ḫaṣlet vérüpdür Ḥaḳ bu ayda ümmetime kim / Ki ġayrılara vérmedi bize çün éyledi maḳṣūr 965

maḳṭūʿūn (Ar.): Katʿ olunmuş, kesilmiş.

Ziyāde ḳorḳduġuñ şey' ṣūretinde gele ʿAzrā'īl / Göricek şaşa ol melʿūn lisānı ola maḳṭūʿūn 2341

maʿḳūd (Ar.): Bağlanmış, düğümlü, bağlı.

Yuḳaruya oturduñ anları ḳatına iḫtiyār / Daḫı altına cāhiller bu vech üzre oluñ maʿḳūd 2200

Daḫı buyurdı ol server bu ḥadīṣiñ tamāmında / Ki aʿmā olsa bir mü'min ki olsa gözleri maʿḳūd 2691

māl (Ar.): Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey.

Ki tā nāra yaḳar mālın vérir hevāya tütüne / Ki gāh ṭanbūre köçege vérir mālların ol hevāh 3160

Bular şol aġniyālardur ki mālınıñ ḳadrin bile / Ḥuḳūḳını éde iḫrāc ki ʿişyān étmeye hergāh 3782

mālāyaʿnī (Ar.): Manasız, faydasız, boş şey.

Ki imsāk éyle diliñi ki mālāyaʿnī söyleme / Daḫı ġıybet fuḥuş sözler diliñden çıḳmasın estām 890

İlāhī dā'imā ʿişmetde ḳıl mü'minleri bundan / Ki mālāyaʿnī sözlerden ki ḥıfẓ éyle éy ʿālī şāh 3178

mālik (Ar.): Bir şeye sahip, bir şeyi olan.

Ki yoḳdur mālım éy kişi rıżāullāh içün vérem / Ki mālik degilem aṣlā ki dünyā mālına imtāʿ 128

Bu kez nıṣfını ol mālik āmīn déyene vérdi ol / Ki eksik vérmedi aña berāber étdiler ibẕāl 1726

mālikü'l-emlāk: Mülklerin sahibi, Allah.

Ki bir recül duʿā étdi dédi yā mālikü'l-emlāk / Baña şeyṭānı sen göster benī Ādem'de yā Ḥuffāẓ 1903

maʿlūm (Ar.): Bilinen, belli.

Ki maʿlūm olsun éy iḫvān ḳulaḳ vér baña bir miḳdār / Kelimāt-ı eʿūẕünüñ ki dört olupdur éy Ḥuffāẓ 1892

Dédi aña ki ol yigit eyā müʾminler emīri / Ki maʿlūm ola saña ki édeyim ḥālimi tibyān 3318

maʿmūl (Ar.): İmal edilmiş, yapılmış.

Vara bir bir birikdire elinden yapışa cümle / Déye ol ẕü'l-celāl Allāh ṭaleb ḳıl dilegil maʿmūl 1019

Dédiler baʿżılar yaşıl zebercedden-durur cümle / Dédi Ṣāniʿ aña bir kez vücūda éyledi maʿmūl 1030

maʿmūlāt (Ar.): İmal edilmiş, yapılmış şeyler.

Anuñ-çün cümle maʿmūlāt daḫı hem cümle mefʿūlāt / Ki bed olur bunuñ ile bunuñla şerḥ éder şerrāḥ 1932

maʿmūr (Ar.): Bayındır.

Daḫı her ḥarfine Allāh ki seksen biñ ḳaṣır vére / Ki cümlesi ola altun mücellādur cemīʿ maʿmūr 2166

Seniñ dünyāda aḫretde ki maʿmūr olduġuñ éy kes / Ḫayır duʿālarındandur bularıñ saña éy civān 3273

maʿnā (Ar.): Anlam.

Ki meşhūr maʿnāsı budur ki Cebrāʾīl-durur murād / Ki zīrā ol melekleriñ resūlidür cemīʿ eyyām 1113

Bularıñ gözi yaşları ki ṣūretde ṣudur ammā / Velākin maʿnāda nūrdur bunı bilür ulū'l-ebrār 375

maʿnā-yı şerif: Mübarek, kutlu anlamı.

Ki sāhūn dédi ẕī'l-kerem nédir maʿnā-yı şerīfi / Ḳılar felfes namāzı ol ḳayırmaz luʿb éder füssāḳ 1374

maʿnā-yı Bismillāh: Bismillāhın manası.

Ki cümle fātiḥa maʿnāsı ki bismillāhide bil / Cemīʿ maʿnā-yı bismillāh ki bā içindedür Fettāḥ 1939

mānīʿ (Ar.): Meneden, geri bırakan, alıkoyan.

Aça cennet ḳapuların gir imdi éy ḳulum dér Ḥaḳ / Diledigiñ ḳapudan gir saña yoḳ mānīʿ ü aġyār 515

Ḳabirden ḳorḳduġundan ol éderdi faḳīre iḥsān / Anuñ-çün oluruz mānīʿ ʿaẕāb étdirmeziz ālām 2581

mānīʿü'z-zekāt: Zekatı engelleyen.

Ki müşrikler yine berāber olur mānīʿü'z-zekāt / Keenne vérmeyen kişi ki münkirdir Ḥaḳḳ'ı iḥḳāḳ 348

Ki bir nādī nidā éde biliñ bunları éy insān / Bulardur mānīʿü'z-zekāt bulardur müfsidi füssāḳ 385

Manṣūr Ẕāhid: İlk zahidlerden.

Ḥikāyet şöyle gelmişdür ki Manṣūr Ẕāhid'i né dér / Ki Baġdād'ıñ ṣuyı artdı gérü günden güne ezmān 1614

manṭūḳ (Ar.): Söz, kelam, nutuk.

Baña Ṭūr Ṭaġı'nı vérdiñ kelāmıñ étdim istimāʿ / Vāsıṭasız aramızda ki étdim istimāʿ manṭūḳ 1040

manẓūm (Ar.): Nazmolunmuş, dizilmiş.

Bizim manẓūm risālede beyān olundı bu altmış / Anı başḳa risāle éyledik hem étdik intiẓām 1806

manẓūr (Ar.): 1. Nazar olunan, bakılan, bakılmış.

Daḫı görür fuḳarālar naẓarları ḳalur anda / Olur mekrūh saña yémek ki manẓūr olanı ḳabbāḥ 3234

2. Gözde olan, beğenilen.

Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür / Bir ādem vérse evlādın muʿallime olur manẓūr 2155

maraż (Ar.): Hastalık.

Taṣadduḳ reʿ éder belā daḫı ʿömr ziyāde éder / Daḫı marażlara şifā budur eṣaḥ u taṣḥīḥāt 591

Dédim oġlum nédür yüzüñdeki çirkīn marażlar né / Dédi oġlum behey ana sen étdiñ beni istiḥzān 2663

maraż-ı mevt: Ölüm hastalığı.

Eger maraż-ı mevt olup daḫı döşekde yatırsañ / Vaṣiyyet ét ḳarībiñe vélediñ étmeye noḳṣān 2291

marażlı (Ar.+T.): Hastalıklı, hasta.

Marażlıları da ilzām éder Eyyūb ḳulu ile / Oları da ata oda olar da éde vāveylāh 3794

marīż (Ar.): Marazlı, hasta, hastalıklı.

O sāʿat bir nidā geldi ki bil sen yā ḥabībim dér / Marīże şifā benem hem daḫı ben olmuşam Ġaffār 3431

masḫara (Ar.): Maskara, soytarı.

Dédi belā müʾekkeldür ki şol diliñ üzerine / Ki ḫalḳı masḫara éde baḳa ḫor göz-ile ednā 3066

Eger bir kelbi masḫara éderseñ ḫāʾif ol sende / Ki taḥvīl éyleye Allāh seni de kelb éde Mevlā 3067

masḫaralık (Ar.+T.): Soytarılık.

Gel éy ḫalḳı begenmeyüp ki istihzā éden ḍaḥḥāk / Ki ġayrıları masḫaralıġa elān édüp ḍaḥḥāk 3037

maʿṣiyet (Ar.): Asilik, itaatsizlik, isyan, günah.

Eger bunlar güler oynar ki maʿṣiyetde görürse / Ḳatı pek aġlaşırlar kim ġarībiz bize yoḳ ṭaʿām 1144

Ki ġıybet dört ḳısım oldı biri küfür-durur anıñ / Olupdur birisi nifāḳ biridür maʿṣiyet muġtāb 2967

maṣlaḥat (Ar.): Ehemmiyetli iş.

Böyle taʿcīl maṣlaḥat nūrı size / Lüṭfıñızdan bir ḫaber vériñ bize 3993

maʿṣūm (Ar.): Suçsuz, günahsız; küçük çocuk.

Ki maʿṣūmlar eleminden aġara ṣaçları düpdüz / Günāhları yoġ iken gör ki oldı ṣaçları ibdāl 3621

O derde ol ışıcıḳda olan maʿṣūm babasına / Daḫı anasını cennet şarābı édeler ityān 3711

maʿṣūmīn (Ar.): Günahsız olan.

Déyeler buña maʿṣūmīn ṣafā geldiñ eyā ṣāliḥ / Déyü vér imdi atamuz anamuzdan bize elān 2542

maʿsūr (Ar.): Zor, güç.

Ki zīrā dünyāda bunlar benim-çün oldılar ṣusuz / Daḫı aç gezdiler bunlar benim-çün oldılar maʿsūr 987

maʿşer (Ar.): Cemaat, topluluk.

maʿşere'n-nisā: Kadın topluluğu.

Ki ḳā'im oldı ol server ki beyne'n-nisā ve'r-ricāl / Dédi yā maʿşere'n-nisā ḳaçan éşitseñiz eẕān 1634

maşrıḳ (Ar.): Güneşin doğduğu taraf, doğu.

Anuñ dört ḳanadı vardur biri maşrıḳda olupdur / Olupdur biri maġribde néler ḫalḳ éyledi Vehhāb 3547

Ki maşrıḳda olan ẕī-rūḥ helāk olurdı cümlesi / Yanardı büsbütün dünyā olurdı ṣanki ol nīrān 3810

maʿşūḳ (Ar.): Sevilen, sevilmiş.

Bu inʿām-ile iḥsānı kime éylediñ ikrāmı / Bu ḳurbeti kime étdiñ ki sensin ʿāşıḳı maʿşūḳ 1041

Bunıñ bir oġlı var idi yüzi ay gibi şavḳırdı / Görenler ḫayrān olurdı éderlerdi anı maʿşūḳ 2695

maʿşūḳāt (Ar.): Sevilenler.

Ki anda ola mesrūrāt ki anda ola fāḫirāt / Ki anda ola maʿşūḳāt ki anda ola maḥbūbāt 2048

maṭhūr (Ar.): Temizlenmiş, temiz olan.

Béşincisi nédir béşiñ ki āḫir géce olduḳda / Ki cümlesini yarlıġar günāhından çıḳar maṭhūr 989

Ḳaçan ābdest alacaġız duʿā éder aña ol ṣu / Cemīʿ günāhını refʿ ét günāhından ola maṭhūr 1003

maṭlab (Ar.): İstenilen şey, istek.

maṭlab-ı aʿlā: En yüksek istek.

Elā éy ṭālib-i aḫret ṭaleb ḳıl maṭlab-ı aʿlā / ʿİlimdür cümleden aʿlā oḳu ol cümleden aʿlā 1853

ʿİlimdür niʿmet-i eclā ʿilimdür eşref-i eşyā / ʿİlimdür maṭlab-ı aʿlā ʿilimdür maḳṣad-ı aḳṣā 1858

maṭlūb (Ar.): Talep edilen, istenilen şey.

Oruç ṭutan kişi zīrā maʿāṣīden baʿīd olur / Ḳarīb olur Ḫudā'sına olur maṭlūbı istirşād 637

Ḳopa ġammazlıḳ édenler āteşden her né maṭlūb / Hevā-yı nefse uyanlar ḳoḳa cīfe gibi éy yār 3632

maṭrūḳ (Ar.): Kuruduktan sonra yağmurun tazelediği yer.

İkimiziñ arasında ki yétmiş biñ ḥicāb vardır / Ki her biriniñ arası ki yétmiş biñ baʿīd maṭrūḳ 1043

maʿṭūf (Ar.): Eğilmiş, bir taraf doğru çevrilmiş.

Veyāḫūd ve't-tebeʿūdaki vāv gérüye maʿṭūfdur / Eḍāʿū üzre maʿṭūfdur budur bunda murādullāh 1341

maṭʿūm (Ar.): Yenecek yemek.

Żiyāfet éder idi her senede cümle-i ḥuccāc / Ki üç gün teşrīf éderdi ki ol dem anları maṭʿūm 2694

maẓhar (Ar.): Nail olma, şereflenme.

Ki şaʿbānda oruç ṭutsa ki maẓhar ola ol yarın / Şefāʿat bayraġın aça birike taḥtına ṣavvām 885

mazl̄um (Ar.): Zulüm görmüş.

Ki bir ẓālim elinden héç ki mazl̄um aldıġıñ var mı / Néce vāriṣ olursun sen ol aʿlā seyyidi itmām 1804

Biri ata biri baba ʿilimde ola üstādıñ / Biri mazl̄um-durur anuñ éderse ẓālime her ān 3276

maʿzūl (Ar.): Azledilmiş.

Saña da ol ḳıyāmetde ḳıla ol dürlü ikrāmı / Seni ricā éde Ḥaḳ'dan ʿaẕābdan ola ol maʿzūl 1011

Ki bundan ṣoñra ol müʾmin şefāʿat éyleye anda / Ki yétmiş biñ kebīre ehlini otdan éde maʿzūl 1023

maʿẕūr (Ar.): Özürlü, özrü olan.

Dédi Ḫıżr'a ki yā Ḫıżır azād étdim seni elān / Ki bilmedim ḫaṭā étdim ki maʿẕūr ola yüzü aġ 147

Yarın yevm-i ḳıyāmetde faḳīrlere déye Allāh / Ki maʿẕūr ola ḳullarım sizi ḳıldıḳ biz iḫtiyāc 3184

mebġūż (Ar.): Nefret edilmiş, sevilmemiş.

Yüzünden nūrı ḳaldırır cehennem çehreli olur / Gören nefret éder andan ḳatı mebġūż olur ırak 1388

Ki mebġūżdur ki ʿindallāh daḫı ʿinde'l-melā'ike / Daḫı mebġūż-durur ḫalḳıñ arasındaki ol füssāḳ 1410

mebḥaṣ (Ar.): "ilim, bilim" sözcüğünün karşılığı; bab fasıl.

mebḥaṣ-ı īmān: İman ilmi.

Oḳu sen mebḥaṣ-ı īmān oḳu sen mebḥaṣ-ı İslām / Ki zīrā bunlar oldılar ḳamu yérde bular aʿlā 1854

mebḥaṣ-ı İslām: İslam ilmi.

Oḳu sen mebḥaṣ-ı īmān oḳu sen mebḥaṣ-ı İslām / Ki zīrā bunlar oldılar ḳamu yérde bular aʿlā 1854

mebḥaṣ-ı ʿilimden: İlim babı.

Bizimle ṣoḥbet étmek-çün ki étmişdi bizi da‘vet / Daḫı mebḥaṣ-ı ‘ilimden biraz baḥṣ éyleye edā 3082

meblaġ (Ar.): Yetişmek.

Daḫı ben ḫizmet éyledim ki vālidesi Meryem’e / Yétişdim mer’eleriñ meblaġına añla éy ẕī-şān 720

mebẕūl (Ar.): Bol, çok.

Vara Ḥaḳ’ıñ dīvānına ki secde éde öñünde / Tażarru‘ éde aġlaya ki ṣā’imler içün mebẕūl 1013

Ki her bir şehriñ içinde binā éyledi biñ köşki / Ki lü’lü’dir ḳamusı hep güneş gibi olur mebẕūl 1031

mecāl (Ar.): Güç, kuvvet.

Bu sözi ben éşidicek mecālim gétdi ḳuvvetim / Kesildi ṭāḳatim daḫı Ḫudā’ya éyledim ircā‘ 2616

mecālis (Ar.): Meclisler, toplantılar.

Mecālis-i Ġarūr: Özel isim.

Ḥadīṯ çün kim tamām oldı Mecālis-i Ġarūr yazdı / Ki bir aḫbār daḫı déyem münāsibdür buña ḥaẓẓāẓ 789

mechūd (Ar.): Kudret, kuvvet, güç.

‘Aḳāyid ‘ilmini ögren ki muḥkem ola īmānıñ / ‘Aḳīdesi ṣaḥīḥ ola bunuñ īmānıdur mechūd 2175

mechūl (Ar.): Bilinmeyen, meçhul.

Bulara şehr-i ramażān ki vérmezdi Ḫudā bilgil / Daḫı iḫlāṣı vérmezdi oḳumazlardı ki mechūl 1036

Dédi Mūsā ki yā Rabbi bilürsin sen anı kimdür / Saña yoḳdur ki bir mechūl bilürsin cümleyi ḫāṣāk 3060

mechūr (Ar.): Harf, hareke ile okunduğu vakit, nefesin hapsolunup sesin aşikar olmasında okunan harfler. Bu harfler nefesi kendileri ile cereyandan menederler.

Gine ol şāh-ı kevneyni bizi étdi bugün mesrūr / Ki cevher fıḳhası femden ṣudūr étdi biraz mechūr 963

meclis (Ar.): Oturulacak, toplanılacak yer.

Bularıñ ḥaḳḳını biliñ riʿāyet éyleñ anlara / Bularıñ meclisinde siz oturuñ oluñuz mevcūd 2187

Gine göndere Cibrīl'i ki var gine suʾāl éyle / Ki ʿālim meclisine ol héç éylemiş mi taʿḳīdān 2230

mecmūʿ (Ar.): Cem olunmuş, toplanmış, bir araya getirlimiş şey.

Daḫı ʿarş kürsī mecmūʿı anuñ-çün édeler duʿā / Ki rūzī ḳıl cinānıñı aña vér ḥūrī ġılmānāt 2262

mecmūʿāt (Ar.): Toplanmış, bir araya getirlimiş şeyler.

Gel imdi dünyā yüzinde ki nemmām olmadıḳ var mı / Eger ʿālim eger vāʿiẓ ki nemmām oldı mecmūʿāt 2998

Ki derk étdiñ mi sen ʿaceb néden oldı cemīʿ insān / Néden oldı zinā evlādları derk éyle mecmūʿāt 3000

mecmūl (Ar.): Yüzü güzel olan, yüzü güzel yaratılmış.

Ḫaberde vārid oldı kim yarın yevm-i ḳıyāmetde / Ki şehr-i ramażān gelür güzel ṣūretde ol mecmūl 1012

Daḫı her müʾmine Allāh vére cennetde biñ ḥūrī / Ki her ḥūrī ile bile ki biñ cāriye hep mecmūl 1024

mecrūḥ (Ar.): Yaralanmış.

Anuñ altıncısı bu ki ya ḫırsız ala ol mālı / Vururlar mecrūḥ éderler ṣoyalar pes seni kennāz 322

Ferişţehler déye aña ki yā ġassāl egil ṭutġıl / Ki zīrā mecrūḥ olupdur ḫurūcından cānıñ eẕhāb 2479

meʾcūr (Ar.): Ecr ve sevabı verilmiş olan.

Ki on biñ kerre ḥac étmiş ḳadar ṣevāb vérem aña / Daḫı on biñ ḳadar ʿumre ṣevāb-ile olur meʾcūr 2151

Daḫı her ḥarfine bir derece vére cinānında / Né niʿmetdür oḳut kişi veledleriñi ol meʾcūr 2162

mecūsī (Ar.): Ateşe tapan veya mecus dinine mensuo olan.

Mecūsī idi ol kāfir ṭapardı āteşe dāʾim / Var idi dört ḳızı anuñ daḫı var idi üç ġulām 2896

Dédi Behrām ki bir Mecūsīyem né ʿamelim ola / Ki yoḳdur bir ʿamel bende né déyem ben saña kelām 2917

mecẕūm (Ar.): Cüzzamlı, miskin illetine tutulmuş.

Bular şular dururlar kim bular dünyā sarayından / Ki körler hem kötürümler daḫı mecẕūm olup żarrār 3726

medd (Ar.): Uzatma, çekme.

Daḫı ḥarf-ile medd-ile daḫı hem ḥüsn-i ṣavt-ile / Daḫı ḫulūṣ ile déyüp riyāsız sümʿasız ol cān 3494

medde'l-baṣar: Uzağı görme.

Anuñ defteri aʿmāli çıḳa ṭoḳsan ṭoḳuz cümle / Ki her biriniñ uzunlıġı medde'l-baṣar iltimās 3506

meddāḥ (Ar.): 1. Daha çok metheden.

Ḳulaḳ ṭutarsañız iḫvān ki bir cevher édem īżāḥ / Ki öyle bir cevāhirdir ki medḥ édemedi meddāḥ 1925

2. Allah.

Ki ṣāliḥa olan ʿavretleri medḥ éder ol Meddāḥ / Dédi fā'ṣ-ṣāliḥāt Allāh daḫı dér ḳānitāt cemmāʿ 2710

medfūn (Ar.): Defnolunmuş, gömülmüş.

Bularıñ pes duʿāsını ḳabūl étdi Teʿālallāh / Ki ol sāʿat veled öldi ki oldı ṭopraġa medfūn 2700

Néden maḥrūmum éy kişi bu ṣudan ben déyi vér sen / Dédi bu ṣu şular içün veledi öldi bil medfūn 2707

medḥ (Ar.): Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.

Muḥabbetlidür Allāh'a ki her gün ṣā'im olmadan / Ki öyle bir gécedür ol anı medḥ éyledi ʿAllām 1096

Bu yola gétdi ʿālimler bu yola gétdi fāżıllar / Bu yola gétdi kāmiller bunı medḥ étdi ẕü'l-ikrām 2412

medḥūrūn (Ar.): Kovulmuş, uzaklaştırılmış.

Ki pelāslara ḳoyalar cānını fāsıḳıñ ol dem / Életeler cehenneme ḳoyalar cānı medḥūrūn 2359

Medīne (Ar.): Hicaz'da Hz. Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.

Medīne'ye varırlardı ki Ḥażret-i ʿĀ'işe'ye / Ziyārete géderlerdi pes ol ṣıddīḳa-yı nisā 2874

medīne (Ar.): Şehir.

Ki her medīne içinde yaratdı yétmişer biñ ev / Cemīʿ cümle zümürrüdden ḳatı ebyaż mine'l-envār 1578

medīne-i Ḥavīrān: Ḥavīrān şehri.

Ketebehü'l-faḳīr ʿAlī bin Emīr şānı medīne-i Ḥavīrān'dan Ḳaşıḳāralı olupdur Lev'de sākin maḥalle-i Halenci 3923

medrese (Ar.): Eskiden içinde dini dersler okutulan yer.

Daḫı köpri binā éder daḫı medrese yapdırır / Néce evḳāf éder bunlar ki intifāʿ éder muḥtāc 3195

medrūr (Ar.): Ayağa kalkmak, coşmak.

Ḳaçan ümmeti aṣḥābım ramażān gécelerinde / Uyansaydıñız uyḳudan taḥarrük éyleyüp medrūr 995

mefḫar (Ar.): Övünme.

mefḫar-ı ʿālem: Hz Muhammed.

Ki zīrā mefḫar-ı ʿālem buyurmışdur ḥadīṣinde / Ki bir mer'e-i ṣāliḥa biñ érden éyüdür illā 2721

Rivāyetde gelüpdür kim buyurdı mefḫar-ı ʿālem / Né dér gör ol Teʿālallāh néler iḥsān éde Cebbār 3716

mefḫar-ı cihān: Hz Muhammed.

Baña Cibrīl ḫaber vérdi bunuñ ṣevābını biliñ / Dédi kim bilür ol Allāh daḫı hem mefḫar-ı cihān 669

mefḫar-ı mevcūd: Hz Muhammed.

Ki zīrā mefḫar-ı mevcūd buyurmışdır kelāmında / Ki çoḳ kerre éder laʿnet ki çoḳ tālīlere kerrāt 2070

Buyurdı mefḫar-ı mevcūd yarın yevm-i ḳıyāmetde / Ki bir ḳavim ḳubūrından çıḳalar göresin éy şāb 2977

mefḫūr (Ar.): Övülmüş.

Saña Rabb'iñ selām oḳur dédi bildir ḥabībime / Benim kelāmımı bir kez oḳutsa oġluna mefḫūr 2150

Daḫı aʿmāl-i muṣaddıḳ olupdur ṣāḥibini ol / Ki yaʿnī ṣāḥibi içün olur şekvācı ḳıl mefḫūr 2168

mefrūşāt (Osm. T.): Kilim, seccade, koltuk, kanepe gibi ev döşemeye yarayan eşya.

Ki cennet evlerinden bir ev ola mü'miniñ ḳabri / Döşekler gele altına ḥarīrler ola mefrūşāt 2115

meftūḥ (Ar.): Açılmış, açık.

Bu bir gécedür éy Aḥmed açılır gök ḳapuları / Daḫı raḥmet ḳapuları olur meftūḥ u fetḥiyyāt 849

Ki üç veledi naḳl étse mine'd-dünyā ile'l-uḫrā / Cehennemiñ ḳapuları ḳapana olmaya meftūḥ 2690

mefʿūlāt (Ar.): Yapılmış, işlenmiş şeyler.

Anuñ-çün cümle maʿmūlāt daḫı hem cümle mefʿūlāt / Ki bed olur bunuñ ile bununla şerḥ éder şerrāḥ 1932

mefżūl (Ar.): Fazla gelmiş olan, üstün gelen.

İlāhī ḳullarıñ ṣavmın ḳuluñdan étme şekvācı / Ki ḫoşnūd ét anı bizden şefāʿatci ola mefżūl 1009

meger (Far.): Oysaki, halbuki.

Meger dört yüz devesi var idi anuñ ticāretde / Bularıñ yüki hep metāʿ ḳumāş incü édüp icmāʿ 1503

Rivāyet şöyle gelmişdür buyurdı Ḥażret-i Dāvūd / Ki aṣḥābı arasında otururken meger bir ān 2653

meʾḫaẕ (Ar.): Kaynak.

Daḫı Zühre-durur buña meʾḫaz / Tefāsīrler-durur daḫı meʾḫaz 3943

mehr (Ar.): Mihir, evlenirken erkek tarafndankadına verilen nikah bedeli.

Belī vérdigiñiz zamān ki mehrinden ötürü vér / Biraz zamān vérirsiñiz ödeşirsiz kişi mehrā 2853

mehrā (Ar.): Bir şeyi doğrulamak.

Belī vérdigiñiz zamān ki mehrinden ötürü vér / Biraz zamān vérirsiñiz ödeşirsiz kişi mehrā 2853

mehribān (Far.): Sevgili, mihriban.

Éy ʿaceb kime ışmarlayam sizi / Size müşfiḳ mehribān ola sizi 4002

meʾḫūẕ (Ar.): Alınmış, çıkarılmış, kaynak.

Bunuñ meʾḫūẕidür Ḥayāt-ı Ḳulūb / Daḫı meʾḫūẕ-durur Ravża-i Maḥbūb 3942

mekān (Ar.): Yer, mahal.

İzin vérdi aña Sāḥım var imdi gét mekānıña / Ki gétdi ol mekānına gine ol adaya ibdāʿ 150

Bayılmışam o mekānda géce ḳalmışam anda ben / Ki ʿaḳlım başıma geldi ki baḳdım seller istifrāṭ 2032

mekkāre (Ar.): Hileci, düzenbaz.

ʿAdū-yı ekberiñdür hem mühīndur bu saña her ān / Budur işinde mekkāre bu bir ʿadū-durur leṣṣāṣ 58

Mekke (Ar.): Kabe'nin bulunduğu ve hac ile umre ibadetinin ifa edildiği kutsal şehir.

Muḥammed ibni Ṣafārī rivāyet éyledi diñle / Ki Mekke'ye géderken ben ki gördüm bir kişi īcāʿ 2606

Ki dérlerdi Muḥammedü'l-Ḥarīrī adına anuñ / Ki Mekke'de mücāvir oldı bir yıl éyledi ibḳā 3073

mekmūl (Ar.): Tamamlanmış, tamam olan.

Elā yā eyyühe'l-ṣā'im ki ṣavmıñ ola mı maḳbūl / Eger olar-ise maḳbūl başıñda devletiñ mekmūl 1007

Burāḳlara bine bunlar déye Allāh ki yā oruç / Daḫı dile né dilerseñ murādıñ hep ola mekmūl 1025

mekrūh (Ar.): Yapılması şeriatçe hoş görülmeyen hâl.

Ki zīrā dīnini bilmez ki farżı sünneti bilmez / Daḫı mekrūhları bilmez nehiden olmamış aṣġā 1838

Daḫı görür fuḳarālar naẓarları ḳalur anda / Olur mekrūh saña yémek ki manẓūr olanı ḳabbāḥ 3234

mekṣ (Ar.): Durma, bekleme, eğlenme.

Ki bir sā'il çıḳa geldi o loḳmayı aña vérdi / Ki kendi gine aç ḳaldı biraz meks étdi teskīnāt 608

Biraz meks éyledi anda ki ṣoñra inṣirāf étdi / Ki geldi gördi Muḥammed namāza éylemiş isrā' 1505

mekteb (Ar.): Okul.

Eviñden çıḳsa evlādıñ ki gétse mektebe ḳarşu / Dola ol ḫayr-ile eviñ olasın dā'imā mesrūr 2157

mektūb (Ar.): Mektup.

O sā'at geldi bir mektūb anuñ ortaġı göndermiş / Ki yazmış mektūbında ol selāmdan ṣoñra oluñ şaz 334

Déye aṣ bunı boynuna aṣa boynuna mektūbı / Ki andan ṣoñra ol melek ola mekānına ẕehāb 2403

me'kūl (Ar.): Yenmiş şey, yiyecek.

Daḫı me'kūlı meşrūbda gözetmezsiz ḥelāli siz / Daḫı melbes olanlarda ḥelāl géymezsiñiz her ḥāl 1696

melʿanet (Ar.): Lanete sebep olan, lanet edilmeye değer iş, hareket.

Gel éy kişi namāza dése ʿālim gör aña n'éyler / Ki dürlü melʿanet söyler gérü ʿālime ol sefāh 3166

melāʾik (Ar.): Melekler.

Üçüncüsi nédür diñle ki taḥḳīḳān melāʾikler / Ki istiġfār éder cümle ḳamu ümmetlere me'cūr 977

Daḫı ol yolda géderken melāʾikler ḳanadını / Ayaġı altına döşer éder ʿilmine taʿẓīmāt 2257

melāʾikāt (Ar.): Melekler.

Gelür baʿżı rivāyetde melekler dér bu géceye / Ki leyl-i ʿīd déyü çaġırır ol buña melāʾikāt 840

melāʾike (Ar.): *krş.* melāʾik

Ki cümle muṭṭaliʿ ola né kim var-ise cennetde / Melāʾike muḳarrebler ki rūḥ-ı enbiyā ferḥān 683

Ki her ḥarfine éner on melāʾike semādan bil / Öñüne ṣaf ṣaf olurlar édeler aña istiġfār 2637

melāʾikūn (Ar.): Melekler

Gérü döndürüñ ol cānı életiñ ḳabrine anı / Götüreler anı ḳabrine ḳoyalar melāʾikūn 2365

melāʿib (Ar.): Oyun oynanacak yerler, oyunlar.

Laġivden édiñ ictināb ḥaẕer édiñ melāʿibden / İṭāʿat günüdür bugün ʿibādet güni bi'l-iḫlāṣ 1267

melāhī (Ar.): Eğlenceler, cümbüşler.

Ki ṣarf éder ki ol kişi köçege daḫı ṭavula / Daḫı dürlü melāhīye anı ṣarf éder ol hemmāz 311

melāl (Ar.): Sıkılma, sıkıntı.

Bélim incildi ve ben oldım hilāl / Gétdi şādı göñlüme érdi melāl 3984

melbes (Ar.): Giyecek şey, elbise, esvap.

Daḫı meʾkūlı meşrūbda gözetmezsiz ḥelāli siz / Daḫı melbes olanlarda ḥelāl géymezsiñiz her ḥāl 1696

melek (Ar.): Allah'ın hâlleri diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar.

Ki on kerre dése her gün eʿūẕüyi oḳuyup ol / Müʾekkel éyleye Allāh aña bir melek ol Ḥuffāẓ 1882

Nidā éyleye bir melek geliñ éy müʾmin-i ṣādıḳ / Gédiñ fülān ʿulemānıñ başına cemʿ oluñ mevcūd 2202

melekü'l-mevt: Ölüm öeleği, Azrail.

Muḥabbet étse bir ādem cemāʿat-ile namāza / Ḫudā baʿṣ éyleye aña melekü'l-mevti ẕī'l-ikrām 1446

Ḳaçan ḫalḳ étdi Ādem'i melekü'l-mevte söyledi / Ki ḳıldım ben seni taslīṭ ki mevtiñ üstüne īżāḥ 2317

mellāḥ (Ar.): Gemici, kaptan.

Ḫaberiñ yoḳ mı ölmeden néce ġāfil gezersiñ sen / ʿAceb tevbeye gelmediñ unutduñ mevti sen mellāḥ 2307

melūl (Ar.): Mahzun.

Melūl melūl döne bunlar géde herkes mekānına / Ki vāh ümmāh ve ābāh né ḥayıf oldı bize elān 2548

Ki çevirdi yüzüni ol beni melūl édüp ol şāh / Ki ʿaḳlım gétdi başımdan ḳatı ḳorḳdum édüp ḥayā 3096

melʿūn (Ar.): Lanetlenmiş, kovulmuş.

Göñül vérdiñ géce gündüz ġażab étdigine Ḥaḳḳ'ıñ / Séven melʿūn sévilen de bunı ẕem éyledi Feyyāż 29

O duşaḳ düşmānı melʿūn bu aḫbārı éşidicek / Baş üstüne dédi melʿūn ṭutu vérem size bed ḫām 1070

melʿūne (Ar.): Lanetlenmiş, kovulmuş kadın.

Gine ol melʿūne ʿavret ki zencīr-ile baġladı / Ki ḳaḳdı gördi zencīri ki baġlanmış ḳatı muḥkem 1076

memdūḥ (Ar.): Övülmüş, övgüye değer bulunmuş.

Ki ḫulḳ iki ḳısımdır bil biri maẕmūm biri memdūḥ / Ki taḳsīm olunur maẕmūm gérü altmışa bi't-tamām 1805

meme: Yavrularını emzirmek için, memelilerin göğsünde türlü biçim ve sayıda bulunan, meme başı denilen çıkıntıları olan organ, bicik, emcek, emcik.

Kimin dilinden aşmışlar dökerler başına ḳaṭrān / Kimin memeden aşmışlar dökerler zaḳḳūmı hāy hāy 2783

Dübürüñden yuya cīfeñ ḳubuluñdan yuya bevliñ / Memesinden emeñ südün Ḫudā'dan ḳorḳmañ éy ḥayvān 3269

men (Ar.): O kimse ki, kim, kim ki.

Ḥasan Baṣrī né dér diñle ki bir men étse istiʿāẕ / Ki şeyṭān-ile ḳāri'niñ arasında ḳılar Ḫuffāẕ 1889

Ki bir men oḳusa bir ḥarf kitāb-ı ẕü'l-celālinden / O ḥarf başına vére Ḥaḳ ki bir ḥasene ecriyyāt 2075

menʿ (Ar.): Yasak etme, bırakmama.

Ḳabir ʿaẕābını ʿaceb ki menʿ éyler mi ol ṣavmı / Daḫı ol ḳā'im-i muṭlaḳ ki menʿ éyler mi éy ʿubbād 649

Ḥarāma el uzatmadı hevādan menʿ édüp nefsin / Buları cemʿ édüp Allāh selāmlar éyleye āṣār 3740

menʿā (Ar.): Yasak etme.

O cāhil bilmediginden o ẓulüm gine kendinden / Ki infāḳ étmediginden faḳīriñ ḥaḳḳını menʿā 486

menāl (Ar.): Nail olunan, kavuşma.

İlāhī bu yigidiñ ḥāceti baña ola-y-idi / Vérirdim ḥācetin anuñ teraḫḫumda ḳılam menāl 1673

Ki sen erḥamü’r-rāḥimsin néçün étmezsiñ ol raḥmet / Néçün bunı ḳayırmazsıñ néçün vérmeñ aña menāl 1674

menām (Ar.): Uyku; rüya.

Bu kez gördi menāmında ki bir géce uyurken ol / Varuban cennete girdi éşit né görür ol muḫtār 207

Uyandı pes menāmından ki aġlayaraḳ ol ʿābid / Dédi ehline bu düşi ki ehli étdi āh u zār 215

menāş (Ar.): Kaçıp sığınılacak yer.

Ki yolda bir kāġıd buldum içine baḳdım oḳudum / Meger içinde bismillāh yazılmış naḳş olup menāṣ 2011

menhiyyāt (Ar.): Dinin yasakladığı şeyler.

Ki zīrā emri nehy içün bize Ḥaḳ éyledi irsāl / Beyān étdi bize cümle evāmiri ve menhiyyāt 2066

menī (Ar.): Dölsuyu.

Bu kez yaġmur vére Allāh yaġa ol ʿarşıñ altından / Ki bir yaġmur-durur ol kim menī gibi éder seylā 3581

Ana raḥminde durur gibi duruya ḳamu tenler / Ki her kişi ḳubūrında nétekim menīden peydā 3585

menḳūlāt (Ar.): Ağızdan ağıza yayılarak duyulan, bilinen, şeyler.

Ki ol Ḳur’ān ola ḫayme ol eviñ üstüne nūrdan / Ḳaçan ol ṣāḥibü’l-Ḳur’ān ola aḫrete menḳūlāt 2097

menkūs (Ar.): Hastalığı nüksetmiş.

Daḫı rūḥını ʿAzrā’il ala menkūsa olduḳda / Daḫı oda yaḳın olur ki cennetden baʿīd muġtāb 2963

Mennāʿ (Ar.): Allah.

Vedāʿ tamām olucaġaz gele ʿAzrā’il ol ḳula / Déye yā Tañrı dostu gel selām étdi saña Mennāʿ 2469

Bularıñ cümle umūrın size emr éyledi Allāh / Daḫı te'dīb ile emr éyledi érlere ol Mennā‘ 2719

Mennān (Ar.): Çok ihsan eden, ihsanı bol, Allah.

Cemī‘ mü'minleri Allāh ki ‘işmetde éde dā'im / Ḫuṣūṣā ‘ālim olanı ki ḥıfẓ éyleye ol Mennān 17

Bularıñ cümlesiniñ ṣevābı ḳadar vére ṣevāb / Ki héç eksik degil aṣlā seni mesrūr éde Mennān 1599

menşūr (Ar.): Dağıtılmış, yayılmış.

Ki gördüm yevm-i ḥaşr olmuş ki bir recüli gördüm ben / Ki cennet ṣularından ol ṣular édiyorur menşūr 2705

menşūrūn (Ar.): Dağılmış, dağınık.

Ki ehl-i dünyā cem‘ olsa yérinden ayıramaya / Anı bir kez vuracağız ola a‘żāsı menşūrūn 2373

menū‘ (Ar.): Bir nesneyi esirgeyen veya bir kimseyi bir nesneden uzak tutan.

Ki bir māl aña yétişse ki ol baḫīl olur menū‘ / Anuñ ḥaḳḳın edā étmez anı pek ṣaḳlar ol kenzā 487

menvūr (Ar.): Nurlanmış, nurlu olan.

İkisi gétse dünyādan gine ṣabr étse bunlara / Ḫudā bir nūr vére aña ḳıyāmetde ola menvūr 2688

menzil (Ar.): Ev, konak.

Ki bir mekān vére Allāh aña cennet maḳāmında / Ki héç ol menzile yétmez ki ġayrı menzil isticmā‘ 632

Çün ḥabībim menzili oldı türāb / Bu cihān olsun ebū ba‘de'l-ḫarāb 3986

menzūl (Ar.): İnmeli.

Ramażān déye ki yā Rabb buları mesrūr éyle hep / Ḥabībiñe civār éyle ki ét firdevsiñe menzūl 1026

menẕūr (Ar.): Vadedilmiş, adanmış.

Daḫı gel sen vaṣiyyet ét ki keffāret-ı yemīni / Daḫı menẕūr içün sen bir şey'i kisb éde gör bu ān 2292

merām (Ar.): İstek, niyet.

Ḳul olan kes anı arar ki cümle nevmi terk éder / Olur maḳṣūduna érer ki dünyā uḫrevī merām 1060

Ṣaḳın bu yoldan ayrılma géder dosdoġrı cennete / Daḫı Ḥaḳ'ıñ dīẕārını müşāhiddür bular merām 2410

merātib (Ar.): Rütbeler, dereceler.

Resūlullāh buyurmuşdur taṣadduḳ béş merātibdür / Biri birdür biri ondur biri yétmiş-durur éy yār 546

Refīḳ éyleye Ḥaḳ anı Ḫalīlullāh ile anda / Muṣāḥib ola cennetde merātibde ola i'ẕām 1459

merdānelik (Far.+T.): Mertçe, erkekçe.

Varaḳın naẓım éylesinler ziyāde / Odur merdānelik bundan ziyāde 3939

merdūd (Ar.): 1. Kovulmuş, reddolunmuş.

Ki zīrā maḳṣūduñ seniñ gireyim cennete dérsiñ / O cenneti yapanı bilmeyince olasıñ merdūd 2176

Ḳıyāmetde anañ babañ seni gördügi vaḳitde / Firār éyleyeler senden bular éde seni merdūd 2196

2. Kazanç, verim.

Odur beyt-i ma'ārif bil odur beyt-i ma'ālim bil / Odur beyt-i mu'āmil bil odur beyti ola merdūd 2179

merdūdlıḳ (Ar.+T.): Kovulmuşluk.

Né sebeb oldı éy aḫı bunuñ merdūdlıġına dé / Dédi Cebrā'īl éy aḫı édem aṣlın saña iḫbār 3425

mer'e (Ar.): Kadın, zen .

Baḫīle dédi ol meŕe ki ben dostuma géderem / Ki bir dost dostına varsa tezeyyün éder ol ḥüsnā 502

Ḫudā'ya iʿtiṣām étdim bu ʿaṣır meŕelerinden / Ki aṣlā dīnleri yoḳdur daḫı yoḳdur edeb ḥayā 2831

meŕe-i ṣāliḥa: Din kurallarına uyan kadın.

Ki zīrā mefḫar-ı ʿālem buyurmışdur ḥadīṣinde / Ki bir meŕe-i ṣāliḥa biñ érden éyüdür illā 2721

merḥabā (Ar.): "genişlenin", "rahat oturun!" manasına gelen bir selamlaşma.

Bulara Ḥaḳ selām vére déye merḫabā ḳullarım / Sizi mesrūr édem bugün vérem size yüce dergāh 3776

Ki altun kāseler ile édeler cümle istiḳbāl / Ki merḫabā efendim dér ṣafā geldiñ bu meydānı 3852

merḥamet (Ar.): Şefkat gösterme, acıma, birini esirgeme.

Ki feryād édeler bunlar fiġān-ile ṭola afāḳ / Bize siz merḫamet ḳılıñ ki şefḳat éyleñiz bī-zār 456

Oḳu bil ḳıyāmet günün néler gele bu insāna / Né kimse merḫamet éde né ḥürmet édeler ol ān 3702

merkeb (Ar.): Eşek.

Ki merkebden kötüdür bu cāhillik biliñ éy kişi / Bilür merkeb gine kendiye nefʿi hem daḫı żarrā 1827

Ki birisi baġarṣıġın sürür geze daḫı otda / Ki otda añıra merkeb gibi éyleye nāhiḳāt 3023

mermer (Yun.): Bileşiminde %75'ten çok kalsiyum karbonat bulunan, genellikle beyaz, renkli ve damarlısı da olan, cilalanabilen, billurlaşmış kireç taşı.

Meger bir gün ki ol yigit deñiz ḳatında gezerdi / Ki bir mermer ḥacer deñiz üzerinde gezer inan 3279

Ṭuralar ṣanki bir mermer üzerinde ḳonan ṣırça / Gibi ditreye cümle ḫalḳ ki olmaz aṣlā iftirāḳ 3691

mertebe (Ar.): Derece, basamak.

Ḥelāl ise seniñ mālıñ giresin cennete ammā / Yüce mertebeler yoḳdur saña éy aġniyā tüccār 194

Ki mim milke olur cümle benī Ādem üzerine / Ulu mertebeye érer gerek aḫret gerek dünyā 1877

Meryem (Ar.): Hz. İsa'nın annesi.

Daḫı ben ḫizmet éyledim ki vālidesi Meryem'e / Yétişdim mer'eleriñ meblaġına añla éy ẕī-şān 720

Ki taḥḳīḳ bil eyā ḳızım 'ibādet étse bir 'avret / Ki Meryem'iñ 'ibādeti gibi cehd étse tekṣīrān 2765

merżā (Ar.): Hastalar, hastalıklar.

Zamān-ı evvel içinde ki bir 'avret var idi kim / Anuñ bir oġlu var idi ki bir gün öldi ol merżā 2812

Ki merżālara ṣaġlıḳ vérmek istesem ben éy Aḥmed / Ṭabībin ḳapusına gönderem ben éderem iḫżār 3432

merzūḳ (Ar.): Rızıklanmış, rızkı verilmiş.

Beñizleri ṣararmışdı bularıñ cümle açlıḳdan / Cemī' cümle ulū'l-ikrām buları éderem merzūḳ 1048

meṣābīḥ (Ar.): Kandiller, çırağlar.

Gelüpdür pes meṣābīḥden Ebū Hüreyre naḳl étdi / Resūlullāh né buyurdı édelüm biz anı īrād 397

mesācid (Ar.): Mescidler.

Gel imdi sen de éy mü'min géce gündüz mesācidde / Namāz éyle niyāz éyle géde senden cemī' evzār 1554

Ki ẕikr éderdiñiz Ḥaḳḳ'ı mesācidlerde dā'im siz / Ki ḫalḳdan 'uzlet étdiñiz ki héç olmadıñız ṭuġyān 2556

mesākīn (Ar.): Ziyadesiyle fakir olanlar.

Babam sévérdi infāḳı fuḳarāya mesākīne / Anam sévmezdi infāḳı ki bir şeyʾ étmedi iḳrār 529

Ki ol tesbīḥine ġanī ki on biñ dirhemi bile / Ki beẕl étse mesākīne taṣadduḳ éyleyüp her ʿāc 3210

meṣāliḥ (Ar.): İşler.

Anuñ meṣāliḥi içün birikiñ başına hergiz / Zīrā emr éyledi Allāh ki Cebrāʾīl'e ét icmāʿ 2590

Ölürse ḳoñşuñ éy kişi cenāzesine ḥāżır ol / Namāzın ḳıla gör anuñ meṣāliḥine ét seyrān 2866

meṣbūr (Ar.): Sabretmiş, dayanmış.

Dédi bunlara ol ḥācı ki éşidiñ bu sözi kim / O sözden ḥışṣe alup siz muṣībete oluñ meṣbūr 2703

mescid (Ar.): Secde edilecek, namaz kılınacak yer.

Dédi bir gün otururdum bir ādem geldi mescide / Başı açıḳ yalın ayaḳ ki gör ḥikmeti ol āgāh 3077

Ki ḳaldı mescid içinde ki biz gétdik ḫalīfeye / Rücūʿ étdik gérü mescide geldik étdik istiḳā 3088

mescid-i envār: Nurlu, ışıklı mescid.

Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde gelüpdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil / Ki bir ḳul çıḳsa evinden ki ḳaṣdı mescid-i envār 1540

mesʾele (Ar.): Ehemmiyetli iş.

Ki Cāmiʿü'l-Fetāvā'da yazılmışdur éşit diñle / Ki ṣalb ét sen ḳulaġıña bu mesʾele-durur mesʿūd 2191

Ol ʿālimden ki ol kimse néce mesʾele ögrense / Ḫudā maġfiret éyleye aña étmeye taʿẕībān 2243

meserret (Ar.): Sevinç, şenlik.

Né buyurdı éşit anı meserretde ḳılam seni / Yolunda véresin cānı ét aña nefsiñi ḳurbān 1979

mesḥ (Ar.): Bir şeye el sürmek veya bir şeyi elle sıvazlamak.

Ki mesh étdi anuñ başına cümle kelleri gétdi / Ki peydah oldı başından güzel ḳıllar olup īcād 410

mesken (Ar.): Oturulan yer, ikamet olunan mahal.

Anuñ dibini mesken éyledi anda ʿibādet-çün / Anuñ dibinde ʿibādet éderdi dā'imā iżrāʿ 123

meṣmūr (Ar.): Meyve, yemiş.

Ṣafālar édeler sende yesiñler niʿmetiñden hem / Daḫı ḳoçsun bular ḥūrī yésinler hem daḫı mesmūr 988

meṣnā (Ar.): İkişer ikişer.

Aña gétmek murād étdik ki ol kişiye de dédim / Ki gel bizimle gédelüm ḫalīfeye bugün mesnā 3083

mesrūcāt (Ar.): Kandiller.

Daḫı yanına yaḳalar cinān şemʿin édüp isrāc / Başı ucunda yana hem biri ayaḳda mesrūcāt 2119

mesrūr (Ar.): Memnun, sevinmiş.

Dédi kim yā Resūlullāh veledin taʿlīm édene / Né miḳdār vérile ṣevāb beyān ét olalım mesrūr 2145

Elā éy ṣābiri şākir édeyim ben seni mesrūr / Ṣabırda olasın dā'im ki ṣoñra olasın meşkūr 2676

mesrūrā (Ar.): Sevinçli, mutlu kişi.

Ki lüṭfıñdan keremiñden ki gönder oġlumuñ rūḥın / Ki yaḳmasun cigerimi olayın gine mesrūrā 2824

Sözin redd étmedi anuñ duʿāsın éyledi ḳabūl / Gine vérdi anuñ oġlun anı çoḳ ḳıldı mesrūrā 2829

mesrūrāt (Ar.): Mutluluklar, sevinçler.

Ki anda ola mesrūrāt ki anda ola fāḫirāt / Ki anda ola maʿṣūḳāt ki anda ola maḥbūbāt 2048

mest (Far.): Sarhoş.

Ve her dürlü şarāblardan içeler mest olalar hep / Ṣafā vü leẕẕet içinde yéyeler bir zamān ʿubbād 3896

mesṭūr (Ar.): Satırlanmış, yazılmış.

Bir ādem öñüne ḳosa ki yaʿnī oḳusa anı / Anuñla hem ʿamel étse içinde olanı mesṭūr 2170

Mesʿūd oġlu ʿAbdullāh: İlk müslümanlardan ve aşere-i mübeşşereden biri, Kufe tefsir ve fıkıh mekteplerinin kurucusu.

Ki Mesʿūd oġlı ʿAbdullāh rivāyet étdi Aḥmed'den / Éşit né dér Resūlullāh ḳulaḳ vér baña sen inan 655

Ki Mesʿūd oġlu ʿAbdullāh né buyurdı anı diñle / Ḳamu sözünde ṣādıḳdur éder kiẕibden ittiḳā 3065

mesʿūd (Ar.): Sadetli, bahtlı, kutlu.

Ana baba çıḳa dünyāya getürmege sebebdür / Ki dürlü dertlere seni giriftār éyler ol mesʿūd 2194

Şefāʿate iẕin vérildi varıñ ḳatına anuñ / Diriliñ ḳatına anuñ gédiñ cennete pes mesʿūd 2203

mesʾūl (Ar.): Sual olunmuş, kendisinden sorulmuş.

Aña bir daḫı söyler Ḥaḳ daḫı né isteñ éy şehrī / Ṭaleb ḳıl véreyim anı né isterseñ cemīʿ mesʾūl 1027

meşaḳḳat (Ar.): Zahmet, sıkıntı.

Ki ol günüñ meşaḳḳatin ʿaẕābların fikir éyle / Ki döksüñ gözleriñ yaşlar dün ü gün éylegil sen yas 1240

Ṣırāṭ üstünde hem daḫı géçer berḳ-i ḫāṭıf gibi / ʿAẕābı refʿ éde andan meşaḳḳat görmeye nisā 2729

meşaḳḳatsüz (Ar.+T.): Zahmetsiz.

Gel imdi evde olup da meşaḳḳatsüz otururken / Géçiresin Ḥaḳ'ıñ emrin başına ḫāk başıña ḫāk 1431

meşġūl (Ar.): Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.

Eyā ṣā'im beri gel sen saña bir mücde édem ben / Eger ṣavmıñ ẕikir fikir ile ṭutduñ ise meşġūl 1010

Pes andan ṣoñra ol meşġūl ki oldı ol ʿibādete / Babası-çün duʿā étdi anuñ-çün éyledi iḥsān 3306

meşhūd (Ar.): Gözle görülmüş.

Ki ʿālimler derecātı şehīdlerle berāberdür / Ḫuṣūṣā ṭālibü'l-ʿilim şehīddür oldular meşhūd 2183

meşhūr (Ar.): Şöhretli, şöhret kazanmış, ün almış.

Bu ẕevḳden ilerü bir ẕevḳ daḫı olmaya cennetde / Bu ʿizzetden ulu bir şey' daḫı héç olmaya meşhūr 976

Ki meşhūr maʿnāsı budur ki Cebrā'īl-durur murād / Ki zīrā ol melekleriñ resūlidür cemīʿ eyyām 1113

meşīn (Far.): İşlenmiş koyun derisi.

Ki ʿukkādı meşīn gibi çekile uzaya ol yér / Néce biñ kerre bu dünyā uzaya geñişe ibʿād 3657

meşkūr (Ar.): Şükre, teşekküre değer, övülmüş.

Daḫı her ḥarfine yazar ki on ṣevāb Teʿālallāh / Daḫı maḥv éyleye andan gérü on günāhın meşkūr 2154

Ol ola ibtidā Ḥaḳ'ıñ dīẕārına naẕar éden / Ki cennetde ulu niʿmet budur biliñ ola meşkūr 2692

meşrebe (Ar.): Maşraba.

Ki cennet meşrebesinden şarāblar élteler evvel / Ki ḳarşulayalar ṣular ile hep ehl-i cinānı 3851

meşrūʿāt (Ar.): Kanuna, yasaya uygun olan şeyler.

Anuñ-çün göge refʿ oldı ṣoñucı éner ol yére / Daḫı aʿmāl éde anuñ şerīʿāt-ile meşrūʿāt 877

meşrūb (Ar.): İçilecek şey.

Daḫı me’kūlı meşrūbda gözetmezsiz ḥelāli siz / Daḫı melbes olanlarda ḥelāl géymezsiñiz her ḥāl 1696

meşyā (Ar.): Yürüyerek.

Anı begenmeyüp sözün redd éylediñ sen éy kişi / Anı aç ḳoduñ éy kişi de gétdiñ daʿvete meşyā 3099

metāʿ (Ar.): Sermaye, elde bulunan varlık.

Anı metāʿ ṣanır mısıñ āteşdür ol seni yaḳar / Ki zīrā Ḥaḳ ḥarām étdi ki ʿişyānda olup ışrār 177

Meger dört yüz devesi var idi anuñ ticāretde / Bularıñ yüki hep metāʿ ḳumāş incü édüp icmāʿ 1503

metāʿ-ı dünyā: Dünya malı.

Gel éy dünyā metāʿını ki istikṣār éden insān / Ḳatı azdan daḫı azdur metāʿ-ı dünyānıñ insān 258

Ki zīrā ẕü’l-celāl Allāh dédi ḳullarına añla / Metāʿ-ı dünyā azdan da ḳatı azdur dédi Raḥmān 264

metbūʿ (Ar.): Kendisine tabi olunan, uyulan.

Ki metbūʿ mevcūd olmasa bulunur mı kişi tābiʿ / Ki öyle olucaġaz hem ki cāhillere vā-veylā 1868

metbūʿ-ı dīn: Uyulan din kuralları.

Bunuñla mevcūd olur dīn bunuñla kāmil olur dīn / ʿAmeller buña tābiʿdür budur metbūʿ-ı dīn aṣlā 1867

metīn (Ar.): Dayanıklı, sağlam.

Bu kez ekmek alup Sāḥım evinden ol çıḳa geldi / Ki geldi gördi baḳçayı metīn ḳalʿa gibi ibdāʿ 140

metrūk (Ar.): Terk edilmiş, bırakılmış.

Bular pes vardı Kaʿbe’ye ki ḥac étdi rücūʿ étdi / Vaṣiyyeti unutdılar duʿāyı étdiler metrūk 2697

mevcūd (Ar.): Var olan, bulunan.

Dédi melek baña sende anuñ miftāḥı mevcūddur / Ki vaż‘ét eliñi aña olasıñ fātiḥü’l-ebvāb 1966

Yarın yevm-i ḳıyāmetde iẕin vérile ‘ālime / Şefā‘at éyle yā ‘ālim bugün ‘āṣīlere mevcūd 2201

mevcūdāt (Ar.): Var olan şeyler, mahluklar.

Dédi ‘Īsā ki yā Mevlā ‘aceb dünyā yüzinde héç / Ki bundan efḍali ekrem ‘aceb olur mı mevcūdāt 869

mevdūd (Ar.): Sevilmiş, kendisine muhabbet edilmiş.

Ki her derece arası ki béş yüz yıl ḳadar yoldur / Biliñ ‘ālimleriñ ḳadrin ḳılıñ ta‘ẓīm édiñ mevdūd 2186

Ki Enes ibni Mālik’den rivāyet şöyle gelmişdür / Resūlullāh buyurmışdur éşit bu sırrı sen mevdūd 2210

mev‘iẕe (Ar.): Öğüt.

Ki bundan ṣoñra bilsünler bu bir mev‘iẕdür iḫvāna / Ḫudā feyż étdigi miḳdār beyān édem bunı iḫvān 11

mevḳūd (Ar.): Yakılmış.

Taḥarrī éyleye ‘ālim ki dār-ı dünyāda anuñ / Daḫı meclisine ḥāżır olanı sevḳ éde mevḳūd 2004

mevḳūf (Ar.): Vakfedilmiş.

Baña étdiginiñ ikrāmı ‘aceb ġayrıya étdiñ mi / Ki zīrā sen kelāmıñı éşitdirdiñ baña mevḳūf 1039

Mevlā (Ar.): 1. Allah.

Ki her bir dirheminden hep ḥisāb ister yarın Allāh / Ki anı ḳanda kesb étdiñ déyü su’āl éder Mevlā 464,

Ḫulūṣ ile dile ḥācet ki ol Ḫāliḳ u Mevlā’dan / Zīrā aḳreb-durur ol Ḥaḳ saña senden yaḳın her ḥāl 1665

2. Efendi, sahip.

Ki mevlāsı aña dédi şu ḳoyunı boġazlaġıl / Ziyāde éyü étinden getür baña yéyem billāh 3170

Ki Loḳmān dédi éy mevlā bular ṣāliḥ olurlarsa / Ki cümle etde aṭyebdür daḫı şāfī bī-iştibāh 3175

Mevlāh: *krş.* Mevlā

Buları Ḥaḳ éde ilzām ki Ḥażret-i Süleymān'la / Bütün dünyāyı żabṭ étdi velī terk étmedi Mevlāh 3789

Ki ẕerre miḳdārı baña ebed olmadı héç ʿāṣī / Néçün olduñ baña ʿāṣī déye ol Ḳādir ü Mevlāh 3792

mevlūd (Ar.): Yeni doğmuş çocuk.

Bizim mevlūdümüz Bozḳır ḳażāsında Serisdan'dur / Ki Muṣliḥi'd-din oġludur ʿAlī'dir ismimiz iḫvān 13

Daḫı buyurdı peyġamber bu ḥadīṣe ḳulaḳ vér sen / Benim ümmetlerimden biriniñ ölse idi mevlūd 2685

mevrūd (Ar.): Gelmiş, gelen, ulaşmış.

Anuñ-çün vārid olmuşdur ki cāhiller üzerine / Ki vardır ʿālimiñ ḥaḳḳı ana baba gibi mevrūd 2190

Ki sen bilmediñ mi beni ki bir gün sen baña geldiñ / Ki bir ābdest ṭaleb étdiñ ki ṣu vérdim idi mevrūd 2216

mevṣūl (Ar.): Kavuşmuş.

Déye Ḥaḳ yā ramażān sen néçün aġlañ dégil baña / Murādıñı dile benden murādına olam mevṣūl 1014

Murādım bu-durur senden bularıñ başına yā Rabb / Ki cennet tācların géydir feraḥda olalar mevṣūl 1021

mevt (Ar.): Ölüm.

Daḫı cān véremeye ol ki mevt acısı pek ola / Daḫı īmān géde andan ḳala küfr-ile ol füssāḳ 1395

Saña mevtiñ büyükligin saña bir bir beyān édem / Né keyfiyyetle ḫalḳ étdi anı ol Ḳādir ü Fettāḥ 2310

mevtā (Ar.): Ölüler, ölmüşler.

Dédiler yā Resūlallāh néden mevtā-durur bunlar / Éşit né dér Resūlullāh tefekkür ḳıl buña her ān 292

Né deñlü var ise mevtā ki baʿṣ olmuş ḳubūrında / Ki her biriniñ öñüne döşenmiş eṭʿime elvān 3314

mevʿūd (Ar.): Vadolunmuş, söz verilmiş.

Muṣāḥib oldıñ ise sen ki ʿālimler ile kişi / Gireñ sancaġı altına içeñ kevṣerden ol mevʿūd 2198

mevżiʿ (Ar.): Bir şey konulacak yer.

Ki Ḳur'ān oḳunan mevżiʿleri cümle gezer bunlar / Ki ḳanda vaʿẓ olunursa anı diñler ḳamu aʿmām 1147

mevżiʿ-i sücūd: Secde ettiği yer.

Ki baʿżı kerre bulurdı ki mevżiʿ-i sücūdunda / Necis bulurdı ol yérde ṣabır éderdi bi'l-eẕā 2950

mevzūr (Ar.): Işıklanmış, nurlanmış.

Resūl'e ṣordı bir kimse Ḳadir gécesi midür ol / Néden maġfiret éder Ḥaḳ bu gécede cemīʿ mevzūr 990

meydān (Ar.): Geniş, açık, düz, yer.

Ki altun kāseler ile édeler cümle istiḳbāl / Ki merḥabā efendim dér ṣafā geldiñ bu meydānı 3852

meydāna gelmek: Olmak, oluşmak.

Ḳıyāmet güni olduḳda gelür cümle mesācidler / Ki bir deve ṣūretinde gelür meydāna ol aḫyār 1568

Firār éder daḫı şeyṭān seniñ fiʿliñe ḳarışmaz / Gelür meydāna ṭutduġıñ ġanī fettāḥ éder Fettāḥ 1917

meyl (Ar.): Sevme, tutulma.

Ki sen dünyāya meyl étdiñ buları istediñ andan / Ki dünyāyı sévenlere cinānım yoḳ dédi Settār 214

Benim emr étdigim nesnelere meyl étmeye bunlar / Éderler emrimi taḫfīf bulara vāhı vā-veylā 1346

meylāh (Ar.): Meylederek, eğilerek.

Né démekdür murādullāh benim enbiyālarımdan / Gérü biraz ḳavim gele uya şehvetine meylāh 1342

Édeler ʿizzeti baya faḳīri redd éder bābdan / Dökerler dürlü çanaġı gine doluya hep meylāh 1345

meymūn (Ar.): Dört ayaklı, iki ayağı üzerinde de yürüyebilen, ormanda toplu olarak yaşayan, kuyruklu hayvan, maymun.

Muʿāẕ ibni Cebel éydür buyurdı çün Resūlullāh / Ki ḥaşr ola cemīʿ nemmām gérü meymūn gibi ḳattāt 2992

Ki ẓulm-ile ḥüküm éden kişi ḥaşr olalar gözsüz / Ḥarām yéyen kişi ḫınzīr daḫı meymūn gibi iḫşār 3629

Meymūne (Ar.): Hz. Peygamber'in son olarak evlendiği hanımı.

Rivāyet étdi Meymūne Resūl-i şems-i cihāndan / Né işlerdi Resūlullāh ḳulaḳ vér buña sen inan 1633

meʾyūs (Ar.): Ümitsiz.

Ki meʾyūsdur bu raḥmetden ki olmaz héç aña raḥmet / Revā mıdur gérü ʿālimleri ġıybet éde her şāb 2987

Ki meʾyūs oldı ol Şeyṭān ki vardı gétdi yérine / Ki vesvese édemedi yigit étdi anı taḥḳīr 3351

meyvā (Far.): Meyve, yemiş.

Ki cennetdeki meyvānıñ aġaçlarına yél vura / Ki her bir yapraġından çıḳa bir āvāz éşit anı 3871

meyyāl (Ar.): Çok meyleden, eğilen, çok istekli.

Né dérsiñ bu fenā mülki gel étme bunı iḫtiyār / Helāk oldı buña meyyāl gel étme bunda istimtāʿ 64

meyyit (Ar.): Ölmüş.

Velī bunıñ-ile ḳomayalar gine bu meyyiti / Ṭutalar arḳasından bir daḫı silkeler ol tevvāb 2499

Néden bildiñ sen éy meyyit ki ehl-i cennet olduġum / Bu kez meyyit né dér diñle bu sözde yoḳ-durur nizāʿ 2620

mezbūr (Ar.): Adı geçen, yukarıda söylenmiş olan.

Nédür dördüncüsi béşiñ ki söyler cennete Allāh / Ki ṣāʾim ḳullarım içün müzeyyen ol déyü mezbūr 985

Ki ḥuccāc geldi Baġdād'a ki bildiler veled gétmiş / Ki vardılar babasına ki taʿziye içün mezbūr 2701

meẕellet (Ar.): Küçük düşme, düşkünlük, perişanlık.

Meẕellet ayıdur bu ay taḳarrüb ayıdur bu ay / İṭāʿat ayıdur bu ay ʿibādet éyle her eyyām 905

Ḳalīldir bu aḳallardan eẕeldür bu meẕelletden / Bu téz géder ḳatı elden veḥimdür bu daḫı ḫayāl 1663

meẕheb (Ar.): Bir dinin şubelerinden her biri.

Ṣıfātullāhı hem bilmez daḫı bilmez ki meẕhebi / Daḫı peyġamberi bilmez ki ṭutmaz sünnetin aṭġā 1840

Veyāḫūd aldığı ʿavret īmānın dīnini bilmez / Daḫı meẕhebini bilmez ki bundan oldı ġāfilāt 3004

mezīd (Ar.): Artma, artırma, çoğalma.

Ki Ḥaḳḳ'a ʿāṣī olursız günāhıñız mezīd olur / Cehennemde yanarsıñız görürsiz şiddet-i ʿaẕāb 2960

meẕkūr (Ar.): Zikrolunmuş, adı geçmiş, anılmış.

Ki bir kişi varır ḫidmet éder bir kimseye gündüz / Alur ücretini aḫşam anuñ gibi-durur meẕkūr 992

Ki gétdi göge Cebrā’īl ki İsrāfīl’e uġradı / Su’āl étdi aña bundan o da böyle dédi mezkūr 2148

meẕmūm (Ar.): Yerilmiş, kınanmış kimse.

İki ḳısım-durur aḫlāḳ biri meẕmūm biri maḥsūn / Ki aḥsen-i beyān étdik édelüm meẕmūmı i‘lām 1771

meẕmūmūn (Ar.): Yerilen, yerilmiş.

Déye sen kimsiñ éy recül seniñ gibi kötü kimse / Gérü dünyāda görmedim ḫaber vér baña meẕmūmūn 2380

mezyūd (Ar.): Çoğaltılmış, fazlalaştırılmış.

Ki taḥḳīḳ ‘ālimiñ ḥaḳḳı ki cāhiller üzerinde / Baba ana ḥaḳḳı gibi ki biliñ hem daḫı mezyūd 2192

mıḳrāż (Ar.): Kesecek alet, makas.

Ki gördüm bir bölük mer’e tenin mıḳrāż-ile keser / Ki bir bölük daḫı gördüm başı ḫınzīr başı miṣlā 2787

Ve ammā kendi tenini ki mıḳrāż-ile ḳaṭ‘ éden / Bular şunlar-dururlar kim düzünürlerdi fī’d-dünyā 2804

mıṭrāḥ (Ar.): *krş.* mıṭrāḳ

Ki zor éyleye on kişi géçirmeyeler anı ol / Bögürtlen dikeni gibi géçe boġazına mıṭrāḥ 3284

mıṭrāḳ (Ar.): Değnek, sopa.

Ki ġayyāda anı yaḳa ki çoḳ ‘iḳāb éde aña / Ki ol ḳadar yaḳa anı zebānīler vurur mıṭrāḳ 1403

Daḫı ben şol ölümem kim enāniyyet édenleri / Éderem ḫāk-ile yeksān vuram yüzlerine mıṭrāḳ 2335

mızrāḳ (Ar.): Uzun saplı, ucu sivri demirli harp aleti.

Bularıñ ḳarnı pes Uḥud Ṭaġı ḳadar büyük böyle / İçi ṭolu yılan ‘aḳreb ki ṣanki her biri mızrāḳ 382

Ki her ḳatıñ arasında ṭolu yılan çıyan ʿaḳreb / Ki her biri ṣoḳalar ṣanki ṣoḳdılar saña mızrāḳ 384

micrāḥ (Ar.): Yaralamaya yarayan alet.

Ṣıyıra aġzınıñ étin daḫı baġarṣıġın cümle / Döke ayaġı altına bu ḥayf aña éde micrāḥ 3250

mieteyn (Ar.): İki yüz.

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa vü ṣemānīn / Ve mieteyn ve elf min-hicretü'n-nebī ṣallāllāhü ʿaleyhü ve sellem 3948

miftāḥ (Ar.): Anahtarlar.

Dédim ḳapusı kilīdli néce açam girem aña / Ki yoḳdur miftāḥı bende olam ben fātiḥü'l-ebvāb 1965,

Dédi melek baña sende anuñ miftāḥı mevcūddur / Ki vażʿ ét eliñi aña olasıñ fātiḥü'l-ebvāb 1966

miḥnet (Ar.): Gam, keder.

Zaḥmeti miḥnetlerim çoḳdur benim / Daḫı hergiz rāḥatım yoḳdur benim 3981

miḥrāb (Ar.): Camilerde, mescidlerde yönelien taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk.

Ki étdi miḥrāba isnād bize iḳbāl édüp yüzün / Güneş gibi yüzi şuʿle vérir ay gibi āfitāb 3538

miḫyāṭ (Ar.): İğne.

Bir kez ol Ḫāliḳ u Mevlā vére ḳuvvet-i ḳalb aña / Vére hem ṣabr-ile ʿaḳlı y érinden ḳalḳa ol miḫyāṭ 3879

Mīkāʾīl (Ar.): Dört büyük melekten rızıkların taksimine memur olanı.

Ḥavāle étdi Cebrāʾīl gérü Mīkāʾīl'e añla / Ḥavāle étdi Mīkāʾīl gérü Ḫallāḳ'a éy aḫyār 579

Bine Burāḳ'a ol server ṣaġında ola Cebrāʾīl / Ṣolunda ola Mīkāʾīl seyirde éde istiʿcāl 3614

Mīkāʾil (Ar.): *krş.* Mīkāʾīl

Baña Cibrīl ḫaber vérdi ki Mīkā'il ile bile / Ki yétmiş biñ melā'ike ḫaber vérdi ḳamu aṣdāḳ 1405

miḳdār (Ar.): 1. Parça, kısım, bölük; derce.

Ki ḥācetleri miḳdārı étinden yédiler anuñ / Bu kez gine duʿā étdi ḥayāt buldı ṭavar esrāʿ 97

Cemīʿ ʿömründe ol kişi ʿibādet éylemiş miḳdār / Yazıla defterine bil şaḳın şek éyleme īżāʿ 628

mīl (Ar.): Bir kilometreye yakın bir uzaklık.

Vara çün taḫtına mü'min otura pādişāh gibi / Geñişligi yédi mīl miḳdārı ola ki ḳıl īrāṣ 1295

Biñ ayaḳ bir ayaḳ üzerine gelüp ṣıḳılcımda / Güneş bir mīl ḳadar yaḳın gelüp yoḳdur buña ḫalāṣ 3457

milk (Ar.): Birinin tasarrufu altında bulunun şey.

Yürüme bunda ḥarāma ki ġayrıñ milkine başma / Daḫı zināya ḫırsızlıḳ māla éyleme sen iḳdām 893

Ki mim milke olur cümle benī Ādem üzerine / Ulu mertebeye érer gerek aḫret gerek dünyā 1874

millet (Ar.): Din, mezhep.

Kitābımdur benim Ḳur'ān ki milletim Ḫalīlullāh / Su'āllerine hep cevāb vére ol ʿābid ü zühhāb

mim (Ar.): Osmanlı alfabesinin yirmi yedinci harfi olup ebced hesabında kırk sayısının karşılığıdır.

Müfessirler buña birḳaç maʿānī éyledi iʿdād / Ki ḥa Ḥayy'a işāretdür ki mim Ḳayyūm'a tebşīrāt 822

ʿAlī ibni Ebī Ṭālib né buyurdı ḳulaḳ vér sen / ʿİlim üç ḥarf-durur ancaḳ ʿayın mim lām-ile cemʿā 1873

min (Ar.): -den, denberi.

mine'd-dünyā ilā'l-uḫrā: Dünyadan ahirete.

Ki üç veledi naḳl étse mine’d-dünyā ile’l-uḫrā / Cehennemiñ ḳapuları ḳapana olmaya meftūḥ 2690

mine’l-ʿAllām: Allah’tan.

Ki ol gécede bir tesbīḥ melekleriñ ṣevābına / Muḳābil oldı lā-noḳṣān né niʿmetdür mine’l-ʿAllām 1170

mine’l-aḫbārı ve’l-ebṣār: Gördüklerin ve duydukların.

Oḳuyana né ikrām olacaġın Ḥaḳ bilür ancaḳ / Anı vaṣf édemez vaṣṣāf mine’l-aḫbārı ve’l-ebṣār 2142

mine’l-āṣām: Günahlardan.

Eger Ḥaḳḳ’ıñ rıżāsını ararsañ dünyāda kişi / Ki tezyīn éyle ẕātıñı muṭahhar ḳıl mine’l-āsām 1748

mine’l-Cebbār: Allah’tan.

Vara mescid ḳapusına içerü girmek ister ol / Déyeler aña melekler utanmañ mı mine’l-Cebbār 1545

mine’l-envār: Nurlardan.

Ki her medīne içinde yaratdı yétmişer biñ ev / Cemīʿ cümle zümürrüdden ḳatı ebyaż mine’l-envār 1578

mine’l-esfel ile’l-mesʿūd: Sefillikten mutluluğa.

Ana baba ḥuḳūḳından daḫı ezyed-durur biliñ / Ki zīrā refʿ éder üstāẕ mine’l-esfel ile’l-mesʿūd 2193

mine’l-esmāk: Balıklarla.

Ki üç defʿa batırdılar bular aġlarını diñle / Ki üçünde de kāfiriñ ṭolu çıḳar mine’l-esmāk 235

mine’l-eşrār: Şerlerden.

Ki bir nidā éşitdim ben şunuñ eli çolaḳ olsun / Ḥaḳ’ıñ düşmānına ṣu éltiyorur ol mine’l-eşrār 539

mine’l-evvel ile’l-āḫir: Baştan sona kadar.

Ṣalāt olsun aña dā'im mine'l-evvel ile'l-āḫir / Daḫı olsun selām aña ki ḫalḳ olunca intişār 3442

mine'l-Fettāḥ: Allah'tan.

Né buyurdı ki ol server ḳulaḳ vér baña éy iḫvān / Seniñ-çün né édüp iḫżār ṭaleb ḳıl sen mine'l-Fettāḥ 1936

mine'l-Ġaffār: Allah'tan.

N'olaydı dünyāda beni ḳıyım ḳıyım ḳıyalardı / Bugün baña da bu ṣevāb döküleydi mine'l-Ġaffār 3734

mine'l-ḥarām: Haramdan.

Zühüd déyü néye dérler ki şübheli olan şeyden / Tecennüb éylemeñ andan teba'uddur mine'l-ḥarām 2415

Ki zīrā Ḥaḳ ḳabūl étmez ḳamu a'māli birleri / Ki kişide buluna gérü bir loḳma mine'l-ḥarām 2416

mine'l-ḫayāl: Hayalden.

Bu ḳıṣṣayı ḫaber vérdi o yigide dédi Mūsā / Ki tevbe éyledi yigit rücū' étdi mine'l-ḫayāl 1678

mine'l-'işyān: İsyan yüzünden.

Anuñ dört biñ günāhını Ḫudā 'afv éyleye cümle / Sile hep defterinden ol ki pāk ola mine'l-'işyān 3495

mine'l-maġrūr: Gururlu.

Ki Cābir ibni 'Abdullāh né buyurdı bunı diñle / Resūlullāh'a bir kişi gelüp şordı mine'l-maġrūr 2144

mine'l-maḫlūḳ: Yaratılmışlardan.

Ki bir gün Ḥażret-i Mūsā münācāt étdi Rabb'ine / Dédi yā Rabb benim gibi kimi sévdiñ mine'l-maḫlūk 1038

mine'l-ma'ḳūd: Bağlayarak.

Ṣaḳın zinhār eyā cāhil oturma 'ālim üstüne / Ḳapudan giri véricek ḳıyām édiñ mine'l-ma'ḳūd 2199

mine'n-nār: Cehennem ateşinden.

ʿAmel ḳıldıñ ise eger seni ḳurtara aʿmāliñ / Gele ḳarşuña hep bir bir seni ḳurtara mine'n-nār 2504

İlāhī sen ḥabībiñi şefīʿ éyle bize şol gün / Ki oldur yevm-i ḥasretde necāt vér anda mine'n-nār 3441

mine'ṭ-ṭaʿām: Yemek.

O ḫatunuñ üç uşaġı var idi pek acıḳdılar / Yoḫ-idi aṣlā aġıza ḳoyacaḳ héç mine'ṭ-ṭaʿām 2899

Uşacıḳlar dédiler analarına ki yā ana / Daḫı Behrām evine var ṭaleb éyle mine'ṭ-ṭaʿām 2900

mine't-tenvīr: Parlayarak, ışıldayarak.

Ki vérdigi ṣalāvāt-ı şerīfiñ ḥürmetine Ḥaḳ / Aġır getüre mīzānın necāt bula mine't-tenvīr 3420

mine't-Tevvāb: Allah'tan.

Ki ṣu ırmaġını gördüm ki bismillāhi miminden / Çıḳar ol mimiñ içinden né ṣanʿatdur mine't-Tevvāb 1972

mine't-tevvāb: Çokca tövbe ederek.

Ki līnet ile alalar ṣaralar anı ḥarīre / Ki fī'l-ḥāl élteler Ḥaḳḳ'a ḫiṭāb gele mine't-tevvāb 2474

mine'ẓ-ẓalām: Karanlıkdan.

Ki vardır odda bir vādī aña dāru'l-ḥüzün dérler / Ki vardır anda yüz biñ ev içi ṭolu mine'ẓ-ẓalām 3119

mine'ẓ-ẓallām: Merhametsizce, çokça zulmederek.

Bu daḫı sūʾ-i ḫulḳdandır ki ḥayvāna sögüp vurmaḳ / Ki ẓulm étmiş olursıñ sen ki olduñ sen mine'ẓ-ẓallām 1783

min-beyt: Evden.

Bu kez ḫatunına dédi ki lā-taḫrīce min-beyti / Ki ben gine gelinceye dek evimden olma taḫrīcān 2736

min-ḫāk: Topraktan.

Daḫı murdār ḳılın ḫalḳ étmege ḳādir degilsiñ sen / Anı da ḫalḳ éden Allāh seni de éyledi min-ḫāk 3041

min-ḥāyṣü'l-ṣevābiyyāt: Sevaplarla.

Daḫı oḳurken ölürse şehīdlerden olur ol kes / Nebīlerle berāberdür ki min-ḥāyṣü'l-ṣevābiyyāt 2263

min-hicretü'n-nebī: Peygamberin hicretinden.

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa vü ṣemānīn / Ve mieteyn ve elf min-hicretü'n-nebī ṣallāllāhü ʿaleyhü ve sellem 3948

minvāl (Ar.): Tarz, yol, şekil.

Bu minvāl üzere seni cehennemde yaḳalar bil / Bunı pek sévdiñ-idi sen déyü édeler istinṭāḳ 374

Ki ḍarb éder zebānīler bularıñ başına hāy hāy / Bu minvāl üzere muʿaẕẕeb olur bulara hāy hāy 2790

miʿrāc (Ar.): Göğe çıkma, merdiven.

Gelür baʿżı rivāyetde buyurmışdur Resūlullāh / Ki Miʿrāc gécesi gördüm cehennem ehli bāzirgān 300

Var imdi bizden anlara selām ét böyle bilsünler / Ki maḥẓūn olmasun bunlar vére Ḥaḳ anlara Miʿrāc 3214

mirʾātī (Ar.): Aynaya ait.

Anı ḫalḳ éylemiş Allāh ḳızıl yāḳūt-ı aḥmerden / Görüne bir ṭarafından öteki yanı mirʾātī 3857

mirfāʿ (Ar.): Yükseltmeye yarayan alet.

Vérem cennetde anlara yüce mertebeler aña / Ki érkeklerden ilerü maḳāmlarda ḳılam mirfāʿ 2713

mīṣāḳ (Ar.): Sözleşme, antlaşma.

Dédi söylemeyem aṣlā yalana uġramayam héç / Ki ʿahdi mīsāḳ étdiler éşit ṣoñra né dér ṭammāʿ 86

miṣāl (Ar.): Örnek.

Ḳulu böyle olucaġaz efendisin ḳıyās éyle / Ki ḥüsnine misāl olmaz müyesser éde Yezdānī 3869

Ki bir feraḥ gele kim mü'mine aṣlā miṣāl olmaz / Ki andan gétmeye feraḥ ola kim dā'imā ol şād 3884

miṣillī (Ar.): *krş.* miṣillū

Bu miṣillī ādemleri néçün yaḳmadım āteşe / Cehennemde yaḳar gibi yaḳamadım édüp idrāk 1421

miṣillū (Ar.): Benzer, gibi.

Bu miṣillū olan insānı ilḳā éyleyem ġayyā / Ki ḳuyuya atam anı ola işleri vāveylāh 1347

Bu misillū ére deyyūṣ démek ṣaḥīḥ olur fikr ét / Ki deyyūṣ şuña dérler ki ki ehlīn göre teẓnībān 2750

misk (Ar.): Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir cins ceylanın erkeğinin karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.

İkincisi béşiñ nédür ki ṣā'imleriñ aġzının / Ḳoḫusı miskden aṭyebdür ḳoḳanlar olalar meşkūr 969

Şehīdler ḥaşr ola yarın aḳaraḳ gele ḳanları / Ola ṣūretde ḳan ammā ḳoḳusı misk ola éy yār 3647

miskīn (Ar.): Aciz, zavallı, beceriksiz adam.

Ki ebraṣ éde Allāh kim hem evvelki gibi seni / Malıñı ala eliñden olasın miskīn éy ḥussād 432

Rivāyetde gelüpdür kim buyurmuşdur Resūlullāh / Ki bir miskīni bir ādem ṭoyursa né vére Cebbār 514

miṣl (Ar.): Benzer.

Seni ḫalḳ éyleyen Mevlā bir ev ḫalḳ éyledi ki ol / Ol eviñ miṣli yoḳdur héç degil mermer veyā pūlāt 2045

Ki diller vaṣf édemez ol döşegiñ ḥüsn-i żiyāsın / Ki yoḳdur miṯli dünyāda anı temṯīl éde ʿubbād 3891

miṯlā (Ar.): Benzer, gibi.

Ki gördüm bir bölük merʾe tenin mıḳrāż-ile keser / Ki bir bölük daḫı gördüm başı ḫınzīr başı miṯlā 2787

miṯliyyūn (Ar.): Eş, benzer.

Daḫı ʿaḳreb ile yılan ṭola ḳabriniñ içine / Ki öyle bir yılanlardur ḳatırlar gibi miṯliyyūn 2382

mīzān (Ar.): Tartı, ölçek.

Anuñ başdıġı yérleriñ yédinci yére énince / Türābını götüreler ḳoya mīzāna ol Settār 1543

Yédi ḳat gökleri daḫı yédi ḳat yérleri añla / Terāzū gözüne ḳonsa ki ṭartmaḳ isteseñ mīzān 3489

muʿādil (Ar.): Denk.

Tefekküri muʿādildür ki bir günüñ ṣıyāmına / Müẕākere muʿādildür ḳıyāmü'l-leyli lā-ednā 1863

muʿallaḳ (Ar.): Asılmış, asılı.

Muʿallaḳ ola ṣavmıñız ki beyne'l-arżı ve's-semā / Yér ile gök arasında ṣavmı devr éyleye illā 1226

muʿallim (Ar.): Talim eden, öğreten.

Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür / Bir ādem vérse evlādın muʿallime olur manẓūr 2155

Daḫı buyurdı peyġamber ki bir men éyleye infāḳ / Ki ṣarf éde muʿallime ki bir dirhem gümüş maʿbūr 2163

Muʿāẕ ibni Cebel (Ar.): Sahabi.

Muʿāẕ ibni Cebel éydür buyurdı dér Resūlullāh / Ḳaçan vażʿ olsa ḳabrine gérü Ḳurʾān'ı ḳāriʾāt 2086

Muʿāẕ ibni Cebel éydür buyurdı çün Resūlullāh / Ki ḥaşr ola cemīʿ nemmām gérü meymūn gibi ḳattāt 2992

muʿaẕẓam (Ar.): Ulu, koskoca.

Ḳanadıñ biri maġribe yétişir biri maşrıḳa / Muʿaẕẓam ḫalḳ édüp anı mücessem éyledi Ṣannāʿ 3376

muʿaẕẕeb (Ar.): Eziyet çeken, azap içinde bulunan.

Daḫı meyyit ile cümle bularıñ cümlesin oda / Ata yarın Teʿālallāh muʿaẕẕeb ola fī'n-nīrān 2652

Yetīm mālını yéyenler ḳopalar ḳarnı ṭaġ gibi / Āteş-ile ṭola ḳarnı muʿazzeb ola ol bi'n-nār 3646

muʿazzez (Ar.): İzzet ve şeref sahibi.

Né deñlü var ise insān ḳamusı hep séve anı / Muʿazzez ṭutalar anı mükerrem ola fī'l-aḫlāḳ 1390

muʿaẕẕibūn (Ar.): Azap ve eziyet verenler.

Gine cemʿ édeler bunlar ki ol fāsıḳı bir yére / Édeler böyle üç kerre ʿaẕāb éde muʿaẕẕibūn 2374

mubāḥ (Ar.): İşlenmesinde sevap ve günah olmayan şey, iş.

Biri daḫı mubāḥ oldı aña yazmadı Ḥaḳ günāh / Odur ẓālimleri fāsıḳları étmek-durur muġtāb 2968

Ve ammā şol mubāḥ ġıybet ki fāsıḳları ẓālimi / Veyāḫūd bidʿat ehlini ki mubāḥ oldı éy muġtāb 2974

muʿcize (Ar.): Tansık, tansuk, dini teyit maksadıyla ve Allah'ın emriyle peygamberler tarafından yapılan ve halkı hayrette bırakan harikulade işler, hareketler, hâller.

Gine dédi buña ʿĪsā bu muʿcize benimdür bil / Ki bu muʿcize ḥaḳḳı-çün çöregi kim yédi iżāʿ 104

mufaṣṣal (Ar.): Uzun uzadıya anlatan.

Bunı sulṭān ḳılupdur Ḥaḳ ḳuṣūr aylar üzerine / Mufaṣṣal ḳıldı bu ayı mükerrem éyledi Tevvāb 948

Ki oldı zīrā bu cāmiʿ cemīʿ esmā-i Rabbānī / İḥāṭa étdi cümleyi mufaṣṣal éyledi Fettāḥ 1931

mufaṣṣılāt (Ar.): Uzun uzadıya anlatanlar.

Senede dört géce vardur géceler pādişāhıdur / Biri Berāt biri Ḳadir iki ʿīdler mufaṣṣılāt 845

muġlāḳ (Ar.): Anlaşılmaz.

Ve ammā şol ḳıyāmetde gelen beliyyeyi déyem / Ḥisābıñ pek şedīd olur ki gelmez vaṣfa pek muġlāḳ 14

muġtāb (Ar.): Gıybet eden.

Gel éy ġıybet żararından ḫaberdār olmayan muġtāb / Saña ġıybet żararını beyān édem éşit muġtāb 2952

Ki bundan daḫı eşeddir gérü mü'minleri ġıybet / Ḫuṣūṣā ʿālim ola ol ağıdür ġıybeti muġtāb 2985

muġtenem (Ar.): Ganimet olarak alınmış.

Bu şiddeti çeken tenler ṣararmaz mı ḳarındaşım / Ṣaḳın muġtenem ol şaʿbān ki ṣavmıñla ki ét niyāz 811

muḥabbet (Ar.): Sevgi.

Eger Allāh'a ḳul iseñ elin çek dünyādan kişi / Muḥabbet étme fānīye buña saʿy éyleme eşḫāṣ 34

Daḫı dédi Resūlullāh elā ümmeti aṣḥābım / Muḥabbet étse bir ādem cemāʿatde olup müdām 1453

muḥabbetli (Ar.+T.): Sevgili.

Muḥabbetlidür Allāh'a ki her gün ṣā'im olmadan / Ki öyle bir gécedür ol anı medḥ éyledi ʿAllām 1096

muḥabbetlik (Ar.+T.): Sevgi.

Anuñla ehliniñ ki ol arasında bula niẕām / ʿAdāvetlik géde düpdüz muḥabbetlik vére Fettāḥ 1920

muḥaddiṯ (Ar.): Hz. Muhammed'in sözlerini bildirmiş olan.

Bunı böylece ẕikr étdi cihān faḫrı Muḥammed bil / Ki yazdı Ḥayāti'l-Ḳulūb muḥaddiṯ éyledi ṣurrāḥ 3240

muḥaḳḳaḳ (Ar.): Gerçekliği, doğruluğu belli olmuş; doğru.

Bu söze pes münāsibdir ḫaberde vārid oldı kim / Bunı yazmış-durur Zühre muḥaḳḳaḳ böyledür aḫbār 199

Daḫı buyurdı ol server muḥaḳḳaḳ Ḥaḳ Teʿālallāh / Azād éder cehennemden ki her sāʿatde yüz biñ nās 1254

muḥaḳḳaḳā (Ar.): Doğruluğu belli olmuş.

Ki ʿarşda Ḥaḳ ḳoyar anı ki bir ḳandīliñ içine / Ḳıyāmet güni olunca durur anda muḥaḳḳaḳā 1229

Ḳıyāmetde ʿaẕāb olur ki ol ismi ḳoyanlara / Daḫı anaya babaya ʿaẕāb olur muḥaḳḳaḳā 3112

muḥaḳḳaḳān: Doğruluğu belli olan.

Gine dédi aña Aḥmed ki sen bilme misin ḳızım / Ériñ rıżālığı Ḥaḳ'ıñ rıżāsıdur muḥaḳḳaḳān 2763

muḥaḳḳaḳāt (Ar.): Doğruluğu belli olmuş, doğrular.

Bu kez İdrīs su'āl étdi ki ʿAzrā'īl melegine / Dédigiñ ḳız ile oġlan ḥayātdadur muḥaḳḳaḳāt 600

Ki bir sāʿat géçeçegiz bu kez oġlı çıḳa geldi / Ḫaber vérdi başına geleni cümle muḥaḳḳaḳāt 609

muḥaḳḳıḳ (Ar.): Gerçeği arayıp meydana çıkaran, soruşturucu.

Muḥaḳḳıḳlar démişlerdür ihānet étse bir ādem / Namāzı ḳılsalar felfes né gelür başına sen baḳ 1383

muḥaḳḳıḳāt (Ar.): Hakikati, gerçeği arayıp meydana çıkaranlar, soruşturanlar.

Bu sözden tevbe étmeden éder ḫatunına cimāʿ / Ki andan bir veled ḳalur zenīm olur muḥakkıḳāt 3003

Sile hep defterinden Ḥaḳ anuñ cümle günāhını / Keenne étmemiş gibi ḫalāṣ ola muḥakḳıḳāt 3015

muḫālif (Ar.): Uymayan, uygun olmayan.

Daḫı şerʿa muḫālif ismi vażʿ étme bir ādeme / Ki oldur ramażān ismi daḫı şaʿbān daḫı receb 3111

muḫalled (Ar.): Daima, sürekli olarak kalan.

Déye kimiñ-durur bu mülk déyeler seniñ içündür / Ki var otur maḳāmıñda muḫalled bunda iftirāş 1291

Muḥammed: *krş.* Ḥażret-i Muḥammed

Ki ḥattā ben yétişeyim Muḥammed'iñ zamānına / Hem ümmeti zamānına bulardur efḍal-i insān 749

Muḥammed'i séver iseñ şefāʿatin umar iseñ / Bu ayda ṣā'im olursañ ṭutarsın sünnetin zühhād 758

Muḥammed İbni ʿAbdullāh: Sahabe.

Ki Yaḥyā oġlı Aḥmed'dir Muḥammed İbni ʿAbdullāh / Suʾāl étdi helūʿdan ol daḫı dédim aña eclā 481

Muḥammed ibni Ṣafārī: Sahabe.

Muḥammed ibni Ṣafārī rivāyet éyledi diñle / Ki Mekke'ye géderken ben ki gördüm bir kişi īcāʿ 2606

Muḥammed-i Yusuf: Ebū Hanīfe'nin talebesi.

İmām Aʿẓam buyurmuşdur ki iḫfā édeler Ḳur'ān / Muḥammed-i Yūsuf éydür édeler cehri fī'l-Ḳurʾān 2298

Muḥammed Ḥarīrī: *krş.* Muḥammedü'l-Ḥarīrī

Muḥammed Ḥarīrī pes dér Ebū Ḥafż-ı Kebīr'iden / Ḳulaḳ ṭut bu söze bugün budur uş ʿanber-i elfāẓ 790

Muḥammed Ḥarīrī pes dér Ebū Ḥafż-ı Kebīr ile / Ki aḫret ḳardaşı-y-idik sévişirdik bile ḥaẕẕāẕ 791

Muḥammedü'l-Ḥarīrī: Makāmât yazarı ve dil alimi.

Ki dérlerdi Muḥammedü'l-Ḥarīrī adına anuñ / Ki Mekke'de mücāvir oldı bir yıl éyledi ibḳā 3073

Muḥammed Muṣṭafā: *krş.* Ḥażret-i Muḥammed

Ki ben şeyṭān degilem bil benim ṣūretime girmez / Muḥammed Muṣṭafā benem ki benden éylegil selām 2914

muḥārebe (Ar.): Harp, savaşma.

Seni incitse bir kimse olursañ sen aña ġażbān / Muḥārebe édersiñ sen anuñla ol zamān ḫışām 1778

muḥib (Ar.): Seven, sevgi besleyen dost.

muḥibb-i ṣādıḳ: Gerçek seven dost.

Dédi bunlarıñ ardında bularıñ ḳaldı evlādı / Daḫı muḥibb-i ṣādıḳları ḳaldı hep ẕevī'l-iḥsān 3301

muḥkem (Ar.): Sağlam kılınmış, sağlamlaştırılmış.

Bu kez edebsiz ol ʿavret uyuyunca ki ol ġāzī / Sicimler ile bağladı elin ayaġını muḥkem 1072

ʿAḳāyid ʿilmini ögren ki muḥkem ola īmānıñ / ʿAḳīdesi ṣaḥīḥ ola bunuñ īmānıdur mechūd 2175

muḫliṣ (Ar.): Halis, katkısız, iki yüzlü olmayan.

Bu ʿīd degildür éy kişi ki ʿīd cennetde olur bil / Anı Ḥaḳ'dan ṭaleb ḳıl sen budur uş muḫlişi iḫlāṣ 1274

Daḫı medḥ éyledi Allāh ki İsmāʿīl ḳulını bil / Ḳatı ṣādıḳ ḳulumdur dér ki oldur muḫlişi dergāh 1319

muḥriḳ (Ar.): Yakan, yakıcı.

Ki muʿteber kitāblardan bunı aḫẕ éyledim biliñ / Né deñlü var ise muḥriḳ eḥādīṯ éyledim īḳān 20

muḥṣenāt (Ar.): Haramdan sakınan temiz, namuslu kadınlar.

Ki yaʿnī muḥṣenāt ola ki dīnde hem ʿibādetde / Daḫı muṭīʿ ola Ḥaḳḳ'a daḫı ezvācına iṭāʿ 2711

muḥsin (Ar.): İhsan eden, iyilikte bağışta bulunan.

Gel imdi sen de ol muḥsin teraḥḥum éyle anlara / Ki üns éyle faḳīrlere olasın otdan istibʿād 394

muḥtāc (Ar.): Yoksul, fakir, ihtiyac sahibi.

Ki sévdigiñ ḳulıñı sen ki bunda éylediñ muḫtāc / ʿAdūlarıña dünyāda murādın vérdiñ éy Raḥmān 283

Bizim içün ṭaʿām édiñ ṣevābın bize baġışlañ / Ki muḫtācız size bizler teberrük édiñiz iṭʿām 1137

muḫtār (Ar.): Seçilmiş, seçkin.

Ki Seḥl-i ibn Meʿāẕü'l-Cehni diñle né buyurdı ol / Resūlullāh né buyurdı éşit né söyler ol muḫtār 2137

Ki ehl-i ʿilim içün ẓuhūr éde bir aḳ ʿalem anda / Né deñlü var ise ʿālim başına cemʿ ola muḫtār 3772

muḥterem (Ar.): Saygıya değer, sayın.

Bu yoluñ ḫaṣleti çoḳdur ki dünyāda ve aḫretde / Yüce devletleri bulur ṣoñucı ola muḥterem 2413

muʿīn (Ar.): Yardımcı, yardım edici.

Ḳamu fiʿliñde vāḥidsin ki yoḳdur héç saña muʿīn / Ki yoḳdur héç saña muʿriż ki sensin Ḳāhir u Feyyāż 2

İlāhī olasın muʿīn fuḳarā ḳullarıña sen / Ki muḥtāc étme aġniyā ḳapusına sen éy Fettāḥ 3252

muḳābil (Ar.): Karşı karşıya gelen, karşılık.

Anuñ yanında bir köşk daḫı gösterdiler ʿābide / O köşk-ile muḳābildür ki bu ehliñ içündür dār 209

Muḳābil olmaya aña bu dünyānıñ metāʿları / Ṭaleb ḳıl bu saʿādeti ḳabūl ét nuṣḥı ol meʾcūr 2161

muḳaddem (Ar.): Önde olan, önen giden.

Ki teʾḫīr éyleme zinhār ṣalāt-ı ʿīdiñ ardına / Muḳaddem vér namāzdan kim bunuñ vaḳti odur illā 1219

Ki nefsiñiz üzerine ki ol taḳdīm édiñ anı / Daḫı bunlar muḳaddemdür ki ʿindallāh olup mevdūd 2189

muḳaddemce (Ar.+T.): Önceden, evvelden.

Muḳaddemce vérirseñ sen daḫı evlā-durur iḫvān / Faḳīrlerde göre ḫarcın olarda olalar serrā 1218

muḳarreb (Ar.): Yaklaşmış, yakın.

Bularıñ yüzleri ādem yüzine beñzer éy kişi / Muḳarrebden degil bunlar daḫı mürsel degil enām 1115

Éyitdim Cebrāʾīl'e ben bu né melekdir éy Cibrīl / Dédi kim yā Resūlullāh muḳarrebden idi aḫbār 3423

mūm (Far.): Bir fitilin etrafına erimiş bal mumu, içyağı, stearik asit veya parafin dökülerek genellikle silindir biçiminde dondurulan ince, uzun aydınlatma aracı.

Ki Tañrı evine mūm dik müzeyyen ḳıl mesācidi / Seniñ de ḳabriñi Allāh müzeyyen ḳıla biʾl-isrāc 1174

Ki ol mūm tükenince dek éderler Ḥaḳḳ'a istiġfār / Ki yā Rabbi bu ḳuluñı ki ét cinānıña iʿrāc 1178

muntaẓır (Ar.): Gözleyen, bekleyen.

Ki muntaẓır olur ṣāʾim né zamān ifṭār éderem / Né zamān rāḥatım gelür oluram né zamān mesrūr 971

Maḳām-ı mevʿide vara ki muntaẓır ola anda / Gözede ümmetin anda ki yoldan olmaya ıżlāl 3615

murād (Ar.): Arzu, istek.

Seniñ ʿabdiñ iken mü’min néçün maḥrūm ḳılañ anı / Ki kāfir düşmānıñ iken murādına édüp idrāk 239

Murādı budur anuñ kim Muḥammed’i göre bir kez / Daḫı ümmetini göre yétişe ḳadre ol civān 738

murādullāh: Allah’ın isteği.

Dédi baʿżı müfessirler murādullāh budur rūḥdan / Ki Ḥażret-i Muḥammed rūḥudur éder yére iḳdām 1126

Dédi baʿżı müfessirler ki sürʿatden murādullāh / Ki öñ ṣafa ivişiñ dér odur efḍal maḳām icmāʿ 1499

muraṣṣaʿ (Ar.): Kıymetli taşlarala süslenmiş.

Ki ḳırmızı yāḳūtdandur anuñ bināsı éy mü’min / Muraṣṣaʿdur cevāhirle münevver ṣanki bir sirāc 3205

murdār (Far.): 1. İslami şeriat hükümlerine göre kesilmemiş hayvan.

Eti de kendi de murdār olupdur ol zīrā mürted / Ki mürtediñ boġazladığı murdārdur éder ifnā 1818

Ki ol tavuḳ meger murdār olupdur anı atdılar / Ki ol faḳīr anı aldı evine girdi ol zamān 2876

2. Kirli, pis.

Yaratdı ki seni Allāh ki bir murdār menīden bil / Ki kendiñi ṣanır mısıñ ki maḳbūl ḳulum istidrāk 3038

Daḫı murdār ḳılın ḫalḳ étmege ḳādir degilsiñ sen / Anı da ḫalḳ éden Allāh seni de éyledi min-ḫāk 3041

mūriṯ (Ar.): Miras bırakan.

Gel éy vāriṯ benim déyü ki daʿvā ḳılan ʿāleme / Eger vāriṯ iseñ gerçek uy imdi mūrise itmām 1800

Ki mūriṯler néler çekdi ki ol küffārıñ elinden / Ki vérdiler seri ol dīn yoluna çekdiler ezḫām 1801

muʿriż (Ar.): Yüz çeviren, başka tarafa dönen, gönlü olmayan.

Ḳamu fiʿliñde vāḥidsin ki yoḳdur héç saña muʿīn / Ki yoḳdur héç saña muʿriż ki sensin Ḳāhir u Feyyāż 2

Murtażā (Ar.): Hz. Ali'nın lakabı.

Ki gördüm ḥāl-i rü'yāmda cihān faḫrı Muḥammed'i / Yanında hem Ebū Bekir daḫı hem bile Murtażā 3090

Mūsā: *krş.* Hazret-i Mūsā

Tevaḳḳuf éyledi Mūsā taʿaccüben naẓar étdi / Göreyim né ḳılar Allāh bularıñ işini müllāk 232

Velākin bil ki yā Mūsā zamān-ı āḫir içinde / Ki bir ümmet gelecekdür Muḥammed ümmeti maḫlūḳ 1044

muṣaffā (Ar.): Yabancı maddelerden ayrılmış.

Anuñ bir kerpici altun biri gümüş muṣaffādur / Türābı miski eẕferdür çaḳılları leālīyāt 2046

muṣāḥib (Ar.): Biriyle musahabe eden, sohbette bulunan.

Refīḳ éyleye Ḥaḳ anı Ḫalīlullāh ile anda / Muṣāḥib ola cennetde merātibde ola iʿẓām 1459

Muṣāḥib oldıñ ise sen ki ʿālimler ile kişi / Gireñ sancaġı altına içeñ kevṣerden ol mevʿūd 2198

muṣallā (Ar.): Namaz kılmaya mahsus acık yer.

Muṣallāsı-y-idi anuñ ki ol dīvārıñ ardı bil / Ki herkez secde étdikçe ḳoḳardı necis pek rüsvā 2949

musallaṭ (Ar.): Sataşan, rahat bırakmayan.

Ki ʿAzrā'īl'e söyler Ḥaḳ musallaṭ éyledim seni / Ki żabṭ éyle bunı bir ḫoş ṣaḳın éylemegil ismāʿ 2326

Buyurdı faḫr-ı kā'ināt ki ehl-i nārıñ üstüne / Musallaṭ éyleye açlıḳ ṭaʿām isteyeler ol ān 3814

muṣalliyāt (Ar.): Beş vakit namza devam edenler.

Biliñ ümmeti aṣḥābım ki taḥḳīḳ bu cenāzeye / Ki tābiʿ oldılar cümle melāʾikler muṣalliyāt 2272

muṣḥaf (Ar.): Sahife hâline getirilmiş şey, kitap.

Ki şol üç kişiler ölmez degişir dünyāsın ancaḳ / Biri ḫayrāt édenlerdür biri muṣḥaf yaza muḥtāc 1190

muṣībet (Ar.): Felaket, ansızın gelen bela.

Bu ayda ġayrıda olmaz bu iḥsānlar bu inʿāmlar / Ki bundan ilerü muṣībet olur mı daḫı éy nās 1251

Dédi bunlara ol ḥācı ki éşidiñ bu sözi kim / O sözden ḥiṣṣe alup siz muṣībete oluñ meṣbūr 2703

muṣir (Ar.): Israr eden, direnen, ayak direyen.

Ki iḳrār étmedi cāhil muṣir oldı sözinde ol / Günāh deryāsına ṭaldı helāk oldı olup istiḳāʿ 94

muṣir-i bi'z-zinā: Zinada ısrarcı olan.

Daḫı yarlıġamaz Allāh muṣir-i bi'z-zinā dāʾim / Daḫı ribā yéyenleri Ḫudā yarlıġamaz bi'ẕ-ẕāt 831

Muṣṭafā: *krş.* Muhammed Muṣṭafā

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün / Rūḥuna vér Muṣṭafā'nıñ ṣalāvāt 4068

muştuluḳ: Muştucuya verilen armağan, müjdelik.

İntiẓārlar çeküp ārzūlar ḳılurduñ buña sen / Muştuluḳdur imdi uyan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4065

muṭābıḳ (Ar.): Uyan, uygun.

Gine göndere Cibrīl'i var isminden su'āl éyle / Muṭābıḳ mı anuñ ismi ʿulemā ismine şübhān 2234

Ki ḥattā ẓahrıñı yoḳla daḫı ḳarnına el éyle / Ki gör şerʿa muṭābıḳ mı sözi ḳavli ḳamu faʿlā 3108

muʿtād (Ar.): Adet olunmuş, alışılmış.

Ki muʿtād étse bir kişi ki her ḳapuyı açdıḳça / Ki héç girmeye ol eve ki ʿāfiyet vére Fettāḥ 1919

muṭahhar (Ar.): Temizlenmiş, temiz.

Eger Ḥaḳḳ'ıñ rıżāsını ararsañ dünyāda kişi / Ki tezyīn éyle ẕātıñı muṭahhar ḳıl mine'l-āṣām 1748

muʿtaḳ (Ar.): Azadedilmiş, azatlı.

Anıñ eline bir berāt vére ol ẕü'l-celāl Allāh / Ki muʿtaḳsıñ cehennemden ʿaẕāb görmeyesin nisā 2728

muʿteber (Ar.): İnanılır, güvenilir.

Ki muʿteber kitāblardan bunı aḫẕ éyledim biliñ / Né deñlü var ise muḥriḳ eḥādīṣ éyledim īḳān 20

muṭīʿ (Ar.): İtaat eden, boyun eğen.

Biri şol kişi ḥasretde anuñ bir ḳulı var idi / Ḳul oldı Tañrı'ya muṭīʿ olupdur aġası füssāḳ 358

Ki yaʿnī muḥṣenāt ola ki dīnde hem ʿibādetde / Daḫı muṭīʿ ola Ḥaḳḳ'a daḫı ezvācına iṭāʿ 2711

muṭmaʾin (Ar.): Gönlü kanmış, içi rahat, şüphesi yok kimse.

Ki bundan ṣoñra ʿAzrā'il ḫiṭāb éyleye rūḥına / Ki yā eyyetühā'n-nefsi ki muṭmaʾin oluñ iẓhār 2426

muṭṭaliʿ (Ar.): Öğrenmiş, haber almış.

Ki cümle muṭṭaliʿ ola né kim var-ise cennetde / Melāʾike muḳarrebler ki rūḥ-ı enbiyā ferḥān 683

Günāh nédür bu dünyāda ki bir şeyʾ gele ṣadrıña / Aña muṭṭaliʿ olsalar gire göre ḳamu enām 1756

muttaṣıl (Ar.): Kavuşan, bitişen.

Bir ādem alnına baḳdım ki gördüm iblisi anda / Anı ādemiñ alnına ki muttaṣıl olur ībḫāẓ 1911

Ki yāḳūtdan yaratdı ol aġacı ẕü’l-celāl Allāh / Anuñ budaḳları ʿarşa olupdur muttaṣıl her ān 3473

mużayyā (Ar.): Işıklı, parlak.

Buyurdı seyyidü’l-enām bir ādem mescide bir mūm / Ki naṣb étse-idi lillāh mużayyā olsa bi’l-vehhāc 1175

Gelicek maḥşere bunlar bileler cümle ḫalāyıḳ / Muḥammed ümmetindendir mużayyā yüzleri envār 1572

mużır (Ar.): Zararlı.

mużırr’un-nās: İnsanların zararlısı.

Nāsıñ ḫayırlısı kimdür ki nāsa nefʿi olandur / Ki şerlisi nédür nāsıñ mużırru’n-nās ola erdāf 1196

mużī (Ar.): Işık veren, parlayan, parlak.

Aña da géydire Allāh ki bir ḥulleyi cennetde / Daḫı géydire bir tāc kim mużī ola cemīʿ eyyām 926

mübāliġāt (Ar.): Mübalagalar

Ki oldı ṭaş iki pārça içinden çıḳdı kim bir şeyḫ / Ḳatı aḥsendür ol ḳoca ʿibādetde mübāliġāt 863

mübārek (Ar.): Uğurlu, hayırlı; bereketli, feyizli.

Mübārek ḳulların kendiye çekdi de ḫaber vérdi / Ki ḥıfẓ éde anı Allāh daḫı mālını fī’l-cihān 670

Pes andan ṣoñra İsrāfīl emirde éde istiʿcāl / Vara ḳuds ü mübāreke bu işde étmeye ihmāl 3603

müberrā (Ar.): Temize çıkmış, aklanmış.

Velī faẓlı bunuñ çoḳdur kelāmda édelüm ibḥāṣ / Daḫı iḫlāl-i ıṭnābdan müberrā étdim iḫtirām 2414

mübeyyaż (Ar.): Beyaza çekilmiş.

Ḫaber vérdi ki ol yigit ḳaçan vaḳt-i ṣabāḥ olsa / Bu ṭaşıñ içi aġarır mübeyyaż olur ol zamān 3289

mübtedī (Ar.): Bir şey öğrenmeye yeni başlayan, acemi.

Ki vérdim mübtedī olan kişiniñ eline cevher / Eger ḳadrini bilürse olur elbetde fī'l-cinān 21

mübtediʿ (Ar.): Bir yenilik ortaya koyan.

Ki evvelki senelerde ki ʿābid idi ol Ḥaḳḳ'a / Bu sene mübtediʿ bulduḳ daḫı fāsıḳ-durur nemmām 1155

mücāvir (Ar.): Yurdunu diyarını terk ederek zamanını Harammeyn-i Şerifeyn'de ibadetle geçiren.

Daḫı mücāvir olmaḳdan ḫayırlıdur dédi Aḥmed / Ki bir sene ḳarār édüp Ḥaḳ'ıñ beytinde istiḫdām 1441

Ki dérlerdi Muḥammedü'l-Ḥarīrī adına anuñ / Ki Mekke'de mücāvir oldı bir yıl éyledi ibḳā 3073

mücde (Far.): Müjde, muştu.

Receb ayında sen eger oruç olduñ ise kişi / Néce mücdeler édem ben ḳulaḳ vér baña ét ismāʿ 624

Bu mücdelerle ol ṣāliḥ ki duymaz cān acısını / Ki yaġdan ḳıl çeker gibi ala cānını ol Mennāʿ 2472

mücdeci (Far.+T.): Müjde getiren.

Ki ol köşküñ içindeki ḫatuna mücdeci vara / Déye ol dünyāda saña nikāḥ étdirdi Yezdānī 3858

mücellā (Ar.): Parlatılmış, parlak.

Daḫı her ḥarfine Allāh ki seksen biñ ḳaṣır vére / Ki cümlesi ola altun mücellādur cemīʿ maʿmūr 2166

mücessem (Ar.): Cisimlenmiş.

Ḳanadıñ biri maġribe yétişir biri maşrıḳa / Muʿaẓẓam ḫalḳ édüp anı mücessem éyledi Ṣannāʿ 3376

mücīb (Ar.): Teklifi kabul eden, istenileni yapan.

Ki bir cevher daḫı vérem anı naḳş éyle ḳalbiñe / Mücīblere né ḳılar Ḥaḳ ki ol ẕü'l-menni ve'l-iḥsān 1644

mücrim (Ar.): Suçlu.

Nidā éyleye ʿAzrā'īl seniñ rūḥıña éy mücrim / Ki yā nefs-i ḫabīṯe gel yériñden éyle fārīḳūn 2347

mücrimūn (Ar.): Cürüm işelmiş olanlar, suçlular.

Né şekille ala Allāh bularıñ rūḥını diñle / Né şekille ʿaẕāb ola çıḳarken cānı mücrimūn 2339

müdām (Ar.): Arası kesilmeyen, devam eden.

Daḫı dédi Resūlullāh elā ümmeti aṣḥābım / Muḥabbet étse bir ādem cemāʿatde olup müdām 1453

müddet (Ar.): Zaman, vakit.

Biraz müddet mürūr étdi gine gördüm o yigidi / Gine hep ehl-i maḳber ḫurūc étmiş ʿaleyü'l-īḳān 3307

müdmin (Ar.): İdman eden, devam eden.

müdmin-i ḫamır: İçkiye devam eden.

Ki Ḥaḳḳ'a şirk ḳoşan biri biri sāḥir biri kāhin / Biri de müdmin-i ḫamır biri zānī müzeyyenāt 854

müʾebbed (Ar.): Ebede kadar süren, sonsuz.

O melʿūn héç ebed görmez ki cennetiñ ḳoḫuların / Müʾebbed ḳalur ol otda ki vā-veylā saña füssāḳ 1408

müʾekkel (Ar.): Vekil edilen kimse, vekil tayin olunmuş olan, görevlendirilmiş olan.

Nétekim her bir ādeme müʾekkel oldı bir melek / Géce gündüz anı gözler ki ḥıfẓ içün olur ḫuddām 1118

Né buyurdı Resūlullāh Ḫudā ḫalḳ étdi bir melek / Müʾekkel ḳıldı ḳabrime baña sözler éder taḫbīr 3406

müʾeẕẕin (Ar.): Ezan okuyan.

Mü’ezzinler éder tekbīr imām éder zimāmından / Cemāʿat üstine binmiş olalar maḥşere iḥżār 1570

Mü’ezzinler né dérler ise daḫı sende dé iḫfāca / Saña mücde eger diñler iseñ ezānı sen her ān 1632

müfessir (Ar.): Tefsir eden, açıklayan.

Ki ekserī müfessirler rumūzı buña aldılar / Daḫı sen de muḥaḳḳaḳ bil ʿamel ét bunda taʿbīdāt 827

Dédi baʿżı müfessirler bu rūḥdan murād éy kişi / Bular biraz meleklerdür mü’ekkeldür bular iʿlām 1117

müflis (Ar.): Parasız, züğürt.

Alur mālını sebebsiz dükedir mālını anuñ / Ki müflis olur ʿāḳıbet ki ḳalmaz ḥabbece erzāḳ 1387

Daḫı saḫṭ éyleye Allāh aña hem laʿnet éyleye / Daḫı müflis éde Allāh ḳıyāmetde seni muġtāb 2966

müfsid (Ar.): Fesatlık eden, ara açan.

Daḫı ġammāzları cümle ki yérden refʿ éde Allāh / Daḫı müfsidleri ḳanda var ise refʿ éde Raḥmān 19

Ki bir nādī nidā éde biliñ bunları éy insān / Bulardur māniʿü’z-zekāt bulardur müfsidi füssāḳ 385

müfsiḳ (Ar.): Sapkın, günah işleyen.

Dér İbrāhīm var idi bir ḳarındaşım idi benim / Ki şārib ḫamr idi her ān ḳatı müfsik idi laffāẓ 2000

mühīn (Ar.): İhanet eden, hor ve hakir gören.

ʿAdū-yı ekberiñdür hem mühīndur bu saña her ān / Budur işinde mekkāre bu bir ʿadū-durur leṣṣāṣ 58

Kiẕib bularda bulunur riyā bularda bulunur / Seref bularda bulunur mühīndur bu démişgil ān 295

mühlet (Ar.): Bir işin yapılması için verilen zaman.

Bu ayda dīniñe mühlet vérirseñ sen eger kişi / Ki ġayrı ayda baḫşişler ḳadar ṣevāb éde inʿām 914

mühr (Ar.): Güzellik.

mühr-i yüz: Yüz güzelliği.

Mühr-i yüzdür baḳuban doymayayın / Beni boġazlamaġa ḳıymayasın 4131

mühürle- (Far.+T.): Bir yazı veya belgenin doğruluğunu veya kabul ve onayını belirtmek amacı ile altına mühür koymak, mühür basmak.

Mühürlerler o kāġıdı melekler miski eẕferle / Benim ḳabrim içinde ol kāġıd vaż‘ olunur éy pīr 3415

mükāleme (Ar.): Konuşma.

Géçen gün yā Resūlullāh otururduḳ ʿAlī ile / Mükāleme éderdik biz yoḳ-idi bizde taġżībān 2755

Mükāleme éder bunlar biribiriyle söyleşir / Yarın yevm-i ḳıyāmetde néc’olur ḥālimiz iḫrāc 3192

mükellel (Ar.): Süslü, parlak.

Doḳunmuş hep keleblerden mükellel dürr-ile yāḳūt / Baḳınca göz ḳamaşır ol döşeklerden bil éy ʿubbād 3889

mükerrem (Ar.): Muhterem, aziz, sayın, saygıdeğer; hürmet ve tazime erişmiş.

Bunı sulṭān ḳılupdur Ḥaḳ ḳuṣūr aylar üzerine / Mufaṣṣal ḳıldı bu ayı mükerrem éyledi Tevvāb 948

Né deñlü var ise insān ḳamusı hep séve anı / Muʿazzez ṭutalar anı mükerrem ola fī’l-aḫlāḳ 1390

mükremīn (Ar.): Ağırlayanlar, misafirseverler.

Ki ḥattā yazdılar kim bir ḳabirden yétmiş ér çıḳa / Ḳamunuñ adı mükremīn ola ism-ile yüsemmā 3594

mülāḥıḳ (Ar.): Yapışık, bitişik.

Ki biñ dirhem gümüş vérse fuḳarālara aġniyā / Mülāḥık étse ol ẕikre faḳīr ki étse intişār 183

mülāḳat (Ar.): Kavuşma, buluşma.

Ki her bārı Muḥammed ümmeti ẕikr olunur ise / Ki isterdim ben Allāh'dan mülāḳat éyle yā Raḥmān 746

mülāḳī (Ar.): Buluşan, kavuşan.

İki kerre sévinirler biri iftār zamānında / Biri Ḥaḳḳ'a mülāḳī olduġı vaḳitde bil meşkūr 970

mülāzemet (Ar.): 1. Bir yere veya kimseye sımsıkı bağlanma.

Cemāʿate mülāzemet édiñ dédi Resūlullāh / Ki zīrā iftitāḥ tekbīr ki idrāk étdi bi'l-imām 1460

2. Bir işle devamlı meşgul olma.

Hevādan géç géce gündüz Hū'ya mülāzemet éyle / Géce gündüz Hū-y-ile ol éder hevesini istifżāl 1742

mülevves (Ar.): Kirli, pis.

Eyā dürlü günāhlar ile ḳararmış ḫabīṯ nefsi / Eyā dürlü fısıḳlarla mülevves nefs-i fāsıḳūn 2348

O ṭayyib ṭāhir evidür mülevves giremez aña / Günāhkār dārı degildür cidāl étme ḳo ḳavḳayı 3845

mülk (Ar.): Ev, dükkan, arazi gibi taşınmaz ve gelir getiren mal.

Déye kimiñ-durur bu mülk déyeler seniñ içündür / Ki var otur maḳāmıñda muḫalled bunda iftirāş 1291

Ki terk étdiñ bu dünyāyı gözetdiñ Tañrı'nıñ emrin / Bugün bir mülke varırsıñ ebed sulṭān éde Ġaffār 2435

müllāk (Ar.): Sahip.

Velī sévdigi mü'miniñ bir işe ol şürūʿ étse / Anı feṯḥ éylemez aña żarūret çekdirir müllāk 227

Tevaḳḳuf éyledi Mūsā taʿaccüben naẓar étdi / Göreyim né ḳılar Allāh bularıñ işini müllāk 232

mümeṣṣel (Ar.): Temsil edilmiş, misal getirilmiş.

Ki cennetden buña bir yér mümessel éyledi Allāh / Anuñ hem ḳamu yérler daḫı göñüller ḳadar emlāk 241

müʾmin (Ar.): İman etmiş, İslam dinine inanmış.

Buña göre bulunur mı ʿaceb dünyāda bir müʾmin / Ki şimdiki zamān ḫalḳında yoḳdur aṣlā bir ḳannāʿ 78

Ki ṣabrım ḳalmadı yā Rabb bu müʾminiñ eleminden / Ki ḳıldıñ kāfiri mesrūr ki ḳıldıñ müʾmini ġamnāk 238

müʾmin-i ʿāmil: Amel eden mümin.

Elā éy müʾmin-i ʿāmil ʿameliñden édem aḫbār / Saña tebşīr édem elān néler iḥsān éde Ġaffār 2503

müʾmin-i ġāfil: Gafil olan mümin.

Elā éy müʾmin-i ġāfil gözün ét uyḳudan īḳāẓ / Uyan gel nevm-i ġafletden ecel bir gün éder īḳāẓ 3443

müʾmin-i kāmil: Olgun mümin.

Elā éy müʾmin-i kāmil kemāletden édem ibḥāṣ / Ol aʿlā seyyidiñ sözin édeyim ben saña ibḥāṣ 1280

Elā éy müʾmin-i kāmil kemāletden édem iʿlām / Ol aʿlā seyyidiñ sözün saña gel édeyim iʿlām 1746

müʾmin-i muḫliṣ: Halis, sağlam mümin.

Elā éy müʾmin-i muḫliṣ séverseñ Ḥaḳḳ'ı bi'l-iḫlāṣ / Ki bayram gécelerinde uyuma oḳuġıl iḫlāṣ 1259

müʾmin-i nāʾim: Uyuyan mümin.

Elā éy müʾmin-i nāʾim gel ét nevmiñden istīḳāẓ / Ki ġafletden gözüñi aç ḳulaḳ vér baña ét īḳāẓ 1230

müʾmin-i ṣādıḳ: Doğru, gerçek mümin.

Nidā éyleye bir melek geliñ éy müʾmin-i ṣādıḳ / Gédiñ fülān ʿulemānıñ başına cemʿ oluñ mevcūd 2202

müʾmin-i ṣāʾim: Oruç tutan mümin.

Elā éy mü’min-i ṣā’im açıldı saña ḳutlu bāb / Bu ayıñ faẕlını déyem buyurdı fātiḥü’l-ebvāb 947

mü’min-i sāmi‘: Dinleyen mümin .

Elā éy mü’min-i sāmi‘ beyān édem ki cüz’iyyāt / Ki herkes étdigiñ bula eger ḫayır ve şerriyāt 2251

mümkin (Ar.): Mümkün, olabilir, olabilen.

Ki ḥayvān ḥaḳḳı pek güçdür dili yoḳ söyleyeñ aña / Né mümkindür ḥelālleşmaḳ hemān ki étmek istiḫdām 1782

mümkün (Ar.): *krş.* mümkin

Ki al bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe var imdi mümkün olduḳça / Faḳīrleriñ ḫāṭırın yap anı redd éyleme def‘ā 511

Né mümkündür kemāl üzre olam ben cenneti vāṣıf / Keenne parmaġım baḥre ṣoḳup çekmiş gibi īrād 3918

münācāt (Ar.): Allah’a dua etme, yalvarma.

İki rek‘at namāz ḳıldı münācāt étdi Rabb’ine / Dédi yā Rabbi bu sā‘at baña vér sen biraz emvāl 1714

Daḫı bular içün du‘ā münācāt édiñ Allāh’a / Ki yā Rabbi bularıñ ṣuçunı ‘afv éyle yā Raḥmān 3266

münādī (Ar.): Nida eden, seslenen, tellal.

Ki ḫalḳıñ içine gire ḳaçarlar ehl-i maḥşer hep / Çaġıra bir münādī kim néçün ḳaçarsıñız eşḫāṣ 48

Çaġıra bir münādī kim bular kimler bilür misiz / Bular nemmām olanlar dér ki fitne ehlidür bi’ẕ-ẕāt 3009

münāfiḳ (Ar.): İki yüzlü.

Münāfıḳ girdi evine néçün vérdiñ aña ekmek / Saña and içmedim mi ben dédi étdi aña cefā 497

Münāfıḳlar arasında ẕelīl ü ḫor olan zāhid / Ki ḳurtul gel bu ḫorluḳdan ‘azīz éde seni Ġaffār 2430

münāsib (Ar.): Uygun, yerinde.

Bu söze pes münāsibdir ḫaberde vārid oldı kim / Démişdir İbni ʿAbbās ol bunı pek diñle ét idrāk 228

Bu söze pes münāsibdür ki bir ḥikāye basṭ édem / Vuḳūf olmadıġıñ ādemlere ḫor baḳma éy ʿamā 3070

münebbihāt (Ar.): Tenbih edici, uyarıcılar.

Ki yazıpdur münebbihāt ḳulaḳ vér éylegil idrāk / Rivāyet éyledi ʿÖmer Resūl-i mefḫar-ı derrāk 1411

münevver (Ar.): Nurlandırılmış, parlatılmış.

Anuñ ṣemeresi ʿilim ki ʿilm-ile münevverdür / Ki muḥkem olur ʿilm-ile olur ʿilm-ile ol aʿlā 1860

Ki ḳırmızı yāḳūtdandur anuñ bināsı éy mü'min / Muraṣṣaʿdur cevāhirle münevver ṣanki bir sirāc 3205

münevverāt (Ar.): Nurlular, aydınlıklar.

Életdi bir yére beni iki pārça éde beni / Ki bir ādem çıḳa geldi yüzi beyāż münevverāt 611

münfek (Ar.): Ayrılan, ayrılmış.

Ki münfek olmadı aṣlā ʿibādetde olup ṣābit / Gelüp oğluna baḳmadı ʿibādetde olup ḥublā 2818

münḳād (Ar.): Boyun eğen.

Receb olmayan aylarda düni gün ṣā'im olsa ol / Daḫı leylin ʿibādetle géçirse olsa ol münḳād 653

münker (Ar.): 1. Şeriatça yapılması caiz görülmeyen.

Ki sévmedigi ādeme ḳalur cümle anuñ mālı / Ol ādem beẕl éder mālı ki münker işlere īḫāz 309

Ki ẕikr étdiñ Ḥaḳḳ'ı dā'im ki emr-i maʿrūf éylediñ / Ki münkerleri nehy étdiñ naṣīḥat éylediñ her yār 2448

2. *krş.* münkir

Ḫaberdār ol eyā mü’min gele Münker Nekīr saña / Saña su’āl éde bunlar ki İslām’dan néce kerrāt 2090

Ki gel ḥāżır ol éy kişi gelür Münker Nekīr saña / Teraḥḥum éylemez bular ki héçbir kimseye aḥbāb 2489

münkir (Ar.): 1. İnkâr eden, hakikati tasdik etmeyen.

Ki müşrikler yine berāber olur māni‘ü’z-zekāt / Keenne vérmeyen kişi ki münkirdir Ḥaḳḳ’ı iḥḳāḳ 348,

2. Mezarda sual soracak iki melekten biri.

Ki defn étdiñ beni gétdiñ baña Münkir Nekīr geldi / Su’āl étmek diler bular bulara étdim i‘tirāż 2013

münşaḳ (Ar.): Yarılan, yarılmış.

Ki münşak oldı ol sā‘at ki bed éyledi yazmaġa / Yédi yüz yıl tamāmında yazup étdi ḳatı īżāḥ 1928

müntefi‘ (Ar.): Menfaatlenen, yararlanmış.

Taṣadduḳ ét fuḳarāya bulara vér ṣevābını / Bu da iḥsāndur anlara ki müntefi‘ olurlar cān 3295

mürāfi‘āt (Ar.): Yüksekler, yukarılar.

Daḫı ref‘ ola cennetde gérü yüz derece aña / Ki cümleden ola ‘ālī anuñ köşki mürāfi‘āt 2801

mürekkeb (Ar.): Yazı yazmak, desen çizmek veya basmak için kullanılan, türlü renklerde sıvı madde.

Ki yérde gökde né deñlü deñizler var-ise añla / Mürekkeb olsa cümlesi aġaçlar olsalar aḳlām 1484

Şehīdler ḳan-ile ‘ālimleriñ yazdıġı mürekkeb / Geleler göz yaşınıñ öñüne taḳdīm édüp éy yār 3752

mūriṣ (Ar.): Getiren, veren, kazanan.

Gel éy vāriṣ benim déyü ki da‘vā ḳılan ‘āleme / Eger vāriṣ iseñ gerçek uy imdi mūrise itmām 1800

Ki mūrişler néler çekdi ki ol küffārıñ elinden / Ki vérdiler seri ol dīn yoluna çekdiler ezḥām 1801

mürsel (Ar.): Gönderilmiş yollanmış.

Bularıñ yüzleri ādem yüzine beñzer éy kişi / Muḳarrebden degil bunlar daḫı mürsel degil enām 1115

mürted (Ar.): İslam dininden dönen.

Eti de kendi de murdār olupdur ol zīrā mürted / Ki mürtediñ boġazladığı murdārdur éder ifnā 1818

Daḫı nikāḥları olmaz ki zīrā mürted oldılar / Aña nikāḥ ḳıyan kimse girer cehenneme illā 1856

mürtekib (Ar.): Kötü, yakışıksız iş yapan.

Ki mürtekib olursıñız büyük günāhlar işlersiz / Anuñ-çün Ḥaḳ ḳabūl étmez éder duʿāñızı ibṭāl 1693

mürūr (Ar.): Geçme, bir yandan girip öte yandan çıkmak.

Ki taḥḳīḳ ʿālimiñ biri meger ol ehl-i cennetdi / Ki cennete géderken ol ki mürūr éde o merdūd 2211

Ḥasan Baṣrī bunı duydı ki maḥzūn olup aġladı / Ki bundan ṣoñra birḳaç gün mürūr étdi ki bu aḥvāl 3391

müsāfir (Ar.): Yoldan gelen yolcu, misafir.

Bu ay keşretde artuḳdur ki dünyāda ve aḫretde / Naṣīb-ile gelür bu ay müsāfir gibidür ṣıyām 934

Meger bir gün gine ol deveci uġradı ol ére / Müsāfir oldı ol géce ki anda éde inhibāṭ 2024

müsāfirḫāne (Ar.+Far.): Yolcu konağı; (mec) bu dünya.

Ki bu dünyā néye beñzer müsāfirḫāneye beñzer / Gelen göçüp gédiyorur eger insān eger ḥayvān 260

müsāmaḥa (Ar.): Görmezliğe gelme, göz yumma hoş görme.

Bu ḳavmi ol esirgedi helākden éyleyüp şefḳat / Ḥaḳ'ıñ emrinde étdi ol müsāmaḥa biraz éy yār 3427

Ki ibrām étdi ol bize bir eyyām / Ki étdik biz müsāmaḥa bir eyyām 3932

müṣbet (Ar.): Tesbit edilmiş, delil gösterilmiş.

Bu ʿālemler ḳamusı hep yıḳılır éylegil taṣdīḳ / Ki āyāt ile müṣbetdür beyān étdi anı Tevvāb 3534

mūṣil (Ar.): Ulaştıran, vardıran.

Elā éy ṭālib-i ḥażret dilerseñ olasıñ mesʿūd / Ṭaleb ḳıl ʿilm-i Sübḥānī odur mūṣil ile'l-Maʿbūd 2173

İki cihānda éy kişi felāḥ-ı ʿuẓmā isterseñ / Ki ögren vaṣf-ı Yezdānī odur mūṣil ile'l-Maʿbūd 2174

mūṣil-i ʿAllām: Allah'a ulaştıran.

Elā éy ṭālib-i taḥḳīḳ ki zühde éyle istilzām / Zühüddür aṣveb-i sebīl zühüddür mūṣil-i ʿAllām 2408

Müslim (Ar.): İslam dininde olan.

Daḫı on biñ ḳadar ġazāya varmışca ṣevāb vérem / Daḫı on biñ ḳadar Müslim ki infāḳ étdi bi'l-menẓūr 2152

Rivāyetdür Ebū Mūsā dédim Muḥammed'e bir gün / Ki ḳanḳı Müslim efḍaldur ḫaber vér baña sen éy şāh 3148

Müslim (Ar.): El-Cāmiʿu'ṣ-ṣaḥīḥ adlı eseriyle tanınan muhaddis.

Ki rāvīsi bu ḥadīṯiñ Buḫārī daḫı Müslim'dür / Ki raḥmet éyleye Allāh bulara külli ān evḳāt 2073

Ki Müslim'iñ rivāyeti ki gör né dér cihān faḫrı / İnandım dīn-i Allāh'a daḫı aḫretine itḳān 2870

Müslimān (Ar.): İslam dininde bulunan.

Ṣavım rüknidür İslām'ıñ ki ansız Müslimān olmaz / Ki ansız cennete girmez démişdür Ḥażret-i ʿAllām 881

Gine ben Müslimānım déyü daʿvā éyleñ éy kişi / Ki olmaz böyle Müslimān ki ét İslām'a istircāʿ 1532

müstaġraḳ (Ar.): Batmış.

Eyā dünyāda az ʿīşe ḳanāʿat éyleyen ḳāniʿ / Bugün gel dürlü niʿmetlere müstaġraḳ éde Ġaffār 2432

Döşeyeler öñüne hep yéye içe şükür éde / Ṣafālar üzre müstaġraḳ ola her birisi īʿād 3908

müstaḥaḳḳ (Ar.): Hak etmiş, layık.

Ki sen bilürsiñ éy Bārī bularıñ müstaḥaḳḳın vér / Bular-çün olmadı ıṣlāḥ bulara vér belā iʿẓām 1797

müstaḳīm (Ar.): Doğru, düz, dik.

Ki müstaḳīm olursañ sen ki biz de ṭoġrı oluruz / Ve illā egri olursañ oluruz egri biz eyvāh 3153

müsteḥil (Ar.): Helallik dileyen.

Bu sözden olur ol kāfir ki zīrā müsteḥil gördi / Anı da Ḥaḳ ḥarām étdi kitābında bil éy muġtāb 2971

müsterīḥ (Ar.): Rahat bulan, gönlü rahat, kaygısız.

Ḥaḳ'a çoḳ ḥamd éder bunlar ki şimdi müsterīḥ olduḳ / Ki eglenirler ol yérde ṣabāḥa dek ḳamu enām 1148

müsteṭāb (Ar.): Hoş, güzel bulunan.

İlāhī bu żaʿīf ḳuluñ içir sen bu şarāblardan / Daḫı vér cennet-i vildān ṣafālar bula müsteṭāb 1977

müşāhede (Ar.): Bir şeyi gözle görme.

Ḳaçan Ḥaḳḳ'ıñ cemālini müşāhede édicegez / Ki bir feraḥ gele aña ki yoḳdur héç aña maḳbūr 974

müşāhid (Ar.): Gören, bakan.

Ṣaḳın bu yoldan ayrılma géder dosdoġrı cennete / Daḫı Ḥaḳ'ıñ dīẕārını müşāhiddür bular merām 2410

müşeffaʿ (Ar.): Şeffaat eden.

Buyurdı İbni Mesʿūd kim Ḫudā rāżī ola andan / Ki şāfiʿi müşeffaʿdur şefāʿati olur maḳbūl 2167

müşerref (Ar.): Şereflendirilmiş, şerefli.

Ki evvelkinden efḍal hem müzeyyen hem müşerref hem / Biraz zamān daḫı géde görüne bir daḫı ʿālī 3856

müşeyyed (Ar.): Yüksek, sağlam yapılmış yapı.

Müşeyyed burcu olsa da bulucuyam anı taḥḳīḳ / Ki kimdür ḳaça ḳurtula buluram ben yaḳın ıraḥ 2337

müşfiḳ (Ar.): Merhametli, acıyan, seven.

Daḫı z̲üllik ḳanadını bular içün yére döşeñ / Ziyāde müşfiḳ oluñ anlara édiñ ḳatı iḥsān 3264

Éy ʿaceb kime ışmarlayam sizi / Size müşfiḳ mehribān ola sizi 4002

müşfiḳ-i ümmet: Ümmetin merhametlisi.

Né dér diñle Resūlullāh né dér diñle Ḥabībullāh / Né dér ol müşfiḳ-i ümmet né dér ol yüzi āfitāb 1953

müşkil (Ar.): Güç, zor, çetin.

Eger ḥayvāna vurduñsa ḳatı müşkil olur ḥāliñ / Ḥelālleşmeḳ degil mümkün cezāsı ola bi'n-nīrān 2285

ʿAz̲āb éderdi Ḥaḳ bize géyürdiler bize ḳaṭrān / Ḥālimiz müşkil idi pek ʿaz̲ābda olduḳ istikmāl 3399

müşkilūn (Ar.): Zor olan, zorlaşmış.

Ki ʿAzrā'īl anuñ rūḥın ki bir şekille ala kim / Anı vaṣf édemez vaṣṣāf ʿaz̲ābı ḳatı müşkilūn 2340

müşrik (Ar.): Allah'a şerik, ortak koşan.

Ki müşrikler yine berāber olur māniʿü'z-zekāt / Keenne vérmeyen kişi ki münkirdir Ḥaḳḳ'ı iḥḳāḳ 348

müştāḳ (Ar.): Özleyen, göreceği gelen.

Ölürkendeki beliyye anı da naḳl édem saña / Ki rūḥın ḳabż éder Allāh ki ṭaʿāma ṣuya müştāḳ 1392

Déye ol ḥūrī müʾmine déye éy yoldaşım müʾmin / Saña müştāḳ idim çoḳdan bugün buldum seni ol şād 3882

müşted (Ar.): Şiddetlenen, şiddetlenmiş.

Daḫı müşted ola ʿaẕābı anuñ ḳabri içinde / Daḫı ḥabṭ éyleye anuñ ḳamu aʿmālini Tevvāb 2964

müştehī (Ar.): İştahlı, istekli.

Biliñ ümmeti aṣḥābım ki taḥḳīḳ bir faḳīr kimse / Ki bir şeyʾ müştehī olsa bulamasa anı muḥtāc 3218

müşterek (Ar.): Ortak olan, ortaklaşa.

O ḥālde vaḳf olan şeyʾe olursa vārişiñ rāżī / Varır saña ṣevāb olur ikiñiz müşterek vaḳḳāf 1209

Duʿā toḫumu sendense āmīn ṣuyunı ben vérdim / Seniñle müşterek olduḳ ki fikr ét anı sen bī-ḳāl 1725

müttaḳī (Ar.): Allah'tan korkan.

Yaratdı kendine ḳulluḳda olan müttaḳīn içün / Ṭaleb ḳıl gel bu devleti budur bāḳī cemīʿ ezmān 1991

Gelüpdür ʿayn-ı ḥayātda ki müttaḳī olan kimse / Ki ḫor göz-ile baḳmaya gérü fāsıḳlara ḥāşā 3068

müyesser (Ar.): Kolay gelen, kolaylıkla olan.

Ki ehl-i cennet olanlar güler şekil olur meyyit / Müyesser éyleye Allāh bize ol aḥsenü'l-evżāʿ 2471

Ḳulu böyle olucaġaz efendisin ḳıyās éyle / Ki ḥüsnine miṣāl olmaz müyesser éde Yezdānī 3869

müẕākere (Ar.): Bir iş hakkında konuşma, danışma.

Tefekküri muʿādildür ki bir günüñ ṣıyāmına / Müẕākere muʿādildür ḳıyāmü'l-leyli lā-ednā 1863

müzeyyen (Ar.): Süslenmiş, süslü.

Ki taṯhīr ayıdur bu ay cemīʿ envāʿi denesden / Ki aḡlāḳ-ı ḥamīd-ile müzeyyen ola gör eyyām 907

Ki Tañrı evine mūm dik müzeyyen ḳıl mesācidi / Seniñ de ḳabriñi Allāh müzeyyen ḳıla bi'l-isrāc 1174

müzeyyenāt (Ar.): Süslenmiş, süslü şeyler.

Ki Ḥaḳḳ'a şirk ḳoşan biri biri sāḥir biri kāhin / Biri de müdmin-i ḫamır biri zānī müzeyyenāt 854

müẕnib (Ar.): Günah, suç işleyen.

Né deñlü var ise muḥtāc biter ḥācetleri anda / Né deñlü var ise müẕnib éder ol Ḥaḳ'dan istişfāʿ 3364

-N-

nā (Far.): Başa gelerek kelimeyi menfileştiren bir edat.

nā-çar (Far.): Çaresiz, ister istemez.

Ki nā-çar oldı oturdı ki loḳma-i ṭa'ām yéye / Ki kesdi ekmeginden ol ola ol anı ekliyyāt 607

nā-gāh (Far.): Ansızın, birdenbire.

Ki bir gün ġāfil iken siz gelür ölüm size nā-gāh / Géçirmeñ furṣatı bugün olursız cümleye peşmān 2565

nā-gehān (Far.): Ansızın, birdenbire.

Rivāyetdür ki 'Īsā'dan gezerken nā-gehān bir gün / Ki bir yigide uġradı ḳatı aġlardı gör eşḫāṣ 37

N'é şey' ile seniñ günāhıñı yarlıġadı Allāh / Cevāb vérdi gine aña géderdim yolda nā-gehān 1641

nā-gihān (Far.): *krş.* nā-gehān

Ḳanı anañ ḳanı babañ bulardan 'ibret almañ mı / Gezerken nā-gihān bir gün ölüm açar saña cenāḥ 2308

nā-ḥaḳ (Far.+Ar.): Boş, faydasız.

Üçüncüsi budur cehle 'alāmet olan eşyānıñ / Ki vérir mālını ol ér ki nā-ḥaḳ yérlere hergāh 3158

nā-merd (Far.): Alçak kimse.

Ki éylik éyle kemlige budur ér kişiniñ işi / Kötülüge kötülük bil budur nā-merd işi āṣām 1758

nā'il (Ar.): Muradına eren, ermiş.

Ki nā'il olayım dérseñ bu kerāmete éy kişi / Ki öldür nefsiñi sen de her işde éyle istiḥlāl 1741

Ḥasan dédi aña yā seyyide saña bu ikrāmlar / Néden nā'il olup bulduñ bu maḳāmātı ḥüsn-i ḥāl 3396

nā'imāt (Ar.): Uyuyanlar, uykuda bulunanlar.

Ḳadir gécesi çün raḥmet daḫı iʿṭā gécesidür/ Ki raḥmetim araya ḳullarım olmaya nā'imāt 858

naʿīm (Ar.): Cennetin bir kısmı.

naʿīm-i cennet: Cennetin naʿīm kısmı.

Unudalar bular cümle naʿīm-i cenneti anda / Ola ḥayrānı ser-gerdān olalar dā'imā meşkūr 975

Seni īṣāl éde Allāh naʿīm-i cennete éy şāh / Bulasın ḥūrīyi ġılmān vére Ḥaḳ ravża-i Rıḍvān 3334

naʿre (Ar.): Nara, yüksek sesle bağırma.

Bu naʿreyi éşidenler ki ḳanda var-ise cümle / Ḳamu yüzleri üzre hep düşüp ʿaḳlı géde ḫarāb 3552

Bu kez bir naʿre ura kim ki yā ḫuddāmlarım geliñ / Başıma cemʿ oluñ bugün ki ḫiẕmet günidir ʿālī 3861

nādī (Ar.): Nida eden, haykıran, çağıran.

Ki bir nādī nidā éde biliñ bunları éy insān / Bulardur māniʿü'z-zekāt bulardur müfsidi füssāḳ 385

Ṣevābını bağışladım bu ḳabirde yatanlara / Anı gördüm ki bir nādī nidā édüp dédi aḳvāl 3401

nādim (Ar.): Pişman olan.

Ola üç kişi ḥasretde ḳıyāmetde dédi Aḥmed / Ḳatı nādim ola bunlar helāk hem olalar ilḥāḳ 352

Ki nādim ola ol andan velākin nefʿası olmaz / Atalar nār-ı kübrāya bula étdigini ẕennāb 2407

nādīmāt (Ar.): Pişman olanlar.

Bu ẕevḳleri ṭaleb éyle oḳu Ḳur’ān’ı éy mü’min / Géçirme furṣatı kişi olursuñ ṣoñra nādīmāt 2121

nāfiʿ (Ar.): Menfaatli, faydalı, karlı.

Veyāḫūd Ḥaḳ Teʿālā’nıñ pes ʿilmi-çün ola ḫayrāt / ʿUlūm nāfiʿleri pes hep o ḫayrātda ola seyyāf 1200

nāfile (Ar.): Farzların dışında kılınan namaz.

Néçün vācibi işlemeñ ki nāfileyi işlersiñ / Bi-ḥamdillāh seniñ emriñi dutar yél bugün aḫyār 573

Ki bir ẕikr éyleseñ bunda ki nāfile namāz gibi / Ki ġayrı ayda farż namāz ḳadar ṣevāb vére ʿAllām 913

nāhiḳāt (Ar.): Merkep gibi anıranlar, eşek sesliler.

Ki birisi baġarṣıġın sürür geze daḫı otda / Ki otda añıra merkeb gibi éyleye nāhiḳāt 3023

nāḥiye (Ar.): Küçük yer, bölge.

Ki Kerḥ nāḥiyesinden berü bir kişi daḫı geldi / Meger kim bu daḫı melek imiş geldi bu da elān 1619

naḳış (Ar.): *krş.* naḳṣ

Daḫı her bār seniñ eliñe bir dirhem gümüş girse / Ki cennet maḳāmıñda o miḳdār naḳış ola tüccār 195

naḳḳāl (Ar.): Nakledici, hikâyeci.

Gécelerde birikirsiz odalarda cemīʿ naḳḳāl / Ṭalarlar ġaybete daḫı ki hem laġviyyete icrām 3116

Çıḳa kim ṣaḥrā ṭaşına tevaḳḳuf éde üstünde / Ki altı söz déye anda ki böyle naḳl éder naḳḳāl 3604

naḳl (Ar.): Söyleme, anlatma.

Gérü baña ḫiṭāb étdi né kim gördise naḳl étdi / Dédi éy ḳardaşım diñle başıma geleni çoḳ az 799

Velākin baʿżı ḥadīṯde yazupdur naḳl éder rāvī / Receb şaʿbān ayın ṣāʾim olanlar olalar iḥşār 3626

naḳl-i ṣaḥīḥ: Doğru aktarma.

Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde gelüpdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil / Ki bir ḳul çıḳsa evinden ki ḳaṣdı mescid-i envār 1540

Ebū Saʿīd-i Ḫudrī'den gelüpdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil / Ki dāḫil olsa bir ādem gérü ṣubḥa ki ol āgāh 3150

naḳlā (Ar.): Söylemek.

Bu sözden ṣoñra kesb étseñ ki biraz mālı cemʿ édüp / Ki beytü'l-māla cemʿ olur cemīʿ cümle éder naḳlā 1821

Ki vārişleriñe ḳalmaz ki zīrā mürted olduñ sen / Ki ḳalmaz kāfiriñ mālı gérü müʾminlere naḳlā 1822

naḳṣ (Ar.): Noksan, eksik.

Ve illā naḳṣ olur anuñ ki cennetde derecesi / Velī ḥelāl olursa da yüce mertebe yoḳ tüccār 198

naḳş (Ar.): Resmetmek.

Ki yolda bir kāġıd buldum içine baḳdım oḳudum / Meger içinde bismillāh yazılmış naḳş olup menāṣ 2011

Yazam ben ibtidāsındaki bismillāhiyi evvel / Daḫı Raḥmān ile Raḥīm adımı naḳş édem deftār 2633

naʿl (Ar.): Ayakkabı, papuç.

Ḳaçan naʿlinini géyse duʿā éder babucları / Ṣırāṭ üstünde ṣābitét déyü duʿā éder mesrūr 1000

namāz (Far.): Namaz, salāt.

Ki sen ṣabāḥ namāzına bile ḳaḳmazsıñ éy kişi / Ki ümmetin aña déyü ḳılasıñ daʿvā éy nemmām 1132

Veyāḫūd çift sürerken ol namāzıñ vaḳti olsaydı / Tamām édem şunu déyü namāzı fevt éder ol gāh 1333

nār (Ar.): Ateş, od.

Daḫı ʿarş ile kürsīyi daḫı cennet-ile nārı / Terāziniñ gözine bunları vaż‘ éylese ʿAllām 1474

Bugün bulduñ belāñı sen olursuñ dā’imā iḥrāḳ / İṭāʿat étmeyenleriñ ṣoñucu nāra dāḫilūn 2379

nār-ı cehennem: Cehennem ateşi.

Ṣıġınıñ sizler Allāh’a ki ol nār-ı cehennemden / Yarım ḫurmā olursa da taṣadduḳ édiñ éy aḫyār 523

nār-ı cevr: Eziyet ateşi.

El degirmenini çeküp nār-ı cevrle beslenen / Cevr-i faḳr-ile boyanan Fāṭıma’ñdur bu gelen 4056

nār-ı ʿışḳ: Aşk ateşi.

Dédi ki şeyḫ baña ol ki nār-ı ʿışḳı demi étdi / Daḫı ḳalbime vérdi ol ḥicāret heybetin īṣāl 1735

nār-ı kübrā: Büyük ateş.

Ṣaḳın cehlile oḳuma eẕānı sen gel éy mü’min / Girersiñ nār-ı kübrāya édersiñ luʿb-ı fī’l-eẕān 1602

Ki nādim ola ol andan velākin nefʿası olmaz / Atalar nār-ı kübrāya bula étdigini ẕennāb 2407

nās (Ar.): İnsanlar, halk, herkes.

Nāsıñ ḫayırlısı kimdür ki nāsa nefʿi olandur / Ki şerlisi nédür nāsıñ mużırru’n-nās ola erdāf 1196

Bu kez ṭırnaḳ ḳadar biti çıḳa anlarıñ içinden / Göreler anda yazılmış ki bir güzel yazı éy nās 3509

naṣb (Ar.): Dikme, saplama.

Buyurdı seyyidü’l-enām bir ādem mescide bir mūm / Ki naṣb étse-idi lillāh mużayyā olsa bi’l-vehhāc 1175

naṣīb (Ar.): Allah’ın kısmet ettiği şey.

Bu ay keşretde artuḳdur ki dünyāda ve aḫretde / Naṣīb-ile gelür bu ay müsāfir gibidür ṣıyām 934

Ki küççük oġluñ ölmedi naṣībiñ yoḳ bu ṣudan bil / Bu sözi andan éşitdim anuñ-çün isterem mezbūr 2708

naṣīḥat (Ar.): Öğüt.

Resūlullāh né buyurdı anı naḳl édeyim saña / Bunı diñle naṣīḥat al gözüñ ét uyḳudan ıraḳ 1380

Saña naḳl édeyim bir söz bu sözimden naṣīḥat al / Uyanġıl nevm-i ġafletden ḳulaḳ vér éyle istidrāk 3044

nāṣiʾūn (Ar.): Sızanlar.

Ki ʿAzrāʾīl vura evvel aġulu ḥarbesi ile / Acısı çıḳa ṭırnaḳlar ucundan ola nāṣiʾūn 2346

nāz (Far.): Kendini beğendirmek için takınılan yapmacık cilve, işve.

Daḫı ḥıfẓ éyleye Allāh ki iblīsiñ şürūrından / Daḫı ẓālim beşerlerden seni ḥıfẓ éde ʿizz ü nāz 785

naẓar (Ar.): Bakma, göz atma.

Biraz zamān mürūr étdi çoġaldı bunlarıñ mālı / Cihānı ṭutdı mālları naẓar ét ḥikmete Vaḥḥād 422

Ḫiṭāb étdi meleklere geliñ mevte naẓar ḳılıñ / Cemīʿ cümle naẓar ḳıldı né deñlü varsa ẕī-cenāḥ 2320

nāzenīn (Far.): Narin, ince yapılı.

Éydür aña ol nāzenin ol İsmāʿīl / Aldı boġazlamaġa gétdi Ḫalīl 4091

naẓım (Ar.): *krş.* naẓm

Bu tevfīḳ-i Ḫudā'dur bu naẓım bil / Bi-feyżıllāh-durur baña naẓım bil 3929

Naẓım éde déye gör imdi sen de / Velī iḫvāna lāyıḳ olan anda 3940

nāẓır (Ar.): Nazar eden, bakan.

Göre cennetde maḳāmın ola dā'im aña nāẓır / Déye yā Rabbi téz sāʿat getüre Ḳādir'i Ġaffār 2515

nāziʿ (Ar.): Bir şeyi yerinde koparan, söken.

nāziʿü'l-kefen: Kefen sökücü.

Dédim aña né keyfiyyet-ile ben ehl-i cennetim / Ki ben bir nāziʿü'l-kefen kişiyim bil bilā-nizāʿ 2612

nāzik (Far.): Güzel, zarif.

Bu ayda ʿarşıñ altında eser bir yél ḳatı aḥsen / Müyesser dérler adına ḳatı nāzik eser aṭyāb 957

nāzile (Ar.): İnme.

Daḫı rūḥ nāzile olur bu gécede yére bilgil / Éder müʾminlere duʿā daḫı tesbīḥ éder erḥām 1111

naẓīr (Ar.): Benzer, eş.

Anuñ ḥüsn-i żiyāsına daḫı ṭūline ʿarżına / Naẓīri yoḳ cihānda héç Resūl'e vérdi ol selām 717

Meger ol yigidiñ bir inegi var idi miṣli yoḳ / Ḳatı gökçek inek idi ciḥānda yoġ-idi naẓīr 3352, 3487

naẓm (Ar.): Vezinli kafiyeli söz.

Dér-idim éyle itmām ol İlāhī / Bu naẓmımı ki ḥıfẓ éyle İlāhī 3905

Dér-idim éyle itmām ol İlāhī / Bu naẓmımı ki ḥıfẓ éyle İlāhī 3935

né: Hangi şey, birçok şey, hangi, nasıl, neden anlamlarında kullanılan zarf veya sıfat.

Ki gördüñ mi bu dünyāyı néler éde ḥabībine / Ki dostuna néler éde ʿaẕāblara éde ifāż 57

Ki Mūsā gördi bu ḥāli ki firḳat geldi aġladı / Dédi yā Rabb bu né ḥāldir ki ḳıldıñ müʾmini ġamnāk 237

Ecel yaḳın geliceġez néler iḥsān éde Allāh / Né lüṭf-ile ala cānıñ édem bir bir saña aḫbār 2419

Ve illā sāmiʿü'l-ġıybet gel imdi diñleme ġıybet / Ki söyleyene né miḳdār günāh olur ise eẕnāb 2975

néçün: Niçin, hangi sebeple, neden, niye.

Dédi ʿābid néçün ʿaceb incüleri ġā'ib oldı / Néçün gedik-durur bura ki yoḳdur zīneti żarar 212

Ki dérsiñ Tañrı ḳuluyın néçün ṭutmañ anuñ emrin / Néçün ṣarf éylemeñ mālıñ zekātını édüp ifrāz 303

néden: Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin.

Ki ṣordum babama baba néden érdiñ bu ikrāma / Bu devlete néden érdiñ éderem senden istiḫbār 536

Ki yaʿnī né buyurdı ol kişi ẕātını bileydi / Néden geldi bu bedenler bu ṣūretler néden peydā 1844

n'ét-: Ne etmek.

Dédi yā Rabbi evvelde murādım dār-ı cennetdür / N'édeyim dünyāyı yā Rabb fenādır olur istihlāk 253

Né étdiñ nicār né n'étmeñ gerek / Bugün İsmāʿīl'i terk étmeñ gerek 4111

n'éyle-: Ne eylemek.

Baḳındı gör saña n'éyler bu mālım déyü sévdigiñ / Yédirmediñ idi anı yésin seni bugün füssāḳ 380

Gel éy kişi namāza dése ʿālim gör aña n'éyler / Ki dürlü melʿanet söyler gérü ʿālime ol sefāh 3166

n'ol-: Ne olmak.

Dédi pes Ḥażret-i ʿĪsā n'olaydı ben żaʿīf ḳuluñ / Ki ümmeti Muḥammed'den olaydım ben de dā'imāt 875

Eger görse-y-idiñ kişi ḳıyāmetiñ ʿaẕābların / N'olaydı ṭopraḳ olaydım déyü éderdiñ iltimās 1239

neʿam (Ar.): Evet, pek güzel, öyledir.

Dédi ʿĪsā neʿam yā Rabb baña göster né şeydir ol / Naṣīḥat alayım andan olayım ben de zāhidāt 862

Neʿam yā Rabbi dédiler belī aldıḳ idi rūḥın / Seniñ emriñ ile yā Rabb cānın aldıḳ idi maġfūr 2680

nebāt (Ar.): Bitki.

Biri bu kim bu avcılıḳ éyü degil imiş añla / Ki zīrā tesbīḥ éder hep cemīʿ ḥayvān ve ger nebāt 2040

nebātāt (Ar.): Bitkiler.

Nebātāt ṭaġları ṭaşlar aġaçlar cümle ẕī-rūḥlar / Kömür olurdı cümlesi ki simsiyāh olur evṭān 3806

nebī (Ar.): Peygamber.

Buyurdı ol cihān faḫrı ki yā Ṣevbān éşit benden / Şol Allāh ḥaḳḳı-çün beni nebī gönderdi ol Cevvād 650

Bu kez āḫir zamān ḫalḳına ẕem édüp buyurur Ḥaḳ / Nebīlerden gérü biraz ḳavim gele dédi Allāh 1324

nebīyyallāh: Allah'ın peygamberi.

Dédiler yā nebīyyallāh bizi biribirimize / Nikāḥ éyle bizi bugün olalum biz de tezvīcāt 594

necāt (Ar.): Kurtulma, kurtuluş.

Melekler mü'mine dérler ḳażā étdik Ḥaḳ'ıñ emrin / Al imdi sen de eliñe necāt içün yarın berāt 837

Bular saña nefes étse eger ḫayır eger şer bil / Necāt buluñ helāk oluñ ṣaḳın incitme éy civān 3274

neccā (Ar.): Kurtulanlar.

Bular ḥaẕlanır oldılar zinā olunsa kendiye / Bulardan ḥıfẓ éde Ḥuffāẓ Muḥammed ümmetin neccā 2835

néce: 1. Çok, pek çok.

O ḥarāmdan bedeniñde néce envāʿi et bitdi / Bu ṣavmilen géder ol et beden pāk ola bi'ṣ-ṣıyām 902

Keenne ölmemiş gibi yazıñ defterine aʿmāl / Ki dünyāda néce ḫayrātlar étdiler idi inan 2533

3. Nasıl.

Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī néce medḥ éyleye seni / Ki yoḳdur ṭāḳati anuñ kemāl-i ḥamde éy Feyyāż 5

Daḫı gündüzleriñizi ṣoḳaḳlarda köşelerde / Néce dürlü ḳabīḥ sözler ki söylerdiñiz éy aḫşam 3130

4. Kaç tane, kaç adet.

Néce dostlarıñız vardır néce şegirdiñiz vardır / Şefāʿat édiñ anlara cināna élediñ aḫyār 3770

néc'ét-: Nasıl etti (néce ét-).

Dédi babam saña n'étdi néc'étdi daʿvāñı seniñ / Alı vérdi mi ḥaḳḳıñı ki yélden seniñ éy aḫyār 546

Velākin baba benim néc'édem yoḳdur cihāzım héç / Ki arḳam ḳatı çıplaḳdur beni taʿyīb éder ricāl 1704

néc'ol-: Nasıl olur (néce ol-).

Néc'olur ümmetim ḥāli ʿömürleri ḳışa olur / Daḫı kendileri żaʿīf ʿibādetleri inʿidām 1085

Mükāleme éder bunlar biribiriyle söyleşir / Yarın yevm-i ḳıyāmetde néc'olur ḥālimiz iḫrāc 3192

necis (Ar.): Pis, murdar.

Muṣallāsı-y-idi anuñ ki ol dīvārıñ ardı bil / Ki herkez secde étdikçe ḳoḳardı necis pek rüsvā 2949

Ki baʿżı kerre bulurdı ki mevżiʿ-i sücūdunda / Necis bulurdı ol yérde ṣabır éderdi bi'l-eẕā 2950

nedāmet (Ar.): Pişmanlık.

Biri şol kişi ḥasretde ḳatı büyük nedāmetde / Ki ol ʿālim-idi vāʿiẓ Ḥaḳ'ıñ emrin édüp inṭāḳ 362

Öñünde maġbūn olalar iki kimse nedāmetde / Biri evlādı olmayan biri evlenmeyen pişmān 3710

nedmā (Ar.): Pişman olma, pişmanlık.

Bunı dédi olup ġā'ib ki bir daḫı göremedim / Ki ḫā'ib ḫāsir oldum ben ki oldum fi'lime nedmā 3106

nef' (Ar.): Menfaat, fayda, çıkar.

Ki cān ḥulḳūma geldikde görünür cümle étdigiñ / Ki vāh déyü çaġırırsıñ nef'i vérmez saña éy nās 1236

Bu belki söylemişdir bil ki nef'i olmayan sözi / Anuñ-çün men' éder anı duḫūl-ı cennete billāh 3144

nef alan- (Ar.+T.): Faydalanmak.

Eger vārişleriñ seniñ bu vaḳfe rāżī olmazsa / Ṣevāb umma sen andan héç nef alanmazsıñ éy vaḳḳāf 1210

nefes (Ar.): 1. Soluk.

Dilimden ḳoma yā Rabbi géce gündüz kelāmıñı / Ki ḫatmét ṣoñ nefesimi ma'a'l-Ḳur'ān-ile me'cūr 2172

Né deñlü var-ise maḫlūḳ eger ḥayvān eger ġayrı / Ki bir nefesde vére cān olalar cümlesi ḫarāb 3561

2. Okuyup, üfleme.

Bular saña nefes étse eger ḫayır eger şer bil / Necāt buluñ helāk oluñ ṣaḳın incitme éy civān 3274

neffā' (Ar.): Çıkarı çok olan kimse.

Meger ol adada Ḫıżr'ıñ ki bir mekānı var-idi / Ki anda bir aġaç dikmiş-idi gör ḥikmeti neffā' 161

Baḳa ol menzile ol ér déye éy Ḳādir ü Ḳayyūm / 'Aceb var mı buña beñzer ki bir menzil daḫı neffā' 633

neffāc (Ar.): Şişkin.

Yazıñ étdigi ḫayrātı ki ḳıyāmetdégin sizler / Ki dolduruñ kitābların ṣevāb-ile édiñ neffāc 1189

nefḫ (Ar.): Üfleme.

Bu kez Ḥaḳ emr éde aña ki nefḫ ét ṣūrı éy melek / Ḳaçan bir kerre nefḫ éde girer ʿāleme ıżṭırāb 3550

nefis (Ar.): *krş.* nefs

Nefisleri né isterse yéyecekden géyecekden / Daḫı zinā livāṭadan bulara édeler meylāh 1343

Déye ḳarnına ol nefis ki héç ḥelāl ḳoymadıñ mı / Ḥelāldeñ étdiñ istinkāf ki olduñ ehl-i ṭāmiʿūn 2355

nefrāt (Ar.): *krş.* nefret

Bular pes geleler cümle néce dürlü belālarla / Buları göre cümle ḫalḳ édeler cümlesi nefrāt 3008

nefret (Ar.): Tiksinme, iğrenme.

Yüzünden nūrı ḳaldırır cehennem çehreli olur / Gören nefret éder andan ḳatı mebġūż olur ıraḳ 1388

Daḫı şöyle ḳoḳa bunlar ki maḥşer ehli hep ḳaça / Nédür bu ḳoḳu déyeler ki nefret éde şeyḫ ü şāb 2979

nefs (Ar.): Ruh, can, hayat.

Ki dérin kendi nefsime ki lā-ḳuvvete illallāh / Ki Baġdād ġarḳ olup-durur daḫı ehli ile elān 1617

Né buyurdı éşit anı meserretde ḳılam seni / Yolunda véresin cānı ét aña nefsiñi ḳurbān 1979

nefs-i ḫabīṯe: Çirkin, kötü işler yapan nefis.

Nidā éyleye ʿAzrā'īl seniñ rūḥıña éy mücrim / Ki yā nefs-i ḫabīse gel yériñden éyle fāriḳūn 2347

nefs-i fāsıḳūn: Allah'ın emrini tanımayan nefisler.

Eyā dürlü günāhlar ile ḳararmış ḫabīṯ nefsi / Eyā dürlü fısıḳlarla mülevves nefs-i fāsıḳūn 2348

Daḫı ayaġına laʿnet oḳuya ol ḳaribce cān / Daḫı diline laʿnet oḳuya ol nefs-i fāsıḳūn 2353

nehār (Ar.): Gündüz.

Gel éy leyli nehār māl cemʿine saʿy éyleyen cemmāʿ / Né dérsiñ cemʿ édüp mālı olursuñ māl olur iżāʿ 63

nehr (Ar.): Akarsu, ırmak.

nehr-i ʿasel: Bal ırmağı.

İkincisi şehīdlerdür ki çıḳmaz dünyādan bular / Ki ḥattā nehr-i ʿaselden ki içmeyince ol inan 692

nehy (Ar.): Yasak etme.

Ki öyle bir varaḳdur kim içinde emri nehy ola / Ki ol varaḳ olur yarın ḳıyāmetde ẕevī'l-ecnāḥ 1945

Daḫı nehy éyledi Allāh ki bir ādemi ardından / Çaġırmaḳ ġayrı ad-ile laḳablar éylemek vaṣfā 3109

nekīr (Ar.): Mezarda ölüleri sorguya çekecek olan iki melekten birinin adı.

Daḫı ḳolay éder Allāh cevāb-ı Münkeri Nekīr / Daḫı örter cemīʿ ʿaybın günāhın gizler ol Cevvād 769

Ki defn étdiñ beni gétdiñ baña Münkir Nekīr geldi / Su'āl étmek diler bular bulara étdim iʿtirāż 2013

nemārıḳ (Ar.): Yastıklar.

Bular pes çekeler döşek zerābīler nemārıḳlar / Ki ḳırḳ yıl çekilür tamām bunı ḳıl Ḥaḳ'dan iltimās 1289

nemīm (Ar.): Koğucu.

Bunı Allāh kelāmında ki istinbāṭ olunmuşdur / Zenīm dédi zīrā Allāh nemīmden ilerü ḳattāt 2997

nemmām (Ar.): Koğucu, ara bozan.

Daḫı olmadıñız nemmām ki naḳl étmediñiz kelām / Daḫı bir kimseye sövmediñiz étmediñiz ʿişyān 2555

Gel imdi dünyā yüzinde ki nemmām olmadıḳ var mı / Eger ʿālim eger vāʿiẓ ki nemmām oldı mecmūʿāt 2998

nemmāmlıḳ (Ar.+T.): Dedikodu yapmak, gıybetçilik.

Ebū Hüreyre buyurdı ki nemmāmlıḳ içün bir kes / Yürüseydi iki adım ki söz ṭaşıya ol ḳattāt 2993

nérde: Nerede, hangi yerde.

Ki nérde bir faḳīr bula ki bir şeyʾ istese senden / Ki yüz yigirmi dört biñ peyġamber ḳanda bula ḥāşā 3105

Melāʾikler anı bilmez daḫı varmadı yanına / Ki nérde-y-idiġin bilmez ki iʿlām étmedi Fettāḥ 2315

nérden: Nereden, hangi yerden.

Bu azġunlıḳ saña nérden gelüpdür anı bilmeñ mi / Ki cehliñiz sizi yoldan çıḳardı éyledi aṭġā 1811

Cemīʿ cenneti gezerken ki dört ırmaġı ben gördüm / Ki şordum Cebrāʾīl'e ben ki nérden gelür āfitāb 1955

nergis (Far.): Kergisgillerden, bazı türlerinde beyaz, bazılarında sarı renkte olan çiçekleri ayrı veya bir kök sap üzerinde şemsiye durumunda, açılmadan önce bir yenle örtülü bulunan, 20-80 santimetre yüksekliğinde, soğanlı bir süs bitkisi.

N'oldı nergis gözleriñ yumduñ ana / Bizi fürḳat odına yaḳdıñ ana 4034

Çün vaṣiyyet ḳıldı çekdi dizlerin / Atası baġladı nergis gözlerin 4135

nesne: Şey, bir şey, hiçbir şey.

Benim emr étdigim nesnelere meyl étmeye bunlar / Éderler emrimi taḫfīf bulara vāhı vāveylāh 1346

Ki bir gün Ḥażret-i Mūsā dédi Allāh'a yā Rabbi / Baña bir nesne ögred kim anuñla ẕikr édem her ān 3484

neşir (Ar.): *krş.* neşr

Ki ḥaşir neşir bilmeñ mi daḫı bilmeñ mi bu ʿālem / Yıḳılacaġını éy kes olısar cümlesi ḫarāb 3533

neşr (Ar.): Yayma, açma.

Daḫı feṯḥ éyle gözleriñ né deñlü var ise gözüñ / Bu melekler üzerine yürüdi neşr édüp cenāḥ 2322

Ḳaçan iẕin vérincegez ki ol maḳbūż cenāḥını / Anı neşr éder ol melek olur ʿāleme istiġrāb 3549

néte: Nasıl, niçin.

Dünyāyı benüm ile gözi görür / Séver atam beni néte öldürür 4102

nétekim: Gerçekten, hakikaten, sonuç olarak.

Nétekim her bir ādeme mü'ekkel oldı bir melek / Géce gündüz anı gözler ki ḥıfẓ içün olur ḫuddām 1118

Nétekim dér Resūlullāh bu dünyādaki ḳullara / Néce iʿtiẕār éderse ḳuṣūrı étme iḥticāc 3187

nettāc (Ar.): Kazançlar, sonuçlar.

Daḫı buyurdı ol server ḥadīṣinde déyem anı / Bir ādem bir ḥaṣır döşese mescide olam nettāc 1180

nevbet (Ar.): Sıra ile yapılan iş.

Ki nevbet baña gelince ki benden ḳaçdı vérmedi / Dédim baña néçün vérmeñ dédi yoḳdur seniñ maḥfūẓ 2706

nevḥa (Ar.): Ölüye sesli ağlama.

Her ṣabāḥ anda varup aġlar-idi / Nevḥa ḳılup cigerler ṭaġlar idi 3974

nevm (Ar.): Uyku.

Ki nevmi terk édenleriñ ṣıġarlar ẓahrını bunlar / Duʿā édenlere āmīn déyü çaġıra ẕī'l-ikrām 1100

O meyyite déyeler kim ki taḥḳīḳ mü'mini misin / Ki rāḥat éyle yat kişi ʿarūs nevmi gibi eyyām 2586

nevm-i ġaflet: Gaflet uykusu.

Hemān sen nevm-i ġafletden gözüñi éylemeñ īḳāẕ / Uyanırsıñ velī bir gün giricek nāra fī'l-ʿaẕāb 1951

Saña naḳl édeyim bir söz bu sözimden naṣīḥat al / Uyanġıl nevm-i ġafletden ḳulaḳ vér éyle istidrāk 3044

nevvām (Ar.): Çok uyuyan.

Biñ aydan pes ḫayırludır bunuñ faẕlın dédi Allāh / Taḥarrī ét bu géceyi ki Ḳadr'e yétiş éy nevvām 1063

Duʿā éder bular cümle Ḫudā'ya yalvarırlar kim / Buları ıṣlāḥ ét yā Rabb uyana uyḳudan nevvām 1156

Nevvās ibni Semmāk: Sahabe.

Ki Nevvās ibni Semmāk ol suʾāl étdim Muḥammed'e / Ki bir nédir bu dünyāda daḫı bunda nédir āṣām 1754

neylā (Ar.): Merama erişme, isteğine ulaşma.

Ki bir ḳul éyledim azād anuñ keffāreti içün / Ki ṣabāḥıñ ṣevābına yétişeyim ʿaceb neylā 1221

nezʿ (Ar.): Can çekişme.

Ḳaçan cān nezʿine gelse aña bir ṣu vére Allāh / Ki héç ebed ṣuṣamaya ki reyyān olur ol infāʿ 630

nezʿ-i rūḥ: Ruhun can çekişmesi.

Ki andan ziyāde anuñ acısı ola nezʿ-i rūḥ / Néce dürlü ʿaẕāblarla ki çıḳa cānı fāsıḳūn 2358

nezʿ-i ḥāl: Can çekişme hâli.

Ḫaberde vārid olmuşdur Resūlullāh buyurmuşdur / Biriniñ nezʿ-i ḥālinde oḳunsa Yāsin éy aḫyār 2636

nıṣf (Ar.): Yarım, yarı.

Bu kez nıṣfını ol mālik āmīn déyene vérdi ol / Ki eksik vérmedi aña berāber étdiler ibẕāl 1726

Géceniñ nıṣfı olduḳda ḳaḳardıñ Ḥaḳ rıżāsı-çün / Ki terk éderdiñ ısıcaḳ döşekleri sen éy aḫyār 2438

nıṣf-ı ṣaġ: Tahıl ölçeğinin yarısı.

Oruç ḳażāsı ṭutmaḳdur eger ḳādir ise ṣavma / Ve illā fidyedür éy kes ki her gün nıṣf-ı ṣaġ iḥsān 2287

niʿam (Ar.): Nimetler.

niʿam-ı ʿuḳbā'd-dār: Ahiret nimetleri.

Ki muḥkem ise īmānıñ be-ġāyet ṣāliḥ iseñ sen / Né ḫavf ḫaşyetiñ ola olasın niʿam-ı ʿuḳbā'd-dār 2505

niʿmet (Ar.): 1. İyilik, ihsan.

Hemān ancaḳ bilür Allāh ki kendi vérdigi şey'i / Ki niʿmetden kerāmetden néler iḥsān éde Raḥmān 704

Ki her bir ḳarış eṣvāba ki bir şehir vére Allāh / Né niʿmetdür Ḫudā'dan bil ki lüṭfından éde iʿṭān 2772

2. Azık, yiyeceğe, içeceğe dair şeyler; ekmek.

Ki bir faḳīr ṭoyuracaḳ ḳadar niʿmetimiz yoḳdur / Néc'édelüm bu ḫaṣletler bulunmaz bizde yā ḥükkām 943

Meger bir gün gine ol ḳız düşine girdi Ḥasan'ıñ / Bu kez bu ḳız cinān içinde niʿmetde ki ḥüsn-i ḥāl 3392

niʿmet-i cennet: Cennet nimeti.

Denī dünyāyı yā Ḫıżır ki sen éylediñ iḫtiyār / Unutduñ niʿmet-i cennet ki étdiñ rāḥata ircāʿ 156

niʿmet-i eclā: Belli nimet.

ʿİlimdür niʿmet-i eclā ʿilimdür eşref-i eşyā / ʿİlimdür maṭlab-ı aʿlā ʿilimdür maḳṣad-ı aḳṣā 1858

niʿmet-i İslām: İslam nimeti.

Néce envāʿi niʿmetler bize çün ḳıldıñ erzānī / Ḫuṣūṣā niʿmet-i İslām ki maḫṣūṣ ḳıldıñ éy Feyyāż 3

niʿmet-i niḳmān: Cezalandırıcı nimet.

Buña beñzer-durur dünyā gel imdi buña aldanma / Serābdur pes şarābı bil zehirdür niʿmet-i niḳmān 268

niʿmet-i niḳmet: Ceza nimeti.

Ḳatı pek azdan az-durur bu dünyāda olan eşyā / Bunuñ niʿmet-i niḳmetdür cefādur rāḥatı her ān 269

niʿmet-i maẓhūr: Orataya çıkan nimet.

Ki yaʿnī ġayrı peyġamberlere vérmedi bu béşi / Ki taḫṣīṣ éyledi baña budur béş niʿmet-i maẓhūr 966

niʿmet-i ʿuẓmā: En büyük nimet.

Döşeyeler daḫı anuñ öñüne niʿmet-i ʿuẓmā / Ki yétmiş biñ ḳadar ṣaḥın gümüş altun ki bī-ḳıyās 1296

Ki her dürlü yémişlerden yéyeler édeler ṣafā / Daḫı niʿmet-i ʿuẓmālar gele öñlerine ziyād 3894

nicār (Ar.): Asıl, esas.

Né étdiñ nicār né n'étmeñ gerek / Bugün İsmāʿīl'i terk étmeñ gerek 4111

nidā (Ar.): Çağırma, bağırma, seslenme.

Ki bir géce nidā geldi getür incüleri éy yār / Mekānına ḳoyalum dér elinden aldılar éy yār 218

Receb ayın bütün ṭutsa semādan bir nidā gele / Ki mücde yā veliyyullāh déyü nidā éde evżāʿ 629

nifāḳ (Ar.): Münafıklık, iki yüzlülük.

Ki ġıybet dört ḳısım oldı biri küfür-durur anıñ / Olupdur birisi nifāḳ biridür maʿṣiyet muġtāb 2967

Ve ammā şol nifāḳ ġıybet éde fāsıḳ u ẓālimler / Fülān démeye adını bu nifāḳdur bil éy aḥbāb 2972

nigār (Far.): Resim gibi güzel sevgili.

Böyle déyüp dā'im aġlar ol nigār / Gözlerinden yaş yérine ḳan aḳar 3960

Géçdi ol gün aḫşam oldı ol nigār / Dédi kim éy Ḫāliḳ u Perverdigār 4019

nihāyet (Ar.): Son, uc.

Ki sū'-i ḫulḳ olanları ḳatı pek köti ḳavimdir / Ki şirretlikde nihāyet bulupdur étdiler icrām 1773

nihāyetsiz (Ar.+T.): Sonsuz.

Ki bunda bir ʿamel étseñ nihāyetsiz çoġalır ol / Ki ḥaddı kenārı olmaz ḳatı çoḳ olur ol éy nās 1250

Cevāb vérdi Resūlullāh ki Ḳur'ān'dur kelāmullāh / Nihāyetsizdür éy kişi aña yoḳ ġāyet-i maḳdūr 2146

nikāḥ (Ar.): Bir erkekle bir kadının evlilik birliği kurmasını sağlayacak yasal işlem, evlilik akdi.

Gine ḥac éylemek lāzım olur étdi ise evvel / Nikāḥın daḫı döndürür ki baʿde't-tevbeti aṭġā 1820

Ḳızıñ üçün üç oġlana nikāḥ étdim beni diñle / Birini ben nikāḥ étdim déyem saña daḫı kelām 2919

nikāḥ-ı teẕhībāt: Süslü nikah.

Néce söylerse ol küfri géder īmānı kendiden / Ki kāfir olur ol sözden olur nikāḥ-ı teẕhībāt 3002

nikāḥlan- (Ar.+T.): Bir kimseye nikahla bağlanmak, evlenmek.

Üç oġluna ki üç ḳızın nikāḥ éyledi anlara / Birin kendi nikāḥlandı zifāfa yatdılar tamām 2897

nīrān (Ar.): Cehennem.

Ḳıyāmetde Teʿālallāh baña ʿaẕāb éder bundan / Ki ḳoñşumuñ ḥālin ṣormadıġımdan Ḥaḳ atar nīrān 2884

Ki dört kişi cehennemde ki ol ḳadar fiġān éder / Fiġānından dola nīrān ki içi ehl-i fiġānāt 3019

nisā (Ar.): Kadın.

Buyurdı Ḥażret-i ʿÖmer bu nisālar içün ancaḳ / Né miḳdār ola ki érler buyuruñ anı ẕī-iḥsān 1636

Gel imdi ḫiẕmet édiñ ehliñize sizler éy nisā / Eger isterseñiz cennet öpüñ ér ayaġın nisā 2720

nisbet (Ar.): Kıyaslama, ölçü.

Bu dünyāda olan emtāʿ eger ẕeheb eger fıḍḍa / Ḳamusı cennete nisbet ki ẕerre deñlüdür emtāʿ 71

Ki ʿālimler derecātı ki ġayrı müʾmine nisbet / Yédi yüz derece yüksek budur Ḥaḳ'dan bize maʿhūd 2185

nisyān (Ar.): Unutma.

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā maġrūr / Ḳanı anañ babañ seniñ buları éyleme nisyān 3311

niṭāḳ (Ar.): Kuşak, kemer.

Bu kez her kişi gözlerin göge diküp ṭura biñ yıl / Ki aṣlā kimseden bir ṣavt ṣudūr éylemeye niṭāḳ 3690

niyām (Ar.): Uyuyanlar.

Ki Şemʿūn geldi evine namāz ḳılmaġa başladı / Namāzdan fāriġ oldı ol biraz yata éde niyām 1071

Meger var idi ki bir şeyḫ ki ġāyet zāhid-idi ol / Meger bir gün yatardı ol ki gördi Aḥmed'i niyām 2907

niyāz (Far.): Yalvarma, yakarma, dua.

Gel éy Ḥaḳ'ıñ ʿadūsı gel namāza gel niyāza gel / Felāḥa gel ṣalāḥa gel ʿadūñdan éyle iftirāḳ 1371

Niyāz éderem Allāh'a ki yā Rabbi bu ḳuluñuñ / Ṣevābını aġır getür günāhını édüp taḳṣīr 3419

niyet (Ar.): *krş.* niyyet

Velākin şarṭ budur biliñ ḥasen ét niyetiñi sen / Éliñ medḥin ṭaleb étme riyā étme ki fī'l-eẕān 1606

Ki ḫalḳ görsün beni sévsin yigitler daḫı ḳocalar / Bu niyet-ile ṣoḳaḳlarda yürüşür idi hāy hāy 2806

niyyet (Ar.): Niyet, meram.

Ḫulūṣ niyyet-ile faḳīrlere taṣadduḳ éyleseñ / Biriniñ yérine biñ vére Ḥaḳ ṭut bunı i'tibār 544

Ki tevbe édeyim dédim cemī' étdigim 'işyāndan / Bu niyyet-ile çıḳdım ben yanıñdan étdim isti'rāż 2010

nizā' (Ar.): Çekişme, kavga.

Buları göre melekler déyeler enbiyālardur / Nebīler déye melekdür nizā'alar éde aḫyār 1571

Néden bildiñ sen éy meyyit ki ehl-i cennet olduġum / Bu kez meyyit né dér diñle bu sözde yoḳ-durur nizā' 2613

niẓām (Ar.): Düzen, tertip.

Anuñla ehliniñ ki ol arasında bula niẓām / 'Adāvetlik géde düpdüz muḥabbetlik vére Fettāḥ 1920

noḳṣān (Ar.): Eksik, azalma.

Ki andan ṣoñra günden güne noḳṣān oldı ol ṣu kim / Ki dü mekānına gine vardı ki ol noḳṣān 1630

Eger maraż-ı mevt olup daḫı döşekde yatırsañ / Vaṣiyyet ét ḳarībiñe velediñ étmeye noḳṣān 2291

noḳṭa (Ar.): Nokta.

Bunuñ noḳtası eksik dér ola ol / Ki her ḳanḳı maḳāmı dilerseñ ol 3937

Nūḥ (Ar.): Büyük peygamberler arasında sayılan, kendisine inanmayan kavmi tufan ile helak edilen peygamber.

Ḫaberde vārid olmışdur ki Allāh'ıñ resūli Nūḥ / Éderdi kāfiri daʿvet ki Ḥaḳḳ'ıñ emrine iḳdām 1758

Vére her renkden olmış bir ʿalem Nūḥ eline Allāh / Birikeler né deñlü aġlamış var ise li'l-Cebbār 3754

nuʿmā (Ar.): İhsan, bahşiş, nimet.

Elā éy ṣā'im-i mü'min ki fıṭra éylegil iʿṭā / Ki yevm-i ʿīdi géçirme eger ister iseñ nuʿmā 1217

nūr (Ar.): Aydınlık, parıltı, parlaklık.

Daḫı ḳabriñ ḳarañlıġın Ḫudā refʿ éyleye andan / Refīḳ ola aña bir nūr ki bir ḳandīl aṣa Cevvād 768

Dédim aña nédür bu nūr dédi bir dişimiñ nūrı / Ki bir kez aġzımı açdım dişim nūrı édüp īrāş 1311

nūr-ı ʿayş: Yaşam ışığı.

Yanına aldı nūr-ı ʿayşı éyledi / Ḫoş mısıñ ḳızım ṣafā geldiñ dédi 4067

nūr-i fem: Ağzı nurlu olan.

Ebū'd-Derdā ḫaber vérdi éşitdim ben Resūlullāh / Né buyurdı gör ol sulṭān ki nūr-ı femden istiʿlām 1765

nūr-i ilāhī: İlahi nur, Allah'a ait nur.

Ki ḳaldım ben taḥayyürde ʿaceb bu nūr nédir dédim / ʿAceb nūr-ı İlāhī baña çün étdi mi inʿikās 1309

nūr-i kevneyn: Dünya ve ahiret nuru.

Neʿam éy nūr-ı kevneyni éşidelüm kelāmıñı / Ki bizi éylesen mesrūr déyü söylediler ol ān 676

nūr-i żiyā: Işılı, aydınlık nur.

Ki öyle bir tāc ola ol anuñ nūr-ı żiyāsından / Ki maḥv éde günüñ nūrın ḳatı pek şavḳı var envār 2139

nūrān (Ar.): Nurlu, ışıklı.

Anuñ hep ṭaşları cümle ki lāle-i cevāhirden / Ki her biri żiyā vérir ḳarañlıḳ gécede nūrān 730

Ki ḫayrı'n-nisā né dér gör dédi var idi bir ġulām / Ki on yaşına girmişdi ki yüzi pāk anuñ nūrān 2660

nūrānī (Ar.): Nurlu, ışıklı.

Anuñ beñzi ḥayātında ki bir nūrānī vech-idi / Ki ṣanki yüz küle dönmüş ṣararmış beñzi olmış şaz 796

nūrlandır- (Ar.+T.): Parlak ve tertemiz bir duruma getirmek.

Daḫı ḳabrini nūrlandır ki ġāyet de ola ol şavḳ / Teʿālallāh ḳabūl éder ola ḳabri anuñ pür-nūr 1005

nuṣḥ (Ar.): Nasihat verne, öğüt.

Muḳābil olmaya aña bu dünyānıñ metāʿları / Ṭaleb ḳıl bu saʿādeti ḳabūl ét nuṣḥı ol meʾcūr 2161

nuṣret (Ar.): Allah'ın yardımı.

Ki cümle ehl-i İslām'a ki nuṣret éyleye Allāh / Ki dīn düşmānların cümle Ḫudā ḳahr éyleye her ān 16

nūş (Far.): Tatlı; bal.

Firḳatiñ aġusı ṭolu ṭolu ḳadeḥ / Nūş ḳıldım ben néce olam ben feraḥ 3985

nuṭṭāḳ (Ar.): Çokça söyleyen, konuşan.

Bunı da süreler oda dédigin ṭutmadıġı-çün / Ṭutanlar cennete gire ʿaẕāba gire ol nuṭṭāḳ 364

nübevvet (Ar.): Nebilik, peygamberlik.

Ki her dürlü ṣevāblarda nebīlerle berāberdür / Nübevvet derecesinde māʿadā ola sāfiyyāt 2264

nüfūs (Ar.): Ruhlar, canlar.

Ki senden ġayrı şey' istemeziz illā nüfūsımuz / Ki sen ḳurtar bizi yā Rabb necāt vér éylegil ḫalāṣ 3461

nüvāziş (Far.): Okşayış, iltifat.

Yanına aldı nüvāziş éyledi / Ḫoş mısıñ ḳızım ṣafā geldiñ dédi 4067

nüzūl (Ar.): Aşağı inme.

Bu kez Cibrīl nüzūl étdi buña ṣordı Resūlullāh / O da böyle cevāb vérdi aña yoḳ ġāyet-i maḳdūr 2147

Bunuñ ḥürmetine kāfir yér içer dünyāda gezer / Bunuñ ḥürmetine bārān nüzūl éder biter zirāʿ 3367

-O-

o: 1. İşaret zamiri, 3. tekil kişi. 2. İşaret sıfatı.

Ki ḥattā bir içim şu-y-ile iftār étdirirseñiz / Bu şevābı vére Allāh odur Cevvād-ı ẕī'l-ikrām 945

Dédi ʿĪsā ol ére kim ki bir bölügüni sen al / Birini de ben alayım birin ekmek yéyen ṭammāʿ 109

Resūlullāh'a vardı ol su'āl éyledi bu işden / Dédi aña Resūlullāh yétişmediñ sen éy serrāʿ 1509

Dédi deveyi séverin muḥabbettim añadur dér / Bu kez bir deve vérdi ol ki melek aña ẕü'l-iḥsān 406

Ḳaçan yevm-i ḳıyāmetde nidā éde saña Allāh / Ki bir tenhāya élete ki anda kimse yoḳ Vaḥḥād 770

Saña naḳl édeyim bir söz ki andan ḳadriñi añla / Géce gündüz ʿibādet ét şükürler éyle bi'l-maʿḳūl 1037

Aña bir géce vérdim ki ki biñ aydan ḫayırlıdur / Anuñ faẓlını kimseye beyān éylemedim iʿlām 1088

Anıñda çıḳara Allāh ki aʿẓam-ı ẕünūbinden / Nétekim ṣoyunur eṣvāb ki ṣırtından éder iḫrāc 1184

Nebīlerle şehīdlerle Ḥaḳ'ıñ ṣādıḳ ḳulı ile / Ki ʿarş altında ola ol vére Ḥaḳ anlara ṭaʿām 1456

ocaḳ: Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer.

Daḫı ocaḳda pişenden véreler bu faḳīrlere / Ṣevābın dilleri ile bağışladım déye her ān 2305

od: Ateş; cehennem.

Bunı da süreler oda dédigin ṭutmadığı-çün / Ṭutanlar cennete gire ʿaẕāba gire ol nuṭṭāḳ 364

Bularda varalar veyl ki bular da yanalar odda / Namāza ihānet étdiklerinden ötüri iḥrāḳ 1379

oda: Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi, göz.

Ezān oḳunsa mescidde icābet éylemeñ aña / Çökeñ oturuñ eviñde odalarda édeñ laḳlāʿ 1533

O ṣayyādıñ o mekānda ki bir odası var idi / Ḳarār éderdi içinde gécelerde olup ihbāṭ 2021

oġlan: Erkek çocuk.

Atarlar biribirine ki cennetde bular elma / Velī bunlarıñ içindeki bir oġlan olup ḥazzān 2656

Ol oġlan tevbe éyledi cemīʿ cümle günāhına / Ki şimden ṣoñra bir daḫı Ḥaḳ'a étmeyeyin ʿişyān 3305

oġul: Erkek evlat, mahdum.

Ki ben Allāh'ı isterim gerekmez baña oġul ḳız / Ki ışmarladım oġlumı Ḫudā'ya ol-durur ḥayyāy 2816

Bunuñ vālidesi geldi yüzünüñ ṭopraġın sildi / Dédi henī'en éy oġul girersiñ cennete billāh 3141

oḫşa-: Okşamak, sevmek.

Ol güzeller şāhı açdı gözlerin / Her birin oḫşadı öpdi yüzlerin 4045

oḳu-: Öğrenilmiş şeyi ezberden söylemek.

Ki her rekʿatda oḳusa ki bir fātiḥa bir kerre / Ki on béş kerre iḫlāṣı oḳusa ḳılsa bir ʿubbād 778

Bular cümle ḫaber vérir kimin Ḳur'ān oḳur bulduḳ / Kimin rākiʿ kimin sācid ki bulduḳ kimini nevvām 1157

oḳun-: 1. Okuma işine konu olmak.

Yédi yüz yérde bil ezān oḳundı éy Ḫudāvendī / Bular bunı déyicegez éşit né işler ol Mennān 1627

Ki taḥḳīḳ şöyle olar kim oḳunmaya kelāmullāh / Ol evde az olur ḫayır ki şerleri olur keṣrāt 2084

2. Söylemek, demek.

Saña Rabb'iñ selām oḳur dédi bildir ḥabībime / Benim kelāmımı bir kez oḳutsa oġluna mefḫūr 2150

Ciḥān faḫrı Muḥammed'e bir ādem étdiler irsāl / Ki bizden var selām oḳu Ḥabībullāh'a éy muḥtāc 3197

oḳut-: Okumasını, öğrenim görmesini sağlamak.

Biri ʿālim kişilerdür oḳutdı ḥükm-i Ḳur'ān'ı / Bular elbetde girerler Ḥaḳ'ıñ cennetine iʿrāc 1191

İlāhī bizi ayırma oḳumadan oḳutmadan / Ki ḥattā vaḳt-i mevtimde ʿilimden étme buʿdiyyāt 2273

ol-: Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.

Ḳasem éderem Allāh'a iṭāʿat étmediñ Ḥaḳḳ'a / Ki şerre sürʿat éylediñ ki olduñ ḫayra kāhilūn 2378

Dédiler rāżīyız yā Rab géçe faḳr-ile ʿömrimüz / Ki māl istemeziz aṣlā olalım dā'imā biz aç 3216

olun-: Olma işine konu olmak.

Démişdür Ḥaḳ kitābında helūʿ ḫalḳ étdim insānı / Ki yaʿnī pek ḳatı ḥāriṣ gérü ḫalḳ olunup ṭamʿā 469

Mühürlerler o kāġıdı melekler miski eẕferle / Benim ḳabrim içinde ol kāġıd vażʿ olunur éy pīr 3415

omuz: Boynun iki yanında, kolların gövdeye bağlandığı bölüm.

Ḳulaġı yumuşaġından tā omuzına varınca / Doḳuz yüz yıl ḳadar yol ola dédiler ḳamu ʿarrāf 3821

Éydür ayrılmaġıl atañdan cānım / Dünyāda omuzımsın sen benüm 4088

on: Dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Ki ol tağıñ uzaḳlığı ki on fersaḫ ḳadar yoldur / Ki gör n’éyler aña Ḫıżır ṭaġa ol éyledi ircā‘ 135

Resūlullāh buyurmuşdur taṣadduḳ béş merātibdür / Biri birdür biri ondur biri yétmiş-durur éy yār 546

oñul-: Şifa bulmak, iyileşmek.

Veyāḫūd bedenine Ḥaḳ oñulmaz bir maraż vére / Cemī‘ mālını ṣarf éde anuñ yolında ol kennāz 340

Ḳılıç yarası oñulur oñulmaz dil yaraları / Né ṣalarsıñ diliñi dört yana éylersiñ iḫtirām 3115

orta: Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.

Ki ortası gelincegez éder ‘āṣīye maġfiret / Günāhlarını yarlıġar bütün maġfūr olur dü-bāb 950

Bu kez ṣaflar yarılup ortaya çıḳa gele ḫatun / Güneş gibi ṭulū‘ éde atından éyleye ihbāṭ 3880

ortaḳ: Birlikte iş yapan, ortaklaşa yararlarla birbirlerine bağlı kimselerden her biri, şerik, hissedar, partner.

Eger sözinde ṣādıḳsa benim yoldaki ortaġım / Torıdıdan necāt bulur ki sāriḳden olur iḫrāz 329

Ki ‘Afv’ıñ oġlı ‘Abdu’r-raḥman éyitdi kim anı diñle / Meger ortaġı var idi ki bir tācir ẕevī’l-emtā‘ 1502

oruç (Far.): Tanrı'ya ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre kendini alıkoyma.

Meger Ḥażret-i Dāvūd’uñ zamānındaki bir ḫatun / Ki bir gün ol oruç ṭutdı rıżāullāh içün éy yār 553

Ki ben zīrā namāz ḳıldım oruç ṭutdum zekāt vérdim / Daḫı ‘ilm oḳudum yazdım ki ben işlemedüm eẕnāb 2393

‘Oṯmān: *krş.* Ḥażret-i ‘Oṯmān

Ki yā ʿOs̱mān éşit benden ki yüz ḳul éyleseñ iʿtāḳ / Yétişmeñ o vaḳitdaġı s̱evābına ki taḥḳīḳā 1223

Anıñ elinde yazdı Ḥaḳ Ebū Bekir şerīf ismin / ʿÖmer yazdı yañaġında ṣolunda yazdı bil ʿOs̱mān 1993

ʿOs̱mān ibni Bezzāz: Sahabe.

Ki ʿOs̱mān ibni Bezzāz'dan rivāyet şöyle gelmişdür / Ki Sālim ibni ʿAbād'e vefāt étdi meger bir ān 1645

ot: *krş.* od

Şikāyetleri diñlene bu kez fermān éde Allāh / Buları āteşe sürüñ bular otda ola ıṭrāḳ 351

Ki bundan ṣoñra ol mü'min şefāʿat éyleye anda / Ki yétmiş biñ kebīre ehlini otdan éde maʿzūl 1023

ot: Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler.

Ḳamu otlar biter anda ki dürlü zīnetin géyer / Ki bir béş gün ḳarār éder bu kez ḳurur olur ḫazān 266

Ki bir kerre dudaġ-ile otı süpürdigi zamān / Yédi bu dünyā miḳdārı yéri çalar éder ifnā 472

otur-: Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.

Ki ʿĪsā gétdi ol yérden ki altun hep aña ḳaldı / Ḳoyup gétmedi altunı oturdı başına ṭammāʿ 111

Ki ṣol yanınıñ üstünde oturmuş görünür melʿūn / Ki bir ḫorṭumı var bunuñ ḳatı uzundur ol hemmāz 1906

oturt-: Oturma işini yaptırmak.

Oturdalar yérine anı gine su'āl édeler / Cevāb vére bi-ʿavnillāh selāmetlik vére tevvāb 2500

otuz: Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Otuz gün ifṭār étdirseñ otuz kimseye éy kişi / İki ay ṣā'im olmışça ḳadar ş̱evāb vére ʿAllām 940

Ki bir kes dése elif lām otuz ş̱evāb yazar Allāh / Var imdi sen ḳıyās éyle bütün Ḳur'ān'ı ḳāri'āt 2077

ov-: Bir şeyin üzerine bastırarak el gezdirmek.

Böyle déyü evine döndi gérü / Érdi şeyṭān bir ḳoca gögsü ova 4090

oyna-: Vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak.

Eger bunlar güler oynar ki maʿṣiyetde görürse / Ḳatı pek aġlaşırlar kim ġarībiz bize yoḳ ṭaʿām 1144

Ki biz de sizleriñ gibi güler oynar idik anda / Ki bir gün ʿAzrā'īl pençesine uġrarsıñız aḳvām 1146

oyun: Müzik eşliğinde yapılan hareketlerin bütünü.

Ki mü'min ḥirfeti degil birikip bir yére kişi / Oyun temāşā éylemeñ ki laġviyyet édüp ifşā 1809

-Ö-

öbir: Öbür, öteki, diğer.

Kerāmet livāsı biri diker ṣaḥrānıñ üstüne / Ki beyti'l-maḳdis içinde öbir ḥacer ẕevī'l-iʿẓām 1103

öde-: Bir işin, bir görevin karşılığını vermek.

Ki ḥattā ol géçirdigi namāzıñ żarrın ödeye / Éşitdiñ mi żararını gel imdi éyleme itrāk 1427

ödeş-: Birbirine olan borçları ödeyip alacak verecek bırakmamak.

Belī vérdigiñiz zamān ki mehrinden ötürü vér / Biraz zamān vérirsiñiz ödeşirsiz kişi mehrā 2853

öf: Usanç, bezginlik, tiksinti vb. duygular anlatan bir söz.

Bulara ḳarşu öf démeñ kerīh sözleri söylemeñ / Ki līnet ile söyleñ anlara ḳavl-i cemīʿ her ān 3263

ögred: *krş.* ögret-

Dédi Mūsā ki yā Rabbi bunı her kişi ẕikr éder / Ki bundan ġayrı bir ẕikir daḫı ögred déyem her ān 3486

Ki bir ẕikir ki ögreddim ki andan ulu olmaya / Ḳatı büyük ẕikir ola naẓīri olmaya Sübḥān 3487

ögren -: Bilgi edinmek, haber almak.

Daḫı enbiyā ḥaḳḳında olan vācib ṣıfātları / Anı bilmez de ögrenmez ṣıġır gibi gezer illā 1841

Ol ʿālimden ki ol kimse néce mes'ele ögrense / Ḫudā maġfiret éyleye aña étmeye taʿẕībān 2243

ögret-: Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

Eger īmānı olaydı ki dérdi ʿālime ol ér / Ki ʿilm-i ḥālimi ögret déyü söylerdi ol aṭġā 1831

Ḥasan Baṣrī dédi aña belī ögredeyim saña / Aña bir duʿā ögretdi oḳudı yatdı fi'l-leyāl 3387

ögüt-: Tane durumundaki nesneleri bir araçla ezerek un durumuna getirmek.

Var-idi bir ḳuṭuca buġdayı ol ḫatunuñ ol gün / Degirmene götürdi anı ögütmek içün éy yār 554

Ögütdi ḳoydı ḳabına anı yüklendi ṣırtına / Ki girdi yola ol ḫatun éşit n'éyler anı Cebbār 555

ögüt: Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat.

Seniñ ḳalbiñ ṭaşa dönmüş ögüt kār éylemez olmuş / Ki Ḥaḳḳ'ı añlamaz olmuş siyāh mermer gibi éy nās 1234

Ḫalīl éydür bir ögüt vér yā baña / Né déyem çün anañ ṣorarsa baña 4120

öküz: Çift sürmekte, kağnı çekmekte kullanılan, etinden yararlanılan, iğdiş edilmiş erkek sığır

Ay-ile güneş ikisi öküz gibi ḳavuşalar / Olalar hep ḳara kömür gibi döküleler sen baḳ 3698

öl-: Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek.

Bularıñ yanına varmañ ölür ḳalbiñiz aṣḥābım / Unudursız Ḥaḳ'ıñ emrin helāk olursuñuz her ān 298

Ki ḳalbi ölmez anuñ bil cemīʿ ḳalb öldügi zamān / Ki aḫret ḫavfı héç gétmez anuñ ḳalbinde dāʾimāt 843

öldür-: Bir canlının hayatına son vermek.

Eger beni helāk étseñ ki açlıġımdan öldürseñ / Buña ben rāżīyam yā Rabb hemān ét cennete idrāk 255

Daḫı murdār olur seniñ boġazladıġıñ éy kişi / Ḥelāl olur seni öldürmek oldı emegiñ hevā 1823

ölü: Ölmüş insan, mevta, meyyit, müteveffa.

Dédiler yā Resūlullāh ölüler kim-durur buyur / Buyurdı aġniyālardur bular ölü-durur her ān 291

Ölüdür dünyāda cāhil daḫı aḫretde ölüdür / Dirilmez ol cehennemde ölüdür işi vā-veylā 1830

ölüm: Bir insan, bir hayvan veya bitkide hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi, ahiret yolculuğu, ebedi uyku, irtihal, memat, mevt, vefat.

Ha bir béş gün ġurūr éyle seni yaḳar ölüm bir gün / Ki cümle tār u mār olur görüñ seni éder ihlāk 257

Ki şimdiki zamān ḫalḳı ölümün ʿaḳlı keserse / Ki vaḳf éder biraz aḳçe vaṣiyyet éyler ol vaḳḳāf 1213

ʿÖmer: *krş.* Ḥażret-i ʿÖmer

Ki rāvīdür Ebū'd-Derdā ʿÖmer'den buña ḳulaḳ vér / ʿÖmer Aḥmed-i Muḫtār'dan éşitdi bunı éy tüccār 196

Buyurdı yā ʿÖmer éşit iki ḳat ola érlere / Saʿādet şol ricāllere eẕānı diñleye her ān 1637

ʿÖmer bin Şuʿayb: Taifli fakih ve muhaddis tabii.

Rivāyetde gelüpdür kim ʿÖmer ibni Şuʿayb né dér / Resūlullāh buyurmuşdur ḳulaḳ vér bu söze nisā 2731

ʿömr (Ar.): Yaşama, hayat.

Gel imdi sen de éy cāhil ki tevbe éyle cehliñe / Ki başla oḳumaġa sen géçer ʿömriñ olur ifnā 1825

Daḫı buyurdı peyġamber eger ʿömrinde bir kerre / Ki ḫalḳı ġıybet éderse ki on belā bula muġtāb 2691

ʿömür (Ar.): *krş.* ʿömr

Ki üç gün ḳaldı bularıñ ʿömürleri tamām oldı / Taʿaccüb éyledi İdrīs bu ḥāle oldı fākirāt 597

Néc'olur ümmetim ḥāli ʿömürleri ḳıṣa olur / Daḫı kendileri żaʿīf ʿibādetleri inʿidām 1085

öñ: 1. Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı.

Ki bir faḳīr saña varsa bir aḳçe déyü istese / Anı ḳovardıñ öñüñden yüzüñ çevirdiñ éy füssāḳ 377

Bir ādem öñüne ḳosa ki yaʿnī oḳusa anı / Anuñla hem ʿamel étse içinde olanı mesṭūr 2170

2. Önce olan, ilk.

Biraz gétmeden ol faḳīr öñünden geldi ol baḫīl / Dédi aña bunı saña ki kim édüp durur iʿṭā 495

Bulardan öñ gele Ḳurʾān dura bunlarıñ öñüne / Ki Ḳurʾān'a déye bunlar ḳaç öñümüzden éy ḥikmāt 1202

öñlüḳ: Giyisi.

Öñlügin ḳañırdı kim kese başın /Ata oġul yüz yüze oldı ṣavaşın 4126

öp-: Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.

Gel imdi ḫiẕmet édiñ ehliñize sizler éy nisā / Eger isterseñiz cennet öpüñ ér ayaġın nisā 2720

Yüzün çevirdi ol benden ki baḳmadı baña aṣlā / Ki bir daḫı hücūm étdim öpem elini ol beyżā 3095

ört-: Korumak, görünmez duruma getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak.

Daḫı ṣırtında bir gömlek anuñla örtmüş ʿavretin / Ki gördüm dünyāda vérdigi yaġ-ile ḳamīṣ īṣār 533

Daḫı ḳolay éder Allāh cevāb-ı Münkeri Nekīr / Daḫı örter cemīʿ ʿaybın günāhın gizler ol Cevvād 769

örtü: Örtmek için kullanılan şey.

Ki geldi oġlı örtüsün getürdi üstüni açdı / Dédi yā seyyid-i Mevlā ki ḫalḳ étdiñ ḳamu eşyā 2822

ʿöşr (Ar.): Onda bir ondalık, onda biri alınan vergi.

Daḫı ʿāciz ḳalurlardı dükenmezdi anuñ faẕlı / Yazamazlardı ʿöşrini şevābını yaḳın ıraġ 1527

Ki şeyḫe dédi ol kimse ḥaṣādı dérdiñ éy şeyḫī / Çıḳar ʿöşrüni sen anuñ getür vér baña bī-cidāl 1724

ʿöşür (Ar.): *krş.* ʿöşr

ʿÖşür vérmeyen ekinci ḳopa ʿöşrüni yüklenmiş / Néce feryādı fiġānlar édeler bunda éy ol yār 3642

öt-: Kuş veya böcekler, değişik tonda ses çıkarmak.

Dédi anlara éy ḳavim benim vardır ki bir ḳoñşum / Anuñ var bir iki ḳazı ötüp ṣayḥa éder eẕā 2942

öte: Öbür taraf, ileri.

Öte geçeye géçdiler ṣuya batmadı héç bunlar / Keenne ḳurıda géder gibi ṣuyı édüp esrāʿ 103

Déye imdi eyā mü'min biniñ mescidleriñize / Géçiñ öteye zaḥmetsiz édiñ siz otdan istimrār 1563

öteki: Diğeri, öbürü.

Biriniñ ḳarnı üstünde ötekiniñ başı ola / Bu minvāl üzre ḫalḳ éde ḳamu maḫlūḳ ola mevlā 3593

Anı ḫalḳ éylemiş Allāh ḳızıl yāḳūt-ı aḥmerden / Görüne bir ṭarafından öteki yanı mir'ātī 3857

ötri: *krş.* ötürü

Daḫı peyġamberiñ rūḥı eẕiyyet çeke ġaybetden / Revā mıdur eẕiyyet çeke senden ötri māh-ı tāb 2965

ötüri: *krş.* ötürü

Bir aġaç dikdiginden ötüri n'éyledi Ḥaḳ anı / Ki rıḳ étdi ʿatīḳ étdi ki bundan ʿibret al ṭammāʿ 170

Ki duyduñ mı bu aḫbārı gel imdi tevbeye ʿavret / Ki dünyādan ötüri aḫretiñi yıḳma éy ḥublā 2810

ötürü: Dolayı, sebebiyle.

Azād éde daḫı otdan bu iftārıñdan ötürü / Elem çekdirmeye aṣlā ḳıyāmetde saña ʿAllām 941

Belī vérdigiñiz zamān ki mehrinden ötürü vér / Biraz zamān vérirsiñiz ödeşirsiz kişi mehrā 2853

öyle: Onun gibi, ona benzer, o derece, o miktar anlamlarında kullanılan zarf veya sıfat.

Ki öyle bir leẕīẕdür kim anı vaṣf édemez vaṣṣāf / Hemān ancaḳ bilür Allāh né ḥaddı dādı var ṣavvām 929

Ṭaʿāmları yoḳ idi héç ḳatı faḳīr idi bunlar / O géce pek acıḳmışlar ki öyle éyledim efhām 2923

öyle: Öğle.

Ki ḳılsa bir kişi ṣabāḥ namāzını imām ile / Ki ölse öyleden evvel ola maġfūr dédi ʿAllām 1462

Ki bir kez ḳılsa öyleyi cemāʿat-ile ol kişi / ʿAṣırdan evvel ölseydi şehīd ola dédi ʿAllām 1463

öz: Bir kimsenin benliği, kendi manevi varlığı, iç, nefis, derun, varoluş karşıtı.

Bulardan ṣoñra peyġamber né buyurdı ḳulaḳ vér sen / Sözidür cevher-i elfāẕ özidür ḥikmet-i cemmāʿ 1523

Ṣaḳındıñ kendi özüñi ki çalġu diñlemediñ héç / Daḫı diñlemediñ ġıybet ki étdiñ kendini ifrār

ʿözr (Ar.): Bir kusur veya suçun hoş görülmesini gerektiren sebep.

Vużūya ḳā'im olmasa daḫı ʿözri de olmasa / Namāza sürʿat étmese ki farżı éylese itrāk 1415

ʿözür (Ar.): *krş.* ʿözr

Ki déme sen ki éy kişi néc'édeyim sözüm ṭutmaz / Degildür bu ʿözür kişi gédersiñ āteşe zevcā 2844

-P-

pādişāh (Far.): 1. Osmanlı Devleti'nde devlet başkanına verilen unvan, hükümdar, sultan.

Vara çün taḫtına mü'min otura pādişāh gibi / Geñişligi yédi mīl miḳdārı ola ki ḳıl īrāş 1295

Ve illā sen ki pādişāh ki yoḳdur saña héç ölüm / Daḫı béş ʿabd-i ʿāciziñ bular olmadılar türāb 3566

2. Yüce, ulu.

Senede dört géce vardur géceler pādişāhıdur / Biri Berāt biri Ḳadir iki ʿīdler mufaṣṣılāt 845

Géceler pādişāhıdur günidür efḍalü'l-eyyām / Bunuñ faẓlını bir kimseye Ḥaḳ éylemedi iʿlām 1055

pādişāhlıḳ (Far.+T.): Padişah olma durumu, hükümdarlık, sultanlık.

Ki bir mertebe ẕevḳ éde anuñ fevḳinde yoḳdur héç / Né beñzer pādişāhlıġa né beñzer ġayrıya ferḥān 702

pāk (Far.): Temiz.

Alurlar pes günāhını girer içerüye ol pāk / Namāzı ḳılup olduḳda éder ṭaşraya iʿtibār 1548

Anuñ dört biñ günāhını Ḫudā ʿafv éyleye cümle / Sile hep defterinden ol ki pāk ola mine'l-ʿişyān 3495

pārça (Far.): Bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey.

Ki oldı ṭaş iki pārça içinden çıḳdı kim bir şeyḫ / Ḳatı aḥsendür ol ḳoca ʿibādetde mübāliġāt 863

Ki sen mevti néden bilmeñ çaġırır ol saña bir gün / Olursıñ sen iki pārça géder ʿaḳlıñ olur ṭarrāḥ 2309

pāre (Far.): Parça.

Olup firḳat od-ile ol cigerleri iki pāre / Ben éyitdim ʿaceb tevbe édüp étse bu istiġfār 3429

pāre pāre (Far.): Parça parça.

Ki pāre pāre éyledi cānāver işbu faḳīri / Ḫaber Mūsā'ya yétişdi faḳīriñ öldigi ol ān 276

Yaḳasın éylese ol çāk ki yaʿnī yırtsa yaḳasın / Anuñ dīninde Allāh ki pāre pāre éde ḫuffān 2648

parmaḳ: İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.

Tamām olucaġaz kitāb déye baş parmaġıñ buña / Ki başdıra aña parmaḳ bu kez dur déye éy küttāb 2402

O parmaḳda né deñlü yaş ḳalursa añla baḥırdan / Bizim beyānımız ancaḳ aña beñzer bil éy ʿubbād 3919

peh: Şaşma ünlemi.

Peh boġazlamaġa néce doyayın / Gül yüzlerin néce ḳana boyayın 4109

pek: 1. Çok.

Ki pek ġamlandı babası ki oġlunuñ vefātından / Ki durmaz aġlar ol her ān gérü ġarḳ oldı ve'l-aḥzān 1646

Ki sū'-i ḫulḳ olanları ḳatı pek köti ḳavimdir / Ki şirretlikde nihāyet bulupdur étdiler icrām 1773

3. Oldukça sağlam ve iyi.

Ki bir māl aña yétişse ki ol baḫīl olur menūʿ / Anuñ ḥaḳḳın edā étmez anı pek ṣaḳlar ol kenzā 487

Ki hep ġayyāya bir maʿnā véripdür anı pek dinle / Ki ġayyā bir deredür kim ḳatı deriñdür ol eyvāh 1353

4. Sıkı ve sağlam.

Bu sözden gel naṣīḥat al ki kendi ḳadriñi anla / Ki olduñ sen aña ümmet aña pek yapış éy maḫlūḳ 1050

Bu kez yér aġlaya déye ki yā Rab baña lüṭfiñdan / İẕin vér baña ḳoçayım ki pek ṣıḳmam anı Ġaffār 2520

pelās (Far.): Aba, çul.

Ki pelāslara ḳoyalar cānını fāsıḳıñ ol dem / Életeler cehenneme ḳoyalar cānı medḥūrūn 2359

penbe (Far.): Pamuk.

Ki öyle bir visāṭdur kim ola sündüs ü istebraḳ / Bular ṣanki néye beñzer atılmış penbe fi'l-līnāt 2118

pençe (Far.): Mec. Zorlu el.

Ki biz de sizleriñ gibi güler oynar idik anda / Ki bir gün ʿAzā'īl pençesine uġrarsıñız aḳvām 1146

perde (Far.): Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü.

Ki biñ perde ile anı ki étdi iḫticāb Allāh / Ki iḫfā étdi bir yérde ḫalāyıḳ görmedi işrāḥ 2312

Bu kez perdelerin açdı ʿayān oldı her eṭrāfa / Naẕar ḳıldı melekü'l-mevt taʿaccüb ḳıldı ẕī-cenāḥ 2319

pervāne (Far.): Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.

Şol cemāliñ şemʿine pervāne olup bir zamān / Ḫiẕmetüñe yüzin süren Fāṭıma'ñdur bu gelen 4059

Perverdigār (Far.): Allah.

Géçdi ol gün aḫşam oldı ol nigār / Dédi kim éy Ḫāliḳ u Perverdigār 4019

pes (Far.): Sonra, ondan sonra, ardınca, müteakiben, nihayet.

Ḫıżır pes secdede iken Ḫudā'dan bir nidā geldi / Ki yā Ḫıżır muḥabbet éyledíñ dünyāya bi'l-icmāʿ 158

Ki zīrā dünyāda bunlar ölüdür daḫı aḫretde / Bulardan pes ṣoyulmışdur ki emrullāhı bil her ān 293

peşkeş (Far.): Hediye, armağan.

Budur bizden saña peşkeş bu yüzi ḳara ḳullarıñ / Yüzi ḳara ḳuluñ armaġanı böyle olur éy şāh 3670

peşmān (Far.): Pişman.

Cemīʿ ʿiṣyānlarıñıza édiñ tevbeye siz sürʿat / Ki ṣoñra peşmān olursız géçirmeñ furṣatı īżāʿ 1495

Ki bir gün ġāfil iken siz gelür ölüm size nā-gāh / Géçirmeñ furṣatı bugün olursız cümleye peşmān 2565

peştemāl (Far.): Başa ve omuzlara örtülen dokuma.

Ki ḫuddāmlar getüreler ki cennet peştemālların / Anuñ terini sileler gine iş édeler īcād 3899

peydā (Far.): Meydanda, açıkta.

Ki yaʿnī né buyurdı ol kişi ẕātını bileydi / Néden geldi bu bedenler bu ṣūretler néden peydā 1844

Ana raḥminde durur gibi duruya ḳamu tenler / Ki her kişi ḳubūrında nétekim menīden peydā 3585

peydah (Far.): *krş.* peydā

Ki mesḥ étdi anuñ başına cümle kelleri gétdi / Ki peydah oldı başından güzel ḳıllar olup īcād 410

Ki andan ben yérim ḳarnım ṭoyunca dükenir yémiş / Ḳaçan ḳarnım acıḳsaydı gine peydah olur éy cān 3283

peyġamber (Far.): Haber getiren.

Ki ḥaḳ peyġamberem déyü beni gönderen ol Allāh / Ḳasem éderem ol ẕāta né işler ḳuluna çoḳ az 786

Bulardan ṣoñra peyġamber né buyurdı ḳulaḳ vér sen / Sözidür cevher-i elfāẓ özidür ḥikmet-i cemmāʿ 1523

pilāv (Far.): Pirinçten, bulgurdan veya kuskustan yapılan bir yemek.

Bunı éşidicek andan ki vardım bir sīnī düzdüm / Pilāvdan daḫı yaḫnīden ḳodum ben sīnīye ṭaʿām 2929

pīr (Far.): Yaşlı, ihtiyar.

Getürdi pes şehādet ol ki oldı Müslimān ol pīr / Ki tevbeye rücūʿ étdi ḳamu küfrinden olup şaz 338

Mühürlerler o kāġıdı melekler miski eẕferle / Benim ḳabrim içinde ol kāġıd vażʿ olunur éy pīr 3415

piş-: Ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek.

Daḫı ocaḳda pişenden véreler bu faḳīrlere / Ṣevābın dilleri ile bağışladım déye her ān 2305

pişir-: Bir besin maddesini gerektiği kadar ısıda tutarak yenebilecek veya içilebilecek bir duruma getirmek.

Daḫı ṣabāḥa da ḥelvā pişirüp ḳabre gétmeye / Zīrā bidʿat-durur bunlar bunı menʿ éde ol zamān 2294

Anı ehli pişirdiler ḳodılar ortaya yérken / Ki ol zengīniñ uşaġı çıḳa geldi édüp seyrān 2877

pişirt-: Pişirme işini yaptırmak.

Kerem ḳıl yā fetā eglen saña çoḳ édeyim iṭʿām / Daḫı çorba pişirdeyim getüreyim saña fetā 3103

pişmān (Far.): *krş.* peşmān

Velākin ölmeden kişi bunuñ ʿilācını gör sen / Ki ṣoñra pişmān olursuñ géçirme furṣatı éy nās 1235

Öñünde maġbūn olalar iki kimse nedāmetde / Biri evlādı olmayan biri evlenmeyen pişmān 3710

pūlāt (Far.): Çelik.

Ki cennetde yaratdı Ḥaḳ ki yétmiş biñ şehr-i aḥsen / Ki hep ḳırmızı yāḳūtdan degil pūlāt veyā mermer 1577

Seni ḫalḳ éyleyen Mevlā bir ev ḫalḳ éyledi ki ol / Ol eviñ miṣli yoḳdur héç degil mermer veyā pūlāt 2045

pür-nūr (Far.): Nur dolu, nurlu.

Daḫı ḳabrini nūrlandır ki ġāyet de ola ol şavḳ / Teʿālallāh ḳabūl éder ola ḳabri anuñ pür-nūr 1005

Yarın yevm-i ḳıyāmetde cemīʿ ḫalḳ ẓulmet içinde / Bu ola nūra ġarḳ anda yolı pür-nūr ola ol māh 3679

-R-

Rab (Ar.): Allah.

Rabb-i Kaʿbe: Kabe'nin Rabbi.

Déye Ḳur'ān bulara kim ki Rabb-i Kaʿbe ḥaḳḳı-çün / Biliñ gétmem bu maḳāmdan ki olmaz size su'ālāt 2104

Rabbü'l-celil: Allah.

Dile gelüp dédi bıçaḳ yā Ḫalīl / Kesme bir ḳılın dédi Rabbü'l-celīl 4143

Rabbenā (Ar.): Allah.

Daḫı deñizde balıḳlar anuñ-çün édeler tesbīḥ / Déyeler Rabbenā bunuñ günāhın éyle maḥviyyāt 2259

Ki biñ yıl yatdılar bular gérü buldılar ifāḳat / Dédiler Rabbenā ʿaceb né büyükdür bu éy Fettāḥ 2324

rābiʿ (Ar.): Dördüncü.

Bu kez bir ḥüsn-i ṣūretde bir ādem geldi rābiʿden / Meger kim bu melek imiş ki geldi Ḫaḳ'dan ol elān 1618

Rābiʿden gelene éydür gérü Kerḥ'den gelen melek / Né şey'le emr olunduḳ sen ḫaber vér baña sen elān 1620

rāh (Ar.): Yol.

Ola mü'minlerin nūrı göz irim miḳdārı baʿżıñ / Ola baʿżıñ iki fersaḫ ola baʿżıñ nūrı mīl rāh 3680

rāḥat (Ar.): Üzüntüsüz, tasasız bir hâlde bulunma.

Ki bundan ṣoñra ḳorḳma sen su'āl olmaz saña ġayrı / Ki rāḥat ol yériñde yat ki bulduñ ḳadr-i ʿālīyāt 2111

Daḫı şol kimseler görmez ki ol günüñ ḥarāretin / Bularıñ üstüne bir yél ese rāḥat ola reyḥān 3713

raḥīḳ (Ar.): Duru ve temiz şarap.

Ki bir kimse bu aylarda ki bir ṣusıza ṣu vérse / Ki cennetde ṣu vére Ḥaḳ raḥīḳ ü zencebīl aḫtām 930

Raḥīm (Ar.): Merhametli, acıyan, Allah.

Yazam ben ibtidāsındaki bismillāhiyi evvel / Daḫı Raḥmān ile Raḥīm adımı naḳş édem deftār 2633

Dudaḳlarında bismillāh anuñ yanında er-Raḥmān / Daḫı yanında er-Raḥīm yazupdur Ḳādir ü Mennān 1995

Rāḥim (Ar.): Merhametli, acıyan, Allah.

Ki Rabb'iñ rāżīdur senden ki sen de rāżī olasın / Rücūʿ ét Rabb'iñe bugün ki oldur Rāḥim ü Ġaffār 2427

rāḥimūn (Ar.): Merhametliler, acıyanlar.

Déye saña o kötü ér cezālandıra Ḥaḳ seni / Āteş ile yaḳa seni saña olmaya rāḥimūn 2377

rāhiyyāt (Osm. T.): Yolluklar.

Ki anda ola ẕevḳiyyāt ki anda ola tezniyyāt / Ki anda ola ḫādimāt ki anda ola rāhiyyāt 2049

raḥim (Ar.): Dölyatağı.

Bulara pes cevāb vérdi ki zīrā Ḥaḳ Teʿālallāh / Resūlullāh bu gécede ana raḥmine vāḳıʿāt 839

Ana raḥminde durur gibi duruya ḳamu tenler / Ki her kişi ḳubūrında nétekim menīden peydā 3585

Raḥmān (Ar.): Dünyada her canlıya, mümin, kafir ayırt etmeksizin herkese merhamet eden Allah.

Hemān ancaḳ bilür Allāh ki kendi vérdigi şey'i / Ki niʿmetden kerāmetden néler iḥsān éde Raḥmān 704

Ḳabūl éder Teʿālallāh bularıñ vérdigi şey'i / Gelür bulur buları ol ulaşdırır anı Raḥmān 3320

Raḥmānī (Ar.): Allah'a mensup, Allah'tan gelen ve hayırlı olan.

Tefekkür éyledi ol şeyḫ dédi bu düş degil ṣādıḳ / Bu Raḥmānī degildür kim ki bir daḫı olam niyām 2910

raḥmet (Ar.): Acıma, esirgeme, koruma.

Bilür misiñ ki bir daḫı bu aylara érecegiñ / Ki raḥmet ayı çıḳayorur üstüñden seniñ éy nās 1232

Ki rāvīsi bu ḥadīṯiñ Buḫārī daḫı Müslim'dür / Ki raḥmet éyleye Allāh bulara külli ān evḳāt 2073

raḥmet-i keṯret: Rahmetin çokluğu.

Recebde ṣā'im olanı yarlıġadım cemīʿ cürmin / Bulurlar raḥmet-i kesret görürler çoḳ yüce maḳām 884

raḥmetullāh: Allah'ın rahmeti.

Ebū'l-Leyṯ raḥmetullāhi ki tefsīrinde yazmışdur / Ki ümmet-i Muḥammed çün gör istiġfār éder meşhūr 978

Ebū'l-Leyṯ raḥmetullāhi ki tefsīrinde yazmışdur / Ki teʾḫīr éder ol kişi éder vaḳtinden iftirāḳ 1376

raḥmetü'l-ālem: Alemlerin rahmeti.

Ki ṭoġdı şehr-i mü'minin ṭahāret ister ol eyyām / Çü ṭoġdı raḥmetü'l-ālem buña taʿẓīm gerek ikrām 886

rākiʿ (Ar.): Namazda rüku eden.

Bular cümle ḫaber vérir kimin Ḳur'ān oḳur bulduḳ / Kimin rākiʿ kimin sācid ki bulduḳ kimini nevvām 1157

ramażān (Ar.): Kamer takviminin dokuzuncusu, üç ayların sonuncusu, oruç ayı.

Ḳaçan ümmeti aṣḥābım ramażān gécelerinde / Uyansaydıñız uyḳudan taḥarrük éyleyüp medrūr 995

Daḫı şerʿa muḫālif ismi vażʿ étme bir ādeme / Ki oldur ramażān ismi daḫı şaʿbān daḫı receb 3111

raṣdıḳ (Far.): Kadınların kaşlarını veya saçlarını boyamak için sürdükleri siyah boya.

Düzerdi ẓahrını bunlar daḫı gözini ḳaşını / Ki sürme ile raṣdıḳla düzünürler idi hāy hāy 2805

raʾūf (Ar.): Pek esirgeyen, çok merhamet eden.

Ol degil midi size her dem raʾūf / Ol degil midi size dāʾim ʿaṭūf 3958

rāvī (Ar.): Söyleyen, hikâye eden.

Ki rāvīsi bu ḥadīṯiñ Buḫārī daḫı Müslim'dür / Ki raḥmet éyleye Allāh bulara külli ān evḳāt 2073

Velākin baʿżı ḥadīṯde yazupdur naḳl éder rāvī / Receb şaʿbān ayın ṣāʾim olanlar olalar iḥṣār 3626

ravża (Ar.): İçinde bol su kaynağı bulunan ağaçlık yeşil alan, bahçe.

Gelüpdür ravżada bir söz buyurdı Mesʿūd oġlı bil / Ḫudā rāżī ola andan sözünde aṣlā yoḳ gümān 715

Gelüpdür ravżada bir söz Ḥasan Baṣrī buyurmışdur / Dédi dérdi Resūlullāh ki oldur ʿāleme vehhāc 3183

ravża-i maḥbūb: Hz. Muhammed'in kabri.

Bunuñ meʾḫūẕidür Ḥayāt-ı Ḳulūb / Daḫı meʾḫūẕ-durur Ravża-i Maḥbūb 3942

ravża-i Rıḍvān: Cennet.

Ki çoḳ vérdim o ḳuluma ebed sulṭān édem anı / Vara cennetde ḥūrīler bula hem ravża-i Rıḍvān 281

Bizi ḳoyduñuz uçmaġa bizi şād étdiñiz şükür / Sizi de şād éde Allāh bulasız ravża-i Rıḍvān 2551

Ravżatü'l-ʿUlemā: Ebū'l-Alī Hüseyin b. Yahyā ez-Zendevistī el-Buhārī'nin (ö. 922) Ravzatü'l-Ulemā ve Nüzhetü'l-Fuzela adlı eseri.

Bu sözi pes buyurmuşdur Resūl-i mefḫar-ı mevcūd / Ki Ravżatü'l-ʿUlemā'da yazıpdur öyle istiṭlāʿ 75

rāyiḥa (Ar.): Koku.

Ki gétmiş dünyādan ḥavżıñ kenārında baḳa milke / Kerīh rāyiḥalardan ben varamadım aña ibġāż 2004

rāżī (Ar.): Rıza gösteren, kabul eden.

O ḥālde vaḳf olan şey'e olursa vārisiñ rāżī / Varır saña ṣevāb olur ikiñiz müşterek vaḳḳāf 1209

Ki Rabb'iñ rāżīdur senden ki sen de rāżī olasın / Rücūʿ ét Rabb'iñe bugün ki oldur Rāḥim ü Ġaffār 2427

receb (Ar.): Arabi ayların yedincisi ve kutsal sayılan üç ayların birincisi.

Receb ayındaki bir gün ṣevābı andan artuḳdur / Bunı böyle ḥaḳīḳat bil taḥaḳḳuḳ éylegil ʿubbād 654

Velākin baʿżı ḥadīṣde yazupdur naḳl éder rāvī / Receb şaʿbān ayın ṣā'im olanlar olalar iḥṣār 3626

recül (Ar.): Ergen, yetişmiş erkek.

Ki bir ḳabīḥ ḳatı çirkīn recül gele baş ucuna / Ki cīfe gibi ḳoḳar ol odur sen anı ġāfilūn 2376

Ki gördüm yevm-i ḥaşr olmuş ki bir recüli gördüm ben / Ki cennet ṣularından ol ṣular édiyorur menşūr 2705

redd (Ar.): Geri döndürme, geri çevirme.

Édeler ʿizzeti baya faḳīri redd éder bābdan / Dökerler dürlü çanaġı gine doluya hep meylāh 1345

Sözin redd étmedi anuñ duʿāsın éyledi ḳabūl / Gine vérdi anuñ oġlun anı çoḳ ḳıldı mesrūrā 2829

reddād (Ar.): Çokca reddeden.

Gel éy Ḥaḳḳ'ıñ ʿayālini ḳapudan redd éden reddād / Faḳīrlerdür ʿayālullāh ḳapuñdan éyleme ibʿād 387

refʿ (Ar.): 1. Yukarı kaldırma, yüceltme.

Daḫı ḳabriñ ḳarañlıġın Ḫudā refʿ éyleye andan / Refīḳ ola aña bir nūr ki bir ḳandīl aṣa Cevvād 877

Daḫı refʿ ola cennetde gérü yüz derece aña / Ki cümleden ola ʿālī anuñ köşki mürāfiʿāt 2081

2. Lağvetme, kaldırma, hükümsüz bırakma.

Daḫı ḳabriñ ḳarañlığın Ḫudā ref' éyleye andan / Refīḳ ola aña bir nūr ki bir ḳandīl aṣa Cevvād 768

Bir ādem oḳusa bunı ḫulūṣ-i ḳalb-ile añla / Ki Ḥaḳ şeyṭānı ref' éder oḳuyandan bil éy ʿubbād 1899

reffāʿ (Ar.): Çok çok yüce olan.

Géderken gördi bir ādem ṣuyuñ oturur üstünde / Ki Allāh'a duʿā éyle ki Ḫıżr'ı ḳurtar éy reffāʿ 151

refīḳ (Ar.): Arkadaş, yoldaş.

Refīḳ éyleye Ḥaḳ anı Ḫalīlullāh ile anda / Muṣāḥib ola cennetde merātibde ola iʿẓām 1459

Ḫudā ḳodı beni bunda refīḳ olam saña dāʾim / İʿānet éyleyem saña déyem bilmediğiñ aḥbāb 2490

rekʿat (Ar.): Namazda bir kıyam, bir rüku ve iki sücuddan ibaret hareket.

Daḫı ḫayırlıdır biliñ ki her bir rekʿatı anuñ / Ki bir sene ʿibādetden yalıñız ḳıldı ol itmām 1438

Baġışlardım daḫı oġluma néce dürlü ṣevāblar / Ḳılardım hem gécelerde iki rekʿat namāz aḫşam 2674

renk (Far.): Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum.

Vére her renkden olmış bir ʿalem Nūḥ eline Allāh / Birikeler né deñlü aġlamış var ise li'l-Cebbār 3754

Ki dürlü dürlü rengilen bezenmiş gele bir ʿalem / Ki Ḥażret-i Süleymān'ıñ eline véreler bir māh 3779

resūl (Ar.): Peygamber, elçi, yalvaç; Hz. Muhammed.

Bu sözi pes éşidicek sekirdi vardı Aḥmed'e / Ki Ḥaḳ resūl-imişsin sen döneyim dīniñe iʿzāz 337

Anuñ ḥüsn-i żiyāsına daḫı ṭūline ʿarżına / Naẓīri yoḳ cihānda héç resūle vérdi ol selām 717

Resūlallāh: Hz. Muhammed.

Dédiler yā Resūlallāh néden mevtā-durur bunlar / Éşit né dér Resūlullāh tefekkür ḳıl buña her ān 292

Dédiler yā Resūlallāh néce yürür yüzi üzre / Buyurdı ol cihān faḫrı yürüdür ol Teʿālallāh 3663

Resūl-i faḫr-i cihān: Hz. Muhammed.

Ki naḳl étdi Ebū'd-Derdā Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Ki bir ādem oruç ṭutsa receb ayında bi'l-icmāʿ 626

Rivāyet étdi pes ʿÖmer Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ ṭut olasın maġfūr 994

Resūl-i faḫr-i kāʾināt: Hz. Muhammed.

Ki bundan şoñra buyurdı Resūl-i faḫr-ı kāʾināt / Ki bir ādem feraḥlansa bu ay girdigine éy nās 1252

Resūl-i mefḫar-ı derrāk: Hz. Muhammed.

Ki yazıpdur münebbihāt ḳulaḳ vér éylegil idrāk / Rivāyet éyledi ʿÖmer Resūl-i mefḫar-ı derrāk 1411

Resūl-i mefḫar-ı mevcūd: Hz. Muhammed.

Bu sözi pes buyurmuşdur Resūl-i mefḫar-ı mevcūd / Ki Ravżatü'l-ʿUlemā'da yazıpdur öyle istiṭlāʿ 75

Gérü baña ḫiṭāb étdi Resūl-i mefḫar-ı mevcūd / Şu ḳabriñ ehline ḳatı ʿaẕāb oluyorur bī-dād 644

Resūl-i şems-i cihān: Hz. Muhammed.

Ki zīrā istimāʿ édüp Resūl-i şems-i cihāndan / Né buyurdı Resūlullāh kelāmında ulu sulṭān 1611

Rivāyet étdi Meymūne Resūl-i şems-i cihāndan / Né işlerdi Resūlullāh ḳulaḳ vér buña sen inan 1633

Resūlullāh: Hz. Muhammed.

Ki şirʿa şerḥi yazmışdur meger bir gün Resūlullāh / Naṣīḥat étdi aṣḥāba éşit né buyurur ʿazzāz 325

Buyurdı pes Resūlullāh ki Allāh buġż éder şuña / Baḫīl olur ḥayātında ki iṭʿām éylemez eżyāf 1207

reşād (Ar.): Manevi doğru yolu bulup o yola girme, Hak yolunda yürüme.

Budur kim zīrā şehrullāh tecennüb ét maḥārimden / Teşemmür éyle ṭāʿata budur bil aṣveb u reşād 635

revā (Far.): Yakışır, uygun, yerinde.

Ki meʾyūsdur bu raḥmetden ki olmaz héç aña raḥmet / Revā mıdur gérü ʿālimleri ġıybet éde her şāb 2987

Yériñ altında yata ol bedr-i tām / Né revādur söyle şāhī siz kelām 3956

revān (Far.): Yürüyen, giden.

Dirile başına cümle ola cemʿiyyet-i kübrā / Ṭarīḳa hep revān ola ḳamusı olalar mesʿūd 2208

Ki ābdestim alıram ben daḫı ṣu içerem andan / Gine buru vérem anı kesilir éylemez revān 3286

revāne (Far.): Giden, yürüyen.

Revāne oldı Belḫeʾye ki Belḫe şehrine vardı / Ṣoraraḳ vardı buldı anı vardı dédi éy selām 2915

reyḥān (Ar.): Fesleğen.

Ḳıla ḳabrini Ḥaḳ anuñ ki cennet baḳçası dāʾim / Ḳapular aça cennete gele reyḥān daḫı ṭaʿām 1448

Daḫı şol kimseler görmez ki ol günüñ ḥarāretin / Bularıñ üstüne bir yél ese rāḥat ola reyḥān 3713

reyyān (Ar.): Suya kanış.

Ḳaçan cān nezʿine gelse aña bir ṣu vére Allāh / Ki héç ebed ṣuṣamaya ki reyyān olur ol infāʿ 630

reẕīl (Ar.): Alçak, bayağa, soysuz.

Gel imdi iste Tañrı'dan ki bir milki fenā olmaz / Rezīl olmaz ḥaḳīr olmaz ki olmaz dā'imā iḥcāl 1664

rezīllik (Ar.+T.): Rezil olma durumu, rezalet.

Dédi muḥabbetim benim géde başımdaġı keller / Bu rezīllik géde benden ki ḫalḳ éde beni īrād 409

rezzāḳ (Ar.): Bütün mahlukların rızkını veren Allah.

Saña bir ḳıṣṣa déyeyim ki bundan ḥiṣṣe al kişi / Né iḥsān éder ol Rezzāḳ néler ikrām éder Cebbār 552

Ki sizden ben murād étmem rızıḳ véresiñiz baña / Daḫı ben istemem ṭa'ām benim Rezzāḳ sizi her ān 3259

Rıḍvān (Ar.): Cennet'in kapıcısı olan büyük melek.

Ki istiḳbāl éde Rıḍvān ki yétmiş biñ meleklerle / Selām vére bular cümle déyeler merḥabā aḫyār 1575

Bular şol kimselerdür kim ki açlar doyuranlardur / Bulara gele cennetden ṣovuḳ ṣular vére Rıḍvān 3714

Rıḍvān-ı ekber: Büyük Rıḍvān.

Ki īmān-ile iḥsān-ile ṣā'im ola ki bir ér / Aña rūzī ḳıla Rıḍvān-ı ekberi aña Raḥmān 701

rıḳ (Ar.): Kulluk, kölelik.

Bir aġaç dikdiginden ötüri n'éyledi Ḥaḳ anı / Ki rıḳ étdi ʿatīḳ étdi ki bundan ʿibret al ṭammāʿ 170

rıżā (Ar.): Hoşnutluk, memnunluk.

Ki biz dostlarımız olanları āteşe yaḳmazız / Bizim rıżāmız içün ol ki infāḳ éyledi ḥüsnā 509

Ki her eyyāmı ṣarf édem édem emrine imtiṣāl / Ki héç ʿiṣyānda olmayam rıżāñı édem iltimās 1238

rıżā-i Ḥannān: Allah rızası.

Elā éy ʿāşıḳ-ı Raḥmān ararsañ rıżā-i Ḥannān / Ṭuta gör emrini anuñ bulursuñ rüʾyet-i Sübḥān 3255

rıżāullāh: Allah rızası için.

Meger Ḥażret-i Dāvūd'uñ zamānındaki bir ḫatun / Ki bir gün ol oruç ṭutdı rıżāullāh içün éy yār 553

Gel imdi ḳoñşuna éylikden ayrılma géce gündüz / Ki éylik éylemek cāra rıżāullāh-durur ʿAllām 2937

rıżālıḳ (Ar.+T.): Memnun olma durumu.

Gine dédi aña Aḥmed ki sen bilme misin ḳızım / Ériñ rıżālıġı Ḥaḳ'ıñ rıżāsıdur muḥaḳḳaḳān 2763

rızıḳ (Ar.): *krş.* rızḳ

Var Allāh'a duʿā éyle baña biraz rızıḳ vérsin / Ki zīrā pek faḳīrem ben baña Ḥaḳ éylesin iḥsān 271

Sizi dünyāda ḫor ḳıldıḳ rızıḳ da vérmedik vüsʿat / Velī ẓan éylemeñ bunı ihānetdür bize muḥtāc 3185

rızḳ (Ar.): Allah'ın herkese bahşettiği nimet, geçim.

Eger işler-iseñ bunı Ḫudā rāżī ola senden / Ki yaḳmaz héç oda Allāh ki rızḳıñ artırır Ḫudā 512

Ki lüṭfıñdan keremiñden bularıñ rızḳını yā Rabb / Ki tevsīʿ ḳıl İlāhī sen bularıñ rızḳını Fettāḥ 3253

riʿāyet (Ar.): Gözetme, sayma.

Veyāḫūd ḳılmaz ol kişi Resūlullāh ḳılar gibi / Daḫı aṣḥāb ḳılar gibi riʿāyet éylemez füssāḳ 1377

Bularıñ ḥaḳḳını biliñ riʿāyet éyleñ anlara / Bularıñ meclisinde siz oturuñ oluñuz mevcūd 2187

ribā (Ar.): Tefecilikle alınan fahiş faiz.

Daḫı yarlıġamaz Allāh muṣir-i biʾz-zinā dāʾim / Daḫı ribā yéyenleri Ḫudā yarlıġamaz biʾẕ-ẕāt 831

Ribā yéyen ḳopa yüzi üzere düşe sürüne / ʿUcub ṣāḥibleri ḳopa ki dilsiz ḥaşr éde Cebbār 3628

ribḥ (Ar.): Kar, kazanç, faiz.

Alurlar ribḥini andan ḥarām ḥelāl bilinmez héç / Ki vaḳf édene ṣevāb yoḳ olur ribā daḫı isrāf 1215

ricʿāt (Ar.): Geri dönme.

Bu ḥāl üzre ḳoyup gétmem ki tā cennete girince / Varıñ bundan ıraḳ oluñ suʾāl étmeñ oluñ ricʿāt 2106

ricā (Ar.): İstek, dilek, recā.

Ḳabūl étdi Teʿālallāh ki Ḫıżr'ıñ tevbesin añla / Ki Şāẕun'uñ duʿāsıyla ricāsıyla ʿale'l-icmāʿ 169

Ki aġlar baʿżısı raḥmet ricā édüp bulam raḥmet / Ki aġlar baʿżısı anuñ görem cennetde ben dīẕār 3757

ricāl (Ar.): Erkekler.

Buyurdı yā ʿÖmer éşit iki ḳat ola érlere / Saʿādet şol ricāllere eẕānı diñleye her ān 1637

Ricālden ḳaçmaz oldılar ḳarışdı érkege dişi / Firār éde meger érler bulardan éyleye iḫfā 2833

ridā (Ar.): Belden yukarı örtülen örtü.

Ki ruḫṣat vérdi érlere izār-ile ridā-ile / Ḳarılara ḥarām étdi libāslar géyse de ḳaṭʿā 2842

rifʿat (Ar.): Yükseklik, yücelik, büyük rütbe.

rifʿat-ı maḳṣūr: Ayrılmış büyük rütbe.

Aña Ḳurʾān ola şāfiʿ ki Ḥaḳ'dan isteye anı / Ḳabūl éder şefāʿatin bulur ol rifʿat-ı maḳṣūr 2171

rīḥ (Ar.): Yel, rüzgar.

Ki rīḥ söyledi Dāvūd'a baña emr éyledi ḫāzin / Ki rīḥ ḫaznedārı olan melek emr étdi bil aḫyār 575

Ki ḫaznedār dédi baña ki emr éyledi Cebrā’īl / Anuñ emr-ile bende rīḥe emir éyledim éy yār 577

rīḥi’l-ʿaḳīm: Yağmursuz rüzgar.

Bu kez irsāl éde Allāh ki rīḥi’l-ʿaḳīmi ṣoñra / Ki ʿĀd ḳavmine gönderdi idi bu yéli fī’d-dünyā 3574

rikʿat (Ar.): *krş.* rekʿat

Daḫı yaza aña Allāh ki her rikʿat başına bil / Otuz biñ kez namāz ḳılmış ḳadar ṣevāb yaza ʿAllām 1477

Ki bir rikʿate vérilen ṣevābı yazamayalar / Yorula cümlesi dura ṣevābı olmaya iʿlām 1486

risāle (Ar.): Kısa yazılmış küçük kitap.

Bizim manẓūm risālede beyān olundı bu altmış / Anı başḳa risāle éyledik hem étdik intiẓām 1806

Li-vechillāh ola ancaḳ bu risāle ola Lillāh / Riyādan ḥıfẓ éde Allāh temessük édeler ʿubbād 3922

rivāyet (Ar.): Bir haber, söz veya hadisenin hikâyesi.

Rivāyetde gelüpdür kim rivāyet éyledi Enes / Buyurmuşdur Resūlullāh éşit anı né dér Cevvād 449

Rivāyet étdi rāvīler Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Né buyurdı Ḥabībullāh ḳulaḳ vér bu söze aḫyār 1576

riyā (Ar.): Özü, sözü bir olmama.

Kiẕibden daḫı riyādan suʾāl étse gerek Allāh / Kiẕib riyā var-ise gör ki vā-veylā saña aʿmā 466

Velākin şarṭ budur biliñ ḥasen ét niyetiñi sen / Éliñ medḥin ṭaleb étme riyā étme ki fī’l-eẕān 1606

riyāsız (Ar.+T.): Olduğu gibi görünen, ikiyüzlü davranmayan.

Daḫı ḥarf-ile medd-ile daḫı hem ḥüsn-i ṣavt-ile / Daḫı ḫulūṣ ile déyüp riyāsız sümʿasız ol cān 3494

rūḥ (Ar.): Can, nefes.

Dédi baʿżı müfessirler ki rūḥdan murād éy kişi / Ḥaḳ'ıñ dédigi rūḥdur kim *ḳuli'r-rūḥu* dédi ʿAllām 1116

Ḳoyalar anuñ içine ki ʿizzet-ile ol rūḥı / Ki ṣāliḥ olanıñ rūḥı cemīʿ anda olur inan 2538

rūḥ-ı enbiyā: Peygamberlerin ruhu.

Ki cümle muṭṭaliʿ ola né kim var-ise cennetde / Melāʾike muḳarrebler ki rūḥ-ı enbiyā ferḥān 683

rūḥu'l-aḳrabā: Akrabanın ruhu.

Dédi baʿżı müfessirler ki rūḥdan murād éy kişi / Ki rūḥu'l-aḳrabādur dér ululardan ki éy aʿmām 1134

rūḥullāh: Hz. İsa.

Ki bundan ṣoñra rūḥullāh duʿā éyledi Allāh'a / İlāhī ṭaġa iẕin vér né gördiyse éde tibyān 734

ruḥ (Far.): Yanak, çehre, yüz.

Ḳandasın éy şems-i tābān ḳandasın / Ruḥları gül zülfi reyḥān ḳandasın 3953

ruḫṣat (Ar.): İzin, müsaade.

Ki ruḫṣat vérdi érlere izār-ile ridā-ile / Ḳarılara ḥarām étdi libāslar géyse de ḳaṭʿā 2842

rumūz (Ar.): Remizler, işaretler; manası gizli olan sözler.

Ki ekṣerī müfessirler rumūzı buña aldılar / Daḫı sen de muḥaḳḳaḳ bil ʿamelét bunda taʿbīdāt 827

rüʾyā (Ar.): Düş.

Ki bu ḳıṣṣa ʿÖmer oġlı zamānında idi añla / Meger bir géce rüʾyāmda ki gördüm kendimi éy cān 1615

Üçünci géce gördüm ben gine rüʾyāmda yigidi / Bu kez ṣırtına aḳ géymiş ḳuşaḳ ḳuşanmış ol şükrān 3331

rūz (Far.): Gündüz.

Lisānıñı yaratdı Ḥaḳ ki taʿlīmi taʿallüm-çün / Ḥaḳ'ıñ emrine ṣarf éyle lisānıñ rūzi şeb aṭġā 1826

rūzī (Ar.): Rızık, azık; nasip, kısmet.

Ki īmān-ile iḥsān-ile ṣā'im ola ki bir ér / Aña rūzī ḳıla Rıḍvān-ı ekberi aña Raḥmān 701

Cemīʿ cennet yémişini aña rūzī ḳıla Allāh / Ki her birinde bir dürlü ṭaʿām vardur biliñ enām 928

rü'yet (Ar.): Görme, bakma.

rü'yet-i Feyyāẕ: Allah'ı görme.

Ki ẕikr ét yüce Mevlā'yı ayırma ẕikri diliñden / Ki ẕikr éderseñ Allāh'ı bulursuñ rü'yet-i Feyyāż 3445

rü'yet-i Ḳaddās: Allah'ı görme.

Elinden aḫẕ éder anuñ életir cennete anı / Ṣafāya éde istiġrāḳ éde ol rü'yet-i Ḳaddās 3520

rü'yet-i Sübḥān: Allah'ı görme.

Elā éy ʿāşıḳ-ı Raḥmān ararsañ rıżā-i Ḥannān / Ṭuta gör emrini anuñ bulursuñ rü'yet-i Sübḥān 3255

rücūʿ (Ar.): Dönmek, geri dönmek.

Ki ol ʿişyānı işledim gérü ṣoñra rücūʿ étdim / Ki geldim evime ṣoñra ki ʿārıż oldı mevt elān 1655

ʿİbādetde görürlerse iṭāʿatde görürlerse / Sévinir şād olur bunlar rücūʿ éde ḳamu mekān 2560

rükn (Ar.): İslam hukukunda sözleşmenin kurulmuş sayılması için bulunması gerekli şartlar.

Ṣavım rüknidür İslām'ıñ ki ansız Müslimān olmaz / Ki ansız cennete girmez démişdür Ḥażret-i ʿAllām 881

rükūʿ (Ar.): Öne doğru eğilme.

Namāzı żāyiʿ éderler ḳalırlar cehl-ile bunlar / Rükūʿ yoḳdur sücūd yoḳdur kerāhetle ṭolu hey vāh 1326

Rükūʿda pes yétişdi ol ki ibtidāki rekʿatde / Namāzdan fāriġ olıcaḳ éşit né dér o yüzi aġ 1506

rüsvā (Far.): Rezil, itibarsız.

Ḥasan bunı éşidicek ki ġāyet maḥzūn oldı ol / Çaġırdı bunı déyene ʿitāb étdi édüp rüsvā 2945

Ve ammā kāfir olanlar yürüye yüzi üzre ol / Sürüne ḳarnı üstüne ki rüsvā olalar fī'r-rāh 3662

rüsvāy (Far.): *krş.* rüsvā

Yaḳaña yapışa ḳıymetlü evlādıñ ḳıyāmetde / Seni rüsvāy éde anda olasıñ işiñe pişmān 286

Démezsiñiz néce olur benim ḥālim ḳıyāmetde / Ki rüsvāy éde Ḥaḳ beni ki beyne'l-ḫālḳı bi'l-suʾāl 1709

rüʾūs (Ar.): Başlangıçlar.

Anuñ-çün yazdı her ḥarfin ki Ḳaf Ṭaġı ḳadar ol Ḥaḳ / Anuñ-çün yazdı her āyāt rüʾūsinde édüp iftāḥ 1933

-S-

saʿādet (Ar.): Mutluluk.

Götürdiler bunı küffār varup ḳatl étdiler anı / Şehīd éylediler anı saʿādet buldı o ẕī-nām 1083

Muḳābil olmaya aña bu dünyānıñ metāʿları / Ṭaleb ḳıl bu saʿādeti ḳabūl ét nuṣḥı ol meʾcūr 2161

saʿādet-i ebediyye: Sonsuz mutluluk.

Saʿādet-i ebediyye ki ol ümmetlere dér Ḥaḳ / Ṣusuzluḳdan kebāb oldı bularıñ cigeri maḥrūḳ 1047

Bu kez çoḳ mücdeler olsun cemāʿate ola ḥāriṣ / Saʿādet-i ebediyye ki oldı ol kişi īdām 1433

sāʿat (Ar.): 1. Saat.

Ki bir sāʿatde başalar yédi yüz kerre taḫtayı / Bu heyʾet üzre āteşde muʿaẕẕeb olalar füssāḳ 455

Ki her bir sāʿat içinde ki altı yüz biñ ādemi / Azād éder ʿaẕābından ḳoyar cennetine éy nās 1255

2. Vakit, zaman.

Dédi nédir bu öñüñdeki aġaç yā ki şeyḫ seniñ / Ki şeyḫ dédi benim rızḳım budur yérem ki her sāʿat 866

Bu kez ben dönmek istedim gérü ardıma ol sāʿat / Ki ol melek baña dédi ḳapuya ḳarşu ol ẕehāb 1963

sāʿāt (Ar.): Saatler.

Gele melek o müʾminiñ vura ḳamçıyı ḳabrine / Ki ol ḳadar geñiş ola ki dört yüz yıl ḳadar sāʿāt 2114

ṣabāḥ (Ar.): Sabah.

İki ġam ile ol géce ṣabāḥa dek uyumadı / Biri açlıḳdan ötüri biri un tasası īṣār 560

Daḫı ṣabāḥa da ḥelvā pişirüp ḳabre gétmeye / Zīrā bidʿat-durur bunlar bunı menʿ éde ol zamān 2294

ṣabbār (Ar.): Çok sabırlı.

Ki vérdi gine ḫatuna ki biñ dirhem gümüşi ol / Degildür mümkün éy ḫatun yél ile éylegil ṣabbār 568

Elā éy ṣāḥibü'l-ḥummā ki ol ḥāline sen ṣabbār / Néler iḥsān éder diñle saña ol Ḳādir ü Ġaffār 2625

ṣabır (Ar.): *krş.* ṣabr

Ṣabır ayı-durur bu ay ṣabır cennet ṣevābıdur / Görürsüñ yarın anda sen néler iḥsān éde ʿAllām 916

Ḥaḳ'ıñ emri budur déyü ṣabırlar éyle aña sen / Ki ʿömri yoḳ dér imiş déyü fikir éyle éy iḫvān 2646

ṣābir (Ar.): Sabreden, dayanan.

Olurlarsa eger ṣābir ʿibādet üzere hem bunlar / Ki üç ḫaṣlet vére Allāh buları éyle iḥticāc 3201

Faḳīri ġayrı ṣābiri éder ilzām Teʿālallāh / Ḳulum ʿĪsā nebī benim faḳīr idi déye Mevlāh 3791

ṣābirāt (Ar.): Sabırlılar.

Déye pes ġayrınıñ ki günāh-ile āteşe yanmaḳ / Ḳatı müşkil ʿaẕāb-imiş ki olmaz aña ṣābirāt 3031

ṣābit (Ar.): Hareketsiz, kımıldamayan, yerinde duran.

Ḳaçan naʿlinini géyse duʿā éder babuçları / Ṣırāṭ üstünde ṣābit ét déyü duʿā éder mesrūr 1000

Ki münfek olmadı aṣlā ʿibādetde olup ṣābit / Gelüp oġluna baḳmadı ʿibādetde olup ḥublā 2818

ṣabr (Ar.): Dayanma, katlanma.

Bu kez ṣabır éderdi ol géce gündüz bu eẕāya / Dér-idi ḳoñşudur néydem ki sabr étmek gerek evlā 2951

Gözin dikmiş yuḳaruya hemān iẕne baḳup-durur / İẕin gelince ṣabr étmez üfürür ṣūrı āfitāb 3541

sācid (Ar.): Secde eden, alnını yere koyan.

Bular cümle ḫaber vérir kimin Ḳur'ān oḳur bulduḳ / Kimin rākiʿ kimin sācid ki bulduḳ kimini nevvām 1157

Ḫaber vérir bular cümle kimin ḳā'im kimin sācid / Ṣafā éder bu aḫbārdan ki ol sidre-i muḥterem 1161

ṣaç-: Bir şeyi ortalığa dağıtmak, dökmek.

Yesār oġlı ki ʿAṭā'dan rivāyet şöyle gelmişdür / Dédi dédi Resūlullāh ki saçdı cevher ol sulṭān 1607

Ki şimdi ol ẓulümātı bu ḫalḳıñ üstüne saçar / Saçıçak görmez olur göz ṣanasın oldı bir aʿmā 3673

ṣaç: Baş derisini kaplayan kıllar.

ʿAẕāb olur cehennemde ki her birine bir dürlü / Kimin saçından aṣmışlar zebānīler döger hāy hāy 2781

Ki maʿṣūmlar eleminden aġara ṣaçları düpdüz / Günāhları yoġ iken gör ki oldı saçları ibdāl 3621

ṣad (Far.): Yüz.

Başına géçicegiz ol ebed sulṭān ola ol pes / Ki ḫuddāmlar vére Allāh ʿadedi ola ṣad hezār 2140

ṣadā (Ar.): Ses.

Bu kez bir ṣadā gelmedi Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından / Ġażaba geldi pes zāhid éşit né söyler ol aḳvāl 1715

Ki bularıñ ṣadāsından ki gelmez uyḳu gözüme / Anuñ-çün uyuram gündüz ki ben ḳatlanıram eẕā 2943

ṣadaḳa (Ar.): Sadaka, zekat.

Ve ammā şol ṣadaḳa kim birine ola ḥisābsız / Ki ʿālimlere vérilen ḥisābsız éde Ḥaḳ īcār 550

Zīrā muḥtāc-durur cümle duʿāñıza ḳabir ehli / Daḫı sadaḳaya muḥtāc olupdur édiñiz iḥsān 2671

ṣaddāḳ (Ar.): Çok sadık olanlar, çok samimi olanlar.

Seʿīd İbni Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür / Dédi dédi Resūlullāh sözünde aṣdaḳ u ṣaddāḳ 1404

ṣādıḳ (Ar.): 1. Doğru, gerçek.

Tefekkür éyledi ol şeyḫ dédi bu düş degil ṣādıḳ / Bu Raḥmānī degildür kim ki bir daḫı olam niyām 2910

Ki Mesʿūd oġlu ʿAbdullāh né buyurdı anı diñle / Ḳamu sözünde ṣādıḳdur éder kiẕibden ittiḳā 3065

2. İçten bağlılığı olan.

Daḫı medḥ éyledi Allāh ki İsmāʿīl ḳulını bil / Ḳatı ṣādıḳ ḳulumdur dér ki oldur muḫlişi dergāh 1319

Nebīlerle şehīdlerle Ḥaḳ'ıñ ṣādıḳ ḳulı ile / Ki ʿarş altında ola ol vére Ḥaḳ anlara ṭaʿām 1456

ṣādıḳ-ı Raḥmān: Allah'a bağlı olanlar

Elā éy ʿāşıḳ-ı Raḥmān ḳulaġıñ ṭut baña bi'ẕ-ẕāt / Elā éy ṣādıḳ-ı Raḥmān beyān édem saña bi'ẕ-ẕāt 2041

ṣādır (Ar.): Çıkan, görünen.

Ki ẕevḳde idi ceddimüz ki zelle ṣādır olunca / Ġażab étdi aña Mevlā édüp zindāna teşbīhāt 2056

ṣadr (Ar.): Göğüs.

Günāh nédür bu dünyāda ki bir şey' gele ṣadrıña / Aña muṭṭaliʿ olsalar gire göre ḳamu enām 1756

ṣāf (Ar.): Temiz, katkısız.

Tevażżuʿ édeler andan daḫı ġusl édeler andan / Cemīʿ işleri bitire éde her şeyleri ol sāf 1199

ṣaf (Ar.): Dizi, sıra; camide cemaatin sırası.

Dédi baʿżı müfessirler ki sürʿatden murādullāh / Ki öñ safa ivişiñ dér odur efḍal maḳām icmāʿ 1499

Bu kez saflar yarılup ortaya çıḳa gele ḫatun / Güneş gibi ṭulūʿ éde atından éyleye ihbāṭ 3880

ṣaf ṣaf: Sıra sıra, dizi dizi.

Ki her ḥarfine éner on melāʾike semādan bil / Öñüne ṣaf ṣaf olurlar édeler aña istiġfār 2637

ṣafā (Ar.): Gönül şenliği, kedersizlik.

Bu ikrāmı da bunlara éder ol lā-yezāl Allāh / Bularda bulalar rāḥat safālar éde fī'l-cinān 687

Néce ki yére énince ki üç yüz yıl bükā étdi / Néce aġlamasın zīrā ṣafādan oldı fāriġāt 2057

ṣāfī (Ar.): Bir şeyle karışık olmayan, katkısız.

Göbeginden varınca boynına kāfūrdan olupdur / Ḫudā ḫalḳ éyledi başın ki ṣāfī éyledi envār 1583

Ṣolunda daḫı yétmiş biñ ola vildān-ile ġılmān / Bular getüreler cümle ḳadeḥler kāseler ṣāfī 3865

sāfih (Ar.): Zevk ve eğlenceye düşkün olan kişi.

sāfihü's-süfāh: Zevk ve eğlenceye düşkün olan gafil.

Gel éy cümle günüñ laġviyyet-ile géçiren sefāh / Sefāhatden né girer eliñe éy sāfihü's-süfāh 3133

sāfiyyāt (Ar.): Saflık, temizlik.

Ki her dürlü ṣevāblarda nebīlerle berāberdür / Nübevvet derecesinde māʿadā ola sāfiyyāt 2264

ṣaġ-: Memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak.

Daḫı buyurdı ol server otursa bunda bir ādem / Çoban bir ḳoyunı saġdığı miḳdārı éde ḳıyām

şaġ: Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı.

Saġıñdaki ṣoluñdaki melekler öldügüñ zamān / Semāya aġalar bunlar Ḫudā'ya édeler iʿrāc 1186

Saġında hem Ḫalīlullāh ṣolunda hem kelīmullāh / Ki düşmüş ardına cümle nebīler éder istimşā 3092

şaġāyir, şaġāʾīr (Ar.): Küçük günahlar.

Ki maġfiret éde Allāh ki yétmiş biñ günāhını / Kebīre ger ṣaġāyirden né deñlü var ise çoḳ az 787

şaġın-: İyi düşünmek, mülahaza etmek.

Cehennem déye Allāh'a İlāhī dünyāda bular / Saġınup saña dil ile géce gündüz déyüp evṣāf 3827

şaġış: Sayı, adet, miktar.

Daḫı ḥūrī ve ġılmānıñ ṣaġışın kimse bilmez héç / Ki benden ġayrı bir kimse ʿadedin bilmeye enām 920

şaġlıḳ: Bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması, vücut esenliği, esenlik, sıhhat, afiyet.

Ki merżālara saġlık vérmek istesem ben éy Aḥmed / Ṭabībin ḳapusına gönderem ben éderem iḥżār 3432

şaġu: Ölünün iyiliklerini duyuran ağıt, mersiye.

Gel éy evlādı ölüp de buña édüp olan ḥazzān / Fezaʿ étme fiġān étme saġular éyleme iḫvān 2645

saḫā (Ar.): Cömertlik, el açıklığı.

Ḳıyāmet güni olduḳda ki vażʿ olur terāziye / Ki ḥüsn-i ḫulḳ ile saḫā ikisi vażʿ ola aʿẓām 1766

Daḫı saḫāyide bile ki ḳuvvet vérdi īmāna / Anuñ-çün bu iki kişi oda yanmaz olur seyyām 1768

Sāḥım İbni Erḳām: Özel isim.

Ki vardı ṣatdı ol sā'il ki Sāḥım İbni Erḳām'a / Ki Sāḥım anı götürdi életdi baḳçaya īṣā' 131

Ki Sāḥım İbni Erḳām'ıñ ki bir baḳçası var-idiYoḳ-idi bārısı anuñ ki ḫālī yér-idi evsā' 132

Sāḥım: *krş.* Sāḥım İbni Erḳām

Ki Sāḥım eve gétmişdi ki ekmek getürem déyü / Biraz mekṣ éyledi evde ki ekmek éyleye ibdā' 136

İzin vérdi aña Sāḥım var imdi gét mekānıña / Ki gétdi ol mekānına gine ol adaya ibdā' 150

ṣaḥın: İçinde yemek yenen bakır sahan.

Döşeyeler daḫı anuñ öñüne ni'met-i 'uẓmā / Ki yétmiş biñ ḳadar saḥın gümüş altun ki bī-ḳıyās 1296

Ki her saḥınıñ içinde ki her dürlü ṭa'ām vardur / Birine beñzemez biri ki ġāyet ṭatlu bī-ḳıyās 1297

ṣāḥib (Ar.): 1. Sahip, elinde bulunduran.

Dédi miskīn şu eviñ sāḥibi étdi baña i'ṭā / Ḫudā rāżī ola andan bugün étdi beni serrā 496

Déye éy sāḥibim benim bilür misin beni bugün / Déye ben bilmezem seni né gökçek kişisin bi'ẕ-ẕāt 2088

2. Herhangi bir niteliği olan kimse, ehil.

Ki tefsīr sāḥibi yazdı bunı Tefsīr-i Teysir'de / Ki bundan pes naṣīḥat al faḳīre éyle i'tibār 590

Ḥikāyet şöyle gelmişdür ki şehr-i Nīşabur'ide / Ki bir şeyḫ var-idi anda kerāmet sāḥibi a'māl 1700

ṣāḥib-i ẕü'l-kemāl: Kemal sahibi.

Ki şeyḫ götürdi ẕeylilen ḳapuya geldi mescidiñ / Ḫurūc étmek murād étdi ki ol ṣāḥib-i zü'l-kemāl 1722

ṣāḥibü’d-dār: Evin sahibi.

Dédi yā ṣāḥibü’d-dār kim ki Allāh ḥaḳḳı-çün bańa / Ki bir ekmek vériñ bańa anı ekl édeyim illā 493

ṣāḥib-ü elṭāf: Nezaketler sahibi.

Ḳayırma ardıña ḳalan veledlerini éy kişi / Bularıñ cümle ḳısmetin véren Ḥaḳ ṣāḥib-ü elṭāf 1194

ṣaḥibü’l-ʿilm: İlim sahibi.

Var imdi mescidiñ ḳapusına ki ol ṣaḥibü’l-ʿilm / Nidā éderdi ol Ḥaḳḳ’a éşit né dérdi ol aḫbār 1592

ṣāḥibü’l-eclāl: Kızgınlıklar sahibi.

Ki ol Ḳahhār-ı ʿālemdür ki ol Cebbār-ı ʿālemdür / Ki ol cümleden aḳvādur ki oldur ṣāḥibü’l-eclāl 1732

ṣāḥibü’l-edyān: Dinlerin sahibi.

Gine ol ṣāḥibü’l-edyān gine ol ṣāḥibü’l-Ḳur’ān / Gine ol Tañrı’nıñ dostı ki tebşīr étdi bir mekān 1978

ṣāḥibü’l-emvāl: Mülklerin sahibi.

Elā éy ṣāḥibü’l-emvāl mālıñla étmegil maġrūr / Belādır başıña ol māl ʿaẕābdur saña ol bi’n-nār 172

Elā yā ṣāḥibü’l-emvāl biraz māl éylegil evḳāf / Yériñden ger ʿurūżıñdan biraz māl éylegil evḳāf 1192

ṣāḥibü’l-ervāḥ: Ruhların sahibi.

Elā éy ṣāḥibü’l-ervāḥ degilsiñ dünyāda seyyāḥ / Degilsiñ dünyāda devvār yaḳar bir gün seni Fettāḥ 2306

ṣāḥibü’l-evlād: Çocuk sahibi.

Elā éy ṣāḥibü’l-evlād édem seni bugün mesrūr / Saʿādetde ḳılupdur Ḥaḳ olasıñ ḥāliñe meşkūr 2143

ṣāḥibü’l-ġufrān: Merhamet sahibi, merhametli.

Ki bundan ṣoñra ʿarş sākin olur hem daḫı ol aġaç / Gel imdi ẕikr ét Allāh'ı ki oldur ṣāḥibü'l-ġufrān 3482

ṣāḥibü'l-ḥayā: Haya sahibi, hayalı, edeli.

Ḫuṣūṣā fī zamānınā ki yoḳdur ḥayā bir ḫatun / Ḫudā'dan ḳorḳa ol ḫatun ola ol ṣāḥibü'l-ḥayā 2807

ṣāḥibü'l-ḫayrāt: İyilik sahibi.

Elā éy ṣāḥibü'l-ḫayrāt éşit benden biraz aḫbār / Elā éy ṣāḥibü'l-infāḳ ki keşf édem saña estār 513

Suʾāl olındı ḳulaḳ vér Ḥasan Baṣrī'den éy kişi / Bu leyle-i Berāt déndi cevāb vér ṣāḥibü'l-ḫayrāt 838

ṣāḥibü'l-ḥummā: Ateşli hastalık sahibi.

Elā éy ṣāḥibü'l-ḥummā ki ol ḥāline sen ṣabbār / Néler iḥsān éder diñle saña ol Ḳādir ü Ġaffār 2625

ṣāḥibü'l-inʿām: İyilik sahibi.

Duʿā éderler Allāh'a cemīʿ ḳulları ki yā Rabb / Ḳamu ṣuçlarını ʿafv ét ki sensin ṣāḥibü'l-inʿām 1098

ṣāḥibü'l-infāḳ: Nimet, nafaka sahibi.

Elā éy ṣāḥibü'l-ḫayrāt éşit benden biraz aḫbār / Elā éy ṣāḥibü'l-infāḳ ki keşf édem saña estār 513

ṣāḥibü'l-Ḳurʾān: Kuran'ın sahibi.

Gine ol ṣāḥibü'l-edyān gine ol ṣāḥibü'l-Ḳurʾān / Gine ol Tañrı'nıñ dostı ki tebşīr étdi bir mekān 1978

Ki ol Ḳurʾān ola ḫayme ol eviñ üstüne nūrdan / Ḳaçan ol ṣāḥibü'l-Ḳurʾān ola aḫrete menḳūlāt 2097

ṣāḥibü'l-Miʿrāc: Mirac'ın sahibi, Hz. Muhammed.

Ḥayāt-ı Ḳulūb içindeki bir ḥadīṣ gelüpdür kim / Ebū Hüreyre naḳl étdi buyurdı ṣāḥibü'l-Miʿrāc 3217

ṣāḥibü'l-Ṭūrī: Tur Dağı'nın sahibi.

Ḥaberde vārid oldı kim murād étdi Ḫudāvendī / Ki Mūsā ṣāḥibü'l-Ṭūrī édüp tecribe istimsāk 3045

ṣāḥibisiz (Ar.+T.): Kimsesiz.

Ṣoralar ehl-i nāra hem ki né işiñ ṣāḥibisiz / Néden geldi bu ʿazābla ki siz édiñ beyānāt 3028

ṣaḥīḥ (Ar.): Gerçek, doğru.

ʿAḳāyid ʿilmini ögren ki muḥkem ola īmānıñ / ʿAḳīdesi saḥīḥ ola bunuñ īmānıdur mechūd 2175

Bu miṣillü ére deyyūṣ démek saḥīḥ olur fikr ét / Ki deyyūṣ şuña dérler ki ki ehlīn göre teẕnībān 2750

sāḥil (Ar.): Deniz, nehir, göl kenarı.

sāḥili'l-baḥr: Deniz kenarı.

Ki bir gün Ḥażret-i Mūsā gezerdi sāḥili'l-baḥrde / Ki bir mü'minle bir kāfir buları gördi ol idrāk 229

sāḥir (Ar.): Büyücü.

Biri kāhin biri sāḥir biri de ḫamr içen dā'im / Biri de anaya ataya ʿāṣīler-durur kerrāt 830

Ki Ḥaḳḳ'a şirk ḳoşan biri biri sāḥir biri kāhin / Biri de müdmin-i ḫamır biri zānī müzeyyenāt 854

ṣaḥrā (Ar.): Kır, ova, çöl.

Ki bir gün saḥrāya çıḳdı ʿibādet étdi Allāh'a / Duʿā étdi daḫı Ḥaḳḳ'a ki bir şeʾy vér baña Cebbār 201

Kerāmet livāsı biri diker saḥrānıñ üstüne / Ki beyti'l-maḳdis içinde öbir ḥacer ẕevī'l-iʿẓām 1103

saḫṭ (Ar.): Hoşnutsuzluk, öfkelenmek.

Daḫı saḫṭ éyleye Allāh aña hem laʿnet éyleye / Daḫı müflis éde Allāh ḳıyāmetde seni muġtāb 2966

sāhūn (Ar.): Hata işleyenler, Allah'ın emrinden gaflet edenler.

Ki sāhūn dédi ẕī'l-kerem nédir maʿnā-yı şerīfi / Ḳılar felfes namāzı ol ḳayırmaz luʿb éder füssāḳ 1374

Saʿīd-i Ḫudrī: *krş.* Ebū Saʿīd-i Ḫudrī

Saʿīd-i Ḫudrī buyurdı yanında olan ādeme / Ki sen beride olsañ da oḳu eẕānı fī'l-evān 1609

sāʾil (Ar.): 1. Soran, sorucu.

Ki var mıdur ʿaceb sāʾil suʾālini vérem aña / Né isterse vérem aña duʿāların édem īcāb 961

Ki yoḳdur fayda ġayrıdan cemīʿ ḳısmet véren Ḥaḳ'dan / Etegiñi béliñe ṣoḳ ki yalvar Tañrı'ya sāʾil 1661

2. Dilenci.

Ki geldi aña bir sāʾil dédi Allāh içün éy ér / Taṣadduḳ éylegil baña ki andan édem istinfāʿ 124

Seni tecribe éderem n'édeyin ḳoyunu ben dér / Ṣaḳın redd étme bir sāʾil saña geldikde éyle şād 445

ṣāʾim (Ar.): Oruç tutan, oruçlu.

İki gün ṣāʾim olursa néler vére aña Allāh / Anı vaṣf édemez kimse ki yérde gökde her insān 703

Velākin baʿżı ḥadīṣde yazupdur naḳl éder rāvī / Receb şaʿbān ayın sāʾim olanlar olalar iḥṣār 3626

ṣāʾim-i müʾmin: Oruçlu mümin.

Elā éy sāʾim-i müʾmin ki fıṭra éylegil iʿṭā / Ki yevm-i ʿīdi géçirme eger ister iseñ nuʿmā 1217

sāʾir (Ar.): 1. Seyreden, harekette olan.

Ki bir vādīye geldiler teẕekkür étdiler anda / İçinden bir kişi dédi ki sāʾirlerine maʿlūm 2698

2. Diğer, başka.

Ki ṣābir ḳullara Allāh ḥisābsız vére ecrini / Ki sā'ir ʿameliñ ecrin vezinde ṭarta ol Settār 3731

sāḳ (Ar.): Baldır, incik.

Cemīʿ enbiyā evliyā çökeler dizleri üzre / Ki sāḳı ʿarşa yapışa déye yā Rabbi vér ḫalāṣ 3460

ṣaḳal: Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.

Aġara ṣaçları saḳalları hep taṣalarından / Ki ḥattā maʿṣūm iken ṣaçı ola anda hep ibdāl 3620

saḳf (Ar.): Tavan, çatı, dam.

Bu köşkleriñ ikisi de ḳızıl altun-durur añla / Bularıñ saḳfı inciden ki vaṣf olunmaz éy tüccār 210

Ki kendi köşki saḳfından iki incü yéri gedik / Yıḳılmış bir yanı anuñ ki gétmiş zīneti éy yār 211

ṣaḳın: Asla.

Cemīʿ ʿömründe ol kişi ʿibādet éylemiş miḳdār / Yazıla defterine bil saḳın şek éyleme īżāʿ 628

Ki meyyitiñ ḳarībiniñ ḫāṭırını arayalar / Ḥaḳ'ıñ emri budur kişi saḳın étme cezāʿi fiġān 2301

ṣaḳın-: Uzak durmak, korumak, dikkat etmek, gözetmek.

Ki taṭhīr éyle ḳalbiñi ki ġıllı ġışşı ḥasedden / Daḫı kibri riyādan sen ṣaḳın ur aġzına lüccām 908

Ki dürlü dürlü ḫayr-ile beni sen éylediñ mesrūr / Āteşe lāyıḳ étmediñ ṣaḳındıñ kendiñi mine'n-nār 2457

sāḳıṭ (Ar.): Düşen, düşmüş.

Ki sāḳıt oldı bir ḥacer cehennemiñ yücesinden / Teveccüh étdi ġayyā ḳuyusına ol ḥacer éy şāh 1358

ṣaḳīl (Ar.): Sıkıntılı, can sıkan.

Ki bir şey’ éylemez saḳīl yarın yevm-i ḳıyāmetde / ʿAmeller vezn olacaġız ki ḥüsn-i ḫulḳ éde iḳdām 1760

sākin (Ar.): 1. Hareketsiz olan, oynamayan.

Ki vérdi Ḥaḳ aña ḳuvvet bunı ṭut yā melekü’l-mevt / Dédi sen sākin ol yā mevt ki sākin oldı ẕī-cenāḥ 2328

Ki bundan ṣoñra ʿarş sākin olur hem daḫı ol aġaç / Gel imdi ẕikr ét Allāh’ı ki oldur ṣāḥibü’l-ġufrān 3482

2. Bir yerde oturan.

Déye ol sākin olmadım evinde ʿālimiñ hergiz / Rücūʿ éde Ḥaḳ’a Cibrīl ḫaber éyleye teblīġān 2233

Aña dédi Muḥammed kim ki Belḫe varasın éy şeyḫ / Fülān maḥallede sākin ki benden ét aña selām 2908

şaḳla-: 1. Görünmesine engel olmak, ortalıkta bulundurmamak.

Ki bir māl aña yétişse ki ol baḫīl olur menūʿ / Anuñ ḥaḳḳın edā étmez anı pek saḳlar ol kenzā 487

Cünūndan daḫı cüẕāmdan daḫı ebraşı behaḳdan / Bulardan saḳlaya Allāh cemīʿ dert olmaya īḳān 708

2. Korumak, esirgemek.

Günāhdan beni saḳladıñ āteşe lāyıḳ étmediñ / Ki dürlü dürlü ẕikirler tesāmuʿ étdiñ istiġfār 2452

3. Gizli tutmak, duyurmamak.

Ümmetiñ içün şefāʿat ḥüccetini saḳlayan / Anlarıñ ḳaydını gören Fāṭıma’ñdur bu gelen 4061

şal-: Göndermek, sevk etmek.

Beni uçmaġa şaldıñ sen ki ẕevḳe lāyıḳ éyledin / Ki rāżī ola Ḥaḳ senden yapışdıñ şerʿa sen her bāb 2458

Ziyāde éyledin nūrum beni uçmaḳlara saldıñ / Seni ışmarladım Ḥaḳḳ’a éderim gine ben ircāʿ 2466

ṣalāḥ (Ar.): Rahatlık, barış, iyilik.

Gel éy Ḥaḳ'ıñ ʿadūsı gel namāza gel niyāza gel / Felāḥa gel salāḥa gel ʿadūñdan éyle iftirāḳ 1371

Elā éy ʿābid-i ṣāliḥ salāḥetde olup īdām / ʿİbādetde ziyād éyle iṭāʿatde olup īdām 2569

ṣalāt (Ar.): 1. Namaz.

Ki oruç ṭutsa bir ādem ki şaʿbān ibtidāsında / Gécesinde iki rekʿat salāt édüp éde niyāz 782

Ol emr éyledi ehline ṣalātı hem zekātı bil / Ki ben rāżīyam andan dér odur muḫliṣ ʿibādullāh 1320

ṣalāt-ı ʿīdī: Bayram namazı.

Ki teʾḫīr éyleme zinhār salāt-ı ʿīdiñ ardına / Muḳaddem vér namāzdan kim bunuñ vaḳti odur illā 1219

ṣalāt-ı maġrib: Akşam namazı.

Salāt-ı maġrib ardınca yigirmi nāfile ḳılsa / Ki her birinde oḳusa ki iḫlāṣ fātiḥa Ḳurʾān 667

ṣalāt-ı meyyit: Cenaze namazı.

Elā éy ṭālib-i cennet eger isterseñiz raḥmet / Ṣalāt-ı meyyite saʿyét ki ḳanda olsa ol īḳāʿ 2587

2. Hz. Muhammed'e aleyhisselātı vesselām, salavātullahi aleyh, sallallahü aleyhi ve sellem dualarından birini okuma.

Eger ümmet iseñ aña ṭuta gör cümle sünnetin / Ṣalāt éyle géce gündüz sözine éylegil eṭbāʿ 3369

Baña dér yā Resūlullāh fülān ibni fülān oġlı / Saña bir kez ṣalāt étdi seni taʿẓīm édüp taḫbīr 3411

ṣalāvāt (Ar.): Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere okunan dua.

Gel imdi Ḥaḳ rıżāsını taḥarrī éyleyen ʿubbād / Ṣalāvāt vér aña dāʾim ki ét sünnetine etbāʿ 3368

Ki on kez vérdi salāvāt baña ol yérde bu melek / Gine vérdi aña Allāh kemāli ḳudreti ḳahhār 3434

ṣalāvāt-ı şerīf: Şerefli salavat.

Ki vérdigi ṣalāvāt-ı şerīfiñ ḥürmetine Ḥaḳ / Aġır getüre mīzānın necāt bula mine'ṭ-ṭenvīr 3420

ṣalb (Ar.): Asma.

Ki Cāmi'ü'l-Fetāvā'da yazılmışdur éşit diñle / Ki salb ét sen ḳulaġıña bu mes'ele-durur mes'ūd 2191

ṣalın-: Yürürken hoş bir eda ile sağa sola hafifçe meyletmek, hıraman olmak.

Ki envā'i libāsları géyer de ṣalınırsıñ sen / Ki ol libās seni bir gün yılan olur ṣoḳar żarrār 173

Ḥarīr aṭlas géyersiñ de ṣalınırsıñ ṣoḳaḳlarda / Mürūr étseñ 'abālıya selām vérmezsiñ éy ikbār 176

ṣalını ṣalını: Salına salına.

Bu şādılıḳ ile ol ér vara ṣalını ṣalını / Çıḳa köşkünüñ üstüne otura éde istinād

ṣāliḥ (Ar.): Dinin emrettiği şeylere uygun harekette bulunan.

Daḫı ṣāliḥlere vérilen daḫı ola ḥisābsız / Bī-namāza vérirseñ ger édersiñ ṣoñra āh u zār 551

Bu kez ol ṣāliḥiñ rūḥın melekler götüre göge / Ki 'arşa élteler anı ki 'arşda éde istimkān 2536

ṣāliḥa (Ar.): Dinin emrettiği şeylere uygun harekette bulunan kadın

Elā éy ṣāliḥa ḫatun ki ét sen benden istimā' / Sizi mesrūr édem bugün olursañ dünyāda ḳannā' 2709

Dédi ḳoñşuları anasına éy ṣāliḥa ḫatun / Ki oġluñ mevte yaḳlaşdı başı ucuna gel éy ḥublā 2814

sālik (Ar.): Bir yola giren, bir yolda giden.

Ḳanı şimdi aña sālik bu maḥbūb eline gire / Ḳanı 'āşıḳ bu maḥbūba anı bıḍ' éyleye her ān 1992

sālikü'l-cennet: Cennet yolunda giden.

Elā yā sālikü'l-cennet ṭaleb ḳılar-iseñ vehhāc / Ki ẓulmet sende ḳabrinden eger ḳorḳar-iseñ éy ʿāc 1173

Sālim ibni ʿAbād: Sahabe.

Ki ʿOṣmān ibni Bezzāz'dan rivāyet şöyle gelmişdür / Ki Sālim ibni ʿAbād'e vefāt étdi meger bir ān 1645

sālim (Ar.): Sağ, sağlam, emin.

Münāfıḳ geldi tennūruñ başına gördi kim ʿavret / Oturur héç āteş yapışmamış sālim-durur ḥüsnā 506

Buyurdı pes Resūlullāh ki şol Müslimler efḍaldur / Anuñ dilinden elinden ki ḫalḳ sālim ola billāh 3149

ṣallā (Ar.): "Sallallahü aleyhi ve sellem" cümlesinin kısaltılmışı.

Daḫı tüyleri ürpermiş ṣararmışdır daḫı yüzi / Ki bir ābdest alup geldi iki rekʿat namāz ṣallā 3078

ṣallāh (Ar.): Rahatına çok düşkün olan, daha iyi, en rahat, en güzel.

Ḳabūlunı aramaz héç namāz degil murādı hem / Ki bulur keyfine göre kişiye ḳıldırır ṣallāh 1340

Anuñ-çün aḳdı dört ırmaḳ ki Allāh'ıñ cinānından / Süd ırmaġı bal ırmaġı şarāb-ı leẕīẕ ol ṣallāḫ 1934

ṣallāllāhü ʿaleyhü ve's-selām: Allah Hz. Muhammed'e salat ve selam etsin.

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa vü ṣemānīn / Ve mieteyn ve elf min-hicretü'n-nebī ṣallāllāhü ʿaleyhü ve sellem 3948

Ṣalṣā'il (Ar.): Dördüncü semanın kapısında görevli melek.

Adına dédi Ṣalṣā'il başı ʿarşda durur anuñ / Ayaḳları yédi ḳat yériñ altında olup taʿbīr 3407

sāmiʿ (Ar.): İşiten, dinleyen.

sāmiʿü'l-āyāt: Ayetleri dinleyenler.

Elā ey sāmiʿü’l-āyāt açam saña mübārek bāb / Elā ey ṭālib-i cennet néler ḫalḳ éyledi Tevvāb 1950

sāmiʿü’l-ġıybet: Gıybet dinleyen.

Ve illā sāmiʿü’l-ġıybet gel imdi diñleme ġıybet / Ki söyleyene né miḳdār günāh olur ise eẕnāb 2975

sāmiʿāt (Ar.): İşitenler.

Ebū Hüreyre buyurdı Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér bunı sāmiʿāt 847

Ḥayātü’l-Ḳulūb içinde gelür baʿżı rivāyetde / Maʿāẕ ibni Cebel rāvī ola gör bunı sāmiʿāt 2095

Ṣammād (Ar.): Allah.

Dédi levnim éyü olsun daḫı cildim yeñilensin / Bunı isterem Allāh’dan bunı refʿ éyleye Ṣammād 402

Ki gétsin ḫalḳıñ ikrāhı muḥabbet éde ḫalḳ baña / Ki ġāyetle budur ārzūm ki defʿ éde bunı Ṣammād 403

ṣan-: Düşünmek, tasavvur, teemmül ve mülahaza etmek.

Götüreler seni bunlar ki dürlü ʿizzet édeler / Ṣanasın bir ulu sulṭān ki taḫta éyledi īrāṣ 1287

Ki birisi daḫı kendi étin çeke ḳopara hep / Didim didim yola étin sanasın çekdi kelbiyyāt 3024

ṣanʿat (Ar.): Ustalık, hüner.

Ki ṣu ırmaġını gördüm ki bismillāhi miminden / Çıḳar ol mimiñ içinden né sanʿatdur mine’t-Tevvāb 1972

Gine Allāh ḥayāt vérüp gine uça géde ol ḳuş / Né ṣanʿatdur né ḳudretdür anı Ḥaḳ éyledi īcād 3913

ṣanāʿat (Ar.): İnsanların maddeye dayanan gereksinimlerini karşılamak için yapılan, öğrenimle birlikte deneyim, beceri ve ustalık gerektiren iş, sınaat.

Ki dünyāda ṣanāʿatim ki ādem eti yémekdi / Bugün etimi baña da ġıdā éylediler kerrāt 3034

sancaḳ: Bayrak alem.

Yūsuf gibi yigitlikde né deñlü var ise ʿābid / Ki ol sancaḳ dibine cemʿ éde cümlesini Ġaffār 3742

Bu nidādan gérü cümle birike şehīd olanlar / Ki Yaḥyā'nıñ eline bir ḳızıl sancaḳ vére Cebbār 3761

Ṣāniʿ (Ar.): Allah.

Dédiler baʿżılar yaşıl zebercedden-durur cümle / Dédi Ṣāniʿ aña bir kez vücūda éyledi maʿmūl 1030

ṣanki (T.+Far.): Güya, farz edelim ki.

Ki öyle bir büyük ḳubbe eger cin-ile insān hep / Ki vażʿ olunsa üstüne görünür sanki bir ẕübāb 1960

Olar ol günde bulalar cemīʿ yollarını hep nūr / Gédeler ṣanki gün ṭoġmış ḍuḥā vaḳti gibi ol cāh 3677

ṣankim (T.+Far.): *krş.* sanki

Bu kez uyana ol meyyit uyanır uyḳudan sankim / Ḫiṭāb édeler aña kim Muḥammed-çün né déñ kelām 2584

Ṣannāʿ (Ar.): Allah.

Ḳanadıñ biri maġribe yétişir biri maşrıḳa / Muʿaẓẓam ḫalḳ édüp anı mücessem éyledi Ṣannāʿ 3376

Ki vardur ol iki ḳanadı maḫlūḳāt ṣıġışınca / Ki her bir maḫlūḳa bir tüy yaratdı Ḳādir'i Ṣannāʿ 3377

ṣar-: Örtmek.

Ki līnet ile alalar ṣaralar anı ḥarīre / Ki fī'l-ḥāl élteler Ḥaḳḳ'a ḫiṭāb gele mine't-tevvāb 2474

Yuyup ṣardılar aña ol dem kefen / Yanına geldi Ḥüseyn-ile Ḥasan 4042

ṣarar-: Korku, üzüntü, coşku vb. sebeplerle yüz renginin solması.

Anuñ beñzi ḥayātında ki bir nūrānī vech-idi / Ki ṣanki yüz küle dönmüş sararmış beñzi olmış ṣaz 796

Beñizleri sararmışdı bularıñ cümle açlıḳdan / Cemīʿ cümle ulū'l-ikrām buları éderem merzūḳ 1048

saray (Far.): Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu görkemli ve gösterişli yapı.

Ḫudā her adımına binā yapar cennetde saray / Ki gerçi elli günde ögrenirse de o ḥarfiyyāt 2258

Ki ḳanda ḳaldı köşk-ile sarayları binā éden / Ḳanı köşki saraylar kim ḳamusı oldılar ifnā 3577

ṣarf (Ar.): Harcama, gider, masraf etme.

Velī mālıñ ḫayırlısı vücūda ḫayra sarf ola / Cemīʿ maḫlūḳ göre nefʿin żarūrātlar ola ifrāz 318

Ḳazandı dünyāda ol māl saña terk étdi ʿāḳıbet / Hevā yérlere ṣarf étdiñ unutduñ babañı elān 3312

ṣarı: Yeşil ile turuncu arasında bir renk, limon kabuğu rengi.

Géyersiñ ḳırmızıları ḥarāmdur ḳırmızı géymek / Ḥarāmdur hem ṣarı géymek anı menʿ éyledi aḫbār 174

Kimi ṣarı kimi ḳızıl kiminiñ gözleri ezraḳ / Ki üç dürlü yılanlarıñ içine varasın tamām 3124

ṣarıl-: Kollarını dolamak, kucaklamak.

İki ḳolunı ḳaldırup ḳoya boynuna mü'miniñ / Güle güle ṣarılalar ḳoçuşmaḳdan éde ifrāṭ 3881

sāriʿ (Ar.): Hızlı olan.

Kelāmında dédi Allāh ki sāriʿ iseñ éy ḳulum / Ki maġfirete sebeb olan aʿmāle édiñ isrāʿ 1493

sāriʿü'l-cāmiʿ: Camiye gitmek için acele eden.

Elā éy sāri‘ü’l-cāmi‘ ḳulaḳ vér baña ét esmā‘ / Ḫaberiñ var mı né ikrām éder Allāh bil ol esmā‘ 1489

sāriḳ (Ar.): Hırsız.

Veyāḫūd dārıñı açar çıḳarır mālıñı cümle / Ki ġārāt éyler ol sāriḳ yıḳılır eviñ éy kennāz 323

Ki sāriḳa içün vérilen aḳçeye birer vére / Ki ẓulme vérilen aḳçe içün on vére ol Cebbār 548

şarḳ-: Aşağıya doğru uzamak veya uzanmak.

‘Amelsiz olan ‘ālimler ḳopalar dilleri sarḳmış / Uzatmış gögsü üstüne aḳar ḳan iriñ istikṣār 3630

Dilini eñseden çıḳara Allāh pek uzun sarḳa / Yére sürüne dilleri ḳan iriñ seyl éde éy yār 3645

şarmaş-: Sıkıca sarılmak.

Ol ikisi sarmaşup aġlaşdılar / Analarınuñ üstüne düşdiler 4031

İkisi ṣarmaşuban aġlaşdılar / Analarınuñ üstüne düşdiler 4043

şarrāf (Ar.): Sarf eden.

Mālıñ ḫayırlısı kişi vücūda ṣarf ola ancaḳ / Ki intifā‘ édeler ḫalḳ eger ṭayyār eger sarrāf 1195

Ol aḳçeyi alurlar ḫalḳ vérirler bir kişiye hep / Ki devr-i şer‘i étmezler ki her senede ol sarrāf 1214

şat-: Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek.

Ki ṣat beni ḳulum déyü ki al aḳçemi var ḫarcan / Benim gücüm buña yéter ki benden éyle istinfā‘ 130

Ki vardı ḳuşaġı ṣatdı anuñ aḳçesini cümle / Ki infāḳ éyledi cümle faḳīre éyledi iḥsān 3330

şavaş: Kavga, muharebe.

Öñlügin ḳañırdı kim kese başın / Ata oġul yüz yüze oldı savaşın 4126

şavış-: Kaçmak, gitmek.

Néce kim nūr ṭulūʿ étdi gözüm ḳamaşdı yıḳıldım / Savışdı nūr gözüm açdım gözüm çün oldı iltimās 1308

şavm (Ar.): Oruç.

Eyā ṣā'im beri gel sen saña bir mücde édem ben / Eger şavmıñ żikir fikir ile ṭutduñ ise meşġūl 1010

Eyā dehriñ keşīrini ki savm-ilen géçiren gel / Ki Allāh'ıñ rıżāsı-çün yémeyüp içmeyen her bār 2436

şavmaʿ (Ar.): İbadet yeri, tekke.

Ḫarāb étdi benim şavmaʿı ol evvel kelām-ile / Dédi *ḳū enfüseküm ve ehlīküm nāran* édüp irsāl 1736

şavt (Ar.): Ses, seda.

Mü'eẕẕin maġfiret olur ki savtı çıḳdıġı miḳdār / Daḫı taṣdīḳ éder cümle éşiden yaş ḳuru her ān 1608

Anuñ duymadılar savtın daḫı bilmediler şeklin / Ki ḥattā Ḥażret-i Ādem gelince dünyāya īżāḥ 2316

şavur-: Havaya atıp dağıtmak, saçmak.

Veyāḫūd oda yaḳsalar kül olsa ol kişi odda / Yéle savursalar anı ki neşr olsa ḳamu eczā 3589

şavvām (Ar.): Fazla fazla oruç tutan.

Ki şaʿbānda oruç ṭutsa ki maẕhar ola ol yarın / Şefāʿat bayraġın açа birike taḥtına savvām 885

Buyurdı pes Resūlullāh biliñ ümmeti aṣḥābım / Ki bir ḫurmā olursa da ki ifṭār étdiriñ savvām 944

saʿy (Ar.): Çabalama, gayret etmek.

Ki bir āḫer ḥadīṣinde buyurdı faḫr-ı ʿālem bil / Eyā ümmeti aṣḥābım ki cehdi saʿy édiñ iḫlāṣ 1266

Ki éy ḫalḳıñ arasında ki sözler ṭaşıyan ḳattāt / Gel éy Tañrı'sın unutmış fesāda saʿy éden ḳattāt 2989

saʿy-i belīġ: Emek harcayıp gereği gibi çalışma.

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā ʿābid / Hemān saʿy-i belīġ éyle ki bir meyyit ola īḳāʿ 2619

ṣayd (Ar.): Av.

Ki ṣayd étdigi geyigi o mekānda yér idi ol / Kebāb éderdi yér idi işi bu idi ol ḳubaṭ 2022

ṣayḥa (Ar.): Bağırma, nara atma.

Rivāyetde gelüpdür kim ki ehl-i nārıñ ekṣerī / Cehennemde éder ṣayḥa ki étdik tevbeyi īżāʿ 1496

O da bir ṣaḥrāya çıḳa ki beyne'l-cenneti ve'n-nār / Ki bir ṣayḥa éde ol kim éşidenler ola ḫarāb 3570, 3572

ṣayḥāt (Ar.): Bağırmalar, nara atmalar.

Daḫı bundaki efġānı ṭuta yéri gögi düpdüz / Ki çaġrışa cehennem ehli éder cümlesi ṣayḥāt 3027

ṣayı: Sayma, ölçme, tartma vb. işlerin sonunda bulunan birimlerin kaç olduğunu bildiren söz, adet.

Biri yétmiş biñ olupdur biriniñ ṣayısı yoḳdur / Bunuñ her biriniñ ṣāḥibin éderem size āṣār 547

ṣayıl-: Sayma işine konu olmak, addedilmek.

Daḫı bu ḥavżıñ içinde yaratdı néce balıḳlar / Ki ṣayılmaz ʿadedleri ki fī'l-ḥavż-ı mine'l-esmāk 244

ṣayısız: Sayılmayacak kadar çok, pek çok, sayımsız.

Ṣayısız daḫı ḥisābsız melekler gele bunlara / Buları dürlü zīnetle müzeyyen ḳılalar éy yār 3722

Ki ṣābir ḳullarından Ḥaḳ ki vezni refʿ éde Allāh / Ki ṣayısız ḥisābsız hem ṣevāblar vére ol Cebbār 3732

ṣayyād (Ar.): Avcı.

Meger bu ʿāmiliñ yolı üzerinde ki bir ṣayyād / İşi dāʾim geyik avlardı ol yérde ḳatı ifrāṭ 2020

O ṣayyādıñ o mekānda ki bir odası var idi / Ḳarār éderdi içinde gécelerde olup ihbāṭ 2021

saz: Genellikle su kıyılarında, bataklık yerlerde yetişen ince, açık sarı renkli kamış, hasır otu, kiliz, kofa.

Anuñ beñzi ḥayātında ki bir nūrānī vech-idi / Ki ṣanki yüz küle dönmüş ṣararmış beñzi olmış saz 796

seʾāl (Ar.): Dilenen.

Ki vaḥy étdi Ḫudāvendī ki yā Mūsā éşit beni / Ki pes ben senden erḥamım bu yigide bil éy seʾāl 1675

Eliñde yoḳ evāmir hem maḥārimden tecennüb yoḳ / Gine el açañ Allāh'a ḥayāsızlıḳdur éy seʾāl 1745

sebʿ (Ar.): Yedi.

sebʿ-i semāvāt: Göklerin yedi katı.

Yatalar yüzleri üzre yédi gün ḳalḳamayalar / Ṣanalar sebʿ-i semāvāt yıḳıldı oldı hep ḫarāb 3553

sebeb (Ar.): Sebep, neden.

Dédi dünyāda vérdigim taṣadduḳlar sebeb oldı / Bi-ḥamdillāh bu ikrāma beni Ḥaḳ éyledi īcād 537

Velākin bizi néçün ṣoñraya ḳodı Ḫudāvendī / Sebeb nédür ki biz ṣoña ḳaluruz gétmeziz Cebbār 3766

sebebsiz (Ar.+T.): Nedensiz.

Alur mālını sebebsiz dükedir mālını anuñ / Ki müflis olur ʿāḳıbet ki ḳalmaz ḥabbece erzāḳ 1387

Biri budur ki ol kişi ġażablanır sebebsiz ol / Söger ol ġayrıya añla ṣaḳınmaz sözüni esfāh 3155

sebīlillāh: Allah yolunda.

Ḫayırlıdur daḫı yüz biñ feres beslemeden biliñ / Sebīlillāh içündi ol ġazā içün éder ḫuddām 1440

secde (Ar.): Namazda alnını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti.

Ki gölgesinde aġacıñ ḳılardı dā'imā namāz / Velī her secde étdikçe aña dérdi Ḫudā evsā' 163

Muṣallāsı-y-idi anuñ ki ol dīvārıñ ardı bil / Ki herkez secde étdikçe ḳoḳardı necis pek rüsvā 2949

sefāh (Ar.): *krş.* sefāhat

Gel éy cümle günüñ laġviyyet-ile géçiren sefāh / Sefāhatden né girer eliñe éy sāfihü's-süfāh 3133

Gel éy kişi namāza dése 'ālim gör aña n'éyler / Ki dürlü mel'anet söyler gérü 'ālime ol sefāh 3166

sefāhat (Ar.): Zevk ve eğlenceye düşkünlük.

Gel éy cümle günüñ laġviyyet-ile géçiren sefāh / Sefāhatden né girer eliñe éy sāfihü's-süfāh 3133

sefer (Ar.): Yolculuk.

Géçirse bir vaḳit namāz seferde yolda ol kişi / Veyāḫūd ḥac ṭarīḳinde ki bir namāz édüp itrāk 1429

Ki büyük ol seferde ḫalḳı ki dünyā ṭaġı gibi / Ki ol kötü 'amelleri ola ḳurşun gibi yük vāh 3668

seffāh (Ar.): Zevk ve eğlenceye çok düşkün olan.

Ki bu cehle 'alāmetdür ki bu fısḳa 'alāmetdür / Ki bu küfre 'alāmetdür şekāvet işidür seffāh 3167

Bu mel'ūnları sürüñ dér Ḫudā-yı ẕü'l-celāl Allāh / Ḳoyuñ cehenneme buları bulsun étdigin seffāh 3790

sefīh (Ar.): Zevk ve eğlenceye düşkün, parasını pulunu israf eden akılsız.

Ol ʿavrete cimāʿ éder ki andan bir veled ḳalur / Olur ol veled-i zinā sefīh olur ki ol ḳattāt 3005

Seḥl-i ibn Meʿāẕü'l-Cehni: Sahabe.

Ki Seḥl-i ibn Meʿāẕü'l-Cehni diñle né buyurdı ol / Resūlullāh né buyurdı éşit né söyler ol muḫtār 2137

sehven (Ar.): Yanlışlıkla.

Gerek gizlü gerek ʿayān gerek ʿamden gerek sehven / Günāhlar işlediñ ise sizi yarlıġadım éy nās 3527

Seʿīd İbni Ḫudrī: *krş.* Ebū Seʿīd-i Ḫudrī

Seʿīd İbni Ḫudrī'den rivāyet şöyle gelmişdür / Dédi dédi Resūlullāh sözünde aṣdaḳ u ṣaddāḳ 1404

sekerāt (Ar.): Sarhoşluklar.

Ḳaçan şehri tamām étse ola cennet aña vācib / Daḫı ḳolay éder Allāh sekerāt vaḳtini Cevvād 767

sekir-: Koşmak.

Bu sözi pes éşidicek sekirdi vardı Aḥmed'e / Ki Ḥaḳ resūl-imişsin sen döneyim dīniñe iʿzāz 337

sekisan: *krş.* seksen

Ki zīrā anlarıñ biri gérü cennetlik olursa / Şefāʿat éyleye daḫı sekisan biñ kese maʿdūd 2188

sekiz: Yediden sonra gelen sayının adı.

Sekiz gün ṣā'im olursa sekiz ḳapusı uçmaġıñ / Açа her bir gün içün Ḥaḳ ki cennet ḳapusın Deyyān 713

Ol ʿavret görmeye āteş géde dosdoġrı cennete / Sekiz ḳapuların açа cinānıñ Ḥaḳ ʿale'n-nisā 2723

sekrān (Ar.): Sarhoş.

Ki her bir döşek üstine oturmuş ḥūr-i ʿīynullāh / Anuñ lāʿl-i zülālini içenler olalar sekrān 1988

Cehennemiñ var-idigin bilen kişi uyumaz héç / Gözine uyḳu girmez héç ki ḳorḳudan olur sekrān 3799

sekrānī (Ar.): Sarhoş.

Bu sözi éşidicek ol ayaḳ üzerine ḳalḳa / Ki ol ḳadar feraḥlana feraḥdan ola sekrānī 3860

Ki her birisiniñ tesbīḥ āvāzından éşidenler / Ki öyle bir feraḥ gele ṣanasın oldı sekrānī 3870

seksen: Yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Anuñ defterine yazmaz ki seksen güne dek ʿiṣyān / Bu devlet kime vérilir ki sen ḳadriñi bil zühhād 780

Ki seksen biñ sene yaḳa anı Allāh cehennemde / Ki bu ḳıṣṣadan al ḥiṣṣe gözüñ ét uyḳudan ıraḳ 1382

sel (Ar.): Sürekli yağan yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını.

Bayılmışam o mekānda géce ḳalmışam anda ben / Ki ʿaḳlım başıma geldi ki baḳdım seller istifrāṭ 2032

selām (Ar.): Selam, esenleme.

Ki geldi aña bir ʿavret selām vérdi aña ol zen / Eliniñ birini örtmiş édüp yeñi ile estār 525

Gine nidā gele Ḥaḳ'dan déye kim éy şühedālar / Geliñ ʿarş gölgesine siz selām érgüreyim her bār 3759

selāmet (Ar.): Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma.

Ki yaʿnī ḫayrı söylegil ki şerden ictināb éyle / Eger sen ḫayrı söylerseñ selāmet buluruz billāh 3152

selāmetlik (Ar.+T.): Endişeden uzak olma.

Oturdalar yérine anı gine suʾāl édeler / Cevāb vére bi-ʿavnillāh selāmetlik vére tevvāb 2500

selāsil (Ar.): Zincirler.

Ki yétmiş biñ selāsille anı baġladı ol Allāh / Ki her zencīr uzunlıġı gérü biñ yıl ḳadar ıraḥ 2314

Éridirdi o ṭaġları ki kül gibi tozardı hep / Gine oda énerdi ol selāsil ḳıṭʿası éy cān 3813

selef (Ar.): Bir yerde, bir işte, bir vazifede başka birinden önce bulunmuş kimse.

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā müʾmin / Selefler né ṭutar imiş ṣalāt ḥaḳḳında ol etbāʿ 1530

Selmān-ı Fārisī: İslamiyet'i kabul eden İran asıllı ilk sahabi.

Rivāyet éyledi Selmān-ı Fārisī ḫaber vérdi / Ḫudā rāżī ola andan éşit né buyurur ol ḫān 673

Rivāyetde gelüpdür kim ki Selmān-ı Fārisīʾden / Dédi dédi Resūlullāh ḳulaḳ ét buña tesmīʿān 2752

selsebīl (Ar.): Cennette bir çeşmenin adı.

Ki vér cennet kāselerin bu ṣāʾim ḳuluña yā Rabb / Şarābı selsebīliñden ḳamu ṣāʾim içe maṯhūr 1002

Ki içdim selsebīlinden daḫı kāfūr u zencebīl / Kebāb isteñ yāḫūd biryān ki bende bulunur īcād 3911

semʿā (Ar.): Dinleme, kulak verme.

Ki söyletmeden anları ki vurmaḳ başına yégdür / Veyāḫūd yanlarından ḳaç ki étme sözlerin semʿā 1835

semā (Ar.): Gökyüzü.

Ṣaġıñdaki ṣoluñdaki melekler öldügüñ zamān / Semāya aġalar bunlar Ḫudāʾya édeler iʿrāc 1186

Ki bundan ṣoñra bu yérden semāya olalar ṭayyār / Varalar hep mekānına ḳarār édüp olur reyḥān 2568, 2637,

semā-i dünyā: Dünyanın gökyüzü.

Buyurdı Ḥaḳ kelāmında ki biz Ḳurʾān'ı éndirdik / Ki ol Ḳadir gécesinde semā-i dünyāya itmām 1054

s̱emānīn (Ar.): Seksen.

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa vü semānīn / Ve mieteyn ve elf min-hicretü'n-nebī ṣallāllāhü ʿaleyhü ve sellem 3948

semāvāt (Ar.): Gökler.

Semāvātda olan melek ki bunda hep éner yére / Ki yéryüzine gelürler bölük bölük vérir selām 1097

semāviyyāt (Ar.): Semavi olan şeyler, gökcisimleri.

Ki başladı oḳumaġa o demde geldi ʿAzrā'īl / Ki ḳabż étdi anuñ rūḥın ṣuʿūd étdi semāviyyāt 2269

s̱emer (Ar.): Meyve.

s̱emer-i füād: Kalp ürünü, yani çocuk, evlāt.

Ki rāżī oldu mı ḳulum semer-i fuādına ol / Ki ṣabr éyledi mi aña ve illā oldu mı maḥzūn 2682

s̱emere (Ar.): Fayda, verim.

Anuñ s̱emeresi ʿilim ki ʿilm-ile münevverdür / Ki muḥkem olur ʿilm-ile olur ʿilm-ile ol aʿlā 1860

semmāʿ (Ar.): Çokça işiten.

Saña bildireyim ḳardaş cemāʿatiñ s̱evābını / Néler iḥsān éder Allāh ḳulaḳ vér baña ol semmāʿ 1490

Buyurdı İbni ʿAbbās bil Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Né buyurdı Resūlullāh ḳulaḳ vér bu söze semmāʿ 2603

semmāk (Ar.): Balıkçı.

Ki vaḳtā kim çıḳardılar bular aġlarını bilgil / Gine kāfiriñ aġı ṭolu balıḳ çıḳdı hep semmāk 233

Ki müʾminiñ aġında bir balıḳ çıḳdı üçüncide / Anı da alayım dérken ki ḳaçdı ṣuya ol semmāk 236

sen: Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

Ki sen benim velīm idiñ baña dīn taʿlīm étmediñ / Gel imdi sen de benimle yanalım bile fī'n-nīrān 287

Ḳıyāmetde anañ babañ seni gördügi vaḳitde / Firār éyleyeler senden bular éde seni merdūd 2196

Saña mevtiñ büyükligin saña bir bir beyān édem / Né keyfiyyetle ḫalḳ étdi anı ol Ḳādir ü Fettāḥ 2310

ṣenā (Ar.): Övme, övüş.

Senā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż / Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż 1

Vedāʿlaşa her ʿużv-ile Ḥaḳ'a ışmarladım sizi / DuʿālarÉyleye ʿużva senālar éde istivdāʿ 2468

sene (Ar.): Yıl.

Ki evvelki senelerde ki ʿābid idi ol Ḥaḳḳ'a / Bu sene mübtediʿ bulduḳ daḫı fāsıḳ-durur nemmām 1155

Anuñ-çün Ḥaḳ ḫışım étdi ki redd éyledi dergāhdan / Ki dört biñ seneden beri bu merdūddur bil éy aḫyār 3428

ser (Far.): Baş, kafa.

Ki mürişler néler çekdi ki ol küffārıñ elinden / Ki vérdiler seri ol dīn yoluna çekdiler ezḥām 1801

Néden vārişsiñ éy kişi bidʿat ile cihān ṭoldı / Néçün defʿ éylemeñ bidʿatları vérmeñ seri itmām 1802

serāb (Far.): Atmosferde ışık ışınlarının kırılmasından doğan ve çöllerde kolaylıkla gözlemi yapılabilen göz yanılması, uzaktaki bir cisme bakarken sanki bir su yüzeyinden yansıyormuş gibi cisimle birlikte ters görüntünün oluşumu, ılgım.

Fenā milkdür beḳāsı yoḳ vefāsı yoḳ cefāsı çoḳ / Ki züldür ʿizzeti bununñ serābdur şarābı her ān 26

Ki dünyā ṭaġları cümle atılmış yüñ gibi ola / Ki biribirne doḳına serāb gibi ola sen baḳ 3699

serāçe (Far.): Küçük saray, evceğiz.

Ki ehline ḫaber gönderdiler ol serāçe melʿūn / Eger baġlayı vérirseñ biñ altun édelüm inʿām 1069

serāʾir (Ar.): Gizli şeyler.

Bükānıñ faẕlını dédik daḫı ṣabrı ḫaber vérdik / Bizim aḫbārımız ile serāʾir buldılar aḫyār 3765

seref (Ar.): Lüzumsuz harcama.

Kiẕib bularda bulunur riyā bularda bulunur / Seref bularda bulunur mühīndur bu démişgil ān 295

seriḳa (Ar.): Çalınmış, çalınmış şey.

Bu kez refīḳi ʿĪsā'nıñ birini yédi etmegiñ / Ki bildirmedi ʿĪsā'ya seriḳa éyledi ṭammāʿ 88

seril-: Serme işi yapılmak.

Ki altı yüz biñ ol döşek serilmişdür ol odaya / Anuñ cümlesi hep oddan yaḳa laġv édeni tamām 3122

serīr (Ar.): Tahta karyola.

Ki her eviñ içinde var ki yétmiş biñ serīr daḫı / Olupdur cümlesi yaşıl zebercedden olur iẓhār 1579

Ki her bir eviñ içinde ki yétmiş biñ serīr vardır / Ki étdi cümlesin yeşil zebercedden ki ol Mennān 1986

Serisdan: Konya'da bir köy.

Bizim mevlūdümüz Bozḳır ḳażāsında Serisdan'dur / Ki Muṣliḥi'd-din oġludur ʿAlī'dir ismimiz iḫvān 13

serrā (Ar.): Mutluluk, sevinç.

Dédi miskīn şu eviñ ṣāḥibi étdi baña iʿṭā / Ḫudā rāżī ola andan bugün étdi beni serrā 496

Muḳaddemce vérirseñ sen daḫı evlā-durur iḫvān / Faḳīrlerde göre ḫarcın olarda olalar serrā 1218

serrāʿ (Ar.): Çok hızlı, seri olan.

Resūlullāh'a vardı ol suʾāl éyledi bu işden / Dédi aña Resūlullāh yétişmediñ sen éy serrāʿ 1509

server (Far.): 1. Baş, başkan, reis.

Seniñ-le bile gédelüm ki ben seyyāḥım ol server / Gezeyim ʿālemi cümle ʿacāib édem ıṭṭılāʿ 84

2. Hz. Muhammed.

Bu fikirde iken server Ḫudā gönderdi Cibrīl'i / Selām éyle ḥabībime ki maḥzūn olmasın ālām 1087

Daḫı buyurdı ol server bu ḥadīṣiñ tamāmında / Ki aʿmā olsa bir müʾmin ki olsa gözleri maʿḳūd 2691

server-i ʿālem: Hz. Muhammed.

İmām-ı Tirmidī éydür İmām Ebū Hüreyre'den / Ki ol server-i ʿālemden inan müʾmin iseñ aġyār 192

server-i melek: Meleklerin başı.

Buyurdı gine ol server-i melek aḳraʿa geldi / Dédi aña daḫı böyle bu sözi éyledi ibʿād 434

ses: Kulağın duyabildiği titreşim, seda, ün.

Sen aña girdigiñ zamān sesi duyulur içinde / Né deñlü var ise anda cemīʿ ḥūrī ve vildānāt 2051

setr (Ar.): Gizleme, örtme.

Ki ol bir gécedir añla ki bir yılıñ içindedür / Ki setr étdi anı Allāh ki bildirmedi ẕī'l-inʿām 1058

Settār (Ar.): Örten; Allah.

Murādı bu ki mescidde cemāʿatle namāz ḳıla / Né dér aña ki ol Settār ki ol Ġaffār ki ol Cebbār 1541

Çevire ḳuyruġun bir kez ṣoḳa boynundan o yılan / Acısı çıḳmaya biñ yıl elemde éyleye Settār3641

ṣevāb (Ar.): Allah tarafından mükafatlandırılan hareket.

Ki bir mü'min bir āḫer mü'miniñ ḥācetine yélse / Ki dört ḳul azād étmişce ṣevāb vére Ġanī Sübḥān 2864

O ferişteh éder tesbīḥ ki tā ḳıyāmete dégin / Ṣevābını bağışlarlar ṣalāvāt vérene icmā' 3382

ṣevāb-ı Eyyūb: Eyüp sevabı.

Daḫı i'ṭā éder Allāh ṣevāb-ı Eyyūb'i bilgil / Daḫı Dāvūd ṣevābını aña rūzī ḳıla Cevvād 764

ṣevab-ı in'ām: İyiliğin sevabı.

Oruç ṭutan kişiye Ḥaḳ ki vérdigi ṣevāb ḳadar / Ki ifṭār étdiren kimse o deñlü ṣevāb-ı in'ām 938

ṣevb (Ar.): Elbise.

Ki vaḳtā yumaġa ġassāl ḥāżır gele o meyyite / Çıḳara ṣevbin üstünden yuya pāk éyleye aṭyāb 2478

Ki bir mer'e ériniñ ṣevbini ġasl éylese añla / Yazar Allāh anuñ defterine biñ ḥasene ḥasnān 2774

Ṣevbān (Ar.): Hz. Muhammed'in azatlısı, sahabi.

Gelüpdür Zühre'de bir söz anı Ṣevbān buyurmışdur / Ki bir gün biz Resūlullāh ile géderdik éy 'ubbād 642

Buyurdı ol cihān faḫrı ki yā Ṣevbān éşit benden / Şol Allāh ḥaḳḳı-çün beni nebī gönderdi ol Cevvād 650

ṣevbān: Giyinen, kuşanan.

Daḫı bil sen eyā ḳızım ḳaçan bir mer'e ipligi / Egirse anı bez étse ki zevcine éde ṣevbān 2770

sevdā (Far.): Aşk, sevgi.

Ki dürlü zīnet-ile hep müzeyyen olmuş ol ḫuddām / Yüzi yıldız gibi şavḳır görenler ola sevdāyı 3850

sévgi: İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu.

Nidā geldi saña baş kes démedüm / İsmāʿīl'den sévgiñi kes démedüm 4151

sévgili: Sevilen ve aşık olunan kimse, yavuklu, dost, yar, canan.

Bunuñ dört yüz seneden beri étdigi ʿibādetden / Baña sévgilidür bilgil budur eḥaḳḳ u taḥḳīḳāt 874

Eger ol meyyit olursa Ḥaḳ'ıñ sévgili ḳulundan / Ḫudā söyler o meyyite buña ét ḳulaġıñ ismāʿ 2623

sévil-: Sevgi duyulmak, sevgi beslenilmek.

Göñül vérdiñ géce gündüz ġażab étdigine Ḥaḳḳ'ıñ / Séven melʿūn sévilen de bunı ẕem éyledi Feyyāż 29

sévin-: Sevinç duymak.

Ki müʾmine dédi Mūsā Ḫudā'nıñ bu kelāmını / Bunı éşidicek müʾmin sévindi éyledi ḍaḥḥāk 252

Néçün dökmez gözüñ yaşlar bu ayıñ iftirāḳından / Ki çıḳdıġına séviniñ yér içerim déyü éy nās 1241

sévindir-: Sevinmesine yol açmak, sevinmesini sağlamak.

Dédi yā Rabbi çoḳ vérgil ki çoḳ zīrā ḫazīneñde / Ki sen bir Ġanī Cebbār'sıñ s évindir ḳuluñı Raḥmān 274

Gel éy ḳoñşusına iḥsān édüp éylik éden müʾmin / Sévindirem seni bugün ki éyle ḳoñşuña iṭʿām 2893

séviş-: Birbirini sevmek.

Muḥammed Ḥarīrī pes dér Ebū Ḥafż-ı Kebīr ile / Ki aḫret ḳardaşı-y-idik sévişirdik bile ḥaẓẓāẓ 791

sevḳ (Ar.): Yollama, gönderme.

Taḥarrī éyleye ʿālim ki dār-ı dünyāda anuñ / Daḫı meclisine ḥāżır olanı sevḳ éde mevḳūd 2204

seyāḥat (Ar.): Yolculuk, gezi.

Ki bir gün Ḥażret-i ʿĪsā ile seyāḥate çıḳdıḳ / Ki gördük bir yüce ṭaġ kim ki yoḳdur miṣli fi'l-cihān 729

seyirt-: Koşmak.

Bine Burāḳ'a ol server ṣaġında ola Cebrā'īl / Ṣolunda ola Mīkā'īl seyirde éde istiʿcāl 3614

seyl (Ar.): Sel.

Dilini eñseden çıḳara Allāh pek uzun ṣarḳa / Yére sürüne dilleri ḳan iriñ seyl éde éy yār 3645

seylā (Ar.): Sel suyu.

Bu kez yaġmur vére Allāh yaġa ol ʿarşıñ altından / Ki bir yaġmur-durur ol kim menī gibi éder seylā 3581

seylān (Ar.): Akmak.

Ki girdim ḳubbe içine bu dört ırmaġı ben gördüm / Çıḳar dört köşesinden ḳubbeniñ seylān éder ebvāb 1969

ʿAsel ırmaġını gördüm raḥīmiñ mimi içinde / Çıḳar seylān éder ol ṣu olup kevṣeri ol ẕehāb 1974

seyr (Ar.): Gezilecek, görülecek şey.

Né vaḳitde çıḳaram déyü eve sévine tende / Bedeni cümle seyr éde geze her yérini éy yār 2441

Ki fi'l-ḥāl ẕü'l-celāl Allāh anuñ rūḥına emr étdi / Ki dön gérü teniñe gir ki seyr ét gine mesrūrā 2825

seyrān (Ar.): 1. Yürüme, gitme, hareket.

Kirāmen Kātibīn melekleri éde göge seyrān / Varalar Ḥaḳ dīvānına ki Ḥaḳ'dan éde istīẕān 2524

Anı ehli pişirdiler ḳodılar ortaya yérken / Ki ol zengīniñ uşaġı çıḳa geldi édüp seyrān 2877

2. Bakıp seyretme.

Ki aç ḳapusını anuñ duḫūl éyle içine sen / Ki seyrān éyle içini görürsiñ aʿcebü'l-aʿcāb 1964

Ki ḳanda vaʿẓ olunursa anı diñleyeler cümle / Daḫı Ḳur'ān oḳunan yérleri éde bular seyrān 2566

seyyāf (Ar.): 1. Kılıç yapan.

Veyāḫūd Ḥaḳ Teʿālā'nıñ pes ʿilmi-çün ola ḫayrāt / ʿUlūm nāfiʿleri pes hep o ḫayrātda ola seyyāf 1200

2. Cellat.

Bu ḳuvvet-ile cehennem bu ḳızḳınlıġ-ile ol nār / Ki ṭorṭop ola küçile żaʿīf ola ki ol seyyāf 3825

seyyāḥ (Ar.): Yolcu, gezici.

Daḫı ben ayırıcıyım cemīʿ ḳardaşı ḳardaşdan / Dökile gözleri yaşı yér üstüne ola seyyāḥ 2334

Veyā anlara da vérgil o yémişden fākiheden / Bulursuñ ecr-i ʿuẓmālar girersiñ cennete seyyāḥ 3239

seyyām (Ar.): Özellikle, başlıca, esasen.

O gécede Ḫudā maġfiret éylerse né ḳadar ḳul / Bilür ḳabrinde Muḥammed ki şaz olur-imiş seyyām 1105

Daḫı saḫāyide bile ki ḳuvvet vérdi īmāna / Anuñ-çün bu iki kişi oda yanmaz olur seyyām 1768

seyyār (Ar.): Gezen, dolaşan.

Ki bir pek yél ḫurūc étdi öñünden geldi pes ol yél / Ki ṣırtından unun aldı hevāya refʿ édüp seyyār 556

Öñünden geldi bir sā'il rıżāullāh içün ḫatun / Baña béliñdekini vér yéyeyim ḳarnım aç seyyār 558

seyyid (Ar.): Efendi, bey; ileri gelen, baş.

Elā éy mü'min-i kāmil kemāletden édem ibḥāṣ / Ol aʿlā seyyidiñ sözin édeyim ben saña ibḥāṣ 1280

Elā éy ṣābiri şākir ṣabırdan éyle istiḫbār / Ol aʿlā seyyidiñ sözün saña ben édeyim iḫbār 3715

seyyid-i Mevlā: Allah.

Ki geldi oġlı örtüsün getürdi üstüni açdı / Dédi yā seyyid-i Mevlā ki ḫalḳ étdiñ ḳamu eşyā 2822

seyyidü'l-beşer: Hz. Muhammed.

Né dér ol seyyidü'l-beşer ki ölse veledi ʿabdiñ / Né dér Allāh aña éşit budur ol şākiri meşkūr 2678

seyyidü'l-ebrār: Hayır sahiplerinin, dindarların, doğruların efendisi, Hz. Muhammed.

Rivāyet étdi pes Enes Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Né buyurdı Resūlullāh né dér ol seyyidü'l-ebrār 1567

seyyidü'l-enām: Bütün halkın efendisi.

Ki noḳṣān olmaya aṣlā anuñ ecrinden éy kişi / Ki bir günüñ iki olur buyurdı seyyidü'l-enām 939

Buyurdı seyyidü'l-enām ki Miʿrāc gécesi gördüm / Ki cennetden birer ḥūrī ki vérdiler baña selām 1164

seyyidü'l-kevneyn: İki cihanın efendisi, Hz. Muhammed.

Buyurdı seyyidü'l-kevneyn ki bir mü'mini bir kimse / Ṭoyursa ḳarnını bir kez daḫı şu vérse ol ʿAllām 932

seyyide (Ar.): Muhterem kadın.

Ḥasan dédi aña yā seyyide saña bu ikrāmlar / Néden nā'il olup bulduñ bu maḳāmātı ḥüsn-i ḥāl 3396

şı-: Sözü, emri, yemini bozmak.

İblīs éydür emir ḳıldı ol Celīl / Dostudur dost sözini sımaz Ḫalīl 4095

Éydür éy baba éylegil özüñi / Né buyurursañ şımayam söziñi 4114

şıbyān (Ar.): Çocuklar.

Gelür baʿżı rivāyetde ḳaçan ol ṣāliḥiñ rūḥı / Giricek cennete ol rūḥ ki istiḳbāl éde sıbyān 2541

Bu sıbyānlar dédiler ki bunuñ ardınca aġlar var / Anuñ-çün bu daḫı gülmez ḳasāvetde olup aḥzān 2658

ṣıddīḳa (Ar.): "Dosdogru kadın"; Hz. Aişe, Hz. Meryem.

ṣıddīḳa-yı nisā: Kadınların en doğrusu, Hz. Aişe.

Medīne'ye varırlardı ki Ḥażret-i ʿĀ'işe'ye / Ziyārete géderlerdi pes ol sıddīḳa-yı nisā 2847

ṣıdḳ (Ar.): Doğruluk, gerçeklik.

Biri bu kim bu geyik ṣıdḳ-ile oḳudı bismillāh / Dönüp ḫulūṣ ile Ḥaḳḳ'a duʿālar éyledi bisāṭ 2036

Şefāʿat ṣāḥibi Aḥmed né buyurdı ḳulaḳ vérgil / Ki her kim déye bir kerre bu ẕikri ṣıdḳ-ile éy nās 3512

ṣıfāt (Ar.): Sıfatlar, vasıflar.

Daḫı enbiyā ḥaḳḳında olan vācib ṣıfātları / Anı bilmez de ögrenmez ṣıġır gibi gezer illā 1841

Buyurdı İbni ʿAbbās bil yériñ gögüñ tebeddüli / Ṣıfātında durur ancaḳ ẕātında olmaz ol ibʿād 3655

ṣıfātullāh (Ar.): Allah'ın sıfatları.

Ṣıfātullāhı hem bilmez daḫı bilmez ki meẕhebi / Daḫı peyġamberi bilmez ki ṭutmaz sünnetin aṭġā 1840

ṣıfr (Ar.): Sıfır, hiç.

ṣıfrı'l-yed: Eli boş.

Belī vardur ziyāret ammā ḥelvā ile degildür / Ki ṣıfrı'l-yed ola bunlar oḳuya Yġsin'i Ḳur'ān 2295

ṣıġ-: Sığmak, yerine yerleşmek.

Bizi séven göñlüne nesne ṣıġmaya / Dostı dostından héçbir nesne baḳmaya 4152

ṣıġa-: Sıvamak, meshetmek.

Ki ol melek eli ile anuñ tenine ṣıġadı / Ki ġayrılar gibi anuñ tenini éyledi īcād 404

Ki nevmi terk édenleriñ ṣıġarlar ẓahrını bunlar / Duʿā édenlere āmīn déyü çaġıra ẕī'l-ikrām 1100

ṣıġın-: Yardım istemek veya ummak.

Ki çoḳ isteñ bu ayda siz Ḫudā'dan cennet-i ʿAdn'i / Daḫı otdan ṣıġınmaġı Ḫudā'ya éylegiz īnāb 959

Dése üç kerre eʿūẕü ṣıġınup Ḥaḳḳ'a ol kişi / Ki andan sūre-i ḥaşriñ oḳusa āḫirīn ʿivāż 1885

ṣıġır: 1. Geviş getirenlerden, boynuzlu büyükbaş evcil hayvanların genel adı.

Dédi ṣıġırı séverin bu dünyāda hemān ancaḳ / Ṣıġır sévgilidir baña anı éyle baña īrād 412

Ṣıġır zekātı vérmeyen ḳoyun zekātı vérmeyen / Daḫı altun gümüş zekātı vérmeyen ola iḫşār 3639

2. Anlayışsız, kaba saba kimse.

Daḫı enbiyā ḥaḳḳında olan vācib ṣıfātları / Anı bilmez de ögrenmez ṣıġır gibi gezer illā 1841

Velī cāhilsiñ aḥmaḳsıñ ki farḳıñ yoḳ ṣıġırdan héç / Yédigiñ géydigiñ bilmeñ ki bilmeñ nārı hem ʿuḳbā 1852

ṣıġış-: Sığmak.

Ki vardur ol iki ḳanadı maḫlūḳāt ṣıġışınca / Ki her bir maḫlūḳa bir tüy yaratdı Ḳādir'i Ṣannāʿ 3377

Ki ḥattā ol ḳadar büyüye vaṣfın Ḥaḳ bilür ancaḳ / Cehennem ile cennet ṣıġışa bu yére ḳıl īrād 3658

ṣıḥḥat (Ar.): Sağlamlık, sağlık.

Ḥisābsız cennete ḳoyar olur İsmāʿīl'e refīḳ / Daḫı ṣıhhat vére anuñ bedenine cemīʿ eyyām 1467

Bu sözde iḫtilāf oldı eṣaḥ ḳavli déyem saña / Eṣaḥ ḳavle géde bunlar ki sıḥḥatde ola her ān 2297

ṣıḳ-: Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak.

Ḳabir sıḳdı beni ol ḥad ki vaṣfı mümkün olmaz héç / Ki ḥattā eyegülerim ḳırıḳ oldı sıḳup īḫāz 804

Ki ol ḥadde ḳabir sıḳa girift ola eyā gūyī / Daḫı āteş ṭuta ḳabriñ içinde yaḳa ḥārikūn 375

ṣıḳılcım: İzdiham, sıkışıklık.

Biñ ayaḳ bir ayaḳ üzerine gelüp sıḳılcımda / Güneş bir mīl ḳadar yaḳın gelüp yoḳdur buña ḫalāṣ 3457

ṣıla (Ar.): Akrabaya ulaşma.

Daḫı şol eve girmezler ki ḳaṭʿ-ı raḥm ola anda / Ḳarībine ḫışımına ki héç étmez sıla erḥām 1110

ṣıla-ı raḥm: Ana, baba ve akrabasına ziyaret vazifesini yapma.

Ziyāret-i fuḳarāya daḫı gétdiñ ʿulemāya / Daḫı ṣıla-ı raḥm içün yola gétdiñ édüp ircāʿ 2464

ṣın-: Kırılmak, parçalanmak.

Ki īmān ḳandīli ṣınır ki ḳalbim yıḳılacaġız / Ki iʿtiḳād aġacı yıḳılırdı ḳalbden istiʿṭāl 1739

Bir ādeme déseñ bir söz ki andan ḫāṭırı sınsa / Ki ẓulm étmiş olursuñ sen olursuñ ẓālim éy insān 2281

sır (Ar.): Gizli tutulan kimseye söylenmeyen şey.

Ki Enes ibni Mālik'den rivāyet şöyle gelmişdür / Resūlullāh buyurmışdur éşit bu sırrı sen mevdūd 2210

Birin ḳabrim üzerine döşemişdir ḳanadınıñ / Bu ḥikmete naẓar éyle bu sırrı éylegil tekfīr 3409

ṣıra: Yan yana, art arda olan şey veya kimselerin tümü, dizi.

Yüz ḫāṣ atı var idi güzel-idi / Ṣıra ṣıra ḳamusın boġazladı 4072

ṣırāṭ (Ar.): Sırat köprüsü, üstünden geçip Cennet'e gitmek üzere Cehennem'in üzerine kurulacak olan çok dar ve güç geçilir köprü.

Ki ʿīd degil-durur bilgil yeñi libās ile kişi / Velākin bayram ol gündür ṣırāṭdan olasıñ ḫalāṣ 1275

Ḳıyāmet ẓulmetinden bil öñünde saʿy éde ol nūr / Ki üç biñ yıl olan ṣırāṭ ki téz éyleye ol Maʿbūd 2689

ṣırça: Cam.

Ṭuralar ṣanki bir mermer üzerinde ḳonan ṣırça / Gibi ditreye cümle ḫalḳ ki olmaz aṣlā iftirāḳ 3691

ṣırf (Ar.): Tamamıyla, büsbütün.

Birer ḥulle anasile babasına vére Allāh / Ki öyle ḥullelerdür kim ki ṣırf nūrdan édüp Ġaffār 2131

sırrıyyāt (Ar.): Sırlar, hikmetler.

Dédiler yā Resūlullāh baṣarṣıñ ayaġıñ ucun / Néçündür bize iʿlām ét ḫaber vér bize sırrıyyāt 2271

ṣırt: İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm, göğüs karşıtı.

Daḫı sırtında bir gömlek anuñla örtmüş ʿavretin / Ki gördüm dünyāda vérdigi yaġ-ile ḳamīṣ īṣār 533

Üçünci géce gördüm ben gine rüʾyāmda yigidi / Bu kez sırtına aḳ géymiş ḳuşaḳ ḳuşanmış ol şükrān 3331

sırt: *krş.* ṣırt

Ki her birleri géymişdür gérü ḳaṭrān libāsını / Ki ol ḳadar yapışa sırtlarına bil anı éy şāb 2978

ṣıtma: Anofel türü sivrisineğin sokmasıyla insandan insana bulaşan, titreme, ateş ve ter nöbetleriyle kendini gösteren bir hastalık.

Ki ṣıtma ṭutan ādemler gérü girmez cehenneme / Ki taḥḳīḳ éyle bu sözü beyān étdi ulū'l-aḫbār 2627

Daḫı bir kişi aḫẕ étse ki ḥummā yaʿnī ṣıtmadur / Ki üç gün ṭutsa anı ol aña ol éylese işbār 2629

ṣıyām (Ar.): Oruç.

Bu ay keṣretde artuḳdur ki dünyāda ve aḫretde / Naṣīb-ile gelür bu ay müsāfir gibidür ṣıyām 934

Tefekküri muʿādildür ki bir günüñ ṣıyāmına / Müẕākere muʿādildür ḳıyāmü'l-leyli lā-ednā 1863

ṣıyır-: Sürtünerek veya çekerek bir şeyi yerinden almak, kaldırmak.

Sıyıra aġzınıñ étin daḫı baġarṣıġın cümle / Döke ayaġı altına bu ḥayf aña éde micrāḥ 3250

sicim: Keten, kenevir vb. bitkilerin liflerinden yapılan ince ip.

Bu kez edebsiz ol ʿavret uyuyunca ki ol ġāzī / Sicimler ile baġladı elin ayaġını muḥkem 1072

sicin (Ar.): Hapishane, cezaevi, sicn.

Sicindür bu ṣafā yoḳdur elemden zā'il olmazsıñ / Ki bir kes zindāna girse olur mı ẕevḳi héç ẕerrāt 2055

sidre (Ar.): En yüksek makam, ondan sonra Allah'a gidilir.

Ki sidreye varır bunlar bular sidrede söyler kim / Ḫaber vériñ baña benī Ādem'den né görür aḳvām 1159

sidre-i muḥterem: Saygıya değer makam.

Ḫaber vérir bular cümle kimin ḳā'im kimin sācid / Ṣafā éder bu aḫbārdan ki ol sidre-i muḥterem 1161

siḥr (Ar.): Büyü, büyücülük, siḥr.

Daḫı şol eve girmezler daḫı siḥir ola anda / Daḫı yalancı evine melek girmez ṣabāḥ aḫşam 1109

sil-: 1. Üzerindeki tozları, kirleri almak veya temizlemek.

Bunuñ vālidesi geldi yüzünüñ ṭoprāġın sildi / Dédi henī'en éy oġul girersiñ cennete billāh 3141

Ki ḫuddāmlar getüreler ki cennet peştemālların / Anuñ terini sileler gine iş édeler īcād 3899

2. Bir yazı, çizgi vb.ni kazıyarak veya sürterek yok etmek.

Anuñ dört biñ günāhını Ḫudā ʿafv éyleye cümle / Sile hep defterinden ol ki pāk ola mine'l-ʿişyān 3495

silk-: Ani bir hareketle sarsmak.

Ḳaçan götüreler ḳabre ki gine ol ferişteler / Gelürler yalvarırlar götüre né silkmek éy ẕehāb 2480

Velī bunıñ-ile ḳomayalar gine bu meyyiti / Ṭutalar arḳasından bir daḫı silkeler ol tevvāb 2499

silkin-: Bir şeyi üstünden atmak, ondan kurtulmak.

Bu kez ol ṭaşraya çıḳar da silkinir gérü bir kez / Ki silkini véricegez ki ḳaṭreler éder ircāʿ 3380

sīm (Far.): Gümüşten, sırmadan.

Çıḳardı sīm ḳuşaġını bélinden vérdi ʿÖmer'e / Dédi kim yā ʿÖmer bunı ki var beyʿ éyle fī'l-büldān 3328

simsiyāh: Kapkara.

Ki şimdi simsiyāhdur ol girenler göre od anda / Biri birini görmeye debel debel geze insān 3803

Nebātāt ṭaġları ṭaşlar aġaçlar cümle ẕī-rūḥlar / Kömür olurdı cümlesi ki simsiyāh olur evṭān 3806

siñek: Çift kanatlılardan, birtakım uçucu böceklerin genel adı.

Eger Tañrı'nıñ ʿindinde iʿtibārı bu dünyānıñ / Séveydi at siñeginiñ ḳanadı miḳdārı Feyyāż 32

sīnī (Far.): Sini, büyük tepsi.

Ki fehm étdi anı Behrām ki bir sīnī alup geldi / Biraz niʿmet birikdirdi életdi anlara aḫşam 2904

Bunı éşidicek andan ki vardım bir sīnī düzdüm / Pilāvdan daḫı yaḫnīden ḳodum ben sīnīye ṭaʿām 2929

sirāc (Ar.): Işık, kandil, mum.

Ki ḳırmızı yāḳūtdandur anuñ bināsı éy mü'min / Muraṣṣaʿdur cevāhirle münevver ṣanki bir sirāc 3205

siyāh (Ar.): Kara, ak, beyaz karşıtı.

Ki teşbīh étdiler cehli ki şol siyāh böcüye kim / Ki ekṣer terṣe birikir ki teşbīh étdi ʿulemā 1832

Bu dünyā gécesin cemīʿ ki cümle hep birikdirdi / Ki maḫzen étdi bir yére siyāh géceleri Allāh 3672

siz: Çokluk ikinci kişi zamiri.

Ki Ḳur'ān'ıñ tilāvetin çoḳ éyleñ sizler aṣḥābım / Eviñizde çoḳ oḳuñ siz Ḥaḳ'ıñ kelāmını keṣrāt 2083

Ki ben hep sizden uġradım bu cezāya bu cefāya / Cemīʿ laʿnet size olsun baña ẓulm oldı ġāfilūn 2356

şofra (Ar.): Masa, sini vb. şeylerin, yemek yemek üzere hazırlanmış durumu.

Deveci buña dédi kim ḳanıdur ḥāl-i evvelki / Ḳanı kebāb ḳanı avıñ ki sofra étmediñ bisāṭ 2026

şoḫbet (Ar.): Görüşüp konuşma; arkadaşlık.

Ki bir faḳīre baḳarsıñ ki daḫı arḳası açıḳdur / Ki almazsız selāmını ki soḫbetde olañ fekkāk 3042

Böyle mi olur ḳanı dostluḳ ḳanı ʿahd / Ḳanı ḥürmet ḳanı soḫbet ḳanı cühd 3957

şoḳ-: 1. Böcek, zehirli hayvan iğnesini batırmak veya ısırmak, zehirlemek.

Musallaṭ éylemişler cümle ʿaḳreb-ile yılanı / Ki her birisi soḳduḳça çaġırır ḳırḳ sene hāy hāy 2785

Ki her birisi bunlarıñ ki ol dem soḳduġu zamān / Ki ḳırḳ biñ yılda çıḳmaz acısı anuñ ʿale't-tamām 3125

2. Dokunaklı, kırıcı veya acı söz söylemek.

Ḥükemānıñ biri éydür ki mer'e dili bıçaḳdur / Ki bir kez anı ṣoḳarsa oñulmaz yarası billāh 3177

3. İçine veya arasına girmesini sağlamak.

Ki yoḳdur fayda ġayrıdan cemīʿ ḳısmet véren Ḥaḳ'dan / Etegiñi béliñe soḳ ki yalvar Tañrı'ya sā'il 1661

Né mümkündür kemāl üzre olam ben cenneti vāṣıf / Keenne parmaġım baḥre soḳup çekmiş gibi īrād 3919

ṣoḳaḳ (Ar.): İl, ilçe vb. yerleşim bölgelerinde, iki yanında evler olan caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol.

O kes ṣoḳaḳda gezerken melekleriñ ḳanadınıñ / Üzerinde geze ol kes éderler ʿilme taʿẓīmen 2246

Daḫı gündüzleriñizi ṣoḳaḳlarda köşelerde / Néce dürlü ḳabīḥ sözler ki söylerdiñiz éy aḫşam 3130

ṣol: Vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı.

Ki sol yanınıñ üstünde oturmuş görünür melʿūn / Ki bir ḫorṭumı var bunuñ ḳatı uzundur ol hemmāz 1906

Ṣaġında hem Ḫalīlullāh solunda hem kelīmullāh / Ki düşmüş ardına cümle nebīler éder istimşā 3092

ṣoñ: Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan, ilk karşıtı.

Bular ḥisāb vérincedek aradan néce yıl géçer / Ki cümleden soña ḳalur ki béş yüz yıl ḳadar ıżrār 190

Buyurdı Ḥażret-i ʿOṣmān unutdum fıṭrayı bir kez / Ki namāzdan soña ḳaldı ki ṣoñra éyledim iʿṭā 1220

ṣoñra: Arkadan gelen zaman, ileri bir yer, önce karşıtı.

Ki bundan soñra gétdiler ki Münker ü Nekīr benden / Ki ṣoñra geldi bir melek néler étdi baña çoḳ az 802

Ki ol ʿişyānı işledim gérü soñra rücūʿ étdim / Ki geldim evime ṣoñra ki ʿārıż oldı mevt elān 1655

ṣoñraki: Sonra olan.

Ki soñraki kişilerde teşāvür étdiler anda / Getürsün ekmegi ol ér başını édelüm ḳaṭṭāʿ 117

ṣoñuç: Bir olayın doğurduğu başka bir olay veya durum, netice.

Anuñ-çün göge refʿ oldı soñucı éner ol yére / Daḫı aʿmāl éde anuñ şerīʿāt-ile meşrūʿāt 877

Bugün bulduñ belāñı sen olursuñ dāʾimā iḥrāḳ / İṭāʿat étmeyenleriñ soñucu nāra dāḫilūn 2379

ṣor-: Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Sorarlar bunlara pes ol ki yérden siz ḫaber vériñ / Né görür anda olanlar né işler andaki aḳvām 1153

Ṣoralar daḫı ḳıbleden soralar daḫı Tañrı'dan / Dégil dīnim benim İslām nebīmdür faḫr-ı kā'ināt 2092

sor-: *krş.* ṣor-

Öyle dut bogazlamaġa ben ḳıyam / Anası sorar ise né söyleyem 4110

ṣovu-: Soğumak.

Bu taḫtaları başalar bularıñ baġrına taḥḳīḳ / Ḳaçan sovuduġu zamān gine ḳızdıralar cellād 454

Ki ol ġayyā deresinde ki bir ḳuyu daḫı vardur / Ḳaçan sovursa cehennem anuñ aġzın açar Allāh 1360

ṣovuḳ: Soğuk.

Ṭaʿāmdan ṣoñra pes Allāh ki ol ḳulunı ṣuvara / Şekerden ṭatludur ol ṣu sovuḳdur ḳardan ét ḳıyās1298

Bular şol kimselerdür kim ki açlar doyuranlardur / Bulara gele cennetden sovuk şular vére Rıḍvān 3714

ṣoy-: Birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeyleri çalarak alıp götürmek.

Anuñ altıncısı bu ki ya ḫırsız ala ol mālı / Vururlar mecrūḥ éderler soyalar pes seni kennāz 322

Refīḳlerimi ṣoydılar torıdı yolda géderken / Bi-ḥamdillāh beni ṣoymadılar oluñ bu ḥāle şaz 335

ṣoyul-: Soyunmak.

Ki zīrā dünyāda bunlar ölüdür daḫı aḫretde / Bulardan pes ṣoyulmışdur ki emrullāhı bil her ān 293

ṣoyun-: Üstündeki giysilerin bir bölümünü veya tümünü çıkarmak.

Anıñda çıḳara Allāh ki aʿẕam-ı ẕünūbinden / Nétekim ṣoyunur eṣvāb ki ṣırtından éder iḫrāc 1184

sög-: *k*rş. söv-

Ki ḫalḳa lüṭf-ile söyle ola cümlesi ḳardaşıñ / Ki ḥilm éyle sögerlerse ki ṣabr ét éyleme iştām 1749

Biri budur ki ol kişi ġażablanır sebebsiz ol / Söger ol ġayrıya añla ṣaḳınmaz sözüni esfāh 3155

söv-: Onur kırıcı, çoğu basmakalıp kaba sözler söylemek.

Daḫı olmadıñız nemmām ki naḳl étmediñiz kelām / Daḫı bir kimseye sövmediñiz étmediñiz ʿişyān 2555

söyle-: Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak.

Ki sizden biriñize Ḥaḳ yaḳında söyler ol Ḫallāḳ / Ki yaʿnī yevm-i maḥşerde size söyler Ġanī Cebbār 519

Diline né gelürse ol tekellüm éder ol söger / Küfür söyler fısıḳ söyler éder müʾminlere iştām 1775

söyleş-: Karşılıklı konuşmak, hasbihâl etmek, sohbet etmek.

Mükāleme éder bunlar biribiriyle söyleşir / Yarın yevm-i ḳıyāmetde néc'olur ḥālimiz iḫrāc 3192

Söyleşirken iki kişi görse ol / Éder-idi anlara ḳanı Resūl 3955

söylet-: Söylemesine yol açmak.

Ki söyletmeden anları ki vurmaḳ başına yégdür / Veyāḫūd yanlarından ḳaç ki étme sözlerin semʿā 1835

söyün-: Sönmek.

Ki ol duʿā bereketinde göreyim ḳızımı ben / Biraz söyüne āteşim kerem ḳıl éyleme ihmāl 3386

Söyüne gine ol sāʿat ḳala ẓulmetde ol ādem / Kiminiñ nūrı olmaya ḳala ẓulmetde ol aʿmāh 3683

söyündür-: Söndürmek.

Ki yaḳdı şamı ol döndi ki ṭaşraya çıḳıcaḳ ol / Söyündürdi anı ḳaṣden gine girdi yaḳa éy şam 2902

Ki üç kerre çıḳup çırāġı söyündürdi üç kerre / Dédim şeyʾ çaldı evimden déyü ardınca ben varam 2925

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil.

Ki geldi ol melek éndi bir ādem ṣūretinde pes / Ki vardı ebraṣa dédi éşit né söz éder īrād 400

Saña naḳl édeyim bir söz bu sözden ḳadriñi añla / Bu sözdür cevher-i aḫbār bu sözdür ravżayı būstān 714

ṣu: Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde, ab.

Ṣulardan içdi ol geyik Ḥaḳ'a ḥamd u ṣenā étdi / Dönüp gétdi mekānına şükürler éyleyüp īcād 2038

Ṣuya taʿyīn olan yétmiş biñine daḫı emr éde / Ṣu getürüñ içelüm dér ki téz ṣu édeler īrād 3914

sūʾ (Ar.): Kötü, fena.

sūʾ-i ḫulḳ: Huy kötülüğü.

Ki küfri ḫalḳ édecegiz ki ol Allāh'a söyledi / Baña ḳuvvet vér éy Allāh ki buḫl u sūʾ-i ḫulḳ bezzām 1769

Bu daḫı sū’-i ḫulḳdandur bunı da terk éde gör sen / Bu şeyṭān fiʿlidir kişi bunı kendinden ét iʿdām 1779

su’āl (Ar.): Sorma, sorulma, soru.

Su’āl étdi ḳamu aṣḥāb dédiler yā Resūlullāh / Ki yaʿnī né muṣībetdir bular-çün étdiler pek yas 1246

Dédim ki siz diler misiz baña su’āl édesiñiz / Su’āl mi olur ol ḳula yuda ismullāhı bi’l-ḥāẓ 2014

su’ālāt (Ar.): Sualler, sorular.

Déye Ḳur’ān bulara kim ki Rabb-i Kaʿbe ḥaḳḳı-çün / Biliñ gétmem bu maḳāmdan ki olmaz size su’ālāt 2104

ṣubḥ (Ar.): Sabah, sabah vakkti.

Ki ḳā’im olsa bir géce ʿibādet étse subḥa dek / Aña yazar Teʿālallāh ki bir yıl ṣavmını Ceyyād 652

Ki ol ḳadar ḳıtāl éderdi küffār ile ol yigit / ʿĀciz ḳaldılar elinden ḳamu küffārı subḥı şām 1066

ṣuç: Yasalara aykırı davranış, cürüm.

Bular cümle géce gündüz Ḫudā’ya yalvarırlar kim / Bularıñ suçların ʿafvét āteşden olalar maḥcūr 981

Daḫı bular içün duʿā münācāt édiñ Allāh’a / Ki yā Rabbi bularıñ suçunı ʿafv éyle yā Raḥmān 3266

ṣudūr (Ar.): Meydana çıkma, olma.

Gine ol şāh-ı kevneyni bizi étdi bugün mesrūr / Ki cevher fıḳhası femden sudūr étdi biraz mechūr 963

Bu kez her kişi gözlerin göge diküp ṭura biñ yıl / Ki aṣlā kimseden bir ṣavt sudūr éylemeye niṭāḳ 3690

ṣudūr (Ar.): Göğüsler.

Saña bir ḳıṣṣa déyeyim o ḳıṣṣadan ḫaberdār ol / Sudūrıñda anı ḥıfẓét tenaṣṣuḥ ét bunı her ḥāl 1682

Ki ġayrı étdigi aʿmāli var buña ḳıyās éyle / Géder ḥüzni sudūrıñdan ki şükr ét ḥāliñe muḥtāc 3213

ṣūfī (Ar.): Tasavvuf ehli.

Meger kim bizi ol géce ḫalīfe daʿvet étmişdi / Daḫı cümle sūfileri éderdi daʿvet-i kübrā 3081

suḫriyye (Ar.): Maskaralık, alay.

Daḫı suḫriyyeden ḳaçdıñ ki ḥalḳa gülmediñ aṣlā / Ḳarartmadıñ beni aṣlā günāha girmediñ éy yār 2447

sulṭān (Ar.): Padişah, hükümdar.

Götüreler seni bunlar ki dürlü ʿizzet édeler / Ṣanasın bir ulu sulṭān ki taḫta éyledi īrāṯ 1287

Ki terk étdiñ bu dünyāyı gözetdiñ Tañrı'nıñ emrin / Bugün bir mülke varırsıñ ebed sulṭān éde Ġaffār 2435

sulṭān-ı kevneyn: Yıldızların sultanı, Hz. Muhammed.

Né dér sulṭān-ı kevneyni kelāmında éşit anı / Eyā ümmeti aṣḥābım cemāʿate oluñ īdām 1434

Gine sulṭān-ı kevneyni lisān-ile édüp iḫbār / Ki Miʿrāc gécesi gördüm ki bir melek olup ıżrār 3421

sulṭānlıḳ (Ar.+T.): Rahat yaşama durumu.

Saña ʿālim né dér diñle saña īmān éder telḳīn / Ki īmān-ile bulursuñ yüce sulṭānlıġı mesʿūd

ṣumad: Sofra altına serilen dört köşe bez, sofra bezi.

Ki her birisi elinde ṭuta altun ṭabaḳ bilgil / Veliyyullāh öñine döşeyeler ibtidā' sumad 3905

sundurma: Üstü kapalı balkon, evlerin önündeki taşlık.

Ki dört yanında ol köşküñ ki ḳırḳ sundurma bi't-tamām / Ki incüden döşekleri döşeye Ḳādir ü Vaḥḥād 3888

ṣūr (Ar.): Kıyamette Hz. İsrafil'in üfleyeceği boru.

Ki ṣūr ṣāḥibi aġzını ṣūra vérmiş-durur şimdi / Ki ṣırtın eñseye egmiş ayaġın germiş ol cenāb 3540

Bu kez Ḥaḳ emr éde aña ki nefḫ ét ṣūrı éy melek / Ḳaçan bir kerre nefḫ éde girer ʿāleme ıżṭırāb 3550

sūre (Ar.): Kuran'ın ayrıldığı 114 bölümünden her biri.

sūre-i ḥaşr: Haşir suresi.

Dése üç kerre eʿūẕü ṣıġınup Ḥaḳḳ'a ol kişi / Ki andan sūre-i ḥaşriñ oḳusa āḫirīn ʿivāż 1885

sūre-i iḫlāṣ: İhlas suresi.

Ki her rekʿatda oḳusa ki fātiḥayı bir kerre / Ki on sūre-i iḫlāṣı oḳusa éylese iʿzāz 783

ṣūret (Ar.): Biçim, görünüş, kılık

Ḫaberde vārid oldı kim yarın yevm-i ḳıyāmetde / Ki şehr-i ramażān gelür güzel ṣūretde ol mecmūl 1012

Ki dünyādan ki gétdigi ṣūreti bula ol andan / Ki el ḳol her ḳamu eczā kemāl üzre éde peydā 3591

ṣurrāḥ (Ar.): Açık ve net olarak.

Görür ḳoñşuñ uşaḳları naẓarları ḳalur anda / Anasına babasına varır bükā éder ṣurrāḥ 3237

Bunı böylece ẕikr étdi cihān faḫrı Muḥammed bil / Ki yazdı Ḥayāti'l-Ḳulūb muḥaddiṯ éyledi ṣurrāḥ 3240

ṣuṣa-: Su içme gereksinimi duymak.

Ḳaçan cān nezʿine gelse aña bir ṣu vére Allāh / Ki héç ebed ṣuṣamaya ki reyyān olur ol infāʿ 630

Déyeler bu ṭarafdan sizlere yol vérmeziz aṣlā / Ḳabirden ḳorḳduġından ol acıḳdı ṣuṣadı eyyām 2583

ṣusuzluḳ: Susamış olma durumu.

Saʿādet-i ebediyye ki ol ümmetlere dér Ḥaḳ / Ṣusuzluḳdan kebāb oldı bularıñ cigeri maḥrūḳ 1047

ṣuʿūd (Ar.): Yukarı çıkma, yükselme.

Melekler de suʿūd éder göge kim fecr-i ṣānīde / Mekānlarına varırlar ki herkes oturur maḳām 1151

Ki başladı oḳumaġa o demde geldi ʿAzrāʾīl / Ki ḳabż étdi anuñ rūḥın suʿūd étdi semāviyyāt 2269

ṣuʿūdiyyāt (Ar.): Yükselmeler.

Elin baġlayalar cümle ol ehl-i cennet öñünce / Ṣanasın bir ulu sulṭān olup taḫta suʿūdiyyāt 2053

Ki ol ḫayme aġa göge melekler göreler bunı / Görmediler idi böyle żiyālı nūr suʿūdiyyāt 2098

ṣuvar-: Sulamak, su vermek.

Ṭaʿāmdan ṣoñra pes Allāh ki ol ḳulunı suvara / Şekerden ṭatludur ol ṣu ṣovuḳdur ḳardan ét ḳıyās 1298

Sübḥān (Ar.): Allah.

Néce sévmeye ol Sübḥān ki ʿālim ḳulların her ān / Kemāl-i maʿrifet ile tevaḥḥud éyledi Maʿbūd 2181

Ki bir ẕikir ki ögreddim ki andan ulu olmaya / Ḳatı büyük ẕikir ola naẓīri olmaya Sübḥān 3487

Sübḥānī (Ar.): Allah'a ait.

Ḳaçan giricegez cennet ḳapusına bu mü'minler / Ẓuhūr éde bir ʿālī köşk müyesser éde Sübḥānī 3848

sücūd (Ar.): Secde etme.

Namāzı żāyiʿ éderler ḳalırlar cehl-ile bunlar / Rükūʿ yoḳdur sücūd yoḳdur kerāhetle ṭolu hey vāh 1326

Ki erkānları gözlemez né rükūʿ bellü né sücūd / Tavuḳ dāne devşirir gibi ki éner çıḳar füssāḳ 1378

süd: *krş.* süt

İçüreler aña süd ırmaġından şol kāselerle / Ki lāle-i cevāhirden ki gelmez vaṣfa ol inan 694

Dübürüñden yuya cīfeñ ḳubuluñdan yuya bevliñ / Memesinden emeñ südün Ḫudā'dan ḳorḳmañ éy ḥayvān 3269

sükkān (Ar.): Oturanlar.

Dédi ʿÖmer bu yigide nédir ʿavretiñiñ adı / Dédi kim ismi Vāhile fülān maḥallede sükkān 3325

Süleymān: *krş.* Ḥażret-i Süleymān

Dédi Dāvūd aña seni ki bir taʿlīm éder mi var / Belī ḳapuda Süleymān beni taʿlīm éder aḫyār 570

Süleymān dédi éy baba ḥüküm vācib degil midür / Ki vérdigiñ derāhim fażla degil midür éy aḫyār 572

sülūk (Ar.): Yola girme, yol tutma.

Buyurdı şems-i kevneyni kelāmında éşit anı / Bir ādem pes sülūk étse o yoldur yolı ʿilmiyyāt 2255

O yolda ol ṭaleb ḳılsa ki ʿilm-i ḥālini ol ér / Ki taḥḳīḳ ol sülūk étmiş gibi olur cināniyyāt 2256

sümʿa (Ar.): Görsünler, işitsinler diye yapılan göstermecilik.

Elā éy ḳāri'ü'l-Ḳur'ān ki ét ḳalbiñi ḫālişāt / Riyāyı sümʿayı terk ét bulasıñ şoñra ẕevḳiyyāt 2067

sümʿasız (Ar.+T.): Yapmacaksız.

Daḫı ḥarf-ile medd-ile daḫı hem ḥüsn-i ṣavt-ile / Daḫı ḫulūṣ ile déyüp riyāsız sümʿasız ol cān 3494

sündüs (Ar.): Parlak renkli, çiçekli altın veya gümüş tele işlemeli, nakışlı olarak dokunmuş ipek kumaş.

Ki her birinin üstinde ki yétmiş biñ döşek vardur / Kimi ḥarīr kimi sündüs ki īcād éyledi Cebbār 1580

Géde ḳarşu ḥelāline ki yétmiş biñ ġulām ile / Ki sündüs daḫı istebraḳ getüre cümle ḫuddāmı 3863

sünnet (Ar.): Hz. Muhammed'in sözleri, işleri ve tasvibleri.

Muḥammed'i séver iseñ şefā'atin umar iseñ / Bu ayda ṣā'im olursañ ṭutarsın sünnetin zühhād 758

Ki sünnetine pek yapış azu dişlerle éy mü'min / Ki ümmetim déye yarın bile ḥaşr olasın maḫlūḳ 1051

sünnet-i Resūl: Hz. Muhammed'in sünneti.

Elā éy mü'min-i kāmil oḳu béş vaḳte sen ezān / Zīrā sünnet-i Resūldür ṣaḳın terk éyleme her ān

süpründi: Temizlik yapıldığında toplanan toz ve çöp, çer çöp.

Ki ol süpründiyi 'Īsā ki ḳıldı üç bölük diñle / Ki gine éyledi du'ā ki altun oldı hep esrā' 108

süpür-: Bir şeyin, bir yerin üstündeki çer çöp, toz toprak vb. şeyleri süpürge, fırça veya başka bir araçla toplamak, temizlemek.

Süpür bu iniñ içini birikdir berü şuraya / Ki ḳaḳdı hem süpürdi ol bu iniñ içini icmā' 107

Daḫı buyurdı ol server ki mescidiñ içindeki / Zibilleri süpürse ol daḫı hem éylese iḫrāc 1183

sür-: 1. Oturduğu, bulunduğu yerden, ülkeden ceza olarak başka bir yer veya ülkeye göndermek, nefyetmek.

Bunı dünyāda işlerken ki benden étmediñ ḥayā / Bugün étdiñ mi istiḥyā sürüñ oda déye Tevvāb 2406

Sürüñ bunları da oda bulalar étdigin bular/ Zebānīler ṣıġır sürer gibi süre oda hey vāh 3793

sür'at (Ar.): Çabukluk, hız.

Cemī' 'işyānlarıñıza édiñ tevbeye siz sür'at / Ki ṣoñra peşmān olursız géçirmeñ furṣatı īżā' 1495

Ḳasem éderem Allāh'a iṭā'at étmediñ Ḥaḳḳ'a / Ki şerre sür'at éylediñ ki olduñ ḫayra kāhilūn 2378

sürme: Kirpik diplerine sürülen siyah boya, sürme, is.

Düzerdi ẓahrını bunlar daḫı gözini ḳaşını / Ki sürme ile raṣdıḳla düzünürler idi hāy hāy 2805

sürmele-: Göze sürme çekmek.

Ṣaçıñuzı kim ṭarayısar siziñ / Gözüñüzi kim sürmeliser siziñ 4003

sürü: Evcil hayvanlar topluluğu.

'Urūc étdi gine ṭaġa gine sürüye ḳarışdı / Bu ḥikmete naẓar ḳıldı ki ol kezzāb u ol hellā' 98

sürül-: Bir yere sürülmek, gönderilmek.

Başıñ yarıldı mı seniñ bu dīn yolunda éy kişi / Ki ḳaç kerre sürüldüñ sen bu dīnden ötüri eyyām 1803

Bu minvāl üzre çıḳalar ḳabirlerden ki bu insān / Ki ṣoñra sürüle bunlar ki arż-ı sāhire éy yār 3648

sürün-: Bir şeye değerek geçmek, geçerken değmek.

Ribā yéyen ḳopa yüzi üzere düşe sürüne / 'Ucub ṣāḥibleri ḳopa ki dilsiz ḥaşr éde Cebbār 3628

Etekleri yére sürünmesün déyü ṭuta bunlar / Keremiñden ve lüṭfiñdan müyesser éyle Yezdānī 3867

sürūr (Ar.): Sevinç.

Göre uçmaḳda maḳāmın éşiden Tañrı'dan selām / Sürūr ile çıḳa ol rūḥ Ḫudā'ya éyleye ircā' 2470

Ki cennet şazılıḳ evi daḫı sürūrı faḫr evi / Degildür ġam ġuṣṣa evi buña giren olur şükrān 2657

süt: Kadınların ve memeli dişi hayvanların yavrularını besledikleri, memelerinden gelen, besin değeri yüksek beyaz sıvı.

Üçüncüsi sévenlerdür ki cumʿa günlerin bilgil / Bular da dünyādan çıḳmaz içe süt ırmaġın inan 693

süyüm: İğneye geçirilen bir sap iplik.

Ḫayırlıdur ki bir yıllıḳ ʿibādetden anıñ içün / Daḫı süyümine şehīd ṣevābı yazılur ḫayrān 2769

-Ş-

şāb (Ar.): Genç, delikanlı.

Ki ol ẕü'l-menni ve'l-iḥsān néler ḫalḳ éyledi diñle / Bular hep seniñ-içündür ʿameliñ var ise éy şāb 1952

Dédiler yā Resūlullāh anamız babamız saña / Fidā olsun yoluñda hep né deñlü varsa şeyḫ u şāb 3542

şaʿbān (Ar.): Arabi ayların sekizincisi, ramazandan önce gelen ay.

Ki oruç ṭutsa bir ādem ki şaʿbān ibtidāsında / Gécesinde iki rekʿat ṣalāt édüp éde niyāz 782

Daḫı şerʿa muḫālif ismi vażʿ étme bir ādeme / Ki oldur ramażān ismi daḫı şaʿbān daḫı receb 3111

şād (Far.): Sevinçli.

Bizi ḳoyduñuz uçmaġa bizi şād étdiñiz şükür / Sizi de şād éde Allāh bulasız ravża-i Rıḍvān 2551

Ḳadeḥler ele gelince ḳoḳusı misk gibi ḳoḳa / İçicek leẕẕetinden ol gele şevḳe ḳatı pek şād 3917

şādān (Far.): Sevinçli, keyifli.

Seniñ aġladıġıñ benim yüzümi böyle éyledi / Ki gel aġlamaġı terk ét olalım biz daḫı şādān 2664

şādılıḳ (Far.+T.): Mutluluk.

Bu şādılıḳ ile ol ér vara ṣalını ṣalını / Çıḳa köşkünüñ üstüne otura éde istinād 3886

şādırvān (Far.): En çok cami avlularında bulunan, etrafı çok musluklu duvarla çevrili su haznesi.

Ki bir çeşme gibi ol ṣu şādırvān gibi burmalı / Ḳaçan ḥācet olacaġız burarım éyler ol revān 3285

şāfī (Ar.): Şifa veren, hastayı iyi eden.

Ki Loḳmān dédi éy mevlā bular ṣāliḥ olurlarsa / Ki cümle etde aṭyebdür daḫı şāfī bī-iştibāh 3175

Ḳamu dertlere dermāndır ḳamu merżāya şifādur / Ḳamu maġmūma şāfīdür ḳamu ʿāṣīyedür şeffāʿ 3363

şāfiʿ (Ar.): Şefaat eden, kabahatli kimsenin afvı için araya girip yalvaran.

Aña da ola şāfiʿ ol anuñla gire cennete / Ḳoça ḥūrīleri anda ola ol köşklere mesʿūd 2217

Buyurdı İbni Mesʿūd kim Ḫudā rāżī ola andan / Ki şāfiʿi müşeffaʿdur şefāʿati olur maḳbūl 2167

şāh (Far.): Padişah.

Zamān-ı evvel içinde ki bir şāh var-idi diñle / Ki ismi İsmāʿīl idi ḳatı ṣāliḥ idi her ān 1638

Gine bulamadı ol şāh ki ḥayvānda da bir ednā / Ve illā virān içinde ki bir kelb buldı ol cār bāk 3050

şāh-ı ḳevneyn: İki dünyanın şahı, Hz. Muhammed.

Gine ol şāh-ı kevneyni bizi étdi bugün mesrūr / Ki cevher fıḳhası femden ṣudūr étdi biraz mechūr 963

Gine ol şāh-ı kevneyni beyān étdi ḳılup tebşīr / Anı naḳl éyledi ʿAlī ki yazmışdur bunı Teysīr 3405

şāh-ı maʿmūlāt: İşlenmişlerin şahı.

Ki oldur şāh-ı maʿmūlāt ki oldur şāh-ı mefʿūlāt / Ki şemsü'd-dīn olupdur ol ki oldur ażvāʾ-ı ażḥā 1866

şāh-ı mefʿūlāt: Yapılmışların şahı.

Ki oldur şāh-ı maʿmūlāt ki oldur şāh-ı mefʿūlāt / Ki şemsü'd-dīn olupdur ol ki oldur ażvāʾ-ı ażḥā 1866

şāh-ı resūl: Resuller şahı.

Yériñ altında yata ol şāh-ı resūl / Aġlamayup néce olmayam melūl 3967

şāh-ı şühūr: Ayların şahı.

Bu aylar şāh-ı şühūrdur bulardır mü'mine raḥmet / Ki bu aylarda ʿaẕābı daḫı refʿ éder ol Cevvād 641

şāhu'n-nisā: Hanımların şahı.

Ki şāhu'n-nisā Fāṭıma Resūlullāh'a geldi ol / Resūlullāh'ı göricek dumūʿ étdi ki tenzīlān 2753

şāhbāz (Far.): Yiğit, şanlı, gösterişli adam.

Bu ʿaẕāblar içinde ben sekiz ay yandım āteşde / Ki şaʿbān ayı çün ṭoġdı baña ʿīd oldı ol şāhbāz 806

Ki bir daḫı dédiler kim ḳuluñ ʿişyānı dörtdür bil / Biri gizlü biri aşkār géce gündüz bil éy şāhbāz1894

şāhī (Far.): Şahla ilgili.

Yériñ altında yata ol bedr-i tām / Né revādur söyle şāhī siz kelām 3956

şāhid (Ar.): Şahit, tanık.

Bu kez ḫiṭāb éder Allāh ki yā meleklerim cümle / Oluñ şāhid bugün sizler édem ben ʿafv ile ġufrān 3480

şāhzād (Far.): Şah oğlu.

Ḳaçan kim baḳsa yüzine göre yüzüni yüzünden / Ki ṣanki aynaya baḳmış gibi yüziñ göre şāhzād 3885

şāḳ (Ar.): Yarılma, çatlama, yarık, çatlak.

Ki geldi ṭaş kenārına iki şāḳ oldı ol ḥacer / Anuñ içine girdim dér ki ol yigit hem éy iḫvān 3280

Keẕālik böyle ola ol ikinci gök üçünci gök / Yédinci göge dek cümle ki şāḳ şāḳ ola ol ṭıbāḳ 3696

şaḳı-: Şakrak ezgiler terennüm etmek.

Ki bülbül gibi şaḳıya ḫaber vére bulara hep / Ḫudā Rabb'im-durur benim Muḥammed'dür nebīm aḥbāb 2496

şaḳī (Ar.): Fena, haylaz, haydut.

Şikāyet étdiler Ḥaḳḳ'a ki yā Rabbi şu gécede / Yédi yüz ḳızı bozdılar şaḳīler oldılar ṭuġyān 1624

Eger meyyit şaḳī ise şefā'at étmiş olursuñ / Seniñ du'āñ sebeb-ile yarlıġar anı bi'l-icmā' 2620

şākir (Ar.): Şükreden.

Elā éy ṣābiri şākir édeyim ben seni mesrūr / Ṣabırda olasın dā'im ki ṣoñra olasın meşkūr 2676

Elā éy ṣābiri şākir ṣabırdan éyle istiḫbār / Ol a'lā seyyidiñ sözün saña ben édeyim iḫbār 3715

şām (Ar.): Akşam.

Ki ol ḳadar ḳıtāl éderdi küffār ile ol yigit / 'Āciz ḳaldılar elinden ḳamu küffārı ṣubḥı şām 1066

Şam: İslam dünyasının önemli tarihi şehirlerinden biri, günümüzde Suriye'nin başşehri.

Rivāyet étdi rāvīler Resūlullāh zamānında / Ki Şam'dan ba'żı ḫatunlar géderdi Ka'be'ye fevcā 2846

şam: *krş.* şem'

Ki şamı aldı eline bahāne éyledi anı / Murādı ekmek istemek velī étdi ḥayā i'lām 2901

Ki yaḳdı şamı ol döndi ki ṭaşraya çıḳıcaḳ ol / Söyündürdi anı ḳaṣden gine girdi yaḳa éy şam 2902

şarāb (Ar.): 1. İçilecek şey.

Ki çıḳmaz dünyādan illā içe cennet şarābını / Ki cennetde Receb dérler ki bir ṣu iç'ehl-i īmān 691

İlāhī bu żaʿīf ḳuluñ içir sen bu şarāblardan / Daḫı vér cennet-i vildān ṣafālar bula müsteṭāb 1977

2. Şarap.

Ẓulüm bularda bulunur şarāb bularda bulunur / Bularıñ dā'imā işi hevāya saʿy éder her ān 296

Ki zīrā göreler bunlar ki gökler hem cemīʿ yérler / Yérinde ṭuruyorur hep anuñ-çün içeler şarāb 3557

şarāb-ı leẕīẕ: Lezzetli içeçek.

Anuñ-çün aḳdı dört ırmaḳ ki Allāh'ıñ cinānından / Süd ırmaġı bal ırmaġı şarāb-ı leẕīz ol ṣallāḫ 1934

şārib (Ar.): İçen içi.

Dér İbrāhīm var idi bir ḳarındaşım idi benim / Ki şārib ḫamr idi her ān ḳatı müfsiḳ idi laffāẓ 2000

şarṭ (Ar.): Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul.

Dédi ʿĪsā bu kişiye alayım gédeyim ammā / Şu şarṭ-ile ki éy kişi yalan söylemegil hem lāġ 85

Velākin şarṭ budur biliñ ḥasen ét niyetiñi sen / Éliñ medḥin ṭaleb étme riyā étme ki fī'l-eẕān 1606

saş-: Umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek, hayret etmek:

Ḳatı ince su'āl éde saña ol Münker ü Nekīr / Şaşasıñ sen cevābıñda vuralar saña bi'l-mıṭrāḳ 1397

Su'āl melekleri gele néce aḥvāl ile aña / Göricek şaşa bunları dili ṭutula ġāfilūn 2366

şavḳ: Işık.

Daḫı ḳabrini nūrlandır ki ġāyet de ola ol şavḳ / Teʿālallāh ḳabūl éder ola ḳabri anuñ pür-nūr 1005

Ki öyle bir tāc ola ol anuñ nūr-ı żiyāsından / Ki maḥv éde günüñ nūrın ḳatı pek şavḳı var envār 2139

şavḳı-: Işık saçmak, parlamak.

O géce ḥāl-i rü'yāmda anı gördüm aya dönmüş / Ki ay gibi yüzi şavḳır taʿaccüb éyledim īḳāẓ 2006

Bunıñ bir oġlı var idi yüzi ay gibi şavḳırdı / Görenler ḥayrān olurdı éderlerdi anı maʿşūḳ 2695

şaz: Sevinç, mutluluk.

O sāʿat geldi bir mektūb anuñ ortaġı göndermiş / Ki yazmış mektūbında ol selāmdan ṣoñra oluñ şaz 334

O gécede Ḫudā maġfiret éylerse né ḳadar ḳul / Bilür ḳabrinde Muḥammed ki şaz olur-imiş seyyām 1105

şazılıḳ: Mutluluk.

Ki cennet şazılıḳ evi daḫı sürūrı faḫr evi / Degildür ġam ġuṣṣa evi buña giren olur şükrān 2657

Şāẕun: Özel isim.

Ḫıżır buña ḫiṭāb étdi saña kim dérler éy kişi / Dédi benim adım Şāẕun ki étdim ḥāliñi esmāʿ 155

Ḳabūl étdi Teʿālallāh ki Ḫıżr'ıñ tevbesin añla / Ki Şāẕun'uñ duʿāsıyla ricāsıyla ʿale'l-icmāʿ 169

şeb (Far.): Gece.

Lisānıñı yaratdı Ḫaḳ ki taʿlīmi taʿallüm-çün / Ḫaḳ'ıñ emrine ṣarf éyle lisānıñ rūzi şeb aṭġā 1826

şebʿā (Ar.): Tok, doymuş.

Ki ḳalḳardı yérinden ol dudaḳlarını yalanır / ʿAceb daḫı né vardur kim yéyem ḳarnım ola şebʿā 477

Buyurmışdur Resūlullāh ki ṭoymaz ḳarnı insānıñ / Ve illā ṭoldurur ṭopraḳ ḳabirde olur ol şebʿā 478

şebbāḥ (Ar.): Çok iri cüsseli olan.

Ki taḥḳīḳ baña şol kimse getürmemiş-durur īmān / Ki ḳoñşusı aç ola da ola kendileri şebbāḥ 3242

şecāʿat (Ar.): Yiğitlik, yüreklilik.

Ki ol ḳadar şecāʿatde idi ol Şemʿūn'i beni / Ki zencīr-ile baġlasañ ki éyler zencīri ḫod ḫām 1068

şecer (Ar.): Ağaç.

Bu kez ben kendimi gördüm ki bir şecer yanında ben / Ol aġacıñ yanında var büyük ḳubbe ẕevī'l-ebvāb 1959

Ki yā ʿarş-ile yā şecer oluñ sākin taḥarrükden / Néçün taḥrīk édersiñiz déyü ḫiṭāb éde Ḥannān 3477

şedīd (Ar.): Şiddetli, sert, katı.

Ve ammā şol ḳıyāmetde gelen beliyyeyi déyem / Ḥisābıñ pek şedīd olur ki gelmez vaṣfa pek muġlāḳ 1401

Ki her deriniñ arası üçer günlük ḳadar ola / Şedīd olsun ʿaẕābları déyü böyle édüp Ṣarrāf 3823

şefāʿat (Ar.): Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edinilen aracılık.

Şefāʿat éde hem yevm-i ḳıyāmetde ḳarībine / Daḫı hem ehl-i beytine ʿaẕābdan éyleye iʿlām 1452

Aña ümmet olamazsıñ şefāʿatin bulamazsıñ / Cemālini göremezsiñ olursuñ sünnetin żayyāʿ 3370

şefāʿatçi (Ar.+T.): Birisi için şefaatte bulunan, şefaat eden kimse.

İlāhī ḳullarıñ ṣavmın ḳuluñdan étme şekvācı / Ki ḫoşnūd ét anı bizden şefāʿatçi ola mefẓūl 1009

İlāhī oġlum İsmāʿīl ki éylegil baña ṣucı / Şefāʿatçi daḫı éyle ki sensin Erḥam u Raḥmān 3712

şeffāʿ (Ar.): Aracılık.

Ki sen ḳıldıñ namāzımı ki ben saña şefīʿ oldum / Zīrā dédi baña Allāh ki ol müʾminlere şeffāʿ 2614

Ḳamu dertlere dermāndır ḳamu merżāya şifādur / Ḳamu maġmūma şāfīdür ḳamu ʿāṣīyedür şeffāʿ 3363

şefīʿ (Ar.): Şefaat eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden.

Günāhından çıḳa ol kes anadan doġmışa döne / Şefīʿ ola ki yétmiş biñ ḫiṭāb ehline ol zamān 664

İlāhī sen ḥabībiñi şefīʿ éyle bize şol gün / Ki oldur yevm-i ḥasretde necāt vér anda mine'n-nār 3441

şefḳat (Ar.): Acıyarak ve esirgeyerek sevme.

Ḳulaġa ol gele déye néce şefḳatler éyleye / Ki ben rāżī idim senden daḫı rāżī ola Cebbār 2450

Bu ḳavmi ol esirgedi helākden éyleyüp şefḳat / Ḥaḳ'ıñ emrinde étdi ol müsāmaḥa biraz éy yār 3427

şegird (Far.): Çırak.

Néce dostlarıñız vardır néce şegirdiñiz vardır / Şefāʿat édiñ anlara cināna élediñ aḫyār 3770

şehādet (Ar.): " Eşhedü en lā ilāhe il lallāh …" cümlesini söyleme.

Nédür ol ḫaṣletiñ biri şehādet kelimesidür / Daḫı estaġfirullāhdur buları vérdi bi'l-iktāb 956

Ki refʿédüp o parmaġın şehādet éyledi Ḥaḳḳ'a / Ki yā İlāhī vāḥidsin Resūl'üñ ḥaḳ-durur ʿAllām 2935

şehīd (Ar.): Din veya yüksek bir ülke uğruna ölen kimse.

Gérü söz gibi Enes'den rivāyetdür ki ol āgāh / Ki bizden bir kişi şehīd olupdur étme iştibāh 3139

Şehīdler ḳan-ile ʿālimleriñ yazdıġı mürekkeb / Geleler göz yaşınıñ öñüne taḳdīm édüp éy yār 3752

şehir (Ar.): *krş.* şehr

Benim bunlara cennetde vérecegim şehirleriñ / ʿAdedin kimse bilmez héç ki benden ġayrı bir enām 919

Ki bir köpriniñ üstünde ki gördüm kendimi hemān / Ki ṣu artup géder hemān şehir ġarḳ olıcaḳ elān 1616

şehr (Ar.): Ay, otuz günlük zaman.

Muḥammed şehri-çün ṭoġdı ḥāżırlan ṣavma éy zühhād / Ki raḥmet étdi ʿāleme oruç ṭut bunda éy zühhād 757

Ḳoyacaḳdır cinānına vérecekdür saña niʿmet / Anuñ-çün vérdi bu şehri ki ḳadrin bile gör maʿcūl 1034

şehr-i aʿẓam: En büyük ay.

Néden farż éyledi saña bu şehr-i aʿẓamı Allāh / Taḥarrī éylemeñ anı ki ṣormañ birine ṣıyām 899

şehr-i ʿaẓīm: Büyük ay.

Bu bir şehr-i ʿaẓīmdür kim ki taʿẓīm éyle ṭut anı / Bu bir şehr-i mübārekdür ki ḳalīliñ çoḳ olur tām 910,

şehr-i mübārek: Mübarek ay.

Bu bir şehr-i ʿaẓīmdür kim ki taʿẓīm éyle ṭut anı / Bu bir şehr-i mübārekdür ki ḳalīliñ çoḳ olur tām 910

Bu ay şehr-i mübārekdür bu ay şehr-i taṣadduḳdur / Ki bunda vérilen zekāt birine biñ olur inʿām 923

şehr-i müʾmin: Müminin ayı.

Ki ṭoġdı şehr-i müʾminin ṭahāret ister ol eyyām / Çü ṭoġdı raḥmetü'l-ālem buña taʿẓīm gerek ikrām 886,

şehr-i ramażān: Ramazan ayı.

Ḫaberde vārid oldı kim yarın yevm-i ḳıyāmetde / Ki şehr-i ramażān gelür güzel ṣūretde ol mecmūl 1012

Bulara şehr-i ramażān ki vérmezdi Ḫudā bilgil / Daḫı iḫlāṣı vérmezdi oḳumazlardı ki mechūl 1036

şehr-i taṣadduḳ: Sadaka verme ayı.

Bu ay şehr-i mübārekdür bu ay şehr-i taṣadduḳdur / Ki bunda vérilen zekāt birine biñ olur inʿām923

şehrullāh (Ar.): Allah'ın ayı.

Budur kim zīrā şehrullāh tecennüb ét maḥārimden / Teşemmür éyle ṭāʿata budur bil aṣveb u reşād 635

şehrullāh-i aṣam: Sakin, huzurlu Allah'ın ayı.

Elā inne'r-receb dédi ki şehrullāh-i aṣamdur / Ki bir gün ṣā'im olsañız néler iḥsān éder Raḥmān 700

şehr (Far.): Şehir, büyük belde.

Ki her bir şehriñ içinde binā éyledi biñ köşki / Ki lü'lü'dir ḳamusı hep güneş gibi olur mebẕūl 1031

Ki her bir şehriñ içinde yaratdı yétmişer biñ dār / Ki her bir dārı yaratdı zebercedden édüp bünyān 1984

şehr-i Nīşābur: Nişabur şehri, İran şehirlerinden biri.

Ḥikāyet şöyle gelmişdür ki şehr-i Nīşābur'ide / Ki bir şeyḫ var-idi anda kerāmet ṣāḥibi aʿmāl 1700

şehr-i aḥsen: Güzel şehir.

Ki cennetde yaratdı Ḥaḳ ki yétmiş biñ şehr-i aḥsen / Ki hep ḳırmızı yāḳūtdan degil pūlāt veyā mermer 1577

şehrī (Far.): Şehirli.

Aña bir daḫı söyler Ḥaḳ daḫı né isteñ éy şehrī / Ṭaleb ḳıl véreyim anı né isterseñ cemīʿ mes'ūl 1027

şehvet (Ar.): Aşırı istek, nefis.

Dédi baʿżı müfessirler ki şehvetden murādullāh / Ki nefsine uyar ol kes namāzı terk éder eyvāh 1330

Ki bunlara vara cümle namāzı żāyiʿ édenler / Daḫı şehvetine tābiʿ olurlardı varalar cāh 1362

şek (Ar.): Şüphe, zan, tereddüt.

Cemīʿ ʿömründe ol kişi ʿibādet éylemiş miḳdār / Yazıla defterine bil ṣaḳın şek éyleme īżāʿ 628

Néce tecribe olmuşdur bu aydaki olan niʿmet / Ḳuṣūr éden keşīr olur bunı şek éyleme ṣavvām 937

şekāvet (Ar.): Eşkiyalık, haydutluk.

Ki bu cehle ʿalāmetdür ki bu fısḳa ʿalāmetdür / Ki bu küfre ʿalāmetdür şekāvet işidür seffāh 3167

şeker (Far.): Şeker.

Ki ḥūrīniñ eger bir parmaġı batsa deñizlere / Şeker olurdı cümlesi leẕīẕe éyle istircāʿ 73

Ṭaʿāmdan ṣoñra pes Allāh ki ol ḳulunı ṣuvara / Şekerden ṭatludur ol ṣu ṣovuḳdur ḳardan ét ḳıyās 1298

şekil (Ar.): *krş.* şekl

Né şekille ala Allāh bularıñ rūḥını diñle / Né şekille ʿaẕāb ola çıḳarken cānı mücrimūn 2339

Resūlullāh dédi aña baña vaṣf édi vér nārı / Né heyʾetde-durur ol nār bilem né şekil ol nīrān 3800

şekkār (Ar.): Çokca şükreden.

Saña bir mücde daḫı var ḳulaġıñ ṭut baña elān / Gözüñ aç uyḳudan uyan ki déyem saña ben şekkār 2123

şekl (Ar.): Şekil, biçim, kılık.

Anuñ duymadılar ṣavtın daḫı bilmediler şeklin / Ki ḥattā Ḥażret-i Ādem gelince dünyāya īżāḥ 2316

Gel imdi istimāʿ éyle ki gökler ola inşiḳāḳ / Né şekle döküle gökler édem beyān ʿale'l-vifāḳ 3688

şekvā (Ar.): Şikayet, sızıltı, hoşnutsuzluk.

Oḳusa anı pes bir kes ʿamel éylemese daḫı / Éder Allāh'a ol şekvā éder taṣdīḳ anı Mevlā 2169

Gel imdi şükr ét éy faḳīr ki terk ét şekvāyı ḫalḳa / ʿİbādet üzre dā'im ol ki ṣabrıñ ṣoñudur muḥtāc 3211

şekvācı (Ar.+T.): Şikayet eden, sızlanan.

İlāhī ḳullarıñ ṣavmın ḳuluñdan étme şekvācı / Ki ḫoşnūd ét anı bizden şefāʿatçi ola mefżūl 1009

Daḫı aʿmāl-i muṣaddıḳ olupdur ṣāḥibini ol / Ki yaʿnī ṣāḥibi içün olur şekvācı ḳıl meftūr 2168

şemʿ (Ar.): Mum.

Daḫı yanına yaḳalar cinān şemʿin édüp isrāc / Başı ucunda yana hem biri ayaḳda mesrūcāt 2119

Şol cemāliñ şemʿine pervāne olup bir zamān / Ḫiżmetüñe yüzin süren Fāṭıma'ñdur bu gelen 4059

Şemʿūn: Sahabi.

Bir Aʿrābī ḫaber vérdi Resūlullāh'a Şemʿūn'ı / Ki Şemʿūn cenk éderdi pek varup küffār-ile eyyām 1065

Ki Şemʿūn geldi evine namāz ḳılmaġa başladı / Namāzdan fāriġ oldı ol biraz yata éde niyām 1071

şems (Ar.): Güneş.

Daḫı hem éyle yā Rabbi benim ṣāḥibime iḥsān / Gine bir ḫulle vére kim ḳamer şems olur istīsār 2129

O maḥrūm kişiyi gördüm anuñ öñünde bir nūr var / Ḳatı-çün żav'ı var anuñ ṣanasın şems éder lemʿān 3308

şems-i kevneyn: Dünya ve ahiret güneşi.

Buyurdı şems-i kevneyni kelāmında éşit anı / Bir ādem pes sülūk étse o yoldur yolı ʿilmiyyāt 2255

şems-i nūrānī: Nurlu güneş.

Ki küççük parmaġıñ ucı yédi ḳat yérin üstünde / Eger göstere-y-idiñ Ḥaḳ géderdi şems-i nūrānī 3868

şems-i tābān: Parlak güneş.

Ḳandasın éy şems-i tābān ḳandasın / Ruḥları gül zülfi reyḥān ḳandasın 3953

şemsü'd-dīn (Ar.): Dinin güneşi.

Ki oldur şāh-ı maʿmūlāt ki oldur şāh-ı meʿūlāt / Ki şemsü'd-dīn olupdur ol ki oldur ażvāʾ-ı ażḥā 1866

şems ü ḳamer: Güneş ay.

Ḳaçan baḳa bu mü'min kim göre taḫtına oturmuş / Anuñ yüzi żiyāsından ola şems ü ḳamer ṭammās 1301

şer (Ar.): Fena, fenalık.

Né buyurdı Teʿālallāh helūʿ déyü şuña dérler / Ki bir şer aña yétişse cemīʿ ḫalḳa éder şekvā 483

Ki defʿ ét bunları yā Rab ki pāk olsun yériñ yüzi / Ki ḳalmasun ḳamu şerri ki maḥv ola ḳamu aṣnām 1798

şerr-i şeyāṭīn: Şeytanların kötülükleri.

Ki pāk éder ol aġzı ol yalandan daḫı ġıybetden / Daḫı şerr-i şeyāṭīnden daḫı bühtāndan istiḫrāz 1880

şerʿ (Ar.): Allah'ın emri.

Gel éy şerʿiñ ṭarīḳinden ḫaberdār olmayan aṭġā / Eger mü'min iseñ gerçek ki terk ét küfri ve'l-aṭġā 1807

Beni uçmaġa şaldıñ sen ki ẕevḳe lāyıḳ éylediñ / Ki rāżī ola Ḥaḳ senden yapışdıñ şerʿa sen her bāb 2458

şerefe (Ar.): Yüksek bir yerin çıkıntısı.

Gümüşden yapmış ol Ḫāliḳ şerefesi-durur altun / Ḳaçan yaḳın varıcaġaz ki ḳarşu gele ḫuddāmı 3849

şerḥ (Ar.): Açma, açıklama.

Anuñ-çün cümle maʿmūlāt daḫı hem cümle mefʿūlāt / Ki bed olur bunuñ ile bunuñla şerḥ éder şerrāḥ 1932

Ki şerḥ éyledi ol server ki her biriniñ aḥvālin / Ḫaber vérdi bularıñ hep ki aʿmālini bedr ü ay 2793

şerīʿāt (Ar.): Allah'ın emri.

Anuñ-çün göge refʿ oldı şoñucı éner ol yére / Daḫı aʿmāl éde anuñ şerīʿāt-ile meşrūʿāt 877

şerīf (Ar.): Şerefli, mübarek, kutsal.

İmām-ı Zühre buyurdı ki on ḫaṣlet var ʿilimde / Biri şerīf olur ol kes geçeli cümleden ednā 1869

Ki zīrā sévmedi cehli ʿadüvvümdür dédi cāhil / Vérir mi sévmedigine şerīf cenneti ol Vedūd 2178

şerīr (Ar.): Kötülük işleyen hayırsız adam.

Ki az bahā-y-ile gel cevheri saña véreyim dér / Ki ḳalḳ getür bahāsını véreyim saña dér şerīr 3342

şerli (Ar.+T.): Kötülük, fenalık yapan.

Nāsıñ ḫayırlısı kimdür ki nāsa nefʿi olandur /Ki şerlisi nédür nāsıñ mużırru'n-nās ola erdāf 1196

Daḫı buyurdı peyġamber nāsıñ pek şerlisi kimdir / Mālın kendi yéyendür bil éde hem zekātın eşrāf 1197

şerrāḥ (Ar.): Açıklayan, yorum yapan.

Anuñ-çün cümle maʿmūlāt daḫı hem cümle mefʿūlāt / Ki bed olur bunuñ ile bunuñla şerḥ éder şerrāḥ 1932

Ki bil mevtiñ büyükligi yédi ḳat gök yédi ḳat yér / Ki biliñ daḫı ezyeddür bulardan dédi şerrāḥ 2313

şerrār (Ar.): En kötü, çok kötü.

Hemān bir ḳıṭʿa yaġ-ile bir eṣvāb vérmiş-idi ol / Ki ġayrı vérmedi aṣlā ḳatı baḫīl idi şerrār 530

şerriyāt (Ar.): Kötülükler, fenalıklar.

Elā éy mü'min-i sāmi' beyān édem ki cüz'iyyāt / Ki herkes étdigiñ bula eger ḫayır ve şerriyāt 2251

şetm (Ar.): Sövme, sövüp sayma.

şetm-i ġalīẓ: Edepsizce sövme; ağır, sunturlu küfür.

Ki söylersiñ olur olmaz sözi küfr-ile yalanı / Daḫı şetm-i ġalīẓ kelām olup her söziñiz ikrāh 3134

şevḳ (Ar.): Şiddetli arzu, keyif, neşe.

Bir ādem ẕikr édüp Ḥaḳḳ'ı ki lā-ilāhe illallāh / Yürekden cānı göñülden daḫı şevḳ-ile ol insān 3493

Ḳadeḥler ele gelince ḳoḳusı misk gibi ḳoḳa / İçicek leẕẕetinden ol gele şevḳe ḳatı pek şād 3917

şey (Ar.): *krş.* şey'

Dédi 'Īsā ne'am yā Rab baña göster né şeydir ol / Naṣīḥat alayım andan olayım ben de zāhidāt 862

Tevażżu' édeler andan daḫı ġusl édeler andan / Cemī' işleri bitire éde her şeyleri ol ṣāf 1199

şey' (Ar.): Şey, nesne.

Daḫı ehline söyler kim ki vérme kimseye bir şey' / Eger vérir-iseñ bir şey' seni ḍarb éylerem nisā 489

Dédi kim başımıñ ḳılı beni żabṭ éder ancaḳ bil / Ṭayanmaz ġayrı şey' baña ḳırarım her şey'i ẕī-nām 1079

şeyāṭīn (Ar.): Şeytanlar.

Bir ādem oḳusa bunı Ḫudā ḥıfẓ éde bunlardan / Ki ḳurtula şeyāṭīn şerlerinden bula isti'āẕ 1895

şeybān (Ar.): Yaşlanmak, yaşlılık.

Ki her bir loḳma başına ki ol 'ālim yédi idi / Ṣevābı ṭaġ gibi gele anuñ ardınca ol şeybān 2249

şeyḫ (Ar.): 1. Yaşlı adam, ihtiyar.

Ki ḳalḳ yā kelb dédi ol şeyḫ o dem arslana éy ana / Dédi gine ki ol dem şeyḫ ki loḳma loḳma teklīmāt 614

Ki ʿĪsā buña dédi kim ḫaber vér bize yā şeyḫ / Yā kimiñ ümmetindensin ḫaber vériñ bize elān 743

şeyḫ-i fāniyyāt: Ölümlü ihtiyar.

Ḫaberde vārid oldı kim Resūl'e geldi ki bir şeyḫ / Resūlullāh dédi şeyḫe éşit yā şeyḫ-i fānīyyāt 2265

şeyḫ ü şāb: İhtiyar ve genç.

Daḫı şöyle ḳoḳa bunlar ki maḥşer ehli hep ḳaça / Nédür bu ḳoḳu déyeler ki nefret éde şeyḫ ü şāb 2979

Dédiler yā Resūlullāh anamız babamız saña / Fidā olsun yoluñda hep né deñlü varsa şeyḫ ü şāb 3542

2. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

Meger var idi ki bir şeyḫ ki ġāyet zāhid-idi ol / Meger bir gün yatardı ol ki gördi Aḥmed'i niyām 2907

Dédi şeyḫ aña bilgil sen bu bizim dīnimizde var / Éyü aʿmāl-durur iḥsān bunı medḥ éyledi ʿAllām 2932

şeyḫī (Ar.): Şeyhe ait.

Ki şeyḫe dédi ol kimse ḥaṣādı dérdiñ éy şeyḫī / Çıḳar ʿöşrüni sen anuñ getür vér baña bī-cidāl 1724

şeyṭān (Ar.): Şeytan.

Ki şeytāna olup tābiʿ ʿadūlarına uydılar / Anuñ sözüni ṭutdılar ḳamusı oldı vāveylāh 1328

Ḳovar şeytānı ol melek ki ḥıfẓ éder şürūrından / Felāḥ bulur ki ol müʾmin anuñ şerrinden istiʿāẕ 1883

şeyṭānī (Ar.): Şeytana ait, şeytanla ilgili.

Dédi şeyḫ bu ki bir Mecūsī ola da nédir bu düş / Degil illā bu şeyṭānī degildür Aḥmedī kelām 2912

şiddet (Ar.): 1. Sertlik, katılık.

Bu şiddeti çeken tenler ṣararmaz mı ḳarındaşım / Ṣaḳın muġtenem ol şaʿbān ki ṣavmıñla ki ét niyāz 811

Daḫı yevm-i ḳıyāmetde ki aṣlā görmeye şiddet / Ki ẓıll-i ʿarşda taẓallül daḫı yéye içe ṭaʿām 1443

2. Fazlalık.

Ki ben de ẕikr édem sizi ki ol şiddetde ḳullarım / Sizi ḳurtaram ol günde ʿaẕābdan édem istiḫlāṣ 3462

şiddet-i ʿaẕāb: Azabın sertliği.

Ki Ḥaḳḳ'a ʿāṣī olursız günāhıñız mezīd olur / Cehennemde yanarsıñız görürsiz şiddet-i ʿaẕāb 2960

şiddet-i ḥar: Sıcaklığın, hararetin şiddeti.

Ḳızar cümle cehennem hep anuñ şiddet-i ḥarrından / Ṣanasın bir ḳızıl yalıñ olur cümle bi-iẕnillāh 1361

şiddet-i nīrān: Ateşin şiddeti.

Bulara éylik étmezseñ buluñ belāyı dünyāda / Daḫı aḫretde bulursuñ göresin şiddet-i nīrān 3267

şifā (Ar.): Hastalıktan kurtulma, iyi olma.

Ḳamu dertlere dermāndır ḳamu merżāya şifādur / Ḳamu maġmūma şāfīdür ḳamu ʿāṣīyedür şeffāʿ 3363

O sāʿat bir nidā geldi ki bil sen yā ḥabībim dér / Marīże şifā benem hem daḫı ben olmuşam Ġaffār 3431

şikāyet (Ar.): Sızlanma, yakınma.

Şikāyetleri diñlene bu kez fermān éde Allāh / Buları āteşe sürüñ bular otda ola ıṭrāḳ 351

Şikāyet étdiler bular babalarına éy baba / Ki taḥḳīḳ şol fülān ḳoñşu bizi pek étdiler aḥzān 2879

şimāl (Ar.): Sol, sol taraf.

Bu mü'min baḳa ṣağına daḫı baḳa şimāline / Ki göre cenneti ol ḳul ḳatı gökçek éder ḥussās 1290

şimdi: 1. Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda.

Gör imdi şimdi cezāñı Ḫudā vérdi saña çek yat / Bil imdi mālıñ düşmānlıġın saña bugün ét yād 460

Ki şimdi baña da étim yédirirler dédi ol ḳul / Né müşkil iş imiş bu iş çekemedim bunı illā 3840

şimdiki: İçinde bulunulan anda olan veya yapılan, bu andaki, bu zamandaki.

Buña göre bulunur mı ʿaceb dünyāda bir mü'min / Ki şimdiki zamān ḫalḳında yoḳdur aṣlā bir ḳannāʿ 78

Ki şimdiki zamān çiftçileri namāzı ḳayırmaz / Anuñ-çün ekdigi bitmez anuñ-çün ḳaḥṭ olur gāh gāh 1334

şimşek: Bir bulutun tabanı ile yer arasında, iki bulut arasında veya bir bulut içinde elektrik boşalırken oluşan kırık çizgi biçimindeki geçici ışık, balkır, çakım, çakın, yalabık, yıldırak.

Ṣırāṭı géçe ol ādem ki şimşek gibi pek ḳıvraḳ / Ḥisābsız daḫı ʿaẕābsız gire cennete ol ferḥān 672

şir (Ar.): Yiğit, yürekli.

Cihān faḫrı Muḥammed né buyurdı anı diñle sen / Bu sözi söyleme ʿavret bu belki söyledi şir āh 3143

şirʿ (Ar.): Allah'ın emri, ayet, hadis, icmā-i ümmet ve kıyās-ı fukahā esasları üzerine kurulmuş olan din kaideleri.

Ki şirʿa şerḥi yazmışdur meger bir gün Resūlullāh / Naṣīḥat étdi aṣḥāba éşit né buyurur ʿazzāz 325

şirʿat (Ar.): Kanun, yasa.

şirʿat-i vażżāḥ: Açık, belli olan kanun.

Cemīʿ mā-enzelallāhdır nebīlere olup inzāl / O kim cümle kütüblerdür bulardır şirʿat-i vażżāḥ 1937

şirā (Ar.): Satın alma.

Veyāḫūd bir söze başlar o söz-ile namāz géçer / Veyāḫūd beyʿi şirādan ḳaḳup ḳılmaz namāz ol gāh 1332

şirār (Ar.): Kıvılcım, şerli kimse.

Gine géderdi ol server gine söylerdi bunlara / Geliñ Tañrı'nıñ emrine eyā şirār eyā ẓallām 1787

Anuñ-çün ben saña yā Rab ʿibādet édemedim dér / Déye Eyyūb belāsından seniñ artıḳ mıdı şirār 3737

şirk (Ar.): Allah'a ortak koşma.

Dédi baʾżı müfessirler bu ḥadīṯ maʿnāsı budur / Ki héç şirk étmeye aṣlā küfür söylemeye bi'ẕ-ẕāt 844

şirk ḳoş-: Tanrı'nın birden çok olduğunu söylemek, Tanrı'ya ortak tanımak, eş koşmak.

Ki Ḥaḳḳ'a şirk ḳoşan biri biri sāḥir biri kāhin / Biri de müdmin-i ḫamır biri zānī müzeyyenāt 854

Ki zīrā cümle müʾmine ḫiṭāb-ı ʿizzet éyledi / Baña ʿābid oluñ ancaḳ ki şirk ḳoşmañ baña her ān 3257

şirretlik (Ar.+T.): Şirret olma durumu, yaygaracılık.

Ki sūʾ-i ḫulḳ olanları ḳatı pek köti ḳavimdir / Ki şirretlikde nihāyet bulupdur étdiler icrām 1773

şiş-: Vücudun bir yeri içine yabancı bir maddenin girmesiyle veya başka bir etkiyle gerilmek, kabarmak.

Géderdi ṣoñra mescide yürürdi bélin egerek / Ki boynunuñ ṭamarları şişerdi hem olur aḥmer 1587

şivāẓ (Ar.): Dumansız ateş.

Bular ṣu istiġāṣ éde vériz biz bunlara bir ṣu / O ṣu yüzlerine yaḳın varıncaḳ éyleye şivāz 3451

Döke yüzleriniñ derilerini yérlere ol ṣu / Ḳaçan aġzına giricek döke ḳarnına hep şivāz 3452

şol: Şu, o.

Daḫı şol eve girmezler daḫı siḥir ola anda / Daḫı yalancı evine melek girmez ṣabāḥ aḫşam 1109

Eger éy ḳullarım beni ḳuʿūdda ẕikr éderseñiz / Ki bende ẕikr édem sizi ki şol günde ki her eşḫāṣ 3459

şöyle: Öyle, onun gibi, olduğu gibi.

Ḥikāyet şöyle gelmişdür ki Manṣūr Ẕāhid'i né dér / Ki Baġdād'ıñ ṣuyı artdı gérü günden güne ezmān 1614

O ferişteh yemīniñde ki bilmedigini dése / Ṣaḳın yañılma şöyle dé ḥayā éyleme vér aḫbār 2507

şu: 1. Bu kelimesine göre yerde, zamanda veya söz zincirinde biraz uzak olanı niteleyen söz.

Dédi miskīn şu eviñ ṣāḥibi étdi baña iʿṭā / Ḫudā rāżī ola andan bugün étdi beni serrā 496

Şikāyet étdiler Ḥaḳḳ'a ki yā Rabbi şu gécede / Yédi yüz ḳızı bozdılar şaḳīler oldılar ṭuġyān 1624

2. Biraz uzakta olan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan söz, şurası.

Dédi şunı séverim ki gözümi vére ol Ḫallāḳ / Ki bende cümle maḫlūḳı görem ʿibret alam ecsād 416

Né buyurdı Teʿālallāh helūʿ déyü şuña dérler / Ki bir şer aña yétişse cemīʿ ḫalḳa éder şekvā 483

Şuʿayb: Kur'an'da Medyen halkına gönderildiği bildirilen peygamber.

Ki bir beyāż ʿalem Allāh Şuʿayb'ıñ eline vére / Né deñlü var ise aʿmā dibine cemʿ éde Cebbār 3721

şuʿle (Ar.): Alev, ateş alevi.

Ki étdi miḥrāba isnād bize iḳbāl édüp yüzün / Güneş gibi yüzi şuʿle vérir ay gibi āfitāb 3538

şurrāʿ (Ar.): Allah'ın emirlerini okuyan.

Ki vardı ol ʿibādet étmege başladı tenhāda / Namāz ḳılmaġa başladı ẕikirlere olup şurrāʿ 139

şurūṭ (Ar.): Şartlar.

şurūṭ-ı İslām: İslam'ın şartları.

Daḫı biz Müslimānız hem déyü daʿvā ḳılarsıñuz / Ḳanı şurūṭ-ı İslām'ıñ ḳanı īmān ḳanı aʿmāl 1692

şübbāh (Ar.): Çok şüphe duyan, şüpheci.

Getürdi dilini gine daḫı yüregini bile / Su'āl éyledi mevlāsı bu ḥikmet nédür éy şübbāh 3174

şübbān (Ar.): Gençler, delikanlılar, yiğitler.

Resūlullāh aña dédi ki ḳandan beri yā yigit / Ḫaber vér baña ḳıṣṣañdan ḫaberdār olalım şübbān 718

Bunuñ öñünde yoḳ ṭaʿām yémez içmez ḳasāvetde / Bunuñ yanına vardım ben dédim né ḥāldir éy şübbān 3316

şübhān (Ar.): Şüpheli.

Gine göndere Cibrīl'i var isminden su'āl éyle / Muṭābıḳ mı anuñ ismi ʿulemā ismine şübhān 2234

şübhe (Ar.): Kuşku.

Ki temṣīl étdi kāfir-çün cehennemde aña maḳām / Anı da gördi pes Mūsā bu sözde olmaya şübheñ 245

şübheli (Ar.+T.): Kuşkulu.

Zühüd déyü néye dérler ki şübheli olan şeyden / Tecennüb éylemeñ andan teba‘‘uddur mine’l-ḥarām 2415

şühedā (Ar.): Şehitler.

Gine nidā gele Ḥaḳ’dan déye kim éy şühedālar / Geliñ ʿarş gölgesine siz selām érgüreyim her bār 3759

şükr (Ar.): Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık.

Ḫudā’nıñ bize inʿāmı ki iḥsānı ḳatı çoḳdur / Edā édemedik şükrin ʿināyet éyleye ʿAllām 1053

Yüz elli şehīdiñ ṣevābı yazar anuñ içün Ḥaḳ / Ki devlet ḳondı başıña ki şükrin éde gör nisā 2733

şükrān (Ar.): Teşekkür etme, iyilik bilme.

Uyanmış nevm-i ġafletden bi-ḥamdillāh olup ʿābid / Ki ẕikr éderler ölümi ḳamusı oldılar şükrān 2561

Ki cennet şazılıḳ evi daḫı sürūrı faḫr evi / Degildür ġam ġuṣṣa evi buña giren olur şükrān 2657

şükür (Ar.): *krş.* şükr

Ṣulardan içdi ol geyik Ḥaḳ’a ḥamd u ṣenā étdi / Dönüp gétdi mekānına şükürler éyleyüp īcād 2038

Döşeyeler öñüne hep yéye içe şükür éde / Ṣafālar üzre müstaġraḳ ola her birisi īʿād 3908

şürrāḥ (Ar.): Çokca şerh edenler.

Ger enbiyā ger evliyā né deñlü var ise ʿālim / Bunuñ ṣevābını yazmaḳda oldılar ʿāciz şürrāḥ 1935

Ki bir ḥadīṯ daḫı yazdı Ḥayātü’l-Ḳulūb içinde / Ki rāvī Ḥażret-i Cābir beyān éylediler şürrāḥ 3244

şürūʿ (Ar.): Başlama.

Daḫı sévdigi ḳuluna murādın vérmeye bunda / Né işe éylese şürūʿ her işleri ola imsāk 225

Daḫı peyġamberiñ sünnetini terk étdiler bunlar / Ḍalālete şürūʿ édüp hidāyetden édüp ībā 2839

şürūr (Ar.): Kötülükler, fenalıklar.

Ki şeyṭān daḫı baġlana ki zencīrler ile taḥḳīḳ / Ki ḳurtula şürūrından cemīʿ müʾmin bilā-mürtāb 953

İlāhī destgīr olġıl sen cemīʿ ʿālimlere her ān / Bu fāsıḳlar şürūrından ki ḥıfẓ éyle bizi éy şāh 3168

-T-

tā (Far.): Kadar, dek, degin.

İki ḳanad vérir Allāh seniñ ṣavmıña éy kişi / Ki ḳuş gibi ṣuʿūd éder ki tā ʿarşa olur belġa 1228

Köki tā yédi ḳat yérde olupdur éylegil taṣdīḳ / Bunuñ gibi bir aġaç daḫı ḫalḳ éylemedi Ḥannān 3474

taʿaccüb (Ar.): Şaşakalma.

Taʿaccüb éyledi aña bu ḫatun yanmadıġına / Ki yaḳmadıġını āteş ḳatı fikr éyledi cemmā 507

Ḫaberde vārid oldı kim géderken Miʿrāc'a server / Ki bir iñildi éşitdi taʿaccüb éyledi ol şāh 1356

taʿaddī (Ar.): Zulmetme; saldırma.

Faḳīre geldi ol zengīn taʿaddī étdi bir miḳdār / Bizim uşaḳları néçün ki maḥzūn éyledüñ elān 2880

taʿalluḳ (Ar.): İlişiği, ilgisi olma.

Ki ġıybet zīrā zinādan daḫı eşed-durur biliñ / Ki zīrā bunda ḳul ḥaḳḳı taʿalluḳ éder éy muġtāb 2954

taʿallüm (Ar.): Öğrenme, öğrenilme, okuyarak.

Lisānıñı yaratdı Ḥaḳ ki taʿlīmi taʿallüm-çün / Ḥaḳ'ıñ emrine ṣarf éyle lisānıñ rūzi şeb aṭġā 1826

ṭaʿām (Ar.): Yemek, aş.

Daḫı gel sen vaṣiyyet ét ḫışımıña ḳarībiñe / Ki öldügiñ gécesinde ṭaʿām étmeye ol zamān 2293

Buyurdı faḫr-ı kā'ināt ki ehl-i nārıñ üstüne / Musallaṭ éyleye açlıḳ ṭaʿām isteyeler ol ān 3814

ṭāʿat (Ar.): Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

Budur kim zīrā şehrullāh tecennüb ét maḥārimden / Teşemmür éyle tāʿata budur bil aṣveb u reşād 635

Ki bir yıl tāʿat étmişce ṣevāb vére aña Allāh / Daḫı maḥv éyleye Allāh ḳamu günāhını keṣrāt 3014

ṭāʿāt (Ar.): İbadetler.

Ḫuṣūṣā fī zamānınā ki yoḳdur bir ḫatun kişi / Ki bilmez aṣlā dīn īmān ʿibādet yoḳ daḫı ṭāʿāt 3006

Yazar her günāhın yérine ʿibādet ṣevābın Ḥaḳ / Dola defteriniñ içi ṣevāb-ile daḫı tāʿāt 3016

taʿaẕẕür (Ar.): Özür bildirme.

Ḳıyāmetde Teʿālallāh ḫiṭāb-ı ʿizzet éyleye / Taʿazzür éde anlardan vére anlara infirāc 3182

tāb (Far.): Hararet.

Ki bundan ṣoñra ṭamudan ki feṭḥ ola gérü bir bāb / Göresiñ otda maḳāmıñ āteş éde saña bir tāb 2384

ṭabʿ (Ar.): Huy, yaradılış.

Daḫı faḳīrleriñ ṭabʿı iştihā étse bir ṭaʿām / Anı bulamasa ol kes éşit né işler ol Cebbār 185

ṭabaḳ (Ar.): Tabak.

Ḫurūc étmiş ḳabir ehli ḳabirleriniñ üstine / Ki gördüm öñlerinde var ki nūrdan bir tabaḳ éy cān 3297

Ki her birisi elinde ṭuta altun tabaḳ bilgil / Veliyyullāh öñine döşeyeler ibtidā' ṣumad 3905

ṭabbāḫ (Ar.): Aşçı.

Gel éy dürlü ṭaʿāmları ḳoḳudup pişiren tabbāḫ / Ki ol pişirdigiñ şeyden ki vér ḳoñşuña da tabbāḫ 3224

Ki nehy étdi Ḫudā ẓālimlere ṭaʿām yédirmegi / Yédiren kişiye ʿaẕāb édüpdür vaʿde éy tabbāḫ 3231

tābiʿ (Ar.): Birini arkası sıra giden, ona uyan.

Ki şeyṭāna olup tābiʿ ʿadūlarına uydılar / Anuñ sözüni ṭutdılar ḳamusı oldı vāveylāh 1328

Ki anda géden etler hep géder dosdoġrı cennete / Ḳalan et aña tābiʿ olur ol daḫı anı arar 2643

ṭabīʿat (Ar.): Yaradılış, huy.

Ki yétmiş biñ ṭabaḳlarıñ içinde ola her dürlü / Ṭabīʿatı né isterse ola içinde hep īrād 3906

ṭabīb (Ar.): Hekim, doktor.

Ki merżālara ṣaġlıḳ vérmek istesem ben éy Aḥmed / Ṭabībin ḳapusına gönderem ben éderem iḥżār 3432

taʿbīdāt (Ar.): Kölelikler, boyun eğmeler.

Rivāyetde gelüpdür kim ʿibādet étdi bir ādem / Ki yétmiş yıl géce gündüz Ḫudā'ya étdi taʿbīdāt 620

Dédi ʿĪsā né zamāndan beri bunda olursuñ sen / Ki ḳaç yıldan beri bunda édersiñ Ḥaḳḳ'a taʿbīdāt 867

taʿbīr (Ar.): İfade, anlatma.

Diriyken ölüdür déyü ki taʿbīr étdiler seni / Ki ehl-i dünyā olup māla meyliñ oldı-çün her ān 289

Adına dédi Ṣalṣā'il başı ʿarşda durur anuñ / Ayaḳları yédi ḳat yériñ altında olup taʿbīr 3407

taʿbīrāt (Ar.): Tabirler, terimler.

Biriniñ boynına otdan ki bir tābūtı aşmışlar 7 Ḳatı pek çaġırır otda aña olmaya taʿbīrāt 3022

tābūt (Ar.): Ölü taşınan sandık.

Biriniñ boynına otdan ki bir tābūtı aşmışlar / Ḳatı pek çaġırır otda aña olmaya taʿbīrāt 3022

Aşılmış boynuna tābūt başını ḳaldıramaz ol / Ḳaḳayın dér yıḳılır ol ki başı üstüne illā 3833

tāc (Ar.): Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık.

Aña da géydire Allāh ki bir ḥulleyi cennetde / Daḫı géydire bir tāc kim mużī ola cemīʿ eyyām 926

Bularıñ başına Allāh birer tāc géydire cümle / Ki öyle tāc-durur ol tāc żiyādan gün ola maʿzūl 1022

tāc-ı cennet: Cennet tacı.

Başında tāc-ı cennet var gülerek geldi yanıma / Dédi baña ki yā ʿÖmer olasın dāʾimā ferḥān 3332

tāc-ı kerāmāt: İkramlar tacı.

Daḫı bir tāc vér éy Bārī ola ol tāc-ı kerāmāt / Aña bir tācda géydire güneşden ażvāʾ-ı envār 2128

taʿcīl (Ar.): Acele ettirme, çabuklaştırma.

Dédiler ʿābide ol dem bu gedik yoḳ-idi evvel / Velī sen taʿcīl éylediñ buları istediñ aḫyār 213

Böyle taʿcīl maṣlaḥat nūrı size / Lüṭfiñızdan bir ḫaber vériñ bize 3993

taʿcīlā (Ar.): Acele ettirmeler, çabuklaştırmalar.

Ki andan ṣoñra emr éde Ḫudā İsrāfīl'e dér kim / Ki ur ṣūrı vaḳit geldi emirde éde taʿcīlā 3602

Baġarşıġın sürür kimi dökülmüş ayaḳ altına / Biri kendi étin çeküp çeküp yér odda taʿcīlā 3834

tācir (Ar.): Ticaretle uğraşan.

Bu gemide olan tācirlere emr éyledim cümle / Né deñlü var-ise zekātları vériñ siz éy aḫyār 583

Ki ʿAfv'ıñ oġlı ʿAbdu'r-raḥman éyitdi kim anı diñle / Meger ortaġı var idi ki bir tācir ẕevī'l-emtāʿ 1502

taʿcīz (Ar.): Rahatsız etme, canını sıkma.

Ḳılıñ siz béş vaḳit namāzı cemāʿatle ümmetim / Ki taʿcīz éylemeñ aña séviniñ ḳılıñ her eyyām 1470

Ki taʿcīz étdi küffārı bu kez cemʿ oldı küllīsi / Ki ḍarb étdiler ol ḳadar ki oldı ortaya ihdām 1789

taʿcīzān (Ar.): Rahatsız ederek.

Daḫı biñ derece refʿ éyleye cennetde anuñ-çün / Gel imdi éyleme ériñ ḳamu fiʿline taʿcīzān 2776

taʿdīl (Ar.): Doğrultma, doğrulama.

taʿdīl-i erkān: Namazın bütün rükünleri, esaslarını usulüne uygunca yerine getirerek ve namazın tertip ve düzeninin hakkını vererek kılmak.

Veyāḫūd bir ḫafīf ḳılar bir imāmı bulur bunlar / Aramaz taʿdīl-i erkān daḫı fiʿl-i Resūlullāh 1339

taḍlīlāt (Ar.): Doğru yoldan çıkarmalar, azdırmalar.

Gel imdi ḳadriñi bil sen ṭuta gör sünnetin anuñ / Giresiñ yevm-i aḫretde livāü'l-ḥamde taḍlīlāt 879

taʿfiʿān (Ar.): Affetmek.

Veyāḫūd var suʾāl éyle ki ʿālim séven ādemi / Eger sévdi ise anı édem ṣuçunı taʿfiʿān 2235

tafṣīl (Ar.): Uzun uzadıya anlatma, açıklama.

Ki Ḥayāt-ı Ḳulūb içinde yazmışdur bu aḫbārı / Velī biz éyledik icmāl ki tafṣīline ét iḳdām 1770

tafṣīlān (Ar.): Uzun uzadıya, ayrıntılı olarak.

Resūlullāh'a vaḥy étdi Ḫudā ol ẕü'l-celāl Allāh / Ki taḥḳīḳ yā ḥabībim dér ben étdim anı tafṣīlān 2740

tafṣīlāt (Ar.): Etraflı olarak bildirmeler, açıklamalar.

Ki Cebrāʾīl baña geldi bu leyle-i Berāt'da kim / Ḫaber vérdi bu géceden bunıñ faẓlını tafṣīlāt 848

ṭaġ: Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü.

Ki bir ḳuş taġıñ üstünde néce ki görünür ise / Görünür cin-ile insān gérü ḳuş gibi lā-mürtāb 1961

Né deñlü var ise taġlar ḳamu ṭaġıldı ṣandılar / Ki pāre pāre oldı taġları ṭaşlar olup ḫarāb 3554

taġayyür (Ar.): Değişme, başkalaşma.

Yüzi üzerine düşmiş ḳanadları ṭaġılmış hep / Taġayyür olmuş evṣāfı ṣūretler olmuş i‘tizār 3422

taġfīrān (Ar.): Suçlarını bağışlamak.

Ki ḥāżır oldu mı ḳulum ʿilim meclisine hergiz / Eger oldı ise ḥāżır édeyim anı taġfīrān 2226

Anı döndüre ol Allāh cehennemiñ ṭarīḳinden / Ki ʿilmiñ ḥürmetine Ḥaḳ anı éyleye taġfīrān 2238

ṭaġıl-: Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak.

Ki bundan ṣoñra melekler taġılalar eve cümle / Né ḳadar mü’minin varsa vérirler anlara selām 1107

Daḫı içdik şarāb ol gün dügün étdik daḫı ol gün / Yédiler içdiler bunlar taġıldılar éşit kelām 2920

ṭaġla-: Acısı yüreğine işlemek.

Géce gündüz aġlamaġa başladı / Kā’inātı taġlamaġa başladı 3950

Āh édüp durdı yérinden aġlayu / Fürḳat od-ile yüregin ṭaġlayu 4007

taġyīr (Ar.): Değiştirme, bozma.

Eger ister-iseñ cennet ṭaleb étme éliñ medḥin / Eẕānda sünneti gözet ki taġyīr étme ḥarf her ān 1603

Ḥasretiñ nārı ṣarardup beñzini taġyīr éden / Hicr odı cānına ḳoyan Fāṭıma’ñdur bu gelen 4058

taġyīr-i ḥurūf: Harfleri değiştirme.

Gérü refʿ éyle ṣavtıñı gücüñ yétdigi miḳdārı / Ki taġyīr-i ḫurūf étme riʿāyet éyle fī'l-eẕān 1610

taġżībān (Ar.): Gazablanmak.

Géçen gün yā Resūlullāh otururduḳ ʿAlī ile / Mükāleme éderdik biz yok-idi bizde taġżībān 2755

taḥaḳḳuḳ (Ar.): Hakikat olarak meydana çıkma, gerçekliği anlaşılma.

Receb ayındaki bir gün ṣevābı andan artuḳdur / Bunı böyle ḥaḳīḳat bil taḥaḳḳuk éylegil ʿubbād 654

taḥallül (Ar.): Hallolma, ayrılma.

Teṭahhur ét denāsiden taḥallül éyle her işde / Tezeyyün ét ṣıyām éyle ṣavmiden étme istibʿād 636

taḥammül (Ar.): Dayanma, katlanma.

Daḫı ẓahrıña başalar ki zīrā anı kesb étdiñ / Néce dürlü meşaḳḳatle taḥammül étdiñ istiḥrāḳ 372

Bunuñ ʿişyānını yā Rab gine vériz bu ḳuluña / Taḥammül éylesin gine ki étsün cürmin iḫtiyār 1550

ṭahāret (Ar.): Temizlik.

Ki ṭoġdı şehr-i mü'minin ṭahāret ister ol eyyām / Çü ṭoġdı raḥmetü'l-ālem buña taʿẓīm gerek ikrām 886

taḥarrī (Ar.): Arama, araştırma.

Biñ aydan pes ḫayırludır bunuñ faẕlın dédi Allāh / Taḥarrī ét bu géceyi ki Ḳadr'e yétiş éy nevvām 1063

Ki gétdi Ḥażret-i Mūsā taḥarrī éyledi yoldan / Daḫı bi'l-cümle ʿālemi taḥarrī édüp istidrāk 3047

taḥarrük (Ar.): Hareket etme, kımıldama.

Taḥarrük étseñ anları ki yéller ekṣerī anlar / Fesāda vérir ortayı ki ḫalḳ ikrāh éder ferrā 1833

Daḫı ʿarşda taḫarrük éder ol zamān dédi Aḥmed / Ki héç durmaz hemān ditrer ḫiṭāb éder bu kez Raḥmān 3476

taḥayyür (Ar.): Şaşakalma, hayrete düşme.

Ki ḳaldım ben taḥayyürde ʿaceb bu nūr nédir dédim / ʿAceb nūr-ı İlāhī baña çün étdi mi inʿikās 1309

Ki her kişi ola ḥayrān ki ser-gerdān taḥayyürden / Şaşalar başı aşaġa édeler ḳamusı inkār 3623

taḫbīr (Ar.): Haber verme.

Meger kim Ḥażret-i Mūsā zamānında idi bu iş / Ḫudā Mūsā'ya vaḥy étdi ki éyle ḳavmiñe taḫbīr 3353

Baña dér yā Resūlullāh fülān ibni fülān oġlı / Saña bir kez ṣalāt étdi seni taʿẓīm édüp taḫbīr 3411

taḫfīf (Ar.): Hafifletilme.

Duʿā étdim bulara ben biraz ʿaẕābları gétdi / Ki taḫfīf éyledi Allāh ʿaẕābların biraz ibʿād 645

Benim emr étdigim nesnelere meyl étmeye bunlar / Éderler emrimi taḫfīf bulara vāhı vāveylāh 1346

ṭāhir (Ar.): Temiz.

O ṭayyib tāhir evidür mülevves giremez aña / Günāhkār dārı degildür cidāl étme ḳo ḳavḳayı 3845

taḥiyyāt (Ar.): Selamlar, hayır dualar.

Bularıñ cümlesin Allāh ki bir araya cemʿ éde / Selām vére bulara Ḥaḳ ki taḥiyyāt éde Ġaffār 3727

taḥḳīḳ (Ar.): Doğru olup olmadığını araştırma.

Ki bunda Ḥaḳ ḳabūl éder ḳamu ḥācetleri taḥḳīḳ / Eger dünyā eger aḫret ḳabūl éder duʿā ʿAllām 1057

Buyurdı pes Resūlullāh ki Allāh ḥaḳḳı-çün taḥḳīḳ / Vére yüz kişi ḳuvveti ḳadar ḳuvvet ki ol Cevvād 3902

taḥḳīḳā (Ar.): Gerçekten.

Ki yā ʿOs̱mān éşit benden ki yüz ḳul éyleseñ iʿtāḳ / Yétişmeñ o vaḳitdaġı s̱evābına ki taḥḳīḳā 1223

Yarın yevm-i ḳıyāmetde ʿameller vezn olacaġız / Ki taḥḳīḳā ḳosaydı Ḥaḳ yéri gögi daḫı eyyām 1471

taḥḳīḳān (Ar.): Gerçekten.

Üçüncüsi nédür diñle ki taḥḳīḳān melāʾikler / Ki istiġfār éder cümle ḳamu ümmetlere meʾcūr 977

Gele aña suʾāl éde déye ismim muṭābıḳdur / Ki séverdim bir ādemi séver ʿālimi taḥḳīḳān 2236

taḥḳīḳāt (Ar.): Araştırmalar, soruşturmalar.

Dédi bir yérde yürürdüm ki bir aṣlan çıḳa geldi / Néce ṭutdı ki bélimden ḳodı ṣırtına taḥḳīḳāt 610

Bunuñ dört yüz seneden beri étdigi ʿibādetden / Baña sévgilidür bilgil budur eḥaḳḳ u taḥḳīḳāt 874

taḥḳīr (Ar.): Hor görme, küçük görme.

Ḥużūr ile uyudı anası diziniñ üstünde / Bu kez şeyṭān bunı gördi ḥased ḳıldı édüp taḥḳīr 3340

Ki meʾyūs oldı ol şeyṭān ki vardı gétdi yérine / Ki vesvese édemedi yigit étdi anı taḥḳīr 3351

taḥlīlān (Ar.): Araştırma, çözümleme.

Güç-ile rāżī ḳıldım ben anuñ ḫāṭırı ḫoş oldı / Ki ḍıḥk éyledi yüzüme ki étdi baña taḥlīlān 2759

taḫlīṣāt (Ar.): Kurtarmalar, kurtarılmalar.

Ki dört yanıma baḳdım ben ki ol şeyḫi bulamadım / Kim idigin bilemedim beni ol étdi taḫlīṣāt 616

taḥmīlān (Ar.): Yükleyerek, yükleterek.

Ki bir söz çıḳdı aġzımdan o sözden rücūʿ étdim ben / Anuñ-çün aġlarım baba ögüt vér baña taḫmīlān 2756

O sözden peşmān oldum ben dédim yā ʿAlī incinme / Ki lüṭuf éyle kerem éyle bu sözden olma taḫmīlān 2757

taḫrīcān: Çıkma, çıkartma.

Bu kez ḫatunına dédi ki lā-taḫrīce min-beyti / Ki ben gine gelinceye dek evimden olma taḫrīcān 2736

taḫrīk (Ar.): Kımıltadma, kımıldatılma.

Bu yavuz sözleri éşide ʿAzrā'il'den ol ḫabīṯ / Şaşa taḫrīk éde tenden gérü yol bulmaya maġbūn 2351

Ki yā ʿarş-ile yā şecer oluñ sākin taḥarrükden / Néçün taḫrīk édersiñiz déyü ḫiṭāb éde Ḥannān 3477

taḫrīkā (Ar.): Kımıltadma, kımıldatılma.

İpi seniñ eliñdedür ki ḳaṭʿ ét ipini anuñ / Ki ḥıfẓ ét kendiñi otdan olursuñ ṣoñra taḫrīkā 2845

taḫrīḳān (Ar.): Çok yakma, yakılma.

Ki deyyūṯ cennete girmez dédi ol mefḫar-ı mevcūd / Bu ḫūydan gel tecennüb ét éder od seni taḫrīḳān 2746

Müzeyyen olsa bir ʿavret ḳoḫularla libāslarla / Buña rāżī ola éri Ḥaḳ éde anı taḫrīḳān 2747

taḫrīr (Ar.): Yazma, yazılma.

Meger var idi bir yigit ki bir anası var idi / Ki pek séverdi anasın rıżāsın éyleyüp taḫrīr 3338

taḥsībān (Ar.): Hesaplama.

Ḫaberde vārid oldı kim ki étme bunda teşkīkān / Ki bir ḳulu ḳıyāmetde éde Ḥaḳ anı taḥsībān 2223

taḫṣīl (Ar.): Ele geçme, geçirilme.

Ḳaḳup oturduġuñ yalan söziñ yalan işiñ yalan / Yalandan taḫṣīl édersiñ bu mālıñ cümlesin cemmāʿ 80

ʿİlim taḫṣīl olacaḳ yérlere vaḳf éylegil kişi / Daḫı Ḳurʾān oḳunan yérlere māl éylegil evḳāf 1193

taḫṣīṣ (Ar.): Bir şeyi birine veya bir yere mahsus kılma.

Ki yaʿnī ġayrı peyġamberlere vérmedi bu béşi / Ki taḫṣīs éyledi baña budur béş niʿmet-i maẓhūr 966

Yédi yüz yıl ʿibādet éylemiş miḳdār vérem ṣevāb / Bi-ḥamdillāh bunı bize ki taḫṣīs éyledi Fettāḥ 1930

taḫt (Far.): Hükümdarların oturduğu büyük koltuk.

Götüreler seni bunlar ki dürlü ʿizzet édeler / Ṣanasın bir ulu sulṭān ki taḫta éyledi īrāṯ 1287

Elin baġlayalar cümle ol ehl-i cennet öñünce / Ṣanasın bir ulu sulṭān olup taḫta ṣuʿūdiyyāt 2053

taḥt (Ar.): Alt, aşağı.

Ki şaʿbānda oruç ṭutsa ki maẓhar ola ol yarın / Şefāʿat bayrağın açа birike taḥtına ṣavvām 885

Ki bir ṣarı ʿalem gele véreler ʿĪsā eline / Birike ehl-i iḥtiyāc anuñ taḥtına ṣanki māh 3777

taḫta (Far.): Tahta.

Bu kez taḫta gibi anı ki yaṣṣı yaṣṣı édeler / Bu kez ḳızdıralar otda ki ol ḥadde ola iḥrāḳ 367

Ki bir sāʿatde başalar yédi yüz kerre taḫtayı / Bu heyʾet üzre āteşde muʿaẕẕeb olalar füssāḳ 455

taḥvīl (Ar.): Döndürme.

Dédi melek eger sözüñde kāẕib iseñ éy kişi / Gine evvelki ḥāliñe ki taḥvīl éde Ḥaḳ ibʿād 431

Eger bir kelbi masḫara éderseñ ḫā’if ol sende / Ki taḫvīl éyleye Allāh seni de kelb éde Mevlā 3067

taḥżīr (Ar.): Hazırlama.

Ki bir gün anası anuñ ki yatdı dizine anuñ / Uyudı anası anuñ dizinde éyleyüp taḥżīr 3339

tā’ib (Ar.): Tövbe eden.

Buyurdı pes Resūlullāh bu béşiñ evvelī kimdir / Receb ayını sévendür daḫı tā’ib ola ʿişyān 689

Gel imdi tevbe ét bundan ki terk ét ḳovculıġı / Süre Ḥaḳ tā’ib olanı ki idḫāl éde fī’l-cinān 3011

tā’ibāt (Ar.): Tövbe edenler.

Biri de aḳçe faydası yéye ol devr-i şerʿisiz / Buları maġfiret étmez meger kim ola tā’ibāt 855

Né buyurdı Resūlullāh anı diñle ḳulaḳ vér sen / Ki inṣāfa gelesiñ sen olasın ẕenbe tā’ibāt 3018

tā’ibūn (Ar.): Tövbe etmek.

Seniñ ḳanḳı teniñ vardır yanacaḳ bunlara füssāḳ / Cānıñ tende iken érken olasın tézce tā’ibūn 2345

ṭā’ife (Ar.): Bölük, takım.

Dédiler yā Resūlullāh aña kimler giriserdür / Dédi pes ümmetimden bir bölük tā’ifeler bed ḫām 3126

taḳarrüb (Ar.): Yaklaşma, yanaşma.

Taḳarrüb éyle sen bunda taṣadduḳlar fuḳarāya / Veyāḫūd ġayrı bir ʿamel ile olasın istişhād 638

Meẕellet ayıdur bu ay taḳarrüb ayıdur bu ay / İṭāʿat ayıdur bu ay ʿibādet éyle her eyyām 905

ṭāḳat (Ar.): Güç, kuvvet.

Bu ednā ʿabdiñ éy Bārī néce medḥ éyleye seni / Ki yoḳdur ṭāḳati anuñ kemāl-i ḥamde éy Feyyāż 5

Bu sözi ben éşidicek mecālim gétdi ḳuvvetim / Kesildi ṭāḳatim daḫı Ḫudā'ya éyledim ircāʿ 2616

taḳbīlān (Ar.): Kabul etme.

Ki zevci rāżī olmasa ki ol ʿavretden éy ḳızım / Anuñ ʿibādetin Allāh ki étmez aṣlā taḳbīlān 2766

taḳdīm (Ar.): Sunum.

Ki ṣoñra ṣolına baḳar keẕālik ġayrı şeyʾ görmez / Ve illā taḳdīm étdigin görür infāḳını éy yār 521

Şehīdler ḳan-ile ʿālimleriñ yazdıġı mürekkeb / Geleler gözyaşınıñ öñüne taḳdīm édüp éy yār 3752

taḳdīr (Ar.): Beğenme, değer verme, verilme.

Bu sözden gel naṣīḥat al bilüp yürüme her dā'im / Umūrunı Ḥaḳḳ'a feyż ét ki ol taḳdīrine ḳannāʿ 121

Ki aldılar bu inegi derisi dolusı miḳdār / Yigide vérdiler altun derisi ṭolusı taḳdīr 3358

taʿḳīdān (Ar.): Bağlama, bağlanma.

Gine göndere Cibrīl'i ki var gine suʾāl éyle / Ki ʿālim meclisine ol héç éylemiş mi taʿḳīdān 2230

taḳrībāt (Ar.): Yakınlıklar.

Ki ʿAzrā'īl de geldi yanına bular otururken / Ki bir ḳız ile bir oġlan bulara oldı taḳrībāt 593

Dédi İdrīs'e ʿAzrā'īl éşit benden sen éy nebī / Bu ḳız ile bu oġlanıñ olupdur ʿömri taḳrībāt 596

taḳrīr (Ar.): Anlatma, anlatış.

Ki Dürrü'l-Fāḫire yazdı bu sözi éyledi taḳrīr / Ḫudā raḥmet éde aña ki oldur ʿālimü'l-ebrār 3649

taḳrīrāt (Ar.): Ağızdan anlatılan şeyler.

Ki bundan ṣoñra geleler su'āl melekleri aña / Su'āl éyleyeler aña éde ol cümle taḳrīrāt 2094

taḳsīm (Ar.): Bölme, parçalama.

Ki ḫulḳ iki ḳısımdır bil biri maẕmūm biri memdūḥ / Ki taḳsīm olunur maẕmūm gérü altmışa bi't-tamām 1805

taḳsīmān (Ar.): Bölerek.

Resūlullāh aña dédi éşit benden eyā ḳızım / Beni Ḥaḳ nebī gönderdi éderem aña taḳsīmān 2761

taḳṣīr (Ar.): 1. Bir işi eksik yapma.

Ki ṭutdılar Ḥaḳ'ıñ emrin boġazladılar inegi / Ḥaḳ'ıñ emri yérin buldı emirde olmadı taḳṣīr 3359

Niyāz éderem Allāh'a ki yā Rabbi bu ḳuluñuñ / Ṣevābını aġır getür günāhını édüp taḳṣīr 3419

2. Bir işi yapabilirken çekinip yapmama.

Ki bir cevher alup geldi o yigide né dér diñle / Ki yā yigit şu cevheri saña bey' édeyim taḳṣīr 3341

Ki ve'l-ḥāṣıl dédi yigit ki var gét faydalanmazsıñ / Anamı rāḥatından ben ki ẕerre éylemem taḳṣīr 3349

taḳṣīrāt (Ar.): Kusurlar, suçlar.

Ki ben bir efḳaru'l-'abdin ki ben bir aḫḳaru'l-'abdin / Ki bende cümle taḳṣīrāt ḳuṣūra baḳmasun iḫvān 12

taḳvā (Ar.): Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma.

Hem 'ālim idi hem taḳvā daḫı zāhid idi 'ābid / Cemī' eyyāmını Ḥaḳ'ıñ rıżāsında géçüp niyāz 816

Buyurdı pes Resūlullāh ki īmāndur gérü 'uryān / Anuñ libāsı taḳvādur ḥayādur zīneti illā 1859

ṭal-: 1. Bir şeye kendini kaptırmak.

Ki iḳrār étmedi cāhil muṣir oldı sözinde ol / Günāh deryāsına ṭaldı helāk oldı olup istiḳā‘ 94

Veyāḫūd birikirler bir yére ġıybete ṭalarlar / Ḳaḳup cāmi‘a gétmezler bulardur cemī‘ vāveylāh 1338

2. Suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek.

Ki ‘arş altında nūrdan bir deñiz ḫalḳ éyledi Allāh / Ki ol melek ṭalar ol deñize ışlar yüñün icmā‘ 3379

ṭalāḳ (Ar.): Boşama, nikahlı kadını bırakma.

Dédi eger sen éy ‘avret ki bir ekmek vérirseñ bil / Ki benden boş ol üç talāḳ evimden çıḳ sen éy nisā 491

ṭaleb (Ar.): İsteme, istenme, istek.

Ki her gün yérdi ol dābbe ki üç dünyā ḳadar çayır / Gine doymazdı ol andan ṭaleb éder daḫı ‘ulfe 476

Ki sen bilmediñ mi beni ki bir gün sen baña geldiñ / Ki bir ābdest ṭaleb étdiñ ki ṣu vérdim idi mevrūd 2216

tālī (Ar.): Kur’an okuyan.

Ki zīrā mefḫar-ı mevcūd buyurmışdır kelāmında / Ki çoḳ kerre éder la‘net ki çoḳ tālīlere kerrāt 2070

ṭālib (Ar.): İsteyen, istekli.

Ḫuṣūṣā ‘ālim ola ol veyā ṭālib ola ‘ilmi / Bulara vérdiginiñ birine ḥisābsız vére Cebbār 545

Saña ‘ilmiñ faẓīletin beyān étdik ‘ale’l-icmāl / Éşit ṭālib olanlara né miḳdār vére ecriyyāt 2253

ṭālib-i aḫret: Öteki dünyayı isteme.

Elā éy ṭālib-i aḫret ṭaleb ḳıl maṭlab-ı a‘lā / ‘İlimdür cümleden a‘lā oḳu ol cümleden a‘lā 1853

ṭālib-i cennet: Cenneti isteme.

Elā éy sāmiʿü’l-āyāt açam saña mübārek bāb / Elā éy ṭālib-i cennet néler ḫalḳ éyledi Tevvāb 1950

Elā éy ṭālib-i cennet ki terk éyle bu fenāyı / Ḳo ḳīl ü ḳālı bunda sen ki terk éyle bu ḳavḳayı 3843

ṭālib-i ḥażret: Saygı isteme.

Elā éy ṭālib-i ḥażret dilerseñ olasıñ mesʿūd / Ṭaleb ḳıl ʿilm-i Sübḥānī odur mūṣil ile’l-Maʿbūd 2173

ṭālib-i mescid: Mecide gitmeyi isteme.

Elā éy ṭālib-i mescid éşit benden biraz aḫbār / Vérem eliñe bir cevher eliñde ola istiḳrār 1539

ṭālib-i taḥḳīḳ: Gerçeği isteme.

Elā éy ṭālib-i taḥḳīḳ ki zühde éyle istilzām / Zühüddür aṣveb-i sebīl zühüddür mūṣil-i ʿAllām 2408

Elā éy ṭālib-i taḥḳīḳ Muḥammed’den ét istişfāʿ / Necāt bundan olur saña ara anı ét istişfāʿ 3362

ṭālibü’l-aḫret: Öteki dünyayı isteme.

Elā ṭālibü’l-aḫret ki ola dünyā içün ġamnāk / Béş on günlük ʿömürden ötüri sen olmaġıl ġamnāk 219

Elā éy ṭālibü’l-aḫret ḳulaḳ vér éylegil ismāʿ / Seni mesrūr édem bugün oruç ṭutduñ ise evżāʿ 623

ṭālibü’l-ʿilim: İlim öğrenmeyi isteme.

Ki ʿālimler derecātı şehīdlerle berāberdür / Ḫuṣūṣā ṭālibü’l-ʿilim şehīddür oldular meşhūd 2183

ṭālibü’z-zāt-ı dünyā: Dünyayı isteyen kişi.

Daḫı uydı bular nefse ṭālibü’z-zāt-ı dünyāya / Unutdılar Ḥaḳ’ıñ emrin bular çün oldı vāveylāh 1329

taʿlīm (Ar.): Öğrenme, öğretme.

Ki on yérde küfür yazar ki Tenbīhü'l-Ġāfil'inde / Ki taʿlīm éyle üstāẕdan eger oḳur iseñ eẕān 1601

Déyeler evlādıñızı ḫocaya vérdiñiz idi / Ki taʿlīm étdigiñizden ki olduñuz buña ebrār 2135

taʿlīmāt (Ar.): Bir iş görülmesi için ne yolda davranılacağını gösteren emir.

Baġarṣıġın sürüyenler déyeler kim cevābında / Ki bizler oḳumuş idik éderdik dürlü taʿlīmāt 3032

ṭam: Üzeri örtülü yer, dam.

Ki bundan ṣoñra mescidiñ ṭamı yarıldı üstünden / Ẕeheb fıḍḍa yarı altun yarı aḳçe ile īṣāl 1719

tām (Ar.): Bütün, eksiksiz, mükemmel.

Bu bir şehr-i ʿaẓīmdür kim ki taʿẓīm éyle ṭut anı / Bu bir şehr-i mübārekdür ki ḳalīliñ çoḳ olur tām 910

Bu kez ibrāmı tām éyledi bize / Murād étdik yazaḳ biz tuḥfe size 3933

ṭaʿm (Ar.): Yeme.

Ḳatı aḫbeṣ-durur ṭaʿma āteşi pek yaḳar teni / ʿAẕābı pek elīmdür kim girenler éde vā-veylā 1353

ṭamʿā (Ar.): Tamah etmek, aç gözlü olmak.

Démişdür Ḥaḳ kitābında helūʿ ḫalḳ étdim insānı / Ki yaʿnī pek ḳatı ḥāriṣ gérü ḫalḳ olunup ṭamʿā 469

Ki baʿżı ehl-i tefsīrler buña bir maʿnā vérmişler / Helūʿ bir dābbeniñ adı yaratdı Ḥaḳ anı ṭamʿā 470

tamām (Ar.): 1. Bitme, bitirme, tam olma.

Ḳaçan şehri tamām étse ola cennet aña vācib / Daḫı ḳolay éder Allāh sekerāt vaḳtini Cevvād 767

Veyāḫūd çift sürerken ol namāzıñ vaḳti olsaydı / Tamām édem şunu déyü namāzı fevt éder ol gāh 1333

ṭamar: Canlı varlıklarda kanın veya besleyici sıvıların dolaştığı kanal.

Géderdi ṣoñra mescide yürürdi bélin egerek / Ki boynunuñ ṭamarları şişerdi hem olur aḥmer 1587

Déye éy ṭaġılan ṭamar déye éy çürüyen tenler / Déye éy ṭaġılan ḳıllar birikiñ bir yére ʿaccāl 3606

ṭamla: İçindekini damla damla akıtmak, damlamak.

Éner her bir yüñünden gérü bir ṭamla éner yére / O ṭamladan yaradır Ḥaḳ ki bir melek éder iḳnāʿ 3381

ṭammāʿ (Ar.): Son derece tamah eden.

Bu kez bir maġaraya girdiler bular oturdılar / Dédi ʿĪsā bu kişiye ki ḳaḳ yériñden éy ṭammāʿ 106

Bir aġaç dikdiginden ötüri n'éyledi Ḥaḳ anı / Ki rıḳ étdi ʿatīḳ étdi ki bundan ʿibret al ṭammāʿ 170

ṭammās (Ar.): Çokca belirsiz kılma.

Ki bundan ṣoñra ġılmāna ḫiṭāb éder gérü Allāh / Ki yā ġılmān getür ḥūrī ki ḳoçsun bu ḳulum ṭammās 1300

Ḳaçan baḳa bu mü'min kim göre taḫtına oturmuş / Anuñ yüzi żiyāsından ola şems ü ḳamer ṭammās 1301

ṭamu (Soġ): Cehennem.

Bir ādem oḳusa ḳırḳ yıl mesācidlerde eẕānı / Ḫudā azād éder anı yédi ṭamudan ol Mennān 1605

Ki bundan ṣoñra ṭamudan ki feṭḥ ola gérü bir bāb / Göresiñ otda maḳāmıñ āteş éde saña bir tāb 2384

ṭaʿn (Ar.): Sövme, yerme, ayıplama.

Rivāyetde gelüpdür kim ki bir Yahūdī dédi kim / Muḥammed'e su'āl étdi ki ṭaʿn-ile édüp īrād 3900

ṭanbūre (Ar.): Tambur, Türk halk müziğinde kullanılan, cura, bulgari, çöğür, bağlama gibi mızraplarla çalınan telli çalgılara verilen genel bir ad.

Ki şol evlere girmezler ki anda ṭanbūre vardır / Daḫı ẕurnā ṭavul olan eve girmez bular aḫşam 1108

Ki tā nāra yaḳar mālın vérir hevāya tütüne / Ki gāh ṭanbūre köçege vérir mālların ol hevāh 3160

Tañrı: Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Yaradan, Allah, Rab, İlah, Mevla, Halik, Hüda, Hu, Oğan.

Bular Tañrı'yı ẕikr étse daḫı ẕikr étse aġniyā / Ṣevābı ḳanḳısınıñ çoḳ olur dér Ḳādir ü Ḳahhār 182

Ṭutarlar Tañrı'nıñ emrin gelürler ḳabir üstüne / Yazarlar mü'miniñ étdigi aʿmāli olar éy cān 2535

Tañrılıḳ: Tanrı'ya özgü olan varlık, nitelik, uluhiyet.

Bu kez nidā éde Allāh ki ḳanda ḳaldı şol érler / Benim ʿālemde ġayrı yoḳ ḳılardı Tañrılıḳ daʿvā 3576

tanẓīr (Ar.): Benzetme, benzetilme.

Ki söyle ḳavmiñe Mūsā bular bir ḳurbān étsünler / Ki öyle ola ol ḳurbān aña héç olmaya tanẓīr 3354

Daḫı yigirmi biñ dereceler vérir Teʿālallāh / Ki ʿilliyyūn maḳāmında yüceldir yoḳ aña tanẓīr 3414

ṭap-: İlah olarak tanınan varlığa karşı inancını ve bağlılığını belirli kurallar çerçevesinde göstermek.

Ki ʿahd étdim ben anuñla ki ben ġayrıya ṭapmayam / Ki ġayrıdan ṭaleb étmem ḳamu ḥācetlerim her ḥāl 1730

Ki ḳanda ḳaldı rızḳımı yéyüp ġayrıya ṭapanlar / Ḳanı ölümü unudup ḥarām ḥelāl édüp cemʿā 3587

tār (Far.): Tel, saçteli.

tār u mār: Karmakarışık, dağınık.

Ha bir béş gün ġurūr éyle seni yaḳar ölüm bir gün / Ki cümle tār u mār olur görüñ seni éder ihlāk 257

ṭar: Genişliği az veya yetersiz olan, dar.

Ḳaçan ṭursa namāza ol duʿā éder aña ol beyt / Bunuñ ḳabrini ṭar ḳılma ki ġāyet de ola vāfūr 1004

ṭara-: Bir şeyin tellerini birbirinden ayırıp karışıklığını gidermek.

Ṣaçıñuzı kim ṭarayısar siziñ / Gözüñüzi kim sürmeliser siziñ 4003

Başladı yudı ṭaradı ṣaçların / Dökdi gözden ḳanlı ḥasret yaşların 4008

ṭaraf: Ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri.

Ki yédi gün oruç ṭutsa ki yédi ḳapusı oduñ / Ḳapana her ṭaraflardan ki her bir ṣavmına nīrān 712

Bu kez bir nidā geldi kim Cenāb-ı Ḥaḳ ṭarafından / Suʾāl yoḳdur varıñ gediñ ḳulumdan édiñ istiʿrāż 2016

ṭaraḳ: Şaçların, sakalın, hayvan tüylerinin karışıklığını gidermeye veya kadınların saçlarını tutturmaya yarayan dişli araç.

Bu kez bu fāsıḳıñ cānın ki şöyle ala ʿAzrāʾīl / Ki bir demir ṭaraḳ ile ṭarasañ ḳoyunı maġbūn 2357

ṭarıl-: Gücenmek, kırılmak, alınmak, incinmek.

Ṭarılur benī Ādemʾe daḫı ḥayvāna söger ol / Ki bu cehle ʿalāmetdür firār ét bundan ol āgāh 3156

Bıçaġa ṭarıldı Ḫalīl çaldı ṭaşa / Kesdi ṭaşı ol bıçaḳ başdan başa 4141

tārīḫ (Ar.): Bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz

rūḥına bir fātiḥa tārīḫ sene 1179 3927

ṭarīḳ (Ar.): Yol.

Géçirse bir vaḳit namāz seferde yolda ol kişi / Veyāḫūd ḥac ṭarīḳinde ki bir namāz édüp itrāk 1429

Dirile başına cümle ola cemʿiyyet-i kübrā / Ṭarīḳa hep revān ola ḳamusı olalar mesʿūd 2208

ṭarīḳ-i dünya: Dünya yolu.

Déye bunlara Cebrā'īl elem çekmeñ eyā mü'min / Ṭarīḳ-i dünyāda sizler deñize éylese imrār 1560

tārik (Ar.): Terk eden, bırakan.

tārikü'd-dünyā: Dünyayı terk eden.

Ki terk ét fānī dünyāyı ṣaḳın dünyādan isteme / Ki zīrā tārikü'd-dünyā olanlar buldı isticmāl 1662

tārikü'ṣ-ṣalāt: Namazı terk eden.

Elā éy tārikü'ṣ-ṣalāt néçün ḳılmañ namāz füssāḳ / Néçün étmen Ḥaḳ'a ḳulluḳ seni éder yarın iḥrāḳ 1363

ṭarrāḥ (Ar.): Çok bölen, dağıtan.

Ki sen mevti néden bilmeñ çaġırır ol saña bir gün / Olursıñ sen iki pārça géder ʿaḳlıñ olur ṭarrāḥ 2309

ṭart-: Bir şeyin birim cinsten ağırlığını bulmak.

Ki söylerim ʿamel ṭartan melege éy melek bilgil / Bu kişiniñ ʿamelini éyü ṭart éyleme taḳṣīr 3417

Ki ṣābir ḳullara Allāh ḥisābsız vére ecrini / Ki sā'ir ʿameliñ ecrin vezinde ṭarta ol Settār 3731

ṭarz (Ar.): Şekil, biçim, kılık.

Ki her biriniñ içinde ola bir dürlü eṭʿime / Birine beñzemez biri bu ṭarzda éde Ḥaḳ īrād 3907

ṭās (Ar.): Su kabı.

Üstüne gelüp ʿAlī éyledi yas / Ḳanlu yaş dökdi gözünden ṭās u ṭās 4028

tasa: *krş.* taṣa

İki ġam ile ol géce ṣabāḥa dek uyumadı / Biri açlıḳdan ötüri biri un tasası īṣār 560

taṣa: Üzüntülü düşünce durumu, kaygı, endişe.

Aġara ṣaçları ṣaḳalları hep taṣalarından / Ki ḥattā maʿṣūm iken ṣaçı ola anda hep ibdāl 3620

taṣadduḳ (Ar.): Sadaka verme.

Bular vérdi bu sā'ile taṣadduḳ étdi bir aḳçe / Anuñ-çün bunlara ḳırḳ yıl 'ömür vérdi Ḫudā bi'ẕ-ẕāt 603

Nidā éder bular evlerine hem ehl-i beytine / Biri bir şey'-ile anuñ taṣadduḳ éyleñiz iṭ'ām 1136

taṣarruf (Ar.): Sahip olma.

Ki daḫı pes taṣarrufda gözetdi cümle ḥelāli / Buları cümle birikdir şefā'atiñ édem maḳbūl 1018

taṣdīḳ (Ar.): Doğrulama, onaylama.

Ki taṣdīḳ éyle éy kişi bunı sen étme istib'ād / Eger dérse ki bir kez kün vücūda gele her enām 1487

Aġır gele bunuñ ṣevābı yérlerden ya göklerden / Ki taṣdīḳ éylegil bunı ki gelsin ḳalbiñe īḳān 3491

taṣdīḳān (Ar.): Tasdik suretiyle, tasdik için.

Anı men' éylemeye ol ki ġayrı cimā' éderken / Bu miṣillü recül girmez cināna éyle taṣdīḳān 2751

taṣḥīḥāt (Ar.): Düzeltmeler.

Taṣadduḳ ref' éder belā daḫı 'ömr ziyāde éder / Daḫı marażlara şifā budur eṣaḥ u taṣḥīḥāt 591

taslīṭ (Ar.): Musallat etme, sataştırma.

Ḳaçan ḫalḳ étdi Ādem'i melekü'l-mevte söyledi / Ki ḳıldım ben seni taslīṭ ki mevtiñ üstüne īżāḥ 2317

ṭaş[1]: 1. Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.

Gine inkār édüp kezẕāb yémedim déyü and içdi / Ki baġrıñ taş mıdur kişi ki Ḥaḳḳ'a éyleseñ ircā' 100

Ki biz bulduḳ gérü ḳarnında bağlamış ki bir taşı / Meger kim açlığından ol vefāt étmiş imiş eyvāh 3140

2. Mücevherlerde kullanılan yüksek değerli cevher.

Anuñ hep taşları cümle ki lāle-i cevāhirden / Ki her biri żiyā vérir ḳarañlıḳ gécede nūrān 730

Benim ḳarnımda Muḥammed'i sévip istedigi-çün / Benim taşlarımı cevherden étdi Vāḥid ü Ḥannān 739

ṭaş(2): Dış.

Āteş ola seniñ ḳabriñ içi taşı seni yaḳa / Yılanlar daḫı ʿaḳrebler yéyeler ṣoḳalar füssāḳ 1400

İçi göründi taşından ki ol cesediñ éy kişi / İçinde şeyṭānı gördi ki ḍıfdaʿ gibi ol ḫannās 1905

ṭaşı-: Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek.

Ki éy ḫalḳıñ arasında ki sözler taşıyan ḳattāt / Gel éy Tañrı'sın unutmış fesāda saʿy éden ḳattāt 2989

Ebū Hüreyre buyurdı ki nemmāmlıḳ içün bir kes / Yürüseydi iki adım ki söz taşıya ol ḳattāt 2993

ṭaşra: Dışarı.

Gelür mescid ḳapusına ki taşra çıḳmaḳ ister ol / Melekler déyeler yā Rab néc'édelüm biz éy Ġaffār 1549

Ki geldi géce ol ʿavret çıra yaḳmaḳ bahāneyle / Ki çıḳdı taşraya ol kim söyündürdi anı efhām 2924

taṭhīr (Ar.): Temizleme, paklama.

Ki taṭhīr ayıdur bu ay cemīʿ envāʿi denesden / Ki aḫlāḳ-ı ḥamīd-ile müzeyyen ola gör eyyām 907

Ki taṭhīr éyle ḳalbiñi ki ġıllı ġışşı ḥasedden / Daḫı kibri riyādan sen ṣaḳın ur aġzına lüccām 908

taṭhīrān (Ar.): Temizleyerek.

Ki her bir adım atdıḳça ki maḥv ola günāhları / Anadan yeñi ṭoġmuş gibi zenbden ola taṭhīrān 2247

ṭatlu: Acı olmayan, acı karşıtı, tatlı.

Ki öyle bir ṣudur kim ol ki baldan tatludur ol ṣu / Bir içen ṣuṣamaz ġayrı ṣovuḳdur ḳardan éy icmām 931

O ṣu ġāyet de tatludur ṣanasın mā'-i cennetdür / Bu ḥikmete naẓar éyle 'ibādet éyle külli ān 3287

taṭyīb (Ar.): Gönlünü hoş etme.

taṭyīb-i ḫāṭır: Gönlünü hoş etme.

Henī'en ola bu ṣular ki rāḥatda oluñ dā'im / Éde her biri taṭyīb-i ḫāṭırı ehl-i cinānı 3853

taṭyībān (Ar.): Gönül alarak, gönül hoş ederek.

Daḫı i'ṭā éde aña ki yüz şehīd ṣevābını / Daḫı yüz ḥac ṣevābını yaza deftere taṭyībān 2248

ṭavāf (Ar.): Etrafını dolanma.

'Aceb rāżī olur mı ki déyü ḥavlin ṭavāf étdim / Ki yétmiş iki kez döndüm 'Alī'niñ her yanın devrān 2758

ṭavan: Bir yapının, kapalı bir yerin üst bölümünü oluşturan düz ve yatay yüzey, taban karşıtı.

Ki ḳısmet olur ol māl kim binālara tavanlara / Ki 'āḳıbet olur ḫarāb ḫayırsız māl budur bezzāz 317

ṭavar: Dört ayaklı çiftlik hayvanı.

Bu kez 'Īsā du'ā étdi ki ṭaġdan bir tavar geldi / Ki biryān oldı öñine étine étdiler işrā' 96

Ki ḥācetleri miḳdārı étinden yédiler anuñ / Bu kez gine du'ā étdi ḥayāt buldı tavar esrā' 97

tavṣīlān (Ar.): Ulaştırarak.

Ki ṣāḥib 'ilme né ikrām ḳıla bilmez anı kimse / Néler iḥsān éde aña 'uḳūl étmedi tavṣīlān 2241

tavṭī'ān (Ar.): Anlatılacak maksadı destekleyecek yolda önceden bazı sözler söyleme.

Ḳanadların döşer bunlar anuñ ayaġı altına / Bular söyleyeler aña ḳanadımıza tavṭī’ān 2245

tavuḳ: Sülüngillerden, eti ve yumurtası için üretilen kümes hayvanı.

Ki ol faḳīr meger bir gün ṣoḳaḳda gédiyorurdı / Anı gördi ki ḥavliden atarlar bir tavuḳ elān 2875

O faḳīr aña dédi kim éşit benden sen éy kişi / Seniñ uşaḳlarıña ol tavuḳ oldı ḥarām éy cān 2881

ṭavul: Büyük ve enlice bir kasnağın iki yanına deri geçirilerek yapılan, tokmak ve değnekle çalınan çalgı.

Ki ṣarf éder ki ol kişi köçege daḫı ṭavula / Daḫı dürlü melāhīye anı ṣarf éder ol hemmāz 311

Ki şol evlere girmezler ki anda ṭanbūre vardır / Daḫı ẓurnā tavul olan eve girmez bular aḫşam 1108

ṭayan-: Tutunmak, karşı durmak, karşı koymak, mukavemet etmek.

Dédi kim başımıñ ḳılı beni żabṭ éder ancaḳ bil / Ṭayanmaz ġayrı şey’ baña ḳırarım her şey’i ẕī-nām 1079

taʿyīb (Ar.): Ayıplama.

Velākin baba benim néc’édem yoḳdur cihāzım héç / Ki arḳam ḳatı çıplaḳdur beni taʿyīb éder ricāl 1704

taʿyīn (Ar.): Erzak.

Bu kez ṭaʿām dileyecek ki ḫuddāmlara emr éde / Ṭaʿāma taʿyīn olan ḳul ola yétmiş biñ éy ʿubbād 3904

Ṣuya taʿyīn olan yétmiş biñine daḫı emr éde / Ṣu getürüñ içelüm dér ki téz ṣu édeler īrād 3914

ṭayyār (Ar.): Uçucu, uçan.

Mālıñ ḫayırlısı kişi vücūda ṣarf ola ancaḳ / Ki intifāʿ édeler ḫalḳ eger ṭayyār eger ṣarrāf 1195

Ki bundan ṣoñra bu yérden semāya olalar ṭayyār / Varalar hep mekānına ḳarār édüp olur reyḥān 2568

ṭayyib (Ar.): İyi, güzel, hoş.

O ṭayyib ṭāhir evidür mülevves giremez aña / Günāhkār dārı degildür cidāl étme ḳo ḳavḳayı 3845

taẓallül (Ar.): Gölgelenme, gölge altına girme.

Daḫı yevm-i ḳıyāmetde ki aṣlā görmeye şiddet / Ki ẓıll-i ʿarşda taẓallül daḫı yéye içe ṭaʿām 1443

tażarruʿ (Ar.): Kendini alçaltarak yalvarma.

Ki zīrā vārid oldı kim mürūr étdi kelīmullāh / Ki bir ādem duʿā éder tażarruʿlar éder iʿcāl 1671

Ki Tenbīhü'l-Ġāfil'inde yazupdur istimāʿ éyle / Tażarruʿlar teẕellüller Ḫudā'dan ḫavf édüp her ān 3797

tāze (Far.): Körpe.

Yüzi tāze gül gibi batmış-idi / İçi ṭaşı hem nūra batmış-idi 4027

taẓhīr (Ar.): 1. Savsaklama.

Ki Mūsā dédi ḳavmine Ḫudā emr éyledi size / Boġazlañ bir baḳara siz Ḥaḳ'ıñ emrin édiñ taẓhīr 3356

2. Arkaya bırakma, bırakılma.

Ḳaçan kim ḳopsa ḳıyāmet mīzān ḳurulduġı zamān / Terāzū ḳatına varam édem ol kāġıdı taẓhīr 3416

taʿẕībān (Ar.): Eziyet ederek.

Ol ʿālimden ki ol kimse néce mes'ele ögrense / Ḫudā maġfiret éyleye aña étmeye taʿẕībān 2243

Ér içün yapa bir ev Ḥaḳ cehennemiñ içinde bil / Aña gire ki ol ér kim bula ol dürlü taʿẕībān 2748

taʿẕībāt (Ar.): Azaplar, eziyetler.

Eger Ḳurʾān-ile ʿāmil olursañ éresiñ ẕevḳe / Ve illā vay ki ḥāliñe bulasıñ dürlü taʿzībāt 2064

Eger lillāh oḳursañ sen ki devlet ḳondı başıña / Ki ḫalḳın medḥin isterseñ görürsüñ dürlü taʿẕībāt 2068

taʿẓīm (Ar.): Ululama, büyük sayma. 846, 882, 886, 887, 910, 1323, 1750,

Anuñ bināsı miskdendür yüzi yaşıl ḥarīrdendür / Bu taʿẕīm ehl-i Ḳurʾān'a olupdur fī-cemīʿ evḳāt 2116

Buları bindire bunlar Burāḳlara édüp taʿẕīm / Güvegi götürür gibi götüreler ḳamu aḫyār 3723

taʿẓīmāt (Ar.): Hürmetler, saygılar.

Ki işledi o bir günāh cemīʿ aʿmāli ḥabṭ oldı / Ana bir miskīn uġradı taṣadduḳ étdi taʿẕīmāt 621

Daḫı ol yolda géderken melāʾikler ḳanadını / Ayaġı altına döşer éder ʿilmine taʿẕīmāt 2257

taʿẓīmen (Ar.): Hürmet ve ikram ederek.

Buları hep yaratdı Ḥaḳ Muḥammed ümmeti içün / Ki taʿẕīmen ḥabībine néler iḥsān éder Ḥannān 1996

Ḫaberde vārid olmışdur ki bir ʿālimi bir kişi / Evine éylese daʿvet yédirse aña taʿẕīmen 2242

taʿziye (Ar.): Başsağlığı dileme.

Daḫı taʿziye sünnetdür ki öldügi gécelerde / Ki çorba-y-ile varsunlar otursunlar bilā-devrān 2300

Yétişse bir muṣībet ḳoñşuya taʿziyeye vara / Ki bir devlete érişe éde tehniye ol zamān 2865

teʿālā (Ar.): "Yüksek olsun!" manasına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır.

Veyāḫūd Ḥaḳ Teʿālāʾnıñ pes ʿilmi-çün ola ḫayrāt / ʿUlūm nāfiʿleri pes hep o ḫayrātda ola seyyāf 1200

Ki Ḥaḳ Teʿālā’ya lāyıḳ degilsiñ gel ḫurūc éyle / Yériñden téz gel imdi çıḳ ki sensiñ ehl-i ṭāmiʿūn 2349

Teʿālallāh (Ar.): Allah yükseltsin!

Daḫı her tekbīre vére ki on biñ ḳadar ol şehīd / Ṣevābını Teʿālallāh yaza defterine cemmāʿ 2595

Bunuñ ecrinden artıḳdur ki taḥḳīḳ faḳīriñ ecri / Teʿālallāh déye aña ki ṣabrét nefsiñe muḥtāc 3221

teʿānuḳ (Ar.): Birinin boynuna sarılma.

Bıraġa ḳabrine anı ki dost ḳavışa dostuna / Ki ḥasret ḥasreti bula teʿānuḳ édeler ol ḥāl 3618

teʿavvüẕ (Ar.): Allah'a sığınırak "euzü billah" demek, yani Allah'a sığındığını ifade etme.

Buyurdı Caʿferü’ṣ-Ṣādıḳ Ḫudā rāżī ola andan / Teʿavvüz pāk éder aġzı ki her gün étse istiʿāẕ 1879

tebaʿʿud (Ar.): Uzaklaştı.

Zühüd déyü néye dérler ki şübheli olan şeyden / Tecennüb éylemeñ andan tebaʿʿuddur mine’l-ḥarām 2415

tebāġuż (Ar.): Gizli düşmanlık besleme.

Bunuñ çün siz teḫāṣumsız bunuñ çün siz tebāġużtüm / Bunuñ çün maġrūr oldıñız ki Ḥaḳ’dan étdiñiz iʿrāż 53

tebeddül (Ar.): Değişme, başka hâle girme.

Ki gögi éde altundan ki ol günde Teʿālallāh / Yériñ gögüñ tebeddüli olur böyle ét iʿtimād 3654

Buyurdı İbni ʿAbbās bil yériñ gögüñ tebeddüli / Ṣıfātında durur ancaḳ ẕātında olmaz ol ibʿād 3655

teberrük (Ar.): Mübarek sayma, uğur sayma.

Bizim içün ṭaʿām édiñ ṣevābın bize bağışlañ / Ki muḥtācız size bizler teberrük édiñiz iṭʿām 1137

tebevvül (Ar.): İşeme.

Daḫı bir gün namāz ḳıldıñ bevil var idi üstüñde / Tebevvül étdigiñ zamān ḥaẕer étmediñ ictināb 2396

tebīʿān (Ar.): Yardımcılar.

Gel imdi sen de gédelüm girelüm cennete bile / Ṣafālar édelüm anda ḳoçalum ḫūrī tebīʿān 2222

tebkiyyāt (Ar.): Dokunaklı sözlerle ağlatma, ağlama.

Néce zamān aradı ol bulamadı anı ʿavret / Ümīdin kesdi oġlundan āh u zār étdi tebkiyyāt 606

teblīġ (Ar.): Götürme, taşıma.

Ki dördüncisi ʿālimler ki teblīġ étdiler emri / Édeler ḫalḳa naṣīḥat ḳaçıñ ḥarāmdan éy insān 695

Gine yatdı ol uyḳuya gine gördi anı öyle / Ki yā şeyḫi aña varġıl ki teblīġ éylegil selām 2913

teblīġān (Ar.): Ulaştırma, götürme.

Suʾāl éyleye Cebrāʾīl cevāb vére ki sévmedim / Gele Cebrāʾīl Allāh'a ḫaber érgüre teblīġān 2229

Déye ol sākin olmadım evinde ʿālimiñ hergiz / Rücūʿ éde Ḥaḳ'a Cibrīl ḫaber éyleye teblīġān 2233

tebrīr (Ar.): Birini kabahatsiz çıkarma.

Anaya babaya éylik édenler buldı devleti / Ki aḫret devletin buldı ḫocasına éden tebrīr 3361

tebşīr (Ar.): Müjde verme, müjdeleme.

Elā éy müʾmin-i ʿāmil ʿameliñden édem aḫbār / Saña tebşīr édem elān néler iḥsān éde Ġaffār 2503

Gine ol şāh-ı kevneyni beyān étdi ḳılup tebşīr / Anı naḳl éyledi ʿAlī ki yazmışdur bunı Teysīr 3405

tebşīrāt (Ar.): Müjdelemeler, müjde vermeler.

Müfessirler buña birḳaç maʿānī éyledi iʿdād / Ki ḥa Ḥayy'a işāretdür ki mim Ḳayyūm'a tebşīrāt 822

tecellā (Ar.): Görünme, belirme.

Ki bildiñiz mi kimiñdir déyü söyleye ẕü'l-celāl / Ki bir cevāb vérir olmaz gine kendisi tecellā 3580

tecelliyāt (Ar.): Tecelliler.

Nétekim vārid olmuşdur ki aḫbār-ı ṣaḥīḥinde / Ki İdrīs Ḥażreti bir gün yérinde ol tecelliyāt 592

tecennüb (Ar.): Sakınma, çekinme.

Eliñde yoḳ evāmir hem maḥārimden tecennüb yoḳ / Gine el açañ Allāh'a ḥayāsızlıḳdur éy se'āl 1745

Ki deyyūṯ cennete girmez dédi ol mefḫar-ı mevcūd / Bu ḫūydan gel tecennüb ét éder od seni taḥrīḳān 2746

tecribe (Ar.): Deneme, sınama.

Anı ḳovma ḳapuñdan sen ġanīmet bile gör anı / Anı gönderdi saña Ḥaḳ ki tecribe éder Vaḥḥād 393

Ki tecribe mi édersiñ bu muṣībet-ile beni / Gine bu oġlumuñ rūḥına emr ét éylesün ʿavdā 2823

tedḫīlān (Ar.): Dahil ederek.

Bu ednā ḳulıñı yā Rab ki ʿālim zümresinden ḳıl / Ki anlar gibi bizi de ki ét cennete tedḫīlān 2250

teʾdīb (Ar.): Edeplendirme, edeplendirilme.

Bularıñ cümle umūrın size emr éyledi Allāh / Daḫı teʾdīb ile emr éyledi érlere ol Mennāʿ 2719

tedrīkāt (Ar.): Peyderpey öğrenmeler.

Velākin ʿaḳlım érmedi ki loḳma loḳma dédigin / Bunuñ aṣlı né idigin ʿaḳıl étmedi tedrīkāt 618

tefʿīlān (Ar.): Harekete geçirmeler, çelıştırmalar.

Gel éy İslām ṭarīḳinde gezen bil ḳadrini ʿilmiñ / Ki gördüñ mi Ḫudā n’étdi ḥabīb-i ʿilme tefʿīlān 2239

tefaḫḫur (Ar.): Övünme, kurulma.

Tezeyyün günü degildür ki envāʿi libāslarla / Yémek içmek güni degil tefaḫḫurdan édiñ iʿrāż 1270

Ḫudā sévmez bu dünyāda tefaḫḫur éden ādemi / Daḫı kendin begeneni bulardan éylegil iʿrāż 1271

tefāsīr (Ar.): Kuran’ı izah eden kitaplar.

Daḫı Zühre-durur buña meʾḫaẕ / Tefāsīrler-durur daḫı meʾḫaẕ 3943

tefekkür (Ar.): Düşünme, zihin yorma.

Tefekkür ét sen éy ġāfil néçün geldiñ bu dünyāya / Néçün el vérdi göz vérdi néçün vérdi saña ayaḳ 1365

Teneffür éderek anı defin étdim o maḳāma / Maḳāmıma rücūʿ étdim tefekkür éderek īḳāẕ 2005

tefḳīdāt (Ar.): Kaybetti, kaybetmek.

Nétekim baʿżı aḫbārda gelüpdür naḳl édem saña / Ki bir ʿavret meger bir gün édüp oġlunı tefḳīdāt 605

tefrīden (Ar.): Dünyadan geçip yalnız Allah ile meşgul olmak.

Déye ʿālim aña éy kes ki sen midiñ beni séven / Ki sen midiñ baña ḫādim ki gel sancaġa tefrīden 2221

tefsīdāt (Ar.): Fesatlıklar.

Etin çeke çeke yéyen bularda pes cevāb vére / Ki biz nemmām idik biliñ éderdik dürlü tefsīdāt 3033

tefsīr (Ar.): Yorum, Kur’an-ı Kerim’in mana bakımından izahı.

Ki tefsīr éyledi Allāh ki Ḳurʾān-ı mecīdinde / Ki sen tefsīr édemezsiñ anuñ gibi anı eclā 482

Ebū’l-Leyṯ raḥmetullāhi ki tefsīrinde yazmışdur / Ki teʾḫīr éder ol kişi éder vaḳtinden iftirāḳ 1376

tefsīr-i Ḥanefī: Hanefi'nin yorumu.

Ki tefsīr-i Ḥanefī'de gelüpdür bir ḥadīṣ bilgil / Anı naḳl édeyim size açıñ gözüñüzi aḳvām 1166

Tefsīr-i Teysir: Necmeddīn Ebū Hafs Ömer b. Muhammed en-Nesefī'nin (1068-1142) et-Teysīr fī't-Tefsīr adlı eseri.

Ki tefsīr ṣāḥibi yazdı bunı Tefsīr-i Teysir'de / Ki bundan pes naṣīḥat al faḳīre éyle iʿtibār 590

Ki yazdı Tefsīr-i Teysīr bu āyātı édüp tefsīr / Beyān éyledi icmālen olup müʾminlere tebşīr 3336

teftīş (Ar.): Gereği gibi sorup araştırma.

Ki ġafletden gözüñi aç ki teftīş éyle kendiñi / Ki var mı Tañrı'ya lāyıḳ bir ʿamel sende héç ibʿāż 28

tefżīḥ (Ar.): Rezil etme.

Beni pes ḫor görür zevcem bunuñ ile varırsam ben / Daḫı tefżīḥ éder beni faḳīriñ ḳızı dér her ḥāl 1705

teġaniyyāt (Ar.): Makamla okumalar.

Ṣaḳın zinhār āyātı sen teġannī éyleme aṣlā / Ki zīrā Ḥaḳ ḥarām étdi cemīʿ dīnde teġaniyyāt 2096

teġannī (Ar.): Makamla okuma.

Velākin kendiñi ṣaḳın teġannī éyleme anda / Zīrā aḥrām édüpdür Ḥaḳ teġannī ki ki külli ān 1600

Ṣaḳın zinhār āyātı sen teġannī éyleme aṣlā / Ki zīrā Ḥaḳ ḥarām étdi cemīʿ dīnde teġaniyyāt 2096

teḫāṣum (Ar.): Düşmanlıkta bulunma.

Bunuñ çün siz teḫāṣumsız bunuñ çün siz tebāġużtüm / Bunuñ çün maġrūr oldıñız ki Ḥaḳ'dan étdiñiz iʿrāż 53

teʾḫīr (Ar.): Sonraya, geriye bırakma.

Ki teʾḫīr éyleme zinhār ṣalāt-ı ʿīdiñ ardına / Muḳaddem vér namāzdan kim bunuñ vaḳti odur illā 1219

Daḫı kimi dilerseñiz dileñ benden vérem size / Anuñ-çün sizi teʾḫīr éyledim ben biliñ iḫtiyār 3771

teʾḫīẕān (Ar.): Dikkat etmek, önemsemek.

Gelüpdür bir rivāyet kim ki rāvī İbni ʿAbbās'dur / Dédi dédi Resūlullāh édiñ bu söze teʾḫīẕān 2741

Gine geldi rivāyet kim ki rāvī İbni ʿAbbās'dan / Dédi dédi Resūlullāh édiñ bu söze teʾḫīzān 2744

tehlīl (Ar.): İslam dininin tevhit akidesini hülasa eden " lailahe illallah" sözünü tekrarlama.

Getürdüñ ise ol géce ki tekbīri eger tehlīl / Ki her tekbīre bir ḥaccıñ ṣevābını yazar ʿAllām 1172

Ki tesbīḥ günüdür bugün ki çoḳ ẕikr édiñ Allāh'ı / Ki tehlīl günüdür bugün ki ġafletden édiñ iʿrāż 1269

tehniye (Ar.): Tebrik etme, kutlama; "hoş geldin "deme.

Ki müştāḳ olalar bunlar ki ol béş kimse rūḥına / Ziyāret édeler cümle édeler tehniye ol ān 684

Yétişse bir muṣībet ḳoñşuya taʿziyeye vara / Ki bir devlete érişe éde tehniye ol zamān 2865

tek: Yalnızca.

Aġlayuban véreyidik cānımuz / Tek ele gire idi sulṭānımuz 3964

tekbīr (Ar.): "Allahü ekber, Allah ulların ulusudur" demek.

Getürdüñ ise ol géce ki tekbīri eger tehlīl / Ki her tekbīre bir ḥaccıñ ṣevābını yazar ʿAllām 1172

Déyeler her ṭaraflardan ki tesbīḥler ile tekbīr / Ṭuta tekbīr āvāzları éşidenler ola hep şād 3883

tekebbürlük (Ar.+T.): Kibirlilik.

Ki siz ṭutmadıñız anda Ḫudā'nıñ emrini aṣlā / Bunuñ ile tekebbürlük éderdiñüz daḫı ifsād 458

Tekebbürlük édenler ḳopa ḳaṭrāndan libās géymiş / Ki çalġıcı ḳopa çalġısı boynunda ola iḥṣār 3633

tekellüm (Ar.): Söyleme, konuşma.

Diline né gelürse ol tekellüm éder ol söger / Küfür söyler fısıḳ söyler éder mü'minlere iştām 1775

Diliñ āfātı né ise tekellüm éder ol düpdüz / Daḫı göz āfātın işler ḳulaḳ ayaḳ éder iḳdām 1776

tekfīr (Ar.): Yok etme, ortadan kaldırma.

Birin ḳabrim üzerine döşemişdir ḳanadınıñ / Bu ḥikmete naẓar éyle bu sırrı éylegil tekfīr 3409

tekfīrāt (Ar.): Yok etmeler, ortadan kaldırmalar.

Bu ʿābd-i ʿāciz éydür ki néce envāʿi tekfīrāt / Lisānlar-ile söylerler ki her gün sözi tekfīrāt 3001

teklīmāt (Ar.): Kelimeler.

Ki ḳalḳ yā kelb dédi ol şeyḫ o dem arslana éy ana / Dédi gine ki ol dem şeyḫ ki loḳma loḳma teklīmāt 614

Ki aġzından zehir aḳar bularda véreler cevāb / Ṣaḳınmazdıḳ lisānımız éderdik ḳabīḥ teklīmāt 3035

tekmīlā (Ar.): Bütün, hep.

Kiminiñ aḳar aġzından zehirler dürlü aġular / Ki feryādı fiġānları ṭuta ʿālemi tekmīlā 3835

tekrār (Ar.): Bir daha, yine, yeniden, gene.

Cenāb-ı Bārī'den ġayrı olısar cümlesi helāk / Gine tekrār ḥayāt vérdi su'āl olur daḫı ḥisāb 3536

tekrīm (Ar.): Hürmet ve saygı gösterme ve görme.

Ki tekrīm-ile Fāṭıma ayaġı üzre pes ṭurdı / Ḫaber vér baña éy babam bular ḳanḳı nisā fiʿlā 2791

tekrīmā (Ar.): Saygı gösterme.

ʿAceb aldıñ mı naṣīḥat bu aḫbārlardan éy kişi / Ki her ādeme ḫor baḳma f aḳīre éyle tekrīmā 3107

tekrīmāt (Ar.): Saygı göstermeler, ululamalar.

Getürem anda bir nebī Muḥammed'dür anuñ adı / Anuñ ümmetleri vardur édem anlara tekrīmāt 871

teksīr (Ar.): Çok kırma, kırılma.

Ki on biñ dirhem éden cevheri al sen iki yüze / Ki çoḳ fayda ḳalur saña sözümi éyleme teksīr 3345

Gine dédi aña şeyṭān véreyim elli dirheme / Gel al vér elliyi baña sözümü éyleme teksīr 3348

tekṣīr (Ar.): Çoğaltama, çoğaltılma.

Velākin bundan oldı ki ki ol yigit anasına / Ki éylik étdiginden Ḥaḳ ki étdi devletin tekṣīr 3360

tekṣīrā (Ar.): Çoğaltama, çoğaltılma.

Ḫuṣūṣā fī zamānınā ḳatı pek azdılar bunlar / Ṣoḳaḳlarda gürūh gürūh géçilmez oldı teksīrā 2832

tekṣīrān (Ar.): Çoğaltarak.

Ki taḥḳīḳ bil eyā ḳızım ʿibādet étse bir ʿavret / Ki Meryem'iñ ʿibādeti gibi cehd étse teksīrān 2765

tekṣīrāt (Ar.): Çoğaltmalar, çoğaltılmalar.

Ulū'l-ʿaẓīm nebī iken ṭaleb ḳıldı Muḥammed'i / Murādın vérdi Ḥaḳ aña şükürler étdi teksīrāt 878

telʿīnān (Ar.): Lanet okuyarak.

Evinden çıḳsa bir ʿavret ériniñ iẕni yoġ iken / Ki yér gök cümle eşyālar édeler aña telʿīnān 2742

Ki evine gelince ol ki laʿnet éde her maḫlūḳ / Melāʾikler cemīʿ eşyā édeler aña telʿīnān 2743

teleẕẕüẕ (Ar.): Lezzet, tat alma.

Ḳanı seniñ telezẕüẕ-çün binā éyledigiñ evler / Néce başıñ āsān olsuñ beliyyātdan seniñ ṭammāʿ 171

telḳīn (Ar.): Aşılama, kulağa koyma.

Saña ʿālim né dér diñle saña īmān éder telḳīn / Ki īmān-ile bulursuñ yüce sulṭānlıġı mesʿūd 2195

temāşā (Far.): Bakıp, seyretme, gezme.

Bu kez iki kişi daḫı çıḳa geldiler altuna / Bular gördiler altunı temāşā ḳıl buña ṭammāʿ 112

Ki mü'min ḥirfeti degil birikip bir yére kişi / Oyun temāşā éylemeñ ki laġviyyet édüp ifşā 1809

temāyül (Ar.): Bir yana veya bir kimseye fazla taraftarlık ve sevgi gösterme.

Daḫı içinde olan eşyāya Ḥaḳ laʿnet éyledi / Buña ednāya meyl étme temāyül étme ét iʿrāż 30

temennā (Ar.): Eli başa götürerek verilen selam.

Ki çıḳdım soḳaġa fī'l-ḥāl aradım anı soḳaġı / Bunı buldum hele gücün çoḳ étdim aña temennā 3102

temennī (Ar.): Dileme, dilek, istek.

Ki dédi altı yüz yıldır bu ṭaġ içinde oluram / ʿİbādet éderem Ḥaḳḳ'a temennī éderem her ān 751

Temennī éyledi Mūsā n'olaydı yā İlāhī dér / Muḥammed ümmetinden éde-y-idiñ beni yā maʿşūḳ 1049

temessük (Ar.): Tutunma, sarılma.

Li-vechillāh ola ancaḳ bu risāle ola Lillāh / Riyādan ḥıfẓ éde Allāh temessük édeler ʿubbād 3922

temme (A, F): "bitti, tamam oldu" manasındadır.

temmetü'l-kitāb: Kitabın sonu.

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāh el-mülkü'l-vehhāb ġaferallāhu Teʿālā ve li-valideyye ve li-üstāde ve li-kātibe 3924

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa vü ṣemānīn / Ve mieteyn ve elf min-hicretü'n-nebī ṣallāllāhü ʿaleyhü ve sellem 3948

Temmetü'l-kitāb / Bi-ʿavnillāhü'l-vehhāb 4158

temṯīl (Ar.): Benzetme.

Ki temṯīl éyledi Allāh bu dünyāyı néye beñzer / Ki şol yér gibidür biliñ aña étdi idi yārān 265

Ki diller vaṣf édemez ol döşegiñ ḥüsn-i żiyāsın / Ki yoḳdur miṯli dünyāda anı temṯīl éde ʿubbād 3891

ten (Far.): İnsan vücudunun dış yüzü.

Ki ol melek eli ile anuñ tenine ṣıġadı / Ki ġayrılar gibi anuñ tenini éyledi īcād 404

Ki tevbe ét günāhıña ölüm gelmezden éy kişi / Ki rūḥ gédicegez tenden nefʿi vérmez saña inan 2277

tenaʿum (Ar.): Bolluk içinde bulunarak rahat etme.

Ki üç gün aġzın açmadı ḳapalı durdı ol fırın / Ki Tañrı dostunı yaḳmaz tenaʿumda ḳılar ʿuẓmā 505

tenaṣṣuḥ (Ar.): Nasihat alma, aklı başına gelme.

Saña bir ḳıṣṣa déyeyim o ḳıṣṣadan ḫaberdār ol / Ṣudūrıñda anı ḥıfẓ ét tenaṣṣuḥ ét bunı her ḥāl 1682

tenbīh (Ar.): Uyandırma, uyarma, uyarı.

Dédim ben yā aḫı Cibrīl bu géce né gécedür kim / Bu deñlü éyledi tenbīh bunuñ ḳadrini beyyināt 851

Tenbīhü'l-Ġafīl: Ebu'l-Leys Nasr b. Muhammed Semerkandî'nin eseridir (983-1003).

Ki on yérde küfür yazar ki Tenbīhü'l-Ġāfil'inde / Ki taʿlīm éyle üstāẕdan eger oḳur iseñ eẕān 1601

Ki Tenbīhü'l-Ġāfil'inde yazupdur istimāʿ éyle / Tażarruʿlar teẕellüller Ḫudā'dan ḫavf édüp her ān 3797

teneffür (Ar.): İğrenme, tiksinme.

Teneffür éderek anı defin étdim o maḳāma / Maḳāmıma rücūʿ étdim tefekkür éderek īḳāẕ 2005

tenhā (Far.): Yalnız, ıssız, boş.

Ḳaçan yevm-i ḳıyāmetde nidā éde saña Allāh / Ki bir tenhāya élete ki anda kimse yoḳ Vaḥḥād 770

Daḫı tenhāda ṣāḥibdür daḫı ḥayretde delīldür / Aḫillālar vezīridür eḥibbā oldılar aʿlā 1862

tenḳīlāt (Ar.): Uzaklaştırmalar.

Buları éyledi nikāḥ tezevvüc étdiler bunlar / Bular-çün çıḳdılar ṭaşra édüp İdrīs'e tenḳīlāt 595

tennūr (Ar.): Fırın.

Ki gétdi ol münāfiḳ vardı tennūra āteş étdi / Ki pek ḳızdırdı tennūrı gör imdi n'éyler ol aʿmā 499

Bu sözi söyledi girdi o tennūr içine ḫatun / Münāfiḳ pes o tennūrı ḳapadı gétdi ol aʿmā 504

tenvīr (Ar.): Işıklandırma, aydınlatma.

Anuñ üç ḳanadı vardur eger birin aça idi / Ṭutardı maşrıḳa cümle éderdi ʿālemi tenvīr 3408

tenzīlān (Ar.): İndirerek, aşağı düşürerek.

Ki şāhu'n-nisā Fāṭıma Resūlullāh'a geldi ol / Resūlullāh'ı göricek dumūʿ étdi ki tenzīlān 2753

tenẕīr (Ar.): Korkutma.

Ki o melʿūn gine ol yigide pek éyledi ibrām / Sözüm diñle gel al şunı sözümi éyleme tenzīr 3344

ter: Derinin gözeneklerinden sızan, kendine özgü bir kokusu olan, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı, arak.

Ki ol ḳadar dökeler ter ki tā yétmiş ẕirāʿ yére / Géce balçıḳ éde yéri yaḳa ṣāḥibini éy cān 3705

Ġusül yérine anlardan gele bir der o müʾminden / Ki misk gibi ḳoḳa ol ter ola ol ḳoḳular ābād 3898

terabbuʿ (Ar.): Bağdaş kurup rahat oturma.

ʿAyın ṣāḥibini çeker ilā aʿlā-yı ʿilliyyūn / Ḳamu eşyā üzerine terabbuʿ éder istiʿlā 1875

teraḥḥum (Ar.): Merhamet etme, acıma.

Gel imdi sen de ol muḥsin teraḥḥum éyle anlara / Ki üns éyle faḳīrlere olasın otdan istibʿād 394

Dédi ki baña ol yigit yürü var sen işiñe gét / Ki sen bir ʿāṣī kişisin teraḥḥum yoḳ imiş aṣlā 3104

terāvīḥ (Ar.): Ramazanda yatsı namazı ile salat-ı vitir arasında kılınan yirmi rekatlık namaz.

Ki iftār olduġı vaḳit yér içer rāḥatı gelür / Sürūr ile terāvīḥe géder ḳılar anı meʾcūr 972

terāzi (Far.): *krş.* terāzū

Yarın yevm-i ḳıyāmetde né ḳılar gör aña Allāh / Terāzi ḳatına anı götüre éde iḫtiyār 1542

Ḳıyāmet güni olduḳda ki vaż‘ olur terāziye / Ki ḥüsn-i ḫulḳ ile saḫā ikisi vaż‘ ola aʿẓām 1766

terāzū (Far.): Tartı, ölçek, terazi.

Zīrā bu kişiniñ benim yanımda var emāneti / Çıḳaram ben o kāġıdı terāzūye ḳoyam éy pīr 3418

Ki her birisiniñ içi ṭolu günāh ola cümle / Terāzū ḳatına getüreler göresin éy ünās 3507

tercīʿān (Ar.): Geri çevirmeler, döndürmeler.

Saña étdim idi ḫiẕmet seni sévdim idi lillāh / Daḫı bir kez selām vérdim idi ét baña tercīʿān 2219

Bunı böyle déyicek ol ḫaber vérdi Ḥaḳ'a Cibrīl / Ki fermān éyledi Allāh ki éyleñ anı tercīʿān 2237

tercīḥ (Ar.): Üstün tutma, daha çok beğenme.

Ki sen éylediñ iḫtiyār denī dünyāyı yā Ḫıżır / Ki tercīḥ étdiñ aḫretiñ üzerine édüp iḳnāʿ 164

tercīḥān (Ar.): Üstün tutarak.

Ki varmadı babasına ki ḥattā öldi babası / Ki ḥasret ḳaldı aḫrete ki étdi zevci tercīḥān 2739

tercīlān (Ar.): Yürüyerek.

Ḫaberde vārid oldı kim Resūlullāh zamānında / Bir ādem sefere gétmek murād éyledi tercīlān 2735

tercīlāt (Ar.): Yürümeler.

Ki ḳalḳdım ben yola girdim ulaşdım gine kervana / Taʿaccüb étdiler baña cemīʿ ḥamd étdi tercīlāt 617

terk (Ar.): Bırakma, bırakılma, salıverme, vazgeçme, vazgeçilme.

Ki sünnet dédi baʿżılar cemāʿatle namāz ḳılmaḳ / Dédiler baʿżılar vācib ki yoḳdur terkine evsāʿ 1491

Uyandım tevbe éyledim ki terk étdim aġıdı ben / Ki ben aġlamadım ġayrı ki terk étdim ḳamu aḫzān 2665

terk-i cemāʿat: Cemaati bırakma.

Namāzı terk édenleriñ ʿaẕābın éyledim iʿlām / Daḫı terk-i cemāʿati beyān étdik ʿale'l-itmām 1432

terkīb (Ar.): Birleştirme.

Gine evvelki gibi Ḥaḳ birikdirüp éde terkīb / Ki īcād éde evvelki gibi insān éde Mevlā 3590

terkin ur-: Terketmek, vazgeçmek.

İsmāʿīl ḳanı dérse ben né dérem / Öyle dut kim ben seniñ terkin uram 4121

terş: İnsan ya da hayvan dışkısı.

Ki teşbīh étdiler cehli ki şol siyāh böcüye kim / Ki ekṣer terṣe birikir ki teşbīh étdi ʿulemā 1832

tesʾīlān (Ar.): Konuşmak.

Gine Ḥaḳḳ déye Cibrīl'e ki var gine suʾāl éyle / Ki ol ʿālimi sévmiş mi aña var éyle tesʾīlān 2228

Ki ʿavretiñ babası ḫastalandı istimāʿ éyle / Ki gönderdi Muḥammed'e bir ādem éde tesʾīlān 2737

tesʾīlāt (Ar.): Konuşmak, tartışmak.

Ki ʿAzrāʾīl ḫaber vérdi olar burdan çıḳacaġaz / Ki bir faḳīr bulardan kim ki bir şeyʾ étdi tesʾīlāt 602

tesāmuʿ (Ar.): İşitme, kulaktan duyma.

Ḫaberde vārid oldı kim rāvī İmām-ı Bāhilī / Ki ol server né buyurdı tesāmuʿ éyle hem ināb 2387

Günāhdan beni ṣaḳladıñ āteşe lāyıḳ étmediñ / Ki dürlü dürlü ẕikirler tesāmuʿ étdiñ istiġfār 2452

tesāmuḥ (Ar.): Dikkatsiz, kayıtsız davranma, ihmal etme.

Ḫulūṣ-i ḳalb-ile dése tesāmuḥ étmese anda / Bu dört ırmaḳdan içerem ṣafālar vére bu şarāb 1976

tesbīḥ (Ar.): "Sübhanallah" kelimesini söyleyerek Allah'a tazim etme.

Daḫı rūḥ nāzile olur bu gécede yére bilgil / Éder müʾminlere duʿā daḫı tesbīḥ éder erḥām 1111

ʿİbādet éyleñ anda siz beni ẕikr éyleñ anda siz / Oluñ tesbīḥlere meşġūl ilā yevmü'l-ḳıyām her ān 2258

teskīnāt (Ar.): Sakin kılma, yatıştırılma.

Ki bir sā'il çıḳa geldi o loḳmayı aña vérdi / Ki kendi gine aç ḳaldı biraz meks étdi teskīnāt 608

teslīm (Ar.): Kendini Allah'ın kaderine bırakma.

Ki teslīm étdi rūḥını namāz ḳılarken anası / Dédiler pes anasına ki oġluñ étdi istifnāy 2819

Böyle déyüben hemān āh éyledi / Cānını Allāh'a teslīm éyledi 4021

teslīmāt (Ar.): Teslim edilen eşya veya yatırılan para.

Ki gétdi ʿAzrā'īl ol ān biraz zamān mürūr étdi / Ki ol oġlan gine geldi vérip İdrīs'e teslīmāt 598

Ki İdrīs gördi oġlanı taʿaccüb étdi oġlana / Ki geldi gine ʿAzrā'īl édüp İdrīs'e teslīmāt 599

tesliye (Ar.): Teselli verme, avutma.

Bularıñ ḫāṭırını tesliyedendür Teʿālallāh / Ki éy ʿulemā ḳullarım éşidiñ benden istiḫbār 3767

tesmīʿān (Ar.): İşittirerek, duyurarak.

Rivāyetde gelüpdür kim ki Selmān-ı Fārisī'den / Dédi dédi Resūlullāh ḳulaḳ ét buña tesmīʿān 2752

Rivāyet ibni Mesʿūd'dan Ḫudā rāżī ola andan / Dédi dédi Resūlullāh édiñ bu sözi tesmīʿān 2773

tesvīḳān (Ar.): Sürerek, ileri giderek.

Günāhı pes aġır gele ṣevābından ki ol ḳuluñ / Ki emr éde cehenneme melekler éde tesvīḳān 2224

teşāvür (Ar.): Birbirine danışma.

Ki ṣoñraki kişilerde teşāvür étdiler anda / Getürsün ekmegi ol ér başını édelüm ḳaṭṭāʿ 117

Bular bulmadılar çāre elinden néce ḳurtıla / Taḥarrī étdiler ḥīle teşāvür étdiler bed ḫām 1067

teşbīh (Ar.): Benzetme, benzetilme.

Ki teşbīh étdiler cehli ki şol siyāh böcüye kim / Ki ekşer terşe birikir ki teşbīh étdi ʿulemā 1832

teşbīhāt (Ar.): Benzetmeler, benzetilmeler.

Ki ẕevḳde idi ceddimüz ki zelle ṣādır olunca / Ġażab étdi aña Mevlā édüp zindāna teşbīhāt 2056

teşemmür (Ar.): İşe hazırlanma.

Budur kim zīrā şehrullāh tecennüb ét maḥārimden / Teşemmür éyle ṭāʿata budur bil aṣveb u reşād 635

teşfīʿān (Ar.): Şefaat etmek, aracılık etmek.

Gine bir kişiye uġrar cehennem ile emr olmuş / O da ʿālime çaġırır baña da éyle teşfīʿān 2218

Bugün ḳurtar beni otdan şefāʿat éylegil baña / Dile Ḥaḳ'dan beni lüṭf ét beni de éyle teşfīʿān 2220

teşkīkān (Ar.): Şüpheye düşerek.

Ḫaberde vārid oldı kim ki étme bunda teşkīkān / Ki bir ḳulu ḳıyāmetde éde Ḥaḳ anı taḥsībān 2223

teşrīf (Ar.): Gelmesiyle bir yere şeref verme.

Żiyāfet éder idi her senede cümle-i ḥuccāc / Ki üç gün teşrīf éderdi ki ol dem anları maṭʿūm 2694

teṭahhur (Ar.): Temizlenme.

Teṭahhur ét denāsiden taḥallül éyle her işde / Tezeyyün ét ṣıyām éyle ṣavmiden étme istibʿād 636

teṭavvuʿ (Ar.): Farz olmayan ibadette bulunma.

Ṣıyāmın bize farż étdi ḳıyāmı ḳıldı teṭavvuʿ / Buña kim taʿẓīm étmeye yéri olur anuñ żırām 882

tetebbuʿ (Ar.): Bir şeyi etraflıca tetkik etme, mahiyetini anlmaya çalışma.

Tetebbuʿ étdim ʿālemi ki benden ġayrı kem-ter yoḳ / Ki ben ḳuluñ cemīʿ ḫalḳdan denīdür éyle erḥamnāk 3058

tevābiʿ (Ar.): Bir kimsenin hizmetinde bulunanlar, birinin adamları.

Géderken biz tevābiʿler ile eẕān oḳundı bil / Atı çekdim ṭuru vérdim eẕānı diñledim ol ān 1642

tevaġġul (Ar.): Devamlı olarak uğraşma.

Géce gündüz ki dünyāya tevaġġul étdiñiz her ān / Unutduñuz Ḥaḳ'ıñ emrin geliñ Ḥaḳḳ'a siz éy ġaffāl 1697

tevaḥḥud (Ar.): Tek olma.

Néce sévmeye ol Sübḥān ki ʿālim ḳulların her ān / Kemāl-i maʿrifet ile tevaḥḥud éyledi Maʿbūd 2181

tevaḳḳuf (Ar.): Durma, bekleme.

Tevaḳḳuf éyledim anda ḳulaḳ vérdim eẕāna ben / Né dédise bile dédüm ki eẕānı daḫı ol ān 1653

Çıḳa kim ṣaḥrā ṭaşına tevaḳḳuf éde üstünde / Ki altı söz déye anda ki böyle naḳl éder naḳḳāl 3604

tevāżuʿ (Ar.): Alçakgönüllülük gösterme.

Tevāżuʿ ayıdur bu ay fuḳarāya mesākīne / Ki iṭʿām ayıdur bu ay ki muḥtāca édiñ inʿām 909

tevażżuʿ (Ar.): Konulma, konuluş.

Tevażżuʿ édeler andan daḫı ġusl édeler andan / Cemīʿ işleri bitire éde her şeyleri ol ṣāf 1199

tevbe (Ar.): Tövbe, işlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair verilen söz.

Saña ümmet démez ol bil bu ümmetlerden olduḳça / Ki tevbe éyle bu işden ki işle sünnetin nevvām 1133

Ki tevbe né ile olur déyem bir bir saña anı / Ḫulūṣ ile anı ṭutġıl olasıñ ṣoñra sen ferḥān 2278

tevbe-yi naṣūḥ: Bir daha bozmamak üzere edilen tövbe.

Ki bundan ṣoñra bir daḫı ki tevbe-yi naṣūḥ étdim / Ki av avlamayam ġayrı ki aġı éylemem bisāṭ 2034

tevbesiz (Ar.+T.): Tövbe etmemiş.

Né ḥayf oldı bize dérler ki tevbe étmedik anda / ʿAceb ġāfil bulunduḳ biz ki tevbesiz olup ircāʿ 1497

teveccüh (Ar.): Bir yere doğru hareket etme.

Ki sāḳıṭ oldı bir ḥacer cehennemiñ yücesinden / Teveccüh étdi ġayyā ḳuyusına ol ḥacer éy şāh 1358

Teveccüh édüp Allāh'a ḥayā éderdi ol Ḥaḳ'dan / Ḳaçardı ol maḥārimden ḥelāle éyledi iḳdām 2575

tevfīḳ (Ar.): Allah'ın yardımına kavuşma.

tevfīḳ-i Ḫudā: Allah'ın yardımı.

Bu tevfīḳ-i Ḫudā'dur bu naẓım bil / Bi-feyżillāh-durur baña naẓım bil 3929

tevfīḳān (Ar.): Uyarak, uygun olarak.

Resūlullāh cevāb vérdi iṭāʿat étsün érine / Evinden çıḳmasun ḫatun eger isterse tevfīḳān 2738

tevḥīd (Ar.): 1. Allah'ın birliğine inanma.

Ki ancaḳ bunuñ-iledür ʿibādet Tañrı'ya kişi / Bunuñla tevḥīd olur hem iṭāʿat bundadur ḥāşā 1864

Né dér ol Ḥażret-i Ḫallāḳ cū bildiñ beni éy ḳulum / Ki tevḥīd étdiñ éy ḳulum beni birlediñ iḳtidās 3524

2. "la ilahe illallah" sözünü tekrarlama.

Bu kez ʿarş Allāh'a söyler néce sākin olam yā Rabb / Fülān ḳuluñ seni ẕikr éyledi tevḥīd édüp Raḥmān 3477

Ki ol ḳulum ki ol beni ẕikir étdi édüp tevḥīd / Ben anuñ cümle günāhın ki étdim ʿafv ile ġufrān 3481

tevkīl (Ar.): Vekil etme, edilme.

Ki yétmiş biñ melek tevkīl éder Ḥaḳ anuñ üstüne / Ki cümlesi duʿā éder Ḫudā'ya dérler éy Ḥuffāẓ 1886

Ki tevkīl éyledi Allāh anuñ üstüne bir melek / Aña dédiler İsrāfīl ḳatı büyük-durur ẕī-nāb 3546

Tevrāt (Ar.): Dört mukaddes kitaptan Hz. Musa'ya inen.

Oḳudum andan İncīl'i oḳudum hem daḫı Tevrāt / Bularda naḳliñi gördüm seni ben istedim her ān 721

Ki melʿūndur o kimse kim ki Tevrāt'da ve İncīl'de / Daḫı Furḳān u Zebūr'da ki melʿūndur dédi Ḫallāḳ 1407

Tevrāt-ı furḳān: Mübarek Tevrat.

Dédi recül aña ben ḳavm-i Mūsā'dan oluram bil / Ki ḫiẕmet éyledim aña oḳudum Tevrat-ı furḳān 745

tevsīʿ (Ar.): Genişleten.

Ki lüṭfıñdan keremiñden bularıñ rızḳını yā Rabb / Ki tevsīʿ ḳıl İlāhī sen bularıñ rızḳını Fettāḥ 3253

Tevvāb (Ar.): 1. Kullarının tövbesini kabul eden Allah.

Ḳaçan kim dāḫil olunca Ḫudā raḥmetini döker / Ki doldurur yériñ yüzün bütün raḥmet-ile Tevvāb 949

Ki biñ dürlü ʿaẕābları dökeler seniñ üstüñe / Géce gündüz ʿaẕāb içre giriftār éyleye Tevvāb 2386

2. Çok tövbe eden.

Ki suʾāl duyacaḳ ḳadar ḥayāt bula ḳabirde ol / Daḫı söyleyeni bile velī ḳalḳamaz ol tevvāb 2483

Dédiler yā Resūlullāh zinādan néce eşeddür / Dédi bir ḳul zinā étse ki ṣoñra ölse ol tevvāb 2955

téz (Far.): Çabuk olan, süratli.

Ḳalīldir bu aḳallardan eẕeldür bu meẕelletden / Bu téz géder ḳatı elden veḥimdür bu daḫı ḫayāl 1663

Ḫaber vér bize Rabb'iñden ḫaber vér daḫı nebīñden / Ḫaber vér daḫı dīniñden daḫı téz éyle kelāmūn 2369

tézce (Far.+T.): Çabucak, derhal, hemen.

Ki zīrā bāḳī degildür ki tézce géder ol elden / Saña bir kez feraḥ gelse yanındadur anuñ aḥzān 259

Ki sürʿat-ile yürüñ dér ki tézce ḳavuşa Ḥaḳḳ'a / Ki rāḥat bula bu anda ṣafālar éyleye aḥbāb 2481

teẕekkür (Ar.): Hatıra getirme.

Ki bir vādīye geldiler tezekkür étdiler anda / İçinden bir kişi dédi ki sā'irlerine maʿlūm 2698

teẕellül (Ar.): Kendini hor ve hakir gösterme, alçalma.

Cevāb vérdi o sā'ile ki zīrā leyletü'l-Berāt / Tażarruʿlar tezellüller édecek gécedür keşrāt 857

Ararsıñ bunda sen ẕevḳiñ bu ay ẕevḳ ayı degildür / Teẕellül ayıdur bu ay ẕikir ayı-durur ifhām 903

tezevvüc (Ar.): Evlenme.

Buları éyledi nikāḥ tezevvüc étdiler bunlar / Bular-çün çıḳdılar ṭaşra édüp İdrīs'e tenḳīlāt 595

Ki emridür Ḥaḳ'ıñ tezvīc néçün aġlañ buña ḳızım / Ḳızı dédi babasına tezevvücden degil aʿmāl 1703

tezeyyün (Ar.): Süslenme.

Teṭahhurét denāsiden taḥallül éyle her işde / Tezeyyün ét ṣıyām éyle ṣavmiden étme istibʿād 636

Ḳarartmadıñ beni zinhār ki ʿişyān ile elcegez / Mürūr étdirmediñ oda tezeyyün éyledíñ eẕkār 2456

teẕhībāt (Ar.): Süslemeler.

Néce vurunca aġzına yıḳıldı ol yére aṣlan / Bıraḳdı beni aġzından ki ʿaḳlı gétdi tezhībāt 613

teẕnībān (Ar.): Kuyruk takarak.

Bu miṣillū ére deyyūṣ démek ṣaḥīḥ olur fikr ét / Ki deyyūṣ şuña dérler ki ki ehlīn göre teẕnībān 2750

Dédi yā Fāṭıma néçün ki sen aġlarsıñ éy ḳızım / Anuñ-çün aġlarım baba ki benden çıḳdı teẕnībān 2754

fiʿl-i teẕnībān: Kuyruklu iş.

Ki rāżī olsa ʿavretiñ ḫurūcına ki bir recül / O deyyūṣdur dédi Aḥmed budur pek fiʿl-i teẕnībān 2745

tezniyyāt (Ar.): Süslemeler.

Ki anda ola ẕevḳiyyāt ki anda ola tezniyyāt / Ki anda ola ḫādimāt ki anda ola rāhiyyāt 2049

tézrek: Derhal, çarçabuk.

Ḳanda bulasın sen bundan yégrek / Cān fedā olsun başım kes tézrek 4119

tezvīc (Ar.): Evlendirme.

Anuñ bir ḳızı var-idi ki tezvīci murād étdi / Faḳīr idi bunuñ ḥāli yoġ-idi bunda héç emvāl 1701

Ki emridür Ḥaḳ'ıñ tezvīc néçün aġlañ buña ḳızım / Ḳızı dédi babasına tezevvücden degil aʿmāl 1703

tezvīcāt (Ar.): Kocaya vermeler, evlendirmeler.

Dédiler yā nebīyyallāh bizi biribirimize / Nikāḥ éyle bizi bugün olalum biz de tezvīcāt 594

tezvīr (Ar.): Ara bozmak.

Ki vérmem anamıñ ḫāṭırını dünyā ḳadar māla / Ki ḳanda ḳaldı bir cevher alam anı édem tezvīr 3350

tezyīn (Ar.): Süsleme, bezeme.

Eger Ḥaḳḳ'ıñ rıżāsını ararsañ dünyāda kişi / Ki tezyīn éyle ẕātıñı muṭahhar ḳıl mine'l-āṣām 1748

tezyīnāt (Ar.): Süsler, bezekler.

Ki bir gökçek aġaç anuñ öñünde gördi pes ʿĪsā / İki budaġı var anuñ ki ḫurmā-y-ile tezyīnāt 864

ṭıbāḳ (Ar.): Kat, tabaka.

Yıḳıla ol ḳaġış ḳaġış ki heybetinden ol günüñ / Ṣanasın érimiş ḳurşun gibi ériye ol ṭıbāḳ 3694

Keẕālik böyle ola ol ikinci gök üçünci gök / Yédinci göge dek cümle ki şāḳ şāḳ ola ol ṭıbāḳ 3696

tımarla-: Çocuğa veya hastaya ihtimam göstermek.

Ṭonların géydürdi ḫoş tımarladı / Elin aldı Ḫalīl'e ışmarladı 4086

ṭırnaḳ: İnsanda ve birçok omurgalı hayvanda parmak uçlarının dış bölümünü örten boynuzsu tabaka.

Ki ʿAzrā'īl vura evvel aġulu ḥarbesi ile / Acısı çıḳa ṭırnaḳlar ucundan ola nāşi'ūn 2346

Bu kez ṭırnaḳ ḳadar biti çıḳa anlarıñ içinden / Göreler anda yazılmış ki bir güzel yazı éy nās 3509

tibyān (Ar.): Açık anlatma, bildirme.

Ḫudā vérdi aña iẕin faṣīḥ dil ile söyledi / Dédi ʿĪsā'ya né isteñ murādıñ éylegil tibyān 735

Ki Ḥaḳ Allāh ise eger zekāt gibi namāz gibi / Anuñ tevbesi nédür bil édem bir bir saña tibyān 2282

ticāret (Ar.): Alım, satım.

Dédi Dāvūd Ḫudā ile ticāret éyleyenleriñ / Bu deñlü faydası olur ḥisābsız faydadır éy yār 589

Meger dört yüz devesi var idi anuñ ticāretde / Bularıñ yüki hep metāʿ ḳumāş incü édüp icmāʿ 1503

tilāvet (Ar.): Kuran'ı güzel sesle ve usulüne göre okuma.

Ki Ḳur’ān’ıñ tilāvetin çoḳ éyleñ sizler aṣḥābım / Eviñizde çoḳ oḳuñ siz Ḥaḳ’ıñ kelāmını keṣrāt 2083

tilmīẕ (Ar.): Öğrenci.

Bizim tilmīẕimizden-durur ol / Ṭaleb ḳıldı gérü bizden naẓım ol 3931

Tirmidī: *krş.* İmām-ı Tirmidī

Bunı ẕem étdi peyġamber buyurdı pes ḥadīṣinde / Bu aḫbārı rivāyet éyledi Tirmidī éy vaḳḳāf 1204

tisʿa (Ar.): Dokuz.

Ki biñ yüz tisʿa ve ʿişrīn senesinde pek azdılar / Olar kelb gibi ériniñ yüzine çemkirir lüccā 2834

Temmetü’l-kitāb bi-ʿavnillāhi Teʿālā sene tisʿa vü ṣemānīn / Ve mieteyn ve elf min-hicretü’n-nebī ṣallāllāhü ʿaleyhü ve sellem 3948

ṭoġ-: 1. Güneş, ay, yıldız ufuktan yükselerek görünmek.

Ki şaʿbān ayı toġunca ki bir nādī nidā étdi / Ki éy şeyḫiñ ʿaẕābına mü’ekkel melek ét ifrāz 807

Ḥadīṣinde Resūlullāh né buyurdı éşit anı / Ramażān ayı toġdukda açıla raḥmeti ebvāb 951

2. Dünyaya gelmek.

On aylıḳ yükli idi ol deveyi vérdi aña ol / Deve toġurdı çoġaldı ḥisābsız oldı bī-ʿadād 407

Ki her bir adım atdıḳça ki maḥv ola günāhları / Anadan yeñi toġmuş gibi zenbden ola taṭhīrān 2247

ṭoġran-: Kesilmek, parça parça edilmek.

Ki öyle bir ṣevāb vére ki ehl-i ʿāfiyet göre / Déyeler ki né olaydı étimiz toġranaydı zār 3733

ṭoġrı: Gerçek, yalan olmayan, doğru.

Dédi Behrām’a yā Behrām bizim dīnimize göre / Né ʿamel işlediñ dé sen ki toġrı söylegil kelām 2916

Ki müstaḳīm olursañ sen ki biz de toġrı oluruz / Ve illā egri olursañ oluruz egri biz eyvāh 3153

ṭoġur-: Yavru dünyaya getirmek, doğum yapmak.

On aylıḳ yükli idi ol deveyi vérdi aña ol / Deve toġurdı çoġaldı ḥisābsız oldı bī-ʿadād 407

İnek toġurdı çoġaldı ḥisāba gelmez oldı ol / Ki bir ṣaḥrāyı ṭoldurdı ki baḳ ṣoñra né dér Vaḥḥād 414

toḫum: Bitkilerde döllenme sonunda yumurtacıktan oluşan ve yeni bir bitki oluşmasını sağlayan tane.

Duʿā toḫumu sendense āmīn ṣuyunı ben vérdim / Seniñle müşterek olduḳ ki fikr ét anı sen bī-ḳāl 1725

ṭoḳ: Açlığını gidermiş, doymuş, aç karşıtı.

Né buyurdı Resūlullāh bir ādem kendi tok olsa / Anuñ ḳoñşusı aç olsa anı éylemese eşbāḥ 3245

ṭoḳa: Yemliklere hayvanı bağlamak için takılan demir halka.

Zekātın vérmeyen baḫīl édeler mālını toḳa / Daḳalar boynuna anuñ anı rüsvā éde Ġaffār 3637

ṭoḳsan: Seksen dokuzdan sonra gelen sayının adı, doksan.

Daḫı iʿṭā éder Allāh ki her rikʿat başına bil / Ki toḳsan altı cennetden şehir vére aña ʿAllām 1478

Olupdur cümle-i emlāk ʿadedde otuz iki biñ / Daḫı yüz toḳsan olupdur ḥisāb ét bir daḫı éy yār 2640

ṭoḳun-: *krş.* doḳun -

Ayaġıña toḳunsa ṭaş ki sen vāh déseñ ol ṭaşdan / Ki lebbeyk éy ḳulum dér Ḥaḳ ṣaḳın sen olmaġıl ġamnāk 223

ṭoḳuz: Sekizden sonra gelen sayının adı, dokuz.

Yāsin ḥurūfı cümlesi olupdur üç biñ iki yüz / Daḫı olupdur on toḳuz ḥurūf ʿaded éder aḫyār 2639

Ṭoḳuz ay götüre anañ seni ḳarnında éy kişi / İki yılda dizinde götüre ẓahrında éy insān 3268

ṭol-: *krş.* dol-

Ki ġayẓıñı keẓīm éyle ki ẓulm édene iḥsān ét / Ki nūr-ile ṭola ḳalbiñ daḫı īmān-ile İslām 1753

Ḳaça şeyṭān eviñden hep ki firār éde eviñden / Melekler ṭola eviñe bulasıñ raḥmetin meşkūr 2158

ṭoldur-: *krş.* doldur-

Ki ol ḳadar çoġaldı ol ki bir ṣaḥrāyı ṭoldurdı / Ḳatı bī-ḥadsiz oldı ol cihānı ṭoldurup efrād 421

Buyurmışdur Resūlullāh ki ṭoymaz ḳarnı insānıñ / Ve illā ṭoldurur ṭopraḳ ḳabirde olur ol şebʿā 478

ṭolu: *krş.* dolu

Ki vardır odda bir vādī aña dāru'l-ḥüzün dérler / Ki vardır anda yüz biñ ev içi ṭolu mine'ẓ-ẓalām 3120

Ki her birisiniñ içi ṭolu günāh ola cümle / Terāzū ḳatına getüreler göresin éy ünās 3507

ṭon: Elbise, kılık kıyafet.

Ṭonlarını ellerin ḳınala hem / Benimle dügüne géde güvene 4083

Ṭonların géydürdi ḫoş tımarladı / Elin aldı Ḫalīl'e ışmarladı 4086

ṭopraḳ: Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü.

Buyurmışdur Resūlullāh ki ṭoymaz ḳarnı insānıñ / Ve illā ṭoldurur toprak ḳabirde olur ol şebʿā 478

Eger görse-y-idiñ kişi ḳıyāmetiñ ʿaẕābların / N'olaydı toprak olaydım déyü éderdiñ iltimās 1239

ṭopṭolu: Büsbütün dolu, dopdolu.

İçi toptolu nūr olmuş nūr içinde yatar kimse / Bileler Tañrı dostudur biribirine éde ḫiṭāb 2492

Düşümde gördüm oġlumı yüzi toptolu ḳabarcıḳ / Çıban olmuş yüzi küllī belürsüzdür ḳamu nūrān 2662

ṭopuḳ: Ayağın yuvarlakça olan alt bölümü.

Ayaġı topuġına dek ki misk gibi ḳoḳutdı Ḥaḳ / Ṭopuḳdan göbegine dek beyāż ʿanber gibi reyḥān 1989

Ṭuta kimin topuġına varınca der éde ʿaẕāb / Kimin ṭuta dizine dek kimin ḳoltuġuna éy cān 3707

ṭopuz: Ucu top biçiminde eski bir silah.

Elinde bir topuz-ile baña bir vurdı ṭopuzı / Ḳaçan vurınca ṭopuzı āteş ṭutdı beni īḫāz 803

Meger var idi bularıñ āteşden bir topuzları / Ki öyle bir ṭopuzdur ki güç-ile vura ḍāribūn 2371

tor: Tuzak.

Eger sözinde ṣādıḳsa benim yoldaki ortaġım / Torıdıdan necāt bulur ki sārıḳden olur iḫrāz 329

Refīḳlerimi ṣoydılar torıdı yolda géderken / Bi-ḥamdillāh beni ṣoymadılar oluñ bu ḥāle şaz 335

ṭorṭop: Derlenip toparlanmış olarak.

Bu ḳuvvet-ile cehennem bu ḳızḳınlıġ-ile ol nār / Ki torṭop ola küçile żaʿīf ola ki ol seyyāf 3825

ṭoy-: *krş.* doy-

Buyurmışdur Resūlullāh ki toymaz ḳarnı insānıñ / Ve illā ṭoldurur ṭopraḳ ḳabirde olur ol şebʿā 478

Daḫı dünyā yüzündeki ṭaʿāmı vérseler aña / Yéye toymaya ol kişi ḳatı aç ola ol füssāḳ 1394

ṭoyur-: *krş.* doyur-

Seniñ göziñi toyurmaz ve illā ṭoyurur ṭopraḳ / Ki olsa on dere altun bu az dérdiñ édeñ şekvā 467

Ḫuṣūṣā ol faḳīr ola daḫı muḥtācı aç ola / Aña iṭʿām édesiñ sen ṭoyurasın anı cīʿān 2894

toz-: Toz durumuna gelmek.

Éridirdi o ṭaġları ki kül gibi tozardı hep / Gine oda énerdi ol selāsil ḳıṭʿası éy cān 3813

ṭudaḳ: *krş.* dudaḳ

Ṭudaḳ fısıldısından ġayrı héç olmaya aṣlā ṣavt / Bu hey'et üzre ṭururken bu kez gök ola iftirāḳ 3692

ṭūfān (Ar.): Şiddetli yağmur.

Ki bundan ṣoñra ol Ḫāliḳ néler éyledi bunlara / Ki vérdi bunlara ṭūfān helāk oldı ḳamu aṣnām 1799

tuffāḥ (Ar.): Elma.

Ṣaḳın zinhār eyā zengīn daḫı şol şey'i işleme / Odur bāzāra vardıḳda alursuñ fākihe tuffāḥ 3232

Yeñi çıḳmış yémiş ise uşaġıñ eline vérme / Çıḳarma anı ṭaşraya yédir eviñde sen tuffāḥ 3236

ṭuġyān (Ar.): Taşma, taşkınlık, azgınlık.

Ki ẕikr éderdiñiz Ḫaḳḳ'ı mesācidlerde dā'im siz / Ki ḫalḳdan ʿuzlet étdiñiz ki héç olmadıñız ṭuġyān 2556

Ki şimdiki zamān ḫalḳı ki ḳanda ḳoñşuya éylik / Elinden gelse depeler aña ẓulm éyler ol ṭuġyān 2887

tuḥfe (Ar.): Hediye, armağan.

Ḳabirde meyyite evvel gelen tuḥfe nédür añla / Ki bir melek gele déye ki mücde saña éy ḳannāʿ 2604

Bu kez ibrāmı tām éyledi bize / Murād étdik yazaḳ biz tuḥfe size 3933

ṭūl (Ar.): Uzunluk, boy.

Anuñ ḥüsn-i żiyāsına daḫı ṭūline ʿarżına / Naẓīri yoḳ cihānda héç resūle vérdi ol selām 717

ṭul: Eşi ölmüş veya eşinden boşanmış kadın veya erkek.

Anuñ bir ḳoñşusı var-idi ki ṭul ḫatun-idi ol / Ki ġāyet faḳīr idi ol o gün yémediler ṭaʿām 2898

ṭūlā (Ar.): Daha, pek uzun.

Ki söylemezdi héç aṣlā daḫı döşege yatmadı / Daḫı uzatmadı aṣlā ayaḳların yatup ṭūlā 3074

ṭulca: Dul.

Velī var-idi bir ṭulca ḳarıcıḳ ḳoñşum-idi ol / Ki üç evlādı var idi ḳatı muḥtāc idi ṭaʿām 2922

ṭulūʿ (Ar.): Doğuş.

Néce kim nūr ṭulūʿ étdi gözüm ḳamaşdı yıḳıldım / Ṣavışdı nūr gözüm açdım gözüm çün oldı iltimās 1308

Bu kez ṣaflar yarılup ortaya çıḳa gele ḫatun / Güneş gibi ṭulūʿ éde atından éyleye ihbāṭ 3880

ṭur-: *krş.* dur-

Ḳaçan ṭursa namāza ol duʿā éder aña ol beyt / Bunuñ ḳabrini ṭar ḳılma ki ġāyet de ola vāfūr 1004

Bular baña ʿaẕāb étmege ḳaṣd étdi ḳubūrımda / Ki geldi bir nidā Ḥaḳ'dan gérü ṭur yā melek elān 1657

ṭūr (Ar.): Dağ.

Ṭūr Ṭaġı: *krş.* Ṭūr-ı Sīnā

Baña Ṭūr Ṭaġı'nı vérdiñ kelāmıñ étdim istimāʿ / Vāsıṭasız aramızda ki étdim istimāʿ manṭūḳ 1040

Cevābında buyurdı Ḥaḳ éşit yā Mūsā sen benden / Ki Ṭūr Ṭaġı'nda ben saña kelām éylerken ol maḫlūḳ

Ṭūr-ı Sīnā: Hz. Mûsâ'ya Tevrat'ın verildiği dağ.

Ki gétdi Ḥażret-i Mūsā ki Ṭūr-ı Sīna'ya çıḳdı / Münācāt étdi Allāh'a dédi éy ʿālim-i derrāk

ṭut-: Sabit kılmak, uygulamak, dinlemek.

Daḫı eṣvābı da beyāż ḳatı gökçek ādemdür ol / Başından ṭutdı aşlanı ki vurdı aġzına keṣrāt 612

Ki mü'minler namāz ḳılsa oruç ṭutsa zekāt vérse / Bu gécede vére Ḥaḳ eline éşit anuñ berāt 836

Ḥaḳ'ıñ emrini ṭutduñız geliñ ücretiñiz isteñ / Déyü nidā éder bunlar ki her ṣoḳaḳda bi'l-iḫlāṣ 1264

ṭutul-: Tutma işi yapılmak veya tutma işine konu olmak.

Su'āl melekleri gele néce aḥvāl ile aña / Göricek şaşa bunları dili ṭutula ġāfilūn 2366

ṭuy-: *krş.* duy-

Ki bir söz ṭuysa birinden anı ġayrılara söyler / Ki veled-i zinā budur bu sözden ol aña ḳattāt 2996

ṭuz: Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billursu madde.

Hemān cumʿa gécesinde faḳīrlere żaʿīflere / Ki étmekden daḫı ṭuzdan daḫı aḳçe éde iḥsān 2304

Ṭuz ekmek yémedik midi ki bir yérde seniñ ile / Ki bir miḳdār baña göyseñ bile gétsem yola éy şāh 3686

tüccār (Ar.): Satıcılar.

Ḥelāl ise seniñ mālıñ giresin cennete ammā / Yüce mertebeler yoḳdur saña éy aġniyā tüccār 194

Bu köşkleriñ ikisi de ḳızıl altun-durur añla / Bularıñ saḳfı inciden ki vaṣf olunmaz éy tüccār 210

tüken-: Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Ki ol mūm tükenince dek éderler Ḥaḳḳ'a istiġfār / Ki yā Rabbi bu ḳuluñı ki ét cinānıña iʿrāc 1178

türāb (Ar.): Toprak.

Anuñ bir kerpici altun biri gümüş muṣaffādur / Türābı miski ezferdür çaḳılları leālīyāt 2046

Ki ġāyet heybet-ile naʿre ura ol melek bir kez / Ki insi cini melāʾik olalar cümlesi türāb 3560

türkī (T.+Far.): Göçebe ve sıradan insan.

Ki devlet şol kişiye kim ki bir ṣu ḫayrāt étmişdür / Édeler andan intifāʿ eger türkī eger eşrāf 1198

tütün: Duman.

Ki tā nāra yaḳar mālın vérir hevāya tütüne / Ki gāh ṭanbūre köçege vérir mālların ol hevāh 3160

tüy: İnsan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince, kısa, yumuşak ve sık uzantılar.

Daḫı tüyleri ürpermiş ṣararmışdır daḫı yüzi / Ki bir ābdest alup geldi iki rekʿat namāz ṣallā 3078

Ki vardur ol iki ḳanadı maḫlūḳāt ṣığışınca / Ki her bir maḫlūḳa bir tüy yaratdı Ḳādir'i Ṣannāʿ 3377

-U-

u (Far.): *krş.* ve

Ḳamu fiʿliñde vāḥidsin ki yoḳdur héç saña muʿīn / Ki yoḳdur héç saña muʿriż ki sensin Ḳāhir u Feyyāż 2

Ve ammā şol nifāḳ ġıybet éde fāsıḳ u ẓālimler / Fülān démeye adını bu nifāḳdur bil éy aḥbāb 2972

ʿubbād (Ar.): İbādet eden kimseler.

Gel éy Ḥaḳ'ıñ rıżāsını taḥarrī éyleyen ʿubbād / Eger ḳulluḳda gerçek ér-iseñ ṭut oruç éy ʿubbād 634

Gel imdi Ḥaḳ rıżāsını taḥarrī éyleyen ʿubbād / Ṣalāvāt vér aña dā'im ki ét sünnetine etbāʿ 3368

ʿubūdiyyet (Ar.): Kulluk.

Néçün gizledi Ḥaḳ anı ki añlar mısın éy mü'min / Éder tecribe ḳulların ʿubūdiyyetde ẕī'l-ikrām 1059

ʿucb (Ar.): Kendini beğenmişlik.

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā maġrūr / Gel imdi mālıña evlādıña ʿucb éyleme her ān 284

ʿucub (Ar.): *krş.* ʿucb

Ribā yéyen ḳopa yüzi üzere düşe sürüne / ʿUcub ṣāḥibleri ḳopa ki dilsiz ḥaşr éde Cebbār 3628

uç: Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası.

ʿAlī'niñ ismini yazdı çeñesiniñ ucunda Ḥaḳ / Göreydiñ çeñesin bir kez vérirdiñ nefsiñi ḳurbān 1994

Daḫı getüreler yaṣdıḳ ḳoyalar başı altına / Daḫı ayaġı ucına ḳoyalar bir daḫı visāṭ 2117

uç-: 1. Kuş, kanatlı böcek vb. hareketli kanatları yardımıyla havada düşmeden durmak, havada yol almak.

Vére Ḥaḳ bunlara destūr yeşil ḳuş ola cümlesi / Uçarlar cennet içinde édeler cenneti seyrān 2539

Gine Allāh ḥayāt vérüp gine uça géde ol ḳuş / Né ṣanʿatdur né ḳudretdür anı Ḥaḳ éyledi īcād 3913

2. Dini inanışa göre ruh ölümden sonra göğe yükselmek.

Dédi mevte melekü'l-mevt şularıñ üstüne ḳaḳ uç / Daḫı neşr éyle kendiñde né deñlü var ise cenāḥ 2426

Ḳaçan mevt uçu véricek melekler gördiler bunı / Ḳamusı hep ḳapandılar yüzü üzre édüp ifsāḥ 2321

uçmaḳ: Cennet.

Bularıñ ṣabrı çün yarın ḥisābsız ben ṣevāb vérem / Gireler uçmaġa anlar murādların édem inʿām 918

Beni uçmaġa ṣaldıñ sen ki ẕevḳe lāyıḳ éylediñ / Ki rāżī ola Ḥaḳ senden yapışdıñ şerʿa sen her bāb 2458

ʿudvān (Ar.): Düşmanlık; haksızlık, zulüm.

Bu baña sévgilidir bil eẕiyyet étmediñ cāra / Eşeddür Kaʿbe yıḳmadan ki olmaḳ ḳoñşuya ʿudvān 2860

ufan-: Ufalanmak, küçük küçük parçalanmak.

Déye kim yā ufanmış baş déye kim yā ṭaġılmış ét / Déye éy çürümüş kemik déyü sözin éde irsāl 3605

uġra-: 1. Tesadüf etmek, raslamak.

Rivāyetdür ki ʿĪsā'dan gezerken nā-gehān bir gün / Ki bir yigide uġradı ḳatı aġlardı gör eşḫāṣ 37

Meger bir gün gine ol deveci uġradı ol ére / Müsāfir oldı ol géce ki anda éde inhibāṭ 2024

2. Kötü duruma düşmek.

Ki ben hep sizden uġradım bu cezāya bu cefāya / Cemīʿ laʿnet size olsun baña ẓulm oldı ġāfilūn 2356

Né muṣībete uġradıñ eyā aḫret ḫatunı sen / Ki gétdi ol ciger-gūşeñ daḫı ḥayf oldı saña vay 2820

uġrı: Hırsız.

Zifāfa yatdı uşaḳlar velī ben yatmadım aḫşam / Ki uġrı şey' çalar déyü ki ben olamadum nevvām 2921

uġun-: Bayılacak hâle gelmek, bayılmak, aklı başından gitmek.

Ki ibrām étdi üstüne ki Allāh ḥaḳḳı-çün dégil / Bi-ḥaḳḳıllāh déyicek kim uġundı gine yüzi aġ 143

uḫrevī (Ar.): Ahirete ait, ahiretle ilgili.

Ḳul olan kes anı arar ki cümle nevmi terk éder / Olur maḳṣūduna érer ki dünyā uḫrevī merām 1060

Uḥud Ṭaġı (Ar.): Medine'nin kuzeyinde Mescid-i Nebevi'ye 5 km. mesafede olan ve Uhud Gazvesine adını veren dağ.

Né deñlü aḳçe vérirse muʿallime édüp iʿṭā / Ki her biri ḳıyāmetde Uḥud Ṭaġı ḳadar meʾcūr 2156

Yaza defterine Allāh Uḥud Ṭaġı ḳadar ṣevāb / Gel imdi ṣabr ét Allāh'dan gelen muṣībete maḥzūn 2687

uḫuvvet (Ar.): Kardeşlik.

Ki bir nidā daḫı gele ḳatı Allāh rıżāsı-çün / Uḫuvvet étdi iki kez gérü dünyāda iḫtiyār 3745

ʿuḳbā (Ar.): Ahiret, ceza.

Velī cāhilsiñ aḥmaḳsıñ ki farḳıñ yoḳ ṣıġırdan héç / Yédigiñ géydigiñ bilmeñ ki bilmeñ nārı hem ʿuḳbā 1852

ʿukkād (Ar.): Semiz olmak.

Ki ʿukkādı meşīn gibi çekile uzaya ol yér / Néce biñ kerre bu dünyā uzaya geñişe ibʿād 3657

ʿuḳūl (Ar.): Akıllar.

Ki ṣāḥib ʿilme né ikrām ḳıla bilmez anı kimse / Néler iḥsān éde aña ʿuḳūl étmedi tavṣīlān 2241

Gel imdi şimdi cennete ʿuḳūl érmedigi niʿmet / Saña rūzī ḳılupdur Ḥaḳ yé iç anda maʿa'l-ebrār 2437

ulaş-: Varmak, gelmek, yetişmek.

Bular gine revān oldı ulaşdılar ulu ṭaġa / Yaḳın idi meger aḫşam ki anda ḳondılar īḳāʿ 95

Bu bā ilṣāḳ içündür bil éder ʿabdi Ḥaḳ'a ilṣāḳ / Ki ʿabdiñ cümle maḳṣūdı ulaşmaḳ Ḥaḳḳ'a bi'l-feraḥ 1940

ulaşdır-: Ulaştırmak; yetiştirmek.

Ḳabūl éder Teʿālallāh bularıñ vérdigi şey'i / Gelür bulur buları ol ulaşdırır anı Raḥmān 3320

ʿulemā (Ar.): Alimler, ilim sahipleri.

Ki teşbīh étdiler cehli ki şol siyāh böcüye kim / Ki ekṣer terṣe birikir ki teşbīh étdi ʿulemā 1832

Bularıñ ḫāṭırını tesliyedendür Teʿālallāh / Ki éy ʿulemā ḳullarım éşidiñ benden istiḫbār 3767

ʿulf (Ar.): Ulūfeler, yemler.

Ki bir kerre şu içseydi yédi deryāyı içerdi / Gine dört yanına baḳar daḫı var mı ʿaceb ʿulfe 473

Ki her gün yérdi ol dābbe ki üç dünyā ḳadar çayır / Gine doymazdı ol andan ṭaleb éder daḫı ʿulfe 476

ulu: Çok yüksek, çok büüyük olan şey.

Bu ẕevḳden ilerü bir ẕevḳ daḫı olmaya cennetde / Bu ʿizzetden ulu bir şey' daḫı héç olmaya meşhūr 976

Götüreler seni bunlar ki dürlü ʿizzet édeler / Ṣanasın bir ulu sulṭān ki taḫta éyledi īrāṯ 1287

ulū (Ar.): Sahipler.

ulū'l-aḫbār: Haberler sahibi.

Ki ṣıtma ṭutan ādemler gérü girmez cehenneme / Ki taḥḳīḳ éyle bu sözü beyān étdi ulū'l-aḫbār 2627

ulū'l-ʿaẓīm: Allah'ın verdiği vazifeyi en iyi şekilde yerine getiren peygamberler (Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. İsa, Hz. Muhammed).

Ulū'l-ʿaẓīm nebī iken ṭaleb ḳıldı Muḥammed'i / Murādın vérdi Ḥaḳ aña şükürler étdi tekṣīrāt 878

ulū'l-ebrār: Hayır sahipleri.

Rivāyet éyledi Aʿmeş ki ʿAdī ibni Ḥātem'den / Buyurdı faḫr-ı kā'ināt éşit né dér ulū'l-ebrār 518

Bularıñ gözi yaşları ki ṣūretde ṣudur ammā / Velākin maʿnāda nūrdur bunı bilür ulū'l-ebrār 3758

ulū'l-ikrām: İkram sahipleri.

Beñizleri ṣararmışdı bularıñ cümle açlıḳdan / Cemīʿ cümle ulū'l-ikrām buları éderem merzūḳ 1048

Bu yoldur enbiyā yolı bu yoldur evliyā yolı / Bu yoldur aṣfiyā yolı buña géden ulū'l-ikrām 2411

ulūf (Ar.): Binler.

Anuñ ecrini yazıñ siz ḳıyāmet gününe degin / Keenne ulūfe gibi çekilsin varsın ol her ān 2534

ʿulūm (Ar.): İlimler, bilgiler.

Veyāḫūd Ḥaḳ Teʿālā'nıñ pes ʿilmi-çün ola ḫayrāt / ʿUlūm nāfiʿleri pes hep o ḫayrātda ola seyyāf 1200

ʿulyā (Ar.): Pek yüce.

Ki lām lüṭfe çeker her ān gerek dünyā gerek aḫret / Érişir lüṭf-ı Ḥaḳḳ'a ol érişir elṭafı ʿulyā 1876

um-: Bir şeyin olmasını beklemek.

Faḳīrlere selām vérmezdiñiz bir şeyʾ umar déyü / Yönüñi çevirüp anda anı étmediñ-idi şād 459

Eger vārişleriñ seniñ bu vaḳfe rāżī olmazsa / Şevāb umma sen andan héç nefʿalanmazsıñ éy vaḳḳāf 1210

ʿumre (Ar.): Hac mevsiminin dışında Kabe'yi ve Mekke-i Mükerreme'nin mübarek yerlerini ziyaret etme.

Ḫayırlıdır anuñ içün ki yüz biñ ḥacca varmadan / Daḫı yüz biñ kez ʿumreden ḫayırlıdır oluñ eyyām 1436

Ki ol kişi on iki kez ki ḥac étmiş ḳadar şevāb / Daḫı on iki kez ʿumre şevābını vére deffāʿ 2594

umūl (Ar.): İstekli olma.

Aġlamaġ-ile ele girse Resūl / Başı cānı vérmeg-ile ol umūl 3963

umūr (Ar.): İşler, hususlar, şeyler.

Bular leyl ü nehār cümle umūrın ṣarf éder māla / Ki ṭāʿat yoḳ-durur aṣlā bulardadur ḳamu ʿişyān 294

Bularıñ cümle umūrın size emr éyledi Allāh / Daḫı teʾdīb ile emr éyledi érlere ol Mennāʿ 2719

un: Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri.

Ki bir pek yél ḫurūc étdi öñünden geldi pes ol yél / Ki ṣırtından unun aldı hevāya refʿ édüp seyyār 556

Çaġırdı ḫaznedār olan melege pes ḫiṭāb étdi / Néçün emr éylediñ rīḥe bu unu almaġa éy yār 576

ʿunf (Ar.): Şiddet, sertlikle, kabalık.

Ki bir miskīn aña varsa anı defʿ éder ʿunf-ile / Ḳovar anı ḳapusından aẕarlar anı ol ecrā 488

ʿurūc (Ar.): Yukarı çıkma, yükselme.

ʿUrūc étdi gine ṭaġa gine sürüye ḳarışdı / Bu ḥikmete naẕar ḳıldı ki ol keẕẕāb u ol hellāʿ 98

unud-: *krş.* unut-

Bularıñ yanına varmañ ölür ḳalbiñiz aṣḥābım / Unudursız Ḥaḳ'ıñ emrin helāk olursuñuz her ān 298

Unudalar bular cümle naʿīm-i cenneti anda / Ola ḥayrānı ser-gerdān olalar dāʾimā meşkūr 975

unut-: Aklında kalmamak, hatırlamamak.

Murādıñ né dér éy kişi ki yoḳ sende Ḥaḳ'ıñ emri / Unutmışsın sen aḫreti ki bir gün gösterir Allāh 1316

Ki éy ḫalḳıñ arasında ki sözler ṭaşıyan ḳattāt / Gel éy Tañrı'sın unutmış fesāda saʿy éden ḳattāt 2989

unutdur-: Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.

Beliyyānıñ yédincisi ki bir yére göme mālı / Anı Allāh unutdura ki ḥāl-i mevtde bil kennāz 342

ur-: 1. Vurmak, çarpmak.

Ki ẕülfiḳār-ile cümle uraydım kāfiriñ boynın / Gine tekbīri olanıñ ṣevābı çoḳ olur infāʿ 1522

Seni ben ḳomayam kişi déye bir kez daḫı ura / Gine ṭaġıla aʿżāsı ki eczā eczā ke'l-ẕübāb 2397

2. Belli bir sesi yüksek olarak çıkarmak, haykırmak.

Ki bir kerre ura naʿre déye éy ġāfil olan ḫalḳ / Açıñ gözleriñiz şimdi ḳıyāmet oldı iḳtirāb 3551

Bu kez bir naʿre ura kim ki yā ḫuddāmlarım geliñ / Başıma cemʿ oluñ bugün ki ḫiẕmet günidir ʿālī 3861

ʿurūż (Ar.): Arzlar, keyfiyetler.

Ġanīlere suʾāl éde yéyüp géydigi eşyādan / Daḫı cümle ʿurūżundan ki ḳanda étdiñ istiḥżār 189

Elā yā ṣāḥibü'l-emvāl biraz māl éylegil evḳāf / Yériñden ger ʿurūżıñdan biraz māl éylegil evḳāf 1192

ʿuryān (Ar.): Çıplak.

Daḫı on biñ ḳadar ʿuryāna eṣvāb vérmiş olur ol / Daḫı on biñ ḳadar köle azād étmiş gibi meʾcūr 2153

Münāfıḳlarla kāfirler ḳoyalar yüzleri ḳara / Ḳoyalar aç ṣusuz ʿuryān başı açıḳ ola iḥşār 3625

uṣ: Akıl.

Hācer éydür hey ḳoca uṣuñ ḳatı / Dügüne életdi atası anı 4092

uş: 1. İşte, şimdi.

Uş cerāḥat oldı baġrım yaş-ile / Gözlerimiñ nūrı gétdi yaş-ile 3982

Vaʿde yétdi biliñiz bu dem hemān / Dedeñiz gel dédi uş ol dem hemān 4000

2. Ancak.

Dédi ʿĪsā ki yā Rabbi yér üstinde ʿaceb bundan / Ki efḍal var mı ḳul ʿaceb budur uş ekrem-i insān 753

Bu ʿīd degildür éy kişi ki ʿīd cennetde olur bil / Anı Ḥaḳ'dan ṭaleb ḳıl sen budur uş muḫliṣi iḫlāṣ 1274

uşacıḳ: Küçücük çocuk.

Uşacıḳlar dédiler analarına ki yā ana / Daḫı Behrām evine var ṭaleb éyle mine'ṭ-ṭaʿām 2900

uşaḳ: Çocuk.

Daḫı gömlek éde uşaḳlarınıñ arḳalarına / Olur cennet aña vācib daḫı Allāh éder iʿṭān 2771

O faḳīr aña dédi kim éşit benden sen éy kişi / Seniñ uşaḳlarıña ol tavuḳ oldı ḥarām éy cān 2881

utan-: Onursuz sayılacak veya gülünç olacak bir duruma düşmekten üzüntü duymak, mahcup olmak.

Utanmazsız ki siz Ḥaḳ'dan bu deñlü ʿiṣyānıñızla / Gine Ḥaḳḳ'a el açarsız dilek istersiñiz her ḥāl 1694

Bu niʿmetleri fikr édüp néçün ẕikr étmeñ Allāh'ı / Néçün ṭutmañ Ḥaḳ'ıñ emrin utan Ḥaḳ'dan sen éy eşḫāṣ 3447

utlu: Utangaç, mahcup.

Olmasun bıçaḳ çalarken el ṣalam / Saña doḳanam yarın utlu olam 4133

uy-: Bir inanca, bir anlayışa, bir duruma veya egemen bir güce uygun davranışta bulunmak, riayet etmek.

Dédi baʿżı müfessirler ki şehvetden murādullāh / Ki nefsine uyar ol kes namāzı terk éder eyvāh 1330

Ki uyuñ siz müʾeẕẕine né dérse siz de déñ anı / Ki zīrā külli ḥarf içün vérür biñ derece inan 1635

uyan-: 1. Uyku durumundan çıkmak.

Ḳaçan ümmeti aṣḥābım ramażān gécelerinde / Uyansaydıñız uyḳudan taḥarrük éyleyüp medrūr 995

Ġażab saña dér éy kişi degilsiñ ümmetimden sen / Ki ben uyḳudan uyandım ki ḳorḳdum étdim istibkā 3100

2. Bilgisizlikten kurtulmak.

Ki kendi ʿādetinden ziyāde zor éylediñ ise / Anuñ ḥaḳḳı olur sende gözüñ aç uyḳudan uyan 2286

Saña naḳl édeyim bir söz bu sözimden naṣīḥat al / Uyanġıl nevm-i ġafletden ḳulaḳ vér éyle istidrāk 3044

uyar-: Uyandırmak.

Gine dédi aña yigit ki ben ḳalḳmam yérimden dér / Zīrā dizimde anam var uyarmam uyḳudan éy pīr 3346

Gine dédi aña şeyṭān véremem yérimden dér / Zīrā dizimde anam var uyarmam uyḳudan éy pīr 3347

uyḳu: 1. Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme durumu.

Uyandım uyḳudan ḳaḳdım ki geldim ol dem evime / Ḳasāvet ḳapladı beni fikir étdi beni īḫāz 814

Ki rüʾyā ṣāḥibi éder uyandım uyḳudan hemān / Ki ḳaḳdım ṣuya baḳdım ben ki eksilmiş biraz noḳṣān 1629

2. Çevrede olup bitenin farkında olmama, gaflet.

Duʿā éder bular cümle Ḫudā'ya yalvarırlar kim / Buları ıṣlāḥ ét yā Rab uyana uyḳudan nevvām 1156

Ki kendi ʿādetinden ziyāde zor éylediñ ise / Anuñ ḥaḳḳı olur sende gözüñ aç uyḳudan uyan 2286

uyu-: Uyku durumunda olmak.

Eyā ġāfil utan Ḥaḳ'dan néce uyursun ol géce / Muḥammed gele saña da uyur bulunasıñ nevvām 1130

Ki bir daḫı uyudı ol gine gördi Muḥammed'i / Gine dédi aña Aḥmed élet benden aña selām 2911

uyuş-: Soğuk, basınç vb. yüzünden vücudun bir yerinde, duygu ve hareket geçici olarak azalmak.

Ki yaʿni her kişi ḳabrinde ibtidāʾ ola ḳan kim / Uyuşmuş ḳan ola ṣoñra ét ola ṣoñra hem ʿuẓmā 3586

uza-: Uzun duruma gelmek, boyu büyümek.

Ki ʿukkādı meşīn gibi çekile uzaya ol yér / Néce biñ kerre bu dünyā uzaya geñişe ibʿād 3657

uzaḳ: Gidilmesi çok süren, çok ötelerde bulunan, ırak, yakın karşıtı.

Né dér diñle Resūlullāh eẕān oḳusa bir ādem / Üni nére yétişirse uzaḳ ḳaça hep ol şeyṭān 1597

Uzaḳdan ṭaġ gibi görüne lākin yanına varsañ / Öñüñden maḥv ola géde bu sözde vardır ittifāḳ 3700

uzaḳlıḳ: Uzak olma durumu, ıraklık.

Ki ol tağıñ uzaḳlığı ki on fersaḫ ḳadar yoldur / Ki gör n'éyler aña Ḫıżır ṭaġa ol éyledi ircā‘ 135

uzat-: Başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek.

Uzada dilini anuñ ki yétmiş arşına Allāh / Bu kez bağlaya dilini ki boynuna éde vay vay 2799

Ki söylemezdi héç aṣlā daḫı döşege yatmadı / Daḫı uzatmadı aṣlā ayaḳların yatup ṭūlā 3074

ʿuzlet (Ar.): Bir yana çekilip kendi kendine tenhada yaşama.

Ki ẕikr éderdiñiz Ḥaḳḳ'ı mesācidlerde dā'im siz / Ki ḫalḳdan ʿuzlet étdiñiz ki héç olmadıñız ṭuġyān 2556

ʿuẓmā (Ar.): Daha, en büyük.

Fülān ẓālimi gördüñ mi benim mālımı aḫẕ étdi / Ḳatı pek baña ẓulm oldı ki ḥayf oldı baña ʿuẓmā 485

Kimini gördüm aṣmışlar ayaġu bağlı eline / Eli başına bağlıdur ʿaẕābları ḳatı ʿuẓmā 2784

uzun: İki ucu arasında fazla uzaklık olan, maksi, kısa karşıtı.

Ki ol ṭaġ yarılı vérdi içinden çıḳdı bir ādem / Yüzi güzel uzun boylı naẓīri yoḳ ḳatı ḥisān 742

Gel imdi köşkünüñ büyükligi né deñlüdür déyem / Éni uzunı on iki biñ adım ola hem ziyād 3887

uzunlıḳ: Bir şeyin bir uçtan öbür uca kadar olan uzaklığı.

Ki yétmiş biñ selāsille anı bağladı ol Allāh / Ki her zencīr uzunlıġı gérü biñ yıl ḳadar ıraḥ 2314

Anuñ defteri aʿmāli çıḳa ṭoḳsan ṭoḳuz cümle / Ki her biriniñ uzunlıġı medde'l-baṣar iltimās 3506

ʿużuv (Ar.): *krş.* ʿużv

Birike hep ʿużuvları gine ādem ola ol kes / Otura ḳabriñ içine bu kez çağıra éy ʿaẕāb 2391

ʿ**użv (Ar.):** Vücudun müstakil parçası, organ.

Ki taʿẓīm né-y-ile olur yédi ʿużvın éde imsāk / Ḳulaḳ dil göz daḫı ḳarın ḥarāma étmeye iḳdām 887

Vedāʿlaşa her ʿużv-ile Ḥaḳ'a ışmarladım sizi / Duʿālar éyleye ʿużva şenālar éde istivdāʿ 2468

-Ü-

ü (Far.): *krş.* ve

Bular Tañrı'yı ẕikr étse daḫı ẕikr étse aġniyā / Ṣevābı ḳanḳısınıñ çoḳ olur dér Ḳādir ü Ḳahhār 184

Ki öyle bir visāṭdur kim ola sündüs ü istebraḳ / Bular ṣanki néye beñzer atılmış penbe fī'l-līnāt 2118

ücret (Ar.): İş gücünün karşılığı olan para veya mal.

Ṣaḳın zinhār eyā ricāl ki ḥammām ücretin vérme / Ki rāżī olmuş olursın iẕin vérmiş olur zevcā 2852

üç: İkiden sonra gelen sayının adı.

Ki üç kerre girüp eve ṭaʿām isteyemedi ol / Üçünde de ḥayā étdi suʾāl édemedi ṭaʿām 2903

Daḫı buyurdı ol server ḳaçıñ ġıybetden ümmetim / Ki zīrā bundan üç żarar iṣābet éyleye muġtāb 2958

üçünci: *krş.* Üçüncü

Üçünci géce gördüm ben gine rüʾyāmda yigidi / Bu kez ṣırtına aḳ géymiş ḳuşaḳ ḳuşanmış ol şükrān 3331

Keẕālik böyle ola ol ikinci gök üçünci gök / Yédinci göge dek cümle ki şāḳ şāḳ ola ol ṭıbāḳ 3696

üçüncü: Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen.

Üçüncüsi olur ʿāṣıḳ ya oġlana yāḫūd ḳıza / Ki beẕl éder cemīʿ mālın anuñ yolunda ol hemmāz

üfür-: Üflemek.

Gözin dikmiş yuḳaruya hemān iẕne baḳup-durur / İẕin gelince ṣabr étmez üfürür ṣūrı āfitāb 3541

ümīd (Far.): Umut, umma.

Néce zamān aradı ol bulamadı anı ʿavret / Ümīdin kesdi oġlundan āh u zār étdi tebkiyyāt 606

Ki ḳaṭʿ éyle ümīdiñi cemīʿ maḫlūḳdan éy kişi / Hemān Allāh'a yalvar sen niyāz éyle aña sā'il 1660

ümmāh (Ar.): Anneler.

Melūl melūl döne bunlar géde herkes mekānına / Ki vāh ümmāh ve ābāh né ḥayıf oldı bize elān 2548

ümmet (Ar.): Bir peygambere inanıp bağlanan cemaat, taife.

Getürem anda bir nebī Muḥammed'dür anuñ adı / Anuñ ümmetleri vardur édem anlara tekrīmāt 871

Velākin bil ki yā Mūsā zamān-ı āḫir içinde / Ki bir ümmet gelecekdür Muḥammed ümmeti maḫlūḳ 1044

ümmet-i Muḥammed: İslam dininde bulunanlar.

Cevāb vérdi aña Allāh ki yā ʿĪsā éşit benden / Ki ümmet-i Muḥammed'den biri oruç ola inan 754

Şefāʿat éylesünler déyü ala ḳoduġum benim / Şefāʿat édiñ ümmet-i Muḥammed'en bugün aḫyār 3769

ümm (Ar.): Ana, anne.

ümmü'l-müʾminīn: Hz. Muhammed'in zevceleri.

Ki ümmü'l-müʾminīnden pes rivāyet şöyle gelmişdür / Ki bir merʾe ḥayıż görse ki aybaşından ol nisā 2725

ün: Ses, yüksek ses, nida.

Bunuñ ününi anuñ-çün ki aḫẕ éyledim éy Dāvud / Anuñ ününden ötüri néler iḥsān édem éy yār 582

Né dér diñle Resūlullāh eẕān oḳusa bir ādem / Üni nére yétişirse uzaḳ ḳaça hep ol şeyṭān 1597

ünās (Ar.): İnsanlar.

Ki her birisiniñ içi ṭolu günāh ola cümle / Terāzū ḳatına getüreler göresin éy ünās 3507

üns (Ar.): Alışkanlık, alışma.

Gel imdi sen de ol muḥsin teraḥḥum éyle anlara / Ki üns éyle faḳīrlere olasın otdan istibʿād 394

ürper-: Korku, tiksinti, üşüme vb. yüzünden tüylerin dikilip derinin nokta nokta kabarmasıyla görülen ani titreme.

Daḫı tüyleri ürpermiş ṣararmışdır daḫı yüzi / Ki bir ābdest alup geldi iki rekʿat namāz ṣallā 3078

üst: 1. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri, fevk, alt karşıtı.

Ḳaçan naʿlinini géyse duʿā éder babuçları / Ṣırāṭ üstünde ṣābit ét déyü duʿā éder mesrūr 1000

Ki dört yüz deveyi cümle ki üstündeki mālılan / Taṣadduḳ étdi faḳīre édüp mālından istifrāġ 1507

2. Vücut, beden.

Daḫı géymişdür üstüne ki yétmiş dürlü ḥulleler / Birine beñzemez biri ki cin ins étmemiş ṭammās 1300

Daḫı bir gün namāz ḳıldıñ bevil var idi üstüñde / Tebevvül étdigiñ zamān ḥaẕer étmediñ ictināb 2396

üstād (Ar.): Öğretmen, usta.

Biri ata biri baba ʿilimde ola üstādıñ / Biri maẕlūm-durur anuñ éderse ẓālime her ān 3267

Temmetü'l-kitāb bi-ʿavnillāh el-mülkü'l-vehhāb ġaferallāhu Teʿālā ve li-valideyye ve li-üstāde ve li-kātibe 3924

üstāẕ (Ar.): *krş.* üstād

Ki on yérde küfür yazar ki Tenbīhü'l-Ġāfil'inde / Ki taʿlīm éyle üstāẕdan eger oḳur iseñ eẕān 1601

Ana baba ḥuḳūḳından daḫı ezyed-durur biliñ / Ki zīrā refʿ éder üstāẕ mine'l-esfel ile'l-mesʿūd 2193

üstün: Benzerlerine göre daha yüksek bir düzeyde olan, onları geride bırakan.

Ol andan daḫı pes üstün güzellikde kemāletde / Aña da baḳasın ḳırḳ yıl gözüñ étmeye inʿikās 1306

üzere: Amacıyla; şartıyla; üstüne.

Ḳadir gécesine varıncaya dek her gécesinde / Azād éder Teʿālallāh bu minvāl üzere éy nās 1256

Olurlarsa eger ṣābir ʿibādet üzere hem bunlar / Ki üç ḫaṣlet vére Allāh buları éyle iḥticāc 3201

üzerine: Hakkında; üstüne; -den dolayı, -den sonra.

Bular Ḥaḳ'dan iẕin alur gelürler yér üzerine / Gelürler herkes evine baḳar evlādları eyyām 1135

Daḫı feṯḥ éyle gözleriñ né deñlü var ise gözüñ / Bu melekler üzerine yürüdi neşr édüp cenāḥ 2322

Bunuñ üzerine néce zamān mürūr éde bu kez / Gine bir cumʿa gün daḫı çıġıra ol melek her bāb 3559

üzre: *krş.* üzere

Bu ḥāl üzre ḳoyup gétmem ki tā cennete girince / Varıñ bundan ıraḳ oluñ suʾāl étmeñ oluñ ricʿāt 2106

Cemīʿ enbiyā evliyā çökeler dizleri üzre / Ki sāḳı ʿarşa yapışa déye yā Rabbi vér ḫalāṣ 3460

üzüm: Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi.

Biter birinde ḫurmā kim birinde yaş üzüm biter / Buları Ḥaḳ aña vérmiş düni gün éde maʿīşāt 865

-V-

vā-āḫernā (Ar.): Sonuncusu.

Dér-idi vā-veylenā vā-āḫernā / Ḳanda gétdiñ éy baba vā-fürḳatā 3592

vācib (Ar.): 1. Yapılması şeran lüzumlu olan, farz dercesine yakın bulunan.

Ki béş gün ṣā'im olsa ol baña vācib dédi Allāh / O ḳulumı ḳıyāmetde anı irżā édem her ān

Ki iḥsān éylesün ḳoñşusına daḫı ḳarībine / Ḫuṣūṣā ol faḳīr ola ki vācibdür aña iḥsān 2871

2. Zorunlu.

Daḫı enbiyā ḥaḳḳında olan vācib ṣıfātları / Anı bilmez de ögrenmez ṣıġır gibi gezer illā 1841

Daḫı gömlek éde uşaḳlarınıñ arḳalarına / Olur cennet aña vācib daḫı Allāh éder i'ṭān 2771

vaʿde (Ar.): 1. Ecel.

Çünki vaʿde yétdi bir gün ol nigār / Ḳabrine varup Resūl'iñ ḳıldı zār 3977

Vaʿde yétdi biliñiz bu dem hemān / Dedeñiz gel dédi uş ol dem hemān 4000

2. Söz verme.

Saña vaʿde édipdür Ḥaḳ veyil deresini odda / Ki her bir vaḳte seksen biñ sene yaḳa seni Ḫallāḳ 1372

Bugüne vaʿde édüben gétmiş-idiñ yā Resūl / Ṣabr édüp ol güne ḳoyan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4063

vādī (Ar.): İki dağ arasındaki uzun çukur, dere.

Ki bir vādīye geldiler teẕekkür étdiler anda / İçinden bir kişi dédi ki sā'irlerine maʿlūm 2698

Ki vardır odda bir vādī aña dāru'l-ḥüzün dérler / Ki vardır anda yüz biñ ev içi ṭolu mine'ẕ-ẓalām 3120

vāfūr (Ar.): Bol.

Ḳaçan ṭursa namāza ol duʿā éder aña ol beyt / Bunuñ ḳabrini ṭar ḳılma ki ġāyet de ola vāfūr 1004

vā-fürḳatā (Ar.): Ayrıldınız.

Dér-idi vā-veylenā vā-āḫernā / Ḳanda gétdiñ éy baba vā-fürḳatā 3592

Uş ecel érdi baña vā-ḥasrete / Sizden ayrulur isem vā-fürḳatā 4001

vāh (Ar.): Vah, yazık!

Ki cān ḥulḳūma geldikde görünür cümle étdigiñ / Ki vāh déyü çağırırsıñ nefʿi vérmez saña éy nās 1236

Bunı éşidicek bunlar cemīʿi aġlaşırlar hep / Ki vāh bunlar nefislerine uyup gétdi fī'n-nīrān 2545

vaḥdet (Ar.): Allah'a yakınlık, Allah'a ulaşma.

Maʿāẕ ibni Cebel éydür Ḫudā rāżī ola andan / ʿİlim vaḥdetde yoldaşdur ʿilim cennetdedür aʿlā 1861

Vaḥḥād (Ar.): Allah.

Déye ol Ḳādir ü Ḳayyūm ki ʿafv étdim cemīʿ ẕenbiñ / Bu minvāl üzre hep ʿişyānıñı ʿafv éyleye Vaḥḥād 773

Ki dört yanında ol köşküñ ki ḳırḳ sundurma bi't-tamām / Ki incüden döşekleri döşeye Ḳādir ü Vaḥḥād 3888

vāḥid (Ar.): Yalnız, tek.

Ḳamu fiʿliñde vāḥidsin ki yoḳdur héç saña muʿīn / Ki yoḳdur héç saña muʿriż ki sensin Ḳāhir u Feyyāż 2

Ki refʿédüp o parmaġın şehādet éyledi Ḥaḳḳ'a / Ki yā İlāhī vāḥidsin Resūl'üñ ḥaḳ-durur ʿAllām 2935

Vāhile: Özel isim.

Dédi ʿÖmer bu yigide nédir ʿavretiñiñ adı / Dédi kim ismi Vāhile fülān maḥallede sükkān 3325

ʿÖmer uyḳudan uyandı ṭaleb ḳıldı ki Vāhile / Ki ḳandadur evi anuñ suʾāl éyledi o sulṭān 3326

vaḫşet (Ar.): Issızlık, tenhalık.

Ki ol gün ben de ẕikr édem sizi ḳabirde ḳullarım / Günāhıñızı ʿafv édem ki vaḫşetde pes istiḫlāṣ 3465

vaḥy (Ar.): Bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi.

Ḫudā vaḥy éyledi aña ki yā ʿĪsā séver misin / Ki bundan daḫı bir ʿaceb saña édem mi beyyināt 861

Bu kez ol Ḳādir ü Ḳayyūm ki vaḥy étdi ḥabībine / Gelüp dédi añ Cibrīl éşit yā Aḥmed-i Mefḫūr 2149

vaḥy-i münzel: Kur'an-ı Kerim.

Ki zīrā bir gécedür kim işāret étdi Ḥaḳ aña / Dédi ol vaḥy-i münzelde ki yā ḥamīm-i tenzīlāt 821

vāʿiẓ (Ar.): Dini öğütlerde bulunan.

Biri şol kişi ḥasretde ḳatı büyük nedāmetde / Ki ol ʿālim-idi vāʿiẓ Ḥaḳ'ıñ emrin édüp inṭāḳ 362

Gel imdi dünyā yüzinde ki nemmām olmadıḳ var mı / Eger ʿālim eger vāʿiẓ ki nemmām oldı mecmūʿāt 2998

vaḳf (Ar.): 1. Bir malı veya mülkü bir hayır işine bağışlama.

Bu ḫayrātlar içün kişi ki vaḳf éyler-iseñ aḳçe / Ḳıyāmete degin ṣevāb çekilür fevc ol efvāc 1185

Gel éy vaḳfı ki ét sen yér ile bāġ daḫı dükkānlar / Olur icāre bunlarda ḥelāl olur ki yoḳ isrāf 1216

vāḳıʿāt (Ar.): Başa gelen, baştan geçen hadiseler.

Bulara pes cevāb vérdi ki zīrā Ḥaḳ Teʿālallāh / Resūlullāh bu gécede ana raḥmine vāḳıʿāt 839

vāḳiʿ (Ar.): Vuku bulan, olan, rastlayan.

Ki vāḳiʿ oldı iḫtilāf müfessirler arasında / Ki her birisi bir maʿnā véripdür rūḥa bi-selām 1112

Ki her ḳaçan ki bir meyyit ki yérde vāḳiʿ olsaydı / Ki yā Cebrā'īl én yére çağır ḳullarıma cemmāʿ 2591

vaḳit (Ar.): *krş.* vaḳt

Géçirse bir vaḳit namāz seferde yolda ol kişi / Veyāḫūd ḥac ṭarīḳinde ki bir namāz édüp itrāk 1429

Ki andan ṣoñra emr éde Ḫudā İsrāfīl'e dér kim / Ki ur ṣūrı vaḳit geldi emirde éde taʿcīlā 3602

vaḳḳāf (Ar.): Çokca mal vakfeden.

Ṣaḳın zinhār eyā mü'min şu kişilerden olma kim / Ölecegine yaḳın vaḳf éder mālını ol vaḳḳāf 1202

Mālıñ ḫayırlısı oldur senin öñüñce gédendir / Keenne aġrıġıñ ilerü ki gétmiş olur vaḳḳāf 1212

vaḳt (Ar.): Vakit, zaman.

Elā éy mü'min-i kāmil oḳu béş vaḳte sen eẕān / Zīrā sünnet-i Resūldür ṣaḳın terk éyleme her ān 1595

Olar ol günde bulalar cemīʿ yollarını hep nūr / Gédeler ṣanki gün ṭoġmış ḍuḥā vaḳti gibi ol cāh 3677

vaḳt-i ḍuḥā: Kuşluk vakti.

Dédiler buña vaḳt-i ḍuḥāda néçün yatañ her gün / Dédi ben yataram her gün iki yıldan beri ḍuḥā 2940

vaḳt-i iftār: İftar zamanı.

Bulara vaḳt-i iftārda ki ol ḳadar yaḳın ola / O yétmiş biñ ḥicābları ki külli ref' édem maḥḳūḳ 1046

vaḳt-i istiḍḥā: Kuşluk vakti.

Rivāyet éyledi rāvī Ḥasan Baṣrī né buyurdı / Ki her gün uyḳu uyurdı yatırdı vaḳt-i istiḍḥā 2939

vaḳt-i maġrib: Akşam vakti.

Bu kez çekdi başını ḫırḳasınıñ içine ol ér / Ki ḥattā vaḳt-i maġrib yaḳın oldı ét anı edā 3079

vaḳt-i mevt: Ölüm zamanı.

İlāhī bizi ayırma oḳumadan oḳutmadan / Ki ḥattā vaḳt-i mevtimde ʿilimden étme buʿdiyyāt 2273

vaḳt-i namāz: Namaz vakti.

Ki terk éylese bir ādem ki bir vaḳt-i namāzı bil / Ki ḥattā vaḳti géçse de ḳażā éylese ittifāḳ 1381

Eger ḥarbde eger yolda géçirse bir vaḳt-i namāz / Né lāzım olur aña dér anı ṭut éylegil idrāk 1425

vaḳt-i ṣabāḥ: Sabah vakti.

Ḫaber vérdi ki ol yigit ḳaçan vaḳt-i ṣabāḥ olsa / Bu ṭaşıñ içi aġarır mübeyyaż olur ol zamān 3289

vaḳt-i ṣalāt: Namaz vakti.

Veyāḫūd vaḳt-i ṣalātda ṭaʿām ekl étmeye başlar / Ṭaʿāmı ol yéyen dérken géçer vaḳt-i namāz eyvāh 1336

vaḳtā kim (Ar.): Ne vakit ki.

Ki vaḳtā kim çıḳardılar bular aġlarını bilgil / Gine kāfiriñ aġı ṭolu balıḳ çıḳdı hep semmāk 233

Ki vaḳtā kim géce oldı ki cümle ḫalḳ uyudılar / Evinden çıḳdı ol zāhid ki oldı mescide idḫāl 1713

vālidā (Ar.): Ana ile baba.

Daḫı maġfiret éylesün ki faḳīri vālidāyı / Daḫı cümle ḳarındaşın ki yarlıġaya ol Mennān 15

vālide (Ar.): Doğuran; ana.

Bunuñ vālidesi geldi yüzünüñ ṭopraġın sildi / Dédi henī'en éy oġul girersiñ cennete billāh 3141

ʿAceb bu ḳıṣṣadan ḥiṣṣe sen aldıñ mı eyā mü'min / Ki ét <u>vālideñe</u> iḥsān bulasın cennet-i Rıḍvān 3335

vālideyn (Ar.): Ana ile baba.

Ḫudā maġfiret éylesün ki ʿiṣyānımızı cümle / Daḫı hem <u>vālideynimiñ</u> ṣuçunı ʿafv éde Raḥmān 14

Elā yā eyyühe'l-mü'min <u>vālideyniñe</u> ét iḥsān / Taḥarrī ét rıżāların eger ister iseñ cinān 3292

vallāh (Ar.): "Allah için, Allah hakkı için" manasına gelen büyük yemin.

Néçün aġlarsın éy kişi déyü söylediler buña / Dédi <u>vallāh</u> ki oġlumuñ vefātından degil aḥzān 1647

Rivāyetdür ki Enes'den ki bir ādem vefāt étdi / Bir ādem daḫı étdi ki ki cennetlik-durur <u>vallāh</u> 3136

var: Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı.

Resūlullāh buyurmışdur Ḥaḳ'ıñ bir melegi <u>vardır</u> / Ki <u>vardur</u> dört yüzi anuñ ḳatı büyük-durur meşhūr 982

Ki yétmiş biñ başı <u>vardur</u> o melegiñ bil éy kişi / Ki her başında yétmiş biñ yüzi <u>var</u> éyledi ʿAllām 1122

var-: 1. Ulaşmak, vasıl olmak.

Sekiz ay <u>varmadım</u> çün ben anuñ ḳabrin ziyārete / Ki <u>vardım</u> ṣoñra bir gün ben ziyāret éyledim īḫāz 793

Ki bunlara <u>vara</u> cümle namāzı żāyiʿ édenler / Daḫı şehvetine tābiʿ olurlardı <u>varalar</u> cāh 1362

2. Kadın, evlenmek.

Bular görür ḫatunları ki āḫer kimseye <u>varmış</u> / Ki evlādı yetīm olmuş ḳasāvet çekeler aʿmām 1142

varaḳ (Ar.): Kağıt veya kitap yaprağı.

Ki öyle bir <u>varaḳdur</u> kim içinde emri nehy ola / Ki ol varaḳ olur yarın ḳıyāmetde ẕevī'l-ecnāḥ 1945

Daḫı né deñlü ḥarf vardır ki ol varaḳıñ içinde / Ki her birine bir şehir vére cennetde ol Fettāḥ 1947

vārid (Ar.): Gelen, erişen.

Anuñ-çün vārid olmuşdur ki cāhiller üzerine / Ki vardır ʿālimiñ ḥaḳḳı ana baba gibi mevrūd 2190

Ḫaberde vārid oldı kim Resūlullāh buyurmuşdur / Ḳulaḳ vérgil bu aḫbāra budur pes aṣdaḳ-ı kelām 3119

vāriṯ (Ar.): Mirasçı.

Biri aġniyālardur ki zekātın vérmemişdi ol / Ki māl vārise ḳalmışdı ki vāris éyledi infāḳ 354

Gel éy vāris benim déyü ki daʿvā ḳılan ʿāleme / Eger vāris iseñ gerçek uy imdi mūriṯe itmām 1800

vasaṭ (Ar.): Orta, iki şeyin arası.

Ki Rıḍvān ḳā'im olur ol zamān cennet vasaṭında / Çıġırır ḫaznedārlara açıñ ḳapuları ḫuzzān 680

vaṣf (Ar.): 1. Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl, sıfat.

Kelāmıñ zübdesi bu kim cināniñ vaṣfı dükenmez / Eñ ednāsın dédim saña buña ét bāḳīsin ḳıyās 1313

Ḫudā ʿilmi séver kişi daḫı ʿālimleri séver / Ki zīrā vaṣfıdur ʿilmi anuñ-çün sévdi ol Maʿbūd 2180

2. Bir kimsenin veya şeyin durumunu anlatarak tarif etme.

İçüreler aña süd ırmaġından şol kāselerle / Ki lāle-i cevāhirden ki gelmez vaṣfa ol inan 694

Ki ḫalḳ éyleye anuñ-çün ki yétmiş biñ ḳadar şehir / Ki öyle bir şehirlerdür anı vaṣf édemez insān 1981

vaṣf-ı yezdānī: Allah'a ait özellikler.

İki cihānda éy kişi felāḥ-ı ʿuḳmā isterseñ / Ki ögren vaṣf-ı Yezdānī odur mūṣil ile'l-Maʿbūd 2174

vaṣfā (Ar.): Sıfat, hâl.

Biri büyük olur ol kes geçeli küçük-ise de / Biri heybet bulur ol kes geçeli olsa da vaṣfā 1872

Daḫı nehy éyledi Allāh ki bir ādemi ardından / Çaġırmaḳ ġayrı ad-ile laḳablar éylemek vaṣfā 3109

vāṣıf (Ar.): Bildiren, öven.

Né mümkündür kemāl üzre olam ben cenneti vāṣıf / Keenne parmaġım baḥre ṣoḳup çekmiş gibi īrād 3918

vāṣıl (Ar.): Ḥakk'a eren.

Ki téz élet beni Rabb'ime olam maʿṣūḳa vāṣıl / Ḳavuşam ḥasretime ben ḳulūbda ḳalmaya aġyār 2424

vāsıṭasız (Ar.+T.): Aracısız.

Baña Ṭūr Ṭaġı'nı vérdiñ kelāmıñ étdim istimāʿ / Vāsıṭasız aramızda ki étdim istimāʿ manṭūḳ 1040

vaṣiyyet (Ar.): Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey.

Ki şimdiki zamān ḫalḳı ölümün ʿaḳlı keserse / Ki vaḳf éder biraz aḳçe vaṣiyyet éyler ol vaḳḳāf 1213

Daḫı gel sen vaṣiyyet ḳıl ḫışīmıñ ḳarībiñe / Üçüncide yédincide daḫı ḳırḳıncıda hemān 2302

vaṣṣāf (Ar.): Vasıflarını bildirerek anlatan veya öven.

Ki ʿAzrā'īl anuñ rūḥın ki bir şekille ala kim / Anı vaṣf édemez vaṣṣāf ʿaẕābı ḳatı müşkilūn 2340

Cehennem ehliniñ büyükligini édeyim vaṣṣāf / Ḳulaġı yumuşaġından tā omuzına dek elān 3820

vāv (Ar.): Osmanlı alfabesinin yirmi dokuzuncu harfi olup "ebced" hesabında altı sayısının karşılığıdır; v harfinin adı.

Veyāḫūd ve't-tebeʿūdaki vāv gérüye maʿṭūfdur / Eḍāʿū üzre maʿṭūfdur budur bunda murādullāh 1341

vā-veylā (Ar.): 1. Eyvah, yazık.

Kiẕibden daḫı riyādan su'āl étse gerek Allāh / Kiẕib riyā var-ise gör ki vā-veylā saña aʿmā 466

Ki metbūʿ mevcūd olmasa bulunur mı kişi tābiʿ / Ki öyle olucaġaz hem ki cāhillere vā-veylā 1868

2. Çığlık, yaygara.

Eger vā-veylā déyüp ol ki feryād éylese ol ér / Ki maḳbūl olmaya anuñ duʿāsı fi'l-cemīʿ elān 2649

Ki dört kişi cehennemde ḳatı pek éde vā-veylā / Cehennem ehli incinüp ḳatı pek éde vā-veylā 3829

vāveylāh (Ar.): *krş.* vāveylā

Daḫı uydı bular nefse ṭālibü'ẕ-ẕāt-ı dünyāya / Unutdılar Ḥaḳ'ıñ emrin bular çün oldı vāveylāh 1329

Bu miṣillü olan insānı ilḳā éyleyem ġayyā / Ki ḳuyuya atam anı ola işleri vāveylāh 1347

vāveylenā (Ar.): Yazık bize!

Dér-idi vāveylenā vā-āḫernā / Ḳanda gétdiñ éy baba vā-fürḳatā 3952

vay: Yazık.

Ve illā vay eger senden olursa şekvācı ṣavmıñ / Seni yaḳa āteşlerde olasın otda sen maġlūl 1008

Ki ben cehenneme gétsem beni ḳurtara mı oġlum / Ki fayda yoḳdur oġlumdan ḳıyāmetde baña vay vay 2817

vaʿẓ (Ar.): Dini öğüt.

Ki Ḳur'ān oḳunan mevżiʿleri cümle gezer bunlar / Ki ḳanda vaʿẓ olunursa anı diñler ḳamu aʿmām 1147

Daḫı vaʿẓı naṣīḥatleri diñlediñ eyā ḳulaḳ / Daḫı Ḳur'ān'ı diñlediñ daḫı diñlediñ istiġfār 2453

vaż' (Ar.): Koyma, konulma.

Daḫı ʿarş ile kürsīyi daḫı cennet-ile nārı / Terāziniñ gözine bunları vaż‘ éylese ʿAllām 1474

Ḳaçan vaż‘ olsa ḳabrine ṭaġıla aḳrabāları / Gele Münker Nekīr aña su’āl étmek içün kerrāt 2101

ve (Ar.): Dahi, de, hem, ile.

Helāk éder seni bir gün ki dünyāda ve aḫretde / Ki terk éyle bu yalanı necāt bulursın éy cemmāʿ 81

Daḫı ḥūrī ve ġılmānıñ ṣaġışın kimse bilmez héç / Ki benden ġayrı bir kimse ʿadedin bilmeye enām 920

ve (Far.): Çok defa “ü” gibi ve vokalle (sesli) biten kelimeden sonra “vü” olarak okunur.

Ṣenā vü ḥamd éde bunlar muḥabbet édeler aña / Ki dürlü dürlü duʿālar ṣenālar édeler āṣār 2509

Ki görmeñ mi olanları ḳanı ābā vü ecdādıñ / Ḳamusı bu fenā mülki ḳoyup gétdi olup türāb 3531

ve’l-aḥzān: Hüzün.

Ki pek ġamlandı babası ki oġlunuñ vefātından / Ki durmaz aġlar ol her ān gérü ġarḳ oldı ve’l-aḥzān 1646

ve’l-aṭġā: Aşırıya kaçmak, azmak.

Gel éy şerʿiñ ṭarīḳinden ḫaberdār olmayan aṭġā / Eger mü’min iseñ gerçek ki terk ét küfri ve’l-aṭġā 1807

ve’l-ḥāṣıl (Ar.): Sözün kısası, kısacası.

Ki ve’l-ḥāṣıl saña déyem ki ḥüsn-i ḫulḳ nédür bunda / Seni ḍarb étseler füssāḳ aña ḥüzn étme hem aʿlām 1784

Ki ve’l-ḥāṣıl dédi yigit ki var gét faydalanmazsıñ / Anamı rāḥatından ben ki ẕerre éylemem taḳṣīr 3349

ve’s-selām (Ar.): İşte o kadar, son söz budur, artık bitti.

Nédür bu dédi ehline ki étdim tecribe seni / Göreyim zencīri ḳırabilür mi déyü ve’s-selām 1077

Hele bunda ḫatim olsun bu kelām / Vér ṣalāt Muṣṭafā’ya ve’s-selām 4156

ve’t-tebeʿū (Ar.): Ve uydular.

Veyāḫūd ve’t-tebeʿūdaki vāv gérüye maʿṭūfdur / Eḍāʿū üzre maʿṭūfdur budur bunda murādullāh 1341

vech (Ar.): 1. Yüz.

Anuñ beñzi ḥayātında ki bir nūrānī vech-idi / Ki ṣanki yüz küle dönmüş ṣararmış beñzi olmış saz 796

2. Sebep, vesile.

Yuḳaruya oturduñ anları ḳatına iḫtiyār / Daḫı altına cāhiller bu vech üzre oluñ maʿḳūd 2200

vedāʿ (Ar.): Ayrılma, ayrılış, Allah'a ısmarladık, Allah’a emanet olun.

Benim ʿizzi celālim-çün ki dünyāyı muḥabbetde / Ki yoḳdur héç rıżām aṣlā bunı sen éylegil vedāʿ 166

Vedāʿ tamām olucaġaz gele ʿAzra’īl ol ḳula / Déye yā Tañrı dostu gel selām étdi saña Mennāʿ 2469

vedāʿlaş - (Ar.+T.): Ayrılırken birbirine esenlik dilemek, esenleşmek.

Vedāʿlaşa her ʿużvıyla duʿālar ḳılar anlara / Ḥaḳ’a ışmarlarım sizi āteşden ḥıfẓ éde Cebbār 2442

Vedāʿlaşa her ʿużv-ile Ḥaḳ’a ışmarladım sizi / Duʿālar éyleye ʿużva ṣenālar éde istivdāʿ 2468

Vedūd (Ar.): Çok muhabbetli, çok şefkatli, Allah.

Ki zīrā sévmedi cehli ʿadüvvümdür dédi cāhil / Vérir mi sévmedigine şerīf cenneti ol Vedūd 2178

vefā (Ar.): Dostluğa devam etme.

Fenā milkdür beḳāsı yoḳ vefāsı yoḳ cefāsı çoḳ / Ki ẕüldür ʿizzeti bunuñ serābdur şarābı her ān 26

Vefāsı yoḳ bu dünyānıñ işi dā'im fenā-durur / Beḳāsı yoḳ-durur aṣlā liḳāsıdur anuñ leṣṣāṣ 59

vefāt (Ar.): Ölüm, ölme.

Vefāt éyledi ol şāh kim biraz zamān mürūr étdi / Ki bir ṣāliḥ kişi anı görüpdür anı fī'l-menān 1639

Ki bir recül vefāt étse anı ḳabrine ḳosalar / Ki bir melek gele aña ʿaẕāb étmek içün īcāb 2388

Vehhāb (Ar.): Allah.

Daḫı dīnim-durur İslām daḫı ḳıblem-durur Kaʿbe / Cevāb vére bulara hep iʿānet éyleye Vehhāb 2497

Anuñ dört ḳanadı vardur biri maşrıḳda olupdur / Olupdur biri maġribde néler ḫalḳ éyledi Vehhāb 3547

vehhāc (Ar.): Çok parıltılı.

Elā yā sālikü'l-cennet ṭaleb ḳılar-iseñ vehhāc / Ki ẓulmet sende ḳabrinden eger ḳorḳar-iseñ éy ʿāc 1173

Gelüpdür ravżada bir söz Ḥasan Baṣrī buyurmışdur / Dédi dérdi Resūlullāh ki oldur ʿāleme vehhāc 3183

veḥim (Ar.): Kuruntu.

Ḳalīldir bu aḳallardan eẕeldür bu meẕelletden / Bu téz géder ḳatı elden veḥimdür bu daḫı ḫayāl 1663

ve illā (Ar.): Olmadığı hâlde, olmazsa, yoksa.

Buyurmışdur Resūlullāh ki ṭoymaz ḳarnı insānıñ / Ve illā ṭoldurur ṭopraḳ ḳabirde olur ol şebʿā 478

Ki müstaḳīm olursañ sen ki biz de ṭoġrı oluruz / Ve illā egri olursañ oluruz egri biz eyvāh 3153

vekīl (Ar.): Birinin işini görmesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse.

Vekīlimdür pes aġniyā ʿayālimdür fuḳarālar / Vekīlime dégil sen kim ʿayālim étmesün irdād 389

Ki infāḳ éylesün vekīllerim ʿayālime dédi / Gel imdi ṭut Ḥaḳ'ıñ emrin ét iṭʿām bunlara ṭabbāḫ 3230

velākin (Ar.): Amma, fakat.

Resūlullāh né buyurdı Ḳadir degil-durur ammā / Velākin ṣavmıñ āḫir gécesi oluyorur mesrūr 991

Velākin çaġırır dilden ki ḳalbi ġayrı yérdedür / Anuñ-çün ben ḳabūl étmem éderim ḥācetin ihmāl 1676

veled (Ar.): Çocuk.

Daḫı her ḥarfine bir derece vére cinānında / Né niʿmetdür oḳut kişi veledleriñi ol meʾcūr 2162

Yetīm olmuş veledleri żaʿīf olmuş veledleri / Ḳamusı miskīn olmuşlar ḳapularda diler ṭaʿām 2559

veled-i zinā: Nikahsız evlenmeden dünyaya gelen çocuk.

Ki bir söz ṭuysa birinden anı ġayrılara söyler / Ki veled-i zinā budur bu sözden ol aña ḳattāt 2996

Ol ʿavrete cimāʿ éder ki andan bir veled ḳalur / Olur ol veled-i zinā sefīh olur ki ol ḳattāt 3005

velī (Far.): Velakin, amma, fakat.

Ki gölgesinde aġacıñ ḳılardı dāʾimā namāz / Velī her secde étdikçe aña dérdi Ḫudā evsāʿ 163

Sizi dünyāda ḫor ḳıldıḳ rızıḳ da vérmedik vüsʿat / Velī ẓan éylemeñ bunı ihānetdür bize muḥtāc 3185

velī (Ar.): 1. Ermiş, eren.

Daḫı ʿÖmer daḫı ʿOṯmān daḫı hem cümle aṣḥāblar / Daḫı cümle velīlerle daḫı hem cümle enbiyā 3091

2. Sahip.

Ki sen benim velīm idiñ baña dīn taʿlīm étmediñ / Gel imdi sen de benimle yanalım bile fīʾn-nīrān 287

Sözine ḳıldı anuñ ḳabūl ʿAlī / Vardı bir ev yapdı anda ol velī 3973

veliyyullāh (Ar.): Allah'ın sevgili kulu.

Ki üç gün ṣā'im olsaydı ki bir melek gele ʿarşdan / O beşşer ya veliyyullāh maḳāmıñ cennet éy zühhād 765

Déyeler baʿżı ḫuddāmlar éşit sen yā veliyyullāh / Ki baʿżıca ḳuluñuz biz omızıñ éyleme ıḳnāṭ 3877

vér-: 1. Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek.

Ki vérdi çantayı ol ér gérü ʿĪsā'nıñ eline / Ki aldı baḳdı içine ki ekmegiñ biri iżāʿ 90

Bir altun vérdi ekmekçiye aġu ḳatdı etmeğe / Getürdi ekmegi ol kes bularıñ ʿindine iżāʿ 116

2. Tespit etmek.

Bunuñ içindeki biliñ fenāyı ẕem éder cümle / Anuñ-çün buña ad vérdim ki Ẕemmü'l-fenā 23

3. Kök veya gövdeleri sonuna -ı (-i, -u, -ü) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek tezlik bildiren birleşik fiiller oluşturur.

Ki bir yél esi vérseydi ḳamusı maḥv olur anuñ / Keenne bitmemiş gibi olur türāba hep yeksān 267

Néden maḥrūmum éy kişi bu ṣudan ben déyi vér sen / Dédi bu ṣu şular içün veledi öldi bil medfūn 2707

verāʿ (Ar.): Haramdan kaçınma.

Nidā étdi Ḫıżır buña ʿaceb sen kimsin éy kişi / Yüzün döndi buña baḳdı dédi Ḫıżır ola verāʿ 153

verd (Ar.): Gül.

Dédim beñziñ ḥayātıñda ki aḥmer verde benzerdi / Ṣararmış gül gibi olmuş yüzüñde nūr olup ifrāz 797

véril-: Verme işine konu olmak.

Ki sārik̟a içün vérilen aḳçeye birer vére / Ki ẓulme vérilen aḳçe içün on vére ol Cebbār 548

Şefā‘ate iẕin vérildi varıñ ḳatına anuñ / Diriliñ ḳatına anuñ gédiñ cennete pes mes‘ūd 2203

vessā‘ (Ar.): Çok geniş, çok bol olmak.

Ki Şāẕun éyledi du‘ā Ḫıżır’ıñ ṣuçunı ‘afv ét / Keremden sen ‘ināyet ḳıl olupdur raḥmetiñ vessā‘ 168

vesvās (Ar.): Şeytan, şeytanlık.

Ḳaçan ẕikr éylese Ḥaḳḳ’ı anı ıżlāl éder andan / Kimisine şer işledir éder ḳalbine ol vesvās1908

vesvās-ı şeyṭān: Şeytanın şeytanlıkları.

Ki ḥıfẓ éyle bu ḳuluñı cemī‘ vesvās-ı şeyṭāndan / Daḫı cümle beliyyeden ki ḥıfẓ ét Ḳādir ü Ḥuffāẓ 1888

vesvese (Ar.): İşkil, şüphe, kuruntu.

Ki yüz ḥicāb ḳılar Allāh ikisiniñ arasına / Géçemez ol ḥicāblardan édemez vesvese lemmāz 1890

Ki me’yūs oldı ol şeyṭān ki vardı gétdi yerine / Ki vesvese édemedi yigit étdi anı taḥḳīr 3351

veyā (Ar.+Far.): Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen söz, yahut.

Veyā inkār mı édersiñ mālıñ zekātını kişi / Veyā inkār mı édersiñ ‘aẕāb-ı nārı sen füssāḳ 347

Ki bir köşk vérile buña ola yāḳūt-ı aḥmerden / Veyā yaşıl zebercedden anı ét Ḥaḳ’dan iltimās 1292

veyāḫūd (Ar.+Far.): Yahut.

Taḳarrüb éyle sen bunda taṣadduḳlar fuḳarāya / Veyāḫūd ġayrı bir ‘amel ile olasın istişhād 638

Veyāḫūd oda yaḳsalar kül olsa ol kişi odda / Yéle ṣavursalar anı ki neşr olsa ḳamu eczā 3589

veyil (Ar.): *krş.* Veyl

Saña vaʿde édipdür Ḥaḳ veyil deresini odda / Ki her bir vaḳte seksen biñ sene yaḳa seni Ḫallāḳ 1372

veyl (Ar.): 1. Cehennemde bir dere.

Bularda varalar veyl ki bular da yanalar odda / Namāza ihānet é tdiklerinden ötüri iḥrāḳ 1379

veylā (Ar.): Veyl gibi vah!, yazık, vah vah manasındadır.

Ḫudā'nıñ lüṭfına ḳaldıḳ işimiz ḳatı ḫarābdur / Eger ʿadli éder ise ki vā-veylā bize veylā 2854

Ṣoralar her birine ḥāliñiz né idi dünyāda / Tābūt ṣāḥibi déye kim ḥarām yérdim işim veylā 3836

vezin (Ar.): *krş.* vezn

Ki ṣābir ḳullara Allāh ḥisābsız vére ecrini / Ki sā'ir ʿameliñ ecrin vezinde ṭarta ol Settār 3731

vezīr (Ar.): Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan" paşa" ünvanını taşıyan kimse.

Ki bay olsañ gedā olsañ olur elbetde bir ḥüznüñ / Vezīri pādişāh olsañ ki vardır sende bir aḥzān 25

Daḫı tenhāda ṣāḥibdür daḫı ḥayretde delīldür / Aḫillālar vezīridür eḥibbā oldılar aʿlā 1862

vezn (Ar.): 1. Tartma, tartılma.

Yarın yevm-i ḳıyāmetde ʿameller vezn olacaġız / Ki taḥḳīḳā ḳosaydı Ḥaḳ yéri gögi daḫı eyyām 1471

Bu cümle yérleri gökleri ḳosañ bir kefesine / Ḳosañ bu ẕikri bir kefesine vezn étmege mīzān 3490

2. Nazmın belli kalıplarından her biri, nazım ahenginin ölçüsü.

Gelür vezne oḳu bunı dilersiñ / Bunı begenmeyen cāhil olursuñ 3938

vildān (Ar.): 1. Kullar, köleler.

Ṣaġında daḫı yétmiş biñ ola vildān-ile ġılmān / Getüreler bular cümle ḳızıl yāḳūt buḫūrdānı 3864

Ṣolunda daḫı yétmiş biñ ola vildān-ile ġılmān / Bular getüreler cümle ḳadeḥler kāseler ṣāfī 3865

vildānāt (Ar.): Kullar, köleler.

Sen aña girdiġiñ zamān sesi duyulur içinde / Né deñlü var ise anda cemīʿ ḥūrī ve vildānāt 2051

virān (Far.): Yıkık, yıkılmış.

Gine bulamadı ol şāh ki ḥayvānda da bir ednā / Ve illā virana içinde ki bir kelb buldı ol cār bāk

visāṭ (Ar.): Ortalık.

Daḫı getüreler yaṣdıḳ ḳoyalar başı altına / Daḫı ayaġı ucına ḳoyalar bir daḫı visāt 2117

Ki öyle bir visāṭdur kim ola sündüs ü istebraḳ / Bular ṣanki néye beñzer atılmış penbe fī'l-līnāt 2118

vuḳūf (Ar.): Anlama, bilme, haberli olma.

Bu söze pes münāsibdür ki bir ḥikāye basṭ édem / Vuḳūf olmadıġıñ ādemlere ḫor baḳma éy ʿamā 3070

vur-: 1. Silahla yaralamak, öldürmek.

Néce vurunca aġzına yıḳıldı ol yére aṣlan / Bıraḳdı beni aġzından ki ʿaḳlı gétdi teẕhībāt 613

Bularıñ boynunı vurmadıġıma éderem ibkā / Ki kāfir boynı vurur gibi étmedim ḳanın isfāk 1416

2. Yapıştırmak, dövmek.

Bu daḫı sū'-i ḫulḳdandır ki ḥayvāna sögüp vurmak / Ki ẓulm étmiş olursıñ sen ki olduñ sen mine'ẕ-ẕallām 1783

Eger ḥayvāna vurduñsa ḳatı müşkil olur ḥāliñ / Ḥelālleşmeḳ degil mümkün cezāsı ola bi'n-nīrān 2285

vurul-: Takmak, koymak, bağlamak.

Ki mü'minin déyü da'vā ḳılasıñ sen de éy kişi / Ḥarām ḥelāl démez yérsiñ vurula aġzıña licām 897

vuṣlāt (Ar.): Bir şeye ulaşma, yetişme.

Bu kez dédi aña Allāh ki yā ādem éşit benden / Baña ḳulluḳda olursañ édem ẕevḳe gine vuṣlāt 2058

vużū (Ar.): Abdest alma, abdest.

Vużūya ḳā'im olmasa daḫı 'öẕri de olmasa / Namāza sür'at étmese ki farżı éylese itrāk 1415

'Alī'den pes rivāyetdür Ḫudā rāżī ola andan / Ḳaçan namāz murād étse éderdi ol vużū īṣār 1586

vü (Far.): *krş.* ve

Ṣenā vü ḥamd u lā-yuḥṣā saña éy Ḫāliḳ u Feyyāż / Ki yoḳdur héç saña emṣāl ki sensin Ḳāhir u Feyyāż 1

Ṣafā vü leẕẕet olurlar cinānıñ ni'metinden hep / Gezerler gine gelürler o ḳandīllere ḳamu cān 2540

vücūd (Ar.): 1. İnsan veya hayvan gövdesi.

Velī mālıñ ḫayırlısı vücūda ḫayra ṣarf ola / Cemī' maḫlūḳ göre nef'in żarūrātlar ola ifrāz 318

Mālıñ ḫayırlısı kişi vücūda ṣarf ola ancaḳ / Ki intifā' édeler ḫalḳ eger ṭayyār eger ṣarrāf 1195

2. Bulunma, var olma.

Ki sévmedigi insāna biraz furṣat vére bunda / Né işe başlasa ol kes vücūda getüre derrāk 226

Ki taṣdīḳ éyle éy kişi bunı sen étme istib'ād / Eger dérse ki bir kez kün vücūda gele her enām 1487

vücūh (Ar.): İmkanlar.

vücūh-ı ḫayrāt: Hayırlı imkanlar.

Daḫı taṣadduḳ éderler mesākīne bular cümle / Vücūh-ı ḫayrāt éderler bular yoḳ bize iḥtiyāc 3196

vüsʿat (Osm. T.): Genişlik, bolluk.

Sizi dünyāda ḫor ḳıldıḳ rızıḳ da vérmedik vüsʿat / Velī ẓan éylemeñ bunı ihānetdür bize muḥtāc 3185

-Y-

yā (Ar.): Ey!, hey!

Buyurdı ẕü'l-celāl Allāh ki yā ʿĪsā éşit anı / Günāhını diler benden ki raḥmet éyle dér Feyyāż 39

Şikāyet étdiler Ḥaḳḳ'a ki yā Rabbi şu gécede / Yédi yüz ḳızı bozdılar şaḳīler oldılar ṭuġyān 1624

Ki def' ét bunları yā Rab ki pāk olsun yériñ yüzi / Ki ḳalmasun ḳamu şerri ki maḥv ola ḳamu aṣnām 1789

Velī yapa-y-idim seni ki yā Kaʿbe yédi kerre / Yıḳa-y-idim yédi kerre édeydim gine istibnān 2859

ya (Far.): Bağlaç.

Melek mi ya resūl midür resūl déye meleklerdür / Melek déye nebīlerdür ki iḫtilāf ola īcād 763

Aġır gele bunuñ ṣevābı yérlerden ya göklerden / Ki taṣdīḳ éylegil bunı ki gelsin ḳalbiñe īḳān 3491

yād (Far.): Hatırlama, anma.

Gör imdi şimdi cezāñı Ḫudā vérdi saña çek yat / Bil imdi mālıñ düşmānlıġın saña bugün ét yād 460

yaġ: Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal madde.

Hemān bir ḳıṭʿa yaġ-ile bir eṣvāb vérmiş-idi ol / Ki ġayrı vérmedi aṣlā ḳatı baḫīl idi şerrār 530

Bu mücdelerle ol ṣāliḥ ki duymaz cān acısını / Ki yaġdan ḳıl çeker gibi ala cānını ol Mennāʿ 2472

yaġ-: Yağmur, kar, dolu gökten düşmek.

Bu kez yaġmur vére Allāh yaġa ol ʿarşıñ altından / Ki bir yaġmur-durur ol kim menī gibi éder seylā 3581

Ab-u ḥayāt deñizi dédiler bu ṣuyuñ adına / Tamām ḳırḳ gün yaġa andan yériñ yüzi ola baḥrā 3582

yaġmur: Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne düşen yağışın sıvı durumda olanı, yağar, yağış, baran, bereket, rahmet.

Bu kez yaġmur vére Allāh yaġa ol ʿarşıñ altından / Ki bir yaġmur-durur ol kim menī gibi éder seylā 3581

Ki tā on iki arşun géçe yériñ altına bu ṣu / Ki bu yaġmur bitire hep çürüyen tenleri kellā 3583

yaḫnī (Far.): Et yemeği.

Bunı éşidicek andan ki vardım bir sīnī düzdüm / Pilāvdan daḫı yaḫnīden ḳodum ben sīnīye ṭaʿām 2929

Ala öñüne anı da yéye andan né dilerse / Eger yaḫnī eger biryān eger kebāb yéye ʿubbād 3912

yāḫūd (Far.): Veya, ya da.

Ki incitse seni ḥayvān ṭarīḳde yāḫūd ġayrıda / Anı ḍarb éyleme zinhār çekersiñ żarrını éy ḥām 1780

Bular siziñ yanıñızda eger kibre yetişirse / Biri yāḫūd ikisi de édesiz anlara iḥsān 3262

Yahūdī (Ar.): Yehuda'ya mensup olan, Yahudi.

Meger kim ol Yahūdī'niñ ki bir ortaġı var-idi / Ki Hind'e gétmiş-idi ol metāʿ getürmege çoḳ az 330

Rivāyetde gelüpdür kim ki Mālik ibni Dīnār'dan / Ki bir ḳoñşusı var idi Yahūdī idi ol rüsvā 2947

Yaḥyā: *krş.* Ḥażret-i Yaḥyā

Bu nidādan gérü cümle birike şehīd olanlar / Ki Yaḥyā'nıñ eline bir ḳızıl sancaḳ vére Cebbār 3761

Yaḥyā oġlı Aḥmed: Sahabi.

Ki Yaḥyā oġlı Aḥmed'dir Muḥammed İbni ʿAbdullāh / Su'āl étdi helūʿdan ol daḫı dédim aña eclā 481

yaḳ-: 1. Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak.

Anı metāʿ ṣanır mısıñ āteşdür ol seni yaḳar / Ki zīrā Ḥaḳ ḥarām étdi ki ʿişyānda olup ışrār 177

Ki ġayyāda anı yaḳa ki çoḳ ʿiḳāb éde aña / Ki ol ḳadar yaḳa anı zebānīler vurur mıṭrāḳ 1403

2. Yıkıma, zarara yol açmak, büyük bir zarara uğratmak, mahvetmek.

Ha bir béş gün ġurūr éyle seni yaḳar ölüm bir gün / Ki cümle tār u mār olur görüñ seni éder ihlāk 257

Seniñ pek sévdigiñ māllar né ṣūretde yaḳa seni / Cehenneme götüreler yaḳa ol māl seni iḫrāḳ 366

yaḳa: Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü.

Daḫı ol sévdigiñ māllar eger ḥayvān eger erzāḳ / Ḳamusı olalar düşmān yapışa yaḳaña ol ān 288

Daḫı yaḳamı yırtarım ki nefsimi helāk édem / Ḳabūl étmez iseñ daʿvetimi vérmez iseñ emvāl 1718

yaḳın: Uzak olmayan yer.

Néce ki taḫta yaḳın gelicek ot duta tenini / Keenne kibrit āteşe yaḳın olunca istiḫrāḳ 373

Ṣaḳın zinhār eyā mü'min şu kişilerden olma kim / Ölecegine yaḳın vaḳf éder mālını ol vaḳḳāf 1202

yaḳlaş-: Arada az bir aralık kalacak biçimde ilerlemek, aradaki uzaklığı azaltmak veya büsbütün ortadan kaldırmak için ileri gitmek.

Ki ḥattā mevte yaḳlaşdı namāza ṭurdı anası / Anuñ ḳoñşuları geldi ḥālin ṣormaḳ içün nisā 2813

Dédi ḳoñşuları anasına éy ṣāliḥa ḫatun / Ki oġluñ mevte yaḳlaşdı başı ucuna gel éy ḥublā 2814

yāḳūt (Ar.): Değerli süs taşı.

Ki her birini yaratdı ki ḳırmızı yāḳūtdan bil / Kemālinden yapup ol Ḥaḳ ki bir kez dédi kün fe-kān 1982

Ki yāḳūtdan yaratdı ol aġacı ẕü'l-celāl Allāh / Anuñ budaḳları ʿarşa olupdur muttaşıl her ān 3473

yāḳūt-ı aḥmer: Kırmızı yakut.

Ki cennetden aña yüz biñ şehir vére aña Allāh / Ola yāḳūt-ı aḥmerden gire içine ẕī'l-maʿmūl 1029

Anı ḫalḳ éylemiş Allāh ḳızıl yāḳūt-ı aḥmerden / Görüne bir ṭarafından öteki yanı mir'ātī 3857

yalan: Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz, kıtır.

Ḳaḳup oturduġuñ yalan sözin yalan işiñ yalan / Yalandan taḥṣīl édersiñ bu mālıñ cümlesin cemmāʿ 80

Ki söylersiñ olur olmaz sözi küfr-ile yalanı / Daḫı şetm-i ġalīẓ kelām olup her söziñiz ikrāh 3134

yalan-: Yalama işi yapılmak veya yalama işine konu olmak.

Ki ḳalḳardı yérinden ol dudaḳlarını yalanır / ʿAceb daḫı né vardur kim yéyem ḳarnım ola şebʿā 477

yalancı: Yalan söylemeyi huy edinmiş olan kimse.

Başın aḳ mü'miniñ dérsiñ séverin dérsiñ Allāh'ı / Bu kez fiʿlin Ḳarūn fiʿli yalancı kişisin hellāʿ 67

Daḫı şol eve girmezler daḫı siḥir ola anda / Daḫı yalancı evine melek girmez ṣabāḥ aḫşam 1109

yalı (Rum.): Sahil.

Gelüpdür Zühre'de bir söz ki Ḥażret-i Ḫıżır bir gün / Ki bir deñiz yalısında bir aġaç dikdi ol ḳannāʿ122

yalıñ: Alev.

Ḳızar cümle cehennem hep anuñ şiddet-i ḥarrından / Ṣanasın bir ḳızıl yalıñ olur cümle bi-iẕnillāh 1361

yalın: Çıplak, üryan, açık, kapsız, örtüsüz.

Dédi bir gün otururdum bir ādem geldi mescide / Başı açıḳ yalın ayaḳ ki gör ḥikmeti ol āgāh 3077

yalıncaḳlık: Çıplaklık, yoksulluk.

Ol ʿayāli eski géyen Fāṭıma'ñdur bu gelen / Hem yalıncaḳlıġa doyan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4055

yalıñız: Yalnız.

Daḫı ḫayırlıdır biliñ ki her bir rekʿatı anuñ / Ki bir sene ʿibādetden yalıñız ḳıldı ol itmām 1438

Cemīʿ dostlarıñız ḫışımlarıñız ḳabre ḳoduḳda / Yalıñız üzre yatup pes yalıñız ḳalasız eşḫāṣ 3464

yalvar-: Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

Bular cümle géce gündüz Ḫudā'ya yalvarırlar kim / Bularıñ ṣuçların ʿafv ét āteşden olalar maḥcūr 981

Ḳaçan götüreler ḳabre ki gine ol ferişţehler / Gelürler yalvarırlar götüre né silkmek éy ẕehāb 2480

yan: 1. Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet.

Ki dört yanıma baḳdım ben ki ol şeyḫi bulamadım / Kim idigin bilemedim beni ol étdi taḫlīṣāt 616

Bu kez ben kendimi gördüm ki bir şecer yanında ben / Ol aġacıñ yanında var büyük ḳubbe ẕevī'l-ebvāb 1959

2. Birlikte, beraberinde olma.

Büti var kāfiriñ yanında ṭapar aña ol melʿūn / Batırır aġını baḥre çaġırır bütine fernāk 230

Ki söyletmeden anları ki vurmaḳ başına yégdür / Veyāḫūd yanlarından ḳaç ki étme sözlerin semʿā 1835

yan-: Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

Anuñ béşincisi nédir ki bir belā gele māla / Ya āteşe yanar ol māl naṣīb olmaz saña kennāz 319

Seniñ ḳanḳı teniñ vardır yanacaḳ bunlara füssāḳ / Cānıñ tende iken érken olasın tézce tā'ibūn 2345

yañaḳ: Yüzün göz, kulak ve burun arasındaki bölümü.

Anıñ elinde yazdı Ḥaḳ Ebū Bekir şerīf ismin / ʿÖmer yazdı yañaġında ṣolunda yazdı bil ʿOṯmān 1993

yañıl-: Sonucunu düşünmeden veya bilmeden uygunsuz bir davranışta bulunmak.

O ferişteh yemīniñde ki bilmedigini dése / Ṣaḳın yañılma şöyle dé ḥayā éyleme vér aḫbār 2507

yaʿnī (Ar.): "Demek oluyor ki" anlamlarında bir söz.

Ki yaʿnī ġayrı peyġamberlere vérmedi bu béşi / Ki taḫṣīṣ éyledi baña budur béş niʿmet-i maẓhūr 966

Ki yaʿnī ḫayrı söylegil ki şerden ictināb éyle / Eger sen ḫayrı söylerseñ selāmet buluruz billāh 3152

yap-: 1. Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.

Daḫı éyü ata binmegi isterler bular dā'im / Daḫı köşki sarayları yapam déyü éder meylāh 1344

Gümüşden yapmış ol Ḫāliḳ şerefesi-durur altun / Ḳaçan yaḳın varıcaġaz ki ḳarşu gele ḫuddāmı 3849

2.Kapamak, kapatmak.

Ki cennetiñ sekiz ḳapuların cümle açar Allāh / Yapar yédi ḳapuların cehennemiñ bilā-mürtāb 952

Ki ḳanḳı mer'edür ére ki ḫiẕmet éde yédi gün / Ḫudā yapa cehennemiñ yédi ḳapusını illā 2722

yapdır-: Yapmasını sağlamak, yapmasına imkân vermek.

Daḫı köpri binā éder daḫı medrese yapdırır / Néce evḳāf éder bunlar ki intifāʿ éder muḥtāc 3195

yapış-: 1. Birini rahatsız etmek, sataşmak, peşini bırakmamak, musallat olmak.

Yaḳaña yapışa ḳıymetlü evlādıñ ḳıyāmetde / Seni rüsvāy éde anda olasıñ işiñe pişmān 286

Ki sünnetine pek yapış azu dişlerle éy mü'min / Ki ümmetim déye yarın bile ḥaşr olasın maḫlūḳ 1051

2. İyice yaklaşmak, sokulup değmek.

Münāfıḳ geldi tennūruñ başına gördi kim ʿavret / Oturur héç āteş yapışmamış sālim-durur ḥüsnā 506

Vara bir bir birikdire elinden yapışa cümle / Déye ol ẕü'l-celāl Allāh ṭaleb ḳıl dilegil maʿmūl 1019

yapraḳ: Bitkilerde solunum, karbon özümlenmesi, terleme vb. olayların oluştuğu, çoğu klorofilli, yeşil ve türlü biçimdeki bölümler.

Ki cennetdeki meyvānıñ aġaçlarına yél vura / Ki her bir yapraġından çıḳa bir āvāz éşit anı 3871

yapu: Bina, inşaat.

Onuncu ḥaḳḳı ḳoñşunuñ anı da naḳl édem saña / Evi üstüne yüksek yapu yapmamaḳ-durur éy cān 2888

yār (Far.): Sevgili, dost.

Ki bir géce nidā geldi getür incüleri éy yār / Mekānına ḳoyalum dér elinden aldılar éy yār 218

Ki aġniyā yéyüp içüp anı görür yérinirdiñ / Gel imdi şimdi Rabb'iniñ niʿmetlerine gir éy yār 2433

yar-: Derin yara açmak.

Tañrı éder yüzine laʿnet ṭaşın / Sen daḫı yar anuñ ṭaş-ile başın 4105

yara: Vücutta işlemekte olan çıban.

Ki gördüm anı bir daḫı ki gördüm yüzüni envār / Ki cümle yaralar gétmiş daḫı héç ḳalmamış çıban 2667

Ḥükemānıñ biri éydür ki mer'e dili bıçaḳdur / Ki bir kez anı ṣoḳarsa oñulmaz yarası billāh 3177

yaraḳ: Hazırlık.

Mevtini ʿilme'l-yaḳīn bilüp yaraġın éyleyen / Hem yetīmler döge ḳoyan Fāṭıma'ñdur bu gelen 4062

yaraḳlan-: Hazırlanmak.

Elā yā eyyühe'l-insān ḥāżırlan göçmege éy cān / Ölüme éyle istiʿdād yaraḳlan göçmege éy cān 2274

yaralan-: Yaralama işi yapılmak.

Ḥasret-ile yaralanmış anamuz / Fürḳat ile yaralanmış anamuz 4035

yārān (Far.): Dostlar.

Ki temṣīl éyledi Allāh bu dünyāyı néye beñzer / Ki şol yér gibidür biliñ aña étdi idi yārān 265

Oḳuyan diñleyen cümle ṣevābını bağışlaya / Odur meyyite faydalı ʿamel göndere gör yārān 2296

yarat-: Allah, olmayan bir şeyi var etmek.

Ki bu cennet ḳapusunda ki yazdı mü'miniñ ismin / Daḫı bu cennet içinde yaratdı ḥavżı hem esmāk 242

İki yüzünüñ arası ki biñ yıllıḳ ḳadar yoldur / Ki her yüzünde biñ aġzı yaratdı Ḫāliḳ-i meşkūr 983

yardım: Kendi gücünü ve imkanlarını başka birinin iyiliği için kullanma.

Déye Ḳur'ān sen éy mü'min oḳurduñ beni dünyāda / Saña yoldaş olam bugün saña yardım édem keṣrāt 2089

Birisi ḫasta olsaydı anuñ ḥālini ṣormaḳdur / Biri yardım ṭaleb étse aña étmekdür istīʿān 2863

yarı: Bir şeyin yarısı kadar olan, yarım olan.

Ki bundan ṣoñra mescidiñ ṭamı yarıldı üstünden / Ẕeheb fıḍḍa yarı altun yarı aḳçe ile īṣāl 1719

yarıl-: Yarma işi yapılmak.

Ki ol ṭaġ yarılı vérdi içinden çıḳdı bir ādem / Yüzi güzel uzun boylı naẓīri yoḳ ḳatı ḥisān 742

Başıñ yarıldı mı seniñ bu dīn yolunda éy kişi / Ki ḳaç kerre sürüldüñ sen bu dīnden ötüri eyyām 1803

yarım: Bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri.

Ṣıġınıñ sizler Allāh'a ki ol nār-ı cehennemden / Yarım ḫurmā olursa da taṣadduḳ édiñ éy aḫyār 523

yarın: Gelecek, ilerideki zaman; ahiret günü.

Ki her bir dirheminden hep ḥisāb ister yarın Allāh / Ki anı ḳanda kesb étdiñ déyü su'āl éder Mevlā 464

Ki söyle ḫālimiz aña néye müncer olur yarın / Bizim a'mālimiz azdır naṣīḥat éylesün vehhāc 3198

yarınki: Yarın yapılacak olan, yarın ile ilgili.

O gün géçdi yarınki gün faḳīr Mūsā'ya géderken / Yoluna éndi bir arslan faḳīri ḳatl édüp ol ān 275

yarlıġa-: Suç bağışlamak, maġfiret etmek.

Daḫı yarlıġamaz Allāh muṣir-i bi'z-zinā dā'im / Daḫı ribā yéyenleri Ḫudā yarlıġamaz bi'ẕ-ẕāt 853

Né şey' ile seniñ günāhıñı yarlıġadı Allāh / Cevāb vérdi gine aña géderdim yolda nā-gehān 1641

yas: Ölüm veya bir felaketten doğan acı ve bu acıyı belirten davranışlar.

Ki ol günüñ meşaḳḳatin 'aẕābların fikir éyle / Ki döksüñ gözleriñ yaşlar dün ü gün éylegil sen yas 1240

Su'āl étdi ḳamu aṣḥāb dédiler yā Resūlullāh / Ki ya'nī né muṣībetdir bular-çün étdiler pek yas 1246

yaṣdıḳ: Başın altına koymak veya sırtı dayamak için kullanılan, içi yün, pamuk, kuş tüyü, ot vb.yle doldurulmuş küçük minder.

Daḫı getüreler yaṣdıḳ ḳoyalar başı altına / Daḫı ayaġı ucına ḳoyalar bir daḫı visāṭ 2117

Yāsin (Ar.): Kuran'ın 36. suresidir. Mekke'de nazil olmuştur.

Ḫaberde vārid olmuşdur Resūlullāh buyurmuşdur / Biriniñ nezʿ-i ḥālinde oḳunsa Yāsin éy aḫyār 2636

Yāsin ḥurūfı cümlesi olupdur üç biñ iki yüz / Daḫı olupdur on ṭoḳuz ḥurūf ʿaded éder aḫyā 2639

yasla-: Başsağlığına gitmek.

Göz yaş-ile yéryüzün ışladılar / Analarınuñ yasın yasladılar 4039

yaşşı: Yayvan ve düz.

Bu kez taḫta gibi anı ki yaşşı yaşşı édeler / Bu kez ḳızdıralar otda ki ol ḥadde ola iḥrāḳ 367

yaş: 1. Gözyaşı.

Ki var ol yigide dé sen eger yaş yérine ḳanlar / Dökerse éylemez fayda gözi olursa da inḳāż 40

Ḫurūc étdi mübārek ay ʿaceb bildiñ mi ḳadrini / Néçün dökmez göziñ yaşlar firāḳından bunuñ éy nās 1231

2. Nemli, ıslak, kuru karşıtı.

Ki bir parmaġını baḥre batırsañ gine çıḳarsañ / Né deñlü yaş ḳalur anda ki dünyā böyledür imtāʿ 74

O parmaḳda né deñlü yaş ḳalursa añla baḥırdan / Bizim beyānımız ancaḳ aña beñzer bil éy ʿubbād 3919

3. Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.

Resūlullāh aña dédi ki ḳaç yaşıñda varsıñ sen / Benimle ʿİsā beyninde ki géçdi çoḳ sene ezmān 722

Ki ḫayrı’n-nisā né dér gör dédi var idi bir ġulām / Ki on yaşına girmişdi ki yüzi pāk anuñ nūrān 2660

4. Kendi suyunu, canlılığını yitirmemiş, kurumamış, kurutulmamış, taze.

Biter birinde ḫurmā kim birinde yaş üzüm biter / Buları Ḥaḳ aña vérmiş düni gün éde maʿīşāt 865

yaşıl: *krş.* yeşil

Dédiler baʿżılar yaşıl zebercedden-durur cümle / Dédi Ṣāniʿ aña bir kez vücūda éyledi maʿmūl 1030

Ki Eyyūb eline Allāh ki bir yaşıl ʿalem vére / Ki ʿarşıñ ṣaġ yanına süre bunları Ġanī Cebbār 3728

yaşılca: Yeşile benzer.

Ki aġzından çıḳa anuñ ki bir yaşılca ḳuş aḥsen / Ḳanadları ola dürri cevāhirden o bī-ḳıyās 3513

yaşlu: Nemli.

Baġrı yaşlu gözi yaşlu anamuz / Şemşe yüzli māha ḳutlu anamuz 4036

yat-: 1. Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

Ölüm döşegine yatdıġı vaḳtin dili dutula / Déyemez vārişe ol māl daḫı anda ḳalur iḥrāz 343

Eger maraż-ı mevt olup daḫı döşekde yatırsañ / Vaṣiyyet ét ḳarībiñe velediñ étmeye noḳṣān 2291

2. Uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek.

Ki Şemʿūn geldi evine namāz ḳılmaġa başladı / Namāzdan fāriġ oldı ol biraz yata éde niyām 1071

Biraz yatdı o maḳāmda ki ḳaḳdı çıḳdı gétdi ol / Bükā éyleyerek gétdi éşit né işler ol bī-ḥāẕ 2002

3. Ölü gömülmüş olmak.

Ṣevābını bağışladım bu ḳabirde yatanlara / Anı gördüm ki bir nādī nidā édüp dédi aḳvāl 3401

Yériñ altında yata ol bedr-i tām / Né revādur söyle şāhī siz kelām 3956

4. Cinsel ilişkide bulunmak.

Üç oġluna ki üç ḳızın nikāḥ éyledi anlara / Birin kendi nikāḥlandı zifāfa yatdılar tamām 2897

Zifāfa yatdı uşaḳlar velī ben yatmadım aḫşam / Ki uġrı şey' çalar déyü ki ben olamadum nevvām 2921

yatsu: Güneşin batmasından bir buçuk, iki saat sonraki vakit, yatsı vakti.

Aḫşamı yatsu arasında vefāt / Éyledi ol bint-i sırr-ı kā'ināt 4022

yatur-: Defnetmek.

Pes cenāz'ile anı götürdiler / Babasınuñ ḳabrine yaturdılar 4053

yavru: Çocuk, evlat.

Dédi yavrularım benim ḥayā étdim ben anlardan / Ki isteyemedim bir şey' ṣabır édelüm éy ġulām 2928

yavuz: Kötü, fena.

Bu yavuz sözleri éşide 'Azrā'il'den ol ḫabīṯ / Şaşa taḥrīk éde tenden gérü yol bulmaya maġbūn 2351

yay-: 1. Bir şeyi açarak, düzelterek bir alanı örtecek biçimde sermek.

Ki yér evvelki yér ola velī bol éyleye Allāh / Ki emr éyleye bu yére geñiş yayar yüzin ī'ād 3656

2. Birçok kimseye duyurmak.

Anuñ dördüncüsi budur né éşitse ki ol cāhil / Yayar dünyāya ol sözi ṣaḳınmaz sözini eyvāh 3161

yaz-: 1. Yazıyla kaydetmek.

Ki bir yıllıḳ ṣevāb yazar bulamadıġı ecilden / Ecirler vére Ḥaḳ aña ḳıyāmetde édüp esrār 186

Yazıñ étdigi ḫayrātı ki ḳıyāmetdégin sizler / Ki dolduruñ kitābların ṣevāb-ile édiñ neffāc 1189

2. Yazı ile bildirmek, haber vermek.

Ki İḥyā-i ʿUlūm yazdı ḫaberde vārid oldı kim / Ki bir gün Ḥażret-i ʿĪsā édipdi ṭaġa bāʿidāt 859

Ki Cāmiʿü'l-fetāvā'da yazıpdur naḳl éder ʿimād / Ki tevbeye gel éy kişi namāzı éyleme itrāk 1423

yazı: Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazma işi.

Bu kez ṭırnaḳ ḳadar biti çıḳa anlarıñ içinden / Göreler anda yazılmış ki bir güzel yazı éy nās 3509

yazıl-: Yazma işi yapılmak.

Cemīʿ ʿömründe ol kişi ʿibādet éylemiş miḳdār / Yazıla defterine bil ṣaḳın şek éyleme īżāʿ 628

Yazılmış anda lā ilāhe illallāh Muḥammed hem / Resūlullāh yazılmışlar budur kelime-i aḳdās 3510

yazılı: Üzerinde yazı bulunan, yazısı olan.

O dört livāda yazılı şehādet kelimesi bil / Ki kün dédi aña Allāh vücūda geldi bi'l-ikrām 1106

yé-: Yemek yeme, karın doyurma işi.

Dédi ben yédim etmegi bunıda ben alayım dér / Ki altunı görünce ol ki iḳrār éyledi hellāʿ 110

Ki bir şeyʾ aġzıña alsañ acı ṭatluyu bilürsiñ / Yéñ içeñ dürlü leẕẕetler édeñ hem cümleyi hażmā 1847

yeʾs (Ar.): Ümitsizlik, elem, keder.

Saña naḳl édeyim bir söz naṣīḥat alasın bundan / Ki ḳalbiñden géder yeʾsi ki ét aḫrete istircāʿ 82

yed-: Bir kimseyi elinden tutup götürmek.

Ki her bir rūḥı bir melek yede birisi öñünden / Birisi süre ardından geleler ḳabrine fi'l-ḥāl 3617

yédi: Altıdan sonra gelen sayının adı.

Ki yédi gün oruç ṭutsa ki yédi ḳapusı oduñ / Ḳapana her ṭaraflardan ki her bir ṣavmına nīrān 712

Ki münşaḳ oldı ol sāʿat ki bed éyledi yazmaġa / Yédi yüz yıl tamāmında yazup étdi ḳatı īżāḥ 1928

yédinci: Yedi sayısının sıra sıfatı, sırada altıncıdan sonra gelen.

Beliyyānıñ yédincisi ki bir yére göme mālı / Anı Allāh unutdura ki ḥāl-i mevtde bil kennāz 342

İkinci göge çıḳarlar keẕālik anda da böyle / Yédinci göge dek böyle ṣorarlar bunlara tamām 1158

yédir-: Yemesini sağlamak.

Ḫaberde vārid olmışdur ki bir ʿālimi bir kişi / Evine éylese daʿvet yédirse aña taʿẓīmen 2242

Ki şimdiki zamān ḫalḳı gözetmez ḳoñşu ḥaḳḳını / Yédirir ḳorḳdıġına hep éledir ẓālime iftāḥ 3226

yég: Daha iyi, yeğ.

Ki söyletmeden anları ki vurmaḳ başına yégdür / Veyāḫūd yanlarından ḳaç ki étme sözlerin semʿā 1835

yégrek: Daha iyi, tercih edilir.

Yégrek oldur bu sözi ben gizleyem / Dügüne gédem déyü yol gözleyem 4080

Ḳanda bulasın sen bundan yégrek / Cān fedā olsun başım kes tézrek 4119

yek (Far.): Bir oluş.

Ki ḥacca gétmeden yekdir ki éylik éylemek cāra / Ḫuṣūṣā ol faḳīr ola daḫı muḥtāc ola cīʿān 2886

yeksān (Far.): Beraber.

Eger bay u eger gedā ḳamusı hep olur fānī / Eger ʿābid eger fācir türāb-ile olur yeksān 261

Daḫı ben şol ölümem kim enāniyyet édenleri / Éderem ḫāk-ile yeksān vuram yüzlerine mıṭrāḳ 2335

yél: Rüzgar.

Ki bir pek yél ḫurūc étdi öñünden geldi pes ol yél / Ki ṣırtından unun aldı hevāya refʿ édüp seyyār 556

Ki igne yurdusı miḳdār deliginden çıḳa bu yél / Ki yéryüzünde ḳomaya depeler ṭaġları ibḳā 3575

yél-: Aceleyle, telaşlı bir biçimde koşmak.

Taḥarrük étseñ anları ki yéller ekṣerī anlar / Fesāda vérir ortayı ki ḫalḳ ikrāh éder ferrā 1833

Ki bir mü'min bir āḫer mü'miniñ ḥācetine yélse / Ki dört ḳul azād étmişce ṣevāb vére Ġanī Sübḥān 2864

yemīn (Ar.): Sağ, sağ taraf.

O ferişteh yemīniñde ki bilmedigini dése / Ṣaḳın yañılma şöyle dé ḫayā éyleme vér aḫbār 2507

yémiş: Meyve.

Cemīʿ cennet yémişini aña rūzī ḳıla Allāh / Ki her birinde bir dürlü ṭaʿām vardur biliñ enām 928

Yeñi çıḳmış yémiş ise uşaġıñ eline vérme / Çıḳarma anı ṭaşraya yédir eviñde sen tuffāḥ 3236

yeñ: Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.

Ki geldi aña bir ʿavret selām vérdi aña ol zen / Eliniñ birini örtmiş édüp yeñi ile estār 525

Bizimle ḳıldı maġribi gine oturdı mescidde / Başın çekdi yeñine ol yérinde éyledi ḳaʿdā 3080

yeñi: 1. Kullanılmamış veya az kullanılmış olan, eski karşıtı.

Ki şimdiki zamān ḫalḳı eger cāhil eger faḳīh / Yeñi eṣvāba ṭaparlar daḫı hem kürke iʿtibār 179

Ki ʿīd degil-durur bilgil yeñi libās ile kişi / Velākin bayram ol gündür ṣırāṭdan olasıñ ḫalāṣ 1275

2. Oluş veya çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan.

Ki her bir adım atdıḳça ki maḥv ola günāhları / Anadan yeñi ṭoġmuş gibi zenbden ola taṭhīrān 2247

yeñilen-: Canlanmak.

Dédi levnim éyü olsun daḫı cildim yeñilensin / Bunı isterem Allāh'dan bunı refʿ éyleye Ṣammād 402

yér: 1. Yerküre.

Ki béş yüz yıl ḳadar yérden yaḳa ādemi ol taḫta / Bu kez ṣāḥibin élteler anuñ yanına istivāḳ 368

Ki gökden gelecek beliyyāyı defʿ éyleye Allāh / Daḫı yér ehliniñ şerrin gérü defʿ éyleye iʿzāz 784

2. Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekan.

Bu kez bir maġaraya girdiler bular oturdılar / Dédi ʿĪsā bu kişiye ki ḳaḳ yériñden éy ṭammāʿ 106

Dédi bir yérde yürürdüm ki bir aṣlan çıḳa geldi / Néce ṭutdı ki bélimden ḳodı ṣırtına taḥḳīḳāt 610

yér üstü: Yerin yüzeyi üstündeki bölümü.

Dédi ʿĪsā ki yā Rabbi yér üstinde ʿaceb bundan / Ki efḍal var mı ḳul ʿaceb budur uş ekrem-i insān 753

Daḫı ben ayırıcıyım cemīʿ ḳardaşı ḳardaşdan / Dökile gözleri yaşı yér üstüne ola seyyāḥ 2334

yér-: İncitmek.

Ki kimde né var-idiġin né bilürsiñ sen éy melʿūn / Ki belki senden efḍaldur ki yérme sen anı ḫāṣāk 3043

yérin-: Kederlenmek, üzülmek, mahzun olmak, tasalanmak.

Ki aġniyā yéyüp içüp anı görür yérinirdiñ / Gel imdi şimdi Rabb'iniñ niʿmetlerine gir éy yār 2433

Melūl olup yérinirler lisān-ı ḥāl-ile dérler / Eyā ġāfil gözüñi aç ki bir gün ekl éder dīdān 2563

yérine: Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.

Ḫulūṣ niyyet-ile faḳīrlere taṣadduḳ éyleseñ / Biriniñ yérine biñ vére Ḥaḳ ṭut bunı iʿtibār 544

Ki bundaki taṣadduḳlar olur eżʿāf-ı mużāʿaf / Ki bir ḥabbe yérine Ḥaḳ ḥisābsız vére ol Ḳaddās 1248

yéryüzi: *krş.* yéryüzü

Semāvātda olan melek ki bunda hep éner yére / Ki yéryüzine gelürler bölük bölük vérir selām 1097

yéryüzü: Dünya.

Ki yéryüzünde ḳalmaya ki héç ẕī-rūḥu fī'd-dünyā / Ki ışşız yata bu ʿālem ki ḳırḳ yıl ḫālī bu fenā 3573

Göz yaş-ile yéryüzün ışladılar / Analarınuñ yasın yasladılar 4039

Yesār oġlı ʿAṭā: Tabiin devri fıkıh ve hadis alimlerinden.

Yesār oġlı ki ʿAṭā'dan rivāyet şöyle gelmişdür / Dédi dédi Resūlullāh ki ṣaçdı cevher ol sulṭān 1607

yesīr (Ar.): Kolay.

Bulara destgīr olasın cemīʿiñ ḳolay ét işin / Yesīrde ḳıl bularıñ cümle işlerini éy Fettāḥ 3254

yeşil: Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan, bitki yapraklarının çoğunda görülen renk.

Vére Ḥaḳ bunlara destūr yeşil ḳuş ola cümlesi / Uçarlar cennet içinde édeler cenneti seyrān 2539

Yūsuf peyġamber eline yeşil sancaḳ vére Allāh / Birikiñ başına déyü süre ʿarş ṣaġına Settār 3741

yét-: Erişmek, ulaşmak.

Ki vardı zekātın vérdi fuḳarāya édüp ibẕāl / Hidāyet yétti pes aña ḍalāletden édüp ifrāz 333

Gérü refʿ éyle ṣavtıñı gücüñ yétdigi miḳdārı / Ki taġyīr-i ḥurūf étme riʿāyet éyle fī'l-eẕān 1610

yéter: İhtiyacı karşılayacak kadar olan, kafi.

Ki ṣat beni ḳulum déyü ki al aḳçemi var ḫarcan / Benim gücüm buña yéter ki benden éyle istinfāʿ 130

Etekin ṭutu vérdi ol ḳaçan eteki dolunca / Dédi yéter ki yā Rabbi ki étdiñ niʿmeti īṣāl 1720

yetīm (Ar.): Babası veya anası-babası ölmüş çocuk.

Bular görür ḫatunları ki āḫer kimseye varmış / Ki evlādı yetīm olmuş ḳasāvet çekeler aʿmām 1142

Yetīm mālını yéyenler ḳopalar ḳarnı ṭaġ gibi / Āteş-ile ṭola ḳarnı muʿaẕẕeb ola ol bi'n-nār 3646

yétiş-: Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

Yétişmeye bunuñ ẕikri ṣevābı hem fuḳarānıñ / Faḳīriñ ẕikriniñ ṣevābı ki çoḳdur dédi aḫyār 184

Biñ aydan pes ḫayırludır bunuñ faẓlın dédi Allāh / Taḥarrī ét bu géceyi ki Ḳadr'e yétiş éy nevvām 1063

yétişdir-: Birini, bir şeyi gitmekte veya gitmek üzere olan bir kimse veya şeye ulaştırmak, ulaşmasını sağlamak.

Ki ben ʿĪsā'ya söyledim duʿā éyle baña dédim / Yétişdire beni Allāh Muḥammed'e déyü her ān 726

Duʿā éyledi pes ʿĪsā Teʿālallāh ḳabūl étdi / Yétişdirdi bu maḥalle bi-ḥamdillāh beni Raḥmān 727

yétmiş: Altmış dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Ve ammā birine yétmiş vérilen ḳoñşuya vérmek / Ki yétmiş biñ vérilen ḫaşmına vérdiñ idi dīnār 549

Daḫı yétmiş ḳadar mescid binā étmiş ṣevāb yazar / Daḫı yétmiş ḳadar köpri binā étmiş gibi iḥsān 659

yevm (Ar.): Gün.

Ki yevmi aç gezesiñ de daḫı ṣu içmeyesiñ de / Ki deftere yazılmaya ki vā-veylā saña bed ḫām 896

yevm-i aḫret: Ahiret günü.

Véreyim aña dünyāda murādı né ise anuñ / Velākin yevm-i aḫretde bu maḳāma olur idrāk 250

Gel imdi ḳadriñi bil sen ṭuta gör sünnetin anuñ / Giresiñ yevm-i aḫretde livāü'l-ḥamde taḍlīlāt 879

yevm-i ḥasret: Hasret günü (kıyamet günü).

İlāhī sen ḥabībiñi şefī' éyle bize şol gün / Ki oldur yevm-i ḥasretde necāt vér anda mine'n-nār 3441

yevm-i ḥaşr: Kıyamet günü.

Ki gördüm yevm-i ḥaşr olmuş ki bir recüli gördüm ben / Ki cennet ṣ ularından ol ṣular édiyorur menşūr 2705

yevm-i ʿīd: Bayram günü.

Elā éy ṣā'im-i mü'min ki fıṭra éylegil iʿṭā / Ki yevm-i ʿīdi géçirme eger ister iseñ nuʿmā 1217

yevm-i ıżṭırāb: Izdırap günü (kıyamet günü).

Déyeler bu gürülti gök gürildisi imiş ancaḳ / Degildür yevm-i ḳıyāmet degildür yevm-i ıżṭırāb 3558

yevm-i ḳıyāmet: Kıyamet günü.

Yarın yevm-i ḳıyāmetde ʿaẕāb édem aña bilsün / Çıḳardı beni ḳalbinden fenāya meyl éder ibʿāż 44

Ḫaberde vārid oldı kim yarın yevm-i ḳıyāmetde / Ki şehr-i ramażān gelür güzel ṣūretde ol mecmūl 1012

yevm-i maḥşer: Mahşer günü.

Ki sizden biriñize Ḥaḳ yaḳında söyler ol Ḫallāḳ / Ki yaʿnī yevm-i maḥşerde size söyler Ġanī Cebbār 519

yevmü'l-ḳıyām: Kıyamet günü.

ʿİbādet éyleñ anda siz beni ẕikr éyleñ anda siz / Oluñ tesbīḥlere meşġūl ilā yevmü'l-ḳıyām her ān 2528

yéyecek: Yenmeye elverişli olan her şey.

Nefisleri né isterse yéyecekden géyecekden / Daḫı zinā livāṭadan bulara édeler meylāh 1343

Ya géyeceñizi kim yuyusar / Öñüñüze yéyecek kim ḳoyusar 4005

Yezdānī (Ar.): Allah'la ilgili.

Ki ol köşküñ içindeki ḫatuna mücdeci vara / Déye ol dünyāda saña nikāḥ étdirdi Yezdānī 3858

Ki yétmiş ḥulle ṭaşından görine teni içerden / Ḳatı ince yaratmışdır anı ol Ḥaḳḳı Yezdānī 3873

yıġ-: Toplamak, biriktirmek.

Daḫı envāʿi ḥīleyle birikdirdiñ idi bunı / Daḫı envāʿi kiẕb-ile anı yıġdıñ idi füssāḳ 378

Ölüm gelmez mi ʿaḳlıña ḥaşir gelmez mi ḳalbiñe / Ki düşmüşsiñ bu fenāya géce gündüz yıġañ eṣvāb 3532

yıġıl-: Çok sayıda birikmek, toplanmak.

Ki her biriniñ elinde aġulu ḥarbesi vardur / Yıġılup geleler cümle başıñ ucuna cāmiʿūn 2343

yıḳ-: 1. Yıkımına yol açmak, mahvına sebep olmak.

Ki duyduñ mı bu aḫbārı gel imdi tevbeye ʿavret / Ki dünyādan ötüri aḫretiñi yıkma éy ḥublā 2810

2. Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak, bozmak, tahrip etmek.

Daḫı köşkler yıḳıcıyım sarayları édem ḫarāb / Ki ḫalḳa ẓulm édenleriñ yıkam endāmını iḫrāc 2336

Bu baña sévgilidir bil eẕiyyet étmediñ cāra / Eşeddür Kaʿbe yıḳmadan ki olmaḳ ḳoñşuya ʿudvān 2860

yıḳıcı: Bir şeyin zarar görmesine, bozulmasına, yok olmasına, ortadan kalkmasına yol açan, tahripkar.

Daḫı köşkler yıḳıcıyım sarayları édem ḫarāb / Ki ḫalḳa ẓulm édenleriñ yıḳam endāmını iḫrāc 2336

yıḳıl-: Yıkma işi yapılmak veya yıkma işine konu olmak.

Ki kendi köşki saḳfından iki incü yéri gedik / Yıḳılmış bir yanı anuñ ki gétmiş zīneti éy yār 211

Bu deñlü ḳudret-ile ol duʿāmı redd éde-y-idi / Ḫarāb olurdı ḳalbim bil yıḳılırdı ḳamu ben aʿmāl 1738

yıl: On iki aylık dönem.

Dédi ʿĪsā né zamāndan beri bunda olursuñ sen / Ki ḳaç yıldan beri bunda édersiñ Ḥaḳḳ'a taʿbīdāt 867

Ṭaʿām getürdi anası ki fī'l-ḥāl öñüne ḳodı / Ki ḳaḳdı geze gétdi ol néce yıllar olup ʿīşā 2827

yılan: Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan.

Ki ḳabriñ dört kenārından yılanlar daḫı ʿaḳrebler / Çıkup geldi bular tenimi ṣoḳdılar édüp īḫāz 805

Daḫı ʿaḳreb ile yılan ṭola ḳabriniñ içine / Ki öyle bir yılanlardur ḳatırlar gibi miṣliyyūn 2382

yıldırım: Çok hızlı yapılan, olan.

Bular ṣırāṭ üzerinde géçerler yıldırım gibi / Vara cennet ḳapusına gireler cennete imrār 1573

yıldız: Çekirdeğinde oluşan füzyon sonucunda açığa çıkan enerjiyi uzaya ışınım biçiminde yayan, ışıklı gök cisimlerinden her biri.

Ki éde ebed istiġfār ki ṣā'im ḳullara her ān / Né deñlü var ise yıldız ki istiġfār éder meşhūr 979

Ki bir yıldız gibi ḳabri üzerinde ṭurur iken / Ki Cebrā'īl géde fī'l-ḥāl cinándan getüre ḥullāl 3611

yıllıḳ: Bir yıl için, senelik, senevi.

Ki bir yıllıḳ ṣevāb yazar bulamadığı ecilden / Ecirler vére Ḥaḳ aña ḳıyāmetde édüp esrār 186

Ki yétmiş yıllıḳ ʿiṣyānın yarlıġaya Teʿālallāh / Daḫı vére Teʿālallāh ki yétmiş ḥācetin iḥsān 657

yırt-: Kağıt, kumaş gibi bükülüp katlanan şeyleri parçalamak.

Daḫı yaḳamı yırtarım ki nefsimi helāk édem / Ḳabūl étmez iseñ daʿvetimi vérmez iseñ emvāl 1718

Kefenden yırta bir miḳdār bezi vére eline ol / Ki yaz aġzıñ ṣuyu ile sözüme éylegil īcāb 2399

yırtlaz: Gözkapağı yaralanıp iyi olduktan sonra, şeklini değiştirmiş olan göz veya böyle gözlü olan kimse.

Ki gözleri anuñ yırtlaz gören nefret éde andan / Ḳatı çirkīn ṣūret içinde gele göre hep eṣḫāṣ 47

yigid: *krş.* yigit

Dédi ol yigid ol zamān ki ben varmam ḫalīfeye / Ki yoḳdur ḥācetim benim ḫalīfeye varam ḥāṣā 3084

Zamān-ı evvel içinde ki bir yigid var-idi kim / Anasın dā'imā ẓahrında götürürdi ol civān 3277

yigirmi: Yirmi.

Ḳadir gécesi olduḳda azād éder Teʿālallāh / Yigirmi yédi günde azād étdigi ḳadar éy nās 1257

Ki yüz yigirmi dört biñ peyġamberiñ cümlesi bile / Ki bular şöyle gelürler cihānuñ içre istiżā 3093

yigit: Genç, delikanlı.

Bu ḳıṣṣayı ḫaber vérdi o yigide dédi Mūsā / Ki tevbe éyledi yigit rücūʿ étdi mine'l-ḫayāl 1678

Dédim ol yigide anda néçün maḥrūmsuñ éy kişi / Öñüñde yoḳ ṭabaḳ seniñ yémeñ içmeñ sen éy civān 3300

yigitlik: Yiğit olma durumu, yiğitçe davranış, erkeklik, yüreklilik, cesaret, mertlik.

Pes andan ṣoñra şol yigitlere nidā éde Allāh / Olar yigitliginden héç hevāyı étmedi āṣār 3739

Yūsuf gibi yigitlikde né deñlü var ise ʿābid / Ki ol sancaḳ dibine cemʿ éde cümlesini Ġaffār 3742

yine: Yeniden, bir daha, tekrar, gene.

Ki müşrikler yine berāber olur māniʿü'z-zekāt / Keenne vérmeyen kişi ki münkirdir Ḥaḳḳ'ı iḥḳāḳ 348

yoḫsa: Yoksa.

Néçün ṭutmañ Ḥaḳ'ıñ emrin néçün ḳılmañ namāzı sen / Ki yoḫsa inkārıñ mı var Ḥaḳ'ıñ buyruġına füssāḳ 1364

yoḫsulluḳ: Yoksulluk.

Ebed görmeye dünyāda ki héç kimseye iḥtiyāc / Ki yoḫsulluḳ géde andan ebed bay ola bī-evcāʿ 3374

yoḳ: Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Ki andan farımaḳ yoḳdur daḫı yoḳ anda ḳocamaḳ / Daḫı yoḳdur elemiyyāt daḫı yoḳdur ḳasāviyyāt 2047

Ḫuṣūṣā fī zamānınā ki yoḳdur bir ḫatun kişi / Ki bilmez aṣlā dīn īmān ʿibādet yoḳ daḫı ṭāʿāt 3006

yoḳla-: Dokunarak incelemek.

Ki ḥattā ẓahrıñı yoḳla daḫı ḳarnına el éyle / Ki gör şerʿa muṭābıḳ mı sözi ḳavli ḳamu faʿlā 3108

yoḳuş: Aşağıdan yukarıya gittikçe yükselen eğimli yer, iniş karşıtı.

Né deñlü var ise ṭaġlar ki cümle cemʿ éde Allāh / Ola cümlesi bir ulu yoḳuş ola dédi ol şāh 3666

Ki herkes ʿamelin yüklene géde ol yoḳuşa kim / Ki her kişiye ʿamelin ola yoldaş dédi ol şāh 3667

yol: 1. Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.

Ki ḳalḳdım ben yola girdim ulaşdım gine kervana / Taʿaccüb étdiler baña cemīʿ ḥamd étdi tercīlāt 617

Géçirse bir vaḳit namāz seferde yolda ol kişi / Veyāḫūd ḥac ṭarīḳinde ki bir namāz édüp itrāk 1429

2. Gaye, uğur, maksat.

Üçüncüsi olur ʿāşıḳ ya oġlana yāḫūd ḳıza / Ki beẕl éder cemīʿ mālın anuñ yolunda ol hemmāz 315

Ki mürişler néler çekdi ki ol küffārıñ elinden / Ki vérdiler seri ol dīn yoluna çekdiler ezḥām 1801

3. Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare, yöntem.

Anı ḥıfẓ éder ol melek ki şeyṭānıñ şürūrından / Ki yol bulmaya ol melʿūn anı azdırmaġa ḫannās 1901

Bu yavuz sözleri éşide ʿAzrā'il'den ol ḫabīṯ / Şaşa taḥrīk éde tenden gérü yol bulmaya maġbūn 2351

4. Uyulan ilke, sistem, usul, tarz, tarik.

Buyurdı şems-i kevneyni kelāmında éşit anı / Bir ādem pes sülūk étse o yoldur yolı ʿilmiyyāt 2255

Bu yola gétdi ʿālimler bu yola gétdi fāżıllar / Bu yola gétdi kāmiller bunı medḥ étdi ẕü'l-ikrām 2412

yol-: Bitki, tüy vb.ni çekerek yerinden çıkarmak, çekip koparmak.

Ki birisi daḫı kendi étin çeke ḳopara hep / Didim didim yola étin ṣanasın çekdi kelbiyyāt 3024

yoldaş: Yol arkadaşı.

Déye Ḳur’ān sen éy mü’min oḳurduñ beni dünyāda / Saña yoldaş olam bugün saña yardım édem keşrāt 2089

Életem cennete sizi ki cennetde olasız siz / Ki yoldaş ola ḥūrīler daḫı ġılmān vére Ḥuffāẓ 3466

yollan-: Yola çıkmak, uzaklaşmak.

Sen esen ḳal ben yollandım géderim / Saña Ḥasan’la Ḥüseyn ışmarladım 4016

yorul-: Yorgun duruma gelmek.

Ki bir rikʿate vérilen ṣevābı yazamayalar / Yorula cümlesi dura ṣevābı olmaya iʿlām 1486

yön: 1. Belli bir noktaya göre olan yer, taraf.

Faḳīrlere selām vérmezdiñiz bir şey’ umar déyü / Yönüñi çevirüp anda anı étmediñ-idi şād 459

2. Tutulacak, izlenecek yol.

Daḫı iʿṭā éder Allāh ki yétmiş enbiyā faẓlın / Berāber bunlara ṣevāb yönünden éde Ḥaḳ īḳān 661

yönel-: Yüzünü belli bir yere çevirmek.

Yanıñdan çıḳacaġız ben ki ḥavża ḳarşu yöneldim / Varam ġusl éyleyem ṣuda ki tevbe éyleyem īḳāẓ 2009

yu-: Yıkamak, temizlemek.

Ki vaḳtā yumaġa ġassāl ḥāżır gele o meyyite / Çıḳara ṣevbin üstünden yuya pāk éyleye aṭyāb 2478

Daḫı yuyar Teʿālallāh yigirmi biñ günāhını / Daḫı kevṣer kenārında diker yigirmi biñ incīr 3413

yuḳardan: Tepeden, üstten.

Ki vardım ben aġı ḳurdum bu kez o yére gizlendim / Ki andan ṣoñra bir geyik yuḳardan éyledi ihbāṭ 2028

yuḳarı: Bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı karşıtı.

Ki bir kez gétse deryāya elin yuḳarı ḳaldırır / Çıḳarıñ beni deryādan déyü nidā éder etbāʿ 1536

yuḳaru: *krş.* yuḳarı

Yuḳarusı başına dek beyāż kāfūr gibi ḳoḳar / Başını cümle nūr étdi laṭīf étdi ḳatı Raḥmān 1990

Gözin dikmiş yuḳaruya hemān iẕne baḳup-durur / İẕin gelince ṣabr étmez üfürür ṣūrı āfitāb 3541

yum-: Kapamak.

Dédi yum gözüñi baña ki ben yumdum gözüm anda / Dédi aç gözüñi baña ki açdım gözümi aḥbāb 1958

N'oldı nergis gözleriñ yumduñ ana / Bizi fürḳat odına yaḳdıñ ana 4034

yumuşaḳ: Dokunulduğunda veya üzerine basıldığında çukurlaşan, eski biçimini kaybeden, katı karşıtı.

Cehennem ehliniñ büyükligini édeyim vaṣṣāf / Ḳulaġı yumuşaġından tā omuzına dek elān 3820

Ḳulaġı yumuşaġından tā omuzına varınca / Doḳuz yüz yıl ḳadar yol ola dédiler ḳamu ʿarrāf 3821

yun-: Yıkanmak.

N'olduñ ana ḳatı yunmışsın bugün / Urduñ ana yüregimüze dögün 4038

yurd: İğne deliği.

Ki igne yurdusı miḳdār deliginden çıḳa bu yél / Ki yéryüzünde ḳomaya depeler ṭaġları ibḳā 3575

Yūsuf: Hz. Yakub'un oğlu, İsrailoğulları'na gönderilen bir peygamber.

Ḳıyāmetde anuñ ḥüsni Yūsuf'dan daḫı ezyeddür / Taʿaccüb édeler maḫlūḳ ki ẓanna düşe her efrād 762

Yūsuf peyġamber eline yeşil sancaḳ vére Allāh / Birikiñ başına déyü süre ʿarş ṣaġına Settār 3741

yut-: Ağızda bulunan bir şeyi yutağa geçirmek.

Ki taʿẓīmen anı yutdum ki ḥavżıñ yanına vardım / Ecel érdi baña öldüm ki rūḥum étdiler ıḳbāż 2012

Dédim ki siz diler misiz baña suʾāl édesiñiz / Suʾāl mi olur ol ḳula yuda ismullāhı biʾl-ḥāẓ 2014

yüce: Yüksek, büyük, ulu, ulvi.

Buyurdı İbni ʿAbbās kim ki Ḥaḳ rāżī ola andan / Ki ʿālimler derecātı yücedür ġayrıdan mesʿūd 2184

Daḫı tesbīḥ meleklerin diri ḳıla yüce Mevlā / Bu kez İsrāfīl'e déye al eliñe ṣūru illā 3597

yüceld: Yükseltmek, yüce bir duruma getirmek.

Daḫı yigirmi biñ dereceler vérir Teʿālallāh / Ki ʿilliyyūn maḳāmında yüceldir yoḳ aña tanẓīr 3414

yük: Araba, hayvan vb.nin taşıdığı şeylerin hepsi.

Benim devem gérideydi yıḳıldı-idi yükümüz / İleride refīḳleri torıdı éylemiş īḫāz 336

Meger dört yüz devesi var idi anuñ ticāretde / Bularıñ yüki hep metāʿ ḳumāş incü édüp icmāʿ 1503

yüklen-: Yükleme işi yapılmak veya yükleme işine konu olmak.

Ögütdi ḳoydı ḳabına anı yüklendi ṣırtına / Ki girdi yola ol ḫatun éşit n'éyler anı Cebbār 555

ʿÖşür vérmeyen ekinci ḳopa ʿöşrüni yüklenmiş / Néce feryādı fiġānlar édeler bunda éy ol yār 3642

yükli: *krş.* yüklü

On aylıḳ yükli idi ol deveyi vérdi aña ol / Deve ṭoġurdı çoġaldı ḥisābsız oldı bī-ʿadād 407

Aña da vérdi bir inek anuñ ḳarnı idi yükli / Ki bunda néce ḥikmet var ṣoñuna gör bunı īrād 413

yüklü: Gebe, hamile.

Ki yüklü olsa bir ʿavret érinden ictimāʿ-ile / Ki her gününe Ḥaḳ yazar anuñ defterine Mevlā 2732

Né deñlü ḥāmile ʿavret var ise düşüre ḥamlin / Ki ʿavret ḳalmaya yüklü düşüre ḥamlini ḫarāb 3555

yüksek: Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan, alçak karşıtı.

Eger ḳalḳsa döşeginden duʿā éder döşek aña / Ki yā Rabbi buña yüksek döşekleri édüp maġrūr 998

Ki ʿālimler derecātı ki ġayrı müʾmine nisbet / Yédi yüz derece yüksek budur Ḥaḳ'dan bize maʿhūd 2185

yüñ: Tüy, kuş tüyü.

Ki ʿarş altında nūrdan bir deñiz ḫalḳ éyledi Allāh / Ki ol melek ṭalar ol deñize ışlar yüñün icmāʿ 3379

Ki dünyā ṭaġları cümle atılmış yüñ gibi ola / Ki biribirne doḳına serāb gibi ola sen baḳ 3699

yürek: Gönül.

Boġazladı bu ḳoyunı getürdi dilini aña / Daḫı yüregini anuñ getürdi vérdi ol āgāh 3171

Bir ādem ẕikr édüp Ḥaḳḳ'ı ki lā-ilāhe illallāh / Yürekden cānı göñülden daḫı şevḳ-ile ol insān 3493

yüri-: *krş.* yürü-

Duʿā étdi gine ʿĪsā yüridiler ṣuya bu kez / Bulaşmadı ṣu bunlarıñ ayaġına édüp esrāʿ 102

Hācer éydür yüri var göñlü ḳara / Oġlın öldürmege ol ḳaçan vara 4094

yürü-: Adım atarak ilerlemek, gitmek.

Ki ḥattā fıṭrayı vérinceye dek geze yürüye / Vérirseñ fıṭrayı eger göge çıḳar géder cemʿā 1227

Yürürdüñ mescide dāʾim açardıñ ḳapısın anuñ / Daḫı ʿilme yürürdüñ sen ki şerden étdiñ istircāʿ 2462

yürüş-: Yürümek.

Ki ḫalḳ görsün beni sévsin yigitler daḫı ḳocalar / Bu niyet-ile ṣoḳaḳlarda yürüşür idi hāy hāy 2806

yürüt-: Yürüme işini yaptırmak, yürümesini sağlamak.

Dédiler yā Resūlallāh néce yürür yüzi üzre / Buyurdı ol cihān faḫrı yürüdür ol Teʿālallāh 3663

Ayaġı üzre yürüden yürüdür ḳarnı üzere / Ayaġı yoġ iken yılan yürür ḳarn üstüne fī'r-rāh 3664

yüsemmā (Ar.): İsimlendirmek.

Ki ḥattā yazdılar kim bir ḳabirden yétmiş ér çıḳa / Ḳamunuñ adı mükremīn ola ism-ile yüsemmā 3594

yüz(1): Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.

Életdi bir yére beni iki pārça éde beni / Ki bir ādem çıḳa geldi yüzi beyāż münevverāt 611

Bularıñ yüzleri ādem yüzine beñzer éy kişi / Muḳarrebden degil bunlar daḫı mürsel degil enām 1115

yüz yüze: Karşı karşıya, vicahen.

Öñlügin ḳañırdı kim kese başın / Ata oġul yüz yüze oldı ṣavaşın 4126

yüz(2): Yüzey.

Dédi ʿĪsā ki yā Mevlā ʿaceb dünyā yüzinde héç / Ki bundan efḍali ekrem ʿaceb olur mı mevcūdāt 869

Ki defʿ ét bunları yā Rab ki pāk olsun yériñ yüzi / Ki ḳalmasun ḳamu şerri ki maḥv ola ḳamu aṣnām 1798

yüz(3): Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı.

Ki béş yüz yıl ḳadar yérden yaḳa ādemi ol taḫta / Bu kez ṣāḥibin élteler anuñ yanına istivāḳ 368

Ḫayırlıdır anuñ içün ki yüz biñ ḥacca varmadan / Daḫı yüz biñ kez ʿumreden ḫayırlıdır oluñ eyyām 1436

yüzli: *krş.* yüzlü

Baġrı yaşlu gözi yaşlu anamuz / Şemşe yüzli māha ḳutlu anamuz 4036

yüzlü: Yüzü herhangi bir nitelikte olan.

Nisānıñ pek ḫayırlısı yüzüne baḳdıġıñ zamān / Güle yüzine ehliniñ güleç yüzlü ola ḳannāʿ 2715

yüzyıllıḳ: Yaklaşık olarak sürerliği yüzyıl olan, asırlık.

Ki cümlesiniñ üstüne ki bir ḥulle géye kim ol / Ḳoḫusı gele yüzyıllıḳ ḳadar yoldan éşit anı 3874

-Z-

żabṭ (Ar.): 1. Sıkı tutma.

Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki zencīri de ḳırdı ol / Dédi ʿavret né żabṭ éder né ḳuvvetlisin éy ẕī-nām 1078

Dédi pes Ḥaḳḳ'a ʿAzrā'īl né ḳuvvetle olam ḥāfıẓ / Żaʿīfem ben ḳavīdür bu bunı żabṭ édemem Fettāḥ 2327

2. Anlama, kavrama.

Ki zīrā iʿtibār ḫātimeyedür anı pek żabṭ ét / Ḥaẕer éyle ʿālimlere ki alçaḳlardan istiḥyā 3069

ẕāhib (Ar.): Gidici giden.

Ki ḫasta ḥālini ṣormaġa géderdiñ yola ẕāhib / Yürürdüñ dā'imā ḫayra ki şerden étdiñ istircāʿ 2465

zāhid (Ar.): Çok aşırı sofu.

Ki vaḳtā kim géce oldı ki cümle ḫalḳ uyudılar / Evinden çıḳdı ol zāhid ki oldı mescide idḫāl 1713

Cüneyd-i Baġdādī öldi aña raḥmet éde Allāh / Yérine ḫalīfe géçdi ki zāhid idi dā'imā 3072

zāhid-i kāmil: Olgun sofu.

Elā éy zāhid-i kāmil zühüdde éyle istiḳrār / Néler iḥsān éde Allāh saña ben édeyim iẓhār 2417

zāhidāt (Ar.): Sofular.

Ki ʿAbdullāh-ı Ruḳiyye suʾāl olundı Berāt'dan / Né buyurdı éşit anı né söyler zühdi zāhidāt 834

Dédi ʿĪsā neʿam yā Rab baña göster né şeydir ol / Naṣīḥat alayım andan olayım ben de zāhidāt 862

ẓāhir (Ar.): Açık, belli, meydanda.

Yāḫūd keffāreti ẓāhir ise keffāretin vérgil / Odur altmış fuḳarāya ṭaʿām vérmek-durur inan 2289

Daḫı ḳıllar bite andan dişilik hem ger érkeklik / Ola ẓāhir ḳubūrında güzel ṣūret vére Mevlā 3587

ẓāhirāt (Ar.): Görünenler.

Ebū'l-Ḥasan-ı ʿUlvi'ye suʾāl olundı Berāt'dan / Ki Ḳadr'i éyledi iḫfā Berāt'ı étdi ẓāhirāt 856

zaḥmet (Ar.): Sıkıntı, eziyet.

Ki keffāret ola ḥayıż géçen cümle günāhına / Né zaḥmet göresin andan yuyar günāhıñı nisā 2726

Ve illā şol kişiler görmeye zaḥmet o yollarda / Ki dünyādan alup nūrın ʿibādetde olup hergāh 3675

zaḥmetsiz (Ar.+T.): Sıkıntısız.

Déye imdi eyā müʾmin biniñ mescidleriñize / Géçiñ öteye zaḥmetsiz édiñ siz otdan istimrār 1563

ẓahr (Ar.): Sırt.

Ayaġın hem öñün ardın daḫı ẓahrını ḥıfẓ éde / Éde cümlesini imsāk oruç böyle olur ṣavvām 888

Buña dérlerdi yā ʿAlī néçün béliñi egersiñ / Ki ẓahrıñda yüküñ yoḳdur ki bundan vér bize aḫyār 1588

żaʿīf (Ar.): Güçsüz, kuvvetsiz, takatsiz.

Néc'olur ümmetim ḥāli ʿömürleri ḳıṣa olur / Daḫı kendileri żaʿīf ʿibādetleri inʿidām 1085

Hemān cumʿa gécesinde faḳīrlere żaʿīflere / Ki étmekden daḫı ṭuzdan daḫı aḳçe éde iḥsān 2304

zāʾil (Ar.): Sona eren, devamlı olmayan.

Sicindür bu ṣafā yoḳdur elemden zāʾil olmazsıñ / Ki bir kes zindāna girse olur mı ẓevḳi héç ẓerrāt 2055

zā'ir (Ar.): Ziyaret eden, görmeye, hatır sormaya giden.

Bugün dostuma géderem oluram dostuma zā'ir / Anuñ içün géyem dürlü ḥuliyyelerimi cemʿā 503

ẕākir (Ar.): Zikreden, zikredici, anan.

Ki ol ṣu bir kötü ṣudur ḫarāb éder cihānı ol / Ḫudā ḥıfẓ éde ẕākirleri oldur aḥfaẓu'l-ḥuffāẓ 3453

zaḳḳūm (Ar.): Zakkum ağacı, ağu ağacı.

Kimin dilinden aşmışlar dökerler başına ḳaṭrān / Kimin memeden aşmışlar dökerler zaḳḳūmı hāy hāy 2783

Yarın yevm-i ḳıyāmetde dīvānına getüre Ḥaḳ / Yédiriñ şuña zaḳḳūmdan yédireler aña ḳayyāḥ 3246

ẓālim (Ar.): Zulmeden, haksızlık eden.

Ki bir ẓālim elinden héç ki maẓlūm aldıġıñ var mı / Néce vāriṣ olursun sen ol aʿlā seyyidi itmām 1804

Ve ammā şol nifāḳ ġıybet éde fāsıḳ u ẓālimler / Fülān démeye adını bu nifāḳdur bil éy aḥbāb 2972

ẓālim-i ḍarrāb: Vuran zalim.

Déye melek aña éy kes anuñ-çün éderem ʿaẕāb / Ki bir gün yolda géderdiñ ki gördüñ ẓālim-i ḍarrāb 2395

ẓālimīn (Ar.): Zalimler.

Bular-çün oldı ẓālimīn olupdur cümle kāfirīn / Buları biz cehenneme ḳoyarız étmeziz iḥfāẓ 3450

ẓallām (Ar.): Çok zulmeden, çok merhametsiz.

Gine géderdi ol server gine söylerdi bunlara / Geliñ Tañrı'nıñ emrine eyā şirār eyā ẓallām 1787

Ki her gün daʿvet éderdi geliñ dīne eyā küffār / Belā gelür size elbet oluñ āgāh eyā ẓallām 1788

zamān (Ar.): Zaman, vakit.

Daḫı ṣevābını ẓikr édemezlerdi ki bu zamān / Bular ʿāciz ḳalalardı anı étmekde istīżāḥ 1924

Belī vérdigiñiz zamān ki mehrinden ötürü vér / Biraz zamān vérirsiñiz ödeşirsiz kişi mehrā 2853

zamān-ı āḫir: Son zaman.

Ḫudā vaḥy éyledi aña éşit benden ki yā ʿĪsā / Zamān-ı āḫir içinde gele bir dürlü maḫlūḳāt 870

Né dér diñle Teʿālallāh zamān-ı āḫir içinde / Ki ṣoñra enbiyālardan getürem dér Teʿālallāh 1317

zamān-ı evvel: İlk zaman.

Zamān-ı evvel içinde ki bir deveci var idi / Ki bir pādişāhıñ devesini çekerdi ol ḥannāṭ 2019

Zamān-ı evvel içinde ki bir yigid var-idi kim / Anasın dā'imā ẓahrında götürürdi ol civān 3277

ẓan (Ar.): Sanma, sezme.

Daḫı ẓan éyleme zinhār bu dünyānıñ metāʿını / Ki çoḳdur bunda ẓī-ḳıymet hemān bunda olur elvān 263

Oḳuyanıñ babasına bu deñlü olacaḳ ikrām / Siziñ ẓannıñız olur mı oḳuyan bula bī-şümār 2141

zānī (Ar.): Zina eden.

Ki Ḥaḳḳ'a şirk ḳoşan biri biri sāḥir biri kāhin / Biri de müdmin-i ḫamır biri zānī müzeyyenāt 854

zār (Far.): Ağlayan, inleyen.

Uyandı pes menāmından ki aġlayaraḳ ol ʿābid / Dédi ehline bu düşi ki ehli étdi āh u zār 215

Ki öyle bir ṣevāb vére ki ehl-i ʿāfiyet göre / Déyeler ki né olaydı étimiz ṭoġranaydı zār 3733

żarar (Ar.): Ziyan, eksiklik, kayıp.

Ki ḥattā ol géçirdigi namāzıñ żarrın ödeye / Éşitdiñ mi żararını gel imdi éyleme itrāk 1427

Daḫı buyurdı ol server ḳaçıñ ġıybetden ümmetim / Ki zīrā bundan üç żarar iṣābet éyleye muġtāb 2958

zārī (Far.): Ağlayıp, sızlama.

Ki yér gök aġlaşır cümle bu ayın iftirāḳından / Ki ümmet-i Muḥammed-çün édeler zārī zārī yas1242

żarīʿ (Ar.): Memesi büyük olan kadın veya hayvan.

Bu kez ṣu isteyecegiz véreler aña bir żarīʿ / Ḳaçan aġzına alıcaḳ yaḳa aġzın éde icrāḥ 3249

Ki zaḳḳūmdan żarīʿden hem ki ġayrı şeyʾ bulunmaya / Hemān bular bulunalar ki anda olmaya büstān 3815

żarr (Ar.): Zarar.

Ki ḥattā ol géçirdigi namāzıñ żarrın ödeye / Éşitdiñ mi żararını gel imdi éyleme itrāk 1427

Ki cāhiller arasında küfür söyler ḳatı çoḳdur / Ki zīrā żarrını bilmez atar kendini fī'l-verṭā 1824

żarrā (Ar.): Keder, sıkıntı.

Ki merkebden kötüdür bu cāhillik biliñ éy kişi / Bilür merkeb gine kendiye nefʿi hem daḫı żarrā 1827

żarrār (Ar.): Daha, en zararlı.

O pārça yaġ-ile āteşi defʿ éder ḳorunur hem / Çaġırır hem āteş yaḳdı tenimi déyü ol żarrār 534

Déye Ḥaḳ aña éy ḳulum néçün éylemediñ ṭāʿat / Déye ḳul yā İlāhī baña vérdiñ bir belā żarrār 3736

żariyyāt (Ar.): Zararlar.

Ki ḫayr işleyeniñ cezāsı cennetdür ḳıl istiʿdād / Ki şerre māʾil olanlar görür elbette żarriyyāt 2252

żarūrāt (Ar.): Muhtaçlıklar.

Velī mālıñ ḫayırlısı vücūda ḫayra ṣarf ola / Cemīʿ maḫlūḳ göre nefʿin żarūrātlar ola ifrāz 318

żarūret (Ar.): Çaresizlik.

Velī sévdigi müʾminiñ bir işe ol şürūʿ étse / Anı feṭḥ éylemez aña żarūret çekdirir müllāk 227

Baña ḥelāl-durur yémek ki zīrā pek żarūrīyem / Żarūretde yémek cāʾiz ki murdār olmuşı éy cān 2882

żarūrī (Ar.): Mecburi, zorunlu iş, ister istemez olacak iş.

Ki pek żarūrīyem bugün sévindir gel beni kişi / Bulasın dār-ı aḫretde ʿivāżını sen éy ḫaşşāʿ 125

Baña ḥelāl-durur yémek ki zīrā pek żarūrīyem / Żarūretde yémek cāʾiz ki murdār olmuşı éy cān 2882

ẕāt (Ar.): 1. Saygıya değer kimse.

Ki ḥaḳ peyġamberem déyü beni gönderen ol Allāh / Ḳasem éderem ol zāta né işler ḳuluna çoḳ az 786

2. Kendi.

Eger Ḥaḳḳʾıñ rıżāsını ararsañ dünyāda kişi / Ki tezyīn éyle zātıñı muṭahhar ḳıl mineʾl-āṣām 1748

Ki evvelīn ü āḫirīn o ṣuyı vaṣf édemez héç / Anı zātında néydigin meger kim göre ol ʿubbād 3916

żavʾ (Ar.): Aydınlık, ışık.

Ki yıldızlar gibi żavʾı ki ol incileriñ éy yār / Ki anlarıñ żiyāsından ḳamer şems éder istifrār 204

O maḫrūm kişiyi gördüm anuñ öñünde bir nūr var / Ḳatı-çün żavʾı var anuñ ṣanasın şems éder lemʿān 3308

żāyiʿ (Ar.): Kaybolan, yitik, zarar, ziyan.

Dédi ben yémedim anı ki ben éylemedim żāyiʿ / Gine bunlar yola girdi yürümekde édüp esrāʿ 105

Bular pek köti ḳavimdür bular baña olup ʿāṣī / Benim emrimi ṭutmazlar éderler żāyiʿ emrullāh 1325

żayyāʿ (Ar.): Yok olma.

Aña ümmet olamazsıñ şefāʿatin bulamazsıñ / Cemālini göremezsiñ olursuñ sünnetin żayyāʿ 3370

zebānī (Ar.): Cehennemlikleri cehenneme atmaya memur edilen melek.

ʿAẕāb olur cehennemde ki her birine bir dürlü / Kimin ṣaçından aṣmışlar zebānīler döger hāy hāy 2781

Birikdire zebānīler gérü bir yére bunları / Göreler kim kimisiniñ daḳılmış boynuna kellā 3832

zeberced (Ar.): Zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar kıymetli olmayan bir süs taşı.

Ki bir köşk vérile buña ola yāḳūt-ı aḥmerden / Veyā yaşıl zebercedden anı ét Ḥaḳ'dan iltimās 1292

Ki her bir eviñ içinde ki yétmiş biñ serīr vardır / Ki étdi cümlesin yeşil zebercedden ki ol Mennān 1986

ẕebḥ (Ar.): Boğazlama, kesme.

Ki bundan ṣoñra mevlāsı aña bir daḫı söyledi / Ki ẕebḥ ét birini daḫı ḳoyunuñ var ki sen éy şāh 3172

İnek ola ṣıġır ola anı ẕebḥ édeler ḳavmiñ / Ki emr étdim bulara ben sen éyle anlara taḫbīr 3355

zebūn (Far.): Zayıf, güçsüz, aciz.

Eyā fāsıḳıñ elinde esīr olup zebūn olan / Ki gel ḳurtarayım seni esīrlikden bugün éy yār 2431

Zebūr (Ar.): Hz. Davut'a nazil olan mukaddes kitap.

Ki melʿūndur o kimse kim ki Tevrāt'da ve İncīl'de / Daḫı Furḳān u Zebūr'da ki melʿūndur dédi Ḫallāḳ 1407

ẕehāb (Ar.): Gitme.

Bu kez ben dönmek istedim gérü ardıma ol sāʿat / Ki ol melek baña dédi ḳapuya ḳarşu ol ẕehāb 1963

Déye aṣ bunı boynuna aṣa boynuna mektūbı / Ki andan ṣoñra ol melek ola mekānına ẕehāb 2403

ẕeheb (Ar.): Altın.

Bu dünyāda olan emtāʿ eger zeheb eger fıḍḍa / Ḳamusı cennete nisbet ki ẕerre deñlüdür emtāʿ 71

Ki bundan ṣoñra mescidiñ ṭamı yarıldı üstünden / Zeheb fıḍḍa yarı altun yarı aḳçe ile īṣāl 1719

ẕehhāb (Ar.): Çokca giden.

Gelür baʿżı rivāyetde çıḳıcaḳ ṣāliḥiñ cānı / Be-ġāyet ive dostuna ḳavışmaḳda ola zehhāb 2476

zehir (Far.): Zehir, ağu.

Biriniñ daḫı aġzından aḳa aġu ile zehir / Ki öyle bir zehirdir kim éder ʿālemi ḫarābāt 3025

Ki aġzından zehir aḳan déyeler kim cevābında / Bizim dünyāda işimiz ḳatı çirkīn idi illā 3841

zekāt (Ar.): İslam'ın beş şartından biri olan, mal ve paranın paklığını ve helalliğini sağlamak üzere kırkta birinin her yıl sadaka olarak dağıtılması.

Bu ayda farż edā étmek namāz gibi zekāt gibi / Ki yétmiş farż edā étmiş ḳadar ṣevāb vére ʿAllām 915

Ki ḥaccından olur ṣevāb zekāt vérir olur ṣevāb / Ki mescidler binā éder aṣar ḳandīl éder isrāc 3194

ẕelīl (Ar.): Hor, hakir, alçak, aşağı tutulan.

Éderler ʿizzeti ikrām bulara hep ḳamu insān / Fuḳarālar zelīl oldı ʿabālılar olup aġyār 180

Münāfıḳlar arasında zelīl ü ḫor olan zāhid / Ki ḳurtul gel bu ḫorluḳdan ʿazīz éde seni Ġaffār 2430

zelle (Ar.): Yanılma, yanlış yapma.

Ki zevḳde idi ceddimüz ki zelle ṣādır olunca / Ġażab étdi aña Mevlā édüp zindāna teşbīhāt 2056

ẕem (Ar.): Yerme, kınama, ayıplama.

Göñül vérdiñ géce gündüz ġażab étdigine Ḥaḳḳ'ıñ / Séven melʿūn sévilen de bunı zem éyledi Feyyāż 29

Bu kez āḫir zamān ḫalḳına zem édüp buyurur Ḥaḳ / Nebīlerden gérü biraz ḳavim gele dédi Allāh 1324

ẕemmü'l-fenā: Yok olanı (dünyayı) kınama, yerme.

Bunuñ içindeki biliñ fenāyı ẕem éder cümle / Anuñ-çün buña ad vérdim ki Zemmü'l-fenā iḫvān 23

ẕemmām (Ar.): Yerici, dedikoducu.

Ḥayātü'l-Ḳulūb içinde gelipdür naḳl-i ṣaḥīḥ bil / Ki bir ḳoca var-idi ḳavm-i Nūḥ'dan pek ḳatı zemmām 1791

zen (Far.): Kadın.

Ki geldi aña bir ʿavret selām vérdi aña ol zen / Eliniñ birini örtmiş édüp yeñi ile estār 525

ẕenb (Ar.): Suç, günah, kabahat.

Ki taḥḳīḳ irtikāb étdi yédi yüz zenbi kebīre / Ki her biri şarāb zinā gibi günāh éder ihlāk 1430

Ki her bir adım atdıḳça ki maḥv ola günāhları / Anadan yeñi ṭoġmuş gibi zenbden ola taṭhīrān 2247

ẕenbāṭ (Ar.): Günahlar.

Tābūt boynına aṣılan cevāb vére bulara kim / Daḫı ilk günāhıdır kim ki géçdi boynıma zenbāṭ 3029

zencebīl (Ar.): Şarap.

Ki bir kimse bu aylarda ki bir ṣusıza ṣu vérse / Ki cennetde ṣu vére Ḥaḳ raḥīḳ ü zencebīl aḫtām 930

Ki içdim selsebīlinden daḫı kāfūr u zencebīl / Kebāb isteñ yāḫūd biryān ki bende bulunur īcād 3911

zencīr (Far.): Zincir.

Nédür bu dédi ehline ki étdim tecribe seni / Göreyim zencīri ḳırabilür mi déyü ve's-selām 1077

Ki yétmiş biñ selāsille anı baġladı ol Allāh / Ki her zencīr uzunlıġı gérü biñ yıl ḳadar ırаḥ 2314

zengīn (Far.): Parası, malı çok olan, varlıklı.

Ki bir ḳoñşusı var idi ki ġāyet zengīn idi ol / Velī bilmez-idi zengīn faḳīriñ ḥālini her ān 2874

Anuñ ṣevābı né miḳdār olur dédi Resūlullāh / Ki dört biñ dirhemi zengīn taṣadduḳ étse hep muḥtāc 3220

zenīm (Ar.): Soyu bozuk, soysuz.

Bunı Allāh kelāmında ki istinbāṭ olunmuşdur / Zenīm dédi zīrā Allāh nemīmden ilerü ḳattāt 2997

Bu sözden tevbe étmeden éder ḫatunına cimā' / Ki andan bir veled ḳalur zenīm olur muḥaḳḳıḳāt 3003

ẕennāb (Ar.): Çokca günah işleyen.

Ki nādim ola ol andan velākin nef'ası olmaz / Atalar nār-ı kübrāya bula étdigini zennāb 2407

zerābī (Ar.): Güzel mefruşat, döşemeler.

Bular pes çekeler döşek zerābīler nemārıḳlar / Ki ḳırḳ yıl çekilür tamām bunı ḳıl Ḥaḳ'dan iltimās 1289

ẕerrāt (Ar.): Zerreler, pek ufak parçalar, moleküller.

Sicindür bu ṣafā yoḳdur elemden zā'il olmazsıñ / Ki bir kes zindāna girse olur mı ẕevḳi héç ẕerrāt 2055

ẕerre (Ar.): Pek ufak parça.

Ki ẕerre miḳdārı ṣevāb alamazsıñ sen anlardan / Firār éder ki vay nefsim déyeler olalar Maʿbūd 2197

Ki ve'l-ḥāṣıl dédi yigit ki var gét faydalanmazsıñ / Anamı rāḥatından ben ki ẕerre éylemem taḳṣīr 3349

ẕerrece (Ar.+T.): Zerre kadar.

Eñ ednā ehl-i cennete vérilen niʿmeti déyem / Alam deryā-yı ʿummāndan édem bir ẕerrece ibḥāṣ 1281

zevc (Ar.): Karı kocanın her biri.

Ki ẕevci rāżī olmasa ki ol ʿavretden éy ḳızım / Anuñ ʿibādetin Allāh ki étmez aṣlā taḳbīlān 2766

Anuñ aḳçesini cümle taṣadduḳ ét fuḳarāya / Baġışladım ṣevābını ki ol ẕevcime ben sulṭān 3329

zevcā (Ar.): Eş.

Ki déme sen ki éy kişi néc'édeyim sözüm ṭutmaz / Degildür bu ʿöẕür kişi gédersiñ āteşe ẕevcā 2844

Ṣaḳın zinhār eyā ricāl ki ḥammām ücretin vérme / Ki rāżī olmuş olursın iẕin vérmiş olur ẕevcā 2852

zevce (Ar.): Eş.

Beni pes ḫor görür ẕevcem bunuñ ile varırsam ben / Daḫı tefżīḥ éder beni faḳīriñ ḳızı dér her ḥāl 1705

ẕevī (Ar.): Sahipler.

ẕevī'l-aḫyār: Hayır sahipleri.

İki inci ḳodılar eline ol ʿābidiñ diñle / Ki her birisi dünyāya muḳābildür ẕevī'l-aḫyār 203

ẕevī'l-ebvāb: Kapılar sahibi.

Bu kez ben kendimi gördüm ki bir şecer yanında ben / Ol aġacıñ yanında var büyük ḳubbe ẕevī'l-ebvāb 1959

ẕevī'l-ecnāḥ: Kanat sahibi.

Ki öyle bir varaḳdur kim içinde emri nehy ola / Ki ol varaḳ olur yarın ḳıyāmetde ẕevī'l-ecnāḥ 1945

ẕevī'l-emtāʿ: Mal sahibi.

Ki ʿAfv'ıñ oġlı ʿAbdu'r-raḥman éyitdi kim anı diñle / Meger ortaġı var idi ki bir tācir ẕevī'l-emtāʿ 1502

ẕevī'l-envār: Nurlar sahibi.

Ki ʿanberden gérü bir taḫtıñ üstüne oturmuş ḳız / Ki géymiş başına bir tāc ẕevī'l-envārı ẕü'l-cemāl 3393

ẕevī'l-iḥsān: İhsan sahibi.

Rivāyetde gelüpdür kim Ebū Hüreyre rāvīdür / Dédi dédi Resūlullāh né söyler gör ẕevī'l-iḥsān 2868

Daḫı duʿā éde baña bu mübārek gécelerde / Daḫı evḳāt-ı fāżılda aña beni ẕevī'l-iḥsān 3322

ẕevī'l-ikrām: İkram sahibi.

Ki maġfiret livāsını diker ḳabr-i Muḥammed'e / Bular cümle Muḥammed ḥürmetinedür ẕevī'l-ikrām 1104

ẕevī'l-inʿām: Nimet sahipleri.

Ki altmış biñ daḫı dört biñ namāz yaza aña Allāh / Daḫı iʿṭā éde aña ki rikʿatde ẕevī'l-inʿām 1481

ẕevī'l-iʿẓām: Büyüklük sahipleri.

Kerāmet livāsı biri diker ṣaḥrānıñ üstüne / Ki beyti'l-maḳdis içinde öbir ḥacer ẕevī'l-iʿẓām 1103

ẕevī'l-kelām: Kelam sahibi.

Daḫı hem aña cennetde vére iki ḥūrī ḳızı / Güzellikleri vaṣf olmaz ki her biri zevī'l-kelām 1468

ẕevḳ (Ar.): Manevi haz.

Né ḥikmetdür ölüm dārın bular ẕevḳ éylememişler / Ḫaber vér baña yā melek bu ḥikmetden muḥaḳḳaḳāt 601

Bu ẕevḳleri ṭaleb éyle oḳu Ḳur'ān'ı éy mü'min / Géçirme furṣatı kişi olursuñ ṣoñra nādīmāt 2121

ẕevḳ-i ʿişretde: Yaşamanın hazzı.

Ki gördüm babamı cennet içinde ẕevḳ-i ʿişretde / Daḫı ṣu vérir ol ḫalḳa ḥavıżdan édüp intişār 535

ẕevḳ-i ʿayş: Yaşama zevki.

Ḳuṣūr-ı ḫalḳ āteş içinde yanarlar bular cümle / Ki cennetden gele ṭaʿām ki ẕevḳ-i ʿayş éde eyyām 922

ẕevḳ-i sāfiyyāt: Saf olan haz.

Gel imdi mü'min-i kāmil ṭaleb ḳıl sen de bu ẕevḳi / Cefādan kendiñi ḳurtar bulasın ẕevḳ-i ṣāfiyyāt 2061

ẕevḳ u ṣafā: Eğlence.

Yéyüp içer bular cümle daḫı ẕevḳ u ṣafālarda / Bu kez gördüm ki bir yigit başın egmiş ḳatı aḥzān 3315

ẕevḳiyyāt (Ar.): Zevke, eğlenceye ait hususlar.

Ki anda ola ẕevḳiyyāt ki anda ola tezniyyāt / Ki anda ola ḫādimāt ki anda ola rāhiyyāt 2049

Eger ister iseñ cennet ki ʿilme éyle ibtidā' / ʿİlimdür cennetiñ yolu géderseñ bula ẕevḳiyyāt 2254

ẕevvāḳ (Ar.): Yemeğin veya herhangi bir şeyin zevkine varan.

Ki baḳmadıñ o dünyāya ki ʿibret-ile sen aṣlā / Hemān māla baḳardıñ sen daḫı ol sévdigiñ ẕevvāḳ 370

Anuñ başına on iki beliyyeler gelür elbet / Üçi bu dünyāda gelür üçi mevtde olur zevvāḳ 1384

ẕeyl (Ar.): Etek.

Ki şeyḫ götürdi zeylilen ḳapuya geldi mescidiñ / Ḫurūc étmek murād étdi ki ol ṣāḥib-i ẕü'l-kemāl 1722

Bu kez mescid bucaġından ki bir ādem çıḳa geldi / Yapışdı zeyline anuñ dédi ʿöşrü benimdür māl 1723

ẓıhār (Ar.): Kocanın, karısını müebbeden mahremi olan bir kadının bakmak caiz olmayan bir uzvuna teşbih etmesi. İslamiyetten evvel cahiliye adeti olan ve bu nevi talak İslamiyet tarafından menedimiş ve zecr için zıhar eden kimseye keffaret vazolunmuştur.

Yāḫūd keffāreti ẓıhār ise keffāretin vérgil / Odur altmış üç ādeme [ki ṭaʿām] vérmekdur inan 2290

ẓılāl (Ar.): Gölgeler.

Ki béş yüz seneden ṣoñra bular da varalar ʿarşa / Éneler ṣaġına ʿarşıñ ẓılālinde ola hergāh 3781

ẓıll (Ar.): Gölge.

ẓıll-i ʿarş: Arşın gölgesi.

Daḫı yevm-i ḳıyāmetde ki aṣlā görmeye şiddet / Ki ẓıll-i ʿarşda taẕallül daḫı yéye içe ṭaʿām 1443

żırām (Ar.): Ateş alevlendiren odun.

Ṣıyāmın bize farż étdi ḳıyāmı ḳıldı teṭavvuʿ / Buña kim taʿẓīm étmeye yéri olur anuñ żırām 882

ẕī - (Ar.): "Sahip" manasına kelimelerin başına getirilerek birleşik kelimeler yapar

ẕī-aḫlām: Akıl sahibi.

Ki cemʿ olurdı kāfirler vururlardı ḳafāsına / Aḳardı ḳan ḳafāsından ki incitmezdi ẕī-aḫlām 1786

ẕī-cemāl: Güzel yüzlü.

Ki bir gün biz Resūlullāh'ıñ ʿindinde otururduḳ / Ki bir ādem çıḳa geldi ki ġāyet zī-cemāl ḥassān 716

Ḥasan Baṣrī'ye dédi ol ki yā şeyḫim beni diñle / Benim bir ḳızcaġazım var idi ġāyet de zī-cemāl 3384

ẕī-cenāḥ: Kanat sahibi.

Bu kez perdelerin açdı ʿayān oldı her eṭrāfa / Naẓar ḳıldı melekü'l-mevt taʿaccüb ḳıldı ẕī-cenāḥ 2319

Ki vérdi Ḥaḳ aña ḳuvvet bunı ṭut yā melekü'l-mevt / Dédi sen sākin ol yā mevt ki sākin oldı ẕī-cenāḥ 2328

ẕī-envār: Nurlu.

Ki Ġaffār maġfiret éde anuñ evvelā ʿişyānın / Déye Ḳurʾān gine Ḥaḳḳ'a ki géydir ḥulle ẕī-envār 2127

Bir ādem Ḳurʾān oḳusa anuñla hem ʿamel étse / Babasına vére Allāh ki bir tāc ḳatı ẕī-envār 2138

ẕī-etrāb: Akranlar.

Eger ḳoḫusı bunlarıñ gérü dünyāya çıḳaydı / Ki ḳalmazdı diri bunda ölürdü cümle ẕī-etrāb 2980

ẕī-iḥsān: İyilik sahibi.

Buyurdı Ḥażret-i ʿÖmer bu nisālar içün ancaḳ / Né miḳdār ola ki érler buyuruñ anı ẕī-iḥsān 1636

ẕī'l-erḥam: Merhamet sahibi.

Ki oldur zīrā ẕī'l-erḥam ki oldur zīra ẕī'l-kerem / Ki oldur zīrā ẕī'l-iḥsān ki oldur zīra ẕī'l-inʿām 1488

ẕī'l-iḥsān: İhsan sahibi.

Ki oldur zīrā ẕī'l-erḥam ki oldur zīra ẕī'l-kerem / Ki oldur zīrā ẕī'l-iḥsān ki oldur zīra ẕī'l-inʿām 1488

ẕī'l-ikrām: İkram sahibi.

Néçün gizledi Ḥaḳ anı ki añlar mısın éy mü'min / Éder tecribe ḳulların ʿubūdiyyetde zī'l-ikrām 1059

ẕī'l-inʿām: Nimet sahibi.

Ki ol bir gécedir añla ki bir yılıñ içindedür / Ki setr étdi anı Allāh ki bildirmedi ẕī'l-inʿām 1058

Daḫı né buyurur Aḥmed bir ādem mescidi sévse / Daḫı sévse cemāʿati né iḥsān éde ẕī'l-inʿām 1444

ẕī'l-maʿmūl: İmal edilen.

Ki cennetden aña yüz biñ şehir vére aña Allāh / Ola yāḳūt-ı aḥmerden gire içine ẕī'l-maʿmūl 1029

ẕī'l-kerem: Kerem sahibi.

Ki sāhūn dédi ẕī'l-kerem nédir maʿnā-yı şerīfi / Ḳılar felfes namāzı ol ḳayırmaz luʿb éder füssāḳ 1374

Ki oldur zīrā ẕī'l-erḥam ki oldur zīra ẕī'l-kerem / Ki oldur zīrā ẕī'l-iḥsān ki oldur zīra ẕī'l-inʿām 1488

ẕī-ḳıymet: Kıymetli, değerli.

Daḫı ẓan éyleme zinhār bu dünyānıñ metāʿını / Ki çoḳdur bunda ẕī-ḳıymet hemān bunda olur elvān 263

Ki dünyādan ḫayırlıdır daḫı içinde olandan / Né deñlü varsa ẕī-ḳıymet ḫayırlı cümleden infāʿ 1529

ẕī-mübārek: Bereket sahibi.

Ẓāhir oldı enbiyā ervāḥı hem / Ẕī-mübārek sāʿat ḳutlu ḳadem 4025

ẕī-nāb: Saf olanlar.

Ki tevkīl éyledi Allāh anuñ üstüne bir melek / Aña dédiler İsrāfīl ḳatı büyük-durur ẕī-nāb 3546

ẕī-nām: Namlı.

Ḳolun ḳurdandırı vérdi ki zencīri de ḳırdı ol / Dédi ʿavret né żabṭ éder né ḳuvvetlisin éy ẕī-nām 1078

Götürdiler bunı küffār varup ḳatl étdiler anı / Şehīd éylediler anı saʿādet buldı o zī-nām 1083

ẕī-rūḥ: Ruh sahipleri.

Ki yéryüzünde ḳalmaya ki héç ẕī-rūḥu fī'd-dünyā / Ki ışşız yata bu ʿālem ki ḳırḳ yıl ḫālī bu fenā 3573

Ki maşrıḳda olan ẕī-rūḥ helāk olurdı cümlesi / Yanardı büsbütün dünyā olurdı ṣanki ol nīrān 3810

ẕī-şān: Şanlı, şerefli.

Daḫı ben ḫiẕmet éyledim ki vālidesi Meryem'e / Yétişdim merʾeleriñ meblaġına añla éy ẕī-şān 720

zibil (Ar.): Süprüntü.

Daḫı buyurdı ol server ki mescidiñ içindeki / Zibilleri süpürse ol daḫı hem éylese iḫrāc 1183

zifāf (Ar.): Gerdeğe girme.

Üç oġluna ki üç ḳızın nikāḥ éyledi anlara / Birin kendi nikāḥlandı zifāfa yatdılar tamām 2897

Ki bundan ṣoñra ḫaymeler ḳurıla ictimāʿ içün / Zifāfdan ṣoñra ḳalḳalar oturalar ʿale'l-isnād 3897

żīḳ (Ar.): Darlık, sıkıntı.

Daḫı kesbinde mālında berekāt olmaya aṣlā / Anuñ maʿāşı żīḳ ola ola evlādı bī-rāḥāt 2085

ẕikir (Ar.): *krş.* ẕikr

Ki dā'im zikir idi işi zikir idi sözi hem / Géne çekdi ʿaẕābı ol āvāz ulaşdı ol bī-nāz 817

Günāhdan beni ṣaḳladıñ āteşe lāyıḳ étmediñ / Ki dürlü dürlü zikirler tesāmuʿ étdiñ istiġfār 2452

ẕikr (Ar.): Allah'ın adlarını anarak dua dua etme.

Yétişmeye bunuñ zikri ṣevābı hem fuḳarānıñ / Faḳīriñ zikriniñ ṣevābı ki çoḳdur dédi aḫyār 184

Ki zikr ét yüce Mevlā'yı ayırma zikri diliñden / Ki zikr éderseñ Allāh'ı bulursuñ rü'yet-i Feyyāż 3445

ẕikr-i İlāhī: Allah'ın anıldığı zikir.

Gel éy zikr-i İlāhī'den ḫaberdār olmayan insān / Ki ẕikr ét yüce Mevlā'yı ki oldur dertlere dermān 3467

ẕikrullāh: Allah'ın anıldığı zikir.

Elā éy ʿāşıḳ-ı ḥażret ki ẕikr ét Ḥaḳḳ'ı fī'l-Berāt / Ki iḥyā éyle sen anı ki zikrullāh ile keṣrāt 820

zimām (Ar.): Kontrol, idare.

Mü'eẕẕinler éder tekbīr imām éder zimāmından / Cemāʿat üstine binmiş olalar maḥşere iḥżār 1570

ẕimmī (Ar.): İslam Devleti tebaasından olan ve haraç veren Hristiyanlar, Yahudiler.

Ki lā-teşbih néye beñzer ki şol zimmīye beñzerdür / Ḫarācı vérir ol zimmī ḫarācından alur berāt 835

zinā (Ar.): Nikahsız çiftleşme.

Ki zīrā bunlarıñ étdikleri zinā olur her ān / Sebeb oldı zināya ol görürler ʿaẕab-ı kübrā 1857

Dédiler yā Resūlullāh zinādan néce eşeddür / Dédi bir ḳul zinā étse ki ṣoñra ölse ol tevvāb 2955

zindān (Far.): Karanlık, sıkıntılı yer, hapishane.

Sicindür bu ṣafā yoḳdur elemden zā'il olmazsıñ / Ki bir kes zindāna girse olur mı ẕevḳi héç ẕerrāt 2055

Ki ẕevḳde idi ceddimüz ki zelle ṣādır olunca / Ġażab étdi aña Mevlā édüp zindāna teşbīhāt 2056

zīnet (Ar.): Süs, bezek.

Ṣoḳaġa çıḳsa bir ʿavret bu zīnet ile ol melʿūn / Ayaġı eli başına yapalar otda bir beytān 2749

Ki dürlü zīnet-ile hep müzeyyen olmuş ol ḫuddām / Yüzi yıldız gibi şavḳır görenler ola sevdāyı 3850

zīnet-i İslām: İslam'ın süsü.

Elā yā eyyühe'l-mü'min ḳulaḳ vér édeyim iʿlām / Beyān édem saña ṣavmı ki oldur zīnet-i İslām 880

zinhār (Far.): Sakın, asla, aman!

Ṣaḳın zinhār eyā mü'min şu kişilerden olma kim / Ölecegine yaḳın vaḳf éder mālını ol vaḳḳāf 1202

Ki rāżī ola Ḥaḳ senden ki ben rāżī idim senden / Ḥarāma başmadıñ zinhār ṣaḳındıñ kendiñi edfāʿ 2460

zīrā (Far.): Çünkü, şundan dolayı ki.

Ki zīrā étdi iṭāʿat Ḫudā'nıñ emrine her bār / Ḳılardı gérü béş vaḳit éderdi aḫrete iḳdām 2574

Ki zīrā göreler bunlar ki gökler hem cemīʿ yérler / Yérinde ṭuruyorur hep anuñ-çün içeler şarāb 3557

zirāʿ (Ar.): Ekin.

Bunuñ ḥürmetine kāfir yér içer dünyāda gezer / Bunuñ ḥürmetine bārān nüzūl éder biter zirāʿ 3367

ẕirāʿ (Ar.): Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü.

Ola baʿżılarıñ nūrı ki bir ẕirāʿ ola éy kes / Ola baʿżılarıñ nūrı ki bir ḳarış ḳadar éy şāh 3681

Ki ol ḳadar dökeler ter ki tā yétmiş ẕirāʿ yére / Géce balçıḳ éde yéri yaḳa ṣāḥibini éy cān 3705

żiyā (Ar.): Işık, aydınlık.

Ki yıldızlar gibi żav'ı ki ol incileriñ éy yār / Ki anlarıñ żiyāsından ḳamer şems éder istifrār 204

Anuñ hep ṭaşları cümle ki lāle-i cevāhirden / Ki her biri żiyā vérir ḳarañlıḳ gécede nūrān 730

ziyād (Ar.): Fazlalık, çokluk.

Elā éy ʿābid-i ṣāliḥ ṣalāḥetde olup īdām / ʿİbādetde ziyād éyle iṭāʿatde olup īdām 2569

Gel imdi köşkünüñ büyükligi né deñlüdür déyem / Éni uzunı on iki biñ adım ola hem ziyād 3887

ziyāde (Ar.): Artma, çoğalma.

ʿĀdetinden ziyāde anı ki ḍarb éyleseñ yolda / Ḳıyāmetde saña andan suʾāl étse gerek ʿAllām 1781

Daḫı ẕüllik ḳanadını bular içün yére döşeñ / Ziyāde müşfiḳ oluñ anlara édiñ ḳatı iḥsān 3264

ziyāf (Ar.): Gurur, kibir.

Buyura ẕü'l-celāl Allāh ki saña n'oldı kim yā nār / Ki küçülüp gédersiñ sen nédendür déyü vér ziyāf 3826

żiyāfet (Ar.): Misafire yedirip içirme.

Ki envāʿi żiyāfetler ki bunda ittiḫāẕ étdik / Ḥarām mıdur ḥelāl midür démezsiñ étdiñ iltiḳām 898

Żiyāfet étmeye bunlar bu günleriñ birisinde / Ki zīrā bunı peyġamber ʿamel éylemedi inan 2303

żiyālı (Ar.+T.): Işıklı.

Ki altı gün oruç ṭutsa ki ḳabirden çıḳa ol ér / Ḳamerden żiyālı yüzi ki ay bedr olduġı zamān 711

Ki ol ḫayme aġa göge melekler göreler bunı / Görmediler idi böyle żiyālı nūr ṣuʿūdiyyāt 2098

ziyān (Far.): Zarar, kayıp.

Né ziyān sözlere ṭalup né gelürse anı déyüp / Ḥaḳ'ıñ emrini unudup ṭarīḳden éyleyüp aṭġā 1810

ziyāret (Ar.): Görmeye gitme, görüşmeye gitme.

Sekiz ay varmadım çün ben anuñ ḳabrin ziyārete / Ki vardım ṣoñra bir gün ben ziyāret éyledim īḫāz 793

Ki ʿahd étdim Ḫudā'ya ben ziyāret étmege beytin / Anuñ-çün géderem şimdi ki ḥac étmege bi'l-icmāʿ 2618

ziyāret-i fuḳarā: Fakirleri ziyaret.

Ziyāret-i fuḳarāya daḫı gétdiñ ʿulemāya / Daḫı ṣıla-ı raḥm içün yola gétdiñ édüp ircāʿ 2464

zor (Far.): Sıkıntı, rahatsızlık.

Ki kendi ʿādetinden ziyāde zor éylediñ ise / Anuñ ḥaḳḳı olur sende gözüñ aç uyḳudan uyan 2286

Ki zor éyleye on kişi géçirmeyeler anı ol / Bögürtlen dikeni gibi géçe boġazına mıṭrāḥ 3248

żuʿafā (Ar.): Zayıflar.

Taṣadduḳ günüdür bugün fuḳarāya żuʿafāya / Ki zekāt günidür bugün maḥārimden édiñ iʿrāż 1268

Faḳīre hem żuʿafāya taṣadduḳ éde-y-idim hep / Ḳamu deve-y-ile bile édeyim beẕl-i istifrāġ 1514

ẓuhr (Ar.): Öğle vakti.

Veyāḫūd te'ḫīr éderler ki ẓuhrı ʿaṣra varınca / Veyāḫūd ʿaṣrı maġribde ḳılarlar cümle vāveylāh 1327

ẓuhūr (Ar.): Görünme, meydana çıkma.

Ki bundan bize iki şey' ẓuhūr éyledi fikr éyle / Bulardan ʿibret al mü'min düşün kendiñiét īḳā 2035

Ki ehl-i ʿilim içün ẓuhūr éde bir aḳ ʿalem anda / Né deñlü var ise ʿālim başına cemʿ ola muḫtār 3772

ẓullām (Ar.): Zalimler.

Fülān ér né görür şimdi né keyfiyyetde bulduñuz / Bular cevāb vérir anlara bulduḳ biz anı zullām 1154

ẓulm (Ar.): Zulüm, haksızlık, eziyet.

Ki bundan ṣoñra sen dérsiñ baña ẓulm éyledi ẓālim / Ki kendi kendi nefsiñe ẓulmi éylediñ éy īḫāz 313

Daḫı köşkler yıḳıcıyım sarayları édem ḫarāb / Ki ḫalḳa ẓulm édenleriñ yıḳam endāmını iḫrāc 2336

ẓulmet (Ar.): Karanlık.

Elā yā sālikü'l-cennet ṭaleb ḳılar-iseñ vehhāc / Ki ẓulmet sende ḳabrinden eger ḳorḳar-iseñ éy ʿāc 1173

Ḳıyāmet ẓulmetinden bil öñünde saʿy éde ol nūr / Ki üç biñ yıl olan ṣırāṭ ki téz éyleye ol Maʿbūd 2689

ẓulüm (Ar.): *krş.* ẓulm

Ẓulüm bularda bulunur şarāb bularda bulunur / Bularıñ dā'imā işi hevāya saʿy éder her ān 296

O cāhil bilmediginden o ẓulüm gine kendinden / Ki infāḳ é tmediginden faḳīriñ ḥaḳḳını menʿā 486

ẓulümāt (Ar.): Karanlıklar.

Ki şimdi ol ẓulümātı bu ḫalḳıñ üstüne ṣaçar / Ṣaçıçaḳ görmez olur göz ṣanasın oldı bir aʿmā 3673

ẓurnā (Far.): Ağaçtan yapılan, iki karış boyunda, ağız bölümü yayvan, keskin bir ses çıkaran ve çoğu zaman davulla veya dümbelekle birlikte çalınan nefesli çalgı.

Ki şol evlere girmezler ki anda ṭanbūre vardır / Daḫı ẓurnā ṭavul olan eve girmez bular aḫşam 1108

ẓü- (Ar.): "Sahip" manasına kelimelerin başına gelerek birleşik kelimeler meydana getirir.

ẓü'l-ʿafvı ve'l-ġufrān: Merhamet ve af sahibi.

Ki ẕikr ét cümle ʿiṣyānıñ Ḫudā'ya éyle istiġfār / Ki ʿafvın iste Tañrı'dan odur zü'l-ʿafvı ve'l-ġufrān 2276

ẕü'l-celāl: Celal, ululuk sahibi olan Allah.

Ki ġayrı éde farżları edā étmiş ḳadar ṣevāb / Vére ol zü'l-celāl Allāh muḥaḳḳaḳ böyledür zühhād 639

Biliñ Ḥaḳ size ḳarībdür ḳabūl éder duʿāñızı / Né kim isterseñiz Ḥaḳ'dan icābet éde zü'l-celāl 1684

ẕü'l-cemāl: Güzellik sahibi, Allah.

Ki ʿanberden gérü bir taḫtıñ üstüne oturmuş ḳız / Ki géymiş başına bir tāc ẕevī'l-envārı zü'l-cemāl 3393

ẕü'l-faṣlı ve'l-iḥsān: İhsan ve mevsimlerin sahibi, Allah.

Rivāyet éyledi Enes Resūl-i faḫr-ı cihāndan / Né buyurdı Resūlullāh ki ol zü'l-faṣlı ve'l-iḥsān 3492

ẕü'l-iḥsān: İyilik sahibi, Allah.

Dédi deveyi séverin muḥabbettim añadur dér / Bu kez bir deve vérdi ol ki melek aña zü'l-iḥsān 406

ẕü'l-ikrām: İkram sahibi, Allah.

Bu yola gétdi ʿālimler bu yola gétdi fāżıllar / Bu yola gétdi kāmiller bunı medḥ étdi zü'l-ikrām 2412

ẕü'l-menni ve'l-iḥsān: İhsan ve iyilik sahibi, Allah.

Ki bir cevher daḫı vérem anı naḳş éyle ḳalbiñe / Mücīblere né ḳılar Ḥaḳ ki ol zü'l-menni ve'l-iḥsān 1644

Ki ol zü'l-menni ve'l-iḥsān néler ḫalḳ éyledi diñle / Bular hep seniñ-içündür ʿameliñ var ise éy şāb 1952

ẕübāb (Ar.): Sinek.

Ki öyle bir büyük ḳubbe eger cin-ile insān hep / Ki vażʿ olunsa üstüne görünür ṣanki bir zübāb 1960

zübde (Ar.): Bir şeyin en seçkin parçası.

Kelāmıñ zübdesi bu kim cinānıñ vaṣfı dükenmez / Eñ ednāsın dédim saña buña ét bāḳīsin ḳıyās 1313

zübde-i maʿmūl: Yapılmışların en seçkini.

Bu furṣat gétmeden elden bu şehriñ ḳadrini añla / Buña ʿizzeti ikrām ḳıl budur pes zübde-i maʿmūl 1032

zühd (Ar.): Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.

Ki ʿAbdullāh-ı Ruḳiyye suʾāl olundı Berāt'dan / Né buyurdı éşit anı né söyler zühdi zāhidāt 834

Elā éy ṭālib-i taḥḳīḳ ki zühde éyle istilzām / Zühüddür aṣveb-i sebīl zühüddür mūṣil-i ʿAllām 2408

zühhād (Ar.): Zahidler, çok aşırı sofular.

Muḥammed şehri-çün ṭoġdı ḥāżırlan ṣavma éy zühhād / Ki raḥmet étdi ʿāleme oruç ṭut bunda éy zühhād 757

Anuñ defterine yazmaz ki seksen güne dek ʿiṣyān / Bu devlet kime vérilir ki sen ḳadriñi bil zühhād 780

Zühre: *krş.* Zühretü'r-Riyāżi

Gelüpdür Zühre'de bir söz ki Ḥażret-i Ḫıżır bir gün / Ki bir deñiz yalısında bir aġaç dikdi ol ḳannāʿ 122

Gelüpdür Zühre'de bir söz Resūlullāh buyurmuşdur / Bir ādem bir muṣībete yétişse éylese fiġān 2647

Zühretü'r-Riyāżi: Tāc el-İslām Süleyman b. Davud es-Sebti es-Süvari'nin (ö. 1155 civarı) sohbet ve hutbelerin aktarıldığı Arapça eseri.

Ki zīrā vārid olmuşdur ki Zühretü'r-Riyāżi'de / Buyurdı Ḥażret-i ʿAlī ḳulaġıñ buña ét ismāʿ 2588

zühüd (Ar.): *krş.* zühd

Zühüd déyü néye dérler ki şübheli olan şeyden / Tecennüb éylemeñ andan tebaʿʿuddur mine'l-ḥarām 2415

Elā éy zāhid-i kāmil zühüdde éyle istiḳrār / Néler iḥsān éde Allāh saña ben édeyim iẓhār 2417

ẕül (Ar.): Horluk, hakirlik, ẕüll.

Fenā milkdür beḳāsı yoḳ vefāsı yoḳ cefāsı çoḳ / Ki ẕüldür ʿizzeti bunuñ serābdur şarābı her ān 26

zülf (Far.): Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

Ḳandasın éy şems-i tābān ḳandasın / Ruḥları gül zülfi reyḥān ḳandasın 3953

ẕülfiḳār (Ar.): Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye armağan ettiği ucu çatallı kılıç.

Ki zülfiḳār-ile cümle uraydım kāfiriñ boynın / Gine tekbīri olanıñ ṣevābı çoḳ olur infāʿ 1522

ẕüllik (Ar.+T.): Horluk, hakirlik.

Daḫı züllik ḳanadını bular içün yére döşeñ / Ziyāde müşfiḳ oluñ anlara édiñ ḳatı iḥsān 3264

zümre (Ar.): Bölük, topluluk, cemaat.

Bu ednā ḳulıñı yā Rab ki ʿālim zümresinden ḳıl / Ki anlar gibi bizi de ki ét cennete tedḫīlān 2250

Ṣana ol cümle ḫuddāmı melekler zümresinden hep / Anuñ-çün bilā-iḫtiyār éde secdeye inhibāṭ 3876

zümürrüd (Ar.): Zümrüt.

Ki her medīne içinde yaratdı yétmişer biñ ev / Cemīʿ cümle zümürrüdden ḳatı ebyaż mine'l-envār 1578

Ki her bir ḥavli içinde yaratdı yétmişer biñ ev / Olupdur cümlesi beyāż zümürrüdden édüp Ḥannān 1985

ẕünāb (Ar.): Bir şeyin ardı arkası.

Yaza hep cümle aʿmālin ki evvel ḫayrını yaza / Ki şerre vardığı zamān dura yazmaya ol ẕünāb 2400

züvvār (Ar.): Ziyaretçiler, görmeye, hatır sormaya gidenler.

Déye Rabb’iñ selām étdi eyā ṣāliḥ eyā ‘ābid / Ki gelsün baña ḳulum dér beni ola ḳulum züvvār 2422

SONUÇ

Türk dili, beş yüz yıllık tarihi ile geniş coğrafyalar ve farklı kültürlerde çeşitli eserler meydana getirmiş gelişmiş bir dildir. Türk toplumu hem siyasi hem içtimai hem de kültürel alanda gelişerek ve büyüyerek tarih sahnesinde yerini almıştır. XVII. yüzyıla gelindiğinde siyasi ve toplumsal hayattaki gelişmeler biraz duraksasa da kültür, sanat ve edebiyat hayatı yükselişine devam etmiştir.

Klasik Osmanlı Türkçesi (XVI-XIX. yüzyıllar) olarak adlandırılan dönemde Türkçe, hem konuşma dili hem de yazı dili alanında ilerleme göstermiştir. Yazı dili, halk için yazılan eserlerde kullanılana yazı dili ve yüksek zümre için yazılan eserlerde kullanılan yazı dili olarak iki koldan gelişmiştir.

Halk için yazılan eserlerde yazarların amaçları dil maharetlerini göstermek değil, toplumun her kesimi tarafından anlaşılmaktır. Bunun için de müellifler eserlerinde çoğunlukla kısa, basit, anlaşılır cümleler ile sade anlaşılır bir dil kullanmışlardır.

Ali bin Müslihiddîn Bozkırî'nin *Zemmü'l-Fenâ* adlı eseri XVII. yüzyılda halk için yazılmış manzum, didaktik bir mevize örneğidir. Ali bin Müslihiddîn Bozkırî *Zemmü'l-Fenâ*'da dünyaya karşı ahiretin güzelliklerini, dinin emir ve yasaklarını ayet ve hadisler ışığında sade ve akıcı bir dil ile anlatmıştır.

Bu çalışmada, birçok nüshası bulunan *Zemmü'l-Fenâ*'nın farklı dönemlerde yazılmış dört nüshası üzerine edisyon kritik yapılmıştır. Nüshalar arası farklar aynı sayfada beyit numarası ile altta verilmiştir.

İncelemenin giriş bölümünde Türk dili ve edebiyatına genel bir bakış yapılmış, *Zemmü'l-Fenâ* ve yazarı hakkında bilgiler aktarılmış, eserin konusu ve nüshaları başta olmak üzere eserle ilgili birçok noktaya değinilmiştir.

Dil incelemesi bölümünde, *Zemmü'l-Fenâ*'nın imla özellikleri, ses bilgisi, şekil bilgisi, kelime grupları ve cümleleri değerlendirilmiştir. Osmanlı Türkçesi

döneminin ilk dönemleri Eski Anadolu Türkçesi dönemiyle benzerlik göstermekle birlikte gelişmeye devam etmektedir. Bu gelişim ve değişim *Zemmü'l-Fenâ*'da da görülmektedir. Her iki dönemin dil özelliklerini taşıyan kelime ve ekler eserde yer almaktadır.

- Nüshalarda bazen vezin gereği bazen vezne uymadığı hâlde Arapça ve Farsça kelimeler Türkçe telaffuza göre harekelenmiştir (medḥ ~ mediḥ; aḫẕ ~ aḫiẕ; emr ~ emir ...).
- Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında nüshalar arası farklar bulunmaktadır (azād ~ aẕād; ḫandaḳ ~ ḥandaḳ; ḫaṣletler ~ ḥaṣletler …).
- Nüshalarda bazı Arapça ve Farsça kelimelerin bünyesindeki hemze (ء) Türkçe telaffuza uygun olarak ye (ي) ile yazılmıştır (fayda ~ fā'īde; ṣaġāyir ~ ṣaġā'īr ḫalāyıḳ ~ ḫalā'iḳ).
- Bazı nüshalarda akkuzatif eki "-ı, -i" hemze (ء) ile yazılmıştır. (duʿāyı ~ duʿā'i; fātiḥayı ~ fātiḥa'i; géceyi ~ géce'i; aḳçeyi ~ aḳçe'i …).
- Nüshalarda Farsça tamlamanın tamlama esresi dudak ünsüzünün etkisiyle veya ilerleyici benzeşme yoluyla ötreyle yazılmıştır (ab-u ḥayāt; ḥubb-u dünyā; yāḳūt-u aḥmer; rūḥ-u Meryem …).
- Bazı Farsça ikilemelerin "u, ü" bağlacı, birinci kelimeye kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık uyumuna uygun harekelenmiştir (ʿāşıḳı maʿşūḳ < ʿāşıḳ u maʿşūḳ; cānı göñül < cān u göñül; āhı zār < āh u zār …).
- *Zemmü'l-Fenâ*'da Türk yazı geleneği ile Arap-Fars yazı geleneği birlikte kullanıldığı için düzenli bir imladan söz etmek mümkün değildir. Aynı varak hatta aynı beyit içerisinde aynı kelime veya eklerin yazımında farklılıkların olması buna örnektir (قَمُوا – قَمُو kamu, olsun أُلْسُون –olsun أُولْسُونْ -olupdurur أُلُوبْدُورُرْ –oldurur أُولْدُرُرْ).
- **Kapalı e (é)** ünlüsü konusunda ikili yazılışlar görülmektedir. Eserde hem üstün (ʹ) hem de esre (ِ) ile harekelenen örnekler mevcuttur. Bu durum **kapalı e (é)**

ünlüsünün varlığına bir delildir (ev ~ iv > év; beş ~ biş > béş; sev- ~ siv- > sév- …).

- Bu ikili söyleyiş Farsça kelimelerde de görülmektedir (ey ~ iy >éy; hiç ~ heç > héç …).
- Damak ñ'sini göstermek için nüshalarda (ك) harfi kullanılmıştır. Yalnızca M_1 nüshasında "Tañrı" kelimesinin yazımında üç noktalı kef (ڭ) kullanılmıştır.
- Türkçe kelimelerin yazımında, çoğunlukla kalın sıradan kelimelerin yazımında (ص) harfi, ince sıradan kelimelerin yazımında (س) harfi kullanılmıştır (ṣaġlıḳ; ṣaḳal; ses; sévgi; ṣıġır; siñek; ṣoñ; söyün-; ṣu; sürü …).
- Nüshalarda **"t- > d-"** değişimi şöyledir: İnce sıradan kelimeler **d**-'ye dönerken, kalın sıradan kelimelerde **d-**'ye dönenler olsa da çoğunlukla **t-**'lerin korunduğu görülmektedir. Bazı kelimelerin hem **"t-"**li hem de **"d-"**li şekilleri bir arada kullanılmıştır (dudaḳları 471~ ṭudaḳ 3692; dükenir 3283 ~ tükeninceydek 1178; dursuñ 2401~ ṭuruyorur 3557 …).
- Kalınlık-incelik uyumu Türkçenin bütün dönemlerinde varlığını korumuş bir uyumdur. Türkçede birkaç kelime ve ek (anne, inan-, hangi, -yor, -ki, -ken) bu uyumun dışında kalmaktadır. Değerlendirdiğimiz nüshalarda da bu kelime ve eklerin haricinde genel olarak kalınlık-incelik uyumu korunmaya çalışılmış olsa da uyumsuz örnekler mevcuttur (vaḳitdaġı 1223; faḳīrlıḳdan 206; baḫīllıḳ 3098 …).
- Düzlük-yuvarlaklık uyumunun tarihi kalınlık-incelik uyumu kadar eskilere dayanmaz. Eski Türkçe döneminde şekillenmeye başlayan uyum, Eski Anadolu Türkçesi döneminde istenen gelişmeyi gösterememiştir. Değerlendirdiğimiz nüshalarda düzlük-yuvarlaklık uyumunun henüz tam anlamıyla oluşumunu tamamlamadığını görmekteyiz. Nüshalarda hem kelime köklerinin hem de eklerin uyuma giren ve uyuma girmeyen şekilleri bir arada kullanılmıştır (altun, altın; incü, inci; incinüp, sévip; gördigi, ḳorḳduġuñ; varsunlar, yésinler; gövdelerimüz, öñümüzden; götürdiler; ḳovculıġı, ḳovculuḳ; unudursız …).

Çalışmadaki bu ikili kullanımlar bize Osmanlı Türkçesi döneminin XVI - XVII. yüzyıllarının Eski Anadolu Türkçesi döneminden Türkiye Türkçesi dönemine geçişi sağladığını göstermektedir.

- Çalışmada bazı kelimelerde görülen ünlü değişimi, ünlü düşmesi ve ünlü birleşmesi gibi ses hadiseleri kelimelerin Türkiye Türkçesi kullanımına yaklaştığını göstermektedir (şükr > şükür; ʿömr > ʿömür; ḳarşu "ḳarışu"; oġlı "oġul+ı"; şimdi "uş+imdi"; şol "uş+ol"; néçün "né+içün"; kendözini "kendi+özi" …).
- Çalışmadaki ünsüz değişmeleri, düşmeleri ve türemeleri, ünsüz ikizleşmesi, ünsüz benzeşmesi, hece düşmesi gibi ses olayları ve bazı kelimelerin ikili şekillerinin bir arada kullanılması Türkiye Türkçesinin temellerinin oluşmaya başladığını göstermektedir (getürem "keltür-" 921; yılan "ılan" 173; ıraḳ "yıraḳ" 369, 707; ölüdür "ölüg" 289, 1830; vurdılar 119, uraydım 1522; ıssı "ısıġ" 2486; elli "elig" 2258; görmege 3719, balıġını 249; çıplaḳdur 1704, ḳısım-durur 1771 …).
- Çalışmada bazı eklerin kalıplaşmış imlasından dolayı ünsüz benzeşmesi gerçekleşmemiştir (étdi; éşitdirdiñ; otda; yaḳūtdan; dörtdür …).
- Halk Osmanlıcasının bir yansıması olarak bazı Arapça ve Farsça kelimelerin çokluk şekillerine Türkçe çokluk eki **"-lar/-ler"** eklenmiştir (melā'ikler, ḫuddāmlarım, ḫayrātlar …).
- Çalışmada hâl eklerinin birbiri yerine kullanıldığını gösteren örnekler görülmektedir. (**Yéle** çaġırdı pes Dāvūd ki geldi Dāvūd'a ol rīḥ 574; Ḫuṣūṣā ʿālim ola ol veyā ṭālib ola ʿ**ilmi** 545; Ki ʿilliyyūn **maḳāmında** yüceldir yoḳ aña tanẓīr 3414 …).
- Nüshalarda Eski Anadolu Türkçesi döneminde kullanılan teklik 1. şahıs emir eki **"-ayın / -eyin"** ile teklik 2. şahıs emir eki **"-ġıl /-gil"** kullanılmaktadır (olayın; étmeyeyin; vergil; uyanġıl …).

- Eski Türkçe ve Türkiye Türkçesi dönemlerinde kullanılmayan sadece Eski Anadolu Türkçesi döneminde kullanılan **"-ısar / -iser gelecek zaman eki"** nüshalarda kullanılmaktadır (olısar; gelisersiñ; yuyısar; sürmeliser …).
- Bildirme eki **"-dır / -dir / -dur / -dür / -durur"** metinde hem düz ünlülü hem yuvarlak ünlülü hem ayrı hem de ekleşmiş şekliyle kullanılmıştır (oğludur, dārı-durur, sévdigiñizdür, münāsibdir, ayıdır …).
- Eski Anadolu Türkçesi döneminde, geçmiş zamanda yapılan eylemi kesin yargıyla ifade etmeye yarayan **"-updur / -üpdür / -up-durur / -üp-dürür"** ekleri metinde de görülmektedir (olupdur, baḳup-durur, görüpdür, véripdir …). Bunun yanı sıra bugün kullandığımız "**-mışdır / -mişdir / -mış-durur / -miş-durur"** eki de metinde kullanılmıştır (démişdir, buyurmışdır, buyurmuşdur, götürmemiş-durur …).
- *Kelime Grupları* başlığı altında Muharrem Ergin'in *Üniversiteler İçin Türk Dili* kitabındaki tasnif dikkate alınarak metinden örnekler verilmeye çalışılmıştır.
- *Cümleler* başlığı altında cümle çeşitleri "Yüklemin Türüne Göre Cümleler, Yüklemin Yerine Göre Cümleler, Anlamına Göre Cümleler, Yapısına Göre Cümleler" başlıkları altında incelenip örnekler verilmeye çalışılmıştır.
- Bir toplumu diğerlerinden ayıran en önemli unsur, kültürüdür. Kültürlerin aktarımı da çoğunlukla toplumların dilleri ve söz varlıklarıyla gerçekleşmektedir. Türk kültürünün aktarımında atasözleri ve deyimler çok önemlidir. Atasözleri ve deyimler, bize bir toplumun dili, dini, yaşayışı, geleneği, göreneği, örf ve âdetleri hakkında birçok bilgi sunmaktadır. Deneyim ve tecrübenin özü olan atasözü ve deyimlere metinde sıkça yer verilmiştir (Ki baġrıñ ṭaş mıdur kişi ki Ḥaḳḳ'a éyleseñ ircāʿ 100; Yeñi eṣvāba ṭaparlar daḫı hem kürke iʿtibār 179; Sen olma mālıña maġrūr éder bu māl seni ihlāk 256; Gelen göçüp gédiyorur eger insān eger ḥayvān 260; Seniñ göziñi ṭoyurmaz ve illā ṭoyurur ṭopraḳ 467 …). Müellif, atasözü ve deyimleri kullanarak anlatmak istediğini kısa ve akılda kalıcı şekilde vermeye çalışmıştır.

- Aynı anlama gelen kelimelerin bir arada kullanılması bize dönemin söz varlığı hakkında da bilgi vermektedir (ṭamu~cehennem~nīrān; bal~ʿasel; balıḳ~esmāk; ḫatun~nisā~ʿavret; melek~ferişteh; uçmaḳ~cennet …).
- Eser, İslam dininin temel konuları hakkında bilgi vermek amacıyla yazıldığı için dini kelime ve terimler çoğunluktadır (ṣevāb, günāh, ḥarām, ḥelāl, cennet, cehennem, namāz, duʿā, ṣavm, oruç, zekāt, ṣadaḳa, taṣadduḳ, gılmān, ḥūrī …).
- Allah ve peygamber kavramları için de birçok kelime, sıfat veya terkip kullanılmıştır (Allah için: seyyid-i Mevlā, ʿAllām, ʿAzzāz, Bārī, buyurucı, Cebbār, Cenāb-ı ʿAliyyāt, Cenāb-ı Bāri, Cenāb-ı Ḥaḳ, Çalap, Eḥamü'r-rāḥim, Feyyāż … vb.; Hz. Muhammed için: Seyyidü'l-beşer, Dürr-i yektā, ḥabībullāh, mefḫar-ı ʿālem, mefḫar-ı cihān, mefḫar-ı mevcūd, Resūlullāh, Resūl-i faḫr-i cihān, Resūl-i faḫr-i kā'ināt, Resūl-i mefḫar-ı derrāk, ṣāḥibü'l-Miʿrāc, Server …).
- Sözlük bölümünde 2902'si Arapça, 277'si Farsça, 6'sı Osmanlı Türkçesi, 4'ü Rumca, 2'si Yunanca, 1'i Soğdca, 1'i Moğolca, 100'ü farklı iki dilden alıntı kelime ve ekin oluşturduğu birleşik kelime ve 1250'si Türkçe olmak üzere 4543 madde başı bulunmaktadır.

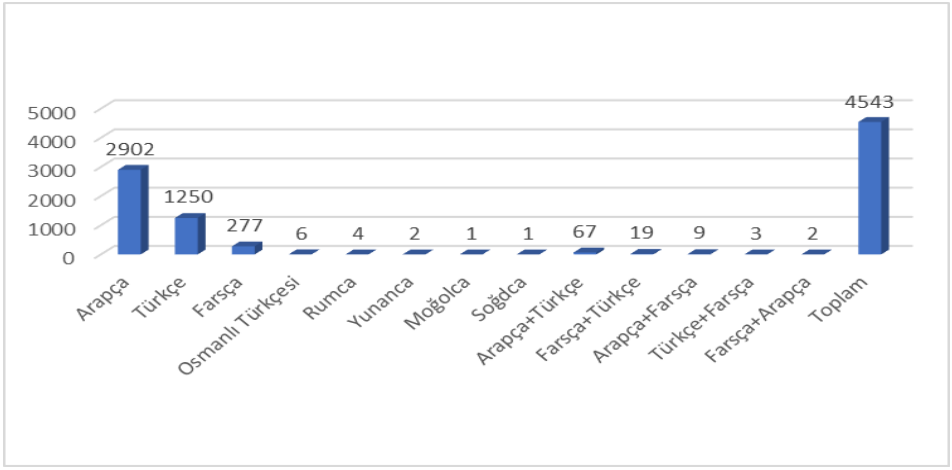

Tablo 1. Köklerine Göre Kelime Sayısı Grafiği

Zemmü'l-Fenâ, hem konuların işlenişi bakımından hem de dil ve üslup açısından halk için yazılmış bir eserdir. Ayrıca eserde işlenen konular ve verilen bilgiler, İslam dininin esas ve hükümleri olduğu için yalnızca yazıldığı dönem için değil, günümüz ve gelecek için bile geçerlidir; dolayısıyla eserin hem dil ve üslup üzerine çalışma yapan araştırmacılar hem de İslam dini üzerine çalışma yapan araştırmacılar için incelenmeye değer olduğu düşüncesindeyiz.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, Halil, Yelten, Muhammet: **Kelime Grupları**, İstanbul, Doğu Kütüphanesi, 2005.

Aktan, Bilal: **Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi**, Ankara, Gazi Kitabevi, 2009.

Altun, Mustafa: **Türkçede Kelime Grupları Çözümlemeleri**, İstanbul, MVT Yayıncılık, 2011.

Arat, Reşit Rahmeti: "Türkçe Metinlerde e/i Meselesi", **Makaleler**, C. I, Ankara, 1987, s. 334-341.

Ayverdi, İlhan: **Misalli Büyük Türkçe Sözlük 3 Cilt,** İstanbul, Kubbealtı, 2005.

Bacanlı, Eyüp: "Türk Dillerinin Şahıs Zamirlerinde Düzensizlikler", Ed. Nurettin Demir-Birsel Karakoç-Astrid Menz, Ankara, Eva Csato Johanson Festschrift, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2014, s. 43-61.

Banarlı, Nihad Sami: **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi I**, İstanbul, MEB Yay., 2004.

Banarlı, Nihad Sami: **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi II**, İstanbul, MEB Yay., 2004.

Banguoğlu, Tahsin: "Türkçede Benzerlik Sıfatları", **TDAY-Belleten,** 1957, s. 13-27.

Banguoğlu, Tahsin: **Türkçenin Grameri,** Ankara, TDK Yay., 2011.

Bayraktar, Nesrin: **Türkçede Fiilimsiler**, Ankara, TDK Yay., 2004.

Bulak, Şahap: "Türkçede "mI/mU" Soru Unsuru", **Türkiyat**

Araştırmaları Enstitüsü Dergisi- Journal of Turkish Researches Institute, TAED-66, Eylül – September 2019, s. 309-330.

Bursalı Mehmed Tāhir: **Osmanlı Müellifleri, C. II,** Ankara, Bizim Büro, 1915.

Bülbül, Ömer: "Zemmü'l-Fenâ'da Geçen Olumsuzluk İfadeleri ve Bunların Anlambilim Bakımından İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2015.

Caferoğlu, Ahmet: "Türkçemizdeki -ğıl ve -gil Emir Eki", **TDAY-Belleten**, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1971, s.1-10.

Cirit, Hasan: "Vaaz", **TDV İslâm Ansiklopedisi,** C.42, İstanbul, 2012, s. 406.

Çağatay, Saadet: "Türkçede ñ-ġ Sesine Dair", **TDAY-Belleten,** Ankara, TDK Yay., 1954, s. 15-30.

Çağatay, Saadet: "Eski Osmanlıca Üzerine Bazı Notlar", **Türk Lehçeleri Üzerine Denemeler**, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1978, s. 297-312.

Çağrıcı, Mustafa: "İhyâ'ü Ulûmi'd-dîn", **TDV İslâm Ansiklopedisi,** C. 22, İstanbul, 2000, s. 10-13.

Çubukcu, Melek: "Uygur Harfli Bahtiyarname'de "Kapalı é" Yazımını Tarihi ve Çağdaş Türk Lehçeleriyle Karşılaştırılması", **4. Uluslararası Gap Sosyal Bilimler Kongresi 29 Kasım- 1 Aralık 2019 Şanlıurfa, Türkiye: Kongre Tam Metin Kitabı,** İksad

Yayınevi, 2019, s. 273-293.

Delice, İbrahim: **Türkçede Sözdizimi,** İstanbul, Kitabevi Yayınları, 2003.

Deny, Jean: **Türk Dil Bilgisi,** Ankara, TDK Yay., 1995.

Demir, Nurettin, Yılmaz, Emine: **Türk Dili El Kitabı**, Ankara, Grafiker Yay., 2014.

Derleme Sözlüğü, Ankara, TDK Yay., 2019.

Demircan, Ömer: **Türkçenin Söz Dizimi**, İstanbul, Der Yay., 2001.

Develi, Hayati: **Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar**, Ankara, TDK Yay., 1995.

Develi, Hayati: "Eski Türkiye Türkçesi Ağızlarının Sınıflandırılmasında Morfolojik Esaslar", **Türkbilig**, S. 2002/4, s. 117-124.

Develi, Hayati: "Eski Türkiye Türkçesi Ağızlarının Sınıflandırılması", **Turkish Studies**, Volume 3/3 Spring 2008; s. 212-230.

Devellioğlu, Ferit: **Osmanlıca-Türkçesi Ansiklopedik Lügat**, Ankara, Aydın Kitabevi Yay., 2001.

Dilçin, Cem (Düzenleyen): **Yeni Tarama Sözlüğü**, Ankara, TDK Yay., 1983.

Doğan, Enfel: "Eski Anadolu Türkçesinde Kelime Grupları ve Kullanılışları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Duman, Musa: "Eski Türkiye Türkçesi Dönemine Ait Bazı Metinlerdeki Dil Uyumuna Aykırı Örnekler Üzerine", **Makaleler Eski Türkiye Türkçesinden**

Osmanlı Türkçesine, İstanbul, Kesit Yay., 2008, s. 11-20.

Duman, Musa: "Klâsik Osmanlı Türkçesinde i/e Meselesine Dair", **Makaleler Eski Türkiye Türkçesinden Osmanlı Türkçesine**, İstanbul, Kesit Yay., 2008, s. 41-74.

Duman, Musa: "Klâsik Osmanlı Türkçesi Döneminde Dil Uyumuna Aykırı Örnekler Üzerine", **Makaleler, Eski Türkiye Türkçesinden Osmanlı Türkçesine,** İstanbul, Kesit Yay., 2008, s. 75-79.

Emre, Ahmet Cevat: "Türkçede Bulanık e (é) Fonemi", **TDAY-Belleten**, 1946, s. 487-497.

Emre, Ahmet Cevat: "Türkçede Cümle I. Ünlemden Cümleye, **TDAY-Belleten**, 1954, s. 105-180.

Emre, Ahmet Cevat: Türkçede Cümle II. İsim Cümlesi, **TDAY-Belleten**, 1955, s. 24-58.

Engin, Nihat: "Ahmed Âsım Efendi, Gümülcineli", **TDV İslâm Ansiklopedisi,** C. 2, İstanbul, 1989, s. 44-45.

Ercilasun, Ahmet B.: **Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi,** Ankara, Akçağ Yay., 2004.

Erdem, Mehmet D., Gül, Münteha: "Kapalı E (é) Sesinin Anadolu Ağızları Açısından Eski Anadolu Türkçesindeki Durumu", **Karadeniz Araştırmaları**, S. 11(Güz), 2006, s. 111-148.

Ergin, Muharrem: **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yay., 1998.

Erkan, Mustafa: "Behcetü'l-hadâik", **TDV İslâm Ansiklopedisi,** C. 5, İstanbul, 1992, s. 346-348.

Gabain, A. V.: **Eski Türkçenin Grameri**, (çev. Mehmet Akalın),

Ankara TDK Yay., 2007.

Gökçe, Aziz: "Eski Anadolu Türkçesinden Osmanlı Türkçesine Dudak Uyumu ve Ünsüz Uyumu", **Turkish Studies**, Vol. 4/3 Spring 2009, s. 991-1012.

Gülsevin, Gürer: "Türkiye Türkçesindeki Birleşik Zarf-fiiller Üzerine", **AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, C. II, S. 2, 2001, s. 122-143.

Gülsevin, Gürer: "Eski Türkiye Türkçesinde 'İstek Kipi' Üzerine", **İlmî Araştırmalar**, S. 13, İstanbul, 2002, s. 39.

Gülsevin, Gürer: **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler,** Ankara, TDK Yay., 2011.

Gülsevin, Gürer, Boz, Erdoğan: **Eski Anadolu Türkçesi**, Ankara, Gazi Kitabevi, 2013.

Hacıeminoğlu, Necmettin: **Türk Dilinde Edatlar**, İstanbul, MEB Yay., 1992.

Hatipoğlu, Vecihe: "Kelime Grupları ve Kuralları", **TDAY-Belleten**, Ankara, 1963, s. 203-244.

Hatipoğlu, Vecihe: **Türkçenin Sözdizimi**, Ankara, TDK Yayınları, 1972.

Hünerli, Bülent: "Oğuz Grubu Türk Lehçelerinde Zarf-fiiller", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Edirne, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Kanar, Mehmet: **Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü**, Ankara, Say Yay., 2018.

Karaağaç, Günay: **Türkçenin Söz Dizimi**, İstanbul, Kesit Yay., 2009.

Karaağaç, Günay: **Türkçenin Dil Bilgisi**, Ankara, Akçağ Yay., 2016.

Karahan, Leyla: **Türkçede Söz Dizimi**, Ankara, Akçağ Yay., 2010.

Karaman, Hayrettin, v.d. **Kur'ân-ı Kerîm Açıklamalı Meâli**, Ankara, TDVY

Yay., 2019.

Kartallıoğlu, Yavuz: "Osmanlı Türkçesinde Ekler Dudak Uyumuna Göre Nasıl Okunmalı", **Turkish Studies**, Vol. 3/6 Fall 2008, s. 458-481.

Kartallıoğlu, Yavuz: **Klâsik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16., 17. ve 18. Yüzyıllar)**, Ankara, TDK Yay., 2011.

Kâtip Çelebi: Keşfü'z-Zunûn 1, İstanbul, Maarif Matbaası, 1941.

Kâtip Çelebi: Keşfü'z-Zunûn 2, İstanbul, Maarif Matbaası, 1943.

Kayasandık, Ahmet: "Tuhfet'ül-İhvân'da Soru Eki/Edatı "mI"", **International Journal of Languages' Education and Teaching**, Volume 6, Issue 3, September 2018, s. 1-14.

Kocaoğlu, Timur: "Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı é / i Meselesi" **Türk Kültürü**, S.483-484, Ankara, 2003, s. 266-281.

Kocaoğlu, Timur: "Ali Şir Nevayî'nin Türkçe Ünlü Sesler Üzerindeki Açıklamaları (Kapalı É/İ Meselesi)", **Ali Şir Nevâyî'nin 560. Doğum, 500.Ölüm Yıl Dönümlerini Anma Toplantısı Bildirileri (24-25 Eylül 2001)**, Ankara, TDK Yay., 2004, s. 57-66.

Korkmaz, Zeynep: "uçun, üçün, için vb. Edatlarının Yapısı Üzerine", **Türk Dili Üzerine Araştırmalar**, C. I, Ankara, TDK Yay., 2005.

Korkmaz, Zeynep: "-ası/-esi Gelecek Zaman Sıfat-Fiil (Participium) Ekinin Yapısı Üzerine", **Türk Dili Üzerine Araştırmalar**, C. I, Ankara, TDK Yay., 2005, s. 145-

150.

Korkmaz, Zeynep: "Türkçede -acaḳ/ecek Gelecek Zaman (Futurum) Ekinin Yapısı Üzerine", **Türk Dili Üzerine Araştırmalar**, C. I, Ankara, TDK Yay., 2005, s. 3-11.

Korkmaz, Zeynep: "Eski Anadolu Türkçesinde Aslî Ünlü (Vokal) Uzunlukları", **Türk Dili Üzerine Araştırmalar**, C. I, Ankara, TDK Yay., 2005, s. 443-447.

Korkmaz, Zeynep: **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, TDK Yay., 2007.

Korkmaz, Zeynep: **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi,** Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Korkmaz, Zeynep: **Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi**, Ankara, TDK Yay., 2013.

Köktekin, Kazım: **Eski Anadolu Türkçesi,** Erzurum, Fenomen Yay., 2008.

Küçük, Murat: "Tarihî Türk Lehçelerinden Türkiye Türkçesine -*DIr/-DUr* (<TURUR) Eki ve İşlevleri", **Türkbilig**, 2010/19, s.59- 75.

Lajos, Ligeti: "Türkçede Uzun Vokaller", Çev.: Tayyip Gökbilgin, **Türkiyat Mecmuası**, VII-VIII, 1940-1942, s. 82-94.

Malek (Moh'd Ali): "Yazıcızade Mehmed'in Muhammediye İsimli Eserinde Kelime Grupları (beyit 1-500)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Mansuroğlu, Mecdut: Türkçede Cümle Çeşitleri ve Bağlayıcıları, **TDAY-Belleten**, 1955, s. 59-71.

Mansuroğlu, Mecdut: **Sultan Veled'in Türkçe Manzumeleri**, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yay., 1958.

Mansuroğlu, Mecdut: Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu" **TDAY-Belleten**, Ankara, 1959, s. 81-93.

Mansuroğlu, Mecdut: Türkçede -gay/-gey Eki ve Türemeleri", **Jean Deny Armağanı**, Ankara, 1968, s. 172.

Mengi, Mine: **Eski Türk Edebiyatı Tarihi-Metinler**, Ankara, Akçayğ Yay., 2004.

Merhan, Aziz, Şan, Funda: **Eski Anadolu Türkçesi Notlar ve Metinler,** Ankara, BilgeSu Yay., 2016.

Mutçalı, Serdar: **Arapça-Türkçe Sözlük,** İstanbul, Dağarcık Yay., 2015.

Mütercim Asım Efendi: **Burhân-ı Katı**, İstanbul, TDK Yay., 2009.

Oytun Altun, Hilal: "Türkçede Soru", Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2009.

Özalan, Uluhan: "Türk Dilinde Cevheri Ek Fiil", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

Özkan, Bülent: Türkiye Türkçesinde İkili Tekrarlar", **Turkish Studies**, Volume 6/2 Winter 2001, s. 1615-1648.

Özkan, Mustafa: "Tarihî Türkiye Türkçesi Metinlerinde İstek Eki -a/-e'nin Kullanılışı Üzerine", **Uluslararası Eski Türkiye Türkçesi Toplantısı Bildirileri**, Ankara, TDK Yay., 2007, s. 86.

Özkan, Mustafa: "Osmanlı Türkçesi", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C. 33, İstanbul, 2007, s. 483, 484.

Özkan, Mustafa, Sevinçli, Veysi: **Türkiye Türkçesi Söz Dizimi,** İstanbul, Ak Yay., 2009.

Özkan, Mustafa: **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2013.

Pala, İskender: **Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü,** İstanbul, Kapı Yay., 2004, s. 311.

Pul, Mehmet: "Türkiye Türkçesinde Edat", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Redhouse, Sir James W.: **Turkish and English Lexicon**, İstanbul, Çağrı Yay., 2006.

Sarı, Mustafa: "Nehcü'l-Feradis'te Soru Eki Mı'nın Yeri ve Kullanımı", **İstanbul Kültür Üniversitesi Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi Bildiriler C 1,** İstanbul, 2007.

Savran, Hülya: "Türk Dilinde Yuvarlaklaşma Olayı ve Dudak Uyumu", **Türkbilig**, 2018, S. 35, s. 89-96.

Semedli, Elza: "Türk Lehçelerindeki Bir Ses: Kapalı é", **Journal of Azerbaijani Studies,** V10-12/ N.1- 2, 2007-2009, s. 522-532.

Steingass, F. Joseph: **A Comprehensive Persian-English Dictionary,** İstanbul, Çağrı Yay., 2005.

Şafakcı, Hamit: "Tarihi Süreçte Bir Yerleşim Yerinin İsimleri: Konya-Bozkır Örneği", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Güz 2013, S. 28, C. 6, 340-

347.

Şahin, Hatice: **Eski Anadolu Türkçesi**, Ankara, Akçağ Yay., 2018.

Şemseddin, Sami: **Kâmûs-ı Türkî**, İstanbul, Alfa Yay., 1998.

Şemseddin, Mustafa b.: **Ahterî-i Kebîr**, İstanbul, Matbatü'l-Amire, 1311.

Tekin, Arslan: **Edebiyatımızda İsimler ve Terimler**, İstanbul, Ötüken Yay., 1999.

Tekin, Talat: "ısar Ekinin Türeyişi", **TDED**, Mayıs 1954, C. III, S. 32, s. 453-455.

Tekin, Talat: "ısar Eki Hakkında", **TDED**, Kasım 1954, C. IV, S. 38, s. 89-96.

Tekin, Talat: **Ana Türkçede Aslî Uzun Ünlüler**, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yay., 1975.

Tiken, Kâmil: **Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf Fiiller**, Ankara, TDK Yay., 2004.

Timurtaş, Faruk K.: "Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri", **Türkiyat Mecmuası**, İstanbul, 1976, s. 331-368.

Timurtaş, Faruk K.: **Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük**, İstanbul, Kapı Yay., 2012.

Topaloğlu, Ahmet: **Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Ötüken Yay., 1989.

Tören, Hatice: "Sona Gelen Edatlarla Teşkil Edilen Bir Kelime Grubu: Kuvvetlendirme Grubu", **İlmi Araştırmalar 13**, İstanbul, 2002, s. 175-182.

Tulum, Mertol: "17. ve 18. Yüzyıllarda İstanbul Türkçesi: Sesler ve Uyumlar Üzerine Bir Değerlendirme", **Türkler**, C. 11, Ankara, 2002, s. 489-508.

Tulum, Mertol: **17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı,** Ankara, TDK

Yayınları, 2011.

Tulum, Mertol: **Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü,** İstanbul, Kapı Yay., 2013.

Tulum, Mertol: **Sinan Paşa Tazarrunâme,** İstanbul, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2014.

Tuna, Osman Nedim: Türkçede Tekrarlar-1", **Kowalski Özel Sayısı**, İstanbul 1949, C. III, No: 3-4, s. 429-477.

Tuna, Osman Nedim: "Türkçede Tekrarlar-2" **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C. IV, İstanbul 1950, s. 35-82.

Tuna, Osman Nedim: Türkçenin Sayıca Eş Heceli İkilemelerinde Sıralama Kuralları ve Tabiî Bir Ünsüz Dizisi", **TDAY-Belleten,** 1982-1983, Ankara 1986, s. 163-228.

Tuncer, Hediye: "Türk Dilinde Zarf-fiiller", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Edirne, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Turan, Fikret: Old Anatolian Turkish: Syntactic Structure, Harvard University, PhD Thesis, 1996.

Turan, Fikret: "Halk Osmanlıcası I: Melhameler ve Bir 17. Yüzyıl Melhamesi", **Bir: Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi,** Prof. Dr. Kemal Eraslan Özel Sayısı (Festschrift), İstanbul, 1998, s. 681-705.

Turan, Fikret: **Adverbs and Adverbial Constructions in Old Anatolian Turkish**, Almanya, Harrassowitz Yay., C.45, 2000.

Turan, Fikret: Şeyhülislam Ebussuûd'un İmlâ Kuralları: Onaltıncı Yüzyılda Osmanlı İmlâsında Yerlileşme Eğilimleri

ve Bir Tepki, **İlmî Araştırmalar,** S. 9, 2000, s. 221-238.

Turan, Fikret: "Geç Dönem Çağatay Türkçesiyle Yazılmış "Dīvāne Būrak Kıssası": Metin, Dil ve Üslup İncelemesi", **Türkiyat Mecmuası**, C.26/1, 2016, s. 311-338.

Turan, Fikret: "Osmanlı Elit Dilini Manzum Sözlükle Öğretmek: Lüġat-i Ẓurefâ ve Yüksek Osmanlıca ile Halk Türkçesi Ayrımına Dair Verdiği Bilgiler", **Türkiyat Mecmuası**, C. 28/1, 2018, s. 197-212.

Turan, Selami, Akgül, Ahmet: "XVII. Asrın Âlim ve Şairlerinden Ali Bin Müslihi'd-dîn Bozkıri ve Zemmü'l-Fenâ Adlı Eseri", **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** 2008/2, S. 8, s 59-67.

Türk, Vahit: "Türkçede Şimdiki Zaman Kavramı, Çekimleri ve Ekleri", **TDAY-Belleten,** 1996, s. 291-340.

Türk, Vahit: "Türkçede Ön Seste Ünlü Düşmesi (Aphaeresis-Aphesis) Örnekleri", **TDAY-Belleten**, 2001/I-II, s. 223-233.

Türk, Vahit, Doğan, Şaban, Şerifoğlu, Yasin: **Eski Anadolu Türkçe Dersleri**, İstanbul, Kesit Yay., 2011.

Türkçe Sözlük, Ankara, TDK Yay., 2011.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C. 6, İstanbul, Dergâh Yay., 1986, s. 299.

Uyğur, Sinan: "-(Y)Isar Gelecek Zaman Ekinin Yapısı Üzerine", **Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish or**

Turkic 2 (49), s. 1193-1196.

Yavuz, Orhan: "Türkçe'de "Kapalı e", **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, S.6, 1991, s. 271-306.

Yelten, Muhammet: "Hibetullah b. İbrahim'in Saatnâmesi ve Eserde Dudak Uyumunun Durumu", **TDED**, c. XXVIII, İstanbul, 1999, s. 585-593.

Yelten, Muhammet: **Eski Anadolu Türkçesi ve Örnek Metinler**, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yay., 2009.

Yıldırım, Birol: "Nebī b. Turhan es-Sinobī (ö.936/1530)'nin Tasavvufî Düşünceye Yönelttiği Tenkitler", **Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi,** 2019, S.19, C. 7, s. 91-110.

Yılmaz, Emine C.: "Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü", **Türk Dilleri Araştırmaları**, Ankara, 1991, s. 151-165.

Yücel, Bilal: "Türkiye Türkçesinde Zarf-Fiil Eklerinin Yapı Bakımından Sınıflandırılması Üzerine", **Türklük Bilimi Araştırmaları**, S. IX, Sivas, 2000, s. 75-114.

Yücel, Bilal: "Nehcü'l-Ferâdis'te Uzun-Kapalı E (é) Ünlüsünün Yazımı", **38. ICANAS (10-15.09.2007, Ankara)-Bildiriler, Dil Bilimi, Dil Bilgisi ve Dil Eğitimi,** IV. C., Ankara, AKDTYK Yay., 2011, s. 2009-2018.

Yücel, Bilal: "Nehcü'l-Ferâdis'teki Arapça-Farsça Kökenli Kelimelerde 'Kapalı E' Üzerine" **Belleten,** 2017, C.65, S.1, s. 7-26.

Zengin, Dursun: "Sıfatların Başka Sözcük Türlerine Kayması", **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi,** 2003, 43/2, s. 83-99.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Çağdaş Sözlük: https://www.cagdassozluk.com

Diyanet İşleri Başkanlığı, Kur'ân-ı Kerim: https://kuran.diyanet.gov.tr/

Lanes Lexicon: http://lexicon.quranic-research.net

TDV İslâm Ansiklopedisi: https://islamansiklopedisi.org.tr

Türk Dil Kurumu Sözlükleri: https://sozluk.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Kamile BENTLİ

Eğitim Durumu

Ortaokul ve Lise: Zeytinburnu İmam Hatip Lisesi (1996-2001)

Lisans: Fatih Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (2002-2006)

Yüksek Lisans: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (2006-2009)

Doktora: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Dili Anabilim Dalı (2016-)

Mesleki Deneyim

Fatih Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Araştırma Görevlisi (2006-2016)

TIPKIBASIM

3470

ذم الفناء
١٧١ ن ٧

MBA 3470

Sat 30 Mart 1972
Abdullah Oztemiz - Gebze

بسم الله الرحمن الرحيم

سکا حمد ایلمجه سکای خالق قباض — که یوقدر هیچ سکا امثال کی سن سن قاهر قباض
فضلکده نه افضلکده وجودین که یوقدر هیچ سکا معین — که یوقدر هیچ سکا معرض کی سن سن قاهر قباض
نجه انواع نعمتلر بنه بولدی قلدك اوزاقی — خصوصا نعمت اسلام که مخصوص قلدك ای قباض
بولدی عبدك ای باری لسانی نجه کوندوز — سکا حمد دن ایرمه که جمیع ایامده سن قباض
نوادی عبدك ای باری نجه مدح ایله سنی — که یوقدر وظائفی انوك کمالحده ای قباض
دائم سندن ای باری لسانی نجه کوندوز — سکا شکردن ایرمه جمیع ایامده سن قباض
اسودیمی سکا اصمولدم یارب هر زمان — که دنیاده واخرتده سر مسار ایلمه قباض
دخی یوزبیك صلوة اولسون جیبك وجهنه — یارب بزی فلدك کما انت شفیع ایله انی قباض
دخی اصحاب ایسه صلوة اولسون سلام اولسونه — که اولدیار کا تابع قموا امرکده ای قباض
ولو یارم شفیع ایله موفق ایلیه یارب — بو کرك حرمتنه سن کی فیض ایت علمکی قباض

در بیان دیباجة الکتاب

که بولدن صکره بو سوز عظیم الوان خوانلره
که بن بو افقر العبید کی بن بو احقر العبدان

وسبب تالیف و تصنیفه

خداقیض ایدن کی مقدر بیان ایدم بو نی احقر
که بنده حمله تقصیرات مقصوده بقسم نفسه

بندم

MILLI KÜTÜPHANE ANKARA 1955

175
1972

اسم مؤلف و ناظم علی افندی اکبر مصلح الدین اوغلو در

بو زفیر قضا سیده سوز بوزقیر قضا سیده سوز که مصلح الدین اوغلو در علی اکبر اسمزاده در

خدا مغفرت ایلسون که عصیانم حمله دخی عم والدینیمك جمیع مومنون عفو ایده رحمان صوصوا

دخی مغفرت ایلسون که فاقره والدیمی دخی جمله قرنداشلرینی یار نعیمده اول رحمان

دخی جمله اهل اسلامه که نصرت ایلیه الله که دین دشمانلرین جمله خدا قهر ایلیه هرآن

جمیع مومنات ری الله که عصمتده ایده دائم خصوصا عالم اولانی که حفظ ایلیه اول سان

که اولدشمانی فاسق فاجر یزید دیو دفع ایلیه الله نجات بوله مومنین که عشرتده اولا هران

دخی غازی لری جمله که یزدن دفع ایده الله دخی مفسد لری فتنه وادیسه دفع ایلیه رحمان

مقبل کیتاب بلرون بو نی اخذ ایلدیم بلك ذکلوا وادیسه محرفی احادیث ایلدیم ایقان

ویرد یم مبتدی اولان کیشیلك ایده جوهر اکر قدیم ایلورسه اولور البته فی الجنان

بو نوکله عمل اولورسه ادا البته بولونه اولورسه اولور صکره صفا لره ایده رحمان

بولونه ایجیدیکی بلك فنایی قشاو یدم ایلرکله اولکون بوکادویدم که دیم الفنا اخوان

قساوت دادیدیر بوداد الم دادیدیر بوداد حوزین دادیدیر بوداد که بولدی بوزه دوچی تلران

کرم بای اولسك کدا اولسك اولور البته بر جنك وزیده یارب اولسك که وارد یکنه بر فرمان

فنا ملککدر بقا سیی یوق وفا سیی یوق جوا سیی حوق کہ ذلدر عزت بولنک سرا بدر ستر ای قهار

کل ای غفلت بنا مینه کجه کوندوز اولادغواص کل ای فکر سینی تلمز کہ امر فلانه ایمدی اعراض

کہ غفلتدن کوزوکی آچ کہ تفتیش ایله کندیکی کہ واز مجی بکر یه لایق بر عمل ستدن حق ایجون

کوکل ویردیک کجه کوندوز عقب اتدوکه حقک سون ماعود سویلندی بویله دم ایلدی فی

دفی ایجنده اولانلر کیا یه حق لعنت ایلدی بوکا دنا یی میل نمایلر ایسه آیت اعراض

والا سئول عملکدی کہ امر ایندی ایدی کندی ایله سوردهاد انجق دفی عالم لری قیاس

اکر تکربنک عیندن کہ خیری بودنیانک سوبدی ات سلکینک فنا دی غدار ای خبر

اعتبار

کہ کافرلر براینجم صوقو بر سوردی بودنیاده دلی سومه یکی ایجون کہ جهلا سندیلر اشخاص

اکر الله قولاینک الی جک دنیادن کیتی محبت امه فانیه بوکه سوی ایلیه شماره

کہ ذرهٔ کنا هلرک باشندر دنیای سومک حبیب الله بویله بویله بیوردی ایلمه اغراض

کہ سن دنیای سودیکجه بعید اولورسک الله دن کہ بر محبت ایکسی کا غضب ایلرسکا فیام

بر واشیدر کہ عیسی دن کندکن ناکهان بر کون کہ بر کیده او تمردی فنی اعلردی کون اشخاص

مناجات

مناجات ایندی یا الله دیدی یا رب بویکید نجون دوکر کوزندن یاش کوزندن قان ایدر اعراض

بیوردی ذوالجلال الله کہ یا عیسی ایشتدم انی کناهینه دیلر بنده کہ رحمت ایله دیر فیاض

کہ وار اول یکنده دی سن اکر یاشی برینه قانلر دوکرسه ایلمز فایده کوزدی اولوزلدا نقاض

ای بن مغفرت ایتم کہ بنده فایده یوق اکا بنم رحمتی مکوزمز حیاغ یوق اکا عواض

نجه یا رب دیجک سیوندی ذوالجلال الله زیرا بویکیدیه دنیایه میل وارد ای ایماض

کوزیرا اول بنم سومدیم دنیایه میل وار انوک جوده رحمتم یوقدر دخی یوق مغفرت ایعاض

یا دیدی یوم قیامتده عذاب ایدم کا ابلیس بیقردی بنی قلبندک فنایه میل ایدوک ایعاض

روایتده کلوبدر کم بیوردی ابن عباس یل یا دین یوم قیامتده کلمه دنیا کوزده اشخاص کوره

کہ بر معجوزه قادر ایدم صوره تنده کلام اول ملعون کوره ان کرامایتی ایله فرار ایدن فعوا اشخاص

کہ کوزلدی یا نک بر ولادر کوزدن نفرت ایله ای فی جزکین صورت ایچنده کلمه کوزه هر اشخاص

کہ خلقلدا یجنه کیزه فجر لر اهل محشر هب جیفه بر سنا دیکر بیجون فجر یکر اشخاص

بو سرنک سودیکوزدر بو سیزنک بادیکزدر کہ بو دنیا غیری سومه کزدی کہ اصلاح ایعاض

بو نوک جود کذب بو نک جود ظلم ایدر دیکون فجردی بو قوادر دیکون بو کون سزی بلر اشخاص

ایدر دیکون

کلمك بالشنه بر یمك کی دنیا عاشقی دیکمز ایلیکزه کلوبدر کی معشوقه کزك اولمك حظا ایدر

کی کلسون بونوك ایچون امم اولدی دیمك ایستیان بونلرجون معذور اولدیکزی کی حقنه الدیکزی ایدر

کلمك بالشنه جمع اولمك کیبدر جمعیتی بیلکه کی هر کس سودیکیله اوله مقامینه افاضل

بونوك جون کزی تماسکم بونوك ایچون شفاعتم بونوك جون حق سبحانه ایدی باطل کذب ایشتم

بیهوده لربونی پسندیدون دونه جاهزه آدملر کی کلسون بیننه سونلر بزم اتباعلرم اشخاص

جناب حق طرفندن کی یاد ایدیلن ایشه بونی سونلرك جمله کی اولسون اشته افاضل

کی کوردکی بوددیانی نکرایده حیرتنه کی دوستینه نکرایده عذابلره ایده افاضل

عدویی اکبر کدرهم دامنین دنیا بوسکاهرآن بوایشدهکانوبر بوغلادقره لصام

وفانیه یوق بوددیانك شیء دائم فنادر بقانیه یوقدر اصلا لیقاسیه دنیا دولت

کاذبه براولوخاندیر فنانك کوجکدر اما عمر متاعی آزدر دنیا غرور اولمك بوکا اشکم

دوکلوا انبیا کلدیسه سومدیلر بونی اصلا جهاد ایتدی بولرهرآن اطاعت اولوب

الهی بوضعیف قولوك سعیشتده ضعیفدر بك ایی صالح فقادالر کودوهنده قرایر یا

کلایی لیل نهار مال جمعنه سعی ایلیین جماع یوزسك جمع ایدوسه مالی اولورسك مال اولور ضاع

یوزسك بوفنا ملك کلرکه بوبی اختیار عملاك اولدیی بوزکه میتال کلرکه بوندن استمتاع

اولوتمیس سوندخدای سن ایچون تکرار قلیکده کی اصلا ایمز بوقسندن صلالتدن فلاح جماع

بلورسك جمله بنی فانی دکلدر فانی سك یه بیوار فانی اولمك طلب قیل تکریدن اتباع

باشك اق مؤمنین درسك سودیکن درسك الله بولکز فعلك فادوند فعلی بلا بخی کیتیسین عملاع

خدادن جنت استرسك کی تزیه فانی دنیاده کی زیرا هر کمنا علرك باشدر بونی استیقاع

سنك قلیکده مادمکه کی دنیاده اولدقجه سیئاتك حاضر سیئاتك اولورسك اشته ایقاع

خدا نك رحمتندن بعیدا ولمك ایاسلفون حرامی حلال دیمیوب جمع ایدیر بورزسك ای صلاع

بودنیاده اولان امتاع اکر ذهب اکر فضه همیسی حسنه نیست کی درده کلور دورا متاع

کی جنتده حریرین دیبا مقدارنی دنیاده حقیدیکی مقبول اولمز دیو بزه ایتمه استیقاع

کی حورینك بزه ماجی باتمده کیو لسره شکر اولوردی جمله سی لدیبه ایله ایتزجاع

کی بزه ماجی کی بجره باترسه کیه جیدارکه دوکلوا یا ملل قلوب اللهه کی دنیا بولدی ایتماع

بوسوردی پس بیوز میندر رسول معجزی موجود کی دوضه العلماده یزبزه ایله استطلاع

بیرزدی حضرت عیسی کہ دنیاک محنتی کہ منوصل قلوبنہ کہ اصلا ایلمز ایقاع

تیہ کہ ناوله ماء کہ بزجناقہ تویسر قرار ایدرمی هیچ اندہ بوکہ بکزر درای هلاع

بوکہ بولنورمی عجب دنیادہ بر مومن کہ یمدیکی زمان خلقینک کہ یوقدر اصلا برتناع

بوسوزہ تحیۃ الدکی کہ سن کندیکی بلدکبی عجب وادی دور سندہ کہ اخرت قورقسی هلاع

قاقوز اولدوغوک یلاندہ سوزیک یلاندہ ایشک یلاندہ بلاندن تحصیل ایدرسنک بومالک جدینہ جماع

هلاک ایدرسنی بزکون کہ دنیادہ واخرتدہ کلہ ترک ایتہ بویلانی نمادہ صدفیدہ جماع

سکا نقل ایدیم برسوز نصیحت المسلمین بولدن کہ قلبکدن کیدرسہ سنی کمایتہ اخرتہ ایتیرجاع

کلوبدر بحر علومدہ کہ برکیسہ مکر بدکوت کہ عیسی حضرتہ وارمش نہ سویلرایشت سماع

سنک ایلہ کیدلرم کہ بن سیاحتہ سرورم کزیم عالمی جمله عجایب ایدم اطلاع

دیدی عیسی برکیسہ الایم کیدیم امتا شو شرطله کہ ایکی کیسہ بلکہ اوچ کیسہ بلمیہ

دیدی سویلم اصلا یلاندہ اوغرمیم هیچ کہ عهد میثاقی ایتدیلر ایشت صکره بندہ طماع

کہ قویدی حضرت عیسی کہ جنت سینہ اوچ آدم بولادوان اولدی یودوکده ایدوب اسراع

بولادیوله دوان

بوکزر فیق عیسی نک برسیحی یدی اتمکک کہ بلدرمدی عیسی یہ سرنقہ ایلدی طماع

دیدی عیسی

ویدی عیسی بوکیسہ کنوزاتکی بیلرم اخفدی قرنجز یولدانش اوله کم بطاغرانباع

کہ ویردی جنتی اول ارکہ عیسی یک ایلہ کہ الدی بقدی اجنہ کہ اکمک برنی ایضاع

دیدی عیسی بوکیسہ فنی درا تمکک برنی دیدی بن کورمدم انی بمدم اتمدم ایضاع

کہ انکار ایتدی کذبا ایتدی خیانت اندی بعهدنہ کہ عهدینی بوزن کیشی هلاک اولور یقین ایراع

کہ اقدام ایلدی عیسی کہ تندیک اغلیکیشی دیدیکور دیبیکور دوبر یکا کذبا تمہ اولورسک انشا ایقاع

کہ اقرار اتمدی حاقله مصرا ولدی سوزنده اول کناه درکیسہ طالدی هلاک اولدی ایقاع

بولرکیدروان اولدی اولشدیلر اولوطاغہ یقین ایدی مکر احشام ایله قوندیلر ایقاع

بوکزر عیسی دعا ایتدیہ کہ طاغدن یره طور کلدی کہ بربان اولدی اوکنہ اتینہ ایتدیلر اشراع

کہ حاجتلری مقدار اتندن بیدیلر انوک بوکزر کنہ دعا ایتدی حیوة بولدی طوار اشراع

عروج ایتدی کنہ طاغہ کنہ سوریہ قوشدی بوحکمتہ نظر قلدی اول کذاب اولدی هلاع

کہ عیسی بوکہ دیدیکم کرامتمی کورردیکم اکر بوقین ایتسک کرجک بزی ایکم بری بلاع

کنہ انکار ایدوب کذاب یمدم دیوانه ایتدی کنہ بغریک طاشمدی کیشی حقه ایلہ سکا ایقاع

صباح اولدی بولرکیدروان اولدیلر یوله کہ ترکن براولوصویہ سرو ایتدی بولرایلہ اشراع

دعا ايتدي كيه عيسى يوديدلر سويه بوكز بولاشماري صوبولدرك اياغينه اپوب اسراع

اوده كيجيه كجه يلر صويه باتمدي هيچ بولمز كاننه قورقه كيندر كيمسه صوي اپدوب اسراع

كيه ديدي بوكه عيسى بو معجزه بيندر سيل ايدر معجزه حقيقتون جراكي كم يدي ايضاع

ديدي بن يديم اتمكي بونده بن الايم دين كيه بولاردن يوله كردي بودوسكده ايدوب اسراع

بوكز برمقاطايه كيردلر بولر اوتوردي يلر ديدي بوكشيه عيسى كه قالق بركده اي طماع

سپور بونك ايچنه سن بركدر برواشوراية كه قالقدي سپوراينك ايچنه ايدوب اجماع

كه اول سويدي عيسى كه قالقدي اوج بلوك دكلم بكنه ايلدي دعاكه التون اولدي هپ اشراع

ديدي بس عيسى اول اره كه بر بلوكنه سن اله برين بن الايم ديدي برمن اتمكي بيمن طماع

ديدي بن يديم اتمكي بونده بن الايم دين كه التوني كوتر يمك اقرار ايلدي هلاع

كه عيسى كندي اول يردن كه التون هپ كاكا تلدي قيوب كندي التوني اوتوردي باشنه طماع

بوكز ايكي كيشي دكي جمله كلدي لر التونه اوستنه بولر كوردي لر التوني تماشا ميل بركا طماع

كيلم لكيشي بونلره سويلدي برد وشت اينلوم التوني سوزدمه ايلك استيقاع

بولر اوكيشه ديدي باذرده كل كتور اتمك بيلوم قرنمز طويسون اينلوم بركستياع

كه كندي

كه كندي باذنه اول كسر كه فكر ايتدي بوار بولده قتام بن اتمكه اعوا بيلر اولر طماع

بر التون ويردي اتمك جيه كه اعوا قندي اتمكه كتوردي اتمكي اول كسن بولادك عيد انتفاع

اصوكه كيشلرده تشاور ايدرلر اندن كتوردين اتمكي اول اثر باشنه ايدلوم اقطاع

بوغز لايا لحوم اني بر كه التون هپ بزه قالسون اياكيمز الماليوم حمله ايدلوم مالي استيفاع

بوار كلنجه وردلر باشنه كسدلر التون بوكز اوتوردلر بولر بديلر انكي ابلاع

اولرده اولدي اول يرده كيمه مال قالدي اويرده بولادي دنيا قتيلا تدي هلاك اولوب اهيع

بوسوزده كل نصيحت الي بلوب بودنيه هردائم امور يكي حقه فيضايت كه اول تقدير نه تتاع

كلوبدر ذهره يرسوزه حضرت خضر بركون كه يرده كزيا پسنده براعاج ديدي اول قتاع

انوك ديبنه سكن ايلدي اندن عبادت جون انوك ديبنده عبادت ايدردي دائما اهراع

كه كلدي اكا بر سائل ديدي الله ايجون اي اخر نصدق ايلكل بكه كه اندن ايدم استغفاع

كه پك ضروريم بوكودن سويدر كل بنم كيشي بولاسين دار اخرتده عواضيني سن اي خناع

كه حضرت خضر بوسوزه اشدي بحكز نيلر كه عشي اولدي انوك عقل كه اولدي اول يره ايقاع

اقامت بولنجه بس نه دزد دكلم اكا حضرت بنم الله رضا ايجون وبر حكم بوقايت ارجاع

كه بوقدر سالم ايكنجي رضاء الله ايجون ديوم كه مالك دكلم اصلا كه دنيا مالنه اتباع

بل انجق كندي نفسيمي اولدوم سائل ايي سائل كلر اميدي طوت اليدن بني غيره ايتمه اتباع

كه صات بنمي قولوم ديو كه اقتمام وارحمن بنم كوجوم بوكه يتر بندن ايله انتفاع

كه وارديمي صاندي اول سائل ساهم ابن ارقمه كه ساهم اي كتوردي اليندي بقجيه انضاع

كه ساهم ابن ارقمك كه بن بقجه يي وارايدي بوغدي يادينه انوك كه حالوايرايدي اوشاع

ديدي خضر كه ياعبدي وارايدي تول جلدنه كه قطع ايله برازاشجار كتوردوايه ايتمه انضاع

حصاري ايله بوبقجانون كنادي حلوله سن كه موزه ايله اطرافني كه خوان اولميه انتفاع

كه اول طاغك اوزاقلغي كه اون فرسخ قدر بولدر كه كوريلدي كه حضر طاقه اول ايلدي ارجاع

كه ساهم اق كتيديي كه انمك كتودم ديوا برزمكك ايلدي اوده كه انمك ايليه ايتماع

كه اقبال ايلدي حضره كه كندي اول طاغه فرشتوا كه قطع ايتدي برزاغ كوكله ايلدي ايلاع

كه برساعت ايچنده اول موسوسه بادويه الدي تمام ايلدي بقجانوك بلروبنه ايلدي اوضاع

كه وارديمي اول عبادت انكه باشلدي تنفيذ تمام قيلمغه باشلدي كرلره اولوب شراع

بولكز انمك الوب ساهم دوانون اولدي جفه كه كلدي كوردي بقجاني متين قلمغه كيتي ايتماع

كه كندي عقلي ساهمك افاقت بوليجغز اول كه سن كيتي نكادن كل ذيتز اندك بوني ايتماع

ديدي سن نرالكه نك قولوم عبد دكولسم ديي سوك قولوكم بن بيورجك ايدم ايتماع

كه ايرام ايتدي اوسته كه الله حقجون دكل بحق الله ديمجك اوغندي كنه يوزدي اغ

افاقت بوليجغز اول ديدي بن حضرم ايكنجي حضر حضرم ديمجك يره اولدي ساهم ايقاع

كه كندي ساهم عقلي حضرم ديمجك حضر افاقت بوليجغز اول جلدي ايلدي بضاع

تضرع ايلدي حقه ديدي بن نادم يارب بنم جرمم عفو ايله سن حكايه اولنمه ايقاع

ديدي حضرت حضره كه ياحضر اذا ايدم الان كه بايلديم خطا ايتديم كه معذور اولدم يوزي اغ

بوكز بني سيله كه سجده ايلدي حقه ديدي يارب سنك رضاك ايجون اولدوم اوضاع

دوسنك رضاك ايجون اذا ايلدي اول ساهم كه تواشلر جميع بتون باكم اولوبدور سنه اينماع

اذن وردي كه ساهم وارديمي بركت مكاكا كه الله دعا ايله كه حضر قوره قار اي دفاع

نجات دير اكا تولقدنه كه توبه سين قبول ايله كه بليديم خطا ايتديم صوجوم عفو ايتل ابتاع

بدا ايتدي حضر بوكا عجب سن كيمسين اي كمشي بوذي دونيي بوكا دقدي ديدي حضر اولدم داع

ديدي حضر كه سوديمك ديمه تبايي كه قول اولدوك انوك ايجون خطايا ايلدي ابتاع

حضرتنوکا خطاب ایتدی سکا کیم در لرای کیشیم دیدی بنم اوتوم شاذون کہ ایتدم حقلرک کتاع

دینی دنیایی یاحضر کہ سن ایلدک اختیار اوتندک نومید حقدن کہ ایتدک راحتی داع

حضرتنوکا ایشدیمک کہ سجده ایلدی حقه بنجه درلو ناز للر نقر علر ایدوب ایتاع

حضرتس سجده دیکن خداوندن بزه کلدی کہ یاحضر محبتی ایلدیک دیو کہ سن دنیایه بالاجماع

کی کندی نفسک ایچون براغمز دیدیلر مکانکه مکان ایتخاذ ایلدیک کہ اولدیک راحتی اتباع

بنم سومدیکم دنیا کہ میل ایتدیک انی سودیک کہ نفسک زوقین اراديک خفا اندیک استرفاع

مکر اول یرده حضرتلرکه برمکان وار ایدی کہ آنده براغمز دکشن ایدی کور حکمت نفاع

بونک دینده عبادت ایدردی دائما حضر کانه اوی کبی آنده کہ استغفار ایدوب انفاع

کہ کونلکه سنده اغاجک قلردی دائما نمان ویا هر سجده ایتدکجه اکا دیردی خدا متاع

کہ سن ایلدک اختیار دینی دنیانی یاحضر کہ ترجح ایتدک آخرتک اوزرینه ایدوب افناع

کہ دنیایه دکمدک اغج کہ راحت آنمک استرسک اولوردی بونده راحت بلاسه ایلدک ایقاع

بنم عزم حلال لقمه جون کہ دنیای صحبتنده کہ یوقدر هیچ رضام اصلا بوینی سن ایکمل وقاع

حضرتنا دون دیدیکم بنم جون دعا ایتمکه کہ تو بنمی قبول اشمون بزه جون دیدی ایلدم ادعا

کہ شاذون

کہ شاذون ایلدی دعا صو جونی عفو قیل حضرتیدک کرم دن سن عنایت قیل اولوبدر رحمتیدک وتاع

قبول ایتدی تعالی الله کہ حضرتک توبه سین الکاله کہ شاذون تک دعاسیله رجا سیله علی الاجماع

کہ براغج دکدکده اوتوردی منلدی حق الی کہ دقه ایتدی عتیق اندی کہ بیلدن عبرت ای طماع

کہ سنک تلذذ جون بنا ایلدک اولدی بنجه باشک اسان اولسون بنیاد ایلدک کتاع

قوله تعالی انما مثل الحیوة الدنیا کماء انزلناه من السماء فاختلط به نبات الارض

الا ای صاحب الاموال مالک لا تمیل غرار بلا دیر باشکه اول مال عذاب در سکا اولمه یا لثار

کہ انواع لباسلری کیردی سوینیر سک سن کہ اول لباس سنی برکون بلا ذاولور صوقر ضرار

کیرسک فرمزی لادی حرامدر فرمزی کیمک حرامدر صروا کیمک ایمنع ایلدی اخبار

دکلدر خرقه مونقن دکلدر خرقه ایلامر خداون قورقا دینسک سن کیمه اندی اکثار

مرصع طلس کیرسکده صاینور صوفا قلردی مروت اشک ابایه سلام دیرمک ایدن اکبار

نی متاع صایرمسک انشر دراول سنی یاقر کہ دیر احق حرام ایتدی کیمسه اندی اولوب اضرار

دخی هم ویرمیه الله کہ جنتده سکا حصه کہ دیر اده دنیاده کیمدک دیو اویرمز اکا جبار

استدیکی زمان خلقی اکر جاهل اکر فقیه کلی اتوا به طابر لرد فرهم کوزکه اعتبار

ایده لر عزتی اکرام • بولادراهب قولوانسان • فقرا لردلیل ولدی • آبا بیلرا ولور اغیار

فقرایه دیمز بولنلر • عبا لبندر حقك بولنلر • بولرخاص قولبندر حقك ایدر بولنلر اعتبار

بولرنکریی ذکر آسه • دفی ذکر آسه اغنیا • ثواب قیمتینك حق اولور در قادر قهار

کیم بیك درهم کموش دیرسه • فقرایه لر اغنیا • ملاحق آسه اول ذکر فقر آسه اختیار

یتشمیه بونك ذکری • ثوابی فقرا ایکیسی • فقیرك ذکرینك ثوابی کیم حق اولور دیری اخیار

دخی فقیرلرنیك طبعی • کیم اشتهاة آسه برطعام • ایی بولامسه اول کسر اشتی ده ایشلراولر اختیار

کیم بیلیق ثواب بزر بولامادیغی اجلدر • اجلدرویره حق اکا قیامتده ایدوب اشراع

دفی هم جنت اچنده • کوشکلرك سراورلری • بنکلر بلدرا بقی بی بقا اکا اخیار

اکا کرمیه کیسلر • والا کثری فقیرلر • دفی انبیا لرکثره علما لرتقوا ابرار

غنی لرسئوال ایده بیوزکیدیکی اشیادر • دفی تحلهٔ عرض ایده کیم ایدر انتخاب

بولر حساب ویرمیجکدك • اما دقیقه بیم کجر • کیم جمله صوکه قلور یوز یل قدر اقرار

نیه کیم مفخر موجود بیوز مسئله رحدیثده • بر حدیث قول اصحابی بویله حفظ ایلیم یا الاولی

امام ترمذی راویدر امام ابوهریره دن • کیم اول سرور عالمدر ایتمان مؤمنین بیلك ایا اغنی

فقیرلر

توقف ایلدی موسی تعجبا نظر ایندی
کورینم نه قیلدی الله بولاردی ایشنی سلاک
کوفتاکم حقردی یلر بولار اغاریندی یالکل
کیمه کافر دی اغی طولو بالق حقدی ستاک
کمؤمنیک اغی بوشدر بالق حقدی هیچ اندک
تعجب ایلدی موسی بو ایشده اولدی بک غمناک
کواوج دفعا بایزد یلر بولار اغاریندی دیکله
کواوخندوده کافر دی طولو حقر من الاسماک
کمؤمنیک اغیندہ بر بالق حقدی اوچوندہ
انوده الیم درکن کیمه حقدی صویه اول دم
کموسی کوردی بوحالی کی فرق طلدی اغلدی
دیدی یارب بونه حالدر کی قلدیک مؤمنی غمناک
کصبر ایتم قالمدی یادت کی بو مؤمنیک المندہ
کافر دیک کافری سرود کی قلدیک مؤمنی غمناک
کمؤمنیک عبدیکی مؤمن یخود محروم قیلک انی
کافرده کیمسه یوکی مرادینه ایدوب ادراک
کموحی ایتدی کی موسی یه حق بوکا عم حکم یاوسی
سکا بر مثلی ایدیم کی بوندہ اولاسیک سزاک
کجنتدن بوکا بر یومثل ایلدی الله
انوک اینی قویردی کوکلم قرار ایرمز اولدی
کبوجنت قوشنده کی یزدی مؤمنیک ایسمی
دخی بوجنت ایچنده یرتدی حوض هم اسماک
کوشده یرادلیش بوحوضک جمله بنا سی
کاوتله بر حوضدر کم انی درک ایدمز دراک
دخی بوحوضک ایچنده یرتدی نجه بالقلر
کطاینلر عدد لری کی انی حوض دن الاسماک

توقف ایلدی موسی تعجبا نظر ایندی
انیده کوردی بر موسی بوسوزده اولمیه شک
بیتک قیوسنده یا رب کافرک اسمی
دخی وارانده بر حوض بیلان عقرب طولو جرباک
بیتک قاشلر کبی در اول بیلان ترک
اجبنی خفیه فرق یلر صوقیجه بر کز اول جرباک
ایتدی موسی یه بر اول قادر ضرسکم
کاول مؤمنه دیکلسن کی فقیرین ایدر اسلاک
بر اختیار بوجهنم مقامینی
دکر بالفعل جمله ایده لوم کا اعطیناک
کاد تنیاده کی مرادینه ایسه انوک
ولکن یوم اخرتده بو مقاما اولور ادراک
اسئر سه جنتی بالفرد امیدین کسیدین
یادینی جنتده ویرسم کا اطعام ایدم انساک
منه دیدی موسی خدانک ایشلو کلامینی
بوبی انبیلر بحک مؤمنی سوندی ایلدی اضحاک
دی یارب اول کدم مرادم وادی جنتدر
بوبم دنیا یه یارب فنادر اولور استهلاک
مرضی ایلدسک یارب جمیع زنی قیلسون
کجمیعیم جنتده دن بر بنی ایت جنتده ادراک
کرامتی هلاک ایتسک کی اجلمدہ اولورسک
بوکمان دا ضیم یارب همان ایت جنتده ادراک
اسئر کبی بوخیادی کی بولدن حصه الدکمی
اولکیم مالکه مغرور ایدر بو مال سبنی اهلاک
همان بر بش کون عمرم ایله سبنی بیقرا اولوم بزدن
کجله نار مار اولور کودک صرتبی ایله اهلاک

در ذمّ دنیا فوله ما انما مثل الحیوة الدنیا کماء انزلناه من السّماء فاختلط به نبات الارض فاصبح

کای دنیا متاعی کی انسان آندن اینمک ایچون آلدانور • متاعی دنیا دیدکلری اوزره مفتخر اولدقلری

کی ذرّه باقی دکلدر کی ترجیح بیدر اولالدن • سکا بر کز فرح کلمه یا نیلدر انک ایچون

کی بو دنیانیه بکزر مسافر خانیه بکزر • کلن کیدن کیمسه یه بوندر اکر یوان اکر کاب

اکر بای اکر کدای تمویج هب اولور فانی • اکر عابد اکر فاجر ترابیله اولور یکسان

کل ایدی مالکلم اولادکه کی معروفدرسن اوکم کیم • فتنه در بولرسکا عذاب در بلدیکی هم

دخی ظن ایلمه ذی همّت بو دنیانک متاعینی • کی جوقدر بزدن ذی قیمت همان بولنماز اول

کی ذرّه اول جلال الله دیدکی قولدر بنه اکله • متاع دنیا اذن اوله فتح اذن در دیدکی رحمان

کی تمثیل ایلدی الله بو دنیای نیه بکزر • کی شول دیرکیدر تیلک اکا اندی ایدی یاپراق

قولاوتلر بزه انزل کی در لوا ذینتین کیر • کی بر شی کون قرار ایدر بوکر قروزا اولور

کی بز بیل آسیه ویرسه دی قویه محو اولورانک • کمانه بتمیش کیه اولوز ترابه هب یکسان

بوکه بکزر دنیا عمل امتدی بوکه الدنمه • سرابدر پس سرابی بیل ذهب در بیله نقمان

تی بک اذن اذن در بو دنیاده اولان اشیا • بونک بیله تقیند رجفا در راحتی هران

یه واوره واوزاولدیکم دیدی موسی یه بنی آدم • ای موسی کلیم الله سکا بر سوز دیکم اینات

آر الله دعا الله دعا ایله بکا بر زینه ویرسین • کی جوابک فقیدم بن بکا حق ایلین احسان

دیدی یا موسی جوق ویردیلر اسیدلدیکز زمان • کی جوق ویردیم او قولومه اکا جوق ایلدم احسان

دیدی یا موسی جوق ویردیلر اسیدلدیکز زمان • کی جوق ویردیم او قولومه اکا جوق ایلدم احسان

دیدی یا موسی جوق ویردیلر اسیدلدیکز زمان • کی جوق ویردیم او قولومه اکا جوق ایلدم احسان

کی جوق دنیاده اولدی بیل دیه در دنیانک مالی • دخی هم آذ ده آذ در بوفانانک مالی اینات

کی ذرّه دنیانک مالی یانده دکمز • دخی ابتر در بونک حوکی یوقدر اولور افنات

کی جوق ویردیم قولومه ابد سلطان ایدم ایی • وراجنه حور ویلر بولاهم روضه رضوان

شکر ایلدی موسی سنک حکمت فیاض • ایلکده در قول اسیدر سنکله رحمه الوان

ایسود یکك قولیکی سن کیبونده ایلدیکك محتاج — عدو لادیکم مرادین ویردیکه ایی دیر

عجب قصه دن احقه سن الدیکی ایا مغرور — کل ایدی مالکم اولادکه عجب ایلمه کم

بولادیکك صدیکی یادین قیامتده کورمیسن سن — نه لازیده بو اولادیکه قیامتده سکا ایتا

یقا که یاپشه سنك کیاولادك قیامتده — سنی رسوای ایده اندم اولاسك ایشکم بیله

که سن بنم ولیم ایدیکه بکادین تعلیم اتمدك — کل ایدی سنده بلمیه یتالم بلم فی النیرا

دخی اول سودیکك مالله اکرایسه اکر ایسه ذاق — قوبنی اولادوکمدن یاپشه یاقما اولان

دیرسکز اولادیکه یوا نعیما ایدیلر سنی — که اهل دنیا اولوب مالنه میلك اولیر بعضی

بیوردی مخبر موجود خطاب الدین بیلی صحابه — دیدی اصحابیم امتمی اولورده نجی

دیدیلر یارسول الله اولار کیمدر بیور — بیوردی اغنیا الدر بولر اولورلر

دیدیلر یارسول الله ندن موکه دیر بولر — ایشیت نه دیر رسول الله تفکر قیل بوکا

که دیر اداده بولمز اولورلر فی اخرتده — بولورده پس صویلمیدیر که امر الله بیلها

بوله لیل نهار حمله اومودین صرف ایدر مالنه — که طاعت یوقدر اصلا بولرادر قواعضا

کیدیب بولرده بولنور دیا بولرده بولنور — صرف بولرده بولنور مهین دیدیکه کل ان

ظلم بولر بولرده بولنور — شراب بولرده بولنور — بولادك دائما ایشتی هوایه سعی ایدر هران

یحقك اجك امریکه طوغرلر قولاقده کمیر بولمز — فقیر لریك حقوقینه دعایت ایلمز هران

بولادیکك یانینه وارمك اولور قلبیکور اصحابم — اونودور سز حقك امریکه هلاك اولورسکوز انوا

بولادیکه یانینه وارمك اولور قلبیکور اصحابم — اونودور سز حقك امریکه هلاك اولورسکوز انوا

که دیمیه اولادیکك حله متاعینی کورنجك سزه — که دیمیه اولادیکك کیبی مالهران

کلو کلو بعضی ویا تیده سیوه منده رسول الله — که معراج کجه سی کوردم جهنم اهل بادیرکات

که کثری جهنم اهل پس اغنیا الدر — که حبت اهاینك جوعی فقیر لدر اولوب یرحان

کل ای مالحبت دوسوب ذکر یتی منع ایده کنار — کل ای فقیر لریك حقین کروا حبس ایلین لمان

که دیمه سنك تکری فولیدن یحون طوتمك ایی امریکه — یحون صرف ایلمك مالك ذکوتی ایدوب انیراز

یا استیمدیکمز عجب حقك در لواعذاب ایلرین — سنك فنقی تنك وارور بوکه صبر ایدیجك دوقان

ایشیت نه دیر ابوبکر که حق راضی اولدی — یارسم مالی ذکوتی که منع ایلمه دوقان

بدی دولوا بلا بیله که ابتلا ایدر الله ... بری بودر اولور اول اذ قلور واز ثلوه ایخان

که صرف ایدر که اولکیشی کوجکدر وفی طاوله ... وفی دولوا ملا عینه ایچی صرف ایدر اول همان

ایکنجیسی که مسلط قیله الله بر ظالم ... انك عرضنی هتك ایدر الور صکره مالین ایخان

که بونده صکره در سکا ظالم ایچی ظالم ... که کندی کندی نفسکه ظلم ایلدیك ایخان

ایچی الله که مسلط قیلدی مالکه سنوك کیشی ... که یوقدر فایدیسی سکا خیرلی کورمك ایچی همان

اوچنجیسی اولور عاشق یا غلامنه یاخود قیزه ... که بذل ایدر جمع مالین انوك یولنده اول همان

انك درد نجیسی کلمه نیه صرف ایدر اولکیشی ... که اخری خراب اولدیغی اشیایی یاپر ایخان

که صنعت اولور اول مالکه بنا لره طولدره ... که عاقبت اولور خراب خیرسز مال بودر برهان

ولی مالك خیرلیسی وجوه خیره صرف اوله ... جمیع مخلوق کوره نفعی ضرور انلر اوله افراد

انك یشنجیسی بودر که بر بلا کله مالکه ... یا انسه یا نر اول مال نصیب اولمان سکا کنار

ویاخود در یادر کجر ایکی غرق اولدیه صویه ... نصیب اولمان اول مال سکا یولمان مالك ایی کنار

که سنده ملاك انمکه سبب اوله اول مال کیم ... یا انسه بیله بانك یا صویه غرق اولك لمان

انوك انشنجیسی بوکیم یاخود سراله اول مالی ... دورر که بر مجروح ایدر لر صویا لر پس سنی کنار

اغادت ایلر اول سادق یفیر اوف ای کناز ... ویاخود داود دایی اجر جفر زمانی ثمله

مالك قلعه سنی بودر کم ذکر ثیب ایلیه افراز ... کل ای تاجر تاجر سیار ایله مالك هر طرفنی

نصیحت ایتدی اصحابه ایشت نه بودر غراز ... که شیر عشره شرح بزمشدر مکر بر کون رسول الله

ذکر ثیله یا بك اطرافنی که بر لر ایدیکز احراز ... دیدی ایدی امت اصحابم حفظ ایلك مانیکزی

بوسوزی سویلر لکن اول انی دکلدی نهاز ... وفی مدفی رضا کزی دوا ایدك سر لر مصدقله

وراثنی بن ذکونمی ویرنم دیدی اول همان ... که بر دکلین بهودی دوا ایدی بن انی دکلدی

تورپدیمه نجات بولور که سادقدر اولور احراز ... آکا کر سوزنده صادقسه بنم یولداشی ادرنا غم

کیفیت بیان ... که هنوز کمیدی اول ساع کتور مکه جوق انز ... ما کر نم اول یهودینك که بر لر زمانی دایدی

اکا ایمان کتوریم کفردن اولیم افراز ... دیدی اول یهودی اکر مالمی خرسز آلمازسه

که سوزنده یلان یمیدر دیو اسویلدی اول لمان ... والا خرسز اولورسه انی قتل ایدیم البت

هدایت ایتدی بن اکا ضلالتدن ایدوب افراز ... که وارمدی ذکونین ورمدی نفر ایه ایدوب انزال

اوساعت کلدی بر مکتوب انوك یاورنا غی کوندرمش ... که یازمش مکتوبنده اول سوزلری صکره اول شاز

دیقلاریم صویدیلر شریدی بولدی کیمدر کش ... بحمد لله یعنی سویمادیکر اولك بوحاله شاز

بنم دوم کیرد بدی یقلدی ایدیجی یرکوسز ایلرینه دیقلدی توریدی ایلمسی ایجاب ایدر

بوسوزدی بس ایجدیجک سکرد دی درد دی آخره کی حق رسول ایمش بن دونایم دینلکه اقرار

کتوردی بس شهادت اول کی اولدی مسلمان اولدی کی توبه یه رجوع ایتدی قبول اولنور اولوب سار

خداوند قرآن ادمدن ایشدکه قورقه جق مخلوق کی هم کیم قورخیه حقدن اردینه مالی کالاوزار

ویا خود بدینه حق اولمز برمرض و نیره جمیع مالینه صرف ایده انوک بولنده اول کناز

عجب ایوا اولورمیکه دیو اصرف ایده رک اول مالی ویره جک اهلره مالی دکل دیوایه اولکناز

بلیاتک ایدیجی کی یرین کومه مالی ایچون الله اوتندوده کی حال موتدبل کناز

اولدوم دوکینه اول کسی یا تدیغی قیمتی ویره دیلر دیه هرعقربالسنه اول مال اندن اولور احراز

کی دنیاده یغنی بلدیک کی انجاق آیاق ایتدیم ویا اخرتده نقله سکا اول فایده عزازر

یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم وظهورهم هذا ما کنزتم لانفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون

کل ای تکری عذاب ایدنلر خبردار اولیاده فساق کل ای خوف ایتمیوب حقدن ذکلرینی ویرمیسن فساق

یارب تمادیم حق سینی بوحسن صودت ایچنده سکا حق ویرمدینی بوقدر مالی فساق

ویا انکاریچی ایدرسنک مالک ذکوتینی کیشی ویا انکاریچی ایدرسنک عذاب نادن فلساق

کی مشرک

کی مشرک لاد دینه برابر اولور مانع الزکوة کانت ویرمیین کیشی کی منکر در حقی انفاق

نجدن ویرمک ذکاتکی فقیه ایلمک انفاق کی نلمکیمی الیمی اولجلک مالک ایله قلبه جفیق

فقار الله الرحمن فیامنده بقالکا یا بیشه سنکه نجات ایده لرحقه بزه بولتمدی انفاق

بولاری اتشه سودک بولرادنداولده اطراق شکا نیکا تیلدی دکلنه بوکزمزان ایده الله

اولده اولاوج کیشی صدرنده فیامنده دیدی احمد قتی نادیم اولده بولنر هلاک اولده الحاق

نه حیف اولدی بزه دیرلر بزیله بولدی غیر دوق بولر بولکندی بدنلرین ایسلر دیسلر نیله

کی مال وادینه قلمشدی کی وادینه ایلدی انفاق برزی برزی اغنیا الردرکم ذکوتین ویرمشدی اول

کی وارث ویردی ذکاتین کی صرف ایتدی جمیع خیره کی وادینه جنته کیره صفالره اولور الحاق

سنک مالیکه النلر کیمی جنته سن اوتده معذب اولسین اوتده ایدلر تنکی احراق

اولور سکا صکره سن نادم اولمایه مالی ایده سنی احراق بوفکرات کل انصافه ذکاتکی ویرقرایه

قول اولدی تکریه مطیع اولوبدر اغنایه فساق برزی سئول کیشی سرزده انک برقول وایدیه

کی قول ایتوقتی قلدی اغنایه فلمدی انوک کی مردی اغنا عمرنی هوایه اولدی الحاق

جهنم سولرا غنایه اتده ذنابلر قولی جنته سولرا غنایه اتده ایده اذراق

يسود يكك قوليكي سن كه بونده ايلدكك محتاج عدو لاريكم مرادين ويردينه ايچ رحما
عجب قصه در حقه سن الدكم آيا معرور كل ايدي مالكم اولادكه عجب ايلمم هرات
بولادك صدقي يارين قيامتده كورر سن نه لرايده بو اولاديك قيامتده سكا ايار
يقاله يا بشه سنك اولادك قيامتده سني رسوا ايده آنده اولاسك ايشكم بتمز
كه سن بنم ولنم ايدك نكادين تعليم اتمدك كل ايدي سنده بنمله ينالم بكم في النيرات
دغي اولسود يكك مالدر اكر خيرات اكر زكات قوبنه اولاردم شمدي يا بشه يا قمكا اولات
دينيكز اولدرديلر تعبير ايدينلر سنبي كه اهل دنيا اولوب ماله ميلك اولرنجون هرات
بيوردي مخبر موجود خطاب الدي بن اصحابه ديدي اصحابم امتمي اولدرده قحين هرات
ديديلر يارسول الله اولنلر كيمدر بيورد ديديلر يارسول الله ندن موكد در بولنلر
ديديلر يارسول الله ندن موكد در بولنلر ايشيت نه در رسول الله تفكر قيل بوكا هرات
كه ديزاد دنياده بولنلر اولدرد في اخرته بولدرده بس صويلمشدر كه امر الله بل هرات
بوله ليل نهار حمله اومودين صرف ايدر ماله كه طاعت بوقدر اصلا بولزاد در قواعضاء
كزب بولدرده بولنور دريا بولدرده بولنور صرف بولدرده بولنور مهين در دينه كل ان

طلم

سورة توبه در

كل اي كل اي مالحبته دونوب زكوتين منع اينه كنار كل اي فقير لريك حقين كروا حبس ايلين لمان
كه دينرسك تكري قوليندن بجون طوقمك ايكي امرين سنك قنغي تنك واردر بوله صبر ايدينجك دوقان
يا ايشيديكمز سن عجب حقك در لواعذاب ايلرين ندر صوردنه يقه سنى نه خيليه اينه ايمان
سنك ليل نهار جمع ايلبوب تك سود يكك مالدر كه خير بوقدر مالك دوقير شير ايل هرات
ايكي در لواعذاب اوله سكا دنياده اخرته ايدم مالجي زكوتي كه منع ايلسه دوقات
ايشيت نه دير ابو بكر كه حق واضح اوله اندن بزادم مالجي زكوتي كه منع ايلسه دوقات

يدي دولوا بلا بيله كه ابتلا ايدر الله ... بري بودر اولور اول اركه قلوب وارثلره ايچون

كه ممكن ايدر كه اولكيشي كوجكه وفي طاووله ... وفي مرلوا ملاعينه اني صرف ايدر اول همان

ايكنجيسي كه مسلط قيله الله بر ظالم ... انك غرضي هلاك ايدر الوده صكره مالين ايچون

كه بوندن صكره در سكله بجا ظالم ايدي ظالم ... كه كندي كندي نفسيكه ظلم ايلدينك ايچون

اني الله كه مسلط قيلدي مالكه سنوك كيشي ... كه يوقدر فايدسي سكا خيريله كورمك اي همان

اوچنجيسي اولور عاشق يا غلامنه ياخود قيزه ... كه بذل ايدر جمع مالين انوك بوندن اول همان

انك درد نجيسي الكلمنيه صرف ايدر اولكيشي ... كه اخري حراب اولدقجه اشياني يا پر ايچون

كه صيمت اولور اول مالكم بنا اكره طولدره ... كه عاقبت اولور حراب خير سز مال بودر برتان

ولي مالك خير ايسه وجوه خيره صرف اولنه ... جميع مخلوق كورة نفعي ضرور انلره اولة افراز

انك يشنجيسي نوزكه بر بلا كلمه مالنه ... يا انسه يا نر اول مال نصيب اولمان سكا كناز

وياخود دريادة كجر ايكن غرق اولة صويه ... نصيب اولمان اول مال سكا بولمان مالك اي كناز

كه سنده هلاك اتمكه سبب اولة اول مال كيم ... يا انسه بيله باتمك ياصويه غرق اولمك لمان

انوك ايشنجيسي بوكيم ياخير سز اله اول مالي ... دورر كه بحروخ ايدر لر صويا لرپس سنين كناز

اغادت ايلر اول سادق يقيندر اولي اي كناز

وياخود دار دارده اجر حقر زمالين جمله ... مالك قلعه سنى بودركم ذكوتين ايليه افراز

كل اي تاجر تاجر سيار ايله مالك هر طرفي ... نصيحت ايتدي اصحابه ايشت نه بودر غرار

كه شرعه عشر شرح ايزمشدر مكر بركون رسول الله ... ذكوتيله مالك اطرافيني كه بزلر ايدركز احراز

ديدي ايدي امت اصحابم حفظ انلك مانيكيزه ... بوسوزني سويلركن اول اني دكلدي نوهان

دخي هوده رضا كزي دوا ايدي سزله قصد قلمه ... وراثني ذكونمي ويرنم دينده اول همان

كه بر كيشي بهودي وار ايدي بني اني دكلدي ... ثوريديمه نجات بولور كه سادقدر اولور احراز

اكا اكر سوزنده صادقسه بنم اولدغي ورثا غم ... مكر نم اول يهوديتك كه بزلره زيان ايدي ... كيمسه بيان

اكا ايمان كتوديلر اكر مالي خيرسز المازسه ... دينده اول يهودي ايدي بولدي كيدركن

والاخر سز اولورسه اني قتل ايدي يتيم البت ... كه سوزنده يلان بيلمز ديو اسويلدي اول لمان

كه وارديي ذكي بني وردي نقره ايدوب انزل ... هدايت بيتدي بني اكا ضلالتده ايدوب افراز

اوساعت كلدي بر مكتوب انوك اوريا غي كوندرمش ... كه يازمش مكتوبنده اول سادقدر مكر اول شاذ

دقيقه لر ده صويدير لر شريدي بولدي كيدركن ... بحمد لله بني سويماديلر اولك بوحالت شاذ

بيم دوم كبره بدى يقلدى ايدن يركوز ايلرين دخى قلرى نور يوزى ايلمى ايجاق

بوسوزدن بس ايجدن كسكردى درددى اعده ايحق رسول ايمش سن دونايم دينكه اصرار

كتوردى بسى نهايت اول كه اولدى مسلمان اولديلر ايتدى قوركفرندن اولوب سار

خود قورقان ادمدر ايانلر قورقه جق مخلوق ايهم ايم قورخيه حقدن ادينه مالى كالاوزار

وياخود بدينه حق اولكمز برمرض وينه جميع مالينى صرف ايده انوك بولندى اول كتاز

عجب ايوالدن اولوب سكره دينو اصرفى ايتدى اول مالى وينه جاهلره مالى دخى دوايه اولكتاز

بليانك ايدنجيچه ايسيره كومه مالى ان الله اوتوندوده ايحال موتدن بل كتاز

اولوم دوكلكنه اول كس يانديغى قدين ذيل دوتلم ديه حزعفر بالسنه اول مال اندن اولوب اخراز

كه دنيادن يغنى بلدك ايجمالا بيان ايتديم ويل اخرتدن نه قلم سكا اول فايدى عزازيل

يوم يحمى عليها فى نار جهنم فتكوى بها جباههم وظهورهم هذا ما كنزتم لانفسكم فذوقوا ما كنتم تكنزون

كل اى تكرى عذابندن خبردار اولميان فستان كل اى خوفه تموت حقدن ذكوتين ويرميين فستان

يارب تمادى يمحق سنى بوحسن صورتك ايجنده سكا حق ويرمدنمى بوقدر مالى فستان

وياانكارمى ايدرسك مالك ذكوتينى كيتيچ وياانكارمى ايدرسك عذاب نارين فلستان

كه مشترك لادينه برابر اولور مانع الزكوة

كاتب ويرميين كيمسه كه منكر درحقى انفاق

كه نلمكيمى الهمى اولجلك مالك ايله قله جقيز

نجون ويرمك ذكاتكى فقيه ايلمك انفاق

كه نلمكيمى الهمى اولجلك مالك ايله قله جقيز

نجون ويرمك ذكاتكى فقيه ايلمك انفاق

فقار اله الا الله قيامنده بقاكا يابسه سنك

شكايت ايده له رحقه بوالتمدى انفاق

بولادى اتشه سوردك بولمز اولدى اولمز اولدى اطراق

شكايتكا تيلدى دكلمه بولكز وزمان ايده الله

بولادى اتشه سوردك بولمز اولدى اولمز اولدى اطراق

اولا اولا اوج كيچه صسرتده قيامنده ديدى احمد

فتى ماديم اولا بولمز هلاك اولا لحاق

بولمز بولمز كندى بدنلرين بيلدرمز بيلمز تيلا

نه حيف اولدى بزه ديرلر بزمله بولدى غير دوق

بزى بزى اغنيا الرد ركم ذكوتين ويرمشدى اول

كه مال واديه قلمشدى كه واديه ايلدى انفاق

كه واديه جنة كبره صفالره اولور الحاق

كه واديه ويردى ذكاتين كه صرف ايتدى جميع حقيه

معذب اولسين اوتده ايدلر تنكى احراق

سنك مالينكه المنلر كيمسه جنة سن اوتده

اولور سكا صكره سن نادم اومال ايده سنى احراق

بوذى فكراتى كل انصافه ذكاتك ويرفقرايه

قول اولدى تكريه مطيع اولوبدر اغايه فستاق

برى شول كيچه صسرتده انك برقول واريدى

كمردى اغا عمرى هوايه اولدى اولحاق

كه قول اثر وقتى قلدى اغاسيچه قلمدى انوك

قولى جنة صولمز اغاسى انده زبانيلر

جهنم سولمز اغاسى انده زبانيلر

كل امتدي انصاف كنده خدايه ايكمل قوللق • اولورسك صكره سن نادم بولغوسي خراب

بريسؤل كيسي حسرتده قيتيه بويوك نداممتده • اول عالم ايدي واعظ حقيقي امرين ايدوب

كه علمنيخلوه سويلدي • كه خلق دندي عملي اتدي • كه كندي عاملي اولمدي ديديكي علمله انفاق

بو نفده سوره لر اوده ديديكي طوتمه يجوك • دوتنلر جنة كبيره عذابه كيره اول نطاق

بويوك بلادكلمه سن ايكي جكسنده • صفاسين سوده فقير لرسن اولك اندن احتراز

سنك بك سودیکك مالك لرنه صورتده يقه يه • جهنم كتوه لريقه اول مال سنيخراق

بوكز تحت كيني اني كرييسي اينه لر • بوكز قزد نيزلر اونديكي اول حوض اولر اخراق

كه بشيونزيل قدر يوزه يقه اديي اول شخصه • بوكز صاحبي المتلر انك يامنه استيواق

زيا نيلر اول تحتيمي بصالر النكه اول • كه زيرا كوزك اندن غيري اولمزدي هيچ ايراق

كه نفسادك اودنيايه كعبه بتلم سن اصلا • همان مال بقردن سن كه اول سودكك زواق

داخي يانكه بصالر كه زيرا اني كزلادك • يانكده اثواب ايجنده ثينكه ايليوب الصاق

دفي ظهريكه بصالر كه زيرا اني كب اندك • بجه در لوا مشقتله تحمل ايتدك استطراق

بجه كه يكني تحت يقين كليجك اوت دوته تنك • كانه كبريت اتشه يقيل اوليجه استحراق

بو منوال اداه اولنده سنى جهنم ده يقه لر سيل • بو بك سودكدي سن ديوا ايدلر استيطاق

بو نوك ايمان ايجون سن اي كيشي حقك امريدر تركك ايتمك • بوكون بولدوك بالاكي سن ديوا سويليه لر ترك

كه ترك اي اندك بو نوك ايجون نمازي سن ساجدي • حقك امريدر تركك ايدوب زكاتك امندك اتفاق

كه بر فاير فاير سكا وارسه بر اقجه ديوا السنه • اني قورتدك اوكدن بوروك جاورتدك فتاق

دافي اني انواع حيله بر كدر دك ايدي بو بني • كه حق نفي اتمكن سن كه نفي طوتمدك فتاق

بقه بقنديكوز كانيله بر مالجه ديوا سودیکك • بدر مدك ايدي اني سنين كبي بوكوز فتاق

بيه بيوز منبر رسول الله يارين بزم قيامنده • كه حاضر اولمه بر نه قوم قبوزنده كوزي اوزاق

بلادك تركي بر اخذ طاغي قدر بوينك بوكله • ايجي طولو ايلان عقرب كه ضنكه حشريدي منزاق

بو لادك درنيسين الله كه قرني فاتيه بكله • هر فانك اراسيه اوج كونلك مدتر اطراف

كه هر فانك اراسنده طولو جيان ايلان عقرب • كه هر بريسي صوقه لر سكا منزاق

بو لادي سوره لر اوده منزصورتر كبي اي يار • جهنمده بو لادي سن كه مالكي اينه احراق

سورة ضحى ده در

در شأن عدم وحي انقطاع قوله تعالى وما ودعك ربك وما قلى

كل اي حقك عيالينج فنودده ردة اينده قدار • فقير لرده عيال الله فنولكده ايلمه ايعاد

خداوندي اينده داوده قولوندهم بيوردينكم • ديدي داوده يا داود غنيلكده دنيكل ايراد

وكيلمز بس اغنيا عيالينده فقارا لر • وكيلم دنكل سنكم عيالم اغسون ايدماد

كه انفاق ايلسون بوندن مساكين قوللرينم بنم • وكيل قلديم بن انلري فقيره سائل اينده ايعاد

وكيل اينده نه حق سنجه قوالك عيالينج • حيا انمكمي الله عيالينج اينديكي ايردار

حقين ذنها راي اغنيا كه ردة امة مساكيني • قيلكا كلدي كه زمان خطر يل اله الا ايراد

اي قومه فنولكده سن غنيت بنيلم كوره اني • اي كونوردي سكا حق كه تجربنه اينده وقاد

كل امدي سنده اول محسنين ترحم ايله انلره • كه انسن ايله فقير لرن اوله سني اولده اينعاد

اگر قورسك انلري مالك جمله كيندر سنك • اولوز سك سنده پك فقير قيلدار اولك ايراد

قولق ويركا اي غفيل سكا بر قصه نقل ايدم • بو قصه ده بس ال حصه كه امة سائل اد داد

كلوبدر بس صاحبه ابو هريره نقل ايدي • دسول الله نه بيوردي ايله لوم بزلره ايراد

بنيي اسرائيل اينجنده مكرر اوج كيسه وار ايدي • بري اعمي بري ابرص بري اقرع باشي جراد

مراد

مراد اينديكي تعالى الله بولادي تجربنه مثله • كه كوندردي بولاره راس كه بر ملك اولوب ايراد

كه كلدي اول ملك اينده اكا برادم صورتنده • كه وارديي ابرص ديدي سنك نه سوزك اينده ايراد

ديدي اكا كه اكا كنبي سوزك مراد ك نه بودنيا ده • خداوند سوزي اني سكا اولك دنياده بوسراد

ديدي اگر كه لوم ايدا اولسون دني خلقيم يكدن • بوني استرم الله دن بوني دفع ايلمه صماد

كه كشتيتين خلقك اكراهي محبت اينه خلق بكا • كه غائله بوده زاد دوم كه دفع ايله بوني صماد

كه اول ملك ايتدي انك تنه مسح ايتدي • كه غير لر كبي انوك تنيني ايلدي ايجاد

بو كبر كز ملك ديدي اكا مالك قنفسين سوك • محبتك ندر ديدي انده حق ايله ايسرار

ديدي ديدي دوه بي سوزين مجنسم اكا در • بو كز بردوه ويردي اول كه ملك اكا ذو الاحسان

او اولك ايالق بو كليدي دوه اولده وه بي ويردي اكا • دوه طوغردي جوغلدي حساب سز اولدي بيعداد

كه وارد بي اول ملك كه اقرع ديدي بنيي سوزكن • كه كوكلوك مراد ني دي سن سكا ايدم اني ايراد

ديدي مجنسم بنم كنده باشمدغي كلر • بو در دبلك كنده سنده كه خلق اينه بنيي ايدار

كه مسح ايتدي انوك باشنه كه جمله كلري كندي • كه بيداه اولدي باشنده كوز لري قلوب ايجاد

ديدي اكا كه ملك كه مالك قنفسين سوك • هواسك قنقي مالدر دي بن ايدم سكا ايراد

دیدی صغیر ڤی سوریی بودی نیاده همان انجق • صغیر سوکیدیر بکا ایی ایله بکا ایرک
اگاده ویردی برانك ابوك قریی یدی یوکلی • کی بوندن بیجه حکمت وار صوکنده ایت نظر ایمدی
انك طوغردیغی جوغلدیغی حیابه کامز اولدی اول • کی بر صحرایی طولدیردی کی بوق صکره بیلدیر وخاد
کی بوندن صکره اول ملك • کی واردی یدی اعمایه • نه ایشترسك دیله بندن ایی بیلم سکا ایجاد
دیدی غوبی سوریم کی کوردیمی ویره اول خلاق • کی بنده جمله مخلوقه کورم غیرت الدم اجساد
بو اعمانك کوزی هم صغدیی بر کوزی اجلدیی • کی اوکنده ایوا اولدیی کوره اولدیی کوزی اجساد
دیدی بو کاکنه ملك • کی قنقی مالی ایشترسك • اینه ڤی ویرم سکا سرادیك ایلکل ایجاد
دیدی سوکیدیر بکا • کی جمله انشیاده قیوت • قیوت ویرسون بکا الله قیوده اولدم ایستغفاد
اگاده ویردی بر قیوت • انکده حمل وار ایدی • کی اول قیوت قوزو لادی جوغلدی قویوی اتماد
کی اولقدر جوغلدی اول • کی بر صحرایه طولدردی • قتی بی حد سیر اولدی اول جهانی طولدوروب افراد
بر دن زمان مرور ایتدی • جوغلدیغی بر نظر زمانی • جهانی طوتدی مالکی • نظرات حکمه وخاد
کی کلدی بو نکره کیم ملك اولکی صورتنده • کی اول ابرص کلدی ایشیدنسوی اول حساد
ملك دیدی کیم ابرصه کی بن برسکین دم ایکسن • قتی بك عاجز اولشم معیشتده اولوب بی زاد

کی ذنکین

کی ذنکین اولدوك اولدوك کن اولکی زمان اول ایچنده • بلور سن بنی دوه ڤی سکا اینده ایدی ابداد
بو کون بن بین بك فقیر اولدم • کما کل ایلکل احسان • شود وانك برینه ویر اولام بن سنده استفاد
کی برسکین ایدك حساد • دفی فقیر ایدیك • کی برسکین ایدك حساد
دعا ایلدیم بدیم الله ابرص کندی بدنکدن • دفی ویردی بو دکلو مال سکا اول قادر وخاد
کل امدی بی بو دوه نك بینی • دوه ایله تصدق کل • بو کون عاجز محتاجز سوزوم طوت ایله عناد
دیدی ابرص ملکه کم بو مالی سن الدی بابمدنه • بابمدنده یدی یوه بکا ارث ایلدی ایماد
دیدی دی ملك کی سوزکده کاذب سك ایدیسنی • کنه اولکی حالکه کی تحویل ایله سنی حق ایماد
کی ابرص ابرص ایدن الله کم هم اولکی کبی سنی • مالکده اله الکدن اولدیسن مسکین ایی حساد
کی بو کی بو دعای ایدیجکز • هلاك اولدی جمیع مالی • دفی تنی ابرص اولدی کی اولکی کبی ایماد
نبیو نبیو دی کنه اول سرور ملك افرعه کلدی کور • دیدی اگاده بو نیله بو سوزی ایلدی ایماد
کی افرعه جواب ویردی • کی ابرص کبی ملکه • انی منع ایتدی دفاتدی سوزنده ایلدی عناد
کی بخو ایلدی الله • انی اولکی کبی حالنه • کنه کل کلدی باشنه فقیر لغی ایلدی ایماد
بیوردی منجی موجود • کی کلدی اعمالك • دیدی بر مسکین ادمین کی احسان ایلکل جواد

كه سندة استرم بنده شول الله حقيجون كيشي بكا يرقيوت احسانيت بلا اللدنا اولام
كه بزكوز سوزيكشيدك كوزوكي ويردي اول الله فقيرايدك ضعيف ايدرك بوكون باوايلده
ديدي اعمى اكادكله كه براعمى قولوم بن بكا حق ويردي كوزوم ايدرم شكر
كه وار كيرقيوت اينجنه بكندي كلك قيوندة ال بكنما ديكي ترك ايت كسنكدر جله مال اقله
ديدي ملك اكادكله كه الله سني سوزوكده دوام ثابت ايلسون مالكم اولميه انفا
خدا راضي اولسه دي مالك جوغلده صفين تكرينك امريدة كه سن اولمايسين ايچون
سني تجربه ايدرم بن بلايين فيوتوا بلدر صفين دعا يمه برسائله ساكه كلدكلها يلدك
خدا امريله شونلره كه طوتمن تكرينك امرين كه ويرمزمالينك حقين فقيري رفع ايدرايدي
بوسوزدن سن نصيحت ويرامدي فقيرك حقيده اراده مالك ايكيسي مالكه كلميه انفاق
قيامت كونيي اولدقده صفين يابشه سكا يقاكي جك ايده بونلر ايله لرايشكا وقاد
دوايتده كلوبدركم روايت ايلديي انس بيوردمشدر رسول الله ايشت اني ندر جواب
كه وايي سول اغنيايه كم بادين يوم قيامتده اكا يابشه قاقيرلر يقاسين جاك ايله لرجاب
خدايه شكوا ايدرلر بلرحقيموديي يارب بن ويرمديي دنياده بزي منع ايدنلر ازداد

ديا اول

سورك بونلري سنيزاوده جزاسني بوله لرقيامق
كه اول قادر نيقيهيوم ذبانيلره امر ايده
بركشي جله تحته اولوش كله اوكلرينه كتاد
جهنمه كيره بوبونلر كله جله ذكاتلري
بوتحته لري بصالر بولارك بغرينه تحقيق تحن صوودوغوادمان كيه قزديرلر جلاد
كه برساعتده بصالر يديي يوزكره تحنه بي بوهيت اوزره انشده معذب اولالرقيامق
كه قريادايدايله لربونلر فيغايله طوله افاق بنه سنيزفرحت قيلك كه شفقت ايلكزاران
دكه لرپرپرزبانيلر نجون افغان ايدرسكز بوسيزيك سوبكزلاد يكيكز مالدنيرا باد
كه طوغاوغادكز الله خدايي اصرلي اصلا بونك ايله تكبرلك ايدردكز دكز فيق
نفير لرصورلره سلام ويرمديكز برشي اومرديلر يونوكي جويروب الله اني اتمديكيدي شاه
كوزلاكوزامديي سيمديي جزاكي خداويردي كاجك بات بلامديي مالك دوشمانلغين سكابوكونات يادة

كه ذرهكدن هب حساب يادتن الله كه قندن اني كسب اتدك ديو سؤال ايدر
كه جمع ايدركن اول مالني نماز قيلدكمي رسولا وياخود زكيمي ايلديك عبادني ايدوب
كيندن دني دياردن سؤال اتسه كرك الله كيذب دياوارايسه كوركه واويلاه
سنك قرنكي طولدوقدن والا طولدوقدن صراة كه اوتسه اوندن اتون توازدن ايدر ايدوب
كه خلق اولندي ديو انسانا هلوع يعني ناني حريص هلوع ديو سؤال ايدرلر كه غايت حرص ايدر
ديشدر حق كتابنده هلوع خلق اتديم انساني كه يعني بك قتي حادص كروا خلق اولنوب طمع
كه بعض اهل تفسير لر نوكم بر معنى ديشدر هلوع برداية نك ادي يرندن حق اني طمعا
كه قانطا غنيك ارد نده يرندن بر جنا وحق انك دود اقلري وار در فاني يوبوك در غلط
كه بر كره صوانجسيدي يرفي در يا يا ايجردي كه دورت يانينه بقردني وار دني عجب علفا
مساوند يمزدي عجب يادتن نه برنم كيم كه هر كون بر يدي كاردي بوغازي جود جكراقسي
ديدي بعض مفسرلر هلوع بر انسم دابه در كه قانوطا غنيك ارد نده مذاخلق ايلدي عظمي
كه هر كون بر دي اول دابه كه اوچ دنيا قدر جايز كيندو يمزدي اول الله طلب ايدر دني علفا
كه قانفردي يرندن اول دود اقلادي بالانيز عجب دني نه وركه يتيم قرنيم اوله شبعا

بوده مشدر رسول الله كه طوغمز قرني انسانك والا طولدوقدن قرده اولدره اول شبعا
نوله اما مال يشدي فقيره بخل ايدر بوناس ذكر تين حبس ايدر مالك اني كنز لر ايدر اخفا
كه نقصان اولمسه مالدن بر جزع فغان ايدر بولمز كندي مالمن بزم ديو خلقه ايدر شكوى
كه يحيى ابو يعلى احمد در محمد ابن عبد الله سؤال ايدي هلوعا اول دينم بن اكا اجلا
كه تفسير ايله ايلدي الله قرآني تجديد نده كه سن تفسير ايدر سين انوك كبي اني اجلا
كه بيورد تعالى الله هلوع ديو اشكوكدر لر كه بر شرا كا يشيسه جمع خلقه ايدر شكوى
كه يعني كتسه بر شي فزع فغان ايدر اندن بلك بلك بكا ظلم اولدي ديو خلقه ايدر شكوى
فلان ظالم ظالمي كوردكمي بنم مالمي اخذ اتدي فتي يد بكا ظلم اولدي كه حيف اولدي بكا عظما
او جاهل نه هل بلمديكنده ظلم كنه كتديكنده كه انفاق اتمديكنده فقير لر حقيني سنما
كه بر مال اما لا يشيسه كه اول بخيل اولدر منوع انك حقين ادا اتمز اني پك صفار اولكدر
كه بر مشكر مسكيني اكا وارسه اني دفع عنيقيله قوا داني قوسيندر اهتر لر اني اول اجري
دني اهل اعلينه سوبلركم كه ويرمه كيسه بر شي اكر ويرانيسك بر شيني سنى ضرب ايلرم سنا
خبر ده بر ده واود اولدر يكم كه بر بخيل كشي وار دي كه عورتينه ديدي كم ايشته سنك سن اي سنا

دیدی اگر سن ای عودت که بر اکمک و برزیل که بندک بوش اول اوج طلاق اوبر

که بوبی سونیلدی کندی اوبندن صوقاچدی که کلدی بر فقیر اوه قپودی ایله

دیدی یا صاحب الدار اوکم که الله حقیچون بکا که بر اکمک و بر بکا ایکی الکی ایله

بوکا بر و بر دی اول عودت که اوج اکمک الله بل اوب کندی ایچون مشکین که الکی ایله

برز کندی اول فقیر اوکندی کلدی اول بخیل دیدی اکا بوبی سکا که کم فرد

دیدی مشکین شو اویک صاحبی اندی اعطا خدا راضی اولسه اندی بوکون اندی

منافق کردی اوینه یخمون و بردیک اکا اتمک سکا الله احمد یمی بن دیدی ایشدر

دیدی الله ایچون دیوا که بنده ایلدی طلب که الله ولیه و بردیم تصدق اتیم

که کندی اول منافق ار ستوله اشتی اندی که بلکه قزدیردی ستودی کورامدی بیلدر

دیدی کل الله ایچون که بو فرقی ستوله سنده که الله ایچون سنده اوتوز بوبک ایچندن

که وار دیدی اول عودته که اتوا البر یکی حبه که اخذ ائمه جبه کوبه بو لادی اخذ ائدر

بخیله دیدی اول مره که بلکه دوستم کندیلم که دوست دوستینه وارسه تزینی ایدر اول

بوکون دوستم کندیلم اولودم دوستمی ذاتی انوک ایچون کیدم دورلوا خلی لادمی بن جعا

بوسوزدی

بو سوزدی بر سویلدی کردی اوتوز ایجنه خاتون منافق ستورک اغزی قپدی کندی اول اعمی

که اوج کون اکن اغزن اجدی قبالی ردی اول ستور که نکری دوستنه یقمز تتمده قلر عظمی

منافق کلمه کلدی ستورک باشنه کوردی کم عورت اوتوز رهج انشن یاپشن یمش سالم در حسنی

تعجب ایلدی ای اکابر خاتون یا نمد یغنی که یقمد یغنی انشن قتی فکری ایلدی حتا

که حاتفه ندره ندا کلدی نه فکر ایلرسک ای فاتق که سن بلمدکمی کم ندره یا نمد عن حسنی

که بر دوه ستلا ستلادر بزی اول اشته یقمز کم بزم رضامزا ایجون اول که انفاق ایلدی حسنی

که قورتله ایلدی منافقک اندره کوره اولخاتون ای یقمدی هیچ انشی که حبندره حق حسنی

که اول بوقصه یقصدن حصه وار امدی ممکن اولدقجه نقیر ایریک خاطرین یاب ای ردا یاله دفعا

اکر ایشلر ستلرسک بوی خدا راضی اوله سندن که یقمز هیچ اوده الله که دیدی آدم بر خدا

یوزدی کذا اول سرور برادم ایلسه اطعام • کیرمز مون طوبرسه زویته اوکا مجلس

ایراق ایندر تعالی الله یدی صندك جهنمدر • هر جنده عیك اداسینی کیشی یوزلوله مقدار

دوایت ایلدی انس کیعدی بن حاتمدن • یوزدی فخر کاینات ایشت نه دیر اولالابرار

کیسرده بیریکزه حق یقتده سویلر اول خلاق • کیعنی یوم محشرده سزه سویلر غنی جبار

صاغینه بقه اول امتی کوره هر تقدیم ایتدیکین • کیکورمز غیر شی اصلا اکر خیرا کر اشرار

کیصولکره صولینه بقمز کذالك غیر شی کورمز • والا تقدیم ایتدیکین کورمز انجق جهنم

صفنك سز لرالله کیاول نادی جهنمدن • بزم حرمه اولدرسه تصدق ایدیك ای اخیار

دوایتده کلوبدر کم کیعایشه صدیقه • اوتوزکی اوزده اول کیبر عورت ایدوب ایلر

کیکلدی اکا بر عورت سلام ویردی کا اولدن • ایشك بریمی اورغش ایدوب کلی ایلم استر

کیعایشه بوکا دیدی یخیون یوق الیك بریمی • دیدی یاخون انا یشی کیبزده تمه استنجار

دیدی حضرت عایشه کیالتی دیر اویرمکا • دیدی الله جولدی اولدی ایدرم بوزده استنجار

دیدی اول خاتون اکا کم ایشك یاخونی الکیم • بنم انام بابام وار دی ایدوب دنیایی استبدل

بابام

بابام سوردوردی انفاقی فقرایه مساکینه • انام سومزدی انفاقی کیبر شی اندن اکرار

هان بزقطعیله باغیله بر اثواب ویرمشدی اول • کیغیری بر مدتی اصلا قتی بخیل ایدی خراب

کیکوردوم انم انامی اوقوه قتی عذاب اولویوردی • کیبر بارچه یاغ الندی انوکله منع اقدی اول نار

دخی خرشنده بزکوملك انوکله اورتمش عودتن • کیکوردوم دنیاده ویردیکی کیباغیله قیصر اشیار

کیکوردوم حرم خالدی والده کیتحقیق قیامت قوپمش • کیواردیم بن جهنمه کیاندم اهلینه انظار

اوبارچه یاد باغیله اتشی دفع ایدر قورودندرهم • چاغیرزهم اتش یقدی تنمی دیوا اولاضرار

کیکوردوم بابامی جنتده ایکندی زوق عشرتده • دفی صو ویرمزاول خلقه حوضدن ایدوب انتشار

کیصوردوم بابامه بابا ندن ایردی بوکرامه • بودولتله ندن ایدرم کندن انتجار

دیدی دنیادنیاده ویردیکم تصدق سب اولدی • بحمدلله بوکرامه بنی ایلدی ایجاد

کیبر فدح صوح صوالدیم بن اوحوضدن انام ایچوب • الدم انامه ویرم ایچه بوصوده اول اضرار

کیبر ندا ایشتدیم بن شونوك الی جولق الموت • حقیقه شمانه صوالتی بورمن الاشرار

اوبانديم ايرم اويقوده كوردوم الملك بريي بولاندى • محقق بويلدر بوايش بوينى سن تصديق ايت اخيار

ديديلر بن حضرت عايشه اكر بويله يادت • سوزنده صادق ايسه بن النبي كيه ويرسنار

اوسلعتده انك الي كنه يرتنه وارديي بيل كل اوكلي كبي اولديي كمه ويرديي قنبي جبار

صقين ظن ايلمه زنهار مالم نقصان اولور بوندن كه نقصان ايلمز الله چوغلدرمالكي غفار

خلوص نيتله فقيرلره تصدق ايلسن كيشي برينك يرتنه بك ويره كه حق ايت بويي اغنيا

خصوصا عالم اولسه اول ويا طالب اولسه علمي بولار اويرديكيك برتنه حساب سز ويره اول يره

رسول الله بيورمشدر تصدق بشي رابتدره بريي بردر بريي اوندره بريي يتمش قات اي يار

بريي يتمش بك اولديغي برينك صاحبي بوندن بولرك هر برينك صاحبي ايدم سزه اقرار

كه صادقه ايجون ويرلكن اوقجيه بر ويره الله كه ظلمه ويرلكن اقجه ايجون اوندن ويره اول جبار

واما برتنه يتمش ويرلكن فوكشويه ويرمك كه يتمش بك ويرلكن خصمنه ويرديكك دينار

واما شول صدقه كم برتنه اوله حساب سز كه عالمله ويرلكن حساب سز ايده حق اجبار

دفع صالحلره ويرلكن ده حساب سز بينمادي ويرسك كرايدرسك صكره اوزار

سكا بر قصه دايانيم كه بوندن حيه آل كيشي نه احسان ايدر اول رزاق نه كرام ايدر جبار

مكر حضرت داود ك زمانده كه بر خاتون كه بر كون اول اوريخ طوندي برضاء الله ايجون اوزه

واردي بر فوتيجه بغداي اول خاتون اول اوله دكرمانه كتوردي اول اوكمك ايجون اي يار

اوكندي قوبوديي قابنه ايي بوكلندي بر تنه كه كيزه يي بوله اول خاتون اينيب بيله اني جبار

كه بر پاك بيله بل خروج ايتدي اوكنده كلدي اول ديل كه ضرتنده اوتون الدي هوايه رفع ايدوب ستار

مكر بلنه اول خاتون كه بلمنديي اوج اتمك كه يوله افطار اولورسه بيالوم ديوا اول ستار

اوكندي بر سائل رضاء الله ايجون اي خاتون كا بلنديكي اتمكي ويرمايوم فرض اج ستار

جفردي ويروب ديي سائله انوك اوجنده اول خاتون كه كندي قلديي اج اول كون صاحدك كه اول ستار

ايكي غم ايله اول كجه صاحدك اويومدي تا اجلفده اوتري برياول تاسبح اينار

كه وارديي دافعه داوده خاتون شكايت ايلدي برنجده ديديكي يله ايله دعوا ممكن اولمز صبرايت اي اخيار

بوندن وار خرجك اي كيشي بوايشه اوله سبب صابر كه بيك درهم كرهم كومش ويردي اليه خاتون داود

سليمان دور رمونش بله اكا سوزيله اول اخيار كه الدي حقيقي جفدي قابوده مكر كم قابوده اوغلي

الوويردي حقيقكي كه يله سنك اي اخيار ديديي بابا بابام كاندي ينمدي دعواكي سنك

كه بيك درهم كومش ويردي بنه منع ايلدي اخيار كه قصه جه بنه ويردي الوفرمدي حقيقي

كتوردي بيله حكم اتسون حقيقه كيمسن اخيار سليمان ديدي خاتونه حقي وار طلب ايله

ديديي داوود التبه سن كتوره عواجي اخيار رجوع ايتدي كنه خاتون كه وارديي كه داوده

كه ويرديكه خاتونه كه بك درهم كموشي اول • كلدرمكني اي خاتون ديل ايله ايكي الم
كه كلدي كنه قاپويه كنه دندردي سليمان • كه كلدي كنه داوده كه ايرام ايتدي اول اج
ديدي داوود اكا سنه كم تعليم ايدرمي وار • تكي قاپوده سليمان بنجي تعليم ايدر اخبا
سليمانه خطاب ايتدي بجون كوندرسين بوني • بجون ايرام ايدرك بكا هيچ تمكيمدر اي
سليمان ديدي اي بابا حاكم واجب حكم واجب دكلميدر • ويرديكك دراهم فضله ودكلميدر اوا
بجون واجب اشلمك كه تافليي ايشرسك • بجمديته سنك امريكي دوتريل بوكون اخبا
يتيله جاغردي پسر داوود كه كلدي داوود اول بيچ • خطاب ايتدي عناب ايتدي بجون الدك اوتن
كه بيچ سوزيله دي داوود • بكا امر ايلدي حاذين • كه بيچ خرندار في اولان ملك امر ايتدي ديل اخبار
جغردي خرندان اولان ملك پس خطاب ايتدي • بجون امر ايلدي ريحه بواوتوا الحمسن اي يار
كه خرندار ديدي بكا كه امر ايلدي جبرئيل • انوك امر ايلدي بن ريحه امر ايلديم اكي يار
جغردي جبرئيله داوود • بجون امر ايلدي بزكا • بجون بوخاتونك اوتني كه ضايع ايتديكوزاي يار
حواله ايتدي جبرائيل كه روانيكا يله الكمه • حواله ايتدي منيكائيل كه روا خلاقه اي اخيار
كه حق كوندردي جبرئيل كه كلدي داوده جبرئيل • كه حق سكا سلام اتدي اشيت نه دير سكا اي يار

فلان وكيله

فلان وكيله يان يا داود وار ايدي آنده بركي • ديدندي دلدي برفان صوكنده ايكنجه اي يار
بونوك اوتونوني انوك بجون كه اخذ ايلدم اي داود • انوك اوتندن اوتوردي نه لازم ستا ايدم اي يار
بوكميله اولا اولان تاخير له امر ايلديم جمله سنه • دكلوا ورايته زكا تكزويرك ديوا بوكه اخيار
بولر جمله دكه زكا تكرني حساب اتدي بركيردي • كه اوچ يوز بك قدر التون اكا ويرلمك اخيار
ديديكم غلام خاتونه داوود كه اي خاتون ناشيلدك • بوكون نه عمل ايتدكه سن خبر ويرمكسن ستار
خبر ويرديكا خاتون باشينه كلنجه • كه يرسائل بكا كلدي • برالله حقيقي بجون ستار
بكمدوه وارداوج اتمك جغردي ويرديكا بن • ديدي والله ذيا اتسون سنك ما يكي اي اخيار
دخي اول كدن اوج ايديم كه تكر سيوك رضا سيجود • بودور عليم اي داود • كه يوقدر غير هيچ اي يار
ديدي دري داود خدا ايله تجارت ايلينلرك • بوده كلوا فايده سي اولور حيات شرفا ايدر اي يار
كه تسبيح صاحبي يزدي بوكون تفسير تسبيحه • كه بوندن پس نصيحت الفقيره ايله اغتباط

حكايات

تصدق رفع ايدر بلاي • دفع مرض الموت شفا بودور اصح تصحيحات
نيتكم ويرديكم وادي اولمندر • كه اخبار صحيحه • كه حضرت ادريس تركون يرينه اولدي تجليات

كه عزرائيل گلدي يانينه بولنه جمله اونى دركن كه برقزيايله برادغلانن بولرها ولدي تقريباً

ديديلر يا نبي الله بزي بزي برينمزه نكاح ايله بزي بوكون اولالم يزده تزويجات

بولادي ايلدي نكاح تزوج اتديلر بولنلر بولرجون جقديلر طشره ايدوب اذربسه تنقيلات

ديديلر اذربسه عزرائيل اينت بندهء اوبني بوقزيايله برادغلانيك اولوبده عمري تصرع تقريباً

ديديلر يا نبي الله بزيچون عزرائيل كه اوچ قلدي عمر لادي تعجب ايلدي اذربسي بوحاله اولمدي فاكيرات

كه كندي عزرائيل اولان برزمان مرور ايتدي كه اوتل اوغلان كينه گلدي وريب اذربسه سليمان

كه اذربسي كوردي اوغلاني تعجب ايتدي اوغلانه كه گلدي كيذه عزرائيل ايدوب اذربسه تسليمات

بوكزاذربسي سئودي ايتدي كه عزرائيلم سلكيت ديدي قزايله اغلان حيات بده در تحقيقات

ذحكمتدر اولوم زايل بولنرذوقي ايلمه شكر خبر ويرياملك بوحكمتده تحقيقات

كه عزرائيل خبر ويردي اولحينده اوچ بوزيل عمر جيقاغز كه برفقير بولنرده ايلدي برشن تسليمات

بولنرويردي بوسايلم تصدق ايتدي برانجه انوكجون بولنرده قرق يل عمر ويردي خدايا الهنا

دفي اولاد كه ماكلم كلمجك سلام لسرى كه رفع ايدرخدايا بكم اولوك بولنرى حافظات

منه كم بعض اخباردهء كلوبدر نقل ايدم سكا كه عودت سكر بركون ايدوب اغلنبي تفقدات

نجه زمان اراده اولابولامادي عورت اوميدين كسدي اوغلاندهء اراده ايدي بكيات

كه تاخر اولدي اي اوتردي كه برلقمهء اكلو عام يمه كسدي اتمكنه اول اولادي اكيلات

كه برسائل حقيقه گلدي اولقمهء اكاويردي كه كندي كنه اج قلدي برزمكث اتدي بسكنات

كه برساعت كيچيكن بوكزاوغلي حقه گلدي خبر ويردي باشنه اول كلي جمله تحقيقات

ديدي برير يره اوبوردم كه برسلاندن جه دوسته بلمدهء قودي سيرتنه تحقيقات

التدي برير يره بني ايكي برچه ايده بنجه كه برادم جقه گلدي يوزي بياض منورات

دافي انوا انوايده بياض قمي كوكك آدمدر اول باشيده دوتدي سلاني كه ويردي اغزنه كزدات

نجه وقوع بولنجه اغزنه يقلدي اول يره سلان كه برآقدي بني سلان كه كندي تذهبات

كه قالق بق يا كليديرى اول شيخ اودم سلان انا ديدي كنه كه اول شيخ كه لقمه لقمه تكليمات

برقدري زي قاجدي اول ساعت كه سلان بني اوذن كه عقلم باشم گلدي حيوة بلدم اودم بالذات

كيدوب بره يا نمه بقديم بن كه اول شيخ بولامادم كيديكين بلمادم بنجه اول ايتدي تخليصات

كه قاقدي قدم بن بولا كردم اولشديم كنه كردانه تعجب ايتديلر بكا جمع حمد ايتدي تزجيلات

ولاكن بن عقلم ايدمدي كه لقمه لقمه ديدنكين بولنوك اصلي نه ايدنكين عقلم آمدي تذكيات

سئوال ایتدی آنا سینه بونوك اصلی نذر عجب حجّ و برمدی آنا سیله پس وفات ایدوب و برمك لازم اولورمی

دوا ایتدی کلو بدر کم عبادت اندی بر آدم کم یتمش بل حجه کوندوز خدا یه ایتدی تعبد ایله

کم اشلدی او بر کناه جمیع اتری ایله حجط اولدی الکا بر مسکین او غردی نصدق ایتدی ایله تعطیر

جمیع عصیانیدن الله ایله مغفرت ایلدی و برمدی الکا الله کدن اعمالینی کثرتلی

وبر حدیث الرجیه عن ابو داود عن رسول الله صلی الله علیه وسلم صام یوم واحد فکانما عبد

الله ایکی طاب لاخره قولق و بر ایکمل اسماع سنی مسرور ایدم بولکون او روح دوتوك ایسه اوضاع

رجب اینده سن اکر او روح اولوك ایسه کیشه بنجه مجدلر ایدم بن قولق و بر بکا ایت اسماع

کم بیوردی رسول الله ایکی نفل ایدیم سکا بویله دلله فیضحت الله کم اول حق صائم حیاء

کم نفل ابو الدرداء رسول فخر جها ندن کم بر آدم او روح طوتسه رجب اینده بالاجماع

کم بر کون صائم اولورسه نکر احسان ایده الله ده دکلو اوزره اول ثواب بویله بلکه ایله اجتماع

جمیع عمر ایجنده عبادت ایلمش مقدار بر یلده فترتینه بل صقین شك ایله ایتماع

رجب ایچی بتون طوتسه سماده ایله نزل کله کم مجده یا ولتی الله دیو ایدا ایده او ضاع

فجن جان نزعنده کله اکا بر صو و بره الله کم هیچ ابد صوصامایه کدیله اولور اول انتفاع

کمنه فهرسله

کمنه فهرسله

کمنه قهرینه او ول صائم کمنه صوصامایه اصلا کم فهرسته حقر کمنه صویه فاتمش جنیده نفاع

کم بر مکان و بر بین الله اکا جنت مقامنده کم حج اول منزله یتمز کم غیر بی منزله اجتماع

بله اول منزله اما اول اده یه ای قادر ایتدوکم عجب وار بی بو کا کبزار کم منزله دفی نفاع

الا ان ارجب شهر الله الاصم ای لایکب الله تعالی ذنب العباد

کل ای حقك دوضاسینه تحرمی ایلیب عباد اکر قول الفده کرجك ارسنك طوداور وح ای عباد

بو در کم ذی ایدر الشهر الله تجنب ایت محارمنده شنمر ایلم طاعت بو در نبل اصوب برشاد

تطهر ایت دوناسندن تحلل ایله هر اشده تزین ایت صیام ایله صومنده امنه اجتناب

اور وح طوتمزسن کنجی زیرا معاصیده بعید اولدر قریبا اولور خداسینه اولور مطلوب ایتریشاد

تقرب ایله بلکه سن سر بوننده نصدقله فقرایه و یا خود غیری بر عمل ایله اولسین اشتهاد

کم غیری ایده ایده فرطلری اداسنی قدر ثواب دینر اول ذوالجلال الله تحقق بو ایله در دها

بو ایا ایدی بیکدن غنیمت بل شکر ایله کولوکی صوملین کجر کجرمه فرصت عباد

بو ای لرشرین هی شهور در بولردن مومنه رحمت بو ایلردن عذابی دفع ایدر جواد

کلو بدر در دهرده بر سوزی ای سوبان یورمشدر کم بیرکون بر ده رسول الله ایله کیدردکی ای عباد

كه بر مقبره وارديقي برزاكلندك اوسننده رسول الله بكا ايتدي بكا وارلدي ابغاد
كروا بكا خطاب ايتدي رسول مفخر في موجود شوقدركه اهلنه قاچي عذاب اولور
دعا ايتدم بولاده بن برز عذاب لمري كتدي كه تخفيف ايلدي الله عذاب لمرين برزا بغاد
كروا كه خطاب ايتدي كه وكله بيغي يا نوباد اكر بولنلر اوروج طوتنا يدي رجه بل
كه بركون صائم اولايدي كجسين قائم اولايدي عذاب اولماز دي بولنلره نجات بولور درهرات
ديدم بن يا رسول الله كه بركون صائم اولسه ده كه قائم اولسه بركجه عبادت ايله اول عبادت
قبر عذابندن عجب كه منع ايلر بي اول صوم دخي اول قائم اولمقلق كه ايلر بلكي ابعاد
بحر دي اول جهان مخربي ايا نوبان ايشت بنده رسول الله حقيقتجون بني بيكوندردي اول جواد
اكر مومنلرك بري اكر عودت اكر اولاد كلك بولايده اوروج طوتسه كجسينه المسلماوجاد
كه قائم اولسه بركجه عبادت اتسه صبحه دك اكا يزر تعالى الله بر ميل صومي جياد
رجب اولميان ايلرده دوبي كون صائم اولسه اول دخي ليلي عباد تله كجرسه اولسه منقاد
رجب ايندي بركون ثوابي اندن اقدر بويي بويله حقيقت بل تحقق ايكمل عباد

د بيان حديث عبد الله بن مسعود في فضائل صيام رجب

كه مسعود اوغلي عبد الله دايت ايتدي احمده ايشيتمه درد رسول الله قولوندن بركا زبانده
رجب ايندي بر مومن اكر طوتسه يدي اورج كه بركون حكز اولسون نه لر انعام ايده دياذ
كه يتمش بللق بن عصيان بن يرلغايه تعالى الله دخي درجه تعالى الله يتمش حاجتي احساذ
دخي يتمش قوقول اداد اغه دكلوادق ثوابنده دخي يتمش جنم ثوابي بزاركا اول رحمات
دخي بر رسالله الكا كه يتمش بل غزا فضلين بوكه شك اغه اي صائم كرم كا يه در اول رحمان
دخي يتمش قدر مسجد بنا اتمش ثواب بردر دخي يتمش قدر كبري بنا اتمش لبي خيرات
دخي اعطا ايدر الله كه يتمش انبيا فضلين برابر بولنلره ثواب بولنده ايت ايقاذ
كلوبدر لب ابا لبابده بيورمشدر رسول الله رجب ايندي بركجه كه احيا اتسه بركيچه
انوك قلبي قلبي ايدر اولمز قلوبلر اولديكي زمان دوكر خيري اكا الله باكشيده اشاغه ايبان
كناهنده بنده اول كرجه اناده دخي دوغمشدوغر شفيع اولا كه يتمش بك خطا ياهلده اولزمان
خزينه داد لوايركيناب كه بر حديث دخي بزدي دوارت ايلدي انسو خدا راضي اولا هرات
بيوزدي رسول رسول الله بر ادم مغربه قيلسه رجب ايندي بركجه ذا عطا ايلديه رحمات
صلوة مغرب اردنجه بكري نافله قيلسه كه هر بر نده اوقسه كه احيا لاحرفاتحه فرات

ایکنجه بر سلام و پرسه نه بیوردی رسول الله خطاب بیوردی اصحابه اینت نه بیورورسنه

کما جبرئیل خبر ویردی بونوك ثوابنی بیلدك دیدیلر که بیلورالله دنی هم مفخری جهانه

مبارك قولارین کندیه حکدیله خبر ویردی که حفظ ایده ایی الله دائما مالینی فی الجهانه

دنی اهلواعیالینی که حفظ ایده بلایدن دیدیلر که بیلورالله دنی هم مفخر جهانه

صراط کجه اول آدم که یشك کبی پك قوراقه حسابسز دنی عذاب سز کره جنته اول فرحانه

دوایت ایلدی سلمان فارسیدن خبر ویردی خدا راضی اولهاندن ایشتدم نه بیورور اول حانه

دخی ابی طلوع آتسه هر یکدیری اصحابیه که جبرئیل خبر ویردی دونکجه بکه ایتدیقانه

که بیرکون بونلره دیدی خبر دار اولك اصحابم که هرکون جمع ایدردی اول باشنه استین ایلانه

نعم ای نور دوکونین الشیدالوم کلامیکی که بزی ایله سنی مسرور دیوسوبلدیلر اول آنه

بیوردی یارسول الله بلك امتك اصحابم که بشریسیه اول الله کرام ایده احسانه

خدا بونلرینك ارواحین کیفبض ایتمه مراده که امر ایلر رضوان جنانه وارسن ای رضوانه

وارایج جنت قولادین صفوف ایدرلك شیدیه که صایح قولك ریح ایلن حقر کوکه الانه

که رضوان قارم اولورا ولزمان جنت وسعلیه بیقرتر خندار لره اجوك قولرنی حزانه

دار الرجله خرنه دار لره اجالرهب قولرین دخی کوکلك جادر لرین قیوسنه اجالرحزان

جفه هب حوردی وغلمان که حمله ایدر لر اقبال اوروح روحه اولورالحاق که راحت بوله اولزمان

که حمله مطلع اولانه کم وار ایسه جنتده ملائکلر مقرتلر که روح انبیا فرحانه

که حمله مشتاق اولانلر که اول بشکمر روحینه زیادت ایده لر حمله ایدر لر تحفیه اولانه

حضرت عمر بیوردی خدا راضی اولهاندن دیدیلر یارسول الله که مخصوص مینه بشه نزهوانه

بیوردی خیر ترکاتیله بلی مخصوص دکلدر کم که هرکم بونلرینك کبی حمله ایله سلر الانه

بو اکرامیله بونلره ایدر اول لایزال الله بولردن بولا لر راحت صفا لردن ابدی الجنانه

عمر حضرت ایدیبیوردیلر یارسول الله بوبشدن بنی خیر ویر بلولوم بونلری الانه

بیوردی پس پسر رسول الله بوبشك اوچ کیدر رجب ایچی صوم در دخی شعبان اولهاندن عفیانه

دخی اعمال صالحه دخی صائم اولنه بو نلره دخی جزایی هم کوزده بونلر اهل ایمانه

که حقمز دنیاده الایجه جنت شرابیچی که جنتده رجبه دیر لر که بزه وایجه اهل ایمانه

ایکنجیسنه که شهید لردر که حقمز بولنر که حتی بهر عدد لرنه اجیمیجه اولنر ایمانه

اوچنجیسنه که سونلردر که جمعه کونلری بلال بولردن دنیاده حقمز ایجه سوت ارمغیر ایمانه

صاحبه براحمد اوغلو مصطفى حزن قندى

ايجون الرا كاسودار مفيد شول كسالر له لايق جواهردر كلمه وصفه اولايتان

كه دورد نجمسى عالملرك كه تبليغ ايتدبلر امرى ايله لرطلقه نصيحت فجك حرامدى ايسانان

بولردن خفمردنيادن كه اجمينجه كوشردن كه كوشردن ايجه بولنلر حقا لرايتدلر لرهرات

كه بولنلرك بستجميع لقاء الله مشتقدر بولادك غيرى ده كلدر مراد لرى همان دخمان

بولردن دنيادن خفت كه اولدوكى زمان اكله ايجه پس خمرادمقدر كه اندن جيقه اولنمان

ابو سعيد خودريدر روايت شويله كلدى كم بيوردى رسول الله ايشيتدم رسول الله عالى سان

الاية الرجب ديدى كه شهر الله اصمدن كه بركون صائم اولسكز نه احسان لرايدردى همان

كه بيمانه احسانله صائم اولله بزار اكا دوذى قيلم رضوان اكبرى اكا دخمان

كه بزمرتبه ذوق ايده انك فوقنده هيچ نوقدهيچ نه بكزر ريا دن شاهلغه نه بكزر غيره فرحان

ايكى صوره كون صائم اولورسه نه لرويرسه اكا الله اى وصفايده منزله كه بزيردن كون رحمان

همان انجق بلورسك الله كه كندى ويردكى شى كه نعمتدر كراتدر نه لر احسان ايده رحمان

كه افج كون صائم اولعدده نه لر قبله اكا الله كه بزصندك برادرلركم كه بين الثابر والنهران

كه بزيرلره برادلركم ايكيسنك اراسنده كه يتمش بل قدر بولى اوله اوندن لغى ايت ايقان

ليصورت كه دفى فتنه

دفى فتنه دجال دفى فتنه قبر دن كه حفظ ايده ايكى الله بولردن امنه شك انسان

كه بشى كون صائم اولسه اول بكا واجب ديدى الله اوقولونى قيامتده ايكى اذنه ايدم حرات

كه آلتى كون اورروج طوتسه كه قبردن جقه اول اد ممكن ضيالوايوزنى كه اى بدرا اولدوغى زمات

كه يدنى كون اورروح طوتسه كه يدى قابوسى اودوك قبنه هر طرفلردن كه هر بر صومنه سيزات

سكز كون صائم اولورسكز قابوسى اوچماغك اچه هر بركون ايجون حق كه جنت قابوسين ديمان

سكما نقل ايتديم بر سوز بوسوزده قدر كى اكله بوسوزده دوز جوهرى اخبار بوسوزده زوضه تبان

كلوبدر روضه بوسوز بيوردى مسودا غلى سيل خدا راضى اوله اندن سوزدن اصلا بوق كمان

كه بزادم كره كلدى كه غايت ذى جمال حسان انوك حسن بن زياسنده دفى طولنه عرضنه نظيرى يوق جهاندە هيچ دسوله ويردى اوله سلام

رسول الله آلمه اكا دينى كه قندن بروايايكيت خبر بكا فصتكدن خبرده اراولا لوم شبان

ديدنكيم يادبادسول الله بيم كيم قوم عيسى ده اكا بن خدمت ايلدم كه اولدوم بن اكا خدام

دفى بن خذخذمت ايلدم كه والده يى مريمه يتشديم بن مرء لريك مبلغنه اكله اى ذيشان

اوقودوم قوم اندن انجيل اوقودوم هم دفى تورات بولردن تقليكى كوردم سنى بن استدوم هرات

رسول الله اکا دیدیکی کیم قاچ یاشکده وارسک کن • بنله عیسی بندکی کیمدیکی حق سنه ازمان

که حقی الیچی یوذیل کیمدیکی ایکیمزی آرا سنده • کیم سن قاچ بلکه کیرک خبر ویرسن بکا یوان

دیدیکم یا رسول الله سنی بن ارذوا ایدردیم • سکا لاحق اولام دیردم • دنیی امتیکم هران

که اوچیکی کتابلرده سنک فضیلکی بن کوردوم • دنیی امتلرک فضلین کیم عاشقا ولدقم اولزمان

که بن عیسی یه سویلدیم دعا ایله بکا دیدیم • یتشدیرمه نبی الله محمد دیو هران

دعا ایلدی پس عیسی تعالی الله قبول ائتدی • یتشدردی بو محاله بحمد لله بنی دمان

خبر ویرمیه باشلدی که کورمدیکی عجایبده • دیدیکم یا رسول الله قولاق ویر بکا سن یوان

که بر کون حضرت عیسی ایله ساعة حقدیق • که کوردوک بر یوزه طاغکم که یوقدر مثلی دنیاده

انوک هپسنی باشلدی جمله لالی جواهردن • که هر بری ضیا ویرر قرهلق کجه نوران

دعا ایلدی پس عیسی دیدی یا رب قوة ویر • که حقی یوطاغک دیه سنه جقیم ایدیم سیران

یوزنوک یاشنده کی اولانلری کوردیم الهی بن • که عبرت الیم بوندن بکا اولمه قمو اعیان

نجه ایتدی ایسه دعا که کوردک تفسیمزی بزه • طاغک اوسنه جقدیق بزینه عون ایلدی سبحانه

که بوندن صکره روح الله دعا ایلدی الله • الهی طاغه اذن ویرده کوره دیسه ایله شیئا

خدا ویردی اکا اذن فصیح دیللا یله سویلدی • دیدی یا عیسی نه ایتسک مرادک ایکمل نسیان

که سویلمکه مشغل دیدی کیم ذکر دیسه باشنه • نه اکرام ایتدیسه حق اکا قویسن ایلدی عیان

بنم طاشلرمی الله جواهردن ایدوب بندن • که ذیر ایتم ایچمده که وارده ور بزکیپ الان

مرادی بودور انوالدکیم محمد کوره بزکزه • دنیی امتنه کوله بشقه قدره اول حیوان

بنم فرمنده محمد سوب استدیکیجون • بنم طاشلرمی جمله جوهردن ایدی واحد حنان

بو عاید قوم موسی ده که کلدی کزدی قرنیمه • که اشتهدا ما حقدک محمدی کون بزان

دعا ایلدی پس عیسی دیدی یا رب اخرجه • که حتی کورم انی نه هیئتده در الان

که اول طاغ یاریلدی ویردی ایچندن جنددی بر ادم • یوزی کوذل اوذون بویلی نظیری یوق قمی سان

که عیسی بوکه دیدیکز بکم خبر ویر بزه یا شیخ • یا لیک امتنده کیمسه خبر ویرمک بزه الان

دنیی فاچ یاشکه کیرکدیک خبر ویر بزه یا شیخ • که فاچ یلدیر عبادتده اولور سزدیدی سن یوان

دیدی دجال اکا بن قوم موسی دن اولورم بیک • که خدمت ایلدیم اکا اوقودوم تورات انرقان

که طغیارمی محمدک امتی ذکر اولنورایسه • که استردیم بن اللهدن ملاقات ایلدی یا رحمان

که بر کون دیدیم الله بنم یتمش محمد • اداسزده زمان جوقدر بنم دیدیم ای رحمان

كلمه ندي ايچون واوندي كه لطف ايله كرم ايله • شوطاغك ايچنده ادخال ايدوب ايت كزيدن

كه حتى بن يتشايم محمد ك زمانينه • هم امتي زمانينه بولمدن افضل انسان

كه عيسى ديدي بوزمانده بولوندم • اولورسك بوطاغ ايچنده فاجيل اولدي بكا

ديدي ايكي يوز بيل بوطاغ ايچنده اولدم • عبادت ايدرم حقه تمنى ايدرم هرات

محمد ديدي امتمي اسيم ايله اللهدن • كه كوندوزي روزه دعام كوكسترمكا رحمان

ديدي عيسى كه يادت يوق اولدي عجب بيلم • كه افضل وصحيح اولي عجب بولدوزراش اكرابي

جواب ويردي اكا الله كه يا عيسى ابيت بندم • كه امت محمد دن بري كه اوروح طوتسه اكرم

وجبا ايندي بزادم محمد امتندن اولم • كه امت محمد دن بري اوروح اولم

اول آدم بولندم افضلدر اول آدم بولندم • كه بركوت طوتدوغي اوروح مفابلدر بوكا

دنيا خبرلرنك افضل عمر على رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم انه قال من صام شوال

يوم واحد حرمه الله جسده على النار وامن الله روعته في القيامة من يوم سمعه رسول الله

محمد شهر حرمنه طوغدي جضرلن اي صوم ذهاد • كه رحمت اندي عالمه اوروح طوتسه بولندم

محمدي سوديسك شفاعتي اولمادي سك • بوابده صايم اولورسك طوتسه كنتي

جمع

جميع اعضاكيه باك ايله كه انسان ايت محامدي • الكي يوز يكي حفظ ايت محامدي

على رضي الله عنه دن روايت اولنه • رسول الله بيورمشدر بوني اول ايلدي ايردي

كه شعبان ايندي الله اوروح طوتسه كه مومنت • انك ثانيي حرام ايدر جهنم كه اول جواز

قيامتده انولمز حي حيني بوقدر دخي ايدر • شعبان ايدر لر مخلوق كه ظن دوشه هر افراز

ملكمي يا رسول مدمدر • رسالدي مكلمدره • ملك دي نيلر كه اختلاف اولمه ايجاز

دخي اعطا ايدر الله ثواب ايوب بكمل • دخي داوود ثوابني اكا دوزيله جواز

كه اوچ كون صايم اولم اولسيدي كه ملك كلمه عرشده • ابشر يا ولي الله مقامك جنتده ذهاد

دخي مغفرت ايلدي خدا جمله كناهكي • دركاوا ايسه عصيان كه سندن كيده هيچ نهاد

من شهر عام اتسنه اولمه جنت اكا واجب • دخي قولاي ايدر الله سكادت وقتيله جواز

دخي قبرلرك قراكلي عين غيث خدا دفع ايليه اندن • دخي اولمه اكا برنور كه قنديل اصه جواز

دخي قولاي ايدر الله جواب منكري نكير • دخي اورتر جميع عيبين كناهين كيزلر اول جواز

من يوم قيامتده نده ايده سكا الله • كه برتنهايه الته كه اندن كيسه يوق وحشاد

خطاب ايده اكا الله كه اي قوم فلان دنيه • كه سن اشلدكدي اي سئول ايده وحشاد

بلا ایشلدم ای یاری بلورسن جمله عصیانم کیلطفکده بنی عفوایت کیکمن ارحم جوادم

دیه اول قادر رقیوم کیعفو ایتدم جمیع ذنبک بومنوال اوزره هب عصیانکی عفو ایلیه رحمان

کیبیر بیرهب سئوال ایتدر جمیع عصیانکی سنده کیجمله سنی عفو ایدن کجون قادر جوادم

بو احسانلرکدن کابو ایله ای صاحبکده بو ایک بر کجستن قیامکده درر عتادم

کلوب بنده خالصه دکم عبدالله مطعده دیدی دیدی رسول الله نه بیوردیسه عنی

خطاب ایتدی رسول الله ایشدیک بنده اصحابم کم اول لیله شعبانده اون ایکی کون قیلسه بر

کیهر رکعتنده اوچ کم بر فاتحه بر کرہ اخلاص اوقه کم اون کره اخلاص اوقه قیلسه بر عبادم

اون بکی شهید ثوابی یازار دفتریمه حق دخی اون بکی یللق عباداتی یزه جوادم

انلک دفتریمه یازمز سکسادکوندک عصیان بوده ولت کیمه ویرمیه کیسن قدر یکی یللق

دخی حدیث رسول الله صام فی شهر رمضان یوم واحد فی ابتدا و الستده

دیو ایتدکده طوبدر کم بیوردی مشتهر رسول الله بو احادیثه قولق ویرسن بوده وارثی جوهر

کیاودوج طوقسه برادم کیشعبانک ابتدا کسنده کجه سنده ایکی رکعت صلوة ایدوب انده نیاز

کیهر بر رکعتنده اوچ کیفاتحه بر کرہ اخلاص اون سوره اخلاص اوقه ایلسه اغزندن

کوکدم

کوکدم کلجلبک بدیاتی دفع ایلیه الله دخی براهلنک شریرین کروادفع ایلیه اغزاز

دخی حفظ ایله ایلیه الله کیابلیسک شرازندن دخی ظالم بشالردن سنی حفظ ایده عزاد

کیحق سبحانه و تعالی دیوب بنی کوندرن الله قسم ایدرم اول ذاته ذاشلر قولنه حوق ان

کیمغفرت ایده الله کیتیش بک گناهمی لیله کرصفا یردن دکلوا وارنیه ان حق

دخی رفع ایا ایلیه الله عذاب قبر هب اندن دخی هول قیامتی دخی افزا عی حق ات

حدیث جوجوکم نماماولدی مجالس غرر یازدم کیبر اخبار دخی دیم مناسبدر بوکه حفاظ

محمد حریز بن ابو حفص کبیده قولاق طوت بوسوزه بوکون بوترا و ثر عنبر الفاظ

محمد حریز بن ابو حفظ کبیر ایله کیاخرت قرداشی بدق سوبشروب بیله حفاظ

کیبر کون ده بر وفات ایتدی بونی دفن ایلدک رجوع ایتدک اومزه طریقه ایلدک انحاظ

سکز ای و ورمادیم جون بن انک قبرنه زیادته کیوارم صکره بر کون بن زیارت ایلدیم انحاظ

اونور بر کونی اومقامده کیعارفلر اولدی بر اوقوا کیتیدیم اندن بر لحظه اویودوم ایلدم حفاظ

کیکندیم دردیامده ابو حفظ کبیر بن سلام ویردی ابو حفظه سلام ایتدی انحاظ

انوره بکزی یوتنده کیبر نورانی وجهدی یوان کیصکره کوردم دلشی صرتی بکزی اولمش شاذ

دیدی بگزدی حیا تکده کیم اخر درده بگزردی صرر شی کولمیسی اولمز یوزنده نور اولوب افیار

نولمه دیدیم بخونه بگزدی صرردی ای قریندا شم کیم اوتاکولمه بگزردی نوره باغیش ایدک دلنار

کیم وایکا خطاب ایتدی دیکم کورد یسه فقل ایتدی دیدی ای قرد شم دیکله باشم کلینی جوق از

کیم قبره قوده کوز بنی بکا کلدی ایکی ملک سئوال ایتدیلر الله دینی پیغمبری دلنار

دینی هم صوزدیلر بکا کیم وایمانی اسلامدن باذن الله جواب ویردم بولادی بر نرای دلنار

کیم بوندن صکره کندیلر منکر نکیر بنده کیم صکره کلدی بر ملک انلرا ایتدی بکا جوق از

الندہ بر طبوز یله بکا وردی طوبوزی قجن وورنجه طوبوزی اشک طوندی ای ایکا از

قبر صقدی بنی اول حد کیم وصف ممکن اولماز هیچ کیم حتی ایه کولیم کرفدا اولدی صقوبا ایکا از

کیم قبرک دورت کناری نکه یالانلر عقربلر جقوب کلدی بولر بنیم صوقدیلر ایدوب ایکا از

بوعذابلر ایجنده بن سکرای یا ندم اشده کیم شعبان ایی جون طوغدی بکا عید اولدی شاه بلاز

کیم شعبان ایی طوغنجه کیم برنا دی ندا ایتدی کیم ای شیخک عذابنه موکل ملک ایت افیار

عذاب امتم بوکه غیری کیمسه کیمسه ینکه کیم زیرا صائم اولدی بدی دنی قائم اولوب ایکا از

کیم شعبان ابتدا ایتنی کیم صائم اولدی عیدی اول واخی ابتدا الجمعه اولوب قائم ایدوب بنا از

بوصومک

بوصومک حرمتنه بن بوایلک حرمتیجون بنی کیم رفع ایتدوم عذابنی کیم دخت ایتدم هم ثار

بوشدت جکن تنلر ضرر مزی قریندا شم صقین مفتم اول شعبان صومنی ایت نیاز

دیدیم بن ای قریندا شم یخون سلام الدک کیمه غیری سوزلر سویلدک سلام ایتمدک ایکا از

دیدی سلام عبادتدر عبادتدر بزایر لدی انکجون الماذم سلامکی بوکون بن ای شاه باز

اویاندم اونیقودم قالقدم کیم کلدم اومه کلدم غساوت قبلدی بنی فکرایتدی بنی ایکا از

ابی حفیظ کبیر کوز کیم بیوک اولیا لردن کن بودکلوا جکدی عذابی بنه اولمه اولور حالک ای تلز

هم عالم ایدی هم تقوی دنی ذاهد ایدی عابد جمیع ایاملرنی حقک رضاسنه اول کجوریاز

کیم دائم ذکر ایدی ایشی ذکر سویلردی هر دائم کیمه جکدی عذابی یاول اوازاول اشدی بیل ناز

قبنی اوروح قبض ذکر قبنی اثری خدا سندن الملک یوق عذابدر هیچ قبنی نماذ قبنی یاز

کیم یالطف خفی الله کیم لطف ایله کرم ایله نجاة ویرزه عذابدن ایدوب رحمت اولادون ناز

فضائل لیلة البرات واحیائه قال الله تعالی فی کتابهم والکتاب المبین انا انزلناه فی لیلة مبارکة

الا ای عاشق حضرت کیم ذکر ایت حق فی المیرات کیم ایا ایله سن ایاغ کیم ذکر الله ایله کثرات

کیم زیرا بزکجه در لرکم ایشادوب ایت حق الکا دیدی یاول وحی شرزله کیم یا حبیبم ننز یلات

مفسرلر بوكا برنيچ معانى ايلدى اغدا ده • كه حقى ايشادتدر كريم قيوم تشبهات

كه بعضلر محمد ايشادتدر حميم لفظيچ • خطاب ايدر اكا الله ندا ايدوب خطابيات

وياخود كندى ذاتنه قسم ايدر بيورر حق • بو قرآنى بزايدر دك مباركدر بجده بالذات

وياخود حق حبيبنه خطاب ايدر كه يا احمد • بو قرآنى بزايدر دك مباركدر كيم بالذات

مرادى بودر حقك كه ليلة مباركدت • كه برات كيجه سى در كم كه تفسيريه يزر بالذات

كه اكثر مفسرلر دوينى بوكه الدى بلر • دفى سنده محقق بل عملياتى بوندن تعيدات

اكر بو كه سئوال كلسه بجوندى مباركدر • جواب بودر بوكا اسناد كه خير بوندن كثرات

كه جمله اهل عصيان هب كه بوندن مغفرت اولور • والا دورت كتبنى حق ايتمز مغفرت رحمات

برى كاهن برى ساحر برينه خمر ايچن دائم • برينه آنايه آنايه عاصى لودر كثرات

دفى برلغمز الله مصر بالزنا دائم • دفى دبا بينلرى بارلغمز خدا بالذات

برات دنلدى بوكا يجون كه بوندن حق برآت ويرر • كه برلده بروا اتدكلرى نه ويرمه برات

كه مؤمنلر يك الينه برات برز الله • جهنمدن آزاد ايتديم دينوا برآ كا برات

كه عبد الله رقيه سئوال اولندى برات در • نه بيورديى ايشيت اينى نه سويلر زاهد زاهدات

كه لاشبه

كه لاشبه يه بكزر كه شول ذمية بكزر ده • خراجى ويرر اول ذمى خراجندن آلور برات

كه مؤمنلر نماز قيله اوروج طونسه ذكوة ويرسه • بركجه ويره حق ايله ايشت كه آنلره برات

مكلم مؤمنلره ديرلر قضا ايتدك حقدن ايرين • آل امندى سنده اليكه نجات ايجون يارين برات

سئوال اولندى حسن بصريه قوله ويركل بوكه • بو ليلة بسهمباركدندى جواب ويرصاحب الخيرات

بو لاده پس جواب ويروى كه ذيرا حق تعالى الله • رسول الله بوكجه ده آنده دخينه واقعات

كلوب بعضى واتيده مكلمر ديرلر بوكجه • كه ليل عيد ديو اجاغيرلر بوكا جله ملائكات

نيته كم مؤمنلر بيرام كونه دكر سبارك ديو • كذلك بوكجه ده مكلمر ديرلر عيد

رواييت در رسول الله كه احيا الله بيرام • كه بيرام ايله برات كيجه لرنده عباد ياد

كه قلب ولما زانوك بل جميع قلب اولديكى زمان • كه اخرت خوفيجم تمز اين قلبلرده دائمات

ديدى بعضى مفسرلر بو حديث معنا سنه بوكم • كه هجر شرك اتمه حقه كفر سوى يلمه بالذات

سنه ده دورت كيجه قدر كيجه لر يادلنهدر • برى برات برى قدر ايكى عيد مفضلات

صفين ذنهارا يا مؤمنين كيجه بوكجه لرى • بولاده اتعظيم ايله كم بولر ليلة برات

ابو هريره بيوردى رسول مخبر جهاندن • ذبوردى رسول الله قولاق ويرين ساعات

كه جبرائيل بكا كلدي • بو ليلة برائت كم • خبر ويردي بوكجه دك بونك فضلينه تفصيلات

بو بزكجه درايي احمد • اچيلور كوك قپولاري • دفي رحمت قپولاري اولور مفتوح تفصيلات

بوكجه ده نماز ايله بوكجه ده نياز ايله • الك قلدير حقه قرشو ارادك انسه مقبول

ديديم بن يا اخي جبرئيل بوكجه نه كجه در كسم • بو دكلو اشيه ايلدك بولوك قدري تشبيهات

خطاب ايتدي بكا جبرئيل بوكجه لرده فتح اولور • كه اوج بوز يتوا اجيلور كه رحمت اوله فائضات

كه بونده مغفرت ايده جميع قوللرينه الله • والا بشو كسنه بي برا طغاما تزخدا يا المذات

كه حقه شرك قوشمن بري بري ساهر ايدر يكاهن • برينده مذهبي خمر بري زانى كه مزينات

برينده قحبه قاتيلاسين بيمه اول دوه شرعيسز • بولاده مغفرت اكثر مكرلم اولا تا نيابات

ابو الحسن علويه سؤال اولندي برائدت • كه قدري اخفا ايلدي برات اينده ظاهرات

جواب ويردي اوسائله كه ذي الليلة البرات • تضرع ايلر نذللر ايدجك كيجه ركعات

قدر بوكجه سي جون رحمت داغي عطا كجه سيدر • كه رحمتم ايله قوللرم اوليه نائيات

كه احياء علوم يازدي خبر ده وارد اولديكم • كه بزكون حضرت عيسى ايدوب دي طائفه ماعيدات

كه كوندوزي طاغ باشنده اول كه بياض حجر سرسر • بويه كوردي تعجب قلدي كه اولدي كافا كرات

خداوندا وحي ايلدي اكا ياسوز مسين • كه بوندن دفي بر عجب قلدي كه بولسكا ايدي تبيات

ديدي عيسى نعم يارب بكا كوسترنه شي دراول • نصيحت الايم اندن اولايم بنده ذاهرات

كه اولدي طاشن ايكي پارچه اجندن حقيري بر شيخ • قتي احسندر اول قوجه عبادتنده مبالغات

كه بر لوكجك اغجا نوك اوكنده كوردي عيسى • ايكي بوغاي وارانوك خرمه يله تزيبات

بتر بر تنده خرمه كيم برنده ياشل اوزوم بتر • بو لادي حق اكا ويرمش دولكون ايده معشيات

ديدي نوبر بوا وكلدي كيم اغاج يا شيخ سنك • كه شيخ ديدي بنم دي رقيم بودر يرم كه هر ساعت

ديدي عيسى نه زماندر بري بوندن اولورسك كن • كه قاج يلدر بري بوندن ايدرسك حقه تعبدات

كه شيخ ديدي يكرمي يوز سنه در بري ايجنده • عبادت ايدرم حقه كه شكور اوله دائمات

ديدي عيسى كه يا مولى عجبه دنيا بو زندهج • كه بوندن افضل اكرم عجب اولور بي موجودات

خداوحي ايلدي اكا ايشت بنده يا عيسى • زماندا خر ايجنده كلم بر در لوا مخلوقات

كتودم انده بر نبي محمد در انوك ادي • انوك امتلري وار در ايدم انلر تكرمانه

بو له بر كون اوروح طوشه كه شعبانك ايجنده • كه بو اوه مدن افضلدر تو آيلري اولور كثرات

حضر صا ليلة البرات كه احيا ايدر لرانى • كه ذكر اوللر شغول عبادت اينه لر كثرات

بونوك دورت يوز سنه سنده اللّٰه اندن كي عباد ندم ٭ نكاسوكلي درت يكمل بودر احق تحقيقات

ديدي بسوحضرت عيسى بولديدي بن ضعيف قولك ٭ كه امت محمّد دن اولديم بن انك دائمات

تمنّى ايلدي عيسى محمّده اولمه امت ٭ دعالرا يلدي حقّا دعاسين آندي بقبلات

انك جوت كوله رفع ايتدي صوكا وجي انريره ٭ كه اعمال ايته انوك شرعيله مشروعات

اولوالعزم نبي ايكن طلب قلدي محمّدي ٭ مرادين ويردي حقّا كا شكر لر ايتدي تكبيرات

كل امّتدي قدر يكي يل سن طوته كوردين انك ٭ كره سن بوم آخر دوه لواء احمده نضيلات

در شأ فضائله صلعم قال الله تعالى شهر رمضان الذي انزل فيه القرآن هدى للناس وبينات من الهدى والفرقان

الا ايّها المؤمنين قولني ويرا بدم اعلام ٭ بيان ايدم سكا صوم كه اولدر ديني اسلام

صوم دكيدر اسلامك انسز مسلمان اولمز ٭ كه انسز جنّته كرمز بيشدر حضرت علام

صيامين بن فرض ايتدي بيانيله قلدي تطوع ٭ بوكا كيم تعظيم ايمه بري اولور انوك ضرام

ديدي حضرت علام رجب بنم ايم ديدي ٭ محمّدك در شعبان كه اولدر سيد الايام

رجب ده صايم اولانه يرليقدم جميع جورمين ٭ بولور لر كثرت رحمت كورر لر جوقي پرجه مقام

كه شعبانده اورروج طوتن كه مظهر اولانه اولر يارين ٭ شفاعت بيله اعين اجه برنكم تحفه صوام

كمل غدي

كه ماه اولوغدي شهر مؤمنينه طهارت اسمي اولر ايام ٭ جون طوغدي رحمة العالم بوكه تعظيم كرك اكرام

كه تعظيم نبيله اولور بري عضويك ايده ايسات ٭ فولاق دل كوزده في قادين حرامه ايمه افدام

آباغ اعتبارم اولكه ازده في ظهرين حفظ ايده ٭ ايده جمله سينى ايسات اوروح بوليله اولور صوام

كه ايسيسات ايله دللكي كه غيبت دكلمه هرات ٭ دفي دكلمه جلغولر ز دكلو اولر ايسه بنهام

كه ايسيسات ايله دللكي كه مالا يعنى سويلمه ٭ دفي غيبت فحش سوزلر دللكده جفتين كتام

كوزدن كلم بقمه حرامه كه ايسيسات ايله كوزيكي ٭ كه زيرا حق قبول ايتمز اوروجوك دد اولور صوام

حرامي قمه قرنكه بتون اولمز قبول اعمالك ٭ كه بر لقمه حرام ترقي كوزه عملكز محو ايله ايلام

بوزيرامه بوتون حرامكه غيرك ملكيه بصمه ٭ دفي زنا يه خرد سرقي مال ايلمه سنى اقدام

دسطر لا الله بيلدر ديكم جوق صايمدر مغفور ٭ كه جوق صايم در مغفور بوني قاضي ايدر اعلام

اورقيع طوتدرم ديو ادعا قيلسك سنده اي كشي ٭ اتشاله لر صكرن كه معجون بودر آلام

كه يوم اج كزه سكده دفي صوا يجمه سكده ٭ كه دفتره يازيليه كه داويلا سكا بد حام

كه عورتين دعوا قيلرسك سنده اي كشي ٭ حرام حلالا دكمز يرسك وودوله اغزكه ليجام

كه اشواع ضيافتلر كه بونده اتخاذ ايدك ٭ حرام ميدر حلالا ميدر دعوتك ايدك اتقام

ندن فرض ایلدی سکا بو شهر اعظم الله تحری ایلمك ایچون صورمك برینه صیام

رمضان این سکا ندن فرض ایلدی الله ایچون سن هیچ آرامز سك فی ایمان قبل اسلام

یه برلیله کیمه یتیله و ریخه سنده ای کیشی یخه حرام یمش سکذر انکچون امر ایدر علام

او حرمون بر نکله یخه انواع ات یتدی یه بو صوملی کیمه بوات بدندن پاك اولیه بالاتمام

ادرسك بوندن سن ذوقك بوای ذوق ای دکلدر تذلل ای دیر بوای ذکر ای دیر انفهام

ادیت انکی بو ایده کیمه هپ او حرام اتلر یه اکثر کویی اج کزرلر انمکلن احتشام

مدلت ایدر بوای تقرب ایدر بوای اطاعت ایدر بوای عبادت ایله هر ایام

یه توبه ایدر بوای یه انواع معاصیدن اطاعت ایدر جمیع اوامرینی احکام

یه تطهیر ایدر بوای جمیع انواع دنسدن یه اخلاق حمیده یله مزین اولمه کوزایام

یه تطهیر ایله قلبنکی که غل غش حسددن دفی کیدیریاده سن صفین درایکزه انعام

تواضع ایدر بوای تفرایه مساکینه یه اطعام ایدر بوای یه محتاج ایدیه انعام

بو بیر شهر عظیم در کیم تعظیم ایله دوت انی بو شهر مبارکدر قلبك جوزین اولور تام

بو ایده بیر کجه وارد ر که بیك ایدن خیر لیدر انی احیا ایدنلره و بیر یله بك بو جامقام

تقرب ایدر بوای یه انواع تصدقله بو ایده بیر ثواب اتمك که بیك ثواب اولیه انجام

یه بیر ذکر ایلسك بوندن یه نافله نماز کبی یه غیری ایده فرض نماز قدر ثواب ویرن علام

بو ایده دینك مهلك و بیر رسك سن اکر کبی یه غیر ایده باغشش ایلمش قدر ثواب انعام

بو ایده فرضلرك اتمك نماز کبی زکوة کبی یه بیشر فرضلرك ادا اتمش قدر ثواب ویره علام

صیر ایدر بوای صبر جنت ثواب بیدر کور رسك یادین انده سن نکر احسان ایده علام

قدیر ذات الله سکلره بقلیق فولایه مه سیر لر یه شهوتلرینی کسوب بکا جون او لر ایله حلام

بو لیالیده صبر جوز یادین حبلسترسن ثواب ویرم که لر او جمعه انلر مراد لرین ایدم انعام

بیکم بوندن جنتده و بیر جکم شهر لریك عدد ین کیسه یلمز هج یه بندن غیر بیر انام

دفی حور و غلمانلر یله صوفتن کیسه یلمز هج یه بندن غیری بیر کیسه عدد ین بیلمیه انام

بن اولیالیده قیامتده کتورم عرشك التینه یه جنتدن کله طعام بیله انجلر صوام

قصور جنتی انشا ایجیده یا نرلرکن بو لر جمله یه جنتدن طعام یه ذوق عیش ایده ابام

بو ای شهر مبارک بو ای شهر تصدقدر یه بوندن ویرملی زکوة بیرینه بیك اولور انعام

قصور ایده بیر فحمانك بیرینه یدی یوز اولور یه بوندن یدی بیك اولور عادل کمسه صفین صوام

اگاه کیمسه یه نفقه اتسه بر ثواب نذر خیرات ایله علام

اگاه کیمسه اللهٔ یولنده جنازه ... و کیمسه برتاج کم مضی اولسه جمیع اعلام

طیوزسه بوندن براجی اشلیه اگا اللهٔ ... قیامتده جمیع مخلوقات اجکن اولسه لر اطعام

جمیع جنت یمشیه اگا دوزخ قبله اللهٔ ... کیمسه یه بر دن بر دن اطعام ویرسه بلکه انام

کیمسه یه بر لذیذ یمکم اچی وصف ایدر موصاف ... همان انجق بیلور اللهٔ ... خدای داد وارحام

کیمسه یه بر کیسه یوایلرده ... کیمسه صوویرسه حق رحیقدن نجیل اجام

کیمسه یه بر صوصوزکم اول کیمسه یه بالدن طتلو در اول ... بر انجق صوصمز غیر صوقدن قره ... دفع آجام

بیوزدیکی ستیدالکونینی ... کیمسه مومنه بر کیسه ... طیوزسه قرینینه بر کره ... صوویرسه اول غلام

بدی حندق اچی اللهٔ ... براق ایده جهنمدن ... کیمسه حندقلی آراسنه بدی یوز میل قدر ارام

بوایکی کشیده ارتقدر ... کیمسه دنیاده واختنده ... نصیبه کلور بوایکی مسافر کیدر صیامر

کیمسه بعض صالح اولنلر فقرایه مساکینه ... بوایده کوزدیکی آنلر ایده لر آنلره اطعام

دفع افطاره چاغیرر ... کیمسه فطره ویرر بوندن ... دفع ذکوة ویرر بوندن ... دینی آنر اولان انام

نجه بحر بیه اولنمشدر بوایدغی اولان هیت ... قصور ایدن کثیر اولور بوشک ایله صوام

ادروج

اوروج طوتن کشیه حق ویره یکی ثواب قدر ... کیمسه افطار ایتدرن کسره اوه کلوانلره اتمام

کیمسه نقصان اولیه اصلا انلک اجرندن ای کیشی ... کیمسه نورلو ایکی اولور بیوزدیکی ستیالانام

اوتوزکوز افطار اتدرسک اوتوز کیسه ای کیشی ... ایکی ایصاغم اولسنجه قدر ثواب ویره علام

اداء ایتدیکده دخی اوتدن بر افطار کدن اوتوزدی ... الم جکدیکمیه اصلا قیامتده سکا علام

دیدیلر یارسول الله کیمسه مزنیلامزین ... کیمسه یه بر کیسه افطار بزده حق ایده اتمام

کیمسه یه بر خرمه بوخصلتلر بولنماز بزده احکام ... بجا ایدلوم بوخصلتلر بولنماز بزده احکام

بیوردی یارسول الله بیلک امت اصحابم ... کیمسه یه بر خرمه اولورسه کیمسه یه افطار ایتدیرکلامنام

کیمسه یه بر جنتی براجیم صویلن افطار اتله بر کشی ... بوثواب ویره الله اودور جوار دی الاکرام

کیمسه یه بر قاشق سوداولن هم دخی افطار ایتدیرسه ... بوثواب قرینینه طوبورا قدر ثواب ویره علام

در فضائل رمضان بحدیث رسول الله صلی الله علیه وسلم

الا ای مؤمنین صائم اجلدی سکا فتلوا باب ... بوایک فضلینی دیم بیوردی فاتح الابواب

بوتی سلطان قلوبدر حق قصورا ایلرا وزرینه ... مفضل قلدی بوایی مکرم ایلدی ثواب

فجن کیم داخل اولنجه خدا راضی رحمتی دوکر ... کیمسه طولدوریر ایکی بوزینی بیوزن رحمتله ثواب

كه اوزرتابيه كلمكدن ايدر عاصيه مغفرت ۞ كنا هلرينه يارلغر بيورمق معفور اولور ذنبات

حديثده رسول الله نه بيورديي ايشيتمي ۞ رمضان آيي طوغدقده اجلدهت ابواب

كه جنات سكز قاپولرين جمله اجار الله ۞ يارار يدي قپولاردن جهنمك يلمز حساب

كه شيطان دخي بغلنه كه ذنجيرلر ايله تحقيق ۞ كه قورتوله شرور ايله جميع مؤمنين يلمز ثواب

كه بونده قوليه برقول كه ايشي كوسترسه برزد ۞ كه مغفرت ايدر الله جميع كناه اولمه سراب

كه دورت خصلته حوق اشيلك بوايله سزلر امتم ۞ ايكي سين حوع سوزانوك دخي اشلامه بي احباب

نذر اول خصلتك بريي شهادة كلمه سيدر ۞ دخي استغفار الله در بولادي ويرد اوله يالانبل

بوايده عرشك التنده اسر پرنل قتي احسن ۞ ميسر ديرلر ادينه قتي نادك اسرار الباب

كه بزاوزحقه اندن اپتيدلر اولور حيران ۞ كه استغفار ايدر اول يل غني جنات اول اياب

كه جوق اشنك بوايك سزه خداوند جنت عدن ۞ دخي اولدن صقنمامي خدايه ايله كزايتياب

ديرامت اصحابم بوايك هركمه سينه ۞ ندا ايدر تعالي الله كه اوح كزه يلامز ثواب

كه وارميدر عجب سائل سوليه ويرم اكا ۞ نه استرسه ويرم اكا دعا لرين ايدم اجياب

كه استغفار ايدر لرسه ايدم انلري مغفرت ۞ اكر توبه ايده لرسه كه محو ايدم جميع ذنوب

كيمه اول شاه كونين يزي ايدي بكي سرور ۞ كه جوهر فقه سيي نذر صور ايدي بزر مجهول

بونوك كاويي جابردر كه نقل ايدر محمدن ۞ ذبوردي رسول الله قولاق ويرسه كاول مغفور

كه بش خصلت ويرندر حق بوايله امت رحمه ۞ كه غير يلمز ويرمدي بزه حوض ايلدي مقصور

كه يعني غير پيغمبرلر ويرمدي كه بو بشي ۞ كه تخصيص ايلدي بكا بودر اوشي نعمة مظهور

اوبشك پرسي بولكم بوايله اينه سنده ۞ ضعيف امتلرمه حق نظر ايده قيلوب مغفور

اكر پرتو نظر ايسه كه پرقوليه اول خالق ۞ ابدا كا عذاب امتز اولور اول دائما سرور

ايكنجيسي بشك نذر كه صايم لرك اغزينه ۞ قو قوسي مسكدن ايدر قوقتلر اوله لرسكور

ايكي كره سوينرلر بريي افطار زمانيده ۞ بريي حقا ملاقي اولديغي وقتده يل سنكور

كه مستظر اولور صايم نه زمان افطار ايدرم ۞ نه زمان داعيم كلوب اولورم نه زمان مسرور

كه افطار اولديغي وقت پرانجه راحت كلور ۞ سرور ايله نرا ويرمكدر قيلرانيي مغفور

بونك كبي يارين جنت مقامنده نذر اكلمه ۞ جناب حق جماليه كه مستظر اولمسرور

فمن حقك جماليني مشاهده ايدي بحكم ۞ كه پرفرح كلمه اكا كه يوقدر هيچ اكا مثيور

اولنور لر بولر جمله غنيم جنتي اشده • اولر خيرات شر كردنا اولالر دائما مشغول •
بولر وقتده ايلر وايرد وفي دنيا ايله جنته • بوعزتدن اولوايرشيد دنيا هيچ اولمايه مشغول •
اوخنجيسي نذر ايدر دخلي كه تحقيقا سلامت ايكلر • كه استغفار ايدر جمله قتلوا امتيم شاجور •
ابوالليث رحمة الله كه تفسيرنده يزمشدر • كه امت محمد جون كورا استغفار ايدر مشغول •
كه ايده استغفار كه صائم قوللرهرات • نده كلوا اولايسه بلدزا ايدر استغفار مقهور •
دخي اوكنده اولن قوشلر بولرده ايله استغفار • نده كلوا اولايسه ذي روح كه استغفار ايدر
بولر جمله كجه كوندوز خدايه يلوارير لركم • بولادك صوجلرين عفوايت اشدك اوله
دسول الله يوزمشدر حقك يرملكي وار در • كه وار در دورت يوز فرشته بويوكدر ركبور
ايكي بوز ملك آدايسه كه بنك يل قدر يولدر • كه هر يوزنده بنك غزي يرتري حاتق مكبور
كه هر اغزنده يزديل وار ايدر لر حقه استغفار • ضعيف امتلريم ايجون دعا ايدر حقه مزبور
نذر ده ورد نجيسي بنك كه سويلر جنة الله • كه صائم قوللريم ايجون مزين اولر يوم مذبور
حاضر لر قوللريم ايجون جمع زينتلي اخذان • كه راحت اولر لر سنده صفالر ايدر محضور
كه زياده شاده بولنلر بم ايجون اولدلر صوضر • دخي اج كزيلر بولنلر بم جون اولديلر مغفور

صفالر ايده

صفالر ايده لر سنده يكلر يتمكدن هم • دخي اج كزيلر بولنلر بم جون اولديلر مغفور
خنجيسي نذر بنك كه اخر كجه اولر قده • كه جمله سين يرلغار حق كناهندن جمله مطهر •
سوله صوردي يوز يكسه قدر كجه يلر اولر • بدن مغفرت ايدر حق بوكجه ده جمع موذون •
سوله بلدن بيوردي قدره كلدم امتا • ولكن صوملك اخر كجه سي اولوب زمروق •
خدام ويرد خدمت ايدر يزكسه كوندسر • اولوا جر شهي احشام انك كبيدر مذكور •
ايلرده خدمت الله ديلر كه دوتلر حق امرين • حقك امري برين بولدي بولرده اولر مغفور •
ثابت الدي پس عمر رسول مخرجها ندن • بيوردي رسول الله قولاق دوت اوسين مغفور •
ن امت اصحابم دمضان كجه لر نوت • اويان سيدكزاو يقوده تحرك ايلوب مذكور •
ك ايدر يكسن حقي ذكر ايلوب اولان • ايكي ملك بزه سويلر كه قاق دوشكدن مقدور •
رحمت ايلسون الله دولته كلدن قالقوسين • كه ذكر تسبيح ايلسن كجه سي بوكونيي مغفوع •
قالقسه دوشكدن دعا ايدر دوشك اكا • كه يارب بوكده بوكسك دوشكلي ايدوب مغفوسن •
كيسه لباسينه دعا ايدر اكا ثواب • كه جنت حلة الرين ويره ديو دعا ايدر سكا ملبوس •
دن غلتين كيسه دعا ايدر بابو نجري • صراط اوستونده ثابت ايله ديو دعا ايدر ملبوس •

مجنی ابدست مراد انسه بر ابریق الیه النسه دعا ایدر اکا ابریق که ویر جنته سن

که ویرجت کسلرین نوصائم قولکه یارب بشرای سلسبیلکدن نوا صائم

مجنی ابدست ایلیجک دعا ایدر اکا اول صوا جمیع ساعیلرنی دفع ایت کناهدن اول

مجنی طورسه نمازه اول دعا ایدر اول بیت بونوک قبریی طار قیلمه که عاید اولر

دفن قبریی نور لندیر که عاید اوله اول شوق تعالی الله قبول ایدر اوله قبریی انک

نظر ایدر اکا الله دوفی رحمت ایدر اکا قولوم بندک دیلرسنک دیله ایدم

در بیان فضیلت شهر رمضان و کیفیت علی العروقه وصام بلا کراه

الا یا ایها الصائم که صومک اولری مقبول اکر اولر یسه مقبول باشکله دولنک بکا

والا وای مکر سنمدک اولور سنکوچی صومک سنی یقه تشلره اولیسین اوتده سن غافل

الهی قولریک صومک قبول کرم اتمه شکوچی که خوشنود ایت ایی بزدن شفاعتی اولره

ایا صائم بروا کل سکا که بر مجده ایدم بن اکر صومکده ذکر فکرا یله دوتک ایسه

سکاه اول قیامتده قیله اول در لوا الکرامی سنی رجا ایدر حقدن عذابدن اولره

مجموعه وارد اولدی بکم یادین یوم قیامتده که شهر رمضان کاوند اولره صوم ایتمکدر

در لوه حقک

رمضان دیکه یارب بو لادی مسرور ایله هر جیهتکه کیم جواد ایله کرایت فرد وسکه متوالی

اکابردن سویلر حق دخی داستك ای شهری طلب ایلدیم ایچنه داستدیکم جمع مسئوله

دیه یارب حاجتم مذکور اوا رایسه ویرديك ولکن قانی ثوابی فنی کرامتی محصول

کیجنده اکابر بك شهیر ویره اکا الله اولیا یاقوت احمردن کنیزه ایجنه ذی الجلال

دیو لر بعضلر یاشل زبرجدن درر جمله دینی صانع اکابر کز وجوده ایلدی سئول

کیم شهرك ایجنده بنا ایلدی بك کوشکی ملالدر نویسنی هر کونش بیاض اولور سندل

بو فرصت کتمدن الدن بو شهرك قدری اکلمه بو کم عزت اکرام قیل بو درس سندن سئول

سنی حق سود کیندن دکر بو شهر سکا ویردیکی بو سکا مجددر اکلمه تبشاد تدر سکا مجهول

قویا جقدر جنابنه ویرجکدر سکا نعمت انکیچون ویردی بو شهری قدری بلا ورمز مجهول

کیم تکری ارسالانی علیه سیوردی ایشت ابنی اکر مؤمنلرك الله عذاب ایده یدی یا المشکول

بو لادا شهر مضان ویرمزدی حوا نیکل دخی اخلاص ویرمزدی اوقوسه لردی کیم مجهول

سکا نقل ایدیم برسوز که الله اندن قدر بلکه کجه کوندوز عبادت ایت شکر لرایله یا المقبول

کیم بولکون حضرت موسی مناجات ایدیردیشه دیدی یارب بنم کبی سودیکك مؤمن المخلوق

بکا ایتدیکك

بکا ایتدیکك الکرامی عجب غریبه ایتدیکی کیم زیرا سنی کلامکی اشیدن دردکه بکا سوقوف

بکا طور طاغنی ویردیکك کلامك ایشتدیم استماع واسطه سز اداسنه کیم ایشتدم استماع مقطوع

کیم انعامکله احسانکه ایلدیکك اکرامه بو قربتکه کیم ایتدیکك کیم سنین عاشق معشوق

جوابنده بیوردی حق اشیت یا موسی کن بنده کیم طور طاغندن بن سکا کلام ایلرکن مخلوق

ایکیمزك اراسنده کیم تیمش بك حجاب وار در کیم هر بیتك اداسیه کیم تیمش بك میل بعید مطروق

ولکن تلکیم یا موسی دنیادا خزاینده کیم بر امتك کلمکدر محمد امتی در مخلوق

کیم شهر رمضان ایله اولور ایلیم اکرام بو تون بوای اولر اولر اولر ضعیف مخلوق

بو لادوقتیکه افطار ده کیم قدر یفین اولر اوتیمش بك حجاب در کیم کل رفع ایدم مخلوق

سعادتدر ابدیه کیم اولر امتلره در حق صوصوز لقدر کباب اولری بو لادك جایری محروق

بکزلری صرر مندری بو لادك جمله لجلقدن جمیع جمله اولوالکرام بو لادی ایدریم مرزوق

تمنی ایلدی موسی بو لیدی یا الهی سر محمد امتندن ایدیدك بنی یا معشوق

بو سوزدن کل نصیحت الکیم کندی قدرینك اکلمه کیم اولدوك سن اکا امت اکا بك یا بشر ای مخلوق

کیم ستیه بك یا بشر اودور بشلرك ای تون کیم امتم دیه یارتیلمه حشر اولمه ای مخلوق

كه رمضان فضائل شهور ... في ليلة القدر وما ادريك ما ليلة القدر ليلة القدر خير من الف شهر

كه شهر رمضان فضلى سزه اينديكي برر اعلام • بوكون قدر يلدك فضيلتك ايدلوم برسزه اعلام

خدايتك بزه انعامي كه احساني قيمتجه قدر • ادا ايتمه مكه يلدك شكرندن عاجزم ايليه علام

بيوزدن كلام الله حق كه بزه فرقان اينديرديك • كه اول قدر كجه سنده سماء دنيايه انعام

كجه لرك پادشاهي در كونلرك افضل الايام • بونوك فضلينه كيمسه كه ايلمدي اعلام

كوندك اج اويقوسوز اترك ايت كه اولدر سيد الصيام • كه اول در افضل الازمان بونك مدح ايلدي علام

كه بونده حق قبول ايدر قوجا جلرك تحقيق • اكر دنيا واكر آخرت قبول ايدر دعا علام

كه اول بركجه در اكمله بر يلك ايجنده در • كه كشر اينديي انى انا الله كه يلدر مدي ذي الانعام

بجون كزلدي حق آلي اني الكريم ايدي بونين • اينر تجريبه قوللرين حق عبودينده ذي الاكرام

قول اولان كسر اني اردر كه جمله نوم ترك ايدر • اولور مقصوده واصل دنيا اخرى اوي مرام

كه اول پس بركجه در كيم انك فضلينه بلمز • كر انبيا كر اوليا مكر حق ايليه اعلام

كه الامن اينديي حق اني سال بوكجه ايجنده يل • كه اندن لوح محفوظدن كه بيك عزة احتشام

بنك ايدن پس خير لودر بونوك فضلنه دليل الله • تحري ايت بوكجه يي كه قدر بخش اي نوام

كه ويردي حق حبيبنه بوكجه يي همان انجق • وفي امتنه مخصوص قيلوبدر خالق الانام

بوا عرابي بي خبر ويردي رسول الله شمشوني • كه اينديي شمشون جلد ايدر بنك اي واير كفاره ايام

كه اول قدر قتال ايدردي كفاره ايله اول كبت • عجز قالمزيلر الندن قوكفاره صبح شام

بوللر بوماددن يلر جانه الندن بخه قورتيلم • تحري ايتديلر حيله تشاور ايتديلر بدخام

كه اول قدر شمشا عتده اينديي اول شمشوني نبي • كه ذبح ايلر له بغلسك ايلرذ بخيري خود رقام

كه اهلينه خبر ويرمكون ديلر سراجه ملعونه • اكر بغلا بي ديرسك اتيك التوا ايدلوم انعام

اود وشك دد شمايي ملعون بوا خبادي اشديجك • باشن اوسته ديدي ملعون دوتوب ويرم سيز سرانجام

كه شمشون كلدي اوينه غاره قلمغه باشلدي • عماذدت نادغ اولدي پس برذيانه ايله نيام

بوكزاول ملعونه مژه ايوبجه كه اول غادي • سيجم لرايله بغلدي الين ايا غيني احكام

كه قاقدي كوردي كم اول ايا غي بغلدي • نه دور بوديي اهلينه ديدي تجريبه در سرانجام

بقايم كنديري فيره بلوري ديوا بغلدم • قولون قورندي ويردي كه كندي اولدي هر جرانجام

كه اولدي كيسه اول صانم كيه كندي كه اولدي حنكه • كه احشام كلدي اوينه كينه پس اول اولدي نوا مر

كينه اول ملعونه خاتون كه ذبح ايله بغلدي • كه قاقدي كوردي ذبح ايلر له بغلمش قتي لكام

نذر بود یدی عودت کہ ایتدم تجربہ سیف کورم ذخیری فرق یلورمی دیو والسلام
قولونہ فورد نذر ویردی کہ ذخیرہ قرندی اول ویدی عودت ضبط ایدرہ قوتلی کرای ذبرنام
دیدیکم باشمک قلمی بنی ضبط ایدرانجق بل طیمز غیرشی بکا قرادرم هرشیئ دیدنام
کہ عرفیلن خبر الذی عدو اغین ایدوب اظهار کہ قیدی اهل ملعون بوله ایلمک اینام
کندکدن رجوع ایتدی کہ کلدی غزاوی کہ یاتدی کیناول یکت برزداحت ایده نوام
یاترکن الدی باشندن بزقلینی اول ملعون بوکزنجلدی یاترکن کلمایتدی کفار بنام
کوتوردیلر بونی کفار واردوب قتلا ایتدیلر ای شهید ایلدیلر ای سعادت بولدی اوزی نام
بواخبار دی استدیکمک حزن اولدی رسول الله کہ اولقدر الم لندی بکا لرایلدی اهمام
بنجه اولدوحالی امتم عمر لری قصا اولور دفی کندیلری ضعیف عبادتلری انعدام
بومثللی عبادتله بولرجنت کثیر من یقادر اشتی بولادی هب اولور عرضلری انهدام
بوفکرده یکن سرور خدا کولدردی جبرئیل سلام ایله جیبمه کہ تحزون اولمه سین آلام
اکم برکجه وردیکم بنک ایدن خبر لیدر انک فضلیله کمسه بیان ایلیمدیم اعلام
اوکجه ی عمان انجق کہ مخصوص ایلدیم اکا دفی امتلری هب بونکله ایلدیم اعظام

کہ بر ساعت

کہ بر ساعت عبادت ایتسه دنی اوکجه بنک ای عبادت ایتمشجه ثواب ایلیم انعام
روایتدر ابوهریره دیبوردی بل انی برادم لیلة القدر عبادتله اوله قادر
جمیع کسمش کناهلرین کہ مغفرت ایدر الله عذاب اغر حساب ایتمز قویر جنته بالانعام
کہ بر اخر حدیثده بیورمشدر رسول الله خبر ویردی بکا جبرئیل استدم التزام
برادم لیلة القدر کہ احیا ایلیه بالکمل قضا ایدر تعالی الله کہ بنک بنک حاجتین عظام
دفی بیوردی اول سرور اوتورسه بوینده برادم خوبان برقبوی صدغی مقداری ایده قیام
محبت ایدر الله کہ هر صائم اولمدت کہ اولیله بر کجه ر اول انی مدح ایلدی علام
سموات ده اولان ملائک کہ بوندهب ایدرلر کہ بریوزینه کلورلر بولک بولک ویرد سلام
دعا ایدر لرالله جمیع قولرینکی یارب ممنوع جلرینی عفو ایت کہ سن صاحب الانعام
ایکیندیده ایدر لرهب صاحب کزدرلرهب کہ منه لریک ارقاسین صقرلرویره لر سلام
کہ دوم تراویح ایدنلریک صقرلر طهر لری بولنلر دعا ایدنلره امین دیو اجاغیه ذوالاکرام
خبر ده وارد اولدیکم کہ جبرائیل الینده کہ دورت لواء حمد واردر کہ انعام ایتدی ذوالانعام
دیکر برینی برپیغمبر لواسنده دیکر کعبیه بالاکرام

كرامت لوايسنه برفيذكر صحرا نك اوستنه • كه بيت المقدس ايجنده اوبر محرد ديو الاعظام

كه مغفرت لوايسنه ذكر قبر محمده • بولمز خيلي محمد خرهتنه ذرذي الاكرام

اوكجوه خدي مغفرت ايلرسه نقدر قول • بلوب قبرنده محمد كه شاذ اولور ايش ستام

اولدوقدن لوادن ياذلوا شهادت كلمه سي بل • كه كندي ديدي اكا الله وجوده كلدي يا الاكرام

كه بولمزدن صكن ملكلر طاغيلمز اوه جملة • نقدر مؤمنين واراسه ويرلر السلام

كه سئول اولمه كرمز لر كه انده طنيره وادر • دفي ظلمة طول اولاذ اوكرمز بولمز اختام

دفي شول اوه كرمز لر كه انده بخر اولمه يسوز اوده • دفي يالانجي وسنه ملاك كرمز صباح اختام

دفي شول اوه كرمز لر كه قطع رحم اولمه انده • قرينه خصيمنه كه هيچ اعمز صله ارحام

دفي روح ناذله اولور بوكجه يره بر بجل • اينمز مؤمنلره دعا دفي نسيج اينمز اعمام

كه واقع اولدي اختلاف مفسيرلر اراسنده • كه هر بري بر معنا ويرلر دوح ايتام

كه مشهور معنا بودر كه جبرائيلدر مراد • كه ذكر اولمش ملكلر يك رسولدر جميع ايتام

ديدي بعض مفسيرلر مراد دوح بوروحدر كيم • كه مخلوقدر اولمش كه بكزر ملكا اجسام

بولمز كيمسه بوزي ادم يوزينه بكزر ايدي • مقربدر دكل بولمز دفي رسل دكل ذي الانام

ديدي بعض مفسيرلر بوروحدن مراد كيمسه • حقدا ديديكي روحدركم قل الروح ديدي اعلام

ديدي بعض مفسيرلر بوروحدن مراد كيمسه • بولمز برزي ملكلردن بوملكلردن بولمز اعلم

نيكم دهر برادم مؤكل اولدي بر ملك • كه كوندوزاي كوزلر حفظا ايجون اولدي حتام

بولمزدي هر برسيده مؤكل درت ملكلره • بولمزده حفظ جمله ايدر ملكلري على الدوام

ديدي بعض مفسيرلر كه دوحدن مراد اي كيمسه • كه بر ملكلدر اولكيم قتي بولمز درت اعظام

ندن كلوا وادي سه ملك قواجع اولمز بريره • ندن كلوا سبوك اولوردي اوكلوا ارقتي اعظام

كه يتمز باشي وادرت اوملكك بل اي كيمسه • كه هر باشنده يتمز بك بوزي وار ايلدي علام

كه هر يوزنده يتمش بك اغيز خلق ايلدي الله • كه هر اغزده يتمز بك لسان خلق ايلدي سولام

حقه تسبيح ايدر جمله بودر للرا يله اي غافل • دفي استغفار ايدر اول كه مؤمنلر ايكون اعمام

ديدي بعض مفسيرلر كه دوحدن مراد اي كيمسه • كه حضرت عيسي درت مراد الله بودر اعلام

ديدي بعض مفسيرلر مراد الله بودور دوحدن • كه حضرت محمد درت وحيدر ايدر بره اقدام

خداوندن اذن اولور اول دوح بوليله مبارك • كلور ايدر بره اول دوح كمزار اطرافنه بالاقدام

سلام ويرر اوكيجه عبادت ايلينده • دعا ايدر حقه اولدوح سوبيز اول ايدر ستام

اكر اوزر بلونورسه سكا بردعا ايدرلر اول كه مخروط اولور اول سنون كه واويله سكا توام

ايا غافل اولمان حقده نجه اويورسك اول كجه محمد كلمه سكا دعا اويورلر اولمه سك توام

كه صباح عمادينه بلكه قوشسك اى كيشى كه امتحان اكا دعوى اى تمام

سكا امت دعزاول بلى اشلرسنده اولدقجه كه توبه ايله بولشده كه اشلمه سنيق توام

دينى بعض مفسرلر روحده مراد اى كيشى كه روح الاقربا در عز اولولرده اى اهمام

بولر حقده اذن اولور كلورلر اوزرينه كلورلر هركس اوينه بقرا ولادلرى ايام

نداايدرلر بولرجه اولرينه هم اهل بيتينه بزى برشى لم الحك نصدق ايلكزى اطعام

بزيم ايجون طعام ايدك ثوابن بزه باغشلك كه تمنا ايدرسزه بزلر قيرك ايدركزى اطعام

بولرنداايدرلركم عجب وادى بزى اكاد كه بزى احد عجب وارمى بزى هيچ ايدميارحام

اكر اولاد يوقايسه نداايدر اوينه اول كه اى اوزمده اكلدن كيشى ايله بزه ارحام

وياهليم الذى مسه بغشلم بكا بزه ثواب كه ذى ذا ضيق الكائنده بزه بزى سرايدلر ارحام

كلور بعضى واسطه كه جمله روح ايدريس كه جمعه كجه سيندهجه كلورلر اوينه اعمام

بولر كوزه خانوتلرى اخر كسيه وارمش كه اولادى يتم اولموش عساوت جكلر اغمام

عبادتده ايسه بولنلر حقا حمد ثنا ايده بولر غفلتده اولياغزديو امسورا للرعام

اكر بولنلر كولرلر اوينه كه معصيده كورمزلر اول فتى بك اعلمزلرم غريبزبن يوق طعام

ايا اذا قربا لرم يجون سزعزت المريز اولورسكوز بزيم كبى غريب اولورسكوز ايتام

كه بزده بزلر كبى كولرلر اوينرديو اندده كه بزكون عزرائل يانجه سنه اعزدن بزده اى اقوام

كه قرآن اوقونا نلر موضعلرى كه جمله كزر بولنلر كه فتنه واعظ اولنورسه اينى دكلر متموا ايتام

حقه حق حمد ايدر بولنلر كه شمدى مستحق اولوق كه اكلمزلر اول بزده صباحدك قنوا ايتام

كه استيمز ايدر بولنلر بولادك پس دعا يندة ويرايدرلر بى عجب حيانوا يندة بزه ارحام

صعود ايدر بولرلوكه كيم فحن ثانيده تحقيق مكانلرينه وارزلر كه جمعه دك ايتام

ملكلرده صعود ايدرلوكه كيم فحن ثانيده تحقيق مكانلرينه وارزلر كه هركس اوتورر مقام

بلوك بلوك اوتوزلر بولنلر جمله كمانيده صعود لوكده كى ملكلر بولرده اينه استقلام

صوبرلر بولنلر كم كه يرده سزخبر ويرك ذكر زانده اولنلرنه استلم ايدى اقوام

فلان ابنه لورز شمدى نه كيفيتده بلدولوز بولر جواب ويرلر انلرم كه بولدق بزايى ظلام

كه اولكى سنه لرده كه عابد ايدى اول حقه بوسنه مبتدع بولدق دفى فاسقدر زعام

دعا ایدر بونلر جمله خدایه یلوارلر کم بولادی اصلاح ایت یارب اویقودن اویاندم

بونلر جمله خبر ویرر کمن قرآن اوقودم بولدم کمن سراج کمن ساجد یه بولدم کیسنه نوام

ایکنجی کوکه جقلر لو کذلك انده بولیله یدنجی کوکه دك بولیله صورلر بونلر همان

کیسدریه وایرر بونلر بوآسیدرده سویلرکم خبر ویرك بکا بنی آدمدن کودر اقوام

کیدیر ابنده سودم حقك سودیکی قولدری خبر ویریك محمدك امتیندن اهل اخترام

خبر ویرر بولر جمله قمو قائم ساجدت صفا ایدر بو خبردن کیه اول سیدره محترم

بوآخر وان جنة دویر جنته بوآخباری دعا ایدر حقا جنت بکا ترکنودی یه علام

ایمدی کیملك عجل دعاسینه امین درلر دخی حور وغلمانلر کی امین دیه لر اعمام

بیوردی سید الانام کی معراج گجه سی کوردم کی جنتدن بر قدر خودی کی ویردیلر بکا سلام

بکا سویلدیلر بونلر کی امتیکه امر ایله دمضان گجه لرین کی اتمسون بونلر نیام

کی تفسیر حنیفیده کلوب در حدیث بالکل انی نقلا ایدیم سیزه اجك کوزیکی نه اقدام

بیوردی سید الانام کلام در تیکنا ده کی حر دگمت قیامده دیکر قدر گجه یا اقوام

کی بر قول اذا دا تمسجده ثواب ویره سیزه الله کی بر قول اذا دا تسبیدك کی حق یقدر اوده اقوام

کی اتسك الله بر تسبیح نکرا نعام ایدر الله بدی قات کوکدکی ملك عدد نجه ثواب انعام

کی اول گجه ده بر تسبیح ملك لریك ثوابنه مقابر اولدی لا نقصان دیمیدر منه العلام

کی بر آیت اوقودك سن کی بوز غزایه وایر مشجه قدر ثواب بولاسین اوقودك قرآنی یا اقوام

کسوردك ایسه اول گجه کی نکیر اکر منکر هر تکبیر بر حجك ثوابی بزر علام

در فضائل السراج فی الساجد قال رسول الله السرج سراجا یستغفر له سبعون الف ملك

حتی عدم ذلك السراج وعن ابی ذر رضی الله عنه ما من ملك فی السموات والارض حتی قدوم ولد له ان یقول

الا یا سالك الجنة طلب قیلر ایسك وهاج کی ظلمت قبره سن اکر قویر قادیسك ای عاج

کی نکیر اوینه قوم دیمك مزین فیل ساجدی سنیکده قبر یکی الله مزین قیله یا الاسراج

بیوردی سید الانام بر آدم مسجده بر قوم کی نصب ایشیدیدیکه مفتا اولسه یا النوهاج

اکر بیرنه اکر کولکه ده کلوا ادر املاك انوك جون ایدر استغفار قولاقده بر یکا کوزیناج

دعا لر ایده مغفرت بولنك عفیا اینه یارب کی جمله مغفرت ایله جنا نکده آله ازواج

کی اول قوم دوکه بزم جمیدك ایدر لر حقا استغفار کی یا دیب بو قولوبکی ایت جنا نکه اغر اوج

صفیتی ظن ایلمه زینهار بو حدیث مؤمنه مخصوص در اعم در جمله برابره در فی غیر ثلثه ایدر اج

دفن سیوردی اول سرور حدیثنده دیمکدر بر آدم بر حصیر دوشدرمسجده اولکم شتاج

کیمسه نک ملکلرجه اولمجون ایدر یقفاد دعا ایدر بولمرحقه صوجقن عفو ایلیه وهاج

اوحصیر اکنیمیدنک ملکلر ایدر استغفار نه نعمتدر زده ولتدر کل المدی سن کودیکی اج

دفن سیوردی اول سرور کرمسجدیک ایچندکی ذیلاری سیوردی اول دفنهم ایله اخراج

بوخبرلر نلرایچون کیشی کروقف ایلرایسه اقجه قیامتدکی ثواب جکلور فوج افواج

نیتکم براولوفلی کیشی کیبه اولورسه کن کمهرکون دکله جنتدن طعام لرهم دفی ازواج

صاغلغنده فی صولکدنی ملکلر اولورسه کن سکا یه اغرلر بولمز خدای ایدلر اغراج

کیدرلر یا الهی سن بیزه برییره اذین دین عبادت ایده لوم اندن قیامتدکی وهاج

بولمزدیه اول الله ولدیک صاحبکز قبرنی اوندرینه دوکلرلر بزلرینه خیراتنی ازعاج

یزدایدیکی خیراتی کی قیامتده حکین کیدولردن کتابلرینی کوتیله ایدنقاج

کیشول اوج کیشیلرلر اولمزدکشیردنیا سن انجق بریخیرات ایدنلردر بریمصحف یزن نجاج

بریعالم کیشیلردر اوقوتدی حکم من انی بولرالمتله کیرلرحقلرینه جنته اغراج

الا یا صاحب الاموال برمال ایکل اوقاف برکون کرعزوفقده برمال ایکل اوقاف

علم تحصیل

دفی قرآن اوقنان یرلرده وقف ایکل کیشی

قیرمه اده کم قالمان ولدیکی سن ای کیشی

مالک خیر لیسه کیشی وجوه خیره صرف اولمه

ناسک خیر لیسه کیدر کناسه نفع اولاندر

دفی سیوردی بغمه ناسک بک شر لیسه کیدر

کدولت سولکیشیه کم کیرصوا خیرات ایدر لرانتفاع اکثر کی اکراشراف

توضوایده لرانلرده فی غسل ایدلرانلرک جمع اشیاری بیمه ایده هر شیلری اول صاف

وی اخوذ حقتعالی انک نفس علمی جون اولاشرات علوم نافع لرهب اوخیراندن اولسیاف

بولادکی امری عجب بیلورامری مقدردر یا بزلادکی واجق یرلری یوقدر وصاف

صفین ذهار ایا مؤمنین سوکیشیلردن اولکم اولاجلینه یافین وقف ایدر مالینی اول وقاف

کیدیلردن حرمه درا وحالده اقجه وقف انک کیوقف ایلرسک کرزکی ایکل وقاف

بولرنی ذم ایدی بلنمز سیوردی بر حدیثنده بزاخباری روایت ایلدی بزمیدی ای وقاف

کیشی کرزکی ایتدیکی فضیلتی برانجانک بنک اقجادن خیرلودر سیوردی اول وقاف

علي ابن ابي طالب حيهان مخزي محمدن • كه نقل ايلدي بر حديث كه بونون حشمله وقاف

بيوردي پس رسول الله كه الله يانده بفضل ايدر سوكا • بخيل اولور حيا ايتمه كه اطعام ايلمز اضيافت •

كه جان خلقوم كلدكده كه وقف ايدر برز اموال • اي سومز تعالي الله بولمز بفضل ايدر عطاء •

اوخالده وقف اولنان شئي اولور داضي وارثك • وادر سكا ده ثواب اولور سن مشترك وقاف •

اكر وارثلرك سنك كه بو وقفه داضي اولمازسه • ثواب اومه سن اندن نفع لمك سن ايا وقاف •

سكا بر مثيل ايدريم كه فاد كلمي كجلر ده • مناديي اردكه دوتسك اولوري فايده يي وقاف •

مالك خير لسني اولدر سنك اوكنجه كيندن دير • كاماة اغرفك اليروا كه كمتر اولور وقاف •

شمدي كيدمان خلقي اولمن عقيل كسرسه • كه وقف ايدر برز اقچه وصيت ايلمز اول وقاف •

اول اقچه ء اولور لر خلق ويرير لر بر كيشيه هب • كه دود شرعي اعتبر لر بني هر سنه ده اول صدقات •

اولور لر دي كه اندن حرام حلال بلمز هيچ • كه وقف ايده نه ثواب يوق اولور ريادر في سرف •

كل اي وقف كه ايت سن بز ايلم باغ وفي دكان • اولور اجان بولنرده حلال اولور كه يوق اسراف •

وثانيا فضل الصدقة على كل ما ملك • المنتخب من المالا

الا اي صايم مؤمن كه فطره ايلكل اعطا • كه يوم عيد كجرمه سن اكر استر سك ستر ا •

مقدمه بر يرسك سن دخي اولور اخوان • نفيس لرده كوله خرجي اولرده اوله لر ستر ا

كه تا خير ايلمه زنهار صلوة عيدك ادينه • مقدم ديرغمازدن كيم بولنك وقتي اودر الا

بيوردي حضرت عثمان اونوتدم نظري بركز • كه غمازدن صوكه فالدي كه صوكره ايلديم اعطا

كه بر قول ايلديم ازاد انوك كفاري چون • كه صاحبك ثوابنه يتشيم عجب نيلا

رسول الله سر صوردوم بر اخوالي خبر ويردي • ايشيتمه ديدي اول سروره قوللق ويرديكله كل قولا

كه يا عثمان ايشيت بندن كه بو قول ايلسك اعتاق • يتشمك اوقدن ثوابنه كه تحقيقا

كه اغمال امته نظرمي كه اعطا ايتدكرحمان • اكر اهمال ايدرسك سن ايدر حق صويكي ايدا

كه زيرا مخزي موجود بيوردي بر حديثنده • بلك امت اصحابم اودوجكز اوله اهلا

موعلق اوله صويكز كه بين الارض والسما • يرايلم كوك اداسنده صوم دوايلبه الا

كه حتى فطر بيه ويرنجيدك هن يوردوبه • ويرير سك فطر بي اكر كوله جيقر كيدر جمعا

ايكي قناد ويرالله سنك صويكي ايچيشي • كه قوش كبي صعود ايدر كه تا عرشه ايدر بلغا

كه مرشده حق قبر اني كه بر قنديل انجنه • قيامت كوني اولنجه درز الله تحفا

وثانيا تبارك الذي بيده الملك وهو على كل شئ قدير

Ms. Or. Quart. 1111

الا ای حاضرین نائم کلایت دوسکده استیقاظ ◉ کی غفلتده کوزیکی آچ قولاق ویرکا ایتیقاظ

قروچ ایتدی مبارک ای عجب بلدیکی تدبیر ◉ یمون دوکمز کوزیکده یاشلر قلمیه بوندای تاثیر

بلورسک کی بیدیمی بوایلر ایتر جکلر ◉ رحمت ایچی یوز اوستکده مسلک ارناس

اکر شکوای اولورسه کی واویلا بوایو بولمیشدر ◉ بنم قدریمی بلمدی بنی خود اتدیلر بو ناس

سنک قلبک طاشه دوشمیش اولوت کار ایلمز ◉ رحمی اکلمز اولمیش سیاه سر سر کیبی ای ناس

ولکن اولده کیشی بونوک عالمجنی کورسه ◉ صوکن پشمان اولورسک کجمه فرصتا و ناس

کی جان خلقومه کلدکده کودونور جله ایتدیلک ◉ واه دیو اجفیرسک نفع اورمز سکا یاناس

دیه سن سن اوفتده الهی کنه دنیا یه ◉ ازجاع ایت کی کندیم عیادتلری ایدم الیاس

هرایاغیمه صرف ایدم ایدم امر کی امیتسالک ◉ حج عیادتده اولیم رضاکی ایدم التماس

اکر کورسیدک کیشی قیامتک سن ایلرعذابرینی ◉ نولایدی طبراق اولایدم دیو ایدرک التماس

کی اول کونوک مشقتی عذابلرینه فکرایلک ◉ کدولک سون کورکریک باشلره دیکوک ایکل ریاس

بخون دوکه کوزلرک باشلر بوایاک افتراقیده ◉ کی حقدیغنه سویدیک بزایجرم دیوای ناس

کی بیکوکه اغلسیدر جله بوایاک افیترا قیده ◉ کی امت محمد جون ایده لر زاری زاری باس

دوایت

دوایت ایتدیلر بر جابر رسول اللهدن خرج الله ◉ بیوردی یا رسول الله دیم سیئه ای ای ناس

رمضان ایسک اخر لجه سی اولدوغی زمان ◉ یرتیلوکلر اغلشیر دوکر یاشلر ایده لر یاس

بنم امتم ایچون اغلشیرلر بولر لجه کوندوز ◉ کی رحمت ایی کندیی بونلریک اوستنده ای ناس

نولا ایتدی فوا اه صحابه دیدیلر یا رسول الله ◉ کی فقهی مصیبتدر کیم بولر چون ایتدیلر یک یاس

بیوردی بنی مخزکا ینات امت اصحابم ◉ کی بوایدا غی خلقلر کی غیر ایله بوقا ای ناس

کی بوندغی تقصرلر اولورا ضعافی مضاعف ◉ کی برحبه برینه حق حسابسز ویره اولقدر ناس

دعالرد حی مقبولدر ذاستر سک بوایده سن ◉ ویره حق لامحاله ذاییسه مرادک ای ناس

کی بوندن عمل ایشلک نهایت سز عوغا زاول ◉ کی حد کفادی اولمازقتی جون اولورا ول ناس

بوایده غیرده اولمازبو احسانلر بوانعاملر ◉ کی بوندن الرو امیت اولورفی ایدک ای ناس

کی بوندن حکمه بیوردی رسول فخر کائنات ◉ کی برادم فرحلنسه بوای کرد کله ای ناس

فی غسلنسه برادم کی بوابک خروجنه ◉ ای ذاخال ایدر الله کی اعلا جنته قبل یاس

فی بیوردی اول سرور حقق حق تعالی الله ◉ اذا دایدر جهنمده کی هر ساعتده یوز بیک ناس

کی هر بر ساعت ایچنده کی الی یوز بیک ◉ ویره در عذابنده قویار جنته ای ای ناس

MILLI KÜTÜPHANE ANKARA

قدر گجسنده وارنجه یدك هر گجسنده ٭ اذا اید تعالی الله بومسول اوزره

قدر گجه سیله اولرقده اذا اید تعالی الله ٭ یکرمی یدی کون ده اذا اید تعالی الله قدر

که فطره گجسنده خواه اذا اید جمیع جمله ٭ قدر ده غیری کونلرده که جمله سیله قدر

اذا ای مؤمن مخلص سوردسك حقی بالاخلاص ٭ که بیرام گجه لرنده اویومه اوقوا عمل اخلاص

بیوردی زیرا پیغمبر بزه یوم لیلة العید ی ٭ که احیا استه اول بوچی نماز لرقله با

که اولمز قلبی اول ادرك قلوب الرا ولدیکی زمان ٭ ایدر حق قلبنی احیا اولور دائما فی الاخلاص

مخلص بیرام کونی اول مکحل هر صفا قلریله ٭ یاشیه دور الرجمله ایده لم ریدا بالاخلاص

ایا مؤمن وادی حقك دوانیه دورمك دوکون ٭ عطایا لرا ولور سنه که احسانلری ایده

حقك امریله دوندوکزکلك اوجرنکزی بستك ٭ دیو ایدر بونلر که هر صوقاقده

مخلص نماز قیلسلر سعادة کلمه یزبندا ٭ کدیك منزللرنکزه که مغفور دین اولور

که بزاخر حدیثنده بیوردی فخری عالم بیل ٭ ایا امتی اضحایم که جنتده سویدی ایدك

لفوه ذا ایدك اجتناب حذر ایدك ملاعیده ٭ اطاعت کوندز بولکون عبادت کونی بالاخلاص

تصدق کوندز بولکون فقرایه ضعفا یه ٭ ذکوة کوندز بولکون محادثدن که غفلتدن ایدر اجتناب

که شیخ کوندز بولکون که جوق ذکر ایدر الله ٭ که تهلیل کوندز بولکون که غفلتدن ایدر اعراض

تزین کونی دکلدر که انواع لباسلر له ٭ یمك ایچمك کونی دکل تفاخردن ایدر اعراض

خداسوه مزبود ثیاده تفاخر ایدن ادمی ٭ دفن کندین بلکه بیچی بولده ایکمل اعراض

تذلل کوندز بولکون غساوت کوندز بولکون ٭ فرح کونی دکل بولکون مصیبت کوندز خلاص

که زیرا مبارك اغ خروج ایدی اوزره ٭ که دشمانك کنه کلور کماهلر ایده اعتراض

بو عیدده کلدرای کیشی که جنتده عید اولورسل ٭ انی حقدن طلب ایلسن بوده اولور مخلص اخلاص

که دکلدر عید نکحل یکی لباسلر ایلك کیشی ٭ ولکن بیرام اول کوندز حرارتدن اولکیشی اخلاص

که عیدده کلدرای مؤمن که احسن انله بیلك ٭ ولکن بیرام اول کوندز بیاسین براق خلاص

که اویومه کلدر عیدده بودی دینمشلر ٭ انی قرآن قراشه بزلمکدر ای بالخاص

اولوا بیرام شوکندز که کره سین جنت کیشی ٭ که سین دولوا لباسلر اوکیسین جمله دن بالخاص

فضائل الجناب قوله تعالی ... صلوتها دائمة دوامشر ...

الا ای مؤمن کامل کماللدن ایدم ایجاب ٭ اول اعلا سیدك سوزینی ایدم بی سکا ایجاب

الّا اول اهل جنّة ويريلن تهنّيه يسم الام دريايه عمّاندة ايدم بزدن رجا ايتمان

بلكه اول مسرور ايدم سني قولان دونادسه بلكا كرمه فرصتي ايله الّا كرمز بولكه ايرات

سيد رسلدر رسول الله كراشنايي كلامنده نه درد كلمه حبيب الله سن بن ايدم ايتمان

ديمي تين اصحابم الّا دنيي جنّة اهلنه بلديي يا رسول الله كه وصفيات جنّتي ايت

بيورمشدر پس دسول الله كه بزمؤمن واراندة كيره جنّت قوسنه مذبر لركور اكا ايرماز

يا بشالر اكا غلمان ديه لرمرحبا سيد كه جوقدر اشتياق ايدك كورنادر دك كني ايرات

كوثوده لرسني بولنلر درلوا عزت ايده لر صناسين بر اولوسلطان كه تحت ايلدي ايرات

التلر ملائكه كه تعظيما تاسني بولكزه دوشيه لرسكا دوشك لر اوله ايرات

بولترس جلمر دوشك ذرابيلر تماد اقلر كه فرق ايل جلورتمام بوني قيل حقه ايرات

بومؤمن باقه صاغنه دنيهم شمالنه كوره جنّت اول قول قتي كوكك ايدر خوشنود

ديه كيلدر بوملك ديه لرسنك ايجوندر كه ورا اوتور مقامكه مخلد بولندا ايرات

كه بركوشك ويريله بوكه اوله ياقوت احمردة ويا ياشل زبرجددة الي ايت حقه ايرات

انوك يمش بوجاقي وار كه هر بريده حاضلر كه يتمش غرفي وادر خدادن ايله التماس

كه هر غرفه حاضلدر كه يتمش بنك قبوايكل ديه لر مؤمنه اقران وار بجه تحنكه ايرات

وراجون تخنه مؤمن اوتوره پادشاه كبي كه بيكيشلكي بر في ميل مقداري اولمل ايرات

دوشيه لرپس انوك اوكنه تهنّي عظما يي كه يتمش بنك قدر صاحبي كورن انوني ايرات

كه هر صاحبك ايجنده كه بر درلو طعام وار در بريمه بكرمز بري كه غايت طاتلوايي ايرات

طعامدة صكره پيغمبر الله اول قوليني چيدران شكردن طاتلودر اول صوقدر غزه ايت غياث

لذيذ در اول عسلدة بل بر ايچمن غير صوصمان بو اولدي كن دمسيلم كه اول خالق اولمتماس

كه بوندن صكره غلمان خطاب ايدر كه يا الله كه يا غلمان كتور خوري كه قوجسون بوقولوم طعمات

ايچن بومؤمنه كيم كوره تخنه اوتورمش انوك يوزي ضيا سيدة اوله شمس قمر طعمات

دخي كيمشوه راوسنه كيم يتمش درلو حولر بريمه بكرمز بري كه ايچه ايسه اتمكش طعمات

بو دكلوا اشربوا ايجنده كوريمه ايلكي انوك دخي كوريمه صورتلك يوزيمه ايدي بحك هوات

كه بركز يوزيمه بقسك كه بركز يدا ايرلمز جمع اندن غيري بقمز بيمن ايت اني التماس

كه اندن صكره انمؤمن كوريمه سكا بر غروبه انوك ايجنده بر محبوب كوزيكه ايليه ايرات

اوله اوندة دخي بشاوستونه كوز لكده كمالنده الكادا باقيمه قرق ميل كوزدك اتمه انجكاس

دخی ادریس قولولمدرحق جمیع سوزنده صادق در کیمسه ایله عامل در خلاف امر الله

ذکر اولنان انبیا واردر کیمسه ایتدیکی تعالی الله جمیعسنی اولمدی عاصی قویسه سویلر الله

کی انبیا قولوم دیر حق بنم کلامم اوتنسه سجوده اکلور لرهپ کا تعظیم ایدر لر اما

بوکزاخیر دمادن خلقی ذم ایدوب بیورر حق نسبلرده کروا برز قوم کله دیر یا الله

بولریک کویی قومدر بولر بکا اولوب عاصی بنم امرمی طوتمزلر ایدر لر ضایع امر الله

عاد و ضایع ایدر لر قلر لر جهللر بولر دکوع یوقدر سجود یوقدر کرهنلر طلوعاه وده

و یاخود تاخیر ایدر لر ظهری عصره وارنجه و یاخود عصری مغربه قیلمز لر حلم و ویلاه

کی شیطانه اولوب تابع عدو لاریله اود یلر انوک سوزنی طوتدیلر قویسه اولدیرو اویلاه

دخی اویدی بولر نفسه طالب لذات دنیایه اونوتدیلر حقک امرین بولرحون اولدیرو اویلاه

دیدی بعض مفسرلر کی شهوانلرینه مراد الله نفسنه اویر اول کسی عامدی ترک ایدر ایواه

عامدیلک وقتی اولنجه قاعر یر یاشمر یاپشمر و یاخود اول یانوب اویور قیلمز اول امر الله

و یاخود یرسوده بشمر اوسوزیله عامد کجمر و یاخود بیع شراده قاقوب قیلمز عامد اول کاه

و یاخود جفت سرکن اول عامد وقتی اول سیوی تمام ایدم سنولو دیوا عامد یوقدر ایدر اول کاه

دخی ادریس

دوایتده کلوبدر کیم حیال عدنک ایجنده کزردیم دیدی جبرائیل ایرمز نور ایلدی ایتدم

بنجه کیم نور طلوعم ایتدی کوردم قاشدی یقلدم صوکندی نور کوردوم اشدم کوردوم عرش اولیدی

دیدم اکا نه در نور دیدی بوره یشمک نوردی کی بر کزاغزمی اجیدم دیشم نوردی ایدوب ایتدم

دیدم سن کیمسن اولیسین دیدی عالمله بیحوتم دخی قرة الله در بولرحون خلقه ایدوب ایتدم

کلامک دنده بی بوکیم جانک وصفی دوکمز اکا دنی سبل دیدم سکا بوکا ایت باشقه نه

دخی ادریس قولنه تخلف نوبدعم خلف اطاعوا الصلوة واتبعوا الشهوات

کل ایکی زمان خلقی ایشت تدر تعالی الله قولاق دیر بکا بر ساعت بیان ایدم کلامی

سنی حق قولنه صالدی کی ایکی سن قولاقی حقا طلوعنه ایلم عبادت ایت قولوم دیه سکا الیقین

مراد ایله تدر ایکنجی کی بوق سنده حقک امری اولوغی سن اخرتی کی بر کون کوسترمز

ذکر دیلم تعالی الله زمان اخر ایجنده کوردم دیر تعالی الله صکره انبیا کردم

خبر ویردی تعالی الله کی موسی یه جمیع عمرلری صرف ایتدی بنم قولومه اولیا

دخی مدح ایلدی الله اسمعیل قولینی سبل تنی صادق قولومدر دیر اولدر مخلص درکاه

اول امر ایلدی اهلنه صلوة هم زکوة یل کی بن راضیم اندن دیر اودر مخلص عباد الله

دخی ادریس

كه شمدي كي زمان جفتجه نماذي قيلمق اصلا اولمز بعوده الدكي بيمز انوچون قضا اولور
وتره وتر جفتجه ني اول كسر نماذ قيلمق ايراعتر كه ابدست سز ايكن اكر قايل اقسام اذكا الله
وياخود وقت صلوتده بولونور ايسه اندن نماذ قيلمز قوناغه بتسم ديوا كجه نماذي جايزاوه
وياخود برتكرلر بزيره غيبت طاقرلر قاقوب جاسه كتمزلر بلكه اداء جميع ويلاه
وياخود برخفيف قيلمز برامامي بلورسونلر اداء نفد بل اداء دني فعل رسول الله
قبولونمز اداء هيچ نماذ كمل مرادلرم هم بولور بركيفنه كوره كيشيه قيلديرمه صلاه
وياخود اتبعوداغي واوكيه وبه معطوفدر اضاعوا اوزره معطوفدر بوندن مراد الله
زدنكدن مراد الله بنم انبيالرمدر كمراه برزقوم كلمه اويه شهوتينه ميلاه
نفسلري نه استرسه يبجكدن كيه جكدن دني زنا اولاطدن نولادا اتولرسيلاه
دني بواله بنمكي استولر دائم دني كوشكي سرايلري بيام دبوا ايدر ميلاه
ايده لرعزت بايه فقيري دوايدر بابدت دوكرلرد ورلوا جاناغي كيه دولويه هپ ميلاه
بنم امرا ايتدكم نسلر ميل اغنيه بونسلر ايدرلرامر يمي تخفيف بولادا واه ويلاه
بونيلاه اولان انسانك لقيا ايليم عينا قيوسنه اتم يعني اولاتيلري ويلاه

بيان ايتدي

بيان ايتدي مفسرلر بوغيانك معانسين خدا راضي اولسون جله مفسرلر بولدركاه
خصوصا ابن عباس رضي الله عنهم خدا راضي اولسون ديدي غيا جهنمده اولوبدر بردره هيواه
كه اويله بردره در كم قصوري هپ جهنملك هركون جاغزيرير كز بيك كز سكا صقديم الله
بوغيادن بيني حفظ ايت هرارديقي كجه ديوالله جاغزير كرلر ايده اه واه
وهب غيايه برمعدن وبربدر ايچنده بك دركه غيادره در كم قاچي دركدر اول ايده
قعر اخنث در طمي اتا يتي بك بتيجي عذابي بك اليم در كم كرلر ايده ويلاه
ديدي عطا كه غيا قيو يدر اده در كم اهل جهنملك ايركي جمع اولر هپي واه
كعب بروادي در قعر جهنمده در كم كه اندن غيري بردرك دره بوقدر ديدي الله
خبرده وادي اولديكم كدركي مزاجه سردر كه بزاكلدي اشتدي تعجب ايلدي اول شاه
كه جبرائيل صوردي اول بوا كلدي ندر بكمل جواب ايلدي اول سكا اشيف بندن يارسول الله
كه ساقط اولدي بر حجر جهنمدن بوده سندن توجه ايتدي غيا قيوسنه اول كجه اي شاه
كه آدم خلق اولنماذدن كه اول كتدي يلاوه بكدل ديبسه دني كتدي اندي كه اول طاغي يارسول الله
كه اول غيا درسنك كه بر قيود في وارد در تحتي صوزسه جهنم انيك اغزين ابحر الله

بيان ايتدي

قرر جملهٔ جهنم انوك شدت حرارة صاصلك برقرنبل بالك اولور جملهٔ باذن الله

كه بونلره جملهٔ ورا غازي ضايع ايدنلر دفي شهوتينه تابع اولور لردي درالراجه

دخي تارك الصلوة حقنده قوله تعالى فويل للمصلين الذين هم عن صلوتهم ساهون

الاي تاركي الصلوة يعني قلمك غازي فساق يعني اتمك حقه قولاق سنه ايدر بارين اخراق

يعني طوغمك حقك امرين يعني قلمك غازي كه بوخصلتلكمي وار حقك بويرو غنه فساق

تفكر ايت سن اي غافل يعني كلدك بو دنيايه يعني الدي يردي كوزدي يردي يعني ويردي سكا اياق

دوشمين قيل ايله اي فاسق سكا انواع نعمتلر ويربدر ذوالجلال الله بونلي اعمامين احماق

حقك بود كلوانعملرني يرسك ايجرسك سنده حقك امرني طوغمرسك ملعون كيشي زيانكاه

سنه اولر حتى يقا حق عذابني تاركبرا ده اني وصف ايدم بالله بلورهمان انجق الله

كه رسن ايشيدر كليسون كه سن مومني دكليسون كه بوقتي اينمانك سنك يعني قلمك غازنه

جميع نرلرده كوركده اولان مخلوق قيل نماز كه هركسه دليرد لجه ايدر قولاق الي الخلاق

كل حقك عدوي كل نمازه كل نياز كل فلاح كل صلاح كل عدو كده ايله افتراق

سكا وعيد ايدنلر حق ويلده سنبي اوده كه هربرنه سكسان بنك سنه يقه سنبي خلاق

مفسر لربيان

مفسر لر بيا ان ابتدايي بوايت معنا سيني دكلر ديه لوم اني اجمالا نصيحت الا لرفساق

كه ساهون درديدي الكرم نذير معناي شريفي قل فلفس غازي اول غير سزلغ ايدر فساق

ديدي بعض مفسر لر ايله ايجتهد قل غازي كه حلقون غايب اولدقده غازي ترك ايدر فساق

ابوالليث رحمة الله كه تفسيرنده يازمشدر كه تاخير ايدر اول كيشي ايدر وقتيده افتراق

وياخود قيلمز اول كيشي رسول الله قل ربي رعايت ايلمز فساق

كه اد كنلري كوزلرنه ركوع بلوانه سجود تاوقتي دانه دوغنر كيمسه ايدر حقار فساق

بولرده ورالره يل بولرده يانلر اونلر نماز اهانت ايدنلر دن اوثودي اخراق

رسول الله نه بيوردي اني نقل ايدم سكا بوني دكله نصيحت الكوزون ايت اويقوده ايراق

كه ترك ايلسه برادم كه بروقتي نمازي يل كه حتى وقتي كمسده قضا ايلسه ايتفاق

كه سكسان بنك سنه يقه اني الله جهنمده كه بوقصدر الحصه كوزون ايت اويقوده ايراق

محققلر دعيندر اهانت ايلسه برادم نمازي قيلسلر فلفس نه كلور باشينه سن باق

انوك باشينه اون ايكي بليا لركلور البت اوني بوديناده كلور اوني موتده اولور زقاق

اوني قبرده كلور اوني درني مياتده ايدم هربرني بيان بوخودي اول ايراق

كه دنياده كلن بلا بركت كيشي كسبندن مسلط ايليه انوك مالنه ظلمي خلاق

اولورسه مالنه سبب سرد و كادر مالنه انوك كه مفلس اولور عاقبت كه قالمز حجتي اردنده

يوزنده نوري قالمز جهنم شهري اولور كوزلرنده نفرت ايدر انوني هپ مبغوض اولور ايرلي

كه حق برقولي سوسه ملكلرده امر ايدر ملكلرده سوري بوكلر انسانه درخلاق

نه دكلر اولرايسه انسان قولنه هر سوزه اني معزز طوته لرايني مكرم ذي الاخلاق

كه حق برقولي سوسه ملكلرده سوز مكدر دخي انسان قلوبنه محبت ويرمه خلاق

اولدركن دكبيايي انيده نقل ايدم سكا كه دوخيل قبض ايدر الله طعام حويه شتاق

جمع ايدر مقلرين صوتني اوحالده ويرسلرا كا كيروا قامه اول صويه انشر ده اولور اخراق

دخي دنيا يوزندكي طعامي ويرسلرا كا بيه طويمه اول كيشي قيمتي اج اولور اولشتاق

دخي جاد ويرمه اونكه موت اجنبي بك اولور دخي ايماد كيده الله قويه كفريله اولشتاق

واما شول قبرده كي بدياي سكا دييم قبر كيرجكز دكلدر باكه فتاق

قيمتي انجه سؤال ايده اول منكر نكير شرشاسيك سس جوابكده دورلرسكا باطراق

كه اولقدر قرقلق بوكه قبريكه ايركيشي كه اصلا اولميه هيچ نوقدر حشر دفتاق

كه اولقدر

كه اولقدر قبر صقه ايكي يانكده ايركيشي ايا كولريك كه تيلكه تيريرينه بك اضياق

اتشر اولمه سنك قبرك ايچي طاشي يوقه سنه ايلان دخي عقربلر بيلرصوقلر فساق

واما شول قيامتده كلن بدياي دييم حسابك بك شديد اولور كه كلمز وصفه بك خلاق

دخي بغض ايليه الله اولدريكه سنك كيشي كه صورتيه سكا اصلا صوره غمايه بل خلاق

كه غيباده اني يقه كه حوق عقاب ايدر اكا اكا اولقدر يقه اني ذبانيلر دوره منطراق

سعيد ابن خدريدن روايت شويله كلوبدر ديدي ديدي رسول الله سوزنك اصدق صداق

كه جبرئيل خبر ويره كه ميكائيل ايله بيله كه يتمش بك ملائكه لر خبر ويردي نوا اصداق

ديدلر جله سني انوك كه تحقيق ذو الجلال الله ديدي بر كيسه غازه اهانت ايلسه فساق

كه ملعون در اولكيسه كم كه تورادي وانجيله دخي فرقان ذبوردن كه ملعون در ديرير خلاق

اولملعون سيج ابدكور مز كه جنتك فوقونيچي مؤبد قالور اولر اوندن كه داويلا سكا فساق

كه بش يوز قدر يولده لمور جنت فوقونده كه كور مز اول قوقولاري اهانت اولان فساق

كه مبغوض در كه ضيا الله دخي عند الملائكه دخي مبغوض در خلقك اداسيدر كه اولفساق

دخي حضرت عمر رضي الله عنه عن رسول يكي عند ان تحاله لدر لوا

كه يازيده منهيات قولق ويرمكا ايكنجي اوراق ديكايت ايلديغي عمر رسول مفخر دكلك

كه حال اوزه تخالفنده مكا ايلديغي اول سرور سكا ايلديغي لرا كا بجون اغلك اولمك غمناك

نه بيورديغي جهان فخري انوكجون اغلرمه بلك كه دوست شيدا اولوديغي اغلرم بن ايلدم اترك

كه اوتكسيه بردور كه ايشيتسه اذاني بركس اجابت اغسه اكا ايمانه اغسه اوراك

وضوسيه قائم اولسه هو عذريله اولسه نمازه شروعت اغسه كه فرض ايلسه اترك

بولمادك بيونيغي قرماديغنه ايدر انكي كه كافر بوينغي وودره بيي اغدم قاتن اغماك

ايكنجيسي سؤال ادملر كه ايا غي كسديغنه ايا قلريني كسديغدم انكجون اولوردك غمناك

اوچنجيسي سؤال عمر ندر ايدن جفديغي نسنه صوقاغي ايلديغي جولان قوشديغي بلنه نترك

بجون بوكدن وزر مدم زنا حدينكي احتلاد ايكجون ايدرم انكي انكجون اولوردك غمناك

كه دوزد تجسسي برادم كه فوت اتسه جماعتي اوچون قيلسه نمازي كراتسه جامعي اترك

بومثلي ادملرك بجون يقمادم اتشه جهنمده يقرمكجي يقامادم ايدوب اترك

عجب بوقصه دخي حسنه سن الديكي ايا مغرور كه بوردكي بنم اول مفخري موجود اول اقوالك

كه جامع الفتاويده يازيلمش نقل ايدر عمار كه توبه كل اي كسنه نمازي ايلمه اترك

نذره كلك اول عزيز برادم حق دخي بجون عذاتسه جهنم اتسه كافر ايلدوك

اكر هر بنده اكر بولده كجرسه بر وقت نماز لازم اولور اكا دير اني درت ايكي اوراك

انوك كفاره ايتمك يدي يوز كره عذايه ورا كلم نماز كجرمدم كندينى ايليه اسماك

كه حتى اول كجردنكي نمازيك ضررين اوديه اشيدكي ضرر بك كل امتدي ايلمه اترك

كه بزاذيه يازمشدر بونده نقل ايدر عمار كه ترك ايلسه بر نمازي كيدركن بولده اتمساك

كجرسه بر وقت نماز سفرده بولده اولكيشي وياخود حج طريقنده كه بر نماز ايدوب اترك

كه تحقيق ارتكاب ايتدي يدي يوز ذنب كبيره كه هر بري شراب ذنا كبي كناه ايدر اهلاك

كل امتدي اوده اولوبده مشقت سز اولوركن كجره سين حقيك امر ين باشكه بلاد باشكه حاك

درياض فضائل الصدقة الجماعت قوله تعالى سارعوا الى مغفرة من ربكم

نمازي ترك ايدنلريك عذابن ايلدم اعلام دخي ترك جماعتي بيان ايتمكه الامام

بوكز جوق تمدلر اولسون جماعة اولة حاريص سعادتي ابديده اولدي اول كيشي ايدم

بذر سلطان دركونين كلامنده ايشيت اني ايا امت اصحابم جماعة اولك ايدم

كه بش وقت نمازي سن جماعتله حفظ ايدك ذي اسرون بريكز ايلسه تكبير مع الامام

خيرا يدر انوك ايجون كه يوز بيك كره رحمدن • دخي يوز بيك كره عمره خير يدر اولسك ايام

دخي خير ليدر بيلك كه هر بر دكمه انوك • كه بر سنه عبادتدن يا لكز قيلدغي اولر ايمام

دخي يوز بيك قول آزاد آيلمكدن اولدغي خير لي • كه كوندوزكي نكاح احسان ايدر قولنه صاحب الانعام

خير ايدر دخي يوز بيك فرس سي كمدن بيلك • سبيل الله ايجون دخي اولر غزا ايجون ايدر احرام

دخي مجاورا ولمقدن خير ليدر ديدي احمد • كه بر سنه قرار ايدوب حقك تبيه كيجه كندوز ايجام

عذاب آخرت دن الله كه شول كيسه فيردي • جماعتله نمازي قلدغي اولر على الدوام

دخي يوم قيامتده كه اصلا كوندميه شدت • كه ظل عرشده نصيب دخي يميه ايجه طعام

دخي زيارت احمد يزادم مسجد سوسه • دخي حشر ايدر انوك ايله سوسه الله اني اقول • دخي ملكلري سوسه

كه كوندوز حقك رضاسي ايچون كنديه اولور ايدام • محبت انسه يزادم جماعتيله نمازه

محشر ايليه الله اكا ملك الموت ايله اكرام • بتاكيم اوليالره بجه بعث ايلدي انسه

اكاده اويله بعث ايده كه اول ايده اكا اكرام • دخي بيلك ايدر يلك بر طاغ كه قدر التوني

تصدق ايلمكدن بيل ساكين ايدوب انعام • قيلمقبر ني حق انوك كه جنت بجه سي دائم

قبولراجه جنتده كلدي بمان دخي طعام

الاي امت اصحابم محبت انسه بركسه • جماعتيله نمازه سوب نلسه على الدوام

اكا فتح ايليه الله قوه دخت قبولرين • كه جقمزده دنيادن اول اركن ميه بجه اول مقام

كوره جنتده مقامين شرا يدر ايجم اول • دخي بيه يمينده كه انون ايده روح اسلام

شفاعت ايده هم يوم قيامتده قريبنه • دخي هم اهل بيتنه عذابدن ايليه اعدام

دخي ديدي رسول الله الا امت اصحابم • محبت انسه يزادم جماعتده اولوب مدام

يبر الله اكا هر كون كه بر شهر جنا شدن • ياسلم ايجيدن اول شهر دن اول قادر ستام

دخي قبضا ايليه روحين كه صادق قولري ايچي • دخي حشر ايليه اني بدر شهر ايليه علام

نصيبلره شهيد لره حقك صادق قولي ايله • كه عرش التنده اولم اول ويره خوش اكلر طعام

الا امت اصحابم محبت انسه يزادم • جماعتيله نمازه حريص اولوب قله اتمام

اجله جنتك سكز قبولادي اكا يدين • دخي ديكي قبوله كره اول مومن بوله مقام

دخي ايليه الله اني خليل الله ايله انده • مصاحب اوله جنتده مراتبده اوله اعظام

جماعته ملازمت ايدك ديدي رسول الله • كه ذيرا افتتاح تكبير كه ادراك ايتدي بالاسلام

ويرليه اكا يوز بيك كز جهاد ثواب الله • كه اويله جهاد ذركم نصيبلره ايدوب اهزام

كه قلسه برکشی صباح نمازنی امام ایله كه اولسه اولیلدن اول اولله مغفور دیدی علام

كه برکس قلسه اولیله بی جماعتیله اول کیشی عضرندن اول اولسیدی شهید اولله دیدی علام

كه قلسه عصر برکشی ادا اتسه امامیله كه اولسه احشام اولمزدن اکا حق ایلیه ادام

كه قلسه مغرب برار جماعتله ادا اتسه فجردن اول اولسیدی نلر احیا ایره علام

حسابسز جنت قویر اولور اسماعیله دفیق دفی صحت ویره انوك بدنینه جمع ایام

دفی هم جنتده ویره ابکی حوری قزی اکا کوزللك لری وصفاولماز که هر بری ذاکلام

علی ابن ابی طالب نه یوردی انی دیکله دیدی دیدی رسول الله قولاق ویر بو کاهر ایام

قیلك بشوقت نمادنی سز جماعاتله اتمم که تعجیز ایلمك اکا سوینمك قیلك ایام

یادین یوم قیامتده عملکر وزنی اولوخفز که تحقیق قوسیدی حق بری کوکده ایام

دفی هم قوسه طاغلری دفی ابی کونی قوسه دفی هم قوسه کچه نی دفی قوسه جمع انجام

دفی حیوانتی قوسه دفی هم قوسه قوشلری دفی قوسه جنوادنی دفی بیلی قوسه نیام

دفی عرش ایله کرسیسی دفی جنتله نادنی نه اذنینك کوزینه بونلری وضع ایلسه علام

که اخر کوزده قوسه که بر نماز ثوابینی که اولیله بر نماز درکنی جماعتله اولوب اتمام

که اول نماز

که اول نماز ثوابی بیل اخیر کلمه دیدی احمد بویوك نعمت دکلمدر خدا ایتدی بزه انعام

دفی یزه کلا بی الله که رکعت باکیزه بیل اوتوز بنك کره نماز قیلمش قدر ثواب یزه علام

دفی اعطا ایتدی الله که رکعت باکیزه بیل که طفسان بنك دفعه جنتله شهید ویره اکا علام

که بو مقدار جماعتك اولور عدد اوج کیسر بودکلوا ویره ثوابی بودکلوا ایلیا ایتمام

والله کراوتا اولوره نماز قلن کیتدی بیل ویره هر برینه انوك شهر لر ایلیه ایتمام

که التمش بنك دفعه دورت بنك نماز زن اکا الله دفی اعطا ایتدی اکا که رکعت ذی ایتمام

که طفسان بنك دفعه دورت بنك شهر ویره حیاتنده که هر بزنده اوتوز بنك عدد دن بلمیه انام

که اولمزدن اول اولسیدی نماز قلن جماعتله نه مقدار ثواب ویره بولار قیلدیلر نماز تمام

که بزده کوکده نه دکلوا دکمز لر وار ایسه اکله مرکب اولسه جمله سیه اعجلر اولسه لر اقلام

که کاتب اولسه جنی انسان دفی بزسه جمیع ملك که یازمغه دوروب سلر اینده سیه بولر اتمام

که بر رکعت ویرلر بك ثوابی بن ما یلر بودولمه جمله سیه دولمه ثوابی ویره اعداد

که تصدیق ایله ایکی لفظی بونی سن امنه استیعاد اکر درسه که بر کز کون وجوده کلمه هر انعام

که اولمزدن ویره دفی الادهم که اولمزدن یزاد الکوم که اولمزدن یزاد الاحشا که اولمزدن الانعام

در بیان جامعیت الصلوة قوله تعالی وسارعوا الی مغفرة من ربکم وجنة عرضها السموات والارض الخ

الا ای مساعی الجامع قولکه ویرکما ایت کسماع ۔ خبرک وار یخی اکرام ایدر الله بلا اتساع

سکا یلدیرم فردا نشی جماعتک ثوابینی ۔ نذر انعام ایدر الله قولاق ویرکا اولنجا ع

که بنث دیدی بعضلر جماعت عماد دی ۔ دیدیلر بعضلر واجب که یوقدر بنا لیه اوساع

که بعضلر دیدی الله سارعوا ای قولولم ۔ که مغفرة سبب اولان اعمالی ایدک اشراع

دیدی بعض مفسرلر بوایتله مراد الله ۔ توبه ایدیشک در اولوم اتمزین اولنا مراع

جمیع عصیانکزی ایدیک توبه ترشرحت ۔ که صکره یتشمان اولورسکز کچرمک فرصتی ایضاع

دوایتده کلوبدر که اهل تارک الکثری ۔ حقنمده ایدر صحبه ایدیک توبه سبی ایضاع

که حیث بن در لر توبه اتمدیک اندن ۔ عجب غافیل بولوندق بزکه توبه کز اولور ارجاع

دیدی بعض مفسرلر ایشر عندی مراد الله ۔ جماعتله نماز اوسیشک ایدیک استجماع

دیدی بعض مفسرلر که ایشر عندی مراد الله ۔ که اولنه صافه اویشک ترا و در ا فضل مقام اقناع

کلامنده دیدی الله که سارعوا ای قولولم ۔ که استدلال ایدنلر حقیک کلامی ایتدی اطلاع

صفی فوت ایتمه زنهار که ابتدا تکبیره ۔ امامیله بیله کور انچه که فوت اتمه صفی اتباع

که دیراه نیا

که دیراه نیا طلوعنه قدر مالک ایلدک انفاق ۔ یتشمزا بتدا تکبیره ثوابنه علی الاجماع

که عفولنه اولیا عبد الرحمن ایتدی انه دکلمه ۔ مکرر اورتا عی وار ایدی که بیر تاجر دی الامتاع

مکرر درت یوزده وی وار ایدی انوک تجارتله ۔ بولادک یوکی هب متاع قماشی انجمن ایتدوا اجماع

که بحده اینتدیلر اکابولوک طلوعنه قدر ۔ که استقبالنه کلمدی اول یولده ایلدی اسراع

بیر ذکی ایلدی انده که صکره انصرافا ایتدی ۔ که کلدی کوردی محمد نمازه ایلدی اشراع

دکونجه بیلی اول که ابتدا عی دکلمدر ۔ صلوتنه فارغ اولیجق ندیر اول یوزی اراع

که درت یوزده وی بی جملی که استندی یا الله ۔ تصدق ایتدی فقیره ایدوب مالنی استفراع

عجب ابتدا تکبیره ثوابین بیلشیم ۔ دیوا بدال ایلدی مالین فقیره اتسون استیفاع

رسول الله ورمدی اول سؤال ایلدی بوایشه ۔ دیدی اکا رسول الله بیلمدی ای سراع

دیدی یا عبد الرحمن بل اکر هوده اوشته ۔ که بل بکا عبدک اولا دی ایدیدی فقه استرجاع

که بنه بیلمک اولیکی اولان تکبیرک ثوابنه ۔ صفیق بیردی فوت امته امامیله بیله ایت اشراع

ابو بکر رسول اولندی حق داخی اولدی انده ۔ امامیله بیله تکبیره ثوابنده یشمتاع

جواب ویروب سیوزدیلر اکر بیلک دوکم اولیدی ۔ جمله نوله یوکی هب اتوده ویا کوموشی اولور متاع

فقیر فی هم ضعفا یه تصدق ایدیدیم هم • مهود ولیله ایدیدیم نزل استفراغ

که بو انفاق بیتمز دی کیمه تکبیرك ثوابینه • بوین بوتیله بیلك تحقیق امامیله ایدك اشراع

حضرت عمر یوردی خدا راضی اولمادی • اولمیه یدی مکه مدینه ادا میه جك دیو شراع

مؤمنك یوکی لؤلؤ ایله لك جوهر اولادی • تعالی الله رضا سیجون بذل ایدیدیم ایچ

کیمه امامیله بیله تکبیر اتمك فضلی • مؤسسه خیر ایدر ثواب جوق اولور ارتفاع

یوردی حضرت عثمان که اولدر جامع القرآن • اکر بر کجه ایجنده قیله یدم بن نماز اسباع

ایکی رکعت نماز قیلسم او قوسم جمله قرآن • کیمه تکبیر اولیتك ثوابی جوق اولور انتفاع

یوردی حضرت علی که اولدی قاتل الکفار • اکر دنیا یوزی جمله اولیدی کافر اجماع

که ذوالفقار بیله جمله اوردم کافرك بوینی • کیمه تکبیر اولانك ثوابی جوق اولور انتفاع

بولاردم صکره پیغمبر یوزی قولاق دیرسن • سوزیدر جوهری الفاظ اذیدر حکمتی جمع

اکر بیر لر قمو اکولطر اولیدی جمله سی کاغذ • دخی یرده اولان اشجار قلم اولسه اکر تاجع

دخی جمله دکیز لر هپ سیاه اولسه قویسه • دخی جنه لر انسان اولیدی کاتب اجماع

دخی سکلر انکلر اولیدی جمله سی کاتب • یزمزلردی قیامت کونی اونجم قمو اتباع

عاجز قالوردی

عاجز قالوردی جمله سی دوکمزدی اونك فضلی • یزمزلردی عیشرتی ثوابینی یقین ایتراع

اولکجون مخزنی موعود زیوردی حدیثده • که اولکلر تکبیریك فضلی اولوبدر جلده انتفاع

که دنیاده خیر لیدر دخی اینجیده اولاندن • نه دکلوا ارسه دخی قیمت خیرلی جلده انتفاع

عجب بوقصده حسن سنا لدکمی ایا مؤمن • سلفلرنه دوتر ایمش صلوة مقتده اولی اتباع

نصدق منده قالدیکم مساوقت بیله حکمزسك • کجردیم نمازی دیو که اولمك خوزدن اتباع

کیمه بن مسلیمانم دیو اوعوا ایلك ایکیسیه • که اولمازبویله مسلیمان که ایت اسلام استرجاع

اذان اولنسه مسجده اجابت ایلمك اکا • جوکوب اولورسك اولکده اوده لرده ایدك لفلاع

که بر شی یرینه قومك اذا بنی هم حقك امرینی • که استرسك کیمه جنت بوخویدر ایله استفراع

که الفلاردمدن حکمت نزل الکلمی ایکیسیه • اینده نقل ایدم سکا که حفظ ایت ایکیلی اشراع

که بر کس کتسه دریایه الین یوقاروا فالورسه • جقاردك بنی زیادك دیو انی ایدر اتباع

کاغذ سنده ایکی کیتسه کناه دریا سنه دالدك • که نکریه جاغیرسك کناهم ایله ارتفاع

بس امدی قلبکم کورکه تکبیر اتدیکیز زمان • که قلبکده دیله حقده کناهم ایله انتفاع

الا ای طالب مسجد اینچه بندن برزدا خبار ۞ ویرم الکه برجوهر الکده اولسه استقرار

حیرة قلوب ایچنده نطق کلوبدر نقل صحیح بل ۞ برقول حبسه اویده اقصدنی مسجد ایدنلر

مرادی بوکه مسجده جماعتله قیلم نماز ۞ بدر اکا کم اول ستار که اول غفار اول جبار

یادنی یوم قیامتده قیلمه رسوا ۞ ترادنی فاتحة ایله کتوره ایله ایده اختیار

انوک بصدغی یرلرك یدنجی یره اینجه ۞ ترابنی کتوره لرمیزانه قویه اول ستار

یوردی کعب احبارله کوردم بعض کتبده ۞ که برکسر مسجده وارسه نماز قیلمق ایچون اختیار

دره مسجد قپوسنه ایجروا کرمك استر اول ۞ دیه لرا کا ملکلر اوتانور مایکمی من الجبار

حیا ایتمز مسین حقده که بودکلوا کناهك له ۞ کره سك نکری بیتنه بوخبر ملسون ای اغیار

بوکز خطاب کلوب حقده که ای ملکلریم سزه الك ۞ عصیانی انوك که کرتسین بیتیمه اظهار

الور لرسن کناهنی کیدره ایجروه اول پاك ۞ غازی قلوب اولدقده ایدر ایطاشه اغیار

کلور مسجد قپوسنه طشاری حقق استر اول ۞ ملکلر دیه لرایادت ینجه لوم برای غفار

بونك عصیانینی یادت کنه ویروز بوقولنی بز ۞ تحمل ایلسون کنه که اتسون خبری الجبار

خطاب کله کروا حقده که حاشا یا ملکلریم ۞ بنم کره همه دوشمز کنه دد ایلمك اوزار

وادك سر

وادك سر یا ملکلرم بوعصیانی ایتك بحر ۞ ایزده قلمسون دیه اول قادر قهار

وسر الرانه لرسونلر که اول عبدك کناهینی ۞ دکیزدما وله برخنزیر ایله اول عصیانی اول اوزار

کل سنده ای مؤمن که کوندوز مسجده ۞ نماز ایله نیاز ایله کیده سندن جمیع اوزار

خبرده وارد اولدیکم قیامت کونی اولنده ۞ برزقوم کلطوه صراط اوسنده انتظار

بولر کونده صراط هب فای انجه کجمز هیچ ۞ انشده فور قرلر بونلر چاغیرلرکم یا غفار

یرلرد یرلرکه یارب که برقور قادیر انشده ۞ ایرمیونده کجمز که یوقدر قنطره ستار

بولاردا جبرائیل کلور بولاردا سویلر اول امین ۞ سزی نه شیکم صنع ایدر که بونده اتمکه اسرار

انشده فور قریزدرلر انوکون کجمیك یوز ۞ قیمتی انجه درر کبری نه ممکن بونده استمرار

دیه بولره جبرائیل الم حکمك ایا مؤمنین ۞ طریق دنیاده سزلرد کیزه ایلسه اسرار

بنجه کجرد کزانی نیه بزدکزاندنه ۞ خبر ویدك بکا بونده ایدرم سزده انتظار

دیه لرنه یرلرکه بزکویه دنیا بجرنده ۞ کجردك دنیاده کزدیکی ایدردك ایچی بزا مرار

دیه ایدی ایا مؤمنین بنك مسجدلرنکیزه ۞ کلوب اوتیه زهت سزا ایدك سزاوتده استمرار

عبور ایده بولرجله جهنمك اوزرنده ۞ داشکلوه لربونلر نه شیوت نه خوف اضرار

بولادر الله ديرلر كه بو سنرك مسجد يكزدره ۞ نماز قيلماز ايدر ديكز بونوك ايچنده استغفار

روايت ايتدي بس اسر رسول مختر جها ندك ۞ نه يوردي رسول الله ندر بو سيد الابرار

قيامت كونى اولدقده كلور جمله ساجدلر ۞ كه بردن صورتنده كلور ميدانه اول اخبار

كه بوتونى مسك اذفر ده اولو بدر هپ تنى عنبر ۞ كه دن صورتنده كلور كه ميدانه اول اخبار

مؤذنلر ايدر تكبير امام ايدر دعا منده ۞ جماعت اوسته بنلر اولر محشر لخفار

بولادى محمد ديه انبيالر دندك ۞ مبلدى سه محمد در نه اعلر ايدلر اخبار

كه ليجك محشره بونلر بله رجمله خلايق ۞ محمد امتيده در مضيا يوزلرى انوار

بولر مسجده لجمتر جمع ايامنى اسنده ۞ بوكون بولر بله اجرى ايدلر جنتى ايجار

بولر صراطا وزرنده لجمله بدريم كبى ۞ وراجنت قپوسنه كيدلر جنته اسرار

كه استقبال ايله رضوان كه تيمش بنك كلمز ۞ سلام ويره بولر جمله يه لرمرحبا اخيار

كه جنتده يرلرى حق كه تيمش بنك شهر احسن ۞ كه هب قرمزى ياقوتدن دكل بولات وياسمر

كه هر مدينه ايچنده يرلرى تيمش بنك اولا ۞ جميع جمله زمردن قبه ابياض والانوار

كه هر اوك ايچنده وار كه تيمش بنك سرير دخى ۞ اولو بدر جمله يه ياشل زبرجدن اولو اظهار

كه هر بر بنك

كه هر بر بنك اوسنده كه تيمش بنك دوشك وار در ۞ كه حرير لرين سندس كه ابريشم جبار

كه هر دوشك اوسنده اولو ترنجى از فرده ۞ كه اولمز خود عين درلكم كورنلر اولمز اسكار

اياغنده طوغنده وار نجه مسك از فردر ۞ طوغنده كوبكده وار نجه ابيض عنبر

كوبكنده بوينده وار نجه كافور در اولو نور ۞ خدا خلق ايدرى بكزين كه صانكز ايدرى انوار

اولو بدر هم اولمز بر بزرلرى جنت ده نور ۞ طوتار دى كونشك نورين ايدر دى عالمى انوار

رسول الله صورديلر كيدر جون بويا احمد ۞ رسول الله خبر ويردى جماعه اولا اصرار

علي در پس وايدر خدا راضى اولا اندن ۞ محمد غاز مراد اسه ايدر دى وضويه ايثار

كه ير دى صكره سجده يوز دى بلنى اكرك ۞ كه بوينوندن طمر لرى شيشر دى هم اولور احمر

بوكه ديلر دى يا على نجون بيلكى اكرسين ۞ كه ظهر لرده يوكوك يوقدر كه بونلر دن ايار

جواب ويردى كه بونلر كه ايدر سكر غلط ۞ بنم ظهر مده بر يوك وار قيامتده اثقلدر براضرار

قنوا برلر قنوا كولكلر كتوردى بر آتى ۞ دخى طاغلر قنوا طاشلر قنوسى ايدى اعتبار

كه بن يوكلندم اول يوكى بنم ظهر مده در اولو يوك ۞ انوكجون اكيلرين بن انوكجون اولدم انتظار

وارد ى مسجد قاپوسنه كه اول صاحب القلم ۞ بنا ايدر دى او لحظه ايشيتدر دى اول اجار

عبیدك قبول كلدی فقیرك قابول كلدی ضعیفك قابرگه كلدی دیوا علدی اضطراب

اذین وزمینده ای یادی اویلكه كرمك بیترین برقی سویلیرك اول كریم دی سجده باعتذار

در فضائل الاذان قوله ﷺ ومن احسن قولا ممن دعا الی الله وعمل صالحا وقال انني من المسلمين

الا ای مؤمن اكاه اوقو اشبو وقته سن اذان دینی سنت رسولدر حقین ترك ایلمه انسان

اذان فضلین دیمشكا قولان طوطاردیسك نكا اول اعلی سیدك سوزین كانفعل ایدم الان

نه دیمشدر رسول الله اذان اوقینه برادم الوقتی نیچه حیشتیرسه اورادق قچه هب شیطان

دانی سنك اذانكی نقدر كمسه دیمشه نماز قلسه لرانوكله اجابت ایلیوب اول ان

بولادك جمله سنك ثوابی قدر ویره ثواب كه حج اكبر دكل اصلا سنی مسرور ایده سنان

ولكن كندیكی صقین تفوتایلمه اندن دیمشدر احرام ایوبدر حق تعالی كل ان

كه اون یرده كفر یزر كه تنبیه المغفلینده كه تعلیم ایله اوستاذدن اكرا وقور ایسك اذان

صقین جهلك اوقوما اذانی سن كل ای مؤمن كیجه ارسك نادر كبرایه ایدرسك فی الاذان

اكرا ستر ایسك جنت طلب ایتمه ایلك مداحین اذانده سنت كوزدر كه تغییر ایتمه حرفی هرزمان

رسول الله نه بیوردی انیدن نقل ایدم سكا كه یازدی حیوة القلوب نواخباری بلك ای جانه

برادم

برادم اوقسه قرق یل مساجدلرده اذانی حوا اذانه ایدرایی یدی طوغوده اول سنان

ولكن شرط بودر بلك حسن ایت نیه تكی كسن ایلك مدحتین طلب ایتمه ربا ایتمه فی الاذان

سیادت اون ایكی عطادر روایت سویلمشدر دیدی دیدی رسول الله صاحب جوهرلو سلطان

مؤذنین مغفرت اولور ایشو حدیث حقدر بی مقدار دخی تصدیق جمله ایدر اشیدر یاش قوردوهران

سعید خدری بیوردی یانیده اولان ادمه كه سن برینه اولسك اوقوا اذان فی الاوان

كروا دفع ایله صوتكی كوجوك بیلدیكی مقداری كه تغییر حروف ایتمه دعا ایله فی الاذان

كه دیمشدر استماع ایدوب رسول شمس جهانوز نه بیوردی رسول الله كلامنده اولوسلطان

ایشتمز الا اشیدر اغاج طاشی انس جان اولور كه اشهد ایده جمله كه عند الله والمیزان

دخی ساسیلم نجه انواع معصیت كه عفو ایدر ایمش الله كثیر انواع عفیات

حكایت شویله كلمشدر كه مقصود ذاهیدی دیمشدر كه بغداد یك صوبی ادندی كیروا كوندن كوز زمان

كه بوقصه عمر اغلی زمانینده ایدی فی الكله مكرر كجه دیو یامنده كه كوردم كندی ای جانات

كه بر كبر بینلك اوستنده كوردم كندی عیان كه صوادنوب كیدر همان شهر عرق اولیحق الان

كه درین كندی نفسمده كه قوة الا الله كه بغداد عرق اولو بوردانی اهل بلالان

بوكون بر حسن صورتده بر آدم كلدي ديمكدر مكر كم بو ملك ايمش كه كلدي حقده اول الذكر
كه كم ناهيه سنده بر وا بر كشي دن كلدي مكر كم بو دن ملك ايمش دن كلدي بو ده الان
دينمكدر كلمه ايدر لر وا كرچه كلن ملك ذكر اسلم امر اولندي بكا سن خبر ويرمه كا الان
جواب ويردي كه املك بكا امر ايلدي الله كه اهل بغداد ي جمله صويه غرق ايدرم الان
كه كرچه كلن ايدر لر كم بجون غرق ايله امر ايتدي بو لادبك صوجلري ندر خبر ويرمه سن الان
كه كرچه كلمه ايدر لر كم بجون جواب ويردي كه املك كه ملكلري جمله كوكه اغدي بو لر جمله دن بعد ذكر اولنان الان
شهابت ايتدي لر حقه كه يا رب شوكجه يدي يوز قرق بو زدي لر شقي لر اولي لر طغيان
غضب ايتدي بو لادا حق بكا امر ايلدي الله وا راي ملك بغداد ي غرق ايت صويه سن الان
بوكز كونلرده ملكلري اغزلر كوله دوبدوز دينمكدر الله بو نلر بوكون بغداد اي مكان
يدي يوز يرده بلا اذان اوقورلري اي خداوندي بو لر بوكي ديكز ايتشت راشلر اول مكان
يدي يوز اذانك خرمنه بن اي عفو ايتدوم كه غرقا قم كلاي ملك مكانكه كنز امكان
كه دو يا صاحب ايدي لر او يا نديم او قوده هان كه قادم صويه بقديم بن كه اكسلمش بر ز نقصان
كه اندن صكره كلدي لر نقصان اولدي اول صوكم كه اوكلي مكانينه كيده ر دي كه اول نقصان

صفحه

صوقمش ديه ر ايا مومن كه ترك ايله كلاي سن اوقورمكن اذاني دكله يقر حق يي ذالنيرات
مودة نلر ندر ايسه دفي سنده دفي ديي اخفاجم سكا مجده اكر ده كلرسك اذاني سن هرات
روايت ميمونه دن سكا سمي جها ندرت نه ايشلر ديي رسول الله قولاق ويرسن بوكا اياك
كه اولدي قايم اول سرور كه بين النساء والرجال ديدي يا معشر النسا نجن ايشت سكن اذات
كه اوبوك سز مودنه ندر ديرسه سزده ديك اني كه ديرلر كه اي حرفي ايجون كه بك بك درجه اينان
نه بيوردي حضرت عمر بو نسالر ايجون انجق كه مقدار اولمه كه اولر بوك دكل اني ديي احسان
بيوردي يا عمر ايشت ايكي فات اولادلر سعادت شول دجالده اذاني دكليه هران
زمانده اوندن بجنده كه برشه واذاني دكله كه اينم اينما عبل ايدي فاني صالح ايدي هران
وفات ايلدي اول شاه كم برز زمان مرور ايدر كه برز صالح كيشي اني كوردي بر اني ي المنام
بوكا سويلدي اول صالح نه ايشلدي سكا الله جواب ويردي كا اول شاه برلفدي بني حنان
نه ايش ايله برلفدي كنتا هيكي سنيك الله جواب ويردي كه بنا ايدردم يولده ناكهان
كيدركن برتوالمله ايله اذان اوقوندي بلا اني جكدم طولدوا ردم اذاني دكليم اولان
احيا بتمدي اوتوردي برلفدي بني الله تواضع جومواعفو ايتدي نه دكلواراسه عصيان

کر بر جوهر دفو یرم ایی نقشر ایله قلبکه • بجیلره نه قیلرحق که اول ذالمر والاسا

اعثمانبن برزادیه روایت نویله کلمشدر • کاسالم ابن عیاده کر وفات ایتدی مکر بوان

کر بلک عملندی بابا سیشه اوغلونک وفاتنده • کر دوزمز اغلر اول لحظه ان کروا غرقا اولوی والا قران

یعنی اغلرسین ای کیشی دیو اسویلدی لکن بوکا • دیدی والله کر اغلوسوک وفاتنده کل احران

ولکن ای قرینلر کز مناهلم وفات ایتدی • بنم اولوز حال اوغلومک یقر فاجردی حق هران

برزایام بروز ایتدی انوک سویی اوزرندن • بابا سنه کر برادم کر کلدی سویلدی ایمان

دیدی اغلکی دشمنه کر کورسه دم سویلدی بکم • سکا نه اشلدی الله دیو اویر بکا سن الان

دیدی فرحت ایلدی بکا قبرنم ایچنده حق • دیدم دشمدن اوتری سکا حق ایلدی غفران

دیدی برکون مرور ایتدیم کر برلنا ه قصد ایتدم • اشتدیم بن مؤذنک کروا صوتینی اولزمان

توقف ایدوب اوکا نده قولاق ویردم اذانه بن • نه تیسه ایچ بن دخی دیدوم بله بن اذان

کر حق فارغ اولنجه اذانی استماع اندیم • حقه حمد ثنا اتدم اذنده صکره فی الحال

کر اول عضیانی اشلدم کروا صکره رجوع ایتم • کر کلدیم اویمه صکره کر عارض اولدی موت الان

بنی قبرمه قوده یلر ایکی ملک بکا کلدی • قتی دشدیلر کر عقل کتدی فی الحال

بولر بکا عذاب اغلک کر قصد ایتدی بنودنده • کر کلدی برزا حقدن کر واطوز یاملک الان

بنم کر یمه دوشمز کر برقول برا وزرینده • اذا بنی کلیه انده بنی برلیه فی الحال

ثم قال الله تعالی واذا سالک عبادی عنی فانی قریب اجیب دعوة الداع اذا دعان فلیستجیبوا لی ولیؤمنوا بی لعلهم یرشدون

کر ای دنیاده اخرتده سعادت ایسترسن سئال • کر ایله سئال حقدن ایله انجق ای سئال

کر قطع ایله امیدکی جمیع مخلوقدن ای کیشی • همان الله یلوار سن نیاز ایله اکا سئال

کر بولدر فایده غیردن جمع قیمت دیرزحقدن • انا لکی بلیکه صوق کر یلوار تکریه سئال

کر ترک ایت فانی دنیانی حقیقه دنیادن کیشی • کر زیرا نادر الدنیا اولانلر بولدی اشجال

قلیلدر بولر اندن اولدر بو مذلتدن • بو یتر کیدر رقی الدن وهم در بو دخی خیال

کل امدی یاسته نکریدن کر بر ملک کیم فنا اولماز • دلیل اولماز حقیقه اولماز کر اولماز دایما اجمال

خلوص ایله مزیله حاجت کر اول خالقی مویدن • زیرا اقرب در اول حق کا سنده یقین هر حال

دیدی زیرا کلامنده قرینیم قولکزیه بن • کر بنودن دلر لرسه ورام البته کل حال

کر بوسوکو ابی طمردن قریبدر کا اولالله • بلور کو کلمک ایجندکی قتوا اشیا لری هر حال

بیان اتدی کلامنده خطاب ایتدی حبیبنه • بنم قولکزیمه سویله یونتم انکره هر حال

كه بن يقينم انلره بويونلرى طمرندى ٭ كه اثبته سنك تبوت نكم ويرم ايدم اعجال

كه ذبح اكه واردى اولدنكم مرورا ايتدى كليم الله ٭ كه برادم دعا ايدر تضرعلر ايتمز اعجال

بوكا بقدى كليم الله فتح بك يلوادرحقه ٭ كه نفسندى ديدى موسى دعا ايتدى خوا عجال

الهى بويكمدك حاجتى بكا اولادى ٭ ويردم حاجتين انوك ترقده قلم منال

كه ادهم الزام سنى نجوت رحمت ايتمز سين ٭ نجون بوبنى قيلمز سين نجون ويرمك اكا منال

كه وحى خدا ونزدى كه يا موسى ايشيت بنى ٭ كه بن سنده ادهم بويكيده بلى اى سنال

ولكن جاعزه دلده كه قلب غير يرده در ٭ انكيجون بن قبول ايتم ايدرم دعوتن اهمال

كه بلى شوبى قبول ايتم دبى جاعزه بكاندى ٭ كه قلب غيرينده اوله كه ويرمم حاجتين ابطال

بوقصه خبر ويردى اويتكده موسى ٭ كه توبه ايلدى يكمدى رجوع ايتدى يمان الاحيال

كل طالب طلبكده خدانك امرينى كورايه ٭ كه حتى حق قبول ايده سنين دعونكى اعجال

دخى بيغمبرك سنتنى ترك ايلمه زنهار ٭ اكر درست قبول اوله قموحاجتين اعجال

كه شيطان سوديسه اوزمه كه ترك ايتدوكيسنى ٭ زيرا نكرى قبول ايتمز قوا حاجات اولور ابطال

سكا بر قصه دايوم اوقصدى خبردار اولور ٭ صدور كده انى حفظ ايت تناصوح ايت بونى هرحال

ابراهيم ابن

كه ابراهيم ابن ادهم كه حقدى كرسيه بركون ٭ خطاب ايتدى ديدى خلقه فولاق ويرك بكا اهمال

بلك حوشيره قريبدر قبول ايتدر دعاكزى ٭ نه كيم استر سكز حقدن اجابت ايتدوه ذوالجلال

قوم بن يديلر اكا كه بن تكريدن استرز ٭ كه ويرمز حق سنوا لزنامك ضايع اولور هرحال

بولاردن خطاب ايتدى كه اون كون اوروچ ٭ قبول ايتم دعاكزى كيدر هوا لره هرحال

برى بودر اى دكلم سوزدر سكز حقى ٭ ولكن ايرتوق سوزه انكيجون ايلمز اقبال

محمد امتيده دينده ديوادعوا قيلر سكز ٭ ولكن ستى بوقدر كه افعاله دخى اعمال

كه دوشمايمز در شيطان ديوادعوا قيلر سكز ٭ ولكن سوزدى دومادر سكوز اوپار سكوز هرحال

دخى جنتده حيوى سوزدى ديوادعوا قيلر سكز ٭ دخولنه سبب اولحق اعمال سزده هرحاله

كه وشر قادر بهمده ديوادعوا قيلر سكز ٭ دخولنه سبب اولمحق اعمالده سزه هرحال

كه مسلمايز ديوادعوا قيلر سكز بوكون دعوى ٭ قنى شروط اسلامك قنى ايمان قنى اعمال

كه مرتكب اولدر سكوز بيوك كناهلر اشيلر سكز ٭ انوكجون حق قبول ايتمز اولور دعوى سكز ابطال

اوتا تمز سزده كه شرحقدر بودكلوا عضا بكوزه ٭ كه حقه الجبر سوزدى تلك استر سكوز هرحال

اولنلرى كوفر سكوز ولكن عبرت المزسز ٭ كه خوفيلوب اولمده كه غفلتده سكين سنال

دخی مأکول مشروبدن کوزمزسن حلال اولسن دخی ملبس اولمزدن حلال اولمیه رک حرام

کچه کوندوزکه دنیایه تعلق ایتدکزهرآن اونوتمدکوزحقک امرینی کلک حقه کزای غفلت

اکرطلب ایدرسکوز دعاکزک قبولینه بولردن پس دوغری اطاعتدن اولک هرحال

اطاعتده اولمکزک نجه قبول اولوردیکه کهدرا دعالریکزه بولادیکزکی کل حالده

حکایت سویلیه رکلمشدر شهرسنا بوریده کهبرشیخ وارایدی اندن کرامت صادر عمال

انوک برقرنی وارایدی کزتزوینجی مرد اتدی فقیرایدی بونوک حالنی کورغیدی بونوندن هراول

کهقزاغلار یرق کلدی کهسونیلدی یاباسنه بابانیه پس عتاب ایتدی بنجون اغلرسن ایدی عیال

کهحقک امریدرحقک دینواج بنجون اغلک بکاترزم قرنی یدی یاباسنه زواج دن دکل ایدی عمال

ولکن یابابانیم بنجدم یوقدرجهازم هیچ کهارقام فانی جیلاقدرینه تعیب ایدرارمال

بنی پس خودکودرزوجم بونوکلم وبرزم بن دخی تفضیح ایدربنیه بهیچ خزان قرنی درارمال

ایکجون اولودم یاکی انوکجون اولودم محزون جهیزایت بکاایی یاکم عدودن اولیم حجال

عتاب ایتدی قرنی اول کهیاعاصی نه دک سن کهترق اللهدن ایمی قرنم کهخلقدن اتمه شیحجال

یادنیا یوم قیامتدن سنه حساب ایدرالله قنی قیامت اذیعلک دیواحق ایدرکه شیسال

دیغرسنکه نجه اولورینم حالم قیامتده کهرسوای ایدمحق بنی بینالخلق

بوکزدیدی قرنینه اولکی قرنم نجه ایدریم بلورسک بنده بوقدرمال سکاجهز ایدم فی الحال

دیدی اولترباباسنه فقیرسک ایی بابه عنیندرتکری تعالی کهاندن الستهبرزمال

نعم دیدی قرنینه اول کهاسئیالوم اللهدن اکرویرسه ایی قرنم ویرنیم سکادهبن اموال

کهوقتاکم بهاولدی کهجمله خلق اویدیلر اونوندجغدی اول ذاهد کهاولدی مسجده ادخال

ایکی رکعت نمازقلدی مناجات ایتدی ربنه دیدی یادت بوساعت بکاویرسن برزاموال

بوکزبرصوره کلدی جناب حق طرفندن غضبه کلدی پس ناهد ایشته سویلراول اقوال

کهیردی دیبه حقه اکرسن باکه ایی بادی کهویرمزسه بوساعت مال خزینکده بکافی الحال

دودم بن عصایلکه قرادم جلم قندیلک انشه دودم اویکی یقادم اویکی فی الحال

دخی یقایی برتادم کهنفسیمی هلاک ایدم قبول اعمزایسک دعونمی ویرمزایسک اموال

کهبوندن صکره مسجدک طاشی یارلوی اوستنده ذهب فضه یادی انلون یارکه تجه بوقادر ویرایلدیر السیال

اکلکن دوبی دیردی اول قجن انه کی ولنجه دیدی یکرکه یادت کهاندک نعمه ایصال

کهقرصدکتسه تمدیکی خلقک الینه کهدولسه دنیانالیله دیمزیکرکه اول بخال

شیخ کونوردی ذیلی لن قبویه کلدی سجدك خروج اغلك مرادا تدی کراول صاحبی ذوالکمال

بوکز مسجد بوجاعندن کرادم جقه کلدی یا بیندی ذیلنه انوك دیدی عفو بخدر سال

کرشیخم دیدی اول کسه حصادی دردك اوشیخ جقر عشرتی سن انك کتور دیرکا بیجدال

دعا تخوی سندن رامینی صوبنی بن دیردم سنوك لم شترك اولدوق کرفکرات ایکن بی قال

بوکز قصفنی اول مالك امینی دینه دیردی اول کرکسك دیردی اکابرابر ایدیلر ابدال

کراول فقیر اکادیدی نجون ادبی ترك ایتدك نجون بوسوزی سویلدك ادبدن اغتسال

دیدك الله ای کشی اوتکی یقادمر قرادم قندیلری بیتك خراب ایلرم احتجاج

جواب ویردی اکا سائل بلی بویله دعا ایتدوم ذیرا عهد ایتدم انوکله کراسرینی طوتغه هرحال

کرعهد ایتدم بن انوکله کربن غیریه طیمایم کرغیردن طلب ایتم قنوا حاجتلرم هرحال

بودکلوا ضیفیم بله بن کردا تمدم امریله وفی بن عهدم طوردوم کرطوتدوم امری هرحال

کراول فقادعا ایدر کراول جبار عالمدن کراولدر جلدن اقوی در کراولدر صاحب الاجلال

اکراول دیرمیه یدی کربن استدکم شبدن یقردیم اویی انوك قیردم قندیلری ایچی الحال

فقیر بوشیخه دیدی کیم کرسن قورقما ملك الموتدن بوسوزی سویلدك حقه حیاسز لق ایتدك ایچون ایقال

دیدیکه

دیدیکه شیخ بکر اول کرناوعنق دمی اندی دفی قلبمه ویردی اول حجارت هیبتنی ایصال

خراب ایتدی بنم صوتم اول اقل کلامیدیکه دیدی قوا انفسکم واهلیکم نارا ایدوا ایصال

کرتبدن استدی برقلب کربن قلبم اکا ویردم کراغطا الیلدیم اکا فتوا استدکن هرحال

بودکلوا قدر بیلم اول دعامی ردایتدیبیدی خراب اولدوردی قلبم بلا یقادیم نمو ابن اعمال

کرایمان قندیلی صندوقی کرقلبم بیقیلی جفر کراعتقاد اغاجی یغیلردی قلبدن انبعطال

فقیر بوشیخه دیدیکم ندن ایردك نواکرامه کرشیخ دیدی ایامسکین اکرشرایسك احلال

کرقایل اولدیم دیرسك بوکرامات ایچیشی کراولدر نفسکی سندن هرایشده ایله استحلال

هوادن کج کج کوندوردی هویه ملائکه ایله کج کوندوردی هوبیله اول ایدر هوایی استفصال

کرعشره کلمه مریدن اوده طوته سنك امرك دیکدی قومه مولای سنیله اول ایده افضال

عجب بوقصده حیته سن الدیکی ایامومن کلامدی ایکمل اخلاص عبادتله همو اعمال

الکذه یوق اوامیرهم محامدیدر تخلف یوق کذال احمك الله خیاسز لقدر ایی سنال

ترجمة الخلق للوله علیه حسنوا اخلاقکم تعاملوا الناس بما یحبون ان یعاملوا به

الا ایی مومن کامل کماالتدن ایدم اعلام اول اعلا ستیدی سوزدن سکا کل ایدیم اعلام

اگر استر ایسه جنت طلب قیلر ایسه فیزیارت • یعنی خلوقی حسن ایله اوذر اول مقبل اشکارا

اگر حق ذی رضا سینی ادرسه دنیاده کیشی • یعنی تزینی ایله ذاتکی مطهر قیل من الاثام

یعنی خلقه لطیفه سویله اوله جمله یه قرداشیک • یعنی حلم ایله شکر لرسه یعنی صبر ایت ایله کشتام

بویوک لریچون اوله بابا ک ایت هریرون کر تعظیم • یعنی کیچ لریدن کوریجک سن یعنی بوندن ردن قیل اکرام

بویوک لریک ثواب حوق دیوا انلرنی تعظیم • یعنی کیچ لریک کناهی اذدیوا ایده سین احترام

یعنی هر مخلوقه ایله ایت کوتولکدن فزاذ ایله • یعنی خیر الناس اوله سین ایده لرسه کاذ اکرام

یعنی غیظلکی کظیم ایله یعنی ظلم ایده نه اخسانت • یعنی توذیله طوله قلبیک دغی ایمانله اسلام

یعنی تواضع بن سنمک سنوک ایتدیم محتده • یعنی بزندن زیاده دغی بوندن دن اثام

جهاذ فخری نه بیوردی یعنی ایلیک زیاده کیشی • یعنی حسن خلق ایله خلقه دیدی اول سید الانام

کناه ندن بودنیاده یعنی بزیشی کله صدنیکه • اکا مطلع اولسلر کره کذره قمتوا انام

یعنی بقیع نه دیمکدر کم یعنی بزیشی کله کوتکله • اویدی خصمکه غضب تویی دفع ایدن اذدیشام

یعنی ایلیک ایله کملکه بودر ادکیشک ایشی • کوتولکه کوتولک بل بودر نومردایشی اثام

اوجوهر معدن احمد یعنی جوهر ایدوب ابرار • دیدی یوم قیامتده ایده خلق صاحبی اقدام

یعنی برشیوه

یعنی برشیوه ایله ثقیل یاذیتی یوم قیامتده • عمل لرون ذی اولو جفر یعنی حسن خلقی ایده اقدام

یعنی حسن خلقه امر کلم یعنی مومنلر میزانینده • یعنی میزان قائمیه یرده کی اولمیجه اذی عام

یعنی بغض ایدر تعالی الله فحش سویلیجی اوممه • دغی بغض ایدر رسول کتبه کوتی سوز لرایدن کلام

نسائی سلطان عایشه نی بیوردی الخی حفظ ایت • دیدی دیدی رسول الله نصیحتدر سکا اعظام

یعنی کمدر کامل الایمان یعنی مومنلر تیک ایچنده • یعنی حسن خلقی ایدنلرده دغی لطف ایشدر ایام

ابو الدرداء اخبره یزیدی استدوم بن رسول الله • بیوردی کوردی اول سلطان نورفده استعلام

قیامت کونی اولدفده یعنی وضع اولور ترازیده • یعنی حسن خلق ایله سخا ایکیسی وضع اولر اعظام

یعنی خلق اتریکمدر فتنده یعنی اول ایمانی الله • یعنی قوت ویردی ایمانه یعنی حسن خلق ایله علام

یعنی دغی سخا یده یله قوت ویردی ایمانه • انو کجون بوایکی کیشی اوده یانمز اولور سیام

یعنی کفر خلق ایدر یمکز یعنی الله سوء یلدیی • بخل قوت ویرای الله یعنی بخل سوء خلق بزام

یعنی حیوانی قلوب ایجنده یاز مشدر بو اخبارده • ولی بزایله دیمک ایجمال یعنی تفصیلنه ایت اقدام

یعنی ایکی قسم در خلاق بری مذموم بری محمود • یعنی احسن بیان ایتدیک ایده لوم مذموم اعلام

صاحب الشریعة

شروع ايدوم ايچمك لا كوتي خويي اولمنده ... الدم دريايي عمانده ايدم بر قطره اغلام

كه سوء خلق اولمز قتي پك كوتي قويمدر ... كه شرت لكده نهايت بولمدر ايتمك اجرام

كوتي خويي شول فعيلدر كيم دينم صاحب لرده كا ... كل اي مؤمن بولكز وعده جفر قيل نفسكي ايرام

دلينه نه كلور سز اول تكلم ايدر اول سوكر ... كفر سويلر فسق سويلر ايدر مؤمنلري اشام

دلك افات نه ايسه تكلم ايدر اول دوبدوندر ... دكي كور اصيتين ايشلر قيلاق ايا قاچ ايدر اقدام

فقير لري كوزيمك اول جويرير بوزيني آندرمه ... بوكو خلقدر اي كيشي ديملي بو ايدر اغلام

كه انجيسه بر كيسه اولور سك سن اكا غضبان ... محاديه ايدر سك سن انكده اولمز مان خصام

اود كي سوء خلقدندر بونيده ترك ايده كورسن ... اني ضرب ايلمه ذيهار خبرستي ضرتي اي جام

عاده تيدر زياده لي كه ضرب ايشه يدرك بولمه ... قيامتده سكا اندر سؤال ايشه كرك اعلام

بود كي سوء خلقدندر بونيده ترك ايده كورسن ... بو شيطان فعيلدر كيشي بوني كندي كندمه ايت اعلام

كه حيوان حقي پك كوچدر دي يوق سويليمك اكا ... نه ممكندر حلا اشمق همان اتمك ايستمجدم

بود كي سوء خلقدندر كه حيوانه سوكور وقرمق ... كه ظلم ايتمق اولور سك سن كه اولدرمك سن كه الظلم

كه والحاصل كه ديم كه حسن خلق بولمز بونده ... سني ضرب ايشلر فساق اكا خزي ايتمه هم اعمى

خبرده وارديو

خبرده وارديو اولشدور كه الله رسولنوح ... ايتمردي كافري دعوت ايچون ايرمز اقدام

كه جمع اولمدي كافر لرو وبرمزدي فقاكنه ... اقمدي قاد فقا كندي ايچمزدي ذي احلام

كينه كيمدردي اول سرور كينه سويلدي بولمز ... كلك تكريمك ايرمز ايا شرار ويا ظلام

كه هر كون دعوت ايدردي كلك دينه ايا كفار ... بلا كلورسن البت اولمك اكاه ايا ظلام

كه تعجز ايتدي كفاري بو يمي جمع اولديلر كفاره ... كه ضرب ايتديلر اولمقدر كه اولدي ايرتيه اعدام

كه يا تدي بر ايكي ساعت افاقت بولدي قاقدي ... كينه اتلمز سوكدي جفردي حقه اول كل بدنام

خيوه ملوب ايجنده كلوبدر نقل صحيح بيله ... كه بر قوجه واردي قوم نوحه بك قتي زمام

انوك براوغلي وار ايدي پليدو بدي بايا كنده ... كه اوغلنه ديدي ملعون ايشك بتدر ايا غلام

كه بن ايمان كتورمدم شو نوحه سنده كتوردم ... المنده بر عصايي وار ايدوب نوحه ايدي هنجام

كه نوحك باشنه دوردي عصايي اول كيشي ملعون ... بجكم وردي باشنه كمك ظاهر اولوب اعظام

كينه بو تلم ايكي دردي كلك ايمانه اي ملعون ... حقك درلو عذابيله ور عذابدر فور تلوك ايتام

قبول اتمديلر بولمز كه بو نوحك ايمي نفسيني ... تاجر اولديلر اولمزده مناجات ايتدي يا الهنام

كه سن بلورسين يي بادي بولادر مستحقيني ويرر ... بولمز حون اولمدي اصلاح بولادر اويرر بلا عظام

كه دفع ايتمه بولنماي يا رب كه پاك ايرماك بوزي كه قلسون قوشركه محو اولمه صوالصنام
كه بولنمه صوكره اولخالقي نلر ايلدي بولنمه كه ويرديي بولنمه طوفان هلاك اولدي قوم نوح
كل واريك بنم ديو ادعوا فلق عاصم اكر واريك ايتسك كرچك اوزامدي واريه ايتمام
كه مودي نلر جكدي كه اولد كفار ك اليندن كه ويرديلر سزي اولدين بولنه جكد نلر ارحام
ندن واريك سكا ايكيشي برا يقلر جها طولدي نجون دفع ايلمك بد عنلري كه ويرمك سن سزي ايتام
باشك يارلو يمي سنك بودين بولندن ايكيشي كه قاچ كره سوداكدن بودنده اوترى ايام
كه بزظالم اليندن هج كه مظلوم الدوغك وارمي نجه واريك اولور سكا اولور سكا سن اهل العلا ايتمه
كه خلق ايكي قسمدر بل برى مذموم بريي ممدوح كه تقسيم اولنور مذموم كروالتفت با التمام
بزنم منظوم رسالمه بيان اولندي بر التمش اني بشقه رسالم ايلدك هم ايتدم انتظام

كل ايو سنر عبك طريقنده خيره ارا اولمبا اطغى اكر مومن ايسك كرجك ترك ايت كفريه
كه درسك مومنم كيشي ليسا نكله كفره اوارد ديلكم ايله سويلك كه حقده اغك اشتيمي
كه مومن خرفتي دكل بريك بزيره كيشه اويوذ نما شا ايلمك كه لغويت ايدوب

نزيان سوزلره طالوب ذكوريه اني ديوب حقك امريني اونودوب طريقده ايلوب اطغى
بواذ قتلني سكا نرده كلوب دريلكمي كه جهلينكزي سزي بولده جقدي ايلدي اطغى
كلك بو جهل ترك ايلسك قوبر جهل سيري اوده كه ويرا بو جهلك كفره اقربدر ايدر اباغى
كه ويرا بو جهلني نيه بلدردر اني ديم كودوك ايمي قرا ايشي بجه اقرب ايسه حاشا
جهلني قرينه كفره ايدك سزانده اجتناب كه بزكون بشمان اولورسكوز اوقوك ليلها جما
كه ويرا بزكيشي جاهل اولوب ايمانه بلمه اكا مومن ديمك جائزدر كلار اويله بل اعمى
اكر عورت ايسه اول كسه اريده بوش اولور البته كه ويرا اولدي اول مرتد كه ايتدي نكاحي افنا
اكر قصابه صورسك كيروا ايمانه اسلامده اني بلمه اول قصاب امتده امته ايشترك
ايتدي كندي له سردار اولوبدر اول نه ويرا مرتد كه مرتدك بوغزلدوغي مرداردر ايدر افنا
كفر سويلسه بر ادم انوك بوش اولور ازواجي دخي ايتديكي امالك جميعي اولور افنا
نكاحنه كيمه حج ايلمك لازم اولور اترى ايشه اول نكاحي دخي دوندرر كه بعد التوبة اي اطغى
بوسوزده صكره كتب اصحك برده مالي جمع ايدوكروا كه بيت المال في اولور جميع جمله ايدر نقلي
كه وار يلر يكه قلماز كه ويرا مرتد اولدي سن كه قلماز كافرك مالي كيروا مومنه نقل

دخی مرداد سنك بوغزلادیغك ایچ کیشی • حلال اولور سنی اورسه اولورمك اولدی امکدر

یعنی جاهلدر اسندن کفر سویلر تنبیه جوقدر • زیرا اول ضرر یلمز اتا دکندی ذالور طوی

کل امدی سنده ایچ جاهل یعنی توبه ایله جهلکی • یاشلو اوقوسه سنی کچر عمرك اولور فنا

لسانکی یرتدی حق تعلیم تعلم چوق • حقك ایرینه صرف ایله لسانکی کچه اضحی

یعنی مرکبدر کوتیدر بو جهلدن بلك ایچ کیشی • بلور مرکب کمه کندیه نفع هم دخی ضرر

اکر ضرر یلمه یدی اوقوردی جاهل اولمازدی • ولی کندی یلمری اوقومادی اولور اطغی

یعنی اعظم المعاصیدر جاهلین بودنیاده • یعنی افسق الفاسقدر یعنی اولمازسه اوی

اولور رد شهاده جاهل دخی اخرتده اولوردر • زیرا اول جهنمده اولوردر ایشی واویلا

اکر ایمانی اولا یدی یعنی عالمه اول ار • یعنی حالی اوکردیو سویلردی اول اطغی

یعنی تشبه اتدیلر جهلی یعنی شول سیاه بوجویه کم • یعنی اکثر شرنه بریکر یعنی تشبه اتدی علما

تحرك اتسك انلری یللر اکثری انلر • فساده ویرر اورنابی یعنی خلق اکراه ایدر فترا

یعنی سوزدی یلمز کفتیدر افت میدر • ویاخود نه کلوردی لسانینه ایچ سویلر بوزدی ترك

یعنی سویلمه انلری یعنی درمق باشنه یکدر • ویاخود یانلریده تج یعنی امته سوزلریی سمعا

مجرد ر جاهلك بغری یعنی کلمز قلبنه الهام • یعنی تفسیر ایلسك انکا جمیع علمی کنه اطغی

یعنی بنکه یل عمری اولسه عا وقلیسه اوج طوتسه • یعنی اولمازفائدا یتسه انکا کرر اول کنه فی اللفظ

یعنی زیرا دینه یلمز یعنی فرض یلمز سنی یلمز • دخی مکروهلری یلمز نهیدر اولمه سی اصفا

یعنی فهم اتمز عمل ایچه اولور دیوا ازامز هج • انوکجه فائدیسی اولمازامك ضایع اولور اوی

صفات الله هم یلمز دخی یلمز کمذهبی • دخی پیغمبری یلمز یعنی طوتمز سنی اطغی

دخی انبیا حقیدر اولان واجب صفتلری • انی یلمزده اوکرتمز صغیر کبیر کزرالا

بولر کندی هج یلمز اکر یلسه یدی کندینی • یلزدی دینی البت ایدردی امری امضی

رسول الله بیوردی یعنی برادم کندی یلسم • یلزدی دینی اول کس اولوردی کامل اتقی

یعنی یقینی بیوردی اول کشی ذاتینی یلیدی • نذر کلدی بوبرنلر بوصورتلر نذر بیدر

بوالتلردن کلدی هوایه کلر بوطمع لر • بوال ایاق بروون کورلر بوقولاقلر ایدر اصفا

کوروبك کوروبیوردیلر دیلاهرشی بولمزلر • قولاغك اشیدرهم صوت فهم ایدر حق اشیا

یعنی برشی اغزله السك اجنی طاطلیوا یلوك • بیك ایجك دورلو لذتلر ایدرلر هم جمله حصما

بیوملك ایجدیلك زمان دوکرسینه کنه ایچرده • نه کلوا کاملوك وارهم انی فکر ایلك اتقی

سنى احسن صورتده خدا خلق ايلدى يكون كوزل يوزده يردى كوزده يردى قوده ايلدى حسنى
كوزل يرتدى حق سنى كرايده هم دخى كونده كرامدر كوزقاش دخى يوقى كونده بونسا
بولادى فكر ايده يدك انده كلدى بوتركا بولادده ايدوب استدلال بودرك تركى فانا
ولى جاهل ايسك احمق سين كه فرقنده يوق صفده بديكك كيدرك نلك نادهم هم عقبى

الاى طالب اخرت طلب قيل مطلب اعلى علمدر جمله اعلى اوقوان اول جمله اعلى
اوقوسن مبحث ايمان اوقوسن مبحث اسلام كه ذكرا بونلر اولدر متعدد بولر اعلى
ذكرا بلكه بركسه كروا ايمان اسلامدن دخى مسلمان اولكسى كوبرا اول هدايى كبرا
دخى بكا حكرى اولماز كه زكرا مرتد اولر بلر اكا نكاح قيلان كسه كيرر جهنم الا
كه بونلرك ايتدكلرى دنيا اولور هراك سبب اولدى دنيايه اول كودر عذابى كبرا
علمدر ثمت اعلا علمدر اشرف اشيا علمدر مطلب اعلى علمدر مقصد اقصى
بيوردى پس رسول الله كه ايمان در كروا عريان انوك لباسيدر تقوا يدر حيودر زينت الا
انوك ثمر سيدر علم كه علمله مشهوددر اولور كه محكم اولور علمله اول اولا اعلى

معاذ بن جبل

معاذ بن جبل در كه خدا راضى اولسون علم وحدتده بولماشدر علم جمله ايدر اعلى
دخى شهاده صاحبدر دخى خيرتده ليكن اخلاق رذيله ايدر اخلاق اولديلر اعلى
تفكر معاديدر كه بركون صباحينه مذاكره معاديدر قيام الليل الادنى
كه انجق بونكله در عبادت تكريه كيشى بونكله توحيد اولور هم اطاعت بونده رجحانى
عملدر يك ايامنده كه جمله سى اكا تابع كه دنيا عزت بوندن كه بوندن عزت اخرى
كه اولدر شاه مقولات كه اولدر شاه مفعولات كه شمس الدين اولوبدر اول كه اولدر اضوء اضحى
بونكله موجود اولور دين بونكله كامل اولور دين عملدر بوكا تابعدر بودر متبوع دين اصلا
كه متبوع موجود اولسه بونلردن بيرى كيشى تابع كه اولسه اولو جعفر بل جاهلدر واولا
ايام ذهرى بيوردى كه اوه حصلت واركى علمله بركى شريف اولور اول كسى كجلى جلده ادنى
بركى غنى اولور اول كسى كجلى فاقه سنده بركى عزت بولور اول كسى كجلى اول بلا احيا
بركى جومرد اولور اول كسى كجلى بخيلسنده بركى قربت بولور اول كسى كجلى ابعد بعدى
بركى بونوك اولور اول كسى كجلى كوجلسنده بركى هيبت بولور اول كسى كجلى اولسنده وصفا
على ابن ابى طالب ده بيوردى كه قولاق ويرسن علم اوچ حرفدر اكا حق عين ميم لام درر ايله جمعا

عين عليون والذر كه لام لطفانيه والذر كه ميم ملكه دلا لتدر ايشت هر برنى قراى

عين صاحبنى حكر الحاعلا بى عليون قرا اشيا اوذر بنه ترتيع ايدر استيعلا

كه لام لطفه حكر هر آن كرك دنيا كرك اخرت اذ يشتر لطفه حقه اول ايدر يشتر لطفه عليا

كه ميم ملكه اولور جمله بنى آدم اوذر بنه اولور تبه ايدر كرك اخرت كرك دنيا

الا اى قادرى القرآن كه ايله استيعاذ اعوذ ايله بدايله بو لاسك صكى استيذار

بيوزدى جعفر صادق خدا راضى اولة اندن تعوذ ياك ايندر اغزنى كه هر كون استعاذ

كه ياك ايله اغزكى اول بلا اندن دفى غيبتدن دفى شر شياطيندن دفى بهتاندن استعاذ

بيوزدى ابن عباس كم رسول مخبر جهاندن برادم هر كون ايجنده خدايه استعاذ

كه اون كره ديسه هر كون اعوذنى او قيوب اول توكل ايليه الله اكا بر ملك اول حفاظ

قوه شيطانى اول ملك كه حفظ ايندر شر اداتدن فلاح بولوز كه اول مؤمن ايدر شر يندن استعاذ

بيوزدى معقل يسار رسول مخبر جهاندن كه هر صبا يجده برادم خدايه استعاذ

ديسه اوچ كره اعوذ بى ضيف حقه اول كيشى كه اندن سعوذ حشرك اجرى اوچ آيت

كه يتمش

كه يتمش بنك ملك توكيل حق انلك اوسنه كه جمله سى دعا ايدر خدايه هر كرى حفاظ

كه اخشامدن اوقودقده كمه دعا ايدر بولر كه حفظ ايله بو قولكى جميع آفاتدن ايا حفاظ

كه حفظ ايله بو قولكى جميع وسواس شيطاندن دفى جمله بليادن كه حفظ ايت قادر حفاظ

حسن بصرى ندر دكله كه بر من آنسه استيعاذ شيطان كه قادر بنك اراسنده قالر حفاظ

كه بو ذى حجاب قالمالكه ايكى سنده اراسنه كجه مزاول حجاب بلردن ايده مزوسوس لمان

كه معلوم اولسون اول اخوان تولاق وبركاتى مقدار كلمات اعوذنك كه دروت اولوبدر احفظ الحفاظ

كه هر حجابك اراسى كه بركوك اراسى مقدارى ايراق ايدر تعالى الله كه اولوبدر اول حفاظ

اشادت اهل ديدبلر برادم اوقسه بركسن كه تحقيق حفظ ايدر الله كه دوت باشنه اول حفاظ

كه بو ذى فى ديدبلر كم قولك عصيانى دور ندر سبل بريى كزلوا بريى اشكاد كجه كوندز بلاى شاه باذ

برادم اوقسه برنى خدا حفظ ايده بولردن كه قوه بتيله شياطين شر لرندن بولر استيعاذ

دفى عفرت ايدن حق كجه كوندوز كناهنى دفى كزلوا واشكاره كناهين دفع ايده حفاظ

بريسى دفى كوندوزده اولور قولك عصيانى كه مدة قوه شره بنى اوملعونه حفاظ

حرفنى بو اعوذنك بكرمى درت درعدد كجه كوندوز سعادتلرى بكرمى دورت درر غيبتان

بر آدم اوقسه بونی خلوص قلبیله تحقیق جقه اغزیدن اول قولك کروبر ملك ای غیاث

ایچی حفظ ایدر اول ملك کی شیطانك شرور یدن کی بول بولمیه ملعون ایچی اوزره منه خناس

دوایتده کلوبدر کیم کی عبد العزیزك اوغلی عمر دیر کی دیدی ایشیتدم کی بیور مزاد

کی بر رجل دعا ایتدی دیدی یا مالك الملك نجا شیطانی کن کوسته بنی آدمده یا حفاظ

بوکزاوبودی اول کشی کی کوردی خال رویاده کی بر جسد کوردیکم الحاکه بلودی کیمی اول خناس

ایچی کوردی طاشیدی کی اول جسدکه ای کشی ایجنده شیطانی کوردی کی صقه آغ کبی خناس

کی اول جکینیك اوستنده اولتورموش کونوز ملعون کی بر حور طوتوبدر اونك ثنایی اوزره اول حاذ

کی اذخال ایلمش بودر تن انوك قلبینك ایچنه کی هاجس وسوسه ایدر شوایشی ایشیدن خناس

فمن ذکر ایلسه حقی ایچی اضلال اندن ایدر کیفیتی شرار اشاره دن ایدر قلبنه اول وسواس

دوایتده ابی ثعلب المشنی بودر دی سئوال ایتدم بن الله کوردم شیطان یا حفاظ

کافی قنده در یارب بنی آدم جسدنده بوایدر دیجك الله بکا کوسترد اول حفاظ

برادم الدینه بقدیم کی کوردم ابلیس انده ایچی آدمك الدینه ستیل اولور ایچنه اذ

دفی تفسیر ثعلبیده دخی هم کوزوالکوزنده کی قان کزر کبی کزر بنی آدمده اول خناس

فمن ذکر

فمن ذکر ایلسه حقی ایچی منع ایلر اول ملعون کی قلبین دوته قویرانك کی ذکر الله زمزاول خناس

اعوذ بی تمام ایتدك اوقیاذ اولدیلر الاح خذانك ایسم فضلنده بر رجك ایدلوم اشراح

الا ای عامل الخیرات کی ذکرایت دیتك ایسمین الا ای قری القرآن شریف ایسمیکه اول فتاح

کی فتح ایلر جمیع فعلك کی بسم الله ایلر شومین کی ذکر ایدرایش فلای اولور کی فتح ایدر ایچی فتاح

فرار ایدر دخی شیطان سنده فعلکه قرشمز کلور میدانه دوشدوغك غنی فتاح ایدر انی فتاح

کی حتی اوه کردکده کی فتح ایت قاپویی بونکله کی حتی کرمیه شیطان اویکده ایده حق اطراح

کی مفتاح ایسه بر کشی کی هر قاپویی اجدقده کی هیچ کرمیه اول اوه کی عافیت دیره فتاح

انوکله اهلینك اداسنده بوله نظام عداوت لك کینه دوبدوز محبت لك دیره فتاح

دوایت اندی راویلر رسول مخرجها ندن نه بیوردی رسول الله نه سوزلر ایلدی ایضاح

دیدیلکیم جمله مخلوقات اکر انسان اکر جنی اولیدی جمله مفسر کچه کوندوز ایدوب ایشراح

کی دوشه بلك بزالردی بونك معنا سینی تحقیق بزامزلردی جمله ایده مزلردی ایضاح

دفی تواینی ذکر ایده مزلردی بوذمات بولر عاجز فالاردی ایچی ممکن ایسه ایضاح

بولادك هر معنا سنه كر قرآن عظيمك معنا سنه فاتحة الافتتاح

كر جمله فاتحه معنا سنه كر بسم الله ده تفصيل جمع معنا يي بسم الله كر ايجنده در مفتاح

بو با الصاق ايجوندر بل ايدر عبدي حق الصاق كر عبدك جمله مقصودي حقدر كر ديلر لر موافتاح

بنده مقصودم يارب كر ديزاد ديكم كوز يكدر كر لطف ايله كرم ايله وير سك مقصودم منتاح

كر حتى بو نظمده ندر انصاي مقصودم بم بو سبيا ولده يارب بنه عفو ايده سين فتاح

بو رديي زيرا احمد ك حديثي شيخين حديثدر در كتاده كر بر عالم وفات ايسه كر ترك ايتسه دراق نشراح

كم اول يله بر درق در كم ايجنده امر نهي اولمه كر اول درق اولوب يارين تيا منده ذوي الاجناح

اول يله بر دي عظيم كر بين العالم والنار كر هيچ كوسترميه اني جهنمدن ايده افلاح

اول دكلو احرف وار در كر اول درقك ايجنده كر هر بريني بر شهر وير ه جنتده اولدي منتاح

كر اول يله بر شهر لر در كه شيلك لري اولقدر بري بو دنيا مقداري قدر خلق ايلدي منتاح

ذ نعمتدر بو راي عالم ذ اخيشا در بحمد لله بو نوطه عالم اول امدي كتابنده اوب اجناح

الى رابع الدياجم سما مبارك باب الاياك طالب جنت نكر خلق ايلدي بندن

عما سن نوم غفلتدن كوزيكي ايلمك ايقاظ او يانرسك وبير كون كر يجك نار في العذاب

نولاقاده وترسك اخوان كر بر جوهر ايدم ايضاح كم ايله بر جواهر در كم مدح ايده مدي ممداح

اني حالتي موجودات كر يازمش ابتدا لوحه ديدي قلم ياقلم هر اولاجقي ايت ايضاح

كم قلم ديدي كم يارب ذ يازم ابتدا سن دي ديدي يارا ابتدا اسنم كم هر فرفني بيل ايضاح

كم مشق اولدي اول ساعت كر بر ايلدي يازمقه ديدي يوز بيل تمامنده يارب اندي قيني ايضاح

قسم اندي تعالى الله ديدي عزتم جلالم حق دينه برقول بوبني بركز تكلر خلاف ايدم رجاح

بدي يوز بيل عبادت ايلمش مقدار ويرم ثواب بحمد لله بوني بزه كم تخصيص ايلدي منتاح

كم اولدي ذيرا بر جامع جميع اسماء ربانيي احاطه ايدي جمله يي مفضل ايلدي فتاح

انوكجون جمله معمولات دخي هم جمله مفعولات كر بدا اولور بونوك ايله بونكله شرح ايدر شراح

انوكجون يازدي هر حرفين كر قاف طاغي قدر اولدي انوكجون يازدي هم ايات رئوسنده ايدب افتاح

انوكجون اقدي در ازمق كر الله جنانيده سوار مغي عالم مغي شراب لذيذ صلاح

كر انبيا لر اولياء نده دخلوا وارثيه عالم بونوك ثوابيني بر مقده اولدر بلر تحمير شراح

ذ يوزدي كم اول سر ورقو لان ويربكا ايي اغور سنك چون ذ ايدوب اخطار طب قيل كر يم الفتاح

جميع ما انزل الله در تنبيله او لوب انزال اوكم جمله كتب لردر بولردر شرعيه وضاح

ديدم كلدي قاپوسنه نجه اجم كرم سكا ‌ يوقدر مفتاح بنده اولم بن فاتح الابواب

ديدي ملك بكا سنده انوك سفتاجي موجود در ‌ روضه ايت الكي كا اولاسين فاتح الابواب

ذكرايت اللهك اسمين ديي بسم الله سن الله ‌ اچلر باب قپنك سوزمده اعمه اذ بواب

يقين دردم كيدوه بن اليمي كا وضع ايتدم ‌ بسم الله ديدم الله فتح اولدي قموا ابواب

كورردوم قبه ايچنده بر دورت ارمغي بن كورردوم ‌ حقردورت كوشه سنده قبه نوك سيلانا يدر بوتراب

مرادا يتديم خروج امتك قبه يك ايچنده بن ‌ ديدي بكا اول ملك نظرايت بزدن بنا اب

بوكز بن كتديم كورردم قبه بر شجر يا نيده ‌ اول اغاجك يا نيله وار بويوك قبه ذوالابواب

كه اويله بر بويوك قبه اكر جمله انسان هپ ‌ كه وضع اولنسه اوستنه كورينز ضلك بزدن باب

كه بر قوش طاغلي اوستنه بجه پيسه كودوقوز ايسه ‌ كورينز جمله انسان كروا قوشي كبي لامر تاب

بوكز بو قبه التنده بو دورت ارمغي خروج ايدر ‌ كه اويله بر اقر بو نلر قبه لرقوشلري لامر تاب

بوكز بنده دوملك ايسه دوم كه والا ردم اول ساعت ‌ كه اول ملك بكا ديدي قبو به ترشو اول ذهاب

كه اج قپوسنه انوك دخول ايله ايچنه سن ‌ كه سيران ايله ايچنه كيرسين اعجب الاعجاب

ديدم كيلدي

ديدم كلدي قاپوسنه نجه اجم كرم سكا ‌ يوقدر مفتاح بنده اولم بن فاتح الابواب

ديدي ملك بكا سنده انوك سفتاجي موجود در ‌ روضه ايت الكي كا اولاسين فاتح الابواب

ذكرايت اللهك اسمين ديي بسم الله سن الله ‌ اچلر باب قپنك سوزمده اعمه اذ بواب

يقين دردم كيدوه بن اليمي كا وضع ايتدم ‌ بسم الله ديدم الله فتح اولدي قموا ابواب

كورردوم قبه ايچنده بر دورت ارمغي بن كورردوم ‌ حقردورت كوشه سنده قبه نوك سيلانا يدر بوتراب

مرادا يتديم خروج امتك قبه يك ايچنده بن ‌ ديدي بكا اول ملك نظرايت بزدن بنا اب

بوكز بن كتديم كورردم قبه بر شجر يا نيده ‌ اول اغاجك يا نيله وار بويوك قبه ذوالابواب

كه اويله بر بويوك قبه اكر جمله انسان هپ ‌ كه وضع اولنسه اوستنه كورينز ضلك بزدن باب

كه بر قوش طاغلي اوستنه بجه پيسه كودوقوز ايسه ‌ كورينز جمله انسان كروا قوشي كبي لامر تاب

بوكز بو قبه التنده بو دورت ارمغي خروج ايدر ‌ كه اويله بر اقر بو نلر قبه لرقوشلري لامر تاب

بوكز بنده دوملك ايسه دوم كه والا ردم اول ساعت ‌ كه اول ملك بكا ديدي قبو به ترشو اول ذهاب

كه اج قپوسنه انوك دخول ايله ايچنه سن ‌ كه سيران ايله ايچنه كيرسين اعجب الاعجاب

بوكز بن كتديم كورردم كه بر شجر يا نيده ‌ اول اغاجك يا نيله وار بويوك قبه ذوالابواب

كه اويله بر بويوك قبه اكر جمله انسان هپ ‌ كه وضع اولنسه اوستنه كورينز ضلك بزدن باب

كه بر قوش طاغلي اوستنه بجه پيسه كودوقوز ايسه ‌ كورينز جمله انسان كروا قوشي كبي لامر تاب

بوكز بو قبه التنده بو دورت ارمغي خروج ايدر ‌ كه اويله بر اقر بو نلر قبه لرقوشلري لامر تاب

بوكز بنده دوملك ايسه دوم كه والا ردم اول ساعت ‌ كه اول ملك بكا ديدي قبو به ترشو اول ذهاب

كه اج قپوسنه انوك دخول ايله ايچنه سن ‌ كه سيران ايله ايچنه كيرسين اعجب الاعجاب

ديدم كيلدي

كنه اول تكرينك دولدي تبشير ايتدي برمكان

زيور دي ايشت اني سترتدي قلم سنبي يولدن دوشرسين جاني ايت اكا نفسكي قربان

ببزد يكم بنم استرمده برتدي ذكر اشه اني ايسم ايتدي دسه نلر احسان ايدر رحمان

كه خلق ايليه انولد جوده تيمش بك قدر شهر كه اولكه برشهر لر ذكر اني وصف ايدر انسان

كه هر برتدي برتدي كه تيرمزدي يا فتده بيان كما لنده يا يوب اول حق كه بركزديدي كن فكان

كه هر برشهرك ايچنده برتدي تيمش بك تخت كه جمله سي بياض ايچنده كه ايتدي خالق الجنان

كه هر برشهرك ايچنده برتدي تيمشوار كه هر برذاريدي برتدي ذبرجدن ايدوب زينان

كه برحوضي ايچنده برتدي تيمش بك اوا اولوبدر جمله سي بياض دمرتده ايدوب حنان

كه هر برآوك ايچنده كه تيمش بك سريدوار كه ايتدي جمله سي بيشل ذبرجدنده كه اول متان

كه هر برتخت اوستنده كه تيمش بك دوشكي وار كه شوده دشكده در اولدوغنك اني وصف ايدر انسان

كه هر دشك اوستنه اوتورمش حور عين الله انك لعلي ذلا ابني ايچنده اولغلر سكران

آياغي طوپنده مسك كبي قوقوسي حق طوپقده كوبه كنه ده بياض عنبر كبي ريحان

بوغاروسين باشنه ده بياض كافور قوقوسي باشنه جمله بوزاي ايتدي لطيف ايتدي تنه مرجان

برتدي كنده قولنق ده اولان مشقي لر ايجون طلب قيل كل بوده ولتي بوطه باقي جميع ازمان

قنغي كيمسه ي اكا سالك بو محبوب اليسنه كيره قنغي عاشق بو محبوبه اني بضع ايليه هران

انك اليسنه يزدي حق ابوبكر شريف اسمين عمر ياز دي يكا عثمان صولنده ياز دي بل عثمان

علي نك اسمي ياز دي جمله سنك اوجوندن حق كوره بدك جمله سي بركز ويريدك نفسكي تربان

دوطاقلرنده بسم الله انك يا ننده الرحمن دخي يا ننده الرحيم ياذ بدر قادر سبحان

بولادي حق هپ برتدي حق محمد امتي ايجون كه تعظيما جيبنه نلر اعطا ايدر حسان

قنغي كيمسه ي اكا امت بودولت ايله كيره بردلبر لري بضع ايده بولكه ذوق صفا هران

برتدي صكره ايشيدوم وفات امتي قرنداشم مكر برحوضي وار ايدي كنادين اولوب اسقاط

خبرده وار اولمشدر كه برگيچي وار ايدي بكم كه احمد اعلى در لردي كه ابراهيم ادي لمان

دي ابراهيم وار ايدي برقرنداشم بنم كه شاذب حمزا ايدي هران قنغي مفسي ايدي لفاظ

كه برگون اول بكا كلدي كه سكران اولدي بغي حالده كه جاريه دوم يوزنه بن يقلدي يره اول بي حاظ

براذ باشدي اومقامده كه قادر بحقدي كنادي اول بكا ايليه دك كنادي ايشت ايشر اول بي حاظ

بيذده صكره ايشيدوم وفات امتي قرنداشم مكر برحوضي وار ايدي كنادين اولوب اسقاط

كه تحقيق بن برلديم قولومك جمله عيبانين كه حرمتنه اسيمك عذابنه ايلديم احفاظ
كه بسطا يندي مفسّر اوله كه ايجنه برقبراط كه بحث ايدرم بو سوزك صحبتنده
زمانن اولا ايجنده كه بردفعه جي وارايدي كه بر يادن نقل دفعه سنه جكردي اولحناط
مكر بو عاملك بولي اوزرنده كه برصياد اسنه دائم كميك اولردي اول يرده قنه افراط
او صيادك اومكانده كه برادفعه سي وارايدي مراد ايدردي انجنه كجلرده اولوب اهباط
كه صيادلديكي كبكي اومكانده برايدي اول دفعه جيه ويردي اول اتيدن دائما كباط
مكر برگون كنه اول دفعه جي كلماوغردي اول آره مسافر اولردي اول كجه كه انده ايده اينما ط
كه بقدي بوكه دفعه جي كتودمدي اكا كباب دفعه او جي قساوتنه قيلغين ايلمز اصغاط
دفعه بوكه ديديكم قنيدر حال اولدن قنغي كباب قنغي اوك كه صفره ايتمدن بساط
ديدي دفعه جي بكا برا بترا ولدي بكا دخلم بوكه ايشدنصكره بن توبه كلديم ايلدم اقناط
كه وارديم بن اغي قورقدم بوكدن اويله كزلندم كه اندن صكره برگيمك يوقدر ايلدي اهباط
كه كلدي كوردي اوستنده برآغ وار كرواحلدي دوتوب دوتدي يوزين كوكه كوندره ياشن ايدوب اهباط
كه بسم الله ذكر ايتدي ديدي بوكا لدم اي بادي بوي ديمجكز كودوم بولدلر ايلدي اهباط

كه دنياده حوضنك كنادنده بقاملكه كه ريه ايكلردك بن وارامديم اكا اتعاض
تتفرك ايدرك اني دفن ايتدم اومقامه بن مقامنده دخوع ايتدوم تفكر ايتدك اتعاض
او كجه حال رؤيا مده اني كوردوم ابدوتمش كه اي كبجي يوزي نور قمر تعجب ايلدوم ابعاض
ديديم بادبه حكمت بونر فاسق كيمسه ايكن بو اكرامه ندن ايردي يوزي اي كبجي بك بياض
بكا دوندي خطاب ايتدي كه يا اخي ديم حالكم بحمدلله فلاح بولدوم بكا لطف ايلدي فياض
يانكده حقيقجا غزبن كحوضه ترسوا يوندم وارام غسل ايلديم صوده كه توبه ايليم ايقاظ
كه توبه ايدبم ديديم جميع اينديكم عيبانده برينه كه حقديم بن يانكده ايتدم استعراض
كه بولده بركا غذ بولديم اينجه بقديم اوقودم سكرا بجنده بسم الله برسلش نفسنه اولوب مناض
كه تعظيما اني بوتودم كحوضك يانينه وارودم اجل ايردي بكا اولدم كه روحم ايتدي پرواز اقباض
كه دفن ايتدك بكي كندك بكا منكر نكير كلدي سؤال ايتمك ولر بنده بولده ايتدوم اغماض
ديدم كه سؤدلر سز بكا سؤال اينه سكز سؤالدي اولوب اقل قوله بوينه اسم الله بالحاظ
اول قبرينده اسم الله عذاب ايمز اولور اول قوله ورك كيندك يا نميه سز اولك ايراق ايندك اغماض
بوكز بزيزا كلديكم جناب حق طرفندن سؤال بوقدر وادك كدك قولوغه اينك استعراض

يا بلسم اوكمانده كم قالشم اندن بن كه عقلم باشمه كلدي كه بقديم سلام استقراط

كيديك ايجدي اوصولرده صعود ايتدي كه طاغه بوحكمه نظر قلدم خطا در ايتدكم افراط

كه بوندن صكره بردخي كه توبه يي نصوح ايتديم كه اولا ولا يم غيري كه اغي ايلهم بساط

كه بوندن ايكي شي بن ظهر ايلدي فكر ايله بولردن غيرت آل مؤمن دوشوب كندي كندي

بري بوكم بوكيك صدقه اوندي بسم الله دونوب خلوص ايله حقه كه دعا ايلدي بساط

بجه كه حقه جاغردي قبول ايتدي اوساعت حق كه رحمتي جوش ايتدي صولادي ايلدي انحاط

صولرده ايجدي اول كيك حقه حمد ثنا ايتدي دونوب كندي مكانينه شكر لر ايليوب انحاط

بري بوكم كه اوجلق ايواد كل ايشي الكله زيرا كه شيخ ايتر هب جمع جانوار و كربنات

الاي عاشقلر رحمان قولاغوندن دوتوب جانا الاي صادق رحمن بيان ايدم سكا لذات

اكر استرسك ديرلر اكر استرليسك جنت اكر استرسك دائما كه سلطان اولهسين اباد

نه وار شو فاني دنياده نه وار دار دنا متده نه وار رضاسوندن كه يوقدر بو راحت

كه بر ملك استه مكريده اولا سين دائما اندن الكدن كتمه اول ملك اولا سين اندن فاحراك

سنى خلق ايلين مولي بر اوخلق ايلدي اول اول اويك مثل يوقدر هيچ وكل بر مرد و يا بولات

انوك بر كيجي التون بريي كوموش مصفادر ترابي مسك ازفزدندر چقبل لاريي لاينات

كه اندن قرمن بوقدر دخي يوق اندن قوجمق دخي بوقدر اليمات دخي بوقدر قاويات

كه اندن اولهسروراتر كه اندن اولهامرات كه اندن اولهمعشوقات كه اندن اولهمحبوبات

كه اندن اولهذوقيات كه اندن اولهتزينات كه اندن اولهحادثات كه اندن درسراحبات

او بزدار نلاحدركم او بزدار نجات دركم كه بوقدر اصلا فوقنده انوك كيمي فلاحيات

سن اكا كه جلد زمان سنيني ديولور ايجنده زدكلوا ولاريسه اندن جميع حوري و ولدانات

دخي نه دكلوا ولاريسه انوك ايجندكي علمان جميع يشي هب دوزدونور لر كه قرشوكلور لر كنزات

الهايي بفليلر جمله اول اهل جنت اولونجه سناسين بزاولوسلطان اولوب تختنه صفوديات

كل امديي بوفنا مكلده كجه كوندز نجالشريه نه الله واره اوجه كيندر عمرك كجر فرصات

سجدندر بوصفا بوقدر المده ذائل اولمز سن كه بركسي دينده كرسه اولور هيچ ذوقي هيچ ذرات

كه زوقله ايدي حقه يمز كه ذله صادر اولنجه عجب غضب ايتدي اكا مولاكه اتدي ذيزاده رحمات

بنجه كه بوكه اينجه كه اوج يوزيل بكا ايتدي بنجه اغلامسين ذيرا زيرا صفادر اولدي فاديقات

بوكردي اكا الله كه يا ادم ايشت بنده بكا قولقدر اولوسك ايدم زوجه كنه وصلات

دیدیلر کم یارادیر بولکده جان فدا اولسون کیمه بکا اوزوقی ویرسه اوتایم اوکا قربان اولسون

کل امدی مؤمن کامل طلب ایتسه بو زوقی جهاد ایتسون یکی قورتارسه بو لاسیک زوقیانی

سیاله بولنور اوزوقی بیان ایدم سکا شمدی قولاق دوت جانله دکله ایدیم کشف مشکلات

یا پیشر فرآنی جانیله کم زیرا انده درجات کجر سین جنده ایکیشیالکه کرجانات

اکر فرآنیله عامل اولورسک ایره سیک زوقه والا اویله حالکله بولاسیک درلو تعذیبات

اوزیرا حبل متین در یا پیشانلر بلور زوقی اکر دنیا و اکر آخرت اکا کلمز المیات

کم زیرا امر نهی جون بزه حق ایلدی ارسال بیان ایتدی بزه جمله اوامری و منهیات

ذکر فضائل القرآن قوله تعالی وإذا قرئ القرآن فاستمعوا له وأنصتوا لعلكم ترحمون الآية

ای قاری القرآن کم ایت قلبکی خالصات دیایی سمع ترک ایله بولاسیک حکمه زوقیات

اکر بیله اوقورسک سن کم دولت قوندری باشکه کم خلقین مدحینی ایستورسک کورزدر لو تعذیبات

صفین ذم و هاد ایاتی سن تغنی ایلمه اصلا کم زیرا حق حرام ایتدی جمیع دینده مغنیات

کم زیرا مفخر موجود بیوردی سید کائناتده کم حق کرمه ایدر لعنت کم حق قالی لرنه کرامات

کم عفان اوغلی عثمانده روایت ایتمشلر کلمشدر دیدیلر یا رسول الله قولاق دوت بو سوزی کرامات

ایکی جهان

ایکی جهان کوشتیجی حضرت احمده بیوردیلر سزیک خیر بلکز بلدیرم کم فرآن اوقویه اوقات

کم داوسیله بو حدیثک بخاری و فی مسلمدر کم رحمت ایلیه الله بولاسیک کل ان اوقات

بیوردیلر ابن مسعود کم اوله راضی خدا الله دیدیلر یا رسول الله بو نیده کا ایکی اخیات

کم بر من اوقیه بو حرف کتاب ذو الجلاله اوحرف باشنه ویره حق کم بر حسنه اجر یات

حسنه دن مراد ندر اول ثواب در کلمه دکلدر الف لام بر حرف کم اوچ حرف در عدد یات

کم بر کسه دیسه الف لام اوتوز ثواب بزر الله وارادیلر سن قیاس ایله بتوز قرآن قریات

بیوردیلر ابن عباس بل خدا راضی اولمشدر دیدیلر یا رسول الله اولسین بو نیه اخوات

کم بر مؤمن اوقسه قرآن صلوة ایکیوز دینار کم کل حرفه ویره حق کرو بر حسنه بالذات

کرو اسمو ایلیه الله انوک یوزکره عصیانی کم یاک اولمکنا هندن ثوابه غرق اولمکثرات

دخی مرفوع اولمشدر کرو ایوزه درجه لکا کم جلدن اولمعالی انوک کوشکی مرتفعات

دخی کلدی روایت کم انسدن دنیا یردن دیدیلر کم رسول الله بیوردیلر ایی کثرات

کم قرآنیله تلاوتین حوق ایلک شرلر اصحابی اونکیزده حوق اوقوک شر خلقوق کلایی کثرات

کم تحقیق شویله اولدر کم اوقونمیه کلام الله اول اون اذا اولور خیر کم شر لری اولور کثرات

دخی کسنده مالنده برکات اولمه اصلا • انوك مویشی صیغر اولدی اولادی بنی اخاه

معاذ بن جبل ایلر بیوردی یه رسول الله • قجن وضع اولسه قبرینه کروب قرآن قارئات

دفنده صکره نه مثللو طاغلسه اوزرینه • سؤال ملکی کلمزدن کلمه قرآن سکا یا الذات

دیه ای صاحبم بنم بلورسین بنی نکوت دیه بلمزم بن سنی نه کوکجك کیشی سین یا الذات

دیه قرآن سن ای مؤمن او قورودك بنی دنیاده • سکا بولدیرمیه لام بکون سکا یردیم ایرم لذات

خبردار اول یا مؤمن کلمه منکر نکیر سکا • سکا سؤال ایده یولرلر اسلامدن نجه کرات

دفنده سؤال ایده • قبرینه یولرلر اسلامدن نجه کرات

صور لردن جلده • صور لردن تکریدن • دیکلادیکم بنم اسلام بنم در فخر کائنات

دفن قیلم اولوبدر بیت حرام اولکم بیت الله • بنم ربیتم سنی خلق ایلیدن وهم جمله مخلوقات

یه یولرلر صکره کلمه سؤال سلکلری اکا • سؤال ایلیه لرا کا ایده اول جمله تقریرات

غیر قلوب ایجنده کلور بعضی وا یتده • معاذ ابن جبل دولی اولکور بو بنی ساعات

دیدی رسول الله بلك ایت اصحابم • سؤال اولرکه انوك ایجنده قرآن اوله مقرورات

یه اول قرآن اوله جمله اول اویك اولسه یولرلر • قجن اول صاحب القرآن اوله اخرته منقولات

یه اول جمله

یه اول جمله اغاکولر مکلمر کولر لر یولرلر • کور مدیلر دیدی یولیه ضیا نور صفوریات

کور نلر اقتدا اتدی یه نجی کوکه وار نجه • انوکجون ایدر استیفار ملکلر ترشی کثرات

یه عفو استه یلر حقده یولرلر قرآن صاحبی انجون • قیامه دکین یولرلر دعالر ایده دائمات

قجن وضع اولسه قبرینه طاغلر اقربالری • کلمه منکر نکیرا کا سؤال ایمك انجون کرات

یولرلر اوك کلمه قرآن دور ه یولرلیك اوکنه • یه قرآنه دیه یولرلر فج اولمزدن ای کلمات

سؤال ایدر جکلر یولکه یه دیدیکه دفنده • دفنی بیمیقدیکه هپسم دفنی تکریدن اخبارات

دیه قرآن اوله ذاکم رب کعبه حقیچون • بلك کتمم یولمقامدن یه اولمسیزه سائلات

یولرلم دوست جفا زمدن رفیقیم ایدی دنیاده • قوم یولنه باشیمن اولك یولدن یه فادغات

یولمال اولزه قیوب کتمم یه تاجتنه کرنجه • وارك یولدن ایراق اولك سؤال ایمك اولك زجرات

یولکز قرآن نظر ایده کروا صاحبنه یرخوش • یه سویلر اهل قرآن بنی اولدکمی عالمیات

بنم سنك اوقودوغوك سوره دیك بنی ایمؤمن • ایرمزدیك بنی اصلا یانکده هج بنی جیغ اوقات

سوره دیك بنی یك ای کسی که بنده قورتارم سنی • عذاب ایتدیرمیم سکا اولام بن سنی حافظات

بنی سویی حق سوره دفی سوره دسولحق • یولور اولدولتی عظمی اولور ولتده دائمات

كه بوندة صكره قوره سن سؤل اولماز سكا غيرى اوقراجق اولميه ايله بولدوق فقره سنك

كيمسه طرفندن نكير سؤله قادر اولمز سن ياشيدة كلمه سنه قرآن اوقوله مؤمنى حافظات

كله ملك اولمؤمنك وقوده فجيى قبرينه كه اول قدر كلشه كم دورت يوز يل قدرهم وكفار

كه بو ملك دخى ارسال ايده قبرنه ذو الجلال ديه اول ملكلر كلشدكده قبرى غايت

كه جنت اولريدن بر اوا اولمه مؤمنك قبرى دوشكلر كلمه سنه حرير لر اولمه مفروشات

انوك پنبه يه متكدن در يوزى ياشل حريردن در بوتعظيم اهل قرآنه اولوبدر جميع اوقات

دخى كتورلر ياصدقه قويالر ياشى التيه دخى ياغى اوجنه قويالر يزداخى وسائط

كه اوايله بر وسائط در كم اولا سندس استبرقى بولمز صكره نيه بكزر اتلمز پنبه فى الليسات

دخى يانه يقه لر جبان شمعين ايروب اسراج باشنه اوجنده يانر بر بري ياقل مروجات

يانه بر نلر تا قيامت قبو قبنه دكلى تبوردنده كه جنت بقجه سنه اولمه تبوردى اهل قارئات

بر زو قلرى طلب ايلمه اوقوا قرأ ني اى مبين كلمه فرضنه كيمسه اولمز سنه صكره نادمات

فضائل القرآن وشرفه وجامعه

الا اى قارئ القرآن اولام كيمسه سكا بشارت اولا اعلا ستدك سوزنى بيانا يوم سكا كرار

سكا بر مجلد دخى وار قولاغك دوت بكا الات كوزوك اچ اوليقوده اويان دينلم سكا بن سكا

ابو هريره نقل ايتدى رسول مختارجه اندن نيوردى رسول الله قولاق ويرا ولا كيمسه محجاب

قيامت كونى اولوقده كلم قرآن ديه ندبيل ايه بولمه صاحبين الندن اخذ ايده انصاف

وكراحقك ديه اندن ديه الله اى مولام بو بنم دوست جفا زمدن بونوك ذنبنى اول غفار

كه غفار مغفرت ايده انك اولا عيصيانين ديه قرآن كيمنه حقه كيمسه حمله ذى الوان

دخى بر تاج ويراى بادى اولمه اول تاج كرامات اكابر تاجدار كيدر كوشده اضوء الوان

دنيا ايله يادت بنم صاحبمه احساند كيمنه برحله ويركم قمر شمس اولوز استبساند

دخى ديه كه يادت كه راضى اولمه بوقولكده كه حق اندن اولمه راضى ايده جمله دن اختيار

بر رداله انا ايله باياسنه ويره الله كه ايله حله لر دركم كه ضرف نوده ايدوك غفار

كه دنيا ده اولان اشيا اكر التون ويا كوموش اكر انواع جواهر اكر ياقوت ويا دانه

ويرلى حله لرك برينى قيلمغه دكمز بو اشيالر بولمزده ايسته سن حقدن علمده ايله استقرار

ديه انا ايله بابا نوندن بنى بو اكرام بوكا لايق عمل بوقدر اشلمدك دنيا ده اختيار

ديه لر اولاد ديكرى خوجيه ويرده بكزده كه قليم اتدكزدن كه اولمزسه بوكا برابر

ايتدكده حقك كلامني بولادكز انوك چوق بولدوكوزاكرام وبرلديحتى انوار

معاذ الجهني دكله نه سوردي دسول الله بوردي اشيتدنه سويلكراول مختار

آدم قرآن اوقسه انوكلاهم عمل اشه باباسنه ويره الله بر تاج قايغي انوار

تاج اولا انوك اول انوك فوضا سندن محوايده كونوك بوزني قايغي بك شوقي وارانوار

باشنه كيمكز اولا بد سلطان اولا اول بس خدا لمر ويره الله عدد دده اولا صدهزار

اوقويانك باباسنه بودكلوا اولحق اكرام سزك ظني كزاولورسي اوقويانه بولايشمار

اوقويانه ذاكرام اولاجاغني حق بلور انجق انى وصف ايدمزوصافي من الاخيار والمبصار

الا اى صاحب الاولاد ايدم سني بكون مسرور سعادتده قلوبدر حق اولاسين خالكم شكور

جابر بن عبد الله ذ سوردي بزني دكله دسول الله بركشي كلوب صوردي من المقربون

ديدنكم يا رسول الله ولدين تعليم ايده نه مقداري ويرير اثواب بياايت اولالم مسرور

جواب ويردي يا رسول الله قرآن در كلام الله نهايت سيردر اى كيشي اكا يوق غايت مقدور

بوكز جبرئيل نزول ايتدي بوله صوردي يا رسول الله اوده بويله جواب ويردي اكا يوق غايت مقدور

يكتوي

يكندي وكوكه جبرائيل اسرافيله اوغرديحيف سنول ايتدي اكا بوندن اوده بويله ديدي نزول

بوكزاول قادر يتوم يدوحي ايتدي جبينه كلوب ديدي اكا جبرئيل ايشت يا احمد مختار

سكا دينك سلام اوقورديدي بلدر حبيبيم بتم كلامني بركس اوقسه اغلبه مفخور

كاون بك كره حاقين ثواب ويرم اكا دخي اون بك قدر مسلم كه انفاق ايدي يالبندور

دخي اون بك غريبان ثواب ويرمش اولورا ول دخي اون بك قدر قول اراد اتمش اولور

دخي اون بك قدر غزايه وار مشجه ثواب ويرم دخي اون بك قدر عمره ثواب اولا سوجور

دخي هر حرفنه بزار كره ثواب تعالى الله دخي بحوايليه اندن كره اون كناهين مسكور

ابو سعيد خدري ايدر روايت سونيلمكدر بزادم ديرسه اولادني معلم اولوب منصور

ندكلا اقجه ويرديرسه معلمه ايدوب اعطا كه عمر بريتيا مندن افضل طاغي قدر ماجور

اولده جمعه اولادك كه كتسه مكتبه قرشوا دخي لاخير له اويك اولاسين دائما مسرور

قچه شيطان كلين اولكورديه شر اذ اولده اولكده مكلفر طوره اونيكه بوله سين رحمتين مكثور

حسن بصري يه سوردي ولدين بزمن افضله يادين يوم قيامتده كه غريبان جمله خلق معذور

غوا كيدر افوج حاله اولاد اولادك يا باسنه برينه جمله دنيادن خبر لكن ايده مسرور

مقابل اولیه اکابود نیانك متاعلری ● طلب قیلمق بو سعادتی قبول ایتمز نصح اولنماجور

دفع هر حرفنه بیرر رجه وبیره حق جنانشده ● زنهار اوقودیکمشی ولدلریکی اولنماجور

دخی بیوردی یتیمه ● کیرسی ایلیه الحاق ● کیرسی اینه معلم ● کیرسم درهم کوتورمیور

دفع هر درهم باشنه حق اداد ایدر جهنمده ● دفع اعطا ایدر الله یدی کوکلو در ماجور

دفع نوابی ویره الله یدی قات یرقدرسکا ● دفع اینه لر استغفار کرعرش کرسیلرهم مغفور

دفع هر حرفنه الله کیسان بکه وقیرویره ● کیر جلیسی اولانون محلی درجیع مغفور

بیوردی ابن مسعود کم خدا راضی اولانه ● کیر شافع شفعتدر شفاعت اولنر مقبول

دفع عامل مصدق اولوبدر صاحبی اول ● کیر یتیم صاحبی ایجون اولور شکوایی قبول مقبور

اوقوسه اینی برکیسی عمل ایلمسه دخی ● ایدر الله اول شکوایی ایدر تصدیق اینی مولا

برادم اوکنه قوسه کیر یتیم اوقسه اینی ● اولوکلرهم عمل ایتسه ایجنده اولابی سطور

الکافران اولاشابی کیر حقدن ایسته یه اینی ● قبول ایدر شفاعتلر بولور اول رفعت مقصور

دلیدن قومه یارب کجه کوندوز کلامیکی ● کیر ختم ایتسه صوك نفسیکی مع القرآن الم نشاجور

الدایی

الدایی طایب مغفرت دلرسك اولیسین مسعود ● طلب قیلم علم نجاتی اودر موصل الی المقصود

ایکی جهاندن ایی کیشی فلاح عظیم اکترسك ● کیر اوکرن وصف بزدایی اودر موصل الی المقصود

عقاید علمی اوکران ایکی محکم اولر ایمانك ● عقیده کیر صحیح اولمایسك ایمان مردود

کیر ذیرا مقصودك سنك کریم جنتی دیرسك ● اوجنتی بیلمیجه اولاسین مردود

کیر ذیرا سومدی جهل عدو مدرد دیدی جاهله ● ویرزیرا سومدی مدینه شریف جنتی سودوکر

اودر بیت معارف نیل اودر بیت عامل نیل ● اودر بیت عامل نیل اودر بیت اولمز مردود

خدا علمی سودکیسی دخی عالملری سوکر ● کیر ذیرا وصف در علم انلر چون سودی اولنمقبول

کیر عالم قولکری حقك نبیی کیبدر تحقیق ● رسول الله خلیفه قیلدی انلری بالامردود

کیر عالملر رجالی شهید اولمه برابر درجه ● خصوصا طایب العلم شهید اولملر مشهور

بیوردی ابن عباس کم حق راضی اولانه ● کیر عالملر رجالی یر جادر غیر یدن مسعود

کیر عالملر رجالی کیر غیر مومنه نسبت ● یری یوقدر جه بوکسك بودر حقدن بیزه معهود

ایمدی درده ادایی کیر بیلک بولدر قدرین ● بیلك عالملرك قدرین بیلك تعظیم ایدك سودور

بولدك مجلسنده کیر اوتورك اوکلر موجود ● بولدك مجلسنده کیر اوتورك اوکلر موجود

كه زيرا انلرك يري جنتلك اولور بسه ... شفاعت ايلية حتى كسكانك كبسه معدود

دفي نفسكز اوذرينه تقديم ايدك اينج ... زيرا بونلر مقدمدر كه عندالله اولوب مودود

كه جامع الفتاويده يازلشدر ايشيت ديكله ... كه صلب ايتسن قولاغكله بو مسئله دور مسعود

كه تحقيق عالمك حقي كه جاهلدر اوذرينه ... بابا انا حقي كبيج كه بلكه هم دفي مزيود

انا بابا حقوقيده اذيد دور بلكه ... كه زيرا دفع ايدر الله اوستاذ مزالاكمل الي المسعود

انا بابا كه جيقمز دنيايه كتوده ملكه سبب ... كه دورلوادر تلره انلر كرفيتا دايكر اول مسعود

سنيج عالم نذر ديكله سكا ايمان ايدر تلقين ... كه ايما ايله بولدرسه سن يوجه سلطان ايلي مقصود

قيامتده اناك بوبابك سيي كوره ديكي وقتده ... نذرا ايليه بولمزسه ندن بولمز ايشه شي مردود

كه ذرة مقدار ي ثواب الامز سيي سن انلردن ... فرارايدر كه واي نفسم ديه لمز اولمه لمز مقبود

مصاحب اولدك ايسه سن كه عالم ايله كيشي ... كه رك سجاغي آلتنه ايتمك كوزده اول موجود

صوقين ذنهار ايا جاهل اولوزمه عالم اوسنه ... قيوده كيري ديرمك قيام ايدك مزالمقصود

بوقادر ويه اولوزدك انلرك تخته اختيار ... دفي آلتنه جاهلك بوجه اوزره اولوك مفقود

يادين يوم قيامتده اذيت ويرمه عالمه ... شفاعت ايله يا عالم بوكون عاصيلره مردود

نذرا ايليه برملك كلك اي مؤمن صادق ... كدك علمانك بكنه جمع اقلا موجود

شفاعة اذنيق ويرلدي فاذك قاتنه انلك ... ديرلك قاتنه انوك كمدك جنته مسعودا

تخرجي ايليه عالم كه داد دنياده انوك ... كه مجلسنه حاضر اولاي سوق ايده موفودا

دفي كندي سوني اكا احسان ايدنلري ... دفي يولداش اولنلري كجكي اولمسعودا

دفي مسئله يه ايله عمل ايدوب اولان عابد ... دفي خدمتنه ايوب ايشنده اولمرجوبودا

ملك نذا ايده اكا كه يا مؤمن فلان يرده ... ديرلك باشنه انك اولك جنته مودودا

درنيله بكشنه جمله اولمه جميعتي كبري ... طريقه هب وان اولمه مؤمنيي اولمسعودا

كه محشر يرنده جمله كزدنيا ايده ملك ... ايا مؤمنين ديرلك ديوادلل اولمه موجودا

كه انس ابن مالكدن روايت ايتمشدر ... رسول الله بيورمشدر ايشيت بوسزي مودودا

كه تحقيق عالمك مكرر اولا اهل جنتدن ... كه جنته كيرمكن اول مرودا ايده اومردودا

كه بوكسبه غزر اول كدي يوزر جهنمه ... اوكسن عالمي كوره جك جاغزر بكا بق فردا

كه يا عالم نظر ايله باكه بلمدكمي سن بنم ... كه دنياده فلان يرده صويديم سكا مغفورا

ديه عالم كه تحقيق سن اول آدمي سن اوكيي ... كه دون كل بمله سن بيله جنته مسعودا

کم برآدم اغزر اول اوده جهنم کیدر کم اول عالمه جاغزر شفاعت کا بخل قزده

کم بلمه سین بنی کم برکون بکا سن کلدیک برابر دست طلب ایتدیک کن صو ویردم ایدوی مزدور

اکاده اوله شافع اول انوکله کیره جنته قوجه حوز یلری اندن اوله کوشک اره مصفور

کم برکیشیر اوغزر جهنم ایله امر اولنمشدر اون عالمه جاغزر بکاده ایله شفیعا

سکا ایتدیم ایدی خدمت سنی سودیم الله دفی برکز سلام ویردیم ایدی ایت بکا ترجیعا

بوکون قورتر بنی اوندن شفاعت ایکمل بکا دیله حقه بنی لطف ایت بنده ایله شفیعا

دیه عالم اوکه ای کسر مدیک بنی سوزن کم سن مدیک بکا خادم کم کل شجاعه تقریرا

کل امدی سنده کیدالوم کیرلوم جنت بیله صفالر ایله لوم اندن ایله لوم حوز تبعیضا

در بیان حکایه ٭ فی فضل العلم

خبر ده وادی اولدیکم کم امته بوزنده تشکیکا کم برقوله یامتده اینه حق آنده نخسیا

کناچ پس اغزکله ثوابنده کم اول قولوک کم امر ایده جهنمه کملکله ایده شویقا

بوفی سودیکه لرکن خدا کنده جبریلی کم وارسن سویله قولومه کم دوشنده ایله تیلا

کم حاظر اولدیم قولوم علم مجلسنه هرکز اکر اولدیا بسه حاظر ایدیم ای تفخیرا

سئوال ایلیه

سئوال ایلیه جبرائیله دیه اول حاظر اولمدیم واره حقه دیه جبریل کم حاظر اولمامش اصلا

کم دیه جبریله کم وارکنه سئوال ایله کم اول عالمی سویمش مم اکا وار ایله تشیلا

سئوال ایلیه جبرائیل جواب ویرکم سومدیم کم جبرائیل الله ایرکون تبلیغا

کنه کنده جبریلی کم وارکنه سئوال ایله کم عالم مجلسنه هج اول ایله متیمن تعقیدا

سئوال ایده کنه جبریل اولمدیم دیدیکا کنه جبریل قفه وار خبر ایلیه تبلیغا

کم کنه کنده جبریلی کم کنه وار سئوال ایله کم ساکن هج اولمشدی اونده عالمک لیلا

دیه اول ساکن اولمدیم اونده عالمک هرکز رجوع ایده حقه جبریل خبر ایلیه تبلیغا

کنه کنده جبریل وار استمیده سئوال ایله مطابقمی انوک اسمنی علما اسمنه شبها

ویا خود وار سئوال ایله کم عالم سوزن ادمی اکر سودیا بسه اینی ایدم صوجنی تعفیا

کله اکا سئوال ایده دیه اسمیم مطابقدر دفی سودیم براده می سودیا عالمی تحقیقا

بوفی بویله دیمک اول خبر ویردی حقه جبریل کم ترمات ایلدی الله کم ایلک ایی ترجیعا

ایی دوشنده اول الله جهنمک طریقنده کم علمک حرمتنه حق ایی ایلیه تعفیرا

کل اسلام کم یقینده کنده بل قدر دی غلک کم کورده کمی خدا ستدی حبیب علمه تفضیلا

حبیبك حبیبتی یرلیغادی • اشدر خکم • قیاس ایلمه ایت بولندی • اوکنی حبیبه قیاس ایلمه

که صاحب علم ذی اکرام قیلمز ای کمسه • نه لر احسان اینه اکا عقوق اتمدی توصیلا

خبر ده وارد اولمشدر که بر عالمی بر کیشی • اوتنه ایلسه دعوت یدرسه اکا تعظیما

اول عالمدن اول کیسه نجه مسئله اوکرنسه • خدای مغفرت ایلیه اکا اتیه تعذیبا

ملکلر تا صاحبدك زیارت اینه لر ای • که مجن تالی اولدقده تسویه قیله تعظیما

قنادلرین دوشرلر انوك ایاغی التنه • بولرسویله لر اکا قنادیمزه توطیئا

اوکسر صوقاقدن کچرکن ملکلر یده قنادینك • اوذرنده کیدرلر اولکسی یدرلر علمه تعظیما

که هر بر ادم ادنیجه که محو اولنا هلری • اناده یکی طوغمش کبی دنیلدك اولا تطهرا

وفی اعطا اینه اکا بوز شهید ثوابینی • وفی بوزخ ثوابینی یزه دفتره تطییبا

که هر بر لقمه باشنه که اول عالم یدی ایدی • ثوابی صاغ کبی کله انوك اردنجه شبیا

ثوابی فوقی یادت که عالم دنر سئله قیل • که انلر کبی بزده که ایت جنه تدخیلا

ذکر فضائل طلب العلم قوله تعالی فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون وقوله تعالی انما یتذکر اولوا الالباب اهل یتوا الذین یعلمون لا یستوی

الای سوحتن ایشك بیان ایدم جزاسیات • که هر کس اینده بوله اکر خیر و شر انه

که خیر اشلینك جزاسنی جنتده بیل اسنعاد • که شر مائل اولمه لر کورر البته ضریات

سکا علمك فضائلین بیان ایتدك علی الاجماع • ایشته طالب اولنلر نه مقدار ویره اجریات

اکر استرایسك جنت که علمله علم ایله ابتدا • علمدن جنتك یولوا کیدرسه بوله زوقیات

ذبیوزدی شمس الدین کلامندن اشتی • بزادم پس سلوك اتسه اوبولدر یول علمیات

اولیله اول طلب قیلسه که علم حالینی اولار • که تحقیق اول سلوك اتمش کبی اوزجنانیات

وفی اولیله کرکن ملکلر قنادینی • ایاغی التنه دوشر ایدر علمه تعظیمات

خدا هر ادمه بر پنا پایر جنتده سرای • کچی الله کوندره بر اولکرنسه اوخر فیات

وفی دکردی بالق انوك خون ایده لر تسبیح • دیه لر دستا بونوك کناهین ایله محو یات

وفی قرنجه لر بیله دلوکنده ایدر تسبیح • که حتی جمله حشرات انوکچون اوله داعیات

وفی یر لر ایجنده که وفی فوق سما لرده • اولان جمله ملکلر هپ انوکچون اوله داعیات

وفی عرش کرسی مجموعی انوکچون ایده لر دعا • کروذی مثل جنانکی اکا در حور غلمانات

وفی اوقودکن اولورسه شهید لرده اولور اولکس • نبیلر لر برابر در که هر حیث اشوابیات

که هر در لو ثوابلرده نبیلر له برابر در • نبوت درجه سنده ماعدا اوله ساویات

خبرده وارد اولدیکم دسته کلدی بر شیخ رسول الله دیدی شیخم اشتیاق ایلدی فانیات

سنك مؤنسك یقین کلدی حقی قلدی برباعث اولدرسك اولورسك اولون عزلدنا نیات

دسول الله دیدی اول کوسترمکا بر عمل اوساعتده عمل ایدم اولم اهل جنانیات

دسول الله دیدی اکا وارا وقومغه بشلم اولورسك جنته لایق توجرك صورم علمانیات

کوشلدی اوقومغه اوندمده کلدی عزرائیل قبض ایتدی انوك روحنی صوقوا تدی کمانیات

نمازدن فلدی پیغمبر کتوردیلر جنازه سین کیدرکن اولده پیغمبرین بصمازبعضیات

دیدیلر یارسول الله باصرضك اباغك اوجون یخوندن بزه اعلام ایت خبر ویرین سرتیات

بلك امتك اصحابم کی تحقیق بوجنازه یه تابع اولدیلر جمله ملائکه مصلیات

الهی بزی ایرمه اوقومدن اونومدن حق وقتی موعده علمدن اعمیه بقدیات

در الموت قوله تعالی کل نفس ذائقة الموت و نبلوکم بالشر والخیر

الا یا ایها الانسان حاضرلن کوجمکه ای جانم اولومه ایله استعداد ایرقلن کوجمکه ای جان

کرکیرسك اولورسی ای کس دکلدنیایه باقی یقین برکون اجل سنی اولوك ایتلیه کم پشمان

کرکیرسك جمله عیبلرك خدایه استغفار عفوین ایسته تکریدن اودور دوالعفو والغفران

کرتوبه ایت کناهکه اولدوم کلمزدن ای کیشی کرفع کبیر یکبر بندن نفع ویرمز سکا بیانات

کرتوبه نیتیله اولورسه دیم برنرسکا ای خلوص ایله ای طوتغال اولاسك صکره کن فرحات

کرظلم ایدرك سن غیریه ای ارضا بیت البت حلال الشی انوکلم سن بوله بینی حقك برضوات

ظلم مدرسکا دیم ایله اندن استحراز کرکبر کبا بیردر اتر عاقل بی النیات

برادمه دیسك برسوزکه اندن خاطری ضیق کرظلم اقتر اولورسك سن اولورسك ظالمی بر انسان

کرحق الله ایسه اکر ذکوة کبیی نمازکبی انوك توبه سیله ندر بل ایدم برنرسکا بیان

ذکوة ویرمدیکی سنه لرایله احتساب جمقدره جمله ذکوتی مقرایه ایده احسان

اکر حیوان اوردکسه قیمتی مشکل اولور حالك حلال الشیء یحل دخل ثمنی جزاسنی اوله بالنیران

کرکندی ناشتیدن زیاده طوز ایلدکسه انوك حقی اولورسنده کوزوك اچ اوپوده اولیه

اوزخ قضاسنی طوتمق در اکر قادر ایسه صوده والا فدیه در ای کس کرکوت نصف صاع احسان

کرکفاراد لازم اولانلك کفاراتنی ایله سن اودور اورجده قصد له یمك ایتمك انسان

یاخود کفارت یمین ایسه کفارتنی ویرکل اودور التمش فقرایه طعام ویرمکدر ایتمان

یاخود کفارت ظهار ایسه کفارتنی ویرکل اودور التمش فقرایه اطعام ویرمکدر ایتمان

اگر مرض موت اولوب دوشکده یاتر سه سن • وصیت ایت قریبکه امتیه نقصان

دفعی کل سن وصیت ایت کفاده یتیمه • دفعی مسدور ایجون بر سنی بکور اولاه

دفعی کل سن وصیت ایت خصیمکه قریبکه • کر اولدوکی کجه سندی طعام امتیه اول زمان

بلی واردر زیادت امتا حلوا ایله دکلدر • کر صفره ایتله یونلر اوتو یا یسین نزان

دفعی صاحبنی حلوا یشرب قبره کتمیه • کر زیرا بو عذر یونلر یونی منع ایده اول زمان

اوتو یان حر دکلیان تحمل نوابنی باعشلیه • اودر میته فایدالی عمل کندراه کور یاران

بو سوزده اختلاف اولدی • اصح قولی دیم سکا • اصح قولی کیده یونلر صحات اوله سکا هران

ایام اعظم یوم صندر کر اخفا ایله لر نزان • محمد یوسف ایدر ایتله لر جهر له نزان

کر فتوی بو ایکی سنک سوزینه در عمل ایله • کر زیرا نفع سی وار در کر وامیت ایجوده جان

دفعی تعزیه سندر کر اولدوکی کجله ده • کر شربه بیله وار سوزنه اوتو یونلر یلاده وان

کر بیتک قریبنک خاطرینه ایلا یلر • حقک امری بودر کیشی صقین آنه جزع نیلانه

دفعی کل سن وصیت قیل خصیمکه قریبکه • اوجو تجیده یر تجیله دفعی قیر متجیده همان

ضیافت امتیه یونلر بو کونلر که برسنیه • کر زیرا بو فی سنه عمل ایلمدی یکله ایسان

همان جمعه کجه سنده

همان جمعه کجه سنده فقیرلره ضیافت • کر امکدن دوزدره دفعی انجه ایده احیسان

دفعی اوجقده یتیمون قبره فقیره • ثوابنی دلر بی ایله بعشلیم دیه هران

در بیان الموت قال الله تعالی • خلق الموت والحیوة

الا ای صاحب الارواح دکل سنی دنیاده ستیاه • دکل سنی دنیاده دوام بقربر کون سنی فناح

خبرک یوقمی اولمدی یحه غافل کزر سک سن • عجب توبه کلمز ایک اونو دوک مویی کن ملاح

فنی انالک لیه یا یاران بولمدی عبرت لکیمی • کزر کن ماکهان بر کون اولوم اجر سکا سکا جناح

کر موت بندیکین بلمک جفر اول سکا بر کون • اولور ذهلک ایکی یا رچه کدر عقلک اولماز صراح

سکا موتک بو یولکی کیتن سکا بر بر بیان ایدم • نکیفیتله خلق ایتدی ای اول قادر فتاح

خبرده وارد اولدیکم رسول مخبر صادق • خدا خلق ایلدی موتی عظیم هیبتده اولمه نتاح

کر بیلک بر دایله ای کر ایتدی احتجاب الله • کر اخفا ایتدی بر یرده خلایق کور مدی اشراح

کر بل موتک بو یولکی کی یدی کون یدی وقات بر • کر بل کر دنی ازیدر بولمزدندن دیدی شراح

کر یتش بندیکین بلمز سلاسل ای بغلدی اول الله • کر هر زنجیر اوزونلغی کر واتک بل قدر اداق

ملایکه لر ای بلمز دفعی وار مدی یانینه • دفعی نر دیدیکین بلمز کر اعلام امدی فتاح

انوك دوغمدن بلرصوكي وفي بلماديلر سكليدن ... إحتى حضرت آدم كلنجه دنيايه انبصا

فمن خلق اكروا ده مني ملك الموت سوبلدي ... كه قليدم من سني تسلط كه مونك اوكرتنه اني

ديدي حق ملك الموته اولوم نوري بودر بناك ... كوكسنه كلديم يا رب حجاب ايلم اشرا

بوكز بروالرين اچدي عينك اولدي هر اطرافه ... نظر قلدي ملك الموت تعجب قلدي دوجاك

ديدي موته ملك الموت سنوالادك اولينه قاقي اوج ... دفي شرايلم كندوكنده دخلوا وارايسه جناح

دفي فتح ايلم كوزلرك هده دخلوا وارايسه كوزك ... بوملكلر اوزرينه يوردي نشر ايدوب اجناح

فمن موت اوجاوبريجك ملكلر كوزه يلربوني ... قمورديلر هرقبا مدن يلرني اوزده ايدوب اقساح

كه بنك يل يتدي يلرنوكر وابولدي يلر اقات ... ديدي يلردي بنا عجب نه بويكدر نواي فتاح

بوني جمله داد يسردي نه دخلوا وارايسه مخلوق ... كه هيچ بركسه قلميه اكر شيطان اكر ملاح

كه عزرايل سوبلدي حق سلطا ايلدم سنني ... كه ضبط ايله بوني بن خوش صفيت ايلم كما اسماع

ديدي پس همه عزرايله قوشله اولام حافظ ... ضعيفم بن قويدي بوبوني ضبط ايدم فتاح

كه ويردي حق اكا قوة بوني طوت ما ملك الموت ... ديدي كن ساكني اول يا موت كه ساكن اولدي اجناح

كه عزرايله ديدي موت اذني ويربكا بركتم ... بقدم كوكده تركتم بنى بيله قوا اشباح

وفي قرب ايله يالان طوله قبرك ايجنه ... كه اولكه بزيلا نلردن قاتر لربيچ مينليون

بولرني كز بركز صقوجا غزاجيسي جمعهم قبرني بل ... بل اميدي بكا ايله سنك ذكرلكه فاسقون

وفي بيان عذاب القبر قوله تعالى ... سنعذبهم مرتين الخ

كه بوندن صكره طاموده كه فتح اولكه كروا بزباب ... كوره سك اوتده مقامك انشا ايده سكا بر ثواب

قيامتده اولنجه بقاسك كن مقامكه ... الده وفي حسرتده ندامت قيلم عذاب

كه بك دن اولوعذابلري دوكلم سنك اوستوكه ... نجه كوندوز عذاب ايجره كرفتار ايلمه ثواب

خبر ده وارد اولدي كم امام ناهيلي داود بدن ... كه اولسه ورده بيوكدي تسامع ايله هم اناب

كه بزدجال وفات اتسه اني قبيله قوسه لر ... كه بزملك كله اكا عذاب اتمك ايجون ايجاب

اوتوره كا اوجنه كه بركتره وتوره اكا ... كه ينجه وورينجه اكا طاغيله عضو كا الذباب

بوكز اتشر طوته اني قوردي اغج ليبي يانه ... بوكز قاق ديه لر اكا خدا اذ ينيله ايجاب

بزيكه هپ عضولري كيه اوم اوله اولكسي ... اوتوره قبر ايچنه بوكز جاغيره اي عذاب

يجوره بكا عذاب ايدك كه عابد قولوكه خلق ... يجون يقلك بنى اوتده يجوك اولك بنى ضراب

كه بن زيرا غما قليدم اوروج طوندم ذكر ويردم ... ديه علم اوقودوم يزديم كه بن ايسلديم اذناب

دیه ملك اکا ای کس انو لجون ایدرم عذاب کیرکون یولده کیررسه کلور دون ظالم درب

کیرمظلومی یرظالم کیرظلم ایدر ایکورسه کسنه ایندی اشیداد اوب قورتارملك اوزره

دفن ایرکون نماز قیلدیرمك بویله وارایدی اوتوکله بوقوا ایندیرمك زمان حفر امتدك اجتناب

سنی بن قویم کیشی دیه برکز دفن اوره کیمه طاغیلمه اعضا یشی کیاجزا اجزا کا الدباب

بوکزدیه اکا ملك کیاوزا ایندیکی اعمالیت دیه ذیاذم ایچه کا عذیوندهم دوه واصواب

کفنده یرمقدار برجی ویره الینه اول کیاوزاغرتیك صویولمی سوزومه ایکمل ایجاب

برهپ جمله اعمالین کراول خیرنی یزه کیشروا دن صکره دوریاذمه اولدیکتاب

دوزه جومانی برکره یجون یاذمك ذرر سیلدکن امانده یه برانی دفهرشرنی کتاب

تمام اولوجنز کیتاب دیه بش برماغیك بوکه کیصدیره اکابرمو بوکزدیه ای کتاب

دیه اصبوینکه بوینی اصه بوینه مکتوبی کیاندن صکره اول ملك اوله مکاینه ذهاب

بوکزیوم قیامنده حذاتر ایلیه اکا اوقوادقتریکی کیشی نه کیم ایندیکی ایسه کیتاب

کیشرینه ولم یجفز ایده نکریده انجیا حذادن پس خطاب کله اوقوا سریکی بی حجاب

بوچنده دیاده ایشلدکن کیبنده ایمدیکیا بوکون ایندیکی انجیا سوزك اوقودیه توآب

کیناده م اوله

بینه او جماعه صلدیکی سنی کیزوقه لایق ایلدیك کیراضی اوله حق سندن یا ایشدیك شرعه ظاهر

در بیان ایداع الزوج مع الرجل عند خروجه عن البلدة

کله فی الحال ایاغه اول ایاغیله ایداع ایده بنجه شفقتلر ایلیه تزحم لرایته اجماع

کیراضی اوله حق سندن کیبن راضیدیم سنده حرامه یصمدیك زینه یاد صفیندیك کندیاوزیك ایداع

بینه بلایه صالدیك عذابه لایق امتدیك کیکندیك حق یوله هران کیحقوق امتدیك ایجاع

یوزدیك مسجله دائم اجردیك قاپوتین وکرم اولوك دفن علیله یوزدیك کن کیشره ایندیك الیزجاع

کیخیر دعا ایجلر یجون کندوی بولادایم دفن بیت نمازینه کیندرذلك دائما اوضاع

زیاده فقرایه دفن کندیك علما یه دفن صیله رحم ایجون یوله کندیك ایدوب ارجاع

کیحسنه مالینی صورمق ایجون کیندردیك یوله ذاهد یوزدیا خیره کیشره امتدیك الیزجاع

زیاده ایلدیك نودم بینه اوجقلره صلدیك سنی اصمر لدیم حقه ایدریم کیمه بن ارجاع

کیاخر نده کلم سنینه کیمه حیوه بولاسیزسیز بینه سنی ایجه شرحمتنه ایجنده کزسیزاجماع

وداع لشه هپ عضیله حقه اصمر لدیم سیزیچون دعا لرایلیه عضوه ثنا لرایده استوراع

وداع عام اولوب ایجفز کله عن رایل اول قوله دیه یا کمکچی دستور کله سلام ایندی سکا سناع

كوزه اوجاقده مقامين ايشدم تكريدم سلام سرا ايلم جقه اول روح خدايه ايليه ارجاع
كه اهل جنت اولنلر كولرمشكل اولور اول بيته ميسر ايليه الله بزه اول احسن الاوضاع
بو مجده لر اول صالح كه دويمز حاجت اجيبه كه باغده قيل خبر ليجي الجانبه اول متاع
جقه اول صالحك دوجي كلمه عزرائيل ايتسه كه فالحال كوزه مكحلر اولالر جملسيه جماع
كه ليست ايله الا لرصرالر اني حريره فالحال الته حقه خطاب كلمين الثواب
صفا لحلرك اياد وشم كناهده كف الايدك ايطاعتده ايدك دائم عبادتله اجوب ابواب
كلور بعض دقايقده جيقيجق صالحك جانبي به غايت اوه دوشمه توشمقده اولمز دهشت
فرشتهلره كوزيمه كه جيقه الله رندن تيز اوجوب فالحال روحه توورمه بحجوبه جناب
وقتكم يتمشه عزتالر حاضر كلم اوميتمه جقارا توبن اوشنده يويه ياك ايليه اطياب
فرشتهلر ديه الكا كه ياغتال كلم طوتغل كه ديرا بحروح اولوبدر خروجنده جانك اذهاب
فحمن كنوزه لرقبره كه كنه اول فرشتهلر كلور بلوادر لر كوندرمه سلمك اي ذهاب
كه شرمتله يوزك ديره كه نزجه قاوشه حقا كه راحت بوله بولنده صفا لرايليه احباب
كه قبره قويا لرانجه طاغيلر قومه لرى اعاده ايليه دوجي بدنينه ايده ايتاب

سئوالي دويرجه

كه عزرائيل اذني ويردي جيغردي يوجه صوتيله نه درد كلمه اني سن بيل قولاق ويرمه كاسن اسماح
دين شول اولوم يلك ايدم دوست دوشمن كه هر برينه برر برر انجيم يقين ايراح
دين بلك بني اي خلق ايدم ادمي عورتمه دين انا بنم اللادمه ايدم يقين ايراح
ايدم دين بابايه قزمه دين اوغلمه بنم انالرا غلدم كوندرمه اقدم قراح
دين ايرمي جيم جمع قرداشم قرد شمه دوكيلم كوندرمي يا بنم ايراوسته اوله سياح
دين شول اولوم كيم انا بنم ايدنلري ايدرم حالكه بكسان وودم يوزلرينه مطراح
فوتوشلر يقيجيم سرمي لري ايدم خراب كه خلقه ظلم ايدنلري يقم انا ميچ اجراح
مبتده بوجوا ولسه بوليجيم اني تحقيق كه كمدر قحبه قورتله بولادم بن يقين ايراح

ده المعصيت في حال يا اشتها اله النفس الخبيث

قوللق دوترسكز اخوانم دينم بوحال مجرمون نه اشلر انلره الله ثوابده محرومون
نه اشلمه الله بولادك دوجي ذيكله نه اشكله عذاب اوله جقرکن جان مجرمون
كه عزرائيل روحين كه بزسكله الاكيم اني وصف ايدمز وصاف عذابي مانع اشكلوت
زياده قورقه شي صورتنده كه عزرائيل كوريجك شاشه اوتلمون ليسانه اوله مقطوعون

كيمسنى يوز عذاب ايدنجى سكلمز كلمه لر بيله تموز سنك يوزى ترا كورمز لر اوله فاد يروت

يه هر بر بنك الندن اغولى حربه يى وارد ر يغيلوب كلمه لر جمله باشك اوجنه حاميوت

كل امدى كوز تدشو جاهل شول فاسق شول فاجر نه دوه ركيده هب عقلى عذابده اوله خالدوت

سنك قنغى تنك وارد ر دويه جك يوزلر فتاق جانك تنده ايكن ازركن اوله سين ترجه قاليوت

يه عزرائيل دوه اول اغولى حربه سيله اجنبى جيفه در نقلر اوجوده اوله ناشيوت

يه ايليه عزرائيل سنك روحيكه اى مجرم يه يا نفر جنيه كل يركده ايله فاد يروت

ايادر لوا كناهلر ايله تراد مى جنيت نفسى ايادر لوا نفسيله ر ملوس نفسر فاسيقوت

بحق تعاليه لايق دكلسك كل خروج ايله يرلده بر كل امدى بحق يه سن سك اهل طاميوت

يه سن برسين الله ده دفى سندن برى الله يرك انشق در سنك اوله اوتده محروقوت

بو ياوز سوز لرى اشيده عزرائيل دمك اول آنيت سسنه تم يك ايده تتده كه دايوله بوله مغبوت

كوزده لعنت اوقيه اول ايشك حرامه بقردك دفى لعنت ايده اله يه خير ا ايشلمه مدك مغبوت

دفى آيا غينه لعنت اوقويه يه اول قربجه جاد دفى دينله لعنت اوقويه اول نفسر فاسيقوت

دفى قولاقلرينه سونيله لعنت سينه ديه دفى قرنينه قربجه اوقيه لعنت اول ملعوت

ديه قرسنه

كيا قلده بلورد ك بز سنك جواب ور جكمك ولكن امر سبحانى بزى بولسون ديو انار

قجن بولمركد يجكز سكلمزه ديه الله وارك جنتيم وارك دوشكلر كتوركه اظهار

قولومك اليتيه دوشك تودى يرده او باغيمى ور الرجنته بولنر دوشك لر كتورد لر اظهار

كه پاك دوشيه لر دوشك له اليتيه سراى ليچه دفى جنت قوقولادين ايمه لر بخود اطهار

صفا اهليه مؤمن لر اول قبرلرى ايچنده يل دفى اجمله قبرنده جنانه نفخ اوله انوار

كوزه جنتده مقامنى اوله دائم اكا ناظر ديه يا رب بز ساعت كتوره قادر غفار

كيره يم سراى ابد سلطان اولام انده توجم حوريلرى انده صفا لرده اولام دلدار

كلور عهد وايتله كه يرا كلنديه بز كز ديه يا رب اذنى ويرتوجايم تولو كى ستار

كه شنه بنده كسين كه بنده راحت اولايم سودم بنده الهى سنك سودكى غفار

ديه يا رزاق اسم اول نجه صقرسك انى سنك تنك ايدر تولومى ايلر سك استار

بركز يرا هليه ديه يا رب بكا لطفكدن اذنى ويرتجا قوجايم كه بك صقيم انى غفار

خدايا اسكيه انى اذنى ويرمه اكا الله كه بلكه دكمه قولومه سن كه بركز قوج انى استار

سروره كله يرا كلى يانيندن كاله قاوشه كه بركز صاده بغرنه قولوا ايجده ايده استغفار

در بیان صعود الملائکة مع روح المؤمن الی السماء

یوکزاول صالحك روحنی ملکلر کوتوره کوکه کرسنه الکلر کرعرشدن ایده السلمکات
مکر اول رشك التین فتاد للر اصلمیدن جمیعی توره اولوبدر ایدر کوکب کی لمعات
قویا لر انوك ایجنه کرعزتله اول روحی کصالح اولدك روحی جمع الله اولوراینات
وبره خوبو نلره وسنور بشل قوتر اولمه جکلره اوجر لرجنت ایجنده ایده لرجنتی سیران
صفا ولدك اولور لرجنانك نعمتنده هپ کزدکینه کلور لر اوقاندللره فواجبات
کلور بعضی ریایده مجن اول صالحك روحی کرمجلك جنتده اول روح کراستقبال ایده ضیاف
دیه لر بوکا معمور ین صفا کلدك ایا صالح دیو اویر اندی اتامزده بنه الان
دیه اول صالحك دوحی انا کزانا کزسزلك ککلمدی بی بولرایه بولرلر اولدی ایدی اینات
کسبدن جوق الرواکثر بلرایدی اودنیاده عجب بونلرنره کتدی یه فنده قالدلر انوات
بونی ایشیدنجك بونلر جمیعی اغلشمغه هپ کرواه بونلر نفسلرینه اوبوکتدی یه البیرات
کرمیل ایتدی بزلرده دنیایی دنیه کوکل ورمه عبادت یولنه اغلر کتمدیلر اولدلر پشمان
کرانمغه جانبنه بونلر اشه کتدکتدینه انوکبون کلمدی بونلر جنانه اولمدی سیران

در بیان

کنه برینه کیده بزدخالرایله اکا یوجه مرتبه لرویرسون سکا اول قادر غفار

ملول كلدوكده بونلر كيده هر كس مكانينه
رواه احمد وابو داود عن ابي هريرة رضي الله عنه

دوانيده كلوب در لكم اهل جمعه كجه سنده
خداد ستوده وبنده صالحلرك روحنه تقرب اتمك

قبر لرينه ايتلر كسوبلر كودر لر بيته
كه اي كودر لر بيهوده سن دخت ايده رحمات

يزي قويدوكزاو جماعه يزي شاد ايتدكز سز
سيزيده شاد ايده الله بوله سيزه رضوان

زياده ايليه الله سيزيك رحمتيكز اي تن
حقك سومديكي يوله كيتسز اولمدكز سيران

دخي سويلمديكز سز حقك سومديكي سوزي
بجه در لوا عباد تلر خدايه ايتديكز هران

اذيت كورمدي سزده جميع مومنلر اي تنم
كه سزده خوشنود ايدي خلق سوكدر سيزي دهان

دخي اولمادكز غمام نقل اتمدكز كلام
دخي بر كيسيه سوكيمدكز اتمديكز غيبات

كه ذكر ايدر ديكز حقي مساجد لرده دائم سز
كه خلقده عزلت ايتديكز كه هيچ اولمادكز طغيان

خدا راضي اوله سزده دخي بزه راضي سزدن
بزي جنتلك ايتدكز سزيده كتوده رحمان

قبر ده كيده لر بونلر وار الر اولرينه هپ
كوره لر جمله خاتونلر اداوار سيندر ايوات

يتيم اولسه ولي لري ضيفه اولسه ولوي
فقير يتيم مسكين اولسه لر تولرده دلر طعام

عباد تده كودر لر سه اطاعتده كودر لر سه
سويه ر شاد اولودر بونلر دخوع ايده قواكات

اويا نمش لوم

كه نادم اولمه اول اندمه ولكن نفعسيز اولماز
اتا الرنا ربكبرايه بوله ايتدكيني دنيا ب

در فضائل اهل التقوى قوله تعالى ان للمتقين مفازا حدائق واعنابا وكواعب اترابا

الا اي طالب تحقيق كه دهده ايله الخ رام
ذهده راضي وب سبيل رهده ودر موصل علام

بو يولدر يولدر يولك اصلي بوكه كيدن فلاح بولور
يوزه ولتله اينر صوكوجي كيره في السلام

صفيني بولده ابرلمه كيدر طوس طفري جنه
دافي حقك ديزادي شاهد در بولور مرام

بو يولدر انبيا يولي بو يولدر اوليا يولي
بو يولدر اصفيا يولي بوكه كيدر اولود اكرام

بو يوله كتدي عالملر بو يوله كتدي فاضلر
بو يوله كتدي كاملر بو يده مدح اتدي ذالاكرام

بو يولك حاصلي جوقدر كه دنيا دو آخرته
يوزه دولتلري بولور صوكجي اول محترم

دلي فضلي بونك جوقدر كلامده ايدلوم يتماز
دخي فيه الطنا بدن مبرا ايندم احترام

دهده ايوانه يه در لر كه شبهه لوا اولن شيدن
تجنب ايلمك انكن تبعد در من الحرام

در الكبر وذم المتكبر قوله تعالى يا ايها الناس انما بغيكم

الا اي ذاهد كامل دهده ايله استقرا
نلر احسان ايده الله سكا كن ايدم اظهار

كه حالا ايدمكا كله نلر اكرام ايده الله
بيان ايدم سكا بر بر ويرم انكه بن ادراد

أجل يقين كلدجكز نلر احسان اينه الله ه لطفله اله جانك ايدم بر بر كا احتياج

كه عزرائيل كونده كه اول خالق لم يزل سلام ايله قولومه دير بني ايله بن كه تيار

اله دوالكله عزرائيل اولدره باشمي اوجنه مجه انواع عزيلر اكا جون ايده اعتراض

ديه رتك سلام اينديي ايا صالح اي عابد كه كلسون بكا قولوم در بني اول قولوم دوار

ديه صالح ايامك كه كج كلدتك بكا نجون كه هر دم يوله بقردم سكا اينديم بن انتظار

كه بيراقت ربتمه بني او لام معشوقم واصل قرد شم حسرتمه بن قلوبنه قلمه اغيار

كه عيد مدتم بلم نكون قويمدم حسرتمه ستير كه بك جاغم وار ايسه فدا اولسون اكا هر بار

بولدم حكمي عزرائيل خطاب ايلديه روحيه كه ايتها النفس كه مطمئنه اولان اظهار

كه رتك راضيه مرضيه كه سنده راضي اولكيني رجوع ايت ربكه نكون اولدم راهم عفار

ايا دادي بلا اس صبر لر ايليين پاك جان كه كل ربكه رجوع ايت سكا مشتاقدر غفار

ايا جاهل اراسنده سنك قدرك بلمدي كه كل قدرك بلدرانه اجلدي سكا در لوادار

منافق اراسنده ذليل خوار اولان زاهد كه قور قول كل بوخور لقده عزيز ايده لي غفار

ايا قاسي سفك الينده اسير اولوب زبون اولان كه كل قور تادم سني اليم كلدم بوكون اذيار

ايا دنيا ده اوغيشمه قناعت ايلين قانع بوكون كلدر لوا غنيلر مستغني ايده غفار

كه اغنيا سيوب ايجوب اني كور بر يره ديك كل امدي شمدي دتك نعمتلرينه كيراي يار

دقي فاجر لبا سلري كه انلره كور يكز بولان ه ورد يمه دنيا ده بزم احزنده ويرغفار

كه قول ايا يندك بو دنيا بي كودندك تكرين ايرين بوكون بر ملكه قادر سين كه ابد سلطان ايده غفار

ايا دهرك كتيرتي كه صو ميلن كجيرتي كل كه اشهد رضايه جون يمبوب ايجمين هر بار

كل امدي شمدي جسته عقول ايمدي كي نعمت سكا دوزي قلوبدور رق بني ايچ انده مع الابرار

كه تك سفلدلدقده قدرديك حق قضا بجون كه ترك ايدردك ايسمتي دوشكلري سن اي اخيار

كل امدي بني ده الله اوقور كلسون جيم دير كه سنده دفي ايترت دوشكلر ويرم اي يار

اشيده داعدك ردي بوخطاب لري بلكده تحرك ايده يرنده سوينه دفي اول يار

دوفتده نيقدر يوايده سوينه تندن بلي جلم سير ايده كن هر يرينجه اي يار

وداعلشه هر عضويله دعا سر قلر انلره حقه اصمر لرم سزي استده حفظ ايده جبار

كوده كلديه اول كه راضيه اولان حق سنده كه سنده راضيم بن كناه اشيلمدك اي يار

حرامه تقديم اصلا حرامده ايترك ايتسات بني حفظ ايلدك اوتده سنيده حفظ ايده ستار

دله کلمه دیه صکره کیم یالیسان خلاسنده ۰ کیم هره ایم اول خوشنود اولدی سنی حق تکار

کیم عبتده فرادا یتدی دفی ایلمدی بنهانات ۰ دفی لغویه دن تجدی کناهده ایلدی افرار

دفی سخریه تبدی تجدی کیم خلقه کولمدی اصلا ۰ قرا لمدی بنی کیم هر زه کناه کریه ای یار

کیم ذکر ایتدی حقی دائم کیم امر معروف ایلدی ۰ کیم منکر لری نهی ایتدی نصیحت ایلدی هر بار

دفی بکره واصلا اوقوردی فوکه لامنی ۰ ذیاده ایلدی نون میم جنانه ازلو ستار

قولاغه اول کلمه دیه نجه شفقتلر ایلیه ۰ کیم بزه اصیدیم سنده دفی راضی اولمجیار

صقندی کندی اوزنکی اشنده جلفوادی کلمدی هیچ ۰ دفی دیلدی غیبت کیم ایتدی کندی افرار

کناهده بینه صقلدی اشته لایق ایمدی ۰ کیم درلو درلو ذکر لر تسامح ایتدی استغفار

دفی وعظ نصیحت لری دیلدی ایا قولاق ۰ دفی قرائتی دیلدی دفی دیلدی استغفار

ذیاده ایلدی نون میم بینی جنتیلی ایلدی ۰ حق راضی اولمه کناهده ایتدی استظهار

کیمسنه فی الحال کلمه دیه اله کیم یالکز سن ۰ حرام هیچ یا پشمدی کناهده ایلدی افرار

قرا لمدی بنی ذنبهار کیم عصیان ایلمه الجکن ۰ دفی قرائتی مدی اوقه تزیین ایلدی اذکار

کیم درلو درلو خیر لمه بنی سن ایلدی مسرور ۰ اشته لایق ایتمدی صقندی کندی سن نار

بنی اوجماعه

دفی قرائته اول نفسی کیم هیچ حلال قومیدی ۰ حلالا دله ایتدی استخفاف کیم اولدی اهل طاغیون

کیم بزه هپ زیاده اوغردم بو جزایه بو جفایه ۰ جمیع لعنت سنه اولسون بکا ظلم اولدی غافلون

بو کزن بو قاسقلی جاینی کیم شویله اغر زایل ۰ کیم بزه میسر طراق ایلمه طراسک قیوچی مغبون

کیم اندی ذیاده انوک اچیسی اولمز روح ۰ نجه در لو اعذاب لره حقه جاینی فاسقون

بلاسلر قویالر جاینی فاسقی ۰ ایلیه لر جهنمه قویه لر جاینی مدحورون

کلور یعقوب قاتلنده ملک الموت نوفاسقی ۰ جاینی الده میشلر نجه عذاب لره مغبون

کیم حتی التی ذی بکر یمی دورت عذابله الاول ۰ نه جانک وار بوکه سنک تنک قتلانه فاسقون

اکمر اولدعا بک بزی کیم اهل دنیا اوسنه ۰ دوشیدی جمله حیوانات اولوردی جمله محرومون

بوکزن هر کل مخلوقات اوجانه لعنت ایدر ۰ بعید اولیا ممدی کیت کیم شریتک بینه لاحقون

دره دنیا کوی قیوسنه بوفاسقلی جاینی ۰ کیم بزینوا کلمه حقده کیم واجانینه فاسقون

کیم واه وندبرک اول جاینی الدیک قبرینه اینی ۰ کتوده لر ایچی قبرینه قویالر مالانکون

سئوله مکلمی کلمه نجه اهوال ایله اکا ۰ کیم بک شاشه بونلری دیی طوتوله غافلون

بزه لادی صوتی کوکلر بینی جاغیر رفاکله ۰ کوزلر برق خاطف کبی کلمه اهل سائلون

خبر ويوبزه رتكاره دافي ويرسن خبر • خبر ديرو في ديمكدة بين ايله كلهبوت

بولادي واحد اول فاسق هي بني نه يلهم • في تكري نذير يلهم في اسلامي جاهلوت

كه قبرك حاضر بنده كله نزا وورماشر اول • وورك عرضنه هك ايدك اولوك طوبوزدن جاهبوت

مكر وارايدي اولادك انشدة طوبوزدرلي • كه اوتله برطوبوزدر كه كوجيله وون ضاد بوت

كه اهل دنيا جمع اولسه بر نزه ايده ماسه • الي بر كزوورجفر اوله اعضاسنه شاهد بوت

كيمه جمع ايدلر بونلر كه اول فاسق برسيه • ايده لر بو يله اوچ كره عذاب ايده معذب بوت

كه اول حدة قبر صيقه كرفتار اوله اياكويسه • وفي استشر دوله خبرك ايجنده يا نه حاضر قوت

كه براقيچ قتي جزكين دخل كله باشر اوجنه • كه جيفه كيبي قوقار اول اوهرسن اني فاعلوت

ديه سكا اوكو تولار جزا للذين حق سنخ • انشق اليله يقه سنخ سكا اولمه راحموت

قسم ايورم الله اطاعت امدينك حقه • كه شره سرعت ايلديك كه اولدرك خيره كاهلوت

بوكون بولدوك بلاكي سن اولورسك دائما الرق • اطاعتا تمدلرك صوك اوخوانا ده داخلوت

ديه سين كسك اي دخل سنك كبي كوتي كيمسه • كه راد دنيا ده كورمديم خبر بكا مذموم بوت

ديه بن سنك اي كبي كوتو اعمالكدن نم • كه شرما يلدك سن كه اولدرك خيره كاهلوت

شوايله دوديه حق قدر خوة بوله قبره اول • وفي سوليسه بله ولي قالمز اول تراب

كه اول حالي قالم يزل انوك كوتك عملكدن • ملك صورتنه قويه كله ميت اول احباب

كه اول صالح اني كوره كه صاغ يانده طورر اول • كه محبوب طوردم انا بلمدي اني احباب

ديه صالح سن كيمسين نه حسن ايتي كنديسن • دوردرسن صاغ يانده سن كه بلمديم سني احباب

سني كوريجك اي محبوب سوندي جانم اي كيشي • ديوادير بكا سن كيمسين سوزومه ايله اجاب

كه اول دنيا خبر دوبره سنك بن عملمكن • اوروحوله دم نماز لادم زكوة لادم بنا اي تراب

كه كل حاضر اول اي كيشي كلوب منكر نكير سكا • دررسكون صاغ يانده سن كه بلمديم سني احباب

كله شكر هيچ اكاكوره قبري كيلسه ميدر • كوزم اي يزم مقداري سراي اولمش اي مي جباب

اي مي طوب طوب طولوا نور اولمش نور ايجنده يا نور • بله لر تكري دوستيدر بر برينه ايده خطاب

اد بكله بوردوا ديه بري بر لرينه بونلس • كه دنيا تكري دوستيدر صالح كيمسه يمز قرناب

يوزوه بونلر اد بلر ايله كه دنيا كيدر سنك • وفي پيغمبر اي بلدر دينكدة ويرين جواب

كه بلس كيمسه شاقيه خبر ويره تولاده هب • خدا ايتمدر بزيم محمد بزيم احباب

وفي دينكدر اسلام وفي قبلم دوزر كعبه • جواب ديه تولاده هب اعانتا بكبه وهاب

كيتا يمدر تيم قرآن كم ملتده خليل الله • سؤال لر ينه جواب ويره اول عابد تمام

ولي بونكم قوماية لر كم كينه بومتيمي • دوته لر اردقه سنده بزده في سلكم لر اول ثواب

اوتوردالم ير ينه اني كينه سؤال ايده لر اول • جواب ويره جملي الله سلامت الله ويوه ثواب

كورلوم واديمدر نقصان دينكه كرا يمانيكه • كم تونين في ذمرحمة ديو سقلا ايدر خطاب

كم فتنه ء فتبره يدكلوي بودر ديلك اي اخوان • خدا حفظ ايليه جمله محمد امتيني عذاب

دريك الاعمال في القبر ويكون رفيقا في القبر ويعلم سؤال المنكرين

الا اي تونين عامل عملكده ايدم اخبار • سكا تشبر ايدم الان نكر احسانه ايده اقرار

عمل قلدك ايسه اكر ينه قورتاره اعمالك • كله قرشو كه هپ يوزبر سنه صورتاده نار

كم تخلم ايسه ايمانك يوغايت صالحي سك سن • نه خوف خشيتك اولسه سنين نعم عقبى الدار

اولسه بلداش اعمال سكا دفي نوز اولسه قرين • كم بزملك صورتنده اولسه سكا بوخي مستعار

اوفرشته بسنكده كم بلمد نكي ديسه • صفين يا كلمه شويله دي حيا بلمه ديرا خبار

كم بوندن صكره منكر نكيبر بلم لر اول كيشي كم • بغايت صالحمش بركناهده پاك ايمش ظاهر

شاوهدايته بونكر مخت ايده لر اكا • كم در لوادر لوا دعالر ثنا لر ايده لر ايثار

كم اولدن

بسم الله الرحمن الرحيم

ايلا افرهم رحلة الشتاء و

دعوا رب هذا البيت الذي

وامنهم من خوف

بسم الله الرحمن الرحيم

الدين فذلك الذي يدع

عن صلوتهم ساهون

يمنعون الماعون

بسم الله الرحمن الرحيم

كم بوينه صل لربك وانحر

ك هو الابتر

ذب عابد • كم ذكر ايدر اولوي قصوصيه اولولر شكران

بونلر • كم حققه ايدي بودر بولادي كوزيه في الحيات

لر • ايا غافل كوزوكي اچ كم بزكوزه الم ايدر دندان

كم بزده عبرت المز سز ايدر سزده زياده طغيان

كم بزملك نرصيه بوكوزه اولور سز بلم پشمان

في قرآن اوقنان بر لري ايده بولر سيئات

دعا لرينده استمداد ايدر لر اول لر شكران

واد لرهب مكانيه قرار ايدوب اولر ريحان

الا اي عابد صالح صلاحنده اولوب ايدام • عبادتكه زياد ايله اطاعتده اولوب ايدام

خبر ده وارد اولوبكم كم ميت كوره قبره • كله ايكي ملك اكا يرفي يرتار ديشي الام

يوزي اسود كوزي كوك دشمن كودن پك قورقونجه • كله لرباشي اوجنه عذابا ايله لر اقدام

كم قلدي في عاد انك الروا كله سويليه • بزكوزل يكيد صورتيه كيره ايله اقدام

بسم الله الرحمن الرحيم

ايلافهم رحلة الشتاء و
ربّ هذا البيت الذي
وآمنهم من خوف
بسم الله الرحمن الرحيم
الدين فذلك الذي يدع
طعام المسكين فويل
عن صلاتهم ساهون
يمنعون الماعون
بسم الله الرحمن الرحيم
فصل لربك وانحر
هو الابتر

كتابي مدرسة نجم قرآن كم ملتده خليل الله • سؤال لربنه جب جواب ويره اول عاصي كمار
ولي بونكلم قوماية لر كم كنه بومتي • دوزه لر اردقه سنده بزده في سلكلم لر اول ثواب
اوتوزدالي ويرينه اني كنه سؤال ايده لر اول • جواب ويره بعدي الله سلامت الله ويره ثواب
كورلوم وار مدر نقصان دينكه كرايمانيله • كوتورمي في ذمته ديو سقط ايدر خطاب
لر فتنه فتره يدكلري بودر سبلك اي اخوان • خدا حفظ ايلسه جمله محمد امتيني عذاب نار
دريا ده سلامت لاعمالي في القبر ويكون رفيقاي القبر ويعلم سؤال المنكرين
الا اي مؤمن عامل عملكدن ايتدم اخبار • سكا تسكين ايدم الان نكر احسان ايله حفار
عمل قلدك ايسه اكر سني قورتاره اعمالك • كلمه قرشو كلمه بزبر سني قورتاره نيران نار
كم تخلم ايسه ايمانك يه عنايت صالحي سك سن • نه خوف خشيتك اولسه سنين نعم عقبى الدار
اولسه بلداش اعمال سكا دفع ندر اولسه قم كلدك • كم برملك صورتنده اولسه سكا بوخيم مشكار
اوفرشته يمنكلدك كم بلمدنكي ديسه • صفين يا كلامه شويله دي حيا ايلمه ديو اخبار
كم بوندن صكره منكر نكير بلمه لر اول كيشي كم • بعنايت صالحين بركتاهده ياك ايمش اطهار
ثنا و حمد ايله بونكر محتاج ايده لر اكا • كم در لوادر لواد عالم ثنا لر ايده لر ثنا لر ايثار
كم اولدن

او یاتمش یوم غفلتده ☙ بحمد لله اولوب عابد ☙ کرکدر یدی اولوبی قموسیه اولدیلر شکرات

قحق عصیان طغیانده بولادیکی کورسلر بوتلر ☙ کرکدر یدی بولادیکی کورسه قالمیه عصیان

بولدی اولوب یرینه لر لسان حالیله درلر ☙ ایا غافل کوزوکی آچ کرکدر الحمد یدی دیدات

ایا قومی تبیله سن آتامز ایجون ☙ کرکدر عبرت المز سزلیه سوزدیکمز طغیان

کرکدر عاقل کن سز کلورلر اولوم بیله ناکاه ☙ کجرمک نرصه بوکون اولورسز جلم پشمان

کرکدر وعظ اولنورسه انی دکلیه لر جلم ☙ دیو قرآن اوقنان یرلرکی ایده بولر سیوات

یرزده واعظ کرکدر اوقله لر اندن ☙ دعا لرزده التماس ایدرلر اوقله لر شکرات

بولدقلرنه صکره بویردقلری سایه اوقله لر طیار ☙ وادلرهب مکانینه قرار ایدوب اوقله لر دیکان

درجة شفاعة الاعمال الصالحات فائدة وتقديمها في القبر

الا ای عابد صالح صلاحنده اولوب ایدام ☙ عبادتنده زیاده ایله اطاعتنده اولوب ایدام

خبرده وارد اولدیکم میت کیرسه قبره ☙ کله ایکی ملک آکا یرتار دیشی الام

یوزی اسود کوزی ازرق کودن یره قدر ☙ کله لرباشی اوجنه عذابه ایله لرز اقدام

کرکدر یغی غازانک الرواکله سویلیه ☙ یرکوزل یکیدن صورتنه کیره ایده اقدام

ايشقبال ايده عذاب منكر نكير اوكنه ديه لرواطوروب كلك عذاب ايتدرم
كه زيرا ايتدي طاعت خدايك امرنه هركز قلردي كروانشروتت ايتردي اخرته
توجه ايدوب الله حيا ايتردي اولحقدت قبرده اول محاورده حلال ايلدي اقدام
بوقبرك عذابندن قورتردي بودنيا ده كه بوسوره يلم بلورسين ديوا قلردي استغفار
بوكزاين طرفنده عذاب اتمك ديلربونلر ايتي بولادايه كم ريول يتله سيزه اعلام
كه زيرا بزبوسماننده ايتردك دائما خوف ان لم ياتنا بزمساجله جوامعه ايدوب الزام
بوكز صاغ يانينه بونلر عذاب اتمك ايجون كلم كه وتردي كي تصدق قلر اوكنه ايدلر اقيدام
دياكرسين يول بوقدر بوطرفده واركك كبدك كه زيرا صاغ اليكم تصدق قلمر ايدوب انعام
قبرده قورقدوغنده اول نفخه ايتردي احسانت انكجون اولورزمانغ عذاب ايتدرمزدالام
بوكز صول يانينه بونلر عذاب اتمك ايجون كلم كه طوتردي اوروج بونلرك اوكنه ايده اقدام
ديه لربوطرفده سيزلره يول ويرمزدا صلا قبرده قورقدوغنده بونلرك اوكنه اقتحام
بوكز اوينه اولدبت اويا نيراويقوده صنكم خطاب ايده لرا كاكم محمد جون بدك كلام
جواب ويركم انلره محمد در رسول الله ايمان كتورم زيرا نوا عما الله هرايام

اومينه ديه لركم

صلوة الاعطا لبجنت اكراشتركي جنت صلوة ميته سعي ايت كه قبرنه اولسه اولا يقاع
كه زيرا وادي اولمشدر كه زهرة الرياضنده بيوردي حضرت علي قلاعلك بوكايت استماع
كه بيوردي رسول الله بن ميت اولدكده اكر عودت اكرادكك كه سعي ايدك اولك جماع
انك مصالحي ايجون بيتيلك باشنه هركسبز كه زيرا مر ايلدي الله كه جبرائيله ايت ادجاع
وهر قبن كه بزميته كه يزده واقع اولسيدي كه يا جبرائيل اون بزه جاغرقولرمه جماع
ايتزيزه بوكز جبرئيل جاغره هرصوقاقلره ديه حق رحمت ايلسون بوميته ايده اشراع
كه هركم حاضر اولورسه انك عصيانيچون الله كه مغفرت ايده جمله كناهنه ايده ارتفاع
كه اول كيتيه اون ايكي كز كه حج اتمش قدر ثواب دفن اون ايكي كز عمره ثوابنه ويره رفاع
دفن هركتيه ويره كروا اون بيك قدر نفير ثوابنه تعالى الله يزيه دفترينه جماع
دفن كلوا قبل وارانيسه تقدم اول كيشنك قبل كه هرقبل باشنه برقول اذا دانغن اولور ارتفاع
كه حرفي كه اوقسيدر اول نمازنه اوميتك يزه دفترينه انوك نه مقدار اولديت استماع

محمد ابن صفاری روایت ایلدی دیکلر • کم مکیه کیدر کون بن کورردوم بر کیشی اینجاع •

کم صرتنه عباکم هایی هایی حرم دنی اغلر • سؤال ایتدم خالیدن بن نجون اغلرسون دیدیکه اینجاع •

ایلی یتم ایشم داغم کم کفن صویمق ایدی ایکلر • دیدم اکا نجون شمدی • بکا ایدک اولدیکه افزاع •

دیدی بن بر قبر اجدم انک کفنی صویلم • یا یه شیمق کفنینه بکا سویلدی یا الافزاع •

دیدی کفنم صویاسین اولاسیکه اهل جنتدن • بوسوزی بن ایشیدنجک قبره ایدرم اینجاع •

دیدم اکا نه کفنیدر بن اهل جنتم اولمشم • کی بنی نادع الکفن کیشیم بلی سلا نزاع •

نذر بلدیکسن ای میت کی اهل جنت اولدوغوم • بو کز میت نه دیردیکله بوسوزنه بوقدر نزاع •

کی سن قیلدیکه نمازمی کی بن سکا شفیع ایدم • دیدی دیدی بکا الله کی اول تو سنلر شفاع •

نه دیکلوا ولار ایسه مؤمنین جنادن کی شفیع اولغل • باعیشلدیم سکا کلمی اولاسیکه بونلره شفاع •

بوسوزی ایشیدنجک محالیم کندی قوتم • کسیلدی طاقتم داغی خدایه ایلدیم ادعاع •

کی توبه ایلدیم حقا جمیع ایتدیکم عصیانه • کی ترک ایتدیم بو دنیای عبایه اولدم استقناع •

کی عهد ایتدم خدایله زیارت ائمکه بیتن • انوکجون کیدرم شمدی کی حج ائمکه بالاجماع •

عجب بو قصه نه حصه سن الدکی اباعابد • همان سنی بلیغ ایله کی میته اول ایقاع •

اکر میت شقی ایسه شفاعت ائمتی اولورسک • سنک دعاک سبیله یارب انی بالاجماع •

حبیبم محمد له حرمتی کبی اولورسک دعا کیله • کیه تو ابلره غرق اولوشی اولورسک بلا نزاع •

خدا مغفرت ایلیه جماعاتک دعاسیله • انوک غفرانه سبب اولور اهل اجتماع •

اکر اول میتک اولورسه حقک سوکلی قولنه • خدایه سویلر اول میت بوکا تولا عک اجتماع •

کی یادیت اولا اولسون کی احسانک بکا سنک • بنم نمازمی قیلدیرمی قوی جنتیکه اجماع •

در بیان قول الحق تعالی علیه السلام خشیة المؤمن تعصیه من النار

آلای صاحب الحمی کی اول حالیکه سن صباح • نه لر اجیبنا ایدرد کله سکا اول قادری غفار •

حدیثله وارد اولمشدر رسول الله بیور مشدر • بلی حرمة المؤمن نصیب اولدی من النار •

کی ستمدوکنا نلری اکر زیاده جهنم • کی تحقیق ایله بوسوزدر ابیات ایتدی اولا اخبار •

دخی ایشیه شویله کلمشدر کی مالک اعلی اسند • رسول الله بیور مشدر تولاق ویرایکل انظار •

کی اوج کون دوشه اینی اول اکا اولایسه اضرار • کی بر کیشی اخذ ایسه کی ضمن یعنی ستمادر •

دخی شکر ایلسه اکا دخی فخر ایلسه اکا • نه دیردیکله تعالی الله اولک بکا کلم نظار •

نظر ایتدیک عبیدیمه بنم بلامه صبر ایتدی • دخی شکر ایلدی کی بندن وارنه صبار •

اکر میت شقی

ای تحقیق بن او تولمك ویرم الله بر برات جهنم ده اذا ایتوم دیو ایدیم آکا دقمات

یا دم بن ابتدا سنده ایدم الله بی اول دخی رحمان بله رحیم ادینی نقش ایتوم دفتر

قیلان اوغلوا قیلانك کیتا بیدر یلك قولدر عزرائیل اولانلر دخی یازدی بو اخبار

عذاب ایتم بوکیتابك ابدا صاحبنه یلك ایدیدیم سکا حجتین دخی ویردیم برات من النار

خبرده واقعدا ولمشدر رسول الله بیورمشدر برینك نزع حالنده اوقنمه یاسین اوا خیار

هر حرفنه ایکیدن ملائکه سماده نیل اوکینه صف صف اولوب لرائیده لرآکا استغفار

حتی کیمسه انلر غادین فلما ینجه عذر دخی دفتر ایتمیجه کز کونه کیمسیلر هر بات

یاسین سوره سی جمله اولوبدر اوچ یك ایکی یوز دخی اولوبدر اون طقوز حرفدن عدا یدر اخیار

اولوبدر جمله املاك عدده اوتوز ایکی بینك دخی یوز طقسان اولوبدر حساب ایله بر دخی بیاض

جمله زیاده الامکانینی کون جمعه مقامین کونده بوکره روح الیه اسیار

خبرده واقعدا ولمشدر رسول الله بیورمشدر بر کیمسه اولدقده انی اسلم بر زیاد

ان الذین اتلرهب بیده طوس طوری جنته تا لان اک آکر تابع اولوز اولدقی انی ادار

بوتنده ایکی اردینه دوشه کیده جنانه هب درا جنتده جمع اولر عذاب کوره میه اول بالنار

در بیان سکاه بوت اطفال و اقربا و سوره یاسین و احادیث

کل ای اولاد اولوتبن کا ایدی اون خزاد فزع اکبه فیان اکمه صاغولر ایلیمه اخوات

حقدا ثار بودر دیو لا صبر لر ایله کاسن که عمر یوقدر ایشی دیو انکر ایدیسن اخوان

کل بدر ذهره یر سوزر رسول الله بیورمشدر برادم مصیبه بیتسه ایلسه فیغات

یاسینی ایلسه اول جاك که یحیی یرسه یاسین انوك دینشه الله یاره ایده خفات

اکروا ویلا دیوب اول که فریاد ایلسه اولار که مقبول اولمیه انوك دعایی فی الجمیع الات

اکر خرما لسه یوزین حرامه ایده دیرادین حق نظر ایده میه یادین جنانینده جیفه هرات

اکر اغلیجی دوشنه اغلنسه میتی دوتانی هم دخی اغلایه هم ایدنی ایغات

دخی بیت ایله بو جمله بولادك جمله سین اوده انه یادین تعالی الله معذب اوله فی النیران

دوانیده شویله کلمشدر بیوردی حضرت داود که اصحاب ادا سنده اوتوزکن منکر برات

بیوردی حضرت داود که کوردم جنتده ایکی برز صیان برکشیلر امیشر لرکه فی الجنات

انا لر بر برینه که جنتده بولر امسه دیو بو تلرك ایجنده که برا و غلمان اولوب اخوات

كه جنت مناديلوا اوغلي دنى سراسر خبر دار ايدى ديكلدرهم غصه هم اوغلي بوكه كيرن اولدر شكراد

بواوش قلردى بلكه بونك اردنجه اغلردار انوكجون تودنى كولمزن وتده اولور احزان

دوا ايتدرركه فاطمه كه بنت احمد مختار خدا واصلى اولاده كه اولدر سيد الانام

كه خير النساء اولركودديدي وارايدي غلام كه اون يكنه كه مثل ايدي يوزي يك نوران

كه اولدوكنده بواوغلوم كه هرايامده اغلردم نكرنجه ابجنده ايلديم سيران

دوشمده كوردوم اوغلومي بوزي طولو انور جبان جبان اولمش يوزي كلي بلور سوندر فانوران

ديدم اوغلوم نه يوردوك ديكجه نى موضلر ديدي اوغلوم بعضى آنا سن ايتدك بنى سخيران

سنك اغلادغك بنم يوزمي شويله ايلدك كه كل اغلمايني ترك ايت اولا لم يزدافى شادان

اويانديم توبه ايلديم كه ترك ايتديم اغلامغى كه بنى اغلامدم غيرى كه ترك ايتدم قوا افران

تمى ايلدم حقدن كه يزدنى كوردم اوغلوم صوردم حالينى يزدنى عجز مدن وباشكران

كه كوردوم اينه يزدنى كه كوردوم بوزنى انوار كه جمله يادلر تمشر دنى هج فالتمش جبان

بكا سويله سويله دعالر ايليوب درلر بكا در كه يا انا عذابدن حفظ ايده رحمان

سنى ده حفظ ايله سنى الله عذاب قبر دفع ايتسون نيكيم بنى قورتاردى عذاب قبر كل آن

كه ترك

كه ترك ايتدك بكا بنى سكون قبر ايلدم عذابدن دعا ايله دنى بكا تصدق قلرايدوب احسان

ذيرا محتاج در جمله دعاكين قيلر اهل دنى صدقه يه محتاج اولوبدر ايدوكز احسان

اويانديم اوبقودن توكز قسم ايتدم خدايه بن كه هركون برفقيره من تصدق ايلسم احسان

قلردم هر ايكى ركعت نمازنى هركجه لرده نوابن هبه ايدردم تومتيار ده هران

باغشلردوم دنى اوغلومه نجه در لوانواع لرين قلردم هركجه لرده ايكى ركعت نماذ احشام

باغشلردم نوابنى اونمازدكى بن اوغلومه بويدى دائما ايشم كه نجه دنيادن ارمان

آلاب صيارت كرايديم بن سرودسنى صبره اولمه سين دارغم كه صكره اولاسين مشكور

دراول در سيد البشر كه اولسه ولدى عبدك ندر الله اكا ايشت بودور اولت كه مشكور

خطاب ايدر ملكلر كه سز قبض ايتدكز دنى روحين قولوموك ولدى بروحين كه الدكز مدنى مغفور

نعم نادت دديلر بلى الدق ايدنى روحين سنى امر ايله يادت جانين الديق ايدنى مغفور

قولوموك كوكلوا يمسنين كه سز اخذ ايتدكز منى بلى الدقله يادت قولوك اولدى اكا محزون

كه دنيا اولدى قولوم ثمر فوادنه اولد كه صبر ايله دنى اكا والا اولدى محزون

مقرر سن جواب ايده كه ايشر جاع ايدوب قولك دنى حمدنا ايتدى سكا ايى هادى معبود

بوندن سن متكلم واولك جمله قولوسه بنم اوبا يوندن اولك ايجوندر كه داء الحمد اول مشكور

دفى سبوردى بسمله نوحديث قولاق ويرگن بنم امتلرم بنم يرينك اولسه يرى قولوده

اكلسه يرينك يرولدى دنيادن اخرته اكا صبر ايلسه مؤمن اكا اولسه اول محزون

يزه دفترينه الله احد طاغنى قدر ثواب كل اغدى صبر ايت الله دن كلن مصيبته محزون

ايكى يى كلسه دنيادن كيمه صبر ايتسه بونلره خدا يزوردى يزه انلره اكا قيامتده اولمزوده

قيامت ظلمتنده يل اوكيندسى ايدوب اول يوروه كراوج يلك ايله اولدن صراط تزايليه اول معبوده

كراوج ولدى نقل ايتسه مى الدنيا الى الاخره جهنمك قبولادى دنيانه اولميه مفصل شرحى

دفى سبوردى اول سروره بوحديثك تمامنده كراعمى اولسه يزمؤمن كراولسه كوزلرى مطفوره

اول اولده ابتدا حقك دينى ياد ديننه نظر ايده كرجنتده اولوا نعمت بولديلك اولمسكوره

دوايتده شويله كاميشدر حبوة القلوب ايجنده مكر بغداده بزدجل وار ايدى بلك ضعيف معموره

ضيافت ايدر ايدى اول هرسنه جمله حجاجه كراوج كون بيردى تشريف ايدردى ايلرى معطومه

بونك يزاوغلى وار ايدى بوزى اى كبيه نوفردى كورا لمرجبران اولوردى ايدر لردى اى معشوقه

وصيت ايتدى حجاجه كه سز كعبه وارد قده دعا ايدك خدايه سز كه السوندا غلمى مقبوده

بولرسه

بولرسه واردكعبه كرحج ايتدكى رجوع ايتدكى وصيت اولونتدى بلرده دعاى ايتديلر سزوك

كه بزوده كلديلر تذكر ايتديلر اسنده اكيندى بزكيتيى ديدكى كسا يلرايمه معلومه

كه كعبه ده قبول ايدر كه بولنده دعا ايدر اجابت كه بولنده ايدلوم دعا خدايه ايتده پس مقبول

بولارك دعاسيني پس قبول ايتدى تعالى الله كه اول ساعت ولدا ولدى كه اولدى طبراغه مدفون

كه حملى كلدى بغداده كه بلديلر ولد كتمش كه واردى بلرا بالسنه كه تعزيه اتمكه معزون

نخود بويلده دعا قيلدك ولد تيكى سن اى كيتى جكركوشكه دنيادن كه استك اولدن مغبون

دنيادا بويله اولد حاجه كه ايشتدك سزه بزوده اوسوردى صبته الوب سز مصيبته اولوك معبوده

انوكجون ايشتم سويتى جكركوشمك اى حجاج مكر بركون ايوردم بن كه كوردوم بزدوشن اول عجوز

كه كوردم يوم حشراولوشن كه بزرجلى كوردم بن كه جنتده اولوك اول صولرايدى يورر منشور

نوبد بزدليجكر كه بندن جدى ويرمدى ديدم بكا خون ويرمك ديدى يوقدر سنده بحظوظ

نذر ايدم اى كيتى بوصوده بن ديدى ويرسن ديدى بوصوا شولرا يجون ولدى اولدى يل اولدوك

كه كوتن اوغلك اولمدى نصيبك يوق بوصوده يل بوسوردى اندن استدوم انوكجون ايلرم مزبور

الا ايها خاتون كيا بك • سن بقدر السماع خاتوت صاحب

سزی مرد ایدم بوکون • اولورسک دنیاده قناع •

کہ صالحہ اولان عود تلری مدح ایدر اولم • دیدی فالصالحات اللہ دخی دیر قانتات حافظ •

کہ یعنی محصنات اولہ دینلرہم عباد تلہ • دخی مطیع اولہ حقہ دکی ازواجنہ اطاع •

دخی حفظ ایلیہ فرجن دیادہ دخی حرامدن • عبادتلہ اولہ دائم مشقتہ اولہ تناع •

ویرم جنتہ دہ انلرہ یوجہ مرتبہ لراکا • اذکلک لردہ الروا مقاملردہ قیم مرفاع •

ابوھریرہ نقل ایتدی جہان مخزنی محمددہ • بیوردی رسول اللہ قولان ویرانلہ استماع •

نسایک بک خیرلیسی بودنیہ بقدغک زمان • کولہ بوزینہ اھلیوک کوچ یوزلی اولہ قناع •

دخی امر ایلیسک بر شیئ اطاعت ایلیسہ الکا • امری بربر کتدکلری مالنی حفظ ایدہ قناع •

دخی نفسنی حفظ ایدہ اولدہ غایب اولدقدہ • خیرلیسی بولردردہ کہ اولہ نفولری جماع •

کہ بونلرہ حکم اولہ خطاب ایتدیکم یا اولو • سلطہ ایلدی اللہ کہ برلری علی الجماع •

بودرک جملہ امودینی سنہ امر ایلدی اللہ • دخی تادیب ایلہ امر ایلدی اولہ اولہ قناع •

کل امدی خدمت ایوک ایو اھلکوہ نزلہ ای نسا • اکرا ستہ شکر جنت اوبک اولیا غیر نسا •

کہ ذرا فخر موجود یوقدر حدیثدہ • کہ برمرء طلبہ بک اولدقدہ ایودر الا

کہ قنفی مرارہ کہ حدیثدہ ایدہ یدی کودن • خدایا جہنمک یدی قاپوسنہ ا

اول عودت کورمیہ اتش کبی طوتر طوتمز واسنہ • شکر قابولرینہ اجہ جنابک حق علی النسا و

کہ ھر قنفی قبودہ کرمک استرسہ کہ اول عودت • کہ حساب کولہ وعذاب کیرہ جنتہ اول نسا

کہ ام المومنین دیر روایت سولیلہ کلمندہ • کہ برمرء حیظ کورسہ ای باشندہ اول نسا

کہ کفارت اولہ حیظ کچن حملہ کناھینہ • دخی حمت کورسینہ دہ اندہ یوبارکنا ھکی نسا

دیسہ الحمد للہ اول کہ حیظ کوردوکی زمان • دخی استغفروا اللہ دیسہ اخشامدک کہ اول نسا

انلہ اینہ برمرات ویرہ اولہ ذوالجلال اللہ • کہ معنق سلک جہنمدہ عذاب کورمیہ نسا

صراط اوستندہ کبدہ اول کات برق خاطفدہ • عذاب برقعا اینہ اندک منفت کورمیہ نسا

کہ ھر دینہ ویرہ حق کہ قرق شہیدہ ایدہ • دخی فرق شہیدلک درجہسی قدر دفع ایدہ مولا

دواسنہ کلوبدرکم عمر ابن شعیب دیر • رسول اللہ بیوردی قولان ویر بوسون نسا

کہ بوکلا اولسہ برعودت ادیندہ اختفا علہ • کہ ھر کونہ حق یزر انلک دفنہ مولا

بوزالغی شہیدلک عملینی بزر انوک ایحبونا اللہ • کہ دولت قوندی بکلہ کہ شکر ایدہ کودنیا

حسن ضری نہ بیوردی بولہ رسول مزاکرکم • مطیع اولہ زوجہ دخی مولاسنہ الا

خیر وده وارد اولدیکم رسول الله دمانیده
بزادم سفر کمک مراد ایلدی بر حبیله

بو کز خاتونیه دیدی که لا تخرجی من بیتی
که بن کیمه کلیجدک او یمدن اوزمه تخریجا

که عورتلک بابا بیچه حسنه لندی استماع ایلدم
که کندوی محمده بزادم ایده تبلیغا

رسول الله جوابنده دیدی اطاعت اتسون ارتیه
اوندن حقیمسون خاتون اکر استر تفریقا

که واردمدی بابا کنه که حتی اولدی بابا بیچه
که حسرت قالدی اخرته که ایتدی ذوقی تزهیقا

رسول الله دفی ایتدی خدادن الجلا لائقه
که تخفیف باجیم دیر بن ایتدم تفصیلا

کلوب بر بر دوایتده کیم که راوی ابن عباسدر
دیدی دیدی رسول الله ایدک بو سوزی ثابتا

اوندن حفیسه بر عورت اوینک اذن یوغیکن
که بر کوک جله اشیالر ایده لر اکا تلفینا

که اوینه کلنجه که لعنت ایده هر مخلوق
ملا یکلر جمیع اشیا ایده لر اکا تفعینا

کیه کلدی بر روایت کیم که راوی ابن عباسدر
دیر دیدی رسول الله ایدک بو سوزی ثابتا

که راضی اولسه عورتلک خروجنه که بر دجل
اوده بوسوزده دیدی احمد بو مذهبک فعل تثنیا

که دیوث جنة کرمز دیدی اول مخبری موجود
بوخوزیده کل تجنب ایتسه اودسنی تحریفا

مرتجا وله بر عورت قوقولره لباس لر
بوکه راضی اولدی حتی ایده ایی محریفا

ارایجون

امر ایجون یا به بزاوا حق جهنمک ایجنده بل
اکا کیر که اول اولدیغم بوله اولدرلوا تعذیبا

صوقاغه حفسه بر عورت بوزینت ایله اول ملعون
که آیاغی آچی باکشنه یا به لر اوشده بر بنیا

بو مثلی اره دیوثلق صحیح اولور فکرایت
که دیوث شوکه دیر لر شوکه دیر لر که کراهیتی کوره تدنیا

ایکی مثلی ایله اول که غیر جماع ایدر کن
بو مثلی دجل کزمز حیاته ایله تصدیقا

دوایتده کلوب در که سلمانی فارسیده
دیدی دیدی رسول الله فولاق ایت بوله سمعا

که شاه النسا فاطمه ایجون که اغلر بر ای قیز
ایجون اغلرم بابا یه بندن جقدی تذنیبا

کجن کون یا رسول الله اوتوردق علی ایله
کما لامه ایدردیک بر یوغدی بردده تغضبا

که بر سوز جقدی اغزمدن اوسوزدن
ایجون اغلرم بابا اوکوت ویرکا تجمیلا

اوسوزده بشمان اولدم بن دیدم یا عالم النجم
که لطفا ایله کرم ایله بوسوزده ایله تجمیلا

که شاه النسا فاطمه رسول الله کوردی اول
رسول الله کوریجک رجوع ایتدی تنزیلا

عجب راضی اولورمکی دیوا حوالیتی طواف ایتدم
که تیمیر ایکی کزدوندم علینک هر بابن دورا

کوجله راضی قیلدم بن انوک خاطری خوش اولدی
که ضحک ایلدی یوزومه که ایتدی بکا تحلیلا

که خوف ایتیم خداوندن بن عجب غضب ایدر اول
انوکجون اغلرم بابا خدا بکا ایدر غضبا

رسول الله اکا دیدی ایشتی لمدة ایا قزم . بنی حقه بنی کوندردی ایدرم اکا تقبیلا

که تحقیق سن اکرا ولسك که علی راضی اولمدن که قیلما ندم نماز یکی قزم دیمز ایدم کلا

که دیدی اکا احمد که سن بلمه مسین قزم اردك رضا لغی حقك رضا سیدر تحقیقا

غضب الزوج غضب الله دیرلر دیدی بلمه ایله که یخی حق غضبلنور کر زوج اولویسه غضبا

که تحقیق بلا یا قزم عبادت آتسه بر عودت که مر یمك عباداتی که جهد آتسه تکثیرا

که زوجی راضی اولمسه که اول عورتدن ایی قزیم انك عبادتین الله که امتز اصلا تقبیلا

اکاه اول سن ایا قزم ایو اعمل نسا لرك که زوجینه اطاعتدم ایده ایلك دنی غفلا

دنی یل سن ایا قزم غسل عیدنده بر ساعت اوتودوب ایلك اکرمك خیر لیدر اکا الا

خیر لیدر که بر یلق عبادتدن او کچون دنی سویومنه شهید ثواب یازیلور خیرا

دنی یل سن ایا قزم قجن بر سره ایلکجی اکیرسه انی بر آتسه که زوجینه ایده ثوبا

دنی کوملك ایده انی اوشقلا دینك ضرتینه اولور جنت اکا واجب دنی الله ایدر اعطا

که هر بر بر قرشی ثوابه که بر شهر دیمکدر الله نه نعمتدر حداد اولمه که لطفیدر ایده اعطا

دیوایت ایتمسودن خدا راضی اولمدن دیدی دیدی رسول الله ایدك بوسوزنی

که بر مسر

که بر سره ایدیلك تو بنی غسل ایلسه اکل یزدا الله انك دفتر ینه یك حسنه حسنا

دنی مغفرت ایلیه خدایك کناهین انوك دنی استیخفار ایتسه لر دخلوا وارایتسه اشیا

دنی یك درجه رفع ایلیه جنتده انوك جون کل امدنی ایلمه ایدك مموا فیلینه تعجیبا

صفین دنماد ایا نساشوا عورتلرده اولکم ایمخراج که بنی کوردی کیدرکن اول یوزی بر ایدی

دیوایت کلدی علیه ذنیوردی ایشتا بنی رسول الله بر ولدوق قنی بکناه ایدوق اغلر

دیدم بن یا رسول الله نجون اغلك یوزی همتا یوردی اولجهان فخری انوك جون اغلدم علی ایمعراجه کیدرکن بن که کوردم بر بولك نسا

عذاب اولور جهنده که بر سنه یدرلسا کمن صاحبنده اصمشلر ذبانیلر دوکرهای هایی

که زینتلی اصمشلر دوکرلر باشنه قطران کم اصمشلر جکه سیندن دوکرلر قوینرهای هایی

رکبنی کوردم اصمشلر جمله آیاغوا بلی الیسنه الی باشنه بغلودر عذابکریه قنی عظمی

سلط ایلمشلر جمله ایلانلره اعقربی ایهر بری صوقوجه جاغیرر ترسه هایی هایی

که کوردم بر بولك مرتع کوبه جکوبر اتنی ایالقندن انشی طوتمش بر تنی انك هایی هایی

بر بولك مرتبتین معراجه کسر که بر بولك دنی کوردم یانی خنزیر باشی مثلی

كه بيلك دركاه عذاب ايدر لر انلره تولادك حالي مشكلدر كه حفظ ايده بزي خداى

كه بيلوك دفي كودوم كه صورتلري كوبكدر انشلر اغنه كيدر ذبور يدوجقر ايكي

كه ضرب ايدر ذبانيلر تولادك باشنه هاي هاي تولمنوك اوزره عذاب اولور يودرهاي هاي

كه نكر يمله فاطمه آياغي اوزره طوده يي خبر ويرمكاي بابام تولر فنفي نسافلي

تولادك عملي يدر نه انشلردي كه دنيا ده تولعذابه بدن لانفي اولوبدر هر بري حاشا

كه شرح ايلدي اول سرور كه هر بر نيك احوالني خبر ورمدي تولادك هم تواعمالنه بري

قولاق دوت سن بكا قرنيم ديم تولادك احوالني كه اول صاحبدر اصلي صاحبي ايلمدي خفا

صاحبي كز لاميم اولكم خمله محاديده انوكجون اصدلرانني كه تولدي ايتدكن سوكيد

دليدر اصلاون بلوك ادرديي اديبه ادك انوكجون اعزنه قطلرلر ذوكر لرتللرك هاي هاي

تواناه رسول الله كه نقل ايلدي بر حديث انيته نقل ايدم سزه ايشدكز ايله ايبا

كه بر عورت اديبت اتيه دنياده زوجنه فيامتده نه ايشيله اوعورت تلر تولادواولاد

اوزاده دلي انوك كه يتيش ارشون الله تركن غليه دلينج تويته ايله واي واي

تمام ايدر اصلنلر شول عورتلر بونلر كه ايلريك اولادني كه امتر دكي ايدي خبلي

اديبك

اديبك اديبي غلكن كه ايلريك ولديني تمام سنه ويردي اول انوكجون بولدي بر خبلي

ايا عندر اصلنلر شول عورتلر بونلر جنابتدن كه حيضدن دفي غسل ايتمزدي خبلي

واما شول لاتين بياذ شول عورتلر بونلر ايشي غيبت ايدي دائم انوكجون براتين هاي هاي

واما كندي تينه كه مقراضله قطع ايدن تولر شونلر بزله كم دودو تولردي دنيا

دوزدي ظهرني بونلر دفي كوزي قاشنه كه سرمه ايله صدقه دودو تولر ايدي هاي هاي

كه خلق كودسون بني سوستين يكتلردي قوسلر بوشله صوقاقلره يوزر شوللر ايدر هاي هاي

حضور صافي دمانيا كه بوقدر بر خاتون هيچ خداده قورقه اول خاتوك اولمه اول صاحب الحيا

واما شول بكا خنزير بشي كبي اولان عورت كه تمام ايدي اول ملعون دفي كذاب دفي خشي

واما شول كوبك صورتنه كرن قرلر كم اديبنه بغض ايدر لردي ايهاتلر دررهاي هاي

كه دونيادن اوتودي يقمه اخر تكي خبلي كه دنيادن اوتودي يقمه اخر تكي خبلي

كه اخرتك خاتونلري برز نقل ايده لوم كنده تولادي دوي خبر دار اول تولاداوايه كور نيسا

ذعادي اول لر بجنده كه بر عورت وار ايدكم انوك بر اوغلي وار ايدي كه بركون اولدي ارضما

كه حق موه يقلشدي تمام طوردي انه انوك قوكشدي كلدي حالني صورمغ ايجون نيسا

دیه یلرز کشوالری آناسینه ای صالحه خاتون کریم اوغلو گه موت یقلشدی باشنی اوجنه کمل

دیه یلرز آنلره آناسینی کیاسیال ایلمك بکا بنیت عباد تدن ایمدی مك ستر ندیم اغلایی بن حاشاء

کیه بن الله ایشرم کرکمز بکا اوغل قیلیق کریم اوغلو مصطفی اولدی ستر حیاتی

کیه بن جهنمه کتسم بنی قورتاره جی اوغلم کریم اوغلو مدینه قیامتده بکا وای وای

کیه منفك اولمدی اصلا عباد تده اولوب ثابت کلوب اوغلونه یقمدی عباد تده اولوب حنبلی

کریسلیم ایتدی روحنی نماز قیلمکن آناسینه دیه یلرز آناسینه کیه اوغلك ایتدی یلتفنابو

زمصیبتده اوغردك آیا آغرتمه خاتون سن کیه دی اول حکیر کوشك حیف اولدی بکا وای وای

دیه یلرز ای قوکشولریلك منیبت بوده کل بکا مصیبت اولدی ربلك سوره جهنمه موکا

کیه کلدی اوغلی آستینه کتوردی اورسون احدی دیه یلرز یا سیدی مولا کیه خلق ایتدك قمو کنیا

کیه تجربه ایتدرسك بو مصیبتلی بسیلی کیه بو اوغلوك روحینه آمرتا یلسون عودا

کیه لطفکده کرامکده کیه کوندر اوغلوك روحنی کیه یقسون حکیر عمی اولایین کیه سروری

کیه فی الحال ذوالجلال الله انوك روحینه آمر ایتدی کیه دیه یلرز اتنی که کیه کیه سیر ایتمه کیه سروری

کیه کلدی کیه دوح تمنه کیه فی الحال فاقدی برنده اوتوردی سویلدی اوغلان اجقدیمانا وی وی

طعام کتوردی آناسینه کیه فی الحال اولمه تودی کیه فاقدی کمز کتدی بجه اولوب یلیر اولوب عیشا

اوعیشرده اولدن مخلوق تعجب ایتدیلر بوکا دیه یلرز نه عزیز قولدر حفیظ عنده مقبول

سوزین دیدی آمدی انوك دعاسنی ایلدی قبول کیه ویردی انك اوغلوندن ایکی جون قلدی سرور

کیه دوکلی بو اخباری آیا آخر زمان خلقی وای امتی بو یلمه اولمکور کیه حتی بو لایین قبول

خدای اعتصام ایتدی بو عاصی بره لرنده کیه اصلا دنیای بو قدر دنی بو قدر ادب حیا

حضور صایه زمانیناتی بك ازدیلر بو یلر سوقا قلردی کروه کروه کلمز اولدی تکثیر

دجاله فجمز اولدیلر فتر تدی ازکلدیشی فرار ایتمه مکرار لر بولدی ایلیه اخفا

کیه بك یوز نسه عشرتی کنده بك ازدیلر اولر کب کبی اینك یوزینه جمکار لجا

بولار حفظ لاتز اولدیلر زنا اولنسه کندیه بولدی حفظ ایتمه حفاظ محمد امتی نجا

کلور بعض روایتده رسول الله بیور مشدر کیه جنت جهنم ایکیسنه ایلدی سیرا

کیه جنت اصلنوك جوعنی فقاد اقولیدر فوك جهنم اهلنوك جوعنی نیالدر بو تحقیقا

سجود یا نر بولار اوتده یجون کروا وده بولر کیه زیرا حقك ایرتی بولدی دوتماد لر اصلا

کیه پیغمبریك سنتی دنی ترك ایتدیلر بولمز صلاه شروع ایدوب هدایتده ایدوب ایبا

كه حمامي حرام ايتدي اني دوتمديلر بو نادر — كه اولديلر اولديكه حمام ذهابين ايتديلر فرضا

ديدي اول مخبري موجود حرامدر حمامه كيرمك — اكر ازكك اكر دبشي حرامدر جمله قطعا

كه رخصت ويردي اركلره اذا دخلتم الحمام — ترجمه حرام ايتدي لباسلر كيسه ده قطعا

كه ديوندر شوالكسه كم كاهل كيده حمامه — كه حرملوا دبشه كيره اني منع ائمه قطعا

كه سن ديمكه اي كيشي بجه ده يم سوزوم طوتمز — دليل در بوعدر كيشي كدر سك انشه نوعا

ايي سنك الكده در كه قطع ايت اينمي انوك — كه حفظ ايت كنديكي اولدن اولو نرسنه لكر تحمرا

خوانيك لطفنه قالدي اشمز قاني خرابدر — اكر عدل ايدر ايسه كه واويلا بزه ويلا

وصايت ايتدي راويلر رسول الله زمانيده — كه شامده بعض خاتونلر كيدردي كعبه يه فويا

مدينيه واريرلردي كه حضرت عايشه — زيادة كيدرلردي پس اول صديقيه نسا

كه قابويه واريرلردي اذنين طلب ايدرلردي — اذنين ويرمزدي بونلره اوتمه كرمين نحمد

كورمسون بونلر بكا بونلر سر حمامه كيدي — بنم اوتمه مسلمون كه حمامه كيرن نيت

كه فويدر مدني اوتنه كه حمامه كيرمسلري — كه ذيرا اهل بدعتدر كه حمامه كيرن سنت

شفاعت دخي ايلمم بونلره دايمن قيامتده — بونلر سنمدر بزي اولسون برينين دخي

صفة ذهار ايا مومن رجال كه حمامه اجرتي ويرمك — كه راضي اولمش اولدر سوزادين درشوا اولدر بوعا

بلي ويوديكر زمان كه سفر ايدر اوتوروا ويرر — بزدن زمان ويرير سكوز اوده مسجد كيبي مطهرا

هدايت ايليه انكه جميع قولارينه هرات — عنايت ايليه خلاقي هلا كده ايليه نورا

ايا مومن كا ايله قوكشي احسان — حقوقنه رعايت ميل كه ترك ايت ظلم كل اي جانات

اذيالمه قوكشولر كه زيرا راضي اولماز حق — اكر ايدر ايسك اذي عذاب ايدر سكا دخمات

بيوردي ابن عباس بل كه بقدي كعبه بركز — ديدي كعبه يا كعبه شريف ايتدي سني رحمان

ولي يا پايديم سني كه يا كعبه يدي كزه — بقايديم يدي كره ايدبيديم كيمه اشتباهات

بونكا سوكليدر بل اذيت ايتمدن جانه — اشدر كعبه يتمدن كه اولمش قوكشويه عدوات

كه اولدر قوكشونك حقي حبيب الله بيورمشدر — ايدم بزبزسكا بيان كوزديزبزاني اي جانات

بويله كم بزدن حسنه اولسه يدي انون حاليني — بزي يزدم طلب ايسه اكا اقلدر استيفات

بزبونين براخز مومنك حاجتيني ايله — كه بزدولت كه درت قولا داداتمشيمه ثواب ويره غني سبحانه

ايسه بزنصيبتكه قوكشيه تعزيه واره — كه بزدولته ايريشه ايده تهنيه اولزمان

كه اولدر قوكشوكه اي كيشي جنازسنه حاضر اول — نمازين قيلمه كورانوك مصالحنه ايت سيران

اگر سفره کیدرسه مالین عیالینه کورکوزله اگر طعام یمشرسکز برزه کوسترمه

روایتده کلوبدر کم ابوهریره دیدی رسول الله دیو بیلدرکوردوم

برادم الله ایمان کتوزله دیو اخرتده اذیت اعسوه قوکشوسنه اکا

کیرمسلمک دیانیسه کوزدرجهاد مخرجی ایا ادم الله دیو اخرتده اثاف

کیاحسان ایلسون قوکشوسنه ترتیبنه خصوصه اول فقیراولله واجبدر اکا احسان

کیواجبدر غنیلره فقیر قوکشوسنه وان صوره حالین ایله طعام دعوت ایده اکا احسان

خبر وارد اولمشدر مگر برکسه وار ایسه کیغایت اول فقیر ایدی غنی لر اعدادی عرفان

کیبر قوکشوسنه وارایسه کیغایت دنکیدی یاخود ولی یلمز یدی زنکین فقیرک حالینه حیران

کیاول فقیر مگر برکون سوقصده کیدی یورردی ایکی کوردیکم بوقیده اثر لرده برقیه الات

کیاول توقی مگر مردار اولوبدر انی اتمز یلر کیاول فقیر انی الدی اوتینه کردی اولزمان

انی اهل بیتردیلر فوردیلر اورتیه برکسنه کیاول زنکینک اوشاغی جقه کلدی ایوت دیراد

بولدوبیردی آنلی کیبر لقمه اوتوقدرت اوزنکینک اوشاقلری بولاد اکوردی اولزمان

شکایت ایتدیلر بولر بابالرینه ای بابا کیتحقیق سول فلان قوکشوابرپک ایتدیلاه

بزم اوشاقلرمز یحوق کیمحزونه ایلدک الات

سنوک اوشقلرنکاول نوق اولدی حرام ایجاد

ضرورتده یمک جائز کیمردار اول دیمشلر ایجات

سونک حالینی بلمدم نجه اولدوحالم ای رحمان

کیقوکشومک حالینی صورمدیمده اترق بیران

کیویردی جمله مالینی فقیره ایلدی احسان

حضوصا اول فقیراوله دخی محتاج اولله جیهان

الیده کلسه دابکرا کاظلم ایلر اول طفیان

اوینک اوستنه بوکسک یاپوایا یمین دررای جان

کیسنده بریکیزده ایمانی اولماز علی الادمان

الیده دیلنده دخی اوله هرکز علی الاصات

کیقوکشوکونه اذیت ایدنلرکورمیه جنات

اکاحلالاوله انشاء کیعم اغلایه فی البیران

سوندرم سنی بوکون کیله قولکنوکه اطعام

خصوصا اولنفیزاده له دفی محتاج اج اولمه اطعام ایتمه سک اون طیورسین اچ جیغان

سکا بر قصه دیه یم اوقصه ده خبرداراول وارایدی بر کفره اوتینه در لردی بهرام

مجوسنی ایدی اول کافر دائما پردی آتشه دائم وارایدیه دورت قزی انوک دائم وارایدی اوج غلام

اوج اوغلنه کیم اوج قزین نکاح ایلدی اکلمه برین کندی نکاح لندی زفافه یتدیلر تمام

انوک بر قوکشوسی وارایدی کیم بر طول خانه ایدی اول کیم عایت نفیر ایدی اول اوکوت یمدیلر طعام

او خانه نک اوچ اوتاغی وارایدی بر ایله اجقدیلر یوغیدی اصلا اغزه قونجی هیچ من الطعام

اوتاغ جقلرد یدیلر انا لرینه کیم یا انا کیم وارسن بهرام اوتینه طلب ایلمه سن طعام

کیم بر شام الدی وارد ی اول بهانی ایلدی انی مرادی کمک استمک ولی ایتدی حیا اغلام

کیم بقدی شام اول دوندی طشره چیقجق اول سیوندردی انی قصد کنه کردی بقه ای شام

کیم اوچ کره کروب اوه طعام استه یه مدی اول اوجنده ده حیا ایتدی سنول ایده مدی طعام

کیم فهم ایتدی انی بهرام کیم برسنی الوب کلدی برز نعمت برکدردی ایلا ندی انلرا حشام

الوب یدی بولرانی دعا کرایتدیلر انی دیدیلر یا الهی بزکا الهام ایکمل اسلامی

کیم بوندره صکره اولاکه دفیلر اول مجوسیه مسیتسر ایلیه اسلام کیم صوکنده اولی فی الحیام

تکرواردی بر شیخ کیم عایت زاهد بدی اول مکرر دون یتردی اول کیم کوردی احمدی بیام

اکا دیدی محمد کیم بلخه وارسن او شیخ فلان محله ده ساکن کیم بندن ایت اکا سلام

ادی بهرام مجوسیدر ایت بندن اکا سلام کیم تبلیغ ایت سلامیمی کیم اهال امه ایت سلام

تفکر ایلدی شیخ دیدی بو دوشی دکل عار بو رحمانی ده کلدر کیم بزدی اولام نیام

کیم بزده فی اوبو دی اول کیمه کوردی محمدی کیمه دیدی اکا احمد ایت بندن اکا سلام

دیدی شیخ بو بر مجوسی اولده ندر بو دوشی دکل الا بو شیطانی دکلدر احمدی کلام

کیمه تیدی اول اونقویه کیمه کوردیا بنی ویله کیم یا شیخ اکا وارغل کیم تبلیغ ایکمل سلام

بر شیطان دکیلم بل بنم صورتمه کیرمز محمد مصطفی بنم ایتدن ایکمل سلام

دوانه اولدی اول بلخه اول کیم بلخ شهرینه وارد اتی هوا راد اتی وارد ی بولدی انی وارد یه دیدی اکا سلام

دیدی بهرامه یا بهرام بزیم دینمزه کوره نه عمل استلدک دی سن کیم طوغری سوی کلام

دیدی بهرام کیم بر مجوسیم ز عمل اولمه کیم یوقدر بر عمل بنده نه دیم بن سکا کلام

ولی بر عملم وارد ر انی دیم سکا دکلم وارایدی دورت قزیم دخی وار اوچ غلام

فرزیلا اوجنچی اوغلانه نکاح ایتدیم بنی دیکله — برنسنی بن نکاح ایتدیم دیم سکا دفی کلام

دفی ایجدیم شرابی اول کوچه دکوندا ترک دفی اول کون — بدیلر ایجدیلر جمله هپ طاعله دیلر ایتسون کلام

ولیکن واردی بر طوتجه قرنجی فوکشمدی اول — کراوج اولادی واردی بنی تختاج ایدی طعام

طعام ملکی بوغدای هیچ ایتسه فقیرلر ایدی بدنلر — برگجه پک اچمشلر کراونله ایلدیم افهام

کلدی گجه اول عورت جرا یقمق بهانه ایله — کچدی طشریه اول سوندرمدی بنی افهام

کراوچ کره چقوب جرا غی سوندرمدی اوچ کره — دیدم شی بیلدی اویمه دیوا اردنجه وارمدم بادا

کراوچ کتوردم ایکی کلدی اوشقلر — دیدیلر ای انا بهرامک اوندن دیدی طعام

کیا انه نه کتوردیک بهرامک اوندن سن — کتوردیا لوم اچمدیم دیوا ایتدی بولر کلام

دیدی یوزولارم بن حیا ایتدیم بن انلردن — کیا سنه یمدیم برشی کیا صبر ایدلوم ای غلام

بولی اسندیجک اندن کراردیم برسنی دوزدم — بالاوده دفی یخنده قودقم بن لقمه طعام

ایتدیم واردم اوینه بیدیلر ایچدیلر یوندلر — حقه حمد ثنالر ایشکر ایتدیلر غلام

دفی بکاده دعالر ایتدیلر که اسلامله — بودر بنده عملی انجق ایزدن غیری شی اعلام

دیدی شیخ الکابل سن نو بیزم دینمزده وار — ایوا عمل در احسان بولجی مدح ایلدی علام

پس اویله

پس اویله اولیجق الکله سکا احمد سلام ایدیگ — دیدی بندن سلام ایله که بهرامه بولا سلام

که بهرام دیدی ای کنجی اولایم سلامه لایق — اولایم سلیمان اقل الایم صکره بن سلام

ایرفع ایدوب اوبوماغینی شهادت ایلدی حقه — که یا الهی واحد سین رسولک حق در رعلام

کل امدی کوردوک بزکره طعام ویرمکله بهام — که اولدی اهل جنتدن که بولدی دینله اسلام

کل امدی قوکشو که ایلک دفعه ایرمه گجه کوندز — که ایلک ایلمک جائز رضاء الله در رعلام

که بومثلی لایقدر اوینه قوکشونک — صبر ایله هران برینه امیه شکوی

روایت ایلدی داودی حسن بصری نیوردی — که هرکون اوبقودن اویودی یدی وقت استحضر

دیدیلر بوکه وقت ضحی ده بجوز یاتر سلام هرکون — دیدی بن یاتدن هرکون ایکی یلده برکی ضحی

کلدن اوبویهم که ترک ایتدم اویمکی — دیدیلر انلره ای قوم بنم وارد در که قوکتوم

انوک وار برکه قاظلری — که بولادک ساسنده که کلمز اویقو کوردوم

انوکجون اویودم کوندز که بن قتاله نرم ازی — دیلر وارمدی خبر ویردی انوک قوکشوسنه اول کون

که قوکشویه بوغاز لادی جمیع نمازلری اول یار — حسن بولی ایشدیجک که غایت محزون اولدی اول

جاغرمدی بولی دینه عتاب ایتدی ایروب رسولی

دیدی خاطری کبیر اولدی کہ قوکشو چاغمک بوکون خطا ایتدک بوکون انجق کہ ایتدک قوکشویہ ازو

دوایتدہ ملوبدر کیم کہ مالک اینی یتادہ کہ قوکشویم واردیدی یہودی ایتدی اول رسوی

کہ بغضیدہ حسدیدہ کہ مالک اینی دیناد دوادی دیتہ یا یہودی ایق جہتمہ رسوی

مصلا سیدی انوک کہ اوقور وادک اردی دیلی کہ هر کز سجلها ایتدیکجہ قوقو فادی بخش لذت رسوی

کہ بعضی کرہ بولدردی کہ موضوعی سجدہ بخش لوردی اولدیردہ صبر ایدردی یا الادی

نوکر صبر ایدردی اول کیجہ کوندوز ادا یہ دیر یدی قوکشو دیر یدم کہ صبر ایتمک کرک اولی

ای غیب خزانہ خبرہ اولیا سفتاب سکا غیب خزانہ سی بیان ایتمہ ایتدی سفتاب

نہ بیوردی رسول اللہ قحبک غیبتدہ اصحابم کہ استدی بجہ قحبہ کز بولندی اجتناب

کہ غیبت زیادہ دیناد دفی اشتد و زربلک کہ زیرا بوندہ قول حقی تعلق ایدر ای مفتاب

دیدیلر یا رسول اللہ زیادہ بجہ اشتدر دیدی بر قول زنا اسہ کہ موکرہ اولسہ اول توآب

انی اللہ یرلیغہ کہ توبہ سین قبول اینہ کہ مقبول اولمیہ غیبت اینہ کیسلرک ای مفتاب

کہ زیرا غیبت اولنان ادم عفو ایلمدیکجہ قبول اولماز انوک توبہ پیغمبر کوزلہ ای مفتاب

دفی بیوردی اول سرور قحبک غیبتدہ اثمدر کہ زیرا بوندہ اوچ ضرر اصابت ایلیہ مفتاب

بری بودور

کہ بودور قبول اولمز سزا دعوتکز اصلا دفی اعمالکز مقبول دکلدر اتمک ارزیاب

کہ حقہ عاصیہ اولورسز کناهکز مزید اولور جهنمده یانرسکز کوردکز شدتی عذاب

فی نبوته فی بیعته اکر عمرنده یکدره کہ خلق غیبت ایدرسہ کہ اولز بلا بولہ مفتاب

بری بودور حلالک اولز رحمتدن بعید اولور کبی دهم سلام کیلمز اکا کہ صحبتدہ اولہ جناب

دفی رؤیہ عزرائیل الہ ملکوت اولدقده دفی اولده یقین اولور کہ جنتدہ بعید مفتاب

دفی مشتد اولہ عذاب انوک قبر ایچنده بل دفی حبط ایلیہ انوک قمو اعمالینی توآب

دفی بیعتک رؤیتی اذیت جکم غیبتدن روا میدر اذیت جکم سندہ اولدی یاه تاب

دفی سخط ایلیہ اللہ اکاهم لعنت ایلیہ دفی مقتی ایتہ اللہ قیامتده بنی مفتاب

غیبت درت قسم اولدی بری کفرہ ترانک اولوبدر بر سبب نفاق بریدر معصیت مفتاب

بری دفی مباح اولدی اکا یزمدی حق کناه اودر ظالملری فاسق لری انکدر اغتیاب

اسفل سوزده اولور کافر برادم ایک غیبت بری مؤمن اکا دیسہ کہ اتمہ خلقی اسفتاب

کہ غیبت سوزلیین ادم دیسہ غیبت دکلدر بوا کہ بنی بو سوزده صادق یقم دیوادر ایلسہ جواب

بولسزده اولور اول کافره کہ زیرا مستحل کوردی ایتده حتی حرام ایتدی کیانیدہ بلری ای مفتاب

وَامَّا سُؤَلِ نِفَاقِ غِيبَتْ كِمَانِيهِ مُؤْمِنِ غِيبَتْ فَلَا اَنْدَرْ دِيمِيهِ اَدِمِنْ كِهْ بُولَمَيَهْ نِفَاقْ دَرَايِ اِجْنَابْ

وَامَّا مَقْصِدِ غِيبَتْ اَنُوكْ اَدِمِنِكِ ذِكْرَانِيهِ بِلِنْدُرِكِ جَانِبِنْدَهْ اَنِي زَمِّ اَيْلَمَيَهْ مُقْتَضَابْ

وَامَّا سُؤَلِ مُبَاحِ غِيبَتْ كِرَكْ فَاسِقْلَرِنِي ظَالِمِي وَيَاخُودْ بِدْعَتْ اَهْلِنِي كِمُبَاحْ اُولْدِيغِي مُقْتَضَابْ

وَالَّا اَيْ سَامِعِ الْغِيبَتْ كُلِّ اَمْدِي دِيكْلَمَهْ غِيبَتْ كِسُوبِلَمَيَهْ زَمِقْدَارِ كُنَاهْ اُولُورِسَهْ اَزْ نَابْ

سَكَادَهْ اُولْ قَدَّرِ كُنَاهْ يَازِيلَهْ دَفْتَرِ ثِكِلْ كِدِيرَاضِعِ اُولْدِرْ سَنِ كِهْ بَهْرِ اِيلِمَدِكْ اَزْنَابْ

بُولُورِدِي مَخْزِنِ مَوْجُودِ يَادِتِي يَوْمِ قِيَامَتَدَهْ كِهْ بِرْ قَوْمِ قُبُودِنَدَهْ جِيقَارِ كُورْسِ اَيُوبْ

كِهْ هَرْ بِرِلَرِنِي كِيمِيشْدِرِ كِرُوَاقْطَرَانْ لِبَاسِيغِي كِاُولْ قَدَرْ يَابِشَهْ كِهْ سِرِ تِلَرِنِدَهْ بِلَانِي اَيُوبْ

دَخِي شُونِلَهْ قُوقَهْ بُونْلَرِكِ مَحْشَرِ اَهْلِ هَبْ فَجَهْ نَدُورْ بُوقُوقْ وَادِيَهْ لَرِكِ نَفْرَتِ اَيْدَهْ شَيْخِ شَابْ

اَكَرْ قُوقْسِيغِي بُونْلَرِكِ كِرُوَادِ نِيَايِهْ حِقَّهْ بِدِي كِهْ قَالْمَزْ دِي دِرِ دِي بُونْدَهْ اُولُورِدِي جُمْلَهْ دِي اَتْرَابْ

سِرَاكَرْ بُونْلَرِي اُودَهْ كِمِ اَهْلِ مَحْشَرِ اِيجْمِسَهْ وَرَالْرَاوِدْ قُبُوسِنَهْ جَزْعِ لَرِ اَيْدَهْ لَرْ مُقْتَضَابْ

كِغِيبَتْ نِيَهْ بُكْرَرْدَرْ بَيَانْ اَيْدِمْ سَكَا اَنِي كِمَرْدَارْ اُولْمُوسْتَكِ اَنِي نَهْ اِيسَهْ اُولَمْ دَرْ اَصْعَابْ

كِمُؤْمِنِ قَرِينِ دَاسْتِكِ اَكَرْ اُولْسَهْ يَدِي اَلْهَمْ سَخِي ضَرْبِ اَتْسَهْ لَرِ يَدِي شُونِي يَمْزِسْتِكِ اَنِي اَيُوبْ

قَايِلْ اُولُورْسَكْ اُولْمَكَهْ كِبِرْ لُقْمَهْ بِكِ اَنْ تَنَفْ مُخَيَّرْسِنِي نِيجَهْ كُونْ اَنْدَنْ يَمْزِسْتِكِ اَنْدَهْ مَاءِ مُقْتَضَابْ

كِ بُونْدَنْ دَخِي

بُونْدَنْ دَخِي اَشَدِّ دِرْ كَرُوَاسُو مِيلَرِي غِيبَتْ خُصُوصًا عَالِمِ اُولَهْ اُولْ اَعْيَدِ غِيبَتِي مُقْتَضَابْ

اِلَي حِفْظِ كَبِيرِ اَيْدِرْ كِمِ بِرْ فَقِيهِ غِيبَتِ دُرْ كِلُورْ بُومِ قِيَامَتَدَهْ كِيَازِمِشْ اَلْفِنِهْ كِتَابْ

كِمَا بُوسُنْدِ بُوبِرْ حَدِيثِ دِرْ كِاُولْمَازْ مَهِجِ اَكَارِ مَتْ دَوَامِ دِرْ كَرُوَاعَالِمِ لَرِي غِيبَتِ اَيْدَهْ لَرْ مُقْتَضَابْ

اِلَهِي دَعْتِ كِبِرْ اُولْ كُلِّ لِسَانِي بِنِمْ حِفْظِ اَيْتِ كِفِكْرَهْ دِي غِيبَتِدَهْ كِمِ سِرِّ سِنِي مَا دِرِ تُوَابْ

كِاَيْ خَلْقِكِ اَدَاسِنَدَهْ كِسُوزِ لَرْ مَاشِيَا فَتَنَاتْ كِاَيْ تَكْرِ سِنِي اُونِ تَمِشْ فَسَادَهْ سَعْيِ فَتَنَاتْ

بُوخُوَيْدَهْ كُلِّ قِرَاغَاتِ اَيْتِ كِدِيرَا فَعِلِ شَيْطَانْ دُرْ كِدِيرَا قُوجَلِقِ شَيْطَانِ اَيْتِدِرْ اِسْلَمَهْ فَتَنَاتْ

بِلِدِرْمِيدِرْ رَسُولُ اللَّهْ كِ تَمَامِ جَنَّتَهْ كِيرْمَزْ دَخِي قُوقُوسِيغِي طُوبِمَزْ مُعَذَّبْ اُولَهْ اُولْ فَتَنَاتْ

مُعَاذِ اِبْنِ جَبَلْ اَيْدِرْ بُيُورْدِي جُونْدِ رَسُولَ اللَّهْ كِحِسَّ اُولَهْ جَمِيعِ تَمَامِ كِرُوَامِيَمِنِي كِبِيغِي فَتَنَاتْ

اَبُو هُرَيْرَهْ بُيُورْدِي كِ تَمَامِ قِيَامِ يُجُونْ بِرْ كِسِي بُورُوسَهْ اِيدِي اَيْكِي اَدِمِ كِسُوزِ دَاشِيَهْ اُولْ فَتَنَاتْ

فَجَاءَ فَجِيهِ اَيْدِرْ كِرَجُلٌ مُسَلَّطٌ اِلَيْهِ اَلْمَهْ كِفِتْرَاوِدِيلَهْ طُولَهْ مُعَذَّبْ اُولَهْ اُولْ فَتَنَاتْ

دِوَايَتِدِرْ كِ عَبْدُ اللَّهْ مُبَارَكْ كُورِدِ كِ بُيُورِ دِيَا اُولَادِ لَرِي كِدِرْ كِ تَمَامِ لَرِدِرْ فَتَنَاتْ

كِ بِرْ سُوزِ طُوتِسَهْ بِرِنْدَنْ اِيكِي غِيبَتِ لَكْ سُوبِلُو كِوَلَدِ هَادِيَا بُودِرْ بُوسُوزِدَهْ اُولْ اَلْفَ فَتَنَاتْ

بُونِي اَلَّهْ كَلَامِيدَهْ كِ اِسْتِنْبَاطْ اُولُنَمِيدِرْ زَمِّ دِينِدِي دِيُو اَللَّهْ نَمِيمِ دَنِ اَلْرِ وَافْتَالْ

كل امديي دنيا يوزنده كه عام اولدي واردي — اكر عالم اكر واعظ كه عام اولدي مجموعات

اكر شر ابليسه بركيسه اني افشا ايدر خلقي — كه خير دين كه اظهار انوك بولدر اخلاق مذمومات

كه درك ايتدكمي سن عجب ندن اولدي جميع اسا — ندن اولدي دنيا اولدلري درك ايلم مجموعات

بو عبدي عاجز ايدر كه نجه انواع تكفيرات — كه كافر اولور اول سوزدن اولور نجاتي تذهبات

نجه سويلرسه اولكفري كيدر ايمانيي كتديدن — كه كافر اولور اول سوزدن اولور نجاتي تذهبات

بو سوزدن توبه ايتمدن ايدر خاتونه جيماع — كه اندن بر ولد قالور زنيم اولور تحقيقات

وياخود الدوغي عودت دينن ايمانيي بلمز — دني مذهبيني بلمز كه بوندن اولدي عاجلات

اول عودته جماع ايدر كه اندن بر ولد قالور — اولور اول ولد زنا سفيه اولور اولور فتات

خصوصا في زماننا كه بو قدر برخاتون كيشي — كه بلمز اصلا دين ايمان عبادت يوقدر طاعات

يا دين يوم قيامتده قيامت جيقه بر قومه — كه دلكي قفا لرغي اوزرنده اوله بالالوات

بو لرسن كله لر جمله نجه در لوا بالا لر له — بو لادي جمله كوره خلقي ايده لر جمله يي نفرات

جيقه بر منادي بكر بو لر لمدر بلوده سن — بو لر عام اولدلرمدر كه فيضه اهليدر بالالوات

بو لادي دني سوده لر جهنم قويه لر هپ — كه كوده لرندن افغان فزع فغان اولم كثرات

كل امديي بو بي ايت بولدن كه ترك ايت تو يجلق امه — سوزن حق تابي اولدلري كه اوحالا ايده لر جماعات

بيوزدي جهاد فخري كه برفولاهر كناهنه — كه توبه ايلسه جمله كناهدن اولسه تائبات

انوك فيتي زمانيزده ندر كلوا كون كجر ديسه — يا ذهر كونينه الله عبادت ثوابني كثيرات

كه برتيل طاعت اتمشجه ثواب ويره اكا الله — دني محوايليه الله قمتوا كناهيني كثيرات

سيله هب دفتر يدن حق انوك جمله كناهيني — كانه امه سن كبي اولجهاندن مغفورات

بزهر كناهك يرينه عبادت ثوابن حق — ويرر دفتر يمك ايچي ثوابله دني طاعات

نيسعر دي رسول الله اني دكله قولاغه ويرسن — كه اضافه كله سهين كن اولكيفدنه تائبات

كه درت كيشي جهنمده كه اولقدر قفا ايدر — فيغانيدن دوله يرلر اينجي اهل افغانات

دليلر اهل جهنم عجب ندر بو فغانلر — كه بيزكندي عذابمز جكه مذديك بونه هيهات

كوده لرسن اودا بجمده بودر كيشي لرني عام — كه كوسترده كروا الله عذاب بو عاصيات

برينك بو يسنه اولدن كه برتابوت اصغلر — قتي بك جاعزرا اولدن اكا اولسه تعبيرات

برپيه بس بعزسفيني سرينرك لرن اولده — كه اولده اكرا اولم مركب بينه ايليه ناجيقات

برينه دني كندايتن جكه جكه قويا ده هپ — ديرم ديدم بو لرا تن صناتين جكدي لطيفات

ربیلک دخی اعز تدی انه اغویله دهیه ۞ ایلیم بر دهیه دیرلم ایدر عالم خرابات

اکر بر دن مقلدی اولجقان اغویدیل ۞ ایتدی اشبو اعالم ایدر دی خلیه ایلوات

دخی بونو کده افغانی دوته یرنی کوکی دوبوز ۞ اچغریشه جهنم اهلی ایدر جمله یی صیحات

صور لر اهل ناردکم نه ایشک صاحبی سن سن ۞ ندن کلدی بو عذابلر کیم ایدر بیان

تایدت بویونه اصلی جواب ویره بولادکم ۞ ایلیک کنا هیدرکم اکجدی بو یمز زنا

کیطلم ایتمشر ایدیم خلقه دخی بوزلق ور ممشدم ۞ نوایم یوغیدی بزم ویرم انلره اجریا

دیه سن غیرنک کنا هیله انشه یمق ۞ قتی مثقال عذابمز کیم اولماز الکا صابر

بو صفین سودی ویلر کره اجواب ویره ۞ کیم بزغام ایدر بلک ایدر دیک دیر لوا

ایتی جمله جمله بیت بولرده بی جواب ویره ۞ کیم بزلر اوتو موز ایدر بلک ایدر دیک دیر لوا

که دنیاده صناعاتم کیم ایدم ایتی عکدی ۞ بوکون ایتی بکا ده غذا ایلدیلر کرامات

کیاغزیده ذهر اقره بولرده ویره جواب ۞ صقیمز دیق لسا غزا ایدر دیک تیغ کلمات

نه کلور زه دیلمزه کیهر سوزلاری ویلدیلر ۞ اکر غیبت اکر بهتان اکر غام اولور کتراث

[illegible] ۞ کیم غیبت بکا موجب کلیر ایدر ضمناک [illegible]

[illegible]

اکر دنیاده اخر تده ایدیم درسک استیصاب ۞ سوزلرمی صادق در ایدر کذبدن اتقی

سعود اوغلو عبد الله بیوزه دیانی دیکله ۞ سوزلرمی صادق در ایدر کذبدن اتقی

دیدی بلاسون کلدی کیم ایتی اوزره ۞ ایتی مسخره ایده بقه خوزکوذیلم اوتی

اکر بر کلب مسخره ایدر سک حارث الله کشه ۞ کیم خویل ایلیه الله سنده کلب ایده مولا

کلوبدر عینی حیوانده کیم متقی اولدن کیسه ۞ کیم خوزکوذیلم بقمیه کیروا فاسفلره حاشا

زیرا اعتبار خاتمیه در انچی بلد ضبطایت ۞ حذر ایدر عالمله کیم الجقلردن اینجی

سوزه پس منا سبدر بر حکایه بسط ایدم ۞ وقوف اولمادغک ادمه خوزبقمه ای عمی

دخی لمدکک سائلی کیم بر شی ایسته رسنده ۞ کیم جهدایت خاطرین خوش ایت ایتی رد ایلیم ادبی

جند بغدادی اولدی اکر حمت ایده الله ۞ بر ینه خلفه لجدی کیم ذاهد ایدی دایما

در لردی محمد الحریری ادنه انوک ۞ کیم کذه تجاد یز اولدی بر یل ایلدی ابقی

کیلیکزده ی هیچ اصلا دخی وشکه یتمادی ۞ دخی اوذ تمادی اصلا ایقارین یتب طولا

بر یزدی عمر الثمشه کیم فطیبه سفا مینده ۞ سئوال اولنده یکم اکا نه دیه دیلم ایتی کره

محمد نلر کوردک خبر دیرک اشیدلوم ۞ کیم عبرت الم لوم اندن نصیحت بیلم لوم الا

دفي بوشلدي او تر شرر مندر دفي بوزي ... كه ابرشت الوب كلدي ايكي ركعت نماز صلى

بوكز جكدي باشيني فرقه سنك ايجنه اول ار ... كه حتى تغرب يا تيت ايت اليك اري

يزيله قيلدي مغربي لمنه او تودي سجده ... باشين جكدي بكنه اول يرنده ايلدي وفدي

مكرلتم بزي اول كجه خليفه دعوت ايتدي ... دفي جمله صوتولري ايدوب دني دعوت كبري

يزيم له صحبت ايكيجون ايتميدي بزي دعوت ... دفي منحنى علمده برزن نجب ايليه اري

اكا كتمك مراد ايتدك مراد ايتدي كه اول كشيده دم ... كه كل يزيله كيندي لوم خليفه بوكون اسي

دبدي اول بكيدا ول دمان كه بن وادم خليفيه ... كه بوقدر حاجتم يوم خليفيه وادم حاشا

بوكز يا تريا شم بكا يرجوريه حق كتوت ... اضيحه حق اينجم اني ايدبدم اني بن هذا

كه كوكلمده ايتدم كي كوز نوميشكي هله ... بوم له دعوت كتمز كه بنده استيرا ول جوريا

كه جونكي اج سني اي كيشي نجون بيله كتمزسين ... كه كوكلنده اكا كوسلدوم سوديني دد ايدم الا

كه قالدي سجده ايجنده كه بيز كندك خليفيه ... دوغ ايتدك كروا مسجده كلولا اترك استقى

كه كوزبن او بكيدي او يوقدي بيه او تودرا ول ... كه بن ايتدم يرنم او يودوم ايليدم استرجا

كه كوزدوم حالي دويامده محمدي جهان فخري ... يا نيدهم ابوبكر دفي هم بيله بر تصحيح

دفي عمر

دفي عمر دفي عثمان دفي جمله اصحابلر ... دفي جمله ولیلر دفي هم جمله انبيا

صاغنده هم خليل الله صولنده هم كليم الله ... كه دوشمش اردنه جمله نبيلر ايدر استمسا

كه بوزبكري دورت بيك پيغمبرك جمله كلدي بله ... كه بوزلر ستوله كلور لر جهان نورا يجره استفا

كه بن اقبال ايلدم جهان فخري محمده ... مبارك الينه اوپمك ديله دم اندم ايتدي

بوقدر جودي اول بنده كه بقدي بكا اصلا ... كه بزده هجوتم ايتديم اوبم الينه اول بيضا

كه بوزدي بوزني بيه لول ايدوب اول شاه ... كه عقلم كتدي باشمده فتي تودوم ايدب حيا

ديدم كه يا رسول الله نجون بزده جوريرسين ... مبارك يوزكي اي شاه كه بزده ايتدك استرا

ديدي بكا اي كيشي سن نخلق ايلدك بوكون ... كه بزده بزكيشي كندك سنول ايلدي بزجوريا

اني بكمبوز سوزوني دد ايلدك اي كيشي ... اني اج قودوك اي كيشي دكتدك دعوته اسما

عفب سكا دير اي كيشي دكل سن امتمده سن ... كه بن اوبقودم او يا ندم كه قورقدم ايدم استبكي

كه في الحال قايم اولدم بن بولام بوبكيوب ديدم ... تحري ايليدم اني بزنده كتمش اول فتحا

كه جفديم سوقفه في الحال اراديم بوني سوفاغي ... بوني بزلدم هله كوجونه جون ايتدم اكا تمني

كرم قيل يا فتا الكن سكا جون ايدم اطعام ... دفي حور يا بيشه دايم كنوداديم سكا فتحي

دیدنکه بکا اول یکدیگر بود و اورسن ایشکه کست ایسن بوغا جی کیشی ترجم بوق ایمش اصلا

کم یرده نوله یرقیر که یرشمی ایشنه رسنده ایوذیکری دی درت یک پیغمبری قتنه بولماشا

برچی دیدی اولوب غایبا که یرده فی کور مدیم که خایب حاضر اولدم سن که اولدم تعلم ندما

عجب الدلکی تصحیح بو اخبار اولدی ای کیشی که هر اده خور بقم فقها بالله تکریما

ای حتی ظاهرین یوقله دفی قرینه الی بالله که کور شرعه مطابق مسی قولی قوا فعلا

دفی حق بلدی الله که براده بی اردینده جعفر من غیر اد بالله لقب بر ایلمك وصفا

مکرکم کوکب اولا اول رضا یچی اولا اول ایچم که کسرا ولمیه خاطری بوجا یزدر ایتیما

دفی شرعه مخالف ایشی وضع اتمه براده که اولور رمضان ایشی دفی غبان دفی رجبا

قیامتده عذاب اولور که اول ایچی نوبانلره دفی انایه بابایه عذابه اولور تحقیقا

کل ای لغویته مائل که لغویت ایتم کلام سوزیکی سن تحری ایت که خبر سوبله کل الکلام

که دیللر کوموجك شبده ولکن خبری یوکدر تفکر ایت سوزك صوکین خیری کور که اوله کلام

قبیح براینه اوکولور اوکلماز زنبا یاط الادی که صالرسك دیلکی دورت بکا ایلر لین اختلاف

کچه لرده بریکی سیز اودلادی جمع لقاب طالبه غیب دفی لغویت اجرام

که کندوکوز

یکیدنیکزه فایدا ایچی اولان سوزدن خبر یوزده که شرده صفلا ترسکو دورب شیطان سزه لجام

اکر یوم قیامتده سکا اولحق عذابی بله یدیلر سن ای کیشی خبر دیلر سن جمیع ایام

خبر ده وادی اولدیکم رسول الله بیورمشدر قولاق ویرکل بو اخباره بودر سز اصدقه کلام

که وادی ایراوندی بروادی اکادر الحزن دیرلر که وادی ایراوندی بوزبك اوایچی طولو نار القرام

که هر اوبك اداللادی کم الت یوزبك اوادر که هر براوادی وادر که اولدی دوشکی الام

کم الت یوزبك اولدوزنك سرلشدی اول اولادی انوك جمله سی هپ اولدی بقه لغو ایدی عام

جقه هر بردوزنك اردنی ایلانلر در لواعقربلر که التی یوزبك ایلانلردی عقربلر اسنیلام

که صادی کی قزیل کینك کوزلری اردنی که اوچ در لوایلانلر بك ایچنه وادی نمام

که بونلر ذهر بریچی صوقدوغی زمانك که فرقی بك بلده خقمز اجیچی انوك علی التمام

دیدیلر یارسول الله اکا کیلر کریدر دیدی پس امتیدن بر بلوك طائفه لریدخام

ورالرس بولر اول مقامك ایچنه کرلر انشوم بولر لردی کیره بوغاریدی حقه بدخام

بولر فریاد ایده جمله لردن که بوعذابی دیه لرپس ایدردیلر که لغویته جیوق کلام

که کنز کنز و کنز ایدی کوتو کیزی کچ کیزی که اعبله که لغدی لغت سوزلر ایدوب کلام

دخي كوندرمكدر صوفا قلركوشكر ده نجه درلو قبيح سوزلر ايله سويلردي كزاي ثم

ده لرسن اولميدي بزكروادنيا يه كلميدك يه كلديك بادي بزكوتك ايكن اولاايدك اعدام

بومثلي عذابلري تولميدي كوزميدك قتيبك كوجكن بودرت دوميه دك دوروب اللهم

كلراي كوتوك تقوبثلي كجيان ابي سفاهه سفاهت زكوبالله اي بالتباه

ايله سويلرسك اولدراو لماذ سوزي كفرله يلات دخي شتم غليظه لر اولوب هر سوزيكي اكراهه

كه لغويت ايدنلر رسول الله زسبودي بيان ايده لوم اخا لابنت بدن اولوب اكاه

دوايتدر كه انسدن كه براددم وفات ايتدي براددم دخي ايتدبكه كه جنتلكدر والله

له درد كله رسول الله بوسوزي سويلركيچه كه بلكه سويلدكدن صوكره لغويت ايدوب نفاه

كه خير سويلمه يمشدر دخي بخل ايليوب اكا بوشئي الله اولبجاغن كه كرمز جنت والله

كروا سوزكبي انسدن دوايتدر كه اولا اكاه كه بزده بركيچه شهيد اولوبدر امه التباه

كه بزبولدق كروا فرنيه نعلمش كه برطاشمي سكركم اسلفيتدر اول وفات امتي ايشي ايراه

بونوك والديسي كلدي بوزنك طبراغين سلدي ديدي هيئا اي اوغل كيرسلي جنته بالكه

كه اولديك شهيد اي اوغل كه اولدلدزيرا اجلقده سعادتلركادر بل كيرك جنته بي التباه

جهاد مخزي

جهاد مخزي رسبودي اي دكلمسن بوسوزي سويلمه صورت بوبلكه سوبلدي زراه

بوبلكه سوبلمشدر بل رفع اولميان سوزي انوكدن منع ايدر اني دخولي جنته بالله

ابوهريره بيوردي كه قتل اولندي براددم رسول الله ديرك اوكنده ايستدم اوكا اوشاه

كه برخاتون اني كوردي كه بك اغلدي بوادي ديديكه واه شهيدا وغلو كيرسك جنته بالله

رسول الله ديدي اكا بوسوزي سويلمه خاتون كه بلكه سويلمشدر حوق كروا لغويتيه هي واه

دوايتدر ابوموسي ديدم محمد بركون كه قتلي مسلم افضلدر خبر وير بكا سن اي شاه

بوسوزي سويلدم رسول الله كه شول مسلم افضلدر انك دليلده اليده كه خلق سالم اولديكه بالله

ابي سعيد خدري دخي كلوبدر نقل صحيح كشم كه واحل اولسه براددم كروا صحيح كه اولا اكاه

كه جمله اعضا لرسويلر جاغزيله ديلركم كه نكر بهره منه اسئول كه اول خيرله انتباه

كه يكي خير سويلمه كل كه شرده اجتناب ايله اكر سن خير سويلرسك سلامت بولورز بالله

كه مستقيم اولورسك سن كه بزده طوغري اولورز والا اكر اولورسك اولورز اكري بزاي واه

كلور بعض دوايتده كه التي شئي علامتدر براددن بولنسه اوحاهلدر ضوكي هي واه

بري بودركه اول كيشي غضب لاتر سبب ترك اول سوكرا اولغيي يه الله صقلمز سوزي اسقاه

طاردلر بنی آدمه دفی خیوانه سوکرا اول بروجهله علامتدر فرداییه بونلرنك اولکاه

ایکنجیسی بودورانوك کفایتلرینی سویلر نه دنیاده نخود آخرت کیبوقدر فایدایه باقه

بودرجهله علامتدر کیبونلره نراد ایله سکا فایدایسی اولمیان سوزدی سویلمکدر کاه

اوچنجیسی بودرجهله علامت اولدانشیانوك کیویردیکا لینی اول ادکه ناحق یرلره کرکاه

کیناره یقه مالینی ویرمه هوایه تونه کیکاه طاغ بوده کوجکم ویرمه لرینی هواه

انوك درد نجیسی بودرنه ایشتیسه کیاول جاهل بیاردنیایه اول سوزی صقینمز سوزلی ایواه

بشنجیسی هرانسانی برابر بلور اول ملعونت نه عالم بلور اول جاهل نه شیخ بلمز اول سفاه

بولاد انعظیم ایلمز بولمز اتمز استیمیا دیلینه کلنی سویلر ادب سزلك ایدر اسفاه

یدنجی التنجیسی بلکل کیفرق اتمز اودنشمیه دفی دشمانینی بلمز تفکر ایلمز اسفاه

نصیحت انسه بوعالم عدوا اولور بالله کیحقی سویلدی بکا دیوا بغض ایدر اول سفاه

کل اکنجی نماده دنیسه عالم کورا کانیلر اولا کیدرلوا ملعنت سویلر کروا عالم اول سفاه

کیبو وجهله علامتدر کیبونسقه علامتدر کیبو کفره علامتدر شقاوتدا شیلر سفاه

الهی دلدکیر اول غل جمیع عالملره هرآن بوما سقلر شرورندن کیحفظ ایلیه اول شاه

کی نقمان

کی نقمان حکیمك اصل عبد حبشی ایدی کی بر آدم قولی ایدی نه سوبلر ایلیه اشتباه

زیاده ایوا اتیندن کتوردیکا بیم بالله کی سولایسه اکادیدی شو بونی بوغزلغل

بوغزلادی بونی کتوردی دیلیه اکا دفی بوریکیه انوك کتوردی ویردی اول اکاه

کی بونی صوکره سولایسه اکا بردفی سویلدی کی دیمیه ایلدی بر بنی دفی بونوك ورسن ای اشتباه

بکا کتوردی ای عبدیم کی اخبث ایسه انك کی وارد ی اول بوغزلادی بر بنی دفی اول اشتباه

کتوردی دیلیه کیته دفی بوریکنده بیلم سولا ایلدی سولایسه بوحکمت نه رای سیاه

کی نقمان دیدی ای سولایسه بوریصالح اولورسه کی جمله اندن اطیبدر دفی شافی بی اشتباه

والا اخبث اولورسه بولدی کوپی اولمیه فوبر فرنکه درتلادی هلاك ایدر سنی والله

حکمادن بری ایدر کی مرد دیلی بیحقدر کی بر کزایه صوفرسه اوکولما زیاده یه بالله

الهی دائما عصمتده نیل سومنلری بونده کی مالایعنی سوزلردن کی حفظ ایلیه اول عالی شاه

الا ایها الفقیر صبر ده ثانیا الخراج فوائده فقیر لغه بیان ایدلم کما محتاج

عجز ایلمه فقیر کی اوده بزدر لوا نعامدر اکر بلور ایسك اینی کدر لندر کما محتاج

بلور سین فقیر لره نه راحتلر ایده الله قولاق ویر استماع ایله کی دفع ایده غصه یه محتاج

قيامتده تعالى الله خطاب عزت ايليه تعذر ايده انلرده وبره انلره ايفراج

كلوب درد وغصه ده برسوز حسن بصري بيورمشدر ديدي رسول الله يا اولدر عالمه وهاج

يا دين يوم قيامتده نفسي لره ديه الله كه معذور اولا قولادم سزي قيليدين برا احتياج

سزي دنياده خور قيلدين رزقمده وبرمدك وسعت دليظن ايلمك بوني اها انلره محتاج

ولكن اي قولوم سكا ايهانت دكيلديي بل بوكون اكرام ايدم ديردم ديرم براضوء برتاج

ننكم ديرسول الله بودنيا اداه كي قونلر نجه اغنيا اردسنه فضوديي انه احتياج

ديا ول ذوالجلال الله اذن سكا واداي قولوم كه اهل محشل ايجنده ديله ديمك ايت لاتخراج

سكا اطعام ايدنلري سكا ثواب ويرنلري بكون وارطوتا ليده سن كيدك جنته بالافواج

كه وارا بجيدي كي خلق الاكايه جمله دوستلرين بركيده برا كايه كيده كرجنته محتاج

انس حضرت بيوردي خدا داصي اول انلره مكرير كون بركيشلر فقيرلر بريره هب عاج

مكالمه ايدر بونلر بري بريله سويلشر يا دين يوم قيامتده نجه اولور حالمز اخراج

كه يوق اول اغنيا لردن كه محرومم دريولر انده بولادا وارديي شكر اتسون جميع اباتده محتاج

بريي بوذر كه اول خصلت فقيرلر اغنيا لردن كره اول اللي بل اول حقك جنتيه محتاج

دخي جنتده بركون شكر وارا دينه غرق ديرلر كه اول قدر بوجا در كه صناعين كوبي دهاج

كه قيرمزي ياقوتدن در انوك بنا شي اي ثمين مرصع در جواهرله منور صفكه برسراج

كاهج كسلر كرمز والا كيره فقيرلر شهيد لرهم كيره انبياهم اغمراج

اوچ جمعه قولاق ويرفقير ايليه برتسبيح غنيده دينه اول ذكري نه ويره خالق مغراج

دخي كبري بنا ايدر دخي مدرسه يا ايدرر نجه اوقاف ايدر بونلر اتيفاع ايدر محتاج

دخي تصدق ايدر لرساكينه بولر جمله وجوه خيرات ايدر لر بولر بوني بره الهاج

جهان فخري محمده برادم ايتدي لر ادي سال كه بزده وارسلام اوقوا حبيب الله اي محتاج

كه مالمزاكا نيه منجه اولور يا دين بزم اعمالمز اذدر نضيحت ايلسون وهاج

رسول الله كلدي اول اخوالي خبر ويردي رسول الله اكا ديدي صفا كلدك ايا محتاج

كه وارسن انلره بزده سلام ايله بولر ليبون كه محزون اولسون انلر ويره حق انلره مفراج

اولور سه اكا صابر عبادت اوزره بونلر كه اوچ خصلت ويره الله بولادي ايله انتجاج

كه يوق اول اغنيا لرده كه محرومم دريولر انده بولادا وارديي شكر اتسون جميع اباتده محتاج

بريي بوذر كه اول خصلت فقيرلر اغنيا لردن كره اول اللي بل اول حقك جنتيه محتاج

دخي جنتده بركون شكر وارا دينه غرق ديرلر كه اول قدر بوجا در كه صناعين كوبي دهاج

كه قيرمزي ياقوتدن در انوك بنا شي اي ثمين مرصع در جواهرله منور صفكه برسراج

كاهج كسلر كرمز والا كيره فقيرلر شهيد لرهم كيره انبياهم اغمراج

اوچ جمعه قولاق ويرفقير ايليه برتسبيح غنيده دينه اول ذكري نه ويره خالق مغراج

فقیره اولقدر ثواب ذیره اول لا یرا الله غنی اکا بیتسه کر ثوابی انا اولور ای عاج

کر اول تسبیحه غنی کر اقدنبک ذیرهم بیله کر بزل آتسه ساکیند تصدق ایلیوب ذکر عاج

کر بیتسه غنی فقیرک اول ثوابسه فقیرک ذکرینک ثوابی جوق اولور بزل ای محتاج

کلامیدی شکرات ای فقیر کر ترک ایت شکوی خلقه عبادت اوزره دائم اول کر صبرک صولدر محتاج

کر غیری اینتدیکی اتمامی واردیو کر قیاس ایلمه کیندر حزنی صدوردکدر شکرات حالکله محتاج

وارامیدی بزدن الله سلامات بولمله بلسونلر کر محزون اولمسون بزلر ویره حق آلدره خراج

رسولزی فقیر لرک بولادی واردی نقل اینتدی کر حزنی اینتیلر اخراج

دیدیلر راضی یارب کر فقیر یکه عمر یمز کر مال آتسه مزدا صلا اولا لوم دائما بزعاج

حیوه قلوب اینجنده کر بزحدیث کلوب در کم ابوهریره نقل اینتدی بغدادی صاحب المعراج

بلک امتی اصحابیم کر تحقیق بزفقیر لمسه کر بزشی مشتهی اولسه بولاسه اینی محتاج

اینی صانون المسه انوک افخابسه اولمسه اکا صبر ایلسه اول اکر نفسی کسرایدوب محتاج

انوک ثوابی سقدار اولور دیدی رسول الله کر دورت یک درهم ذلکدن تصدق آتسه هپ محتاج

بولور ثوابی آتوقدر کر تحقیق فقیر لره اجرنی تعالی الله دیه اکا کر صبر ایت نفسیکه محتاج

نسلی بنی سومیه یدم و یزیزدم اسندیکی کر زیاده ایدردیک بدق کر بوقدر ایدی دیو عاج

کر بزجمع ایلمم اصلا کر دنیا یلم اخرتی کر زیاده صفا اینه کر جنتده اولمه عاج

کلامیدی علما امتی قوتی دیسیر طاعج کر اول بزدیک شیئه کر ویرکشوا طاعج

بحکم بشیر رسک شیئ کر اندن قوکشو حقی وار کودم قوکشو حقونی عذاب ایدر کافتاح

کر شیدیکی زمان خلقی کودم قوکشو حقینی یدیرر قوردوغنی هپ الا ایدر ظالمه افتاح

وفی ذلکین اولنلر یدیرر دیو اطعامی فقیره اعتبار اتمز ایدر امساک الین ادجاع

ضیافت ایلمه فقیره بوزیاده ای کشی کر بوک دمنده بولمه عذابدن بوله کیمسه افلاح

عیال الله در دیر افقر اقوالرنی حقیک وکیل بلدی حق سنی عیالی ایجون اول افتاح

کر انفاق ایلسون فقیره وکیل لرم عیالیدیرد کلامیدی طوق حقک امرنی ایت اطعام بولمله طباح

کر نهی ایتدی ظالم خدا طعام یدرمکن یدیرن کنی عذاب ایدوب در وعده ای طباح

صفیر زیهار ایاذلکین وفی سول شی اکلم اودر باذا سرا وارد قله الورسک فاکه تفاح

کر اخفا ایلمه آته کی کر انتیه کتوداره ذیرا قوکشوا اوتا قاری کودم کر حزنی ایدر اتباح

وفی لکون فقرا کر نظر لری قالودا نده اولور مکروه کلامک کر منظور اولانی قباح

دائی کورمہ نقطہ لر نظر لری قلورا منده • اولور مکروہ کامیک منظور اولانی قبناه •
ائی کوشترمہ کمیسه کتور کزلوبه اویکه • کراهتدہ اولہ عادتی اولکاکه اولہ نقاح •
یکی جفتی یمیلیسه اوشاغک الندہ ترمه • جقرمه ائی طشریه یدیر اوکله سن نقاح •
کورہ قوکشوک اوشاقلری نظر لری قلورانده • اناسینه بابا سینه واریر بکا ایدر صراح •
کہ بلکی قادیر اولمیه ائی المغه فوکشولر • سکا بدده عا ایدر لر قلوبلری اولور اجراح •
ویا انلره ویرکل اویمشدہ فواکهدن • بولورسک اجر عوظیم الر ایدر سک جنته سیاح •
بوبی بویلیجه ذکر ائدی جهاد فخر محمدہ بیل • کہ یازدی حایت القلوب محدث ایلدی صراح •
کہ بر حدیث دفی یزدی کہ راوی حضرت انس • نه بیورردی رسول الله قولاغک ایله بوکله سماح •
کہ تحقیق بکا شول کیسه کتورمیدیر ایمان • کہ قوکشویه اج اولدره اوله کندیلری شتاح •
انوک اج ایدوکین سیله ائی طوبورمیه اول کس • دکلدر امتم بونلر دکلدر سلیمانه ایله یلر شراح •
کہ بو حدیث دفی یزدی کتاب حیوة القلوب • کہ راوی حضرت جابر بیان ایله ایضاح •
نه بیوردی رسول الله برادم کندی طوق اولسه • انوک قوکشویه اج اولسه ائی ایلسه اشباح •
بادیلر یوم قیامتده دیوانلیکه کتوره حق • بدورک شوکه ذوقوهدہ بدوره لر اکا فیاح •

یبه جون ذقوم اغاجین بوغازینه وار یجغز • بوغازینه قرار ایله بوده کجمیه یا الالحاج •
یه ضوء ایلیه اول کیشی کجرمیه ائی اول • بوکوت لن دیکی کجه بوغازینه سطراح •
بوصوا ایتیجلکزدیر لر اکا ضریع • قجن اغزینه الیجلک یقه اغزینی ایده اجراح •
یه شیره اغزینک ائیدن دفی بعز سفینی جمله • دوکه ایاغی الینه بوخیف ایده اکا یجراح •
دفی حمیدہ ایجیرولک ایجه اول طاموا ایدکه • یبه ذقوم ایله ضریع یقه یریاغ کبیه فراح •
الهی اوله سن معین فقرا قولرینکه سن • کہ تحتاج اتمه اغنیا قیوسنه سن ای فتاح •
کہ لطفکدہ کرمکدہ بولادک دزقینی یارب • موسع قیل الهی سن بلادک دزقینی فتاح •
بولادا دست کیر اولہ سن جمیعک قولای ایدکیتر • بشیره قیل بولادک جمله اشیرینی ای فتاح •
الا ای عاشق رحمان ارزسک رضاء حنان • دوته کوداثرینی انوک مولورسک رویتی سبحان •
خدا امر ایلدی سکا عبادت ایلیه بکا • دفی ایلک ایده اناسینه بابا سینه انسان •
کہ ذیر اجله مومنه خطاب عزت ایلدی • بکا عابد اولک انحق کہ شرک قوشمه بکا هرات •
کہ خلقایتدم سرزی انحق عبادت اینجون اباسان • بنی یرلرک دونوک امرم عبادت ایده کیزهرات •
کہ بشره بن مراد اتمم دزق ویرسکز بکا • دفی بو استیم طعام بنم دنیا دن سرزی هرات •

ولكن سز بنى بولمك دفى عايد اولمك بكا اكرد وغز سكنا مرم فلم حسرتله كل ان

دفى ايلكده اولاسين انا كبى بابا كبى

اولاسين انلره خدام رضام بوقدر راى انسان

بولار سكن يانكزده اكر كبره بشيرسه برى ياخود ايكسيده ايسه سنى انلره اخسان

بولار اقرشوا نوف دنيمك كريه سوزلرى بولمله كه ليت ايلم سويلك انلره قولى جميع هران

دفى للك فنادى بولار ايجون بنم دوستك زياده شفيق اولمك انلره ايدك فتى احسان

كه بر عبدى ذليل كبى اولمك بولر حنا بنده نتكم سوله كوله كبى دوكردى سزى هران

دفى بولر ايجون دعا مناجات ايدك الله كه يارب بولاركى صوجغى عفو ايله يا رحمن

بولار ايلك اتمن سك ملوك بالا كى دنياده دفى اخرتده بلور سك كوديسك شرتى بران

طقوذ اى كوتوده انلك سنى قرشده اى كيشى ايكى يل دفى دنده كتوده ظهر نده اى انسان

دنور كدن يوده قبلكدن يوده بولمك همه سنده امك سودوسى خداده نور قلك اى حيوان

بوكونكر ده بابالك دفى حشر كتودك سكه يدير ايجيه بر سكا اوتودكى بوسى اى جان

بوايلكلرى اوتودك بولاركى خدمتى اتمك قايل اولما ذكر الله ويرر جزا كى حق انسان

بولاركى حقنى قضا ايتده مرسك سن اى كيشى كه حتى بدنى كزه كيمه التسكده اى انسان

سنك دنياده اخرتده كه محمور اولدوغوك اى كى خبرده عالم يوقدر بولاركى اى حيوان

بولر سكا نفس انسه اكر خير الكر شر بلى نجات بولوك هلاك بولوك صفتى انجمله اى حيوان

كه اوج كيسه نوك البته اولوردعا لرى مقبول كه دوا ايمز خدا بالله اجابت ايلر اول جان

برى انا يلم بابا برى علمده اوستادك برى مظلوم مذبوح انك ايدرسه طالمه هران

زمان اقل ايجنده كه بر يكيد واديدى كم انا سين داغما طهر نده كتوردى اول حيوان

انا سين برد عا اتدى نمرده اول نحوز كوكل همان بين السماء والارض اولسين اى اعل هران

كلم بركوذ كه اول يكدى كزقا نده كزردى كه بر بر مجر دكيه اوذر نده كزر انسان

كه كلدى طاشى كنا دينه ايكى شاق اولدى اول مجر انوك ايجنه كيردمده كه اول يكيدى اى اخوان

ناوندى اول كيه مجر ايجنده بر شجر دكلم اجقدينم زمان اندن بتر بر عمر اى اخوان

كه اندن بن برم قرنم طوبو نجه دوكيرمشى فجان قرنم اجقسيدى كيه بيده اولور اى جان

حداطق ايلدى اول طاشى ايجنده بر شجر دكلم دكير يوزنده كزردم نه يرده نحود السما

فى خلق ايلدى خلاق كيه اول طاشك ايجنده كه بر صودير دى بكا كيم عقل ايلمه بولات

نه بر جشمه كه اول صو اشدروان كبيه بورمالى فحتى حاجت اولوا جغز بو رادم ايلر دوات

كه ابو هاشم المبرم بن دعوى الجرم اندك • كه بورا ويرم اني كبير ايلمز دوات

اوصوغا يتدم طاتلو دور صانين ساء جنتدر • بو حكمته نظر ايله عبادت ايله كل ات

كه كونوك طوغدوغني ندن بلورسن درسك اي سائل • دني اندن كه ندن بلوك ايجنده اي حانات

خبر ويرديكم اول يكيت قجن وقت صباح اولسه • بو طاشلك ايجي اغاري بيتضا اولور اولسه

كه احشامم اولديغي زمان قرادر ايجي اول طاشلك • كه اندن بيلدم كونوك غروب ايتدكني هراده

كه بوندن معلوم اولديكه انا بابا دعا لرغب • كرك دنيا كرك اخرت ايدر قبول خدا ايمان

الا يا ايها الولد وايده والديكه احسانا تحرى • ايت رضا لربي الوالدين ايسك جنات

كه زيرا سخري موجود بيورمشدر حد پيشده • جهاد انا بابا ايا قاري ايتنده در ايمان

اكر دنيا ده اخرته بولمرا ترتيسه ايرحمك • شهاد سكا كرك اولان ايده كني دعا بالغفران

نصد قايت فقا لايه بولادا ويرنوا بيني • بوده احسان در انلره كه منتفع اولور لرجات

كه زيرا وارديا ولمشدر ابي هلاده داود ده • كه كوردم اولكرنده وار كه بوزده برطرق ايجاد

ايجنده در لوا طلم يعوب ايجر بولر جلم • صفا لرايده يوزر لر داغي راحتده هم ايمان

كه بولنلر اداسنده كه كوردوم بركشي محروم • يمز ايجمز شاوندن قرطلقده اولور اولجات

ديدم اول يكيده انده يحيون محروم سين اي كشي • اولكده بوق طبي سنك يمك ايجمك كه اول حيوان

ديدي بر نفر ايله ديده بولادك قالدي اولادي • دني محب صادق قلدي قلب ذا الاحسان

بيم بر فاسق اولادم وار ايدي قالدي • اوممده بيم جون هج دعا ايتمز بيم جون ايلمز احسان

انوكونه اديغم بر قدر دني ظلمدده قلدم بن • كه قوكسنوا انلا سنده جعل اولدوم اولوب خرمان

بوكزاو يقوده او يا ندم جفر ديم اوغلنه انك • خبر ويرديم بابا سين نه حالينه بن ايلديم تبيان

اول اوغلان توبه ايلدي جميع جمله كناهنه • كه كيمدن صكره يرد في حقه اولمايم عصيان

بس اندن صكره مشغول اولدي اول عبادته طاعة • بابا سيجون دعا ايتدي انوكجون ايلدي احسان

برز مدت مرور ايتدي كيه كوردوم اوكيدي • كيه هپ اهل مقبر خروج ايتمز على الايقان

او محروم كشي كوردوم انوك اولكنده برنور وار • فتح جون ضوء وار انوك صنا يني كيمسه ايدر لمعان

انوك نوري قصور ايدوب كه يشرقات دفار تقدر • ديدي يا ابي قالاده حراك الله بالاحسان

بنيم نورنا ردنك اشده حجابلنده نور نا ردك • كه جيم اغم اداسنده عزيز اولدم شكر الان

عجب بر قصه حصه كن الديكم ايا مغرور • فني انك بابالك سنك بولادي ايلمه نسيان

فزلندي دنيا ده اول مال سكا ترك انوي عاقبت • هوا برلر صرف ايتدك اونوتدك بابايي الان

بيوردي حضرت عمر كه برجمعه كجه سي بن ... كوردوم حالبزدن يامده تيبات تورمش اي اغلو

تركلوا وارسه مرتبه كه جهنم اولوش قبورنده ... كه هر برينوك اوكنده دوشمش اطعمه الوانك

يوب ايجر بولر جمله دخي نوقي صفا لرده ... بولكز كوردم كه بريكت بابين اكش قبنه احرانك

بوتوك اوكنده يوق طعام يمز ايجمز قساوتره ... بوتوك بابنه ولدوم بن ديدم نه حالدر اي شباب

يجون قوكنلره وارمك بولره يجون بريدك ... يمك اجمك يوزك ترك خبر ويرمكا اي شبان

ديدي آكاه اول يكت آيا مؤمنلر اميري ... كه معلوم اولمه سكا كي ايدرم حالمي تبيان

بولادك قالدي اوده نده قرنداشلري حضملري ... ويرير بولنلر فقرايه تصدق قلرايدر اخسان

قبول ايدر تعالى الله بولادك ويرديكي شيء ... كلور بولوردر بولادي اول اولاشدر برابر اي رحمان

اني يرلرا يجر بولنلر ايدرلر دفي استيناح ... بنم قالمدي هيچ كسيم بنم جون ايليه اضان

دفي دعا ايده بوكا بوميادك كجه لرده ... دفي اوقات فاضله اكا بنم ذوي الاحسانه

بنم انجق وارايدي برخاتونم الدم ايدي اني ... اوقالدي بنم اوده يالكز قدر غيري هم قربان

اوده بنم اوتوردي هيچ خاطري نه كلسم ... انوكجون بن قساوتدن غم يجندن بن اي سلطان

ديدي عمر بوكيمده قدر عورتي يك ادي ... ديدم كم اينم واهله فلاندن تحلده سكاذ

وبقيده اوبايدي طلب قيلديكه واهله كه قندر اوي اوتوك سوال البلدي اول سلطان

اراديي بولدي عورتي خبر ويرديلر كيم ... دوشمجه اغلدي عورت بكا الندي برز زمان

جيقوردي سوتني يلنده ويردي عمره ... ديدي كم يا عمر بوني كه داديع البلم يي البلدان

اول اغلمسنه جمله تصدق فقرايه ... بفيشلدم توابنه كه اول دوجيم بن سلطان

كه داديي قوتني صاتدي اوتوك اغلمسنه جمله ... كه انفاق ايلدي جمله فقيره ايلدي احسان

اوخنجي به كوردم ديركه مرد بامده يكيدن ... بولكز ضريته اق كيمش ياشل قوشان مثل اول كران

يكلنده تاج جنت وار كولرك كلدي يانه ... ديدي بكا يا عمر اولسين دائما نرهان

سنيه حق قيله سرور قرحه اولاسنه دائم ... نيه كم بنى جيقردك قساوتدن اي سلطان

سنى ايصال ايده الله نعيم جنته اي شاه ... بولاسين حور غلمان دن دوضه رضوان

عجب بوقصه حصه سن الذكي ايا مؤمن ... كه اتي والديني كه احسان بوله سين جنتي رضوان

بيان ايلدي انجالا اوتوب نفسير ... بوايا نك نزولينه بيان ايندي على الاجمال

بوتوك حضمندانده ذايدر اول حالاتي سنوير ... كه وارايدي يكيد برانا سنه وارايدي

ايك سوردي انا سين رضا سين ايلوب تحرير

كه برکرد اناسيه انوك كي باتدي ديزه انوك اويدي آناسيه انوك ديزده ايليك تخضير

اويدي حضور ايله اناسيه ديزي اوستده بوزكز شمطا بوني كوردي حسد قلدي بوزي تغير

كه يزجوهر الدوب كلدي اويكيده نه درد كله كه ياكيد شو جوهري سكا بيع ايدم تقصير

كه كل اذبها ايله بوجوهري سكا وير م كه قالي كتوده بها سيني ويرم سكا دير شرير

ديدي يكيد اتام وارد ديزمك اوستن قالقام كه المام جوهري وارکت اناني ايلهم تحقير

كه ملعون كنه اول يكيدي پاك ايلدي اترام سوزدم دكله كل ال شوني سوزومي ايله تنزير

كه اون بنك درهم ايدن جوهري ال ايكي يوزه كه جوق فايله قالدي سكا سوزمي ايله تكثير

كه ديدي اكا شيطان ويرويم الي درهم كل ال ديرالتي بكا سوندوموا ايله تكثير

كه والحاصل ديدي يكيد وار كد فايدلنمرسم اناني داختيده بن ذره ايلهم تقصيرات

كه ويرسم اناملك خاطرين كه دنيا قدر ما لم كه قنده قالدي بو جوهر الم اني ايدم تزوير

كه مايوس اولدي اول شيطان كه وارديكندي برينه كه وسوسه ايده مدني يكيد اندي اني تحقير

مكر اول يكيده برانه كه وردي منيلي يوق تيتي كوكجك انك ايدي جهانده بوقدي نظير

مكركم حضرت موسى دعاسيله ايدي بو اشي خدي موسى يه وجهي ايدي ايله قومكه تجهيز

كه سويله قومكه موسى بو لرير قرباني اشدنلر كه اويله اولا اول قربانك آكاهج اولميه تنظير

انك اول صغير اولا اني ذبح ايده لر قومك كه امر ايدم بولادن سن ايله انلره تخبير

كه موسى ديدي وزمنه خدا امر ايلدي سنه بوغزلك بر بقره سنى حقك امرين ايدك تطهير

حقك امر ايدركي كيتي كه انك بولاماديلر والا بويكيدك اينكي بولندي في النظير

كه الدي لر بو اينه كي ديديكه دولو بيه مقيد يكيده ويردي لر النون ديريه طولو انقديير

كه طوندي لر حقك امرين كه بوغزلاديلر اينه كي برين بولدي حقك امري كه اولمدي تقصير

كه اخرت دولتين بولدي حوصنه ايدي نشير اناية بابايه ايلك ايدنلر بولدي دولتي

الا اي طالب تحقيق محمدي ايت استشفاع تجا بولدن اولور كا ايدي ايت استشفاع

تنور رتله در ماندر قنوا مرضايه شفادر قنوا عاصيه در شفاع

زد كلوا وار ايسه محتاج بر حاجتلري انده زد كلوا وار ايسه مذنب ايدر اول حقده استشفاع

بو اولدر عالم رحمت كه اولدر مخزن كاينات زد كلوا وار ايسه عالم بولونجون ايدي حق ابداع

بونوك اي كون ايدر عالمدن هر دم وفات بونوك خرمنه عاصي كرر عالمده بي ارجاع

بونوك حرمتنه كافر ايدر عالمده هر دور ان بونوك حرمتنه عاصي كزر عالمده بي اوجاع

كل امديي حق دعا يتنه تحريي ايلياز عباد صلوات وير اكا دائم اولسنة اتباع

اكا امت اولاسن شفاعاتي بولاسن جمالينه كوره من شك اولور سنك سنتي متباع

خدا اكا صلوات ايتدي دخي ملكلره امر ايتدي صلوة ايدك رسولنه ايدك سنتنا اتباع

دخي هو منلره ده حق صلوة ايله امر ايتدي كل امديي بولسلم اولمجقا يده لزم امره اتباع

نه بيوردي حبيب الله هر كونده كونده بش كره بولم اوزره صلوة ايدوب ايله استشفاع

ابد كورميه دنيانده كه هيچ كمسه احتياج كه يوخسللق كلوب انده ادب بايي اولمه بي اوجاع

دخي بيوردي بيغمبر كه بر ملك يرتدي حق ايكي قنادي وار اولوك بوزات قلمز استماع

قنادينك بري مغربه بتشردي بري مشرقه معظم خلق ايدوب انجق ايدر صناع

كه وارد اول ايكي قناتنده مخلوقات صفتنجه كه هر بر مخلوق بر قوي يرتدي قادر صناع

فحق بركشه بلم اوزريمه بر صلوات ايله نه سلم اولمه درشته بلا قولاق وير بو كا ايت سماع

كه عرش التنده نوره بر دكز خلق ايلدي الله كه اول ملك طلردكنده اول كيدن بو كنه اجماع

بو كز اول طشره يه جيقمز سلكز كوز ابر كز كه سلكز درينجه كز مطلر لزايده اي جماع

ايندر هر بر بوكنه

ايندر هر بر بوكنه كرو ابر طمله ايتر يكه اود مطلدن يرادر حق كه بر سلكه ايدر ارضاع

او فرشته ايدر تسبيح ي تا قيامته دكين نوابي بفضلدر صلوات ويرمه في الاجماع

حسن بصريه ديدي اول كريا شيخم بنم مكلم بنم بر قز جفرم وار ايدي كه غايتده ذي جمال

وفات ايتدي دلرم كيم كورم بركزه دوشمه بكا بر دعا او بكرتده او قيام ايي في الليال

كه اول دعا بركتيله كورم قز جفا ذي بن بر زوبنه ايتم كرم قيل ايكمه اهمال

حسن بصري ديدي بلي او كره يم سكا اكا بر دعا او كرتدي او قودي بتدي في الليال

او اول عودت قزين كوردي كه شهر قطران بوغادنه كجمشلر سلاسلر دي اغلال

دخي اوتده بر دعا غيلر ايا قادر بنه قهر وشكر بو هيئتده كوروب قزيله دوشمه قايي بر وفا ان

او يا ندي اوقودي عودت كه كشه رعنا اول حسن بصريه وار ندي اول خبر ورندي تمو الحوال

حسن بصري بر بنه طوندي كه محزون اولوب اغلدي كه بوندن صكره بر قاج كون مرور ايتدي كه بر احوال

شكر بر كون كيده اول قز دوشنه كلدي حسنك بو كز بو قز جنت ايجنده ثبتدر كه حسن حال

كه عنبر دن كرو ابر تخت اوستنه اوتوروب قز كه كشي بكنه بر تاج ذوي الانوار ذوالاجمال

حسن بصریه دیدی قرنبنی بلدکی یا شیخ ۞ حسن دیدی بلدرم لکن مسلک دوذی حال

کم یا شیخ بنی یل سن کربن شول عودتلک قزی ۞ اولدرم کنم کاد یدی بنی یلوادوک اول

حسن دیدی اکا یا سیدی سکا بو الکرامسلر ۞ نوبت نائل اولوب بولدوک بو مقامانی خوش حال

کور بندی یلانا سینی قیلمشلک کونی احوالله ۞ بو الکرامه نوبت ایردکی دیو دیر سزکن احوال

بیلان ایردی دیدی اول قز یا شیخم ایشت بندهٔ ۞ مقرده بشر یوز یرکشی یدن ایشت احوال

عذاب ایدردی حق بنی کیدر یلر بنی قطران ۞ حالمز مشکل یدی بک عذابده اولدی ایشکمال

کم بر کون اوزره ۞ بر کیسه مرورا ندی ۞ بر کز و یردی صلوات محمد روحنه فی الحال

ثوابنی بغشلدم بو قدر ده بنسکر ۞ انی کوردم کم بر نادی نوا ایدوب دیدی بر قول

کم دیدم یا عذاب ملکلری کیدرلک او مقامدن ۞ قولم اوزره اوزرینه عذابی رفع ایدرلک فی الحال

او صلوة حرمتنه بن بر لیادم کنا هلری ۞ حبیبم حرمتنه بن بغشلدم قنوا بر حالله

الک بو نلری الیتک جنا یدرد و یرلد مقام ۞ بو کز بریی بو مقامه کتوب ایدیلر ادخال

کنه اول کا و کوزینه ایشدی قلوب تحیر ۞ انی نقل ایلدی علی ایر تشدن بو یی تشیر

کیسو دی رسول الله خدا خلقی ایشدیر بر ملک ۞ مو کل قلدی قبرمه بکا سوزلرایدر تحیر

ادیشه دیدی صلصالی بکا بکا عرشده دربرانک ۞ مو کل قلدی ایقلری یدی قات یرالتنده اولا تحیر

انوک اوچ قنادی وار در اگر بر بنی اجا یدی ۞ دوتردی شرقه حمله ایدردی عالمی تنویر

بر بنی قیرم او دیرینه دوشه مثلم قنادینک ۞ بو حکمه نظرا ایله بر سری ایکل تکفیر

بجن بر قول بکا بر کز صلوات دیر خالصا ۞ اغزیدنه اول املک بکا فی الحال ایدر تبشیر

بکا دیر یا رسول الله فلانی افلی ۞ سکا بر کز صلوة ایدی سنی تعظیم ایدر تحبیر

یا دیر لر مسلک ازفرده کا غذاوزرینه ایی ۞ دنی یا الرا اول کیشی ایمدن یکرمی بک اجیر

دنی بو یا رتعالی الله یکرمی بنک کناهینی ۞ دنی کوتر کناردنده دیکر یکرمی بک انجیر

دنی بکرمی بنک درجه لرو یرر اکا تعالی الله ۞ یعنی مقامنده یوجا لدیر یوق اکا تنظیر

مهر لرلر اوکا غدی ملکلر مسلک ازفرله ۞ بنم قبرمه ایجنده اول کا غد وضع اولندیغی ایر تحریر

بجن لم قبر قیامت میر ان قور لدیغی زمان ۞ تراز وافانیه ورام ایدم اول کا غدی تظهیر

کیسو نلرم عمل دار نان ملکلر ای ملک بل بکل ۞ بو کیشنک عملینی ایوادارت ایلمه تقصیر

دیر ایر کیشنک بنم یا نمده وار اما نات ۞ جیقار اول کا غدی جن بنی قورم نراز وسنه ایر تحریر

نیاز ایدرم الله کم یا دب بو قو نو لمک ۞ ثوابنی اغیر کتور کناهینی ایدوب تقصیر

كه دينده يكي صلوات شريفك حرمتيه حسن اغنه كتوره منيراتين نجات بولمز النتروبير

لبناول اطلاع بولمق ايسلايانلر اخبار كه مغراج كجه سيني كورمكلرنه اعتبار

بوزي اوزرينه دوشمش قناد لرك طاعلمش هب تغير اولوش اوصافي صورتلري اعتبار

اينديم جبرائيله بن بوتنه ملكلرك راي جبريل ديديكم يارسول الله مقربلرك ايدي اخبار

بوغدي حتى تينده هيچ كه بوزنزن نزاع اولمدك ولكن حق غضبك ايتدي دفع ردايلدي جبار

نه سبب اولدي اي امين بونوك سرد وديعه دي ديدي جبرئيل اي امين اصلني كما اخبار

بوني بر قومه كوندردي هلاك ايله ديدي الله بو قومه وارديي بوامتا برز شفقت ايده واضطرار

بو قومي بواسيركدي هلاكده ايليوب شفقت حقك امرين ايتدي اول سامحه برزاي يا غفار

انوك جودن حق خشمك ايتدي كردايلدي دركاهده كه وورث بك سنه دن بري بوسرد وديعه دن بري اي اخبار

اولوب فرقت اوديله حكر لري ايكي پاره بن ايتديم عجب توبه ايدوب ايسه بو استغفار

قبول اولمايي عجب بونوك توبه سي درهاكده كه توبه بلسون حقا قبول ايده غني جبار

اوشاعت بر ندا كلدي كه بلسني يا حبيبم دير مريض شفا بولنم توابيم هم ستار دخي بن اولنم غفار

كه رضا كده صاغلق ويرمك ايسه سم بن اي احمد لمن يتب فانا يوسنه كوندرم بن ايوم احضار

انوك توبه اولدي كم سكا اون كره صلوات ويره انوك صوجنده عفو ايدرم كنه اول بولمز اعتبار

كه اون كره دخي صلوات بكا اول بره بولمك كنه ويره دخي اكا الله كمال قدرت قضا

بولكز بقديم اولمكه كه بتمش بك يوزي وردر كه هر بوزنده بتمش بك اغز خلق ايلدي جبار

كه هر اغزده خلق ايتدي بتمش بك قدرلرن كه هر دليله ذكر ايدر كه بتمش بك اذكار

كه هر تسبيح بر ملك خدا خلقي ايلدي تحقيق كه هر ملك قيامته دكين ذكر ايده استغفار

بفضلكز كرتوابيني بزم امتيمه انلر كه شول امت دخي انلر بكا صلوة ايده هر بار

ايشيدكمي بو اخباري نكر احسان ايده الله نه لطفلر ايده قوله كريمه اول قادر غفار

الهي حبيبكي شفيع ايله بزه قبول كون كه اوله يوم حسرتده نجات ويره انده بن النار

صلوة اولسون اكا دائم من الاول الى الاخر دخي اولسون سلام اكا كه خلقي اولمه انتشار

خطاي ذكر ايدر صاشر اغاجلر هم دخي قوشلر هر شيي دليلي دلنجه اوقور لر ذكر ده اشخاص

كه سنا نيسان اوله سكدن سكا دليره الدي ويره ايات وبين قولات ويره دخي كوروبين اول حفاظ

بو نعمتلري فكر ايدوب بخون ذكر اتمك الله بجود طوتمك حقني امرين اوتان حقده كي اي اشخاص

نذر اول دو الجلال الله خطاب ایدوب حبیبنه — اطاعت ایتمه یا احمد یا غافلی رد ایت اعراض

یزیدی ذکر ایتمدن غافل اولنلردن قیل کورسن — بولرک اقراط ایدوب حقدن بولرک یوزنه ایت اعراض

بولرجون اولدی ظالمین اولوب جمله کافرین — بولادی بز جهنم قرباد ایدن احمد ذرا لحفاظ

بولر صوا استیفات ویرک بزبولنلر بر صوا — اوصوا یولرینه وار یحق ایلیه شواظ

دوکه یولرینک جمله درنلرین اول صوا — قیلن اغزینه کرپجک دوکه ترینیچه هپ شواظ

کر اول صوا یرکشوا صودن خراب ایدر جهانی اول — خدی حفظ ایده ذکر کری کر اولنلر احفظ الحفاظ

نذر الله ایستیم انی ذکر یولینه ویرجانم — دیکدن قوم سبحانی اوندن یا الحفظ الحفاظ

اکر بنی ذکر ایدرسکز قیامده قول کریم — سیزینه بن ذکر ایدم قیامتن اولدم حفاظ

بلک ایتق بزیاباق اوذرینه کلوب صقلیجمه — کوشش برسیل قدر یقینی کلوب یوقدر یوکا خلاص

اوکلده انی خلاص ایدم ویرم اکا نعمت — کر الکری یقه کوشش ویرم بونلره بن خلاص

اکر ای قول بنی معبوده ذکر ایدر سکز — بنده ذکر ایدم سزی کر شول کون کر هر شخاص

جمیع انبیا اولیا جون کلوب ذکری اوذره — کر ساق عرشی باشنه دیه یادت ویرخلاص

کر سندن غیری شی استمزم الا نفوسیمز — کر سن قورتاد بزی یا رب نجات ویر ایلکل خلاص

کر بنده ذکر

سیزی قورتادم اول کوندهٔ عذابدن ایدم استخلاص

کر بنده سیزی ذکر ایدم فتره دن اولام حفاظ

یا کوندوزده یا توب یا الکزی تا اسز شخاص

کناهکیزی عفو ایدم وحشده استخلاص

کر یولداشن اوله حور یلر دی غلمان ویره حفاظ

کر بنده ذکر ایدم سزی کر شول کون کر هر شخاص

کر بنده ذکر ایدم سزی کر شول کون کر هر شخاص

کر یاقوندن یر تدی اول اغاج ذو الجلال الله — انوک بوده قلری عرشه اولوب بر متصل هرات

نور کی یاپدی قات قات یر ده اولوب بر ایکل تصویر — بونوک کبی یر اغاج دنی خلق ایتمدی حنات

ديدي يا موسى سويلم لا اله الا الله اوبر كلمه دخي بكمل ايلي ستة امتدك غفرانك

بيلمز كوظري دخي يدي قات يرلري اكلمز تراذوا كوزينه قوسنه اطاعت بق ايشتمك ميزانك

بوجمله يرلري دخي كوظري قوسلر بركسنه قومك بوذكر بركفسنه ودخي انعامكم ميزانك

اعز كلمز بونلك ثوابي ايرلردن بكوظدي تصديق ايله كل بونه كلسين قلبكم ايقانك

روايت ايلدي انس رسول مخزجهانلردن ربيوردي رسول الله ذوالفضل والاحسانك

براهم ذكر ايدوب حق لا اله الا الله يوركدن جان كوظدن دخي توقيله اول الحسانك

دخي حرفنه مذكر دخي هم حسن صوتيله دخي خلوه ايله ديوب ريا سز نمونه سنه اي جانك

انوك دوت بك كناهني خدوي عفو ايليه جمله سيله هب دفتر يدن اول كم پاك اولمز اليقيانك

ديدي ايله يا رسول الله بوعيسه الله دوت بك دنب زبويله عجب بودن سن ايله بيتمز كل بيانك

نه بيوردي رسول الله اكر كندن كيدر يوعيسه انا سنك باباسنك كناهني ايده حق غفرانك

دخي عفو ايليه الله خيضه منك ترتبنك دخي هم قوكسلرينك خدا عفو ايليه غفرانك

الا ايعاشق مولا سماعشقيله كدن ايوم نجاتك اكر سورايسك حقي قيل انك ذكرين التماسك

ايعاشق قيل نشانده كه كمتر معشوقي دائم كه كوندوز خيالنده كزرهم ايله التماسك

ايرلشمي دير بركز لا اله الا الله تحرك ايدر اول اغاج ايدر رطوبت اولمز هرادك

دخي عرشده تحرك ايدر اول زمان ديدي احمد هج دورمز همان دير خطاب ايدر بوكز رحمانك

عرشلي ياشجر اولوك ساكين تحركدن بجون تحرك ايدر سكوز ديو خطاب ايدر سنانك

بوكز عرش الله سويلر بنجه ساكين اولام بارب فلان قولك سنى ذكر ايلدي توحيد ايدوب رحمانك

سن انى مغفرت ايدوب صوجوندة كجهيم كن اول لمام ساكين اي بارب كنايت عفوله غفرانك

بوكز خطاب ايدر الله يا ملكلريم جمله اولوك شاهد بولكوز كرايدرم بن عفوله غفرانك

اول قولوكي اول بنجه ذكر ايتدي ايوب توحيد بن انوك جمله كناهني كه ايتدم عفوله غفرانك

بيلدن صكره عرش ساكين اولدقدن دخي اول اغاج كل ميدي ذكر ايتمه كه اولدم صاحب الغفرانك

ابو سعيد خدري ديدن روايت قوله كلمشدر نه ذكر رسول الله قولا قدوت بوزدن هرانك

كه بركون حضرت موسى ديدي الله يا رب بكا بنيه اوكرديكم انوكله ذكر ايدم هرانك

بيوردي ذوالجلال الله كه يا موسى شو ذكريدي ديدي لا اله الا الله بوني ذكر ايله هر زمانك

ديدي موسى كه يا رب بوني هركس ذكر ايدر كه بوندن غيري بزدن دخي اكردم هرانك

كه بزذكر كه اوكردكم كه اندن اولو اولميه قيمتي بويوك ذكر اولمه نظيري اولميه سبحانك

ای عاشق معشوق وصفین ذکر اید بر لسانش ۞ شود در وصف جم معشوق تلک یوقدر اکا بولمش

بولر کون درد دیله سوکلر محبتله ذکر اید بر ۞ کوزنده قاتلو یاش حقه اید معشوقه التماس

کل امدی ذکرات الله انوک بحون دوکلن یاشلی ۞ انوک جون دیر جانه باشی ایچ ایله سن التماس

سنک برکره ذکر کده اوبور واحق تلمی قیره ۞ ندن قورقاده حق سنی ایدم بر بر کا ایحاث

ای عاصی او غلی عمر ایدر رسول الله یوقدر مشدر ۞ بر قولی فیا متده کتور لر مع الاظر اس

انک دفتری اعمالی صقسان جمله طفور جمله ۞ هر بر بنک اوزنلی متده بصر التماس

هر بر بنک ایچی طلو اکناه اول جمله ۞ تراذوا فاتینه کتور لر کوز سز ای اناس

بر کون کفه سینه وضع ایده بو دفتری جمله ۞ اغیر کلم کناهلری ناده زمان اولا اویاشو

بو کز طریق قدر بنی جمله انلرک ایجندت ۞ کوره لر انده یازلمش کی بر کونل یازی ای ناس

بزلک ایچون لا الله الا الله محمد هم ۞ رسول الله یازلمش بو دفتر اوشو کلمه اقتداس

بنی پس قویه لر تراذونک اخر کفه سینه ۞ بو اغیر کلم کناه دفتر ندن بو بیتی ای ناس

شفاعت صاحب احمد نه بیور در قولاقده بر کل ۞ هر ملک دیه بر کره بو ذکر صدقله ای ناس

کی اغیر ندن جیقه انوک بر یاشلی قوشن احسن ۞ قناد لری اولده در ی جواهره اوپه قیلر

اوچار

اوچار اقله قوشن وار سا عرشک الهی ایده تراز ۞ خدا در اکا ساکین اول کی بوینده اقله اسنجلاس

او قوشن در یا الهی کناهن صاحبک صوجین ۞ عفو ایلیه بیجه ایله سا کین استجلاس

کی عفو ایتدم ایشته ای قوشن سنک صاحبک صوجین ۞ وار امدی بوینده اول ساکین کی قیل اول حضرته قداس

بو کز اول قوشه یتمش دلدیرن اول ذو الجلال الله ۞ اوقیلر یلم تسبیح ات قیامه دکین قداس

یتمش دیله اول قوشن خدای ذکر ایدر دائم ۞ تو ایدنی بغشلر اول کیمه صاحبنه ای ناس

بنی یوم قیامتده اولیجق نیلسن اول قوشدکله ۞ کلمز صاحبنی بولور المیدن ایلر التماس

المیدن اخذ ایدر انوک ایله در جنته انی ۞ صفایه ایده استغراق ایته اول زوین قداس

کی راوی ابی عبد الله کی نقل ایدر محدث ۞ بیورمشدی رسول الله قولاق ویرک بوکا ای ناس

لا الله الا الله محمد هم رسول الله ۞ بونوک یکرمی درت اولور ایله احسان

دنی یکرمی درت ساعت اولور بر کونده لحم کوندز ۞ برادم بونی ذکر ایتسه دیر اول حضرت قداس

دیر اول حضرت خلاق جوایلدک بنی ای قولوم ۞ توحید ایتدک ای قولوم بنی برلدک اقتداس

زیاعتلر ده دیلمش کناهلر ایشلدکله ۞ یکرمی درت حرف حرمتنه قیلدم بنی اقتداس

او کوجک اکر بیوک دیلمش اد ایتسه عصیان ۞ قوشنی بنی یر دفادیم بولاسنی حضرت قداس

كرك كزلوا كرك عيان كرك عمدًا كرك خطا كناهلر اشبلدك ايسه برلغدم سزي اي ناس

كه بويكرمي درت ساعت اچنده نكرا بتدك كه موسيني جمله يحوا يدم كناهدن اتدم اقتداس

الهي برضعيف قولك ده استر عفوله غفران كرم قيل كناهن يحوايت ده عفوايله يا قدوس

اولا بونوفاي دنيايه مثل درت اولان جناب ذاقل سزكيشي سن سوردك اخزي خراب

كه كورمك مني اولنلري غني ابا وجدادنك موسيي بونفنا ملكي قويوب كتدي اولوب تراب

اولوم كلمزمي عقلكه حشر كلمز مي قلبكه كه دوشمه شي سزك بونفنايه كجه كوندوز بيلك اتواب

كه حشر نشر بلمكمي دفي بلمك مي بوعالم بوعالم ملر قويوبسه هپ يقيلر ايلكل اصحاب

كه ايا قيلمه مشتدر بيان ايتدي اني تواب بوعالم ملر قويوبسه هپ يقيلر اولسر خراب

دفي قول رسول ايله كه اثبات ايتدي عالمله

جناب بارينه غيري بولسر جمله سيي هلاك كنه كوكلر ارضيات بولور سؤال اولورده في حساب

بيوردي ابن عباس بل خدا راضي اولا اندن كه يزكون فخر كائنات صباحي قلدي اقتراب

ديديلر يا رسول الله انا مزبا بامن سكا فدا اولسون بونكله هپ يه دكلوا در ايسه ثابت

كه صوردي يه دكلري ندر بنا ايله بلم لوم بيني بيوردي سن رسول الله كه ايلك استماع اصحاب

كه صوردي بونوزكيي

اصور بونوزلنيي شندر اي نوردن يرتدي حق باشنوا علا بي عليون لله ايدي فاتح الابواب

آيا غي يوقي فات يردن دفي اشاغي درانوك يا رتدي هر ارواح باشنه يردلك توراب

كه توكيل ايلدي الله انوك اوستنه برملك اكا اشرافيل ديدلر قتي بويوك در يدي پاك

انوك دورت قنادي وار دور برين مشرقله المغرب اولوبدر برين مغربله نلر خلق ايلدي وهاب

برين احاطه اتمدر كه عرشك هر طرفنيي برين كندوزه مقبوض در خدادن اذن ايتمز طلاب

فاذن ويرمجا كنز اول مقبوض جناحي اني نشر ايتمز اول ملك اولور عالمه استعلاب

بوكنز حق امر ايتدي اكا كم نفخ صور دي اي ملك فحتي بركره نفخ ايتمز كردن عالمه اضطراب

ايركره اوه نعره ديه اي غافل اولان خلقي اجلكي كوندر يكزي ثمدي قيامت اولدي اقتراب

بونعره ني اشيدنلر كه قنده وارسه حمله صوايونلريي اوزره دوشوب عقل كده خراب

بتالريوزلريي اوزره يدي كوندقالمايلر صانكه تلر صانوبلر كه يره پاره پاره اولوبي طاغلر ي طاشلر اولوبي خراب

بركلوا وار ايسه طاغلر تواطاغلدي صانكه تلر كه عودت قالميه بركلوا دوشوبه جملكي خراب

بيدي كوندن كروا بونلر قفا لريز لريندن هپ كه اولكي بيني عيش عشرت ايدن لر هر شاب

کم زیرا کوده لر بونلر کم کولکلرهم جمیع یرلرنر یرنده طوروب ایودر دهب انولک نوحه ایجه لر شراب

دیه لر بوکوک کورلدیسی یشرا تحق دکلدر یوم قیامت دکلدر یوم اضطراب

بونلک اوزرینه نجه زمان مرور ایده بوکثر کیمه یرجمه کوندی فی جغفر اول ملک هر باد

کم غایت هیبتندن هر نعره اوزره اول ملک یرکن کم انس جنی ملائک اولا لرجمله سی تراب

ندکلوا وادره مخلوق اکر حیوان اکر غیری کم یرنفسده ویره جان اولا لرجمله سی خراب

والا مدت ملک قلمه کم عزرائیل جبرائیل وفی اسرافیل میکائیل کم ابقی ایده تواب

وفی عرش عظیم کوتودک ملک اولمه باقی تویتی هب اولمه هلاک اولمه غیری ولری خراب

بوکزاول قادر دقیقوم کم عزرائیل سویلیه کم عزرائیل ابنی یره اده درحی دیر هر یاب

اینه یره اده یه هب وفی کوکلری اده یه جفه کوکه ده یه یادت کم یوقدر دیر هر تراب

والاسن کم پادشاه کم یوقدر سکا هیچ اولوم وفی بش عبد عاجزک بولرا و نماد یلر تراب

کم یرنداد وفی کله کم وار اندیله قبضه ایت وان قبض ایده روحلرنی بولرده اولا لرخراب

کم یرنداد وفی کله کم یرخلق وفی قالدیمی دیکم قالدی خلق قویتی اولد یلر خراب

کم یرنداد وفی کله وار امدی ایکی ملک الموت کم قبض کنده نی روحکی کم ایله کنده یلی تراب

اون بر صحیفه

اوده یر صحیفه بین الجنة والنار

کم یرصحیفه ایده اول کم اشیدنلر اولا خراب

بوردی ابن عباس کم شول حقی جونی بیلکم الکریم اهل کوک اهل دری اولا ایدی اجاب

نویتی هب اولمه لردی کم انک صحیح سندی بل کم ایله الجانیتی ایده کندیه اول عذاب

لم یزل ربنا عالما بجمیع ذوروم فی الدنیا

کم ایشیتمیان ده بوعالم کم قرق بل حالی بوفنا

بوکثر اوسال ایده الله کم ریح العقیم صکره کم عاد قومینه کوندردی ایدی بویله یی الدنیا

انه یوردی بنی مقدار ولکنده جفه کم بویله کم یرنوندیده قومینه دیه لری طاغلری ایدی

کم یرنوا ایده الله کم قنده قالدی تولا لر بنم عالمده غیر لق قلردی تکریلق دعوی

کم قنده قالدی کوشکلی له سرای لری بنا ایدر قنی کوشکی سرای لرکم قویتی اولد یلر افنا

کم قنده قالدی رزقنی یبوب غیریه طاپنلر قنی اولومی اونوتدوب حرام حلال ایدوب جمعا

قنی مظلوملرک اهینی اوب ظلم ایلین ظالم ابد اولمم صانوب ظلم ایله عمرنی ایلیین افنا

کم بلدیکزنی کمک درد یواسویلیه ذوالجلال کم یرجواب ویرر اولمادکنه کندی یه تجلی

بوکر یغور ویره الله یغا اول عرشک التنده کم یرغور در اول کم مینی کیتی ایدر سیلی

ابوحنیفه دیکی دینی بولیله بوصوادینه تمام قرق کون یغه اندن یرک یوزی اولمه بحرا

کیم تا اوتن ایکی عرشین کچه بر الحتنه بوصوا ∴ کیم بو بحور بتوکه هب جوبیان تنزکی کلا
کیم دنیا خلقی اولونالی کیم طبراغه ندکلوجان ∘ دوشوب اولدیغی تراب قبورنی بتونه اوله ماه
آنادن حمتن طوربکیبه دوروبه هب توانشالر ∘ کیم هرکشی قبورنده تنکم منیدن بیدا
کیم بوغی هرکشی قبرنده ابتدا اوله قان کیم ∘ اولیو تنمش قان اوله صکره ات اوله صکره هم عظما
دنی فلکلرکی بتیه اندن دیشلک هم کرادکلک ∘ اوله ظاهر قبورنی کوزل صورت ویره مولا
اکر بر نیغی قور دیرسه کلب سیه صکره ∘ کیم صکره کلب دنی اوله تراب اوله دنی هوا
ویاخود اوده یقسلر کول اولسه اوکشی اوده ∘ یلمه صاور سکر انی کیم تنزر اولسه هوا احسن ا
کنه اول الهکیمی حق برکوروب ایده ترکیب ∘ کیم ایجاد ایده اولکی بیجانیسان ایده مولا
کیم دنیادن کتدیکی صورتی بولنجیدق ∘ کیم ال قفل هر بو اجزا کمال اوزره ایده بیدا
کیم دفن اولنسه برقبره کیم بر قاچ اده منکر دت ∘ قبرده هر برینی ایجاد ایدوب حشر ایلیه مولا
بر تینیک ترنی اوستنده اولر اوکنه باشیی ∘ بومنوال اوزره خلق ایده تمو مخلوقی اوله مولا
کیم حتی بر دیلرکیم بر قبرده تمز ادحیقه ∘ تمونک ادی فهکرمن اوله اسم له یسمی
جمیع اجسادی کمال اوزره سودوب کامل اولدقی ∘ خدا دیرلدکا اسرافیل میکائیل ابندا

دنی تسبیح

١٣٦

نسبه‌ی تسبیح ملکلرینی دریتی قلیه توجه سنو لا ∘ نوکر اسرافیله دیه الدلیکم صوری ا لا
اولوسیدر جمیع ملکلرتک اسرافیلدر کیم ∘ کیم اندن غیری لوح محفوظی حفظ ایلمز کلا
کیم لوح دفترینه نظر ایدرک اولدر دکل غیری ∘ کیم هر بیلک بکننده اول نظر ایدر اکا جمعا
بو کائناتک احوالن کنه سنیه دک جمله ∘ اولوب اولاجقی دفترده اولور هرکسه فردا
کیم بر ادم باشنه نه کلوب کلجکی یزر ∘ ویرر صاحب الینه خلاف یوقدر بوکا حاشا
کیم اندن صکره امرایله خدا اسرافیله دیه کیم ∘ کیم اول صوری وقت کلدی امرده ایده تعجیلا
پس اندن صکره اسرافیل ابتدا ایده اشتعال ∘ ویره قدوس مباد کیم بوا ابتده اتمیه امهال
حیقه کیم صحرا طاشنه توقف ایده اوستنده ∘ کیم اول سوزدیه انده کیم بوتیله نقل ایدر نقال
دیالکیم یا اوفانش باشی ویه کیم یا طفلنش ات ∘ دیه ای جور موش کلک دیوا سوزینی ایده ارسال
دیه ای طاعلی طمرده یه ای جور موش تنلر ∘ دیه ای طاعلی تلکر برینکک بربره عجال
حضور حقه برینک تنلر حسابیزک انده ∘ کیم هرکس ایتدکن بولسون دیوا سوزنی ایده ارسال
پس اندن صکره جمله دوح کیم اول صوردا دلوکنده ∘ کیم جمله حیقه بز کزدن هوا یوزینی طوته عجال
ادکیبی کمل کمل ایده تنینی اوستینه ∘ تنینی تنینم نیم دیه اده یه هم ایدی سئول

تتمة كبرى قبر ندة سفيا اولة اول قيامت

كه جبرائيل ذكيه نفخ اوزره طور دركت — كه جبرائيل كيده في الحال جنازه كنوه حلال

وفي كيه حلقرفي سن لواء حمد الله — بوكون يوم قيامة مندر شفاعت كونيه راحيال

بنه نورانة اول سرور صاغيده اولة جبرائيل — صولنده اولة ميكائيل سيرده اينه اشجال

مقام موعده وره كه شفيع اولمه اسده — كوزده امتين اسده كه يولون اولميه لسلال

بوكزاد واح هوادكزه قرق يل جسمين اديوب — كرامًا كاتبين ملكلري كله بوكزفي الحال

كه هر بر روح بر ملك يده بر سنده اوكنده — برسي سوره اردنده كلهر قبرنه في الحال

براغه قبرنه اني كه دوست قوينشه دوستوله — كه حسرت حسرته بوله تعنوا ايده لر اول محال

بوكز هر كس قبودنده جيفة قبر بنك اوسنه — كوزكم قيامت قوموش عقللري اوله ابزال

اغاره صاحلري جمله صاقللري هپ نصاضنده — كه حتى معصومكن صاجي كه اوله انده هپ ابوال

كه معصوملر اله مندة اغاره صاحلري دوبرود — كمنا هلري يوغيكن كوركه اولدي صاحلري ابزال

روايت ايدر ابن عباس رضي الله عنهما — خدا راضي اوله انوده بيان ايدوب الحمد لله

كه هر بري كنجي اوله خيرت سركرده دنخبرده — شه شاله رباشي اشاغه ايدوب ايده لر تواضعاد

بونوال

بونوال اوزره بنك يل طورلر قبرلرنده — كه حشر اوله اق كفن كيميه يوزي اوله انوار

منافقلر له كافرلر قويه لر بوزلري قره — قويه لر اج صوصز عريان باشي اچق اوله لر خسار

ولكن بعض حديثده يازيلمش نقل ايدر راوي — رجب شعبان صايم اولانلر اوله لر اخيار

بولردن بعضلر اسلرله كيمه لر قبرلرندن — كه هر كس عملنه كوره حشر اوله على الالتار

ربا بينلر قويه يوزي اوزره دوزنه سرونه — عجب صاحلري قويه كه ولسز حشر ايده جبار

كه ظالملر حكم يده كيشي حشر اوله كوزسز — حرام يين كيشي خنزير دفي ميمون كبي احشار

عمل سز اولانلر عالملر قويه لر دلري صارشي — اوزلرين كركسلر اوستوزه اقرار ديك ايتكنار

كه حشر اوله لر لين جسمي كه خلق ايده استكراه — قويه قوكنوا انجيد نلر ايا قلر ازال سز اشتمار

قويه غماذ لقي ايدنلر اتشدن هرة مطلوب — هوايه نفسه اويانلر قويه جيفه كبي ايار

تكبر لك ايدن قويه قطر اندن لباس كيمش — كه جلبابي قويه جلقيني بوينده اوله احشار

ديه هر كز نسك يا ثمده اي جلبابي صالن اتكم — ديه بن سندن ايرليم سنى ادخال ايدم بالنار

حمد اهل حشر اوله قدح الده اوله دسويمك — كه برداني بوغازنده اصلمش حشر اوله في النار

كه اولقدر قوتوا اوله كم كوزنلر ايله لر فرار — حشر اهل ايده لعنت اني رسوي ايده غفار

ذكتنى وزمينى بجمل ايدر لرمالنى طوقه ... دقه لر بوينينه برداغ كوزه بوالر اجبار

ضغير ذكوني وبرمين قويوزد ذكوني وزمين ... وفي التون كوش ذكوني وزمين اولر اختيار

انك بوبنده برلر كل بوبوك اجواده حمل ايده ... انولك ايكي عوني دلي اولوب قتي اضرار

جونيره قويرو غين بركتن صوته بوبنده اديلا ... المده ايليه اجنبي جمعيه بك يل كتار

عشر وزمين ايكنجي قويه عشر تلي بوطغمش ... نجه فزياد فغانلر ايده لر بوزده اي يار

دنيا اهل قويه يادين كه كوده بيچه قدر فرنجي ... بوبوموش حشر اولمه يادين بزي حفظ ايليه كتار

يوطه اهل حشر اولمه اصلي دار اغاجنه ... يلان سويليه بيچي لرك دلي اك سده زار اي يار

دليني اكسدن جنيفه زا الله بك اوزون صارفنه الي ... بيره لوزينه دلكري قاندايك سلسلا ايده ار يار

بينم مالني بيلر قويه لر قزدن طاغ كبي ... انه بيلمه طوله قزني معذب اولمه يا النار

شهيد لر حشر اولمه يادين افادق كلمه قانلري ... اولمه صورتده قاندا تا قويوسي سك اولمه اي يار

يومشوا اوزره جنفه لر قيرلردن كه بواسادن ... كه صوكره سوزيلر بولنر كه اردنجي ساعه بوار

كه در الفاخره يازدي بوسوزي ايلدي تقرير ... خدای رحمت ايده اكا كه اولدر عالم الاسرار

بوسوزده يوقدر كذب بويله بس ايليه اعتقاد

كه محشر اهل

كه محشر اهل جمله بيچه بوحال اوزره طولديل ... بوكز كوندره بولنلره كه بيراتش اولمه افشار

كه اول اتش سوزه بولنلري بولنلري ارضي ساهره يل ... كه اول يرلر بياض بردر كه نلهرين اولمش اولمياد

علي حضرت بيوردي بويله اول قيامتده ... بياض لمشي ايده الله عمما دايتدي بوني ايرار

كه كوكلده التونلرن كه اولكوندره تعالي الله ... يرلي كولك تبدلي اولور بويله ايت اعتماد

بيوردي ابن عباس يل يرلي كولك تبدلي ... صفتنده در انجق دلا تبدلي اولمادر اولا بعاد

كه بيراولكي يراولمه ولي بويله ايليه الله ... كه ايراليه بويرن كه كثر يايرا وذات ابعاد

كه عكادي مشيل كبي جمالله اوزايا اولرب ... نجه بك كره بودنيا اوذايه كيمكش ابعاد

كه حتي اول قدر بويويه وصفين حوضلري انجق ... جهنم ايله جنت صفتنه بويره قيل ايراد

بوكز بوخلقي هپ سوزه كه محشر يرتينه الله ... كه اهل ايمان اولمنلر بينه لردوزه في السراد

كه يردوزه بشر ادم بينه اول يولده ديديلر ... ديدي بعضلر اولمه ادم بينه يردوزه في السراه

كه بعضلر ديدي يتمش كشي بردوزه بينه ... يوردوزه بعض موصلي ايا غي اوزره في السراه

فاما كافر اولمنلر بوردوزه بويله اوزلمه ... سوديكه قرزي اوستنه كه يرسواي اولمه لرفي السراه

ديديلر يا رسول الله نجه بيوكدر بويله اوزي اوزره ... بيوردي اول جهان خربي يوردوز اول تعالي الله

ایاغی اوزره یوروه حق یودوه در قرنی اوزره ایاغی یوغیکن یلانه یورر قرنه اوسته اولتر

یعقوب دی ابن عباس کم خلقك یوسف ایدی کم یشر یوز یل تماملنده اولور حاصل دیو ایدی اول

زود کلوا وارایسه طاغلی کم جمله جمع ایدن الله اولجه یر اولوایوقوش اولده دیدی اول

کم هر کسی عملنی بوینه کیدره اول یوقوشه کیم هر کیشیه عملی اولجه یولداش دیدی اول

کم یر یوزنك کفره خلق کوه دنیاده ابنی کسبنی اول کوفی عملکری اول قرلوقن کیبنی یولداش

یوهشات اوزره طه کم محشر یرینه جمله دیه لر یا الهی بزکیبی قولك یوق دیدی کاه

یودر یوزدن سکابش کشی یوزدی قره قولکری یوزی قره قولك ارمغانی یولداش اولوایدی شاه

کم اولجه اولظلمت یولادی یولی اولزمان مکر جمع ایلمش ایدی بودنیا کجه یین اول شاه

یودنیا دیکی کجه یی جمیع جمله برکوردی کم ایخرنك ابتدی یرینه سیاه کجه لردی الله

کم یسمدی اول ظلمات یوخلقك اوسته صاچر صحیح حق کوهر اولور کوزصاحبی اولدی یر اعم

یوخلقك یوکفر لری قتی کوچ اوله یوینلر یوله هر کیشیه ابتدی یکینی کم خیرا کر شر اه

والاشول کیشلر کم کوره میه رحمت اویوللره کم یوله یوهر کاه

کم یودنیاده مجدلر قیه یودودی ایدی اول ار ترا کوا کجه لرده یولودی جماعته اول کاه

اولجه اول کوندن بوله لرجمیع یولکری هب یوز کتب لرصنکر کون طوغمش ضحی وقت کیبنی اول جاه

قره کوا کجه لره اول یودویه سجده هر کاه

نه دیرد کلم رسولا الله ایجده اوله شول قوله

یادین یوم قیامتده جمیع ظلمات ایجنده

اولجه اول یوزی یودر یوز اولجه یر ساه

منلرك نوری کوزادم مقدار یعضیك اولجه یعضیك ایکی فرسخ اولجه یعضیك یودر میل راه

یعضیلرك نوری کیر دراع اولجه ای کس اولجه یعضیلرك نوری کیر قادش قدر ای شاه

سویه اول ساعت قاله ظلمتده اول ادم کیمسنك نوری یوکمیه قاله ظلمتده اول انعام

اوطاشدن طاشه کندی دوه یودویه اول یولده نیه کم کوردوه چاریندی بنی کیبنی ایده حق اه

جاغره دیه ای فلان کم دنیاده سنك ایلان کم اولماد قمدی یولداش کیملر دنیاده کاه کاه

دوزاتمك یمه دیدی کیر یره سیکلمه کیر مقدار بکا کویسك بله کشم یوله ای شاه

سنك یوزکله یره بله کشمك یوای ار بکا توقف ایله طفلکه کیدلوم یوللره ای شاه

اولجه یعضیلرك یودی کیر دراع اولجه ای کس ایده پرتاه کوه یوزن اوساعتده یودویه اولقدر ای شاه

بیودی ابن عباس یل قحی حشر اولجه خلقی ارض ساهره یه جلسیه جمع اولجه لر اعناق

اولجه اول کوندن

بولگزهر کیشنی کولدرتی کوکه دیکونب طوره بلک یل کی اصلا بر کیسه بر صوت صورتی ایلمیه نطاق
طوره اهل صفه بر مرا و ذریته قونان صرجه کبی دنیا جمله خلقی اولمان اصلا افتراق
طوره آق فیسلیکنه غیری هیچ اولمیه اصلا صوت بوهیئات اوزره طوره رکن بولگزکون اولمه افتراق
کی بشر یوزیل قالکلغی اولان دنیا کوکی ده اولمه کی پاره پاره اولمه هب اولمه اجزاسی افتراق
یقیلمه اول قاعیشی قاعیشی کی هیئتده اولمه کونلک صنایع ذی عیشی کرشون کبی ادیه اول طباق
ادیه تحی اولمه اول کوک کی اثر قالمیه اصلا بلکه بر شی اولمه اولمه غائب کی معدوم اولمه اول طباق
کذلک بویله اولمه اول ایکنجی کوک اوچنجی کوک یرنجی کولدرن جمله لر ثاق اولمه افتراق
کی دنیا طاغلری بیوک اولان جمله یلدرلر دوکیلمه رک هیچ جمله ادیه تحی اولمه سن باق
ایلمه کونش ایکسی اوکوزلیسی قوشلر اولمه اولمه ترب قره کرلیسی دوکولمه سن باق
کی دنیا طاغلری جمله اتلمش بیوک کیسی اولمه کی بر برینه دوقنه سراب کیسی اولمه سن باق
کیسیده طاغ کیسی کودنه لکن پاینه وادیسک اوکولدن تحی اولمه کیل بلموزه وار دراتفاق
یا بنا یا اولمه انسانلر اوزرک اچ ایقوده اولیه فکرت قیامت کونی کولمه اولیه فرحناک
اوقوبل قیامت کونی نکر کله بو انسانه نه کیسه رحمت ایله دخرمت ایله کرامت ایدن

قیامتک

قیامتک عذابندن برینی دفی بیان ایدم کی اهل محشر اوزرینه کله اتشی یقیلی ای جان
کونشی برمیل قدر یاقینی کله باشلرینه وجنه کی اهل محشر بردهی بودیه استیلا ای جان
کی اولقدر دوکه کرلکی تا یتمش ذراع بیره کچه بالحق اینه یرلی یقه صاحبنه ای جان
عذاب ایکون یرادیرحق اوده دنیاهل محشره اهل کشی صوجینه کوره دوکه کرلر ای جان
دوشه کمن طوغرنه وارنجه درایده عذاب کمن دوشه دیشه دک کمن قولتوقنه ای جان
کیدرلر ده غرق اولمه عذابه اولمه کرفتار کی هر کسک دری کندیه اولمه عذاب ای اخوان
والا تولکیثلرکم بولارک کوکی اولای وفات ایتدیلر لکن بولرکورمیه رعطشان
اوکنس مغبون اولمرایکی کیسه دن مستثنی بری اولادی اولمیان بری اولمیان پشمان
اوده اول اصحیقده اولان معصوم یکاسنه دخی اناسنه جنتده ای ایدر اتیان
الهی اوغلوم اسماعیل تک سن صوجی ایله شفاعتجی دخی ایله کی سن ارحم رحمان
دخی شول کیسه لرکورمزکه اول کونلرده بولادک اوستنه بر یل اسه راحت اولمه ریحان
بولرشولرده درکم کی اجلر طویورلمز دیر بولرکمه جنتده صوفی صولرمیه رضوان

الهی صابرلرکی صبرنه ایله استبشار اولمه علی عبده سوزوکه کابن ایدیم اخبار

دوايتده كلوبدركم بيوزدي فخر عالم ذكر كورلر اول تعالى الله نلر احسان ايده جبار

جميع اهل بلادن ديه اعمالره اول نداء ايليه انلره سلام ايتركورلر اول غفار

الاي قوللرم كه سزلر جمله مخلوقدن شريف سكز مكرم سز كه خاص قولوم سكز اخيار

ديه ارد كورمكلكه سزدن الروا كمسه اوليه كلك ديه زيادي كورك ديوا نداء ايده جبار

صايي سز حساب سز ملكلر كلوب انلره بولادي در لوادي تلم مزين قلم راي يازار

بولره بندره بونلري بورا لره ايده تعظيم كوباكي كتودر كيمسه كتودر لر مهوا اختيار

كيه بر نداء كلكه جناب حق طرفندن ديه اهل بلا لر بلك اكا اولك اختيار

بولر بولرد مهر لركم بولرد نياسر ايلدن كه كوت لر هم كتودوم لره دخي محزوم اولوب صادر

نه دكلوا ديسه اعمى محمد امتيدن كيم بريكك جمله عرشك صاغنه امر ايده جبار

كه بر بياض علم الله شعبوك اليده ويره نه دكلوا ديسه اعمى دينه جمع ايده جبار

كه اهل محشر انجيدن كجه لر كيده لر بونلر كه عرشك صاغ يانه اله لر اعمالري اخبار

بولارك جمله سين الله كه بر اداء يه جمع ايده سلام ويره بولار حق تحسلسل ايده غفار

كه ايوب اليه الله كه بر ياشل علم ويره كه عرشك صاغ يانه سوده بونلري غفار

بو دنياده

بوده نياده نقدر اهل بلا وار ايسه جمله سي فتويه اهل ايمان در اولهب يوز لري انوار

كيه لر بوحوللري كثير لر حسن ضودته بنه لر ايوا براءة ملك ايده استغفار

كه صابر قوللره الله حسابسز ويره اجرني كه سايرعملك اجرين وزنده طارته اول ستار

كه صابر قوللر ندن حق حق كه وزن رفع ايده الله كه صايسز حساب سز هم ثوابلر ويره اول جبار

كه اولدي بر ثواب ويره كه اهل عافيت كوره ديه لر كه بولادي ايمز طوغنادي ذرا

بولادي كه دنياده بني قيم قيم قيا لردي بوكون بكاده بوثواب دوكولديمز الغفار

بلايي باهنه ايدوب عبادت امتيندن كه التزام ايده ايوب ايله اول نوبي غني جبار

ديه حق اكا اي قولوم نجون ايلمدك طاعت ديه قول يا الهي بكا ويردك بر بلا ضرار

انوار جون بن سكا يارب عبادت ايدمادم در ديه ايوب بلا سنده سنك ايچون شرار

سوروك بولري جهنمه ديه اول قادر قيوم الله لراني انشه عذاب اوله كيرفتار

پس انلرن صوكره شول بكيت لره نداء ايده الله اولريكت لكده هج هواي امتدي آثار

حرام اولدي تقدي هوادن منع ايدوب نفسن بولادي جمع ايوب الله سلام ايليه آثار

يوسف پيغمبر الله يشل سنجاقي ويره الله بريكك باغنه ديوا سوده عرشي صاغنه كتار

يولقه كبي يكتلكده زده كلوا وارايسه عابد كراول سجاقي دينه جمع ايده جلرك غفار

صابر لركبي بونلاري ديه سوره لر تعظيملة كراعزا ديله اكرامله مكلملر ايله امرا

كبي لر مكلملرهب كه عرشك صاغ يانده نيز بولرصوصوزدار ايجمده مذهب اولرباالتلد

كه بزيادتي كلمه قيلنجي الله رضا سيجون اخوة اندي ايكي كس كروادنياده اختيار

بولرده جمع اولوحزن بولرده ويره سلام كه امرايله مكلمة بولاريله ايدك امرار

كه اذريس ايله ويره كه بزقنديل علم الله كه كلوا وارايسه فرداسلق اولنلر ايوب ايجار

كيده بونلاكلمه كه آنده اغلايي جبيلر كه بولنلرداي قنهاده بكا اتدلر استغفار

سلام ايركوزه بونلرده بولاريك كوزلريايله شهيد قايله بيلة برابرايده اولة جبار

دفتر تلم عالمك مراكبيلم كلمه هر بريه بوكون ياشين دوكنلر اي يار

شهيد قايله عالملرك كه يازدني مركب كلمه لركوزياشنك اوكنه تقديم ايدوب اي يار

ايكي سنده ده كوزياشي اغزملوب اولة تقديم سزاديله اويمجي اغلمه كولايك يايي اولة ايجار

ويره هر بركده اولشي برعلم نوح الخه الله برزي كه لرده كلوا اغلمش وارايسه للجبار

بولاديده مكلمدرلوا تعظيملة محشرده الوبه كجه كه ناعرشك صاغنده اوتوره اخيار

بولايرك

بولايرك سجاقي هردكرده اولدوغي يده درييل بولايرك بعضي كه اغلرعذابده توره راولي بلنار

كه اغلربعضيسي دخي ريا ايدوب بولهم رحمت كه اغلربعضيسي انوك كولرم جنتده بن ديرلر

بولاديده كوزي ياشلريصورتده وترامتا ولكن معنيده نوردريايلي بلورلر اولالابرار

كه بزياطلم حقده زده كيم اي شهدالر كلك عرشكولكه سنه سيزسلام ايركوزيم هر بار

قيني ديارده قانيله بولشوب شهيد اولنلر كلك عرشكولكه سنه سيزصفالرده اولك هر بار

بويزده كرواجله بزيكه شهيد اولنلر كه بجلي نك اليله بزقنديل سجاقي ويره جبار

شهدالر بزيكه حضرتي بجلي علميله كريك تعظيم اوزره اولك عرشك اليله اخضار

كراهم علم اولنلره ديه لرياحضرت علام بولرهب بزده ناوكرندي عمل لرانده بلرانكيلر

غزاك فضلني ديدك غدايه كتدلر بولنلر غزاده شهيد اولدلر يوجه مقام بلوب اقصار

بجانك فضلني ديدك دفي صبرخيدي بزدك بزيم اخبار غزايله سراسر بولدلر اخيار

ولكن بزي بجودك هكره يه حدا وندبك سبب ندرك بزصوكه قلودن كمتر زجبار

بولايرك خاطرين تسليه زده كلمه تعالله كراي علما قولرم ايشدك انده استغفار

بجه دست لرتكرواردر بجه تكرديكزواردر شفاعت ايدك آنلره جنانه الدك اخيار

دخی کمی دلر سکزدیلک بندن ویرم سزه انوکجون تاخیر ایلدم بن بلک اختیار

کیم اهل علم ایچون ظهور ایدر بزاق علم آندن نه طلبلر او رابسه عالم باکشه جمع اولمختار

کیم ابراهیم خلیل اللهک کیم ایده ویره الله حکم دوشدی غری یا عرشک صاغنه ویرلر مختار

بولکز فیا کلحقد کیم قندوز عیال الله کیم اولدیرکم فقیر الرسالیغه لرزه کاه

بولادا ویرمدک برشی بولمز خود دی دنیا ده ولی بوکون بولکلسون قلم بقر بزلر زیاده

بولاره حق سلام ویره دیه مرحبا قولترم بری سروکر ایدم بوکون ویرم سزه یوم دکاه

کیم برصاری علم کله ویره لرعیسی الیسه برتکه اهل احتیاج انک تختنه ضنک ماه

کیسه نیاکله حقدن کیم کلسون اغنیا قولوم برتکه اغنیا لرهب بویله کوتک بولدرکاه

کیم اولاد لرلوا دکلیلن برزمنی کله برعلم کیم حضرت سلیمانک الیسه ویره لر برساه

انوکجون دنیت اولدیکه غنی لرک علم لری کیم دنیاده زیرا بولمز بولدیغی لرلوانواب هرکاه

کیم بش یوز سنه صکره بولرده ویرلر عرشه ایسنه لرصاغنه عرشک ظلالنده اولهرکاه

بولمز شول اغنیا لرده کیم ماسالیک قدیر بلکه حقوقنی ایده اخراج کیم عصیان اتمیه هرکاه

کیم اومماسین بولنماسده اولان اغنیا جنتی دیرا بولمز حقک امریی ترک ایدیبی ایدرا سفاه

مالنده

مالنده یوقدر حلال برکز برر دیا یالان زده ویرشر عسین بلورز همان دیا ایدر هرکاه

حقک ایرر ترک ایدر کیم دنیا مالی اوجوده نه نماز بلورز اول ملعون نه نیاز ایدرز اول سفاه

بلا اذن اجتناب اتمزدی غیبت ایدر خلقی طلوه رقلبی دنیا یله ایشی کوبی اولمه سفاه

کیم اخی ایتدیلر قلبدن خرابی دی ذکرده همان قلبنده دنیا وار خیله ذکر وا ویلاه

یارینه برم قیامتده بولادا حق سئوال ایدر جواب ویره بولمز یاوب بزی منع اتدی مالهرکاه

بولاره حق ایدر الزام کیم حضرت سلیمانله بوکون دنیای ضبط ایتدی ولی ترک اتمدی بولا

بولمز نری سورک درخدای ذوالجلال الله قولیک جهنم بولادی کیم بولسون ایتدکن سفاه

فقیر نی نری صابری ایدر الزام تعالی الله قولوم عیسی بنی بنم فقیر نی دیه مولاه

کیم درت حقیقادی بکا ابدا اولمادی هیچ عاصی یحبون اولدک بکا عاصی دیه اول قادر مولاه

سوداده بولمادیده اوده بولادا ایتدکن بولمز ذبا بیلمز صغر سوداده کبی دیقه اوده هی واه

مرضیلری ده الزام ایدر ایوب قولی ایله اولادیده اناده اوده اولرده ایده واویلاه

کل ای حفیظ عذابنده خبر دار اولیا انسا همان حیوان کبی یرده اولرده کنز کبی بوبرسه هرکان

قولاق ویرمکا بر ساعت خبر ویرم سکا انسان عذاب برامق سکا دیم بولرسک اج اولیقوده اویان

كه تنبيه الغافلين يا وبدر التماع ايله • تضرع تذلل رخداده خوف ايدوب هراسان

كه جبرائيل ده دركه اول الله ك رسولينه • كه اي نكره رسول بل خبر ويرم سكا بو آن

جهنمك وادي غيظ بلن كيشي او يوز هيجه • كوز يشه اوتوكرمز هيچ كه قورقوده اولور كران

رسول الله ديدي الكا بكا وصفايدي ويرنادي • نه هيئتده در اول ناوبلم نه شكل بيران

ديدي جبرائيل الكا كم خدا خلق ايلدي اوندي • كه بنك يل يقدي قزدردي كه غايت اول بيران

كه بنك يل دخي قزدردي بوكز اغزدي اول بيران • كه بنك يل دخي قزدردي قبه قرادي اول بيران

كه يشمد قيسم سياهدر اول كرنلر كوره او دائره • بري بريني كورمه ديل دبل كزه انسان

اول الله حقيجون الم سنك حق نبي كوندردي • اكر بر اكينه دلوكي قدر دلوك دلمحنات

جهنمدن بو دنيايه كه اكينه دلوكي قدر • دلوك اولا يدي دلمه خراب اولا يدي حيوان

نباتات طاغلري طاشلر اعجلر حله دي روحلر • كمر اولوردي حله يه كه سيم سباه اولور اوطان

كه بر قطره جقيدي بولوره دنيا يوزينه • خراب ايدردي عالمي كه هر كن قوقوسي اي جاد

كه يا احمد اكر اهل جهنمك لباسندن • جقيدي بر ذراع قدر اصليسه مغربه دوان

كه مشرقده اولان ذي روح حملك اولوردي • حملبر يناردي بوسبتون دنيا اولوردي كه اول ثران

كه تهليل اكاه اولا كه هر نيا طاغلري جمله • كه جمع اولا سيدي بر يرينه بر بري اوستنه اي جاد

كه كابر لر بغلاد قلري ز نجبر لريك بريني • اوطاغلرك اوزرينه قونيدي طاغ اولوب كلحان

اريوم دي اوطاغلري كه كل كبي تولاردي هب • كنه اوده ايندي اول سلاسل تقلمسي اي جاد

بيوزدي فخر كائنات كه اهل نادك اوستنه • مسلط ايليه اجلق طعام اسنيلر اول ات

اذ تومدن ضرا بعده كه غير مي شي بولنميه • هماذ بولنه بولر انده اولميا في البستان

محمد ولادي بيه لر بوغاز لرينه دوره اول • ابرا شاعه كتميه بوكز صوا ينيه اول جاد

بولوره نبا حيوتلي طعام طوده بوغاذينه • صويلم دفع اولور لردي كه بولنه ضوبا اي جان

كه اول بنك يلك ايجنده قروب قرشون كبي صوده • كه اجك اكينه الره يقين وار بجفر اي جات

يوزينك درسين جمله ايلك كبي اديله هب • وكلم بركاوستنه كمكلر قالا اولز مان

جهنم اهلينك بوبوكلكيه ولا وصافنه • قولاغي بوشاغنده تا اوزينه دك الاف

قولاغي بوشاغنده تا اوزينه وار نجيه دك • طقوز يل قدر اولا بولا اولا يدي يل قوا اعراف

درسينك قالكلغي كه قرقار شون قدر اولا • كه اوچ قات درسينجا اولا بوقدر اولا دكل لاف

كه هر درينك اداسي اوجر بوبلك قدر اولا • شديد اولا عذابلري ديوا يولا ابدوك صراف

كم بر قول دينه دنياده كه اللهم اجرنا من النار دينه يرى كز بوئله ايدى صفوف صفوف صيفنوب الى المحشر

بوقوتيله جهنم بوقزقين لغلم اول نار كه طوز طب اولمه كوجله ضعيف اولكم اول ستار

بيوزدى رد الجلال الله كه سكا نولدى لم يا نار كه كوجوب كيورسك كى بوتون ردياو پرزيا

جهنم ويه الله الهيمه دنياده بولر صيفوز سكا ديل ايتله كم كوندوزه بوب اوصاف

بنم شرمندن اى بار بت سكا ايليه اغيصام نجه كوخل ميم بوكون اولبودم اضعف ضعاف

ديه لرلكم كه بر كندوى عذابمن جكمز كن بوندعذاب دردر بيزه بووسوسه دن دور وبلا

بولادك اه دنا دنيه دور امز اولدوق اى بابرى اونوتوق كندوى دردمن بولادك ايشيه واويلا

بركيه رد بانيله كيمدر ابريره بونكرى كودر لركم كيسنك دقلمش بوبنده كلا

اصلمش بوبنده نابوت بانيني قالدير مز اول قاقابن دير يقلر اول كيه باشي اوبنده الا

بقرسفين سوزدركى دوكلمنا ياغى البنه بريى كندوى اينى جكوب جكوب يراوندن نجيلا

كيمسنك اقرا غزتون دهر لردر لوا اغولر كه مز ياديى فيا نلرى دوته عالمى كيملا

سودلر هر بر سينه حا لكزه بيديى دنياه نابوت صاحبى ديه كم حرام يروم اشم ويلا

ايلك حقنى الورده م حلال اتمدى بلر بكا بوكون انشا اولوب بوبنمه داقديلر قوافيلا

بقرسفين سوزدر بيلرديه بن اوقوز يردم كه علميم بكا غيريه كه فايدا ويرمدى لا لا

اتين بيلن جوابنده كه بر قوجو اقولدم بن اشم خلق بربر يله اتمك ايدى جدلا

كه شمدى بكا ده اتم يدر ديلر ديدى اول قول نه مشكل اشمش بوايش جكلم مدم بونى الا

كه اغزيدن زهر اقن ديه لرلم جوابنده بريم دنياده اشمز قتم جركن ايدى الا

فنا سوز لرى سويلر دك كولشدر مك ايجون خلقم ايدر ديك خلقه قشم لك اشميز ايدى ويلا

الدى طالب جنت كه ترك ايله بوفنا يى قوقيلى قالى بوندن كه ترك ايله بو قوقايى

كيرمز سين جنازه سن كه ديه احبت اولدم جه كه زيرا هركنا هلرك باشيدر حب دنيا يى

اوطيبت طاهر ايدر ملا كيرمز سين اكا كناهكار دايدكلر درجدال اتمه قوقايى

كه مخلون يا تمدى اينى وارا ولدى كندى يجلدن كه بركز سيچمه ستندن برين كومش ايدوب بانى

وين هر بر ادمه ايكيشر حله كوندكينى كه اويله حله لردركه كونشدن اضوى شانى

قحبى كيم بجكز جنت تبوسينه بوسيلر ظهور ايدر برعالمى كونشك سيلر ايده شعشعانى

كوموشده يا پيشر اولخانى شرفه سيدر انون قحبى يقين وادى بجغز كه قرشو اكلى خطا يى

كه دركوا ويتلم هب مرتين اولمويش اول خدائم ۞ يوزي يلدزكبي شوقيله كورملر اولم سودائي

كه جنت منبر به سيدنا نشر المرسلين اولم ۞ كه قرشوالايلر صولم ايله هب اهل جنائي

كه التفات كاسلر ايله ايده لرجله استقبال ۞ كه مرحبا افنديم دير صفا كلدك بو ميدانه

هنيئا اولسون صولمز كه راحتده اولدك دائم ۞ ايده هر بر يتيم تطييب خاطر اهل جنائي

اولكوشكي كورجك اولارك كه ظن ايلمه كندنك ۞ كه انعمك استبه اندن جقه اولكوشكه فوقاني

ملكلرديه لرا كاسنك دكلدر بو ملك ۞ بو سوزا بعيد يكن بونلر كورمينه برقاچ عالي

كه اول كيمسه افضلهم مزينهم مشرفهم ۞ برزمان دخي كيمسه كورمه مش برده عالي

اني خلق ايلمش الله قزيل ياقوت احمردن ۞ كوده برطرفيدن اوته كي يانمي راني

كه هر بر سنك تسبيح اوادنله اشيدنلر ۞ كه اويله برفرح كلمه صنائعين اولدي سكرانه

كه جنتده كي ميوانك اعجلرينه يلقوده ۞ كه هر بر يمر اعيده جقه برلوز اشتيه اني

كه يتيمش سرينه محبوب كه يتيمش حلمه بالتمام ۞ كه هر بر سبه بردرلوا كه دنيت دينه الواني

كه يتيمز حلمه داشيدن كوده تنه ايجرده ۞ فتح اتجه يرتمشيدرانى اول ايزد بزدانى

كه اول كوشك ايجيده كي خاتونه تجدجي وار ۞ ديه اول دنياده سكا نكاح ايتدي بزدانى

كه مشتاق اولمديق اكا مجه سنه لرده برلرا ۞ كه شمدي كلوايوه ترتيل حاضرلن توجه اني

بوكز بر نفره اونرلم كه يا خدام لرم كلك ۞ با شيمه جمع اولنك بوكون كه خدمت كوندرعالي

كه هر بر سنه هر خدمت بيوده دونك اني دير ۞ حلا لم كلويوروش كه استقبال ايدم اني

كه قرشوا حلا لنه كه يتمش بك اولد اينله غلمان ۞ كتوده لرجله فيزيا قوت بخوردانى

صولنيه داخي يتمش بك اوله ولدانيله غلمان ۞ بولرك توده لرجله قدحلر كاسلر صافي

ويتمش بك دخي اوله انوك اردنيه خدمكار ۞ اتكين دوده لرجله كراردنيدن دفي باني

انلرلرجه سوى تمسوده ديوادوته بونلر ۞ كرمكدن ولطفكدن مبشر ايله يزدانى

كه كوجك برمعك اوجي بوي قاچ يرك اشتوه ۞ اكر كوستره يدك حق كيدر دي شمس يوزانى

قولوا بويله اولبجعفر افنديسين قيلسن ايله ۞ حسين نه ميالي اولماز مبشر ايله يزدانى

كه هر بر سنك تسبيح اوادنله اشيدنلر ۞ كه اويله برفرح كلمه صنائعين اولدي سكرانه

كه جنتده كي ميوانك اعجلرينه يلقوده ۞ كه هر بر يمر اعيده جقه برلوز اشتيه اني

كه يتيمش سرينه محبوب كه يتيمش حلمه بالتمام ۞ كه هر بر سبه بردرلوا كه دنيت دينه الواني

كه يتيمز حلمه داشيدن كوده تنه ايجرده ۞ فتح اتجه يرتمشيدرانى اول ايزد بزدانى

إحلم سنك اوسونه إنبرحله كيمه كم اوك — قوقوينه كله يوز يلتق قدر يولدن ايشت اني

كله لوم مومنك حالي نا وله اني كور نجه — كه عسكري كور نجهم اوله سجده يا يوه التقاط

صنه اول جمله خدا في سلكلر ذكر سندهب — انوكجودن بلا اختيار اينه كجديه انهيا ط

ديه لر بغض خدا ملر ايشت سن يا ولي الله — كه بعض قوقوكوز بزم ايلمه افنا ط

مجه بك كره يوعسكر كبي عسكر لرك واردر — مجه بك كره بك خودي وروب احفظ الحفاظ

بر كزاول منافق قوت ويره قوة قلب الكا — ويره هم صبر ثله عقلي يرندن فالقه اول محيا ط

بوكز صافلر يا ديلوب اورتيه جيقه كله خاتون — كونش كبي طلوع ايده اتيدن ايليه اهبا ط

ايكي قونينه قالدي رب قويه بوينينه مومنك — كوله كوله صاريلالر قوجشمقدن ايده افراط

ديه اول خودي يه مومني ديه اي يولداشم مومني — سكا مشتاق ايدم جوقدن بوكون بولدم سني شاد

ديه لر هر طرفلردن كلنجلر ايله تكبير — دوته تكبير اوازلري ايشدلر اوله هپ شاد

كه بزفرح كله كم مومنه اصلا مثالي اولماز — كه اشدد كتميه فرح اوله كم دائما اوله شاد

قجمن كم بقه يوزينه كوزه يوزني يوزنده — كه صنكه اينيه بقمش كبي يوزني كوزه كوزه

بوشاذ لق ايله اولدوره صالينجي صالينجه — جيقه كونكونك اوستنه اوتوره ايده انشاد

كلامدي

توي كونكولك بويوكلكي نه دكلدر ره — اني اوزوني اوزه ايكي بك اوله آدم سهتيار

اوزمانلرده اول كونكولك كه فرق التدرمه بيلمه — كه انجودن دوشك لوزي وشيه قادر وحاد

قجمن كوزليه جنفسا الر اعجلرك بودا قلري — بقجه كوزقماشلر اول دوكلر بيلا ي عباد

كه هر درلو اعشلردن يبه لر ايده لر صفا — كه بوقدر مثلي دنياده اني تعميل ايده عباد

كوكوزلر كوز ملاك يعني في قولاي اشتهر شي — صفا ولذت ايجنده يه لر يرزمان عباد

هر درلو اشلر البلردن ايجه لر مثلي اولماز — نفاقدن صوكره قالقالر اوتورلر على الاسناد

ايرتيه انلرده كله مومنلر دراد مومنلر — كه مسك كبي ثوقه اول در اد اول قوتورلر اباد

اصل كونكولر كه جنت پشمالريدن — انك درجي سيله لر كيه ايشلر ايده لر ايجاد

رواشده کلوبدر لقم کیربه سر ده دیکم ممدوح سئوال ایتدیکی طعامی ایتدوکی ایچون

یوزدیکی پیغمبر رسول الله ایله صحبتجون تحقیق ویرمیوزکیچون قوت قدر قوتدر اول جواب

کیدنیا اولرینوک یوزینوک قوت مقدار ویره قوت یمکده دفع اجلکده صناع ایجاد

بوکز طعام ولیمجلک کیخدا ملکره امر ایتدیکی طعامه تعمیم اولان قول اولره یمکی ایجاد

کیهر بریسی الندیکی طوتوب طبق بیل کل واتی الله اوکینه دوشیه لر ابتدا صوماز

کیتیشی طبقلرینی ایچنده اولهر بری لوا طعمه بریسنه بکزمز بری بیرطرفده اینه حق ایراد

دوشیه لر اوکینه هب بیه ایچه نکرایلیه صفا لر اوزره مستغرق اولهر بریسی ایجاد

یوزادم یدیکی عیادر بیدکیلرن طعام صکره بوکز برقوتلی کلمه دیه یمیه دیلدیکی اینه ایراد

دیه کیم یاولیتی الله یا بنی جنت قوشیم سن کباب یم ایستدیکی یرده کزمنم دیه شیم صورلر اماد

ایلچیلرم سل سیفیلرن دفی کاوزره زنجبیل یاخود زیاده کیه بندن بولورز ایجاد

الده وکینه اینده بیه انلرن ذوالرسیر اکر یخنی اکر بریان واکر کباب بیه عتاد

کیه الله خوف ویرمب کینه اوجه کیسه اولقوش نه صفتدر نه قدر تدرکی انی حق ایلدیکی ایچون

صویه

صویه تعیین اولان یمش بکنه دخی امر ایده صوکره قوللرینه ایچلوم دیوکه رضوانیه کرایراد

بوزیل یاقوت قدحلری اله هریسی ایکنه کیرینده بردولو اصو اوله حق ایکه ایراد

که اولین اخرین اصوتی وصف ایده من هج ابی ذاتنده یدیکی متکوکم کوده اول عمله

قدحلر اله کلمجنه قوتوبه مسک کبی قوقه اجیجاک لذتلندن اول اکله شوقه فی بک ستاد

نه مکندر کمال اوزره اولمز جنتی وصف کانه بر برمغم بحره صوده حمش کیی ایراد

اوبرمقده نه دکلو یاش قلورسه اکله بحر دکمجه بوکتابه بنیم یامور انجق اکا بکزار بیل ای عیاد

ولی بوندن مفضل جه بیاد اتدی عماد اسلام اکا بقسین هواس ایدن تکوخلق ایلدی جواد

که دنیانک مشقتی کیدار دی عقلی یاشدن انکجون بن کمال اوزره ایده مدم بتون ایراد

لوجه الله اوله انجق بو رساله اوله لله ریادن حفظ ایده الله تمسک ایده کو عتاد

کتبه الفقیر علی بن امیر شاه مدینه حویراده دن قاشی قره لی اولو بولو دوساکن محله جامع

تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب. غفر الله تعالی له ولو الدیه ولاساتذه ولکاتبه

ولقارئه ولسامعه اجمعین صدقله اخلاصله بندن اکا اولسون دعا کندی لطفندن

خدامنح ایلسون علمی سکا بوکتابک کاتبنی خیر له هرکم اکا وبوبنی حقیر ک

روحنه بر فاتحه تاریخ سنه ۱۱۷۹

3387

3387

1244

1249

هذا وقف كذبان قادين لا يباع ولا يشترى
ولا يعار ولا يرهن ممن بدله بعد علمه فانما
عليه

724

1284

Sept. 22 October 1973
Abdullah Ayteniş Gambil

Y/2A 3387

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين يا معين

ثنا و حمد لا يحصى سكا اى خالق فياض
كه بو فدرت سكا هيچ امثال كه سنين قاهر فياض

قوا فضلكده واحدسين كه بو فدرتيم سكا معين
كه بو فدرتيم سكا معرض كه سنين قاهر فياض

نجه انواع نعمتلر بنه جون قلدك ارزانى
خصوصا نعمت اسلام كه مخصوص قلدك اى فياض

بو لادن عبدك اى بارى نجه مدح ايليه سنى
كه بو قدرت طاقتيه انوك كمال حمدانى فياض

اوما رم سندن اى بارى نسانمى نجه كوندز
سكا حمدن ايرمه كم جميع ايامده سن فياض

امور يمى سكا امر ليدم يا رب هر زمانده
كه دنيا ده و آخرتده سن مسئولم ايليه فياض

دخى بو نبيك صلوة اولسون حبيبك روحه يا رب
بزى قلدك آكا امت شفيع ايليه انى فياض

دخى اصحاب لينه صلوة اولسون سلام اولسون
كه اولدلر آكا تابع تمو امركده اعرفياض

بو لادين شفيع ايليه قو لاريكه يا رب
بو لارينك حرمتينه سن كه فيض ايت علينا فياض

در بيان ديباجة الكتاب بو وسبب تاليفه وتصنيفه

94/1973 Y/2A 3387

كه بو ذرة بى مقدار عاجز بنده عبد الرحمن بن عبد الله الواعظ

كه بن بر افقر العبدين كه بن بر احقر العبدين

بزم مولود مزبور قصاسنده سر سند نده

خدا مغفرة ايلسون كه عصيانمزى جمله

دخى مغفرة ايلسون كه فقيرى والدلى

كه جمله اهل اسلامه كه نصرت ايليه الله

كه جميع مؤمنلرى الله كه عصمنده ايده دائم

كه اول دين دوشمانى فاسقلرى رفع ايليه بردن

دخى عمانلرى جمله كه بردن رفع ايده الله

كه معتبر كتابلردن بونى اخذ ايلدوم بيانك

كه وردم مبتدى اولان كيشيلر الذ جوهر

بو نكله عامل اولورسه اجر البنده برزوقه

بونك ايچنده كى بيانك فنائى ذم ايدر جمله

فساوات دار دنيا دار المدار بدر بودار

كه باى قلسك كدرى اولسك اولور البته جزينك

خدا فيض ابندكى مقدار بيا ايدم بونى اخوان

كه بنده جمله تقصيراتى قصوره بقسون اخوان

كه مصلح الدين اوغلى عليدر اسيمى اخوان

دخى هم والدينه صوجق عفو ايده رحمان

دخى جمله فرزاشين كه برلغه اول منان

كه بن دوشمانلرين جمله خدا قهر ايليه هران

خصوصا علم اولان كه حفظ ايليه اول منان

نجات بوله قوا مومن كه عشر نده اولده هران

دخى مفسد لرى فتنه وار يسه رفع ايده الله

نه دكلو ارب محرف احاديث ايلدم ايفا

اكر فدنى بلورسه اولور البته فى الجنان

اولو كيسه اولور صنكر صفا لرده ما يدرحمانى

انوك جون بوكه اد ويردم كه ذم الفنا اخوان

حزن دار دنيا دار بودار كه يوقدر بونده ذوق هران

وتيرى بادشا اولسك كه وار كرسنده اى اخوان

Bozarlı
mustahdis
oğlu Ali

Semail Ilhan

قنا ملکدر بقاسی یوق وفاسی یوق جفاسی جوق

در بیان قوله تعالی فاما من طغی وآثر الحیوة

کلای غفلت بنا سی نه کجا کوندوزاولان غواص

که غفلتدن کوزکی آچ که تفتیش ایلکمذهک

کوکل ویردیک کیچکوندز غضب ایزیکنه حقک

دخی بیجنده اولان اشیایه حق لعنت ایلده

والا شول عملدی که امر ایتدی ایده کندی

اکونکی بنک عذابنده که صیسیز یودنیاده

که کافرلره برجحیم صوویرمزدی بودنیاده

اکر الله قول ایسه الک جک دنیادن کچمی

که هرکنا هلریک باشلیه درد دنیا بک سومک

که سن دنیای سویکچه بعید اولورسک الهدن

روا ایدرکه عیسادن کورکن تاکهان بوکون

انی الله دیدی یارب دیکید

الجلال الله که یاغمی اشنانی

که ذلدر عزت بونک سریدر شر انجهان

الدنیا فان الجحیم هی المأوی

کلای نکرسنه بلزکه امر ایتدی ایده اعراض

که وارمی نکره لا یوبر عمل سنده هیچ ایعاض

سون ملعون سویلنه بوقی ذم ایلدی فیاض

بوکا انی یه میل اتمه تمایل اتمه ایت اعراض

انی سوردها نه انجو دخی عالمده فیاض

سویدی ان سنه کینوک قادی مقدا فیاض

ولی سومدکی ایجون که جمله انجدیلکر فیاض

محبت اتمه فانیه بوکه سعی ایلمه شماض

حب الله بوقی بویله بیوردی ایلده اعراض

که رحمت ایلمز سکا غضب ایلر سکا فیاض

که برتکیه اوغردی قنی اغلدوکر اشماض

بخون دوکر کوزندن یاش کوزنده قالمیه فیاض

کناهنی دیلر بندن که رحمت ایله دیر فیاض

که وارا اول بکیده دی سن اکریاش یرینه قانلر

انی بن مغفره اتم کدیندن فایده یوق اکا

بخون یارب دیمجک بیوردی ذوالجلال الله

که زیرا اول بنم سومدکم دنیایه میل وار

یارین یوم قیامنده عذاب ایدام اکا بلسون

روا ایدنده کلوبدکم بیوردی ابن عباس بل

که برعجون فاری صورتنده کلا اول ملعون

که کوزلری انک یرده لازکورد تفرت ایدنده

که خلقک ایچنه کیره قاجرلر اهل محشر هب

بوسیزک سودیکیکز درد بوسیزک بلدیکیکز درد

بونلرک جون کذب ایدردیکز بونلرک جون ظلم ایدرکز

کلک باشلنه پریکک که زیرا عاشق ایدیکوز

که کلسون بونک ایجون آدم اولدرب قال ایدن

بونلرک جون سز نحاسبنم بوجون سز قباعظم

کلک باشلنه جمع اولورک کدیک جهنمه بیله

دوکرسه ایلمز فایده کوزی اولورسده ایقاض

بنم رحمتمی کورمز جنانم بوقی اکا اعراض

که زیرا بویکدک دنیایه میل وار دنی ایعاض

ایجون رحمم بوقدر دخی بوقی مغفره ایعاض

جفردی بتنه قلبنده قنایه میل ایدر ایعاض

بارین یوم قیامنده کلمه دنیا کوره اشماض

کوران اکلاه ایده انی فرار ایده قوا اشماض

قتبه جرکن صورت اچرکلمه کوره انی اشماض

جفیه برمنادیکم بخون قاچرکز اشماض

که بوندن غیری سومدیکزدی اصلا هیچ ایعاض

قاچردی بوقوار دکزبکون سزی دلرا شماض

الیکزبس کلوبدر معشوفکزاولوکز حظاض

بونجون حتی ترک ایدوب که باطلکندی اشماض

بونلرک جون مغرور اولدیکز که حفظ ایدیکز اعراض

ذی هرکز مسودیکه بس اولمه مقامنه افاض

سورة لهبس بوني اوده دوتجاغيه اردينه
جنابحق طرافيدن كديرنادي نداايده
كه كوردكمي بودنياي نلواينه حبيبنه
عدوا كبركدر بومهبن دربوسكاهران
وفاسي يوق بودنيانك اشي دائم قادر
كانبر اولوخاندر فونالكوجرقرارا تمز
ندكلوا ابنيا كلدبسه كه سومدلربوني
الهي بوضعيف قولك معيشتده ضعيفدربك
دربنا قوله تعالى جمع مالا وعدده
كل اى ليل نهار مال جمعيده سعى ايلين جماع
ندر بوفاملك كل انمه اني اختيار
انوتمش سن خداى سن كه جفتش نكرى فلبكدن
بلورسك جمله سي فاني دخى كندكده فاني سك
باشك اكى مومنك دوسك سوزين الله
خلاد نجنت استرسك كه ترك ايت فانى دنيادن

كلسون بنى سوزلرينه انبا علرينه اشتخاص
بوني سوزلرى جمله كه اولسون انشا افاض
كه دوشنه نلوايده عذابره ايده افاض
بودرا پشينده مكان بوبن عدودر رصاص
بقاسي يوقدر اصلا لفاسيدر انك خلاص
متاعه ازدن ازدر دغرورا ولمك بوكا اشتخاص
جهادا تدغ بولرهران اطاعتده اولوب خصاص
انى صالح فقرالركورهنلا قيل اى فياض
بحسب انى ماله اخلده كلا لينبذن فى الحطمه
ندرسك جمع ايدوب مال اولورسك مال الوبال اضاع
هلاك اولورسك مال كل انمه بوندن استنكاف
كه اصلا امر يوقدر سنده ضلالتده فلاح جماع
كه وار برفانى اولمازملك طلب قيلكرمتاع
بوكفاردن فعلى سك بلانجى كشى سك هلاع
كه زيركنا هلربك بلشدربوني استنقاع

سنك قلبكده

سنك قلبكده ماداميكه دنيا حب اولدقجه
خذانك رحمتندن سن بعيد اولورسك انشه ايقاع
بودنياده اولان امتاع اكر ذهب اكر فضه
كه جنتده حريرينك شربتي مقدار دنياده
كه حورينك اكر يرمغي بانسه دكن لمه
كه بيرمه اغنى بحرياتر سك يكنه جيقرسك
بوسوزي بس بيورمشدر رسول فخر موجودات
بيوردى حضرت عيسى كه دنيانك محبتي
تكفاريله صوى برجانفه قويمدر
بوكا كورملنورمى عجب دنياده بر مومن
بوسوزدن حصه آلديكي درس كتدكي بلدكمه
قاقوب اوتورديغك بلانسوزينك بلاسي بلدون
هلاك ايدرسخه بركون كه دنياده واخرتده
كانقل ايدم برسوز نصحت الين بوندن
كلوبده بحر علومده كه بركشي مكر بركون
يارلغامزسن الله اولورسك انشه ايقاع
حرام حلال دعيوب جمع ايده بورداى طماع
قوسه جنت نيست كه زنده كلورد امتاع
جقيدكي ثم ليله قرا اولوردى نورى استيطاع
شكر اولوردى جمله سنه كه لذيذه ايله استرجاع
نكلوياش قلورآنده كه دنيا بويله امتاع
كه روضة العلماده يازيلدا ويله استطلاع
كه مومنلر قلوبنه كه اصلا ايلمز ايقاع
قرار ايدرمى انده هيچ بوكا بكزار درداى هلاع
كشمدكي زمان خلقنه يوفدر اصلا برقناع
عجب وار مى درسنده كه اخرت قوريه هلاع
يلانلرنه تحصيل ايدرسك بوملك جمله سن جماع
كه ترك ايله بويلانى نجات صيفدر جماع
كه قلبكدن كدر بابه كه ايت اخرتا استرجاع
كه عيسى حضرتنه واردى سويلر اشت سماع

سنکله بله کیدلوم که بن سباخم اول سرور
کز ایم عالمی جمله عجاب ایدیم اطلاع

دیدی عیسی بوکشیه الایم کیدیم اما
شو شرطله که ای کشی یالان سویلمکله هم لاغ

دیدی سویلیم صلایالان اوغرمایایم هیچ
که عهد میثاق اندیلر اشت صکره نه ایدر طماع

که قودیدی حضرت عیسی کیجنه سینه اوزم ایمک
بولار یوله روان اولدی یورمکه ایدوب اسراع

بوکز رفیق عیسی نک بر ینی یدی ایمکیک
کیلدرمدی عیسایه سرقه ایلدی طماع

دیدی عیسی بوکشیه کتور ایمکی یا لوم
اجقدی قزمز بولداش اولله که بظمز اشباع

که وردی جنتی اولارکیرو عیسانک ایله
که لجدی یقدی ایجینه یکی ایمکن بری اضیاع

دیدی عیسی بوکشیه قیدر ایمکلک بری
دیدی بن کورمدم انی یمدم ایمکدم اضیاع

که انکار اندی کذب اندی خیانت اندی عهدینه
که هدیدی بوزان کشی هلاک اولور یقین اسراع

که اقدام ایلدی عیسی که تشدیک ایمکی کشی
دیوار بکا کذب ایمکه اولور سک انتشار یقاع

که اقرار ایمکه جاهل مصر اولدی سوزنده اول
کما در یاسینه طالدی هلاک اولدی اولوب اسقاع

بولکینه روان اولدی اولاشدیلر اولوا طاعه
بفین ایدی مکر اخشام که اندن قوندیلر ایقاع

بوکز عیسی دعا اندی که طاغدن بر طوار کلده
که یاجلری مقدار ی اتیدن بیدر بولدی

که یاجلری مقدار ی اتیدن بیدر بولدی
بوجکنه نظر قلدی که اول کذاب اول هلاع

عروج اندی کینه طاغ کینه سوریه فارشدی

که عیسی بوکه دیدیکم کرامانم کوردیکی
آکر مومن ایسک کرجک جوردکیکم یدی ابلاع

کینه انکار ایدوب کذاب یمدم دیو ایجد اندی
که بغربک طاشمدیکشی که حفظه ایلسه اجماع

صباح اولدی بولدیکینه روانه اولدیلر بولله
کیدارکن براولوصوبه مرو راتدی بولایلاع

دعا اتدی کینه عیسی یوریدیلر صوبه بوکز
بولاشمدی بولارک صوایاغینه ایدوب اسراع

اوته یقیه کجدیلر صوبه باتمدی بهیچ بونلر
کاتن قوریه کیدرکبی صومیل ایدوب اسراع

کینه دیدی بوکا عیسی بو معجزه بنمدر بیل
که بو معجزه حفیظ ن جورکی کیدی اضیاع

دیدی بن بمدم انی که بن ایلمدم ضایع
کینه بولربوله کردی یورمکه ایدوب اسراع

بوکز بر مغاراید کردیلر بولرا اونورد یلر
دیدی بوکشیه عیسی کره قالقیر کزنی طماع

سویلیوا اینک ایچنه برکدیر برواشورا یه
که قاقدی بونی سبوردی بوایتک ایچنی اجماع

اولکه سبوردکن عیسی که قدی اوج بولک دکله
که کینه ایلدی دعا که اولدی التون ذهب اسراع

دیدی بس عیسی اول اراکه بر بولکنی سن الل
برینده بن الدیدی بر ینی ایمک بین طماع

دیدی بن بدیم ایمکی بونینه بن الایم دیس
که التونی کورنجه اول که اقرار ایلدی هلاع

که عیسی کندی اول بردن که التون ذهب کا قلدی
قیوب کمدی التونی اونوردی باشنه طماع

بوکز کوردیلر التونی تماشا قیلر بوکا طماع
ایدلوم ایش بو التونی سوزنمه ایلک استفتاح

بولر اولکیه دیدی یا زردن کل کتورانمك
بیالوم قرنیز طوبسون ایدلوم بزه استماع

کیه کتدی یازده اول کس که فکر اندی بولاریولده
فتام انمکه بن اغی یلر اوله لر طماع

برالتون ویردی انمکیه اغوا قتدی انمکه
کتوردی انمکی اول کس بولاریك عندنده ابضاع

کیمسه کی کیشلرده تشاور اندیلر اندن
کتوردسون انمکی اول اربابی ایدلوم اقطاع

بوغاز لایلوم انی برکه التون هب نره ملسون
اکمورز الا لوم جمله ایدلوم مالی استیفاع

بولار کلیجه اوردیلر باشنی کسدیلر انوك
بوکزا وتوردیلر بونلر دیلر انمکی ایلاع

اولرده اولدی اولیرده کیمه مال قلدی اولیرده
بولادی دیدی قتل اندی هلاك اولدی قواهلاع

بوسوزدن کل نصحت الیلوب هردایم بویله
امورکی حفه فیصلیت کیما ولتقدیر نه قناع

کلوبده زهره برسوز که حضرت خضر بوکون
کیه داکن یالسنده براغ دکدی ایدی قناع

انوك دیبنده عبادات ایدردی دائما ضراع
انوك دیبنده عبادات ایدردی دائما اضراع

بوسوزدن کل بصحت الیلوب هردایم بویله
نصدق ایل کل بکا کیه اندن ایدم استیفاع

کیه ذکر ایدر بسائل دیدی الله ایجون اکار
بولاداراخرنده عوضینی سنای خشاع

کیه بك ضروریم بوکون سوندی بنی کیشی
کیه غشی اولدی انوك عقلی کیه اولیره اولوب انفاع

حضرت خضر یوسوزی کیه اشیدیجکزنیلر
بنم الله رضا سیجون ویره بکم یوزایت ارجاع

افاقت بولجغز اول ندر دکله اکا حضر
کیه مالك دکلم اصلا کیه دنیا مالینه امتناع

بن انجق کندی نفسیما ولورم مالك ایکیشی
کل امدی طوت الیدن سن بنی برغایت ابتداع

کیه صات بنی قولوم دیو کیه ال قجامی وار اخرجن
بنم کوجم یوکه یترکیه بندن ایله استیفاع

کیه ورمدی صاندی اول سائل کسه جم ایدن ارقه
انی جکا کتوردی الندی بقجیه ایضاع

کیه شکا ایدن ارقه کیه بر بقجه سی وار ایدی
بوغیدیار دسی انك کمال یرایدی اوسلاع

دیدی حضر کیه یا عبدی وار امدی شول جبلدن سن
کیه قطع ایله برز اشجار کتوریور ایله اینا ضاع

حصار ایله بوبقجانك کنارینی جلوسه بسن
ثم معمور ایله اطرافین کیه حیوان اولمیه ایقاع

کیه اولطاغك اوزنلغی کیه اون فرسخ قدر یولدر
کیه کورنیلر اکا حضر طاغه اول ایلدی ارجاع

کیه خضرا وه کمشدی کیه انمك کتورم دیو
برزمکث ایلدی اوده کیه انمك بل الام ابداع

کیه اقبال ایلدی حضر کیه کنده اولطاغه قرشو
کیه قطع اندی برز اغج کوکیله ایلدی افلاع

برساعت اچنده اول قواسین باردی ایلدی
تمام ایلدی بقجانك باردسین ایلدی اوضاع

کیه ورمدی اول عبادات انمکه بکا لدی شهاده
نماز قلمغه بکا لدی ذکر ایده اولوب شفاع

بوکزا انمك اولوب سما اون ذن اول جیفه
کیه کلدی کوردی بقجه متین قلعه کبی ابداع

کیه کندی ساجدك افاقات بولجغز اول
کیه کلدی کوردی بقجه متین قلعه کبی ابداع

دیدی بسن بن برالله دیمك قولوم غیری دیکلم
کیه سن کمسین بکا دیکلمه تیز اندیلر بوبی ابداع

کیه ابرام اندی اوسنه کیه الله حقیجون دیکل
دخی سنك قولوکم بن بیور خدمت ایدم ابداع

یحیی الله دیجکز اوغنلی کیه یوزی آغ
یحیی الله دیجکز اوغنلی کیه یوزی آغ

افاقت بولجاغز اول دیدی بن حضرم کیشی
حضر حضرم دیجکوزه اولدی ساحم ایقاغ

کدکندی ساحبك عقلی حضر حضرم دیجکوز
افاقت بولوجاغز اول خدابه ایلدی رضاغ

تضرع ایلدی حقه دیدی بن بلمدم یارب
نیم جرمی عفو ایله خطایا اولمشم ایقاغ

دیدی حضر کم یاحضر ازاردیدم سنی الان
کیبلمدم خطا اندم که معزورداوله بوزی آغ

بوکوز حضر بنی شکر که سجده ایلدی حقه
دیدی یارب سنك رضاك ایچون اولدم اوسس اول اوضاغ

دخی سنك رضاك ایچون ازاردیدی ساحم
بواشکر جمیع بتون اولوبدر سندن استرجاغ

ازن ویردی کاساحم وارامدی کت مکانکه
الله دعاء ایله کم حضر قورتارر رفاغ

نجات ویرا کافولفدن که توبه سن قبول ایله
کیبلمدم خطا اندم صوجم بس عفو قیل ابتاغ

بذا اندی کاحضر عجب سن کیسین ای کیشی
بوزین وندی بوکا بقدی دی حضر کم اولورسی آغ

دیدی اولکیشی حضره که کیسودیك دانی دنیاغ
کیقول اولدیك آنك ایچون خطایا ایلدیك ابتاغ

حضر بوکا خطاب اندی سکا کم دیر لر ای کیشی
دیدی بنیم دلیم ستاذون که اندم حالکی اعلمغ

دنی دنیای یاحضر کیسن ایلدیك اختیار
اونوتدیك نعمت جنت که اندك راحتنه ارجاغ

حضر بونی اشیدیجك که سجده ایلدی حقه
نجه دراول تذلل و تضرع علی ایدوب ارفاغ

حضر بس سجده ایکن خداوند بریدا کلدی
که یاحضر محبت ایلدیك دنیایه بالاجماغ

کیکندی نفسك ایچون براغ دیکدیك مکانکه
مکان ایچاذ ایلدیك که اولدیك راحتنه ابتاغ

بنم سومدیکم دنیا یه میل اتدیك انی سودیك
که نفسیك زوقین اردیك جفا اندیك استرجاغ

مکر اول حضرتك که برمکانی وار ایدی
که اندم براغیجك دیکشن ایدیکو رحکمتی نقاغ

بونك دیبندی عبادات ایدردی دائما حضر
کان اوکیبی اندم که استغفار ایدوب ابقاغ

که کوکسنده آغاجك قالردی دائما نماز
وایهر سجده اندیجه آکا دردی خدا اوسلاغ

که سن ایلدیك اختیار دانی دنیای یاحضر
که برجیجك اندیك آخرتك اوزرینه ایدوب افناغ

که دیکدیك دنیایه آغج راحتمك استرسیك
اولور مبونده هیچ راحت بلایه ایلدیك ایقاغ

بنم عزجلالمجون که دنیای محبتده
که یوقدر رضامز اصلا بونی سن ایلکل واداغ

که شاذون درسکم بنم جون دعا ایت حقه
که توبه قبول اتسون بوخودن ایلدم ارجاغ

که شاذونك ایلدی دعا صوجنی عفو قیل حضرك
کرمدن سن عنایت قیل اولوبدر رحمتك وسلاغ

قبول الله تعالی الله که حضرك توبه سین اکله
کیشاذونك دعاسیله رجا ایلدی علی الاجماغ

برآغ دیکدکدن اوتری نیلدی حق آنی
کرق آنلری عتیق اندی که بندن عبرت الطماغ

فنی سنك تلذذجون بنا ایلدیکك اولر
نجه باشك اساس اولسون بلیاندن سنك طماغ

قوله تعالی انما مثل الحیوة الدنیا کماء
انزلناه من السماء فاختلط به نبات الارض

الا ای صاحب الاموال مالك له اتمکل غرار
بلادر باشکا اول مال عذبدر سکا اول بالنار

که انواع لباسلری کیردی صالیزسك سن
که اول لباسلر سنی برکون یالان اولور صوقر ضرار

كبر سبك فرمز بحلار حرمدر فرمزى كيمك
حرمدرهم صارى كيمك آنى ايلدى اختيار

دكلدر حرمت مؤمن دكلدر حرمت اسلام
خدادن قورقسك سن كيمه انلرى اصلا

حرير اطلس كيرسكده صالمز سك صوفلره
مرور انسك آيلده سلام ايلك اكيار

انى متاع مى صانمز سك آشدرا ولسنى يا فر
كيمز احرام اندى كه عصيانده اولوب اضرار

دخى هم ويرمه الله كنده سكا حله
كيمز دنياده كيدوب ويرمز اكا جبار

كيشدن يكى زمان خلقى اكر جاهل اكر فقيه
يكى ثوابه طمع ايلر دخى هم كورمكا اعتبار

ايدر لر عزة اكرام بولار هب قوا انسان
فقار ايله ذليل اولمه اغنيا لر اولور اغنيار

فقار ايله دير بولمز اغنيا ايدر حقك بولمز
بولر خص قوليدر حقك ايدر بولمز اغنيا

بولمز نكرى ذكر ايدر دخى ذكر انسه اغنيا
سواب فنفسنك جودرا اولور دركار فقهار

كيمك درهم كومش ويرسه فقار الان اغنيا
ملامتى انسه اولذكره فقير انسه نيشتار

يشمه بولمز ذكرى ثوابى فقار يكله
فقير ذكر يمك ثوابى كه جودقدر ابدا اولاخيار

دخى فقير لريك طبعى ايشتها انسه برطعام
انى بولامسه اول كسلشمز نه ايشلر ولجبار

كه برياق ثوب يازار بولامادغى جلدن
اجر لرو برحقا كافيامنه ابدا اسرار

دخى هم جنت ايجنده كه بركوشكى سراى وار
تكم يلدزه باقركيبا فراكا اخبار

اكا كيرميه كيسلر والا كيره فقير لر
دخى نيه الركيره عملار قوا ابرار

غيلره

سئيل سئول ايده بيوب كيد كيدى اشيادن
دخى جمله عروضدن كه قنده اندى كيمخار

بولر حساب ويرمجدك آرادن نجه يل كيجه
كه جمله صوكنه قالور كه بش يوز يل قدر اضرار

نتكم مفخرى موجود بيورمشدر حديثنده
بوحديث قول اصحدر بونى حفظ ايله بالاجماع

امام ترمذى ايدر امام ابو هريره دن
كه اولسر وى عالمدن اينانى مؤمن اسك اغنيا

فقير لر اغنيا لردن كه بش يوز يل كيرو اول
بولار ه زيل سئول بوقدر جنانه اولر لزمرار

حلال اسه سنك مالك كراسك جنة اما
يوجه مرتبلر بوقدر سكا اى اغنيا نجار

كراو بدر ابو الدنيا عمر دن بوكا قدافى وبر
عمر احمدى مختار دن اشيدى بونى اى نجار

نه بيورمشدى رسول الله كه برقوله يتشه در
انك البته بردرهم كومش كيسه وبادينار

والا نقض اولور انك كه جنتده ندر جسه
بوسوزن بس مناسبدر خبره واردر اولدبكم

بنى اسرائيل ايچنده وار ايدى اكله برعابد
كه بركون صحرايه جقدى عبادت ايتدى الله

دعاى بس تمام ايتدى خاطفه برينده كلدى
كه ايتجاوقود بكرا الينه اول عابدك دكله

كيلدى زلزكى صوكه اول ايتجاوقوبك اى يار
كه آنلر بك ضياسنده نور شمس ايده استبار

كه غايت اوپنه كلدى كه اول اينجولر النده
ديدى اهلنه اى اهل سكا بندن اولة ايشار

فقير لقدن امين اولدق شكر لله ديمر
ايكى اينجو ويرديلر حق كه مثل بوقدر داى يار

بوكز كوردى منامنده كه بر كچه اوبوركن اول
وار وبن جنته كيردى ايشته كوردا لمختار

كچمكه كوشدلر نزديندا ول كه بر كوشدة اينجيه بكزه
بوكز دينلدى بوكه كه بوسنك دردا ى سبار

انك ياننده بر كوشدة دخى كوشدة يلوعابده
اوكوشك ايكه مقابلده بوده اهلك اينجو ندار

بوكوشدة لريك ايكسيده قرينلر النوندر دردكله
بولارك سقفيا ينجودن كوصفا اولنمازا ى نجار

كه كمنده كوشكى سقفيده ايكى اينجو يرى كدك
يقلمش بر يانه انك كه كمنش زينتى اى يار

ديدى عابده عجب اينجولرى ينجون غايب اولدك
ينجون كه يك دردبون كه يوقدر زينتى شهر يار

ديكر عابده اولدم بوكدبك يوقايدى اول
وا سن نعجل ايلديك بولارى اكسدك اى خيار

كه سن دنيايه ميل اتديك بولارى استديك ايلدن
كه دنيايى سونارم جانيم يوقدر ديدى ستار

اويانديى بس منامندن كه اغلار ق اول عابد
ديدى اهلنه بودشى كه اهل الدى اه زار

اول عابده ديدى عورت وارمدى كه اينجا بعا
كه اتسون الكدن هم خطا اتمش بن اى اخيار

كه جفدى اوصحابه دعا ايلدى الله
كه انواع تضرع لرتدلر ايدوب اظهار

كه بر كچه ندكلدى كنور اينجولرى اى يار
مكانينه قويالوم دير الندن الديلر اى يار

قوله تعالى قل متاع الدنيا قليل والاخرة خير لمن اتقى ولا تظلمون فتيلا

الا اى طالب الاخرة اولمه دنيا ايچوغ غمناك
نبش اول كونلك عمردن اوتردى سن اولمغا غمناك

كه ايشه شروع انسك وجود كلسه اولايش
فسادنه جكه انجكه صوكيده اولر ايش ضحاك

خداسودى كى قوله كه بر مزراحت بوندة
مصيبتدى فيض ايدر بلدلر آيدر ادراك

مصيبتده ايكن اول قوله يارب جنته برسراى
بودنيادن كيجه اول اولور سراى لره ادراك

ايا غيكه طوقنسه طاش كه سن واه رسد اولطاشدن
كه ليسى اى قولوم دير حوصفين سن اولمغا غمناك

نجه اولر بنا قلديم سنك جون دار جنته
يارين سوبنه سك سنده بنم اويده صبح غمناك

دخى مسودى كى قوله مرادين وبرمه بوندة
نه ايشه ايك شروع عمر اشلدى اوله امساك

كه ستومدى كى انسانه برز فرصت وبر بر بوندة
نه ايشه باشلسه اولكس وجوده كنوز در اك

وفا سودى كى مومنك برايشده اول شروع انسه
انى فتح ايلمز اكا ضرورت جكدر ملاك

بوسوزه بس مناسبده خبرده وارد اولديكه
دبشدر ابن عباس پل بونى بك بلكل ادراك

كه بر مومن له بر كافر بولاركوردى اول آردا
بزمومن كه بر كافر بولاركوردى اول آردا ك

كه كافرنك اغه طولوبالنى جقدى صب سماك
بازر داغنيه بحر مجاغر بوتنه فرناك

كه ايكى ركعت نمازه قيام ايدر تكبرى تكرايدر
بازر داغنيه اوده كه بوش جيقر اولور غمناك

توقف ايدى عموسى تعجبا نظر قلدى
كه ورديم نه قبلور الله بولارك اشبو ملاك

ویرانم اکا دنیاده مرادی نه اسه انوك

اکو ایترسه جنتی یا لقدة اومدین کسین

یکونمی ده دیدی موسی خدانك اشیلو کدامین

دیدی یارب اولده مردیم دار جنتدر

اکر منع ایلسك یارب جمیع رزقی یوندره

اکر بنی هدلاك استدك که اجلقده اولدسه

استدیکی بو اخبارك که بوندن خصه لدیکی

صابر بشر کون غرور ایله سنی یاقاوه بوسکی

قوله تعالی انما مثل الحیوة الدنیا کماء انزلناه

کل ای دنیا متاعی که استکثار ایدوب انسان

کزیرا باقی دکیدر کیزنجه کیدر اول الدن

که بو دنیانه بکزر که شباغ خانه بکزر

اکر بای اکو کدی قوسی هب اولور فانی

کل امیدی مالکه اولادکه مغرور سن اولما کم

دخی ظن ایلمه زینهار بو دنیانك متاعینه

ولکن یوم اخرده اولملعونه اولور ادراك

یارین جنت ویرم اکا که اطعام ایلیه سمانك

بو فی اشید بحث مومن سوزندی ایلدی ضحاك

ندیم دنیای یارب فنادر اولور اسنهداك

کیجم جنتکده بن بنی اینجنته ادراك

بو کبن راضیم یارب هانی جنته اینادراك

اولا کبی مالکه مغرور ایدر بو مال سنی اصلا

که جمله نادار اولوب هالی ایده هلاك

من السماء فاختلط به نبات الارض

فتی ازدن دخی ازدر متاعی دنیانك انسانا

سکا بر کونه فرح کلسه یانینده درانك احزانا

کلان کوجوب کبی یورر اکر انسانا اکر حیوانا

اکر عابد اکر فاجر ترابیله اولور یکسان

که فشندر بولار سکا عذابدر بیلکیشهران

که جوقدر بونده ذی قیمتهما بونده اولورالوان

تعجب ایلدی موسی بو اشیده اولدی یاك غمناك

که اوج دفعه جقدر دیر بولار اغلاریدی دکله

که اوج دفعه جقدر دیر بولار اغلاریدی دکله

که مومنك اعنده بر یانی جقدی اوجنجیده

کموسی کوردی بو حالی کفرقت کلدی اغلادی

که صبر ایلم قلدی یارب که مومنك المیدن

سنك عبدك ایکن مومن محزون محروم قلدك انی

که وحی اتدی موسی یه حق یوکا غم جکه یا موسی

کخندان بوکا بر ممثل ایلدی الله

که بو جنت قبوسنده کیازدی مومنك ایمین

که کوشدن برایلش بو حوضك جمله سی

دخی بو حوضك اینجیده بر تدی ینجه یالقلو

کمثل اندی کافرجون جهنمده اکا مقام

کبیتك قبوسنده تیرلیانلش کافرك اسمی

که وحی اتدی موسی یه بس اول قادر قیوماکه

اکر ایدرسه اختیار بو جهنم مقامینی

ویرم اکا دنیاده

كِه نِيز نِه و جَلَّ جَلَالُ اللهُ دِيدِي قُولِلرِينِه اَكْلَه
كِمْثِلِ اَيلَدِي اَللهُ بُودُنيَادِي نِيه بِكزَر
قُمُوا اُولَر بِتِرِ بُونده كِدِلُونِيتِن كِبِر
اَكَر بِيل آسِي وِيرسَه قُومِي مُحَمَّد اُولُورلَانِك
بُوكَا بِكزَر دِر دُنيَا كُل اَمِدِي بُوكَه اَلدِنمَه
فَنِي بَاك اَزدِن اَزدِر بُودُنيَادَا اُولدِن اَشيَا
خَبَرِدَه وَارِدِر اُولدِيكِدِيدِي مُوسَيَه بِرَادَم
وَاراللهُ دُعَا اَيلَه بِكَا بِرزِرزِق وِيرسِنك
كِه وَردِي حَضرَتِي مُوسَي دُعَا اَيلَدِي اَللهُ
نَه بُيُورُدِي تَعَالَى اَللهُ كِه جُوعتِي اِسنَدَ اَي مُوسَي
دِيدِي يَارَبِّ جُوعُ وِيرِكُل كِه جُوعُ زِيرَا خُونكَدَه
اُوكُوبَكَدِي يَارَبِّ اِسه فَقِيرِ مُوسَي تَكِيدِكَن
كِه پَايَانَه اَيلَه مَجنَا وَارَايدِن بُوفَقِيرِي
مُنَاجَاتِ اَنَر وَاللهُ دِيدِي يَارَبِّ نَه حِكمَت
دِيدِي يَامُوسَي جُوعُ وِيرِدِيوَا اِسنَدِيكِ بَسَ اُولَر قَهرِن

مَتَاعِ دُنيَا اَزدِن اَز فَنِي اَزدِر دِيدِي يَحمَان
كِيرِ كِيسِه دُر دِيكَلَه اَكَا اَنَدِي اِيدِي يَارَان
كِه بَشَر كُون قَرَا اِيدَر بُوكَر فُورَا اُولُور حِرمَان
كَاَن بِنمِش كِبِي اُولُور تَرَا بِه هَب يَكسَان
سَوَلدِر سِن شَرَابِي بِيل زَهرِدَر نِعمَتِي نِقمَان
بُونكَ نِعمَتِي نِقمَتدَر جَفَادَر رَاحَتِي هِجرَان
كَل اَي مُوسَي كَلِيمُ اللهُ سَكَا بِر سُوزِدِيم اِينَان
كِه زِرَابَاك فَقِيرِم بِن بَكَا حَق اِيلَسُون اِحسَان
دِيدِي يَارَبِّ فُلَان قُولُك فَقِيرِدِر اَيلَكِل اِحسَان
وَيَا خُود اَز مِي اِسترِسِيك اِيدِيم بِن كَا اِحسَان
كِه سَن بِر غَنِي جَبَّارسِيك سُوِيدِر قُولكِي رَحمَان
بُولَنَدَه بِر سِبَع اَندَي فَقِيرِي قَتلِ اِيدُوب اَولَان
خَبَر مُوسَي بِدَاُولَشدِه فَقِيرِيك اُولدِيكِي اُولَان
نِجِه بُونِي هَلَاك اَنَدِيك بِيَا اِيت بِكَا يَا رَحمَان
كِجُوعُ وِيرِدِم اُوقُولُومَه اَكَا جُوعُ اَيلَدِم اِحسَان

كِجُوعُ دِينَادَه اُولمَاز بِهِج دِينَدُر دُنيَانِك مَالِي
دَخِي اَزدِن اَزدُر رِبُوقَتَا مَالِي بِل اِنسَان
كِر بِرَادُنيَانِك مَالِي يَانِمَه زِرَدَن كَمتَر
دَخِي اَبتَر دُر رِبُونِك صَدَكِ بُوقدَر اُولُور اِفتَان
كِجُوعُ وِيرِدِيم اُوقُولُومَه اَبَد سُلطَانَ اَيلَم اَنِي
وِرَاجتَه حُورِلَر بُولَه هَم رُوضَه رِضوَان
شُكُولَر اَيلَدِي مُوسَي سِنِكدِر حِكمَتِ فَيَاض
اَلكِه دِر نِعمَتِ اَشيَا سِنِكدِر جُملَه اِكوَان
بُوسُود بِكَه دُنيَادَه مَرَدِين وِيرِدِيك اَي رَحمَان
عَدُولَر بِكَه دُنيَادَه مَرَدِين وِيرِدِيك اَي رَحمَان
عَجَب بُو فَصدَن حِصَه سَن اَلذِكِي اَيَا مَغرُور
كَل اَمِدِي مَالِكَه اُولَر اِيدِيكَه عَجَب اَيلَه هِرَان
بُولَر اِيدِيك ضَرَخِي يَارِين قِيَامَتدَه كُور رِسوَا سَن
نَظَر اِيدِه بُوَاُولَر اِيدِيك قِيَامَتدَه سَكَا اِينَان
بِقَا كَا يَا بِشَه بِجمِلَه اُولَر اِيدِيك قِيَامَتدَه
سَنِي رُسوَا اِيدِه اَندَه اُولَاسِيك اِيشكَه شُبهَان
كِين بِنِم وَالِدِم اِيدِيك بَكَا دِين تَعلِيم اَندِيك
كَل اَمِدِي سَنَدَه بِنَمَلَه بَنَا اَلُم بِلَه فِي النِيرَان
دَخِي اَوَل سُود بِيكِ مَالَلَر اَكَر جُمُوعُ اَكَر اَزَان
قُوسَه اُولَلَرد وَشُبهَان بِاَبشِه يَا تَمَكَه اَوَل اَن
دِر بِكَن اُولُورد رِبُوكَه تَعبِير اَندَه بِر سَنِي
كِه اَهلِ دُنيَا اُولُوب مَالِ كِه مَلَكِ اُولَر بُوجُوعُ هِرَان
بِيُورُدِي فَخرِي مَوجُود خِطَاب اَندَه بِس صَحَابَه
دِيدِي اُمَتِ اَصحَابِيم اُولَرَن فَجِك هَمَان
دِيدِي بَلَه يَا رَسُولَ اللهُ اُولَر كِمدُر دِيُورَر
بِيُورُدِي اَغنِيَا اُولَر رِبُوَا اُولُورد رِهِرَان
اَشتَ نَذَر رَسُولَ اللهُ تَفَكُر فِي بُوكَه هِرَان
بُولَرَن بِي صَبُر بِلمِشِيدَكِه اَمرَ اللهُ بِل هِرَان

بولولیس نهار جمله اموردین صرف ایدمامله
کتب بولاردہ بولنور ریا بولاردہ بولونور
ظلم بولاردہ بولونور شراب بولاردہ بولنور
کہ حقك امر بنی طوتمز قلادکدن بکرر بولنلر
بولاریك باننہ وارمك اولورسہ فلیکوز سزك
کزیر بولنلریك جملہ متاعنی کورمجك سز
کلوب بعضی رایندہ بیور مشدر رسول اللہ
کہ اکثری جہنم اہلینك بس اغنیا اولدر
مانع الزکوٰۃ قولہ تعالیٰ والذین یکنزون
کل ای مال جمعہ دوشوب زکاتین منع ایدن
کدرسك تکبری قولوین یخوضون طولمك انك امرین
کہ اشید مذیکی سن حقك درلو عذابلاریدن
سنك لیل نهار جمع ایلیوب بك سویلمکدن مالو
ایکی درلو عذاب اولہ سکادن بنادہ آخرتدہ
اشت تدہ ابوبکر حق راضی اولہ هم اندن

کطاعت یوقدر اصلا بولوندہ درفواعصیان
سرف بولوندہ بولنور مهین دیدہ مشکل الا ان
بولاریك دائما اشی هوایہ سعی ایدرهران
فقیر لریك حقوقنہ رعایت ایلمزهران
اونور سزحقك امرین هلاك اولورسکزهران
کہ بزیمکہ اولایدی بولاریك کبی مال هران
کہ مغرج کبسی کوردم جهنم اهلی بازرکان
کہ جنت اهلینك عجوزی فقیر اولدی اولمفرحان
الذهب والفضة ولا ینفقونها
کل ای فقیریك حقین کروحبس ایلین کفار
یخوضون صرف ایلیك مالك زکاتنی ایدوب افراز
سنك فتنی تنك واردی بکا صبر ایدیجك جواز
نه صورتله یقاسنی تحلیله ایدنا یجاز
کہ خبر بوقدر مالك دوقاز شهر بلهران
برادم مالنك زکاتنی منع ایله ستوق از

یدیکه درلو بلا بیله کہ ابتلا ایده الله
کہ سومدیکی ادمه فلور جمله انوك مالی
کصرف ایدر مالی اولکسنوجکه دخی طاولیه
ایکنجیسی مسلط قیله الله اکابر ظالم
کہ بندن صکره درسك سن کہ بکا ظلم ایلدی الله
ان الله مسلط قلدی مالکه سنك کبشی
اوجنجیسی اولور عاشق یا اوغلانه یا خود قزه
انك دوردنجیسی اکله نیه صرف ایدر اولکبشی
کہ قسمت اولور اولد مالکه بنا الله طوتلده
ولی مالیك خیر لسی وجوه صرف اولور کبشه
انك بشنجیسی ندر کہ بر بلا اکله مالکه
ویا خود دریادن بحر ایکن غرق اولہ اولصویه
سببه هلاك انمکه سبب اولہ اولملکه
انك التنجیسی یوکیم بحر سبب الاول مالی
ویا خود دار بکی اجر جیقار مالکه جمله

برى بودر اول مال فالور وارثده جوق از
اول ادم بذل ایدر مالی کہ منکرات ایچون جائز
دخی درلو ملاهیه انی صرف ایدر اول هم
انك عرضنی هتك ایدر اولور صنکه مالین انجاز
کہ کندی نفسکه کہ ظلم ایلدیکه الی یجاز
کہ بوقدر فایدہ سی سکا کہ خیرین کورمك هم
کہ بذل ایدر جمیع مالین انك بولینده ای هم
کہ اخروی حراب اولاجق اشیا یا بر انجاز
کہ عاقبت اولور خراب حیر سز مال اولور جواز
جمیع مخلوق کورہ نفعین ضررینله اولہ آواز
یا انشده یا نه اول مال نصیب اولماز سکا کناز
نصیب اولماز سکا اولمال بولنماز مالیکه
یا انشده یله یانك یا صویه غرق اولك لمازه
ورد لرمجروح ایدر لر صویله بس سنی کناز
اغارت ایلر اول اسارقو یقیلر اویکه ای کفار

خداوندن فورقان انذن كه انذرية فورقدهب مخلوق

وباخود بدنينه حقنا وكلمز برياره وبن

عجب ايوا ولورميكي ديوا صرف ايدر اولمالي

بلياتك يدنجيسه كه بريه كومه مالي

اولوم دوشكنه وقتين ياتدينجي دليدوتله

كيناداقمي بلدك كه اجمالا بيان اندوم

يوم يحمى عليها فى نار جهنم فتكوى بها

كلاى تكوى عذابندن خبردار اولمايان فساق

يادتماديمي حق سبني بوحسن صورتك اينجنه

وباانكار مي ايدرسيك مالك زكاتيزكشي

كشراك اولله برابر اولورلر مانع الزكوة

كه بلدك مي اولكه جكك مالك جملة فلجفين

فقرالرقيامتده يقاكه يابيشه جملة

شكايت ايدرلر دكلمنه بوكزفرمايه الله

اولله اوج كيشي حسرتده قيامتده دديي احمد

كه هركيم فورقيه حقندن ايده مالي كالارزاق

جميع مالين صرف ايده انك يولنده اولكنازل

ويره جزجلده مالي دخي وايه اولكنازل

اني الله اونوددون كحال موته بل كنازل

ديه مزاقواسينه اولمال اندن اولورلر احراز

ولي آخرنده نفله سكا اولفادر عزازل

جباههم وجنوبهم وظهورهم هذا ما كنزتم

كه كل خوف اتيوب حقندن زكاتين وارمين فساق

سكا حق ويرمديمكي بوقدر مالي اي فساق

وياانكار مي ايدرسيك عذاب نارين فساق

كان ويرمين كيشي كه منكر درحق احقاق

يجون ويرمك زكاتين كي نفيه ايلمك انفاق

شكايت ايدرلر حقه بزه بوامتدن انفاق

بولارين اشته سوريك بولرا ونده اولله اطراق

فيه نادم اولله بونلره هلاكه اولالحاق

كلاى تلجر حصارايله كمالك هرطرفيني

كيزع شرح ياز مشيد مكرر كون رسول الله

ديدي امتي اصحابم كه حفظ ايدك مالكزي

دخي مرضاكن دوا ايدينك سنزلر تصدقيله

كونكس يهودي وارديي لبس اولدم انذكلمه

اكر سوزنده صادق سنه بم يولداشي اورتاغم

مكركيم اول يهوديدينك كه ارتاغي وارايدي

ديدي اولي يهودي اكر مالمي حرسنزلمازسه

والاحرز الورسه اني قتل ايدرم البت

كه وردي زكاتين ويردي فقرايه ايدوب ابدال

اوساعت كلدي برمكتوب انك اورتاغي كوندرمش

رفيقلاريمي صويديلر تورپدي يوله كيدركن

بم دوا كوريدندي يقلدي ايدي بوكومز

بوسوزي بس اشيدينجك سكرتدي وارديي احمده

كتوردي بس شهاداني كه اولدي مسلم اولبيره

مالك قلعه سي بودركيم زكاتين ايله افراز

نصيب اولدي صحابه اشيت نه بيوردي عزازل

زكاتيله بابك اطرفيني سنزلر ايدينك احراز

سوزي سوزيلكن اول اني دكلدي برهمان

واراين بن زكاتي ويريم ديدي اولمان

توبه ايدن نجات بولور كسا رفدن بولور احراز

كهنده كمشي ايدي اول متاع كتورمكه جوف از

اكا ايمان كتوريم كفردن اولمشم افراز

كه سوزينده بالا نجيدردبوسوزلري اول نماز

هدايت ايردي بس كا ضلالتده ابدوب افراز

كيازمش مكتوبنده اول سلامدن صكره اولشاز

بحمد الله بني صويمديلر بوحاله اولمك شاز

الا ريدي رفيقلاري تورپدي ايلمش انجاز

كحق رسول ايمش سن دونايم دينكا اعزاز

كه توبه رجوع ايدي قبوكفردن اولوب شاز

كه هر نانيه ارسنده طولو ويلانجيان عرب
كه برنا هوندايده بلك بونلرى اى انسان
بولارى سورلرا وده صغير سوزدر بكى آى يار
ردّ الفقراء قوله تعالى واما السائل فلا
كل اى حفك عيالينى قبودن ردايدر داد
خدا وحى ايلدى داود قولنه هم بودر ديكم
وكيلدر بس اغنيا عيالمدن فقرا لره
كه انفاق ايلسونلر بونلر مساكين قولترينه كم
وكيل ايدينه حق سنى نجه قولك عيالينى
صاقين زينهار اى غافل كه رد ائمه مساكين
انى قبوكدر من غنمت بله كورانى
كل امدد سنده ولمحسين ترحم ايله انلره
اكر قولرك انلرى هاللك جمله كيدر سنك
قولانق ويربكا اى غافل سكا برفصله نقل ايتم
كلوب در بس مصابيحده ابو هريره نقل اندم

كه هر بيرى صوقيجاغزكه ضكه صوقيلر مزاق
بولاردر مانع الزكوة بولاردر مفسد مسى فساق
جهنمه بولارى بس كه مالدرى ايده احراق
تنهر وامّا بنعمة ربك فحدث اه
فقيرلره رعيال الله قبوكدن ايله ابعاد
ديدى داوده ياداود غيلره دكل ايراد
وكيله دكلسن كم عيالم التسون اردادا
وكيل قلديم بن انلارى فقيره مال ايده ابعاد
حيا انمكى اللهدن عيالينى ايدك ارداد
قبوكا كلديكى زمان حضرين الدالم ارداد
انى كوندردى حق سكا كه نجه بيك ايدر وحاد
كه انس ايله فقيرلره اولرسين اوندن استبعاد
اولورسك سنده باك فقير قبولرا اولك ايراد
بوفصدن بس الحصه كه انمه سائل ايرداد
بيورمشدر رسول الله ابدلوم بزانى ايراد

بنى اسرائيل ايجنده مكاوح كمسه وارايدى
مراد انكى تعالى الله بولاردن تجربه ايجون
كه كلدى اول ملك انكى برادم صورتنده بس
ديدى اكا نى سوك مراديك نه بودنيا ده
ديدى لزم ايو اولسون دخى جليم يكى اشون
كه كسون خلقك اكراهى محبت ايده خلقى بكا
كه اولملك الى ايله انك تنه مسيح انكى
بوكز ملك ديدى اكا مالك فنفسينه سوك
ديدى سوريم مجتبم اكا در بس
اون ايلق يوكلى ايدى اول دوى ويردى
كه وارايدى اول ملك اقرعه ديدى نى سوريسك
ديدى مجتبم بنم كيده بلمده فى كل لر
يكسيح انكى انك باشنه جمله كل لرى كندى
ديدى كنه اكا مالك كه مالك فنفسينه سوك
ديدى صغير سورين بودنياده ها انجق

بريى اعمى بريى ابرص بريى افراع باشى جراد
كه كوندردى بولاره بس كه برملك اولوب ايراد
كه وارديى ابرصه ديدى اشيت نه سون ايدر ايراد
خدا ويرسك انى سكا اولك دنياده برمراد
بولى استرم اللهدن بونى رفع ايله صماد
كه غايتله بودر ارضوم كه رفع ايده بونى صماد
كه غير يلوكبى انوك تنى ايلدى ايجاد
محتنك ندر ديدى انيه حق ايده ايراد
بوكز بردوه ويرا ول ملك اكا ذوى الاحسان
دوه طوغزدى جوغلدى جسكز اولنجى عداد
كوكلك مرادك دى سن سكا ايدم انى ايراد
بورزلك بندن كه خلق ايده بنى ايراد
كيده اولدى بلمنه كوزل فللرا ولوب ايجاد
هواسك فقى ماله دردى بن سكا ايدم ايراد
صغير سوكلدى بكا انى ايله بكا ايراد

اکاده ویردی برانك قرنی ایدی یوکلی
انك طوغردی جوغالدی حتا اکلمز اولدی اول
که بوندن نصکره اولملك که وردی دیلدی عمی یه
دیدی شوبنی سوزنکی کوزمه ویره اوتخلاق
که بوایمانك کوزنی صغدی اولدم کوزمی اجلدی
دیدی کینه بوکلملك مالك قفسین استوسیدك
دیدی سوکلدی بکا که جمله اشیادن قیمتلی
اکاده ویردی برقیمتلی انکله حمل وارایدی
که اولقدر جوغلدی اول که بر صحرایه طولدردی
برزمان مرور اندی جوغلدی بوندن اولمالی
که کلدی بوندن ملك کیم اولکی صورتنده
ملك دیدیکم ابرصه که بن برمسکینم ای کس
که زنکیندم ای کشی زمان اول ایجنده
بکون بن بالی فقیر اولدم بکا کل ایکی احسان
که ابرص کبی ایدك خودی جمله خلق سندن

کبوندن نجه حکمت وار صوکینه ایت نظر ایعاد
که بر صحرایه طولدردی که بتوصکدن ندر وحاد
نه استرسیدك دیله بنده انی ایدم سکا ایجاد
که بنده جمله مخلوقی کورم عبرت الام اجساد
که اولکی کبی اولدی کوردم اولدی کونمز اجساد
انی دخی ویرم سکا مرادیك ایکل ایجاد
قیمتی ویرسون بکا الله قبوندن اولام استیناد
که اول قیمتی قوزلادی جوغلدی قیمتی انماد
فنی باك حد سز اولدی او ایچمه انطولدوروب افراد
جهانی طوندی مالدی بنظر ایت حکمنی وحاد
که اول ابرصه کلدی اشیت نه سویلدی اول اجساد
فنی بالی حلال اولسون معیشتدن اولو بنی زاد
بلورسین بنی دوی سکا الدوم ایدی ابراد
شوده وه نك برین ویرکل اولام بن سنده استیناد
دخی فنی فقیر ایدك که برمسکین ایدل احساد

دعا ایلدم الله که برصکدی ندنکره
کل املدی بوده ودن بردوه ایله تصدق سن
دیدی ابرص ملکه کیم بومال سن قلدی بابمدن
دیدی ملك اکوسوندکده کاذب ایسك ای کشی
که ابرص ایله الله که اولکی کبی سنی
که بودعای ایچك هلاك اولدی جمیع مالی
بیوردی کینه اول سروری ملك افرعکلدی اول
که افرعله جواب ویردی که ابرص کبی ملکه
که تحویل ایلدی الله انی اولکی حالینه
بیوردی مفخری موجود که کلدی اعمی به ملك
که سندن استدم بنده شول الله خجون کشی
که برکوزسز کینه ایدیك کوزیکی ویردی اول الله
دیدی اعمی اکا دکله که برا عمی قولودوم بن
که ویرکبر قیمتی اینجه بکا دیدیکك قیمتلی ال
دیدی ملك اکا دکله که الله سنی سوزدکده

دخی ویردی بودکلو مال کا اول قادر وحاد
بکون عاجزی محتاجین سوزم صوت ایله عباد
بامدن ایدی دده مدن بکا ارث ایلدی ابعاد
کینه اولکی حالکه که تحویل ایلیه ابعاد
مالکیده الله الدی اولله سن مسکین ای حساد
دخی تنبده برص اولدی که اولکی کبی حساد
دیدی اکا دخی بویله بوزی ایلدی ابعاد
انی منع اندی ردا اندی سوزنده ایلدی عناد
که ثابتین کل ایلدی فقیر لق ایلدی ابعاد
دیدی برمسکین ادمین که احسان ایلکل جواد
بکا برقیمتی احسانیت بن اندن اولام استیناد
فقیر ایدیك ضعیف ایدیك بکون باك ایلدی وحاد
بکا حق ویردی کوزیمی شکایت ایدرم ارباد
بکمدیکی ترك ایت سکیدیکی جمله مال اولشاد
دوام ساابت ایلسون مالکه هم اولمیه انقیاد

خدارضی اولا سندن ذخی مالکی جوغلده
سنی تجربه ایدرم نادیم قیونی بن دبر
خدا قهر ایله سنونله حقلی امر بنی طوتمز لر
یوسوزدن بس یتیم مال ویرامدی فقیرک حقین
قیامت کونی اولدقده فقیر یا بشه سکا
رواینده کلوبدرکیم روایت ایلدی انس
که واعظ سنول اغنیایه یارین یوم قیامتده
خدایه شکوی ایدرلر حقمونی یارب
دیاول قادر قیوم زبانیلره امر ایده
جهنمه کیریونلر کله جمله زکاتلاری
بوتحت لاری یصه لر بولارک بغریه تحقیق
که برساعتده یاصالریدی بوزکوه تخته ی
کزیاده ایده لر یونلر فغانیله طولا افاق
دیالر بس زبانیلر بجونه افغان ایدرسکوز
که طوتمایکز اصلا سزخدانک امر بنی آدم

صاقن تکرینک امرندن کسن اولیه سن ابعاد
صاقن رد ایتمه برسائل سکا کلدیکده ایله شاد
که ویرمزمالینک حقک فقیره رفع ایدرارداد
که آرتمز مالک اکیشی مالکه کلمیه انفاد
یقاکی جاک ایده بولارایده لر اشتکا واحاد
بیورمیشدر رسول الله اشت انی ندبجواد
اکا بابشه فقیر لریقاسین جاک ایدلر جاد
بزه ویرمدی دنیاده بزی منع ایدیلوارداد
سورمک بولاری سزاوده جزاسین بولرفساد
بزکسن جمله تحت ولمش کله اوکلریخداد
تجن صورمغی زمان یه قوزدریلوجلاد
بوهیئات اوزره انشده معذب اولالرنساق
بزه سیزمرحمت قیلوک که شفقت ایلکزی زاد
بوسیزیک باک سوروبکزلاریکزدرمال ای یاد
بونک ایله تکبرلک ایدرسکزذخی اقسام

فقیرلره سلام ویرمزدیکوز برشی اومارد بوا
کورامدی جزاکی خدا ویردی سکا جک یاد
قوله تعالی ان الانسان خلق هلوعا واذا
الا ای حارص الدنیا بوحرص سنی ایدر افنا
حرام حلال دیمزسک سن بغاک دنیا متاعینی
بتون دنیایی جمع اتسک کندرسک که ازمالم
که هرپاره ذرهسندن هم حساب ایستر یارین الله
که جمع ایدرکن اولملی نماز قلدیکدی دیرحق
کذبدندخی یالندن سوال انسه کولک الله
سنک کوزیکی طویورمزوالا طویرد طبراق
که خلق اولوندی بوانسان هلوع یعنی قتی حارص
دیمشدرحقی کتابنده هلوع خلق الدوم انسانی
که بعضاهل تفسیرلر بوکا برمعنی ویرمشلر
کفاف دغینک اردنه یرندی برجنا ودرحق
که برکون دوداغیله اونی سورد یکی زمانده

یونکی جورب اندن انی آلمد یکدی شاد
بل امدی مالکلک دوکمانلغین سکا بکونایاد
مسه الشر جزوعا واذا مسه الخیر منوعا
هلاک ایدرسنی بوحرص کجر عمریک اولک اطغی
بنوک وارد رسول بل دخی عذاب ایدر مولی
سنولنی بلورمسین حساب ایتر دخی مولی
کاذبی قتنه کسب اندک دیو سول ایدر مولی
ویاخود ترک ایدلک عبادانی ایدوب انفی
کذب زیاده وارایسه کاویلاسکا اعمی لم
کاولیسه اوندرب التون بوازدردک ایدک شکوی
هلوع دیوشوکه دیرلر که غایت حرص ایدر اشیه
که یعنی بک قتی حریص کوخلق اولونوطمعی
هلوع بودابه نک اسمی تدبحق انی طمعی
انک طودقلری قتی بیولک دردعظمی
یدی بودنیامنفعاری بری جالم ایدرانفی

برکوه صوایجسیدی دریای ایجردی
کیه دورت یاشنه باقردی وارسه عجب علقی

فساوندن یمزدی اول عجب یارین نه یرم کیم
کیمکودن بوایدی کاری بغاز یجون بکوافسی

دیدی بعض مفسرلر هلوع براسیم دانبدر
کفافطاغنك اردنه خذ خلق ایله عظمی

کیمکودن بردی اولدایه که اوج دنیا فدیجابر
کیه دویمزدی اول اندن طلب ایدر دخی علقی

که قلفاردی یرینده اول طوده قالایتی یارلردی
عجب بخی نه وارد رکیم یتیم قرنیم اوله شبعی

بیورمشدر رسول الله کطویمز قرنه اسنادی
والا طولدیرطبراق قبرده اولور اول شبعی

بولاره مال ایتشدی کاول فقیره بخل ایدر بونلر
زکانین جمله مالك انی کزلر ایدر اخفی

کیفقصاندی اولسه مالری جزع قعاد ایدر بونلر
کیکتدی مالیمزیرم دیو خلق ایدر شکوی

کیبخی اوغلی احمددر محمد بن عبدالله
سئوال اتدی هلوع علدن بکا بن دیدیم اکا الجلی

که تفسیر ایلدی الله ده فرقان مجیدنده
ایله من نفسه ایدیمزین انك بیی قوا اجلی

ندیورسه تعالی الله هلوع دیو اشکوکه درلر
که برشرا کا یتشسه جمیع خلقه ایدر شکوی

که یعنی کسه برشی فزع قعاد ایدر اندن
بلال باك بکا ظلم اولدی دیو خلقه ایدر شکوی

فلان ظالمی کوردکمی بنم مالمی اخذ اتدی
فتی بك بکا ظلم اولدی کیحیف اولدی بکا عظمی

اوجاهل بلده یکیدنه اوظلم کنکندنه
کیانفاق اتمدیکیدنه فقیرك حقنی منعی

که برمال اکا یتشسه شریکی اول بخیل اولور منوع
انك حقین ادا اتمزانی بك صفلر اولکنزی

که برمسکین اکا واره که وقع عقله اول
قوانی قبوسندن بترانی اول اجری

دخی اهلینه سویلر کهکه ویرمه کمسنیه شئی
اکر ویرر ایسك برشی سنی ضرب ایدرم نسی

خبر ده وارد اولدیکم کیبخیل برکشی واردی
که عورتینه دیدی بواشیت بندن ای نسی

دیدی اکرسن ای عورت که برلقمه ویرد سك بل
که بندن بوش اول اوج طلاق اولمز بنجون حلی

که بوبنی سویلدی کندی اوندن صوفه جقدی
که کلدی برفقیر اوده قبودن ایلدی عذری

دیدی صاحب الدرا کیم که الله حقجون بکا
که برلقمك ویرك بکا انی اکل ایدیم الا

بوکا بس ویردا ول عورت که اوج لقمك الله بل
الوب کندی انی مسکین که اکل ایده اوله مغنی

برزکمزدن اول فقیرا وکندی کلدی اول بخیل
دیدی اکا بونی سکا که کیم ایدوب درد راعطی

دیدی مسکین شوا ویك صاحبا تدی بکا اعطی
خذ راضه اوله اندن بکون قلدی بنی ستری

منافق کبردی اوینه بخون ویردیك اکا لقمك
سکا الله یحمد می دیدی اندی اکا جفی

که کندی منافق وارد ی تنور اتنه اندی
که قزدردی تنوری کودامدی نیلا ول اعمی

دیدی الله ایجون کل کیبو قزقنده تنوره
که الله ایجون اولورسن بونك ایچنده ای نسی

که وارد یدی اوعورته که اسباب بلا بکی جفر
که اخذ لقمه یکو بولاری اخذ ایدای نسی

بخیله دیدی اول عورت کیبن دوستومه کیدرم
که یردوس دوستنه اوسه تزین ایدر اولحسنی

بوکون دوشمه کیدرم اولورم دوشمی زائر
انك ایجون اکیم دورحلی لریحیی بن جعفی

بوسور سویلدی کردی تنور ایچه خاتون
کراوح کون اغزین اجمدی قبالی دوندی تنور
منافق کلدی تنوریك باشنه کوردیکم عورت
تعجب ایلدی اکا بو خاتون بانما یفعله
که خاطفه دن یذا کلدی نه فکر ایلرسك ای قاری
که بزدوستلارمزاولا نلری انشه یقماز
که قورتلدی منافقك الیندن کورکه اول خاتون
که الی بوقصه تحصه وارامدی ممکن اولدی
اکراشدرایسك بوفی خدا راضی اولسندن
قوله تعالی لن تنالوا البر حتی تنفقوا
الا ای صاحب الخیرات ایشت بندن بری اخبار
روایتنده کلوبدرکه بیوردی رسول الله
اجه جنت قبولاردن کرامدی ای فلوحی
بیوردی کنه اول سرودن برادم ایلیه اطعام
ارزاق ایدر تعالی الله بی حمد فجهدن

منافق بس تنوری قبادی کندی اول اعمی
کیکری دوشنی یقمز تشمده فلو عظمی
اونوردی همج انشه باشمش ممش سالمدی حشی
که یقمادی یعنی انشه فتی فکر ایلدی حمی
که سن بلمدکی سنه یانمادی یعنی حشره
بزیم رضامز اجون اول که انفاق ایلمه خفی
انی یقمادی همج انشه که جندن جیفه خفی
فقر لرینه خاطرین یاب انی ردایلمه دفعه
که بقمز همج اوده الله کزرفك ایتر مولی
بما تحبون وما تنفقوا من شیء
الا ای صاحب الانفاق کشف ایدم سکا استار
که برمسکین برادم طوبورسه ندوبه جبار
دلدیکن قبودن کبرسکا بوق مانع اغیار
بر مؤمن طوبورسه اول دخی صوقورسه بالفعل
که هرحند که ایدرسی بشر بوزبل قدر مقدار

روایت

روایت ایلدی اغمش که غادی ابن خاتمدن
کیسه دیلر یکورحق یتینه سویلیوا ول حالی
صاغنده باقه اول امت کورسه هرنقدیم اندیکن
کیصکره صولنه باقه کذلك غیری شیء کورمز
کیصکره اوکنه باقه کنه برغیری شیء کورمز
صغینك سنزلرالله که اول نار جهنمدن
روایتنده کلوبدرکیم که عاشته صدیقه
که کلدی اکا برعورت سلام ویردی اکا برزن
که عاشته اکا بدی بجون بوق الك برمی
دیدی اول خاتون اکا کیم اشیت یا مؤمن اناسی
بابام سوردی انفاقی فقرایه مساکینه هم
همان برقطعه یاغیله برانواب وابرمیشدی اول
که کوردم حال رقیمه که تخفیق فیامت قوشش
که کوردم اناملی اوتده فنی عذاب لویوردی
دخی صدیقه برکومك انکله اورتمش عورتین

بیوردی فخر کائنات اشیت ندن اولوالابرار
که یعنی یوم محشرده سنزه سویلیم علی جبار
که کورمزغیر شیء اصلا اکرخیر اکرشر
والا انتقدیم اندیکن کوردیم اتقانی ای یار
کوردیم انجق جهنمی کحفظ ایتکدیکی ای یار
برمم خرمالی اولورسه نصدقا یدیلك ای خبار
اونوردکن اوینده اولکه برعورت ایدوب امرار
الیندن برینی اورتمش ایدوب یکی ایله استار
دیدی یا مؤمن اناسی که بندن اتمه استتار
بنم انامم بابم وارایدی ایدوب دنیای استیذار
انامم سومزدی انفاقی کدیشمه اتمدی اقرار
که خیرعمریمده اصلا قیمجیل ایدی شیء ار
که واردیم برجهنمه که اندم اهلنه انظار
که برجاه باغ الینده انك له منع ایدرلر نار
که کوردم دنیاده ویردیکی یاغیله قیمیل بشار

اوریا رجه یا غیله اتشی رفع ایدر رفورنوزم
جاغرزم هم اتش یقدی تنمی دیوا اول ضرار

کوردم بابامی جنت ایچنده زوقی عشرتله
دخی ویردی اول خلقه حوضندن ایچه اتشار

کوردم بابامه بابا ندن ایردیک بوا کرامه
بو دولته ندن ایردیک ایدرم سندن استجار

دیدیک دنیاده ویردیکم نصدقه رسیب اولدی
بحمد الله بوا کرامه نی حق ایلدی ایجاده

کیم برقدح صو الدوم بن اوحوضمدن انام ایچون
الحمد انامه ویرم ایچه بو صودن اول ضرار

کیم بنی اشیدم بن بونلری الجوق اولسون
حقدی دخی انی صوالت بو ردی اول من الاشرار

اوبانمیم اویقودن کوردم الهی برعجوبه
محقق بو یلدی بو اشیلری من تصدیقا بت اخبار

دیدیکی حضرت عائشه اکرمک یا رب
سوزینده صادق ایدیکن الهی کنده ویرسنار

اوصاتمده انک الی کنده برینه وار دی بیل
کالاولکی کبلی ولدیکه کنده ویرمه قتی جبار

صافی فرظن ایلمه زنهار مالم نقصان اولور دیو
که نقصانی ایلمز الله جوغلدی مالکی غفار

خلوص نیتله فقیرلره نصدق ایلسک
برینک یرینه بک ویرم حقایت بولنی اعتبار

خصوصه عالم اولمه اول ویا طالب اولمه حملی
بولارده ویرد یکک برینه خسارتسز ویرم جبار

رسول الله بیورمشدر نصدقوا بشرمرا تبدر
بری یزدر بری اوندر بری یمشدر زخیار

بری یمشیدیکه اولور بری ینک صاحبی الیدرم سزه اثار

کیم نفه ایچوب ویرلکن انجه ایچون اون ویره اولجیار
که ظلمیله ویرلکن انجه ایچون اون ویره اولجیار

واما برینه یمش ویرلکن فوکشویه ویرمک
که یمش بیک ویرلکه حصه فودیک ایدر دینار

واما صدقه شولکم برینه اولمه حسابسز
که عالمله ویرلکن حسابسز ایدر محقق ایجار

دخی صالح اره ویرلنده اولمه حسابسز
بیمانه ویرسک سنجکسین صکره اوزار

سکا برقصه دیایم که بوندن حصه الکسنی
زاحسان ایدر اولمه رزاق نلو اکرام ایده جبار

مکر حضرت داودک زمانینده کی برخاتون
که برکون اول اوروج طوندی رضا الله ایچون خاتون

واردی برقطوجه یوفدای اول خاتونک اولکون
دکرمانه کتوردی اوکونمک ایچون ای یار

اوکوندی قویدی قابنه انی یوکلندی صرتسنه
که کنز یوله اول خاتون اشت نیلر انی جبار

که باک بل خروج اندی اوکوندی کلدی سر اول بل
کصرتندن اون اون الدی هوله رفع ایدوب سیار

مکر بلینه اول خاتون بغلمشدی روح انمک
که یوله افطار اولور سبا یوم دبوا اول سیار

اوکوندی کلدی برسائل رضا الله ایچون خاتون
بکا بلکدی انمکی بیله یوم زخم اج سیار

چقردی ویردی اول سائله ایچنده انمکن
که قلدی کندو اج اول صباحه کی اول اخیار

ایکی غم ایله اولیکه صباحدک اویو مدی
بری اجلقدن اوتری بری اون ناسکه ایثار

که واردی داوده خاتون شکایت ایلدی یلدن
دیدیکی ایله دعوای ممکن ثم ما زایت صبر اخیار

که بیلدی دزهم کومشوردی الله خاتونک داوده
بولنی وار خرجن اوکشیه بو اشه اول اس صبار

که الدی جقدی فابویه مکر فابوده هم اوغلم
سلیمان دورمش بل کا سویلدی اول اخیار

دیدی بابام سکا نتدی بخندی دعوای سنك
الو بردی حقیکی کیلدن سنك ای اخیار

که قصه خبر ویردی کالو بردی حقیمی
که بلدیم کومش ویردی بنی منع ایلدی اخیار

سلیمانك دیدی خاتونه نجکی وار طلب ایله
کنو رسیك بلی حکم انسون حقیکیمسن اخیار

رجوع اندی کنه خاتون کیدوب دیدی داوده
دیدی داوده البت سن کنو ردعواجی اخیار

کیدوب دیدی خاتونه کیمك درهم کوشی اول
دکلدر ممکن ای خاتون بلی له ایکیل صیار

که کلدی کنه داوده که ابرام اندی اول اخیار
بلی قابوده سلیمانه تعلیم ایدر اخیار

دیدی داود اکا سنی کیم تعلیم ایدر دی وار
بجون ابرام ایدیك بکا که ممکن میدای یار

سلیمانك خطاب اندی بجون کوندره سن بونی
که ویرد یکدرهم فضله دکلمیدرای اخیار

سلیمان دیدی آی بابا حکم واجب دکلمیدر
خطاب اندی عتاب اندی بجون الدیك اونو نی

بلده جاغرتدی بسرکیه کلدی داوده اول یل
کیمسنك خزنادار اولان ملك امر ایلدی عبل جانه

کیمسنك خزنادار اولان ملك امر ایلدی عبل جانه
بجون امر ایلدیك ریحانه بوقطی للغه ای یار

کیمسنك خزنادار دیدی بکا کیامر ایلدی جبرائیل
انك امر ایله بنده جو ریحانه ایلدم ای یار

جفر دی جبرائیله داود بجون ایلدیك بوکا
بجون بوخانلغی اونو نه ضایع اندیکی ای یار

حواله اندی جبرائیل کرو میکائیل اکلسه
حواله اندی میکائیل کرو اخلافه ای اخیار

کنه کوندردی جبرائیلی که کلدی داود مجبریل
که حق سکا سلام اندی اشیت ندر سکا ای یار

فلان دکرده یا داود واردیدی بر کمسی ای که
دیدی نه دلدی برفاره صو کندی ایجمه ای یار

بونك اون نه اندك اوجون کیدی لخذ ایلدم ای داود
انك اونو نه اوتری نلر احسان ایدم ای یار

بو کیده اولان اجزه امر ایلدیم جمله
فتکلو وارسز کانلری ویریك سزا کا ای اخیار

بو لرجمله زکانلاردین حساب اتك برکیدی
که اوج یوز بك قدر اتنده اکا ویرجك اخیار

دیدی خاتونه داود که ای خاتون نه ایشدك
بکون نه عمل اندیك سن خبر ویر بکا ای سیار

خبر ویردی اکه خاتون نه باشنه کلنی جمله
که بر سایل بکا کلدی ویرا الله حقیچون سیار

بلمده وارد ی اوج آدمك جقدم ویرم اکا بن
دیدی الله زیاده اتسون سنك مالکی ای اخیار

دیخ اولکون اوج طوندم کنه کرینك رضا سیچون
بود رعلمیم ای داود که بو قدر غنی بیچ ای یار

دیدی داود خدا یله تجارت ایلیسنلرك
بود کلو فایدا سه اولور جنسلر فایده ایدر ای یار

که بقیر صاحبی یازدی بولنی تقیر نسیر دن
که بوندن بس بیچك الفقیه ایله اعتبار

نصدق رفع ایدر بلای دخی عمری زیاده ایدر
دخی مرضلره شفا بودر اصح نصیحات

تکم وارد اولمشدر که اخبار صحیحده
ادریس حضرتن برکون یرندن اولدی تجلیات

که عزرائیله کلدی یاندی بولارا و تودرکن
که برقزایله برا و غلان بولاره اولدی تقریبات

دیدیلر یا نبی الله بزی بری پریمزه
نکاح ایله بزی بکون اولالوم بزده تزویجات

بولادی ایلدی نکاح تزوج اندیلر بونلر
بولرجون جفتی طشرایه ایدوب ادریسه تثقیلات

دیدی ادریسه عزرائیل اشت بنده سن ای نبی
بوقرایله بو اوغلانلرک اولوبدر عمری تقریبات

که اوج کون قالدی بولادیک عمری تمام اولدی
تعجب ایلدی ادریس بوحاله اولدی فاکرات

که کندی عزرائیل اولکه یرزمامرود الله
که اول اوغلانکه کلدی ایدوب ادریسه تسلیمات

که ادریس کوردی اوغلانه تعجب اندی اوغلان
که کلدی که عزرائیل ایدوب ادریسه تسلیمات

بوکزادیه بسئول اندی که عزرائیل ملکمز
دیدیکنه قویایل اوغلان حیاندهدر محققات

نه حکمتدر اولوم دادیر بولرزقه ایله مشدد
خبر ویرکا یا ملک بوحکمدر محققات

که عزرائیل خبر ویردی اولاربودر دنیجه اغنی
که برفقیر بولاردم که برشی اتمک تسهیلات

بولاردیر دی بوسائله نصدقه اتدی برانجه
انمک جون بونلره قرق بیل عمر ویردی خدایالذات

دخی اولادیکه مالکه کلاجک بلالری
که دفع ایدر خدایالله اولمک بونلاردن حاقات

تتمه بعض اخباردهکلوبدر نقل ایدام سکا
که برعورت مکه بدر کوندوب اوغلنه تقیدات

بخه زمان اراده ی بولادی الی عورت
اومیدیله کندی اوغلندن اه زار انتک تسکینات

که برسحاره اوتوردی که برلقمه طعام بیه
که کندی کنه اج قلدی برزمکث اندی تسکینات

که سائر جفته کلدی اولقمه اکا ویردی

بکرساعت کجیمکز بوکزاوغلی جیقه کلدی
خبر ویردی باشنه کلدی جمله محققات

دیدی برپرده یوردم که برارسلان جیقه کلدی
یخه طوندی ایسه بلدن فودی صرتدی تخفیفات

الدی بنی برپیه ایکی بارجه ایده سنی
که برادم جیقه کلدی بوزی بیاض منوراث

دخی اسوایده بیاض قیه کوجک اده مدن اول
یاشیدن طوندی ارسلان کویردی اغزینه کتراث

یخه ویرمه اغزینه دیلدی اولیوه ارسلان
برقدی بنه اغزینه که عقلی کتدی تذهیبات

که قالق یا کلب دیدی اول شیخ اودم ارسلانه
دیدی که اولدم شیخ لقمه لقمه تکلیمات

برقدی فاجدی اول ساعت که ارسلان بنی اولدی
که عقلم یاتمه کلدی جوزه بولدم اودم بالذات

که دوردت یاتمه بقدم که اول شیخ بولامادیم
کمی دیکن بلدم بنی اول اندی تخلیصات

که قاقدم بن بولاکدیم اولاشدوم که کتدوم
تعجب اندیلر بوکجمع حمد الله جیلات

ولکن عقلم ایرمدی لقمه لقمه دیدیکین
بونک اصلی نیدیکی عقل انمک اندی بکات

سئوال اندی اناسینه بونک اصلی ندر عجب
خبر ویردی اناسی سر فقیره ویرکین کراث

روایتده کلوبدر کم عبادت اندی بن ادم
که تمش یل کبه کوندوزخدایه اندی تعبیدات

که اشلدی اوتوکا مجمع اعمالی حبطاولدی
اکابر مسکین اوغردی نصدقه اندی تعطیات

جمیع عیصانی الله انک مغفرت ابلدی
دخی ویردی اکا الله که اعمالنه کثرات

فضائل الصلوة علی النبی داود عن رسول الله صلی الله علیه وسلم

من صام في شهر رجب يوما واحدا

الا اى طالب الاخرة فولان ويل لكل اسماع
رجب اينده بر مؤمن اكو طوندى جايه اورج
نه بيورودى رسول الله انى ثقل ايديم سكا
كه يقل اندى ابو الدرداء رسول فخر جهاندن
كه بركون صائم اولور نلر احساب ايده الله
جميع عمرى اجنده عباداتن ايلمش مقدار
رجب اينى بتون طوتسه مادن برندا كله
فجن جانى نوعه كلور سكا كابر صوويرم الله
كه بره قبرنه اولصائم كه صوصامیه اصلا
كه برمكان ويرم الله اكا جنت مقامينه
بقه اول منزلا اول ارديه اى فادر قيوم

الا ان لرجب شهر الله الاصم اى
كل اى حفيظ رضاسنى تحرى ايلين عباد
بودركم زيرا شهر الله نجب ايت محاد مدن

فصل انما عدد جميع عمرم

سنى مسرور ايدم بوكونه اورج طوتدكم ايسه اصماع
نجه مجلد ايدم بن فلان ويرسكا ايته اسماع
بنى دكله نصيحت الكه اول صائم اولن جماع
كه برادم اورج طوتسه رجب اينده بالاجماع
نذكلوا ويره اول ثواب بولنى بك ايله اسماع
بزيله دفتينه بل صفين سنك ايله ايضاع
كجمده يا ولى الله دبوانديا ايدر اوضاع
هيچ ابد صوصامايه كه ريان اولور اول انتفاع
كه قبرينه جقركنده صويه قلمش جقه نفاع
كه هيچ اول منزل يمز كه غيرى منزل الاجتماع
عجب وارمى بوكه بكوز كه برمنزلدن بقاع

لا يكتب الله تعالى ذنب لعباد اه

اكر قوللنده كوجك سك ارسله طوت اورجه عباد
نشم ايله طاعتم بودر بل اصوب رشاد

نظهر ايته نبيدن تحلل ايله هر اشده
اورج طوتن كيشى زيرا معاصيدن بعيد اولور
تقرب ايله سن بنده تصدق لوفقار ايله
كيفيرى ايده فضلدن يا اتمش قدر ثواب
بو ايه اردك اى كيشى غفلت بل شكور ايله
بو ايله اردك شاهد ورير بولاردن مؤمنه رحمت
كلوبدر زهره برسوزانى شويان بيورمشدر
كه برمقبره وارديغى بزراكلندك اوشنده
كرو ايكا خطاب اندى رسول مفخرى موجود
دعا اندوم بولاردن بن زعذابلاردن كندى
كرو اكنه خطاب اندى كه بنه دكله يا ثوبان
كه بركون صائم اولايدى كيجه سن قائم اولايدى
ديدم بن يا رسول الله كه بركون صكا اولسه
نه عذابنه عجب كه منع ايلرمى اولصوم
بيورمشدى اول جهاد فجرى كه يا ثوبان اشته بنده

توزين ايت صيام ايله صوميله انمك استبعاد
قريب اولور خدا سينه اولور مطلوبه سلم رشاد
وياخود غيرى عمل ايله اولاسين اشهاد
وبره اول ذو الجلال الله محقق بولدر زهاد
كونكى صوميله كجركجه فرصت عبادة
كه بوايله رده عذاب دخى رفع ايدر اولجواد
كه بركون بن رسول الله ايله كيدرديك اى عباد
رسول الله بكا ايتدى بكا دن اولمك ابعاد
شول قبريك اهلينه قيتى عذاب اولوبدن يا اد
كه تخفيف ايلدى الله عذابلرين بنه ابعاد
اكر بلمز اورج طوتايدى رجبده بل ايراده
عذاب اولمزدى بونده نجات بولوردى فيراده
كه قائم اولسه بيجه عبادات ايله اول عباد
دخى اول قائم مطلق كه منع ايلرمى نار ابعاد
شول الله حقيجون بنى كوندرديى اوجواد

اکر مؤمنلرك برى اکر عورت اکر ارکك
کیقایم اولسه بر کجه عبادت انسه صحدك
رجب اولمیان ایلرده کیکون صائم اولسه اول
رجب اینده برى برکون ثوابنى اللهدن ارتقدر

در بیان حدیث عبد الله ابن مسعود فی فضائل صیام رجب

کیمسعود اوغلی عبد الله روایت اتدی احمد
رجب اینده برمؤمن اکر طونه یدی اورج
کیمش بللو عصیاندن برلغار حق تعالی الله
دخی کیمش بللو قول ازاد اتمه دکلوحق ویره ثواب
دخی کیمش قدر مسجد بنا کیمش ثواب بازار
دخی یازار اکا الله کیمش بللو غزا فضلین
دخی عطا ایدر الله کیمش انبیا فضلین
کلوب دلب البابده بیورمشدر رسول الله
انك قلب ابدا اولمز قلوبلار اولدیکی زمان
کناهیندن جفه اولکسر نادن قیمش دونه
کیه بوایده اورج طونه کیدیله اولسه اوحاد
اکا یزه تعالی الله کیرو یلی صومنی جهاد
دخی ایلیون عبادتله کجره اولسه اولمقاد
بونی بویله حقیقت بل تحقق ابلکل عباد

مسعود فی فضائل صیام رجب

اشیت نه در رسول الله قولاق ویر بکا سن اینه
کیه برکون کجه اولسه نلر انعام ایده دیان
دخی ویره تعالی الله کیمش حاجتین اینان
دخی کیمش ختم ثوابنی یازار اکا رحمان
دخی کیمش قدر کبری بنا کیمش کبی خیرات
بوکا شك اتمه ای صائم کرم کا ندر رحمان
برابر بونلره ثواب یوننده ایده حق ایمان
رجب اینده برکجه کیاحیا انسه برانسان
دوکر خیرکا الله باشندن اشاغه اینان
شفیع اولیه کیمش بیك خطاب اهلنه اولنمه

خزینه دلوابر کتاب کوبر حدیث دخی یازدی
بیوردی بس رسول الله برادم مغربیه قلسه
صلوة مغرب ارد نجه یکرمی نافله قلسه
ایکیده برسلام ویرسه بیوردی رسول الله
بکا جبریل خبر ویردی بونك ثوابنی بیلك
مبارك قولله رین کندو به جکدیه خبر ویردی
دخی اهل عیالینه کیحفظ ایده بلادن
صرلمی کیجه اول ادم کیشمسالك یکمی یاك قولاق
روایت ایلدی سلیمان کفاریه خبر ویردی
رجب ایچی طلوع اتسه برکیدیه اصحابین
کیبیلکون بونلره دیدی خبردار اولك اصحابم
نعم ای نورکونین اشیدلوم کلامکی
بیوردی بس رسول الله بیلك امتی اصحابم
خذ بونلاری ارواحك کیقبض اتمك مرادم
وارانج جنت قبولاریله صوعود ایدر ملك بشیری

روایت ایلدی انس خدارضی اوله همان
رجب اینده برکجه نه اعطا ایلیه رحمان
کیهر بنده اونوسه کیاخلاص فاتحه قران
خطاب بیوردی اصحابه اشیت نه بیوردی رحمان
دیدیکم بللو اول الله دخی هم مغفرتی جهان
کیحفظ ایده انی الله دخی مالینه فی الجهان
دخی رفع ایلیه الله دن عذابی قبر اولرحمان
حسابسیز دخی عذابسیز کیره دخی اول فرحان
خدارضی اوله الله دن اشیت نه بیوردی افخار
هرکونه کیجمع ایدردی اول یاشنه امتین اینان
کیجبرئیل خبر ویردی بکا دون کیجه آیت انفان
کیبنی ایله سن مسرور دیو سویلدیه بلا اولان
کیبنی کسیده اول الله نلر اکرام ایده احسان
کیامر ایلیه رضوانه جنانه وارسن ای رضوان
کیصالح قولك روحین الله بیقر کوکه الان

كه رضوان قايم اولور اول زمان جنت وسطنده
والله جمله خزنه دار اجابت بهسب قبولدر
جقه بهجت حوري غلمان اكا جمله ايدر اقبال

كه جمله مطيع اولورلر كم واريسه جنتده
كشتاق اولورلر كه اون بش كيشي وجهنه
حضرت عمر بيوردي خداوندا اوله اندن
بيوردي فخري كائنات بني مخصوص دكلدر كم
بو اكرام اكا بونلاره ايدر اول لابزال الله
عمر حضرت بيوردي ديديكم يا رسول الله
بيوردي بس رسول الله بو بشك اولكي كمسه
دخي اعمال صالح دخي صائم اوله بونده
كه جقوزدن الا ايكي جنت شرابسنه
ايكيسي شهيد اولركه جقوزدن بونلر
اوچيسي سونلرك كمعه كونلرين بلكيلر
ايجوره لر اكا سوداركه مفيدن سؤال كاسه له
كدر دخي على الملركه تبليغ ايدلر على

جيغرير خزندار لاره اجلك فا بولاريخزان
دمكوشك جاريولاريده فيمن اجل خزان
اوريح روحاه اولور الحاق كراحت بوله اولوما
ملائكه مقربلو كروح انبيا فرحان
زيارت ايدلر جمله ايده تهنيه اولزمان
ديديكم يا رسول الله كمخصوص مي بشه فرحان
كهركيم بونلريك كبي عمل ايلسلر لاءان
بولاردن بولور احت صفا ايده فالجنان
بوبشدن بيني خبر وير بلالوم بونلري الآن
رجب اينى صوميدر دخي ثابت اولمعصيان
دخي حلم حرامي هم كوزده بونده اهل ايمان
كه جنته رجب دير لر كه بر صو ايجه اهل ايمان
كه حقه نهر عسلدن كه اجنيجه اول اينان
بولاريه دنيادن جقمز ايجه سودا رمغبن اينان
كه لا لايي جواهردن كه كلمز وصفه اول اينان
ايدلر خلقه نصيحت فجك حرامدن اي انسان

بولاردهٔ دنيادن جقمز كه اجنيجه كوثردن
كه بونلاريك بشنجي لقاء الله مشتقدر
بولاردهٔ دنيادن جقمز كه اولديكي زمان اكاله
ابو سعيدي خدريدن روايت شويله كلمشدر
الا ان الرجب ديدي كشم الله الصمد
كه ايكي اله اجسانله هم صائم اوله كه برار
كه بر مرتبه ذوق ايده انيك فوقنده يوقدر هيچ
ايكي كون صائم اولورسه نلرويره اكا الله
همان انجق بلور الله كه كندي كورديكي شيي
كه اوچ كون صائم اولورسه نلرتله اكا الله هم
كه بر برده يراداكم ايكيسينك اراسنده
كه دورت كون صائم اولورسه اني حفظ ايليه الله
جنوندن دخي جزامدن دخي ابرص بهقدن
دخي فتنهٔ دجالدن دخي فتنهٔ قبردن
كه بش كون صائم اولورسه بكا واجب ديدي الله

كه كوثردن ايجه بونلر صفا ايده اوله هرانسان
بولاريك غيري دكلدر مراد لري هم رحمان
ايجه بس خمار مفيددن كه اندن جقه اولزمان
بيوردي رسول الله اشيت نه سويلرسه شان
كه بركون صائم اولسكز نلر احسان ايدر رحمان
نلر رونى قيله اكا بس اكبري اكا رحمان
نه بكز اربادشاه لغه نه بكز غيري فرحان
اني وصف ايدمزكه كيمسه كوكله هرانسان
كه نعمتدن كوزمدن نلر احسان ايده رحمان
كه حنطه قدر ايراداكم كيمسه الناس والنسيان
كيمسه قيد ربولا اوله اونلغي ايت ايقان
بدكلوا ايرسه بلا اراق ايدر اكا رحمان
بولاردن دخي صفيه الله جبريدن اوزه ايمان
كه حفظ ايده اني الله بولاريه اتمه شك انسان
اوقولي قيامتده اني رضا ايدم هرانسان

كه آلتی كون اوروج طوتسه كه قيرد نجيقه اولار
كه يلغ كون اوروج طوتسه كه يدی قابوسی اولور
سكز كون صاغ اولورسه سكز قابوسی اوجماغنك
سكا نقل ايدهم برسون بوسوزدن قديمكی آكله
كلوبدر روضه برسون بيوردی مسعود اوغلنه
كه برگون بزم رسول الله ايله عذرندن اونوردق
انلر حنی ضيا پسه دخی طولنه عوضنه
رسول الله آكا ديدی كی قندن برو باكث
ديديكم يا رسول الله بنم كيم قوم عيسادن
دخی بن خدمت ايلدم كوالده سنه مريمه
اوقدم اندن ايجرو اوتودم هم دخی تورات
رسول الله آكا ديدی كفاج بلكمه وارسك
كه حتی الته يوزيل كجدی ايكمونك اراسندن
ديديكم يا رسول الله بنی ارزو ايدردم
كه اوكی كتابلرده سنك فضلكی بن كوردم

قدردن ضيالی بولنلری كه آی يدر اولدوغی زمان
فبانه هر طرفلردن كه هر بر صومنه نيران
اجه هر بركون ايچوحق كه جنت قابوسين دنيان
بوسوزدر وجه هر اخبار بوسوزدر رضه بسنان
خدا راضی اولدن سوزدنه اصلا بوفكان
كه برادم كبو كلدی كه غايت ذی جمال احسان
تظهری يوفی جمانده هچ رسوله ويرمدی اول سلام
خبر ويرمكا فضلكدن خبردار اولوبوم شتبان
آكا بن خدمت ايلدم كه اولدم بن آكا خدام
بشدم منزلريك مبلغنه آكله آی دشمان
بولاردن نقلكی كوردم بسنه بن اسمدم هران
بنمله عيسی بشنه كه كجه جوف سنا زمان
كسن فاج ياسلكم كردك خبر ويرسن بكا الان
سكا الحق اولام دردم دخی امتكه هران
دخی امتلرك فضلين كه عاشق اولدم اولزمان

كه بن عيسه يه سويلدم دعا ايله بكا ديديم
دعا ايلدی بن عيسه يه تعالی الله قبول ايتدی
خبر ويرمكه باشلدی كه كوردی كی عجايبدن
كه بركون حضرت عيسه ايله سياحه
انلر هب طشلری جمله كه لاله جوهردن
دعا ايلدی بن عيسه ديدی يارب قوت ويرسن
بونلر ياشلدی اولانلری كورم الهی بنم
بنجه اندی ايسه دعا كه كوردك تعجبزی بيرن
كه بونلر نصكره روح الله دعا ايلدی الله هم
خدا ويردی آكا ازين فيضلی ديدی ايله سويلدی
كه سويلدی آكا اولطاغ بكم كلدی باشنده
بنم طاشلريمی الله جواهردن ايدوب بندن
مرادی بودر انك محمدی كوره بركز
بنم قرنمده محمدی سوب اسندكی ايچون
بو عابد قوم موسيدن كه كلدی كوردی قرنمده

بشيدوره بنی الله محمده ديو اهران
بشيدوردی بو محله بحمد الله بنی فرحان
ديدی يا رسول الله قولاق ويرسن بكا سن بران
كه كوردك بزم بويله طاغلر كه بوندن مثل فجمان
كه همريسی ضيا ويرر قونلری كيجه نوران
كه حتی بو طاغلر ديه سن جفمم ايدم سبران
كه عبرت آلايم بوندن بكا اولدقوا عيان
طاغلر اوستنه جمزيه عون ايلدی سبحان
الهی طاعه اذن ويرنه كورديسه ايده نبيا
ديدی يا عيسه نه ايستدك مرادك ايلكلرينيان
نه اكرام ايدرسه حق نواسين ايلدی نبيا
كه زيرا بنم ايچمده كه وارد ربی كتبه الان
دخی امتنی كوره بشنه قدر اول جوان
بنم طاشلاريمی جوهر ايدن الدی واحد حنان
كه ايلزدا نما حفدن محمدی كوره بران

دعا ایلدی بس عجب دیدی یا رب اخراجه
کی حتی کورسم انی نه هیئت اوزره اول الآن

اول طاغ باشلی ویردی ایجنده جقدی برادم
بونی کورزل اوزون بوینی تضرعی بوق قحسان

کی عجب بوکا دیدیکم خبر ویرینه کم یا شیخ
یا یکرمی امتدن سین خبر ویرینه سن الآن

دیدی قاچ باشکه کیردك خبر ویرینه یا شیخ سن
کی قاچ یلدز عبادات اوزره اولورسن دیدی بوان

رجل کابن قومه موسی دن اولورم یل
کی حذمت ایلدیم اکا اقودم تورات فرقان

کی هر باری محمد امتی ذکر اولونور ایسه
کی سلترم الشهدن ملاقات ایله یا رحمان

کی برکون دیدیم الله بنیم بنمله محمد
آرامزده زمانه جوقدر بنجه دیدیم آی رحمان

کل مدی آی خداوندی کی لطف ایلکرم ایله
شوطاغك ایجنه ادخال ایدوب ایت سن بنی امکان

کی حتی بن یتیشایم محمد زمانینه
هم امتی زمانینه بولاورم افضل انسان

کی عجب دیدیکه بوردنه تماندن برکی بونده
اولورسك بوطاغ ایجنده کی قاچ یل اولیا شان

کی دیدیکه الحی بوز یل دیر بوطاغ ایجنده اولورم
عبادتله ایدرم حقه تمتیع ایدرم هر ان

محمدی دخی امتی ایسترم کی اللهدن
کیجه کوندز بوردده دعام بکا کوسترانی رحمان

دیدی عجب کی یا رب یرا اوستنده عجب بو نده
کی افضل وارمی قول عجب بوردر اوشکوم انسان

جواب ویردی کا الله کی یا عیسی امتی بندن
کی امتی محمدن بری اوریج اوله ایمان

رجب ایندی برادم محمد امتیدن اول
بوایده برا اوریج طوتسه نه اکرام ایله رحمان

اول ادم بوندن افضلدر اول ادم بوندن اکرمدر

فی فضایل شهر شعبان عن علی رضی الله

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم انه من

صام فی شهر شعبان یوما واحدا

حرم الله جسده علی النار واحسن

الله وجهه یوم القیمة مثل

یوسف علیه السلام

محمد شهری جون طوغدی حضرتی صوه ای زهاد

کی رحمت ایدی عالمه اوریج طوتدی بوندن ای زهاد

محمدی سوه ایسه شفاعتین اومار ایسه

بوایده صالم اولورسه طوقسین سنین زهاد

جمیع اعضاکی باك ایله کی امساك ایت سحار مدن

آلوکی کوزیکی حفظ ایت سحار مدن سن اوله ایمان

علیدن کلدی بوایت خدا راضی اوله اندن

رسول الله بیورمشدر بونی اول ایدن ابرار

کی برکون صایم شعبان ایدنه طوتسه بر اوریج

انك تاتین حرام ابد جهنمه کی الحی جواد

دخی ملك دیه نبیلرده رکی اوله اختلاف ایجاد

نعجب ایدیه مخلوق کی ظنه دوشمه افراد

دخی داود ثوابنی اکا ویردی فلسجود

ملك می یا رسول می دیو رسل دیه ملکلر دن

ابشر یا ولی الله مقامك جنت ای زهاد

دخی اعطا ایدر الله ثواب ایوب بلکل

ندکلو اورایه عصیان کی سنده کبد هبنهاد

کی اوریج کون کما اولدی کی بیرمك کلمز شده

دخی فولای ایدر الله سکانت وقتنی جاده

فحن شهری تمام انسه اوله جنت اکا واجب

بوکه بدی نجون بکوئی صرر مثلی قرندا شیم
کروا بکا خطا اندی نکم کوردیسه نقل اندی
که قبره قودکنی بنی بکا کلدی حکمی ملک
دخی هم صوردیلر بکا کروا ایمان اسکر امدی
که بوندن صکره کندیلره منکر نکیر بندن
الینده بر طبوز یله بکا بروردی طبوزی
قبر صقدی بنی اولدکده وصف ممکن اولمازمی
که قبرك دورت کناوندن بلا نلر دخی عقربلر
بوعذابلری نجه بر زمان ای یاندم انشده
که شعبان ای طوغمه که برنادی ندا اندی
عذاب امته بوکه غیری که کیمسه غیری مکافات
که شعبان ابتدا سنده که صائم اولدیسه اول
بوصومك حرمتنه بن بولیلك حرمتجون بن
بوشدتی جکمه تللر صرر مزمی فرندا شم
دیدم بن ای فرندا شم نجون سلامم المادیلك

که اول کوله بکوردی نور یانمش ایدی دللر
بنی ای فرندا شم دکله باسمه نه کلور جوق از
سئول اندیلر اللهدن دخی بیغمبری دللر
باذن الله جواب ویردم بولاره بر بای دللر
که صکره کلدی برملك تللر اندی بکا جوقدر
قجن وورنجه طبوزی اتش طوندی بنی ایخار
که حتی ایکولرم فرقی اولدی صقوب ایخار
جقوب کلدی بولره ایدوب تسلی صوقدیلر ایخار
که شعبان ای جوینا طوغدی بکا عید اولدی شب ای
که ای شیخك عذابنه موکل ملك ایت افراز
که زیرا صائم اولدیدی دخی صائم اولوب ایخار
دخی ابتدا کیجه سی اولوب قائم ایدوب نیاز
که رفع اندم عذابنی کرحمت اندم اوله شاز
صفین مغنیم اول شعبان که صوملك کرایت نیاز
که غیری سوز سویلدك سلامم المدك ایخار

دیدی سلام عبادنده عبادندن بزابلدی
اویاندم ایقودن قالقدم که کلدم اولمکه ایله
ابوحفص کبیرك کور بیوك اولیالرکن
هم عالمدی هم تقوی دخی زاهد ایدی عابد
که ایتم ذکر ایدی ایشه ذکر سبب اولدی هود ایتم
فنی اورج فنی ذکر فنی امری خداسنده
که یالطف خفی الله که لطف ایله کرم ایله

فی فضائل لیلة البرات واحیائه

انا انزلناه فی لیلة مبارکة ثم
الا ای عالمی حضرت کذکرایت حق فی البرات
که زیرا بزکجه رکم اشارت اندی حق اکا
مفسرلر بوکا برقاچ معانی ایلدی اعداد
که بعضلر محمده اشارتدر رحیم لفظی
وباخود کذی ذاتنده قسم ایدوب بیوردی حق
وباخود حق حبیبنه خطاب ایدرکه یا احمد

انلر جوابنه اللهم سلام مکی بن ای بکون شاه یار
قساوات قلبدی بیغمبری ایخار
بوکه جکدی عذابی اول اوزره اولوب حالك ای یار
جمیع آیامنی حفظك رضاسنی کیجه یار
که بوکیجه ایله اولسه ایدی کیجه یار
المك بوقه عذابدن هیچ فنی نماز فنی نیاز
نجات ویرمه عذابدن ایدوب برحمت اولاوزه شاز

قوله تعالی فی کتاب حم والکتاب المبین

انا کنا منذرین
که احیا ایله رسن ای که ذکر الله ایله کنزات
دیدی اول دخی منزله که یا حمیم تنزیلات
کاح حی اشارتدر که میم فیومه تنبیهات
خطاب ایدر تعالی الله ندا ایدوب بخطابات
بوخصوصه برالله دك مبارك کیجه ده بالذات
بوفرقانی نازل دك مبارك کیجه ده بالذات

مراد هیچ بود در حقش که لیلة مبارکة
که اکثری مفسرو موزی بوکا الدیلمی
اکر بوکا سؤال کلسه یخون دینلری مبارك
که جمله اهل عصیان اهب کیم بوندة مغفرت اولور
بری کاهن بری ساحر بریده خمر ایچن دائم
دخی بالغرالله مصر بالزنا دائم
برات دندی بوکا ای کس که بوندة حوالة کیرمه
کومن لویك الیسه برات بزار الله
که عبد الله دقیقه سؤل اولوندی برائته
که لاشبهه بیر بکزر که شغول زمینه کیرمه در
کومنلو نماز قلسه اوج طوتسه زکوة ویرسه
ملکوموت دیدی فضا اندیك حقك امین
سؤل اولندیکی حسن بصریدن که فلانه ویرکل
بولاره بیر جواب ویردیکی زیرا حق تعالی الله
کلوب بعض یدینه کلدیکی بوکجه

کدبارت کجیسندرکیم که تفسیر دمیازیدیالذات
دخی سنده محقق بل عمل ایت بوندة تعبیدات
جواب بودر بوکه انسانکی خیر بوندة درکه زیان
والا دورز کیشی حقکه امن مغفرت رحمان
بریده آنایه آتایه که عصیان دورز کبرات
دخی ربا یدلری یارلغامز خدایا لذات
کیریلدی بروا اندکلرینه ویره برات
جهنمدن آزاد دیو یازارکا دخی برات
نه بودر راست ایت انی نه سویلر زهد زاهدات
خراجی ویرد اولمز می خراجندن اوریارات
بوکجه حق ویره الیه اشت انوك یارات
الامدی سنده الکه نجات ایچدی یارین یارات
بو لیلة بسن یارات دندی جواب ویرصاحب الخیرات
رسول الله بوکجه انا رحمة وافعات
که لیل عید دیو اجاغرد اول بوکا ملائکات

تکم مؤمنین بیرام کونه دیرلر مبارك عید
روایتدر رسول الله که احیا اسه برادة
که قلب اولمازانك بل جمیع قلب اولدیکی زمانده
دخی بعض مفسرلر بو حدیث معنی بوکیم
سنده دورت کیجه وارد رکیجه لر پادشاهة
صفین زنهار ای مؤمن بو کیجه لری کچرمه
بوهریره بیوردی رسول فخر جهاندن
که جبرئیل بکا کلدی که لیلة بارانده کیم
بو بر کیجه در ای احمد اجیلور کوك قبولاری
بوکیجه نماز ایله بوکیجه نیاز ایله
دیدیم بن انی جبرئیل بوکیجه نه کیجه در کیم
خطاب الذی بکا جبرئیل بوکیجه در فتح اولور
که بوندة مغفرت اولور جمیع قولدرینه الله
دخی حفه شرك قوشن بری بری سائر بری کاهن
بریده آنجه فایدا سی یوق اول دورر عیسن

کذلك بوکیجه اول ملکلر دیه یارعیه انت
که بیرام ایله برات اول کیجه لرنه عبادات
که آخرت خوفی هیچ کمسه انك قلبنده دائمات
که هیچ شرك انمیه اصلا کفر سویلامیه ذرات
بری باران بری قدر ایکی عیدی مفصلات
بولاره تعظیم ایلدکیم بو لاردر لیلة برات
نه بیوردی رسول الله فلاق ویرمیه سانا معاف
خبر ویردی بوکیجه نك فضیلتی تفصیلات
دخی رحمت قبولاری اولور مفتوح تیجانات
الك قلدوقحفه قوشو مرادلرینه مفتوحات
بود کلوا بلدی تنبیه انك قدر بینی بیانات
که اوج بوز قبول اجلور کرحمت اولده فائضات
والا بشر کیسه یه برلغامز خدایا لذات
بریده مدمن خمری بری زانی مزینات
بولاری مغفرت انمز مکر کیم اولنا تائبات

ابو الحسن علوی سئول اولندی ارزندت ﷺ
کفدری ایلدی اخفا براندی ظاهرات

جواب ویردی اوسائله کیرن لیلة البرات
نضع علوتللوایدجك کیجه رکعات

قدر کیجه جون رحمت دخی اعطا کیجسیدر
کدرحمته آرایه تولیم اولیه نا یمان

که احیا علوم یازدی خبرده وارد اولدیکم
کدیرکون حضرت عیسی ایدبدی طاعه طمعانات

کدکوردی طاغ باشنده اولکه بر بیاض تمرسم
بولنی کوردی نعجب قلدی اولدی کافاکرات

خدا وحی ایلدی اکا کدیا عیسی سوز میسین
کدبوینده دخی بر اعجب سکا ایدم حیوانات

دیدی عیسی نعم یارب بکا کوستر نشیدر اول
نصحت الایمن اندن اولایم بنده زاهدات

که اولدی طاش ایکی پرچه ایچندن جندبر یرشح
فنی احسن دراول فوجه عبادنده مبالغات

که بر کوکجك اغاجی انك اوکوندن کوردی عیسی
ابکی بودا غی ولدانك کدحرمه ایله تزیینات

بتر بیرنده حرمه کم بر ینه یاش اوزم بلرسه
بولادی حقا کاویرمش دوکون ایده معیشات

دیدی ندر بو اوکوکه کی اغاج یاشنج سنیله
کدشنج نیم رفیقم دیدی بر رمکه هر سلغات

دیدی عیسی نه زمانده بری بولنده اولور سیله
کفاج یلدن بری بولنده ایدرسك حقه عبادات

کدشنج دیدی کی دورت یوزیل بری اولدم ایچنده
عبادات ایدرم حقه شکولر اوله دائمات

دیدی عیسی که یارب عجب دنیا یوزنده هیچ
کیدن بولنده افضل اکر عجب اولای موجودات

خدا وحی ایلدی اکا اشت بندن کیا عیسی
زمان اخر ایچنده کله بر دوللو مخلوقات

کتورم انده بر نبی محمد رانك ادی
انك امتلری وار در ایدم انلره تکریمات

بولور بر کون اوروج طوتمه که شعبانك پانجدیکی
که بو امتدن افضل در انو ابلری اولور کثرات

خصوصا لیلة البرات کلجا ایدر لرانی
کذکرا اولالم مشغول عبادات ایدوکثرات

بونك دورت یوز سنه زمانی بولنده کی عبادتی
بکا سو کیلدی بالکل بودر احق خفیفات

دیدی بس حضرت عیسی تولیدی بس ضعیف قولك
که امة محمد اولن لایم بنده دائمات

تمنی ایلدی عیسی محمده اولله امتن
دعا الرایلدی حقه دعاسین اندی مقبولات

ایکون کوکه رفع اولدی صورت اوجی ایدوکم
که اعمال ایده انك شرعیله اوله مشروعات

اولوالعظم نبی ایکن طلب قلدی محمدی
مرادین ویردی حقا کا شکولر اندی تکثیرات

کلامدی قدر یکی بلسن طوته کور سنتین انك
که بر سیك یوم اخرنده لواء الحمد تفضیلات

فی فضائل شهر رمضان قوله تعالی
شهر رمضان الذی انزل فیه القرآن

الا یا ایها المؤمن قلاق ویر ایدیم اعلام
بیان ایدم سکا صوم که اولور زینة السلام

صوم رکنید در اسلامك که اساس مسلمان اولمز
که اساس جنة کیمزمشدر حضرت علام

صیام بنه فرض اندی فیا می فله تطوع
بو کم تعظیم انمیه بری اولور انك ضرام

دیدی اول حضرت علام رجب بنم ایم دیدی
محمد کدر شعبانا کا اولدر سید الانام

رجبده صیام اولانی بر لغادم جمیع جرمن
بولالر رحمت کنزات کور لمجون یوجه مقام

كه شعبانده اوروج طوتسه كه مظهر اولمه اول يا وين
شفاعت بيورغل اجه بيريكه تحيته صوام

كه طوغدى شهر مؤمنين طهارت ايسه اول آيام
جو طوغدى رحمة العالم بوكون تعظيم كرك اكرام

كه تعظيم ايله اولور يدى عضوك ايده امساك
قلاوز دل كوزدخى قادين حرامه اتمه اقدام

آياغ يهم اوكن اردنجى ظهر دن حفظ ايده
ايده جمله سنى امساك اوروج بويله اولور صوام

كه امساك ايده نولا يغ كه عبدت دخى هدر ايده
دخى دكمه جلغوله ندكلو اولور ايسه عبدتكز هدام

كه امساك ايله دليكى ما لا يعنى سويلمكه
دخى غيبت فحش سوزلر دكدن جمسى اشتام

كوزوك لبغمه حرامه كه امساك ايله كوزيكى
كه بر لحظه قبول اتمز اورجك عمرده اولسه صوام

حرامى قيمه قرنكه قبول اولمز بو اعمال
كه بر لقمه حرام قرنده كون عمل محو ايده الام

بويله بوندن حرامه كه غرك مالكه بعمله
دخى زناى حرصزلغى ماله ايله سن اقدام

رسول الله بيوردقى كه جوق صائملر مغبون
كه جوع صائملر مغفور بونى فاضى ايده اعلام

اوروج طوتدم ديو ادعا قيلسك سنده اى شيخى
آناشه انالوصكه كه مغبون بودر الام

كه بوم آج كزسكده دخى صوا يجيه سكده
كفنه باز ايله كه واويلا سكا بدحام

كه مؤمنين ديو ادعا قيلسك سنده اى شيخى
حرام حلال ديمز برسك ويريله اغزكه لجام

كه انواع ضيا ملكه بوندن اتخاذ اندك
حرامدن حلال ايمز ديمز سبك اندك التفام

نذر فرض ايلدى سكا بو شهرى اعظم الله
تخت ايلمك اني كه صورتمك برينه صيام

رمضان اينى سكا نذر فرض ايلدى الله
اني سن حج اداسن سك فنى ايمان فنى اسلام

كه بر يلدن كينه يله واينجه سنده اى كشى
نجه حرامدن بيش سكدر انوك جوع امايدر علام

اوحرمدن بدنكده نجه انواع آت بيدى
بو صوملن كيدر اول آت بيدى باك اولمه بالصيام

آرادسك بوندن سن ذوقك بوذوقى كيدر
تذلل اى دربواى ذكر ايدر دا فهام

ارت اينكى بوايده كيده هب اوحرام الله
كه اكثر كونكى آج كز فورى ايمكه سن اخشام

مذلت ايدر بواى تقرب ايدر بواى
اطاعت ايدر بواى عبادت ايله هر ايام

كه تطهير ايدر بواى جميع انواع دسيدن
كه اخلاق حميده يله مزين اولمه كور ايام

كه توبه ايدر بواى كه انواع معاصيدن
اطاعت ايدر بواى جميع اوامر احكام

كه تظهير ايله فلبكى كه غل غشش حسددن
دخى كبرى ريادن سن صفن ور اغز كجام

توضع بوايدر اى فقراء مساكينه
كه اطعام ايدر بواى كه محتاجه ايدك انعام

بو بر عظيم درداى كوم كه تعظيم ايلمه دون
بو بر شهر مبارك در قيلك حوك اولوك اى نام

بوايده بر كيجه وار در كه بيك ايدن خير ايدر
انى اجيا ايدنلره ويره بيك بر بوجه مقام

تقرب ايدر بواى كه انواع تصدقله
بوايده بر ثواب انمك كه بيك ثواب ويره علاوه

كه بر ذكر ايلمك بوندن كه نافله نماز كبى
كه غير ايده فرضه نماز قدر ثواب ويره علام

بوايده دينكى مهلت ويرديسك سن اكر كشى
كه غيرى ايده باغشش ايمز قدر ثواب انعام

بوایده فرضا اتمك نمازیکی زکوة تکیمه
که فرضدا انمش قدر ثواب ویره علام

صبر ایدر بوای صبر جنت ثوابیدر
کورسك یارین آنده سن نلر احسان ایده علام

ندر الله ملکلکی فاقیك قولی یمه سزلر
کیشهو نلرینی کسوب بکا جون اولدیلر خدام

بولاریك صبر ایجون یارین حسابین ثوابیرم
کیمه لر اواجمعه انلرمدلرینی ایدم اعلام

بیم بولاره جنته ویره حکیم شهرلریك
عدد دن کیسه بلمز هیچ کیمسه نه غیری برانام

دخی حوری وغلمانك صغیشن کیمسه بلمز هیچ
کیمسه دن غیری برکیسه عددین بلمیه انام

بن اول یوم قیامتده کنورم عرشه الیه
کیجنتدن کله طعام یمیلر ایچلر صوام

قصور خلق انشا ایجنده یاتارلر کن بو جمله
کیزوق عیش ایده ایام جنتدن کله طعام

بوای شهر مبارکده بوای شهر فصد قدر
کیبونده ویره لر زکوة برینه بیك اولور انعام

قصور ایده برآقه انك برینه یمی بونارقچه
کیبونده یدی بیك اولور غافل کیمسه صقلیوام

رسول الله بیور مشدر بوایده برکیمسه دکله
فقیر آتسه برآتوب نلر احسان ایده علام

آکاده کیدره الله کیرو حلی جنتده
دخی کیدیه برتاج کم مضیء اولمه جمیع ایام

طیور سبونده براجی نه اشلیه آکا الله
قیامتده جمیع مخلوق اجکن اولمیه لر اطعام

جمیع جنت یمیشنی آکارونی قله الله
کیهر بیرنده بیر دولو طعام وارور بلیك انام

کیاویله برلذیذ درکه انی وصف ایده قزوصاف
همانه انجق بلور الله نه حد داد وار صوام

کیبرکیسه بوایلرده کیبر صوصره صوویرسه
کیجنته صووین حتی رحیقی تختم الختام

اویله برصودراولکم کیبالذن طلوردراولصوم
براچن صوصمز غیری صوفدر فاردای اجام

بیوردی سید الکونین کیبر مؤمنه برکیسه
طیوسه فرینه برکره دخی صوویرسه اولعلام

یدی حندق انی الله اراقایده جعفردن
کیهرحندکی آراسی یدی یوزیل قدر آرام

بوکشنده آرتوقدرکه دنیاده واخرنده
نصیبله کلور بوای مساوکیدر صیام

کیبعض صاحب اولانلر فقرایه مساکینه
بوایده کوزدیرانلره ایدلرانلره اطعام

دخی فطاردده جایزدرکه فطرانی ویرلر بوننده
دخی زکوة ویرلر بوننده دین آثری اولانام

نجه نجره اولشدر بوایدکی اولان نعمت
قصور ایدن کثیر اولور بوکشك ایلمه صوام

اورج طوتن کیشیه حتی کیه ویره یکی ثواب قدر
کیفقصان اولمیه اصلا انك اجرندن ای کیشی

اوتوزکن افطار اندرسك اوتوزکیسه آکی
یکی ای صاحبه اولمشجه قدر ثواب ویره علام

ازاد ایده دخی اوتدن بوافطر کدن اونری
الم جکدرمیه اصلا فیامتده سکا علام

دیدیلر یارسول الله کیجملامزبولامازز
کیبرینده اندرك افطار بینی دمحق ایده انعام

کیبرفقیر طیوبجق قدر نعمتموزیوقدر
نجه ایدلوم بوحصلتلر بولنازبزده یارحکام

بیوردی سیدرسول الله بلك امته اصحابم
کیحرمه اولورسده کیافطار اندیرك صوام

كه حتی بر اجرم صوبلن کد افطار اندر سکر
کد برفا شوسود بلن دخی افطار اندر سکر

فی فضائل رمضان بحدیث رسول الله

الا ای مؤمن صائم اجلدی سکا قتلو باب
بونی سلطان قلوبدر حق قصوایلر اوزرینه

فخم داخل اولنجه خدا رحمتی دوکر
کد اورتاسی کلنجه کا ایدر عاصیه مغفرت

حدیثنده رسول الله بیوردی اشت انی
کد جنتك کیکر قبولارین جمله اجر الله

کد شیطان دخی بغلنه کد زنجیر لر ایله خفیق
کد بونده قولنه برقول کد اش وستر سه اولیه برز

کد دورت خصلته جوق اشلمك بوایده سزلر امم
اول خصلتك ندر بری شهادت کلمه در

بوایده عبك اتنده اسرائیل فتحی احسن
کد بش اولز جیقر اندن اشیدنلر اولور خیران

بوتوابی ویره الله اودر جوار ذی لاکرام
بتون فارین طیور مشجه قدر ثواب ویره علا

صلی الله علیه وسلم

بوایك فضلنی دیم بیوردی فاتح الابواب
مفضل قلدی بوای هکرم ایلدی توآب

کد دولدور دیرلر بونون بتون رحمتیله ثواب
کنا هلرینی بارلغار بتون مغفور اولور ذاتاب

رمضان آیی طوغدقده اجل رحمت ابواب
یبار یدی قبولارین جهنمك بلا مرتاب

کد فورتیله شرورلنه جمع مؤمن بلا هراب
کد مغفرت ایدر الله جمع کناه اولسراب

ایکنجیسی جوق سوراتیك دخی اشلینی احباب
دخی استغفر الله دربولاری بیردی بالاتاب

مبشر در لادینه فتح نازك اسرا طیاب
کد استغفار ایدرا ولیل غنی جباره اولاتاب

کد جوز استده

کد جوف استك بوایده سز خدارحمتی جنت عدن
دخی صغما غی خدایه البکی اتاب

کد بر امت اصحابم بوایله هم کبجه سنده
بلا ایدر تعالی الله کد اوج کره بلا مرتاب

کد وارمیدر عجب سائل سولینی ویرم اکا
نه استرسه ویرم اکا دعالرین ایدم اجاب

کد استغفار ایدر لرسه کد محوایدم جمیع اذناب
اکر توبه ایدر لرسه

رمضان مختص بهذه الامة هو

کد اول شاه کونین بکون اندی بری مسرور
کد جوهر فقه سیله مدن صدورا تدی بر زمجور

بونك رواسی جایدر کد نقل اندی محمد دن
نه بیوردی رسول الله قولنی ویرسوکا اولمقبور

کد بش خصلت ویرمیدر حق بوایده امته کد
کد غیرلین ویرملری جوق ایلکی مقصور

کد بعضی غیری بیغمبرلر ویرملری بوبشی
کد تخصیص ایلدی بکا بودرلو نعمت مظهور

اوبشك بر سیله بوکه بوایك ابتدا مسنده
ضعیف اولسه متابعه حق نظر ایده قلوب مغفور

اکر بیکز نظر انسه کد برقولنه اول خالق
ابد اکا نظر انمز اولور اولدا ایما مسرور

ایکنجیسی یاشلك ندر کصالملرك اعز یسك
قوفسی مسکین اطیمیدر قوفلر اولمسکور

ابکی کون سوبزلر بری افطار زمانده
بری خلقه ملائی اولدغی وقتده بل مشکور

کد منتظر اولور طعامه زمان افطار ایدرم
نه زمان راحتم کلور اولورم نه زمان مسرور

کد افطار اولدغی وقتیله بحر راحتم کلور
سرور ایدر ویحه کیدر فیالحق ماجور

بونك كبي يارين جنت مقامنده درا كله هر

قمن حقك جمالينه مشاهده ايدنجكز

اونودرلر بولرحمد نعيم جنت اندكه هر

بوذوقدن ايلروايرزوق دخي ماوكجنده

اوجمعي نذر دكله كه تحقيقا ملا تكلر

ابوليث رحمة الله كه نفيزنده يازمشدر

كه ايده ايدي استغفار كه صايم قولرينه هرآن

دخي كوكده اولان قوشلر بولرده ايدركه استغفار

بولرجمله كيجه كوندز خدايه يالوررلر كيم

رسول الله بيورمشدر حقك برملكي وارر

ايكي يوزبك آراسي كه بيك يللق قدر بولندر

كه هرآغزنده برر لغت ايدر لرحقه استغفار

نذر ده وردر بعضي يا شك كه سويلر جنته الله

حضرتلرن قولرم اجون جميع زينتلكي احذايت

كه زيرا دنياده بولنرلرسه اجون اولدقلري صورت

جناب حق جمالينه كه منتظر اولنه مسرور

كه بر فرح كله اكا كه بوقدر هيچ اكا معبور

اولده خيران سركردان اولاردر ايمامشكور

بوعزتدن اولرشيء دخي هيچ اولميه مشكور

كه استغفار ايدر جمله نوامتلره ماجور

كه امتيجون استغفار ايدر اولدر ايمامشهور

نذر كلوار بسه يلدز ايدر استغفار مشهور

نذر كلوار بسه ذي روح كه استغفار ايدر مشهور

بولرلك صوجلرين عفوايتمشدر اولرمحجور

كه وارد دوت يوزي انك قبي بويك درر مكسور

كه هر بوزنده بيك غچه بر نذي خالق مكور

ضعيف اومثلريم ايجون دعا ايدر حقه مزبور

كه صايم قولريم ايجون مزين اولديوامدور

كه راحت اولر سنده صفا لر ايدر لامحصور

دخي اج كجد يلر بولنريم ايجون اولديلر معبور

صفا لرده ايدولرسنده بسوتلرنمكدن هم

بشيجسي نذر ياشك كه اخركيجه اولدقده

رسول صويدي بركسه نذر كيجه يمه دراول

رسول الله بيورمدي دكلدر اما قدر

كه بر خدام ودر خدمت ايدر بركسبه كونذر

بولرده خدمت اندكه طوتدي بلوحقك امرين

روايت اندي بن عمر رسول فرحيها نذن

قمن است اضحا رمضان كيجلرنده

تحرك ايدر بكن سرخوني ذكر ايليوب اولان

كه رحمت ايلر الله دوشكدن قالوا ي

اكوفا زسنه دوشكدن دعا ايدر دوشك اكا

قمن كسه لباسني دعا ايدر اكا اثواب

قمن نعلينه كيمه دعا ايدر اكا نعلين

قمن ابدست مراد انسه بن ابرق الينه السه

كه ويرجنت كاسلرين بوصايم قولركه يارب

دخي توجسونه بولار حوري بسوتلرهم دخي مشور

كه جمله سني يارغار كنا هندن جيقر مطهر ور

نذر مغفرت ايلر حق بوكيجه جميع موزور

ولكن صومك اخري كيجسيدر اولور ممرور

الور اجر سني احسام انك كيجه در نذر مذكور

حقك امري برين بولدي بولرده اولدبلر مغفور

نه بيوردي رسول الله قولاق طوت اولكن مغفور

اويان سبدكز اوبقودن تحرك ايليوملدور

ايكي ملك سيزه سويلر كه قالق دوشكدن اي مقلد

كيذكري تسبح ايله سن كيجه بوكون مغفور

رب بوكره بوكسك دوشكلر ايدوب مفقود

كه جنت حالري ويرر بوده ايدر ملبوس

صراط اوسنده ثابت ايدر بوده ايدر ملبوس

دعا ايدر اكا ايرق كه هم جنتده ويره مبشر

شراي سلسبيل كدن قواصايم انجه معطوش

قجن ایدست ایجون دعا ایدر اکا اوصوا
قجن طورسه سمان اولدعا ایدر اکا اول بیت
دخی قبرینه نور لندیرکه غائبده اوله معشوق
نظر ایدر اکا الله دخی رحمت ایدر اکا
فی شفاعتیه شهر رمضان وکیفیته هـ
آلایا ایتها الصائم که صومکه اولمی مقبول
والا وای اکر سندن اولور شکوا جی صومک
الهی قولربك صوملی فولکدن انمه شکوا جی
ایا صائم برو اکل سن سکا بر جمله ایدیم بن
سکره اول فیامتده قله اول درلو اکرامی
خبرده وارد اولدیکم یارین یوم فیامتده
وارحقك دیوانده که سجده ایده اوکنده
ده بحق یار رمضان سن بجون اغلدیك دیکا
مراد یم بود رای باری بنی صائم اولنلری
خطاب ایدر اکا الله وارامدی یار رمضان

جمع کناهمی رفع ایت کناهدن اوله مطهر
بونك قبرینی طار فیله که غائبده اوله موقوع
تعالی الله قبول ایده اوله قبری سانك منور
قولم بنده نه دیلرسك دله ایدم سوزك مقبول
علی شهر فی حقه وصام بلا کراهه
اکر اولدی ایسه مقبول بالشکره دولتك مکمول
سنی یقه اشلره اولاسن اوزه سن مغفول
که خوش نود ایت انی بزدن شفا عیجی وله مقبول
اکر صومکه ذکری فکریله دونك ایسه مقبول
سنی رجا ایده حقدن عذبدن اوله اول معزول
که شهر رمضان کلور کوزل صوزنده اولمحمول
تفرغ ایده اغلیه که صائم لوایجون مبذول
مراد یکی دله بنده مراد یکه اولام موصول
کوم قبل مغفرت ایله اولا لرجنته موصول
سنك قدرك بلنلری ایت خلقدن جمیع معزول

دخی برشولاری که حلال لیله ایدی سنده
دخی لیس نفرقده کوزتدی جمله حلالی
واره بربن برکدیه الیندن یاپشه جمله
نه دیلرسك دله بنده ویرم جمله مرادیکی
مرادم بودر رسندن بولاریك یاپشه یاپ
بولاریك یاپشه الله برتاج کیدره جمله
که بوندن صکره اولمز من شفاعت ایلمدیکنه
دخی هر مومنه الله ویره بیك حور بجنده
بورا قلابی نه بولندیه الله کریا اورج
رمضان دیه که یارب بولاری مسرور ایله
اکا بر دخی سویلرحق سنك دخی شهری
دیه یارب حاجیم ندکلوار ایسه ویرم دیك
که جنده اکا بوزبیك شهر ویره اکا الله
دیدیلر بعضیلر بیازبر جنده رجمله
که هر بر شهرده بنا ایله بیك کوشکی

حرامه اولمدی قریب یدیی جمیع محلول
بولاری جمله برکدیه شفاعتیك ایدم مقبول
دیه اولجلال الله طلب قیلدیلکك معمول
خطرك خوش اولسه سنك مرادك مهیا حصول
که جنت تاجلرین کیدر فرحه اولمرصوع
که اویله تاج درر اول ضیاده کون اوله معزول
که جمله بیك کیبه اهلنه اوندن ایده معزول
که هر حوریله غلمان کیبك جاریه هب محمول
دخی یارسولنه الله ویره بیك حوری جنده
دیه اولجلال الله طلب قیلدیلکك معمول
خطرك خوش اولسه سنك مرادك مهیا حصول
که جنت تاجلرین کیدر فرحه اولمرصوع
که اویله تاج درر اول ضیاده کون اوله معزول
که جمله بیك کیبه اهلنه اوندن ایده معزول
که هر حوریله غلمان کیبك جاریه هب محمول
بورا قلابی نه بولندیه الله کریا اورج
رمضان دیه که یارب بولاری مسرور ایله
اکا بر دخی سویلرحق سنك دخی شهری
دیه یارب حاجیم ندکلوار ایسه ویرم دیك
که جنده اکا بوزبیك شهر ویره اکا الله
دیدیلر بعضیلر بیازبر جنده رجمله
که هر بر شهرده بنا ایله بیك کوشکی
دخی یارسولنه الله ویره بیك حوری جنده
دخی لیس نفرقده کوزتدی جمله حلالی
واره بربن برکدیه الیندن یاپشه جمله
نه دیلرسك دله بنده ویرم جمله مرادیکی
مرادم بودر رسندن بولاریك یاپشه یاپ
بولاریك یاپشه الله برتاج کیدره جمله
که بوندن صکره اولمز من شفاعت ایلمدیکنه
دخی هر مومنه الله ویره بیك حور بجنده
بورا قلابی نه بولندیه الله کریا اورج
رمضان دیه که یارب بولاری مسرور ایله
اکا بر دخی سویلرحق سنك دخی شهری
دیه یارب حاجیم ندکلوار ایسه ویرم دیك
که جنده اکا بوزبیك شهر ویره اکا الله
دیدیلر بعضیلر بیازبر جنده رجمله
که هر بر شهرده بنا ایله بیك کوشکی

بولاری جمله برکدیه شفاعتیك ایدم مقبول
دیه اولجلال الله طلب قیلدیلکك معمول
خطرك خوش اولسه سنك مرادك مهیا حصول
که جنت تاجلرین کیدر فرحه اولمرصوع
که اویله تاج درر اول ضیاده کون اوله معزول
که جمله بیك کیبه اهلنه اوندن ایده معزول
که هر حوریله غلمان کیبك جاریه هب محمول
دخی یارسولنه الله ویره بیك حوری جنده
دیه اولجلال الله طلب قیلدیلکك معمول
خطرك خوش اولسه سنك مرادك مهیا حصول
که جنت تاجلرین کیدر فرحه اولمرصوع
که اویله تاج درر اول ضیاده کون اوله معزول
که جمله بیك کیبه اهلنه اوندن ایده معزول
که هر حوریله غلمان کیبك جاریه هب محمول
بورا قلابی نه بولندیه الله کریا اورج
رمضان دیه که یارب بولاری مسرور ایله
اکا بر دخی سویلرحق سنك دخی شهری
دیه یارب حاجیم ندکلوار ایسه ویرم دیك
که جنده اکا بوزبیك شهر ویره اکا الله
دیدیلر بعضیلر بیازبر جنده رجمله
که هر بر شهرده بنا ایله بیك کوشکی

بوفرصت كمدن الدن بوشهرك فدن اكله
سنى خوش سودبكدندر بوشهرى سكا ويرديكى
فولبلجه دخانه ويره جكدر سكا نعمت
كه نكرى ارسلانى على نه بيوردى انى اشت
بولاده شهر رمضان ويرمزدى خلقه بكلى
سكا نقل ايدم برسوزكه اندن فدن يكى اكله
كه بركون حضرت موسى مناجات اندى ربنه
بكا اندن بكك اكوا عجب غريبه اندكى
بكا طور طاغنى ويردك كلامك استماع اندوم
بوانعامك احسانى بكا اندك بوا كرامى
جوابنده بيوردى حق اشت يا موسى سن دندك
ايكنجى ارسنده كه يتمش بيك حجاب وار در
ولكن بلكه يا موسى زمان اخرايجنده
كه شهر رمضان ايله اولاره ايليم اكرام
بولاده وقت افطارده كه اولدقده يقين اولم

بوكه عزت اكرام قبل بوندن ابتدا اولمعمول
بوسكا مجاله در اكله بشارتدر سكا معجول
انوكجون ويردى بوشهرى كه فدن بلكه معجول
اكر مؤمنلره الله عذاب ايدييدى بالمكمول
دخى اخلاص ويرمزه اى اوقومزلرى مجهول
كجه كوندز عبادت ايتشكر ليله بالمعقول
ديدى يارب بنم كبى كمسه سودك من المخلوق
كه بن اسن كلامكى اشيدردك بكا موثوق
واسطه سزار مزده كه اندم استماع منطوق
بوفرصتى كيما اندك كن سن سن عاشق معشوق
كه طور طاغنده بن سكه سلام ايلركن انا الخلوق
كه بر بنك ارسى يتمش بيك بل بعيده مطرق
كه برامت كلجكدر محمد امتى مخلوق
بتون بوايى صالم اولالر اولضعيف مخلوق
اويتمش بيك حجابدن كه كل رفع ايدم محقوق

سعادت ابديه كه اول امتلره دير حق
بكزلار عصر دمشدى بولاريك جملهسى جليقدن
تمنى ايلدى موسى نوليدم يا الهى دير
بوسوزدن كل نصيحت الكه كندى قدرينى اكله
كه سنه بالك بايش اوزره شر ليله اى مؤمن
فى فضائل ليلة القدر قوله تعالى
ما ليلة القدر ليلة القدر خير من
كه شهر رمضان فضللى سرى اندن بزه اعلام
خدانك بزه انعامى كه احسانى قتى جوقدر
بيوردى حق كلامنده كه بزقرآن انزلناه
كجلو پادشاهيدر كونيدن افضل الايام
كونلك اج اوقودن ترك ايت كه اولدر سيد الايام
كه بوندن حق قبول ايدر دعا حاجتلرى محقق
كه اول بركجه در اكله كه بريلك ايجنده دور
بجون كرك در حق انى اكلرسك مؤمن

صورنى لقدر كتاب اولدى بولاريك جكدى محروق
جميع جمله اولور اكرام بولارى ايدم مرزوق
محمد امتنه بس ايدييدك بنى يا معشوق
كه اولدك سن اكا امت اكا بابك بابش اى مخلوق
كه امتم ديه يارين بلا حشر اولاسين مخلوق
انا انزلناه فى ليلة القدر وما ادريك
الف شهر تنزل الملائكة والروح هم
بوكون قدرك فضيلين ايدم بزنه اعلام
اداايده مدك شكرين عنايت ايلبه عملام
اولقدر كجيدى سماده دنيا يه الهام هم
بوندك فضلنى بركسبه حق ايلمدى اعلام
كه اولدر افضل الازمان بوفى مدح ايلدى عملا
اكر دنيا اكر اخرت قبول ايدر دعا علام
كه سز اندى الله كه بلدى سماده ذى الانعام
ايدر تحريره قولرين عبوديتده ذى الاكرام

قول اولان کسانی ارر کہ جملہ نوم ترک ایدر
کہ اول بس بر یکجہ در کیم انک فضلنی یلر اولہ
کلام من حوالہ ندی ارسال بوکیجہ بلن ایجندہ یلہ
بیلک ایدن اولخیلیدر بونک فضلن دیدی اللہ
کہ ویردی حق حبیبہ بوکیجی همان انجق
بر اعرابی خبر ویردی رسول اللہ کمونی
کہ اولقدر قتال ایدردی کفار یلہ اول یکت
بولار بولمدیلر جانلرین الندن یخہ قورتیلہ
کہ اولقدر نجاعتہ ایدی اول شمعون نبی
کہ اهلنہ مخبر کوندردیلر اول سراجہ ملعون
اودوشمان دوشمانی ملعون بولخبار ایشیدیجہ
کہ شمعون کلدی اوینہ نماز قیلغہ باشلدی
بوکون اوللعونہ عورت اوبونیجہ کہ اول غازی
کیم قاقدی کوندیکی اول ارالی ایاغی باغلیدیلر
بقایم کندی قبرہ بلونی دیوا بغلدیلر

اولو مقصودینہ ایرر کدینیا اخروی مرام
کہ انبیا کاولیالکر حق ایلہ اعلام
کہ انک نوح محفوظ لدن کہ بیت عزنہ لخشام
نخری ایت بوکیجہ کہ قدہ بشری ای نوام
دخی امتیہ مخصوص قلدی رخالق لانام
کہ شمعون جنک ایدر اول اروب کفار ایلہ ایام
عجز قالدیلر الندن قوا کفار صبح شام
نخری اندیلر حیلہ نیشاوہ اندیلر دخام
کہ زنجیریلہ بغلسک کہ ایلہ زنجیری نخ خام
اکو بغلای ویردسک بیک النون ایدہ لوم اغام
باش اوستندہ دیدی ملعون دونو یرم سیز بجام
نماز دن فارغ اولدی اول بر زیادہ ایدہ نیام
سیجم لر ایلہ باغلدی الین ایاغنی محکوم
نہ در بو دیدی اهلنہ دیدی بخر بیدہ مرام
قولون قویرلر دیدی ویردی کہ کندی اولدی مبتلا خام

کہ اولدی کندہ اولصائم کہ کندی کہ اولجکہ
کندہ اوللعونہ عورت کہ نخچیر ایلہ باغلادی
ندر بو دیدی اهلنہ کہ اندم بخر بیدہ سنی
قولون قویرلر دیدی ویردی کہ زنجیریدہ قورتولہ
دیدیکیم بانمک قلبنی ضبط ایدر انجق بیل
کہ عرفلن خبر الدی عدو لبغن ایدوب اظهار
کہ جنکدہ رجوع اللدی کہ کلدی اوینہ غازی
یاتوکن الدی باشندہ کہ برقلبنی اولملعون
کتوردیلر بونی کفار واربو قتل اندیلر انی
بو اخباری ایشیدیجک خزین اولدی حبیب اللہ
بنجہ اولور حالی اقتیم عمری قصا اولور
بو مثلی عبادتلہ بولار جنتہ کبر مزلر
بو فکردہ ایکن سرور رخدا کوندردی جبرئیلی
اکا بر یکجہ ویردمکہ کہ بیک ایدن خیلیدر

کہ احشام کلدی اوینہ کہ بس اولہ اولنوام
کہ قادی کوردی زنجیریلہ بغلمش قلمش احکام
کوریم زنجیری نیہ بلوری دیوا لسلام
دیدی عودت نہ ضبط ایدر نہ قوتلی سن ای فیام
طبا تمز غیر شی بکا قادیم هر شیء ذی نام
کہ قدی اهلنہ ملعون بولار ایلک انعام
کہ یاندی کہ اولیکت برز راحت ایدینام
بوکون باغلادی یاتر کن کلدی کفاہ بدنام
شهید ایلدیلر انی سعادات بولدی اوذینام
کہ اولقدر لمندی بکا لر ایلدی اهما
دخی کندیلری ضعیف عبادتلری انعدام
یقر اشتن بولاری هب اولور عرضاری انهدام
سلام ایلہ جبیبمہ کہ محزون اولمسون الام
انک فضلنی کمسیبیان ایلمز عیم اعلام
دخی متلرینی هب بونکلہ ایلدم اعظام

كه بر ساعت عبادت انسان ايدى اوكجاده
بيك اى عبادت اتمشيجه ثوابى ايليم انعام

رواييدر ابو هريره بيوردى بلك الى
برادم ليلة القدرى عبادتله اولله قوام

جميع جمعيتكز اهلرينه كه مغفرت ايدر الله
حساب اتمز عذاب اتمز فوز جنته بلا انعام

كه بر اخ حدبثنده بيورمشدر رسول الله
خبر ويردى جبرئيل اشتدم التزام

برادم ليلة القدرى كه احيا ايلسه بليلى
قضا ايدر تعالى الله كه بيك بيك حاجتى عظام

دخى اوترسه بس اولد وارا و نور بوندن بى ادم
جوبانه برقيوبنى صاغه يخمقدارى ايده قيام

محبت ايدر الله كهركونه صائم اولمادن
كه اويله بر كجه در اولى انى مدح ايلدى تعالى

سماوندن اولان ملك كه بوندن مهبا ايدر
كه بونسنه كلور لربولك بولك وبرى سلام

دعا ايدر الله جميع فولاريكى يارب
نوا صوجلرينى عفو ايت كسرتن صيام و قيام

ايكيدن بدن ايله وهب صباحدن كه وهب
كموءمن لرك ارقاسين صيغارلر ويرلر سلام

دعا ايدر ملك امين دبوجاغيرى ذى الاكرام
دعا ايدر ملك امين دبوجاغيرى ذى الانعام

خبر ويردى اولديكم كه جبرائيلك الندن
كه دورت لوا محمد وار كه انعام اندن برى الانعام

ديكر برين بويله كولك ارسنه اشت انى
بر بحت لواسيله ديكر كعبه بالاكرام

كرامت لواسيله بربرى ديكر صحرانك اوسنه
كه بيت المقدس اچنده اوبر حجر ذوى الاعظام

كه مغفرت لواسيله ديكر قبرى محمد
بولار جمله محمد حرمتنه درد ذوى الاكرام

اوكجه خطاب معرب

اوكجه خطا مغفرت بلور تقدر قول
بلور قبرنده محمد كه شاد اولور ايمس سياه

كه اولدورت لوزه يازلوا شهادتكلمى بلى
كه كن ديدى اكا الله وجوده كلدى باكرام

كه بوندن صكره ملكلر طاغيله لوا وجمله
تقدر مومنلر وارسه ويرنه لولر سلام

دخى شول اولده كه مزكر كه انده طنبور وارد
دخى ظورنه طويل اولان اوه كه مزكر اخشام

دخى شول اوه كه مزكر كه سحر اولبس اولاوده
دخى بلا نجى اوينه ملك كه مزصباح اخشام

دخى شول اوه كه مزكر كه قطع رحم اولانده
قرينه خصمنه يكمج انى صلة ارحام

دخى روح نازله اولور بوكجه بن بلكلى
ايدر مومنلر دعادخى تسبيح ايدر اعمام

كه واقع اولدى اختلاف مفسرلر ارا سنده
كه هر بريسنه معنا ويرمشدر روحه نى اسام

مشهور معنى بودركه جبرئيلدر مراد
كه كن ويرمشدر بعضى كروحدر مراد

دخى بعض مفسرلر مراد ندر بورو حدنكم
ديدى بعض مفسرلر بورو حدن مراد اى كيشى

بولارك بوزلرى ادم بوزينه بكزر اى كيشى
ديدى بعض مفسرلر بورو حدن مراد اى كيشى

تنكم هر بنى ادمه موكلدركه بر ملك
كه كوزى ديدى روح حفظ ايدر بدنى

بولاريك هر بريسنه موكل بر ملكدر
بولار قبرنده محمد كه شاد اولور ايمس سياه

كه كن ديدى اكا الله وجوده كلدى باكرام
نقدر مومنلر وارسه ويرنه لولر سلام

دخى ظورنه طويل اولان اوه كه مزكر اخشام
دخى بلا نجى اوينه ملك كه مزصباح اخشام

قرينه خصمنه يكمج انى صلة ارحام
ايدر مومنلر دعادخى تسبيح ايدر اعمام

كه هر بريسنه معنا ويرمشدر روحه نى اسام
كوزيرا اول ملكلريك رسولى در جميع ايام

كه بر محل قدر نوكم كه بكزر ملكه اجسام
مقربدن دكل بولار دخى مرسلدى انام

حقك ديديكى روحدركم قل الروح ديدى علام
بولار ديده ملكلر در موكلدر بولر اعلام

كيجه كوندزلى كوزلركه حفظ ايجون اولور خدام
بولار ده حفظ ايده جمله ملكلرى على الدوام

دیدی بعضی مفسر لر بو وجهدن مراد ای کشی
کیه بر ملکدر اولکم قتی بیوك در اعظام

ندکلوار آیسه ملك تمواسی جمع اولنه بر
ندکلوا بیوك اولوردی اوده کلوا دینی اعظام

یکمش بیك باشی وار در او ملکدر بلای کشی
کیم باشنده یتمش بیك یوزی وار ایلای اعلام

کیه هر یوزنده یتمش بیك اغز خلق ایلای الله
کیم اغزنده یتمش بیك لسان خلق ایلای علام

حقه تسبیح ایدر جمله بولردلر ایله ای غافل
کیه استغفار ایدر انلر کیه مؤمن لر ایچون اعمام

دیدی بعضی مفسر لر کروحدن مراد ای کشی
کیه عیسی حضرتلری در مراد الله بودر اعلام

دیدی بعضی مفسر لر مراد الله بودر روحدن
کیه حضرت محمد در وجد ریه ایدر اقلام

خدادن اذن اولور روح بو لیله مبارکده
کلور ایدر یره اولور روح کزر اطرافه بالاقدام

سلام ویرر اوکیجه عبادات ایلیلن
دعا ایدر حقه اولر روح سویدر اولی ایچون ایام

آکر اویور بولنور سه سکا بده دعا ایدر اول
کیمسه اولماز اولور اول سنده کیه اویله سکا نوام

آیا غافل اوتان حقدن بو کیجه اویورسن اول کیجه
محمد امتنه دیوا دعوای قیلور سبدسن

محمد امتنه دیوا دعوای قیلور سبدسن
محمد کله سکا ده اویور بولنه سیله نوام

کیه سن صباح نمازینه بلا قالمز سیله ای کشی
قیمه سنتی اونوتمه هیچ بولنماز سنده ای نوام

سکا امت دیمز اول بل بوامتلردن اولدیجه
کیه امتن اکا دیوا قیلسه دعوای ای تمام

دیدی بعضی مفسر لر بو روحدن مراد ای کشی
کیه توبه ایله بوالشدن کیه اشله سنتین نوام

بولر حقده اذن الور کلور یره اوزدینه
کروح الله قدر یره اولوردن کیه ای عمام

بولر حقده اذن الور کلور یره اوزدینه
کلور لر هر کس اوینه بقه اولادلری ایتام

نذا ایدر بولارا اولرینه هم اهل بیتینه
بزی بر شی ایله اکلمه نصدق ایلکز اطعام

بزیم ایچون طعام ایدك ثواب بزه باغشلاك
کیمسه اجر بزه بن لوفایرك ایدیکز اطعام

بولرنده ایدر لرکیم عجب وارمی بزی اکار
کیه بر لحظه عجب وارمی بزی هیچ ایدمی ارحام

اکر اولاد بوده پدرنه ایدر اوینه اول
کل ای اویمه اکلمن کشی ایله بزه ارحام

ویا اهلیم الان کیسه بغشله بکا بر ثواب
کی زیرا ضیق لکدنه بزایدك بزه ارحام

کلور بعضی روایتده کی روح جمله ایدیره
کیه جمعه کیجسنده هب کلور لر اوینه اعمام

بولار کور رخانه تلاری کی اخر کیسه وارمش
کیه اولاد بیم اولمش دیه آن جکلر اغمام

عباد نده ایسه بولار حقه حمد ثنا ایدر
بولار غفلتده اویا دیوامر ود اولر اعمام

اکر بولکه اولرینه کیه معصیتده کورسه
قیمه بك اغلمه لکم عزیز بوقه بزه اطعام

آیا ای اقربالریم بجون سز عبرت المز سز
اولور سیکز بزیم کبی غریب اولور سکز ایتام

کیه برکون عزرائیل پاجه سینه اوغرسیکز انوام
کیه فنده عظام اولور سز انی دکلر تواینام

کیه قرآن اوقیان موضعلرده جمله کزر بولنر
کیه کلمز اولیوره صباحدك تمواینام

حقه جوق حمد ایدر بولار کیه شکر صنیع اولدق
ویریلر اجر عجیب اجانوابلدن بزه ارحام

کیه استمداد ایدر بولار بولارك کیه دعا سندن

صعود ايدر بولر كوكه كه فخر ثانيده تحقيق
مكاندر مكانلرينه وارير لركه جمعيدك ايتام

ملككلرده صعود ايدر كوكه كم فخر ثانيسيه
مكانلرينه وارير لركه هر كس اوتورر مقام

بلوك بلوك اوتورر لر بولر جمله مكانيه
قصور كوكده كي ملككلر بولر دن ايده استعلام

صورر لر بونلره بس اولكه يردن سر خبر و پرك
نه كورر اندره او لانلرنه اشيدر اندغي اقوام

فلان اره نه كورر شمدي كيفيتدة بولدوكون
بولر جواب ويره انلره كه بولدق بزلي ظلام

كه اولكي سنه لرده كه عابد ايدي اول حقه
بو سنه بندع بولدقدن فاسق در تمام

دعا ايدر لر جمله خدايه بلورر لر كيم
بولر لري اصلاح ايت يارب اويا اويقوده نولم

بولار جمله خبر ويره كمن اوقور بولدة
كمن ركع كمن ساجد كمن بولنلمكن نوام

ايكنجي كوكه جيفر لر كذلك اندره بويله
يدنجي كوكده بويله صورر لر بونلره همام

كه سدره يه وارر بولار سدره سوبيلر كم
خبر ويرك بكا بنى ادمدن نه كورر انوام

كه زيرا بندة سوريدن خلق سوء يكي قوللري
خبر ويرك محمد استيدن اهل احترام

خبر ويرر بولر جمله كمن قائم كمن ساجد
صفا ايدر بو اخبارده كه سدرة محترم

بو اخبار وارة جنته دوير جنت بو اخبار
دعا ايدر حفه جنت بكا تين كتورلري علام

ايچينده كي ملك جمله دعا سينه امين ديه
دخي حور عينلر لكه امين ديلر اعمام

بيورردي سيد الانام كه معراج كيجه سنده
كه جنتلره يرلنه حوري كه ويرديلر بكا سلام

بكا سويلر بولار كه امتكه امر ايله
رمضان كيجه لرنده كه اتمسون بولار نيام

كه تفسيري خفيده كلوبدر حديث بلكل
اني نقل ايدم سنه اجك كوزيكري اقوام

بيورردي سيد الانام كلام بودر ريكتا
كه هر ركعت قلديكوز قدر كيجه يه الف ام

كه برقول آزاد انمشيحه ثواب ويره سبحه الله
كه برقول آزاد انسيدك كه حوتيقره اوده اقوام

كه انسان اندره بر تسبيح نلر انعام ايدر الله
يدي قات كوكلك ملائك عدد نجه ثواب انعام

كه اولكيجه بر تسبيح ملك لرك ثوابينه
مقابل اولدي لا نقصانه يغمدر من العلام

كه برايت اوقودك سن كه بوزغزليه وارمشيحه
قدر ثواب بولاسن سن اوقوك قرانى يا اقوام

كتوردك ايه اولكيجه كه تكبيري اكر تهليل
كه هم تكبيره برحجك ثوابينه يازر علام

في فضائل المساجد عن
رسول الله من اسرج سراجا يتيح

سبعين الف ملك حتى علم
ذلك السراج وعاد وليه يستغفر كله

ملك قوله تعالى انما يعمر مساجد الله
من امن بالله واليوم الاخر

الا ياسالك انجمه طلب قيلر ايسه دهاج
كه ظلمت سنده قبرين اكر قودة ايسه سراج

كه تكري اوينه موم ديك مزين قيل مساجدي
سنكه قبرى الله منزين قيله يالاسراج

بيوردي سيد الانام برادم مسجده برموم
كه ناصر تسبيدي لد مضيا قيلسه بالوهاج

اكر بره اكوكوكده ندكلوار ايسه املاك
نيكون ايدر استغفار قلاق و پر بكا كوزاج

بری عالم کشیلور در اوقتده یکمی قرائی

الا یا صاحب الاموال برزمال ایلکل اوقاف

علم تحصیل اولاجق یرلره وقف ایلکل کشی

فابرمه اردیکه قالن ولدیکدن ای کشی

مالیکی خیرلسی کشی وجوه صرف اولنه انجق

ناسیلک خیرلسی یکدرکه ناسه نفع اولندر

دخی بیوردی بیغمبر ناسیلک شریفیدر

که دولت شول کشی کمه بر صو خیرات ایتمشدر

توضو ایدرلرایدی دخی غسل ایدرلرایدی

ویاخود حق تعالیدن بسر علی جواب اولمه خیرات

بولمازلرک اجر فی عجب بولورامی نه مقدار در

صافین زینهار یا مومن شوکشیلوردن اولیاکم

کوارتدن جمع مقدار اوحالده انجه وقف ایتمک

بولبخاری روایت ایدر نه مذهبای وقاف

بیک اجادن خیر اولدر دیدیکی بیوردی اولوقاف

بولرایله کیرولرحقیک جنتده اعراج

که انجدن عرض کدن برزمال ایلکل اوقاف

دخی قرآن اوقوتان یرلره صال ایلکل اوقاف

بولازلرک جمله قسمین ویران حوصاحب العاف

که انتفاع ایدرلرخلق اکر طبرا کوصراف

که شولسی نذر ناسیلک مغفرت الناس اولمه اردناف

مالین کندی بیند ربل ایده هرزکاتین اشراف

ایدرلرانده انتفاع اکوترکی اکواشراف

جمع اشلاری بتیره ایده هراشلری اولصاف

علوم نافع ارزی یسر اوخیرتده اولمه سیاف

یابولازلرک واجق برلرحقی یوقدرد وصاف

اولجکنه یقین وقف ایدرلرمالینی اولوقاف

کوقف ایلرایسک انسبا کزرکن ایلکل وقاف

بولرایله کیرولرحقیک جنتده اعراج

که انجدن عرض کدن برزمال ایلکل اوقاف

دخی قرآن اوقوتان یرلره صال ایلکل اوقاف

بولازلرک جمله قسمین ویران حوصاحب العاف

که انتفاع ایدرلرخلق اکر طبرا کوصراف

که شولسی نذر ناسیلک مغفرت الناس اولمه اردناف

مالین کندی بیند ربل ایده هرزکاتین اشراف

ایدرلرانده انتفاع اکوترکی اکواشراف

جمع اشلاری بتیره ایده هراشلری اولصاف

علوم نافع ارزی یسر اوخیرتده اولمه سیاف

یابولازلرک واجق برلرحقی یوقدرد وصاف

اولجکنه یقین وقف ایدرلرمالینی اولوقاف

کوقف ایلرایسک انسبا کزرکن ایلکل وقاف

بولرایله کیرولرحقیک جنتده اعراج

دعا اولرایدرلرحقه بونلرعصیانی یارب

که اول قوم دوکرین جیدلرک ایدرلرحقه استغفار

صافین ظن ایلمه زینهار بوحدیث موصوصید

دخی بیوردی اولسه ردحدیثنده دیمالی

کیتمشدن بیلک ملک لرهب انکون ایدرلراستغفار

اوحمارکی بنجدلرک ملک لرایدرلراستغفار

دخی بیوردی اولسه ردکه مسجدلرک انجدکی

انیده جیفره الله که اعظم ذنوبیدر

بوخیرات لرایچون کیشی که وقف ایلرلرانجه

تنکه براوله فلکشی کبی اولورسین سن

صافین ظن ایلمه سولکلکه کی ملک لراولدیکدن

که دولت الهی سن بنی یریده ازین وبس

بولازلرده اولله وایدرلرصاحبکز قبول

نازلرک اندکی خیراتی که تا قیامته دکین

که شول اوج کشیلر اولمازدکشوب تاسن انجق

بری خیرات ایدنلردن بری مصحف یازمه محتاج

که جمله مغفرت ایله جنا یکدنه الاروا ح

که یارب بوقولوکی که ایت جنانکه اعراج

اعمد رجمله بارات دخی غیرلره اندر اح

براردم برحصر دوشسه مسجده اولم تشناج

دعا ایدر بولا رحقه صوجن عفو ایله یاوهاج

نه نفعدرنه دولندر کل مدیوسن کوزیکی اح

زیلوی سوبرسه اول دخی هم ایله اخراج

نتکم صویه اثواب که سیرتدن ایدر اخراج

قیامته دکین ثواب جکیلور فوج اول افواج

کیمرکون کله جنتده طعام لرهمه دخی اذواج

سماده اغالرنو نلرخدایه ایدلرا عزاج

عبادات ایدلرام اندره قیامته دکین وهاج

اوزرینه دورلرک سیزاریازلرشخیراتنی ازعاج

که دولدورلرک کتابلرین ثوابیله ایدرلرنقاح

علی ابن ابی طالب جهان فخری محمد ن

بیوردی بس رسول الله کی الله بغض ایدر شوکه

کیجا خلقوه کلدکده کوقوف ایدر برزه اموال

اوحاله وقف اولاشیسه اولور سوارتك راضی

اکر وارثلرك سنك بوقوفك راضی اولمازسه

سکا بر تمثیل ایدیم که قارکلوی کیجه ردهم

مالك خیرلیسی اولدرسنك اوکنجه کیدندر

که شمدیکی زمان خلقی اولمن عفلی کسرسه

اول اقجه الوردی خلق ویرر کشیه هبه

الوردی ربنجه اندن حرام حلال بلنمز هیچ

کل ای وقف که ایت سن برا ایله دینی دیکندو

فضائل الفطرة علی کل من ملك

الا یا صائم مؤمن که فطره الیکمل اعطا

مقدم جه ویرسك سن دخی والیدك اخوان

کیناخ ایله زنها رصلوة عیدك اردینه

که نقل ایلدی بر حدیث که بولندی حصاله وقاف

بخیل اولور جاننده که اطعام ایلز اضیاف

انی سوء ظن تعالی الله بولاره بغض ایدر عطاف

ویرر سکا ثواب اولور ایکیکه مشترك وقاف

ثواب اومه سز اندن هیچ نفع لمز سن ای وقاف

فنا ری ردیکه طوتسك اولور سنی فایده وقاف

کان اعرغك کمثل الروجه اولور وقاف

کوقف ایدر برزاقجه وصیت ایدر اولوقاف

کدورر عجم ثمن لریه هر سنده اول صراف

کوقف ایلمه ثواب یوق اولور ریادخی زیان

اولور اجان اندن حلال اولور کیبوقه اسراف

النصاب من المال

کیوم عیدی کیجرمه اکر استرایسك نعما

نقد لرده کوره خرجین اوکاردن اولمالرسز

مقدم ویرمك دنکم بونك وقتنه اردر الا

بیوردی حضرت عثمان اوندم برکره فطره

که برقول ازاد ایلدم انك کفارات ایچون

رسول الله بس صوردی بوا حوالی خبرویرمیدی

که یا عثمان اشت بندن کیوزقل ایلسك اعتاق

که اهمال ائمه فطرای که اعطا ایدکور همین

که زیرا مفخری عالم بیورمشدر حدیثنده

معلق اوله صومکز که بین الارض والسماء

که حتی ویرمیجدك فطرای سن اویوبده

ایکی قاده ویره الله سنك صومکی ای کشی

که عرشه قویمایی حق که برقندیلك ایچنه

یکنس السموات والارض من

الا ای مؤمن نائم کل ایت نومکدن استیقاظ

خروج اندی مبارك ای عجب بلدکی قدرینی

بلور مسین که بردخی بوایله این جکك

که واویلا اکر شکواجه اولور بوای یزدان

کمازدن صوکه قالدی که صکره ایلدم اعطا

کصابا حك ثوابنه بنشیم عجب نیلا

اشت ذهبی اولسوره قولاق ویرکلمکله قوللا

بنشمك اووقتنه که ثوابه که تخفیفا

اکر اهمال ایدر ایسك ایدر حق صومکی ابراد

بلك امت اصحابم اوروجکز اوله اهباط

بویله کوك اراسنده صوم دور ایله الا

ویرسك فطرای اکر کوکه جیفر کیدر جعا

که فوشر کبی صعود ایدر کنا عرشنا اولور بلقا

قیامت کونی اولونجه دردانه محققا

خروج شهر رمضان لامة محمد

که غفلتدن کوزیکی اج قولاق ویرکایت ایقاظ

بجون دکمکن کوزك یاشلر فراقندن انك ای ناس

که رحمت ای جیفه یورسینك اوستکدن ای ناس

بنیم قدرمی بیلدی بنی خوراندی بلور یوناس

سنك قلبك طاشه دونمش اوكون كار ايلمز اولمش

ولكن اولمه نكسنه بونك علاجنى كورسن

كه جان خلقومه كلدكده كور ونور جمله آندن كچه

ديه سلك سن او وقته الهى كنه دنيا يه

هرآنا مى صرف ايدم امر يكه امثال

اكر كور سيدك كشفى قيامتك عذابنى

كه اولمك اولمكدن مشقتى عذابلرينى فكر ايله

بنوده دوكمز كوزلرك ياشلرى بوايدك افترا قيدن

كه يركوزه اغلامز ايسه بوايدك افترا قيدن

رواييت اتدى بن جابر رسول فخر جهاندن

رمضان كيمسه ايدك اخلاص لديغى زمانده

بيم امتلريم اچون اغلدى كبى اغلسه كوندن

سؤال اتدى رسول الله يارسول الله

بيوردى فخر كائنات بلكه امتمه اصحابم

كه بوندن اكى نصف قدر اولورا ضعاف مضاعف

كه حقى اكلمز اولنش سياه مرد كبى اى ناس

كه صكره شمدى اولورسك كبى مريض اى ناس

كه واه ديوا جيزى سك نفع ويرمز سكا اى ناس

كه ارجاع آيت كه كنديجى عبادلرايدم الياس

كه بيم عصيانه اولمايم رضاكى ايدم التماس

نولا بدى طبراق اولايدم ديوا ايدردم التماس

كدوك سك كوزلرك ياشلردن كونايكلر ياشش

كه حقدن بغنه سوينك برايجرم ديوا اى ناس

كه امتى محمد جوع ايدركورلرندا ياشش

نه بيوردى رسول الله دميم سنى انى اى ناس

بر ليله كوكلى اغلتوده كوياشلرايده اى ناس

كه رحمت ايلدى كنديجى بولاردن استدا ايكه ناس

كه فقهى مصيبتلدكم بولاردن اندبلرك ياش

كه بوايدا غنى خصلتلرك غيرى ايده بوقاى ناس

كه برجنه يرينه حق حسنلرن ويره اولقدر اس

دعاء ردى مقبول در ناسزسك بوايده سن

كه بوندن برعمل اتسك نهايت سزه عجز اولور

بوايدن غيريده اولمازبولجسارتلر بوايغاملر

كه بوندن صكره بيوردى رسول فخر كائنات

دنى غمم لنسه برادم كه بوايك خروجنده

دنى بيوردى اولسرود محقق حق تعالى الله

كه هر بر ساعت ايجنده كه الته بوزبيك ادمى

قدر كيجه واريجيلك هر كيجه سنده

قدر كيجه سى ولدقده ازاد ايدر تعالى الله

كه فطر كيجه سنده حق ازاد ايدر جمله

فضائل ليلة العيد من احيا ليلة

الا مؤمن مخلص سوريسك حق بالاخلاص

بيوردى زيرا بيغمبر برادم ليلة العيدك

كه اولمازقلبى اولديريك قلوبلرا ولديكى زمان

الا مؤمن وارايسه حقك دورك ديوانه بكون

ويرد لا محالة نايسه مراديله اى ناس

كه خذيكبارا اولمازقتى جوقا اولدى اولمدن اى ناس

كه بوندن صكره الروجه مصيبتلو اولاى ناس

كه برادم فرح لنسه بواى كردبكنه اى ناس

انى ادخال الله كه اعلا جنته قل ياس

ازاد ايدر جمعه نكه هر ساعتده بوزبيك ناس

ازاد ايدر عذابدن قوبر جنته اى بى ناس

ازاد ايدر تعالى الله بومنوال اوزره قيامه

يكرمى يدى كونده ازاد كرايدبكى قدرى ناس

قدر دن غيرى كونلرده كه جمله سى قدرى اى ناس

ليعبد لم تمت قلب يوم يموت القلوب

كه بيم كيجه لرنده اويومه ايقوا قل اخلاص

كه احيا آنه اولبو لحظه نماز قلبنه بالله اخلاص

ايدر حق قلبين احيا اولورسا ايمانى فيه اخلاص

عطايا لرا وله سنى احسانلرا وله مناص

حقدن امرتی اولوندیکی کلک اجرتلو کزاستدك
قحن نمازی قیلسه لر سماداً کله یرلندی
کیرا خرجدن شنده بیوردی فرزی عالم ایدیل
لغودن ایدك اجتناب حذر ایدك مدار عیدی
تصدق کوندز بوکون فقرایه ضعفایه
تسبیح کوندز بوکون کیجه ذکر ایدك الله
تزین کوندز کلدرکه انواع لباسلرله
خدا بومزبور دنیایه تفخر ایدن آدمی
کیه زیرا بوم مبارك آی خروج اندی اوزرینه
بو عیدده کلدرا کله یکی لباس ایله کیشی
کیه عیدده کلدرای مؤمن کیه احسان اندم نیمك
کیه بسط اویله ده کلدر عید قبوزینی لمکدر
اولو بیرام شو کوندر کیه کیمسه سن جنتده کیشی

فضائل الاحسان قوله تعالى قطوفها

آلا ای عید مؤمن کامل کلدی ایدم ابجاث

دعوا یدا یدر بوکون کیه هر صوقفه باغه اخلاص
کیدیك منزلرکوزه کیه مغفورین اولوب اخلاص
آیا امت اضحا کیه جهدی سنی ایدك اخلاص
اطاعت کوندز بکون عبادت کوندز بالاخلاص
زکوة کوندز بوکون محارمدن ایدك اعراض
کیه تهلیل کوندز بوکون کیه غفلتدن ایدك اعراض
یمك ایجمك کونی دکل تفرجدن ایدك اعراض
فرح کونوادکل بوکون مصیبت کوندز خصاص
کیه وشمانیك کیه کلورکنا هلرایده اعتراض
ولکن بیرام اولکوندز رصراطه اولور خلاص
ولکن بیرام اولکوندز بینه سین برانه خلاص
انی قرآن فرشیله بنه مکدر انی اخلاص
کیاسیله درلو لباسلر اوله سین جمله اخلاص
دانیه خود مقصوراتن فی الخیام
اوله اعلا سیدك سوزندن ایدم بن سکا ابجاث

الك ادنی اهل جنته ویرلین نعمتی دیمه
بکون مرورایدم سنی قولاق دوتر ایسك پاکه
بیورمشدر رسول الله کیه اشاء کلامنده
دیمشسین اضحا الك ادنی جنت اهلندن
بیورمشدر رسول الله برمؤمن وارکه اندن
باشلرلر کاغلمه دیلرمرحبا سیده
کتورلرسنی بولوکیه دولو حرمت ایدرلر
الته لرمکانکه کیه تعظیما یله سنی
بولرسن جیکلرد وشله زیرا یله نماز قلن
بو مؤمن [illegible] دنی اولسه
دیه یکدیکه درد بومالك دایلرسنده ایجوادن
کیه برکوشه ویریله بوکه اوله یافوت احمردن
انك یمنن بوجاغی وارکه هر بوجقده حاصلده
کیمسه غرفه حاصلدر کیه یتمش بیك قبولکلی
وان جوه تحته مؤمن اوزره بادشاه کبی

آلام دریاوی عمانده ایدم سجده ابجاث
کجرمه فرصت زنهار الله کریم بوکون ایسراث
نذر دکل حبیب الله بوسوزنی ایدم ابجاث
بلی سن یارسول الله کیه وصف ایتدی جنتی ابجاث
کیمسه جنت نبوسینه نذر لرکوه آکای ناس
کیه جوقدن اشتیاق ایدك کوندز ایدم سنی ابجاث
صناعین براولوسلطان کیه تخت ایله ایراث
بوکوزه وشبه لرالتکه دوشکلر اوله ایراث
کیه فرقبل جیکلورکام بوکون قل احقدن التماس
کیه کورجنت اول قوله قنی کوکجاك ایدر جنات
کیه وارا اوزن مقامکه مخلد بوکون افتراش
وبایتمش زبرجدن اولی بیت حقدن التماس
کیه یتمش غرفه وارد رخلدن ایله التماس
دیمك مؤمنه افراء وارنجه تختکه ایراث
کیه کیمسه کیمسه یدی میل مقدارنی اوله کوکل ایراث

دوشیزه‌لر سن انلك اوكونه یغمی عظمای
كیمسه صاحبك ایچنده برکده دلو اطعام آو
لطعامه دعوتكه سن الله كه اول قولنی صوواره
لذیذ دراول عمل ده بیل براییجی غزی صوصمز
كه بونلرنصكره غلمانه خطاب ایدركوا الله
قچن باقه بو مؤمن كیم كوره تختنی اونورمش
دخی كیمشدد اوسنسن كیمشدر لواحد لر

بوندكلوا ثواب ایچنده كورنه انلك ایلكی
كه برلكون یوزینه بقسك كه قرق یل كورنه ایرلن
كه اندنصكرا ای مؤمن كورینه سكا برغرفه
اول دندخی بیل وسنی كوزلكده كما لینده
دیوبنده كلوبدركیمجنان عدنك ایچنده
نجم نورطلوع اندی كوزم قامتنه یقلدم
كه قالدیم بن تحیر دمعجب یوزنه دندر دیدم
بوكركوردم كیم محبوب دورر باشمه اوزرنده

كیمسنش بیلك قدر صاحبكسنك التون كرسی قیاس
برینه بكومزبری كه غایت طاطلوانی قیاس
شكردن طتلودر اول صوصوق قدر رقدر قیاس
بواولدی كون دیمسیله كه اول خالق اولقدس
كه غلمانك نورحوری كه قوجسونه ویرلیم طماث
انلك یوزی ضیاسندن اولكه شمس قمر طماث
برینه بكمزبری كه جن انس انلره مس طماث
دخی كورنه صورتی یوزینه ایدجك هوس
هیچ اندن غیریه بقمیاسن ایت انی التماس
انلك ایچنده برمحبوب كوزیل ایله ایمرات
آكاده باقه سین قرق یل كوزلك ایمه ایفكات
كزردم دیدی جبرائیل كه برنوری ایله ایمرات
صاوشدی نوركوزم اجدیكم كونم حق اولدغات
دیدی بكانورالهی جمونه ایندی ایفكاسن
دیدی بكانجونا یاندیك كوزیك اولدی ایفكاسن

دیدم اكا اندی بونوزدیدی بردیشمك نوری
دیدم سن یكك اولاسین دیدی عالمك انجونم
كلامك زیبادر بوكم جنانك وصفنه دوكمز
تارك الصلوة قوله تعالى فخلف من بعدهم
ه فسوف یلقون
كل ای اخرزمان خلقی اشت ندر تعالى الله
سنی حق قولنه صالدی كه ایت سن قولنجه حقا
مرادك ندراوكشی كه یوق سنه حقك امری
ندر دكله تعالى الله زمان اخرایچنده
خبرویردی تعالى الله كوسینك جمع حالین
دخی مدح ایلدی الله كه اسماعیل قوملرینه یل
اول امر ایلدی اهلنه صلوة هم زكوة یل
دخی دیدی رسس قوملرینه حق جمع سوزنده صادق
ندكلوا انبیا وارسه كه مدح اندی تعالى الله
كه انبیا قولوم دیرحق كلامم اوقوسه بركز

كه بركز اغزم اجلیم دیشم یوزی ایدوب ایران
دخی همه قورقرالهدن بولرجونی خلق ایده ایران
اك ادناسین دیمسكا بوكه ایت باقه ین قیاس
خلق اضاعوا الصلوة واتبعوا الشهوات
غیما
قولاق ویركارسك عبادت بیان ایدم كلام الله ه
خلوص ایله عبادت ایت قولم دیمسكا الله ه
اونوتمیشسك سن آخرنی كه برگونه كوسترر الله
كه صكره انبیا لرده كتورم دیر تعالى الله
جمیع عمرینی صرف اندی بنم قولمغه اولشاه
قنی صادق قولمدیكی اولدی تخلص درگاه
كه بن راضیه اندن دیر اوده تخلص عباد الله
كه امرم ایله عامل دخلق اندی امر الله
جمیع اولدی عاصی قوسه سوء یلوالله ه
سجوده اكلور لرهب بكا تعظیم ایدرلر اه

بوکونا خرزمان خلقنی نه زمان ایدوب بیوردخو

بولرلیک کوتمه قویمدربولرکا اولوب عاصی

نمازی ضایع ایدرلر قلرا جهاله بولنلر

ویاخود تاخیر ایدرلر کی ظهری عصره وارنجه

کی شیطان دا اولوب تابع عدو لرینه اویدیلر

دخی اویدی بولرنفسطالوب لذات دنیایه

دیدی بعض مفسرلر کی شهوتدن مراد اللهٔ

نمازنی وقتنی اولنجه قاریشه یا بیشر

ویاخود برسوره باشلاوسوزایله نمازکچر

ویاخود جفت رکعت اولنمازنی دقتی اولسیدی

کی شمدیکی نمازه جفت جهری نمازه قاریرمزلر

دورت رکعتلی نمازقدیوا مراغمز ها

ویاخود وقت صلوتده طعام اکل اتمکه باشلر

ویاخود بوللره بولونوب اتون اللهٔ نمازقلمز

ویاخود پیره برکلرغیبته طالر

نبیلردن کوابرز قوم کله دیدی اللهٔ

بنم امریم طوتمز لرایدرلر ضایع امرایتدلر

رکوع یوقدر سجود یوقدر کراهتله طولهٔ واه

ویاخود عصری مغریده قلرلر جمله واویلاه

آنلرک سوزینه دونه یلرقوسه اولدی واویلاه

اونوقدرلر حقلرک امرین بولارجون اولدی واویلاه

کی نفسینه اویارا اولکن نمازی ترک ایدای واه

ویاخود اول یترا ویوقدیمزاول بامرالله ها

ویاخود بیع شرادن قاچوب قلمز نمازاولکا

تمام ایدمز سوزدیو نمازی فوت ایدراولکا

انکجون اکدیکی یمزانکجون قطاولورکاه کاه

کی ابدست سینه اکین اکوقایل اولمازاکا اللهٔ

طعام اول بین جیدکجه رفت نمازای واه

قوناغه یتیشام دیو اکجه رنمازی ای واه

قاچوب جامعه کمزلر بولاردن جمیع واویلاه

ویاخود خفیه

ویاخود خفیه قلرامام بولورسه بولنلر

قولاغی ایله امریمز نمازدکلمرادی هم

ویاخود اتبعوادکی واوی کروی معطوفدر

نه دیمکدر مراد اللهٔ بنم انبیالرمدن

نفلری نه اسرع سیچکدن کیچکدن

دخی ابواه بنمکستلر بولادانم

ایدهلرعزت بایه فقیری ردایدرلر بابدن

بنم امریمکم سنلره میل امیه بولنلر

بومثلی اولان انسانه القا ایلیم غیا

بیان اندی مفسرلر بوغیانک معانی سین

خصوصا ابن عباس کم خذاضی اوله اندن

کی اویلر بردرکم قصوری هب جهنمدی

بوغیادن بنی حفظ ایت حرامدن قنی کوجدر

کی هب غیایه برمعنی ویرلر انی بالک دکله

قنی اخبث درطمی اتاشی بک یقرنشی

آرامزتعدیل ارکانی دخی فعل رسول اللهٔ

بولاربوکیفه کوره کشیه قلدرد صلاه ها

اضاعوا اوزره معطوفدربودربولندی مراد اللهٔ

کراهیرز قوم کله اویه شهوتنه میلاکا

دخی زنالوا طادن بولاره ایدر میلاکا

دخی کوشکی سیلاری بیم دیو ایدر میداه

دوکرلردور لوجانغی کنه دولوبه میلاکا

ایدرلرامریمه تحقیف بولاره واه واویلا

قوشنی اتام یعنی اوله اشاری واویلا

خذاضی اوله جمله مفسرلربولادرکاه

دیدی غیاجهنمدکی ویرواید رده هی واه

کی هرکونه جاغرربیک کزسکا ضیغتام اوالله

دیوالله جاغردکرنلر ایده اه واه

کی غیایه رده درکیم دیدک دردکی اولدیلا

عذاب بک الیمدرکم کرنلره ایده واویلاکا

دیدی عطا کہ غیا قیوسی بر داد یدر او ندہ
کعب بر داد یدہ قتہ درک درہ در را و اکہ
خبر دہ وارد اولد یکم کید رکن معراجہ سرود
کہ جبرائیلہ صوردی اول بوا کلدی ندر یلکل
کہ سافط اولدی بر حجر جہنمک یوجاسندن
کہ آدم خلق اولنمازدن کہ اول کلدی ایلک
کہ اول عبادت سنہ کہ بر قیوندہ وار در
قزر جملہ جہتم ہب آنک شدتہ حاضر اولدن
کہ بونلرہ وار جملہ نمازی ضایع ایدنلر

قولہ تعالی فویل للمصلین الذین ہم

الا ای نادک الصلوۃ بخون قلمک نمازدہ
بخون طوتمک حقک امرین بخون قلمک نمازہ
تفکر ایتمسن ای غافل بخون کلدک بو دنیا
دوشمن نکو ایلہ نہ تاسق کا انواع یغملر
حقک بو دکلو انعملر بخی برسک ایچر سکہ

اکا اہل جہنمک ارپنجی جمع اولدی و ما ہم
کہ اندن غیری بر درک دن یوقدر دیدی اللہ
کہ بر اکلدی شدتی تعجب ایلدی اولشاہ
جواب ایلدی اول ملک اشت بندہ رسول اللہ
توجہ اندی غیا قیوسینہ اول حجری شاہ
دیدہ دخی شمدی اندی اولطاش یا رسول اللہ
قچن صووسہ جہنم انوک اغزین اچار اللہ
صناسین بر قزیل یاللک اولور جملہ باذن اللہ
دخی شہوتہ تابع اولور لردی وان لرجاہ

عن صلاتہم ساہون کہ

بخوہ آنمک حقہ قولقی یارین ایدرسنہ اچراق
کہ یوخسہ یکاریکی وار حقک بیوغنمق
بخوہ الدوبردی کوزی بردی بخوہ سکا آیاق
ویرمدی ذوالجلال اللہ بونی اکرمسین اصماق
حقک امر بخو طوتمزسہ نہ ملعون کشیدر سماق

سیندہ اودہ یقاجق

سیندہ اودہ یقاجق عذاب نارہ کبرادہ
کہ سن انسان دکلسین کہ سن قومن دکلسک
جمیع یرادہ کوکلردہ اولان مخلوق قلر نمازن
کل ای حقک عدوی کل نمازہ کل بنیان کل
سکا وعدہ ایدوبدر حق ویلدرسنہ اودہ
مفسر لر بیان ایدی بو ایتک معنین دکل
کہ ساہون دیدی ذوالکرم ندر معنای شریفی
دیدی بعض مفسر لر ایجدہ قلر نمازن
ابو اللیث رحمہ اللہ کہ تفسیرندہ یازمشدر
وبا خود قلمز اولکشی رسول اللہ قلر کبی
کہ ارکانلری کوزلمزہ رکوع یللونہ سجود
بولاردہ وارلر ویلاہ بولاردہ یانلر اودہ
رسول اللہ بیوردی انی نقل ایدیم سکا
کہ ترک ایلسہ بر ادم کہ بر وقت نمازی بیل
کہ سکسان بیک یاپدی انی اللہ جہنمدہ

اذ وصف ایدیم یا اللہ بلورا بحق ہما تالہ
کہ یوقی لہانک سنیک بخوع قلمک نمازی فساق
کہ ہکسندی دلبخہ ایدر قولقی لاخلاق
فلاحہ کل صراحہ کل عدوکدن ایلہ افتراق
کہ ہر بر وقتہ سکسان بیک سنیا قزخلاق
دیالوم انی ایجا لا یصحت الا لرنساق
فلر فلسفہ نمازی اول قابر مزلعب ایدرنساق
کہ خلقدن غایب اولدقہ نمازی ترک ایدرنساق
کہ تاخیر ایدر اولکشی ایدر وقتندہ افتراق
دخی صحاب قلوکچہ رعایت ایلمز فساق
تاوق دائر دکشیر دکیہ کہ ایز جیقر فساق
نمازہ اہانت ایدکلرندن اونری احراق
بونی دکلہ نصیحت ال کوزک ایت اویقوندہ
حتی کہ رفت کجسدہ قضا ایلسہ یقاق
کہ بوقصدن الحصہ کوزک ایت اویقودہ ایران

محقق بویلدر پیشلر اهانت انسه براده
انك باشلنه اون ایکی بیل اکلور البته
اوچ قبرده کلهبل اوچ دخی قیامتده
کده بیاده کلان بلا برکت یکه کیسیلدکن
الور مالینی سبب سز دوکدیر مالینی انوك
بوزینه نوری قالدیره جهنم جهرلی اولور
حق کبر قولینی سودی ملکلرده امر ایدر
ندکلوا اراپلس انسانلرنی سوکه هب سوداکی
که حق بر خنه سومه سه کیملکلرده سوز دیر
اولو بر کمسه بیاض ایده نقل ایدرسکا
جمیع ارمقلرك صوبن اوحاله ویرسلراکا
دخی دنیا یوزینه کیمسه اچی ویرسلراکا
دخی جان ویرمیه اولکی کموت اجلنه اوله
واما شول قبرده کی بلیاچی دیرسکا
تنجه اکله سئوال ایده سکا اول منکر نکیر

نمازی فلسه فلفنه کلور باشلنه سن باق
اوچ یوز دنیاده کلورا اوچ موندن اولور زوالی
ایدرسم همرهن بیان بوحودن اوله کلورا یراق
مسلطا ایدر انوك مالینه ظلمی بلا خلاق
که مفلس اولور عاقبت که قلمز حبنی ارذاق
کورانی نفس ایدر اندن قنی مبغوض اولور ازراق
ملکلرده سوراکی بوکز انسانه دیر خلاق
معزز طوتلر اخی مکرم اوله فی الاخلاق
دخی انسان قلوبنه محبت ویرمیه خلاق
که روحن قبض ایدرالله که صوبه اولا اولمشاق
کروا قالمیه اول صوبه انشلن اوله احراق
بیه طوتمیه اول کشی قنجه اج اوله اول فساق
دخی ایمان کیده انلر قوبه کفر یله اول فساق
قبر قبره کیجکن کلور باشلنه سن باق
شناسیلك جوابنده وورلر سکا بالنظراق

که اولقدر قرکلو

اولقدر قرکلو اوله قبرکی ایچی کشی
کده اصلا اولمیه هیچ نور قلیله حیرتده قالمیه
کاولقدر قبر ضیقه ایچی یانکدن ای کشی
ایاکور کلیت لنه یری پرینه بك اضیاق
اشتر اوله سنك قبرکی ایچی طاشی بقالنه
بلا نور دخی عقربلر یلان صوقلر فساق
واما شول بیاضه کلان بلیاچی دیرسم
حسابك بك شدید اولور کلمز وصفه مغلاق
دخی بغض ایلیه الله اوزریکه سنك کبنی
که صورمیه کا اصلا سوره غیاچی بلا خلاق
که عیاده انی بقاکه مجوق عقاب ایده آکا
که اولقدر یقه انی زیانلو ورر مظراق
سعید ابن خدریدن روایت شویله کلمشدر
دیه ویدی رسول الله سوزنده اصدق صداق
بکا جبرئیل خبر ویردی که میکائیل ایله بیله
که یتمش بیك ملائکه رحمه ویردی قواصداق
دیدیلر جمله سی انوك که تحقیق حق تعالی الله
دیدی برکسه نماز اهانت انیله فساق
که ملعوندر اوکسه کیم که تورات و انجلیده
دخی فرقان زبوره که ملعوندر دیدی فساق
اوملعوندر هیچ ایدکور مزکه جشك قوقنجه
مؤبد قلور اول اوزنده که واویلاه کافساق
که بشیوزیل قدر یولدن کلور جنت قوقلادی
که کور مزاول قوقلادی که اهانت اولان فساق
که مبغوضدر اوعند الله دخی عند الملائکه
دخی مبغوضدر خلقك ارالسنده که اول فساق

بکا جبرئیل خبر ویردی که میکائیل ایله بیله
که یتمش بیك ملائکه رحمه ویردی قواصداق
دیدیلر جمله سی انوك که تحقیق حق تعالی الله
دیدی برکسه نماز اهانت انیله فساق
که ملعوندر اوکسه کیم که تورات و انجلیده
دخی فرقان زبوره که ملعوندر دیدی فساق
اوملعوندر هیچ ایدکور مزکه جشك قوقنجه
مؤبد قلور اول اوزنده که واویلاه کافساق
که بشیوزیل قدر یولدن کلور جنت قوقلادی
که کور مزاول قوقلادی که اهانت اولان فساق
که مبغوضدر اوعند الله دخی عند الملائکه
دخی مبغوضدر خلقك ارالسنده که اول فساق

حدیث عمر رضی الله عن رسول الله

که یازیلدی منبهات قلاق ویرایکی ادراك
روایت ایلدی عمر رسول مفخری دراك

كه حال اين ايده بكا ايلدى اولسه ز ه
سئوال ايلدم اكا ايلكونجون اغلادك اولدك غمناك

نه بيوردى جهانك فخرى ايلكونجون اغلادم بن ايلدم اترك
كه دوردت سيدن اوتروى اغلدم بن ايلدم اترك

كه اولكيسى بودركه ايشت سز اذانى بركسز ه
اجابت ايتمسه اكا امامه ايتمسه اقتدا

وضويه قائم اولمسه دخى عذريده اولمسه ه
نمازه شرعت ايتمسه كه فرض ايلمسه اترك

بولاردك بويله وردادم غمه ايدردم ابكى ه
كه كافر ايسه ودركيمسه ايتمدم قاتين اسقاك

ايكنجيسى شول امدهكه آيا غين كوردك قبله
آيا قلوبنه كمدم ايلكونجون اولوردم حماك

اوچنجيسى شول عوردتدر اذينسز جفا اوندن
صوقاغنه ايلدى جولاقه قوشاندى بلنه قولاك

بخون بوكاده وردادم زنا حدى بيجا جلده
ايلكونجون ايدردم ابكى ايلكونجون ايدردم غمناك

كه دوردنجى سى بلدم كه فوت ايتسه جماعته
اونده فلسه نمازى كه ايتسه جامعى اترك

بو مثلى ادملرى بخون يقادم انشاده ه
جهنمه يفركيمسه يقامادم ايدوب اترك

عجب بو قصه دن حضرتس الدكى آيا مغرور
كه كوردكه ندر اولمغر موجود اولورلوماك

كه جامع الفتاوايده يازيدر نقل ايدر عماد
كيتوبه كل اتى كيشى نمازى ايلمه اترك

نذر ه كل اولمغه بلدم حق رضاسيچون
غزا التسه جهاد اتسه هم كافرى اهلاك

اكر حريده اكر يولده كيسه بر وقت نماز
نه لازم كلور اكا دنيانى دونت ايلكل ايدرك

انوك كفارتى ايچون بدى بوزكى عزاده
ورده كل نمازكى جمعدن كتيرمه ايسه اصلا ه

كه حنه اولكيدى نمازك ضررين اوديه ه
ايشدكى ضررينى كل امدى ايلمه اهلاك

كه بنازيه يازمشدر بوليده نقل ايدر عماد
كه ترك ايلمسه نمازى كيدركن يولده اينماك

كيمسه بر وقت نمازى سفرده يولده اوكيشه
وليخود حج طريقنده كيدر نمازيدوب اترك

كه تحقيق ارتكاب اندى يدى بوذنب كبرى
كهدر بر شراب زنا كبى كناه ايدر اهلاك

كل امدى اوده اولويده مشقت زاردنوركين
كيچه سين حقك امرين باشكه خاك باشكه خاك

فضائل الصلوة الجماعة قوله
وسارعوا الى مغفرة من ربكم

نمازى توك ايدنلرك عذابين ايلدم اعلام
دخى نزك جماعتى بيان ايدم على الاتمام

بوكز جوق مجده اولسى جماعته اولحاضر
سعادتى ايدر كه اولدكشى ايدم

نذر سلطان اولكونين كلامنده اشت انى
آيا امت اصحابم جماعته اولوك ايدم

كه بش وقت نمازى جماعتله كيحفظ ايدن
كه سرمدن نيوكز ايلك نكيرى مع الامام

خير ايدر انك ايچون كه بوذنبيك حجه وار
دخى بوذنبيك كر عمرين خير ايدر اولدى ايام

دخى خير ايدر بلدن بوطاغ نذر التوفى
نصدقه ايلمكدر بيل مساكينه ايدوب انعام

دخى خير ايدر بلدن كه بر سز كفت انوك
كه برسنه عيادتدن يا كز قلدى اول اتمام

دخى بوذنبيك قولاز اداء ايلكدن اولدى خيرلى
كه كوردكى نيلر احسان ايدر مولده ذى الانعام

خير ايدر دخى بوذنبيك كه فرس بيلمكدن
سبيل الله ايچون دى اولغزا ايچون ايدر خدام

دخی نجاود اولمدن خیر ایدر دیدی احمد
عذاب اتمز دخی الله کی شول کیمسه قبرنده
دخی یوم قیامتده که اصلا شدت اولیه
دخی نبیمز احمد برادرم مسجد سوسه
سوداالله ای اولدخی ملک ای سوسه
محبت ایله برادرم جماعت ایله نماز دخی
بناکم انبیالر صحبه بعث ایلدیسه
قلقبه بخی حق انوک کی جنت بقچه سی دائم
الا ای امتلی اصحابم محبت ایدنیز بر کیسه
اکا فتح ایلیه الله نمودار رحمت قبولایدن
کور جنتده کیمسه نی شفاعت ایدنیز دنهم اول
شفاعت ایده هم یوم قیامتده فریاد
دخی دیدی رسول الله بلک امتم مخالفم
یا باراالله اکا هرکون که بر شهر جنابیندن
دخی قبض ایلیه روحن که صادق قولدی کبی

کیرسنه قراید وب حقک بیتده استخدام
جماعتله نمازینه تکدی اول علی الاتمام
که ظل عرشده تظلل دخی بیاچ طعام
دخی سوسه جماعاتی نه احسان ایده ذوالانعام
کچه کوندز حقک رضاسی کندویه اولویلیم
بعث ایلیه اول اکا ملک الموت الکرام
اکا ده اویله بعث ایده که اول ایده اکا اکرام
قبولایدلجه جنتده کله ریحان دخی طعام
جماعتله نماز سوب قلسه علی الابدام
که جفر دنیادن اول ارکه کوره منیحا اول مقام
دخی بیمز دیشدن که اندن روح ایده اسلام
دخی هم اهل بیته عذابدن ایلیه اعلام
محبت ایلسه برادم جماعتده اولوب ملازم
بشیر ایجنده اول شهره وبنا اول قلیر اسلام
دخی حسن ایلیه انی بدر شهر ایلیه اعلام

نبیلره شهید ایله حفظ صادق قولی ایله
الا ای امتی اصحابم محبت ایتنیز برادرم
اجله جنتده سکوتله بولارین اکا یارین
رفیق ایله حق انی خلیل الله ایله انده
جماعتله ملازمت ایدنلره دیدی رسول الله
ویریله اکا یوز بیک کره جهاد ثواب نبی الله
که فلسه برکشی صباح نمازینی امام ایله
که برکس اویلیه فلسه جماعتله اولکشی
که فلسه عصر برکشی ادا ایتسه امام ایله هم
که فلسه مغرب بلدرجماعتله ادا ایتسه
حاسب جنته قویرا اولورانجماعتله رفیق
دخی هم اکا جنتده ویره ایکی حوری قری
علی ابن ابی طالب نبیوردی اخی کله
قیلک بشر وقت نمازینی که جماعتله ایتسم
یارین یوم قیامتده عملاری وزن اولوجاغن

که عرش التنده اولله اول ویره حق انلره طعام
جماعتله نمازی اول حریص اولوب قیلمیه تمام
دلدیکی قبودن کی اول مومن بولمه مقام
مصاحب اولجنتده مراشیده اولله اعظام
که افتتاح تکبیرکه ادراک ایت مع الامام
که اویله برجهاد درکیم نبیلره اولوب هرام
که اول اویله ذا اول اولله مغفوردیدی علام
عصردن اول اولسیه شهید اولله دیدی علام
که اولسه اخشام اولمدن اول اکا حلال ایدر حرام
فجردن اول اولسیه عشا احسان ایدی علام
دخی صحت ویره انک بدنینه جمیع ایام
کونلک ای وصف اولمز که هر بیدی ذوالکلام
دیدی دیدی رسول الله قولاق ویر بکا هر ایام
که تعجیر ایلمک اکا سوسه نوب قیلمه هر ایام
که تحقیق قوبسه دیدی اولیری کوکه دخی ایام

دخی قوسکه طاغلاری دخی ای کون قوسسه
دخی حیوانات قوسسه دخی هم قوسه قوشلری
دخی عرشیله کورسی دخی جنتله ناری
که اخر کونینه قوسه که بر نماز ثوابینی
که اول نماز ثوابینی بل اغر کله دیه احمد
دخی یاره اکا الله که هر رکعت باشینه بیل
دخی اعطا ایده الله که رکعت باشینه اولیل
بو مقداری جماعتك اولور عدد حاج کثر
والا کاول اولور سه نماز قیلن کیشیلرك
که التمش بیك دخی دورت بیك نمازیاره اکا
طوقسان بیك دخی دورت بیك شهریه بیجاینه
که اونه دارتق اولسه نماز قیلن جماعتله
که یزده کوکده ندکلوادکون زواد ایسه اکله
که کاتب اولسه جن انسان دخی یازسه جمیع ملك
که یر ده کهفه ویر یلن ثواب یازامایالسه

دخی هم قوسه کیجی دخی قوسه جمیع انجام
دخی قوسه جناوری دخی یلی قوسه نیام
تراز ینوك کونینه بونلاری وضع ایلسه علام
که اویله بر نماز درکم جماعتله اولوب تمام
بویك نعمت دکلمیدر خدانك بزه انعام
او تو زبیك کونماز قیلمش قدر ثوابینه علام
که طوقوسان الی شهر ویره جنتده اکا علام
بودکلوثوابی بودکلوایله انعام
ویره هر بینه انوك شهرلرایله انعام
دخی اعطا ایده اکا که رکعت ذوی الانعام
که یزده حور یلرعددینجه ایله اتمام
نه مقداری ویره ثواب بولان قادر قسام
مرکب اولجمله سی اعجمی اولسه قلام
که یازمیه دورشلر ایده میبول اقلام
بولرولجمله سی دوره ثوانی ولسه اعداد

کتبخانه

که بقصد یولیله ای کیشی بولسن ایله استعداد
که اولدرزیرادی الارحامکه اولدرزیرادی الاکرام
جماعة الصلوة وسارعوا الی مغفرة
الاای سارع الجامع قولاده ویرکایات کماع
سکابلدرم قرداشم جماعتك ثوابینی
که سنت دیدی بعضی جماعتله نمازقیلمق
که بعضلرایدی فضدرکه اولدرکم ابویوسف
کلامنه دیدی الله که سارع ایسن ای قوم
دیدی بعضی مفسرلر بوایتده مراد الله هم
جمیع عصیانلرکزی ایلیك توبه یه سرعت
روایتده کلوبدرکم که اهل نارك اکثری
که خیف اولدی بزه درلرکه توبه امتدن انه
دیدی بعضی مفسرلرکه سرعتدن مراد الله
دیدی بعضی مفسرلر سرعتدن مراد الله هم
صاتین فوت ایلمه زینهارکه ابتدا عتیبی

من ربکم وجنة عرضها السموات والارض
خبرك وارمیه اکرام ایدرالله بل اولسه اعلی
نذر احسان ایدرالله قولاق ویرکایات کماع
دیدیلر بعضلر واجب که یوقدرترکه اوسناع
که استدلال ایدوب حفك کلامن انوك املاع
که مغفرته سبب اولان که اعمالیدك اسرع
که توبه یه اویشك دیرلر اولمزدن اول کرع
که صکره بشمان اولورسکز نجرمك فرصه یصناع
جهنمه ایدرصیحه که انلرك توبه یی یصناع
عجب غافل اولسه فیه بزکه توبه سرز اولوب ارتجاع
جماعتله نمازه اویشك سن ایدك اجتماع
که اولنه صفه اویشك سزاولدرافضل مقام اجماع
اماصیدیوکورانی که فوت اتمه صفین یصناع

عمر حضرت بیوردی خدا رضی اولا اندن
تواسینک یوکی لولولیه جواهر اولیه ی
بیوردی حضرت عثمان که اولدر جامع القرآن
کیم امامله بیله که تکبیر اتمنک فضل
ایکی رکعت نماز قلسم او قوسم جمله قرآن
بیوردی حضرت علی که اولدر قاتل الکفار
که ذوالفقار یلن جمله اوریدم کافرلرک یوزین
بولاردن صکره بیغمبر بیوردی قولاقوریسن
اکر برارکه کوکلو اولیه ی جمله سی کاغد
دخی جمله کزار هب مرکب اولسه توسی
دخی جمله ملائکه اولیه ی جمله سی کاتب
عاجز قالردی جمله دوکمزدی انوک فضل
انکون مفرد موجود دیه بیوردی حدیثده
کدنیادن خبر لیدر دخی انجنه اولاندن
عجب بو قصدن حصه سن الکی آیا مؤمن

اولیه ی مکه مدینه اراسی هب دوه امراع
تعالی الله رضا سیچون بنده ایدیدم استفراغ
اکر بر کیجه ایچماه قلیدم بن نماز قضاع
قوسندن خیر لیدر ثوابی جوف ارتفاع
که تکبیر اولیک ثوابی جوق اولور ارتفاع
اکر دنیا یوزی جمله اولابدی کافری اجماع
که تکبیر اولیک ثوابی جوق اولور ارتفاع
کوزیاشی جوهری الفاظ اوزره حکمت اولمغ
دخی یرده اولان اشجار قلم والله ایدی اجماع
دخی جمله انبیا هب اولیه ی کاتب اجماع
یزه لردی قیامت کونی اولنجه متابعت
یزه مزدی عشری ثوابیک یقین یرک
که اول تکبیرک فضلی اولوبدر جمله دن انفاع
نه دکلو وارایسه ذی قیمت خیری جمله دن انفاع
سلف لردن دوتر ایمش صلوة حقنده اول اتباع

که دنیا طولی قدر ملی سن ایلسک انفاق ه
که عفوک اولی عبد الرحمان ایتدی کی انی ترکه
مکر دورت یوزدوه سی وار ایدی انوک نجاته
که بحده اتدیلر اکا یوکلک کلیوردی هندن
برز مکت ایلدی انده کسکون انصرف اندی
لاکوعه یسن یتشدی اول که ابتدا کی رکعته
که دورت یوزدوه ی جمله که اوستنده کمانلی
عجب تکبیری اولانک ثوابینه یتشمی ه
رسول الله وارمی سؤل ایلدی بولشون
دیدی یا عبد الرحمان بل کردمده اوستنده
که بتشمک تکبیری اولانک ثوابینه
ابوبکر سؤل اولوندی حوضی اوله اندن
جواب ویروب بیوردیلر اکر بیک دوم اولیه
فقیره هم ضعفایه تصدق ایدیدم هب
که انفاقه بتشمز کی تکبیریک ثوابینه

بتشمز ابتدا تکبیر ثوابینه علی الاجماع
مکر اورثای ولایدی که برثا جر ذوی الامتناع
بولاریک بوکه هب متاع فانی انجو ایدوب اجماع
که استقبال کندیه اولکیولده ایلدی سراع
که کلدی کوردی محمد کمانه ایلمش اشراع
صلوندن فارغ اولیجق ندر بسر اولدم یوزی اعع
تصدق اندی فقیره ایدوم مالمدن استفراغ
دیولبذل ایلدی مالین تقبل ایلسون استفاغ
دیدی کا رسول الله بتشمز دیدی ای سراج
که بر عبدک اولایدی ایدیدک عتقه استرجاع
صاقین بر دخی فوت اتمه امامله بیله ایت اسراع
امامله بیله تکبیریک ثوابندن بتشمنا ع
دونیک یوکی هب اشتون ویاکوشش اولدی امتاع
تواد والله بیله ایدیم بزل استفراغ ه
بولمی بو بیله بیلک تحقیق امامله ایدیک استماع

عمر حضرت

تصدق قدره قلدیکم فساوات بیله جکمز سبذ
کیه بن مسلمانز دیوکه دعوی ایلك ای کشی
آذان اوقونه مجده اجابت ایلمك اکا
کم برشی برینه قومك آذانی هم حقدك امرین
کیال قلادمدن جمك ندر اکلمی ای کشی
کیدر بایه برکسالین یوقار قلدردی
کاتسنده ای کشی کنا در بایله طلدك
بن امیدم قلبکه کتورکه تکبیر ایدیکز دما

فضائل المساجد من قام من بيته

الی نحوم الارض فی کف

الا ای طالب مسجد اشت بندن براز اخبار
حبوه قلوب ایمجه کلوب در نقل صحیح بیل
مراد ی بوکه مسجده جماعتله نماز قیلا
بارین یوم قیامنده نلر قیلاکا الله
انوك بصدغ برلرك بدنبی بیه اینجه

کجه دم نمازی دیوا کیه اولمك حونه سن اتباع
اولمزمیچ اویله مسلمانکه ایت اسلامه استرجاع
جوکمك اوترك اوده اردیه ایدك لقاع
کیاسز سك کیه جنتز بوحودان ایله استراع
انبده نقل ایده یم سکا کیحفظ ایت ایلکی
جقاریك بنی دریادن دیوانیدا ایدر ایقاع
کیتکریه جاغرسین کناهم ایله ایندفاع
کیقلبکدن دلحقدن کناهم ایله ایندفاع

وذهابی للمسجد یوضع تراب قدمیه

میزانی حسناتی صدق رسول الله

ویرم الکیه برجوهر الکیه اولیه استغفار
کیبر قول جفسه اوندن کیقصد ایمسجده انور
ندر اکاکیاولستارکیاول غفار اوتجار
ترانی قانه الی کونه ایده اختیار
ترابینی کتوه لرقویلر میزانه ستار

بیوردی کعب اخبار بیله کیکوردم بعض کتبده
وارده مسجد قبوسنه ایجری کرمك ایلدا اول
حیا المؤمن حقدن بودکلوکناهك ایله
بوکز خطاب کلور حقدن کای ملککرم ترلو
انور لرلیسکناهنی کروب ایجروبه اول باك
کلور مسجد قبوسنه طشاری جقمق استر اول
بونك عصیانینی یارب کیه ویرو زبو قلوکه
خطاب کله کروحقدن کحاشایا ملککریم
وارك سزلر ملك لریم بوعصیانی انك محکه
وارلر اتا لابونلوکه اول عبدك کناهینی
کلامدی سنده ای مؤمن کیحه کوندز مسجده
خبرده وارد اولدیکم قیامت کونی اولدقده
بولکونه صراط قوی ایجدهم کیمل هیچ
بولاردر لرکه یارب کیبزقورقرز انشدنه
بولاره جبرائیل کلوب بولره سویلر اول امین

کیبرکس مسجده وارسه نماز قیلمق ایچون استغفار
دیلرلاکا ملککرام اوتان ملکی مین اجحاب
کیرسبك نکری اوینه بوجرمله سن ای عیاذ
الوك عصیانینی انوك کیکرسبك بینم اظهار
نمازی نلوب اولدقده ایدر طشره اغیار
ملککرمدیلر یارب نجدالوم برای غفار
تحمل ایلیکن کیکه اتسون جرمین اختیار
بنم کرمیمه دوشمز کیه دیلمك اوزار
کیسزده دنی قلوبن دیه اول قادر قهار
دکزده اولیه برخشر یرکه اول غفار ایده اوزار
نماز ایلیجه یاز ایله کیدن سنده جمیع اوزار
برز قوم کله طوره صراط اوسنده ایقظار
انشدنه قورقولوجاغیده کوکه یاغمار
کیبز بولدن کیجمز بز کیبو قدر قصر ایسار
سزی نه شی منع ایدر کیبولدن امرار

اَتشدن قودقزی دیرلر اَنوك جوینكمه یتیرز
دیه بولاردن جبرائیل اَلم جمكك اَیا مؤمن
یخم كیجه دیكزانی یه یتوردیكز اَندن
دیه لر یتز ایدك یوزكوه دنیاده بحر یده
دیه امدك اَیا مؤمن بنك مسجد اریكزه
مرور ایده بولار جمله جهنمك اوزرینه
بولاردن اَندن دیرلركه بوسبیدن مسجد كیزدی
روایت اَندی بس اَنس رسول فخر جهاندن
قیامت كونی اولدقده كلور جمله مسجدلری
كه بوینی مسك اَزفردن اولوبدر هر تنعبر
مؤذنلر ایدر تكبیری امام یدر نمازینه
بولاردیه ملكلر در ملك دیه شهیدلره
كلیجك محشره بونلره لر جمله خلایقه
بولار مجده كیجمش جمیع اَیامنی اَندن
بولار صراط اوزرنده كیجه لیلدیم كبی

قنی اینجه دورلكلری نه ممكن بولندن اشمارلر
طریقه یتیاده سرزدكزن ایلسك امرلر
خبر ویرلك بكا بونلرك ایدرم سرزدن اینجا
كیجه لرك دنیاده كیزندكی ایدردلك انی برلر
كیجه لرك اوتیه رحمت سرایدلك خبرلر اولدن ایلمزلر
نه امشكوره لر بونلرك نه شدت نه جنون اصرار
نمازنی یاز ایدردیكز بونلك اینجه استغفار
نه بیوردی رسول الله دیر اول سید الابرار
كه یردن صورتنده كلور میدانه اول اخیر
كه یردن صورتنده كلور میدانه اول اخیار
جماعت اوستنه یمش اولور محشره اخصار
شهیدلره ملكلردن اعلا ایدلر اخیار
محمد امتلرندن مقبول اولورلری انوار
بوكون بولدیلر اجری ایدر جنتی ایجار
واره جنت قبوسنه كیره لر جنته اسرار

كه استقبال ایده رضوان كه یمش بیك ملكله
روایت اَندی راویلر رسول فخر جهاندن
كه جنته برتدی حق كه یمش بیك شهر احسن
كه هر مدینه اینجه یوزتدی یمش بیك آو
كه هر آویك اینجه واد كیمش بیك سرایدر
كه هر سرایك اوستنده كیمش بیك دوشك واردر
كه هر دوشك اوستنده اوتورمش عین الله
یاغدن طوبوغنده وار نجه مسك ازفردن
كوبه كیدن بوینده وار نجه كافور دن اولوبدر
اولوبدر اویله برنور كیم حقیقی دنیاده
رسول الله صورتیله كیلر جونده بویا احمد
علیه بسمه وایدر خدا راضی اولاندن
كیدردی صكن مسجده بوردی بلن اكرك
بوكه درلردی یا علی نجه بلكی اكوسیك
جواب ویردیكی بونلره كه ایدرسكز غالط

سلام ویه بولار جمله دیرلر مرحبا اخیار
نه بیوردی حبیب الله فولاق ویریوسون اخیار
كه زمزمی یا قوندن دكلمرمر ویا بولادهن
جمیع جمله نمردن قتی ابیض و لا انوار
اولوبدر جمله سی یاشیل زبرجدن اولوفاظهار
كیمی حریر كیسندر كه ایجاد ایلدی جبار
كه اویله حوری عیندر كیم كورندی اولا لر الكار
طوبوغندن كوبكنه وار نجه ابیض عنبر
خدا خلق ایلدی باشین كه صافی ایلدی انوار
دونادردی كونشیك نورن ایدردی عالمی انوار
رسول الله خبر ویردی جماعتله اولا اصرار
فجن نمازمزاد انسه ایدر وضویه اول ایثار
كه بوینونك طمرلادی شیشردی هم اولور جماد
كه ظهر كیده بوكك بوقدر كه بوندن ویریه اخیار
بیم ظهرمده بیوك وافقه اثقلدر اخیار

ه ثواب بر قوکه کرکتور کامدیلر انی
ه که بن بوکلندم اول بوی بنم ظهر مدرسه اولی
و اردی مسجد قبوسنه اولصاحب العلم
مسجد ثانی بوکه کلدی فقیرك قبوکه کلدی
آذان ویرامدی ای بارمی اوبکه کومك اولسون
فضائل الآذان قوله تعالی ومن احسن
آلا ای مؤمن کامل اوقوبش وقته سزا آذان
آذانه فضیلتین دیم سکا قولاق طوتسك بکا
ندر دکل حبیب الله آذان اوقویه برادم
دخی سنك آذانکی نقدر کیسه دویرسه
بولمازك جمله سینك ثوابی قدر ثواب ویره
ولکن کندیکی صانمه تعبه ایله آنده
که اون یرده کفر یازاد که تنبیه غافلین
صانمه جهلله اوقومه آذانی سن کای مؤمن
اکر استرسك جنت طلب ایمه ایلك حق

دخی طاغلر قوط اشلر قوسی آندی اعتبار
انجمه اکرین بن انجمه اولدم ایکیمز
بنی ایدر دی ولخلقه اشت ندر دی اولخیار
ضعیفك طابوکه کلدی دیو اغلردی ضطراب
بونی سویلر ایکن کور مساجد باعتدل
قولا ممن دعا الی الله وعمل صالحا الآیه
زیرا سنت رسولدر صفین ترك ایلمه هرآن
اول اعلی سیدك سوزین سکا نقل ایدیم آلان
اونی نه یه نیر سه اوراده قلجر اوشیطان
نماز قیلسلر اونوکله اجابت ایلیوب اولان
که هیچ کسنك دکل اصلا سنه مسرور ایدیمان
زیرا حرام ایدیلدر حق تعالی که کلمات
که تعلیم ایله اوسته اذدن اکلیوه اوقوالار
کر سینك ناری کبرایه ایدر سعی لعب فی الاذان
آذنه سنتی کوزدکه تعبیر ایمه حرفلرن

رسول الله نه بیوردی انیده نقل ایدم سکا
برادم اوفسه قرق یل مساجدرده اذانی
ولکن شرط بودر رحسن ایت صوتکی هم سن
بسار اوعلی که عطادن روایت شویله کلمشدر
مؤذن مغفرت اولور که صوتی چقدیغی قدر
سعید خدری بیوردی بانده اولان ادمه
که رفع ایله صوتکی کوجك بتدیکی مقدار
کزیرا اسماع ایدوب رسول شمس جهاندن
اشمز الا اشیدر اغاچ طاش انس جن اوتلر
دخی اذان سبیله بنجه انواع معصیت
حکایت شویله کلمشدر که منصوری ناهیدن
بوفصده عمر اوغلی زمانده ایدی اکله
که برکوربنك اوستنده کودوم کندیمه
که درین کندی تقیدن که لاقوة الا الله
بوکزبر حسن صورتنه برادم کلدی رابعدن

که یازدی حیوة القلوب بوآخیاری بلك ای جان
خدا زاد ایله انی یدی طمودن اول منان
ایلك مدحن طلب ایمه که فی الاذان
دیدی دیدی رسول الله که صاحب جودی عن هرا وسطان
دخی تصدیق ایدر جمله آشیدنیاش قوری هران
کسن بریه اولسکده اوقوا اذان فی الاوان
که تغییر حروف ایمه رعایت ایله فی الاذان
نه بیوردی رسول الله کلامنده اولوسلطان
که اشتهادایه جمله سی که عند الله والمیزان
که عفو ایدر مرض الله کیشیدن انواع عصیان
که بغداد ك صوی آرتدی کوکوندن کوزه اردمان
مکر بر کیمه رؤیامده که کوردم کندیمی آچجا
که صوار تنوب کیدرهان شهر غرق اولاجق الان
که بغداد غرق اولیوردی دخی اهل بیه الان
مکر کیم بومك ایمش کلدی جون حقدن اول الان

كه كوخه ناحيه سندن برو بركشي دخي كلدي
رابعه كلنه ايدركوكرخدن كلان ملك
جواب ويردي اكا ملك بكا امر ايلدي الله
كه كوجدن كلن ايدر بجوغ عرق ايله امر اتدي
جواب ويردي اكا ملك كيجه ملك لري جمله
شكايت اتديلر حقله كه يا رب بو كيجه
غضب اتدي بولان حق بكا امر ايلدي الله
بوكونلرده ملكلري كه اغديلر كوكدن بزر
يدي يوزيرده بيل اذان اوقوندي اي خداوند
يدي يوز اذانك حرمتنه بن اني عفو اتدم
كه دعا صاحبي ايدر اوياندم اوقوندقجه
كه انده نصكره كونده نقصان اولدي اوصوت
صافي زينهار ايا مؤمن كه ترك ايله كلامي سن
مؤذنلره درت يوز سنه ده اخفاجه
روايت اندي ميمونه رسول فخر جهاندن

مكر كيم بود خي ملك ايش كلدي بوده الان
نه شئ له امر ولمندن سن خبر بكا سن الان
كه اهل بغدادي جمله صويه غرق ايدرم الان
بولا رك صوجلري ندر خبر ايت بنيم سن الان
كوكا غدي بولا ردوبدر حقله سويلدي هران
بدي بوزفرزي بوزدي لر شقيلر اولدي لر طغيان
وار امري اي ملك بغدادي غرق ايت صوين الله
ديديلر بونلر بوكون بغدادي اي مسلمان
بولا ربوني ديكر اشتي نه اشلدي اولمنان
كه غرق انمه كلي ملك مكانيكه كتي امكان
كه فالدي صوبغدادن بن كي كسلمن برزنقصان
كه اوكي مكانتي كتي واردي كه اول نقصان
اوقوندكن اذان دكلي يقرحق سني في الزمان
سكا مجاهد اكود كلرسك اذاني سن هسان
نه اشلدي رسول الله قولاق ويربوكه سن ايشان

كه اولدي قائم سرور كه بين النساء والرجال
كه اويوك سز مؤذنلر نه درسه سزده انى دك
بيوردي حضرت عمر يونسلر ايجون انجق
بيوردي يا عمر اشتيكي فات اولدي ارلر
زمان اولا بجكده كه بر شاه وار ايدي اكلر
وفات ايلدي اولشاكيم برز زمان مرور ايدي
بكا سويلدي اول صالح نه اشلدي سكا الله
نه شئ ايله يارلغادي كناهكي سندي الله
كيدكن بزتوا بعلايله اذان اوقوندي بيل
اجابت اندن اوترى يارلغادي بني الله هو
كه بر جوهر دخي ويردم اني نقش ايله قلبكه
كه عثمان ابن بزادن روايت شويله كلمشدر
كه بك غملندي يا باسي كه اوغلونك وفاتندن
بنم اغلرسبك اي كشي ديو سويلدي اوبكه
ولكن اي ترند اشلر كتا هلي وفات اتدي

ديدي يا معشر النساء بجن اشتي بكزاذان
كه زيرا كل حرف ايجوغ كه بيك بيك درجه ايمان
نه مقدار اولا ارله بيورك اني ذي احسان
سعادات شول رجا المرء انا في ذكلهران
كيم ايسم اسمعيل ايدي قتو صالح ايدي هران
كه بر صالح كيشي اني كورو بدر اني في المنام
جواب ويردي اكا اولشا مير لغدي بني حنان
جواب ويردي كه اكا كيدردم بولده نا كهان
ايتم حكدم طوبي ويردم اذاني دكلي الان
قتو صوجي عفو اتدي ندكلو وار ايسه عصيان
بجيلن نه قلار حق كه اول ذوالمن والاحسان
كه سالم ابن عباده وفات اتدي مكن برزان
كه دوزمز اغلاول هران كروغرق اولدي الان
ديدي والله كه اوغلومك وفاتندن دكلمزدن
بنم اولر حالي اوغلومك يقرا في النيران

برزابادم مرورا اندی انوك موذن اوزرینده
دیدی اوغلوکی دوکدکه کی کوردم کی سویلدیکه
دیدی رحمت ایلدی بکا قبردم ایچنده حق
دیدی بر کون مرورا اندم کی برکشاه تصدا ایدم
توقف ایلدم اندم قولاق اذانی بن
کی حتی فارغ اولنجه اذان استماع ایدم
کی اول عصیان ایتدیم کروصکره رجوع ایدم
بنی قبولیه قودیلر ایکی ملك بکا کلدی
بولار بکا عذابا ایتمکه قصد ایدی قبولمدم
بنم کرمیمه دوشدی کی برقول ایراوزرینده
فضائل الدعا واذا سالك عبادی
فلیستجیبوا لی ولیؤمنوا بی
کلای دنیاده اخرتده سعادتلرینه سزاوار
کی قطع ایلدا ومیدیکی جمیع مخلوقدن ای کیشی
کی یوقدر فائده غیردن جمیع قسمت ویرن الله

یا باسینه کی برادم کی کلدی سویلدی اینانه
سکانه اشاری الله دیوویرکاسز الان
دیدم نه شیدن اوزری سنی حق ایلدی غفران
اشیدم بن موذنیك کروصوتنی اوزرما
نه دیسه اذانی بن دخی دیدم کی بلال بن اذان
حقا حمد شنا اندم اندن نصکره فی المکان
کی کلدیم اویمه صکره کی عارض اولدی موت الان
قتی شدتلی کلدیلر کی عقل کندی فی المکان
کی کلدی برینداحقدن کروطوریا ملك الان
اذانی دکله اندم بنی یزلیه فی الاذان
عنی فانی قریب اجیب دعوة الداع اذا دعان
لعلهم یرشدون
کی حضرایله سؤلکی خدایه انجوای سئال
هما الله بلوارسن نیازی ایله ای سئال
انا کیکی بلیکه صوق کی بلوارنکریه سئال

کی ترك ایت دنیای فانی صاف دنیای اسمه
قلیلدر بو اقلردن ازلدر بنم املدن
کل امتدن انسه نکریدن برملکی فنا اولمز
خلوص ایله دله حاجت کی اول خالقی مولادن
دیدی الله کلامنده فریضم قولك ربیعه بن
کی بونکره کی طمردن قریدر سکا الله
بیان اندی کلامنده خطاب اندی جبینه
کی بن یقینم انلرم بونداغی طمردن
صافین زندهار ایاداغی کی انلرکن خدمتین
کی زیرا اولدیکم مرورا اندی کلیم الله
بکا بقدی کلیم الله قتی بك بلوارحقه
الهی بویکدرك حاجتی بکا اولایده
کی سن ارحم الراحمین بنم زین اولدی
کی وحی اندی خداوندکی یاموسی اشت
ولکن جائز دلدر کی قلب غیریده در

کی ترك ایت دنیای فانی صاف دنیای اسمه
بونی کیدرفتی الله نوهمدر بودخی خیال
دزیلا اولمز حقیر اولمز کی اولمز دایما ایچال
کی زیرا قریدر اولحق سندن سکا یقین هر حال
کی بندن نه دلرسه ویرم البته کل حال
بلورکملك ایچنده کی نوا شیالرغه هر حال
بنم قولمیه سویله یقینم انلرم هر حال
کی استه سین بولاردن کیم ویرم ایدم اعجال
کی جمع ایت قلبکی اکا قبول اولدعاك هر حال
کی برادم دعا ایدر نصفت علر ایدر اعجال
کی نفسنده دیدی موسه دعا اندی حق اعجال
ویردم حاجتین انوك ترحم قلم منال
بخوا فیرمزسین اکا بخوفی ویرمك اکا منال
کی بس بن مسندن ارحم کی بویکده ای سئال
انکجون بن قبول ایدرم دعوتین اهمال

که بن شوی قبول انتم دلی جا غیر بکاد
بو فصد ن خبر و بردی دیدی موسی
کل ای طالب طلا بکن خدا نک امر نی کور
دخی بیمبوشنی شرک ایله زنهار
که شیطان سوزینه اویله که ترک وسوسه
سکا بر قصه دیه یم او قصد خبر دار اول
ابراهیم ابن ادهم دیر که جفد بر کرینه بر کون
بلک حق سبحانه و تعالی بنده دعا کور
قوم بر دیدی ال اکا بز نکریدن ایسترز
بولاره بس خطاب اندی که اونی شیدن او ترو حقا
بری بودر اندی که سورین درسکز حقی
محمد امتی بوزدیو دعوی قلرسکوز
که شیطان دوکمانوزدیو دعوی قلرسکوز
دخی جنتی سورزدیو دعوی قلرسکوز
که بن مسلمانن دیو دعوی قلرسکوز

که فلب غیر بلک اوله که دیرمم حاجتین ایطال
که توبه ایلدی یکت رجوع اندی من حیا
که حق قبول ایدن سنک دعوانی عجال
اکو درسک قبول اوله مفوحاجتلرک عجال
که زیرا حق قبول ایتمز نواحت اولور ایطال
صدور یکده انی حفظ ایت نصح ایت بولنمز حال
خطاب اندی دیدی خلقه قولاق تورک بکا همه حال
نکم ایسترسکز حقدن اجابت ایده ذوالجلال
لکن دیر مزسئوالیمز امل ضایع اولور همه حال
قبول ایتمز دعا کوزی کیدر هوالر همه حال
ولکن امری بوقدر سزده انکچون ایمز اقبال
ولکن سنتی بوقدر افعالده دخی اعمال
ولکن سنتی بوقدر افعالده دخی اعمال
دخولینسبب اولاجق اعمال ایسترده عجب همه حال
قه شروط اسلامک قنی ایمان قنی اعمال

که مرتکب اولور سکوز بویک کناهره اشلرسز
اوتانمز حقدن بودکلو عصیانکز له
اولنلری کوردرسکوز ولکن عبرت المز سز
دخی ماکول مشروبه کوز تمز سز حلال سز
کیچه کوندز که دنیایه توغل اندکز همان
اکر طلب ایدرسکوز دعاکوز قبولینی
اطاعنده اولدکزی بنی قبول اولور دکله
حکایت شویله کلمشدر که شهر نیسابوریده
اندک برقری وار ایدی که تزویجه مراد اندی
که قز اغلایرق کلدی که سویلیه بابا سینه
که امر ایدر حقله تزویجی بنی اغلک بوکه قزم
ولکن بابایم نجدیم بوقدر جهازم هیچ
بنی بن سوکورز زوجم بونک ایله وارام بن
انکچون ایدرم ایکی انکچون اولورم محزون
عبث آتدی قزینه اول که یا عاصیناد ک سن

انولمیجون حق قبول ایتمز اولور دعوانکز ابطال
کنه حقه ال اجار سیزدن ایستمز سکوز زهر حال
که خوف فکر یوق اولمدن که عقلته سکز سئوال
دخی ملبوس اولدنلره حلال ایکمز سکوز زهر حال
اونتدیکز حقک امرین کلک حقه سزاوغفال
بولاردن رجوع ایدک اطاعنده اولک همه حال
که رد ایتمز دعالرین بولاردک نکری کلی حال
که بر شیخ وار ایدی اندن کرامات صاحب اعمال
فقیر ایدی بونک حالی بوغیدی بونده برآموال
بابا سی بن عطا اندی بخون اغلدی اوزاق
قزی دیدی بابا سینه کزواج دکل ای اعمال
دخی توضیح ایدرسنی فزل قزی دراقربال
جهاد ایتمه بکا ای بابام عدو دن اولیم محتال
که قوتی المهدن ای قزم خلقه ایتمه اتجاه

یارب این یوم قیامت سکاحسنا ابد راحت

قنی قیامت از بغلت دیو خوی ابد راحت نشناسی

دیمز سیدک که بخم اولدی بنم حلم قیامت

که رسوا ایدر حق بنی بین الخلق بالمسئول

بوکون دیدی قرینه اول که ای قرینم نجیدیم

بلور سک بنده یوق مالم سکا جهز ابدی ولما

دیدی اول قرن بالبینه فقیر ایسه سن ای بابا

غنیدر تکری تعالی که اندن ایسته یرز مالم

نعم دیدی قرینه اول که ایستا یلوم اللهدن

اکر ویرسه ای قرینم ویرمیم بن سکا اموالم

که وقتلکم کیجه اولدی که جمله خلقی اویور یکن

اوندن جفدی اول زاهد که اولدی مسجد بخانم

ایکی رکعت نماز قیلدی مناجات اندی رب بنه

دیدی یارب بو عاصی بکا ویرمز یرز اموالم

بوکون بر صدا کلدی جناب حق طرفندن

غضب کلدی اول زاهد اشیتنه سویلر اقوالم

که بر دخی دیدی حفه اکر سن بکه ای باری

که ویرمز سک بو عاصی مالم اخر بنکدن بکا فی الحال

ورودم بن عصا ایله قرادم جمله قندیلك

اشته ورودم اویك یقارم اویکی فی الحال

دخی یقامی یقارم که یقیسی هلاك ایدم

قبول المز بسك دعوانمی ویرمز ایسه سك اموالم

که بوندن صکره مسجدك طمو یارلدی اوسندن

ذهب فضه یاری التون یاری آنجه ایله اسیالم

انه کن طوتدی ویردی اول قجن انکی طوتنجه

دیدی یارب سکا شکر که ایتدیك نعمتی ایصاله

که فرصت کجه کیمسیکی زمانی خلقیناك الله

کدی ولسه دنیا مالیله دیمز یرز که اول مجال

که شیخ کتوردی زیلی لن قبویه کلدی مسجد

خروج ایتمك مراد اندی که اولصاحب ذو الکمال

بوکون مسجد

بوکون مسجد بو جاغه لدن که برادم که جقدر

یا بشیدی زیلنه انوك دیدی عشر یجدی مال

که شیخه دیدی اولکیمسه حصادی دردك ای شیخی

جقر عشرینی سن انك کنوز و پر بکا لی حال

دعا نوحوم سندن زه امین صیغه سنی بن ویردم

سنکله مشترك اولدی فکرایت انی سن بحال

بوکون تصفیه اول مالك امین دینه ویردی اول

که اکسیك ویرمدی اکابرا براندیلر ایدال

که اول فقیر اکا دیدی نجه اندن ترك اندك

بخشه بوسوزی سویلدیك ابدن اندن اعتزال

دیدی الله ای کشی سنیك اوبکی یقارم

قرادم قندیلك بینلرده حراب ایلدم احتجال

جواب ویردی اکا سائلی یا بویله دعا اندوم

زیرا عهد اندم انوکله که امرین طوتمغه حال

که عهد اندوم بن انکله که بن غیره طمایم

که غیریدن طلب ایتم قوحا جلر بزم هم حال

بودکلو ضعیف مسئله بن کردن اقدم امر بنی

دخی بن عهد یمه طوردم که طوردم امر بنجه حال

که اول فقهای عالمدر که اولر جبار عالمدر

که اول جمله دن انوای درکه اولد صاحب الجلال

آکر اول ویرمیه یدی که بن استدیکم کشیدن

یقردم اوینی انوك قرادم قندیلین فی الحال

فقیر شیخه دیدیکم که سن قوقمه می اللهدن

بوسوزی سویلدك حقه حیا ایزتی ایدوب ایقال

شیخ دیدی که اولکه کیدنارمه عشودم اندی

دخی قلبیمه ویردی اول حجارات هیبتین ایصال

حراب اتدی بنی صومعی اول کلمایله

دیدی قوا نفسکم و اهلیکم نارا کیدوب ارسال

که بندن استدی بر قلب که بن قلبیمه اکا ویردم

که اعطا ایلدم اکا قوا استدیکن هر حال هم

که هر مخلوقه ایلك ایت کو تولکده نزار ایله
که غیظکی کظم ایله که ظلم ایدنه احسان ایت
که تواضعین اول شمائك سئول ایدم محمده
جهانده فخری یوقدر بیوردی که ایلك دنیاده کشی
کناندر بودنیاده که برشی کله صدر یکه
که یعنی نه دیمکدر که که برشی کله کو کلوکه
ایلك ایله کو تولیکه بودر ارکشینك ایشی
اوجوهر معدنی احمد که برجوهر ایدوب ایراد
که برشئی ایلمز ثقیل یارین یوم قیامنده
که حسن خلق اغزکله که مؤمنلر میزانده
که بغض ایدر تعالی الله فحش سویلین ادمه
نسا کر سلطان عائشه نه بیوردی لفظ ایت
دیکمدر کامل الایمان که مؤمنلرك ایچنده
ابو الدرده خبر ویردی ایشدم من رسول الله
قیامت کونی اول قده که وضع اوله ترازویه

که خنه الناس اولر اسن ایده ارسکاده اکرام
که نور ایله طولا قلبك دخی ایمانله اسلام
که نور بودنیاده دخی بوندن ندر اتم
که حسن خلق ایده خلقه دیدی اول بنیدر اتم
اکا مطلع اولسلر کز کون قوا اتم
اویدی خصمکه غضب بودفع ایدوب اول بسام
کو تولیکه کو تولکده بودر نه مردشی اتم
دیدی یوم قیامنده ایده خلق صاحب اقدم
که برشی ایلمز ثقیل یارین یوم قیامنده
که حسن خلق اغزکله که مؤمنلر میزانده
که بغض ایدر تعالی الله فحش سویلین ادمه
نسا کر سلطان عائشه نه بیوردی لفظ ایت
دیدی رسول الله نصیحت در سکا اعظم
که حسن خلق ایدنلر دردخی لطف ایدر انام
نه بیوردی کو اولطانی که نویفده ایستعدام
که حسن خلق اوله سخا ایکیسی وضع اوله اعظم

بود کلوندر تم ایله دعا می ردایده بیدم
که ایمان دفتر یلی صیتر که قلبیم یقیلی جاغز
نقیر بوسنجه دیدیکم ندن اردکی بو اکرامه
که نائل اولا یم درسك بو کرامتنه ای کیشی
هوادن کچه کوندز هوا ملازمت ایله
که مشربه کیمه امرندن اوده طوتمه سنك امرینك
عجب بوفضیلت حضرتن الذکی ایا مؤمن
الکده یوق اوامرهم محارم دن تجنب بود

در بیان حسن الخلق لقوله علیه

الا ای مؤمن کامل کما لندن ایدم اعلام
استرایسك جنت طلب فلا ایسك دینار
اکر حقك رضاسنی ارزسك دنیاده کیمسه
که خلقه لطف ایله اول جملکه فرداشك
بیوك لرك اولا یاباك کیبت هر یرده قس تعظیم
بیوك نوابجق دیوانت انلر عزت

حراب اولوردی قلبیم بل یقیلردی قواعمال
که اعتقاد اغاجی یقیلردی قلبدن اسقطان
که شیخ دیدی ایا مسکین اکر استرایسك احدن
که اولدر نفکی سنده هر شده ایله انجدان
کچه کوندز هوایله ایدر هویی استفضال
دیکدز قومه مولای سنیدن ایده افضال
کل امتی یدخلون الجنة الا من ابی
کنه ال اجك الله حیاز لقدر ای سئال

السلام حسنوا اخلاقکم عاملوا الناس معاملة

اول علاسیدك سوزین سکا کل ایدم اعلام
که خلقوك حسن ایله اودر اوشر فعل ذی الاکرام
که ترتیب ایله ذاتکی مطهر قلبمن الفاظ
که حلم ایله سوکرلرکی صبر ایت ایله اشتام
که کیجنلرك کورچکرکه بونلره ده قیل اکرام
که کیجنلرك کناهی ازدیوا ایده سین لحیتم

كه خلق اينديكي وقتده كه اول ايمان آلله
دخي سخا ايده بلده كه قوت ويردي ايمانه
كه كفر خلق ايله بجكز كه اول الله سويلدي
كه جهاني قلوب ايجنده يازمشدر بو اخباري
ايكي قسمه درر اخلاقي بري مذموم بري محسون
در بيان اخلاق ذميمه وهو اما
شروع ايده لوم اجمالا كوني خوي اولنلره
كه سوء الخلق اولانلره قرب تبك كوني قوملره
كوني خوي شول فعللردكيم دينم صاحبلرينجا
دينه نه كلور سره اول تكلم ايدر اول سوكر
دلك افاتي نه ايسه تكلم اولدوبدر
فقيرلاري كور بجك جوپرر يوزن الور
خه انجيه سره ادم اولور سك اكا غضبان
بوده خوي سوء خلقدر بونيه ترك ايده كور سن
كه انجيه سني حيوان طريقده ياخو ديغريده

كه فوت ويردي ايمانه كه حسن خلق ايله علام
انجوق بو ايكي كشي اوده يا تمز اولور سنام
بكله قوة ويرانكه كه بخل سوء خلق براهم
دخي باز ايلدي اجمالكه تفصيلين ايت اقدام
كه احسن بيان اندك ايله لوم مذموم اعلام
نقله صاحب الطريقة
آلام دريايي عمادن ايدم بر نظرم اعلام
كه شرتن ايكي نهايت بولوبدر اندي لرجرام
كل مؤمن بوكرو هدن حقر غيرنفسكي ايرام
كف سويلر فسق سويلر ايدر مؤمنلره ايلام
دخي كوزانتن اشلر قولاقيايي ايدر اقدام
بو سوء خلقدر اي كشي دينكي بوايدر اعدا
محاربه ايدر سك سن ابوكله اولر ماخصام
بو شيطان فعليدر كشي بولنجه كندندن اينر اعلام
اني ضرب ايلمه زنهار حكمسين ضربني اي حام

عادتدن زياده اني كه ضرب ايسه يك بولنده
كه حيوانجغي بك كوجدن ديلي يوق سويلسه اكا
بودخي سوء خلقدندر كه حيوانه سوكوب دمق
كه واقعا صدكديم كه حسن خلق ندر بوندن
خبرده وارد اولدي كيم كه الله هيچ رسولي نوح
كه جمع اولوردي كافرلر وودد اولدي قفاسنه
كه كيدردي اولر وركه انلره سويلدي
كه هركون دعوات ايدي بني كلك دينه اياكفار
كه تعجيز ايتدي كفاري بوكون جمع اولديلر كفار
كه ياندي بر ايكيسي عليك افاقت بولدي فاقدي اول
حيوان قلوب ايجنده كلوبدر نقل صحيح بيل
انوك براولي وارايدي بليديدي بابالرين
كه بن ايمان كتورمدم شو نوحه سنده كتورمه
كه نوحيك باشنه وردي عصايي اولكيشي ملعون
كه بويله ايكن دردي كلك ايمانه اي ملعون

قيامتده سكا الله سوال ايتكوك علام
نه ممكندر حلال اشمق هما كه ايتمك ايتخدام
كه ظلم ايمش اولور سبك سن كه اولدكش من الظلام
سني ضرب ايتمسه نفسان اكا حزن ايتمه هم اعلام
ايدردي كافري دعواة كه حقك امرنه اقدام
اقاردي فان قفاسنده كه انجيمردي حلالم
كلك تكرينك امرينه اياشراراياظلام
بلا كلور سينه البت اولوك اكاه اياظلام
كه ضرب ايتديكل اولندركه اولدي مرتبه اهدام
كه سوكمدي انلره جفردي حقه كل بدنام
كه برفوجه وارايدي قوم نوحه بك فنا تمام
كه اوغلنه ديدي ملعون اشيت بنده اياغارام
النده برعصاسي وارايدي نوحه
يخه كه وردي شنكه

حقه

قبول اتمدیلر بونلرکه نوحک امرینه
کیسه یلورسک ای باری یولداشه مستحق دیر
کیرفعایت بونلاره یارب بالطف اولسون سزایه بونی
کیبوندنصکره اولخالق نه ایلدیکه بونلره
کل ای وارث بیم دیو اول دعوای قیل عالم
کموتیک نلرجکدی کیاولکفارک الندن
ندن وارث سک ای کیشی بدیعلم جهانک اولی
باشیک یارلیدیمی سنک بودین یولنده ای کیشی
کیبرظالم الندن هیچ کیمظلوم الدیغک وارم
کیخلق ایکی قسم دیلیرمذموم بریمحمود
بریتم منظوم رساله بیان اولندیکه بوآلتمش
ذم الجهل و الکفر لقوله علیه السلام
یعنی طریقندن خبردار اولیه لطفک

کیتاجر اولدی اولیوده مناجات انتعا یا العلا
بولازجون اولمدی اصلاح بولاراویرتدی لحظاتم
کیقالسون قوشتی کیمحو اولهقوا ضیاتم
کیویردی بونلره طوفانهلاک قوبدی نام
اکروارث ایسک کرجک اوی امدیحمودی لیتام
کیویردیلرثی دین بولنجکدی بولاراذنام
یعنیدفع ایلمک بدعتلری ویرمک سزی اتمام
کیفاجکتی سورندیسنی بودینده اوتری ایام
نیچه وارث اولورسک سن اول اعلا سیدی اقدام
کیتقسیم اولونوب مذموم کرال النمیشلر الانعام
انی بشقه رساله ایلدیک انتظام
الکفر فیه الی الجهل مثل سواد العین و بیاضه
اکرمؤمن ایسک کرجک کیترک ایتکفری والاطغی
دلیلیکه کلنه سویلمک کیحفظ ایتمک اسخیا
اویونه تماشایلمک کیلغویتک ایدیه افشی

نسوزلی طالوب نه کلورسه انی سویلر
بوازقیلین سکا نردن کلوبدر انی یلمک می
کلدی بوجهلی ترک ایلمک قویرجهلی سیری اوکه
کیزیرا بوجهلک نیه بکزردر انی دیمه
جهلیکده فریدرکفر ایدرک اندن اجتناب
کیزیرا برکشی جاهل اولوب ایمانیلسه
اکرعودت ایسه اولکسن اردن بوش اولوب
اکرقصاص صورسلرکه ایمان ایسلامدن
ایتمه کندیده مردار کیزیرا اولدی اولمرتد
کفرسویلسه برآدم بوش اولورانلک اول زوجی
کیزیرا یلمک لازم اولورانکی ایسه اول
بوسوزدن صکره کیبلمسنک برزمان بوب
کیوارثلریکه قلمز کیزیرا مرتد اولدیشمن
دخی مردار اولورسنوک بوغازلدیغک کیشی
کیجاهللرآراسنده کفرسویلرقچ جوقدر

حقک آمرینی اونوب طریقدن ایلیوبر اطغی
کیجهلیکزسزی بولدن جفادی ایلیه اطغی
کیزیرا بوجهلک کفرآقربدن ایده ابغی
کوزک آغی قراسینه نجه اقربایسه حاشی
کیبرکون بشمان اولورسزاوقولیلی بهار جمعی
اکامؤمن دیمک جائزدکلدر اویلی بلعمی
کیزیرا اولدی اولمرتد کیاندی نکاحی افتا
انی بلمسه اول قصاب اتیندی انمه اشتری
کیمرتدک بوغزلادیغی مردار دیدافتا
دخی اندیکی اعمالک جمیعی اولور افتا
نکاحین دخی دندیدکی بعده التوبه اطغی
کیبین لمالفی اولورجمیع جمله ایدر نقلی
کیقلمزکافرک مالی کرومثلیله نقلی
حلال اولدیحسنه اوندمک اولدی امک هوای
کیزیرا ضرتی یلمز انارکندینی فی اولور طی

كل املى سنده اى جاهل كتوبه ايله جهلكه
لسانكى برندى حوكه تعليم تعلم جودن
كه مركبدن كتيده ربوجهلك بلك اى كيشى
كه ضرى بليدى اوقودى جاهل اولمزدى
كه اعظم المعاصيدر كه جاهلى بونيادن
او لودن يادده جاهل دخى اخرده اولودر
اكر ايمانى اوليدى وارديدى عالمه اولاردى
كه شبه اندى بوجهلكه شول سياه بوجيكم
تحرك اتسك انلرى كه بللو اكثرى انلر
كه سويلر سوزينى بلمز كفر ميدر فساد ميدر
كه سويلدكدن انلرى كه ورعدن بحث ايدركدر
مجرد رجالك بغرى كه كلمز قلبنه الهام
كه بيك يل عمرى اوليده نماز ظهر اوتجه
كه زياد دينى بلمز كه فرض بلمز سنت بلمز
كه فهم اتمز عمل بيله اولودر يوامرى بيهوج

او قومغه بشلكدن كچر عمريك اولورا فنا
حقيك امرينه صرف ايله لسانكى كيجه اضحى
بلور مركب كه كنده يه نفع هم دخى ضرراى
ولى كنفى بليدى اوقومدى اولوب اطغى
كه افق للفاسقدر كه اولمازجنه ارمى
درلر اولجهنميه اولور دراشى واويلاغ
كه عملى حالى اوكردى يوسويلردى اولا طغى
كه اكثرى تره بكر كه شبه اندى بلور علما
فساده وارديراورتاى كه خلق ايدر اكثر افترا
نه كلورسه لسانه انوا سويلويونى قرا
ويا خود يازمدن قبح كه انلر سوزلرينه سما
كه تفسير ايلسك كه جميع على كنه اطغه
كه اولمزنا بلدسه اكه كوراولكنى فى اللظه
دخى مكروهلرى بلمز نهى اولمش اصفى
انوك جوفايدك اولمزلمك ضايع اولورارى

صفات الله هم بلمزدخى بلمز مذاهب هيچ
دخى انبيا حقنده اولان صفتلرى واجب
بولاركندنى هيچ بلمز اكر بليدى كندنى
رسول الله بيودمشدر برادم كندنى بلسه
كه يعنى بيودى اولكشى ذاتنى بليدى
بوانلرده كمك ازبو ايكيلرده دخى طمر لر
كوزلك كوردى يودر سلشدم دلك هر شئ سويلر
كه بر شئ غرك الدن اجى طتلو يلور سيك
يديكك ايجدبكك زمانده كرسيك كه ايجردن
سنى احسن صورتده خداخلق ايلدى بوكون
كوزل يارتر حق سنى كه ايدنلرهم دخى كوزلر
بولارى فهم ايديك نلرن كلدى بولاردكا
وطاجاهلك احمق سيك كه فرقلديون صغر كبى

فضائل العليم لقوله تعالى ولقد
الحمد لله الذى فضلنا

دخى بيغمبرى بلمزدونه مرسلرن اطغى
انى بلمزده اوكنزصغر كبى كنزالا
بولودى ربتسنى البت ايدردى امرنه امضى
بلورنى ربتسين اول اراولودى كامل انقى
نلرن كلدى يدنلر بوصورتلرندن بيداى
بوالرى ايقى بودن كوزلر بوقولق ايلدى اضغى
قولاغك صوت اشيدرهم فهم ايدرحتى اشيا
بيك ايجك درلو الدنلر ايدك هم حلم هضما
نلرن كلوكلك وارهمانى فكر ايلمك ابغى
كوزل بوزوبردى كوزوبردى نمودن ايدى حسنى
كه ايده وارميدركوزقاشدخى بوفكوزنده بواشيا
بولاردن ايدوب استدلال ايلردك ربكى حاشا
يديكك كيديكك بيلك كه بلمك نارهم عقبى

نبينا داود وسليمان علما
من عباده المؤمنين

الا ای طالب آخرت طلب قل مطلب اعلی
او قوس محبت ایمان او قوس محبت اسلام
که زیبا یلمسه برکس کو وایما اسلا مدن
دخی نکاح لری اولمز که زیرا مرتد اولدیلر
که زیرا بونلرك اندکری زنا اولور هرا
علمدر یفت اجلا علمدر شرف اشیا
بیوردی بس رسول الله که ایمان دکو عن
انوك ثمرسی علم که علمله منور در
معاذ ابن جبل ایدر خدا رضی اوله اندن
دخی شهاده صاحبلر دخی خبر نده دلیلدر
تفکری معاذ لدر که برکونك صیامنه
که آنجق بونکیلدر سعبادات تکریه کشی
عملك رئیس امامیدر که جملهسی اولمه تابع
که اولدر شاه معمولات که اولدر شامفعولات
بونکله موجود اولور دین بونکله اولور دین

علمدر جلدن اعلی اوقوا اول جلدن اعلی
که زیرا بونلر اولدیلر قوریده بولار اعلی
دکلدر مسلمان اولکسنه کورزر اولعذابی کبری
اکا نکاح قیلان کمسه کورز جهنمه الا
سبب اولدی زنایه اولکورزلر عذابی کبری
علمدر مطلب اعلی علمدر مقصدی اقصی
انوك ایچون تقوید رحیادر زینتی الا
که محکم اولور علیله اولور علمله اول اعلی
علم وحدتنه بولدیلر علم جنتدر اعلی
اخلاق اوزیریدر زجاجا اولدیلر اعلی
مذاکره معاد لدر قیام اللیلی ادنی
بونکله توحید اولورهم اطاعت بونده حاشا
که دنیا عزت بوندن که بوندن عزة اخری
که شمس الدین اولبده اولکی اولدر اضوء اضحی
عمل اگر بوکا تابع دکلدر متبوع دین اصلا

که متبوع

که متبوع موجود اولسه بولنور می کبی تابع
امام زهره بیوردی که اون خصلت وار علیده
بری غنی اولور اولکسنه کلی نفیندن
بری جومرد اولور اولکسنه کلی بخلیسنده
بری بیوك اولور اولکسنه کلی کوچکیده
علی ابن ابی طالب نه بیوردی قولا اقویرسن
عین علیتونه دالدر که لام لطف الله دالدر
عین صاحبنه جکر الی اعلای علیتون
که لام لطف الله جکر کرك دنیا کوك اخرت
که میم ملکه اولور جمله بنی ادم اوزرینه

الا ای قارع القرآن که ایله حقه استعاذ
بیوردی جعفر الصادق خدا راضی اوله اندن
که باك ایدر اغزی اول یلاندن دخی غیبتدن
بیوردی ابن عباس کم رسول فخر کونیاندن
که اون کره دیمه کونه اعوذ لی وقیوب اون

که اویله اولیجه غن بلجا هلل کره واویلاه
بری شریف اولور اولکسنه کلی جملدن ادنی
بری عزت بولور اولکسنه کلی اول بلا حیا
بری قریب اولور اولکسنه کلی ابعد بعدا
بری هیبت بولور اولکسنه کلی اولسنه وضعا
علم اوج حرفدر رانجو عین میم لام جمعا
که میم ملکه دلالندر اشت هر بنی فرای
قوا اشیا اوزرینه ایدر ترتیب استعلا
اریشر لطف حقه اول اریشر لطف علیا
اومرتبه ایدر کرك اخرت کرك دنیا

اعوذ ایدر ایله بو لرك صکره استلذاذ
نعوذ بك ایدر اغزی که هر کونه استعاذ
دخی شری شیاطین دخی بهتان اثم وزور
برادم هر کونه ایچنده خدایه استعاذ
منوك لیلیه الله اکابر ملك اولخفاظ

در بیان فضائل الاستعا

قولار شیطانی اول ملك که حفظ ایدر شرور دن
بیوردی معقل یسار رسول فخر جهان ندن
دیسه اوچ کره اعوذ ضعیف حفظه اولکشف
که یمتشر بیك ملك توکیل ایدر حق انلره
کی احشامده اوقوقده که دعا ایدر اجر
که حفظ ایله بو قولوکی جمیع وسواس شیطاندن
حسن بصری نه بیوردی که بر من استعاذ
که بو زجاب قلوا الله ایکی سنیك ارسنده
که هر حجابك ارسی ارلکی بر کوك ارکسی
که معلوم اولسون ای اخوان قولاق ویرکا بر مفید
اشارت اهل دیدیلر برادم اوغسه بر کز
که بر دخی دیدیلر که قولك عصیان دیدیلر
بالادم اوغسه بو نی خدا حفظ ایده بو نلردن
دخی مغفرت ایده حق که کیم کوندز کناهنی
بر بیسی دخی کوندز در اولور قولك که عصیان

فلاح بولور که اول مؤمنین انك شرندن استعاذ
هر صباحده برادم خدایه اسه استعاذ
که اندن سوره حشرك اوقوسه اخر یا بعاد
که جمله دعا ایدر لوخدایه دیلدای حفاظ
که حفظ ایله بو قولوکی جمیع افاندن ای حفاظ
دخی همدیلیادن که حفظ ایت قادر منان
که شیطان ایله قاریك ارسنده قلر حفاظ
کجلمز اول حجابلردن ایدر مزوسوسلماظ
اراق ایده تعالی الله که اولور احفظ احفاظ
کلمات اعوذ نیك که دوشت اولور بدای حفاظ
که تحقیق حفظ ایده الله که دوشر یانده الحفاظ
بری کز لوبری انکاره کیچه کوندز بلای شیطان
که قورتار شیاطین شرندن بوله استعاذ
دخی کز لوا شکاره کنا هن حفظ ایده احفاظ
کرمدن قورتره بنی اولعوندن دخی حفاظ

حروف اعوذنیك بکرم دوشت درعاده
برادم اوغسه بو نی خلوص قلبله تحقیق
انی حفظ ایدر اول ملك که شیطانك شرورندن
روایتده کلوبدر کم که عبد العزیزك اوغلی
که بر رجل دعا اندی دیدی یا مالك الاملاك
بوکن اوبودی اول رجل که کوردی حال دنیا
ایچه کوریندی طاشنده که اولجه اکشه
که صوله یانینك اوسنده اوتوردیکی کوردی ملفوظ
ادخال ایلمش بوردینه انك قلبینك ایچنه
فجن ذکر ایلسه حقی انی اضلال ایدر اندن
دیوایدر انی تعلبه المشی بیوردی اول
مکانه قنده در یارب بنی ادم جسدنده
برادم اننینه بقدم که کوردم ابلیس اندن
دخی قرینه قرینلرنی دخی هم کوندن کوندنده
فجن ذکر ایلسه حقی انی منع ایده اولملعون

کوکوندز ساعتلری یکرمی دورندر دعاده
جقه اغزندن اولقولك کوا بر ملك دعاده
که بولبو اول ملعون انی اندیمایه اخناس
عمر دلردی ادینه اشیت نه بیوردی عزاز
بکا شیطان نسنکوستر بنی ادمده یا حفاظ
که بیجد کوریکه اکا که بلندور کبی اخناس
ایچنده شیطانه کوردی که ضفدع کبی اولخناس
که بر خرطومی وار انوك قنی اوزندر همان
که هاى هاى وسوسه ایدر انك قلبنه اولوسواس
کیسنه شر اشیلا در ایدر قلبنه اولوسواس
سئول اندوم بن الله کورم شیطانی یا حفاظ
بولنده بیجك اول الله بکا کوستردی اولحفاظ
انی ادمك اینه که متصل اولور یا حفاظ
که قانا کوزیکی کز بنی ادمده اولخناس
که قلبی دوشه قورا اولکه ذکر ایلیدمز اولخناس

در بیان فضائل

بسم الله الرحمن الرحیم

اعوذی تمام اندك او قویتا اولد بولا فلاح

خلقنك ایسم فضلیدن برنجیك ایدلوم اشراح

الا ای عامل انجاق کذکر ایت ربنك اسمیز

الا ای قاری القرآن شریف سیمیلا اولقتاح

که فتح ایلیه جمع فعلك که بسم الله ایله مؤمن

که زیرا ایشقولای اولور که فتح ایدلی فتاح

قرار ایدر دخی شیطان سنك فعلیکه قارشمز

کلور میدان طوتیغلك مغنی فتاح ایدلی فتاح

که حتی کورمیه شیطان اوکده ایده اول اطراح

که هیچ کرمیه اولاوه که عاقبت ویره فتاح

روایت اتدی راویلر رسول فخر جهاندن

عداوت لك کیله دیدوکی محبت ویرلك فتاح

دیدیکم جمله مخلوقات اکر جنی اکر انسان

نه بیوردی حبیب الله سوزلری ایضاح

که دورت بیك یل یازدی بونك معنیسنی تحقیق

اولایدی جمله مفسر کیجه کوندز ایدوب اشراح

دخی شوایتی ذکر ایده مزلری یازدی ایضاح

بو لار عاجز قلالدی انی انمکدن الیضاح

انی خالق موجودات که یازمش ابتدا لوحه

خلق الانسان من علق

که اولیله بر وجود دکمیدی ایده مدی متاح

دیدی قلمه یاقلم هر اولیجا غیات ایضاح

قلم دیدی که یارب نه یازم ابتدا دی سن

دیدی یازابتدا ایتم که مرتفع ایضاح

که منشی اولدیجا ولسا عتا که بدایلدی یازمغه

یدی یوز یدیتمامنده یازوب انتهی ایضاح

قسم اتدی تعالی الله دیدی عزتم جلالیجون

دیدیکم قول بونی برکز تلم احسانیدم رجاح

یدی یوز عبادت ایلمش مقدار ثواب ویره

بحکم الله بونی بنده که تخصیص ایلدی فتاح

که اولدی زیرا بو جمله جمیع کمالاتی

احاطه اتدی جمله ی مفصل ایلدی فتاح

انکجون جمل معمولات دخی هم جمله مفعولات

که بدا اولدیانك ایله بونك کی شرح ایدیشراح

انکجون یازدی هر ایات روسنده ایدوب افتتاح

انکجون یازدی هر حرفین که قاف طاغه قدر الله

سوداء دماغه بالادماغ شراب لذیذ اولصلاح

انکجون اقدی دورت ارمق که الله جنانیدن

بونك ثوابنی یازمقده اولدیلر عاجز شراح

کراولنیا کرانبیانه دکلو ورایسه عالم

سنك جون ایدوب احضار طلب قیلدی مزالفتاح

نه بیوردی که اول سرور قولاق ویرکای اعود

اولم جمله کتابلرده بولور برکة وضاح

جمیع ما انزل الله در بسم الله ده مندرج

که قرآن عظیملك معناسی فاتحة الافتتاح

بولادك هب معانی کی که قرآن عظیمده

جمیع معنای بسم الله کی ایجنده در فتاح

که جمله قالحه معناسی که بسم الله ده در پیل

که عبدك جمله مقصودی اولدی ثمة بالفرح

بوبا الصاق ایجنده ربنا ایده عیدی حقه الصاق

قوندی مقصودی حقدن که یارب نحو فتاح

کراولنیا خریك علمدن اولجمیع مقصود

بنمذ مقصودم یارب دیدنی کو کور مکدر
کی حتی بو نظم دنبس ندر اقصای مقصودم
بیوردی زیرا احمد لحدیث در کی یکنا
کیم اویله بر وقدر کم ایچنه امر نهی اوله
اوله بر بردی معظم کی بین العالم والنار
دخنه دکلو احروف وارد رکی اولوقدی ایچنه
کی اویله بر شمر زرد ککشلك لری اولقدر
نه نعمتدر کو دای عالم نه احساندر بحمد الله

در بیان خروج

الا ای سامع الآیات اجمع سکامیاب
همان نوم غفلتدن کوزیکی ایلك ایقاظ
کی اول ذو المنن والاحسان نلر خلقا ایلدی کل
ندر دکله رسول الله ندر دکل حبیب الله
خبر ده وارد اولدیکم بیوردی احمد مختار
جمیع جنت کوزکن کی دورت ارمغی بزکردم

کی لطفیله کرم ایلدوبه سبك مفتوح قفاح
بو سبب دندر یارب بنی عفو ایده سین فتاح
کی بر عالم وفات انسه کی ترك انسه و قفراح
کی اول ورق یارین اولور فنا مسته ذوی الاشباح
کی هیچ کوسترمه آنی جهنمده ابدا افلاح
کی هر بیندیکی شهر وین جنته اولفتاح
یدی بودنیا مقداری قدر خلق ایلدی فتاح
بو نکله عامل اولمده کتابنده طوبی اجاج

اربعة انهار

الا طالب جنت نلر خلق ایلدی دنوآب
او بازیسك ولی بر کون کرچك نار فی العذاب
بو لا ارهب سنك ایچندر عملك وارا سی شاب
بندر اول مشفق امت ندر اولبونی اقتناب
کی معراجه کیچه جنتی عرض اندی بکا نوآب
کی صوردم جبرائیلدن کی نردن کلدی اقتناب

بیوردی جبرائیل امین کندو کوثره بو انهار
بو کرن اسندم حقدن بکا کوستردی باشی
دیدی یوم کوزیکی بکا کی بن یوم دم کوزم اندن
بو کرن کندمی کوردم کی بر شجر یاپندن
کی اویله بر بیوك قبه اکرجنه انسان هب
کی برقوش طاغلك اوستنده بنجه کی کورنماسه
بو کرن بو قبه آلتنده بو دورت ارمق خروج ایدر
بو کرن بو قبه استدم کروا اردیمه اولسات
کی آنج قبوسنی انك دخول ایله ایچنه سن
دیدیم قبوسی کلدی بنجه اجام کرم اکا
دیدی ملك بکا سنده انك مفتاح موجود در
کی ذکر ایت ربنك الیمین دیکسن بسم الله الله
یقین وارمدم کلیدی بن آلمی اکا وضع اندم
کم کوردم قبه ایچنده بو دورت ارمغی کوردم
مراد اندم خروج ایمکه قبه نك ایچندن

ولکن باشنی بلمم کی قنده در بلور توآب
کی بر ملك جفه کلدی سلام ویردی بلا جواب
دیدی آج کوزیکی بکا کی اجدم کوزیمی آب
اول آغاجك باشنده وار بیوك قبه ذوی القباب
کی وضع اولونمه اوستنه کورنور صنکه بر دیباب
کورنور جمله انسان کروقوش کبی لامرتاب
کی اویله بر آق بولنمز قبه قوشلری لامرتاب
کی اول ملك بکا دیدی قبویه قوشوندها
کی سیران ایلیه ایچنی کوردیك اعجب الاعجاب
کی بو قدر مفتاح بنده اولمز فاتح الابواب
وضع ایت الیکی آکا اولاسن فاتح الابواب
اجلور باب قبونك شو زمدر آنمه ارتیاب
کی بسم الله دیه بن کی فتح اولور ابواب
جفر دورت کوشه سنك قبه نك سیدن ایدر ابواب
دیدی بکا اولمك نظر ایت بر دخی کتاب

بوکز بردی بقدیم بن کدورت یانه فبانك
کصوار مغنی کوردم کبسم الله میمنده
سودار ماغنی حق کوردم کیها لفظة الله
عسل ار ماغنی کوردم رحیمك میم ایچنده
دیدی ربیم تعالی الله کم تحقیق یا محمد بیل
خلوص قلبله دیسه تسلیم ایسه انده
الهی بو ضعیف قولك ایچسوغ بوشایلدن

کنه اول صاحب الادیان کنه اول صاحب القران
نه بیوردی اشت انی مرتده قلم سنی
بیورد یکدیم استلرمدن بری ذکر ایتمه
کم خلق ایله انك جون کم بنمیش بیك قدر شهر
کم هر بینی یارتدی کم فرمزی یاقوتدن بیل
کم بر شهرك ایچنده یرتدی بنمیش بیك تخت
کم هر شهرك ایچنده برتدی بنمیش بیك دار

کم بسم الله یازمش حق کم دورت بوجاغنی کتاب
حق اول میمك ایچیدن نه صفتدر من الثواب
خمار ماغنی کوردم میمدن رحمانك ذهاب
حق سیلدن ایدا اول صولوب کوزه اولدی ماب
سنك امتیکه بری بوقی ذکر ایلیسه اولشاب
بو دورت ارمقدن ایچرم صفا لریله بوشراب
دخی و برجنة ویدان صفا لریله مستطاب

کنه اول تکرینك دوستی تبشیر اندی برمکان
بولنده ویره سن جانی کرایت نفسك کافیان
کم بسم الله یکی دیسه نلر احسانا یده رحمان
کم اویله بر شهر لردانی وصف ایلمز انسان
کما ایده یا بوبا اولحق کم برکز دیدی کن فکان
کم جمله سی بیاض ایجودن اندی خانی الجنان
هم بیاوی یارتدی زبرجدن ایدوب زینان

کم هر بحولی ایچنده برتدی بنمیش بیك او
کم هر بیاوك ایچنده کم بنمیش بیك سرای وار
هر بیتك اوستنده کم بنمیش بیك دوشکی وار
کم هر دوشك اوستنده اونور مشحو یعین الله
آیا غی طوغمدن کم مسلم کمسی فوقدی حق
یوقارو سی باشنه دك بیاض کافور کمی قوقسی
برتدی کندیه قولتوده اولان مشحو ایچون
قنی شمدی آکا سالك بو محجوبه الیه کیم
انك السنه یازدی حق ابوبکر شریف کمین
علینوك کمی یازدی جکا سنده اوجنده حق
دود قلدینده بسم الله انك یا ننه الرحمن
بو کا ری هر یا رتدی حق بها منی جون
قنی شمدی آکا امت بو دولت الیه کیم

کم بر فصه دیم سن بو قصدن اولك حفاظ

اولو بدر جمله سی بیاض زمردن ایدوب حسان
کم اندی جمله سین بشل زبرجدن ایدوب مکان
کم سندس در دوشکی ادی فی وصف ایدمز انسان
انوك لعلی ذالبنی ایچلر اولیسر کان
طوبقدن کو بکنه دك بیاض عنبر کمی ریحان
باشنی جمله نور اندی لطف اندی رفیق رحمان
طبق قابل غل بودر بنی بودر باقیه جمیع ازمان
قنی عاشق بو محبوبه الیه هران
عمر یازدی یکا عبده صولنده یازدی یا عمان
کو رندیك جکه سین انوك و یرداغ نفسکی قربان
دخی یا ننه الرحیم یازدی قادر منان
کم تعظیما حبیبنه نلر احسانا ایدوب حسان
بو دلبر لری بضع ایده بو کا زده فی صفاهران

کم بر فصه دیم سن بو قصدن اولك حفاظ
نصحت اله سین بو دن نومدا اوله سین ایقاظ

خبر ده واردا اولمشدر کم برکشی وارديکم

دير ابراهيم وار ايدی برقرندشم ايدی بنيم

کم برأول بکا کلدی کم سکوان اولدغی حالده

برز يادی اومقامده کم صکره جقدی کندی اولی

برزدن صکره اشديم وفات اقدی قرندشم

کم کمش دنيادن حوضك کناريده بقا ملکه

اوکيمه حال رؤيده انی کوردم ايده دونش

ديدم يارب نه حکمت بو برفاسق کشی ايکن

بکا دوندی خطاب اندی کم يا اخی ديم حالم

يانکدن نجا جغزبن کم حوضه فرشو يتلندم

کم توبه ايلدم ديديم جميع اندکيم عصيان دن

کم يولده برکاغد بولدم انجق بقدم اوزدم

دفعضما گانی بودم کم حوضك يانده واردم

کم دفن اندکی بنی کندك منکر نکير کلدی

ديدم کم سن دخی بکا سؤال ايده سکز

کم احمد اوعلی ابراهيم کم دينه اديم لفظ

کم شاربخمر ايدی هران قنی مفسق ايدی لفظ

کم برجاريه دم يوزنه بن بقلدی يم اولی لحظ

بکی ايلر ايکن کندی اشتنه اشلر اولی لحظ

مکر بحوض وار ايدی کنارنده اولور ناموس

کی برأجل دن بن وار امادم اکا ايقاظ

کم ای کبی يوزکی شوقی تعجب ايلديم ايقاظ

بو اکرامه نه دن ايردی يوزی ای کبی لك بياظ

بحمد الله فلاح بولدی بکا لطف ايلدی فياظ

وارم غسل ايلدم صوده کم توبه ايلديم ايقاظ

بوينيتل جقدم بن يانکدن اندم استعراظ

مکر انجقده سيم الله يازلمش نقش اولور ناموس

اجل اردی بکا اولدم کم رحم اندر برفعاظ

سؤال ايتمك دل يولار بولاره اندم اعتراظ

سؤال مي اولور اول قوله بوده بسم الله ايحاظ

اولة قرنده اسم الله عذابمی اولة اول قوله

بوکزبرندا کلديکم جناب حق طرافندن

کم تحقيق بن يارلغه دم قولمك جمله عصيانين

دخی برأدايدم سنه کم برقول صحيح بسباط

زمان اول ايچنده کم برده وه جی وارايدی

مکر برعاملك يولی اوزرنده کم برصياد

اوصيادك اومکانده کم براوده سی وارايدی

کم صيد اندبکی کيکی اومکانده برآيه اول

بوده وجيه هردائم آکا اوغردی يا تردی

مکر برکوندکده اوغردی اول دوجی اولاره

کم يافدی بوکه دوجی کتورمدی اول کبابه

دوه جی ديديکم تنبيد اولك حالك بوکه

ديدی دوه جی بکا برپيش اولدی انی دکله

کم وارديم بن انی قوردم بوکزاوره کزلدم

وارك کيدك يا مذبذب اولك ايراق ايدك اعراض

سئوال يوقدر وارك کيدك فولدة ايدك استعراض

کم حرمتينه اسمك عذاب ايلدم احفاظ

کم بسط اندی مفسر کم کيفيتی برهه برقياط

کم برپادشاهك دوه سنی جکردی اول احناظ

اشی دائم کيك اولدی اولين دفعه اقراظ

قرار ايدر ايدی ايچنده کم اچده اولور احياظ

کباب ايدردی يا ايدی اشی بوايده اول قباظ

دوه جيه ويردی واتيندة دائما کباظ

مسافر اولدی اولکچه کم اندة اندی انهماظ

دخی اوجی قساوتده تليفين ايلمش لسقاظ

قنی کباب قنی اويك کم صفرا ايتمك بساظ

بوسئله نصکره بن توبه کلديم ايلديم افياظ

کم اندنصکره برکيده يوقدن ايلدی اهباظ

كه كلدى كوردى اوستنه براغ وار كروجلاى

كه بسم الله ذكر اندى يا رب كلدم سكا دير سى

كه بيك اولدى كولدى فى جاد لادى اول

بابلشم ومكانه كجيه قالمشه اندم

كيك ايجدى اوصولردن صعود اتمكه طلغه

بوكندن صكره بردخى نوبتى نصوح اندم

كه بوندن بنه ايكى شى ظهور ايلدى فكر ايله

برى بوكه بوكيك اوقودى صدقله بسم الله

نجه كه حقه جاغردى قبول اندى اوقت

صولردن ايجدى اولكيك حقه همت اندى

برى بوكم بوا وجلك ايودكلا يمش اكله

بيان النعصات فى حال الموت

الاى عاشق رحمان قولاغك طوتكا بالذات

اكر استرسه بزار اكر استرسه جنت

نه وارد ارشوقاني دنيا دنه وارد ارندامتده

دونوب طوندى يوزين كوكه كوندردن ياش ايكى طاغ

بوني ديمكو كوردم بولتلر ايلدى اهباط

كه برا ويلدم جاد لادبكم عقلم ايلدى اسقاط

كه عقلم ياسمه كلدى كه بقدم سكلر استغفاط

بوحكمته نظر قلدم خطادر انكم افراط

كه اولا ولاميم غيرى كه اغ ايلمم بسباط

بولر عبرت آل مؤمن دوشن كندكه ايتمه اسقاط

دونوب خلوص ايله حقه دعالر ايلدى بسياط

له رحمتى خوش اندى صولردى ايلدى ايجاد

دونوب كندى مكانته شكر ايليوب ايجاط

كه زيرا تسبيح ايدر هب جميع حيوان وكرنباط

يا ايتها النفس المطمئنة

الاى صادق رحمانى بيلدم سكا بالذات

اكر ليز ايسك سلطانه ولاسين دائما ايات

نه وارد ارقساوتده كه بوقدر بوندن هج راحات

كه بر ملك ايسه نكريدن اولا مين دائما اندم

سنى خلق ايلين مولى برا وخلق ايلدبكم اول

انك بر كنجى التون برى كومش مصفا در

كه انده فاره بوقدر دخى بوق انده قوجق

كه انده اوله مسرتيات كه انده اوله فاخرات

كه انده اوله زوجات كه انده اول له تزينات

اوبره ايفلاح دركم اوبره ايخاندركه

سن اكا كيدبكه زمان شاشه ديوكه ايجده

دخى نه دكلوا ارايسه انوك ايجدكى غلمان

الاى بغداد جمل اول اهل جنت اوكنجه

كل امدى بوقتا ملكه كجه كوندز جالرسين

سجده بوصفا بوقدر المدن زائل اولمز سين

كه زوقده ايده جنبوز كوزله صادا اولنجه

بنجه كه بره اشتجه كه اوج بوزيل بكى اندى

بوكزديدى اكا الله كه يا ادم اشت بندن

الكدن كتبه اول ملك اولا سين انده فاخرات

اول اويك مثلى بوقدر بهج دكلم مرد يا بوده

نرانى مسك ازفردن جقلارى لا اليات

دخى بوقدر اليات دخى بوقدر قساوتيات

له انده اوله معشوقات كه انده اوله محبوبات

له انده اوله خادمات كه انده در رهبات

كه بوقدر اصلا فوقنده انك كبى فلاحيات

نذكروا رايسه انده جميع حوريى ولدانات

جميع سى هب دونولر كه قرشوكه كلور كتوات

صنا سين برا ولوسلطان اولوب نخه صعوبات

نه الده وارنه اوجده وار كيد عمرك كجر فرصات

له بركسدن ذنده كرسه اولورسى زوقيه دائر

غضب اندى كه مولاكه زيندانه اندى مرمبات

نجه اغلامسين زيرا صفا دن اولدى فارغات

بكا قوللقده اولورسك ايدم ذوقله كيه وصلت

دیدی آدم یوکه جان فدا اولسون ٭ کیم بکا اوزوقی ویردی یاسم مریکه کرات

کل امید مؤمن کامل طلب کیمسه بوزوقی ٭ جفا ذکر کیمسه کیم اوزار بولا سن سنه وفا

نه ایله بولونور اول زوق بیان ایدم سکا ٭ قولاق طوت جانل دکله ایدیم کشف مشکلات

یا بشقه نه جانل کیم زیان اده درجنان ٭ کیم سنک جاندن ای کشی الکه کیم جنانات

اکر قرآنله عامل اولورسک ایرر سیه زوقه ٭ والا ای کیم حالکه بولا سین دوزخ نعمتیات

اوزیرا حبل متین دیا بشلدی بولوزوقی ٭ اکر دنیا اکر آخرت کلمز المیات

کیم زیرا امر نهی ایچون انی حق ایلدی ارسال ٭ بیان اندی بیوز جمل اوامری ومنهیات

وانفقوا لعلکم ترحمون ٭

ریای سمعای ترک ایت بولاسین کیم تقیات ٭ کیم خلقدن مدحن استرسک کورسه بغضیات

کیم زیرا حق حرام اندی جمیع دیده مغیبات ٭ کیم جوقدکه ایدر لعنت کیم جوق نالیه کرات

دیدی رسول الله قولاق طوت بوسوزه کن ثبات ٭ سین ایت خیر ایکون دیکه قرآن اوقوه اوقات

کیم رحمت ایله الله بولاده کلی ان اوقات ٭

بیوردی ابن مسعود خدا راضی اوله اندن ٭ دیدی رسول الله بونیه ایلکل ظیانات

کیم بر من اوقسه بر حرف کتاب ذی الجلالدن ٭ اوحرف باشنه ویره حق کیم بر حسنه اجرات

حسنادن مراد ندر کیم اون ثواب درر اکله ٭ دکلدر الف لام بر حرف کیم اوچ حرف سنه یازات

بر کیم دیسه الف لام اون ثواب یازر الله ٭ وارامدی سن فیاس ایله بتون قرآنه قیاسات

بیوردی ابن عباس بیل خدا راضی اوله اندن ٭ دیدی دیدی رسول الله اولدین بونی اخذات

کیم بر من اوقسه قرآندن صلوة ایچنده هر زمان ٭ کیم کل حرف ویره حق کیم اون حسنه بالذات

کورمحو ایلیه الله انک یوز کره عصیانین ٭ کیم باك اوله کناهندن ثوابه غرق اوله کثرات

دخی رفع اوله جسنده کیم یوز درجه اکا ٭ کیم جمله دن اوله عالی الفلک کوشکی مراقات

دخی کلدی روایتده کیم انسندن دخی جابردن ٭ دیدیلر کیم رسول الله بیوردیلر دی کثرات

کیم قرانک تلاوتیچون ایلک سزا اصحاب ٭ آویکرده جوق اوقلر سز حقک کلامنی کثرات

کیم تحقیق شویل اولکیم اوقونیه کلام الله ٭ اول اوده انا اوله خیرات کیم شریفی اوله کثرات

دخی کیسنه کیم الینده برکات اولیه مسلا ٭ انوک معاشی ضیق اوله اولا اولاده نی فلاحات

معاذ ابن جبل ایدر بیوردی درحبیب الله ٭ کیم وضع اولسه بینه کوا قرآن قاریات

دیدی نصکی مؤمنلر طاغلسه اوزرینه ٭ سؤال ملکی کلمزدن کلام قرآن سکا بالذات

دیه بن بلدم سنی نه کوجك کشی بین بالله ٭ دیه ای صاحبم بنم بلورمسین بنی بوکون

دیه قرآن سنای مؤمن اوقورد انبی دنیا
خبرده اول یا مؤمن کله منکر نکیر سکا
دخی دیمکدن سئوال ایده دخی بیغمبر دیمکدهم
صورر لر دخی قبلدن صورر لر دخی تکریدن
دخی قبلم اولوبدر بیت هران کی اول بیت الله
دیمکدن صکره کله رسئول ملکلری کا
حیوة قلوب ایچنده کلور بعضی روایتده
دیدی رسول الله بلك امت اصحابیم
کی اول قرآن اوله خیمه اول اویك اوستنده
کی اول خیمه اغاکوکه ملك لر کولر بولنه
کورنلر اقتدای اندیدیکی کوکه وایکنجه
کی عفو استیلر حقدن بو قرآن صاحبیچون
قبر وضع اولنه قبرینه طاغیلر آفریالری
بولردن اوك کله قرآن دوره بولنرلر اوکنه
سئوال ایده جکن بوکه کی دنیده دخی ایمان

سکا یولداش اولام بوکون سکا بردم ایدم کثرات
سکا سئوال ایده بونلرکه اسلامدن نیچه کرات
جواب ایلیه استعاذ صفتیکم اوله خائفات
دیکلدیکم بنم اسلام بیمدر فخری کائنات
بنم ربیم بنی خلق ایلدیکی هم فخر کائنات
سئوال ایلیلر اکا ایده اول جمل تقدیرات
معاذ بن جبل رای اوله کور بونی سامعات
سئول اولکه انوك ایچنده قرآن اوله مقروات
قبر اول صاحب القرآن اوله اخرته مغفورات
کور مدیلر ایدی بویله ضیالی انور صعودیات
انکچون ایدر استغفار ملك لر زمرم سبی کثرات
فیامنه دکین بولسون دعا ایده دائمات
کله منکر نکیر اکا سئول انمك ایچون کرات
کی قرآنه دیه بونلر قاچ اوکومزدن ای حکمات
دخی بیغمبر بزدهم دخی تکریدن اخبارات

دیه قرآن بولاراکه کی رب کعبه حقچون
بونلم دوستجاغزمدر رفیقم ایده دنیاده
بوحال اوزره قیوب کتم کی تا جنتاه کیرنجه
بوکز قرآن ایده نظر کروصاحبنه بوخوش
بنی سن کی اوقورایدك سوردك بنی ای مؤمن
سوردیك بنی ای کیشی کی بنده قورتارم سنی
بنی سوندیره سوردیکی سوردرسول حقی
کی بونلر نصکره قورقه سن سئول اولمنکا عیبی
کیه اکر منکر نکیر سئوله تادیر اولمز هیچ
کله ملك اومؤمنك اولاقبرینه قیحی
کی جنت اولزدن براولمه مؤمنك قبری
انك بنایی سکدیرر یوزی پیشیر یرلر
دخی کتورلر بیصدقتوبالری اشی التینه
کی اویله بروساطدرکم اوله سندس اینراه
دخی یانه یقالرجنات شمعن ایدوب ایراه

بلك کتم بومقامده کی اولمز سینه سائلات
قورقم بولنه یاکشی اولك بولمزدن کی فارغات
وارك بولمزدن ایراق اولك سئولمك اولك وعات
کی سویلیه اهل قرائنه بنی اولدیکی عالمات
ایرمز دیه بنی اصلا یانکدنیه جمع اوقات
عذاب اندیمیم اصلا اولامن بنی حافظات
بولور اوله ولنی عظمی اولورد ولنده دائمات
کی راحت اوله برکده کی بولدیك قدیکی ساعات
یانینده کتمه قرآن اوله مؤمنی حافظات
کی اولقدر دکیشن اوله کی دونن یونیل قدساعات
دونکلر کله النشه حریر لی اوله مفروشات
بو تعظیم اهل قرائنه اولوبدر فی جمیع اوقات
دخی یاغی اوجنه قویالر یردخی وساطه
بولر صنکه نیه بکزر انلشی بنزه فی البیاض
باشی اوجنده یانه بوصیر آیاقده مسرجات

يا نبوذ در قيامت قوبند كلي قبوريده
بوذ و قلوي طب ايله او قوقرآني اي مؤمن

فضائل القرآن

آلا اي قاري القرآن اولام كناسكا بشار
سكا بر مجده دخي وار تقولاغك طوتيكا الان
ابو هريره نقل اتدي رسول فخري جهان دن
قيامت كونى اول قده كلمه قرآن ديه نبيل
وان حقك ديوانه ديه الله اي مولام
كه غفار مغفرت ايده انك اولا عصيان
دخي بر تاج ويره باري اوله اول تاج كرامات
دخي ذات ايله يارب بنم جمله احسان
دخي ديا كه يارب كم راضي اولا فولكدن
بر دحله انا سيله بابا سنه ويره الله
له دنياده اولان انبيا اكر التوذ اكر وش
ويرلين حلتدن برقليسنه دكر بو اشيالر

كه جنت بقجسني اول قبوله اهل قاريسات
كجرمه قوصت كيني اولورسك صكره نادمات

وشفاعته هم

اول اعلى سيدك سوزين بيان ايدم سكا كوزل
كوزك آج اويقودن اويان كه ديم سكا بشكار
نه بوردي رسول الله قولاق ويرسه اولين تجار
اداييه بوله صاحبلين الندن اخذ ايده انصار
بنم بوردوغم جعفار مدربونك ذنبني يا غفار
ديه قرآن كيه حفظه كيدر حمله ذي انوار
اكا بر تاجده كيدرن كوشنه اضوا انوار
كه بر حله ويره كيم اوله قرشمن اولا استيشار
كه حق راضي اوله اندن ايده جمله اختيار
كه اوبله حله لردن كم صوف نوره ايدوب غفار
اكر انواع جواهر اكريا فوذ و يادر
بولاري حفظ ايدن ايسته سن عليه الله استقرار

ديه آنا بله بابا اندن درين بو اكرام
ديه اولاد يكوزي حوجيه و پرده يكوزدن
كه تعليم اندي كوحفظ كلامني بولادسين
كه سهزين معاذ الجهني دكله نه بوردي رسول
برادم قرآن اوقوسه انوكله عمل استسه
كه اوبله برتاج اوله اول انوك نوري ضيا سندن
باشنه كيي جبكا اول ابد سلطان اوله سيك سن
اوقيانك بابا سنه بودكلوا اولاحق اكرام
اوقويانه نه اكرام اولا جماغين بحق بولدي انجق

الا اي صاحب اولاد اولاد ايدم سني بوكدن مسرور
كه جابر بن عبد الله نه بوردي اني دكله
ديكم يا رسول الله ولدن تعليم ايده نه
جواب ويردي رسول الله كه قرآندن كلام الله
بوكز جبريل نزول اندي بوكه صوردي حبيب الله

بوكه لايق عمل بوفندن اخلدك بوني اختيار
كه تعليم اندن بكوزدن كه اولديكز بوكه ابرار
انكجون بولديكز اكرام و بر تاج جنتي احرار
رسول الله نه بوردي اشيته سويلرا و لحظه
بابا سنه ويره الله كه برتاجي فتي انوار
كه محوا وله كونك نوري فتي باك شرقي وانوار
كه خذا ملر ويره الله عددن اوله صد هزار
سيزك ظنيه كزا ولورمي او قويان بوكه شكار
انى وصف ايده مزوصاف من الاخبار والآثار

سعادتدن قيلوبدر حق اولدين خالقه مشكور
رسول الله بركشي كلوب صوردي من المغفور
نه مقداري ويره ثواب بيان ايت اولام مسرور
نهايت سبزدراي كشي كايوقه غايت مقدور
اوده بويله جواب ويردي كايوقه غايت مقدور

كه كندی كوكه جبرئيل كه اسرافيل او غردی
بوكز اولقادر قيوم كه روحانندی جبينه
سكار بك سلام اوقوردی بلد جسيمه
كه الله بيك كره حج المبرور ثواب ويرام اكا
دخی اون بيك قدر غزايه وارمشجه ثواب ويرام
دخی اون بيك قدر عريانه اثواب ويرمش اولور
دخی هر حرفنه بازارکه اون ثواب تعالی الله
ابو موسی چوق درديكن روايت ايتمشدر
ندكلو آفجه ويردسه معلمه ايدنك اعطا
اوكندن چوقه اولادك كه كتسه مكتبه قرشو
قجاشيطانه اوكندن هب كه شر اذ اولا اوكه
حسن بصری نه بيوردی ولدين برما اوقوسه
خدا كيدوره اوج حلل اولادك بابا سنه
مقابل اولميه كابو دنيادك متاعلری
دخی هر حرفنه بر درجه ويره جنانندن

سئول اندی بوكه بوندن اوده بويله دييه مشكور
كلوب ديه اكا جبرئيل اشت يا احمد مغفور
بنم كلامی بر كس اوقوسه اوغلونه مغفور
دخی اون بيك قدر عمره تو ليل اولور مامور
دخی اون بيك قدر مسلم كه انفاق اندی يا المنذور
دخی اون بيك قدر كوله آزاد ايتمش كبی ماجور
دخی محو ايليه اندن كره اون كناهی مشكور
برادم و برسه اولادين معلمه اولوب منظور
كه هر بيری قيامنده احد طاغی قدر ماجور
دوله اول خيرله اوبك اولاسين دنيا مسرور
مالك لر طوله اوبكه بولاسين رحمتی مكثور
يا رب بو يوم قيامنده كه عرصا جمل خلق معبور
بر بيت جمله دنيادن خيرلی اوله اول مسرور
طلب قيل بو سعاداتی قبول ايت نصح اولام ماجور
نه نعمتدر اوقوت كشی ولدلركی اولماجور

دخی بيوردی پيغمبر كه بركز ايليه الحاق
كه هر درهم باسن حق آزاد ايدر جهنمدن
دخی ثواب دين الله يدی قات بر قدر سكا
دخی هر حرفنه الله كه سكسان بيك مبرور
بيوردی ابن مسعود كم خدا راضی اوله اندن
دخی عمال مصدق اولوبدر صاحبی اول
اوقوسه اني بسن بركس عمل ايلسه دخی
برادم اوكوه قوسه كه يعنی اوفسه اني
اكا قرآن اوله شافع كه حقدن ايسته اني
دليدن قومه يا رب كيمجه كوندن زكا ايكی
فضايل علم التوحيد والايمان قواعد
الا اي طالب حضرت دلرسك اولاسين مسعود
ايكيجهاندة اي كشی فلاح عظمی اله رسك
عقايد علمنی اوكرن كه محكام اوله ايمانك
كه مقصودك سنك زيلكر يمجنته دير سك

كه صرف ايده معلمه كه بندهم كومش معبود
دخی اعطا ايدر الله يدی كوكلر قدر ماجور
دخی ايدر استغفار كه عرش كرسی هم معمور
كه جمله سی التون محلی در جميع معمور
كه شافع مشفعدر شفاعتيله اولور مقبول
كه يعنی صرجلجه ايجون اولور شكوا جی اول مغفور
ايدر الله اول شكوی ايدر تصديق انمولا
انوكله هم عمل اتسه انجيان اولمز مسطور
قبول اتمز شفاعاتين بولور اول رفيعه مقصور
كه ختم ايت صولك تقيمی مع القرآن ايله ماجور
فاسئلوا اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون
طلب قيل علم سبحانی اودر موصل الی المعبود
كه اوكرن وصف يزدانی اودر موصل الی المعبود
عقايد سی صحيح اوله بولنك ايمانيدر محجور
اوجنته كه عرض ايله بولاسين زوقی مسرور

كه زیرا سومدی جهل عدو مدرد پدی جاهله
او در بیت معارف یل او در بیت معالم یل
خدایعلی سورکینی دخی عالم لری سور
نجه سومیه اول سبحان که عالم قولری هر آن
که عالم قولری حقده نبی کبیدر تحقیق
که عالم در دجانی شهید لره برابر در
بیوردی ابن عباس کم تحق راضی اولاندن
که عالم در دجانی که غیری مؤمنه نسبت
کهدهٔ درجه آراسی که بشر بوذیل قدیولدی
بولاریک حقنه بیلک رعایت ایلک اولدر
که زیرا انلرك بری کرو جنت ایلک اولورسه
هم نفسیکوذ اوزرینه که اولنقدیم ایدیلک
انلرکی وارید اولمشدر که جاهلدر اوزرینه
که جامع الفتاویده یازلمشدر دانشت انی
که تحقیق عالمك حقی که جاهلدر اوزرنده

ویرزی سومدیکینه شریف جنتی مردود
او در بیت معارف یل او در بیت معالم یل او در بیت اولله مردود
که زیرا وصف در علم انکچون سودی اولمعبود
کمال معرفت ایله توحد ایلدی معبود
رسول الله خلیفه قلدی انلری مردود
خصوصا طالب العلم شهیدر اولدیر مشهود
که عالم در دجانی غیریدن معهود
بدی یوزدرجه بوکسانك بودر حقلرینه معهود
بالك عالمك قدرین که تعظیم ایدیلک مودود
بولاریک مجلسنده سن اونورك اولوکی موجود
شفاعت ایله حتی کیسه سنك ایچون که معهود
که زیرا بولرك معظم که عند الله اولوب معهود
که وارید رعالمك حقی انا بابا کبی مودود
که صلبابت قولنا غیی بو مسئله در مسعود
بابا انا کبی اولك که بیلك هم دخی خرد بولدم

انا بابا حقوقیدن دخی زیدر بلکه
انا بابا جیقه دنیایه کلمز دهکه سبب در
سنی علم ندر دکله سنکا ایمان ایدر تلقین
قیامتده انا بابا سنی کوردیکی وقیده
که زیرا مقداری ثواب المزسین من انلردن
مضاعف اولدیغ ایسه سن که عالم ایله کیشی
صاقی زنهار ایاجاهل اونور مه علم اوسنه
یقاروبه اوتوردیغ انلری فاینه اختیار
یارین یوم قیامتده ایدین ویرمه عالمه
ید ایله یرمالك کالیك ای مؤمن صادق
شفاعت ایدین ویرلدی وارك فاینه انك
تحتی ایله عالم که دارد نباده انوك
دخی کندی سوزی اکا احسان ایده بی
دخی مسئله سی ایله عمل ایدوب اولانعا
مالك یدا ایده اکا که یا مؤمن فلانه زیده

که زیرا رفع ایدر اوستادین لاسفل السافلین
که دور اولدور قتله کرفتار اولله که ایله اولله مسعود
که ایمانله بولورسیك یوجه سلطانلغی مصفود
فرار ایلریورر سندن بولارایچون سنی مردود
فرار ایدرکه وای تفهیم دیلر اولله رمعبود
کرك ضحا غی النبه ایچیك کوردن اول موعود
قبودن کیرمجك قیامت ایدیك من المعقود
دخی النبه جاهلر بوجه اوزره اولك معقود
شفاعت ایلیلوم یزبوکون عاصیلر موجود
کیدك فلان علمانك بالنبه جمع اولك موجود
دیریلك فاینه اینك کیدك جنته لبس مسعود
که مجلسنه حاضر اولانی سوف ایده اوله موفود
دخی بولدشر اولنلری که ایت اوله انلر مسعود
دخی خدمتنه اوب پشنده اولاله موجود
بریکك بالنبه اینك اولك سن جنته مورود

در بیان حکایه

خبرده وارد اولدینکم کم بوزده لمه شکایه
کتا همی بیر اغرکلمه توانیدن کم اول قولمك
بوبنی سوروب کیدرلر کن خدا کوندره جبریله
کم حاظر اولدیمی قولوم علم مجلسنه هرکز
سئوال ایله جبرئیل دیه اول حاظر اولمدم
فمه حق دیه جبریل کم وارکه سئوال ایله
سئوال ایله جبرئیل جواب ویرکم سومدم
کم کوندره جبریلی کم وارکه سئوال ایله
سئوال ایده کم جبریل اوتورمدوم دیمکا
کم کوندره جبریلی کم وارکه سئوال ایله
دیه اول ساکن اولمدم اونه عالمك هرکز
کم کوندره جبریلی وار سمیدن سئوال ایله
ویلاخود وار سئوال ایله کم عالم سوزن ادمی
کل اکا سئوال ایده دیه نمی مطابقدر

فی فضل العلم

کم بر قولی بیا منده ایده خوانی تحسیباً
کم امر ایده جهنمه ملکلر ایده تسویقاً
وارسن سویله قوله کم دوشنده ایله نسیلاً
اکر اولدی ایسه حاظر ایدیم انی تعنیفاً
وان حقه دیه جبریل کم حاظر اولمش صلاً
کم اول عالمی سومشم اکا وار ایله تشیلاً
کله جبرائیل الله خبر ایرکوز کم تشیلاً
کم عالم مجلسنه اول هیچ اولمش مه تغفیلاً
کیده جبریل کم حقه خبر ایله تبلیغاً
کم هیچ اول ساکن اولمش مه اونده عالمك ایلاً
رجوع ایده حقه جبریل خبر ایله تبلیغاً
مطابقدر انك الحمی علما ایسمنه تشبیهاً
اکر سوردی ایسه انی ایدم صوجنی تغضیعاً
دیکر سوردی سوردی عالمی تحقیقاً

در بیان حکایه

وقف

در پله باشنه جمله اول جمعه کبرای
کم محشر یرینه جمله کزدن ایدر ملك
ای ابن بن ملك دن روایت شویله کلمشدر
کم تحقیق عالمك بری مکر اول اهل جنتدی
کم بر کیسه اوغرر اول کم یوز جهنمه
کم یکلم نظر ایله بنی سن بله کمی
دیه عالم کم تحقیق سن اول داقی سن اکی کمی
کم بر اده اوغرر اوده جهنمه کدر
کم سن بله کمی بنی کم بر کون سن بکا کلدك
اکا ده شفیع اوله اول انو کله کم جنته
کم بر کیسه اوغرر جهنمه یله امر اولمش
سکا اندوم ایدی خدمتنه سومدم ایدی
بو کون سن بنی اوندن شفاعت ایله سن بکا
دیه عالم اکا ای کرکسن میدر بنی سومن
کل امدی سنده کیده لوم کبر لوم جنته یله

طریقه هب اوله دوانه توبه ای اولالر سعود

آیا مؤمن بر یکك اول دیوده لآل ایده موجود
رسول الله بیور مشدر ثابت بوترسن موجود
کم جنته کیدر لکن مرود ایده کم اول مردود
اوکسز عالمی کوبمجك جاغرد بکا باقه فردود
کم دنیاده فلان زیده صوویردم سکا اول مفقود
کم دون کلن بنمله سن یله جنته اولمورود
کم اول عالمه جاغرد شفاعت کانی کل فردود
کم برابرست طلب ایدنك صوویردم ایدی موجود
توجه حود یله ری انده اول اول کوشك ایله مسعود
اوده عالمه جاغرد بکاده ایله تشفیعاً
دخی برکز سلام ویردم ایده ایت بکا تبجیعاً
دیه حفظ دینه لطف ایت بنیه ایله تشفیعاً
کم سن میدك بکا خادم کم کل شجاعه تقریباً
صفا لر ایدلوم انده ایده لوم حوری تبضیعاً

بوفا بولدی مجلک خبر ویردی حقه جبریل
انی دوندده اول الله جهنمك طریقیدن
کل ای اسلام طریقیدکدن بل قدر یخ علمك
حبیبه کی حبیبنی یاد لغادی آشیدکجی
کی صاحب علمه اکرام قیله یلر انی کیسه
خبر وارد اولدیکم کی بر عالمی بر کشی
اول عالمدن کی اول کیشیدن مسئله اوکرنسه
ملك کی صباحدك زیارت ایده انی
قناد لارین دوشه لر انوك آیاغی التنه
اوکر صوقاندقده کی ذکر ملکلرك قناد یله
کیمه رایم ادیجه کی محو اولمه کتاب اجر
دخی اعطا ایده اکا کی یوز شهید ثوابنی
کی هر بر لقمه یله کی اول عالم یدی ایدی
بوادنی قولکی یارب کی عالم زمرسنه فیل
فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون

والذین

والذین لا یعلمون ٥

الا ای سوخته اشت بیان ایده کی جزئیات
کی خیل شیلرینك جزاسی جنت رقیل اعتقاد
سکا علمك فضلین بیان اندك علم الجما
اکر بیلمز جنت کی علمه ایله ابتدا ٤ ٥
بیوردی شمس کونینی کلمندن اشت انی
او یولده اول طالب قیلسه کی علمی حالنی اولاد
دخی اول یولده کیدرکن ملائکه قناد یبنی
خدا هر دیمنه بر بیاض جنده بر سرای
دخی دکزده کی بالنی انکون ایدر تسبیح
دخی قرنجلر بیلدر لوکنده ایدر تسبیح
دخی یر زلر اچنده کی دخی فوق سما زده
دخی عرشده کرسی محو عی انکون ایدر دعا
دخی اولور کن اولور سه شهید اولور اولاد
کی هر در لو ثوابدن نبیله برابر در

ایمانیندکوا اولوا الالباب

کی هر کس اینه یکن بولا کر خیر وشر یات
کی شکره مائل اولنلر کورده البته ضرریات
اشت طالب اولانلره نه مقدار دین اجریات
علم دخی تك بولکی درسنك بولدوقیاتك
برادم بن سلوك انمه او یولده بولعلیات
کی تحقیق اولنسلوك انمیش کبی الور جنات
آیاغی التنه دوشه ید یعلمه تعظیماً
کجالی الکی کونده اوکرنوب سه اورقیات
دیه زر تبا بونك کناهین ایله محو یات
کی حتی جمله حسنات انکون اولده دعیات
اولدن جمله ملك زهب انکون اولده دلیمات
کیروزی قیل جانکی اکا ویرحور غلمانات
نبیله برابر درکیمن حیث الثوابات
بیوت درجه سنده ن ماعدا اولساویات

خبر دهد وارد اولد یکم رسول کلدی کدیرنجه
سنده موتك یانینه کلدی کیمسنی قلدی برساعت
رسول الله دیدی اول کیمسنه بکا برعمل
رسول الله دیدی اکا کیمسنه وارا رقومغه تماشا
کیمسنه اوقومغه اومده کلدی عزرائیل
نمازینی قلدی پیغمبر کتوردیلر جنازه سینه
دیدیلر یا رسول الله صرسیك ایاغلی اوجی
بلکه امتی اصحابکه تحقیق بوجنازه
الهی بنی ابرمه اوقومدن اوقو تمقدن
قوله تعالی کل نفس ذائقة الموت
آلا یا ایها حاضرلر کوجکه ای جان
ذکر ایت اولومی ای کسی کل سنك دنیا باقی
لهذا ذکر ایت جمله عصیانکه اخذه ایله استغفار
له توبه ایت کناهکه اولوم کلمزدن ای کشی
له توبه نه ایله اولورسه یم بربی سکانی

رسول الله آکا دیدی ایشت یانجه فانیات
له اندن صکره اولورسك اولو یعمریك فنایات
اوسا عتده عمل ایدم اولام اهل جنانیات
اولورسك جنته لایق فوجرسك جوزی غلمانیات
که فیض اندن اینك روحی صعود اندکده کلمز
کدرکن بوله پیغمبرین یا حمزه ی بعضیات
نجه درجه اعلام ایت خبر ویرینجه سرّیات
که تابع اولدیار حمله ملائکه مصلیات
که حتی وقت موتیه علمدن امته بعدیات
وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ
اولومه ایله استعداد یارقلن کوجکدن جان
یا قریبدن اجلمی اولوك ایلریکه بسمان
که عفوه ایسته تکریدن اودر ذو لعفو والغفران
له روح که یجکر شدتنه تقع ویرمز سکانی
خلوص ایله انی طوتغل اولایسك صکره سنی خانی

له ظلم اندك سنه غیبه که انی راضی ایت البته
ظلم ندر سکادیم کل ایله اندن احیتاز
برادمه یسك برسوزکه اندن خاطری حق سن
زکوة ویرمدیکسنه لرندن ایله احسابات
نماز ایت قضایه دخی کنه اداسنه هم
اکر حیوان ورد کسه قیمتی مشکل اولورحالك
که کندی عادتندن زیاده ظهور ایلدك ایسه
اولورحقی انوك سنه کونلك اج اویقودن اویا
اولورجك فضلیه طوغق اکو قادیلیسه صومه
که کفاراتی لازم اولانك کفاراتین ایله
یاخود کفاراتی ظاهر ایسه کفاراتین ویرکل
اکر مرض موت اولوب دوشکده یاتسه سن
دخی کل سن وصیت ایت خصیمکه قرنیکه
دخی صباحه حلوای شیرو بقهوه کتمید
بلی واندن زیارت که آما حلویه دکلدر
اوقویاندکلیان جمله نوایینه باغشلیه

حلال لقمه سن انوك ایله بولاسین جنته رضوان
که اکبر کبائردن فاعل فی النیران
که ظلم ایتمش اولورسك سن اولورسك ظلم انسان
جیفره جمله زکوتین فقرایه ایده احسانات
قضالری ممکن اولانك قضالرین ایده سنای جانان
حلال لقمه ده کل ممکن جزئی اوله بالنیران
اولورحقی انوك سنه کونلك اج اویقودن اویا
والا فدیه در ای کسکم هر کون نصف صاع احسان
اودنا ورجحه فضله یکدرصومنی ابنان
اودر الثمن فقرایه طعام ویرمك دردر اینان
وصیت ایت قریبکه ولدیك امتیه نقصان
که اولرکك کیجه سنده طعام امتیه اولزمان
زیرا بدعتدر بونلر یعنی منع ایده اولزمان
که صیغر الیدا وله بونلر اوقویاسنی قرآن
اودرمیت فایلی عمل کونده کوریاران

بو سوزده اولدی اختلاف اصح قولی دیمشکا
امام اعظم بیورمشدر که اخفا ایدر قرآن
که فتوی بو یولی ایسه سوزینه دخی عمل ایله
دخی تعزیه یه شدت اولدیکی کچمیشدر
که میتك قریبنك حاضری اچون یاسر
دخی کل سن وصیت قیل خصیمکه قریبکه
ضیافت ایتمیه بونلری او کونلرك برینده
هما جمعه کیجه سنه فقیرلر ضعیفلر
دخی اوجاقده کی شدن ویره ایو فقیرلره

قول خلق الموت

الا ای صاحب الارواح دکلسك دنیاسیاه
خبرك یوقمی اولمدن بیخه غافل کزرسه سن
قمی آناکه قنی باباك بولدی نخبت الکمی
که موته ذائقه کلك جمله اول کابرکون
سکا موتك بیوك لیکن بکا بر بیان ایدیم

اصح قوله کوره بونلر که صیحده اولمه هراس
محمد یوسف ایدر اجهر فی القرآن
که زیرا فایده سی اولدر کرو میث ایجهاً اجهاً
که جوره یله ارسونلر اوتورسونلر یله دور
خفیه امر بوردکشی صاقین انمه جرعه غفلتان
ارجنجاله یدنجیده دخی قیچیلر همان
که زیرا بونی بیغمبر عمل ایلدی ایمان
که انمکدن دخی طوزدن دخی قچه ایله احسان
ثوابین دلدی ایله بخشلدم دیه هراس

والحیوة

دکلسك دنیاده دوام ایلمز بر کون سنی فتاح
عجب توبه کلدکمی اوندك موتدن ملاح
کن رکاناکها بر کون اولوم اجلکا کجاح
اولورون هلاك ایکی بارچه کیدر عقلك طراح
نه کبی ایله خلق ایتدی اول قادر فتاح

خبره وارد اولدیکم رسول مخبری جهاندن
که بیك برده بلادن که اندی احتجاب الله
که بلا موتدن بیوك لیکن یدی فات کوك یدی فات یر
که یتمش بیك سلاسل ایله یغلدی که اول الله
ملائکلر الهی بلمزدی بکن بلمز
انك دویمدیلر صوتین دخی بلدیلر شکلین
نحن خلقنا ایتدی ادم ملك الموته سویلدی
دیدی حقه ملك الموت اولوم نه در بودنیا
بوکن بردان لرین اجدی عیان اولدی هر اطرافه
خطاب ایتدی ملکلرك کلك موته نظر قیلك
دیدی موته مالك الموت شولارك اوستنه قاچ
دخی فتح ایله کوزلرك ذوقلو اداسنه کوزك
فجن موت اوجیر مجك ملکلر کوردیلر بونی
کم بیدیل بیدیلر بونلر که بولدیلر افاقت
بونی هب دادیسیلر درنه ذوقلو اداسیله مخلوق

خلق ایلدی موت عظیم هیبتلو اولفتاح
که اخفا ایتدی یزدان خلایق کورمدی کز فتاح
که بلك دخی ازیدر بولدین دیدی سراج
که هر زنجیرك اوزنلکی کوره بیك یل فدا راج
دخی وارامدیغاینه که اعلام ایلمدی فتاح
که حتی حضرت ادم کلنجه دنیایه ایضاح
که قلدیم بن نبی شلیط که موتك اوزمشه ایضاح
که کوستر کوریم یارب حجابی ایله انشراح
نظر قلدی ملك الموت نجب قلدی جناح
جمیع جمار نظر قلدیکده ذوقلو اولدیلر جناح
دخی نشر ایله کندینه ذوقلو اولدیلر جناح
بو ملکلر اوزرینه یوریه نشر ایدوب اجناح
فوسی هب تاندیلر یونی اوندن ایدیلر انزاح
دیدیلر ربنا عجب نه بیوك درد بوای فتاح
که هیچ بر کسه فالیه اکر شیطان اکر ملاح

كه عزرائيل سويلر حق مسلط ايلديم سنى
ديدى بر حفنه عزرائيل ده قوتلو اولام حافظ
كه ويردى حق اكا قوت بوكى طوتيا ملك الموت
كه عزرائيل ديدى موت اذين ويردى يكا بر كره
كه عزرائيل اذين ويردى جغردى يوجه صوكره
كه بن شول اولم ايلك ايرم دوست دوستلرندن
دخى بيلك بنى اى خلق ايرم اى عورتلرندن
ايرم دخى باباى ترندن دخى اوغلندن
دخى بن ايرجيم جمع قوارشى قردشلرندن
دخى بن شول اولم كه انانك ايدنلرى
دخى كوشكر يقيجيم سريلر ايدم خراب
مشيد بورجه اولسه بو لوجيم الى يخمين

بيان عصيان در حال الموت

قولاق طوتر سكوز اخوان دبر بن حالى محزون
نه شكللر اله الله بو لارك روحنى كله

كه ضبط ايلر بوكى بر خوش صافين كل ايكليماع
ضعيفم بن قويدر بو بوكى ضبط ايدم قتاح
ديدى سنها كى اولديكى اولمه يا موت ايسانى جناح
جغردم كوكده يرده بنى بيلر قواشياع
ندر ده كله انى سن بيلر قولاق ويرمكا قيل اسماع
كه هر بنده يه بر بره انجيم يقين ارواح
دخى انانى اولاتدن ايرام بن يقين ارواح
نجه انلر اغلادم كوزيدن اقدم قناح
دوكيلكوز لارك يانى يراوستنده اولا سباح
اپه دم حاكله يكسان ولم يولر بنه مطلق
كه خلقه ظلم ايدنلرك يقم اندنى اخراجه
كه كيدر فاجه قورتله بلورم بن يقين ارواح

يا ايها النفس المخبث

نه اشكللر انلره الله ثوابدن قاله محرومون
نه شكللر عذاب اوله جيقر كنجالى مجرمون

كه عزرائيل انوك روحنى كه بر شكللر الاكيم
زيادة قورقديغك شى صورتنده كله عزرائيل
كه بشيوز عذاب ايدرجى ملكلر كالمرسله
كه هر بينك اندن اغولر جوريسى وارد در
كل امدى كورك شول جاهل كه شولر فاجر
سندن قتى تنك وارده دنيا نحق بوكه فاسق
كه عزرائيل ورده اول اغولر حرمه سى ايله
ندايله عزرائيل سندن روحكى اى مجرم
اياد ورلو كونهللر له نى رسم خبيث نفس
كه حق تعالى به لايق دكل سنك كلمخ ايله
كه سن بر سيك اللهدن دخى سندن بورى الله
بويا وز سوزلرى اشله بخ زيلدن اولخبيث
كون لعنت اوقويه اول اشلك حرمه بقردك
دخى اياغنه لعنت اوقويه اول قرنجه جانن
دخى قولقلرينه سويله لعنت سنى ديه
انى وصف ايدر وصافعه انى قتى مشكلون
كوزيكه شاشه اولملعون لسانى اولا مقطوعون
قوسينك يوزى قره كورنلر اوله فاريقون
يغيلوب كله اجله باشك اوجغه جامعون
نه دوتكيده هب عقلى عذابدن اوله خالدون
جانك شنه ايكى اركن اولاسين تجر ياشيون
اجى سى جغه طرنقلر اوجندن اولا ناشيون
كه نفس جيقه كالمركدن ايله فاريقون
اياد ورلو فعللر له ملوس فاريقون
يركدن كل امدى جقه كه سن اهل طامعون
يريك اشدى دوسنك اولاسك اوندن محرومون
شاشه تحريك ايده مزدن كرويول بوليه مغبون
ديه لعنت اوقويه نه دشلك ايدى مغبون
دخى دلينه اوقويه كه لعنت نفس فاسقون
دخى قرنينه قرجينه اوقويه لعنت اولعون

دیه قرنداول نفس که بهم حلال قوید کمی
حلال ایندیلر ایشتکا فکی اولدقاهل طاموغون

کیمسه سردن اوغردیم بوجزایه بوجفایه
جمیع لعنت سنده اولسون بکا ظلم اولنی غافلون

بوکز بوفاسقك جانن کیشویله اعزیل
کیدوب مرطرفه ایله طرسك قویمنی مغبون

کیاندن زیاده انك اجسی اولمه نزع روح
نجه دولو عذابله کیجانی جیفه فاسقون

کیمسه سرقوه لرجانی فاسقك اولدم
الله لرجهنمه قویه لرجانی ملحوظ روکن

کیحق الله یوزیکیدوب عذابله اله
نه جانك وار بوکا مسانك ننك قدلانه فاسقون

اکاول عذابدن بری کیاهل دنیا اوسنه
دوشسه جمله حیوت اولوردی جمله محزونون

بوکزهر کالمخلوقات اوجانه لعنت ایدلو
بعید اول یا فیمزدن کت که شرك بنه لاحقون

واره دنیاکوکی قبوسنه بوفاسق جانی
کیدوب مرطرفه کوکدن خبرویر بکا کلمه

کوروب وندرك اول جانی الدنك قبرینه انی
کیمسه بن سنی کوکدن خبرویرم بکا کلمه

سئل ملك لری جمله نجه اهول ایله اکا
دیمه بن سنك ای کیشی کوکی عمل لرك ایلدوم

بولارك صوتکوك کوزلری جاغیرتی کلمه
دخی عقرب ایله یلان طولمه قبرینك ایچنه

دیه ملك لری بر ضربله دخی سکا
بولاره دیه اول فاسق های بنی ندیلیم

دیه قبرك جانبندن بریندن کلمه ورمز سنی
ورلك عرضی حالك ایدك اولك طوبون جاموغون

مکر وار ایدی بولارك اشته بن طوبولاری
کیاویله برطوز ذرکه کوجیله ورمه ضاربون

کیاهل دنیا جمع اولسه بریندن ایرمایا لر
انی بکزور وجاغرا ولمه اعصابی منشورون

کیمسه جمع ایده لربونلرکه اول فاسق اولدیر
ایده لربویله اوچ کوکه عذاب ایدکه معذبون

کیحتی اللتی یوز یکیدوب ورمه عذابله اله
دخی اشته طوله قبرك ایچنه یافه حارثون

اکاول عذابدن بری کیاهل دنیا اوسنه
کیجیفه کبی قوقار اول فکرسز انی غافلون

بوکزهر کالمخلوقات اوجانه لعنت ایدلو
اشتیلیه یافه سنی سکا اولیه راحمون

واره دنیاکوکی قبوسنه بوفاسق جانی
کیشمه سرعت ایدك کیاولك خیر کاهلون

کوروب وندرك اول جانی الدنك قبرینه انی
اطاعت ایمه یلرك صوله اوچی نارده داخلون

سئل ملك لری جمله نجه اهول ایله اکا
کوردنیاده کورمدیم خبرویر بکا ذاهبون

بولارك صوتکوك کوزلری جاغیرتی کلمه
یه شمه سرعت ایدك سن که اولك خیر کاهلون

دخی عقرب ایله یلان طولمه قبرینك ایچنه
کاویله برپلاتلدرکه قطر لرکبی متلیتون

بولاره دیه اول فاسق های بنی ندیلیم
یلامدی یاکه سنده کندرکلر فاسقون

بیان عذاب القبر قوله تعالی
سنعذبهم مرتین ه

کیبوندن نصکره طاموغون که فتح اولمه کوره یاب
کوره اوتده مقامك اشتیلیه سکا برتاب

قیامت کونی اولنجه بقاسیك سن مقامیکه
کیبیك دود لو عذابلاری دوکار سنك اوسنکه
خبرده وارد اولدیکم امام باهلی دیدیکه
کیبر رجل وفات نسائه الی قبرینه توسلر
اوتوره بالشی اوجنه کیبرکی دوره اکا
بوکز اشترطوته الی قوبی اغج کبی یا نکه
یبکه هب عضولاری کیه آدم اولکه اولکه
یخونه بکا عذاب ایدك کیه عابد قولیون حقك
کیبر ابن نماز قلدم اوروج طوتدم زکوة ویردم
دیه ملك اکا ای کس انکچون ایدم عذاب
کیبر ظالم بر مظلومه ظلم ایدر انی کورد لك
دخی بر کون نماز قلدیك بولوارایدی اوسکه
سنی بن قوبردم کیشی دیه بر کز دخی اوزه
بوکوندیه اکا ملك کیه یا اذا تدیکك اعمالی
کفنه ایتیر تبر مقدار بازی ویه الینه اول

الله دخی حسرتنه ندامتنه قیله عذاب
یکیجه کوندز عذاب ایچره کرتنار ایدیکه تولب
کیه اولسر ورنه بیوردی تسامع ایدیلهم آنلاب
کیبر ملك اکا عذاب ایمك ایچون ایچاب
کیبنجه اکا وورنجه طاغیلنه عضوکا لذاب
بوکز قاقدیه لرا کا خذا ذینسله بی ایچاب
اوتوره قبری ایچینه بوکز جاغیشه اچی عذاب
یخ یا فك بنی اوتنه یخونه ایدك بکا ضراب
دخی علم اوقوم یازدم کیبن اسلمدم اذناب
کیبر بولده کیدرکن کیه کوردك ظالمی ضرار
کیه ستدن اندی استمداد وارو قوزنامدن
تبولر اندیکك زمان حذار ایمدیکه اجتناب
کیه طاغیلنه اعضاسی کیه اجزا اجزا کا لذاب
دیه نیه یازدم انی کاغده بوقدهم دوید اصواب
کیه یازاغزك صوی ایله سوزیمه ایکمل ایچاب

یازمهب

یازه هب جمله اعمالن کیه اولخبرنی یازمه
ورنجه ماغیلنه برکز یخونی یازمك ده روسك سن
تمام اولوجفر کتابدیه باص بر مغفك بوکا
دیه اص بوینکه بوبی اصله بوینه مکتوبی
بوکز یوم قیامتده خدا مرایله اکا
کیشریه وارینجه یدیه تکویدن استحیا
بوبی دنیاده اشلرکن کیبنلن امدك حیا
کیه نادم اولمه اولاندن ولکن نفعی اولمز

فضائل اهل التقوی قوله تعالی

الا ای طالب تحقیق کیه زهدایله استلزم
بویولدر یولکه اصلی بوکه کیدنلر بولور
صاغنه بویولدن ایلمه کیدردوسن دیکر جه
بویولدر انبیا یولی بویولدر اولیا یولیدر
بویولدر اکثری عالملر بویولدر اکثری فاضللر
بویولده خصلتی جوقدر کیه دنیاده واخرتده

کیشریه وارد بینی زمان دوره یازمیه اولذناب
امان دیه یازه انی دخی هرشرینی اکناب
کیه باصدیره اکابر موده بوکز دورای کتاب
کیه اندن نصکره اولملك اولنه مکانینه هاب
اوقوه فریکه کیشی نه کم اندك ایسه اکتساب
خدادن بس خطاب کله اوقوشریکدن حجاب
بوکز اندیکی استحیا سورك اودیه تولب
اتار نار کبیره بولمه ایندیکی اذناب

ان للمتقین مفازا حدائق و اعنابا

زهدر اصوب سبیل زهدر موصل علام
یوجه دولتلره ایردی صوك اوبی کبی فی السلام
دخی حقیقه دیزاریبنی مشاهده بولور حرام
بویولدر اصفیا یولی بویولکا کیدر اولالکرام
بویولدر اکثری کاملر بویولی مدح اندی ذی الاکرام
یوجه دولتلره بولور صوکو جی اولر احترام

وَلی فضلی بونك جوقدر كلامنده ایدوبایجاق
زهد دیوبنه درلركه شبهه لو اولان شیدن
كه زیرا الحق قبول ایتمز قوا عمال ابرلوی
بیان خروج روح المتقین قوله
آلا ای زاهد كامل زهددن ایله استعفار
كه حال ایچره ایكن نلر احسان ایده الله
اجل یاقین كلیجكدر نلر احسان ایده الله
كه عزرائیل كوندردی كه اول خالی ایتمز
آلوكله عزرائیل اوتوره باشی اوجینه
دیه رنبك سلام اندی یا صالح ای عابد
دیه صالح یا ملك كه كلدك بكا نیچون
كه تركت بنی رمه اولامه معشوقه واصل
كه عبدالرحیم بن انك در فوشد تحسرنمه تز
كه بونده نقصكه عزرائیل خطاب ایله روحنه
كه ربك راضیدر سندن كه سنده راضی اولاسین

دخی اخلال اطنابدن مبرای ندم لحیزم
تجنب ایلمك اندن تبعد رمن الحرام
كه كشیده بولونه كروبرانمه من الحرام

یا ایتها النفس المطمئنة هو

نلر احسان ایده الله سكابن ایدیم اظهار
بیان اید سكا بیروبرم الكه بن ادرار
نه لطفله الجانك ایدم بریرسكا اخبار
سلام ایله قولومه دیرنبی ایله سن استیشار
نجه انواع عزتلر اكلجون ایده اعتذار
كه كلسون بكا قولم دین نبی اوله قولم زوار
كه هردم یوله بقدرك سكا اندم بن انتظار
قاوشم حسرتله بن قولوبده فالیم اغیار
كه بیلك جانم وار ایسه فدا اولسون اكا هرآن
كه یا ایتها النفس كه مطمئنه اولا اظهار
رجوع آیت ربكه بوكوكه اولدر راجعه غفار

ایادار بلاوه صبر ایله ایلین بانه جانه
ایا جاهل آرزوسنده سنك قدرنه بلمه دی
منافق قلب آرزوسنده ذلیل خوار اولان زاهد
ایا فاسق الیده اسیر اولوب زبون اولان
ایا دنیاده آز عیشه قناعت ایلین قانع
كه اغنیا بیوب ایچوب انی كورو بیر بیوردك
دخی فاخر لباسلری كه انلرده كورینجكز
كه ترك اندك بو دنیاده كوزندك تكینك آمن
آیا دهرك كثیر نعمتلرینه صبر ایلین كامل
كل امدی شمدی جنده عقوبارمدیكی نعمت
كیجه نوك نصفنی اولدقه فارغ حق رضاسیچون
كل امدی سنده الله اوقور كلسون جهنم دیرن
آشیه زاهدك روحی بوخطابلاری ایله كلدن
نه وقیدكه جهنم دیوا وه سوینه شیدن
ودعلاشه هرعضویله دعا اولیله آلدن

كه كل ربكه رجوع آیت سكا مشاقدر غفار
كه كل قدرك بلور الله اجلدی سكا در لوباب
كه سن قورتل بوخولقدن محزنیایده سنی غفار
كه كل قورتارم سنی اسیر ایكرن نكون ای یار
بكون كل دورلو نعمتلره مستغراق ایده غفار
كل امدی شمدی دیكك نعمتلرینه كیرای یار
بولاره ویردی دنیاده بنه آخرتده ویره غفار
بوكون برملكه وار درسن ابد سلطان ایده غفار
كه الله رضاسیچون یموب اجمعین هر یار
سكا روزی قلوبدر حق یه ایرمكدن مع الابرار
كه ترك ایدردك ایچوب دوشكلاری سن ای خیار
كه سندن سوزدخی ایشتراق دوشكلاری ویرمه ای یار
تحرك ایده یرندن سویه دخی اول ای یار
بدنی جایسیز ایده كوكه هربینه ای یار
حفظه امر ایلدم سنی تشنه حفظ ایده جبار

كه كوزه كل ديه اوله يحق راضي اوله سندن
حرامه بغمدك اصلا حرامه اندك احسانك
ديله كله ديه صكره كه يا لسان حد سندن
كه غيبتدن فرار اندك دخي ايلدك بهتانه
دخي سخريه قيلدك كه خلقه كولدك اصلا
كه ذكر اندك حقي دائم كه امر معروف ايلدك
دخي بكوا اصلا اوقودك حق كلامي
قولاغه اول كله ديه بنجه شقشقه ايليه
صقيدك كندي اوزيكي كه جلغوز كلمه دهم
كناهدن بني صقلدك انشالله لايق امه دك
زياده ايلدك نوريم بني جنت ايلدك
كيده في الحال كله اولدم ديه اله يا لسن
قرارت مدك بني زينهار كه عصيانله لجكز
لهو ولعو ولوخير يله بني سن ايلدك مسرور
بني اوجاغه صلدك سن كي زوقه لايق ايلدك

كه سندن راضيدم بن كناهاشلمدك اي يار
بني حفظ ايلدك اوتدن سندن حفظ ايده ستار
كه هر دائم اوله خوشندكه اولدك حقي سن زكار
دخي لغويتدن قچدك كناهدن ايلدك افزار
قرارعدك بني اصلا كناهه كيرمدك اي يار
كه منكر لرى نهي ايتدك نصحت ايلدك هر بار
زياده ايلدك نوريم جنانه ايركور رستار
كه راضي يدم سندن دخي راضي اوله جبار
دخي كلمدك غيبتكه ايتدك كمندوكي افزار
له دور لهو ولعو ذكرلرتسامع ايتدك استعفار
كه حق راضي سندن كناهدن ايتدك استظهار
حرامه هيچ يا شمدك كناهدن ايلدك افزار
مرور ايتدرمدك اوده تزين ايلدك ازكار
آنا شه لايق امدك صقيدك كندكي من النار
كه راضي اولا حق سندن يا شمدك شي سن هر بار

بيان ايداع

بيان ايداع الروح مع الوجل

كلف الحال يا غيبتلرنك بس ايده ايداع
كه حق راضي اوله سندن كه راضي يدم سندن
بني بلايه صلدك عذابه لايق امدك
بو رددك مسجده دائم اجردك قابيلين انك
خبر خواجكلر ايچون كه كندك سن بوله دائم
زيارت ايدرك فقرايه دخي كيدردك علمايه
حسنه حالي صورمق ايچون ايدرك بوله ذاهب
زياده ايلدك نوريم بني ارجعلوه صالحك
كه اخرنده كلمه سيزه كيزحياة بولاسيز
ودعلاشه هر عضوله ركله حقه صمدم ايتمي
وداع تمام اولوجكز كله عزرائيل اولدقوه
كوره اوجمعده مقامين اشيده تكريه سلام
اهل جنت اولانلر كوله شكل اولور ميت
بو مجمله لوله اول صالحي كه ويرمز جانين الجسينه

عند خروجه من البدن

بنجه شقشقلر ايليه ترحم ايدر اجماع
حرامه باصمدك زينهار صقيدك كندي اوزيكي
كه كندك حقي بولاهر ان كه حقدن امه دك ارجاع
دخي علمايه بوردك سن كي سزدن اندك استرجاع
دخي ميت نمازينه كيدردك دائما اوضاع
دخي صله رحم ايچون بولكندك ايدر ابراجاع
حسنه حالي صورمق ايچون ايدرك بوله ذاهب
بوردك دائما خيره كه سزدن اندك استرجاع
زياده ايلدك نوردم بني ارجعلوه صالحك
سني صمدم حقه ايدردم كيدن ارجاع
كه اخرنده كلمه سيزه كيز حياة بولاسيز
يه بميز ايچه سيزه جنت ايچينه كن سزاجماع
ودعلاشه هر عضوله ركله حقه صمدم ايتمي
دعا ايليه عضوه ثنا ايليه استودا ع
وداع تمام اولوجكز كله عزرائيل اولدقوه
ديه يا تكري دوستو كل سلام اندكي سكامتاع
كوره اوجمعده مقامين اشيده تكريه سلام
سرور ايليه جيقه اولوح خديه ايليه ايداع
اهل جنت اولانلر كوله شكل اولور ميت
ميت ايليه الله بنيه اول احسن الاوضاع
بو مجمله لوله اول صالحي كه ويرمز جانين الجسينه
كه يا غدن قيل حكر كبي اله جانيه اولمتاع

جقه اول صالحك روحی کلمه غزائل ایله

که ایله الاوصاف الرائی حریره

صفا کلدك ایاد وستم کناهدن ایله

کلوب بغض وعداوتده جیقجك صالحك روحی

فرشتهلره کویله که جیقه الیرندن تیز

وفاکم یومغا غسال حاضر کله سرای میت

فرشتهلر دیه اکاکم یاغسال اکا طوت غل

قجن کوندره لر قبره که کیسه اولر فرشتهلر

که سرعتله بولدقده دیولر که ترجمان حقه

که قبره قویالر انی طاغیله لر قومله دی

سئوال دیاجه قدر حیوة بوله قبره اول

که اول خالق نم یزدانوك کوجك عملدن

که اول صالح انی کوره که صاغ یانکده دوردی

دیه صالح که سن کیمسن نه احسن کیشی سن

سنی کوردیجك ای محبوب سویندم جانم ای کیشی

که فی الحال کوره ملك لر اولدم جمله سی جماع

که فی الحال التلوحقه خطاب کلمه من التواب

اطاعتده ایدك دائم اجوب عبادتده ابواب

به غایت اوه دوستم قومز اولدم اذهاب

اوجوب فی الحال اوار حقه ماوشم مجوب جناب

جیقان ثوابلر اوستندن دیوبه باك ایله اصحاب

که زیبا مجروح اولوبدر خوجندن جانیك اذهاب

کلوب ایله اردلر کوتوره بك سلك ملك ای ذهاب

که راحت بولدم اوندم صفالر ایله احباب

اعاده ایله روحی بدنه ایده اتاب

دنی سئوالینی یله ولی فالقامز اولر ثواب

ملك صوره نیه قویه کله میتم اولر احباب

که بر محجوب دردم امانیله انی احباب

دوردسك صاغ یانمده بیلدیم سنی احباب

دیوویرمکله من کیسین سوزیمه ایلکل ایجاب

که اولادنی خیر ویرسنك بن عملکین بیل

کل حافظ اولای کشی کلوب منکر نکیر سکا

خدا قودی بنی بوندن رفیق اولام سکا دایم

منکر نکیر اکا کوره قبره کیکشیشدر ه

ایجی طوب طولو نور اولمش نور ایجنده یاتر کیسه

یوزیه بونلاره دیله کلر بوکا عزیزیله

سئوال ایلیلر بونلار کم ربك کدر سنك

که بلیلر که شاقیه خبر ویره بولامه هب

دنی دیمز درد اسلام دنی قیلم درر کعبه

کتابمز دینمز قرآن که ملتده خلیل الله

ولی بونکله قومایه لرکیمز بو میتی

اوتوردار یرینه انی کیمسه سئوال ایده لر

کورلوم وارمیدر نقصاندینلر کوایمانمز

که فتنه قبر دیدکلری بودر بلك اخوان

شفاعة الاعمال فی القبر ویکون

اوجلاریم غازلریم ذکوة لریم بن ای ثواب

ترحم ایلمز بولاره کیمسه احباب

اعانت ایلیم سکا دیم یلمدکك احباب

بویومشکوز ایری مقداری سر ایلر اولمش ایجی ایجا

بلالر تکری دوستودر صالح کیمسه ایمش قرب

که دولو تعظیم ایده لر حسنله آداب

دخی بیغمبرك کدر دینکدن بن ویرجواب

خدا رحم ایلیم دردینم محمد دینم احباب

جواب ویره بولاره هب اعانت ایلیه لهاب

سئوال ایلرسه هجواب ویره اولهابدذهاب

دوتالر ایرقسندن یردنی سلکه لر اول ثواب

جواب ویره یعوذ الله سلامت ایلك ویره ثواب

که مؤمن مدد رحمه دیو سئوال ایده لر حطاب

خاحفظ ایلیم جمله محمد اومتین هر یاد

دفیقا فی القبر یعلم سئوال الملکین

آلا ای مؤمنی عامل عملکن ایدم اخبار
عمل قلدک ایسه کسنی قورتره اعمالک
لم محکم ایسه ایمانک بغایت صالح ایسه سن
اولمه یوندانسکا اعمالدنی نور اولمه قبرکده
اوفرشده یمینکده کم بلدیکدی دیه
لم بوندن صکره منکر نکیر بلا اولمه اولکنه
ثنا وحمد ایدر بونلر محبت ایده لر اکا
نجن بونلر کیدیکجکز هلک لره دیه الله
قولومک ایتنه دوشک اوقودی دیه یالنز سن
لم یالک دوشکلرده دوشکلرک ایتنه سوای کیمسه
صفا لر ایده لر مؤمن کم اول قبریک ایچنده بلور
کوره جکنده مقامنی اولمه دائم کانا ناظر
کی یوم بن سلیمه ایدسلفا اولمه ایدم اندن
کلور بعض روایتنده کم یوا کلدیم بر کز
کیمه تانی بکاده دکسین کم بنده اولایم راحت

سکا نبشیر ایدم الآن نلر احسان ایده غفار
کلور شوکه هیبتیله یرسنی قورتارمه من النار
نه خوف خشیتک اوله اولسین نعم عقبی الدار
لم بر ملک صورتنده اولسکا بوخذ متکار
یا قین یا کمه شویله دی جبا ایلمه دیه اخبار
بغایت صالح ایمش اولکنا هدیه پاک ایمش لر
لم دونلرده اولمه دعا لرینه لر اثار
وار رحمت جنتیله وار ایله دوشکلرکنوک اطلسلر
وار رحمت جنتیله بونلرده دوشکلرکنوک اطلسلر
دخی جنت قولر ایده لر نوخود اطلسلر
دخی اجله قبرنده جنانه اولمه انوار
دیه یا رب بنوساعت کنوه قادر غفار
قوجمق خورلری اندن صفا لر اولمه فالدر
دیه یا رب اذن ویرقوجایم قولکی سناد
سورم بنده الهی سنی سودیکی غفار

دیه یا برسن بسم اولنجه صقرسیک ایدن سن
بوکزیر اغله دیه یا رب بکا لطف کدن سن
خدا سیر کیه ایدن ویرم اکا الله
سروره کلیر ایکی یانده کله قاوشه
کتیرنجه کیده برد عالر ایله اکله
صعود الملائکه الی السما قوله
کرام کاتبین ملک لری ایده کوکسیرن
دیه یر نجه ایدلوم قولوکدن اولدق افتر
دوشو موزدن ایرلوق کوستیرنجه یرمکان
بیورردی ذوالجلال الله وارلک سیز یا ملکلر
عبادت ایلک اندن سیز بنی ذکر ایلک اندن
ثوابین قوله قبرک باغشلک هب ثوابنی
کلور اول فرشتهلر دوره لر قبرک اوستنه
کلور بعضلری وایتده کله لر قبرک اوستنه
کاندن اولمیش کبی یازدک دفتره اعمالکه

سنک ستیک ایدر قولمی ایلر سبک انتشار
ایدن ویرقوجایم کیمک صقم ایدی یا غفار
کیمک دنکه قوله سن کیمه بر کز قوج ایدی اسرار
کیمه بر کز صان بغرینه قوله ایچون ایدر استغفار
یوجه مرتبه ویرسون سکا اول قادر غفار
الذین امنوا وعملوا الصالحات الآیه
وار رحمت بوآیتله کیمک حفظه ایده انسیدن
بنده بر نجه ایدن ویر عبادت ایده لوم هرزمان
عبادت ایده لوم اندن سن سین قادر دیان
قولومک قبر اوستنه دورک دیر خالق الاکوان
اولوک تسبحلاره مشغول الی یوم القیام هرآن
مکانکز اولکه قبرلک اوزرنده جمیع اذمان
عبادت ایده اندن ذکر ایده لر هرآن
یازدر ایدیکی خیر انلر یک ثوابنی هرآن
دیه یا برسن نجه خیر انلر ایدیکی بیانه

أنولك آجرني يا رزقك سر قيامت كونده كيمسن
دونه أولمز تكريمك أمرينه كلورقبيك أوستنه

بيان صعود الملائكة مع

بوكون أول صالحك روحي ملك ركوزكوكه
مكار أول عرشك التنده فاديتر اصلمشدر
قويلر انك ايجنده كه غسيله أول روحي
ويره حتى بونلاره دستور سيل قوسن أولجماعتي
صفا ولدت أولور رحيانك نعمتيله ذهب
كلوز بعض روايتده فجر أول صالحك روحي
ديه لر بوكا معصرمين صفا كلدك يا صالح
ديه أول صالحك روحي أتا كوز سيرك
كه بندن جوق اولويه كندي ايدي بونيادة
بونى اشيدنجك بونلر جمعي أغسلهب
كه ميل آندي بولاردنيايه كوكل ويرمز
كه آنمش جاهلي بونلاره اشتكندن كندبي

كان أولفلكي جكلسون ارسين أولهان
يا رزلر مؤمنك انديكي أعمالي أولارى جاذ

روح المؤمنين إلى الله

كه عرشه التنلرانى كه عرشده ايدن اسمكان
جمعي نوردن أولوبدر ايدركوكبكي لمعان
كه صالح أولانك روحي جميع انده أولوايمان
أوجاراحت ايجنده ايدراحتي سيران
كزرلر كه كلورلر اوقدك قوجان
كربجك جنتده أولروح كه استقبال ايدصيان
ديورير امدي أنا مورزانا مرندن بنه الان
كه كلدي بورايه بولارا ولدي ايدي ايمان
عجب بونلرنره كندي يه فند قليلر اخوان
كه واه بونلر نفسلريه أوبوب كندي ولينه
عبادت بولنه كمديلر أولديلر شمان
انوكجون كلدي بونلر جانه أولدي سيران

مملوك مملوك دونه بونلركيده هركس مكانينه
رواينده كلوبدي كيم هرجمعه كيجه سنده
قبرلرينه اينرلر كه سونلوكودلريندن
يزي قويديكي أوجماغنه بيني شاذ اندبكوز
زيادة أيله الله سيزك رحمتكي آي يارب
دنيي سويلدبكوز سزحقك سومديكي سوزي
آزيتكوزمدي سزدن جميع مؤمنلراي تيم
دنيي أولمادكز تمام كه نقل اندبكي كلام
ذكر ايدردبكز حق سنجانده سيزدائم
خدا راضي أوله سيزدن دنيي راضي بزيزدن
قبدن كيدنلر بونلرولرلر أولرينه هب
بنيم أولمش ولدلاري ضعيف أولمش ولدلاري
عبادتده كوردكرسه اطاعتده كوردكوسه
أويانمش نوم غفلتدن بحمد الله أولور عابد
نجن عصيان طغيانده بولاري كورسلر بونلر

كه واه أمامه وأباه نه حيف أولدي بنيلان
خدا دستورويرمز صالحلرك روحنه هرزمان
كه آي كوكلوبونوز رحمت أيله سيرة رحمان
سيزيده شاذ ايده الله بولسيزدن رضوان
حقك سومديكي بولكه سيز أولمادبكوز ريان
يخشه دورلوعبادتلرخدايه اندبكوز هران
كه سيزدن خوشنودي دي خلق سوزلرسيزه هران
دنيي بركسبه سويمديكوز اندبكوز عصيان
كه خلقدن عزلت أيدبكوز كه هج أولمديكوز طغيان
بنيم جنتلك اندبكوز سيزيده كوثر ان
كورن رحمله خانوتلره وارمشدر ايوان
قوسي مسكين أولمش لوقبولرده دعالرمان
سويمز شاذ أولور بونلر رجوع ايدهمكان
كه ذكر ايدرلر أولوي قوسي أولديلوشكران
كه قهقهه ايدي يوردبولاري كوزنى أحسان

ملول اولوب يرينور لسانحالله ديرلر
آيا قوم قبيله موزاتا موزاتا موزاچون
كه بركون غافل ايكن نزكلور اولوم سنى ناكاه
كه قندهٔ واعظ اولونور سانى دكلمه جمله
بوزدهٔ كلبولار واعظ كه راحت اولمز ايده
كه بوندن نصكره بويردن سماية اولمز اطاعت

شفاعت الاعمال الصالحات

آلاه اى عابد صالح اولوب صدقه تحمل ايدم
خبرده وارد اولدى كه ميت كبره قبرينه
يوزى سوده كوزى ازرق كورنلك قورقدن
كه قلدينى نمازانك الركله سويلمه
استقبال ايده عذاب ملكلرينك اوكنه
كه زيرا ايدى اطاعت خانهٔ امرنى هركز
توجه ايدوب الله حبا ايدوى اولحقدن
بوقبرك عذابندن قورقدى اولبوده نجاة

آيا غافل كوزيكى آچ كبرا كل ايدر ديدان
كه بزدن عبرت المرسين ايدك دنيا طعامى
كجرمك فرضى بوكون اولورسين جمله كمى
دخى قرآن اوقونان برزلر ايده بولارسيزان
دعا اريده استمداد ايدر لر اولر شكران
ورالرهيب مكانه قرار ايدوب اولار يحان

فى القبر وتعليمها فى القبر

عبادتدن زيادايله اطاعتده اولوب ايدم
كه ايكى ملك برى كه پرتاردر سلوى الام
كلمر يانباشى اوجنه عذابا ايده لر اقدام
بركوزل يكيد صورتنه كبن ايده اقدام
ديه كروطورك كلمك عذاب اندر مزم
قلاردى كوروبش وقت ايددى اخرة اقدام
تجردى اول محارم دن حذر ايلدى اقدام
كه قورتله بلورمسين ديو قلدى استبدام

بوكو اياق طرافندن عذاب لمتك دلبونلر
كه زيرا بزبوكا نده ايدر دلر دائما خوفى
بوكز صاغ ياشنه بونلر عذاب لمتك ايجون كلمه
ديه لر سنى بول بوقدر بوطرفدن ازلك كيدك
قبردن قورقدن غندن اولايدردى فقير احسان
بوكز صول ياشنه بونلر عذاب لمتك ايجون كلمه
ديه لر بوطرفدن سنى لرم بول ويرميز اصلا
بوكز اوياده اولميت اويانرا وبقودن ضمك
جواب ويره كم انلر محمد رسول الله هم
اوميته ديه لر كم تحقيق مؤمنى مسلمز

فضايل صلوة الميت

آلاه اى طالب جنت اكر استرسكوز رحمت
كه زيرا وارد اولمشدر كه زهرة الرياضيده
نه بيوردى رسول الله قجن برميت اولدكده
انلره مصلح ايجون بريك باشنه هركز

آيا قبولارز ديركم كه بول ايوقدر سنى اعلام
انوك جون برمسلمجد جوامعه ايدوب الزام
كه ويره يكى نصف قيراط وكنه ايده لر اقدام
كه زيرا صاغ الى ايله نصف قيراط ايدوب انعام
انوكجون اولورز مانع عذاب اندن مزم الام
كه طوندروغى اوزنج بونلرك اوكنه ايده اقدام
قبردن قورقدن غندن اولاجقلرى صوصدعى انام
خطاب ايده لر اكا كم محمد جوندك كلام

والسعى لها هـ

امامدن بنم زيرا قوا اعمله هرايام
كه راحت ايله ياتكى عروس قوينه كجى ايام

صلوة ميته سعى ايت كه قندهٔ اولسه اول اتباع
بيوردى حضرت على بوكا قولا غك ايت اجماع
اكر عودت اكا ركك كه سعى ايدك اولمه اجماع
زيرا امر ايدى الله كه جبرايلك ايت اجماع

که هر تنی که بر میت که برده واقع او لسبب
جبرئیل اینزمان جاغر قولایه اجماع

اینزمان بوکر جبرئیل جاغدر هب صوقاقلره
دیه حق رحمت ایلسون بو میته ایدن نزاع

که هر کیم حاضر اولور آنوک عصیان نیتی الله
که مغفرت ایده جمله کناهنی ایدر ارتفاع

که اول کشی اوده ایکی کوکه حج ایتمش قدر ثواب
دخی اوه ایکی کره عمره ثوابنی ویرر دفاع

دخی هر تکبیره ویره که اوده بیک قدر شهید
ثوابنی تعالی الله یازه دفترینه جماع

نذکر اولدیکه وارایسه شبهه اول کیشیده بل
که هر قیل یاشته بر قول اذا دخل اولور انتفاع

که حرفکه اوقومشدر اول نمازده کیسنه
یازه دفترینه انوک نه مقدار اوله ایتکاع

بنی اسرائیل بنی آرنه ویرد یکی قدر ثواب
یازه دفترینه انوک که اول قادر اول جماع

دخی استغفار ایدر لر انوک جون ذهب ملائکلر
اکر برده اکر کوکده اولر انلر ملائکلر ایدر ارتجاع

فجر اوینه دوندکده که بر ملک جاغیره بل
جاغیر عرشک آلتنده که یا تکرو قول انتفاع

قول الله تعالی الله قوغما الکی سنک
دخی جهد ایله سع ایله بو عملر اوله انتفاع

که زیرا حق تعالی الله بیر لغار جمله عصیانه
اکر کول اوسکاره کناهن دفع ایدر دفاع

بیوردی ابن عباس یه رسول فخر جهان الله
نه بیوردی رسول الله قولاق ویرسکا نوبره ع

فبر ده میته اول کفن تحفه ندر آکله
که بر ملک کلدیه که محمده سکا ای قناع

محمد ابن صفاری روایت ایلدی دیکله
که میکائیل کیدرکن بن که کوردم بر کیسه اجماع

بسم الله

بسم الله دائم کفن صوبق ایدن آکله
دیدم آکا بجون نه شی بکا ایدر اولدی نزاع

دیدی بن بر نبیا جدیم آنک کفنینی صویدم
یا شیخی کفنیه بکا سویلدی بالا قناع

دیدی کفنیم صوبرسیک اولر اهل جنده
بوسوزی بن اشیدیجک قردن ایلدم ارتجاع

دیدم اکا نه کیفیتله بن اهل جنتم
که بن بر نازع الکفن کشیم بل بلا نزاع

بدن بلدک سن ای میت که اهل جنت اولدغم
بوکر میت بدر دکله بوسوزده یوقدر نزاع

دیسن قلدک نمازی کیم بن شفیع سکا اولدم
زیرا کادیدی الله که اول مومنه شفاع

نذکر اولدی که وارایسه مومن جنازه شفیع اولغه
باغشلدم سکا کلی اولاسین بونلره شفاع

بوسوزی بن اشیدیجک جالم قوپدم کندی
کسلدی طاقتم دخی خدبه ایلدم ارتجاع

که توبه ایلدم حقه جمیع اندیکم عصیاندن
که ترک ایلدم بودنیای عبایه اولدم استقناع

که عهد ایلدم خدایه بن دیارت ایمکه یتمیش
انوک جون کیدرم شمدی که حج ایمکه بالاجماع

عجب بو فصلدن حضه سن الدکی یا عابد
همان سع بلیغ ایله که بر میت اوله ایقاع

اکر میت شقی ایسه شفاعت ایتمش اولورسین
سنک دعاک سبیله یارلغانی بالاجماع

جهنملکی جیفه مثلی کی اولورسک دعا کیمسه
که ثواب اولر غرق اولمش اولورسک بلا نزاع

خدا مغفرت ایلیه جماعتک دعاسیله
انوک غفرانه سبب اولور اهل اجتماع

اکر اول میتا اولورسه حفیک سوکلی قولندن
خدا سویلر او میته که ایت قلدغک کیمسه

كه در ياد رب اول اولسون كه احسانك بكا سبك

فضائل الحمى كما قال عليه السلام

آلا صاحبي حمى كه اول سن حالكه صبا در

حديثده وارد اولمشدر رسول الله بيورمشدر

كه صمة طوبا ناد ملوكر وحمحمه كوهمز

روايت دنويله كلمشدر كه مالك اوغلى انسدر

كه بركسى اخذ انسه كه حمى يعنى حمه در

دخى شكولر ايلسه حمحر ايلسه آكا

نظر ايدك عبيد يمه بنم بلامه صبر ايدى

كه تحقيقين اوقولومك ويرام الشر بريدر

يا نوم بن ابيد اسندكه بسم الله يى اول

خذا اوغلى فلانك كتابيدر بيلك اى قوللر

عذاب اتمم بو كتابك ابد صاحبيدر بيلك

خبرده وارد اولمشدر رسول الله بيورمشدر

كه هر بر حرفنه اينر ملك تكه سماد نبيل

بتم نمازيمى ملكلرى قوى جثه اجماع

حمة المؤمن نصيبه من النار

نلر احسان ايدر دكله سكا اول قلور غفار

بيلدك رحمة المؤمن نصيب اولديكه من النار

كه تحقيق ايله بوسوزى بيان اتدى اولوالابصار

رسول الله بيورمشدر قولاق ويرليكه لقمان

كه اوج كون دوشمانى اول اكا اول ايلسه صبا در

نذر دكله تعالى الله اولك ملك اريم نظار

دخى شكولر ايلدى كه بندن وارانه صبا در

جحمة ناد اتدوم ديو يازم اكا دفتار

دخى رحمان ايله رحيم ايدى نقش ايدم دفتار

عزيز حكيم اولان اردن يازلدى بركه بو اخبار

كم ويردم اكا جحتين دخى ويردم برنفس يار

بيرينك نزع حالنده اوتونه يلسين الى اخيار

اوكه صف صف اولورايده لر اكا استغفار

كه حتى كميه آلور نمازين قيلمايه نجاغر

باسين حرف جمله سى اولوبدر اوچ بيك ايكيوز

اولوبدر جمله املاك عدده اوتوز ايكى بيك

كه جهنم دنياد ان الامكانى كوره جيقه

خبرده وارد اولمشدر رسول الله بيورمشدر

كه آندن كيرن آلور هب كيدر دوس دوغرى جنته

بوتندن آنك اردينه دوشه كيده جاهب

دخى دفن ايتيمجه كوز كتمبلو هوبار

دخى اولوبدر اون طقوز حرف عدد ايدر اخيار

دخى بوزطقسان اولوبدر حساب ايله بر دخى اى يار

مقامين كوره جنته بوكون سيرايليه اسيار

كه بركس خسته اولدقده آنى اكيليه يازدى يار

قلاذانى آكا تابع اولوبدر اول دخى آنى آرار

وارة جنته جمع اولة عذاب كوردمه اولد آنار

كل آى اولادى اولوبه بكا ايدوب اولان حزان

حقك امرى بودر ديو صبر ايلسه آكا سن

كلوبدر زهره ده بر سوز رسول الله بيورمشدر

يتمانين ايله جالك كه يعنى برنه يقاسين

اكر واويلا ديوب اول كه فرياد ايلسه اولار

اكر جرمالسه بوزين حرام ايده ديوا ويرغق

اكر اغلا يجى طوتسه اغلاتسه كه مينه

فراغ ايتمه فغان ايتمه صغر ايلمه اخوان

كه عمرى بوق ايمش ديو نكولو ايله اى اخوان

برادم بر مصيبته بنشسه ايليسه فغان

انوك ديشده الله بان بان ايده خفظان

كه مقبول اولميه انوك دعاسى فى الجمله الان

نظر ايتمه يارين جانيده جفه هران

دوتانى دخى هم اغلايانى هم ايده انفان

دخی میت ایله جمله بولارك جمله سین اوده
روایت شویله کلمشدر بیوردی حضرت دود
که بر مقدار مظفندی کوزن اجدی که بوکلدی
بیوردی حضرت داود که کوردم جنتده
انار بیر بیرینه که جنتده بولار المما
که بونلاره قرشمش که کولمزار فساوندن
که جنت شازلیقی اوی دخی سرور و خوشی داری
بو صیاتلوده بیلورسکم بونك اردنجه اغلار
روایت در که بنت احمد مختار
که خبر النساء در کوردی یدی یاشنده بر غلام
که اولد بکیده بر اوغلوم که هر یاندغی اغلاردم
دیدم اوغلوم نه در بونوزکه کی مرضلرك
سنك اغلادیغك بنم یوزمی یقمق ایله ایدی
اویاندم نوبه ایلدوب ترك اندم اغلامغین

انه یاربن تعالی الله معذب اوله فی النیران
که اصحابی آرا سنده اوتوردکن مکور یران
دیدیلر یا رسول الله نه کولوسك که بوزمان
برزصیان بر کشاوا یشیلرکه فی الجنان
وی بونلرك اجیده که براوغلانی قوخوان
دیدم یخوزبو اوغلانجق فساوندده درخوان
دکلدر غصه هم اوی بوکه کیران اولور شکران
انوجون بودخی کولمز فساوندن اولور اخوان
خدا راضی اوله اندن که اولدر سید الانام
که اولد یاشنده کرمشدی که بوزمی یك انك نوران
مکو برکیجه اجیده دوشمده ایلدم سیران
جانا اولسن بوزی کلی بلور سرد رتو نوران
دیدیکاوغلوم بهی اناسن اندن بنی اسخیان
که کل اغلامه فی ترك ایت اولالم بزدخی شادان
که بن اغلامدم غیری که ترك اندوم قوا خوان

تمتی ایلدم حقدن که بزدخی کوردم اوغلوم
که کوردم انی بزدخی که کوردم بوزی نا نوار
بکا سوینی سوینی دعا ایلیوب درکه
سنی حفظ ایلسون الله عذاب قبر رفع اسون
که ترك اندك بکا ی سن شکور اولدم عذابدن
زیرا محتاج در جمله دعا کیم قبرا هلی
اویاندم اویقودن برکوفسم ایدم بر الله
قلردم هم ایکی رکعت نمازی هم کیجه ده
باغشلردم دخی اوغلومه بنجه دور اولوبلری
باغشلردم ثوابنی اونمازك بین اوغلومه

الا ای صابر شاکر ایدیکم بین سنی مسرور
ندر اولد سید البشر که اولسه ولدی عبدك
خطاب بدر ملکلره که سیز قبض اندکزمدی
نعم یارب دیه لبیك الدق ایدی روحین

صورتم حالینی بر دخی عجز مدر و یا شکران
که جمله یاردکمیش دخی صبح قلم شرحیان
بکا ده کیجه انام عذابدن حفظ ایده رحمان
نه که بنی قورتوله عذاب قبری کی ان
دعا ایله دخی بکا دضه قلر ایدوب احسان
دخی صدقه محتاج اولوبدر ایکه لر احسان
که هر کون بر فقیره بن تصدق ایلیم احسان
ثوابن صیبه ایدردم قومومیلرم هران
قلردم هر کیجه ده ایکی رکعت نماز احشام
بوایکی دائما ایتم که نجاه دنیا دن ازمان

صبیده اولاسین دائم که صکره اولاسین مشکور
ندر انته آکا اشت بودر اولشکر مشکور
قولك ولدی روحین که الدیکمدی مغفور
سنك امرك ایله یارب جانین الدیکی معبود

قولك كوكاى بستين كه سيز اخذ اذكومدى
كه راضى اولديمى قولم كه ثم فؤادنا اول
ملكلر بس جواب ويره كه استرجاع ايدوب قولك
بيوده بس ملكلر وارك جنته قولمه
دخى بيوددى بيغمبر بوحديثه قولكوز سن
كه كسه سينك بر ولدى دنيادن اخرته
يازه دفن ينه الله احدطاغى قدر ثواب
اينكسى كسه دنيادن كه صبر ايتسه بو نلره
قيامت ظلمتى قبل اوكنده سع ايده اولى نور
كه اوج اولادى نقل ايتسه من لدنا الى الاخرى
دخى بيوددى اون سرواربوحديثك تماميدر
اول اوله ايتيد حقك ديز ارسه تطرايدن
روايت شويله كه شدر حمة قلوب ايجيده
ضيافت ايدديى هر سنده جمله حجاج
بونك براوغلى وار ايدى يوزاى كبى شوددى

بلى الدرق يارب قولك اولدى كاه محزون
كه صبر ايلدى مى اكا و لا اولديمى محزون
دخى حمدنا اندى سكا اى قادر معبود
براويابك انك ايجون كه دار الحمد ولمشكور
بنم اميلدى برينك اولسايدى مولود
اكا صبر ايلسه مؤمن اكا اولسه اول محزون
كل امدى صبر ايت اللهدن كلن مصيبه محزون
خدا بر نور ويره اكا فيامنده اوله منور
كه اوج بيك يل اولامز طوكه تر ايليه اول معبود
جهنمك قولارى قبانه اولميه مفتوح
كه اعمى اولسا اول مؤمن كه اولسه كوزلرى مفقود
كه جنته اولونعمت بودر بلك اوله مشكور
مكر بغداده بر جل وار ايدى بك غمجمور
كه اوج كون تشريف ايردكى اولدم انوعى مفقود
كورنلر خيران اولوردى ايدر دى انى معشوق

وصيت ايتدى حجاج كه سيز كعبه وارديكز
بولاره بسه وارديكز كعبه كه حج اندى جوع ايتدى
كه بر درديله كلوب تذكار اندوب انده
كه كعبه قبول ايدى كه بونده قبول ايدر
بولاره بس دعا سيزى قول اندى تعالى الله
كه حجاج كلدى بغداده كه بلديلر اولدا ولمش
بخون بو يله دعا قلدك ولد كه سن اى كشى
ديديلر بو نلار اولحاجى كه اشيدك بو سوزكم
انكجون نه ايستم موتين جكر كوشمك اى حجاج
كه كوردم يوم حشر اولمشكه بر يجلى كوردم بن
كه نوبت بكا كلنجه كه بنده فاجدى وين مدى
نه ندن محروم بن اى كشى بو صوندم ديو ورسن
كه كوجك اوغلوك اولدى نصيبك نوفدر صودن

دعا ايدك خدايه سيزكم السون اوغلى معبود
وصيت اونوديلر دعاى اندى بلر متروك
ايتمنه بر كشى ديدى كه ساير لرينه معلوم
كه بونده ايده لوم دعا خدايه اينه نسن مقبول
كه اولعك ولد اولدى كه اولدى طوغمدن معزول
كه وارد يلر يا سينه كه تعزيه اول مزبور
جكر كوشكى دنيادن كه ايستك اولدكمنبون
اوسوزدن خصه الوب سز مصيبه اولوك مقبور
مكر بركون اوبوردم كه كوردم بر دخى معجوب
كه جنت صولرندن اوصولر ايدى بور منشور
ديدم بكا بخون ويرمك ديلى نوفدر محفوظ
ديدى بوصولر ايجون ولدى اولدى بل مدفون
بوسوزى اندن اشيدم انوجون ايتم مدبور

سنى مسرور ايدم بكون اولور سبك دنيا

كه صالحه اولان عورتلری مدح ايدر اول متاع
ديدی خير المتاع المرأة الصالحة

كه يعنی محصنات اولهٔ كه دينلرينه عبادتنده
دخی مطيع اولهٔ محفظه دخی ازواجنه اطاعت

دخی حفظ ايليه فرجين دنيادن دخی حرمتدن
عبادتنده اولهٔ دائم مشقتده اولهٔ قناعت

ويرم جنته انلر يوجه مرتبلرا كا
كه ارركك اردن اليه ومقامنه قلم مرفاعه

ابو هريره نقل اتدی جهان فخری محمد
نه بيوردی رسول الله قولاق ويرايم سزه

يسانيك بلكه خير لسی يوزنه نفد غلك زمان
كوله يوزينه اهلينك كوله يوزلی اوله متاع

دخی امر بلسدن برشی اطاعت ايليه كا
ارهٔ بيرينه كندكدن مالنی حفظ ايده متاع

دخی نفسنه حفظ ايده اريلرينك غيابنده اولدقده
خير ليسی نوار دوركه اول خير ليسی جماع

كه بوندن نصكره اولهٔ حفاظ اتديكه يا اولهٔ
مسلط ايلدی كه يزلری على الاجماع

بولاردك جمله امورين سزه امر ايلدی الله
دخی تاديب ايله امر ايلدك اولهٔ اولمشاع

كل اميدی خدمت ايدك اهلكون سزه لوای
اكر اولسون كوز جنت اوبك اردنا يغنسنا

كه زير امر محرم عالم بيوك مشدد حديثنده
كه بزمرتی صالحه بيك اردن ابود اله

كه قنتی مرد اراه كه خدمت ايدهٔ كون
خدم جهنمدن يدی قبوسنی اله

كه عورت كوزمه آتش كره دوسه دوغری
سكز قبولاری اجه جنانك بوكز اولسنا

هر قنتی قبودن كومك استرسه كه اول عورت
نه جنانك كون نه عذاب كره جنته اول نسا

كه ام المؤمنين دن بسن ولايت شويله كمشدر
كه مؤمن حيض كورمكه اى شاينده اول نسا

كه كفارت اولهٔ حيض كجن جمله كناهنه
نه زحمت كوزه سنك اندن بو يار كناهنه نسا

بسم الله اول كه حيض كوزدكی زمان
دخی استغفر الله دينه احشامدك اول نسا

انك الله برارت وبن اول ذو الجلال الله
كه معتوقسك جهنمك عذابندن سن اى نسا

صراط اوستنده كيده كه اندن برف خاطف كبی
عذابه رفع ايده اندن مشقت كوره نسا

كه هر كون نه وبن حق كه فرق شهيد ثوابنه
دخی فرق شهيدك درجه سنه رفع ايده مولا

راشده كلوبدركم عمر ابن شعيب دن اول
رسول الله بيورمشدر قولاق بوزن نسا

كه يوكلی اولسه عورت اردنه اجنبی عياله
كه هر كونه يازرحق انك دنه بنه مولا

يوز الله شهيد علمنه يازدم انك ايچون
كه دولت قوندی باشكه كی سنكون ايدن سنا

حسن بصری نه بيوردی بولرشوم مرد ركم
مطيعه اولهٔ زوجنه دخی مولا سنا لا

خبرده وارد اولدركم رسول الله زمانده
برادم سفره كمك مراد ايلدی نه جيكا

بوكز خاتونه ديدی كه لا تخرجی من بيتی
كه بن كه كليجك اوبمدن اوله تخرجا

كه عورتك باباسی خسته لندی استماع ايله
كه كوندردی محمد برادم ايده سبلا

رسول الله جواب ويردی اطاعت اشنوا ايله
اونلتجه مسون خاتون اكر ايسترسه تعريفا

كه وارمدی بابا سپند کی حتی اولدی بابا سی
رسول الله ایدی خدا اولدوجلال الله
کلوب دیرلر اینکم که راوی ابن عباس در
اوندن جقسه یرعورت آرینك اوزین یوغیکن
که اونه کلنجه اولکه لعنت ایده هر مخلوقه
که راضی اولمسه یردجل خروجنه که عورتك
که دیوبدن جنته کیرمزدیدی اولمغزی موجود
مزین اولمیه یرعورت فوق الرسالة
آرا انجون یا یرا رجق جهنمك ایچنده بیل
صوقاغه جقسه یرعورت بوزینه ایراولمعون
بومثلی آیه دیوبدیمك صحیح اولدوقوایت
انی منع ایلیه اولکه غیر جماع ایدرکن
رواینده کلوبدیکم که سلیمان فارسیدن
که شاة النسا فاطمة رسول الله کلدی اول
دیدی یا فاطمة یجون که سن اغلرسك ای قریم

که حسرت قلدی آخرته که اندی زوجی ترجیحا
که تحقیق یا حبیبم دیرین اندوم انی تغفیرا
دیدی رسول الله ایدك بوسوزه تاخیذا
که برکوك جمله اشیالر ایده راکا تسلیما
ملایکلر جمیع اشیا ایده راکا تسلیما
اودیبوس درد پدری احمد بودن تعلم تنبا
بوخویدن کل نجب ایت ایدر اودسز تحریفا
بوکه راضی اولماری حق ایده انی تحریفا
آکا کیره که اول آرکم بوله اول دود لو تغنیا
آیاغنه الیاشنیا بلیوراوندن بر بیتا
که دیوس شوکه دیرلرکه که اهلین کوندن تنبا
بومثلی رجل کیرمزجنانه ایله تصدیقا
دیدی رسول الله قولاق ایت آکا تسمیعا
رسول الله کوزیمك دموع اندی که تنزیلا
انولمجون اغلرم بابا که بندن جقدی ترنبا

بحق کون یا رسول الله اوتوردردی علی ایله
که یرسوزجقدی اغزمدن اوسوزدن رنجوانتم
اوسوزدن بشمان اولدم بن دیدم یا علی انجمه
عجب راضی اولورمکی دیولحولین طواف ایتم
کوجله راضی قلدم بن اناك خاطری خوش اولدی
که خوف ایتم غضب ایدی اول
رسول الله آکا دیدی اشت بندن یا قریم
که تحقیق سن آکا اولسك که علی راضی اولدن
که دیدی آکا احمد که سن یلیرسین قریم
غضب الزوج غضب الله در بوسوزی فهم ایله
که تحقیق بل یا قریم عبادت آنسه یرعورت
که زوجی راضی اولمسه که عورتدن ای قریم
آکاه اول سن یا قریم ابو عمل نسا لك
دخی بل سن یا قریم غزل عندنده بر ساعت
خیر لدر که یرلیق عبادتدن انك انجون

مکالمه ایدردیك یزیوغیدی بیننده تغضبا
انك جون اغلرم بابا اوکون ویرینکا تحمیلا
که لطف ایله کرم ایله بوسوزنا اولمه محمیلا
که یمیش ایکی کره ندوم علینك طهرین دورا
که ضحك ایلدی یوزیمه که آندی بکا تجلیلا
انکجون اغلارم بابا خذ بکا ایدر غضبا
بحق حق بنی کوندردی ایدرم آکا تقیما
که قیلمازدم نمازیکه قریم دیرایدوم کلا
ارك رضا لغی حقیك رضا سیدر محققا
که یغی حق غضب لنور که زوج اولورایسه غضبا
که مریك عبادتی یکی جهد انسه تکثیرا
انك الله عبادتین که اتمز اصلا تقبلا
که زوجینه اطاعت ایده بلك دخی غزلا
اوتروب ایلك اکرمك خیر لیدر آکا الا
دخی سویومینه شهد نوبلوریا زلر خیرا

دخی بل نسنا یاقرینم فخر برمز انبکی اکوسه
دخی کوملك ایده اوشاملرینك ارقه لرینه
کهدیر فرش ثوابه کیدیر شهد ویره الله
روایت ابن مسعوددن خدارضی اوله اندن
که مرفه اردینك ثوبین غسل ایلسه کیه اکله
دخی مغفرت ایله خدا بیك کناهین انوك
دخی بیك درجه رفع ایده جنتده انوك انجوه

انی بزاتسه که زوجینه ایده ثوبا
اولور جنت اکا واجب دخی الله ایدر اعطا
نه نعمتدر خدادن بل که لطفندن ایده اعطا
دیدی رسول الله ایدك بو سوزی شمیعا
یازرالله انوك دفترینه بیك حسنا
دخی استغفار ایده لونه دکلوا ارسه انشا
کل امتعایله ارکك قوا فعلینه تعجیز

صافین زینها رآیا نساشولدعوندن اولمکم
روایت کلدی علیدن نه بیوردی اشت انی
رسول الله بزبولدق قتی آه ایدوب اغلر
بیوردی اولجها فخری انك انجون اغلدم علی
عذاب اولور جهنمه که هر جزینه بر دود اولو
کن دلیله اصمیلدوکلر یشه فطران
کیسه کوردم اصمیلر یاغو یغلو الینه

که معراجه کیدرکن بن که کوردم بر یلك نسا
کن جهنمده اصمیلدزبانیلدوکلری هایهای
کی اصلمش مامه سندوکلر نقوی هایهای
الی یاکنه یغلو دوعذابلاری قتی عظمی

مسلط ایلمش لرجمله عقربیله یلانی
که کوردم بر بولك مرتجکوب جکوب اتنی بر
که کوردم بر بولك مرتبن میقرا فیله کسر
بیك دود لو عذابیله عذاب ایدر لو انلر
که بر بولك دخی کوردم که صورتلری کوبکدر
که ضرب ایدر زبانیلر بولارك باشنه هایهای
که نکوبم ایله فاطمه ایاغی اوزره طوردیمی
بولارك عمامه زنه اشلردی بو دنیاده
که شرح ایلدی اولسوره که هر بریك احوالین
قولاغه دیر بکا آی قریم دیم بولارك احوالین
صاحبی کلدی اولکم که جمله اول محاربدن
دیدی اصلی ایدردی ادینه آزی
بو اشاده رسول الله نقل ایلدی بر حدیث
که بر عورت ازیت ایلسه دنیاده زوجینه
اوزاده دیلنی انوك که یتمش ارشون الله

که هر بریسی صوفدن قبه جاغر فوقنه مای هایهای
که الندن صومش یارتنی انك هایهای
که بر بولك دخی کوردم باش خنزیر کبی مثلا
بولارك حالی مشکلدر که ایده بزی خدا
اتاشلر اغزینه کیدر دیرلر نجیم لضی
بو منوال اوزره معذب اوله بو بر لرهایهای
خبر ویردی بکا آی یاره بولر قتی سنا فعلی
بو عذابدن لایقیا اولور هر بیری خاشا
خبر ویردی بولارك هب نعما لنی بیدای
که اولصاجدن اصلن صیحن ایلدی لحفا
ایکجون اصمیلدیلر که بولدی آندن یکین سوی
ایکجون اغزینه قطران دوکلو بولرك هایهای
انیله نقل ایده یم کاشیله ایده ایبا
قیامتده نه ایله اوعورت قیامتده بولاوای
بوکن یغلیه دینه که بوینه ایده وای وای

همه سندن اصلنلر شول عورتلر در بونلر

آریسنك اذن بوغیكن كه الله ولدی

آیا غیدن اصلنلر شول عورتلر در بونلر

واما شول اینن بین شول عورتلر در بونلر

واما كذا اینی كه مفرضیل قطع ایدن

دوزدی ظهر بی بونلر دخی كوزنی فاشنی

كه خلق كورسون بنی سوسین یكلردی كوجلی

خصوصا فی زمانیتا كه بوقدر حیا بر خاتون

واما باشی خنثی باشی كبی اولان عورت

واما شول كوبك صورتینه كرن قویلركم

كه طوریكی بو اخباری كل امتی توبه عورت

كه آخر تك خاتونلار بین برز نقل ایدلر سنن

زمان اول ایچیده كه بر عورت وار ایدی كم

كه حتی موته یقلشدی نمازه طوردی انا سی

دیدیلر قوكشولری آنا سینه آیرصالحه خاتون

كه الله لك اولا دین كه آمرزدی اول حبلی

همه سنی ویدی اول ایكون بولدی بوحبلی

جنابتدن دخی حیضدن غسل ایتمز ایدی حبلی

ایشی غیبت ایدی دائم ایكون یرانین هاها

بولمز شول دركم دوزوكزلردی فی الدنیا

كه سوزمه ایله رصد قیلوردوزكزلر ایدی هاها

بونسیله صوفاق اردی یوزشر ایدی هاها

خدادن قورقه اول خاتون اوله اولمیا حیا

تمام ایدی اول ملعون دخی كذاب ایدی فحشا

ارینه بغض ایدنلردی اهانته دردها

كه دنیادن اوتری آخرتكی یقمه ای حبلی

بولماری طوی خبرداراول بولادا اوی دوستیا

انك برا اوغلوا ایدی كه بركون اولدی اول مرضا

انك قوكشولری كلدی حالین صورمق ایچون انیسا

كه اوغلوك مونه یقلشدی باشی وجنه كلی حبلی

دیدی آنلره آنا سی كه اشغال ایلمك بنی

كه بن الله یه سجده قیلم كوكسم بكا اوغلان فین

كه بن جهنمه كتسم بنی قورتارمی اوغلوم

كه مسلمان اولمدی اصلا عبادتدن اولوناتا

كه تسلیم اتدی روحنی نماز قیلمكن آنا سی

نه مصیبه اوغردی آیا اهرتخانون سن

دیدی آی قوكشولری بلك مصیبه بودكلی بكا

كه كلدی اوغلوا اوسنه كتوردی اوشنی آجدی

كه تجربه ایدر سیك بو مصیبتی بنی ∆

كه لطفكدن كرمكدن كه كوندر اوغلومدن

كه فی الحال ذوالجلال الله انك روحنی

كه كلدی كیدی روحتنه كه فی الحال قودی اوكوزنی

اوعصیه اولان مخلوق نعجب اندیلر آكا

سوزین رد ایتمدی انك دعاسین ایدر قبول

عیادتدن ابرمك سیزندم اوغلانی بن شیا

كه اصرلدم اوغلومی خلیه اولدردجای

كه فایده یوقدر اوغلومدن یامتدبكا وای وای

كلوب اوغلونه بقمدی عیادتنه اولوتجلی

دیدیلر سن آنا سینه كه اوغلوك اندی استغنای

كه كندی اول جكر كوشك حایف بكا وای وای

مصیبت اولدر بلك جهنمه سوره مولا

دیدی یا سید مولا كه خلق الله قوالمشیا

كه نه بو اغلومك روحنه امر ایلسون عودا

كه یقمسون جكر یمی اولایین كه مسرورا

كه دون كون قیلمكه كركه سیرابت كه مسرورا

اوتوردی سویلدی اوغلان اجقدیم وبر اناخبزا

كه قادر كن كندی اولدیجه یللر اولوب عیشا

دیدیلر نه عزیز اولدر حقك عندنده مقبولا

كه ویردی انك روحنی انی جوف ایلدی مسرورا

دوبلکی بو آخبارِی ایا آخر زمان خلقی
وارامدی بویله اولمه کورکیمسه بولاسیله فوزا

خدا عتیصام اتدم بو عصرمزده اولدیلر
کیا صلادیلری فی قدرتی بو قدر ادبسیا

خصوصا فی زماننا قیتلک ازدیلر بولدیلر
صوفا فرده کروه کروه مکبلر اولدی تکبرا

رجال الدین فجمر اولدی لوفرشدی ارکک مدشی
فیاده مکرارلر بولردن ایلیه اجفا

کیه بیک یوز تسع وعشرین سنه سنده ازدیلر
کونلک کبی ایشلک یوزینه جمکی اولجا

بولاردن حفظ ایدن حفاظ محمد امتین نجا
بولاردن حفظ ایدن حفاظ محمد امتین نجا

کوردیلر زنا اولدیلر زنا اولنسه کنده
کجنت ایله جهنم ایچنی ایلدوم سبحان ٥

کلور بغض رسول الله بیوردی مشدد
جهنم اهلینک جوعی نسا کردر بو تحقیقا

کیه جنت اهلینک جوعی فقرا قولیدر حقک
کیزیارتی بولاردر انتی تقیدا

نجوذ بالله بولاردن اولنه نجون کوردیلر اولدی
ضلالته شروع ایدوب هدایتدن ایدیلر ابا

دخی بیغمبرک سنتی ترک اتدیلر بولاردر
کیه اولیله اولدیلر حمام ذهابین اتدیلر فرضا

کیه حمامی حرام اتدی اینی دوشمادیلر بونلر
اکرارکلک اکردیشی حرامدر جمله قطعا

دیدی اول مفتری موجود حرامدر حمامه
خاتونلره حرام اتدی ایلک کیسه قطعا

کیه دخلت ویرمدی ازار ایله رجاله
کیه دیوثدر شوکیم کیه اهل کیتسه حمامه

کیه دیمه سن کیه ای کشی نجدیم سوزم طوتمز
کیه دیوثدر شوکیم کیه اهل کیتسه حمامه

الهی سنک الکدن کیه قطع اینی اینی انک
کیه حفظ ایتدی کتبکی وندن اولورسک صکره محروما

خرانک لمفته فلدک اشمز فنی خرابدر
اکر اعدک ایدر بسه اول کیه ویلا اینه ویلا

روایت اندی راویلر رسول الله زمانده
کیه شامدن بعض خاتونلر کدردی کعبه فوجا

مدینه وارردی کیه حضرت عایشه هم
زیارته کیدردی کیه بس صدیقه نسیا

کیه قابویه وارردی اذن طلب ایدردی
اذن ویرمزدی بونلره اویله کرمسک فحشا

کیه قویدرمزدی اونه کیه حمامه کیرنلری
کیه زیا اهل بدعتدر کیه حمامه کیرن نسا

کورنمسونلر بولاربکا بولاربس حمامه کردی
بنم اویله کلمسونلر کیه حمامه کیرن نسا ٥

شفاعت دخی ایلسم بولاره بن فیامتده
بولاردن بری اولسون بری بن بن دیو خطا

صافی زنهار ایارجل کیه حمام اجرتین ویرمه
زوجا کیراضی اولمش اولورسک اذن ویرمش اولور

بلی ویردیکز زمانلر کیه مهرینی اوزری ویرمه
برزمانلر ویردیکز اوده شرسز کشه مهرا

هدایت ایلیه السمیع قولرینه هرانه
عنایت ایلیه خلاقه هلاک ده ایلیه فورا

الا یا ایها المؤمن کلای ایله فوشوکه احسانی
حقوقنه رعایت قل کیه ترک ایت ظلم کلای جانی

اذا ایلمه فوشوکه کیزیارتی اولدی حق
اکر ایدرایسک ازای عذاب ابدرکا رحمانی

بیوردی ابن عباس سبیل کیه باقدی کعبه بزکز
دیدی کعبه یا کعبه شریف اندی سنی رحمانی

وَلَوْ بَابَا بِدِم سَبِّي يَا كَعْبَهْ يَدِي كَرَه
بُوبَكَا سَوْكِلِدْ رِبِلْ آرَبِتْ آمَدْ نَجَارَه
كِهْ اُوتَدِه فُوكُشُونْ تَحْتِي جَبَلْ لَهْ بِيُوبِسْتَدِرْ
كِهْ فُوكُشُوا بِرِشِي مِلِتِسَه آنِي وِبِرْمَكْ دَرْرَاكَا
بِرِي كِمْ اُولْ سِبَبِدِي اُولْ اَنَكْ حَالِنِي صُومَعَدِه
كِهْ بِرْمُومِنْ بِرِ اَخَرْ مُومِنِكْ حَاجَاتِنَه بِلْسَه
بِشِشْ سَه بِرْ مُصِيبَتْ فُوكُشُوبِه تَعْزِيَه يِه وَارَه
اُولُورْسَه فُوكُشُوكْ اَيْ كِشِي جَنَازَه سِبَبِه حَاضِرْ
اَكَرْ سَفَرْ كِيدِرْسَه مَالِنِي عِيَالِينِي كُوزْلَه
رِوَايَتْ كُلُوبْدِرْ كِهْ اَبُوهُرَيْرَه رَاوِيدِرْ
بِرَادَمْ اَللَّهْ اِيمَانْ كَتُورْسَه دَخِي اَخَرِينَه
كِهْ مُسْلِمِي اُوزِرِينَه كِهْ كُوندُزْدَه جِهَادْ قَرِي
كِهْ اِحْسَانْ اِيلَسُونْ فُوكُشُوسِنَه دَخِي قَرِينَه
كِهْ وَاجِبْ دِرْ غِنِي لَرِه فَقِيرِ فُوكُشُوسِنَه وَارَه
خَبَرْدَه وَارِدْ اُولْمِشْدِرْ مَكْرُوهْ بِرْ كِسَه وَارِ اِيكِنْ

بِنَا اِيدُمْ بِدِي كَرَّه اِيدِيدِمْ كِنَه اَسْتِبْيَانْ
اَشْتَدَرْ كَعْبَه يِه دِنْ كِهْ اُولْ فُوكُشُوكَه عَدُوانْ
اِيدُمْ بِرِ بِرِسِكَا بِيَانْ كُوزْدَه بِرِ بِرِ اَنِي اَيْ جَانْ
كِهْ دَعْوَتْ اِيلِسَكْ اَنَكَا اِجَابَتْ اَيلَكْ اَيْ جَانْ
بِرِي بِرِدِمْ طَلَبْ اِنْسَانَكَا اَنَمَكْ دِرْ اِسْتِبْعَانْ
كِهْ دُورَتْ قُولْ اَزَادْ اَنِي شَبِهْ ثَوَابْ وِبِرِه غِنِي
كِهْ بِرْدُولَه اِيرِشْسَه اِيدِه تَهْنِيَه اُولْزِمَانْ
نَمَازِكْ قِيلَه كُورَانَكْ مَصَالِحَنَه اِيتْ سَيْرَانْ
اَكَرْ طَعَامْ بِشِرْسَكْ كُوزْ بِرِنِي فُوكُشُوبِه اِيتْ اِكْرَامْ
دَخِي دِيدِي حَبِيبُ اللَّهْ نَه سُوبِلُوكُورْ ذُو اللِّسَانْ
اَزِيتْ اَتْسُونْ فُوكُشُوسِنَه اَتْسُونْ اَكَا اِحْسَانْ
اِنَاندُمْ دِينِ اَللَّهِ دَخِي اَخَرِينَه اِتْقَانْ
خُصُوصًا اُولْ فَقِيرِ اُولَه كِهْ وَاجِبْ دِرْ اَكَا اِحْسَانْ
صُورَه حَالِنِي اَيدُهْ اِطْعَامْ دَخِي اِيدِه اَكَا اِحْسَانْ
كِهْ غَايَتْ اُولْ فَقِيرِ اِيدِي غِنَى لَرِ اَتْمَكْ دِي عِرْفَانْ

كِهْ بِرْ قُوكُشُوسِي وَارْ اِيدِي كِهْ غَايَتْ زِنْكِنْ دِي اُولْ
كِهْ اُولْ فَقِيرِ مُكَرَّرْ بِرْ كِشِي صُوفَه دَه كِهْ بُورِيدِي
كِهْ اُولْ تُوتْ مُكَرَّرْ اَرَاوْلَبِدِرْ اَنِي اَنْدِيلَرْ
اَنِي اَهْلِ بِشِرْ دِيدِي قُودِيلَرْ اُورْتِيبِرْ كَسَنْ
بُوكُرْ وِبِرْمَدِي اَنْلَرَه كِهْ بِرْ لُقْمَه اُوتُوقَدَنْ
شِكَايَتْ اَنْدِيدِي بُولَارْ بَابَا لَرِينَه اَيْ بَابَا
فَقِيرَه كَلْدِي اُولْ زِنْكِين تَعَدِّي اَنْدِي بِرِ مِقْدَارْ
اُو فَقِيرَا كَادِيدِي كِمْ اَسْتِ بَنْدَه سَنْ اَيْ كِشِي
بَكَا حَلَالْ دِيمِكَه كِهْ بَكْ ضَرُورِيمْ
بُونِي اَشِيدِيجَكْ زِنْكِين كِهْ آه اَيلَدِي اَللَّهْ
قِيَامَتْدَه تَعَالَى اَللَّهْ عَذَابْ اِيدِه رِبَكَا بُوزَدَنْ
مُكَرَّرْ حُجَّتِه دُونْ لَمِشْدِرْ اُوسَنْدَه اُولْ زِنْكِين
كِهْ حُجَّتِه كِمْسَه نِكْدِرْ كِهْ اَيلَكْ اَيلَمَكْ جَارِيَه
كِهْ شِدِيكِي زَمَانْ خَلْقِي كِمْ قَنْدَه فُوكُشُوبِه اَيلَكْ
اُو تَنْجِي حَقِّي فُوكُشُونْ اَنِيدَه نَقْلِ اِيدِمْ سَكَه

وَلَه بِلَمَا بِدِي زِنْكِين فَقِيرِكْ حَالِنِي هَرَانْ
اَنِي كُوردِي كِهْ حَوْلِيدَه اَتْلَرْ بِرِ نَوْقْ اَلَانْ
كِهْ اُولْ فَقِيرَا نِي اَلَدِي اَوِينَه كِرْدِي اُولْ زَمَانْ
كِهْ اُولْ غَنِي نَكِ اُوشَاغِي جُمْلَه كَلْدِي اِيدِه شَيْطَانْ
اُولْ غَنِينِكْ اُوشَاقْلَرِي بُولَارْ كُوسِدِي اُولْ زَمَانْ
كِهْ تَحْقِيقْ شُولْ فُلَانْ فُوكُشُوبِرِي بِلَكْ اَنْدِيلَرْ جَانْ
بِزِيمْ اُوشَاقْلَرِي يُخُونْ كِهْ مَحْذُونْ اِيلَكْ اَلَانْ
سَنَدِه اُوشَاقْلَرِيكَه اُولْ نَوْقْ اُولَدِي اَلْكَمَامْ
ضَرُورَتَدَه يِمَكْ جَايِزْ دِرْ كِهْ مُرْدَارْ اُولْمَشْ اَيْ جَانْ
بُونَكْ حَالِنِي بِلَدِمْ مِنْجَه اُولُورْ حَالِمْ اَرِي رَحْمَانْ
كِهْ فُوكُشُومَكْ حَالِنِي صُورَتْ مِدِغْمَدْ حَقْ اَتَرْ بِيرَانْ
كِهْ وِبِرْدِي جُمْلَه مَالِنِي فَقِيرِه اِيلَدِي اِحْسَانْ
خُصُوصًا اُولْ فَقِيرِ اُولَه دَخِي مُحْتَاجْ اُولَه اَيْضًا
اَلْبَتَّه كَلْسَه دِيه لَرْ اَكَا ظُلْمْ اِيلَرْ اُولْ طُغْيَانْ
اَوِي اُوسْتَه بُوكْسَكْ بَابُو يَا مِنْجَه دُورِي اِيدِه جَانْ

رسول الله بود مشد راید نقل ایدم سیه
که سیزدن بپرکونك ایمانی اولمز علی الادیان
کیه امین اولمدیغه فوکشونك کیشروزندن
الیدن دنی دلیدن اول هرکز علی الامان
کلوبدر زهره برسوز رسول الله بود مشد
که فوکشوسنه ازیت ایدنلر کوریمه جنان
دنی کوریمه فوقوسین حرام اولمه اکا جنت
اکا حلال اولمه انشه کیه اغلیغ النسیان
ای فوکشوسنه احسان ایدوب ایلك ایدن مومن
سوندیدم سنی بوکون ایله فوکشوکه اطعام
خصوصا اول فقیر اولمه دنی محتاج ایچ اولمه
اکا اطعام ایدیسك سن طویرسن اتی جیعان
سکا برفصله دیم اوقصدن خبردار اول
واردی بر کفره ادنه دیلر ایدی بهرام
محوسه ایدی اولکافر طبار دیمی انشه دایم
واردی دورت قرنی انك دنی وار ایدی اوچ اوغلان
اوچ اوغلنه اوچ قرین نکاح ایدی انلره
برین کنی فکاح اندی ذفافه یاندیلر یمام
انلره برقوکشوسی وار ایدی که طوجه خاتوندی
که غایت فقیر ایدی اول اوکون یمیه طعام
اوخانلره اوچ اوشاغی وار ایدی بك اجقدیلر
بوعبده آغر قوینجوکه هیچ صاله من الطعام
اوشلجغلر دیدیلرکم انا رسینه که یا انه
وارسن بهرامه اوبنه طلب ایله من الطعام
بهرام ایسه انی قصدن کیه کردی بقیه ای شام
مرادی انمك ایسمك ولی اندی حیا اعلام
اوجونجیده حیا اندی سوال ایدمه طعام

که فهم اندی انی بهرام که برسنی الوب کلدی
برزنمت برکدردی کلمدی انلا احشام
الوب یدی بولارانی دعا الوانه یدرا کا
دیدیلر یا الهی بوکه الهام ایلکل اسلام
که بوندن صکره اول الله نه قیلا اول محوسیه
میسر ایله اسلام صوکنده اوله فی انجیام
مکر برکون باتردی اول کوردی احمد نیام
فلان محمد ساکن که بن ایت اکا سلام
که تبلیغ ایت سلام مکی احمد الله ایت سلام
بوزحمانی دکلدکم که برد انی اولامنیام
کذ دیمی احمد الت بنده اکا سلام
دکل الا تشبطانی دکلدر احمد کلام
که یانیخ اکا وارغیل که تبلیغ ایلکل اسلام
محمد مصطفی بنم که بنده ایلکل سلام
صورارق بولدی هم که ویردی اکا اول سلام
نه عمل شلدك ایدی سن که طوغری ایلکل کلام
که بوقدر بنده برعمل نه دیم بن سکا کلام
وارندیمی دورت قرنیم بنم دنی وار ایدی اوچ اوغلم

قزك اوجن اوج اوغلانه نكاح اندم بنى دكل
دخى ايجدك شراب اول كون دكون اندك دخى
زنا فاقه يا اندى اوشقلو ولى بن يا تمكه لحشام
ولى وارايدى بر طوجه قريجق قوكشومدى اول
طعامدى يوغدى هيچ قيمتى قيفيرايدى بونلر
كه كلدى كيجه اول عورت حجر يقوبها ينله
كه اوج كره جفوب حجر اغى سيوندردى
كه وارديم انى دكلدم كه فرشو كلدى اوشاقلر
كه يا انا نه كتوردك بهرام اوندن سن
ديدى يورياوم بنم حيا اندم بن اولدن
بونى اشيدنجك اندن كه وارديم برسنى دوزدم
المواويردم انلره ديدلر ايجدك بونلر
دخى بكا دعا لر اندلر اسلامله بيله
ديدى شيخ اكابرسن بونيم ديموزده واد
بس افيله اولمجق اكله سكا احمد سلام اندى
برنيه بن نكاح اندم ديم سكا دخى كلام
بديلر ايجدك بونلر طاغيلر اشت كلام
كه اوغرى شى جلد ديوكه بن اولامه نوام
كه اوج اولادى وارايدى قحط اجيدى طعام
بوكيجه بك اجقلو كه اويله ايلدوم افهام
كه جفدى طشره اله اولكم سيوندردى اولمجق افهام
ديدم شى جالدى اوغدن دبوارديمجه اردم يام
ديديلر اى انا بهرام اوندن ويرنه طعام
كتوريالوم اجفدك ديوانى بولار كلام
كه نشيه مدم بر شى كه صيايدك لوما اى غلام
بلاودن دخى بر يجدن قودم سنه طعام
حمد ثنا اندى شكرلر اندلر غلام
بودرت بنده عمل انجق كه يوقدر غيرى شى اعلام
بو عمل درد حسان بونى مدح ايلدى علام
ديدى بندن سلام ايله كه بهرامه بوله اسلام

كه بهرامه درد دديدى آكا اولايم سلامه لايق
كه رفع ايدوب اوبرماغين شهادت ايلدى حقه
كل آمدى كوركه برسفره طعام ويرمكله بهرام
كل آمدى قوكشوكه آيلك دن ايرمله كيجه كوندز
كه مومنلى لايقدر بزينه قوكشو تاك
راويت ايلدى راوى حسن بصرى نه بيوردى
ديديلر بوكه وقت ضحاده بجون يانك هركون
كيجرده اويومبم كه ترك اندوم اوبومكى
ديدى انلره اى قوم بنم وردركه بر قوكشوم
كه بولاردن صحى سنده كه كلمز اوبقوكوزيمه
بولارواردى خبرويدى آنك قوكشوسيه
حسن بونى اشيدنجك كه غايت هم اولدى محزون
ديدى حاضرى كسن اولدى كه قوكشوجفدك بولون
رويته كلوبدركه كه مالك ابن دينارره
كه بغضيندن حسوددن كه مالك ابن دينار
اولايم مسلمانه اول الايم صكره بن سلام
كه يا الهى واحد سنين رسولك حقدر علام
اولدى كه اهل جنتدن كه بولدى ديله ايلام
كه آيلك آيلمك جارى رضاء الله درر علام
صبولر ايله هرآن برينه اتمه شكوى
كه هركون اويقوا اويوردى باتردى وقت ضحى
ديدى بن باترم هركون ايكى يلدن برى ضحى
ديديلر نسب اولدى كيجه اويمك حسنى
آنك وار بركه قرلارى اوتوب صحى ايدر آنى
آنك جوع اويورم كوندز كه فلانلر آذى
كه قوكشوسى بوعزلادى جميع قرلاريني اوليار
جاغردى بونى دينه عتاب اندى ايدوب رسواى
خطاب اندى بوكون انجق كه اندك قوكشوكه آذى
كه بر قوكشوسى وارايدى يهودى ايدى اورسواى
دبوردى دينه بابدى الاقى جسمنى رسواى

مصلا سبدی انك کاول دبوردك اردی بل
که بعضی کی بولوردی کی موضع سجود یدہ
بوکه صبر ایدردی اول کیمجه کوندربوازیه

کل ای غیبت ضرر ینی بیان ایده اشت مغتاب
نه بیوردی رسول الله فجك غیبتدن اصحابا
که غیبت زیرا زنادن دخی اشدر دیلك
دیدیلر یارسول الله زنادن دخی اشدر
ای الله یارلغایه کی توبه سین قبول ایده
دخی بیوردی اولسور رجس غیبتدن اوصدم
که زیرا غیبت اولنان آدم عفو ایلیه کجه
بری بودر قبول اولمز سیئاتی دعوتکز اصحابه
که حفظه عاصی اولور سیئاتی هکوذ مزید اولور
دخی بیوردی پیغمبر اکر غمزه برکره
بری بودر خدانك رحمتندن اولبعید اولور

که مکر سجده اتدیکه قوقردی نجس یاك رسولی
نجس بولوردی اول یرده صبر ایدردی یا ازی
درید قوکشودر یده که صبر ایتمك کرك اولی

سکا غیبت ضرر ینی بیان ایده اشت مغتاب
که لمزدن یخه قورسکوذ ایدك سبز اجتناب
که زیرا بوزده قول حقی تعلق ایدر ای مغتاب
دیدی برقول زنا اشه که صکره اولسه اولنوب
که مقبول اولمیه غیبت ایدن کسلك مغتاب
که زیرا بوزده اوچ ضرر اصابت ایلیه مغتاب
قبول اولماز انوك بوبسی هیچ کوزله ای مغتاب
دخی اعمالکز مقبول دکلدر اتمك اجتناب
جهنم دیانر سکوز کورر سبز شدت عذاب
که خلق غیبت ایدرسه که اول بلده بوله مغتاب
کسی له هب مدنکا اکا که اولبس جناب

دخی رویتی عزرائیل اله منکوحه اولدقده
دخی مشتد اولدانوك قبری اینجه بیل
دخی بیغمبرك روحی ازیت جکه غیبتده
دخی سخط ایدر الله اکا لعنت ایلیه
که غیبت دورت قیمدبل بری کفوردرانك
بری دخی مباح اولدی اکا یازمدی حق کتاب
که سؤل سوزده اولور کافر برادم ایلسه غیبت
که غیبت سویلین ادم دیه غیبت دکلدر بو
بوسوزدن اولور اول کافر که زیرا مستحل کوردی
واما سؤل نفاق غیبت که ایده مؤمن غیبت
واما معصیت غیبت انوك ایدی ذکر ایده
واما سؤل مباح غیبت که فاسق وظالمی
والاسامع الغیبت کل امدی ذکله غیبت
سکاده اولقدر کناه یازیله دنر یک بدل
بیوردکه مفتی موجود یارین یوم قیامتده

دخی اوده یقین اولور که جنتده بعید مغتاب
دخی خبط ایلیه اندن قواعما الذی تتوب
روایت ایدر ازیت جکه سندن اوتری ماتاب
دخی مفلس ایده الله قیامتده سنی مغتاب
اولوبدر برسی نفاق بریدر معصیت مغتاب
اودر ظالملری فاسقلری انکدر اغتاب
که برمؤمن اکا دیسه که انمه خلقی ایستغتاب
که بن بوسوزده صادقم دیوردایلسه جواب
ایده که حق حرام اندی کنابکه بلای مغتاب
فلان دیمیه ادینی بونفاق در بلای مغتاب
بلندن جنابندن ای ذم ایلیه مغتاب
ویلغوط غیبت اهلینی که مباح اولدی مغتاب
که سویله بنه مقدار کناه اولور ایسه اذناب
که زیرا راضی اولدقسن که نهی ایلیه اذناب
که برقوم قیوردیدن جفا در لوکوره سن ای شاب

كه هر بر لوی بکشند دکر و قطران لباسی
دخی شویله قوقه بونلر که محشر اهل هب قچه
اکو قوقوسی بونلاری ترک کرده دنیاده جفیدی
سورلو بونلری اوده که اهل محشر اچیده
دعیبت نیه بکزر دیسه ای آدم انی سکا
که مؤمن قرینداشك اکا اولسه دی اکله
کربوندن دخی لشدر کرو مؤمنلره غیبت
ابو حفظ کبیر ایدر که بر فقیه غیبت ایدر
که ما یوسف بو رحمتدن که اولمز هیچ رحمت
الهی دست کیر اولکل لسانی بیم حفظ ایت
کل ای خلقك ارسنده که سوزلرندن بیم قیلت
بوخویدن کل قراءت ایت بوزیه نفل ثبات
بیورمشدر رسول الله که تمام جنازه کرمز
معاذ بن جبل ایدر بیوردی جوا رسول الله
ابو هریره بیوردی که تمام نی ایچون برکز

که اول قدر یا بشیه سز لرینه بل انی ای شاب
ندر بو قوقوده بولر که نفوذ ایده تیغ شاب
که قالمزدی دیری بونده اولوردی جمله اتراب
وارلر اوده قبوسنه جزا غلایه کلر مفتاب
که مرداره ایلمشك انی نه اله اویلدر اصحاب
سنی ضرب ایتلرمی شولی بیمرسك الدن ای معذب
خصوصا اوله اول عالمه اغیبت غیبتی مفتاب
کلور یوم قیامتده که یازمش اینه کتاب
دوامیدر کرو عالمده غیبت ایده هر شاب
کفردن دخی غیبت دن که سن سك فاید ثواب
کل ای نکوبین اونمش فساد ایدن قیلت
که زیرا اوجلق شیطان اشیدر اشله قیلت
دخی قوقوسی دیمز معذب اوله اول قیلت
که حشر اولجمع تمام کرو میمونه کبی قیلت
یوز سنه ایکی ادم که سوزداشیه اول قیلت

فی قبوینه کر بجك مسلط الیه الله
روایتدر که عبد الله کوزنه بیور
که بر سوز طوتسه بیوزندن انی غیبره سویله
بولی الله کلامیدر که استنباط اولنمشدر
کل امدیکی دنیاده بولنمزدر که تمام اولمق لازمی
اکو شر اشلسه بر کز انی افشا ایده خلقه
که ترك ایتدیکی سن عجب ندن اولی جمع انسان
بو عبد عاجز ایدر که بیخه انواع تکفیرات
بیخه سویلوسه اولکفری کیدر ایمان کیدر
بغر صفین سورینلر دیه لر که جوابیدر
انین جکه جکه بیان بولاردن بر جواب ویره
دنیاده صناعتم که ادم انی یه کدیره
که اغزیدن زهر فنا بولاردن ویره لر جواب
دکلورسه دیلمزه که هر سوزلری سویلورك

که قبری اوده اپله دولمعذب اوله اول قیلت
زنا اولاد لری کیدر که تمام اولدرد قیلت
که ولد زنا بودر بوسوزدن اول اکا قیلت
زینم دیدی زیرا الله تمیم دن ایلر قیلت
اکر عالم اکر واعظ که تمام اولدی مجموعات
که خیرین کتم ایدر انك بودر اخلاق مذمومات
نندن اولدی زنا اولاد لری بدك ایله مجموعات
که کافر اولور اولسوزدن اولور نکاندی هیبات
که کافر اولور اولسوزدن اولور نکاندی هیبات
که بزاز اوقماش ایدرك ایدرك دوز لو یعلیمات
که بزغام ایدك بیلك ایدرك دوز لو نفسیات
بوکون انی بکاده عذاب ایلدیلو کرت
صافیمزدك لسانمز ایدرك فیح تکلمات
اکر بهتان اکر غیبت اکر نمام اولو کذات

كل ای خلقی بکمنوب که استهزا ایدن ضحاك
که غیر لوی مسخره یغه الان ایدوب ضحاك

یرندی که یعنی الله که بومرداد منیدن بیل
که کندیکی صنیر سین که مقبول قوملر اسیدراك

نه مغرور اولورسن که برفقیری خورلرسن
عجب سنی یارندك انی خورکورسك استهزا ك

که سن قورقمکی الله دن که خلق الدکچون سن اول
نه دیمکدر بو الله که بوقدر خلق ایدیکین بلمیك

که بومرداری قیلن خلق آنمکه قادر در کلسیك سن
انیه خلق ایدن الله سنده ایلك من خاك

که بوفقیری بقرسك ظهری ارلی اچقدر
که لمن یتیز سلامینی که صحنده اولك فکاك

که کندی نه وارد غین نه بلورسین سن ای ملعون
که بلکه سندن مقبولدر که برمه سن انی حاشاك

سکا نقل ایدیم بر سوز بوسوز منهجدن آل
او یا نقل نوم غفلتدن فولاق ویرایله اسیدراك

خبر ده وارد اولدیکم مرادندی خداوندی
که موسی صاحب الطور ایدوب تجربه ایتمناك

دیدی موسی یا موسی که وار عالملری اره
که اندی خلق کندیدك بولورسك ادم ارحمناك

که کندی حضرت موسی عزی اندی بولدن
دخی بالجمله عالمی تحری ایدوب اسیدراك

اراده ی اول انسانی که برادم بولامادی
دخی صکره جمیع جنلری اراده ی اول دراك

بولامادی کلیم الله کندیدن کروا ادنای
بوکز اول کزدی حیوانات ایچنی اتی اسیدراك

کنه بولامدی اول شاه کحیوندن ده برادنی
والا ویران ایچنده که برکلب بولدی اولی جزاك

که وارد ی بوسنه انك که برایب باغلدی اولشم
الا کیده انی الله فتنه ایده اسیدراك

بونکله کندیلر برزه سوی موسی یا اولکلب
که یا موسی عجب بنی نه کورسین درك

دیدی موسی سنی ای کلب که مولاه قاتنه الثم
طلب اندی خدا بندن که برخوه قول اولدراك

نه سوبلر موسی یه اولکلب اشت جانی کولکدن
کل ای موسی اکر لیتر اپسك نکریدن ارحمناك

جقر بوایب بوینمدن که کتنی بونکه باغله
که وارد ی نکریه ای حق بولامادیم انی درك

ارادم جمله عالمی که کندیمدن حقیر بوقدر
بوسوزی سوبله نکریه اولجون قدرای استعداك

که کندی حضرت موسی که طورسینه یه جقدی
مناجات الله دیدی ای عالم دراك

تتبع ایدیم عالمی که بندن غیری یکتر یوق
که بن قولك جمیع خلقدن دیدی ایله اسمناك

دیدی اول قادر قیوم خطاب اندیکم یا موسی
بوسوزی ایدن اوکرندك خبر ویرایله ارحمناك

دیدی موسی که یارب بلورسین سن انی کندی
سکا بوقدر کبر مجهول بلورسین جملکه حاشاك

دیدی اول قادر قیوم اکر کلب کنوریدك
جمیع عذابی سکا ایدرم اولایت ادراك

ایدردیم انی موسی ایدردم بن سنی اول کلب
که بیقدر جمله عالمده خلق ایله اسیدراك

مکر کیم بوت بوستت اوله دیه غیری دائما
بولدر جمله دن اندی بولدر کوتی خلق حاشاك

کل ای خلقی بکمنوب که انمه خلقه استهزا
اکر دنیاده اخرتده ایدیم دیوسك اسیفیا

که مسعود اوغل عبد الله بیوردی انی دکله
قوسوزنده صادق قدر ایدر کندین ایقنی

دیدی بلا موکلدر کہ شول دیارک اوزرینہ
کہ خلق مسخرہ ایدہ بقہ خور کوزلہ ادنی

اکر بر کلب مسخرہ ایدرسک حاینی اولسندہ
کہ تحویل ایلیہ اللہ سنیہ کلب ایدہ مولی

کلوبدر عین حیاتدہ کہ منقی اولان کیسہ
کہ خور کوزلہ بقیہ کوہ افاسفلہ خاشا

کہ اعیار خلقہ درافی تبک ضبط ایت
حذر ایلیہ عالمکہ اجقلردن استحیا

یوسوزہ بس مناسبدر کہ بر حکایہ بط ایدم
وقوف اولمدیغک ادملر خور بقہ ای عمیا

دخی بلمدیک سائل کہ بر شی استیہ سندن
کہ جہدایت خاطرین ایت خوش انی ردالمہ ادنی

جنیدی بغداد ایدرکہ اکہ رحمت اللہ
برینہ خلیفہ کدی کہ زاہدی دائما

کہ دیرلردی محمدا حریری ادبہ انولث
کہ مکہ مجاور اولدی بر یل ایلدی ایتی

کہ سویلمزدی ہیچ اصلا دخی دوشکہ یاتمدی
دخی اوزاتمدی اصلا ایکلادین یاتوب طولا

کہ ارادی عمری التمشہ کہ قطبیہ مقامندہ
سئول اولوندیکہ اکا ندر دکلہ انی کلا

عجایبدن نلر کوردک خبر ویر ایشیدلوم
کہ عبادت الہ لوم یوندن نصیحت قیل لوم الا

دخی نویلری اوزرمش صرر مشدد دخی یوز
کہ بر ایدست الوب کلدی ایکی رکعت نماز صلا

بوکز جکدی باشنہ حرفہ سنک ایچہ اولدار
کہ حتی وقت مغرب یاتمین اولدی اتیانی ارا

بزیم لہ قلدی مغربہ کیہ اوتوردی مسجدہ
باشین جکدی یاکینہ اول یرندن ایلدی تعدی

مکر کیم بنی اول کیجہ خلیفہ دعوت التمشدی
دخی جملہ صوفیلری ایدوبدی دعوت کبری

بزملہ صحبت التمک جون کہ التمشدی بنی دعوت
دخی مبحث علمندن برز مبحث ایلہ اری

اکا کمک مراد اندک کہ اوکشیدہ دیدہ
کہ کلمز میلی کیدہ لوم خلیفہ بوکون امنا

دیدہ اولزمان اولیکدی کہ بن وارمام خلیفہ
کہ یوقدر حاجتم بنم وارام خلیفہ خاشا

ولکن قرندشم بکا برجورہ جق کتور
استیمز ایجین انی ایدیلم انی بن غبا

کہ بن کولومدن اندہ مکہ کہ کور شوسکی ہلہ
بنملہ دعوہ کمسن کہ بندن استر اولجورہا

کہ جونکہ اج سین ای کشی یخون بنملہ کمرسین
کہ کولومدن اکا کوسدم سوزم ریا بلدن الا

کہ قالدی مسجدا بنیہ کہ بزکمندک خلیفہ
رجوع اندک کورہ مسجدہ کلدک اندک استنی

کہ کوردم بن اویکدی اویور کبی اوتوردی اول
کہ بن باتدم یمکہ اویودم ایلدہ استرحی

کہ کوردم حالی رویامدہ جہا فخری محمدی
یانندہ ہم ابوبکر دخی ہم بیلہ مرتضی

دخی عمری عثمانی دخی ہم جملہ اصحابلر
دخی جملہ ولی لرلہ دخی جملہ ہم انبیا

صاغندہ ہم خلیل اللہ صولندہ ہم کلیم اللہ
کہ دوشمش لر اردنہ شبیلر ایدر لر التمشی

کہ بوز یکرمی دورت بیک پیغمبرلر جملہ کلدیلر
کہ بونلر شویلہ کلور لر جہان نوندہ ایچہ اشتہا

کہ بن استقبال ایلدم جہانی فخری محمدہ
مبارک الیہ اوبدم دیلدم اندوم استردی

بوزین جوردی اول بنہ کہ بندی بکا اصلا
کہ بزدہ دخی ہجوم اندم اوبم الینی اول ابیضا

کہ جوردی یوزینی اول بنی ملول ایدوب اولشا
کہ عقلیم کندی باشمدہ قالمدی فوقدم ایدوب حیا

دیدیم یارسول الله بجون یوزیك جویرسك
مبارك یوزك ای شاه كه یزدن اندك استیرا

دیدی بكا بحیل ایلدك بوكون كشی
كه یزدن بركشی سزدن سئوال ایلدی یرجورا

انی بكا یوب سوزدن رد ایلدك ای كشی
انی اح قودك ای كشیده كندك عیسی اسی

غضب سكا ده ای كشی دكلسین افیمدن سن
كه یقودن اولیامدم كه قورقام اندم سنكی

كم فی الحال قائم اولدم بن بولام یوكیدی دیمم
تحریك ایلدم انی یزدن كمش اولفتی

كه جقدم صوقعله فی الحال اراودم ای صوقاغی
بولی بولدم هل كوجن جوق اندم اكا تمشی

كوم قیل بافتی اكلن سكا جوق ایدم اطعام بن
دخی جورا بیشردیم كتوریم سكا فتی

دیدیكا اول فتی بوروارسن اشیكك
كه سن برعاصی كشیسین ترحم لوفی ایمش اصلا

كه نرده بوله برقفیر كه برشی ایسته سندن
كه یوز یكرمی دورت بیك پیغمبر تخمنده بوله

بونی دیدی اولوب غایب كه بزدن كورمده
كه خایب خاسیر اولدمین كه اولدم فعلمه ندما

عجب لدمكی نصحت بو اخبار الردك ای كشی
كه هرامده خوریقمه نقیر ایله تكریما

كه حق ظاهرین یوقله دخی قرینه ال ایله
كه كور شرعه مطابق یقمی سوزی قوله فوفعلا

دخی نهی ایلدی الله كه برادمی یاد یندن
جقرمق غیری ادیله لقب ایلمك وضعا

مكر كیم كوجك اوله اول رضا اوله اول الیمه
كه كسل و لمه خالمی بوجایز در درایت الیما

دخی شرعه مخالف اسمی وضع ایده برادمه
كه اولدر مضان اسمی دخی شعبان دخی رجبا

فیامنده عذاب اولدركه اول الیمی قویا تلره
دخی آنایه آنایه عذاب اولور محققا

كل ای لغو یته ماثل كه لغو یتدن كلام
سوزیكی سن تحری ایت كه خیر سوزیكل كلام

كه دیل برگوجك شیدا اما ولكن بحر معنی بوكیدر
تفكر ایت سوزك صوكین خیری كورك اول كلام

فلیم یارسی اوكولور اوكلماز دیل یارالری
نه صالرسك دیلكی طوت بكا ایلرسك احترام

كه ایدر لر سكوت غیبت دخی لغو یته اجرام
كه شردن حظلا نور سكوت وزوب سن الجام

بلیدك سن اوكوكشی قجرك سن جمیع آثام
قولاق ویركیل بو اخباره بودرس صدقه كلام

كه وارید ر آنده بوزیك اوایچی طولو من الضراه
كه هم اوده وارد ركه اوتدن دوشكی الماه

كه آلتی بوزیك اول دوشك سرلشه اوده
انوك جمله سی هب اوتدن بقه لغو ایدنی تمام

جقه هرد وشكمردن یلانلردور لوعقربلر
آلتی بوز یلانلری دخی عقربلر اسنیلام

كمی صادی كمی قزیل كبنك كوزلاری آزراق
كه اوچ دور لو یلانلرك ایچنه وارسن تمام

كه هربیسی بونلرك كه اولدم صوقدیغی زمان
قرقه بیك بلیده جقه انك اجسامی اولقام

دیدیلر یارسول الله اكا كیلر كیمسه در
دیدیم احمد نه بیلوك طائفلر بدخام

وا ایلر بس بولار اولمنا اچنه کوه لر
اشدوبرلرندن کبر بوغزندن جیقه بدجام

بولر فریاد ایده رلر کیم بوعذاب بیز اوله
دیه بس ایدر دیکوز کیم لغوبیله جوق کلام

کیم بیز کیمز دیکوز ایدی کونوزی کیجه کوزی
کیم لغب ایله کیم لهو ایله جیث سوزلر ایدرلر کلام

دخی کوندوزلار یکوزی صوقاوز کوشلرده
بنجه دورلو قبیح سوزلر کیم سویلرلر یکوز اخشام

دیه لرسه کیم نه اولیدی کرودنیا به کلمیدك
کیم کلدك باری بزکوجك ایکن اولدیدك اعلا

بومثلی عذرلری نولیدی کورمیدك بیز
قنی بك کونج ایمش بودرت دویه مدوپروب اعلا

کل ای جمله کونین لغوبندن کیجرن سفاهه
سفاهدن ذکر ایلیکه ای سازنده السفاهه

کیم سویلرسك اولورا اولما زکوز ایله یلاندن
دخی شتم غیظ کلام اولوب هرسوزکز اکراهه

کیم لغویت ایدنلره بیوردی حبیب الله
بیان ایده لوم اجرا اگر اشیت جاندن اولوب اکاهه

روایتدرکه انسدن کیم برادم وفات اندقده
برادم دخی ایتدیکی کیم جنتك دورو الله

دیه رکه رسول الله بوسوزی سویله کیم
کیم بیکی سویلمشدر بوکه لغویت ایدوب واسفاهه

کیم خیر سویلمشدر دخی بخل ایلیوب اکا
بوشی آنده اولاغر کیم مرجنته والله

کم سوزیکی انسدن روایتدی کیم اول اکا
کیم یزدن بر کیشی شهید اولوب امه سیناهه

کیم بزبولدی کوراقرنیده بغلمش کیم برطاشی
مکر کیم اجلقیدن اول وفات ایمش ایشای واهه

بونك والدسی هم بوزیدك طبرغنه سلدی
دیدی هنیئا کی اوغل کورسك جنته بالله

کیم اولدك شهید ای اوغل کیم اولدك زیر الجلیدن
سعادتلر کادر سیل کورك جنته نی اشیا

جهان فخری محمد نه بیوردی سنا نی دیکله
بوسوزی سویله عورت بوبلکی سویلمه سرای

بوبلکی سویلمشدر بلکه نفع اولمیان سوزی
انجکون منع ایدرانی دخول جنته بالله

ابوهریره بیوردی کیم قتل اولندی برادم
رسول الله اوکونده اشیتدکا اوشا

کیم برخاتون انی کوردی کیم بك اغلدی بوداره
دیدی کیم واه شهیدا وغل کورسك جنته بالله

رسول الله دیدی اکا بوسوزی سویله خاتون
کیم بلکی سویلمشدر جوق کرو لغویته هی واه

روایتدرانی موسی دیدیکم محمد بوکون
کیم قتل مسلم افضل در خبر ویرکاش اکاه

بیوردی بس رسول الله شول مسلم افضلدر
انك دیلیدن انلدن کیم خلق اما اوله بالله

ابوسعید خدریدن کلوب در نقل صحیح کیم
کیم داخل اولنسه برادم کروصحه کیم اول اکا

کیم جمله اعضالر سویلوجاغرر دیله دیلر کیم
کیم تکری بهم صندوقون کیم اول خیر یله انبا

کیم یعنی خیر سویلوسه کیم شردن اجتناب ایله
آکوسن خیر سویلورسه سلامت بولورسن بالله

کیم مسلم اولورسك سن کیم یزده طوغری اولورز
والا اکری اولورسیده اولورز اکری یزلی واهه

کلور بعض روایتده کیم آلتی شی علامت در
بری آدمده بولونسه اوجاهلدر صوك هی واه

بوبلکی بیوردی کیم اولکیسی غضب لنمورسب شر اولر
سوکرکیسی اول اکلدیقلرسوزلی اسفا

طار بلور بنی آدمه دخی حیوانه سوکرا اول
ایکنجی بو درانك کم فایدسز سوزی سویلر
بوده جهل علامتدر کم بوندن فرار ایلیه
اوجنجی بو درجهله علامت اولان اشیادر
کم تاناق بقرمالین ویرر هوایه توتونه
انونك دود دخنی بو درنه اشتر کم اول جاهل
بشنجی سی هر انسان برابر بلور اولمعوت
بو لاره تعظیم ایلمز بولردن امر اشتیما
بونك التنجی بلکل کم فرق اتمز اولر ستی
تصحیح اتمه برعالم عدو اولور آکا بالله
کل آی کشی نماز ده بیله عالم کورانی سیلر
کم بو جهله علامتدر کم بو فسقه علامتدر
الهی دست کیر اول لغل جمیع عالملره هر آن
کم لقمان حکیمك اصلی برعبد حبش ایدی
کم مولاسی آکا دیدی شو قیونی بوغز لغل

کم جهله علامتدر فرار ایت بولدن اول آکاه
نه دنیاده نه آخرتده کم یوقدر فایدسی یا الله
سکا فایدسی اولیان سوزی سویله کل هرکاه
کم ویرر مالنی اول آرکه ناحق یره هرکاه
کم کاه لمنبور کوجکه ویرر مالنی هواه
بیار دنیاده اول سوزی صقینمز سونی ای واه
نه عالم بلور اول جاهل نه شیخ بلور کم اولر سفاه
دلینجه کلنی سویلر ادب سزلك ایدر سفاه
دخی دوشمانی بلز تفکر ایلمز استی
کم حقی سویلدی بکا دیو بغض ایدر اولر سفاه
کم دور اولملعنت سویلر کم اولر آکا اول سفاه
کم بو کفره علامتدر رشقاوت ایدر سفاه
بو فاسقلر شورولمدن کم حفظ ایلیه بزی ای
کم برادم قولی ایچنه سویله ایله استیا
زیاده ابو تندن کتور بکا سیم یا الله

بوغز لادی بو قیونی کتوردی دیدی آکا
کم بو تندن صکره مولاسی آکا بردخی سویلدی
بکا کتور کم ای عبدیم کم آخشت آتی انوك
کتوردی دیدی کم دخی بورکنی بیله
کم لقمان دیدی ای مولا بو اوصاف اولور
والا آخشت اولورسه بولردن کوچك اولیه
حکما مادن بری ایدر کم مرده دیلی یچدقدن
الهی دایما عصمتده قیل مؤمنلری بوندن

آلا ای فاقری صابر صبردن آنمه استخراج
عجز ایلمه فقر یکه اوده بردور اولو انعام
بلور میسن فقر اوزره نلر احسان ایده الله
قیامتده تعالی الله خطاب ایلیه عز جله
کلوب دنیاده بر سوز حسن بصری بیور مشدر
یارین یوم قیامتده فقر اوزره دیه الله

دخی بورکنی آنوك کتوردی دیدی آکاه
کم زینهار ایله بزی دخی قیونك وار بنه ای شاه
کم وارمدی اول بوغز لادی بزی دخی اوششاه
سئول ایلدی مولاسی بو حکمت ندر ای شاه
کم جمله آنی اطبیب دردنی شافی دیشتیا ه
قویر قرنیکه درندلر هلاك ایدرسنی واللهه
کم بزیکزانی صوقرسه اوکولمز یارسه واللهه
کم مالایعنی سوزلردن کم حفظ ایله ای علی شاه

ثوابندن فقر لغك بیان ایدم سکا محتاج
اکر بلورایسك انی کم دولتدن سکا محتاج
قولاق ویرسك ایله کم رفع ایت غصه محتاج
تعذر ایه انلردن ویره انلره ایقراج
دیدی رسول الله کم اولدی عالمه وهاج
کم مقصود اولو الکریم سنی قلدی بزلجا

سنی دنیاده خود قلدی رزقده ویرمدوسه
ولکن ای قولم سکا اهانت دکلیدی بیل
تنکم درد رسول الله بو دنیاده ایکی قولکز
دیه اول ذوالجلال الله اذن سکا وارای قولم
سکا انعام ایدندی دخی اثواب ویرندی
که دارا نجیه ایکن خلق آرایه جلده وسلدی
انس حضرت بیوردی راضی اولدم اندن
مکالمه ایدربونلری برمیله سوبلشر
که بزدن جوق عملکز که اعتبارکز تحقیق
که حجتدن اولور ثواب ذکوة ویرسه اولور
دخی کوبری بنا ایدرسه دخی مدرسه یاپدیرسه
دخی تصدق ایدرسه مسکینه بولاردن
جهان فخر محمده برادم اندیلسون ارسال
وسویله حالمونا کاننه منجم اولورمیدین
رسول الله کلدی اول که احوالی خوب ویردی

وفی ظن ایلمک بونی اهانتدر بنه محتاج
بوکون اکرام ایدم دردم ویرم یاضو تاج
بنجه اعتبار ایدرسه قصوری نمه اخنجاج
که اهل محشر اینجه دلیدیکی ایت اخراج
بوکون وار طوت الیندن سن کیدک جنته بالافلاج
بر کیسه یه برارایه کیدلر جنته محتاج
مکر بر کون بر یکسنه فقیرلره بره هباج
بارین یوم قیامتده بنجه اولور حالمز اخراج
که زبراج ایدر بونلر دخی ذکوة ایدر اخراج
که مسجدلر بنا ایدرا صرقندیل ایدر اسراج
بنجه اوقاف ایدر بونلر که انتفاع ایدر محتاج
وجوه خیرات ایدرلر بولر یوق بزه الا محتاج
که بزدن وارسلام اوقوجیب الله ای محتاج
بزم اعمالمز ازدر نصیحت ایلیسون وهاج
رسول الله اکا دیدی صفا کلدک ایا محتاج

که ارسن آنلره بزدن سلام ایله بولر بلیسون
اولورلرسه اکر صابر عبادتنا وزده اکر بولر
که یوق اول اغنیا آرده که محروم بولرلر
بری بوردکه اول خصلتک فقیرلر اغنیا آردن
دخی جنتده بر کوشک وارادنه غرفه دیدیلر
که فرمدی یا فوندندر انلر بناسی ای مؤمن
اکا هیچ کسنکز مزاحم اولا کیره فقیرلر
اوجنجیسنه قولاق ویرایلسه بر تسبیح
فقیره اولقدر ثواب ویرا اول لایزال الله
که اول تسبیحه غنی که اون درهم بیله
که بنیشه مزغنی فقیرلرک ثوابینه
کل امتمه ای فقیر شکایت که ترک ایت شکوی حق
که غیری آتیکی اعمالی وار بوکه قیاس ایله
وارامدی بزدن انلره سلام ایت بولنلر بلیسون
رسولری فقیرلرلر بولاری وارمی نقل

که محزون اولمسون انلره یوخ انلره معراج
که اوج خصلت ویره الله بولاره ایله احتیاج
بولاره وارده شکر ایتسون جمیع ایامده محتاج
که یره لر الله بیل اول حقک جنتنه محتاج
که اولقدر یوجه درکه صانمزسن کوکبی وهاج
مرصع در جواهرلرله منور صنکه برسراج
که یره لم اکا شهید ایده انبیاهم اعراج
غنی ده دیسه اولذکری نه ویره خالق معراج
غنی کا یتشمز ثواب ازاولورای عاج
که بزل ایتسه مساکینه نقدا ایلیوب هرعاج
فقیرک ذکرینک ثوابی جوف اولا بل ای محتاج
عبادتده اوزده دائم که اول صبرک موکد اج
که در حزنی صدورکدن که شکایت ایتمکه محتاج
که محزون اولمسون انلره یوخ انلره معراج
که مسرور اولدیلر جمله که حزن اندیلر اخراج

دیدبلرز اضیز یارب کچه قفریله عمر موز
حیوة القلوب آچیغه کربر حدیث کلوب درکم
بلدات اصحابم کم تحقیق بر فقیر کمسه
انی صائمون الا ماسا انوك افجه سی او لمسه
انوك توانی ذمقدار اولور دیدی رسول الله
بونك اجر ندن ارتقدر کم تحقیق فقیرك اجری
سنی بن سومیه دیدم و بردم اسندیکی
کم بن جمع ایلمم اصلا کم دنیا یله آخرتی
کل ای دوز اوطعام لری فوتودب شرین طباخ
مجوز بشیر رسوز کم اندم قوکشو حقی واد
کم شمدیکی زمان خلقی کوزتمز قوکشو حقنی
دخی زنکین اولانلره بدیرر دور اوطعامی
ضیافت ایلمکدر کم دنیاده سنای کیشی
عیال الله در دیدی فقرا قولاری حقك
کم انفاق ایلسنلر و کیل لرم عیال الله دیدی

کم مال ایله میزن اصلا اولامدا ثما بزاج
ابو هریره نقل ایدر دیدی صاحب المعراج
کم شبه مشتری اولسه بولامامسه انی محتاج
اکا صبر ایلسه اول رکم نفین کسر ایدر محتاج
کم دورت بیك درهمی زنکین نصدقه انسه هب محتاج
تعالی الله دیه اکا کم صبر ایت نفسیکه محتاج
کم دنیاده ایدردك زوقی کم یوق لعرنده اندوه
کم دنیاده صفا ایدن کم جنتده اولمه اولماج
کم اول ایشیردیکك شبه دن کم واز قوقوشوکدن طباخ
کوزد قوکشو حقوقنی عذاب ایدر سکا فتاح
بدبرز قولر غبه هب ال ایدر فتاح
فقیرن اغنیا زتمز ایدر امساك الین اخراج
کم بوك دمنده بولنه عذابدن بولاسین افلاح
و کیل ایلدی حق سنی عیالی ایچون اول فلاح
کل امدی ملوث حقوك امرینه ایت اطعام بونلره طباح

کم تهی اندی خدا ظالملری طعام بدیرمکی
صاقین زنهار آیا زنکین دخی شول شی ایله
کم احقا ایله انه کلك التدنکوز آوه
دخی کوزد قولر نظر لاری قلوراندن
انی کوسترمه کمسه کنوزکم لوجه اوچکه
بکی جنمش یشایه اوشاغمك الینه ویرمه
کوزد قوکشنك اوشا قلری نظر لری قلوراندن
کم بلکه قادر اولیه انی المغه قوکشو لسر
ویا انزده ویرکل اویمشدن فاکهدن
بونی بونیلجه ذکر اندی جهان فخری محمد یل
کم بر حدیث دخی یازدی کم راوی حضرت انس
کم تحقیق بکا شول کسه کنوزم مشدر ایمان
انوك آج ایدکین بله انی لمیورمیه اولکس
کم بر حدیث دخی یازدی کتاب حیوة القلوب
نه بیوردی رسول الله برادم کندی طوفاری

بدبرزن کشیه عذاب ایدوبدر قعدای صباح
اودریا زره واردقده الورسین فاکهه تفاح
زیرا قوکشو اوشا قلری کوزد احزن ایدر اقیاح
اولور مکروه سکا یمك کم منظور اولمیه فتاح
کراهندنا وله عاری کم اول فاکهه اول تفاح
جقرمه انی طشرایه بیدرا ویکدسن تفاح
آنا سینه باباسینه وارر بوکم ایدر صراح
سکا بدعا ایدر لر قلوبلاری اولور لخراج
بولور سیله آجری عظما الوکدر سلیمجنه سباح
کم یازدی حیوة القلوب محدث ایلدی صراح
نه بیوردی رسول الله فلا غیك ایت بوکلماع
کم قوکشی سراج اولاده اوله کندیه شباح
دکلدر امتیم بونلر دکلدر مسلما ایضاح
کم راوی حضرت جابر بیان ایلدیلر شراح
انك قوکشو سراج اولسه فی ایله اسر شباح

بارین یوم قیامتده دیوانه کتوره حق
بیجون ذقوم اغاجین بوغازینه ویرجق
که ضور ایله اون کشی کیمیه لرانی اول
بوکز سوایسته جک ویره آکا برضریع
صبیره اغزینه ایتین دخی بغرصغین
دخی حمیمدن ایچیروب ایچه اول یدیکی طامو
الهی اولاسین معین فقرا قولتوکه سن
که لطف کدن کرمکدن بولارك رزقنی یاب
بولاره دست کبر اولجیعك قولایسین

الا ای عاشق رحمن اردسك رضاجانان
خدا امر ایلدی سکا عبادت ایلدی بکا
که زیرا جمله مومنه خطاب عزت ایلدی
که سین دن بن مراد انمکه رزق ویرسکوز بکا
ولکن سیزبنی برلك دخی عابد اولك بکا

بیدبرك شوکه زقومدن یدیه لر اکافیاح
بوغازینه مغرادیله بوده کیمیه باالحاح
بوکرت لن دیکینی کیمجه بوغازینه مصر
فجن اغزنه التمکز یقه اغزینه ایله اضلاح
دوکه ایاغنی التینه بوحیفکا ایله مجراح
بیه زقوم ایله ضریع یقه بریان کبی قراح
که محتاج انمه اغنیا قبوسنه سن ای فتاح
موسع قیل الهی سن بولارك رزقنی فتاح
یسره قیل بولارك جمله خلوسنی ای فتاح

دونه کور امرینی انوك بولوردسك رویه نجا ان
دخی ایلك ایده اناسنه بابالسنه انسان
بکا عابد اولك انجق که شرك قوتمك بکا هران
دخی بن استمم طعام بنیم رزقی سنی هران
اکر طوتمز کوز امریم قلم حسرتله کل ان

دخی ایلکده اولا سیز اتا کیزه بابا کیزه
اولا سیز انلره خدام رضام بوینده درای انسان

بولار سیزك یانیکزده اکر کبره یتیشسه
بری یاخود ایکیسیده ایده سیز انلره احسان

بولاره قرشو توف دیمك کدی سوزلری ستایله
که لینت ایله سویلیمك انلره قولی جمیع هران

دخی ذلك قنادینی بولار ایچون پره دوستك
زیاده مشفق اولك انلره ایرلك حتی احسان

که پر عبدی ذلیل کبی اولك بونلر جنا بنده
نته کم سئول کبی دوکردی سیاری هران

دخی بولار ایچون دعا مناجات ایدك الله
که یارب بولارك صوجنی عفو ایله یارحمان

بولار ایلك اتمز سك بولك بلاکی دنیاده
بولور سك دخی اخرتده کور رسك شدتی یران

طفولزای کتوره انا لك سنی قرینده ای کشی
ایکی یلده دیرنده کتوره ظهر ینده ای انسان

دیرکدن یویه جیفك قبلکدن یویه بولك
ممه سندن امك سودین خلدن قورقك ای حیوان

بوکونلرده بابك دخی جالیشیر کتوره سنی
یدرا یچرو رسکا اونودمکی بونی ای جان

بولیلك ای اونودمك بولارك خدمتین انمك
قایل اولمزا کا الله ویرز جزا کی حق یران

بولاحقنی قضا ایده مرسین سن ای کشی
که حتی یدی کوره کعبیه التسکده ای انسان

سنك دنیاده اخرتده کیمه معمود اولدیغك ای کس
خیر دعا لوندن دیولارك سکا ای جوان

بولار سکا نفس اتسه اکر خیری اکر شر بیل
نجات بولك هلاك اولوك صقین انجمه ای جوان

که اوج کسنك البته اولور دعالری مقبول
که ردا تمز خدا بابته اجابت ایلر اول بی جان

بری آتا بری بابا یا عِلمده اولَه اوستادلك
زمان اول ایجنده کی بریکید وار ایدی هم
اما سوبردعا الذی نه یرده اول نه خود کوکده
مکر بر کون کی اول یکیتلر دکرتاینده کرزدی
که کلدی طاشکناریه ایکی شاق اولدی اول
قاوشدی کنه اول حجر ایجنده قالدم ای کشی
خدا خلق ایلدی اولطاشی ایجنده بر شجر دکله
که اندن بن یرم قرنم طوبنجه دوکوز یمش
دخی خلق ایلدی خلاق کنه طاشلر ایجنده بل
که بوچشمه کبی اول صوشاردرلر یکی بودمله
که ابدستم الیرم بن دخی صوایچره اندن
اوصوعایده طتلو درصناسین ماء جنتدر
که کونك طوغدوغین بلورلر دیوسدای سائل
خبر ویردیکه اول یکیتلر قجن وقت صباح اولور
که اخشام اولدیغی زمان قرارایجی اولطاشلر

بری مظلوم دردرلنك ایدرسه ظالمه هرآن
انا سین دائما ظهرنده کتورردی اول جوان
همان بین السماء والارض اولسین ای اوغل هرآن
که یورم حجر دکرو اوزرنده کوزرایتان
انولر ایجنه کیردوم دیوکه اول یکیت ای اخوان
دکرنوزنده کوزدم نه یرایدم نه خود شریان
اجقدیغم زمان دکله کم بترایمش ای اخوان
قمن قورتم اجقسیدی کیمه بیدا اولورای جان
که برصوویردی بکا کم عقل ویرایلیه جولان
قمن حاجت اولوجاغز بورادم ایلرا اولروان
کنه بوردویرم انی کسیلر ایکمز روان
بوحکمته نظر ایله عبادت ایله کل آن
دخی ندن بلورلر اندیکی بونلر ایجنده جان
بوطاشلر ایچی اغزم بیضدر اولور اولزمان
که اندن بیلورم کونلر غروب اندیکی هران

که بوندن معلوم اولدیکه انا بابادعا لری
الا یا ایها المؤمن والدینکه ایت احسان
که زیرا مفخری موجود بیوردی حدیثنده
آکوده نیاده آخرتده بولار اندیسه ارتحال
تصدق ایت فقرایه بولار اویرثوا بینی
که زیرا وارداولشدر انی غلاده راویدر
ایجنده درلوا طعمه یوب ایجر بولار جمله
که بونلرك ارا سنده که کوردم بوکشی محروم
دیدم اول یکیده اندن بخود محروم سن ای کشی
دیدی بونلرك ارادنده بولارك قلدی اولادی
بنم زرفاسوق اولادم وار ایدی قلدی اردیمه
اندن جون ازیغم یوخدر دخی ظلمسنده قالدم بن
بوکزاویقودن اویاندم جوزدم اوغلنه انولر
اول اغلادی توبه ایلدی جمیع جمله کناهینه

کوركی دنیا کوركی آخرت ایدر قبول خدا ایتان
تحری ایت رضا لرین اکو استو ابسلد جنانه
جنان آبابا یا یا قلری آلتنده در ایتان
همان سکا کوركی اولاد ایده سین دعا یا لغفران
بوده احسان در انلره که منفع اولور لرجان
که کوردم اوکلرنده وار کی نوردن برطباق ای جان
صفا لر ایدیور در لر داخی راحتده هب ایتان
یمز ایچمز فسا وتده قوکلیقده اولورای جان
اوکوکده طباق یوق سنك یمك ایچمك سن ای جانان
دخی خوب صار قلرکه قلدی هب ذوی الاحسان
بنم جون هیچ دعا آلمز بنم جون ایلمز احسان
که فوکشولر ارا سنده خجل اولدم اولور خرمان
خبر ویردم بابا لحی حالنی بن ایلدم تبیان
که شمدی صکره بر دخی حقه اتمایین عصیان

پسر اندن صکره اول مشغول کم اولدی اولدعبا
بر زمدت مرورا تدی کنه کوردم اویکیدی
ادمحروم کیشی کوردم انوله اوکونده بر نوروار
انوله نوری قصود یدندکه بشر قات دخی ارتوقدر
بنی قورتاردیله اتشدن نجاتلدنده قورتاردیله
عجب بوقصه دن حصه سن الدکمی ایا معزور
قزندی دنیاده اولمال سکا ترکه اندی عاقبت
بیوردی حضرت عمر که برجمعه کیجه سن
ندکلو اوارایسه موتی کم بعث اولمش قبوردنده
بیوب ایجر یولر جمله دخی ذوق صفا لر ده
بونک اوکونده یوق طعام یمز ایجر قساوتده
بحمود قوکشکره وارمدی بولاردن بحمود ایردی
دیدی اکاکه اولدیکت ایا موءمن لر امیری
بولاردن قالدی ادرندن قویسلری حضملری
قبول ایده رتعالی الله بولاریک ویردیکی شیئ

بابا بحمود دعا اتدی انوبحمود ایلدی احسان
کنه هب اهل مقبره خروج المش علی الایمان
فتی جمود صنوده وار انوله صناسین شمشیر ایدر لمعان
دیدی ای ابی غلاره جزاک الله بالاحسان
که چیرانم ار استیده عزیز اولدم شکر الان
فتی انا له فتی بابا له بولاری ایلمه نسیان
هوایر لره حرف اتمله اونوتدرله بابا کی الان
که کوردم حال دوبامده قیامت قوپمش ای اخوان
که هر بری نک اوکنده دوشمش اطعه الوان
بوکز کوردم که بر یکیدبا شین اکمش فتی احزان
بونک یاننده وار دم بن دیدم نه حال در ای شبان
یمک ایچمک یوزنه قاره خبر ویرمکا ای شبان
که معلوم اولاده سکا که ایدم حالمی تبیان
ویرر بونلر فقرایه تصدق قلر ایدر احسان
کلور بولاره بولارا اول اولاشدر رای رحمان

انی یولر ایجر بولاره ایدر لر دخی استماع
دخی دعا ایده بکا مبارک یکجلرده اول
بنم ایجون وار ایدی خاتونم الدم ایدی انی
اوده بنی اوبوزویردی هیچ خاطرنه کلمسم
دیدی عمر بویکیده ندیم عورتکدن ادی
عمر اویقودن اویاندی طلب قلدی که واهله
اراده ی بولدی عورتی خبر ویردی ارندکم
جفردی سم قوشاغنی بلندده ویردی عمره
انوله اجاسینی جمله ایت تصدق فقرایه
که وار دی قوشاغی صاندی انله اجاسینی جمله
اوجیجی کچه کوردم بن کنه رویامده یکیدی
باشنده تاج جنت وار کولرله کلدی یانه
سنیده حق وله مسرور فرحده اولاسین دائم
سنی ایصال ایده الله بغیم جنتنه ای شاه
عجب بوقصه دن حصه سن الدکمی ایا موءمن

بنم قالدی هیچ کسم بنجمود ایلیه احسان
دخی اوقات قاضلده اکا بنی دوی الاحسان
اوقالدی بنم ادیمه کیروقدر غیری هیچ قربان
انوبحمود بن قساوتده عم ایجنده بن ای سلطان
دیدی کم اسم واهله فلان محلده سکان
که قنده دراوی انوله مسئول ایلدی اولسلطان
دوینجه اغلدی عورت بکا اندی برنوزمان
دیدی یا عمر سن بونی که وار دیع ایله فی البلدان
بغشلدم ثوابنی کراول زوجه بن سلطان
که انفاق ایلدی جمله فقیره الدی احسان
بوکز حرتنه ان کیمش یشیل قوشانمش اول شکران
دیدی بکا که یا عمر اولاسین دائما فرحان
ننکم بنی جفردله قساوتدن سن ای سلطان
بولاسین حورینی غلمان ویره حق رضوانم
که ایت والدکه احسانا بولاسین جنتی رضوان

كه يازده ايله تفسير ايدوب تفسير
بو اياتك نزولنى بيان اتدى على الاجمال

بيان ايلدى اجمالا اولوب موضحلرى بتفسير

مكر اولدى بريكت كه برانا سى وار ايدى
كه بوكون اناسى انولك كه ياتدى ديرنه انولك
حضور ايله اويودى اناسى ديرنك اوستنده
كه بوجوهر الوب كلدى اويكيده ندر دكله
كه ازبها ايله كل جوهرى ويرنم بن سكا
ديدى يكت انام وار دديرنم اوكتنده قالقام
كه اول ملعون كنه بك ايلدى اول يكيده ابرام
كه اون بيك درهم ايدن جوهرى آلسن ايكيوزه
كنه ديدى اكا يكت كه بن قالقام يرمدن دير
كنه ديدى اكا شيطان ديرنم الكى درهمه
كه والحاصل ديدى يكدى كه واركت فايده لنمز سك
كه ويرمم انامك خاطرينى دنيا قدر مال له

مكر كيم حضرت موسى زمانيده ايدى بو ايش
كه سويله قومكه موسى بولاره قربان اتسونلر
انك اوله صغير اوله انى ذبح ايده كه قومك
كه موسى ديدى قومنه خدا امر ايلدى سيزه
حقك امر اتدكى اوزره برانك بولامادىلر
كه الديلر برانيكى درسى طولوسى مقدار
كه طوندىلر حقك امرين بوغازلديلر اينكى
ولكن بوندن اولدى يكه كه اول يكدى اناسينه
انايه بابايه ايلك ايدنلر بولدى دولتى

كه وسوسه ايده مدى يكيدانه دى انى تحقير
قنى كوجك انك ايدى جمانده يوق ايدى تنظير
خف موسى يه وحى اتدى كه ايله قومكه تخبير
كه اويله اوله اول قربانى اكا هيچ اولميه تنظير
كه امر اتدم بولاره بن سن ايله انلره تخبير
بوغزلك بوبقره سز حقك امرين ايدك تظهير
والا بويكدك اينكى بولندى فى التنظير
يكيده ويردىلر التون درسى طولوكه تقدير
حقك امرى يرين بولدى امرده اولدى تقصير
كه ايلك ايتيكدن حوكر اتدى دولتين تكثير
كه اخرت دولتين بولدى حوجه سينه ايدن تبوير

الاى طالبى محقيق محمد ن ايت استشفاع
قودرتله درمان درقومرضايه شفادر
ندكلو اوار ايسه محتاج بترحاجتلرى اندن
نجات بوندە اولور سكا ارى انى ايت استشفاع
قومعنويه شافيدر قوعاصيه دوشفاع
ندكلو اوار ايسه مذنب ايدر اول حقدن استشفاع

كه اولدر عالمه رحمت كه اولدر فخر كائنات ... ندكلوا وارايسه عالم بونك جوين انديلر ابداع

بونك حرمتنه اى كون ايدر عالمده دوارات ... بونك حرمتنه عاصى كوزر عالمده بى اوجاع

بونك حرمتنه كافر ايمجرد دنياده كوزر ... بونك حرمتنه باران نزول ايدر بتوزراع

كل امدى حق رضاسنى حرى ايلين عباد ... صلوات وبراكاه دائم كه سنتنه اتباع

اكر امتك ايسك اكا دوته كور جمله سنتين ... صلوة ايله كبجه كوندز سوزينه ايله اتباع

اكا امت اولا مزسك شفاعتين بولا مزسين ... جمالنى كوره مزسك اولورسك سنتين ضياع

خدا اكا صلوة اندى دخى ملك لره امر اندى ... صلوة ايدك رسولله ايدك سنتنه اتباع

دخى مؤمنلره حق صلوات ايله امر اندى ... كل امدى بويله اولبحق ايده لوم امرينه اتباع

نه بيوردى حبيب الله كه هر كم كوندره بش كره ... بنم اوزريمه صلوات ايدوب ايلسه استشفاع

ابد دنياده كورميه كه كسيه هيچ احتياج ... كه يوخسللوكيده اندن ايده باى اولا اوجاع

دخى بيوردى پيغمبركه برمملك يارندى حق ... اكى قنادى اولنه بوسوزه ايت قولاق اسماع

قناديندن بورى مغربه يتشر بورى مشرقه ... معظم خلق ايدوب انى مجتمع ايلدى قناع

كه وارد اول ايكى قنادنده مخلوقات صغير شجه ... كه بر مخلوقه قوتى يارندى قادر صناع

جمعه كشى بنم اوزريمه صلوة اتسه بر كره ... نه اشار اول فرشته بيل قولاق ويره بوكه اولسا سماع

كه عرش اكتنده نوردن بودكوخلق ايلدى الله ... كه اول ملك طالر اول دكيره اصلر بوكون اجماع

بوكون اول طشره چقرده كه سلكيز كروا بوكون ... كه سلكيز ويره مجكوزكم قطره لر ايدر ارجاع

اينوهر بريوكندن كوروا بوطمله ايينوبره ... اوطمله تيواندر حوضكه برمملك ايدر ارضاع

اوفرشته ايدر تسبيح كه تاقيامت دكين ... تواينى باغسللر صلوات ويرنه اجماع

روايتده كلوبدركيم انى نقل اندى برنقال ... حسن بصريه برعورت كلوب بوحق اندى ديل قال

حسن بصريه ديدى اولكه يا شيخ بنى دكله ... بنم برقوزجا عزم وار ايدى غايته ذى جمال

وفات اندى ديلرم كه كورم بوكره دوشمده ... بكا بردعا اوكوتده اوقويام انى فى الليال

كه اول دعا بوكا ينده كورم قوزجغازيمى ... برزسويونه استيم كورم قيل ايلمه اهمال

حسن بصرى ديدى اكا بلى اوكرده بنم سكا ... اكا بردعا اوكوتدى اوقودى يانده فى الليال

كه اول عورت قوزن كوردى كيدر مثل قره قطران ... بوغازينه كجر مثل سلاسل لردخى اغلاول

دخى اوندن بوقا غيلر ايا قلرينه دوشر مثلى ... بوهيئتده كوروب قوزين دوشنده دخى بدفعا

اويانديغى اويقودن عورتكه كتدى سرعتيله اول ... حسن بصريه وارديغى اول خبرويرديغى قوا احول

حسن بصرى بوندى دويدى كه مخزون اولوب اغلدى ... كه بوندن صكره بوقاج كون مرور اندى كه بوا حول

مكر بركون كينه اول قزدوشنه كيردى حسنك ... بوكون بوقزجناه ايمجنده نعمتده كه حسن حال

كه عنبردن كروا برمختك اوستنه اوتوردمشر قزل ... كه كيمش يكشنه برتاج دوى الاسود والجمال

حسن بصریه دیدی قوبنی بلدکمی یا شیخم
حسن دیدی کم بلمدم کم سن کمسک دوالجمال

که یا شیخ بنی بیل سن کم بن سئول عورتلک قزی
اولورم کیم سکا دیدی ایدی بک یلوارث احوال

حسن دیدی کا یا سیده سکا بو اکرامله
ندن ناشی اولوب بولدک بو مقامات حسن جمال

کور بدی انا سی قتی کم بک اول کوتی احواله
بو اکرامه ندن ایودلک دیو ویرمزسن احوال

بیان ایدوب دیدی اول قزکم یا شیخم اشت بنده
که بو مقبره ده بش یوز کشی ایدلک اشت احوال

عذاب ایدردی حق بیوزه کیدرردیلر بیوزه قطران
حالموز مثلی ایدی بک عذابده اولدق استکمال

که بوکون اوزیوزدن کم یوزمه مرورایدی
که بوکوزویردی صلوات محمد روحنده فی الحال

ثوابینی یا غسلدی بو قبرده یا تسلره
انی کوردم کم بو ناری ندا ایدوب دیدی اقوال

که درکه یا عذاب ملک لری کیدلک اومقامدن
که قوللرم اوزرندن عذابی رفع ایدلک فی الحال

اوصلوة حرمتنه بن یرلغادم کتا هلرین
حبیبم حرمتنه بن بغشلدم قوبده حال

الک بونلری التک سنی جنا ندن ویرلک مقام
بوکزیزی بو مقامده کتوروب اتدیلر ادخال

کینه اوشاه کونین بیان ایدی قلوب تبشیر
انی نقل ایدی علی کم یازمشدر بوبنی تیسیر

نه بیوردی رسول الله خدا خلق ایدیجی ملک
موکل قلدی قبریمه بکا سوزلری ایدر تخبیر

ادنه دیدی صلصال یابلشی عرشده درر انولک
ایکلری یدی قاف یرلک التنده اولوب تعبیر

انلک ایچ تنادی وار در اکر بیریه اجایدی
دوتردی مشرقه جمله ایدردی عالمی تنویر

بریمز قبریم اوزرینه دوشه مشدر تنادنلک
بوحکمه نظر ایله بوسری ایله کل تفکیر

قجن بوقول بکا بوکوصلوات ویوسه خالصا
قبر اغزندن اول ملک بکا فی الحال ایدر تبشیر

بکا دیو یا رسول الله فلان ابن فلان اوغلی
سکا بوکوصلوة اتدی سکا تعظیم ایدوب تبجیر

یا زلر میسک ازقرده کاغد اوزرینه انی
دخی یا زلر اولکشی ایجون یکوی بیک اجیر

دخی بویور تعالی الله یکوی بیک کناهنی
دخی کوشر کناردنده دیکر یکوی بیک انجیر

دخی یکوی بیک دوه جکر ویرر تعالی الله
که علیون مقامنده بوحالدر یوق اکا تنظیر

مهر لر اول کاغدی ملک لر میسک ازقرله
بنم قبریم ایچنده اول کاغد وضع اولنور اکثر

قجن کیم قوپسه قیامت میزان قورلدیغی زمان
توازنوا قاتینه قویم ایدم اول کاغدی تظهیر

که سوبلیرم عمل دارتن ملکه ای ملک بلکل
بوکشینک عملنی یوطارت ایلمه تقصیر

زیرا بوکشینک بنم یا زمدن وارامانا تی
جقرمزن اوکاغدی توازویه قویم ای بیر

بنیاز ایدرم الله کم یارب بوقولوکک
ثوابنی اغزکنور کناهنی ایدوب تقصیر

که ویرد یکی صلوات شریفک حرمتنه حق
اغزکنور میزانی نجات بولمز التنویر

کینه اول سلطان کونین لسانیله ایدوب اخبار
که معراج کیجه سی کوردم که بو ملک اولوب اقرار

بوزی اوزرینه دوشمش قنادلری طغامش هب
تغیر اولمش اوصافی صورتلری اولمش اعتبار

ايتدم جبرئيله بر بونه ملك دوراى جبريل
ديديكم يارسول الله مقربدن ايدى اخبار

يوغيدى حق فتنده هيچ كربوندن بر اولو ملك
ولكن حق غضب اتدى دخى رد ايلدى جبار

نه سبب اولدى اى اخى بونك مردود لغنه دى
ديدى جبرائيل اى اخى ايدم اصلين سكا اخبار

بونى بر قومه كوندردى هلاك ايله ديو الله
اول اما بر قومه وارديكى برز شفقت ايدوب اضرار

او قوم بو اسركدى هلاك اولدى ايليوب شفقت
حقك امرنده ايدى اولمساحه برز اى يار

انك جون حق غضب اتديكه رد ايلدى دركاهدن
كه دورت بيك سنه دن برو ابو مريد بيل اى اغيار

اولوب وقت اوديله اول جكولرى ايكى پاره
بن ايتدم عجب توبه ايدوب اتسه بو استغفار

قبول اولمه مى عجب بونك توبه سى درگاهده
كه توبه ايلسون حقه قبول ايده غنى جبار

اوساعت برنده اكلدى كه بيل سن يا حبيم ديو
مريض شفا بتم توآب دخى بن اولم غفار

كه رضا لره صاغلق ويرمك ايسه سم بن اى احمد
طبيبك فابوسنه كوندرم بن ايدرم احضار

انوك توبه سى اولدركه سكا اون كز صلوة ويره
انك صوجنى عفو ايدم كنه اول يولده اقيدار

كه اون كز ويردى صلوات بكا اول يرده اولمالك
كنه ويردى كا الله كمال قدرتى قهار

بوكز بقدم اومليكه كه بتمش بيك يوزى وار در
كه هر غرنده بتمش بيك قدر خلق ايلدى جبار

كه هر غرنده بتمش بيك قدر خلق ايلدى ليسا
كه هر دليلده ذكر ايدركه بتمش بيك قدر ازكار

كه هر تسبيحه بر ملك خدا خلق ايليه تحقيق
كه هر ملك قيامته دكين ذكر ايدر استغفار

بعشر لرقوا بنى بنم امتمه انلر
كه شول امت درود انلر بكا صلوة ايدوهر بار

اشتدكى بو اخبارى نلر احسان ايده الله
نه لطفلر ايدر الله قولرينه هم اول غفار

الهى سن حبيبكى شفيع ايله بزه شول كون
كه اولدر يوم حسرتده بجات ويرانده من النار

صلوة اولسون اكا دائم من الاول الى الاخر
دخى اولسون سلام اكا كه خلق اولنجه انتشار

الا اى مؤمن غافل كوزك اج اويقودن ايقاظ
اويان كل يوم غفلتدن اجل يركوى ايدر ايقاظ

خداى ذكر اتدى طاشلر اغاجلر دخى هم قوشلر
كه هر شى بر الهى دلنجه اوقور لر ذكرى هم اشخاص

كه سن انسانسك اولا سكدن سكا ديل ويره ال ويره
ايا ق ويره قولاق ويره دخى كوز ويره اول احفاظ

بونفتلرى فكر ايدوب بجون ذكر اتمك اللهى
بجون طوتمك حقك امرين اوتن حقدن سن اى اشخاص

نذر اولدر الجلال الله خطا بايدوب حبيبنه
اطاعت ايتمه يا احمد كه غافل اولدن ايت اعراض

بنى ذكر اتمدن غافل اولمدن بجه كورسن
بولار اوتار ايدوب حقدن بولاره بقمه ايت اعراض

بولار جون اولدى ظالمين اولوبدر جمله كافرين
بولارى بوجفه قويار زاتمز زاحفاظ

بولار صوسعاتده ويرز بونلره يوصوا
اوصو يوزلرينه يا قين وار يجق ايليه حفاظ

دوكر يوزلرينك درلرينى يرلره اول صولر
جحن اغزنه كريجك دوكه قوزينه هب شواظ

كه اول صوير كوبى صودر خراب ايدر جهان اول
خدا حفظ ايده ذكر لرى اولدر احفظ الحفاظ

نذر الله اشتی انی ذکرو بولنه ویرجانی
دلکدن قومه سبحانی اودرین احفظ الحفاظ

اگر بنی ذکر ایدرسکز قیامده قولللریم
سزی ده بن ذکر ایدم قیامتده اولام حفاظ

بیك ایاق ویرایاق اوزرینه کلوب صفلمده
کونش برمیلده ریاقیس کلوب بوقدربوکا خلاص

اوخلده انی خلاص ایدم ویرم اکا نعمت
کیم ایل لری یقه کونش ویرم بونلره بن خلاص

اگر ای قوللریم بنی قوده ذکر ایدرسکز
کیم بنده ذکر ایدم سزی کم شول کونده کیم هراشخاص

جمیع انبیا اولیا جوکه لردزلری اوزره
کیم سانی عرشه یاپشه دیه یارب ویر خلاص

کیم سندنه غیر شی استمز زلاة نفوسیموز
کیم سن قورتاردین یارب بجانه ویر ایلکل خلاص

کیم بنده ذکر ایدم سزی کیم اول شدنده قوللریم
سزی قورتاردم اول کونده کیم عذابدن ایدم خلاص

بنی ده ذکر ایدرسکوز یا تورکن یا نکزاوزره
کیم بنده سزی ذکر ایدم قبرده بن اولام حفاظ

جمله دوستلر یکوز خصملر یکوز قبره قودقده
یانکزاوزره یاتوب بس یالکز قلمز اشخاص

کیم اولکون بنده ذکر ایدم سزی قبرده قوللریم
کنا هیکوزی عفو ایدم کیم وحشتده بس استخلاص

انتم جنته سزی کم جنتده اولام سزسز
کیم یولداش اولکیم حورلر دنی غلمان ویره حفاظ

کلای ذکری الهیدنه خبردار اولیادن انسان
کیم ترکرایت یوجه مولای کم اولدرد رتلره درمان

اگر حق سوره سنه سن دلکدن هیچ قومه انی
انی سوره بولورهر ان قودرتلره درمان

اگر عاشق ایسك اکا کوزدامر بنی هر یرده
کیم کتب بنی سوزلره نظر احسان ایدر دکله

ندر اولکی ترکی ارسلانی کم اولدرحضرتی علی
روایت اتدی اول ترکی جیبندن ایدوب بیان

نه بیوردی رسول الله کم عرش التینده براغاج
یرتدی خالق الاشیاء یرتدی خالق الحیوان

کم یاقوتدن یرتدی اول اغاجی ذوالجلال الله
انك بودر قلری عرشه اولوبدر متصل هران

کوکی تایدی قات پرده اولبدر ایلکل تصدیق
بولنك کبی براغاج دنی خلق ایلمدی حتان

کم برکشی دیسه برکره کم لا اله الا الله
متزلك ایدر اول اغاجکه دیترزدر اولهران

دنی عرشده تحرلك ایدر اولومان دیدی احمد
کیم دوزمز هیچ دیترز اولخطاب ایدر ربکا رحمان

کیم یا عرشیله باشجر اولولك ساکن تحرکدن
یحرون تحریك ایدرسکوز دیو خطاب ایدر رحمان

بوکز عرش الله سویلر یحرون ساکن اولام یارب
فلان قولوك سنی ذکر ایلدی توحید ایدوب رحمان

سن انی مغفرت ایدوب صوجندن بجمیع بجه دلك
کم اولام ساکن ای باوری کم سن ایتی عفو ایله غفران

بوکز خطاب ایدر الله کم یا ملك لریم جمله
اولوك شاهد بوکون سزی کرایدم بن عفو ایله غفران

کم اول قولوم کم اول بنی ذکر اتدی ایدوب توحید
بن اول جمله کنا هنی کرانتم عفو له غفران

کم بوندن صکره عرش ساکن اولورهم دنی اول اغاج
کلام مدی ذکر ایدالله کم اولدر صاحب الغفران

ابو سعیدی خدریدن روایت شویله کلمشدر
نه دیدی کوردرسول الله قولاق دیر بوکونه هما

كه بر كون حضرت موسى ديدى الله يا دت
بيورمدى ذو الجلال الله كه يا موسى سئول ذكرتى
ديدى موسى كه يا رب بونى هر كسى ذكر ايدر
كه بو ذكر اولة اولكم كه اندن اولو اولميه
ديدى يا موسى سن بلكم كه لا اله الا الله
يدى قات كوكلرى دخى يدى قات يرلرى دكله
بو جمله يرلرى كوكلرى قوسك بركفه سنه
اغزكله بونك ثواب يولردن يه كوكلردن
رواييت ايدى انس رسول خرزى جهاندن
برادم ذكر ايدوب حقى كه لا اله الا الله
دخى حرفله مدينه دخى هم حسن صوبله
انولك دورت بيك كناهنى خدا عفو ايليه جمله
ديديلر يا رسول الله يوغسه اندن دورت بيك ذنب
نه بيوردى رسول الله اگر كندنده يوغسه
دخى عفو ايليه الله خصيمنك قريبينك

بكا بر نسنه اوكرديكم انولكله ذكر ايدم هر ان
كه لا اله الا الله بونى ذكر ايله هر زمان
كم بوندن غيرى بر ذكر دخى اوكردم هر ان
حتى بو يولة ذكر اولة نظيرى اولميه سبحان
اوبر كلمنك بلكل اني سن امدك عرفان
ترازوكه بر نسنه قونسه كه طرتمق ايسته سك ميزان
قوسك بو ذكرى بر كفه سنه وزن اتمكه ميزان
كه تصديق ايلكل بونى كم كلسن قلبكه ايقان
نه بيوردى رسول الله كه اولدر افضل و الاحسان
بولردن جان كوكلردن دخى شوقله اولة انسان
دخى خلوص قلبله ريا سز سمعه سز اولجان
سبيله هب دفتر لرندن بسركه پاك اولة من العصيان
نه يو سبيله عجب بوندن سن ايله بيله كل بيانات
اتا سنك بابا سنك كناهين ايده حق غفران
دخى هم قوكسون لرينك خدا عفو ايليه غفران

الا اى عاشق مولا سكا عشقده ايدم ايمان
اگر عاشق ايسك حقى قل انولك ذكرين التماس
كه عاشق لر مكانيده كه كنز معشوقك دائم
گمه كوندوز خيالندن كورورهم ايلر التماس
كه عاشق معشوقك وصفين ذكر ايدر لسانيده
شود وصف بنم معشوقك يوق اكا التماس
كوزنده قاشلى ياشر جيقار ايدر معشوقه التماس
كل امدى ذكر ايت الله اينك ايحوه دوكمك يكلر
اينجوه ويرجانى بالتى اني ايله سن التماس
سنك بوكره ذكر كدن اوترى حق نلر ويردى
ندن قورتاره حق سنى ايدم بر بوسكا ايمان
كه عاص اوغلى عمر ايدر رسول الله بيورمشدر
كه بر قولى قيامتده كتورملر مع الاطراس
انولك دفترى اعمالى جقه طقسان طقوز جمله
كه هر بر سيئك اوزنلغى مد البصر التماس
كه هر بر سيئك ايكى كم طبطلو اكناه اولة
تر ازواقانه كتوره لر كوره سن اى ناس
كه بر كفه سنه وضع ايده بو دفترلرك جمله
اغزكله كناهلرى ناره قومادن اولة اولناس
بو كفه طرفنه قدر بتى جقه انلرك ايجندن
كوره اندة ياز لشلرى كم بر كوزل يارى اى ناس
ياز لشلر اندة لا اله الا الله محمد هم
رسول الله يا ز لشلر بودر اوش كلمه اقتداس
بو اغزكله كناه دفترلرندن بو بيتى اى ناس
كه هر كيم ديه بر كره كم بو ذكرى صدقله اى ناس
تنادلرى اولة درى جواهردن اوبى قياس

وُجَارُ اوْلْ قُوشْ وَارَه تَا عَرْسِنْكْ اَلْتِنَه قَرَارْ اِيدَه
خُدَادَرْ اَكَا سَاكِنْ اوْلْ كِه بُونْدَه اِسْتِجَلَاسْ

اُوقُوشْ دِيرْ يَا اِلٰهِي سَنْ صَاحِبِمْ كُنَاهِنْ صُوجِنْ
كِه تَا عَفْوْ اِيلَه مِيَنْجَه كِه اوْلَمْ سَاكِنِمْ اِسْتِجَلَاسْ

كِه عَفْوْ اِيدَمْ اِشْتَه اَى قُوشْ سَنِكْ صَاحِبِكْ صُوجِنْ
وَارْ اِمْدِي بُونْدَه سَاكِنْ اوْلْ كِمْ قِلْ حَضْرَتِه اوْلْ اَقْدَاسْ

بُوكَزْ اوْلْ قُوشْ بَتَمِشْ دِيلْ وِيرَه اوْلْ ذُوالْجَلَالْ اَللّٰه
اوْدِلَرَّ اِيلَه تَسْبِيحْ اِيتْ قِيَامَتَه دَكِنْ قَدَّاسْ سِرّ

اوْلْ يَمِشْ دِلْ اِيلَه اوْلْ قُوشْ خُدَايِ ذِكْرِ اِيدَرْ دَاِئِمْ
بُزَابِنِي بَغْلَرْ اوْلْ كِسَه صَاحِبِنَه اَى نَاسْ

فَجْرْ يَوْمِ قِيَامَتْ اُولِيجَقْ سَيْلَرْ اوْقُوشْ دِكْلَه
كَلُورْ صَاحِبِنِي بُولُورْ اَلْذَدَه اَيلَرْ اِلْتِمَاسْ

اَلْذَدَه اَخْذْ اِيدَرْ اَنُوكْ اَلَه دَرْجَنَتَه اِلْخِ
صَفَايَه اوْلَه اِسْتِغْفَارْ اَيدَه اوْلْ رُوحِيتِي قُدَّاسْ

كِه رَاوِي اَبُوعَبْدُ اللّٰهِ كِه نَقْلْ اِيدَرْ مُحَمَّدْ دَنْ
نَه بُيُورْدِي رَسُولُ اللّٰهْ قُولَاقْ وِيرِلَرْ بُوكَا اَى نَاسْ

كِه لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهْ مُحَمَّدٌ هُمْ رَسُولُ اللّٰهْ
بُونْكْ يِكْرِمِي دُورْتْ حَرْفِي اوْلُوبْدَرْ اَيْلَه اِحْتِنَاسْ

دَنِخِي يِكْرِمِي دُورْتْ سَاعَتْ اوْلُوبْدَرْ كِيجَه وَكُونْدُزْ
بِرَادَمْ بُونِي ذِكْرِ اَتْسَه نَذَرْ اوْلْ حَضْرَتِه قُدَّاسْ

نَذَرْ اوْلْ حَضْرَتِه خَلَاقْ جُمْلِه اَيلَرْ اَى قُولُومْ بَنِي اَى قُولُومْ
كِه تَوْحِيدْ اَيلَرْ اَى قُولُومْ بَنِي بِرْ اَيلَرْ اِقْتِدَاسْ

بُو سَاعَتْ لَرُوَه نَذْكُلُوا كُنَاهْلَرْ اِشْلَدِكْ اِيسَه
يِكْرِمِي دُورْتْ حُرُوفْ حُرْمَتِنَه قِلْدِمْ بَنْ اِقْتِدَاسْ

اَكَرْ كُوجُكْ اَكَرْ بُيُوكْ نَذْكُلُوا وَارْ اِيسَه عِصْيَانْ
تَوَسِّينْ بَنْ بِرْ لِغَادِمْ بُولَاسْ حَضْرَتِه قُدَّاسْ

كَرَكْ كِرْلُوا كَرَكْ اِعْيَادْ كَرَكْ عَمْدْ اَكَرَكْ سَهْوَا
كُنَاهْلَرْ اِشْلَدِكْ اِيسَه بِرْ لِغَادِمْ بِزِي اَى نَاسْ

كِه بُو يِكْرِمِي دُورْتْ سَاعَتِ اِيچِنَده نَظَرْ اَنْدَكْ اِيسَه
تَوَسِّينْ مَحْوْ اَنْدَكْ جُمْلَه كُنَاهْدَنْ اَنْدِي اِقْتِدَاسْ

اِلٰهِي بُو ضَعِيفِ قُولُنْدَه اِسْتَرْ عَفْوِلَه غُفْرَانْ
كَرَمْ قِيلْ كُنَاهِنْ عَفْوْ اِيتْ دَنِخِي عَفْوِ اِيلَه يَا غُفْرَانْ

كذبا قدبا حجنه تاخر

كُلْ اَى بُوفَانِي دُنْيَايَه مَيلْ وِيرُوبْ اوْلَانْ حُبَابْ
نَه عَاقِلْ سِزْ كِشِي سِكْ سَنْ سَوَرْسِكْ اَخِرِي خَرَابْ

كِه كُورْدِكِي اوْلَنْلَرِي قَنِي اَبَاؤُ اَجْدَادِيلَكْ
قَوسِي بُوفَنَا مِلْكِي قُويُوبْ كِتْدِي اوْلُوبْ حَرَابْ

اوْلُومْ كَلْمَزِي عَقْلِكَه حَشْرْ كَلْمَزِي قَلْبِكَه
كِه دُوشْمِشْ سِكْ بُوفَنَايَه كِيمَه كُونْدُزْ يَغَالَه اَنْوَابْ

كِه حَشْرْ نَشْرْ بِلْمِكِي دَنِخِي بِلَكْ مِي بُوعَالَمْ
بِقِيلَا جِقِنِي اَى كَسْ اوْلَيسَرْ جُمْلَه سِي خَرَابْ

بُوعَالَمْ قَوسِي هَبْ بِقِيلُورْ اَيلَكِلْ تَصْدِيقْ
كِه اَبَاتِ اِيلَه ثَابِتْ دُرْ بَيَانْ اَتْدِي اِنِي تَوَابْ

دَنِخِي قَوْلِي رَسُولْ اِيلَه كِه اِثْبَاتْ اَتْدِي عَالَمْ
بُوعَالَمْ قَوسِي هَبْ بِقِيلِرْ اوْلَيسَرْ خَرَابْ

جَنَابِ بَارِيدَنْ غَيرِي اوْلَيسَرْ جُمْلَه سِي هَلَاكْ
كِنَه تَكْرِي حَيَاتْ وِيرِدِي سُؤْلْ اوْلُورْ دَنِخِي حِسَابْ

بِيُورْدِي اِبْنِ عَبَّاسِ بِرْ خُدَا رَاضِي اوْلَه اَنْدَنْ
كِه بَرَكُونْ فَخْرِ كَائِنَاتْ صَاحِبِ قِلْدِي اِفْتَابْ

كِه اَنْدِي مُخْبِرَه اِسْنَادِ يَزَه اِقْبَالْ اِيدُوبْ يُوزِينْ
كُونْشِ كِبِي يُوزِي شُعْلَه وِيرِرْ اَى كِبِي اِفْتَابْ

دِيدِي يَا اَيُّهَا النَّاسْ اوْلْ نَه كِيفِيَتْلَه سِزْ لَرْ
كِه اوْلْدُمْ يَالِجَرْ سِكُوزْ كُولَرْ سِكُوزْ عَلَى التُّرَابْ

كِه صُورْ صَاحِبِي اَغْزِنِي صُورَه وِيرْ مِشْدُرْ سِزْ مِي
كِه صُورْتِينْ اَكْسِيه اَكْسِكْ اَيَاغِنِي كَرْمِشْ اوْلْ جَنَابْ

كُوزِينْ زَكِي يُوقَارُوبَه هَمَانْ اِذْنَه بَقُوبْ دُورْ
اِذْنِ كَلْمَه صَبْرْ اَتْمَزْ اَنُوزْ دَرْ صُورِدِي اِفْتَابْ

دِيدِيلَرْ يَا رَسُولَ اللّٰهْ اَنَامُوزْ بَابَامُوزْ سَكَا
فِدَا اوْلْسُونْ دِيُولَكْدَه هَبْ نَذْكُلُوا وَارْ اِيسَه شَيخْ شَبَابْ

كه صور دیده کلری ندر بیان ایله یله لوم بیز
بیورردی بس رسول الله که ایلك استماع اصغای

که صور بوینوزکی شیدرانی نورردن یرتدی حق
باشی اعلای علیونده ادی فاتح الابواب

ایاغنی یدی قاندیرده دخی اشاغیدرانوله
یرتدی هر ارواح باشنه کیرورلر دلك اول توراب

که توکیل ایلدی الله انوله اوستنه برمملك
اکا دیدیلر اسرافیل قچی بیوکدردی ناب

انوله دورت قنادی وار در بری مشرقده اولوبدر
اولوبدر بری مغربده نلر خلق ایلدی توراب

بری احاطه ایتمشدر کرسیك هر طرفینی
بری کندیده مقبوض در خدادن ازن ایدر طلاب

قچن ازن ویرمیکز که اول مقبوض جناحی
انی نشر ایدر اول ملك اولور عالمه استغلاب

بوکز حق امر ایده اکا که نفخه ایت طور ای ملك
قچن بوکره نفخه ایده کرر عالمه اضطراب

که بر کره اوره نفره دیه ای غافل اولاد خلق
اجلك کوزلیکوز شمدی قیامت اولدی اقترب

بونفره بی اشدنلر کقنده وار ایسه جمله
قویوزلرینك اوزره دوشوب عقل کیده خراب

یا تلر یوزلری اوزره یدی کون قالقامیالر
حناسین سبع سموات یغلدی اولدی هب خراب

ندکلوا وار ایسه طاغلری طاغلری صندیلر
که پاره پاره اولدی طاغلری طاشلر اولوب خراب

ندکلوا حامله عورت وار ایسه دوشره حملین
که عورت قالمیه یوکلوا دوشره حملینی خراب

یدی کوندن کروا بولار قلقالر یرلر لرندن هب
کنه اولکی کبی عیش عشوت ایده لر هر شاب

که زیرا کوره لر بونلرکم کوکلر هب جمیع یرلر
یرنده طوریور رهب انلك جودایچه لر شراب

دیه لر بوکوردله دی کولله کوردلدیسه ایشی انجق
دکلدر یوم قیامت دکلدر یوم اضطراب

بونك اوزرینه دخی زمان مرور ایده بوکز
کنه برجمعه کون دخی جیقه اولهٔ ملك هر باب

که غایت هیبتله نفره اوره اول ملك بوکز
که انس جن ملائکه جمله سی اوله لر خراب

ندکلوا وار ایسه مخلوق اکر حیوان اکر غیری
که بر نفسه ویره جان اوله لر جمله تراب

والاسدورت ملك قله که عزرائیل جبرائیل
دخی اسرافیل میکائیل که ابتی ایده اول توراب

دخی عرش عظیم کتورن ملك قاله باقی
توسی هب اوله هالهٔ اولا غیری لر خراب

بوکز اول قادر قیوم که عزرائیله سویلیه
که یا عزرائیل این یره ارا وارمی دیرهر باب

این یره ارایه هب دخی کوکلری ارایه
جیقه کوکه دیه یاد به که یوقدردی هب تراب

والاسن که پادشاه که یوقدر سکا هیچ اولوم
دخی بش عبد عاجزینك بولارا اولمادیلر تراب

که بر بنده کله دخی که وار انلر یده قبض ایت
واره قبض ایده دوحلرین بولارده اولدلر تراب

که بر بنده دخی کله که بر خلق دخی قله یمی
دیه کم قلدی بر خلق کم توسی اولدیلر تراب

که بر بنده دخی کله وار امدی ای ملك الموت
که قبض ایت کندی روحلکی که ایله کندیکی تراب

اوده بر صحرایه جیقه که بین الجنة والنار
که بر صیحه ایده اولکم اسیدنلر اوله خراب

بیورردی ابن عباس کم که شول حقی بلك جونکم
اکر یرا هلی کوك اهلی اولا ایدی اجانب

توسی هب اولورلردی که انوله حیمه سیندن بیل
که اویله الهٔ جانی ایده کندویه اول عذاب

كه بر يوزنده قالميه كه هيچ ذى روح فى الدنيا
كه استر يانه بو عالم كه وقت ييل خالى بوفنا

بوكز ارسال ايده الله كه ديمه العقيم ضحكه
كه عاد قومنه كوندردى ايدى بويلى فى الدنيا

كه اكثر يوردى سى مقدار دكندن جيقه بويل
كه يوزنده قوميه دكه لوطا غزى ايتما

بوكز نيد ايده الله كه قنده قلدى سئول ارلر
بنم عالمده غير ايتى قلردى تكر بيلق دعوى

كه قنده قلدى كوشكى سرايلاردى بنا ايدن
فنى كوشكلر سرايلر كيم قوبه اولدى لر افنا

كه قنده رزقى يوب غير يه طابشر قالدى
قنى اولوى او نودب حرام حلال ايدوب جمعا

قنى مظلومك اهنى الوب ظلم ايلين ظالم
ابدا اولمه صنوب ظلمه عرين ايلين افنا

بلد يكزنى كمك ديو سويله ذو الجلال الله
كه پر جواب ويرز اولمازكنه كندى كه تعلى

بوكز يعمودى ويره الله يغما اولا عرشك التندن
كه بو يغمودى اولكيم منى كبى ايدر سيلى

ابو حيوه دكيزى ديدى لر بو صويك ادينه
تمام قرق كون يغه اندن برك يوزى اولا بحرا

كه تا اوندن ايكى ارشون كيمه يرك التنه بوصو
كه بو يغمور بتوره هب چوروين ستورى كلا

كه دنيا خلقى اولنا لى كم طبر اغه ندكلوا جاندن
دوشوب اولدى يدى اولدر اب قوبه بتوره اولما

انار حمنده دررى كبى دروبه هب قوشلر
كه هر كشى قبوردنده ستكم منيدن پيدا

كم بخى هر كشى قبرنده ابتدا اولنه قانكم
اويوشمش قانلى اولنه صكره لرى اولنه صكره هم عظما

دخى قلمزبته اندن دشى هم كرك ار كلك
اولنه ظاهر قبوردنده كوزل صورتى ويره مولا

اكر بر يخى قوردى يسه كم قوردى كلب يسه صكره
كه صكره كلب دخى اولكى تكلب اولسه دخى هوى

ويا خود اوده يقسا لركول اولسا اولكى اوندن
يله صاور سلرانى كم نشر اولسه قموا اجزا

كه انجاد ايده اولكى كبى انسان ايده مولا
كه ايجاد ايده اولكى كبى انسان ايده مولا

كه دنيادن كه كندى كى صورتى بوله اولا اندن
كه ال قول قوا جزا كمال اوزره ايده پيدا

كه دفن اولنسه بر قبره كه بوقاج ادميلردن
قبرده هر بريى ايجاد ايدوب حشر ايليه مولا

بريسنك قرغى اوستنده اولا اولى اونوتمك باقى
بو منوال اوزره خلق ايده قو مخلوقى اولنه مولا

كه حتى يازديلر كه بر قبرده يتمش اجيقه
نونك ادى مكرمن اولنه اسمله يسمى

جميع اجسادى كامل اوزره بيوبوب كامل اولدقده
خدا ديولده اسرافيل ميكائيل ابتدا

دخى تسبيح ملكلرين ردى قله يوجا مولا
بوكز اسرافيله ديه ال اليكده صور الا

اولوسيد جميع ملكلريك اسرافيل آى كشى
كه اندن غيرى لوح محفوظ كه حفظ ايليمز كلا

كه لوح دفتريه نظر ايدر اولدر كل غيرى
كه هر يلك باشنده اولنظر ايدر كا جمعا

بوكا ئنات احوالين كنه سنيه دك جمله
اولوب اولا جغى جمله كم دفتر هر كسه فرد

برادم باشنه نه كلوب كله جكى يا زدر
ويرز صاحبى اليه خلاف يوقدر بوكا حاشا

كه اندن صكره اعاده خدا اسرافيله دركم
كه اوزصوريكى وقت كلدى اعاده ايده تعجيلا

پس اندن نفکره اسرافیل امر ده ایده استعجال
جیقه کم صحرا طاشنه توقف ایده اوسنده
دیه کم یا اوفا نمش باش دیه کم یا طغلمش آت
دیه ای طاغلن کم دیه ای جورمش تنلر
حضور حقه بویکك سؤال حساب ویرك اندن
پس اندن صکره جمله روح کم اول صورتك دکلدر
اروکیی کومل کومل ایده تنینك اوسنده
محمد روحی جملدن الروکیده قبرنه
کیه بویله زکی قبرك اوزرنده طورورایکن
دخی ک حلقه لری سن لواء الحمد آل الله
بنه بوغه اول سرور صاغنده اولهجبرائیل
مقام موعوده واره کم منتظر اولهاندن
بوکزاروح هواده کوره کم قوزیل جسمین ارایوب
کم هر بر روحی برمکان ایده بریسی اوکندن

واره قدس مبارکه بواشده امتیه امهال
کم آتی سوزدیه اندن کم بویله نقل ایدرنقال
دیه ای جورمش کمك دیوسوزین ایده ارسال
دیه ای طاغلن قالور بویکك بویره مجال
کم هرکس اندیکن بلسون کم دیوسوزایده ارسال
کم جیقه جمله بوکزدن هوی پوزین طوتنه مجال
قنی تنم بنم دیه ارایه هم ایده سؤال
تزینه کیره قبرنده مضیا اولهاول فی الحال
کم جبرائیل کیده فی الحال چاندن کوره حالاول
بوکون یوم قیامت در شفاعت کوندرا جالاول
صولندن اولهمیکائیل سیرده ایده استعجال
کوزده امتین اندن کم یولدن اولمیه اضلاول
کم اما کاتبین ملکلری کله بوکز فی الحال
بریسی کوره اردندن کله لر قبرنه فی الحال

یواغه قبرنه اندن کم دوس قاوشه دوستونه
بوکز هرکس قبورندن جیقه قبرینك اوسته
اغزه صاجلری صاقلری هپ تاصه کرندن
کم معصوم ملر اندن اغزه صاجلری دوبدوز

روایت اندی راویلر بیوردی ابن عباس کم
کم هرکشی اولهخیرات کم سرکردن تخیردن
بومنوال اوزره بیك یل طورمقله قبراوزرنده
منافق قللهکافر اولهقویه لریوزلری قاره
ولکن بعض حدیثده یازیلدیغنه راوی
بولوردر لوایلسلری کیه لر قبراوزرنده
ربایین قویه یوزی اوزره دوشه سرونه
کم ظلم اله حکم ایدن کشی حشراولهکوزسز
عمایز اولاره المقویه لریوزلری صاقیش

کم حسرت حسرت بولهنه انوع ایده لوفی الحال
کوره کم قیامت قوبمش عقللری اولهابزال
کم حتی معصوم مکن صاحبی اولهاندن هب ایدال
کناهلری یوغیکن کوزکم اولدی صاجلری ایدال

خدا راضی اولهاندن بیان اندی ایدوب اخبار
شفاعت الربالی اتاخی ایده لرموسی افکار
کی حشر اولهان کومشکی یوزی اولهانوار
قویه لراج صوسز عریان باشی اچوق اولهاحشار
رجب شعبان این صایم اولاملر اولهلراحشار
کم هرکس علنه کوره حشر اولهعلی الاثار
عجب صاجلری قویه کم دلسز حشر ایده جبار
حرام یین کشی خنزیر دخی میمون کبی احشار
اوزمش کوکسو اوستنه اقارقان ایریك استکبار

کم حشر اولهلین چکنرکم اولخلق ایده استکراه
قویه قوکوشه بیجنده ایاق ترزال رزانی استحشار

قوبه غمازلق ايدنلر استدن هرزه مطلوب — هواى نفسه اويانلر قوقه جيقه كبى اى يكه باز

تكبرلك ايدنلر قوبه قطرانلدن لباس كيمش — كه جلبقى قوبه جلقه بوسنده ايده احتشار

ديه هركز يانمده اى جلبقى صال اتكيم — ديه بن سندن ايو لمم سنى ادخال ايدم بالنار

خمر اهلى ده حشر اولمه قدح آلده اولمه رسواى — كه برداغى بوغازنده اصلمش حشر اولمه فى النار

كه اولمه دقوقه اولكم كورنلر ايده لوم افزار — حشر اهلى ايده لعنتله رسواى ايده غفار

ذكوتن ويرمين بخيل ايده لرمالنى طوقه — دقه بوسنوندهم برداغ كتوردى اولمه اجبار

صغر ذكوة ويرمين قيولمز ذكوة ويرمين — دخى التون كومش ذكوة ويرمين اولمه احتشار

انولمه بوسنده برياندن بويك اجداده حمل ايده — انولمه ايكى اغولى دلى اولمه بكه قتى اضرار

جوبيردقويوروغين بوكز صوقه بوسنده برياندن — اجسى جثميه بيك يل المده ايليه ستار

عشر ويرمين ايكنجى قوبه عشرينى يوكلنمش — بنجه فرياد ايدنلرم فغانلر بوندهاى اول يار

زنا اهلى قوبه يارين كه كوده سى قدر فرجى — بو يوكمش حشر اولمه يارين برى حفظ ايليه ستار

لواطه اهلى حشر اولمه اصلمش طاراغاجينه — يلان سويلمجى لريك دلى اكسيك درداى يار

دلنى اكسدن جيقه الله بكه اوزن صاقه — يره سورنه دلدرى قان اريك سيل ايده اى يار

يتيم مالنى يمنلر قوبه لرقرنى طاغ كبى — استيله طولمه قرن معذب اولمه اول بالنار

ستهيه لرحشر اولمه يارين اقارق كله قاتلرى — اولمه صورتده قاره اتاقوقسمسك اولمه اى يار

بومنوال اوزره جيقه لرقبرلرندن بوانسان — كه صوكده سورولمه بونلرك ارض صحرايه اى يار

كه دزى الفاخرى يازدى بوسوزى ايلدى تقرير — خدا رحمت ايده اكاكه اولدر عالم الابرار

بيوردى ابن عباس بيل انى بيان اتدى عماد — بوسوزه يوقدر كذب بوبنى بس ايله اعتقاد

كه حشر اهلى جملسى بوحال اوزره طوره بيكه بيل — بوكز كوندره بونلره كه براتش اولمه انشار

كه اول اتش سوره بونلرى ارض صحرايه بيل سن — كه اول يرلر بياض يردر فلهذا اولور ايعاد

بيوردى حضرت على بويرا اولمه قيامتده — بياض كومش ايده الله عاد اتدى بونى ايراد

كه كوكى ايده آلتوندن كه اول كونده تعالى الله — يرلرك كوكلك تبدلى اولور بويله ايت اعتماد

بيوردى ابن عباس بيل يرلرك كوكلك تبدلى — صفتنده درر انجوق اتشنده اولمازاول ابعاد

كه عكادى مشين كبى جكله اوزايه اول يير — بجه بيك كره بودنيا اوزايه كبكشه ابعاد

كه حتى اول قدر بيويه وصفير حور بلور انجوق — جهتم ايله جنت صغيشه بويره قل ايراد

بوكز بوخلقى هب سوره كه محشر يرينه الله — كه اهل ايمان اولانلرينه لردويه فى الراد

كه يردويه بشر ادم بنه اول يولده ديد يلر — ديدى بعضيلر اون ادم بنه بردويه فى الراه

كه بعضيلر ديدى يتمش كشى بردويه بنه — يردويه بعضى مومنلر ايا غى اوزره اول فى الراه

واما كافر اولانلر يردويه يوزى اوزره اول — سورنه قرن اوستنه كه رسواى اولمه لرفى الراه

دیدیلر یا رسول الله نحو یوردی یوزه اوزره
بیوردی اول فخری جهان یوردی اول تعالی الله

ایاغی اوزره یوردن یوردی قرنینك اوزره
ایاغی یوغیکن یللاردن یوردی قرن اوسته نه فی الراه

بیوردی ابن عباسه کم خلقك بو سفرلری
کم بش یوز یل تمامنده حاصل اولور دیدی اول شاه

ندکلو وار ایسه طاغلر که جمله جمیع ایده الله
اوله جملهسی براولور اوقش اوله دیدی اول شاه

که هر کس عملین بوگلنه کیده اول یوقش کم
اوله جملهسی براولور اوقش اوله دیدی اول شاه

که بو یولك اول سفرده خلق کم دنیا طاغی کبی
که اول کوبی عملری اوله دوشوب کبی بولك واه

بو هیئات اوزره کله خلق کم محشر یرینه جمله
دیه لر یا الهی بزکبی قوللك بوردر هرکاه

یوردیلر دن سکا بشکشن بو یوزی قاره قوللرك
یوزی قاره قوللك ارمغانی بویله اولورای شاه

اوله اول حدده که ظلمت بولاریك یولی اول زمان
مکر جمع ایلمش ایدی بو دنیا کبهسین اول شاه

بو دنیا کبهسین جمله جمیع هب بر کدوره
که مخروط اندی بر یره سیاه کلدی الله

که شمدی اول ظلمات بو خلقك اوسته صاچر
صاچیجق کورمز اولور کوز ضاسین اولدی بو عباد

بو خلقك بو سفرلری فتی کوچ اوله بو نله
بوله هر کشی اندیکی اکو خیر اکو شر اه

والا سئول کیشیلر کورمیه رحمت او یوللرده
که دنیاده الوب تورین عبادتده اولوب هرکاه

که بو دنیاده مسجد کزه یوردی لر ایدی اول لر
قرا اوکوبهه لره یوردی جماعته اول اکاه

اولر اول کوندن بولله رجع یوللرنی هب نور
کیده لر صانکه کوندوغ شمی وقتی کبی اولدجاه

ندر دکله رسول الله که تجدده اوله سئول قوله
قرا اوکبهه لره اول یوردیه مسجده هرکاه

یارین یوم قیامتده جمیع ظلمت ایچنده
بو اوله نوره غرق اندن یولی پر نور اوله اولما

اوله موءمنلرك نوری کوز ابرم مقدار بعضك
اوله بعضك ایکی قوسخ اوله بعضك نور یول واه

اوله بعضیلرك نوری کبر نخل اوله ای کس
اوله بعضیلرك نوری که برقارشر قدر ای شاه

اوله بعضیلرك نوری که بر ساعت ایده برتاه
کوره یولین اوساعتده یوریه اول قدر ای شاه

سیونه کیه اول ساعت قاله ظلمتده اول ادم
کیمك نوری اولیه قاله ظلمتده اول اعما

اودا شدن داشه کندوبی ووره یوریه اولیره
ننکم کوردوه جار بندغی کبی ایده جوقاه

چاغره دیه ای فلان که دنیاده سنولك ایله
که اول ادمی یولداش سنکله دنیاده کاه کا

طوزاغمك یمدیکمدی که بر یرده سنك ایله
که بر مقدار بکا کویسك بله کتسم یوله ای شاه

سنك نورکله بزده بله کتسك یوله ای یار
توقف ایله لطفکدن کیده لوم یوللره ای شاه

کل امدی استماع ایله که کوکلر اولمه انشقاق
نه شکله دوکله کوکلر ایدم بیان علی الوفاق

بیوردی ابن عباس بل قبن حشر اولمه خلق
که ارضی ساهریه جمله سی جمع اوله اول اعناق

بو کز نهر کشی کوزلرین کوکه دیکوب طوره بیك یل
که اصلا کیمسه یه بر صوت صدور ایلمیه نفاق

طوره لر صانکه بر مرمر اوزرنده قوناق مرجه
کیمه دنیوبه جمله خلق که اولمز اصلا افتراق

كه بش يوز يل قالكلكي اولان دنيا كوكنه اول
يقيله اول قاغش قاغشكه هيبتندن اول كوتله
ارديه محو اولنه اول كوك ارسته قالميه اصلا
كذلك بويله اولنه اول ايكنجي كوك اوجنجي كوك
كه دنيا طاغلرندن بيوك اولان جمله يلدزلر
ايله كونش ايكسي اوكوزكي قاو بشالر
كه دنيا طاغلري جمله اتلش بيوكلكي اولنه
كيديدن طاغ كي كودونه لكن يانينه وارسك

ايا غافل اولان انسان كوزلك اچ اويقودن اوبان
اوقوبل قيامت كونين نلر كله بو انسانه
قيامتك عذابندن برين دخي بيان ايدم
كونش برميل قدر ياقين كله باشلري اوجينه
كه اولدرد وكلدوكه تا يتمش ذراع يره
عذاب ايجون يرادرحق اوده دي اهل محشره

كه پاره پاره اولنه هب اولنه اجزاسي اچيراق
صناسين ارمش قوشونه كي ارديه اول طباق
بلور سز اول اولنه غائب كه معدوم اولنه اول طباق
يدنجي كوكدلكه جمله كه ستاق ستاق اولنه اول طباق
دوكولنه يره هب جمله ارديه محو اولنه سن باق
اولا كوهبره كومركي دوكولنه سن باق
بري برينه دوقانه سراب كي اولنه سن باق
اوكندن محو اولنه كيده بوسوزنده وارد ثبقا

كه فكوايله قيامت كونلرين كوملنه اولوب وحان
نه كيمسه مرحمت ايده نه حرمت ايده لر اول آن
كه اهل محشريك اوزرينه كله اتش اي جان
كه اهل محشره بردريودريه استيدن اي جان
كيجه بالحق ايده يري ياقه صاحبني اي جان
كه هركس صوجنه كوره دوكه لودر لري اي جان

دوته كيمين طوبوغنه وارنجه دراينده عذاب
كي درلره غرق اولمش عذابنه اولنه كرفتار
والا سوال كيشيلرك بولادك كوجك اولادي
اوكنده مغبون اولالر ايكي كشي ندامتنده
اوردده اول اصبحقده اولان معصوم بابالرينه
الهي اوعلوم اسمعيلك صوجني عفو ايله
دخي شول كسلكوردفركه اول كونك حرارتيله
بولادشولادردرلريكيم كه اجلرديورنلردر

الا اي صابرلر شاكر صبردن ايله استغبار
روايتده كلوبدركيم بيوردي مفخر عالم
جميع اهل بلادن ديه اعما اكره الله اول
الا اي اعمى قوللريم كه سز لر جمله مخلوقدن
ديوارك كورمكه سزدن الر والمسلر اولميه
ندكلوار ايسه اعمى محمد امتيندنكيم

دوته كيمين دوزينه دلك كيمين قولتوغنه اي جان
كه هركسك درى كنديه اولنه غرق كاجان
وفات اندى ايدى لكن بولكورميه رعطشان
بري اولادي اولميان بيري اولان ميان ريشان
دخي انا سينه جنتشراب ايده لر اتيان
شفاعتجي دخي ايله كه سن سين ارحم رحمان
بولادك اوستنه بريل اسه راحتا ولر يمان
بولاره كله جنتدن صوصولر يره رضوان

اول اعلا سيدك سوزين سكابن ايدم اخبار
ندركورسن تعالى الله نلر احسان ايده جبار
ندا ايليه الله سلام ايركوره اول غفار
شر يغلر سيز مكر مسيز كه خاص قولوم سكزا خبار
كلك ديوارك كورلك ديوندا ايده جبار
بريكه جمله عرشك صاغنه قرايده اول جبار

اولئك بن همكاجون يارب عباده ايدم ديز
سورك بوني جهنمه ديه اول قادر قيوم
پس اندن صكره اولئكه له ذا ايده الله
حرامه ال اوزمادى هوادن منع ايدوب نفرين
يوسف پيغمبر اليسه يشيل صنجاق ويره الله
يوسف كبى يكت لكنه ندكلوار ايسه عابد
صابر لركبى بونلاره ويده تعظيملى سوره له
كچيره له ملكلر هب كه عرشك يانه تيز جك
كه پرنده كلر قتى الله رضا سيجون
بولارده جمع اولاجغز بولارا ده ويره سلام
كه اد ريس الله ويره كه پرقزيل علم الله
كه اوكلى بوكبى تعظيملى كچيره حق ملك لرى
كنه ندا كله حقدن كه قنده اغليجيلر
سلام ايركوره بونلاره بولاريك كوزلرى يشلى
دخى طرتله عالمك تركب ايله يارد وغ

ديه ايوب بلا سندن سنك ارتوقدى شرار
اتا لرانى اتشه عذابه اوله كرفتار
اولايكت لكدن هيچ هواى امتدى اثار
بولاردى جمع ايدوب الله سلام ايليه اثار
پريكك باشنه ديوسوره عرش صاغنه كتار
كه صنجاق ديبنه جمع ايليه جمله سنى غفار
كه اعزازيله اكرامله ملكلر ايده له غفار
بولار صوسز دار ايجنده معذب اوله لر بالنار
احوت اندى ايكى كس كرو دنياده اختيار
كه امر ملك له بولاريه ايدله امرار
ندكلوار ايسه فرد كشلق اولمز ايدوب ايثار
كه عرشك صاغ يانه بونلريده ايده ايثار
كه بونلر دخى تنهاده بكا اتديلر استغفار
شهيد لر قاتيله بله برابر ايده له جبار
كله هر پرسى بوكز يلدين دوكنده اى يار

كه پر بياض علم الله شعيبك اكينه ويره
ياسين دخى حساب سز ملكلر كله بونلره
بولاردى بنده بونلر براقلره ايدوب تعظيم
كه اهل محشر ايجنده كيجه لر كيدلر بونلر
كنه بوكنديكله جناب حق طرافندن
بولار شولاردر كيم بولار دنيا سراينده
بولاريك جمله سين الله برار ايه جمع ايده
كه ايوب قولونه الله كه پر بيشيل علم ويره
بو دنياده نقدر اهل بلا وار ايسه جمله
كيمه لر ايو حللو كيمه له رحسن صورته
كه صابر قوللره الله حساب سز ويره اجرتى
كه اويله پر ثواب ويره كه اهل عافيت كوره
نه اولايدى كه دنياده بنى قيم قيم فيالردى
بلايه باغنه ايدوب عبادت اتمه لره
ديه حق كا اى قولوم نجون ايلمك عبادت

اولئك بن همكاجون يارب عباده ايدم ديز
سورك بوني جهنمه ديه اول قادر قيوم
پس اندن صكره اولئكه له ذا ايده الله
حرامه ال اوزمادى هوادن منع ايدوب نفرين
يوسف پيغمبر اليسه يشيل صنجاق ويره الله
يوسف كبى يكت لكنه ندكلوار ايسه عابد
صابر لركبى بونلاره ويده تعظيملى سوره له
كچيره له ملكلر هب كه عرشك يانه تيز جك
كه پرنده كلر قتى الله رضا سيجون
بولاردى جمع اولاجغز بولاريده ويره سلام
كه اد ريس الله ويره كه پرقزيل علم الله
كه اوكلى بوكبى تعظيملى كچيره حق ملك لرى
كنه ندا كله حقدن كه قنده اغليجيلر
سلام ايركوره بونلاره بولاريك كوزلرى يشلى
دخى طرتله عالمك تركب ايله يارد وغ

ندكلوار ايسه اعمد يبنه جمع ايده جبار
بولاردى دولوار ينه تله مزين قله لراى يار
كويكوكوتركبى كتوره لر متواخيار
كه عرشك صاغ يانه تله راعمى لرى اخيار
ديه اهل بلا لركه بلك اكاه اولوك اخيار
كه كتولركتورمله دخى خدوم اولوب ضرار
سلام ويره بولاره حق كه بخشيشلايده غفار
كه عرشك صاغ يانه سوره بونلرى غنى جبار
توبه ايمانلرى اوله هب كه يوزلرى اوله انوار
بنه لرايو براقه ملك لرايده استغفار
كه سابر عمالك اجرين وزنده طرير اولا ستار
ديه لركه نه اولايدى ايتموز طوغره يندى زار
بوكون بكاده بر ثواب دوكوليدى من الغفار
كه التزام ايده عيوميله كه اول قول غنى جبار
ديه قول يا الهى بكا ويردينك بر بلا ضرار

شهيد قانيله عالملريك يازدوغي مركب
كله لركوز ياشنك اوكنه تقديم ايدوب يالكز

ايكي سيندنده كوز ياشي اغر كلوب اوله تقديم
پس اويله اولمق اغلاكوزك ياشي اوله اجار

ويره هر يرنكدن اولش برعلم نوح الينه انده
بريكه لرندكلوار ايسه اغلمش للجبار

بولاريده ملك لردولو تعظيمله محشر ده
الوب كيمه كه تاعرشك صاغنه اوتره اخيار

بولاريك صاغنجغي هر دنكدن اولدوغي ندندر بل
بولاريك بعضي اغلر عذابدن قورقراول يالنكار

كه اغلر بعضي رحمت رجا ايدوب بولم رحمت
كه اغلر بعضي ايولك كورم بن جنته دييزار

بولاريك كوزي ياشلري كه صورنده صودراما
ولكن معناده نوردوبولوراولولابرار

كنه ندا كله حقدن ديه گيم اي شهيد قوللر
كلك عرشكو لكسينه سيز صفالرده اولوك هربار

قتي دنياده قانيله بولانوب شهيد اولانلر
كه بجيبنك الينه برقويل سنجاق ويره انده

بوندادن كوروجمله بريكه شهيد اولنلر
كيره لو تعظيم اوزره پس اولوك عرش التنه احضا

شهيد لربريكه حضرت يحيى نك علمنه
بولوهب بزدنه اوكوندي عمل لرا تديلر اكثار

كه اهل علم اولانلر ديه ياحضرت علاوه
غزاده شهيد اولديلر يوجه مقام بولوب احضا

غزانك فضلني ديدلك غزايه كتديلر بونلر
بزيم اخبار يموز ايله سرابز بولديلر اخيار

بكينك فضلني ديدلك دخي صبر خبر ويردلك
سبب ندركم بزصوكه قلور زكمز رجبار

ولكن بزي بجون صكريه قودي خداوندي

بولاريك خاطرين تسليه دندر درتعالى الله
كه اى علما قول لريم اشيدلك بندن استخبار

بونوم يا ايده يعقوبركي سكوزاولوك اكاه
سيزي بن كبري قوديغم حبس اوله سكوزاخيار

شفاعت ايلسونلر ديوالوقودوغم بنم
شفاعت ايدلك امتي محمدن بوكون اخيار

بخه دوستلريكوز وارد رنجه شاكريكوز وارد
شفاعت ايدلك انلره جنانه الدلك اخيار

دخي كيمه لرسكوزدلك بندن ويرم سيزه
انولك جون ايلدم كوسيزي بن بلك اختيار

كه اهل علم ايجون ظهور ايده براق علم انده
ندكلوار ايسه عالم باكثر جمع اوله مختار

كه ابراهيم خليل الله لك الينه ويره انده
چكه دوس طوغري تاعرشك صاغنه وارالرمختار

بوكزنذا كله حقدن كه قنده در عيال الله
كه اولدركم فقار المساكين لردر زهركاه

بولاره ويرمدلك برشئ بولرحوزايدي دنياده
وى بوكون بولر كلسون قيم هربرلريني شاه

بولاره حق سلام ويره ديه مرحبا قوللريم
سيزي مسرور ايدم بوكون ويرم سيزه يوجه درگاه

كه بوصاري علم كله ويره لرعيسى الينه
بريكك اهل احتياج انولك همتنه صانكدما

كنه ندا كله حقدن كه كلسون اغنيا قوللرم
بريكه اغنيا لرهب بويوك كوجك بوله درگاه

كه درلو درلو ديكلن بزنمش كله برعلم
كه حضرت سليمانك الينه ويره لربرماه

انولك چون زينت اولديكه غنيلرك علم لرى
كه دنياده بولاريزيرا بولوبدرلو ثواب هرگاه

كه بش يوزدن صكره بولرده ور الرعرشه
بولوشول اغنيالردركه مالينه قدرين بلمن
كه اوشا سك بوزماندة اولان اغنيا جنتى
مالنده يوقدر حلال بركدردى ربايلمن
حقك امرين توتك ايدركه دنيا مالى اوجوندن
يلاندن اجتناب اتمزدنى غيبت ايدر خلقى
كه اخراج ايدير قلبدن خداى هم دنى ذكرين
ياورين يوم قيامتده بولارده حق سؤل ايدر
بولادى حق ايده الزام كه حضرت سليمان له
بولمعونلرى سورلك در خداى ذو الجلال الله
فقيرى غير صابرى ايدر الزام تعالى الله
كه ذرة مقدارى بكا ابد اولمادى هيچ عاصه
سورديك بولاريده اوده بولا كر ايدمكن انلر
مرهن ليلريده الزام ايده ايوتب قولو ايله

ايسترصاغنه عرشك ظلا ليدن اولده هركاه
حقوقنى ايدر اخراج كه عصيان اتمه هركاه
زيرا بولار حقك امرين كه ترك ايدوب ايدر اسقاه
نه دور شرعين بلور همان ربا ايدر هركاه
نه نمازين بلور اول معوده نه نياز ايدر اول سقاه
طولودر قلب دنيا يله اشى كوجى كه هب سقاه
همان قلبنده دنيا وار حيله در فكرى واويلاه
جواب ديوه بولار ربا برى منع مال ايدى هركاه
بتون دنياى ضبط ايدى ولى ترك اتمدى مولاه
قويك جهنمه بولارى كه بلسون ايدمكن سقاه
قولوم عيسى بنى بنم فقير ايدى ديه مولاه
بخون اولدك بكا عاصى ديه اول قادر مولاه
زبانيلر صغر سورركبى ديقه اوده هى واه
اولار ديه ماته اوده اولار ده ايده واويلاه

كل اى حقدن بعدا بيندن خبردار اولميان انسان
قولاقويرمكا برساعت خبرويرم سكا ايمان
كه تنبيه الغافلينده يازدى استماع ايله
كه جبرائيل ندر دكله اول اللهك رسولنه
جهنمك واريديغين بلن كشى اويوفر هيچ
رسول الله ديدى اكا بكا وصف ايدى ويرنارى
ديدى جبرائيل كيم اكا خدا خلق ايلدى اولدى
كه بيك يل دخى قزدردى بوكز اغزدى اول بيراك
كه شمدى سيب سياهدر اول كرنلو كوراوده
اول الله حقيجون اكلمه بنى حق بنى كوندردى
جهنمدن بودنيايه كه اكنه دلوكى قدر
نباتات طاغلرى طاشلر اجمله جمله ذى روحلر
رسول الله قسم اولسون بنى حق بنى كوندردى
اكر بر قطره حقيدر بولردن دنيا يونيمه
كه يا احمد اكر جهنمك اهلى دياسندن

همان حيوان بكى يوزده كوزسين يوزسين هران
عذاب دائمى سكا ديم كوزلك اج اويودن
نظر علوتذللو خدادن خوف ايدوب هران
كه اى تكرى رسول بل خبر ويرم سكا بوان
كوزينه اويقو كرمز هيچ قورقودن اولور كوران
نه هيبتده دردن اول نار بله نه شكلدر ديوان
كه بيك يل يادى قزدردى قى قورردى اول بيراك
كه بيك يل دخى قزدردى بوكز اغزدى اول بيراك
برى بر بنى كورميه دبل دبل كزر انسان
اكر اكنه دلوكى قدر دلك دله حسنات
دلوك اولايدى دكله خراب اولايدى حيوان
كوسر اولوردى جمله سى كه سيم سياه اولور اولان
اكر اهل جهنمك يديكى غسلين قطران
خراب ايدردى عالمى كه جرعه سين قوسى اى جان
چقيدى برزراعيره اصلسه معزبه اى جان

كه مشرقده اولان ذى روح هلاك اولور دى جمله سى

كه يا احمد ال اكاه اول كه دنيا طاغلرى جمله

كه كافر لرى بغلدقلرى زنجير لريك بريسن

ايريدردى اوطاغلرى كه كول كبى توزاردى هب

بيوردى غزكاشتان كه اهل ناردك اوستنه

كه زقومدن صريعدن هم كه غيرى شى بولنميه

قجن بولاردى يميه لر بوغازلرينه طوره اول

بولاردنيا حيوانلرنده طعام طورسه بوغازينه

كه اوح بيك يلك ايجنده قريب قوشون كبى صورك

يوزينك درسين جمله بالك كبى ايريده هب

جهنم اهليك بيوك يلكى ايده يم وصاف

قولاغى يومشاغندن تا اوموزونه دك الان

درسينك قالك لغى كه قرق ارشون قدر اوله

كه هر درينك ارا سى اوچ كون لك قدر اوله

يناردى بسبعين دنيا اولوردى صنكه اوقه بيراره

كه جمع اولسيدى برير بر اوستنه جانه

اوطاغلريك اوزرينه قونيدى طاغ اولوب كلميه

كنه اوده اينزدى اول سلاسل قطعه سى جانه

مسلط ايليه اجلو طعام استيلر اول ان

همان بولو بولنه لوكه انده اوليه بستان

ابد اشائى كميه بوكز صوسته اول جانه

صوايله دفع ايدر لردى كم بويله صنوبر اى جانه

كه اجمك استيه اندن يغين وار يحفر اى جانه

دوكوله برينك اوستونه كلكلر قاله اولزمانه

قولاغى يومشاغندن تا اوموزونه دك الان

طقوز يوز ذراع قدر يول اوله دييلر قوعراف

كه اوح قات درسى اوله بومقدار اوله دكل ان

شديد اولسونه عذابلرى ديو بويله ايدوب صراف

كه بوقول ديسه دنيا ده كم اللهم اجرنا

بوقوتله جهنمه بوقزقنلغه اولنه نار

بيورمه ذوالجلال الله كه سكا نولديكم يا نار

جهنم ديه الله الهى دنيا ده بولمز

بنم سزمدن اى بارى سكا ايليه اعتصام

كه دورت كشى جهنمده قيتى بك ايده واويلاه

ديه كريم كه بزكندى عذابمزجكه مزكرن

بولارك اهى ذاريدن دوره مزاولدق اى بالك

بركديره ربنا بيلمز كوريره بوسلرى

اصلمش بوينته تابوت قاقايم ديريقيلر اول

بغرصيقين سوردكى دوكلمش ايا قالتنه

كى بنك اقوا غزندن زهر كودولوا غولمر

صوره كوهر بريسه حالكزنده ايدى دنيا ده

ايلك حقنى اوردم حلال اتمديلر بكا

من النار ديسه يدى كره صنبورن الى العراف

كه طور طوب اوله كوجيله ضعيفا اوله كه اولريا

كه كوجيلوب كيدرسك سن ندندو ديوويرزيا

صغير سكادل ايله كيجه كوندز يوب اوصاف

بنجه كوجل ميم بوكون اولورم اضعف اضعاف

جهنم اهل انجينوب قيتى بك ايده ويلاه

بونه عذابدر ويريزه بوبس ندريزه ويلاه

اونوتدق كندى دردى موز بولارك اشى واويلاه

كورالوم كيم كى سنك دقلمش بوينته كلاه

باشين قلدره من اولمش كنه باش اوستنه الا

برى كندى اتين جلوب جلوب يراوزه تعجيلاه

كه فريادى فغانلرى طوته عالمى تكميلاه

طابوت صاحبى ديه كم حرام پردم اشيم ويلاه

بوكون انش اولوب بويوما دا قديلر توفغلاه

بَرْ سِفِتِين سُورِين دِيَه بَن اُوقُورْيَازْ زَايِدُمْ
كِه عِلْمِم بَكَا غَيْرِيَه كِه فَايِدَا وِيرْمَدِي لَا لَا

اَتِين يَايِن جَوَابِنْدَه كِه بِرْ قُوجِي قُولُودُمْ بَن
اِشِيمْ خَلْقِي بِرْ بِرِي ايلَه اَتْمَكْ ايدِي جَدْ لَا

كِه شِمْدِي بَكَادَه اَتِم يَدِيُورْ لَرْ دِيدِي اُولْ قُولْ
نَه بَكْ مُشْكِل ايمِش بُو اِشْ جَكِم مَدَم بُونِي اِلَّا

كِه اَغْرِنْدَن زَهْرَاقَان دَيَه كُوكِيم جَوَابِنْدَه
بِزِيم دُنْيَادَه ايشِمُوزْ قَنِي چَرْكِين ايدِي اِلَّا

فَنَا سُوزْلِي سُوبِلَدِكْ كُولْشَدُرْمَكْ ايجُون خَلْقِ
ايدَرْدِك خَلْقَه قَاشِمَا رْلِوَا اِشِيمِز ايدِي وَاوَيْلَا

اَلَا اَي طَالِبِ جَنَّتْ كِه تَرْكْ ايلَه بُو فَنَا يِي
قُوتِيل قَالْ بُونْدَه سُنْ كِه وَارْ تَرْكْ ايلَه قُوقَارِي

كُوه مَزْمُومِين جِنَانَه سُنْ كِه دُنْيَا حُبِّ اُولْدُر فَه
كِه زِينْهَارْ كِنَا هَلَرِيكْ بَاشِيدَه حُبِّ دُنْيَا يِي

اُوطُبِّ طَاهِرِ ايدَرْ مُلُوسْ كِيرَه مَزَاكَا
كِه مَخْلُوقْ يَا بَعْدِي اَنِي وَارْ اُولْدِي دِيَه حَكَرْ حَقْ

كَنَاهِكْ اَرِي دَكِلْدُرْ جِدَالْ اَنْمَه قُوقُوقَارِي
كِه هُوكَرْ مِجِي اَلْتُونْدَن بِرِي كُومُشْ ايدَرْ بَاقِي

كِه مَرْحَبَا اَفَنْدِيمْ دَرْ صَفَا كَلْدِكْ بُومِيدَانِي
كِه اُويلَه حُلَه لَرْدَرْ كِه كُونَشْدَن اَضْوَءِ ثَانِي

هَنِيًّا اُولَه بُو صُولَرْ كِه رَاحَتْدَه اُولَكْ دَائِمْ
ايدَه هَرْ يَرِي سِنِي تَطْيِيبْ خَاطِرِي اَهْلِ جِنَانِه

اُوكُوشْكِي كُورْمِجَكْ اُولْ اَرْكِه ظَنْ ايلَيه كَنْدِينِكْ
كِه اَتْمَكْ ايسْتَيَه اَنْدَن جِيقَه اُولْ كُوشْكَه نُوقْلِي

مَلَكْ لَرْدَه بَالْ اَكَا سُنُولَه كِلْدِر بُو مِيلَكْ
بُو سُوزْ ايجِنْدَه بُونْلَر كُورْنَه بَرِي مَقَامِ عَالِي

كِه اُولْ كِيدَن اَفْضَلْ هَمْ مُزَيَّنْ هَمْ مُشَرَّفْ هَمْ
بَرِي زَمَانْدَه بِرِي كِيدَه كُورْنَه بَرِي عَالِي

اَنِي خَلَقْ اِبْلِيسْ اللَّه قَتِلْ يَا قُوتْ اَحْمَرْدَن
كُورْنَه بِرْ طَرَاقِيدَن اُونِكِي بَانِي مِرْيَانِي

كِه اُولْ كُوشْكَ ايجِنْدَه كِه خَاتُونَه مَجْدِجِي وَارَه
دَيَه اُولْ دُنْيَادَه سَكَا نِكَاحْ اَنْدِيرْدِي بَرْدَانِي

كِه مُشْتَاقْ اُولَيشِيدِكْ سُنْ اَكَا بَنْجَه سَنَه لُودَه
كَرْ شِمْدِي كِلْمِيُورْدِيلْ حَاطِرِين فُوجِمْهَ دَانِي

بُو سُوزْ بِي بَشِيدِ يَجَكْ اُولْ اَيَاقْ اُورِ يَنِه تَلَقَّا
كِه اُولْ قَدَرْ فَرَحْ لَنَه فَرَحْدَن اُولَه سَكْرَانِي

بُوكَزْ بِرِ بَغَرَه اُورَه كِيمْ كِه يَا خُدَامَلَرِيمْ كَلَكْ
بِشِمِه جَمْعْ اُولَكْ بُوكُونْ كِه خِدْمَتْ كُونِيدَه عَالِي

كِه هَرْ بِرِيَه بِرِ خِدْمَتْ بُورَه دُونَكْ اَنِي دَرْ
حَلَالِم كَلَكْ بُودَرْمِشِ كِه اِسْتِقْبَالْ ايدِكْ اَنِي

كِيدَه وَ شُوحُلَا لَيْنَه كِه يَنِمِشْ بِيكْ غِلْمَانْ ايلَه
كِه سُنْدَه دَنِي يَنِمِشْ بِيكْ اُولَه وِلْدَانِلَه عِلْمَانْ

صَاغِنْدَه دَنِي يَنِمِشْ بِيكْ اُولَه وِلْدَانِلَه غِلْمَانْ
بُولَرْ كُونُوبَه لَرْ جِلَه قَدَحْ لَرْ كَاسَه صَافِي

كِه يَنِمِشْ بِيكْ دَنِي اُولَه اَنَكْ اَرْدِنْجَه خِدْمَتْكَارْ
اَنَه كِين طُوبَه لَرْ جِلَه كِه اَرْدِنْجَه دَنِي بَانِي

اَنَكْلَرِي بِرِه سُورْ مَسْتُو دِيُودُ وَنَه لَرْ بُونْلَرْ
كَرْ مِكِين وَلُطْفِكِدَن مِيرِ ايلَيه بِرْدَانِي

كه كوجك برمغين اوجي يدي قات برك اوستنه
قولو بوبله اولوجاغز افندي سك قلمز بله
كهر بر سينك تسبيح اوزرنده اشيد نلر
كبحنته كي ميوانك اغجلرينه يل ووره
كه يتمش سبر تين محبوب كه يتمش حله بالتمام
كه يتمش حله طاشندن كورينه تي ابجردن
كه جمله سي نوك اوكنجه كه بر حله كه كه اول
كله لوم مومنك حالي نه اوله اني كورنجه
صنه اول جمله خدا عمي مالك ارزمرسندن هب
ديه بعضي خدمز اشتي من يا ولي الله هم
بخه بيك كره بوعسكر كبي عسكر لوك وارد
بوكون اول خالق مولا وبره قوت قلب اكا
بوكون صفلر يا رب لوب اورنبه جيقه كله خانق
ايكي قولوني قالدورروب قويه بوبنده مومنك
ديه اول حوري مومنه ديه اي يولدرم بنم

اوكوستريدكه حتى كيردي شمشي غورانى
كه حسنته مثال اولماز ميسر ايدي بوداني
كه اوبله برفرح كله صناسين اولدي سكانى
كه هر بري بر اغتدن براواز جيقه اشيت اني
كه هر بري بسي بر دور لوكر زينت وبره الواني
قتي انجه يرتمشدراني اول اندي يازدانى
فوقولسي كه بوز بللق قدر بولدان اشيت اني
كه عسكري كورنجه اول سجده يه ايدر نقلط
انك جون بله اخيارا ايده سجده ديه انبساط
كه بعضجه قولوكبزك بزامينك ايلمه افراط
بخه بيك كره بوحوري وبرير لحفظ الحفاظ
وبره هم صبر يله عاقل برينده فالقه اولمياط
كوشش كبي طلوع ايده اتيندا ايديه اهباط
كوله كوله صاريلدولو قوجشمقدا ايده افراط
سكا مشتاق ايدم جوقدن بكون بولدم سني اي شاد

ديه هم اوراده كه بيجه لر بله نكبيه
كه برقدح كلمومنه اصلا هيچ مثالي اولماز
فخر كم نفسنه بوزينده بوزينده كون بوزيندن
بوشاذلق بله اول اروارده صالني صالني
كل ايدي كوشك كنك بيوكلكي دن كلدوردي
كه دورت يانده اول كوشكلوك كه قرق قوندرمه
دوقسن هب كلابدن مكمل در يله يا فوت
اوله اول كوشك كه اورته سنده بركسي قرار يا فوت
كه دللر وصف ايده مز اول دوشكه حسن ضيا سين
كه اول كوشنك اطرافي اوله انواع فاكهه
قجن كرسيه جقسا لر اغجلرك بود قلاري
كه هر دورلو بمشلردن بيه لر ايده لر صفا
كه كوزلر كورمدك بمشدن خي قولق اشيت بمش
وهر دورلو شرابلردن ايچا لر مست اولالر
كه بوندن صكره خيلمز قورياور اجتماع ايجون

دوه تكبيرا وازلري اشيدنلر اولا هب شاد
كه اندن كيمسه فرح اوله كيم دائما اولشاد
كه صنكه ايسنيا بمشي كبي بوزين كوره شاد
جيقه كوشكينك اوستنه اونوره ايدر سنيا
اني اوزرنه اون ايكي بيك ادم اوله هم زيار
كه ايجوردن دوشكري دوشر اول قادر روحلد
بقيجه كوز قماشر اول دوشكردن بلاي عباد
كه بمشي قات حريردن دوشك ايده قادر جود
كه بوقدر مثل دنياده اني بمشيل ايده عباد
نذكلوار ايسه بمشي كه اندن بولنه افراط
اكمله مومنك الذ كيفه هر بمشي افراط
دخي بيت عظما لركله اوكلرينه زيادة
كله اوكلرينه جمله بيلر ايجله عباد
صفا ولذت ايجنده يا تلر بزمانه عباد
زفافدن صكره قالمالر اونوره لرايله السنيا

غسل پرینه کله انلودن بوداوا ومؤمنه زن
کی خدملوکتوره لرکی جنت بشتمالرین
روایتده کلوبدرکیم کی پرپهودی دیدیکی
بیوردی یبن رسول الله کی الله حقیجون تخلق
کی دنیا ارلرینک یوزینک قوه مقداری
بوکون طعام دله یجک کی خدملرنه امر ایده
کی هر پیشی المنده طوته الشون طبق بکمل
کی یمیشیک طلبولرا یجنده اوله هرو ورلو
کهر پرینک ایجنده اوله برد ورلو اطعمه
دوشه یلر اوکون هب یه ایجه شکر ایده
بوزادم بدیکی میقدار بدکی نصکره طعامی
دیه کیم یا ولی الله کی برجنت قوشیم بن
کی ایجیم سلسبیلدن دخی کافور زنجبیل
الله اوکینه اینده یه اندن نه لذتلر سه
کیمسه کبی قوه اولیدر اوله اولی قوتلو اولیاد
انلرده تریخی سبله لرکی عرش ایده ایجابیدر
محمده سئوال اندی ایدوب طعنه کیم ایراد
دین یوزکشی قوتی قدر قوت کیم اول جواد
ویره قوتی بکلره دخی اجمکله جماع ایجاد
طعامه تعیین اولان قول اولیمیشیک ای عباد
والله اوکون دوشیله ابتداء صوماد
طبیعاتی نه لذتسه اوله ایجنده هب ایراد
برینه بکون مزبری بومرتبه ایده حق ایراد
صفالر اوزره مستغراق اوله هر بری بعباد
بوکون برقوش کله دیه یجه دللر ایده ایراد
یوجه برکرده کونیشم دخی ایجدیم صولر اباد
کباب ایستک یاخود بریان کی بنده بولنور ایجاد
اکر یخنی اکر بریان ورک کباب بیعباد
نه صنعتدر نه قدرتدر انی ایلدی ایجاد

صوبه تعیین اولان یمیش بیکنه دخی امر ایده
قرنبل یاقوت قیحاری اله هر بری المنه
کی اولین اخرین اوصوتی وصف ایده مزهیچ
کحل اله کلیجه قوقوسی مسک کبی قوقر
نه ممکن رکال اوزره اولادم بن جنتی وصف
اوبر مقدار نه کلوبانش تلوسه اکله بجردن
ولی بونلرنه مفصل جه بیان اندی عباد سلم
کی دنیانک مشقتی کیدردی عقلی باشدن
لوجه الله اوله اینجق بو رساله اوله لله

تمام اولدی کتاب الحمد لله
بو توفیق خدادر بو تنظیم بیل
خدا رحمت ایده سبب اولانه
برینم تلمیذ بوزدندر اول
کی ابراهم اندی اول بینه بر ایام

صوبه تعیین اولان یمیشلوم کی تو صوایه لرا یراد
کی هر یندن بردور لو صوا ولی حق ایده ایراد
انی ذاتنده بیدیکن مکر کیم کوره اولیاد
ایچیجک لذتلرندن اول کله شوقی قیدن شاد
کان بر بر مقیم بحره صوقوب جکمکن کبی ایراد
بزیم بیاغموز انجق اکا بکزر بلی ای عباد
اکا بقین هواس ایدن نلرخلق ایلدی جواد
انکجون بن کال اوزره ایدم دیوب ایراد
ریادن حفظ ایده الله ممسک ایده لرعباد

تمام اولدی کتاب الحمد لله
بفیض الله درر بکا تنظیم بیل
بنمله کبره اول یارب جنانه
قلب قلدی کرو بزدن تنظیم اول
کی اندیک بر مسامحه بر ایام

بوكون ايرام تام ايلدى بنده ه
مراد اندك يازق بر تحفه سنده

عنايت اولمسه نظم اوله فاشا
بحمد الله تمام اندى مولا ه

درندم ايله اتمام اول الهى ه
بو نظمى حفظ ايله الهى

نظم بلماز ذكر اندن الهى
كه فرس بلماز نظم بلماز الهى

بونك نقطه سى اكسيكدر اول
كه هر قنى مقامى دلبرسك اول

كلور وزنه او قوبونى دلبرسك
بونى بكنمين جاهل اولورسه

وراقبى نظم ايلسه لر زياده
اودرمز انلكه بوندن زياده ه

نظم ايله ديه كور اميدى سنده
ولى اخلاقه لايق اولماز اندن

كه دقيقه نظر ايلمك كوزلدر
صلاحنه حمل شئ كوزلدر

بونك مأخذ در حيوة قلوب
دخى مأخذ در روضه محبوب

دخى نهر در بوكه مأخذ
نظر لر در دخى مأخذ

ان هذه التحفة لوجهك الكريم
واجعل لنا سببا لدخول جنات النعيم

اللهم انك عفو جميع العصيان
تحب العفو المغفرة وجميع الازمان

حسبى الله لا اله الا هو عليه
توكلت وهو رب العرش العظيم

استت امدى فاطمه احوالنى ه
كيرسولدن ذكره تولدى حالنى

كيجه كوندز اغلمه باشلدى
كاشانى طغلمه باشلدى

يمز ايجمز ميدى اويومزدى نمادن
سويله قالمشدى كيجه ندن هان

درديدى واويلتا واحزتا ه
قندن كندك اى بابا وافرقتا

قندن سين اى شمس تابان قندن سين
روحلرى كوله زلفى ريحان قندن سين

حسرتكدن قانه بولندى جكر
اوده يازدى انسلرجن قندن سين ه

سويلشركن ايكى كوزى اول
ايدر ديدى الله فانى رسول ه

بركه التنده يانه اول بدر تام
نه رواد رسوله شاكى كلام

بويله مى اولورمى دوستلى عهد
قيمه حرمت قيمه صحبت قنى جهد

اول دكلميدى سينه هردم روف
اول دكلميدى سيره دائم عطوف

نى كورك يان يوزى كوشر مايحق
قان قان قان قان اولسه هيچ

بويله ديوب دائم اغلر اول نكار
كوزلرندن يشى يرينه قان اقر

بركون اصحاب جمع اولديلر بيره
ياعلى فاطمه سويله ديديلر

كيجه كوندز دائم اغلر اول نكار
بزده انوكون ايدمز قرار ه

اغلامغله اله كوسه رسول ه
بكنى جانى ويرمكله اولامول

اغلیوبن وبردك جانموز
تك اله كیره ایدی سلطان یموز

لكن بوحكمه خداد رینه لوم
اكا راضی اولوبن صبر ایده لوم

وارمدی فاطمیه دیدی اولدم علی
فاطمه اغلمدی دیدی یاولی

برك اینده یاه اول شاهی رسول
اغلما بو بخه اولیلم ملول

امایدوبن برگون دوشدی یمه
یوق ایدی عقلی كه كندوی دیمه

بخه وفیدنصكم خیر البتول
فلقدی برینده غایت اولوب ملول

دیدیكم دكاله بنی سن یاعلی
كل كرم قل فیبه وار یاولی

اندهبكه برگوملنه یاپیویر
دخی انوك ایچینه كول صاچوبر

انك اوبن بیت احزان قویالم
اندهواروب قبلی یكلو دوكلم

سوزینه قلدی انوك قبول علی
وارمدی براویایده اندهاولدی

هرصباح اندهواروب اغلاردی
نوحه قیلوب جگرلر طغلایدی

تاشوكادكلودیمشدی رسول
الحذر الحذر ای خیر البتول

اوحفدن بكا كلمسك كوك
بنم ایله تاابدا اولمسك كوك

جونكه وعده بندی برگون اول
قبرینه واروب رسولك قلدی زار

اشتیاقم كجدی صبردن دیدی اول
یقدی هجریك نارینی بنی یارسول

نجه بن بوندن صبر ایدیم
نجه بركندومه جبر ایدیم

ای دریغا راضی نجه كزلیم
وفنی بن نا نجه سی كوزلیم

زحمتی محتلریم جوقدر بنم
دخی هركز راحتم یوقدر بنم

اوش جراحت اولدی یغریم یللر
كوزلریمك نوری كندی یاشلر

اوش بنفشه كبی قدیم اولدی خم
اشبو دردمه نجه اولیلر درمان

بلودم انجلدوبن اولدم هلال
كندی شادی كوكلمه اردی ملال

زرفنك اغوسی طلوطلو فدح
نوش قلدیم بن نجه اولیلر قرح

جونجیم منزلی اولدی تراب
بوجها اولسون بو بعد خراب

قبر افغانی ایلیوبن دكدی باش
ارییوب صوا ولدی قوطاغ طاش

دیدی قبری حبیبك اولدی نگار
دوشدی قبری اوشنه اغلر زار زار

قبر مشتاقم دیدیكی قرینم سكا
وعده بندی كلیرسك اوشبكا

شاد اولوبن دوردی برینده هما
وارمدی اوه اولدم ایچنده دوا

بلدی اوبك ایچین دوشمكا
كندوزینی هم حفه قوشمغه

كوردیلر آنی حسینله حسن
دیدیلر کیم ای انا بس نولدی سکا

بویله تعجیل مصلحت نودر سنده
لطف کن برخبر ویرک بنه

فاطمه بوسوزی جونکیم دیکلدی
درد بله آه ایله بوین اکلدی

کوزیمن کلك دیدی طوغیبان
یانه کلدی حسینله حسن

برین الدی اول آنه بردیر ینه
برین الدی هم کنه بردیر ینه

اوندی کوزلرینی سوردی یوزنه
بوزینه سوردی اولا لك یوزنی

یوزلرینه تفوین جوف اغلدی
یورکی طاشلر دیکلسه اغلاوی

دیدی جانم ای اغولارنه دیم
قنقی درد یم سنه شرح ایده یم

وعده یندی بکی بودم همان
ده ده کیز کلدیکی اوش اولدم همان

اوش اجل آردی بکا وحرمله
سن اسن اللهن بولندیم کیدرم

ای عجب کیمه اصمرلیم سزی
بو ایکی کوزیمه توزیلدیرم آنی جاندن

صاغیکوزی کیم طرز سزدن
ایشبو سوزلری اشدی جوف علی

ای عجب کیم بو بوسزدن باشکوزی
کجدی اول کون اخشم اولدی نکار

باکیاجکزی کیم بو باور
سکا صغندیم الهی حالمی

عمریمك اخر کونی دور بوکون
بویله دیوبن ها آه ایلدی

آه ایدوبن دوردی یرندن اغلیو
فرقت اویله بولدیکمن طغلیو

بشیدی یودی طرادی صحارین
دوکدی کوزدن قنلی حسرت یاشلرین

طشرین کردی کلدی بس علی
کوردیکم فاطمك اشده الی

ها فاطمه علیه سویلدی
یاقوب اکا التیفت ایلدی

دیدیکم فاطمه نولدی سکا
که اولکی کبی بقرسك بکا

بکا بخون سویلمز سن ای حلال
دیه ویر بکا ندندر اشبو حال

فاطمه دیر یا علی دکله بنی
تسبیدن ایلدم دکله بونی

وعده ایتمشدی یا ام اولدم بکا
یندی وعده اول بکون یندی سکا

جونکه بکا کلدیکی اولدم دوان
الله اصمرلدم سزی همان

سن امن اللهن بولندیم کیدرم
سکا حسن له حسین اصمرلدم

بو ایکی کوزیمه توزیلدیرم آنی جاندن
خوشجه طوشغل دیکلکوم بودر همان

ایشبو سوزلری اشدی جوف علی
اه واه ایدوبن یا قدی ایلی

کجدی اول کون اخشم اولدی نکار
دی کیم ای خالق بر وردیکار

سکا صغندیم الهی حالمی
وبر مکا اسانلی وبر جانمی

بویله دیوبن ها آه ایلدی
جانینی الله سلیم ایلدی

کوزیاشیله غرق اولمش انا موز
باشی جانی حفه ویرمش انا موز

تولدك انا قنی یوزمش سین بوکون
اوردوك انا یوزکیموزی دوکون

کوزیاشیله یریوزون اصلدیلر
آنالرینك یاسین یاسلاد یلر

خلوات اندیلر اوی اولدیلر همان
یومغه باشلدیلر انی جان

مسکه عنبری بخور اندیلر
اغلشوبن اوسنه یاس طوتدیلر

بویوبصدیلر اکا اولدیلر کفن
یانینه کلدی حسین حسن

ایکسی مرمشوبن اغلشدیلر
آنالرینك اوسنه دوشدیکر

اوبدیلر یوزینی آغلاندیلر
اغلشوبن کوزیاشین فاندیلر

اول کوز للریك شاهی اجدی کوز
هر بریسنه اوخشادی ایکیوز

کوکسینه بصدی وفوجدی انلری
یاقه یی حرمت اویله اولجاغری

یر قیامت قوپدی اول کیجه مکرر
آندن اندی بیك قیامت اشکار

دیدی اول لمعه یا ابوبکره
اغلدی انوك ایچون جمله ملاك

کلدی حفه یه بریدا کی یا علی
قلدیر اوسنه نی اولادی یاولی

انلری قلدیردی اوسنه لرینی
اولدیلر مشغول نمازینه ای جان

دیدی اولدی بنت سری کاینات
سرقلی ویرمه نمازینه ولی

اخشمی بنشوا راسینده وفات
ایلدی اولد بنت سری کاینات

فوقدی آنده مسك عنبری کلاب
دیردی انوك اوسنده آفتاب

ظاهر اولدی اویك ایچنده نوری
طولدی اویك ایچی ارواحله نوری

هم حدیجه روح حوا روحیله
روح مریم اسما روحی بیله

ظاهر اولدی انبیا ارواح هم
ذی مبارك ساعت قتلو قدم

یوزی تابان کول کبی بمنشدی
ایچی طاشی هم نوره بمنشدی

اوسنه کلوب ایلدی یاسین
قتلو باش دوکدی کوزلرندن طاطاس

دیدی ای جانم اوغلو بیلکپن
آنا کوز کمشن جهاندن کلوکز

کلدی یانینه حسین حسن
کوردیلر کمشن جهاندن اولحسن

اول ایکسی مرمشوا غلاشدیلر
آنالرینك اوسنه دوشدیلر

دیدیلر بوا شهد دور غایت عجاب
بو عجایبدن قلمه زیسه وزغرب

ده ده موز کندیکه بن اولرقیمزن
سنده کندیك بنزه کم اولور امین

نولدی نرکیس کوزلریك یومدیکا
بنزه فرقت اودینه یقدیك انا ه

حسرتیله یارلرنمش انا موز
فرقت ایله یارلرنمش انا موز

بغری یانلو کوزی یاشلو انا موز
شهنه یولنی یاغما قتلو انا موز

فلدیلر انوك نمازین اول کیجه
نذر بنی کور حقك دیکله نیجه

بسر جانره ایله آنی کنورد یلر
بابا سینك قبرینه یاتوردیلر

باشلدی بوسوزلری دیدی علی
آه واه دیوبن اول یقدی ایلی

اول عیالی اسکی کیاتن فاطمه بوکلاتن
هم بلنجه قلغه دیوبن فاطمه بوکلاتن

آل دکونجی جوب ناری جوبسه قتلیه
جوری فقری له یوبنا فاطمه بوکلاتن

بوبنی اکه قویوبن کندوی الجوایدی
اول یوجه قدر یکی بلاله فاطمه بوکلاتن

حسرتك ناری صردی بکزی تغیر ایدن
هجرت اودی جانه قویا فاطمه بوکلاتن

شول جمالك شمعی بروانه اولوب یرمه
خدمتوکه بوزین سورتن فاطمه بوکلاتن

هر قجن غمدن مبارك قلبکه ار غبار
محو ایدوبن آنی بوبن فاطمه بوکلاتن

امتك ایچون شفاعتنه صفلیان
التریك قیدین کوران فاطمه بوکلاتن

موسی علم الیقین بلوب براغن ایلین
همشیره دوکه قویان فاطمه بوکلاتن

بوکونه وعده ایدوبن کمسیه یارسول
صبر ایدوب اول کونه قویا فاطمه بوکلاتن

اشده ارد جه کلورسك دیمیشدك اغلمه
صبر ایدوب اول کونه قویا فاطمه بوکلاتن

اینظار جوب ارزو قلرایدك بوکسن
مشتاقدر امدی اویان فاطمه بوکلاتن

قوشوبن جفاردی قبرینه قویدیلر
الذی الیذن علینك اولزمان

یاتیه الذی نورایشی ایلدی
خوشمیدك قزیم صفا کلدك دیدی

فاعلات فاعلات فاعلات
روحنه ویرمصطفانك صلوة

بزیکجه یاتر ایدی اول خلیل
قربان اندیوامر ندی جلیل

یوزدوه سین قربان ایلدی جلیل
اول کجه کنه ندا اندی جلیل

بنه دوشه کورر قربان ویرمدك
قولیکه بنوب سوزیکه طورمدك

یوز خاصلی وار ایدی کوزلری
صراصر اقوسین بوغزلادی

خلیله ایدر اشی تمام اشلدوم
سوددیکم جمله سین باغشلادم

کنه کوردی دوشه کی اشلدك
سوددیکی بنم باغشلمدك

اسمعیل دسوددیکك ای خلیل
بنیم ایچون انی قربان ایلکل

اتدوه بوغزلمغی سن قوغل
طورغل اسمعیل سین قانه یوغل

کوردیکم جون دوندی کوزلری
دیدی اشلمك کرك اشبو اشی

اویقوسندن ابراهیم بالکلدی
اسمعیل دیوجوق جوق اغلدی

آیدرا کوردرا سیسم اناسنه
بن بجلین اوده دوشورد جانه

يكرك اولدر بوسوزك بن كزليم
دوكونه كيدم ديو بيورمش اولليم

الديوب اسماعيلم الام كيدم
التون حلوه بن قربان ايدم

كلدى ابراهيم بيوردى هاجره
اسماعيلك بويانشن صاجين طرا

طوتدى بنى اللهين فيا له
بنمله دوكونه كيده كورنه

تابيوردى مسكن انوك اتاسى
اوغلونه بوغز لامغه آلتسى

طرى كلدى خوش صفا دى قولكزين
فيا لادى اسماعيلك اللهين

طوتدين كيدوردى خوش زمانده
الين الدى خليله اصمر لدى

كرتوتوبن اويدى هم ايكى كوزين
قوجدى بويتن يوزينه سودى يوزين

ايدر ايلغل اتاكدن جاسم
دنياده اوميدم سين سن بنوم

كوزلريم سنوكله كورر دنياى
تيز كل بوله بقدر مغل اناى

بويله ديو اويقه دوندى كروا
اردى شيطان بر فوجه كوكسى اورا

ايكى اولى نازين اول اسماعيل
الدى بوغز لامغه كتنى خليل

هاجر ايدر هى فوجه اوصولى قتى
دوكونه الندى اتاسى آنى

ايلسز ايدر اسماعيل الى بوغل
ياسين طوتغل انوكجون اغلغل

هاجر ايدر بودى وار كوكلوقه
اوغلين اولدر مكه اولقاجزاده

ايلسز ايدر اسماعيل قلدى اول جليل
دوشندره دوشنه سوزينى صمز خليل

هاجر ايدر جونكه اول بيورمش
برسن ايلسز مكر آزدرجى

كرچكدر هاجر شيطان كورنيدى
الا اول سوزدر هاجره كار ايلدى

كندى ايلسز هاجر اغلوز اوزار
كوركه ايلسز كيروبه فتنه دوزر

اولعين آلندى فتنه آنيه
اردى شول دم اسماعيلك قاتله

ايدر آخر ديدى مسكن اتاك
سنى بوغز لامغه آلندى اتاك

اسماعيل ذكر ندر سن كشى
بنوملكه خوشدر اتامك باشى هم

دنياى بنوملكه كورمزى كورر
سوز بنى اتام بنه اولدرر

ايلسز ايدر بوغز لوسنى خليل
فاقدى طاشيله آندى اسماعيل

ايلسك اول اوردى خود كوزين
اسماعيل كورايلدى ايكى كوزين

نكرى ايدر يوزينه لعنت طاشين
سن دنى يار طاشيله باشين

آلدى اسماعيل آلينى الينه
نكرينك بوروغيدركوك دوشه

باقدى خليل اسماعيلك يوزينه
ايكى قينار كلور يالكز كوزينه

اى درداى حق بيرغيدر ندين
اسماعيل يخه قربان ايده بين

به بوغز لامغه يخه دوه بين
كول يوزلرين يخه قانه بوه بين

اویله دوت بوغزلغه بن فیامه
آتامی سوردی بیله سن سویلیمه

نه اندلی بجاره نمتک کولک
بوکون اسماعیل سنی آتمک کوک

اسماعیلک ایسی الدی جگر
ابراهیمک کوزندن یاشی قدر

اسماعیل دیدی یا به نه اغلدغک
بن بلورم سن نی الده دغک

ایدرای بابه ایلکلی اوزکی
نه بیوردک سک چمایم سوزکی

خلیل ایدر نه دیم اوغلم سکا
سنی قربان دیلدی دوستم بکا

دوستم دوشوی قیله ابویه
لاجرم اسماعیل ذبح الیویه

سن طردسنکی دوستنه امر ایدر
بنی قربان ایلکلی کم بولور ایدر

سن بر اوغل ایله بن بر جانیله
جوقدر دوست اولق اولسه یکیله

قنده بلاسین سن بوندن یکره
جان فدا اولسون باشیم کسن تره

خلیل ایدر برا وکوت ویرنا بکا
ندیم جون انک صورسه بکا

اسماعیل فایده برسه بن ندم
اویله دوغکم بن سنک ترکین اودم

ای بابا بنم انام ابو قدر
هم بودم انام قیقوسی بوقدر

انامی قوغل حقک امر ینه
صبر ایده دم انشاء الله بجاق

کعبیه قرشو اوتوردی اسماعیل
بجاق الدی الینه کلدی خلیل

جانه اولر

139

بجاغه اولر قوحاظر کلدیلر
اسماعیل ایجون هواغلشدیلر

اوکلوکین فاکردی کیم کیشین
آتا اوغل یوزیوزه اولدی صوشین

قیندی دوشدی شفاعت دیکری
قاچدی اولدمده خلیلک بکری

جالدی یمش کز بجاقی ایله اوغلنی
دیندردی اللری کسمدی الی

اسماعیل ایدر شفاعت کوزدیر
بغله کوزم یوزیمی یه دوندر

ناکه سنک یوزیکه بقیه سین
دخی باتر بورنیک بقمایسین

مهر یوزدر بقوبن دوکیلسین
بنی بوغزلغه فیامیسین

هم امانت بجاغی سن بیله
هم الومی بغله غلسن ایله

اولمسون بجاق وجلوکن الصلم
سکاوقانم یارین بن اولو اولم

بردخی سندن شودرکم دیلکم
آناکه کوسترمه قللوکه ملکوه

جون وصیت قلدی جکه دزلرین
آتاسی بغلدی ترکی کوزلرین

الینی آیاغوی جون بغلدی
اسماعیل کندویه بقدی اغلدی

ایدرای بابای عاصی دکولم
عاصیلر کی مجون بغلوا ولام

آه ای یاغم ششوب بوغزلیم
بیله لرمطیعدور اسماعیل ناکیم

جزمی الینه فاکردی بوغازین
خلقه جالدی بجاغی یمش کزین

منجه جالدی بجاغی کسمدی
نجه کیسه خون جلب کسمدیدی

بجاغه طارلدی خلیل جالدی طاشه
کیدی اولدی بجاق طاشی باشدن باشه

ایدرای عاصی بجاق کسدیلر طاشی
بجون کسمك سن اولدم باشی هم

دیله کلوب دیدی بجاق یا خلیل
کسمه بوقلنی دیدی رب الجلیل

بوبیور آنك دور بیورن اولدرد
جمله آنوك بویروغنه قولدردر

بن نه قلدم کی بنی جالدك طاشه
یا نه صوج اشلدی اسماعیل باشنه

جون خلیل دکدی بجاقدن جواب
جون جلب قلدی جبرائیل خطاب

نه تأخیر ایلیه اسماعیل قربانی
قوچ قربان کتوردی انکجون جبرائیل

جونکه بویله امر قلدی اولجلیل
یا نه قلدی یا خلیل دوستلق ایشك

خلیل ایدر کسمدم اوغلوم باشین
بجه تمام سلدم بن دوست باشین

بنده کلدی سکا باکمکس دیمدم
اسماعیل دن سوکی کس دیمدم

بزی سوان کوکلنه نسنه صغمیه
دوستی دوستیدن هیچ بر نسنه یقمیه

بزیم ایچون اوغلکا جلدك بجاق
دوستلغنك هپ حصر غنه اولدی حق

سن محمدن عطا المیاسین
یا بحق نفسکه جلمیاسین

بوبن دین عشقیله ای علیدر
قونیاده نی اول بیوك قولیدر

هل بوندن خیم اولسون بو کلام
ویر صلوة مصطفیه والسلام

اوقیان دکلایه یازدم
یا رلغا غرسن طوبین یا غفور

تمت الکتاب
بعون الله الوهاب
کاتبه فقیر عثمان
سنه ۱۲۳۷

Fiy. 300.-TL

22 Subat 1973

42. A
8630

Akz. Nr. 1998/A 79

Sat.: 1/—/1999
Abdullahiz DEMIRCI

فهرست كتاب ذم الفنا

ديباچه الكتاب وسبب تاليفه بيان ٤	غفلته طول به بيان ٤	جمع المال بيان ٧	حضور عالم بسياله تصدقي ١١
ذم دنيا في بيان ١٤	طالب آخرت اولتر ١٧	در بيانه متاع دنيا ٢٠	در بيانه حب مال ٢٤
در بيان عذاب جهنم ٢٦	در بيانه عدم الفقراء ٢٨	در بيان حارص الدنيا ٢٤	در بيان فضائل ص ٢٧
در بيان فضائل الصلوة ٤٢	در بيان فضائل الترجب ٤٥	رجب شهر يغفر صائم اولتر ٤٥	حديث عبد الله مسعود ٤٧
در بيان فضائل الترجب ٥٢	در فضائل شهر شعبان ٥٥	در بيانه فضائل ليلة البرات ٥٨	در بيان فضائل رمضان ٦٣
حديث فضائل رمضان ٦٥	در بيان خمس خصلة في شهر رمضان ٦٦	در بيان شفاء المؤمن رمضان ٦٩	در بيان فضائ القدر ٧٢
در بيان فضائل التراويح ٨١	در بيان اعطاء وقف ٨٢	در بيان علي ابن ابطالب ٨٢	در بيان صدقة ٨٤
در بيان فضائل العيد ٨٦	در بيان فضائل الجمعة ٨٨	در بيان تارك الصلوة ٩٠	در بيان ضايع ٩٤
در بيان حديث عمر ٩٧	در بيان فضائل الجماعت ٩٨	در بيان فضائل الصلوة ١٠٢	در بيان فضا ١٠٥
فضائل الاذان ١٠٩	در بيان سعادت ابديه ١١٢	در بيان حسن الخلق ١١٩	در بيان اخلا ١٢١
در بيان فضائل القرآن ١٢٤	در بيان فضائل العلم ١٢٦	در بيان فضيلة القرآن ١٢٨	در بيان خطا ١٣٠
حديث بسمله ١٤١	در بيان فضائل انهار ١٤٢	در بيان فضيلة القرآن ١٤٥	حكاية ١٤٦
بسمله شريف فضائل ١٤٧	در بيان فضيلة القرآن ١٤٩	در بيان شفاعه القرآن ١٤١	فضيلة ش القرآن ٥
فضائل العلم على الاولاد واهل بيته ١٤٦	در بيان علم التوحيد ١٤٨	در بيان حكايات العلم ١٥٢	فضائل الح ١٥٥
در بيان موت الانسان ١٥٧	در بيان موت العصيان ١٥٩	در بيان عذاب القبر ١٦٢	در بيان فض ١٦٤
در بيان اهل النقوى ١٦٤	در بيان ارواح الموتى ١٦٧	در بيان شفاعة الانبياء ١٧٠	بيان صعو ١٧٤

در بيان شفاعت الاعمال ١٧٥	صلوة الميت ١٧٦	در بيان صاحب حمى ١٧٨	در بيان موت الاولاد ١٨٠
موت الاولاد الشكر ١٨٢	بيان صلحه خاتون ١٨٤	صلحه خاتون عيان خدمتي ١٨٥	عدم الاطاعة زوجي ١٨٨
غسال الثوب العيال ١٨٨	در بيانه احسان الجار والخدمت ١٩٤	بيان مغرور الملك ١٩٥	در بيان احسان الجار ١٩٦
در بيان الغيبة وضارم ٢٠٠	بيان تمام الخلق ٢٠٢	بيان استهزاء الخلق ٢٠٦	بيان خلق مسخر النار ٢٠٨
بيان جرح اللسان ٢١١	بيان اخلاق المغوية ٢١٢	فقير صابر بيان ٢١٥	بيان طعام الشاول ٢١٨
بيان عاشق جمال الله ٢٢١	بيان بر الوالدين ٢٢٢	بيان شفاعت رسول ٢٢٨	بيان ملك صلصار ٢٤٠
بيان غافل ذكر الله ٢٢٢	بيان امر بالمعروف ٢٢٤	بيان عشق الملة ٢٤٧	بيان محب دنيا ٢٤٩
در بيان نفخ الروح اول ٢٢٥	بيان نفخ الروح ثاني ٢٢٥	بيان احوال قيامت ٢٤٧	اشقاق كوكلر ٢٤٩
احوال قيامتك عذاب ٢٥٠	بيان صابر بلا اولتر ٢٥١	احوال جهنمك عذاب ٢٥٧	اربع اشخاص جهنم واولجاسي ٢٥٩
بيان احوال جنت ٢٦٠	مؤمنك جنتك احوالي ٢٦٢	مؤمنك جنتك فرحي ٢٦٤	جمال الله ٢٦٩

بسم الله الرحمن الرحيم

ثنا و حمد لا يحصى سكا اى خالق فياض
كه يوقدور بهيچ سكا مثالكه سن سك
كه يوقدور بهيچ سكا معرض كه سن سك قادر
خصوصا نعم اسلام كه مخصوص قلدك
كه يوقدور طاقتى انوك كما الحمده اى فياض
سكا حمدك ايرمز هيچ جمع ايامده سن فياض
كه دنيا ده واخرتده سرمسار ايلمه فياض
كه دنيا ده واخرتده شفيع ايله انى فياض
كه اولديلر كا تابع قوا مرنده ايخياط
بولاريك حرمتنه سن كه فيض ستعلى
خدا فيض اندن كى مقدار يان اتدوم بونى
كه بند جمله تقصيرات قصورى بقسمون
كه مصلح الدين اوغلى عليدور اسمم

كه بو قدور بهيچ سكا مثالكه سن سك
كه بو قدور بهيچ سكا معرض كه سن سك قادر
خصوصا نعم اسلام كه مخصوص قلدك
كه بو قدور طاقتى انوك كما الحمده اى فياض
سكا حمدك ايرمز هيچ جمع ايامده سن فياض
كه دنيا ده واخرتده سرمسار ايلمه فياض
كه دنيا ده واخرتده شفيع ايله انى فياض
كه اولديلر كا تابع قوا مرنده ايخياط
بولاريك حرمتنه سن كه فيض ستعلى
خدا فيض اندن كى مقدار يان اتدوم بونى
كه بند جمله تقصيرات قصورى بقسمون
كه مصلح الدين اوغلى عليدور اسمم

الله الرحمن الرحيم

ثنا و حمد لا يحصى سكا اى خالق فياض
قوا فعلنده واحد سك كه بو قدور سكا هيچ معين
نخله انواع نعمتلر بيرجون قلدك ارزانى
بو آن نجدك اى بارى نخله مدح ايلسون سنى
اومادم سندن اى بارى لسانمى نخله كوندوز
اومورچى سكا الصمادلده يا رب هر زمان
دخى بو زيك صلوة اولسون حبيبك روح سازاولسون
دخى اصحاب النه صلوة ايله سلام اولسون
بولاردى ده شفيع ايله قوقولاريكه يا رب
كه بوندن صكره بلسون بو يرموعظه دور اخوانله
كه بو يرافقر العبدين كه بن بر فاقير العبدين
بزيچ مولود مزبو زقيرقضا سنده سرسردو

ديباجة الكتاب
وسبب تاليفه

خدا مغفرت ايلسون جمع عصيانمزجمله
كه جمله اهل اسلامى كه نصرت ايليه الله
دخى جمله مؤمنلرى عصمتده داشم ايده الله
كه اولدشمنا فاسغلرى يردن رفع ايده الله
دخى جمله غمازلرى كه يردن رفع ايده الله
كه معتبر كا بلردن بونى اخذ ايلديم بلك
كه ويريديم مبتدا ولاناك الينه كه يرجوهر
بونكمله عامل اولورسه ايرار البته برزوقه
بونوك ايجنده كى مثل فناى دم ايدر جمله
قساوت دار بودار آلم دارى دور بودر
كه يانى اولسك كدا اولسك اولور البته برجرنك
بوفا ايدم ديرسه بفا يوقدر وفا سى يوقدر جفا سى حوقدر
كه اى غفلت نيامته كه كوندوز اولان عوضمز
كه غفلتدن كورو كى اچ كه نقشن ايله كدوزك
كوكل ويرديك كه كوندوز غضب اتدكجه حقك

دخى والدينمز صوجنى كرم ايت عفوانى رجا
كه دينمز شمالدرين جمله خدا قهر ايليه هرات
خصوصا عالينم اولانى كه حفظ ايليه اويرتمان
نجات بولمه قوم مؤمنكه عشرتده اولمه هرات
دخى مغسلكر تزده واريسه رفع ايده رحمان
نه دكلو اواريسه محرق احاديث نبى ايوان
اكر قدرينى بيلورسه اولور البته فالجنان
اولوكسه اولوركر صغا ايده لر رحمان
انكجون بوكا آدويريديم كه زم الفنا الخواد
خزن دار درو بودار كه يوقدور بونده ذوق
ويرده بادشاه اولسك كه وار دور سنده بر خزن
كه ذل دور عزتى بونوك سر ابدور شر هران
كل اى تكرسنى بلز كه امرنده ايدك اعراض
كه وار مى سنده بر عمل تكريه لايقاى بدنام
سوكن ملعون سويلنده بونى ذم ايلدك غواض

قوله تعا فاما من طغى

بنی محبت ایدنلری کیم لعنت ایلدی هم حق
بوکا اذنی میل ایلمه میل آتمه کیم ایت اعراض

والاشول عملری کیم امر ایلدی کندوسی
انی سوردهمان انجق دنیی عالملری قیاض

اکرتکرینک عندنده اولیک قدری بوقدنیاده
سویدیکن شکله کینوک قادی مقدار قیاض

کیم کافر لره برجیم صوویرمزدی بوقدنیاده
ولی سومدیکی یجون کیم جمله یجدیلر اشخاص

اکر الله قولوا ایسک الیک جک دنیادن کشی
محبت آتمه فانیه بوکا سعی ایلمه اشخاص

کیم زیرا هرکا هلرک باشیدوقدنیای سومک
حبیب الله بویله بیوردی ایلمه اعراض

کیم سن دنیایی سویدیکجه بعید اولورسک الله دن
کیم رحمت ایلمز سکا غضب ایلر سکا قیاض

روایت دورکه عیسی ده کزرکن تاکهان برکون
کیم بریکیده اوغراد قتی اغلر کورنی اشخاص

مناجات آتدی الله ه دیدی یارب بویکا
نه جون دورکرکورندن یاشی کوزندن فقان

بیوردی ذوالجلال الله که یاعیسی اشتی انی
کاهنی دیکرلرندن کیم رحمت ایلیه قیاض

کیم اول یکیده دیشکی یاشی برینه کیم قالمز
دورکرسه ایلمز فایده کوری اولورسه انعاض

انی بن مغفرت ایتمام کیم بندن فایده یوق کا
بنیم رحمتمی کورمزجنانم یوق کا اغراض

یجون یارب دیه جک بیوردی ذوالجلال الله
کیم زیرا بویکیدن هم دنیایه میل وار کا

کیم زیرا اول بنیم سومدیکیم دنیایه میل وار
انی بکون رحمتم یوقدورنی مغفرتم اشخاص

یارین یوم قیامتده عذاب ایدم کا بلسون
جفا ربنی قلبندن فنایه میل ایدن

روایتده

روایتده کلوبدورکیم بیوردی ابن عباس رضی
یارین یوم قیامتده کلمه دنیا کوره اشخاص

کیم یرجوزه قری صوره تنده کلمه اولمعلعون
کوران اکرام ایده اندن فرار ایدر قوا اشخاص

کیم کوزلری یرینه نازکوران نفرت ایده انی
قتی حرک صورت ایجنده کلمه کوره قوا اشخاص

کیم خلقک ایجنه کیرمه قجه لر اهل محشر هب
جغیرین برمنادیکیم یجون قجار سکز اشخاص

بوسزک سودیکوزدوربوسزک بلدیکوزدور
کیم بوندن غیری سومدیکوزدی هیچ اشخاص

بونکجون کذب یدرد یکز بونکجون ظلم ایدرسکز
قجار دیبوقوار دیکوز بوکون سزی دیلر اشخاص

کلمک باشنه بریکوک کیم زیرا عاشق ایدیکوز
کلوب معشوقکز بوکون اولیکز سز کا حفاظ

کیم کلسون لر بوکون بونلر بونکجون ادم اولدوران
بونکجون حق ترک ایدوب کیم باطله کیدن اشخاص

بونکجون سز تخاصم سز بونکجون سز تباعظم
بونکجون مغرور اولدیکز کیم حقدن اندیکز اغراض

کیم هرکس سودیکی ایله اولمه مقامنه ایقاض
کیم کلسون بنی سونلر بنم انبا علرینم اشخاص

بونی سونلری جمله سودوک جهنمه ایقاض
کیم بوست سکا نلرایده عذابلرایده هم ایقاض

بودور ایشته مکاره بودور غداره هم اقاض
بغاسی یوقدورور اصلا لقاسیدورانک اقاض

كانه يرا ولوخانه قوتان كوجر فرار آتمز
ندكلو انبيا ازهم كلديلر بوني سوء مدبر
الهي بوضعيف قولك معيشتدر مضعفدور بو

متاعي ازدور وروانوك عذرا ولمازبوكا انتخاص
جهاد اندي بولكر هرأن اطاعتده اولوب حصاص
اني صالح فقر الركروهندن قيل اي فياض

قوله تعالى جمع مالا وعدده يحسب ان ماله اخلده

كل اي ليل نهار مال جمعيني سعي ايلين جماع
ندرسك بوقتا ملكي كل اتمه بوني اختيار
اونوتمش سك خذابي سن كه جفتش تكري فكردن

ندرسك جمع ايدوب بالكي كه اولور مال ايازين ابضاع
هلاك اولديوكا ميال كل اتمه بوندن استماع
كه اصلا امر يوق سنده ضلالتده قلاندن جماع

بيلورسك جمله سي فاني بخي كندكده فانيسك
كه وار يرفاني اولمزملك طلب ايت تكريدن امتاع
باشك آق مؤمنين درسك سوه رين درسك الهي

بوكر فعلك قارون فعلي يلانجي كشيسك هلاك
خدادن جنت استرسك كه ترك ايت فاديناي
كه زير اهركنا هلرك باشيدور بوني استقاع

سنك قلبكده مادام كي بودنيا حب اولدقجه
يرلغامز سني الله اولورسك انشه ايقاع
خدانك رحمتندن سن بعيد اولدوك ايا ملعون

حرام حلال دمي وجمع ايدر يورسك ايا طماع
بودنياده اولان امتاع اكر ذهب اكر فضه
ثوسي جنته نسبت كه ذره دكلدور امتاع

كه جنتيك حريرينك كه ذره مقداري دنيايه
حقيقه شمسله قمر اولورك نور استقطاع
كه خورمنوك اكر بيرياره مني باشه دكيرلره

شكر اولورسك جمله سي لذيذه ايله استرجاع

كه بيرياره مني كه بحره باتيرسه كيمه جفا رسه
بوسوزيس بيورمشدور رسول معجز موجود

ندكلو اياش قلور آنده كه دنيا بوليلدور امتاع
كه روضه لعلماده يزوبدور ايله اسطلاع
كه مؤمنلر قلوبنه كه اصلا ايلمز ايقاع

بيورمش حضرت عيسى كه دنياناك محبتي
تتكيم ناريله ماء كه برجناغه قوسكر
بوكا كوره بولور عجب دنياده بر مؤمن

قرار ايدر بي هيچ آنده بوكا كنز روزاي بلاغ
كه شمديكي زمان خلقي نده بوقدور اصلا برمتاع
بوسوزدن خصه آلدكي كه سن كنديكي بلدكي

عجب واريدر رورسنده كه آخرت قوريسي جماع
قالقوبه هم اورديغك يلانه هم سوزيك يلا
يلانندن تحصيل ايدرسك بوملالي جمله شيئ

هلاك ايدر سني بركوده كه دنياده واخرتده
كه ترك سن بوياني نجاة بولورسك اي جماع
سكا نقل ايدين برسوز نصيحت آله سك بولنه

كه قلبنده يكدر يا كه ايت آخرت استرجاع
كلوبدور بحر علومده كه برنشي كلور بركوت
كه عيسى حضرته وارنده سويلر اشيت استماع

سنوكله بيله كيدرم كه بن سيا حه سرتسر
كورم جمله عالمي عجايبلر ايدم اطلاع هلاع
ديدي عيسى بوكشيه لايم كيدرم امّا

شو شرطيله كه اي كشي يلانه سويله مكلر
ديدي سويله ميم صلا يلانه اوغرميم هيچ
كه عهد ميثاق اتديلر اشيت صكره نذر علاع

كه قوبدي حضرت عيسى كه جبه سنه اوچ اتمك
بولكر رفيق عيسينك ويرنى يدي اتمه كوك
كه بيلديرمك عيسى يه سريقه ايلدى طماع

بوكز عيسى يوكشيه كنور اتمه كى بيه لوم
اجعدى قارنمز يولداش اولكيم قارنمز اشباع

كه اول ويرى جنّه كه اول عيسينك اليته
كه الدى بعدك ايجنه ايكى اتمك برى ايضاع

ديدكى عيسى يوكشيه قيدور اتمه كاك برى
ديدكى بن كورمديم انى ممدوح اتمدوم ايضاع

كه انكار كذب اتدى خيانت اتدى عهدنه
كه عهدينى بوزن كشى هلاك اولور يقين ايراغ

كه اقدام ايلدى عيسى كه تندك اتمكى كشى
ركيوار يكا كذب اتمه اولور سك اتشه ايقاغ

كه اقرار اتمدى جاهل مصبر اولدى سوزنه اول
كناه دريا سنه طاتلى هلاكه اولدى استيقاغ

بوكركنه روان اولدى اولشديلر اولو طاغه
كه يقين ايدى لخشامى كه اندن قوندى يلر ايقاغ

بوكر عيسى دعا اتدكه طاغدن برطوار كلدى
كه بريان اولدى اوكه اتنى اندى يلر اشراغ

كه حاجتلرى مقدارى اتندن يديلر انوك
بوكر كه دعا اتدى حيوة بولدى طوار اشراغ

عروج اتدى طاغه كه كه سرويه قارشدى اول
بوحكمنه نظر قلدى كه اول كذاب اولهلاغ

كه عيسى يوكا ديديلر كرامة تمى كورركمى
اكر مؤمن ايسك كرجك جورى كيم يدى اطلاغ

كه انكار ايدوب كذاب ديديلر ديو اندا جه
كه بغرك طاشمدى كشى حقه ايله سكا ارجاغ

صباح اولدى بولركنه روان اولدى يوله بولدى
كيدركن يرا اولو صويه مرور اتدى بولر ايلاغ

دعا اتدى كنه عيسى يوريد يلر صويه بوكر
بولشمك صويولدى ايا غنه ايدوب اشراغ

اونمكيه كجديلر صويه باتمدى هيچ بولدى
كانه قرويه كيدار كبى كه صويه ايدوب اشراغ

كنه ديدى بوكا عيسى بو معجزه بيمدود بيلر
كه بو معجزم حقيقتجون جورى كيم يدى ايضاع

ديدكين بن مريم انى كه بن ايلمدم صانيع
كنه بولدى بوله كيردى يورى مكه ايدوب اشراغ

بوكز بر مغاريه كيربدى اوتور ديلر دخى بولدى
ديدكى عيسى يوكشيه كه قالقوبر كده اى طماع

سويور بوايتدى ايجرى بركدور بر واشور يه
كه قالقدى هم سيور دى اول بو ايتى ايجين ايدوب جماع

كه اول سويرو ندى عيسى كه قلدى اوچ بولوه اندن
كنه ايلدى اولدعا كه التون اولدهب اشراغ

ديدكى عيسى اول اره كيم كه بر بلوكنى سن الم
برينيده بن اله يم بر ين اتمك بيان طماع

ديدكى اتمكى بن يدوم بونيده بن الامر ديدى
كه التون كور نجكز هم قرار ايلدى طماع

كه عيسى كنديى اولدردى كه التون هب كا قلدى
قويوب كيتدى التوني تماشا قيل بوكا طماع

بوكز بكى كشى دخى حقه كلديلر التونه
بولركور ديلر التوني تماشا قيل بوكا طماع

كه اوكى كشى بولنر سويلدى بر بر قسمت
ايدن لوم اشبو التوني سوزيمى ايلا كمال اسماع

بولر اولكنه ديديلر دده كل كتور اتمك
يه لوم قرنمز طوبسون ايدن لوم بر بر استماع

كه كندى بزاره اولكسز كرانديى بوار يوله
قتام اتمكه بن اغويه لر اوله لر طماع

بر التون ويرى تمكه اغوا تديلر انمكه
كتور دى تمكى اولكس بولرك عندنه ايضاع

كه صكره كى كشيلر ده تشاور اتديلر اندن
كتور سون اتمكى اول ارياشينى ايدن لوم اقطاع

بوغر ليه لوم اني بزكه التون هب بزه قلسون
ايكيسوز اله لوم جمله ايدن لوم الى استقسا

بوار كلنجه اوزديلر باشنى كسديلر انوك
بوكزاو نوردیلر بونلر يديلر آنمكى طماغ
بولرده اولدى اولديرده كيمه مال قلدك اوردة
بولاردى دنيا قيل اندى هلاك اولدك اولدك هموطماغ
بوسوزدن كلى نصيحت آلميب يورومه مغرور
اومور يكى حقه فيضيات كه اول تقدير ايتقاغ
كلوبدور زهره بيرسوزكه حضرت خضر كون
دكزيالى كارنده براغاج دكيدى اولقناغ
انوك ديبنى مسكن ايلدى اندة عبارت جون
انوك دينده عبارت ايدر دى ذاتما ايضاغ
كه كلدى كابرسائل ديدى الله رضا سيجون
تصدق ايلمكل بكا كه اندن ايده استفاغ
كه بك ضرورم بوكون سوندير بنى اى كشى
بوله داراخرتده كه اجرينى سن اى نشاغ
كه حضرت خضر بوسوزى اشيدوب جكز يلر
ذائل اولدى انواع عقلى كه اولدك اول كنه ايتماغ
افاق بوله جعفر كيم اول تدر دكله اكا خضر
بنم الله ايضا سيجون وبن جكيم يوق ايتماغ
كه بوقدورمالريم اى كشى رضاء لله ايجون
كه مالك دكلار اصلا كه دنيا مالينه آتماغ
بن انجق كدى قسمه كه شيمدى اولورم مالك
كل امدك طوت المدن سن كه برغير يكا ايت ايلماغ
كه صاتبنى قولومريوا آلمجه مى كه وارخرجا
بنم كوجوم بوكا يتركه بندن ايله استيفاغ
كه وارى صاندك اول سائل كه ساحم ابن آدمه
كه ساحم ابن آدمك كه برنجمه سى وار ايدى
ديدى حضر كه يا عبدم وارامدك شول جبلدة شين

قوله تعالى وامّا السائل فلا تنهر

حصار ايله بونجمه كاربنى جليله سن
كه معمور ايله اطرافين كه جيوان اولميه ايقاغ
كه اوطاغك اوزافلغى هم اولا فرسخ قدر يولدى
كه كوريلر اكا حضر طاغه اول ايلدك ارجاغ
كه ساحم اوه كتمشدى كه همآتمك كورديم
برازدكك ايلدى اوده كه آتمك ايليه ايدماغ
كه اقبال ايلدى حضر كه كندى اوطاغه قارشو
كه قطع اندى برازاغاج كوبكله ايلدى افلاغ
كه برساعت بجنده اولا توسين بارويله ايدى
تمام ايلدى بجمه نك بارو سين ايلدى اوصاغ
كه هم وارى عبارت آنمكه باشلدى تنهاده
تمام قلمغه بشلدى ذكر لرده اولوب اشراغ
بوكزآنمك الوب ساحم روان بجمه يه كلور
كه كوردى بجمه منين كه قلعه كبى اولى ابدماغ
كه كندى عقلى ساحمك كه افاق هم بوله جعفر
كه كيمسه سن سن بكا دكل نه تزبونى ايدوب ابدماغ
ديدى بن برآللهك قولبم كه غيرى قولى ايدكلم
دخى سنكله قولوكم بيورخدمت ايدم ايدماغ
كه ابراهم اتدى وسنته كه الله حقجون دكلم
بحق الله ديه جكز ساحم اولديمه ابداع
كه كندى ساحمك عقلى حضرم هم ديه جكز
افاق هم بوله جعفر خدايه ايلدك اوصاغ
تضرع ايلدك حقله ديدى بن يلمديم يارب
بنم جرمم عفو ايله خطايه اولمشم ايقاغ
ديدى حضره كه يا حضر برازاندم سنى بوندن
كه يلمديم خطا اندم معذر اولديوزى ايغ
بوكزهم نبى نبلر كه سجده ايلدى حقله
ديدى يارب سنك رضاك ايجون اولدم ايدماغ
افاق بوله جعفر ديدى بن حضره راى كسر
بوكز حضر مرديه جكز برواولدك ساحم ايقاغ

دخی سنك رضاك ایجون ازاد ایلدك اولسا خم
ادنین ویردیكا سا خم وارامدكیت مكانكه
كیدركن كوردیكم برادمه صوبوك اونوردوا وشندم
نجاة ویرقولدغمدن اكا كه توبه سین قبول ایله
ندا ایتدك حضرة یوكا عجب سن كیسك ای كشی
دیدك حضرتی سن سویدیك دنیایی هم بخوة
حضرة یوكا ندا ایتدی سكا كیم درلر ای كشی
دخی دنیای یا حضرة كه سن ایلدك اختیار
حضرة یوبنی اشیه وجك كه سجده ایلدی حقه
حضرة سن سجده ده ایكن خدادن برندی كلدی
بنم سویدیكم دنیایه میل اتدك ای سویدیك
كه كندی نفسك ایچون سن برآغاج دكدك تمام
تمكر اول آرادم حضرتك كه بر مكانی وار ایدی
بونوك دینده عبادت ایدردی دائما حضرة
كه كولكه سنده آغاجك قیلردی دائما نماز

بو اشلرهم بتوبه بكا اولوبدور سنده اثر آغاج
كه كندی اولمكا نته كیده اول ادایه ایدوب آغاج
كه الله دعا ایلركه حضرة قورتارای زنار آغاج
كه یدمكه خطا اتدك صوكنی عفو ایت ای منا آغاج
بوزین دوندی بوكا باقدی دیدی حضرة كه اولدوغ آغاج
كه قول اولدوك انك ایچون خطایه ایلدك اتباع آغاج
دیدی بنم ادیم شاروندن كه اتدم حالكی سماع آغاج
انوندك نعمتی جنت كه اتدك راحته ایدوب آغاج
بخله دور لو اتدك لم یضرك علر ایدوب رجاع آغاج
كه یا حضرة محبت ایلدك دنیایه بای رجاع آغاج
كه نفسك زوقین ارادك جفا اتدك اسیر آغاج
مكانك اتخاذ اتدك كه اولدوك راحته ایدوب آغاج
كه اتدم براغاج دكشن ایدكور حكمتی نفاع آغاج
كانه آوكی اندم كه استغفار ایدوب یفاع آغاج
ولی هر سجده اتدیكجه اكا دیدی خدا اوساع آغاج

كه تمن ایلدیك اختیار دنی دنیایی یا حضر
كه دكدك دنیا آغاج كه راحت اتمك استرسك
بنم عزتم جلالم مجون كه دنیایه محبتده
حضرة شاروندن دیدیكم دعا اتدك حقه
كه شاروندن ایلدك دعا صوجون عفو ایت حضرتك
قبول اتدی تعالی الله كه حضرتك توبه سین اكله
كه براغاج دكدكندن اوتری نیلدی حق آنی
فنی سنك تلذذ جون بنا ایلدیكك اولسر

كه ترجیح اتدك آخرتك اوزه ریاه ایدوب آقاع
اولورمی بوندن هیچ راحت بلایه ایلدی ایقاع
كه یوقدور هیچ رضام اصلا بوندن سن ایكلدیكم
كه توبه می قبول اكسون بوخوندن ایلدیكم رجاع
كرمدن سن عنایت قیل اولوبدور رحمتك رجاع
كه شاروندك دعا سیله رجا سیله علی الرجاع
كه رق اتدی عتق اتدیكه بوندن عبرتا لای كما آقاع
نیجه باشیك سن اولوردیلیا تدك سنك طماع

ذم الدنیا قوله تعالی انما مثل الحیوة الدنیا كماء انزلناه من السماء

الا ای صاحب الاقبال مالكه اولمغل مغرور
بلادور باشكه مالك عذابدور سكا اول الیاك
كه انواع لباس سكا كیردم صالینور سك ستر
كه اول لباس سنی برگون یالان اولور صوقار فرد
كیرسك قبر منزلكی حرامدور قرمزی كیمك
كه هم بخی صاری كیمك حرامدیل منع ایلدی كیمك
دكلدور خرقه مؤمن دكلدور خرقه اسلاف
خدادن قورقوسك سن كه كیمه انكی اتكار
حریر اطلس كیرسك سن صالینور سك ذقفاره
غرور ایدك اوما له سن سلاح ویرمك ایدك اكار
انی متاع صنورسك سن اتشدور اول یفا رسنی
كه زیرا حق حرام اتدی كه عضیانده اولور اضرار

دخی هم ویرمیه الله کیه جنتده سکا حلله
که شمدیکی خلق اگر جاهل اکر عالمسن
فقرایه دیمز بونلر عیالیدور حقك انلر
بولر تکری ذکر ایتسه دخی ذکر ایتسه اغنیا
که بیك درهم کومش ویرسه فقرا یه اغنیا
یتشمز هم بونك ذکری فقرانك که ذکریله
دخی فقیر لرك طبعی اشتیها ایتسه کر طعام
که برمیللق ثواب یازار بولله مدینی اجلدن
دخی هم جنت ایجنده که کوشك یاره دور هم حق
اکا کیره میه کسه والا اول فقیر کیر
غنیلر سؤال ایده یوب کندیکی اشیادن
بولر حساب ویرنجه یلکجه اراده
ستکیم معجز موجود یوردمشدور حدیثنده
امام ترمیذی روایت ایدر ابو هریره دن
فقیر لر اغنیا لردن که یتشور یل کیره اول

حلال ایسه سنك مالك کیره سك جنته اما
دخی هر بار سنك ایلکه بر درهم کومش کیرسه
روایتدور بو دنیاکه عمردن که قولق ویره سك
نه بیوردی رسول الله که بر قول تعمیر ایتسه
بو سوره بس مبارك سیدیر خبرده وارد اولدیکیم
بنی اسرائیل ایجنده وار ایدی کامله بر عابد
که بر کون صحرایه جهد عبادت ایتدی الله ه
دعاه بس تمام ایتدیکی حالنده بر ندا کلدی
ایکی انجو فودیلر الینه اول عابدك دکله
که بلدیر لر کبی ضوئی که اول انجو لر ای یار
اول عابدا ونه کلدی که اول انجو لر الینده
فقیر لقده امین اولدوغه شکر حمد لله دیدی
بو کر کودی منادن که برکه اویورکن اول
که جنتکو شلرندن بر دخی کوشك ایچنه کیردی
بونك یانده بر کوشك دخی کوستردیلر اکا

یوجه مرتبه کن یوقدور سکا ای اغنیا لنجار
که جنتده مقامکدر اومقدار نقصان اولماز
عمر احمد مختار دن اشتدیکی بوندی ای تجار
ولی حلال اولور سه یوجه مرتبه یوقدر
بوندی یازمشدور وزنی محقق بولدور اخبار
که غایتده فقیر اولدیغی شیت نیلر دخی اخبار
دعا ایتدیکم الله که بر شی ویرمیه کا جبار
شوکی ال دیدیلر اکا الینی ایدی اظهار
دخی بر سی دنیایه مقابلدور ذره اخبار
که ایلرك ضیا سندن قمر شمس ایدر استفار
دیدی اهلنه ای اهلی سکا بندن اوله استار
ایکی انجو ویردی و رحق که مثلی یوقدر بونك ای یار
واردیکی جنته کیردی اشیت نیلر کورور اخبار
بوکز دیندی بوکه کیم بوسندکدور دخی ای یار
او کوشك ایله مقابلدور بو اهلکدور سنده آیار

بوكوشلرك ايكيسيده قريل آلتوندور وركلا

كه كندوكوشكدن سقى ايكى يرى كدكدور

ديكه عابد عجب انجولرى بيجون غائب اولمكله

ديديلر عابده اولدم بوكدك يوق ايدى امّا

كه دنيايه ميل اتدك بولارى استدك امّا

اويله بس منا مندك كه اغليه رقّ عابده

اول عابده ديكه عورت وارمدكينه ايت دعا

كنه جهدك اوصرايله دعا ايلمدى اللهمه

كنه بركزيدكلدكه كتورانجولرى اى يار

بولارك شوقى سنه انجق كه وصف اولنماز اى تجار

يقلمشن يرياننك كه كتمش زينتى اى يار

بيجون كدكدور بوره كه يوقدور زينتى ضرار

ولى سن تعجيل ايلمه بولارى استدك اى يار

كه دنياى سونلر جنانم يوق ديدى جبار

ديكه اول عابد اهلنه يا اهل ايلدك آه زار

دخى سونلر الكدن خطا اتمشيز اى يار

كه انواع تضرّع علر تذلّل ايدوب اظهار

مكانته قويمالوم درالندك ايلرى اى يار

درّ بيان طالب الاخرة قوله تعالى وامّا بنعمة ربّك

الاى طالب الاخرة اولمه دنيا يجون غمناك

كه برايشه شروع اتسك وجوده كلمسه اول اثر

خدا سوديكى قوللنه كه ويرمز راحتى بوندن

مصيبتدن يكن اول قول يارب سرايلر

آياغنه كه طوقونسه طاش كه واه دسك اللهمه

بنل ولكونلك عمر وتورى سن اولمغل غمناك

قساوت جمله انجيون صوكندن اوله سك ضحّاك

مصيبتلرى فيض ايدر بلالره ايدر ادراك

بودنيادن كيجيمك اول اولور سرايلره ادراك

كه لبيك اى قولوم درحق صقين سن اولمغل غمناك

بخه اولر بناقدر سنجكجون دارجنتدن

دخى سوديكى قوللنه مرادين ويرميه بوندن

كه سوميديكى قوللنه يراز فرصت ويرور بوندن

ولى سوديكى قوللنه كه برايشه آشه

بوسوزده بس منا سبدير خبريه وارد اولديكم

كه يركون حضرت موسى كزردى ساحل بحره

بوطلى وار كافرك يانده كه طباركا اولمكجون

كه مؤمن تكريه سجده ايدر تكرى ذكر ايدر

توقف ايلمه موسى يجبا نظر اتدى

كه وقتاكيم جفادر يلر بولر اغلر بنى بالكل

كه مؤمنك اغى بوشدور بالقى جنمكدهيچ آنده

كه اوج دفعه باتر يلر بولر اغلر بنى دكله

كه مؤمنك اغنده بر بالقى جقدى كه بخنده

كه موسى كوردى بوجاى فراقله كه اغلدى

كه صبر ايله قلمه يارب بومؤمنك آله مندك

يارين سوينه سك آنده يتم اويده كيدمكمناك

كه نه ايشه شروع ايشه هر ايشلر اولمه سمناك

نه ايشه بشله سه اولكس وجوده كتورمز آلك

اى فتح ايلمز اى ضرورت جدير بر ملاك

دمشدور ابن عباس كيم بونى بك دكله ايت ادراك

كه بر مؤمن ايله كافر بولارى كورمك اولدر آلك

باتر بر اغنى بحر موجاغر بر بوطنه قرناك

كه مؤمن تكريه سجده ايدر تكرى ذكر ايدر

باتر بر اغنى اوده اغى بوش جفادر اولمغمناك

كورديم نه قيلدى الله بولارك ايلمشى ملاك

كه كافر اغى طولو اجقده طولو اهب ستماك

تعجب ايلمه موسى بو اشده اولدك غمناك

اوجنده ده كه كافرولك طولى جفادر من الاسماك

اتمه الله ايلمه درك كه فاجدى صويه سمناك

ديدى يارب بونه حالكى كه قلمدك مؤمنى غمناك

كه قلمديك كافرى مسرور كه قلمدك مؤمنى غمناك

سِنَاءُ عَبْدِكَ ايكَرْ مُؤْمِنْ نَجُونْ مَحْرُومْ قَلْدِيكْ سَرْ
كِهْ حَقْ وَحْيِ اَتْدِي مُوسَى يَهْ بُوكَا غَمْ جَكْمَهْ يَا مُوسَى
كِهْ جَنَّتَهْ بُوكَا بِرِيرْ مُثْلِ قِلْدِي اُولْ اَللَّهْ
كِهْ جَنَّتِكْ قَبُوسُنْدَهْ كِهْ يَازْدِي مُؤْمِنَكْ اِشْمِزْ
كِهْ كُومُوشْ دِنْ يَرَايْلِشْ بُوحَوْضَكْ جُمْلَهْ بَنَاسِي
دَخِي بُوحَوْضَكْ اِيجِنْدَهْ يَرْتَدِي بَجَهْ بِالْقَلَرْ
كِهْ حَاضِرْ اَتْدِكَا كَافِرْ اِيجُونْ جَهَنَّمْدَهْ اَكَا مَقَامْ
كِهْ اُولْ بَيْتَكْ قَبُوسُنْدَهْ يَازْلِشْ كَافِرَكْ اِنْسِي
كِهْ هَرْ بِرِسِي قَالْمِزْ كَرْ كِيدُورْ اُولْ بِلَا اَنْلَرَكْ
كِنَهْ وَحْيِ اَتْدِي مُوسَى يَهْ بَسْ اُولْ قَادِرْ رَقِيبْ كَرِيمْ
اَكَرْ اِيدَرْسَهْ اِخْتِيَارْ جَهَنَّمْدَهْ مَقَامِيمِي
وِيرَهْ يِمْ اَكَا دُنْيَادَهْ مُرَادِي نَهْ اِيسَهْ اَنُوكْ
اَكَرْ اِسْتَرْسَكْ جَنَّتْ بَالِغِنْدَهْ اَمِيدِينْ كَسَرْ
كِهْ مُؤْمِنَهْ دِيَكْ مُوسَى خُدَانَكْ بُوكَلَامِنِي
دِيَيْ يَارَبِّ مُرَادِمْ هَمْ اُولْدُورْ اَرِجَنَّتَهْ

كِهْ كَافِرْ دُوشَمَانَكْ اِيكَرْ مُرَادِنَهْ اِيدُوبْ اِدْرَاكْ
سَكَا بِلْدِيرَهْ يِمْ اَنِي كِهْ بُولَنْدَهْ اُولَهْ سِكْ دَرَاكْ
اَنُوكْدُورْ هَمْ بِرَلَرْ قُوَادِنِي كُوكْلَرْ قَدَرْ اَمَلَاكْ
دَخِي هَمْ جَنَّتْ اِيجِنْدَهْ يَرَاتْدِي هَمْ حَوْضَرْ سَمَاكْ
كِهْ اُولَهْ بِرْ حَوْضَدَهْ يَرْ كِيمْ اَنِي تَرَكْ اِيدَهْ مَزْدَرَاكْ
كِهْ صَايِلَمْزْ عَدَدْ لَرِي كِهْ صَايِلَا بِرْ حَوْضَرْ مِنْ الْاَسْمَاكْ
اَنِيدَهْ كُورْدِي اُولْ مُوسَى بُوسُوزْدَنْ اُولَكْ بِسِمَاكْ
دَخِي وَارَاتْدَهْ بِرْ حَوْضِي بِلَالْ عَنْبَرْ بُطُولِي بِلَجْرَاكْ
اَجِيسِي جَنَّتِيَهْ قِرْقْ بِيلْ صُوقُوجَهْ اُولَجَرْ بِاكْ
كِهْ اُولْ مُؤْمِنَهْ دِكَلْ كِيمْ كِهْ قَنِقْ سِكْ اِيدَهْ اِسْلَاكْ
ذِكْرِ بَا لِغِنِي جُمْلَهْ اِيدَهْ لُومْ اَكَا اَعْطَيْنَاكْ
وَلَكِنْ يَوْمِ اِخْتَدَهْ بُومَقَامْ اُولَهْ هَمْ اِيدَرَاكْ
يَارِ نِجَنَّتَدَهْ وِيرَهْ يِمْ اَكَا اِطْعَامْ اِيدَهْ اِسْمَاكْ
كِهْ اِشِيدِيجَكْ سُوِنْدِي بُوفَهْ هَمْ اِيدَهْ اِضْحَاكْ
نِيدَهْ يِمْ دُنْيَايِ يَارَبْ فَنَادُورْ هَمْ وُلُورْ اَهْلَاكْ

اَكَرْ مَنْعْ اَيْلَسَكْ يَارَبْ جَمِيعْ رِزْقِنِي سَنْ بُونْدَهْ
كِهْ كُجُمْ جَنَّتِكَدَنْ بَرِنِي اِيتْ جَنَّتَهْ اِدْرَاكْ
اَكَرْ بِنِي هَلَاكْ اِيتْسَكْ كِهْ اَجِلِمْدَنْ اُولْدُورْسَكْ
بُوكَا بِنْ رَاضِيمْ يَارَبْ هَمَانْ اِيتْ جَنَّتَهْ اِدْرَاكْ
اَشِتِدِكْ بِي بُولْ اَخْبَارِي كِهْ بُونْدَنْ خِصَّهْ اَلْدِكْ
بِسْ اُولَهْ مَالِكَهْ مَغْرُورْ اِيدَنْ بُومَالْ سَنِي اَهْلَاكْ
كِهْ بِرْ بَشْ اُولْ كُونْ عُمْرُدَهْ اُوتُورِي مَغْرُورْ اُولُورْسَكْ
اُولُومْ بِرْكُونْ سَنِيدَهْ مَالِكِيدَهْ اِيدَهْ جُمْلَهْ هَلَاكْ

دَرْ بَيَانِ مَتَاعِ دُنْيَا قَوْلُهُ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ

كَلْ اَيْ دُنْيَا مَتَاعِنِي كِهْ اِسْتِكْثَارْ اِيدَهْ اِنْسَانْ
قَتِي اَزْدَهْ دَخِي اَزْدُورْ مَتَاعِي دُنْيَا بِالْاِيمَانْ
كِهْ زِيرَا بَاقِي دِيَكْلَدُورْ كِهْ تَرْجِهْ كِيدَرْ اُولْ اَلَهْ
كِهْ سَكَا بِرْ فَرْحْ كَلْسَهْ يَا تِنَهْ دُورْ اَنِكْ خُرْلَانْ
كِهْ بُودُنْيَا نِيَهْ بَكْزَرْ مُسَافِرْ خَانِيَهْ بَكْزَرْ
كَلَانْ كُجُوبْ كِيدَهْ يُودُورْ اَگَرْ حَيْوَانْ اَگَرْ اِنْسَانْ
اَگَرْ يَايِ اَگَرْ كَدَا قُوسِي هَبْ اُولُورْ فَانِي
اَگَرْ عَابِدْ اَگَرْ فَاجِرْ تُرَابِلَهْ اُولَهْ يَكْسَانْ
كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ اُولَادِكَهْ بَخِي اُولَهْ سَنْ مَغْرُورْ
كِهْ فِتْنَهْ دُورْ بُولَرْ سَكَا عَذَابْ دُورْ بَلَا بَخِي هَرَانْ
بَخِي قَلْمَهْ اِيلَهْ زِنْهَارْ بُودُنْيَانِكْ مَتَاعِنَهْ
كِهْ جُوقْ دُورْ بُونَدَهْ ذِي قِيمَتْ هَمَانْ بُونَدَهْ وَلُوَانْ
كِهْ زِيرَا اُولْ ذُوالْجَلَالْ اَللَّهْ دِيَكْ قُولِ الْمَدِينَهْ اَكْمَلَهْ
مَتَاعِ دُنْيَانِكْ اَزْدَنْ قَتِي اَزْدُورْ دِيَكْ رَحْمَانْ
كِهْ تَمْثِيلْ اَيْلَدِي اَللَّهْ بُودُنْيَايِ نِيَهْ بَكْزَرْ
كِهْ شُولْ يَرْ كِيدُورْ بِيَكْ اَكَا اَنْعَامْ اِيدَهْ بِرَانْ
قُمَاوُ نَلْرِ يَرَانَدَهْ كِهْ دُورْ لُوَازِنِيَهْ كِيرَارْ
كِهْ بِرْ بَشْ كُونْ قَرَارْ اِيدَرْ بُوگَرْ قُورُورْ كِهْ خَرَابْ
كِهْ بِرْ بِسِلْ اَسِيُورِنَهْ قُوسِي مَحْوَاوُلُورْ اَنَدَهْ
كَاَنَّهْ بِتْمَهْ مِشْ كِبِي اُولُورْ تُرَابْ هَبْ يَكْسَانْ

بوكا بكزر دنيا كل اميد بوكا الدنمه
سرا بدور بس شرابي بل زهر دور نعمه نقمان

قنى بك ازدن ازدور بودنيا ده اولان نعمت
بونوك نعمتى نقمتدور حفادور احتى هران

خبر ده وارد اولديكيم ديدى موسيه يزادر
كل اى موسى كليم الله سكا بر سوز ديم ايتام

وار الله دعا ايله دخى بكا بر سوز بر رزق
كه زير ايك فقير مين بكا حق ايلسون احسان

كه وارسى حضرتده موسى دعا ايلدى الله
ديدى يارب فلان قولوك فقير دور ايلكل احسان

نه بيوردى تعالى الله جوفى استرسك يا موسى
ويا خود ازمى استرسك ايده يم كا بر احسان

ديدى يارب دخى جوق ويركه جوقدور خزينه
كه سن رحمان مجبار سك سوندير قولى رحمان

اولكون كيدى دنيا دنكى فقير موسيه ديدركن
يولونه اندن برارسلاده فقير قتل اندك اولان

كه بارده بارده ايلدى جنا وار دخى فقيرى
خبر موسيه ارشد فقيرك اولديكى اولان

مناجات اندك الله ديدى يارب نه حكمت
بجون اندن بوقى هلاك بيان ايت بكا يا رحمان

ديدى موسيه جون رحمان كه جوق ويرديو استدك
كه جوق ويرديم اوقوليه كا جوق ايلدم احسان

كه جوق دنياده اولن بيل دنيدور دنيا نك حالى
دخى ازدور بوفانينوك دخى مالى كه سن اينان

كه زير ادنيا نك مالى يا نمده ذره دور كمتر
دخى ابتر دور يونك صوبوقدور اولور افقار

كه جوق ويرديم اوقوليه ابد سلامت ايلدم انى
وار جنتده حور يار بولله هم رضه رحمان

شكر لر ايلدى موسى سنكديم حكمت فياض
الكده دور قموشلر سنكدور جمله اكوان

كه سوديكك قولكى سن كه بوندة ايلدى محبوب
عدو لريكه دنياده مراديين ويردك اى رحمان

عجب بوقصه دن حصه سن الدكى ايا معلوم
كل اميد اولادكه سن مالكه عجب ايلمه هران

بولارك فضريني يادين قيامتده كورورسك سن
نه لر ايده بو اولادك قيامتده سكا ايات

يفاكا يا بشا سنك قيمتلو اولادك قيامتده
سبى رسواى ايده يادين اولله سك ايشكه شيطان

كه سن بنم وليم ايدك بكا دين تعليم ايتمدك
كل اميد سنده بنمله ينا ليم بيله فى الميزان

دخى اول سوديكك ما للر كه حيوان اكر ايسه انسان
موسى اولله لر دشمان يا بشه يفاكا هران

ديديكن اولدوران انلر كه تعبير ايتديلر سنى
كل اهل دنيا اولوبده سن مالمك اولديجون هران

بيوردى مخبر موجود خطاب اندك بس صحابه
بيوردى امت صحابيم اولولر قجك سز هران

ديديلر يا رسول الله اولر كملر دور بيوردى
بيوردى اغنيا لر دور بولر اولور دور هران

ديديلر يا رسول الله ندن مولى دور بولر
اشيت ندر رسول الله تفكر قيل بوكا هران

كه زير دنياده بولر اولور دور دخى اخرتده
بولر دن فقير بولر شدور كه امر الهى سيا هران

بولر ليل نهار جمله اومورين حرفايده مالة
كه اصلا بوقدور طاعت بولرده دور عصيان

كذب بولرده بولنور ريا بولرده بولينور
اسراف بولرده بولنور بولار مهين دور دنيا

ظلم بولرده بولنور شراب بولرده بولنور
بولر يك رايمى ايشى هوايه سعى ايدر هران

حقك امرينى طوتمز لر كه قولقو قدنجه بولنر
فقير لروك حقوقيه رعايت ايلمز هران

بونلرك ياتمه وارمك اولور قلبكز اصحابم
كه بونلرك متاعلرين كه زيرا حمله كوروبجك
كلوب بعض رواتدة بيوم مشد ور رسول الله
كه اكثرى جهنم اهلنوك اغنيا لرد تدور

انوك بر سز حقك امرين هلاك اولور سكز همان
كه بزمده اولة يدى بولرك كبى مال هر أت
كه معراج كجه سى كوردوم جهنم اهلى بازركان
كه جنت اهلنوك جوغى فقير لردور اولوب قرمان

قوله تعالى الذين يكنزون الذهب والفضة ولا ينفقونها
في سبيل الله فبشرهم بعذاب اليم

كل اى مال جنه دوشوب زكوتين منع ايدنلر كاذ
كه تكرى قولين درسك يجون لحمة حقك امرين
اشيت مدكى سز عجب حقك دور لواعذابى
سنك بك سوديكك ليل نهار جمع اتديك مالى
ابكى دور لواعذاب اولة سكار دياده واخرته
اشيت نذير ابو بكر كه حق راضى اولة اتدت
يدى دور لوبلا ايله ابتلا ايده اتى الله
كه سوميدبكى امه قالور جمله انوك مالى
نخصرف ايدر اولمالى نخى زنايه شراب كه
نخصرف ايدر اولكشى كوجكه نخى خطا ويله

انوك بر سز حقك امرين هلاك اولور سكز همان
كه بزمده اولة يدى بولرك كبى مال هر أت
كه معراج كجه سى كوردوم جهنم اهلى بازركان
كه جنت اهلنوك جوغى فقير لردور اولوب قرمان

كل اى فقير لرك حقين كيرو احسن ايليان كاذ
يجون صرف ايلمك مالك زكوتنى ايدوب اقرار
سنوك فقى تنوك وار دور بوكا صبر ايدنلر جوق آز
تعصور نده يقه سنى نه جيله ايده هم الجاز
كه خيرى يوقدور مالك طوقنر شرى بيلهرأت
يرادم مالينك زكوتين نخى منع ايلسه جوق آز
برى بودور اولور اولمازه اولور وارثلر جوق آز
اول ادم بذل ايدر مالى كه منكر اشلر انجاز
بوقى كوردك اكثرى سنده يجون كترى ايدر كفار

بليا ايك يكنجى سى مصلت ايده اكا يرطالم
كه بونده نصكره سز درسك بكا ظلم ايله ظالم
الى الله مستطعلدى سنك مالكى اى كشى
بليا ايك اوچنجى اولور عاشق اولانه يا فقر
انوك در يجيسين كله نيه صرف ايدر اولكز
كه قيمت اولور اولها بنا لره طولوانلره
بنى مالك خير لوسى وجوه خيره صرف اولور
بليا ايك بشنجى سى ندور دكله سن اولما
وياد دياية غرق اولور دنخى اولما سن كله
دنخى سنك هالاكيكه سبب اولور دنخى اولمال
ايك التجيسى بوكه يا خريز اولور اولما
ويا اويكى اجاز لر حقار لر جمله مالكى
كل اى ناجر حصار ايله مالك جميعى اطرافين
كه زرعه شرح يازمشدور دنخى بركون رسول الله
ديدكه اتى اصحابم كه حفظ ايلك مالكزى

انبك غرضينى هذك ايدركه صكره مالنى انجاز
كه كتبدى نفسكى سن ظلم ايله ظالم
كه يوقدور فائده سكا كه خيرك كومه همان
كه بذل ايدجمع مالين انوك بولنده اولمه همان
كه اخرى خراب اولجوده حى اشيا يار انجاز
كه عاقبت اولور خراب خير سز مال بودور يز آز
جميع مخلوقات كوردوركه نفعين كوروركز
يا انشه بناد اولمالنصيب اولماز سكا بركز
نصيب اولماز سكا اولمالكه نفعين بولمالى
يا انشه يله يا الهى صويله غرقا اولور لماز
وردور لر مخروح ايدر لر سنى سارق يا كفار
كه غارت ايدر اولمالى يقر لر اوبكى كفار
كه مالك قلعه سى بودور دكوتين ايله قرار
نصيحت اتدك اصحابه اثبيت نه بيورور عمر
زكوة ايله يابك اطرافنى سز لر ايدك اخران

دخی رضا کرده وا ایدك سزلر تصدقله
سوزی سویلر یکن اول اتی دکلمی ایدی همان
که زنکین یهودی که وارثی اتی دکلدی
وارثیم بن زکوتمی ویرایم دیدی اولمان
اگر سوزنده مصارفشه بنیم یولده کی اورتاغیم
توریدیدن نجات بولورکه سارقدن اولور
که وارثی اولیه یهودینك برادورتاغی همین یولده
که هنده دخی کمسنه مناع کتورجوق آز
دیکیهودی کیم اگر مالمی خیرسز المزسه
اکا ایمان کتوریم کفردن اوله یم افراز
اگر خیرسز الورسه انی قتل ایدرم البت
که سوزنده یالانجیدور دیو سویلدی اولمان
که وارث زکوتین ویرمکفقیرکره ایدوب ایذا
هدایت اتدی بس کاضالان اتدی ایدوب افراز
اوساعت کلدی بیرمکتوب انك کندی اورتاغندن
مکتوبنده که یازمشدور سلامتدن اولکوشاز
رفیقلرنمی صویدیلر توریدی یولده کیدرکن
بحمدالله بزسلامتدخی بولدوم سزاولکوشاز
بنیم رم بیروایدی دخی ایلنك اندن بیز
ایلرودی رفیقلرنم تریدی ایلمش ایخاز
بوسوزی شیدیجه هم که کندی وارثی احمد
که حق رسولی عمش سك دونه یم دینکه غراز
که کتوردی شهادتی دخی اولدی که مسلمان
که توبه رجوع اتدی قوکفرندن اولوب شاز
خدادن قورقان امدن دخی قورقه که مخلوق
که هرکیم قورقیه حقدن اریه ملکی کالزاز
وبایده ننه ویرمز حق اوکولمز یاره سن کله
جمیع مالنی صرف ایده انوکه یولنده اول کناز
عجبا اولورمی ایو دیو صرف ایدر اوکما
ویرمز اخرلر ثمادوایه دخی اول کناز

بلیانك یدیخیسی ویرمز کومه اولمالی
اتی انوتدیرمز الله که حالی موتنه بل کناز
دخی سکرات موتنه دیلی طوتله اولکشینوك
دیه مژوارثه اولمادخی اندن قالور احراز
که دنیاده کنی یدیك که اجمالا بیان اندوم
ولی اخرتنه قاله سکا اولکفاید عزاز

قوله تعالى يوم يحمى عليها في نار جهنم فتكوى بها جنوبهم وظهورهم
هذا ما كنزتم لانفسكم فذوقوا ما كنتم تكنزون

کل ای تکری عذابندن خبردار اولمیان شتاق
کل ای خوف ایمیان تحقدن زکوتین ویرمیان شتاق
برثمدیمی حق سنی بو احسن صورت ایخنده
سکا ویرمدیمی حق بوقدر مالی اولفشاق
ویا انکاردمی ایدرسك مالك زکوتینی کشی
ویا انکاردمی ایدرسك عذابی نارسن شتاق
که مشرکلر ایله حشر اولور مانع الزکوة
کانه ویرمیان کشی دخی منکیر حقی احقاق
که ملکی اوله حکمك مالك اله قال اجغیز
نیجون ویرمك زکوتین فقیره ایلمك انفاق
فقر الرقیامتده یقالی یا بیشه سنك
شکایت ایده لرحقه بیزه بو اتمك انفاق
اوله اوچ کشی حسرتده قیامتده دیدی احمد
قنی نادم اوله بونلر هلاك هم اوله لر احلاق
بولمز کندی بدنلرینه یه لر دیشلری ایله
له حیف اولدی بزه دنیاده بزمله بولدی غیری
بری شول اغنیادور که زکوتین ویرمشدور اولی
که مالی وارثه قلمشدور دکه وارث ایلمدی انفاق
که وارث ویردی زکوتین دخی خیره صرف ایدوب
وارث جنته کیر صفا کرده اوله الحاق
سنك مالك ایله الدرمی جنته کیرمه لر
معذب اوله سك ایده لرتنکی احراق

بوتی فکرایت کل انصافه ذکوتك ویرفقرایه
برشول کشی حسرتده انوك برقولی وارایدی
که قول بش وقتی قلدی اغاسی قلمدی انوك
که سوره رحمنه اغای هم زبانیلر
کل امدی انصاف ایتای رخدایه ایلکل قوللوق
برشول شول کشی حسرتده قتی بوك که اندی
که علمی خلقه سویلردی که خلق طوتدی عمل اتدی
بونیده سوره لر اوده دیدیکن طوتمدیغی ایچون
بیوك بلاکلمدیرامکی سن جکه سنده
سنك بك سودیکك ما للرنه صورتده یقه سنی
بوکز تحته کبی بصی رخی هم ایده کیم
که بشیوزیل قدیردن یقه تحتنك اوبدی
زبانیلر اوتحته بصه لر کلینه اول
که بقدك اوتونیایه که عبرت المدیك اصلا
رخی یانکه بصه لر که زیرا آنی کسب اتدك

اولورسك صکره سن نادم اولمالی ایده سنی اخراق
قول اولدیکری یه مطیع اولوبدورغا قساق
کجه ری عمر هویه اولاولدی عذابه لحاق
قولی جنته سوره لر که اندی ایده هم زواق
اولورسك صکره سن نادم بوکوی ایدرسنی اخراق
اول عالمدکی هم واعظ حقك امرین ایدر اتقاق
که کندی عامل اولمدی دییکی علمله نطاق
طوتالر کیمه جنته عذابه کیره اول نطاق
صفاسین سوره لر غیریلر سن اولدك اوتده استحراق
جهنمه کتوره لر اریده لر اوله احراق
بوکز قزیده لر اوتده که اولخدده اوله احراق
بوکز صاحبین آلته لر انوك یاتیله استیواق
که زیرا هم کوزوك اندی غیریده اولدی ایراق
همان مالله بقردیك سن رخی اولسویکك زواق
تجه دورلو امشقلر تله تحمل اتدك استصراق

تجه تحته یقین کلسه طوته تنکی هم اوط بکلر
بومنوال اوزره جهنمه یقه اتش سنی بکلر
بونك یکون سن ای کشی حقك امرینی ترك اتدك
که ترك اتدك بونلك یکون نمازی رخی مسجدی
که بر فقیر سکا ارسله بر آچه دیو استه سه
رخی یوق دیا ایله بر کدیر دیك ایدی بوتی
رخی دورلو حیله ایله بر کدیر دك ایدای کسر
بقیدی کورسکا نیلر یومالیم دیو اسویدیك
بیورمشدور رسول الله یارین یوم قیامتده
قرنلاری احنه طانی قدر بویوك اوله بونلر
بولارك جلدی اللهرخی هم ایده کیم قرقلق
که برنادی ایده نادی یلك بونلری ای انسان
که هر قاتك اراسنده طولو یالان جیان عقرب
بولری سوره لر اوده صغیر سورلر کبی ای یار

کانه کبریت انشه یقین اولنجه استصراق
بونی بك سودیك ایدکس دیو ایده لرسنی اسکاق
بوکولر بولدك بالای سن دیو سویلیلر حراق
حقك امرینی ترك اتدك زکوتك امدك انطاق
انی قوارديك اوکدك یوزیك جویردك ای فساق
رخی دورلو کذب ایله انی یغدك ایدی فساق
که حق نهی انمشن ایکن که امرین صیدیلك ای
که یغدوك ایدانی سن بوتدکورسن ای فساق
که حشر اوله بر از قوم قبورندن کوزی ارزاق
ایکی طولو یالان عقرب که صانکی هربری ازراق
که هر قاتك اراسی اوله وجرکونلك قدر احراق
بولر دورلو مانع الزکوة بولر دورلو مفسد فساق
که هر بریسی صوقه لرکه صانکی صوقه لر مزراق
جهنمده بولاری بس که مالری ایده احراق

قوله تعالى وامّا السّائل فلا تنهر

كل اى حقك عيالنى قيودن رد ايدن ردّ ايدن
خدا وحى ايدن داود قولونه هم بيوردى يكيم
وكلمه ور بس غنيا عيالمدور فقرا لر
اتفاق ايلسون بونلردن مسكينه قولر وير
وكيل ايدنه حق سنى نجون قوله عيالنى
صقين زنهار اى غنيا كه ردّ ائتمه مسكينى
انى قومه قيودن سن غنيمت بل كور انى سن
كرامدى سنده اى محسن ترحم ايله انلره
اگر قوارسك انلرى مالك جمله يكدر سنك
قولاقه ير بكا اى خائف سكا بر قصه نقل ايدم
كلوبدور بس مصايحده ابو هريره نقل ائدى
بنى اسرائيل ايچنده كه اوچ كمسنه وار ايدى
مراد الله تعالى بولاردن تجربه قيله
نجى كلبدى كه برمرك برادم صوره شده بيله
ديدى نكى سوزك سن مرادك نه بودنياده

فقير لردن عيال الله قيودن ايله ابعاد
ديدى داوود ياد اوودغنيلره دكل ايراد
وكيليمه دكل سنكى عيالم تمسون ارداد
وكيل قيلدوم بن آنلرى فقيره مال ايده ايراد
حيا ائتمكى الله دن عيالنى ايدك ايرداد
قيوكه كلديكى زمان حاطرين آل اله ايراد
آنى كوندردى حق سكا كه تجربه ايدروها
كه انس ايله فقير لره اوله سن اوندن اسيعاد
اولور سك سنده بك فقير قيولرده اولوك هر عاد
بو قصه دن سن آل حصه كه ائتمه سائلى ارداد
رسول الله بيوردى درايه لوم بزانى ايراد
بر كمى يرى بر بصرى آقره باشى حراد
كه كوندردى بولاره بس كه برمرك اولوب ايراد
كه وارى ابرصه ديدى اشيت نه سوز ايدر ايراد
خدا و برسون انى سكا اولوك دنياده برمراد

بونى استرم الله دن انى دفع ايده اولسترد
كه غايتده بودور آزطوم كه دفع ايده بوصمادن
كه غير بلركبى انوك تبنى ايلدى ايجاد
محبتك ندور سنك آنيده حق ايده ايراد
بوكز برده ويردى كا ملك كا ذوى لا يعاد
دوه نخى جوغلدى اولى حسابسز اولدى الله
مراد كه نه دور سنك كه ايدبرسن انى ايراد
بوره ذلك كيده بنده كه خلق سوه بنى ايراد
كه بيدا اولدى باشنده كوزلك قيلدر اولوب ايجاد
هوه سك قنوما لده دوندى ايدم سكا ايراد
صغير سوكليدور بكا انى سوه بكا ايت ايراد
كه بونده نجه حكمك وار صوكيده كوريونى ايراد
كه بر صحرايى طولدوركه باقكور ندور اول ايجاد
نه حاسترسك دله بنده انى ايدم سكا الحاد
كه بنده مخلوقى كورم كه عبرت اله يم اجساد

بولغمانوك كوزين يخى صغادى كوزى جلدى
ديدى بوكا كنه ملك كه قتى ما استرسك
ديدى سوكلديرمكا كه جملدن اشيادن قيلور
كاره ويردى برقيلون انوكره واردى برجملى
كه اولقدر جوغلدى هم كه برصحراى طولديرر
كه برزمان مرورا تا بجوغلدى بولنروك ما
كه كلدى بولنره ملك كه اولكى صوره تده
ملك ديدى كم ابرصه كه بن برمسلكنم اى كسر
كه زنگين ايدم اى كشى زمان اولى ايجنده
بوكون بن بك فقير اولدوم بكا كل ايكل احسان
كه ابرص كشى ايدى تجاردى جمله خلق سندن
دعا ايلدم الله مرض كندى بده بكدن
كل ايدى سن بودوه ده بكا ويركل تصدق قيلدم
ديدى ابرص ملكه كيم بوما ل قلدى يا ياما مدم
ديدى ملك اگر سوزكده كاذب ايسك ذكر كشى
كنه اولكى حالكه كه تحويل ايده حق يعاد

اولكيدن ايو اولدكه كوردى كوردى اولما جسادن
انى يخى ويرم سكا مرادك ايلكل ايجاد
قيلور ويرسون بكا الله قيلوندن اولم شفادن
كه قيلوندن قطولادى جوغلدى قيلوني ايجاد
قتى بى حد يخى اولدجها طولدور وبى فراد
جهانى طوندى ما للرى نظر ايتمز حكمته وحاد
كه ابرص يا نتكلدى اشيت نه سويلر اولدن
قتى بك عاجز اولمشم معيشتده اولوب يلدن
بيلورسك سن بنى دوه سكا ايدم ايكا يراد
شو دوه يك بربنى ويرا ولام بن سندن استغنام
قتى فقير ايدك كشى كه برمسكين ايدك حسنا
بوكلوني يخى ويركما سكا اولقادر دعا
يخى ويردى بوكلومالكا اولقادر دعا
يا يامه ده كه دمدن اشارت ايلكه ايراد

كه ابرص ايليه الله كه اولكى كبى سنى
بوعاء ايده جك اول هلاك اولكجمع ما
بيوردى كنه اولسرور كه ملك اقرعه كلدى
كه اخر عده جواب ويردى كه ابرص كبى ملكه
كه تحويل ايدك الله كنه اولكى حالنه
بيوردى مخبر موجود كه اعمى يه ملك كلدى
كه سندن استرم بنده دخى شول الله حقجون
كه بركوز سوزكشى ايدك كوزيكى ويره اول الله
كجان حالكى ذكر ايله بوكون حالكه شكر ايله
ديدى اعمى كاذكله كه نراعمى قولودن
كه وار قيلون ايجنه بكندبكدن قيلون الى
ديدى ملك كاذكله كه الله سنى سوزكده
خدا راضى اولله سندن دخى مالكى جوغلده
سنى تجربه ايده رمزنيده يم درقيونى بن
خدا قهر ايده شويلركه طوتمز تكرينك امرين

مالكى الكدن اله اولسك مسكين دى حساد
تنى ابرص يخى اولدكه اولكى كبى ابعاد
ديدى كاذبخى بويله بوسوزى ايلدى ابعاد
انى منع ردا تدى سوزنده ايلدى عناد
كنه كل ايلدى باشين فقير ايلدى ابعاد
ديدى مسكين كشيم بن كه احسان ايلكدن خود
بكا برقيلون احسانيت بن ايدن ايدم استفاد
فقير ايدك ضعيف ايدك بوكون باى ايلدك وحدا
قيلوندن برقيلون ويركل سوزنى ايله ارداد
بكا حق ويردى كوزيمى كه شكريم ايده رم زياد
بكمز ديكك تركايت سكدوز جمله مال اولحاد
دوامى ثابت ايلسون كه مالك اولميه ايقاد
صقين تكرينك امرندن كه سن اولميه سك ايعاد
صقين آنمه سائلى ساكه كلديكده ايله شاد
كه ويرمز مالنك حقين فقيرى دفع ايدر ارداد

بوسوزدن بس نصیحت آل صدقه ویرمك فقیره
قیامت کونی ولدقده فقیر لر یانیشه سکا
روایتده کلوبدور بکیم روایت ایلدی انس
که وای شول اغنیایه که بکیم یارین یوم قیامتده
خدایه شکوا ایده بولر حقیقتن استه یارب
دیه اولقادر قیوم زیانیله امر ایده
جهنمه کیره بولرکه جمله ذکر اولنلری
بوتخته لری بصه لر بولرك یغرنه تحقیق
که برساعتده بصه لر یدیبوز کره تختنه
که فریاد یاره کربولرلر فغانیله طولوله آفاق
دیه لرس زیانیلر نجون افغان ایدرسکز
که سزطوتمادیکوزاندن خدانك امرینی سز
فقیر لره سلام ویرمدیکز بر شیء اوما ردیبو
کوروك ایچون اوندن حذر ایدرکه بوندن سزحکه بکز

قوله تعالی ان الانسان خلق هلوعا اذا مسه الشر جزوعا

الا ای حارص الدنیا بوحرص سنی ایدر فنا
حرام حلال دیمزسك سن یغاك دنیا متاعینی
بوتون دنیای جمع ایتسك کیه درسك که ازمالم
که هر بردرهمندن هم حساب استر یارب الله
که جمع ایدرکن اولیا نماز قلدیرك درحق
کذبدن دخی زیاده سؤال ایتسون کرك الله
سنوك قارنی طولدوردیا اولا طولدوروز طیراق
که خلق اولندی بوانسان هلوع یعنی فی حارص
بیمشدور حق کتابنده هلوع خلق ایدم انسانی
که اهل بعض تفسیر لر بوکا بر معنا ویرمشلر
که قافطاغینوك آردندیر ایدی برحنا ورحق
که برکره طوطاغیله اوبن سبوردیکی زمانی
که برپنجه ایدی دیای بجردی
قساوتدن بتامرك عجب یارین نه یرامکی
دیدیکی بعض مفسر لر براسم دخی دابه دور

هلاك ایدر بوحرص سنی کرچکی عمری اولورافنا
بونوك وارد ور سؤالی بیلدخی عذاب ایدر موك
سؤالینی بلورمسین حساب استر دخی مولی
که قندن آلی کسب اتدك دیو سؤال ایدر مولی
ویاخود ترکی ایلدك عبادت ایلدك اطغی
کذب دخی زیاده ارسه که واویلا سکا احمق
که اولسه اون کره آلتون بوازدورك ایدك شکوا
هلوع دیو شوکه دارلر که غایت حرص ایدر اطغی
دخی یعنی فنی حارص که خلق ایدوب سنی اطغی
هلوع بردابه نك آدی یرالدی حق آنی اطغی
انوك دوطاغلری وارد ور فنی بوکدور ور عظمی
یدی بودنیاجه قدر یرید جلاری افنی
کنه دورت یاله بقارك وارامك بوعجب غلفی
که هرکون بوایدیکمی یوغاز ایچون حکر قسا
که قافطاغینوك آردندیر ایدی خلق ایله عظمی

كه هركوكه ده برايدى اول دابه اوج دنيا قدر

كه قلقاردى يرينده اول دود قلرينه يرامز

يوردمشدر رسول الله كه طوغمز انسانك قرنى

بوكره مال بتشمدى فقيره بخل ايدر بونلر

كه نقصان اولسه مالدن جزع فغان ايدر بونلر

كه يحيى اوغلى احمدان محمد بن عبد الله

نه بيوردى تعالى الله هلوع ديو اشوكه در كلر

كه يعنى كتسه برشى جزع فغان ايدر اندن

فلان ظالمى كوردكمى بنم مالمى اخذ اندى

اوجاهن يلمديكندن اول ظلم كيمه كندندن

برسبى كايتشه كه اول بخلى ايدر منوع

كه برمسكين اكا وارسه انى دفع ايدر انفله

يحيى اهلينه سوينه كه برشى كيسيه برشى

خبرده وارد اولديكيم كه برنخل كشى وارانيكم

كه طوغمزدى كه اول اندن طلب قيلمز يحى علقا

عجب كه يحى وارمدور يوزيم قرمزدن اولمه شعبا

والا طولده دوردطبراق قبرده اولور اول شعبا

زكوتين حبس ايدر بونلر مالك زكوتين

كه كتدى مالمزيتيم ديو خلقه ايدر شكوى

سؤال ايدر هلوعدن اول يحى ديدم كاجلا

كه سن تفسير ايده مزسك انوك كبى اخلا

كه برشركايتشه جمع خلقه ايدر شكوى

بلك سترى بكا بك ظلم اولدى ديو خلقه ايدر شكوى

فتى بك بكا ظلم اندى كه حيف اولدى بكا عظمى

كه اتفاق ايمديكندن فقيرك حقنى منعا

انوك حقين ادا ايمزانى بك صقلر اول كفار

قوار الى قبوسندن اطار لرانى اول اجزا

اكر وبرايسك برشى سنى ضرب ايده رمنسا

كه عوره تنه بديكيم اشيت بندن كه اى نسا

كه بندن اوج طاق بوش اول اومدن جيقوسن انى

كه كلبى برفقير اوه قبودن ايلدى نذا

كه برايمك وبرك بكا انى اكل ايدديم الا

الوب كندى انى مسكين اكل ايده رك اول كلا

ديدى كابوبى سكا كيم ايدوبدور بنى اعطا

خدا راضى اوله اندن بوكون اتدى بنى اسرا

سكا اندى حميدين ديدى كا اندى جفا

كه الله يولينه وبريم تصدق ايدم استطا

كه قزدردى تنورى كورمدى نيلر اى عماز

كه الله يجون وتورسن بونك ايجنده اى نسا

كه اثواب ندكلوا وارايسه اخذ ايلدى نسا

كه اخذ ايمه بولادى كه المادى اول عمى

كه برد وسمه دوشمه وارسه ترين ايدر اى عمى

انك يجون كبر مبرين كه لبا سلرى بن جمعا

تنورا غزينى بيدى منافق كندى اول عمى

ديد الله يجون سن كيركه يوقرقين تنوره

كه وارى اول خاتون كه جمله زينتين كيدى

بخله ديدى اولعوره نه كه اثوابلرينى جقاردى

بخله ديدى اول مرتبه كه بن دوشمه كيدوم

بوكون دوشمه كيدم اولورمد وشمه زادى

بوسوزسويلدى كيمدى تنوره ايجنه خاتون

كه اوبخكونه اغرين اجمك قبالي طوردك اول فرين
كه نكري دوشني يقمز تنعمده قيلر عظمي

منافق اجدي كه كوردك فرينك اغرين اولدمده
اوتورورمي اتش ياشمه مش سالم حسني

تعجب ايلدك كابوخاتون يانمه مدوغني
كه يقمه دوغنه اتش فني فكر ايلدك جمي

كه هاتغدنه دك كلدي نه فكر ايدرسك اينغا فيلما
كه سن بيلمدوكي كيم دخي يانمدوغين حسني

كه بن دوستلرمي يقمامكه سن اويله يل اينغا فيلما
يتيم رضام ايجون ويردك اول انفاق ايلدك حسني

كه قورتولدك منافقك الندن دخي اوخاتون
الي يقمايدي مي اتش كه جنده دخي حسني

كه الوبوقصدنه حصه كه وارمي ممكن اولدقجه
فقير لرك حطرين يابه الي ردايلمه دفعا

اكر اشلر ايسك بوني خدا راضي اوله سندن
كه يقماز حقدوستني وكه ارتير رزقني خدای

قوله تعالى لن تنالوا البر حتى تنفقوا مما تحبون وما
تنفقوا من شيء فان الله به عليم

الا ايصاحب الايات اشيت بنده يرازاخبار
الا اي صاحب الانفاق كه كشف ايدمكا ايثار

روايتده كلوبدورلركيم رسول الله بيوردي
كه بر مسكيني يرادم صورسه ردنه ويرمجبار

لبله جنت قبولرين كيرامدي اي قولكوم بر حق
ديلديكي قدر كيرسكا يوقمانع اغيار

بيوردي كه اولسره يرادم ايلسه اطعام
كه بر مسكيني طويورسه دخي صوه ويرسه بل انفاق

ايلرق ايدر تعالى الله يدخلنه حق جهنمدن
كه هرحنده دكل اناسي قبشر يوزيل قدر مقدار

روايت ايلدي اغمش كه عدن ابن خاتمدن
بيوردي فرزكانيات اشيت ندر اولو الابرار

كه سزدن بركوزه حق بغده سويلر اوخلاف
كه يعني يوم محشرده سيزه سويلر غني جبار

صاغنه بغه اول ميتي كوره هر تقدبم اندكن
كه كورمز اصلا ويرديكين اكر خير اكر اشرار

كه صكره صولنه بغه كذلك غير شي كورمز
والا تقديم اندوكن كوروب انفاقني اي يار

كه صكره اوكنه بغه كه برغير شي كورمز
كوروب انجق جهنمه كه حفظ ايت كندينی اي يار

صفوك سزلر الله كه اول نار جهنمدن
يريم حورما اولورسه نصدق ايت سن اخبار

روايتده كلوبدورلركيم كه عائشه صديقه
اوتوروركن اوندن اولكه برعورت كلوب امرار

كه جبقه كلدي برعورت سلام ويردي دخي كا
الينوه برينی اورتمش ايدوب كمي ايله استار

كه عائشه يوكا ديدي نيچون يوقدور الك برك
ديدي يا مؤمنلر اناسي كه بوندن امته استجار

ديدي حضرت عائشه كه البت ديويرسكا
ندن الك جولق اولدي ايدرمربوندن استجار

ديدي اولخاتون كا كيم اشيت يا مؤمن اناسي
بيم انام اتام وارك اولوب دنيای استرداد

بيا مرسوارك ايتاقي ففرايه مساكينه
انام سومزدي ايتاقي كه برشي ايمدي افراز

همان برثواب ايله ياغ دخي ويرمشيكا اول
كه غيري ويرمدي اصلا قني بخيل ايدشرار

كه كوردوم حال رؤيامده قيامت دخي كه قوپمش
كه وارديم بن جهنمه كه اندم اهلنه انظار

كه كوردم اتام اوتده قاني عذاب اولو يوزو
كه بارجه ياغ ايندم وارانكله منع ايدم انظار

دخي صرتدي بركوملك انكله اورتمش هم تنين
كه كوردوم دنيازه ويرديكي ياغ ايله قبض اثار

اوُبارجهِ ویاغ ایله اتش دفع ایدرلر بوکا

کهِ کوردیم اتا می جنّت ایچنده ذوقِ عشرتله

جغر یرده نخی اتش یقدقدن تمی دیوا اولغراز

کهِ دخی صوکره بر خلقه کهِ حق ضدنده ایدوکی

که صورروب اتمرندن کردیم سن بو اکرامه

ایردك بوردولته ندن ایردیك ایده رم سندن استجار

جوابِ دنیاده ویردیکیم تصدق اولسبب اولدی

بحمدالله بو اکرامه بنی حق ایلدی ایجاد

کهِ برقدح صو الدیم بن اوحوضدن انلر ایچون

کهِ ایلتم اتامه ویرم ایچه بوصودن اولضرر

اشتدم برن کهِ برندا شونوك الی جولاق اولسون

حقك روشمانته صوایل تیویرلر یوم القیامه

اویاندیم اویقودن کوردوم الیم یرقوردی تمشریق

محقق بویله در بوایشلر بوایتهم تصدیق ایدی

دیدیکحضرت عائشه اگر یومره سوزی یارب

سوزندهِ صادق ایسه بومرتبه الی ویرکنه ستار

که اولساعت انوك الی دخی کنه یرین وارد

کنه اولکبی اولدکده ویردی غنی جبار

صقین ظن ایلهِ زنهار دخی نقصان اولور مالکی

کهِ نقصان ایلمز الله جوغلدیرمالکی جبار

خلوصی نیتی ایله فقیرلره تصدق ایت

برك یرینه یك ویرلر کهِ حق طوت بوساعتده

خصوصا اهل اولکه هم کهِ طالب دخی کیم اولکه

بولره هم تصدق ایت کهِ اجرین بی حساب آلیجار

رسول الله بیورمشدور تصدقله بسم مرتبه

بری برد ویرسه بری اوندور بری یمشدور دیمشدی

بری یمش یك اولور برینك صاسی یوزدور

بونوك هر برینوك صاحبین دخی ایدم بین یاشار

کهِ صادق ایجون ویرلر اجره یه کهِ ویرر

کهِ ظلمه ویرلر اجره ایجون دخی ویرجبار

واما برینه یمش ویرلر اون قوکشیه ویرلر

کهِ یمش بیکی ویرلر اونه خصمنه ویرلر ایشار

ولما شول صدقه کیم برینه اوله حسابسز

کهِ عالمله ویرلر اونه حسابسز ایله خوش اجار

که صلحله ویرلر اون دخی اجری انك حسابسز

کهِ بینماز ویرسك ایده سك صکره اوزار

سکا بر قصه دیه یم کهِ بونك حصه الکشی

نه احسان ایدر اولدر اق تلر اکرام ایدر جبار

مکر کیم حضرت داود زمانیده واریر خاتون

کهِ برکون صائم اولشدی رضاء الله ایچون یار

دخی وار ایدی بر قصوحه بغدایی اوخاتونك

دکرمنه کتورلی اوکونمك ایچون کیم ایدی یار

اوکوندی قویدی قابونه ای یوکلنه صیرتله

کهِ بیلی طهور ایدی اوکوندی کلدی خاتونك

کهِ برك یل طهور ایدی اوکوندی کلدی خاتونك

مکر یلینه بغلنمش اوخاتون دخی اوج ایمك

کهِ یولده دخی فطارم اولور یه یم بیوده ایکی یار

اوکوندی کلدی برسائل رضاء الله ایچون اوکا

بکا بایك ده کی ایمکی ویریه یم قرنمه ستار

جفاکار ویرسائله رضاء الله ایچون خاتون

کهِ کندی قالدی اج اوبکون دخی صباحدن ستار

ایکی غنی ایله کجه حبا احدك اویومدی

بری اجلقدن اوتورلری اون قصه سی ایشار

کهِ وارمی داود دمخاتون شکا ایدکا ایلدی

دیدی هم بیل ایله دعوه ممکن اولمز صبر ایت ای ستار

کهِ بیك درهم کومش ویرك اینه دخی خاتونك

بونی خرجان وارلی کشی بوایشه اوله سك ستار

کهِ الدی جقدی قبویه مکر کیم قبوده اوغلی

سلیمان دورغش بیل کا سویلدی اولدی جبار

دیکه یایام سکا نه دی دیکجه آتدکی دعوایی
که قصه خبر ویردی الیوبر مدی حقیمی
سلیمان دیکخاتونه وارد بخی داوده دی سز
رجوع اتدی کنه خاتون داوده یکه یاداوود
که ویردی بخی خاتونه که بیك درهم کوتوردی بخی
که کلدکنکه قبویه کینه دوندوردی سلیمان
دیکداوود اول خاتونه سنی برتعلیم ایتمی وار
سلیمانه خطاب اتدی بیجون کوندره سك بویله
سلیمان دیکای یایام حکم واجب دکلدور
حکم واجب دکلدور بیجون نافله اشلرسك
یله جائز در بس داوود بخی کلدکی پیل داوده
که پیل سویلدی داوده بکا امر ایلدی خازن
جائز در ملکه داوود خطاب اتدی که یاملك
که خزینه دار دیدی بکا بخی امرك ایلدی جبریله
جعفر کی جبریله داوود بخون خازنه امر اتدی

الیوبر دیمی خفلکی که یلدز سنك ای اخیار
که بیك درهم کومیوش ویردی بنی منع ایلدك اخیار
کتوروسویلی حکم انسوق حقدکدر کجه ای اخیار
که البته کتوردیرسك که سن دعوا جمی اخیار
دکلدورمکن ای خاتون پیل ایله دعوای اخیار
که خاتون کلدی داوده که ابرام اتدی اول اخیار
بلی قبوده سلیمانه بنی تعلیم ایدرجیاز
بیجون ابرام ایدن بوکا دخی ممکندور اخیار
که ویردیکك درهم فضله دخی دکلدور اخیار
بحمد الله سنك امریکی طوتریری کوك اخیار
خطاب اتدکی عتابا بیجون خاتونك اویز اخیار
که پیل خازندی ملکه دخی امر ایلدی اخیار
بجون امر ایلدك ربجه بواولی المغه ای یار
انوك امری ایله بنده که ربجه امر ایدوبدی یار
دخی بوخاتونك اونبس که ضایع اتدیکوی یار

حواله اتدی جبریله اوده میکائیله کلمه
که حق کوندردی جبریلی که کلدی بخی داوده
فلان ذکره ای داوود دلندی اندن دلندی
بوندن اول خاتونك ای داوود
بوکیده اولان تاجرلره امر ایلدوم جمله
بولر جمله زکوتلرین حساب ایدوب بیرکدیردی
دیدیکم خاتونه داوود که ای خاتون نه اشلدك
خبر ویردی کاخاتون باشنه کلنی جمله
بلده مادرك اوخ آتمك بن ویردیم جمله سنه کا
بخی اولکون اودوخ ایدم بخی تکری رضا سنجون
دیدی داوود نه خدا ایله که تجارت ایدنلرك
که تفسیر صاحبی یاردی بوبنی تفسیر تیسیر ده

حواله اتدی میکائیل جمان خلافته ای یار
که حق سکا سلام اتدی اشیت ندر سکا ای یار
دیندن دلدی برقاره صوکندی ایچنه ای یار
انوك اوندی اوتری بن نلر احسان ایدم ای یار
نه دکلوا وار ایسه زکوتکز ویرك بوکا ای یار
که اوچیوز یوز بیك قدر التون ای ویردکا کجا
بوکون نه عمل اتدك سن خبر ویر بکا سن ای یار
که یرسائل بکا کلدی یرالله حقیجون سیاد
دیدی الله زیاد السون که سنك مالکی ای یار
بوندن اول عملیم ای داوود که یوقدور بنده هیچ خجل
بونکلوا فایده سی اولدر که سنده ایدکور ای یار
که بوندن بس نصیحتلر فقیره ایله اعتبار

قوله تعالى وأقرضوا الله قرضا حسنا

تصدق دفع ایدر بلادن عمری زیاده ایدر
دخی مرضلره شفا بودور صحیح نصیحات
تنکیم وارد اولمشدور که اخبار صحیحده
که ادریس حضرتی یرکوندیرنده اول تجلیات

كه عزرائيل جقه كلدي بولدرخي اوتوروركن
كه برقزايله اوغلان بولدره اولدي تقريبات

ديديلر يا رسول الله كه سن يزكاح ايله
كه يزده مسرور اولله لوم بوكون اولم تزوجات

بولري ايلدي نكاح ترزوج اتدي لر يوتلر
بولرجون جقدي لر طشره ايدوب ادريسه تفصيلات

ديكدي ادريسه عزرائيل اشيت بندن سن اي نبي
بوقزايله بواوغلانك اولويدوركمري تقريبات

كه اوجكون فالدي بولري عمرلري دخي تمام
نعجب ايلدي ادريس بوحاله اولدي فاكرات

كه فالدي كندي عزرائيل كه يرزمان مرور اتدي
كه اول اوغلان يني كلدي ويروب ادريسه تسليمات

كه ادريس كوردي اوغلاني تعجب ايدوب يرزمان
كه كلدي يني عزرائيل ايدوب ادريسه تسليمات

بوكرادريس سوال اتدي كه عزرائيل ملكه
ديديكي قزايله اوغلان حياتدن دور محققات

نه حكمتدور اولومدادين بولرذوق ايله
خبرويرديكا يا ملك بوحكمتدن محققات

كه عزرائيل خبرويردي اولربوره دن جقجه
كه برفقير جقه كلدي بولردن برشي تسليلات

بولرويردي بوسائله تصدق اتدي برآنجه
انك ايجون بوره قرق يل عمرويردي بالذات

دخي ولاديله مالني كله جك هم بلالري
كه دفع ايدر بالله دخي انلري اولور محفوظات

تنكيم بعض اخباردن كلوبدورنقل ايدم
بركورت جقه كلدي ايدوب اوغلونه تحقيقات

جمله زمان اراده اولوبوله مكاني عورت
اميدين كسدي اوغلندن اه زار اتدي بكياد

خادم كلدي اوتوردوكه برلقمه طعام ربه
كسلدي يمدن آنمك اولوله بي كليات

كه برسائل جقه كلدي اولقمه دن كاورتدي
كه برقلدي كينه كندي برزمكث اتدي تسكيات

كه برساعت كچه چكن بوكرا وغلان جقه كلدي
خبرويردي اشي جمله باشه كلن محققات

دخي بريرده كيده ريدم كه براصلان جقه كلدي
نجه طوتدي ايسه يلمدن قودي صرتينه تحقيقات

الندي يني يره ايكي پاره ايدمين در
كه براديم جقه كلدي يوزي بياض مشوراد

دخي اثواب بياض كورنجه ادم دورر اول
باشندن طوتدي اصلاني كه اولدي اعزنه كرمه

نجه اورنجه اعزينه يقلدي اولره اصلان
براقدي بني اعزندن كه عقلي اتدي تذهينات

كه قلق يا اصلان دي هم شيخ اولدم اصلان دي
دديكينه كه اول شيخ همم كه لقمه لقمه تكليمات

برقدي هم قجوب كتدي كه اول ساعت بني اصلان
كه عقليم باشمه كلدي حيات بولدم اولدم بالذات

برذره ورمت يانه بقدم اوشيخي هم بولامدم
كم ايدوكين بلامدم بني اول شيخ اتدي تخليصات

كه قلقدم بن بوله كردم اولشدم كه هم كوزلر
تعجب اتديلر يكا جميع همدا تدي ترجيلات

وكن ايرمدي عقليم لقمه لقمه ديديوكن
بونلر عاصلي نه ايدوكني عقليم اتمدي تدبركاتك

سئوال اتدي انا سيني بونلر اصلي ندعجب
خبرويردي انا سي هم فقيره ورديلر كرامات

رواياتده كلوبدركم عبادت ايلدي براديم
يتميش بلجه كوندوزم خدايه اتدي تعبيدات

كه اشلدي اوركاه جميعي اتديكي حيط اولدي
اكابر مسكين اوغرادي تصدق اتدي تحقيقات

جميعي عصيانني الله انك ده مغفرت قلدي
دخي ويردي كا الله كيدن اعمالني كرامات

روی عن ابو الدرداء رضی عن رسول الله صلی الله علیه وسلم من صام فی صوم رجب یوم واحد فکانما عبد الله فی جمیع عمره صدق رسول الله

لا ایصاحب الخیرات قولق ویرایکل سماع
سنی مسرور ایدر بزکون اوروج طوتدیکی ایسه اوتاغ

رجب ایندہ سن اوروج اولدوکسه ای کشی
نجه موجبه ایدر سکا قولق ویرکا ایدم سماع

ته بیوردی رسول الله انی نعل ایده یم سکا
بوبنی دکله نصیحت آلکه جوق اول سن ای صحابه

که نقل ایدر ابو الدرداء رسولی فخر جهاندن
که براره اوروج طوتسه رجب ایندہ بالاجماع

که بزکون صائم اولسه رسول الله
ندکلو اویره ثوابی اکابک ایله سن اسماع

جمع عمر ندہ اولکشی عبادت ایلمش قدر
یزایله رفقه بیل صفقین شک ایلمه ایضاع

رجب ایین بتون طوتسه صمادن برنده اکلمه
که مجده یا ولی الله دیوا ندایده اوضاع

فجا نجان ترغنه کلسه اکا بزصوویره الله
که صوصمیه هیچ یارین اولور قیامتده اوله قناع

کیره قرینه اولصائم کیصوصامیه اصلا
که قیرندن جیقه اندصوویه قائمه جیقه قناع

که بزمکان وبن الله اکا جنت مقامنده
که یتمز منزله هیچ اول که غیری منزله شجاع

بقه اولمنزله اول ردیه اولقادر قیوم
عجبه ارجی بوکا بکزر که بر منزل دخی ایقاع

حق رضا سیجون صائم اولنلری بیان

کل ای حقک رضاسنی تحری ایلین عبادت
اکر قولللوقره کرحک سک دخی اوروج طوتوب

بودور دخی که شهر الله تجنب ایتمحارمدن
تمثل ایله طاعته بودور سبیل اصل ارشاد

که تطهیر ایت دنا یاسک تحمل ایله شهوتدن
تزین ایت صیام ایله حرامدن اتمه استبعاد

دخی اوروج طوتان کشی معاصیدن بعید اولور
یقین اولور خدا سنه اولور مطلوبه استیعاد

تقرب ایله سن بوندہ تصدق فله فقرایه
یاخود غیری عمل ایله اوله سین سند اشتهاد

که غیری فرض کرادا ایتمش قدر سکا ثواب
ویره اول ذو الجلال الله محقق بویله دور وعد

بوایه یدیکی سن غنیمت بل شکر ایله
کونکی صوم ایله کیچر کجرمه فرصتی عباد

بوآغر شاه مشهور دور بونلره مومنه رحمت
بوایده کیم اولنلره عذابی رفع ایدر جواد

کلوبدور نهره برسوذ ای نعمان بیور مشدور
که بزکون بن رسول الله ایله کیدرکن ای عباد

که بزمقبریه اوغرادق براز ایلندیکه اوستنه
رسول الله بکا ندا بکادن اولمدی ابعاد

کروبکا خطاب اندی رسول معجزی موجود
شو قبرک اهلینه دخی قبر عذاب اولور عباد

دعا اتدم بولره بن براز عذابلری کتدی
که تخفیف ایلدی الله عذابلرین براز ابعاد

کروکه خطاب اندی که یکله بنی یا نعمان
اکر بونلر اوروج طوتله رجب ایندہ بل ایراد

که بزکون صائم اولیکه کجه سین قائم ولیکه
عذاب اولمزی بونلر منجاة بولورکه هم فراد

دیدم بن یا رسول الله که بزکون اولسه صائم
که قائم اولسه بر کجه عبادت ایله اولعباد

قبر عذابی عجب منع ایلرمی اولصائم
دخی اولکجه قائم اولمقله منع ایلر مجای عباد

بیوردی اولجهان قبری که یا نعمان اشیت امدی
که شول الله حقیجون بنی کوندردی اولجواد

كه قائم اولسه برکچه عبارت اتسه صبحه دك
رجب ایندہ کی برکون ثوابی نمدن اولمقدر

اکا ایزار تعالی الله که برپیل صومنی جبار
بوئی بویله حقیقت بلکه تحقیق ایکی عالم

عبد الله ابن مسعود رضی الله

که مسعود اوغلی عبد الله روایت ایدر احمدت
رجب ایندہ برمؤمن اکر طوتسه ایدی اوروج

که بشمش بللق عصیانك یارلغه یه تعالی الله
دخی یزار اکا الله که عزّ غزا فضلنی

دخی یتمش قدر مسجد بنا ایتمش ثواب ویرن
دخی اعطا ایدر الله که یتمش انبیا فضلنی

دخی یتمش که قول ازاد ایتمش قدر ثواب ویرن
اکر مؤمن نذر یك برسی اکر عورت اکر اركك

کلوب دور برفناوید بیور مشدور رسول الله
انوك قلبی ابدا اولمز که قبر اولدیکی زمان

کناهندن جقه اولکسن اندن طوغمشه دوکه
خزینه اولوبر کتاب که برحدیث دخی یازدی

آشیت نذور رسول الله قولق ویرسوکا سن اتیان
که برکون دخی اولورسه نذر یغام ایدر دیان

دخی ویرم تعالی الله که یتمش حاجتن اینان
بوکا شك ایلمه صائم کرم کا نیدور اولان

دخی یتمش قدر کوبری بنا ایتمش کبی خیرات
برابر اولمه بونلره ثواب یوندن ایت اینان

دخی یتمش ختم ثواب دخی یزار اکا رحمان
که بوایده اوروح طوتسه کجه قائم اولمه اینان

رجب ایندہ برکچه که احیا ایتسه برانسان
دوکر خیر اکا الله باشندن اشاغی اینان

دخی شفیع اولمه که بیك خطا اهلنه امن ایتان
روایت ایلدی انس خدا راضی اولمه الله

بیور دی رسول الله برادم مغربی قلسه
ختم نمازی
صلوة مغرب اردنجه یکرمی نافله قلسه

ایکیده برسلام ویرسه نه بیور دی رسول الله
بکا جبریل خبر ویردی بونوك تو اینی بلیك

مبارك قولکزین جکدی دخی هم کیم خبر ویردی
دخی اهل عیالنی که حفظ ایده بلادن

صراط اوکنجه اولادم که شمشك کبی پك قوراق
روایت ایلدی سلمان فارسیدن خبر ویردی

رجب ایلی طلوع اتسه برکدیر بردی اصحابی
که برکون بونلره دیدکی خبر دار اولوك اصحابم

نعم ای نور کوزین اشیده لوم کالامنی
بیور دی بس رسول الله بلا امت اصحابم

خدا بونلرك ارواحین که قبض ایتمك مراد الله
وارسون جنت قبولرین صعود ایدر ملك شمدی

که رضوان که اولورهم اولنر جنت وسطنه
جعفر یر خزنه دار اولمه قبولری اجاق فرحان

رجب ایندہ برکچه نه اعطا ایلیه رحمان
که هر برنده اوقسه که اخلاص فاتحه قران

خطاب بیور دی اصحابه اشیت نه بیور دی حنان
دیدیلر کیم بلور الله دخی هم مفخر موجهان

که حفظ ایده الی الله دخی مالینی فی الجهان
دخی رفع ایلیه اندن عذاب قبر اول رحمان

حسابسز دخی عذابسز کیر جنته اول فرحان
خدا راضی اولمه اندن اشیت نه بیور دی اون حنان

که هر کون جمع ایدردی اول باشینه امین اینان
که جبرائیل خبر ویردی بکا دوکجه ایت اینان

که بزی ایله سن مسرور دیو سویلدیلر اولان
که بش کسه یه اول الله نظر کرامت ایده احسان

که امر ایلیه رضوانه جنانه وارکه سن رضوان
که صالح قولکزك روحی جقرکوکه بوکون الان

وار ایرجمله خزنه دار لر راجه لر هب قبولری
جیقه هجوم غلمان لر کی جمله ایده لر افیار
کی جمله مطلع اولنه کیم وار ایسه جننده
عمر حضرت بیوردی خدا راضی اولنه اندن
بیوردی نخی کاتبات بلی مخصوص دکلدور کیم
بو اکرام دخی بونلره ایدن اول ذوالجلال الله
عمر حضرت بیوردی دیدیکیم یا رسول الله
بیوردی بس رسول الله بونشك اولمی دیدیر
کی جمله مشتاق اولورلر کی اول بش کسنه روحنه
نخی اعمال صالحه نخی صائم اولنه بوندن
کی حقدار دنیادن الا ایجه جنت شرابنی
ایکنجسی شهید لردور کی حقدار دنیادن بونلر
اوچنجسی سونلردور کی جمعه کونلرین بیکلر
بنجی لر سوداگر لر معین بولنر نخی شول کاسه لر ایله
کی دور بنجسی عالملر کی تبلغ اندیکلر امری

نخی کوشك جاریه لرین قبولر اجله خزانه
ارواح روحنه اولورلر الحاق کی راحت بولنه لر
ملائکه مقربلر کی روح انبیا فرحان
دیدیکیم یا رسول الله کی محمد صلعم پادشاه هر ان
کی هر کیم بونلره کبی عمل ایلسه لر الان
بو دکلو بولره راحت صفا لر ایده نی جنان
بو بشده بیر عبر و بیر سبله لو مر بونلره الان
رجب ایچی سوندورنخی تادیب اولنه عصیان
زیارت ایده لر جمله ایده لر تهنیه اولان
نخی حلالی حرامی کوره دن بونده اهل ایمان
کی کوثر رجب در لر اوصوردن ایجه اهل ایمان
کی حتی نهر عسلده کی ایجه نجه اولان
بولره دنیادن حقدار ایجه سوداگر مغفران
کی لا له جواهر کی کلمه وصفه یل ایمان
ایده لر خلق نصیحت لجك حرامدن ای انسان

کی بونلره بشنجی سی بقاء الله مشتاقدور
بولر دنیادن جقمز دنخی اولکی امان کله
بی سعید خدریدن روایت اولنه کیم شدد
الا ان رجب دیدکی شهر الله احمد دور
کی بر کون صائم اولسه کرنه احسان لر ایده
اکا رضوان کی اکبری اکا رحمان
ته پادشاه لغه بکزر نه بکزر غیریه فرحان
کی وصف ایده مز کسه کی یره کوکده هر انسان
نه نعمتدور کرامتدور نلر احسان ایده
کی برحندق یرادن اول کی بین الناس و البر ان
کی یتمش یل قدر یول دنخی یول اولنه ایقان
اکا رحمان
کی حفظ ایده انی الله بولردن شک ائمه ایمان
کی بشکون صائم اولورسه بکا واجب دیدی الله
کی قیرمدن جقه لر
کی التی کون صائم اولورسه بیکی یوز جمعه لك
قرصیالو بوزی کی ای بدر اولدینی زمان

بولار غیریه دکلدور مراد لری همان رحمان
ایجه خمر ایر مغفرت اول کی اندن جقه اولر امان
یوردی مشدور رسول الله اشبنه سوتلی اثنان
کی بر کون صائم اولسکز نه احسان لر ایده
اکا رضوان کی اکبری اکا رحمان
ته پادشاه لغه بکزر نه بکزر غیریه فرحان
الی وصف ایده مز کسه کی یره کوکده هر انسان
نه نعمتدور کرامتدور نلر احسان ایده
کی برحندق یرادن اول کی بین الناس و البر ان
کی یتمش یل قدر یول دنخی یول اولنه ایقان
اکا رحمان
بولردن صقلیه الله جمع درت ایرمیه ایوب
کی حفظ ایده انی الله بولردن شک ائمه ایمان
اوقولیمی قیامتده انی راضی ایدم هر ان

٥٠٥٧٩
WSC-1431-1743

يديكون صائم اولور سه بدي قوسي جهتمك
سكركون صائم اولور سه سكر قوسي اجله
سكا نقل ايدرين بر سوزكه بوندن قدري اكله
كلوب دور وضده بر سوزكه مسعود اوغلي بوري
كه بركون بن رسول الله عندنده اوتورركن
انوار حسني ضيا سندن دخي طولنه عرضه
رسول الله كادبدكه نرد نبرد يا يكت
ديديكم يا رسول الله بنم كيم قوم عيسيدت
دخي بن خدمت ايدرم كه والده سي مريمه
اوقودوم اندن ايجلي اقودوم منجه كرا تلر
رسول الله كادبدكه قاچ ياشده سين دي بكا
كه حتى آلتوز يل كجدي ايكيموزك آراسندن
ديديكم يا رسول الله سني بن رضو ايدرم
كه اوكي كبا بلرده سنك فضلكي بن كورردم
كه بن عيسي يه سويلدوم دعا ايله بكا ديدم

قبانه هر طرفلرين برحومه قلميه نيران
اجله هركونر ايجون كه حق جنتلرين ديان
بوسوزدور جوهر اخبار بوسوزدور دررضه جنان
خدا رضي وله اندن سوزنده بوق اصلا كمان
كه برادر جعفه كلدي كه غايت ذي جمال احسان
تقدري بوق جمانده هيچ رسوله ويردهم سلام
خبر ويرمكا قصه دن خبردار اولديم شبان
كابن خدمت ايلدرمكه اولدوم بن كا خدان
يتشديغ بن زمانلرين كوردوم اكله اي ذيشان
بولريك زوقلرين كوردوم سني بن استدم همان
بنمله عيسي بيتنده كيمجك جوق سنه آرمان
كه سن قچ ياشنه كيردك خبر ويرمكا بورمان
سكا لاحق اولم دررضه دخي امتكه هر آن
دخي امتلرين فضلين كه عاشق اولدوم اولمدن
ارشدين بكا الله محمده ديو اهر آن

دعا ايلدهم عيسي تعالله قبول اندي
خبر ويرمكه بشلمدكه كوردم يكي عجايبدن
كه بركون حضرت عيسي ايله سياحه جغدم بر
انوار مرطاغلر جمله كه لاله جواهردن
دعا ايلدي بن عيسي ديدي يارب قوت ويرسن
كه باشنده اولنلر كورديم دررالهي بن
نيچه آندي ايسه دعاكه كوردي كندي بيزه
كه بوندن صكره روح الله دعا ايلدي اللهم
الهي طاغه ازين ويرته كوردي سه ايده بيان
خدا ويردكا ازين فصيح دل ايله سويلدي
كه سويليه باشلدي نكيم كلدي ايسه بشه
بنوم طاشلرمي الله دخي جوهردن ايدوبدور
مرادي بودور انولكيم محمدي كوره بركز
كه ايجمد محمدي سويب استدي كي ايجون
بوعابد قوم موسيده كه كلدي كيركه فارنه

دعا ايلدي بن عيسي ديدي يارب اخرجه

ارشدر ربوقته هم بحمد الله بني رحمان
ديديكم يا رسول الله فوق ويرمكا سن يزدان
كه كوردي يرپوجه طاغلكي كه بوقدور مثالي همان
كه هريري ضيا ويرير قراكوكجه نوران
بوطاغك تبه سنه بن جقام ايدم دخي سيران
كه عبرت اله يم بوندن بكا اوله قوم عيان
طاغك اوستنه جقمشلرين عون ايلدي سبحان
الهي طاغه ازين ويرته كوردي سه ايده بيان
ديد عيسي يه ته استك مراد ايلكدن بيان
ته اكرام اتديسه الله قوسين ايلدي الله
كه زيرا بنم ايجمده كه وارد وزيركشي آلان
دخي امتيمي كوره يتشه وقتيه اولجوان
بنم طاشلرمي جوهردن اندي واحد حنان
كه استرز امم احمدن محمدي كوره برزان
كه حتى كوريم آني نه هيئتده دخي آلان

كه اول طاغ يادلبوركي ايجنده جقدي بزادم
بوزكوزل اوزون بويلي تيريوق انواع جهاد

كه عيسى بوكا ديديكم خبر ويركا يا شيخ
كه فاج پيل بوينده عبادت اولورسك اي يار

ديه خجل كا ديدي اولورم بن قوم موسيدن
كه خدمت ايلديم كا اوقودوم توريه فرقان

كه هر بارى محمد امتى ذكر اولنور ايسه
كه استرديم بن الله دن ملاقات ايليه رحمان

كه بركون ديدم الله بنم ايله محمدك
آرا موزده زمان جودودوخي ديدين اي رحمان

كل امدى اى خداوندا كه لطف كدن كرم ايله
شوطاغك ايجنه ادخال ايدوب ايت سن بني رحمان

كه بن يتشم محمدك زمانته هم امتى
اولديم بن كه يارب كه بودور افضل امتلر

كه عيسى ديدي بوكا هم نه زمان تبر اولونده
بوطاغ ايجنده اولورسك كه فاج پيل ولدى

ديدي بوطاغك ايجنده اولورم آليوزيلدين
عبادت ايلديم حقه تمنى ايدرم هر ان

محمدك بخى امتى اين استرم الله دن
كيجه كوندوز بودوردعا كه كوسترم بكا

ديدي عيسى كه يارب بر اوستنده عجب يارب
كه افضل وارمى هم بوندن اولده عجب بودور

خطاب اتدى كا الله كه يا عيسى اشيت بندن
كه امت محمدن بري اوروح اولده اينان

رجب اينده برادم محمد امتيندن اول
بوايده برادم روح طوتسه نذر اكرام ايده

اول ادم بوندن فضلدور امت بوندن اكرمدر
كه يركوزن طوتديغى اوروح مقابلدور بوكا اينان

عن علي رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم انه من قال صام
في شهر شعبان يوما واحدا حرم الله جسده على النار وجعل وجهه في نور النعيمة
مثل يوسف عليه السلام صدق رسول الله وصدق حبيب الله

محمد شهري جون طوغدي حافظ الاه اى صوه مزدن

كه رحمت اتدى عالمه اوروح طوت بوندن اى زهاد

محمدى سوراسه شفاعتين اوماريسك
بوايده صائم اولورسك طوتارسك سنين زهاد

جمع اعضاكى بالك ايله كه امسالك ايت محارمدن
ايكى كوزيكى حفظ ايله محارمدن سن اول ابعاد

عليدن كلدى روايت خدا راضى اولدى اندن
رسول الله بيورمشدور بونى اول ايله ايرد

كه بركون شعبان اينده كه صائم اولسه بر مومن
انوك تين حرام ايدر جهنمه كه اولجواز

فيامنده انوك حسنى يوسعدن خى ازيدور
تعجب ايده مخلوق كه ظنه دوشر انفاز

ملك محبارسولمدور رسول ديه ملك كلور
ملك ديه نبيلردور خى اختلاف اولدى ايجاد

كه اوج كون صائم اولسه بر ملك كلمه عرشدن
اوبشر يا ولى الله مقامك جنت اى زهاد

خى مغفرت ايلدى خدا
جمله كنا همى
ندكلوار ايسه عصيان كه سندن كيدر زهاد

فجاه شهر تمام طوتسه اكا واجب اولدى جنت
خى اسان ايدر الله سكرات الموتى اجراد

خى قبرك قرانلغك خى رفع ايليه الله
رفيق اولده اكا بونور كه برفديل اصه جواد

خى اسان ايدر الله جوابى منكر نكيره
خى اورته جميع عيبين كناهين كزلر اوبجواد

كه برتنها يه ايلته كه اندن كمسه يوق وحاد
كه لطف كدن بنى عفو ايت كه سن ارحم جواد

بومنوال اوزره عصيانك خى عفو ايده الله اولوحاد

كه بر ترهب سؤال ايده جمع عصيانى سندن
كه بو احسانلرى سندن بو ايده عمى صيامندن
كلوندورركيم خالصه عبدترحمن مطعوندن
خطاب اتدى رسول الله اشيت بندن اى صحابم
كه هر ركعتده اوقسه كه فاتحه بر كره
اون ايكى بيك شهيد ثواب يزار دفترينه حق
انوك دفترينه يزار سكسان كوندك عصيان
رواينده كلوب دوركيم بو رمشدور رسول الله
كه صائم اولسه يرار م كه شعبان ابتدا سنده
كه مر ركعتده اوقسه كه فاتحه بر كره
كه كوكدن كله جك بلاى دفع ايليه الله
دخى حفظ ايليه الله كه ابليسك شرور ندن
كه حق يغمبر ديوبنى كوندرن اللهم
كه مغفرت ايده الله كه يتمش كناهى
دخى دفع ايليه الله عذاب قبرهم اندن

كه بر ترهب سؤال ايده جمع عصيانى سندن
كه بو احسانلرى ندن بو ايده عمى صيامندن
كلوندورركيم خالصه عبدترحمن مطعوندن
خطاب اتدى رسول الله اشيت بندن اى صحابم
كه هر ركعتده اوقسه كه فاتحه بر كره
اون ايكى بيك شهيد ثواب يزار دفترينه حق
انوك دفترينه يزار سكسان كوندك عصيان
رواينده كلوب دوركيم بو رمشدور رسول الله
كه صائم اولسه يرار م كه شعبان ابتدا سنده
كه مر ركعتده اوقسه كه فاتحه بر كره
كه كوكدن كله جك بلاى دفع ايليه الله
دخى حفظ ايليه الله كه ابليسك شرور ندن
كه حق يغمبر ديوبنى كوندرن اللهم
كه مغفرت ايده الله كه يتمش كناهى
دخى دفع ايليه الله عذاب قبرهم اندن

كه حمله سين عفو ايده دخى اول قادر جواد
بو ايوك بركه سنك قيامتده دوزخ عباد
ديدى در دى رسول الله نه يورك اشيت عباد
كه اول ليله شعبانده اون ايكى قسه اوچ اخلاص
كه اون بشكره اخلاص اوقسه قلسه بن عباد
اون ايكى بيك ملائكه دخى عبادتى يزار جواد
بو دولت كيمه وريلور كه سن قدرى بيل زهاد
بو اخباره قولق ويرسن بورور اوشبحه ابعاد
كجه سنده ايكى ركعت نماز قيلوب ايده سيتاد
دخى اخلاص اوقسه كه دخى ايليه اعزاز
دخى يرا هلنوك شرين دفع ايليه اول وهماد
دخى ظالمك ظلمندن سنى حفظ ايليه عزاد
قسم اول ذاته كه اشلر قولونه جواد
كبيره دن صغاير دن نه كلوار ايسه جواد
دخى هول قيامتده دخى اغزاعنى جوق آذ

قال عليه السلام من صام فى شهر شعبان يوما واحدا فى ابتداء الشهر فى صلوته اثنين ركعتان دفع البليات صدق رسول الله م

حديث جونكيم تمام اولدى مجالس غرور يازدى
محمد بن حرير در ابو حفظ كبير يدن
ابو حفيظ وفات اتدى دفن ايلديلر بو يدن
سكز آى دخى وارمدم حوذ بن انوك قبرينه
اوتورورکن اومقامده كه عارض اولدى بر وجعه
كه كورديوم حال رؤيامده ابو حفظى كبير يده
دخى انوك حيانده كه بر نورلان وجهدى
كه بر ديديم حبانكده كه احمر وردى بكزردى
ديدى بو كا خوفون بكزك صارى در دى شيخ
محمد بن حرير در ابو حفظ كبير يله
كروبكا خطاب اتدى بكم كوردى سه نقل اتدى
كه قبره قودى بكزينى بكا كلدى ايكى ملك
كه دخى صوردى يلر بكا كبير والمان اسلامدن
كه بوندن صكره كيدى يلر بو منكر نكير يندن
اندن بر طوبوزى وار بكا بر اوردى طوبوزى

كه بر اخبار دخى ديم مناسبدور بوكا حفاد
قولق ويربو سوزه بوكوندبودور اوش غير آلاد
رجوع اتدك اوين طريقه ايلدك ايجاد
دخى صكره واردم بركون زيارت ايلدم ايجاد
كه بانده اندن يزا لحظه ايودم ايلديم عطاد
سلام ويردم ابو حفظه سلامم تمدى ايجاد
كوله دونمش انوك بكزى صارى رمش اولمش جاد
صارى رمشى كوله دونمش بوزنده نور اولوب افراد
كه بكزيك كوله بكزردى نوره بكزردى اولوب افراد
كه اخرت قرنداشى ايدوك كوردوك شديك دنيادة افراد
ديدى قرنداشيم ديكله باشمه كلدى جوق آذ
سؤال اتدى يلر الله دخى بيغمبرى دلشاد
باذن الله جواب ويردم بولاده بر برى دلشاد
كه صكره كلدى برمك نكر اتدى بكا جواد
قجان اوروبجه طوبوزى اتش طوبوزى بنى ايجاد

دیسعد اولمز حذیکیم که وصفی ممکن اولماز که حتی اگر لریم کریف اولسه صفوف ایجاد

که قبرك دورنده کار ندن یالان لر دخی عقر لر جقوب کلدی بولر بکا تبی صوقدیلر ایجاد

بوعذابلر ایچنده بن سکرای بندیم انشده که شعبان ای طوغجه کیم رمضانی یدا آتابی

که شعبان بشدا سنی که صائم اولدیکا نه بوصومدا عرمتنه کیم بو ایوك حرمتنه بن

بوشدتی جکان نذر صرار مزمی قرنداشم عذاب ایتمه بوکا غیری دخی سن کیث مکانتنه

دیدیم بن ای قرنداشم بجون سلامم المدك ایجاد دیدیکه سلام عبادندن بزا برلدق

اویاندم دخی اویخودن قالقدیم بن اوه کلدیم ابوحنظ کبیری کوردك دخی بیوك اولیا لرکز

هم عالم ایدیکه هم تقوی دخی زاهد ایدیکه عابد که دائم ذکر ایدیکه شی ذکر سویلمزدی دائما

فنی ذکر فنی اوروح دخی فنی خدا سنده

آیا لطف حق الله که لطفکدن کرم ایله نجات ویرسین عذابدن ایدوب رحمت پیره وداد

قوله تعالی حم والکتاب المبین انا انزلناه فی لیلة مبارکة
انا کنا منذرین فیها یفرق کل امر حکیم صدق

الای عاشق حضرت ذکر ایت حقی فی البرکه که زیر ایرکیجه دور کیم اشارت اندی حق کا

مفسر لر بوکا بر قاچ معانی ایلدی اعدا که بعضیلر محمد اشارت دیو رحم لفظی

ویاخود کندی ذاتنه قسم ایدر بیورور حق مراد بود رحقك که لیلة مبارکة دت

که اکثری مفسر لر دومزی بکا الدیلر اگر بوکا سول کلسه بجون دنیادی مبارك

که جمله اهل عصیان هپسی بونده مغفور اولور برکاهن بر ساحر بر یده خمر ایچن دائم

دخی یارلیغامز الله مصر یا ازنا دائم برات هم بجون دنیادکه بونده حق یراد وبدور

که مؤمنلرك الینه که برات یزار الله

که احیا ایله سن ای ذکر الله ایله کثرت دیدی اولدخی منزلده که یاحمیم تنزیلات

که حاجیلر اشارت دور که میم قبول بشارت خطاب ایدر اکا الله خطاب اکابر الدوات

بوقرآنی یزاندیردیك مبارك کجه ده یا لذات که براه کجه سیدور که که تفسیرده یزار یا لذات

دخی سنه محقق بن عمر ایت بوندن تعیدات جواب بودور بوکا انسان خیر بوندن اولور کثرت

والا دخی دورت شی که اثمز مغفرت رحمات بریه اتایه اتایه هم که عاصیلر دور کرام

دخی دیا بینلری یا زلغمز خدا ذرات که یزیلدن اویله دکن اندوکلرینه ویرمیله براه

جهنمدن ازاد اتدیم دیو یزار اکا براة

كه عبد الله رقيه سؤال اولندى براتدن
كه لاتشبه نيه بكزركه شول ذى قيه بكزريور
كه مؤمنلر نماز قلسه اوروح طوزكوه ويرسه
ملكلر مؤمنه دركر قضا ايدك حقك امرين
حسن بصريدن رضى سؤال اولندقده قوللرى ويرل
بولاده بس جواب ويرديكه زيرا حق تعالى الله
كلوب بعض روايتده ملكلر دركر بوكجه
تكبير مؤمنلر بيرام كونته دركر مبارك عيد
روايتدوركه رسول الله كه احيا ايتسه بيرام
كه انلرك قلبلرى اولمزكه قلبلر اولديكى زمان
ديدكده بعضى مفسرلر بو حديث معنيسى بودركه
سنه ده دورت كجه وارديركه بارى شاهيدلر
صفين زنهار آيا مؤمن بكجه مسن بوكجه امين
ابو هريره بيوردى رسول الله فرحيله اندن
كه جبرائيل بكا كلدى بو ليلة براتده كيم

بو زنكجه دورلى احمد اجلو دركوك قبولرى
بوكجه ده نماز ايله بوكجه ده نياز ايله
ديدكده بن يا اخى جبرئيل بوكجه نه كجه دركيم
خطاب اندى بكا جبرئيل بوكجه فتح اولونقو
كه بونده مغفرت ايدعمق قوللرينى الله
حقه شرك قوشاندن پرهيزى ساحن برى كاهن
برده آجقه فائده سين يين اولدوشر عسز
ابو الحسن علويه سؤال اولندى براتدن
جواب ويردى اوسائله كه زيرا ليلة براة
قدنجه سى جون رحمت دخى اعطا كجه سيدر
كه احياء علوم يازدى خبرده وارد اولديكيم
كه كوردك طاعك اوستنده اولوبدور پرضا مرم
خدا وحى ايلدى كا يا عيسى سن نه استرسك
ديدى عيسى نعم يارب بكا كوسترنه شيدور
كه اولكه طاش بكى بار مايجندن حفظ برشيخ

دخى رحمت قبولرى اولور مفعول فعيلا
اليك قالديرحقه قارشو امرك استه مقبولا
بودكلوا تا ويل ايلدوك بونوك قدرنى بيسينا
كه اوجيوز قبو اجلو دركه رحمت اولكه خطيئات
والا بش كسنه يازلغامز خدا ذرات
برديه خمر ايچن دائم برى زانى مزينات
بولادى مغفرت آتمز مكركيم اولكه تائبات
كه قدرى ايلدى اخفا براتى اندكى ظاهرات
تضرع اولنه لر ايدجك بوكجه دوركثرات
كه رحمتم ارايه قوللريم اولميه كه تائمات
كه بركون حضرة عيسى ايدوبدوطاغه
بوكون كوردى تعجب قلدى اولدكا فاكهات
كه بوندن دخى اعجبا سكا ايدمى بينات
نصيحت آله اندن اولكه يم بندمزاهدات
قتى احسند دوراول فوجه عبادتده مبالغات

كه بر كوجوك اعاج انوك اوكوندة كوريكي عيسى
بزربرندة حرمكي برندة ياش اوزوم بيتر
ديدي عيسى اولكيشيه اوكوكده كي عج ياشيخ
ديدكي عيسى نه زمانده برو بوندة اولورسك
كه شيخ ديدي دورت يوزسنه دنبرو ايلجندة يزرين
ديدكي عيسى كه يارب دخي دنياده بوندة عجب
خلق وحي ايلدكا آشيت بندة كه ياعيسى
كتورمه اندة برنبي محمد دور انوك آدي
كه دخي بوكون اوروح طوتسه كه شعبان آيني انلر
خصوصا ليلة برأة كه احيا ايده لر ايدي
بونوك دورتيوز سنه دن برو اتدكي عبادتدن
ديدي بس عيسى حضرتي نوليدي بن ضعيف قولوك
تمنى ايلدي عيسى محمده اولة امت
انوكجون كوكه رفع اتدكده صكره ايتدكه بيرة
اولوالعزم نبي ايكن طلب قلدي محمدي

كل امة تدعى الى كتابها اليوم تجزون ما كنتم تعملون هذا كتابنا ينطق عليكم بالحق
قوله تعالى شهر رمضان الذى انزل فيه القرآن
هدى للناس وبينات من الهدى والفرقان

الا ايها المؤمن قولق ويرايده يم اعلام
صوم رنكيدور اسلامك كه انسز مسلمانلر اولمز
صيام بيرة فرض ايتدي تطوع قلدي قيامن
ديدي اول حضرة علام رجب بنيم امدوديدي
رجب مصائم اولني يارلغاردم جميع جرمن
كه شعبانده اوروح طوتسه كه مطهر اوله يارن
كه طوغدي شهر مؤمنين طهارت استر اول ايده
كه تعظيم نه ايله اولور دخي عضو ين ايده امساك
ايا غني اوكوه اربين دخي ظهرين حفظ ايده
دخي قولاغكي امساك ايت كه ايت غيبت دكلدر
دخي ديلكي امساك ايت كه ثما يعني سوبلمه
كوزكله بقمه حرامه كه امساك ايله كوزيكي
حرامي قتمه قرنكه قبول اولمز قوا اعمال

بيان ايدم سكا صومي كه اولدور زينة اسلام
كه انسز جنته كيرمز مزد مشدر وحضرت رسول عليه السلام
بوكا كيم تعظيم ايتميه بري اولور اناك ضررم
محمد ايله دورور شعبان كه اولور سيد الانام
بولاره كثرت رحمت كورور لريحه مقام
شفاعت بيرلغين اجله بريكه ختنه ضرم
جوطوغدي عيد رحمتي عالم بوكا تعظيم كرك اكرام
قولاق ديل كوز قرين حرامه ايتميه اقدام
كه جمله سين ايده امساك اوروح بويله اولور
دخي جلغوم لردندر ندكلوا وارايسه بدنام
كه زيرا حق قبول انمز اوروجكي اولور حرام
كه برلغمه حرام قرفكون عملر محو ايده اعلا

رسول الله نه بیوردی که جوق صائم دور مغبون
اروج طوندوم دیو ادعوا نی که سن قله سکده
که یومی آخ کوره سکده دخی صوبجمه یه سکده
که مؤمن دیو تعوی قله سك سنده آنی کشی
که انواع ضیا قلرکه بوندن اتخاذ اتدیك
ندله فرض ایدك سکا بو شهری تعظیمی الله
دخی یومه حرامه غیر بنك ملکنه بصمه
رمضان آینی سکا دخی فرض ایلدی الله
که بر یلده کامله واریجه سنده آنی کشی
اوحرامدن بده نکدمجه انواع آت بتدی
ایدرسك بوندن سن ذوق بوآی ذوق ایی یکلدی
بوآیده ارییر سندن دخی اوحرام آتلری
مذلت آیدور بوآی تقرب آیدور بوآی
که تطهیر ایت بوآیده سن قلبکی باکله حسددن
توضع آیدور بوآی فقرا یه مساکنه

که جوق صائم دور مغفور بوفا ایدر داعی لام
انشاء الله لصکره که مغبون بو دور الام
که دفتره یازلمیه که واویلا سکا بدخام
حرام حلال دیمز سرسك اوریله آغزیکه لجام
حرام میدور حلال دیمز ایدرسك اتقام
تحری ایلمك آنی که صورمك برنیه صیام
دخی زنایه خرسزلق که ایله هم سن اقدام
امر الله ی قایرمزسك قنی ایمان قنی اسلام
بنجه حرام دیمیش سکا بیر الله جون امر ایدیر علام
بوصومله کیده بوآت بده نك باکی یا الصیام
تذلل آیدور بوآی ذکر آیدر وقار فهام
که اکثر کونکی آج گزر دخی ایت افطار سن اخشام
اطاعت آیدور بوآی عبادت ایله هر آیام
دخی کبر حسد ریا صقین آغزیکه اوریلور لجام
که اطعام آیدور بوآی که محتاجه ایده اطعام

بو بر شهر عظیم دور که که نعظیم ایله اوآنی
بو آیده برکجه وار دور که یك آیدن خیر لو دور
تقرب آیدور بوآی که انواع قصد قلر
بو آیده بر ذکر اشه که نافله نماز کبی
بو آیده دیلکه مهلت ویرمزسك سن آی کشی
بو آیده فرض ادا آتمك نماز کبی زکوة کبی
که صبر آیدور بوآی دخی جنت ثوابیدور
که توبه آیدور بوآی که انواع معاصیدن
اکاهم کیدیر الله دخی حلة جنتدن
طهوره بوندن بر آجی کانه اشلیه الله
جمع جنت یمشینی اکا روزقبله الله
که اوبله بر لذیذ دور که آنی وصف ایده مز وصفا
که برکسه بو آیلر ده که بر صوسوسن صوویر
که اوبله بر صودور که لذتی الدن طوتولور
بیوردی سید الکونین که بر مؤمنی برکسه
بو بر شهر مبارکدور که بوندن جوق انعام
آنی احیا ایدنلر ویریله یك یوجه مقام
بو آیده بر ثواب آتمك که یك ثواب اوله آی تمام
که غیر آیده فرض نماز قدر ثواب ایده انعام
که غیری آیده بخشیش شکر قدر ثواب ایده انعام
که یمنش فرض ادا آتمش قدر ثواب ایده انعام
کورورسك اندن یدن سن نکر احسان ایده انعام
طاعت آیدور بوآی جمع اوامره احکام
دخی هم کیدیر بر تاج مصیا اوله جمع اندام
قیامتده جمع مخلوق آج ایکن اولی اوله طعام
که بر نده بر دور لو طعام وارد ور یلك نام
همان الحق بیلور الله نه حتدار اولی اوله صوام
که جنتده صوویر حق ذجیل احدم
بر بجن صوصه مز غیری صوفه قادر دخی آجام
طیورسه قارنی بر کز دخی صوویرسه اول اعلام

يدى حندق الى الله ايراق ايده جهنمدن
بوأى كثرت ارزقدورركه دنيا ده واخرتده
بعض صالح اولان قوللر فقراى مساكينى
دخى افطار جغيرير دخى فطره ويرير بونده
دخى تجربه اولمشدور بوايده كى اولان نعمت
اوزره طوتان كشيه حق كه ويرديكى ثواب قدر
كه نقصان اولميه اصلا انوك اجرنده اى كشى
اونوزكون افطار اتديرسك يكى قات اولور اى كشى
زاد بده دخى وتدن بوافطار نده اوترى
ديكلر يا رسول الله كه جمله موزبولامازوز
كه بر فقير طويوره حق قدر نعمتيز بوقدور
بيورمكه بس رسول الله بليك امت اصحابم
كه حتى بر ايجم صويايله افطار اتدوره سكو

كه هر حندم غك آراسى يديوزيل قدر آرام
نصيل ايله كلور بوأى مسافر كبيدوصيام
بوايده كوزدور انلر ايدركه انلره اطعام
دخى زكوة ويرير بونده دين انادى اولان انام
قصور ايدن كثير اولور بوشك ايله صوم
كه افطار اتدورنده اودكلو ثواب ويرانعام
كه بركونك يكى اولور بيوردى سيد الانام
يكى اى صائم اولشجه ثواب ويره سكا علام
الم جكديرميه اصلا قيامتده سكا علام
كه يزده اتدوروب افطار بيره حق ايده هم ايدم
نجيده لوم بوخصلتلر بولنماز يزده يا حكام
بوثواب ويره الله اوروح جواذ ذى الاكرام
بتون قارن طيور مشجه ثواب ويره سكا علام

در بيان حديث رسول الله

الاى مؤمن صائم اجديك سكا قوتلو اياب
بوايك فضلنى ديم بيوردى فاتح الابواب

بوني سلطان قيلوبده ورحق قصور ايلر اوزرينه
مفضل قيلدى بوأى مكرم ايلدى توأب
قجنكيم داخل اولنجه خدا رحمتى دوكر
كه طولدوريرير ايوزين بتون رحمتله توأب
كه اوسطى اولنجه كز ايدر عاصيه مغفرت
كنا هلرين يارلغار سون مغفورا ولودر باب
رسول الله حديثنده نه بيوردى اشيت انى
رمضانى طوغدقده اجله رحمت ابواب
كه جنتك سركز قبولرينى اجار كا الله
يا ربدى قبولرين جهنمك يله مرتاب
كه شيطان بغلنه دخى كه زنجير لرايله تحقيق
كه فورتله شهر وزنده جميع مؤمن يله مرتاب
كه بونده قولينه برقول كه بر از شيئى ويرسه
كه مغفرت ايدر الله جميع كناه اولله سلاب
كه دورت خصلت جوق اشماك بوايده سزلره تمم
كه دورت اوخصلتك برى شهادتكمله سيد
بوايده عرشك آلتندن اسرى ريل قنى احسن
كه بر اوازجقار اتدن اشيدنلر اولور خيرلر
كه جوق استك بوايده سزخدادن جنتى عدنى
كه وارميدور عجب سائل سوالينى ويرمرا كا
كه استغفار ايدر لرسه ايدر انلرى مغفرت

ايكيسين حق سورانوك دخى اشليني اجاب
ندورا وخصلتك برى شهادتكمله سيد
دخى استغفر الله هر دورت بولرى برا ولله يالاكاب
ميسر در لرادنه قنى نازك اسرا لحباب
اولما ستغفار ايدر حقه غنى جبار ما ولا يناب
دخى اوتدن صقنمغى خدايه ايلا كز اينا ب
نه استرسه ويره اكادعا لرين ايدر ايجاب
اكر توبه ايدر لرسه كه محو ايدر جميع اثاب

خصلت خمسة فى شهر رمضان مختص فى ذلك الخمسة

كنه اول شاه كونين برى ايدر بوكون مسرور
كه جوهر نقشه عمودن صدور ايدر برى جهور

بونوك راوسى جابر دوز نقل ايدر محمد دن
نه يوز در رسول الله فوتو وبركا اولمغفور

كه بش خصلت وبرمدى حق بوايده امته كيم
كه يعنى غير يغمبره كرم ويرمدى بو شئى

اوكش شيخك برسى كيم بوايك ابتدا سندن
ضعيف امتلرمه حق نظر ايده قلوب مغفور

اكر بركز نظر ايسه كه برقولنه اول خالق
ابدا كا عذاب آنمز اولور اولدى ثما مسرور

ايكنجى سى بشك تدبر كه صائملرك اغزنوك
قوتوسى مسكدن اطيبدور قولر اولر مشكور

ايكى كره سويدرلر كه برافطار زمانيده
برى حقه ملاقى اولديغى وقتده بيل مشكور

كه منتظر اولور صائم نه زمان افطار ايده دييم
نه زمان راحتم كلور نه زمان اولورم مسرور

كه افطار اولديغى زمان يرار اجرى كلور
سرور ايله تراويحه كيدر قيلر انى مفخور

بونوك كبى يارين جنت مقامنده ندور كامله
جنا بحق جمال الله كه منتظر اولمه مسرور

تجان حقك جمالنى مشاهده ايده جكسن
كه برفرح كله اكا كه يوقدور هيچ كا مغبور

اونوره كلور جمله نعمى جنت هم اندن
اولمه حيران سركردان اولمه لردائما مشكور

بوذوقدن ايلرو برذوق دخى اولميه جنتده
بوعزتدن اولوابرشئ دخى هيچ اولميه مشهور

بشك اوچنجى سى ندور كه تحقيق هم ملائكلر
كه استغفار ايدر جمله قوم امتمه ماجور

ابو الليث رحمة الله كه تفسيرنده يازمشدر
كه امت محمدجون كه استغفار ايده منشور

اول آينه ايدر استغفار كه قولره هر آن
ندكلوا وارايسه ذى روح كه استغفار ايده منشور

دنى كوكده اولان قوشلر بولرده ايدر استغفار
ندكلوا وارايسه يلديرلر كه ايدر استغفار منشور

بولر جمله كجه كوندوز خدايه يلوارير لركيم
بولرك ايچون صوجلرين عفو ايت اشتدن اولر مجبور

رسول الله بيورمشدور حقك برملكى وار دور
كه وارد وردوزت يوزى انوك قتى بولدوردر مشكور

ايكى بوزتك اراسى كه بيك يللق قدر بولدور
كه هر يوزنده برآغزى يرآتدخالق مشكور

كه هر آغزنده برديلى وار ايده لرحقه استغفار
ضعيف امتلرنيم ايچون دعا ايدر حقه مزبور

بشك دوزخ بنجه يدى دوزكه سولر جنته الله
كه صائم قولريم ايچون مزين اولديو مزبور

كه هر صائم قولرى ايچون جميع زينتيكى اخذ ايت
كه راحت اولر سنده صفا لر ايده لر محظور

كه زيرا دنياده بونلر بنجون اولديلر صوصيز
دخى آج كزديلر بونلر بنجون اولديلر معسور

صفا لر ايده لر سنده يسونلر دور لوانعملر
دخى قوجسو بولر حورى سوه لرهم دخى مشهور

بشنجى سى ندور انوك كه لجا نجه اولدقده
كه جمله سين كه يارلغار كناهندن جقرطهور

رسوله صوردى بزكسه قدر بنجه سيمدور اولر
ندن مغفرت ايدر حق بوكجه ده جمع معزول

رسول الله نه بيوردى قدر كلدور انما
ولكن صوم ك آخر كجه كه اولر دخى مسرور

كه بزكشى وار بزخدمت ايدر بزكسه يه كوندوز
الور اجرتنى اخشام انوك كبيدور مذكور

بولر خدمت اندیکر که طوتدیکر حقك امرین
روایت اندیکر بس عمر رسول فخری جهانه ندن
فجان امت اصحابیم رمضان کجه لری ندن
تحرك ایده یلکن سزه حق ذکر ایلسکز سزلکر
که رحمت ایلسون الله روشکدن دائق یا مؤمن
اکر فالقسه روشکدن دعا ایدر ایدی کاروشك
فجان کیسه لباسنی دعا ایدر ایدی کا اثواب
فجان غلینی کیسه دعا ایدر ایدی کا یابوج
فجان ایدست مراد اشه که ایریق ایکنه آلسه
که ویرجنت کاسه لرین یوصائم قلوکه یارب
فجان ایدست اله جعفر دعا ایدر ایدی کا اولصو
فجان طورسه نماز اول دعا ایدر ایدی کا اول بیت
دخی قبریکی نور ایله که غایتده اوله شوقی
نظر ایدر ایدی کا الله دخی رحمت ایدر ایدی کا

حقك امری برین بولندیکی بولرده اولدیلر مغفور
نه بیورمش رسول الله قولق طوت اوسك معقور
اویانسه کوزه تحری ایلیوب اوخورسه مدور
ایکی ملك سزه سویلرکه قالقدوشکلکدن
که ذکر تسبیح ایله سن کجرمه بوکونی مغرور
که یارب بوکا بوکسك دوشك کا ایدوب مقرر
که جنت حله لرین ویرد یوعا ایدر ملبوس
صراط اوستنده ثابت ایت دیو دعا ایدر ملبوس
دعا ایدر کا ایریق که وارجنته سن مکبوس
شراب سلسبیلندن قوصائم ایجه معطوش
جمع کنا هنی رفع ایت کا هدن اوله اوتعقور
بونوك قبرینی طار قلمه که غایتده اوله فور
تعالی الله قبول ایدر اولور قبری انوار پور نور
قولوم بندن نه دیلرسك دیله ایدر سوزی مقبول

الا یا ایها الصائم که صومك اوله مقبول
والاولی اکر سندن اولوسه شکوه جی صومك
الهی قولکدن صومین قبول ایلکدن ثمله شکوجی
ایا صائم بروکل سن سکا مجده ایده یم بن
سکاده اولیفیا متده قبله اولدورلوا کرابی
خبر وارد اولدیکیم یارین یوم فیا متده
وارمه حوفك دیوانته که سجده ایده اوکنده
دیه حق یارمضان سن نه جون اغلارسك بکا
مرادم بودور ای باری بنی صائم اولنلری
خطاب ایدر کا وارامدیارمضانیم
دخی بریر شو نلریکیم حلال ید ایدی سنده
که ذکر تسبیح ایله سن کورنکی جمله حلالی
وارامدی سنده بریکدیرلیندن یاشدی جمله
نه دیلرسك دیله بندن ویرم جمله مرادك
مرادم بودور سندن بولاری باشنه یارب

اکر اولدیکی ایسه مقبول یا شکره دولتك مکمول
سنی یغه انشاره اوله سك اوندن سن معبوض
که خوشنود ایت نی یرندن شفاعتمی اوله مغفور
اکر صومك ذکر فکر یله طوتدیکی ایسه مشغول
سنی رجا ایده حقدن عذابدن ایده اول معزول
که شهر رمضان کلور کوزکی صورنده اولر تجهول
تضرع ایده اغلیه که صائملر ایچون مبذول
دیلدیکیکی دیله بندن مرادیکه اولام موصول
کرم قیل مغفرت قیل اوله رجنته موصول
سنوك قدر یکی بلنلری که حقدن ایتمه محروم
حرامه اولمدك قریب ایدی جمع محلول
بونلری جمله بریکدیر شفاعتنك ایدم مقبول
دیه اول ذوالجلال الله طلب قیل دیله کام مقبول
خطر ایخوش اوله سنك مرادیك هپ اوله محصول
که جنت ناجلرین کیدیر فراحه اولکز موصول

بولاروك باشنه الله يراز تاج كيدورور جمله
كه اولبله تاجدورور اولتاج خيالكولر اولله معزول
كه بودندن صكرة اولمؤمن شفاعت ايليه اندة
كه يتمش بين اهلني كه هم اولدن ايدة منزول
دخي هر مؤمنه الله ويره بيك حور جنتدة
كه هر حوري ايله بله كه بيك جاريه هب مجعول
بولار اقلره بنه بولنلر ديه الله كه يا اروح
دخي ديله نه ديلرسك مراديكه هب وله مكمول
رمضان ديه الله كه يارب بولاري سن
حبيبيكه جوار ايله كه ايت فردوسنه مترول
حق اكا بر دخي سويلرنه استك ديه اي اشرف
طلب قيل ويرليم اني نه استرسك جمع مشمول
ديه يارب حاجتم ندكلوار ايسه ويرديك
ولكن قني ثوابيم فاني كرامتي محصولدر
كه جنتدن اكا بوزبيك شهر ويره كا الله
اولله ياقوت احمردن كيرار يجنه ك المعمول
ديد بلردخي بعضلر سئل زبرجدور جمله
ديدك صانع اكا بركون وجوده ايلدك معجول
كه بر شهرك ايجنده بنا ايلدي بيك كوشك
كه لؤلؤدين قوبسي هب كوشكي اولور مذهل
بوفرصتدن كيمدن الدن بوشهرك قدينجه كله
بوكا عزة اكرام قيل بودورور زبدة معمول
سني حق سوديكندن بوشهري سكا ويرديكي
بوسكا مجدة دورا كله بشار تدور سكا معجول
قويه جقدير حتا ايله ويرمز جكدور سكا امت
انكجون ويردي بوشهري كه قدين ايله كور معجول
كه تنكري ارسلاني عامنه بيورديكه اشيت اني
اكر مؤمنلره الله عذاب ايديه يا ملكول
بولره شهري رمضان كه ويرمز كخدا كله
دخي اخلاص ويرمز قوما زدي نماز معجول

سكا نقل ايدهيم پرسوزكه اندن قدر اكا كله
كجه كوندوز عبادت ايت شكر لر ايله بالمعمول
كه بركون حضرة موسى مناجات اندي الله
ديدك يارب بنم كبي كه سوديكي من المخلوق
بكا اندك اكرامي عجب غريبه اندكمي
كه زير اسن كلامكي اشيتديردك بكا موثوق
بكا طور طاغني ويردك كلامك اندة استماع
واسطه سز اراميزده كه اندة استماع منطوق
بو انعامك ايله احسانك يكمه ايلدك اكرامي
بوقربتي كيمه اندوك كه سن سك عاشق معشوق
جوابنده بورديكه حق اشيت يا موسى بندن
كه طور طاغنده بن سكا كلامم ايلر بكن مخلوق
ايكيمزك اراسنده يوقمش بيك حجاب وارديكه
كه هر بريكه اراسي كه يتمش بيك بعد مطوق
ولكن بلكي يا موسى زمان اخر ايجنده
كه برامت كلمه جكدور محمد امتي مخلوق
كه شهر رمضان ايله اتلره ايليم اكرامم
بوايده صائم اولله لركه اندة اول ضعيف مخلوق
بولرده وقت افطاره كه اول قدر يقين اولله
اويتمش بيك حجاب قدر بجا بلري ايده مخلوق
سعادت ابديه كه ويره اوممته الله
صوصميز لقدن كباب اولدي بولره اولله جيكري محروق
بكر لري صرار مشديز بولارك جمله اجلقدن
جمع جمله اولوالاكرام بولري ايده دم مردود
تمنى ايلدك موسى توليدي يا الهى دان
كه امت محمدن ايديدك بني يا معشوق
بوسوزدن كل نصيحت آلكه سنده قدر كله
كه اولدوك سن كامت كاسن يا بش معشوق
كه سنته بك يا بش اردوا شلر ايله مؤمن
كه امتم ديه سكا كه روشن اولله سك مخلوق

قوله تعالى انا انزلناه فى ليلة القدر وما ادريك اه

كه شهرى رمضان فضلين سرّه اندك برّ اعلا
بوكز قدريك فضلين ايدوب سرّين اعلا

خدانك بيرّه انعامى واحسانى قنى جود وقدر
كه ادا ايده سك شكرين عنايت ايليه علام

بورنكى حق كلامنده كه بيرّ قرآنى اندير ردك
كه اول قدر نجه سنه سماء دنيايه اتمام

يجلر بادى شاهيدور كونيدور افضل ايام
بوتوك فضلنى كسيه كه حق ايلمكده متنام

كوزوماج اويقوسى ترك ايت كه اولدور شديد
كه اول دور افضل ازمان بوتون مدح ايله علام

كه بوندة حق قبول ايدر قوللرى حاجتلرى تحقيق
كه دنياده واخرتده قبول ايدر دعا علام

كه اول بر نجه دور كه بر يلك ايجنده دور
كه ستر ايدى الله كه بلدير مدتى الانعام

نه جود بر لدكى حق ايى كه اكلر مسين اى مغرور
ايدر تجربه قوللرين عبودتده نى اكرام

قول اولكن كشى ترك ايدر كه جمله نوبتى ترك
اولور مقصودنه واصيل كه دنيا اخروى مرام

كه اول بر نجه دور كه انوك فضلنى بلزلر
كرانبيا كراولييا مكر حق ايليه اعلام

كلامن حق ايدى ارسالكه بوكيجه ايجنده نازل
كه اندى لوح محفوظدن كه بيت عزته اخشام

كه يلك ايدر خير لوبر بوتوك فضلنى درالله
تحرى ايت بوكجه كه قدره بنش اى توام

كه ويردى حق حبيبنه بوكيجه همان انجق
دخى مخصوص قلوبدور دخى اولخالق ايام

برا عرابى خبر ويردى رسول الله شمسوندن
كه شمسوك جنك ايدر بيك اى وار بر كفار له ايام

كه اوقدر قال ايدر كفار ايله اول بيت
عزّ قلدى لر انده قموا كفار قبيح نام

بوكز بولدى لر جاوه انده نجه قور تيله
تحرى ايدى لر جيله تشاور ايدى لر بد خاطر

كه اول قدر شجاعتده ايدر دخى اولشمسون
كه زنجيلر ايله بغلاسك ايدر زنجيرى خود خاطر

كه اهلنه خبر كوندر دى لر سرّا اولملعونلر
اكر بغله يوويرسه بيك التون ايده لوم انعام

اولدوشك دشمن خائن بوخبرى شيده جك
باش وستنه ديكخاتون طوطه ويرسه ايدر خاطر

كه شمسون كلدى اوينه نماز قلمغه بشلدى
نماز دن فارغ اولدكى اول براز يته ايده بنام

بوكره اربسنر اول خاتون ايوجه كه اول عار
سجمله بغلدى ايلن ياغين اول بد خاطر

كه قاعد كوردى اول عار الى ياغى بغلو دير
ندير بوديدى اهلنه ديدى تجربه دير مرام

بقه يم كوره يم ديديم قرار مى دير بوبغلدر
قولون قوردندى ويردى كندى براولدكه خرد خام

كه اولدى اول كيه صاغم كه كندى اولجمكه
كه اخشام كلدى اوينه دخى ايده كه اول نيام

كنه اول درسنر خاتون بوكز زنجير له بغلدى
كه فاقد كوردى زنجيرى كه بغلنمش قوى محكم

نه دور بوديدى خاتونه كه اندم تجربه سنى
كوره م دخى زنجيرى قيرمه بيلورمى والسلام

قولون قوندارى ويردى زنجيرى قيردى اول غدار
ديدى عورت نه ضبط ايدر دخى سنى اى ذى نام

ديديكيم باشمه قيلى همين ضبط ايدر انجق
طيانمز غير شئى بكا قريم غير شئى اى ذى نام

كه عرفا نلمه خبر الدى عدو لكن ايدوب اظهار
كه قيدى اهلنه جازو بوكره ايلمك اينام

يا تركن آلدك يا شندك كه يرقلنى اول جا زوا
بوكرو نعمتك يا نوركن كل آلدك كفاره بدنامم

كه جنكدن هم رجوع آلدكه كلدك اونه عار
كه تلم آلمق يوكى آلمق

كنوردن بركونى كفاره وار وب قتل ايده تر آنى
شهيد ايلمدن برانى سعادت بولدك اولدنى امام

بوجرى اشيه جك محزون اولدك رسول الله
كه اول قدر آلم لندبكا تر ايلدى اهمام

نجه اولور امتم حاعمر لرى قصه اولور
رحمى كندو لرى ضعيف عبادتلرى انعام

بومثللو اعمالى تله بوكر جنتله كير مز
يغمالتش بولرى هب اولور عرضلرى انهدام

بوفكرده ايكن سروخدا كوندردى جبرئيلى
سئوال ايله جيبه كه محزون اولمسون الام

اكابر كه ويردى كه بيك ايلدن خير اولور
اوك فضلنى كسله يه بيان ايلمدم اعلام

اولجه همان آلمق كه مخصوص ايدى كا
رحمى آلمق بنه هب بوكلمه ايلديم اعظام

كه برساعت عبادت انسه لر ايدى اوكيجه دن
كه بيك اى عبادت آنمشجه ثوابى ايليم انعام

رواينده ورنه بيوردى ابوهريره نه درلى
برادم ليله قدرى عبادتله اوله قوام

جمع كجمشلرك هلرين كه مغفرت ايدر الله
عذاب آتمزكا الله قويار جنته بالانعام

كه برآخر حد يتنده بيورمشدور رسول الله
خبر ويردى بكا جبرئيل اشتديم آندم التزام

برادم ليله قدرى كه احيا ايلسه بركل
قضا ايدر تعالى الله كه بيك حاجتى اعظام

رحمى بورسه اولسه رور اوتورسه بوندن بزادم
كه برساعتى مقدر كنه انعام ايدر ذى الكرم

سموآندم اولان ملك كه بوندن هب ير ايتر
كه يرين وزنه كلور لر بولوك بولوك ويرن سلام

دعا ايدر لر الله جمع قولرينى يارب
قوصوصو جرينى عفوايت كه سن سلك حياد انعام

ايكيديدن اينه لر هب صاحدك كوردكلرى
كه مؤمنلرك ارقداشلرى صغار لرو يرلرى سلام

كه نومى ترك ايدنلرك صغار لرظهرينى بولنلر
دعا ايدنلرى آمين ديو اجاغرم ذى الكرم

خبر ورن اولديكيم كه جبرائيل آلنده
كه رورن لواى احمد وارد وكه انعام آندن ذى كرم

ديكر برين يرايله كوك اراسنه آتيلمش آى
برى دخى لواسيد ير ديكر كعبه بالاكرام

كرامت لواسى برى ديكر صحرانك اوستنه
كه بيت المقدس ايچنده اوبرى حجر ذى الانعام

كه مغفرت لواسى ديكر قبرى محمد ده
بولر جمله محمد حرمتنه دوكه ذى الانعام

اوكيجه مخدا مغفرت ايلسه نقد قول
بيلور روضه محمد كه شاز اولور ايمش سلام

كه اول دورك لواسى هم بازيلى شهادت كلمه
رخى كه كن ديك الله وجوده كلدك بالاكرام

كه بوندن صكره ملكلر طاغيله اولر جمله
تحدر مؤمنين وارسه ويرلرى سلام

رخى شول اومر كبر مزدخى سحر اولنه آنده
رخى يالانجى اولينه ملك كبر مز صباح اخشام

كه شول اوه كبر مزلركه آنده طنبوره وارد ور
رخى ظهورنه طاول اولان اوه كبر مز صباح اخشام

رخى شول اوه كبر مزلركه قطع رحم اوله آنده
قريبنه خصيمنه كه هيچ آتمز صلا لرخام

رخى روح نازله اولور بوكيجه يرده بلكلر
ايدر مؤمنلره دعا رخى تسبيح ايدر ارحام

كه واقع اولدى اختلاف مفسرلر آراسنده
كه هر بيرسى بر معنا وبر وجهله بيان ايتمام

كه مشهور معناسى يودور كه جبرائيل دور مراد
كه بنى اول ملكلرك رسولى ديمكدر جمع ايتمام

ديمكله بعض مفسرلر مراد ندور كه روحلرنكم
كه بنى مخلوقدور ديمكدر كه بكزر ملكه اجسام

بولاروه يودر كه ملكلرك اومى يودر تنه بكزر اى كشى
مقرب ديديكمز بولنر بنى مرسل دكل ايتمام

ديمكله بعض مفسرلر كه روحدن مراد اى كشى
حفظ ديدكلرى كيمسه روحدور فى الروح ديديكمز عظام

ديمكله بعض مفسرلر بودور روحدن مراد اى كشى
بولر بر از ملكلردور موكللردور بولر اعلا ايتمام

تنه كيمسه بر از ملكه موكل اولدى بر ملك
بولارى حفظ ايدر جمله ملكلرى هم على الدوام

ديمكله بعض مفسرلر بودور روحدن مراد اى كشى
كه بر ملك درور اولكيمسه فنى بيوكدور ديكمز اعظام

ديمكله بعض مفسرلر بودور روحدن مراد اى كشى
ندكلو اول بيوك اولور اودكلو ارنى اعظام

كه يتمش بيك باشى وارمدور كه اول ملائكك اى كشى
كه هر بيرى باشنده يتمش بيك يوزى وار ايدى اعلا ايتمام

كه هر يوزنده يتمش بيك اغر خلق ايلدى الله
كه هر اغزنده يتمش بيك لسان خلق ايلدى الله مولى

حقله شبيح ايدر جمله بولر ايله اى عاقل
دخى استغفار ايدر اول كه مؤمنلرى يكوز اعمام

ديمكله بعض مفسرلر كه روحدن مراد اى كشى
دخى حضرت عيسى در مراد الله بودور روز اعلا

ديمكله بعض مفسرلر مراد الله بودور روحدن
كه حضرت محمد در بو بيرده كه اول افضل

خدادن ايتر اولوم روحه بو ليلة مباركده
كلور بره اينر اول روح كزر اطرافه بالاقدام

سلام وبر اوكجه عبادت ايلينلر
دعا ايدر حقده اول روح سوبنور اول ايدر آمين

اكر اويور بولنورسه سكا اول بدعا ايدر
كه غابن محزون اولور اول كه واويلا سكا نوم

آيا غافل اوتان حقدن نجه اويورسك اوكجه
محمد هم كله سكا ايور بولنه سك نوم

محمد امتيم ديو اكه دعوا قله سك سنده
فنى سنتى هم سنده بولنماز سنده اى نوم

كه سحر صباح نماز نه يله قالمازسك اى كشى
كه توبه ايله بو اشلرسنده اولدقجه نوم

سكا امتيم ديمز اول بو اشلرسنده اولدقجه
كه روح اقربا دوردر اولوردن براز اعمام

ديمكله بعض مفسرلر كه روحدن مراد اى كشى
بولر هر هفته ده اينر اولور بر ينه كلور

بولر كورورخاتونلرى كه اخر كيمسه يه وارمشلر
كه اولادى يتيم اولمش قساوت چكه لر اعمام

ندا ايدر بولر اولر ينه هم اهل بيتنه
كلور لر هر كس اوينه واولادلرى ايتام

يرى بر شئ ايله اكلوك تصدق ايده يا طعام
كه محتاجر سبر بزلر تبرك ايدر كز اطعام

بولر ندا ايده لركيم عجاب وارمى بيزى كاز
كه وارمى بر احد عجب بزه هيچ ايده مى ارحام

اكر اولادى يوق ايسه كه ايدر اوينه اولاد
كه اى اومه كانان كشى ايله بزه ارحام

وياخود اهليم الان كيسه يغشله بكا بر توز
كه زيرا ضيق المكان در بو بزه ايده مز ارحام

كلور بعض روايتده كه جمله روح اينر يرين
كه جمعه كيجه سنده هب كلور اوينه اعمام

بولر كورورخاتونلرى كه اخر كيمسه يه وارمشلر
كه اولادى يتيم اولمش قساوت چكه لر اعمام

عبادتده ايسه بولر حقه حمد ثنا ايده
اگر بولر كولر اوبتر معصيتده كورورلر سه
ايا اقربالريم كيم نجون سز عبرت آلمازسز
كه بزلرده سزلرك كبي كه آنده كولار اوينارز
كه قرآن اوقنان موعظه لري جمله كزر بولر
حقه جون حمد ايدر بولر كه شمدي بزسز اولمه
كه استمداد ايده بولر كه بولرك دعاسنده
صعود ايدر بولر كوكه كه بولر قرئانيده
ملكلرده صعود ايدر كه كوكه قرئانيده
بولوط بولوك اوتورورلر كه بولر مكانيده
صوكره بولر انلره كه بيزسز خبر ويرديك
فلان اوده كورورشمدي نه كيفيتده بولدكور
كه اولكي سنه لرده كه عابد ايدك اولحقه
دعا ايدر بولر حقه خدايه يلوارير لركيم
بولر جمله خبر ويرير كمين قرآن اوقور بولدق
بولر غفلتدن اويقدن اويانمش ديو امسرور اولمه اعمام
قنى بك اغلشلر كيم كه عمرلري بيهوده ضياع
اولورسكز بزيم كبي غريب اولورسكز اينام
بخي هم بزكون عزرائيل بجه سنه اغريبق قواه
كه تزده وعظ اولنورسه انى دكلر قواعمام
كه اكلمزلر اولير ده صباحدك قوا انام
ويرير لرمي عجب اجيا ثوابندن بزه ارحام
مكانلرينه واريرلر كله جمعه يه دك اينام
مكانلرينه واريرلر كه هركس اوتورور مقام
بخي هم كوكده ملكلر بولر ايده استعلام
نه كورورلر انده اولنلرنه اشلرلر انده مغى اقوام
بولر جواب ويرير لركه بولديغي بزلرى ظلام
بوسنه مبتدع بولديغي بخي فاسقدورلر دينام
بولرى اصلاح ايت يارب اولرى باندير اوجودن
كين ذاكع كمين ساجد كمين بولدوغي بخي نوام

ايكنجي كوكه دك بويله صوره لر بولنه تمام
خبر ويرك بكا بني ادملرده نه كورورلر اقوام
خبر ويرك كه سزبكا محمد امتنده اهل اختر
صفا ايدر بوخبرلرده كه اول سدره محترم
دعا ايدر حقه جنت بكا تيز كتورك علام
بخي حورى وغلمانلر كه آمين ديلر اعمام
كه جنتده براز حوركه ويرديلر بكا سلام
رمضان كيجه لرنده كه آسمانده بولر نيام
اني نقل ايده يم سزه اجوه كوزيكرى اقوام
كه ركعت قيله كربولركه قدير كيجه سى اقوام
كه بر قول اذا زلزلت تعدل ربع قرآن
يدي ذات كوكده كي ملك عدد نجه ثواب انعام
مقابل اولدي لانقصانده نعمتدورلر انعام
قدر ثواب بوله سك سن اوقوك قرآن كه يا اقوام
كه هر تكبيرك بر نخل ثوابني بزا رخدام

قوله تعا انما يعمر مساجد الله من امن بالله واليوم الاخر قال عليه السلام
من سرج سراجا سبح له سبعين الف ملك ذلك السراج صدق

وعلى رواية
ستغفر له كل ملك في
السموات والارض حتى
عدم السراج

الا اى سالك الجنة طلب قيلر ايسك وهاج
كه نكرى بيته موه ديك مزين قل مساجدى
يوردى سيد الانام يرادم مسجده برموه
اكر يرده كوكده ندكلوا وار يسه آملاك
دعا ايدر لر حفه بونوك عصياتى يارب
كه اونوموكه نجيدك ايدر لر حفه استغفار
ضاقين ظن ايله زنهار بو حديثى موهمه محصور

كه ظلمت قبر دن سن اكر فور قاريسك وهاج
سنيكده قبريكى الله مزين قله بالارسلاج
كه نصب الله ايدر الله مضيا اوله بالوهاج
انجكون ايدر استغفار قولق ويريكا لورلوك آج
كه جمله مغفرت ايله جنانكده اوله زوج
كه يا رب بو قولوكى سن ايتجنتكه اغراج
اعمدن وحمله براته دخى غير يلر ايدر اج

دخى بيوردى اولسه ر وحديثنده رياء الى
اوله حصر اسكى نجيدك ملكلر ايده استغفار
دخى بيوردى اولسه ر وكه مسجدك ايجنده يكى
انيده جفاره الله كه اعظم ذنوبندن
بوخبر نلر ايجون كشى كه وقف ايسه آجمه
تنكيم بر اولوكشى اولورسه سن يارين انده
صاغنده كى صولنده كى ملكلر كورنيلر ايدر

كه دعا ايدر لر حفه صوخر عقوبت اياوهاج
نه نعمتله دولتدور كل امدسن كوزيكى آج
كه زيلرى سبورسه هم ايليه دخى اخراج
نه تكيم صيونور اثوابكه صيرتندن ايدر اخراج
قيامنه دكين ثواب جيكلور فوج فوج افواج
كه هركون كله جنتدن طعامالرم دخى ازواج
سمايه هم اغز يونلر خدايه عرض ايدر اغراج

كه يا الهى در لر سن بيزه بيردكه اذين وبر
عبادتايده لوم اندكه قيامته دكين وهاج
بولره ديه اول الله وار اصاحبكزه برى
اوزه ريكه طوروك سز لر يازيك خيرتنى اغراج
يازيك اندوكى خيراتى قيامته دكين سز لر
كه طولدوروك كتابلرين ثوابلرين ايدر تفاج
كه شول كشيلر اولز لردكيشر دنياس انجق
برى خيرات ايدنلر دوريرى مصحف يازانجاج
برى عالم كشيلر دوراوقوندكجه حكمى قرانى
بولر البته كيرر لر حقك جنتنه اغراج

در بيان وقف المال

الا اى صاحب الاموال بيرزمال ايلكل اوقاف
كه يركدن عروض كدن بيرزمال ايلكل اوقاف
علم تحصيل اوله حق يرلره وقف ايلكل كشى
دخى قرآن اوقونه جق يرلره مال ايلكل اوقاف
قيرمه اردنكه قالان ولدلرينكى اى كشى
انلرين حمله قسمتين ويرن حق صاحب الطاف
مالك خير لوسى كشى وجوه خيره صرف اوله
انتفاع ايده مخلق اندكه اكر طيار اكر ضعاف
ناسلخير لوسى كمسه ير ناسه نفعى اولاندور
دخى شر ليسى هم كمدور مضر الناس اوله
دخى بيوردى بيعمبر ناسك بك شر لشى كمدور
ما لينى كتبى بيندوهم ايده ذكورين اكفاف
كه دولته مشول كشيلره كيم كه اتمش اوله صوخ
ايدر لر اندن انتفاع اكر تورك اكر اشراف
توضع ايده لر اندن دخى غسل ايدنلر اندن
جمع اشلرى بتيرم ايده هر شيلرى اوله صاف
بولرك اجرينى عجيب بيلورسز ارتى نه مقدار
بولارك وارمق حق يرلرين بلزيوقدور وصاف

در بیان حدیث عن رسول الله

صفقین در نهار یا مؤمن بوکشیلردن اوله کیم
که وارثلرندن طاجر مدور اوحالده انجق وقف ایلمك
بوندن مقدم ایتدی یعنی بیوردی بس حدیثده
کشی گرکدر ایتدیکی فضیلتی یرانجقه نك
علی ابن ابی طالب جهات فخری محمد در
بیوردی بس رسول الله دخی بغض ایدر حق سوکه
که جانلر خلقومه کلدیکده که وقف ایدر برازمولا
اوحالده وقف اولنان شی وارثلر رضی اولورسه
اگر وارثلرك دخی رضا اولمرسه بودفعه
سکا برتمثل ایدین که فرا کوایچه کرده
مالك خیر لوسی اولدور سنك اوکوکده یدندور
که شمدیکی خلق زمان اولومین عقلی کسرسه
که اولانچه اولورلر که برکشیه وبر برلره
اولورلر یعنی اندن حرام حلالی بلمزلر
کل واقف سن وقف ایله که ارض ایله باغ دکان

در بیان علی ابن ابی طالب حدیث عن رسول الله

اوله حکینه یقین هم وقف ایدرکیم اولوقاف
وقف ایدرسك ای کشی گرکن ایلکل اوقاف
بوایکیسی روایت ایلدی ترمیذی ای وقاف
بك انجقه دخیر لیدوردیو بیوردی اولوقاف
نقل ایلدی بر حدیث که بوندن خصه اولوقاف
یجمل اولدوردخیا شده طعام اتدیرمزخیا شده
ای سوم تعالی الله بولاره بغض ایدر عطاف
وار بر سکاده ثوابی اولورسه مشترك وقاف
ثواب اوممه که سن اندن نفع لنمرسك ای وقاف
فنا دی ارد یکه طوتسك اولورسه فائده ای وقاف
کانه کی اغرلغك ایلر وکنمش اولور وقاف
وقف ایدر برازانجقه وصیت ایدر اول وقاف
که دور شرعی انمرلر هرسنه دعا اوله صرف
وقف ایدنه ثواب یوقدور دخی یاره اولورسه
اولور ایجاره بونلرك حلال اولورکه یوقسه اوقاف

در بیان صدقة الفطر اعطاء الفقراء والعلماء

الا ای صایم مؤمن که فطرك ایله کل اعطا
معتبجه ویر ایسك دخی اولی اولور اخوان
که تاخیر ایله رنهار صلوة عیدك ارد نه
بیوردی حضرت عثمان اوندیم فطره مجبر کز
که برقول ازاد ایدیم انوك کفارت ایجون
رسول الله بس صوردیم بوایکی خبر ویردم
که یاعثمان اشیت بندك ایلسك بوز قول ازاد
که اهمال امه فطره کی که اعطا ایده کورهمك
که زیرا مجری موجود بیوردی هم حدیثنده
معلق اوله صومکز که بین الارض والسما
که حتی فطره ودین جیدك کزه بوروبه
ایکی قاز ویر بر الله سنك صومکی ای کشی
که عرشه حق قویر انی که برقده یاك ایجنه

که یوم عیدی کرمه اگر استر یسك نعما
فقیر لرده کورور حرجین اولرده اوله مسرا
مقدم ویر نماز دن سن بونك وقتی ادور اولی
نماز صوبکه قالدکهم که صکره ایدم اعطا
که صیامك ثوابنه یتشم بن عجب بلا
اشیت نه دیدکاولسه رقولق ویرکله کل قولا
که یاعثمان اشیت بندك ایلسك بوز قول ازاد
که اهمال امه فطره کی که اعطا ایده کورهمك
اگر اهمال ایده ریسك ایدر حق صومکی ازاد
بیلك افت اصحابم اورجکز اولور اخیا
برایله کوك اراسنده صومردور ایلیه الا
ویر برسك فطره اگر کوکه جیقار کیدر جمعا
که قوش ایدر صعود ایدکه تا عرشه اولور
قیامت کونی اولنجه طورور ایده محققا

الا ای مؤمن نائم که سن ایت نومکدن استیقاظ
خروج اتدی مبارک ای عجب بلدکی قدر بنی
بیلورمیسك که برذخی بوآیره ابن جبك
که واویلا اکریبزدن که شکواجی اولورسه
سنك قلبك طاشه دونمش کولونك کاراینلرینمش
ولکن اولمدن کشی بونوك عالاجین کورهمز سن
که جان خلقومه کلدکدن کوره نه جمله ایدیکو
دیه سك اووقتده سن الهی بنی دنیا یه
که هرنه طوطایم ایدم امریکه امتثال
اکرکورسك ایدیکشی قیامتك عذابلرین
که اولکونك مشقتین عذابلرین فکر ایله
نجوندوکوزیك یاشلر بوایك افترا ایدرکدن
که بیرآیچکوك اغلشیر حمله بوایك افترا ایدندن
روایت اتدی بن جابر رسولله فخر جهاندن
رمضانی بینوله اخر جمعه سی اولدیغی زمان

که غفلتدن کوزیکی آچ قولاق طوت وبیرکاینات
یهودلر دوکمك کوزرون یاشین فراهکدن
که رحمت ایدوب حقدن اوسنکدن دیلرز
بنم قدرمیلدیکز بنی خوار اتدیلر بونلر
که حق کلمز اولمش سیاه مرمر کبی
که صکره بشیمان اولورسك کجرمه فرصتی
که واه دیوب اجغیرسك یوزمز
که برملکوك اغلشیر لردوکو یاشلر ایدرلر

بنم امتم بجون اغلشیر بوکر کجه کوندوز
سؤال اتدکلرنده اصحاب دیدیلر یارسول الله
بیورمزکه فخر کائنات بلال امتی اصحابنم
که بوندن صکره بیورمزکه فخر کائنات
رحمت ایدوب حقدن اوسنکدن دیلرز
که بوندن غیرده اولمز بوکا بنزر بوانعامکر
که بوندن ایکرو اولمز مصیبت رحمت
که بوندن صکره بیورمزکه فخر کائنات
رحمت ایدوب حقدن اوسنکدن دیلرز
که بوندن صکره بیورمزکه فخر کائنات
رحمت ایدوب حقدن اوسنکدن دیلرز
که بوندن صکره بیورمزکه فخر کائنات
رحمت ایدوب حقدن اوسنکدن دیلرز
که بوندن صکره بیورمزکه فخر کائنات
رحمت ایدوب حقدن اوسنکدن دیلرز
که بوندن صکره بیورمزکه فخر کائنات

رحمت ایدوب حقدن اوسنکدن دیلرز
که یعنی نه مصیبتدیر بولمزجون اتدیکرینك یاشر
بوایدغی خصلتلرکی که غیری ایده بیوقای
که برجنه یرینه حق حسابسز ویرم اول قدر
که ویرم حق لامحاله نه ایسه مرادك ای ناشر
که حد کفاری اولمز فخر جوف اولورای ناشر
که بوندن ایکرو اولمز مصیبت رحمت ای ناشر
که برآدم فرحلنسه بوایك کرد یکیه ای ناشر
انی یخال ایدر الله که اعلی جنته قیلر ناشر
ازاد ایدر جمعه ندن که هرساعتده یوزیك ناشر
ازاد ایدر عذابندن فوق برجنتنه ای ناشر
ازاد ایدر تعالی الله بومنوال اوزره ای ناشر
یکرمی یدی اولدقده که اولقدرکیه ای ناشر
که قدرك خیرکونلری که جمله قدر ای ناشر

در بیان لیلة العید عبادات و اطاعات

الا ای مؤمن مخلص سوردسك حق بالاخلاص — که بیرام کیجه لرنده سن اوقویه یومه یالاخلاص

بیوریکمی فخر موجود بیرام لیلهٔ عیدی — که احیا الله اول بوینی نماز لر قلسه یالاخلاص

که املز قلبی اول ایرك که قلبلر اولدوکی زمان — ایدر حق قلبنی احیا اوتوردقجه مانی لاخلاص

فجان بیرام کونی اولسه ملکلر هر زوقا قارده — باشنه طوره رحمله ندا ایدر لر یالاخلاص

ایا مؤمن وارك حقدن دیوارسه طورك بوکون — عطیا لر اولسه سزه که احسانلر ایده اخلاص

حقك اردی طوندوکز کلك اجر تکز الیك — دیو اندا ایدر بونلر که هر زوقاقده یالاخلاص

فجان نماز قیلسه رسمادن برندا کله — کیدیك منزلیکز سزکه مغفورسکز اولدوخلاص

که برلخرخدیثنده بیوردی فخر عالم بیله — ایا امتی اصحابیم که جمله سعی ایدك اخلاص

لغودن ایدك اجتناب حذر ایدك ملاحیدن — اطاعت کوندوز بوکون عبادت کونی یالاخلاص

تصدق کوندوز بوکون فقرایه ضعفایه — که زکوة کوندوز بوکون محارمدن ایدر اعراض

که تسبیح کوندوز بوکون که جق ایدك الله — که تهلیل کوندوز بوکون که غفلتدن ایدك اعراض

تزین کونی دکلدر که انواع لباسلر له — یمك ایچمك کونی دکل تفخر ایدك اعراض

خدا سومز بو دنیاده تفاخر ایدن آدمی — دخی کندین بکه تنی بولر اکلمکل اعراض

تذلل کوندوز بوکون قساوت کوندوز بوکون — فرح کوندکل بوکون مصیبت کوندوز خصاص

که زیرا اولمبارك ای خروج اتدی اوزرندن — که دوشمانك کیده کلوزکا هلر ایده اعراض

بو عیدده کلدوزای کشی که عید جنتده هم اولور — انی حقدن طلب قیل سن بوردوراوشل خاصلرخلاص

که عیدده کلدوریلکمل یکولبا سله ای کشی — ولکن بیرام اول کوندوردصر الحد اولسك خلاص

که عیدده کلدوزای کشی کوزل یمك کوزل ایچمك — ولکن بیرام اولکوندوردکاهدن اولسك اعراض

که عیدده کلدوزای مؤمن که کوزل تللره بیمك — ولکن بیرام اول کوندوزبنه سك براقه خلاص

که اویابمه دکلدوربو عیدکه قبره زینت تمکدر — ای قرآن قراشیمله بزه مکدوریل انی سن کیلاخلاص

فضائل الجنة قوله تعالى قطوفها دانية وقوله حور مقصورات في الخيام

لا ای مؤمن کامل کما لندن ایدم ابحاث — اوا عالا سیدوك سوزین ایدم بن سکا ابحاث

آنك ادنی اهل جنتنه ویرلان نعمتی دیسم — الامر دریای عمانده ایدم برزره جه ابحاث

بوکون مسرور ایدم سنی قولاق طوتاریسك یکا — کجرمه فرصتی زنهار اله کیرمز بوکون ایراث

بیوردمشدور رسول الله که اشاغی کلامندن — ندر یکله حبیب الله سیزین ایدم ابحاث

دیمی سیزه اصحابیم آنك اهل جنت اهلندن — بلی دی یارسول الله که وصف ایت جنتی ابحاث

بیوردمشدور رسول الله که بر مؤمن وارایدن — کیرمز جنت ثبوسنه ندار لر کا کور ای ناس

یا بیشه لر کا غلمان دیه لر مرحبا سیدی — که جوقدن اشتیاق ایدك کوزه بیرديك سنی ای ناس

کتوره لر سنی بونلر که دورلو اعزت ایدلر — صناسك بر اولو سلطان که تحته یکدیر ایراث

که ایلته لر مکاناته که تعظیمات ایله سنی — بوکزدوشبه ایتمه دوشکلر له اولیه ایراث

بولر شرح حکه دوشکلر زرا بیلر ثما دقلر
که فرق بین حکیکلو تمام بولیشیل حقدنه التماس

بو مؤمن بقه صاغله دخی بقه شما لینه
که کور مجتنی اول قوللرنی کوکجک ایدنه حسد

دخی دیه کمك بو ملك که دیلر سنکدیریله
که وار اونور مقامکده مخلد یونده اقدار

انولر نمش بو جاغی وار که هر بوجاقده محاصلدر
و یا یشل زبرجددن آنی بر حقدنه التماس

دخی هر عرفده محاصل دیرکه یتمش بیك قبو یلکدر
دیه لر مؤمنه قرار وارینجه تحنکه ایراس

وار مجون تختنه مؤمن اونوره بادشاه کبی
کشتیلی که یدی پیل اولمه مقدار قبله کثر اس

دوشیه لر دخی اوکیله انولر نعمت عظما
که یتمش بیك قدر صحن کشی النور بی قیاس

طعامدر تصکره نفس الله دخی قوللنه صوره
که هر صحانولر ایجنده که بردور لو طعام وار در

لذیذ دیر دخی عسل دیر یجن غیر صوصماز
برینه بکرمی بری دخی غاینده بی قیاس

که بوندن تصکره علما نه خطاب ایده دخی الله
شکر دن خطلودور اول صوصوفدور قاریه

فجاءه بقه که اول مؤمن کور متحنه اونور مشر
بو اولدی دخی و لقوله که اول خالق اولقدیر

دخی کیمسه دور اوستنه که دخی یتمش حمله
که یا غمان کور حورکه قوجسون بوقوللره اطهر

بودکلو اثواب ایجنده کورمیکه انولر ایلکی
انولر یوزی ضیا سندن اولمه شمس قمر اظهر

که برکز یوزنه بقسمك که فرق بیل کورولر ایر مز
برینه بکرمی بری دخی غاینده بی قیاس

که اندنصکره ای مؤمن کورینه سکا بر عرفه
انولر ایجنده بر محبوبکور یکه ایلمیه ایراس

اوانده دخی یش و ستون کور لکده کما لنده
کاره بقه سك فرق بیل کورور دیتمیه انعکاس

رواینده کلوبدور کیم که جنات عدن ایجنده
کز رنور دیکجه ایلکده بر نور ایلدکی ایراس

تجه کیم نور طلوع اندکورور م قاشدیکیله
صاوشدکنور کورور م اجدیم کورور م حوراولدکی التماس

که فلدیر بن تخیر ده عجب یونور تدیر دیدم
عجب نور الهی بکا جون اندیمی انعکاس

بو کز کوردوم که بر محبوب طور در باشیم اوزره
دیدیکا نجون یا تدك کورولر اولدیمی انعکاس

دیدم کاندور بو نور دیدیر شمك نوری
که بر کز اغر عمی اجدیم رشیم نوری ایدوب ایراس

دیدم سن کمك اولمه سك دیدکه عالمی رك ایجون
دخی هم فور فار اللهدن یولر جون خلق ایدر ایراس

کلامك زیده سی یودور جانك وصفی دوکتمز
اك ادنا سین دیدم سکا بو کلایت سن دخی قیاس

قوله تعا فویل للمصلین الذین هم عن صلاتهم ساهون

کل ای اخر زمان خلقی اشیت ندور تعالی الله
قولق ویر بکا بر ساعت بیان ایدم کلام الله

سنی حق قوللغه صالدکه ایت سن قوللغی کا
خلوص ایله عبادت ایت قولوم دیه سکا الله

مراد ندور ای کشی که یوق سندن حق امری
اونتمسك حقك اخرتی که بر کوستر بر الله

ندیر دیکله تعالی الله زمان اخر ایجنده
که صکره انبیا لردن کورندیم دیر تعالی الله

خبر ویر دی تعالی الله کلمه موسینك جمع اولر
جمع عمر بی حرف اندی بیم قوللغه اول شاه

كه شيمدي كي زمانجفتجي لري نماز قايرمسز
كه طوتار جفتجي اولكسز نماز قيلمديو امر اتمز
وياخود وقتصلوتده طعام اكل اتميه باشلر
وياخود بولده بولينور اينوب نماز كچمكي اولر
وياخود همربركيلر برينه غيبتنه طلاق ايدر
وياخود برحنفي قلر امام بولور لر بولسز
قيولمز ادامز هيچ نماز دكل مرادي هم
وياخود واتبعوذكي واوكروبه معطوفدور
نه دمكدور مراد الله كه بنيم نبيلرمدن هم
نفسلري نه استرسه يه جكدن كيه جكدر
دخي ايوانه بنمك استرلر جانلري بولنلر
ايدنلر يم عزتيايه فقيري رد ايدر بولنلر
ايدنلر امري تخفيف كه بنم امرانديكمي هم
بومثللو اولان انسانلر الفاييلميز غيابيه
بيان اندي مفسرلر بوغيانوك معانسيز

انيك جون اكديكي بتمز انداجون قحط اولمومي واه
كه ايدسز اكين اكر قائل اولمزاكا الله
طعام اكلايدمجدد كچيريوقف نماز اي واه
قوناغه يتشمديو كچيريوقف نماز اي واه
قالقوب جماعه كتمزلر بولنر جميع واويلا
اوامر تعديلي اركان دخي فعل رسول الله
كه بولر كيفونه كوره كشيه قلديريرصلوة
اضاعوا اوزره معطوفدور بودور امر مراد الله
كرو ابراز قوم كله اويه شهوتنه ميلاه
دخي زنا ايلواطدن بولره ايليه ميلاه
دخي كوشكي سرايلري يابام ديوايدنصيلو
دوكرلره دور لواجناغه كه كينه طلويه ميلاه
كه امر الله طوتمزلر بولردوظلمته ميلاه
كه قيويه انام اني اوله اشلري واويلاه
خدا راضي اوله جمله مفسيرلر اولدركاه

دخي مدح ايلديي الله كه اسمعيل قولوني بيلر
اول امر ايلدي اهلنه صلوة همم زكوة بيلر
دخي ادريس قولومديرحق جمع سوزندن صادقدور
ندكلو ارسه انبيا اني مدح ايلدي تعالى الله
كه انبيا قولومدر دخي بنيم كلامم اوقنه
بوكرا خر زمان خلقني كه زمم ايدوب بيورورحق
بولركوتي قومله ديرلر بكا اولوب عاصي
نمازي ضايع ايدرلر قلرلر جهريله بولنلر
وياخود تاخير ايدرلر كه ظهري عصرواخشه
كه شيطانه اولوب تابع عدولربنه اويه كر
دخي ويرير بولر نفسه طالوب لذتي دنيايه
ديه بعض مفسرلر كه شهوتدن مراد الله
نمازك وقتي اولنجه قلقاربرايشه يا يشير
وياخود برسوزه بشلر اولسوز ايله نمازكچر
وياخود جفتي سوردكن نمازك وقتي هم اوسه

فتحي صادق قولومدوركيم كه اولدور مخلص ركاه
كه بن راضيم اندن درادور مخلص عباد الله
كه امر بم ايله عامل دوخلافي اندكي امر الله
جمع اولمديلر عاصي قوسي سوديلر الله
سجود ايلديلر بكا كه هب تعظيم ايده لراه
نبيلرلك كبرو ابراز قوم كله ديدي الله
بنم امرمي طوتمزلر ايدرلر ضايع امر الله
ركوعي بوق سجودي بوق كراهتله طولوهي واه
وياخود عصر مغربده قلرلر جمله واويلا
انوك سوزيني طوتارلر قواشلري واويلا
اونوتديلر حقك امرين بولرجون اولكد واويلا
كه نفسنه اويادا اولكس نمازي ترك ايدنلري واه
وياخود اول يانود اويونقايزمز اول بامر الله
وياخود بيع شرادن قالقوب نمازقلمزي واه
تمام ايدمز شوني ديو نماز فوت ايدر اولدواه

خصوصا ابن عباسکیم خدا رضی اولهٔ اندك
که اویله بر دره دوزکیم قصوری هب جهنمك
بوغیادن بری حفظ ایت حرارتی قتی کوبدوو
وهب غیایله زمعنا ویروبدوو ابی یك دکله
قانی اجشدوو طعما اته شی یك یوقدنی
دیدی عطا که یا غیا قیوسی وادیدر اوندن
کعب بر وادیدوو دیدی قتی درکدوو دره دوزکیم
خبر ده وارد اولدیکیم کیدرکن معراجه مرورده
دخی جبرائیله صورتی بواکیلدی ندوو دیدی
که ساقط اولدی بر حجر جهنمك یوجه سندن
که ارضه خلق اولنمزدن که بیك یل اول اولکیدی
که اول غیا دره سنده دخی وارد دوو بر قیو
قرار جمله جهنم هب انوك شدت حرارتندن
که بونلره ورده جمله نمازی ضایع ایدنلر

دیدی جهنمدن اولوبدوو بر دره هی واه
که هرکون نجاغ یریك کرسکا صغیدیغی الله
دیه الله جغر بر لرکه نلر ایده واه آه
که غیا بر دره دوزکیم قتی درکدوو ای واه
عذابی یك الیم دوو رکه نلر ایده واویلا
کا اهل جهنمك پریکی جمع اوله هی واه
که اندن غیری بر دردین دره یوقدوو دیدی الله
که بر کیلدی اشیدك تعجب ایلدی اولشاه
جوابنه بری کا جبرئیل اشیدك اول رسول الله
نوجه اندی غیا قیوسنه اول حجرای شاه
دیبنه شمدی اول اندی که اول طاش یا رسول الله
دخی صوردی سکا جهنم انوك اغزین اجار الله
صناسك بر قریل یا الك اولوز جمله باذن الله
دخی شهوه تنه تابع اولوز لر دائما هی واه

قوله تعالی فخلف من بعدهم خلف اضاعوا الصلوة واتبعوا الشهوات
فسوف یلقون غیا

لا ای تارك الصلوة نجوز قیلك نماز شتاب
نجوز اتمك حقه قولمق ایدر سنی یا دین احراق
نجوز طوتمك حقك امرین نجوز قیلمایه نماز سنی
که یوخسکیمارکی وارحقك بیوروغنه فساق
نفکرایت سزای غافل نجوز کلیه بویله یه
نجوز الیوبرکوزوبرکی نجوز ویرکی سکا ایاق
دوشوفکرایله ای فاسق سکا انواع نعمتلر
ویروبدوو ذوالجلال الله بوتون سنکما مسك
حقك امریتی طوتمرسك نه ملعون کیشیسك فساق
سنی اولحدیقه حق عذاب نار کبریده
آنی وصف ایده مم بالله بیلور الله همان انجاق
که سن ایتدك کلمسین که سن مؤمن دکلسین
که یوقتی ایمانوك سنك نجوز قیلمایه نماز فساق
جمع بر لره کوکلره اولادخلوق قلر نماز
که هرکس دلی دیلنجه ایدر قولمق الی الحلاق
کل ای حفك عدوسی کل نماز کل نیاز کل
فلاحه کل صلاحه کل عدوندن ایله افتراق
سکا وعده ایدوبدوو حق ویل درهیی اودندن
که هرفرقه سکسان بیك سنه سنی یقه خلاق
مفسر لر بیان ایدر بوایت معناسن دکله
دیه لوم انی اجلا نصیحت الله سك فساق
که ساهون دیدکدن اکرم ندیر معنای شریفه
قلر قلفس نمازی اول قیر مز لعب ایدر فساق
دیدکبعض مفسرلر ایل ایجنده قلر نماز
که خلقدن غائب اولدقده نماز ترك ایدر فساق
ابوالیث رحمة الله کی که تفسیرنده یازمشدور
کیاخیر ایدر اولکیسی ایدوقیندن افتراق
ویاخود قلمز اولکیسی رسول الله قلر کبی
دخی صحابه قلر کبی دعا ایلمز فساق

اركانلرينى كوزلمزنه ركوع بولنه نه سجود
بولنلرده واره لرويله كه بولنلر يانه لر اوتنه
رسول الله نه بيورمش انى نقل ايده يم سكا
دخى ترك ايتسه برادم بر وقت نمازى يل سن
كه سكسان بيك سنه يقه جهنمه كيرر انى الله
محققلردن مشهور دوز اهانت ايتسه برادم
انوك ياشنه اون يا يكى بالا كلور دخى البت
اوجى قبرينده كله اوجى دخى قيامتده
كه دنياده كالان بالا بره كات كيده كسبنده
كلور لرما لينى انوك سبب سز ما لينى انوك
بوزنده قالديرير جهنم شر ليسى اولور
كه حق برقولينى سوسه ملكلره امر لره ايدر
تدكلوا اوا برسه انسان قوسى هب سوركى
كه حق برقولينى سوسه ملكلره سوسك ندر
اولور كن كله جك بالا انى ده نقل ايده سكا

طاويقدنه دوشه ريكى يانر قلفارك واوغشاق
نمازه اهانت ايتلك كيدن اوتركى اولغشاق
بوتى دكله نصيحت ايتلر كورولك ايشلرينى يراق
كه وقتى كچه ده قضا دخى ايلسه اتفاق
بوقصه دن السن خصه كورولك ايتقورن يراق
كه قلسه نمازك قلغسنه كلور ياشنه سن ياق
كه اوجى دنياده كلور اوجى موتنده اولور وفاق
ايده يم هر برين بيان بوحويده اوله كورير اق
مسلط ايليه انوك كه ظالم ظلمنى خلاق
كه مفلس اولور عاقبت كه قلمز جنته ارزاق
كوران تقرت ايده اندن قنى مبغوض اولور يراق
ملكلره سوزانى بوكز انسانه درخلاق
معزز طوتنه كرانى مكرم اوله فى الخلاق
دخى انسان قلوبنه محبت ويرميه خلاق
كه روحك قبض ايدر الله طعم صوبه هم مشتاق

جمع ايرمقلرك صوبن اوخالده ويرسلر اكا
دخى دنيا يوزنده كى طعامى ويرسلر اكا
دخى جان ويرميه اوكسه كه موت اجسى يك اوله
دخى قبرده كى بلا كه ديم سكا اى كشى
قنى انجه سؤال ايدر سكا اول منكر نكير
كه اولقدر قركولوق جوكه قبريكه اى كشى
كه اولقدر قبر صقه ايكى يانكدن اى كشى
انتش اوله سنك قبرك ايچى طاشى يقه سنه
واما شول قيامتده كالان بلاى ديم سكا
دخى بغض ايليه الله سنك اوزريكه اى كشى
كه غايتده انى يقه اكا هم جوق عتاب ايده
سعيد ابن جريردن روايت شويله كلمشدر
بكا جبريل خبر ويردى كه ميكائيل ايله يله
درد تحمله سى انوك كه تحقيق حق تعالى الله
دخى ملعون دور اول كيسه كه تورانه وتخلده
كيله قانميه اول صوبه انشلرينه اوله اخرق
بيله طوممه اول كشى فنى اج اوله اوغشاق
دخى ايمانيكده اندن قله كفرله اول فساق
قجان قبره كيرمه جكين نه كلور ياشنه فساق
شاشنه سك سن جوابكده اوراكر باشكه مطراق
كه اصلا اولميه هيچ نور قلمه سك حشردك فساق
ايه كولرك كنتلنه برى برينه بك اضياق
بلا نلر دخى عقربلرى لرصوقه لر سكا
حسابك شديد اولوركه كلمز وصفه شتاق
كه صورميه سكا اصلا سوره غياتيكه يل خلاق
كه اولقدر يغه انى زيانيلر اوده مضراق
ديدك درى رسول الله سوزنده صادق
كه يتمش بك ملائكه خبر ويرك بكا اصدق
ديدك بركسه نمازه اهانت ايلسه فساق
دخى زبور فرقانده كه ملعون دوردك خفاق

كه اول ملعون ابليس كور مز كه جنانك قحولار يز — كه مؤيد قلوبدور اولمه كه واويلا سكا شقاوتدر

كه يشيوز يل قديولده كلور جنت قحولاري — كه كورمز اولقحولاري هانتده اولان شقاوتدر

كه مغبوض دور عند الله بني عند الملئكه — بني مغبوض دور خلقك راسنده كه اولدخي شقاوتدر

رسول عمر رضي الله عنه بكي عند الله محال اربعه اشياء

كه يازيدور منبهات قولاق ويرايلكل ادراك — روايت ايلديكي عمر رسول معجزي درايلك عمالك

كه حالي ارتجا لنده بكا ايلدي اولسرور — سؤال ايلدي اصحابلر بجوك اغلاك اولدوك

نه يوردي رسول الله انيجون اغلرمكي سن — كه دورت شيدن اولمز اغلرمدن ايلديم ترك

كه اولكي بودور وركي كه ايشسه ازان بركس — اجابت ايتمسه كما امامك ايتمسه ارداك

وضوبه قايم اولمسه دخي عذر يده اولمسه — نماز سرعنا ايتمسه كه فرضي ايتمسه اترك

بولارك بوينتي اورمدوغمه ايده رحم ايكي — كافر بويني اورورکي ايتمدم قاچمق استعاذ

ايكنجي شول ادمدورلر ايا غين كوسه قليه — ايا قاريني كسمديم انيجون اولدوم غمناك

اوچنجيسي شول عورتدورلر اوندن خفيدر — زوقاغي جولان ايلدي قوكشيدك اوينه ادراك

يخود بوكاره اورمدوم دخي ناحذ كبي اجلاد — انيجون ايدرم بكا انيجون اولدوم غمناك

كه دورت بخيسي بزادم كه فوت ايتسه جماعتي — اوندن قلمسه نمازي كه ايتسه جامع اترك

بو مثلي ادملري يجون يقمديم ايتسه — جمعه ده يغركي يغمادوم ايدوب ادراك

عجب بو قصه دن خصه سن ايلدكي ايا مغرور — كه كوردكي بو اخبارلر ندر اولمغجر موجوك

كه مع القصه يزوبدور نقل ايدر عماك — كه توبه كل اي كشي نمازي ايلمه اترك

ندور بو كله كه اولعزيز يزادم حق رضاسي — غزا ايتسه جهاد ايتسه همم ايتسه كافري اهلاك

اگر حريده اگر بولده گجرسه بروقت نماز — نه لازم اولور كادرائي طوت ايلكل ادراك

انوك كفارت ايجون ايدر يوز كره هم غزا — واره كله نماز گجرمدن كنديك ايده امساك

كه حتى اولگجه دكي نماز بوجني اوديه — اشيدكي ضرارني كل امدي ايلمه اترك

كه بزاريده يازمشدور بونيده نقل ايدر عماد — كه ترك ايلسه بر نمازي بولده كيدركن اهماك

گجرسه بروقت نماز سفر يولنده اولكشي — ويا خوبج طريقنده كه بر نماز ايدوب اترك

كه تحقيق اركاب ايديكي يوز ذنوب كلميه — كه هر بري شراب زنا بكي گناه ايدر اهلاك

كل امدكاوده اولوبده مشقتسز اولورسه — گجيرسين حقك امرين باشكه هنك باشنه هتك

فضائل الجماعت قوله تعا وسارعوا الى مغفرة من ربكم وجنة عرضها السموات والارض اعدت للمتقين

نماز ترك ايدنلرده عذابن ايلديم اعلام — دخي ترك جماعت بيان اتديك على الاتمام

بوكرجوف محمد لر اولسون جماعته اولة حاضر — سعادتيه كه اولدك اولكشي ايدم

ندور سلطان كونين كلامنده اشيت ايدم — ايا امت اصحابم جماعته اولوك ايدم

كه بنش نمازي بر جماعتله حفظ ايدوب — كه زيرا سزدن بريكور ايلسه تكبير من الامام

خبر ليديرانك ايجون كه يوزيك حجه واردر
دخى خبر لويدر يوزيك گز عمر دن خير ليدوركه يا امام
دخى خبر لويدر يلدك يرطاغ قدر دخى انور
تصدقلر ايلدن مساكينه ايدوب اطعام
دخى خبر لويدر يلدك كه هر بر ركعتى انوك
كه بر سنه عبادتدن يا لكز فضلدر اول امام
دخى يوزيك قول آزاد ايلمكدن اولدر خير لو
كه كوركى نلر احسان ايدر قولنه ذى الانعام
خير لو دير دخى يوزيك فرس بسله مدن يلدك
سبيل الله جون اولغر ايجون ايدر دى اول خدام
دخى مجاور اولمقدن خير ليدور بر ايدى احمد
كه بر سنه قرار ايدوب حقك بيتنه استخدام
دخى يوم قيامتده كه صلا كورمه شدت
جماعتلر نمازى هم قلركى اول على الدوام
دخى نه يورديكى احمد بر آدم مسجد سوسه
كه ظل عرشده تظليل ايده ايجه دخى اطعام
دخى سوز آنى الله دخى ملكلرى سوه
كه هم سوسه جماعتى نه احسان ايده ذى الانعام
محبت ايشه بر آدم جماعتله نماز ه بيلر
گجه كوندوز حقك اضاكندويه اولور آدم
نته كيم انبيا لره گجه بعث ايلدى ايسه
خذ ابعثا يليه كا ملك الموتى ذى الاكرام
قله قرينى حق انوك كه جنت گجه سى دائم
قبولرى اجه دائم كلمه ريحان دخى طعام
الا اى امت اصحابم محبت ايشه بر كسه
جماعتله نماز ه هم سوبه قلسه على الدوام
كافتح ايليه الله قبور رحمت قبولرين
كه جقمازدن اولكسن كه كوره مينجه اولتهم
كور جنتده مقامين شرابندن ايجه هم اول
دخى بيه يميشيدن كه اندن ايده روح السلام

شفاعتايده كه يومى قيامتده قريبنه
كه دخى اهل بيتنه عذابدن ايليه اعدام
دخى ديدى رسول الله الا يا امتى اصحابيم
محبت ايشه بر آدم جماعتده اولوب مدام
يا رب الله كاهركون كه بر شهر جنايتده
يتسل انجودن اولشهر وبر اولقادر سينام
دخى قبض ايليه روحن كه صادق قولكى
دخى حشر ايليه انى بدر شهرى ايله علام
نبيلرله شهيدلرله حقك صادق قولى ايله
كه عرش التنده اولله اول وبر انلره حوض طعام
الا يا امت اصحابم محبت ايشه بر آدم
جماعتله قيله نماز حريص اولسه قيله تمام
اجيله جنتك سكز قبورى اكا يارين
ديلديكى قبودن كيم كه اولمؤمن اولدر
رفيق ايليه حق انى خليل الله ايله دخى
مصاحب اولوب جنتده مرتبه اولله انعام
جماعته ملازمت ايدك رسول الله
كه زيرا افتتاح تكبيركه آدلاك ايدى بالامام
وبر يله كا يوزيكز جهاد ثواب الله
كه اويله بر جهاد دوركه نبيلرله ايدر الحرام
كه قلسه بركشى دخى صباح نمازين امام ايله
كه اولسه اويلدن اول اولله مغفور ديدى علام
كه بركز قلسه اويله جماعتله اولكشى
عصر دن اول اولسيد شهيد اولور ديدى علام
كه قلسه عصر بركشى ادا تسه امامايله
كه اولسه اخشام اولدن اكا حق ايليه رحام
كه قلسه مغرب بر جماعتله ادا تسه
خفتن اول اولسيدى تكراحسانا ايده علام
فجر دن اول اولسيدى كا عفو ايده علام

حسابیدر قویه جنته اولور اسما علیه رفیق
دخی هم کاجنته ویره ایکی حوری قزی
علی ابن ابی طالب نه بیورمشدر انی دخله
قیلوه سز بش وقت نمازکه جماعتله امتم
یا دین یوم قیامتده عمل اوزن اوله جعفر
دخی قوسه هم طاغلری دخی آی کوبی قوسه
دخی قوسه کیجه لری دخی قوسه جمع انجام
قوسه هم جنا و اراضی دخی لیل قوسه بنام
تراز بنوك کوزنله هم دخی وضع ایلسه علا
که اوبله برنماز دورکه جماعتله اولور اتم
بیوك نعمت دکملدورخدا اندیزه انعام
اوتوز بیك کره نماز قیلمش قدر ثواب یازه علا
که طقسان الفی جنتدن شهر ویره کا علا
بورکلوا ویره ثوابی بورکلوا ایلیه انعام
ویره برینه هم انوك شهر لر ایلیه انعام
دخی اعطا ایدر اکا که هر برکعتده ذکر الانعام

دخی صحت ویره انوك بدنینه جمع ایا م
کوزللکلری وصف اولنماز که هر بری ذوی اکلا
دیدی درکه رسول الله قولق ویربوکا هر ایام
که تعجیز ایلمك کا سویله لك قیلوك ایام
که تحقیقا قوسیکه حق یری کوکی دخی ایام
دخی قوسه کیجه لری دخی قوسه جمع انجام
قوسه هم جنا و اراضی دخی لیل قوسه بنام
تراز بنوك کوزنله هم دخی وضع ایلسه علا
که اوبله برنماز دورکه جماعتله اولور اتم
بیوك نعمت دکملدورخدا اندیزه انعام
اوتوز بیك کره نماز قیلمش قدر ثواب یازه علا
که طقسان الفی جنتدن شهر ویره کا علا
بورکلوا ویره ثوابی بورکلوا ایلیه انعام
ویره برینه هم انوك شهر لر ایلیه انعام
دخی اعطا ایدر اکا که هر برکعتده ذکر الانعام

که طقسان بالفی دخی دورت یوز شهر ویره کا الله که هر برنده حور یلر عدد دین بلمیه انام
که اوندن ارتق اولمیه که نماز قیلن جماعت که نه مقدار ویره ثواب بولره قادر ذوالجلال
که بیوزده کوکده ندکلو اذکیلر لر وارسه اکا له مرکب اولسه جمله سی اعجلر اولسلر اقلام
که کاتب اولسلر انسان دخی یازسه جمع عالمك که یازمغه طوروش سلر ایده میه بولر اتمام
که بر رکعت نمازه هم ثوابی هم یازه میه لر یورولمه جمله سی طوره ثوابی اولمیه اعدام
تصدق ایله ای کشی بوندن سن ائمه استعلا اگر درسه دخی بزرگ کن وجوده کله هر انام
که اولدور زیره ذالارحام هم اولدور دخی ذالاکرام که اولدور دخی ذالاکرام که اولدور ذالانعام

فضائل الصلوة قوله تعا واقیموا الصلوة
واتوا الزکوة واقرضوا الله قرضا حسنا

الا ای سامع جامع قولق ویر بکا ایت استماع
سکا بلدره یم قرداش جماعتك ثوابنی
که سنت دیدیکی بعضلر جماعتله نمازی هم
دیدیکی بعضلر فرض دورکه اولدورکه اوبوتس
کلامنده بیورکه حق سازعوده سزای قولوم
دیدیکی بعض مستحبلر بوایتدن مراد الله
جمع عصیانلر یکزی ایدیك توبه سز سرعت

خبرك وارمی نه اکرام ایدر الله یا استماع
نه لر احسان ایدر الله قولق ویر بکا اول استماع
دیدیکلر بعضلر واجب که یوقدورترك ایدن استماع
که استدلال ایدوب حقك کلامن امکه اطلاع
که مغفرة سببا ولاد اعمالله ایدیك استرداد
که توبه ایله اویشك درا ولوم آتمزدن اولیا سزاع
که صکره بتیمان اولورسك کرمك فرصتی ایضاع

روايتده كلوبدوركيم كه اهل نارك اكثرى
نه حيف اولكه بين درلركه توبه اتمدن اولده
ديدكى بعض تفسيرلركه سر عتدن مراد اللهك
صفين فوت ايلمه زنهار كه بخى ابتدا تكبيرى
كه زيرا دنيا طولوسى قدر مال ايلسك انفاق
كه عبد الرحمن ابن عفوا بتدكى الى بك دكلمه
بخى دوشوب زره سى وار ايدى انوك تجارتدن
كه مجده اندير اكا سنك بوكك كليوردى كه
برزمان ايلدى اندن كه صكره انصراف اتدى
وكوعنه يتشمدن اول بخى كه ابتدا ركعته
كه دورت يوزدن سكسان بخى جمله سى نماز ايكن
عجب تكبيرى اولمه ثوابنه يتشدى سمى
رسول الله وارث اول سؤال اتدكده بو اشلرى
ديدكى عبد الرحمنه بيل اگر هر دوه اوستنده
كه يتشمك تكبيرى اولينك هم ثوابنه

امام ايله يله تكبيرا ثوابندن نه اسمع
دخى يوكى كه النون هب وياكوم شر اولوب امتاع
قموادوه لريله بله ايديدم بذل استقراع
بونى بويله بلك تحقيق امر اله ايدك استقراع
اولديكى مكه مدينه اراسى هب دوه ارتاع
رضاء حق ايچون دخى كه بذل ايديدم ارتفاع
خير ليدوركه ثوابى جوق اولور دخى انك انتفاع
اگر يتمش ايكى اولديكى جمله سى كاغذ
دخى جمله دكز لرهب مركب اولسه قوسى
دخى جمله ملايكلر اولديكى جمله سى كاتب
يازه لردى قيامتكون اولنجه قموا تباع

جهنمدن ايدر صيانه كه اندك توبه ايضاع
كه اول صفه اولاشك درايدوردا فضل ثواب
امام ايله بيله ديه كوروب صفين فوت ايلمه ايضا
دخى اوردنلغى وارد كه بر تاجر كبى ذكه امتاع
كه بوتلرك يوكى كومش دخى انجوايدوب اجماع
كه استقباله كيدم ديوا كه بولده ايلكيارتاع
كه كلدى كوردى محمد نماز ده ايلمش شروع
نماز دن فارغ اولنجق اولما شيت ندر ايدوغى
تصدق اتدى فقيرين كه جمله سين استغراع
ديوا بذل ايلدى مالين فقيره ايدوب استغاع
ديدى كه ارسول الله يتشمدك سنى شروع
كه بر عمدك اولمه ايديديك عتقه اشراع
صفين بر دخى فوت امام ايله سنن اشراع

ابو بكره سؤال اولندقده اول اندت
جواب ويررب بيوردى بر دخى بيك دوه اولديكى
فقيره هم ضعفايه تصدق هم ايديدم هب
بو اتفاقله بتشمدى كه تكبير ثوابنه
عمر حضرتلرى بيوردى كه خدا راضى اولمه اندت
تو سينوه بكى لؤلؤ ايله جواهر اولديكى
لمامله بيله تكبيرك فضلى قوا سندت
بيوردى حضرت عثمان كه اولدوقجه الفرائض
ايكى ركعت نماز قيلسم اوقوسم جمله قرآنى
بيوردى حضرت على كه اولدوقتا الكها
دخى هم ذوالفقار يله اوريدم كافره بوش
بوكردن سوزيدوكى جوهرى الفاظ
دخى بر دوه اولان اشجار قلم اولسه كه اشراع
دخى حتى ايله انسان اولديكى كاتب جماع

امام ايله يله تكبيرا ثوابندن نه اسمع
دخى يوكى كه النون هب وياكوم شر اولوب امتاع
قموادوه لريله بله ايديدم بذل استقراع
بونى بويله بلك تحقيق امر اله ايدك استقراع
اولديكى مكه مدينه اراسى هب دوه ارتاع
رضاء حق ايچون دخى كه بذل ايديدم ارتفاع
خير ليدوركه ثوابى جوق اولور دخى انك انتفاع
اگر يتمش ايكى اولديكى جمله سى كاغذ
دخى جمله دكز لرهب مركب اولسه قوسى
دخى جمله ملايكلر اولديكى جمله سى كاتب
يازه لردى قيامتكون اولنجه قموا تباع

دخی عاجز قلور لرکی دوکنمزدی انوك فضلی
انکون مفخر موجودنه یوزدی حدیثنده
که دنیادن خیر لیدیردخی ایجنده اولندت
عجب نوقصدن خصه سن الدیکمی ایا مؤمن
تصدق نده قلدیکی قساوت بیله جکمزسك
کنه بن مسلمانم دیوادعوی ایلرسك ای کشی
اذان وقونسه مسجده اجابت ایلمك اکا
که برشی برینه قومالك اذانی هم حقك امرینه
که ال قلدیرمدن حرکت ندوکلاره ای کشی
که برکس کشه دریایه الین یوقاروالدیرمه
کانه سنده ای کشی کناه دریاسنه طالدك

یازه مزلردی عشرینی توابنی یقین ایراغ
که هم اول تکبیرك فضلی اولوبدر وجملدن انقاغ
ندکلوار سه ذی قیمت خیرلی جملدن انقاغ
سلفلرنه طوطارامش نمازحقنده اول اتباغ
کجردم نمازی دیوکه اولمك حزنه اتباغ
که اولمازبویله مسلمان که ایت اسلاما اشیر جلی
جوکك اوتورك اوکده اوده لرده ایدك انقلاغ
که استرسك کنه جنت بوجودیده اولمه سك فراغ
انیده نقل ایدم سکا که سن حفظ ایلکلر اتباغ
جقاریك بنی دریادن دیواید ایدر اتباغ
که تکریه جغر برسك کناهم ایله اندفاغ

روی عن النبی صلی الله علیه وسلم من قام من بیته وذهب الی المسجد
یوضع تراب قومیه الی محشر فی کفة میزان حسناته فی رسوالة

الای طالب مسجد اشیت بندن براز اخبار
حیات القلوب ایجنده کلوبدور نقل صحیحدن
مراد بوکه مسجد جماعتله نماز قیله
ویرم الیکه برجوهر الکده اولمه اشقر
که برقول جفسه اوندن که قصد مسجده انور
ندر اکا که اول ستار لکه اولغفار اولجبار

یادین یوم قیامتده نه قیلمکور اکا الله
انوك بصدیغی برلرك یدنجی بین اینجه
بیورمش کعبه اخبارده که کوردوم بعضی کتبده
واره مسجد قوسنه ایجروا کرمك استراولد
حیا ائمه مسلمك حقدن که بودکلوکنا هله
بوکزکس برخطاب کلورکه حقدن ای ملکلر
الورلر بوکناهی کروروایجروبه اولباك
کلور مسجد قوسنه که طشر مجمعا فی استر اول
بونوك عصیانی یارب دخی هم ویر بوقولوکه
خطاب ایده کنه حقدن که حاشا یا ملکلر
وارك سترایا ملکلرم بوعصیانی انوك بحر
واره لرانه لربونلرکه اولفولك کناهی
کل امدك سنده ای مؤمن بکا کوندوردی مسجد
خبرده وارد اولدیکیم قیامت کونی اولدقده
بولرکوره صراط فی کجه مزایجه دوندهیچ

ترازوا قانینه ای کتوره ایده اختیار
ترابنی کتوره لرمه پرانه قوبه اول ستار
که برکز مسجده وارسه نمازقیلق ایچون اشعار
دیه لرکا ملکلر اوتانمکی من الاخبار
کیرارسك نکریسنه بوجرمکله سن ای عبار
اولوك عصیانلرانلروك که کرسون بیمه اصحار
نمازقیلوبکه رونده کده ایدر طشریه اعتبار
ملکلردیه لرپاربنجه ایده لوم برای عقار
تحمل ایلسون اکا که استسه جرمن اختیار
بنم کن مه روشمزکرویه ردایلك اوزار
که سترده قلمسون دیه که اول قادر اول قهار
دکزده اولمه برخنزیرکه اول عصیان اولمه زار
نمازایله نیازایله کیده سندن جمع اوزار
برازقوم کله طوره مصراطدن ایدم استظار
التشدن فورقلربونلرجیغیره لرکه یاغفار

بولردر لركه يارب كه بزقورقاريز انشدن
كه بوندن همم كيجه مرزكه يوقدور قطر ستار

بولرمجبرائيل كلور بولرسويلر اول امينه
سيزي نه شئ منع ايدن كه بوندن اتمكه امرار

انشدن قورقريزدر لرانك جون كجه مدك بز
قتي انجدور اول كبري نه ممكن بوندن اتمكه امرار

دبه بونلر ايا جبريل الم حكمك ايا مؤمن
طريق دنياده سزلر دكيزمايلسه امرار

نجه كجردبكز اني نبه بزدبكز انده
خبر ويرك بكا بوندن ايده يم سزدن استخبار

دبه بولر بزدك بزكيسه دنيا بحرندن
كجردبك دنيادكزين ايدردبك بزاني فرار

دبه امر ايا مؤمن بنوك سزمسجد يكز
دخي هم كجك رحمتسزايدك سزاوندن امرار

نماز قلدقلري مسجدكلكي صوره تيده
بنه لرانوك اوستنه ايده لراوندن استمرار

صعود ايده دخي بولر جهنمك اوزه رندن
نه آتش كوره لربولرنه شدت نه حزن امرار

بولرانلره دولركه بوسزك مسجد يكوزير
تمام زنيا زايدردبكز ايجنده امدركي استغفار

روايت ايتدي بس انس رسول فرحمانددن
نه بيوردي رسول الله قولق ويرسوزه اخبار

قيامت كونى اولدقده كلور جمله مساجدلر
كه بردوه صوره تيده كلورميدانه اولدلبار

كه بوي مسك ازفردن اولوبدور تني عنبردن
دخي كافوردورظهري زبرجددن قولاق انوار

طورقلري ايدر تكبير امام ريدر زمامندن
جماعت بتمش اوستنه اولمه لر محشره احضار

بولري كوره ملكلردي له لرانبيا لردور
نبي ديه ملكلردورتزلرايده لراحضار

كلنجه محشره يولرايله لرجمله ملائك
محمد امتندن ديرمضيا يوزلري انوار

بولرمسجده كرمشلر جمله ايا مؤمنين اندن
بوكون بولدبلرلجرينى ايدرجنتى ايجار

بولرصراط اوزه رندن كجه لريله ديرم كبي
واره جنت قبوسنه كره لرجنتنه امرار

كه استقبال ايده رضوان كه يتمش بك ملك له
سلام ويره بولرجمله ديلر مرحبا لاحيار

روايت ايتدي ابن عمر اولولرسول فرحمانددن
نه بيوردي رسول الله قولق ويرسوزه اخبار

كه جنتده يرانلرحق كه يتمش بك شهرحسز
كه هرشهرك ايجنده يرانلرك يتمش بك اولو

كه هريرانلرك ايجنده يتمش بك دوه واردر
دوشك استنه اولورمش بخي هم حورعين الله

اياغندن طبوغنه وارنجه مسك ازفردور
كوبه كيدن كه بوينه وارنجه كافور اولوبدور

اولوبدور اولله برنوركيم جمله دنيايه اولو
رسول الله صوردي لركمك جوندوربولايه

عليدن بس روايتدور خدا راضي اولمه اندن
كيدرك مسجده صكره يوردي لرباين ايه رك

بوكا در لزدى يا على پليكى نچون اكرسن
جواب ويرديكه بونلر كمهم ايدرسكز غلط
قويرلر قموكو كلركتورمديكركه ابى
كه بن بوكلنديم اول يوكى بنم ظهرمدد اولور
ورزدى مسجدك قبوسنه اول صاحب العلم
كه عبدك قبوكا كلدى فقيرك قبوكا كلدى
اذان ويرامدى اى يارب ويكيرمك استرسن

كه ظهركده يوك يوقلدبوندن ويرزه اخبار
بنم ظهرمده برياك وارقدتى اثقلدرر انوار
دخى لطفكه قوطاشلر قوسى اندى اعتناد
انكچون كيلور بلم انكچون اولدم استسماد
ندا ايدردى اول حقه اشيت نه دردى
ظعيفلك قبوكا كلدى ديو اغلردى اضرار
بونى سيلركيردى اول مسجده ياراعتناد

فضائل الأذان قوله تعالى ومن احسن قولا ممن دعا الى الله
وعمل صالحا وقال انني من المسلمين

الا اى مؤمن كامل اوقوسن بش وقت اذان
اكر مقبلين دينم سكا قولوقطوطور ايسك يكا
ندر ديكله رسول الله اذان اوقوسه يرادم
دخى سنك ازانكى بقدر كيسه طولو يارسه
بولروك جمله سى قدر ثواب وين دخى الله
ولكن كنديكى صفتين تغنى ايله اندن
كه اون يرده كفر يزار كه تنبيه الغافلين

زيرا سنت رسولدور صفتين ترك ايلمه هرات
اول اعلا سيدك سوزين سكا نقل ايدين هرات
اولى نره يتشرسه اوزاق قاچار هب اول شيطان
نماز قيلسه لر اتوكله اجابت ايلبوب هران
كه هيچ اكسيك دكل اصلا سنى مسرور ايده مثلان
زيرا حرام ايدوبدور حق تغنى ايلمه كلى ان
كه تعليم ايله اوستازدن اكر اوقورسك اذان

صفين جمله اوقومه اذانى سن كه اى مؤمن
اكر استرسك جنت طلب ائمه ايلك مالزن
رسول الله نه بيوردى اينده نقل ايدم سكا
برادم اوقسه قرق بيل مساجد لرده اذانى
ولكن شرط بودور بيلك حسن ايت ينتكى سز
يسار اوغلى عطا ريدن روايت شويله كلمشدر
مؤذن مغفرت اولور كه صوت حقدوغى مقدار
سعيد خودى بيوردى يانتده اولان آدمه
كه هم رفع ايله صوتكى كوجك يتدوكى مقدار
كه زيرا استماع ايدوب رسول فخر جهانندن
ايشتمز الا اشيدور باغ طاش انس جين اولكر
دخى اذان سبيله جمله انواع معصيت
حكايت شويله كلمشدور منصورى زاهد ندر
كه بوقصه عمر اوغلى نقاشده ايدى اكلمه
كه بركبر يتوك اوستنده كه كورديم كنديمى همان

كبر ارسك نار كبريه ايلدرسك لعب فى الاذان
ازاندن سنى كورنه تغنى ائمه سن حرفان
كه ياز يحيوة القلوب بوخبارى يلك اى جان
خدا ازادايدر انى يدى طاموددن اول منان
ايلك مدحن طلب ائمه ريا ائمه كه فى الاذان
ديدى درد رسول الله كه صاحب جوهر اول سلطان
دخى تصديق ايدر جمله اشيدن ياشقدرى هران
كه تغنى حروف ائمه رعايت ايلمه فى الاذان
كه سن بريرده اولورسك اوقوان فى الاذان
نه بيوردى رسول الله كلامندن اولوسلطان
شهادت ايده جمله سى كه عند الله والبران
كه عفو ايدر انمش الله كشيدن انوعى اعصيان
كه بغداد ايله صوفى رتدكروكوندن كونه ازمان
مكر بركجه رؤيامده كورورديم كنديمى اى جان
كه صوار توب كيدر همان شهر عرف اولحق الان

كه درين كتد نفسيمه لا قوة الا بالله
يوكز برحسن صورتده برادم آدم كلدى
ربعدك كلنه ايدر كرخدن كلن ملكه
خبر ويردى كاملك كجه ملكلرى جمله
شكايت ايدر لرحقه كه يارب بوكيجه ده
غضب ايدى بولاره حق بكا امر ايلدى الله
بوكز كوندوز ملكلرى كه اغديكر كوكه جمله
يديسوز يرده كيم اذان دخى اوقوندى اى خدا
يديسوز يكم اذانك هم حرمتيله كه عفو ايتدم
كه رؤياصاحب ايدوراينديوم اوجوزده بن ديدم
كه كوندك كونه اكسيلدكه نقصان اولدى اولصو
صفين زنها زايا مؤمن كه ترك ايله كالاحى سن
مؤذنلر ندسه سن دى سن دخى خفايله
روايت اتدى ميمونه رسولى فخر جهان اندن
كه قائم اولدى اولسرور كه بين النساء والخلا

كه بغداد غرق اولوبدور رخى اهل ايله الان
مكر كيم بوملك ايمش كه كلدى حقدن اول الان
نه شيلله امر اولندوك سن خبر ويرمكا الان
كه اغديكر بوتحمله حقه سويلديلر الان
يديسوز قرى بوزديكر شقيلر اولديلر طوغان
وارك امتك ملكلرم غرق ايدك بغداد ضو نان
ديديكر الله بوكون دخى بغداده اى منان
بولر بوني دكجكز اشيتنه اشلر اولمنان
كه غرق اتمه كل اى ملك مكانكه كيت سن الان
كه قلمقديم صويه بقديم بن كه اكسيلمش يرلر نقصان
كه اولكي مكانته وارديكه اولمدى نقصان
اوقونوركن اذان دكله يقار حق سنى فالميزان
سكا مجده اكر دكلم ايسك اذانى سن قران
نه بيوردى رسول الله قولق ويرسوكا شيطان
ديديكر يامعشر النساء قجان اشيت سكوز اذان

كه اويوك سز مؤذنلر نه درسه سزده ديك اني
بيوردى حضرت عمر بولنسالر بجون آنحق
بيوردى ياعمر اشيت ابكى فات اولله ارلره
زمان اولكيجنده كه پرشاه واردى دكله
كه وفات ايلدى اولشاه كه پرزمان مرور اتدى
بوكا سويلدى اولصالحنده اشلدى سكا الله
كيدركن پيرتوا بعلر ايله اوقوندى بلال اذان
اجابتمده اونورى يارلغادى بنى الله
كه پرجوهر دخى ويركانى نقش ايله قلبكه
كه عثمان ابن برازدن روايت شويله كلمشدر
كه بك غملندك بابا سى اى كشى ديو سويلدكا
نيجون اغلرسك اى كشى ديو سويلديلر كا
وكمراى فرزند اشلركنا هيله وفات اتدى
برازايام مرور اتدى انوك موبى اوزه رندن
ديدكاوغلوكى دوشمده كه كوردم سويلدى بكا
سكانه اشلدى الله ديو پرتكل بكا الان

كه زيرا كل حرف ايجون ويرمرربك درجه ايمان
نه مقدار دخى اولله لر بيورمرك انى ذى احسان
سعادت شول رجا للره انى دكله سن هر ان
كه اسماعيل اسميدير دكله قنى صالح ايدكم ان
كه پرصالح كشى انى كورمرسه دخى فى المنام
جواب ويردى كيه اكا كيدر يم يولده ناكهان
اتيم جكديم طوره واريم انى دكلدم اولان
قوصوجمى عفو اتدى ندكلوارسه عصيان
مجبلره نه فلرحق كه اول ذوالمن والاحسان
كمال ابن عباده كيم وفات اتدى مكر يران
كه طوردلر اغلركا كروا اوقوندى فى الاذان
ديدكا نلره اولكيسه اوغلومك وفاته مران
نجه اولمور اوغلومك جايفراسى قبرده اولمان
بابا سنه كه پرادم كه كلدى سويلدى بابا
سكانه اشلدى الله ديو پرتكل بكا الان

كه اويوك سز مؤذنلر

دیدکی مرحمت ایلدی بکا قبر مك ایچنده حق
دیدی برکون مرور اتدکده یحیی بن هم کفار
توقف ایلدم اندن قولق ویردم اذانه بن
کهٔ حتی فارغ اولنجه اذانی استماع اتدیم
کهٔ اول عصیان قلدیم هم صکره بن رجوع اتدم
بنی قبرمه قویدیلر ایکی ملك بکا کلدی
یحیی یولمز عذاب آنکله قصد اتدی قبورمه
بنوم کرمه دوشن که برقول یرا وزرنده

دیدم نه شیدکه اوتوروسکا ایلدکه غفران
استیدم بن موذنك یحیی صوتین اولزمان
نه دیدیسه یله دیدوم اذانی یحیی اول ان
حقه حمد ثنا اتدم اذان نصکره فی الکان
که صکره اونمه کلدیم که عارض اولدی موت ان
قنی شرت ایله کلدی که عقلیم کتدی الکان
که کلدی برند احلدنه یحیی کبر وطوروب الکان
اذانی دکله یه آنده بنی برلیه فی الاناء

در بیان سعادت ابدیه قوله تعالی واذا سالك عبادی عنی
فانی قریب اجیب دعوة الداع اذا دعان فلیستجیبوا لی ولیؤمنوا بی

کل ای دنیا واخرتده سعادت استین سائل
که قطع ایله امید لکن جمع خلقدن ای کشی
که یوقدور غیر یدن فائل مجمع قیمت ویرن اولور
که ترك ایت فانی دنیایی صفین الدنمه سن کما
قلیلدیر بو قال الله ذلك دور بو ذلك الدنیا
کل امد سنده طلب قیل فنا اولمز که برملك

که حاضر له سؤالی خدایه انجق ای سائل
همان الکاهه یلوارسن یا زایله کما سائل
اته یکی بلیکه صوق که یلوار تکریه سائل
که زیرا نرك دنیایی اولنلر بولدی استنجال
بوتا زکید رقنی الدن وهمدور بو بخیال
درین اولمازدیلر اولمازکه امما زدائما انجال

خلوص ایله دیله حاجت هم اول خالق مویدات
که زیرا حق کلامندهٔ یقینم قول الروضه بن
که بونوکده کی طمع لردن یقیندیر سکا اول الله
بیان اندکلامندهٔ خطاب اتدی حبیبنه
که بن یقینم انلره بونو نلری طمع ندن
صفین زنها ایا مؤمن که ایسترسك خدادن
که زیرا اولاد اولدیکم مرور اتدی کلیم الله
بوکا بقدکلیم الله قنی تیلوا یرحقه
الهی هم بو کیدیك حاجتی بکا اولیدی
که ارحم الراحمین سین بنجون رحم اتمك اکا
که وحی اتدی کا الله که یا موسی اشیت بندن
ولکن تیلوا یرد لدنه که قلبی غیری یره یل
که یل شونی قبول ایتم دیلی جا غیره بکاره
بو قصه خبر ویردی اویکیده دیدی موسی
کل ای طالب طلبکه مخدانوك امر بنی کوزله

بنی زیرا یقیندور اولکه سکا حق قوا هر ان
که اوبندن نه دیلرسه ویرم البته کل ان
بیلورکو کلین ایچنده کن قوا اشیا لری هر ان
بنم قول الروضه سوی له یقینم انلره هر حال
که بونلر استسون بندن کیم ویرم ایدم عجز
که جمع ایت قلبکی اکا قبول اوله نعا هر حال
که یرا دعا ایدن تضرع لر ایدر اعجال
که تفسندن دیدی دعا دخی اتدی حقه اعجال
ویرین ریم حاجتن انوك ترحمه قالام منان
بنجون بونی قایرمزسك بنجون ویرمك کا مثال
که بن سندن هم ارحمم که بویله یل بونی مثال
انکجون بن قبول ایتم ایده ریم حاجتن ایرهال
که قلبی غیریده اوله که ویرمم حاجتن بطال
که توبه ایلدیکن رجوع اتدمین لا یجال
که حق حتی قبول ایده سنك حاجتکی اعجال

دخی یعقوبرك ستنی ترك ایلمه زنهار
اگر درسك قبول اوله قوه حاجتلرك اینجار

که شیطان سوزنه اومه که ترك اینه وسوسی
زیرا نکری قبول اتمز قوه حاجت اولور ایطار

سکا بر قصه دیه یم اول قصه دن خبردار
صدورکده لی حفظکه تصحیح اولنیوقوله

که ابراهیم ابن ادهم که جغدکرسیه برکوده
خطاب اتدی دیکخلقه قولق ویرمك بکا لازم

بلال حق سزه قربدیر قبول ایدر دعاکزی
تکیم استرسکوز حقدن اجابت ایده دعوکزده

قومی بس دیدیلر کاکه یزنکریدن استرز
کوه ویرمز حق سوزیزامك ضایع اولور هرگز

بولاره بس خطاب اتدی دخی اوه شیدن اونجی
قبول اتمز دعاکزی کیدر هوالره هرگز

بری بوده رانی دکله دخی سوردیکر حق
ولکن یوقسزه انکجون ایلمز افطار

محمد امتیوز دیو ادعوای قیلارسکوز
ولکن ستنی یوقدور که اعمالکزی افعار

دخی شیطان دیرم دوشمایمز دیو ادعوی قیلرسکوز
ولکن سوزنی طوتوب کیدرسکز دخی هرگز

دخی جنتی سوارورز دیو دعوا قیلهسکوز
دخولنه سبب اوله حق هیچ یوقسزه اعمال

که قورقارم دخی حشمدن دیو ادعوا قیلرسکز
کنه حذر ایده جکز اعمالی یوقسزه هرگز

دخی پرمسلمانز هم دیو ادعوی قیلرسکوز
قنی شروطی اسلام هم قنی ایمان قنی اعمال

که مرتکب اولورسکوز بیوك گناه اشلرسکوز
انکجون حق قبول اتمز ایدر دعاکزی ایطار

که اوتانمزسکز حقدن بو تکلو عصیانله هم
کنه حقه آلجرسکز دیلك استرسکوز هرگز

اولنلری کورورسکز ولکن عبرت آلمازسز
خوفلکز یوقدور اولمدن دخی غفلتده سزهرگز

دخی ماکولی مشروبدن کوزتمزسز حلالی سز
دخی لباسکز یوقدور حلال کیمزسکز هرگز

کچه کوندوزکه دنیایه تعلق اتدیکزهرگز
اونتدیکز حقك امرینی کاکه حقه سزای غفلار

اگر طلب ایدرسکز دعاکزك قبولنی
بولردن سزرجوع ایدك اطاعتده اولوك هرگز

اطاعتده اولنلروك ینجه قبول اولور یکله
که ردا تمز دعالرین بولرك تکری کل آت

حکایت شویله کلمشدورکه شهرنشاپوره
که بر شیخ واردی اندهکرامت صاحبی اتوالی

انوك بر قزی وارکه تزوج هم مراد اتدی
فقیر ایدی بوتوك حالی بوندن بوقایدیکیچ اموال

که فقیر اغله بر فکلدی که سویلدی بابا سنه
بابا بس عتاب اتدك بنجون اغلرسك ای عیال

که امر ایدیور حقك زیرا نجون اغلمك بوکا قرم
که قرییدك بابا سنه تزوجدن لکل اعمال

ولکن ای بنی بابام نیجه دیکیم جهازم یوق
که اوقام قنی جیلا قدیر بنی تعیب ایدرلر هرگز

که بنی خوکورور زوجم بوحال ایله واریرسن
دخی تقصیر ایدرسنی هی اشك در بکا هرگز

انکجون ایدرم اکی انکجون اولورم محزون
جهاز ایت بکا ای بابام عدولکر اوله لر تجار

عتاب اتدی قرینه اولکه یا عالم اندرسك سز
که قورقا کلدهده ای قزم که خلقدن اتمه استحیار

یا بن یوم قیامتده سنی حساب ایدرالله
قنی اخرت ازیغك دیوحق ایدرکی سؤال

دیمرسنکی نیجه اولور حالیمیم قیامتده
که رسوای ایدرحق بنی که بین الخلق والسؤال

بوكزديكم قرنه اول دخى قرنيم نجه ايدم
ديدك اولغز بابا سنه فقير ايسك سن اى بابا
نعم ديدك قرنه اول كه ايستيه لوم الله دن
كه وفا كيم نجه اولدكه جمله خلق اولبور يله
ايكى ركعت نماز قيلدك مناجات اتدى ربنه
كه هيچ صدا كلمدى جناب حق طرفندن
كه بزدخى بكا حقه اگر دخى سن بكا يارب
اوبرام بن عصام ايله قرارم جمله قنديلك
دخى بقام بيرتارم كه نفسيمى هلاك ايدم
كه بوندن تصكره مسجدبك طامى يارلك اولسون
آته كين طوتو بيرك اول تمام انكى طولنجه
كه فرصت كشه شيدى كى زمان خلقيك آنه
كه شيخ كنور ك آنه كيله قبويه كلدك مسجدك
بوكز مسجد بوجا غندن كه بزارم جيقه كلدى
كه شيخ ديدكا يحيون وبرمسكا كه اى كشى

بيلورسك بنده يوقدور مال سكا ايده جهال
غنيدور تكرى تعالى كه آندن استه بر زمان
اگر وير يرسه اى قرم وير يم بن سكا اصلا
اوندن جقدك اول زاهد دخى مسجده ازخار
ديدك يارب بوساعنه بكا وير سن بر ازاموال
غضبه كلدى بس زاهد اشيت نه سوير سول
كه وير سين بوساعتمال خرينه كدن بكا فى الحال
انشه وويرام دخى يمكى يقارم فى الحال
قبول ايتمز سك دعامى دخى ويرمز ايسك اصلا
ذهب فضه باردى آلتون ياك آچله دخى ايصار
ديدى يترك يارب كه آندن نعمتى ايصار
كه طولسه دنيا مالله ديمز يترك اول شجار
خروج ايتمك مراد اتدكه اول صاحب ذوالكمار
يا بشدى زيلنه آلتون ديدى عشرى بنمدن مال
جقر عشر بنى سن آلتون كنور ويرم بكا بى جدال

دعا سندنه ايسه آمين دخى سندندور راى شيخ
بوكز نصفين كا ويردى دخى هم شيخى بيلدى
كه اول فقير كا ديدكى بجون آنى ترك اتدك
ديدك الله اى كشى سنوك بيتكى بقارم
جواب ويردى كا سائل بلى بويله دعا اتدم
كه عهد ايتديم آلوكله بن كمدن غير طلبمه يم
كه اول قهار عالمدور كه اول جبار عالمدور
بودكلو ابن ضعيف مله كه بن ايتمديم آمر بنى رد
اگر اولدخى ويرميدى بنم ايستديكم شى
فقير هم شيخه ديديكم سن قورقما زسن الله دن
كه شيخ ديدكا اولكيم نادر عشقم رمى اتدى
خراب اتدى دخى بنم صومغى اول كلا ميله
كه بنده ايستدى بر قلبكه قلبم بن بكا ويردم
بودكلو اقدر بيله اول دعامى رد ايديدى اول
كه ايمان قنديلى دخى كه قلبم يقيله جعفين

سنوكله مشترك اولدكه كرايه سن آنى بى قاله
كه اكسيك ويرمدكا برابر اتديلر آبزاله
بجون بوسوزى سويلدك اديدك اتديك اعتبار
قرارم قنديلى بيتك خراب ايده دم اختيار
زيرا عهد ايدوم آلوكله بن كه امرين طوتمغه
كه غير يدن طلب اتمم شوحاجتلريم هرحال
كه اول جمله دن اقوى كه اولدو صاحب الاجلال
دخى بن طوردم عهدمده كه طوتديم امريمى هر حال
يقارم بيتى انوك قراردم بيتى قنديلك قالحال
بوسوزى سويلدوك حقه حيا سزلق ايدوب اتقار
دخى قلبيله اوردى اول جارت هيبتين ابصار
ديدى قوا انفسكم واهليكم انارا ايدوب ازبر
كه اعطا ايلدم اكا قوا ستديكين هرحال
خراب اولدى دخى بنم صومغى اول كلا ميله
كه اعتقاد اغاجى دخى ويلدك قلبدك استقال

فقیر بوشیخه دیدیکیم ندك ایردی بو کرامه — که اولدور نفسکی سنده هر اشده ایله سن اجلالی

که نائل اولمه یم درسك بو کرامته سن ای کشی — که اولدور نفسکی سنده هر اشده ایله سن اجلالی

هوادن یکه کوندوزهوایه ملازمت ایلمه — کجه کوندوز هواسنی دخی ایدرکه استفضالی

که طشره کتمه امر ندك اوطوته سنك امرك — دیلکدن قومه مولیی سنیده اول ایده افضالی

عجب بو فصه دن خصه سن الدیکی ایا مؤمن — کل امریده ایلکمل اخلاص عبادتده قوی اعمالی

ایکده یوق وامرك هم محارمدن تجنب یوق — حیا سیز لقدن ای سائل کیه اجار الله قوی اعمالی

حسنوا لخلق لقوله علیه السلام حسبوا العلا فکم تعاملوا
الناس سئل معاملوا الناس صدق رسول الله

الا ای مؤمن کامل کما لتدن ایدم اعلام — اولی اعلا سیدوك سوزین سکا کل ایدیم اعلام

اکر استرسك جنت طلب قیل سنده دیزاری — که حسن خلق ایله دائم اولور ایش فعل استکرام

اکر حقك رضاسنی ارارسك دنیاده ای کشی — ترین ایله ذاتکی مطهر قیل من الآثام

که خلقه لطفیله سویله اوله جمله مرد سنك — دخی حلیله سویله سن صبر ایله ایله اتمام

بیوکلرك اوله یا باك که ایت سن یرده تعظیمی — که کنجلرك کورنجك سن که بونلرده قیل اکرام

بیوکلرك ثوابی جوق دیو انلره ایت عزتی — که کنجلرك کاهی ازدیوا ایده سین احترام

که هر مخلوقه ایمان ایت کوتو لکدن فرار ایله — که خیر الناس اوله سکا ایده کرسکا ده اکرام

سن غیظکی کظم ایله ایلك ایدنه احسان ایت — که نور ایله طولسه قلبك دخی ایمانیله اسلام

که یوسف ابن سلیمان دن سؤال اندم محمد — که برندور بو دنیاده دخی بوندن ندیر اثام

جهان فخری نه بیوردك که ایلك دنیاده کیشی — که حسن خلق ایده خلقه دیدیکه اولسید الانام

کناه ندور بو دنیاده که برشی کلمه صدر که — کما مطلع اولسه کیرکور قواعلام

که یعنی نه دیمکدور که برشی کلمه کوکلنه — که اویه خصمیکه غضب بوقی دفع ایدور اولنام

که ایلك ایله کملکه بودور ارکشی اشلری — کوتولکه کوتوا تمه بودور نامر اشی اثام

اوحوهم معدتی احمد که برجوهر ایدوب ایراد — دیدیکه یوم قیامتده ایده خلق حیاجی اقدام

که برشی اولمیه ثقیل یارین یوم قیامتده — عملکر وزن اولنجه هم که حسن خلق ایده اقدام

که حسن خلق اغرکله که مؤمنلر منزلنده هم — که میزان قاقلمیه یرزدن که اولمیه قبه ازین عام

که بغض ایدرسه کسیه کوتو سوزلر ایده کلام — که بغض ایدر تعالی الله فحش سویلیان آدمه

دیدیکه درکه رسول الله نصیحتدور سکا عظام — نسا سلطانی عائشه نه بیوردی انی حفظ ایت

که حسن خلق ایدنلر دور دخی لطف ایدور اکرام — که مکدور کامل ایمانکه مؤمنلرك ایجنده

نه بیوردی کور اول سلطانه که نور محمدن اولسلطان — ابو الدرداء خبر ورمش رسول الله دن اشتام

که حسن خلقیله سخا ایکسی وضع اوله نظام — قیامت کیفی اولدقده که وضع اولور ترازویه

که قوة ویردی ایمانه که حسن خلق ایله عظام — که خلق اندوکی وقیده که اولی ایمانهم الله

ایکجون بو ایکی کشی اده یتمز اولور سیام — دخی سخا ایله یله که قوة ویردی ایمانه

كه كفري خلق ايده جكر كه اول الله سويمك
بكا قوت ويرامدن كه بخل سوء خلق بيلم
خيوة القلوب بيجنده كه يازمشدور بو اخبارك
ولي بيز ايلدك احمال تفضيلنه ايت اتمام
ايكي شيمدوروراخلاق بري مذموم بري محمود
كه احسن بيان اتدك ايده لوم مذموم اعلام

اخلاق ذميمه وهذا نقله صاحب الطريقه

شروع ايده لوم اجمالا كوتي خوي اولنلره
الادريای عمانده ايدم بر قطره اعلام
كه سوء خلق اولنلري قتي بك كوتي قويدير
كه شرتاكده نهايت بولوبدور اتديكي اخرام
كوتي خوي شول فعلدوركه دينمص اخبارين سكا
كل ای مؤمن بوكروهدن جقارغل نفسكی ارام
ديلينه نه كلورسه اول تكلم ايدر انی سويلر
كفيلرك ديلنه ايسه تكلم ايدر اول سويلر
ديلك افاتنه ايسه تكلم ايدر اول سويلر
دخی كوزافاتنی شلر قولق آياق ايدر اقدام
فقيرلری كورنجك اول جويرير يوزين انلردن
بوسوء خلقدور ای كشی بوايدر دينكی اعدام
سنی انجتسه بركشی اولورسن انكا غضب
محاربه ايدرسك سن انوكله اولزمان خصام
بودخی سوء خلقدنديربونيده ترك ايده كورسن
بوشيطان فعلديركشی بوني كندكدن ايت اعدام
كه انجتسه بر حيوان طريقده يا طوره يغنده
انی ضرب ايله نهاز جكرسك ضربنی انجام
دخی حد ندن زياده انی ضرب ايلسك يولدن
قيامتده سكا اتدن سؤال ايتسه سكا علام
كه حيوان حقی بك كوجدور دنيا يوق سويله سكا
نه ممكيدور حلال اشهق همان اتمه كه استحيام

دخی خلقدندور حيوان سكوب اورمق
سنی ضرب ايتسه رشاقا كاخرن اتمه هم اعمام
كه ملاحاصل ديم سكا كه حسن خلق ندور بوبنده
ايدرك كافری دعوت كه حق امرنه اقدام
خبرده وارد اولمشدور كه الله رسولی نوح
اكر كافر جمع اولورلرك اورورلرسك قفاسنه
كينه كيدرك اولسرورلكله سويلرسك بونلره
كليك تكريتوك امرنه كه امتثال ايدك ايام
كه هركون دعوت ايدرك كليك دينه ايا كفار
بلا كلورسين ايت اولوك كاه ايا ظلام
كه بنجه بز اندك كفاری بوترجمع اولدی كليسی
كه ضرب اتديلر اولقدر كه اولدی اولقدر هدام
كه بندی بر ايكی ساعت هم افاقت بولدی اول
كينه انلر صنرامامی جغيرك حقه كل بدنام
حيوة القلوب بيجنده كلوبدور نقل صحيح يله
كه پرقوجه قومی واردی نوح دنديك قتی زمان
انواع پرا وغلی واردی يلميد ايدی يا باسندن
ديدی اوغلونه اولمعلوم اشيت بندن ايا غلام
كه بن ايمان كتورمديم شو نوحه سنن كتومه
انده عصا سی واردی كه نوحه اوردی انهدام
كه نوحك ياشنه اوردی عصای اول كيش ملعون
حقك دوزلوعدی واردی عذابندن قورتلورهردم
قبول ايتمديلر بولركه نوحك امر نهيني
كه انلر اولدی اول يرده مناجات اتدی هر دم
كه سن بيلورسك ای يارب بولريك مستحقلرين
بولرجون اولدی اصلامخ بلاده ويرمه بلاعظام
كه رفع ايت بولری يارب كه باك اولسون يرينه
قلما سون كی قوشه ركه محو اولسون قوم اصنام

كه بوند عسكره اول خالق نكرايد بونكره كه ويردى بونكره طوفان هلاك اولدقونسنه

قوله تعالى ان الدين عند الله الاسلام

كل اى وارث بنم ربو اكه دعوا قيلسن عالمه
اگر وارث ايسانكرجك اوى امكه مورثه اتمام

كه مورث نكر نكرجكدى دخى كفاركه ايلدك
ويردى سرى حق يولنه نكرجكدى بولر احكام

نلدك وارث سنر اى كشى بدعتايله جهاله قولدك
بجون رفع ايلمك بدعت لرى ورمك سنر اتمام

باشكه برلمدى سنوك بوزين يولنده اى كشى
كه فتح كره سورولدك بودندك اونوردى علام

كه برظالم ايلدك هيچ كه مظلوم ايلديغك وارى
نجله وارث اولورسك سن اول اعلا سيدك اتمام

كه خلق ايكى قسمدر بريل بردى مذموم بريل محمود
كه تقسيم اولنور مذموم كروا التمشه بالتمام

بزيم منظوم رسالده بيان اولندى بو التمش
الى بشقه رسالده ايلديك انهم تايك انظام

كل اى شرعك طريقنده خبردار اولمين اطغى
اگر مؤمن ايسك كرجك كه ترك ايت كفرى دائما اطغى

كه ديرسك مؤمنم كشى لسانكدن كه كفرك وار
دليكه كلمنى سويلك كه حقدن انمك استحيا

كه مؤمن خرقتى يكل بريكب بريره كشى
اوبون تماشا ايتمدن كه لعنت ايدوب افنا

هزاران دخى سويلمه نه طالب كلور سنه اغزكه
حقك امرينى اونودوب طريقدن ايليوب اطغى

بو اغوتلق سكا تردن كلوبدور الى يلكمى
كه جاهلدور سنرى بولدن جفادر ايلدك اطغى

كلك بو جهلى ترك ايدك قوبور سنرى جهل اوره
دخى زيرا بو جاهلك كفره اقرب ايدر اطغى

دخى زيرا بو جاهلك نيه بكزر ديم سكا
كوزوك اغمى قراسنه نجه قريب ايسه حاشا

كه جاهلكده قريبدور كفر دوراندن اجتناب
كه يزكون بشمان اولورسك اولتوريل انفار اولدى

كه زين ايرشى جاهل اولوب ايمان بلسه
كامؤمن زيمك جائزدر كلدور اولمه يل اعمى

اگر عورت ايسه اولكس ارتدن بوش اولور زيرا
كه زيرا اولدى اول مرتد كه آندن يكى اچون افنا

اگر قصابه صورسه كه كبرو ايمان اسلامدن
الى بلسه اول قصاب اتدن انمه اشتر

اتيان كتديدم مرداره اولوبدور زين اول مرتد
مرتدك بوغازلدغنى كه مرداردور ايدر افنا

كفر سويلسه يزارمه انوك بوش اولور ازوجى
دخى اتدوكى اعمالك جميع عيسى اولور افنا

اگر حجى وارسه انوك نكراريج لازم اولور
يكا حين دخى دوندوركه بعد التوبه

بوسوزدن صكره كب اشيك يرازمالى جمع ايدك
كه بيت المال جمع اولور جمع جمله ايدر فعلى

كه وارثلرينه قلمازكه دخى مرتد اولدى اول
كه قلمازكافرك مالى كروه مؤمنلره فعلى

دخى مرداراولورانك بوغزلديغى جوانك
كه دخى هم حلال اولور اولدورمك اولدى مو

كه جاهلكرارسنده كفر سويلكر فنى جوفدور
زيرا اول ضرر بلمز اتاركنديني فى الورطى

كل امد سنده اى جاهل كه توبه ايله جملكه
كه باشله سن اقومغه كجن عمرك اولور افنا

لسانكى برانكحقكه تعليمى تعلم جون
حقك امرينه صرف ايله لسانك روز شب اطغى

دخى حمار دن كوتيدور بوجاهلك بلكشى
بيلور حمار دخى كندين نفع هم ضرين اطغى

دخی ضرّنی بلیدی اوقوردیك جاهل اولدیرمك
که اعظم المعاصیدور که جاهلك بودنیاده
اولیدوردنیاده جاهل دخی اخرتده اولیدور
اگر ایمان اولیه ورزدی عالمه اولسه
که تشبیه اتدیلر جهلی شول سیاه بوجیه دیو
تحرّك اتسه انلری که یلمز اکثری انلر
که سویلتمدك انلری که اورمانه باشنه یکدور
وباخود یا انلر ندن قاچ که اتمه سوزلرین سمعی
که تفسیر ابلسك کا جمع علی اکا اطغی
دخی اولما زفائده سی که اولور اولکنه نظی
دخی مکروهلری یلمز نهی اولمه مشرم اطغی
انجکون فائده اولما زامك ضایع اولور اطغی
دخی بیغمبری یلمز که سنّتی طوتمزلر اطغی
انیده یلمز اوکرنمز صغیر کبی کزار آری
بیلوردی ربنی ابت ایدردی امر بنی اضی
بیلوردی رهبین اولکس اولور یکامل اطغی

دخی یعنی نه بیوردی اولکشی ذاتنی یلیدی
بوانلر دخی کمکلر بوایلکلر بوطمرلر
کوزیك کوردوربوبرسك سن دخی دیلك که هم شویلر
که برشئی اغزکه الدك اجی طتلولی بیلورسك
یدییك اجدییك زمان دیلرسك کنه اینجردن
سنی احسن صورنده خلق ایلدی سنی
کوزل یوزویرحق سکا قودن ایلك حسنی
دخی ایده وارمیدور کوزقاشی کوزکوندوری
بولرایدوب استدلال بیلوردیك ربّی حاشا
وجاهلسك ای حمقه فرقك یوقصغیرلیکه
یدیك کدیك یلمك که یلمك نارهم عقبی

فضائل العلم قوله تعالى ولقد اتينا داود وسليمان علما
وقال الحمد لله الذى فضلنا على كثير من عباده المؤمنين

لای طالب الاخر قبل مطلب الاعلی
اوقوسن مجتهد ایمان اوقوسن مجتهد اسلام
برکسه یلمسه زیرا کروایمان اسلامدن
دخی کاهلری اولمازکه زیرامرتد اولدیلر
که زیرابونلرك اندکلری زنا اولور هرات
علیدوردجلدده اعلی اوقوا ولدجلدده اعلی
که زیرابونلر اولدیلر قویردده بولر اعلی
دکلدورمسلمان اولکس کوردوراولغذاکبری
اکا یکاه ایدن کسه کیرارجهنمه الاثم
سبب اولدزنایه اول که اول کوردورعذاب کبری

علمدور نعمت اجلا علمدور اشرف اشبا — علمدور مطلب اعلی علمدور مقصد اقصی

بیوردی بس رسول الله دخی ایمان دور عرفان — انوك لباسی تقویدور حیادور زینتی ابیا

انوك ثمرسی ندور که علمله منوردور — که علمله اولور محکم دخی علمله اولا اعلا

معاذ ابن جبل ایدور خدا راضی اولا اندن — علم وحدتده یولداشدور علم جنتده دور اعلی

دخی تنها ده صاحبدور دخی خیرتده دلیلدور — احلا لردورهم اول احبا اولدیلر اعلا

تفکری معادلدور که بر کوریك صیامندن — مذاکری معادلدور قیام اللیل اولدنی

که انجق بونوکیلدور عبارت ذکریه کشی — بونوکیله اولور توحید اطاعتدن دور هرآن

عملدر امامیدور که جمله سی اکا تابع — که دنیاده عزتدن بوندن که دخی عزتی اخری

که اولدور شاه معمولات که اولدور شاه مفعول — که شمس الدین اولوبدور یکیم که اولدور اضوی اضحی

بونکله موجوداولور دین بونکله کامل اولور دین — عملدر بوکا تابعدور بودور متبوع یقین اصلا

که متبوع موجوداولسه بولنور کشی تابع — که اویله اولمه جعفرهم که جاهل لره واویلا

امام زهری بیوردی که اول فضلت وار علمده — بری شریف اولور اولکس یکیکی حمالدن آدنی

بری غنی اولکس یکیکی فقیر ایسه ده — بری عزت بولور هم اولکس یکیکی اول بولور رجحا

بری جومرد اولور اولکس یکیکی بخیل ایسه ده — بری قریب اولور اول کس یکیکی ازمدور بعدا

بری بیوك اولور اولکس یکیکی کوچك ایسه ده — بری هیبت بولور اولکس یکیکی اولسه ده متبعا

علی ابن ابی طالب نه بیوردی قولاق ویرسن — علم اوچ حرفدور انجق عین میم لام ایله جمعا

عین علیوندور والدور دخی لام لطفه دالدور — که میم ملکه دلالتدور آشیته هر بری قسما

عین صاحبی ایله تردخی اعالای علیونه — قوا شیا اوزرینه تربع ایدر استیلا

که لام لطفه جکرهر آن که دنیاده واخرتده — ایر شیرهم لطفه حقه اوله شیر لطفه علیا

که میم ملکه اولوبجمله دخی هم اوزرینه — اولور مرتبه الان کرك اخرت کرك دنیا

فضیلة القرآن قوله تعالی واذا قرئت القرآن

الا ای قاری القرآن که ایله حقه استماع — اعوذ ایله بدء ایله بوله سك صکره استماع

بیوردی جعفر صادق خدا راضی اوله اندن — تعوذ باك ایدر اغری که هر کون انسه استماع

دخی باك ایدر اول اغری بالان دن دخی عبدن — دخی شر شیطاندن دخی بهتاندن استماع

بیوردی ابن عباس کیم رسول فخری جهاندن — براید هر کون ایچنده مخدایه انسه استماع

که اول کره دسه هر کون دخی اعوذ اوقوب — موکل ایله الله کا بر ملك اول حفاظ

قوه شیطانی اول ملك حفظ ایدر شر دن — فلاح بولور که اول ملك انوك شر دن استعاذ

بیوردی معقل یسار رسول فخر جهاندن — که هر صباحده براید مخدایه انسه استعاذ

دسه اوچکره اعوذ صفینور حقه اولکسی — که اندن سور وحشر ك اخرین اوقوسه عوذ

که یمش بیك ملك نوکیل ایدر حق انوك اوسنه — که جمله سی دعا ایدر خدایه ایدر کرای حفظ

كه اخشامده اوقودقده كله دعا ايدر بوكر
كه حفظ ايده بوقولوني جمع وسواس شيطاندن
كه حسن بصري تدر دكله كه برمن اتسه استعاذ
كه يوزيك حجاب قلر ايكسينك آراسنه الله
كه هر حجابك آراسي بريكوك قدر مقدار
كه معلوم اولسون اي اخوان قولق وبريكاز مقدار
اشارت اهل ديديلر برادم اوقوسه برگز
برزخي ديديلر كيم قولوك عضياني دورتدور
برادم اوقوسه بوني خدا حفظ ايده بونلردن
زخي مغفرت ايدر حق جله كوندوزكاهني
بريسي كوندوزده اولور اول قولك عضياني
حروف برعوذك بكرمي دورتدور عدد
برادم اوقسه بوني خلوص قلبله اكله
كه برادقسه بوني خلوص قلبله اكله
اني حفظ ايدر اول مملك كه شيطانك نهدر

كه اخشامده اوقودقده كله دعا ايدر بوكر
كه حفظ ايله بوقولوني جمع افاتلردن اول حفاظ
زخي جمله بلياتدن حفظ ايدر قادر حفاظ
كه شيطان ايله قارينك آراسنده قلر حفاظ
كيجه مزاول حجابلردن ايده مزوسوسه لماذ
اوزاق ايده تعالله اولوردهم احفظ الحفاظ
كلمات اعوذك دوردت اولوبدر اول حفاظ
كه تحقيق حفظ ايدر كه دوردت ياتده اول حفاظ
بركزلوابري اشكاره كجه كوندوزيل اي اشهاد
قورتيله شيطانك شرندن زخي بوله استعداد
زخي كزلوا اشكاره كناهك رفع ايده حفظ
كرمندن قورتره بري اولملعوندن اول حفظ
كجه كوندوز ساعتلري بكرمي دورتدور عياذ
كه حق شيطان رفع ايدر اوقيانديل اي عباد
جقه اغرندن اولقولك كه برمملك يل اي عباد
كه يول بولمليه اول ملعون انى ازيرحناس

روايتده كلوبدوركيم زخي عبد العزيز اوغلو
كه برزجل دعا اتدي ديدكه يا مالك الملاك
بوكراوبوري اولكسي كه كوردكي روياده همراول
بجي كوروندكده هم شرسنده جسد اي كشي
كه صوت جنبك اوستنده اوبور مشركوريلر ملعون
كه ادخال ايتمز خورطوه زخي قلبنك ايجنه
فجان تكر ايلسه حق اني اضلال ايدر اندن
روايتدور اني ثعلب مشتي زخي نه بيوردي
مكلني نه ره دوريا رب بني ادم جسد ندن
برادم اتسه بعده كه كوردوم ابليسي اندن
زخي قارينني قارنده زخي كوزينني كوزنده
فجن ايلسه ذكر حق اني منع ايدر اول ملعون

عمر دركرهم ادينه اشيت نكه بيوردي عزام
بكا شيطاني هم كوستر بني اهمده يا حفاظ
كه برجسد كوزكد كادخي بيلورمي اي خناس
ايجنده كوردي شيطاني كه برصندغ بكي خناس
كه برحور طوه راي قمتي بونوك اوزندور اونخناس
كه هواي هوي وسوسه ايدر شوابشي اشله درخناس
كه يعني زخي شر ايله كه درقلبنه اول وسواس
سؤال اتدم ربنا الله كوردم شيطاني يا حفاظ
بوني ديه جك الله بكا كوستركي اول حفاظ
اليني ادمك آلتنه زخي متصل اولوب ايجاد
كه قالقر ركبي كزر بني ادمده اول خناس
كه قلبن طوته قورانوك ذكر ايدرمز اولحاتم

فضائل بسمله قوله تعالى اقرا باسم ربك

اعوذي تمام اتدك اوقويان بولدي فلاح
خدانك اسمي فضلنده برازحق ايده كوره راح
الاي عامل الخيرات ذكر ايت دينك اسمين
الاي قاري القرآن شريف اسمله اولفتاح

ربخی فتح ایتمو فعلیك که بسم الله ایله مؤمن
قرار ایدر ای شیطان سنك فعلیکه قارشمز
که حتی او مکردکده که فتح ایت باب بونکله
که معتاد اتسه برکشی ربخی قبولی اجد فجله
که اهلیله انوع ایکسنك آراسنده بوله نظام
روایت اتدی او یلر رسول فرحها ندت
دیدیکیم جمله مخلوقات اگر جنی اگر انسی
ربخی دورت بیك پیل یزار کردی بونوك معناسنی
ربخی ثوابنی ذکر ایده مزدی بو زمان
قولق طوتارسکز اخوان که برجوهر ایدر ایضاح
ربخی خالق موجودات که یازمش ابتدا لوحه
قلم دیدکه یارب یزام ابتدا در سین
که منشق اولدی اولساعت بدا ایلدی یازمغه
قسم اتدی تعالی الله دیدکه عزم جلالیم جو
دیدکیوزیل عبادت ایلش مقداری ثواب ویرن

حدیث بسمله
ام م

ربخی زیرا اشك اسانکه فتح ایدر ای فتاح
کلور میدانه طوتدوغك غنی فتاح ایدر فتاح
ربخی هم کرمیه شیطان اوکدن ایدر حق اطلاح
که هیچ کرمیه اولاوه که عافیته ویره فتاح
عداوتلك کیدر بوندن محبتلك ویره فتاح
نه بیوردی رسول الله نه سوزلر ایدی ایضاح
اولیدی جمله مفسر کجه کوندوز ایدوب اصلاح
یزامزدی جمله سنی ایده مزلریدی ایضاح
بولر عاجز قلورکردی انی امکده استیضاح
که اولیله برجواهر دیرمدیح ایده مکمداح
دیدی بازابتدا اسمی که یازحرفی قبل ایضاح
دیدی هم ابتدا اسمن که سزاسمنی قبل ایضاح
بدیبوزیل تمامنده یزوب اندقتی ایضاح
دسته بونی برقول برکزنلر احسان ایدر رجحان
بحمد الله بونی بیزکه تخصیص ایلدك فتاح

که اولدی زیر بوجامع جمع اسمان ربانی
اندجون یازدی هرحرفی ده فاق طاغی قدر اولحق
انکجون لفده دورت ایرمق که الفك جناسنده
کرمیکر اولیاء ندکلوا وارسه عالیم
ربخی بوردی اول سرور قولق ویرکا ای اخوان
جمع ما انزل الله دور تبیلره اولوب انزال
بولر یك جمله معناسین که قرآن عظیمنده
که قرآن عظیمك معناسی فی سوره فاتحه افتتاح
که جمله فاتحه معناسی بسم الله ده دور یل
بوبا الطاف بجنده دور عبدك حقه الکاف
که اولینك اخرینك عملینك جمیع مقصود
بنده مقصودم یارب که دیزا یکی کور مکدر
ربخی هم که بونظملك مقصودم بودور یازدم
بوردی سرور احمد حدیث درز بکنا ده
که اولیله برورقدور که بجنده امر نهی اولله
اولیله برسره عظیم که بین العالمی والنار

احاله اتدی جمله مفصل ایلدی فتاح
انکجون یازدی هرایت رؤسنده ایدوب افتتاح
سوزایرمغی بالایرمغی شرابی صولذیذه ملاح
بونوك ثوابنی یازمقده که عاجز اولدیلر شراح
ستکجون نه ایدوب احضار طلب قیل سن من الفتاح
اوکیم کتبلره جمله بولردیرهم شرعی وضاح
که قرأه عظیمك معناسی فی سوره فاتحه افتتاح
جمیع معنای بسم الله که بالجنده دور فتاح
که عبدك جمله مقصودی ربخی حقدور قولق اشتاح
قولنك مقصودی حقدور که دیدیلر قولق فتاح
که لطف ایله کرم ایله که ویر مقصودمی فتاح
که بوسبب اوله یارب بنی عفوایت که ای فتاح
که برعالم وفات اتسه که ترك اتسه ورق شرح
که ربخی یازین اولور اولیه امتده که ذوالجناح
که هیچ کوسترمیه انی جهنمدن ایده افلاح

هر بر یکه کهٔ بر شهر ویر جشنده اول فتاح
یکی دنیا مقداری قد خلق ایلدک فتاح
بولونوبکله عامل اول سن ایرد کتابده اجونجه مآب

خروج انهار قوله تعالی فیها انهار من ماء غیر اسن وانهار
من لبن لم یتغیر طعمه وانهار من خمر لذة للشاربین وانهار من عسل مصفی

الا ای سامع الایات جام سکا مبارک باب
همان سن نوم غفلتدن کوزیکی ایلک ایقاظ
که اول ذو المن والاحسان نلر خلق ایلدی یکله
ندر دیکله رسول الله ندر یکله حبیب الله
خبر وارد اولدیکیم بیوردی احمد مختار
جمیعی جنتی کزر کن که دورت ایر مغی بن کورر
بیوردی جبرائیل امین کیدر کوثره بو آنهار
بوکزیدن استدوم حقدن بکا کوستر یا شیخی
دیدیم یوم کوزیکی احمد که بن کوزنمی یومدم
بوکزین کندیمی کوردوم بر شجرك یانده
که اولیله بر سیوك قبه کرجنیله انسان هب
که وضع اولنسه اوستنه کورینور صنکلیر دیبا

الا ای طالب جنت نلر خلق ایلدی ثواب
اویانیر سك ولی بزکون کرجك نار فی العذاب
بولرهب سنکجون ندوم عملك واریسه ای شاب
ندر اول مشفق امت ندر اولیونی اغ افتاب
که معراج کیجه جنت عرض اتدی بکا نواب
که صوردیم جبرائیله بن که نردن کلور اول مآب
ولکن باشنی یلمم نره دن کلور اول مآب
که بر ملك جبهه کلدی سلام ویردی بالاحجاب
دیدی لج کوزیکی بکا که اجدوم کوزنمی ارحاب
اول اغاجك یانده وار سوك قبه ده والا بواب
که وضع اولنسه اوستنه کورینور صنکلیر دیبا

که بر فوش طاغك اوستنده یکه اولکورینور ایسه
بوکزین دونمك استدیم کروایر دیم که اولساغ
که اج قبوسنی انوك دخول ایله ایچینه سن
دیدوم کلیدی قبوسنی بخه لجام کبر مرکا
دیدی ملك بکا سنده انوك مفتاحی موجودیر
که نکرابت ربکك اسمایل دیشم اللهی سن اندن
یقین وار مر کلیده بن ایمی کا وضع اندم
که کیردیم قبه ایچنه بوردورت ایر مغی بن کورم
مرادلندم خروج اتمك که قبه نوك ایچندن بن
بوکزیر یخی بقدیم بن که دورت یانده قبه نك
که صولیر ماغنی کوردوم بسم اللهنك میمندن
که سولیر ماغنی کوردوم که ماء لفظة اللهدن
عسل ایر ماغنی کوردوم رحیمك میمی ایچندن
دیدی ثم تعالی الله که تحقیق یا محمد بیلم

که بر فوشی

که بر فوش طاغك اوستنده یکه اولکورینور ایسه
بوکزین دونمك استدیم کروایر دیم که اولساغ
که اج قبوسنی انوك دخول ایله ایچینه سن
دیدوم کلیدی قبوسنی بخه لجام کبر مرکا
دیدی ملك بکا سنده انوك مفتاحی موجودیر
که نکرابت ربکك اسمایل دیشم اللهی سن اندن
یقین وار مر کلیده بن ایمی کا وضع اندم
که کیردیم قبه ایچنه بوردورت ایر مغی بن کورم
مرادلندم خروج اتمك که قبه نوك ایچندن بن
بوکزیر یخی بقدیم بن که دورت یانده قبه نك
که صولیر ماغنی کوردوم بسم اللهنك میمندن
که سولیر ماغنی کوردوم که ماء لفظة اللهدن
عسل ایر ماغنی کوردوم رحیمك میمی ایچندن
دیدی ثم تعالی الله که تحقیق یا محمد بیلم

که بر فوشی اوله مرتاب
که اولیله بر قار بونلر قبار قوشلری لامرتاب
که اولملك بکا دیدی قبویه قارشوا ولدقجه
که سیر ان ایله ایچنه کورسین عجب عجاب
که بوقدور مفتاحی انوك که مرتع فاتح الابواب
که وضع ایت الکی اکا اوله سك فاتح الابواب
لجیلو قبه نك بابی سوزمه اتمه ارتیاب
که بسم اللهی دیدیم بن که فتح اولدی قوا ابواب
جفار هم دورت کوشه سندن قبه نوك اقار مآب
دیدکنه بکا ملك نظر ایت بر یخی قیاب
که بسم اللهی یاز مشوحقه که دورت بوکتاب
جفار اول میمك ایچندن نه صنعتدور من الثوب
خمر ایر ماغنی کوردوم رحمتك میمندن زهاب
جفار سیلان ایدر اولصوا ولور کوثر
سنك امتلرك بری بوی ذکر ایلسه اول شاب

خلوص قلبله دسه تسابیح تمسه اندن بودورث ایر مقدن ایجیرمه صفا لروبر بوشار

الهی به ضعیف قولك ایجرسن بوشار الرندن دخی ویرجنتی ولدان صفا لروبر مستطاب

فضیلة الذکر قوله تعالی اذکروا الله ذکرا کثیرا

کنه اول صاحب لادیان کنه اول صاحب القرآن

نه بیورمشیت انی مسترتده قیلم سنی

بیوردیکیم بنم امتلرمدن بری ذکر ایسه

که خلق ایله انلر بوجون که یتمش قدر شهر

که هر بری بر اندی قرمزی یاقوتدن بیلر

که هر بر شهرك ایچنده بر اندی یتمش بیك تخت

که هر شهرك ایچنده بر اندی یتمش بیك او

که بر هر حولی ایچنده بر اندی یتمش بیك او

که هر بر اولك ایچنده یتمش بیك سریر وار

که هر بر تختك اوستنده بر اندی یتمش بیك دوشك

که هر دوشكك اوستنده او نور مشرب حور عین الله

آیاغی طبوغنه دكه مسك کبی فوقتدی حق طبوقدن هم کوبکیدك بیاض عنبر کبی ریحان

کنه اول صاحب دوشی که بشیر اندی بر مکان

بولنده ویرسك جانی ایت کا نفسکی قربان

که بسم الله دسه انلر نلر احسان رحمان

که اولیله بر شهر دورکه انی وصف ایده مز انسان

گا لنده یا بوبا ولحق که بر گز دیدی کن فکان

جمله سی بیاض ایجون بر اندی خالق الجبار

که هر اوی بر اندی حق زبرجدن ایدوب بنا

اولوبدور جمله سی بیاض زمردن ایدوب حنا

که اندی جمله یشیل زبرجدن که اول منان

که سندس دور اولر شکلر انی وصف ایده مز انسان

انوك لعلی دلالی ایجنلر اولر سکران

یقار وسین باشینه دك بیاض کافور کبی قوقار

یر اندی کدنه قوللقده اولان متقین ایجون

فنی شهدکا سالك بو محبوب الینه کیر

انوك الینه یزدی حق ابوبکری شریف دین

علینوك اسمنی یازمیشجکه سنوك اوجنده حق

دود اقلرنده بسم الله انوك یا تنده الرحمن

فنی شهدکا امت بودورث الینه کیر

بولاری قبر اینکحق محمد امتی ایجون

باشنی حمله نور اندی لطیف اندك فنی رحمان

طب قیل کل بودولتی بودور باقی جمع ارزمان

فنی عاشق بو محبوبه انی بضع ایلیه هران

عمر یازدی صاغ یکا غنده صولنده یزدی بل عثمان

کوریدیکجکه سین برگز ویرمزدك نفسکی قربان

یا تنده الرحیم ادین یازوب بیر قادر منان

بودلبر کری بضع ایده بوکا ذوق صفا هران

که تعظیم احبینه نلر اعطا ایدر منان

حکایة بسمله بدء الله تعالی فی تلاوته

که بر قصه دیمیسین بوقصدن اولو حفاظ

خبرده وارد اولمشدور که برکشی وارمش کیم

که در ابراهیم وارمش بر قرداشیم دخی بنم

که برکون اول بکا کلدی که سکران اولدیغی حالده

برازیاندی اومقامده که قلعه یی عقد کندی اول

برازدن صکره اشتیه وقات ایتمش قرنداشم

که کتمش دنیادن حوضنه کارنده بقا ملکه

نصیحت آله سك بوندن نومدن اولسك ایقاظ

که احمد اوغلی در زمرد یکه ابراهیم آدی لفاظ

که شاریخمر ایدی هران فنی مفسق ایدی لفاظ

که جاریدیم یوزنه انوك یقلدیرمز اول حفاظ

بکا ایده رك اولکندی اشتیت اشلمز اول حفاظ

مکر بر حوضنه وارمش اول کارنده اولمش اسقاظ

کریهه رایحه لرندن اکا بن وارمدم بعضا

تنفر ایده رك آنی دفن اندیم اومقامه
مقامیمه رجوع اندیم تفکر ایده رك ایقاظ

اوکیجه حال رؤیامده آنی کوردیم آیه رو نشر
که ای کبی یوزی شوقدن تجب ایلدیم ایقاظ

دیدیم یارب نه حکمت بویله فاسق کشی ایکن
بو اکرامه ندن ایردی بوزی آی کبی همیشه بیاض

بکا دیدکه ای اخی حالیم دیم دخی سکا
بحمد الله فلاح بولدوم بکا لطف ایلدی قباض

یانکدن بن جهنم اغزی که حوضه قارشو بولدم
وارم غسل ایلیم صوده که توبه ایلیم ایقاظ

که توبه ایده یم دیده جمیع عصیانمدن کشی
بو ینتله حق دیم بن یانکدن ایده استغفاظ

که یولده برکاغذ بولدوم ایجنه بقدیم اقوم
مکر ایجنده بسم الله یازلش نقش اولوب مناص

که تعظیماً آنی یوندوم که حوضك یانته وارم
اجل ویرمدی بکا اولدوم که روحم اندیلر قباض

که دفن ایتدك بنی کندیك بکا منکر نکیر کلدی
سؤال ایتمك دیلر یوزلرینه اتدم اعتراض

دیدیم سز دیلر میسز بکا سؤال ایدر سکوز
سؤالمی اولور اولقوله بوده بسم اللهی الخاص

اوله قارشمده اسم الله عذابمی اولور اولقوله
وارك کیدك یانمدن سز اولوك ایراق ایدك اعراض

بوکر حقمدن بذکلدی جنابحق طرفندن
سؤالیم یوق وارك کیدك اوقولمدن ایدك اعراض

که بن یازلیغادم انی قولوم مشکله عصیانم
که حرمتنه اسمك عذابدن ایلدم احفاظ

فضائل بسمله شریف یقرء بسمله شریف

یحیی ایراد ایدم سزه قولی صحیح بیل بساط
که بسط ایده مفسر لرکه تفسیر ایچره بالقراط

زمان اولدی ایجنده که یزد وهبی واز ایدی
که بزیاد شاهك دوسین حکمدی که اول محیاط

مکر یوعالمك یولی اوزرنده که برصیاد
ایشی دائم کیك اولمکه اول یرده قنی افراط

اول صیادك اومکانده که برادطه سی ایدی
قرار ایدرکی ایجنده کجه لرده اولوب اخباط

که صید اندیکی کیکی اومکانده یاراید اول
کتاب ایدرکی یرایدی ایشی بوایدی اول قیاط

مکر بر کون دخی برکون بود وهبی اوغرایدی که
لدوهبیه ویرمزکی اول اتیندن دائما کتاب

مکر بر کون دخی کنده بود وهبی اوغرایدی اول اره
مسافر اولدی اولکجه که اندی اتدی میهمان

که باقدی بوکه دوهبی کتورمدی بوکا کتاب
دخی اوهبی قساوتده قیلیغین ایلدی اسقاط

دوهبی بوکا دیدیکیم قنیدر حال اوکی
قنی کتاب قنیدر اول که صفره اتمدك بساط

دیدی ای دوهبی بکا برایش اولدی انی رکله
بواشد تصکره بن توبه یه کلدم ایلدم اقناط

که بن وارم اغی قوردم بوکر کومیه کرتلدم
که یاتدن برکیك کلدی یقاردندن ایدوب اهباط

که کلدی کوردی هم صویدی اوزره اغوار کلدی
دونوب طوندی یوزین کوکه کوزندن یاش ایدوب اهباط

که بسم اللهی ذکر اتدی دیدی بوکا الدیم ای بادی
بوئی دیه جکز کوردم بولوطلر ایلدی اهباط

که اولده برجا تلدیکیم که عفلیم ایلدی اسقاط
که اویله برجا تلدیکیم که عفلیم ایلدی اسقاط

که عفلیم باشمه که باقدیم سلمره استغفاط
که عفلیم باشمه که باقدیم سلمره استغفاط

بوحکمنه نظر قلدم خطا اتدیکیم افراط
بوحکمنه نظر قلدم خطا اتدیکیم افراط

كه بوندن نصكره برزخى كه توبه نصوح آيلم | كه اولاميم غيرى دخى آغ ايليم بساط
بوندن بين ابكى شئ ظهور ايلدى فكر ايله | بولردن عبرت آل مؤمن كشير كندى كى ايات اسقاط
برى بوكيك دخى صيد فيله اوقودى بسم الله | دونوب حقه خلوص ايله دعا لرينه بساط
نجه كيم حقه جاغردى قبول اتدكلرى اولساعت | كه رحمتى جوش اتدكصولادى ايلدى ايهاط
صولردن ايجدكلرى كيك حقه حمد ثنا اندى | دونوب كندى مكانيته شكر لر ايلدى ايجاد
اويرحيوان ايكن كثى قبول اندى دعاسن حق | كه مؤمن اوله سك سنده قبول اوليه دعوة
برى دخى بوامر خلق ايو دكلى بمش اكله | كه زير التسبيح ايدر لر جمع حيوان هم نباة

فضائل القران قوله تعالى واذا قرئ القران فاستمعوا
له وانصتوا لعلكم ترحمون حموت

الا اى عاشق رحمان قولاغك طوتكا بالذة | الا اى صادق رحمان بيان ايدم سكا بالذة
اگر استر يسك ديزار اگر استر يسك جنت | اگر استر يسك راحم كه سلطان اولسك اباد
نه وارشوفانى دنياده نه وارشوندا متده | نه وارشو قسا اوتده كه يوقدور يوقده هيچ اياد
كه ملك استه تكريدن ابدا اوله دائم اتده | ايكدن كيمسه كه اول ملك اولسك اتده فاجرت
سنى خلق ايلين مولى برا وخلق اتدى سنكجون | اول اويك مثلى هيچ يوقدور دكل مرسل وياكوتت
انوك يزكر يحيى النون برى كوميش مصطفا دوت | ترابى مسك از فردوس جقيلر لرى لايات
كه اتده فارق يوقدور دخى قوجا قده يوقدور | دخى يوقدور المبات دخى يوقدور شاوياط

كه اتده اوله مسرورات كه اتده اوله فاخرات | كه اتده اوله معشوقات كه اتده اوله محجوبات
كه اتده اوله ذوقيات كه اتده اوله محجورات | كه اتده اوله حامدات كه اتده اوله مراتبات
اويرداز قلاخدوركيم اويرد لدار بختيات | كه اصلا يوقه كه فوقنده انوك بكى فلاجيات
قول كاكيرديكى زمان ديه كر انوك ايجنده | ندكلوا وارسه اتده جمع حوركر وولدانات
دخى ندكلوا وارسه انوك ايجنده كى ملكلر | جمعسى هب دوزينور لركه قارشوكلمز كثيراة
الين بغليه لرحمله اول اهل جنت اولوبجه | صناسك يزاولو اسلطان اولوبخته موديات
كل امدكسن بوقاملكه مجه كوندوزنجا الشراك | نه اله وارنه اوجده كيدر عمرك كجا زفرصمات
يجندوز بوصفا يوقدور المدن زائل اولنمز | كه برکس زندانه كيرسه اولورمى هيچ بزونيات
كه زوقده ايكجدموز كه ذلك صادر اولنجه | غضب اتدكا مولى كه اتدى زنده نه وفات
نجه اغلامسون زير اصفادن اولكه فارقات | بوكا قولوقدما اولورسك ايدر ذوقنه هم وصلات
ديدكا دركه يارب يولكر مجان فدا اولسون | كنه بكا اوزوقى ويرطوته يم امر يكى كرامة
دعاسنى قبول اتدكرملر ايدر مولى | كنه اول ذوقى ويرى اولد دخى جنات عاليات
كل امدكمؤمن كامل طلب قيل سنده بوزوقى | جفادن كندى كى فورنا بوله سن ذوقى صافيات
نه ايله بولنور اول ذوق بيان ايدم سكا شمدى | قولوقطوت جانله نكله ايدر يم كشف مشكلات

يا بش قرأنه جا نيله كه زير آندة دور جنات ‌ كجا رسك جاندة اى كشى ايله كه كبر جنانيات

اگر قرأنيله عامل اولورسك ايلدير سنى ذوقه ‌ والا واى كه حالكه بوله سك دور لو تعذيبات

اور براجيل متيندور يا بشنلر بولورذوقى ‌ اگر دنيا اگر آخرت اكا كلمز اله ميات

كه زير امر نهى ايجون بيرحق ايلدى ارشا ‌ بيان اتدى بن جمله اوامرى مناهيات

شفاعة القرآن قوله تعالى الذين اتيناهم الكتاب يتلونه
حق تلاوته اولئك يؤمنون به ومن يكفر به فاولئك هم الخاسرون

الا اى قارئ القرآن كه ايت قلبكى خالصات ‌ ريا سمعه بى ترك ايله بوله سك صكرن نقصيلات

اگر الله جون اوقورسك كه دولت قوبنه باشكه ‌ كه خلقك مدحن استرسك كورورسك دور لو آفاتلر

صفين نهار ايا تى تعنى ايله اوقومه ‌ كه زير حق حرام اتدكجه جمع زنده تغنيات

كه زير امجز موجود بيورمشدور كلامنده ‌ كه جوق كره ايدر لعنت كه تالى لره هم كره

كه عفوان اوغنى عنه اندة روايت شويله كلمشدور ‌ ديمك درك رسول الله قولاوقوت بوسوره كره

ابى جهلان كونشى حضرته احمدنه بيورزسى ‌ سزك خير لوكز كمدور اوقيان قرأنلرى اوقات

كه راويسى بوحديثك رسى بخارى مسلمدور ‌ كه رحمت ايله الله بولره كل ان اوقات

بيورمشدى ابن مسعود كيم خدا راضى اوله اندة ‌ ديمك درك رسول الله بونده ايكى كل ايجات

كه برقول اوقسه برحرف كتاب ذوالجلالدن ‌ اوحرف باشنه ويرحق كه برحسنه اجرياتر

حسنه دن مراد ندور كيم اون ثوابدور كامله ‌ دكلدور الف لام برحرف لام اوحرف فدور عدديات

كه بركره ديسه الف اوتوز ثواب يزار الله ‌ وار امدى سن قياس ايله بنون قرأنى قارئات

بيورمشدى ابن عباس كيم خدا راضى اوله اندة ‌ ديمك درك رسول الله اوله سن بونى فاكراه

كه بركس اوقسه قرأن صلوة ايجنده هر زمان ‌ ويرحق كل حرفنه كرو حسنة يالذات

كبر ومحو ايليه الله انوك بوزكر معصيانك ‌ كه بالله اوله كتاهندن توابه غرق اوله كراة

دخى رفع اوله جنته كه بوزدرجه اكا ‌ كه جملدن اوله عا انوك كوشكى مرافيعات

دخى كلدى روايتكيم انسدن دخى جابردن ‌ ديديلر كيم رسول الله بيورمشدور الى كثرة

كه قرأنك تلاوتين جوق ايليك سز اصحابين ‌ اوبكردن جوق اوقوك سز حقك كلامنى كثرة

كه تحقيق شويله اولركيم اوقومه كلام الله ‌ اول اوده آز اولور خير كه شر لرى اولور كثرة

دخى كسبنده مالنده بركات اولمه اصلا ‌ انوك معيشتى ضعيف اوله اولادين راحاة

معاذ ابن جبل ايدور بيورمشدى درر رسول الله ‌ قجان وضع اوله قبرنه كبره قرأن فارقات

دخى دندن نصكره مؤمنلر طاغله لر اوزره رندن ‌ سؤال ملكى كلمزدن كله قرأن سكا يارات

ديه ايصاحبنم بنم بيلورمسك بنى بوكون ‌ ديه بن بلمزم سنى نه كوجك كشيسنه يالذة

ديه قرأن سن اى مؤمن اوقوردك بنى دنياده ‌ سكا بولداش اولم بوكون سكا يارديم ايدم كثرة

خبر دار اول آيا مؤمن كله منكر نكير سكا ‌ سؤال ايده دخى بونلركه سيلامدن نجه كرات

دخى دندن سؤال ايده دخى سيغمبر كدن هم ‌ جوابى ايله استيعداد صفين كيم اوله خاوفات

صور مزدخی قبلدن صوره لر دخی تکریدن
دخی قبلم اولوبدور بیت دخی حرمیت الله
که بوندن صکره کلمه لر سؤل ملکلری کما
حیوة القلوب ایچنده کلور بعض روایتده
دیدکدر ای رسول الله بلیك امت اصحابیم
که اوقرآن اوله خیمه اوله اوستنده هم نور در
که اول خیمه آغه کوکه ملکلر کوره لر آنی
کورنلر اقدآندی یدنجی کوکه واریجه
که عفو استیلر حقدن بوقرآن صاحبی ایچون
قجان وضع اولنه قبره طغیله آقربالری
بولردن اوك کلمه قرآن طوره بولارك اوکنه
سؤل یدمجکر یوکاردنلدن دخی ایمانلدن
دیه قرآن بولاره که کعبه حقیچون یارب
بونیم دوستجغازمدور رفیق ایدی که دنیاده
بوخالوزره قویوب کیتم کیجه کرمنجه

دخی کیکل دینلر اسلامه نمدور فخر کائنات
بنم رتبم بنی خلق ایله می هم جمله مخلوقات
سؤل ایلیلر کما ایده اول جمله تقریرات
معاذ ابن جبل راوی اوله کوربونی سامعات
شؤل اولکه انوك ایچنده قرآن اوله مفروات
قجان اول صاحب القرآن اوله اخرتده غولات
بولر کورمدیلر اخی خیالی نور صعودیات
انجکون ایده استغفار ملکلر زمرسی کثرات
قیامتده دکین بولر دعا ایدر دائمات
کله منکر نکیر کما سؤل ایتمك ایچون کرات
که قرآن دیه بولره فالح اوکومزلدن ای حکمات
دخی بیغمبر یندن هم دخی نکریدن احیانات
بلیك کتمم بومقامدن که اولمسین سؤلات
که قودیم بولته باشیم اوسته بوندن سترفلرات
وارك بوندن ایراق اولوك سؤل ایتمك اولوك

بوکرقرآن تطرایده که صاحبنه برخوشجه
بنم سنوك اوقودیغك سوره دیك بنی دنیاده
سوره دیك بنی یك ای کس بنده قورتاره مسنی
بنی سومنی حق سوره دخی سوره رسول الله
که بوندن صکره سن قورقه سؤال اولمز دخی
کیدن منکر نکیر اندن سؤاله قادر اولمز
که بر ملك دخی ارسال ایده قبرینه اول الله
کله ملك اول مؤمنك ووره قبرینه فانجی
که جنت اولرندن بر او اوله مؤمنك قبری
انوك بنبه سی مسکدندو یوزی پاك حریر اولور
دخی کنوزه یصدیق قویلر باشی آلتنه
که اوبله بر وساطدور که اوله سندس استبرق
دخی یاسینه یقار جنان شمعین ایدوب اشراح
یاخود قیامت قوبه نه دکلوا قبورندن
بوندن طری طلب ایله او قوقرآن ای مؤمن
که سوکلر اهل قرآنه هم بنی اولدوکی عالمات
ابر ما زدیك دخی بنی یانکدن جمع اوقات
عذاب اندیر میم سکا اولامزین سکا حافظات
بولوردونی عظمك اولوردونده دائمات
که راحت اولیرکده یات که بولدوك قدر عالیات
یاتدن کیمه قرآن اوله مؤمن که حافظات
دیه اولملك اللهه کیشدو دقیقه غایات
که اولغدر کیشیه که اولغدر یوزوسعات
دوشکلر کله الشه حریر لر اوله مغروات
بوتعظیم اهل قرآنه اولوبدونی جمیع اوقات
دخی اباغی اوجنه قویلر یردخی وساط
بولر صنکیه نیه بکزر ایاتلمش فی ایمانات
باشی اوجنده یانه هم پری یغده مسرورات
که جنت یغجه سی اوله قبوری اهل فاریات
کجرمه فرصتی کیشی اولورسك صکره ناتمات

بيان شفاعة القرآن بتلاوته

الا اى قارئ القرآن اولم كنه سكا بشار
سكا بر مجده ايدر يم قولغك طوت يكا الان
ابو هريره نقل اندى رسول فخر جهاندن
قيامت كونى اولدقده كله قرآن ديوانه بيله
وار محفك ديوانيه ديه اللهه اى مولى
كه غفار مغفرت ايده بخى انوك عصيانى هم
بخى برتاج ويراى بارى كرم كدن اوله كرامه
ديه كرم ايله يارب بنم صاحبمه احسان
بخى ديه كه يارب كه راضى اولدم بوقوله كدن
برار حله انا سيله باباسنه ويره الله
كه دنيا ده اولان اشيا كرانلون وكركوشر
ويريلان حله نوك برقلينى دكنر بو اشيالر
ديه انا ايله باباندن بيزه بو اكراملر
ديكر اولاد يكرى حوجيه ويرديكزدن هم
كه تعليم تدريد باكزنلرم ويريله جنت انوار

اول اعلا سيردوك سوزين بيان ايدم كرامات
كوزيك اچ اويخودن اوبانيم بن سكا كرامات
نه بيوردى رسول الله قولاق ويره اوله سك نجات
اراييه بوله صاحبين الينه اخذ ايدر انظار
بوينم دوشجاغازمدور بونوك ذنبى اوله غفران
ديه قرآن كيه حقه كيدير حله ديو انوار
اكابر تاج كيديره كونشدن اطوه انوار
كينه برحله ويرنيم قمر شمس اولور نثار
كه راضى اوله حق اندن ايدم جمله راخيار
كه اول حله دوركه صاحبى نوردن ايده عفار
اكر انواعى جواهر كه ياقوت ويادراك
بولر اشتسك حقدن عمده ايله استغفار
بوكه لايق عمل بوقدوركه بيزه اشليه اختيار
كه تعليم تدريد باكزنلرم ويريله جنت انوار

كه تعليم قيلم ايدر ديكور حقك كلامنى يرآن
انكجون بولدكوز اكرام ويريله جنت انوار
كه سهل ابن معاذ الجهنى ندر دكله سوردى
رسول الله بيورمشدور اشيتنه سويلر اولغفار
برادم قرآن اوقشه انوكله هم عمل ايشه
بابا سنه ويره الله بخى برتاج فتى انوار
كه اوله برتاج اوله اول انوك نورى ضيا شدر
كه محو ايدر كونوك نورين قيتى بك شوقى وار انوار
بخى باشنه كجيجكدر ابد سلطان اوله هم اول
كه خدا ملر ويرالله عددى اولسه صد هزار
اوقيانوك بابا سنه بوردكلو اولحق اكرام
سيزيك ظنكز اولدى اوقويانه بوكز سيار
اوقويانه نه اكرام اوله جقدير حق يلور انحق
اى وصف ايده مزوصافدن كلاخبار والاخبار

فضائل العلم والقرآن على اولاده واهل بيته

الا اى صاحب الاولاد ايدم سنى بوكون مسرور
سعادتلر ويرور بدور حق اوله سك حالكه مشكور
كه جابر ابن عبد الله نه بيوردى اى دكله
رسول الله بيورمشدور اشيتنه سويلر اولغفار
ديديكم يا رسول الله ولدين تعليم ايدنه
باباسنه ويره الله بخى برتاج فتى انوار
جواب ويردى رسول الله كه قرآندور كلام الله
كه محو ايدر كونوك نورين قيتى بك شوقى وار انوار
بوكز جبريل نزول اندى بوكا صوردى رسول الله
كه خدا ملر ويرالله عددى اولسه صد هزار
كه كتدى جبرائيل كوكه كه اسرافيله اوغردى
سيزيك ظنكز اولدى اوقويانه بوكز سيار
بوكز اولفاظ رقيوم كه وحى اندى حبيبنه
اوقويانه نه اكرام اوله جقدير حق يلور انحق

سکار تبک سلام ایدر دیدک بلدیر جیبیمه
بنم کلامی برکزا اوقوتسه اوغلنه مفخور

که اون بیک کره حج اتمش قدر ثواب ویره بنی
دخی اون بیک قدر عمر ثواب ایله اوله ماجور

دخی هر حرفنه یرزاد اون بیک ثواب ویره الله
دخی محو ایلیه الله که اون کناهنه مشکور

ابو سعد خدیریدن روایت اولنه که مشدور
یرزاده اولادینی ویرسه دخی اولادینی منهور

ندکلو اقچه ویرسه معلمه ایدوب اعطا
که هر بری قیامنده احدطاغی قدر مهجور

اولکدن جقسه اولادین که کتسه مکتبه قوشو
طوله خیر ایله هم اویک اوله سبک ایله مسرور

قچه شیطان اوکدن هزار ایده اویکده هم
ملکلر طوله اویکه بولاسیک رحمتی مشکور

دخی اون بیک قدر کوله آزاد ایتمش کبی ماجور
دخی اون بیک قدر عریان کیدیرمش قدر ثواب

حسن بصریدن نه یورور ولدین برمن اوقوتسه
یارین یوم قیامنده که عریان جمله خلق مقهور

خدا کبیره اوچ جمله اول اولادک یاسینه
برپسی جمله دنیادن خیر لیدور کین مسرور

مقابل اولیه اکا بو دنیانک متاعلری
طلب قیل بوسعادتی قبول ایت نصح اوله ماجور

دخی هم حرفنه ویره بر درجه ویره جنانی شه
نه نعمتدور اوقوت کشی ولدیکی که اولماجور

دخی یورور بیعمر که برمن ایلسه انفاق
که حرف ایده معلمه که یرینه هم کشی معهور

که یرینه هم باشنه الله یدی آلا ایده جمعه
دخی اعطا ایده الله یدی کوکلر ایله ماجور

دخی ثواب ویره الله یدی قات یره وقدر سکا
دخی ابد دکر استغفار که عرشی کرسی هم مکسور

دخی هر درهمه الله که سکسان بیک قصیره
که جمله سی اوتورلر اوله مجلیده جمع معمور

بیورمشدر ابن مسعود یکیم خدا رضی اوله اندن
که شافعی مشفع عدد شفاعتنه اولور مقبور

دخی عالم مصدق ایدوب صاحبنی اوده
که یعنی صاحبی ایچون اولور شکوبلی مغفور

اوقوسه الی برکز عمل آتمسه ایدر الله
اولور شکوبلی اوله سکا که تصدیق ایدر مولا

یرادم اوکنه قوسه که یعنی اوقوسه الی
انوکلله هم عمل ایتسه ایجنده اولانی مسطور

آکا قرآن اوله شافع که حفظ ایسته الی
قبول ایدر شفاعتین بوله رفع هم مقصور

یدیده قومه هم یارب کجه کوندوز کلامکی
که ختم ایت صوک نفسیمی مع القرآن ایله ماجور

فضائل العلم التوحید قوله تعالی فاسئلوا اهل الذکر

الاطالب حضرت دیلرسک اولسک مسعود
طلب قیل علم سبحانی اودور موصل الی المعبود

ایکی جهانده ای کیشی قالمی عظما استرسک
که اوکده وصف یرزانی اودور موصل الی المعبود

عقاید علمنی اوکرن ده محکم اوله ایمانک
عقیده سی صحیح اولیانوک ایماندور مجهور

که زیرا مقصود یک سنک کبر مرتبه یرسک
اوجنتی بیانی یلمیجه اولسک سن مردود

کمالی وصفنی بلسک کماعیسیانده اولمرسک
که اندن لایق اولورسک دخول جنته مسعود

که زیرا جهل سومک عدو مدیر دیدک جاهلی
ویرر می سومدیکنه شریف جنتنی اولدو

هم اولدو زیت معارف بیل اودور بیت معالم
بیل اودور بیت معامل اودور بیت اوله مرجو

خُدا اعلمنی سوره‌هم کثی بخی عالملری سوزر
که زیرا وصف خُدا علمی انکجون سوزی اول مسعود
نیجه سومیه اولعلمی که عالم قولملری هرار
کمال معرفت بایله که توحید انلر معبود
که عالمی قولملری حقک بیسی کیدوز تحقیق
رسول الله خلیفه قیلدی انلری بایله بایله مزور
که عالملر درجه سنجه شهید لر له برابر دوز
خصوصا طالب العلم شهید لر اولدیلر مشهود
بیوزیکی ابن عباس کیم خُدا رضی اولسه اندن
که عالملر درجه سی بوجه دوز غیریدن مسعود
که عالملر درجه سنجه که غیری مؤمنه نسبت
بدیوز درجه یوکسک بولدوزین مفهوم
که هر درجه آراسی که یوز قدر یولدوز
بلیک عالملرین قدرین قیلک تعظیم ایدک موجود
بولروک حقنی بلیک رعایت ایدک انلره
بولار ک مجلسینه سیز اوتوروک اولوکر مقصود
که زیرا انلرک بری جنتلک دخی اولورسه
شفاعت ایله دخی سکسان بیک کسه معدود
که قنیکرز اوزرینه تقدیم ایدک انی زیرا
دخی یوز لر معدود در که عند الله اولوب موجود
انلر جهل اوزره اولسه دخی انلر
که وارث دوز عالمک حقی انا بوبا کبی مزبور
که عالملر جامع الفنوندر یا رشد اولسه دخی
که ابت سامع قولاغک سن بو مسئله دوز مسعود
که تحقیق عالمک حقی که جاهلدن اوزه رینه
انا بوبا حقی کبی دخی بلیک هم اولمذبوذ
انا بابا حقوقندن دخی آز یدر دوز بلیک
که زیرا رفع ایدر اوستاز اسفل الی الموجود
انا بابا که جیفه دنیا یه کنور مکه سجیه دوز
که دوز لوادر بلره سنجه کرفتار ایلر اول مسعود

سنی حالیم ندور رکله سکا ایمان ایدر تلقین
که ایمان ایله بوبوزسک یوزه سلطانلغی مسعود
قیامتده انا ک بابا ک سنی کوریکی وقتده
فوار ایله کرسنجه بولرایده سنی مردود
که نوه مقدار ثواب اله مزسک سن انلردن
کرک سنجه اغی لتنه ایجک کوتردن اول مسعود
صقین دنهار ایاجاهل اونوزمه عالم
قبوده همکین جکر قیامتیت سن من المعقود
یوقاروده اونوردک سن انلر کتکه اندک اختیار
دخی الشنه جاهلدن بوجه اوزره اولوکه معقود
یارین یوم قیامتده ایدین ویرله عالمله
شفاعت ایله یاعالیم بوکون عاصیلرم موجود
ندا ایلیه برملک کلیک ای مؤمن صادق
کیدک سنرله فلان عالمی باشنه جمع اولوب موجود
شفاعته ایدین ویرلیک واریک فانیته سنرانوک
که جمع اولوک فانیته انوک کیدک جنته هم مسعود
تحری ایلیه عالیم که دار دنیاده انوک
دخی کندینی سوه‌بی دخی احسان ایدر تلری
دخی مسئله سی ایله عمل ایدوب اولان عایدر
دخی مسئله سی ایله عمل ایدوب اولان عایدر
مملک ندا ایده کا که یامؤمن فلان یره
بریکه باشنه انوک اوله جمعیت کبری
که محشر یرینی حمله کزرندا ایده ملک
که انس ابن مالکدن روایت شویله کلمشدور

كه حاضر اولدي فوقوم علم مجلسينه هركز
اگر اولكه ايسه حاضر ايدي يم اني تقرير ١

سؤال ايليه جبرائيل ديه اول حاضر اولدي
وارمحققه ديه جبريل كه حاضر اولمادم صلا

كه حققه ديه جبرائيل كه وارديسه سؤال ايله
كه اول عالمي سوميشمي كاوار ايله تشيلات

سؤال ايليه جبرائيل جواب ويرركه سوميشمي
كله جبرائيل الله خبر ايركوره تبليغا

كنه كوندره جبرائيل كه وار كنه سؤال ايله
كه عالم مجلسينه اول هيچ ايله مشمي كه تعقيد

سؤال ايده كنه جبرائيل اوقوردمدكي ديدك هيچ
كيدر جبرائيل حققه وار خبر ايليه تبليغا

كنه كوندره جبرائيل كه وار كنه كيله سؤال ايله
كه هيچ ساكن اولمامشمي اوندم عالمك ليلا

ديه اول ساكن اولديم اوندم عالمك هركز
رجوع ايده كيله جبرائيل حققه ايليه تبليغا

كنه كوندره جبرائيل وار اسميندم سؤال ايله
مطابق مي انوك اسمي علما اسمنه شبها

وياخود وار سؤال ايله كه عالمي سوزمي اول
سوز ايسه اني ايده صوجوني ايدم تعقيفا

كله سؤال ايده ديه اسميم اكا مطا بقدور
سوز ايدم دخي برادم سوزدي عالمي تحقيقا

بوني بويله ديه جك اول خبر ويرمكا جبرائيل
كه فرمان ايليه الله كه ايلك الي ترجيعا

الي دوندوردي اول الله جهنمك طريقندن
كه علمك حرمتنه حق اني ايليه تعظيما

كل اسلامك طريقنده كران بيل علما قدرين
كه كوردكي خدا نشدي جيب علمي كه تفعيلا

جيبك جيبني يارلغادي اشيدوكي
قياس ايت بوندن اي كشي جيبنه قلديمي قولا

كه حقيق عالمك يري مكر اول اهل جهنمي
كه جنته كيدركن اول كه مردويايده اولمزدي

كه بركسيه اوغرار اول كيدبو يرجهنمه
اوكس عالمي كوريجك جاغريرير بوكا بومردا

كه عالم نظر ايله بكا بلديكي سن بني
كه دنيا ده فلان يرده صوويرديمدي كا نعره

كه برادمه اوغرار اول ه اوده جهنمه كيدر
دخي كل دوزن سن بنمله بله كيت جنته موزور

كه سن بله مسيك بني دخي يركون كلوب بكا
كه برايدستطلب اندك كه صوويرديم موسكا دوزور

ديه عالم كه تحقيق سن اول ادمسك اي كشي
كه دوزن بنمله سن بله كه كيت جنته سن موزوزور

كاده اوله هم شافع انوكله كيدجنته سن
فوجه حوريلري اندة اوله كوشلرهم مقصور

كنه بركسيه اوغرار جهنم ايله امر اولمش
اوده عالمه جاغريرير بكاده ايله شافعاد

سكا ايتديم ايدي خدمت سني سوديم ايدي لله
وهم بزكر سلام ويردم ايدي بكل ترجيعا

بوكون قورتارديني قورتارشفاعت ايلكا ايكا
ديله اوندي حقدة بني لطف بنيده ايله شفيعا

ديه عالمكا اني كس سن ميدك بني سوزن
كه سن ميدك بكا خادم كل كرجنته تقريد

كل ميداي دخي سنده كيده لوم بيله جنته
صفا كرايده لوم اندة قوجه لوم حوري تبيعا

خبرده وارد اولديكيم كه امته بوندة شك كله
كه برقولوا قيامنده ايده كرانده تبيعا

كاهي هم اغركله نوابندن هم اولقولك
كه امرايده جهنمه ملكلره ايده توسيعا

بوني سوروب جهنمه خدا كوندره رمجبريلي
كه وار سويله قولومه كيدوسون ايله تسكا

كه صاحب عمله نه اكرام قيله يلزاتي كمسه
خبرده وارد اولمشدور كه برعالمي تركشي
كه اول عالمدن اولكسنجه نسنلر اوكرنه
ملكلر تا صباحدك زيارت ايدرلر ايمش
قنادلرين دوشرب اونلر انوك ايله آتنه
اوكسز وقاقده كزارمش ملكلرك قنادينك
كه يرادم اندقجه كه محو اولمه كناهلري
دخي اعطا ايده الله كه بوز شهيد ثوابني
دخي برلقمه باشنه كه اول عالم يديرمه
بو ادنى قوللرك يارب كه جملهسني

نه كر احسان ايده الله عقول آدمي توصيلا
اوبنه ايلسه دعوت يديرسه اكا تعظيما
خدا مغفرت ايليه اكا آتمه تعذيبا
كه فجر ثانى اولدقده موسى فيله تعظيما
بولرسوبليلر اكا قنادمزه توطيلا
اوزه رنده كزه اولكس ايده كرعيله تعظيما
انا الطوغمش كبي ذنوبدن اوله تطهيرا
دخي بوزنجه ثوابني يزه دفترينه تطييبا
ثوابني طاغ كبي كله انوك آدمجه تهثيلا
الركبي بيزه ده جنتنه ايت تدخيلا

حكايت فضيلة العلم

الا اى مؤمن سامع بيان ايدم كه جزيانك
خير اشيلنك جزاسي كه جنتدور قيل استيوي
سكا علمك فضيلتين بيان اتدوك على الخبار
اكر استرسك جنت كه علمه آيله ابتدا

هركس انديدين بولور اكر خير وشرياك
كه شرده مائل اولنلر اولور ابتدا مضرياك
اشيت انلره نه مقدار ويره دخي اجرياك
علمدور جنتك يولي كيدرسه بوله نوقياك

بيوردي اول شمس كونيي كلامنده نه بيوردي
اويولده اول طالب قلسه كه علم حالنى اولده
دخي اويولده كيدركن ملالكلر قنادينى
خدا هر يرده يمنه يا جنتده برسراى
دخي دكيرده بالقلر انكجون ايده كرتسبيح
دخي قرنجه كردلوكنده ايدركرتسبيح
دخي يركر يجندكي دخي فوق سماكرده
دخي عرشي دخي كرسي مجموع ايدركرعا
دخي اوقوركن اولوسه دخي شهيد كردر اولور
كه مردولوانولرده بيلكرله برابر اولور
خبرده وارد اولديكيم رسول الله كه بر شيخ
سنك صوتك يقين كلدك قلدك وقته برساعت
رسول الله ديدك اول بوساعتده بكا عمر
رسول الله ديدك كاوارلوقومغه سن بشله
كه بشلك اوقومغه اورمه كلدى عزرائيل

برابر بس سلوك اشه ايولدور يولى علمياك
كه تحقيق اول سلوك انمش كبي اولور خبرياك
آياغى آلشه دوشر ايدركر علمه تعظيماك
كه كرجى الكى كوندده اوكره نيرسه حرفياك
ديلركر تبا بونوك كناهين ايله محوياك
كه حتى جمله حشرات انكجون اوله تيوياك
اولان جمله ملكلر هب انكجون ايده عبادياك
كه روزى قيل جنابتى كاوير حور غلمانياك
نيلكرله برابر اوركه من حيث الثوابياك
نبوت درجه سنده هم ماعدا اوله مساوياك
رسول الله ديدك شيخه اشيت يا شيخ فانياك
كه اندن صكره اولورسك اولور عمرك فانياك
عمل ايده اولامر بنده اولم اهل جنانياك
اولورسك جنته لايق قوجاركور غلمانياك
كه قبض ايدك انوك روحين صعود ايتدى سماوياك

تمازین قیلدی پیغمبر کنوز دیکر جنازه سین — کیدرکن یولده پیغمبر بصمازدی یولده بعضیلر

دیدیلر یا رسول الله بصارسك آیاغ اوجیر — نیجون دیدی بیزه اعلام ایتدیکه خبر ویرسر یات

بلیك قیلیصحابم که تحقیق سیز یوخسا زیه — که تابع تابع اولکه ملائك که جمله سی مصلیات

الهی بیزی ایرمه اوقومدن اقو مدن — که حتی وقتی مونمده علیمدن اتمه بعدیات

فضائل الموت قوله تعالى كل نفس ذائقة الموت ثم الينا ترجعون ونبلوكم بالشر والخير فتنة والينا ترجعون ايه اخرى

الا یا ایها الانسان حاضر لن کو جمیه ای آیاز — اولومه ایله استعداد حاضر لن اولومیله ای آیاز

که ذکر ایت اولومی ای کسر دکلسك دنیاده باقی — یقارسنی بر کون اجل اولورسك اشلریکه پشیمان

که عفو ین استه تکریدن ادور غفور ذو الغفران — که توبه ایت کاهیکه اولوم کلمزدن ای کشی

که روح کیده جکز شدت وقع و برمز سکا یاردان — که توبه نه ایله اولورسم برزیرا بی سکا

خلوص ایله آنی طوتغیل اوله سك صکره فرحان — که ظلم ایدکسه غیریه رضا ایت سن آنی البت

حلال اولمش سن آنی کیله بوله سك جنت رضوان — ظلم ندور سکا دیم کل ایله اندن احتراز

که اکبر کبائر دور آتاك فاعیل فی النیران — برارمه دسك برسوزه آنی کله حاضر یقیله

که ظلم ایمش اولورسك سن اولورسك ظالم ای فلان — که حق الله ایسه بخی زکوة کبی صلوة کبی

انوك توبه سی ندور یل ایده یم سکا بن بیان — زکوتك ویرمدیکسه کجان سنه کی ایله حساب

جفا اولمله زکوتکی فقرایه سن ایت احسان

نماز ایسه قضا ایده دخی دینی ادا ایده — قضا سی ممکن اولانوك قضا سین ایله سن ای خان

اگر حیوانی اورد یسه فنی مشکل اولور حالك — حلال اشمق دکل ممکن جزا سی اوله یا النیران

که مقدار ندن زیاده دخی ضرب ایلدیسه سن — انوك حق اولورسنده کوزیاك اوجور اولیان

دخی اوروجین قضا سین اگر طوتمغه قادر سك — والا فدیه ور ای کسر که هر کون نصف صاع امسان

کفارت لازم اولمه نوك کفارتی سن ایله — اودور اولوجه قصد یله یمك ایچمك دخی جماعه

یاخود کفارت ظهار یسه که کفارتی وه کل — اودور التمش فقرایه طعام ویرمك دور ایتیان

اگر مرض موت اولوب دخی دوشکده یاتیرسك — وصیت ایته قریبکه بولریه ایتیمه نقصان

دخی وصیت ایله سن کفارت صومك ایچون — دخی هم نذر ایچون سن وصیت ایده مکور بولور

بونلر دن عندورور زیرا بولری منع ایله مزاولان — هلوا ایله دکل بوش وار اوقویسون هم قرآن

اودور میته فائده دخی کوندرمك عمل کویان — اصح قوله کیده بونلر اصحاده اوله لرهران

امام محمد یوسف یورمشدور که جهر ایده قرآن — که زیرا نفع وارد ور دخی میته هم ای جان

دخی طعامله وارسونلر اوتورسونلر یلمروان

كه بيتوك قريبنك دخى حاطرين ارامه حقك امرى بودور كشى صقين ايمه جزع وفغان

دخى قرسن وصيت ايت خصيمك قريبكه اوجنجيه يدنجيه قرقنجيه طعام همان

ضيافت ايتمه بونلر بوكونلرك بريسنده كه زيرا بونى يغمبر عمل ايلمدى اينانماسانز

همان جمعه كجه سنده فقير لره ضعيفلره آتمكدن طوندن آجدن ايدكورانلره

وياخود دخى اوجاقده بشندن ايدكورسانز ثوابنى دخى كجمشلره بغشلمه سن هرآن

قوله تعالى خلق الموت والحيوة ليبلوكم ايكم احسن عملا

الا يصاحب الارواح لكل سنه دنياده سياح

خبرك وارمى اولمدن نجه غافل كرسك سن

قنى اناك اتاك سنوك بولردن عبرت المسك

كه سن موتى ندن بيلمك جغريرا اولسكا يزلو

سكا موتين بيوكلكين سكا بريريان ايدم

خبرده وارد اولديكيم رسول فخر جهان ندن

كه بيك برده ايله انى كه احتجاب ايلدك الله

دخى موتك بيوكلكى يدك قات كوك يدك قات يرز

كه يتمش بيك سلاسله انى بغلدك اول الله

كل سنه دنياده دوران بقا رسنى بركونشاخ

كه سن توبيه كلمزسك اوندن سن موتى همراخ

گزركن ناكهان يركون اولوم وبريرسكا جناخ

اولورسك سن ايكى بارجه كيدر عقلك اولوسنخ

نه كيفيتيله خلق ايتدك انى اولقادر فتاخ

خدا خلق ايلدى موتى عظيم هيبتده اولفتاخ

كه اخفا ايتدى بريرده مخلايبقا يوكورمدك اشراخ

كه بابكى دخى آزيدور بولردن دخى انشراخ

كه هر نخجيرارانى كروبيك قدر ارواخ

ملا ايكللرانى بلمز دخى وارمدكلر يا ينه كه ترده ايدوكن بلمزكه اعالها تمدى فتاخ

دخى دويدبلر صوتك دخى يلمديلر شنلك كه حتى حضرت ادم كلنجه دنيايه ايضاخ

فجاء خلق الله آدمى مملك الموته سويلدى كه قليديم بن سنى تسليط كه موتك اوسنه ايضاخ

ديدكحقه ملك الموت اولوم ندور بوده دنياده كه كوسترك وره يم يارب حجابى ايله انشراخ

بولمز بره لر اجلدى عيان اولدى كه هر اطرافه نظر قليدى ملك الموت تعجب قليدى جناخ

خطاب الله دى ملكلره كلك موته نظر قلك كه حمله نظر قليدى ندكلو اورسه نى جناخ

كه فتح ايلدكورلرين ندكلو اورسه كورلك بوملكلر اوزه رينه يورودى نشر ايدوب جناخ

فجاء موت اوجورلريجك ملكلر كوردى يلر بونى قوسى هب قباندى يلر يوزى اوزره ايدوب افتاخ

كه بك يل يا ندى يلر بونلر كيرو بولدى بلر افاقه كه بك يل يا ندى يلر بونلر كيرو بولدى بلر افاقه

بونى جمله دريسر دورندكلو اورسه مخلوقه بونى جمله دريسر دورندكلو اورسه مخلوقه

كه عزرائيله سويلر مسلط ايلدم سنى كه ضبط ايله بونى برخوش صقين ايلكلر اشراخ

ديدكحقه عزرائيل نه قونله اولم حافظ ضعيفم بن قويدورلر بوكه بن ضبط ايده فتاخ

كه ويرديحق اكا قوة بونى طوندى ملك الموت ديدكسن ساكن اول يا موت كه سنا اولدم جناخ

كه عزرائيله همديكموت اذنه ويرير كرمخير دخى كوكده بنى يركز دخى بيله قوا اشبا

كه عزرائيل اذين وردكجغرزدى يوجه صوتيله ندر دخى انى دكله فوق ويربوكا قبل سياخ

كه بن شول اولوم بليك ايرمز دوستي دوستلرن — كه هر بري بر رم ايلتيجيم يقين ايراخ

دخي بلاغ بني اي خلق ايرمز اري عود ندن — دخي انايي اولادن ايرمز هم يقين ايراخ

دخي ايرمز بابايي قرندن دخي اوغلندن — نجه انالر اغلادم كوزندن آقدم فراخ

دخي بن ايرجيم فرندانش قرندانشدن — دوكيلمه كوزلري ياشي دخي اوستنه هم ريجان

دخي بن شول اولوم كيم انايت ايدنلري — ايدرم خاك ايله كيشاو ودم بولرينه مطرام

دخي كوتسكلر يقيجيم سر ايلري خراب ايدم — كه خلقه ظلم ايدنلري يقم ايدامني الحاح

يا ايتها النفس مناسيد بو رجده اوسه بولجيم اي خقق الخبيثة

كه كيدور قاجه قورتله بولودم بن يقين ايراخ

قولق طوتا دبسك اخوان ديم بن حال المجرمون — نه شكل عذاب اله الله بولا ريك روحي بدكله

نه شكل ايله اله الله بولا ريك روحي بدكله — كه عزرائيل انك روحين كه برشكل ايله اله الكيم

كه عزرائيل انك روحين كه برشكل ايله اله الكيم — زيادة قورقرم يغي شيئك صوره تينده كله عزرائيل

زيادة قورقرم يغي شيئك صوره تينده كله عزرائيل — كه دخي بشيوزيل هم عذاب ايدي ملكلر

كه دخي بشيوزيل هم عذاب ايدي ملكلر — كه هر بري بوك اكندة اغلو حربه سي وار بو

كل امد دخي هم كورسن شول جاهلي شول فاسق — سنك تنك واردور دوجك بو نلره فاسق

كه عزرائيل دخي اورم اول اغوالي حربه سي ايله — اجيسي جيقه طرنقلري اوله ناسنون

ندا ايليه عزرائيل سنوك دوحكه اي مجرم — كه يا نفس جيقه كل يرندن ايله فارقون

نجه دورلو اكا هر له قرارمش كه جيقه نفسك — نجه دورلو افيقلر له ملوس نفس فاسقون

دخي حقه دكلسك لا يوكل سن خروج ايله — يركدن يرزكل امدجيق كه سن سك اهل طاعون

كه برسيك سن اللهدن دخي برى الله سندن — بريك اتش دودور سنوك اولسك اونده تحرقون

بو يا ورسوزلري اشيده عزرائيلدن اول جيث — شاشه تحرك ايده اول تنده يوزلو بوزليه مغبون

كوزينه لعنت اوقويه دخي حرامه بقاردك — دخي لعنت ايدا اله خير اشلمدك مغبون

دخي اياغنه لعنت اوقيه دخي اول جانوك — دخي هم يلنه لعنت اوقيه اول نفس فاسقون

دخي لعنت ايده قولقلرينه سوبليه سن ديه — دخي قرنينه فرجنه اوقيه لعنت اولمعبون

ديه قارنينه اول نفسك دخي قويمديك هيچ حلال — حلال الدك اتدك استيكا فكه اولدوك اهل طاعون

كه بن سزدن هب اوغرديم بوجزايه بوجفايه — جميع لعنت سزه اولسون بكا ظلم اولكه غافلون

بوكز بوفاسقك جانين كه شويله الله عزرائيل — كه برم مطرقا يله طرايه توبوني مغبون

كه اندن زياده اوله اجيسي هم تنع روحه — نجه دورلو اعذاب برايله جيقه جانين فاسقون

كه اتشدن يا بلمش هم بلسلر مجانين فاسق — ايله تلر مهمنه قويه لرجانين مدحورون

كلور بعض رواياته ملك الموت بوفاسقك — جانين اله رمشلر نجه عذاب ايله مغبون

دخی حق ایتیوذ بکرمی دورت عذاب لر ایله
اکر اولمز ابوك بری جیقایه دنیا اوستنه
بولمز هرکز مخلوقات اوجانه دولولعت ایدرلر
وارة دنیا کوکنوك قابوسنك فاسقوك جانه
کروا دوندورك اولجاکی کیه ایلنوك قبر اوستنه
سؤال ملکلری کله یجه احوال ایلیه کا
بولمز اوك صوکی کورلمکی کورلمکه لر
دخی ایشلری یری هم ش[illegible]
خبر ویرمز دیکدن دخی خبر ویر
بولمز دیه اولفاسق دخی های های کیه بن یلمم
که کله قبرك جانیندن هم ندا اورامزدن اورك
دخی مکر واریدك هم که بونلرك برطوزی
که اهل دنیا جمع اولسه برنده ایرمیه لر
کیمه جمع ایده لر بونلرکه اولفاسق بر یره
که اولقدر صیقه قبری کرفی اولیه کولری

نه جانك وار بوکا سنك توك قتلنه فاسقون
دوشیمک جمله حیوانات اولور جمله محرومون
بعید اول یا ثمر دکیت که شرکك بیزلامعون
که برنده کله حقدن کروجانینه فاسقون
کتوره لرانی قبرینه قویرلر هم ملائکون
کوریجك شاشه بونلری دیلطوتله فاسقون
که کورلری برقی خاطفکبی کله اهل مشئومون
دخی اوتوره لرباشی اوجنه اهل سائلون
دخی خبر ویر دیکدن دخی خبر ویر
بولمز دیه اولفاسق دخی های های که بن یلمم
که کله قبرك جانیندن هم ندا اورامزدن اورك
دخی مکر واریدك هم که بونلرك برطوزی
که اهل دنیا جمع اولسه برنده ایرمیه لر
کیمه جمع ایده لر بونلرکه اولفاسق بر یره
که اولقدر صیقه قبری کرفی اولیه کولری

که یه یحیی فی جزکین رجل کله باشی اوجنه
دیه سکا اولکونو اورجز الدیر حق سنی
قسم ایده رحم الله هه اطاعت امتدك حقه
بوکون بولدوك بلایی سن اولورسك یا شراق
دیه سن کیمسك ای شی سنوك یکی کونو کشی
دیه کیم بن کونو سنوك کونی عملی کم یل ای کشی
دخی قرب ایله یلان طوله قبرنك ایجنه
بولمز کرصوقو جغز لجسی حقمیه قرقیل
بل ایمدی باشکده سنك دخی لرکله فاسقون

که جیفه یکی قوقلر اودور سنی عاقلون
اتش ایله یغه سنی سکا اولمیه راحمون
که شره سرعت ایلدك اولدوك خبره کاهلون
اطاعت ایتمنلرك جزاسی ناره داخلون
که بودنیاده کورمدیم خیر ویرکا مزبورون
که شر مایلدك سن اولوبدوك خیرکا هلون
که اویله بر یلان دیکیم قبرلرکیی مثلیون

عذاب القبر قوله تعا سنعذبهم مرتین ثم
یردون الی عذاب عظیم

که یوندن صکره طاموده جیله دخی بر یاپه
قیامت کونی اولنجه یه سك سن مقامکه
که یك دورلو عذابکدر وکلر سنك اوستکه
خبر ده وارد اولدیکیم راوی امی باهلی
که بر رجل وفات انسه ای قبرینه قویه لر
اوقوره باشی اوجنه بر کره هم اوده کا

کوره سك اوندن مقامك اتش ایده سنی بر یاپه
المده دخی حسرتده ندامتده قیله عذاب
که یه جك اوده جغز کا طاغله عضو کا لدیاب

بوکز اتشطونه آنی یا آنه قوری اغاج کبی
بوکز قلق دیلر کا خدا ذنبله یا لایجاب

یریکه هر عضوم رکنه آدم اولله اولکر
اونوره قبری ایچنه بوکز جاغره هم عذاب

ینجون بکا ایدك که عا ابد قولیم حقك
ینجون یقاك بنی اوندن ینجون بکا اجاك ابوب

کیه ترز انماز قلدیم اورمج طوندوزکوه یوردم
دخی علم اوقودیم یازدیم دخی بن اشلدیم ذنب

دیه ملك کا ای کس ایکون ایدم عذاب
که بر بولده کیمدر دیك سن کورورك ظالمی ضرب

دخی مظلومه بر ظالم ایدرك ظلم آنی کوردیك
که سندن اندی استیمز اذا رو بورتارك صبر

دخی برکون نماز قلدك بویل وارك اوستکدن
نبوك اندکی زمان حذر اتمدك بی اجتناب

سنی بن قوریم کشی دیه برکز دخی اوره
کیمه طاغلمه اعضاسی که لجز اجز کا لذباب

بوکز دیه کا ملك که یاز اندکی اعمالی
دیه نیه یازم انی کاغذ دیو یوقاصنوب

کفه نیدك ویره الینه فاسقك اول ملك
که یاز اغزك صوبی یله سوزیمه ایکل ایجاب

که یاز جمله اعمالین که اول خیری نبی یازه
که شرین وارد وخی زمان طوره یزمیه اوزه قاز

اوزه طوبوزی یرکره که بیجون دخی یازمزسك
امان دیه یزه انی دخی هر شرینی کتاب

تمام اولله جفر کتاب دیه بص یازمغك بوکا
که بتصدوره کا یازمق بوکزدور اول کتاب

دیه اص یوقی بوینوکه اصه بوینونه مکوب
که اندن صکره اول ملك اولله مکا تیدذهاب

بوکز یوم قیامتده خذ امر ایلیه کا
اوقوفه تریکی کشی یکم اتدك ایسه کتاب

که شرین وارنجه اولا بیده تکریدن اسخیا
خدادن یسن خطاب ایده اوقوشرینی بحجاب

که دنیاده اشلر یکن که بندن اتمدك حیا
بوکون سن حیا ایدرسك سوروك اوره دیه ابوب

که نارم اولله اول اندم ولکن دخی نفعی اولمز
انا لرنا ری کبرایه بوله اندوکنی زناب

فضائل التقوی قوله تعا ان المتقین فی جنات ونعیم

الای طالب تحقیق که زهده ایله استیلزام
زهد دور اصوب سبیل زهد دور مرصاد علا

بوبولدور ولیلرك یولی که اصلی بوکا ایدن بولور فلاح
یوجه دولتلره ایردصوك اوجی ایره فی الفور

که بولدن صافین ایرمله که طوغری کیدر جنته
دخی حقك دیزادینی مشاهده ایدر بولورمرام

بوبولدور انبیا یولی بوبولدور اولیا یولی
بوبولدور اصفیا یولی بوکا ایدن اولور کرام

بوبولده کندی کا میلم بوفی مدح اتدن ذوالاکرام
یوجه دولتلری بولور صوك بولور محترم

دخی حلال طیبدن مبرا اتدیم اجتزام
تجنب ایلمك اندن تبعدوا من الحرام

که بر کشیده بولونه کروایر لقمه من الحرام

اهل التقوی قوله تعا یا ایتها النفس المطمئنة

الای زاهد کامل زهده ایله استقرار
تکر احسان ایده الله سکا بن ایده یم اظهار

كه حال ارنجا لنده نلر آكرام ايدر الله
اجل يقين كله جكز نه لر احسان ايدر الله
كه عزرائيل كوندره كه خالق لايزال
ديه ربك سلام اندى اى صالح اى عابد
ايلرو كله عزرائيل اوتوره باشى اوجنه
ديه صالح اى ملك كه بكا كلدوك بكا بيجوك
كه نيز ايلك بنى رنمه اولام معشوقه بن واصل
كه عيد مدوديم بوكون قويشدى برحسره تيمه تز
كه بوندن صكره عزرائيل خطاب ايليه روحنه
كه ربك راضيدور سندن كه راضى اولسنده الله
اى دار بلا لرك صبر لر ايليان باك جان
اى جاهل آراسنده سنك قدريك بلنمدى
منافق لر آراسنده ذليل حور اولان زاهد
اى فاسقه آلنده اسير اولوب زبون اولان
اى دنياده آز ايشله قناعت ايليان قانع

بيان ايدر سكا بريز وبرهم آلينه برادر
نه لطف ايله آله جانك ايدر بريز سكا جانى
سلام ايله قولومه ربنى ايلسون اول اصغا
كه كلسون بكا قولومه ربنى اوله قولومه بيز
پنجه انواع عزتلر اكا جون ايدر اعتزاز
كه هردم يولوه بقاز دم سكا بن تدوم تظار
قاوشمش حسره تيمه بن قلوبده قليمه اختيار
كه بيك جانم وارايسه فدا اولسون بنى هر بار
كه يا ايتها النفس كه مطمئن اولوك اظهار
رجوع ايت ربكه بوكون سكا مشتاق دور غفار
كه كل ربكه رجوع ايت سكا مشتاق دور غفار
كه كل قدرك بلور الله اجلدك سكا دور لودار
كه قورتولكل بوحور لقه عزيز ايدر سنى غفار
كه كل قورتاره بنم سنى اسير لكدن بوكون اى يار
بوكون كل دور لو نعمتلر مستغرق ايليه

كما غنيا يوب ايجون بانى كوروب يرنبرديك
دنى فاخر لباسلرى كوريجكز كه آنلرى
كه ترك ايدك بو دنيالى كوزندك نكر بنوك امرين
ابادهر بن كثرتى كه صوميله كجرن كل
كل شيمدى ايمدى جنتده معقل ايرمديكى نعمته
كيجه نك نصفى اولدقده قالقار لرحق رضا سجود
كل ايمدى سنيده الله اولور كلسون حبيبم در
آشيدير زاهدك روحى بوخطا بدرى ملكدن
نه وقتده جيقارم ربنى سويله تيتدن
وديع لشه هر عضويله دعا لرقيله آنلره
كوزه كله ديه روحى كه راضى اوله حق سندن
حرامه يعمدك اصلا حرامدن اندك اجتناب
ديله ديه كه روح صكره كه يالسان خدا سندن
كه غيبتدن فرار اندك اخى ايلدك بهتان
دنى سخى ديده فاجدك كه خلقه كولدك اصلا

كل ايمدى شيمدى دنكه نه نعمتلر وبره اى يار
بولره ويزدى دنياده بيزه اخرنده ويره غفار
بوكون بر ملكه واريرسك ابد سلطان ايدر غفار
كه الله رضا سيجون يميوب ايجمين هر بار
سكا روز قيامتده سن مع الابرار
كه ترك ايدرك اصبحتو شكلرى سن اى اخيار
كه سندس واستبرقو شكلر ويرنيم اى يار
خرك ايده برندن كه سويله بنى اول اى يار
بده بنى جمله سيرايده كزه هر يرلرى اى يار
حقه اصمارلدم سيرى انشدك حفظ ايده جبار
كه بن راضى ايدم سندن كناه شمدك اى يار
بنى حفظ ايلدوك اوندن سنيده حفظ ايده ستار
كه دائم اولمه خوشنود حق كه اولدو حق سن اى كار
دنى لغو يتدن قچدك كناهدن ايلدك فرار
بنى هر كز قرار تمدك كناه كبيرى ايله اى يار

كه ذكر اتدك حق دائم امر بالمعروف ايلدك

كه منكري نهي اتدك نصيحت ايلدك هر بار

بخي بكره واصيلا اوقودك حق كلامني

زياده ايلدك اني جنانه يزكوره ستار

قولغه روح كلمه ديه نجه شفقتلر ايليه

كه بن راضي ايدم سندت بخي يضي اولنه جبار

صقيندك كندي اوزيكي بخي حالغو ايكلدك

بخي يكلدك غيبت كه اتدك كنديكي فرار

كناهدك كنديكي صقلدك انشه لايق ايمدك

بخي دورلو اذكر لرله تسليغ اتدك استغفار

بخي وعظ نصيحلري دكليه رك ايا قولاق

بخي قرائي يكلدك بخي دكلدك استغفار

بخي زياده ايدم نوري بني جنتلك ايلدك

كه حق راضي اولنه سندك كناهدك اتدك استغفار

آله كلمه روح ديه يا آل سره بني بخي حرامه

يا بشمدك بخي هر كز كناهدك اتدك استغفار

قرائمدك بني زنها ركه عصيان ايله يا آل

مرور اتدك بني هر كز ترين ايلدك ازكار

كه دورلو دورلو اخير ايله بني سن ايلدك مسرور

الشه ايمدك لايق صقيندك كنديكي هر بار

بني اوجماغه همصالدك كه زوقه لايق ايلدك

كه راضي اولنه حق سندن يا بشدك ترحه سن هر بار

بيان ارواح الروح مع الرجل عند اولاده

كلمه هر بار ايا غنه اول ايق ايله هم ايدوغ

نجه شفقتلر ايليه نرحملر ايده اجماع

كه راضي اولنه حق سندك كه بن راضي ايدم سندك

حرامه بصمدك زنها ر صقيندك كنديكي ايماغ

بني بلايه صالمدك عذابه لايق ايمدك

كه كندك سن حق بولنه حقدن ايرلمدك ايرلماغ

يوريدك مسجده دائم كه علم مجلسه يوريدك

كه شريته اتدك اجتناب كه خيره اتدك استعجاغ

كه خير ايله شر ايجون كيدر ديك دائم سن خير

بخي مبت نمازنه كيدر ديك دائما اوضاغ

زيارت فقرايه زيارت علمايه

بخي صله رحم ايجون يوله كيدر ديك ايرلماغ

بخي خسته حالي صورمغه ايدر ديك دائما غيرت

يورورديك دائما خير كه شر دن اتدك استعجاغ

زياده ايلدك نور وزه بني اوجماغه كوندر ديك

سني اصمار لديم حقه ايدرم كيه بن ارجاع

كه اخرته كلامم سكا كنه حبوة بولسك سر

بيه سك ايجه سك جنت ايجنده كزه سك ايجماغ

وداع لشه هر عضو لرله حقه اصمالديم سني

دعا لرايليه عضو لرنه الرايليه استيواغ

كوره اوجماغه مقامين اشيده تكريدن سلام

ديه تكرى دوستى كل سلام اتدى سكا منادغ

وداع تمام اولنه جعفر دخى هم كله عزرائيل

سرور ايله جيقه اول روح خدايه ايليه ارجاغ

كه اهل جنت ولنار كوره كرشكل اولورميته

ميسر ايليه الله بيره اول احسن الاوطاغ

بوجمعه كرله اولصالح كه طوميا زجاجيسني

كه ياغدن قبل كجر كبي اله جانتي اول منادغ

جيقه اولصالحك روحي كله عزرائيل اليله

كه في الحال كوره ملكلر اولنه كرجمله بني جماغ

كه لينتله اله جانك صرارتر لي حريره

كه في الحال ايلتلر حقه خطاب كله من التوبره

صفا كلدك ايا روستم كناهدك هم بري ايدك

اطاعتده ايدك دائم عبادتده ايدوب ابوبره

كلور بعض روايتده جيقجق صالحك جانني

بغايت ايوه دوستوكه فاويشمقده اولنه زهاب

فرشتهلر كوتمكيه كه جيقه لر ندن تيز
كه وقتاكيم يومغه غسل احاضر كله اومتيه
فرشتهلر ديه كاكه ياغسال اوكاد طوتغل
قجان كنوده لر قبره كيده اول فرشتهلر كلوب
كه سرعتله يورولر سزكي كه تيز جه قاوشم
كه قويلر اني قبره طاغله لر قويملري
كه سؤال ويرمجك قدر بوحيوة قبرنده اول
كه اول خالق لايزال انوك ايو عملرين
كه اول صالح اني كوره كه صاغ يانيده طوره
ديه صالحه سن كمسك نه كوزل كشيسك سن
سني كوريجك اي محبوب سوندكجانم اي كشي
كه اول نبي خبر ويرسنك بن عملكلرم ايدر
كه كل حاضر اولكشي كلورهم منكر ونكير
خذ قوي بني بوندن رفيق اولم سكا دائم
كله لر منكر نكير كاكوره قبرى كشيدور

اوجوب في الحال واره حفه قاوبشه محبوبينه جاب
جغاره ثوبين اوستندكي يوميه باك ايليه جاب
كه زيرا مجروح اولوبدور خروجنده جانك سرعاب
كه يلوار يركنورنه دنى ساكن اوزره اى ذهاب
كه راحت بولمز بوانده صفا لر ايليه اجاب
اعاد ايليه روحى بده تنه اينه اينا ب
دنى سويلينه بله لكن قلقامز اول توراب
ملك صورته نه قويه كله ميته اول احباب
كه بر محجوب طورورانا كه يلمدكى احباب
طورورسك صاغ يانمده شن كه يلمديم سنى احباب
ديو ويرسكا سن كسيك سوزيمي ايكل اجاب
اورو حى هم نمازكم زكونكم اى تراب
ترحم ايلمز بونلركه هيچ بر كسيسه احباب
اعانت ايليم سكا ديه بليديكك احباب
بيومثل يرنيم مقدار كه سرى اولش اجاب

كه اى طلو نور اولش ياتر اجنده بر كسه
كه بر برينه ديلر بولر كل كيده لر مومنجى نكر
بونلر يورية كله هم دنى بوكا عزرائيله
سؤال ايليلر بولر دنى ربك سنك كدور
دنى بنم دينم اسلام دنى قبله دور كعبه
كه بولبول كبى شاقه خبر ويرم بولاره هب
كا ميدور بنم قرآن ملتم هم خليل الله
دنى سؤال ايله قومبلر اومتى بونلر
اوتوره لر برينه هب سؤال ايده كنه لكا
كوره لر وارميدور نقصان دنى دين ايمانيدن
فتنه قبر ديكرى بودور اى اخوان
بيله لر نكرى دوستيدور بر برينه ايدر خطاب
كه زيرا دوستيدور حقك برينه ايدر خطاب
كه دورلوا تعظيم ايدر لر دنى حسن ايله آداب
دنى يغمبرك كمدور دينكدن ويرير جواب
جوابين ويره بونلره اعانت ايليه وهاب
خدا رحمت ايده بنم محمد دور نبيم احباب
سؤال لرينه هم جواب ويره اولعابد ذهاب
طوته لر اوقه سندن بر دنى سلكه اولنقاب
جواب ويرعون الله سلامت لك ويرتوراب
دنى مؤمنه بر حقا ديو اسؤل ايدر خطاب
خدا حفظ ايده حمله محمدا متنى هر شاب

بيان شفا الايمان في القبر ويكون رفيقا عند قبره
قوله تعالى والذين امنوا وعملوا الصالحات

لا اى مؤمن عامل عملكدن ايدم اخبار
عمل ايدر ايسك اكر سنى قورتره اعمالك
اكر بحمسه ايمانك دنى صالح ايسك هم سن
سكا تبشير ايدم لا ان نلر احسان ايدر غفار
كله جوكه هب بر يرسنى قورتاره من النار
له خوف خشيت سك اولمك دنى هم نعم عقبى الدار

سورة لركله پيرايكي ياشنده كله قاويشه
خدا اسركيه اني ازين ويره اكا الله
كنه يرينه كيده پيردعا لرايليه اكا
كراما كاتبين ملكلري ايده كوكله سيزان
ده لر پيرنجه ايده لوم قولكدن اولديوه افتراق
كه دوستيمزدن يرليدوكه كوستريزه ده بركات
بيورديك ذوالجلال الله وارديسز يا ملكلرم
عبادت ايلك اندن سزي ذكر ايديك اندن سز
ثوابني قولومه سزي غشلك هم مكانيده
كله هم فرشتهلر دخي قبرك اوستنه هم
كلور بعضي روايتده كله لر قبرك اوستنه
خدا امر ايده انلره وارك سزيا ملكلرم
كانه اولماسين كي يازيك دفترينه اعمال
انوك اجريني يزلر قيامت كونينه دكين
طوته لر تكرينك امرين كلور لر قبرك اوستنه

كه بزكز بصه يغرنه قول يجون ايده استغفار
كه يك صيقمه قولومي سن كه بزكز قوج اني اسرز
يوجه مرتبه كروبرسون سكا اولقادر غفار
وار لر حق ديوانيه كه حقدن ايده استمداد
بيزه ده بويرده ازين ويرعبادت ايده لوم هرآن
عبادت ايده لومانده كه سن سك قادر رحمان
قولومك قبري اوستنده طورويرلو كواد
اولوك تسبيحه مشغول الى يوم القيام هرآن
كه قبرك اوزه رنده سزن جميع ايام هر زمان
عبادت ايده لر انده ذكر لر ايده لر هرآن
ايدكلريني يزلر خيرات ثوابني هرآن
قولومك قبري اوستنده قرار ايدك اولوك
كه دنياده نيجه خيرات لر ايتدي لر ايدك ايتاك
كانه اولوفه كي جاكلسين دخي هم هرآن
يزار لر جمله اتديكي اعمالي اولر اي جان

بيار صعود الملائكه
الى السماء
م م

اوله يولداش سكا اعمال دخي نور اوله قبر كده
اوفرشته بمينكده كه بلدي ده يه هم كيده
كه بوندن صكره بله لر منكر نكير اول كشي يه
ثنا وحمد ايده بونلر محبت ايده لر اكا
كه اوّله بيلورديك بيزسنك جواب ويرجكك
فجاءه بولركيد مجكز ملك لره ديه الله
قولومك آتيته دوشك كه قوري يره يمسون
كه باك دوشيلر قبري يزاي كبي اوله اولير
صفا لر ايليه مؤمن دخي اوقبرك ايچنده
كوره جنتده مقامين اوله دائم اكا ناظر
كبيره يم بن سراجه ابد سلطان اولامرانده
كلور بعضي روايتده دخي بزكز كبيرور مؤمنه
كه تنى بكاده دينسون كه بنده راحت اوله يم
ده يه يا پيرسن ايسم اونجه صيقار سك اني سن
بوكريرا غليه ده يه كه يارب بكا لطف ايلكدن

بوكز ولصالحك روحين ملكلره كنوز كورة
كه عرشه ايلتلر ان كه عرشده اولة اسمسمالة
كه اولعرشك آلتنه دخى قنديلر اصلة
جمعى نوردن اولوبدورايدر كوكب كبى عقاة
قوبالر انوك بجنه كه عزت ايله اول روحى
كه صالح اولة نك روحى جمع اندة اولورايتا
ويرمحق بولره دستور يشل قوشر اولة جملة
كريجك جنته اوجار ايجنده ايدر سيران
صفا وولذت اولور جنانك نعمتندة هب
گزار لركنه كلور لر دخى ووقته فواجات
كلور بعض روايتده قيان اول صالحك روحى
كريجك جنته اول روح كه استقبال ايدر صبيان
ديو ويرميه اتا موز دخى هم اتا موز الات
ربه اولصالحك روحى اتا كز اتا كز سيرك
دخى كلمه يى بولره كه بولره اولديكى اينات
كه دخى هم بندن جوق اول دخى اولديكى اتلر
عجب بولرنره كتدى نره ده قلديلر اخوان
بولى بويله ايشيدة جك جمعيتى غلشور لرهب
كه واه بولر شقيلردن تفسيرنده تابع فى الخسران
كه دخى هم ميل اتكى بولر دنيا دنيه ده
عبارت بولرين كمديلر دخى اولديلر بشيمان
كه آتمش جانى بولر اتشده دخى اينجون
دخى هم كلمدى بولر جنانه اولمدى سيران
ملول ملول دونه بولر كيده هركس مكانته
كه واه امتاه وآتاه نه حيف اولديه يزه الات
روايتده كلوبدورکيم دخى جمعه كيجه سنده
خدا دستورويرصالحلرك روحنه هر زمان
قبرلرينه اينادلر كه سويلر كوده لرينه
كه كوده لرمز رحمت ايليه سيزه رحمان

بنى قويدى كز اوجماعه كه شادانه اولديكوز سيزدى
سزيده شادايده الله بوله سزه رضوان
زيادة ايليه الله سزك رحمتكزى اى تن
حفك سومديكى بوله سزاولمادكز هم سيران
دخى سويمديكز سزحفك سومديكى سوزى
نجه دورلو اعبادتلر خدايه اتديكز هران
ازيت كورمدى سزدن بجمع مؤمنلر اى شيم
كه سزدن خوشنود ايدى خلق سوزلرى سزك هران
دخى اولديكز نماز نقل اتمديكز كلامم
دخى بركسيله سومديكوز اتمديكوز عصيان
كه ذكر اتديكوز حق مساجد لرده سزدائم
كه خلقدك عزلت اتديكوز هيچ اولمادكز طغيان
خدا راضى وله سزدن دخى تن راضيم سزدن
بخى حسنكز اتديكوز سزيده كنوزه رحمان
قبرلرنه كيدة لر بولره اولرلرينه هب
كوزه لركه خاتونلرين اره وارمش طورورايتوان
يتيم اولمش ولدلرى ضعيف اولمش ولدلرى
قوسى مسكين اولمشلر قبولره ديلر طعام
عبادتده كورورلر سه اطاعتده كورورلر سه
سويزشادا اولورلر بولر رجوع ايدر جمع مكان
اويانمش نوم غفلتدن بحمد الله اولوب عايد
كه ذكر ايدلر اولومى قوسى اولديلر شكران
دخى عصيان طغيانده كورورلر سه كه بولرى
كه قهقهه ايده بولر كورورلر سه من العصيان
ملول اولوب يرينرلر لسان حال ايله درلر
آيا غافل كوزيكى آچ بركون اكل ايدر ديدان
آيا قومى قيامه مز اتا موز اتا موز ديجون
كه بيرزده عبرت آلمازلر ايدر سيرزده دنيا
كه بركون غافل ايكن سزى كلور اولوم سيزه ناگاه
كجرمك فرصتى بوكون اولورسزه جمله بشيمان

كه نزده وعظ اولنورسه اني دكلر سكر خمله
يرازدكلر بونلر وعظي كه راحت اولمه لر بونلرك
تخي بونلرك صكره بونلر اغر لردن يردن سماله

تخي قرآن اوقنان يرلرى ايدر بونلر سيران
دعالرندن استمداد ايدرلر بونلر دن انفاق
واره لرهب مكانيته قرار ايدوب اولورلر كيجه

بيان شفاعت الاعمال الصالح فى القبر وتعليمها

الاى عابد صالح ملا لتدن اولوب ايدلم
خبر دموارد اولديكم كه بر ميت كبره قبره
بوزى اسود كوزى ازرق كوران يك قورقار انلر
كه قلديغى نمازلرنوك ايلر واكمله سويليه
كه استقبال ايده تخي عذاب ملائكه لر بنه
كه زيرا اتدى اطاعت خدانك امر نه هر بار
تخي قبرك عذابندن تخي قورقار كدنياده
بوكزابق طرقه فتنه ديلركه عذاب ايدك
كه زيرا بيزبومكانده ايدر بدائما خوفي
بوكز تخي صاغ ياشنده بولر عذاب اتمك ديلر
ديلر سيزبول بوقدور بوطرفدن واز كيدك

عبادتدن زيادايله اطاعتدن اولوب ايدلم
كله ايكى ملك اكا يرى پيرتا رديشى الام
كله لرياشى اوجنه عذابه ايدلر اقدام
كه تخي يركوزل يكت صورتده كيرايده
ديه كيرو اطورولك كلمك عذاب ايتديرمز اعداد
قيلازدى بش وقت نمازايدرك اخرته اقدام
كه قورتوله بلورمسك ديو اقلركى استدام
ايق بونلره ديه كيم كه بول بوقدوسيزه اعداد
ايكيون تخي مساجد جوامعه ايدوب التزام
كه ويرديكك تصدقلرا وكنه اتديلر اقدام
كه زيرا هم صاغ اليله تصدقلرايدوب اقدام

قبردن قورقديغندن اول ايلدرك فقيره احسان
كه بوكز صول ياننده عذاب آتمكيجون بولر
ديلر بوطرفدن پيزسيره بول ويرمز اصلا
بوكزاوياننه اول ميت همراويقودن اويانور كيجي
اوميته ديلركيم كه تحقيق مؤمنى مسيك

انلر جون اولورلر مانع عذاب ايتديرمزلر اقدام
كه طوندغى اودوجهم بولرك اوكنه اقدام
قبردن قورقديغندن اول اجوكصوصه آنام
كه خطاب ايده كركا محمده سكا نذير كلام
كه راحت ايله ياتكشى عروس نوكيجي ايام

فضائل صلوة الميت وسعى الرجل

الاى طالب الجنت اكر ايسترسيك رحمت
كه زيرا وارد اولمشدوركه زهره الرياضه
بيورمش حضرت على قولغك ايتبوكا استماع
اكر عورت اكر اركك كه سعى ايدك اولوشماع
زيرا امر ايلدى الله كه جبرائيله ايت ارجاع
يا جبرائيل اى برمجاهد غير قولرمى اجماع
ديه حق رحمت ايلسون بوميته ايده استماع
كه مغفرت ايده جمله كناهلرين ايده ارفاع
اون ايكى كره حج اوم قدر ثواب ويره لكا دفاع
ثوابنى تعالى الله يازه دفترينه جماع

صلاتى ميته سعى ايت نزده اولسه اهل اتباع
بيورمش حضرت على قولغك ايت بوكا استماع
اكر عورت اكر اركك كه سعى ايدك اولوشماع
زيرا امر ايلدى الله كه جبرائيله ايت ارجاع
يا جبرائيل اى برمجاهد غير قولرمى اجماع
ديه حق رحمت ايلسون بوميته ايده استماع
كه مغفرت ايده جمله كناهلرين ايده ارفاع
اون ايكى كره حج اوم قدر ثواب ويره لكا دفاع
ثوابنى تعالى الله يازه دفترينه جماع

ندكلو اورسه قبلى تمتده بل اوكشينك
كه هرير قلى ياشنه يرقول ازار ايدوب ابقاع
بنى هرحرفى اوقومش نمازنده اومينك
يازه دفترينه انوك مقدار اول ايت استماع
بنى اسرئيل نبيلرينه ويردكى قدر ثواب وبره
يازه دفترينه انك كه اول قادر اوله جماع
بنى استغفار ايدرلر ايكون هب ملائكلر
اگر بر رده اگر كوكده اولان ملك ايدر اجماع
فجاءه ويكه دوندكده برملك ندا ايدر بيله
دخى هم عرشك التنده كه ياتكرى قولى قناع
قبول ايدر تعالى الله قواعم الكى سنك
دخى جمله ايله سعى ايله بوعملر اولى قناع
كه زيرا حق تعالى الله يارلغاز جمله عصيانك
گر اكثر اولر اسكاره كناهك رفع ايده وقاع
بيورمش ابن عباس بل رسولى فخر جهانلدن
نمه بيوردى رسول الله قولق ويرسون كلهم سماع
قبره ميته هم اول كفن تخفه ندور كلمه
كه برملك كلمه ديه كه مجده سكا اى قناع
سنك نمازيكه حاضر اولانى يارلغاديغى
ديو خبر ويره ملك بوسوزه اوله نرقناع
محمد ابن صغارى رواييت ايلدى دكلمه
كه بن مكيه كيدركن كه كوردوم بر شى بجاع
كه بيكمش صرتنه عبا كه همان اغلر اولكيسه
سؤال اتديم هم حالندن نجون اغلرسون اغلر
حالندن اول خبر ويردى كفن صوبقى ايدبر
تعجب اتدوم كابن صوبا ديم بن كفن بجاع
دخى بنم اشيم دائم كفن صوبقى ايدكلمه
ديديم كا يجون شيمك بكا ايدك اولويا فراغ
بديكه بن بر قبر اجديم انوك كفنى صوديم
يا بيشجق كفنته بكا سويلدى كلا فراغ

ديدى بنى صويا رمسك اولمه اهل جنتدم سز
بوسوزى بن شهيد جك قبردن ايلدم ارجاع
ديديم گا كه زيرا بن نه كيفيتله اهل جنتسم
كه بن بر دائم الكهف صوبجى كسيلم بل نزاع
ندن بلدك سن اى ميت كه بن اهل جنتم اولدغم
بوكرميت ندر يكله بوسوزده يوقدور اختلاع
ديدى بنى صويا رمسك اولمه اهل جنتدم سز
زيرا ديدى بكا الله سن اول مؤمنلره شفاع
ندكلو اورسه نمازدم قلانه بن شفيع اولدم
بعشلديم سكا كلى اولسك بونلره شفاع
بوسوزى بن شهيد جك مجالنم قلمدى كندى
كسيلدكطا قتم دخى خدايه ايلدم ارجاع
كه توبه ايلدم هم بن جمع عصيانمدن اى شى
كه توبه اتدم بودنيايى عنايه اولدوم استغفاع
كه عهد اتدم خدايه بن زيارتكه بيتز
ايكيوز كيدرم شيمدكه حج اتمكه ياله اجماع
عجب بوقصه دن خصه سن ايكى آيا عايد
همان سعى بليغ ايله كه بر ميت اوله ابقاع
اگر شى ايسه ميت شفاعت اتمش اولورسك
سنوك دعاك سبيله يارلغاز انى يا اله اجماع
جمعه ده دخى آى جمعه مش كبى اولورسك
كيه توابلره هم غرق اولمش اولورسك بلا نزاع
خدا مغفرت ايلديه جماعتك دعا سبيله
انوك غفرانته سبب اولورلر اهل اجتماع
اگر اول ميت اولورسه حقك سوكلى قوليدر
شفاعت ايليه جمله سنه اول اهل اجتماع
كه در يارب قبولبكه اولسون احسانك بكا
بتم نمازيمى قلنلره قوى جنته اجماع

صاحب الحمى قال عليه السلام خمسة المؤمن نصب النار

آلای صاحب الحمی کہ اول حالکہ ستر صبار
تلر احسان ایدر دیکلہ سکا اولقادر غفار

حدیثدہ وارد اولمشدر کہ رسول اللہ بیورمشدر
بلیکز خمسۂ المؤمن نصیب اولمدکجہ من النار

کہ صبحہ طوغان ادملر دخی کبر مز جہنمہ
کہ تحقیق ایلہ بو سوزی بیان ایدنلر اولولہ البصار

روایت شویلہ کلمشدر کہ مالک اوغلی ایشدن
رسول اللہ بیورمشدر قولوق ویرایلکلہ ایتقاد

دخی برکشی طوتمشہ کہ یعنی هم اول صبحہ
اوجکون دخی انی طوتمشہ کا اول ایلیہ انجاد

دخی شکر ایلمشہ کا دخی فخر ایلمشہ کا
ندر دیکلہ تعالی اللہ اولوک ملکلرم انطاد

نظر ایدیکہ عبد یمہ ملالہ تمہ صبر ایدی
دخی شکر لر ایلدی کہ بندہ وارنہ جیاد

کہ تحقیق بن اوقولومک ویرام الینہ بزراۃ
جہنمدہ ازاد ایدیم دیو ایزام کا دختار

یا زامر بن ابتدا سندہ کہ بسم اللہ هم اولا
دخی رحمن بالہ رحیم آدمی نقش ایدم دقاد

فلان اوغلو فلانک هم کتابیدور بالاقولر
عزیز حکیم اولان مولیدہ یازدیکہ بو اخبار

عذاب ائمہ بو کتابک ایتصاحبنیہ یلیک
کہ ویردم کا خنین دخی ویردم برات نار

خبردہ وارد اولمشدور رسول اللہ بیورمشدور
بریبوک نزع حالنده اوقوشہ یاسن اختیار

دخی مرحوفہ اینر اونار ملک سماددن یلی
کہ صاف صاف اولورلر ایدرلر کا استغفار

کہ حتی کتمیہ آنلر نمازینی قلمیجہ
دخی هم دفن ایتمیجہ کوکہ کتمیلر هر بار

کہ یاسن حروفہ جملہ اولوبدورلر ایکبوز
دخی اولوبدورلر انطقورلر حروفی ایدرلر اخبار

اولوبدورلر جملہ عدد دخی هم اوتوز یکی یا
دخی یوز طقسان اولوبدورلر حساب آنلرک دخی یازا

کہ جقمازدنیادن الا دخی هم مکانی کورہ
مقامین کورمیشدہ بوکزرروح ایلیہ ایمان

خبردہ وارد اولمشدور رسول اللہ بیورمشدور
کہ برکسر حسنہ اولدقدہ انی زیارت ایدہ برازیاد

کہ انلرک جنہ اوتلدقدہ انی زیارت ایدہ برازیاد
قلانلر آت اکا تابع اولورلر دخی اولورلر انی زیارت

کہ انلرک جنتدہ انوک اردنہ دوشہ دہ کیدہ جیانلہ
وارہ جنتدہ جمع اولہ عدد کورمیہ یانلر

بیان موت الاولاد والبکاء واقرباء البکاء

کل ای اولاد اولوبدہ بکا ایدوب اولانلر آخرلر
قرع ائمہ فغان ائمہ صاغلہ ایملہ اخوان

حقک امری بودور دیو اصبر لر ایلہ اکا شر
کہ عمری بوقدر امیش دیو شکر ایلہ اولہ آخرلر

کلوبدور ذهرہ برسوز رسول اللہ بیورمشدور
برارہ برمصیبتہ بشمشہ ایلسہ فغان

یقاسین ایلسہ اولجاک کہ یعنی بیرتشہ یقاسین
انوک دینمدہ اللہ بارہ ایدہ فغان

اکرواویلادیوب کہ هر یاز ایلسہ آدین
کہ مقبول اولمیہ انوک دعاسی هم دخی جمع

اکر جرمسہ بوزین کہ زیراحق حرام ایدر
تظر ایدہ میہ یادین حقک جنانیہ هر آن

اکر یغلیجی طوتمشہ دخی اغلتمشہ میتہ
طوتانی اغلیندہ کہ ایتی دخی فغان

دخی میتہ ایلہ جملہ بولادر جملہ سین اوده
آنا یادین اللہ معذب اولہ فی النیران

روایت شویلہ کلمشدور بیورمشدور حضرت وود
کہ اصحابی ارا سندہ اونورویک مکر یران

كه بر مقدار ايمز غدى كوزين اجبه بولكز كولدى
بورك حضرت داود كه كوردى جنت ايجنده
اتاسز بر پيرينه دخى بولمز جنتده المالر
كه بولمزه قارشماش كه كولمز اول قساوتدن
كه جنت شاذلك اوى دخى سرور فرحاوى
بو معصوملر ديدلركه بونوك اردنده اغلارواز
رواييتدوركه فاطمه كه بنت احمد مختار
كه خير النساده كوردى دخى واراييدى بر اوغلى
كه اولدوكى كوندن بر واهر ايام اوغلونه اغلار
كه كوردم اوغلومى كه بن يوزى طولوه قيارحق
دخى ديدم كه بن اوغلوم بويوزكلكى مرضلر
سنوك اغلادغوك بنوم يوزمى بويله ايلدى
بنى ايلديم حقدن كه بر دخى كورم اوغلوم
كه كوردوم اتى بر دخى كه كوردوم يوزى ايتوز
بكا سويمى سويمى دعا ايليوب درك

ديديلر يا رسول الله نه كولرسك بو سوزدن
بر از رضيان ايلكشلركه اتبشير لرفى الجنان
ولكن بو تلرك ايجنده بر اوغلان واراولوب اولمز
ديدوم بوله اوغلنجق قساوتدن اولوب خوف
تكلدوكدن عمر غصه اوى بوكه كبران اولمز
دخى بونكيجون كولمز قساوتدن اولوب اغلار
خدا راضى اولمه اندك كه اولدور سيد الانام
كه اون ياشنه كيرمك ايدى اول يوزى انوار
مكر بر كيجه دوشمده كه بن ايلديم هم سير
جبان اولمش يوزى دخى كه بلورش قورقوردان
دخى هم ديدى اناسن بنى اندك سن استحراق
كه كل اغلامغى ترك ايت اولهم بندن شادان
صورم حالنى بر دخى عجز مدوروياشكران
كه جمله ياره كرك ايدى كه هيچ قلمامش همتم جبان
انا سنى عذابدن حق دخى حفظ اولر حمان

دخى حفظ ايلسون الله سنى عذابى قبردن
كه ترك ايتمز بكا بى سن شكر قيلمز اولام عذابدن
كه زيرا دخى محتاج دعاكزه جمله اهل ايمان
اوياندم اويقودن بولدم خدايه شكر
قلوبدم هم ايكى ركعت نمازى هم كجه كزده
بغشلردم هم اوغلومه كجه دوردلو ثوابلرله
بغشلردم ثوابنى ونمازك بن اوغلومه
نيه كيم بنى قورتاز ديك عذابى كل غيرى ان
دعا ايلك بكا دخى تصدق ايدوب احسان
دخى صدقه محتاج اولوبدوك هم ايدك احسان
كه هركون بر فقيره بن تصدق ايليم احسان
ثوابن هبه ايلدم قوم مؤمنلره هران
كجه كزده ايكى ركعت نماز قيلام صبح لخشام
بو ايكى دائما ايشيم كيدى دخه دنيادن اينان

بيان موت الاولاد فى الشكر عند مصيبته

الا يصابر شاكر ايدن بنم سنى مسرور
رواييتده كلوبدر حكيم ابى موسى الاشعرى
خطاب ايدر ملكلره كه سز قبض ايدكزمى
نعم يارب ديلرله الديق ايدى روحن
بو وركى حق ملكلره وارك جنتده قولومه
دخى بوردى يعمر قولق وبرك بو حديثه
كه كيمسه بر سنوك وكدى دنيادن اخرته
صبر ايدوب اوله سك دائم هم اولسك دخى متشكور
ديدكدر رسول الله بوسوزى اوله سز مغفور
قولومك وكدروحك الديكزمى معفور
سنك امرك ايله يارب جانن الديق ايدى مغفور
بزاويابك اناك ايچون كه دار الحمد اوله مسكور
بنم امتم مدد بر سنوك اولسه ايكى مولود
كه صبر ايلسه مؤمن اكا اولمسه اول مخرود

يازده قرينه الله احد طاغى قدر ثواب
ايكيسى كشه دنيادن كيه صبر ايلسه كا
قيامت ظلمتدن هم اوكنده سعى ايده اولنور
كراوح ولدكى كشه دخى دنيادن اخرته
دخى بورده اول سرور بوحديثك تمامنه
كه اولحقك دزارنى نظر ايدر دخى اولكسر
روايت شويله كلمشدور حيوة القلوب ايجنده
دخى ضياق يدركه هر سنه جمله حجاجى
بونوك براوغلى وار ايدى بوندن آى كبى شوقه ايدى
وصيت ايدى حجاجه كه سزكعبيه وارد قده
بولرده وارديكى كعبيه كه حج اتدكدن رجوع اتدكده
بولرواديه كلديكر تكبر اتديكر اندن
كه كعبه ده قبول ايدن دخى بوندن قبول ايدر
بولاردخى دعا اتدى قبول اتدى تعالى الله
كه حجاج كلدى بغداده كه بلده يكر ولدكى كمشر

كل امته صبر ايت الله كالان مصيبته محزون
خدا يرنور وبرن كافيامده اوله منشور
كه اوج يك پيل اولان صراطدن يزايله معبور
جهنمك قبولرى فيانه اولميه مفتوح
كه عمى اولسه برمؤمن كه اولسه كوزى مفعور
كه جنتده اولوانعمت يودور يمك اوله مشكور
برمرجل وارديكه بغداده دخى بك غنى هم معمور
كه اوجكون هم يدبريكى ايجيرو بابسى معطور
كورنلر حيران اولوردى ايدركه اى معشوق
دعا ايدك خدايه سزكه اوغلومى الله معبوث
وصيتى اونوتديكر دعايى اتديكر مزبور
ايجندن بركشى ديدى سائر لرينه نامعلوم
كه بونده ايدى لوم دعا خدايه اى معبوث
كه اولساعت ولدى اولدكه اولايطبر اغه مدفون
كه وارديكر بابسنه كه تعزيه ايجون مزبور

بخون بويله دعا قلدك ولدكه سن كشى
ديدك بونلره اولحاجى كه بندك اشيدك يرسور
انكجون استرمؤمنين جكركوشماى حجاج
كه كوردم يوم حشرده اولمش كه بر رجلى كوردم يرده
نوبت بكا كليجكدر كه بندن قاجدى وبرمدى
ندن محروم اى كشى بوصودن بن ديبى وبرسز
كه كوجك اوغلوك اولدى نصيبك بوقدى صوده
بوسوزى اندن اشيتدم انكجون استرمذبور

جكركوشه سى دنيادن دخى كندوكن استديك
اوسوزدن خصه اولوك سزمصيبته اولوله
مكر بزكون اويوردم بن بردوش كوردم دخى
كه جنت صولرندن اولصولم ايديوردى منشور
ديدم بكا نجولك وبرمك نصيبيوقدور سكا
ديدك بوصودن ايچملروندك اولديكه مذموم
بوسوزى اندن اشيتدم انكجون استرمذبور

بيان صالحه خاتون وحفظ الاعضاء

لاى صالحه خاتون كه ايت سن بندن استماع
كه صالح اولكر عورتلرى مدح ايدر اول مداح
يعنى محصنات اولله دينكده هم عبادتده
دخى حفظ ايليه فرجن زنادن دخى حرامدن
ويرمجتنده انلره يوجه مرتبه كرا كا
ابوهريره نقل ايدر جهان فخرى محمد دن
نسائك بك خير لوسى بوزنه بقدر غنى زمان

سزى مسرور ايدر بوكون اولكورسك دنياده قناع
ديدك فاطمه الله دخى دار فانيات جماع
دخى مطيع اولله حقنه دخى زوجنه ايطاع
عبادتده اولله دائم مشقتده اولله قناع
كه اركلكدن ايكرواهم مقام لرده قيله مرفاع
نه بيوردى رسول الله فوق وبر ايله استماع
كوله يوزنه اهلينوك كوبى يوزلو اولله قناع

دخی امر ایلسك بر شیء اطاعت ایلیه اکا
دخی فرجند حفظ ایده ارنده غائب اولدقده
که بونلر تصکره ایدلکره خطاب ایده که یا اللر
بونلر اجمع امورین سنه امر ایلدی الله
کل ایده دخی سنده هم خدمت اتدیکوز اهلکه
که بر معجز موجود بیورمشدور حدیثنده
که قتی مره اره یه یدیکون ایده هم خدمت
اول عورت کورمیه اتش که یده طوغری حنثه
که هر قتی قبوسدقده اول عورت کورمك اشر سه
ام المؤمنوندن روایت شویله کلمشدور
که کفارت اوله حیض کجان کتاهنه دخی
دسه الحمد لله اول حیض کورمدیکی زمان
البته وره بر برات دخی اول ذو الجلال الله
صراط اوستنده هم دخی کجاده برق خاطفه کبی
که هر کوسنه حق وبره دخی فرق شهید درجه رفع ایده دخی مولی

صلحه خاتونك عیالنه خدمتی لازم

اری بر بره گتدکده مالنی حفظ ایدر متاع
خیر لوسی دخی بونلر که اول خیر لوسی جماع
مسلط ایلدی الله که سز لری علی الاجماع
دخی تادیب ایله امری ارکره ایلدی اوله مطاع
اگر اسیر سکوز جنت اوبوه اره یا غنی قناع
دخی هم مره صالحه یك اردن یودور قناع
خدایه جهنمك یدی قبوسنی جتماع
سکز قبوسی جنتك جنانکده علی النساء
نه حساب کوره نه عذاب کبر مجتنه اول نسا
که بر مره حیض کورسه دخی ای یاشنده نسا
نه زحمت کوره هم اندن یوبه کتا هنی نسا
دسه استغفر الله اول دخی اخشامدن اول نسا
که معتاق سك جهنملك عذاب کورمیسك نسا
عذابی رفع ایده اندن مشقت کورمیه نسا
دخی فرق شهید درجه رفع ایده دخی مولی

رسول الله بیورمشدور قولقوه بر بوسونسا
که هر کونته حق بزاره انوك دفتر ینه مولی
که دولت قوندی باشنه که شکر ایدر کورسا
مطیع اولدی که زوجته دخی مولی سنه کلا
بزاره سفره کیتمك مراد ایلدی ترجیلا
که بن کلنجیدك اومدن اولمه تخریجا
که کوندردی محمده بزاره ایه تشئیلا
اومدن جقمسون خاتون اگر اسیر سه موفقا
که حسرت قالدی بابا اخرته اتدی زوجی ترجیحا
که خفیق یاجیم درین اتدم انی تقفیرا
دیدکده رسول الله ایدك بوسوزی تجیدا
که بیکوك جمله اشیالره کرکا تلعینا
ملائکه جمع اشیا ایده کرکا تلعینا
دیدکده رسول الله ایدك بوسوزه تاکیدا
اوره یاشون دیدك احمد بودور وضعی که تندیا

روایتده کلوبدور کیم که عمر ابن شعیب نه در
که یوکلوا اولسه برعورت ارندن اجتماع ایله
یوز الکی شهید ثوابی دخی یزار انکجون حق
حسن بصری نه بیورمش بومره کر شهید کرده
خبر ده وارد اولدیکم رسول الله دیمشدر
بوکز خاتونته دیدی لا تخرجنی من بیتی
که عورتك یاباسی هم دخی خسته اولدی انکچون
رسول الله جواب ویرمش اطاعت انسوان اهلنه
که وارامدن سن یاباسنه که اول دخی یاباسی
رسول الله دخی هم وحی اتدی ذو الجلال الله
کلوبدور بر روایتده که راوی ابن عباس دن
اومدن جقسه برعورت ارینك اذن یوغکن
که اوینه کلنجه دك که لعنت ایده هر مخلوق
که کلدی روایت کیم دخی راوی ابن عباس دن
که دخی اولسه عورتك خروجنه که بر رجل

كه ديوثس حسنه كبير مزديدك اول معجز موجود
بوحوديدكل تجنب ايت كه ايدرسني تحريفاً

مزين اولسه بر عورت قوخولر له لباس لر له
بوكا راضي اولمه اري حق آني ايده تحريفاً

اري جون يا به بر اوحق جهتمك ايجنده بيلر
اكا كبيره دخي اول اربو له اول دور لو اتخاذ ياً

زوقاقه جفسه بر عورت بوزينت ايله هم كشيكه
آيا غي ياشنه يا لر اكا اوندن بر بيتيات

بومثلو اره ديوس ديمك دخي صحيح اولور
كه ديوس شوكا در كه اهلين كوره بندياً

اني منع اتمسه اولكه غير يله جماع ايدركن
بومثلو ار جل كبير مزحيانه ايله تصديقاً

رواشده كلوبدور كه دخي سلمان فارسيدر
ديديكدركه رسول الله قولق ويرو بوكا تسميعاً

كه شاه النساء فاطمه رسول الله كبير لو
رسول الله لي كو ريجك دموع آتدي كه تفضيلاً

كجن گيون يا رسول الله على ايله اوتو ريرديو
مكالمه ايدر ديك بر يوق ايدي بزده تعضياً

كه بر سوزجقدي اغزمدله على اجنه دي اولسوزدن
آنجون اغلرم يا يام اوكوت ويرو بكا تخيلاً

اوسوزدن بشيمان اولدوم ديدم بن على اجنه مه
كه لطف هم كرم ايله بوسوزدن اولم تخيلاً

عجب راضي اولورمي كه ديوحولن طواف اندم
كه يتمش كز طواف اندوم على اوه مريانن دوراً

كوچ ايله راضيمه قيلدم بن انك خطرين يا بدم
كه ضحك ايله دي يوزمه كه كندي بكا تخيلاً

كه خوفاندم خدادن بن عجب غضب ايدرمي اولم
آنجون اغلرم يا يام خدا بكا ايدر غضباً

رسول الله كادي ديكا تيت بندن كه يا قريم
بني حق نبي كوندرك ايدرم كا تقسيماً

كه تحقيق سن اگر اولسك كه عرضي اولمدن
يه فلما زم نماز يكي قريم ديمم ايدم كلا

كنه ديدكا احمد كه سن بلمزسك اي قزم
اراك رضاهم حقك رضا سيدوركه تحقيقاً

غضب الرب غضب الله روح الله اودور بوسوزدن
كه يعني حق غضب نور كه روح اولور الله غضباً

كه تحقيق بل ايا قزم عبادت ايسه بر عورت
كه مزمك عبادتي كبي حمد ايسه تكثيراً

كه زوجي راضي اولمسه كه اول عورتدن اي قزم
انور عبادتي مقبول كه آتمز اصلا ثقيلاً

اكا اولله سك يا قزم ايو عمل نسا لروك
كه زوجنه اطاعتدور ايده ايلك دخي غزا

دخي بل سن يا قزم غزا عندنده بر ساعت
اوتو روب ايلك اكرمك خير لودر دخي اكا

خير لو بر كه بر يالق عبادتدن كه آنك جون
دخي سكومنه شهيد ثوابي يازيلور خيرا

دخي كومك ايده اوشغلم بنوك ارقه لرينه
اولور جنت كا واجب دخي الله ايدر اعطا

كه هر بر قرش نوبه كه شهر وبر الله
نه نعمتدور خدادن اول كه لطف ايده اعطا

روايت ابن مسعودن خدا راضي اولمه آنك
ديديكدر بي رسول الله ايدك بوسوزي استحبا

كه بر مره اريوك ثوبين غسل ايلسه اكمله
يزار الله انوك دفتريه يك حسنه حسنا

دخي مغفرت ايليه خدايك كنا هين انوك
دخي استغفار ايدر لر ندكلوا وارسه اشيا

دخي بك درجه رفع ايليه جنتده انجون
كل امدي ايله اريك نوافعلينه نعجيزات

صقين زنها ايا سا دخي شول عورتدن اوله
كه معراج يجه كوره ومريدركن اولبوزي آق

عدم الخدمة الا الاطاعة لزوجي

غسال الثوب والعيا

روايت كلدى على دن نه بيوردى اشيت اى
رسول الله واردبتى بين مع الفاطمة الزهرى

رسول الله هى بيولدوقتى بك اهل ايدى اعلم
ديديلر بن بارسول الله نجون اعلم سك يوزى همشا

يوردى اول مفخرى جهان انلر جون اعلم سيلك
كه مع راجه كيدركن بن كه كوردوم بن بلوالسا

عذاب اولور جهتدن كه هر بر سنه بر دولو
بو سبدن ساجدين اصمشلر زيانلر دوكرلرى هاى

دما قد ينسى قيناز قران قيناز ربى قيناز
عذابى اكر كورسك اولور ايدى اكر موتى

كبين ديلندن اصمشلر دوكرلر ياشنه قطران
كبين جكشندن اصلمش دوكرلر قوتى هاى

كيبنى كوردكده اصلمش دوكرلر ياغو ياغو ايله ياشنه بغلودوكر عذابلرى قتى عظما

مسلط ايلمشلر هب يالانلرى عقربلرى
كه هر بر سى صوقدوقجه جغر بر فرق سنه

كه بر يلوك دخى كوردوم جكوب آتنى بر بونلر
كه آلتدن اتش طوتمش نارتنى بوره

كه كوردوم بر يلوك دخى تنين مقراصله كسكر
كه بر يلوك دخى كوردوم باشى خنزير كبى

كه بك دولو عذابله عذاب ايدرلر انلر
بولرك حالى مشكلدوركه حفظ ايده بزى خدا

كه بر يلوك دخى كوردكده صورتلرى كوكدير
انشلر اغزنه كيدر دبرندن جقار يالك

كه ضرب ايدرزبانيلر بولرك باشنه هاى هاى
بو منوال اوزره معذب اولور بولر هاى

كه تكريم ايله فاطمه ايا غى اوزره طوروردى
خبر ويرديكا اى يا بام بولر قتى نسا فعلى

بولرك عملى بدوزنه اشلرلردى دنياده
بوعذابه ندن لايق اولوبدوزهر بر حالتا

كه شرح ايلدى اوكسرور كه هر بر بولرك احوالن
خبر ويردى بولارك هب دخى احوالدن برداز

قولاق طوت سن بكا قريم ديم بولارك احوالن
اول ساجيندن اصلان هم ساجيندن ايلدى لحقى

كه ساجين كزنلدى اول جمع محارمدن ابدى
انلر جون اصديلن انى كه بولدى اندوزن نسا

دخى ديلندن اصلندن اربنه ايدردى اذى
انلر جون اغزنه قطران دخى هم دوكرلرهاى

بولتداره رسول الله دخى نقل ايدر حديث
ايده نقل ايدم سزه اشيدنلر ايدر بيان

كه بر عورت ازيت بلسه دنياده زوجنه
قيامتده نه اشليه اول عورتلر بولره ولى

اوزاره ديلنى انولك كه يتمش ارشولدم الله
بوكزى غليلر ديلك بوسونه ايده واويلا

مهله سندن اصلا نلر شول عورتلر دالله
كه غير يلرك اولادن امزيرلرى اى جبلى

ارينولك ازنى بوق بوق ايكن دخى ايلوك ولدنى
مهله سنى ويرديكا اول انلر جون بولدى اولد جبلى

اياغندن اصلنلر شول عورتلر دورو بونلر
جنابت وحيضدن غسل امزدى اى جبلى

امّا شول اين بين شول عورتلر دورو بونلر
ايشى غيبت ايدى دائم انلر جون برتنن هاى هاى

وامّا كندى تبنى مقراصله هم قطع ايدن
بونلر شو نلر دوركيم دوزينولرلرى قالدنيا

دوزردى ظهرنى بولر دخى كوزنى فاشنى
كه سرمه ايله رصدقله دوزينولرلرى هاى هاى

كه خلق كورسون بنى بيوايلر هم سونلر بنى
بوزينتله زوفاقلره تزرلردى دخى هاى هاى

خصوصا فى زماننا كه بوقدور اصلا بر خاتون
خدادن قورقه اول خاتون دخى صاحب الحسنى

وامّا شول باشی خنزیر باشی کبی اولان عورت
کیه طوغیدوکجه بو اخباری کل امّتی توبه ایتمین عورت
که اخرت خاتونلرین براز نقل ایده لوم سیزه
زمان اولنجه یخنده دخی بر عورت واز ایدیجک
که حتّی موته یقلشمیه نماز طورمیه انا سی
دیدیکی قوشولری کبا انا سنه ای صالحه خاتون
دیدیکی آنلره انا سی اشغال اتمک عبادتدن
که بن اللهی استرم ذکرک من بکا اوغول قیز
که بن جهنّمه کیرسم بنی قورتاره می اوغلوم
که منفعتی اولمیه اصلا عبادتده اولوب غالب
که تسلیم ایدوب دخی نماز قیلمیه انا سی
یخی مصیبت اوغرایه یا اخرت خاتونی سکا
دیدیکی قوشولر بیلمیه مصیبت بو کل بکا
که کلمیه اوغلو اوسنه کتوره اوستنی یاندی
یخی تمامی اول ملعون دخی کذّاب دخی حیله
ارینه بغض ایدنلر دوزاهانه دخی هم حیله
دخی دنیادن اوتورکی اخرتکی بقیه ای جبلی
بولردن سن خبردار اول دخی هم اول طریقا
انوکی براوغلی واز ایدیجک مرضه اوغرایوب مرضی
انوکی قومشولری کلمیه که حالین صورمیه جکلرن
که اوغلوکی موته یقلشمیه باشی اوجنه کل ای جانم
آیرمک سیزنیده یتیم بن دخی اوغلومی منم حاشا
بن اصمادلیم اوغلومی خدایه اولدوروجیاة
که فایده یوقدوز اوغلومدن قیامتده بکا واه
کلوب اوغلونه باقمیه عبادتده اولوب جبلی
دخی دیدیکی انا سنه اوغلوندن اندی استیفا
که کندی اول جکر کوشک دخی خفا اولدی سکا واه
مصیبت اولدوروبیلک سوره جهنّمه مولا
دیدیکی یا سیّد مولی که خلق اندی قوا اشیا

دخی هم اوغلومک دوخن دخی امریلسون عودا
که بقمیه بن چیکرمیی اوله بنم کینه مسرورا
که دیوکه تنکه کیرکه سیراتیه کیه مسرورا
اوتوردی سویلدی اوغلان اجقدیم انا ویرخبرا
که قلقدکندی دخی اول نجه بیل اولدی معمرا
دیدیکرنه عزیز قولدیر حقک عندنده مقبولا
کیه ویردی انوکی اوغلوک انی جوق قلدی مسرورا
وارامدی بویله اوله کورکه حتّی اولسک فوزا
که اصلا دینلری یوقدور دخی یوقدور ادب حیا
زوقا قلریه کروه کروه کجلر اولدی تکثیرا
فرار ایده مکر ارلر بولردن ایله سن اخفا
کوبک کبی ارسنوکی هم بویزنی جرمه لرحیا
بولردن حفظ ایده حفاظ محمّد امّتی نجا
که جنّت ایله جهنّمی ایجنده ایلدم سیرا
جهنّم املنوکی جوغی تسا لردور بو تحقیقا

کیه بخریه می ایدرسک بو مصیبتله بنی
که لطفکدن کرمکدن که کوندوروا اوغلومی
که فی الحال ذو الجلال الله انوکی روحنه امر ایلدی
که کلدی روح تنینه هم که فی الحال فالتقدیر ندن
طعامنی کوردی انا سی که فی الحال او کیه قودی
اوعصریه اولان مخلوق تعجّب اتدیلر اکا
سوزین دن اتمدی انوکی دعا سن ایدی مقبول
که روئیدوکی بو اخباری آیا الخر زمان خلقی
خدایه اعتصام اندیم بو عصریکی مرّه لرنک
خصوصا فی زماننا فتی بک ازدیلر بو نلر
رجا اللهدن فاجر ولدیلر فاریشدی ارککه دیشی
که یدی یوز یتمش عشر بن سنه بک ازدیلر
بونلرحظلاری ولدیلر زنا اولنسه کندنه
کلوب بعض روایته رسول الله بیورمشدور
که جنّت املنوکی جوغی فقرا قولدورحقک

دخی یغمبرك سنتینی ترك اتدیلر بونلر
ضلالتده شروع ایدوب هدایتدن ایدوب ابا

که حمام حرام اندی انی طوتمدیلر بونلر
که اوبله اولدیکی حمامزدنها ابن اندیلر بعضاً

دیدکاری معجزه موجود حرامدور حمامه کیرمك
اگر ارکك دخی حرامدور جمله قطعا

که رخصت ویردکاری ازار ایله دخی ایله
لسالزم حرام اندیلیا سلوه کیسدی قطعا

که دیوسدورشوالمسلر که اهل کیدیجکمه
که دیولوازینته کیره انی منع ائمه قطعا

دخی بعضه ای کشی نجه ایده یم سوزوه طوعمز
دکلدور بوعذرکشی کیدرسك آتشه دوجاً

انی سنوك الکده دور قطع ایت اینی انوك
که حفظ ایتکدیکی اوتدن اولدور صکره تجریفاً

روایت اندراویلر رسول الله زمانینده
که شامدن بعض خاتونلر کیدردی کعبه فوجاً

مدینه واریلرکی حضرت عائشه زیارتمکله
کیدرلرکی اول انایه اولصدیقه هم نساء

قبوبه واریلرکی اذین طلب ایدرلردی
اذین ویرمزدی بولره اوبمه کرمه کرخشی

کورونمسون بولر بکا دخی حمامه کیرمدیلر
بنم اوبمه کیرمسون حمامه کیردی اول نسا

که قویدیرمه اوبنه که حمامه کیرملری
که زیرا اهل بدعتدور حمامه کیرلر نسا

شفاعت ایلمم دخی بولاره بروقیامتده
بولرلر ستدی ایاغ اولسون بولردن برباین قطعا

صفین زنهار ایاریجال حمامه اجره تیی ویرمه
که راضی اولمشو اولدورمك اذین ویرمه دخی قطعا

بلی وارورد زمان دخی که مهرندی اونوردی
براز زمان ویرسکز دخی اوده شرر سکزنلر

حذائقه لطفته قالدیق شیمدی فتح ابوابه

اگر عدل اندیرسه حق که واویلا بزه ویلا

هدایت ایلیه الله جمیع قولرینی هرآن

عنایت ایلیه خلاقی هدایت ایلیه فوزا

بیان احسان الجار والحرمت قوله والجار ذی القربی

لایا ایها المؤمن کل ایله قوکشکه احسانا

حقوقنه رعایت فل که ترك ایت ظلمی کل ای جانا

زیت ائمه قوکشکه دخی راضی اولمز حق

اگر ایدرسکز اذاعذاب ایدر سکارحمانا

بیورمدی ابن عباسکیم که یاقدی کعبه بر کز

دیدی کعبه یا کعبه شریفا لله سنی رحمانا

بیا یدم سنی بن یاولی دخی یا کعبه یدکز

دخی بیفاز که یدیکز که قوکشی ایجیدی ای جانا

دخی هم قوکشی لرینه ازیت ائمك ای کشی

اشد دور کعبه بقمارده که اولماز قوکشو عنوانا

که اوندور قوکشیدن حق حبیب الله بیورمشدر

ایده یرسز سکا بیان کورنت برسز انی ایکجانا

که قوکشو برشی استسه انی ویرمکدور زکا

که دعوت ایلسه سکا اجابت ایله ای جانا

برسیسی حسنه اولسید انوك حالنی صورو مقدور

برسز ایدیم طلب انسه کا آتمکدور استقبالا

که برمؤمنه برمؤمنك دخی حاجتین برسه

دخی دورت قول اذا تمش ثوابدور عنی شیخانا

یتیشه برمصیبته اولکشی دخی تعزیه واره

که ویرسه بولته ایرتیشه ایده تهنیه اولزمانا

که برخسته شئی اولورسه جنازه سینه حاضر اولا

دخی هم نمازین قیله کورم صالحه ایت سیرانا

اگر سفره کیدرسه عیالن مالنی کورنت

اگر طعام یشورسکز که برمقدار ایده احسانا

بيان معنى قوله تعالى انما مثل الحيوة الدنيا الى آخره

رِوَايَتِنْدَه كَلُوبْدُورْ كِيمْ اَبُوهُرَيْرَه رَاوِيدُورْ
بِرِدِمْ اَللّٰهُمَّ اِيمَانْ كَتُورْسَه دَخِي آخِرَتَه اِيمَانْ
كَه مُسْلِمْكِ رِوَايَتِي كُورْنَه كَرْدِيرْ فَخِرِهَا
دَخِي هَمْ اِحْسَانْ اَيلَسُونْ قَرِينَه فُوكُشِي سِنَه
خُصُوصًا هَمْ فَقِيرْ كَرَه دَه وَاجِبْ كَاهُمْ اِتْقَاوْ
كَه غَايَتْ اُولْ فَقِيرْ اِيدِي غَنِيلَرْ اِتْمِدِي اِتْقَاوْ
دَخِي بِلْمَزْ يِدِكْ لٰكِنْ فَقِيرْ لُحَالِنِي هَرْاَنْ
اَنِي كُورْدِكْ كَه حَوْلِيدَه اَتَارْ كَرِيزْطَا وَيُوقْ اَرْ
كَه اُولْ فَقِيرْ اَنِي اَلْدَاوِينَه كَيْرَدْ اُولْزَمَانْ
اُولْ زَنْكِينُوكْ اُوشَاقْلَرِجِقَه كَلْدِيدِه سَبَبْرَانْ
دَخِي اُوشَقْلَرْ اَنَلَرَه كَه هَمْ كُوسَدِي اُولْزَمَانْ
بِزِيمْ فُوكُشِي طَاوِيقْ بِشُورْمِشْ كَه وِيرْمَدِي نَه اَجْرَانْ
يِيجُونْ مَحْزُونْ اِيدِكْ دَخِي كَه اَنْدِكْ اَنْلَرِي اَجْرَانْ
دَخِي اُوشَاقْلَرِيكَه سُنُوكْ حَرَامْ طَاوِيقْ اَيْ جَانْ
ضَرُورَتِلَه يَمَكْ جَائِزْ كَه مُرْدَارْ اُولْشِي
بُونُوكْ حَالِنِي بِلْمِدِمْ مَجَلَه اُولُورْ حَالِيمْ رَحْمَانْ

قِيَامَتَدَه تَعَالَى اَللّٰهُ يَكَا عَذَابْ اِيدِرْ بُونْدَنْ
مَكَرْ حَجَّه دُورْلَشِيدِ دَخِي اُوسَنَه اُولْ لَكِنْ
كَه حَجَّه كِتْمَدِكْ هَمْ يَكْدِيرْ كَه جَارِيَه اَيلَكْ
كَه شِمْدِيكِي زَمَانْ خَلْقُ تَرَه دَه فُوكُشِيه اَيلَكْ
اُونْجِي حَقِّ فُوكُشِنِكْ اِيدَه اِيدِمْ نَقْلِ سَكَا
رَسُولُ اَللّٰهُ بِيُورْمِشْدُورْ اِنِدَه نَقْلِ اِيدِمْ سِزَه
اَمِينْ اُولْدِيجَه فُوكُشُوكْ فُوزْ تُولْمِزْ سِكَا
كَلُوبْ بُورْزْهُرَه رَمِيزْ سُوزْ رَسُولُ اَللّٰهِ بِيُورْمِشْدُورْ
دَخِي طُومَيَه فُحُوسِينْ حَرَامْ اُولَه اَكَا جَنْ

قُوكُشِكْ حَالِنِي صُورَه حَقِّنْدَه حَقْ اَتَارْ نَبِيزَكْ
كَه وِيرْ بِي مَالِنِي جُمْلَه فَقِيرَه اَيلَكْ اِحْسَانْ
خُصُوصًا اُولْ فَقِيرَه اُولَه دَخِي هَمْ مُحْتَاجْ
اَكْلَدِكْ كَلْمَسَه دَيَه كَرْكِه اَكَا ظُلْمْ اِيدَرْ طُغْيَانْ
اَوِي اُوسْتُنَه يُوكْسَكْ يَا يُوبَا نَمُودْ وَرُوزْ اَكَانْ
كَه سِزْدَنْ بِرِيكُوزْ اِيمَانْ اُولَمَزْ عَلَى الْاِيمَانْ
اَكْلَدِكْ دَخِي دِيلَنْدَه اُولَه هَرْدَرْ عَلَى الْاِيمَانْ
كَه فُوكُشُو سِنَه اَزِيتْ اِيدَنْ كَرْكُو دَمِيَه جَانْ
اَكَا حَلَالْ اُولُورْ اَنْشْ كَبِيرَه اَنْشَه فِي الْبَيَانْ

بيان احسان الجار فى احتياجه

اَيْ كُلْ فُوكُشُولَرِينَه هَمْ اِيدَنْ اَيلَكْ دَخِي مُومِنْ
خُصُوصًا اُولْ فَقِيرْ اُولَه كَه مُحْتَاجْ اُولَه هَمْ دَخِي
سَكَا بِرْ قِصَّه دَيَمْ بِرِي اُوقِصَّه خَبَرْ دَارْ اُولْ
مَجُوسِي اِيدِي اُولْ كَافِرْ طَبَارْدِي اَشَه دَائِمْ
اُوخْ اُوغْلُونَه اُوخْ قِرِينِي دَخِي وِيرِيدِي اُولْ كَافِرْ بِرِينْ كَدِي اَنْدِي زِفَاقَه يَا تَدِيكَرْ خَمَامْ

سَنِي مَسْرُورْ اِيدَه رَسُولُ كُونَكَه اَيلَه فُوكُشِيكَه
اَكْلَطْعَامْ وِيرْسِكْ طُيُورِكْ اِنِي جَعِيَانْ
وَارِيدِي دَخِي بِرْ كَفْرَه اِدِينَه دَرْ لَرِيدِي بَهْرَامْ
وَارِيدِي بُورْتْ قِرِي اَنُولْدِي دَخِي وَارِيدِي اُوخْ غُلَامْ

الطعام

انوك بر قوشی سی وارد طولخانون دخی ایدی
اوخاتونك اوج اوشاغی وارایدی غایت اجقدیلر
اوشاقلر دیدیلر اتا که انا دخی وار که سن
که بزه خریه دخی آلدك که وارایدی اولرها ایله
که جقدی دخی یقدی اولهم اولطشنیره جقیمیز
که اوجکره کیروب اوه طعامی اشمك اولا
که فهم اتدی انی بهرم رکه بزدی اکوب کلدی
الوب یولنر دیدیلر کیم دعا الر اتدیلر کا
که بوندن صکره اول الله نه قلر اول محبوسه
که برشیخی وارایدی غایت دخی زاهد ایدی هم اولو
کا دیدیکه محمد کیم که بلخه واره سلك ای شیخ
انی بهرم محبوس دیر ایلت بندن دخی سلام
تفکر ایلدی هم شیخ که دی بود وکل صحیح
که بزدخی ایودی اول کیه کوردی محمدی
دیدیکه شیخ بو بر مجوسی اولوبدن دخی تدیر

کیه غایتده فقیر ایدی اولکون عمدیلر طعام
یوغیدی اصلا اغزنه قویه جق هیچ من الطعام
دخی بهرم ویره واره طلب ایله که سن طعام
مرادی آتمك استمك لکن اتدی حیا سلام
سوندوردی انی قصد که کیردی بقیه اوسام
اوجنده ده حیا اتدی سوال ایده مه طعام
براز نعمت بر کدیردی ایلتدی انلره اخشام
دیدیلر دخی الهی یوکا الهام ایلیکل اسلام
میسر ایلیه اسلام صوکنده اولکه فلاح
که بر کیجه یا بزدی اول که کوردی احمد مختار
فلان محلده ساکن که بندن ایت کا سلام
که تبلغ ایت سلامی که اهمال اتمه ایت سلام
دخی رحمان دکلدور که بر دخی اولمیه تمام
کیه دیدی کا احمد ایلت بندن کا سلام
بو شیطان دکل هم الا بودور هم احمد مختار

کیه یا شیخی دخی وارغل که بتلغ ایلیکل سلام
محمد مصطفی بنم که بندن ایلیکل سلام
صوره رق وارایدی هم بولدی دخی هم اویردی اولا سلام
نه عمل اشلدیکیدی سن که طغری سویله سن کلام
که یوقدور بنده بر عمل نه دیم بن سکا کلام
که وارایدی دورت قریشیم دخی وارایدی اوغلان
دخی بر بنی سن آلدیم دخی دیم سکا کلام
دخی بیلدیك شرابی هم دخی اولکون دکلدر اتدی
دخی بیلدیلر ایچدیلر طاغلدیلر اشیت کلام
ذفافه یتدی اوشقلر دخی بن یتمدم ایدی
اوغری بر شی جالر دیو انی اولمدیم دخی نوم
ولکن وارایدی بر طولخانون دخی قوکشوم ایدی اولهم
که اوچ اولادی وارایدی قتی محتاج ایدی طعام
طعام ایچون که بو قدر قتی فقیر ایدی بولنر
اویکجه بك لجقشیلر که اویله ایلدیم افهام
که کلدی کجه اول عورت چیره یقمق بهانه ایله
که جقیمه صتر یه اولکس سیوندیر دی انی افهام
که اوچ کره جقوب طشره چراغی هم سیوندیر
دیدیکم شی جالدی اومدی دیوار یکجه بن وارام
که وارایدی انی دکلدم که قرشو اکلدی اوشقلر
دیدیلر ای انا بهرم رکدی ویره بن طعام
دیدیکه انا نه کتوردك ای بهرم رك اوندن سز
دخی بیه لوم اجقدیم دیو اندی بولنر کلام

دیدی ای یورو کرم وکی بزحیا اندم دیر اتلر
که استیمه دیر شی صبر ایده لم ای غلام

بونی اشیدیجک اندن وارم حاضر اتدیر بنی
بلا ودن بنی بخشیدن قودوم سینیه طعام

ایلندوم وارم اونه یه دیلر بنی ایجد یلر
شاکر اندیکر حقه شکر ایدرکر ای غلام

بنی یکا دعا ایدوب هم اسلامی حق سکا
بو یورو انجق سندن عمل که یوفدور بشقه کلام

دیدی شیخ اکابیل سن بزیم دینمزه کبر دیمک
ریو عملدوزهم احسان بونی مدح ایلدی اعلام

بس اویله اویله انجق کله سکا احمد سلام اندی
دیدیکه سلام ایلمه که بهرمه بوله السلام

دیدیکطوری کشی اولله یم سلامه لایقهم
اولله یم مسلمان اول ایمم صکره بن سلام

که رفع ایدوب اورمادن شهادت ایلدی حق
که یارب الهی واحد سك رسولك حقدور علام

کل ایدیکو رکی برکره طعام ویرمکله بهراو
که اولکیسه اهل جنتدن که بولدی دینله اسلام

کل امدکو شکه ایلکدن ایرلمه کجه کوندز
که یرلیه کجه دار رضای الله دور علام

که مؤمنلره لایقدور ایتمینه قوشونك
صبر ایلیه هر ان برینه اتمیه شکوا

روایت ایلدی اوی حسن بصری نه یورد
که مرکون اوی خوا یورد بزدی وقت استفتی

دیدیکه بر وقت ضحیه یه بخون یا ترسك سن مرکون
دیدی بن یا ترم هرکون ایکی یلدیر وضحی

کجه کرده اویوم هیچ که ترك اتدم ابوموسی
دیدیکه سبب ولکجه اوتمکه حسنی

دیدی انلره ای قوم بنم وارد یرکه بزقوشم
انوك وار بزکه قالاری ولکجه بولمز هاوای

که بونلرك صدا سندن که کبر مز اویخو کوزمه
انلجون اویورم کوندوز که بزقتلانیه وازی

بولردی خبر ویردی انوك قوکشو سنه اولکون
که قوکشی بوغز لکیجمع غازلریی اول ان

حسن بصری اشیدیجك که غایت محزون اولدی
جغردی بونی دینه عتاب ایدوب انی رسوای

دیدیکه طریك اینجه که قومشو جغمك بوکون
خطا اندك بوکون انجق که اندن قوکشو لکه ای

روایت ده کلوبدور کیم که مالك ابن دینار
که قوکشی سی وار ایدی یهودی ایدی اول رسوای

که بغضك حسد ندن که مالك ابن دینار
دیواری دیبنه یا بدی انوك جشمه سنی رسوای

مصلاسی ایدی انوك که اول دیوار یه ای
که هر سجده اندیکجه قوه اردی بخین یك رسوای

که بعض کره بولوردی که موضع سجودنه
بخین بولوردی اول برده صبر ایدردی بلایه ای

بوکا ایدیدی صبر کجه کوندوز بو آزایه
دردی قوکشو دوردیده صبر ایمدوردی اول

بیان الغیبه وضارها قوله ولا یغتب بعضکم بعضاً

کل ای غیبت ضرر زندن خبردار اولمیان مغتاب
سکا غیبت ضرر یمی بیان ایدم اشیت مغتاب

نه یورودی رسول الله قحبك عیشه اصحابم
که اشتده فجر دیکر یوندنده ایدی اجتناب

غیبت زنادن اشد در دخی بلیك
که زیرا بوزنه قول حقی تعلق ایدر ای مغتاب

بیدیلر یا رسول الله زنا ندن کجه اشدور
دیدی بر قول زنا اشه که صکره اولسه اول توبه

الی الله یارلغایه قبول ایده که توبه سین
که مقبول اولیه غیبت ایدن کسه لرك مغتاب

كه زير غيبت اولنان عفو اتمكجه اول اده — قبول اولمز انوك توبه سي هيچ كونه اي مغتاب

دخي يورتدي اولسرور فحك غيبتدن امتم — كه زير ابوندوه اوج ضرار اصابت ايليه مغتاب

بري بودور قبول اولمز دعاكز هم سزك — دخي عماكز سزك مقبول دكلدير ارتياب

كه حقه عاصي اولور سز كناهكزه مزيد اولور — جهنده يناسكور كورسز شدت عذاب

دخي يورتدي بيعمبر اكر عمرنده بركره — خلقي غيبت ايدر سكور كه اول بالابوله مغتاب

بري بودور كه خدانك رحمتندن بعيد اولور — كسيله هم ملائكه لعنت صحبتندن اولجناب

دخي روحي عزرائيل اله مكتوبسه اولدقده — دخي اوديقاين اولور جنتدن بعيد مغتاب

دخي مشتد اولنه عذابي انوك قبري ايچنده — لعنت ايليه انوك قوماعماني بول توتاب

دخي يغمبرك روحي ازيتجكه غيبتدن — روا ميدور ازيتجكه سنده اوني ماه تاب

دخي سخط ايليه الله اكا هم لعنت ايليه — دخي مفلس ايده الله قيامتده سني مغتاب

كه غيبت دورت قسم اولدي بري كفر دورانك — اولور بدبر يسي نفاق بريدور غيبت مرتاب

بري دخي مباح اولدي اكا يازمدي حق كناه — اودور ظالمك فاسقلرك ثمكدور مغتاب

كه شول سوزده اولوكا فر برام ايليه غيبت — كه مؤمن اكا ديسه كيم انمه خلقي اغتياب

كه غيبت سويليان ارمدسه غيبتدن كلدور بو — كه بن بوسوزده صادقم ديور ايليه توتاب

بوسوزده اولور اول كافر كه زير مستحل كور — اني كه حق حرام اتدي كتابده يل اي مغتاب

واما شول نفاق غيبت ايده فاسق ظالملر — وياخود بدعت اهلي كه بولنلر اولدير مغتاب

والا اسامع الغيب كل امدي دكلمه غيبت — كه سويلينه نه مقدار كناه اولور سك ازتياب

سكا ده اول قدر كناه يازيله دفتر يكه يبلر — كه زير اراضي اولدوغي سن كه نعي ايلمدك ازتياب

بوسوزك مخبري موجود يارين يوم قيامتده — كه يرقوم قبورندن نجه كورسون سواي ثياب

كه هر برلري كيم شدور كرو قطران لباسني — كه اولقدر يابشه كيم صرتنه بل الي شاب

كه شويله قوم بولنلر كه محشر اهلي قجه لر — نه بوقوقودي لركه دخي نفرت ايده شيخ شباب

اكر قحوه سي بولنلرك دخي دنيايه جفيدي — كه قالمزدي ديدي بوندن اولدي حمله ذي اكاه

سوره لر بولنلري اوده كه اهل محشر ايچنده — واره جهنمك قيوسنه جزعلر ايده لر مغتاب

كه غيبت نيه بكزر دور بيان ايدم اني سكا — مرداد اولمشك انته بكزر دور اضطراب

كه مؤمن قرداشك اولسه ايدي دخي بكله — سني ضرب ايله يه يسلر همزسك سن اني شاب

قائل اولودسك اولميه كه برلقمه همزسك سز — قجار سك نجه كون اندن همزسك سن اي مغتاب

كه بوندن دخي اشد يزده دخي مؤمنلري غيبت — خصوصا عالم اولله اول اغيدور غيبت مغتاب

اني حفظ كبير ايدور كه برفقيه غيبتدور — كلور يوم قيامتده كه يازالنته اي كتاب

كه ما يوسدور بوحمتدن كه اولمز هج اكا تحمت — روا ميدور عالملري دخي غيبت ايده هر شاب

الهي دستكبر اول غل لساني دخي حفظ ايت — كفرتده دخي غيبتدن كه سن سك قادر ذهاب

بیان نمام الخلق وسبب الفساد

کل ای خلفك اراسنده سوزلر طاشیب قفا بوخویدن کل قراغاییه که زیرا فعل شیطاندور بویورمشدور رسول الله که نمام جنته یدخل معاذ ابن جبل ایدور بیوردی جون رسول الله ابو هریره بیوردی که نمام لق ایجون یرکز فجان قبرینه کیرجك مسلط ایلیه الله رایتدور که عبد الله مبارك کورنه بیوردی که بزسوز طوکیسه برندك الی غیر یلره سویلر بونی الله کلامیندن که استنباط اولنمشدور کل امکدن یا بوزنده که نمام اولمدیق وارمی اکر نمام شلسه یرکز انی افشا ایدر خلقه بوعبد عاجز ایدور که نجه انواع تکفیرات نجه سویلرسه اولکفری کیدر ایمان کتدیکن بوسوزدن توبه ایمدن ایدر خانوتته جماع

کل ای نکرسین اونتمش فساده سعی ایدن شیطان که یعنی فوجولوق غیبت اشیدن اشله که فتان دخی فوسی طومز معذب اوله اول فتان که حشر اوله جمع نمام که میمون کبی لر فتان یورو سیده ایکی ادم که یعنی سوزطاشیسله فتان که قبری اود ایله طولو له معذب اوله اول فتان زنا اولان یکدور بوسوزدن اکا اول فتان که ولد زنادور بوسوزدن اکا اول فتان زنیم دیکدر هم الله تمامدن ایلروا فتان اکر عالیم اکر جاهل که نمام اولدی مجموعات که خیرین کتم ایدر انوك بوروه واخلاق ملامات لسانلر یله سویلر لر کهر کون سوزی تکفیرات که کافر اولور اولسوزدن اولور یکلمی تذبات که ایندن یرولد قالور زنیم اولور محققات

دیلخود کدیغی عورت ایمانن دینین یلمز اولعورته جماع ایدرکه اندن برولد قالور خصوصا فی زماننا که یوقدور برخاتون کشی یارین یوم قیامتده قبرندن جیقه برز قوم که بولر کلهسی بر جمله یخه دور لوبالالر له جاغیرر منادی یکیم بولر کملر بیلور مسیز بولاری سوره لر اوده قویالر جهنمه کل امکه توبه ایت بوندن که سن ترك ایت قوجولغی جماعتی نه بیوردی دخی برقول کناهنه انوك فشق زماننده ندکلوا کون بکجر یلسه که برسبل طاعت اتمشجه ثواب ویرکا الله سبله هب دفترندده حق انوك جمله کناهنی که هر کناهنه یزار یرینه عبارت ثوابین که بوندن توبه اتمدن اکر اخرته کیدرسك نه بیوردی رسول الله انی دکله قولق ویرسن

دخی مذهبسز بلز که بوندن اولدکغافلات اولور اول ولدزنا سفیه اولور که اول فتان که بلز اصلا دین ایمان دخی طاعت یوق عبادات که دیلری قفا لری اوزه رنده اوله یا الذات بولاری کور جمله خلق که همایده کر استکبرات بولر نمام اولنلر دیر که فتنه اهل دور یا الذات که کوزلر ندن اقه فان فزع قیغان اوله کثرات سوز حق تایب اولهنی که ایخال ایدن فلجات که توبه ایلسه جمله کناهدن اوله تائبات یزار هر کوتیله الله عبارت ثواب کثرات دخی محو ایلیه الله قوکناهنی کثرات کانه اتمه مشکبی خلاص اوله محققات طوله نفترینوك ایچی ثوابیله دخی طاعات نه کله باشکه سنوك بیان ایدر سکا کرات که انصافه کله سك سن اوله ذنبکه تائبات

كه دورت كشي جهنمده كه اول قدر فغانيده — فغانيتدك طوله نه ران كه ايچي اهل فغانات

ديلر اهل جهنم عجب ندور بو فغا تلر — دخي كندو عذابيمزي ترجمه مزكن بو هيئات

كوره كرسن اود ايچنده بودور كشبكر تمام — كه كوسترمه كيرو الله عذابدن بكا بو صياح

برينوك بو بنته اوتدن دخي برتابوت اصلشلر — قنبرك جاغرير اوندن اكا اولميه تعبيرات

كه برسي بغار صغاين سورورلر دخي اوتدن — اود خي اكيرمه مركب كبي ايليه تاهيات

كه برسي دخي كندي اتن جمكه قوباره هب — ديديم ديديم يوله اتن صناعتن جمكه كليات

برينوك دخي اغزندن آقه اغو ايله زهرا — كه اويله برزهر دوركه ايدر عالمي خراب

اگر برزره مقداري كه اول جفاي اغونك يله — اينيدي شيوع عالمه ايدردي جمله اموات

دخي بوندن كي افغاني طوته بري كوكي دوينه دوز — كه جهنم اهلي ايدر جمله سي صياح

صوره لر اهل ناره هم كه نه ايشك صاحبي سن — ندن كلدي بو عذابلر سزا يدك بزه بيانات

صابوت اصلشن بو بنته جواب ويره لر بو نلر — دخي ايلك كاهيدير كه كيدي بو بنته زنبات

كه ظالم ايمشسه خلقه دخي بوج ويرمشسه مرت — ثوابيم بوق بنم ويرم دخي انلره اجرياث

ديه غيرونك كاهي نه اوله اتشه يا فوق — فنى مشكل عذابيمش كه اولمز كاصابرات

بغار صغاين سورينلر دخي جواب ويره لر كيم — كه بيزلر اوقوميش ايدك بيلك كه سز بزي ايدرديك رودلوا

اترجكه جكه بيان جواب ويره كه بزنمام — ايدك بيلك كه سز بزي ايدرديك رودلوا

كه دنيا ده صناعتم ادم اتى عمك ايدى — بوكون انمى بكاده غدا ايلدي لر كرات

كه اغزندن زهر افار بولرده ويره لر جواب — صاقه مزديك لسانمز ايدردي ك قبيح كليات

نه كلورسه دليمزه هزيان سوزكي سويلرد — اگر غيبت اگر بهتان اكار ثمامي لغى كثرات

بيان استهزاء الخلق والضحاك

كل خلق تكنبوب استهزا ايدن ضحاك — دخي هم غير يلرى كيم مسخره لغه ايدوب ضحاك

سنيده خلق ايدن الله دخي مردار منيدن بيل — سن كندي كي صناردمسك كه مقبول قولمي اسندلال

نكه مغرور اولورسك سن كه اولقدير حورلر سرك — كه عجب سنمي يراتدك انى خورلمورسين استحاك

كه سنورقدامك الله دن كه خلق ايدي كي خورلك — نه ديمكدور بو الله ده كه بوخلق اتدوكه باقو

دخي مردار قلبني سن خلق ايمكه قادر دركل بكر — ايده خلق ايدن الله سنيده ايلدي من اخلاث

كه يرفقيره بقرسك دخي ارقابي لجفه لر — كه الماز سك سلامني كه صحبتده اولورسكا

كه كيدرنه وارزوكين نه بولورسك سن ايمك ملعون — كه بيلمك سنده افضل دوركه يرمه سن حاشاك

سكا نقل ايدهم يرسوزبوسوزدن سن تصحيح آله — اويا تغل يومغفلتدن قولق طوت ايله استماك

خبرده وارد اولديكيم مراد اتدي خداوندي — كه مؤسي صاحب الطور ايدوب تجربه استماك

ديدي موسيه يا موسي كه وارعالمي ادا — كه اردنخلقي كندي كدن بولورسك ايده رواحاك

كه كتدي حضرت موسي تحري يلدي بلدي — دخي بالجمله عالمي تحري ايليوب استدلاك

اَرادِی دَخی اُولِ اِنسانْ کِه بِزِ اَدَمْ بُولَه مَدِی
دَخی صُکرَه جِنّی لَرِی اَرادِی دَخی اُولِ دَرّاكْ

بُولامَدِی کَلیمُ اللّه ذِکرُ وکَندِ بَندَنْ هَمْ اَدَفْ
بُوکَرْ حَیوانات اِیچِنِه دَخی اُولِ کَندِکِ اُودَرّاكْ

کِنِه بُولامَدِی اُولِ شاهْ کِه حَیوانا تَدَنْ بِرَ اَیَفْ
وَلاکِن بِرَ اِیچِندِه کِه بِرَ کَلْب بُولَدِکِ اُولِ جِرّاكْ

کِه دَخی وارِدِی بُوبِنتِه بِرایِتْ بَغلَدِکِ اُولشاهْ
اَلَه کِیدَه اَبی اللّه قاتِنَه اِیدَه اِستِندِراكْ

بُونُوکَلَه کَندِیلَرِ بِرَ اَنْ نَه سُویلَر مُوسِیه اُولْ کَلْبْ
کِه یامُوسی عَجَبْ بَنی نَرِیلَه کَنتُورُورسِکْ دَرّاكْ

دِیکِ مُوسی سَنی اَی کَلْب کِه مَولی قاتِنَه اِیلَه مَحْ
طَلَبْ اَیلَدِکْ خُدا بَندَه کِه بِرخُورْ قَولِ اُولْ دَرّاكْ

نَه سُویلَر مُوسِیه اُولْ کَلْب اَشیتْ بَندَنْ کَلیمُ اللّه
کَلْ اَی مُوسی اَگَر اِستَرسِیکْ تَکرِیدَه اَنْ مَناكْ

جِقارْ بُوبِی بُونِمَدَه دَخی بَنی صالیوبِرسَنْ
کِه وارِدِی تَکرِیلَه اَی حَقْ بُولَه مَدِیم بَنی دَرّاكْ

اَرادِی جُمْلَه عالَمی کَندِیمَدَه اَلْحَقْ بُولَه مَدِمْ
بُوسُوزِی سُویلَه تَکرِیلَه اُولَه جُوقْ قَدرِکْ اِستِعلا

کِه کَندِکْ حَضرَتِ مُوسی کِه طُورِنَه کَه جَقدِی
مُناجات اَیلَدِکْ اَللّهُمَّ دِیکِ یارَبِّ عالَمی دَرّاكْ

تَبَعْ اَیلَدِیم عالَمی کِه بَندَه غَیرِی کَنْ یُوقْ
کِه بَنْ قُولُولَرِمْ جَمیعْ خَلقَدَنْ دِیدُورَ اَیلَه اَی دَرّاكْ

دِیکِ اُولْ قارِی قَومُ مِ خِطابْ اَیتدِی کِه یامُوسی
بُوسُوزِی کَمَدَه اُوکَرَنْدِه خَبَرْ وِیرَ اِیدِرْ اِحمالَه

دِیکِ مُوسی کِه یارَبِّ کِه بِیلُورسِکْ اَنی کَندُورْ
سَکا یُوقدُورکِه بِرمَجهُولْ بِیلُورسِکْ سَنِی حالَه خاكْ

دِیکِ اُولْ قارِی قَومُ اَگَر کَلْبِی کَتُورِیدِکْ
جَمیعْ عَذابِی سَکا اِیدَرِم اَیلَه اِینارِ دَرّاكْ

تَکرِیکِیم بُوظَبَرَسْتْ اُولَه طَبَه غَیرِیه دائِما
بُولَرِ دُورْ حَمْلَه اَدَنی بُولَرِ دُورْ هَمْ یُوزْ خاكْ

خَلقی مَسخ ایدَنلَر قَولُه تَعالی لا یَسخَر قَومٌ مِن قَومٍ عَسی اَن یَکُونُوا

کَلْ اَی خَلقْ بَکْ مَیوبْ کِه اَنْمَه خَلقی اِستِهزا
اَگَر دُنیادَه اِبرَتْ اِیدَه یِم دَرسِن اِستِشفی

کِه مَسعُود اُوغلی عَبدُاللّه نَه یُورَکی اَیدِکِلَه
تَمُوسُوزِنَدَه مَصادِقْ دُورُ اِیدَرْ کَندِیدَنْ اِتّقی

بَلادِیکِمُوکَلْدُورْ کِه شُولْ دِیارِکْ اُوزَه رِینَه
کِه خَلقی مَسخَرَه اِیدَرْ بَقَه خُورکُوزِلَه اَدَفْ

اَگَر بِرکَلْبْ مَسخَرَه اِیدَرسِکْ خائِفْ اُولْ سَنَدَه
کِه تَحوِیلْ اَیلَیه اَللّه سَنِیدَه کَلْبْ اِیدَرْ مَولی

کَلوبَلدُورِ عَینی حَیاتَنَه کِه مُتّقی اُولانْ کِسَه
کِه حُورْ کُوزِ اَیلَه بَقمَیه کَروبانِ اَسقَرْ مَحاشا

کِه زِیرا اِعتِبارِ خاتِمَه دُورْ اَنی بِکْ خَیطِ اَیلَه
حَذَرْ اَیلَه بِه عالِمْ لَرکِه اَلْحَقْ رَدَّه اِستِحیا

بُوسُوزَه بَسْ مُناسِبْ دُورکِه بِرحِکایَه بَسْ اِیدَم
وُقُوفْ اُولَمَدِغِکْ اَمْرِه حُورْ بَقمَه اَی اَعمی

دَخی یِلدِکْ سائِلْ بِرشَیْ اِستَسَه سَنَدَنْ
کِه جَمعِیَتْ خاطِرِین خُوشْ اِیتِی زِیرا اَیلَه اَدَفْ

جُنَیدِ بَغدادِی اُولْدِکارَحِمَه اِیدِه اَللّه
یَرِینَه بِرخَلِیفَه کَجَدْ کِه زاهِدِ اِیدِی دائِما

کِه دَرلَرکِ مُحَمَّدِ الحَرِیرِی اِدِینَه اَنُوکْ
مُجاوِرْ اُولَدِکِ مَکَّه بِرِیلِ اَیلَدِی اِتّقی

کِه سُویلَرْ دِی هِیچْ اِصلا دَخی بُوشَکَه یا تَمَزْ
دَخی اُوزَمَدِی اِصلا اَیقلَرِین یَتُوبْ طُولا

کِه اِیرِدِی عُمرِی اَلتمِشَه کِه فِیضِیَه مَقامِنَه
سُؤالْ اُولُنَدِیکِم کانَدَه دِیکَلَه اَنی کَلا

عَجایِبَدَن نَلَرکُورَدِیکْ خَبَرْ وِیرَ کِلِّ اَشیادَه اُولُم
کِه عِبرَتْ اَلَه اُولُمْ اَندَنْ نَصِیحَتْ بِیلَه اُولُمْ اِلّا

دِیکِ بِرکُونْ اُوتُورُورْدُومْ بِزِمْ کَلَه مَسجِدَه
بِاشِی اَیلَه جَقْ بِاشْ اَیاقْ کِه کُورْ حِکمَتی اُولْ کاهْ

دخی تو بلری اورمیش صحرا رمشیدر دخی یوز　　که برابدت الوب کلدی ایکی رکعت نماز صلا

بوکز جکدی باشنه خرقه سنک ایچنه اولا د　　که حتی وقت مغرب یقین اولدی ایت ای ادا

بر مله قلدی مغربی کنه اوتوردی مسجده　　باشین جکدی یکنه اول بریده ایلدی قعد

مکر کیم بزی اولکه خلیفه دعوت اتمشدی　　دخی جمله صوفیلری ایدردی دعوت کبری

بر مله صحبت اتمکجون که اتمشدی بزی دعو　　دخی محبت علمدن بر زحمت ایلیه ارای

اکا کتمک مراد اتدی که اول کشیده دیدوم　　که کل بیرمله کیده لوم خلیفه بکون مثنی

دیدی اولیکیدی اولزمان که بن وارم خلیفه　　که یوقدور حاجتم بنم خلیفه وارمحا

ولکن یا فرنداشیم بکا بر جوز بیجک کتور　　اسیجق لحیم ای ایدی بنم ای بن غدی

که بن کوکلمده اتدیم که کورمش که هله　　بنومله دعوته کتمز که بندن استر اوخیو یار

که مجونکی اجسک ای کشی بجون بنمله کتمزسک　　که کوکلمده اکا کوسدوم سوزین رد ایلدوم الا

که قلدی مسجد ایچنده که کتدی بر خلیفه یه　　رجوع اتدی که مسجده که کلدی اتدی استقا

که کوردیم بن او یکیدی و یوزکی او نوردی　　که بن بتدیم یرمه هم او یورردیم اتدم استرحی

که کوردوم حال رؤیامده جهان فخری محمدی　　یا ننده هم ابوبکر دخی بیله هم مرتضی

دخی عمر دخی عثمان دخی جمله اصحاب　　دخی جمله ولیلر هم دخی هم جمله انبیا

طاغنده هم خلیل الله صولنده هم کلیم الله　　که دوشمش اردینه جمله نبیلر ایدر استمشی

که بوزنکرکی بوروت بلک پیغمبرک جمله سی بیله　　که بو کزشو بیله کلورلر جهان نوری بحر مصطفی

که بن استقبال ایلدیم جهان فخری محمدی　　مبارک الینی اوپمک دیلدم اتدی استرداد

یوزین جویرکی اول بندنکه بغمدی بکا اصلا　　که بر دخی هجوم اتدم او یام الینی اول بیضا

بنه جویرکی یوزینی ملول ایدوب اول شاه　　که عقلیم کتدی باشمدن فنی قوردیم ایدوب حیا

دیدیم بن یارسول الله نجون یزدن جویرسک　　مبارک یوزیکی بزدن که بزدن اتدک استرداد

دیدی بکا سن ای کشی خجلق ایلدک بوکون　　که بردن برکشی سندن سؤال ایلدی بر جوز با

ای بکنمیوب سوزین ردا اتدک سن ای کشی　　ای اج قودیک ای کشی که کتدک دعوته مشیا

غضب سکا دیرای کشی دکلسک امتمدن سن　　که بن اوبغومدن اویاندیم که قورقدیم اتدم استبکی

که فی الحال قائم اولدوم بن بولام بو یکیدی بن　　تحری ایلدم بن هم برندندک کتمش اولمنی

که جعقدنیم زوقاغه فی الحال ارادیم بوز وقاغی　　بونی بولدوم هله کوجین جوق اتدم اکا تمنی

کرم قیل یا فتی ایلن سکا جوق اتدوم طعام　　دخی شوربا بشیردیم کتوره یم سکا فتی

که دیدی بکا اول یکیت یوری وار سن کت اشکه　　که سن بر عاصی کشی سن ترحم یوق ایمش اصلا

که تردیه بر فقیر بوله که بر شی استیه سندن　　که یوزدورت پیغمبر قنده بوله اول حاشا

بونی دیدی غائب اولدی که بر دخی کورمه مدی　　که خائب خاسر اولدوم بن که اولدوم فعلمه ندما

عجب الدکی نصیحت بو اخبارلردن ای کشی　　که هر ادمه حور بغمه فقیره ایله نکر بما

كه حتی ظهر یکی یوقله دخی قارنته آل ایله
دخی ثنای الله که براهمی ادیدت
مکر کیم کوجك اوله اول رضاسی اوله اول اسمه
دخی شرعه مخالف اسمی وضع ایتمه یرادمه
فیامتده عذاب اولور که اول اسمی قویانلر

كه كور شرعه مطابق سوز قولی قواعلا
جفا رمق غیری ایله لقبلر ایلمك وصفا
كه كسر اولیه خاطری بوجا ترزیر ایتمك استیما
كه اولدور رمضان اسمین دخی شعبان رجب اسما
دخی آنایه بابایه عذاب اولور محققا

بیان جراح اللسان من الکلام

كل ای لغویته مائل كه لغویات ایدن کلام
كه بن بلیرکوجك شیدیرو لکن خبری یوکدور
قبلیچ یاره سی اوکولور اوکونمز دیل یاره سی
کچه لرده بریکرسز اودکرده لقلق ایدرسز
کندیکزه فائده سی اولان سوزلره اجر سز
آخر یوم قیامنده سکا اولیحق عذابی

سوزیکی سن تحری كه خیر سوزیلکی کلام
تفکر ایت سوزك صوکن خیر می کور كه اول کلام
نه صلاح رسك دیلکی طوت سکا ایلر سك اخیر
طاکه رغیبته دخی كه هم لغویاته اجرام
كه شر لدن حظله نرسز اوروب سن بجام
بلیدك سن ای کشی قجار دك سن جمع ایتم
قولاق ویرکل بو اخباری بودور پس اصل کلام
واردیر اندن یوزیك اوایکی طولوم من الظلام

خبرده وارد اولدیکیم رسول الله بیور مشدر
كه واردیر انده یوزیك اوایکی طولوم من الظلام
كه هر اوبك آرالرکی كه آلتی یوزیك اوقدر
كه آلتی یوز

كه آلتیوز بیك اول دوشك دوشمشدر اولوایه
جقه هر بیرده شکردن یاپلمش دور لولو عقر بلر
كه اوچ دور لو یاپلمش لرلرك واره سك سن تمام
دخی قرق بیك یلده جقماز لجیسی انواع علی التمام
دیدیکی امتمدن بس بر بلوك طائفه کیرو بدخام
آتش دیر لرندن کیرو یوغازندن جیقه بدخام
دیلر بس ایدرديکوز كه لغویاتی جوف کلام
كه لعب ایله كه لهویله خیبت سوزلر ایدوب کلام
بخه دور لو قبیح سوزلر دخی سوزلر دیکزای شام
كه کلمدك باری بزکوجك ایکن اولیدیك اعلام
قنی بك کوچ ایمش بودرت دوبه مدك وبر الام

كه آلتیوز بیك اول دوشك دوشمشدر اولوایه
انواع جمله هم اودندن یقه لغوایده هم تمام
كه آلتیوز بیك یاپلمش دخی عقر بلر استیلام
كه اوچ دور لو یاپلمش لرلرك واره سك سن تمام
دخی قرق بیك یلده جقماز لجیسی انواع علی التمام
دیدیکی امتمدن بس بر بلوك طائفه کیرو بدخام
آتش دیر لرندن کیرو یوغازندن جیقه بدخام
دیلر بس ایدرديکوز كه لغویاتی جوف کلام
كه لعب ایله كه لهویله خیبت سوزلر ایدوب کلام
بخه دور لو قبیح سوزلر دخی سوزلر دیکزای شام
كه کلمدك باری بزکوجك ایکن اولیدیك اعلام
قنی بك کوچ ایمش بودرت دوبه مدك وبر الام

بیان اخلاق اللغویة فی کل ساعة

كل ای جمله کونین لغویاتله کجران سفاه
كه سوزلر سك اولور اوکونمز سوزکز لیله یلاه
كه لغویات ایدنلره رسول الله نه بیوردی

سفاهتدن نه کیرادلیکه ای سافی السفاه
دخی شتم غیظ لرله اولور هر سوزکزی اکراه
بیان ایده لوم اجلا اشبت جاندن اولوکماه

رِوايتدور انسدك هم كه برآدم وفات اندى
برآدم بخى اتديكى كه جنتلكدرور والله
ندر يكله رسول الله بوسزى سويله كشى
كه بلكى سويلشدور بوكه لغوتايدوس سفاه
كه خير سويله مشهدور بخى كل ايليوب اكا
بوشئ اندة اولوجغركه كير مز جنته والله
كرو اسوزكى انسدك رِوايتدور اولوب اكاه
كه يزدن برشى شهيد اولوبدور امة الشتاه
كه برنولدوقدرو اقرتندة بغمش كه برطاشى
مكر كيم اجلغندك اولدوقاتش ايتمز هرواه
بونوك والدة سى كلديوزينك طبرغن سلدى
ليكهنيا اى اوغلوم كرورسك جنته بالله
كه اولدوغ شهيد اى اوغلوم كه اولدوغ زمانه
سعادتلرسكا يرير ايلكرك جنته بى اشتباه
نه يورك بن رسول الله كه شول مسلم افضلدور
بوسوزك سويلمه عورت بوبلكى سويلدشاه
ابوسعيد خودريدك كلوبدر نقل صحيح بيله
انكجون منع ايدرلر دخول جنته بالله
كه داخل اولسه برآدم كروصحبة هم اول اكاه
رسول للهك اوكدة اشيندر كا اوشاه

كه جمله اعضا لرسويلر جغير يرينه ردكريم
كه نكرى بهرمندة ايتسون كه اول خير يله انقياد
كه يعنى خير سويله كل كه شردن اجتناب ايله
اكرسن خير سويلرسك سلامت بولورز بالله
كه مستقيم اولوسك سن كه يزده مطهر اولورز
والا اكرى اولورسك اولورز اكرى پيز بالله
كلور بعض رِوايتده كه آلتى شئ علامتدور
كه برآدمة بولنسه اوجاهل پيرصوكى همواه
برى يودوركه اول كشى غضبلانير سبب سزاو
سوكرا اولغيريه اكله صقنمز سوزنى اسفاه
طرپلور بتى ادمه دخى حيوانه سوكرا اولة
كه بوجمله علامتدور فرارايت بوندن اولة
ايكنجيسى يودور انك فائدة سز سوزلرسويلر
نه دنيايه نه لخرته كه يوق فائدة سى بالله
بوزه جمله علامتدور كه آندنده قرار ايله
لسكا فائدة اولميان سوزك سويلمه كل هركاه
اوچنجى سى بودور جهلك علامتلرندن اشيانك
كه ويرير مالنى اول آركه ناحق يرلره هركاه
كه تارة يقار مالك ويرير هوايه تونونه
كه كاه طنبوره كوجكه ويرير هر مالنى همواه
انوك دور نجسى يودورنه آشسه كه اول جاهل
يا يردنيايه اولسوك صقنمز سوزنى همى واه
بشنجى سى هر انسانك برابر سيلور اول ملعون
نه عالم بيلور اول جاهلى نه شيخ بيلور كه اول شقاوة
بوزه تعظيم ايلمز بولردن ثمز استحيا
دينه كلنى سويلرادبسزلك ايدر اسفاه
بونوك اكتجسى بلكى كه فرق ثمز اودشنى
دخى دشمانى يلمز تفكر ايلمز اسقاهم
نصيحت آشه بز عالم عدوا اولورسكا بالله
كه خوى سويلمكى بكا ديو بغض ايدر اول شقاوة

كل كشى نمازه دسه برعالم كورا نيلر
كه دورلو املغت سويلر كرو اعلله اولسفاه

كه بوجمله عالم تدورر كه بوفسقه علامتدور
كه بوكفر علامتدور شقاوت اشبدور سفاه

الهى دستكير اولغن جميع عالملرى هر آن
بوفاسقلر شرارندن كه حفظ ايله بزى آيشاه

كه لقمان حكيمك اصلى بر عبد حبشى ايدى
كه بر آدم قولى ايدكنه سويلر ايله استباه

كه مولاسى كا ديدى شو قولى بوغزله غيل
زياده ايو اتلدك كتور بكا يميم يا الله

بوغاز لرى اوقيونى كتورمى ديلينى كا
دخى يوره كنى انوك كتورم ويرمى اول كاه

كه بوندن صكره مولاسى كا بر دخى سويلدى
كه دنج ايت بر بنى دخى قيونك وار كه سن آيشاه

بكا كتور سن اى عبد كه خيث آتنى انوك
كه وار دى اول بوغزلادى بر بن دخى كه اولشباه

كتورمى كنه ديلينى بوره كيدوبله انوك
سؤل ايلدى غاسى بوحيكت ندور ايسياه

كه لقمان ديدى اى مولا بو اصلح اولور رسه
كه جمله آتدن اطيبدور دخى شفالى اشتياه

والا خبيث اولورسه بولر دكوتى اولميه
قويار قرنكه در تلرى هلاك ايده سنى والله

حكمانك برى ايدوكه مرة ديلى بجعدور
كه بر كز انى صوقارسه اولمز ياده سى بالله

الهى دائما بوندن عصمتده قيل مؤمنلرى
كه ملا يعنى سوزلردن حفظ ايله ايا آيشاه

بيان صابر فقير من عجز الحال

الا اى فاقر صابر صبر دن اتمه استخراج
توابندن فقير لغك بيان ايده سكا محتاج

عجزاتمه فقير لكه اوده برذورلو انعامدور
اكر بيلور ايسك انى كه دولتدور سكا محتاج

بلومسك فقير لره نظر احسان ايده الله
قولق ويرا ستماع ايله كه رفع ايت غصه محتاج

قيامتده تعالى الله خطاب عزت ايليه
تعذر ايده انلردن واره انلره انعراج

كلوبدور وضوء برسوز حسن بصرى بورشيدور
ديدى دركه رسول الله كه اولدور عالى وهاج

يارين يوم قيامتده فقير لره ديه الله
كه معذور اولله قول مرسزى قيلدى برتخت تاج

سزى دنياده خور قيلدى فقر وبر مدك وسعت
وليكن اى قولوم سكا اهانت يكل ايدى بر

رسول الله بيورمشدور بو دنياده ايكى قوللر
ديه اولذوالجلال الله ايرورسكا اى قولوم

سكا اطعام ايدى بر سكا اثواب ايدنلرى
دخى درجه يجعده ايكن خلق ارايه جمله روستلرى

انس حضرتى بيورمش خدا راضى اولله اندن
مكالمه ايدر بولر برى برينه سويله شيرين

كه يزدن جوق عملرى كه اغنيا لرك تحقيق
كه جمعدن اولور ثواب زكوة وبر اولور ثواب

بنی کبری بنا ایدر بنی مدره سکریبار
بنی تصدق ایدر لر فقرایه مساکینه
جهان فخری محمده برادر اندیلر ارسال
که سویله حاجتی کایچه منجر اولور یا رب
رسول الله کلدی اول که احوالی خبر ویردی
که وارسن انلره بزدن سلام ایله بولر بلسون
اولور لرسه اگر صابر عبادت اوزره هم بولر
که اول غنیا لر یوق که محروم دور بولر اندن
بری بودور که اول خصلت فقیر لر اغنیا لردن
بنی جنتده برکوشك وار دینه عرفه دیدیلر
که قرمزی یاقوتدندور انك بنا سی ای مؤمن
اگا مسلم هیچ کرمز والا کبره فقیر لر
فقیر مؤمن کبره اگا فقیر شهید کبره اگا
اوچ خصلته در لرهم فقیر ایلسه برتسبیح
فقیره اولقدر ثواب ویره اول لایزال الله

که اولتسبیحنه غنی اوندبك درهمی بیله
که یتشمز غنی فقیرك اول ثوابنه
کل امدی شکرایتای فقیر کمترك ایتشکولی خلقه
که غیری ایتدیکی محتاج اعما که بوکه وارقیاس ایله
وارامدی بزدن انلره سلام ایت بویله بلسون لر
رسول کری فقیر لریك بولاره ویردی نقل اندی
دیدیلر اصبیرز یا رب کجه فقریله عمر یور
حیاة قلوبیجنده که بر حدیث کلوبدور کیم
بلك امتی اصحابیم کدیتحقیق بر فقیر کسه
انی صاتون اله مسه انوك آقجه سی اولسه
انوك ثوابی نه مقدار اولور دیدی رسول الله
بوتك اجر ندن ارتقدور کدیتحقیق فقیر لر اجری
سنی بن سومیه بیدم ویر بر درهم استدولکی
که بن جمیع ایله مم اصلا که دنیا ایله لخرتی

بیان تناول الطعام عدم اعطاء الفقراء

که بزل ایشه مساکینه تصدق ایلیور هر عاج
فقیرك ذکرنك ثوابی جوق اولور یل ای محتاج
عبادتی وزره دائم اول که صبرك صوکیو محتاج
کیدرحزنی صدور کدن که شکرایت حالکه محتاج
که محزون اولسون انلر ویرجك انلره معراج
که مسرور اولدیلر جمله که حزنی اندیلر اخراج
که تما امتمه مزیز اصلا اولله لیم دائما برعاج
ابوهریره نقل اندی بیور کصاحب المعراج
که برشی مشتهی اولسه بوله مسه انی محتاج
اگا صبر ایلسه اول ارکه نفسی کثر ایدور محتاج
که دورت بك درهمی زنکین تصدق ایسه هب محتاج
تعالی الله دیه اگا که صبر ایت نفسك محتاج
که دنیاده ایدرلك نوقه یوقه اخرتده ازیدیوه
که دنیاده صفا ایدنلك که جنتده اولله اول

كل اى دور لو طعام ملرى فقود يب بشير زطباخ
كه اول بشير دكك شيدن كه ويرقوكشكه وير طباخ

نه جكر بشير رسك شى كه اندوه قوكشى حقى وار
كوزت قوكشى حقوقنى عذاب ايدر سكاقاچ

كه شمديكى زمان خلقى كوزتمز قوكشى حقنى
يديرير قور قديغنه هب ايلديرظالمه محتاج

دخى زنكين اولنلره يديرير دور لو طعام
فقيره اعتبار اتمز ابدا مساكين الدى اچاج

ضياق ايله فقيره كه بودنيا ده اى كشى
كه بوك دمنده بولنه عذابدن بوله سك افلاح

عيال الله دور نور افقرا قول للرى حقك
وكيل ايلدك حق سنى عيالى ايچون اى فتاح

كه انفاق ايلسك وكيل الربم عيال له ديدى
كل امدكطوت حقك امرين ايت اطعام انلره طباخ

كه نهى اتمكدن اغنيا لمله طعام يدرمكى
يديرن كشيله عذابا يدوبدور وعده اى طباخ

صفين ذى نهار ايازنكيس دخى شول شى اشله
اولدور بازاره وارديغنه الور سك فاكه قفاچ

كه اخفا ايله اتمكك التنده كنور او يكه
زيره قوكشك اوشغلرى كورور كحزن ايدر آقاچ

دخى كورور فقرا لرنظر لرى قالور اندن
اولور مكروه سكا تمك كه مظور اولنى قاچ

انى كوسترمه كسيله كنور كزلوجه او يكه
كراهتدن اوله عارى اوله فاكه اول تفاچ

يكى جقمش ميش ايسه اوشاغك اينه ويرمه
جقارمه انى طشريه يديرا وكدن تفاچ

كورور قوكشك اوشغلرى نظر لرى قالور اندن
اتا سينه باباسينه وارديكا ايدر صراچ

كه يكى قاردز اولميه انى المغه قوكشولر
سكا بدعا ايدر انلرى قلولرى اولوب اچاچ

ويا انلره ويركل اوغشدن قوالهدن
بولور سك اجر عظما لر كرور سك جنته سباچ

بوتى بويله ذكر اتدى جهان فخرى محمد يل
كه يازدى حبوة القلوب محدث ايلدى صراچ

كه بر حديث دخى يازدى كه راوى حضرت انس
نه يور دى رسول الله قولاغك اينه بوكه سماچ

كه تحقيق يكا شول كسه كنور مشدور انما
كه قوكشى سى اچ اوله ده اوله كندى كر شباچ

انوك اچ ايدوكن يله انى طيور ميه اكله
دكلدور امتم بنم دكلدور مسلمان ايضاچ

كه بر حديث دخى يازدى حبوة القلوب اينده
كه راوى حضرت جابر بيان ايلدى كر شرچ

نه يور دى رسول الله بر اده كندى طوق اوسه
انوك قوكشى سى اچ اوسه انى ايلسه اشباچ

يارين يوم قيامنده دبوانه كتوره حق
يديرك شوكه زقومدن يدوره لر اكا قباچ

سيه جون زقوم اغاجندن بوغازنه وار يغر
بوغازنده قرار ايده يوده كميه بالايحاچ

بوكور تلان ديكنى كبى كجه بوغازنده سراچ
قجان اغزنه ايجق يوقه اغزين ايده اخراچ

دوكه اياغى ايله قى ايده اكا مخراچ
بيه زقوم ايله صريغ يقه بيريان كبى قوچ

كه توسيع قلر المى سن بولارك رزقنى قاچ
كه محتاج امه اغنيا قبوسنه سن اى قتاچ

بوكره سن دستكير اولمغ سن قولاى اله | يسيره قيل بولرك سن جمله اشلرين اى فتاح

بيان عاشق جمال الله وكثير ذكر الله

الا اى عاشق رحمان ارارسك رضاء رحمان | طوته كور امرينى انوك بوله روئيتى سبحان

خدا امر ايلدى سكا عبادت ايله درد بكا | بخى ايلك ايده كور انا سنه آتا يه انسان

كه يبر اجمله مؤمنه خطاب عزت ايلدى | بكا عابد اولوك انجق بكا شرك قوشمه هرزه

كه خلق اندين سيرى انجق عبادت ايچون اى انسان | بنى بيرلك طوتوك امريم عبادت ايده بيرآلان

كه سيردن بن مراد اتمم ردفه ويرسيرهم بكا | اكر طوتمازسكز امريم قلم حسرتنده كل آن

بخى ايلكده اوله سيرانكره اتا كيره | اوله سيرانكره خدام رضا بولنده دوى انسان

بولرسيرك يانكزده كه اختيار اولور لره | بريا خود ايكيسيده انكره ايده سيرحسان

بولنكره بخى اوف دهك كريه سوزلرى سويلك | بخى ليت ايله سويلك جمع قوله سيرهرآن

بخى ذليل لك فادين بولسن ايچون دونسن | زياده مشفق اولوك سيرانكره ايده احسان

كه بيرعبد ذليل كبى اولوك بولرجنا بنده | نته كيم شول كوله كبى دوكردى غاسيه هرآن

بخى كه بولرايچون دعا ايدك هم اللهم | بخى يارب بولرك صوجين عفو ايله يارحمان

بولاده ايلك آمرسك بولاك بلايى دنياده | اخرته ده بولور سك كوروسك شدت عذاب

لطفوزاى كنوره سنى اناك قارنده اى كشى | ايكى يلده درزنده هم ظهرنده كوروب انسان

دركده يويله جيفك قبولكدن يويله بولماك | مماسيندك امك سودين خدا اندن قورقماك اى خيران

بخه كونلر باباك دخى جا ايشر كنور سنى | يديرير ايجرير سكا اونوتدكى بونى اى جان

بولايكرى اونوتديك بولاردك خدمتين آنك | قائل اولمزخدا بالله ويرير خرنى حق سكا ايمان

بولريك حقنى قضا ايده مزسك سن اى كشى | بخى حتى يدى كره كعبه ايله سك اى انسان

سنوك دنيا و اخرتك دخى معمورهم اولور | خير دعالرندن دور بخى قدرى بيل اى جوان

بولرسكا نفس ايسه كرك خير كرك شر بيل | نجاة بولمك هلاك اولوك صقين اختمه اى جوان

كه اوح كسنك البته دعالرى اولور مقبول | كه رد اتمز خدا بالله اجابت ايله اولر حنان

برى انا بابا ديرسيل برى عمده اوستاده | برى مظلوم درورانوك ايدرسه ظالمه هر آن

زمان اولر ايجنده كه بركيدوار ايدك يوم | انا سبين دائم ظهرنده كوروركه اول جوان

انا سبى برعا اندى نه يرده اول نه خور كوكده | همان بين السما والارض اوله سيرى اغول هرآن

مكر بركون كه اول يكيت كزر قاشنده كزردى | كه يرمرمر حجر دكزاوزه رنده كزار ايمان

كه كلدطاش كنارينه ايكى شاق اولدى حجر | انوك ايجنه كريم دركه اول يكيدى اى خوان

قاوشدكنه اول حجر ايجنده قلديم اى كشى | دكر يوزنده كزدم زين نه يرده يم نه خود سما

خدا خلق ايدك اول طاش ايجنده برشجر ركله | لجقد يغم زمان اندن بيرد تمشى اى اخوان

بخى اندن بيارم زين طيوب نجله دوكنم تمشر | فجان اجقسيه فركنه بيده اولور كنه اى جان

دخی خلق ایلدک خلاق کنه اول طاشك ایچنده
یحیی برصو ویرمز یکا عقلم ایله جولان

که بر چشمه کبی اول شادیروان کبی بودم
قجان حاجت اولمه جغز بوداریم ایله اولدوران

دخی ابدست ایرمم بن دخی ایرمم اندن بن
کنه بودورمم انی بن کسلمز ایلمز روان

اوصوغا یندم کلتلودوز صناصك ماهیجنده
بوحکمنه نظر ایله عبادت ایله کل ان

که کونوك طوغدوغین ندن بیلورسك ای سائل
دخی ندن بیلوك اندیکین بونوك ایچنده سن ای جان

خبر ویرکه اول یکی قجان وقی صباح اولسه
که اندن بیلورم کونك غروب اندیکی هان

که بوندن معلوم اولدیکی انا انا دعالری
کرك دنیا کرك اخرت ایدر قبول خدا اینان

بیان بر الوالدین قوله تعالی وبالوالدین احسانا

الا ایها الوالد که ایله والدینه احسان
تحری ایت رضا لرین اکر استرسك جنان

که زیرا منجری موجود بیورمشدور حدیثده
جنان انا ابا یا ایا قلری آلنده دور اینان

اکر دنیاده اخرتله بولمرا تدبسه ایتجار
همان سکا کرك اولان ایده سك دعا یا لقراد

تصدقات ایت فقرایه بولمره ویر ثوابنی
بوده احسان اندور انلره که منتفع اولورلر جان

که زیرا وارد اولمشدور ایی غلاده راویدور
که کوردوم حال رؤیامده بر مقبره ده که یانده

خروج ایتمش قبرلرندن اوستنه
که کوردوم او کلرنده وارکه نوردن طبق ای جان

ایچنده دورلو اطعمه یوب ایچوب بولرجمله
صفا کرایدیورلر دخی داخنده هب اینان

که بونلرك اراسنده که کوردوم برکشی محزون
یمز ایچمز قساوتده قرانلغده اولور ای جان

دیدم اولیکیده اندن بحزون محزونسین ای کشی
اولوکده یوق طباق سنوك یمك ایچمك سن ای خوان

دیدی بونلرك اردنده بولادك قلدك اولادی
دخی محب صادق قلری که قلدهب ذوی الاحسان

بنم برفاسق اولادم وارایدی بنم اردمده
بتمیحون هیچ دعا ایتمز بتمیحون ایلمز احسان

انکجون ازغم یوقدور دخی ظلمنده قالدم بن
که قوکشولر اراسنده مجهل اولدوم بن ای خوان

بوکز اویقودن اویاندم جاغیردم اوغلوم اینك
خبر ویردیم بابا سنی حالنی ایلدم بیان

اول اوغلان توبه ایلدیجمع جمله کناهنه
که شمدی نصکره برخی حقه اولمیم عصیان

بس اندن نصکره مشغول اولدی عبادته طاعته
بابا سن چون دعا اندیکجون ایلدی احسان

برزمندن مرور اندیکینه کوردوم اول یکیدی
که هب اهل مقبره خروج ایتمش علی الایقان

اول محروم کشیی کوردوم انك وکفنده برنور وار
فنی جوق ضوء وار انوك صفا شمس یدر لمعان

انك نوری قصور ندن که بشقات دخی ارتقور
دیدی یا ابتی قلاده جزاك الله بالاحسان

بنی قورتاردك انشدلمجا اندن قورتاردك
که جیرانم اراسنده عزیز اولدوم شکر الله

عجب بوقصه دن حصه سن الدکی یا مغرور
فنی اناك بابا ك سنوك بولادی ایله نسیان

قرانلق دنیاده اولمال سکا ترك اندیکی
هم ایرلره صرف اندك نوتدك یا ایتمه الان

بیوردی حضرت عمر که برجمعه کجه سی بن
که کوردیم حالی رؤیامده قیامتی فوتمش ای خوان

ندكلو اوارسله موكه بعثا اولمش قبورندن
يوديجر بولر جمله دخى ذوق صفا لرده
بونك اوكنده بوق طعام يمز اجمز قساوتده
نجوك قوكشولره وارمك بولرلك نجون ايلدى
ديدى كاكه اول يكت كه يا مؤمنلر عامرى
بولارك قلبلرى ارتدن خصملرى قريبلرى
قبول ايدرتعالله بولرلك ويرديكى شئ
اى برلر ايجر بونلر ايدرلر دخى استمتاع
بنى دعا ايدن بكا بو مبارك يجه لرده
بنم ايجون واردى برخاتونم آلديم ايدى آنى
اوده بنى اونوتدى هيچ كه هم خاطرينه كلم
ديدى عمر بو يكيده ندير عوره تكك آدى
عمر اوقودله اوياندى طلب قلدى كه واهله
آرايى بولدى عوره لى خيبر ويرديلر آرتدن كيم
جفار ديسم قوشا غنى ايلدى ويردى عمره

كه هر برينوك اولنه كه دوشمش اطعمه اولر
بوكز كوردوم كه برياك باشين اكمش قتى تحرار
بونك يانته واردم بن ديدم كاكانه حالدور
يمك ايجمك يورك قارمغبروه بكا اى شبان
كه معلوم اولمه سكا كه ايده يم حالمى بيان
ويرير بونلر فقرايه تصدق قلر ايدى احسان
كلور بولوز بولارى اول اولشدير برانى احسان
بنم قالمدى هيچ كسنم بنم جون ايليه احسان
دخى اوقاف فاضله كا بنى ذوى الاحسان
اوقالدى بنم آرتمدن كه يوقدور غير هيچ ويرانه
انكجون قساوتدعم اچنده بن اى سلطان
ديديكيم اسم واهله فلان محمالده
كه قندوراوى انوك سوك ايلدى سلطان
دوشنجه اغلدى عورت بكا آتدى براز زمان
ديديكيم يا عمر بونى وارسيع ايله فى البلدان

انك اقه سنى حمله تصدق ايت فقرايه
كه وارد فوشاغى خصائدك انك اقه سنى حمله
اوجبى كيجه كوردوم بن كه رؤيامده يكيدى
باشنده تاجى جنت وار كولره ركك كلدى يانمه
سنيده حق قيله مسرور فرحده اوله سك دائم
سنى ايصال ايده الله نعيم جنته ايشاهم
عجب بوقصه دن خصه سن الدكى آيا مؤمن
كه ياز ركه تفسير تيسير بوايانى ايدوب تفسير
بوايانك نزولنى بيان اندى على الاجمال
مكر وار ايدى بريكت كه بر اناسى وار ايدى
حضوريله ايدوك اناسى دينه نك اوستنده
كه بر جوهر الوب كلدى اوكيده ندر دكله
كل ازبها ايله يله سكا جوهرى ويريم ند
ديديكت اناسم وار ديرديمك اوزره كه قاچدم
كه اول ملعون كنه اول يكيده ايلدى ابرام

بغى سلديم ثوابنى كه اول زوجيه بل سلطان
كه اتفاق ايلدى حمله فقيره ايلدى احسان
بوكر صرتنه اق كيمش فوشاق فوشمش اول شكران
ديدى بكا كه يا عمر اوله سك دائما قرحان
تته كيم بنى جفا ردك قساوتدن سن اى سلطان
بوله سك حور غلمانى ويرمق رضوانه رضوان
كه ايت والدينكه احسان بوله سك جنت احسان
بيان ايلدى احمالا اولوب مؤمنلره تيسير
كه بوندن خصه متداول سن ندير اولخا لو تدبير
كه بك سوردى اناسى دزنده ايليوب تعرض
بوكز شيطان بونى كوردى حسد قلدى ايده تحذير
كه يا يكت شو جوهرى سكا بيع ايده يم تقصير
كه فاتق كتوردى بها سنى ويرمز ديرسكا شرار
كه المام جوهرى وار كت اناسى ايليم تحقير
سوزيم دكله كل آل شونى سوزنه ايله تنذير

كه اون بك دزهم ايدك جوهري آل سن ايكون

كيمه ديدكا بكي كه بن قلقم يرمدن دير

كيمه ديدكا شيطان ويرديم الكي بدهمه ير

كه والحاصل ديديكي كه واركث فائدكمز

كه ويرمم انامك حاطرين دنيا قدر مالمه

كه مأيوس اولدي اولشبهان كه وارك كيمه ير

مكر كيم حضرت موسى زمانينده ايدي بواثر

كه سويله قومكه موسى بولمز برقربان آشولمز

اينك اوله صغير اوله اني ذبح ايدن لر قومك

حقك امر اتديكي كبي كه برايتك بولمدي

كه الديلر يوايتكي درسي طولوسي مقدار

كه طوندير لر حقك امرين بوغازلديلر ايتكي

ولكن بوندك اولديكي كه اويكث انا سنه

انايه بابايه ايلك ايدنلر بولديلر دولت

كه جوق فائده قلورسكا سوزمي ايله تكسير

زيرا دزمده انلم وار ديرلر اويامم اوبغودن ايجير

كل آل وارا لكي ويرسوزمي ايله تكسير

انامي راحتيندن بن كه زره ايلمم تقصير

كه فائده قلديرجوهر الامرلي ايدم شوير

كه وسوسه ايده مديكث اندي اني تحقير

خدا موسيه وحي اتدكه ايله قومكه تحذير

كه اويله اوله اولقربان اكا هيچ اولميه تأثير

كه امر اتدم بولاره بن سن ايله انلر تخيير

والا اول يكيدك اينكي بولمدي في التأخير

يكدره ويرديلر انلر درسي طولوسي تقدير

حقك امرين يرين بولدك امرده اولمك تحقير

كه ايلك اندكلرندن حق كه اتدي لولين تكثير

كه آخرت دولتي بولمك حوجه سنه ايدك تدبير

الاى طالب تحقيق محمد دن ايت استشفاع

نجاة بولمدن اولورسكا اري اني ايت استشفاع

قمودرنلره درمانديرقومرضاندن لره شفا

قومغمومه شافيدوقوعاصيه دورشفاع

نه دكلوار ايسه محتاج بزه حاجتلري اندن

ندكلوار ايسه مذنب ايدر اولخود آن اشتفاع

كه اولدورعالمه رحمت كه اولدورتحكاتا

ندكلوار ايسه عالم بولمكجون انكحق ابداع

بولمك حرمتنه اى كون ايدرعالمده هردوران

بولمك حرمتنه عاصى كزرعالمده بى اوجاع

بولمك حرمتنه كافويرايجر دنياده كزر

بولمك حرمتنه باران نزول ايدبيزرزراع

كل امتدحق رضاسنى تحرى ايلين عباد

صلوات ويرلر كه ايت سنتنه اتباع

اگر امتك ايسك كاطوتله كور سنتين جمله

صلوة ايله كجه كوندوز سوزنه ايت سن اتباع

اگر امتك اوله مزسك شفاعتن بولمزسك

جمايلين همم كورمزسك اولورسك ستار ضياع

خدا كا صلوة اتدى دخى ملكلره بيله

صلوة ايدك رسولمه ايدك سنتنه اتباع

دخى مؤمنلره حق صلوة ايله كه امر اتدى

كل امتدك بويله اوليحق ايده لوم امرنه اتباع

نه يورديك حبيب الله كه هركيم كوندره بشيوز كره

بنيم اوزه ديمه صلوة ايدوب ايلسه استشفاع

ايدر كورمه دنياده كه هيچ كورمه يه لحيانه

كه يوخسول اولمز كده اندن ابدباى اوله بى ارتجاع

دخى بيوردى بيغمبر كه برملك يراتدى حق

كه ايكى قناديله واراتوب بوسوزه ايت قولاسماع

قناديكى برى مغربه يتيشير برى مشرقه

معظم خلق ايدوب جشتم ايلدى صفاع

قَانْ بِنَمْ اوزه رعمه كه بِرْكشي صلوة آتشه
كه عرش آتشده نوردن بِرْدكر خلق ايكدي الله
بوكزاولطشريه جفا زده سلكيزكرواير كزر
ايترهر بريوكوندهم كه برطمله ايترير
اوفرشته ايدن تسبيح كه تا قيامته دكين
رواينده كلوبدوكيم اي نفل اندي برنفار
حسن بصريه ديكاول كه ياشيخم بني دكله
وفات اندي ديكرمكيم كوره بركزدوشمه بن
اولدعانك حرمتنه كه كوره يم قبمي بن
حسن بصري ديكا بكي اوكره يم سكا
اولعورت قبمي كوردي كيوردمش كرقه قطراز
دخي اوندن بوغاغولر ايقلر بنه اوردمشلر
اويانكاويقودن عورت كه كندي سرعتله اولد
حسن بصريه بوني ديكه محزون اولوب اغلدي
مكر بركونه كنه اولقزدوشنه كبر كسنك

نه اشلر اول فرشته يل قلاق ويرير كه اول سبع
كه اول ملك كله كراول دكيزه اصلا ديكين
كه سلكيني وبجك هم كه قطر كرايدن ايجاغ
اوطمله دن يراديرحق كه يرملك ايدن اقناغ
توابني بغشلر لرصلواته ويرنه اجماع
حسن بصريه برعورت كلوب وفات ايتمش قالمار
بنم برقزجغازم وار ايدي غايت زي جمال
بكاده يرنغا اوكرت اوقويام اني في الليال
يرازجك سوينه انتيم كرم قيل ايلمه اهمال
اكا يرنغا اوكرندي اوقويدي يانده في الليال
بوغازينه كجرمشلر سلاسل ايله رحمي اغلال
بوهيئتده كروب قبرين دوشنده قبي بك بد حال
حسن بصريه وارکي اول خبر ويرمش قوم عورتلر
كه بوندن صكره يرقاچ كون مرور اندكده بو الجوال
بوكز بوقرجنان ايجنده نعمده حسن حال

كه عنبر دن كبر وابرتحت كه اوستنه اولوب يرتاج
حسن بصري ديكا بلديم سكا كه ذي جمال
كه يا شيخي بني بلسن كه بن شول عورتك قبنم
اولورم سكا ديدي ايدي پك يلوارور بحوال
حسن بصري ديدكا كه ياقرنيم بو اكرامه
بو اكرامه ندن ايردك ديوويرديزي سن احوال
بيان ايدوب ديدكا اول قزكه ياشيخم اشيتمدن
كه يرمقبره ده بشيوزكشي ايدك اشيت احوال
حالمز مشكل ايدي بك عذابدن اولوب ايتمكار
كه يركون اوزه ريمزدن كه بزكسه مرور اتدي
كه يركز صلوات ويردي محمد اروحنه في النار
اني كوردوم كه يرنادي ندا ايدوب ديدكا قول
كه قوللروم اوزدنكه عذابي رفع ايدك في النار
حبيبم حرمتنه بن بغشلديم قوم الجوال
بوكز بزي بومقامه كتورو ب اندي كراد النار

بيان ملك صلصائك صلوة شريفك يعمر حمزه تبشيري

كنه اولشاه كونين بيان ايدوب تبشير
اني نقل ايلدي على كه ياز مشدور بوذي تسير
نه بيورمش رسول الله خداخلق اندي برملك
توكل قلدي قبر عمه بكا سوز كراير دتخير

ایا قدری یدی قادیر ایله آتیندہ اولوب تغییر
طوتا ردی مشیر فہ جملہ ایدر کہ عالمی تویر
بوحکمنہ نظر ایلہ بویرمری ایلہ کہ تکفیر
قبر اغزندہ اول ملک بکانی الحال ایدوب تبشیر
سکا بر کر صلوۃ اندی سنی تعظیم ایدوب تبشیر
دخی یازار لر اول کشی ایچون یکرمی یك اجیر
دخی کوتر کنارندہ دیکر یکرمی یك اجیر
کہ علیون مقامندہ بوحا لدوریوق کا نظیر
بنم قبرم ایچندہ اول وضع اولنور ای سیار
ترازو قاتینہ وارم ایدہ اول کاغدی تظہیر
بوکشیك عملنی ایوطارت ایلہ تقصیر
جفا رم اول کاغد بن قویم ترازویہ ای پیر
ثوابنی اغر کتورکا ہنی ایدوب تقصیر
اغر کتورہ میزانده نجاۃ بولہ من التذویر
دہ معراج لیجہ سی کور دوم کہ پر ملك ایدوب

ایدنده دیدی صلصالی کہ انوك یا شی عرشدہ دور
انوك اوج قنادی وار دوکر برین لجا ایدر
برین قبرم اوزرینہ دوشمشدیر قنادینك
فجاءہ یر قول بکا بر کر صلوات و برسلہ خالصا
بکا در یا رسول اللہ فلان ابن فلان اوغلی
یزار لر المسك ازفر دن کاغد اوزہ رینہ انی
دخی بویازار تعالی اللہ یکرمی یك کناہنی
دخی یکرمی یك درجہ کرو یرتعالی اللہ
مهر لر لر اوکاغدہ ملکلر مسك ازفر لہ
فجان کیم قوبسہ قیامت میزان قور لدیغی زمان
کہ سویلر ام عمل طارطان ملکہ ای ملك یمینك
کہ زیرا بوکشیك وار بنم قاتمدہ کہ اماتی
کنہ نیاز ایدرم اللهه کہ یارب بوقولکك
کہ ویرد یکی صلواتی شریفك حرمتنہ حق
کنہ سلطان کونین لسان ایلہ ایدوب اخبار

یوزی اوزرینہ دوشمش قادری طاغلمش هب
ایندیم جبرائیله بن یوقہ ملکدیرای جبریل
تہ سبب اولدی ای اخی هلاك ایله دیو الله
بوقومہ کوندردی هلاك ایله دیو الله
بوقومی اول اسیر کدی هلاك ایله ایوب شفقت
انلر جوبکی خشیم اندکہ رد ایلدی برکاهدك
اولوب قرق اوبله جیکری اخی ایکی باره
قبول اولمیه می عجب بونوك توبه سی درکا قد
اوعتابر ندکلدکہ بلسن یا جبیلم در
دخی مرضا لرم صاغلق و برمك اسنه سم بن ای
انك توبه سی اولدوركہ سکا اوندکر صلوۃ
کہ اولکی مرتبه بی بولدك اول ملك تحقیق
بوکر یقدیم اوملکه کہ یتمش یك یوزی وار در
کہ هر بوزنده یتمش یك غر خلق ایلدك جبار
کہ هر غزنده خلق اندکہ یتمش یك قدر اسیار
کہ هر تسبیحه بر ملك خلق ایلیه تحقیق

تغیر اولمش اوصاف صورتلر اولمش اعتزاز
دیدیلکیم یا رسول اللہ مقربدنه ایدك اخبار
دیدی جبرائیل ای اخی ایدم اصلین سکا اخبار
بوقومه وار دیوانما بر از شفقت ایدوب اجبار
حقك امرندہ اندك اول مسابر محله از ای یار
کہ دوزت یك سندہ بر بوم دوزیل ای
بن اندہ عجبا توبه ایدوب اسنه بو استغفار
کہ توبه ایلسون حقه قبول ایده غنی جبار
مریضه شفا بولنهم دخی بن اولمشم غفار
طیبیك قا بوسنه کوندردم بن ایده دخی احضار
انك صنوحوبی عفو ایدم کنه اولبوله اقتدار
صلوات حرمتنه حق و برو بدوزقوه قهار
کہ هر بوزنده یتمش یك غر خلق ایلدك جبار
کہ هر لیله ذکر ایدرکہ یتمش یك قدر اکار
کہ هر ملك قیامتده دکن ذکر ایده استغفار

بغشلر لرثوابنی بنم امتمه آنلر — که شول امتدورور آنلر بکا صلوات ایده مهرات
آشدیکی بو اخباری نلر احسان ایده الله — انه لطف ایده قولرینه یخی اولقادر غفار
الهی سن حبیبکی شفیع ایله بزه شول کون — که اولدورغه مسترتده نجات ایت سن بزی نارلر
صلوة اولسون سکا دائم من الاول الی الاخر — یخی اولسون سلام اکا که خلق اولنجه استتار

بیان غفلت ذکر الله ایدنلرك بیانی

الای مؤمن غافل کوزوك ایت اویقودن ایقاظ — اویاکل نوم غفلتدن اجل یرکون ایدر ایقاظ
که ذکر ایت یوجه مولابی بزمه ذکردیلکدن — که ذکر ایدر سك الله‌می بولور سك رویتی فیاظ
که سن انسان اولمه سکا دیل وبره آلوه — ایق وبره قولق وبره یخی کوزوبره اول حفاظ
خدایی ذکر ایدنلر اشلر اغجلرهم دخی قوشلر — که هر شئی دللی دیلنجه اوقورلر تلری هر شخاص
بونعمتلری فکر ایدوب بجولون ذکر ایتمك الله‌می — بولر حقك طوتمك حقك امرین اولنلر حفظ
ندر اول ذوالجلال الله خطاب ایدوب حبیبنه — اطاعت ایتمه یا احمد که غافللردن ایت اعراظ
بزی ذکر ایتمیان غافل اولانلردن قچه کور سن — بولر فراز ایدوب حقدن بولره یقمه ایت اعراظ
بولر جون اولنلر الذین اولوبدورجمله کافرین — بولاری برخمتمه قویارم زنهار دیر احفاظ
بولر صو استغفار ایدر دیر یکزبولنلر برصو — اوصو یوزلرینه یقارین وارنجه ایلیه شوظ
دوکه یوزلرینك دریسی برلره هم اوصو — قچان اغزنه وارنجه دوکه قارتنه هب شوظ

که اوصو برکوتی صودیر خراب ایدر جهانی اول — خدا حفظ ایده ذاکرلری اولدورا حفظ الحفاظ
ندر الله ایتمیت انی ذاکریولنیه ویرجانی — دیلکدن قومه سبحانی اودیریل احفظ الحفاظ
نه در الله قولاق طوت سن هوامه ویرمه ایامی — کچه کوندوز اوسبحانی دیلکده ایله ایتمه حفاظ
بك ایی برایق اوزره کلوبن هم صقلدقده — کوتش برمیل قدر یقین کلوب یوقدور بوکا خواظ
اومحلده انی خلاص ایده ویرمه کا نعمت — که ایلدری یقه کوتش ویرمه بونلره بن خلاص
اکر قولدریم بنی قعودده ذکر ایدر ساکز — که بنده ذکر ایده سزی که شول کونده که هر شخاص
جمع انبیا اولیا الرجوکه لردیزلری اوزره — که ساقی عرشه یاپشه دیه یارب ویرخلاص
که سندن غیری شئی استمزیز الا نفسهموز — که سن قورتارزیزی یارب نجات ویرایلیکه خلاص
که بنده ذکرم ایده سزی که اول شدتده قولرم — سزی قورتارم اولکونده عذابدن ایده استخلاص
یاترکن ذکر ایدر سکوزبنی هم یاانکز اوزره — که بنده ذکر ایده سزی قبره اولامزی حفاظ
جمیع دوستلر خصملری سزی قبره قوقدقده — یاانکز اوزره یاتوبن یاانکز قاله هم شخاص
اول کونده بنده ذکر ایده سزی قبره قولرم — کناهلریکزی عفو ایده ویرم وحشتدن استخلاص
ایلتم سزی جنته که جنتده اوله سزیز — که یولداش اوله حورلر دخی غلمان ویرحفاظ

بیان امر بالمعروف ونهی عن المنکر ایدنلر

کل تکر الهیدن خبردار اولمیان انسان — که ذکر ایت یوجه مولابی که اولدور دنکره

اگر حق سورسك سن دلكدن هيچ قومه اني
الى سوزدبولورلى قودرتلرينه درزمان

اگر عاشق ايسك كاكوزت امر يني هر يرده
قورى لاف ايله سويلمه قرودعوا كل ايمان

كه كندوبي سونلره نلر احسان ايدر دكله
كه سوميان هلاك اولدك عذابده قلدي الهي

نه ندا ولنكري ارسلان كه اولدور حضرت علي
روايت ايلدي اول نكري حبيبنه ايدوب خطاب

نه يورك رسول الله كه عرش اكتيده يازمش
يراندي خالق الاشيا يراتمكا خالق لا شيا

كه ياقوندة يازدك اول اغاجي ذو الجلال الله
انوك بولدك قلري عرشه اولوبدور متصل هر

كوكي تابيعه فات يزده اولوبدور ايلكلم تصديق
بونك كبي يازمغ دخي خلق ايتمك اول حنان

كه يركشي دسه بنركز كه لا اله الا الله
كه تحريك ايده اول اغاج كه دير ترطوبتهر ان

دخي عرشده تحريك ايدر اولزمان ديدك اول حمان
كه هيچ طورمازدهمان دير ازخطاب ايدر بوكا

كه ياعرشله يا شجر اولوك ساكن تحركدن
بوجود تحريك ايدر سيكوندي بوخطاب ايدر حنان

بولدر عرش الله سويلر نجه ساكن اولالات
فلامر قولك سني ذكر ايلدك توحيد ايدر حنان

سن اني مغفرت ايدوب صوندك نجه ينجه
كه اولدم ساكن اي بارى كه سن ايتدك عفو مغفرت

بوكز خطاب ايدر الله كه يا ملك كريم جمله
اولوك شاهد بولكون سزلر ايدم بن عفو له غفران

اوقولوم بني ذكر ايتدك ايدوب توحيد ذكر ايتدك
بيان اتوك جمله كناهين كه ايتدم عفو له غفران

كه بولدن صكره عرش ساكن اولورهم اول اغاج
كل امدك ذكر ايتماكه اولدور صاحب الغفران

ابو سعيد خدريدن روايت شويله كلمشدور
تدن ايكله رسول الله قولاق طوت بوسوزه هران

كه بزكون حضرت موسى ديدكه الهه يا ربي
بكا بر لسنه اوكرديكم انكله ذكر ايدم هران

بيورمش الجلال ان الله كه يا موسى شو ذكري بي
كه لا اله الا الله بوني ذكر ايله هر زمان

ديدكه موسى كه يا رب بوني هر كسكي ذكر ايدر
كه بولدن غيري بر ذكر دخي اوكردي هران

دخي بر ذكر اوكره مكه اندن اولو اولميه
قتي بوك ذكر اولا تطيري اولميه سبحان

ديدكه يا موسى سن بلكيم كه لا اله الا الله
اوبر كلمدور بلكم اني سن اتمدك عرفان

يدي قات كوكلري دخي يدي قات يرلري كله
تراز واكوزنه قونسه كه طارتمق استسك ميزان

بوجمله يرلري هم كوكلري قوسك بر كفه
قوسك بوذكري بر كفه سنه وزن اتمكه ميزان

اغر كله بوني ثوابي يرلردن وكوكلردن
كه تصديق ايلكلم بوني كه كلسون قلبكه ايمان

روايت ايلدك انس رسول فخر جهاندن
نه بيورمش رسول الله كه اولو الفضل والاحسان

يرادم ذكر ايدر حق كه لا اله الا الله
بوركدن جان كولكدن دخي شوقله اولو انسان

دخي حرفي مدايله دخي هم حسن صوتيله
دخي خلوص ايله ديوب بر ياسر سمعه اوجان

انوك دورت بك كناهمي خدا عفو ايليه جمله
سيله هر يدفتر دن حق كدياك اولمه من العصيان

ديدلر يا رسول الله يوق ايسه انده دورت بك زيان
نه بيورمش رسول الله اكر كندنده يوغيسه

آنا سيتوك بيا سنوك كناهين عفو ايده غفران

دخی عفو ایلیه الله خصیمنك قرینیك	دخی هم قوشولرینك خدا عفو ایلیه عمار

بیان حضور قلبله الله ه عاشق اولنلر

الا ای عاشق مولی سکا عشقدن ایدم ایجاث	اگر سوه ریسك حق قل انك ذکرن التماس
که عاشقلر لسانندن که کتمز معشوقه دایم	کجه کوندوز حیا لیندن کزرهم ایلر التماس
که عاشق معشوقك وصفین که ذکر ایدر دائما	شورور وصفی یتم معشوقك یوقدور کا بداس
یورکدن درد له سویلر محبتیله ذکر ایدر	کورندن قانلی یاش جیقر ایدر معشوقین التماس
کل امیدی ذکرایت الهی انجکون دوکه سین یا شکر	انجکون ویرمکو جانه باشی ایلرسك التماس
سنك برکه ذکرکدن اوتوری حق نکر ویره	ندن قورتاره حق سنی ایدم بریرسکا ایجاس
که عاص عمر ایدوردی رسول الله بیورمشدر	که بر قولی قیامتده کتوره لر مع الاطراس
انوك اعمال دفتری جیقه طغسان طغوز جمله	که هر بر ینوك اوزینلغی مدکا بصری التماس
دخی هر بر ینوك ایکی طولو جمله کناه ایله	تراز وقاتنه کتوره لر کورسه سین ای ناس
که بر کفه سنه وضع ایده لر دفتری جمله	اغر کله کناهلری ناره فرمان اوله اوناس
بو کر طرنق قدر بتی جیقه انلرك ایجندن	کورنه لر انده یازمشکه بر کوزل یاره ای ناس
یازی یولا الهٔ الا الله محمد رسول الله	دخی هم یازمشلر اوش دخی کله ایقدراس
بوبنی بس قویا لر ترازوینك اخر کفه سنه	بو اغر کله کیم کناه لفترندن هم ای ناس

شفاعت صاحبی احمد ندیه بیورمش قولق ویرکل	که هر کملردیه بر کز یوزکری صدیقله ای ناس
که اغزندن جیقه انوار که بر یشلحه قوش الحسن	قتادلری اوله دزی جواهردن اوبی قیاس
اوجه اولقوش واره تا عرشك التنده قرار الله	خدا بیرکا ساکن اول که یوندن ایله استجلال
دخی قوش یا الهی درکاه صاحبینوك صوچین	که تا عفو ایلیه بنجه که اولمم ساکن استجلال
که عفو ایدم اشتای قوش سنك صاحبن صوچین	وار ایدی بوندن اولسانکه سن قیل حشر کزاوندن
بوکز اول قوش عرش دیبله ویره اولنه الجلال الله	اوده یالریله تسبیح ایت قیامتده کن قداس
اوبیمش دیبله اولقوش خدایی ذکر ایدرایم	توابنی بعشلر اول که صاحبنه ای ناس
قچان یوم قیامت اولیجق اوقوش یکله نیلر	کلور صاحبنی بولور ایندن ایلر التماس
ایندن اخذ ایدر انوك ابلتر جنته الی	صفا ایده لر استغراق ایده اول روحی قداس
که راوی ابو عبد الله که نقل ایدر محمد دن	نه بیورمش رسول الله قولق ویرك بوکا ای ناس
که لا الهٔ الا الله محمد هم رسول الله	بونوك یکرمی دورت حرفی اولور بیورمش التماس
دخی یکرمی دورت ساعت اولور بیورمش کوندن	یرادم بونی تکرایسه ندار اولحضرت قداس
ندن اول حضرت خلاق یر یلدك بنی ای قولق	که توحید اتدك ای قول امر بنی یرلدك اقتداس
بو ساعتلرده نه دکلو کناهلر ایشلدك ایسه	یکرمی دورت حروفك حرمتینه قلدیم عفو
اکر کوجك اکر بیوك ندکلو اوارسه عصیان	قوسین بن یار لغادم بوله سك حضرت قداس

كرك كرلوا كرك اعيان كرك عمدا كرك سهوا
بويكرمى دورت ساعت ايجنده نه اتدك ايسه
امى يوضعيف قولك كناهين عفو ايله غفران

كناهلرايشلدك ايسه يرليغادمرسزاى ناظر
موسى كيمحواتدمكناهدك اتدم اقتداسز
كرم قيل كناهين محوايتدمنى عفو ايله يا قادر

بيا امحب دنيا اولنلرك بيانى

كل اى بوفانى دنيايه كوكل ويروب اولان خسار
كه كورمكى اولنلرى قنى اباء واجداد
اولوم كلمزمى عقلكه حشر كلمزمى قلبكه
كه حشر نشرى يلكمى دخى يلمك بى بوعالم
بوعالملر موسى هب يقيلدى بر ايلكمل تصديق
دخى قولى رسول ايله كه اثرات اتدى عالملر
جناب بارى دن غيرى اولميسر جمله سى خراب
بيورمدى ابن عباس كيم خدا راضى اولمه اندن
كه اتدى مخابره اسناد بزم اقوال ايدوب بيورمز
ديدى يا ايها الناس اول نه كيفيتايله سز لر
كه صورت صاحبى اغزينى صوره ويرمش طومورده

نه غافل كشى سك سن سوزسك اخرى خراب
موسى بوفانى ملكى قويوب لتدى اولوبه ثواب
كه دوشمش سك بوقايه كجه كوندوز يغك
يقيلمه جغنى اى كس اوليسر جمله سى خراب
كه ايا ايله مثبت دير سيان اتدى انى ثواب
بوعالملر موسى هب يقيلدى اوليسر خراب
كيمه تكرى حيوة ويره اولوب سول دخى حساب
كه بركون فى كاينات صباحى قيلدى افتاب
كونش كبى بوزى شعله ويرير اى كبى اقتاب
يرايجره سنى كولرسكز كزرسكز على التراب
كه صيرتن اكسكه اكمش اياغين كرمش اولى اجناب

كوزين دكش يوقاروبه همان اذنه بغوب طورور
ديديلر يا رسول الله انا مز يا بامز سكا
كه صورديكمرى تدريجيان ايله بيلوم يوز
كه صورديكى شيدورانى نوردن يراندك حق
ايا غنى ذات يردن دخى اشاغيدور انوك
كه توكيل ايلدى الله انوك اوستنه برمك
انوك دورت قاديى وارد ورير مقدم اولوبدور
يرى احاطه ايتمشدور كه عرشك هم طرفنى
فجاءان اذن ويرمه جكز كه اول مقبوض حناجنى
بوكرحق امر ايده كاكه نفخ ايت صورى اى ملك
كه بركره اوره نعره ديه اى غافل اولان خلق
بونعره يى اشيدنلر كه قنده واريسه جمله
يناليوزلرى اوزره يدى كون هم قالميه لر
ندكلوا واريسه طغلر قوطا غلدى صندير
ندكلوا حامله عورت واريسه دوشوره جملز

اذن كلمجه صبر اتمز اوفورور صورى اشاير
فداوليسون يوكره هب ندكلوا واريسه سز
بيورمدى بس رسول الله كه ايلك صحاب شيمشاغ
باشى اعلاى عليون ده اندى فاتح الابواب
يراندى اندهر وراح باشنه بردلك نوايه
كاديديلر اسرافيل قنى بوكدورندى ناب
اولوبدور برى مغريده نلر خلق ايلدى وهاب
برى كندوده مقبوض ضدور خدانك اذن ايدر طلب
انى نشر ايدد اول مملك اولور عالمه استغراب
فجاءان بركره نفخ ايدر كرار عالمه اضطراب
اجيك كوزلريكى شيمك قيامت اولدى اقتراب
قوايوزلرى اوزره هب دوشوب عقلى كيده خراب
صناسك سبع سموات يقيلدى اولدى هبجه خراب
كه باره باره اولدى طاغلر طاشلر اولوب خراب
كه عورت قلميه يوكلو ادوشوره جمله سى خراب

بدی کوندکرو ابولر فقالوهم لریرندده هب
که زیرا کوردلر بولرکه کولرهم جمیع برلسر
دیه لربوکورولدهب کولهکورلدیسی اعشی آنجق
که غایت هیبتله نعره اوره اولملك بوکز
والاّ دورت ملك قله که عزرائیل جبرائیل
دخی عرش عظیم کتورلر ان ملك اوله هر باقی
بوکز اول قادر قیوم که عزرائیله سویلیه
اینه بیرم آرایه هب دخی کوکلری آرایه
والاّ سن پادشاهك که یوقدور هیچ سکا اولیوم
که برنده دخی کاله که وارانلریده قبض ایت
که برنده دخی کاله که برخلق دخی قلدیمی
که برنده دخی کاله وارای امدی ملك الموت
اوده برصخریه جیقه که بین الجنة والنار
بیوردی ابن عباسکیم سئل الله حقیجون بلك
موسی هب اولورلرکه انلرده صیحه سندن بیلك

کیده اولکی کبی عیش عشرتده ایده هرشاب
یرنده لهو یوردر هب انلرکون یجه لرشراب
تکلمدوردیوم قیامت تکلمدوردیوم اضطراب
که انسی جن ملائکلر اولا ترجمه تراب
دخی اسرافیل میکائیل یوقلری باقی ایده تواب
موسی هب اولهلاك اولهغیر بللرخراب
که یاعزرائیل بیره آره وارمی دیرهرباب
جیقه لوله دیه یارب که یوقدوردیده هب
دخی بس بوعبد عاجزلر بولر اولمدیکر تراب
واره قبض ایده دوحلرین بولرده اولهلرخراب
دیه قلدیکیم برخلق موسی اولدیلر تراب
که قبضایت کندی روحکی که کندیکیده یاتار
که برصیحه ایده اولکیم شیدنلر اولهخراب
اگر بر اهلی کوك اهلی دری اوله ایدی اتاب
که اویله اله جانتی ایده کندویه اول عذاب

بیاه نفخ الروح اسرافیل علیه السلام

که یرپوزنده قلمیه که هیچ ذی روح فی الدنیا
که اضیعتر یاتده یوعالم که قرق بیل حالی یوقنا
بوکز ارسال ایده الله که ریح العقیم صکره
که عاد قومنه کوندرکی ایدی بویلی فی الدنیا
که اکده یوردوسی مقدار دلیکندن چقه بویله
که یرپوزنده قومیه دیه لر طغلری ابقی
بوکز ندا ایده الله نیره ده قالدی شول آنلر
بنم عالمده غیری یوق قیلدرکی تکرلیوده عوی
که فنده قالدی کوشکیله سرایلری بنا ایدن
فنی کوشلرسرایلرکیم قوسی اولدیلر افنا
که فنده قلدی رزقمی یوب غیریه طبنلر
فنی اولومی اونوروب حرام حلال ایدوب جمعا
فنی مظلومدلرك آهین آلوب ظلم ایدن ظالم
ابدا اولمصنوب ظلمله عمرین ایدنلر افنا
که یلدکزمی ملك کمك دیه سویلیه ذوالجلال
که یرجواب ویرلر اولمزکه کندیسی تجلی
بوکز یعمور دیرن الله یغه اولعرشك اشدّ
که یرینمورد دورور اولکم منی کبی ایدرسیلی
ابوحیوه دیکزی دیردیدیلر بوصویله دینه
تمام فرق کون یغه اندن یرلر یوزی اوله بحری
که احتی اون ایکی رشون کجه یرلر اینه بوصو
که بویعمور یترهجور دین نلری کلا
که دنیا خلق اولونالی که طبراغه نه دکلوب
دوشوب اولدی ایدی تراب قوسین بیتوره اولما
انا رحمنده طورووردی دوروبه قوانلر
که هرکشی قبوردنه تکیم منیدن بیدا
که یعنی کشی قبرنده ایدا اوله فان کبی
اوبوشمش فان اوله صکره اتا اوله اولدی

دخی فالربته اندده دیشبلك هم گرازکلك
اوله ظاهر قبوردنده کوزلصورت ویرمولی

اگر بینی قورتیسه که قوردی صکره کلبسه
که صکره دخی کلب اولسه ترابا اولسه دخی هو

وباخود اوده یا قسرکول اولکشی اوده
یله صاووردسه ترابی که نشر اولسه قمو اخر

که اوکبی حق یرکدیروب ایده ترکیب
که ایجاده ایده اوکبی انشا ایده مولی

که حتی دنیادن کندیکی صوره نی بولنجیدك
که آل قولهم قمو اخر کمال اوزره ایده بیدی

که دفن اولنسه یرقبره که برقاچ ادملر دکیم
قبرده هر بیرین ایجاد ایدوب حشر ایله مولی

برینوك قرنی وستنده اوتهکیك باشی اوله
بومنوال اوزره خلق ایده قمو مخلوقی اولمولی

کیحتی یازدیلر گیم یرقبردن یمش ارجیقه
قمونوك آدی مکرمن اوله اسمیله یسمی

جمع اجساد کمال اوزره بیوبوب کامل اوله قه
خدا یرلده اسرافیل ومیکائیلی ابتدی

دخی عزرائیلی جبرائیلی دیری قیله الله
دخی عرش کتورن ملکلری الله ایده احیا

دخی تسبیح ملکلرین دیری قیله یوجه مولی
بوکز اسرافیله دیه آل الیکه صوری الا

اولوسیدو بجمع ملکلرك اسرافیل ای کشی
که هر بیرین ایجاد ایدوب حشر ایله مولی

که لوح دفترینه نظر ایدن اولدور دکی غیری
که هر بیرك باشنده اولنظر ایدر ایدوکا جمع

بوکائناتك حوالین کیه سنیه دك جمله
اولوب اوله جغی دفتره کور هر کسه فردا

که بر آدم باشنه تله کلوب نه کلمکی یزار
وبر بر صاحبی الینه خلاف یوقدور بوکا شك

که اندن صکره امر ایدر خدا اسرافیله درکیم
که اوز صورینه وقت کلدی دخی امر ایده تعجیلا

بیان نفخ الروح ثانی

بس اندن صکره اسرافیله امر ایده استعجال
وارده قدسی مبارکه بواشده اتمیه اهمال

جیقه کیم صخره طاغنه توقف ایده اوستنده
که آلتی سوز دیه اندن که بویله نقل ایدن نقال

دیه کیم یا اوقاتمس باش دیکیم یا طغلمش آت
دیه ای جور عیش کمك دیه سوزین ایده از سال

دیه ای طاغلر طمر دیه ای جورو یاپ تنلر
دیه ای طاغلر قالمز بریکك بریرین عجاله

حضور حقه بریکك سؤال حساب ویرك اندن
که هر کس اندیکین بولنسون دیه سوزین ایده از سال

بس اندن صکره جمله روح که اول صورك دلوندن
که جمله جیقه یرکزدن هوایه وزین طوته عجال

آدوکبی کومول کومول ایده تنی ستیه
قنی تنیم بنیم دیه آرایه هم ایده سؤال

محمد روحی جمله دن ایرو کیرو قبرینه
تنته کیرو قبرده مضیا اوله اول فی الحال

که یرینه یرکبی قبر اوزرندن طورورکن اول
که جبرائیل کیده فی الحال جنابندن کتوره حللا

دخی رایتی کتوره هم لواء الحمد هم بیله
محمد کله دیه که بن براقه سن فی الحال

دخی حله لری سن کی لواء الحمد آل اله
بولکون یوم قیامتده ور شفاعت کوندوره فی الحال

بنه براقه اول سروری عمامه اوله جبرائیل
صولنده اوله میکائیل سیرده ایده استعجال

مقام موعده واره که منتظر اوله اندده
کوزده اعین اندکه یولدن اولمیه اضلا

بوكز ارواح هوارە كزە قرويل جسيمين آرايوا
كە هر بر روحە بر ملك يدە برسى اوكونده
بوداغە قبرينە انى كە دوست قاوبشە دوستە
بوكز هر كس قبورندن جيقە قبرينك اوستنە
اغارە صبارى صاقلارى هب تصە لرندن
كە معصوم لرالە منذن اغارە ساجلارى بولدى
روايت اتدى داود بيورديكە ابن عباس كيم
كە هر كشى اولە خيران كە سركردان تحير دن
بومنوال اوزرەيدە هم طورە لر قبر اوزرندە
منافق لرله كافر لر قبرلرى بوزلرى قارە
ولكن بعض حديثدە يزوبدور نقل ايدرلر
بولردورلر الياسلرى كيە لر قبر اوزرندە
ربابين قوبە يوزى اوزرە دوشە سورىنە
كە ظلملە حكم ايدن كشى حشر اولە لر كە
عملسز اولن عالملر قوبە لرديلرى صارقش

كە حشر اولە ديلندە ايدە لر اندن استكبار
قوبە غمازلق ايدنلر انشدن هرنە مطلوب
تكبرلك ايدنلر قوبلر قصرلر لباس كبمشر
ديكە هركسە يا نمدە اى جلغى صال آنكيم
خمر ايملرى قوبە قدح الدە اولە رسوا
كە اولقدر قوقە اولكيم كورنلر ايدە لر فرار
زكوتين ويرمين بخل ايدە لر مالنى طوقە
دوە زكوتين ويرمين كشى حشر اولكيم اونكون
انك بوينندە يرسيلان بيوك اجدە حمل ايدە
جويرلر قويرغين يركز صوقە بوينندن اول يلان
عشير ويرمين اكنجى قوبە عشرينى بوكمش
زنا اهلى قوبە يارين كە كوندە قدر قرجى
لواطە اهلى حشر اولە اصلمش دار اغاجنە
ديلنى كسدن جفار واللە بك اوزون صارقش
يتيم مالنى يينلر قوبە لرقارنى طاغ كبى

قوبە قوكشوسين اجيدن ياقشر اسراسيتجار
هوايى نفسە اويانلر قوبە جيفە كبى ايدر
كە جلوجى قوبە جلغى سى بوينندە اولە اخشار
ديە بس سندن ايرلمم سنى ايخال ايدم يا النار
كە برداغى بوغازندە اصلمش حشر اولە فى النار
حشر اهلى ايدە لعنت اى رسواى ايدە ستار
دقە لر يوسونە انوك اى رسواى ايدە غفار
داقە لر يوسونە يرطاغ كنورديو اولە اجبار
انوك ايكى اغولى دلى اولە بك فتى اضرار
اجيسى خقمە بك يل الم دار ايليە ستار
نجە فرياد فغان ايدە بنى هم بوندە يعنى يار
بويومش حشر اولە يارين بزى حفظ ايليە ستار
يلان سوليجيلرك دلى اكسە دورا ى يار
يرە سورونە ديلرى ايرك قان سيل ايدە ى يار
انە شبلە طولە قرنى معذب اولە اول يالنار

شهید لر حشر اولمه یادین اقارو کلمه قائلرك — اولمه صورتده قان اما قوقوسی مسك اولمه دك

بومنوال اوزره جقه لر قبر لرندن کلیه بو انسان — کهدر الفاخری یارندی بوسوزك ایله دی تقریر

خدا رحمت ایده کاکلیه اولدوغ عالم لابرار

بیان احوال قیامت علامتی

بیوردی ابن عباس یل بیان ایتدی انی عماد — بوسوزی یوقدور کذب بوندن بس ایله اعتماد

که محشر اهلی جمله سی یوحال اوزره بك یلمه — بولکز کوندوزه بونلره که بر اتش اوله انشاد

که اول اتش سوره بونلری ارضی ساهره یه یاد — که اول یر یر یاض یر دیر کیم اولمشدور اول ایجاد

علی حضرتی بیوردی بویر اوله قیامتده — بیاض کوموش ایده الله عماد اتدی بوندن ایراد

که کوکی ایده انتوندك که اولکوندن تعالی الله — یرك کوكك تبدلی اولور بویله ایت اعتماد

بیوردی ابن عباس یل یرك کوكك تبدلی — صفتنده دوروراجق ذاتنده اولمز اول ایجاد

که یر اولکی یر اوله ولی بول ایله الله — که امر ایله اول یره کلیش یا یر یوزین ایجاد

که عکادمیدن کبی جکیله اوزایه اول یر — نجه بك کره بودنیا اوزره یه کلیشه ایعاد

که حتی بویویه اولقدر وصفز حق یلور اجق — جهنم ایله جنت صغیشه بویره قیل ایراد

بوکونبوخلقی هب که محشر یره الله — که اهل ایمان اولنلر بنه کریوه یه فی الراه

که یر یوزیه بش ادم بنه اول یوکده دیدیلر — دیدیلر بعضیلر اون ادم بنه یر یوزیه فی الراه

که بعضیلر دیدیکه یتمش کشی یر یوزیه بنه — یوروییه بعض مؤمنلر ایاغی اوزره کیمه فی الراه

واما کافر اولنلر یوروییه یوزلری اوزره — سوروینه قوزی اوستنه که دسوی اولمزفی الراه

دیه لر یا رسول الله نجه یوروریوزی اوزره — بیوردی اول جهان قهری یوروره اولی تعالی الله

ایاغی اوزره یوروراحق یوروره قوزی اوزره — ایاغی یوغکن بلالان یوروروقوزی اوستنه فی الراه

بیوردی ابن عباس کیم که خلقك بوسفر لری — که اولحده اوله ظلمت بونلرك بولنه اولمزاده

نه دکلواو ارسه طاغلر که جمله جمع ایده الله — بودنیاده یکیجه یی جمع جمله یر کده یر دی

که هرکس عملینی بولکنه کیه اول یوقشه یم — که شهید اولظلمات بوخلقك اوستنه صحابه

بوخلقك بوسفرلری قتی کوچ اوله بونلر — بولاکسیلر کیم کورمیه زحمت بویولده

که اولکوتو عملری اوله قورشولی یوده — که دنیادن الوب بوزین عیادتده اولوب هرکاه

كه بونيادة مسجدلر يوريدي ايدي اول ار
اولرا اولكوندة بولكرجمع يوللاري هب نور
نه در يكله رسول الله كه مجدة اوله شول
يا رين يومر قيامتده جمع خلق ظلمت ايچنده
اوله مؤمنلرك نوري كوز ايريم مقدار بعضنك
كه بعضي كشينوك نوركه برزاغ مقدار كسر
اوله بعضيلرك نوري كه برساعت ايده برتاه
سيونه كيمسه اولساعت قله ظلمتده اولساعت
اوطاشدة طاشه كندوي ووره يوروريه يوريه
جغيرمديه اي فلان كه دنياده سنك ايله
طوزاتمك همديكي كه يرير ده سنوك ايله
سنوك نوركه ايله بيرده ايله كتسك يوله اي يار

قراكوجه لرده يوريدي جماعتله اول كاهر
كده لرصنكي كول طغمش ضحي وفتي كبي اولشاه
قراكوجه لرده اول يوروريه مسجدة هركاه
بواوله نور غرق اوله يولي بور نور اوله هر كاه
وبعضينك ايكي فرسخ اوله بعضينك نوري راه
اوله بعضيلرك نوركه برقدي اي شاهر
كوره يولين اوساعتده يوروريه اولقدر آشاه
كينك نوري اولميه قله ظلمتده اول اعماه
تتكيم كوردوه مجاربولديغي كبي ايده اول آه
كه اولمادي قدي يولداش سنكله دنياده كاه كاه
كه برمقدار بكا كويسك بله كتسم يوله آيشاه
توقف ايله لطفكدن كيده لوم يوللره آيشاه

بيان كوكلرك انشقاقي

كل امدي استماع ايله كه كوكلر اوله انشقاق
يوريدي عباس بن جحش اوله جمله خلق
نه شكل دوكوله كوكلر ايده مرتباً على الوفاق
كه ارضي ساهره همجمع اوله جمله اعناق

بوكز هر كشي كوزلرين كوكه ديكوب طوره بك يل
طوره لرصنكي برمرمر اوزه رنده قوتان صيرچه
طوداق فيسلديسنده غيري هيچ اولميه برصوت
كه بشيوديل قالكلغي اولان دنيا كوكي نوله
يعلله اول قاغشي قاغشي كه هيبتدن اولكونك
اريكمحو اوله اول كوي اترى قلميه اصلا
كذلك بويله اوله اول كنجي كوك اوجنجي كوك
كه دنيا طغلرندن بويوك اولان جمله يلدن
كه دنيا طاغلري جمله آتلش بوك كبي اوله
اوزاقدن طاغ كبي كورينه لكن ياتنه وارسك
اي ايله كوتش ايكسي اوكوزكبي قوشولر
كه اصلا كيسه يرصوت صدا كلميه نطاق
كبي دنره يه جمله خلق كه اولمز اصلا افترق
بوميثاق اوزره طوردقدن بوكرلكون اوله شقاق
كه ياريارة اوله هبا وله اجزاسي افترق
صناصلك ارتعش فورشوب كبي اريه اول صاعقه
بلور سيز اوله اول غائب كه معدوم اوله اول
بوكولكرك كه جمله سي كه شاق شاق اوله افترق
دوكوله يره هيجمله اريه محو اوله بس ياقو
بري بريته طوقونه سرابكبي اوله بس ياقو
اوكودن محو اوله كيده بوسوزنه واريسر اتفاقو
اولار قبقره كومورلكبي بوكوله لربس ياقو

احوال قيامت عذابي بياني

اياغافل اولان انسان كوزوك اچ اويقودن اويان
كه فكر ايله قيامت كونلرين كوله اولوب قرحان
قويل قيامت كونين نلر كله بوانسانه
نه كيسه مرحمت ايده نه حرمت ايده مراولانه
قيامتك عذابندن بريس رخي بيان ايدم
كه اهل محشرك اوزه رينه كله آتش اي جانه

اُوتُشْ بِلمِيل قَدَرِ يِقَانْ كَلَه باشلَرِي اُوخُنَه كه اَهلِ محشَرَ بِرْدَارْ بُورُوبه اِشيدَنْ آي جَانْ

كه اُولْ دُوكِيلَه دَارْدِخي يَتمِش زِرَاعْ بِرَه كَجَه بالْجُمْلَه ايدَه يَرِي يَغَه صَاحِبِنِي آي جَانْ

عَذَابْ ايجُونْ بِرَادِرْ حَقْ كه اُولدِي اَهلِ محشَرْ كه هَرْ كِسْ صُوجُغَنَه كُورَه دُوكه لَرْدَرْ لَرِي آي جَانْ

طُوتَه كِرْ طَبُوغَنَه وَاِرْ يَجَه دَرْ ايدَه عَذَابْ كِرْ طُوتَه دِزِينَه دَكْ كِرْ قُولْتُوغَنَه دَكْ آي جَانْ

كِي دَرْلَرَه غَرقْ اُولَه عَذَابَه اُولَه كِرِفتَارْ كه هَرْ كِسْ دَرِي كَندُويَه اُولَه عَذَابْ آي جَانْ

وَلَاكِنْ اَشُولْ كِشِيلَرْ كِيمْ بُولَرُوكْ كُوجُكْ اُولَادِي وَفَاتْ ايدَه لَكِنْ بُولَرْ كُورْ مِيلَرْ عَطشَانْ

اُولْ كُونْدَه مَغبُونْ اُولَه لَرِ اَيكِي كِسْنَه نَدَامَتَه يَرِي اُولَادْ اُولْمِيَانْ بِرَاوْلَنمِيَانْ بِشِمَانْ

اُودُرَه اُولْ سِنجَاقَدَه اُولَانْ مَعصُومْ يَا يَاسِنَه دَخِي اَنَاسِنَه جَنَّتْ شَرَابِي ايدَه لَرِ اِيشْيَانْ

اِلهِي اُوغُلُومْ اِسمَاعِيلْ كِدَه يَلكِلْ بَكَا صُوجِي دَخِي اَيلَه شَفَاعَتِجِي كه سَنْ سِكْ اَرْحَمِ رُحَمَا

دَخِي شُولْ كِسْنَه لَرْ كُورْ مَزْكه اُولْكُونُولْ حَرَارَتِنْ بُولَارِكْ اُوسْتُنَه يَرِيلْ اَسَه رَاحَتْ اُولَه دَرَجَانْ

بُونْلَرْ شُولَرْ دُورُورْ لَرْ كِيمْ كه اَجَلَرْ طُوبُورْ اَنلَرْ بُولَارَه كَلَه جَنَّتَه صُووُقْ صُولَرْ وَرَه رِضْوَانْ

بيان بلايه صابر اولنلرك بيانى

اَلَا اَيْ صَابِرِ شَاكِرْ صَبْرِ زَنْ اَيلَه اِسْتِخَارْ اَوَّلْ اَعلَى سَيِّدِكْ سُوزِينْ سَكَا بَنْ ايدَه يِمْ اِخبَارْ

رِوَايَتْ كَلُوبدُورْ كِيمْ يُورِي مَفخَرِي عَالَمْ نَدَرْ اُولْ تَعَالَى اللهْ نَلَرْ اِحسَانْ ايدَرْ جَبَّارْ

جَمِيعْ اَهلِ بَلَادِنْ دَيه اَعمَيلَرَه اَوَلْ نِدَا ايلَيه اَللَّرَه سَلَامْ ايرْ كُورَه اُولْ غَفَّارْ

اَلَا اَيْ اَعمَى قُولَلَرْ كه سِنِ اَرْ جُمْلَه مَخلُوقدَنْ شَرِ يفسِكِزْ مُكَرَّمسِنِزْ كه خَاصْ قُولُوسِكِزْ مُخْتَارْ

دِيزَارْ كُورْ مَكْمَلَكِه ايلَرْ وَيسَه اُولْمِيَه كَلِيكْ دِيزَارْ مِي كُورُوكْ دِيُو اِنْدَا ايدَرْ جَبَّارْ

نَدَكْلُوا وَارِسَه اَعمَى مُحَمَّدْ اُمَّتِنَدَنْ كِيمْ بِرِيكه جُمْلَه سِي عَرشِكْ صَاغِنَه اَمَرِ ايدَه جَبَّارْ

كِه بِرْ بَيَاضْ عَلَمْ اللهْ شُعَيبِكْ اِلَيْنَه وِيرَه نَه دَكْلُوا وَارِ ايسَه اَعمَى دِيبِنَه جَمْعْ ايدَه جَبَّارْ

صَابِرِ زَنْ جِسَابسِزْ مَلَكْ گَلَه بُونْلَرَه بُولَارِي دُورْ لُورْ بِنتَلَه مُزَيَّنْ قِيلَه لَرْ اَي يَارْ

بُولَارِي بِندِيرَه بُونْلَرْ بَرَاقْ لَارَه ايدَبْ تَعظِيمْ كُووَكِي كَتُورْ دِرْ كِي كَتُورَه لَرْ قَمُوا اَخبَارْ

اَهلِ محشَرْ ايچِنَه بَكَه لَرْ كِيدَه لَرْ بُونْلَرْ كِه عَرشِكْ صَاغِ يَانِنَه اَلتَرَا عَمِي لَرِي اَخبَارْ

كِه بِرِنْدَا كَلَه جَنَابِ حَقْ طَرَافِنَدَنْ هَمْ دَيه اَي اَهلِ بَلَا لَرْ بِلَاكَاه اُولَكْ اَخبَارْ

بُولَرْ شُولَرْ دُرْ كِيمْ بُونْلَرْ دُنيَا سَرَايِنَه كُتُولَرْ كُتُورْ مَلَرْ كِيمْ دَخِي مَجرُوحْ اُولُوبْ ضِرَارْ

بُولَارِكْ جُمْلَه سِنِ اللهْ كِبِرَارَايه جَمْعْ ايدَه سَلَامْ وِيرَه بُولَارَه حَقْ تَحِيَّاتْ ايدَه غَفَّارْ

كِه اَيُّوبْ اِلَنَه اللهْ كِه بِرِ اِيشِلْ عَلَمْ وِيرَه كِه عَرشِكْ صَاغِنَه سُورَه بُونْلَارِي غَنِي جَبَّارْ

بُو دُنيَادَه نَقَدَرْ اَهلِ بَلَا وَارْ اِسَه جُمْلَه قَمُوسِي اَهلِ ايمَانْ نَدَنْ اُولَه هَبْ يُوزْ لَرِي اَنوَارْ

كِيَه لَرَا يُوبْ حُلَه لَرْ كِرَه لَرْ حُسْنِ صُورَتَه بِنَه لَرَا يُوبْ رَاقَه مَلَكْلَرْ ايدَه اِسْتِغفَارْ

كِه صَابِرْ قُولَلَرَه اللهْ حِسَابسِزْ وِيرِجَكْ كِه سَائِرْ عَمَلَكْ لَجَزِّ وَزِنَدَه طَارْتَه اُولْ سَتَّارْ

كِه صَابِرْ قُولَلَرِ نَدَنْ حَقْ كِه وَزْنِ دَفعْ ايدَه اللهْ كِه صَابِرِ زَنْ حِسَابسِزْ هَمْ تَوَابلَرْ وِيرَه اُولْ جَبَّارْ

كه اولكي بني تعظيم له كجيره ملكلر
كنه كله بنداحقدن كه فنده اغليجيلر
سلام ايركوره بونلره بولرك كوزلري ياشي
دخي طرسيله عالمك مركبيله اول ياشلر
شهيدلر فانيله عالملرك مركبيله اول ياشلر
دخي طارسيله عالمك مركبيله اول ياشلر
ايكسيندن كوزياشي عمه كلوب ايدوب تقدم
وبره هر نكدن اولمش بر علم نوح اينه الله
بولاريده ملكلر دولو تعظيم له محشر
بولريك سنجاغي هر نكدن اولدي ندندور
كه اغلر بعضيسي رحمت رجا ايدوب بولنم
بولارك كوزي ياشلري كوربنور صودور انما
كنه بنداكله حقدن ديه كيم اي شهدالرم
فني دنياده قتلره بولانوب شهيد اولنلر
بونداندن كرو جمله بريكه شهيد اولنلر

كه عرشك صاغ ياننه بونلريده ايده لرياض
كه بونلري دخي تنهاده بكا اتدك استغفار
شهيدقا نيله يله هم برابر ايليه جبار
كله هر بريسي بوكوز ياشين دوكنلر اي يار
كله هر بريسي بوكوز ياشين دوكنلر جبار
كله لركوز ياشنوك اولكه تقديم ايدوب اي يار
بس اويله اولحق اعمله كوزلرك ياشي اولمه جبار
بريكه لرندكلوا غلمش وارسه قل تحيار
الوب يجكي تاعرشك صاغنده اولنوره تحيار
بولارك بعضيسي اغلر عذابدن فوره قرار اول
كه اغلر بعضيسي رحمت اوكورم حسنده بن يزار
ولكن معنده نوردور بوني بيلور اولور كار
كلك عرش كولكه سنه بر سلام بركورين
كه يحيى نك اينه برقرنيل سنجاق وبره جبار
دخي يحيى بيغمبرك فني نه كله كرهبور

كه اولكي بني تعظيم له كجيره ملكلر
ديه لركه تله اولمدك ايتموز طوغرو ديدي زار
بوكون بكاده ثوابلر وبريليكه من الغفار
كه الزام ايده ايوبيله اول قوي غني جبار
ديه يا الهي بكا وبرير بلا ضرار
ديه ايوب بلا سندن سنك ادتيمدي شرار
اتا لرلي انشه عذابه اوله كرفتار
اولارك يكيدلكني هج هوايه اتمدك اثار
بولاري جمع ايدوب الله سلام ملر ايليه اتار
بريكك باشنه ديوب سوره عرشي صاغنه ستار
كه اول صنجاق ديبنه جمع ايدر جمله سيان عفار
كه اعزازله اكرامايله ملكلر ايده لر امرار
بولر صوصيزدر ايچنده معذب اوله لر يا الله
اخوت ايده ايكي كس كروده اختيار
كه امر ايده ملكلره بولاريده ايده امرار
ندكلوارسه قرداشلق اولنلره ايدوب ايثار

شهيد اولرير يكه جمله كه يحينك عليه
كه اهل علم اولنلر ديه كرياحضرت علامر
غزائك فضلني ديدك غزا يله كتديلر يونلر
بكائك فضلني ديدك رحمي صبرين خبر
بزي بجون كه صكريه قورقوك اي خداوند
بولرينك خطرين تسليه ايدوب ديدك تعالى الله
بنم فاتمه بيغمبر كبي سكز اولوك اكاه
شفاعت ايلسونلر ديو اله قورقم بنم
بخه دوستلر يكز وارديرنجه شكر ديكز واردير
رحمي كيمي ديلر سكز ديلك بنده ويرم سيز
كه اهل علم ايجون ايده يراق علم آنده
كه ابراهيم خليل الله اليسنه ويره هم الله
بولكز ندا كله حقدن كه قنده دوعا الله
بولره ويرمدك برشي بولر خورايدي دنياده
بولره حق سلام ويره ديه مرحبا قولره

كريك تعظيم اوزه رينه اولوك عرش آسيه احضار
بولرهب نرسه اوكرنديكز عملر اتديلر اكثار
غزاده شهيد اولديلر يوجه مقام بولوناقصار
بزيم اخبارمزايله سرائل بولديلر اخيار
سبب تدبيركه بزصكره قلوبزكتمز جبار
كه اي عمما قولره اشيدك بنده استخبار
سيزي كيروبه قورقيغم كه حبس اوله سكز
شفاعت ايدك امته كه بوكون سيزكرای اخيار
شفاعت ايدك آنلره جنانه ايلدك اخيار
انك جون سيزي تاخير ايلدم بن بلك اختيار
ندكلوا وارسه علم باشنه جمع اوله مختار
جكه دوسدوغري عرشك صيانه واره لر مختار
له اولدوركيم فقرلر مساكيلر دوردهر
ولي بوكون بولر كلوسوقيلم هر بريني شاد
سيزي مسرور ايدم بوكون ويرم سيزه بوجه

كه بر صابري علم كله ويره لر عيسى آينه
كه بنا حقدن كله كه كلسون اغنيا قولوز
كه دورلودرلوار تكله يزاتمش كله بر علم
انوكجون زينت اولديكيم غنيلرك عملر
كه بشيوز سنه صكره بولره واره لر عرشه
بولر شول اغنيا لردوزمانلرنك قدريني بله
كه انلر اسوك بوزمانده اولان اغنيا جشتي
مانده يوقدورحلال بركدين پرديا بيلن
حقك امرينى ترك ايدوب كه دنيا مال اوچنه
يلاندن اجتناب آمزدخي غيبت ايدرخلق
كه اخراج ايدير قلبدن خذلي هم دخي زكرون
يادين يوم قيامنده بولره حق سوليه
بولرى حق ايده الزام كه حضرت سليمانله
كه بو ملعونلرى سوروك دارحق تعالى الله
فقيرى غيرى صابرى ايدر الزام حق تعالى
قولوم عيسى نبم بنم فقير مدديه مولى

ويرمكه اهل احتياج انوك تحتنه صنكى ماه
بريكه اغنيا لرهب بيوك كوجك بوله دركاه
كه حضرت سليمانك اليسنه ويريله يرماه
كه دنياده زيرا بونلر بولك دورلو اثوابدركاه
اينه لرصاغنه عرشك ضلا لتده اوله هركاه
حقوقني ايده اخراج كه عصيان ايمه هركاه
زين بونلر حقك امرين كه ترك ايدوب ايدر اسقاه
نه دورشرع سين بيلورهمان زيا ايدرهركاه
نه نماز بيلورلر ملعون نه نياز ايدر اول هركاه
طولر قلبي دنيا ايله ايشي كوجي هباسفله
همان قلبنده دنيا وار حيلدورفكري واويلا
جواب ويره يارين بولر يزي منع ايتدكلرهركاه
بتون دنياي ضبط ايتدكز ولي ترك ايمدكز مولى
قيوك بونلرى جهنمه كه بولسون ايتدكن سفله
قولوم عيسى نبم بنم فقير مدديه مولى

كه ذرّه مقداری بکا آبد اولمیه هیچ عاصی
بخول اولدوغ بکا عاصیه اول قادر مولیٰ

سورولک بولاریده اوده بوله لر اندیکین بولمز
زبانیلر صغیر سورر کبی سوره اوره هیوله

مریضلره الزام ایدر ایوب قولی ایله الله
اولریده اته اوده اولریده ایده واویلاه

بیان احوال جهنّمك عذابی

کل ای حقك عذابنده خبردار اولمیان انسان
همان حیوان کبی یره کزر سك یوروروهرات

قولق ویر بکا برساعت خبر ویرم سکا ایتات
عذابی طاموبی سکا دیم ج کوزیك اویزر

که تنبیه الغافلینده یازدوبدود استماع ایله
تضرع ایلر تدلرخدادن خوف ایدوب همرات

که جبرائیل ندر دیکله اول الله دك رسولنه
که ای تکری رسولی یا خبر ویرم سکا بوتات

جهنّمك واریدیغك یلنر کشی اویومز هیچ
کوزینه اویقو کرمز هیچ که قورقدن اولور سکرات

رسول الله دیدکا بکا وصف ایده وریاك
نه هیئتده دوروراول نار یا نه شکلده اولمش نیران

دیدکه جبرائیل کاکیم خدای خلق ایلدی اوده
که بك یل یوقدر قریدیکی قدر اول نیران

که شیمدیسیم شیاهدوراول کرنلر کوراوله
پریلر ینی کورمیه دیل دیل کزه انسانات

اول الله حقیجون کله بنی حق بنی کوندردی
اکریلر کیله دلوکی قدر دلوك دکه حنّات

جهنّمدکی بوردنیایه که کیله دلوکی قدر
دلوك اولا ایدیکله خراب اولور ایدی همران

نباتات طغلری طشلر اغجلر جمله ذی روحلر
کومور اولوردی جمله که سیم سیاه اولور

شول الله دسم اولسون سنی حق نبی کوندردی
اکر اهل جهنّمك یدوکی غسلین قطرات

که بر قطره نور جحیمك بولرسه دنیایه
خرابات یدردی عالمی که قوقوسی ایتمز ای جان

که یا احمد اکر اهل جهنّمك لیاسندن
جحیمك بر زراع قدر اصلسه مغربه برات

که مشرقده اولان ذی روح هلاك اولوردی
یناردی بوسبستون دنیا اولوردی صنکی ولنیران

که یا احمد بل اکاه اول که دنیا طغلری جمله
که جمع اولمیه بر یره یری یر اوستنه ایجان

که کافرلری بغلدقلری ذنجیر لرك بریسن
اوطغلرك اوزه رینه قویمیه طاغ اولوب کلخان

اریدیرکن اوطاغلری که قول کبی توزار ایدی
که اوده ایتردی اول سلاسل قطعه سی ایجان

بوردی کائنات که اهل نارك اوستنه
مسلط ایلیه اجلق طعام استیه لر اول ان

که زقوم ضریعدن هم که غیری شی یوتمیه
همان بوبولنه اندن که اولمیه من البستان

قجان بولاری یللر بوغازلرینه طوره اول
ابد اشغی کتمیه بوکلز صوا ستیه اولجان

بولردنیا حیوتنده طعام طورسه بغازینه
صوایله دفع ایدرلر کیه اویله صنور

دخی اوج بیك یل ایچنده قوروب قورسونلر صوسز
که ایچمك استیه اندن یقین وایچه مزاون

بوزینك درسیسن جمله الیك کبی ایدیه هب
دوکولمه یرك اوستنه کمکلر قالمه اومان

جهنّم اهلنك بیوك لکی اولیم وصافو
قولاغی یومو شغندن اومو زینه وارنجیدن

طقوز یوز یل قدر یول اوله دیدیلر اسراف

دَرِ بِسِينِكْ قِلَاكِلغِي كِهِ قِرَقْ آرْشُوتْ قَدَرْ اُولَهْ
كِهِ اُوجْقَاتْ دَرِ بِسِي اُولَهْ بُومِقْدَارْ اُولَهْ لَاقِ

كِهِ هَرْ دَرِ يِكْ آرَاسِي اُوجَرْ كُونَلَكْ قَدَرْ اُولَهْ
شَدِيدْ اُولَسُونْ عَذَابْ لَرِي دَيُو بُويُورَلَهْ ضَرْفِ

كِهِ بِرْ قُولْ دِيسَهْ دُنْيَادَهْ كِهِ اَللّٰهُمَّ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ دَسَهْ بِكْ كَزْ صِغِينُوبْ هُمْ اِلَى الْقَرْنِ

بُوقُورْ تِيلَهْ جَهَنَّمْ دَنْ بُوقَرْ غِنَا غِلَهْ اُولَكِيمْ
كِهِ طُوبْ طُوبْ اُولَهْ كُوجِيلَهْ ضَعِيفْ كِهِ اُولْ سُنَافِ

بِيُورَهْ ذُوالْجَلَالْ اَللّٰهُ كِهِ سِكَا نُولْدِي يَا نَارْ
كِهِ كُوجِيلُوبْ كِيدَرْ سَانِ سَنْ تَدَنْدُورْ دِيُو بِرْ زِيَافِ

جَهَنَّمْ دَيَهْ اَللّٰهُمَّ اِلٰهِي دُنْيَادَهْ بُو آرْ
صِغِينُوبْ سِكَا دِيلْ اِيلَهْ گَجَهْ كُونْدُوزْ دِيُو بِرْ اَضْعَافِ

بِنِمْ تِرْمِذِي اَيْ بَارِي سِكَا اِيلْدِي اِعْتِصَامْ
بِنَجَهْ كُوجِلِيمْ بُوكُونْ اُولُورْمْ اَضْعَفْ ضَعَافِ

احوال اشخاص اربعه نك جهنمده واويلاسى

كِهِ دِرْ وُرْتْ كِشِي جَهَنَّمْ دَهْ قَنِي بَكْ اِيدَهْ وَاوَيْلَا
جَهَنَّمْ اَهْلِي اِنْجِينُوبْ قَنِي بَكْ اِيدَهْ وَاوَيْلَا

دَيَهْ لَرْ كِيمْ بِزِمْ كِنْدِي عَذَابِمِزْ جِكَهْ مُزَكَّنْ
بُنُهْ عَذَابْ بِدُورْ وُرْ بِينْ بُوسَرَا بِزَهْ نَذِيرْ وَيْلَا

بُولَرِكْ آهِي زَارِ نِدَنْ طُورَهْ مَزْ اُولَدِيقْ اَيْ بَارِي
اُنُوتْ دِيقْ كِنْدِي دَنْ دِيمِزْ بُولَارِكْ اِيشِي وَايْلَا

بِرِكْ دِيرَهْ زَبَانِيلَرْ كِيرُو بِزِ يَرَهْ بُونْلَرِي
كُورَهْ لَرْ كِيمْ كِسِينُوكْ دَقِلِيشْ بُونِتَهْ كَلَّا

صِلِيشِنْ بُونِتَهْ تَابُوتْ بَاشِمْ قَلْدِرَهْ مَزْ اُولَمُو
قَالْقَدِينْ دَرِيقِلُورْ اُولْ كِهِ بَاشِي اُوسِتَهْ كَلَّا

بَغَارْ سِغِينِ سُرُورْ كِبِي دُوكُلِشِ اِيوَانِ اَتَهْ
بِرِي كِنْدِي اَتِنْ جِكُوبْ جِكُوبْ بِرْ اُودَهْ تَعْجِيلَا

كِبِيلِكْ تِرْغِرَنْدَنْ اَغِيُولَرْ دُورْ لُوَازِهَرْ لَرْ
كِهِ فَرِيَادِي فِغَانْ لَرِي طُوتَهْ عَالَمِي تَكْمِيلَا

صُورَهْ لَرْ هَرْ بِرِينَهْ حَالِ اَكْرِينَهْ اِيدِي دُنْيَادَهْ
طَابُوتْ صَاحِبِينَهْ دَيَهْ حَرْ اُورْ دِيمْ اِشِيمْ وَيْلَا

بِلِيكْ حَقِّنِي اُورْ دِيمْ حَلَالْ اَمْدِيكْ بَكَا
بُوكُونْ اَتَشْ اُولُوبْ بُوبِنِمَهْ دَاقْدِيرْ قُوفِعْلَا

بَغَارْ سِغِينِ سُرُورِينْ دَيَهْ اُوقُورْ يَارْ اِيدِمْ
كِهِ بَكَا عِلْمِ غَيْرِيَهْ كِهِ فَائِدَهْ وِيرْمَدِي لَا لَا

آنِنْ بَيَانْ جَوَانِدَهْ كِهِ بِرْ قُوجُوقُونْ اِيدِرْنْ
اِشِيمْ خَلْقِي بِرِي بِرِي اِيلَهْ آتَمَكْ اِيدِي جَدْ لَا

كِهِ شِمْدِي بِكَارَهْ اَتَمْ بِدِيرْ بِزْ لَرْ دِيكْ اُولْ قُولْ
تَهْ مُشْكِلْ اِيشْ اِيمِشْ اُوسْتَنْ جِكَهْ مَدِيمْ يُونْ لَا

كِهِ اَغْزِنْدَنْ زَهْرِ اَقَنْ دَيَهْ لَرْ كِيمْ جَوَانِدَهْ
بِزِيمْ دُنْيَادَهْ اِشِيمِزْ فَنِي جِرْ كِينْ اِيدِي لَا

قَانَسُوزْ لَرِي سُوبِلَرِدِكْ كُوشِدِيرْمَدِكْ اِيجُونْ
اِيدَرْ دِيكْ خَلْقَهْ قَشْمَرْ لِكْ سِيزْ تِرْ شِيمِدِكْ وَيْلَا

احوال طالب جنت او تارك بيانى

اَلَا اَيْ طَالِبِ جَنَّتْ كِهِ تَرْكْ اَيْلَهْ بُوفَانِي
قُوقِيلْ قَالِي بُونْدَهْ سَنْ كِهِ وَارْ تَرْكْ اَيْلَهْ غُوغَانِي

كَبِيرْ مَزْ سِكْ جَنَّتَهْ سَنْ كِهِ دُنْيَا حُبِّ اُولْ جَهْ
كِهِ زِيرَا هَرْ كَنَا هِلَرْكْ بَاشِيدُورْ حُبِّ دُنْيَا بِي

اُوطَبِّ طَاهِرْ اُويِدُورْ مُلُوسْ كَبِيرْ مَزْ كَابِيلْ
كَنَاهْ كَارْ دَارِدِكْ لِكْ دُورْ جِدَالْ اِتْمَهْ قُوغُوغَانِي

كِهِ مَخْلُوقْ يَا مَمَدَانِي وَارْ اُولْدِكْ لَرْ دِيكْ حَقْ
كِهِ بِزْ كِيمْ اَنْدُورْ دِيرِينْ كُومُوشْ اِيدُوبْ يَالِي

دَخِي هَمْ وَرَهْ بِزَارْمَهْ اِيكِشَرْ حِلَّهْ كُوبْ كِبِي
كِهِ اُويْلَهْ بِزْ حِلَّهْ دُورْ كِيمْ كُونْدَنْ اَضُوشَانِي

فَجَزْ كِرْ بِجْكْ جَنَّتَهْ قُوسِنْدَنْ بُومُؤْمِنْلَرْ
ظُهُورْ اِيدَهْ بِزْ عَالِمِ كُوشْكْ مُيَسَّرْ اِيدَهْ سُبْحَانِي

كُومُشْدَنْ يَا نِمِشْ اُولْ خَالِقِ شَرْ فَشِيدُو اَنْدُورْ
قُوجَانْ يَقِينْ وَيَجْغِزْ كِهِ فَارْشُو كَلِمَهْ خُذْ اَمِي

كه دردلوز بتيله هب مزين اولمش اول خدام
بوزى يلديزلى كبى شوقركورنلر اوله سودايى

كه جنت مشربه سندن شراب لرلر اول
كه قارشولمغه صولر ايله هب اهل جنانى

كه آلتون كاسلر ايله ايده لر جمله استقبال
كه مرحبا اشته دار صفا كلدك بو ميدانه

هنيئاً اوله بو صولر كه راحتده اولوك دائم
ايده هر بريسى طيب خاطرى اهل جنانى

اوكوشكى كوريجك اولى اركه فضل ايله كندينك
كه انمك استبه اندن جيقه اولكوشكه شوقاني

متكلردنه لر كاسنك دكلدورور بومياك
بوسوزلى يخدنه يكنا اولكورونه بر مقام اعلا

كه اولكيدنك افضل مزينى هم مشترفدر هم
براز زمان دخى كيده كورونه بر دخى عالى

انى خلق ايلمش الله قريبلر ياقوت احمردن
كورونه برطرف فندن اوته كى يانى مرجانى

كه اول كوشكلرك يخدنه كى اولخانه لر جمله
ديه كه دنياده سكا يكماح اندك ايدى يرزاد

كه مشتاق اولمشدولر كاجله سنه لردن برى
كه شمدى كليورلر ياحاضرلن قوجمه آلى

بوسوزلى اشيده جك يلى ياقاوزه ينه كاشفه
كه اولقدر فرحلانه فرحلندن اوله سكرانى

بوكربر نعره اورديكم كه ياخدامكرم كلدك
باشمه جمع اولوك بوكون كه خدمكورندور عالى

كه هر بر ينه برخدمت بيوره طوتوك انى دكر
حلا ليم كاليورمش كه استقبال ايدم آلى

كاله قارشو احلا لنه كه يتمش بك غلامله
كه سندس دخى استبرق كتوره جمله خدامى

صاغنده دخى يتمش بك اوله ولدانله غلمان كتوره لر بوكر جمله قريلر ياقوت بجرداني

صولنده دخى يتمش بك اوله ولدانله غلمان بولركتوره لر جمله قدحلر كاسه لرصافى
وينمش بك دخى اوله انك اردنده خدمتكار انكبنى طولنلر جمله كرارددنده دخى يانى
انكلرى بر سورنمسون ديو طونه بولنلر كرمكدنه لطفكدنه ميسترايله يزدانى
كه كوجك بر مغك اوجى يدك فات يرك اوستنه اكركوستبدك حق كيدرك شمس نورانى
قولوبويله اوله جعفر افندى سبن قياس ايله كه حسننه مثال اولز ميسترايده يزدانى
كه هر بر يسنك تسبيح آوازندن اشد نغم كه اويله بر فرح كله صناعيك اولدك سكرانى
كه جنت ميوسنك اعجلر بنه يل وورووره كه هر بر يراغندن جيقه يراواز اشيت آنى
كه يتمش صرتنه محبوب كه يتمش حله بالتمام كه هر بر يسى زينتده كه اوله واره آلوانى
كه يتمش دسته بشنده كوربنه تنى بجردن فنى ايجه يراتمشدير انى اول حق يزدانى
كه جمله سنوك اوستنده كه بر حله سيم اولم قوحوسى كله يوزيلانى قدر يولدن اشيت آنى

بيان احوال المؤمن

كله لوم مؤمنك حالنه اوله انى كورونجه كه بوعسكرى كورونجه اوله اول سجديه
صنه اول جمله خدامى مكلمز زمن سندن ايكجوله ايله اختيار ايده سجديه انهياط
ديكر بعض خدام اشيت سن ياولى الله كه بعض حله قولولر يزاميدك ايله قاط
نجه بك كره بوعسكر كبى عسكر لرك وارديغى نجه بك كره بك حورى وريدير احفظ

بوكزا اولخانق ثيوم ويره قوت قلوب كا
يوكز صفلر يريلوب اورتدن جيقه كله خانو
ايكي قوليني قالديروب قويه بوينينه مومنك
ديه اولحوري مومنه ديه اى يولداشيم مومن
ديه لرهر طرفلردن كه تسبيحلر ايده تكبير
كه برزخ كله كيم مومنك صلاتيال اولمز
قجانكم بقسه يوزينه كوره يرينى يوزيدن
بوشازيغه ايله اول ارواح صالحى صالحى
كل ايدكوشكلرك بويوك لكى نه دكلدور ريم
كه دورت ياشنده اولكشكوك كه فرق سندير
طوقنمش هر كيملرده مكمل درجه يا قوت
اوله اول كوشكلرك اورته سنده بركشى قرل
كه دللر وصف ايده مزاول دوشكلرك حصن
كه اوكرسينوك اطرافى اوله انواع فاكهه
قجان كورسيه جنتى لر اعجلرك بودقلر

ويره هم صبر ايله عقل برندن قلقه اولمحال
كوشكلرك طلوع ايده تندن ايليه اهباط
كوله كوله صاريلا كرقوجوشمغه ايدرافراط
سكا مشتاق ايدرجوقدن بوكون بولدوغم
طوغه تكبيراوزرى شديدلر اوله رشاه
كه اندن كتميه فرح اوله كيم دائما اولشاه
كه صاغلكى اينه يه بقمش كبى يوزين كوره شاه
جيقاه كوشكونك اوستنه اوتوره ايده استيناد
اونى اوزونى اون يكى بك اردم اوله هم زياد
كه اينجولك دوشيمه اول كه الله قادر دوهاد
بقنجه كوز قماشيراول دوشكلرندن بلى عباد
كه يتمش قات حريردن دوشك ايده قادر جواد
كه بوقدر مثل دنياده آنى تمثل ايده عباد
نه دكلو اوارسه عيش كه انده بولنه افراط
اكيله مومنك النه كبر هب عيش افراط

كه هر دورلو بمشلردن بيلر ايدر صفا
كه كوزلر كورمدك يمش يحى قالاق شمه مش
وهر دورلو اشه بلردن يكلر مسك وله لرهب
كه بوندن صكر حيملر قويله اجتماع ايجون
غسل يرينه آلمردن كله برداز اومومندن
كه خدا املر كوره لركه جنت بشتما للرين
رواينده كلوبويكيم كه بن سوى ديديلكيم
بيودمش سك كه يا احمد كه اهل جنت اولنلر
بيودى بس رسول الله كه الله حقجون تحقيق
كه دنيا آلرينوك يوزينك قوة مقداري
بوكز طعامر ديله يحك كه خدا املره امر ايده
كه هر يرسى آنده برازطبق وله بلكملى
كه يمش طبقلرك ايجنده اوله هر دورلو
كه هر يرينوك ايجنده اوله بردورلو اطعمه
دوشيلر اوكه هب بيه ايجه شكر ايده

دخى نعمت عظما لركله اوكلرينه زياد
كله اوكلرينه جمله بيه لر ايجلر عباد
صفا ولدقدن ايجنده بيلر بر زمان عباد
زفاف قدر صكره قالقه لر اوتوره لر على الاسناد
كه مسك كبى قوقه اول درا وله اول قوقولر اطياد
انوك درينى سيله لركنوه ايش ايده كر ايجاد
محمده سؤال اتدكده طعيله ايدوب ايراد
يوزاد مرد كلوايرا بحر دخى جماع ايدر ايراد
وبره يوز كشى قوتى قدر قوت وبر جواد
وبره قوت شهكده دخى اجماكده جماع ايجاد
طعامه يغين اولار قول اوله يمش يك عباد
ولى الله اوكده دوشيلر ابتدا صوماد
طبيعاتى نه استرسه اوله ايجنده هب ايراد
بر ينه بكر مز بر ى بوطرزه ايده حق ايراد
صفا لر اوزره مستغرق اوله هر بر ينى ايعاد

بوذا مریدوکی مغذا ییدکدنصکره طعامی
دیه یکیم یاولی الله که بیل جنت قوشیمرین
که ایجدم سلسبیلندن دخی کافور نجیل
الله اوکونه اینده یه اندن نه دیلرسه
کنه الله حیوة ویروب کنه اوجه کیده اولقوش
صویه یقین اولان یمش یکنه دخی امر ایده
قزل یاقوت قدحلرنده الله هر بری النه
که اولین اخرین اوصوبی وصف ایدمز هم
قدحلر الله کلنجه قوقوسی مسک کبی قوقه
نه ممکن دور کمال اوزره اولامز جنتی واصف
اوبر مقعده نه دکلو اباش قلور نسبتله بحره
ولی بوندن مفصل جه بیان اتدکمز مراد سلام
که دنیا نك مشقتی کدردی عقلی باشمدن
لوجه الله اوله انجق بو رسالمه اول اللهه
تمت الکتاب بعون الله تعالی سنه تسع وثمانین

بوکز یرقوش کله دیه نجه دیللر ایده اپراد
یوجه یرلرده کرمشم دخی اجدم صوکرایاد
کبا همی ستیك یاخود کیه یاه بولنور ایجاد
کریحنی کربریاه اکرکتاب یه عباد
نه صنعتدودنه قدرتدور الی حق ایلدی ایجاد
صوکتودوکه ایجه لومر دیرکه ترخصوایده کرایراد
که هر بریده بردور لواصوا وله حق ایده ایراد
انی ذاتنده یندوکن مکرکیم کوره اولعباد
ایجمك لذتندن کله شوقی فتی بك ایراد
کانه بارمغم بحر صفوبجکسن کبی ایراد
بزیم بیانمز انجق اکا بکوزیل ای عباد
کا بقسن هواس ایدن تکرخلق ایلدی ایجاد
انکجون بن کمال اوزره ایده مدیم بنوك ایراد
زیاده حفظ ایده الله تمسك ایدن کور عباد
وماتین والف زهجرة النبی صلی الله علیه وسلم

Fi: 25.000.000 - 72.

كتاب ذم الغنا علي بن صالح المدني بورسعيد

٨٦٧

MİLLET GENEL KÜTÜPHANESİ
KISIM : A.E. Umanzum
ESKİ KAYİT No. 867
YENİ KAYİT No. 02-9267
TASNİF No.

هذا کتاب

ذم فنا

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین

ثنا وحمد لایقضی سکا ای خالق فیاض
کیوقدر هج سکا امثال کسن سن قاهر فیاض

تو فضلکده واحد سن کیوقدر هج سکا معین
کیوقدر هج سکا مفرض کسن سن قاهر فیاض

نجه انواع نعمتلر بیزه جود قلدی ارزانی
خصوصا نعمت اسلام مخصوص قلدی ای فیاض

بوادنی عبدک ای باری نجه مدح ایلیه سنی
کیوقدر طاقتی انوک کمال حمدای فیاض

اوملام سندن ای باری لسانمی نجه کوندوز
سکا حمد دن ایرمه کم جمیع ایامده سن فیاض

اومودیمی سکا اتمم دیم یارب هر زمان
کدنیاده واخرتده سر مسار ایلمه فیاض

دخی یوزبیک صلوة اولسون حبیبک روحیه یارب
برحی قلدک اکا امت شفیع ایله انی فیاض

دخی اصحاب اینه صلوة اولسون سلام اکا
کداولدیلر اکا تابع قوام کده ای فیاض

بولادیده شفیع ایله قوقولارکه یارب
بولارک حرمتنه سن کفض علمکی فیاض

فصل

فی الدنیا

کیبوندن صکره بلسون بوبر موعض درلر اولان

خدا فیض اتدکی مقدار بیان ایدم بونی اخوان

کیبن برا فقر العبدین کیبن برا حقر العبدین

یتیم مولود مسعود بوزفیر قضا سندسر شتقدر

خدا مغفرة ایلسون کعصیانمزی جمله

دخی مغفرة ایلسون کفقیری والدایی

کجمله اهل اسلام کنصرت ایله یا الله

جمیع مومنلری الله کعصمتده ایده دائم

کدین دشمنان فاسقلری رفع ایلیه یردن

دخی غمازلری جمله کیردن رفع ایده الله

کمعتبر کتابلردن بونی اخذ ایلدم بیلک

کویردم مبتدی اولان کشینک الینه جوهر

بونک جمله عامل اولوسه ارر البته برزوقه

بونک ایچنده کبیلک فنا بی دمم ایدر جمله

قساوت دار در بو دار الم دار در بو دار

کبا و اولسون کای اولسک اولور البته برزونک

فنا ملکدر بقا سبی بوقدر وفا سبی بوقدر جفا سبی جوقدر

کیبن برا فقر العبدین کیبن برا حقر العبدین

یتیم مولود مسعود بوزفیر قضا سندسر شتقدر

خدا مغفرة ایلسون کعصیانمزی جمله

دخی مغفرة ایلسون کفقیری والدایی

کجمله اهل اسلام کنصرت ایله یا الله

جمیع مومنلری الله کعصمتده ایده دائم

کدین دشمنان فاسقلری رفع ایلیه یردن

دخی غمازلری جمله کیردن رفع ایده الله

کمعتبر کتابلردن بونی اخذ ایلدم بیلک

کویردم مبتدی اولان کشینک الینه جوهر

بونک جمله عامل اولوسه ارر البته برزوقه

بونک ایچنده کبیلک فنا بی دمم ایدر جمله

قساوت دار در بو دار الم دار در بو دار

کبا و اولسون کای اولسک اولور البته برزونک

فنا ملکدر بقا سبی بوقدر وفا سبی بوقدر جفا سبی جوقدر

کبندهٔ جمله تقصیرات قصوردن بقمسوا اخوان

کمصلح الدین اوغلیدر علی درایسم مزاخوان

دخی هم والدینمک صوجوبی عفوایده رحمان

دخی جمله قرندشلرینی کیبارلغیه والمنان

کدین دشمانلرین جمله خدا قهر ایلیه هران

حصوصا عالم اولانی کحفظ ایلیه اولمنان

نجات بولمقومن کعشرتده اولهران

دخی مفسدلری قتده ودایسه رفع ایدالله

مذکلو وارسه محرق احادیث ایلدم ابقاه

اکر قدرین بلوسه اولور البته فی الجنان

اولوکسه اولور مکرر صفا لرده ابد دوران

انک جون بوکه اد ویردم کذم الفنا اخوان

خرد ذاری دور بولدر کیوقدر بونده زوق هران

وزیر بادشاه اولسک کوار در سنده ای اخوان

کزلدر عزت بونک سرایدر شرابی عران

در بیان قوله تعالی ذلک متاع الحیوة الدنیا والله عنده حسن المآب

کل ای غفلت بنا سینه کجه کوکل لاذن غواص
کی غفلتدن کورکی اج کی تفتیش ایله کندوک
کوکل ویردک کیمه کوندز غضبا تدکی حقک
دنی ایجنده اولدن اشیایه حق لعنت ایلدی
والا شغل عالمی کی امر اتدی کندی
اگر تکربنک عندنده کی میسی بو دنیا نوک
کی کافرلره برایچیم صو ویرمزدی بو دنیا ده
اگر الله قول ایسه الک جک دنیادن کیشی
کی زیرا هرگز اهلرک باشدر دنیای سومک
کی سن دنیای سودیکه بعید اولورسک الله ده
روایتدر کی عیسی دن کزرکن ناکهان برکوه
مناجات اتدی الله ایله یا رب بویله
بیوردی ذوالجلال الله که یا عیسی اشت انی
کی ورا اولیکیه سن اگر باش برینه قانلر

واعلم ان الحیوة الدنیا فان والجحیم هی الماوی

کل ای تکرسنی بلمز کی امر ایدن ایدن اعرض
کی ورمی تکریه لایق بر عمل سندن هیچ ابعاض
سوندن ماعدا کی سویلدنه بوینی دنم ایلدی فیاض
بوکا ادنای میل اتمه تمایل اتمه ایت اعرض
انی سوزرمان انچق دنی عالملری فیاض
سویدیات سنه کینک قنا مقدری فیاض
ولی سومدیکی ایجون کی جمله ایجدیلر فیاض
محبت اتمه فانیه بوکا سعی ایلمه شخاص
حبیب الله بوینی بویله بیورمزدی ایله اعرض
کی رحمت ایلمز سکا غضب ایلر سکا فیاض
کی برلیکده اوغرادی قتی اغلر دکر اشخاص
بیون دوکر کورندن یاشی کورندن فانه ایدر فیاض
کناهنی دلربندن کی رحمت ایله دیر فیاض
دوکورسه ایلمز فایده کوزیکی اولورسه ایقاض

انی بن مغفرة اتمم کی بندن فایده یوقا کا
بیون یا رب دیمجک بیوردی الجلا الله
کی زیرا اول بنم سومدکم دنیایه میل وار
یارین یوم قیامتده عذاب ایدم اکا بلسون
روایتده کلوبدر کم بیوردی ابن عباسیل
کی بر عجوزه عورة صورتنده کله اول ملعون
کی کوزلری انک یرده لاز کورن نفرت ایدمدن
کی خلقک ایچنه کیره قاچلر اهل محشر هب
بوسزیک سودیکلرکوزدر بوسزیک بلدیکلرکوزدر
بونک جون کذب ایدر دیکوز بونک جون ظلم ایدر دیکوز
کلک باشنه بریکک کی زیرا عاشق ایدیکوز
کی کلسون بونک ایجون ادم اولدرب قتال ایدن
بونک جون سن تخا بونک جون سز قیا عطتم
کلک باشنه جمع اولک کیدک جهنم بکله
سوزلر بونی بس اوده دونه جا غیره اردینه

بنم رحمتمی کورمز جنا نیم یوقا کا اعرض
زیرا بویکیدک دنیایه میل وردا بی ابعاض
انک جون رحمتم یوقدر دنی یوقا مغفرة ابعاض
جقردی بنی قلبندن فنایه میل ایدوب ابعاض
یارین یوم قیامتده کله دنیا کورم اشخاص
کورندن اکراه ایده اندن انی فرار ایده قوا شخاص
قنی جزکن صورة ایجره کله کوره آنی اشخاص
جفیره برمنادیکم بجوده قاجار سکوزا شخاص
کی بوندن غیر سومدکوزدی اصلا هیچ ابعاض
قاچردی بوقورد یکوز بوکون سیزی دلرا شخاص
الیکز بس کلوبدر معشوقکوزا اولکز حفاظ
بونک ایجون حقی ترک ایدوب کی باطله کتدی اشخاص
بولکجون مفرور اولدیکوز کی حقدن ایتدیکوز اعرض
کی هرکس سودیکیله بس اولر مقامنه اقاض
کی کلسون بنی سوزلر بنم اتباعلریم اشخاص

جناب حق طرفندر کہ بر بنا دہی ندا ایدہ
بوفی سوزلری جملہ کہ اولسون آتشہ آفاض

عدو دہی اکبر کدر بومعین درسکاهران
بودر اشندہ مکارہ بوبر عدو دردلفاض

وفاسہی یوق بودنیانك اشی دیانیم فنادر
بقاسہی یوق درر اصلا لقاسہی درآنك لفاض

کان اولوجاندہ قونان کوبر قرارا تمز
متاعی ازدن ازدر درعزرائلك بوکا اشخاض

ندکلورانیا کلدیرسہ کہ سومدلر بوفی اصلا
جهادائتدی بولرهرانہ اطاعتده اولوبرخاض

الهی بوضعیف قولك معتقده عفیف دربك
الی صالح فقرا لرکودرحندن قیلمای قیاض

در بیان قولہ تعالی یوم ماله ومنده

کلای لیل نهاردن جمعنه سعی ایلین جماع
ندرسك جمع ایدوب مال اولورسك اولورسك اغراض

ندرسك بوفنا ملکی کلاتمه بوفی اختیاری
هلاك اولوب بوکا میل کلاتمه بوندن انتفاع

انوتمش سك خدای سن کہ حقمش تکری قلبکدن
کہ اصلا امر بوق سنده ضلالتده قلار جماع

بلورسك جمله فانی دنی کذکده فانی سك
کہ درپر اولنار ملك قلب قل تکریه امتناع

باشك اقا مؤمنین درسك سورین درسك الله
بوکز قارون فعلی سك یلانجی کشی سك هلاع

خدادن جنت استرسك کہ ترك ایت فانی دنیایی
کہ زیرا کنا هلریك باشیدر بوفی استفناع

سنك قلبکدہ هادمکہ کہ دنیا حب اولدیجه
باولغامز سنی الله اولورسك آتشه ایقاع

خدانك رحمتندن سن بعید اولدك ایا ملعون
حرام حلال دیمیوب جمع ایدہ کودرسك ای طماع

بودنیادہ اولان امتناع اگر ذهب اگر فضه
قوسی جنت نیستکہ ذرہ دکلودر امتناع

کہ جنت حریرینك شعیر مقداری دنیادہ
جفیدہ شمس لقمر اولودی نورینله استطاع

کہ سورینك اگر بر معنی باتسه دکیز لره
شکر اولودی جمله سی لذیذ ده ایلیه استرجاع

کہ بر بر مغاغی بحر ه باتر سك کیه جفر سك
نه دکلو یاش قلور انده کہ دنیا بویله در امتناع

بوسوزدی بس بیور مشدر رسول مخبر موجود
کہ روضه ما بعلمادہ یازیدر ایلیه استطلاع

کلورد بحر علومدہ کہ برکشی مکر برکون
کہ مؤمنلره قلوبنه کہ اصلا ایلز ایقاع

سنك له بیلدکیدلم کہ بن سیاحم اول سروار
قرار ایدر می هیچ انده بوکا بکزر درای هلاع

دیدی عیسی بوکشیه الابم کیدیم اما
کہ شمدیکی زمان خلقی کہ بوقدر اصلا قناع

شوشر طلله کہ ای کشی بلان سویلکل هم لاغ
عجب ورمیدر سنده کہ آخرت قورقسی هلاع

کزدیم عالمی جمله عجایب ایدیم اطلاع
بلان دن تخصیلا یدر ایسك بوسالك جمله سی برنجا

کہ قلبکدن کدر باسی کہ ایت آخرتہ استرجاع
کہ ترك ایده بویله فانی نجات صدقدر رجا

کہ عیسی حضرتنه وارد ی نه سویلدات سماع
کہ قلبکدن کدر باسی کہ ایت آخرتہ استرجاع

دیدی سویلیم اصلا یلان اغزما یایم ج
که قویدی حضرت عیسی کجنت سیدوج اکمک
بوکز رقیق عینک برسنی بیدی اکملک
دیدی عیسی بوکشیه کتورا گکی یسا لوم
کوردی جنت یی اولار کروعینک ایله
دیدی عیسی بوکشیه قیدرا گمک بری
که انکار اندی کذبسا ندی خیانسا ندی عهدینه
که افدم ایلدی عیسی که انسدک اگکی کشی
که اقرار اتمدی جاهل مصر اولدی سوزندی اول
بولار کنه روان الدی اولاشدیلر اولوطاغه
بوکز بیه دعا اندی که طفل ذی بر طور کلدی
که حاجتری مقدار ی انسدکی بیدلر بولر
عروج اندی که طاغه سروبه قادر شدی
که عیسی بوکه دیدیکم کما تیم کوردکمی
که انکار ایدوب کذب بمدم دیو ایجدی اندر

که عهد میثاق ایدر لر اشت صکره ایدر طاغ
بولار یولاردن اولدی یورمکده ایدوب اسراع
که بلدرمدی عیسی یه سرپق ایلدی طماغ
اجقدی قرنمز بولدرش اولکم بطنین اشباغ
که الدی یقدی ایجنه ایکی اگمک بری اضاغ
دیدی بن کورمدیم انی یمدیم اتمدم اضاغ
که عهدی بوزان کشی هلاک اولور یقین اراغ
دیو ویرمکا کذب اتمه اولور سک آشنه ایقاغ
کوناه دریاسنه طلدی هلاک اولدی اولوب اسقاغ
بقین ایدی مکر اختشام که اندن قوندلر ایقاغ
که بریان اولدی اوکسه اتینه اتدیلر اشراغ
بوکز که دعا اندی حیوة بولدی طولار اسراغ
بو حکمته نظر قلدی که اول کذاب اول هلاغ
اکر مؤمن ایسک کرجک جودکی کم یدی ایلاغ
که باغرنک طاشیدر کشی حفره ایله سکارر طاغ

صباح اولدی

صباح اولدی بولر کنه روان اولدیلر یولنه
دعا اتدی کنه عیسی بو دیدیلر صویه بوکز
وته کیمه کجدیلر صویه باتمدی ج بونلر
که دیدی بوکا عیسی بو معجزه بنم در دیل
دیدی بن یمدیم انی کن ایلمدیم ضایع
بوکز بر مغاره یه کردیلر بولاری اوتوردیلر
سوردی بوایشک ایچنی برکندی بر و شوریایه
که اول سوزی بتدی عیسی که قلدی اوج بولنه دکل
دیدی بس عیسی اول اره کم بر بولکنی سن الل
دیدی بن بیدیم اگمکی بو بنده بن الایوم دیسر
که عیسی کندی اول بردن که اتون هب اکا قلدی
بوکز ایکی کشی دنی چیقه کلدی بو اتونه
که اول کی کشیی بونلر سوریلدی بر قیمت
بولار اولکنه دیدی باز ردن کل کتور اگمک
که کندی باز ره اول کس که فکر ایتدی بولره بولده

که دوکن براولوصویه مرور اتدی بولر ایلاغ
بولاشمدی صو بولاریک آیاغنه ایدوب اسراغ
کلدی قوریده کیدر کبی صویه میل ایدوب اسراغ
که معجزه حقجون جورک کم یدی اضاغ
کنه بولار یولاکر دی یورمکده ایدوب اسراغ
دیدی بوکشیه عیسی که قاه لق یرکدن ای طماغ
که قاقدی بونی سوزدی اینک ایچنی اجماغ
که کنه ایلدی دعا که اتون اولدی هب اسراغ
برینده بن الایم دیدی برین اگمک بین طماغ
که اتونی کورنجه اول که اقرار ایلدی هلاغ
قیوب کندی اتونی اوتوردی باشنه طماغ
بولار کور دلر اتونی تماشا قیل بوکا طماغ
ایدلوم آیغوا تونی سوزمه ایلک لستقناغ
یینلوم قورخ طویسون ایده لوم برز اشتهاغ
قنام اگمک بن اغوبیلر اولار طماغ

برالتون ویردی اکلمجیه اغوقتده اکما
کمکر کوکلی لرده تشاور اتدیلر اندن
بوغز لایالوم انی بزکه التون هب بزه قلسون
بوار گلمخ اوردیلر باشی کسدرانک
اولادرده اولدی اول یرده کی مال قالدی اول
بوسوزدن کل نصحت الدیلر یورمه هرداغم
گلوبلدز زهره بوسوز کحضرت حضرم بکون
آنک دیمیشی مسکن ایلدی اندن عبادة ایجون
کگلدی اکابرسل دیدی الله ایجون ای ار
کیلک ضرر دیمیم بوگون سوندرگل بنی کشی
کحضرت حضرم بوسوزی اشدیمگز نیلر
افاقت بوالجفر بس ندر دگله اگا حضرم
کیوقدر مالم ای کشی رضا الله ایجون ویرم
بن ایجون کندی نفسمه اولورم مالک ای سائل
کصدقات بنی قولوم دیوکه ال اقدم وورمجاک

کتوردی اکلی اول کس بولاریک عندنه ایضاع
کتوردسون اگلی اول اریاشنی ایده لوم قطاع
ایکمز الالوم جمله سین ایدلوم مالی استفاع
بوگز اتوردیلر بونلر بدیلر اگلی ابلاغ
بولاری دنیاده قتل ایدی هلاک اولدی قومدغ
امور یکی حقه فیض ایت که اول تقدیر ینه قناع
که دگیزیا لسنده براعج دگدی ایدی قناع
آنوک دیمیشه عبادات ایدردی دائما اضراع
قصد قیله کل بگا که اندن ایدم استفاع
بولاسین دار آخرتده عوضنی سن ای خشاع
که خشا اولدی آنک عقل که اولدی اول یرده ایقاع
بنم الله رضا ایچون ویرم جگم بوق ایت ارجاع
که مالیک دگلم اصلده که دنیا مالینه امتاع
کل امدی طوت المدن بنی برغیریه ایت ابتاع
بنم گوزم بوگه بتر که بندن ایله استیفا ع

کساجم آنی کتوردی التدی بنجیه ایضاع
یوغدی بارد سی آنوک که حالون برایدی اقناع
که قطع ایله برز اشجار کتور بورایه ایت ایضاع
که معمور ایله اطرافین که حیوان اولمیه ایقاع
که کور نیلر اگا حضرطاعه ایله اول ایلدی ارجاع
برز مکث ایلدی اوده اگلک آدم دیو ابداع
که قطع ایتدی برز اعج گوگیدایلدی اقلاع
تمام ایلدی بنجانک بارد وسک ایلدی اوضاع
نماز قلمغه باشلدی ذکرلره اولوب شروع
که گلدی گوردی بنجه یی منین قلمغه گی ابداع
که سن کسین جگا دگانه تدانلدک بونی ابداع
دنی سنک قولوگم بن بیورخدمت ایدم ابداع
بحق الله دیمگز اوغندی کیه بوزی اغ
حضرحضرم دیمگز برده اولدی سالم ایقاع
افاقت بوالجفر اول خدایه ایلدی رضاع

ضرع ایلدی حقه دیدی بن بلمدم یارب
دیدی حضرت کیا حضر اندم سنی الادن
بوکز حضرتی شکر کی سجده ایلدی حقه
دخی سنك رضاك ایچون ازده ایلدی ساحم
اذن ویردی اکا ساحم ورامد بکت مکانکا
نجات ویرکا قولك قدندکی نوبتین قبول ایله
بدی اندی حضرت بوکا عجب سین کیسین اه کیشی
دیدی اول کیشی حضرت کی سودکك دانی دنیا بی
حضرت بوکا خطاب اندی سکا کی درلرای کیشی
دنی دنیا بی یا حضرت کی سن ایلدك اختیار
حضرت بوفی اشیدنجك کی سجده ایلدی حقه
حضرت بس سجده ایکن خداوند یرندا کلدی
کی کندی نفسك ایچون براغ دکدك مکانکاه
بن سوه مدکم دنیا یه مبل اندك انی سودك
ملکت اول اراده حضرت کی بر مکانی ویرایدی

بن جرمم عفو ایله خطایا اولشم ایفاع
کی بلدیم خطا اندم کی معذورا ولسه یورا غ
دیدی یارب سنك رضاك ایچون اولدم بس اوصاغ
کی بو اشلر جمع بتون اولوبدر سندن استرجاع
کی الله دعا ایله کی حضرت قورتاری رفاغ
کی بلدیم خطا قلدم صوجن بس عفو قل اتباغ
یوزون دندی جوکا بقدی دیدی حضرت کی اولمزغ
کی قول اولدوکك آنك ایچون خطایه ایلدك اتباغ
دیدی بنم آدم شازون کی اندم حالکی استماغ
اوندك نعمت جنت کی اندك راحته ارجاع
نجه دور اول تذلل رتضرعلر ایدوب ارفاغ
کی یا حضرت محبت ایلدك کی دنیایه بالاجماغ
مکان اتخاذ ایلدك کی اولدك راحت اتباغ
کی نفسك زوقین ارادك جفا ذاندك اتدك کی اغ
کی انده براغ دکش ایدی کور حکمتی نفاغ

بونك دبنده عبادات ایدر دی دائما حضرت
کی کولکه اغاجك قلردی دائما نماز
کی سن ایلدك اختیار دانی دنیایی یا حضرت
کی دکدك دنیایه براغ کی راحت اتمك استرسك
بنم عزم جلالم بون کی دنیایی محبتك
حضرت شازون دیدیکم بنم جون دعا ایت حقه
کی شازون ایلدی دعا صوجنی عفو قل حضرتك
قبول اندی تعالی الله کی حضرتك تورسین الکه
کی براغ دکدکدن اوتوردی نیلدی حق انی
قنی سنك تلذذ جون بنا ایلدك اول لر

در بیان قوله تعالی انما مثل الحیوة الدنیا کما

انزلنا من السماء فاختلط به نبات الارض

الای صاحب الاموال مالك اتمکل غرار
کی انواع لباسلری کیردی سالتور سك سن
کیرسن قرمزی لادی حرام درهم قرمزی کیمك
دکلدر حرقت مؤمن دکلدر حرقت اسلام

کان اوکیی الله کی استقرار ایدوب انقاع
واهر سجده اتدیکه اکا درد دی خدا اوساغ
کی زوج اندك اخرتك اوزره ایدر افراغ
اولور می بوندن رج راحت بلایه ایلدك ایقاع
کی یوقدر رج رضام اصلا بوفی سن ایلکل اوداع
کی نوبه می قبول اتسون بوحیدن ایلدم ارجاع
کرم دن سن عنایت قل اولوبدر حضتك وساغ
کی شازونك دعا سبله علی الاجماغ
کی رق اندی عتیق اندی کی بوندن عبرت آل طماغ
نجه باشك آسان اولسك بلیادن سنك طماغ

انزلنا من السماء فاختلط به نبات الارض

بلادر بالکی اول مال عذبدر سکا اول بالتمر
کی اول لباس سنی برکون بلادن اولور صوقر آر
حرامدر درهم صارو کیمك آنی ایلدی اختیار
خدادن قورقیسك سن کی کیمه انلری اصلا

امام ترمذی ایدر امام ابوهریره دن
فقیرلر اغنیالردن کرک یوز یل کره اول
حلال ایسه سنك مالك کرر سنك جنته اما
کرر ویدر ابو الدنیا عمر دن بوکا قوللق ویر
نه یوزدن رسول الله کبر قوله یتشه در
والا تفصل اولور انلرك کرک جنتده درجاسی
یوز سوز یل مناسب دیخبر ده وارد اولدیکم
بنی اسرائیل ایچنده وار ایدی اکله بر عابد
کبر کون صحرایه جقدی عبادت اندی الله
دعایی بس غمام اندی کی خاطفدن ندا کلدی
ایکی ایچون قودیلر الیه اول عابدك دکله
کیلدی زکریا کبی ضوء کی اول ایچیلریك ایچی یاز
کی عابد اویله کلدی کی اول ایچولر الیه
فقیر لقدن امین اولدقه شکر الحمد لله دیر
بوکز کوردی منامنده کی کجه اویورکن اول

مرور اتسك ابالیه سلام ویرمك ایدك اکا
کی زیرا سعق حرام اندی کی عصیانده اولور اصرار
کی زیرا دنیاده کیدك دیو ویرمز اکا اعتبار
یکی ثوابه طاپرلر دخی هم کورلر اکا اعتبار
فقرا ارزیل اولدی ابا ایلیلر اولور اغیار
بولر حص قولدر حقك ایدر بولر اعتبار
ثواب قنقیسنك جوقدر اولور دقادر فهار
ملاحیق اتسه اول ذکر فقیری اتسه انتشار
فقیر ذکرینك ثواب کی جوقدر اول دیدی اخیار
آنی بولامه اول کسواشت نه اشلر اولر اجبار
نتکم بلدره باقر کبی بقرا کا اخبار
دخی انبیا لر کبره علما لر قمو ابرار
دخی جمله عروضدن کی قنده اتسك ار تحصار
کی جمله دن صوکه قالر کبش یوز یل قدر امرار
بو حدیث قول اصحدر بونی حفظ ایله یا اولمه

کی اول سرور عالمدن انان مؤمنه یسك اغیا
بولاره زیرا سؤال یوق جنانه اولر امرار
یوجه مرتبه یوقدر سکا ای اغنیا نجار
عمر احمدی مختار دن اشتدی بوینی ای فجار
انك الیه بر درهم کشر کبره ویا دینار
ولی حلال اولورسه یوجه مرتبه یوق نجار
بوینی باز مشدر رزهره محقق بویله دراخبار
کی غایبده فقیر الدی اشت نیلر کی اول اخیار
دعا اندی دخی حقه برشی ویرمکا جبار
شوینی ال دیه بلر اکا الینی ایلدی اظهار
کی هر بر بیسی دنیایه مقابل در ذوالانوار
کی انلر یك ضیا سندن قرشمس ایدر استنار
دیدی اهلنه ای اهلی سکا بندن اولا ایثار
ایکی ایچون ویرندر حق کی مثلی یوقدر ای یار
واردی بن جنته کیردی اشت نه کوردی اول مختار

کہ جنت کوشش لرندن اول کہ بر کوشک اینجہ کردہ

آنلک یاستہ بر کوشک دخی کوستردیلر غایبہ

بوکوشکلریک ایکی سیدہ قرل التون دررد کلہ

کہ کنبد کوشک سقفندن ایکی انجویری کدک

دیدہ ی غایبہ عجب انجولری یجون غایب اولدی

ددیلر غایبہ اولدم بوکدک یوغدی اول

کہ سن دنیایہ میل اتدک بولاری استدک اندن

اویاندی سن منامندن کہ اغلایرق اول غایبہ

اول غایبہ دیدی عورت واردی کہ اینہ دعا

کہ جقدی او صحرایہ دعا ایلدی اللہ

کہ برکچہ ندکلری کنور انجولری ای یار

بوکوزدینلدی بوکرکی بوسنلک درت ای سیار

اوکوشکلر مقابلندہ بولاری اهلک ایجون دررد

بولاردہ سقف انجودن کہ وصف اولنماز ای نجار

یقلشی بریانی آنوک کہ کمش زینتی ای یار

یجون کدکدن بوده کہ یوقدر زینتی شهرلر

ولی سن تعجیل ایلدک بولاری اکسلدک اغیار

کہ دنیایی سونلر جنانہ یوق دیدی ستار

دیدی اهلینہ بودوشی کہ اهل اندی آہ زار

کہ آلسونلر اکدن خطا اتمش سون ای اغیار

کہ انواع تضرع لرتدللر ایدوب اظهار

مکانینہ قویالوم دیر ایندن الدیلر ای یار

مصنف

دنیا فانی قدر متاع قلیل الدنیا قلیل

والاخرة خیر لمن اتقی ولا تظلمون فتیلا

الا ای طالب الاخرت کہ اولہ دنیا ایچون غمناک

کہ برایشہ شروع اتمک وجودہ کلسہ اولایش

خدا سودیکی قولینہ ویرمز راحت بوندہ

مصیبتدہ ایکن اول قولیاز جنتدہ برسرای

ایاغیلہ طوقنہ طاش کہ سن واہ دیسک اول طاغ

یخہ اولر بنا قلدم سنک چون دار جنتدہ

دخی سودیکی قولنہ مراد ین ویرمیہ بوندہ

کہ سودیکی انسان برز فرصت ویرد بوندہ

ولی سودیکی موفق برایشہ اول شروع اتسہ

بوکوزدہ بس منادیدر خبرده وارد اولدیکم

کہ برکون حضرت موسی کزردی ساحل البحر

بوندہ بر کافریک یاشنده طابر اکا اولمقدہ

کہ مؤمن تکریہ سجدہ ایدر تکریہ ذکر ایدر

توقف ایلدی موسی تعجبا نظر قلدی

کہ وقتاکم جفر دیلر بولار اغلادی بلکل

کہ مؤمنک آغنہ بر بلا لق جقدی اوج اندہ

کہ اوچ دفعہ باتردیلر بولار اغلادی دکلہ

کہ مؤمنک آغنہ بر بلا لق جقدی اوجنجیدہ

بودنیادن کچمک اول اولور سرای لره ادراک

آیاغیکہ طوقنہ طاش کہ سن واہ دیسک طاغ اندن

کہ لبتی ای قولوم دیر حق صفین سن اولمگیل غمناک

یادیمن سوزیمن سوزمن بنم اویمدہ کدهب غمناک

نہایتہ ایلسہ شروع هر اشلریا اول انسان

نہایتہ بشلسہ اول کار وجوده کتورمز ندامت

آنی فتح ایلر اکا مفروضدر جکدور ملائک

دمشدر ابن عباس بوبنی بک ایلکل ادراک

کہ مؤمن ایلہ کافر بولاری بکورمدی اول ادراک

باتردی آغنی بحرہ جاغرد بوتہ فرعون

باتردی اودہ آغنی کہ بوش جقر اولور غمناک

کورہ یم ذہ قلوب اللہ بولاری ایشنی ملائک

کہ نہ کافرک آغی طولو یالق جقدی هب سمناک

تعجبا ایلدی موسی بو ایشدہ اولدی بک غمناک

کہ اوجنده دکافرک طولو جقر من الامساک

آنوده آلدیم درکن کہ قاچدی صویہ اول سمناک

كه موسى كوردى بوحالى كه فرقت كلدى اعلادى
ديدى يارب بونه حالدركه قلدك مؤمنى عصاك

قه صبريم قالمدى يارب بو مؤمنك المندن
كه قلدك كافرى مسرود كه قلدك مؤمنى عصاك

سنك عبدك ايكن مؤمن بخود محروم قلك انى
كه كافر دوشمانك ايكن مراد ايدوب ادراك

كه وحى اتدى موسى به سوق بوكا عم جكه يا موسى
سكا بر تمثيل ايدم كه بودن اولاسين سراك

كه جنتدن بوكا بر بر ممثل ابلدى الله
انوك عينى قوبر لردى كوكلر قدر املاك

كه بو جنت قبوسنده كه بازدى مؤمن اسمين
دخى جنت ايچنده برتدى حوضلرهم سماك

كه كومندن يرادلش بو حوضك جمله بنا سى
كه اويله بر حوضدركم انى درك ايدمز دراك

دخى بو حوضك ايچنده برتدى نجه بالقلر
كه ما يلمز عددلرى كه فى الحوض من الاسماك

كه تمثيل اتدى كافرلرى كه فى الحوض من الاسماك
آنى ده كوردى بس موسى بو سوزده اولمه شكك

كه بيتك قبوسنده يازلمش كافرك اسمى
دخى وارانده بر حوضى بلادن عقرب طولو زيرك

كه وحى اتدى موسى به بس اول قادر قيوم كم
كه اول مؤمنه ديكلر سن كه قنقى سن ايدر املاك

اكر ايدرسه اختيار بو جهنم مقامنى
ذكر بالغى ايدلوم اكا اعطينا ك

ويرم اكا فياده مرادى نه ايسه انوك
ولكن يوم اخرته بو ملعونه اولور ادراك

اكا سترسه جنتى بالقدر اوندن كتين
يارين جنت ويرم اكا كه اطعام ايلديه سماك

كه مؤمنه ديدى موسى خدانك نه سوكلا من
بوبنى اشديجك مؤمن سوندى ايلدى ضحك

ديدى يارب اولده مرادم دارى جنتدر
نه ايم دنيا بى يارب فنادر اولور استهلاك

اكر منع ايلسك يارب جميع رزقنى بوكا
كه كيجم جنتكدن بن بنى ايت جنته ادراك

اكر بنى هلاك ايتسك كه اجلمدن اولدرسك
بوكا بن راضيم يارب همان جنته ايت ادراك

اشتدكجى بو اخبار كه بودن حقه الدكجه
اولكنى مالكه مغرور ايدر بو مال سنى هلاك

هابر بنش كون غرور ايله سنى يا قرا اولم بركون
كه جمله نارمار اولور كورك سنى ايدر هلاك

در بيان ذم الدنيا قوله تعالى انما مثل الحيوة الدنيا
بماء انزلناه من السماء فاختلط به نبات الارض

كل اى دنيا متاعينى كه استكثار ايدن انسان
فتى آزدن دخى آزدر متاعى دنيانك انسان

كه زيرا باقى دكلدر كه ترجمه كيدر اول الدن
سكا بركز فرح كلمه يا ستده دورانك احزان

كه بو دنيانيه بكزر كه يشاغ حاينه بكزر
كلن كوجوب كيدى بولور اكر انسان اكر حيوان

اكر بابى اكر كدى قويه هب اولور فانى
اكر غايد اكر فاجر ترا بيلمه اولور يكسان

كل امدى مالكه اولادكه مغرور سن اولمه كم
كه فيته بولر سكا عذابدر بلكه بى حسبه هزاران

دخى ظن ايلمه ذنفار بو دنيانك متاعينى
كه جوقدر بوندن دخى قيمتجه همان بوندن اولور الفان

كه زيرا ذو الجلال الله ديدى قول لرينه اكله
متاعى دنيا ازدن فتى ازدر ديدى رحمان

كه تمثيل ايلدى الله بو دنيانى نيه بكزر
كه شول دير كيدر اكا اندى ايدى يا مران

قواوتلر بترانده كه در لو زينتين كير
كه بر بش كون قرار ايدر بو كون قورو اولور حران

گر بیلا اسبی ویر سیدی موسی محوا اولدی انلک
بوکه بگزرد دردنیا کل امیدی بوکا الدیمه
قتی بلک ازدن ازدر دردر بودنیاده اولانه اشیا
خبرده وارد اولدیکم دیدی موسی یه برادم
ودالله دعا ایله بکا بر زرق ووسعک
کواردی حضرت موسی دعا ایلدی اللهم
نبیوردی تعالی الله کم جوقمی استک ای موسی
دیدی یارب جوق ویر کل کم جوقدر زیرا خزینکده
اوکون بلدی یارین کم فقیر موسی یه کیدر کمن
کم باده باره ایلدی جنا ورایشر بو فقیر
مناجات اتدی الله دیدی یارب نه حکمت
دیدی یا موسی جوق ویردیم اوا سته دیکم بس اول رزقمی
کم جوق دنیاده اولمازم دنیدم دنیانک مالی
کم زیرا دنیانک مالی یاغمده ذره قدر کمسنه
کم جوق ویردم بن اوقولومه ابد سلطان ایدم

شکر لرایلدی

کاذب بتمیش کیسه اولور تراب به هب یکسان
سرابدر بس شرابی بیل زهری دریغمتی نقاع
بولنک نعمتی یقمندر جفادر راحت هرآن
کلای موسی کلیم الله سکا بر سوزدیم ایمان
کم زیرا بلک فقیرم بن بکا حق ایلسون احسان
دیدی یارب فلان قولک فقیردر ایکسی احسان
ویا خود آزمی ایترسک یدیم بن اکا احسان
کم سن برغا بی جنا وسک سوندر قولکی رحمان
بولنه برسبب اندی فقیر قتل ایدوب اولانه
خبر موسی یه ارشدی فقیرلک اولدیکی اولانه
بحور بونی هلاک اتدک بیان ایت بکا آنی
کم جوق ویردم او قولومه اکا جوق ایلدم احسان
دخی ازدن ازدر بوفنا مالی بلا نسیان
دخی ابتر دردر بونلک صوکی یوقدر اولور پایان
وار بحنت ده حور یلر بولنه هم وهو خنه رضوان

شکر لرایلدی موسی سنک درجتک فیاض
کم سوردیکلک قولوکا سن کم بوندی ایلدک محتاج
عجب بوقدردن حضرتسن الدیکی ایا مفرور
بولادرلک ضرر فی یارین قیامتده کور درسک سن
بقاکا یاشه قیملو اولدلک قیامتده
کم سن بیلم ویلم ایدک بکا دین تعلیم اتمدک
دخی اولسودیکلک مالدر اکر حیوان اکر انسان
دیدیکن اولدردیو کم تغیر ایتمز لرسنی
بیوردی مفخری موجود خطاب اتدی اصحابه
دیدیلر یا رسول الله اولوکمدر بیور
دیدیلر یا رسول الله ندن موتی در دیو بولنر
کم زیرا دنیاده بولنر اولدردخی اخرتده
بولر لیل نهار جمله امورین صرف ایدر مالکه
کذب بولادره بولنور یا بولاده بولنور
ظلم بولادره بولنور تراب بولاده بولنور

الکده در قواشلرسنک در جمله اکوان
عدو لریکده دنیاده مرادین ویردیلک ای رحمان
کل امیدی مالکا اولادکه عجب ایلدک حیران
ندر ایده بو اولادیلک قیامتده سکا ایمان
سنی رسوای ایده اندن اولاسک اشکه پشمان
کل امیدی سندن بنمله یانلم بلدی النار
قوسی اولدر دوشمان یاپش یاپشیا فکا اولان
کم اهل دنیا اولوب مالکه ملک اولدی جوهر
دیدی امتی اصحابم اولدردن قچلک هرآن
بیوردی اغنیالردن بولر اولدردر هرآن
اشت کم ندن رسول الله تفکر قیلر بوکا هرآن
بولدردن بس صویلش در امر الله بلا هرآن
کم طاعت یوقدر اصلا بولاده در قو عصیان
سرف بولاده بولنور معین در بودشکران
بولادلک دائما اشیه هوایه سعی ایدر هرآن

حقك امر فى طلو تمز قولاق دن كيچرو بونلر

بولاريك يانندە اولدمك اولور قلبكز اصحابيم

كە زيرا بونلر يك جلە متاعنى كودجك سز

كلور بعضو وايتدە بيورمشدر رسول الله

كە اكثرى جهنم اهلنك بس اغنيالر در

در بيان بعض مانع الزكاة قوله تعالى

ولا ينفقون فى سبيل الله

كلاى ما لحجنه دوشب زكاتى منع ايدنلر كفار

كە در سك تكرى قولوبن بخور طلو تمك الك امرين

كە اشيدمدكمى سن حقك در لوخذ بدرين

سنك ليلى نهار رجع ايدوب كودكلك مالار

ايكى در لو عذاب اولە سكا دنيادە واخرتدە

ايشت نە در ابوبكر كە حقو راضى اولە اندن

يدى در لو بلا بيلاكە ابتلا ايدە الله

كە سوصدى كى آدمە قلور جملە انك مالى

فقير لاريك حقوقينە رغبت ايلمز هرآن

اونودرسن حقك امرين هلاك اولور سكور

كە بزيمدە اولاديمى بولاريك كبى مال هرآن

كە معراج كيجە سى كوردم جهنم اهل بازركان

كە جنت اهلنك جوعى فقير لردر اولوب فرحان

والذين يكنزون الذهب والفضة

فبشرهم بعذاب اليم الاية

كلاى فقير لريك حقين كروجى ايلين كفار

بخون صرف ايلمك مالك زكوتى كى ايدوب افزار

سنك قنغى تنك وردر بوكا صبر ايدجك جوقى

نە صورتدە يقاسنى نە حيلەلە ايدن انجاز

كە خير يوقدور مالك دوقانور شر هرآن

برادم مالنك زكاتنى منع ايلسە جوق آز

بريى بودر اولور اول مال قلور وار تلر جوق

اول آدم بزل ايدرلى كە منكر اتيلە انجاز

كصرف ايدر مالى اوكسن كوجكادنى طاولە

ايكنجيسى مسلط قيلە الله اكابر ظالمە

كە بوندە نصكره دوسك كە بكا ظلم ايلدى ظالم

آنى الله مسلط قيلدى مالكدسنك اى كشى

اوچنجيسى اولور عاشقيە اوغلانە ياخود قيزە

آنك دوردنجيسى اكلە نيە صرف ايدر اول كشى

كە قيمت اولور اول مالكم بنالر طونلرە

ولى مالك خيرلى ايسە وجوده خير صرف ايدر

آنوك بشنجيسى ندركە بربلا كلە مالە

وياخود دريادن كچرايكن غرق اولە صويە

كە سيئە هلاك انكە سبب اولە اول مالكم

آنوك التنجيسى بوكە بر خرسيز آلە اول مالى

وياخود ذاكى را آجر حقار ورمالكى بمله

كلاى تاجر حقار ايدركە مالكك هرطرفنى

كە شرع شرح يازمشدر مكرر كون رسول الله

دخى دوردلو ملاعينە آنى صرف ايدر اول همان

آنوك عرضى هنك ايدر اولور حكم مالنى انجاز

كە كتدى كندى نفسكە كە ظلم ايلدك اى انجاز

كە بوقدر فايدە سى سكا خيرك كورمك اى همان

كە بزل ايدر جمع مالن آنوك بولنده اول همان

كە آخرى خراب اولا جق اشيايە بر انجاز

كە عاقبت اولور خراب خير سز مال اولور بر آز

جميع مخلوق كورە نفعن ضررن تلر اولە افزار

يا آتشە يادە اول مال نصيب اولمازسكا كنار

نصيب اولمازاول مال سكا بولنماز مالك كنار

يا آتشە بلە بنك يا صويە غرقە اولك لماز

وورلر بجروح ايدر لر صويە لر بس سنى كنار

اغارت ايلر اول سارق يقيلر اويلشاوكفار

مالك قلعب بودركم زكاتين ايلمە افزار

فصبحت اندى اصحابە اتيت نە بيورور عزار

دیدی امت اصحابیم کہ حفظ ایدک مالکزی

ذخیرہ اکوزہ دوا ایدک سنزلر تصدق ایلہ

کہ زکاتیں بولہ دی ورایدی سنی اولدم آنی دکلدی

اکر سوزندہ صادق سنیم یولدہ کیدرکن

مکرکم اولیہ دینک کہ براودتاغی وارایدی

دیدی اول یہودی اکرمالمی جزیہ المازسہ

والاخر برآلوسہ آنی قتل ایدیم البتہ

کہ ویردی زکاتین وارادی فقرایہ ایدوب انداز

اوساعت کلدی برمکتوب آنک اودتاغی کوندرمش

واعظ دی صویلہ بلزیدی بولدہ کیدرکن

بنم دوم کریدیدی یقلدی ایدی یوکومز

بوسوزی سن استدیکک سکردی وارادی احمد

کتوردی سن شہادت کہ اولدی مسلمان اولایدی

خدادن قورقان آدمدن کہ اندن قورقہ خلق

ویاخود بدننہ حق اول کمسن برزیرہ ویرہ

زکاتیلہ بابک اطرافنی جزلرایدک اجرانز

بوسوزی سویلرایکن اول آنی دکلدی برمکہ

وارایم بن زکاتم ویریم دیدی کہ اول المانز

تو ویدیدن انجاق بولوردکہ سارقدن بولور امانز

کہ هنده کتمشدی اولمتاع کتورمکہ حوق انز

انکا ایمان کتوردیم کفردن اولیم اقرانز

کہ سوزندہ یلانچیدر دیوسویلدی اول المانز

هدایت ایردی سن انکا ضلالتدن ایدوب فرز

کہ یازمش مکتوبندہ اول سلامدن هکرہ اولمانز

بحمدالله بنی صویمادی کربوحالہ اولمانز

الاریہ رفقلاری تریدی ایلمش ایجانز

کہ حق رسولہ ایمش سبک کن دونایم دینکہ اعزاز

کہ توبہ یہ رجوع ایتدی قوکفردن اولوب شاذ

کہ هرکم تورقیہ حقدن اریہ مالی کل ارزاق

جمع مالنی صرف ایدہ آنوک بولونده اول کناز

عجب ابو اولودمی کہ یوصرف ایدہ اول مالی

بلیانک پدنجی کہ بزیرہ کومہ مالی

اولوم دوشکینہ یدہ یغی وقتین دلی دوشلہ

کہ دنیادہ غنی بلدک کہ اجالا بیان اتدوم

یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها

ما کنزتم لانفسکم فذوقوا

کلا ای تکرمی عذابندن خبردار اولیہ فتاق

یارغمادہ حق سنی بوحسن صورت ایجنده

ویا انکار مجایدرسک عذاب نار دن فتاق

کہ مشرک اولایلہ برابر اولوز مانع الزکوة

کہ بلمک مجاولوجکدر مالک جمله فلجفنین

فقر الرقیامتده یقاکہ یاشه جمله

شکایت لرہ دکلہ بوکز فرمان ایدہ الله

اولاوج کشی حسرتده قیامتده دیدی احمد

بولر کندی بدنلرین بیلرد شلری ایله

ویرمجر حلرہ مالی دنی دوایہ اول کناز

آنی الله اونودوره کہ حال موتده بلا کناز

دیہ مزاقربا سینہ اول مال اندہ اولوز احراز

قبل اترتده نقلہ سکا اول قدر عزاز

جباههم وجنوبهم وظهورهم هذا

ما کنتم تکنزون الآیة

کہ کلاسوف اتمیوب حقدن زکاتین ویرمیاک فتاق

سکا حق ویرمدی بوقدر مالی سکا فتاق

ویا انکار مجایدرسک عذاب نار دن فتاق

کان ویرمین کشی کہ منکر در حقی احقاق

نجوذ ویرمک زکاتی فقیرہ ایلمک انفاق

شکایت ایدر حقہ بیرہ بو اتمدی انفاق

بولادی آتشہ سوزک بولار اوتده اولہ اطراق

فتی نادم اولہ بولدر هلاک لر اولہ الحاق

کہ مال وارثہ قلمشدی کہ وارث ایلدی انفاق

بری اغنیا لازم در کم زکاتین ویرمشدر اول
کی وارثی اویرده ی زکاتین کی صرف اتده ی جمیع خیرم
سنك مالکی النلر کیره جنة سن اوتده
بوینی فکرایت کل انصاف زکاتین ویر فقرایه
بری شول کشی حسرتده انك بر قول وار ایدی
کی شول بش وقتنی قلدی اغاسی قلمدی انوك
جهنم سوزلر اغاینی اتده زبانیلر
کل امدی انصاف ایدسنده خدایه ایلکل قولق
بری شول کشی حسرتده قتی بویوك ندامتدر
کی علم خلقه سویلدی کی خلق طوتدی عمل اتدی
بوینده سوزلر اوده دیدی کی دوتمدی یغجوق
بیوك بلادر کلمدن سن امکی جکه سنده
سنوك بك سودیکك مالکی نصورتده یقه سنی
بوکون تختده کبی اتی یصتی بصتی ایده لر
کی بش یوزیل قدر یرزدن یقه اوکی تختده ادمی

کی مال وارث قلمشدی کی وارث ایلدی انفاق
کی وارث جنته کره صفا لرده اوله الحاق
معذاب اولاسن اوتده ایده لر تشکی احراق
اولورسك حکره سن نادم اول مال ایدن سنی احراق
قول اولدی تکریه مطیع اولوبدر اغاسی فساق
کجیردی اغا عمرینی هوایه اولدی اول الحاق
قولی جنة سوزلرونده اتده ایده زاوق
اولورسك حکره سن نادم بوحوایده بی احراق
کی اول عالم ایده واعظ حقك امرینی ایده انطاق
کی کندی عامل اولمدی دیدیکی علمده انطاق
دوتن کیره جنته عذابه کیره اول نطاق
صفاسن کوره غیر لرسن اولکی اوتده اخجراق
جهنم کتوره لر یقا اول مال سنی احراق
بوکون قزدیرلر اوتده کی اول ستی اوله احراق
بوکون صاحبین النلر انوك یانده استوا ق

زبانیلر تختده بی بصالر انکه اول
کی بقادك اودنیایه کیره تبلسن اصلا
دخی یانکده بصالر کی زیرا انی کز لادك
دخی ظهرکه بصالر کی زیرا انی کسب اتدك
نجه کی تختده یقین کلیجك اودده تنکی
بومنوال اوزره سنی حقمده یقالر بیلد
بوکون اجوده سن انی کشی حقك امرینی ترك اتدك
کی ترك اتدك بوکون اجوده نمازی بس مساجدی
کی برفقیر سکا وارسه برانجه دیواسته سه
دخی انواع حیلیله برکدردك ایدی بوکی
دخی بوکی ریا بیله برکدردك ایدی انی کس
بقیدی کور سکا نیلر یوم الم دیو سوردکلك
بیورمشدر رسول الله یارین یوم قیامتده
بولدرك قرن بش احد طاغی قدر بیوك اوله
بولدرك دار سین الله کی قرق قات ایلیه بلکل

کی زیرا کوزلك اتدن غیریدی هوا اولدی هج ارزاق
همان مالده بقردك سن کی اول سودکدی زوال
یانکده اثوابه اجنه ایلیوب الصاق
نجه دزلو مشقتلر تحمل اینه دك استطراق
کان کبریدی انشه یقین اولنجه استحراق
بوکی بك سودکدی سن دیوایده لر استطاق
بوکودن بولدك بلا کی سن دیو سویلر زاول حراق
حقك امرینی ترك ایدوب زکاتك اتمدیك انفاق
آنی قورقدك اوکودن یوزك جاویردك فساق
دخی انواع کذب حیله آنی یغدك ایدی فساق
کی حق نهی اتمشکن سن کی نهین طوتمدك فساق
بدر مدك آنی یسین سنی بوکودن فساق
کی حشر اولده برز قوم قبوردنده کوزی ازراق
ایکی طولو یلدن عقرب کی صنکه هر بری مزراق
اولدهر فاتك اولدیه اوخر کونلك قدر اطراق

كه هر قاتلك آرا سنده طولو بلادن جيان عقرب

كه بر نادهي نده ايده ملك بولنلري اي انسان

بولادي سوردي لر اوده صغر سنده دركي اي يار

كه هر بري صوقالر ضنكه صوقديلر سكا مزداق

بولادردي مانع الزكوة بولردي مفسدي فساق

جهنمده بولادي بس كه مالك ايده احراق

در بيان عدم سرقة الفقير لقوله تعالى والسائل فلا تنهر واما بنعمة ربك فحدث

كل اي حقك عيالني قبودن رد ايدن رداد

فقير لرده عيال الله قبوكدن ايلمه ابعاد

خدا وحدايلدي داود قولونه هم بيوردي بكم

ديدي داوده ياداود غنيلره ديكل اسراد

وكيلدي بس اغنيا عيالمدر فقرا لر

وكيلدي دكل سن كي عيالم اتمسون ازداد

وكيلدي ايديه حق سني بنده قولرك عيالني

حيا اتمكي الله دن عيالني ايدك ازداد

كه انفاق ايلسون بولنلر مساكين قوللريمه كيم

كه وكيلدم بن انلري فقيرر مال ايده ابعاد

حاقين زنهار اي اغنيا كه ردا تمه مساكين

قبوكا كلديكي زمان خاطرين آلمه آل ابراد

اني قومه قبوكدن سن غنيمت بيله كور آني

اني كوندردي سكا حق كه تجربه ايدروحاد

كل امدي سنده اول محسن رحم ايله انلره

كه انس ايله فقيرلرله اولاسن اوتدن ابعاد

اكر قودسك انلري مالك جمله كيدرسنك

اولودسك سنده بك فقير قبولاره اولك ابراد

قولاق ويرمكا اي غافيل سكا بر قصه نقل ايدم

بوقصه دن بس آل حصه كه اتمه سائلي ازداد

كلوبدر بس مصابحدن ابو هريره نقل اتدي

رسول الله بيورمشدر ايده لوم بنا آنجا ابراد

بني اسرائيل ايجنده مكراوج كمسه ولر ايدي

بري اعمى بري ابرص بري اقرع باشي جزاد

مراد اتدي تعالى الله بولادي تجربه ايجون

كه وردي ابرصه ديدي اشيتك سوزايده ايراد

كه كلدي اول ملك ابتداي برآدم صورتنده

خداي ويرسون آني سكا اولك دنيا برمراد

ديدي اكا نبي سوزك مرادك نه بودنيا ده

بوني التزام الله دن بولني رفع ايلسه صماد

ديدي لونم ايو اولسون دني جلدم كي لن سودن

كه غايتله بودر اعضوم كه رفع ايده بوني صماد

كه اول ملك الي ايله آنوك تنيني مسح اتدي

كه غير يلر كبي آنوك تنيني ايلدي ايجاد

بوكر ملك ديدي اكا مالك قتفيني سوزك

محبتك ندر ديدي آنيده حق ايده ايراد

ديدي دوي سودن محتم اكا در درم

بوكر برده ويردي اول ملك اكا دوالاحسان

اودن ايلق يوكلي ايدي اول دوه يي وردي اكا اول

دوه طوغردي جوغلدي حساب سز اولدي بي عدد

كه ويردي اول ملك اقرعه ديدي بني سودرسك

كه كلك لوك مراديني ديسن سكا ايدم آني ايراد

ديدي محتم بنوم كيده باشمدن غي كل لر

بودر ذلك كيده بندن كه ايده بني ايراد

كه مسح اتدي آنوك باشنه جمله كل لري كتديي

كه بيضاء اولدي باشنه كوزل قللر اولوب ايجاد

ديدي كه اكا ملك كه مالك قتفيني سوزك

هوانسك قتفي مالزده دسزده بن ايدم سكا ايراد

ديدي صغر سوكلدر بكا آني ايده بكا ايراد

اگاه ویردی بر اینک آنوک قرنی ایدی یوکلی
که بوینده بخ سکمت ور صوکنه ایت نظر ایعاد

اینک طوغرد یی جوغلدی حسابه کلمز اولدی اول
که صحرایی طولدیردی کیوق صوکره ندر وحاد

که بوینده صکره اول ملک که وارد یی دیدی اعمی
نه اکسترسک دل بندن آنی ایدم سکا ایجاد

دیدی خوفی سوردم که کوزی ویره اول خلاق
که بندی جمله مخلوق کوردم عبرت آلام اجاد

بو اعمانک کوزنی صفادی اولدم کوزی اجلدی
که اول کندن ایو اولدی کوردی اولدی کوزی لیسلاد

دیدی کنه بوکا ملک که قنفی مالی استرسک
انی دنی ویرم سکا مرد یک ایلکلی ایجاد

دیدی سوکلدی بکا جله اشیادن قیوندن
قیون ویرسون بکا الله قیوندن اولام استغفر

اگاده ویردی ویر قیوندن انکده حمل وارایدی
که اول قیون قوزلادی جوغلدی قیونی اتماد

که اول لقدر جوغلدی اول که بر صحرایی طولدیردی
قنی بر حد سز اولدی اول جهانی طولدوروب افراد

بر زمان مرور اندی جوغلدی بوندی مالی
جهانی طوتدی مالدن نظر ایت حکمت وحاد

که کلدی بوندی ملک کم اولکی صورتنده
که اول ابرصه کلدی اشت نه سویلر اول جماد

ملک دیدی کم ابرصه کمن بن برمکم ای کس
قنی بک عاجز اولمشم معیشتده صاوروب یی زاد

که ذلکیندم ای کشی زمان اول اینجنده
بلور سین بنی دوه یی سکا اتدم ایدی ایراد

بوکون بن بک فقیر اولدم بکا کل ایلکلی اسماء
شو دوه بک برینی ویرکل اولام بن سنک ارشفا

که ابرص کشی ایدک فجر دی جمله خلق سندن
دخی قنی فقیر ایدک که برمکین ایدک احماد

دعا ایلدم الله که ابرص کنده بی بدنکدن
دخی ویردی بودکلو مال سکا اول قادر وحاد

کلامدی بودوادن بردوه ایلکلی قصدی سن
بوکون عاجز محتاج سوردم طوت ایلم عناد

دیدی ابرص ملکه کم بومال سن قلدی بنم دن
بابامدن ایدی ده دمدن بکا ارث ایلدی بی بعاد

دیدی ملک اگر سوزکده کاذب ایسک ای کشی
که اولکی حالکه که تحویل ایده حق ابعاد

که ابرص ایلیه الله که اولکی کبی سنی
ما لیکده الدن اولدی سن مسکین ای حماد

که بودعایی ایدیجک هلاک اولدی جمع مالی
دخی سنی که ابرص اولدی اولکی کبی ابعاد

بیوردی که اول سرور ملک اقرعه کلدی
دیدی اگا دخی بوبله بوسوزی ایلدی ابعاد

که اقرع جواب ویردی که ابرص کبی ملکه
آنی منع اتدی رد اتدی سوزنده ایلدی عناد

که تحویل ایلدی الله آنی اولکی حالنه
کنه کل باشنی ایلدی فقیر لق ایلدی ابعاد

بیوردی مفخری موجود که کلدی اعمی یه ملک
دیدی برمسکین ادامین که احسانه ایلکلی جواد

که سندن استرم شول الله حقیچون کشی
بکا بر قیون احسان ایت بن اندن اولام استفاد

که کوزسوزکشی ایدک کوزیکی ویردی اول الله
فقیر ایدک ضعیف ایدک بوکون بای ایلدی وحاد

دیدی اعمی اگا دکلد کبر اعمی قولودم بن
بکا حق ویردی کوزمی که شکرم ایدرم ازداد

که ورکر قیون ایچنه بکنده بکا قیون دن ال
بکنمدیکی ترک ایت سنکدر جله مال اول اشاد

دیدی ملک اگا دکلد که الله سنی سوزکده
دوام ثابت ایلسون مالکه هم اولمیه انفاد

خدا وصی اولسون دینی مالك جوعلسه
سنی تجربه ایدرم فدیم قیوم بن دن
خدا قهر ایده شونلر که طوتمن تکرینك امرین
بوکوزدن بس فصحت آدم زمانده فقیر اخقین
قیامت کونی اولدقده فقیر کلیاسه سکا
روایتده کلوبدر کم روایت ایلدی انس
که رسول اغنیایه کم یارین یوم قیامتده
خدایه شکری ایده رحقمزی بولدی یارب
دیه اول قادر قیوم زبانیلره امر ایده
جهنمه کیره بونلر کلهسی زکاتلری
بوتحت لری بصالر بولاریك بغزنه تحقیق
که بر ساعت ده بصالر یدی یوز کره تحت بی
که فریاد ایدر بونلر فغانله طوله افاق
دیا لربس زبانیلر نجون افغان ایدرسکوز
که سز طوتمدکز اندن خدانك امرینی اصلا

صاقین تکرینك امرندن که اولمیه سنین ابعاد
صاقین رد ایتمه بر سائل سا کلدکده ایله شاد
که رد ایتمز مالك حقین فقیری رفع ایدر اردادن
که آرتمز مالك ای کشی مالکه کلیه انفاد
بقا کی جنك ایده بونلرا یه لر اشکا وحاد
بیورمشدر رسول الله اشت انی نه در جواد
اکا یاپشه فقیر لر یقاسین جانك ایده جاد
بیزه ویرمدی دنیاده بزی منع ایتدی لر ارداد
سورك بونلری سن اوده جزاسین بوله لر فساق
برکش جله تحت اولش کله اکلرینه حداد
قچن صور دمی زمان کنه قبر لردن رجلاد
بوهیات اوزره اشتده معذب اولدقاری فساق
بیزه سز رحمت قلوکم شفقت ایلکزی زاد
بوسیزك بك سوب کزلادیکز مالدر اباد
بونوك ایله تکبر لك ایدر دیکمدی افساد

فقیره

فقیره سلام ویرمزدیکز که بن شی اومردیو
کوردامدی شمدی جزاکی خدا ویرمدی جاك باك

الا ای حارث الدنیا بوحرص سنی ایدر افنا
حرام حلال دیمز سین سن یفك دنیا متاعینی
بتون دنیایی جمع ایتسك کندرمزسك که ازمالم
که هر بر درهمندن حساب ایتر یارین مولا
کرچ ایدرکن اول مالی نمازقلدیکدی درحق
کیدندن دنیادن سؤال ایتمه کرك الله
سنك کوزکی طویرمز والا طویرر طبراق
که خلق اولندی بوانسانا هلوع یعنی قتی حارص
دیمشدی حق کتابنده هلوع خلق الانسان
که بعض اهل تفسیر لر بوکه بر معنی ویرمشلر
که قاف طاغینك ارقه سنده برتدی بر جانا ورحق
که برکره دود فیضله اولی سوبردی زمان

یونکی جودبانده آنی ایتمه یکدی شاد
بل امدی مالك دوشمانلرینی سکا بوکونیات

هلاك ایدر سنی بوحرص کجر عمرك اولك اطغی
بونك ورددر سؤال ایله دنی عذاب ایدر مولا
سؤال ایتمز بلورمسین حساب ایستر دنی مولا
که قنده آنی کسب ایتدك دیو سؤال ایدر مولا
ویاخود ترك می ایلدك عبادات ایدوب اسغا
کذب دیاوار ایسه که ویلاسکا اعمی
که اولسه اوت درحی التون بوازدوزدلا ایدر کوی
هلوع دیوشوکه درلر که غایت حرص ایدر اشیا
که یعنی یك قتی حریص کر وخلق اولنوب طمعی
هلوع بردایه نك اسمی ایتدی حق آنی طمعی
انول بطود فلری وار در قتی بیوك شدر عظمی
یدی دنیا مقداری بزی جائز ایدر افنا

كه بركز هوا ايجدي كيدي دريا بي ايجردي
كه دوردت يا نه بقرجي ورمي عجب علفا

قساوتدن بمزدي اول عجب يا دين نه بيرم كيم
كه هركون بويدي كاري بوغاري جون جيكر اقتي

ديدي بعض مفسر لر طلوع برلسم دابة دن
كه فاقوطاغنك اردنده خدا خلق ايلدي عظمى

كه هركون يرده اول دابة كه اوچ دنيا قدر جايز
كه طويمزدي اول اندن طلب ايدر دي علفى

كه قالقردي برندن اول دود قلر في يالردي
عجب دنى نه وردركم بيايم قرنم اولا شبعا

سوره شد دررسول الله كه طويمز قرني انسانك
والا طويورز طبراق قبرده اولورا اول شبعا

بولاره ما لايتندي فقيره بخل ايدر بونلر
زكاتن جسا ايدر مالك آني كزلر ايدر اخفى

كه نقصان اولسه مالدن جزع فغان ايدر بونلر
كه كندي مالمزيم ديو خلقه ايدر شكوى

كه يحيى لقمه احمد در محمد ابن عبد الله
سئوال اندي حلوع دن بكا ديديم بن اكلد لجلا

كه تفسير ايلدي اللهم فرقان مجيدنده
كه سن تقصير ايدمزسن آنك كبي بوغي لجلا

ديبورسه ي تعالى الله حلوع ديو شوكه در لر
كه برشيرا كايشه جميع خلقه ايدر شكوى

كه يعني كتسه برشي فزع فغان ايدر اندن
بلك بك بكا ظلم اولدي ديو خلقه ايدر شكوى

فلان ظالم كورد كمي سنم مالمي اخذ اندي
قتي بك بكا ظلم اولدي كه حق اولدي بكا عظمى

اوجاعل بلده يكندن اوظلم كه كندندن
كه انفاق ايدمه يكندن فقيرك حقني منعا

كه برمال اكايشه كه اول بخيل اولور منوع
آنوك حقين ادا ايتمز اني بك صقلما اول كنزا ي

كه برمسكين

كه برمسكين اكا وارده كه دفع غفلدا اولا
قور آني قبوسندن اهرل آني اول اجرى

دخي اهلينه سويلر كم ويرمه كسنه برشى
اكر ويرد اپسك برشى سنى ضرب ايدرم بنا

خبر ده وارد اولديكم كه برنجيل كيشي وارديي
كه عودتنه ديديكم آشيت بندن سن اى رب

ديدي اكر سن اى عورت كه برا كلك ويرد سك بيل
كه بندن بوشى اول اوچ طلاقا اويمدن جواب اى جيلى

كه بوني سويلدي كندي اوندن موقفا جقدي
كه كلدي برفقيرا وده قبودن ايلدي ندا

ديدي يا صاحب الدركم كه الله حقيجون بكا
كه برا كلك ويرك بكا آني اكل ايدم الا

بوكا بس ويردي اول عورت كه اوچ اكلك ايله يل
الوب كندي آني مسكين كه اكل ايده اولمشا

برز كمدن اول فقيرا وكندن كلدي اول بخيل
ديدي اكا بوني سكا كه كم ايدوبدر اعطى

ديدي مسكين شو اويك صاحبا ندي بكا اعطى
خدا رضي اولا اندن كه بوكون اندي بني ستر

منافق كردي اويمه غون ويردك اكا اكلك
سكا اند ايچمدم ديدي اندي اكا جفا

كه كندي منافق وارديي تنوره اتش اندي
كه قرردي تنوري كورامدي نيلر اول اعمى

ديدي الله ايجون كل كيربو قرقن سن تنوره
كه الله ايجون اوتورسن بونوك ايچنده اى بنا

كه ورديي ديدي عورته كه اسبابلريكي جمع
كه اخذ اتمه جبه كوبه بولاري اخذ ايدا ى بنا

بخيلده ديدي اول مرء كه بن دوستمه كيدرم
كه برد وست دوستنه وارسه تزين ايدر اول حسنه

بوكون دوستمه كيدرم اولورم دوستو مي زائر
آنوك ايچون كيم در لو سلى لربي بن جمعا

بوسوزی سویلدی کبر تنوری ایجنه خاتون
منافق بسن تنوری قبدی کندی اولی اعمی

کراوح کون اغزین ایجمدی قبالی دوردی تنور
کفکری دوشنوبنی یقمز تنعمده قلر عظمی

منافق کلدی تنوری باشنه کوردی کم عودت
اوتوردم هج آتش یاپش ممش سالمدر رخنه

تعجبا یلدی اکا بوخاتون یا نمد یغنه
کیاقدیغی آتش قتی فکر ایلدی حما

کخاطفدن ندا کلدی فکر ایلرسک ای فاسق
کبلده کمی کمز یا نمد عزن حسنه

کبرزدوسلرمز اولدلری آتشه یقمز ☼
بزم رضامز ایجون اولکی انفاق ایلدی حسنه

کتوردی منافقك الندن کوردی اولخاتون
آنی یقمدی هج آتش کجندن جقه حسنه

اکراشرایسک بوبنی خدای راضی اولسندن
کیقمز هج اوده الله کرزقك ارتر خدا

الای صاحب الخیرات اشد بندن برز اخبار
الای صاحب الانفاق کشف ایدم سکا اسرار

دوایتده کلوبدر کم بیورمشدر رسول الله
کبر مسکین برادم طیورسه ویره جبار

اجر جنت قبول لرین کرامدی ای لم قولم درحق
دلدکین قبودن کیرسکا یوق مانع اغیار

بیوردی کنه اول سرور برادم ایله سر اطعام
کبر مؤمن طیورسه دخی صو ویرسه بالافقار

ارزاق ایدر تعالی الله بدی حندق جهندن
کهرحندکیك ارایسه بشر یوزبل قدر مقدر

روایت ایلدی اغمش کعادی ابن خاتملرن
بیوردی بخر کائنات اشتی ندر اولولابرر

کسردن

کسردن برکوزم کحق یقینده سویلر اول خلاق
کیعنی یوم محشرده سرزه سویلرسن غنی جبار

ضاغنه بقه اول امت کوره هر تقدیم اتدکن
کیکوزمز غیر شیء اصلا اکر خیر اکر شر ار

کهکره صولیه بقرکذالك غیر شی کوزمز
والا تقدیم ایتدکن کوزه انفاقی ای یار

کهکره اوکه بقرکنه بر غیر شی کوزمز
کوزه انجو جهنم کحفظ ایت کندیکی ای یار

صفنك سرزه الله کاول نار جهنمدن
یادم حوده اولوردسه تصدق ایدك ای اخیار

دوایتده کلوبدر کم کعائشه صدیقه
اوتوردکن اوزده اول کبر عودت ایدوب امرار

کهکلدی اکا بر عودت سلام ویردی اکا اول دان
ایشك بر یرینی اوزه تمش ایدوب یکی ایله استار

کعائشه اکا دیدی نجون یوقا ایلدك بریی
دیدی یا مؤمن انا سبی کسندن اتمه استخبار

دیدی اول خاتون اکا کم اشت یا مؤمن انا سبی
بزم انام بابام وار دی ایدوب دنیایی اشیدا ب

بابام سوردی انفاقی فقرا ایمساکنه
انام سومزدی انفاقی کبر شی اتمدی اقرار

همان بر قطعه یاغیله برا ثواب ویرمشدی اول
کیغیر ویرمدی اصلا قتی بخیل ایدی شرار

کوردکم حال رقیامده کتحقیق قیامت قوپمش
کوردم انام اوزده قتی عذاب اولو یورر

کوردم انام اوزده کبر مملك آنوکله اوزمش عودتن
اوبار جه یاغیله انا شبی رفع ایدر دوزورم

کیعنی یوم محشرده سرزه سویلرسن غنی جبار
کیکوزمز غیر شیء اصلا اکر خیر اکر شر ار

والا تقدیم ایتدکن کوزه انفاقی ای یار
کوزه انجو جهنم کحفظ ایت کندیکی ای یار

یادم حوده اولوردسه تصدق ایدك ای اخیار
اوتوردکن اوزده اول کبر عودت ایدوب امرار

ایشك بر یرینی اوزه تمش ایدوب یکی ایله استار
دیدی یا مؤمن انا سبی کسندن اتمه استخبار

بزم انام بابام وار دی ایدوب دنیایی اشیدا ب
انام سومزدی انفاقی کبر شی اتمدی اقرار

کیغیر ویرمدی اصلا قتی بخیل ایدی شرار
کوردم انام اوزده قتی عذاب اولو یورر

کبر مملك آنوکله اوزمش عودتن
اوبار جه یاغیله انا شبی رفع ایدر دوزورم

كه كوردم بابا بحنت ايجنده كه ذوق عشرتده
كه صوردم بابامه بابا نه دن ايردك بو اكرامه
دخي دنيا ده ويرديكم قصد قلر سبب اولدي
كه برقاج صوالدم بن اوحوضدن انام ايجون
كه بندا شدم بن شونك ايچون جولق اوسون
اوبانديم اويقودن كوردم الملك بري جولق ودر
ديدي بس حضرت عائشه اكر بومره يا رب
اوساعتده انوك الكنه برينه ويردي بيل
صاقن ظن ايلمه زنها رمالم نقصان اولديو
خلوص نيته تله فقير كه قصد قايلسك ع ع
حصول صاعالم اولد اولد وياطالب اولد علمي
رسول الله بيورمشدر قصد قوشي مراتبدن
بري بختش بيك اولوبدر برينك صاحبي بوقدر
كه سارقه ايجون ويرلدن اقچه برز ويره
واما برينه بختش ويرلدن قوكشيه ويرمك

واما شول

دخي صويره خلقه حوض ندن ايدب انشار
بودولته ندن ايردك ايدرم سندن اختيار
بحمد الله بو اكرامه بني حق ايلدي ايجاد
انلم انامه ويرم ايچه بوصودن اول ضرار
حقك دوشمانينه صوالدقجه بوردن اول من الاشرار
محقق بويلدر بوابشي بوبني سن تصديق اخيار
سودنده صادق اپسه بس انبي كنه ويرسنار
كالاول كي كيمسه اولدي كنه ويردي قني جبار
كه نقصان ايلمز الله جوغلدرما لكي عفار
برينك يرينه بيك ويره حق ايت بوبني اعتبار
بولاره ويردكلك برينه حسناب سز ويره جبار
بري بردوري اوندن بري بختش دوشه اي يار
بونوك هر بريسنك صاحبين ايدم سزه اثار
كه ظلمه ويرلدن اقچه ايجون اوني ويره اول جبار
كه بختش بيك ويرلدن خصمنه ويرك ايده دينار

واما شول صدقه كه برينه اولا حساب سيز
دخي صالح كره ويرلدن ده اولا حساب سيز
سكا بر قصه دياليم بن كه بوندن حصه آل كتبه
مكر حضرت داودك زمانينده كه بر خاتون
وارايدي بر قوطوجه بغداي كه اول خاتونك اولكو
اوكندي قويدي قابينه آني بوكلندي سر تپه
كه بر بك يل حروج ايتدي اوكندن كلدي بس اولاد
مكر بلينه اول خاتون كه بغلشدي دجاج اكك
اوكندن كلدي بر سائل رضا الله ايجون خاتون
حقر ديدي ويردي سائله آنوك اوجوده اول خاتون
اكي غم ايله اول ايكجه صباحدك اويومدي
كه ويردي داوده اول خاتون شكايت ايلدي يلدن
كه بيك درهم كومش ويردي الينه خاتونك داود
كه الذي حقدي قابويه مكركم قابوده اوغلي سليمان
ديدي بيام سكا نتدي نجتدي دعوا كي سنك

كه عالم كره ويرلدن حساب سز ايده حق ايجاد
بينمازده ويرسنك كرايده سك صكره آوزكر
نه احسان ايده اول رزاق نه اكرام ايده جبار
كه برقون اول اوج طوندي رضا الله ايجون اول يار
دكر ماذ كتوردي آني اوكلك ايجون اي يار
كه كردي يوله اول خاتون اشتي نيلر آني جبار
كه سرتندن اونون الدي هوايه رفع ايدب سيار
كه بوله افتاد اولوردي سر بيالوم ديو اول سيار
بكا بلندكني ويرسيدي يوم كه قريوم آج دوشه سيار
كه كندي قلدي آوج اولدكون صباحدك كه اول سيار
بري اجلقدن اوتوردي برى اون طاقه سيما پيار
ديدي يل ايلد دعوا ممكن اولما زصبر ايت اخيار
بوني واردي حزين اي كشي بوايشده اول سن صبار
كه دوردي ايمشي بل اكا كه سوبلدي اول اخيار
الو ويرد مي حقك كه يلدن سنك اي اخيار

كه قصه خبر ويردى آلوورمدى سقبى
سليمان ديدى خاتون سوقكى ويرطلب ايلمه
رجوع اتدى كه خاتون كه ويردى كسنه داوده
كه ويردى كه خاتون كه بيك درهم كومشى دنى اول
كه كلدى قابويه كنه دندردى سليمان
ديدى داود اكا سنى برتعلم ايدرمى واو
سليمان خطاب اتدى نجون كوندردسن بوبنى
سليمان ديدى بابا حكم واجب دكلدر
نجون واجب اشلمك كه نافلبى اشلرسك
بلجا غزدى سجود داوده كه كلدى داوده اول دل
كه ريغ سويلدى داوده بكا امر ايلدى خازين
جفيردى خزندار اولادن ملكه بس خطاب اتدى
كه خزندار ديدى بكا كه امر ايلدى جبرائيل
جفيردى جبرائيل داوده نجون امر ايلدك بوكا
سوآل اتدى جبرائيل كروميكائيله اكله

كه بيك درهم كومشى ويردى بنى منع ايلدى اخيار
كتورسون بلى حكم اشورسون حقكدن نكوسن اخيار
ديدى داوده البته سن كتوردعوا بحجى اخبار
دكلدر ممكن اى خاتون بيلمه ايكى صبار
كه كلدى كنه داوده كه ابرام اتدى اوله اخيار
بلى قابوده سليمان بنى تعلم ايدرسن اخبار
نجون ابرام ايدك بكا كه هج ممكن مدر اى يار
كه ويردى بيك درهم فضله دكلمدر اى اخيار
بحمد الله سنك امرك دوتريل بوكون اخيار
خطاب اتدى عتاب اتدى نجون الدك اونون سبب
كه ريغ خزندارى اولادن ملك امر اتدى بلا اخبار
نجون امر ايلدك بحه بوادنى المغا اى يار
انوك امرى ايلن بنده سوء حه ايلدم اى يار
نجون بوخاتونك اونون ضايع اتدك اى يار
حواله اتدى ميكائيل كروا سلافه اى اخيار

كه حق كوندردى جبرائيل كه كلدى داوده جبرائيل
فلان ذكر ده ياداود وارودى برگبى اى كيم
بونوك اونون انوك ايچون كه اخذ ايلدم داود
بوكبده اولادن تاخير كره امر ايلدم جمله
بولر جمله دكا تلرين حساب اتدى بلر بركدن دى
ديديلر خاتون داود كه اى خاتون نه اشلدك
خبر ويردى اكا خاتون باشنه كلنى جمله
بلده ورتدى اوج اكلك جفردم ويردم اكا بن
دنى اول كون اوج ايدم كه تكريبك رضا سيجون
ديدى داود خدا بيلد تجارت ايلمزلك
كه تقير صاحب بازدى بوتقير تقيرده

كه حق سكا سلام اتدى اشت نندر سكا اى يار
دينمدن دلدى برفارغ صوكندى اينجنه اى يار
انوك اونون نه اون نورى ندر اجان ايدم اى يار
نه دكلو وداسه زكا تكرى ويرك اى يار
كه اوج بوزبيك قدر المتون ويرتيلمك اخيار
بوكون نه عمل اتدك سن خبر ويرمكا اى سيار
كه برسائل بكا كلدى ويرالله حقيجون سيار
ديدى الله زياده اتسك سنك مالكى اى اخيار
بودرعلم اى داود كه بوقدر غير هج اى يار
بودكلو فايده سى اولور حساب سيز فايدار اى يار
كه بوندن بس نصيحت آل فقيره ايله اعتبار

تصدق رفع ايدر بلادنى عمرى زياده ايدر
نكم وارد اولمشدر كه اخبار صحيحدن
كه عزرائيل ده كلدى يانه بولر اوتورركن
دنى مرضده شفا بولدى اصح نصيحات
كه ايدر بس حضرت پركوندن اولدى عجب حالت
كه بر قرايده برا وغلان بولادى اولدى نقريبك

دیدیلر یا نبی الله بزی بزی بر یمیزده ٥٥٥

بولدی ایلدی نکاح تزوج اتدیلر بولسر

دیدی ایدریس عزرائیل اشت بندن سنی آی نبی

کراج کودن قلدی بولدیلر عمر لذتی تمام اولدی

کلدی عزرائیل اول آن برزمان مرور اتدی

که اوریسن کوردی اوغلانی تعجبا تدی اوغلانه

بوکز ایدریس سئوال اتدی که عزرائیل ملکینه

ندر حکمتدر اولم دایمن بولدوقدا ایلمشدر اول

که عزرائیل خبر ویردی اولر بوده دن جفیجا عز

بولدی ویردی بوسائلدن تصدق اتدی بر اقیجه

دیمی اولدوکه مالکه بلا کلمیمک بلا لازمی

نکم بعضی اخبرده کلوبدر نقل ایدم سکا

بنجه زمان اردی اولدی بولاندی آبی عورت

که بر اولدی اوتوردی که بر لقمه طعام یمیه

که بر ساعات جفه کلدی اولقمه اکا ویردی

نکاح ایلدی بر بی بوکون اولا لوم بزده تزیینات

بولادر جون جفه لر طشره ایدوب ادریسه تنقیلات

بوقز ایله بر اوغلانك اولوبدر عمر تقریبات

تعجب ایلدی ایدریس بوحاله اولدی فاکرات

که اول اوغلان کنه کلدی ایدوب ادریسه تنبیهات

که کلدی کنه عزرائیل ایدوب ایدریسه تنبیهات

دیدیکك قز ایله اوغلان حیوندر محققات

خبر ویرمکا یا ملك بونه حکمتدن محققات

که بر فقیره بولوده بر شی ایلمدی تنبیلات

انولك جون بونلر قرائیل عمر ویرمدی خدا بالذاته

که رفع ایدر خدا بالله اولوك بونلاری خافظات

که بر عودت مکر بر کون ایدوب اوغلنی تنقیلات

اوغلدن کسدی اوغلندن آه وزار اتدی تنکیبات

که کسدی اکلکندن اول اولا اولد آبی اکلیات

که کندی کنه آج قلدی بر زمکث اتدی تنکیبات

که بر ساعت یکی جکز بوکز اوغلی جفه کلدی

دیدی بزیزده یوردوم که بر ارسلان جفه کلدی

التدی بزیره بنی ایکی بارجه ایده بنی

دیمی اتوایده بیاض قمی کوکلك آدمدن اول

نجه وقت نجه عمر نه یقلدی اول یره ارسلان

که قالقی یا کلب دیدی اول شیخ اوردم ارسلانه انا

بر قدمی قجدی اول ساعت که ارسلان بنی اولدیرد

که دوردت یا نمه بقدم بن که اول شیخ بولادم

که قالقدم بن بولا کردم اولشدم کنه کروانه

ولاکن عقلم اردمدن لقمی دیدیکن

سئوال اتدی انا سنه بونك اصلی ندر عجب

روایتده کلوبدر کم عبادات اتدی بر آدم

جمیع عصیانین الله انوك مغفرت ایلدی

خبر ویردی باشنه کلنی محققات

مجه دوندی سه بلمدن فودی صرنه تحقیقات

که بر آدم جفه کلدی بوردی بیاض منورات

باشندن طوتدی ارسلانی که وردی اغزه کثرات

بر قدمی بنی اغزندن که عقلی کتدی تذهیبات

دیدی که که اولدم شیخ که لقمی تکلیمات

که علقلم باشمه کلدی حیوة بولدم اولدم بالذات

که دیکن بلمدم بنی اول اتدی تخلیصات

تعجب اتدیلر بکا جمع حمد اتدیلر ترجیلات

بونوك اصلی نیدیکن عقل اتمدی تدبرکات

خبر ویردی وردی انا سنی فقیره ویردیکن کرات

که بر تمش یل کچه کندی خدایه اتدی تعبدات

دیمی ویردی اکا الله کندن اعمالنی کثرات

رجب آینده سن اگر اوج اولدی ایسه ای کشی
نه بیوردی رسول الله آچی نقل ایدیم سکا
که نقل ایتدی ابو الدرداء رسول فخر جهاندن
که بر کون صائم اولورسه نذر احسان ایده الله
که بر کون صائم اولورسه نذر احسان ایده الله
جمیع عمری ایچنده عبادات ایلدیسه مقدار
رجب آیی بتون طوتسه سماداً بر ندا کلمه
فی جنان نزعه کلسه اکابر صوریره الله
که بره قبریه اول صائم کیسه صوصه میه اصلا
که بر مکان ویره الله اکا جنت مقامیندن
بقه اول منزله اول اردیه ای قادر قیوم

کل ای حقك رضاسی نحریی ایلین عباد
بودر کم زیرا شهر الله تجب ایت محاربه دن
تطهر ایت دناسیدن تحلل ایله هر اشدن

مجه مجده لر ایدم بن قولدق ویرسکا ایت استماع
بونی دکله نصیحت الکه اول صا ثم جباع
که برادم اوج طوتسه رجب آینده بالاجماع
ندکلوویره اول ثواب بونی بك ایله استماع
ندکلوویره اول ثواب بونی بك ایله استماع
یرینه دفترینه صفین شك ایله ایضاع
که مجده یا ولی الله دیونیدا ایده اوضاع

که رجع ابد صوصه مایه که ریان اولور اول انتفاع
که قبرینه جفر کنده صویه قمشی جفا انتفاع
که رجع اول منزلریمز که غیر منزله استجماع
عجب ویرمی بکا بکزیر کبر منزل دنی انتفاع

اگر قوللقده کربك ارسك طوتسه اوج ای عباد
تشمر ایله طاعته بودر بلا صوب رشاد
تربیت ایت صیام ایله صومدن امه استبعاد

اوج طوتن کیشی زیرا معاصیدن بعید اولور
تقرب ایله سن بونده تصدق فقارا یه
که غیر ایده فرض لرینجه ادا ائتمش قدر ثواب
بو آیه اردی که سن غنیمت بل شکور ایله
بو ایلر شاهی شهوردر بولدر مومنه رحمت
کلوبدر دهر ده بر سوزانی ثوبان بیوردی مشدر
که بر مقبریه وردی بر زاکلندیك اوستنده
کروبکا خطاب ایتدی رسول فخر موجود
دعا ائتدم بولاده بن برز عذبلری کتدی
کروکنه خطاب ائتدی که دکله بنی یاشو با ذن
که بر کون صائم اولایدی که سن قائم اولایدی
دیدیکم بن یا رسول الله که بر کون صائم اولسه
قبر عذابنی عجب که منع ایلر مجاول صائم
بیوردی اول جهان فخری که یا ثوبان اشد ایتدك
اگر مومن لرك بری اگر عورت اگر ارکلك

قریب اولور خدا سینه اولور مطلوبه اسیر شاد
ویا خد غیر بر عمل ایله اولاسن استشهاد ٥
ویره اول ذا الجلال الله محقق بویله بر زهاد
کوبنی کی صومله کجر کجرمه فرصت عباد
که بر ایلرده عذابی دفع ایدر اول جواد
که بر کون بر رسول الله ایله کیدرلر ای عباد
رسول الله بکا ایتدی بکادن اولدی ابعاد
شو قبرك اهلنه قبی عذاب اولیور بر بی داد
که تخفیف ایلدی الله عذبلرین برز ابعاد
اگر بونلر اوچ طوتایدی رجبده بل ابراد
عذاب اولمزدی بونلر نجات بولردو افراد
که قائم اولسه بر کجه عبادت ایله اول عباد
دنی اول قائم اول مفلقی که منع ایلمز می ابعاد
شول الله حیجون بنی بنی کوندردی اول جواد
که بو ایده اوچ طوتسه کجیله اولسه اوحاد

كه قائم اولسه برکچه عبادات انسه صحدك
وجب اولميان اي اولرده كه كوندن صائم اولسه اول
وجب اينده مي بركون ثوابي اندن ارتقدر

كه مسعود اوغلي عبد الله سرايت اندي احمدن
وجب اينده برمومن اكر طوتسه يدي اوريج
كه يتمش بللق عصيانين برلغار تعالى الله
دخي يتمش قول ازد اتمه دكلو حق ويره ثواب
دخي يتمش قدر مسجد بنا اتمش ثواب يا ذر
دخي يا ذر اكا الله كه يتمش بل غزا فضلين
دخي اعطا ايدر الله كه يتمش انبيا فضلين
كلوب دلت آبادنده بيوردي سن رسول الله
انوك قلب ابد اولمز قلوبلر اولديكي زمان
كنا عندن جفه اول كس انا دن دوغمشه دونه
خزينه اولور كتاب كه برحاديث دخي يا ذر دي

اكا يزه تعالى الله كه بريل صوم بني جبار
دخي ليلين عبادتله كچيرسه اولسه اول منفاد
بوني بويله حقيقت بل تحقق ايلكل عباد

اشت ندر رسول الله قولاق ويرسكا سن اينانه
كه بركون صائم اولسه نلر انعام ايده ديان
دخي ويره تعالى الله كه يتمش حاجتين احسان
دخي يتمش ختم ثوابي يزر اكا دخان
دخي يتمش قدر كبرى بنا اتمش كبي خيرات
بوكا شك اتمه اي صائم كرم كا فيدن اول رحمان
برابر بوللره ثواب بوللدن ايده حق ايقان
وجب اينده بركچه كه احيا انسه برانسان
دوكر خبر اكا الله باشلدن اشاغه اينان
شفيع اولله كه يتمش بيك خطاب اهلنه اول زمان
روايت ايلدي انس خدا راضي اولسه هر ان

بيوردي

بيوردي رسول الله برادم مغرب قلسه
صلوة مغرب اردنجه يكيرمي نافله قلسه
ايكيده برسلام وبرسر نزبيوردي رسول الله
بكا جبريل خبر ويردي بوندك ثوابي بللك
مبارك قولارين كنديه جكديه خبر ويردي
دخي اطلو عيالين كه حفظ ايده بلايا دن
صرط كچه اول ادم كه شمشك كبي بلك قوراق
روايت ايلدي سلمان كه فارسي خبر ويردي
وجب ابي طولوع انسه بركدردي اصحابين
كه بركون بونلره ديدي خبر درا ولك امتي اصحابم
نعم اي نور كونين انشد لوم كلامكي
بيوردي بس رسول الله بك انت اصحابم
خدا بونلريك اروا حين كه قبض ايتمك مراد انسه
وازاج جنت قبولارين صعود ايدر ملك شمدي
كه رضوان قائم اولور اول زمان جنت وسعلندن

وجب اينده بركچه نه اغطا ايليه رحمان
كه هر بريده اوقسه اخلاص فاتحه قران
خطاب بيوردي اصحابه اشت نه بيورر حنان
ديديكم بلور اول الله دخي هم مفخر جهان
كه حفظ ايده اني الله دخي ما لي في الجهان
دخي رفع ايليه اندن عذاب قبر اول رحمان
حساب سز دخي عذاب سز كره اول جنة فرحان
خدا راضي اولا اندن اشت نه بيورر اول خان
كه هر كون جمع ايدر دي اول باشنه امتين اينان
كه جبرئيل خبر ويردي بكا دون كچه ايت ايقان
كه برني ايلدسن مسرور ديوسوبلدبلر اولان
كه بشكسيه اول الله نلر اكرام ايده احسان
كه امر ايليه رضوانه جنانه وارسن اي رضوان
كه صلح قولومك دوسين الت بقركوكه الان
جفر زخرندن دلاده ايت قبولري خزان

وار الجمله خزنه دار اجالر هب قبولارین
جقه هب حور غلمان کیجه ایدر افبال
کیجه مطلع اولدیغی وار ایسه جنتده
کیمسه اولارکه اون یش کره وحیت
عمر حضرت بیوردی رضی الله عنه ۞
بیوردی فخر کائنات بلی مخصوص دکلدر کم
بو اکرامه بونلره ایدر اول یزال الله
عمر حضرت بیوردی دیدیکم یا رسول الله
بیوردی بس رسول الله بوبشك اولی کیمدر
دنی اعمال صالحه دنی صائم اولسه بونده
کیجه دنیادن الا ایجه جنت شرابنی
ایکنجی شهید اولدر کیجه دنیادن بونلر
اوچنجی سونلردر کیجه کونلرین بلکه
ایجورلر اکا سوداسی مفیدن شول کاسه لرله
کیدرلر نبیمز عالملره کیجه تبلیغ ایده لر امریله

دنی کوشك جادیلرك قبوسون اجلر خزانه
اوچ روحه اولور الحاق کیجه راحت بوله اول زمانه
ملائکه مقربلر کیجه روح انبیا فرحان
زیارت ایده لر جمله نهنیه اولدیغی ان
دیدیکم یا رسول الله کیجه مخصوص مبشره فرحان
کیجه هرکیم بونلریك کبی عمل ایلسه لر الان
بولردن بولاره راحت صفا لرده ایده فی الجنان
بوبشیدن بیمز خبر ویرملا لوم بونلره الان
رجب آیی صومدن دنی تائب اوله عصیان
دنی حلال حرامی هم کوزده بونده اهل ایمان
کیجه جنتده رجب دولر کیجه برصوایجه اهل ایمان
کیجه حتی نهر عسلدن کیجه ایجنجه اول ایمان
بولرده دنیادن جقمز ایجه سودا رمغین ایمان
لالیی جواهردن کیجه کلمز وصفه اول ایمان
ایده لر خلقه نصیحت قبیح حرامدن ای انسان

بولرده دنیادن جقمز کیجه ایجنجه کوشردن
کیبونلریك بشنجی لقاء الله مشتقدن
بولرده دنیادن جقمز کیاولدکی زمان اکلمه
ابوسعید خدیریدن روایت ایدیلدی کلمشدر
الا ان الرجب دیدی کیشهر الله احمدن
کیاعانه الله کیصائم اولانه کیبرابر
کیبرمرتبه ذوق ایده انوك فوقنده یوقدر هیچ
ایکی کون صائم اولورسه ویره اکا اولیا الله
همان انجق بلورز الله کیکندی ویرمکی شیئی
کیاوچ کون صائم اولورسه نلرقله اکا الله
کیبیرگیره کم ایکینك اسرا سنده
کیدورت کون صائم اولورسه ابی حفظ ایلیه الله
جنوبدن دنی جزمدن دنی ابرص بعقدن
کیفتنه دجالدن دنی فتنه قبر دن ه
کیبش کون صائم اولورسه بکا ولیب ایدی الله

کیکوثردن ایجه بونلر صفا لرده ایده هزاران
بولارك غیرینه دکلدر مراد لاری همان رحمان
ایجه بین خمرازمقدن جقه اول زمان
بیوردی شدر رسول الله اشتدی سویلر عالی شان
کیبرکون صائم اولسکزده احسانلرایدرز اکا
نلرز وصی قله اکا بس اکبری اکا رحمان
دنیکز زیادشاهلغه دنیکز غیریه فرحان
ابی وصف ایده مزکیم کیبرده کوکده هرانسان
کیغمتدن کرامتدن نلراحسان ایده رحمان
کیخندق بیراده کم بین الناس والتیرن
کیتمش بلقدر بولا اولرنلغی ایت ایقان
دنیکلوورایسه بلا ایرق ایده اکا رحمان
بولردن صقلیه الله جمیع درت اولیه ایقان
کیحفظ ایده ابی الله بولردن اتمه شك انسان
اقولومی قیامتده ابی رضا ایدم هزاران

كه انبتی كون اوردج طوتسه كه قبر دن جقه اولار
قمر دن ضيا توبوزي كه اي بدر اولدغي زمان

كه بدي كون اوردج طوتسه كه بدي قابوسي اودك
قبانه هر بطن قلردن كه هر بري صوصه بيران

سكز كون صائم اولوردسه سكز قابوسي اوجاغك
اجه هر بري كون ايجون حق كه جنت قابوسيندن يا

سكا نقل ايدهيم بوسوزدن قدري اكلة
بوسوزدر جوهر اخبار بوسوزدر روضة سنا

كلوبدر روضده بوسوزيوردي مسعود غزنوي
خدا راضي اولسه اندن سوزنده اصلا بوق كمان

كه بن كون رسول الله عندنده اتوردوق
كه برادم كبره كلدي كه غايت ذي جمال انسان

انوك حسني ضيا پسه دخي طولپسه عرضينه
نظير يوقدر جهانده هيچ رسوله ويردي اولسلطان

رسول الله اكا ديدي كه قندن برو يا بكيت
خبر ويرسكا قصه دن خبردار اولا لوم شبان

ديدي كم يا رسول الله بنم كم قوم عيسي دن
اكا بن خدمت ايلدم كه اولدم بن اكا خدام

دخي بم بن خدمت ايلدم كه والدسي مريمه
بتشدم مزاريك مبلغنده اكله اي ذي شان

اوقودم اندن انجيل اوقودم هم دخي توراة
بولدن نقلكي كوردم سني بن استديم هران

رسول الله ديدي اكا كه فاج ياشكك وارسك سن
بنمله عيسي بيتنده كه كلدي جو قاسنه ازمان

كه حتى انبي يوزيل كلدي ايكمزك اداسندن
كه سن فاج ياشكا كيردك خبر ويرسن بكا الان

ديديكم يا رسول الله سني بن ارزو ايدرم
سكا لاحق اولام دردم دخي اتنك هران

كه اقولكي كتابلرده سنك فضلكي بن كوردم
دخي استدرك فضلين كه عاشق اولدم اول دعاة

كه بن عيسي يه سويلدم دعا ايله بكا ديدم
يتشدره بني الله محمد ديو هران

دعا ايلدي بن عيسي تعالى الله قبول اتدي
يتشدردي بو محله بمحمد الله بني دخان

خبر ويرمكه بشلدي كه كوردي بكي عجا يندن
ديديكم يا رسول الله قولاق ويرسكا سن بوان

كه بركون حضرت عيسي ايله سياحه جقدي
كه كوردك بر يوجه طاغيك كه بوقدر مثلي في الجهان

انوك هيبه طاشلري جمله لالائله جواهردن
كه هر بري ضيا ويرر قرلق كجه نور ران

دعا ايلدي بن عيسي ديدي يارب قوة ويرسن
كه حتى بو طاغيك دبه سنه جقم ايدم سيران

بونك باشنده اولانلري كه كوردم الهي بن
كه عبرت الهم بوندن بكا اولسه قوعيان

بنم اندن دعاكه كوردك نفسمزي بن
طاغا اوسته جقش بزه عون ايلدي سبحان

كه بوندن صكره روح الله دعا ايلدي الله
الهي طاعه اذن ويرنه كوردي سر ايله تبيان

خدا راضي ويردي اكا اذن فتح ديلا ايله سويلديكم
ديديه يا عيسي نه استك مرادك ايلكل تبيان

كه سويلديي اكا اول طاغ نكم كلدي سر باشنه
نه اكرام اتدي سر حق قوسين ايلدي عيان

بنم طاشلريمي الله جواهر دن ايدب بندن
كه زيرا بنم ايچمده كه وارد زيركسي الان

مرادي بود ر انوك محمدي كوره بن كز
دخي امتني كوره يتشر قدره اول جوان

بنم قرنمده محمدي سوب استديكي ايجون
بنم طاشلريمي جوهر دن اتدي واحد حنان

بوعابد قوم موسي دن كه كلدي كردي قرنمه
كه استردانما حقدن محمدي كوره بن ان

دعا ایلدی بس عیسی دیدی یارب اخراجه
کر اول طاغ یارلی ویردی ایچندن جقدی برادم
کر عیسی بوکا دیدیکم خبر ویر بیزه یا شیخ
دیو قاچ یانکاکر دیدی خبر ویر بیزه یا شیخ
دیدی رجل اکا بن قوم موسی دن اولورم بل
کر هر یاری محمد امتی ذکر اولونور اسه بیل
کر بر کون دیدم الله نعم بنعمله محمد
کلامدی ای خداوندی کر لطف ایله کرم ایله
کر حتی بن یحیی شیم محمد بک زمانینه
کر عیسی دیدی بورده دن زماندن بری بوندی
کر دیدی انی بوزیلدی بوطاغلک ایچنده اولورم
محمد دیو امتی ایستررم کر الله هدن
دیدی عیسی کر یارب یرا اوستنده عجب بوندن
جواب ویردی اکا الله کر عیسی اشت بندن
رجب ایندی برادم محمد امتندن اول

کر حتی کورویم انی نه هیئت اولدی الان
بوزی کوزل اوزن بویلی نظیری یوق فتی حسان
یا کیملک امتندن سن خبر ویرک بیزه الان
کر قاچ بلدر عبادت اوزره اولوب سن دیو سن بولان
کر خدمت ایلدیم اکا اوقودم تورات فرقان
کر استردم بن الله هدن ملاقات ایله یارحمان
ارامزده زمان جوقدر مخدم دیدم ای رحمان
شو طاغلک ایچنه ادمال ایدوب انت سن بنجه انکا
هم امتی زمانینه بولردر افضل انسان
اولور سنک بوطاغلک ایچنده کر قاچ بلا اولدیه یا شیخ
عبادات ایدرم حقه تمنی ایدرم هران
کیجه کوندز بوردم دعام کر کوسترکا یارحمان
کر افضل وازمی اول عجب بوردی اوش اکرام لحان
کر امتی محمدن بری اورج اولسه اینان
جوایده برا اورج طوتسه نه اکرم ایلیه رحمان

اول ادم

اول ادم بوندن افضلدر اول ادم بوندن اکودر

محمد شهریه ایچون طوغدی حفظ ایدن ای صوم رمضان
محمدی سوزایسک شفاعتین اومارایسک
جمع اعضاکی باک ایلدی کر امساک ایت محارمدن
علیدن کلدی روایت خدا رضی اولسه اندن
کر بر کون صائم شعبان ایکنده طوتسه بر اورج
قیامتده انوک حسنی یوسفدن دخی ازیددر
ملک دی یارسول دیدی رسل دیه ملکلر دن
دخی اعطا ایدر الله ثواب ایوب بلکل
کر اورج کون صائم اولسه دی کر ملک کلا عرشدن
دخی مغفرة ایلدی خدا جمله کوناهکی
قجن شهر تمام اتسه اولر جنت اکا واجب
دخی قبریک قرق لغین خدا رفع ایلیه اندن

کر بر کون طوتسه یغی اورج مقابلدن بکا ایمان

کر رحمت اندی عالمه اورج طوت بوندن ای دهقان
بوایده صائم اولورسک طوتسه سک سنتی رمضان
الکی کوز کی حفظ ایت محارمدن سن ای بهادر
رسول الله بیورمشدر بو نی اول ایلدی ایراد
انک تنین حرام ایدر جهنمه کر اول جواد
تعجب ایده لر مخلوق کر خلقه دوشر هر اقراد
ملک دیه نبیلر که در کر اولدی اختلاف ایجاد
دخی داود ثوابنی اکا روز قیله جزا د
ابشر یا ولی الله مقامک جنت ای زهاد
نه دکلو وار ایسه عصیان کسنه کیده هب زهاد
دخی قولای ایدر الله سکرات وقتنی جواد
رفیق اولسه اکا بر نور کر بر قندیل اضا جواد

دخی احسان ایدر الله جواب منکر نکیر
قمغه یوم قیامتده ندا ایده سکا الله
خطاب ایده اکا الله که انی قولوم فلان ذنبی
بلی اشلدم انی باره بلور سلك جمله عصیانم
دیه اول قادر قیوم که عفو ایتدم جمیع ذنبك
که برین هب سئوال ایده جمیع عصیانکی سندن
بوا خبار ایشدن سکا بو ایدغی صیامکدن
کلوبدر حال صدقه کم که عبد الله مطلقدن
خطاب ایدر یا رسول الله شهدك بنده اصحابم
که هر رکعتده اوقه که برر فاتحه برکره
اون ایکی بیت شهید ثواب یازر دفترینه اول حق
انوك دفترینه یازمز که سکسان کونده عصیانه
روایتده کلوبدر که بیوردی رسول الله

دخی اوندرت عینین کناهین کزر اول جواد
که برتنهایه الله که اندن کچیرق وحاد
کسن اسلم کبی انی سئوال ایده وحاد
که لطف کدن بنی عفو ایت کسن سن ارحم جواد
بومنوال اوزره هب عصیانکی عفو ایده وحاد
که جمله سنی مغفرت قله کیجوره قادر جواد
بو ایك برکیجه جیکن قیامکدن درد عباد
دیدی دیدی رسول الله نه بیوردراشت عباد
که اول لیل شعبان دن اون ایکی قلسه برزهاد
که اون بش کره اخلاصه اوقه قلسه برعباد
دخی اون ایکی بیك یلتق عباداتی یازه جواد
بودولت که ورسه بلور که سن قدر یکی بل زهاد

بو اخباره قولاق ویرسن بودر اوزره جواهر الفظ

کاورج

کاورج طوتسه برادم که شعبان ابتدا سنده
که هر رکعتده اوقسه که فاتحه برکره
که کوکدن کلجك بلیاپی دفع ایلیه الله
دخی حفظ ایلیه الله که ابلیسك شرارندن
دخی حق بیغمبرم دیو بنی کوندرن اول الله
که مغفرت ایده الله که بتمش بیك کوناهنی
دخی رفع ایلیه الله عذاب قبر هب الله دن
حدیث جونکی تمام اولدی مجالسس عرز یادن
محمد حریری بس دیر ابو حفص کبیر ایلله
که برکوندن بس وفات اتدیجه بو فی دفن ایلدك قبره
سکیر اای ورمدم جوندن بنی انوك قبرینه زیارته
انور رکن او مقامده که عارض الذی برلویقو
که کوردم حال رقت یامده ابو حفص کبیر بن
انوك بکزر حیاتنده که برنورانی وجهدر

کجه سنده ایکی رکعت صلوة ایدوب ایده نیاز
که اون سوره بی بس اخلاص اوقسه ایلك اغراز
دخی یرا هلیتك شرین کرو دفع ایلیه اغراز
دخی ظالم بشر لردن سنی حفظ ایده اول عزرائز
قسم ایدرم اول ذاته اشلر قولدن جوقه از
کبیره کرمغایردن نه دکلو اوار ایسه جوقه از
دخی هولی قیامتی دخی افراغنی جوقه از
که برا خبار دخی دیم مناسبدر بوکه حفظ از
قولاق طوت بوسوزه بوکون بودر اوش عنبری الفظ
که اخرت قردشك ایدك سوپشردن بد حفظ از
رجوع اندك اوتمیزه طریقه ایلدك ایحا ظ
که وردم فکر برکون بن زیارت ایلدم ایجاز
که یاندم اندن برلحظا اویودم ایلدم حفظ از
سلام ویردم ابو حفظ سلامم اتمدی ایجاز
که صکی یوزکوله دونمش صراره بکزر اوش شاز

دیدم بن حیا نکده اول که احمر و زده بگزر دی
صریر مشکول کبی اولمش یوز کده نور او لوب انور
بوکه دیدم بخون بگزاک صریر مشی ای فرزند اشم
کاول کوله بگزر دی نوره باغمش ایدک دلنار
کرو بکا خطاب اندی نگم کور دیسه نقل اندی
دیدم ای فرزند اشم دکله باشمه کلنی جوق از
که قبره قود کوز بنی بکا کلدی ایکی ملک
سئول ایلدی لر اللهدن دنی پیغمبری دلنار
دنی هم صورد لر بکا کر و ایمان از اسلامدن
باذن الله جواب ویردم بولاده بر برای دلنار
کو بوندن صکره کلدی لر ملک فکر اندی بکا جوق از
که صکره کلدی لر ملک فکر اندی بکا جوق از
الیده بر طوبوز یله بکا بر اوردی طوبوزی
قحن اوردیجه طوبوزی اتش طوتدی بنی ایخاز
قبر صقدی بنی اول حد که وصف ممکن اولماز هیچ
که حتی ایکو کرم کرف نار اولدی صقوب ایخاز
که قبرك دونه کنارند یلان لر دنی عقر بلر
جقوب کلدی بولر ایدوب تمی صوفدر ایخاز
بوعذابلر ایچنده بن سکیر ای یاندم اکشده
که شعبان ای جون طوغدی بکا عید اولدی شعبان
که شعبان ای طوغنجه که بر نادی ندا اتدی
که ای شیخلك عذابنه متوکل ملك ایت افراد
عذاب امه بوکا غیری که کت غیر مکا بکه
که زیرا صائم اولدی دنی صبح اولوب ایخاز
که شعبان ابتدا سنده که صائم اولدی بیدی اول
دنی ابتدا یکجه اولوب قائم ایدوب نیاز
بو صوملك حرمتنه بن بو لیلك حرمتیچون بن
که رفع اندم عذابنی که دهشت اندم اولدی شاز
بوشدی جکر تلر صریر مزمی فرزند اشم
صفین معتبم اول شعبان که صوملك کریمك نیاز

دیدم بن حیا ای فرزند اشم بخون سلام علیکم اندك
دیدی سلام علیکم اندك دعیاد تدن بیر ابرلدك
اوریاندم اویقودن قلقدم که کلدم اولدم اومه
ابو حفص کبیر کودبو یوك اولیا لردن ایکن
هم عالمدی هم تقوی زاهد ایدی عابد
که دائم ذکر ایدی اشی ذکر سوزلری هم دائم
قبنی اوردیجه قبنی ذکر قبنی امر خدا سنده
که یا لطیف خفی اللطف که لطف ایله کرم ایله

الاای عاشق حضرت که ذکر ایت حق فی البرات
که زیرا بر کجه ذکم اشارت حقا کا
مفسر لر بوکا بر قاچ معانی ایلدی اعداد
که بعضی لر محمد اشارت در رحیم لفظی
ویا خود کندی ذاتنه قسم ایدر سور حق

کمه غیر سوز سویلدك سلام علیکم اندك ایخاز
انوك جون اندم سلام کی بوکون بن ای شاه ناز
غساوت قبلدی بنی فکر اتدی بنی ایخاز
بو کلو جکدی عذابی نجه اولور حالك ای بر ناز
جمع ایامی حقك رضاسنده کجور نیاز
که جکدی عذابی اول اوزلاشدی بل اوفاق
الکمی عذاب در دیجه قبنی نماز قبنی نیاز
نجات ویر بیزه عذابدن ایدوب رحمتاولدور شاز

که احیا ایلدین ای که ذکر الله ایله کرات
دیدی کم اول وحی منزلده که یا جمیع تنزیلات
کرچ حتی اشارت در که میم قیومه نسبت
خطاب ایدر اکا الله ندا ایدوب خطابیات
بو قرآن بر اندر دك مبارك کجده بالذات

وياخود حق جيبنه خطاب ايدر كه يا احمد
مرادي بودر حقك كه ليلة مباركه دن
كه اكثر مفسرلر دموذي بوكا الديلر
اكر بوكا سؤال كلسه نجوم دينلدي مبارك
كه جملة اهل عصيان هب كه بونده مغفرت اولور
برى كاهن برى ساحر برى خمر ايچن دائم
دخي يا رسول الله مصير بالرنا دائم
برات دندي بوكا دخي كه بونده حق برات ورر
كه مؤمنلرك اليه برى برات يورر الله
كه عبد الله رقيه سؤال اولندي برات دن
كه لا تشبيه نيه بكزر كه شول رقيه بكزر دكل
كه مؤمنلر نماز قيله اوريج طلوننه زكاة ويرسه
ملكلر مؤمنه دركه قضا اتدك حقك امريني
سؤال اولندي حسن كه بصريدن قولاق ويرمكل
بولاره بس جواب ويردي كه زيرا حق تعالى الله

بوقرآني بزاندرديك مبارك كيجه ده بالذات
كه بارات كيجه سيدركم كه تقسيم ده بارر بالذات
دخي سنده محقق بل عمل آيت بونده تعبيدات
جواب بودر بوكا انسان كه خير بونده دركثرات
والا درت كشي حق كه انمز مغفرت رحمان
بريده انايه انايه عاصيلر درر كثرت
دخي ريا يلري يازلغماز خدا بالذات
كه بريلدن برواندكلرينه ويره بس برات
جهنمدن ازديو بارزاكا دخي بارات
نه بيوردي عائشت انى نسويلر زهد ذاهدات
خراجي ويرز اولدمي خراجندن اولور برات
بوكيجه ويره حوائيه عائشت انوك برات
الى امتي بنده الكه نجات ايجون يارين برات
بوليله بس مبارك دندي جواب ويرضا الخير

كلور بعض

كه ليل عيد ديو جاغرر اول بوكا ملائكة
كذالك بوكيجه يده اول ملكلر يدر عيدات
كه بيرم ايله براتي كه اول كيجلر يدن عبادات
كه اخرت خوف حج كتمز افوك قلبنده دائماة
كه حج شرك اتميه اصلا كفر سويلميه ذرات
برى برات برى قدر ايكى عيد مفصلات
بولاره تعظيم ايلدكم بولردر ليلة برات
نه بيوردي رسول الله قولاق ويرسون اهلات
خبر ويردي بوكيجه دن بونك فضلى تفصيلات
دخي رحمت قبولادي اولور مفتوح تفتيحات
الك قلدي حقه قرشو مرادك يشه مقبولاة
بودكلو تشبيه ايلدي بونك قدرى نيتات
كه اوج يوز قبو اجولور كه رحمت اوله فائضات
والا بش كسبي يرلغامز خدا بالذات
بريده مدمن خمري برى زانى مزينات

بریده آنچه فایده سی بیده اول دود در شرع عیسی
ابوالحسن علوی دین سؤال اولندی بارتدن
جواب ویردیلر و سائله که ذیرا لیلة البرات
قدیر کیجه سی جون رحمت دینی اعطا کیجه سیدر
که احیاء علوم یازدی خبر ده وارد اولدیکم
که کوردی طاغ باشنده اولکه بر بیاض حجر مرمر
خدا وحی ایلدی اکا که یا عیسی سوردم سین
دیدی عیسی نعم یارب بکا کوسترمدی شیدر اول
که اولدی طاشی ایکی پرچه ایکندن جقدی بر شخص
که بر کوکیمک آغاج آنوک اوکونده کوردی عیسی
بتر بر نده حرمه که بر ندیاشی اوزم بتر
دیدی ندر بو اوکوکده کی آغاج باشنج سنک
دیدی عیسی نه زمان اندن بری بوینده اولدی سنک
که شیخ دیدی بنم دوقم بودر یوم که هر ساعات
که قاچ یلدن بری بوینده ایدرسن حقه تقبیلات
عبادات ایدرم حقه شکر اولدم دائمات
که بولندن افضل اکرم عجب اولامی موجودات

بولادی مغفرة اتمز مکرم اولدقاریان
که قدیری ایلدی اخفا برات اتدی ظاهرات
تضرع لرتدن للولر ایده جک کیجه دوکثرات
که دوحتم ارایه قوللریم اولمایه ناتمات
که بر کون حضرت عیسی ایدوب دی طاعر طاعات
بوینی کوردی تعجب قلدی اولدی اکا فاکرة
که بوینده دینی بر عجب نسکا ایدم مبینات
فصحت الایم اندن اولدیم بنده زاهدات
فتی احسن در اول قوجه عباد اتده مبالغات
ایکی بوداعی وار انوک که حرمه یلدیبیات
بولادی حق اکا ویرمش دون کون ایده معیشة
که شیخ دیدی بنم دوقم بودر یوم که هر ساعات
که قاچ یلدن بری بوینده ایدرسن حقه تقبیلات
عبادات ایدرم حقه شکر اولدم دائمات
که بولندن افضل اکرم عجب اولامی موجودات

خدا وحی

خدا وحی ایلدی اکا اشیت بندن دیا عیسی
کتوردم اندن بر نبی محمد انوک ادی
بولر بر کون اوج طوتسه که شعبانک یلدی
خصوصا لیلة البرات که احیا ایده لرانی
بونک دورت یوز سنه سنده بو اتدیکی عبادتی
دیدی بس حضرت عیسی انولیدی بن ضعیف
تمنی ایلدی عیسی محمده اولمه امت
انوک کوکه رفع اولدی صوکوجی اینز اولدیر
اولو العظیم نبی ایکن طلب قلدی محمدی
کل امتی قدر یکی یلدن طوتسه کوز ستین انک

زمانی آخر ایجنده کلدیر دلو مخلوقات
انوک امتلری ویرد ایدم انلره تکریمات
که بوادمده افضلدر تو ابلری اولور کثرات
که ذکر اولدلر مشغول عبادت ایده لر کثرات
بکا سوکیلدر بلکل بودر احق تحقیقات
که امت محمد دن اولیدم بنده دائمات
دعالر ایلدی حقا دعالرن اتدی تقبیلات
که اعمال ایده انوک شرعیله اولدم مشروعات
مرادین ویردی حق اکا شکور کرانه دی تکثیرات
که یتمش یوم اخرته لواء حمد تظلیلات

الایا ایها المؤمن قولدق ویرایدیم اعلام
که رک بندن اسلامک که اناسیز مسلمات اولمن
صیامن بیزه فرض اتدی قیامی قلدی تطوع
دیدی اول حضرت علام رجب بنم ایم دیدی

بیان ایدم سکا صوم که اولور زینة اسلام
که اناسز جنتده کیرمز دمشدر حضرت علام
بوکه کیم تعظیم اتسه بری اولور انوک ضرام
محمدک دورر شعبان که اولدر سید الانام

رجبده صایم اولانی یارلغرم جمیع جرمن
کچشه بانده اوچ طوغن کچ مظهر اولهٔ اول یاندی
کچطوغدی شهر مؤمنین ظهارت استرا اول ایام
کچ تعظیم ترپله اولور یدی عضوده ایده امساک
ایاغن هم اوکون اردن دخی ظهرین حفظ ایله
کچ امساک ایده تولد عن کچ غیبتله دخی هرزه
کچ امساک ایله دلکی کچ مالا یعنی سویلمه
کورمک له یقمه حرامه کچ امساک ایله کوزکی
حرامی قتمه قرنکه قبول اولماز قوا عمالک
بوده بونده حرامه کچ غیرک ملکنه بقمما
رسول الله بیورمشدر بکم کچ صایم درر مغبون
اوچ حلوتدم دیو دعوا قلرسک سنده ای کچشه
کچ یوم اچ کره سکده دخی صوابجه سکده
کچ مؤمنین دیو دعوی قلرسک سنده ای کچشه
کچ انواع ضیافتلر کچ بونده اتخاذ اتدک

بوللرده تخت کثرت کوردک ارجق بو مقام
شفاعت یتمز اعن اجه بریکه تختنه صتوم
بوطوغدیغ رحمت العالم بوکا تعظیم کرک اکرم
قولاق دیل کوزدخی قرینن حرامه اتمیه اقدام
ایده جمله سنی امساک اوچ بوبله اولور صوم
دخی دکله جلغوزلرنه دکلورده ایسه بدخام
دخی غیبت فحش سوزلردلکدن جقسون ابشتام
کچ ذی حق قبول اتمز اوچ مردود اولور صتوم
کچ بر لقما حرام قرقه کوندن عملر محو ایده الام
دخی زنا یه خرصنلق مالا یعنی سن اقدام
کچ جوق صایم درر مغبون بوچق قاچ ایدر احلام
انشاء اتلر صکره کچ مغبون بودر الام
کچ دفتره یازلمیه کچ واویلا سکا بدخام
حرام حلال دیمز بر سنک ودرلر اغزکه لجام
حرام میدر حلال میدر دیمز سنک اتدک التقام

ندر و فرض

ندر فرض ایلدی سکا بو شهر اعظم الله
رمضان ایچنی سکا ندر فرض ایلدی الله
کچ بر یلدن کچه بیله ودخی سنده ای کشی
اوحرامدن بدانکده نجه انواع افت بتدی
اوروسک بوندن سن زوقلق بوای دوست ایچی کلدی
اوت اتکی یوایده کچه هب اوحرام اتلر
مذللت ایدر بوای تقرب ایدر بوای
کچ تطهر ایدر بوای جمیع انواع دنسدن
کچ بق بولمز ایدر بوای کچ انواع معاصیدن
کچ تطهر ایله قلبکی کچ غل غش حسددن
توضع ایدر بوای فقرا یه مساکینه
بو بر عظیم درر ای کم تعظیم ایله دوست اتی
بوایده بر نجه وارد ر کچ بیت ایدن خبر لودر
تقرب ایدر بوای کچ انواع تصدق قلمه
کچ بر ذکر ایلمسک بونده کچ نافله نماز کبی

تحری ایلمک اتی کچ صورمک برینه صیام
اتی سن ارامزسک قتی ایمان قتی اسلام
نجه حرام یمش سکدرانوک جون امر ایدر علام
کچ صوم بن کچه اول ات بدن پاک اوله بالصیام
تذللر ایدر بوای ذکر ای درر افهام
کچ اکثر کوفی کی اچ کز قودی اتمکا سن لخشام
اطاعت ایدر بوای عبادات ایله هر ایام
کچ اخلاق حمید ایله مزین اوله کوز ایام
اطاعت ایدر بوای جمیع اوامر احکام
دخی کبری زیادتن سن صقین ورلجام
کچ اطعام ایدر بوای کچ محتاجه ایدک انعام
بو بر شهر صدقه در قلیک خوبی اولور بی نام
اتی احیا ایدنلره ویره بیک بر یوجه مقام
بوایده بر ثواب اتمک کچ بیک ثواب ویره علام
کچ غیر ایده فرض نمازه قدر ثواب ویره علام

بوایده دینکی مهلت ویرسه سن اگر کشی
که غیر ایده باغنشش ایلمش قدر ثواب انعام

بوایده فرض ادا ایتمک نماز کبی ذکوة کبی
که بنمش فرض ادا ایتمش قدر ثواب ویره علام

صبر ایدر بوای صبر جنت ثواب بیدر
کور رسک یا دین اندہ سن نظر ایده علام

ندر الله ملکلره بقیلمه قولاره سیر لر
که شهوتلر ینی کسوب بکا جون اولدیلر خدام

بولادین صبر جون یا دین خدمتیسین ثواب ویرم
کیره لر اوتمغه انلر مراد لادین ایدم انعام

بنم بونلره جنتده ویرجکم شهر لریلک
عدد دین کسه بلمز هیچ که بندن غیر بر انام

دخی حورلری وغلمانلک صیغشز کسه بلمز هیچ
که بندن غیر بر کسه عدد دین بلمیه انام

بن اول یوم قیامتده کتورم عرشلک التنه
که جنتده طعام بیلر ایچر صوام

قصور خلقلک اتش ایچنده یانار لر کن بوجمله
که جنتده طعام که دوقه عشر ایده ایام

بوای شهر مساوتدر بوای شهر قصد قدر
که بونده وبرلن زکوة بر بنه بیلک اولور انعام

قصور ایده بر انجانلک بر بنه یدی یوز انجه
که بونده یدی بیلک اولور غافل کیمسه صقین صوام

رسول الله بیوردی بر کشی دخلنه
فقیره اشر بر اثواب نظر احسان ایده علام

اکاده کیدره الله که بر حلقه جنتده
دخی کیدره بر تاج کم مضی اولر جمیع اعلام

طیور سه بونده بر انجه اشلیه اکا الله
قیامتده جمیع مخلوق اجکن اولار اطعام

جمیع جنت یمشنی اکا ورزی قله الله
که هر بنده بر دولو طعم وارد بلک انام

که اویله بر لذیذ در کم انی وصف ایده مزوصاف
عمان انجاق بلور الله ندہ حد دوار صفوام

که بر کسه بوایلرده که بر صوصوفه صووبرسه
که جنتده صووبره حق رحیق زنجبیل ختام

که اویله بر صود راولکم که بالدن طتلو دراولر
بر ایچن صوصمز غیر صوقدر قردن انی اجمام

بیوردی سید الکونین که بر مومنه بر کسه
طیور سه قوشنی بر کزدیجی صووبرسه اول علام

یدی حنطه انی الله ارزاق ایده جهنمدن
که هر حنطه کلک اراسی یدی یوز قدر ارزاق

بوای کثرتله اوتوقدر که دنیاده واخرتده
نصیبله کلور بوای مسافر کبیدر صیام

که بعض صالح اولنلر فقرایه مساکینه
بوایده کوزدرانلر ایده لر انلره اطعام

دخی افطار ده جاغرسه که فطره ویرسه بونده
دخی زکوة ویرر بونده دین اثر اولدن انام

نجه تجربه اولنمشدر بوایده عجب اولدن نعمت
قصور ایدن کثر اولور بوقدر شک ایلمه صوام

اوروج طوتن کشیه حق که ویره کی ثواب قدر
که افطار ایتدیرن کسه اوده کلور ثواب انعام

که نقصان اولمیه اصلا انلر اجرندن ای کشی
ایکی اتی صانم ارلمجه قدر ثواب ویره علام

ازاد ایده دخی اوتدن بوافطار کدن اوتوردی
الم جلکدر میه اصلا قیامتده سکا علام

دیدیلر یا رسول الله که جمله موزبولا مازز
که بر فقیر طیوره جاق قدر نعمتموز یوقدر

که بزده اندرلک افطار بیمزده حق ایده انعام
بیوردی بس رسول الله بلک امت اصحابیم

نجده لوم بوحصللر بولنماز بزده بالاحکام
که بر خرمه اولور سه که افطار اتدیرلک صوام

كه حتى برا يجمع صوابلن كه افطار اتدر سكز

كه برقاشق سود نلن دخى افطار ايدر سكوز

الاى مؤمن صائم اجلدى سكا بر قتلو باب

قعن كه دخل اولنجه خداى حتى دوكر

بو بنى سلطان قلوبدر حق قصور ايلر ازرسه

كه اود تا سبحى كلنجكن ايدر عاصيى مغفرت

حديثنده رسول الله بيورمشدى اشت انى

كه جنتك سكز قبولادين جهنمك بلا مرتاب

كه شيطان دخى بغله كه زنجر ايله تخليق

كه بوندن قولنه برقول كه ايشى كوستره اول برر

كه دوردت خاصلت وردر اشلك بوايله هر

ندر اول خصلتك برى شهادة كلمسيدر

بوايله عرشك التنده اسر برليل قنى احاله

كه بس اوازجفر اندن اشد نلر اولور خيران

بو ثواب ويره الله اود جوهر ذى الاكرام

بتون قادرين طلبورمز قدر ثواب ويره سزه علام

بو ايك فضلنى ديم بيوردى فاتح الابواب

مفضل قلدى بوانى مكرم ايلدى توآب

كه ولد والدينك يوزن بتون رحمتله توآب

كناهلرنى بارلغار بتون مغفور اولور دائما

رمضان ايى طوغدقده اجلر دخت ابواب

يا زيدى قبولادين جهنمك بلا مرتاب

كه قورتيله شرور دندن مؤمن بلاهر باب

كه مغفرت ايدر الله جميع كناه اول سراب

ايكسن حق سوردانوك دخى اشلرنى احباب

دخى استغفار ايدر اولدن ويره دى با الاناب

مسترد ولر اوينه قنى نازك اسر اطياب

دخى استغفار ايدر اولدن غنى جنبا اول اناب

كه جوق اسنك بوايله سز خداوند جنت عدن

كه زيرا امت اصحابم بوابلك هر كجه سنده

كه واردر عجب سائل سوالنى ويرم اكا

كه اول شاهد كونلرنى بزى اندى بوكون مسرور

بونك سز وبسى جابر در كه نقل اتدى محمدن

كه بش خصلت ويرمشدر حق بوايله امتنه كم

كه يعنى غير پيغمبر ده ويرمدى بوبشى

اوبشك برسى بوكم بوابلك ابتدا سنده

اكر بركز نظر اتسه كه بر قولنه اول خالق

اكر بر كز نظر اتسه كه بر قولنه اول خالق

ايكى كره سوينور اول بر برى افطار زمانده

كه منتظر اولور صائم ندر زمان افطار ايدرم

كه افطار اولديغى وقتى يرا جرسز كلور

بونك كبى يادين جنت مقامنه ندر اكلسه

دخى اوتدن صغنمغى خدايه ايله كز اناب

ندا ايدر تعالى الله كه اوج كره بلا مرتاب

ندا ستر سه ويرم اكا دعالرين ايدم ايجاد

كه جوهر فقه سبى قدن ضدور اندى برز مجهور

نه بيورمشدى رسول الله قولاق ويرنكا اول مغفور

كه غير پيله ويرمدى برزه جون ايلدى مقصور

كه تخصيص ايلدى بكا بوده بش نعمت مظهور

ضعيف امتلرينه حق نظر ايده قلوب مغفور

ابدا اكا عذب ايتمز اولور اولدائما مسرور

قوقوسى منسكدن اليدر قوقه لر اولدلر مشكور

برى خلفه ملاقى اولدغى واقعده بلا مشكور

ندر زمان ر احتم كلور اولورم ندر زمان مسرور

سرور ايله نرا ويحه كدر قلر انى ما جور

جناب حق جمالنه كه منتظر اولده مسرور

فحق حقك جما لپنی مشاهده ایدنجکز
انوده لر بولر نعیم جنت اندهٔ
بودوقدن ایلرو برذوق دنی ماوی جنتده
اوجنجی ندر دکلدر که تحقیقا ملائکلر
ابواللیث رحمت الله تقریرنده یازمشدر
که ایده ایدی استغفار که صائم قولرلره هر اون
دنی کوکده اولان قوشلر بولرده ایدی استغفار
بولر جله کچه کوندز خدایه یلورلر کسم
رسول الله بیورمشدر حقك برملك وارکه
ایکی یوزفك اوراسی که بیك یللق قدر یولدر
که هر اغزندن بردیل وار ایدر لرحقه استغفار
ندر درد نجنجی شك که سوزیلر جنت الله
خاصه لرنه قولرم ایچون جمیع زینتکی اخذ ات
که زیراده دنیاده بولنلر سنم چون اولدیلر صوسز
صفا ایده سنده یوزلرنه نمك دکمه

که برفرح کله اکا که یوقدر حج اکا مقبور
اولد خیر ان سرکردن اولالر دائما مشکور
بوعزتدن اولور برشی دنی حج اولماید مشهور
که استغفار ایدر جله قوامتلره مأجور
که امت ایچون دون کون استغفار ایدر مشهور
نده کلوا واذا یسه بلدن ایدر استغفار مشهور
ندکلوا واذا یسه دنی روح که استغفار ایدر مشهور
بولر صوجلرنه عفوایت انشدن اولالر مجبور
که وارد در دوت یوزبانوك قتی بویلك در مشهور
که هر بوزندهٔ بیك اغز برتندی خالق مشکور
ضعیف امتلریم ایچون دعا ایدر حقه مزبور
که صائم قولریم ایچون مزین اولدیو مدروز
که راحت اولالر سنده صفالر ایده لر محضور
دنی اج کرده یلرجولنلر بنم اولدیلر مقهور
دنی قوجسون بولنلر حورایه یسولنلرم دنی مشهور

بشنجی

بشنجی ندر بشك که اخر کیجه اولد قده
رسول صوردی برکه قدر کیجه سیدر اول
رسول الله نه بیوردی قدر دکلدر داما
که برخدام ورزو خدمت ایدر برکسه کوندز
بولرده خدمت اندیلرد وندیلر حقك امرین
روایت اندی بن عمر رسول فخر جهان اندن
قجن امتی اصحابم رمضان کیجه لرنده
تحرك ایدر یکن سز حقی ذکر ایلیوب اولان
که درحمت ایلسون الله دوشکدن قالق اخوین
اکر قالقرسه دوشکدن دعا ایدر دوشکا
قجن کیسه لباسنی دعا ایدر اکا اثواب
قجن نعلینین کیسه دعا ایدر بابوجلره
قجن ابدست مزد ایت ربنی ابریق ایله الله
که ویرجنت کاسه لرین بوصائم قولکه یارب
قجن ابدست المغفر دعا ایدر اکا اول صو

که جله سنی برلفاز کناهندن جفر مغفرت
ندن مغفرت ایدر حق بوکیجه جمیع موزور
ولکن صومك اخری کیجه اولیوردی لم فوق
انوداجر بنی اخشام انك کبی دورمذکور
حقك امرنی برین بولدی بولرده اولد پلر مغفور
ندیوردی رسول الله قولدن دون اولسن مغفور
اویان سبدکوز اویقودن تحرك ایلیوب مدرد
ایکی ملك سزه سویلر که فالق دوشکدن ای مغفر
که ذکر ایده بتیغ سن کجرمه بوکون مغفور
که رب بوکه ده یوکسك دوشکلری ایدب مغفرتی
که جنت حللری ویردیو دعا ایدر ملبوس
صراط اوستنده ثابت ایت دیو دعا ایدر ملبوس
دعا ایدر اکا ابریق که ویرجنتده سن ملبوس
شرابی سلسبیلدن قوصائم ایچه معطوشی
جمیع کناهنی رفع ایت کناهندن اولد مغفور

قحن طور نماذه اول دعا ايدرا كا اول بيت

دخي قبر پنى فور لند ركه غايتده اولا معشوق

قرر ايدرا كا الله دخي رحمت ايدر اكا

الا يا ايها الصائم كه صومك اوله مى مقبول

والا وى اكر سندن اولور سه شكوبجى صومك

الهى قولك ريك صومين قولكدن اتمه شكوبجى

ايا صائم تروكل سكا بر مجده ايده يم بن

سكاده اوز قيامتده قيل اولدور لوا كسرا مى

خبرده وارد اولديكم يارين يوم قيامتده

وارد حقك ديوانه نه كه سجده ايده اوكنده

ديه حق يارمضان سن بجون اغلدك ديك بكا

مرادم بودر اى يارى بنى صائم اولنلرى

خطاب ايدرا كا الله وارامدى يارمضان سن

دخي ايرشولادى كم حلال يدى ايدى سنده

بونك قبرين طار قلمه كه غايتده اوله موضوع

تعالى الله قبول ايدر اوله قبرى انوار منور

قولوم بندن نه دلكرسك دله ايدم سوزك مقبول

اكر اولديسه مقبول باشكه دولتك مكمول

سنى يقا اتشدره اولاسين اوتده سن مفتول

كه خوش نوديت انى بزدن شفاعتجى اوله مقبول

اكر صومكده ذكر فكرله دوتدك ايسه مشغول

سنى رجا ايده حقدن عذابدن اولا اول معزول

كه شهر رمضان كلور كوزل صورتده اول مجمول

تضرع ايده اغليه كه صائم لر ايجون مبذول

مرادبكى دله بندن مراد يكه اولام موصول

كرم قيل مغفرت ايده اولا رجنت موصول

سنك قدر يك بلنلرى كه رايت خلقدن جميع معزول

حرامه اولنادى قريب بدى ايدى جميع محلول

دخي ليس

دخي لبس تصرفه كوزتدى جمله حلا لى

وزره بر بر بركدره النده يا بشه جمله

نه ديلرسك دله بندن ويرم جمله دله كا

مرادم بودر سندن بولا درك باشنه يا رب

بولا درك باشنه الله بر تاج كيدره جمله

كه بوندن صكره اول مومن شفاعت ايليه اندن

دخي هر مومنه الله ويره بيك حورى جنتده

بو فرقه بنه بونلره يه الله كه يا اورج

رمضان ده يه يارب بولا دى مسرور ايله هب

اكا بر دخي سويلر حق دخي نه استك انى شهرى

ديه يارب حاجتم نه دكلو وا ايسه ويرد لك

كه جنتدن اكا يوز بيك شهر ويره اكا الله

ديدكلر بعضلر ايشيدن بر جنتدن درد جمله

كه هر بر شهريك ايچنده بنا ايلدى بيك كوشكى

بو فرصت كتمدن الدن بو شهرك قدرى اكله

بولا دى جمله بركدر شفاعتك ايدم مقبول

ديا اول ذو الجلال الله طلب قيل دله كل معمول

خاطريك خوش اوله سنك مرادك هب موصول

كه جنت ناجلرين كيدر فرجده اوله لر موصول

كه اويله تاج درد اول تاج ضيادن كون اوله معزول

كه يتمش بيك كبيره اهلنى اوتدن ايده معزول

كه هر حور مريبيك كه جاريه هب مجعول

دخي ديله نه ديلرسك مرادبك هب اوله مكمول

حيكه جوا ايله كه ايت فردوسكه منزول

طلب قيل ويرم انى نه استرسك جميع مسئول

ولكن قنى ثوابى قنى كرامتى محصول

اولديا قوت احمدن كبيره ايجنه ذى المعور

ديدى صانع اكا بركز وجوده ايلدى معجول

ملال دور قوسى هب بس كوتش كبى اولدور

بوكا عزت اكرام قيل بودر دعا داء معقول

سنی حق سود کند قدر بو شهر سکا ویردیکی
بوکا مجده در اکله بشارتدر سکا معجول

قویی جقدر جنانت ویرجکدر سکا نعمت
انو کجون ویردی بو شهری که قدرنه بلکور معجول

که نگری ارسلانی علی نه بیوردی اشت انی
اکر مؤمن لرم الله عذاب ایدیدی بالمنکول

بولاده شهر رمضان ویرمزدی خذا بلکل
دنی اخلاص ویرمزدی انو مزدی که مجهول

سکا نقل ایدیم برسوزکه اندن قدر یکی اکله
کیمه کوندز عبادت ایت شکر ایله بالمعقول

که بزکون حضرت موسی مناجات اندی ربنه
دیدی یارب بنم کبی سودکمی من المخلوق

بکا اندیکلک اکرامی عجب غیریه اندکمی
که زیرا سن کلامکی اشتدردک بکا موقوف

بکا طور وطا غنی ویردک کلامک اندم استماع
واسطه سز اورمزده که اندم استماع منطوق

بو انعامله احسانی که ایلدک بو اکرامی
بو فرینجه کیمه اندک برسن سن عاشق معشوق

جوابنده بیوردی حق اشت یا موسی سن شدت
که طور وطا عنده بن سکا کلام ایلرکن اول مخلوق

ایکمزیلک اراسنده که یتمش بیلک حجاب وردی
که هر بریلک اراسی که بیک یل بعید مطرود

ولکن بلکه یا موسی زمان اخر اچنده
که برامت کلجکدر محمد امتی مخلوق

که شهر رمضان ایله اولاده ایلیم اکرام
بوتون جوانی صائم اولر ضعیفی مخلوق

بولاده وقت افطاردر که اول قدر یقین اولم
اوینمش بیک حجابلری که کل رفع ایدم محقوق

سعادت ابدیه که اول امتلر دخی حق
صوکرلق کتاب اولدی بولاردن بکری محروق

بکر لری صرر مشدد بولادی جمله انجلقدن
جمیع جمله اولور اکرام بولادی ایدرم مرزوق

نمتی ایلدی موسی نولیدم یا الهی دیمز
محمد امتندن بس ایدیدک بنی یا معشوق

بو سوزدن کل نصحت ال که کندی قدرکی اکله
که اولدک سن اکا امت اکا بک یابش مخلوق

که ستنه بک یابش ازوردشلریله ای مؤمن
که امتیم دیه یا دین بلد خشر اولسن مخلوق

که شهر رمضان فضلین سزه اندک برز اعلام
بوکز قدرک فضیلتین ایدلوم بزسزه اعلام

خدنی بک بیزه انعامی که احسانی فتی جوقدر
ادا ایده مدک شکرین عنایت ایله علام

بیوردی حق کلامنده که برز قرآنی اندردک
که اول قدر کحسنده سماء دنیا به اتمام

کجه لر بادشاهیدر کوندزدن افضل الایام
بوتون فضلنی برکسیه حق ایلدی اعلام

کوزلک اوپمکدن ترک ایت که اولدر شیطان
که اولدر افضل الامان بوینی مدح ایلدی علام

که بوتون حق قبول ایدر قوحا جنلری تحقیق
اکر دنیا اکر اخرة قبول ایدر دعا علام

که اولدر برکجه دن اکله بریلک ایجنده دخی
که ستر اندی الله که بلدر مدی دنی الانعام

بخشوده کزلدی حق انی انی اکلرمسک مؤمن
ایدر تجربه قولرین عبودیتده دنی الاکرام

قول اولدن کسن انی اوردکه جمله نوعم ترک ایده
اولور مقصوده ایرر نکه دنیا وی اخروی مرام

کہ اول بس بر کجہ دکم انوک فضلنی بلر ز سر
کلامن اندہی حق ارسال بو کجہ بس ایجندہ بل
بیلک ایدن بس خبر لودر بونک فضلن اللہ
کہ ویردی حق حبیبنہ بو کجہ دی همان انجاق
بر اعرابی خبر ویردی رسول اللہ شمعونی
کہ اول قدر قتال ایدردی کفار لہ اول یلک
بولر بولدیلر خبا و اندن صحه قورتیله
کہ اول قدر شجاعتلہ ایدی اول شمعون نبی
کہ اهلنہ خبر کوندردی لر اول سراجہ ملعون
اودوشک دکمانی ملعون بو اخبار دی اشیدنجک
کہ شمعون کلدی اوینہ نماز قلمغہ باشلدی
بوکر اول ملعونہ عورت اویوینجہ اول غازی
کہ فاقدی کوردی کم اول ایا غی باغلدر
بقایم کندی فیره بلوردی دیو بغلادیم
کہ اولدی کہ اول صائم کہ کندی کہ اول جنکہ

کہ انبیا کر اولیا مکر حق ایلیه اعلام
کہ اندی لوح محفوظ دن کہ بیت عزتہ اختام
تحریر ایت بوکجہ دی کہ قدره یتش ای نوام
دخی امتنہ مخصوص قلوبدر بدخالق الانام
کہ شمعون جنتلہ ایدردی بلک واردی کفار لہ نام
غاجز فالدیلر اندن قو کفار ضجیح شام
تحریر اندیلر حیله تشاور اندیلر بدخام
کہ زنجیر لر ایله بغلسک کہ ایلر فنجه جزخام
اگر بغلادی ویرر سنک بیلک آلتون ایدلو طرفام
یاشر اوستنہ دیدی ملعون دونو ویرم سنی کہ جام
نماز دن فارغ اولدی اولدی برز یانہ ایده بیام
سیجم کر ایله باغلدی الین ایاغین محکم
نه ندر بولدیلر اهلنہ دیدی تجربه دوز مرام
قولون قوردندی ویردی کہ کندی اولدی هب خاتم
کہ اعشام کلدی اوینہ کہ بس اولہ اول نوام

کہ اول ملعون عورت کہ زنجیر ایله بغلدی
ندر بولدیلر خاتونہ کہ اندم تجربه سنی
قولن قوردندیردی ویردی کہ زنجیر کہ فردی اول
دیدیکم باشمک قلمنی ظبط ایدر انجق بیل
کہ غار یقلمکله خبر الدی عدو لعین ایدوب اظهار
کہ جنکدن رجوع اندی کہ کلدی اوینہ غازی
یاترکن اندی باشندن کہ بر قلمنی اول ملعون
کوتردیلر نوبنی کفار وارب قتل اندیلر انی
بو اخبار دی اشیدنجک خزینن اولدی رسول اللہ
نجه اولدو حالی امتم عمر لری قصبا اولور
بو مثلی عبادتله بولر جنت کرمز نار
بو فکرده ایکن سرور خدی کوندردی جبریل
اکابر کجه ورد مکه کہ بیلک ایدن خبر لیدر
او کیجه دی همان انجاق کہ مخصوص ایلدم اکا
کہ بر ساعت عبادت اتسلر دی او کیجه

کہ قاقدی کوردی زنجیر له بغلمش قبحی احکام
کوردیم زنجیری قره بلوردی دیو والسلام
دیدی عورت نه ظبط ایدر نه قوتلی سن ای ذی نام
طایمز بر شی بکا فردیم هر شئی ذی نام
کہ قیدی اهلنہ ملعون بولاره ایلمک انعام
کہ باندی کنه اول بلکت بر ز راحت ایده بیام
بوکر باغلدی یاترکن کل اندی کفاره بدنام
شهید ایلدیلر انی سعادت بولدی اودی نام
کہ اول قدر ایم لندی بکا لر ایلدی اهمام
دخی کندیلری ضعیف عباد تلری انعدام
یقر انش بولادی هب اولور عرضلری اندهام
سلام ایله حبیبمه کہ محزون اولسون الام
انوک فضلنی کسیه بیان ایلمدم اعلام
دخی امتلرینی هب بوتکله ایلدم اعظم
بیلک ای عبادت انتمشجه ثوابی ایلیم انعام

روایتدر ابو هریره نه بیوردی بلی آنی
جمیع گمشن گناهلرین کی مغفرت ایدر الله
کی انر حد پشنده بیوردی مشدر رسول الله
برادم لیلة القدر کی احیا ایلسه بلکل
دنی اوتوزسر اول بس کی اوتوزسر بوندن برام
محبت ایدر الله کی هر کون صائم اولمدن
سما وتده اولان ملك کی بوندن اینر یره
دعا ایدر الله جمع قوللرینی یا رب
ایکندیدن اینر لرهب صاحدك کزر لرهب
کی نوم ترك ایدن لرك صفر لر ظهرنی بوندن
خبر ده وارد اولدیکم کی جبرائیلك الیله
دیکر برین یره دیلکولك ارا سنه اشیت آنی
کرامت لو اسید دیکر صخرانك اوستنه
کی مغفرت لو اسنی دیکر قبر محمد
اوکجه خدا مغفرت ایلرسه فقد فوز

برادم لیلة القدر عباد تلله اولله قوام
عذب اتمز حساب اتمز قویر جنت بالانعام
خبر ویردی بکا جبریل اشتدم اندم التزام
قضا ایدر تعالی الله کی بیك حاجتین عظام
جوبان برقیونی صدغی مقدار ی ایده قیام
کی اویله برکجه در اول آنی مدح ایلدی علام
کی یر یوزینه کلور لر بولك بولك وبر رسلام
قوصوجلر بی عفو ایت کی سن سن صاحب الانعام
کی مؤمنلر یك ارقاسن صفر لر ودر لر سلام
دعا ایدر لره آمین دیو جا غیره دنی الاکرام
کی دورت لو احد وار کی انعام اتدی دنی الانعام
بری رحمت لو اسیدر دیکر کعبه با الاکرام
کی بیت المقدس ایچنده اوبر حجر ذوی الاعظام
بولر جمله محمد حرمتینه در ذوی الاکرام
بلور قبرنده محمد کی شاذ اولور ایمش ستام

کی بوندن صکره ملکلر طاغیلر اوده جمله
کی بوشول اولره کرمز کی انده طاغ بره واردر
دنی شول اوه کرمز لر کی سحر اولدیس اول اوه
دنی شول اوه کرمز لر کی قطع رحم اولله انده
دنی روح ناز لر اولور بوکجه یره بس بلکل
کی واقع اولدی اختلاف مفسر لر اراسنده
کی مشهور معنی بودر کی جبرائیلدر مراد
دیدی بعض مفسر لر مراد ندر بوروحدن کم
بولا دیك یوز لرجی آدم بوزینه بکزر ای کیشی
دیدی بعض مفسر لر کی روحدن مراد ای کیشی
دیدی بعض مفسر لر بوه روحدن مراد ای کیشی
نتکم حریره آدم منوکل اولدی بر ملك
بولا دیك حریره منوکلدر ملکلره
دیدی بعض مفسر لر بوروحدن مراد ای کیشی
ندکلو وار ایسه ملك قوجع اولسه بر یره

نقدره مؤمن وار ایسه ویر لر الله سلام
دنی ظن طول اولان اوه کرمز بولر اخشام
دنی یلانجی اویسه ملك کرمز صباح اخشام
قریبه خیمنه کی هج اتمز صلا ارحام
ایدر مؤمنلره دعا دنی تسبیح ایدر اعمام
کی هر بریسی بر معنا ویرلر روحه سلام
کی دیر اول ملکلر یك رسولدر جمیع ایام
کی بر مخلوقدر اولکم کی بکزر ملکلر اجسام
مقربدن دکلر بونلر دنی مرسل دکل انام
حفك دیدیکی روحدر کم قل الروح دیدی علام
بولر بر ملکدر دمنوکلدر بولر اعلام
کجه کوندز انی کوز لر کی حفظ ایچون اولور خدام
بولا زده ایدر جمله ملکلری علی الدوام
کی بر ملکدر دراولکم فنی بیوکدر اعظام
ندکلو بیوك اولور دی اوکلو ورتی اعظام

كه يتمش بيك باشين وارد در اولمك بلا اى كشى
كه هر باشنده يتمش بيك يوزى وار ايلدى علامم

بولوندى كه هر يتمش بيك اغزندن خلق ايلدى الهه
كه هر اغزنده بيك لسان خلق ايلدى مولانم

حقه تسبيح ايدر جمله بودر لكن ايله اى غافل
دخى استغفار ايدر اول كه مؤمنلر ايچون اعمام

ديدى بعضى مفسرلر كه دو وحدن مراد اى كشى
كه حضرت عيسى در مراد الله بودر اعلام

ديدى بعضى مفسرلر مراد الله بودر دو وحدة
كه حضرت محمد دو وحدر ايدر يره افلام

خداوندن ازلدن اولور روح بوليله مباركده
كلور ايكزيره اول روح كزر اطرفه بالاقدام

سلام ويرر اوكيجه عبادت ايليانلره
دعا ايدر حقه اول روح سويلر اول ايدر سلام

اگر اولور بولونور سكا بدعا ايدر اولكيجه
كه محو اولدن اولور سندن كه واويلا سكا نفرام

اياغافل اوتان حقدن نجه ايودر سك اولكيجه
محمد كلمه سكا ده ايودر بلونه سك دنوام

محمد امتيدن ديودعوى قيلر سك سن
قنى سنى انوك هج بولنماز سنده اى نوام

كه سن صباح غماد ينه بله قاقرسك اى كشى
كه امتين اكا ديودعوى قيلسك دعوى اى غلام

سكا امت دينر اول بو امتلردن اولدقجه
كه تودر بو ليله بو اشله كه اشله سنين قوام

ديدى بعضى مفسرلر كه دو وحدن مراد اى كشى
كه روح لاقربا در اولور دن كه اى اعمام

بولور حقدن ازلدن انور كلور كه اوزره
كلور لر هر كس اوينه بقر اولاد ذرى ايتام

ندا ايدر بولر اولر ينه هم اهل بيته
برنجى برسنى ايله اكل تصدق ايتكز اطعام

برنجم ايجون طعام ايدك تو اين بيزه باشلك
كه محتاج رسيزه بيزكر قاريك ايدكز اطعام

بولر ندا ايدر ذكر كم عجب ودر مى برنجى اكار
كه بر احد عجب ولادمى برنجى هج ايده مجاورجام

اكر اولاد ذرى يوق ايسه ندا ايدر اوينه اول
كه اى اومده اكلمن كيشى ايله بيزه ارحام

ويا اهل الان كسه بغشله بكا بر ثواب
كه زيرا اضيق المكاه ده بيزبزه ايدك ارحام

كلور بعضى روايتده كه جمله روح اينر يره
كه جمعه كيجسنده هب كلور لر اوينه اعمام

بولار كور دوخاتونلرى كه اخر كسه ودمش
كه اولاد ذرى يتم اولنش غساوت جكر اعمام

عباد ته ايسه بونلر حقا حمد ثنا ايده
بولر غفلتده اويانمش ديو مسخر ودر اولوعام

اكر بونلر كولر اوينر كه معصيتده كوردوسه
فتى بك اغلشر لركم غريبزه يوق اطعام

ايا اى اقربا لريم بخون سز عبرت المزسز
اولور سكون بزيم كبى غريبا اولور سكوز ايتام

كه بزده سز لريك كبى كولر اوينر ايدك انده
كه بوكون عزرائيل بانجه سنده اوغرر سكوز اقوام

كه قرآن اوقونان موضعلرى جمله كزر بونلر
كه قنده وعظ اولنور سه انى دكلر قولاينام

حقه جوقه حمد ايدر بونلر كه شمدى مسترح اولدى
كه اكلر نوده اول برده صباحدك قولاينام

كه استمداد ايدر بونلر بولاردك بس دعاسنده
ويرر لر مى عجب احيا ثوابندن بزه ارحام

صعود ايدر بوكز كوكه كه فجر ثانيده تحقيق
مكان لرينه وارر لر كه هر كس اوتوردى مقام

بلوك بلوك اوتورر لر بولر جمله مكانينه
قصور كوكدكى ملكلر بولردن ايده استعلام

صودر لر بولنلره بس اول کیرسه سیز خبر ویرن
فلان اورنه کوردرمی شمدی نه کیفیتده بولدوکوز
که اولکی سنه لرده که عابد ایدی اول حقه
دعا ایدر بولر جمله خدا بیلور در لر کم
بولر جمله خبر ویرر کم قران اقوز بولدوقا
ایکنجی کوکه جقلر لرکدالك اندن ده بویله
که سدره یه ورر بولنلر بولر سدره ده لویلریم
که زیر اینده سوررم حقك سوزدکی قوللری
خبر ویرر بولر جمله کم قایم کم ساجد
بو اخبار دوار جنته دویار جنت بو اخباری
ایجنلکی ملك جمله دعا سنه امین دیه
بیوردی سید الانام که معراج کیجه سی کوردم
بکا سویلدیلر بولاد که امتکه امر ایله
که تفسیر حنفیده کلوبدر بر حدیث بلکل
بیوردی سید الانام کلام در یکتا ده

نه کوردرانده اولنلره اشلر اندن اقوام
بولر جواب ویرر انلره بولدقه بزانی ظلام
بو سنه مبتدع بولدق دینی فاسق دررز نام
مبولادی اصلاح ایت یارب اویانه اویقودن
کم راکع کم ساجد که بولدق کم قوام
یدنجی کوکدك بویله صودر لر بولنلره همام
خبر ویرر بکا بنی ادمدن نه کوردر اقوام
خبر ویرك محمد امتندن اهل احترام
صفا ایدر بو اخبار دن که اول سید محترم
دعا ایدر حقه جنت بکا نر کوردای علام
دینی حور و غلمانلر که امین دیلسر اعلم
که جنتدن برز حوری که ویره بلر بکا سلام
وعضاء کیجه لرنده که اتمون بولنلر بنام
انی نقل ایدیم سیزه اجلك کوردکوزی اقوام
که هر کیمت قلاردیکوز قدیر کیجه یه بالاقوم

که برقول

که برقول اذا ذا تشهد تحیه ثواب ویره سبحانه الله
که اسك اندن برتسبیح نلر انعام ایدر الله
که اول کیجه ده برتسبیح ملك لریك ثوابینه
که برایات اوقودك سن که بوذغرایه وادی مشجر
کوردوذك ایسه اول کیجه که تکبیر اکر تهلیل

الا یا سالك الجنة طلب قلر ایسك وهاج
که بنکر یی اوینه موم دیك مرتین قل مساجد
بیوردی سید الانام برادم مسجده بر موم
اکر یرده اکر کوکده ندکلوب اریسه املاك
دعا ایدر لر حقا بوتك عصیانی یارب
که اول موم تو که بن جیدك ایدر حقه استغفار
صقین ظن ایله ونهار بو حدیث موده مخصوص
دینی بیوردی اول سر وذ حدیثنده دیم انی

که برقول اذا ذا تشهد که حق یقمز اوده اقوام
یدی قات کوکدکی ملك عدد نجه ثواب انعام
مقابل اولادی نقصان نه فعتمدوم نعلام
قدر ثواب بولاسن سن اوقوك قرانی یا اقوام
که هر تکبیره برنجك ثوابنی یزر علام

که ظلمت سنده قبرینده اکر قور قارسك ای غلام
سنك ده قبرکی الله مزین قله بالاسراج
که نصب اتسه یدی لله مضیا اولسه بالوهاج
اخوك جون ایدر استغفار قولاقه ویرکوزه اج
که جمله مغفرت ایله جنا لکدن اله ازواج
که یارب بوقولکی که ایت جنا تکه اعز اج
اعمدن جمله برات دینی غیرلره اندوراج
برادم برحضر دوشدکده مسجده اولم نشاج

دیمکش بیک ملک لرهب انوک جون ایدر استغفا
اوحضر ایکنجیدک ملکلر ایدر استغفار
دخی بیوردی اول سرور کائنات ایجندکی
انبیه جقر الله اعظم دنو بندن
بوخیرات لرانجون کشی کم وقف ایلر ایسک افجق
بنکم براول فلی کشی کبی اولورسک سن
صاغکدکی صولکدکی ملکلر اولدکلک زمان
کدوکلر یا الهی سن بیره برلرده اذین ویر
بولاره دیه اول الله وارلق صاحب کون قبری
یارلق اندیکی خیراتی کم تا قیامته دکین
کم شول اوج کشیلر اولمازدن کشیردنیا برلرنجق
برلی عالم کشیلردر اوقندی حکمی قرانی
الایا صاحب الاموال برزمان ایلکل اوقاف
علم تحصیل اولاجق برلره وقف ایلکل کشی
قایرمه ارکدکه قالان ولدیکه سن ای کشی

دعا ایدر بولر حقه صوجن عفو ایلیه وهاج
دنغمتدرنه دولتدر وکل امدی سن کوزکی اچ
زبللری سوبرسه اول دخی هم ایلسه اخراج
نتکم صویوقی ثواب کبی ترتیدن ایدر اخراج
قیامت دکن ثواب جکلور فوج اول افواج
کم هرکون کلمه جنتدن طعام لر دخی افراج
سمایه اغالر بولر خدایه ایده لر اعراج
عبادات ایدلوم انده قیامتده دکدی وهاج
اوزدینه دورک سنلر یارلق خیر اتنی ازعاج
کم دولدرک کتابلری ثوابیله ایدک نفاج
برلی خیرات ایدنلردن برلی مصحفی یزه محتاج
بولر البته کردکر حفک جنتنه اعراج
برکدن عرو ضکدن برنرمال ایلکل اوقاف
دخی قرآن اوقونان یرلره صالایلکل اوقاف
بولاردین جمله قسمتین ویرن حق صاحب الطاف

مالك خير لسي

مالك خير لسي كشي وجوده صرف اولدانجق
ناسك خير لسي كندركه ناس نفع اولدقجه
دخي بيوردي بيغمبر ناسك بك شر لسي كندن
كدولت شول كشيدركم ده برصو خيرات اتمشدر
توضوايدلر اندن دخي غسل ايدلر اندن
وياخود حق تعالينك بس علم جوندن اولة خير
بولاريك اجرني عجب بلورواره مقدارني
صاقين زنهار ايا مؤمن شوكشلردن اولمكم
كه واردقدن صكره مقدارا وحالده انجق وقف ايتمك
بوبني دم اندي پيغمبر بيوردي بس حد بشنده
كشي كزركن اتديك فضيلتي برانجا نوك
علي ابن ابي طالب جهان فخري محمدن
بيوردي بس رسول الله كه الله بغض ايدر شوكا
كه جان خلقوم كلدكده كه وقف ايدر برزامول
اوحالده وقف اولان شيئ اولور رضوان الله

كه انتفا ايده لر خلق اكر طبا دا كر صراف
كه شر لوسي ندر ناسك مضراتي اولة ايردقف
ماذن كندي بيندر بل ايده هم زكوتن اشراف
ايدلر اندن انتفاع اكر اكر نوكي اكر اشراف
جمع اشلري بتيره ايده هر اشلري اولصاف
علوم نافع لري بس هب اوخير تده اولة كيماف
يا بولاريك وراجع برلري يوقدر وصاف
اولة جكيدي قيمة وقف ايدرمالين اول قافا
كه وقف ايلر بسيك اشيا كزركن ايلكل وقاف
بو اخباري روايت ايلدي ترمذي اني وقاف
بيك افجادن خير لودي اول وقاف
كه نقل ايلدي بر حديث كه بوندن حيث اول وقاف
بخل اولودر حياتنده كه اطعام ايلمز اضياف
اني سومز تعالى الله بولاره بغض ايدر عطاف
ورده سكا ثواب اولودر ايكيكز مشترك وقف

اگر وار ثلریك سنوك بو وقف رضیه اولماز ثه

سکا بر مثل ایدیم که قاری کلیق کیجه لرده

مالك خیر ایله اولدرسنك اوکنجه کدندر

که شمدیکی زمان خلقی اولومن عقل کسر سه

اول افجیی آلوب لر خلق ویرر بر کشیه هب

الوب لر یعنی اندن حرام حلال بلنمز هیچ

کال ای وقف که ایت سن بر ایله باغ دخی دکان

ثواب اوقه سن اندن هیچ نفع لنمش ایچی وقف

فناری اردکاد وسنك اولوب مخ فایده سیچ وقف

کان اغز غك ایروجه کنمش اولوب رو وقف

که وقف ایدر بر ثه اقجه وصیت ایلر اول وقف

که دوشر عی اتمز لر به حرسنده اول صرف

که وقف ایدن ثواب یوق اولوب ریادی صرف

اولوب اجاره بونلرده حلال اولوب که یوق صرف

الا ای صائم مؤمن که فطره ایلکل اعطا

مقدم جمه ویرسك کن دخی اولی درویش اخوان

که تا خیر ایلمه زنهار صلوة عیدك اردینه

بیورمشدی حضرت عثمان اوندم فطره بر کز

که بر قول ازاد ایلدم انك کفاره ایچون

رسول الله بس صورمشدی بو احوالی خبر ویردم

که یا عثمان اشت بنده که یوق قول ایلسك اعطا

که یوم عید کچرمه اکر استر ایسك نفا

فقیر لرده کوره حزین اولادرده اولد لرسترا

مقدم وبر نماز دن کم بونك وقتی اولدر الا

که نماز دن صوکه قالدی که صکره ایلدم اعطا

که صاحب قوا ایسه یتیم عجب نیلا

اشت ندیدی اولسه زاد قولاق ویرمه کل قولا

یشمك اوقت عی که ثوابه که تحقیقا

که اجمال اتمه فطریی که اعطا ایدن کوره همان

که زیرا مفخری عالم بیورمشدر حد پشنده

معلق اولمه صوملکن که بین الارض والسما

که حتی فطریی ویرنجیدك سن بوده یه

ایکی قناد ویرر الله سنك صومکه ای کشی

که عرشده حق قویرانی که بر قندیلك ایچنه

الا ای مؤمن نائم کل ایت نومکده استیقاظ

خروج اندی مبارك ای عجب بلدیکی قدرنی

بلورمیسك که دنیا نو ایلرده ایره جکك

که واویلا اکر شکو ایچی اولورسه بو ای بزدن

سنك قلبك طاشردونمش اوکوه کار ایلمز اولمش

ولکن اولمدن کنی بونك علاجنی کور سن

که جان خلقومه کلیجك کور و نور جله ایتدیکك

دیه سن سن اووقتده الهی کیمسه دنیا یه

که اکر اهمال ایدر ایسك ایدر حق صومکه ایرده

بلك امت اصحابم اودو جکر اولمه هبا

یرینه کوك ارسنده صوم دور ایلیه الله

ویرسك فطریی اکر کوکه جقر کیدر رجعا

که فوشیکبی صعود ایدر که تا عرشه اولور بلغا

قیامت کونی اولنجه دور ایده محققا

که غفلت دن کوزك باشلر قیامت بونك ای ناس

که رحمت ایچی جقه یورر دسنك اوسکنه ای ناس

بنم قدرمی بلمدی بنی حور ایلدی کر بو ناس

که حق اکلمز اولمش سیاه قرمزیکی ای ناس

که شکره بشمان اولورسك کرمه فرصت ای ناس

که واه دیو جغرسك نفع ویرمز سکا یانا ناس

که ارجاع ایت که کندم عباد تلر ایدم الیاس

هرآیا می صرف ایدم امر یکه امتثالا
کج عصیان ده اولمایم رضاکی ایدم التماس

اگر کورسیدیک کیشی قیامتک عذابنی
نولایدی طبراق اولایدم دیو ایدردک التماس

کیم اول کونک مشقتی عذابلر بنی فکر ایله
که دوکسک کوزلریدن یاشلرین دوزکون یاش

یخوندوکمز کوزدن یاشلر بوآیک افترا قندن
که جقدیغنه سویندیک یرانجرم دیو ای ناس

که یارکوک اغلشر لرهب بوآیک افترا قندن
که امت محمد جون ایده لرکوزلریندن یاش

روایت اندی بن جابر رسول فخر خاندن
نه بیوردی رسول الله دیم سیزه آنی ای ناس

رمضان آیینک آخر کجه سی اولدیغی زمان
بریله کوکلرا غلشر دوکرلر یاشلر ایده یاش

بنم امتم ایچون اغلشر لر بوکیجه کوندز
که رحمت ایی کندی بولرینه اوستنده ای کم ناس

سؤال اندی قمو اصحاب دیدیلر یارسول الله
که قنقی مصیبتدر کم بولر جون اندلرینک یاش

بیوردی فخر کائنات بلک امت اصحابم
که بوایدی عجی خصلتلر که غیر ایده یوقدر ای ناس

که بوندن اصد قلرا ولور اضعاف مضاعف
که برحبت برینه حق حساب سیز ویره اول قدناس

دعالر دخی مقبول در نه استرسک بوآیده سن
ویرر لامحالت نه ایسه مرادک ای ناس

که بوندن عمل اتسک نهایت برجوغ الر اول
که حاد کنا اولمازفتی جوق اولور ای ناس

بوآیده غیریده اولمازبو احسانلر بوافضلر
که بوندن اذکره بیوردی رسول فخر کائنات

که برآدم فرح لنسه بوای کردیکینه ای ناس

دخی غم لنسه برآدم که بوآیک شروجنه
آنی ادخال ایدر الله که اعلا جنته قل ناس

دخی بیوردی اول سرور محقق تعالی الله
ازاد ایدر جهنمدن هر ساعتده یوزبیک ناس

که هر برساعت اچنده التی یوزبیک آدم
ازاد ایدر عذابدن قبر جنته ای ناس

قدیر کجسنه ورنجید قاهر کجسنده
ازاد ایدر تعالی الله بومنوال اوزره دنیاس

قدیر کجسی اولدقده ازاد ایدر تعالی الله
یکرمی یدی کوندن ازاد که اتدیکی قدر ای ناس

که فطره کجسنده حق ازاد ایدر جمیع جمله
قدیر دن غیر کولمزده که جمله سی قدر ای ناس

الا ای مؤمن مخلص سوردسک حقی بالاخلاص
که بیرام کجلرنده اویومه اویقو قل اخلاص

بیوردی زیرا بیغمبر برادم لیلة العید
که احیا ائسه اول بوکی نمازلر قلبه بالاخلاص

که اولماز قلبی اولدار یک قلوبلر اولدیکی زمان
ایده رحق قلبنی احیا اولوردنیا فی الاخلاص

ایا مؤمن وارک حقک دوانسه دورک بوکون
عطایالر اولسزده که احسانلر ایده مناص

حقک افرینی دوندکز کلک اجر نکز استک
دیوندا ایدر بولرنی که هر صوقفده بالاخلاص

قدیک منزلر یکوزده که مغفور دینا اولوب اخلاص
کیدیک منزلر یکوزده که مغفور دینا اولوب اخلاص

ایا امت اصحابم که جهد سعی ایدک اخلاص
اعطاعت کوندز بوکون عبادت کونی بالاخلاص

تصدق کوندر بکون فقرایه ضعفایه
که تسبیح کوندر بکون که جوف ذکر ایدنلر الله
تزین کوبی دکلدر که انواع لباسلر له
خدای سومز بو دنیایه تفاخر ایدن آدمی
که ذی بو مبارک ای خروج ایدنلر اوزاقدن
بو عید دکلدر بکلی یکی لباس ایله کشی
که عید دکلدر ای مؤمن که احسن الله بنمك
که بس اویله دکلدر عید قبود ذیتین اتمکدر
اولو بیرام شو کوندر که کیرسین جنته کیشی

الله ای مؤمن کامل کما لندن ایدم انجاق
الله دن اهل جنته ویرلن نعمتی دیم
بو کون مسرور ایدم سنی قولاق دوتار کبی
بیورمشدر رسول الله که اثنایی کلامنده

ذکر کوبی دررد بکون محاورنده ایدنلر اعراض
که تهلیل کوندرنلر بکون که غفلتده ایدنلر اعراض
یمك ایچمك کوبی دکل تفخر دن ایدنلر اعراض
فرح کوبی دکل بو کون مصیبت کوندر خصاص
که دشمانك که کلورکن هلر ایده اعتراض
ولکن بیرام اول کوندر شرط اولدر خلاص
ولکن بیرام اول کوندر بنه سنین براقه خلاص
آنی قرآن قرأ شبله برزه مکدر انی اخلاص
که بو سنین در لو لباسلر کرا اولاسین جلده اخلاص

اول اعلا سیدك سوزندن ایدم بن شکایت
الام دریاء عمانندن ایدم بر سبحه انجاق
کچه فرصت زنهار اله کرمز بو کون ایراث
نه در دکله حبیب الله بو سوزمی ایدم انجاق

دیمی سیزم اصحابم اکلادن جنت اهلندن
بیورمشدر رسول الله که بر مؤمن ورالله
یا بشلر اکا غلمان دیه لر مرحبا سیدی
کتوردیلر سنی بونلر که دوردلو عزت ایدرلر
که الله مکانکه تعظیما لله سنی

بولرسین جکلر دوشك زر بیلر تماز قیلر
بو مؤمن باقه صاغ یانینه دخی اوله شمالینه
دیه کلدیلر بو ملك دیه کر سنك ایچون درلر
که برکوشك ویریله بوکا اولدیا فوت احمدی
انوك یتمش بوجاغی وار که هر بوجقده حاصلدر
که هر غرفده حاصلدر که یتمش بیك قبو بلکل
وار جون تختنه مؤمن اوتوره پادشاه کبی
دوشیه لرسین انوك اوکنه نعمتی عظمایی
که صاحبنك ایچنده که درلو طعامی وار در
طعامدن ذکره بسم الله که اول قولیی ضوارر

بلی یا رسول الله که وصف ایدیت جنتی ایجاق
که بره جنت قبوندن کورا کا انی ناس
که جوقدن اشتیاق ایدنلر کورمدیلر سنی ایراث
صناسین براولور سلطان که تخت ایلدی ایراث
بوکز دوشه لر التکه دوشك لر اولمه ایراث
که فرقه بیل جکلور تمام بوذی قل حقده التیماث
که کورجنت اول قول فتی کوکجك ایدر جناث
که وار اوتوره مقامکده محلد بوندا فراش
ویایشل زبرجددن آنی ایت حقده التماس
که یتمش غرفسی وار در خدادن ایله التماس
دیلر مؤمنه اقراء وارنجه تختکه ایراث
بیوکلکی بدی میل قدر اوله که قیل ایراث
که یتمش بیك قدر صاحن کشن انوذ که دیلر
برینده بکر مزین که غایت طتلوذی قیلر
شکردن طتلودر اول صو صوقدر قرقه ایت عکس

لزیرد در اول عسلدن بل برایجن غیر صوصامز

بو اولدی کن دیمه سیلدکه اول خالق اولدقدن

که بوندن صکره غلمان خطاب ایدر لر والله

که یا غلمان کتور حوری که قوجسون بو قوم طاغ

قجن بقه بو مؤمن که کوره نخته اوتوره مش

آنوك یوزی ضیا سندن اولدشمس قمر ظلمات

دخی کیمش در اوستنه که یتمش دولو حللر

بو سینه بکن مزبری که جن انس اتمش ظلمات

بو کلوا ثواب ایجنده کوره سنه ایلکی آنوك

دخی کوردنه صورتك یوزینه ایدجك هوارث

که برکن یوزینه بقسك که فرق ایل کوزك ایرلن

هج اندن غیریه بقمیه سك ایت آنی التماث

که اندن صکره ای مؤمن کوزینه سکا بر غرفه

آنوك ایجنده بر محبوب کوزیکه ایلیه ایرات

اول آندن بشی اوستن کوزلکده کمالنده

اکاده بقه سین قرق ایل کوزك اتمیه انفکاك

روایتده کلوبدر کم جنانك عدنك ایجنده

کزردم دیدی جبرائیل که بونوی ایلدی ایرات

نعم کم نور طلوع اتدی کوردم قامتدی یقلدم

صوشدی نور کوزم آجدم کوردم جون اولدی انعکاس

که قالدم بن تحیرده عجب نوردر الهی بکا جون

عجب نور الهی بکا جون اتدی انعکاس

بو کن کوردم بر محبوب دور یاشم اوزرینده

دیدی بکا نجون یا تدك کوزك جون اتدی انعکاس

دیدم اکا ندر بو نور دیدی بر دیشمك نوردی

که برکن اغزم آجدم دیشیم نوری ایدر ایرات

کلامك زیدسی بو کم جنانك وصف دوکمز

اك آدناسین دیدم سکا بو کم ایت باقسین قیاس

کل آنی آخر زمان خلق اشت ندر تعالی الله

قولاق ویر بکا بر ساعت بیان ایدم کلام الله

سنی حق تعالی صلدی که ایت سن قولنی حقا

خلوص ایله عبادت ایت قولوم دیه سکا الله

مراد ك ندر ای کشی که یوق سنده حقك امری

اوتوتمش سون اخرتی که برکون کوستره الله

ندر دکله تعالی الله زمان آخر ایجنده

که صکره انبیا لردن کتورم دیر تعالی الله

خبر ویردی تعالی الله که موسی نك جمیع حالن

جمیع عمرین صرف اتدی بنم قولمغه اول شاه

دخی مدح ایلدی الله که اسمعیل قولنی بل

قنی صادق قولوم در درکه اولدر مخلص درکاه

اول امر ایلدی اهلنه صلوة هم زکوة بیل

که بن راضیم اندن در اولدر مخلص عباد الله

دخی اول پس قولوم در حق جمیع سوزنده صادق

که امر ایله عاملدر خلاف اتمدی امر الله

ندر دکلو انبیا و اول پسر که مدح اتدی تعالی الله

جمعی اولمدی عاصی قوبه سوزلر الله

که انبیا قولوم در حق کلامم اوقنه

سجوده اکیلور لر هب بکا تعظیم ایدر لر اه

بو کن آخر زمان خلقی ندرم ایدوب بیور حق

بیلردن کر و ایر قوم کله دیدی الله

بولر بنم کوزد قومدر بولر بکا اولوب عاصی

بنم امرمی طوتمز لر ایدر لر ضایع امر الله

نمازی ضایع ایدر لر قلر لر جهلدن بو نلر

رکوع یوقدر سجود یوقدر کر اهتله طولو وحوله

ویا خود ناخیر ایدر لر که ظهری عصره وارنجه

ویا خود عصری مغربه قلر لر جمله واویله

كه شيطان اولوب تابع عدو ولادتنه اويدرلر

دخي اويدي بوكز نفسه طاووب لذات دنيايه

نمازك وقت اولنجه قاقر براقه باشه باشلر

ديدي بعض مفسرلر كه شهوتدن مراد الله

ويا خود برسوزه باشلر اوزيله نماز كچر

ويا خود جفت سوره كن اول نمازك وقتي اول

كه شيخك جفتلري نمازه قاير مازكر هج

دوتر جفت جي اول كسن نماز قلديوامر اتمز

ويا خود وقت صلوته ده طعام اكلا تمكا بشلر

ويا خود ديولده بولنوز اثوب اتدن نماز قلمز

ويا خود برپره كرلر كه اندن غيبته طالر لر

ويا خود بر خفيف قلر ايمام بولنور بولنلر

قبولوني اولامز حج نمازدكل مراد هم

ويا خود والتبعون دكي واو كبرويه معطوفدر

ديمكدر مراد الله بزم انبيا لريمدن

آنوك سوزي دوتدي لر قوسي اولديلر واويلا

اونودد لر حقك امرين بولر جودن اولدي واويلا

ويا خود اول باترا اويور قيمز اول بامر الله

كه نفسنه اويرا اول كسن نمازي ترك ايدرايي وه

ويا خود بيع شراون قاقوب قلمز اول كاه

تمام ايدم شوني ديو نمازي فوته ايدر اول كاه

آنوك جودن اكدكي بتمز آنوك جودن قحط اولور كاه كاه

كه ابدسن سيز اكن اكر قايل اولماز اكا الله

طعام اولديسين جيدك كچر وقت نمازيك اي وه

قونا غديتم ديو كچرز نمازي اي واه

قاقوب جامع كتمز لر بولاردن جمع واويلا

اوزمز قعديلا ركابي دخي فعل رسول الله

بولر بركيفنه كوره كشيه قلدرز صلاه

اصنام اوزره معطوفدر بودر بونده مراد الله

كروبرز قوم كلمه اويه شهوتنه ميلا

نفسلري نه استرسه يبيجكدن كيجكدن

دخي زنا لواطادن بولاره ايده كرميلا

دخي ايوات بنمكي استرلر بولمزدانه

دخي كوشكي سرايلري بيام ايده ديو ايدر ميلا

ايدرلر عزت باهي فقيري رد ايدر بابدن

دوكرلر دودلو جانا غي كنه دودلو يه هب ميلا

بزم امرانديكم نسنه ميل اتمه بونلر

ايدرلر امرمي تخفيف بولاره واه واويلا

بومثلي اولادن انسانه كه القا ايليم غنيا يه

قوسني اته يعني اولا اشلري وا ويلاه

بيان اتدي مفسرلر بوغانك معانين

خذ رضي اوله جمله مفسرلر بوله در كاه

خصوصا ابن عباس كم خذ رضي اوله اندن

ديدي غيا جهنمده اولوبدر بردره مي واه

كه اويده بردره دركم قصوري هب جهنمك

كه هركون جاغرديبك كن سكا صغديم اي الله

بوغيادن بني حفظ ايت حرارتي قتي كوجدر

ديو الله جاغرركرلر ايده آه واه

وهب غيايه برمعنا ويرجدر آبي بك دكله

كه غيا بردره دركم درك درر اول واه

قتي اجناك دردر طعمي اتاشي بك يا قرنجي

عذاب بك الميدركم كرلر ايده واويلا

ديدي عطا كه يا غيا قيوبه برواديدر اوزدن

اكا اهل جهنمك اريكي جمع اولدي مي واه

كعب برواديي درقتي درك دره درر اولكم

كه اندن غير بدرك دره بوقدر ديدي الله

خبر ده وادي اولديكم كيدر كن مفرجه سزدر

كه اكلديي اشتديي تعجب ايلديي اولدي شاه

كه جبرائل صوردي اولديو اكلديي ندر بلكل

جواب ايلديي اول ملك اشت بندر رسول الله

كه ساقط اولدي برنجر جهنمك يوجاسندن
توجه اندي غيا قيوسنه اول حجر اتى شاه

كه آدم خلقوا ولنماز دن كه اول كندي بيك يل
دينه دخي شمدي اندي كه اول طاش يا رسول الله

كه اول غيادر كسنده كه برقيود دخي وار در
فحن صوره سه حقنم انوك اغرين اجر الله

قرق جلد جهنم هب انوك شدت حرارندن
صناسين برقرييل يالك اولور جله باذن الله

كه بونلره وار در جله نمازي اضايع ايدنلر
دخي شهوتنه تابع اولوردي واسره لرجاه

الاى ثاركك الصلوة يخون قلمك غازفساق
يخون اتمك حقه قوللق سخه ايدر ديادين اسراق

يخون طوتمك حقك امريني يخون قلمك غازي حج
كه بوخصه انكادكي وارحقك ببودغنه فساق

تفكر ايت سن اى غافل يخون كلدك بودنيايه
يخون الاويردي كوزه ويردي يخون سكا ايماق

دوشين فكر ايلداى فاسق سكا انواع نعتلر
ويرير در ذوالجلال الله بونى اكما ذمسين احماق

حفك بود كلوب نعتلرين يرايسك عرسكده
حقك امريني طوتمزسك نه منفور كيشي سن فساق

سنى اول اوده بقا حق عذابى نار كبرا ده
انى وصف ايده محرم بالله بلور يخوق هو الله

كه سن انسان دكلسون كه سن مؤمن دكلسون
كه بوقبى ايمانك ستوك يخون قلمك نماز فساق

جميع برلرده كوكلرده اولان مخلوق قلر نماز
كه هركس دللى دلنجه ايدر قوللق الى الخلاق

كلاى حفك عدوسى كل نمازه كل نيازه كل
فلاح كل صلاح كل عدوكدن ايله افتراق

سكا وعده

سكا وعد ايدوبدر حق ويل در سنى اوده
كه هر بروقت سكسان بيك كره يقاسنى خلاق

مفسر لر بيان اتدي بوايات معانا تنه كلدي
ديه لوم انى اجالا نصيحت الكر فساق

كه ساعون ديدي ذيلكرام ندر معنى شريفي
قلر قلفسن نمازي اول غير مرا عب ايدر فساق

ديدي بعض مفسر لر ايل ايجنده قلر نماز
كه خلقدن غائب اولدقجه نمازي ترك ايدر فساق

اى الليث رحمة الله كه تفسيرنده يازمشدر
كه تاخير ايدر اول كشي ايدروقتندن افتراق

وياخود قلمازاول كشي رسول الله قلر كبي
دخي اصحاب قلر كبي رعايت ايلمز فساق

كه ازكاندري كوزلرنه دركوغ بلوره سجود
تاوقدانه دوشر ركبي اينه جيقر كه اول فساق

بولرده واره ويل بولرده يانلر اوته
نمازه اهانت اتدكلرندن اوتورى احراق

رسول الله نبيوردي انى نقل ايدرم سكا
بونى دكله نصيحت الكوزك ايت يقودن ايراق

كه ترك ايلمه برادم كه بروقت نمازى بيل
كه حتى وقت بكسده قضا ايلسه اتفاق

كه سكسان بيك كره يقه انى الله جهنمدم
كه بوقصه دن الكوزك ايت اويقودن ايراق

محقق لردي مشلردر اهانت اتمه برادم
نمازى قلمز فلفسه كلور بكا نه سن باق

انوك بكا نه اون ايكى بليالر كلور البت
اوجى بودنيا ده كلور اوجى موتده اولور زوق

اوجى قبرده كله بلى اوجى دخى قيامتده
ايدرم هر بريني بيان بوحويدن اوله كلور ايراق

كه دنيا ده كلن بلا بركت كيده كيبندن
مسلط ايليه انوك مالنه طلبى خلاق

الودما لیني سبب سیز دوکادر ما لیني انوك
یوزندن قلدیر دنوزی جهنم جعفری اولور
کیحق بر قولیني سوسه ملکلرده دامر ایدر
دیدکلوده ایسه انسان قوسه جك سوزاني
کیحق بر قولی سوسه ملکلرده سوملك دیر
اولورکه دیکی بلیا انیده نقل ایدم سکا
جمع ارمقلریك صوبن اوحالده دیرسلرا کا
دیخی دنیا یوزندکی طعامی ویرسلرا کا
دیخی جان ویره میه اولدکی موت آجسه بك اوله
واما سئوال قبرده کی بلیا یی سکا دیم
قیتی انجق سئوال ایده سکا اول منکر ونکیر
کیاولقدر قرکلوق جوکه قبرکه ای کیشی
کیاولقدر قبر صیقه ایکی یانکدن ای کیشی
آتش اولدسنك قبریك ایچی طاشمی یاقوسنی
واما سئوال قیامتده کلن بلیا یی دیم سکا

کیمفلس اولور عاقبت کیقالمز حسابه رزق
کوردن نفرت ایده اندن قیتی مبغوض اولور الرق
ملکلرده سوراني بوکز انسان دیر خلاق
معزز طوتلر انی مکرم اوله فی الاخلاق
دیخی انسان قلوبنده محبت ویرمیه خلاق
کیروحن قبض ایدرالله طعامه صویه اوله مشتاق
کرو قانمیه اول صویه آتشلره اوله احراق
بیه طویمیه اول کیشی قیتی اوله کیاول فساق
دیخی ایمان کیده اندن قوبه کفر یله اول فساق
قجن قبرده کیبکزه کلوده باشکه فساق
شتاسك سن جوابنده ویرلرسکا بالمطراق
کیاصلا اولمیه جق نور قلبنه سك حشرك فساق
ایاکور کللتلنه بربی بریه بك اضیاق
ایلدن دیخی عقربلر یلیلر صوقلر فساق
حسابك بك شدید اولدوکه کلماز وصف بك ممکن

دیخی بغض

کیصورمیه اصلا سکا سوره غیابه بل خلاق
کیاول قدر بقه آنی زبانیلر ویره مطراق
دیدی دیدی رسول الله سوزنده اصدق صادق
کیبتمش بیك ملا ملکلر خبر ویردی قم واصدق
دیدی بر کیسه نماز ده اهانت ایله سه فساق
دیخی فرقاندن زبوره کیملعون در دیدی خلاق
مئوبد قالور اول انده کیواویلا سکا فساق
کیکورمز اول قوقلادی اهانت اولکا اول فساق
دیخی مبغوض در خلقك ارا سنده کا اول فساق

روایت ایلدی عمر رسول مفخری دیرانك
سئوال ایلدی لرا کا یحزون اغلك اولدك غمناك
کدوردت شیدن اونور اعلم بنا ایلدم ادراك
اجابت ایتمه کا امامه ائمه ادراك
نمازه سرعت ائمه کیفرض ایلسه اونراك

بولدرث بیونجی ورماغنا پدرم ابکی
ایکنجی شول آدمدرکه ایاغین کوسدی قبلیه
اوچنجی شول عورتدر اونیدی جقدی اوتیز
یجون بوکلدی ورمدم زنا حدی کبی اجلاد
کدردنجی برآدم کفوت اتسه جماعتیله
بومثللی آدملری یجون یقادیم اتسه
عجب بوقصدن حتسه سن الدیکمی یا مغرور
کجامع الفتاویده یازیلدیغنقل اید عماد
دیور کله کاول عزیز برادم حق رضا یجون
اکر حریده اکر بولده کجرسه بر وقت نماز
آنوک کفارتی ایجون یدی یوز کره غزا یله
کحتی اول کجرلیدیکی نمازك ضررن اوده یه
کبرا زیده یازمشدی بونی ده نقل اید عماد
کجرسه بر وقت نماز سفرده بولده اول کشی
کتحقیق ایرتکاب ایدی یدی یوز ذنب کبیره

کله کافر بولنجی ودرکبی اتمادم قانیه اسقاك
ایا قلرین کسمدیم انکجون اولورم ثمناك
صوقاغی ایلدی جولان قوشندی بایله فترك
انوکجون ایدرم ابکی انوکجون اولورم عثمانك
اوندن قلسه نمازی کرانسه جامع الازهرك
جهنمده یا قرکبی یقامادم ایدوب اترك
کرکودی کمی ندر اول مفخری موجود اول لولاك
کرتوبه کل ای کشی نمازی ایله اترك
غزا اتسه جهاد اتسه کافری اهلاك
ندر لازم اولور اکادیرآنی دوت ایکل ادرك
ورکله نماز کجرمدن کندن ایدملسك
اشدکمی ضرار دینی کل امدی ایله ادرك
کترك ایلسه برنماز کدرکن بولده اتمامك
ویاخود حج طریقنده کبرنماز ایدوب اترك
کهربری شراب زنا کبی کناه ایدر اهلاك

کل امدی

کل امدی اوده اولدی مشقت سز اوتورمکدن
کیجرمسن حقك امرین باشکه خاك باشیکه خاك

دیر بیاض فضائل الصلوة الجامعة قوله تعالى
وسارعوا الى مغفرة من ربكم الآية

نمازی ترك ایدنلریك عذابن ایلدم اعلام
بوکر جوق مجدلر اولسون جماعتاولره حاضر
ندر سلطان کونین کلامنده اشت آنی
کبش وقت نمازی جماعتله کحفظ ایلك
خیر لیدر انوك ایجون کیوزیمك ج ورمدن
دخی خیر لیدر بیلك کبرطاغ قدر التوفی
دخی خیر لیدر بیلك کهربرکعتی انوك
دخی یوزیمك قول آزاد ایلمکدن اول خیر لیدر
خیر لیدر دخی یوزیمك فرس بسلکمکدن بیلك
دخی بجلویر اولمقدن خیر لیدر دیدی احمد
عذاب اتمزدی الله کشول کسه یر قبرنده
دخی یوم قیامتده کاصلا کورمیه شیدتی
دخی نه یوز برادم مسجدی سوسه

کیجرمسن حقك امرین باشکه خاك باشیکه خاك

وسارعوا الى مغفرة من ربكم الآية

دخی ترك جماعتی بیاسه ایتدك علی الدوام
سعادتی ابدیه اولدی اول کشی ایدم
ایا امت اصحابم جماعت اولك ایدم
فجر اسردن بریکز ایلسه تکبیر مع الامام
دخی یوزیمك کن عمردن خیر لیدر اولك ایام
تصدق ایلمکدن بیل مساکین اویدوب انعام
کبرسنه عبادتدن یا الکبر اول اتمام
کهکودی کبی ظلم احسان ایده قوله دخی الانعام
سبیل الله ایجون ایدی اول غزا ایجون اخدم
کبرسنه قرداش ایدوب حقك بیتنه اتخدام
جماعتله نمازینی قلدی اول علی الدوام
کهظل عرشده تظلل دخی بیمه ایجه طعام
دخی سوسه جماعاتی مراحسان ایده دخی الانعام

سوز الله آنی اول دنی ملك لری سوار
محبت انسه برادم جماعتیله نمازم
نته که انبیالره نجه بعث ایلدی ایسه
قله قبری حقه انوك که جنت بقعه سیدر دائم
الالای امتیه اصحابیم محبت انسه برکسه
اکا فتح ایلیه الله قور رحمت قبولرین
کور جنتده مقامین شریندن بجهم اول
شفاعت ایده هم یوم قیامتده قریبنه
دخی دیدی رسول الله الالای امتی اصحابیم
یبار اکا الله هرکون که بر شهری جنابنده
دخی قبض ایلیه روحن که صادق قوللری کبی
نبیلرله شهد نزله حقك صادق قولی ایله
الالای امتی اصحابیم محبت انسه برادم
اجله حسنك سکیز قبولادی اکا یارین
رفیق ایلیه حقه آنی خلیل الله ایله اندن

که کوندوز عفك مرضاسیه کندو ایلورایدم
بعث ایلیه اکا الله ملك الموت للاکرام
اکاده اویله بعث ایده که اول ایده اکا اکرام
قبولراجه جنته کله ریحاندن دخی طعام
جماعتیله نمازه سوب قله علی الدوام
که حقمزدینیادن اول اردکه کوره میز نجه مقام
دخی یه یمیشدن که اندن ایده روح السلام
دخی هم اهل بیته عذبدن ایلیه اعلام
محبت انسه برادم جماعتده اولوب هدام
یاشل ایچنده اول شهری ویره اول قادر ستار
دخی حشر ایلیه آنی بدر شهری ایلیه علام
که عرش آلتنده اوله اول ویره انلره حق جلعام
جماعتیله نمازه حریص اولوب قله اتمام
دله دیکی قبودن کیره اول موءمن نوله مقام
مصاحب اوله جنتده مراتبده اوله اعظام

جماعته ملازمت ایدك دیدی رسول الله
ویریله اکا یوزیبیك کز جهاد ثوابنی الله
که قله برکشی صباح نمازینی امام ایله
که برکس قله اویلیه جماعتیله اولدکشی
که قله عصر برکشی ادا الله ایمامله
که قله مغرب برار جماعتله ادا الله
حسابسز جنته قویرا اولوز اسمعیله رفیق
دوزهم اکا جنته ویره ایکی حوری قبری
علی ابن ابی طالب دیبور دی آنی دکله
قلك بش وقت نمازی جماعتیله امتم
یارین یوم قیامتده عمل لرودن اولوجاغز
دخی هم قویسه طاغلری دخی هم قویسه قوشلری
دخی عرش ایلدهم کرسیسه دخی جنتله ناری
که آخر کوزینه قویسه که بر نماز قوابینی
که اول نماز قوابی بیل اغز کله دیدی احمد

که زیرا افتتاح تکبیر که ادراك اندی با الامام
که اویله بر جهاد درکم نبیلرله ایدوب اهرام
که اولسا اویلدن اول اولده مغفور دیدی علام
عصردن اول اول سیدی شهد اولده دیدی علام
که اولسه اخشام اولدن اکا حق ایلیه ارحام
فجردن اول اولسیدی نلرا حسان ایده علام
دخی صحت ویره آنوك بدنه جمیع ایام
کوزللك لری وصف اولماز که هر بری نوی کلام
دیدی دیدی رسول الله قولاق ویرنو کاهر ایام
که تعجیز ایلمك اکا سونك قلك هر ایام
که تحقیق قویسیدی حق بری کوکی دخی ایام
دخی قویسه جناوری دخی بیل قویسه بنیام
ترازیسنك کوزی دنیولری وضع ایله اعلام
که اویله بر نماز دزکم جماعاتله اولوب اتمام
بیوك تفت دکلیدر حدی اندی بره انعام

دخی یازه اکا الله کهر رکعت باشنه بیل
دخی اعطا ایدر الله کهر رکعت باشنه بیل
ستاکم انبیالره نجه بعث ایلدی ایسه
قلقبرینی انوك کی جنت بغجه سی دائم
الای امتی اصحابی محبت اتسه برکمسه
اکا فتح ایلیه الله قورتحت قبولارین
کورمه جنت ده مقامین نشر ایتدکجه
کیردکه کوده دن دکلود کزلرده ایسه اکله
که کاتبا اولسه جن انسان دخی یازسه جمیع ملك
که بیرکنه ورپلن ثوابنی یازه مایا نس
که تصدیق ایلدای کیشی بوتون سنی اکمه استعداد
که اولدرزیردخی الارحم که اولدرزیردخی الاکرم

دربیان جماعة الصلوة فرائضها

فرضها السنوت والا

الای سامع الجامع قولاق ویرکا ایت استماع

اوقوزیت کز نمازقلمش قدر ثواب یازه علامم
که طوقسان الی جنتدن شهر وپره اکا علامم
اکاده اویله بعث ایده که اول ایده اکا اکرامم
قبولرایجه جنتدن کلمه نمازدخی طعامم
جماعتیله نمازه ایدوب قلسه علی الادیامم
که جقمزدنیادن اولادکه کورمیه نجه اول مقامم
اندن ایحاز بردخی صوصمازهیچ اولم
مرکب اولسه جمله سی اعجلرا اولسه رقلامم
کریازمقصودوشکرایده میه بولرا تمامم
یورولمه جمله سی دوسره ثوابی اولمیه اعلامم
اکردوسه کیرکزکون ضبودکلمه رانعامم
که اولدرزیردخی الاحسانا که اولدرزیردخی الانعام

وسارعوا الی مغفرة من ربکم وجنة

رضی اعدت للمتقین

خبرك واردمی نه اکرام ایدر الله بلا اول استماع

سکا بلدیرم فردشی جماعتك ثوابنی
که سنت دیدی بعضلر جماعتله نماز قلمانی
که بعضلر دیدی فرض در که اولدرکم ابو یوسف
کلامنده دیدی الله که ساوغ ایسه ای قولوم
دیدی بعضی مفسر لر بوایاتدن مراد الله
جمیع عصیان لریکری ایدك توبه یه سرعت
برواینده کلوبدرکم که اهل نارك اکثری
نه خیف اولدی بیزه دولر که توبه اتمدك آنده
دیدی بعضی مفسر لر که سرعتدن مراد الله
دیدی بعضی مفسر لر که سرعتدن مراد الله
صاقین فوت ایلمه زنهار که ابتدا تکبیری
که زیرادنیا طولسه قدر مال ایلسه انفاق
که عفوك اوغلی عبدالرحمن اتدی اخذ کلمه
ملکدر ورث یوزدرواسه واردیدی که اوتوك تجارتده
که جمعه اندرا کا یوکلك کلوبورز هندن

نلرا حسان ایدر الله قولاق ویرکا اولا استماع
دیدیلر بعضلر واجب که یوقدر ترکنه اوساع
که استدلال ایدوب حقك کلامین اندی اطلاع
که مغفرتسبب اولان که اعمله ایدنك اسراع
که توبه یه اویشك در اولوم اتمزدن اول اسراع
که حکمه بشمان اولورسه کجه ملك فرصة ایضاع
جهنمده ایدر صیحه که ایندك توبه یه ایضاع
عجب غافل بولندق بیزکه توبه سیز اولوب ارتجاع
جماعتیله نمازه اویشك که ایدیلك استجماع
که اولك صافه اویشك در اودر افضل مقام اجماع
اما ملدیوکورا نی فوت اتمه صافین ایضاع
بشمز ابتدا تکبیرك ثوابنه علی الاجماع
مکبر اودتاغی وارایدی که برتاجر دخی الامتاع
بولارك یوکی هب اتون متاع قومانش ایدوب ارتجاع
که استقبال کندی اولکیولله ایلدی اسراع

برذمكث ايلدبي انده كه صكره انصراف اتدبي
دكوعده بش يشدبي اول كه ابتداء يي بركعتده
كه دورت يوزدوه بي جمله كه استداد كي مالين
عجب تكبيري اولانوك ثوابينه يتشمي
رسول الله وارديي سؤال ايلدبي بواشدن
دييي يا عبد الرحمن بل اكر حرده اوستنده
كنر يتشمك تكبيري اولا نوك ثوابينه
ابوبكر سؤال اولندبي حق اولانلدن
جواب ويروب بيورديلر اكر بيك دوهم اولايدي
فقيري هم صعافايه تصدق ايدييدم هب
كه بو انفاق يتشمز كنه تكبير ثوابينه
عمر حضرتلري بيوردي حذاري اضحيا وله انلدن
قوسنك يوكي لولو ايلن جواهر اولسيدي
كنه ايما ميله بله كه تكبيرك تمنك فضلي
بيورد حضرت عثمان كه اولدر جامع القرآن

كه كلدي كورديي محمد نماذه ايلمش اشراع
صلوتدن فارغ اولينجق كه اولدم ندر بوردي اغ
تصدق اتدي فقراية ايدوب مالندن استقراع
ديو بذل ايلدي مالين فقيرلره اتسون استفاع
ديدي اكا رسول الله يتشمدي اي سراع
كه بر عبدك اولايسه ايدييدك عتقه استرجاع
صاقين بردن فوت اتمه اما ميله بيله ات اشراع
ايما ميله تكبيريك ثوابندن نه استمتاع
قونك يوكي هب آلتون ويا كومش اولوب امتاع
قوداوايله بيله ايده يدوم بذل استقراع
بوني بويله بيلك تحقيق اما ميله ايدك اشتراع
اولايدي مكه مدينه ارا سي هب دوه سراع
تعالى الله رضا سي ايجون كه بذل ايدييدم انفاع
قوسندن خير ليدر ثوابي جوق اولور ايرتفاع
اكر بر كجه ايجنده قليدم بن نماذ اسياع

ايكي ركعت نماذ قلسم اوقوسم جمله قرآني
بيورديي حضرت علي كه اولدر قاتل الكفار
كه ذو الفقاريلن جمله اوريدم كافرك بيوزلر
بولردن صكره پيغمبر نه بيوردي قولاق ويرسن
اكر بر لفو كوكلر اوليدي جمله سي كاغد
دخي جمله دكز لرهب مركب اولسه قوسي
دخي جمله ملا نكلر اولايدي جمله سي كاتب
يزر لردي قيامت كوني اولنجه قوا تباع
عاجز قالورديي جمله سي دوكمزديي آنوك فضلي
آنوك جودن مفخري موجود نه بيوردي حد يشنده
كه دنيادن خير ليدر دخي ايچنده اولاندن
عجب بو قصدن حصه سن آلدكي ايا مؤمن
تصدق قنده قالديكم فاوت بيله جكن سك
كنه بن مسلمانم ديوكه دعوا ايلك اي كشي
اذن اولنسه مسجده اجابت ايلمك اكا
كه بر شي يرينه قومك اذني هم حقك امر بن

كنه تكبيري اولنك ثوابي جوق اولور انفاع
اكر دنيادن بيوزي جمله اولايدي كافري اجماع
كنه تكبيري اولانوك ثوابي جوق اولور انفاع
سوزيدر جوهري الفاظ اوزيدر حكمه جماع
دخي بردن اولان اشجار قلم اولسه كه استرجاع
دخي جنيله انسان هب اوليدي كاتب اجماع
يزر لردي قيامت كوني اولنجه قوا تباع
يادن مزاردي عشر يخي ثوابني يقين ايراع
كه اول تكبيرك فضلي اولوبدر جملدن انفاع
نه دكلو وار ايسه ذي قيمت خيري جملدن انفع
سلفلرندن دوتر ايمش صلوة حقنده اولا تباع
كيمسه دم نمازي ديوكه اولمك حزندن اتباع
كه اولمازبو يله مسلمان كه ايت اسلامه استرجاع
جوكك اوتورك اوكده اوده لر ايدك لقلاع
كه استرسك كنه جنت بوحيدن ايله استقراع

که آل قادر مدن حکمت ندر اکلکی ای کپچی
آسپده نقل ایدم سکا که حفظ ایت ایلکل شرع

که بر کس کشه دریه این یوفرو قادر دچی
حقارك بنی درباد ن ویوندی ایدر اتباع

کان سنده ای کپچی کناه دریا سپنه دالدك
که نکریسه جا غیر برسك کناهم ایله اندفاع

بس امدی قلبکه کتور که نکیر ایتدکك زمان
که قلیکدن دلا حقدن کناهم ایله اندفاع

در بیان فضائل المساجد عن النبی صلی الله علیه

والسلام من قام من بیته و ذهب الی المسجد

یوفع الله تراب قدمیه الی النجوم الدرهن فی کفه

بیر ان حسانت صدق رسول الله وصدق جبیب الله

الا ای طالب مسجد اشبو بندن برز اخبار
ویرم الکه بر جوهر الکده اولد استقرار

حیوة قلوب ایچنده کلوب در نقل صحیح بیل
که بر قول جقسه اوندن که قصد مسجدی انوار

مرادی بوکه مسجده جماعتله نماز قلماق
ندر اکا که اول ستار که اول غفار که اول جبار

یارین یوم قیامتده نه قیلور کور اکا الله
ترا دنی قاتسه آنی کتوره ایده اختیار

انوك بصد یعنی برلریك یدینجی پیره اینجه
نور ایسنجی کتوره کر میزانه قویه اول ستار

بیورمشدی کعب اخبار بیل که کوردم بعض کتبده
که بر کس مسجده وارسه نماز قلمق ایچون شعار

وار مسجد قبوسنه ایکر واکر مك بهتر اول
دیه لر اکا ملکلر اوتن ماکبی من الجبار

حیا ائمز مسین حقدن که بود کلوکناهك له
که بر کز خطاب کلوب حقدن که ای ملکلریم سیزکر

الودرس

نماذی قلوب اولدقده ایدر طاعتلری اعتبار
ملکلر دیه لر یارب نجدالوه بیلز انی غفار

تحمل ایلسون کیمه که اتسون جرمن اختیار
بنم کرامه دوشمز کیمه مرد ایلمك اوزار

که سپرده قلسون دیه اول قادر قهار
که بیرده اوله برخنزیر که اول عصیان اولا اوزار

نماذ ایله بیاز کیمه سنده جمع اوزار
برز قوم کله طوره صراط اوسنده استظار

آتشدن قور قلر بونلر جا غیره کوکلری غفار
که بیز بوندن کجمز ذکر بوقدر قطر ستار

سیزی بر شی که منع اندی که بوندن اتمکه امرار
قنی انجه دوزکبری نه ممکن بوندن استمرار

طریق دنیاده سیز لرد کیمه ایلسه امرای
خبر ویرك بکا بوندن ایدرم سزدن استخبار

کجردك دنیادکیزن ایدردك انی بیز مرام

دیه احمدی ایا مؤمن بنك مسجد کریکرده
نماز قلدقلری مسجدکه کمی صور بتنده
مرور ایده بولر جمله جهنمك اوزرندن
بولاره اندره دولر که بو سیرك مسجد یکیزدر
روایت اندی بن انس رسول فخری جهاندن
قیامت کونی اولدقده کلور جمله مساجدلر
که بیوزی مسك ازفردن اولوبدر رحبتی عنبر
مؤذنلری ایدر تکبیر ایمام یدرر زمامندن
بولاردی بن ملکلرده کرانبیا لردندر
کلیجك محشره بونلر بلکه جمله خلایق
بولر مسجده کیمرمش جمیع ایامین اندن
بولر صراطی اوزرنده کیجرلر یلدیرم کبی
که استقبال ایده رضوان که یتمش بیك ملکله
روایت اندی رابولر رسول فخری جهاندن
که جنتده بیرندی حق که یتمش بیك شهر اهلی

که هر مدینه

که هر مدینه ایچنده بیرندی یتمش بیك او
که هر اویك ایچنده وار که یتمش بیك سریردی
که هر دوشك اوستنده اوتورمش حوری عین الله
ایاغندن طوبو عنه ورنجه مسك ازفردن
کوه کیندن ورنجه بوینده کافردن اولوبدر
اولوبدر اویله بر نور که جمیع دنیا اولور
رسول الله صورت دیلر کیك ایچوندر یا احمد
علیدن بن بر رایتدر رحمدا رضی اولدن
کیدردی صکره مسجده یورردی بلن اکرك
بوکاد ولردی یا علی نحون بلکی اکر نسین
جواب ویردی که بونلره که سن ایدرسکز غلاظ
قبور قبوکلر کتوره مدیلر انی
که بن یوکلندم اول یوکی بنم ظهرمده دراول یوك
وار امدی مسجدك قابوسنه اول صاحب العلم
عبدك قابوکه کلدی فقیرك قابوکا کلدی

جمیع جمله زمرتدن فتی ابیاض والانوار
اولوبدر جمله سیه یشل زبرجدن اولور اظهار
که اویله حوری عین دیکی کوزلر اولمه لرا سکار
طوبو عندن کوبه کنه وارنجه ابیض عنبر
خدا خلق ایلدی باشین صافی ایلدی انوار
تونارکی کوندشك نوریدن ایدردی عالمی انوار
رسول الله خبر ویردی جماعتنه اولمه اصرار
قجن نماز مراد اتسه ایدردی وضو ایشار
که بینوتوك طمزی شترکی هم اولور احمار
که ظهر یکده یوکك بوقدر که بوندن ویرینه اخبار
بنم ظهرمده بر یوك وار قنی اثقلدر اضرار
دنی طاغلر قوطاشلر قوسی ایتدی اعتذار
انوك جون انی لرین بن انوك جون اولدم اشجع
ندا ایدردی اول حقه اشت نه دیردی اول اخیار
ضعیفك طاغوکه کلدی دیو اغلردی اضطرار

اون وارمدرای باری اوبکه کرمك استرسن	بوبی سوبلو برك کردی که مسجد باعتدار
در بیان فضائل الاذان قوله تعالی ومن احسن	قولا ممن دعا الی الله وعمل صالحا وقال انني
الای مؤمن کامل اوقوبش وقت اذان	زیرا سنت رسول در صافین ترك ایله هرگز ان
اذان فضلین دیم سکا قولاق طوتا دسنك بکا	اول اعلی سیدك سوزن سکا نقل ایدیم الان
ندیردکله رسول الله اذان اوقوسه برادم	اون ترایشتر سه اوزایه ده فاجه حب شیطان
دخی سنك اذانکی نه قدر کیسه دوبار سه	نماز قلسه لر انوکله اجابت ایلیوب اولالکا
بولاریك جمله سنك ثوابی قدر ثواب ویره	که حج اکسك دکل اصلا سنی مسرور ایده مثلی
ولاکین کندیکی صافین تعنی ایلمه اندم	زیرا حرام ایدوبدر حق تعالی که کل اذان
که اون یرده کفر یازمر که تنبیه الغافلینده	که تعلیم ایله اوستاز دن اکرا وقور ایسه اذان
صفین بجهلی له اوقومه اذانی سن کل ای مؤمن	کردسك ناوکبرا یه ایدرسك لعب فی الاذان
اکر استرایسك جنت طلب ائمه ایلك مدحین	اذنده سنت کوزت که تغییر ائمه هرحرف اذنده
رسول در بیوردی اینده نقل ایدم سکا	که یازدی سبوح القلوبده بو اخبار دی بلك ای جان
برادم اوقه فرق یاخود مساجد کرده اذانی	خدا ازد ایدر ای بدی طامودن اول منان
ولاکین شرط بودر که بیلك حسن ایتیکی کن	ایلك مدحین طلب ائمه ربنا ائمه فی الاذان
یسار اوغلی که عطادن بروایت شویله کلمشدر	دیدی دیدی رسول الله که صاحب جوهر سلطان

مؤذن مغفره

مؤذن مغفره اولور که صوت جهدی مقدر	دخی تصدیق ایدر جمله اشیدن یاش قورقاق
سعید خدری بیوردی یاشده اولان ادمه	که سن بری ده اولسك ده اوقو اذان فی الاوان
کرورفع ایله صوتکی کوجوك یتدکه مقدری	که تغییری حروف ائمه رعایت ایله فی الاذان
که زیرا استماع ایدوب رسول شمس جهاندن	نه بیوردی رسول الله کلامنده اولوسلطان
اشیمز الاشدر اغج طاشی انس جن اوتلر	که اشهاد ایده جمله سه که عند الله والمیزان
دخی اذان سببیله نجه انواع معصیت	که عفو ایدر ایمش الله کشیدن انواع عصیان
حکایت شویله کلمشدر که منصور زاهد یدن	که بغداد ك صوفی ارندی کروکوندن کودن زمان
که بوقصه عمر اوغلی زمانده ایدی انکله	مکر برکون کجه سرو باغنده کوردم کندیمی ای جان
که برکو بریك اوستنده کوردم کندیمی همان	که صوره توب کیدر زهمان شهر غرق اولاجق الان
که درین کندی نفسیمده که لاقوة الا الله	که بغداد غرق اولیور دخی اهل بلده الان
بوکز برحسن صورتله برادم کلدی رابعدن	مکر کم برملك ایمش که کلدی جقدی الان
که کرخه ناسندن برو برکشه دخی کلدی	مکر کم بودخی ملك ایمش که کلدی بوده الان
رابعدن کلنه ایدر کروکردن کلان ملك	نه شی له امر اولندك سن خبر ویرمکا سن الان
جواب ویردی اکا ملك بکا امر ایلدی الله	که اهل بغداد ی جمله سویه غرقا ایدرم الان
که کردن کلن ایدر نجون غرقا ایله امر اندی	بولاریك صوجلین ندر خبر ویرمه سن الان

جواب ویردی اکا ملک کیجه ملکطری جمله
شکایت اتدیلر حقه که یارب بو کیجه ده
غضب اتدی بولار حق بکا امر ایلدی الله
بوکون کوندز ملک لری کراغدی نرکوکه دوبدز
یدی یوز یاردم بل اذن اوقوندی ای خداوندی
یدی یوز یردم بل اذن اوقوندی ای خداوندی
یدی یوز اذنک حرمتنه بن آنی عفو اتدم
که برجوهردن ویردم آنی نقش ایله قلبکه
که عثمان ابن برزاذن بر روایت شویله کلمشدر
که بلک غملندی بابا سیه که اوغلونک وفاتندن
یحزون اغلرسک ای کتبی دیو سویلدیلر اکا
ولکن ای فرزند اشلرکنا هلک وفات اتدی
برزایام مرور اتدی انوک موتی اوزرینه
دیدی اوغلکی دوشمک کوردم سویلدیکا
دیدی مرحمت ایلدی بکا فهم ایچنده سوق

کوکه اغدی بولردن بدر حقه سویلدیلر عزرائیل
یدی یوز قرنی بوزدیلر شقی لر اولدیلر طغیان
وارامدی ای ملک بغدادی غرق ایله صویله سن الله
دیلر الله بونلر یوکون بغدادی ای منان
بولر بوندن دیجکز اشیت نه اشلر اولامنان
بولر بوندن دیجکز اشیت نه اشلر اولامنان
که غرق اتمه کلای ملک مکا کیکه امکان
که قالدم صویه بقدم بن که اکسلمش برز نقصان
که اولکی مکاتبه کنه وارمدی که اول نقصان
اوخو نورکن اذان دکلمه یقار حق سنی فی النیران
سکا نجد اکرد کلرایسک آذانی سن هرآن
نه اشلردی رسول الله قولاق ویرسکا سن اینان
دیدی یا معشر النساء قحبن اشت سکز اذان
که برنجا کلمحرفدن یحزن که بیک بیک درجه اینان
نه مقداری اولمز بیوردی آنی ذی احسان

بیوردی یا عمر اشت ایکی فات اولمز
نمانی اول ایچنده که برشاه وارایدی دکلمه
وفات ایلدی اول شاهکم برزمان مرور اندی
بوکا سویلدی اول صالح نه اشلدی سکا الله
نه شی شلدیار لغدی کناهکی سنک الله
کدرکن بیمز تو بعلر ایله اذان اقوندی بیل
اجابتمدن اوقوردی یرلغادی بنی الله
که برجوهردن ویرم آنی نقش ایله قلبکه
که عثمان ابن برزاذن بر روایت شویله کلمشدر
که بلک غملندی بابا سیه که اوغلونک وفاتندن
یحزون اغلرسک ای کتبی دیو سویلدیلر اکا
ولکن ای فرزند اشلرکنا هلک وفات اتدی
برزایام مرور اتدی انوک موتی اوزرینه
دیدی اوغلکی دوشمک کوردم سویلدیکا
دیدی مرحمت ایلدی بکا فهم ایچنده سوق

سعادات شول رجالدر اذانی دکلمه هرآن
که اسم اسمعیل ایدی قبی صالح ایدی هرآن
که برصالح کشی آنی کوردیدر آنی فی المقام
جواب ویردی اکا اول شاه یرلغادی بنی حنان
جواب ویردی که اکا کدردم بولده ناکهان
آنی جلکدم طهور ایدی ویردم آذانی دکلدم الان
قبوصوجی عفو اتدی نه دکلو وارایسه عصیان
مجلده نه فلرحق که اول ذوالمن والاحسان
که عثمان ابن برزاذن بر روایت شویله کلمشدر
که سالم ابن عباده که وفات اتدی مکه برآن
که دوردماز اغلر اول هرادکر وغرق اولدی ولدان
دیدی والله که اوغلومدن وفاتندن دکل احزان
نجه اولدور حال اوغلوموک یاقار قبرنده نیران
بابا سینه که برادم که کلدی سویلدی اینان
سکا نه شلدی الله دیو ویرسکا سن الان
دیدیم نه شیدن اوتوردی سکا اتدی غفران

دیدی برکودک مرورا ندم کربر کناه قصد ا ندم
توقعت اومکانده قولاق ویردم اذانی بن
کحتی فارغ اولنجه اذان بن استماع ایتدم
کاول عصیان اشلدم کروصکره رجوع ایتدم
بنی قبرمه قودیلر ایکی ملک بکا کلدی
بولر بکا عذاب ایتمکا قصد ا ندی قبور یمده
بیم کرامیمه دوشمازکه برقول ایله اوزاقلشه

دیمیار فضائل الدعاوات سلک عبادی

فلیستجیبوا لی

کل ای دنیاده اخرتده سعادات ایستین سن کل
کربقطع ایلدا میدیکی جمیع مخلوقدن ای کیشی
کربوقدر فایده غیر یدن جمیع قسمت ورزق حقدر
کرترک ایت فانی دنیایی صاقین دنیاده سن همه
قلیلدر بوا قلردن اذلذ بو مذلتدن
کل امدی بنه تکریدن کربملکم فنا اولمازز

خلوص ایله

خلوص ایله دیله حاجت که اول خالق مولادر
دیدی زیرا کلامنده فهیم قول کریمه بن
که بویسنوکدا عی طردن قربیدر سکا اول الله
بیان اندی کلامنده خطاب اندی حبیبنه
که بن یاقینم انلره بویسنلری طمر بندن
صاقین زنهار ایاداعی که ایترکن حذاردن
که زیرا وارد اولدیکم مرور اندی کلیم الله
بوکا بقدی کلیم الله قنی بك یلور حقه
الهی بویکیدك حاجتی بکا اولایدی
که سن ادهم رحمتین بنوز اتمزسن اولارحمت
که وحی اندی حذاوندی کریا موسی اشت بنی
ولکن جاعز دللردن که قلبی غیریده انوك
که بل شوبنی قبول اتمم دلی جاغیره بکاده
بوقصه خبر ویردی اویکیده دیدی موسی
کل ای طالب طلا بکده حذاوندن امرنی کوزله

زیرا قریبدر اول حق کا سندن یقین هر حال
که بندن نه دیلرسه ویرم البته کل حال
بلورکوکلك ایچندکی قوا نشیالری هر حال
بنم قول کریمه سویله یقینم انلره هر حال
که استه سین بولرینه دن نزکم ویرم ایدم اعجال
که جمع ایت قلبکی اکا قبول اولدعاك هر حال
که ایدم دعا ایدر قضا علرایدر اعجال
که نفسندن دیدی موسی دعا اندی اعجال
ویردم حاجتین انوك ترحمده قلم مثال
بنوز نوبی قبر مزسك بنوز ویرملك کامثال
که بن سندن ایسترحم بویکیده بلای نسال
انوك بنوز بن قبول اتمم ایدم حاجتین ایطال
که قلبی غیرده اولمه که ویرم حاجتین ایطال
که توبه ایلدی یکدن رجوع اندی من الاشیال
که حتی حق قبول ایده سنك دعوانکی اعجال

دخی پیغمبرك سنتی ترك ایلمه ایاز نصاری
که شیطان سوزدی اویه که ترك ایت وکوسترمه
سکا بر قصد دیایوم او قصدن خبردار اول
که ابراهیم ابن ادهم که جقدی کوردیسه برکون
بلك حق سبزه قریبندن قبول ایدردعا کزمه
قوم بسردیه بلرلرکه برنکریدن استرسین
بولاره بس خطاب اندی که اون شیدن اوتوری
بری بوددر انی دکلمه سوزدیسکوزدر حقی
محمد امتی بوزدیو دعوایی قلمه سکن
که شیطان دوشمانمزدیو دعوای قلمه سکن
دخی جنتی سوارزدیو دعوا قلمه سکن
که قورقارز جهنمدن دیو دعوا قلمه سکن
که بن مسلمانم دیو قلمه سکیر بوکون دعوای
که مرتکب اولورسکن بیوك کناهلر اشلیه سین
اوتانمن سزکه بن حقدن بودکلو عصیان کزمه ایله

اکر درسك قبول اولمه قوه حاجتلرك اعجاله
که زیرا انکری قبول اتمز قوه حاجت اولور ابطاله
صدور دکده انی حفظایت تقضی ایت بونی هرحاله
خطاب اندی دیدی خلقه قولاق ویرمك بکا اعجاله
دکم استرسکز حقدن اجابت ایده ذوالجلال
که حق ویرمز سوالمزی املك ضایع اولور هرحاله
قبول اتمز دعاکزی ایدرسه دعوادره هرحاله
ولکن امر بیوقدر سیزده انوکجون ایلمز اقبال
ولاکن سنتی بیوقدر که افعالده دخی اعماله
ولکن سنتی بیوقدر که افعالده دخی اعماله
دخولینه سبب اولمیوب اعمال سیزده بیوقدر هرحال
دخولینه سبب اولمیوب اعمال سیزده هیچ هرحاله
غنی شروط اسلامك فقیر ایمان فقیر اعماله
انوکجون حق قبول اتمز اولور دعوتکز ابطاله
که حقه الی اجیرسز دلك نهیرسکز هرحاله

اولنلری کورمدیسکز ولکن عبرت المزسین
دخی ماکول مشربده کوزتمزسین حلال اسن
کیمه کوندز که دنیاده تفکر اتدکزدی هرزمان
اکر طلب ایدرسکز دعاکزك قبولنی
اطاعتده اولنلریمز نیچه قبول اولورز کلمه
حکایت شویله کلمشدر که شهرده بنا بوریدن
انوك برقزی ویرایدی که تزویجه مراد اتدی
که قزاغلایرق کلدی که سویلدی بابا سینه
که امر ایدرحقك زیوج بیجون اغلك بوکا قزیم
ولاکن یابابم نیچه یم که یوقدر جکیزیم جهز
بنی بسکورکورز وچیم بوتوکیدوار درسم بن
انوك جون اولورم ایکی انوك جون اولورم محروم
عتاب اتدی قزینه اول که یاعاصی نه دك بسکن
بارین یوم قیامتده حساب ایدر الله
دیمزمیسك نیچه اولورسین حالم قیامتده

که شوفکیز یوق اولمدن که غفلتده یکیزسك
دخی لباس اولنلرده حلال کیمز سکیز هرحاله
اوتندوکوزحقك امرین کلك حقه ای غفاله
بولمدن بس رجوع ایدك اطاعتده اولوکز هرحاله
که رد اتمز دعالرین بولدویك تکری کل حاله
که برشیخ وارایدی آنده کرامات صاحبی اعماله
فقیر ایدی بونك حالی یوغدی بونوك مال اموال
بابا سیه بس عتاب اتدی نیچون اغلرسك ای عیال
قزی دیدی بابا سینه زوار تجدکدن دکل ای اعمال
که اوقام قنی جیلاقدر بنی تعیب ایدر ازجاله
دخی تفضح ایدر بنی قرالقزی دیر اقرباله
حضرایت بکا ای بابم عدودن ایمانم حنجاله
که فرق اللهدن ای قزیم که خلقدن اکثر انجاله
قنی قیامت آزیغلك دیوحق ایدر استیاله
که رسوای ایده حق بنی که بین الخلق بالسؤاله

بوکز دیدی قرینه که ای قریم نجدیم
دیدی اول قز بابا سنه فقیری سنك ای بابا
نعم دیدی قیزینه اول که استیا لوم اللهدن
که وقتاکم کجه اولدی که جمله خلق ایودی لر
ایکی رکعت نماز قلدی مناجات ایدی ربنه
بوکز برصاد اکلدی جناب حق طرافندن
که بردنجی دیدی حقه اگر سن بکا ای بابا دی
ورووم بن عصایله قرارم جمله قندیلك
دنجی یقا مچی یرتارم که نفسمی هلاك ایدم
که بوندن فکرم مسجدك طامی یارلدی اوستندن
انا کبی قوتو ویردی اول ذات انا کی دولنجه
که فرصت کسه شمدیکی زمان خلقك الینه
که شیخ کوتو دی ذیلی ان قبویه کلدی مسجدك
بوکز مسجد بوجا عندن که برادم جفا کلدی
که شیخه دیدی اول کسه حضار ی وردك ای شیخ

بلور سنك بنده یوقدر مال سکا جهیز ایدم فی الحال
غیر دن فکری تعالی که اندن استه برزمال
اگر ویرر سه ای قریم ویریم سکا بن اموال
اوندن جقدی اول زاهد که اولدی مسجد داخل
دیدی یارب بوساعت بکا ویره سین برزمال
غضبه کلدی بس زاهد اشیت نه سویلر اول اقوال
که ویرمز سنك بوساعت مال حز بنکدن بکا فی الحال
آتشه ورووم اویك یقادم اویك فی الحال
قبول اتمز ایسه دعوا تمی ویرمز سنك اموال
ذهب فضه یارلی آلتون یارلی کومش ایله سیال
دیدی بنزکه یارب که ایتدك نعمته ایصال
که دولسه دنیا مالیله دیمز بترکه اول بنجه مال
خروج اتمك مراد اندی که اول صاحب ذوالکمال
یاپشدی زلفه آلتون دیدی عشری بنمدن مال
حقه عشر فی سن آلتون کنور ویر بکا بی جدال

دعا توخام

دعا توخوم سندن سه امین صوبنی بن ویردم
بوکز نصفین اول مالك امیر دیه ویردی اول
که اول فقیر اکا دیدی نجون ادابی ترك ایتدك
دیدك الله ای کشی سنك اویکه یقارم
جواب ویردی اکا سائل بلی بویله دعا ایتدم
که عهد ایتدم بن آلتون که بن غیریه طیغمایم
بودکلو ضعیفه بن کرد ایتمردم امر بینی
که اول فقهاء عالمدر که اول اجباری عالمدر
اگر اول ویرمیه بدی که بن ایستدیکم شیدن
فقیر بو شیخ دیدیکم که سن قورقامك الله دن
که شیخ دیدی بکا اول که نادعشق دمی اندی
خراب اندی بنم صوصمی اول کلامیله
که بندن ایستدی بر قلب که بن قلبم اکا ویردم
بودکلو قدر یتیم ایلدعامی رد ایده بدی
که ایمان قندیلی صندی که قلبم بیقلی جا عنز

سنوك له مشترك اولدق که فکرایت ای سن دی فال
که اکسیك ویرمدی اکا برابار اندی لرابن ال
نجون بوسوزی سویلدك ادبدن اندك اعتراض
قرارم قندیلك بنك خراب ایلدم احتیجال
زیرا عهد ایتدم انوکله که امرین طوتمغه هرحال
که غیریدن طلب ایتمم قوجا جلریم هرحال
دنجی بن عهدمه طوردم که طوتدوم امری فی هرحال
که اول جلدن اقوی در که اولدر صاحب الاجلال
بقاردم اویمی انوك قرردم قندیلن فی الحال
بوسوزی سویلدك حقه حیا سین لق ایدوب ایقال
دنجی قلبه وردی اول حجاردن هیبتین ایصال
دیدی قوانفسکم واهلیکم نارا ایدوب ارسال
که اعطا ایلدم اکا قوانسه دکن هرحال
خراب اولدی قلبم بل قلردی قوا اعمال
که اعتقاد اغاجی بیقلردی قلبدن استعطال

فقیر بو شیخ دیدیکم ندن ابردك بو اکرامه
کیشی اولایم دیرسك بوکز ماده ای کیشی
هوادن کیم کیمه کوندوز هوا ملازمت ایله
کیشی کیمه امر ندن اوده طوته سنك امریك
عجب بو قصدن حصه سن الدکی ایا مؤمن
الکده بوق اوامر حم محاورمدن تجنب بوق

در بیان حسن الخاتمة لقوله علیه السلام

مثلی منا مثلی

الا ای مؤمن کامل کاملندن ایدم اعلام
اکر استرایسك جنت طلب قلرایسك دیدار
اکر حقیك رضاسنی اردرسك دنیاده کیشی
کیشی خلقه لطف ایله سویلیه اوتمله سبب قرب اولور
بیوك اولری اولا بابك کیشی هر برده سن تعظیم
بیوك اریك نوبتی جوق دیو ایتمه عزت
کیشی هر مخلوقه ایلك ایت کتوللکدن فرار ایله

حسنوا اخلاقکم تعاشروا الناس

صدق رسول الله وصدق حبیب الله

اول اعلا سیدك سوزندن سکا کل ایدیم اعلام
کیشی خلقی حسن ایله اودور اپش فعلدن استکرام
کیشی تزیین ایله ذاتکی مطهر قل من الاثام
کیشی حلم ایله سوکر ترسه کیشی صبر ایت ایله شتام
کیشی کنج اریی کورنجك سن کیشی بو نظره قل اکرام
کیشی کنج اریك کتابی اوزدیرایده سن احترام
کیشی خیر الناس اولسه سك سن ایده ترسکا در اکرام

کیشی غیظکی

کیشی غیظکی کظیم ایله کیشی ظلم ایدنه احسان ایت
کیشی نوابی ابن اول سمتك سؤال ایدم محمده
کیشی فخری نه بیوردی کیشی ایلك دنیاده کیشی
کیشی ندن بو دنیاده کیشی کله صدر یکه
کیشی یعنی دیمکدر کیم کیشی کلسه کوکلکه
کیشی ایله کتوله بلکه بو دوارکشتك اپشی
او جوهر معدن احمد کیشی جوهر ایدوب ایراد
کیشی ایلن تقیل یادین یوم قیامتده

کیشی خلق اعز کله کیشی مؤمنلر میزانده
کیشی بعض ایدر تعالی الله فحش سویلین ادامه
نسائر سلطان عیشه نه بیوردی آنی حفظایت
کیشی کامل الایمان کیشی مؤمنلر یك اپجنده
ابو الدرده خبر ویردی استدم بن رسول الله
قیامت کونی اولدقده کیشی وضع اونور تزویه
کیشی خلق ایتدکی وقتده کیشی اول ایمان الله
دینی سخا ایده بله قوت ویردی ایمان

کیشی نوریله طولسه قلبیك دینی ایمانله اسلام
کیشی برندن جود نیاده دینی بوندن اتم
کیشی حسن خلق ایده خلقه دیدی اول سید الانام
اکاه مطلع اولسلر کیشی کومه قول انام
اویندی خصمکه غضب برقی دفع ایدوب اولسه تمام
کونولکه کتوللك بل بوده دنومرا اپشی اتم
دیدی یوم قیامتده ایده خلق صاحب اقدام
عمل روزن اولور جاغرکیشی حسن خلق ایده اقدم
کیشی قاقیه یردن کی اولدقجه اذن قیام
دینی بغض ایده شول کسه کوفی سوزن ترایده کلام
دیدی دیدی رسول الله نصحتدر سکا اعظام
کیشی حسن خلق ایدنلردن دینی لطف ایسه در انام
نه بیوردی کور اول سلطان کیشی نور قدمن استعدام
کیشی حسن خلق ایده سخا کبی وضع اولا اعظام
کیشی قوت ویردی ایمانه کیشی حسن خلق ایده علام
انوك جودن بو ایکی کیشی اوده یا نمز اولور سیام

كه كفر خلق ايدر بجكر كه اول الله سويلدي
بكا قوة ويرا ي الله كه بخل سوء خلق بزام

كه حيوة قلوب ايجنده كه يازمشدر بو اخباري
وليبز ايلدك اجمال كه تفصيلنه ايت اقدام

ايكي قسم در د اخلاق بري مذموم بري محمود
كه احسن بيان ايتدك ايده لوم مذموم اعلام

در بيان اخلاق ذميمه وهو على
نقاية صاحب الطريقة مستتين

شروع ايده لوم اجملا كوتو حوي اولنلره
الام در بابي عمماندن ايدم برقطر في اعلام

كه سوء الخلق اولنلر قتي بك قومدر
كه شرت لك ده نهايت بولوبدر اندلر اجرام

كتو حوي شول فعلدر كم دبيم صاحب كرين سكا
كراي مؤمن بوكر وهدن جفر غل نفسكي ابرام

دبلك افاقاتي نه ايسه كلم ايدر اول دبدن
كه مؤمنلري شتام كفر سويلر ايدر مؤمنلري شتام

فقيرلري كودجك اولجوبره يوزن اظردن
دخي كوز افاتن اشلر قولاق ايدر اقدام

كه اجنبي سه كه برادم اولور سك اكا غضبان
بو سوء خلق در راي كبي دينكي بو ايدر اعلام

بودخي سوء خلقدندر بوبنده ترك ايده كورسن
محاربه ايدر سك سن افوكيله اول زهان نجام

كه اجنبي سه سني جيوان طريقده ياخود غيريده
بوشيطان فعلدر كيمسه بوني كندكندن ايت اعلام

عاده تندن زياده آجي كه ضرب ايتسه بدك يولده
اني ضرب ايله زنهار جكرسك ضربني اي خام

كه حيوان سقي بك كوجدر دخي بوق دسويله اكا
قيامنده سكا اندن سؤال ايتسه كرك علام

بودخي سوء خلقدندر كه حيوانه سوكوب ورمق
نه ممكندر حلال اشمق هان كه ايتمك استخدام

كه ظلم ايتمش اولور سك سن كه اولدك سن من الظلام

كه والحاصل سكا ديم كه حسن خلق ندر بوبنده
سبب ضرب ايتسلر فساق اكا حزن ايتمدم اعمال

خبر ده وارد اولديكم كه الله هك رسولي نوح
ايدردي كافري دعوت كه حقك امرينه اقدام

كه جمع اولوردي كافرلر ورردي قفاسينه
اقردي قفاسندن قان كه انجمردي ذي اخلام

كه كذردي اول سرور كه سويلردي بونلره
كلك تكريمك امرينه ايا شرار ايا ظلام

كه هركون دعوت ايدردي كلك دينه ايا كفار
بلا كلور سيزه ايت اولك اكاه ايا ظلام

كه تعجيب ايدي كفاري بوكر جمع اولدلر كفار
كه ضرب ايتدي بلرا ولقدر كه اولدي اورتيه اهدام

كه بر كون ايدي بر ايكي ساعت افاقت بولدي قاقدي اول
كنه انلره سوكدي جفيردي حقه كل بدنام

حيوني قلوب ايجنده كلوبدر نقل صحيح بيل
كه بر قوجه وار ايدي قوم نوحدن بك قتي زمام

انوك بر اوغلي وار ايدي بلي ديدي بابا سندن
كه اوغلنه ديدي ملعون اشت بندن ايا غلام

كه بن ايمان كتورمدم شو نوحه منده كتورمه
الينده بر عصا يسه ويرايدي نوحا يدوب هجوم

كه نوحك باشنه ويردي عصاي اول كيچه ملعون
بجه كه ويردي باشنه كولك ظاهر اولوب اعظام

كه بولله ايكن درديكلك ايمانه اي ملعون
حقك در لو عذابي وار عذابدن قور تلوك ايام

قبول ايتمدي بر سوزني كه نوحك امري نهي في
كه تا اولدي اول يرده مناجات اندي بالعلام

كه سن بلورسك اي بارمي بولاره مستحقين ويز
بولار جون اولدي اصلاح بولاره ويرلاء اعظام

كه دفع ايتك بونلري يارب كه بك اولسون ايزبك بودي
كه فائده سون قوشتري كه محو اولده قواصنام

كه بوند فكره اول خلق نلر ايلدي بو نلره

كه كل وارث نبيم ديو اول دعوا قلن عالم

كه مورثك نلر جكدي كه اول كفاوك الندن

ندن وارث سك اى كشى بدايعله جهان طولدي

باشيك بارلدمى سنوك بودين بولنده اى كشى

كه بر ظلم الندن هج كه مظلوم الديغك وارمى

كه خلق ايكى قسمدر بيل بري مذموم بري محمود

بزم منظوم رساله بيان اولندي بو التمش

در بيان ذم الجهل والكفر لقوله عليه السلام

كل اى شرعك طريقنده خبردار اولميان اطلغى

كه در سك مؤمنم ديو لسانكده كفر نادر

كه مؤمن هر فتى دكل بريكب بر بريم كشى

در زيان سوزده طاتوب نه كلور سه اى ديوب

جواز قتلى سكا نزدن كلوبدر اى بلا كمى

كلك بو جهلى ترك ايدك قويا رجهل سزى اوده

كه زيرا بو جهللق كفره اقربدر ايدر ايقى

اكر مؤمن ايسك كرجك كه ترك ايت كفرى والا اطلغى

دكلكه كا ذبى سويلك كه حقدن اتمك استحى

اويوب نامناسا ايلمك كه لعنوبت ايدوب افسا

حقك امرينى اونوتوب طريقندن ايليوب اطلغى

كه جهليكيز سزى جولدن جقردى ايلدى اطلغى

كه زيرا بو جهللق كفره اقربدر ايدر ايقى

كه بوندن فكره اول خلق نلر ايلدي بو نلره

كه ويردى بو نلره طوفان هلاك اولدى قوبدى نامم

اكر وارث ايسك كرجك اوى امدى صورت اتمم

كه ويردى پدر سرى دين بولنده جكدى بو لرا زخام

نجون دفع ايلمك بدعتلرى ويرملك سره اتمام

كه قاج كره سوزلدك سن بودندن اتورى ايام

نجه وارث اولوب سك سن اول اعما سيد اتمام

كه تقديم اولنور مذموم كروا التمشه بالا تمام

انى بشقه رساله ايلدك هم ابتدم انتظام

اكر مؤمن ايسك كرجك كه ترك ايت كفرى والا اطلغى

دكلكه كا ذبى سويلك كه حقدن اتمك استحى

اويوب نامناسا ايلمك كه لعنوبت ايدوب افسا

حقك امرينى اونوتوب طريقندن ايليوب اطلغى

كه جهليكيز سزى جولدن جقردى ايلدى اطلغى

كه زيرا بو جهللق كفره اقربدر ايدر ايقى

كه زيرا بر كشى جاهل اولوب ايمانى بلمه

اكر ايسه اول كسن اردندن بوشن اولور الت

اكر فصابه صورسلر كروا ايمانى اسلامدن

انيه كنديده مردر اولوبدر صورزيرا اول مرتد

كفر سويلسه برادم انوك بوشن اولور اول زنجى

كه تج ايلمك لازم اولور اندى ايسه اول

بوسوزدن نصكره كب اتمك كه برزمان حج الله

كه وارفلره قلماز كه زيرا مرتد اولدك سن

دخى مرتد اولور سنوك بوعزلا دبغلك اى كشى

كه جاهللرا ايسنده كفر سويلر فتى جوقدر

كل احمد جى كزده اى جاهل كه توبه ايله جهلكه

لسانكى برندى حق كه تعلم جوف

كه مركب دن كتودر بو جهللق بلك اى كشى

كه زيرا بر كشى جاهل اولوب ايمانى بلمه

اكر ايسه اول كسن اردندن بوشن اولور الت

اكر فصابه صورسلر كروا ايمانى اسلامدن

انيه كنديده مردر اولوبدر صورزيرا اول مرتد

كفر سويلسه برادم انوك بوشن اولور اول زنجى

كه تج ايلمك لازم اولور اندى ايسه اول

بوسوزدن نصكره كب اتمك كه برزمان حج الله

كه وارفلره قلماز كه زيرا مرتد اولدك سن

دخى مرتد اولور سنوك بوعزلا دبغلك اى كشى

كه جاهللرا ايسنده كفر سويلر فتى جوقدر

كل احمد جى كزده اى جاهل كه توبه ايله جهلكه

لسانكى برندى حق كه تعلم جوف

كه مركب دن كتودر بو جهللق بلك اى كشى

كه كوزك اعمى قرابسه نجه اقرب ايسه اى حاشا

كه بركون بشماز اولورسين اوقوك ليل نهار جما

اكا مؤمن دينمك جائز دكلدر اويله بل اعما

كه زيرا اولدى مرتد كه اتدى بكى افنا

انى بلمه اول قصاب اتندن اتمه اشترى

كه مرتدك بوغزلا دبغى مردار ايدر افنا

دخى ايتدى كه اعمالك جعبسى اولور افنا

نكاحين دخى دندردكه بعد التوبه اطلغى

كه بيت المال فيى اولور جمع جمله ايدر نقلى

كه قلماز كافريك مالى كرو مؤمنلره نقلى

سلاح اولور سنبه اولدرمك كه اولدى امك حوا

كه زيرا ضرتى بلماز اتار كندى فى الوقع طى

كه باشله اوقومغه سن كجر عربك اولور افنا

حقك امرينه صرف ايله لسانكى كيجه اضحى

بلور مركب كندويه نفع هم دخى ضرى

اگر ضرر بلیدی اوقودی جاهل اولمازدی
وای کندی بلیدی اوقومادی اولوب اطغی
که اعظم المعاصیدر که جاهل اولق بودنیاده
که افسق المفاسقدر که اولمای جنتی آرزی
اولودر دنیاده جاهل دخی آخرتده اولودر
در لمزا و لهمزه اولودر ایشی وای ویلای
اگر ایمانی اولیدی وارد غائله اولمازدی
که علمی حالی اوکرده دیو سویلردی اولمازدی
که تشبیه اتدیلر جهل که شول سیاه یوجایه کم
که اکثری ترکه بریکیر تشبیه اتدیلر علما
تحرک اتسک انلری که یللر اکثری انلر
فساده ویرر اورتای که خلق اکرم ایدر قرآ
کوزلرینه لسانینه آی سویلر بوزدی قرآ
که سویله مدن انلرك که ورمق باشنه یکدر
ویا سوده یانلرندن قیح که انمه سوزلرین سمعا
حجرده جاهلك جفری که کلمز قلبنه الهام
که تفسیر ایلسك اکا جمیع علمی کبنه اطغی
که بیك یل عمری اولسه نماز قلسه اورج طولسه
کما اولمازفایده سی اکا کفر اولکبنه فی اللطفی
که زیرده بنی بلمز که فرض بلمز سنن بلمز
دخی مکروهلری بلمز نهی دن اولمه مش اصفی
که فهم اتمز عمل نجه اولودیو ادا من هیچ
انوك جون فایده سی اولمازامك ضایع اولور آدی
صفات الله هم بلمز دخی بلمز مذهب هیچ
دخی پیغمبری بلمز که دودمن سنتین اطغی
دخی انبیا حقنده اولادن واجب صفتلری
آنی بلمزده اوکرمن صغیر کبی کورر الا
بولارکندی بلمز اکر کندینی بلیدی
بلیردی رب بی البت ایدردی امری امطی

که رسول الله

که رسول الله بیورمشدر برادم کندینی بلسه
بلردی رتبتی اول کس اولودی کامل اتقی
که یعنی نه بیوردی اول کشی ذاتنی بلیدی
ندن کلدی بویدنلر بوصورتلر بنده بیداه
بوالاياة بودنکوزلر بوقولاق ایدراصمی
کوزك کوردیورسك هم دلك هرشی سویلرهم
قولاغك ایشدرهم صوت فرق ایدر حقی اشیا
که برشی اغزکه السك اچی طتلو دی بلودسك
یه یك ایچك دیولزتلر ایدك هم جلهسنی
یه یك ایچك دیولزتلر ایدك هم جلهسنی
ندن کلوکك کوکلك وزهم اچی فکره ایللك ابقی
که آیده وارمدن کوز قاشده دخی یوق کوندن بوشیا
کوزل یوزویردی کوز ویردی قودن ایلدی حسنی
بولادردن ایدوب استدلال بلردلك نکی شیا
کوزل یارندی حق سنی که ایدن هم دخی کوندن
یدیکك کیدیکك بیلك که بیلك نادی هم عقبی
وای جاهل سك احمق سك که فرقه قلمز بوقه صغیر کبر

در بیان فضائل العلم لقوله تعالی

فضلنا من عبا

وه انوا منیز

الا ای طالب الاخرة طلب قل مطلب اعلی
علمك جلدن اعلی اوقوا ول جلدن اعلی
اوقوسن مبحث ایمان اوقوسن مبحث اسلام
که زیرا بلمه برکز اوایمان اسلامدن
که زیرا بونلراوه لدیلر قویردن بولر اعلا
دکلدر مسلمان اول کس کورز اول عذابی کبری

دخی یکا سلری اولمانی کذبیر مرتد اولدیلر

کذبیر ابونلریک اتدکلری زنا اولور هرادن

علمدر نفعت اجلا علمدر اشرف اشیا

بیوردیسی رسول الله کایمان دکروعرفان

افوك قمرایسه علمله منوّر در

معاذ بن جبل ایدر حدی رضی اوله اندن

دخی شهاده صاحبدر دخی خیرته دلیلدر

تفکری معادلدر که برکون ایجیا مسنه

که انحق بونلریک اتدکلری زنا اولور هرادن

علم عملک ایسه امامیدر که جمله ایسه اکا تابع

که اولدر شاه معولات که اولدر شاه مفعولات

بونکله موجود اولور دین بونکله کامل اولور دین

که متبوع موجود اولمسه بولنور دخی کیشی تابع

امام زهره بیوردی که اون خصلت در علمده

برینک غنی اولور اول کس که حبلی فاقه یی سنه

اکا نکاح قیلان کسه کرر جهنمه الا

سبب اولدی زنایه اول کور در عذابی کبری

علمدر مطلب اعلی علمدر مقصد اقصی

افوك لباسیه تقویدر حیادر دینی الو

که محکم اولور علمله اولور علمله اولا اعلی

علمی وحدته یولدشی در علمی جتدر اعلی

اخلاقروزیدر احیا اولدیلر اعلی

مذکره معادلدر قیام اللیل الی ادنی

بونکله توحید اولور هم اطاعت بولندر حقا

که دنیاده عزت بولنه که بولنه عزت اخری

که شمس الدین اولبدر اول که اولور اضوا اضحی

عملدر بو کا تابع در بودر متبوع دین اصلا

که ویله اولور عزبل جاهلره که واویلا

بری شریف اولور اول کس کحبلی جملدن ادنی

بری عزت بولور اول کس که حبلی اولا حیا

بری جوردی

بری قریب اولور اول کس که حبلی ایعد بعدی

بری هیبت بولور اول کس کحبلی اولسه وصفا

علم اوچ حرف در رو انجق عین ایله لام ایله معا

که میم ملکه دلالتدر اشت هر بری قری

قواشیا اوزرینه ترتیع ایدر استعلا

اوبشیر لطف حقه اول اوبشیر الطف علیا

اولور مرتبه ایر رکرك احرت کرك دنیا

الاای قاری القرآن که ایله حق استعاذ

بیوردی جعفر الصادق خدا رضی اوله اندن

که باك ایدر اغیری اولیلون دن دخی غیبتدن

بیوردی ابن عباس کم رسول فخری جهاندن

که اون کره دیه هرکون اعوذ بی او قیوب اول

قوادر شیطانی اول ملك که حفظ ایدر شر اریدن

بیوردی معقل یسار رسول فخری جهاندن

اعوذ ایله بدایله بولاسك صکره استلاذ

تعوذ باك ایدر اغیری که هرکون انده استعاذ

دخی شر شیطاندن دخی بهتاندن استخراز

برادم هرکون ایجنده حدی یه انده استعاذ

متوکل ایله الله اکا بر ملك اول حفاظ

فلاح بولور که اول مؤمن انك شریدن استعاذ

که هر صباحده برادم حدی یه انده استعاذ

دیسه اوچ کره اعوذ ضعیف حقه اول کیشی

که یمش بیك توکیل ایدر حق انوك اوستنه

که اخشامدن اوقودقده کنه دعا ایدر بولسر

که حفظ ایله بو قولکی جمیع وسوسه شیطاندن

حسن بصری نه بیوردی که برمن اتسه التعاذ

که یوز حجاب قلر الله ایکی سنك اراسنه

که هر حجابك اراسی که یرکوك اراسی مقدار

که معلوم اولسون ای لخوان قولاق ویرکار مقدار

اشارت اهل دیدیلر برادم اوقسه برکز

که برده بی دیدیلر کم قولك عضیانی دورتدی بیل

برادم اوقسه بونی حدی حفظ ایده بونلردن

دخی مغفرة ایده حق کچه کوندز کناهی

برجی دخی کوندز درد اولور قولك که عضیانی

حروف بو اعوذ نك یکرمی دورت در عددده

برادم اوقوسه بونی خلوص قلبیله تحقیق

که اندن سوره نی حشرك اوقوسه اخرین ایقا

که جمله دعا ایدر لر حدایه درلر ای حفاظ

که حفظ ایله بو قولکی جمیع افاتدن ایت حفاظ

دخی جله بلیادن که حفظ ایت قادر منان

که شیطان ایله قارنك اراسنده قلر حفاظ

کیجه مز اول حجابلردن ایده مز وسوسی تاز

ایدرق ایده تعالی الله که اولور احفظ الحفاظ

کلمانی اعوذ نك که دورت اولوبدر ای حفاظ

که تحقیق حفظ ایدر الله که دورت یانده اول حفاظ

بری کز لوبری اشکاره کیجه کوندز بیل ای شهباز

که قورتله شیاطین شر لردن بوله استیعاظ

دخی کیز لو اشکاره کناهن دفع ایده حفاظ

کره مندن قورتر لر بیلرسی اولملعون ذکر دخی حفاظ

کچه کوندز ساعتلری یکرمی دورت در غیاز

حقه اغرندن اول قولك کر و بر ملك ای غیاز

آبی حفظ ایدر اول ملك که شیطانك شرور ندن

روایتده کلوبدر که عبد العزیزبن اوغلی

که بر رجل دعا اتدی دیدی یا مالك الملك

بوکز اویوردی اول رجل که کوردی بی خال رؤیاده

ایچی کورندی طاشنده کا اول جسدك ای کیشی

که صول یانك اوستنه اوقومش کورنور ملعون

که ادخال ایلمش بورنون انوك قلبنك ایچنه

قجن ذکر ایله حقی آبی اضلال ایدر اتدن

روایتدر ابی تغلبة المشنی بیوردی اول

مکافی قتله در یارب بنی آدم جسدنده

برادم اتسه بقدم که کوردم ابلیس اتده

دخی قرنبی قرنده دخی هم کوردی کوزنده

قجن ذکر ایله حقی آبی منع ایلر اول ملعون

اعوذ بی تمام اتدك اوقویان اولدلر افلاح

که بول یولنده اول ملعون آبی ازدرمیه حنناس

عمر در لردی آدینه اشت نه بیورد غزا آز

بکا شیطان سن کوستر بنی آدمده یا حفاظ

که برجسد کوریکه اکا که بلنور کبی حنناس

ایچنده شیطان کوردی که برضفدع کبی حنناس

که برخود طوعی وار انوك قتی اوزندر زهمانی

که هانی وسوسی ایدر انوك قلبنه اول وسواس

کبی سینه شرایشلدر ایدر قلبنه اول وسواس

سؤال اتدم بن الله کورم شیطانی یا حفاظ

بونی دیمجك اول الله بکا کوستردی اول حفاظ

آبی ادمك اتسنه که متصل اولوب ایحاظ

که قان کزر کبی بنی آدمده اول حنناس

که قلبین دوته قور اول که ذکر اتمز اول حنناس

الا ای عاصل الخیرات کہ ذکرایت ربنک بہمین
الا ای قاری القرآن اسمہ اول فتاح

کہ فتح ایلہ جمیع فعلک کہ بسم اللہ ایلہ مؤمن
کہ زیرا ایش قولدی اولدور کہ فتح ایدر فتاح

فرزند ایدوب دخی شیطان سنک فعلکہ قارشمز
کلور میدان دوتدغک غنی فتاح ایدر فتاح

کہ حتی اوہ کیردکدہ کہ فتح ابت قابوبی بولنک
کہ حتی کرمیہ شیطان اوبکدہ ایدہ اطراح

کہ معتاد اتشہ برکیشی کہ ہرکون قابوبی اجدفجہ
کہ ہیچ کرمیہ اول اوہ کہ عاقبت ویرہ اول فتاح

انوکدا اہلینک کہ اول اداسندہ بولہ نظام
عدا وتلک کیدہ دوبدر محبت لک ویرہ فتاح

نرہ ایت اندہ جد ویلہ رسول فخری جہاندن
نہ بیورمدی رسول اللہ نہ سوللر ایلدی ایضاح

دیدکم جملہ مخلوقات اگر جنی اگر انسان
اولیدی جملہ مفسر کجہ کوندز ایدوب اشراح

کہ دورت بیک یل یازلردی بونک معناسینی تحقیق
یازامزلردی جملہ سی ایدہ مزلرامدی ایضاح

دخی نوابی ذکر ایدہ مزلردی کہ بوز مادن
بولر غلجین قلم کردی انی اتمکدن استیضاح

قولاق دونتر سکیز اخوان کہ برجوہر ایدم ایضاح
کہ اویلہ برجواہر در کہ مدح ایدہ مدی متناح

انی خالقی موجودات کریازل ابتدا لوحہ
دیدی قلم یا قلم ہر اولا جاری ایت ایضاح

قلم دیدی کہ یارب نہ یازام ابتدا دی سن
دیدی ابتدا یازاسمیم کہ ہر حرفی قبل ایضاح

کہ منشق اولدی اول ساعت کہ بدا ایلدی یازمغہ
بدی یوزیل ثمامندہ یازوب اندی قنی ایضاح

قسم اندی تعالی اللہ دیدی عزم جلالم جودن
دیسہ برقول بونی برکز نلر احسان ایدم رحمن

قسم اندی تعالی اللہ دیدی عزم جلالم جودن
دیسہ برقول بونی برکز نلر احسان ایدم رحمن

بدی یوزیل عبادت ایلش مقدار ثواب ویرام
بحمد اللہ بونی بیرم کہ تخصیص ایلدی فتاح

کہ اولدی زیرا بو جامع جمیع اسماء ربانی
احاطہ اندی جملہ ی مفصل ایلدی فتاح

انوک جودن جملہ معمولات دنیی ہم جملہ مفعولات
کہ جملہ اولور انوک ایلہ بونک نہ شرح ایدر شراح

انوک جودن یازدی ہر حرفن کہ قاف طاغی قدہ اولدی
انوک جودن یوزدی ہر ایاتہ مرقوم سندہ ایدوب افتتاح

انوک جودن اندی مرقوم کہ ایرمز اللہ جنابندہ
سعود ایرمز بی بال ایرمز شر ابی اندہ اول صلاح

کہ انبیا کرا اولیا نہ دکلور اولار ایسہ عالم
بونونک ثوابنی یازمقدہ اولدیلر عجز شراح

نہ بیورمدی کہ اول سورہ فواتحہ ویرمکا ای اغوا
سئول جودن ایدوب احضار طلب قیل سن الفتاح

جمیع ما انزل اللہ دیرلر بیلرہ اولوب انزال
اوکم جملہ کتبلر در بولر در شریعتہ وضاح

بولار ادراک ایدر معانیسی کہ قرآن عظیمندہ
کہ قرآن عظیمندہ معنیسی فی سورۃ فاتحۃ الفتاح

کہ جملہ فاتحہ معنیسی کہ بسم اللہ دہ در بیلر
جمیع معنی بسم اللہ کہ ایچندہ در در فتاح

بو با انصاف ایچندہ بیلر ایدر عبد حقہ انصاف
کہ عبدیلک جملہ مقصودی اولا شمول حقہ بالفوح

کہ اولدی اخر یلک علمدن اول جمیع مقصود
قولک مقصودی حقدن کہ دیلر قولوفتاح

بجندہ مقصودم یارب کہ دینا دیکی کورملکدہ
کہ لطف ایلہ کرم ایلہ ویرہ سلک مقصودم فتاح

که حتی تو نظمده دانس ندر اقصایی مقصودم
بیوردی زیرا احدیت حدیث دورکه یکتا ده
که اویله بر ورقدرکم ایجنده امری نظیر اولمه
اولان بر دفتر عظیم که بین العالم والناس
دیمکدر حرف ورقدرکه اول ورقلک ایجنده
که اویله بر شهر لردر کلشلک لری اولقدر
نه نفعلر وکورای عالم نه احسانلر در عجد الله

الای سامع الایات اجم سکا مبارک باد
همان سن نوم غفلتدن کوزوکی ایلمک ایقاظ
که اول ذوالمن والاحسان نلر خلق ایلدی کلمه
ندر دکلمه رسول الله ندر دکلمه حبیب الله
خبر ده وارد اولدیکم بیوردی احمد مختار
جمیع جنت کندر کن که دورت ابن معنی بن کوردم
بیوردی جبریل امین کوثری ندر کوثر نوالفضل

بو سبب اولدم یارب بنی عفو ایله سین فتاح
که بر عالم وفات که ترلک انلر ورق شراح
که اول ورق اولور یارین قیامتده ذوالاجناح
که هیچ کوسترمیه انی جهنمدن ایده افلاح
که هر بر بینه بر شهر و بر مرجنتده اول فتاح
بدی بودنیا مقداری قدر خلق ایلدی فتاح
بو نکله عامل اول امدی کتابتده اجوب اجناح

الای طالب جنت نلر خلق ایلدی تو آب
اویار سلک سن ولی کریمک نار فی العذاب
بولرهب سنت ایجوندر عملک وردایه ای شاب
ندر اول مشفق امت ندر اول یوزی افتاب
که معراج نکچی جنتده که عرض اندی بکا توآب
که صورردم جبرئیلدن نردن کلور افتاب
ولکن باشی یاتم کدنده در بلور توآب

بوکر بن استدم حفدن بکا کوستر که باشی
دیدی یوم کوزکی بکا که بن یومدم کوزم اندی
بوکر بن کندمی کوردم که بر شجر یاپنده بن
که اویله بر بویوك قبه اکر جنتلی انسان هب
که بر قوش طاغلق اوستنده نجه بر قونادیسه اول
بوکر بو قبه استدم بودورت ابن معی خروج اندی
بوکر بن دونمك استدم کروارزمه اولاعشا
که آج قابوسین انوك دخول ایلدایجنه سن
دیدم قابوسی کلدی نجه اجام کرام اکا
دیدی ملك بکا سندم انوك مفتاح موجودی
که ذکر ایت ربنك اسمین دسن بسم الله الله
یقین ودم کلده بن المی اکا وضع اندوم
که کردیم قبه ایجنه بودورت ابن معی بن کوردم
مراد اندم خروج امتلك که قبه ایجندن بن
بوکر بردی بقدم بن که دورت یاز قبه نك

که بر ملك جفه کلدی سلام ویردی بلا حجاب
دیدی آج کوزکی بکا که آجدم کوزمی احباب
اول اغاجك یانده وار بیوك قبه ذوالابواب
که وضع اولنه اوستنه کور نور ضلك ذوالباب
که بر قوش طاغلق اوستنده نجه بر قونادیسه اول
کرو نور جنتلی انسان کرو قوش کبی لامر تاب
که اویله بر اقربونلر قبر قوشلادی مرتاب
که اول ملك بکا دیدی قبو به قرشو اول ذهاب
که سیران ایله ایجنه کوره سین اعجب الاعجاب
که یوقدر مفتاحی بنده اولام بن فاتح الابواب
که وضع ایت الکه اکا اولاسین فاتح الابواب
اجله باب قابو نوك سوزمدر اتمه ایرتیاب
که بسم الله دیدیم بن که فتح اولدی قبو ابواب
جقدر دورت کوشه سندن قبه نك سپلاید ابواب
که دیدی بکا اول ملك نظر ایت بردی کتاب
که بسم الله یزمشم حق که دورت بوجاغنده کتاب

كه سوا ايرمغنى كودوم كه بسم الله ميمندن
سوداير مغنى جقر كودوم كه هاء لفظة الله
عسل ايرمغنى كودوم وجيمنك ميم ايجنده
ديدى رب تعالى الله كه شفيق يا محمد بيل
خلوص قلبله ديب تسامح ايتمه انده
الهى بو ضعيف قولك كه ايجسون بو شربتلردن

جقر اول ميمك ايجندن نصف عدد رمن ثوابه
حميرايرمغنى كودوم ميمندن رحمتك زهابه
جقر سيلان ايدر اول صوا ولوبه كوفر اول شابه
سنك امتكك برى بو بنى ذكر ايلسه اول شابه
بو دورت ايرمقدن ايجرام صفا لر وبر مشربه
دخى جنت والدندن صفا لر بو للر مسطابه

كه اول صاحب الدياتى كه اول صاحب القرانى
ذبيودى اشدا فى مستره قلم نسخى
بيوردى بنم امتلريم دن برى ذكر ايتسه
كه خلق ايلدى انكچون كه يتمش بيك قدر شهر
كه هر برى ياوندى كه قرمزى يعقوتدن بيل
كه هر شهرك ايجنده يوندى يتمش بيك تخت
كه هر شهرك ايجنده يوندى يتمش بيك داد
كه هر بحولى ايجنده كه يتمش بيك سرير وار

كه اول تكريدن دوستى كه تبشير اندى برمكان
بولونده وير سيون جانى اشت انكا نفسكى قربان
كه بسم الله يى ديسه نلر احسنا ايدر رحمان
كه اوبكه برشهر لردن انى وصف ايلمز انسان
كه اندى يا بوب اول حق بركه زوى كوكه مكان
كه جمله سى بيان ايجوندن اندى خالق الجنان
كه هر برى ياوندى ذبر جدن ايدوب ديبان
اولوبدر جمله سى بيان ذمرتدن ايدوب ديستان

كه هر برى

كه هر برى اوك ايجنده كه يتمش حرير وار
كه هر بختك اوستوندة كه يتمش بيك دوشكى وار
كه هر برى دوشك اوستوندة اوتورمش حور عين الله
اياغى طوبو عندن مسك كبى ققوتدى حق
يوقاروسين باشى فندك بيازكافر كبى قوقر
برتدى كنديه قوللقده اولان متقين ايجون
قنى شمدى اكا سالك بو محبوب الينه كيره
انوك انده يزدى حق ابوبكر شريف اسمين
على نك اسمين يازدى جكا سنك اوجنده حق
دوطقلرنده بسم الله انوك يانده الرحمن
بولاوى هب برتدى حق محمد امتى ايجون
قنى شمدى اكا امتت بودولت الينه كيره

كه اندى جله سين يتمش ذبر جدن كه اول متان
كه سندس دن در اولدوشك انى وصف ايدمز وصفا
انك لالى زلا لندن ايجنلر اولسم سكزان
طوبو قدن كوبكندن بيازعنبر كبى مجانا
باشنه جله نوردن برتدى لطيف اندى قنى رخان
طلب قل كل بودولتى بودربا فى جميع ازمان
قنى عاشق بو محبوبه انى بضع ايليه هران
عمر يازدى بكا عندة صولنده يازدى بل عثمان
كه برقصه دينم سكا بوقصه دن اولك حفاظ
خبرده وارد اولمشدر كه بركيشى وديعه كيم

كه اندى جله سين يتمش حرير وار
كه هر بختك اوستوندة كه يتمش بيك دوشكى وار
كه هر برى دوشك اوستوندة اوتورمش حور عين الله
اياغى طوبو عندن مسك كبى ققوتدى حق
يوقاروسين باشى فندك بيازكافر كبى قوقر
برتدى كنديه قوللقده اولان متقين ايجون
قنى شمدى اكا امتت بودولت الينه كيره
انوك انده يزدى حق ابوبكر شريف اسمين
على نك اسمين يازدى جكا سنك اوجنده حق
دوطقلرنده بسم الله انوك يانده الرحمن
بولاوى هب برتدى حق محمد امتى ايجون
قنى شمدى اكا امتت بودولت الينه كيره

كه اندى جله سين يتمش ذبر جدن كه اول متان
كه سندس دن در اولدوشك انى وصف ايدمز وصفا
انك لالى زلا لندن ايجنلر اولسم سكزان
طوبو قدن كوبكندن بيازعنبر كبى مجانا
باشنه جله نوردن برتدى لطيف اندى قنى رخان
طلب قل كل بودولتى بودربا فى جميع ازمان
قنى عاشق بو محبوبه انى بضع ايليه هران
عمر يازدى بكا عندة صولنده يازدى بل عثمان
كه برقصه دينم سكا بوقصه دن اولك حفاظ
خبرده وارد اولمشدر كه بركيشى وديعه كيم

كه هر برى

دیر ابراهیم واردی کیم برفرندشیم ایدی بنم
کیم بوکون اولیکا کلدی کیم سکزان اولدی حالده
برزیاندی اومقامده کیم قصدی جقدی کندی
برزدن عسکر ماشتدم وفات اتمش فرزندم
کیم کمش دنیادن حوضنی کناره بقا ملکه
اوکجه حاضر اویامده ابنی کوردم ایدوغمش
دیدیم یارب نه حکمت بویرفاسق کیشی ایکن
بکا دندی خطاب اندی کیم یا اخردیم حایم
یانکدن جقیجاغز بن کیم حوضن قرشو بولدیم
کیم توب ایلیم دیدیم جمع اتدیکم عصیان اندن
کیم بولده برکا عذ بولدم بن ایچن بقدم اوقودم
کیم تعظیما آبی بوندم کیم حوضنک یانه واردم
کیم دفن اتدک بنی کندیک بکا منکر نکیر کلدی
دیدیم کیم سزد دیلر میسز بکا سوال ایده سکزین
اولا قرینده کیم الله عذابی اولا اول قول

کیم شاربی خمیر بدی هزار فتی مفلق ایکا ناظر
کیم برجا بدیم یوزینه بن بقلدی یره اول جا ناظر
بوکا ایلا یرک کندی اشت ذاشلر اول جا ناظر
مکر برحاوض وارایدی کناره نده اولوب بسنه
کیم ره ایجاره ندن بن وارامادیم اکا ایعاض
کیم ای کیبی یوزی شوقی تعجب ایلدیم ابعاض
بو اکرامه ندن اردی یوزی ای کیبی بک بیاض
بحمد الله فلاح بولدم بکا لطفا یلدی فیاض
وارم غسل ایلیم صوده کیم توب ایلیم ایقاظ
بو بنتله جقدم بن یانکدن کیم اندم استعراض
مکر ایچنده بسم الله یازلش کنقشی اولوب مناض
اجل اردی بکا اولدم کیم روحیم اندیلر ایعاض
سوال اتمک دیلر بولدم بوله اندم اعتراض
سوال امی اولود اول قوله بوده ایسم الله الحاضی
وارک کیدک یا نمدن سز اولک ایرق ایبک اعراض

بوکر برندا کلدی کیم جناب حق طرافندن
کیم تحقیق بن یارلغدیم قولومک جمله عصیانین
سوال یوقدر وارک کیدک قولمدن ایدک استعراض
کیم رحمتنه اسیمک عذابدن ایلدوم احفاظ

دنی ایرادایدم سیزه کیم برقول صحیح بساط
زمان اول ایچنده کیم بردوه جی وارایدی
مکر برغالملک یولی اوزرنده کیم برضیاط
اوضیادک اومکانده کیم براوده سی وارایدی
کیم ضیادیک کیکی اومکانده برایدی اول
کیم بودوه جی دائم اکا اغردی یاترردی
مکر برکون کیم اول دوه جی اوغردی اول آره
کیم بقدی بوکا دوه جی کتوردمدی اوکیم کباب
دوه جی بوکه دیدیکم قیدزحالک اولک
دیدی دوه جی بکا برایش اولدی انی دکله
کیم بن ویردم جمله اغنی قردم بوکز اودیه کز لندم
کیم ایدی کوردی اوستنده براغ نوکر دکلدی

کباب ایدردی برایدی ایشی بوایدی اول قباط
دوه جیه ویرپردی اول اوندن دائما اکباط
مسافر اولدی اول کیجه کیم اندن اندی انهماط
دنی اوچ قسا وتده قلغین ایلمش اسقاط
قنی کباب قنی اوریک کیم صفراه اتمدک بساط
بوایشدن صکره بن توبه کلدم ایلدم اغماط
کیم اندم صکره برکیک یوقاردیدن ایلدی احباط
دو توب دو توب یوزن کوکه کوزندن یاش ایدی اخباط

كه بسم الله ذكرت اندى ديدى بوكلديم اى بارى
بوني ديكلن كوردم بولوتلر ايلدى اجباط

كه بيداه اولدى كوزلدى قنى جادلدى اولكوللر
كه اويله بر جعقلديكم كه عقلم ايلدى اسقاط

باياتسم اومكاندة كه يه قلمسم اندة بن
كه عقلم باتسم كلدى كه بقدم سللر استغراط

كيتك ايجدى اوصولردن صعود اندى كه طاعة
دوحكمة دنظر قلدم خطادر اتديكم افراط

كه بوندن نصكره بردى كه توبيى نصوح اتدوم
كه اوا اولاميام غيرى كه اغنى ايلمم بسباط

كه بوندن ايكى شى بزه ظهور ايلدى فكر ايله
بولردن عبرت المؤمن دوشن كندى ايقاظ

برى بوكم بوكيت صدقله اوقدى بسم الله
دنوب خلوص ايله حقادعا ايلدى بسباط

نجه كه حقا جاغيردى قبول اندى اوساعت حق
كه رحمتى جوشن اتدى صولادى ايلدى ايجاط

صولردن ايجدى اول كيت حقا حمد ثنا اندى
دنوب كندى مكانه شكرلر ايلسوب ايجاط

بردى بوكم اوجيلق ايودكل ايمش اكلسه
كه زيرا تسبيح ايدر جمع حيوان وكرنباط

الا اى عاشق رحمان قولاغك دوتكا بالدت
الا اى صادق رحمان بيان اندم نكا بالدت

اكر استر ايسك دينار اكر استر ايسك جنت
اكر استر ايسك دائما سلطان اولسين آباد

نه وارشوفان دنيادة نه وار دارى ندا متدة
نه وار دار قسا وتدة كه يوقدر بوندة رحات

كه هر ملك ايسه تكريدن اولاسين دائما فاخرات
الكدن كتمه اول ملك اولاسين دائما فاخرات

سنى خلق ايلين مولا براوخلق ايلدكجه اول
اول اولك مثلى بوقدر هيچ دكل مرمر ويا بولات

انوك بركز بجى انسون بريكوشش مصقادر
تراب مسك ازفردن بجكلرى لاله ايله بنات

كه اندة فاخر مق يوقدر دخى بوق اندة قوجق
دخى يوقدر المبات دخى بوقدر قساوبات

كه اندة اولة مسرورات كه اندة اولة فاخرات
كه اندة اولة معشوقات كه اندة اولة محرمات

كه اندة اولة ذم جيات كه اندة اولة تراشيات
كه اندة اولة حادمات كه اندة در راهيات

اوبردا رفلاح دركم اوبردا رى نجات دركم
كه يوقدر اصلا فوقنده انوك كبى فلاحيات

سن اكا كرجك زمان ششم ديو بولر ايجنده
نه دكلو وار ديسه انوك ايجنده كى غلمان

دخى نه دكلو وار ديسه انوك ايجنده كى غلمان
جميع رهب دوذنوبلر كه قرشوكله لر كنزات

آلى بغلا يرجله كه اول اهل جنت اكو نجه
صاسين براولو سلطان اولوب جنت صعودات

كل امدى بوفنا ملكدن نجه كوندن جالشرسن
نه الده وار نه اوجده كدر عمرينك كجر فرصات

سجنده بوصفا يوقدر المدن ذيل اولمز سنك
كه بركس زندانه كرسه اولوز مى زوق حج درات

كه زوقه ايدى جدى ممن كه زراصادير اولنجه
غضب اتدى اكا مولا كه اتدى زندانه مرتاب

نجه كه بوكه اينجه كه اوج يوز يل بكا اتدى
نجه اغلاماسين زيره صفادن اولدى فاردقات

بوكون ديدى اكا الله كه ايجنت يا ادم اشتيقدن
بكا قولقده اولوسنك ايدم زوقه كنه وصلات

ديدى ادم كه يارب يولكده جان فدا اولسون
كه بكا اوزوق ويردى دوتايم امريكه كرات

كل امد بمؤمن كامل طلب قل سنده بولوزوقي
ذيله بولنور بولوزوق بيان ايدم سكا شمدي
باشني قراذ جانله كه زيرا انده در جنان
اكر قرانله عامل اولور سك اردنسك زوقه
اوزيرا حبل متدن ياشنلر بولور زوقي
كه زيرا امر نهي ايجون بزه حق ايلديي يرسال

جفادن كندكي قورتاوبولاسن زوقي صافيات
قولاق دوت جانله كله ايديم كشف شكلياتي
كجرسك جاندن اي كشي الكه كرك جنان
واللاوي كه حالكه بولاسك درلو تعذيبات
اكر دنيا اكر اخرت اكا كلمز المياتي
بيان اتدي بزه جمله اوامري ومنهياتي

الا اي قاري قرآن كه ايت قلبكي خالصات
اكر الله اوقورسك سن كه دولت قوندي باشكه
صاقين زنهار اياتلري تغني ايلمه زنهار
كه زيره مفخري موجود بيوردي كلامنده
كه عفان اوغلي عثمان دن روايت شويله كلمشدر
ايكي جهان كونني حضرت احمد نه بيوردي
كه راوي بوحديثني بخاري دخي مسلم

دياي سمعاي ترك ايت بولاسك صكرتفقياتي
كه خلقك مدحني استرسك كوردرسك صكر نكذباتي
كه زيره حق حرام اتدي جميع دينده مغنياتي
كه جوق كره ايدر لعنت كه جوق تالي لره كرات
ديدي ديدي رسول الله قولق طوت بوسوزه كثرات
سزه خير ليكز كنده كه قرآن اوقويه اوقات
كه دعت ايليه الله بولاده كل ان اوقات

بيوردي ابن

بيوردي ابن عباس بلا حد راضي اولدلر
كه برمن اوقه قراذ صلوة ايجنده هر زمان
كروحوي ايليه الله انوله يوزكره عصيانن
دخي رفع اوله جنتده كرويوزدرجه اكا
دخي كلديي روايت كم انسدن دخي جابردن
كه قرانك تلاوتن كه جوق ايلك سزلر اصحابم
كه تحقيق شويله اولكم اوقومسه كلام الله
دخي كيمسه مالنه بركات اولمه اصلا
معاذ بن جبل ايدر بيوردي دور رسول الله
دفن دفكره مؤمنلر خلا غسلر اوزرندن
ديه اي صاحبم بنم بلوردمسين بني بوكون
ديه قران مسن اي مؤمن اوقوردك دنيادم
خبر ورا اول ايا مؤمن كله منكر نكير سكا
دخي دينلر سؤال ايده دخي بيغمبر كلدن هم
صورولردي قبلدن صورولردي فكر بدن

ديدي ديدي رسول الله اولاسين بوني اخذت
كه كل حرف ويرر حق كروبر حسن بالذات
كه باك اولكه كناهندن ثوابه عرق اولكثرات
كه جلدن اولكه على انوره كوشكي مراوقات
ديد بلركم رسول الله بيوردمشدر انى كثرات
اويكيزده جوق اوقودن سوزحقك كلامني كثرت
اولا اوده اوا اولكه خير كشر لري اولور كثرات
انوك معاشيني طيق اولكه اولادني سراحان
قبحن وضع اولسه قبرنه كروقران قارئات
سؤال ملكي كلمزدن كله قران سكا بالذات
ديه بلمزم بن سنى نه كوكجك كشي سين بالذات
سكا بولداش اولام بوكون سكا يردم ايدم كثرات
سكا سؤال ايده بولنركه اسلامدن نجه كثرات
جواب ايله استعدادصفتكم اولمه خائفات
دكل دينم بنم اسلام دينى در فخري كائنات

دخی قبلم اولوبدر بیت حرام که اولده بیت الله
کیبوندخصکره کلرلر سئوال ملکلرک ایکا
حیوه قلوب ایچنده کلوردبعض روایتده
دیدیلر دیدی رسول الله بلاك امتی اصحابم
که اولدقرآن اولده خیمه اول اویك اوکنده نوردن
که اولدخیمه اغاکوکه ملکلرکودلرلربوقب
کودنلرا قتدا اتدی یدینجی کوکه وارنجه
که عفوا ستیلر حقدن بوقرآن صاحبی ایچون
قبر وضع اولنه قبرینه طاغیله اقربالری
بولردن اولك کله قرآن دوره بونلرك اوکون
سئوال ایدیلر جکر بوکا که دیندن دخی ایماندن
دیه قرآن بولاره کم که دیدی کعب سقیجون
بونلر دوشیجاغادمدد که درت قاپیدن دنیاده
بوحال اوزره قیوب کتم که جنت که رنجه
بوکه قرآن نظرایده کره صاحبنه برخوشش

بنی سنکم اوقورایدك سوره ایدك ایامونی
سوره ایدك بنی بك اوکسن بنده قوردقدم بنی
بنی سوره بنیده سوره دخی سوره رسول حقی
که بوندن نصکره قوردقمدن سئوال اولماز سکا غیری
که اولر منکر ونکیر سئوال قدیر اولماز لر
کله ملك اومؤمنك وره قبرینه قمجی ییله
که برملك دخی ایرسال ایده قبرینه ذوالجلال
که جنت اولرندن براوا اولده مؤمنك قبری
انوك بنبی مسکدن دودیوزی یشل حریرلرندن
دخی کمور لرنصدق قویلر باشنی التنه
که اویله برفوسطدرکم اولدسندس کبا ستبرق
دخی یانه یقلر جنان شمعین ایدوب اشراح
یانه بونلر قیامت قوبده دکلو قبورلرندن
بوذق لری طلب ایده اوقورقرآن ای مؤمن

ایرمزدك بنی اصلا یاکدن حرجع اوقات
عذب اندیر میم اصلا اولام بن سنی حافظ
بولور اولدولت عظمی اولدولت هدایات
که رحمت اولر برکده بات که بولدك قدری سعادت
یاشندن کتبه قرآن اوله مؤمن حافظ
که اولقدر کیشه کم که دوزت بوذیل قدر ساعت
دیه اولملك الله کیشدر قبرینی که غایت
دوشکلر کله التنه حریر اوله مفروشات
بوتعظیم اهل قرآن اولوبدر بی جمیع اوقات
دخی ایاغی اوجنه قویلر برده بی وسات
بولر صنکم بنه بکزر اکلمش بنیه فی اللسان
بلیم اوجنده بنه بری بری ایقده مسروحات
که جنت بفنجه اولد قبوری اهل قاریات
کجرمه فرصتی کیشی اولدوسك صکره نادیمات

الا ای قاری اولقرآن اولام کتب سکا بشار
سکا مجدده دخی وار قولاغن دوت بکا الان
ابوهریره نقل اندی رسول اخری جهاندن
قیامت کونی اولدقده کلام قرآن دیوانه بیل
وارمه حقک دوانمه دیه الله ای مولام
کریاغفار مغفرت ایت انوک اولا عصیانین
دخی برقاج ویرای بادی اولا اولی ناج کرامات
دخی زیاده ایلیه یارب بنم صاحبم احسان
دخی دیه یارب که رضی اول بو قولکدن
برحل انا سپله بابا سینه که ویره الله
کدی زیاده اولان اشیاکه النتون اکر کومش
ویرلان حلتنک بری قلنه دکمز جواشیا
دیه انا پیله بابا ندندر بزه بو اکرام
دیلس اولادکزی حوجیه ویرد یکیزدن اوتوری
که تعلم اندکز حقه کلامنی بولاده سین

اولا علی سیدک سوزین ایدم سکا کرامت
کوزک اچ اویقودن اویان کیدم سکا بن سکا
ندیوردی رسول الله قولاق ویرا ولاسین مجاب
ارایه بوله صاحبین الندن اخذ ایده انصاف
بونم دوستجغاز مدد بنوک زینی یا غفار
دیه قران کنه قران حقه که کیدر حل دی انور
اکا برقاج ده کیدره کونشدن اضو انور
کنه برحل ویرکم قرشمس اولدی شتار
که حق اندن اولم راضی ایده جلدن اختیار
که اویله سهل لردکر که صاف نوردن ایده درک
اکر انواع جواهر اکر یاقوت ویا درات
بولردن ایسته سن حقدن علیدن ایله استغفار
بوکا لایق عمل بوقدر اشلمدک کدی زیاده اختیار
که تعلم اندیکیز که اولدکوز بوکه برتار
انوک جون بولدکوز اکرام ویریله جنت انوار

که تعلم

که تعلم اندکز حق کلامنی بولاده سین
که سهل بن معاذ الجهنی که دکلکم نه بیوردی
برادم قران اوقویسه انوکلدهم عمل انتسه
که اولدیر برتاج اولا اولا انوک نوری ضیا سندن
باشنه کیجکز اولا ابد سلطان اولا اولا سن
اوقویانک بابا سنه بودکلو اولوجاق اکرام
اوقویاندهر بری اکرام اولا عن حق بلور انجاق

الا ای صاحب لاوقه لا دایدم سنی بوکون مسرور
که جابر ابن عبد الله نه بیوردی بوبنی دکله
دیدیکم رسول الله ولدن تعلیم ایدنلر
جواب ویردی رسول الله که قران در کلام الله
بوکون جبریل نزول اندی بوکا صوردی رسول الله
که کندی کوکه جبرائیل که اسرافیل اغرادی
بوکون اول قادر قیوم که وحی اندی حبیبنه

انوک جون بولدکوز اکرام ویریله جنت انوار
رسول الله نه بیوردی اشت نه سویلر اولا مختار
بابا سنه ویره الله که برتاجی قیمتی انوار
که محو اولا کونوک نوری قیمتی بلک شوق ذوانوار
که حدثم کر دیر الله عد تدن اولا لر هزار
سیزلک ظنی کز اولوز می او قویان بوله بسیار
انی وصف ایده من وصاف من الاخیار والا

سعادتله قلوبدن خوا اولا سن حالکه مشکور
رسول الله برکتنی کلوب صوردی من القاری
نه مقدری ویره ثواب بیان ایت اولا لم مسرور
نهایت سیزدن ای کتبی اکا بوقدر غایت مقدار
اوده بویله جواب ویردی اکا بوقدر غایت مقدار
سؤال ایتدی اکا بوندن اوده بویله دیدی مختار
کلوبدی کا جبریل اشت یا احمد مفتخر

سکا ربنک سلام اوقورد یدی بلدرجیمه
کاوذ بیلک کرنج اتمش قدر ثواب ویرام کا
دخی اون بیلک قدر غزا یه وار مشجه ثواب ویرم
دخی اون بیلک قدر عریانه ثواب ویرمش اولور
دخی عرجرفی یاذر کاوذ ثواب تعالی الله
ابوسعید خدریدن روایت شویله کلمشدر
اکا قرآن اوله شافع کی حقدن ایستیه انی
دیلیدن قومه یاربنک کچه کوندز کلا ملکی

بنم کلامیمی برکسنه اوقسه اوغلنه مفخور
دخی اون بیلک قدر غرم قوایله اولور مأمور
دخی اون بیلک قدر مسلم کی انفاق اتدی یا الله
دخی اون بیلک قدر کوله آزاد اتمش کبی مأجور
دخی محو ایدیه اتدن کراوون کناهن مشکور
برادم ویرسه اولادین معلمه اولور منظور
قبول ایده شفاعتین بولور اولرفعت مقصور
کی ختم ایت صوت نفسی مع القرآن لما جور

الا ای طالب حضرت دیوسیک اولسک مسعود
ایکی جهاندهٔ ای کیشی فلاح عظمی استرسک
عقاید علمی اوکرن کی محکم اوله ایمانک
کی زیرا مقصودک سنوک کریم جنت دوسک
کی زیرا سوء جهل عدو مدر دیدی جاهل
اودر بیت معارف بل اودر بیت معالم بیل

طلب قل علم سبحانی اودر موصل الی المعبود
کی اوکرن وصف یاذدی اودر موصل الی المعبود
عقید نفسی صحیح اوله بولنوک ایمانید محجور
اوجنتی کی عرض ایله بولاسک ذوق لسن مزدود
ویرد مجسومه یکنه شریف جنتی مزدود
اودر بیت معامل بل اودر بیت اوله مزدود

حد اعلی

حد اعلی سورکشی دخی عالملری سورر
بخ سومیه اول سبحان کی عالم قولرین هر آن
کی عالم قولری حقک نبی کبیدر تحقیق
کی عالملرده رجه یه شهید لره بر بن در
بیوردی ابن عباس کم کی حق رهنی اولاندن
کی عالملرده رجه یه کی غیر موقن نسبت
کی هر دوجا اولاسی کی بش یوز یل قدر یولدور
بولاریک حقنی بلک رعایت ایلک انلره
کی زیرا انلریک بری کره جنت لک اولورسه
دخی تفکر اوزرینه کی اول تقدیم ایلک انی
انوک جوذ وارد اولمشدر کی جاهللر اوزرینه
کی جامع الفتاویده یازلمشدر اشبو کلمه
کی تحقیق عالمک حقی کی جاهللر اوزرنده
انا بابا احقوقندن دخی ازید دور بلکه
انا بابا اچقه دنیایه کتورمکه سبب دور

کی زیرا وصف در علم انوک جون سورر دخی اهل معبود
کمال معرفت ایله توحد ایتمه بلن معبود
رسول الله خلیفه کی قلدی افلری مردود
خصوصا طالب العلم شهید در اولدرمشهود
کی عالملرده رجه یه یوجادر غیری دن مسعود
یدی یوزده رجه یه کی سکسن بوده حقدن بن معهود
بلک عالملریک قدرین قلک تعظیم ایلک موجود
بولاریک مجلسنده حرا اوتورک اولوکور موجود
شفاعت ایلیه حتی کی سکسن بیک کره معدود
کی زیرا بونلر معتمد در کی عند الله اولور معدود
کی وارد در حالمک حقی انا بابا کبی مورود
کی صلب یله قولاغه بو مسئله در مسعود
بابا انا حقی کبی کی بلک هم دخی مزبور
کی زیره دفع ایدر اوستاز من الاسفل الی المسعود
کی در لور در تلره کی فتاوایلر کی اوله اول مسعود

سکا عالم ندر دکه ایمان ایدر تلقین
سکا عالم ندر دکه سکا ایمان ایدر تلقین
فیامتده انك انك سنی کوردیکی وقتده
کزره مقداری ثواب الامر سك انلردن
مصاحب ولدیك ایسه سن که عالملر ایله کبشی
ضاقین زنهار ایاجاهل اوتوردمه عالم اوسته
یوقاروده اوتوردیك انلری قاتنه اختیار
یارین یوم قیامتده اذن ویرله عالمه
ندا ایلیه برملك کلك ای مؤمن صادق
شفاعت اذن اولنجی وارك قاتنه کانوك
تحری ایلیه عالم که داری دنیاده انوك
دیکز بنی سوزمی اکا احسان ایدنلری
دیکز مسلمی ایله عمل ایدیوب اولان غایب
ملك ندا ایده اکا کیا مؤمن فلان یرده
دریله یاشنه جلده اولد جمعیتی کبری

کیمانله بولونورسك یوخاسلطانلقی مسعود
قبا ایمان نله بولونورسك یوخاسلطانلق
فرار ایلیلر سندن بولر ایده سنی مردود
فرار ایدرکه وای نقسیم دیلر اولر معبود
کریك سخاعی النته ایجك کوترردن معفود
قبودن کرو ویرچك قیام ایدیلك من المعقول
دیکز النته جاهللر بوجه اوزره اولنك معقود
شفاعت ایلیه لوم بزبوکون حاصلی موجود
کدك فلان علمانك باشنه جمع اولنك موجود
دیرلك قاتنه انوك کدیلك جنت بنی مسعود
که مجلسنه انوك حاظر اولان سوقه ایده موقود
دیکز بولدقلری اولنلری کجیکی اوله اولان مسعود
دیکز حزمتنه اویشب اشیده اولر موجود
برلیك باشنه انوك اولنك جنت موردود
طریقه حب رسولدن اوله قوسی اولر مسعود

که محشر بریسنه جمله کزرلر ایده ملك
که انس ابن مالکدن روایت شویله کلمشدر
که تحقیق علمك بریمکر اولر اهل جنتدن
که بزکسیه اوغرادول کیدیجی یورر جهنمه
که یا عالم نظرایت بکا اول بلمدیکی بنی
دیه عالم که تحقیق سن که اول ادم سنی کبشی
که برادم ده اوغرادول اوده جهنمه کیدر
که سن بلمه مسین بنی که برکون بکا سن کلدك
اکاده اولر شافع اول انوکله کیره جنته
که برکبشیه اوغرجهنم ایله امر اولنش
سکا اقدم ایدیجی خدمت سنی سورم ایدیجك
بوکون قودتر بنی اوتدن شفاعت ایلکل بکا
دیه عالم اکا ای کسنه سنی میدك بنی سورن
کل امدیجی سنده کیدلوم کره لوم جنته بله

ایا مؤمن بریکلك اول دیوب لا اول موجود
رسول الله بیوردمشدر ایشته بوسوزی سن موجود
که جنت کیدرایکن مرور ایده که مردود
اوکسن عالمی کوردیجك جاغرر بکا باق فردود
که دنیاده فلان یرده سوزیر ایدم سنی اولر مغرور
که دیدوکل کیرینجه سن بله جنت اول موردود
که اول عالمه جاغیرر شفاعت کا خی کل فرداد
برابدست طلب ایتدك صوویردم ایدیجمور ود
قوجه حوضولریجه اولر کوشکلرده مسعود
اوده عالمه جاغیرر بکا ایله سن تشفیقا
دیجه برکز سلام ویردم ایدیجایت بکا نرجیحا
دیله حقدن بنی لطف ایت بنده ایله تشفیقا
که سن مدیك بکا حادم که کل شجاعه تقریبا
صفا لرایده لوم اننه ایده لوم حوضی تبضیعا

خبر ده وارد اولدیکم که امه بوندن تشکیل
کتابی بسی اغر کلمه توانیده که اول قولوکه
بونی سوروب کیدوکن حدا کوندره جبریل
که حاضر اولدوم دیو قولوم علم مجلسنه کرکدر
سئوال ایلیه جبریل که دیه اول حاضر اولمدوم
که لدن حق دیه جبریل که واردکده سئوال ایله
سئوال ایلیه جبرائیل جواب ویره که سومدم
کیه کوندره جبرائیل که وارکده سئوال ایله
سئوال ایده که جبریل اوتوردمدم دیدی اکا
کیه کوندره جبریل که وارکده سئوال ایلیه
دیه اول ساکن اولمدوم اوندن عالمک کرکدر
کیه کوندره جبریل وارا سمعدن سئوال ایله
دیه اوخودوار سئوال ایله که عالم سئوالن ادا ایدی
کلا اکا سئوال ایده دیه اسمعی مطابقدر
بونی بویله دیمکدن اول خبر ویردی حقه جبریله

کیه بر قولی قیامتده ایده حق انی تحسینا
که امر ایده جهنمه ملکلره ایده تسویقا
که وارسن سویله قوله که دوستدن ایله تسهیلا
اکر حاضر اولدی ایسه ایدم انی تفقیرا
ورا حقه دیه جبریل که حاضر اولمش اصلا
که اول عالمی سومشمی اکا ورایله تسهیلا
که جبرائیل الله خبر ذکوره که تبلیغا
که عالم مجلسنه اولدیغی ایلمش می تفقیدا
کیه جبریل حقه واره خبر ایلیه تبلیغا
که دیدی اول ساکن اولمشمی اوندن عالمک ایلدا
رجوع ایده حقه جبریل خبر ایلیه تبلیغا
مطابقمی اونک اسمعی علما اسمنه شبها
اکر سودی ایسه انی ایدم صوجونی تقضیا
دیمک سودم برادمی سوردی عالمی تحقیقا
که فرمان ایلدی الله که ایلک انی ترجیحا

انی دوندره اول الله جهنمک ملایقندن
کلا انی اسلدم ملایقنده کرکدر بل قدر بنه علمک
حبیبک که حبیبی یا رلغادی اشتد کمی
کصاحب علمنه اکرام قیله بلمز کمسه
خبر ده وارد اولدیکم که برکلم عالمی برکشی
اولعالمدن که اول کسنه مسئله اوکرتسه
ملکلر تا صباحدک زیارت ایده لر انی
قنادلرین دوشره لر انوکه ایا علی التمه
اوکسر صوقاقده کزدکن ملکلر قناد پسنک
که هر برادم ادد فجه که محو اوله کناهلری
دخی اعطا ایده اکا که یوز شهید ثوابنی
که هر بر لقه باسمسه که اول عالم یدی ایدی
بوادنی قولکی یارب که عالم ذکره سندن قبل

که علمک حرمتنه حق انی ایلیه تغفیرا
که کوردکی حدا ستدی حبیب علمنه تفعیلا
قیاس ایت بوندن ای کشی حبیبنه قله فعلا
نلر احسان ایده اکا عقود اتمدی توصیلا
اویله ایلسه دعوت یدرسه اکا تعظیما
حدا مغفرت ایلیه اکا اتمیه تعذیبات
که مجرثانی اولده قوسی قله تعظیما
بولر سویلر اکا قنادیمزه توطیعا
اوزرنده کزه اول ایدنلر علمه تعظیما
اتادن یکی طوغمش کبی ذنبندن اوله تطهیرا
دخی یوز حج ثوابنی یازه دفتره تطیبا
ثوابی طاغ کبی کله انوکه اردنجه شبیا
که انلر کبی بزیده که ایت جنت تدخیلا

الا ای خوجلدن اثبت بیان ایدم کہ جن بیانات
کہ خیر اشلینلک جن ایچون ندر قبل استعاذہ
سکا علمک فضلدن بیان ایتدک علی الاجمال
اگر استرایسک جنت کہ علمہ ایلہ ابتدا
بیوردی شمس کونین کلامندہ اثبت انی
اوبولدہ اول طلب قیلسہ کہ علمی حالیا اول ادا
دیمک اوبولدہ کیدر کن ملاقی کلمہ فنا دین
حذاهر ادیمنہ بر بیا جنت دہ بر سرای
دیمک در کن دکی مالیق انوک جون ایدر تسبیح
دیمک قرنجلر بیلہ دلوکندہ ایدر تسبیح
دیمک بر لرینچندہ کی دیمک کلمہ اوستندہ کی
دیمک عرش کرسی جموع انوک جون ایدر لر دعا
دیمک اوقورکن اولوز شہد لردن اولور اولدکی

کہ ہر کس ایتدیکن بولہ اگر خیر اگر شر نیات
کہ شر ما قبل اولنلر کورد الیت ضمر نیات
اثبت طالب اولدیغلرندہ مقدر ویرہ اجریات
علمدہ رحمتک یولی کیدر سک یولہ ذوقیات
بر ادم نسر سلوک اتسہ اویولدہ بولہ علمیات
کہ تحقیق اول سلوک اتمش کبی اولور جنانیات
اباعی اتسہ دوشر ایدر علمینہ تعظیمات
کجلی الی کوندہ اوکر بر سندہ اوحشر نیات
دیالر ربنا جونوک کناهین ایلہ محو یات
کہ حتی جملہ حشرات انوک اولہ داعیات
اولان جملہ ملکلر هب انوک جون اولہ دعیات
کرودی قبل جنابکی اگا ویر حور غلمانات
نبیلرلہ برابر در کہ من الحیث ثوابیات
نبوت درجہ سندن ماعدا اولسا ویات
رسول اللہ اگا دیدی اشت بانچ فائیات

سنك موتك

سنك موتك یا قین کلدی کہ حتی قلمہ بر ساعت
رسول اللہ دیدی اول کہ کوسترمکا بر عمل
رسول اللہ اگا دیدی کہ وزاوقومغہ بشلہ
کہ بشلدی اوقومغہ اوندہ کلدی عزرائیل
نمازین قلدی پیغمبر جنازہ دن کتوردیلر
دیدیلر یا رسول اللہ باصرسنك ایاغی اوجن
بلك امت اصحابم کہ شفیق بوجنازیہ
الهی بری ایرمہ اوقومدن اوقوتمدن

الا یا ایها الانسان حاضرلن کوجکدای جان
کہ ذکر ایت اولومی ای کسن دکلسك دنیادہ فانی
کہ توبہ ایت کناهکہ اولوم کلمزدن ای کیشی
کہ توبہ نیلہ اولورسہ بر بر سکا انی
کہ ظلم ایتدکسہ غیریہ انیکہ راضی ایت انی
ظلم ایتدرسکا دیم کل ایلہ اندن احتراض

کہ اندہ فکرہ اولورسك اولورعزرئیل فنا نیات
اوسا عتدہ عمل ایدم اولادم اهل جنانیات
اولورسك جنتہ لایق قرنسك حور غلمانات
کہ قبض اتدی انوك روحن صعود اتدی بکا نیات
کہ کرکن یولدہ پیغمبر یرہ بصمدی بوعضیات
نجہ در یرہ اعلام ایت خبر ویرہ سترنیات
کہ تابع اولدیلر جملہ ملاقی کلمہ مصلیات
کہ حتی وقت موتمدہ علمدن اتمہ بعد یات

اولورسہ ایلہ استمداد یارقلن کوجکدای جان
کہ عفو یلہ ایسہ تکریدن اودرد العفو والغفران
کہ روح کیدیجکن تلقین نفع ویرمز سکا یانان
خلوص ایلہ انی طوتغل اولا سلب صکره سن فرمان
حلال لقمہ اکلہ سن بولاسن جنت رضوان
کہ اکبر کبائردر اثر قاعل فی التیران

برادهٔ دستك بر سوز كه اندن حاضرى حين سه
كه حق الله ايسه اكر زكوة كبى نماز كبى
زكوة ويرمدكى سه لرندن ايله اجتناب
نماز ايسه قضا ايده دخى دين ايسه اداء ايده
اكر حيوان وردك سه قتى مشكل اولور حالك
كه كندى عاده تيندن زياده ظهور ايلديك سه
اوروجك قضاسى طوغمق اكر قادر ايسه صوره
كه كفارات لازم اولانك كه سن كفارتين ايله
باشوره كفارهٔ ظهار ايسه كفارتين ويركل
اكر مرض موت اولوب دوشكده ياتر سك سن
دخى كل سن وصيت ايت كه كفارات يمين
دخى كل سن وصيت ايت خصمكه قريبكه
دخى صاحبى حلوى بشيروب قبره كتميه
يلجى وارمدن زيارت كه اما حلوه دكلدر
اوقويان دكلين جمله ثوابنى باغشلايه

كه ظلم ائمش اولور سك سن اولور سك ظلم اى انسان
انوك توبه سى ندر بل ايدم بر بر سكا بيان
جمله دكونين فقرايه ايده احسان
قضاسى ممكن اولانك قضاسين ايلرسن اى جان
حلال لقمه دكل ممكن جزاسى اولا يا النيران
انوك حقى اولور سنده كوزك اچ ايقودن اويان
والا فديه درای كسن كه هركون نصف صاع لخمان
اوندن فصد ايله تمكدر ضمنى اول ايسان
اوندن التمش فقرايه طعام ويرمك در ايسان
وصيت ايت قريبكه ولادكه اتميه نقصان
دخى منذر ايجون بر شى كب ايده كورسه بوان
كه اولدوكك كجه سنده طعام اتميه اول زمان
كه زيرا بدعت در بونلر بونى منع ايده اول زمان
كه صفر اليد وزيارتكه قويه باسنى قران
اوندن وصيت فائده لى عمل كوندره كور ياتران

بوسوزاده اولدى اختلاف اصح قولى دينمسكا
امام اعظم بيوردقدركه اخفا ايدر قرآن
كه فتوى بو ايكى سنك سوزينه در عمل ايله
دخى تعزيه سنتدر كه اولدكى كجه كرده
كه ميتك قريبك حقايمى ارزيه لر
دخى كل سن وصيت قل خصمكه قريبكه
ضيافت اتميه بونلر بوكونلريك برى سنده
همان جمعه كجه سنده فقيرلره ضعيف لره
دخى اوجقدكى سنيدن ويره لر بو فقيرلره

اصح قولا كيده بونلر صحتده اولدكى كبى
محمد يوسف ايدر ايدر لر جهر فى القرآن
كه ذيره نفع سبى وارد ذكر ومنيت ايجون اى جان
كه شريله ودسونلر اوتوده سونلر بلاد وزران
حقك امرى بوده دكشمى صاقين اتمه جزاع فغان
اوجنجيده بدنجيده دخى قرقه فنجيده همان
كه ذيره بونى يغمبر عمل ايلمدى ايسان
كه اتمكدن دخى طوزدن دخى اقچه ايده احسان
ثوابن دلرى ايله بغشلدم دييه هران

الاى صاحب الارواح دكلسك دنياده سياه
خبريك يوقمى اولمدن نجه غافل كزرسك سن
قمى انك قمى بابك بولردن عبرت المكمى
كه موت نبدكن يلمك جفرى اول سكا بركون
سكا موتك بيوك لكن كمابر بيان ايدم

دكل سك دنياده دوام ياقر بركون سنى فتاح
عجب توبه كلدكمى اوفوتدك موت كن ملاح
كزرنا كهان بركون اولوم اجونكا جناح
اولورسك خلك ايكى بارچه كبى عقلك اولدقچه
نه كيفيتله خلق اتدى بانى اول قادر فتاح

خبر ده وارد اولدیکم رسول فرخجه اندن
حدا خلق ایلدی موتی عظیم هیبتده اول فتاح

که بیلک برده ایله کیم اندی احتجاب الله
که اخفا اندی بر برده خلایق کوزندن اشراح

که بیلک موتک بو یولک لکی بدی قات کوک بدی برج
که بلک دخی ازبد در بولردن دیدی شراح

که بتمش بلک سیلاسیله انی بغلدی اول الله
که هر ذی خیر اوزرلنی کروبیک بل قدر بر راح

ملائکلر انی بلمز دخی واومدی یا نبه
دخی ندیدیکن بلمز که اعلام اتمدی فتاح

انوک دومد یلر صورتن دخی بلمد یلر مثلین
که حتی حضرت ادم کلنجه که دنیایه ایضاح

قچن خلق ایلدی ادم ملک الموت کویلدی
که قلدی یوم بن سنی تسلط که موتک اوست ایضاح

دیدی حقه ملک الموت اولوم اندر بو دنیاده
که کوسترکوریم یاوب حجاب ایله انشراح

بوکز برده لرین اجدی عیان اولدی هر نفره
نظر قلدی ملک الموت تعجب قلدی دخی جناح

خطاب اتدی ملک لره کلک موت نظر قلک
جمیع جمله نظر قلدیکی نه دکلو وارایسه دنیی جناح

دیدی موت ملک الموت شولاریک اوستنه قلق
دخی نشر ایله کندکره نه دکلو وارایسه اجناح

دخی فتح ایله کوزلریک نه دکلو وارایسه کوزلک
بو ملکلر اوزریه نشر ایدوب اجناح

قچن موت اوجویرنجک ملکلر کوردیلر بونی
قوسی قیندیلر بو دوزاوزره ایدوب افتتاح

که بیلک بلیندیلر بو کرو بولدیلر افاقات
دیدیلر ربنا عجبنه بو یوکدر بو ای فتاح

بونی جمله دادسز دونه دکلو وارایسه مخلوق
که هج برکسه قلمیه اکر شیطان اکر ملک

که عزرائیل

که عزرائیل سویلر حق مسلط ایلدم سنی
که ضبط ایله دنی برخوش ضاقین ایله کل اسماع

دیدی بن حقه عزرائیل نه قوته نله اولام حافظ
ضعیفم بن قویدر بو بی ضبط ایدم فتاح

که ویردی حق اکا قوه بو بی طوت یا ملک الموت
دیدی سن ساکن اول یا موت که ساکن اولدی جناح

که عزرائیل دیدی موت اذن ویر بکا برکره
جفیرم کوکده برکره بنی بیله قموا اشباع

که عزرائیل اذن ویردی جفیردی یوجا صو بیله
نه دیردکلا انی سن بل قولاق ویر بو کا فل اسماع

که بن شولاوکومم بیلک ابرام دوست دشمندن
که هر برینی بر بره انتیجیم یاقین ارواح

دخی بلک بنی ای خلق ابرم ادی عورتدن
دخی انا بی اولا تدن ابرم بن یاقین اشراح

ابرم دخی بابا بی قرندن دخی اوغلندن
نجه انالر اغلادم کوزندن اقدم قراح

دخی بن ابرهیم جمیع قرداشی قرد شدن
دوکیلد کوزلری یاشی براوسنه اوله سیاح

دخی بن شولاوکومم کم انکا بیت ایدنلری
ایدریم ساکیلد یکساندوریم یوزلریه مطراق

دخی کوشکلر یقیجیم سرای لادی ایدم خراب
که غلقه ظلم ایدنلری یقم اندامنی اشراح

مشید یورجوا ولسه بولوجویم انی تحقیق
که کیمدر فاجه قوتوله بولورم بن یاقین ایراغ

قولاق دوتر سکیز اخوان دیدم بن حال مجزمون
نه شکلیله الله بولاریک دوخن دیکله

نه شکلیله حذاب اوله جفیر کن جانی مجزمون

كه عزرائيل انوك روحين كه برنشكيد الكم
زياده قورق عك شي صورتنده كلا عزرائيل
كه بش بوذ عذاب ابدنجي ملكلر كلسلر بيله
كه هر بريسنك البنده انولو حربه سي وارذر
كل امدي كورك شول جاهل كه شول فاسق شول فاجر
سنك قبقي تنك وارذر ويه جك بولغاره قاچا

كه عزرائيل وره اول انولو حربه سي بيله

بذا ايليه عزرائيل سنك روحيكه اي مجرم
ايادر لوكنا هلر ايله قرمشي خبيث نفس
كه حق تعالى نيلايق دكل سنك كل خروج ايله
كه سن بري لك الله ذي سندن بري الله
بويا وذ سوذ ذري ايشيده كه عزرائيلذن اول خبيث
كوره لعنت اوقويه اول ايشك حرامه بقرذك
دخي اياغينه لعنت اوقويه اول قربجق جان
دخي قولاغه قرينه سوليه لعنت سيزه ذيه

اني وصف ايده مز وصاف عذابي فاني مشكلون
كورمجك شاشه اول ملعون لسان اوله سطوعون
قوبسنوك بوزي قره اول فاد يقون
يعني لوب كلر جهنم باشك اوجنه جامعون
دذوونه كيده هب عقلي عذابدن اوله خالدون
جانك تنده ايكن ايركان اولار سين تن جه قاشيون
اچي سيه جيقه طرنقلر اوجندن اوله ناشيون
كه يا نفس كل خبيثه كل يركدن ايله فاد يقون
ياذولو فسقلر له ملوث نفس فاسقون
يركدن تيز كل امدي جوق نفس بسلك اهل ملعون
يريك انش درد سنك اولاسين اوتده محروقون
شدت تحريك ايده تندن كروبول بوليه معبوذون
ذي لعنت ايه مناكر اشلمدك اي مغبوذون
ذي ديلنه اوقويه كه لعنت نفس فاسقون
ذي قرينه قرجينه اوقويه لعنت اول ملعون

ذي قرينه

ذيه قرينه اول نفس كه جمع حلال قويمد كجي
كه بن هب سردن سرغادم بوجزايه بوجفايه
بوكز بوفاسقك جانين كه شويله الدعزرائيل
كه الدن زياده انوك اچي سيه اولار نزع روح
كه بلسزه قويار جانين فاسقك اولدم
كلور بعض روايتده ملاك الموت بوفاسقك
كه حتى انجي يوز يكرمي دورت عذابله اله
اكر اول عذابك بريسي اهل دنيا اوستنه
بوكز هر كل مخلوقات اوجانه لعنت ايدر
وره دنيا كوكي قبوسنه بوفاسقك جانين
كروذ نذرك اول جانين التك قبرينه آنين
سؤال ملكلري كله نجه اهوال ايله اكا
بوله ريك صوتين كوك كوذ كجي جانيرق كله
ذي دشلري يبري يرتق كله اوفاسقه
خبر ويرمزلر ذي وبر خبر بنكذن

حلا لذن ايدك استكاه كه اولدك اهل طاعون
جميع لعنت سيزه اولسون بكا ظلم اولدي غافلون
كه بردم مرطرقه ايله طرسك قويوبني مغبوذون
نجه دوذولو عذابلر كه جيقه جانين فاسقون
الته كر جهنم قويار جانين مذموم ذون
جانين ني الديمشلر نجه عذابله مغبوذون
نه جانك وار بوكه سنك تنك قتلانه فاسقون
دشيدي جمله حيوانات اولوذي جمله محروقون
بعيد اول يا نمزذن كت كه شتريك بيزه لاحقون
كه برندا كله حقذن كروجانينه فاسقون
كنوره آني قبرينه قويار ملائكون
كريجك شاشه بونلرذي طولو قوله غافلون
كه كوذلر برق خاطف كبي كله اول اهل ساولون
اوقوله باشي اوجنه كه جمله اهل ساولون
خبر ويرمزذي بنكذن بيزه ايله كل لا معقون

بولارم دیه اول فاسق کدهای نبی ندر بلم
کد قبریك جانبندن برند کله وداما زمین
مکر وارایدی بولاریك آتشدن برطولوبوزلاری
کد اهل دنیا جمع اولسه یرندن ایره مایالر
کنه جمع ایده لر بو فلر کد اول فاسق اول یره
کد حتی قبر ضیقه کرفت اولد ایاکوسی
کد بر قبیح فتی حرکتن رجل کله باشنه اوجی نه
دیه سکا اوکوبی اوجن اندره حتی سنی
قسم ایدریم الله اطاعت اتمدك اصلا
بوکون بولدك بلاکی سن اولورسك دغا اخره
دیه سن کیمسك ای رجل سنك کبی کوبی کیسه
دیه بن سنك ای کیشی کوبی علمریك ایدم کد
دخی اقرب ایله بلادن طولو قبریمك ایچنه
بولر برکن صوقو جاغز اجسی حقیمه قرقیل

دخی تکری نلدر بلم دخی اسلام جاهلون
وورك عرضنی حاك ایدك اولك طولو بوزه جامعون
کد اویله برطولو بوزدر کد کوجیله وزره صاریلون
آتی برکن وورو جاغز اولد اعضاسیه منشور ولد
ایده لر بویله اوچ کره عذاب ایده معذبون
دخی آتش دوته قبرلرك ایچنده باقه حاریقون
کد جیفه کبی قوقر اولد اودرسن آتی خافلون
آتش ایله یقاسنی سکا اولمیه رحمون
کد شر سرعت ایلدك کد اولدك خیرده کاهلون
اطاعت اتمیلریك صوك اوچی نارده دخلون
کرو دنیاده کودمدم خبر ویرمکا ذاهبون
کد شر ما بل ایلدك سن کد اولدك خیرده کاهلون
کد اویله بر بلادن لرزه قبرلر کبی مثلیون
بلامدی باشکه سنك کد ملر کله فاسقون

کد بوندن

کد بوندن نصکره طاموردن کد فتح اوله کروبرباب
قیامت کوبی اولنجه بقاسك سن مقامکه
کد بیك درلو عذابلریه دوکلرسك اوستکه
خبرده وارد اولدیکم امامی بقلی رویدن
کد بر رجل وفات اتسه آتی قبرینه قویسلر
اوتوره باشنه اوجونه کد برکره وزره اکا
بوکرز آتش دوته آتی قوری اغاج کبی یانه
بریکه هب عضولری کنه آدم اولد اول کسن
بنیکون بکا عذاب ایدك کد غایدقولین حقك
کد بن دیرا غماز قلدم اورج طوتدم زکات ویردم
دیه ملك اکا ای کسما نوك جون ایدرم عذاب
کد بر ظالم بر مظلومی کد ظلم ایدر آتی کوردك
دخی برکون نماز قلدك بولدوایدی اوسکه
سنه بن قوری یم کبی دیه برکز دخی اوزره
بوکرز دیه اکا ملك کد یازاندکك اعما لی

کوره سك اوتده مقامك آتش ایده سکا برتاب
المده دخی حسرتده ندامت قلدلر عذاب
کجه کوندز عذاب ایجره کرفتا ایلیه قوآب
کد اول سروده بیوردی سامع ایلدهم اناب
کد بر ملك کله اکا عذاب آتمك ایجون ایجاب
کد بنجه اکا وردیکه طاغیله عضولری کا الذباب
بوکرز فاقادیه لر اکا حد اذنیله بی حجاب
اوتوره قبرنی ایچنه بوکرز جاغیره ای عذاب
نجون یقاك بنی اوتده نجون ایدك بکا خراب
دیه نیه یازدم قنی کا غذیوقا هم دردا صوب

کد بر کون بولده کیدرکن کد کوردك ظالم خراب
کد سندن اندی کا تمدد واوب قورتمدك ای شاب
شاب
نبول اتدیکك زمان خذر اتمدیك اجتناب
کنه طاغیله اعضاسیه کد ابزا ابزا کا الذباب
دیه نیه یازدم قنی کا غذیوقا هم دردا صوب

كفن دفن يرتبر مقدارى ويره الينه اول
يازه هب جمله اعمالين كه اول خيرى يازه
وره جومه غيله بوكز نجوى يازمك ديوركسن
تمام اولوجاغز كتاب ديه بعض برمغك بوكا
ديه اص بوينكه بوكى اصابوينه مكتوبى
بوكز يوم قيامتده حذا امر ايله يه اكا
كه شرينه واروى جاغز ايده تكريدن استحيا
بوفدنيادم اشلركن كه بندن اتمدك حيا
كه نادم اولمه اول اندن ولكن نفعسز اولماز

كه يازه اغزينك صويوايلن سوزمه ايكل ايجاب
كه شرمه وارديغى زمان دوره يازمه اولماز
امان ديه يازه انى دخى هرشرينى اكتاب
كه بصديره اكابرمقا بوكز دوديه اى كتاب
كه اندن فكره اول ملك اولمه مكانينه ذهاب
او قود فتريكه كتبنه نه كم اندك ايسا كتاب
حذا دن بس خطاب كله او قوشتريكه دوجاب
بوكوزن اندكى انجيا سورمك اوده ديه توب
اثار نادكبرى يه جوله اندن يكنى زنا ب

الا اى طالب تحقيق كه زهده ايله استلزام
بويولدر بو للريك اصلى بوكا كيدن فلاح بولور
صاقين بويولدن ايرمه كيدر طوس طوغرى جنته
بويولدر انبيا بولدر اوليا بولى
بويوله كتدى عالملر بويوله كتدى فاضللر

زهدك اصوب سبيل زهدك موصل علام
يوجه دولتلره ايرر ضوكوجى كبيره فى السلام
دخى حقك ديرلر مشاهدك بولور مرام
بويولدر اصفيا بولى كيدر اولوالاكرام
بويوله كتدى كاملر بوفى مدح اندن ذوالاكرام

بويولك حصلى جوقدر كه دنياده واخرتده
ولى فضلى بونوك جوقدر كلامنده ايدوب اشاره
زهد ديونيه دولر كه شبهه لو اولان شيدن
كه ديرلر حق قبول ايتمز قوا عالى بيرلرى

يوجه دولتلرى بولور صوكجى اولمه محترم
دخى حلال اطنايده مبرا ايدم احترام
تجنب ايلمك اندن تبعد رذمن الحرام
كه كشيده بولونه كرو اير لقمه من الحرام

الا اى زاهد كامل زهدده ايلدا استقرار
كه حال ايرتحا لكده نظر اكرام ايده الله
اجل ياقين كلنجكن نظر احسان ايده الله
كه عزرائيل كوندردى كه اولحال لم يزال
ايرو كلمه عزرائيل اوتوره باشنه اوجنه
ديه ربك سلام اندى ايا صالح اى عابد
ديه صالح ايا ملك كه كج كلدك بكا بخوى
كه تزايت بنى رتمه اولام معشوقومه وصل
كه عبد مدبنم بوكون قوشدى حسرتمه تزن
كه بوندن صكره عزرائيل خطاب ايليه روحنه

نظر احسان ايده الله سكا بن ايديم اظهار
بيان ايدم سكا بر بر ويرم الكه بن ادرك
نه لطفيله آلرجانك ايدم بر بر سكا اخبار
سلام ايله قولومه دربنى ايلسون ايشتار
بنجه انواع عزتلرا كا جوق ايده اعتبار
كه كلسون بكا قولومه دير بنى اولمه قولوم ذوالار
كه هردم بولمه بقردم سكا اندم بن انتظار
قوى شام حسرتمه بن قلوبده قالميه اغيار
كه بيك جانم ويرسه فدا اولسون اكا مرادى
كه ياوتيقا التفرك مقتضيتن اولادن اطهار

که ربّك راضیست و سندن که رضی اولاسین

ایا دارِی بلالره صبر ایلین بالك جادن

ایا جاهل اولاسنده قدر یك بلنمدِی

منافق اولاسنده ذلیل حور اولان زاهد

ایا فاسق لذتدن اسیر اولوب زجره اولان

ایا دنیاده از ایله قناعت ایلین قانع

که اغنیا یه یوب اجر اخروِی کوردیرسه ودك

دخی فاخر لباسلرِی که انلره کودوجکن

که ترك اتدك بو دنیاِی کوزندك تکریك امرین

ایا دار حریك کثیرِی که صوملن کجیرن کل

کل امدِی شمدِی جنده عقول ایرمدیکی نعمت

کجه نوك نصفی اولدقده قدرك حق رضا سجود

کل امدِی سنده الله اوقور کلسون حبیبم دیو

اشیده زاهدك دوجی بوخطابلری ملکدن

دوشنده جیقرم دیو اوده سویله مه تندن

ودعلاشه هر غضوِیله دعا ایلر قله انلره

کوره کله دیه اول که رضی اولا حق سندن

حرامه بقدك اصلا حرامدن ایتدك اجتناب

دله کله دیه صکره که یالسان حدا سندن

که غیبتدن فیرارانتدك دخی ایلمدك بهتان

دخی سخریدن قجدك که خلقه کولمدك اصلا

که ذکر اتدك حقی دائم که امری معروف ایلدك

دخی بکر اواصلا اوقودك حق کلامینی

قلاغه اول کله دیه نجه شفقتلر ایلیه

صقندیك کندِی اوزکی که جلفوه کلمدیك هیچ

کناهدن بنی صقلدك اتشه لایق اتمدك

کیده فی الحال کله اولدم دیه الکه یا الهی

قرار تتمدیك بنی ذنهار که عصیانله الجکز

که دهر کوره رلو خیرِی بنی سن ایلدك مسرور

بنجا وحاغه صلدك سن که ذوقه لایق ایلدك

رجوع ایتدِیکا بکون که اولدِی رحم غفار

که کل ربکا رجوع ایت سکا مشتاقدر غفار

که کل قدریك بلور الله آجلدِی سکا دلدار

که قورتل کل بوحور القدن عزیز ایده بنی غفار

که کل قورتاریم بنی اسیر لکدن بوکون ای یار

بکون کل دللو نعمتله مستغرق ایده غفار

کل امدِی شمدِی دنیکك نعیملرینه کیرای یار

بولاده ویردِی دنیاده بیزه اخرتده ویر غفار

بوکون برملك ویردِی بنه ابد سلطان ایده غفار

که الهك رضا سجود بنمیوب ایجین هران

سکا دوزِی قلوبدر حق بنی ایچ اندن مع الابرار

که ترك ایدردك اسجود دوشکلرِی سن ای جان

که سندن سوه دخی اشتراق دوشکلرِی ویرم ای یار

تحرك ایده یرندن سویله دخی اول ای یار

بدنِی جمله سیر ایده کزه هر یرینی ای یار

حقه اضمر لدم بنی اشتدن حفظ ایده جنات

که سندن راضیِی بدم بن کناه ایتمدم ای یار

بنی حفظ ایلدك اوتدن سنیده حفظ ایده ستار

که هر دائم اولا حوشند که اولدك حقی بن زکار

دخی لغو ید ن قجدك کناهدن ایلدك افرار

قرار اتمدك بنی هرکز کناهکیرمدك ای یار

که منکر لرِی نهی اتدك نصحت ایلدك هر یار

زیاده ایلدك نورم جنانه ارکور دستار

که بن راضیدیم سندن دخی راضی اولا جبار

دخی کلدك غیبت که اتدك کندِی افرار

که دوزلو زکر تسامع اتدك استظهار

حرامه هیچ یا بشمدك کناهدن ایلدك افرار

مرور اتدِیکه مدك اوده تزیین ایلدیك ازکار

اتشه لایق اتمدیك صقندك شرعدن هر یار

که راضیا اولا حق سندن ایتدك شرعدن هر یار

کتبه من یار

ودعلاشه

كه في الحال ايا غينه انوك لبس ايده ايدع

كه راضي اولمه حق سندن كيمسن راضي ايدم سندن

بني يلاوه صلدك عذابه لايق اتمدك

يورودك مسجده دايم اجرك قابوني انوك

كه خير خواه ايجلر ايجون كه كتديك سن يولده ايم

زيادت فقرايه دخي كتديك علما يه

كه حسنه حالي صورمق ايجون ايدردك يوله ذهب

زياده ايلدك نورم بني وحفظه صالدك

كه اخرتده كلم تسيزه كيمسه حيات بولماسين ديمز

وداع لاشه هر عضويله اصمراديم سرى

كورم اوجاقده مقامين اشيده تكريد سلام

كه اهل جنت اولنلر كورلر شكل اولور ميت

بو مجدده لرله اولمه صالح كه دوبيم جان اجنى

حقه اول صالحك روحي كلمه عزرائيل اينه

نجه شفقتلر ايليه ترحم زياده اجماع

حرمه بصمديك ذهنها وصفيدك كندي اوزك

كه كتديك حق يولنه هرزن كه حقدن اتمدك اجماع

دخي علمه يورودك سن كه شردن اندك اجماع

دخي ميت نمازينه كيدردك دايما اوضاع

دخي صله وحلم ايجون بوله كتديك ايدوب استعجال

يورودك دايما خيره كه شردن اندك اجماع

سخي اصمراديم حقه ايدرم كسنه بن ايرجاع

بيله سن ايجه سز جنت ايجنده كه كوره سن اجماع

دعا لرايليه عضوم تنا لرايله استوداع

سرورا ايله جيقه اول روح حديه ايليه اوجاع

ميسر ايليه الله بيزه اول احسن الاوضاع

كه ياغدن قبل خبر كيمي الجابني اول منماع

كه في الحال كوره ملكلر اولدن جمله جماع

كه في الحال التفات حقدن خطاب كلمه من التواب

اطاعتده ايديك دايم عبادتده اجوب ابواب

به غايت اوده دوشنه قورمزامده اول ذهاب

اوجوب في الحال وره حقه فاوشه محبوب جناب

جيقاره توبني اوستندن يويه باك ايليه اطياب

كه ذي الاخروج اولوبده خروجندن جانلنه ذهاب

كلود لريلورد كتورنه بك ملك ملك اي ذهاب

كه راحت بولماندن صفا لرايليه اجتناب

اعاده ايليه روحي بدنينه ايده اقامه

دخي سويليني بلده ولي قالمز اولمه توقاب

ملك صورتنه قويه كلمه ميته اول احباب

كه برمحبوب طورد اما كه بلمدي اني احباب

دوسوسه صاغ باغمده سن كه بلديم سني احباب

ديوويرمكا سن بكا كيمسن سوزك ايلكل ايجاب

اودخلرم نمازلرم زكات لازم نماي توقاب

كه كلاخاظر اول اى كيشى كلود منكر نكير سكا
ترحم ايلمز بولار كه حج برمسه يه احباب

حذى قودى بنى بوندن رفيق اولام سكا دئم
اعانت ايليم سكا ديم بلديك اى احباب

كلا منكر نكير اكا كوره قبرى گيكيشدر
بويومش كوذ ايرمى مقدر جاى اولمش اى احباب

ايچى طولو خود اولمش نورايچندن ياتورمش
بله لر تنكرى دوستيدر صالح كيسه ايمش قرب

يوديه بونلر اديله كلر رجوكا عزتيله
كه در تعظيم ايدر لر حق له ادب

سئوال ايليه لر كه ديك كدر سنك
دنى پيغمبريك كدر دينكدن بيزه ويرجواب

كه بلبل كبى شاقيه خبر ويره بولار هب
حذى دينم در دينم محمد در بنم احباب

دنى دينم در دينم اسلام دنى قبلم در كعبه
جواب ويره بولار هب اعانت ايليه رحمت

كتابمز بنم قران كه ملتدن خليل الله
سئوال لر ينه هب جواب ويره اول غايت رحمت

ولى بونكيله قوما يالر كيسه بو ميتى اول
دونالر اردنسندن برد نجى سلكه لر اول خواب

اوتورمز در لر ينه انى كيسه سئوال ايده لر
جواب ويره بعون الله سلامتلك ويره نوبت

كوره لوم وارمدر بغضا دينده كر ايمانده
كه مؤمن بى در حقا دير سئوال ايدر خطاب

كفنه قبر ديديكلرى بودر بلك اخوان
حذى حفظ ايليه بجاه محمد امتين حرمت باب

الا اى مؤمن عامل عملكدن ايدم اخبار
سكا تبشير ايدم الان نلر احسان ايده غفار

عمل قلديك ايسه اكر سنى قودقاره اعمالك
كلمه قرشو كه هب بربر سنى قودقاره من النار

كه محكم ايسه ايمانك بغايت صالحى سنك سن
دخى خوف خشيتك اولمه اولدن نعيم عقبى لذار

اولمه بولدشن سكا اعمال دنى خود اولمه قبر كده
كه برملك صورتنده اولمه سكا خدمت كار

اوفرشته يا نمكده كه كه اول بلمديكى فى ديه
صادقين يا كلمه شويله دى حيا ايلمه ويل اخبار

كه بوندن صكره منكر نكير بلالر اول كيشى
بغايت صالح ايمش بوكنا هدن باك ايمش اطهار

ثنا ومدح ايده بونلر محبت ايده لر اكا
كه دور لود ولود عالر شنالر ايده لر اثار

فخر بولر كه بجكز ملكلره ديه الله
وارك جنتمه واريك دوشكلر كتوره لر اطهار

قولومك التنه دوشك قويمى يوده يا فاخر
ودار الجنته بونلره دوشكلر كتوره لر اطهار

كه باك دوشيه لر دوشكى التنه سرمى كيجى
دخى جنت قولولر بندن ايده لر حور اطهار

صفالر ايليه مؤمن كه اول قبريك اچنده بيل
دخى اجله قبر بندن جنانه فتح اولمه ابواب

كوره وجنتده مقامن اولدائم اكا ناظير
ديه يارب تيز ساعت كتوره قادر غفار

كيده يوم سرايمه ايدر سلطان اولام آنده
قوجوشم حور يلرى آنده صفالرده اولام فى الدار

كلوز بغضر وايتنه كه بزاكلديه بزكسن
ديه يارب اذن ويرقوجايم قولوكى ستار

كه ثانى بكده دكسن كه بنده اولايم راحت
سوادم بنده الهى سنك سودبكلى غفار

ديه يا بر تنك ابسم اول فخه صفرسك آنى سن
سنك تنك ايدر قولوكى ايلر سنك انتشار

بوكز يراغليه ديه بكا يارتي لطفكدن
حدى اسيركيه انى اذن ويره اكا الله
سروره كلدير ايكي يانندن كله قاوشه
كنه برينه كيده يردعا لر ايليه اكا

كرماكا تبين ملكلري ايده كوكه سيران
ديه لر بزنجه لوم قولوكدن اولده افتراق
كه دوستمزدن ابرلدقه كوستريبز برمكان
سوره ذي الجلال الله واريك سزيا كلريم
عبادت ايلك اندن سيز بني ذكر ايلك الله
ثوابن قولوم ويرك باعثلك هب ثواب بن
كله لر اولد فرشتهلر دوره لر قبريك استندم
كلوب بعض روايته كله لر قبري اوستنه
كان اولمش كبي ياوزك دفتريده اعمال
انوك اجر ذي يازك سيز قيامت كونده ذكين

اذن ويرمكا قوجايم كه بلك صقلم اني غفار
كه بلك دكه قولوم سن كه بركره قوج اني اكر
كه بركز صاره بغريمه قول ايجون ايده استغفر
يوجه مرتبلر ويرسون سكا اولد غفار

ودلر حق ديوانه كه حقدن استيدان
بيزه بويردن ادن ويرعبادت ايدلوم حران
عبادت ايده لوم انده كه سن سك قادر ديان
قولومك قبري اوستنه طورك دوخالق الاكوان
اولك تسبحلره مشغول الى يوم القيامه حران
مكا بكزاولد قبريك اوزرنده جميع ازمان
عبادت ايده لر انده ذكر لر ايده لر هران
يازه لر انده كي خير اتلريك ثوابني هران
كه دنيا ده نجه خير اتلر اتدبلر ايدي ايمان
كان اولن كبي حكلسن وازسن اول هران

دوتر لر

دوتر لر تكريمك امرين كلوب لر قبري اوستنه

بوكز اول صالحك دوحين ملكلر كتوره كوكه
مكر اول عرشك التنده فناد للر اصلشه
قويالر انوك ايجنه كه عزرائيل اول دوحي
ويرصحق بولنده دشتور بشل قوتش اولا جلبي
صفايي لذت اولوب لر جنا تلك نعمتيدن هب
كلوب بعض روايته قبن اول صالحك روحي
ديه لر بوكا معصومين صفا كلديك ايا صلح
ديه اول صالحك روحي انا كز انا كز سيزك
كه بندن ايلر وجوق اول كتديلر ايدي دنيادن
بوني اشيدنجك بولنلر جمعي اغلشر لر هب
كه ميل اتدي بولر دنيايي دنيه كوكل ويروب
كه اتمش جانيني بولنلر اتشه كتدي كتدي
ملول ملول دونه بولنلر كيده هر كس مكانته

بازر لر مؤمنك اتدكي اعمالي اولا راي جان

كه عرشه التلر اني كه عرشده ايده استمكان
جميعي نوردن اولوبدر ايدر كوكب كبي لمعان
كه صالح اولنك روحي جمع انده اولوراينان
اوجر لر جنت ايجنده ايده لر جنتي سيران
كزر لر كنه كلوب لر اوقند للره قوجان
كه جك جنته اول روح كه استقبال ايده ضيا
ديو ويرامدي اتا مزانا مزدن بيزه الان
كه كلمدي بورايه بولنر اولدي ايدي اينان
عجب بولنر نه كتدي يه قنده قالديلر اخوان
كه واه بولنر نفس ربه ايوب كتديلر فانيران
عبادت يولنه كتديلر اولديلر بشمان
انوك جون كلدي بولنر جنانه اولدي سيران
كه واه اماه واباه نه خيف اولدي بيزه الان

دوایتده کلوبلدکم ذکر حجه کعبه سنده
قبر لرینه اینلر کسویلر کوده لرینه تم
برای قوبدکن اوجاغه برای شاذاندکن شکر
زیاده ایلیه الله سزینک رحمتکزای تن
دخی سویلمدکن سز حقنک سومدیکی سوزی
اوزیت کومدی سزدن جمیع مؤمنلرای دوستم
دخی اولدکز غائم که نقل اتمدکز کلام
دخی ذکر ایدردکز حقی مساجد لرده دائم سز
خدای رضاسنی اولاندن دخی بیز رضای یزدن
قبردن کیدر لرینلر واکرام اولرینه حب
یتیم اولمش ولدلری ضعیف اولمش ولدلری
عبادتده کورردکسه اطاعتده کورردکسه
اویانمش یوم غفلتدن بحمد الله اولوب عابد
فتن عصیاندن طغیاندن بولدی کوردکلرینلر
ملول اولوب یرینه کرسیان حالله دیرلکن
ایا غافل کوزکی آچ که برکون الایدرسیدن
حذاردن وبره صاحلرینک روحنه حرز زمان
که ای کوده لرینمز که دخت ایلیه سیزه رحمان
سزیده شاذ ایده الله بولسیز روحنه رضوان
حقنک سومدیکی یولده که سیز اولمدکن سیران
نجه در لو عباد تلر حذایه اتدکن هر آن
کیسه دن خوشنودیدی خلق سوردکلرینی کزی حران
دخی بر کسب سوکمه دیکز اتمدیکز عصیان
که خلقدن عزلت اتدکز کیمج اولمادکن طغیان
بیزی جنتلک اتدیکز سزیده کنوره رحمان
کوده لرجمله خاتونلری اره ورمش در ایوان
قوسه مسکین اولمشلر قبوللرده در طعام
سوهیز شاذ اولوب یولرینه چوغ ایده قومکان
کیدکرایدرلر اولومی قوسه اولدیلر شکران
که قهقهه ایده یورردیولادی کوردسه فی الحیان
ایا غافل کوزکی آچ که برکون الایدرسیدن

ایا قومی قبیله موزانا موزانا مسز بخون
که برکون غافل کوز کز کلوب اولوم سیزه ناکاه
که قنده وعضا اولنوب سه انی دکله برلر جمله
بوزدکلر بولرو اعظ که راحت اولالر اندن
که بوندن عبرت المز سز ایدرسز دنیاده سیران
کجر ملک فرضتی بوکون اولوب سز جلیه شمان
دخی قران اوقونان یولری ایده بولر سیران
دعا کزندن استمداد ایدرلر اولره شکران
ورره حب مکانینه قرار ایدوب اولالر ریحان

الا ای غافل صالح صلاحنده اولوب ایدم
عبادتده زیاده ایلیه اطاعتده اولوب ایدم
خبرده وارد اولدیکم کیمیت کیره اول قبره
کله ایکی ملک یری کیرنا ورد شلری الام
بوزی اسود کوزی از رقه کوران بلک قورقه ایلر
کلرنا پسند اوجنه عذابه ایده لر اقدام
که قلدیغی نمازاتوک الروکله سویلیه
که برکونه زلیکید صورتنه کیره ایده اقدام
که استقبال ایده عذاب ملکلرینک اوکینه
دیه کروطورک کلمک عذاب اندن مزم اعلام
که زیرا اندی اطاعت حذانک امرینه هرکز
قلدی کروبش وقت ایدردی اخرت اقدم
توجه ایدوب الله حیا ایدردی اول حقدن
جردی اول محارمدن حلال ایلدی اقدم
بوقبرک عذابندن قورقاردی اولبودنیاده
کورتولمیوردمیدیو فلسردی استدم
ایاق بولاردیکم که بولیو قدر سیزه اعلام
ایاق بولاردیکم که بولیو قدر سیزه اعلام

كه زيرا بيز جومكاندن ابدردك دائما خوفي
بوكز صداع يانسه بونلر عذاب آتمك ايجون كلمه
ديه لر سيزه يول بوقدر بوملفده ويرلك كيدك
قبردن قورقه دغندن اول ايدردي فقيرلر اجنه
بوكز صول يانسه بونلر عذاب آتمك ايجون كلمه
ديه لر بوملفده سزلره يول ويرمزلر اصلا
بوكز اويانه اول ميتي اويانرلر ويقودن قالقم
جواب ويره كه انلره محمد رسول الله
اوميته ديه لركم كه تحقيق مومن مسلمين

الاي طالب جنت اكر استرسه كز رحمت
كه زيرا اودود اولشدر كه ذهراوي اترياضيده
ندر بوردي رسول الله قجن ميت اولدكده
آنوك مصالحي ايجون بريكك باشنه عمر كز
كه هر قجن كه بر ميت كه برده واقع اولسيده

آنوك جون بير مسجده جواصعه ايدوب انزام
كه ويرديكي قصد قلرا وكنه ايده كر اقدام
كه زيرا صاغ الي ايله قصد قلرا يدوب انعام
آنوك جون اولوز مانع عذاب آتدير مزم الدم
كه طوتدوغي اوج بونلر يك اوكنه ايده اقدام
قبردن قورقه دغندن اول آجغدي قصد ايده
خطاب ايده لر اكا كم محمد جون نه دك كلدم
امام مدرسيم زيرا قواعاله هر ايام
كه رحمت ايله يات كيشي عروس قوم كبي ايام

صلوة ميت سعي ايت كه قنده اولسه اول ايقاع
بوردي حضرت علي بوكه قولاغك ايت استماع
اكر عودت اكرا دكك كه سعي ايدك اولك جماع
كه زيرا امر ايلدي الله كه جبرئيله ايت اجماع
كه جبرئيل اينه يره جاغيره قوللريمه اجماع

اينه يره

اينه يره بوكز جبرئيل جاغيره هر صوقلدره
كه هر يم خاطر اولوزسه انوك عصيا نبي الله
كه اول كيشي اوني ايكي كز كيچه آتمش قدر ثواب
دخي هر تكبيره ويره كه اوني بيك قدر اول شهيد
نه دكلو اقيل ودينه قانينده اولكيشينك بيل
كه هر فه كه او قومشدر اول غازده اوميتك
بنجه اسرافيل نبي ايدينه ويردي بكك ثواب قدر
دخي استغفر ايدر لر انوك جون هب ملائكلر
قجن اوينه دوندكده كه ملك جاغيره بيل
قبول الله تعالى الله قواعاله كه سعوك
زيرا حقا بادي تعالى الله يرلغمز جمله عصيانن
بيوردي ابن عباس بيل رسول خبري جهاندن
قبرده ميت اولكن تحفه نذر اكله
محمد ابن صغاري مرسي روايت ايلدي دكله
بلا يتم اشيم دائم كفن صيو يمق ايدي اكله

ديه حق رحمت ايلسون بومسلمه ايده اسراع
كه مغفرة ايه جمله كناهي ايدر ادفاع
دخي اوني ايكي كز عمرم ثوابين ويره دفاع
ثوابي تعالى الله يازه دفترينه جماع
كه هر قبل باشنه بر قول ازاد آتمش اولوز افقاع
يازه دفترينه آنوك كه اولقدر اول جماع
اكر يره اكر كوكده اولان ملائك ايدر ايراع
جانغيره عرشك آتيدن كه يا تكري قولي قناع
دخي جهد ايلد سعي ايله بوعملر اوله قناع
اكر كز نوا ايكاره كناهن دفع ايدر دفاع
ضربوردي رسول الله قولاغه ويربو سوزه سماع
كه برملك كله ديه كه مجده سكا اي قناع
كه مكه يه كيدركن بن كورديم بركشي ايجماع
ديديم اكا نجون شمدي بكا آتدك اولك اي

دیدی بن بر قبر احدوم انولك کافتن صویم
دیدی کفا نمی صویما اولاسك اهل جنتده
دیدیم اکاذ کفتلد بن کر اهل جنتم دیدی
ندن بلدك سن ای میت کر اهل جنت اولدوغم
کسن قلدك نماز یمی کر بن شفیع سکا اولدوم
نه دکلو دایسه مؤمن جنازه کده شفیع اولغل
بوکوزی سوزی بن ایشیدیجك مجالم کتدی قوه تم
کر توبه ایلدم حقه جمیع اتدیکم عیضیا ندن
که عهد اتدم حقایله زیارت اتمکه بینن
عجب بوقصدن حصه سن الدیکی ایا عابد
اکر میت شفی ایسه شفاعت اتمش اولورسك
جهنم دن حقر مش کبی اولورسك دعاکیله
حقا مغفرت ایلدیر جماعتك دعاسیله
اکر اولمیت اولورسه حقك سوکلی تولوندن
که در یاردب اول اولنسون که احسانك کاسنك

یا بشیجغ کفا پنه بکا سوبلدی با الافراغ
بوسوزی ایشیدیجك قبرده ایلدم اوجاغ
که بن ذیرانا دیغ انکفان کیشیم بن بلا نزاع
بوکز میت ندیر دکله بوسوزده بوقدر نزاع
ذیر دیدی بکا الله که اول مؤمنلره شفاع
باغشلادم سکا کل اولاسك بونلره شفاع
کسلدی طاقتم دخی حدایه ایلدم ایر جاع
که ترك اتدیم بو دنیا یی عبادته اولدم منتفع
انولك جود کیدرم شمدی کیجه انمکه بالاجماع
همان سعی بلوغ ایله که برمیت اول ایفاع
سنك دعاك سبیله یارلغرانی بالاجماع
کنه ثوابلره غرق اولمش اولورسك بلا نزاع
انولك غفرانه سبب اولورکر اهل اجتماع
حقای سوبلرا ول میته بوکه ایت قولاغك اچ
بنم نمازمی قلنلرك قوی جنته اجماع

دیر بیان

الاصاحب الحمی که اول سن خالکه صبار
ای حدیثنده وارد اولمشدر رسول الله بیورمشدر
که بنه طوتن ادملرکر وکر مز جهنمه
روایت شویله کلمشدر که مالك اوغلو انسك
که بر کشی اختاسنه که حتی فیعنی ستمادر
دخی شکر ایلیه اکا دخی خیر ایلیه اکا
نظر ایدلدی عبدیه بنم بلامه صبر اندی
که تحقیق بن اوقولومك ویرم الینه بر یاورت
یازدم بن ابتدا سنده که بسم الله یی اول
فلان اوغلی فلانك کتابیدر بیلك ای قولریم
عذابا تم بوکتابك ایله صاحبنه بیلك
خبر ده وارد اولمشدر رسول الله بیورمشدر
که هر حرفنه ایکر اون ملائکه سماده دیل
که حتی کتمیه انلر نمازدن قلمایجه عزر

نلر احسان ایدرم دکله سکا اول قادر غفار
بلك بر حجة المؤمن غضب الذی که من النار
که تحقیق ایله بوسوزی بیان اندی اولولاحبار
رسول الله بیورمشدر قولاق ویرکلر ایکظفار
که اوچ کون دوشه آنی اول اکا اول ایلیه انظار
ندر دکله حقا لی الله اولك ملکلریم غفار
دخی شکر ایلیه کی بندن ورانه صبار
جهنمدن ازاد اندوم دیو یازدم اکا دفتار
دخی دخن بله دیجم آدیمی نقش ایدم دفتار
عزیز حکیم اولان لردن یازدی بسوکه بوخبار
که ویردم اکا حجة من دخی ویردم یارت من نار
برینك نزع حالنده اوقنه یاسین ای الحبار
اوکنه صف صف اولولر ایده لر اکا استغفار
دخی دفن اتمیجه کز کوکه کتمیلر هر یار

یاسین حروفی جمله بیست اولوبدر اوچ ایکی یوز
اولوبدر جمله املاک عدده اوتوز ایکی بیت
کی حقیقتده دنیادن الامکان بنجه کوره جیقمه
خبرده وارد اولمشدر رسول الله بیورمشدر
که اندن کیدن اتلرهب که در طوبی طوغری جنته
یوتنده انوک اوزینه دوشت کیدر جنات عدن

کلای اولادی اولوبدر بکایدوب اولاد حزقیل
حقیقتده امری بوددر صبرلی اکا ایلمه سن
کلوبدر خبر بر سوزدر رسول الله بیورمشدر
یقاسین ایلمه اول جاک که یعنی برشیقاسین
اکر واویلا دیوب اول که فریاد ایلمه اول اون
اکر جزما لمه بوزدن حزم ایده دین برین حق
اکر اغلایه جق دوشمده اغلمه که میته
دنی میت ایله جمله بولاریک جمله سیزاوده

دنی اولوبدر اون طقوز حرفدن عدد ایدر اختیار
دنی یوز طقسان اولوبدر حساب ایتبر دنی آی یار
مقامین کوره جنته بوکز روح ایلیه اسیار
که برکس جنته اولدقده آنی اکسیلمه یاز ریار
قلاون آنی اکا تابع اولور اول دنی آنی آزار
وار جنته جمع اولا عذاب کوردیمه من النار

فراغ اتمه فغان اتمه صاغولرایلمه اخوان
که عمری بوقدر ایمش دیو فکر ایلمه سن اخوان
برادم برمصیبته بتشه ایلمه فغان
انوک دیمشدر الله باره باره ایده حفظان
که مقبول اولمیه انوک دعاسی فی الجمیع الاون
حفظ ایده میه یاردین جنانده جیقه هرزان
دوتا فی هم اغلایا فی هم دنی ایده فی افغان
انا یاردین تعالی الله معذب اولانی ایتزان

روایت

روایت شویله کلمشدر بیورمشدی حضرت داود
که بر مقدار دی امر غاندی کوزن اجدی که بو کلمه
بیوددی حضرت داود که کوردم جنت ایچنده
انا ولکز بری برسنه که جنته جولرا لما
کیوللره قریشما مشرکه کولمز اول قساوتده
که جنت شاولق اوی سرودی فرحی دیدیلر
بواوشقلردیدیلر کم بونوک اوزینه اغلدوردی
روایتده فاطمه کیبنت احمد مختار دن
که خبر انسانه در کورمدیدی واز
که اولدیکنده براوغلوم که هرایامده اغلم
دوشمده کوردم اوغلومی بوزی تودطلوع قابرجی
دیدم اوغلوم ندر یوزکه کی جرکن مرضلر ندر
سنک اغلادغک بنم یوزمی شویله ایلدی
اویاندم توبه ایلدم که ترک اتدم اغلامغی بن
تمنی ایلدم حقدن که بردنی کورم اوغلوم

که اصحاب اولاسنده اوتورولکن مکر براز
که اصحاب اولاسیدیلر یارسول الله نه کولرسن که بوزمه
برز ضیاد بر یکشلر اتیشرلر که فی الجنان
وبی بوظریک ایچنده که براوغلان جوق قساوتده
دیدم نجون بواوغلان جوق قساوتده دوزخدن
دکلدر غصه هم اوی بوکه کیران اولور شکران
انوک نجون بودنی کولمز قساوتده اولور اخزان
حذر اضی اولا اندن که اولدر سید الانام
که اوون یاشنه کرمشدی که یوزی یک انوک نورانی
مکر بر کیجه ایچنده دوشمده ایلدم مسیران
جبان اولمش یوزی کلی بلور سیز در قمو یوزان
دیدی اوغلوم بنمی اناسن اندک بنی انتجزان
که کل اغلامغی ترک ایت اولا لوم بزدی شکران
که بن اغلامدم غیری که ترک اتدم قمو احزان
صورم حالینی بردنی عجز ایدر ویا شکران

دوزخدن

كه كودم اني برديغي يوزدي في انفوز
بكا سوبن سوبن دعا ايليوب دركه
سنى حفظ ايليسون الله عذابي قبرده قيامتده
كه ترك ايتدك بكا بي سيز يشكرمكده تلدم عذابدن
ذيرا محتاج دركه جله دعاكيزه قبر اهلي
اويانديم ايكودن بركز قسم اندم حذايدن
قلردم هم ايكي ركعت نمازي هر كجلرده
باعاغشلردم ديغي اوغلومه نجه دولو توابلر

الا اي صابر شاكر ايدم بوكون سنى مسرور
ندر اول ستد البشر كه اولسه ولدي عبدك
خطاب ايدر ملكلره كه سيز قضا اندكز مدي
نعم يارب ديه لر بلي الدق ايدي روحن
قولومك كوكلومه شين كه سزا خذا اندكز مدي
بلي الدقده يارب ديه قولوك اولدي اكا محزون

كه جله يارلر كتمش ديغي هج قالمش جيبان
بكا دركه كه يا انام عذابدن حفظ ايده رحمان
نكير ديغي قورقوردك عذاب قبري كلمه ان
دعا ايله ديغي بكا تصدق قرايدوب احسان
ديغي صدقه محتاج اولوبدر ايده لر احسان
كه هركودن بر فقيره بن تصدق ايليم احسان
توابن هيب ايدردم قومه مؤمنلره هر ان
قلردم هم كجلرده ايكي ركعت غاز اخشام
جوابدي دا نما ايشيم كه بنجه دنياده ازمان

صبردره اولانسين دايم كه صكره اولانسين مشكور
ندر الله اكا اثبت بودر اول شاكر مشكور
قولومك والدروحن كه الدي يكيزمدي مغفور
سنك امريك ايله يارب جانن الدق ايدي مغفور

كه ذاهي اولدي قولومه كه شمر فوادنه اول
ملكلر بن جواب ويره كه استرجاع ايدوب قولك
بيوره بن ملكلره وارديك جنتده قولومه
ديغي بيوردي بيغمبر بوحديثه قولاق ويرسن
كه كسه بر يلك بر ولدي دنيادن اخرته
يازه دفترينه الله اوحد طاغي قدر ثواب
ايكي بچه كسه دنيادن كنه صبر ايتسه بونلره
قيامت ظلمتيندن يل اوكنده سعي ايدر اول نور
كه اوچ ولدي نقل اندي من الدنيا الى الاخره
ديغي بيوردي اولسه ر دوحديثك تمامنده
اول اولد ابتدا حقك ديزارينه نظر ايده
روايت شويله كلمشدر حيوة قلوبا يجنده
ضيافت ايدردي هر سنده جمله حجاج
بونك براوغلي وارايدي يوزدي اني كي شوقردي
وصيت اندي حجاج كيسز كعبيه وارد قده

كه صبر ايلدي مي اكا والا اولدي مي محزون
ديغي حمد ثنا اتدي سكا اي فادر معبود
برا ويا بوك انوك ايچون كه دار الخلده اولسكور
بيمار وقتلرمدن بريك اولسه ايدي مولود
اكا صبر ايلسه مؤمن اكا اولسه محزون
كل امدي صبر ايت اللهدن كلان مصيبته محزون
حذ برخوردويره اكا قيامتده اولسه مسرور
كه اوچ بيك يل اولدن صراطدكه تزايله اول معبود
جفتمك قبولادي قبانه اولميه مفتوح
كه اعمى اولسه مؤمن كه اولسه كوزلري مفقود
كه جنتده اولونعمت بودر بيلك اولسه مشكور
هكيربغدده برجل وارايدي بك غني معمور
كه اوچ كون تشريف ايدردي كه انلره محظوظم
كه اوچ بيك يل اولدن صراطدكه تزايله اول معبود
جفتمك قبولادي قبانه اولميه مفتوح
كه اعمى اولسه مؤمن كه اولسه كوزلري مفقود
كه جنتده اولونعمت بودر بيلك اولسه مشكور
هكيربغدده برجل وارايدي بك غني معمور
كه اوچ كون تشريف ايدردي كه انلره محظوظم
كه اوچ بيك يل اولدن صراطدكه تزايله اول معبود
جفتمك قبولادي قبانه اولميه مفتوح
كه اعمى اولسه مؤمن كه اولسه كوزلري مفقود
كه جنتده اولونعمت بودر بيلك اولسه مشكور
هكيربغدده برجل وارايدي بك غني معمور
كه اوچ كون تشريف ايدردي كه انلره محظوظم

بولر بس وارد ی کعبیده کی حجاج اندن رجوع اندب
کی بر دویه کلدیلر تذکر اتدیلر اندن
کی کعبده قبول ایدن کی بونداده ایده ایجاب
بولاریك بس دعاسینی قبول اتدی تعالی الله
کی حجاج کلدی بغداده کی بلد یلر ولد کتمش
نجون بویله دعا قلدیك ولدیکدن اکی کشی
دیدی بونلردن اول حاجی کی اشیدیلر بوسوزیکم
اتوك جون استرم موتن حکر کوشمك اچ حجاج
کی کودم یوم حشر اولمش کی بر رجل کودم بن
کی کودم یوم حشر المش کی بر رجلی کودم بن
نوبد بکا کلیجکز کی بندن فجدی ویرمدی
مدن محروم مم اکی کشی یوصدن بن ویرسن
کی کوتك اوغلك اولمدی نصیبك یوق بوصوزیلی
الا ای صالحه حاتون کی بابت سن بندن استماع

وصیتی اونتدیلر دعایی اتدیلر متروك
اچیندن بر کشی دیدی کی سائر لرینه معلوم
کی بونده ایدلر دعا حدده ایده بس مقبول
کی اول ساعت ولد اولدی کی اولدی طبرغه مدفون
کی وارد یلر بابا سینه کی تعزیایه اولمزور
حکر کوشکی دنیاده کی استیك اولد کینی مفتون
اوسوزدن حسته آیوب بس مصیبته اولوك مغبون
مکر بر کون اویوردم بن کی کوردم بر دوشی اول
کی جنت صولرندن اول صولر ایده یوردمشور
کی جنت صولرندن اول صولر ایده یوردمشور
دیدیم بکا بجون ویرمك دیدی بوقدر سنك محزون
دیدی بوصوشولر بجون ولداولدی ایده مدفون
بوسوزدن آندن اشیدم انو کجون استرم مرزور
سیری مسرور ایدم بوکون انودست دنیاده فنا

کی صالحه

وصیتی اولان عورتلری مدح ایدر اولمنع
کی یعنی محصنات اولد کدنده هم عبادتده
دخی حفظ ایلیه فرجین دنادن دخی حرامدن
ویرام جنتده انلره یوجه مرتبلر اکا
ابوهریره بیور جهاد فخری محمدن
بشانك بك خیرلی سبی یوزینه بقدغك زمان
دخی امر ایلسك بر شی اطاعت ایلیه اکا
دخی نفسیله حفظ ایده اریدن غائب اولدقده
کی بولدیلر تفکر اولره خطاب اتدیکه یا اولر
بولاریك جمله امورین سیزه امر ایلدی الله

کی امدی بی خدا اتدیك اهلکزه سزلرای نسا
کی زیرا مفخری عالم بیور مشدر حد پشنده
کی قنعی ورده در اوریه جنتدن اتدیکوندن
اول عورت کی کودمشون آتش

دیدی فالصالحات الله دخی فاشتات جماع
دخی مطیع اولد حقده دخی ازواجنه اطاع
عبادتده اولد دائما مشقته اولد قناع
کی ارکك لردن اکرو مقاملرده قلم مرتباع
دیبیوردی رسول الله قولاق ویرابلد استماع
کولد یوزینه اهلیك کچ خوزلو اولا قناع
ایری بزیره کتدکده ما لین حفظ ایده قناع
خیر لوسی بولادور کی اول خیر لوسی جماع
مسلط ایلدی کی سزلری اتدی علی الاجماع
دخی تأدیبله امر ایلدی اولره اولا منع

اکر استرسکز جنت اویك اولیا غین نسا
کی بر امرینه صالحه عورت کی بیك اردن ایودر الا
حدی حیا جهنمك یدی قاپوسینی الا
کیده طوسطفری جنتنه

اولاد سکیز قبولدین اجه جنانك ای علی انبارا

که کفاره اولاد حیض کبی جمله گناهیدن

دیسه الحمد لله اولکی حیضنی کوردیکی زمان

انك اینه بر عبادة ویره اول ذوالجلال الله

مرتاض اوستنده کیده اول کاتی برقاچ خاطف کیبی

کبی هر کونده ویره حق که قرق شهد توانینی

روایت ده کلوبدر که عمر ابن شعبی دیر

که بوك بی اولسه بر عورت ارینك اجتماعیله

بوز الی شهدینك علمنی یاذوهم انوکون

حسن بصری نه بیوردی بولاذ اول عرته لردکم

خبرده وارد اولدیکم رسول الله زمانده

بوکر خاتونینه دیدی کلا تخرجه من بیته

که عورتك بابا سی حستلنه یدی اسماعیل

رسول الله جواب ویردی اطاعت اتسون اوینه

که وارمه بابا سینه که حتی اولدی بابا سی

رسول الله وحی اتدی خدا اول ذوالجلال الله

کلبدر بر روایتکم کروا ابن عباسکم

اوندن حقه بر عورت ارینك اذنی اولمکن

که اوینه کلنجه که لعنت ایده هر مخلوق

که راضی اولسه عورتك خروجینه که بر رجل

که دیوثدر دیدی احمد بودر بك وفعل تذنبا

جولردن کل تجنب ایت ایده اودسنی تحریقا

جوکا راضی اولا اری یقه حق آنی تحریقا

اکا کره اولادکم اولدلر دولو تغریبا

که ایلیه بابا شی نه بابا زنا اوده تربیا

که دیوثس شوکا دیرلر که که داخل کودر تربیا

بومثلی رجل کر من جنانه اول تصدیقا

دیدی دیدی رسول الله قولاق ایت اکا شیئا

رسول الله کور عجبك دموانده کرمن لیلا

انك جوزن اعلم بابا که بندن جقده تربیا

مکالمه ایده رك بر یوغنده بر ده تقصیرت

که هر قبودن کیرمك استرسك ای نسا

نه زحمت کوره سین اندن یو برکناهکی فنا

دخی استغفر الله دسه احشا مدك اول نا

که مفتق سك جهنمدن عذاب کوره سین نا

عذابه رفع ایده اندن مشقت کوره سین نا

دخی قرة شهیدك در جسنی اکا ایده مولا

رسول الله بیورمشدر قولاق یوسوده نا

که هر کونده باذم حق انك دفتر ینه مولا

کردولت قوتنده باشکه که شکرن ایده کوره سین نا

مطیعه اولا زوجینه دخی مولا سنه الا

برادم سفره کتمك مراد ایلدیه ترجیلا

که بن کینه کلنجیدك اومدن اولا مخرجا

دکه کوندر دی خدمه برادم ایده تسهیلا

اوندن حقما سون خاتون اکر ایسترسه تفریقا

که حسرت قلبه اخرته که اندی زوج ترجیحا

که تحقیق یا حبیبم دین بن ادم انی ترجیحا

دیدی دیدی رسول الله ایدك بوسوزه تاخیدا

که یرکوك جمله اشیالر ایدر لر اکا تلعینا

ملائك لر جمیع اشیا ایده لر اکا تلعینا

اودیوثدر دیدی احمد بودر بك وفعل تذنبا

جولردن کل تجنب ایت ایده اودسنی تحریقا

جوکا راضی اولا اری یقه حق آنی تحریقا

اکا کره اولادکم اولدلر دولو تغریبا

که ایلیه بابا شی نه بابا زنا اوده تربیا

که دیوثس شوکا دیرلر که که داخل کودر تربیا

بومثلی رجل کر من جنانه اول تصدیقا

دیدی دیدی رسول الله قولاق ایت اکا شیئا

رسول الله کور عجبك دموانده کرمن لیلا

انك جوزن اعلم بابا که بندن جقده تربیا

مکالمه ایده رك بر یوغنده بر ده تقصیرت

که پرسوزد جفد بی اعزم دن او سوزدن رجوع اندم

انکجون اغلرم بایا او کوت ویرمکا تحمیلا

اوسوزدن بشمان اولدم بن دیدیکمه یا علی انجمن

که لطف ایله کرم ایله بوسوزدن اولدم تحیلا

عجب راضی اولورمیکه دیو سولن طواف اندم

که پشمش ایکی کزدوندم علینک هر یانن دور

کوجیله راضی قلدم بن انوک حاطری خوشنی اولدی

که ضحک اندی یوزیمه که اندی بکا تحلیلا

که خوف اندم حذیفه بن عجب غضب ایدر می اول

انوک جون اغلرم بایا احد بکا ایدر غضبا

رسول الله اکا دیدی اشت بندن ایا قزیم

بحق حق نبی کوندردی ایدرم اکا تقسیما

که تحقیق سن اکرا ولسنک که علی راضی اولمادی

که قلمادم تمام یکه قزیم دیمن ایدیم کلام

کنه دیدی اکا احد که سن بلمه مسین قزیم

اریک رضا لغی حقنک رضا سیدر حقیقتا

غضب الزوج غضب الله دیو بوسوزده فهم ایله

که یعنی حق غضب لانور که زوج اولور ایسه غضبا

که تحقیق بلا ایا قزیم عبادت انشه بر عورت

که مزمک عباد اتخذنی کبی جهدانه تکثیرا

که زوجه راضی اولسه اول عورتدن ای قزیم

انوک الله عبادانی که اتمز اصلا تقبیلا

اکاه اول سن ایا قزیم ایو عمل بنا لریک

که زوجینه اطاعتدر ایده ایلک دخی غزلا

دخی بیل سن ایا قزیم غزلا عندنده بر ساعت

اوتور وب ایلک اکومک خیر لودر اکا الا

خیر لیدر که بر یللق عبادتدن انوک جون

دخی سویمینه شهید ثوابلری یازلو خیرا

دخی بل سن ای قزیم حق بوزه ایلکی

اکیسی آنی بزانه که زوجینه ایده نوبا

دخی کو ملک ایده او شکر ینک اوقالارینه

اولو وجنت اکا واجب دخی الله ایدر اعطا

که هر بر قاریش اتوابه که بر شهر ویره الله

نه نعمتدر حذیفه بل که لطفیدن ایده اعطا

روایت ابن مسعودن حذیفه رضی اولمادن

دیدیکده یا رسول الله ایدیلک بوسوزه تسلیما

که بر مرتبه اوپنک ثوبن غسل ایلسه که اکله

یا ذر الله انوک دفترینه بیلک حسنه حسنا

دخی مغفرة ایلیه حذیفه جنتده انوک یحون

دخی استغفار ایده لرنه دکلو وار ایسه شیا

دخی بیلدن در جه رفعت ایلیه جنتده انوک یحون

کلامیدن ایلمه اریک قو فعلینه تعجبیرا

صاقین زنها دایا نسا شول عورتلردن اولماکم

که معراج کجسی کوردم کیدرکن اول یوزیجه بدرجی

روایت کلدی حذیفه دن ندبیوردی اشت آنی

رسول الله کیردی بین مع الفاطمة الزهری

رسول الله بیر نولدق فنی اغلر ایدوب آهی

دیدم بن یا رسول الله نجون اغلک یوزی حمرا

بیوردی اول جهاد فخری انوک جون اغلرم علی

که معراجه کیدوکن بن که کوردم بر بولک نسا

عذبا ولو یوردی جهنمده که هر بری نه بردولو

کمن صاچیدن اصمشلر زبانیلر دوکرلر هامی

کمن دیلیدن اصمشلر دوکرلر یاشنه قطران

کمی اطلمش ممه سیدن دوکرلر زقومی هامی

کمی کوردم اصمشلر یا غو بغلو الینه

الی یاشنه بغلودی عذابلری قوی عظمی

مسلط ایلمشلر جمله ایلانیله عقربلره

که هر بریسی صوقدقجه جاغرر فرق سسی هایل

كه كودم بر بلوك مرة جلوب جلوب اتنى بر
كه كودم بر بلوك مرة اتنى مقراصيله كسمر
كه بيك دوتو عذاب ايدر لر انلره
كه بر بلوك دخى كودم كه صودقلرى كوبك دوكر
كه ضرب ايدر زبانيلر بولاريك باشنه هاى هاى
كه تكريم ايله فاطمه ايا اوزره بس طورمزدى
بولاريك عملى ندر نه اشلردى بودنيا ده
كه شرح ايلديكى اول سوزلرى كه هر بريسنك احوالين
قولاق طوتوب سن بكا تعريم ديم بولاريك احوالين
صاجين كزلدى اوكم كه جله اول محاديمدن
ديلمدن اصلا بى بلوك ايدردى اوبنه آزيق
بو اشاده رسول الله كه نقل ايدى كه بر حديث
كه بر عورت اوزيت ايلسه دنيا ده زوجينه
اوزاده اديلر انوك كه يتمش اوشون الله
همه بيندن اصيلنلر شو عورتلر در بولنلر

كه التيدن اتش طوتمش بانر تنى انوك هاى هاى
كه بر بلوك دخى كودم باشنى خنزير باشنه مثلا
بولاريك حالى مشكلدر كه حفظ ايده بارى حق
انا شللر اغزينه كيدر دوبورمدن جقى اغزى
بو مثللر اوزره معذب اولوب بولار هى هاى
خبر ويرمكا اى بابم بولر قنقى فنا فعلى
بو عذابه قدر لايق اولوبدر هر برى حاشاى
خبر ويردى بولاريك هب قواعماليى بدرى
كه اول صاجمدن اصيلانى صمجى ايلمديكى اخفا
انوك جوف اصدلرانى كه بولاريك اتديكى سوى
انوك جوف اغزينه قصرانى دوكرلر بولنلرى هاى هاى
انده نقل ايدم سكا اشيد نلر ايده ايبا
قيامتده نه اشليه اوعورتلر بولاواى واى
بوكز بغليه دليى كه بوينه ايده واى واى
كه ايلديك اولادين كه امزيرد ايدى حبلى

اوينك اذن

همه بيننى ويردى اول انوك جون بولاريك حبلى
جنابتدن حيضدن دخى غسل ايتمز ايدى حبلى
اشيه غيبت ايدر دائم انوكجون براتن هى هاى
بولر شولنلر در لوكم دوزوغولردى فى الدنيا
كه سرمه ايلر رصدقله دوزوغولر ايدى هى هاى
بونيتله صوقلره بورو شيلر ايدى هى هاى
حلادن قورقه اول خاتون اوله اول صاحب حيا
كه غاتام ايدى اول خاتون دخى كذاب ايدى فحش
اوينه بغض ايدر نلردى اهانتله درد هى هاى
كه دنيادن اوتورى اخر تكى بقمه اى حبلى
بولاريك دوى خبردار اول بولاره اويه در بنا
انوك براوغلى وار ايدى كه بر كون اولدى اول مرض
انوك قوكنى لرى كلدى حالين صورمق ايجون بنا
كه اوغلك موتى بقلشدى باشى اوجه كلاى حبلى
عبادتدن ايرمك سيوندم اوغلانى بن شادى

كه بن الله استرم كركز بكا اوغلان قن
كه بن جهنمه كتسم بنى قودنا رامى اوغلوم
كه منفك اولدى اصلا عبادتده اولوب ثابت
كه تسليم اتدى روحينى نماز قلركن انا سى
نه مصيبة اوغرادك ايا اخرت خاتونى نسن
ديدى اى قوكشى لر بيلك مصيبت بودكل بكا
كه كلدى اوغلى اوسته كنوردى اوستونى لحدى
كه شبه مى ايدر سك بو مصيبتله بنى
كه لطف كدن كرمكدن كه كندر اوغلومك روحين
كه فى الحال ذوالجلال الله انوك روحينه امر اتدى
كه كلدى كيردى روح تنه كه فى الحال قاقدى يرندن
طعام كتوردى انا سى كه فى الحال اوكنه قودى
اوعمرده اولادن مخلوق تعجب اتدى لر بوكا
سوزين ردا تمدى انوك دعاسين ايلدى قبول
كه دوميد كمى بو اخبارى ايا آخر زمان خلقى

كه اضمر لدم اوغلومى خديه اولدر دحتاى
كه فايده يوقدر اوغلومدن قيامتده بكا دى
كلوب اوغلونه بقمدى عبادتده اولوب ثابت
ديدى لر انا سينه كه اوغلوك اتدى استفا
كه كندى اول جكر كوشك خايفا اولدى سكا دى
محبت اولدر دنيلك سوره جهنمه مولا
ديدى يا ايتدى مولا كه خلق اتدك قواشيا
كنوبو اوغلمك روحنه امر ايت ايلسون عودا
كه يقسون جكرمى اولاين كينه مسرورا
كه دون كيروتنكه كير كه سيران ايت كينه مسرور
اوتوردى سويلدى اوغلان اجقدم انا ويرمز
كه قاقدى كزه كندى اول نجه يللر اولوب عيشا
ديد لر نه غريز قولدر حقك عندنده مقبولا
كينه ويردى انوك اوغلن انى جون قلدى مسرور
وراميدى بويله اولكور كه حتى بولاسك فورا

حداى اعتصام اتدم بوعصيانك مرتهلرندن
خصوصا فى زمانينا فتى بك ازديلر بونلر
دجالدن قاچمز اولديلر قرشدى اركك دشى
كه بيك يوز تسع عشرين سنده بك اولديلر
بولر حفلا بزا اولديلر زنا اولنسه كندويه
كلوب بعضى روايتده رسول الله بيور مشدر
كه جنت اهلينوك جوعى فقر اولديغى حقك
بنجون يا نر بولر اوتده بنجون كره اوده بونلر
دخى بيغمبرك سنى ترك اتدلر بونلر
كه حما يوحرام اتدى انى دوتمديلر بونلر
ديدى اول مفخرى موجود حرام در جنت كرمك
كه دوشمت ويردى اولره دن ايله رد ايله
كه دينوتدن شوكسه كم كه اهل كيده حما مه
كه سن ديمه كه اى كيشى نجديم سوزم طوغرى
اى سنك اتده در كه قطع ايت ابنى انوك

كه اصلا دينلرى يوقدر دخى يوقدر ادب حيا
صوقمقدره كروه كروه كجلر اولدى تكثيرا
فرادايده مكرار لر بولردن ايليه اخفا
كوبك كبى اويلك يوزينه جم كردلر لتجا
بولردن حفظ ايده حفاظ محمد امتى بنجا
كه جنت ايله جهنم ايچينه ايلدم سيران
جهنم اهلينوك جوعى نسا لردن بو تحقيقا
كه دنيا حقك امرى بولر دونمادلر اصلا
دخى بيغمبرك سنى ترك اتدلر بونلر
صلاة لانده شروع ايدوب هديتده ايدوب اما
كه اويله اولديكه حمام ذهابى اتديلر فرضا
اكر اوكت اكر ديشى حرامدر جمليه قطعا
خاتون لره حرام اتدى لباسلر كيمه قطعا
كه در لوز پنه كيره آنى منع امتيه قطعا
دكلا در عذر كيشى كيدر سك آتشه دوجار
كه حفظ ايت كنديكه اوتدن اولدرسن صكره

حدانك لطفنه قلديك ايشمز قاچه بدر
روايت اندي ويلر رسول الله زمانده
مدينه ده بر زوجه سي كه حضرات عايشه
كه قابوده وير زوجه سي اذن طلب ايدر زوجه سي
كه قوبدي مدعي اوينه كه حمامه كيران لري
كورن مسين بولاري بكا بولرسين حمامه كيردي
شفاعت دخي ايلمم بولارين قيامتده
ضايقين دنيادا ياد ايدجك كه حمامه اوجرتين ويرمك
بلي ويردي بكا بر زمان كه مضرتنه اوقوري ويرمه
حديث ايليه الله جميع قولاريني هرآن

الا يا ايها المؤمن كل ايله قوكشكه احسان
اذني ايله قوكشوكه كه بر اوزه اوكا احسان
بيوردي ابن عباس بلا كه بقدي كعبه يوكن
وجي يا ناپدم سنه كه يا كعبه يدي كره

اگر عدل ايدر يسه اول كه وا ويلا ويلا بيزه ويلا
كه شامدن بعض خاتونلر كيدردي كعبه يه قوجا
زيارته كيدر لردي بس اول صديقه نسا
اذين ويرمزدي بونلره اوينه كه حمامه كيران نسا
كه زيرا اهل بدعتدر كه حمامه كيران نسا
بنم اوينه كلمسون كه حمامه كيرن نسا
بولر بندن بري اولسون بري بن بوندن قطعا
كه راضي اولمش اولورسن اذين ويرمش اولورسن
برزمان ويرسكن اوده شريعتي مطهر
عنايت ايليه حلاقه حلا كه اتميه فوارآ

حقوقينه رعايت قل كه ترك ايت ظلم كل ايچون
اگر ايدرسك اذي عذاب ايدر بكا رحمان
ديه كعبه يا كعبه شريف الله بني رحمان
بقايدم يدي كره ايده يدم كنه استيان

بوبكا

اشدر كعبه يقدن كه اولمق قوكشويه عدلدن
ايدم بر بر سكا بيان كوزدن بر بر آقي اي جان
كه دعوت ايلسه سكا اجابت ايلكل اي جان
بري يرده مطلب اشكه اكا اتمكدر استيغان
كه دوردت قول اداسي تشهد ويره قعده سجان
كه بر دولته اريشه ايده تشهد اول زمان
نماذين فلكورانوك مصالحندر ايت سيران
اگر طعام بشير يرسكوز بر قوكشويه ايت اكرم
ديدي ديده رسول الله نه سويلر كوردولار احسان
اذيت اتمسون قوكشوسنه اتسون اكا احسان
اياندم ديان الله دخي اخرتنه اشقان
خصوصا اول فقيرا ولكه واجبدر اكا احسان
صوره خالين ايده اطعام دخي ايده اكا احسان
كه غايت اول فقيرا يده غني لرا تمديه عرفان
ولي بلمز يدي ذلكين فقيريك حالني هرآن

كه اول فقير مكرر بركون صوقفده كيدب يورودب
كه اول طاوق مكرر مردار اولدرا بني اتدبلر
آني اهل بشره دلر قوديلر اودتيه رين يكون
بولردب يومدب انلره كه لقمه اوطاوق دن
شكايت اتدلر بولاردن باكا سنداى بابا
فقيره اكا ديدبكم اشتبنمدن سن اى كيشي
بكا سلاله دوبمك كه ذيرا بك فرودبم
بوني اشتدب اول دنكين كراه ايلدب الله
قيامتده تعالى الله بكا عذاب ايدر بوندن
مكر حجه كوسترمشدر اوسنه ده كه اول دنكين
كه حجه كتمدن يكدر كه ايلك ايلمك جاره
كه شمدكه زمان خلقي كه قنده قوكشوبه ايلك
اوبخو حقي قوكشونوك آني ده نقل ايدم سكا
رسول الله بيورمشدر آني ده نقل ايدم سيزه
كه امين اولمدقجه قوكشوانوكم شرورندن

آني كوردي كه سوليمدن اقرلر برفوق الاندن
كه اول فقير آني الدب اوبنه كردي اول زمان
كه اول دنكينك اوشقلري جفيه كلدب ايدوب سيزدن
اول دنكينك اوشقلري بولاره كوسترب اول زمان
كه تحقيق شول فلان قوكشو بيزه بك اذيت ايدر اول
سنك اوشقلريكه اول طواق اولدي اكا حرام
ضرورتده يمك جائز كه مردار اولمشي اى جان
بونك حالني بلديم نجه اولدوحالم اى رحمان
كه قوكشومك حالين صورمه دينمدن حق انزيدن
كه ويردي جمله مالني فقيره ايلدب احسان
خصوصا اول فقير اول دخي محتاج اولجيفان
انلدن كلمه دابه لر اكا ظلم ايلر اول طغيان
اوبي اوسته يوكلك يا بويا يمق دوردي جان
كه سيزدن بريكيزك ايماني اولماز على الادبان
انلدن دخي دلندن اولماز هركز على الامان

كه فوكشو سندا ذبت ايتيلر كوره سيه جنان
اكا سلال اولدا تش كبره اغلبه في النيران
سوندرم بكون بنى كه ايلدم فوكشوكه اطعام
اكا اطعام ايدسك سن طيوره سين آني جيعاد
وارديب بركفره ادنه دير لرا ايدي مبهرام
واريدب دورت قرى انوك دخي واريدي اوچ غلام
برين كنديه كاح اتدب زفاف ياتدبلر تمام
كه غايت فقير يدب اول اوكون يمدبلر طعام
يوغدب اغره قويدي حق كه هيچ اصلا من الطعام
كه واوسن بهرام اوبنه طلب ايلدم الطعام
مرادي اكلك ايتمك ايدب ولي اندي حيا اعلام
سيوندردي آني قصد يله كنه كيردي يقا اى شام
اوجندده حيا اتدب سوال ايده مدب طعام
برز نعمت بركدردي الاندب انلره اخشام
ديدلر يا الهي بوكا الهام ايله كل اسلام

كه بودند خصكره اول الله ند قلر اول مجوسيه
مكر وارايدى برشيخ كه كه غايت زاهد ايدى اول
اكا ديدى محمدكم كه بلخيه وارسن اى شيخ
ادى بهرام مجوسيدر الت بندن اكا سلام
تفكر ايلدى شيخ ديدى بودوشى دكل صادق
كه بردنجى اويودى اول كه كوردى محمدى
ديدى شيخ بو برمجوسيه اولدده ند ندر بودوشى
كه بنده جاول اويقويه كه كوردى آنى اويله
كه بن شيطان دكلم بيل بنم صورتمه كرمز اول
دوانه اولدى بلخيه اول كه بلخ شهرينه وارمدى
ديدى بهرامه يا بهرام بيل بنم دينمزه كوره
ديدى بهرام كه برمجوسيم ند عمل اوله بنده
ولى برعمل وارمدر آنى دينم سكا دكله
فرك اوحق اوج اوغلانه نكاح ايدم بنى دكله
دنى اجدك شراب اولكون اندك دوكون اول

ميسترا ايليه اسلام صوكوكده اولمز آخرالزمان
مكر بركون يا ترددى اول كه كوردى احمدى نيام
فلان محلده ساكن كه بندن ايت اكا سلام
كه تبليغ ايت سلامى كه احمال اتمه ايت سلام
بورخصانى دكلدر كه بردنجى اولام نيام
كه ديدى اكا احمد الت بندن اكا سلام
دكل الا بوشيطانى دكلدر احمدى كلام
كه يا شيخ اكا وارعل كه تبليغ ايكل سلام
محمد مصطفى بنم كه بندن ايكل سلام
صورارق وارمدى بولدى آنى وارمد اولدى سلام
ندعمل ايشلدك سن كه طلوغ غربى سويكل كلام
كه بوقدر برعمل بنده نه دينم بن سكا كلام
وارمدى دوزت فرض بنم دنى بنم واروح غلام
برينى بن نكاح اندم دينم سكا دنى كلام
يديلر اجدلر بولاردن طاغلدى بلر اشت كلام

زفافه بندى

زفافه بندى

كه اوغرى شى جلردى يوكه بن اولمادم نوام
كه اوج اولادى وارمدى محتاج ايدى طعام
بوكجه بك آجقمشلر كه اويله ايلديم افهام
كه جقدى طاشرايه اولكم سيوندردى آنى انجام
ديديم شى جالدى اوعدن ديو اودنجه ويردم بن
ديديلر اى آنه بهرام اوندن ويرمزه طعام
كتوريبيا لوم آجقدى ديو ايتدى بولار كلام
كه استيه مدم برشى كه صبر ايده لوم اى غلام
بلودن دنى برنجدن قودم بن سنيه طعام
حقا احمد شنا اتدى بلر شكر لر اتدى بلر اعلام
بودر بنده عمل انجق كه يوقدر غيرى شى اعلام
ابو على در احسن بونى صلح ايلدى عسلام
ديدى بند سلام ايله كه بهرامه بولا السلام
اولايم مسلمان اول الايم صكره بن سلام
كه يا الهى واحدسن رسولك سوق دردر عسلام

کلامدی کودن برکره طعام ویرمکلیه بهرم

کلامدی فوکشوکه ایلکلدن ایرلیه کهه کوندن

که مؤمنلره لایقدر ادیتنده فوکشونوک

روایت ایلدی دوی حسن بصری ندیبوردی

دیدیلر یوکا وقت ضحوده بحنوز یتمش هرکون

کهه کرده ایدم ترک اتدم ایدی مکلی

دیدی انلره ای قوم بنم وردی که برفوکشوم

که بولاردیک صیحا سندن که کلمز اویقوکوزمه

بولاردی واردی خبر ویردی انوک فوکشوسنه اول کون

حسن بوبنی اشیدنجک که غایت خرون اولدی اول

دیدی خاطری کس اولدی که فوکشو جاغمک بوکون

روایت ده کلوبدر که یا مالک ابن دینارون

که بغضندن حسد ندن که مالک ابن دیناره

مصلا سیدیک انوک که که اول دیوار دیک اردی سیل

که بعض کره بولوردی که موضوعی سجود ندن

که اولادی اهل جنتدن که بولدی دینله اسلام

که ایلک ایلمک جاده رضاء الله دوبر علام

صبر ایله هران برینه انتمیه شکوای

هرکون ایقوا ویوردی یتردی وقتی استضحی

دیدیکن بن یاترین هرکون ایکی یلدن بری ضحی

دیدیلر نه سبب اولدی کهه ده ایومکلی حسنه

که بوبنوک وار برایکه فازلاری اوتوب صحیحه ایدرلر

انوکجون اویورمم کوندز که بن قتلانرم آذا

که فوکشوسه بوغازلادی فازلاردینی اول یار

جاغرردی بوبنی دینه عتاب اتدی ایدوب رسوای

خطاب اتدی بوکون انجاق که ایتدیک فوکشو انی

که برفوکشوسه واوایدم یهودی ایدی اولرسوه

دیواری دینه یابدی ایاق چشمه سنی رسوای

که هرکز سجده اتدیکه قوفاردی بنجسلیک رسوای

نجس بولوردی اول بورده صبر ایدردی بالاده

بولاردصبر ایدردی اول کیمه کوندز بوانی ایه

کلای غیبت ضرر یندن خبردار اولمیان مغتاب

نه بیوردی رسول الله قحبه غیبتدن اجتنب

که غیبت زیرا زنادن دخی اشدر بلك

دیدیلر یارسول الله زنادن نجه اشدر

انی یارلغیه الله که توبه سین قبول ایده

که زیرا غیبت اولنان ادم ایلدیکجه حبس

دخی بیوردی اول سروردی قحبه غیبتدن امتیم

بری بودر قبول اولماز سیزك دعوانکیز اصلا

که حقه عاصی اولور سیز کناهکر مزید اولور

دخی بیوردی بیغمبر اکر عمر ندن برکره

بری بودر حذفلك رحمتندن اولر بعید اولور

دخی دوحنی عزرائیل منکوت اولدقده

دخی مشتد اولر عذابی انك قبر نده

دیدیلر فوکشودر نبیه بم که صبر ایتمك کرك اولی

سکا غیبت ضرر سینی بیلدن ایدم اشت آنی

که آتشدن نجه قهر سکین اجتناب

که زیرا بوندن قول حق تعلق ایدردی مغتاب

دیدیلر قول زنا اتسه که صکره اول اولا توبه

که مقبول اولا غیبت ایدن کیشلردن مغتاب

قبول اولماز انك توبه سی که حج کوزله ای مغتاب

که زیرا بوندن اوج ضرر اصابت ایلیه مغتاب

دخی اعمالکیز مقبول دکلدر اتمك ایرتیاب

جهنمده یانر سیکیز کور دسیز شدتیله عذاب

که خلقی غیبت ایدر نسه کی اولدن بلا بولا مغتاب

کسیله هم ملائکلر انکا که اولا بس جناب

دخی اوده یقین اولور که جنتدن بعید مغتاب

دخی حبط ایلیه اندن قوا عمالنی قواب

كه غيبت دورت قسم اولدي بري كوزدن آنك
بري دخي مباح اولدي اكا يازمديكه حق كناه
كه شول سوزده اولدركا فر برادم اته
كه غيبت سويلين ادم ديه مناسب سز كلام
سوزدن اولدركا فر لكي سن صوجني كوردي
واما شول نفاق غيبت كبي دكلدر سوزغيبت
واما معصيت غيبت انك اداسي در كه
واما شول مباح غيبت كه فاسقلر ظلمي
والاسامع الغيبت كل ايمديكه غيبت
سكاده اولكناهيله يازدفتر يكه بيل
بيوردي مفتخري موجود يارين يوم قيامتده
كه هر بر لري كيمسه ركوفطران لباسيني
دخي شويله قوقه بونلركه محزاهل هب فحمه
اكر قوقوسي بونلريك كرودنيايه جقايدي
سوره لر بونلري اوده كم اهل محشر ايجنده

او لوبدر بر بيسي نفاق بريدر معصيت مفتاب
اودر خلق الله فاسقلري كبك درد عياد
كه بر مومن ديسه كه كتمم خلقي له مفتاب
كه بن بوسوزده صادقم ديور دايله جواب
آني حق امر اندي كتابنده بل اي مفتاب
فلان دردي يه انفاق كه بو نفاق اي دراحباب
بلا نلرك جنابندن آني ذم ايليه مفتاب
وياخود بدعت اهلني كه مباح اولدي اي مفتاب
كه سوكلسه نه مقدر اول كسنم اولور اذناب
كه زيرا راضي اولدك سن كه مني ايليه اذناب
كه بر قوم قبورندن جفر كوردسن اي شاب
كه اول قدر يا بشه سر تلرينه بل آني اي شاب
ندر بوقوديلر كه نفرت ايده شيخ شباب
كه قالمزدي دري بونده اولوردي جلد ذي ارناب
ودالراود قبوسي جزع لر ايده نر مفتاب

كه غيبت

كه غيبت نيه بكزر دبيان ايدم اني سكا
كه مومن قرنداشك اكر اولسه يدي اكله
كه بوندن دخي اشتدر كرو مومنلري غيبت
اني حفظ كبيرايدر كه برفقيه غيبت در
كه ما يوسدر بورحمتدن كه اولمازمج اكا رحمت
الهي ست كيراولكل لساني بمنم حفظ ايت
كل اي خلقك ازاسندن كه سوزلردكدن فتات
بوجويدن كل فرعنت ايت كه زيرا فعل شيطاندر
بيوردي كم رسول الله كه غاماه جنت كيرمز
معاذ ابن جبل ايدر بيوردي جون رسول الله
ابوهريره بيوردي كه غاماه لق ايجون بوكس
قجن قبرينه كريجك مسلطا ايليه الله
روايت كه عبد الله مباركك كورنه بيوردي
كه برسوز طويسه برندن اني غيبلره سويلر
بوني الله كلامنده كه استباط اولنمشدر

كه فرد اراولمشك اني نه اپسه اويله در اصحاب
سنى ضرب اتسلر بي شوفديه بيمز سك اندن اي مفتاب
حصوصا غالبا اوله اول آغيدر غيبتي مفتاب
كلور يوم قيامتده كه يازمش انينه كتاب
كرك اوده اميدركه وغالبلري غيبت ايده هرشاب
كفردن دخي غيبتدن كه سن بني قادر تواب
كل اي تكري سنى اونتمش فساده سعي ايدن فتات
كه زيرا قوجلق شيطاندن اشيدرا شلمه فتات
دخي قوقيسي طويمز معذب اوله اول فتات
كه حشر اولجمع غاماه كرو ميمون كبي فتات
يوري سيدي ايكي آدمكه سوزدن بشه اولد فتات
كه قبري اوده ايله طوله معذب اوله اول فتات
زنا اولادلري كبدركه غاماه لردن فتات
كه ولد زنا بودر بوسوزدن اكا اول فتات
زنيم ديدي زيرا الله نميم دن الروفتات

كل امدى دنيا يوزنده كه غمام اولمدق وارمى
اكر شراشله بركس آنى افشا ايدر خلقه
كه ترك اتدكى سن آنى نه دن اولمه دى جمع انسان
بوعبده عاجز ايدر كه نجه انواع تكفيرات
نجه سويلر سه اول كفرى كيده ايمانى كتديدن
بعرضيفين سورر ويلر كه وجواب ويره لركم
اتو جكه جكه بين بولرده بس جواب ويره اول
كه دنيا ده صناعتم كه آدم آنى يمكدر
كه اغرندن زهر كرا قا بولرده ويره لر جواب
نه كلوسه دليمزه كه هر سوزلرى سويلردك

اكر عالم اكر واعضد كه غمام اولدى مجموعات
كه خير بين كتم ايدر انوك بودر اخلاق مذمومات
نه دن اولدى زنا اولادلرى درك ايدر مجموعات
كه كافر اولورا اول سوزدن اولور نجاتى تذهبات
كه كافر اولورا اول سوزدن اولور نجاتى تذهبات
كه بين لرا ومش ايدك ايدر ردك دولو تعليمات
كه بين غماز ايدك بيلك ايدر ردك دولو تعقيدات
بوكون آتمى يكاده غدا ايلدى لر كرات
صاقيمزدق لسانمزى ايدر ردك قبيح تكلمات
اكر جهتان اكر غمام اولور بو جملاسى كثرات

كه غير يلرى مسخره الان ابدوب ضحاك
كه كندكى صنع سين كه مقبول قولوم اتدرلر ات
عجب سن خبر تدك آنى خود كورسك استضحك
نه دير مكدر هوالله كه بق خلق اتدكين بى باك

كه برمراد اولقين خلق اتمكه قادر اولدى كلسك سن
كه برفقير بى يقا درسك كه ظهرى يارسين اجقه
كه كنده نه وارد غين نه بلورسين سن اى ملعون
سكا نقل ايدم برسوزبوسوزدن فصحت آل
خبرده وارد اولديكم خدا اتدى مرور اتدى
ديدى موسيه يا موسى كه بيلورغا لمكره
كه كندكى حضرت موسى تحرى ايلدى بلدان
آرادى اول انسانى كه برآدم بولامادى
بولامادى كليم الله كروكندى ادنا بى
كنه بولامدى اول شاه كه حيواندن ده برادنا بى
كه واردى بوينده انوك برايب بغلدى اول شاه
بوكلهكندى لربرده نسويلر موسيه يا اول كلب
ديدى موسى سنى اى كلب كه مولام قاتلتم
نه سويلر موسيه يا اول كلب اشت جانى كوكلدن
حقيقو ايسى بوينمدن كه كندى بوينكه بغله

آى ده خلق آنى - ده خلق ايدن سنده ايلدى حجاك
كنه المرسين سلامينى كه صحبتده اولدى كلاك
كه بلكه سندن افضلدركه بولديم ايت اى خلاك
اويا نقل نوم غفلتدن قولاق ايلدا ستدراك
كه موسى صاحب الطورى ايدوب تجربه استمناك
كه اد نده خلق كندكدن بولورسك ايدم ارحمناك
دخى بالجمله عالمى تحرى ايدوب استدراك
دخى صكره جميع جنتى لرى ارادى اول درراك
بوكون اول كردى حيوانك ايجنده اتدى استدراك
والا ويران ايجنده كه بر كلب بولدى اول جرباك
الكيده آنى الله قتنه ايده استدراك
كه يا موسى عجب بنى نيره كتوردين درراك
طلب اتدى حدا بندن كه بر خود قول اولدرراك
كلاى موسى اكر استرسك تكريدن ارحمناك
كه واردى تكريه اى حق بولديم دفعه درراك

ارادم جلد عالمی کہ کندمدن حقیر یوقدر

کہ کندہ حضرت موسے کہ طور سینہ یہ بیقدی

تتبع اندم عالمی کہ بندن خبری کمتر یوق

دیدی اول قادر قیوم خطاب اندی کہ یا موسے

دیدی موسے کہ یاد ایلور سین سنی آنی کدر

دیدی اول قادر قیوم اکر کلب کتور یدک

ایدردم بن سنی آنی موسے بن سنی اول کلب

مکرکم بوت برست اولہ دایہ غیریہ دائما

کلای خلقی یکمیوب کہ اتمہ خلق استہزا

کہ مسعود اوغلی عبد اللہ بیورردی آنی دکلہ

دیدی بلامو کلدر یکشول دیلک اوزرینہ

اکر بر کلب مسخرہ ایدرسک خائف اول سندہ

کلوبدر عین حسوہ دہ کہ متقی اولان کیسہ

کہ زیرا اتباع خاتمیہ دوآنی بلک ضبط ایت

بوسوزدہ

بوسوزی سویلہ نکریہ اول حزن قدرک استعلاک

مناجات اندہ اللہ دیدی ای عالم درک

کہ بن قولک جمع خلقدن دنیدر ایلہ ارحمناک

بوسوزی کمدن اوکرندک خبر ویرایدم ارحمناک

سکا یوقدر کہ بر محمد اولہ بلورسن جملہ سی خاتمک

جمع عذابی سکا ایدردیم اویلہ ایت اورمک

کہ یوقدر جلد عالمدہ دخی خلق ایلہ اشبدرک

بولاردر جملہ دن ادنی بولاردہ کوتی خلق خاتمک

اکر دنیادہ اخرتدہ ایدیم درسک استغفا

قبول اولمز بنہ صادر قدر ایدر کذبدن اتقی

کہ خلق مسخرہ ایدہ بقا سودکوزلہ ادنی

کہ تحویل ایلیہ اللہ سنیدہ کلب ایدہ مولا

کہ سودکوزلہ بقیہ کرو فاسقلرہ حاشا

حزرا ایلیہ عالملری کہ الحقلردن استمی

بوسوزده

بوسوزده بس مناسبدر کہ بر حکایہ بسط ایدم

دخی بلدکمک سائل کہ بر شیئ کلدرسہ سندن

جندبغدادی اولدیکم اکار رحمت ایدہ اللہ

کہ درلردی محمد الحریری آدینہ افوک

کہ سویلمزدی صحیح اصلا دخی دوشکہ یتمادی

کہ ارهدی التمشہ کہ قطبیہ مقامنده

عجایبدن نلر کوردک خبر ویرک اشیدلوم

دخی تولری اوبرمش صردمشدر دخی بوزی

بوکز جلدی باشی حرفہ سینک ایچنہ اول ار

برم لہ قلدی مغرب کنہ اوتوردی مسجدہ

مکرکم بزی اول کجہ خلیفہ دعوت اتمشدی

بیزم لہ صحبت اتمک جون کہ اتمشدی بزی دعوت

اکا کتمک مراد اندک کہ اول کچہ دیدیم

دیدی اول یکید اول دمان کہ بن وارم خلیفہ

ولکن باقرندشم بکا بر جورہ حق کتور

وقوف اولمدغک آدملرہ حور بقہ ای اعمی

کہ جهدایت حاطرین خوشایت آنی زد ایلمدی

یرینہ خلیفہ کجدی کہ زاهد ایدی دائما

کہ مکدہ مجاوری اولدی یرینی ایلدی ابقی

دخی اوزتمدی اصلا ایقلرین یتوب طولا

سؤال اولندی کہ اکا ندر دکلہ آنی کلا

کہ عبرت الا لوم اندن نصیحت قبللوم الا

کہ برابر ست اثوب کلدی یکی رکعت نماز صلی

کہ حتی وقتی مغرب یاقین اولدی حایت آنی ادای

باشین جکدی یکپ اول یرندن ایلدی قعدی

دخی جلہ صوفی لری ایدوب دی دعوت کبری

دخی مبحث علمدن برز بحث ایلیہ آدای

کہ کل بیزم ذکیدلوم خلیفہ بوکون امسا

کہ بوقدر حاجتم یوخ خلیفہ وارم حاشا

ایچق ایچین آنی ایدیدم آنی بن عبدا

كه بن كوكلومدن اندم كه كوردشوم سكنى هله
نبوم له دعوا ته كتمز كه بندن استر اول اجرى با

كه شونكه اج سين اى كشى بخودن بنم له كتمز سين
كه كوكلمدن اكا كوستدم سوردن رد ايلدم الا

كه قلدى مسجد اچنده كه بيز كتدك خليفه
وحج ايتدوك كه مسجد كه كلدك اتدك اشقى

كه كوردوم اوبكيدى ايور كبى اوتوردى اول
كه بن ياتدم بر يمه اويودم ايلدم استرحى

كه كوردم خال رؤيامده جهان فخرى محمدى
يانده هم ابوبكر دخى هم بيله مرتضى

دخى عمر ايله عثمان دخى جمله صحابا كز
دخى جمله وليلرله دخى هم جمله انبيا

صاغنده هم خليل الله صولنده هم كليم الله
كه دوشمش اردنه جمله بيلر ايدر الهمشى

كه يوزيكيرمى دوردت بيك بيغمبر بيك جمله سى كلديلر
كه بولر شويله كلور لر جهانوك انجم المضحى

كه بن استقبال ايلدوم جهان فخرى محمدى
مباركدر الهى اوبملك ديلدم اتدم المستردى

يوردن جويردى اول بندن كه بقدى بكا اصلا
كه بردخى هجوم اتدم اوبم الهى اول ابيضا

كنه جويردى يوردنى بنى ملول ايدوب اول شاه
عقل كندى باشمدن قچى قوردقدوم ايدوب حيا

ديدى كم يا رسول الله بنم يوردن جويردرسن
مبارك جوركى اى شاه كه بيردن اتدك كتيرا

ديدى بكا سن اى كشى بخلق ايلدك بوكودن
كه بردن بركشى سندن سؤال ايلدى جوابا

آنى بكا غيوب سوزين ايلدك اى كشى
آنى اج قودك اى كشى ده كتدك دعوا دامنى

غضب سكا ده اى كشى دكلسك امتمدن سن
كه بن اوبقودن اويادم كه قورقدم اتدم سكى

كه فى الحال

كه فى الحال قائم اولدوم بولام بوبكيدى ديدوم
تحرى ايلدم انى بيلدن كتمش اول فنى

كه حقدم صوقمه فى الحال اردم بوفى صوقاغى
بوفى بولدم هله كوجود جوق ايتدم اكا تمنى

كرم قل يا فتى اكلون سكا جوق ايدم بنا طعام
دخى جوربه بشيرديم كتوردم سكا فتى

دنكه ديدبكه بكا اول يكيد يورووارسن ايشكه كت
كه سن برعاصه كشى سين ترحم يوق اچمش اصلا

كه بردده بولدم بر فقير كه برشى ايسه سندن
كه يوزيكرمى دوردت بيك پيغمبرى قنده بولدخا

بوفى ديدى اولوب غائب كه بردخى كوردم دوم
كه حائب خاسيرا ولدم بن كه اولدم فعله ندما

عجب الدكمى بحصه نصحت بواخا دكردن انى كيشى
كه هراد مدحود بقه فقيره ايله تكريما

كه سنى طاهر بن يوقله دخى قرينه الا ايله
كه كودر شرعه مطابقمى سوزى قولى قوا فعلا

دخى فنهى ايلدك الله كه برادم مى ارد بندن
جعفر مق غيرى ادبله لقب لر ايلمك وصفا

مكرم كوكجك اولدا اول رضا سى اولدا اول اسمه
كه كس اولميه حاطرى بوجابز درايت استما

دخى شرعه مخالف اسمى وضع ايده برادامه
كه اولدر رمضان اسمى دخى شعبان دخى رجب

قيامتده عذاب اولور كه اول اسمى قويانلره
دخى انا يه بابا يه عذاب اولور محققا

كلاى لغو بيته مائل كه لغو بيت ايدن كلام
سوزيكى سن تحرى ايت كه خيرى سويكل كلام

كه ديل بركوجك شيدر ولكن جرموبيوكدر
تفكر ايت سوزك صوكن خير مى كور كه اول كلام

قلح يا دبه اوكودو اولنمادبل يا رلا دى
نه صالر سك ديليكى دوردت بكا ايلر سك اخرم

كجه دوده بري كبر سزاوده لرده جمع لقاب
كه كند بكزه فايدا سبي اولان سوزدن قجر سزده
اكر يوم قيامتده سكا اولاجق عذابي
خبر ده وادي اولديكم رسول الله بيورمشدر
كه واردر اوده بر وادي اكا دار الحزن دير لر
كه هر اوينه اراللري كم التي يوز بيك اودادر
كم التي يوز بيك اول دوشك سر لمشدر اول اودير
جقه هر بر دوشك لردن ايلنلر در لو عقربلر
كبي صاري كبي قزيل كبينك كوزلري بجاق
كه بو نلرك بر بيسي كه اولدم صوقدوغي زمان
ديد يلر يا رسول الله اكا كلر كبي سر دكر
درا لر بس بولر اول مقامك ايجينه كه الر
بولر فريادايده جلده ندنكه بو عذاب بيزه
كه بس كجه دكز ايدي كوتو كيزي كجه كيزي
دكي كوندوزلريكزي صوقلرده كوشلرده

كه ايدر سكيز غيبت دكي لغويت اجرام
كه ستر دن حظلا نر سكز وروب شيطان يز لرام
بليديك لن اكر كيشه قجر دك سن جميع ايام
قولاق ويرمكلر بو اخباره بودر بس اصدق كلام
كه واردر اندن بو زيك اوايجي طولو من اقلام
كه هر بر اوده واردر كه اوتدن در ك الم
انوك جله سي هب اوتدن يقدر لغو ايده في تمام
كه التي يوز بيك ايلنلر دكي عقربلر استيلام
كه اوچ در لو ايلنلر يك ايجينه وار سن تمام
كه قرق بيك بلدقه جقمز انوك اجسي اول تمام
ديدي بس امتمدن بر بولوك طائفلر بدخام
اتش دير لندن كيره بو غرندن جقه بدخام
ديه لر بس ايدر دكيز كه لغو يتي جوق كلام
كه لعبله كه لهو يله خبث سوزلر ايدوب كلام
نجه دو تو قيچ سوزلري سو يلر ديكز اي اخشام

ديه لر

كه كلديك بارمي بيز كوجك ايكن اولا يدك اعلام
قتي بك كوجوش بودر سن دويه مدك ويروب لام

كلي جله كونن لغو يتله كيجرن سفاه
كه سويلر سك اولور اولما زسوزي كفر يله يلا بي
كه لغو يت ايدنلره رسول الله بيورمشدر
رواييتده كه اندن كه برادم وفات ايدنجه
ندر دكلر رسول الله بو سوزي سويلمه كشي
كه خير سويلمامشدر دكي بخيل ايليوب اكا
كروبو سوزكيجي اندن دروايتده كه اول اكاه
كه بر بولدق كروكروقريندم بغلمش كه بر طاشي
بو نوك والدي سه كلدي بو زنك طبرا غن سلدي
كه اولديك شهيد اي اوغل كه اولديك ذبرا جلقن
جهان فخري محمد نه بيورمشدي سن اني دكله
بو بلك سويلمشدر بلكه نفع اولميان سوزي

سفاهتدن نه كرر الكه كه اي سافه السفاه
دكي شيم غليظ لر اولوب عر سوزيكه اكراه
بيان ايدلوم اجمالا اشت جنتدن اولوب اكاه
برادم دكي اندنكي كه جنتلكدر والله
كه بلك سويلمشدر بوكه لغو يت ايدوب سفاه
بوشي اندم اولوجاغز كه كيرمز جنته والله
كه بزدن بركشي شهيد اولوب اتمه اشتباه
ملكرم اجلغندن اول وفات اتمش ايمش اي واه
ديدي هنيا اي اوغل كرمسك جنت بالله
سعادتدر سكا دليل كرك جنته بي اشتباه
بو سوزي سويلمه عورت بوبلكه سويلمه عشره
انوك جون منع ايدر اني دخول جنت بالله

ابوهریره بیوردی کی قتل اولندی برادم
کی برخابر قوردی ابی کوردی کی بنك اغلدیجی بوادم
رسول الله دیدی اکا بوسوزی سویلدم خاتون
روایتدر ابی موسی دیدیم محمده برکوندن
بیوردی بس رسول الله کی شول مسلمدر افضلدر
ابی سعید خدریدن کلوبدر نقل صحیح بیله
کی جمله اعضا ترسویلر جاغیرر دیلدر دولرکم
کی یعنی خیر سویلکل کی شردن اجتناب ایلمه
کی مستقیم اولور دسك سن کی بزدن طلغری اولور
کلوبدر بعض روایتده کی التی شی علامتدر
بری بودر کی اول کشی غضب لانور سیکرز اول
طاریلور بنی ادمه دخی حیوانه سوکر اول
ایکنجیسی بودر انور کی فایدا سین سوزی سویلر
بوده جمله علامتدر کی بوندن فرار ایلیه
اوچنجیسی بودر جهل علامت اولان خیانتدر

رسول الله علیك اوکنده اشت ذوالکا اول شاه
دیدی کی واه شهیدا وعل کی رسك جنته بالله
کی بلکی سویلمشدر جوق کرو لغو تیتی هی واه
کی فتنی مسلم افضلدر خیر و بر بحاسن ای شاه
انور دیلنده الندی کی خلق سالم اولا بالله
کی دخل اولسه برادم کیرو صح کی اول اکاه
کی تکری بهر مندا قسوندن کی اول خیر یله انتباه
اکر سن خیر سویلرسك سلامت بولور زیالله
والا اکری اولورسك اولور ذاکری بیزای واه
بری ادمه بولنسه اوجاهلدر صوکی هی واه
سوکر غیرید اول اکلده صقینمز سوزنی اسفاه
کی بوجهل علامتدر قرار ایت بوندن اول اکاه
ندن زیاده ندا اخرتده کی بوقدر فیدسیز بالله
سکا فایدا سیز اولیان سوزی سویلمکل هرکاه
کی ویرز مالنی اول ار کی ناحق یره کرم هرکاه

کی تا ۳۲ نه
اولدی دوزخه بوددنده اشت سرکی اول جاهل
بشنجیسی هر انسان بادا بادا بلور اول ملعون
بولاده تعظیم ایلمز بولردن اتمز استحیا
بونك التنجیسی بلکل کی فرق اتمز اودستنی
بیجه دشمانینی بلمز تفکر ایلمز استفاه
کی حقنی سویلدیجی بکا دیو بغض ایدر اول سفاه
کی درتو ملعنت سویلر کرو عالمه اول سفاه
کی بوجهل علامتدر کی بوسفه علامتدر
کی بوکفره علامتدر سقاوت ایشندر سفاه
الهی دست کبر اولغیل جمیع عالمدن هراندن
بوفاسقلر شرورندن کی حفظ ایله بزی ای شاه
کی لقمان حکیمك اصل کی برعبدحبشی ایدی
کی برادم قولی ایدی نه سویلر ایله انتباه
کی مولاسیه اکا دیدی شوقبوی بوغزلغل
زیاده ایوانتدن کتور بکا یمیم بالله
بوغزلادی بوقیوی کتوردی دیلینی اکا
دخی بورکینی انوك کتوردی ویردی اول اکاه
کی بوندن صکره مولاسیه اکا بردی سویلدی
کی ربنی دخی قیونوك وادرسن ای شاه
بکا کتورسن ای عبدیم کی اخبث اتینی انوك
کی ویردی اول بوغزلادی بربنی دخی اول شاه
کتوردی دیلینی کسه دخی بورکینی بیله
سوال ایلدی مولاسیه بوحکمت ندر ای شاه

کی کاه طنبوره کوجکه ویردی الدین هوا
بایا دونیا بر اول سوزی صاقینمز سوزی بجای واه
نه عالم بلور اول جاهل نه شیخ بلور کی اول سفاه
دیدیکه کلمنی سویلرادبسیزلك ایدر اسفاه
دخی دشمانینی بلمز تفکر ایلمز اسفاه
کی حقنی سویلدیجی بکا دیو بغض ایدر اول سفاه
کی درتو ملعنت سویلر کرو عالمه اول سفاه
کی بوجهل علامتدر کی بوسفه علامتدر
کی بوکفره علامتدر سقاوت ایشندر سفاه
بوفاسقلر شرورندن کی حفظ ایله بزی ای شاه
کی برادم قولی ایدی نه سویلر ایله انتباه
زیاده ایوانتدن کتور بکا یمیم بالله
دخی بورکینی انوك کتوردی ویردی اول اکاه
کی ربنی دخی قیونوك وادرسن ای شاه
کی ویردی اول بوغزلادی بربنی دخی اول شاه
سوال ایلدی مولاسیه بوحکمت ندر ای شاه

كه لقمان دیدی ای مولا بولور صالح اولور لر سه
كه جمله اتدن اطیبدر دنی شافی بی اشباه

والا اخبثه اولور سه بولردن کوتی اولیه
قویار قرنیکه درتلاری هلاك ایدر سنی والله

حکما دن بری ایدر کم مرده یلی بیچقدر
که برکز انی صوقرسه اکولمز یا رب بالله

الهی دائما عصمتده قل مؤمنلری بوندن
که ما لا یعنی سوزلردن که حفظ ایلدای علی شاه

الای فاقر صابر صبردن اتمه استخراج
ثوابندن فقیر لغیبك بیان ایدم سکا محتاج

عجز ایله فقیر یکه اوده بردن انعامدر
اکر بلور ایسك انی که دولتدر سکا محتاج

بلور مسین فقیر لره نلر احسان ایده الله
قولاق ویرا استماع ایلد کرایت غصه محتاج

قیامتده تعالی الله خطاب عزت ایلیه
تعذر ایده انلردن ویره انلره انفراج

کلوب بر دوضده برسول حسن بصری بیور مشدی
دیه کیدی رسول الله که اولدر عالمه وهاج

یارین یوم قیامتده فقیر لره دیه الله
که معذور اولدقولریم سنی قلدق بیزه احتیاج

سنی ده نیاده حور قلدق بر دفعدن ویرمدك لذت
وفی ظن ایلدك بونی اهانتدر بیزه محتاج

ولکن ای قولوم سکا اهانت دکلدی بیل
بوکون اکرام ایدم دیردیم ویرم براضوه برتاج

نتکم در رسول الله بو دنیاده ایکی قول لر
نجه اعتبار اولور سه قصوری اتمه احتیاج

دیه اول ذوالجلال اذن سکا وارای قولوم
که اهل محشر انجینه دلر دیکلت ایت استخراج

سکا اطعام ایدلر ی سکا اثواب ویرلوی
بوکون ویر حلوت الندن سن کدك جنته بالافراج

کدوار ایجنده یکن خلق اولایه جمله دوستلرین
برکدیره براز ایه کیدر لر جنته محتاج

انس حضرت بیوردی حدا راضی اوله اندن
مکر برکون بریك مثلی فقیر لر بزیر صحبتاج

مکالمه ایدر بونلر بری بری ایله سویلشور
یارین یوم قیامتده نجه اولور حالمز اخراج

کدیراج ایدر بونلر دنی دکوه ایدر اخراج
که مسجد لر بنا ایدر اصر قندیل ایدر اسراج

نجه اوقاف ایدر بونلر که انتفاع ایدر محتاج
وجود خیرات ایدر لر بولر بیوقه بیزه احتیاج

دنی کبری بنا ایدر دنی مدرسه یابدیرر
بولار دی وار دی شکولی اتسون جمع اتامده محتاج

دنی تصدق ایدر لر مساکینه بولر جمله
که بزدن واو سلام اوقوجیب الله ای محتاج

جهاندن فخری محمده برادم اندلر اوسائل
که برسویله حالمزا کا نیه مشحر اولور یارین

رسول الله کلدی اول که احوالی خبر ویردی
که واو سن اندره بزدن سلام ایله بولر بلسون

اولور لر سه اکر صابر عبادات اوزره بولنلر
که محزون اولسون اندلر ویره حق اندره معراج

کدیوقه اول اغنیا لره که محروم در بولر اندن
که اوچ خصلت ویره الله بولاده ی ایله احتیاج

بری بودر که اول خصلت فقیر لر اغنیا لردن
که بیره لر الی یوم اول حقك جنته محتاج

سکا اطعام

دخی جنتده برکوشك واردیسه غرفه دیدلر
کیم قیرمزی یاقوتدندر انوك بنا سی ای مؤمن
اکا حج کسلر کرمز والا کبره فقیر لر
اوچیسنه قولاق ویر فقیر ایلسه پرتسبیح
فقیره اول قدر ثواب ویره اولایزال الله
کیم اول تسبیحنه عوض کیم اوندن بیك درهمی بیله
کیمسه بیتمز عوض فقیریك اول ثوابیسنه
کلامدی شکرایت فقیر کیم ترك ایت شکوی خلقه
کیم غیری ایتدیکی اعمالی بوکیم واردسن قیامتده ایله
واوامدی بیزدن انلره سلام ات بویله بلسونلر
رسول الله فقیر لریك بولاردن دی نقل اتدی
دیدیلر یارسول الله بزلر فقیر لیله عمر بسر
حیوة قلوبنا بحمده کیم بر حدیث کلوبدر کیم
بلکه امت اصحابیم کیم تحقیق بر فقیر کیمسه
انی صائم الیوم انوك انجاسی اولسه

انوك ثوابی

کیم اولفقیر یوجادر کیم مناسبن کوکبی وتاج
مرصعه جواهر له منور صنعك برسراج
شهید لرهم کره اکا ایده انبیاهم اعراف
غبطه ده یسه اول ذکری نه ویره خالق معراج
غنی اکا یتشه مز ثوابی از اولور ای عاج
کیم بزل انسه مساکین تصدق ایلسون هر عاج
فقیریك ذکر نك ثوابی جوق اولور دلای محتاج
عبادة اوزره دائم اول کیم صبر لك صوکدر محتاج
کیم رحن فی صدور کدن کیم شکرایت حالکه محتاج
کیم محزون اولمسونلر انلر ویره حق انلره معراج
کیم مسرور اولدیلر جمله کیم حزن اتدیلر اخراج
کیم مال استه مزبر اصلا اولا لم دائما بیر عاج
ابو هریره نقل اتدی بیورردی صاحب المعراج
کیم شی مشتهی اولسه بولامسا نی محتاج
اکا صبر ایلسه اول ارکیم نفسین کسر ایتسه محتاج

کیم دورت بیك درهمی رنکین تصدق اتسه محتاج
تعالی الله دیه اکا کیم صبر ایت نفسکه محتاج
کیم دنیاده ایدر دیك ذوق کیم یوق اخرتده ازدیوج
کیم دنیاده صفا ایدن کیم جنتدن اولر اکا اولاج

کلادی لوطعام لری قوقود وب بیرن حلاج
نحکم بیترر نسکز کیم اندن قوکشی حقی وار
کیم شمدیکی زمان خلقی کورنمز قوکشی حقی
دخی زنکین اولنلره بیرر دی لوطعامی
ضیافت ایلر فقیره کیم دنیاده سن ای کیشی
عیال الله دیرر زیرا فقرا قولری حقدر
کیم انفاق ایلسون وکیل ارم عیالمه دیدی
کیم نهی اتدی محمد خطا للره طعام بیرمکی
صائمین ذمنهار یا زنکین دخی شول شی یتلمه
کیم اخفا ایله اتر کلك اتسنده کتورا وه

کیم اول بیرر دیکی شی دن ویرقوکشنده طلاج
کورنر قوکشی حقو قوبی عذاب ایدر سکا فتاح
بیرر قورد غبنه هب ال ایدر ظلکه افتاح
فقیره اعتبار ایتمز ایدر امساك ایدن اجاج
کیم بوك دمنده بولنه عذابدن بولاسن افلاح
وکیل ایلدی حق سنی عیالی ایچون اول فتاح
کلامدی حلوت حقك امرین ایت اطعام بولنر طباخ
بیرر الی کیشی بی عذاب ایدر وعدی ای صباح
اودون یاذره وارد قده الور سنك فاکه مفتاح
زیرا قوکشو اوشقلری کورنر کیم حزن ایدر فلاح

دخی کودر فقرا نظر لری قلور اندن
انی کوسترمه کیسه کتورکز لوجه او یکه
یکه جقش یمش ایسه اوشاغك ایسه ویرمه
کورد فوکشك اوشقلری نظر لری قالور اندن
کیلك قادیرا ولیه انی المغه فوکشولمز
ویا انلره دوبرکلا اویمشدن فاکسهدن
بونی بویله جه ذکر اندی جهان فخری محمد بیل
کیرحدیث دخی یازدی کیرروی حضرت انس
که تحقیق بکا شول کیسه کتورمشدر ایمان
انوك آج ایدکن بله انی طویورمسه اولکسن
که بو حدیث دخی یازدی کتاب حیوة القلوب
ذکر اولدی رسول الله برادم کندی توق اولمز
یارین یوم قیامتده دیوانه کتوره حق
یده جون وقوم آغاجن بوغازینه وارمجقدر
که صنك ایلیه اون کیشی کیجرمیه انی اول

اولور مکروه سکا یمك که مغلور اولنی قباح
کراهتدن اولدغادی کیاول فاکه اول تفاح
جقرمه انی طشره یه بیدیرا ویکده سن تفاح
انا سینه بابا سینه ورزدیو کا ایدر ضرراح
سکا بدعا ایدر کر قلوب لاری اولور اخراج
بولور سك اجری عظما کر کرسك جنته سیاح
که یازدی حایت القلوب محدث ایلدی صحراح
ذکر اولدی رسول الله قولا غلك ایت بوکا سماع
که قوکشی یه آج اولده اولمه کندیلری شباح
دکلدر امتم بونلر دکلدر مسلمان ایضاح
کیرراوی حضرة جابر بیان ایلدیلر بشراح
انوك قوکشی یه آج اولسانی ایلیمه اشباح
بیدیروك سنوکه زقومدن بیدوده کراکا فیاح
بوغازنده قرار ایده یوده کیجیه بالالحاح
بوکرت لن دیکنی کیجه بوغازنده مصراح

بوکز صو

بوکز صوا نجکز ویره کراکا برضریع
صیره اغزنك انین دخی بعز ضعفین جمله
دخی حمدن ایجروك ایجه اول طاموید یکه
الهی اولسین معین فقرا قوللریکه سن
که لطف کدن کرامکدن بولادیك رزقنی یا رب
بولاده دست کیر اولسن جمیعك قولای ایشین

قجن اغزنه الیجك یقا اغزین ایده اخراج
دوکه ایا غی انیه بوخیف ایده اکا مخراج
بیه ذقوم ایله ضریع یقا بریان کبی قراح
که محتاج امه اغنیا قبوسینه سن ای فتاح
موسع قل الهی سن بولادیك رزقنی فتاح
یسرده قل بولادیك جمله اشلرنی ای فتاح

الا ای عاشقان رحمن ادرسك رضاء حنان
حدی امر ایلدی سکا عبادات ایلدی بکا
که زیرا جمله موجبه خطاب عزت ایلدی
که سیزدن بن مراد اتم که رزق ویره سیکز بکا
ولکن سز بنی برلك دخی غایب اولك سکا
دخی ایلکده اولسز انا کیزه بابا کیزه
بولاده سزلك یا لکیزده اکر کبر یشرسه
بولاده قرشو قوه دیمك که سوزلری سویلمك

دوتکور امرنی انوك بولورسك رزقی سبحان
دخی ایلك ایده انا سینه انا سینه انسان
بکا غایدا ولك انجق که شرك قوشمك بکا هرآن
دخی بن استیم طعامم بنم رزقی سیز هرآن
اکر دوتمز سکز امریم قلم خسرنده کل آن
اولسز انلره حدام رضام بونده دنیا انسان
بری یا خود ایکیسنه ایده سن انلره احسان
که لیت ایله سویلك انلره قول جمیع هرآن

دخی ذلك قنادینی بولاردا یجون یبردوشمك
کربر عبدنی ذلیل کبی اولمك بولر حنا بنده
دخی بولردا یجون دعا مناجت ایدك الله
بولاردك ایلك اتمزسك بولك بلاکی دنیاده
طلقود ای کتوره اناك بنی قرنده ای کشی
دبورکدن یویه جیفك قبلکدن یویه بوتك
بوکونلرده بابك دخی جلشر کتوره سکا
بوایکلری اوفودك بولاریك خذ متنی اتمك
بولار حقنی قضا ایده مزسن سن ای کشی
سنك دنیاده اخرتده کرمعمورا ولدوغك ای کس
بولرسکا نفسنه اکرخیر اکرشر بیل
کراوح کسنك البته اولور دعالری مقبول
بری اناباباری علمده اولان اوستادی
زمان اول ایجنده کربریکدوارابدی هم
اناسی بردعاقلدیجه یرده اول دنخود کوکده

ذیاده مشفیق اولك انلره ایدك قنی احسان
نتکم شول کولکبی دوکردی سیاره هرآن
کریارب بولاریك صوجنی عفو ایله ذیاده حمان
دخی اخرتده بولور سك کوره سین شدتی نیران
ایکی یلده دوزنده کتوره ظهر زنده ای انسان
همه سندن املك سودن حذادن قرقه ملك حیوان
بیدیره ایچیره سکا اوفودکی بوبی ای جان
قایل اولمزاکا الله ویرمز جزاکی حق ایسان
کرحتی بیدی کره کعبیه التکده ای انسان
خیردعا لرندن بولاریك سکا ای جیوان
نجات بولك هلاك بولك صاقین ایچمه جیوان
کرردا تمزجذبا الله اجابت ایلر اولدی جان
بری مظلوم دررقا نوك ایدرسه ظالمه هرآن
اناسین دائما ظهرندن کتوردی اول جیوان
حمان بین السما والارض اولکسین ای اوغل هرآن

مکر بر کون

کربرمزجر دکز اوزرنده کزر ایسان
انوك ایچنه کردی بس کراول یکیدی ای اخوان
دکز بوزنده کزردم نه یبردیم نه خود شریان
اجقدیغیم زمان اندن بترپیش ای اخوان
قحن قرنم اجقسیدی کندیبیده اولور ای جان
کربرصوویردی بکا کم عقللر ایلیه جولان
قحن حاجت اولیجا غزبوردیم ایلی اولدروان
کنه بوردوویرم آنی کسلر ایلمز روان
بوحکمته نظرایله عبادات ایلمه کل ان
دخی ندن بلورك اندیکنی بونك ایچنده ای جان
بوطاشك ایچی اغاریمیض اولور اولدزمان
کراندن بلورم کونك غروب اندیکنی هرآن
کرده دنیا کرك اخرت ایدر قبول احدا یسان

الاباء تیها اولدکرایله ولدیکی احسان
تحریج ایت رضادین اکراستراپسك جنان

كه زيرا مفخر بني موجود بيومنذ رحلت كنده
اكر دنياده آخرتده بولر اندن صكره ايرتمكل
تصدق ايت فقرايه بولارك اوين ثوابني
كه زيرا وارث اولمشدر اي غلاده سز ويديز
ايجنده در لوطعمه يعقوب ايجر بولر جمله
كه بولمزلرك ارثيسنده كه كوردم بركسني محروم
ديدم اول يكيده آنده بخون محروم سك اي كشي
ديدي بونلرك اردنده بولارك قلدي اولادي
بنم برفاسق اولادم واولادي قلدي اردمدن
انوك جون ازيعقوب دخي ظلمته قلدم بن
بوكز اويقودن اويانمدم جفير دم اوغلونا انوك
اول اوغلان تويه ايلدي جميع جمله كوناهنه
پس اندن صكره اول مشغول كه اولادي اولاد
برز مدت مرور اتده كه كوردم اويكيدي
او محروم كيشي كوردم انوك اوكونده برنور وارد

جناذه آنا بابالارك آتشنده دوزد ايمان
همان سكا كرك اولان ايده سن دعا بالغفران
بوده احساندر آنلره كه منفعي اولور اراي جان
كه كوردم اوكلرنده وار كه نور دن برطباق اي جان
صفا ايدي يورودي دخي رحمته هم ايمان
يمز ايجر قاوته قرالكده اولور اي جان
اوكلده بوق طباق سنوك يمك ايجمك سك
دخي محب صادقلري ذوي قلدي كه هب احسان
بنم جون هج دعا اتمز بنم جون ايلمز احسان
كه فوكشولار اراسنده هجيل اولدم اولور حرمان
خبر ويردوم بابالرك حالني بن ايلدم تبيان
كه شمدن صكره بردخي حقا اولما يوم حصاده
بابالرسي جون دعا اتدي انوك جون ايلدم اعزه
كه هب اهل مقبره خروج اتمش على الايقان
فخي جون اضوه واولانوك ضايش ايدي طعامه

انوك نوري قصور نده كه بش قات دخي اردنقده
بخي قور تاردك اتشدن جهالتدن قور تاردك
عجب بوقصدن حصه سن الكي اي مغرور
قرنده دنياده اول مال سكا ترك اتدي عاقبت
بيوردي حضرت عمر كه برجعه كعبي بن
ندكلو واراسه موتا كه بعثا اولمش قبورنده
يعقوب ايجر بولر ايجله دخي ذوق صفا لرده
بونوك اوكنده يوق طعام بنم ايجر قاوتده
بخون فوكشولره ويرمك بولاردن بخون ايرليدك
ديدي اكا اول يكيت كه يا مؤمنلر امين
بولاريك قالدي اردنده قريلري خصملري
قابول ايدر تعالى الله بولاريك ويردي يكي شي
اني يرلر ايجر بولر ايدر لردخي استماع
دخي دعا ايده بكا مبارك هم كيجه لرده
بنم انجون واراي ده خانو نوم الدم ايده اني

ديده يا اني قلاده جزاك الله بالاحسان
كه جيرانم اراسنده عزيز اولدم شكر الان
قني انك بابك سنك بولاري ايله نسيان
هوايرلره صرف اتدك اونودديك بابكي الان
كه كوردم خالي رؤيامده قيامت قوبمش اي اخوان
كه هر بريمك اوكنده دوشمش اطمه الوان
بوكز كوردم كه بريكيت باشين اكمش قني اخزان
بونوك يانده واردم بن ديدم نه حال در اي شبان
يمك ايجمك يوزك قره خبر ويرمكا اي شبان
كه معلوم اولده سكا كي اندم حالمي تبيان
ويرر بونلر فقرايه تصدق قلرايدر احسان
كلور بولور بولاري اول اولا شدر آني رحمان
بنم قلمدي هج كسم بنم جون ايلمه احسان
دخي اوقات فاضله اكا بني ذوي الاحسان
اوقالدي بنم اردمدن كيوقدر غيري هج قربان

اوده بنی اودی وردی هج خاطرینه کلمه
دیدی عمر بویکده ندر عود ایکلک ادی
عمر اویقودن اویاندی طلب قلدی که واجله
ادادی بولدی عورتی خبر ویردی ارندن کم
جقردی سیم قوشاغنی بلندن ویردی عمره
انوك اچه سنی جلده تصدق ایت فقرایه
که واردی قوشاغی صاندی انوك اچاسنی جلده
اوجنجی کجه گوردم بن کندی روبامده اویکیدی
باغنده تاجی جنتدن وار گولرك یانمه گلدی
سنده حق قلدی مسرور فرحه اولاسن دائم
سنی ایصال ایده الله نعیم جنته ای شاه
عجب بوقیمتدن حصه سن الدیکی ایا مؤمن
که یازدی

که یازدی تفسیری تبریز وایاتی ایدوب تفسیر
وایاتك نزولنی بیان اتدی علی الاجمال

انوك جوندن بن قاوتدی غنم ایچنده بنی ای سلطان
دیدیکم واهلادی فلان مخلده سکار
که قنده دوراوی انوك سئوال ایلدی اول سلطان
طوبو نجه اغلدی عورت بکا اتدی بن زمان
دیدیکم یا عمر بوبی که وار بیع ایله فی البلدان
بقلدم ثوابنی که اول زوجه بن سلطان
که انفاق ایلدی جلده فقیره ایلدی احسان
بوگون صیرتنه اق گیمش بیغل قوشا نمش اول شکران
دیدی بکا که یا عمر اولاسن دائما فرحان
نکم بنی جیقردك قاوتدن سن ای سلطان
بولدسن حوری غلمان ویره حق حاضر روضه رضوان
کیایت ولدکه احسان بولدسن جنتی رضوان

بیان ایلدی انما لاولوب مؤمنلره تبشیر
که بوندن حصه اندن ایده خالق منذور

مکرر وار

مکرر وار دیدی بر بیکت بر اناسی وار دیدی
که بر کون انا سی انوك گیاتدی دیر بنه انوك
حضوری ایله اویودی انا سی دیر بنك اوستنده
که بر جوهر ثوب گلدی اویکیده ندیدی کله
که کل از باهیله جواهری سکا ویریم دیر
دیدی بکیدانام وار دیر دیرم اوستنده قالمادی
که اولملعون کندی اول بکیده بك ایلدی ابرام
که اوندن بیك دیرهم ایدن جوهری السن ایکی بوزه
کنه دیدی اکا بکید که بن قالمم یرمدن دیر
کنه دیدی اکا شیطان ویره مم یرمدن دیر
کنه دیدی اکا شیطان ویره مم الچی دیر همه
که والحاصل دیدی بکید که کت فایده لفمن سلك
که ویرمم انامك خاطری بنی دنیا قدر مال
که موبو سزا اولدی اول شیطان که وار دی کندی دیر بنه
مکرر اول بکیدك برابکی وار بیدی که مثلی یوق

که بك سوزایدی انا سیده وصایسن ایلیوب تحقیر
اویودی انا سی انوك دیر بنه ایلیوب تحقیر
بوگون شیطان بوبی گوردی حسد قلدی بوبی تحقیر
که یا بکت جواهری سکا بیع ایدیم تقصیر
که قلق گوتور بهاسنی ویریم سکا در شوایر
که انام جواهری دیر وارکت انا مچ ایلم تحقیر
سوزم دگله گل الشوبی سوزمچ ایلمه تنزیر
که جوق فایده قالدی سکا سوزمچ ایلمه تکثیر
زیرا دیر مده انام وار اویار مم اویقودن انی بیر
زیرا دیر مده انام وار اویار مم اویقودن ای بیر
گل الویر الچی بکا سوزمه ایلمه تکثیر
انا مچ راحتدن بن گدره ایلم تقصیر
که قانده قالدی بر جوهر الچی اندم تذویر
که وسوسه ایدمدی یکید اندی انی تحقیر
قنی گوجك انك ایدی جهانده بوغدی تطلیر

مكرم حضرت موسى زمانده اندى بوايش
كه سويله قومكه موسى بولر بر قربان اتسونلر
انك اولد صغير اولد اني ذبح ايده لر قومك
كه موسى ديدى قومنه حدى امر ايلدى سزه
حقك امر اندكى اوزره كه برانك بولامادى
كه اندى بوايكى درت يوز طولو يوسى مقدار
كه طوتدى بلر حقك امرين بوغزلا ديلر ايكى
ولاكين بوندن اولدى اولدى كه كه اول بكيد اتاسنه
اتا يه بابايه ايلك ايدنلر بولدى دولتى

الا اى طالب تحقيق محمدن ايت استفاع
قوددر تلردر دومانلر قومرضلره شفادر
نذر كلوادا يسه محتاج بتر حاجتلرى اندن
كه اولدر عالمده دخت كه اولدر تخرى كاينات
بونك حرمتنه اى كون ايدر عالمه هر دورلو

بونك حرمتنه كافر بيرايجون دنيا ده كزر
كلامدى حق رضاسنه تحرى ايلين عباد
اكر امت ايسك اكا دوتكور جمله سنتين
اكا امت اولامزسك شفاعاتين بولمزسك
حدا صلوة اندى اكا دخى ملكلره امر اندى
دخى مومنلره ده حق صلوة ايلدامر اندى
ذبيور دى رسول الله كه هركم كوندره بش كره
ابد كومنيه دنيا ده كه هيچ كسيه احتياج
دخى بيوردى پيغمبر كه بر ملك يرتدى حق
قنادى بك برى مغربه يتشير برى مشرقه
كه اودر اول ايكى قنادى قناتده مخلوقات صفتجه
قچن كشى بش اوزيمه بركز صلوة انسه
كه عرش التنده نوردن برد كيز خلق ايلدى الله
بوكزا اولدشريه جقرده سكيز كوه بركن
اينر هريه بوكندن كروب ظلمله اينر يره

نجات بولنده اولودسكا طرادانى ايت استفاع
قومغمونه شافعدر قوعاصيه دوشفاع
نذر كلوادا يسه مذنب ايدر اولسه قدن استفاع
نذر كلوادا يسه عالم بونك حرمتنه اندى حق ايدى
بونك حرمتنه غافلى كزر غالمده بى اوجاع

بونك حرمتنه بادان نزل ايدر بتر زراع
صلوة ويرا كادائم كايت سنته اتباع
صلوة ايلكى كوندز سوزيمه ايلده اتباع
جالينى كوره مزسك اولودسك سنتين ضياع
صلوة ايدبك رسوليمه ايدن سنته اتباع
كلامدى بولدا ولحق ايده لوم امره اتباع
بنم اوزيمه صلوة ايده لوم امره اتباع
كه بوخلقك كده اندن ايدباى اولنا اوجاع
ايكى قنادى وارانوك بوسوزايت قولاق اسماع
معظم خلق ايدوب انى مجسم ايلدى صناع
كه هريه مخلوق بر تويارتدى قادر صناع
نه اشلر اولدر شهلر قولاق ويربوكا اول اسماع
كه اول ملك طائر دكزه اصلر بوكن اجماع
كه سلكينى ويرمه كز كه قطره لر ايدر اوجاع
اوظلمدن يرا ديرحق كه بر ملك ايدر ادضاع

او فرشته ایدر تسبیح کد تا قیامته دکین
ثوابنی بغشلر الصلوة ویره مذکر اجماع

روایتده کلوب در کم ابی نقل اتدی بر نقال
حسن بصریته بر عورت کلوب جوق اغلدی قال قیل

حسن بصری دیدی اول کد یا شیخ بنی دکله
بنم بر قرنجا غرنم وار ایدی غایته ذی جمال

وفات اتدی دیلدم کد کورم برکره دوشمده
بکا بر دعا اوکرتده او قویام انی فی اللیال

کد اول دعا بر کاغتده کورم قرنجغاز بمی
بر ذی سویو فنا تشیم کرم قیل ایلمه اهمال

حسن بصری دیدی اکا بلی اوکره دیم سکا
اکا بر دعا اوکرتدی او قودی یا تدی فی اللیال

کد اول عودت قزین کوردی کیدر مثل قره قطران
بو غازینه کیجر مثل سلاسل لرده نی اغلال

دنی اوتدن بوقا غیلر ایا قلریند ورمثلر
بو هیئته کوروب قزین دوشنده بلک قتی فعلا

اویاندی او یقودن عودت کد کندی سرغیله اول
حسن بصریته وارد ی اول خبر ویردی قو احوال

حسن بصری بوبنی دویدی کد محزون اولوب اغلادی
کد بوندن هکره بر قاج کون مروت اتدی کد بو احوال

مکر بر کون کینه اول قزده وشه کردی حسنک
بوکز بو قرنجانی ایجنده دفعتده کد حسن حال

کد عنبردن کره در بر تختک اوستنه او توره مش قز
کد کیمش باشنه بر تاج ذوی الانوار ذو الجمال

حسن بصریته دیدی قز بنی بلدکمی یا شیخم
حسن دیدی کد بلدم کد سن کمسک دیدی ذی جمال

کد یا شیخ بنی بل سن کد کدین شول عودتک قزیم
اولورم کم سکا دیدی ایدی بک بلوب احوال

حسن دیدی اکا یا لیدیت سکا بو اکرامله
بذن نائل اولوب بولدک بو مقامات فی حسن حال

کوریدی انا سبب فتی بک عذاب احوالده
بو اکرامه ندن ایردک دیو ویریبزه سن احوال

بیان ایدوب دیدی اول قز کیا شیخم انت بندن
کد بر مقبرده بشر یوز کشی بدک اشت احوال

عذاب ایدر دی حق بیزه کیدیرد بلر بیزه قطران
جالبمز مشکلیدی بک عذابه اولدق انت کمال

کد بر کون اوزر یمزدن کیدر مسه مرور اتدی
کد بر کون ویردی صلوة محمد روحنه فی الحال

ثوابنی بغشلدی بو قبرده یا تنکره
انی کوردم کد بر ناد ی ندا اتدی دیدی اقوال

کد در کد یا عذاب ملکلری کیدیدک او مقامدن
کد قولترم اوزرندن عذابی رفع ایدک فی الحال

او صلوة حرمتندن بر اغادم کنا هلرین
حبیم حرمتندن بغشلدم قو یه بذ حال

الک بو نظری النک سرجنا یمدن ویرذ مقلم
بوکز بری بو مقامه کتور وب ایتدی زاد خال

بکا در یا رسول الله فلان ابن فلان اوغلی
یازرلر مسك ازفردن کاغذ اوزرینه انی
دخی یویار تعالی یکیرمی بیك کناهینی
دخی یکیرمی بیك دوه حکر ویرر تعالی
مهرلر لر اوکاغذی ملکلر مسك ازفرله
قجن کم قویسه قیامت میزانی قوولادغی زمان
کیسویلرم عمل دارتن ملکه انی ملك یکل
ویرا بوکشنك بنم یانمده وار امانا بی
بنا ذایدرم الله کبارب بوقولوکك
کیوردکی صلوة شریفك حرمتنه حق
کنه اول سلطان کونین لسانله ایدوب اخبار
یوردی اوزرینه دوشمش قناد لاری طغلمش
کیاندم جبرئیل بن بونه ملکلر ای جبرئیل
یوغدی حق قتنده هیچ کیبونده برا اونه ملك
ذنسب اولدم ای اخی بونك مردود لغنه دخی

سکا برکر صلوة اندی بنم تعظیم ایدوب تبجیر
دخی یازر لر اول کشی انجون یکیرمی بیك انجیر
دخی کوتر کناهنده دکر یکیرمی بیك انجیر
کیلیون مقامنده بوجالدیر یوق اکا تنظیر
بنم قدریم ایچنده اول کاغذ وضع اولنوب انی
تراوزو قاتنه وارام ایدم اول کاغذی ظهیر
بوکشنك عملنی ایوطاوت ایله تقصیر
جقارم اول کاغذی بن قوراز تراوزویه ای بیر
قوابنی اغر کتورکناهنی ایدوب تقصیر
اغر کتورمیز انی نجات بولدمن الترویر
کیمعراج کیجه سی کوردم کیرملك اولوب اخراز
تغیر اولمش اوصاف صورت اولمش اعتزاز
دیدی کم یارسول الله مقربدن ایدی اخبار
ولاکن حق غضب اندی دخی رد ایله جبار
دیدی جبرائیل ای اخی ایدم اصلن سکا انجاز

بوقومه

بوقومه وارمدی اول امابرز شفقت ایدوب انلره
حقك امرندن اول مسامحه برز ای بیر
کیدوست بیك سنه دنبرو بومرد ودبل اولنجه
بن اندم عجب توبه ایدوب اسه بوشفقا
کیتوبه ایلسون حقا قبول ایده غنی جبار
مریض شفا بنم تواب دخی بن اولمشم غفار
طبیبین قابوسنه کوندرم بن ایدرم احضار
انلره صوجنی عفو ایدم کنه اول بوله اقتدار
کنه ویردی کا الله کما قدرت قهار
کیهر یوزنده بنمش بیك اغر خلق ایله سیاه
کیهر دیلیله ذکر ایدر کیبنمش بیك قده اوکا
کیهر ملك قیامتده کین ذکر ایدر استغفار
کیشول اوقت دررا نظر بکا صلوة ایدر هر بار
ذنلطفلر ایده قولرینه اول قادر غفار
کیاولدر یوم حسرتده نجات ویرا ندم من النار

صلوة اولسون اکا دائم من الاول الی الاخر

دخی اولسون سلام کما کہ خلق اولنجہ افتخار

الا ای مؤمن عاقل کوزک ایت ایقودن ایقاظ

اویان کل غفلتدن اجل برکون ایدر ایقاظ

حذا یلی ذکر ایدر طالر اغاجلر هم دخی قوشلر

کہ هر شی دللی دلنجہ اوقودلر ذکر هر اشخاص

کہ سن انسان اولاسکده سکا دیل ویرہ الویرہ

ایاق ویرہ قولاق ویرہ دخی کوز ویرہ اول حفاظ

بونعمتلری فکر ایدوب بنجون ذکر ائمک الله

بنجون طوتمک حقک امرینی اوتون حقدن کلمک اشخاص

ندر اول ذوالجلال الله خطاب ایدوب حبیبنه

اطاعت ائمدیا احمد کہ غافل اولمدون ایت اعراض

برینی ذکر ائمدن غافلا اولمدون فجر کوزسن

بولرک اوزرینه یاقین وارجاق ایلیه شوظ

بولرجون اولدی ظالمین اولوبدر جمله کافرین

بولرک اوزرینه یاقین وارجاق ایلیه شوظ

بولرا یوصو استغفارت ایتمه ویرمز بونلره برصو

فجن اغزینه کیرمجک دوکه قرینه هب شوظ

دوکه یوزلرینک دوکلرینی یارار کہ اول صو

حدی حفظ ایده ذاکرلری اولدر احفظ الحفاظ

کہ اول صو برکونی صودوخراب ایدر جهانی اول

دلکده قومه سبحانی اودر بل احفظ الحفاظ

ندر الله اشتیانی ذکر یولنه ویرجانی

سنیده بن ذکر ایدم قیامتده اولام حفاظ

اکر بنی ذکر ایدر سکز قیامتده قوللریم

کونش برمیل قدر یاقین کلوب یوقدر بوکا خلاص

بیک ایاق برایاق اوزرینه کلوب صقلیجمده

اومحله

اومحله ای خلاص ایتدم ویرم اکا دفعت

کہ الکری یاقه کونش ویرمیم بونلره بن خلاص

اکر ای قوللریم بنی قصوردوه ذکر ایدر سکیز

کہ بنده ذکر ایدم سیری کہ شول کونده کہ هر اشخاص

جمیع انبیا اولیا جوکه دیز لری اوزره تح

کہ ساق عرش یابشه دیه یارب ویر خلاص

کہ سندن غیری شی استمزیز الا نفوسیمز

کہ سن قودرتریسی یارب نجات ویرایکل خلاص

کہ بنده ذکر ایدم سیری کہ اول استنده قوللریم

سیری قودرتادم کوندن عذابدن ایدم استخلاص

بنی ذکر ایدر سکیز یا ترکن یا نکیز اوزره

کہ بنده سیری ذکر ایدم قبردن بن اولام حفاظ

جمیع دوسلر یکیز قبرده حملر یکیز قبر قودقده

یانکیز اوزده یاقوب سن یالکیز قالدیکیز اشخاص

کہ اول کون بنده ذکر ایدم سزیده قبرده قوللریم

کناهکیری عفو ایدم کہ وحشتده بن اخلاص

الیم جنتده سیری کہ جنتده اولاسزسیز

کہ بولدقشا اولاسورلر دخی غلمان ویره حفاظ

کلای ذکری الهیدن خبردار اولمیان انسان

کہ ذکر ایت یوجه مولایی کہ اولدر دونلره درمان

اکر حقی سورسک سن دلکده هج قومه آنی

آنی سورن بولور عرفان قودونلرینه درمان

اکاعاشیق ایسک اکاه کوزدامرینی هرورده

قودونا قبله سویلمن قودودعوادکل ایمان

کہ کنده بنی سونلره نلر احسان ایدره کله

کہ سوماییان هلاک اولدی عذابده قلدی خسران

دخی اول تکری اوسلانی کہ اولدر حضرت علی

روایت ایدر اول تکری حبیبنه کاید وحی بیان

بیورمشدر رسول الله که عرش اتسه بر اغاج
کبی یاقه تدی یا وتدی اول اغاجی ذوالجلال الله
کوکی یدی قات یرده اولوبدر انکله
کبی برکیشی دیسه برکز لا الٰه الا الله
دیو عرشده تحرک ایدر اول دمان دیدی احمد
کبی یا عرشله شجر اولوك ساکن تحرکده
جوکز عرش الله سویلر نجه ساکن اولام یارب
سن انی مغفرة ایدوب صوجوندی کجمی جکن
بوکز خطاب ایدر الله که یا ملکلرم جمله
که اول قولوم که اول بنی ذکر اتدی ایدوب توحید
کبی بوندن صکره عرش ساکن اولورم دیو اول اغاج
ابو سعید خدری دن روایت اولنیلر کلمشدر
که برکون حضرت موسی دیدی الله یا رب
بیورمشدر ذوالجلال الله که یا موسی شو ذکری دی
دیدی موسی که یا رب بونی هر کیشی ذکر ایدر

بر دیدی خالق الاشیا دیدی خالق الحیوان
انولك بود قلری سرینه اولوبدر تفصیل هران
بوبوك کبی براغاج دنی خلق ایلدم حسنان
تحرک ایدر اول اغاج که دفعه طور و اولهران
که هیچ دمادمان دفعه خطاب ایدر بوکا رحمان
نجون تحرک ایدرسکیز دیو خطاب ایدر حنان
فلان قولك سنی ذکر ایلدی توحید ایدر رحمان
کبی اولمام ساکن ای باری که سن ایتی عفو له غفران
اولوك شاهد بوکون سیز لر ایدم بن عفو غفران
بن اول جمله کناهنی که اندم عفو له غفران
کلامیدی ذکرت الله که اولدر رضای الغفران
فدر ده کله رسول الله قولاق دوت بوسوز هران
بکا بر نسنه اوکردکه انو کله ذکر ایدم هران
دنی لا الٰه الا الله بونی ذکر ایله هر زمان
که بوندن غیری بر ذکری دنی اوکردیم هران

که بر ذکر

قنی بویوك ذکر اولا فطیری اولمیه سبحان
اوبر کلمه دن بلکل انی سن اتمدیك اعرفا ان
ترازوکوزنه قویسه که طاغ تمق مهتره میزان
قوسك بوذکری بر کفه سینه وزن اتمکه میزان
که تصدیق ایلیه انبوی که کلسن قلبکه ایمان
فدیورمشدر رسول الله که اولدر افضل والاعلا
بوذکر ندجان کوکلدن دنی شوقله اولانسان
دنی خلوص ایله دیوب دیاسن سمعه سز اولجان
جمله سیله هب دفتر ندن سن که باك اولمن الاثمین
فدیورمشدر عجب بوندن سن ایله بیزه کلیاجان
انا سبنك یا بابا سبنك کناهن ایده حق غفران
دنی هم قومشولرینك حقنه عفو ایلیه غفران

الدای عاشق مولاسکا عشقدن ایدم اجاقت
که عاشقلر لسانیده که کمز معشوقله دائم
اکر سوزایسك حقی قیل انوکه ذکر ایله التماس
که کوندن دنیا ایندن کراهم ایلر التماس

عاشق معشوقك وصفين ذكر ايدر لسانيدن
بورکمدن دردیله سویلر نجه‌لی ذکر ایدرسن
کل امدی ذکر ایت یله انوك جون دوکرسن یاشلر
سنك برکه ذکر کمدن اوتوردی حق فلوریردی
کیم عاص اوغلی عمر ایدر رسول الله بیوردیلر
انوك دفتری اعمالی جمله طقسان طقوز جمله
کیم بر یدینك ایچی کیم طبطلو کناه اولمه
کیم بر کمسنه سینه وضع ایده بود فتر یکدجمله
بوکون طرنا فقه‌کی بنی جیقه انلریك ایچندن
یازلمش اندن لا اله الا الله محمد هم
بونی بش قویلر تارازوینك آخر کفه‌سینه
شفاعت صاحب احمد ذ بیوردی فولاق ویرکل
کیم اغزندن جیقه انوك کیم یالنجه قوشی انوك
اوجر اول قوشی وره تا عرشك آلتنه قرار ایده
اوقوشدی یا الهی سن صاحب کناهی صوجون

شودر وصفی بنم معشوقمك یوقدر اکا بدلی
کورندن فانی یاشی جقار ایدر معشوقمك التماسی
انوك جودی ویره جانی بنم آنی ایلدی التماسی
ندر دن قورتاره حق سنی ایدم بر بر سکا التماسی
کیم بر قولی قیامتده کتورالرمع الاطرلسی
کیم هر بر یدینك اوزرلغی کیم مذنب التماسی
تراز وایاتنه کتورلر کوده سینی آنی ای ناس
آخر کلمه کنا هلری نادره فرمان اولمه اونا اوناس
کورالرانده یازلمشی کیم بر کوزل یاری ای ناس
رسول الله یازمشلر بودر اوج کلمه اقدس
بو آخر کلمه کنا هدفتر بندن بونی ای ناس
کیم هر بریك دیه بر کره بودر کی صدقله ای ناس
قنادلری اولمه دری جواهردن اوبی قیاس
حدد رآکا ساکن اول کیم بوندن ایله استجلاس
کیم ثا عفوایله یجه کیم اولمیم ساکن استجلاس

کیم عفوایدم

کیم عفوایدم اشتیاقی ای سنك صاحبك بیورن
بوکرا اول قوشی یتمش دیل ویره اول ذوالجلال الله
اوبتمش دیل ایله اول قوشی حدی ذکر ایدر دیم
قچن یوم قیامتده اوبحق بنیلر اقوشی دکله
الندن اخذ ایدرلر انوك الدر جنته انی
کیم رأی بی عبده والله کیم نقل ایدر محمدن
کیم لا اله الا الله محمد هم رسول الله
دیمکله بیکرمی دورت ساعت اولور بحکم وکوندز
نه در اول حضرت خلاق جو بلدك بنی ای قولوم
بوساعتلرده نه دکلو کناهلر ایشلدك ایسه
اکر کوجك اکر بیوك نه دکلو وار ایسه عصیان
کرك کز لوکرك عیان کوك کرك سهوا
کیم بو بیکرمی دورت ساعت ایچنده نلر اندك
الهی بو ضعیف قولك ده ایستر عفوله غفران

وار امدی بوندہ ساکن اول کہ قل حضرت اول
اودیللر ایله شبیه ایت قیامتده دکین قدس
قوابنی بغشلر اول کیمه صاحب ای ناس
کلور صاحبی جولودا لندن ایلر التماس
صفایه اولہ استغراق ایده اول رویتی قدس
نه بیوردی رسول الله فولاق ویریك بوکا ای یکی
جونوك بیکرمی دورت حرفی اولوبدر ایله
برادم جونی ذکر ایتسه نه در اول حضرت قدس
بیکرمی دورت حرف حرمتنه قلدم بن اقتداس
قوسن بن یرلغادم بولاسن حضرت قدس
کنا هلر ایشلدك ایسه یارلغادم سری ای یکی
قوسن جمله محوا ندك کناهدن اندم اقتداس
کریم قل کناهن محوایت دیمی عفوایله یا غفار

قدس

اجتیاس

كل اى بوفا فى دنيا يه ميل ويرمز اولادن حساب
كه كوردكمى اولنلرى قنجى اباو اجدادك
اولوم كلمز مى عقلكه حشر كلمز مى قلبكه
كه حشرى نشرى بلمك مى دخى بلمك مى بوعالم
بوعالم قورسه هب يقيلر اينكل تصديق
دخى قول رسول ايله كه اثبات اتدى عالم
جنابى بارى بدن غيرى اولسه جلسه هلاك
بيورمشدى ابن عباس بل حد اراضى اولا اندن
كه اتدى غربه اسناد بيزه اقبال ايدوب يوزون
ديدى يا ايها الناس اول نه گيفيتله سز كز
كه صور صاحبى انفخ فى صوره ويرمش در سز مدى
كوزين دكمش بوقادر ويرمان اذنه بقوبه مز
ديدلر يا رسول الله انامز يا بامز سبكا
كه صور ديدكلرى نه در بيان ايله بلورم بيز
كه صور بوبنوز كبى شيدر انى نوردن يا رتدى حق

ذعاقل سز كيشى سك سن سوردسك انرى خراب
قويسه بوفنا ملك قويوب كتدى اولوب تراب
كه دوشمشك بوفنا يه كمه كوندز ديه اك اتوب
يقيلا جاغنى اى كس اولسه جمله خراب
كه اياتيله ثابت در بيان اتدى آنى تواب
بوعالم قورسه هب يقيلر اولسه خراب
كنه نكرى حيات ويره سئوال اولنوردى حساب
كه بركوز فخرى كائنات صباحى قلدى آفتاب
كونش كبى يوزى شعله ويرر اى كبى آفتاب
كه اولدم بيرا بحر سكيز كولر سكيز على التراب
كه صرتن اكسيه اكمش اياغن كرمش اول حباب
اذن كلمه صورت اتمز اوفور صورى افنا
فدا اولسون بوكلمه هب بنه كلوراياب شتاب
بيوردى بس رسول الله كه ايلك استماع اصحاب
باشه اعلايى عليون اتدى فاتح الابواب

ايا غنى يدى قالت بوده دخى اشاغى در انوك
كه توكيل ايلدى الله انوك اوستنه بر ملك
انوك دوشن قنادى وارده بيرى مشرقده اولوبدر
برينى احاطه ايتمشدر كه عرشك هر طرافنى
قحن اذن ويرينجكن كه اول مقبوض جناحنى
بوكز حق امرايده اكا كه نفخ ايتسه صورى اى ملك
كه بركره اوره نفخ ديه اى غافل اولان خلق
بونفره يى ايشيدنلر كه قنده وار ايسه جمله
يتالر يوزلرى اوزره يدى كوزى قالقاما يالر
نه كلوا وار ايسه طاغلر قوطاغلرى ضد يلر
نه كلوا حامله عورت وار ايسه دوشره حملين
يدى كوندن كروبونلر قفالرين لرلر هب
كه زيرا كورلر بونلر كه كوكلر هب جميع يرلر
ديه بوكوردلنجى كوك كوردى سه ايمش انجاق
بوفوك اوزرينه نجه زمان مرور ايده بوكز

يارتدى هب ارواح باشينه كه بر اولدلك قوانى
اكا دبلدى اسرافيل قنجى بيوك دوردى نائب
اولوبدر بيرى مغفرتله رحمت ايلدى وهاب
بريى كنديده مقبوضه حدادن اذن طلاب
آنى نشر ايدر اول ملك اولور عالمه استغراب
قحن بركره نفخ ايده كه عالمه اضطراب
آجيلك كوزلريكز شمدى قيامت اولدى اقتراب
قويوبوزلرينك اوزره دوشوب كيده خراب
صنا سن سبع سموات يقلدى هب خراب
كه باره باره اولدى طاغلر طاشلرى اولوب خراب
كه عورت قالميه بوكلود وشورر حملى خراب
كنه اولكى كبى عشيرت ايده لرحم شاب
يرنده طور و بور هب انوك هون ايجره اشراب
دكلدر يوم قيامت دكلدر يوم اضطرار
كنه برجمع كوردنجى جفيره اول ملك هر باب

كه غايت هيبتله نعره اوزره اولملك بوكزه
نه دكلور ايسه مخلوق اكر غير اكر حيوان
والا اوردت ملك قله كه عزرائيل جبرائيل
دخي عرش عظيم كتوردن ملك اولدباقي
بوكزه اول قادر قيوم كه عزرائيله سويليه
ايته بيره آرايه هب دخي كوكلري آرايه
والا سن كه پادشاه كه بو قدر سكاهيچ اولوم
كه بريندا دخي كله كه واز انلريده قبض ايت
كه بريندا دخي كله كه بر خلق دخي قلدي نمي
كه بريندا كلدي واز امدي اي ملك الموت
اوده برصخره حيقه كه بين الجنه والنار
بيوردي ابن عباس كم نشول حقي بلك جونكم
توبه هب اولوز لردي كه انلرك صحبتي بلدن

كه بر بوزنده قالمه كه هيچ دي روح في الدنيا

كه ايسه يانه بو عالم كه فرقي بل محالي جوفا

بوكز اوسل

بوكز ارسال ايده الله كه ريح النعقيم صكره
كه اينه يوردسي مقدار دكيدن حيقه بويل
بوكزندا ايده الله كه فنده قالدي شول اولر
كه فنده قالدي كوشكي دسر ايلري بنا ايدن
كه فنده قالدي رزقمي يسوب غيريه طاپنلر
قنجي مظلوملريك آهين ثوب ظلم ايلين ظالم
كه بلدي بكيز مي لمكث دي يوسويلر ذو الجلال الله
بوكز يغمور ويره الله يغا اول عرشك آلتندن
ابو حيوه ذكري ديلدي لر بو صو بوك آدينه
كه تا اون ايكي آي شوندن كيجه يريك آلتنه بو صو
كه تا دنيا خلق اولونجيه كه طوبراغنده كولجه
انا رحمته طوبراكي دور ويره هب قوتنلر
كه يعني هر كيشي فيرنده ابتدا اولدقلرن كبي
دخي قالريتا آندن دخي الك هب كرك اركك الك
اكر برسي قورت ايسه كه قورتدي دخي كلب ايسه

كه عاد قومنه كوندردي ايدي بويلي في الدنيا
كه بيوزنده قومنه دبه قرطاغلري ايقي
بنم عالمده غير ليق قلدي تكر لتوده عواتي
قنجي كوشكلري سر ايلري قوتسه اولدر افنا
قنجي اولوم اونود وب حرام حلال ايدن جمعا
ابدا اولمه صنوب ظالمله عمرين ايلين افنا
كه بر جواب ويرد اولما وكنه كندي تجلي
كه بر يغمور دردا اولكم مني كبي ايدر سيلي
تمام فرق كون يغا يغمور ديري بوزي اولاجرا
كه بو يغمور بيتوره هب جود وين تنلري كلا
دوشب اولدي دي اولتراب قوتسين بيتوره اولماز
كه هر كيشي قبورنده نتكم منيدن بيداه
ايو شمش قان اولا صكره اتا اولا صكره غم عظما
اولا مظاهر قبورنده كوزل صورت ويره مولا
كه صكره كلب دخي اولسه تراب اولسه دخي هوا

وياخود اوده يا فسلركول اولسه كشي اوده
كيم اولكي كبي حق بركده ايده تركيب
كه دنيادن كه كتديكي كه صورتي بوله اندن
كه دفن اولنسه برقبره كه برقاج ادم يلردن
برينك قرني اوستنده اولسه اول اولنك باشي
كه حتى يزده يلركي برقبرده يتمش ارجيقه
جميع اجسادكامل اولوب بيوبوب كامل اولدقده
دخي تسبيح ملكلرين دركي قيله يوجا مولا
اولوسيده جميع ملكلريله اسرافيل اي كشي
كه لوح دفترينه نظر ايدن اولدركل غيري
بوكا ثباتك احوالين كيم سنه بدك جمله
كه برادم باشنه نه كلور كله حكي يا ذكر
كه اندن صكره امر ايده حذاي اسرافيل درحال

بله صاور سلراني كه نشر اولسه خي قواجلر
كه ايجاد ايده اوكلي كبي انسان ايده مولا
كه ال قولر هر قواجزا كمال اوزره ايده بيده
قبرده هر برين ايجاد ايده وب حشر ايليه مولا
بومنوال اوزره خلق ايده قو مخلوق اولا مولا
قومونك ادي مكرمن اولا اسم له يسمى
حذاي دير اده اسرافيل ميكا ايل ابتدا
بوكز اسرافيل ديه ال اليكه صوري الا
كه اندن غيري لوح محفوظ كه حفظ ايلمز كلا
كه هر يلك باشنده اولا نظر ايدر اكا جمعا
اولوب اولا جغي دفتره اولور هر كسه فردا
ويرر صاحب اليه خلاف يوقدر بوكا حاشا
كه اول صوري كه وقت كلده امر ده ايده تعجيلا

بسن اندن صكره اسرافيل امر ايده استعجال

وره قدس صبا ركده بواشده اتميه اهمال

جيفه كم طاشنه توقوم ايده اوستنده
دياكم يا اوفانمش باغر دياكم ياطاغلمش ات
ديه اي طاغلن طاغلر ديه اي جودين تسلر
حضور حقه بريكك سؤال حساب ويرك انه
بس اندن صكره جمله روح كه اول صورك دكنده
اروكبي كومل كومل ايده تنينك اوستنه
محمد روحي جلدن الروكيده قبرينه
كه بر بلدين كبي قبري اوزرنده طور دكن
دخي كي حلقري سن بوايه الحد ال الا سن
بنا براقه اول سرور ضاعنده اولا جبرائيل
مقام موعده وارمه كه منتظر اولا اندن
بوكز اول روح هواده كزه قرق يل جسمين ارايوب
كه هر بر روح برملك يده برپسه اوكندن
براغه قبرينه الى كه دوشه فاوشه دوستونه
بوكز هر كس قبورندن جفه قبرينك اوستنه

كم التي سوز ديه انده كه بويله نقل ايدر نقال
ديه اي جورمش كيمك ديو سوزدن ايده ايرسل
ديه اي طاغلن قالمز بريكك بريره عتجال
كه هر كس ايديكن بولسون كه ديو سوز ايده ارسال
كه جمله جيفه بوكزدن هواي يوزن صوته عجال
قوتنم بنم ديه اراده هم ايده سؤال
تنته كيره قبرنده مضيا اولا اول في الحال
كه جبرائيل كيده في الحال جنابندن كتوره جلال
بوكوده يوم قيامتده رشفاعت كوندره اجلال
صولنده اولا ميكائيل سيرايده استعجال
كوزده امتين انده كه ديوادن اوليه اضلال
كرام كاتبين ملكلري كله بوكز في الحال
برپسه سوره اوزندن كلا لر قبرنه في الحال
كه حسرت حسرة بولا نفا نوق ايده لر اول حال
كوره كم قيامت قوميش عقل اوزي اولا ابزال

آغزه صاحبلری صاقلری هب تا صلرندن
کی معصوملر المندن آغزه صاحبلری دوبدوز

رواییت اتدی راویلر بیورودی ابن عباس کیم
کی هر کیمسی اولاد خیراتن کی سرکردن تخیر ده
بومنوال اوزره بیك یل طوغرا قبرا وزیارتنده
منافقلر کافرلر قوبه کریو ذکر قره
ولکن بعض حدیثده یا وبدر نقل ایدر راوی
بولردن بولیا سلری کیه قبرا وزیارتنده
ربانین قوبه بوری اوزره دوشه سروعه
کی طاملا حکم ایده کیمسه حشر اولا رکوزسز
عمل سیر اولاده عالملر قوبه لرده لری صلاقش
کی حشر اولا دلین جکلر کی خلق اولا ایده استکراه
قوبه غما فرق ایدنلر اتشدن هزیمت مطلوب
تکبرلك ایدن قوبه کی قطرا ندن ایبس کیمسه

حذای راضی اولا اندن بیان اتدی ایده دیخنه
شتا لرباشی اشا ایدوب ایده لر قوبه لر انکار
کی حشر اولا اق کیمسه کی یوزی اولا انوار
قوبه کراج صوسز عریان باشی اجوق اولا لر حشر
رجب شعبان صائم کم اولنلر اولا لر احشار
کی هر کس عملنه کوره حشر اولا علی الاثار
عجب صاحبلری قوبه کی دلسیز حشر ایده عجبا
حرام بین کیسه خنزیر دخی میمون کبی احشار
اوزتمش کوسن اوستنه اقار قان اریك استکشار
قوبه قوشوسون انجیدن ایاق السز احشار
هوای نفسه اویانلر قوبه حیفه کبی ای یار
کی جلقی قوبه جلقیه بوینده اولا احشار

دیه رکز

دیه رکز سنك یانمده ای جلقی صاقل الله کی
خیر اهلی حشر اولا قداح الده اولا ریسوی
کی اولقدر قوقه اولکم کورن لر ایده لر افزار
زکاتن ورمین بخیل ایده لر مالنی طوقه
صغیر زکوة ورمین قیون زکوة ویرمین
انوك بوینده بریلان بیوك اجه حمل ایده
جویره قویر وقص بوکر صوقه بوینده اولا
عشر ورمین انجی قوبه عشری یوکلمش
زنا اهلی قوبه یادین کوکده سپه قدر فرجی
لواطه اهلی حشر اولا اصلمش دار اغاجینه
دلبی اکسدن جیقاره الله بك اوزده صاقه
بینم مالنی بیلر قوبه لر قرن طاغ کبی
شهید لر حشر اولا یادین اقارق کلده قانلری
بومنوال اوزره جیفه لر قبرلرندن بو انسان
کی دری الفاخری یاردی بوسوزه ایلله تقریر

دیه رکز سنك یانمده ای جلقی صاقل الله کی
خیر اهلی حشر اولا قداح الده اولا ریسوی
کی اولقدر قوقه اولکم کورن لر ایده لر افزار
زکاتن ورمین بخیل ایده لر مالنی طوقه
صغیر زکوة ورمین قیون زکوة ویرمین
انوك بوینده بریلان بیوك اجه حمل ایده
جویره قویر وقص بوکر صوقه بوینده اولا
عشر ورمین انجی قوبه عشری یوکلمش
زنا اهلی قوبه یادین کوکده سپه قدر فرجی
لواطه اهلی حشر اولا اصلمش دار اغاجینه
دلبی اکسدن جیقاره الله بك اوزده صاقه
بینم مالنی بیلر قوبه لر قرن طاغ کبی
شهید لر حشر اولا یادین اقارق کلده قانلری
بومنوال اوزره جیفه لر قبرلرندن بو انسان
کی دری الفاخری یاردی بوسوزه ایلله تقریر

دیه بن سندن ایرلمم سنی ادخال ایده یا الله
کریاوده اعنی بوغازنده اصلمش حشر اولا یا الله
حشر اهلی ایده لعنت آنی سوسوی ایده عفاف
دقه لربوینه برداغ کوزدیو اولا اخبار
دنی التون کومش زکوة ویرمین اولا احکا
انوك ایکی اغولی دلی اولا بك قتی اضرار
اجی جفر بیك یل المده ایلله ستار
نحو فریاد فغانلر ایده لر بوینده ای اولیار
بویومش اولا یادین بزی حفظ ایلیه ستار
یلان سویلیه جی لریك دلی اکسه دراری یار
یره سوزنه دلری فان اریك سل ایده انی
انا شیله طولو قرن معذاب اولا یا الله
اولا صورتده فان اقا قوقسی مك اولا ای یار
کی صکره سوزلر بونلری ارض ساهره ای یار
حذای رحمت ایده اکا کی اولدر عالم الاسرار

بیورودی ابن عباس بیل بیان اندی الی عباد
کہ محشر اہل جلسی بو حال اوزرہ طورہ بیک بیل
کہ اول آتش سورہ بولغری ارض ساہرہ بیل
بیورودی حضرت علی بیورودی قیامتدہ
کہ کوکی ایدہ النور کہ اول کوندہ تعالی اللہ
بیورودی ابن عباس بیل یرلرک کوکی تبدلی
کہ عکادی متین کبی جبلہ اوزایہ اولیر
کہ حتی اول قدر بویویہ وصفیں حق بلور انجق
بوکز بو خلقی عب سورہ کہ محشر یرینہ اللہ
کہ پردہ ویہ بش ادم بینہ اول یولدہ دیدیلر
کہ بعضلر دیدی یتمش کشی پردہ ویہ بینہ
واما کافر اولغلر یوردہ یوزی اول اوزرہ
دیدیلر یا رسول اللہ نجہ یورہ یوزی اوزرہ
ایاغی اوزرہ یورودن یورودن قرنینک اوزرہ
بیورودی ابن عباس کم کہ خلقلک بو سفرلری
نوکلو وارایسہ طاغلر کہ جملہ جمیع ایدہ اللہ

بوسوزدہ یوقدر رکنی بوزی بش ایللیہ اعتقاد
بوکز کوندہ بولغری کہ یر آتش اولہ اشاد
کہ اول یر بیاض یردر کہ نلہرزن اولور ابعاد
بیاض کومش ایدہ اللہ عباد اندی بوزی ایرد
یریک کووک تبلی اولور بویلہ ایت اعتماد
صفاتندہ درر انجق ذاتندہ اولماز اولہ ابعاد
نجہ بیک کرہ بو دنیا اوزایہ کیکیشہ ابعاد
جہنم ایلہ جنت بش صیغہ بویرہ ایراد
کہ اہل ایمان اولغلر بینہ لردویہ فی القرآن
دیدیلر بعضلر اوزادم بینہ دوایہ فی القرآن
یوردویہ بعض مومنلر ایاغی اوزرہ اولہ فی القرآن
سوزندہ قرنی اوستہ کہ سوزی اولہ فی القرآن
بیوردی اول جہان فخری یوردوم اول تعالی اللہ
ایاغی یوغکن ایللر یوردقری اوستہ فی القرآن
کہ بش یوز یل تمامندہ اولور حاصل دیدی اول شاہ
اولہ جلسی برا اولیوقش اولہ دیدی اول شاہ

کہ ہر کس

کہ ہر کس عملن بولکنہ کیدہ اول یوقشہ کیم
کہ بویوک اول سفرزدہ خلق کہ دنیادا غی کبی
بوحشی ات اوزرہ کلہ خلق کہ محشر یرینہ جلہ
بوردیر دن سکابش کن بویوزی قرہ قولرینہ
کہ اول حدہ اولہ ظلمت بولہ دیک بولہ اول زمان
بو دنیا کجسی جمع کہ جلہ ہب برکدی
کہ شمدی اول ظلمات بو خلقک اوستہ صاحب
بو خلقک بو سفرلری قتی کوچ اولا بو نلرہ
والا شول کشیلر کہ ورمیہ دخت اویولمزدہ
کہ دنیادہ مساجدلرہ یورولر ایدی اول ار
اولر اول کوندہ بولہ لرجمع یولمزینی ہب نور
ندر دکلہ رسول اللہ کہ مجد اولہ شول قولہ
یا بن یوم قیامتدہ جمع ظلمتک ایجندہ
اولہ مومنلر نورلری کوزادم مقدمی بعضلرک
اولہ بعضلریک نورلری کہ ذرہ اولہ ای کس

اولہ جلسی برا اولیوقش اولہ دیدی اول شاہ
کہ دا اول کتوعملری اولہ تورسوندہ کبی بولہ واہ
دیمکر یا الہی بنکبی قولوک بودر ہر کاہ
یوردی قرہ قولک ارمغانی بویلہ اولور ای شاہ
ملکمز جمع ایلمش ایدی بو دنیا کجسین اول شاہ
کہ محزوندہ اندی بر بیرہ سیاہ کجہ لری اللہ
صاحبقران کوزمزا اولور صناسین اولدی بر عباد
بولہ ہر کشی ایتدکن اگر خیری اگر شری
کہ دنیادہ الوب نوردن عبادتدہ اولوب ہر حال
قرا کوکجہ کزدہ بش یوزدی جماعت اولہ کاہ
کیدہ لرضکہ کوندہ طوغمش ضحی وقتی کبی اولہ عام
قرہ کوکجلردہ اولہ یوردی مسجدہ ہر کاہ
بو اولہ نوری غرقہ اندہ یولی بر نور اولہ بر ماہ
اولہ بعضلریک نوری کہ فرسخ اولہ بعضلرک نوری میل آرہ
اولہ بعضلریک نوری کہ برفاریش قدر ای شاہ

اولہ بعضیلر یلك نوری کہ بر ساعت ایدہ برتاہ
کورہ یولدن اوساعتدہ یورویہ اول قدر ای شاہ

سویوبدر کہ اول ساعت قالہ ظلمتدہ اول آدم
کیمسنك نوری اولمایہ قالہ ظلمتدہ اول اعماد

اودشمدن داشہ کندوی وسرہ یورویہ اول یولدہ
نتکم کوردوہ جاہ دیندہ نی کبی ایدہ جوق آہ

جاغیرہ دیہ ای فلان کہ دنیادہ سنوك ایلدن
کہ اولمادقدہ بکا کوی سن بلہ کشم یولدای شاہ

دوزاکمك یمدکدہ بر یردہ سنوکلہ
قوقوہ ایلہ لطفکدن کیدہ لوم یولدای شاہ

سنوك نوزکلہ بردہ بلہ کشك یولدای یار
نہ شکلہ دوکلہ کوکلرایدم بیان علی الوفاق

کلامدہ بی انتہاغ ایلہ کہ کوکلری اولہ اشتیاق
کہ راضی ساهر یرجلہ سے جمع اولہ اول اغناق

بیوردی ابن عباس بلہ قین حشر اولہ جملہ خلق
کہ اصلا کسردن برصوت صدوردایلمیہ نفاق

بوکہ هر کشی کورلرین کوکہ دیکوب طوره بیك بیل
دیر یرجلہ خلق کہ اولمازاصلا افتراق

طورلر اوضکہ برمومر اوزارینہ قوبان صرخہ کبی
کہ بارہ باره اولہ هب اولہ اجزایہ افتراق

کہ بش یوز فاکلکی اولان دنیا کوکی نہ اولہ
صاسن ارمش قوروشون کبی اریہ اول اطباق

کہ بقیلہ اول قاغشی قاغشی هیئتدن اول کوك
بلور سیز اول اولہ غائب کہ معدوم اولہ اول اطباق

اریہ محو اولہ کوك اوریش قاملیہ اصلا
بیتمیچ کوکدن جملہ کہ شاق شاق اولہ اول اطباق

کہ دنیا

کہ دنیا طغلرندن بیوك اولان جملہ یلدیلر
دوکولہ یرہ هب جملہ اری یہ محو اولہ سن باق

آیلہ کوشش ایکیسے اوکوز کبی قاووشالر
اولا لرهب قره کوهر کبی دوکولہ لرسن باق

کہ دنیا طاغلری جملہ اتلتمش یوك کبی اولہ
بری بریسنہ طوقونہ سراب کبی اولا سن باق

کریدن طاغ کبی کورنہ لاکین یاپشہ ورسك
اوکوکدن محو اولہ کبی بوسوزده واردر انفاق

ایا غافل اولان انسان کوزك آچ اویقودن اویان
کہ فکر ایلہ قیامت کونلرین کوملہ اولوب فرحان

اوقوبل قیامت کونلرکلہ بو انسانہ
نہ کسہ مرحمت ایدہ نہ حرمت ایدہ لر اولا ان

قیامتك عذابندن بریسن دہشی بیان ایدم
کہ اهل محشر اوزاریہ کلہ آتش ای جان

کونش بر میل قدر یاقین کلہ باشلری اوجینہ
کہ اهل محشر بردن یوریہ ایتمدن ای جان

کہ اول قدرہ دوکولور ترکہ تایتمش ذراع یرہ
کیجہ بالحق ایدہ یرہ یاقہ صاچینی ای جان

عذاب ایچون یارادیر حق اوده دہی اهل محشرہ
کہ هر کس صوجنہ کورہ دوکالردن دہی ای جان

دوطہ کبین طوبوغنہ وارینجہ دہ ایدہ عذاب
کبین دوتردیزینہ دك کبین قولتوغون ای جان

کہ دہی دولہ عرقہ اولہ عذاب اولہ کرفتار
کہ هر کسك دہی کندیہ اولہ اولکا ای جان

والا سؤل کشلرکہ بولاریك کوجك اولادی
وفات اتدی ایدہ لکین بولوکور میلر عطشان

اوکنہ مفتون اولانلرایکہ کہ ندامتدہ
بری اولادی اولیان بری اولان بیشمان

اودردده اول اصحقده اولان معصوم بابانه
دخی انا سینه جنت شرابی ایده لر اتیان
الهی اوغلوم اسمعیل اول صوجغی عفو ایله
شفاعتجی دخی ایله کی سن سن احمد رحمان
بولار شول کسلر کودمکه اول کونك حرارتین
بولار یك اوستنه بیر یل استراحت اولده ریحان
بولار شول کسلر درکم کی اجلرد و یورلر در
بولار مرکله جنتدن صوق صولر ویره رضوان
الای صابری شاکر صبر ددن ایله استغفار
اولا علی سیدك سوزدن سکا بن ایدیم اخبار
روایتده کلوبدر کم بیوردی مفخر عالم
فدر کوز اول تعالی الله نلر احسان ایده جبار
جمیع اهل بلادن دیه اعمی لره اول الله
ندا ایلیه انلره سلام ایر کوده اول غفار
دیرلر کودمکه سزدن الروکسلر اولیه
کلوب دیر سنی کورك دیو ندا ایده اخیار
ندکلو وارایسه اعمی محمد امتندن کم
بریکه جمله عرشك صاغنه امر ایده اخیار
کیم بیلا صی علم الله شو عیبك الیه ویره
ندکلو وارایسه اعمی دینه جمع ایده جبار
صابی بر حساب سز ملکلر کله بونلره
بولاردی درلو زینتله مزین قیللر انی یار
بولاردی بنده لر بولار قلره ایدوب تعظیم
کویا کوکو تورر دکبی کتوره لر قوا اخیار
کی اهل محشر انجنده کیجه لر کیدلر بونلر
کی عرشك صاغ یانه انلر اعمی لره اخیار
کی بر ندا کله کی جنابی حق طرافندن
دیه اهل بلا لر کر بلك اکاه اولك اخیار

بولار شولر در درلرکم بولره نیاسرایسنده
کی کوزلرنهم کوتورملرده نی محزونم اولوب ضاردر
بولاریك جمله سین الله کی برار ایده جمع ایده
سلام ویره بولار حق تحیسلر ایده غفار
کی ایوب النه ویره کی بریسئل علم الله
کی عرشك صاغ یانه سوره بونلری غنی جبار
بودنیاده ها فقدر اهل بلا وارایسه جمله
قوبسه ایمانسز اولکی اولدهب یوزی انوار
کیلر ایوحللر کیره لر حسن صورته
بنه لر ایو یورا قه ملك لر ایده استغفار
کی صابرلی قوللره الله حساب سیز ویره اجرلی
کی سائر عملك اجرین وزینده طرنه اول ستار
کی صابرلی قوللرندن حق کی وزدسه رفع ایده الله
کی صابر سیز حسابسیزهم قوابلر ویره جبار
کی اویله بر قواب ویره کی اهل عافیت کوره
دیر لر کیمه اولایده ی اتیمز طوغرینده ی زار
ندا ولایده ی کی دنیاده بنی قیم فیالردی
بوکون بکاده بر قواب دوکولیده ی من الغفار
بلایا باحنه ایده بر عباداتله اتیملره
کی ایوب ایده ایوبیله کی اول قولی غنی جبار
دیه حق اکا امی قولوم نحزون ایلمدیك طاعت
دیه قول یا الهی بکا ویردیك بر بلا ضرار
افوك جون بن سکا یارب عبادت ایدمدم ویر
دیه ایوب بلا سندن سنك اوتقدی شرار
سورك بونی جهنم دیه اول قادر قیوم
انلر لرانی اشه عذابه اولکر فنار
بس اندن صکره شول یکت لره ندا ایده الله
اولر یکتلکنده هیچ هوای اتمدی اثار
حرامه الاوزتمدی عبادتن منع ایده رب نفسن
بولاردی جمع ایده رب الله سلام لره ایلیه انار

یوسف پیغمبر الیه بشل سنجاق ویره الله
یوسف کبی یکتلکده ندکلو وارایسه عابد
صابر لوکبی بونلرینده تعظیمله سوره لر
کبیره لر ملکلر حب که عرشک یانینه بس تین
کبرند کلمه دخی فی الله رضا سیچون
بولرچ اولوجا غز بولاره ویره سلام
کادیس الیه ویره که برقزل علم الله
کاولکی کبی تعظیمله کبیره ملکلر
کبرند کلمه حقدن که فنده اغلایه جی لر
سلام ایرکوره بونلره بولاریک کوزلری یاشی
دخی طرابلسه عالمک مرکب ایله یازدیغی
شهید قاپیله عالملریک یازدیغی مرکب
ایکیسنده ده کوزیاشی آخر کلوب اوله تقدیم
ویره هرکیشدن اولمش برعلم نوح الیه الله
بولاریله ملکلر دولو تعظیمله محشر ده بلر

بریکلک باشنه دیو سوره عرشک صاغنه ستار
که اولا سنجاق دیبه جمع ایده جلسنی عفار
که اغزا زیلدا کرامیه ملکلر ایده لر غفار
بولر صوصوزدا ایچنده معذب اولدیلر یانار
اخوة الدینی ایکی کره کروا دنیاده اختیار
که امر ایده ملکلری بولاریده ایدک امرار
ندکلوه وارایسه قره اشلق اولنلر ایده عبیاشد
که عرشک صاغ یانینه بونلریده ایده لر ایثار
که بونلردنی شهاده بکا اندیلر استغفار
شهد لر قاپیله بیله برابر ایده لر غفار
کله هر بریسی بوکون یاستین دوکنلر ای یار
کله لر کوز یاشیک اوکنه مقدیم ایدوب ای یار
سن اویله اولیه حق اغلا کوزلرک یاشی اوله اصلا
بریکه ندکلوا غلمشی وارایسه للبخار
اثوب کیجه تا عرشک صاغنه اوتورلر اخیار

بولاریک

بولاریک ده هر سنجاغی هر رکعده اوقیدی ندر
که لنلر فضلی رحمت وجا ایدوب بولم رحمت
بولاریک کوزی یاشلری که صورتده صورلمامش
کبرند کلمه حقدن کمای شهد لر
قنی دنیاده قاپینه بولاریوب شهد اولنلر
بوندادن کروجمله بریکه شهد اولنلر
شهد لر بریکه حضرت یحیی علمیندن بس
که اهل علم اولنلر دیه یا حضرت علام
غزانک فضلی دیدیک غزایه کیدیلر بونلر
بلکی نک فضلی دیدیک غزایه کیدیلر بونلر
ولکن بزی بخودن صکره قودی خدا وندی
بولاریک خاطرین تسلیه دن در تعالی الله
بوم یاغمده بیغمبر کبی سکوز اولوک کاه
شفاعت ایلسونلر یوالاوه غم بوم
نجه وسلر یکوز وارد رنجه شکره دیکوز وارد

بولاریک بعضی اعلر عذبه هوز فاریالله
که اعلر بعضی انوک کورم جنتده دیزار
ولاریمعناده نوددریوه فی بلور اولوالابصار
کی کلک عرشی کولکینه سرصفا لرده اولوک هریار
کلک عرشی کولکینه سرصفا لرده اولوک هریار
که یحیی انک الیه برقزل سنجاق ویره الله
کبیره لر تعظیم اوزره بس اولوک عرش الله احصار
بولاریوب بزدن اوکرندی علمر اندیلر اکثار
غزا ده شهید اولدیلر یوجه مقام بولوب اقصار
بزم اخیارمن ایله نسر ایر بولدیلر اخیار
سبب ندر که بزصوکه قلورز کثمز زجیار
که ای علما قولریم اشیدیلک بندن استخبار
سری بن کری قوغم حسن اوله یکوز اخیار
شفاعت ایدک امتی محمدن بوکون اخیار
شفاعت ایدک انلره جنانه الدیک اخیار

دخی کمی دلر سکوندرمک بندن ویرم سیزه
که اهل علم ایچون ظهور ایده براق علم الله
که ابراهیم خلیل الله دن الینه ویره الله

بوکون بندکلکه حقدن که قنعه درعیال الله
بولاره ویرمدک بر شی بولر خود ایدی دنیاده
اولاره حق سلام ویره دیه مرحبا قولریم
که برصادق علم کله ویره لر عیسی الینه
کینه بندکله حقدن که کلسون اغنیا قولوم
که درلوده درلودیکلن برنمش کله بر علم
الکجون زینت اولدیکه غنیلریک علملری
که بش بودرخمکه بولرده ودرلر عرشه
بولاره شول اغنیالرکه مالینک قدرنجه بله
که اقاسیک بوزمانده اولان اغنیا جنتی
مالینه یوقدر دحلال برکدیردی ربنا یلن
حقنک امریمی ترک ایدر که دنیا مالی ایچوندر

انولک جون تاخیر ایلدم سزی بلک اختیار
نه دکلو ویرایسه عالم باشنه جمع اولسه مختار
جکه دونرد و نغزی تاعرشلک صاغنه ودر مختار

که اولدرکم فقار درمساکین لردر دهران
ولی بولر بوکون کلسون قلم هر بر لریچه مقام
سزی مسرور ایدم بوکون ودرسیزه یاد رکاه
بریکک اهل احتیاج انولک تحتنه صنکه ماه
بریکا اغنیا لرهب بیوک کوجلک بوله درکاه
که حضرت سلمان کالینه وده لر برماه
که دنیاده بولار زیرا بولوبدی درلو توبه هرکاه
اینلر صاغنه عرشلک ظلالنده اولار هرکاه
حقوقنی ایده اخراج که حیفدر امیه هرکاه
زی بولر حقلک امرین ترک ایدوب ایدر بلفاه
نه دور نوعی سین بلور همان زیا ایدر هرکاه
نه نماز بلور اول ملعون نه نیاز ایدر اول سفاه

یلا ندن اجتناب ایتمز دخی غیب ایدر خلقی
که اخراج اندیلر قلبندن خدای هم دخی کردن
یارین یوم قیامتده بولاری حق سوال ایدر
بولاری حق ایده الزام که حضرت سلیمان ایله
بولملعون لری سوریلدی درخدای ذوالجلال الله
فقیری غیری صابری ایدر الزام تعالی الله
که ذره مقداری بکا ایدا و لمادی عاصی
سوریلک بولاریده اوده بولار اندکی بولا
مرضلیلر ایده الزام ایدوب ایوب قولوایله

کلای حقلک حذاسندن خبردار اولیا انسان
قولاقه ویرمکا برساعت خبر ویرم سکا اینان
که تنبیه الغافلینده یازیدر استماع ایله
که جبرائیل نه درد کله اول الله رسولنه
جهنمک واریدیکین بلنه کیشی اویوب مزه

طولودر قلبک دنیا یله ایشی کوچی که هب سفاه
همان قلبنده دنیا وار خیلدر فکری واویلاه
جواب ویره بولاره یارب بزی منع ایدی مالکا
بتون دنیایی ضبط ایدی ولی ترک ایتمدی مولا
قویک جهنم بولاری که بلسون ایدیکن سفاه
قولوم عیسی نبی سنم فقیر ایدی دیه مولاه
نجون اولدک بکا عاصی دیه اول قادر مولاه
زبانیلر صغیر سوریلدی دیغه اوده هی واه
اولاریده آنده اوده اولاریده ایدا واویلاه

کهمان حیوان کبی یرده کزرسین یورسین همواره
عذاب دایمه سکادیم کوزلک آچ اویقودن
قصر علرتدن للرخدادن خوف ایدوب همان
که ای تکری رسول بلا خبر ویرم سکا بوآن
کوزینه اویقو کرمز قورقودن اولوب سکران

رسول الله دیدی اکا بکا وصف ایدی ویرنادی
دیدی جبرئیل اکا کم خدا خلق ایلدی اودی
که بیك یل قزدردی بوکز اغزدی اول نیزان
که شمدی سن سیاهدر اول کرنلر کودر اول انده
اول الله چقیجه ون اکله سن حق بنی کوندردی
جهنمدن بو دنیایه که اکنه دلوکی قدر
نبادات طاغلری طاشلری اغجلری جمله زی زلل
شول الله قسم اولسون سنی حق بنی کوندردی
که قطره جقه یدی بولردن دنیا یو زینا
که یا احد اکر اهلی جهنمك لباسندن
که مشرقده اولان زیروح هلاك اولورد ی جکسی
که یا اهل سبیل اکاه اول که دنیا طاغلری جمله
که کافورلری بغلاده قلدری زنجرلریدن برین
اریدردی اوطفلری که کول کبی توزردی اول
بیورردی بخر کائنات که اهل نارك اوستنه

نه جثه ده درر اول نار بیم شکلدر سیراذ
که بیك یل قزدریا قدردی قزلر اولدی اول نیزاذ
که بیك یل دکی قزدردی قتی قزلردی اول نیزاذ
بری بر نی کورمیه دیل دیل کزر انسانلر
اکر اکنه دلوکی بر قدر دلوك دلحسانلر
دلوك اولایدی دکله خراب اولایدی حیوانلر
کورمز اولوردی جله سی کریم سیاه اولورد اوطاغلر
اکر اهل جهنمك بیدکی غسلین قطراذ
خراب ایدردی عالمی کدجر کن قوقسی ای جان
جقیدی بر زرع قدر اصلنه مغربه ای جان
بنادردی بسبتون دنیا اولوردی صنکه اول نیزان
که جمع اولسیدی بر یره بر اوستنه ای جان
اوطاغلریك اوزرینه توبندی طاغ اولوردکلمز
کنه اودانیردی اول سلاسل قطعه سی ای جان
مسلط ایلیه اجلیق طعام سیتیلو اول

که زقومدن ضریعدن که غیری شی بولنمیه
قجان بونلری یمیلر بوغاز لاریندن طوره اول
بولاردنیا حیوانتده طعام طوره بوغازلرینه
که اوح بیك یللك ایچنده قریب قریشوب کی صودن
یوزنك درسینی جمله ایلك کبی اریه هب

جهنم اهلینك بیوك لکی ایدم وصاف
قولاغی یومشاغندن تا اومورزینه وارنجه
درجی سینك قالك لغی قره اوشون قدر اولا
که هر درینك اوسی اوجر کونلك قدر اولا
که برقول دیسه دنیاده که اللهم اجرنا
بوقوتله جهنم بوقزی قتلغه اول نار
بیورمه ذوالجلال الله که سکا اولدی یانار
جهنم ذیر الله الهی دنیاده بونلر
بیم شرمندن ای باری سکا ایلیه اعتصام

همان بونلر بولنه که آندن اولمیا یستان
ابد اشاغنه کمتیه بوکز صواستیه اول جان
صوایله دفع ایدر لردی کنه بویله صوب ای جان
که ایجك اهتیه آندن یقین وار بجقزای جان
دوکولدیریك اوستنه کیملر قلا اول زمان

قولاغی یومشاغندن تا اومورزنه دکین الان
طوقوزیل قدر یول اولادیدیلر قوعرلف
که اوح قات درسی اولا بومقدر اولادکلان
شدید اولسون عذابلری دیو بویله ایدوب کران
من النار دیسه یدی کره صیغیوبن الی الخرف
که طوردیطوب اولا که کوجیله ضعیف اولا که اول ایتا
که کوجولوب کیدرسك سن ندندر دیو وارزیان
دهیئور سکا دیل ایله کیجه کوندوز دیوب اوصاف
بجه کوجل صیم بوکون اولورم اضعف اضعاف

که دوزخ کشی جهنمده قیمی بك ایده واویلا
دیه لرکم بن کندی عذابمن جکه مرکن
بولاریك اهی زنهار بندن دوزه مز اولدق ای یارب
برکدیره زیانیلر کروابریره بونلری
اعلمش بوینمنا قابوت یاشن قلدیر مزاولمش
بعرصه عین سرور کی دوکلمش ایاق التنه
کی نك اقراغزندن زهر لردود لواغولر
صور لرکه هر بریسنه حالکزنه ایدی دنیاده
الك حقنی الوردم حلال ایتمدیلر بکا
بعرصه عین سورین دیه بن اوقوریا زرایدم
ایتن بین جوابنده که بر فوغنی قولودم بن
که شمدیه بکاده ایتم بدیرلر دیدی اول قول
که افرندن زهر قاندیه لرکم جوابنده
فنا سوزلری سولدرك کولشدی رمك یوزدن خلقی

جهنم اهل انجو خوب قیمی بك ایده لر واویلا
بونه عذاب در دیدیلر انوسن نه در دیدن ویلا
اوقوندقا کندی یه در دیمن بولاریك بهی واویلا
کودالوم کم کمی سنك دقلمش بوینمنا کلا
قفاین دیر یقیلر اول کنه باشی اوستنه کلا
بری کندی ایتن جکوب جکوب یراوزده قعجیلا
که فریادی فغانلری طلوعه قالمی تکمیلا
حاباوت صاحبی دیه کم حرم یردم اشم ویلا
جوکودا آتش اولوب بیونومادقدیر قوویلا
که علمیم بکا غبریدفایده ویرمدی لالا
ایتم خلقی بری بری ایله اتمك ایتدی جدلا
نه مشکل ایشمش بوکلن جکه مدم بوفی الا
بزیم دنیاده ایشمز قیمی جرکس ایدی الا
ایده دیك خلقه قیمز لق ایشمز بوایدی واویلا

الا ای طالب جنت که ترك ایله بوقنابی
که مزین جنانا ناسن که دنیا حب اولدقجه
اوطیب طاهر ایدر ملوسن کر مزاکا
که مخلوقه یاتمدی آنی وارامدی کردیکیر
ویره هر برادمه ایکشر حله کودکی
قحن کیر بکن جنت قبوسنه بومومنلر
کوشدنه یابدی اولخالق شرف سیدر الکون
که دنیا لودینتله حب مزینی اولمش اول خدم
که جنت مشربه کندن شرابلر الکلر اول
که الکودن کاسه کرایله ایده لر جمله استقبال
هیچند اولابوصولکه رسانده اولك دائم
اوکوشك کودجك اولارکه ظن ایلدیکندنك
ملکلردیه اکاسنوك دکلدر بوملك
که اول کندن افضلهم مزینهم مشرفهم
آنی خلق ایلمش الله فریدیا قوت احمردن
که اول کوشك ایچنده کی خانق مجدد کر

قوقیل قال بوندن سن که ترك ایله بوقنابی
که زیرا هر کناهلریك باعث در حب دنیابی
کناهك امری دکلدر جدال امه قوقوقابی
که بر کز بجی الکودن دن بری کومش ایدر بابی
که اویله حللردرکه کوشندن اضعوفابی
ظهور ایده برغالی کوشك میرایده سبحانی
قحان یافین ودیجکز که قرشو کله خذامی
جوزی یلدیز کبی شوقزکودنلر اولاسودایی
که قرشولایلر صولر ایله حب اهل جنابی
که مرحبا افندیم دیر صفا کلدیك بومیدانی
ایده هر بری خطب خاطری اهل جنابی
که اتمك لهتیه آنده جیقه اول کوشك فوقابی
بوکودن ایچنده یکن بونلر کورونه بر مقامابی
بوزمان دیجکیده کورونه بر مقام خاص
کورونه بوطراقدن انکی یابی مرابی
دیه اول دنیاده کاکلاح اتدیردی یازدی

كه مشتاق اولمشدیك سن اكا نجه سنه لرده
بوكوزی یاشیدیجك اولا یاقاوزرینه قالقه
بوكز برقره اوره كم كه یاخدا ملرك كلك
كه هر یرینه برخدمت بیوره دوتك دیر
كیده قرشو حلامینه كه یتمش بیك غلام ایله
صاغنه دخی یتمش بیك اولاد ولد ایله غلمان
صولنده دخی یتمش بیك اولاد ولد ایله غلمان
كه یتمش بیك دخی اولا انولك اردنده خدمتكار
ملك قری یرده كورغسون دیو دوتده بونلر
كوجلك برمغفین اوجی یدی قات یریك آلتنده
قوبی بویله اولوجاغز اقندی سن قیاس ایله
كه هر یری سنك قیچ اوزرینه شهید نلر
كه جنتده كی میوه لك اغجلرینه یلدوره
كه كیمش سر بتا محبوب كه كیمش حله بالتمام
كه حله سینك اوستنه كه بر حله كیه كم اولی
كلا لوم مومنك حالی دنا اوله آنی كورنجه
صنه اول جمله خدمی ملكلر درسندن هب
دیه لر بعض خدملرك اشتاسن یا ولی الله

كه شمدیكی یورز بل حاطرلن توحفا آنی
كه اولقدر فرح لنه فرحدن اولا سكرا نی
باشمده جمع اولك بوكودن كه خدمتكوندره عالی
حلالم كلی یورز ایمش كه استقبال ایدك آنی
كه سندسره دخی استراق كتوره جمله خدا می
كتوره لر جمله قریل یاقوت بخور دانی
بولر كتوره لر جمله قدح لركاسلر صافی
انه كین طوبه لر جمله كه اردنده دخی باقی
كه ایمكدن كه لطفكدن نه میر ایله یزدانی
اكر كوسترمیدی حق كیدره دی شمس نورانی
كه حتی مثال اولمازمیسر ایده یزدانی
كه اوبله برفرح كلمه صناسین اولمكرمدن
كه هر بری یابرا عندن جیقه برآوز تحفه آنی
كه هر بری سبی بردور لو زینت ویره الوانی
قوقوسی كلدیوز یللق قدر یولدن تحفه آنی
كه عسكری كورنجه اول سجده یایه افراط
انو كجون بلا اختیار لرایده سجده انبساط
كه بعض جه قولوكوزین امرینك ایلمه اقناط

نجه بیلك

نجه بیلك كره بوعسكر كبی عسكر لریك وار دن
بوكز اول خالق معولا ویره قوة مولا قلب اكا
بوكز صفلر یارلوبا اوردیه جقه كله خاتون
ایكی قولونی قلدیروب قوبه بویسنه مومنك
دیه لر اهل حوری مومنه دیه ای یولداشم بنم
دیه لر هر طرفلردن كه تسبحلر ایله تكبیر
كه بر مومنه فتح كله مومنه اصلا مثال اولمازن
نجه نكم بقصه یوزینه كوره یوزن یوزندن
بوشاذلقه ایله اول اردورصالیق صالیخی
كلا امدی كوشكونك بیوك لكی نه دكلودر دیكا
كه دورت یانینه اول كوشكوك كه قره سوندسی اولن
دوقنمش هب كلابدن مكلل در لر یاقوت
اوله اول كوشكوك اوزره سنه كبر كرسی قویله یاقوت
كه دلر وصف ایده من اول ده دوشكك حسن صانكی
كه اول كرسینك اطرافی اوله انواع فاكهه
نجه ان كرسویه جقلرا غجلریك بودقلری
كه دنلر یمشلردن بیه لرایده لر صفا

نجه بیلك كره بوحوری ویرب در احفظ الحفاظ
ویره هم صبر یله عاقل یرندن قالقه اول محیاط
كه نشی كبی طلوع ایده اتسه ن ایله اهباط
كوله كوله صاری لالر قوچشمقدن ایده افراط
شكایت مشتاق ایدوم جوقدن كوریوبلیم سنی ای شاد
دوته تكبیر اوازلری اشیدنلر اولاهب شاد
كه اندن كمیه فراخ اولاكم دائما اولشاه
كه صنكه ای نیا بقمشی كبی یوزین كوره شاه ذاد
جیقه كوشكونك اوستنه اوتوره لمینا د
اجی اوزنلكی اون ایكی بیك ادم اولنهم زیاد
كه اغجوندن دوشكلری دوشنه قادر وحاد
باقیجه كوز قماشی اول دوشكلردن بلای عباد
كه یتمش قات حریردن دوشكلك ایده قادر جود
كه بوقدر مثل صیاده اجی تمثیل ایده عناد
نه دكلودر یسه كه اندن بولونه افراط
اكیله مومنك التنه كیره هر یمشی افراط
دخی نعت عظمای كله اوكلرینه زیاد

كه كوذ لركور مدلك يمش دخى قولاق اشمه مش
وحور لر لوطى بلدان ايجه لرمست اولالرهب
كه بوند فصكره خيملر قوريله اجتماع ايجون
كه خدا ملركوره لر كه جنت بشتما قرين
رواينده كلوبدر كه بر يهودى پيغمبرمز
بيورردى يا رسول الله كه الله حقيقتون تحقيق
كه دنيا اولرينك بوزينك قوتى مقدار
بوكز طعام دخى ايجك كه خدا ملره امر ايده
كه برسى التده طوتوب اتون طباق بلكل
كه يتمش بيك طبق اريك ايجنده اولا در توطعام
كه هر بريك ايجنده اولا بردر لوطعما
دوشه لر اوكنه هب بيه ايجه شكر ايده
يوز آدم يديكى مقدر يديكدن صكره طعامى
ديه كه يا ولى الله كه بلى جنت نوشويم بلى
كه ايجدم سل سبيلنده دخى كافور زنجبيل
الا اوكنه اينك اندن نه دلر سه
كه نه الله حيفه ويرب كه اوچ كره اول قوشى
صوه تعيين ايلدى كى يتمش بكنه دخى امر ايده

كله اوكلرينه جمله بيلر ايجلر عباد
صفا و لذت ايجنده يانه لر بوزمان عباد
زفافدن قالقالر اوتورلر على الاسناد
انوك درين سيله لركيمه ايشى ايده لر ايجاد
محمده سئوال اتدى كه طعن له ايده وب ايراد
ويره بوز كشى قوتى قدر قوت كه اول جواد
ويره قوت يمكده دخى ايجكدن جماع ايجاد
طعامه تعيين اولاد قول اوله يتمش بلاى عباد
ولى الله اوكنه دوشيه لر ابتدا صوماد
طبيعاتى نه اكتره اوده ايجنده هب ايراد
بينه بكن من برى بوطرز ايده حق ايراد
صفا لر اورزن مستقرق اولا در هر بيسى ايجاد
بوكز بر قوشن كاله ديه نخه دللر ايده ايراد
بوجه بر لرده كز مشم دخى ايجدم صورلر اياد
كتاب انسك يا خود بريادن كه بند بولونور ايجاد
اكر يحيى اكر بريادن واكر كتاب يه عباد
نه صنعتله نزه قدرت درانى حق ايلدى ايجاد
صوكتورك ايجولوم درز كه تز صوايده كز ايجاد

قد قيل يا فوت

قد قيل يا فوت حد حلرى الله هريرى اليه
كه اولين آخرين اوصوبو وصفايده مزوناف
فتح لرالله كلمجه قوقوسى مسك كبى قوقه
نه ممكن كما اوذره اولام بن جنته وصف
اوبر مفده نه دكلوا كه ياشى قلور لر اكله بسى
وليا بوند مفصل بيان اتدى عماد اسلام
كه دنيانك مشقتى كبى عقلى ياشدن
لوجه الله اولا انجاق بوبر سالة اولا لله
تمام اولدى كتاب الحمد لله
بوتوفيق خدر دوبود زبو نظم بلى
خدا رحمت ايده سبب اولانه
بزيم تلميذ يمز دندر اولا
كه ابراهم افندى بزه اولى برايام
بوكز ابراهم نام ابلدى بزه

كه عمر بنده بردر لوصوا لا خوف ايده ايراد
آنى ذاتنده بندكن مكركم كوره اولا اول عباد
ايجمك لذتنده اول كله شوقى قتى بك شاد
كان بر بر مغنم بحره صوقوب جفشن كبى ايراد
بزيم بيانمز انجاق اكا بكزر درانى عباد
اكا بقسين حواس ايدن نظر خلق ابلدى جواد
انكجون كمال اوذره ايده مديم بتون ايراد
ريادن حفظ ايده الله تمسك ايده لر عباد
همان اولدى كتاب الحمد لله
بغير الله درر بكا نظم بلى
بنمله كبره اولى يارب جنانا
طلب قلدى كبرى بندن نظم اول
كه افندك بزه مسامحه برايام
مراد افندك يازدى برتحفه سيزه

عنایت اولمسه نظم اولماشا
دریدم ایله اتمام اول الهی
نظم زیبلمز الندان الهی
بونك نقصنی اکسك دراولا اول
کلورسه وزنه اوتوبونی دزسك
ورقن نظم ایلسونلر زیاده
نظم ایده دیه کورامدی سنده
که دقتله نظر اتمك کورلدر
بونك ماخذ دیدر خیوط قلوب
دخی زهره درر بوکا ماخذ
ان هذا التحفه لوجه الکلیم
اللهم انك عفو جمیع العصیان
حسبی الله لا اله الا هو علیه توکلت

بحمد الله تمام انذیر دی مولا
بو نظم کرسفد ایله الهی
که فرسیس بلمز نظم بلمز الهی
که هر قنفی مقامی دیلرسك اول
جود بکنمین جاهل اولورسك
اودر مرد انلك بوندن زیاده
ولی اخوانه لایق اولان اندن
صلاحینه حمل شئی کورلدر
دخی ماخذ درر دوضه محبوب
تغاسر لردخی درر ماخذ
وجعله لنا سببا لدخول جنت النعیم
تحب العفو والمغفره جمیع الازمان
وهو رب العرش العظیم

سنه
١٢٥٦

MILLET
867

7.98